

PERILL. ET EXCELLENTISS.

D. LVDOVICI SACCAE,

PATRITII PARMENSIS,

I. C. Celeberrimi, & Consiliarij à latere Serenissimi, atq; Sapientissimi Principis

D. RAINVTII FARNESII

PARMAE, ET PLACENTIAE DVCIS IIII. CASTRI V. ETC. & S. R. E. Vexilliferi perpetui,

RESPONSORVM IVRIS

Volumen Primum.

Grauissimis sanè Materijs refertum, mirum in modum, tam Iudicantibus, quàm Patrocinantibus in arduis causis, profuturum.

Cum triplici Indice locupletissimo per incertum authorem elaborato,

I. Rerum notabilium, II. Communium opinionum relatarum, III. Clausularum interpretatarum.

Adiectis quoq; per eundem tribus breuioribus compendijs,

Vno Regularum iuris, Altero locorum Topicorum, Tertio dictionũ iuxta subiectas materias expositarum.

CVM PRIVILEGIIS.

PARMAE, Ex Typographia Erasmi Viothi. CIↃ IↃC VII.
Superiorum permissu.

SERENISSIMO D.
D. RAINVTIO FARNESIO
Parmæ, & Placentiæ Duci Quarto,
S. R. E. VEXILLIFERO PERPETVO
Ludouicus Sacca S.P.D.

SCIENTIARVM quarumlibet Professores minimè probare consueui, qui lucubrationes suas in apertum producere, nominis potius desiderio, quàm studiosorum vtilitate properant; quorum permulti, nec sibi ad optatam gloriam, nec alijs ad minuendos labores prosunt. Eorum etiam consilium, qui diuturnis vigilijs aliqua scitu digna excogitarunt, si ea deperire, aut in tenebris delitescere permittunt, commendatione dignum nequaquam censui; nè forte pusillanimitatis nota inuri queant, vel quòd aliorum commodis aliqua ex parte prospicere valentes, renuerint. Ego verò Dux Serenissime, qui ad hanc vsq; decrepitam ætatem in meam legalem disciplinam totus incubui, prout tu, Maioresq; tui optimè nostis, qui multis me Magistratibus, Dignitatibus, honorificentissimisq; legationibus assiduè decorastis, aliqua forsan haud spernenda elaboraui, quæ viris etiam doctissimis minimè ingrata visa sunt, ab illorum tamen editione hactenus alienus fui; Quinetiam amicis sæpiùs hortantibus, efflagitantibusq; assentire nolui. Verùm restaurata, te Auspice, hac nostra antiquissima Parmensi Academya, celeberrimisq; totius Italiæ Iurisconsultis ad eam, maximis honorarijs, euocatis, quibuscùm magna mihi statim intercessit necessitudo, horum quoque Iudicium ad cæterorum amicorum desiderium accessit. Sed nec defuit Illustriss. & Reuerendiss. Episcopi nostri Parmen. D. Papirij Picedij Iurisconsulti Clarissimi, omnium horarum viri, authoritas, qui ad idem non semel me hortatus fuit: & tu

denique Princeps Benignissime, tuum aliquando infallibile iudicium addidisti, suadendo, vt vigiliarum mearum testimonium aliquod posteris relinquerem. Tuo igitur Imperio tot stimulis addito, non parere, nephas propemodum duxi. Propterea nonnulla ex responsis meis, pro casuum contingentia editis, in lucem emittere decreui. Verùm enimuero nouum propositum nouum quoq; laborem in eis deligendis, limandis, disponendis, & fortè etiam cum recentiorum authoritatibus ampliandis, exquirere videbatur, cui me senilis ætas, meumq; erga te assiduum obsequium imparem reddebant. Quocirca Coadiutorem mihi adsciueram præstantem Iurisconsultum Theodorum Testam canonici Iuris in patrio hoc Gymnasio ordinarium interpretem, mei sanè studiosissimum; qui prouincia alacri animo assumpta, vix operi manum admouit, & è viuis excessit. magno certè totius Ciuitatis nostræ cum mœrore. Quo factum est, vt negocium longiùs protrahi non permisserim, nè fortè laborum meorum omnium, quæ posteritati (ni fallor) quandoq; vsui esse poterunt, mecum interiret memoria: quod permultis etiam conciuibus meis, & eiusdem Collegij Patribus Venerandis, proximè contigisse animaduerti. Inter quos rectè connumerari possunt Io. Antonius Sacca Patruus meus Magnus, qui tum Romæ, tum Patauij Iura Canonica honorificentissimè interpretabatur, & à Magno illo Matthia Coruino Hungariæ Rege Generalis Auditor creatus, vitam apud illum cum morte commutauit; tunc cum à Sixto IIII. Pont. Max. in Romanæ Rotæ Auditorũ numero cooptatus fuerat, Bartholomeus à Prato summi vir ingenij, summeq; eruditionis, Hieronymus Zunthius non minori doctrina, quàm memoria pollens, Bernardus Bergonzius, Vincentius Gemmus, Petrus Pectorellus, tria legum oracula, Hieronymus Taliaferrus scientiarum omnium fons vberrimus, Antonius Cantellus Papinianus alter, Paulus Bergonzius, Innocentius Blondus, & Ludouicus Zunthius, quos ob eminentem iuris Prudentiam, morumq; probitatem, iure merito à Serenissimis Principibus plurimi semper fieri, populorumq; regimini præfici, vidimus. Qui omnes adeo legali Philosophię indefessam operam nauarunt toto vitę curriculo, vt grandia doctrinæ peculia indubiè cõparauerint; quæ tamen post illorum obitum, aut nulli, aut perpaucis admodum profutura sunt. Primam igitur hanc Responsorum meorum centuriam, nullo delectu habito, nullo temporum, vel subiectę materiæ ordine seruato, nulla deniq; adhibita censura, edere constitui. Sunt certè quidem in puris naturalibus, qualia, vt plurimum, multis iam lustris, è manibus exciderunt, & ad manus nunc quoq; redierunt; Quæ si legalis scientiæ cultoribus haud neglecta sensero, alia propediem eiusdem generis expectare poterunt. Vt autem scriptorum omnium morem obseruem, non longè Clypeus mihi quærendus est, quo ab inuidorum, vel maleuolorum telis (si qui aderunt) sarta tecta incedant; cum tu me iamdudum, post Gloriosos Parentes tuos, in amplissimam protectionem tuam susceperis, innumerisq; beneficijs cumulaueris: Quibus hoc etiam non vulgare accessurum confido, vt opus à te probatum, nemo improbare audeat. Benè, & fęliciter vale. Parmæ septimo idus Nouẽbris anno Domini Nostri Iesu Christi M DC V I I.

ILLVSTRISS. D. POMPONII TAVRELLI,
COMITIS MONTISCLARICVLI,
Perduti Academici Innominati. IN LIBRVM.

ON opes inutilis
Pecunia ad ſe corda pertrahentis
Fraudis impia aurea
Ponis fugatis viribus trophaa
Iuris optimi optime
Conſultor intèr Romuli nepotes,
Roma quos vel edidit,
Vel vaſtus orbis protulit colonos
SACCA moribus potens
Deperditum ignem ſuſcitare legum,
Sed vicarium velut
Te Aſtraa linquens exſulare docta
Vrbi imaginem ſuam
Donauit in te,vt ſplendidè niteret,
Sic in albicantibus
Gaudes nitere cogitata mentis
Paginis, mina Nothi,
Quibus nec obſint; impotentis ignis;
Impetuſuè; non edax
Obſiſtat vnquàm temporum vetuſtas.
Ducit Heſperus diem
Dum ſyderum turba occidit minorem
Delij comes Dei
Non illum in vndas deſerit ruentem
Veſper intuentibus
Sempèr refulgens puriore. luce,
Sic tua aureum decus
Nùnc ſcripta promunt turpiter cadentem
Virginis modo manu
Dolo grauatam denotant ſtateram.
Illa quiſque territus
Fori procellis ſigna amica quaret
Arcadis velut fera
Depoſcit ignes nauta tùnc inaudax
Iurgidi Adria furor
Dum miſcet aſtris aſtuoſas vndas.

ILL. IVRECONSVLTI EVGENII VICEDOMINI RAVCII ACADEMICI INNOMINATI.

Ad Musam de Ludouico Sacca. ODE.

Vcis ad puras Heliconis vndas?
Porrigis gratam mihi quam coronam
Diua, non auro satiata su'uo, at
Prodiga Lauro?
Cui struis? forsan' capiti alligato
Cypridis pulchrae Puero nitenti
Corda, qui semper dubio perurit
Frigore, & aestu?
An ne ei, cuius Phrygium Tyrannum
Mens tenax semper studet aemulari
Aureos gratae sitibunda fontis
Flumina poscens?
An ne ei, pectus, qui auido recintus
Marte, & hostili furibundus hasta
Saeuit, & grandi truculentus ore.
Bella minatur?
Forsan atque illi, lybicas qui ad oras
Currit, & Sylle rabiem, canumq;
Excipit murmur, maris & frementis
Littora Rubri?
Illi an, excurrens, humili phasello
Merce, qui Astraei sobole relicta,
Non pererrantis pelagi procellas
Horret, & aestus?
An ne ei, qui Pallen bene qui colendo
Rusticam curis pecoris magister
Obtinet, semper per amoena rura
Frigora captans?
Ei ne, qui fastus procerum, decorus
Purpura, & multis rutilans lapillis
Monstrat, & duro temerare coelum
Marte peroptat?
Absit. ah SACCO reuehas corollam
Lauream ambabus manibus retextam,
Vrna, quem PARMAE vitreo liquore.
Tollit ad astra.

Eius-

EIVSDEM. AD EVNDEM.

VSTITIAM pictor quaerebat nuper, at illi
Iustitia haec, Quid me quaeris inepte diu?
Effigiem quoties nostram tibi pingere cordi est
Ne dubita, SACCI effigiem, pinxeris.

EIVSDEM.

MPHYTRIONIADEN quid tantum Graecia iactas?
Si qua fides vero, non minor iste venit.
Quod si non valido prostrauit monstra lacerto:
Attamen edomitis victor adest vitijs.

ILLVST. ET ADMODVM REVERENDI
IVLII CAESARIS LALATTÆ I. C.

Diui Marcellini Parm. Abbatis. STERILIS *Innominati.*

In librum Amplissimi Senatoris Lud. Saccæ.

VDIVERE tuas axibus igneis,
Diui, Parma, preces. cõtegere alueum
Argento potes vdum,
Segni diffugiens pede.
Latis cõpta sinum, et cornua, floribus,
Vndis & querulæ iuncta Vagantiæ,
Sensim tolle cachinnos
Ripa clausa volubili.
Aurati geminans, fulminis arbiter,
Pomi iudicium; numina congerit,
Dulce lusa furore,
Heu qui transuolat omnia.
Flammis Dardanidum hæc docta Cupidinis
Quid possint laquei, nectar & vltimum;
Caecos artubus ignes
Feruent subdere iudici.
Tunc vultus tremulæ Iuno proteruior,
Aurora. ac maculas induit Iridis:
Et duras viduauit,
Auris tunc nemorum comas.

Neglecto anguifero sed clypeo truci
Pallas, non olea, non memor alitis;
Insontis veniebat
Sacca picta volumine:
Deprompto Themidos e penetralibus,
Et famæ recinentis, quibus æneum, &
Nostrum temperat orbem,
Flauus Iuppiter artibus.
Nunc pulcri sat habes, illius, illius,
Conclamat Venus. Heu quæ finibus, genis,
Quæ sertisuè, rosisuè
Spes? quid me manet anxiam?
Dum fundit lacymas, murmure principem
Et cæli tacito verberat impotens;
Idæ sola silentis,
Vmbris abditur impotens.
Ast montis superat clara cacumina
Chartis matre carens virgo nitentior
SACCAE reddita miris:
Tum Iuno euolat inuida.
Occurrunt superi. mox Charites; Venus
Vinci non aliter debuit aurea.
Blandum, credite, casto
Tandem munere frangitur.
Felix, Eridanum temnere, & Albulam
Posthac, Parma, potes. candida sideris
Quales namq; triumphos
Deles gurgite Cyprij?
Tantas concha feret nec tibi plurima
Laudes, Icarus aret, sed neq; si tua
Præceps, æquora, priscis
Canis Romulidum sacer:
Nec Latona comas si inclita fluctibus
Merset quippe tuis, siue humeros leues
Cursu fessus Apollo,
Xanthi & nobilis inscius:
Quantas Palladij lex noua deferet.
Vna est, quæ statuit nominis omnia
Pulcri, perpetuiq;,
Virtus nescia sordium.

ILL.

ILL. IVRECONS. GASPARIS RODISII PLACENTINI,
In Parmensis Gymnasio Iuris ciuilis Ordinarijs Professoris,
& Academ. Innomin.

AD PERILL. LVDOVICVM SACCAM. ODE.

OELO beatæ perpetuos Deum.
AEternitatis ducere credimus
Orbes: vigor cœlestis idem
Est animis hominum perennis.
Non si caduci terrea corporis
Moles adustos in cineres ruit,
Mens, quæ est per artus fusa, eodem
Concidit interitura lapsu.
Humana quisquis spiritus exuit
Hæc membra, adhuc vt nescius emori,
Viuetque immortalis, amplis
Dum spacijs agitetur æuum.
Nec si tenebris corporeis latet,
Cæcoq; clausus carcere, noxia
Carnis retardat pondus illum,
Non hebetant moribunda membra.
Sed vi sua virtus ea viuida;
Quæ degit intus, clarior undique
Erumpit immortalitatis
Non dubia sua signa pandens.
Qualis corusci pixide vitrea
Inclusa lampas spicula luminis
Vibrans in obstantes tenebras
Monstrat iter fugiente nocte.
Aut qualis obiectis radios iacit
E nubilis Phœbus, micat æthere
Lux clara, circumfusa nubes
Scinditur, ille diem corruscat.
Ergo quietis non patiens, vagus,
Promptusque se se spiritus erigit,
Versatq; iam transacta cernens,
Prospiciensq; celer futura.
Segni premantur languida corpora
Somno; ille non tali sub imagine
Torpet necis, verum expeditus
Multa videns volat huc, & illuc.

A *Som-*

Somnus recedat, muneribus suis
Fungatur omnis sensus, adhuc vides,
Vt clarior diuinitatis
Emineat species in illo.
Cernis quot artes, quotq; scientias
Quæ inuenta solers contineat? vides
Quanta edat in lucem? potestnè
Res dare vis peritura tantas?
Sunt quos cruentus Mars agit asperum
In proelium, sunt corpore qui obstruant
Cœptum hosti iter, quærantq; morte
Perpetuum monimenta in æuum.
Est qui frequenter conserat arbores,
Quarum decor conspicier potest
Huic bacca nunquam flore, sero
Conspicienda tamen nepoti:
Est qui superbe ædificans gerit
Curam futuri: est qui populis studens
Leges bonas, & profutura
Sæclo., alij sacra iura condat,
En, Sacca, viuos ingenij tui
Fœtus, perennes ecce animi tui
Testes perennis: Iura lustras
Condita iam, noua Iura profers,
Est est perennis, Sacca, animus tuus;
Partus perennis, Sacca, erit hic tuus,
Atq; hoc opus, fiet perennis
Gloria, lausq;, perenne nomen.

Ad eundem Eiusdem.

ONSILII, *& Sophiæ clares dum lumine lux est*
Lux tua Principibus, lux tua lux populis,
Fama tua virtutis erit tibi lux tua, SACCA,
Lux erit hæc famæ pagina viua tua.

Ill. Chrysippi Syluæ Medici, & Equitis Parmensis.

Andabat folijs olim responsa Sibylla,
Concita quæ ventis illico ludus erant.
At, quæ perspicuo nunc SACCA *volumine pandit,*
Non leuitate volant, sed grauitate valent.

Admo-

Admodum Reu. Francisci Vgerij ad Lectorem. Exastichon.

VALIA fatidicus Delphis Responsa ferebat,
Vnde habuit cu'men laudis Apollo suae,
Talia veridicus Parmae dat SACCA petenti,
Vnde suum nomen maius in orbe parat:
Quare igitur dispar stat gloria? Lusit Apollo
Saepe iocis, semper seria SACCA refert.

Ad eundem. Tetrastichon.

OLVERE Caesarei qui plexa aenigmata Iuris,
Arctaq. qui facili vult penetrare pede,
Hoc adeat, retegit clarum quod SACCA, volumen,
Ex Dauo Oedipodem seq. redire putet.

De mystico clariss. LVDOVICI SACCAE stemmate. Octodecastichon.

VID fugis? aut trepidas? an Saccae stemmate viso?
Harpyam fictam, furtauè ficta paues?
Siste pedem, & depone metum; sinè moribus effert
Harpyæ effigiem, nec rapit ista, sapit.
Nulla fides oculis: arrectis auribus adsta,
Mystica dum pendit singula iusta manus.
Fœmineus vultus LVDOVICI encomia pandit;
Quòd mores placidos, lepida verba tenet.
Sunt geminæ mammæ, gemini quia dogmata iuris
Patronus, Iudex, peruigil, æquus habet.
Vt duplici Vespertilionis nititur ala,
Abdita sic iuris mente per alta volat.
Quid modò significat pollens pes vnguibus vncis,
Ni sibi quòd constat, quòd leuitate caret?
Cauda sed hoc corpus varium conterminat anguis,
Quòd prudens finem respicit, acta videns.
Est igitur monstrum LVDOVICI plurima virtus;
Nec fuga, nec metus hanc, sed decet omnis honor.

Ill. & admodum Reu. D. Dominici Amitæ Canonici Cathedr. Eccl. Parm.

Xcellens SACCOS impleuit SACCA labore,
Virtute, & studio; quos modo Lector habes.
Non pretio, at potius pro vero scripsit, ab istis
Iustitiæ verum Collige Consilijs.

AD

AD PERILL. ET EXCELLENTISS. D. FVLGENTIVM LVCIVM

I.C. Calliensẽ Serenifs. RAINVTII FARNESII Consiliariũ, & eius Cameræ Auditorem,

De Illustriß. & Excellentiß. D. LVDOVICO SACCA primo eiusdem Ducis Consiliario, deq́ eius Responsorum volumine typis impresso.

Sebastiani Macij Ducantini, Philosophi, Theologi, ac I. V. D. Equitis, & Comitis Palatini, metricum testimonium.

LLVSTRE ingenium, & facundum pectus, & artem
Egregium Natura dedit, concessit & altum
Caussarum imperium LVDOVICO, quem edidit olim,
Inter Parmenses clarissima, SACCA propago.
O quantum virtute nitet! quantumq́; beato
Splendescit legum studio, & cœlestibus ausis
Sacca bonus! quantumq́; viros supereminet omneis!
Hic namq; ò LVCI legum Consultor, & auctor
FARNESAE sub honore domus, sed gloria gentis
Callensis, magnum cui sustinet Vmbria nomen,
Antiquum genus, & generoso sanguine cretum
Nomen habet, primosq́; ortus sub mœnibus altis
Obtinuit, Parmam dum læuus conderet vrbem.
Hic etiam gessit, veluti iam gesserat olim,
Et modo læta gerit sub amatis mœnibus altos
Et populi, atq; vrbis fosseis clarissima pubes
SACCA parens. Atauos numerat, numeratq́; potenteis
Fascibus, & virtute viros, & continet omne
Laudis opus, generisq́; refert monumenta vetusti.
Imò etiam genti tam longa, & lata propago
Natura concessa fuit, compleret vt omnem
Italiam, & claras moderamine fulciat vrbeis.
Attamen inter eos, veluti inter sydera Titan
Depromit radios, Iuris Consultor, & æqui
Maximus enituit cœlesti voce Ioannes
Antonus, magnum Europæ decus; vrbis, & orbis
Incrementum olim, & legum mirabile lumen.
Mille habuit iuuenes, legum qui arcana sacrarum
Quærebant intra Troiani Anthenoris vrbem.
Hic facundus erat, laqueos, rixasq́; tenaceis
Soluebat legum, & legum præcepta docebat;
Reddebat vnus diuina oracula Mundo.
Hunc quoq; Matthias Coruinus duxerat olim,
Et fama, & virtute viri præstantis adactus,
Pannonias intra terras, dum duceret vnus
Aduersus Thracem numerosam milite gentem.
Tradidit huic primas parteis, audiret vt omneis
Militię caussas; & iniquos tolleret ausus

Fascibus

Fascibus in populos supremis; ferret & aegris
Mentibus auxilium, & genteis seruaret, & vrbes.
Deinde etiam auspicijs Sixti, quem Robora Mundo
Emisere, olim supremae ad Sedis honores,
Pastoremq; dedere gregi, cui luminis auram
Spiritus aethereus superis demittit ab astris,
Consilijs Mundi praeponitur, audiat vt res
Et Regum, atq; ducum, & componat pacis honores.
Hoc quoq; complures prognati sanguine ditant
Ausonios populos, & habent sine fine perennem
Et laudem, & famam, & virtutum nobile nomen.
Talibus auspicijs LVDOVICVS, & ortus ab hisce
Patribus egregijs, tenerae post prima iuuentae
Fundamenta, animi sensum, mentemq; capacem
Ad legum adiecit studium, & coelestia Iura.
Hîc autem tantum profecit, vt vnus haberet
Insignem laudem, & virtutis amabile nomen.
Maximus hinc Princeps OCTAVIVS, optimus heros,
Cui dederunt magnum FARNESIA lilia nomen,
Parma sed imperium, & Placentia cessit habenas,
Egregium virtute virum accersiuit, & illi
In populos, vrbeisq; suas ditione potenteis
Perpetuum tribuit moderamen; fecit & illum
Auctorem legum, iustumq;, piumq;, bonumq;
Ex Consultore hoc voluit dependere Sacca.
Maxima deinde etiam tam clari Principis vxor,
Margarita potens, tribuit cui munera gentis
Austriacus Princeps, rerum qui rexit habenas,
SACCAM habuit carum, & titulis splendescere iussit
Omnibus, & populis mandauit condere Iura,
Atq; potestatem tribuit, regimenq; perenne.
At verò Princeps generosi sanguinis haeres
Magnus ALEXANDER, sceptrum qui accepit ab hisce
Patribus inuictis, quiq; omnia bella PHILIPPI
Confecit patrui, Belgasq; coercuit ipsos,
Hunc talem, tantumq; virum, tantoq; beatum
Heroum auspicio tenuit, fecitq; supremum,
Et Consultorem rerum, pacisq; datorem.
Ipse autem Princeps RANVTIVS, omnia currens
Patris ALEXANDRI vestigia, fecit & idem.
Hîc verò quantùm excellit! quantaq; tuetur
Religione viros! quanta pietate gubernat!
Commissumq; gregem, & populi incrementa potentis;
Quo decore effulget! quanto splendore coruscat
His super egregijs vasto cum pondere sceptris!
Summa viget pietas, rerum prudentia seruet,
Religio, probitasq; viri spectatur, & ipsa

Cuncta

Cuncta parens Astræa regit: grauitasq́; fidesq́;
Sanctaq́; maiestas, & nobile mentis acumen
Facta viri exornant, redduntq́; in sæcla beatum.
Accedit vitæ integritas, accedit & vsus
Virtutis, morumq́; simul mirabilis, atq;
Aspectus simplex, & verba ferentia pacem.
Verùm, vt præoptatam posset contingere metam,
Ferret opem & cunctis, & tolleret omnia rebus
Rixarum genera, & casus auerteret omneis;
Mandauit chartis monumenta insignia legum.
Hæc illa existunt; hæc sunt oracula legum,
In dubijs responsa malis, sinè fine per omneis
Expectata diu terras, expressa figuris
Innumeris, doctisq́; modis ex ore potenti
Emissa in vulgus horum sub nomine magno
Heroumq́; ducumq́; simul, qui semper in omneis
Præclaros rerum conatus, magnaq́; rerum
Principia auspicijs aspirauere benignis.
Hæc coecas soluunt ambages; hæc lumina reddunt
Legibus hæc, olim nostris deperdita rebus.
Hæc laqueos, nexusq́; adimunt, primumq́; nitorem
Restituunt animis, consulta vt libera portent
Principibus, ducibusq́; simul, populisq́; superbis.
His quoq; Consilijs summa ratione paratis
Ediscent Reges populos componere motos,
Et sedare graueis vario clamore tumultus
Erectos, populosq́; suis retinere sub armis.
Ediscentq́; animos, menteisq́; tenere rebelleis
Sub sanctis iussis, pacemq́; imponere victis,
Et regere imperio genteis, quibus ocia semper
Principe pro proprio, & pro libertate suorum,
Et meliora auro, atq; auro grauiora fuerunt.
Hoc demum Consultore, atq; auctore potenti
Omne hominum poterit genus, & genus omne virorum
Parcere subiectis, & debellare superbos.
Quare, agite, ò magni Rectores gentis, & orbis,
Hæc tanti responsa viri, responsa sacrati
Pectoris, & grauium diuina oracula rerum
Excipite vnanimes, & vestris abdite tectis,
Nocturna vt versata manu, versata diurna
Toti hominum generi prosint, & sancta virescat
AEternæ legis maiestas, seruet & ipsum
Et rectum, & iustum nullo discrimine Mundus.
Vos verò Iuuenes, toto qui pectore rectum
Quæritis, & vastos toleratis mente labores
Hanc vnam propter caussam, desumite læti
Hæc responsa viri, & tantum cognoscite munus.

His etenim ſtudijs mentes, animiq; quieſcunt;
Pellentur tenebræ, & veri, ſanctiq;, pijq;
Fulgebit nitor, & recti apparebit imago.
Vnde etiam vobis, patriæq;, & ciuibus ipſis
Gloria conſurget, nomen, tolletur, & omnis
Et ſama, & laudes cœlo æquabuntur, & aſtris.
Hæc modò dona viris LVDOVICVS prouidus affert,
Et poſt multa dabit multo ſudore parata.
Vnde hominum genus omne feret, feret omneis & ætas
Auxilium, & rebus ſemper ſuccurret egenis.
Ergò diu viuat, viuat LVDOVICVS in æuum,
AEternum, æternum eſt quia viuere dignus in æuum.
Iamq; viri immenſum, & generoſum nomen ab Alpeis
Tranſit ouans, ſuperatq; ſimul Garamantas, & Indos;
& Boream inuiſit, Nabathæaq; regna pererrat.
Surgit & vnde Auſter, quouè vrget Phœbus anhelos
Quadrupedes, fertur celeri velocior aura.
Sed ſatis eſt Italos curſu comprendere fines,
Cultus vbi excellit, virtus vbi firma cohæret,
Radicesq; ſolo affixit, neq; vellitur vnquam.
Et ſatis eſt SACCAE, quod adeſt RANVTIVS heros
Virtuti, meritoq; ſuo, atq; ingentibus auſis.
Nomine ſub tanto, & tanto ſub Principe viuet
AEternos annos LVDOVICVS; viuet & omneis
Ille annos, quoniam FARNESIA Lilia viuent
AEternos annos, & erunt ſinè finibus olim.
His erit auſpicijs magnus; mirabitur ætas
SACCAM omneis; SACCAM totus mirabitur Orbis.

Nobilis Bartholomei Tortoleti Veronenſis. O D E.

In librum Conſiliorum Ludouici Saccæ Iureconſulti Clariſſimi, & Sereniſſimo RAYNVTIO FARNESIO Parmæ, & Placentiæ Duci IIII. à Conſilijs ſapientiſſimi.

VIDE te, SACCE, canam? cuius in vltimis
Terrarum reſonat gloria finibus,
Clarum cuius ad aſtra
Nomen viribus it ſuis.
Fruſtrà carminibus tollere geſtiat
Fidens Muſa nimis, carmina quod ſupra
Fertur quodq; diſerti
Spem linquit calami procul.
Virtutem numeris obtegere hanc tamen
(Id deſiderio quin dabitur?) iuuat;
Inter nubila ſoli
Eſt & gratia condito.

Tu

Tu nec multiplicis pondere muneris
Fessus, nec senio tardus ab vltimo
In sudare recusas
Propter Liliferam Domum!
Proptet fas adeò, quò sua cuilibet
Aut sint emeritò supplicia, aut bona,
Æqua lance rependens
Virtuti, ac vitio vicem.
Nemo iustitiæ plus nemo memor;
Plures nec veriti; sæpiùs vniûs
Coràm supplicio, alter
Dignum supplicio facit.
Heu, lucis supernæ nil meritum genus;
Heu tantum liquidis Deucalion nefas
Mersum fluctibus olim
Cur mitis reparat nimis?
Duros per lapides at benè dicitur
Fecisse id iuuenis, scilicet insolens
Aduersum bene facta
Olli durities sedet.
Nec legum cohibet crimine sanctitas,
Nec pœnæ grauitas territat, aut pudor,
Sed laudem, atq; salutem
In fama scelerum locat.
Hæc dum regna tamen florida vindicem
(Nixum nempe tuis consilijs) Ducem,
Vasti flectere habenas
Omnes Oceani, & Soli.
Dignum suspicient, vel dubium; luant
Quin pœnas, adeo gratia proderit
Prauis nulla, nec aurum,
Nec stemma ingenuæ domus.
Sic pro iure quibus iura refringere,
Per fas, perq; nefas vt cumulent opes,
Et certamine iniquo
Orbos, & viduas premunt.
Flagris percutiunt vndiq; brachia,
Quò quò se referant, iustitiæ tuæ,
Nec non opprimunt ipsis
Sæuam principijs luem.
Hæc ergò, calamo quæ memoras tuo,
Quæ chartis aperis perpetuis, legat,
Qui festinat ad æquum
Recta progredier via.

FINIS.

INDEX PRIMVS CONTINENS RES NOTABILES,

Quæ in hoc Operæ habentur.

A

¶ Ablatiui absoluti.

¶ Absentia.

¶ Absolutio.

¶ Actio.

¶ Actio personalis.

¶ Agens.

¶ Accusatio.

¶ Actor.

¶ Actus.

¶ Acta iudicialia.

¶ Aditio hæreditatis.

¶ Administrator.

¶ Adoptio.

¶ Agnatio.

¶ Agnatus.

¶ Alienatio.

¶ Allodialia.

¶ Alluuio.

¶ Alternatiua.

I N D E X

¶ Carcer.

¶ Carceratus.

¶ Casus ommissus.

¶ Causa.

¶ Causa pro iudicio.

¶ Causa summaria.

¶ Census.

¶ Censuarius.

¶ Certum.

¶ Cessio.

¶ Cessibile.

¶ Citatio.

¶ Conditio.

¶ Confœderatio.

¶ Confessio.

¶ Coniectura.

¶ Consuetudo.

¶ Consuetudo probatur.

¶ Constitutum.

¶ Constitutum resoluitur.

¶ Constitutarius.

¶ Contractus.

¶ Contractus innominatus.

¶ Contumacia.

¶ Contumax.

Contu-

P R I M V S.

Præsertim

Et hæc

¶ Domus.

¶ Donatio.

¶ Donatarius.

¶ Dos.

¶ Dux.

¶ Tenetur

¶ Tenetur ad casus fortuitos.

¶ Tenetur ad onera.

¶ Cadit à iure suo.

¶ Emptor.

¶ Episcopus.

¶ Aequalitas.

¶ Error.

¶ Euentus futurus.

¶ Euictio.

¶ Exceptio Iudicij.

¶ Exceptio Declinatoria.

¶ Exceptio Dilatoria.

¶ Exceptio rei iudicatae.

Ratioque affertur, quoniam confirmatio actus validi, qui alio mediante perficitur, ac roboratur citationem non requirit, ibid. num. 42.

Hocq; confirmatur optimo exemplo testium, quos sufficit intrà terminum iurare, etiam si post terminum examinentur, & ad hunc actum vltimum citatio, non requiritur, quando citata fuit pars ad iurandum, ibid. nu. 29,

Cætera vide in verbo instrumentum.

F

¶ Feudum.

Eudum est seruitus, resp. 1. n. 203. p. 26

Hinc infertur non posse constitui vsumfructum, sinè consensu domini in bonis feudalibus, & hæc communis opinio dicitur, ibid. num. 202.

Ratioq; affertur, quoniam seruitus seruitutis non datur, ibi. n. 205.

¶ Feudi plures diuisiones sunt, quas prosequere ordine alfabetico, vt infrà, & Prima, sit diuisio, vt feudum aliud sit.

Antiquum feudum aliud nouum.

Feudum antiquum dicitur, quando quæsitum est ab ascendenti, qui sit supra quartum gradum, resp. 50. n. 15. 321

Et in dubio antiquum præsumitur, ibid. n. 12. p. 320

Et istud differt à paterno, quoniam paternum dicitur si sit à patre acquisitum, antiquum verò nisi ab ascendente, qui sit parens communis generationis, ibid. n. 15.

Non differt tamē à feudo nobili, & gentili, quoniam istud est idem, quod feudum antiquum, & paternum, ibid. n. 28.

In hoc feudo antiquo non potest pater filijs præiudicare, quia ex prouidentia concedentis, ipsi quoq; vocati dicuntur. ibid. n. 172

Antiquitas autem feudi probatur per inditia, & coniecturas, ibi. num. 94.

In hoc feudo antiquo descendentes in infinitum per inuestituram vocati dicuntur, resp. 3. n. 67.

Hoc feudum nequit alienari in extraneos, & idcircò per dictionem quibuscunq; non efficitur alienabile, quoniam hoc repugnat naturæ suæ, ibid. n. 68.

Feudum antiquum, nouum fieri non potest in præiudicium vocatorum, non consentientium, ibid. n. 54. & n. 122.

Nec istud feudum finitur, seu ad dominum reuertitur confiscatis vassalli bonis, sed ad agnatos pertinet, ibi. n. 59.

Idem non mutat naturam suam, aut nouum efficitur, si reuertatur ad dominum per renunciationem, delictum, aut alia de causa, si iterum concedatur eidem vassallo, ibi. n. 14.

Restringas hoc si expressim caueretur in inuestitura illud concedi tanquam feudum nouum, siquidem tunc mutat naturam antiqui, ibi. n. 124.

¶ Feudum nouum.

Feudum nouum dicitur, quando non fuit concessum maioribus, aut ascendentibus, sed fuit inuestitus tantùm feudatarius præsens, vt colligitur, resp. 1. n. 116.

Et potest esse feudum quoad quid nouum, & quoad quid antiquum absque repugnantia, vt declarat auctor, respon. 50. num. 193.

Dicitur etiam nouum, si vassallus recedens ab antiqua inuestitura, illud stipulatur, & acquirit secundùm aliam formam, respon. 1. num. 116.

Vel si ex noua causa fiat inuestitura, ibid. n. 118.

Idem si addatur, vel detrahatur aliquid substantiale, ibid.

Idem si concedatur cum clausula in antiquum paternum, & auitū, assumit naturam antiqui, ita vt descendentes acquirentium succedant in infinitum, resp. 50. n. 29. p. 323

Receptissimaq; omnium Doctorum sententia defenditur iudicando, & consulendo sequenda, ibid. & num. 99. 100. 105. & 106. & 176. vsq; ad n. 201.

Licet plerique contrarium dixerint, qui improbantur, eorumque argumenta diluuntur, ibidem, num. 99. ac pluribus sequentibus.

Idem feudum nouum, confiscatis vassalli bonis, reuertitur ad dominum, resp. 50. n. 59.

Nec mortuo vassallo, de sui natura vnquam transit ad transuersales, resp. 1. n. 117. & 160.

¶ Secunda diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum dignitatis, aliud sinè dignitate.

Feudum dignitatis dicitur, quod habet annexā dignitatē Ducatus Marchionatus, Comitatus, aut aliam quamlibet, resp. 50. n. 46.

Et hoc feudum attribuit naturam suam bonis annexis, ibid. num. 48.

Longeq; distat ab aliis feudis, resp. 2. n. 85. 58

Et præsumitur, si existat in statu Principis, ab eo concessum, resp. 8. num. 35. 77

Maximè si habeat annexas dignitates regales, vt sunt Ducatus Marchionatus, & Comitatus, resp. 1. n. 82. p 58

Et huiusmodi feuda iurisdictionis, & dignitatis hodie esse in commercio nostro saltem ex consuetudine plerique dicunt, ibidem, num. 105.

Sed contrà auctor ostendens de iure contrarium negantq; consuetudinem, & si adsit, eam esse localem, cum huiusmodi feuda non possint alienari, sine consensu domini, ibi. n 106.

Et hoc in statu Parmæ caret omni difficultate, ex quo speciali lege alienatio vetatur, ibi. n. 107.

Huiusmodiq; feuda indiuidua dicuntur, resp. 50. n. 46. 325

Attribuuntq; eorum naturam bonis annexis, ibi. n. 48.

Etidcircò si feudum sit diuiduum per superuenientem dignitatem fieri indiuiduum ratione adiuncti, ibid. n. 47. 168. & 142.

In huiusmodiq; feudis habet locum ius accrescendi inter vocatos, propterea, quod diuidi nequeunt, vt ex communi apparet, ibid. n. 49. & 30. cons. 50. 51. & 52.

Ex quo infertur feuda omnia regalia habere ius accrescendi connexum, adeò quod vno confeudatariorum sine liberis decedente, alter succedat, ibi. n. 50. & n. 102.

Tradita etiam feuda dignitatis antiqua transeunt ad agnatos, in centesimo, & millesimo gradu constitutos, respon. 50. nu. 102, & 103.

¶ Tertia diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum diuiduum, aliud Indiuiduum.

Feudum diuiduum dicitur, quod recipit diuisionem inter feudatarios.

Et quandoq; quod natura sua diuiduum est, indiuiduum fit ex accidenti, nempè propter merum imperium, aut iurisdictionem illi annexam, resp. 50. n. 130.

Et tunc quilibet ex inuestitis in solidum vocatus dicitur, ibidem.

Potest tamen diuidi respectu commoditatū ex eo prouenientis, & vsus ipsius iurisdictionis, ibid. n. 31.

Non propter hoc tamen mutat naturam suam, sed indiuiduum

¶ Quarta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum emptitium, aliud gratuitum.

¶ Quinta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum ex pacto, & prouidentia aliud hæreditarium.

¶ Sexta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum formale, aliud informe.

¶ Septima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum liberum, & francum, aliud nõ francũ.

¶ Octaua diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum mixtum, aliud simplex.

Feudum simplex dicitur, quando bona dantur in feudum, sine iurisdictione, ac dignitate, resp. 1. n. 143.

Huiusmodiq; feuda etiam à priuatis concedi possunt, ibid.

Alio etiam modo dicitur feudum mixtum, & simplex, nempè mixtum dicitur, quando participat naturam feudi hæreditarij, ac feudi ex pacto, & prouidentia, vt est quando est concessum pro filijs, & hæredibus, resp. 3. n. 36.

Mixtum etiam eodem modo dicitur, quando est concessum pro hæredibus masculis ex communi, ibid. n. 39.

Contrarium tamen plerique defendunt, ibid. n. 40.

Si verò dictum sit pro filijs hæredibus, sine copula inter dictionem filios, & hæredes dubium est, an mixtum dicatur, ibid. n. 37.

Veriorem tamen, ait author affirmatiuam, scilicet, vt dicatur mixtum, ibid.

Idem mixtum dicitur, quando concessum est pro se, & legitimis hæredibus, ibid. n. 42.

Quamuis nonnulli dicant esse potius feudum ex pacto, & prouidentia, quam mixtum, ibid. n. 41.

Mixtum dicitur etiam feudum, quando concessum est pro se, hæredibus, & successoribus, ibid. n. 44.

Hoc autem feudum mixtum requirit in eo, qui vult succedere duas qualitates, prima, vt sit filius altera, vt sit hæres, resp. 3. n. 78.

Nec sufficit si filius sit hæres institutus ad hoc, vt succedat, sed etiam necesse est, vt institutio valeat, ibid. n. 79.

Simplex autem feudum prout contradistinguitur ab eo, quod participat naturam feudi hæreditarij, & ex pacto, & prouidentia dicitur, quando concessum est pro se, & hæredibus nimirum, quoniam est merum hæreditarium, ibid. n. 34.

¶ Nona diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum nobile, & gentile aliud Burgense.

Feudum nobile est, feudum auitum, aut antiquitus alicui familiæ concessum, resp. 50. n. 120.

Et idem est cum feudo antiquo, resp. 50. n. 28.

¶ Decima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum paternum, aliud auitum.

Feudum paternum dicitur, quod à patre est acquisitum, respon. 50. num. 14. in fin. numeri.

Et differt ab antiquo, quoniam antiquum dicitur, quod acquisitum est ab ascendente, qui sit vltra quartum gradum, ibidem, num. 15.

Et istud feudum quandoque etiam antiquum vocatur, respon. 80. num. 10.

In hoc autem feudo paterno succedunt descendentes in infinitum, ibid. num. 16.

Nec reuertitur ad dominum donec superest descendens proficiscens à communi stipite, ibid.

In feudo paterno apud vnum ex tribus fratribus existente si vnus refutationem fecerit, pro recipiente hæredibus, & cui dederit, & possidens, sine liberis decedat succedunt ambo fratres superstites, non obstante renunciatione prædicta, resp. 80. n. 8.

Feudum auitum dicitur, quod ab auo fuit acquisitu, resp. 50. n. 14.

¶ Vndecima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum proprium aliud improprium.

Feudum improprium dicitur, quando concessum est, pro se hæredibus, & successorib. & cui, vel quibus dederit, resp. 47. n. 1. 3. eo Repert. Consil. Lud. Sacc.

Et tunc est transitorium ad quoscunque hæredes, etiam extraneos, resp. 3. n. 26.

Hoc tamen non procedit in locis, in quibus seruatur Decretum memini mus, vt Parmæ Placentiæ, ac Mediolani, ibid. n. 29.

¶ Feudi miscelanea quædam.

Feudorũ materia stricte est, intelligenda idcircò infertur ab eorum regulis minus, quàm fit possibile esse recedendum, resp. 3. n. 58.

Feudum pro parte allodium esse, & pro alia parte non, per absurdum est, resp. 50. n. 75.

Quoniam non debet vna res diuerso iure censeri, ibid.

Feudum in solo vsufructu rei consistere potest, & personale dicitur, quod morte recipientis finitur, resp. 5. n. 65.

Sicut & feudum habitationis valet, & morte recipientis finitur, ibid. num. 66.

Quæ maximè procedunt si in concessione adsint verba tempus denotantia, ibid. n. 67.

Et tunc finito feudo potest directus dominus propria auctoritate ingredi, & quemcunque detentorem expellere, ibid. n. 83.

Et finitum dicitur tempus feudi, siue ab initio certum fuit, siue ex post certificatum, ibid. n. 85.

Hinc feudi vsufructuario mortuo potest eius hæres propria auctoritate expelli à feudatario ad quem pertinet ipsum feudum, ibid. num. 84.

Feudum antiquum, & fideicommissum, quod inter illos de familia successiuè restituendum est æquiparantur, resp. 80. n. 30.

In feudo tamen succeditur primò acquirenti, non vltimo possessori, ibid. n. 32. & n. 1. & per totum.

Hocq; procedit etiam in feudo antiquo mixto, ibid. n. 33.

Cætera videas in prima diuisione feudi suprà in verbo feudum antiquum, & nouum.

Feudum pro modica pecunia concessum, nec emptitium, nec alienabile in extraneos, sed proprium feudum reputatur, resp. 50. n. 82

Secus diccudum foret, si pecunia maiorem partem valoris rei concessa absorberet, quod tamen maximã habet difficultatem, quia integra pretij solutio requiri videtur, ibi. n. 83.

Et quando promissum est personale seruitiũ, & præstitum iuramentum fidelitatis, feudum emptitium dici nequit, ibid. n. 84.

Cætera vide suprà in quarta diuisione feudi in verbo feudum emptitium.

Feudum concessum de plenitudine potestatis gratiosum reputatur, ibid. n. 86.

Et quando acquisitum est per fratres communi pecunia, vel communi seruitio, non potest ab altero ipsorum, vel eius descendentibus alienari in extraneos, ibid. n. 38. 88. 92. & 127.

Feudum liberum, & francum alienabile dicitur, ibid. n. 67.

Fallit, quando adest clausula in antiquum paternum, & auitum, ibid. num. 69.

Fallit secundò si adsit clausula pro filijs, & descendentibus masculis tantum, ibid. n. 70.

Cætera prosequere, vt supra in septima diuisione feudi, & infrà in indice Clausularum in relatis clausulis quas eorumq; est. Ilum, ibi latius posui.

Feudum sine inuestitura non consistit, resp. 6. n. 38.

Et si motu proprio processerit donatio potiùs, quàm feudum præsumitur, ibid. n. 37.

Substantialia autem feudi sunt in primis reseruatio directi dominij, ibid. n. 12. & n. 39.

Item, vt dominium vtile transeat in accipientem, ibid. n. 40.

Nec non & reseruatio, seu promissio seruitij, & homagij per recipientem, ibid. n. 42.

Feudum concessum sub certo annuo seruitio, non est propriè feudum, sed cu phyteusis, resp. 6. n. 60.

Et si concedatur sub annuo censu erit contractus cẽsualis, ibi. n. 61

¶ Feudi acquisitio.

¶ Feudum acquirere, qui possint, & qui non propter eorum incapacitatem.

¶ Feudi alienatio.

Intelligas tamen, quando facit meliorem conditionem domini, secus si deteriorem, ibidem ex communi.

Hinc si per vim fuerit feudo ab alio priuatus potest, cum eu transfigere si non habet verosimilem spem illud recuperandi, dimittendo illud pœnes occupantem dummodo fiuteré, & bona fide agat, ibid.n.2.

Quadam tamen feuda ex suapte natura alienari possunt, vt feudum liberum, & francum, resp.50.n.67.

Restringit tamen author hoc pluribus modis, & in specie primò, quando in inuestitura adesset clausula in antiquum paternum, & auitum, ibid.n.69.

Restringit secundò, si adsit clausula pro se, & filijs, ac descendentibus masculis tantum, ibid.n.70.

Feudum subinfeudari potest tribus concurrentibus, siue domini consensu, primo, quod bona fide hoc agat, secundo, quod subinfeudatio sit eiusdem qualitatis, & conditionis, tertio, quod fiat cũ iisdem pactis quibus ipse habuit, resp.3.nu.393. 121

Subinfeudatio tamen non praiudicabit cæteris vocatis quin finito iure subinfeudantis, non admittantur secundum inuestituræ formam, ibid.n.394.

Et subinfeudans non desinit esse vassallus prioris domini, dummodo fine eius consensu fiat subinfeudatio, ibidem, numero 396.

Secus est tamen si fiat cum eius consensu, quia omne ius à se abdicat, ibid.n.392.

Idemq; subinfeudans, fine consensu domini retinet dominium vtile superius, & in subvassallum transfert dominium vtile inferius, ibid.n.397.

Factaq; huiusmodi subinfeudatione remanent pęnes primum vassallum reliquiæ, & iura seruitiorum atq; cognitio causarum inter subvassallos, ibid.n.399.

Subinfeudatus autem non habet vtile dominium plenum, sed pęnes primum vassallum remanet quasi vtile ratione vassallagij, ibid. n.397.& 395.

Idemq; subinfeudatus si velit alienare requiritur consensus vtriusque domini, in contrarium tamen communem esse opinionem, ait author, ibid.n.398.

Ratioq; affertur, quoniam vassallus vassalli mei, non est meus vassallus, nec possum petere ab eo feudalia seruitia per vassallum meum debita, ibid.n.400.

¶ Feudi possessio.

Feudi possessio annalis, si sit pacifica operatur, vt vassallus præsumatur habuisse inuestituram à domino, si possedit eo sciente, ac patiente, resp.1.n.115.

Non potest tamen domino præiudicium afferre, nisi eius scientia, & patientia concurrant, resp.1.n.267.

Et nisi concurrat præstatio seruitiorum feudalium receptorum per dominum, vel eius procuratorem specialem, ibid. num. 268.

Et prædicta feudi possessio operatur tantum, quando disputatur vtrum adsit feudi inuestitura, nec ne, secus si de ea constet, sed super ea disputetur, vel super dependentibus ab ea, ibid. num.270.

Nec possessio hæc feudi operatur quidquam, nisi concurrente Sacramento vassalli iurantis super inuestitura per dominum negata, ibid.n.271.

Hocq; iuramentum iudici omnino arbitrarium est, ibid.

Et quando militaret præsumptio aliqua contra vassallum illi non esset defferrendum, ibid.

Nec feudi hæc possessio prodest vassallo agenti, quando non possidet, sed reo conuento possidenti tantum, ibid.n.272.

Sicut nec nocet agnatis vocatis tenore inuestiturarum, nisi & ipse possidens sit de eorum numero, ibid. n.273.

Nec præiudicat agnatis, qui de dissensu protestati sunt ante lapsum anni, ibid.n.275.

Nimirum quoniam huiusmodi protestatio excludit consensum, ibi. num.276.

¶ Feudum perditur.

Feudum perditur confiscatis vassalli bonis, respon. 50. numero 59.

Et tunc si sit feudum nouum reuertitur ad dominum, si antiquum spectat ad agnatos, ibid.

Feudum perditur etiam si vassallus relinquat dominum in pugna, & reuertitur ad dominum, resp.50.n.51.

Si tamen sit feudum dignitatis spectat ad alios conuassallos, ibid. num.51.

Feudum perditur etiam propter delictum vassalli infeudati, & ipso iure, resp.1.n.38.

Non tamen perditur possessio, fine declaratione iudicis, aut eius ministerio, ibid.

Feudum non perditur, si vassallus iuramentum fidelitatis præstet alteri domino, quàm priori ratio est, quia in eo iuramento semper primus dominus censetur exceptus, respon. 37. numero 14.

Quod maximè procedit, quando secundus dominus sciret iurantem habere alium dominum, nam si nesciret teneretur iurãs ad damna & interesse, secundu domino, ibid.n.16.

Sicut & feudum, non perditur si orta controuersia inter primum, & secundum dominum vassallus priorem dominum iuuaret, & contra secundum veniret, ibid.n.18.

Et hac ratione, quoniam semper intelligitur excepta persona primi domini, ibid n.16.

Hinc deffensus est Alphonsus Seuerinas pro priori domino contra secundum militantem à caducitate feudi, ibidem, num. 18.

Feudum non perditur, quando vassallus illud ab altero recognoscit, quando fuerat ab eo quem recognoscit in dominum per vim occupatus, resp.73.n.5.

Prudenter tamen agit si protestetur prius coram honestis personis, quod actus per ipsum fiendus non sponte, sed metu est, seu erit factus, ibid.n.6.

Si quidem recognitionis violentæ, aut meticulosæ actus nullus est, ac inualidus, nec tribuit ius etiam in possessorio, ibidem, num.7.

Feudum perditur si vassallus committat feloniam contra dominum.

Et si sint duo domini, & committat feloniam contra vnum amittit tantummodo partem illius domini. respon. 3. num. 410.

Feudum perditur si vassallus alienet feudum, fine consensu domini, adeò vt si totum alienet totum perdat, & si partem illam partem tantum amittit, resp.3.n.409.

Si tamen ad traditionem, & possessionis translationem non deuenerit priuationis pœnam minimè incurrit, respon. 37. num.3.

¶ Feudum probatur.

Feudum probatur ex dignitate comitatus bonis annexa, respon. 6. num.31. p.166

Nec non & ex iuramento fidelitatis præstito, ibidem, numero 50.

¶ Feudi refutatio.

¶ In feudum, quæ recipi possint.

¶ Feudi stipulatio.

Restringas tertiò, quando Princeps concederet, vt ad transuersales quoque acquirentis transiret, quoniam tunc transuersalibus acquiri potest, ibid. num. 220.

Nimirum quoniam vti dominus potest eam legem rei suæ dicere, quæ sibi libuerit, ibid.

Feudum stipulatum pro masculis, & in defectum pro fœminis si filia vltimi possessoris cum nepote, & fratre concurrat is præfertur, si feudum est antiquum, in nouo autem filia, resp. 80. num. 6.

¶ Feudi successio ab intestato.

Feudum ab initio non defferrebatur per successionem, nec transibat ad filios, aut ad descendentes acquirentium, sed hoc ad preces fidelium fuit postea per imperatorem dispositum, resp. 50. n. 71.

Feudi autem successio hodie deffertur in stirpes non in capita ex communi scribentium sententia, resp. 1. n. 170.

Et feudi possessio, ac dominium hodie transit ad successorem vocatum ipso iure, resp. 47. num. 2. 300

Hocq; procedit etiam sine vlla appræhensione, ibid. nu. 3.

Et feudi successio hodie regulatur secundum ius commune non secundum consuetudines feudorum, resp. 6. n. 76. 162

Hocq; procedit etiam quando feudum est alteratum ob mixtam donationem cum eo, ibid. num. 75.

Nec non & quando propria res in feudum recipitur, ibidem. num. 76.

Et in successione non attenditur proximitas vltimi deffuncti, sed repræsentatio in infinitum hoc est, vt filius semper subintret in locum patris, resp. 50. n. 117.

Ratioq; affertur quoniam in feudo non succeditur vltimo morienti, sed primo acquirenti etiam si per mille manus ambularet, ibid. num. 116.

Linea autem vna descendentium extincta omnes aliæ æqualiter succedunt in feudo paterno, resp. 1. n. 127.

In vna quaque tamen linea proximior tantum succedit, ibidem. num. 136.

Et lineæ subalternæ eodem iure succedunt quo principales lineæ, cum alijs eiusdem generis, ibid. n. 137.

Lineæ autem tot à stipite deriuantur quot filij ab eo procedunt, resp. 3. num. 212.

Et quo magis lineæ producuntur eò magis à se inuicem distant, ibi. num. 223.

Feuda autem omnia regulariter ad descendentes masculos in infinitum transeunt, resp. 3. n. 226.

In ipsosq; dicitur continuari dominium, ac possessio cum dicantur domini etiam viuente patre, ibid.

Filiusq; eodem modo succedit in feudo materno quo in paterno, resp. 5. num. 19.

Nepotes etiam cum patruis admittuntur in successione feudi antiqui, resp. 80. n. 4. & n. 18.

In eodemq; feudo succedunt omnes agnati in infinitum, qui à primo acquirente descendunt, excluso directo domino, ibid. n. 5.

Idemq; est si filius vltimi possessoris ob delictum feudo priuetur, tunc enim succedunt agnati, nec reuertitur ad dominum feudum antiquum, ibid.

Secus tamen esset in nouo, quod reuertitur ad dominum, ibidem. num. 5.

¶ In feudo qui succedant; & primo An naturalis.

In feudo non succedit naturalis velut feudi incapax, resp. 16. n. 4. pag. 213

Extende etiam si esset legitimatus, ibid. n. 4.

Extende secundo etiam in feudo informi, resp. 1. n. 138.

Quod autem dicatur feudum informe, vide supra in diuisione sexta feudi.

Restringas primò conclusionem, quando inuestitura cœpisset à naturali, quia tunc ipse succederet, ibid. n. 9.

Hocq; procedit etiam si primus inuestitus, non fuisset naturalis, habuisset tamen filios naturales quandoquidem, & de illis præsumitur cogitatum, ibid. n. 10.

Extende secundò, quando ex natura inuestituræ admitteretur fœmina, & cum naturali concurreret legitimus ex fœmina, quoniam tunc naturalis ex masculo præferrendus esset, ibid. n. 19. & seq.

¶ In feudo, an succedant adoptiui.

In feudo non succedit filius adoptiuus resp. 1. n. 108.

Restringas tamen hoc si dominus directus consentiat, quoniam tunc succedere potest, ibid.

Consentiendo tamen adoptioni dominus, aut Princeps, quando vassallus adoptat, non affertur præiudicium cæteris vocatis, ibid. num. 223.

Curtiusque iun. qui contrarium quibusdam voluisse visus est per authorem declaratur, ibid.

¶ In feudo, an succedant fœminæ.

In feudo non succedunt fœminæ velut incapaces, resp. 16. num. 2. pag. 212

Restringe primò si inuestitura eas vocaret, vt si diceret pro masculis, ac fœminis tunc enim sunt capaces saltem in deffectum masculorum, ibid. num. 3.

Extendasq; hoc, vt quando fœmina est vocata, ne dum admittatur ad feudum simplex, sed etiam si sit cum mero, & mixto imperio, & regali dignitate, saltem de consuetudine apud omnes inueterata, ibid. num. 6.

Restringe secundò primam conclusionem si feudum primò fuerit per fœminam acquisitum, tunc enim ad eius descendentes fœminas transit, ibid. n. 16.

¶ In feudo, an succedant transuersales.

In feudo regulariter non succedunt transuersales, respon. 3. num. 227.

Hocque maximè verum est in feudo nouo, resp. 1. num. 117. & 160.

Extendasque etiam si pro illis stipulatum esset, quoniam hoc fieri non potest, nisi sis frater, qui acquirat pro altero fratre, respon. 50. num. 217.

Restringe primò si Princeps expressè etiam transuersalibus illud concessisset, ibid. n. 220.

Restringe secundò, quando à primo acquirente transitum fecisset in transuersales, quoniam de vno in alium transuersalem transit vsq; ad septimum gradum, vltra tamen nequaquam, ibi. n. 104.

Restringe tertiò in descendentibus duorum fratrum, vel plurium coinuestitorum, nam descendentes vnius succedunt descendentibus alterius, quicquid sit de alijs transuersalibus. & hoc in feudo antiquo, vel cum clausula in antiquum, & c. ibid. n. 29. & n. 99. & 105. & 106.

Hæcq; communis est, ac receptiss. Doctorum sententia, ibid. n. 300. & 137. & 187. & 195.

Restringe quartò in feudo antiquo in quo in infinitum succedunt, licet in nouo, nisi vsq; ad septimum gradum de communi, ac vera opinione, resp. 80. n. 17. & 18.

Generaliter autem dicitur transuersales omnes in inuestitura comprehensos succedere in feudo quocunq; in gradu existant, re. 50. n. 112

Et tunc pleriq; dixerunt successionem transuersalium in feudo non restringi ad septimum gradum, prout supradictum est, qui tamen per authorem non probantur, ibid. n. 113.

¶ In feudo, an ſuccedant extranei.

¶ Feudi ſucceſſio ex teſtamento.

¶ Feudi ſucceſſor.

¶ Feudales conſuetudines.

¶ Feudatarijs.

¶ Fœmina.

¶ Fictio.

¶ Fideicommiſſarius.

¶ Fides.

¶ Fides bona.

¶ Qui bonam fidem habere dicantur.

¶ Bona fides quo modo inducatur.

¶ Bona fides quid operetur.

¶ Fides bona an præsumatur, & quomodo probetur.

¶ Fides mala.

¶ Qui dicantur malæ fidei.

¶ Mala fides quid operatur.

¶ Mala fides quando tollatur, vel finiatur.

¶ Filiatio.

¶ Filius.

¶ Filius posthumus.

Sapiunt

HÆ-

Hæreditaria res.

Hæres.

Hospitalia.

Hospitium.

Hippotheca.

Hippothecaria actio.

Sententia in hippothecaria.

I

Identitas.

Ignorantia facti.

Ignorantia iuris.

Imperator.

Impotentia.

Incolatus.

Inhibitio.

Quo-

¶ Institutio hæredis.

¶ Iniuria.

¶ Instrumentum.

¶ Interdictum quorum bonorum.

¶ Interdictum vti possidetis.

¶ Interesse.

¶ Interpretatio.

¶ Interrogatio.

¶ Inthimatio.

In-

¶ Inthimatus.

¶ Inuerisimile.

¶ Inuestitura.

¶ Iudæi.

¶ Iudex.

¶ Iudex delegatus.

Et si

Et id-

Ius

L

¶ Laudemium.

¶ Legatum.

¶ Legatarius.

¶ Legitima.

¶ Legitimatio.

¶ Legitimari, qui possint.

¶ Legitimatio quos effectus operetur.

¶ Lex canonica.

¶ Lex ciuilis.

¶ Lex.

¶ Lex.

¶ Libellus

¶ Libellus criminalis.

¶ Generalis.

¶ Libelli incertitudo.

¶ Libelli declaratio.

¶ Conclusio libelli.

¶ Liber æstimi probat.

¶ Licitatio.

¶ Litis contestatio.

¶ Lis.

¶ Locatio.

¶ Locator.

Melio-

Melioramenta autem potest emphyteuta alienare concurrentibus septem requisitis, & est communis opinio, resp. 65. n. 33.
Et facilius poterit eadem donare, vel legare, ibid. n. 34.
Requiritur tamen consensus domini, si ita pactum fuit, ibidem, num. 37.
Et si contrarium pactum factum est, vt possint alienari eo irrequisito illud etiam seruandum est, ibid. n. 38.

¶ Melioramenta amittuntur.

Melioramenta amittit emphyteuta, quando culpa sua cadit ab emphyteusi, resp. 43. n. 4. 287
Secus in conductore, qui si cadat à locatione non propterea illa amittit, ibid.
Eadem non amittit emptor bonæ fidei re empta, sibi euicta, ibidem, num. 12.

¶ Melioramenta probantur.

Melioramenta super re emphyteutica existentia, quæ tempore contractus non aderant, præsumuntur à possessore facta, resp. 42. num. 1.
Et hæc est præsumptio iuris, quæ liquidissima probatio dicitur, ibid. num. 2.
Quæ dicitur translatum onus probandi contrarium in aduersarium, ibid. num. 3.

¶ Melioramenta repetuntur.

Melioramentorum reficiendorum solutio difformiter regulatur, nam ædificia æstimantur tempore restitutionis, siuè creuerint, siuè decreuerint ab eo, quod impensum fuit, resp. 42. n. 4.
Plantationes verò arborum, ac vitium secundum tempus plantationis reficiuntur, ac soluuntur, & sic quantum impensum, non quantum melioratum inspicimus, ibid. n. 4.
Ab hac generaliter arborum tamen excipiebat Castrensis eppia, ac salices, qui tamen à Ruino impugnatur, necnon & ab auctore, ibid. num. 5.
Melioramenta repetit emptor bonæ fidei re sibi vendita euicta, respon. 43. num. 12.
Eadem repetuntur per eum, qui ea fecit, ibid. n. 1.
Et in specie per emphyteutam, ibid. n. 4.
Quod extendus etiam si culpa sua cadat ab emphyteusi, ibi. n. 4.
Restringas tamen si fiunt per conuentionem expressam de meliorando in contractu appositam, quia cedunt tunc solo, nec repetuntur, ibid. n. 3.
Quod intelligas, quando emphyteuta solueret, quid modicum in recognitionem domini; secùs si solueret magnam pensionem, ibid. num. 15.
Et idcircò, quando soluit pensionem fructibus correspondentem non obstante pacto de melioramentis, in re emphyteutica faciendis illa repetit, ibid. n. 13.

¶ Minor.

Minor ann. 22. est incapax dignitatis ecclesiasticæ, respon. 28. num. 22. p. 246
Minor ann. 25. compellitur accipere curatorem ad instantiam illius, qui cum eo litigare vult, resp. 28. n. 2.
Et si fiat iudicium contra ipsum curatore carentem nullum est, ibid. num. 1.
Si tamen litigat per procuratorem solemniter constitutum, cum iuramento, vt fieri solet, obligatur, & valet iudicium, ibid.

¶ Missio in possessionem bonorum.

Missio in possessionem bonorum contumacis, est lenis præiudicij, resp. 88. n. 10. p. 471
Eadem, & excommunicatio non sunt pœnæ, sed medicinæ, quia potest quilibet incontinenti se liberare sequenti die, resp. 87. num 12. pag. 409
Et potest cum mulcta concurrere ob magnam contumaciam, ibid. num. 13.

¶ Molendinum.

Molendinum cuilibet in proprio solo edificare, & construere, licet, resp. 13. n. 25. p. 189
Et si per formulam aquam ad illud ducat, si super eadem aqua vult aliud construere nullo iure prohibetur, ibid. n. 29.
Nec priori Molendino damnum inferri potest existenti, in aliquo flumine aquam aliunde diuertendo, ibi. n. 32.
Damnum nihilominus priori Molendino inferri, non dicitur per eum, qui nouum construit, licèt ex hoc pauciores ad primum triticum afferrant, ibid. n. 54.
Pluraque adesse Molendina in loco publicè interest, ibid. n. 41.
Præparatio antem materiæ pro Molendino edificando de nouo tribuit ius præuentionis, ibid. n. 44.
Et Molendinum habens super formula potest prohibere ne aqua ex ea extrahatur, resp. 21. n. 20. 225

¶ Moneta.

Monetæ valor in contractu expressus æstimationem non facit, quando plures monetarum expressarum species, diuersiq; valores, tunc temporis extarent, resp. 100. n. 10.
Sed demonstrationis gratia valor censetur expressus ad hoc, scilicet, vt intelligatur de qua moneta specie, & valore actum fuerit, ibid.
Et quando etiam æstimationis gratia valor est expressus, intelligi debet de pecuniæ valore currentis tempore contractus si extet, sin minùs de noua deprauata ad æstimationẽ antiquæ, ibi. n. 21.
Ratio est, quia non præsumuntur contrahentes de futurarum monetarum mutatione, & deterioratione cogitasse, & consequẽter noluisse se subijcere periculo talis mutationis, ibi. n. 23.

¶ Monetæ valor extrinsecus.

Monetæ valor extrinsecus est, quando eadẽ materia manente nummismata, seu monetæ communi vsu populorum, ac commercio paulatim alterantur, vel minuitur, resp. 41. n. 14. & 15.
Et variato isto valore, non est habenda ratio illius in solutione debiti, siue excreuerit, siue decreuerit; sed potest solui in moneta vsuali, perinde ac si triticũ, vel vinum debitum præstaretur, non inspecto pluris minorisuè valeat solutionis tempore, ibi. n. 15.
Intelligas tamen si debitar, non esset morosus, quia tunc teneretur ad supplendum quanti interest creditoris propter diminutionem secutam, vt past authores ab eo allegatos supponit Author. ibi.
Cætera prosequere, vt in verbo Moneta soluitur.

¶ Monetæ valor intrinsecus.

Monetæ valor intrinsecus declarandus est, per magistros monetales, qui Gigostrata aliàs nuncupantur, resp. 100 n. 9.
Et consistit in monetæ qualitate intrinseca, hoc est in liga, & pondere, ibid. n. 30. & resp. 41. n. 15. & 16.
Hinc dicitur si propter bellum, aut aliam necessitatem deteriores monetæ factæ fuerint, cessante necessitate Principes teneri damnum subditis suis resarcire, ibid. n. 31.
Ratio, quoniã Princeps tenetur inuigilare, ut bonæ monetæ, ac in põdere, & liga perfectæ cudãtur, aliàs mortaliter peccat. ibi. n. 29

¶ Monetæ augmentum.

Monetæ valor, si fit auctus facto creditoris potest solui de moneta aucta, non inspecto valore antiquo, resp. 41. n. 16.
Eiusdemq; augmentum et prodesse debet, cui diminutio damnum esset allatura, ibid. n. 44.

Et indicia contra ipsum militantia possunt per eius iuramentū purgari,ibid.n.89.

Officiali aufugiente à loco sindicatus,non currit tempus ad querelandum,resp.53.n.42.

Non tamen fugere dicitur,qui proficiscitur ad superiorem,ibidem, num.43.

Neque si discedat ob locum non tutum, vel ob aliam iustam causā num.44.

Officiales Vniuersitatum absq; speciali mandato non possunt iuribus Vniuersitatum suarum praeiudicare,resp.11.n.16.

Et mandatum praecedere debet communicato consilio matura praecedente deliberatione,seruatisq; debitis solemnitatibus, ibidem num.17.

Et istud mandatum nunquam praesumitur,etiam per longissimū tempus,quidquid sit de alijs solemnitatibus, ibid.n.18.

Caetera vide in verbo mandatum.

¶ Onere collectarum, qui grauari possint.

Onere collectae grauari non potest externus, seu vt nostrates dicunt forensis,resp.14.n.104.

Restringas si eius res in estimo descripta reperiantur,quia tunc huiusmodi onere grauari poterit,ibid.n.102.

¶ Onus collectarum qui soluere teneantur.

Emphiteuta qui magnum canonem soluit, & fructibus correspondentem,non solum onus collectae,sed directus dominus, de communi, aequiori q; opinione, resp.14.n.14.

Et ita iudicatum fuit Parmae à peritissimo Iudice contra consilium Natae in ordine 312,ibid.n.18.

Eadem quoq; opinio in Senatu Mediolanensi recepta fuit,Parmaeq; vim legis obtinet,ibid.n.18. & supra n. 14.

Eadem onera collectarum soluere tenetur, qui responsionem annuam percipit,ibid. n.20,

Ratio quia pensio dicitur fructus etiam in materia statutaria, nume.21.

Intelligas tamen teneri ad ratam fructuum,vt dicto nu. 20.

Et propterea generaliter infertur quemlibet fructus percipientem teneri ad collectas ad ratam ipsorum, ibid. n.19.

Descriptus quoq; in aestimo tenetur soluere collectas, licet res descriptas alienauerit,ibid.n. 102.

Quod extendas etiam si esset externus,ibid.n. 103.

Describi tamen non potest Emphiteuta,nisi pro vtili dominio,& directus dominus pro directo, & est communis opinio, qua Parmae seruatur,ibid.n.97.

Et si Collectas soluerit quis pro alio, vtputa emphyteuta pro domino, potest repetere, vel eas non debitis pensionibus compensare, ibid.nu.107.

Etiam quòd de facto,& non de iure soluere coactus fuisset,ibidem nu. 108.

Hoc verum est et inuito, ac protestante locatore, ne solueret, ibid. nu.109.

Vsufructuarius quoq; regulariter obstringitur ad Collectas soluendas,ibid. n, 24.

Restringas quando onus excederet, vel aequipararet fructus, quia tunc tenetur proprietarius,ibid. n.25.

Restringas secundò, si solutis oneribus modicum quid superesset vsufructuario,quia & tunc proprietarius teneretur, ibidem nume.91.

¶ Onus sternendi,& adaptaudi viam.

Onus sternendi, & adaptandi viam pro sua rata Ecclesia ferre tenetur,quidquid Glossa,& alij senserint, contra quos est communis opinio,resp.36.n.1.& 8.

Et tunc Clerici qui secuntur ad huiusmodi onera, seu Monaci, aut Religiosi debent per iudicem suum Ecclesiasticum cogi, non per secularem, ibid.n.13.

Et istud onus regulari debet iuxta antiquum statum, non secūdùm innouationes factas,ibid.n.11.

Hoc primo restringe, si Ecclesia paupertate laboraret, quia tale vicini, & Parochiani onera pro ea subire debent,ibid.n.6.

Vnde si Parochus non habet tot reditus, quot ad eius victum sufficiant non tenetur ad aliqua onera,ibid.n.4.

Hospitationes militum per aes, & libram distribui debent. resp. 14.n.95.

Item,& stipendia ipsorum, ibid.

Necnon,& tallia pro Principe imposita,ibid.

Idemq; est de onere imposito pro vtilitate, & necessitate publica, ibid.

¶ Onere.

Onera alterius nemo portare tenetur, resp.14.n.98,

Onera omnia sunt imponenda,& soluenda,nisi aliud cautum reperiatur per aes,& libram,ibid.n.96.

Et quando distribuenda sunt hoc modo,dicuntur non respicere fructus,nec cum illis mensurari, sed solam descriptionem bonorum in septimo positum attendi,ibid.n.101.

¶ Onera merè realia.

Onera merè realia, & tributum debent solui per conductorem ad longum tempus soluentem pensionem in pecunia.resp. 14. nu.3. pag.195.

¶ Onera mixta,

Onus mixtum dicitur collecta,quoniam imponitur personis pro rebus,resp.14.n.3.in fine. p.196

Et solui debet pro bonis in loco,vbi sita sunt,resp. 66. n.11.

¶ Onus pro aggeribus fluminum impositum.

Onus impositum pro aggeribus fluminum, quilibet pro modo facultatum subire tenetur; hoc est secundùm numerum iugerum, capitaq; belluarum, abolita qualibet immunitate contraria,resp. 15.nu. 1.

Quinimo prohibitum videtur talem immunitatem concedere, ibid. num.2.

Et immunitas quantumuis generalis, & ampla non eximit quempiam, etiam priuilegiatum,ab huiusmodi oneribus publicam vtilitatem respicientibus,ibid.n.4.

Restringe primò, si immunitas concederetur ab omnibus, & quibuscunq; oneribus, tributis, impositionibus, contributionibus, compartitis,custodijs, hospitationibus militum, quia comprehendit omnes casus quantumuis priuilegiatos, & exceptos publicam necessitatem, vel vtilitatem respicientes, ac etiam fauorē Ecclesiae,ibid.n.10.

Et in specie onera imposita propter pestem,& bellum,ibid.

Nec non,& onus reficiendi vias, pontes,& aquaeductus,ibidem, num.11.

Et ho-

¶ Pascua

¶ Pensio.

¶ Pensionarius.

¶ Periurus.

¶ Petitorium.

¶ Petitorij cum possessorio cumulatio, an fieri possit.

¶ Petitorij, & possessorij cumulatio, quando facta dicatur.

¶ Petitorij à possessorio separatio.

¶ Petitorij sententia.

¶ Pluralitas rerum.

¶ Positio.

Hocq;

¶ Possessio.

¶ Possessionis titulus.

¶ Possessio naturalis.

¶ Possessio ciuilis.

¶ Possessio immemorabilis.

¶ Possessio acquiritur.

¶ Possessio, quando propria auctoritate appræhendatur.

¶ Possessio continuatur.

¶ Pre-

¶ Præcarium.

¶ Præceptum inhibitorium.

¶ Precium.

¶ Præfatio.

¶ Prælatus.

¶ Præscriptio.

¶ Præscriptio immemorabilis.

¶ Præscriptio quadragenaria.

¶ Ad præscriptionem, quæ sint necessaria.

¶ Quæ res præscribi possint.

¶ Contra

¶ Contra quos præscribatur.

¶ Præsentans.

¶ Præsentatio.

¶ Præsentatus.

¶ Præsumptio.

¶ Pretium rei vide in verbo valor, vbi posui.

¶ Præuentio.

¶ Princeps.

¶ Priuilegium.

¶ Probatio.

¶ Procurator.

¶ Pro-

¶ Procurator falsus.

Procurator falsus dicitur qui mandatum habet, sed inualidũ, resp. 53.n.33.

Et si exigat talis procurator tenetur soluenti in duplum actione fur tina, resp.3.n.360.

Et si soluens vult esse liberatus tenetur creditori cedere actiones, ibid.n.359.

Procuratorem sine mandato agentem iudex ex officio repellere potest, resp.53.n.34.

Et si non repellatur non conualidantur gesta per eum quando ratificatio subsequitur, si ab initio speciale requirebatur, ibid.n.35.

¶ Promissio.

Promissio de retrouendendo pluribus simul facta est indiuidua, ita quod præuentioni locus est inter stipulatores, & est cõmunis opinio, resp.39.n.25. p.478

Præuentus tamen in recuperando rem, quam duo insolidum recuperare possunt obstringitur communicare præuento ob partem pretij soluti offerente, ibid. n. 27.

Restringe quando non essent socij eiusdem obligationis, sed ex causa lucratiua ius eorum procederet, quoniam tunc præueniens in recuperando non communicat consocio, ibid.n. 28.

¶ Protectio.

Protectionem si priuatus promitteat alteri, tenetur eum defendere, & in iudicio tantum, resp.17.n.41. p.219

Eandem si Princeps promittat tenetur defendere eum cui promisit nedum de iure, sed, & de facto, & manu quoq; armata si fuerit opus, ibid.circa med.num.

Eadem potest per quemlibet de iure promitti, si quidem alterũ sub protectione recipere cuicunq; permittere, ibid.n.40.

¶ Protestatio.

Protestatio excludit consensum, resp.1.n.276. p.44

Hinc si fiat in dependentibus ab animo tollit effectum actus contrarij, ibid.n.277.

Et si fiat per iudicem in sequestratione, sub istis verbis (sine praiudicio iurium) partium impedit remedia facti, sed non tollit remedia iuris, resp.1.n. 56. p.16

Et quando est contraria facto non releuat protestantem, exemplũ si protestetur quis de non cumulãda petitorium cum possessorio, & re ipsa illud dededucat in libello, resp.2.n.128. p.62

Idem est si post protestationem producat articulos, vel positiones petitorium concernentes, ibid.n. 134.

¶ Publicanus.

Publicani dicuntur quasi publice peccantes, respon.83. num.16. pag.464.

Et illud nomen Publicanorum, nomen, Deo, & hominibus odiosũ est, ibid.n.18.

Quoniam stant vti canes aduersus transeuntes, ibid. n. 19.

Et eorum fictiones dicuntur plenæ temeritatis, ac audaciæ, ibidem num.17.

¶ Pupillus.

Pupillus primum decretum passus, si per viam restitutionis in missionem reuocari petat, audiendus est non refectis etiã expensis, resp.26.n.4.

Nec tenetur cauere de iudicio sisti, ibid.n.13.

Licet cauere teneatur maior prædictam reuocationem petens, ibid. num.12.

Q

¶ Qualitas.

Qualitas præcedens, ac subsequens censetur repetita in medio dispositionis, resp.6.n.81. p.162

Restringe primo si ex hoc induceretur repugnantia, ibid.n.83.

Restringe secundo quando huic interpretationi sermonis proprietas resisteret, ibid.n.84.

Restringe tertio quando essent dispositiones separatæ, licet in eadem scriptura posita, ibid.n.86.

Restringe quartò, si ex hoc restringeretur dispositio, quæ de sui natura latè foret interpretanda, ibid.n.85.

Qualitas masculinitatis in vna, duabus, tribusue dispositionib. seu substitutionib. non subintelligitur in alia, resp.88. p.164

Qualitates à statuto requisita omnes copulatiuè requirũtur, resp. 10.n.14. p.222

¶ Querela.

Querela appellatiuæ secundum communem vsum loquendi intelligitur de criminali, resp.53.n.13.

Et si sit terminus status ad aliquem querelãdum eo elapso amplius querelari non potest, quia peremptorius est, ibid.n.37.

Et ad querelandum mandatum speciale requiritur, ibid.n.5.

Nec sufficit si in mandato adsit clausula quod possit omnia facere, quæ mandatum speciale requirunt, ibid.n.4.& n.28.

Hinc infertur sindicum vniuersitatis non posse querelare officialẽ, sine mandato speciali, ibid.n.27.

Et tale mandatum, vt audiatur debet continere nominatim crimina obijcienda cum suis locorum, & temporum circunstantijs, ibid.num.6.

Accusationem si quis vltra modum differat suspectus, ac dolosus, præsumitur, ibid.n.26.

¶ Ratihabitio, seu ratificatio.

Ratihabitio fieri debet intra tempus datum ad actum expediendũ, resp 53.n. 41. p.357

Nec retrohabi potest in præiudicium tertij, ibid.n.36.

Eadem nihil operatur quo ad consolidãda gesta in auditorio Principis per Procuratorem minus idoneum, ibid. n.38.

Quod limitant pleriq; si procurator se crederet procuratorem, ibi. num.39.

Eadem non conualidat gesta inualida, quando de nullitate ipsorum fuit oppositum, ibid.n.45.

Neq; conualidat attitata, post statutum nouum terminum per iudicem ad legitimè comparendum, ibid.n.46.

Nec in casu quo vltra illegitimitatem mandati alij defectus cõcurrunt, ibid.n 47.

Sicut nec quando ex legis dispositione certa forma tradita reperitur cum comminatione nullitatis actus, ibid.n.48.

Idemq; est quando ab initio speciale mandatum ad agẽdum requiritur, tunc. n. superueniens ratificatio non conualidat gesta per procuratorem non habentem idoneum mandatum, ibid. n. 35.

Ratihabitio quæ facto fit est fortior ea quæ verbis inducitur, resp. 5.n.62. p.132

¶ Ratio.

¶ Recusatio.

¶ Referens.

¶ Regalia.

¶ Relatio.

¶ Remissoria.

¶ Renunciatio.

¶ Renunciatio hæreditatis.

In pe-

¶ Represaliæ.

¶ Res inter alios acta.

¶ Res iudicata.

¶ Rescriptum.

¶ Rescripti interpretatio.

¶ Scien-

¶ Scientia.

¶ Scriptura.

¶ Sententia.

¶ Sententia fertur.

¶ Sententia iustitia.

¶ Sententia inter alios lata.

¶ Sententiæ interpretatio.

¶ Sententiæ intimatio.

¶ Suc-

¶ Successor vniuersalis.

Successoris appellatione in dubio de vniuersali intelligitur resp. 47. nu. 16. p. 301
Et qui se dicit successorem, se haeredem dicit, ibid. n. 17.
Taliq; successor de emictione tenetur, ac alijs etiam personalibus actionibus, resp. 8. n. 10.
Et dicitur successor vniuersalis Dux, qui succedit in Ducatu successori suo, nu. 10. & 11. vt exemplificat Berrous in Duce Ferrariae, ibid. n, 12.
Et Auctor in Serenißi Duce Parmae, ibid. n. 10.
Sic & successor in beneficio dicitur vniuersalis successor, ibid. n. 14

¶ Successor singularis.

Singularis successor cui actiones omnes in genere cessae sunt, passiuas quoq; sustinere debet, resp. 8. n. 26.
In huiusmodi successorem non transeunt actiones personales, resp. 8. nu. 27. p. 176
Restringe primo equitate aliter suadente, tunc. n. saltem officio iudicis tenetur, ibid. n. 28.
Restringe secundo si personales cederentur, ibid. n. 27.
Restringe tertia ratione rerum feudalium, ibid. n. 30.
Infertur q; propterea successorem directi dammi posse campellere possessorem rerum feudalium, vt sibi iuramentum fidelitatis praestet, ibid.
Successor in honore succedere debet etiam in onere, resp. 8. nu. 21. pag. 176.
Successor in beneficio tenetur soluere pensiones à suo antecessore constitutas, ibid. n. 14. p. 175
Ratioq; affertur quoniam vna, ac eadem persona cum antecessore iudicatur, idemq; & in successoribus quibuscunq; officij, vel dignitatis concluditur, ibid. n. 16.

¶ Successorium aedictum.

Successorium aedictum legis aliter regulatur quam successariũ adictum connecutionis, resp. 84. n. p. 465

¶ Summus Pontifex.

Summus Pontifex concurrit cum omni inferiore collatore beneficiorum, & totus mundus est eius Diaecesis, resp. 72. n. 10. p. 430
Idem est omnium beneficiorum dominus, eorumq; habet plenã, & liberam dispositianem, ibid. n. 11.
Et vbi ipse manum apposuit cessat omnis inferiorum collatorũ authoritas, ibid. n. 12.
Omnumq; beneficiorum in curia vacantium collatio ad ipsum spectat, ibid. n. 13.
Eiusdem assertio in his qui dependent ab eius voluntate pro veritate habenda est maxime in beneficialibus, resp. 72. n. 1. p. 430
Idem potest iuris patronatus laicorum derogare difficulter tamẽ derogat, nec in dubio derogare voluisse, praesumitur etiam quod in gratia adsint clausula generales derogatoriae, resp. 72. num. 21. pag. 432.

¶ Supplicatio.

Supplicatio ad Principem permittitur ei, qui appellare non potest, resp 99. n, 13.
Idemq; dicitur quando remota est querella, ibid. n. 14.
Appellationeq; & querela sublata ex natura causa non ex dignitate persona adhuc supplicationi est locus, ibid. n. 15.
Debet tamen supplicari intra docendum alias non auditur, nisi ex sola gratia, & clementia Principis, ibid. n. 16.

T

¶ Tabellio.

Tabellionis manus publica dicitur, resp. 55. n. 1. p. 376
Intellige si scribat vti notarius, secus si vt priuatus, & idcirco scriptura priuata confecta à notario non probat nisi inter eos qui mandarunt eam scribi, resp. 52. n, 10.
Tabellio intrare debet de retinendis perpetuò penes se originalibus instrumentis, resp. 54. n. 27.
Et propterea obligatur praecisè ad ea penes se perpetuo retinenda, ibid. n. 24.
Maximè verò si sint instrumenta contractuum quacunq; consuetudine non obstante, ibid. n. 25.
Et si sit subrogatus in locum mortui ad explendum instrumentum iuris fictione dicitur idem cum mortuo, resp. 82. n. 13.
Eiusdem attestatio repugnans instrumento nihil operatur, resp. 52. num. 5.
Tabellioni committitur examen testium ex practica Parmensi qui tamen sit de confidentib. partium, resp. 82. nu. 33.
Et tunc dicitur merus executor, & idcirco citare non potest, ibid. nu. 34.

¶ Terminus.

Terminus omnis terminatur per suas extremitates, resp. 21. n, 19. pag. 225.
Terminus si praefixus sit ad aliquid agendum, vt g. ex. ad querelandum officialem eo elapso querelare amplius nemo potest, quoniam est peremptorius, resp. 55. nu. 37.

¶ Testamentum.

Testamentum imperfectum licet actionem non pariat, parit tamen exceptionem, quia ex eo nascitur naturalis obligatio, tam in fora contentioso, quam animae, resp. 96. n. 9. pag. 500
Idemq; probat voluntatem testatoris, licet sit inualidum, ibi. n. 7.
Maximè in adimendis legatis n. 8. ibid.
Testamentum inter liberos in quo derogatur futuris testamentis non reuocatur per subsequens testamentum, etiam si contineat mentionem generalem dispositorum ad beneficium liberorũ, sed est necessaria specialis derogatio, resp. 91. n. 10.

¶ Testari qui non possint.

Non possunt testari vsurarij Christiani, quoniam per vsuram intestabiles redduntur, resp. 71, n. 11.
Secus est tamen in iudeis, qui licet publice foenerentur habent testamenti factionem, ibid. n. 12.
Serui item poena intestabiles redduntur, resp. 97. n. 2.
Et qui dicantur serui poenae habes supra in verbo seruus, vbi posui etiam an habent testamenti factionem passiuam.

¶ Testes qui esse possint.

Testes omnes admittuntur, qui in specie non prohibentur ferre testimonium, quoniam edictum de testibus prohibitorium est. resp. 52. n. 25. pag. 353
Limita primo in causa propria, in qua non possumus ferre testimonium, resp. 21. n. 10. p. 224
Et idem est si de proprio commodo tractet, adhuc. n. repelluntur, resp. 21. nu. 13.
Extende vt procedat nedum quando in totum est eius causa, sed etiam si cum eo pro quo fert testimonium, est communis, vt in colono partiario ferente testimonio in causa fructuum cũ domino communi, resp. 21. n. 13.

Limita

¶ Venditor.

¶ Verba.

¶ Verba enunciatiua.

¶ Verisimile.

¶ Veritas.

¶ Via publica.

¶ Vicarius.

¶ Vicinus, vel vicinum.

¶ Violentia.

¶ Vniuersitas.

Vsu-

Et ex his explicitus sit Primus Index.

RECEPTARVM SENTENTIARVM IVRIS

Per Auctorem in hoc opere relatarum

SECVNDVS INDEX.

¶ FEV-

¶ Feudi acquisitio.

Feudum acquisitum sub certo annuo securitio non est propriè feudū, sed quandoq; est donatio, vt exempli gratia, quando in inuestitura appositum est verbum donamus, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, de cōi, resp. 6. n. 29.
Feudum acquisitum à duobus pro se, & vtriq; eorum, & descenden tibus vnicuiq; insolidum competit, & in eo est locus iuris accrescendi in perpetuum de communi, resp. 50. n. 39.
Fœmina est incapax feudi, de cōi, resp. 16. n. 2.
Fœmina quando semel excluditur à feudo nedū ipsa, sed eius filij & masculi semper excluduntur, de cōi, resp. 16. nu. 19. & 20.
Extende siue fœminæ prædefunctæ sint filys, siuè superuixerint con tra nonnullos inter vnū, ac alterū casū distinguentes, ibid. n. 22.

¶ Feudi alienatio.

De feudo potest tē; figere feudatarius sine consensu domini, quando facit meliorē conditionē domini, secus si deteriorē, de communi, resp. 37. n. 1.
Subinfeudatus si velit alienare feudum non requiritur consensus vtriusq; domini, de cōi, resp. 3. n. 398.
Ratioq; affertur, quandoquidē vassallus vassalli mei non est meus vassallus, & ideo non possum petere ab eo feudalia seruitia per vassallum meum debita, ibid. n. 400.

¶ In feudum quæ recipi possint.

In feudum recipi possunt & res propriæ recipientis, de communi, resp. 50. n. 201.
Et recipiens hoc modo res proprias in feudum, vel emphiteusim & scienter, non propterea dominium transfert, sed potius cōtractū nullum facit, de cōi, resp. 6. n. 26.

¶ Feudi successio.

Feudi successio hodie defertur in stirpes non in capita ex communi, resp. 1. n. 170.
Et in feudo succedit fœmina si inuestitura eas vocaret, & si diceret pro masculis, & fœminis, nedum in feudo simplici, sed etiā cum mero & mixto imperio, de cōi, resp. 16 n. 6.
In feudo regulariter non succedunt transuersales, fallit tamen in de scendentibus duorum fratrum, nam descendentes vnius succedūt descendētes alterius, quidquid sit de alys transuersalibus; de cōi resp. 50. n. 29 99. 105. & 106 & 137. & 187. & 195.
Idem est etiam in feudo antiquo, in quo in infinitum succedūt, licet in nouo, vsq; ad 7. gradum de iure ac cōi, resp. 80. n. 17. & 18.

¶ De feudo antiquo, an vassallus testari possit.

De feudo antiquo vassallus testari non potest etiam consentiente domino in preiudicium vocatorum, de cōi, resp. 1. n. 260.
Idemq; dicitur in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia, etiā si concederet licentiam testandi cum clausula, non obstātibus, & cū clausula Motu proprio, et de modico tertij præiudicio agretur, de cōi, resp. 10. n. 3. & 4.

¶ Fideiussor.

Fideiussor est idoneus testis in iudicio excussionis contra tertiū, vt alius primo conueniatur, de cōi, resp. 95. n. 14.

¶ Fides.

An fidei præstatio operetur effectus iuramenti, videas Auctoris distinctionē ex Alciati sententia cōiter receptā, resp. 60. nu. 65.

¶ Filius.

Filius posthumus ignorantèr à patre peterritus in testamento tenetur totā hæreditatē restituere instituto virtute clausulæ codicillaris, non autem dimidiam tantum, alteram vero dimidiā retinet pro legitima, ac trebellianica, de cōi, resp. 38. n. 4.
Filia exclusa à statuto statuentibus masculis si non extent, vel extent, sed à patre non instituantur, non excluditur, de cōi, resp. 91. post nu. 5. pag. 482.

¶ Filij positi in conditione.

Filij positi in conditione non dicuntur dispositiuè vocati secundum communem opin. Gloss. resp. 39. n. 1. p. 274
Contrariam tamen communem, veriorem, æquiorem, indubitatāq; ait Auctor, quando aliqua indicia concurrunt, testatorē voluisse filios in conditione positos vocare, ibid. n. 2. 3. 4. & 5.

¶ Fructus consumpti.

Fructus consumpti dicuntur pecunia cum alys pecunijs permixta, & non petūtur iudicio particulari, sed vniuersali tantum, resp. 58. n. 41.

¶ Ex perceptione fructuum, quando quis dicatur factus locupletior.

Ex perceptione fructuum præsumitur quis factus locupletior, resp. 58. n. 9.
Sed contraria est communis, ibid. n. 42.

I

¶ Institutio hæredis.

INstitutio hæredis corruit si fundatur in falsa qualitate, exemplum si fiat de filio adoptiuo, & adoptio non subsistat, & ratio est, quia adoptio præsumitur causa finalis institutionis ex commun, resp. 1. n. 256.

¶ Inuestitura.

Inuestitura feudi antiquior præualet, nec illi per subsequentes præiudicari potest, de cōi, resp. 6. n. 6.
Eadem fieri potest de proprijs bonis inuestiti, quoniam is præsumatur tacitè prius illā donasse, & postea in feudum a donatore recepisse, de cōi, resp. 6. n. 6.

¶ Iudæi.

Iudæi tolerari possunt per Summum Pontificem, vt exerceant fœnus ad Christianorum vtilitatem, de cōi, resp. 72. n. 1. 430
Necnon, & per Principes seculares cum consensu Sedis Apostolicæ, ibid. n. 2.

¶ Iudicium Criminale.

Iudicium criminale non dicitur si pœna partim fisco, partim priuato applicetur, de cōi, resp. 35. n. 2.

¶ Iudicium mixtum.

Sed tunc mixtum dicitur, resp. 35. n. 1. 269

¶ Iuramentum.

Super contractu iurato lex potest disponere præsumendo cum simulatum, si appoşatur iuramentum, de cōi, resp. 60. n. 38.
Et vim iuramenti habet fidei præstatio, quinimò nihil aliud est quā iuramentum, resp. 60. n. 14.
Sed contra Auctor, ibid. n. 60.
Communem tamen distinctionem Alciati refert, qua concordari videntur huiusmodi opiniones, ibid. n. 65. & seq.

INDEX SECVNDVS.

¶ Pœna

¶ Pœna l.si quis maior, C.de transact.

Pœnas huius l.si quis maior, C.de transact. qui petit, tenetur probare se perfecte, & ad vnguem obseruasse, de communi, resp.14. num. 63.& resp.66.n.29.

¶ Petitorium.

Petitorij suspensio fuit introducta in odium violenti spoliatoris, & non est ad alia remedia possessoria extendenda ex communi.resp.2.n.131.

¶ Positio.

Positio secundo loco data, si plus non contineat, quam prima reijcitur, ex communi, resp. 9. n. 1.

¶ Possessio.

Possessio immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij, ex communi, resp.11.num.6.

¶ Præceptum.

Præceptum inhibitorium cum clausula iustificatiua valet ex communi, resp.31.n. 1. p.253

¶ Præscriptio.

Præscriptio immemorabilis ad præscribendas res Principis reseruatas in signum superioritatis, & obedientiæ requiritur, de cõmuni, resp.41.n.31.

Præscribitur pactum de retrouendendo per triginta annorum spacium, licet quandocunq;, & in perpetuum de retrouendendo esset pactuitum, nedum de communi, sed & de magis communi, resp.100.n.1.

Præsens consentire non dicitur quamuis taceat, nisi de eius commodo agatur ex communi, resp.6.n.24. 157

¶ Præsentatus.

Præsentatus inops est præferendus diuiti secundam communẽ sententiam, de qua per auctorem, resp.28.n. 52.

Præsentatus de familia in dubio est alijs præferendus ex communi, resp.28.n.47. p.249

¶ Princeps.

Princeps ligatur contractibus sui antecessoris, de magis communi, resp.8.n.12. p.175

Idem non potest concedere licentiam testandi de feudo nouo, ex pacto tamen, & prouidentia, de communi, resp.16. n.4.

¶ Procurator.

Procuratoris contumacia licet non operetur, vt dominus incidat in pœnam mulctæ, potest tamen causare immissionem in possessionem bonorum sui principalis, ex communi, resp.88.n.11.p.472

¶ Promissio.

Promissio de retrouẽdẽdo pluribus simul facta est indiuidua, et propterea est præuẽtioni locus inter stipulatores, de cõi, re.89.n.29

Repert.Cons.Lud.Sacc.

R

¶ Recusatio.

Ecusatio iudicis debet fieri porrecto accusatoris libello, & instari, vt arbitri eligantur, aut in libello, aut saltem intra triduum, de communi, resp.70.nu.2.

¶ Renunciatio.

Renunciatio hæreditatis paternæ, vel maternæ non operatur, vt filia renuncians non possit petere supplementum legitimæ decedentibus parentibus, si auctæ sunt eorum facultates post dotem illi datam; & nedum communis, sed verior, & æquior ab Auctore dicitur, resp.92.n.2.

Quinimò etiam si contraria esset communis, vt non esse probat Auctor relata opinio esset sequenda propter maximam æquitatem, ibid.n.3.

Pro qua ait esse casum legis, & sic non esse locum disceptationib. scribentium, ibid.n.4.

Proceditq; nedum in terminis iuris communis, sed etiam concurrẽte statuto fœminas excludente, vt extat Parmæ, & de cõmuni quoq; attestatur, ibid. n.4.

¶ Rescriptum.

Rescriptum mandans iustitiam fieri non derogat rei indicatæ, nec operatur, vt causa de nouo sit reuidenda, de communi, & æquiori, resp.74.n.5. p.433

Extende primo etiam si in rescripto dictum esset, non obstante sentẽtia, si expressè non derogauit Princeps rei indicatæ, ibid. n.2.

Extẽde secundo etiam quod in rescripto dictum fuisset, Causam reuideri, vel de nouo cognosci, adhuc.n.nisi nominatim derogat ut sit rei iudicatæ, eidem non fit præiudicium, ibid.n.3.& 6.

¶ Restitutio.

Restitutionis in integrum petendæ tempus non currit Ecclesiæ viuente Prælato à quo læsa fuit, sed post eius mortem, de communi.resp.64.num.46.

Eadem impedit executionem sententiæ si petita sit, licet plerią; dixerint non impedire quoties læsio requirit altiorem indaginem, vt dixit Bart.cuius tamen sententia improbatur, communisq; contraria ostenditur per Auctorem, resp.28.n.11.

S

¶ Sententia.

Ententia lata contra feudi, vel maioratus possessorẽ, vt noceat successori debet in iudicio citari, si non in specie, saltem in genere per proclamata, nedũ de communi, sed & de magis communi, resp 2.n.193.

Eadem lata cõtra aliquem in causa feudi præiudicat etiam agnatis, resp.69.nu. 1.

Restringe tamen vt non procedat in ijs, qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari nouerunt, ibid.n. 2.

¶ Spoliatus.

Spoliatus ante omnia non est restituendus contra vulgarem regulam, quando spolio consensit, si quidem non restituitur, nisi de bono iure suo doceat in proprietate, de communi, resp.1.n.76.

e 3 Sta-

Et ex his explicitus sit Secundus Index.

INDEX TERTIVS CONTINENS varias clausulas, earumq; virtutes, quæ in hoc opere leguntur, ac per authorem explananantur.

M

N

O

P

Pro

R

S

T

Et ex his explicitus sit Tertius Index.

REGVLARVM IVRIS PER AVTHOREM in hoc volumine relatarum breue compendium.

Prin-

INDEX REGVLARVM IVRIS.

Finis compendij Regularum iuris.

LOCORVM TOPICORVM QVIBVS in hoc opere vsus est author compendium.

Finis compendij Locorum Topicorum.

DICTIONVM EXPOSITARVM in hoc volumine compendium.

Finis compendij dictionum expositarum.

CONSILIORVM, SIVE RESPONSORVM

Perilluſt. & Excellentiſs. I. C. D. Ludouici Saccæ Patritij Parmenſis.

TOMVS PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 COR Regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud.
2 Diuinatio in labijs Regis, in iuditio non errabit os eius.
3 Cor Regis inſcrutabile.
4 Non plus ſapere, quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.
5 Veritatis labium firmum eſt in perpetuum, qui autẽ teſtis eſt repentinus concinnat linguã mendacij.
6 Cuſtodiens os ſuum cuſtodit animã ſuam, qui autẽ inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala.
7 Iudicandum non eſt ſecundum faciem.
8 Dijs non detrahes, et Principi populi tui non maledices.
9 Ius oritur ex facto aptè, & diſtinctè narrato.
10 Facti error prudentiſsimos quoque fallit.
11 Linea vaſſallorũ finita, directus dominus poſſeſſionem feudi propria authoritate capere poteſt.
Eſt uera ſententia, & in praxi obſeruata.
Etiàm ſi clàm & manu armata capiat.
Nec reſtituitur ſpoliatus.
Niſi ſit emptor, uel tertius poſſeſſor, in quibus regula prædicta limitatur.
Ità iudicauit Senatus Mediolani.
C. Regni. Ex præſumptuoſæ, declaratur.
Regula prædicta maximè procedit in Rege directo Domino.
12 Sereniſſ. D. Dux Parmæ, & Placentiæ eandẽ habet authoritatem in ſtatu ſuo, quam habet Rex Neapol. in ſuo Regno.
13 Feudũ ad tẽpus certũ cõceſſum, et ad tẽpus incertũ, quod ex poſt remanet certificatũ, parificantur.
14 Paria ſunt quid certum eſſe ab initio, uel ex poſt certificari.
15 Emphyteoſi finita per extinctionem lineæ, directus dominus poſſeſſionem bonorum emphyteoticorum propria authoritate licitè ingreditur.
Et eſt communis, ac magis communis, & receptiſſima ſententia.
Quæ præſertim procedit ubicunque dominus reſiſtentem non inuenit, aut uerbis tãtùm reſiſtẽtẽ.
Ità fuit iudicatum.
16 Ab emphyteoſi ad feudum ualet argumentum, & eſt communis opin.
17 Locatione finita dominus propria authoritate cõductorẽ expellere poteſt, negocio aliter nõ liquidato.
De conſuetudine ità ſeruatur.
18 Feudatarius, emphyteota, colonus, & alij quorũ ius tpe finitur, æquiparantur in hoc, ut poſt ius finitũ dominus propria authoritate ingediatur.
19 Terminus omnis terminatur p ſuas extremitates.
20 Priuatis ſi licet propria authoritate aliquid facere, multò magis licet habenti iuriſdictionem.
21 Directus dominus habens iuriſdictionem auferre poteſt poſſeſſionem uaſſallo notoriè inobedienti, ſecùs ſi non habeat, quià iudicem adire debet.
22 Vaſſallus ſi ſe abſentat à feudo, poteſt dominus directus illud occupare de facto, & ille reuertens poſſeſſorio iudicio agere non poteſt.
23 A minori ad maius argumentum ualet.
24 Linea Feudatarij finita, conſolidatur naturalis poſſeſſio cum ciuili, quã antea directus dominus habebat, & dominium utile cum directo.
25 Spoliatus quamprimùm poteſt recuperans poſſeſſionem ſuam, licitè agit, nec ad reſtitutionem tenetur, niſi aduerſarius dominium probet.

26 Incontinẽtiq; recuperare dicitur inspecta rerum, & personarum qualitate, etiàm si per decem annos differat.

27 Incontinenti quid fieri dicatur in omni subiecta materia, remittitur arbitrio Iudicis.

28 Ciuilem possessionem animo retinens potest quandocunque, etiàm ex interuallo, amissam naturalem, cum detentatione recuperare; ex communi.*

29 Fiscus non litigat sinè possessione.

Quæ sententia licèt contradicentes habeat, in praxi tamèn seruatur.

30 Mos, & stylus aliorum Principum sectandus.

31 Iudicium restitutorium cessat vbicunque iusta de causa possessione quis priuatur, ex communi.*

32 Iudicium restitutorium non datur contrà eũ, qui propria authoritate possessionem ingredi potest, præsertìm si absque violentia ingreditur.

33 Directus Dominus feudatarium malo modo expellere non debet.

Malus autèm modus expellendi eum quis dicatur?

34 Cap. 1. §. si verò. de mili. vassall. qui contum. est. declaratur.

35 Priuatio præsupponit habitum.

36 Baldi distinctio probatur inter feudum reuersum ob lineam finitam, & reuersum ob delictum.

37 Temporis cursu id operatur natura in translatione possessionis feudi, quod aliàs factum iudicis operaretur.

38 Vassallus delinquens, quamuis priuetur feudo ipso iure, non tamen possessione naturali priuatur, sed iudicis tantùm ministerio.

39 Ex diuersis non fit illatio.

40 Scandalorum timore licitum est Iudici possessionem rerum controuersarum accipere, & sequestrare, & æquum, ac laudabile est.

41 Etiàm sine citatione partium.

42 Principi autèm multò magis licet, pro quo magis præsumitur.

43 Principis simplici dicto sup scandali timore credit.

44 Sequestratione stãte, cessat spoliũ; & nu. 56. 57. 58.

45 Sequestratione stante, adictum generale publicari potest, quòd omnes interesse prætendentes compareant ad docendum de iuribus suis, & ità aliàs seruauit Carolus Quintus; & nu. 70.

46 Feudatario mortuo cum filio tantùm legitimato, si directus Dominus legitimationi contradicit, potest interìm feudum in sequestrum accipere, quousque super legitimatione pronuntietur.

47 Feudatario quoque mortuo cum filio adoptiuo tantùm, multò magis sequestratio locum habebit, si adoptioni contradicatur.

48 Filius legitimatus potentius ius hẽt, q̃ adoptiuus.

49 Dictio, sicut; similitudinem importat.

50 Nullum simile est idem.

51 Dictio, sicut, et similes veritatẽ quãdoq. importãt.

52 Et quandoque omnimodam similitudinem.

53 Sequestri propriũ est nullius iuribus præiudicare.

54 Sequentia declarant præcedentia.

55 Protestatio facta in actus sequestrationis, quòd nemini faciat præiudicium, bonam fidem sequestrantis indicat, & spolium omninò excludit.

56 Reseruatio iurium in actu sequestrationis, viam facti solummodò impedit, non autem verum possessorem, possessione priuat.

57 Et si priuaret (sic volente Principe sequestrante) non propterea spolio agere posset.

58 Spoliatus non restituitur quando notoriè cõstat de iure spoliatoris in proprietate.

59 Quod ampliatur, etiam si spoliatus missus fuisset in possessionem iudicis authoritate.

Et ampliatur etiàm si non constet, sed offerantur probationes incontinenti, vt infrà, nu. 91. 92.

60 Citandus non est, qui probabili defensione caret.

61 Princeps auferens possessionem ei, qui ius in re non habet, non dicitur spoliare; sed facto ipso declarare, & pronuntiare ius illi non competere.

62 Constitutum collatum in tempus mortis constituentis sine filijs, est conditionale, & secuta morte purificatur.

Et eius virtute, possessio ipso iure in constitutariũ transfertur.

63 Constitutarioq; huiusmodi spoliato competit interdictum recuperandæ.

64 Princeps pro securitate, & conseruatione status sui, potest castrum propria authoritate auferre vassallo, & eius pretium soluere.

65 Quod declaratur de solutione facienda post apprahensionem intelligendum esse, non antè.

66 Princeps mandare potest, quòd petitorium simul cum possessorio cognoscatur; vel quòd ommisso possessorio cognoscatur de petitorio.

67 Procurator Fisci conuentus in possessorio supplicare debet Principi; quòd petitorium cum possessorio cumulari mandet.

68 Princeps dispensans contrà ius positiuum tantùm, iusta causa motus præsumitur; quoniàm causa in eius pectore residet.

Et pro causa voluntas sufficit.

Nec admittitur probatio in contrarium.

69 Principes sunt legati, & Proconsules Dei.

70 Aedicto publicato, quòd quilibet prætendens ius in re compareat, data censetur facultas experiendi tàm in petitorio, quàm in possessorio, & sic cumulatio admissa; & suprà nu. 45.

71 Aedicta Prætorum illusoria esse non debent.

Minusq; Principum.

72 Principis uerbo decipi quemquã inconueniens est.

73 Principis proprium est dicere, quod scripsi, scripsi.

Cui & illud conuenit, semel loquutus est Deus.

74 Scandali euitanda gratià, cumulatur petitorium cum possessorio, & nu. 91.

Etiã si ab incõpetẽti Iudice spoliatus qs diceretur.

Ac etiam post cœptum iudicium, in quo petitorium expressim suspensum fuisset.

75 Cumulatur petitoriũ cũ possessorio, vbi de castro, seù fortalitio agitur, qđ est difficilis recupẽrõnis.

Limitatur vbi castrum, & litigantes sunt sub eodem Principe.

Subli-

Sublimitatur tamen, dummodo ipsi Principi facilis sit recuperatio.

Sublimitatur quoque, dummodo restituendus ad possessionem castri, plura alia bona habeat in territorio eiusdem Principis, vel ibi habitet.

Et est cõis conclusio, & in praxi Romæ obseruata.

Et procedit etiam in supremo Principe, vt est Sũmus Pontifex, Imperator, vel Rex Franciæ.

Et si in vno castro tantùm, multò magis in pluribus; & in minori Principe procedit.

76 Spoliatus, qui spolio consentit, non restituitur, nisi de proprietate doceat, ex communi.

77 Spoliatus q spolio cõsentit vi cõpulsiua ductus, non restituitur, nisi act. q met. ca. gestũ prius rescĩdat.

78 Princeps potest præcipere vassallo suo, quòd titulum inuestitura exhibeat, aliàs eum priuare feudo, nisi de præscriptione saltem doceat.

79 Spoliatus nõ restituitur vbicunq. possessio, si apud illũ esset, restitui nihilominus deberet, nàm quod nulliter factum est, eo in casu confirmatur.

80 Vassallus agens aduersus Principem pro restitutione castri cum iurisdictione, ac Regalibus, tenetur de titulo docere plenè, ex quo contrà eum militat præsumptio, & pro ipso Principe, & nu. 96.

Ampliatur procedere in omnibus rebus, quæ sinè titulo à Principe habito possideri nequeunt.

Et ĩ tali iuditio vel mixto, dat appellatio. Et ita fuit ĩ Delphinali Senatu atq. ĩ Rom. Rot. Sapiꝰ iudicatũ

81 Subditus agens cõtrà ordinarium super exemptionis quasi possessione, titulum, aut legitimam præscriptionem ostendere debet.

82 Agẽs ad decimarũ quasi possessionẽ in aliena Parochia, titulũ, vel legitimã pscriptionẽ pbare tenet.

83 Marchionatus dignitas a Principe tãtũ haberi põt.

84 Spoliatus à Principe, vel authoritate Principis, non restituitur; nisi de bono iure ĩ proprietate doceat.

Conclusio est valdè controuersa.

Distinctio igitur adhibenda est Bursa. sententia.

Quã comprobauit Sanctiss. Dñi nostri signatura.

Et in praxi recepta est, etiam in Rot. Rom.

85 Princeps non tenetur seruare ordinem iuditiorũ.

Et quicquid agit præsumitur iustè, & ex legitima causa agere. Et vbi actus aliàs non valeret, de plenitudine potestatis sustineri debet.

86 Constitutio Ducalis dat facultatẽ amplissimo Consilio Parmæ, & Placentiæ procedendi sola facti veritate inspecta; atque iudicandi.

87 Clausula, sola facti veritate inspecta, operatur, q Iudex possit exceptionem proprietatis in possessorio admittere, & petitoriũ cumulare, et est cõis.

88 Iudex qui potest sola facti veritate inspecta iudicare, nulli ordini iudiciario subiacet, nec iuris cõis traditioni, sed inspecto iure naturali, & gentiũ; imò vt Princeps, et vt Deus ipse iudicare põt.

89 Iudex q põt puertere ordinẽ causæ ad se ipsã, multò magis põt puertere ordinẽ causæ adultã causã.

90 Fiscales causæ cognoscuntur sola facti veritate inspecta, siuè agat Fiscus, siuè conueniatur.

91 Spoliatus non restituitur, vbi cõuentus non est violentus possessor, et incontinenti probationes offer super proprietate, ex communi.

Præsertim, qñ p instrumẽta publica, et acta offert, & nulla alia facti verificatio est necessaria.

Et præsertim etiàm quãdo periculum immineret, si restitutio fieret; & vide suprà nu. 74.

92 Spoliatus in beneficialibus nõ restituitur, si cõuentus pbationes offert incontinẽti super pprietate.

93 A beneficialibus, ad feuda arguitur.

94 Exceptio dominij, qñ admittit in iudicio spolij, multò magis in remedio Can. reintegrandæ; admittetur.

95 Feudatarius non agit spolio cõtra Dominum, quia iudicium illud sigillat famam.

96 Agẽs remedio recuperãda ĩ his, q sinè Principis authoritate acqri nõ possũt, docere tenet de titulo uero, vel psũpto, et colorato; et est cõclusio ĩdubitata.

97 Titulus infectus, seu inualidus non colorat, sed potius discolorat, & inficit possessionem.

98 Titulus validus allegandus est, quamuis minus plenè probetur in casu prædicto. (di posse.

99 Paria sunt titulũ nõ hẽre, vel exceptione illũ eli-

100 Titulus nullus, pro non titulo in omnibus habetur.

Præsertim, vbi de inualiditate tituli apertè, et euidenter constat.

101 Titulus habitus à nõ habẽte authoritatẽ, adeò nullus est, vt nullũ possit colorẽ præbere, ex cõmuni.

Idem de titulo per subreptionem, aut obreptionẽ impetrato, & facit infrà nu. 176. & seq. nu. 228. 230. 250. cum pluribus seqq. & nu. 256.

Ac de titulo habito ab habente authoritatem, sed forma non seruata, ex communi.

Et de titulo ex contractu bonorum feudalium, sinè Principis assensu, celebrato.

102 Titulus aũt nullus dr, qui prorsùs, & de facto nullꝰ est, vel si de facto pcessit, iuris ratione deficit.

103 Feudũ informe acquirẽs, intelligitur etiàm pro filijs, & descendentibus suis in infinitũ acquirere.

104 Feudum non reuertitur ad Dominum, donec aliquis superest de vocatis in Inuestitura.

105 Feudum concessum pro se, suisq; hæredibus, & successoribus, transit ad extraneos.

Item concessum cum facultate disponendi in quascunque personas;

Etiàm non obstante Mediolanensi decreto (Meminimus) dummodò concessio facta fuerit ob benemerita, ex sententia Menoch. Sed contrà nu. 195. cum duobus seqq.

Idem de feudo concesso pro se, suisq; hæredibus, et successoribus quibuscunque iudicatur.

Nec non de concesso cum clausula (& cui, vel quibus) &c. omnia remissiuè, & nu. 112. & 167.

Declara tamen vt num. 194. & seq.

106 Sententia, quæ in iudicatum transiuit, iustum tribuit possidendi titulum.

107 Sententia contra Principem lata, successori præiudicat.

Sicut & contractus cum illo celebratus.

108 Filius adoptiuus licèt non succedat in feudalibus, fecit tamen consentiente Principe directo Do-

mino, in cuius praeiudicium admittitur.
109 Clausula (siuè praeiudicio iurium Cameræ nostræ) operatur tantùm in non expressis, & specificatis, ne contradictionem, & correctionem inducat. Quod intellige, et limita, vt inf. n. 231. 233. et seq.
110 Testatoris dispositio in feudalib. nulla, et inualida.
111 Sed accedente directi Domini consensu valet, & tenet in eius praeiudicium.
112 Clausula (& cui vel quibus) tribuit facultatem testandi de feudo.
113 Titulus ex lõga, et diutina possessione presumitur.
114 Longa & diutina possessio decem annorum regulariter intelligitur.
115 Vassallus possidens feudum per annum, inuestituram habere praesumitur à Domino directo. Quod declara vt infr. nu. 270. cum pluribus seqq. Et hac ãnalis possessio pìudicat et alijs agnatis, sitẽtib⁹, et tacẽtib⁹, ꝙ declara vt ĩfrà n. 273. cũ seqq.
116 Feudum antiquum de parentum consensu fit nouum; adeò quòd finita linea nouiter inuestiti, feudum ad Dominũ reuertitur, nõ ad alios agnatos.
117 Feudũ nouũ ad transuersales nõ trãsit, et n. 160.
118 Feudũ nouũ fit si ex noua causa fiat inuestitura; Vel aliqua substãtialis qualitas antiqua addat, aut detrahatur, seù noua fiãt cõuẽtiones substãtiales.
119 Inuestitura metu Principis recepta posteris recipientis non nocet, remissiuè.
120 Contractus cũ Principe celebratus spontè, et absq. metu aliquo gestus praesumitur. Praesertim quandò nulla facta fuit protestatio, saltèm secreta.
121 Metus à Principe illatus vassallo purgatur temporis lõginquitate, Principum mutatione, seruitiorũ cõtinua praestatione, inuestiturarũq; renouatione.
122 Noua qualitates, & noua conuentiones substantiales in Inuestitura feudali plures referuntur.
123 Praesertĩ reseruatio aliquorũ datiorũ, et gabellarũ.
124 Verba (statuens & mandans) in inuestitura feudum nouum arguunt.
125 Feudum nouum arguitur, si in Inuestitura mẽtio non fiat de confirmatione antiquae Inuestiturae.
126 Feudum nouum constituitur, si vocatorum successio alteretur.
127 Linea vna descendentiũ extincta, oẽs aliæ aequaliter succedunt in feudo paterno, & nu. 36. in fin. Quod tamen declaratur infrà num. 137.
128 Clausula (ità quod sapiat naturam cuiuscunque feudi antiqui, paterni, & auiti) operatur, vt agnati in defectũ liberorum admittantur; ex cõi.
129 Contrarium tamèn permulti celebres Doct. tenuere, ex magis communi. Et ità fuit iudicatum.
130 Prima autèm opi. retenta limitatur non procedere quandò feudum concessum fuit (pro se, filijs, & descendentibus masculis) quià tunc restringitur concessio ad nominatos in genere, vel nomine collectiuo, & excluduntur transuersales.
131 Argumentum ab obseruantia secuta, in interpraetatione contractuum rectè sumitur. Et intellectus ille semper assumi debet, quem effectus, & rerum exitus verum esse demonstrat.
132 Diuerso iure censeri non debet dispositio.
133 Commodũ qui sensit, debet sentire & incõmodũ.
134 Status rerum praesens attendendus, quià pro eo praesumitur, nec ab eo in dubio recedendum.
135 Menoch. sententia reprobata in cons. 378. nu. 55.
136 Linea vnà descendentiũ extincta, alia admittuntur vt sup. num. 127. Sed in vnaquaq. linea proximior tantùm in gradu succedit in feudo.
137 Linea subalterna eodem iure succedunt inter se, quò principales lineæ cũ alijs eiusdem generis.
138 Naturales in feudo, etiàm informi, non succedũt.
139 Legitimitatis qualitas ab allegãte probari debet; ex cõi. Siue actor sit, siuè reus cõuẽtus, & est cõis.
140 Cõfessio in praecibus plenè cõtra cõfitentẽ probat.
141 Confessio omnem probationis speciem antecellit, & nu. 162. cum seqq.
142 Quasi possessio legitimitatis non releuat ab onere probandi eam plenè, quando est fundamentum intentionis, & est materia differens.
143 Quasi possessio legitimitatis admittit probationem in contrariũ; etiàm per alias praesumptiones.
144 Quasi possessio legitimitatis ex quibuscunq. actibus resultans non nocet illis, qui tales actus non fecerunt, nec facientibus consenserunt.
145 Sententia quoque super ea lata nõ facit ius quoad omnes, sed inter colligitantes tantùm.
146 Imò nec istorum descendentibus praeiudicat, nisi haeredes sint; & est firma opinio.
147 Quasi possessio legitimitatis nihil prodest, nisi cũ ea allegetur filiũ esse ortum ex illa muliere, quàm certitudinaliter constat esse, vel fuisse vxorem.
148 Quasi possessio legitimitatis non sufficit vbi principaliter in iudicium deducitur legitimitas, & in decisorijs. Et est verior, ac magis cõmunis opin.
149 Quasi possessio consanguinitatis non datur; sed tale ius cadit tantùm inter patrem, & filium, ac maritum, & vxorem.
150 Quasi possessio legitimitatis nõ prodest ei, qui est ĩ mala fide, ad releuãdũ eũ ab onere plenè pbãdi.
151 Mala fides ex litis pendentia inducitur.
152 Menoch. sententia in dicto cons. 378. nu. 56. cum seqq. reprobatur ex falsis praesuppositis.
153 Coniuncti re, & verbis succedunt sibi inuicem per ius non decrescendi; etiàm si partes facilioris administrationis gratia fuerint constituta.
154 Menoch. error in dicto cons. 378. num. 59.
155 Institutis pluribus in stirpes, & non in capita, coniunctio verbalis tantum, nõ realis inducitur.
156 Sequentia declarant praecedentia.
157 Dictio dictu refert qualitates pcedẽtis dispositiõis.
158 Testator cui facile fuit reciprocã substitutionem facere, si nõ fecit, praesumẽdus est noluisse facere.
159 Menoch. dicta in cons. praecitato 378. nu. 60. 61. 62. confutantur singulatim.
160 Transuersales in feudo nouiter concesso non succedunt, & supra num. 117. (cedendi.
161 Inuestitura limitata limitatũ pducit effectũ suc-
162 Feudum paternum denuò concessum transit ad

agua-

agnatos; remissiuè.
Sed limitatur quandò de partium consensu nouatur, & vt sup. nu. 216. cum seqq.
263 Confessio recipientis feudalem Inuestituram contrà ipsum, & eius successores probat. & fac vt suprà num. 140. & sequen.
264 Error in facto proprio recenti non admittitur.
265 Menoch. sententia in d. cons. 378. nu. 7. 8. explosa.
266 Historicis contra partis confessionē non creditur.
267 Vassallus inuestitus cū clausula (cui vel quib.) pōt in quoscūq. disponere, etiā sine Domini assensu.
268 Vassallus primò acquirens potest de feudo in praeiudicium descendentium disponere.
269 Menoch. d. cōs. 378. nu. 10. malè in facto īformat.
270 Feudorum successio in stirpes, nō in capita defertur; ex communi.
271 Decretū status Mediol. incipiēs (Meminimus) locū hēt in donationib. et Inuestiturris remuneratorijs.
Et ità iudicauit Senatus.
Menoch. autèm Senatū reprahēdēs reprahēditur.
272 Praefatio mentem disponentis declarat.
273 Donatio remuneratoria donatio est; ex communi.
Legatum ob benemerita titulum habet lucratiuū.
Obligatus ab antidora cogi non potest ad aliquid dādum, cū naturalis obligatio actionē nō pariat.
Et qui ab eo accipit, ex causa gratiosa; & lucratiua accepisse dicitur.
Et qui accipit id, quòd est sibi quasi debitum, lucrari dicitur, & de eo iudicatur, quod de eo qui absoluè lucratur.
274 Menoch. dicto cons. 378. nu. 16. vsque ad nu. 29. ex falsis praesuppositis nititur.
275 Acquirens à Principe, si per quadriennium pacificè possidens, praescriptione tutus est.
276 Inuestitura per subreptionem, aut obreptionem obtenta, nulla est, & inualida; remissiuè, & fac. infrà nu. 228. 230. 250. cum seqq. & 256.
277 Narrans feudum ad se spectare, quòd in parte tantùm spectabat, si de toto inuestiatur, nulla est Inuestitura, & 256.
278 Menoch. in d. suo cons. 378. sibi ipsi contradicit.
279 Emēs a nō Domino, etiàm cū bona fide, nō acquirit Dominiū, sed fructus tātùm cōsumptos lucratur.
280 Dominum qui se vult probare, dominium authoris sui probare debet.
281 Clausula (Motu proprio) non tollit vitium subreptionis, aut obreptionis in tertij praeiudicium.
Etiā si prohibitū fuerit dici de defectu intētionis.
282 Defectus intentionis semper opponi potest.
283 Parma & Placentia à Mediolani Ducibus in sancta Romana Ecclesia dominium translata.
284. Ciuitas addita Regno, vel statui nō accessoriè, sed principaliter, retinet suas leges, illisq́ regitur, non verò legibus Regni, seu status cui additur, ex cōi.
285 Legē abrogatā q dicit, probare tenetur; remissiuè.
286 Decretum (Meminimus) est in viridi obseruantia in Ducatu Parmae, & Placentiae.
287 Titulus resolutus ad non titulum redactus est.
288 Resoluto iure authoris, resoluitur ius successoris.
289 Adoptiuus filius non facit deficere conditionem, si sinè filijs decesserit.
290 Contrahentes praesumuntur cum iuris dispositione conuenire voluisse.
291 Contrahentes super re feudali, praesumūtur praecedentibus inuestituris se conformare.
292 Contrahentes super re feudali non possunt vocatis in Inuestitura praeiudicare.
Et omnes clausulae interpratari debent citrà vocatorum praeiudicium.
293 Contrahentes praesumuntur cum iuris Municipalis dispositione concordare voluisse.
294 Clausula (cui vel quibus) in alienatione feudi, operatur tantùm, vt de eo disponi possit inter vocatos non seruata eorum gradus praerogatiua, quae aliàs seruari debuisset; & est communis.
295 Clausula (cui vel quibus) in alienatione feudi, non operatur in praeiudicium vocatorum, nisi durante vita alienantis, postea resoluitur.
296 Reus cōuēt. opponere pōt, quò ad re liberas ados ha (beo.
297 Salinae sunt de Regalijs Principum.
Et de pertinentijs feudorum.
De illisq́ iudicatur vtì de feudis, quibus accedunt.
298 Citari dēt omninò is cuius principaliter interest.
299 Res inter alios acta, alijs non praeiudicat.
300. Vassallus potest renunciare feudum immediatè successuro, etiàm sinè directi Domini consensu.
Et non est alienatio, sed refutatio.
301 Iuditium cōtra vsufructuarium agitatum valet; & tenet; Quòd declara, vt infrà, nu. 206.
302 Vsufructus in re feudali absque directi Domini assensu constitui nequit, ex communi.
303 Feudum est seruitus.
304 Vsusfructus est seruitus.
305 Seruitus seruitutis non datur.
306 Iudicium contra vsufructuarium agitatum, ipsi soli nocet, non proprietario minimè citato.
307 Sententia lata contrà naturaliter possidentem, nō praeiudicat ciuiliter possidenti.
308 Sententia per collusionem lata nulla est; nec potest cuiquam nocere.
309 Sentētia contrà vsufructuariū colludentē nulla.
310 Collusio est omni iure prohibita, & omnes actus, in quibus interuenit, vitiat.
311 Collusio per coniecturas probatur; quia est de his quae occultò fiunt, & difficilis sunt probationis.
312 Coniectura duae leues sufficiunt ad collusionē detegendam, prout, & simulationem.
313 Collusio arguitur ex eò, quod reus nō vtitur exceptione sibi competente, patiēdo se antè tps cōueniri.
314 Collusio arguit ex eo, quod qs iuuit causā aduersarij; Vt putà liberando eum à probatione iactationū, & diffamationum in materia l. diffamari. C. de inge. & manu.
315 Collusio ex clausulis insolitis, ēt rescriptorū arguit.
316 Collusio arguitur ex festinanti confessione positionum, quas quis verosimiliter ignorauit.
317 Collusio probatur ex quò appellare quis prohibet procuratorem suum in causa appellabili.

218 Procurator appellare tenetur, sed non appellationem prosequi.

219 Collusio ex breuitate tpis, qua lis finit cōiectari pōt.

220 Collusio ab effectu post sentētiā secuto colligi pōt.

221 Sententia est stricti iuris, et extensionē nō recipit.

222 Non probat hoc esse quòd ab hoc contingit abesse.

223 Princeps adoptioni consentiens, quàm vassallus facit, agnatis non praiudicat ex Inuestitura vocatis; & est communis, & facit infrà nu. 260. Curt. tamen Iun. in cons. 138. contrarium tenere videtur. Sed ad concordiam cum cōi reducitur.

224 Princeps non potest iuri Tertij ex cōtractu resultante praiudicare.

225 Princeps consentiens alienationi feudi sibi non praiudicat in iure de futuro, quòd ignorauit; vt si post alienantis mortem foret ad se recasurum. Multò magis si adiecit clausulam, sinè praiuditio iurium Camera nostra.

226 Consensus adhibitus alienationi rei, qua in aliquē futurum euentum mea esse debet, eueniente illo casu mihi non obest. Et exemplificatur in rebus conditionali fideicommisso subiectis.

227 Princeps prasumitur minùs velle Fisco suo praiudicare, quàm sit possibile.

228 Assensus adoptioni ad feuda prastitus nihil operatur, si qualitates Principi exp̄ssa nō verificētur. Nec sufficit in parte verificari, & nu. 237.

229 Assensus prastitus per Principem actui in fraudem alicuius gesto nihil proficit.

230 Assensus Principis non praeiudicat Tertio in eo de quo non fuit certioratus Princeps.

231 Clausula (sinè praiuditio iuriū Camera nostra, & cuiuslibet tertij) propriū est, illasū ius cōseruare. Nedùm de prasenti competens, sed etiàm in futurum competiturum.

232 Clausula (sinè praiudicio iuris tertij) frustrà in rescriptis, & concessionibus apponitur, ex quò semper subintelligitur, & nu. 255.

233 Clausula (sinè praeiudicio iurium Camera, seu Fiski) in omni Principis dispositione subintelligitur ex Decreto Mediolani. Prouidere volentes.

234 Decretum Mediolani, prouidère volentes, renouatum in Ducatu Parma, & Placentia per specialem Constitutionem Sereniss. Ducis Octauij.

235 Decreto, Meminim⁹, nō derogat Prīceps absq; speciali, & indiuidua ei⁹ mētione, et derogatione exp̄ssa. Generales autèm clausula quantumuis pragnantissima non sufficiunt. Etiàm si iuramentū ipsius Principis interueniat.

236 Prohibitio duplex alienādi feudū in p̄iudiciū directi Domini, idest legis, et hominis, operatur quòd assēsus alienationi p̄stit⁹ eā nō cōualidet, et n. 263.

237 Assensus alienationi, seu translationi feudi impetratus per eum qui vnam, seù plures qualitates expressit, non valet, nisi illa qualitates, etiàm copulatiuè verificentur, & suprà nu. 223.

238 Assensus restrictus ad certa bona, & certas personas, non extenditur, cum sit stricti iuris.

239 Adoptionem faciens si eius solemnia non obseruet, sed arrogationis, nihil agit.

240 Adoptionis forma, non arrogationis conuenit, filiū prasentem in sua potestate, & gubernio accipere, & vti talem insignum vera pura, & naturalis paternitatis amplexari, ac de catero pro filio legitimo, & naturali adoptantis haberi.

241 Actus à forma dijudicatur.

242 Adoptioni repugnat, & arrogationi congruit filiū in patris adoptātis potestatē trāsire, si extraneus sit, & de naturalis potestate exire, ac liberari.

243 Adoptioni repugnat, & arrogationi cōgruit, quòd filius nedùm patri adoptiuo succedat, sed eius quoque ascendentibus, agnatis, & cognatis.

244 Adoptioni minimè conuenit, sed arrogationi, pacisci, quòd adoptatus succedat adoptanti, tam ex testamento, quàm ab intestato.

245 Arrogatio pupilli non tenet, nisi arrogans de ipsius indemnitate tabellioni caueat.

246 Arrogatio pupilli cum ingenti, & exacta causa cognitione fieri debet.

247 Arrogatio autem adulti cum minori causa cognitione expediri potest.

248 Delogatus egredi non potest fines iurisdictionis sibi delegata.

249 Arrogatio sinè Principis authoritate fieri nequit. Præsertim verò si arrogatus ad feuda arrogantis succedere intendit, qua absque Principis ipsius assensu haberi non possunt.

250 Rescripta per subreptionem, aut obreptionem impetrata, nulla, & inualida sunt. & facit suprà nu. 101. e 76. & seq. 228. et 230. & inf. nu. 256.

251 Arrogatio cui Princeps per obreptionem, aut subreptionem consentit, non tenet.

252 Subreptio, & obreptio in feudalibus potissimùm annullat gratiam.

253 Priuilegium per subreptionem, aut obreptionem impetratum non colorat possessionem.

254 Actus omnis pēdet ab agētis volūtate, et potestate.

255 Priuilegij concessio, ac gratia Principis sinè praiuditio tertij semper intelligitur, & facta prasumitur; & supra nu. 232.

256 Vassallus tacēs ius cōpetere alijs personis in feudo super quò facultatē disponēdi à Principe īpetrat, p subreptionē impetrare dicetur, & sup. nu. 177. Siue ius illud sit in petitorio, siuè etiā ī possessorio.

257 Dictio, Dùm, importat conditionem.

258 Dictio, Dumtamèn, importat modum.

259 Modus q respicit cōmodū alterius, q̄ implētū, stat p causa finali, idcircò eo nō impleto, actus corruit.

260 Princeps non potest testandi licentiam vassallo concedere de feudo antiquo in praiuditiū vocatorum; & est omnium cōis; & facit sup. nu. 223.

261 Inclusio vnius, est alterius exclusio.

262 Permissū in vno, seu aliquibus casibus contrà ius, seù de iure speciali, censetur in alijs prohibitum.

263 Testandi licentia vassallo concessa in Ducatu Parma, & Placen. nō operatur in praiuditiū Fisci, seù Duc. Cam. per Decretum, Prouidere volētes. Et per Ducalem Constitutionem.

Multò

Multò minùs si in concessione expressim prohibitum fuerit tale praeiudicium fieri, quià concurrit probibitio legis, & hominis; ex communi; & suprà. nu. 236.

264 *Fundamentum vbi non est, superaedificari non potest.*

265 *Institutio haeredis facta de filio adoptiuo corruit, si adoptio non subsistat.*

Quoniàm adoptio praesumitur fuisse causa finalis institutionis; ex communi.

Idem de institutione filij, vel fratris, qui filius, vel frater non est.

Ac de filio naturali legitimato, cuius legitimatio non tenet.

Quae conclusio dicitur non habere contradicentē.

Dec. tamen contradicit; sed alibi tenet contrariū, & sic sibi ipsi aduersatur.

Idem de vxore putatiua instituta dicitur.

Et de filio īstituto vti legitimo cū legitimus nō esset.

266 *Donatio quoq. ad legatū similibus personis factū inefficax est; si qualitas expressa vera non sit.*

Nec sufficit, quòd post donationem ipsam, vel institutionem verificetur.

267 *Possessio annalis vassalli directo Domino non nocet, nisi eius praesentia, & scientia concurrant.*

268 *Ac etiàm seruitiorum feudalium praestatio, per ipsummet Dominum, vel eius procuratorem specialem receptorum.*

269 *Pro Rex, vel Locumtenens Principis non habet facultatem donandi feuda.*

270 *Possessio annalis de quà suprà operatur tantùm vbi dubitatur, an inuestitura feudalis adsit, nec nè? non verò si de ea constet, & superindè quoquomodò disputetur, vel super depēdētibus ab ea. C. 1. §. si quis se vel patrem. si de inuestit. inter Dom. & agna. lis oria. & c. 1. in princ. de consuet. rect. feud. declarantur.*

271 *Possessio annalis de qua suprà non operatur, nisi cum sacramento vassalli iurantis super Inuestitura per Dominum negata.*

Quòd sacramentū iudici penitus arbitrariū est.

Et vbi praesumptio aliquà contrà vassallum militat, excluditur is omninò à tali iuramento.

272 *Possessio annalis antedicta prodest solùm vassallo possidenti, & reo conuento, secùs si non possideat, & Actor sit.*

273 *Possessio annalis feudi non nocet agnatis vocatis ex tenore Inuestiturarum, nisi, & ipse possidens in eorum sit numero.*

274 *C. 1. §. si Titius filios. si de feud. defun. mil. communis intellectus.*

275 *Possessio annalis de qua suprà non praeiudicat agnatis, qui de dissensu protestati fuerunt antè lapsum anni.*

276 *Protestatio excludit consensum.*

277 *Protestatio quae fit super dependentibus ab animo protestantis, tollit effectum actus contrarij.*

278 *Epilogus totius responsi, &c.*

Pro Serenis. D. D. Alexandro Farnesio Parmae, & Placentiae Duce, &c.

EPITOME.

Ciuitatis Buxeti, Terrarumq. Curtis maioris, Monticellorum, Florentiolae, & Bargoni ad Ducalem Cameram Parmae ob lineam finitam deuolutarum, rectè fuisse possessionem propria authoritate captam, & in sequestro positam vsquequo declaratum fuerit an alicui super eis ius competat: Quae in re tria praecipuè discutiuntur.

Primum, an ei qui detinebat iudicium restitutorium competat?

Secundum, an eo reluctante petitorium cum possessorio cumulari possit?

Tertium si cumulationi locus non sit, an titulum saltem ostendere teneatur, & qualem?

RESPONSVM PRIMVM.

Deus illuminatio mea.

Icut diuisiones aquarum,
1 ità † cor Regis in manu
Domini, quocunque voluerit
inclinabit illud, dixit
Salomon Prouerb. c.
2 21. † & diuinatio in labijs
Regis, in iudicio non errabit
os eius, vt idem sapiens.
Prouer. cap. 16. scriptum reliquit; Idcircò
de maximorum Principum placitis benè semper
sentiendum, quamuis causae non innotescant,
quae vt plurimùm inuestigari nequeunt,
ex eius Prophetae testimonio asserentis; Coelū
3 sursum, & Terra deorsum † & cor Regis inscrutabile.
Prouer. cap. 25. eis autem qui intempestiuè,
ac nimis properè illorū animi motus, & iussionum
rationes exquirunt, obijci potest Pauli
4 sententia ad Rom. 12. † non plùs sapere quàm
oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Qui
autem veras rerū causas nescientes, facilè Principum
actiones damnant, meminisse oportet
5 Salomonis documenti Prouerb. c. 12. † Labium
veritatis firmum est in perpetuum, qui autē testis
est repentinus, concinnat linguā mēdatij; &
6 rursum cap. 13. † Qui custodit os suum, custodit
animam suam, qui autem inconsideratus est ad
loquendum, sentiet mala; & quamuis illorum
opera primo quandoq. aspectu ratione carere
videantur, à iudicio tamen cauendum est, Saluatoris
Dn̄i nostri precepto, q Ioannis c. 7. legi-
7 tur. † Nolite secundùm faciem iudicare, sed iu-

stum iuditium iudicate, & multò magis à male-
8 dictis; † quoniam Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices. Exod. c. 22. etiàm D. Pauli exẽplo, actuũ Apostolorũ c. 23. relato.

Quoniam igitur in præsenti cõsultatione negotium iam vsq. adeò liquidatum est, vt rationes, & causæ cuiq. patere possint, quibus adductus Serenis. & Inuictis. D. D. ALEXANDER FARNESIVS Parmæ, Placentiæq. Dux Tertius, bonorum, & iurium feudalium, Iurisdictionalium, Regaliumq. per quon. Illustris. D. Sfortiã Pallauicinum tempore eius vitæ, & mortis possessorum, in Ducatu suo præd. existentium, possessionem, vel quasi mensibus elapsis capi iussit, facilè quisq. animaduertere poterit, quàm rectè Princeps ille iustissimus egerit; quàm secus sentientes toto (vt aiunt) cœlo aberrarint; quamq. possessionis eiusdem recuperationi, absq. iustis, & legitimis titulis intendentes, à recto iuris tramite declinent. Quod vt apertius, dilucidiusq. fiat, seriem facti vniuersam præmittere lubet,
9 † quandoquidem ex facto ipso apertè & distinctè narrato ius oritur, l. si ex plagis. §. in cliuo. ff. ad l. Aquil. l. precibus. vbi Dec. nu. 3. C. de im-
10 pub. & ali. sub. † & eiusdem facti error prudentissimos quoque solet decipere. l. 2. ff. de iu. & fac. igno. Factum autem est huiuscemodi.

ILLVSTRIS, & Potens quondã Marchio Rolandus Pallauicinus plura viuẽs oppida in Parmen, si Placentinoq. agro, & alibi quoq. tenuit, & possedit, quibus à Philippo Maria tunc Mediolani Duce, & Parmæ Domino ob defectionem priuatus, & posteà ad gratiam restitutus, eadem ab ipso Duce tamquàm ad eius Ducalẽ Camerã applicata, & legitimè deuoluta, in feudum denuò de anno 1445. suscepit; rectum, honorificum, nobile, & gentile, exceptis tamẽ per ipsum Ducem interim alienatis, inter quæ Terra erat Florẽtiolæ, Nicolao Vicecomiti, Picinino nuncupato concessa, & donata. Quæ autem in feudum sic vt suprà acceperat Rolandus, in vltimo eius elogio, inter septẽ suos filios masculos legitimos, & naturales, vnà cum alijs suis bonis diuisit; Sed partitioni huic non acquiescentes, & lites, atq. discordias, nihilominus effugere volentes, compromissum amplissimũ fecerunt in Ducem Franciscũ Sfortiam dicti Philippi Mariæ successorem, paterno testamento, & diuisionibus prædictis renuntiantes; qui suũ tandem protulit laudum de anno 1457. in quo castra omnia prędicta, cæteraq. bona in hęreditate Rolandi remansa, inter filios præd. diuisit, singulis portionem suam assignando. Nicolao, Castrum Varani Marchionum, Castrum Guelphum, Castrũ Galinellæ, & Villam Miani. Vberto, Castrum Tablani, Castellinam, & medietatem Solignani. Io. Ludouico, & Pallauicino simul, Terram Buxeti, & Castrum Bargoni. Carolo Episcopo Laudensi, Castrum Mõticellorum. Io. Francisco, Castrum Zibelli, & medietatẽ Solignani. Io. Manfredo, Castrum Polexini, cum Castro Costemedianæ; & hæc omnia cum iurisdictione, regalijs &c. Iussitq. vnum quemq. eandem suam portionem castrorum cũ iurisdictionibus, & pertinentijs suis ab ipsomet Duce in feudum intrà annum accipere, & inuestituram obtinere; Qui quidẽ fratres laudo in omnibus, & per omnia parendo, Inuestituram feudalem singulatim acceperunt. videlicet quilibet pro se suisq. filijs, & descendentibus, & descendẽtium descendentibus, & hæredibus in infinitum masculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio, & linea masculina, & corporibus suis natis, & nascituris; excepto tamen Carolo Laudensi Episcopo, cui, cum talium descendentium spem habere non posset, sub diuersa forma concessa fuit feudalis Inuestitura, de qua inferius tractabitur. Prædictis autem Io. Ludouico, & Pallauicino coniunctim fecit Inuestiturã de dictis Castro nũc Ciuitate Buxeti, & Castro Bargoni, cum villis & pertinentijs suis, & inter Villas Buxeti vna erat, vbi nunc egregium oppidum Curtismaioris reperitur; Voluit quoq. ius accrescendi inter hos duos fratres, & eorum descendẽtes locum habere, ita vt alterius linea masculina finita, altera in totũ succederet. Post hanc autem communem Inuestituram, quæ de anno 1458. emanauit, quandàm aliam declarationẽ mentis, & voluntatis suæ fecit idem Dux Franciscus eodem anno, apertius quoq. & clarius disponens super reciproca dictorum duorum fratrum successione, & iure accrescendi, seù verius non decrescendi; in qua etiã declaratione videtur voluisse, ꝙ deficientibus ambabus lineis masculinis prædictis, alij fratres, & eorum descendentes admittantur sm naturam antiqui feudi, & paterni. Sed quid in hoc pro constanti supponendum sit, non firmo, quia non est præsentis speculationis. Hanc autem duorum fratrum cõem Inuestituram, cum reciproca successione, confirmarunt etiam Galeatius Maria de anno 1470. & Io. Galeatius de anno 1477. Mediolani Duces, pro ipsis fratribus, eorumque filijs, & descendentibus masculis, & vt supra.

Et in executione dictarum Inuestiturarũ possessa deindè fuerunt dicta loca in feudum, & nomine feudi per dictos septem fratres, & eorum descendentes, & à retroactis etiam huius status Principibus recognita successiuè, cum iuramẽto fidelitatis, & debitis seruitijs feudalibus, absque vlla penitus controuersia, nec vnquam feudalem statum mutarũt, sed vti feudalia semper, & cõtinuatis temporibus tenta, & possessa fuerũt, vt supra, & in quamplurimis iuditijs coràm diuersis Tribunalibus amplissimis pro talibus ha-

bita,

bita, pronũciata, & iudicata, prout publicis, apertissimisq́. patet documentis, q̃ frustra nõ refero.

Inter aũt descẽdẽtes masculos legitimos, & nãles Io. Ludouici prędicti, alter fuit Io. Ludouicus eius nepos, qui viuens tenebat Arcem cum medietate iurisdictionis, & iurium omnium feudalium, & regalium Curtismaioris, & decedens vnicam reliquit filiam Dñam Virginiam hæredem vniuersalem, quæ bonorum, & iurium prędictorũ possessionẽ statim habuit. Verùm prætendentibus eius fratribus patruelibus, Cęsare, Hieronymo, & Sfortia, oĩa prædicta ad se spectare, & pertinere, pręsertim ex Inuestitura memorata Io. Ludouici, & Pallauicini, transactio secuta fuit inter partes de anno 1528.

Sed pretendẽs Dña Virginia minor se læsam, imò trãsactionẽ nullã, & ppea litem parans, denuò cum D. Hieronymo prędicto, de Curtemaiori nuncupato, tunc bonorum, & iurium prædictorum possessore, transegit; In qua transactione inter cætera pactuitum, & conuentum extitit, quòd eo sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio procreatis, & non per iuris fictionem, etiam subsequentis matrimonij, tũc & eo casu D. Virginia, eiusque filij, & hæredes essent in eo statu, & gradu, quo erãt tempore primæ trãsactionis, & cessionis per eam factæ de dictis bonis, & iuribus; & ad ea sibi pateret liber accessus immediatè, & ipso iure, reuerterenturq́., & reuerti possent ad actualem, & corporalem possessionem propria authoritate, & sinè citatione, & liquidatione aliqua; & hæc cum constituto possessorio, & clausula, ex nunc prout ex tunc &c. Sed cum casus euenisset obitus prędicti D. Hieronymi sinè masculis, relictis tamen filiabus D. Victoria, & D. Isabella hæredibus vniuersalibus, quæ paternorum bonorum possessionem continuare prętendebant, Dña autem Virginia medietatis prædictæ possessionẽ pariter prætendente, ac D. Sfortia Pallauicino proximiore agnato ad eandem possessionem aspirãte, timore scandali Serenis. D. Dux Octauius possessionem dicti castri, nec non & Castriueteris, & tertiæ partis Monticellorũ cũ sua Iurisdictione, cęterisq́. iuribus, & ptinentijs suis, ad se aduocauit, & in sequestro stare iussit, donec de partiũ iurib⁹ cognitũ fuisset.

At paulò post, & de anno 1557. transegit D. Sfortia cum filiabus prædictis D. Hieronymi, à quibus cessionem obtinuit omnium locorum, iuriumq́. feudalium prædictorum, ea tamẽ conditione, q ipso sinè filijs masculis decedente, præd. Dominæ remanerent in suis pristinis iuribus, quę habebant antè ipsam transactionẽ, & tali casu eueniente, intelligeretur D. Sfortia ipsarum nomine possidere, quibus etiam liceret possessionem propria authoritate ingredi, fuitque contractus iste Ducali authoritate roboratus, cum clausulis amplissimis, & specialiter cũ clausula, sublata aliter iudicandi potestate.

Successiuè quoq. transegit cum D. Virginia, à qua cessionem obtinuit conformẽ cessioni per eam prius factæ ad beneficium domini Hieronymi antedicti, & cum eadem conditione redeundi pro se, & descendentibus suis ad pristinum statum in bonis, & iuribus paternis, decedẽte ipso D. Sfortia sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & vt supra; multis etiam ad maiorem corroborationem additis, & præsertim quòd nõ posset vnquàm D. Sfortia de bonis, & iuribus prædictis disponère, nec in aliam personam transferre, & q eueniente casu prædicto, non possent eius hæredes aliq̃ vnquàm opponere, nec eã, & descendentes suos molestare quoquomodo in possessorio, vel petitorio, nec agẽdo, nec excipiendo, fuitq́. trãsactio huiusmodi Ducali pariter authoritate suffulta. D. autem Virginię defunctæ filij, & hæredes fuerunt Illustr. D. D. Cardinalis Io. Franciscus, & Raynutius de Gãbara.

Sciendum est insuper Io. Manfredum Pallauicinum nepotem ex filio dicti Io. Manfredi de anno 1530. dùm castrum feudale Costæmedianæ teneret, & possideret, illud permutasse cum D. Cæsare prædicto de Curtemaiori, pro quo recepit loca Olziæ, & Vecchini, pacto inter cætera adiecto, quòd deficiente ipso Domino Cæsare, Domino Hieronymo, & D. Sfortia eius agnatis absque filijs, castrum prædictum cum sua iurisdictione, & pertinentijs ad D. Io. Manfredum, & D. Octauianum, & Franciscum Mariam, & eorum filios, & descendentes reuerteretur, & è conuersò decedente ipso Io. Manfredo, ac alijs prænominatis sinè filijs, loca Olziæ, & Vecchini ad D. Cæsarem, & eius descendentes reuerterẽtur, & super hoc etiã contractu celebratum fuit instrumentum publicum, cũ constituto possessorio, & alijs clausulis consuetis, nec non confirmatum Principis authoritate, videlicet legati Apostolici tunc Galliam hanc Cispadanam pro Sancta Sede gubernantis.

Prædictis autem addendum est, alium Rolãdum ex Io. Ludouico ortum acquisiuisse aliud feudum, videlicet Florentiolæ castrum à quodã Petro de Roano, qui illud dono habuerat à Ludouico Duodecimo Francornm Rege tunc Ducatum Mediolani obtinente, cum interinatione tamẽ Senatus restrictiua talis donationis ad naturam feudorum Mediolani, & hoc modo in descendentes dicti Io. Ludouici masculos perseuerauit, quousque ipsius linea durauit, hoc est donec vixit prædictus D. Sfortia, vltimus dictorum descendentium masculorum superstes.

Nec est ignorandum extare Decretum Mediolani editum vsque de anno 1490. Incipiens, Meminimus, quod in hoc etiam statu Serenis.

D. Du-

D. Ducis adhuc est in viridi obseruantia, & per quod statuitur, feudales concessiones sub quauis forma conceptas, & cū clausulis quibuscunque amplificatas, & munitas, restrictas esse, & intelligi debere ad personas acquirentium, & earum descendentes masculos tantum, legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, nisi expressim fuerit aliter dispositum, cum specifica derogatione talis decreti.

Modò presupponendum extinctam fuisse primò lineam Pallauicini masculinam, legitimam, & naturalem, & de legitimo matrimonio procedentem, per mortem scilicet D. Hieronymi de Buxeto de anno 1579. cui in bonis prędictis feudalibus successit D. Sfortia vnicus tunc superstes de linea masculina Io. Ludouici, & sic venit casus in dicta communi Inuestitura comprahensus, quo descendentes masculi legitimi & c. lineæ Io. Ludouici successerunt in omnibus bonis, & iuribus in illa comprahensis.

Verùm quia ipse quoque Illustriss. D. Sfortia sinè filijs erat, & in senili ætate constitutus, cupiebatq. familiæ nomen, & dignitatē post mortem suam conseruari, preces prædicto Serenissi. D. Duci porrexit, & rescriptum obtinuit de anno 1580. facultatem ei tribuens filium adoptandi, sine tamen pręiudicio iurium Ducalis Cameræ, & cuiuslibet Tertij; cuius virtute Illustriss. D. Alexādrum Pallauicinū adoptauit, sub quadam forma infrà latius examinanda; Pariterq́; pro obtinenda licentia testandi de bonis, & iuribus suis, etiā feudalibus, supplicauit, & rescriptū reportauit de anno 1571. die vltima Iunij, facultatem testandi concedens, dummodò testaretur in comprahensos in Inuestituris, & concessionibus feudalibus, & iuxtà ipsarum formā, & tenorem. Et quia intentionis suæ erat, bona, & iura omnia, quæ possidebat, etiam feudalia, cum iuribus, & pertinentijs antedictis ad hæredem suum transire, non obstante natura Inuestiturarum, & non obstantibus etiam transactionibus, & conuentionibus memoratis, iudicium instituit contra Serenissi. D. D. Ducem Octauiū prædictū, in remedio l. diffamari. C. de ingenu. & manu. coram non nullis Iudicibus specialiter delegatis, qui suam tandem sententiam in eius fauorem protulerunt super castris, iurisdictionibus, ceterisq. iuribus, de quibus agitur, de qua latius inferius tractabitur. A qua sententia prohibuit idem Sereniss. Dux appellari, vt ex scriptura authētica procuratori suo in ea causa directa plenè probatur. Vndè testamētum postea condidit, in quo hæredem sibi vniuersalem instituit prædictum D. Alexandrum vti filium suū adoptiuum; qui mortuo Testatore absque filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, vti eius filius adoptiuus, & hæres, tenutam accepisse bonorum omnium hæreditariorum fertur; nec non feudalium cum suis iurisdictionibus, & iuribus, quibuscunque, etiam regalibus eisdem feudalibus annexis, extraiudicialiter tamen, & nemine citato; & acceptam per biennium, vel circa, retinuisse dicitur.

Et vt sciatur à quo stipite, & quomodò descendat prædictus D. Alexander prætensus filius adoptiuus, & hæres prædicti D. Sfortiæ, præsupponendum est ex Io. Francisco prænominato Rolandi Senioris filio, plures natos fuisse filios, inter quos Bernardinus, & Rolandus Iunior, ex Bernardino Vbertus, ex Vberto Alphonsus, & ex Alphonso Alexander hic, cuius status est dubius; quandoquidem non apparet Bernardinum eius Abauum matrimonium contraxisse cū illa Catherina, ex qua memoratus Vbertus, & alij filij in lucem prodiere. Nam licet instrumētum quoddam circonferri soleat, quod super tali matrimonio prætenditur celebratū de anno 1508. mense Septembris, attamen certum est contrahi non potuisse stantibus impedimentis: quæ ipsimet contrahentes postmodum fatentur in supplicatione porrecta Sanctissimo D. Papæ de eodem anno, & mēse, pro obtinenda dispensatione ad effectum matrimonij inter eos contrahēdi; Etenim directa fuit commissio illa Reuerendiss. Episcopo Parmensi, seu eius Vicario, à quo nullam tunc obtinuerunt dispensationem, sed de anno tantum 1510. mense Ianuarij facultatem quandam talem qualem à dicto Vicario de matrimonio inter se contrahendo impetrarunt, quod tamen nullibi apparet ex post fuisse contractū. Adeò q̄ de impedimento ex ipsorū confessione liquet, de matrimonio autem nequaquam. Et hinc est, q̄ cū de anno 1530. mota fuisset lis per prædictum D. Vbertum, & fratres contrà D. Barbaram prædicti Rolandi Iunioris filiam, & heredem pro bonis signanter feudalibus ipsi Rolandō obuentis in diuisionibus cū Bernardino fratre factis, quę ad fœminas transire non posse asserebant, oppositum fuit per D. Barbaram de illegitimitate actorū; quos etiam reconuenit pro omnibus alijs bonis per ipsos possessis, & in diuisionibus prædictis Bernardino obuentis, vti eorum incapaces ex illegitimitate prædicta: super qua tandiù fuit disceptatum, vt lis adhuc indecisa pendeat. Et licèt Instrumentum prędictum per actores fuerit productum super celebratione dicti matrimonij vsque de anno 1508. mense Septembris, vt asserebant, secuta, fuit tamen in Sacro Rot. auditorio reiectum, & ad partes positum, vt in decisione. Nec ommittendum, q̄ de anno 1538. ipsemet D. Vbertus testes ad æternam rei memoriam examinari coram tunc Parmæ Gubernatore fecit super eius natiuitate, qui ipsum de anno 1509. ortū fuisse vnanimiter concludunt, & sic durante impedimento matrimonij; & multò antè assertam dispensationem

sationem impetratā vtsupra; Cui etiam dispensationi multa alia obijci solent, quæ breuitatis causa missa facio; præsertimque deposita per testes Illustriss. DD. Rangonorum; qui alia matrimonij impedimenta probant, quorum mentionem in supplicatione facere oportebat.

Diem modò suum obijt Sereniss. D. Dux Octauius, cui Sereniss. & Inuictiss. D. D. Alexander eius filius vnigenitus in hoc fœlicissimo Ducatu successit.

Sed vsq. de anno 1565. idem Sereniss. Dux Octauius dictum Ducatum cum vniuerso statu, & iuribus omnibus ad eum spectantibus & pertinentibus, atque in futurum spectaturis, & pertinentutis, Prælibato Sereniss. D. Alexandro eius filio occasione matrimonij tunc per eum cōtrahendi cum Sereniss. Maria Lusitaniæ Regis cōsanguinea, & in executione capitulorum eiusdē matrimonij, renuntiauerat, cesserat, trāstulerat, ac donauerat inter viuos; retento sibi tantùm vsufructu dùm viueret; Qui quidē vsusfructus (si reseruatio valuit) per mortē Sereniss. Ducis Octauij, posteà consolidatus fuit cū ꝓprietate.

Animaduertens igitur dictus Sereniss. Dux Alexander, ambas lineas prædictorum Io. Lodouici, & Pallauicini masculinas, legitimas, & naturales, per obitum D. Sfortiæ extinctas, consequenterq. bona & iura in prædicta communi Inuestitura comprehensa ad Ducalem Camerā deuoluta, & reuersa dici posse, stante quòd Inuestitura ista pluribus de causis infradicēdis, attendenda est, ac obseruanda, prout hactenus & factum extitit, & præsertim tempore mortis D. Hieronymi antedicti, cui solus D. Sfortia ex tot descendentibus Rolandi tunc superstitibus ex alijs dictorū septem fratrū lineis, successit in feudis & iuribus prædictis; & quemadmodum anteà quoq. factū fuerat tempore mortis Caroli Epi, cui in feudo Monticellorū successerunt tantummodò tres lineæ aliorum fratrum videlicet, Io. Francisci, Io. Ludouici, & Pallauicini, exclusis alijs tribus, ita permittente Inuestitura sua feudali a dicto Francisco Sfortia Duce habita.

Audiens quoq. idem Sereniss. D. Dux Alexander assiduas eorum omnium quærimonias, qui eorundem bonorum & iurium dominium, ac possessionem ad se spectare, & pertinere prætendebant, eorumq. præsertim, qui vigore conuentionum, & transactionum antedictarū possessionem propria authoritate ingredi, & occupatores quoscunq. expellere posse cōtendebāt, vtsuprà, Necnon Illustriss. DD. de Pallauicinis masculorum, descendentium legitimorū, & naturalium, deq. legitimo thoro procreatorum, dictorum quondam Nicolai, Vberti, & Io. Mãfredi, qui omnes se vocatos prætendunt in Inuestitura, cū declaratione memoratis, olim factis per præfatum Ducem Franciscum Sfortiam dictis Rolando, Io. Ludouico, & Pallauicino; aiunt. n. se saltèm post lineas horum duorum finiras, admissos, & vocatos apertissimè dignosci, & possessionem quoque feudorum, cum pertinentijs suis, earundem Inuestiturarum virtute, ad se spectare, & pertinere, cum præsertim proximiores sint, & communi stipiti, Rolando Seniori, & vltimo decedenti, D. Sfortiæ, quàm sit D. Alexander, de quo non est in facto ambigendum, cum verissimum sit, & notorium.

Item & descendentium masculorū dicti Pallauicini, qui licet ab infecta radice proueniant, legitimationes tamen exhibent Summorū Pontificum, per quas prætendunt in bonis quibuscūque, etiam feudalibus, posse succedere, perindè ac si de legitimo, & vero matrimonio processissent, & cæteris omnibus, etiā legitimè natis anteferri, cum de linea dictorum duorum fratrum coniunctim inuestitutorum existant.

Quos omnes prætendentes, diuitijs, authoritate, subditis, amicisq. valdè pollere non ignorabat Sereniss. D. Dux. Et propterea volens Cels. sua tàm indemnitati suæ, quàm aliorū omnium consulere, & imminentibus scandalis vndiq. cōminatis obuiàm ire, nè fortè dùm in partibus Belgicis pro Catholico Hispaniarū Rege, fideq. Catholica viriliter, & indefessè pugnat, quietus, & pacificus status huius sui Ducatus, occasione ista, perturbaretur (sunt enim hæc fortilitia, & castra non parui, sed maximi momenti, pro quibus expugnandis, & defendendis respectiuè, bellum non mediocre committendū fuisset) prudentissimè iussit possessionem bonorum, & iurium omnium feudalium, iurisdictionaliū, ac regalium tantùm, nomine Ducalis suæ Cameræ apprehendi, quæ prædictus D. Sfortia tēpore vitæ, & mortis suæ tenebat, & possidebat; sinè tamen præiuditio iurium cuiuscunque, imò cum expressa eorum reseruatione. Quinimò eadem omnia bona & iura apprehendenda, apud Camerā suam, prout in sequestro, stare voluit, & mandauit; eorumq. fructus, & redditus quoscunque separatim custodiri, & conseruari (prout in dies custodiuntur & conseruantur) donec de iuribus omnium prætendentium cognitum, & decisum fuisset per suum Excelsum Consiliū Iustitiæ. Et ad hunc effectum publicari mandauit edictum de quo infrà. Cuius vigore multi ex prædictis prætendentibus comparuerunt, diuersasq. petitiones, & instantias porrexerunt.

Illustriss. autem D. Alexander separatim preces porrexit eidem Sereniss. D. Duci, seù quispiam alius pro eo, & bina rescripta reportauit. Quibus præsentatis coràm dicto Excelso Consilio per eius assertū Procuratorem, citato Procuratore Sereniss. D. Ducis, eisdemq. reproductis, datus fuit libellus, quo petit in effectu prædictus Illustriss. D. Alexander se restitui, & reintegrari

tegrari ad possessionem bonorum,& iurium per dictam Ducalem Cameram, sic vtsuprà appræhensorum, protestando velle tantùm in possessorio experiri. & petitorium nullo modo cũ eo in præsenti iuditio cumulare.

Vndè contingit de quatuor dubitare.

Primò vtrùm stantibus predictis, Actor iustè, & legitimè possessione sua fuerit priuatus? & consequenter, vtrùm in iuditio prædicto obtinere possit nec ne?

Secundò, vtrùm eo reclamante, & reluctante, vt suprà, possit nihilominus in iuditio restitutorio per eum intentato, cumulatio petitorij, cũ possessotio fieri?

Tertiò, si cumulationi locus non sit, nùm teneatur ipse titulum ostendere ad effectum obtinendi in solo possessorio?; & qualem?

Quartò, & vltimò, nùm deducta per eũdem, titulum talem prębeant, qualis de iure requiritur, vt obtinere queat?

Omissis igitur disputationibus, quia non ad pompã, sed pro veritate tantùm scribimus, conclusiueque procedendo, ad primum dubium respõdemus, quòd iustè, legitimè, ac rationabilib. de causis possessionem antedictam Serenifs. D. Dux nomine Cameræ suæ Ducalis propria authoritate capi mandauit, detentore aliter nõ citato. Quod in primis probatur ex memorata pretensione deuolutionis, & reuersionis feudorum, cum iuribus, & pertinentijs suis ad eandem Ducalem Cameram ob finitam generationem Io. Ludouici, & Pallauicini fratrum inuestitorum,
11 vtsup. Enimuerò quotiens non ob delictũ, † sed ob lineam finitam, vel tempus finitum, reuertitur feudum ad directũ Dñm, licet huic propria authoritate illud capere; quoniam cum prius ciuilem possessionem habuerit, tunc incipit naturalem quoque habere, quæ cum ciuili cõsolidatur; quemadmodùm & dominium vtile cum directo; vndè cũ nihil aliud sibi desit, nisi sola detentatio, licitè potest quemcunq. detentorẽ, tanquam turbatorem suum expellere; ità pulchrè tradit Bal. in cons. 301. proponitur quòd Petrus nu. 5. vol. 1. qui hanc esse veram sententiam, & in praxi. obseruatam attestatur, quod etiam repetit in consi. 345. nu. 4. co. li. vbi aperto feudo vt suprà, possessionem a Domino, & clàm, & manu quoq. armata capi posse asseuerat, idem voluit in c. quæ in ecclesiarum, nu. 31. de consti. & in c. cæterùm nu. 4. de iud. atq. in c. 1. in vlt. not. de conten. inter Dom. & fidel. de Inuest. feud. vbi notabiliter certè loquitur, Isern. in consti. violẽtias in vers. horum autem. vbi loquens de feudo nouo, ait, mortuo Inuestito. possidentem spoliari posse, & vti spoliatum minimè restituendum, & idem esse vbicunq. aliter apparere posset, quòd ius non habet possidens, maximè per registra, refert & sequitur Afflict. ibi. sub nu. 22. & in c. Imperialem. §. illud quoq. nu. 19. vers. & hoc nõ negat. quò loci retulit etiã Luc. de Pen. idem tenentem in l. quicunq. C. de fund. limita lib. 11. prout re vera tenet in 2. col. vers. aut si frater illud pertinere asserit. & idem Afflict. in d. c. 1. nu. 19. versi. 8. & vltimò. de conten. inter Dom. & fidel. atq. in constit. pacis cultum, num. 27. & Decis. 392. nu. 18. 19. Castr. in cons. 68. lib. 2. vbi concludit, finita linea Inuestitorũ ipso iure feudum reuerti ad Dñm, & liberum esse ipsius, prætèrquàm cõtrà emptorem, & tertiũ possessorem, qui sinè citatione amoueri non potest; contrà vassallum enim, & eius hæredem licitus est ingressus, vt per eum. Alex. consi. 124. nu. 3. lib. 1. ad idem Prepos. in c. 1. nu. 2. in fi. de feud. si. cul. non ammit. & in c. 1. §. fi. num. 4. qui feud. da. poss. Dec. consi. 192. col. pen. vers. 7. qui suprà. Barba. in c. ex parte col. 4. extrà de feud. Cur. Iun. in tract. de feud. part. 4. nu. 155. versi. & ideò subdit, & vers. 2. fallit, & seq. Bero. consi. 45. nu. 20. lib. 3. Brun. in suo feud. cons. 19. nu. 3. 4. 5. 6. Silua. in tract. de feud. recogni. q. 22. nu. 2. vers. hanc partem, & rursùs q. 23. in fi. Glo. Paris. tit. 1. §. 30. nu. 173. Paris de Pu. de reintegr. feu. c. incipiẽ. an Dñs feudi propter seruitium. nu. 5. & c. incip. an finito tempore concessionis, num. 1. 2. 3. Io. Ant. de Nig. in c. Reg. Dudum ex præsumptuosæ. in princ. Crau. cons. 5. nu. 7. & 8. omninò videndus. Boss. in tit. de Princ. nu. 295. cum seqq. & nu. 331. vbi de cõsuetudine ita seruari, & in Senatu Mediolani fieri * ità iudicatũ attestatur, eandem distinctiooem faciens, quam Castr. loco præcitato, quem refert, & sequitur Nat. cons. 563. nu. 36. Zas. cons. 12. nu. 102. 103. 108. lib. 1. Rol. consi. 2. nu. 175. cum seqq. lib. 1. Gab. Rom. in suis conclus. tit. de acqui. poss. cõcl. 1. nu. 106. Petr. de Grego. in tract. cõces. feud. par. 1. q. 4. in fin. & Blas. Lanea in c. volentes, q. 13. 14. atq. hos duos cõregnicolas referens Cumia super rit. magn. cur. c. 38. num. 262. & c. 40. nu. 84. 85. nec ab eis discedit, sed potiùs cum eis cõuenit Vinc. de Anna. in suis alleg. alleg. 1. lib. 4. & in sing. 151. Dñs an possit; licet prima facie contrarium fortè tenere videatur; etenim prima illa alleg. fundatur in eo, quòd domina Marchionissa, quæ sinè filijs decesserat, multò antè mortem, feudum alienauerat, cum possessionis translatione in fratrem Ascanium Columnam; etiàm cum Regio assensu; adeò q. non poterat dici feudataria, & possidere feudũ tempore mortis, & per consequens cessabat dispositio illius c. ex præsumptuosæ. idque expressim ponderat sub nu. 1. vsq. ad nu. 15. appertissimè fatendo, secus fore, si ipsa Marchionissa non alienasset in vita, & possessionem vsq. ad mortem retinuisset, prout in casu nostro fecit Illustris. D. Sfortia. Et in dicto sing. fatetur similiter Vinc. cõclusionem nostram in Rege procedere, propter autho-

thoritatem, licet in Barone subinfeudante con-
12 trariū teneat. † At in nostra specie Serenifs. D.
Dux eandem habet in Ducatu suo authoritatē;
quam Rex Neap. in suo Regno; cum vterq. re-
cognoscat ab Ecclesia Rom. & sancta Apostoli-
ca Sede, soluendo ei certum annuum censum; vt
notorium est, & cunctis obuium. Igitur pro no-
bis tenet Vincentius; cum quo etiam transit ibi
Fabius eius filius in addi. ibi dicit Vinc. contra-
riū nō procedere vbi feudatarius decederet sine
hærede, nam tunc ipso iure reperuenire debet
feudum, & nos sumus in casu isto; quia D. Sfor-
tia decessit sine hærede, videlicet sanguinis pro-
ut in materia feudali debet intelligi, secundum
communem de qua Clar. in §. feudum q. 9. vers.
nunc prosequendo Cepha. consi. 303. nu. 42. &
seq. Osasc. decis. 160. n. 15. Imò verò vt infra di-
cetur, etiam sine hærede extraneo, stante inutili-
tate institutionis hæredis. Ex quibus omnib.
* benè patet hanc esse procul dubio * cōem opin.
& propter tot, tantasq. authoritates sequendā.
13 Et licèt † nonnulli ex prædictis loquantur de
concessione, seu Inuestitura ad tempus, quasi de
certo tempore expresso iàm finito, vt Bal. in d.
c. quæ in ecclesiarum, non tamen diuersum iudi-
cari potest de tempore incerto, vt putà de In-
uestitura facta ad tertiam, vel quartam genera-
tionem, vel pro se, filijs, & nepotibus, vel pro se,
& descēdentibus masculis; quia finita linea In-
uestitorum tempus remanet certificatum; nàm
cōcessum ad tempus, post illud est prohibitum;
ità in terminis argumentatur Castr. d. cons. 68.
nu. 1. vers. similiter. Corn. cons. 76. nu. 9. & cons.
219. nu. 11. in 2. & plures citat Aurel. Corbul. in
suo tract. qui. mo. fini. emphi. causa. 12. in princ.
& Bossi. d. tit. de Princ. nu. 196. Curt. in d. tract.
14 loco præcitato, in vers. 2. fallit † & paria sūt quid
certum esse ab initio, vel ex post certificari. l. cer
ti condictio. cum not. ff. si cer. pet. l. sanctio. vbi
glo. & Doct. ff. de pen. §. curare cū not. Insti. de
actio. Bart. Bal. & cæteri, præsertim Mari. Solo-
mo. in l. Gallus. §. instituens nu. 15. de lib. & po-
sthu. Iodoc. in Enchirid. parium, aut simil. iu. in
vers. certum fieri posse.
* Quæ * communis sententia confirmatur per
14 optimum simile de emphiteosi, qua pariter fini-
ta per extinctionem lineæ, licitū est directo Do-
mino propria authoritate possessionem rerum
emphiteoticarum capere. l. ij. ibi, (liceat eum re
pellere à prædijs emphiteoticarijs,) & ibi glo. in
ver. expellere. vbi etiā scriben. & præsertim Iasi
nu. 100. C. de iu. emphi. auten. qui rem. ibi, si Do
minus voluerit eum expellendo. C. de sacro ec-
cles. Aret. in consi. 21. col. fin. Crav. cōs. 302. nu. 6
vers. sed dicet aliquis. Menoch. de recuper. pos-
* ses. rem. 1. nu. 79. in fi. & * est communis opin. p
qua latè consulit Gozad. multos pro ea referēs
cons. 39. ad fi. & magis communem etiàm atte-
statur Clar. in §. emphiteosis q. 11. & q. 44. indu-
bitanter eam procedere affirmans, vbicunq. nō
inuenit Dominus resistentem, vel verbis tātùm
resistentem, prout in casu nostro cōtigit, in quo
verbis tantùm facta dicitur resistentia ab initio,
& ex post adhibitus consensus vt infra, * Com-
munem quoque attestatur Bero. d. cons. 45. nu.
19. cum seq. & consil. 102. nú. 48. lib. 1. Aurel. in
tract. suo præd. causa. 12. latè Ioseph Lud. decis.
17. nu. 8. 9. & per to. lib. 1. vbi de communiori,
& receptissima sententia testatur; pro qua & ip-
se iudicauit, vt sub nu. 22. refert. Vinc. de Anna.
16 d. sing. 151. & Fab. in addi. † Cùm ergò de em-
phiteosi ad feudum argumentum procedat glo.
in c. 1. in vers. vtrumq. in ti. an agna. vel fil. Bar.
& cæt. in l. si mihi & titio. de verb. oblig. Bald. in
c. 1. in fin. quibus mo. feud. consti. potest Alex.
cons. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & consi. seq. sub num. 3.
Dec. cons. 435. ad fi. Iaf. in l. 1. nu. 55. cum seqq.
C. de iu. emphi. Socin. cons. 167. nu. 24. in 2. qui
* * cōem dicit, Euerar. in sua cent. lega. in loco ab
emphit. ad feud. Mars. in l. de vno quoque. nu.
106. de re iud. Marant. in tract. de ord. iud. par.
3. princ. nu. 87. Certè idem & in feudo respon-
dendū est, prout & in terminis ponderauit Bal.
d. cōs. 301. nu. 4. Bero. latè d. cōs. 45. n. 19. vsq. ad
n. 25. Bofs. d. tit. de Princip. n. 295. & Zas. vbi s.
17 Secundò confirmatur supradicta opin. † per
aliud simile de locatore, nā finita locatione po-
test ipse quoq. propria authoritate conductorē
expellere, negotio aliter non liquidato, Bart. in
l. 1. §. interdum. ff. vti possi. Aret. d. cons. 21. nu. 5.
in fi. Guid. Pap. q. 480. in princ. vbi de consuetu
dine ità seruari Gratianopoli attestatur. Curt.
Sen. cōs. 47. nu. 6. Ioseph Lud. plenè dicta decis.
18 17. cum concord. † Eadem igitur dispositio &
in directo Domino finito feudo procedere de-
bet, cum eadem ratio in omnibus personis mi-
liter, quorum ius tempore finitur; meritò illas in
terminis parificat Bal. in d. c. 1. in vlt. not. de cō-
ten. inter Dom. & fidel. inquiens, finito tempo-
re, sine aliquibus indutijs huiusmodi res omnes
19 auferri posse detentori; † quia omnis terminus
terminatur per suas extremitates l. 4. de cond.
& demon. Et quòd si vassallus tūc claudit ostia,
Dñs pōt aperire, & hoc facere inquit ad expul-
sionem colonorū, emphiteotarū, & aliorū, quo-
rum iura sunt tempore finita, idq; esse menti te-
nendum: refert & sequitur Cum. d. c. 40. nu. 84.
20 Tertiò, † stringendo fortiùs hæc duo argumē
ta de emphiteota, & locatore dicamus, quòd si
propter generationem finitam, seù tempus aliàs
finitum, licitū est priuatis personis rēs suas pro-
pria authoritate occupare; multò magis haben-
ti iurisdictionem permissum esse debet, vt in p-
posito perpendit Præpos. post Bal. quem citat in
d. ca. 1. in fin. de feud. si. cul. non amitten. consti-
tuentes differentiam inter Dominum habētem
alias

alias iurisdictiones,& non habentē; benè quo-
que facit,quod scribit Bald.in c.1.ad fi. vers. Ia-
cob.Bel.dicit.in tit.de allod.& Brun.d.cons.19.
21 num.15.post Bal.& alios quos refert,† asserentes directum dominum habentem iurisdictionem auferre posse possessionem vassallo notoriè inobedienti; secus verò si iurisdictionē non habeat; quia tunc Iudicem adire debet.
22 Quartò,confirmatur per locum à minori ad maius; nàm si vassallus possidens feudum ab eo se absentat, potest Princeps directus Dominus interim propter ciuilem possessionem, quā obtinet,illud occupare de facto, & vassallus reuertens non potest contrà illum agere possessorio, quia pro derelicto habuisse videtur; ita singulariter docet Afflict. in dicta cōstitut. violērias, nu.16.quod perpetuò menti tenendum asserit; ad quod benè faciunt etiā tradita per Menoch. de recuper.poss.rem.10.q.13.si ergò in absente tātùm hoc permittitur, cuius ius nondum finitum est, imò diutius durare potest,etiā in perso-
23 nis descendentium, † multò magis in mortuo sinè descendentibus; cuius ius in totum est extinctum,authē.multò magis.C.de episcopis, & cler.c.ex parte il terzo de decl.
24 Quintò,† hinc sequitur,quòd si tempore obitus prædicti D.Sfortiæ sinè descendentibus,trāsiuit possessio in Fiscum per extinctionē lineæ, vt supra,& fuit consolidata naturalis cum ciuili, vt ex authoribus primo loco citatis plenè liquet,præsertim Bald.d.consi.301.num.4.5.Ias. in l.Peregrè.§.qui ad nundinas in fi. de acquir. poss.Bero.d.consi.45. nu.19.20.Zas.d.cons.11. nu.25. cum seqq. & consi.12.nu.101.vsque ad nu.108. Signo.cons.75.sub nu.10. Menoch.de recuper.poss. remed.9. nu.194.& alijs, per ingressum D.Alexandri spoliatus dici potest ipse
25 Fiscus, † qui per cōsequens possessionem suam quamprimùm valuit,recuperare potuit,& non dicitur spoliasse,sed recuperasse. Vndè nec ad restitutionem tenetur,nisi aduersarius legitimū titulum ostendiderit c. fi. vbi Cano.de ord.cogi.c.olim de resti.spol.cum materia.l.3.§.cū igitur.de vi arma.vbi Doct.& in l.clàm possidere. §.qui ad nundinas.de acqui.possess.Rub.d.§.nihil commune.nu.156.cum seq. Gab.d.concl.1. nu.151.Cumi.d.c.40.num.87.234.& seq. Menoch.de recuper.remed.1.num.339.& respōs. 2.causæ Finar.arti.2.nu.27.28.29.

Et si obijceretur,non sequutam recuperatio-
26 nem incontinenti,†in quo tantùm casu eam licitam iura cū authoritatibus allegatis probant, patet ex eisdemmet responsio, quoniam incontinenti factum dicitur inspecta personarum. & rerum qualitate; vt per Menoch.d.rem.1. num. 339.vbi multos citat; etiàm si per decem annos dilatum fuisset,Boss.de plu.viol.nu.6.7.cū concord.& Cumi. vbi suprà num. 235. sic etenim,
27 † & in alijs materijs illud dicitur incontinenti fieri,quòd inspectis debitis circunstantijs,& rerum, ac personarum qualitatibus iudex ipse arbitratur. Menoch.de arbi.iud.cas.9.num.5.Mascard.de probat.concl.687.nu.22.vbi ad saturitatem. At in nostra specie Serenis.D.Dux viuente patre vsufructuario,non poterat in his se immiscere,nec decebat, propter illius reuerentiam, eo autem mortuo, quamuis eius Celsitudo abesset ex causa Reipublicæ Christianæ vt suprà, innumerisq; grauissimis ppedita negocijs, ad huius sui status regimen accedere nō posset, animum tamen inter cætera ad hanc suam possessionem recuperandam applicuit, & maturè, vt decuit,deliberatione præhabita,negotium ipsum modo quo suprà expediri mandauit; cuius attenta grauitate,incontinenti factum satis dici potest, prout facilè prudens quisq; iudex arbi-
28 traturus est. Quinimò,† ex quò ciuilem suā possessionem animo semper retinuit, & nunquàm deseruit,licuit ei quandocunque, & ex interuallo,naturalem cum detētatione recuperare,quia ciuilem sic continuasse dicitur, & perturbāri restitisse.l.si in rem.§.qui ad ianuam. quòd vi,aut clàm. Bar.& alij,in l.1.§.interdictum.ff. vti poss.
* & est * communis opin.secundū Alex. in l.quēadmodum.de acqui.poss.sub nu.3.quem post alios relatos sequitur Boss.d.tit.de pluribus viol. nu.10.Zas.d.cons.102.nu.48.in pri. & cons.45. nu.19.22.23.24.lib.3. Aret.dicto cons.21. col. fi.Rebuf.de mater.possess.in præfat.nu.15.Menoch.de recuper.remed.9.num.194.
29 Sexto,† confirmari posse videtur ex genera-
* li priuilegio quòd habet * Princeps, & eius Fiscus,vt sinè possessione non litigēt; quoties nāque ius in aliqua re prætendit, & cōtrouersiam superinde cum aliquo habiturus est, possessionem in primis eiusdem rei accipit, & postmodū de iuribus partium discutitur,ità docet Boer.in consuet.Bitur.tit.de feud.§.13.col.2. Rebuf.in tract.de mater.possess.artic.2.glo.2.nu.26.cum duobus seq.quem citat,& sequitur Didac.prac. q.c.17.nu.6.vers.primum vbi.& licèt contradi-
* centes nō desint,attamen hoc in * praxi receptū videtur. & quotidiè videmus in diuersis mundi partibus obseruari,tàm in bonis delinquentium confiscatis,quàm in deuolutis,aut quæ ab indignis auferuntur, vel aliter quomodocunq. ad Fiscum deueniunt;statim namq. eorum possessionem capit,& nulla præmissa citatione detentorem remouet,deinde proponit ædicta,per quæ prætendētes in talibus bonis iubentur intra certa tempora comparere,& de eorum iuri-
30 bus docere; † & cum is sit mos,* & stylus aliorū
* Principum, præsertim totius Italiæ, vt notoriū est,non est ab eo discedendum,sed probandus, ac sequēdus.Menoch.latè in cōs.264.nu.46.47. Vndè cum Serenis. D. Dux Alexander feuda,

cum

cum iuribus antedictis ad se reuersa,& deuolu-
ta prætendat,nulli dubium,quin eorum posses-
sionem rationibus antedictis legitimè cœperit.
Consequenterq́. ad illius recuperationem aspi-
rare non potest Illustris. D. Alexander per viā
31 restitutorij iudicij;† Quod quidem non proce-
dit vbicunq. iusta de causa possessione quis pri-
* uatur Soci. * ex cõmuni in l.rem quæ nobis.nu.
8.ff.de acquir.poss.Afflic.d.decis.392.nu.27.cū
concord.Menoch.de recuper.rem.15.nu.95.in
fi.Vrsil.ad Afflict.decis.97.nu.3.Ceph.cõs.168,
32 nu.56.†Nec vbicunq. propria authoritate quis
possessionem licitè ingreditur,& absq́. violētia,
prout in terminis scribit Dec.d. consil.191.col.
pen. vers.7.qui supr.post Cepol. quem refert in
cons.60.in 2.dub.Corn.cons.171.lib.3.Goz.ad.
d.consil.39.in fi.Ioseph.Lud.d.decis.17.nu.16.
referēs Gabr.d.concl.1.nu.118.Crau.cõs.302.
nu.6.vers.sed dicet.Ceph.cons.168.num.56.&
tradunt alij multi ex pręcitatis in primo funda-
mēto,præsertim Cumi.d.c.40.nu.291.cū seqq.
& Ponta.d.trac.lib.3.nu.19.20.Menoch.rem.1.
recup.n.232.& rem.9.n.208.atq.rem.15.n.95.

Supradictis autèm non obstat tex. ille vulg.
33 in c.1.§.si verò de mili.vassal.qui contu. est, in
vsi.feud. prohibens directum Dñm malo modo
intrare feudum,& expellère vassallum,idest ab-
sque ordine iudiciario,prout ibi scribentes ex-
ponunt,& consuluit Bald.in cons.323.in princ.
vol.2.Alex.cons.103.nu.23.lib.1.& pleriq. se-
quuntur;† nàm procedit hoc vbicunque adest
34 vassallus,& de illius priuatione agitur, quia tūc
non de facto procedendum,vt in contrarijs;At
secùs in nostra specie, vbi nullus est vassallus,
cum sit finita linea,nec priuatione opus sit,† qa
35 priuatio præsuponit habitum l. decem de verb.
oblig.† Corn.cons.8.num.2.lib.1.& cons.117.
36 nu.7.in 4.Menoch.in prælud. tract.de recuper.
poss.num.1.2.3. vndè rectè distinxit Bald.inter
vnum casum,& alium in d.c.quę in ecclesiarum
nu.31.& d.cons.301.nu.3.vers.in cõtrarium,&
nu.seq. lib.1. inquiens † temporis cursu naturā
37 id operari, quod aliàs operaretur factum Iudi-
cis; Cuius rei euidens est ratio, † nàm quandò
38 vassallus ob delictum, vel culpam feudo priua-
tur,etiàm ipso iure,non tamen priuatur posses-
sione sua naturali, sed Iudicis tātùm ministerio
deijcitur c.1.vbi Afflict. in 1.not.de feud.si.cul.
non amitt.& in c.1.§.item si fidelis nu.34.quib.
modis feu.amitt.& vtrobiq. per scribus omnes,
& idem Afflict.in decis.sua 97.ad fi. At quandò
per lineæ extinctionem finitum est feudum,re-
dijt naturalis possessio ad Dominum,& cum ci-
uili consolidata fuit,vt suprà dictū est,nimirùm
Iudicis ministerio pro illa auocanda opus non
est,† & per consequens de vno casu ad aliū in-
39 ferri non potest.l.Papinianus,de mino.cū vulg.

Verùm,& secũdo loco, vltrà generationem
finitam,alia quoq. non minus iusta, & rationa-
bilis causa cõcurrisse dicitur ad Serenis. D.Du
cem inducendū,vt possessionem prædictam ca-
peret,& in sequestrum retineri faceret,prout re
tineri mandauit; nempè scandalorū timor; Ani-
maduertens enim prudentissimus,& occultatis-
simus Princeps tot prætendentes se Dominos,
& possessores bonorum, & iurium prædictorū,
& qui propria authoritate sibi licere eorum de-
tentionem accipere contendebant, atque occu-
patorem,etiàm per vim expellere, eosdemq́. ta
lis esse nobilitatis,& potentiæ, quòd per quàm
facilè,breuiq́. tempore ad arma,& tumultus bel
licos prosilire potuissent, vt in facti narratione
supposuimus,rectè,sanctèq́. publicę quieti,suę-
q́ue,& omniū interesse prætendentiū indemni-
40 tati,(sequestratione mediãte) cõsuluit. † Quod
nedùm de iure licitum,sed valdè æquum,atque
laudabile fuit, per ea quæ habentur, & not.in l.
æquissimum.ff.de vsufr. & in l.in vendicatione.
de bo.autho.iud.possid. per Abb.in c.2. nu. 12.
de sequestr.pos.& fruct.& ibidē cæteros Cānò.
Rebuf.in tit.de sequestr.seù commis.glo. 1.nu.
7.& 16.& 23.& gl.2.nu.6.Paris de Put.in tract.
sindi.in verb.concordia.nu. 1. Curt.in l.vni.nu.
13.14.C.de prohi.seq. per Bero in cõs.116.nu.
1.vsque ad nu.10.lib.3. Menoch. de retin.pos-
sess.remed.vlt.in princ. Didac.pract. qq. c. 17.
41 sub nu.1.† Et in huiusmodi sequestratione non
fuit opus citatione aliqua,seù processu informa
tiuo,etiā si Iudex ordinarius ex suo nobili offi-
tio ad eam deuenisset,per ea quæ Dec.tradit in
l.si pacto quo pœnam nu.5.ad fi.& 6. post mul-
tos quos refert. C.de pact. & latissimè scripsit
42 Neuiz.in cons.81.nu.2. vsque ad nu.8. † Quod
multò magis procedere debet cum Princeps id
mandat, vt ponderat ibidem Neuiz. nu.1. in fi.
cum pro ipso Principe multùm præsumatur, &
iusta causa motus semper censeatur, si qua cõ-
siderari, aut imaginari potest, vt inferiùs latiùs
43 dicemus, & in terminis considerat Dec. dicto
consi.125.num.5.† & eius simplici dicto in hoc
creditur Alba cons.75.nu.6.Mascar.de probat.
concl.1227.num.20.

44 Stante autèm sequestratione,nõ procedit iu-
diciū recuperatorium; quia cessat omninò spo-
lium l.interesse cū not.per Bart. Castr.& Doct.
de acqui.possess.c.examinata,vbi Cāno.de iud.
Dec.in terminis d.consi.125.nu.5.6.Mœd. de-
cis.195.in eadem causa nullitatis.Alba.vbi sup.
proximè. Ponta.de spol.lib.4. nu.75. Menoch.
bellè cons.2.causæ Finarien nu.13.14.† Sed re-
45 ctè,sanctèq. per viam edicti generalis, nullo in
specie citato,proceditur ad omnium pretendē-
tium iura discutienda,vt procedi mandauit Se-
renis.D. Dux, & in pari facti specie mandauit
quoque olim Max. ille Imperator Carolus V.
eius Auus maternus, prout refert Io. Vicema.
inter

inter conſ.feud.diuerſ.cõſ.1.nu.128.in fi.& ſeq. & Card. Alba.cõſ.3.n 8.verſ.nõ obſtat Cęſarē.

Tertiò loco dicimus, quòd ſemota etiàm cauſa ſcandali,licuiſſet Sereniſs.D.Duci feuda memorata, cum iuribus ſuis in ſequeſtrum accipere; quandoquidem certum eſt D.Sfortiam vltimũ poſſeſſorem ſinè prole deceſſiſſe,relicto tantùm D.Alexandro aſſerto filio adoptiuo, qui ſe capacem prætendit ſucceſſionis ipſorum feudorum ex adoptione prænarrata. Si enim hoc de
46 iure permiſſum eſt, † quãdò vaſſallus filium reliquit naturalem legitimatũ, quoniam dùm de iuribus legitimationis diſcutitur,fit ſequeſtrum prædictum penes Fiſcum,vt docet.Afflict.d.cõſti.violentias nu.15.ad fi.quem refert,& ſequitur Boſſ.d.tit. de Principe nu.302. & in fortioribus etiàm terminis tradit Afflict. in c.1. nu.6. 7.ſi de feud.fue.contr. inter Dom. & agna. & in c. Imperialem.§. illud quoque nu.15. verſ. deinde quęro poſt Ant.de Alex.Idē,& multò ma-
47 gis dicendum † in relinquente adoptiuum, qui
48 ſolo iuris artificio in eſſe deducitur,† cum filius naturalis naturæ adminiculo partim iuuetur. Alex.conſil.2.nu.51.52. lib.1.naturalia etenim iura potentiora ſunt iuris miniſterio l. iura ſanguinis.ff.de regul.iu.cũ vulg. Ex hac igitur cauſa licuit etiàm ad ſequeſtrationem deuenire,do nec de viribus adoptionis allegatæ,aliorumque ſubſecutorum diſcutitur, quò circà hæſitandum non eſt,quin vtraq. de cauſa ſequeſtrũ ſubſiſtat.

Nec dicatur quòd non fuerit propriè ſequeſtrum,ex quo ordinatio Celſ.ſuę habet illa verba *come in ſequeſtro* idest ſicut in ſequeſtrum,
49 † quæ ſunt ſimilitudinis notæ c.olim de verb.ſi-
50 gnific.l. ſi quis obrepſerit.ff. de falſ.† & nullum ſimile eſt idem l.quod nerua.ff. depoſi. Quoniã dicta dictio, & ſimiles multoties etiàm veritatē
51 indicãt.c.Abbate S.Siluani.† vbi ſcrib.de verb.
52 ſigni.l.ſicut.cũ not.ff.qui.mod.vſufr.amit.† Aut omnimodam ſimilitudinē. Socin. conſ.251.nu. 10.in 2.Quòd autèm hoc verè fuerit ſequeſtrũ, clarè patet ex ſequentibus,dùm mandat poſſeſ-
53 ſionem ipſam capi,ſinè præiuditio iuriũ cuiuſcũque,† quod eſt propriũ ipſius ſequeſtri. Abb. d.c.2.de ſequeſtr.prohi.Archi.Cur. Rebuf.& a-
54 lij ſuprà citati; & clarum eſt † per ſequentia declarari præcedentia.l.cum Pater.§.cum imperfecta. cũ not.de leg. 2. & benè facit q in ſimili ſequeſtro ſcripſit Socin.iu. conſ.75.nu.14 verſ.& licet lib.1. & Menoch.d. reſpon.2.cauſæ Finar. nu.13.14.Patet etiã ex effectu ſubſecuto,quandoquidem in appræhenſione poſſeſſionis ſingulorum locorum ità fuit per Procuratorem Celſ. ſuæ,declaratum,& expreſsè proteſtatum; Patet deniq.& apertiùs ex mandato Illuſt.D.Queſtoribus iniuncto, de tenẽdo fructus omnes ad partem,& ſeparatim,vt cõſignari poſſint cui de iure; quod executioni fuit inuiolabiliter demandatum,& quotidiè demãdatur. Effectus autèm potiùs quàm modus, aut verba attenditur. l.3. cum not.C.de inſti.& ſub l.fi. vbi ſcrib.& maximè Rimin.colu.1.C.qui admi. Cagn. in l. cuius effectus,num.1.ff. de reg.iur.

Et illa ſola proteſtatio ſic vt ſuprà emiſſa, eſt
55 tantæ virtutis,vt omnem prorsùs doli ſuſpitionem excludat,bonam Principis fidem indicet, & iudicium reſtitutorium intentatum pœnitus excludat,vt in terminis tradit Zaſ.conſi.10.nu.
56 28.lib.1.Cum preſertim illa iurium † reſeruatio operetur, vt poſſit quicunq. via ordinaria ius ſuum proſequi tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & ſolùm impediat via facti procedi, vt per Bero.q.4.nu.3.Menoch.reſpon.2.cauſæ Finar.art.2.nu.13.14. Contar. in rep.l. vnic.limi. 16.nu. 3. 4. Non enim priuatur poſſeſſor verus poſſeſs.ſua per ſequeſtrũ,ſed alio iudicio,q reſtitutorio agere debet.d.l.intereſſe; &d.c.exami-
57 nata cũ cõcord. † & quis priuaretur ,ſic volente ſequeſtrãte idē in cõcluden.Alba.d.cõſ.75.n.2.
58 Inſuper,& Quartò loco qnoniam ex præſuppoſitis in facti narratione, & ex deductis plenè in primo fundamento,ſatis videtur conſtare de iure Ducalis Cameræ, & è cõtrà nullum ius Illuſtriſs.D.Alexandro competere in feudis,& iuribus antedictis, quod tamen inferiùs latiùs in vltimo articulo probabimus,clarum eſt licuiſſe Sereniſs.D.Duci illum expellere,& poſſeſſionē propria authoritate capere ſinè vitio ſpolij, nec ad reſtitutionem teneri.gl. in d.c.ad decimas in verſ.preſumuntur. Alex.conſ.77.num. 17.lib. 2. Rom.in conſ.483.nu.17.18.& conſi.499.nu.4. 5.vbi Mandoſ.latè in addi. Dec.d.conſ.191.nu. 9.verſ.ſed h s non obſtan.& verſ.4.facit.Ferret. conſ.16.nu.9.& conſ.181.nu.5.Alcia.dicto cõſil.374.nu.8.9.& conſ.408.nu.10.Soc.conſil.4. nu.12.13.14.15.lib.3.Afflict.deciſ.197.& 403. nu.21.22.Rot.deciſ.ij.de reſti.ſpol.in antiqs,& ibi adden.Bero.d. conſ.45.nu.19.20.& cõſ.59. nu.13.14.in 3. Capic.deciſ.77.nu.4.Gram.cõſ. ciui.131.in 2.dub.& conſ.169.nu.8.9. Vrſil.ad Afflict.deciſ.303.Brun.inter feud.conſ.19.nu.12. poſt Innoc.& Abb. quos citat in c. accepta. de reſti.ſpolia. Boſſ.d.tit.de Princip.nu.299.Zaſ.d. conſ.12.nu.103.lib.1.Nat.conſ.563.nu.36.Gabr.de reſti.ſpol.concl.1.limi.9.& 12.Achil.Perſõn.de adipiſ.poſſ.nu.377.Alba.conſ.416.n.17. Menoch.d.rem.t. recuper. q. 16. cum pluribus.
59 ſeqq.† Et hoc quantumuis authoritate quoque Iudicis poſſidere dici poſſet, vt per prærallegatos,& ſignanter.Socin.Bero. & Zaſ.atque Pariſ. conſ.1.nu.35.vol.1.& Soc.Iun.cõſ.77. nu.109. & 110.libr.1.Contard.in repet.l. diffamari lim.
60 1.nu.24.C.de ingen.& manum. † Vbi idem eſſe ait; ſi citandus probabili defenſione careat, & multos citat cõcord. & innumeros refert Gabr. in tit. de cita.nu.321.Dec.in d.l.ſi pacto quo pę

nam.

nā.nu.5.6.C.de pact.pulchrè Felin.in c.cū olim. 61 in vers.non est citandus, de re.iud.† Tunc enim non dicitur Princeps dominium, aut ius aliquod tertij aufferre, sed potius facto ipso declarare, & pronuntiare, nullum ius competere, vt notanter tradit Crau.post alios, quos citat in prællegato conf.5. nu.7.in fi.Gabr.in suis communib.tit.de cita.nu.73.cum concord. Et loquuntur multi ex memoratis Doct. etiàm in casu quo ius alteri cō petit, & non ipsi Principi, seu Iudici exequenti, vt videri pōt; Adeò quòd si Fiscus ēt ad sui commodum principaliter possessionē nō cepisset, vel in causam sequestri, vt suprà, potuisset nihilominus D. Alexandrum, vti certum alienorū iurium occupatorem priuare, & expellere; ad quod etiā benè facit doctr.Bal.in l.data opera.nu.65.C.q. 62 acc.nō poss.† Cui autē dubium est, per mortem Illust.D.Sfortiæ purificatam fuisse conditionem constitutorum per eum appositorum in transactionibus antedictis; ad commodum prædictarum Illustrissimarum sororum DD. Victoriæ, & Isabellæ? nec non Illustriss. DD. Fratrū de Gābara? atque Illust. DD. Pallauicinorum filiorum quondam DD. Octauiani, & Francisci Mariæ? respectu scilicet bonorum, & iurium in prædictis transactionibus respectiuè comprehensorum? Vndè constat hos omnes, respectiuè, adeptos fuisse possessionem, vel quasi sibi debitam, & conuentam, vt suprà; & quidem ipso iure, vt per Tiraq.in tract.constit.amplia. 15. & 17.cùm præsertim collata non fuerint dicta constituta post mortem constituentis, sed in tempus mor- 63 tis, & partim etiam per diem ante mortem; † successiueq; eosdem omnes sic possidētes fuisse spoliatos, & interdictum recuperandæ ipsis competijsse, ex eodem Tiraq.d. tract.par. 1. num.68.& amplia. 11.cum concord. Nimirum potuit, debuitq; Serenifs. D. Dux de his omnibus informatus spoliatorem notorium expellere, ad effectum tradendi cui de iure, & vt suprà.

64 Quintò, ex abundanti non omittēdum, quòd si forte pro bono publico, atque conseruatione, & securitate status sui Parmæ, & Placentiæ Serenifs.D.Dux expedire animaduertisset, quòd castra, & fortilitia de quibus agitur, in Celsit. suæ potestate, & baylia essent, eiusdemq; ditioni, custodiæq; immediatè supponerentur, potuisset ea propria authoritate appręhēdere, etiam si linea finita non extitisset, aut ea finita ius in eis alijs competijsset; animo tamen, & intētione iustum prætium verò reperto feudatario statim persoluendi. Card.in conf.86.aliàs 84.nu.4. quem refert, & sequitur, eiusq; sententiam pluribus com probat Afflict.decis.361. nu.6. vsque ad nu. 12. & idem Afflict.in d.constit.violentias.num.22. vers.item posset esse iusta causa, si D. Rex vellet castrum vassalli, & in constitu.in locis Demanij, nu.3.4 li.3. vbi loquitur ēt finè pretij solutione in casu suspitionis belli. Iaf.in l.fi.num. 2.3.C.si con.ius, vel vti.pub.Fel.post alios in d.c. quæ in ecclesiarum.num.18.& Dec.nu. 18.19. est mihi 90.& 91.Bertran.conf.360.nu.6. & 8 atq; conf. 366. nu.37.lib.1.plenè Bofs. d.tit. de Princ.nu. 187.cum trib.seq.benè faciunt quæ scrib. Rom. conf.310. col. pen. & fi.& ibi Mandof. in addit: Gram.conf.160.nu.11.cum seq.inter ciuil. Menoch.de recup.poss.remed. 1.q.56. Neuiz. inter conf.Brun.conf.12.num.57. & num. 167. Bero. conf.77.nu.37.lib.3.

65 Sed quia aliqui ex memoratis Doct. dicūt, q potest Princeps id facere soluto precio, nō tñ intelligendum est, quòd pretij semper solutio præcedere debeat, quia hoc modo non esset Principis securitati consultum, dùm enim tractatus fuisset per æstimatione, & pretij quantitate penderet, posset quandoq; feudatarius illū deludere, dispo nendo de feudo de facto ad sui libitū. Si ergò ex post soluendum venit, inconueniēs fuisset illud soluere Illustris. D. Alexandro, stātibus tot prętensoribus, de quibus suprà, & stante quoq; Fisci prætensione, nē vel ipsius Fisci iuribus, aut alterius cuspiam præiudicium fieret, aut fortè duplicatum soluere precium teneretur. Meritò satius fuit ædictū memoratum publicare, vt finito iudicio, quid cuique debeatur dignosci possit, sed (vt dixi) fundamentū hoc ex abundanti est, quoniā non hac ratione, sed alijs potiùs prænarratis Serenifs. D. Ducem motum fuisse cēsemus; quamuis hæc quoque iusta, & legitima reputanda sit. Et per hæc quinque fundamenta satis superq; constare de iusta, & rationabili causa capiendi possessionē antedictam nōie Serenifs.D.Ducis, ac etiàm sequestrandi vt suprà, concluditur.

Et animaduertendū est, q de his oibus, & singulis, necnō & de cæteris quibuscunq; ad huiusmodi appręhensionē iustificandā allegatis, discuti antè oia, & cognosci debet in iudicio pdicto, vt ī terminis tradit Crau.d.cōf. 5.nu.8. vers.nec restitui debet.nam & in Iudice, ēt spoliāte, id ipsum receptū est.Abb.in c.cōquerēte. nu. 8.in fi. de resti.spol.Feli.in c.dilectus il 1.in 3.lim.de re scrip.q notandū inquit, tanquàm paucis notū.

Quò verò ad secundum dubium, vtrùm scilicet, contradicēte Illustris. D Alexādro, cumulari possit petitorium cum possessorio per eum intentato; circunscriptis omnibus in primo dubio deductis, quæ dicto iudicio viam omnino præcludunt, & præsupposito, quòd nulla causa appareat, ob quam possessio prædicta rectè capta 66 fuerit. † Respondetur primò, in facultate Serenifs.D. Ducis esse nùm cumulationi memoratæ locus esse debeat, vel ne, vel quòd omisso possessorio, tractetur tātùm de petitorio, quia cum reg.l.ordinarij.C.de rei vēd. cum simil. sit iuris positiui, potest Princeps illud tollere, c.pposuit. de conceff.pben.c.quæ in ecclesiarū, & vtrobiq;

Scrib. omnes de constit. & dicitur esse modici præiudicij, Alex.cons.54.nu.2.lib.5. Abb.in c.in literis.de resti.spol.Cepol.cõs.60.col. pen.vers. & maximè, Ruin.cons.49.nu.13.lib.4.& Afflict. in constit. violentias.nu.43.44.cum cõcord. Rebuff.de mater. possess. artic.4.glos. vni. num.5. Gram.decis.15.in princ.Capic.decis.69.nu.13. Neuiz.cons.97.nu.13.Crau.cons.182.num.14. cõns.674.nu.8.& in resp.pro gene.nu.239. Menoch.de recuper.possess.remed.15.nu.372.Cótard. in repet.l. vni.limi. a. ratione mixturæ,in princ.nu.47.Gabr.d.concl.1.nu.177.de restit. spol.Ponta.de spol.lib.3.cap.2.nu.100.& in his

67 terminis inquit. Afflict.in d.c. violẽtias nu.44.† quòd Procurator fisci hoc de facili posset obtinere,& quòd si nõ peteret,esset procurator malus; Subdit in ipsa nu.57. quòd Princeps sine causa hoc facere non debet, de cuius dicto nõ parùm

68 est dubitandum per supradicta. Verùm causa in eius pectore resider, quoniam cum dispensat tãtùm contrà ius positiuum, causa iusta motus præsumitur. Brun.cons.1.nu.13.Alcia.latè in tract. præsump.reg.3.præsump.8.Doct.latè in d.c.quę in ecclesiarũ vbi Dec.signanter nu.35. vers.superest.tertium mẽbrum cum seqq.vbi Bart.Angol.& alios citat,asserẽtes,quòd pro causa,& ratione sufficit Principis voluntas, quia ex iusta causa processisse præsumitur, Ias. latè in d.cons. 38.nu.4.lib.4.& in l.si testamẽtum. nu.3.vbi de communi.C. de testam.Soc. dicto cons.4.nu.9. vsque ad 15.lib.3.Gram.d.cons.169. num.6. Rui.cons.61.nu.30.cum concor.lib.5.& latiùs. Menoch.in tract.de præsump.lib.2.præsump.10. Nec admittitur probatio in contrarium. Rom. cons. 369.nu.18. Mars.in l. de vno quoque.nu. 14.de re iud.& in sing.6.in princip.Gram.cons.

69 ciui.10.nu.17.Menoch.vbi suprà.num.2.† sunt enim Principes legati,& procõsules Dei. glo. in Rubr.authẽ. de hæred.& falcid.Bal.in tit.de pa. cõstan.in princ.Alberi. prima const.ff. num.67. alijsq; titulis eminẽtissimis fulget, Peregr. de iu. fis.li.1.tit.habentes iura fis.nu. 1.2. Nimirùm si talia ipsis licent,& benè facta dicuntur.

Sed quid dicimus, quòd potest Serenis. D. Dux mandare, quòd in petitorio de iuribus Illustris.D.Alexandri cognoscatur,eo etiàm reluctante, cum iam mandauerit? enimuerò cum mandato de appræhendenda possessione, & in sequestro retinẽda, emanauit iussio prædicta de ædicto publicando, quo quilibet ius prætendẽs in bonis,& iuribus appræhensis, inuitatus, imò iussus fuit intrà certum terminum comparere,& de iure suo docere, vt in facti narratione; quod quidem ædictum cum iam publicatum fuerit, & omnes prætendentes afficiat, ipsum quoque D.

70 Alexandrum comprehẽdit vt suprà. Vltrà quòd cum eiusdem ædicti virtute plures alij iàm comparuerint, & contrà Fiscum litem in petitorio instituerint, prout facere potuerunt, per ea quæ in terminis scribit Crau.in cons.674.nu.7. cum concord. & in cons.793.nu.8. Alcia. cons. 112. nu.4.li.5. si in possessorio solo nunc agens Illustris.D. Alexander restitutionem obtineret pẽdentibus iudicijs prædictis,frustatoria,& illusoria redderentur illorum iudicia in petitorio; ex quo fiscus tempore sententiæ non haberet facul

71 tatem rei restituendæ, † illusoriumq; Principis ædictum,q esse nõ debet.l.si prætor. in prin.ibi, alioquin illusoria erunt huiusmodi ædicta, & decreta Pretorum.ff.de iud.fi.ibi alioquin innane, & illusorium Prætoris imperium erit, si enim in ædicto Prætoris hoc incõueniẽs reputatur,m ultò magis in ædicto Principis,& quantùm abhorreat lex huiusmodi illusiones,seu elusiones, videri põt ex congestis per Feli. in c. Rodulphus in ver.& ob elusionẽ.de rescrip.& Crau.cõs.23.

72 num. 3. † Et dici possent memorati comparẽtes decepti quodammodo sub verbo ipsius Principis,ac liribus,& expẽsis inaniter frustrati, cõtra l.1.C.de his qui veni.æta.impetra.est enim proprium Principis semel factũ à se nõ improbare,

73 † & dicere quod scripsi scripsi,cui & illud cõuenit, semel locutus est Deus.Soc.in cons.76.nu. 114.& cons.77.nu.97.lib.1.Paris.cons.23.num. 77.lib.1.Menoch.cons.379. nu.29. Cumulatio igitur à Serenis.D.Duce iàm demandata dr; & si demandata non fuisset, hac vna rõne demãdata foret,nè scilicet elusoriũ eius ædictũ,et cũ tertij dãno,& pǽiudicio,euẽtu aliquo reddi posset.

74 Secunda ratio cumulationis cousiderari põt ex imminenti timore scandali,hàm si sequestrationi locum fuisse diximus, eò quia prætẽdẽtiũ multitudo,& potẽtia,probabile,& quasi certum dubiũ faciebat,nè ad arma,& tumultus bellicos deueniretur,eadẽ certè ratio militaret, si ad possessionem D.Alexãder restitueretur,absque eo, quòd in petitorio mellora,& potiora iura ostenderet;meritò restitui non debet,sed de proprietate cognosci.Butr.in c.ex parte,col.vlt.de resti. spol.Feder.de Sen.cons.283.num.1.Ias.d.cons. 38.nu.1.Fel.in c.2.in 6.speciali.de rescrip.Rub. d.§.nihil commune.num.50.post Alexand.in 5 fallen.nu.22.Rip.ibidẽ.nu.76.Rot.decis.12.in addi.de restit.spol.in no.Gabr.d.cõcl.1.nu.148 vbi innumeros referr.Menoch. d. remed.1.nu. 218.& 290.cũ seqq.Mascar.conclu.1328.nu.8. quod adeò certũ est, vt ẽt spoliatus ab incõpetẽti iudice restitutionẽ obtinere nequeat. Põta.d. tract.de spol.lib.2.c.16.n.183. post Archid. quẽ citat.Mascar.vbi s.cõcl.1324.nu.9.Quin ẽt post ceptũ iudiciũ,in quo petitoriũ expresìm suspẽsum fuisset,põt nihilominus Iudex ex causa pdicta probationes in petitorio admittere,& super inde cognoscere,& iudicare.Pont.d.tract.lib.2. nu.48.& hæc rõ nõ modicũ iudicio meo,iudicãtiũ animos mouere debere t, si ẽt sola militaret.

Tertia,

Tertia, huic finitima ſubiungitur, ſed maioris adhuc conſiderationis. Nempè quòd plura sũt, & magna caſtra, de quibus agitur, ac etiàm Ciuitas Buxeti, quæ ſuas habẽt Arces munitas, & cuſtodiri ſolitas, quas difficilimùm eſſet, nedùm dictis prætendentibus, recuperare, ſi in poteſtate Domini Alexandri iterum redirent, & in petitorio poſtmodum ſuccumberet, imò verò & Sereniſs. quoque D. Duci, præſertim quia ab externis Principibus auxilium poſſeſſor haud difficulter obtinere poſſet, prout in ſimilibus caſibus alios quandoque obtinuiſſe docet experientia rerum magiſtra. Vnde non eſt de iure deueniendum ad aliquam reſtitutionem, niſi vetum feudatarium ſe oſtendat D. Alexander, & de iure ſuo in proprietate doceat; aut ſaltèm admittẽda veniet exceptio dominij, prout tradunt Scrib. omnes poſt Caſtr. in l. 2. C. ad l. diu. Adr. tolle. & in d. §. nihil cõmune, vbi Alexand. in 5. limit. nu. 20. cum ſeqq. & plures congerit Gabr. d. concluſ. 1. num. 134. cum ſeqq. ante Menoch. d. remed. 1. recuper. nu. 279. cum ſeq. vbi * de cõmuni, & de adipiſc. rem. 4. num. 383. atq; Ponta. d. tract. lib. 3. num. 24. & Contard. d. l. vnica in 2. limit. ratione damn. irrepar. num. 8.

Quòd ſi in oppoſitum adduceretur illa limitatio huic concluſioni dari ſolita, non procedere ſcilicet vbi ſub eodem Principe ſunt caſtra, & litigantes, de qua ibidem Gabr. nu. 137. Replicabitur illicò de ſublimitatione per eundem ſubiuncta nu. 139. vbi concluſionem principalẽ procedere docet, etiàm ſi tali Principi poſſibilis ſit recuperatio, ſed non ſinè maxima impenſa, & maximo ſumptu; Et de alia ſublimitatione tradita nu. 140. vbi idem concludit quando reſtituendus non habet plura alia bona in eodẽ territorio, quæ poſſit amittere, neque in perſona puniri, ſi præceptis non obtemperauerit, & pro vtraque ſublimitatione authoritates adducit, quæ videri poſſunt. At certo certius eſt tot loca qualitatis antedictæ abſque maximo belli apparatu, maximo diſcrimine, & maxima impenſa expugnari non poſſe, ſi ea poſſidens defenſioni intẽderit; pariterq; notorium eſt, Illuſtriſs. D. Alexãdrum bona æquiualentia in hoc ſtatu minimè poſſidere, ſed quædam tãtùm allodialia, quę nec vni quidem ex principalibus caſtris antedictis æquiualent; Ipſe quoque extra ſtatum Sereniſs. D. Ducis, nempè in Terra Sallodij Dominij Veneti habitatũ ſe contulit, adeò quòd nec ratione cæterorum bonorũ, nec ratione propriæ perſonæ veroſimiliter cogi poſſet in executione sẽtentiæ in petitorio ferendæ; igitur &c. & ad hoc videatur ſignanter Iaſ. d. conſ. 38. nu. 1. Grat. cõſil. 10. n. 18. 28. 29. 30. lib. 1. Bocr. deciſ. 238. col. antepen. verſ. 2. etiam fallit, & col. ſeq. vbi de * cõmuni atteſtatur, prout & atteſtatur Accoromb. in d. §. nihil commune, nu. 53. dicẽs, quòd ab ea in praxi non eſt recedendum, & * quòd ita practicari vidit Romæ, & ſequitur Contard. vbi ſuprà limit. 1. nu. 80. & præceteris videatur. Menoch. d. 2. reſponſ. cauſæ finar. artic. 3. nu. 19. vſque ad nu. 36. Et difficultatem prædictam recuperandi admittunt etiam in Rege Franciæ, in Imperatore, & Summo Pontifice; & in vno caſtro tantùm. Vndè multò magis in Sereniſs. Duce noſtro erit admittẽda, & pro recuperatione tot caſtrorum, & arcium defenſioni pararatum; & quæ pendente petitorio iudicio muniriora quoque reddi poſsẽt, & oppugnationi difficiliora; & hęc etiam ratio, ſi conſideretur, multùm ſtringit, & cumulationem neceſſariam indicat.

76 Quarto loco animaduertendum eſt ad literas per Illuſtriſs. D. Alexandrum ſcriptas antè dictã apprehenſionem Cuſtodibus Arcium prædictarum, cum mandato de conſignanda illarum poſſeſſione Procuratori Sereniſs. D. Ducis, conſenſit enim tranſlationi poſſeſſionis, & ſic facto, & culpa ſua cecidit, ideò reintegrari nõ debet * ex communi ſententia, de qua per Rip. d. c. ſæpè nume. 27. Rub. d. §. nihil cõmune. nu. 75. Menoch. d. remed. 15. nu. 95. 96. Gabr. d. conclu. 1. nu. 57.

77 † Quod locũ ſibi vendicare debet, quamuis metu aliquo coactus tales literas ſcripſiſſe dici poſſet; voluntas namq; coacta voluntas eſt, ideò per actionẽ quod metus cauſa geſtũ reſcindi prius oportet, quàm ad poſſeſſionis reſtitutionẽ agatur; quia non interuenit vis expulſiua, ſed tantum compulſiua. caſus eſt cum glo. magiſtra in c. ſuper hoc, extrà de renuntia. Alex. in d. §. nihil cõmune. nu. 18. poſt Bal. in 3. limi. Imol. & alios. Rip. ibidem. num. 74. Innoc. in c. fi. col. 1. de his quæ vi, metuſuè cauſa. Iaſ. d. conſ. 38. num. 3. Afflict. in d. conſt. violentias. num. 19. & in c. 1. ſub nu. 20. de mili. vaſſal. qui contu. eſt. Gram. conſ. 131. nu. 1. 2. inter ciui. Signo. conſ. 75. num. 15. Gabr. d. conclu. 1. de reſti. ſpol. nu. 130. Menoch. latè d. remed. 1. q. 10. quo loci innumeros in hãc ſententiam citat, & latiùs d. reſponſ. 2. cauſæ finar. art. 3. nu. 36. vſque ad fi. vbi contrarijs omnibus, quæ adduci poſſunt, egregiè reſpondet.

Quinto loco perpendendũ proponitur, quòd Princeps in ſuo ſtatu, in quo fundatã habet intentionem, quòd omne feudum cum iuriſdictione, & Regalibus annexis, ei ſubſit, & ſinè ſpeciali conceſſione à quoquam poſſideri nequeat, pręcipere poteſt tenenti tale feudum (ſi feudũ confitetur, aut aliter feudum eſſe conſtat) quòd Inueſtituram, ſeù titulum ſuum exhibeat, aliàs eũ priuare; niſi de præſcriptione ſaltèm legitimè doceat. hoc latè probat Iſern. in d. c. Imperialẽ, §. illud quoque nu. 66. 67. & latius Afflict. num. 10. cũ ſeqq. atque deciſ. 365. nu. 67. cum multis concord. Luc. de Pen. in d. l. quicunque. col. 2. in fi. verſ. è contrà faciunt. Rom. conſ. 163. num. 6. & ibi Mãdoſ. in addi. Iaſ. in l. 2. nu. 175. C. de iu.

emphi, & in præłud. feu. nu. 51. Bal. in l. Instrumẽta, nu. 8. C. quomodo & quando Iud. & ibi. Barbat. in addi. qui bonam allegat gloss. in l. 2. C. quando & quibus quar. par. deb. lib. 10. Gram. conf. crim. 9. nu. 4. Dec. conf. 6. nu. 2. vers. nõ ob. Boss. d. tit. de Princip. nu. 257. & in hanc sententiam diffusè consuluit Rol. à Vall. conf. 89. nu. 20. vsque ad fi. lib. 2. Sic & in beneficialibus põt. Episcopus requirere titulum à possessoribus, & si non exhibuerint, vel minus legitimum potest eos priuare, & beneficia alijs conferre, c. ordinarij, §. cæterũ, vbi doct. de offi. ord. in 6. & * est cõmunis opin. Mascar. de probat. conclu. 1372. nu. me. 18. 19. cum concord. Si ergò omni tempore Principi licet, & eius Fisco instare pro tituli exhibitione, cur non & in præsentiarum pendente iudicio memorato? cum feudalia non diffiteatur D. Alexander, nec diffiteri possit per supradicta, & præscriptioni locus esse non possit, cũ modico tempore illa tenuerit?

79 * Sextò, Confirmatur hoc alia * recepta sentẽtia, quia scilicet in materia etiam spolij, non fit restitutio, quandò possessio, si apud Actorem esset, deberet nihilominus restitui, tunc enim nulliter factum confirmatur, & pro valido habetur. Dec. in terminis dicto conf. 191. in fin. post Castr. & alios citatos, & latiùs in conf. 449. nu. 16. vsque ad nu. 21. vbi multa similia allegat. Aret. d. conf. 21. in fi. Ang. Alex. & alij in l. si finita. in princ. ff. de damn. infect. Ferret. conf. 16. num. 8. Boss. d. tit. de Princ. nu. 299. vers. potest secundò dici. Dec. in c. cum cessante, de appell. Neguf. de pigno. memb. 2. par. 3. nu. 48. Etenim possessio quæ penès aliquem momento permansura est, non facit eum legitimum Actorem, nec contradictorem, vt inquit Rom. conf. 449. num. 6. vers. quare sequitur, vbi allegat reg. l. dolo. de do. excep. & c. dolo. de reg. iu. in 6. quę locum habet etiam in possessorijs iudicijs, præterquàm in spolio violento, secũdũm Bellam. decif. 36. vers. 2. si incontinenti. Si igitur statim recuperata possessione teneretur D. Alexander docere de titulo ad instantiam Fisci, aliàs feudis omnibus, & iuribus antedictis priuari posset, ità etiàm, nisi de illo in præsenti iudicio doceat (sic instante ipso Fisco) confirmabitur huius possessio, & petita exaduersò restitutio denegabitur.

80 Septimò, ex hoc eodem præsupposito, quòd bona de quibus agitur, indubiè sint feudalia, & habeant annexam iurisdictionem, & alia regalia, & sinè titulo à Principe habito possideri nõ possint, resultat aliud fundamentum; nempè quòd agens ad ea etiam in possessorio, si de proprietate non doceat, obtinere nequit; præsertim aduersùs ipsum Principem, qui in statu, & dominio suo fundatam habet intentionem, & pro eo præsumitur, quòd omnia prædicta ad ipsum spectent; contra Actorem autẽ militat præsumptio, qui in alieno statu, & dominio illa tenere, & possidere prætendit; Consequenterq; negari non potest, quin tale iudicium mixturam habeat petitorij l. 2. §. quædam. ff. de interd. l. 2. §. permititur, de aqu. quotid. & æstiu. gl. in d. c. ad decimas. in vers. præsumuntur. de restit. spol. in 6. Io. Fab. in §. retinendæ. nu. 33. instit. de interd. inquiens, quòd pro Domino territorij est magna ratio, eò quia fundatus est de iure communi, & sic constat de eius proprietate. Idcircò fieri non debet executio in possessione. c. cum dilectus. extrà de causa poss. & propri. sicuti etiàm non fit quando aliter constat de iure proprietaris notoriè, vel manifestè. c. si Iudex Laicus. de senr. excomm. in 6. cum alijs per eum adductis; idem tenet Bal. in l. vnic. nu. 6. vers. idem si agatur. C. si de momẽ. possess. vbi possessorium ait iuris adminicula tali casu desiderare, & ideò mixtum esse, & in l. 2. nu. 28. C. de serui & aqua. vbi præcariam possessionem præsumi inquit, nisi de titulo appareat, quia precarium potiùs quã donatio præsumitur, & in d. l. 2. num. 8. vers. por rò. C. quomodo & quãdo Iud. Puthe. decis. 461. nu. 2. Luc. de Penn. d. l. quicunque. col. 2. vers. & breuiter, vbi de feudalibus, & regalibus omnibus in eundem sensum loquitur. Isern. in d. constit. violẽtias. ad fin. Petr. & Cyn. & Bal. & Salic. in l. si solemnibus. C. de fid. instr. qui generaliter loquuntur in omnibus rebus, quæ sine titulo à Principe habito possideri nequeunt; & de hoc extant tres notab. decis. Bellam. 17. 49. & 433. quæ videantur, & doctri. Innoc. in c. constitutus de fil. præsb. atque Socin. conf. 127. nu. 5. in primo. Et in hanc sententiam latè consuluit Anchar. conf. 310. tres Domini per tot. & signanter in princ. & in fi. vbi de possessione castri, cum iurisdictione in alieno dominio tractat, vt in nostra specie, & dixit Bal. in conf. 161. in fin. verb. lib. 3. quòd in istis possessorijs non solum attenditur substantia possessionis, sed eius qualitas, hoc est quo iure, & quo titulo possideatur. Floria in l. sicuti. §. sed si queritur. ff. si ser. vẽd. loqns de quasi possessione iuris exigẽdi vectigalis, & iurisdictionis exercẽdę. Ang. in l. qui interrogatus. de inter. ac. Cępol. de seru. rusti. prædio. c. de itinere, nu. 42. Ias. in l. si prius nu. 44. de no. oper. nuncia. Castr. in l. si de vi. nu. 7. dc iud. Cors. in suis fallẽ. fol. 47. Alber. in l. fi. col. 5. vers. q̃ro q̃d nobilis. C. de iurisd. om. iud. Cassad. decis. 1. nu. 10. de resti. spol. inquiẽs possessoriũ iurisdictionis iuris adminiculum desiderare, & propterea mixtum esse. Alex. in d. §. nihil cõe. num. 33. inferẽs, quòd si cõe Bononiæ egerit possessorio recuperandæ ad castrum extrà territorium suum; habet ius cõe cõtrà se; & ideò admittitur exceptio dominij ad impediẽdam restitutionẽ. Abb. cõs. 61. nu. 5. in fi. inquiẽs iurisdictionem sinè titulo exerceri non posse, quia præsumitur vsurpatio.

Adliċ.

Afflict. in d. §. Illud quoq; num. 14. cum seqq. & nu. 19. vers. benè tamen fatetur, & vers. & hoc nō negat, & in fi. verbis quibus in locis post multa concludit, spoliato à Principe bonis feudalibus, quæ talia esse constat per confessionem partis, vel per registra, restitutionem esse denegandam; nisi possessionē cum verò titulo iustificet; vel cum possessione decennali, ex qua titulus præsumatur, & in c. 1. nu. 84. & seq. de controu. inuesti. & decis. 392. nu. 19. Io. Lup. in repet. c. per vestras, in 3. not. §. 48. nu. 43. & 47. cum seqq. Valasc. de iu. emphi. q. 8. num. 21. 23. 32. Gram. cōs. crim. 9. nu. 4. Rol. d. cons. 89. nu. 24. 25. lib. 2. concordat. Rot. decis. 1. aliàs 4. & ibi addi. in vers. doceri de titulo. de resti. spol. in no. & decis. 3. aliàs 11. eo. tit. in anti. Card. Paris. cons. 15. nu. 3 in feudalibus loquēs. li. 1. cons. 98. nu. 16. in 2. & cōs. 99. nu. 17. 18. in 4. Capic. decis. 77. per to. Afflicta. cons. 408. nu. 7. 9. 10. Rebuff. in tit. de mater. possess. art. 1. glo. 1. num. 21. 22. Crau. cons. 674. nu. 5. & 6. mixtum omninò esse possessoriū concludens, vbi cum Principe agitur. Didac. pract. quæst. c. 17. nu. 6. vers. primū vbi. Pedem. decis. 25. num. 10. quæ ait possessorium iurisdictionis fundari debere aliquo iure, vero vel pſumpto, & propterea mixtum esse, & in eo appellationē dari. Boss. latè d. tit. de Princip. nu. 233. cū seqq. vbi plura affert exēpla, & num. 256. 257. Natt. cons. 289. nu. 12. Menoch. de reti. poss. remed. 3. nu. 590. Vrsil. ad Afflict. decis. 268. & decis. 303. Gabr. d. conclus. 1. de resti. spol. nu. 107. & num. 131. & seq. & pro hac opin. * iudicauit etiàm Sen. Delphi. teste Franc. Mar. decis. 80. in 1. par. quæ repetita est in 2. par. decis. 542. & pro ea egregiè consuluit Dominus meus. Decia. post D. Paulū Bergonzium clarissimum Iurisconsultum conciuem meum, in causa Imperiali olim delegata Serenissimo quondam D. Duci Octauio, & in eius Excelso Consilio Parmensi pendente, & est consilium 45. nu. 7. cum seq. lib. 3. vbi appellationem propterea concedi debere respondit; Pro eadē pluriès etiàm iudicauit Rom. Rot. test. Pōta. d. tract. de spol. lib. 2. num. 162. vbi multas refert decis. Put. Achil. de Craff. August. & Caputaq. & inter cæteras Caputaq. decis. 414. lib. 1. Achil. decis. 3. de restit. spol. vbi concluditur restitutionem in iurisdictionalibus non dari, nisi docto de titulo, & latiùs decis. 5. vbi ita iudicatum attestatur in vna Parmensi de Casalibus, & in alia Placent. addens quòd si de titu. doctum non fuerit, possessio præcaria præsumitur, prout etiàm dixit Bal. in præcitata l. 2. q. 9. C. de serui. & aqu. & affirmat idem Pont. loco præallegato. Mascard. de probat. conclu. 1322. nu. 9. plures vltrà præcitatos allegans. Bimi. latè cons. 1. p tot. & cons. 12. nu. 35. Cacher. cons. 67. nu. 45. Borgni. decis. 76. num. 467. in 2. par. Alba cons. 416. nu. 1. 2. 3. & cons. 433. nu. 2. cum seqq. Contard. in repet. l. diffamari, limi. 1. nu. 26. cum seqq. Petr. de fideicomm. q. 13. nu. 567. & seq. & nu. 574. 575. & 593. Cum igitur mixtum sit iudicium, & actio mixta, vt ex prædictis liquet, non potest agens in solo possessorio obtinere, quamuis requisita ipsius possessorij probet. Bal. d. l. 2. q. 12. sub nu. 31. Castr. in l. si de vi. nu. 7. ff. de iud. Rube. Alex. pulchrè in cons. 167. nu. 2. 3. cum concord. nisi de tit. doceat vt sup.

81 Et pro conclusione præmissa, innumera per relatos authores adducuntur fundamenta; inter quæ est tex. optimus in c. sunt personæ de priui. in 6. vbi vigente differētia super quasi possessione exemptionis inter subditum, & ordinarium, debet ordinarius manere in possessione donec subditus de titulo, vel legitima præscriptione doceat, quem tex. ad propositum nostrum ponderat inter alios Io. Fab. d. §. retinendæ. in loco præcitato. Cyn. in d. l. solemnibus. circa fin. & alij suprà citati, & latè expedit. Didac. d. c. 17. pract. quæst. num. 6.

82 Et pariter est alius bonus tex. in c. ad decimas. de resti. spoliat. in 6. vbi in agente ad possessionem decimarum in aliena parochia idem respondetur, & allegat Summus Pontifex rationem prædictam, quia contrà Actorem, & pro Reo militat præsumptio. Vndè colligunt ibi Scriben. hanc fallen. ad regul. quod spoliatus antè omnia sit restituēdus, de qua etiàm Gabr. post relatos d. conclus. 1. num. 71. Caputaq. decis. 12. lib. 1. & decis. 353. lib. 2. Menoch. d. remed. 15. recuper. nu. 466. & ita iudicauit * Rot. teste Puthe. decis. 413. in princ. li. 1.

83 Omnia antèm supradicta in quinto, sexto, & septimo fundamento, confirmari possunt, ex eo quòd bona, & iura de quibus agitur, habent etiam titulum Marchionatus annexum, qui à Principe tantùm haberi potest, cap. 1. vbi Scriben. in tit. quis dica. Dux, com. Mar. Soc. d. cons. 4. num. 7. ad fi. Capic. decis. 32. num. 10. & seq. & per consequēs tantò magis militat præsumptio contrà eum, qui talem dignitatem ab ipso Principe non probat obtinuisse.

84 Octauò, & fortiùs dicatur, quòd nedùm vbi de feudalibus, cùm iurisdictione, Regalibus, & Marchionatu tractatur, in quibus Princeps fundatā habet intentionem, & contrà agentem militat præsumptio, vt suprà, sed generaliter in bonis, & iuribus quibuscunque priuilegiatus est, vt ab ipso spoliatus, seù eius authoritate, nusquàm restituatur, nisi de bono iure in proprietate doceat, quòniam iusta causa motus semper præsumitur, & eius factum non spoliatio, sed iuris executio iudicari debet, præsertim quandò scienter, & ex proposito, deliberateq; procedit. Ad hoc vltrà præmissa, quæ huc quoque cōferunt, allegatur in primis glo. in l. Meminerint. in vers. vulgato. vbi Cyn. & alij. C. vnde vi. Bal. in d. cons. 301. nu. 4. & cons. 345. num. 3. 4 & 9.

lib.2.Rom.& Alberi.in l.fi de vi.ad fi.de iud.Bellam.decis.105.in fi. pulchrè. Ias. dicto cons.38. colum.fi.in 3.Dec.dicto cons. 125.num.3.vers. sed prædictis; & num.4.atque dicto cons.191. col.pen.Socin.cons.4.num.23.24.lib. 3. Afflict. in d.const.violentias,nu.22.vers.limita istā conclu.& decis.361.nu.12.13.14. Paris. dicto cons. 99.nu.79.in 4.Gramm. dicto cons. 169.num. 3. vers.concurrente,& nu.4.5.6.Alciat. cons. 408. nu.4.Bero.dicto cons.45.nu.20. & 24. & consil. 60.nu.21.in 3.Rip.d.c.sæpè.nu.87.Crau. d.cōs. 5.nu.7.Alba.d.cons.416.nu.2.3.lib.3. & consil. 433.nu.2.& seqq. vbi * de cōmuni,& cons. seq. nu.1.cum seqq.Ant.Matthe.in repet.l.naturaliter,§.nihil commune,nu. 68. de acquir. possess. Lancel.de attent.par.2.cap.4.in præfat.nu.394. & limit.12.in princ.Sebast.Medi.de conser.possess. par.2.glo.2.nu.215. vbi * de cōmuni, Ponta.d.tract.de spol.lib3.nu.97.98.& 145.& ita ēt tenet D.Busanus Doctor Regiensis Illustriss. D. Alexādri aduocatus, in quodā suo respōso edito cōtrà Illustriss.D.Isabellā Pallauicinā antedictā in causa p eā motā virtute edicti memorati.

Et licèt articulus iste multùm sit inter nostrates controuersus, vt inquit Burs.cons.461.qui illum assimilari dixit Mari Anglico, quòd dicitur finè fundo, nihilominus ex distinctione per eum posita, rectè procedere opin.nostram concludendū est; versamur etenim indubiè in primo capite dictæ suæ distinctionis pluribus de causis. Nempè quia Sereniss.D.Dux ex certa scientia, proprio motu,& cum literis, & mandato speciatim facto, & per consequens cum mentis quoque premeditatione, & matura deliberatione præhabita, dictam possessionem capi iussit. Vltrà quòd concurrit proculdubiò præsumptio iustæ causæ ex supradictis; his namq; casibus concludit Bursa.restitutionē omninò denegari, quæ aliàs spoliato antè omnia solet competere; & talē distinctionem ab Illustriss.& Reuerendiss.D.D.de Signatura Sanctissimi Domini Nostri comprobatam,& in praxi receptam refert, & secundū hāc opin.iudicauit etiam Rot.in vnā Parmen.& Ferrarieñ.vt in decis.Moeda.86.87. vbi authoritates,& rationes quāplures motiuas videre licet; Et inter cæteras ea est considerabilis, quā in decis.86.ponderat, quòd si potest Princeps vitium spolij contracti tollere,& purgare, vt per Dom. & Feli.ibi relatos,& satis liquet ex primo fundamento suprà deducto in hoc secundo articulo, multò magis potest facere, quòd non sit spoliū à principio argumento.l.patre furioso.ff. de his qui sunt sui, vel alie.iur.

Neque enim cogitur Princeps seruare ordinē iudiciorum, prout inferiores Iudices. Inno.in c. de causis.de re.iud.Bal.in l.fi.C.de legi.& in dicta l.nec causas,nu.4.C.de app.in l.2.C.quomodo & quando Iud.& pcitato cōs.345.nu.3.& 4. Soc.d.cons.4.nu.23.in 3.Brun.d.cons.19.nu.3. 4. 5. vbi * de cōmuni.Alberi.in l.Princeps.de legi.Feli.in c.postulasti nu.7.de rescrip.Dec.dicto cons.125.nu.4.Alcia.d.cons.374.ad fi.Bero.cōsil.170.nu.14 lib.3.Crau.d.cons.5.num.7.Pontan.d.tract.lib.3.num.98.Burs. dicto cons. 461. nu.51.& est tex.optimus in c.ad petitionem.de accus. quem scrib.ibi not. & ad propositum adducit Bal.in cap.1.in fi.de no.for.Fidel. Et quicquid agit præsumitur iustè, & ex legitima causa agere, ut suprà latè diximus, & plenè quoque tradit Io.de S.Iuliano inter cons.Brun.consil.3. quo loci sub nu. 18.hoc adeò procedere inquit, vt si alitèr eius actus non valeat plenitudinè potestatis vti voluisse presumatur, quę nulla humana lege coercetur.

86 Nonò, si de medio supradicta omnia tollerentur, adest hic Ducalis constitutio, tàm noua, quā antiqua, tribuens facultatem Perillust. & Excelso Consilio Ducali procedendi in omnibus cau-
87 sis coràm eo pendentibus, † sola facti veritate inspecta; quod operatur, vt proprietatis exceptionem Iudex admittere, atq; petitorium cum possessorio simul cognoscere,& decidere valeat Bal.in c.1.§.Inuestitorā.de no.for. fidel. Dec.in cōs.206.ad fi.& cōs.449.num.21.Rom.cons.20. nu.8.& ibi Mandos.in addi.Rub. cons.4.nu.12. Crau.cons.299.nu.8.vers.4.respondeo,& in d. cons.674.nu.9.Alcia. consil.256.nu.17.Neuiz. cons.97.num.12.Gram.decis.15. nu.4.Pedem. decis.2.nu.28.Menoch.de recuper.poss.remed. 15.nu.477.& seq.qui licet super hoc ibi dubitet, firmius tamen figit pedes in 2.respons.caus. finar.art.2.in fi.& art.3.nu.6. & de arbit.iud.q. 5.1.nu.2.sequitur quoque Ioseph Lud. d. decis. 28.nu.19.20.Surd.cons.166.nu.7. 8. Galia.in l. 4.§.cato nu.42.de verb. ob. Cōtar.in repet.d.l. vni.q.13.num.52.C.si de mo.pos.Burs.latissimè cons.129.nu.17. cum tribus seq.& num.30.vbi communes citat opin.& nu. 38. vbi in terminis quoq. fortioribus loquitur, & materiam prose-
88 quitur, vsq. ad nu.47.inclusiuè. Quæ opin.benè fundatur ex eo, quòd Iudices, qui talem habent facultatē, nulli iudiciario ordini subiacent, nec ciuilis iuris traditioni, sed inspecto iure naturali,& gentium iudicare possunt, prout Princeps, Imò vt Deus ipse secundùm Bald. vbi suprà, & in l.fi.nu.9.C.de iur.delib. Dec.in c.dilecti,nu. 12.extrà de iud.Bello.cons.63. num.7.cum seq. Afin.latè in sua prax.§.3.c.2.nu.3.4.& ferè per to.Burs.d.cons.129.nu.18. 19.20.cum concord. & alibi passim.

89 Et cōfirmatur alia vrgenti ratione, quàm deducit Bero.in sua q.23. nu.4.cum seqq. Si quidèm huiusmodi iudicibus permissa est peruersio ordinis causæ ad se ipsam, quæ difficilius cōceditur, quàm causæ ad aliam causam, vt inquit Bart.in l. prolatam. in princ. C. de sent. & latè probat

probat ibidem Bero.ergò multò magis permissa esse debet peruersio ordinis causæ ad aliam causam; & sic cumulatio petitorij cum possessorio. Burs.d. consi. 129. nu. 19. vers. cũ præsertim.

Et huiusmodi sententiæ fuit etiàm consultor ille, qui antedictas preces pro Illustriss. Domino Alexandro secundo loco porrigendas composuit; dùm clausulam (sola facti veritate inspecta) in primo rescripto positam circunscribi supplicauit, nè cumulatio prædicta, illius virtute, mandata videretur.

90 Hac autem facultate cumulandi libentiùs vti debebit Excelsum Cõsilium in hac specie, quia fiscalis causa agitur, quę sola facti veritate inspecta terminari debet, siuè Fiscus ipse agat, siuè conueniatur, vt post Bart. Castr. & Alciat. quos refert, tradit Peregr. d. trac. de iu. fi. li. 7. tit. 3. nu. 3. ad quod etiàm allegare potuisset, Bald. in c. 1. in fi. de allod.

91 Decimò & vltimò, si nouem præcedẽtia fundamenta cessarent, quę, mea sententia, nũquàm cessabunt, dicimus, quòd ex quò paratus est incontinenti Serenis. D. Dux (qui non est violentus possessor) ostendere defectum iuris in agente, & suum dominium, deberet audiri, etiàm si ageretur causa spolij, vt patet ex deductis suprà in quarto fundamento primi articuli, & dixerunt Bart. Ang. Castr. Butr. Dec. Abb. Soc. & alij relati per Gabr. d. concl. 1. de resti. spol. nu. 74. quorum opin.* communis est teste Menoch. d. remed. 1. recuper. q. 21. libr. 1. Cacher. decis. 116. nu. 2. 3. & 10. vbi* crebriorem dicit glo. in l. si de ui. in fi. de iud. Castr. cons. 153. nu. 4. lib. 1. Rot. decis. 24. de resti. spol. i antiq. Mascar. cõcl. 687. nu. 16. concln. 1523. nu. 17. & melius cõclu. 1328. nu. 6. *vbi de communi quoq. attestantes refert. Cacher. decis. 116. nu. 2. 3. & 19. vbi crebriorẽ asserit, Mago. decis. Florẽ. 104. nu. 16. Eò maximè quia facilis erit probatio per instrumẽta, & acta publica, & nulla facti verificatio erit necessaria, vt ex infradicendis in quartò articulo principali patebit. Gabr. vbi suprà post relatos nu. 77. Rub. d. §. nihil cõmune. nu. 163. post Alex. ibi nu. 28. Gram. consil. ciui. 131. num. 5. 6. qui probationem facti tunc non esse asserit, quę fit tantùm per instrumenta. Cumi. præcitato c. 40. nu. 244. Et eò quoq. maximè quia periculũ immineret, si fieret restitutio, vt suprà vidimus, in 2. art. in 2. & 3. ratione cumulationis. Bero. in c. 1. nu. 34. de resti. spol. quem sequitur Menoch. loco proximè citato lim. 2.

Et confirmatur hoc decimum fundamentum

92 per simile de beneficialibus; in quibus cum de spolio etiàm agitur, admittenda omninò est talis exceptio, vt post Soc. Aegid. Lanfran. & Feli. tradit Gabr. vbi suprà. num. 76. Cacher. d. decis.

93 116. nu. 3. post Ferret. & alios. † A beneficialibus autèm ad feuda licitum est arguere, Gomes. super reg. Cancel. de Anna. poss. in præfat. & in proposito Alcia. d. cons. 408. nu. 7. Decia. d. c. nsil. 45. nu. 10. 11.

94 Quòd si in iudicio spolij prædicta admittitur exceptio, pariter, & multò magis in remed. cano. reintegrandę, minus odioso ex parte rei conuẽti. Menoch. d. remed. 15. nu. 42. in fi. Hoc autẽ potius quàm illud intentasse creditur D. Alexãder, vt eius iudicium procedat, ex quò nec volens intentare illud potuisset; † quandoquidem

95 vassallo contra Dominum non datur, quia sigillat famam. Abb. & Feli. in c. cæterùm, nu. 5. de iud. Isern. Afflic. & alij in c. 1. §. si verò de mili. vassa. Menoch. alios adducens d. remed. 1. q. 9. & remed. 9. recup. nu. 51. cum seq. & nu. 58. Zas. * ex communi* in tract. feud. par. 11. nu. 22.

Tertius articulus principalis erat, an præsupposito, sinè veritatis ostensę præiudicio, quòd iudicium sic vt suprà intentatum, mixtam naturã petitorij non haberet ad effectum cumulandi; nec alia de causa cumulatio ipsa petitorij cum possessorio locum habere posset, an titulus saltèm demonstrandus esset per D. Alexãdrum ad effectum colorandæ possessionis per eum allegatæ? & hic sanè art. dubiũ non continet, † quia

96 nemo negat, quin in his, quæ sinè authoritate Principis acquiri nequeunt, necessarium sit de titulo docere vero, vel colorato, aut præsumpto, vt in possessorio etiàm recuperandæ, agens obtinere possit. Bero. d. q. 4. nu. 5. & per 20. prout de feudalibus in proposito inquit. Gabr. d. concl. 1. nu. 133. & latius Contar. in rep. d. l. vni. limit. 2. §. 8. num. 34. cum seq. vbi de iurisdictionalibus etiàm, & alijs huiusmodi loquitur, Petr. vbi suprà, nu. 568. Quòd & in beneficialibus passim traditum reperitur, vt per Gabr. d. concl. 1. nu. 125. & fortius concl. 5. nu. 110. eo. titu. Menoch. d. remed. 15. recuper. q. 36. vbi de cõmuni. Mascar. latissimè d. concl. 1322. & à beneficialibus ad feuda arguitur, vt suprà.

97 At hic attendendum, quòd titulus infectus, seù inualidus nõ potest colorare possessionem, sed potiùs eam inficit, & discolorat, adeò quòd melius esset nullum titulum allegare, quàm infectum, vt post Innoc. quem adducit, tenet Bellamer. decis. 50. & decis. 287. & Cassad. decis. 3. nu

98 me. 7. de ca. poss. & propriet. † oportet enim bonum, & validum titulum allegare, quamuis minus plenè probetur, vt per eum, idem repetit clarèm decis. 369. in prisc. Oldr. cons. 1. nu. 4. & cõsil. 225. in fi. Rom. cons. 499. nume. 4. 5. 6. Ferrer. cons. 16. nu. 9. Gigas de pensio. q. 47. nu. 7. Hosti. in c. olim de excep. Anchar. d. cons. 310. colũ. fi. vers. ex quibus concludo, Mascard. de prob. cõclu. 1385. nu. 14. optimũ simile adducens. Crau.

99 consi. 302. nu. 1. in fi. † vbi inquit paria esse titulum non habere, vel exceptione illum elidi posse, Burs. cons. 434. nu. 30. Menoch. d. remed. 15. nu 464.

Cons. Lud. Sacc. B 4

nu.464. Mascar. concl. 1323. nu. 16. & hoc maximè locum sibi vendicat, vbi apertè, & euidenter de tituli inualiditate constare dicitur, vt per eundem Mascard. concl. 1377. nu. 16. vsque ad num. 20. cum concor. quibus addi potest Franc. Marc. decis. 928. par. 1. & decis. 50. num. 2. par. 2.

100 † Nàm titulus nullus pro non titulo in omnibus habetur l. nec vllam de per. hæred. Afflict. decis. 218. nu. 1. Rimin. iun. cons. 678. nu. 40. 41. Contar. d. l. diffamari, limi. 1. nu. 27. cum seqq.

101 Et in specie quoque aduertendum, quòd titulus habitus à non habente authoritatem, adeò nullus, & inualidus est, vt nullum possit colorem in huiusmodi iudicijs tribuere. Lap. alleg. 103. nu. 3. * qui de cõmuni attestatur, & ibi Mandos. in addi. vers. coloratum. * de communi quoque fidem faciens, Io. Bapt. Ferret. cons. 1. nu. 5. Fràc. Mar. d. decis. 928. in fi. par. 1. & latius d. decis. 50 nu. 3. cum seq. par. 2. Oldra. d. cons. 1. nu. 12. & latissimè Mascard. concl. 1337. ferè per tot. vbi ẽt inquit sub nu. 5. titulum ab habente authoritatẽ profectum forma non seruata, colorem nõ præbere, & multos citat, ac de * cõi attestatur. Idẽ ẽt dicitur de titulo impetrato per subreptionem, aut obreptionem, vt in specie tradit Anchar. d. cons. 310. col. fi. Et de titulo habito ex contractu bonorum feudalium sinè Principis directi domini assensu, Afflict. decis. 197. num. 1. Gabr. cons. 88. nu. 20.

102 † Titulus autèm nullus dicitur, qui prorsùs, & de facto nullus est, vel si de facto processit, iuris ratione deficit, vt inquit Placen. in tract. de re. vendic. tit. 3. nu. 3. & paria sunt titulum non proferre, & inualidum, ac nullum proferre l. quoties, qui satis. cogan. l. non putauit. §. non quamuis, de bono. posses. con. tabu. Natt. consil. 411. num. 16.

Quartus igitur, & vltimus superest articulus principalis, vtrum scilicet titulũ aliquẽ habeat Illustriss. D. Alexander iustum, validum, & efficacem, ex quo possit in præsenti iudicio possessorium intentatum colorare & prima facie videretur affirmatiuè respõdendum ex quinque fundamentis, nempè Inuestitura, sententia, adoptione, hæredis institutione, ac diutina, & pacifica possessione, seu quasi.

De inuestitura Buxeti, Bargoni, & Curtismaioris, ac Monticellorum facta Rolando Seniori.

Nam quò ad primum de Inuestitura, quamuis distinguenda sint castra, & feuda antedicta, ex quò sub diuersis inuestituris, & contractibus cõcessa reperiuntur, attamẽ ad singula videtur D. Alexander vocatus, & admissus. Et exordiendo à Ciuitate Buxeti, & Castro Bargoni, & Curtismaioris comprænhensis in inuestitura Io. Ludouici, & Pallauicini; cum fuerint etiàm prius cõcessa Rolando illorum patri, licèt absque cõme-

103 moratione filiorum, & descendẽtium, † antiqui tamen, & paterni feudi naturam habuisse, & per consequens ad omnes, descendentes transitoria effecta dicuntur. c. 1. §. cum vero Conradus, qui feu. da. poss. & ibi not. Afflict. io c. 1. num. 64. ex qui. cau. feu. amitt. & in terminis huius Inuestituræ tradit Menoch. cons. 378. nume. 52. pro Illustriss. q. D. Sfortia reddito in causa memorata, quam cum Serenis. q. D. Duce Octauio habuit. Vndè infertur, quòd cum D. Alexander sit ex descendentibus D. Rolandi primi acquisitoris per lineã Io. Frãcisci, vt in facti narratione suppositũ est, ad hæc feuda vocatus censeri debeat.

Et idem quoque de feudo Monticellorum dicendum erit, cum in eadem Rolandi inuestitura comprænhendatur.

De inuestitura Monticellorum facta Carolo Episcopo, & eius testamento.

Sed & attẽta Inuestitura eiusdem castri posteà concessa Carolo Laudensi Episcopo, idipsum videtur respondendũ, iuncto eius testamẽto; quandoquidem ex inuestitura facultatẽ habuit disponendi in quinq; lineas, vt supra, & testando, in tres tantùm disposuit, nempè Io. Ludouici, Pallauicini, & Io. Francisci; & cum sint extinctę duæ primæ, tertia sola Io. Francisci superstes in totũ

104 videtur admittenda; † quoniam donec aliquis superest de vocatis in Inuestitura, feudum non reuertitur ad Dominum, sed locum habet ius accrescendi, seù veriùs non decrescẽdi, vel saltèm ius ipsius inuestituræ ex traditis à Clar. in §. feudum q. 77. per tot. & latè deducit in terminis huius castri. Menoch. dicto cons. 378. nu. 56. vers. quinta dubitatio, vsque ad num. 62. plura adducens fundamenta, quæ breuitatis cã nõ recẽseo.

De inuestituris, & concessionibus Florenzolæ.

Quo verò ad castrum Florẽzolæ, multò magis videtur D. Alexander ex inuestituris admissus, siuè antiquam illam respiciamus, quã Rolandus Senior titulo emptionis illud acquisiuit à q. Philippo Maria Duce Mediolani pro se, suisq; hæredibus, & successoribus, vt per Menoch. vbi suprà

105 nu. 1. post. Alcia. cons. 120. instrumẽto viso, † q. in terminis huius contractus voluit castrũ prędictum ad extraneos, & ad fœminas quoque trãsire. Siuè emptionẽ deinde factam per Rolãdum Iuniorem à Petro de Roano, de qua plenè ibidem Menoch. à nu. 11. vers. secundum est fundamentum, vsque ad nu. 16. Siuè inuestituram per D. Sfortiam à Paulo Tertio vltimo loco obtẽtã, pro se, suisq; hæredibus, & successoribus quibuscunque, de qua eodem loco Menoch. sub nu. 16. 17. His enim singulis potestas data videtur disponẽdi, etiàm in extraneos, ideò cũ D. Sfortia

in agna-

in agnatum,& à communi stipite descendẽtem, disposuerit, multò magis effectum sortiri debet eius dispositio.

De Costemediana permutatione.

Et quò ad castrum Costemedianæ, non secùs videtur respondendum, ex quò titulo permutationis habitũ fuit à Io. Manfredo Pallauicino, vt suprà in cõtractu stipulato pro se, & hæredibus, & cui, vel quibus &c. & cum clausula (ad habendum &c.) quorum virtus operatur facultatẽ in quoscunq; et extraneos disponendi, vt per Menoch. proximè relatũ, & alios in locis mille vulgaribus. Ex quibus omnibus concludendum videtur, attenta natura inuestiturarum, seù cõcessionum, & contractuum originalium horum omnium locorum, de titulo D. Alexandri valido, & efficaci constare, & apparere.

De sententia contrà Serenisſ. q. D. Ducẽ Octauiũ lata.

Secundò principaliter adducitur sententia memorata aliàs lata anno 1584. inter Serenisſ. q. D. Ducem Octauium, & D. Sfortiam, per quam declaratum fuit, nullum ius competere, aut in futurum posse competere per mortem D. Sfortiæ, etiàm sinè filijs legitimis, & naturalibus, Serenisſ. q. D. Duci Octauio, & eius Serenisſ. in Ducatu successoribus, seù eorum Ducali Cameræ, in castris, iurisdictionibus, bonis, & iuribus ante dictis; sed ipsum D. Sfortiam, eiusq; successores, habiles tamen, & idoneos ad succedendũ in dictis castris, iurisdictionibus, bonis, & iuribus, paratũ habere ius, paratamq; defensionẽ, & expeditã exceptionẽ pro eorum defensione, vbi aliquo modo molestarentur à præd. Serenisſ. q. D. Duce, eiusuè successoribus; quibus propterea
106 perpetuum fuit impositum silentium. † Quæ sententia, * cum in iudicatum trãsiuerit, eò quia non fuit ab ea appellatum, iustum videtur titulum tribuere. l. 3. in fi. de publi. l. Pomponius. §. si iussu. vbi scriben. de acquiren. possesſ. & in l. 3. §. illud quæri. de reb. eo. Bart. in l. ex hoc iure. col. 2. de iusti. & iu. Alex. consſ. 24. nu. 19. lib. 2. Bero. consſ. 94. nu. 5. lib. 3. Menoch. consſ. 2. nu. 347. consſ. 168. nu. 46.
107 Nec videtur dubitãdum, quin Serenisſ. D. Ducem Alexandrum afficiat, ex quo contrà D. Ducem antecessorem lata, successorem quoque in Ducatu ligat. Oldra. consſ. 94. nu. 16. 17. vsque ad fi. Boer. decisſ. 255. antè nu. 13. Tiraq. de iur. primog. q. 35. nu. 17. cum seqq. Pinel. in l. 1. par. 3. nu. 48. 50. C. de bo. mater. Cephal. consſ. 302. nu. 5. Didac. pract. qq. c. 13. nu. 6. cum sim. Quemadmodum, & contractus cum Antecessore celebratus, Gabr. latè in tit. de iu. quæsi. non toll. concl. 5. nu. 2. Cacher. decisſ. 139. nu. 11. vsque ad fi.

De adoptione Illustrisſ. D. Alexandri.

108 Tertiò loco titulum habet adoptionis D. Alexãder, Principis auctoritate suffultæ; licèt enim in feudalibus regulariter non succedat adoptiuus filius. c. 1. §. adoptiuus. si de feu. fue. cõtrou. attamen consentiẽte Principe, & directo Domino, valet, & tenet adoptio in eius præiudiciũ, & adoptatus ad feuda admittitur. Vndè liquere videtur feuda per D. Sfortiam viuentem possessa, ad hunc filium adoptatum, post eis mortẽ pertinere; non autẽ ad Ducalem Camerã esse deuoluta; cum præsertim in supplicatione Serenisſ. q. D. Duci Octauio porrecta petitus fuerit signãter, & expressè eius assensus ad effectũ, vt de dictis feudis posset in adoptandum disponere D. Sfortia; tali enim casu indubiè admittendus videtur, vt per Bal. Aluaro. & Præposi. in d. §. adoptiuus in 1. limit. & Afflict. nu. 4. versſ. 2. fallit, Soci. in l. si agnatis, nu. 20. de reb. dub. Tiraq. in repet. l. si vnquàm, in ver. susceperit liberos. nu. 25 C. de reuo. dona. Curt. iun. consſ. 138. nu. 6. in fi.
109 Nec in oppositum releuat clausula in rescripto Ducali apposita (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ) quia ad hoc, vt non implicet contradictionem, vel correctionem inducat, restringi- t tur rantùm, & verificatur in non expressis, & specificatis, Oldra. consſ. 330. in fi. Iasſ. in l. si fundum per fideicommisſ. nu. 17. de leg. 1. Gram. latè de cisſ. 66. nu. 3. versſ. nec clausula, cum seqq. Parisſ. consſ. 16. nu. 30. & consſ. 70. num. 12. lib. 1. Corn. consſ. 102. nu. 14. lib. 2. vbi de clausula sinè præiudicio Fisci speciatim loquitur, Pute. decisſ. 116. lib. 1. Gabr. consſ. 167. nu. 57. lib. 2. Sarn. in reg. de non toll. iu. quæsſ. q. 1. nu. 41. Menoch. consſ. 2 num. 57. & consſ. 378. nu. 35. & 45. Dec. consſ. 24. nu. 98. 99. & 100. lib. 1. Soc. iun. consſ. 134. nu. 84 lib. 3. Rol. consſ. 1. nu. 73. vol. 3.

De Institutione D. Alexandri.

110 Quartò, Habet titulum hæredis, cum fuerit à D. Sfortia vniuersalis hæres institutus; nàm quãuis testatoris dispositio in feudalibus regulariter nulla sit, & prorsùs inualida c. 1. de succesſ. feud. ibi (nulla ordinatione defuncti in feudo * manente, vel valente) & hæc sit communis reg. vt per Socin. iun. consſ. 72. nu. 40. lib. 1. Curt. iun. in tract. feud. par. 4. princ. reg. 1. q. penul. Crau. consſ. 256. nu. 2. Rol. d. consſ. 1. nu. 2. cum seqq. vol. 4. Bursſ. consſ. 191. num. 96. & Clar. in §. feud. q. 40. Attamen accedente consensu directi Domini, contrarium est iudicandum, saltèm ad preiudicium ipsius consentientis d. c. 1. cũ not. Bal. in c. 1. §. donare, circa prin. & col. 2. versſ. sed hoc dictum, qual. olim feud. alie. pote. Alex. consſ. 89. nu. 29. lib. 2. Dec. consſ. 146. sub nu. 4. & cõsſ. 606. nu. 16. Capic. decisſ. 115. num. 2. 3. Rol. consſ. 60. nu.

nu.35.lib.1. Clar. d.q.40.verſ.ſed quæro. Burſ.
conſ.291.nu.96.Rimin. iun.conſ.513.num. 79.
80. loquens in conſenſu per eundem Sereniſs.
D. Ducem Octauium præſtito pro teſtamento
Comitis Pamphili Tertij ſuper feudo Siſſiæ. Vn
dè cum ab eodem D. Duce facultatem impe-
trarit D. Sfortia teſtandi de feudis in vita poſ-
ſeſſis, vt in facti narratione, meritò tenere vide-
tur hæredis inſtitutio.

Tantò magis autem pro duobus illis feudis,
Florenzolæ, & Coſtemedianæ, de quibus potuiſ
ſe videtur D. Sfortia teſtari virtute clauſulæ (&
cui vel quibus) & aliarum de quibus ſuprà, Bal.
in c.1.in prin.de feud.nõ haben. propriam nat.
feu. & ibidem cæteri feudiſtæ, Dec.cõſ.193.nu.
3.& conſ.ſeq.nu.3. Pariſ.conſ.23.nu.41.& cõſ.
42.nu.7.lib.1. Rui.conſil.2.nu.5.in primo, Rol.
conſ.16.nu.16.in 3.& Menoch. d.conſ.378.nu.
16. de hoc caſtro Florenzolæ tractans, vt ſuprà.

De lunga poſſeßione Illuſtriß. D. Alexandri.

Quintò, diutina poſſeſſio, vel quaſi bonorum,
& iurium, de quibus agitur, prodeſſe videtur
D. Alexandro, qui per biennium, & vltrà te-
nuiſſe dicitur, ſcientibus, & patientibus tàm Se-
reniſs. D. D. Ducibus Octauio, & Alexandro,
113 quàm etiàm ſupraſcriptis prætendentibus. Vn-
dè videtur præſumi titulus, qui ex diutina, & lõ-
ga poſſeſſione regulariter præſumitur ad not. in
l.cum de in rem verſo.ff.de vſu.in l.ſi certis an-
nis, C.de pact.in l.ſeruitutes.la grande, de ſerui.
in l.qui aliena.de acqui. hæred. in l. ſi quis diu-
turno.ſi ſerui.vend.latiſs. Menoc.de præſumpt.
lib 3. præſumpt.131.
114 Et quamuis intelligant Doct.regulariter lon-
gum tempus, ac diuturnã poſſeſſionem, diutur-
namq. patientiam decem annorum, vt in locis
115 memoratis, & alibi ſæpiſſimè legere eſt, † nihi-
lominùs in propria materia noſtra feudali intel
ligi videtur de anno ſolo; ità quòd vaſſallus, qui
per annum continuum poſſedit feudum ſciẽte,
& patiente Domino, Inueſtituram habere præ-
ſumitur c.1.§.ſi quis ſe vel patrem.ſi de Inueſti.
inter Dom.& vaſſal. lis oria.c.1. in princ. & ibi
gloſ.in ver.aliquo tempore. Afflict.& alij, & cla-
rior tex. ibidem cum gloſ. in §.fi.vbi etiàm Af-
flict.nu.2.de conſuet.rect.feu. Bal.in l.1. nu.17.
C.de fideicom.& idem Bal.& Aluar. in d.c.1.§.
fi.ad fi. vbi etiàm alij tradũt, de conſue.rec.feu.
Grat.conſ.9.nu.40. Burſa.conſ.127.nu.117. Go
mes.de Anna.poſ.in præfat.in princ. Agnatis au
tem tacentibus per annum æquè præiudicatur,
ac Domino, per tex.in c.1.§.titius filios.vbi glo.
& Doct.omnes ſi de feud.defun.fuer contro in-
ter Do.& agna. Clar.latè d.§.feudum.q.42.verſ.
ſcias tamen, cum ſeqq.

Et hæc ſunt, quæ pro titulo verò, vel ſaltèm
præſumpto videntur Domino Alexandro inſer
uire, eiuſq. poſſeſſoriũ fouere, & colorare.

Quibus tñ negotium nõ facientibus, contrariũ
in puncto reſpondendum eſt per ſupredicta; tã
in themate, quàm in fundamentis; id quod aper
tius conſtabit ex contrariorum refutatione.

Aduerſus titulum, Inueſtitura Rolandi ſenioris de Ciuitate, Buxeti, Terra Curtiſmaioris, & caſtris Bargoni, ac Montiſellorum.

Non obſtat igitur primum de Inueſtituris Ro-
landi Senioris primi acquirentis, à quò tàm D.
Alexãder, quàm D. Sfortia deſcendit, & per cõ-
ſequens alter alteri ſuccedere debet. Quoniam
reſpondetur primò, quantum ſit pro feudis Bu-
xeti, Curtiſmaioris, Bargoni, & Montiſellorum
comprahenſorum in diuiſionibus ſeptem Fra-
trum, & in Inueſtituris per eos ſeparatim poſt
obtentis à Duce Frãciſco Sfortia, receſſum fuiſ-
ſe de partium conſenſu, ab illa ptima Inueſtitu
ra, & effecta fuiſſe feuda noua in perſonas ſingu
lorum fratrum, prout ſingulatim, & ſeparatim
ſtipulata, & recognita fuerunt poſt ſententiam
arbitramentalem; cui ità præcipienti, omnes ac-
quiuerunt, & vnanimi eam conſenſu emologa-
116 runt, & executioni demandarunt; † & ſic à na-
tura paterni feudi receſſerunt, c. tres agnati. de
eo qui fec.fi.agna. vbi Afflict. nu.13. & alij, c.1.
& ibi quoque not. in §.titius. ſi de feu. fue.con-
tro.inter Dom.& agna. Bal.cõſ.215.nu.4. & la-
tiùs conſ. 249. ſub nu. 1.lib.2. Dec.conſ.398.nu.
8. vbi in terminis ſimilis laudi loquitur. Oldra.
conſ.178.nu.3. Caſtren.conſ.154.circa præſen-
tem caſum. col. vlt.lib.2.in anti. Aret.conſ.3.in
fi. Zaſ.conſ.24.nu.4.lib.3. Pariſ.conſ.22.nu.2.&
conſ.23.nu.75.lib.1. Alcia.conſ.190.tranſeo in
ſententiam.nu.2. Cacher.deciſ.22.num.27.28.
Menoch.conſ.160.nu.6 & 9. Becc.conſ.56.nu.
20. qui ità iudicatum refert, prout etiã iudicauit
Rot. teſte Granuc.deciſ. 112. inueſtitura par.2.
& cõcludunt iſti, quòd finita linea alicuius hoc
modo inueſtiti, præfertur Dominus illius agna-
tis, vt in terminis firmat. Bal.in tit.an agna. vel
117 fil.ſub nu.25. † Certum eſt namq. ad nouũ feu-
dum tranſuerſales non admitti, niſi ad illud ſpe
cialiter ſint vocati.c.1.§.fi.in verſ.expreſſum.de
ſucceſs.feu.& d.§. cum verò Conradus. in ver.
nouatim d.cap.1.in fi. de duo. fra.& c.2.de feu.
March. Iaſ.conſ.180.nu.2.in fi.

† Cæterùm eò magis feuda noua effecta fuiſſe
ſupradicta tenendum eſt, quia quotiens ob no-
uam cauſam fit noua Inueſtitura, vel aliqua ſub-
ſtantialis qualitas additur, vel detrahitur anti-
quæ Inueſtituræ, vel nouæ fiunt conuentiones
ſubſtantiales, nouum fit feudum ex Bal.in c.1.§.
inſuper. in fi. quem cæteri ſequuntur, de prohi.
feu.alie.per Frider.in d.tit.an agna. vel fil.num.

15.in

25. in fi.atque in præcitatis consilijs 215. nu.4.
249.nu.1.Alex.in l.si mihi & titio nu. 17. & ibi-
dem Ias.nu.12.de verb.ob. & idem Ias.d.consi.
24.nu.4.lib.3.Prępos.in p̄lud.feu. nu.43.Oldra.
d.cons.178.nu.2. Cępol.cons.31. nu.7.in ciuil.
Cald.cons.11.in tit.de feu. Brun.cons.76.nu.6.
cons.88.nu.5.& cons.112.num.6. Afflict.in tit.
vassal.decrep. æta.nu. 11. & decis. 112.nu.3.&
decis.148.nu. 8.qui alios citat.Cur.cōs. 49.col.
pen.Tiraq.de retra.ligna.§.32.glos.1.nu.40.Io.
de Ardizo.in sua summ. ti. quid sit no. feud..in
prin. Grat.respon.4.nu.10.lib.2. Gozad.consil.
53.nu.7.& consi.84. num.12.Petr.Duen.in lib.
reg.iu.in vers.feudum antiquum.nu.2.Rui.cōs.
91.num.12.lib.1. Crau.de antiqui.temp.par.5.
nu.15.Zas.in tract.de feud.par.3.num.9. Bellon.
consil.33.nu.9.Soc.Iun.cons.92.nu.5.lib.4.Pa-
ris.cons.6.nu.11.lib.1.Cels.Hug.cons.26.nu.8.
Thom.Mari.in consuet.feud.lib.1.tit.2.de feud.
ex pac.& prouid.nu.37. & tit.3.de feud.ex pac.
& prouid.no.nu.3.Rim.Iun.cōsi.32.nu.25. Me-
noch.cons.104.num.37.& 56.Aemil.cons.147.
nu.28.Cacher.plenè d.decis.22.nu.12. vsq. ad
nu.27.qui de * cōmuni attestat.& pro hac inno
uatione feudi videatur Bolognet.plenè in cons.
8.atque Alex.Raud.de analog.c.38.

Quòd autèm noua causa in casu prædicto in-
teruenerit dupliciter ostenditur ex tenore ipsa-
rum Inuestiturarum; primò quoniàm Dux Frā-
ciscus feudalem illam recognitionem fieri man
dauit virtute priuilegiorum suorum ab Impe-
ratore obtentorum, per quæ aut tenebantur om
nes similia castra,& iura possidentes in toto Me
diolani statu,ea recognoscere in feudum ab ip-
somet Duce ad omnem eius, ac simplicē requi-
sitionem, aut certè, concurrente illorum consen
su, actus recognitionis validus,& efficax fuit, vt
post Bald. in cons.vlt.lib.1.& Capic.decis.162.
nu.4.respondit Alcia.d.cons.370.col.fi. & quia
talem requisitionem antè illud tempus non fe-
cerat, prout tunc fecit, causa noua fuit. Secundò
quia virtute facultatis amplissimæ, quam septē
Fratres prædicti in compromisso in Ducem eū-
dem facto, fuerunt omnes,& singuli condemna-
ti ad recipiendum , & recognoscēdum de nouo
ab ipsomet Duce dicta castra , & iura in feudū
prout in diuisionibus vnicuiq. obuenerunt , &
ità fuit executum, causa etiam noua dicitur vt
sup. Nimirùm si cōcurrētibus his ambabus cau-
sis nouis necessitatem noui contractus inducen
tibus, nouum feudum in vnaquaq. Inuestitura
subsecutum dici debeat.

119 Nec obstat, † quòd de istis Inuestituris dixit
120 Dec.in cōs.498.nu.15.16.† metu scilicèt Prin-
cipis illius factas fuisse; tùm quia contrarium de
iure præsumitur per tex.in l.ad inuidiā.C.quod
met.cau.& in cap.fi. qui cleri.vel vo.vbi glos.in
verb. metu regio. & Doct. omnes not. & benè
consuluit.Alex.cons.16.num.10.cum seq.lib.3.
quē sequitur ipsemet.Dec.in cons.219.in prin.
Tùm quia nullæ apparent protestationes in op-
positum.Ias.in l.qui in aliena.§.celsus.nu.28.de
acquir.hæred.& in l.non solùm §.morte nu.17.
121 de oper.no. nunc. † Tùm denique quia purga-
tus talis metus multis modis diceretur , nedùm
temporis longinquitate , sed mutatione Princi-
patuum,& præstatione cōtinua seruitiorum,re-
nouationibusq. Inuestiturarum, ad nota.in l.2.
C.quod met.cau. Tiraq.de retra.cōuent.§.1.gl.
5.nu.21.22.Menoc.de præsump.lib.3.pręsump.
126.in fi.

122 Nouæ autèm qualitates,& nouæ conuentio-
nes, & quidèm substantiales non defuere ; nàm
cum feudum concessum Rolādo patri fuerit in-
forme,& absque vlla filiorum, aut hæredum, vel
alterius personæ mentione , in nouis Inuestitu-
ris prædictis conceduntur feuda singula recipiē
tibus pro se,suisq. filijs,& liberis, & descendēn-
tium descendentibus, & hæredibus suis mascu-
lis legitimis,& de legitimo matrimonio, lineaq.
masculina,& ex corporibus suis natis , & nasci-
turis. Item in prima Inuestitura nulla est facta
separatio castrorum à ciuitatibus quibus anteà
fortè suberant, in nouis Princeps concedens, de
potestatis suæ plenitudine , etiàm absoluta , illa
separat,& segregat cum clausulis amplissimis. In
prima nil reperitur à generali concessione exce
ptum, in nouis Princeps sibi, & Cameræ suæ re-
seruat datia mercantiæ, gualdorum; Ferraritiæ.
Item excipit & reseruat onus salis leuandi, Ta-
xas equorum, & hospitationes militum armige
rorum. In prima nulla mentio de exemptioni-
bus,& immunitatibus, in nouis multæ concedū
tur Inuestitis; demumq. clausula generalis sub-
iungitur, qua Princeps statuit , ac declarat ipsos
infeudatos,& eorum descendentes, & hæredes
vt suprà, in omnibus exemptionibus gratijs, ho
noribus, priuilegijs, immunitatibus, libertatibus
tractari debere, prout alij tractantur, vel tracta-
bantur feudatarij, qui meliùs tractantur, aut in
futurum tractabuntur ; sed & multa alia addita
fuere, breuitatis causa omittenda, quę pinguio-
res vndiq. Inuestituras demonstrant; & per cō-
sequens feuda noua arguūt, vt ex pręcitatis au-
thoribus liquet; & Rui.signāter in cons. 20. nu.
7.lib.1.Et quià in aliquibus etiàm veterem ar-
123 ctant,& restringunt, idē sequitur effectus † pro-
ut in terminis de reseruatione datiorum, & Ga
bellarum, leuę salis,& aliorum de quibus suprà,
tradit Gozad.d.cōs.84.nu.12.& de verbo (pro
hæredibus) addito, Rui.cons.160. nu.15.16.lib.
1.Et de verbis (statùens,& mādans) Cacher.d.
decis.22.nu.21.prout de alijs similibus noui iu
125 ris inductiuis, Grat.d.respons.4.nu.9.lib.1.† Et
quià etiàm de prima Inuestitura nulla fit men-
tio in nouis, quæ verosimiliter omissa non fuis-
set,

ses,si confirmanda simpliciter fuisset,idem iudicandum,Cacher.ibid.nu.43. Cõfirmationes.n. feudalium Inuestiturarum sub alia forma fiũt,& specifica confirmationis mētione, vt notum est.

126 Præterea Inuestitura facta Io.Ludouico,& Pallauicino simul,& coniunctim, cùm expressa declaratione, quòd deficiẽte alterius linea,alter solus,vel eius descendentes masculi succederent, exclusis alijs fratribus,eorumq; liberis,& descẽdentibus,nouum penitùs feudum cõstituit,quãdo quidèm attenta natura paterni feudi† extin-

127 cta vna linea,aliæ omnes æqualiter successissent, ad tex.not.in c.1.in fi.vbi omnes not.de nat.suc cess.feud. Quod & inuestitura Monticellorũ manifestè ostẽditur,in qua facultas Carolo Episcopo antedicto tributur disponendi de illo feudo in quinque tantùm lineas,exclusa sexta Io.Mãfredi; quod facere non potuisset, si paternũ feudum remansisset;nã omnes lineæ æqualiter successissent, vtsuprà; & omnis ordinatio,ac dispositio facta p ipsum Carolũ nulla,& inefficax fuisset;d.c.1.de success.feud.cum cõcord. adductis.

128 Nec dicatur feuda noua memorata,paterni tamen,& antiqui feudi naturam sortita fuisse , ex quo in Inuestituris ipsis posita est clausula (ita quod sapiãt naturã cuiuscunque feudi antiqui , paterni,& auiti) cuius virtute agnati quoq; ad feudi successionem in liberorum defectum vocari solent, * ex communi sentẽtia de qua p Clar. in §.feudum.q.8.vers.sed hic occurrit, & Gabr.

129 in suis concl.tit.de feud.concl.1.† Nam vltrà quòd opinio hæc simpliciter sumpta maximam habet difficultatẽ,ex traditis per Oldra. d.cons. 178.Alex.cõs.10.lib.3.Alber.in repert. in ver. nouum,Castr.d.cons.156.& post hos Ias.in cõs. 57.num.4.lib.1.& latius cons.152.per to. lib.2. vbi de * magis communi in oppositum attestat, & quòd pro ista fuit iudicatum, & rursus consil. 180.nu.5.eo.lib.2.Rui.cons.5.per tot.vbi plenè materiam tractat , & opin.istam latè cõprobat.

130 †.Attamèn stante Inuestitura cum clausula(pro filijs,& descendentibus masculis, & hæredibus, vt suprà) quæ dispositionem restringit ad nominatos,saltèm in genere, vel nomine collectiuo, certum est collaterales ad feudum non admitti, sed clausulam illam(antiqui,paterni,& auiti naturam &c.)operari tantummodò quò ad ea,quę in personis vocatorum verificari possunt; cum alioquin frustratoria, & superflua redderetur alia clausula (pro filijs,& descendentibus).& ità in terminis contrariam sentẽtiam limitant, Alexã. d.cons.10.col.pen.vers.Item respondeo, Ias.d. cons.152.col.fi.& d.cõs.180.nu.5.vers.2.respõdetur,& vers.seq.atque Curt.iun.cons.2.nu.13. vers.sed retẽto,Ruin.cons.5.nu.3. cum seqq.& cons.45.nu.12. in fi.& seq. & nu.16. in fi.lib.1. Paris.cons.18.num.6.li.2. Soc. inter cons.Brun. cons.10.colũ.4.vers.sed contrà prædicta, Crau. de antiq.temp.par.5.nu.13. vers.sed aduertendum est, Gabr.d.concl.1.de feu.limi.1.& Riminal.iun.in cons.513.nu.83.cũ seqq. Ceph.cons. 133.nu.28.29.Menoch. cons.400.nu. 59.Becc. cõs.56.nu.26.Itẽ stante Decreto(Meminimus) non operatur clausula prædicta, iure antiqui,& paterni. Bossi.de Princ.nu.312.& 335. Martin. Laud.cons.29.nu.40.41.

Et quòd feuda prædicta quò ad successionem transuersalium signanter,noua sint censenda,& vti talia regulãda rectè comprobatur ab effectu secuto,& obseruãtia secuta. Enimuerò mortuo Carolo Episcopo Monticellorum feudatario,q. de ipso feudo iuxtà facultatem in inuestitura habitam,in tres tantùm lineas nempè Io. Frãcisci, Io.Ludouici,& Pallauicini disposuit, eius dispositio effectũ sortita est,quia lineæ Nicolai,Vberti,& Io.Manfredi exclusæ remãserunt. Pariterq; mortuo Hieronymo de Buxeto vltimo Pallauicini descendente masculo, successit in totũ Sfortia Io.Ludouici descẽdẽs,iuxtà communẽ Inuestituram, eiusq; declarationem supradictam, exclusis oĩbus alijs lineis;cuius contrariũ euenis

131 set,si feudum paternum , & antiquũ fuisset, per d.c.1.de natu.succ.feud.cum sim. † Scimus autẽ fortissimum esse argumentum pro interpretatione cõtractuum, quod ab obseruãtia secuta desumitur.l.semper in stipulationibus,cũ not.de reg. iu.l.quidam decedẽs.in princ. de admi.& peric. tut.l.si manifestè.C.de serui.l.si de interpretatione cũ l.seq.de leg.Petr.de antib.in tract.mun.§. 2.de pri.diui.mune.nu.48.49.Corn.cõs.24.nu. 6.lib.2.Soc.cõs.88.in primo, & secũdo dub.lib. 1.Paris.cons.92.nu.53.lib.4.Tiraq. de retract.li gna.§.30.glo.1.nu.11.Gabr.cons.22.nu.20.lib. 1.Bero.cons.137.num.31.lib.3.Aym.cons.118. nu.2.& intellectus ille semper debet assumi,quẽ effectus , & rerũ exitus verũ esse demõstrat.Ias. in cons.128.col.3.vers.& quòd iste lib. 1. Crau. cõs.201.nu.11.12.& i cõs.212.in fi.& alibi sępè.

132 Et si aliter diceremus in casu nostro sequeret, quòd Inuestituræ huiusmodi aliquando nouum feudum,aliquandò antiquum saperent, & sic diuerso iure censerentur contrà reg. l. eum qui de ædes de vsuc.cum vulg.

133 Itidẽ sequeretur,quòd linea Io.Ludouici, quæ bis commodum sensit ex dictis Inuestituris, vti nouis,& noua feuda importantibus, incommodũ nunc earundẽ recusaret, si successorẽ in eisdẽ feudis vti antiquis,agnatum habere vellet,contrà l.secundum naturã. de reg.iu. & de linea Io. Francisci idẽ sequeretur,quæ in successione Mõticellorũ eodẽ iure vsa est,vt suprà. Quinimò si malè tunc executum lineæ istæ allegarent, de retorcutione iuris antiq.cõtrà eas replicari posset.

At quia hucusque Inuestituræ memoratæ , & ad hæc vsque tempora effectum feudi noui habuerunt,dicẽdum est hũc esse præsentẽ rei statũ, pro

pro quo præsumitur, & à quo non est in dubio recedẽdum, Bart. & Doct. oẽs in l. si prius. de no. oper. nuntia. Ias. in l. 2. nu. 174. C. de iure. emph. Franc. in tract. de disput. peti. & poss. in secundo dub. nu. 6. 7. Gabr. d. tit. de feud. concl. 3. num. 6. Bursa. cons. 127. nu. 23. bonus tex. in l. si mater, vbi Bal. in 3. not. C. ne de sta. desunct. & cũ de be neficio, vbi Dom. & Archid. de præbẽ. in 6. Rot. decis. 49. de prębẽ. in antiq. & decis. 2. de rescrip. in no. Ferret. cons. 52. nu. 16. lib. 1.

135 Et ex his multiplex patet responsio ad dictũ Menoch. in d. cons. 378. nu. 55. vbi priorẽ inuestituram Rolandi attendẽdam præsupponebat; & per consequẽs liquet ẽt, nec lineam Io. Francisci, nec descendẽtem ex ea D. Alexandrũ ad hęc feuda vocatũ esse, sed deuolutioni locũ fuisse ob extinctionẽ vtriusq; lineæ Io. Ludouici, & Palla uicini; sicq; nullũ indè titulum pro illo resultare.

Verum si cõtrariũ aliqua ratione suaderi posset, quòd minimè credim⁹, certo certiùs est alias tres lineas, Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi, cum linea Io. Francisci concurrere debere, per d. c. 1. in fi. de natu. success. feud. & sic pro quarta parte solũmodo prætẽdere posset D. Alexander; si mo dò in linea ipsius Io. Frãcisci alios in gradu pcessisset, & p lineã legitimã, & naturalẽ descẽdisset.

136 Cæterum quia tempore mortis D. Sfortiæ su pererat in eadem linea D. Sigismundus D. Alexandri patruus magnus, necnon, & D. Alphõsus eiusdem pater, qui illum præcedebant, ad successionẽ aspirare non poterat; quandoquidèm in vniuscuiusque lineæ successione proximior tan tùm in gradu vocatur. c. 1. an ille qui interfe. fra. Dom. & ibi not. Iser. nu. 3. & Afflict. nu. 11. & idem Afflict. post alios in d. c. 1. §. fi. nu. 1. per illum tex. de nat. success. feud. c. 1. de grad. suc. in feud. Oldr. d. cons. 178. in fi. Hier. Gabr. cons. 88. nu. 5. in primo, Rol. cons. 67. nu. 13. cum seq. lib.

137 1. † intelligẽdo tamẽ idem esse, & in lineis subalternis quotiescunque linea vna in plures subdiuideretur, vt in casu d. c. 1. de natu. succ. feud. Monser. de success. Reg. in 1. & 2. dub. Didac. pract. qq. cap. 35. nu. 47. & 10. Cagno. in phem. ff. nu. 177. Et ex hoc apparet D. Alexandri personam, nec in totũ, nec in partẽ feudorũ prædictorum D. Sfortiæ successisse, & per consequens titulo Inuestituræ prorsùs destitutum fore.

Sed nunc accedat eiusdẽ propositionis solidissimum aliud fundamẽtum, nẽpe D. Alexãdro necessitatem probandi incumbere, se per lineam legitimam, & naturalẽ, deq; legitimo thoro pro creatum, eandemq; qualitatẽ in maioribus suis extitisse, si ad successionem prædictam aspirare voluerit; quam rem tantùm abest, quòd probare queat, vt totum potius oppositum publicis constet documẽtis. Assumptum probatur, tàm de iure, quàm ex tenore Inuestituræ nouæ vocantis solùm legitimos, & naturales vt suprà, ac etiàm

138 antiquæ informis, si eam attẽderemus. † nàm & à feudo informi arcẽtur naturales, vt notissimũ est. c. 1. §. naturales, vbi * oẽs tradunt, si de feud. defun. Clar. d. §. feudum, q. 82. & alibi passìm.

139 Legitimitatis autẽ qualitas ab allegante probari debet, maximè quando est fundamẽtũ intẽtionis, ex plenè traditis per Scrib. in c. lator. & in c. peruenit, vbi Io. And. Butr. Abb. & Cardinal. qui fil. sint legit. Archid. & Bellam. in c. aliter 30. q. 5. Alberi. in l. si vicinis. nu. 4. C. de nup. Ias. in l. neq; professio nu. 5. C. de testam. in cons. 106. col. 1. lib. 1. Dec. in l. si emancipati. in 3. artic. C. de colla. cons. 94. & cons. 471. Alciat. de præsum pt. reg. 2. præsumpt. 5. Soc. * ex cõi in cons. 39. col. 1. lib. 1. Crau. cons. 166. nu. 3. Ruin. cons. 52. nu. 3. vol. 5. & latiùs cons. 63. nu. 5. cum pluribus seqq. in secũdo. Nat. cons. 473. nu. 23. & seq. * cõmunem affirmans. Rol. cons. 3. nu. 41. cum pluribus seqq. lib. 1. Soc. iun. cons. 86. nu. 34. lib. 2. Menoch. cons. 60. nu. 12. & cons. 461. nu. 28. Ceph. cons. 368. in princ. Paser. cons. 152. vbi plenè. * & de communi Petr. in suo tracta. de fideicomm. q. 11. nu. 232. vsq; ad 236. & nu. 238. * cõmunes referẽs, & num. 473. Quod nedum procedit vbi agnatus succedere volẽs actor est, vt in nostra specie, sed ẽt vbi reus esset, & possidẽs, prout ex præcitatis multi affirmant, & vltrà eos plenè cõsulit. Natt. cons. 421. per tot. Burs. cons. 88. nu. 5. & tradit Mascar. de prob. conclus. 786. nu. 6. vsq; ad nu. 10. vbi concord. adducit, † & communẽ attestatur Petr. vbi suprà. num. 475. Et ad probandam legitimitatem matrimonium parẽtum probandum est. Alex. cons. 94. nu. 1. vol. 2. Natt. cons. 537. nu. 37. Mascard. vbi suprà concl. 800. Petr. loco præcitato num. 465. & seq. & num. 470. & seq. * vbi de communi. Qualitatẽ igitur istam minimè probabilem cẽsemus, ex narratis in themate; quin potiùs contrarium apertè constare; nam (vt alia omittamus, quæ exactis, & pcessu Romæ, vt dictum est, agitato resultant, ac ẽt ex testibus antedictis pro D. Vberto, nec non alijs pro Dominis Rangonis iamdudùm examinatis) cum D. Bernardinus, & Catherina memo rati, Summo Pontifici supplicantes, impedimẽta matrimonij fassi fuerint, certum est matrimonium inter eos absq; dispẽsatione consistere nequiuisse;

140 † Confessio aũt in pręcibus emanata plenè contra confitẽtes probat l. cũ prędũ. C. de libera. cau. vbi oẽs signant, & in c. examinata de iudic. Capie. decis. 202. Gabr. in suis concl. titu.

141 de confess. concl. 4. † & nulla est maior probatio quàm proprij oris confessio l generaliter. §. & si quidem C. de reb. cred. l. fi. C. de fideicom. Assecta verò dispẽsatio ex opposito adducta, & de anno 1510. obtẽtã, nil aliud continet, quàm facultatẽ matrimonij postea contrahẽdi, quod quidẽ post illud tẽpus contractum fuisse probari non posse supponit; ex quo in annis sexaginta, quibus

bus lis superindè pendet in Curia Romana pro
batũ non fuit;sed fuit pro eo probando exhibi-
tum illud assertum instrumentum anni 1508.&
sic de tpe ante dispensationẽ, quod iure merito
fuit in Sac.Rot.audito.reiectum,& reprobatum,
prout retulimus . Imò verò ex illo instrumento
dispẽsationis petitæ probatur omnino matrimo
nium non fuisse,& sic filiorũ illegitimitas;quẽad
modùm,& per instrumẽtum legitimationis peti
tæ l.2.vbi Bald.no.C.de iu.aure.an.Cast.in l. de
cem.nu.4.Alex.nu.34.Ias.nu.18.de verb.oblig.
cum innumeris relatis p Mescar.de probat. con
clu.971 .per tot.cui sufficiat remissio.

Et si fortè allegaretur ex aduersò nominatio,
tractatus,aut alia actio parẽtum(hoc est Bernar-
dini,& Catherinę) aut aliquid aliud huiusce ge-
neris,ex quo quasi possessio legitimitatis prædi-
cti D, Vberti resultare posset, nihil tñ aduersùs
prædicta operaretur,tum quia versamur in ma-
teria,in qua legitimitas est fundamẽtum intẽtio
nis,& plenè probanda venit, cum præsertim sit
materia differẽs, & quæ illegitimis nõ cõuenit,
vt ex relatis Doctor.multi declarant, præsertim
Ruin.Crau. Natt. Bursat. ac Petr. in locis præ-
143 dicatis cum concord. † Tum etiàm quia aduer-
sus præsumptionẽ, quæ ex tali quasi possessione
insurgit probatio præualet, quia præsumptio
cedit veritati,Bart.in l.1.§.Itẽ per contrariũ, de
lib.agno. Butr. in c.p tuas nu.8. de probat. Præ-
pos.in c.p tuas nu.20.qui fil. sint legi. Bened.in
repet.c.Rainutius.par.3.nu.15.in fin.de testam.
Paris.cons.10.nu.44.in secundo , Mascard.con-
clu.790.nu.38.cum concord. Et procedit etiàm
si p alias tantùm præsumptiones probaretur,Rui.
cons 63.num.9.lib.2.Burs.cons.88.num. 9. cum
seqq. Quò fit, vt cùm ex antedictis constet de
matrimonij memorati defectu, cesset omnis di-
ctæ quasi possessionis effectus.

144 Præterea & tertio loco responderi posset, di-
ctam quasi possessionẽ illis tantùm nocere pos-
se,qui tales actus fecissent, aut illis consẽsissent;
cæteris verò nequaquam, quia res inter alios a-
cta &c. Ias.in terminis cons.8.nu.2.& cons.106
145 col.1.lib. 2. †vbi inquit,quòd ẽt sentẽtia sup le-
gitimitate lata tertijs non præiudicat(licèt de sẽ
tẽtia filiationis secus sit) & allegat Inno.& alios
146 in c.causam,qui fil.sint legit . † quòdq; nec con
trà illorum descẽdẽtes probat,nisi sint hæredes,
Gozad.cons.13.nu.21. Nat.cons.471.nu.24.in
fi.Alcia.cons.201.nu.57.Tiraq. de retract.cõsan
gui.§.1.glos.16.nu.3. & hanc esse firmam opin.
asserit.Grat.cons.vlt.nu.44. lib.1. pro qua mul-
tos alios adducit Petr. d. q. 11. num. 302. cum
pluribus seqq.& nu.392,& nu.484. Pafet.cons.
110.nu.13.Vndè cum nec Serenis. D. Dux,nec
alij prætẽdẽtes supradicti actus fecerint,ex qui-
bus quasi possessio prædicti D. Vberti resultet,
nec illis consẽserint, res omni caret difficultate.

147 Quartò ẽt allegari posset doctri.Rui.in d.cõs.
63.nu.12.videlicet quasi possessionẽ huiusmodi
nihil prodesse, nisi cum ea allegetur filium esse
ortum ex illa muliere,quam certitudinaliter cõ-
stat esse,vel fuisse vxorẽ,sequitur Natt.d.consil.
473. num.25. & late comprobat Petr. d. q. 11.
nu. 470.& seq.In casu.n.nostro tñ abest, vt dici
possit Catherinam certitudinaliter vxorẽ fuisse
Bernardini, vt totum potius oppositum liqueat
vtsupra,& lis sexagenaria supindè pẽdeat, vt di
ctum est, Igitur &c.

148 Quintò nec omittẽdum foret,quòd legitimi-
tatis qualitas principaliter hic probãda veniret,
non incidẽter,& in decisorijs, non verò in ordi-
natorijs , ideò quasi possessio non releuaret ab
onere plenè probandi Ias.d.l.neq; professio. nu.
1.& in cons.103.colum.pen.vers. quintò ad idẽ
lib.4.Tiraq.d.glos.16.n.17.& de veriori,ac ma
gis communi opinione,Alciat.i tract.presumpt,
reg.3.præsum p.38.nu.8.9.& d.cons.201.nu. 57
vbi ẽt de magis communi opin.fidẽ facit , atq;
nouissimè. Mascard.d.concl.789.num.3.4.& 6.
vers.verior tñ,& magis communis, quibus suf
ficiat remissio,& Petr. fusiùs declarans. d. q.11.
nu. 478.vsq; ad nu.482.& num.484.

149 Sextò in hac nostra spetie non ageretur de pro
banda filiatione,sed cõsanguinitate,& agnatio-
ne, videlicèt D.Alexãdri,cum D.Sfortia vltimo
decedẽte,ideò nulla cõsiderari posset quasi pos-
sessio,quæ non cadit nisi inter patrẽ & filium, ac
maritum & vxorẽ.Cyn.post Iacob.Rau.quẽ re-
fert in l.non epistolis. C. de probat. Dec.consil.
322.sub nu.22.cons.68.ad fi.vol.3.Anchar. cõs.
52.num.7.8.Tiraq.d.glos.16. in prin. & p tot.

150 Septimò,& vltimò,qualiscunq; esset, & vnde
cunq; proueniret illa quasi possessio legitimita-
tis, quam allegari contigeret,nunq̃ posset alle-
gantẽ ab onere probandi releuare, p p malam fi
dẽ,quæ in huiusmodi iuribus incorporalibus ef
fectum hunc impedit. l. vis eius, & ibi not.C.de
proba.l.eam quæ,vbi not.C.de lib.cau.Iason.in
l.si prius.nu.44 vers.secũdò limita.ff. de o.p. no.
nunc.Mala autẽm fides clarè probatur in nostra
spetie in oĩbus descẽdẽtibus Bernardini ex litis
pẽdẽtia memorata; cũ p annos sexaginta in Vr-
be p eos disputatũ fuerit, & adhuc disputetur sup
151 dicta legitimitate filiorum ipsius Bernardini ; †
& ex litis pẽdẽtia certum est causari malam fidẽ
l.illud.vbi Bart.& Doct.ff.de peti.hæred.glos.in
c.sinè possessione de reg.iu.in 6.Bart. in l.litiga-
tor.C.de fruct.& expẽ.tradunt oẽs in c.illud de
præscript.& alibi sæpè. His igitur omnibus luce
clarius apparet legitimitatis quasi possessionẽ(si
qua fortè p D.Dlexandrum allegetur.) nulla ra
tione ipsum liberare posse ab onere probandi
suã,suorumq; maiorum legitimitatẽ. Non enim
sua sufficit,si à radice infecta proueniat. Dec.in
cons.471,in primo dub.cum concord.

Duas

Aduersus titulum Inuestituræ Caroli Episcopi, & eius testamenti.

Duas autem partes feudi Monticellorum, per D. Sfortiam mortis tpe possessas, rectè diximus deuolutas ad Ducalem Cameram, quia inter illas tres lineas institutas à Carolo Episcopo non habet locum ius non decrescendi, vt ex aduersò
152 præsupponit † Menoch. d. conf. 378. cuius fundamenta non subsistunt. Nam dùm primò præsupponit à num. 56. vers. Quinta est dubitatio, vsq; ad nu. 59. castrum illud allodiale, quia aliàs donatum fuit à Duce Mediolani Rolãdo Seniori de anno 1410. falsum est præsuppositum; tum quia confiscatum fuit posteà cum omnibus alijs bonis Rolandi, & exindè in feudum recognitũ de anno 1445. vt ab initio præfati sumus, tùm quia in executione laudi Ducis Francisci Sfortiæ fuit rursùs ab eo in feudum recognitum per Carolũ Episcopum, & successiuè per oẽs possessores vti feudale tẽtum, & possessum, & à Principibus pro tempore dominantibus ad hãc vsq; diem pro feudali quoque, cum debito fidelitatis iuramento, & alijs requisitis recognitum, & præsertim per D. Sfortiam, vt suprà dictũ est. Vltrà quòd idẽ Carolus Eps in dicto eius testamento de hoc castro vti feudali, cũ sua iurisdictione, & pertinentijs disposuit; adeò quòd hæreticũ quodãmodò esset in præsẽtiarum sup hoc dubitare.
153 Dùm autẽ præsupponit secundo loco Menoch. nu. 59. in testamento prædicto coniũctas fuisse dictas tres lineas re, & verbis, quamuis respectu facilioris administrationis, partes testator deinde constituerit iuxtà l. Caius. §. 1. de leg. 2. vbi Barto. & alij, & propterea iuri non decrescẽdi inter eas locum fore. l. re coniuncti. cum ma-
154 teria de leg. 3 † pari modo decipitur. † Etenim ꝑ
155 illa verba in institutione posita (in stirpes, & nõ in capita) per quæ inter lineas ipsas æquas portiones fieri debere constat, cum diuisionem importent. l. 2. C. de su. & legi. Alciat. in conf. 639. in fi. verbalis tantùm coniunctio inducitur, per tex. in d. l. re coniũcti. non autem realis, quæ requirit, vt totum vnicuique detur l. coniunctim eo. titu. & vtrobique scriben. Quod apertissimè quoque ex subsequẽtibus in testamento declaratur; dum de tertia parte vnicuique lineæ relicta mentionem facit, etiam per modum relationis ad institutionem proximè præcedẽtem; ibi
156 (pro dicta tertia parte tangente &c.) Sequentia enim declarant præcedentia. l. cum pater. §. im-
157 perfecta. de leg. 2. cũ vulg. † & illa dictio (dicta) refert qualitates dispositionis ꝑcedẽtis ad quã refertur. Bar. in l. si qs seruũ. §. fi. de leg. 2. Doct. in l. si cui. §. si quid alicui de leg. 1. Rui. conf. 103. nu. 5. & conf. 206. nu. 5. in secundò. Vnde intelligitur ipsum in institutione prædicta tertiã tãtũ partem vnicuiq; lineæ reliquisse, non verò totũ vnicuique, nec respectu administrationis tantũ diuisisse, vt Menoch. aiebat; & per consequens cessat ius non decrescendi ex aduersò deductũ
158 ex mẽte testatoris; † qui si voluisset, facilè proui disset per viam substitutionis reciprocæ, alterã, alteri lineæ finienti substituendo; quod cum nõ fecerit, nec voluisse dicendus est. l. si quando. in princ. C. de inoffi. testamento cum not.

Aduersus titulum Inuestituræ Rolandi senioris pro Castro Monticellorum.

159 Et quòd ex Inuestituris eodẽ loci, Menoch. atq; nu. 60. 61. 62. satis confusè colligit, nullum facit negotium. Nam de Inuestitura Rolandi senioris, seu donatione antè confiscationem habita nil curandum, per supradicta. De alia post cõfiscationẽm idem dicendũ, à qua per eius filios communi consensu recessum fuit, & feuda in ꝑsonas eorum singulatim nouata, vt in præcedẽtibus abundè probauimus. Et si hæc ipsa Rolandi attendẽda foret Inuestitura, Domino tñ Alexãdro parũm, imò nihil prodesse posset, per ea quę suprà pro alijs castris dicta sunt proximè.

Aduersùs titulum Inuestituræ Caroli Episcopi, & eius testamenti.

160 Inuestituram verò Caroli Epi planum est nihil proficere cuiquam ex transuersalibus suis, vt supra dictum est, & probat c. 1. de beuef. frat. c. 1. de fra. de no. ben. Inuest. & est cõmunis opin. Clar. d. §. feudum. q. 79. nisi quatenùs concurrat eius dispositio, ex quò Inuestitus fuit cum facul-
161 tate disponendi modo prædicto; † si ergo eius dispositio qualificata, & limitata reperitur ad tertiam partẽ feudi prædicti pro singula ex tribus lineis antedictis, vt probauimus, limitatum succedẽdi effectum producit, d. l. in agris limitatis. cum vulg. Et quod dicebat Menoch. nu. 60. com-
162 munem opin. † nunc relatam non procedere quñ frater de feudo paterno inuestitus est quale erat feudum Monticellorum, per Rolandum priùs tẽtum, vt suprà, duplicẽ habet solutionẽ. Primò limitationẽ hanc non habere locum, quando feudum fit nouum de partium consẽsu, vt in nostra specie. & vti nouum in omnibus regulatur, ex multis iam deductis. Secundò quòd si paterni naturam adhuc saperet, quod à verò abest, non tñ ad D. Alexandrum pñs successio delata dici posset, rationibus, & causis expssis in tractatione aliorum feudorum.

Quò verò ad Inuestituras eorum, qui Carolo. Epo successerunt, q. separatim fuerũt inuestiti, videlicet ꝗlibet linea institutorũ ꝑ sua tertia parte, absolutum est, ius accrescẽdi, seu non decrescẽdi inter eos locum non habere, ꝑ supradicta. Et quod Menoch. subdit nu. 61. ꝑcedit quando plu-

pluribus insolidum facta fuit Inuestitura, & sic
coniunctìm re, & verbis, vt in casu. Curt. Sen. cō
sil. 49. recolendæ memoriæ, & aliorum per Men.
citatorū; ideò non meruit allegari ad casū nrm,
in quo distinctæ fuerūt Inuestituræ re, & verbis.

Ad id quod successiuè cōsiderat ibi Menoch.
super Decreto, Meminimus. vt in feudo Monti-
cellorum locum non habeat, eò quòd allodiale,
& liberum erat Caroli Episcopi, & à Principe
non procedēs, non opus est respōsione; quia de
contrario constat ex prædictis, cum à Duce Me
diolani concessum primò fuerit Rolando, ac ēt
secundo loco post confiscationem antedictam.

Aduersùs titulum Rolandi senioris super terra Florenzolæ.

Respectu autèm Florēzolæ, idē tenēdū, quod
de alijs feudis supradictis; nàm quod attinet ad
primam huius oppidi acquisitionē per Rolandū
seniorē factam, certum est nullum super ea fun-
damentum fieri posse, cum per eius defectionē,
ad Ducalem Cameram Mediolani posteà reuer-
sum, applicatum, legitimeq; deuolutum sit; vt ip
semet Rolādus in Inuestitura prædicta reliquo-
163 rum bonorum confitetur; cuius confessioni pœ-
nitùs standum est per supradicta. & ea quę scri-
bit idem Menoch. cons. 1. nu. 66. 67. & latiùs cō-
sil. 160. nu. 5. cùm seqq. Cùm præsertìm errore
164 dici nequeat processisse, † ex quo Rolandus de
facto proprio agebat, & de recenti, in quo error
non admittitur. l. fi. ff. pro suo. c. cum illorū. §. cir-
cà. de sent. excomm. & maximè in facto tàm gra
ui, & notabili. c. vt animarum in fi. eo. tit. Roma.
cons. 391. nu. 6. 7. & cons. 482. nu. 3. & vtrobiq;
165 Mando. in addi. Crau. cons. 6. nu. 26. † Et ob hoc
tollitur quod ex Historicis quibusdam in oppo-
166 situm scripsit Menoch. d. cons. 378. nu. 7. 8. † quā
doquidèm vltrà Principis assertionem, cōcurrit
partis confessio, quæ omnem excellit probatio-
nem, & contrà quam probatio nulla admittitur,
præterquàm erroris, qui in casu memorato ca-
dere non poterat.

Insuper, cum ab eadem Inuestitura reseruaue
rit Dux Franciscus, excepcritq; bona alienata
Nicolao Picinino, inter quæ erat hoc castrum
Florenzolæ, & tali reseruationi consenserit Ro-
landus, sibi ipsi, suisq; descendētibus præiudica-
167 uit, ex quo ipsemet acquisiuerat illud feudū, † &
cum clausula prædicta (cui, velquibus) & per
consequēs de eo disponere poterat in quoscūq;
attenta opin. Menoch. supra relata, ēt finè Domi
ni consensu d. c. 1. de feu. non haben. prop. nat.
feu. Clar. d. §. feudum, q. 31. vers. vlteriùs quęro.
168 Imò & absq; clausula prædicta potuisset fortè †
vti primus acquirens disponere, & alienare in
præiudicium descendentium suorum, quamuis
in genere vocati fuissent in ipsa Inuestitura; vt
post relatos tradit idem Clar. d. §. feudum, q. 41.
vers. sed in feud. nouo. Quocircà stāte eius cōsē-
su dictæ reseruationi, & alienationi in Picininū
factæ, frustrà nūc adhęrere satagunt eius descen-
dentes priori contractui, & Inuestituræ sublatæ.
169 Nec obstat quod Menoch. asserit d. cons. 378.
nu. 10. vers. nec obstat. Picinini scilicet Inuesti-
turā nō apparere de castro Florenzolæ, quoniā
in facto decipitur; eam enim præmanibus habe
mus in forma authētica, & fidem faciēte; quem-
admodum & aliam Inuestiturā Rolandi antedi
ctam, cum restitutione bonorum, & reseruatio-
ne prædictis, quam etiam præsupponebat ibidē
Menoch. sub nu. 10. in prin. fuisse tantùm priua-
tam scripturam, & fidem non facientem; vtraq;
autem debito tempore in iudicio producetur.

Quòd si ius Dominorum Pallauicinorum in
hoc castro metiri vellemus ab hac prima Rolan
di acqsitione, ex quò nihil de eò disposuit in te-
stamento suo, nec inter septē frēs diuisū reperiē
in arbitramētali sñia Ducis Frācisci cum reliqs
bonis, quo nàm titulo ad solum D. Alexādrum
170 nunc spectare posset? † Enimuerò ad oēs potiùs
descendētes ipsius Rolandi, & in stirpes, ptine-
ret. d. c. 1. vbi oēs non. de success. fra. & grad. suc-
cess. Bal. in l. 2. nu. 4. & alij Scrib. C. de suis & le-
gi. & est * cōmunis opin. ex relatis per Clar. d. §.
q. 75. & eò maximè, quia feudum istud ab initio
emptum fuit, & cum clausula prædicta, (& qbus
dederit) propter quod hæreditarium censebatē,
vt respondit Alcia. d. cons. 120. & sic ad quartam
partem tantùm aspirare posse videretur ipse D.
Alexander. Sed neque ad hanc partem, cum nō
sit proximior in lineā, sed patrem habeat, vt in
pręcedentibus dictum est. Quin potiùs nec ipse,
nec pater, stante natalium defectu, iuxtà prædi-
cta in alijs feudis.

Aduersùs titulum Rolandi iunioris super terra Florenzolæ.

Deueniendo modò ad alium acqsitionis titu
lum, de quo per Menoch. d. suo responso tractat
à nu. 11. vers. secundum fundamentum, vsq; ad
nu. 16. hoc est emptionē factam per Rolandum
Iuniorē à Petro de Rohano, q dicto castro Flo-
rēzolæ donatus fuerat à Ludouico duodecimo
Francorum Rege. Obstat ei decretum (Memini-
mus) de quo suprà. Nàm non potuit Petrus in
extraneas psonas illud alienare; tantò magis, qa
Senatus Mediolani in interinatione dictę dona
tionis, eam restrinxit ad naturam feudorum sta-
tus Mediolani in hæc verba. (Ita tamen quòd
loca in dictis lris noīata habētia iurisdictionem
tenebuntur; & possidebuntur in feudū per dictū
consanguineum nostrum, & eos q causam ab eo
habituri sunt, secundùm naturam, & consuetudi
nem feudorum status nostri Mediolani.)

Et

171 Et licèt conetur ibi Menoch. hunc decretum euitare,psupponẽdo donationẽ illã fuisse remuneratoriã,& ob id tit. oneroso factã ex interpretatione iuris,ppeaq. sub eo decreto minimè cõpræhẽdi, & Senatũ Excelsum Mediolani reprẽhẽdat,qui similes donationes decreto subiacere iudicauit,vt Boss.refert in tit. de Princ. nu.323. Malè tñ sentit Menoch. ex quo verba Decreti expresse cõprahẽdũt donationes remuneratorias,& ob accepta factas seruitia, vt ex pfatione apertè cognosci pōt in illis verbis (solebãt maiores nři his quorum sincera fide,& industia in agẽdis rebus vsi essent, firmæ aliq d,& certæ rei elargiri, qđ & optimæ volũtatis, gratiq. animi monumẽtũ, & pstitę fidelis opx pign⁹ extaret)

172† etenim ex pfatione ista,tã clara cõtra Menoc. interpretationẽ,disponentis mẽs apparet manifesta l.fi. de hæred. insti.Bart. in l.pen. in princ.ad maced.Dec.in l.vni.num.14.C.de sen.q pro eo. quod inter.Bal.cons.51.lib.1. & alibi sæpissimè.

Et vltra q litera ita cantat,fuit etiã rationabilis decisio illa Senatus, p ea q refert ibidẽ Boss. vsq. ad nu.329.quib.nihil rñdet Menoch.& inter cætera citat glo.cõiter *approbatam in l.sed & si lege.§.consuluit.de peti.hæredi.affirmantẽ,

173† id quod in causã remunerationis datur, & sic instinctu naturæ debetur, donationẽ sinè dubio cõpræhẽdere,& Bar.in l.Menius.§. duobus.col. 8.vers.a.quęro de leg.a.legata pp merita titulũ habere lucratiuum asserentẽ. Cuius sñiæ manifesta est ratio,quã,& ipse Boss.cõsiderat; si quidem obligatus ad antidora cogi non potest ad dandum, cum naturalis obligatio actionem nõ pariat l. titius de obsequi. à liber. præstan. ideò ex causa gratiosa, & lucratiua quis ab eo accipit. Et addi potest quod dicit Bart.in l. emancipata.C.de iu.& fac.igno.post glo.ibi, quòd etiã qui accipit id quod est sibi quasi debitum,lucrari dicitur,& de eo iudicatur prout de eo qui absolutè lucratur. Cõsultius itaq. fecisset Menoc. si Excellentiss.illius ordinis sententiam nõ momordisset; quæ & Decreti verbis, & iuris communis dispositione satis superq. fundatur.

Hinc sequitur, quòd per alienationem prædictam Rohani in extraneum,vel saltem extincta linea masculina legitima, & naturali Rolandi Iunioris habentis causam à dicto Petro de Rohano,reuersum sit feudum Florẽzolæ ad Ducalem Cameram virtute Decreti(Meminimus)& interpretationis antedictę; Nimirum titulum aliquem habere non potest D.Alexander, cum per mortem D. Sfortiæ finita sit huius Rolandi linea, & ius omne resolutum, quod ipse habebat.

Aduersùs titulum D.Sfortiæ super terra Florenzolæ.

Tertiò, allegabat Menoch. Inuestituram D. Sfortiæ à Paulo Tertio habitam pro se,suisq. suc

Cons.Lud.Sacc.

cessoribus quibuscũque, super qua insistit à nu. 16.vsq. ad nu.29.studens obiecta pmulta cõtra eã facta diluere, vt obreptionis, & subreptionis vitiũ ab ea tollat.Sed incassùm(mea sñia)laborat;qñquidẽ præsuppositis in facto falsis nititur.

174†Negat enim in primis confiscationẽ bonorum Rolandi Senioris, & sic deuolutionẽ legitimam Florenzolæ ad Ducalem Cameram Mediolani, quã tñ ipsemet Rolandus fassus est, vt supra diximus; Negat cõcessionẽ eiusdẽ loci factã Picinino,quæ tñ fuit verissima,& instrumẽtis publi-

175cis cõuincitur; † Et quia Picininus titulũ à Principe habuit,si ius aliquod Rolando superfuisset, quod nõ creditur, id omne per quadriẽnij subsequẽtis cursum amissum fuisset.l.benè à Zenone,& l.oẽs cũ materia sua.C.de quadr.pręscrip. Negat similiter Inuestiturã seu donationẽ Regis Ludouici factã dicto de Rohano validã fuisse, eo sub prætextu,q castrũ hoc tunc tpis ad descẽdentes Rolandi pertineret, non ad Regiã Ducalem Camerã,& tñ contrariũ veriùs vt supra. Vndè luce clariùs cõspicitur nullũ ius ab ipso Rolãdo seniore in eius descẽdentes super hoc castro

176peruenisse. †Et per cõsequẽs intrãt motiua subreptionis,atq. deffectus intẽtionis,cõtra huiusmodi Inuestiturã Pauli Tertij per illos D. Iudices tũc proposita,quæ Menoch. eodẽ suo respõ. 378.refert nu.17.vers.nec obstat,& nu.25.vers. ex prædictis. quę frustra nõ repeto; Etenim per D.Sfortiã pręsuppositũ fuerat Sum. Pont.castrũ pędictũ virtute antiquæ illius emptionis Rolãdi Senioris,& cõfirmationis Leonis Decimi,ad ipsum D.Sfortiã pertinere, vti eius descendentẽ,quod falsum erat.cũ extinctũ iamdiu ius Rolandi fuisset;Nimitũ gratia nulla,& inualida extitit,vt in dictis motiuis;& tradit alibi Menoch. in cons.264.nu.53.Sed & si durasset ius Rolãdi, falsum quoq. fuisset,tale ius in totum ad ipsum D.Sfortiam pertinere; siquidẽ durantib.alijs lineis septẽ fratrũ,vt supra dictum est,singulæ pro

177portione sua ius illud habuissent; † quod si sciuisset Paulus Tertius vtiq. D.Sfortiã de toto nõ inuestiuisset in cæterorũ condominorũ pţiudiciũ;& p cõsequẽs grã nulla per supradicta,& in terminis tradita per Io. Iacob. de Leonar. inter cõs.Brun.cons.114.nu.154.& cons.117.nu.253. & Menoc.vbi supra. nu.49. in fi.quã dubitationem promouerunt etiã ijdẽ Dñi Iudices, vt refert Menoch. sub nu.28. vers.nõ etiam obstat q

178 obijcitur.† Et licèt ipse studeat respondere, nihilominùs in responsione se inuoluit, & manifestã implicat contradictionem; nam dùm demõstrare intendit integrum ius in dicto castro tũc competijsse D.Sfortiæ, & non alijs agnatis suis, allegat emptionem per Rolandum Iuniorem eius Auum paternũ factam à dicto Petro de Rohano,quam priùs nullam,& inualidam dixerat; si enim donatio Rohani non valuit in præiudi-

cium

cium descendentium Rolādi senioris, vt primò præsuppofuit. Menoch. quomodo dñs effectus est Rolandus Iunior cum suis descendētibus e-
179 mens à non Dño? † vix namque fructus perceptos,& consumptos lucratur emens à non Dño, etiam cum bona fide. §. si quis à non Dño insti.
180 de re.diui.cum vulg.† Nimirum qui vult se Dominum rei probare, dominium quoq. authoris sui probare tenetur, ad glos.& scriben. in l.cum res.C.de probat. Dyn.Bar. Castr. Alberi.Alexā. & alios in l.si sic.§. 1.& in l.legaui.de lib.lega. & cumulatos per Boer.decis.42.nu.25. Nat.consi. 396.nu.5.6. Minusq. subsistit alia respōsio facta ibidē per Menoch. videlicèt, Paulum Tertium voluisse omninò inuestire D. Sfortiam de toto
181 castro cum præiudicio iuris tertij, † per clausulam(motu proprio) quandoquidem per eā non tollitur subreptio, vel obreptio in præiudicium tertij,etiam si adesset alia clausula prohibēs dici de defectu intentionis,ex latè congestis per Ga
182 br.in tit.de clausulis,conclus.2.nu.8. † nam defectus intentionis semper opponi potest, dictis clausulis non obstantibus, vt per Gabr. ibidem num.18.cum multis seqq.

Præsupponamus modò,citra veri præiuditiū, & inuestituram Pauli Tertij validam,& D.Sfortiam Florenzolæ Dominum effectum,certè per eius mortem sine filijs masculis, vt supra, subintrat adhuc dispositio dicti decreti(Meminimus. Etenim cū fuerit per Mediolani Duces promulgatum,& in vniuerso eorum statu receptū vsu,
183 † tempore quo dominabantur ciuitatib.istis Parmæ,& Placentiæ,quæ postmodum alienatæ fuerunt,& in dominiū Sanctæ Rom. Ecclesiæ translatæ,vt notorium est,& ex Historijs liquet,præsertim apud Platinam in vita Iulij Secundi, & Leonis Decimi, verissimum est legem illam nō propterea abrogatam fuisse, sed in suo robore
184 permansisse,†ex quò non additæ fuerunt accessoriè reliquo statui Ecclesiastico,sed principaliter,de per se,& per Legatos proprios Apostolicos sub tit.Cispadanæ Galliæ tentæ,rectæ,& gubernatæ, donec in Ducatum erectæ,& in feudū Serenissimis Farnesijs Ducibus postea concessæ fuerunt.hæc est nota.doctr.Bar.in l.si conuenerit,la seconda.§.si nuda.in fi.de pig.ac. & ibidē. Bald.Salyc.Castr. & aliorum, & rursum Bart.in
* trac.Tyberia.in tit.de insula, cuius doctri.*communiter recepta est,teste Feli.in c.translato.col. 4.de constitut.& Curt.Sen.consi.56.nu.8.atque Curt.iun.consi.60.nu.9.Rui.consi.39.num.15.& consi.219.num.7.lib.1. Rom.consi.218.nu.3.& ibi Mandos.in addi.ad verb.proprijs.Soci.cōsi. 79.num.24.lib.4. Dec.consi.486.nu.9.Alciat.respon.509.nu.13.Crau.de anti. temp. par.4.nu. 27.Alex.in consi.151.nu.4.lib.2. & in l.1.nu11. de leg.1. vbi etiam Rip.nu.16. & in respon.21. per to.de legi.Ias.in l.si eadē.nu.3.de offi. asses.

Bero.consi.124.nu.20.in secundo. Rui.consi.39. nu.15.lib.1.Ferret.consi.242. in princ.& per to.
* vbi de *cōi Cōiard.in repet.l.vni.in tertia limi. nu.20.cū seqq. C.si de momen. possess.& cōem quoq. attestatur.Cras.com.opin.lib.5.c.3.q.14. & Viui.lib.1.in ver.aucta prouintia.atque Burs.
185 consi.189.nu.38.† Alba.consi.434.nu.12.lib.3. & qui vellet dicere talē legē post alienationem prædictam non fuisse seruatam probare tenere-
186 tur,vt per Bero.vbi supra sub nu.17.† Sed re vera ad hæc vsq. tpa in viridi est obseruātia, vt in practica videmus; sicuti & multæ aliæ à pdictis Ducibus cōditæ; quod etiā in proprijs terminis fatetur,& pro constāti supponit Menoch.d.cōs. 378.nu.46.in fi.inquiens hanc esse legem huius principatus, & vti talem ipsi Principi notā esse debere.& de lata interpretatione dicti Decreti, vltra Boss.in d.ti. de Princ. videri potest. Alcia. consi.370.ad fi.num.9. & consi.712 pro comite. per to.atq. Io.Bapti.Plot.in addi.ad cōs.Marti. Laud. 29.nu.44.cum tribus seqq Et hęc quò ad castrū Florēzolę sufficiāt,per q̄ liquidò creditur apparere nullū in eo ex Inuestituris titulū habere D.Alexandrū, siue primā Rolādi Senioris, siue secundam Rohani cum subrogatione Rolandi Iunioris,siue tertiam Sfortiæ respiciamus.

Aduersùs titulum permutationis castri Costamedianæ.

Superest de Castro Costæmedianæ,& eius titulo verba facere; & quia contractus permutationis de qua supra,pactū habet resolutiuum in euentū quò D. Sfortia sinè filijs decederet, prout decessit,dicendum est primo loco,nullum ius ex eo competere posse D. Alexandro mediante persona D.Sfortiæ,cum in actu moriendi resolu
187 tus sit ille contractus,† & titulus redactus ad nō titulum.l.nec vllam.§.1.vbi Bart.de peti.hered. Afflict.decis.40.nu.4.in fi.Cepha.in consil.301.
188 nu.130.& seq.† Resoluto igitur iure D.Sfortię, nullum ius successori, & habenti causam ab eo competere certū est.l.lex vectigali. ff.de pigno. l.3.& l.voluntate. ff. quibus mo. pig.vel hipot. sol.Dec.in l.si socius.num.6.ff.si cert.pet.Crau. consi.299.num.4. & est bonus tex.in feudatario loquens in c.1.§.rursus.qui. mod.feud.amit.
189 Nec obstat si dicatur conditionem pactionis non euenisse,ex quo cum filio adoptiuo decessit D.Sfortia,quia talis filius non facit illam conditionem,si sinè filijs decesserit,deficere.l.si ita. la terza.§.is cui.vbi scrib.omnes de leg.2.Bar.In l. ex facto.§.ex facto.nu.3. & Rip.nu.31.ad fenatreb. Ang.in l.generaliter.§. sinautem. nu.4.C. de insti.& sub. vbi etiam Alberi.nu.6.Castr.in l. si quis nu.4.de libr.& posth. Soc.in l.cum auus. de condi.& demon.nu.56.glo.in c.in presentia. vbi Abb.nu.20. Dec. nu.116.de pbat. Garz.in l.gallus.§.& quid si tm.nu. 187. de lib. & posth. Bened.in c.Raynutius. in ver.si absq. liberis. il. primo.

primo.nu. 10.de testa.Corn. consi.85.col.1.lib. 3.Curt.cons.145.per to. Dec.cons.399.num.1. cum tribus seqq.Rui.cons.173.nu.6.lib.2. Calca.consi.20.nu.11.Asca.clem. plenè in tract.patri.potest cap.5.nu.8.vsque ad num.16.

Et hoc in nostra spetie confirmatur stante natura bonorum permutatorū,quæ feudalia sunt, Castrum enim Costæmedianæ, vnà cū Polexino concessum fuit Io.Manfredo Rolandi Senioris filio in feudum, vt ab exordio diximus; & cū de iure feuda ad adoptiuos nō transeant filios

190 d.§.adoptiuus.† præsumendum est contrahētes * cum iuris * cōis dispositione cōcordare voluisse.l.quæro,§.inter locatorem.ff.loca. Alcia.latè in tract. præsump. reg.3. præsump. 32. & latiùs Menoch.in simili suo tract.libr. 3. præsump.38.

191 in terminis.Castr.cōs.343.nu.2.lib.1.† Ac etiā cū prima Inuestitura prædicta,in qua filij,& descendētes tm̄ ex vero,& legitimo matrimonio, & ex proprio corpore Ioan.Manfredi inuestiti, eiusq. descendentium masculorum vocantur. Cephal.cons.28.colum.1.Tiraq.in l.si vnquàm in ver. susceperit liberos. nu.84. C.de reuo.do.

192 † A qua nec volentes recedere potuissent in p̄iudicium vocatorum.c.1. de alien.feud. pater. * cap.1.in fi.de duo.fra.à cap.Inuesti.& * est cōis omnium opin.Curt.in cōs.171. nu.5.Soci.Iun. consi.112.nu.1.lib.2.Clar.d.§.feudum.q.41.& alij passim.Nam & omnes clausulæ à contrahentibus positæ interpraetari debent citra vocatorum præiudicium. Pedem.decis.163.nu.6.cum

193 concord.†Pariterq. præsumendum est concordare voluisse cum iuris municipalis dispositione,videlicet d.c. (Meminimus) quod cum iure cōi,& Inuestitura prædicta conuenit. Menoch. d.præsump.38.nu.8.Rui.consi.163.nu,8.in primo.Et ita tollitur optime obiectum de clausula (Cui vel quibus)in permutatione posita.

194 Cui etiam clausulę aliter,& secundo loco responderi posset,operari eam tantum,vt alienatio fieri posset inter vocatos in Inuestituris p̄cedentibus, non seruata gradus vocatorum prærogatiua,quę aliàs seruari debuisset; ita Cacher. * post multos relatos d.decis.163. nu.15.* qui de communi attestatur. quibus addi potest. Rube. Alex.cons.10.nu.4.Gozad.cons.9.nu.21.Bero. consi.66.nu. 13.14.in primo.Beret.consi.78.nu. 22.& Crau. in respon. pro gene. num.293.cum multis seqq.atque in consi.828.num.9.

195 Vel & tertiò,operari dictam clausulam licentiā alienandi tm̄ in vita alienantium,ita q̄ durāte illorum vita teneat alienatio, postea autē resoluatur, nè alijs vocatis præiudiciū generetur, ad gl.in d.c.1.in ver. nec in filiā.de alien. pater. feud.Alex.in cons.106.nu.4.lib.4.Rui.cōs.203. col.fi.lib.2.Cacher.d.decis.163.nu.16. Quòd si interpraetatio ista p̄cedit vbi de resolutione cōtractus nulla habita fuit mentio,multò magis in nostra spetie, vbi de resolutione, & reuersione feudi pactuitū fuit,vt supra, & clausula prędicta facultatē alienandi tribuens non fuit absoluta, sed cū reseruatione illa, & addita alia clausula, saluo vt infra,quæ pręcedentē limitat,& restringit, vt in terminis pōderat Cacher.ibid.nu.7.8.

Nec prædictis obijciatur,q̄ per resolutionem contractus non propterea quæsitum sit ius Ducali Cameræ,sed potiùs filijs,& descēdētib. DD. Octauiani,& Francisci Mariæ Pallauicinorum,

196 † qm̄ rn̄debit Fiscus, quo ad 1e liberas ædes habeo.l.loci corpus.§.cōpetit.si ser. vend.l.in cōcedēdo.& l.proculus.de aq.plu.arcen.Bal.p̄citato. cōs.301.nu.3.ī fi.lib.1. p̄ntis.n.speculationis est inquirere an D.Alexander p̄ hoc feudo Costæmedianę titulū hēat,quo possit possessoriū iudiciū colorare? & pro negatiua cōcluditur;ex quo titulus resolutus pro nō titulo hr̄,vtsup.& ex alijs supradictis.Et hęc vltima rn̄sio tollit ēt quācunq. obiectionē, quæ fieri forsan posset de iurib.aliorū prætēdentiū, de quibus supra,seu alterius cuiuslibet tertij,quę D.Alexan.nihil p̄dest.

Aduersùs titulum Puteorum à Sale.

197 De puteis à Sale,quorum possessionē pariter cū feudis antedictis petit D Alexan. specialē facere mētionē nō expedit, quia certū est in Inuestituris cōpręhendi,cum sint de Regalijs Principis.c.vni.in ver.salinarum in tit. quę sint regali vbi scrib.omnes, & de pertinentijs feudorū antedictorum,vt asserit Menoc. de his ipsis puteis tractans d.cons.378.nu.76. 77. multos allegans concord.ea propter concludens de illis iudicandum,prout de feudis ipsis; cū quo,& nos conuenimus. Vndè infertur,obiecta omnia militantia contra D.Alexandrum pro singulis feudis,militare etiam pro puteis à Sale, alijsq. huiusmodi ad ea respectiuè pertinentibus, & spectantibus.

Aduersùs titulum sententiæ.

Ad scd'm principale obiectū de sn̄ia, rn̄detur primò,q̄ tpe illius iuditij moti,& sn̄ię secutę,nō erat amplius ius huius Ducatus in p̄sonā Serenis. Ducis Octauij, stāte renūtiatione,& donatione p̄dicta p̄ eū facta Serenis.Duci Alexādro

198 eius filio,vsq. de anno 1565.†& p̄pea debebat is citari,de cuius interesse principaliter agebat.

199 l.de vnoquoq. de iud.† & sn̄ia contra illum lata huic non pręiudicat,tanquā res inter alios acta, rub.& to.ti. C.res īter alios ac.l.sępè. d̄ re iud.c. pen.eo.ti.&Tiraq.latè in suo trac.res īter ali.ac.

200 Nec de viribus illius donationis, ac renūciationis,quamuis factæ sinè consensu Sum. Ponr. directi dn̄i dubitari potest, stāte quòd facta fuit ei qui in Ducatu immediatè successurus erat. d. c.1.Vbi Afflict. nu.7.post alios. de eo qui fec.si. agna.c.1.in fi.de alie.feu.vbi Bal.in summ.& cęteri feudistæ.c.1.§.sed etiam res.vbi glos.& scriben.per quos fiat Inuestit.quia nō dr̄ alienatio, sed refutatio, secundùm glos.in c.1.in ver.conceditur.

ceditur.de alie.pater. feud. Paris de Put. de re-
integra.feud.ſub rubr. reuocari an poſs. alic. in
ꝓxi.ſucceſs.pag.141. Iaſ.cōſ.96.in fi.lib. 1.Rol.
latè cōſ.64.nu.19.cū ſeqq.lib. 2. Burſ.conſ.291.
nu.92.Clar.in § feud.q.42. verſ. hoc præmiſſo.

Quòd ſi dicatur renuntiationem,& donatio-
nem antedictas non ſimpliciter, ſed cum reſer-
uatione vſusfructus factas fuiſſe,† & hac ratione
201 potuiſſe Sereniſs. D.Ducem Octauium tamquā
vſufructuarium cōueniri,& iudicium valere, ad
gloſ.in l.2.vbi ſcrib. C. vbi in rem ac.Reſpōde-
bitur primò de virib.illius vſusfructus ſinè cōsē
202 ſu Papæ valdè dubitari poſſe,† ex quo verſa vi-
ce vſusfructus cōſtitui non pōt ſinè Dñi directi
* conſenſu in bonis ſeudalibus, * ex cōi ſnīa rela-
ta per Clar.d.§ feudum. q.37.verſ.ſed nūquid.

203 Quod etiam ſuaderi poteſt ex eo ꝙ feudū eſt
ſeruitus,glo.in l.ſi cuius.§.ſi vſusfructur.ī verb.
oportet. de vſufr. Alcia. in tract. præſup.reg.2.
prēſump.3.Menoch.co.tract.lib.3 prēſump.91.
204 nu.2. † & vſurfructus etiam ſeruitus eſt, gloſ.in
205 l.1.eo.tit.de vſufruct. † ſeruitus autē ſeruitutis
nō ſubſiſtit.Bal.in l.ſi vxorē.ī fi. C.de cōd.inſer.

Verùm præſuppoſita,ſinè veri ꝓiuditio,vſuſ-
206 fructus,& iudicij,ac ſnīæ validitate, † reſpōde-
tur ſecundo loco iudicium cōtra vſufructuariū
valere quidem,ſed reſpectu iuris ſui tantùm,ita
vt ſnīa, & executio in ipſo tantùm vſufructu ꝓ-
iudicare valeat, reſpectu verò proprietarij,& iu
rium ei competentium,nullum effectum opera-
ri,niſi iudicio interueniat; & in his terminis ꝓci-
sè loquitur glo.in oppoſitum citata in l.2.C. vbi
in rem ac. & optimè declarant ibidem Barto.&
Doct.& in ſpecie Caſtr.nu.12. Saly.nu.5.Bald.
nu.7.Afflict.& alij in c.1.§.ſi vaſſallus de ſuo. ſi
de feud.fue.contro.inter Dom.& agna.Regula-
re etenim eſt,ꝙ ſnīa lata contra vſufructuarium
non prēiudicat proprietario.l.ſi pariter.de libe.
cauſ.& ibi not.Bart.in l.ſæpè in 4.q.quem cæte-
ri ſequuntur de re iud.Butr.& alij in c.quamuis.
207 eo.tit.† Puth. deciſ.336.ꝓ to.glo.Pariſ.§.31.nu.
24. & lata cōtra naturaliter poſſidētē non nocet
ciuiliter poſſidēti. l. Pōponius.§.ſi is qui ꝓcario.
cū gloſ.in verb.accedere.in fi.de acquir.poſſeſſ.

Tertiò reſponderi poſſet (& omni qua decet
erga tāti Principis memoriam reuerentia dictū
ſit,nè mortuo Leoni,vt aiunt, barbā vellere vi-
deamur) ꝙ iudicium memoratū per colluſionē
factum fuit; cū enim Sereniſs.D. Dux Octauius
Illuſtriſs.D.Lauiniam filiam ſuā naturalem ma-
trimonio copulare prædicto Illuſtriſs.D. Alexā
dro futuro hæredi Dñi Sfortiæ,ſtatuiſſet,vt ma-
iori cum dignitate,& ipſius filiæ perpetuo com-
modo id ſuccederet,eiuſdē D. Sfortiæ votis an-
nuit; credens fortè Sereniſs.D Ducem Alexan-
drum eius vnicum filiū,& ſucceſſorem iam effe-
ctū,id ęgrè laturum nō fore.Dño autem Sfortiæ
pergrata fuit affinitas iſta,q̄a vltra ſanguinis no
bilitatem, vnicum ſucceſſorem ſuū de ſua fami-
lia delectū,totius ſui ſtatus Dñm relinquere ſpe
rabat,ſi iudicium illud, permittēte Sereniſs.Du
ce,ad optatū finē perducere potuiſſet. Vtriuſq.
igitur interfuit,& vtriſq. placuit litem colluden
do agere,cuius exitus vtrique ſatisfaciebar.

208 Stante autem colluſione collitigantium, cer-
tum eſt ſnīam nullam reddi l. cum non iuſto. ff.
de collu.deteg.c.ſi.eo. tit. & vtrobiq. ſcrib.Gi-
gas.in tract.de penſio.q.42.nu.2.Tiraq.de nobi
li.c.37.nu.3. Nec poſſe alij cuiquam præiudiciū
209 aſſere d.l. ſi pariter.quæ in terminis vſufructua-
rij loquitur.ff.de liber. cau.l.prēſes.C.de pigno.
& d.c.1.de contro. inter vaſſall.& ali.de benef.
210 † bonus tex.in l. ſi ſeruus pluriū.§.1.vbi omnes
not.ff.de leg.1.Eſt enim colluſio omni iure pro-
hibita, & actus omnes in quibus interuenit vi-
tiat.ff.& C.& extra de collu.deteg.per to.l.ſi ſu
ſpecta.vbi Doct. omnes de inoffi. teſta.& in l.ſi
perluſorio.de appel.Clem.cōſtitutionem.& ibi
Card.de elect.c.ſuper eo.de eo q conſang.vxo.
ſuæ.c.quanto.de diuor.c. tua. il ſecondo de iu-
reiur.c. bonæ. il ſecondo de poſtul. prælat. gloſ.
in Clem. 1.de renuntia.& alibi ſæpè.

211 Et per coniecturas ꝓbatur,cum ſit de his quę
clàm,& in occulto fiunt l.quia autem.§.non ſim
pliciter.ibi, ſi tamē nulla ſuſpitio colluſionis re-
ligionem Prętoris induxit.ff.ſi quis omiſs.cauſa
teſta.quem tex.ad hoc notab.dixit Bal. in l.1. in
fi.C.eo. tit.Soci.cōſ.18.nu.24.in primo.& conſ.
127.nu.7.in 3. Corn.conſ.135.nu.34.in primo.
Cephal.cōſ.759.nu.2. Io.de Anan.in c. audiui-
mus.extra eo.in fi. Gig.vbi ſupra nu.4.pro vt &
multa alia quæ difficilis probationis reputātur,
de quib.Menoch.de arbi.iud.caſ.116.per tot.&
in conſ.212.nu.75.& inquit Ceph.d.conſ.759.
212 nu.5. † duas etiam læues coniecturas ſufficere;
prout ad detegendam ſimulationem ſufficere e-
tiam dixit.Crau.per eū citatus in cōſ.156.nu.7.

Quæ ſanè cōiecturæ in maiori ēt numero,&
valde vrgētes in pñti caſu nō deficiūt; nā primo
loco conſiderari pōt reſcriptū prędicti Sereniſs.
Ducis Octauij,quo permiſſit ſe conueniri ſuper
iure de futuro contra l.non quemadmodū. cum
materia ſua. ff. de iud.quia tractus temporis fu-
turi nō ſpectat ad Iudicem.l.1.de vſur.Cagnol.
in l.in omnibus.la prima.nu.16.ff.de reg.iur.cū
enim videret D. Sfortia iudiciū illud intentare
nō poſſe,pręces porrexit poſt cauſæ commiſſio-
nē,pro diſpenſatione obtinēda,prout obtinuit,
iuxta per eū petita,cū derogatione iuris cōis,&
quorūcunq. obſtantium.Etenim ſi iudicij finem
ad vota D.Sfortiæ Princeps reſcribens non ex-
optaſſet, vtriq. nec paſſus fuiſſet antè tempus ſe
conueniri,& à duriori aduerſario, quàm poſt ip
ſius D. Sfortiæ mortem veroſimiliter habiturus
fuiſſet,ſed exceptionem ſibi competentē ex d.l.
213 non quemadmodum.opponi feciſſet,† qđ cum

non

non fecerit certa insurgit collusionis psumptio, ex traditis p Nat.consi.537.nu.31.& Cephal.d. cõs.759.nu.16.facit bonus tex.in l.si spõsus.§.si vxor.il secõdo.de do.inter vi.& vxo. vbi Bald. Rui.in l.filiusfam.§. diui.nu.53.& seq.de leg.1.

214 Secũda est coniectura,q Serenifs. D. Dux p- dictus per aliud rescriptum liberauit D. Sfortiã ab onere probãdi iactationes, & diffamationes Agentium suorum, & Ducalis Cameræ per ipsum D. Sfortiam allegatas, quæ ad fundandum eius iudicium necessariȩ erant ad formam l.diffamari.C. de ingen.& manum.& sic causam iuuit aduersarij.Nat.vbi supra.nu.31.

215 Tertia,q eodem rescripto concessit,& mãdauit iudicium illud nedũm se ipsum, verùm etiã successores suos in Ducatu, & Ducalis Cameræ Agentes perinde afficere,ac si personaliter vniuerso processui interuenissent, & seruata fuissent omnia à iure requisita, quod est quid omninò insolitũ,& clausulæ insolitæ arguunt suspitionem glo.in l.2.C.de condi.insert. quam dixit singularẽ Bart.in l.pen. C.de apoth.pub.lib.10.

Quartã,q sanauit oẽs,& quoscũq. defectus, qui in futurum interuenirent in eo iudicio, tàm iuris,quàm facti,cum clausula ex nunc prout ex tunc,& de plenitudine potestatis, quæ clausulæ cum præcedenti proximè relata,cũ sint insolitæ in similibus ad lites rescriptis, præsertim in causis fiscalibus,magnã arguunt suspitionem collusionis,vt in simili dixit,glos.in l.2.C.de cõdi.infer.Bart.in l.pẽ.C.de apo.pub.lib.10.Dec.latè ĩ l.q dubitationis.n.3.4.ff. de reg.iur.& cõs.399. nu.8.Bero.cõs.166.nu.9.lib.1.Menoch.de præsump.lib.3.præsump.122.nu.67. Et in terminis rescriptorũ, q insolitæ clausulæ suspitionem arguãt Ias.in l.1.§.1.nu.4. post Bar.quẽ citat,si qs ĩus dicen.nõ obtemp.Curt.cõs.73.super memorata.nu. 33.vers.10.redditur.Hier. Cuch.in addi.Dec.in d.l.q dubitationis.in verb.suspitionẽ.

216 Quinta coniectura colligi potest ex responsione per ipsum Serenifs.D. Ducem statim data positionibus D.Sfortiæ,in quibus fassus fuit extare descendentes masculos legitimos, & naturales quondã Io. Francisci Pallauicini vnius ex septẽ fratrib.prædictis, quod verosimiliter ignorabat,stante q erant super facto alieno, & antiquo, & super quo lis tanto tempore pendebat, put & adhuc pẽdet, vt suprà diximus, in Rom. Curia,quibus p peã præcisè respondere non tenebatur;vel saltem petere poterat tempus ad se informandum, & deliberandum super responsione glos.& scrib.in l.2.§.quod obseruari.C.de iure iur. propter calum.da. Lanfran.ab ariad.in tract.posi.nu.5.& Iacob. de Aren.nu. 12.13. & sic causam aduersatij apertissimè in hoc etiam iuuit, vndè suspitionis materia oritur, vt suprà.

217 Sexta magis vrgẽs cõiectura,imò vetiùs plena probatio sumitur ex prohibitione facta p Serenifs.D.Ducem Procuratori suo post sẽtam latam,nè ab ea contra se lata appellaret; cũ enim appellatio sit cõe remedium grauatorum, & frequens.l.1.de appell.manifestum est eum spontè grauamen subire, qui illius beneficium recusat.

218 † Et præsertim inhibendo procuratori quod ex iuris dispositione pstare ex officio suo tenebat. l.inuitus. C.de procurat. quod eò tendebat, vt sententia citiùs in iudicatum transiret.tex.in ter.minis ĩ d.l.si seruus pluriũ.§.r.vbi doc.de leg.1.

219 Septima,ex breuitate temporis, quo tãta lis, tàm grauis,super tot Terris,& Castris, etiã maximi redditus,& dignitatis,terminata fuit; etenim minori spatio annorum trium à die dati libelli secuta est sñia, quod in minimis causis, & inter priuatas personas vix cõtingere videmus. Non modica ergò collusionis suspitio hinc resultat. Cephal.d.consi.759.num.10.11.&16.

220 Octaua,& vltima ab effectu post sñiam secuto ducitur,nam cũ Serenifs. D. Dux paulò post sententiam,facultatem & adoptandi,& testandi concesserit D. Sfortiæ, vt ex aduersò dicitur, & facta asserta adoptione matrimoniũ antedictũ subsecutum fit, facilè intelligitur, prædicta omnia ad hunc finem præordinata fuisse. Quandoquidem ab effectu ipso mentem, & intẽtionem agentium præcedẽtem persepe dijudicamus & coniectamur.dicta l.semper in stipulationibus. cum alijs supra adductis, & ab eo quod succedit,id quod præcessit dignoscimus.

Demùm,& quarto loco,nõ potest asserta sententia Dño. Alexandro quicquam opitulari ad probationem tituli,in qua nulla fit de eo mẽtio, nec in specie,nec in genere; quod vt apertiùs liqueat,ponderanda sunt verba illa sñiæ (Prædictumq. Illustrifs.D.Sfortiam,& eius successores quoscunque,habiles tñ,& idoneos, vt infra, ad succedendum in dictis castris,Iurisdictionibus, bonis, & iuribus respectu dictorum castrorũ iurisdictionum, bonorum, & iuriũ primo loco in calce dicti libelli,seu petitionis annotatorũ,iuxta formam,naturam,& tenorem Inuestiturarũ, & concessionum superindè emanatarum) quæ manifestè restringit eius vim ad vocatos in In-

221 uestituris;† ideò ad alios extendi non potest,cũ sit stricti iuris,& in ea non veniat nisi quatenùs de necessitate insertur.l.1. C.si. plur.vna sent. l. Paulus la seconda.de re iudi.Rui.consi.146.nu. 7.lib.1. Vndè sequitur, quòd omnia quæ supra obstare D.Alexandro diximus,dum de Inuestiturarum titulo egimus,hic quoque obstent;quȩ breuitatis causa non repetuntur. Et dùm eadem sententia declarat extare descendentes, & successores Rolandi Pallauicini Senioris, nil etiam iuris tribuit ipsi D.Alexandro,tùm quia nõ declarat eos legitimos,& naturales,ac de legitimo mrimonio natos, put requiritur ex Inuestiturarum tenore, vt vidimus,tùm quia ĩ multis alijs

descendentibus verificari potest, quorum suprà mētio habita fuit, ideò p D. Alexādro nō con-
222 cludit. † quià nō pbat, hoc esse, qđ ab hoc cōtingit abesse. l. nō hoc. C. vndè cogna. l. neq. natales. C. de prooat. c. in pręsentia eo. tit. cum vulg.

Aduersùs titulum Adoptionis.

Accedamus nunc ad titulum adoptionis tertio loco allegatum, qui multipliciter etiàm demonstratur D. Alexandro nullatenus suffragari, tùm defectu potestatis, tùm defectu voluntatis, tùm deniq. defectu nullitatis actus. Etenim pręsupposito q filius adoptiuus in feudalibus de iure non succedat, nisi consensus accesserit directi Dñi, vt suprà dictum est, & in præcibus suis Serenis. Duci Octauio pro eo obtinēdo porrectis fatetur D. Sfortia, dr primò non potuisse Serenis. Ducem Octauium assensum adoptioni D. Alexandri præstare ad effectum, vt in feudalib. bonis, & Iuribus illi succederet, ex quo directus Dñs ampliùs non erat, stante donatione, & refutatione Ducatus præallegata; oportebat namq. à Serenis. D. Duce Alexandro illum impetrare, de cuius interesse, vti directi Dñi feudorum, principaliter agebatur, vt in contrarijs præsupponitur, non verò sufficiebat ab vsufructuario solo impetrare; & de cuius etiàm vsufructu probabiliter dubitari poterat per supradicta.

223 Secundò, non poterat, etiàm si directus Dñs fuisset, adoptioni cōsentire in præiuditiū tertij, hoc est ad exclusionem aliorū ius ex Inuestituris, vel contractibus antedictis prætendentium, quatenùs namq. eorū interesse concernit, absq. effectu operandi cōsensus ille remanet, proutin terminis de iure agnatorum ex Inuestituris pcedente, sublimitando declarat Affl. d. §. adoptiuus. nu. 4. vbi allegat concludentem rationem, nempè talem adoptionē sapere alienationis naturā, quæ in præiuditium agnatorū fieri nequir, etiàm cum Dñi consensu, vt ipse probat, & * est cōis & vera conclusio. Clar. d. §. feudum. q. 41. cū concord. Allegati autem ex aduersò dicūt simpliciter, q adoptiuus succedit in feudo si Princeps directus Dñs consentiat, nō autem cū præiuditio agnatorū; præterquàm Curt. iun. d. cōsi. 138. qui prima facie vr indistinctè tenere, q in eorum etiàm præiuditium teneat adoptio; Sed re ipsa contrariam amplectitur sniam sub nu. 8. qn verba Inuestituræ repugnāt, vt quia dictum fuit (pro filijs, & descendentib. suis) & in nřa specie longè magis repugnare cōstat, ex quo additū fuit, (masculis legitimis, & de legitimo matrimonio natis) qn verò Inuestiturę verba apta sūt cōpræhendere adoptiuū, vt in casu Curtij, quo feudū erat concessum p heredib. & successorib. secùs dicendum, vt per eum; in qua distinctione rationabili concordat apertissimè cum opin. Affl. sicq. pro nobis stat Curt. Ad hęc conferunt quæ scribit Menoch. consi. 304. nu. 38. vidēdus. & Marr. Laud. cons. 29. nu. 17. 18. & nu. 20. cum pluribus seqq. ac Mari. Frez. de subfeud. lib. 2. in materia assensus. q. 4. num. 9. 10. & q. 28. num. 3.

224 Quò verò ad ius ex alijs contractibus resultans, minùs potuisset Princeps volens tertijs pjudicare, cū de iure, contractus ei non subijciantur. c. 1. vbi oēs not. de probat. c. 1. de nat. feud. Cano. omnes in c. 1. de consti. & legistæ in l. digna vox. de legi. Gabr. latè in suis conclu. tit. de iu. quęsi. non tollen. coclu. 5. & 6. & alibi passim.

225 Sed & voluntas defuit in Principe admittēdi D. Alexandrum ad Castra, Iurisdictiones, & feuda, quę ex forma Inuestiturarum non poterat ei D. Sfortia relinquere, nam cum in pręcibus narrauerit ipse D. Sfortia D. Alexan. esse de descendentibus legitimis, & naturalibus q. Ioā. Francisci Rolandi filij, & q sibi liceat ex maiorū suorum dispositione in dictos descendētes, vel vnū ex eis de illis disponere, & p consequens ad Ducalem Cameram non esse per eius mortem reuersura, vtiq. ignorauit Princeps illa sibi recasura fore in casu prædicto. Ideò assensus præstitus non trahitur ad ius illud de futuro, sed tantùm ad id quod de pñti competebat. est in terminis pulchrā distinctio. Affl. in c. 1. post Iser. & citatos ab eo sub nu. 11. vers. si autem. qui success. feu. da. tene. Et multò magis stante clausula in hoc rescripto apposita, sinè præiuditio iurū Cameræ nře, vt in specie considerat ibi Affl. & in c. 1. §. donare. num. 9. qualiter olim feu. pot. alie. Loffred. cons. 33. col. 10. sub nu. 10. 11. qui allegat bonum tex. in l. Paulo Calimaco. §. Pompeius. de leg. 3. quē ad hoc etiam ponderat. Rom. sing. 579. quæro nunquid. & cum hoc cōuenit quod dixit Barto. in l. si fundum per fideicommissum.
226 de leg. 1. † consensum adhibitum alienationi rei quæ in aliquem futurum euētū debet esse mea, eueniente illo casu, mihi non obesse; vt in fideicommisso conditionali tradit idem Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 12. de verb. ob. & in fortioribus terminis Curt. iun. consil. 23. nu. 4. Post
227 Bart. Imol. Corn. & alios ibi relatos. † Quod etiā confirmari potest ex eo, quòd Princeps minùs præsumitur Fisco suo pjudicare voluisse quàm sit possibile, vt per Alex. cons. 86. in fi. lib. 1.

228 Insuper quià expressæ fuerunt duæ illæ qualitates in pręcibus D. Sfortiæ, videlicet, licere sibi de bonis & iuribus prędictis post mortem suā disponere in quē ex agnatis voluisset, vt suprà, & D. Alexandrum esse de descendentibus legitimis, & naturalibus Io. Francisci, necessariò sequitur, quòd nisi ambæ verificentur, non possit assensus dici præstitus adoptioni, per ea q scribit Camerac. in repet. c. Imperialem pag. 56. in litera. q. r. s. t. post Iser. & alios quos allegat. conferunt adducta per Gabr. tit. de clauf. concl. 2. num. 32. Osasc. decis. 106. nu. 2. Frec. in tract. de

subfeu.

subfeu.lib.2.q.26.in materia assensus.

229 Tertiò, quoniàm intendebat D. Sfortia mediante tali adoptione priuare Ducalem Cameram iure suo,& alios agnatos,quibus forsàn feudorum illorū successio spectare poterat,potiusquàm Domino Alexandro,ex iam dictis, pariterq. illos cum quibus transactiones memoratas cum constitutis possessorijs antedictis fecerat,deludere,& sperato effectu frustrari,certum est assensum Principis tali actui non fuisse adhibitum, qui nunquàm operatur quandò actus in fraudem alicuius geritur.c.1.qualiter olim feud. alie.pote.& ibi Bal.Alua.& alij Iser.in c.1.§.sed & plures.nu.4.5.per quos fiat Inuestit.Camera. vbi suprà.pag.7.in litera A.& pag. 56. litera V. atque pag.59.litera L. Alba.videndus in consi. 78.nu.19.vsque ad fi.Sed ex eo etiam,quòd tacuit possessionem tertiorum ex dictis cōstitutis resultantem, gratia redditur nulla, & inualida Menoc.264.nu.35.& consi.301.nu.65.

230 Quartò,& si animus fraudandi in D. Sfortia cessasset, adhuc tamèn ex solo praeiuditio indè resultante tertijs personis, planum fit assensum Principis non affuisse,cū de tali praeiuditio non fuerit certioratus,Camera.vbi suprà pag.44. in litera B. C. & pag.87. in litera D. Io. Iacob. de Leonar.inter cons.Brun.consi.114. num. 154.& consil.117.nu.253. faciunt cumulata per Gabr. d.conclu.2.nu.8.9.10. Quod procederet etiàm non obstantibus clausulis pregnantissimis,si adessent in assensu praestito, ex relatis per Plot.in addi.ad Mart.Laud.d.consi.29.nu.51.

231 Quintò, defuit Principis voluntas propter clausulam praedictam reseruatiuam (sine praeiuditio iuriū Camerae nostrae,& cuiuslibet tertij.) cuius virtus est conseruandi ius illaesum,nedùm de praesenti competens,sed etiàm de futuro cōpetiturum, prout de iuribus assentientis tradit. Affli.in d.c.1.qui suc. feu.da.tene. & in d.§. donare.Laud.in c.1.§.quid ergò nu.11.de Inuesti. de re alie.fac.& ibidem Praepos.nu.2.Bellem.in c. quae in ecclesiarum nu.33. de constitu. Zas.in epito.feu.par.6.rub. qualiter feu.constit.nu. 18. & par.9.rubr.de alien.feu.nu.8.Menoch.consil. 264.nu.54.post Oldra.& Bero.quos citat,Et de iuribus tertij cuiuscunq. Dec.cons.445.num.6. Signo,cons.60.nu.4.Brun.cōsi.13. in prin.Burs. consi.350.num.21.Menoch.d.cons.103.nu.60. d.consi.264.nu.54.55. consi.304.nu.38.39.41.

232 Paris.cons.5.nu.26.lib.1.† Quę clausula,respectu praeiuditij iuris tertij, adeò subintelligitur, vt superfluò apposita dici queat, vt ait Zas.d.p.

233 6.nu.17.†Tantò magis autèm ius Camerę reseruatum,& exceptum dici debet,ex quò generali lege cautū reperitur,vt in omni concessione sē-

234 per saluū,& reseruatū intelligatur,†per Decretū Mediolanēse (Prouidere volentes) cōfirmatū etiàm ex Ducalibus const.in tit.de signatura. Cons.Lud.Sacc.

§.& q in omnibus.Ius autē Camerae in eo consistit,vt feuda,& iura praedicta, per D.Sfortiā possessa,vel quasi,ad extraneas psonas, & in Inuestituris non cōprahensas, minimè transeant cō-

235 trà formam d.c. Meminimus. † Cui non potest derogatum dici per huiusmodi assensum, quià non fuit de eo facta specialis,& indiuidua mentio,prout requirebatur,iā ex eius forma, quàm d.c.Prouidere volentes.& d.Cōstitutionis Ducalis.Non.n.sufficit generalis illa clausula(Non obstante &c.)c.1.vbi glos. & scriben.de constir, in 6.c.super literis,cum glos. de rescrip.& in terminis istiusmet Decreti Meminim⁹.tradit Plot. in addi.ad d.consi.Mart. Laud.29.num.46.Imò nec sufficeret si cum iuramento Princeps assensum praestasset. Alcia.d.cons.712.per to.

Cui reseruationi non obstar,quod in oppositum adducebatur ex cons. Oldra.330. in fi.cum concord.q tales clausulae reseruatiuae non operētur respectu expressorū,& specificatorū, & q in precibus antedictis expressum, & specificatum fuerit,q Dñs Alexander adoptari possit in filiū, cum facultate succedendi in feudis, foralitijs, & Iurisdictionibus per D.Sfortiam possessis.Quoniàm respōdetur petitum quidem id videri ex mente potius,quàm ex verbis (si rectè confide-

236 retur)sed minimè concessum; praesertim stante Decreto,& cōstitutione praedictis, & sic concurrente legis,& hominis(hoc est D.Ducis)dispositione, alienationem feudalium in praeiuditium Camerae vetante.Burs.ex cōi * cons.350.nu.10. cum concord. Vltrà q duas illas qualitates praesupposuit supplicans pro constanti; nempè D. Alexandrum esse de descendentibus legitimis, & naturalibus Io.Frācisci praedicti,& D.Sfortiā posse in ipsum, vel aliū ex dictis descēdentibus eadem bona,& iura alienare,& transferre; nam cum petitio habeat annexas illas qualitates, nō potest dici simpliciter petitum;& consequenter

237 eis non verificatis,etiam copulatiuè, † non hēt locū assensus impetratus,per supradicta,& praesertim ex decis.Osasc.106. nu. 2. & traditis per Mari.Frec.d.trac. li.2.in materia assensus.q.26. vbi ad saturitatē.Est igitur restrictus assēsus iste ad bona,& iura,de quibus poterat D. Sfortia disponere,& ad personā,quae sit de descendentib. legitimis, & naturalibus Io.Francisci praedicti;

238 pp̄ea,nec ad alia bona & iura,nec ad aliā personam extendi potest;quoniàm est stricti iuris, & non extenditur de re ad rem,nec de persona ad personā,vt per scriben. latè in d.c. Imperialem. & maximè Cameracen.q.bus sufficiat remissio, & ad Frec.loco praecitato.q. 10.& q.20.nu.8.9.

Ex supradictis itaq. expeditū est adoptionē istā ad feuda,tā Pricipis volūtate,q̄ ptāte carere.

239 Superest igitur, vt de nullitate quoq. actus iuxtà praescriptum ordinem,tractetur. Et sanè nullum fuisse, ac inualidum dicimus ex defectu

 formae,

formæ, † cũ licèt adoptionis nomine fuerit à
240 contrahentibus nuncupatus,re ipsa tamen arro
gationem facere voluerunt,& neutrius iure va-
luit; vt in terminis omninò paribus respondit
Gabr.cons.22.per to.lib.1. Etenim voluerunt,
ꝙ D.Alexáder de cætero haberetur, & censere-
tur filius legitimus,& naturalis D.Sfortię,& sub
eius paterna potestate,& gubernatione esset, ip
sumq. tamquàm talem paterno affectu suscepit,
& præsentem amplexatus fuit in signum veræ,
puræ, ac naturalis paternitatis; quæ forma non
241 adoptioni,sed arrogationi cõueuit, † prout di-
gnoscitur ex vtriusq. formula posita per Spec.
in tit.de cogna.leg.nu.3.& nu.6.& ità argumen
tatur Gabr.vbi suprà num.20.quoniam actus à
forma dijudicatur,vt per eum,& Roder.suarez.
alleg.27.num.3.vers.& vltrà,& nu.seq.

Secundò,quià voluerunt,ꝙ adoptandus esset
decæterò sub paterna potestate adoptantis, vt
242 suprà; repugnat hoc quoq. adoptioni, & arro-
garioni congruit.l.2.§.fi.de adop.Spec.vbi sup.
nu.6.Gabr.eo.cõs.22.nu.22. Quod tertio etiàm
loco suadetur,ex quò pater naturalis,& auus pa
ternus præsentes actui consenserunt, & ad effe-
ctum prædictum liberarunt D.Alexandrũ à ne-
xibus patriæ potestatis,quod adoptioni contra-
dicit,quoniàm in potestate naturalis parẽtis re-
manere debet filius in adoptionẽ extraneo da-
tus.§. sed hodiè.insti. de adop.l.pen.§.1.ff.eod.
Spec.d.nu.3.& Gab.num.22.

243 Quartò voluerunt,ꝙ in omnibus, & per om-
nia haberetur in futurum D. Alexander pro fi-
liò naturali,& legitimo D.Sfortię,& nedùm ip-
si vtì talis succederet,sed eius etiam ascendenti-
bus,descendentibus, agnatis, & cognatis, quod
similiter adoptioni aduersatur, & arrogationi
consonat. d.l.pen.§.sed nè articulum. & §.fi.vbi
Doct.C.de adopt.Gabr.vbi suprà.nu.23.

244 Quintò, expresserunt, quòd vtì filius succe-
deret tàm ex testamento, q̃ ab intestato, quod
arrogationis proprium est,nè verba(ex testamẽ
to) ociosa, & superflua reddantur, prout consi-
derat Gabr.sub nu.24. & super prædictis videri
quoq. potest.Bened.in rep.c.Raynutius. in ver.
vxorem.nu.170.cum seqq.

Cum igitur ex his omnibus intentionis con-
trahentium fuisse dignoscatur arrogationem fa-
cere,non potest actus valere vt adoptio,vt pro-
245 bat Gabr.nu.20.24.& 25.†Sed nec tenet vt ar-
rogatio, quià eius solemnia seruata non fuere,
præsertim cum pupillus esset D.Alexander; de-
fuit enim fideiussio de qua in l.nõ aliter.de ado
246 pt.& in §.cum autèm impubes.insti.eo.†Atque
ingẽs,& exacta causæ cognitio,de qua glos.Bal.
Saly. & scrib.in d.l.2. & in d.§.cum autèm. & l.
nec ei.§.eorum.vbi Bal.ff.eo.prosequitur vbi su
prà Gabr.à nu.25.vers.cõcludo. vsque ad fi. ex
cuius dictis ad casum nostrum applicatis mani-
festè patet huiusmodi causę cognitionem omis-
sam fuisse, cum incontinenti, & nullis prace-
dentibus informationibus Decretum fuerit in-
247 terpositum.†In pubere autem secùs forsan dici
posset, in quo minor causæ cognitio, & minor
longè solemnitas requiritur,ex traditis per eun
dem Gabr. in subsequenti cons.23.per to. Non
tenet insuper arrogatio quià delegatus tantùm
fuerat Illust.D. Pancratius tunc Parmæ Guber-
nator ad interponendum decretum adoptioni,
248 non arrogationi,† & sic limitatã habuit à Prin-
cipe iurisdictionem,cuius terminos egredi non
potuit.c.cum in iure.de officio deleg. Vant.latè
in tract. de nulli. tit. de nulli. ex defectu iurisd.
249 delega. † Nimirùm remanet arrogatio Princi-
pis authoritate destituta, & per consequens nul
la l.2.l.arrogariones.& l.in adoptionem.la secõ
da.C.eo.§.1.Insti.eo.tit.Bened.vbi suprà.num.
171. Et maximè quò ad effectum tribuendi ius
ad feuda cum regalibus, quæ à Principe solum-
modò prouenire debent, iuxtà superiùs plenè
tradita in secundo ptincipali dubio in 5.6. & 7.
fundamento; & ad propositum ait Bened. loco
præcitato.nu.179.Vndè etiàm infertur,quòd si
Serenifs.Dux Octauius arrogationi prædictę au
thoritatem interposuisset, eam tamen non con-
ualidasset,ex quò Ducatus iura cesserat,& refu-
tauerat vt suprà.

Deniq. nullus fuit,& Inualidus actus,siuè ado
ptionis,siuè arrogationis, ob vitium subreptio-
nis, & obreptionis; nàm tacuit in precibus. D.
Sfortia Castra, Iurisdictiones,& feuda per eum
possessa ad Ducalem Cameram post eius mortẽ
peruenire debere, aut saltèm ad alios agnatos,
iuxtà superius deducta ad exclusionẽ tituli In-
uestiturarũ; nec non & contractus tacuit super-
indè per eum factos, de quibus suprà. Quinetiã
expræssit licere sibi de illis in D. Alexandrum,
vel alium agnatum liberè disponere, quòd fal-
sum erat, vt ex antedictis apertissimè liquet. Ta-
cuit etiàm D.Alexandrum ex infecta radice p-
cedere,& super eius statu litem tandiù pepẽdis-
se,pendereque, vt diximus; imò verò pro con-
stanti posuit eum esse de legitimè descendenti-
bus à Io.Francisco prædicto; quæ omnia si pro
veritate expressa fuissent,vtique vel Principem
retraxissent,vel difficiliorem certè redidissent;
250 † ergò rescriptum nullum,prout sunt omnia re-
scripta taliter impetrata.l.2.C.si cõ. ius,vel vti.
pub.c.Pastoralis.c.super literis c. ad audiẽtiam.
il secondo de rescrip. cum vulg. Rol.cons.2.nu.
251 157.lib.1.& est in terminis tex.in l.sed si hac.§.
patronum.de in ius voc.quem citat ad hoc Rui.
in cons.173.nu.16.libr.2. benè etiàm fac.l.1.C.
de natu.restitu.& Corn.cons.34.col.1.vol.1. Et
252 eò maximè, † quià in feudalibus potissimùm,
subreptionis, & obreptionis vitiũ annullat gra-
tiam,& concessionem. Menoch.d.cons.103.nu.
61. &

253 61.& ſeq.& conſ.264.nu.51.† Nec priuilegium
taliter impetratum colorem tribuit,etiàm in iu-
ditio poſſeſſorio reſtitutorio.Ancha.d.cóſ.310.
col.fin. Multis igitur modis eneruatus remanet
prætenſus adoptionis titulus,& per conſequens
nec colorare poſſeſſionē poteſt per ſupradicta.

Aduersùs titulum Institutionis hæredis.

Succeſſiuè igitur de allegato hæredis titulo
* diſcutiendum eſt; & * præmiſſa communi regu-
la de qua ſuprà,quòd in feudalibus nulla ſit, &
innalida Teſtatoris diſpoſitio, videndum eſt an
limitatio exaduersò adducta,ſuper Principis aſ
ſenſu fundata, ità militet, vt contrarium ſuade-
re queat? Qua in re diſtinguendū in primis cen
ſeo præiuditium tertij, à præiuditio ipſius Prin-
cipis directi Domini conſentientis;ac etiàm vo
lūtatem à poteſtate eiuſdem. Ab his enim dua-
bus pēdet omnis actus gloſ.in l.ſi felix C.de do.
antè nup. in c.ſuper abbatia. de offi. deleg.Rol.
254 conſ.10.nu.8.lib.3.†Nàm quò ad pręiuditium
tertij abſolutū eſt nec voluiſſe,nec potuiſſe Prin
cipem teſtādi facultatem concedere, ſiuè ex In-
ueſtituris,ſiuè ex alijs cōtractibus antedictis ius
illud reſultet. De hac voluntate nedùm tacitè,
255 ſed expreſsè patet. Tacitè quidem ex quo om-
ne priuilegium omnis conceſſio, & omnis gra-
tia ſinè tertij præiuditio ſemper intelligitur, &
pręſumitur facta.l.2.§.meritò,& §.ſi quis à Prin
cipe.ff.nè quid in lo. pu.l.nec auus.C.de eman-
cip.c.inter dilectos.de fi. Inſtru.cum alijs ſuprà
deductis.Tantò magis in hac ſpecie,in qua ani-
mus D.Sfortiæ fuiſſe creditur deludēdi eos,qui
in Inueſtituris vocati erant, & cum quibus ipſe
contraxerat, per ea quæ ſuper præcedenti titu-
lo adoptionis deducta ſunt,in verſ. tertiò quo-
256 niam,& verſ.ſeq. † Item quià tacuit ius alijs p-
ſonis poſt eius mortem competere, tùm ex In-
ueſtituris, tùm ex alijs contractibus, & tàm re-
ſpectu poſſeſſionis,quàm proprietatis,Menoch.
dicto conſi. 103.nu.91.& conſi.264.nu.51.cum
duobus ſequen. Expreſsè autem,quia in reſcri-
pto cōceſſionis huiuſmodi addita fuit clauſula.
(Dùm tamèn ipſe orator teſtetur in compræhē-
ſos in Inueſtituris,& cōceſſionibus,ac iuxtà for
mam iuris, & continentiæ ipſarum Inueſtitura-
257 rum,ac conceſſionum.)† Conditionem namq.
importat illa dictio (dùm)in principio clauſulæ
poſita.l.qui concubinam.§. vxori de leg.tertiò.
l.ſi quis ità. de condit. & demonſtrat. vbi Barr.
Soci.& alij,& idem Bart.in l.1.col.7.verſi. quid
de dictione. (Dùm) Ang.conſ.124.num.3.in fi.
258 Rui.conſi.43.nu.5.lib.2. † & ſi importaret mo-
dum tantùm virtute dictionis(tamèn) adiectæ,
vt dixit Bart.in l.quibus diebus.§. Thermilius.
& refert Rui.vbi proximè.nu.7.idem nihilomi
259 nus ſequeretur effectus,† quia modo nō imple-
to actus perit, vt per eum ibi,& probat tex. vbi
omnes not.l.1.C.de his quæ ſub mo.præſertim
quando modus reſpicit commodum alterius,vt
in caſu noſtro;quoniàm tunc ſtat pro cauſa fina-
li.l.titio centum.in princ.de conditio.& demō-
ſtrat. Bart.in l.2.de donatio. Rui.ibidèm ſub nu.
10.Quò fit,vt cum non paruerit Dominus Sfor
tia conditioni,ſeù modo pręſcriptis,ex quò Do
minum Alexandrum inſtituit,qui ex forma In-
ueſtiturarum,ac conceſſionum illi ſuccedere nō
poterat, prout ex multis fuit in præcedentibus
oſtenſum dùm de Inueſtiturarum ipſarum titu-
lo egimus, diſpoſitio reſcripti nihil ei opitule-
tur; Noluit enim Princeps tàm latas habenas
D. Sfortiæ tribuere, vt in quemcunq. diſpone-
ret, ſed facultatem diſponendi ad certum perſo
narum genus, & Inueſtiturarum continentiam
expreſsim reſtrinxit. Et propterea expreſsè cō-
ſtat de Principis cōcedentis volūtate. Menoch.
dicto conſi. 103.nu. 58.& 60.
260 †Quod verò attinet ad impotētiam, ſi extrà
illud perſonarum genus, & contrà Inueſtitura-
rum formam impartiri voluiſſet teſtandi licen-
tiam,vtique non potuiſſet in vocatorum pręiu-
ditium; cum feuda ſint antiqua c.1.in princ. &
in §.hoc quoque vbi Doct.oēs de ſucceſs.feud.
c.1.de alienatio.feud.pater.quæ iura ad hoc ci-
tat Alexand.conſi.106.nu.2.3.& nu.6.verſ.nec
prædictis.lib.4.& conſi.15.nu.8. in fi.& num.9.
lib.5.Paul.Caſtr.in conſ.164.lib.2.Iaſ.conſ.64.
colum.3.verſ.benè verum eſt.lib.3. & cōſ.158.
num.10.verſ.& iſtud procedit.lib.4. Rub.conſi.
180.nu.7.Dec.conſi.445.nu.22. Crau.cōſ.135.
nu.7.verſ.ad idem. Soci.Iun.conſi.72.num.42.
lib.1.& conſ.160.nu.45.lib.2.Capic.deciſ.115.
nu.2.3.4.Nat.conſi.393.num.3.Iacob.à ſancto
Geor.in ſua Inueſtit.feud.verſic.& cum pacto.
* nu.2.vbi de * cōmuni, & Curt.iun.in trac.feud.
par.4.q.penult.verſic.quid ergò concludemus.
Aluar.in c.1.poſt nu.4.verſic.oppono ab extrà.
quemadmod.feud.ad fęm.perti. Colleg. Bono.
inter conſi.Curt.Sen.conſi.50.num.21.& conſ.
171.nu.5.Pariſ.conſil.17.nu.16.lib.1.Clar.d.§.
feudum.q.40.verſi. ſed quæro & verſ.quæ om-
* nia,Burſat.latè de communi * omnium atteſtās,
poſt Thom. Mari. & alios citatos in conſil.291.
nu.93.& ſeq.Si autem reſpectu Inueſtiturarum
hoc procedit, multò magis reſpectu cæterorum
contractuum,qui Principi non ſubijciūtur,vt ſ.
De præiuditio Ducalis Cameræ illud idē re-
ſpōdendum; ſiquidèm nec voluit Princeps,nec
potuit teſtandi licentiam cum illius iactura, &
damno cōcędere.De voluntate apparet ex clau
ſula illa conditionali,ſeù modificatiua, & reſtri-
ctiua reſcripto inſerta, per quam omnis perſo-
na non cōpræhenſa in Inueſtituris, & omnis di-
ſpoſitio,quæ non ſit ſecundùm formam iuris,&
continentiam ipſarum Inueſtiturarum, & con-
ceſſio-

261 cessionum, excluditur vt suprà; † & quià etiàm
vnius inclusio est alterius exclusio l. cum Præ-
262 tor. de iud. cũ notis. & quia permissum in vno,
seù aliquibus casibus contrà ius, seù de iure spe
tiali, censetur in alijs non expressis prohibitum
l. Maritus. C. de procur. Card. in clemen. 1. §. sa-
nè. q. 2. de fo. compet. Bal. in l. 1. in fi. C. ad l. Iul.
de adul. Dec. cons. 403. nu. 18. Rui. cons 175. nu.
19. lib. 1. Bero. cons. 144. num. 18. in tertio. Burs.
381. nu. 34. Præsertim verò virtute Decreti p̃-
263 dicti. † Prouidere volentes, & Ducalis Consti-
tutionis suprà relatæ, interpretantium omnia, &
quæcunque gesta per Principem, & omnes eius
concessiones sinè Ducal. Cam. præiuditio. Con-
currente autem prohibitione legis cum prohibi
tione hominis, tantò magis præiuditium Cam.
factum non fuisse per hanc testandi licentiã ve-
rum est. ex * cõmuni sententia de qua Menoch.
d. cons. 350. nu. 10. Maximè verò quia non fuit
dictis iuribus Municipalibus, & prædicto; c. Me-
minimus, in spetie, & in indiuiduò derogatum,
prout de necessitate requirebatur, per ea quę in
materia adoptionis supra dicta sunt.

De impotentia deniq. satis superque constat
ex iã dictis, quià Serenis. D. Dux Octauius Du-
catus iura non habebat, sed in Serenis. filiũ trã-
stulerat, & vt vsufructuarius tantùm possidebat
tempore quo assertam testandi licentiam impar
264 titus est. † Nimirùm institutio hæredis superin-
dè fundata nullum ius tribuit, quià vbi funda-
mentum non est, superędificari non potest. cap.
veniens. de præsbi. non baptiz. c. cum Paulus 1.
q. 1. l. in vniuersis. C. qui da. tu. vel cura. pos. l. al-
terius. §. fi. cum l. seq. de aq. plu. arcen.

265 † Quoniàm verò in superioribus adoptionẽ
D. Alexandri nullam ostendimus, & inualidam,
est animaduertendum, quòd nedùm indè sequi
tur feudorum incapacitas, vt diximus. Verùm
quod plus est, cũ institutus fuerit hæres D. Ale-
xander in testamento D. Sforriæ vti filius ado-
ptiuus, infertur necessariò cũ non posse esse hæ-
redem, sed venientibus ab intestato locum fo-
re, & hoc ex præsumpta mente Testatoris, qui
adoptionẽ pro causa finali institutionis habuis-
se censetur, quam si inualidam sciuisset præsu-
mit lex eum potiùs instituturum fuisse ab inte-
stato venientes. iste est tex. not. in l. eam quam.
C. de fidei. vbi glo. in ver. adoptata. Bar. in prin.
Bal. nu. 47. Castr. nu. 4. Salt. nu. 1. & 3. dicens cõ-
munem. * Ias. in princ. & in prima oppo. atq. nu.
5. versic. tene ergò secundum intellectum, com-
munem * attestans, & nu. 14. 15. vbi Ang. citat in
consi. 94. col. 5. 6. & per to. & loquitur etiam in
Doctore testante, qui vires adoptionis scire te-
nebatur. Decia. cons. 120. nu. 13. 14. in 3. Ad idẽ
consimilis tex. in l. nec apud. C. de hæred. insti.
qui regulariter legitur cũ l. si pater. eod. titu. vbi
Bart. in princ, & in prima op. Bal. in summ. Ang.
& Iacob. à sancto Georg. Alex. nu. 2. Cor. nu. 1.
& 2. Ias. in princ. Dec. cons. 176. num. 5. versi. &
eodem modo, & cons. 462. nu. 2. Grat. cons. 124.
nu. 12. vsque ad nu. 20. lib. 1. Tiraq. in tract. ces-
san. causa par. 1. n. 117. in ver. institutionis. Petr.
de fideicom. q. 11. nu. 47. cum concord. Idem iu
ris est in Instituto vti filio, vel fratre, cum talis
non esset. d. l. si pater. vbi Alex. & alij. Ias. in l. ne-
que professio. nu. 5. C. de testam. Grat. vbi suprà
nu. 22. Tiraq. d. nu. 117. Nec non in filio natura-
li legitimato, cum legitimatio non teneret Cas.
d. l. eam quam. nu. 4. & in d. l. si pater. Grat. vbi
suprà. nu. 6. 7. & non habet Cast. contradicentẽ,
vt inquit Dec. d. consil. 167. nu. 3. licèt ipse infe-
rius contradicat; sed cum ipsomet Castr. transit
in cons. 453. in fi. Grat. vbi suprà, & Fulg. consil.
23. num. 4. Et parificant Doct. ꝙ per Testatorem
erratum sit in agnatione naturali, siuè ciuili, vt
institutio vitietur; præsertim glos. in d. l. eã quã.
in ver. adoptata. & ibi Bart. in princ. & idẽ Bart.
in d. l. si pater. Ias. d. l. neque professio. num. 5. &
Dec. d. cons. 462. nu. 1. 2. Nec secùs dicendum si
erratum fuerit in affinitate, vt quià instituta fue
rit vxor putatiua, ad Cast. d. l. si pater. num. 2. &
266 Corn. pariter nu. 2. † Et quod de hæredis insti-
tutione dicitur, in donatione quoq. locum sibi
vendicat; nàm si talibus personis erroneè nomi
natis fiat, nulla, & inefficax est. Corn. d. l. si pater
num. 3. post Bal. & alios quos refert Bal. d. l. eam
quam. nu. 22. in filia adoptiua putatiua loquens
Fulg. d. consi. 23. in fi. Tiraq. vbi suprà cum con-
cord. & idem in legato facto filio vti legitimo,
cum non esset legitimus consuluit latè Rui. cõs.
63. lib. 2. per tot. Quinimò si post factum testa-
mentum, siuè donationẽ, adoptio, seù legitima-
tio ritè, & rectè fiat, nõ propterea dispositio cõ-
ualescit secundùm Bal. ea. l. eam quam. nu. 47. cu
ius contrarium prima facie multi respõderent.
Ex quibus omnibus rectè infertur, ꝙ dominus
Alexander non est hæres domini Sfortiæ, & per
consequens ex hoc capite, & alijs præmissis cla-
rè demonstratur hunc hæredis titulum nõ posse
illi adiumento esse ad colorandum possessionẽ.
Vltra ꝙ ex capite etiam illegitimitatis repelli-
tur, vt sup. in materia inuestituræ diximus. & pa-
ria sunt non habere hæredem, & habere feudo-
rum incapacem, etiam quoad iudicium posses-
sorium Ias. consi. 138. nu. 4.

Aduersùs titulum ex longa possessione præsumptum.

267 † Vltimus nunc se offert præsumptus titulus
ex annali possessionem desumptus, qui cæteris
omnibus infirmior ex infradicendis apparebit.
Primo igitur loco pro responsione dicitur, text.
in d. c. 1. §. si quis se, vel patrem, cum alijs in op-
positum adductis, nõ habere locum, nisi presen-
tia, & scientia directi Domini concurrant, quod
probat

probat tex. expressus in c. 1. in princ. & ibi glos. in ver. non pbet. Præpos. in princ. Aluar. in prin. Afflict. nu. 12. vers. in glos. 4. de cõsuet. rec. feud. & idem Afflict. in d. §. si quis se vel patrem nu. 1. & in c. 1. nu. 2. 3. de conten. inter Dom. & vass. de Inuest. Alex. consi. 85. nu. 5. libr. 1. Camera. d. c. Imperialem. pag. 8. in litera D. & E. In casu autem nostro de scientia non apparet; absentia autem plusquàm notoria est, cum per decennium, & vltra resederit Serenis. Dux Alexander in Belgicis, Igitur, &c. & confert doctri. Bart. in l. si publicanus. §. fi. nu. 2. de public.

268 Secundò non procedit, nisi concurrat etiàm præstatio seruitiorum feudalium per directum Dominum receptorum vt à vassallo d. cap. 1. in princ. de cõsuet. rec. feud. & ibi Doct. præsertìm Afflict. in princ. atque Præpos. & §. sacramẽtum. vbi etiàm Afflict. & §. fi. vbi Bald. rationem assignat, vt de consensu appareat, & ibidem Aluar. Afflict. & Iser. num. 14. Bal. in l. 1. nu. 17. C. de fideicom. Camera. vbi suprà pag. 8. quo loci dat bonam aduertẽtiam in litera G. cũ duabus seq. nempè actus illos, ex quibus præstita seruitia dicuntur, factos esse opportere cum eo, qui de nouo facere posset Inuestituram verã, vel cũ eius procuratore specialiter ad id deputato, & constituto, iura & authoritates citans, q̃ videri possunt; & inter cæteros Loffre. in d. consi. 33. col. fi. qui notabiliter loquitur, & solidam adducit rationem; nàm qui consentit, vt feudum ad Principem spectans, ad alium transeat, donare dici-

269 tur, ideò speciali mandato opus habet; † quod & in Pro Rege procedere affirmat, & quouis Vicario, seu Locumtenente generali, quòd scilicèt talem facultatem non habeat. Vndè cum nec personaliter, nec per procuratorem specialiter cõstitutum receperit Serenis. Dux Alexande huiusmodi seruitia, obiectum cessat; & multò magis, quia nec per generalem procuratorem seruitium aliquod feudale receptum fuisse dicitur. Alex. consil. 84. num. 5. lib. 1.

270 Tertiò, loquuntur contraria eo tantum casu, quo de Inuestitura dubitatur, an adsit, nec ne? quia vassallus affirmat se vel parentes suos de feudo inuestitos, Dominus verò negat; & cum aliter veritas apparere non possit (concurrentibus prædictis) statur iuramento vassalli possidẽtis; secùs verò quando de inuestitura non dubitatur, sed Dñs petit bona sua, ac vendicat tamquàm indebitè detenta; tunc enim tempus annorum triginta requiritur ad iura feudalia præscribendum, vt in c. 1. §. si quis per triginta. si de feu. defun. mil. fuc. contr. Ità in terminis declarat Afflict. in c. 1. nu. 4. versi. 2. nota. de conten. inter Dom. & vassall. de Inuestir. feu. post Iser. ibi, ac Præpos. in fi. & idèm Afflict. in c. 1. nu. 1. si de Inuesti. defunct. inter Dom. & vassal. lis ori. At in nostra spetie non allegat Dñs Alexander Inuestituram aliquam, quę per Serenis. D. Ducem negetur, imò in hoc conueniunt, quòd Inuestituræ antiquæ adsunt; sed dubium est an finitæ sint vel ne? & an ipsum D. Alexandrum, & eius lineã compræhendant? an is capax sit? an alios agnatos præcedat in præsenti successione? an Principis rescripta illi prosint? aut res iudicatæ? & de alijs supra tractatis. Meritò ad propositum non faciunt in oppositum adducta.

271 Quartò, requiritur, quòd vassallus iuret se habere Inuestituram, quam Dominus negat, vt in contrarijs, & tradunt omnes in d. c. 1. in prin. & per to. de consuet. rec. feu. & alibi passìm; & huiusmodi sacramentum indistinctè etiam nõ defertur, sed Iudicis arbitrio magna cum maturitate, adeò quòd inspecta personarum qualitate, causæ magnitudine, cæterisq; circunstantijs, potest cui voluerit, vel neutri deferre; vt habetur, & notatur ab omnib. in d. §. sacramentũ. Quinetiam si præsumptio aliqua contra possessorem antedictũ militer, delatio iuramenti cessat, quoniam præsumptio vna aliam tollit, prout Aluaro. ex d. princ. colligit in tertio. not. atque Præpos. sub nu. 1. & Afflict. nu. 1. Vndè cum in casu nostro nedum præsumptio militet cõtrà D. Alexandrũ, sed plenè concludenterq; probetur nullum ius, nullamq; Inuestituram pro ipso extare, vt ex antedictis abũdè patet, non est cur ex annali eius possessione, causam aduersùs Dominũ iuramento suo terminandam fore prudentissimorum Iudicum censura sperare possit.

272 Quintò, tollũtur etiàm ex eo, quòd Serenis. Dux possidet, & in præsenti iudicio reus est, nõ actor; Ideò vel absoluẽdus est, si aduersarius intentionem suam non probet concludenter, vel illius saltem iuramento (si iudicantium religioni videbitur) causa terminanda; sicut è conuersò vassalli iuramento staretur, si ipse possidens conueniretur tex. est expressus in d. c. 1. de conten. inter Domi. & vassall. de Inuest. in princ. & §. 1. vbi Iser. Præpos. Afflict. & omnes.

273 Contrà agnatos autèm minus ei prodest annalis ista possessio duplici ratione. Primò quià tex. in d. §. Titius filios. non procedit nisi possidens sit de agnatis vocatis ad feudum, de quo agitur; nàm licèt agnatus esset, & non vocatus, præscriptione triginta annorum opus esset, prout in terminis declarat ibi glo. in ver. per annũ. & Iser. ac Bald. in fi. Alua. in quarto not. Præpos. num. 2. vers. oppo. cum gloss. cõem attestãs. Af-

274 flict. in fi. & hanc glos. † cõiter approbatam attestatur Alexan. consi. 15. sub nu. 8. lib. 5. Dec. cõs. 228. nu. 4. & cons. 395. in fi. atque alij quos citat Clar. in d. §. feudum. q. 40. vers. aliquãdo. & seq. rationem diuersitatis bonam subdens, quia scilicet, facilius præsumitur consensus inter cõiunctos, quàm inter extraneos. Vndè cum D. Alezander non sit de vocatis in Inuestituris, vti descendens

fcendens ex radice infecta, propter defectũ natalium parentum, vt dictum est, non iuuatur annalis poſſeſſione contra agnatos vocatos.

Secundò, non præiudicat agnatis ipſis hæc poſſeſſio, quia intra annum expreſsim diſſenſerunt, & occupationi cõtradixerunt; etenim deſcendentes legitimi ex trib. lineis antedictis Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi proteſtationẽ ſtatim emiſſerunt, & vſque de anno 1586. die 23. Ianuarij coram Excelſo tunc Ducali Cõſilio Parmæ, tenoris in effectu, (quòd cum ipſi propter extinctionem duarum linearum Io. Ludouici, & Pallauicini ſuccedant in caſtris, bonis, iurifdictionibus, cæteriſq. iuribus, & pertinentijs Buxeti, Curtiſmaioris, Bargoni, & Monticellorum, intellexerintq. ea detineri per dictos DD. Alphonſum, & Alexãdrum, ſeu alterum eorum indebitè, & iniuſtè, cum non poſſent tunc temporis iuſtis de cauſis, & præſertim ob eorũ paupertatem, & ſcripturarum carentiam agere, volentes indemnitati ſuæ conſulere, proteſtati fuerunt; vtĩ cotã honeſtis perſonis, declarauerúntque, q ſi ipſi fuiſſent in reali, actualiq. poſſeſſione dictorum caſtrorum, & iurium, Inueſtituram peterent à Sereniſs. D. Duce, cum oblatione debiti, & oportuni fidelitatis iuramenti; & per ſe non ſtate; quodque ſi poſſent agerent, & quamprimùm poterunt agent contra prædictos DD. Alphonſum, Alexandrum, & alios quoſcunq. occupatores; & interim non intendebant aliqualiter conſentire dictæ occupationi, & detentioni, ſed potiùs contradicebant omni meliori modò &c. & expreſsè proteſtabantur animũ, & intentionem ſuam longè abeſſe à tali conſenſu.) Hæc autem ꝓteſtatio, dubio procul omne præiudicium tollit, vt in terminis dixit Afflictus in d.c.1. in prin. num.14. poſt gloſ. de conſuet. rect. feu. & iure meritò; cum enim deciſio d. §. Titius filios. cum cõcord. fundata ſit ſuper præſumpto
276 conſenſu ex taciturnitate reſultante, † proteſtatio excludit conſenſum l. ſi filius. ad maced. Bal. in l. ſi quis teſtibus. nu.7. c. de teſti. Rui. conſ.64.
277 nu.11. lib.1. † & ſi fit ſuper dependẽtibus ab animo proteſtantis, tollit effectum actus contrarij. Bar. in l. qui in aliena. §. Celſus in primo. not. de acquir. hæred. Bal. in l. vt debitum. in prima oppo. C. de hæred. act. Bart. & Doct. in l. non ſolùm §. Morte. de no. oper. nuncia. Cano. in c. cum M. Ferrarien. de conſtit. in cap. cũ in veſtri. de elect. & alibi ſæpè. Vltrà agnatos autem adſunt hi qui ex contractibus ꝑnarratis ius prætendunt, quibus annalis præſcrip. nullum facit præiuditium. illorum enim iura remanent in diſpoſitione iuris cõis, quo inſpecto triginta annis tñ ꝑſcribũtur. l. ſicut. & l. oẽs. C. ꝺ ꝑſcrip. trig. vel quadrag. anno. cum notiſs. ac etiam inſpecta feudali conſuetudine. d.c.1. §. ſi quis per triginta cum not.

Abſolutum eſt ergò, quòd nec reſpectu Ducalis Cameræ, nec reſpectu agnatorum in Inueſtituris vocatorũ ius habet D. Alexander aliquod in feudis, & iuribus prædictis ex taciturnitate, & patientia annali cauſatum. Ipſa autem annalis poſſeſſio per ſe ſola nullũ omninò ius tribuit præſumptæ Inueſtituræ, aut præſumpti conſenſus, vt ex prædictis liquet; & docet etiam in ſpecie Afflict. in d.c.1. nu.2. de conten. inter Dom. & vaſſall. de Inueſtit. feud. Et ſic de primo ad vltimum concluditur nullum pœnitus titulum habere Dominum Alexãdrum, quo poſſeſſionem ſuam colorare valeat.

278 Nunc in compendium totius huius reſponſi materiam redigere conuenit, quò faciliùs vnaquæque reſolutio, ex ordine inueniri, & memoriæ reduci queat.

EPILOGVS.

In primo itaq. articulo concluſum fuit Sereniſs. D. Ducem Alexandrum iuſtè legitimeque poſſeſſionem, vel quaſi, ſeù tenutam feudorum, iuriſdictionum, regaliumque, de quibus agitur, capi mandaſſe; idq. fundamentis quinq. efficaciſſimis (ni fallor) oſtenſum, ac demonſtratũ fuit; nempè ob lineam finitam; à nu.11. vſq. ad nu. 40. ob ſequeſtrũ ad imminentia ſcandala vitanda factum. nu.40. vſq. ad 46. ob ſequeſtrum ꝓp ambiguitatem ſtatus D. Alexandri à nu.46. vſq. ad nu.58. ob notoriũ iuris defectum eiuſdem à nu.58. vſq. ad nu.64. ob ſecuritatem, & conſeruationem ſtatus Sereniſs. D. Ducis, nu.64. & 65.

In ſecundo principali articulo cõcluſum fuit, in iudicio per Dñm Alexandrum intentato cumulationi petitorij cum poſſeſſorio locum fore decem fundamentis. Primò, Principis voluntate iam ex rationabili cauſa expreſſa, & declarata. nu.66. vſq. ad nu.74. Secundò, imminẽtium ſcandalorum fugiẽdorum cauſa. nu.74. Tertiò, ex difficili locorum recuperatione. nu.75. Quartò, ex conſenſu eiectioni præſtito per ipſummet Dñm Alexandrum. nu.76.77. Quintò, ex facultate Principis iubendi quandocunq. tenẽti feudum, & regalia, q titulum oſtẽdat. nu.78. Sextò, ex regula dolo petis. nu.79. Septimò, ex iuris ꝑſumptione militãte pro Principe in ſtatu, & dominio ſuo, & contra talia tenentem ſinè titulo. nu.80. vſq. ad nu.84. Octauo, ex generali Principis priuilegio, qui reſtitutorio iuditio non tenetur eorum reſpectu, quę deliberatè, & ex ꝓpoſito apprẹhendi mandauit. nu.84. & 85. Nono, ex tenore Ducalium Cõſtitutionum. nu.86. vſque ad nu.91. Decimo, ex defectu iuris agentis incontinenti probando, nu.91. vſque ad 96.

In tertio principali articulo concluſimus Dominum Alexandrum (circunſcripta cumulandi neceſſitate) teneri ad docendum de titulo vero, vel ſaltem præſumpto pro ſua coloranda poſſeſſione.

sessione.nu.96. Et titulum infectum, & inualidũ non sufficere, sed potiùs alleganti obesse, possessionemq. discolorare.nu.97. vsq. ad nu.103.

In quarto, & vltimo articulo, Dominum Alexandrum ostendimus nullum habere titulũ validum, aut efficacem; nam neq. ex Inuestituris; neque ex sententia; neque ex adoptione; neq. hæredis titulo; neque diutina possessione per eũ allegatis iuuatur. Horum enim titulorũ quemlibet infectum, inualidum, ac nullum prorsus demonstrauimus, abundeq. probauimus. Videlicet titulum Inuestiturarum à nu. 116. vsque ad nu. 197. titulum sententiæ. nu. 197. vsque ad nu. 221. inclusiuè. Titulum adoptionis. nu. 221. vers. Accedamus. vsque ad nu. 259. Titulum verò hæredis nu. 259. vsque ad nu. 265. & titulum præscriptionis annalis, seu præsumptæ Inuestituræ. nu. 265. vsque ad nu. 273. Ex quibus omnibus luce clarius apparere creditur, nedum in præallegato indicio possessorio intentato, verùm etiã in petitorio simul cognoscendo, & decidendo Illustriss. D. Alexandrum succumbere debere. & ita iuris esse indubitáter teneo, saluo semper saniori iudicio, cui me libenter subijcio pro veritate, &c. Laus Deo Trino, & vno, atq. Almæ Virgini Deiparæ, & gloriosis Sanctis Hieronymo, & Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Eritas disceptantium subtilitatibus nõ offuscatur, sed exagitata magis splendescit in lucem.*

2 *Veritati locus semper esse debet.*

3 *Consilium Ducale Parmæ, & Placentiæ in omnibus causis sola facti veritate inspecta procedit, & iudicat, ex iure municipali;*

4 *Item iure communi.*

5 *Iudex qui talem habet facultatem potest cumulare petitorium cum possessorio, remissiuè.*

6 *Inferior non potest apponere manum vbi superior se intromisit.*

7 *Fallit vbi superior facit actum, non vtì iudex, sed vtì priuatus.*

8 *Papa cum omnibus collatoribus concurrit vtì beneficiorum omnium dominus.*

9 *Præuentioni locus est quando duo insolidum iurisdictionem habent.*

10 *Inferior potest manum apponere collationi, quando superior se intromisit non seruatis seruãdis.*

11 *Papa, vel alius superior auocando ad se causam expressè, vel tacitè, videlicet incipiendo cognoscere, aut delegando, priuat ordinarium illius cognitione; secùs si alium actum facit, qui non sit iurisdictionis.*

12 *Princeps gerit duplicem personam, & est vnus velut duo.*

13 *Actus gestus à Principe vtì ab vna ex duabus personis, non attribuitur alteri;*

14 *Idem de tutore, & alijs, in quorum persona plura iura concurrunt.*

15 *Princeps separata habet patrimonia, vnum vtì Princeps, aliud vtì priuatus.*

16 *Princeps, ac etiam feudatarius possunt iurisdictioni suorum Megistratuum se submittere.*

17 *Casus ommissus remanet in dispositione iuris cõis.*

18 *Causa delegata alicui sub nomine Magistratus, quæ cognosci ab eo priùs poterat, debet eadem facultate, & authoritate cognosci, & terminari, qua sinè delegatione potuisset. & nu. 29.*

19 *Fallit vbi iurisdictio venisset ex rescripto alterata, remissiuè.*

20 *Sublimita nisi adiecta fuisset clausula, prout iuris fuerit, vel alia restringens rescriptum ad iuris terminos.*

21 *Iudex cui fuit simpliciter excitata iurisdictio, duplicem habet, ordinariam scilicet, & delegatam;*

22 *Et potest quam voluerit eligere.*

23 *Imò verò in vna parte iudicij vna, & in alia parte alia vti.*

24 *Quando verò dubium est post iudicium finitum, qua facultate vsus fuerit, attendendum erit, quo nomine in ipso iudicio se ipsum nominauerit.*

25 *Si autem se delegatum nuncupet, cum non sit, nullum est iudicium.*

26 *Nec procedit distinctio inter unam causam, & plures delegatas.*

27 *Rimin. iun. consi. 615. nu. 89 decipitur.*

28 *Alteratio iurisdictionis ordinarij respicit solummodo processum, non decisoria.*

29 *Delegatio facta alicui personæ, vel ordini, censetur facta secundùm conditionem ipsius delegati; ita quòd iudicare poterit cum eadem facultate, & authoritate, quam habere consueuit. & supra numero 18.*

30 *Rescriptum non debet esse superfluum.*

31 *Fallit si præiudicium alicui inferat, quia superfluitas potiùs tolleratur, quàm quòd ius quæsitum auferat.*

32 *Correctio iuris communis in rescripti interpretatione vitanda est.*

33 *Rescriptum ita interpratandum est, ut non plus sit concessum, quàm petitum.*

34 *Rescriptum dubium interpratari debet, vt intentioni, & vtilitati supplicantis deseruiat.*

35 *Verba rescripti non recipiunt declarationẽ à prosecutis, sicut in libello; contra Menoch. opin. & quare?*

36 *Rescripti declaratio ad solũ rescribentẽ pertinet.*

37 *Libelli declaratio ad libellantem pertinet.*

38 *Petitorium cum possessorio cumulare fatuum est.*

39 *Delegantis qualitas potiùs quàm delegati inspiciẽda est, ex quo delegatus vice, & authoritate delegantis fungitur.*

40 *Rescriptum demandans cognitionem petitorij, & pos-*

possessorij, interpratari debet, vt prius de possessorio, quàm de petitorio cognoscatur, nè superflua reddatur commissio possessorij.

41 Quod quomodo procedat declaratur.

42 Princeps an in causa propria possit committere causam cum facultate cumulandi, vel possessorium supprimere?

43 Et quid concurrente iusta causa?

44 Sequestratione facta ad effectum relaxandi cuè de iure, cessat remedium restitutorium, licèt alio remedio possessorio agi possit.

45 Princeps à feudatario suo non coram paribus Curia, sed coram proprijs iudicibus cõueniri debet.

46 Rescriptum delegans causam in forma communi tribuit iurisdictionem tàm in petitorio, quàm in possessorio.

47 Rescripta sunt latè interpretanda quoad virtutem comprahensiuam.

48 Iudex possessorij, & petitorij idem esse debet, & absonum est, quòd sint diuersi.

49 Rescriptum vt solum possessorium deleges, an dictio taxatiua in eo requiratur?

50 Commissio causa in forma communi petitorium indubiè comprahendit, si in precibus facta fuerit mentio de dominio, vel quicquam expositum, quod illud importare queat, & infra nu. 59.

51 Audiat, cognoscat, in rescripto, iurisdictionem tribuunt super omnibus in supplicatione expositis.

52 Rescripti conditio debet iudicialiter, vocatis vocandis, in primis verificari.

53 Verba (legitimè, canonicè) sonant in petitorium.

54 Supplicatio, si petat suspendi petitorium, dum de possessorio disputabitur, & rescriptum mandet iustitiam fieri, non tollit quominus de petitorio cognosci possit, si iudicium natura mixtum fuerit.

55 Tertius comparens in iudicio possessorio, potest etiam iura petitorij deducere.

56 Verba rescripti (quam, & quas) vel (causam, & causas) important commissionem petitorij, et possessorij.

57 Ac etiam causa appellationis.

58 Et causa principalis vnà cum articulo.

59 Verba supplicationis denotantia petitorium, cum rescripto in forma communi, delegationem petitorij important, & supra nu. 50.

60 Causa petitorij, & possessorij an sit vna, & eadẽ, diuisa tantùm respectu prioritatis, & posterioritatis temporis, vel diuersa potiùs, & separata?

61 Commissa causa in possessorio, si expediri non potest absque cognitione petitorij, commissa quoque censetur in petitorio.

62 Baldi distinctio in l. 3. nu. 12. C. de interd. de triplici genere possessorij, probatur.

63 Possessorium habẽs causam petitorij mixtam principaliter, & à natura, plenam requirit probationem petitorij, non solam colorationem.

64 Bero. Ideò decipitur, & Pont. tenentes solam colorationem sufficere.

65 Et vtrunq. tunc vnica sententia terminari debet;

66 Et si actor probet in possessorio tantùm, reus tamen absoluendus est;

67 Nec admittitur suspensio petitorij;

68 Et sententia lata super vno, exceptionem rei iudicata parit super altero; & ab ea appellabitur;

69 Item probationes admissa à iudice cum expressa declaratione, quòd ad colorandum tantùm deseruiant, proderunt tamen indistinctè, & super eis poterit sententia ferri.

70 Petitorium absorbet possessorium.

71 Iuris publici quæ sunt, absque titulo à Principe habito possideri nequeunt;

Idcirco possessorium super eis intentatum mixtum habet petitorium à natura.

72 Aquam ex castello, Riuo, vel flumine ducere volens, si possessorio innititur, de titulo tamen plenè probare debet à Principe habito, quia admixtam habet proprietatis causam à natura.

73 Idem si quis viam, vel aliquem locum publicum tangat, vel de ponte super ipsa via construendo, agat.

74 Ac etiam in omnibus, quæ non possunt nisi ex principis concessione haberi; cum in illis non sufficiat nuda possessio, vt possessorium exoriatur, nec sit possessio apta agere.

75 Iurisdictio est iuris publici.

76 Iurisdictionis diffinitio.

77 Iurisdictio ad solum Principem naturaliter spectat, & ab eo tamquàm fonte manat, & fluit, quo pacto flumina à mari, & ad mare fluunt, & refluunt.

78 Iurisdictionem qui exercet, dicitur persona publica.

79 Iurisdictio quandoque personæ, & quandoque territorio coheret, & appellatione castri aliquando venit.

80 Regalia sunt iuris publici, & ad Decus, & honorẽ Principis, in signum superioritatis, et spectant.

81 Et Principis ossibus inhærere dicuntur, ita vt ab eius potestate Regia separari nequeant.

82 Feuda dignitatũ regaliũ, idest Ducatus, Marchionatus, & Comitatus à solo Principe procedunt.

83 Dignitatum fons est Princeps, à quo dignitates omnes inferiores fluunt; & sicut Papa est pater patrum, ita in Principe seculari sunt omnes Thesauri dignitatum reconditi.

84 Dignitates sunt iuris publici.

85 Feuda dignitatum longè distant ab alijs feudis.

86 Decimas petens in aliena parochia, etiam in possessorio iudicio tenetur titulum ostendere, & planè probare.

87 Idem de agente possessorio pro exemptione contra ordinarium suum.

88 Subditus agens contra Principem suum possessorio iudicio ad ea, quæ propria sunt ipsius Principes, & sine titulo ab eo habito possideri nequeũt, titulum ostendere, & plenè probare tenetur;

89 Quic-

89 *Quicquid sit quando inter priuatos ageretur, vel cum Principe, de alijs tamen rebus, quæ ad ipsum solum non pertinent vtì Principem.*

90 *C. ad decimas. de resti. spol. in 6. verus intellectus.*

91 *Bos. in tit. de Princi. nu. 234 declaratur.*

92 *A beneficialibus ad feuda arguitur, remissiuè.*

93 *Agens possessorio in beneficialibus an colorare tantùm, vel plenè probare de titulo teneatur? controuersum est.*

93 *Si tamen contra agentem militat iuris præsumptio, plena probatione opus est.*

94 *Argumentum à beneficialibus ad iurisdictionem non procedit propter rationem diuersitatis, quæ in themate proposito duplex adducitur, vsque ad numero 105.*

95 *Beneficij dominium non est penès rectorē, aut Prælatum, sed sola procuratio, & administratio.*

96 *Beneficij dominium est penès Ecclesiam, tam viuēte, quàm mortuo Prælato, seu rectore ipsius.*

97 *In beneficialibus dari non potest de dominio.*

98 *Beneficy titulum qui probat, mandatum tantùm idoneum probat ad persequendum iura ecclesiæ.*

99 *Mandatum faciliùs probatur, quàm dominium.*

100 *Prælatus agens nomine ecclesiæ suæ (non proprio) in possessorio, dominium plenè probare tenetur; & quare?*

101 *Donari videtur, quod nullo iure cogēte cōceditur.*

102 *Collator beneficij non donat, quia necesse habet alicui conferre;*

103 *Nec liberalitate vtitur, quamuìs gratiam vni potiùs, quàm alteri faciat.*

104 *Donatio difficiliùs præsumitur, quàm alius actus.*

105 *Iurisdictiones, & feuda dignitatum hodie esse in comertio nostro, quomodo intelligantur.*

106 *Et qui illas habet à Principe, non potest de eis disponere absq. illius assensu, & beneplacito.*

107 *Feuda iurisdictionalia, vel dignitatum in Ducatu Parmæ, speciali lege prohibita sunt alienari sinè Principis licentia.*

108 *Libellus ex supplicatione, & rescripto desumi dēt.*

109 *Possessorium mixtum fit ex accidenti, & occasionaliter, vel ex supplici libello, vel iudiciali petitione, aut exceptionibus rei conuenti, quæ inuito actore opponi possunt;*

110 *Et cum vno de istis modis, promiscetur proprietatis causa, fit mixtum possessorium principaliter, adeò quòd vnica sententia terminari debet.*

111 *A qua appellatio datur, vt in petitorio.*

112 *Possessorium fit mixtum ratione complicationis vnius causæ cum altera.*

113 *Mixtura petitorij cum possessorio iudicatur potissimùm ex libello actoris.*

114 *Ordo scripturæ regulariter attenditur.*

115 *Aduerbium (successiuè) in libello, operatur, vt vna actio simultanee cum alia, sed vna post aliā dicatur intentata, & non aliter.*

116 *Contraria remedia in eodem libello, successiuè tamen, & subordinatè, tollerantur, quia vnum tantùm post alium proponitur.*

117 *Petitorij finis est consequendi possessionem rei petitæ, & sic petitorium, & possessorium ad eundem finem tendunt.*

118 *In petitorio tamen incidenter, & in consequentiam, in possessorio verò principaliter possessionem prosequimur.*

119 *Libellus in quo quis conquaritur de iniustitia aduersarij, mixtum iudicium reddit, & nu. 123.*

120 *Petens se declarari hæredem, & successiuè immittit in possessionē, complicat petitoriū cum possessorio, et à sentētia datur appellatio, vt in petitorio.*

121 *Remediū. l. si quis in tantā. C. vndè vi, quo agitur ad pœnam priuationis, & rei restitutionē consecutiuè complicat, & datur appellatio, vt suprà.*

122 *Directus dominus, qui propter caducitatem emphiteutæ instat se immitti in possessionem, si super caducitate quoque pronuntiari petit, complicat vt supra.*

123 *Petens declarari apprehensionem possessionis aduersarij propria authoritate factam, iniustam fuisse, petitorium intentat, licèt ad eiusdem possessionis restitutionem agat.*

124 *Locator agens ad expulsionem conductoris ob finitam locationem propter pensiones non solutas, petitorium intentat.*

125 *Nullitatem processus, vel sententiæ, seu contractus, aut alterius actus per modum agendi deducens, censetur illum principaliter, non incidenter deducere, & tangit petitorium, propter quod appellationi locus est, & si non appelletur parit irreparabile præiudicium. & nu. 126. & seq.*

126 *Etiam si mixturam possessorij habere possit.*

127 *Nullitas contractus mixta cū remedio recuperandæ, idem operatur, quod supra.*

128 *Protestatio de non cumulando petitorium cū possessorio, si est contraria facto, quia re ipsa deducitur etiam petitorium in libello, non impedit cumulationem.*

129 *Protestatio de non cumulando, vel suspensio petitory facta post litis contestationem, inutilis est.*

130 *Suspensio petitorij aduersatur communibus iuris regulis, ideò stricta fit interpretatio in materia.*

131 *Suspensio petitorij in odium tantùm violenti spoliatoris inducta fuit, & non est ad alia remedia possessoria extendenda, ex communi.*

132 *Imprudentiam cumulantis possessorium cum petitorio non minùs abhorret tex. quàm spoliatorē.*

133 *Exceptio spolij est suspensio iudicij per spoliantem intentati, & locum non habet nisi in interdicto. vnde vi, non verò in remedio can. Reintegranda, vel alijs possessorijs. ex veriori, & magis æqua, ac communi sententia.*

134 *Actor post suspensionem petitorij producens titulos, vel positiones, aut articulos petitorium respicientes, ab illa recedit.*

135 *Etiam si protestetur de non recedendo; quia facit actum protestationi contrarium.*

136 Su-

136 Suspensio petitorij locum non habet, quando absurda, & scandala oriri possent, si super solo possessorio procederetur.
137 Ratio restringit, et modificat dictū ad suos limites.
138 Iniustitia actus differt à nullitate, & sententia nulla non dicitur propriè iniusta, & nu seq.
139 Potest tamen vtrunq. remedium principaliter eodem iudicio proponi, nullitatis, scilicet, & iniustitia, ex communi; etiam in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.
140 Exceptio dominij, qua innito actore venit admittenda, mixtum reddit iudiciū, & supra nu. 109.
141 Exceptio linea feudatarij finita, admittitur innito actore agente ad feudi possessionem.
142 C. 1. §. si verò. de mili. vassa. intellectus.
143 Feudum simplex potest à priuatis quoq. concedi.
144 Restitutioni locus non est vbicunq. iusta de causa possessione quis priuatur.
145 Precario possideri præsumuntur, quæ ad Principem spectant, nisi possidens contrarium probet.
146 Precario possidens non potest restitutorio iudicio contra dominum obtinere, licèt contra tertiū sic.
147 Sequestratione possessionis facta, non habet locū iudicium restitutorium, remissiuè.
148 Eò maximè, si sit facta cum reseruatione iurium partium.
149 Princeps potest post auocationem possessionis facere edictum, quod quicunq. prætendens ius in re compareat intra certum terminum ad docendum de iure suo. remissiuè.
150 Exceptio notorij iuris in petitorio, admittitur in restitutorio iudicio.
151 Nedùm si est certa, verùm etiam si est satis verisimilis;
152 Præsertim si incontinenti offeratur probatio. & infra nu. 161.
153 Incōtinenti autē probari dicitur arbitrio iudicis.
154 Et iudicium tunc mixtum dicitur, cum exceptio huiusmodi, & probatio admittitur.
155 Exceptio ex qualitate rerum in iudiciū deductarum, mixtum quandoq. reddit iudicium, quod aliàs esset simplex possessorium.
156 Princeps potest cogere vasallum ad exhibendum inuestituram. remissiuè.
157 Episcopus potest pariter cogere possessorem beneficij in sua diœcesi ad exhibendum titulum.
158 Feudorum incapaces sunt illegitimi, remissiuè.
159 Illegitimitasq́. ascendentium actori ita nocet, sicut propria.
160 Illegitimitas impedit restitutionem in iudicio spolij, quando per eum redditur spoliatus incapax rei, qua fuit spoliatus.
161 Etiam si de probatione fienda agatur, dummodo incontinenti offeratur.
162 Lis pendens super illegitimitate alicuius coram iudice ecclesiastico, operatur, vt super ea coram seculari disceptari non possit, sed iudicium silere debeat.
163 Status defunctorum in quæstionem deduci potest, quando in eorum vita captum fuit iudicium.
164 Legimitatis quasi possessio transfert onus probandi in aduersarium.
165 Quod declaratur, & limitatur multis modis, remissiuè.
166 Consensus & voluntas, etiam coacta, impedit restitutionem spoliati, nisi iudicium, quod metus causa, præcedat, ex communi, & tolluntur contraria vsque ad nu. 175.
167 Casus dubius æquiparatur certo, quo ad impediendum actum.
168 Rem. cau. reintegranda. non requirit vim expulsiuam.
169 Nec habet locum illud remedium vbi voluntas possessoris interuenit in deserenda possessione, etiā si coacta. & supra nu. 166.
170 Cadens culpa, vel facto suo non restituitur.
171 Culpa autem debet hoc casu consistere in faciendo, non verò in negligendo tantùm.
172 Nuncians verbo nouum opus, possessionem amittit, non tamen volūtariè, sed ex legis dispositione.
173 Consentiens translationi possessionis, etiam coactè, si priùs non agat ad rescisionem actus ex remedio, quod met. causa, succumbit in possessorio.
174 Opponiq́. potest ipsi exceptio dominij.
175 Carcer nullitatem actus arguit.
176 Nullitas verò actus remedium restitutorium parit.
177 Carcer tamen si non est appositè ad actum secutum ornendum, non causat nullitatem, sed rescisione opus est.
178 Exceptio dominij admittitur in iudicio recuperandæ, quando agitur de castris, et fortalitijs, quæ sūt difficilis recuperationis.
179 Probationes in possessorio iudicio admittuntur, licèt petitorium cum possessorio tangant;
180 Etiam si non concludant actorem possidere nō potuisse, nec posse; aduersùs Menoch. sententiam.
181 Fœmina quandoq. feudi capax est ex dispensatione Principis, aut aliter.
182 Positiones Ducalis Cameræ Parmæ in causa status Pallauicini quomodo possessorium, & petitorium respiciant.
183 Titulus conditionalis, vel modalis, non possunt colorare possessionem, nec eam iustificare, nisi doceatur de conditione, vel modo impletis, propter intrinsecum ipsius tituli defectum. & nu. seq. & infra nu. 205.
184 Clausula (sinè præiuditio iurium Cameræ, & tertij) conditionem importat.
185 Sententia nullitas ob collusionem detegitur coniecturis, & præsumptionibus, remissiuè.
186 Vsufructuarius non denuntians litem motam proprietario, præsumitur cum actore colludere.
187 Sententia quæ ex præsumptionibus, & coniecturis collusiua detegitur, nulli nocere potest, qui citatus non fuerit.

188 Col.

188 *Collusio præsumitur ex eo, quòd quis patitur se conueniri super iure de futuro.*
189 *Collusio præsumitur ex eo, quòd reus succumbens non appellat, aut appellationem vsque ad maius tribunal non prosequitur, & per consequens sententia non nocet successori.*
190 *Sententia lata ob confessionem rei sponsè factam. non praiudicat successori.*
191 *Collusio detegitur quandoque ex matrimonio post sententiam secuto.*
192 *Sententia lata contra feudi vel maioratus possessorem, quibus casibus successori non praiudicet. remissiuè, & nu seq.*
193 *Sententia lata contra possessorem vt supra, vt noceat successori, debet esse in iudicio is citatus, si non in specie, saltem in genere, & per proclama, ex magis communi, & approbata opin.*
194 *Secùs in Rege possidente regnum liberum, & non feudale, pro quo non recognoscit superiorem.*
195 *Atque in Regno, vel etiam feudo, quòd vadit iure hæreditario.*
196 *Prælati successor an & quando antecessoris facto obligetur?*
197 *Prebendarius antecessoris facto non obligatur, quia loco vsufructuarij habetur.*
198 *Fiscus idem est sub omni Principe eiusdem Principatus.*
199 *Sententia contra fiscum lata, Aduocato, vel procuratore saltem, ipsius non citato, nulla est.*
200 *Iudicis authoritas pro coloranda, & iustificanda possessione sufficit.*
201 *Fallit vbicunq. probaretur alium possedisse tempore ingressus.*
202 *Item fallit vbi iudex absq. causæ cognitione, & partis citatione procedit, quia nec impedit alium ingredi possessionem propria authoritate, prout antea poterat.*
203 *Multò magis si sit Princeps, qui propter lineam finitam feudatarij sui velit ingredi.*
204 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
205 *Conditionalis dispositio non tribuit colorem possessorij, nisi purificata conditione, & sup. nu. 183.*
206 *Subreptitia dispositio nullo modo colorare, vel iustificare possessionem potest.*
206 *Seruitiorum feudalium receptio facta à Ministris Principis siuè eius præsentia, vel mandato speciali, non praiudicat ipsi, remissiuè.*
207 *Reo neganti spoliũ, & possessionẽ suam instam ostẽdere satagenti, licitũ est probationes inducere, & actoris impugnare possessionem, illamq. iniustam, & nullam demonstrare. & nu. seqq. vsque ad fi.*
208 *Iudicia claudicare non debent, nec actor, & reus ad imparia iudicandi sunt.*
209 *Reo potiùs fauendum quàm actori.*
210 *Actore colorante possessionem, non est reo prohibita discoloratio, nisi fortè in odium violenti spoliatoris.*
211 *Discoloratio tunc signanter permissa est reo, cum de iure communi fundatam habet intentionem.*
212 *Vel quando agenti obstat iuris præsumptio.*
213 *Discoloratio quando est reo prohibita, intelligitur tantùm respectu eorum, quæ post spolium successerunt, non verò eorum, quæ præcesserunt.*
214 *Discoloratio indistinctè permissa est quotiens vnà cum titulo discoloratur possessio.*
215 *Discoloratio iudicis officio semper est permissa.*
216 *C. in literis. de resti. spol. in quib. terminis procedat in materia discolorationis prohibita, declaratur.*
217 *Et Consilium Castr. 253. nu. 4.*
218 *Guid. PP. decis. 85. nu. 2.*
219 *Oldrad. consi. 227.*
220 *Cacher. decis. 116.*
221 *Nat. consil. 411.*
222 *Dec. consi. 200.*
223 *Capic. decis. 77. atque.*
224 *Put. decis. 99. in prima par. & 76. eo. li. atq. 293. in 3. quibus omnibus, & singulis contra Ducalem Cameram in præsenti causa allegatis, tutissima accomodantur responsiones.*

Pro eodem Sereniſſimo D. Duce Alexandro in eadem materia.

EPITHOME.

Post redditum præcedens responsum, binas preces obtulit Illustriss. D. Alexander Pallauicinus Serenis. Duci Alexandro, & rescripta impetrauit sub forma, de qua fiet in sequenti mentio. Quibus coram Excelso Consilio exhibitis, & factis nonnullis actis legitimationem personarum concernentibus, fuit lis contestata, cum protestatione actoris, de non cumulando petitoriũ, cum possessorio, & rei contradictione; statutoq. partibus termino ad probandum, Procurator Ducalis Cameræ reus conuentus plures dedit positiones, etiam concernentes iura petitorij; Sed opposuit actor earum admissioni, protestando denuo de non cumulando, & cum diù inter partes tam oretenus, quàm in scriptis disceptatum fuisset, motiua Excelsum Consilium actori exhibuit, quibus plures insignes Iureconsulti eius Aduocati respondere conati sunt.

Demum idem Consilium responsiones prædictas Ducalis Cameræ Procuratori, dubiorũ loco, tradidit. His ergo diligenter examinatis, & perpensis, quamuis accuratæ, & erudita mihi visæ sit, in eam tum veni sententiã, vt positiones omnino admitti deberent, non obstan. in oppositum

adductis superindeque subsequens responsum edidi, pro quo Excelsum Consilium tandem interlocutoriam tulit, positiones ipsas admittendo, saluo iure impertinentium, in forma.

Summarium autem totius responsi colligi potest in initio, vbi quatuor principales articuli discutiendi proponuntur.

RESPONSVM II.

Rofitentur famosi Aduocati Illustrifs. D. Alexandri Pallauicini in responsione Motiuorum Perilluft. Consilij Ducalis super admissione positionũ Serenifs. D. D. Ducis nostri excitatorum, adeo plenè, ac diligenter rescribere, vt totius causæ controuersia hoc vno labore dirimatur; & re vera abundè, ingenioseq́. scripserunt; quorũ alle-
1 gationes dubiorum loco nobis exhibētur; † sed quia veritas disceptantiũ subtilitatibus non offuscatur, quin potius exagitata magis splẽdescit in lucem c. graue. 35. q. 9. Alex. conf. 51. nu. 2. in 4. Idcirco licèt in hac grauissima causa responsum pro ipsa veritate dieb. proximè elapsis dederim, in quo merita ipsius ita pleno calamo dilucidasse existimem, vt nunc facilè sit solutionẽ exinde oĩum exaduersò obiectorũ petere, Nihilominus nè muneri aduocationis Serenifs. D. Ducis mihi iniuncto defecisse, aut nouũ laborẽ detractasse videar, cuncta quæ pro Illustrifs. D. Alexandro in mediũ adducuntur refellere constitui, non quidem ostiatim, ac singulatim, qm̃ permulta dicta sunt, quæ nulla egent responsione, prout Amplissimum Consilium facillimè potuit animaduertere, cuius purgatissimas aures inani multiloquio obtundere fas non est, sed principaliora aduersantium fundamenta cõfutando, radicitusq́; tollẽdo, quò meliùs, apertiusq́;
2 que pateat vndiq. veritas, † cui locus semper esse debet l. pen. §. mulier de probat. cuiq́. oĩa cedere debẽt c. veritate. 8. dist. Et pro faciliori dicendorũ intelligẽtia, ac retentione, subiectæ materiæ molẽ ad quatuor principales quæstiones pstringo. In quarũ prima de iurisdictione Perillust. & Amplissimi Ducalis Consilij in pñti causa tractãdum est, an scilicet positiones Serenifs. D. Ducis petitoriũ concernentes admittere valeat? Quod D. Aduersantes negant, nos autem constãter affirmamus. In secũda, vtrùm easdem teneatur admittere? qđ illi pariter inficias eunt, præsupponẽtes merũ agi possessorium, nos verò cõtra, tuẽdo mixtũ omnino esse cũ petitorio, & quidẽ inseparabiliter. In tertia si merũ foret possessoriũ (quod proculdubio coloratũ, & iustificatũ titulo aliquo esse deberet, vt in citato respõso meo, in tertio principali articulo pbaui, & Dñi ex aduersò Patrocinãtes indubiè admittunt) an tituli, & iura pro Illustrifs. D. Alexandro producta sufficiãt, ita vt asserta eius possessio colorata, & iustificata dici queat? In quarta, & vltima, si colorata, & iustificata dici posset, an Serenifs. D. positiones essẽt nihilominus admittẽdę ad eius possessionẽ iustificandã, seu colorandã, vel assertam actoris impugnandam, aut discolorandam?

Ad primam igitur redeũdo, quoniam D. Aduocati prædicti in hoc puncto vim maximam faciunt, quasi basi totius ædificij sui, tantùm abesse dico, quòd Excelsum istud Consilium iurisdictione careat in admittendis positionibus Serenifs. D. Ducis petitorium respicientibus, vt nedum facultate Magistratus ordinaria, sed etiam delegata, tã in genere, quàm in specie possit admittere; De ordinaria non dubitandum stante Constitutionũ tam antiquarum, quàm modernarum forma, tribuente iurisdictionem eidem Cõsilio in omnibus causis feudalibus, vel iurisdictionẽ, aut alia regalia tangẽtib. qualis ista est.

De delegata in genere cõstat ex generali cõmissione omnium causarum per quoscunq. mouendarũ super Castris, bonis, & iuribus, de quibus agitur, emanata tempore quo Serenifs. D. Dux prædicta omnia vti ad Cameram suã Ducalem deuoluta, appræhendi, & incontinenti sequestrari iussit; de qua delegatione in actis apparẽt; nec nõ & de proclamate illius virtute ab eodem Excelso Consilio publicato; de quibus in dicto nostro responso plenè tractauimus. nu. 66. vsque ad nu. 74. ostendendo Principem potuisse, voluisseq́. quòd de iuribus petitorij in dictis omnibus, & singulis causis mouendis dictũ eius Consilium cognoscere posset.

Et licèt in vtraq. iurisdictione regulare sit,
3 vt causa possessoria præcedat, & cũ petitorio nõ cumuletur, per iura vulg. Attamẽ speciale est in hoc supremo Magistratu, vt in omnibus causis coram se pendentibus, sola facti veritate inspecta procedat, & iudicet, vt in cap. 23. earundem Constitutionum; quod & in antiquis erat dispositum in vers. Procedet autem. sub rubr. de Cõsilio Iustitiæ. necnon & in decreto Maioris Magistratus, ac Constitutione Clem. septimi superinde edita vsque de anno 1526. hic vigente.
4 Vltra quòd eandem haberet facultatem iure communi inspecto, Tum quia Principis personam repræsentat, vt in vtraq. constitutione dispositum habemus, Dec. cõsi. 200. in fin. Crauer. conf. 198. nu. 7 vers. considero, Afflic. decis. 120. in fi. Gram. decis. 19. nu. 13. Guid. Pap. decis. 32. per to. Becc. consil. 47. nu. 15. & consi. 52. nu. 89. Tum quia fiscalis causa agitur, quæ idem habet priuilegium, vt in dicto meo responso num. 91.
5 Qua stante facultate, potest Iudex, si vult, vtrunque iudicium cumulare, simulque terminare, prout in dicto responso * ex cõmunibus quamplurium grauissimorum authorum sententijs firmauimus

maximus à nu. 86. vsque ad nu. 90. & eleganter quoque prosequitur idem Amplissimum Consilium in motiuis prædictis, vers. Cum igitur per dictum rescriptum. & vers. seq.

Et his non obstat, quod in oppositum dicitur de appræhensione possessionis prædictæ facta per Serenifs. D. Ducem, quæ ligat manus inferiorum, ita vt non possint vlterius in causis vtsupra mouẽdis se intromittere absq. expressa delegatione; cum præsertim protestatus fuerit appræhendere citra præiudiciũ cuiuscũq. tertij, & sic vti Iudex videatur actũ fecisse, & iurisdictio-
6 nem præuenisse, † quo casu inferior manum apponere non potest ex Inno. in c. inter dilectos, nu. 4. de excess. prœla. Bal. in l. vt proponis i. nu. 12. C. quomodo & qñ Iud. cũ cæteris adductis.

Nam primò respondetur, quòd si delegatione opus fuisset, iã interuenit vt supra; & cũ specifica quidem expressione causarum interesse Ducalis Cameræ tangentium; adeo quòd dubitari non potest, quin hæc quoq. compræhendatur.

7 Secundò negatur Serenifs. D. Ducem ex appræhensione prædicta iurisdictionem aliquam Magistratuum suorum suspendisse, aut abstulisse; Principaliter enim pro suo iure, & interesse tenutam illã habere voluit, & propria authoritate capere; quia cum Inuestitorum finita esset linea, & cũ sua ciuili possessione naturalis vnita fuisset, tenutam quoq. eo modo intrare de iure poterat, prout irrefragabiliter in dicto nostro responso probatũ extitit à nu. 11. vsq. ad nu. 39. Secundariò verò nè quispiam pp hoc damnum aliquod indebitè pati posset, protestationem in actu appræhensionis emitti voluit, vt absque cuiuscunq. tertij præiudicio facta intelligeretur; & quod magis est, eandẽ tenutã statim apud Quæstores suos, prout in sequestro stare, & pmanere mandauit, donec de iuribus omniũ in dictis bonis, & iuribus prætendentium, cognitum fuisset, & decisum per dictũ suũ Excelsum Cõsiliũ. Ex ista igitur tenuta, ac protestatione, & sequestratione per Serenifs. D. Ducem spontè facta, non video quomodo vti Iudex processerit; cum & cuilibet priuato propria authoritate legitimè ingredienti, omnia, & singula prædicta liceant, absq. vlla iuris, vel facti repugnantia, vt ad sensum cuiq. patet; Contraria autem loquuntur in Papa, aut alio superiore, q nullũ interesse vti priuatus habẽs, iurisdictionẽ per se, vel per delegatũ suũ exercet in causarũ cognitione, vel beneficiorũ collatione, quæ sunt longè diuersa, diuer-
8 samq. habent rationem; Quãdo enim Summus Pontifex alicui beneficio manum admouet, ex quo cũ omnibus ordinarijs collatoribus cõcurrit, vti beneficiorũ omnium Dñs, c. 2. de preben. in 6. Clem. 1. in fin. vt li. pen. Put. decis. 48. nu.
9 7. 8. lib. 3. ordinarium dicitur peruenire; † & cũ duo insolidum iurisdictionem habent, præuentioni locus est l. 1. de offi. Cõsul. l. cum quædam puella. de iurisd. om. iud. c. pen. de fo. compet. &
10 in proposito tradit Rom. cõs. 335. nu. 8. † Nimirum cessante hac ratione, videmus collationem inferioris tenere, etiã de beneficio cui superior manum appostuit, c. cum in cunctis §. fi. & ibi gl. fi. & Doct. de elect. vbi prouisio fit per capitulũ de beneficio, de quo Eps se priùs intromisit nõ
11 seruatis seruandis. † Et quò ad causarum cognitionem, si Papa, aut alius superior reuocat ad se aliquam causam expresfè, vel tacitè, incipiendo cognoscere, delegandoue alteri, priuat ordinarium illa iurisdictione, ex quo ipse facit ea quæ sunt iurisdictionis, videlicet, reuocando, cognoscendo, vel delegando, Mandos. in tract. cõmiss. commiss. 6. in ver. Auocamus, meritò nõ potest ampliùs in ea ordinarius se intromittere l. iudicium soluitur. cum not. ff. de iud. c. vt nostrũ, vbi Franc. nu. 3. 4. 5. 6. in fi. & seq. de appell. benè declarat Bal. in c. ad hoc. col. 4. vers. ex præmissis ergo de pac. iur. fir. si autem aliũ actum faciat, qui ad iurisdictionem non pertineat, nulli dubium, quòd inferiorem iurisdictione sua non priuat. Quapropter cũ in casu nostro Serenifs. D. Dux capiẽdo tenutam pro suo iure & interesse, protestando, & deponendo, nullum actum iurisdictionalẽ fecerit, sed iure priuati vsus fuerit, quo quilibet alius directus feudorũ Dñs vti potuisset in casu deuolutionis, neutiquàm ordinarios
12 Iudices suos iurisdictione priuauit. † Possumus namq. ac debemus illum dupliciter cõsiderare, & tanquam diuersum à se ipso, & quòd sit vnus; velut duo, qui habet in se imaginem, siue idolũ, quo repræsentat alium; vt verbis vtar Bal. in d.
13 c. ad hoc. col. 5. vers. pone quòd Eps † ideo actus ab eo gestus tanquam vno non debet alteri adscribi, & est optimus tex. in l. Tutorem. C. de his quibus, vt Indi. vbi Bart. in summario, & cæteri
14 notant, † quòd quando plura iura cõcurrunt in personam vnius, perinde est ac si concurrerẽt in personis diuersorũ, & quod ab eo fit, vt ab vna persona, nõ operatur vt ab altera; & in ipsomet Principe sæpè dispositum est, vt quædam agat vti Princeps, & publicam personã gerens, quæ-
15 dã vti priuatus, † & separata quoq. patrimonia habeat, l. apud Iulianum §. cõstat de leg. 1. Alex. cõs. 6. nu. 5, lib. 4. Peregr. de Iur. fis. c. 1. nu. 6. 7. 8. cum cõcord. Firma ergò stetit ordinaria iurisdictio Excelsi Cõsilij ĩ cognoscẽdo oẽs causas feudales, etiã Principis, seu Fisci, aut Cameræ suæ, nõ obstante appræhensione pdicta eius nomine facta ob lineam Feudatariorũ finitam, cæterisq. subsecutis; Sed ideò magis firma & inconcussa, ex subsecuta delegatione generali de qua sup.

Vlterius opponebant Domini Consulentes antedicti, Consilium nõn habere iurisdictionẽ in causis Principis, & propterea in generali facultate prædicta hanc causam non contineri.

Sed patet responsio ex tenore ipsarum Cōstitutionum, antiquæ scilicet in dicta rubr. de Consilio iustitiæ, vers. Consilium cognoscet, & nouæ
16 cap. 11. † quibus in indiuiduò iurisdictio illi conceditur in talibus causis inter Principem, & Feudatarios suos; potest enim se submittere iurisdictioni suorum Magistratuum est receptum. de iurisdict. omn. iud.

Dicebant quoque per vltimum rescriptū Celsitud. suæ ad præces D. Alexandri sublatā fuisse huiusmodi facultatem, quia cum in primo expræssim clausula prædicta (sola facti &c.) apposita fuisset, supplicatum fuit secundo loco, vt sinè ea cōmitteretur causa; & sublato priori rescripto, emanauit secundum finè illa. Propterea colligi videtur mens Principis, vt Iudex delegatus tali facultate vti non possit, ea scilicet ratione, quod rescripta s m præces interpraetari debēt.

At hic pro responsione attendendū, quòd non petijt supplicans, vt Excelso Consilio delegato adimeretur facultas procedendi, sola facti &c. sed tantummodo quòd per rescriptum non daretur, prout data fuerat; Vndè circunscripto prędicto rescripto, noua causæ cōmissio emanauit, per quam nec data, nec adempta fuit dicta fa-
17 cultas. † Ideo in dispositione iuris primæua remansit, l. si cum dotem. solur. matrim. l. commodissimè de lib. & posthum. qua inspecta, Consiliū Perill. illā habebat, vt supra, ergò & nūc haber.
18 Tātò magis quia delegata fuit Magistratui sub nomine Magistratus causa, quam prius cognoscere poterat, quo casu eadem debet facultate, & authoritate cognosci, & terminari, qua finè delegatione potuisset, quia est simplex iurisdictionis excitatio. c. licèt in corrigēdis, vbi Abb.
* nu. 2. † & cæteri omnes not. de offi. ordi. Doct. in l. more. de iurisd. om. iud. & in l. 1. §. si quis simpliciter de uerb. obl. Menoch. latè in tract. præsump. lib. 1. præsump. 10. nu. 23. 24.

Et licèt secus dici soleat, quando iurisdictio ordinaria ex forma rescripti venit alterata, vt Domini Consulentes exaduersò considerant, & refert Menoch. vbi suprà. Attamen in nostra specie non fuit re vera alterata, quicquid illi subtilizando dicant, cum mandatum fuerit iustitiam fieri, & nil aliud; quantumuis enim contineat rescriptum remotionem suspectorum, celerem expeditionem, prouisionem de alimentis, & impensis litis; hæc tamen omnia iuri sunt consona, & absque specifica expressione præ-
20 stare tenebatur Excelsum Consilium. † vltra quòd sequens etiam clausula (prout iuris fuerit) cuncta praecedentia ad terminos iuris restringit, ideo cessat alteratio prædicta Abb. in d. cap. licèt. nume. 3. quem sequuntur omnes.
21 † Eapropter duplicem nunc dicitur habere iurisdictionem, ordinariam scilicet, & delega-
* tam, Felin. ex communi* in cap. cum ex officij, col. 7. & 8. vers. 1. conclusio cum seq. & vers. nihilominus omissis istis. de præscrip. post Innoc.
22 ibi num. 3. & alios; † & potest quam voluerit eligere, sed non cogitur Abb. in eo. c. cum ex officij. nu. 18. vsque 26. & num. 31. Feli. in 2. concl.
23 † Imò potest in vna parte iudicij ordinaria vti, & in alia delegata, vt per Abb. vbi supra, qui articulum ad partes examinat, & contrariæ opinionis, cuius fuit Butr. fundamēta omnia tollit. Idcirco benè loquitur Galiaul. d. §. si quis simpliciter num. 22. de verb. oblig. inquiens huiusmodi Iudicem habere iurisdictionem habentē qualitatem iurisdictionis ordinarię, & delegatę.
24 Nec nocet, Consilium se nominasse iudicem delegatum, propterea q; ordinaria iurisdictione vti noluisse, per ea quæ scribit Abb. in d. c. cum ex officij, num. 32. Felin. num. 32. vers. limita. 1. & Menoch. post alios relatos d. lib. 2. pręsump. 17. in princip. Nam vltra quòd veriùs est acta demonstrare, quòd aliquando vti Iudex delegatus, & aliquandò & sæpiùs vti simplex Consilium processit, & quòd vbi se delegatum dixit, nomen quoque Magistratus simul expręssit, dico etiam contraria loqui quando dubia est voluntas Iudicis post iudicium finitum, quod nullum est, si vna via processit, validum autem si altera; nos autem in terminis longè diuersis versamur, quia iudicium pendet, & potest Iudex adhuc declarare, ac etiam variare, & iudicium sustinetur, vt supra.
25 Minùs officit allegata nullitas iudicij ex eo quòd se delegatum, vt supra, quandoq; dixit, ex Feli. in d. c. cum ex officij num. 25. Vant. de nullit. in tit. de nulli. sen. ex defect. iuris. nu. 170. & Rim. iun. cons. 615. nu. 1. cum seqq. nam id procedit vbi nulla subest delegatio, & tamen Iudex se facit delegatum; nos autem delegationē habemus excitatiuam, cuius virtute potest Iudex vtraque facultate procedere, ergo diuersum.
26 Non etiam procedit illa distinctio per Feli. relata in d. c. licèt, num. 4. inter vnam causam, & plures delegatas, quam ipsemet Felin. rectè ibi
27 impugnat. † Nec saluari potest ex dictis Rimi. vbi proximè num. 89. qui decipitur in considerando præiudicium alterius iudicis ordinarij se parati à delegato, cum re ipsa in themate per Feli. proposito (qui est casus noster) idem sit ordinarius, ac delegatus, & ob id propter delegationem causarum nullius iurisdictioni detrahitur, & propterea benè considerat Felin. quòd in tali delegatione exprimitur tantùm quod tacitè inerat, & pręsupponit, quòd causæ erant inter priùs Iudici ipsi subditos.
28 Quòd si in aliquo alterata iurisdictio dici posset in casu nostro (quod semper negatur) id tantùm respiceret processum, non decisoria; & sic pcedere posset Consiliū Excelsū vti delegatus, & vti ordinarius iudicare, vt in terminis tradit Crot.

Crot.in repet.d.§. si quis simpliciter. nume.24. vers. tertiò fallit,& Galia.nu.23. & ita iudicauit Rot. apud Veral.decis.60.in 1.par.& probat Menoch.d.præsumpt.16.nu.24. Et per consequens vigore facultatis antedictæ iudicare posset tàm super petitorio, quàm super possessorio.

29 Sed accedat ex abundanti,quòd vbi simplex quoq. delegata iurisdictio locũ habere posset, adhuc tamen ex mẽte delegantis censeretur cõmissa causa Cõsilio suo cognoscenda cũ eadem facultate,qua alias solet cognoscere, vt ĩ dossissimis motiuis dicebatur in vers. quòd si etiã; ex traditis per Menoch.in cons.180.nu.6.qui inter cæteros allegat Dec.in terminis cõs.11. col.vlt. vers.& ad prædictorum omnium; cui fundamẽto nullum video concludens responsum dari.

Nam dum primò dicitur nõ procedere in casu nostro, in quo Princeps in vltimo rescripto abstulit facultatem procedendi (sola facti veritate inspecta) iã fuit aptè replicatum,quòd hoc nec cõcessum, nec quidem petitum fuit; sed offendiculum prioris rescripti tantùm sublatum, non verò Constitutionùm Ducalium, Decreti Maioris Magistratus, aut iuris communis,& sic remansit casus omissus.

30 Minùs obstat,quòd rescriptum redderetur superfluum,si dictam facultatẽ non tolleret,quod esse non debet Feli.in c.1. nu.4.de rescrip.quoniam respondetur ex eodẽ Feli.in sequentibus, in vers. declara duobus modis superfluitatẽ potiùs tollerari,

31 † quàm quòd alicui prẹiudiciũ inferatur,aut ius quæsitũ tollatur. In nostra enim specie adimeretur iurisdictio Excelsi Consilij, quam iure communi,atq. municipali habebat,

32 vt supra.† Item euitandam tamen esse in rescriptis correctionem iuris communis subdit ibidem Feli. in vers.2.declara, quod & alij passim docent in c.dilecta.& cap. ad sedes.eo.tit.in l.si quando.C.de inoffi.testa.Dec.latè de vtraq.declaratione in cõs.209.nu.5.6. Nat.consi.39.nu.

33 2.† Sed tertia quoq. responsio tuta patet, quòd rescriptũ non conuenit interprætari, vt plùs rescribens cõcedat,quàm petiũ fuerit. Simon de Præt.in consi.100. nu.43. At non fuit petita reuocatio facultatis Excelsi Consilij primitùs cõpetentis,sed tantùm clausulã in priori rescripto appositam amoueri,vt dictum,est,igitur &c.

34 Pariter nõ obstat, quòd verba rescripti dubia interprẹtari debeãt vt intẽtioni,& vtilitati supplicantis deseruiant,Cassad.decis.6.nu.4.de rescrip.quia negatur dubietas in casu nr̃o, in quo rescriptũ habemus clarissimis verbis cõceptum,

35 Insuper non officit, quòd à prosecutis verba rescripti,sicut & libelli declarationem recipiant ex.Paris.consil.112.num.55.in 1.Rol.consi.79. nu.37.in 1.& Menoch. se ipsum in hoc citãte in 1.remed.recuper.nu.177. quia æquiparatio ista locum habere non potest;diuersa namq. militat ratio,ex quo supplicans non potest mentẽ Principis rescribentis per suos actus subsequẽtes in-

36 terprætari, † & declarare, quod ad ipsum solum rescribentem pertinet.cap.inter alia de sent.ex-comm.l.ex facto,vbi Doct. de vulg. & pup.& l. Neratius,vbi Dec.& Cagno. de reg.iur. † in libello autem benè conuenit, vt se ipsum libellãs declaret l.si quis intentione ambigua.de iud.ma lè ergo de vno ad alium arguit D. Meno.

Cæterùm si prosecuta etiam attenderemus, idem foret iudicandum, quãdoquidẽ Illustriss. D. Alexãdri procurator petitorium simplex intentauit, aut saltem cum possessorio cumulauit, vt infra luce clariùs ostendemus in libelli ipsius

38 interprætatione; † & licèt viri satui esse concludat Menoch.d.nu.177.taliter libellum concipere, rationabili tamẽ forsan de causa motus fuit, qui hunc formauit; & quicquid sit,ipse viderit.

39 Nec etiam obstat,quòd potiùs inspici debeat qualitas delegantis,quàm delegati,ex quo delegatus vice, & authoritate delegantis fungitur,l. soler de iurisd.om. iud.l.1.§. qui mãdatam cum concord. de offi.eius, quia retorqueri potest argumentũ,ex quo Princeps ipse facultatem multò magis habet procedẽdi sola facti veritate inspecta, vt per Menoc.eo.cons.180.nu.5. Bursat. cons.129.nu.15. & cumulandi petitorij cũ possessorio, vel possessorium ipsum supprimendi, vt in præcitato meo responso plenè dixi,à num. 66. vsque ad 69. Vndè & eius delegato idem permissum esse debet, cuius personam repræsentat,Grat.consi.17.nu.4.lib.2. Dec.d.consi.200. in fi.Crauet.d.consil. 198.nu.7. cum cæteris supra relatis,dum facultatem Amplissimi Consilij iure cõmuni inspecto, attigimus; & de his qui responsionem huiusmodi in medium attulere dici potest vulgatum carmen,

* * Incidit in Scilã cupiens vitare Charibdim.

40 Et quamuis vtrunque scopulum euadere conentur,& allegent rescriptum Principis demandans petitorium,& possessorium, intelligi tamẽ debere, vt priùs in possessorio iudicet delegatus, quàm in petitorio, nẽ superflua reddatur commissio possessorij,vt supra tetigimus,Bursa. consi.234.num.75.76.& Cephal.consi.238.nu. 31. & seqq. qui in eadem facti specie consuluerunt,non tamen effugiunt.

41 Quoniam vltra iam dicta replicatur, id speciali ratione processisse; quia rescriptum Cæsareum iubebat relationem suo tempore cum voto transmitti, per quod ordo iuris cõmunis seruandus videbatur,vt priùs de possessorio quàm de petitorio ageretur, prout ibidem considerat Burs.nu.76.77.nẽ verba illa (suo tempore) frustratoria redderẽtur;Prẹterea Burs.& Cephal.loquuntur inspectis meris finibus iuris cõis, non autem inspecta facultate prædicta procedendi sola facti veritate inspecta,de qua nos tractam⁹;

merito idem Bursa. in alio simili rescripto totũ oppositum concludit, stante tali facultate, videlicet dicto conſ. 129.nu.9.10.11.15.17. cũ seqq. & nu.45.46.47. quo loci ad obiectum etiam superfluitatis commissionis possessorij respondet; ad eum sufficiat remissio. Nec negant Menoch. & Cephal. in oppositum adducti delegatũ illum habuisse iurisdictionem in petitorio, imò fatentur, quòd poterat ad vtroque simul cognoscere, sed quòd in possessorio priùs iudicare, seu referre debebat; ppea cum nunc tractemus de sola facultate cognoscẽdi de ipso petitorio, deseruiunt potiùs intentioni nſæ, quàm cõtradicãt.

Nec refragatur deniq. quòd prædicta locum habere possint quando inter subditos causa verteretur, secùs verò qñ ipsemet Princeps absque citatione aliquẽ spoliauit, quia tunc non potest committere causam cum facultate cumulandi, sed tenetur restituere, & in eo ita locũ habet regula spoliatus ante omnia &c. sicut & in priuatis, vt voluit Bursat. conſ. 200.nu.131.& seq.& fusiùs Menoc.cõſ.301.nu.45. cũ pluribus seqq.

Nam multiplex accomodatur respõsio, quarum prima erit negando assumptum; quia imò veriùs est Principem posse indistinctè ordinem causæ ad causam tollere cum sit iuris tantùm positiui, per ea quæ in meo responso deduxi. num. 66. cum tribus seqq. & nullam video responsionem dari. Quin potiùs ipse in hoc priuilegiatus est, vt qui sinè citatione ab eo deijcitur restitutionem non obtineat, nisi de bono iure in proprietate doceat, quoniã iusta causa motus semper præsumitur, & eius factum nõ spoliatio, sed iuris executio censetur: præsertim quando sciẽter, ex proposito, deliberateq́. processit ex latè congestis à me in eo. respõso. nu.84 & seq. quo loci inter cæteros ipsummet Bursat. allegaui in consi. 461. nostram hanc opin. eggregiè tuẽtem sub distinctione, quæ nobis deseruit, & dissidentes hac in re conciliat sentẽtias, & D. Busanum quoque retuli, qui nostram probauit sententiã, licèt contrarium nunc tenere videatur.

43 Sed & secundò, qui contrariũ tenent loquuntur in materia indifferenti, in qua nulla præsupponitur subesse causa iusta, & rationabilis per legem approbata, vt Menoch. in oppositum adductus in 8. rem. recuper. q.2. benè declarat nu. 65.66.67. secus enim dicendum quãdo licitum aliàs ei est tenutam accipere detentore nõ citato, vt per eum; sicuti in casu nostro dãt iura ipsi Principi facultatem ingrediendi propria authoritate linea feudarariorum finita, virtute ciuilis, & naturalis possessionis quam habet, vt infinitis propemodum authoritatibus, rationibusq́ue, * & communibus sententijs in sæpedicto responso probauimus à nu. 11. vsque ad 39.

44 Item & tertiò, non potest contraria sententia locum habere vbicunque, qui priùs tenebat, nõ fuit absolutè spoliatus, sed reseruato omni iure suo res fuit statim sequestrata ad effectũ relaxãdi cui de iure, vt in themate nſo; cessat enìm eò tunc remediũ restitutoriũ, quamuis alio iudicio etiam possessorio agere possit. l. interesse. cũ not. de acqui. poſſ. cum alijs per me adductis vbi supra nu.40. vsq. ad 58. Nimirum potuit Princeps mandare vt de petitorio, & possessorio simul cognosceretur, & si de causa propria ageretur.

45 Dum autem opponunt aliqui ex Aduocatis prædictis iudicium hoc non coram Iudicibus Sereniſs. D. Ducis, sed coram paribus curiæ agendum fuisse, respondeant velim cur ad eius Celsitudinem accesserint pro speciali causæ cõmissione impetranda? & pro vlteriori solutione huiuscæ dubitationis legant, Rol. consil. 89. nu. 19. lib. 2. Sylua. conſ. 64. nu. 23. Brun. conſ. 45. nu. 8.

46 Hactenus de iurisdictione ordinaria, & dele-
gata in genere; nunc de delegata in specie per-
tractandũ. Ideo dicimus, quòd ipsamet cõmissio
causæ Illustriſs. D. Alexãdri eandẽ tribuit iuris-
dictionẽ Perilluſt. Consilio de vtraq. causa co-
gnoscendi, cũ sit simplex, & in forma cõi. c. 1. de
sequestr. poſs. & fruc. & ibi bona glo. in verb. in-
distinctè & Doct. omnes tradunt, maximè Abb.
nu. 6. gl. in c. pastoralis. in ver. requisitus. de cau-
sa poſſ. & propr. & in c. fi. in ver. super proprieta-
te de iud. & vtrobiq. scrib. Card. in clem. 1. in 1.
opposit. de cau. poſſ. & propr. Bal. in l. 3. nu. 1. C.
si à non comp. iud. & in Margarita, in verſ. causa
si simpliciter, Afflict. deciſ. 239. nu. 4. ad fi. Franc.
Mar. deciſ. 67. nu. 4. par. 1. Contar. in rep. l. 1. q.
47 13. nu. 115. † Sunt enim rescripta latè interpretã
da quò ad virtutẽ cõpræhensiuã Innoc. & Abb.
in c. epi in fi. de re. eccle. non alie. Feli. in rubr. de
rescrip. nu. 5. verſ. ad rationem in contrariũ, &
in c. super literis. post num. 20. eo. tit. Rom. conſ.
345 num. 15. 16. Franc. Mar. d. deciſ. 67. nu. 1. &
48 deciſ. seq. nu. 2. † Et absonum est, quòd diuersi
sint iudices q de possessorio, & petitorio cogno-
scant, quia idem esse debet, siue ordinarius sit, si-
ue delegatus, l. nulli. in fi. & ibi gl. & scrib. C. de
iud. c. 1. & 2. cum materia de cau. poſſ. & propr.
gl. in d. c. 1. de sequestr. possesſ. & fruct. nisi actor,
& reus sint diuersi fori, vt in d. c. fi. vbi glo. & cæ
49 teri ita limitant, de ind. † Adeo quòd senserint
per multi taxatiuã dictionem requiri in rescri-
pto, si possessorium solùm, vel petitorium com-
præhendere debet, vt glo. fi. in fin. in l. si de pro-
prietate. C. si à non compet. iud. & gl. in d. c. 1. in
versic. indistinctè. Bald. in Marg. loco præcitato
Marc. d. deciſ. 67. nu. 1. Contar. d. l. 1. q. 13. n. 89.
Dñi de Rot. Collectore excepto, in tit. de causa
possesſ. & propric. deciſ. 9. num. 2. ver. præterea.

50 Secundò principaliter dicitur, quòd si verba dominium denotantia aliqualiter in præcibus inserantur, vt si rem ad se pertinere præcator narrauerit, aut quid simile, quod dominium im-

portare

portare possit, tunc per subsequentem commissionem vtraque causa censetur omninò delegata, secundùm * communem sententiam de qua testatur Abb. in d. c. 1. nu. 16. post Inno. & Butr. ac Dominos de Rot. quos citat, & sequestra. poss. Marc. dicta decis. 67. nu. 1. & 20. Feli. in d. rubr. de rescrip. nu. 8. vers. hoc autem limitatur Cassad. decis. 6. per to. de rescrip. Rot. d. decis. 9. in princ. de causa poss. & proprie. Menoch. in p̄lud. tract. de recuper. nu. 13. At in nostra specie vltra possessionem qua se priuatum narrauit Illustriss. D. Alexander in suo primo supplici libello, addidit, eandem suam possessionem fuisse iustificatam pluribus titulis; Nempè Adoptione, Institutioneq. hæredis de eo facta per Illustriss. q. D. Sfortiam, cum consensu Serenis. q. D. Ducis Octauij, nec nõ & sententia super maiori parte bonorum de quibus agitur in eius fauorem lata, & sic de suo prætenso dominio mentionem fecit, supplicans propterea Serenis. D. Duci, vt de bono eius iure se informaret, offerensq. superindè probationes facere vbicunq. demandasset; quæ omnia dubio procul proprietatem tangunt, ergò non dubitandum, quin per oblationem factam, & per subsecutam commissionem, facultas data fuerit de omnibus narratis, etiam petitoriū concernentibus, cognoscendi, & iudicandi, tam ex oblatione facta, quàm

51 ex sola narratione; † Verba etenim rescripti (Audiat cognoscat) iurisdictionem tribuunt delegato cognoscēdi super omnibus in supplicatione expositis, tex. cum glos. in §. audient in auten. de defen. ciui. Rot. decis. 6. si petatur. de rescrip. in no. & decis. 9. eo. Cel. Hug. in tract. Clau. nu. 87. Abb. Bero. & alij in c. venerabilis de iud. Mādos. in trac. commiss. commis. 1. in ver. audiendus.

Tertiò, in sua subsequenti, & dependenti supplicatione committi petijt, vt sibi restitueretur amissa possessio, si iudicatum non fuerit illam sibi iustè ablatam fuisse, & superinde commissionem antedictam reportauit; Eius ergò præcatio conditionalis, & per consequens rescriptum superinde emanatum cognitionem tribuit Excelso Consilio super conditione ipsa cognoscendi, & iudicandi in primis & ante omnia; videlicet, an iustè fuerit D. Alexāder possessione priuatus nec ne? ex quo sub ea tantùm conditione sup-

52 plicans restitutionē postulauit. † Hæc ergò præcedere debet cognitio, & quidem iuditialiter, vocatisq. vocādis, prout & in omnibus alijs rescriptis conditionem aliquam habentibus seruatur glo. in Clem. p̄senti. in ver. constiterit de censi. glos. & Doct. in Clem. 1. in glos. mag. vbi Card. quæst. 13. de offi deleg. Innoc. in cap. dudùm sub num. 2. quem cæteri omnes ibi sequuntur de præsump. Oldra. consil. 227. num. 2. Alex. * ex communi in consi. 218. num. 1. lib. 2. Feli. & alij in cap. si constiterit per illum tex. de accus. & Cons. Lud. Sacc.

53 alibi sæpe. † Modo sic, cognoscere an iustè fuerit apprehensio facta per Serenis. D. Ducem, & priuatio Illustris. D. Alexandri, de necessitate fert secùm cognitionē petitorij, prout de verbis (legitimè, & canonicè) quæ idem sonant dixit Butri. & Milis. quos refert, & sequitur Contar. in d. repet. q. 13. num. 61. & satis in casu nostro id liquet, quia iustitia dictæ apprehensionis dependet ab extinctione Linearum vocatorum in Inuestituris feudalibus, ab incapacitate D. Actoris, ab effectu adoptionis, testamenti, sententiæque memoratæ, & alijs ab vtraq. parte deducendis; Nimirùm talem cognitionem demandatam necessariò fatendum est.

54 Quartò, narrauit in eiusdem præcibus iuridicum esse suspendi petitorium dùm de possessorio cognosceretur, ac etiam omnem prætensionem tertiorum comparentium, & ita fieri supplicauit, Rescriptum autem, iustitiam superinde fieri mandans, dubio procul iurisdictionem tribuit cognoscendi, an petita suspensio de iure sit vel ne? in qua cognitione includitur necessariò, quòd si iustitiæ conuenire reperierit Perill. Cōsilium suspensionem petitorij, eam admittat, sin minùs deneget, & de vtroq. cognoscat; & prout in multis casibus fieri opportet, in quibus possessorium mixtā habet causam proprietatis Contard. in rep. d. l. vnic. limit. 2. ratione mixturæ p̄

55 to. & latiùs inferiùs dicetur; † Et tantò magis ita demandatum fuit propter interesse dictorum tertiorum comparentium, qui si super petitorio audiri velint, obaudiri nō possent, glos. & Doct. in c. in literis de restit. spol. Gabr. latè in suis cō. cl. tit. de rest. spol. concl. 1. num. 45. Ergò necesse est quòd iurisdictio in petitorio tributa per rescriptum intelligatur, & quidem indistinctè, nè diuerso iure censeatur, contra l. eum qui ædes. de vsucap. eum vulg.

56 Quintò, his consonant verba rescripti (causā, seu causas expediat) vt in doctissimis motiuis considerabatur, in vers. pariter cessare videtur. etenim misteriosè dixit, causam vel causas, & non causam simpliciter; qm̄ si Perillust. Consiliū animaduerterit de poss. simplici tractandū fore, vt pars prætendit, militabunt illa verba singularis numeri, causam expediat, sin autem cumulationi locum fore, & de petitorio simul cum petitorio ex natura causæ, vel tertiorum comparentium interuentu, aut alia quauis ratione cognoscendum fore censuerit, militabunt verba pluralis numeri, causas expediat; Sic in terminis fuit in Rom. Rot. conclusum virtute clausulæ (quam vel quas) in commissione positæ, nedùm possessorij, sed etiam petitorij cognitionem fuisse demandatum, Mœd. decis. 168. aliàs 298. refert, & sequitur Contard. in d. repetit.

57 quest. 13. num. 55. † Sicut etiam ex eadem clausula delegata intelligitur causa appellationis,

abſq. eius expreſſione Rot.deciſ. vlt.de reſcript.
58 in no.nec non & cauſa principalis cum articulo grauaminis Gomes in reg. canc. de infor.reſid. q.34.nu. 4. cum alijs relatis per Papaz. in addi. ad deciſ.Rot.23.nu.3.cũ ſeqq.de reſcript.in no.

Nec difficultatem tollunt multiplices reſponſiones Dominorum exaduersò ſcribentiũ, imò potiùs augent; Nam quòd de pluribus cauſis poſſeſſorijs intelligi debeant, cum de vna tantùm reintegratoria in præcibus facta fuerit mentio, abſonum eſt, & diuinatorium.

59 Quòd ex narratis in præcibus, quæ dominiũ important, vt verbum, pertinere, non inducatur cõmiſſio cauſæ in petitorio ex traditis per Alex. conſi.98.nu.5.in 5.falſum eſt, quia imò vtrunq. commiſſum fuiſſe, petitorium ſcilicet, & poſſeſſorium defendit ibi Alexan. quamuis prima facie ſolum petitorium demandatum fuiſſe videri poterat, vt per eum, qui in hoc conuenit cum alijs ſupra relatis: Et ſi Alexander diceret id ad quod allegatur, nõ tolleret difficultatẽ verborũ pluralis numeri (cãm ſeu cauſas) & malè loqreſ.

60 Quòd cauſa poſſeſſorij, & petitorij ſit vna & eadẽ, diuiſa tantùm, & ſeparata reſpectu prioritatis, & poſterioritatis temporis, & propterea pluralis locutio non conueniat per cap. 1. cum glo. indiſtinctè vbi Abb. & cæt. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. retorqueri poteſt, quia ſi vna eſt, & eadem, ergò vna commiſſa, ambæ cõmiſſæ; & hoc eſt, quod nos ſupra diximus in prima conſideratione horum reſcriptorum. Sed re ipſa diuerſis reſpectibus poſſunt cauſæ ſeparatę nuncupari, quia diuerſæ ſunt inſtantiæ, & diuerſæ actiones, quamuis non contrariæ, Menoch. de recuper. remed.15.nu. 252. & conſi.180.num.10.& diuerſitas ex eo etiã arguitur, quòd Iudex cauſę præparatoriæ dr Iudex cauſæ præparatæ Doct. in rubr. C. de eden. & in rubt. extra de iud. Menoch. de arbi. iud.c.371. nu. 7. 8. pręparatũ nãq. à præparatorio differt, vt cunctis obuium eſt.

Quòd referri poſſint ad articulũ, vtrùm Princeps iuſtè ingreſſus fuerit propria authoritate ob lineam finitam, vt in præcibus petitum fuit, fateor, ſed hic articulus petitorium reſpicit, vt ſupra dictum eſt, Nimirùm manifeſtè retorquetur iſta reſponſio.

Quòd verba prædicta pluralis numeri referri poſſint ad diuerſitatem bonorum, allodialium ſcilicet, & feudalium, vt in ſpecie conſiderat D. Menoch. in ſuis reſponſionibus, locum habere non poteſt, tùm quia vnico iudicio reſtitutorio peti oĩa potuiſſent, tùm quia nulla bona allodialia Sereniſs. D. nomine capta, & ſequeſtrata fuere, vt ex Inſtrumẽto apphẽſionis, & ex actis liqt.

Quòd ad cauſas per tertios mouendas referri poſſint, vt ipſemet aſſerit, fateor, ſed hoc importat cõmiſſionẽ cauſę in petitorio, ex quo tertij petitoriũ, inuitis collitigãtib. mouere poſſũt, vt prædiximus, & ſic iſtud etiam reflectitur.

61 Sextò & vltimò, quotiẽs cauſa poſſeſſorij expediri nõ poteſt abſq. cognitione petitorij, tũc commiſſa cauſa in ipſo poſſeſſorio, cẽſetur quoque commiſſa in petitorio, nam qui vult conſequens vult omne neceſſarium antecedens. l. 2. cum materia. ff. de iuriſdict. omn. iudic. & in terminis docet gloſ. in l. 1. C. ſi à non compet. iud. fuer. iud. Abb. in d.c.1.nu.15. verſ. hæc vera vt iudex. de ſequeſtr. poſſeſs. & fruct. Rom. conſil. 330.nu.10.11.Rub.conſ.167.nu.4.Pôt.de ſpol. lib. 2. c.5.nu.35. Verùm cauſa poſſeſſorij per Illuſtriſs. D. Alexãdrum intentati mixtum habet petitorium ex multis fundamentis per me relatis in pręallegato reſpõſo in ſecundo dubio per to. & ſignanter.num.74.vſque ad num. 86. Nec poteſt cauſa poſſeſſorij cognoſci, & terminari, niſi præuia diſcuſſione iurium ambarum partium in petitorio, vt ibi ad ſaturitatem oſtenſum fuit, & inferiùs quoque loco ſuo latiùs attingemus, ergò vtraque delegata.

Multiplici igitur iure iuriſdictionem habet in petitorio iudicio Ampliſſimum Conſilium, nempè ex facultate ſua ordinaria, quam habet ex conſtitutionibus, & decreto Maioris Magiſtratus, atque iure communi, ex delegatione primo loco in genere emanata de omnibus cauſis ſuper bonis, & iuribus iſtis mouẽdis, & demùm ex ſpecialibus reſcriptis ad præces Illuſtriſs. D. Alexã. obtẽtis, & productis in actis, ſiue ordinariã excitẽt, ſiue delegatã tribuant iuriſdictionẽ.

Et hæc omnia tendunt ad oſtendendũ, quòd poteſt Ampliſſimum Cõſilium probationes oblatas per Sereniſs. Dominum Ducem admittere, etiam cumulando vtſupra.

62 Sequitur nunc videre an debeat? Potiſſimũ aduerſantium fundamentum, qui ſtant pro negatiua, erat ſuper diſtinctione Bal. in l.3.nu.12. C. de interd. quam refert, & ſequitur Contar. in repet. l. vni. limit. 2. in princ. & §. 1. num. 33. C. ſi de mom. poſs. qui in effectu voluit quędam eſſe poſſeſſoria, quę ſola tẽporis à iure requiſiti poſſeſſione fundantur, quædam quæ ex proprietate corroborantur, quædã quæ fundantur mediante cauſa proprietatis, & quòd in prima ſpecie eſt omne poſſeſſorium ſimplex, quod nihil habet commune cum proprietate, In ſecũda eſt omne poſſeſſorium, quod mixtã habet cauſam proprietatis ex accidẽti, & occaſionaliter, ac pro coloranda tantùm ipſa poſſeſſione, ſeu adminiculanda, non verò principaliter & à natura, ſed
63 tamen regulatur ad inſtar meri poſſeſſorij, † In tertia eſt omne poſſeſſoriũ à natura, quod proprietate fundatur, & adeò mixtũ eſt natura ſua, vt plena dominij probatione indigeat, ſinè qua conſiſtere non poteſt, & ſola coloratio non ſufficit (qua in re decipitur Ponta. de ſpol. lib. 2. c.
64 16. in princ. † ac etiam Bero. q.4. nu.5.6. tenentes

tes colorationem sufficere.)Et circa hãc tertiam speciem cõsonat doctrina eiusdem Bal. in rubr. de cau.poss.& proprie. nu.6.vbi inquit possessorium tunc sapere naturam proprietatis,quando debet esse iustificatum, & fundatum titulo,& iu re aliquo,quod non sit momentaneum, & Affl. in consti.violentias.nu.42.quos citat idem Cõ-
65 tar.d.§.7.num.11.12.13.19.& 20.† concludens vtrumq. vna sententia tunc fore decidendum, post Bal.in l.ædita,nu.87. C.de eden.quibus ad stipulatur Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.10.de aequi possess.ac Rot.decis.3.de re-
66 stit.spol.in anti. † In quo etiam casu præsupposito,quòd actor possessionem probet,non dominium,sententia pro reo ferẽda est Bal. in l.2.nu.
67 3.C.de fer. & acq. & nu. 31.† Nec potest actor petitorium istud quoquomodo suspendere.Bellam.in c.pastoralis.q.5.per illũ tex. de cau.poss. Ias.in l.2.nu.5.de iurisd.om.iud. Ponta.d.tract. de spol.lib.2.c.6.nu.51.Contar.alios citans d.§. 8.nu.9.Subdens quoque nu.10.11. sententiam latam super vno iudicio exceptionem rei iudi-
68 catæ parere super altero, † Et à tali sententia appellationẽ dari,vt in petitorio, paulò infra sub-
69 iungit. nu.18.19.†Et si in tali iudicio probationes oblatas admisserit Iudex, cum expressa declaratione,quòd ad colorandum tantùm deseruiant,in vtroq. tamen proderunt iudicio,& super eis poterit in petitorio sententia ferri,vt latè consuluit Crau.in vna Placen.iu cdns.793.

70 Atque ita in omnibus regulatur istud possessorium ad instar petitorij,& quidem iure meritò,quia petitorium absorbet possessorium. cap. cum dilectus.& c.cũ ecclesia sutrina.de ca.poss.

Punctus est igitur,quia conuenimus in distinctione memorata, nũ possessorinm per Illustrissimum dominum Alexãdrum intentatum sit in secunda specie,vt Aduersantes profitentur, vel
71 potiùs in tertia, vt nos asserimus? † & sanè in tertia connumerandum est, ex quo de Iurisdictione,Regalibus,ac cæteris rebus agitur,ad solum Principẽ spectantibus, & ad quos Princeps ipse suo diplomate concesserit, quæquè aliter quàm eius authoritate,& dispẽsatione possideri nequeunt,cũ sint iuris publici,& à facto,& consensu priuatorum minimè pendeant, vt per Cõtar.latè ea.limi.2.§.7.nu.1.2.6.7.& 41.cum cõcord.ab eo citatis; & ego latiùs dixi in dicto responso in 3.artic.princ.in 7. fundamẽto sub nu. 80.cum tribus seqq.& plenè quoque in motiuis habetur vers. postremò omnia. & addi potest quod scribit Bimi.consi.12.nu.35.& D. Petr.in suo eleganti tract. fideicom. q.13.num.593.vbi ait in similibus dari interdictum, quod competit pro locis publicis & sacris, quod est natura mixtum,vt infra mox dicetur.

72 Cuius rei exempla intentionem nostram valdè perspicuam reddunt; nam si in possessorio quis experiri velit occasione aquæ ex Castello, Riuo, Flumine, aut alio publico loco ducendæ, quia id à Principe solo concedi potest, mixtum à natura erit iudicium,& sine proprietatis probatione obtinere non poterit.l.1.§.fi.vbi scrib. de aqua. quot.& æsti.tex.glos. & Doct.in l.2.§. quædam de interd. Contard. latè d.§.7. nu.28. vers.quartum exemplum,cũ tribus seqq. & nu-
73 mero 34.† Idemq́. iuris esse ait si quis viam,aut aliquem locum publicum tangat, vel de ponte agat supra viam publicam cõstruendo, vt num.
* 32.33.vbi concordanres citat.* Et generale esse
74 affirmat.nu.31.† in his omnibus quæ haberi nõ possunt nisi ex concessione Principis, quia in illis non sufficit nuda possessio, vt possessoriũ exoriatur,cum possessio non sit apta agere Bellam. decis.17.Castr.in l.si de vi.in 2.lect.nu.7.de ind. Didac. pract.quęst.c.17.nu.6.vers.primùm vbi. Rub.Alex.consi.167.nu.3. Menoch.de retinen. poss. rem. vlt.nu.24.25.

75 Cæterùm iurisdictio iuris publici est l.1.§.huius studij.de iusti.& iu.glos.in l.Imperiũ, in glo.
76 mag.de iurisd. om.iud. † & ex eius diffinitione patet relata per glos.in l. 1.in vers.potest. de iurisd.om.iud.est enim potestas de publico introducta cum necessitate iuris dicendi,& æquitatis statuendæ,quam deffinitionem approbant ibi-
* dem scrib.omnes,*& alibi passim.Ias.conf.146. colnm.4. vers.1.pro ista.& colum. sequen.vers. 3.vltra.lib.2. Dominus Petr.vbi sup.nu.591.vs
77 que ad 596.†Ideò ad Principem solùm spectat, atque ab eo solo tanquàm fonte manat,& fluit, quo pacto flumina à Mari, & ad Mare fluunt,& & refluunt,vt ait Bal. in cap.1.§.ad hæc de pac. iur.fir.in l.priuatorum per illũ tex. C. de iurisd. om.iud.in c.1.nu.2. de allod.& consi.161.nu.2. lib.3.Iser.in cap.2.si inter Dom.& Agnat.Ias.in l.qui Romæ.§.seia.nu.15. de verb. oblig. Alex. consi.24.in princ. lib.5.Affl.in prælud.constit.q. 6.nu.2.7. & 8. cum latè deductis per dominum Petram d.q.13.num.555.cum multis seqq.& signanter numero 563.

78 Et adeò publici iuris est iurisdictio, vt qui eã exercet dicatur persona publica, Bal.in ca. 2.de duo.fra.Sylua.in tract.de feud. recogni. c. 100. D.Petr.ibidem.nu.593.Vndè iurisdictio ipsa rectè dici potest species quædã aquæ publicę,Princeps autem eius receptaculum,vel castellum publicum,siue publicum flumen, à quo fluit vtsupra,meritoq́. possessorium eius merum non datur,sed natura mixtum,vt in cæteris aquis,& receptaculis publicis.

79 Nec locus esse potest distinctioni in contrarium adductæ inter iurisdictionem personæ cohærentem,& coherentem castro, seu territorio castri,vt illius mixtum sit possessorium, istius autem minimè,per ea quæ ex opposito allegãtur; quanuis enim vera sit propositio, quòd iurisdi-

ctio

ctio aliquando coheret personæ, aliquando territorio, quodq. cum vniuersitate bonorum transire potest, ac etiam appellatione castri quandoque venire, vt per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 97. per to. Nat. consil. 405. & cæteros citatos; nō tamen inferri potest, quòd in aliquo casuum prædictorum possit iurisdictio, etiam castro coherens aliunde prouenire, quàm à Principe, minusq. per viā possessorij meri ab eo repeti; nec quisquā ex Doctor. allegatis hanc attingit differentiam. Quinimò maior ratio militare videtur in casu quo de castro feudali agitur simul cum iurisdictione, quia maius est Principis præiudicium, si in eius statu vtrūque absq. eius concessione quis reneat, cum nec feudum absq. ea quisquam habere possit, præsertim feudū dignitatis, vt mox infra subijciam. Quo circa cum castra feudalia de quibus est controuersia, nedùm iurisdictionem, sed etiam Marchionatus dignitatem annexam habeant, quæ iuris quoq. publici est, tantò magis actor intētionem suam cum vero titulo fundare tenetur, & per consequens retorquetur argumentum.

80 Et quod de iurisdictione dicitur, pertinet etiam ad alia regalia de quibus contenditur, quę publici iuris esse constat, & ad eundem Principē pertinere. c. vni. vbi omnes feudistæ in tir. quæ sint regal. & quidem ad decus, & honorem ipsius Afflict. in const. ea quæ ad decus. in princ. & in signum superioritatis, Boss. in tit. de regal. nu.
81 2. 3. 4. 5. D. Petr. vbi supra. nu. 575. & 579. † quæ velut ossibus Principis inhærentes nequeunt ab ei⁹ potestate regia separari, Boer. decis. 50. n. 12.
82 Idemq. de feudis dignitatum regalium videlicet, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus; qm̄ à solo Principe procedere possunt, c. 1. vbi Bal. nu. 3. de feud. March. Boss. vbi supra. nu. 7. cum concord. D. † Petr. vbi supra. nu. 570. & 586. &
83 iam dixi in responso meo. nu. 83. † quandoquidem est ipse Princeps fons dignitatū, à quo inferiores omnes dignitates fluunt, vt inquit Bal. in tit. quis dica. Dux, Com. March. in prin. in vers. à Principe, dicens quòd sicut Papa est pater patrum, ita in seculari Principe sunt omnes thesauri dignitatum reconditi, & post eū tradit Io. le Cirier in tract. de primog. libr. 1. q. 11. conclu. 3. nu. 14. Restaur. in tract. de Impera. q. 42. nu. 7.
84 Boss. in tit. de regal. nu. 11. † & propterea dignitates etiam ipsę dñr iuris publici ad eundē Io. le Cirier d. tract. lib. 2. q. 13. nu. 2. cum concord. & in his latè insistit Affl. in d. c. 1. n. 1. q. s dica. Dux.
85 Hinc apertissimè infertur, pręsens iudiciū omninò mixtum esse, in quo de alio non tractatur, quàm de iurisdictionibus, regalijs, & feudis dignitatum. i. Marchionatuum, quæ à feudis simplicibus longè distant, vt ex prædictis liquet, & his quæ scribit Sylua. in tract. de feud. recogni. c. 100. & 103. & Boss. vbi proximè nu. 8. & certè quidem fundamentum hoc ineuitabile est.

Nisi fortè egregiam illam responsionem admisserimus, quòd castra, & loca prædicta nō sint in Ducatu Serenis. Domini nostri Ducis, stante antiqua illorum separatione à ciuitatibus Parmæ, Placentiæ, & Cremonæ ab Imperatorib. facta, q̄ responsio nulla certè indiget replicatione, cum notorium facti permanentis contrariū ostę dar, & multiplices feudorum recognitiones, iuramentaq. fidelitatis à cunctis possessoribus p̄stita, atque confessiones in iudicio emanatæ.

86 Aliud optimum exemplum possessorij natura mixti afferri solet, de agēte ad restitutionem decimarum in aliena parochia, qui obtinere nō potest, nisi titulum plenè probet. c. ad decimas. de restit. spol. in 6. vbi glos. & scrib. omnes conclusionē elliciunt, & maximè Fran. nu. 7. 8. quòd possessorium intentatum ab eo, contra quē militat iuris præsumptio, aduersùs eū pro quo lex è conuersò præsumit, mixtum est à natura, ita quòd agens tenetur probare de dominio, aliàs succumbit, ad idem benè facit c. cum contingat.
87 vbi etiam glo. & Doct. extra de deci. † Et est cōsimilis tex. in c. sunt personæ de priuil. eo. lib. 6. de agente possessorio exemptionis contra ordi-
88 narium suum, † quocirca idem iudicandum de subdito agente contra Principem suum secularem pro restitutione eorum, quæ ad ipsum tantùm pertinere solent, & ad quos ipse concesserit, tradit Io. Fab. in §. retinendæ num. 33. instit. de inter. Castr en. in d. l. si de vi. num. 7. de iud. & in consi. 253. in fi. lib. 1. Ancha. consi. 310. per to. Alberi. in l. fi. num. 12. vers. si verò. C. de iur. om. iud. Alex. in d. §. nihil commune nu. 23. Bellam. decis. 17. ad fi. Abb. q. 4. nu. 7. vers. nec obstat. c. ad decimas, & infra in alio vers. eodē modo incipiente. Didac. pract. quæst. cap. 17. nu. 6. vers. primùm vbi, & vers. quatiò non sic. Affl. in const. violentias. num. 36. & post eum Gabr. in suis concl. tit. de restit. spol. concl. 1. nu. 72. & nu. 103. cum multis concord. Bero. in c. in literis, nu. 87. de resti. spol. Val. consi. 89. nu. 23. 24. 25. in secūdo, Crauet. consi. 25. nu. 9. vers. & maximè consi. 322. nu. 1. & consi. 674. nu. 5. 6. Alciat. cons. 172. nu. 4. & consi. 408. nu. 7. 9. 10. Boss. de Princ. nu. 233. cum duobus seqq. Menoc. de recuper. poss. rem. 15. nu. 466. post plures relatos Contar. d. §. 7. nu. 41. Caputaq. decis. 12. lib. 1. & decis. 353. in secundo. Marc. decis. Delphi. 80. per to. par. 1. & 542. in secunda. Pont. d. tract. de spol. libr. 2. nu. 172 Mascard. concl. 1322. nu. 9. & concl. seq. nu. 12. vnà cū per multis alijs adductis in priore responso. nu. 80. cum seqq. atque alijs additis per Excellentiss. D. Motiuantem in vers. Postremò
89 omnia, quibus sufficiat remissio. † Et quamuis nonnulli exaduersò allegentur, non sunt tamen numero, nec authoritate pares, & pleriq. etiam loquuntur quando quęstio est inter priuatos, vt

* Vall.conf.6.nu.11.in 3.* qui de communi atte- statur Capic.decis.77. & alij; vel quando est cū ipso Principe, sed super re in qua nō habet præsumptionem iuris pro se, & intentionem de iure communi fundatam, vt Boss. in tit. de Principe. nu.236. alij in alijs terminis longè diuersis, prout adamussim demonstrarunt Excellentiss. D. Coaduocati, qui ante me scripserunt, quorum dicta repetere superfluum foret.

Cum ergò dubium non sit, quin cōtra D. Alexandrum actorem militet iuris præsumptio, qui in Ducatu isto prætendit iurisdictionem, regalia, ac feuda Marchionalia, & versa vice pro Serenis. D. Duce pęnes quē de iure prædicta omnia esse debent, stet pariter iuris præsumptio, vt præcitati Doct. passim concludunt, necessariò cōsequitur iudicium à natura mixtum esse; Nimirum titulus plenè, & concludenter ab actore probandus venit.

Et dum contrarij Aduocati hanc maximam difficultatem tollere nituntur, interpræetando d. c. ad decimas. vt solum colorem requirat pro iustificanda possessione, ponderantes glos. ibi, ac Fran. nu.8.9. & Boss. in tit. de Principe. nu.234. nimiùm sanè à recto declinant tramite; quādoquidem casus ille annexam omninò habet causam proprietatis, & ita illum omnes intelligūt, & Rip. in d. §. nihil commune. nu.35. vers. considera tex. apertissimè requirit probationem plenā in petitorio ex illis verbis (nisi euidenter docuerint, quòd earum possessionem legitimè fuerint assecuti) nam aduerbium (legitimè) petitorium denotat vt supra dictum est; sed & glos. id ipsum extra dentes concludit ibi (nisi probet se legitimè assecutum) & dum etiam præsupponit proprietatem pro reo probatam ipsum in possessione defendere; quo stante, absonum esset dicere, quòd actor eum superare posset, nisi melius ius in proprietate quoque ostenderet.

Franc. etiam si rectè consideretur in sua distinctione, quam facit sub num.6.7. idem tenet pro constanti; nam in tertio membro ait, probationēm tituli requiri prout in tex. & sic legitimè vt supra. Limitationes autem quas subiungit. nu.8. non conueniunt casui nostro; & minus cōuenit quod nu.9. asserit super 4. mēbro suæ distinctionis, quando scilicet pſumptio iuris cōis facit cōtra actorem, sed non pro reo; quia non est casus noster, in quo pro reo, & cōtra actorem militat.

91 † Boss. deniq. præcitatus totum contrariū firmat eius, ad quod allegatur, inquiens spoliatum à Principe castro, & ad restitutionem agentem, debere iustificare titulum, vt in c. ad decimas. nam non dicit colorare possessionem, vel eā iustificare, sed veram, plenamq. tituli probationē requirit, dum se remittit ad d. c. ad decimas. & ad d. per Ancar. in præcitato consil.310. & alios qui de plena probatione tituli clarè loquuntur.

92 Minus etiam negotium facessit simile de beneficialibus, in quibus solus color sufficit, vt Domini aduocati exaduersò communibus sententijs probāt, in quo fundamento asylum suū collocant, arguendo maximè à beneficialibus ad feuda, pro vt regulariter fieri solet, & ego quoq. in responso sæpedicto supposui. nu.93.

Omittendo namq. pro nunc disputare an solus color, vel potiùs plena probatio in his quoque requiratur, quod multis placuit, quos refert Ferret. consi.23. ad fin. lib.1. & Rub. consil.167. * nu.2.3. vbi etiā de * communi attestatur, Oldra. consi.1. num.4. Bellam. decis.17. & 433. Contar. d. limit.2. §.7. numero 43. & præsupposito quòd alia sit magis communis.

93 Duplex patet replicatio concludentissima; Primò limitatur quando contra agētem ad possessionem beneficij militat iuris præsumptio, vt in proximè allegatis, quæ in beneficialibus etiā obtinent, in quibus tenetur plenè actor, concludenterq. de titulo docere; Ita egregiè declarat Crau. d. consi.322. nu.1. Menoch. dicto rem.15. nu.466. perplures in id citans, & de retin. poss. rem.3. num.590. atque Mascard. d. concl.1322. nu.9. & 1323. nu.12. & sic retorquetur fundamētum de beneficialibus contra Dominos aduersantes. & si sola præsumptio contra agentem id operatur, pleniùs certè operari debet coniuncta cum præsumptione pro reo, iuxta prædicta.

94 Secundò replicatur, quòd circūscriptis quoque præsumptionibus antedictis, non procederet in hoc puncto argumentum à beneficialibus ad iurisdictionem, & alia Principi reseruata, cū subsit ratio diuersitatis, nec sit materia proportionabilis, quo casu cessat argumentatio, vt aduertit Menoc. dicto remed.15. nu.470. post Go-
95 mes. quem allegat in reg. de Trienna. q.4. † Diuersitas autem in eo consistit, quòd beneficiorū dominium, & proprietas non datur, nec esse potest pęnes Rectorem, aut Prelatum, sed sola procuratio, seu administratio. c. si.12. quæs.1. glos. &
96 Doct. in c. cæterùm de dona. † est namq. pænès ecclesiam, tàm viuente, quàm mortuo Prælato, seu Rectore ipnus, Inno. pulchrè in c. cum super nu.3.4. de causa poss. & proprie. Imol. in c.1. in 1.
97 oppos. eo. tit. † Idcirco in beneficialibus dari nō potest de dominio. Bal. in l.2. nu.60. cum seqq.
98 de fer. & aq. † & qui probat. titulum beneficij, probat tantùm mandatum idoneum; propterea in his non exigitur probatio tituli ad effectum probandi dominij, sed vt constet de mādato ad prosequēdum iura ecclesiæ. Contar. dicta limit. 2. §.8. nu.5.6.7. & confert Abb. d. q.4. nu.8. vers.
99 ad quartum. † Cum ergo faciliùs sit probare mādatum, quàm dominium (probatur enim mandatum non multis, varijsq. modis plenam probationem non redolentibus, vt per Mascard. conclu. 1005. cum septem seqq.) meritò inductum est,

vt in

vt in beneficialibus sufficiat titulus coloratus,
cum veri dominij nõ sit probatio necessaria, nec
100 possibilis.† Et hinc est, quòd si Prælatus nõ age-
ret nomine proprio, sed ecclesię suæ in possesso-
rio, & sic nõ vti procurator, sed pro ecclesia Do
mina vtsupra, tunc nõ sufficeret colorata posses-
sio, sed Dominium plenè probandũ foret prout
in casibus dictæ l. 2. §. quædam. doctr. est Bal. in
d. l. 2. nu. 61. 62. quem refert Contar. dicto §. 8.
nu. 6. 7. quo loci differentiam istam sentit, licèt
non plenè explicet. Gabr. in suis communibus
tit. de resti. spolia. concl. 1. nu. 73.

Alia insuper diuersitatis ratio considerari po
test, quia quando agitur contra Principem pro
rebus antedictis ad ipsum pertinentibus, & re-
seruatis, præsupponitur alienatio spõtanea, quæ
importat donationẽ l. donari videtur. ff. de reg.
iur. & dum eam negat, tractat de damno vitan-
do, at quando de beneficio tractatur secùs dicẽ-
102 dum, † quoniam ille ad quẽ spectat collatio ne-
cesse habet alicui illud conferre c. vt singulæ de
offic. Archid. & siue huic, siue alteri, nihil eius in-
terest; quia nihil de suo, aut sibi reseruato tri-
buit, & ideo non dicitur donare, sed solummo-
do dare, glos. in cap. fi. in verb. inuitus. 23. q. 6.
103 † nec vtitur propriè liberalitate aliqua, quam-
uis gratiam faciat vni potius quàm alteri glo. &
Doct in c. relatum de præb. & digni. vbi Abb.
num. 6. Nimirum si faciliùs admittitur probatio
colorata in beneficialibus, quàm in Principi re-
104 seruatis, † cum donatio difficiliùs præsumatur,
quàm alius actus donatione carẽs. l. cum de in-
debito de probat. l. eleganter §. qui reprobos. de
pignor. ac. Menoch. latè de arbit. iudi. cas. 88. vs-
que ad numero 8.

Et ex his cessat pænitus argumentatio de be-
neficialibus, q̃ tanti ex opposito fieri consueuit,
quinimo retorquetur vtsup. dictũ est. Quocirca
indubitata remanet mixta natura huius iudicij.
105 Deniq. non obstat quòd Serenifs. Dominus
Dux fundatam non habeat intentionem suam
de iure communi, nec præsumptionem pro se
militantem, eò quia iurisdictiones, & dignitates
hodie sint in comertio nostro ex generali cõsue
tudine iuxta dictum Bal. in c. 1. num. 2. de feud.
marc. & in cap. 1. §. ex eadem. num. 2. de leg. cor.
Iser. in c. Imperialem. nu. 70. ad fi. vbi & Afflict.
in §. illud quoque. nu. 20. de prohib. feud. alien.
Petr. Bellug. in Spec. Princi. rubr. 22. §. 1. nu. 3. &
4. Facilis enim est responsio, nam nemo ex cita-
tis loquitur de generali consuetudine, & minùs
inquiunt, quòd ista redacta sint ad instar allo-
dialium, vti Domini Aduersantes allegant, sed
tantùm dicunt, quòd cum olim talia essent pœ-
nitus extra commercium, quemadmodũ sacra,
religiosa, atque publica loca, cœperunt tamen
per Principes concedi, donari, ac etiam vendi;
106 non tamen dicunt, † quòd acquirentes possint
de his disponere absque ipsius Principis assen-
su, & beneplacito; sed totum potiùs oppositum,
& signanter Isern. dicto nu. 70. ad fi. Afflic. d. nu.
20. vers. ad quintum & Bellug. paulò infra. nu.
6. 7. & notissima est huiusmodi prohibitio alie-
nationis sinè Principis, & directi Domini licen-
tia per tex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de prohi.
feud. alien. per Feder. & si in aliquo loco cõtra-
ria viget consuetudo, est localis, & ita loquitur
Bal. in dicto c. 1. num. 2. de feud. Mar. & Clar. in
107 §. feud. q. 1. vers. quæro nunc.† In hoc tamen sta
tu indubitatum est talem cessare consuetudinẽ,
sed ius commune feudorum obseruari; imò ex-
tare Decretum (Meminimus) & antiquas consti
tutiones Ducales, quibus omnino prohibetur
alienatio prædicta, & per consequens intactum
remanet fundamẽtum supra relatum, quòd pro
Serenifs. D. Duce militat præsumptio, & contra
Illustrifs. D. Alexandrum, & de primo ad vltimũ
mixtum esse constat iudicium quod agitur.

Modò ex abundanti dicamus, quòd si aliqua
ratione mixtum nõ esse à natura suaderi posset,
quod minimè creditur, attamen mixtum ex ac-
cidenti concludendum foret, Tum ex supplica-
tionibus, & rescriptis superiùs ponderatis, quæ
in actis præsenrauit D. Actor pro eorum execu-
tione instãdo, & à quibus libellus desumi debet
108 ex Castren. consil. 253. lib. 1. † Tum etiam ipso
libello apertissimè cumulante petitorium cum
possessorio. Tum deniq. ex oppositis exceptio-
nibus pro parte Serenifs. Rei, quæ Actore inui-
109 to opponi legitimè potuerunt. † His enim mo-
dis mixtum redditur iudicium ex accidenti, at-
que occasionaliter Contar. post relatos d. lim.
2. in princ. nu. 8. vsque ad nu. 19. & in fi. atq. in
110 §. 4. nu. 1. vsque ad nu. 13. † & quando ita pro-
miscetur causa proprietatis, fit mixtum iudiciũ
principaliter, adeo quòd vnica sententia vtraq.
causa terminari debet, vt idemmet Contar. tra-
dit post Cyn. Bal. & Salyc. in d. §. 7. num. 19. 20.
111 † à qua etiam conceditur appellatio vt in peti-
112 torio, Gra. consil. 16. nu. 18. lib. 2. † Certum est
namque, quòd fit mixtum ratione complicatio-
nis vnius causæ cum altera. Bal. consi. 141. nu. 6.
vers. sed hoc tantùm, & nu. 7. lib. 1. Contar. latè
in dicta rep. limit. 24. per to. Menoc. de recuper.
remed. 9. num. 320. & seq.

Omittendo igitur præces, & rescripta, nè ea-
dem repetamus, Certè in libello intentatũ fuit
petitorium, & quidem primo loco, & principa-
liter; successiue autem, & in quandam consequẽ
113 tiam possessorium.† & ad iudicandam huiusmo
di mixturam attenditur potissimùm libellus ex
parte actoris Contar. d. limit. 2. §. 4. in princ. Di-
co autem intentatum principaliter petitorium,
propter illa verba in cõclusione posita (& ita in-
stat pronuntiari, & declarari nullam, seu iniustã
fuisse dictam appræhensionem possessionis, vel

quasi dictorum bonorũ per d.Illustriss. D.Sfortiam,& exindè per Illustriss.D. Alexandrum pacificæ possessorum, vel quasi, vti contra non citatum, & contra iuris ordinem factam, nec ita potuisse, vel debuisse fieri, nec dictum Illustriss. D. Alexandrum dicta sua possessione priuari) & quamuis sequentia verba(& successiuè illum reintegrandum fore,& esse ad tenutam, & corporalem possessionem &c.) ad possessionis quoque restitutionem concludant,non tamen contradicunt naturæ petitorij intentati, quinimo conferunt, & conueniunt; nam præsupponunt pronunciandum in primis fore super prima par
114 te petitionis, † vt apparet tàm ex ordine scripturæ, qui regulariter attenditur l.quotiens, vbi
115 gl.& Doct.de vsufr.† quàm virtute illius aduerbij (successiuè) quod ordinem similiter denotat, operaturq;, vt vna actio non simultaneè cũ alia, sed vna post aliam intẽtata in libello dicatur, & nõ aliter Aret.in l.3.§.fi.col.3.de duo.reis.Alex. conf.58.nu.3.in 5.Rom.conf.392.nu.12.13. Felin.in c.significantibus.nu.27.de lib.obla.Crau. conf.16.sub nu. 8.Cagno. in l. nemo ex his.nu. 9.10.de reg. iur.Gab.in rit.de ac. concl. 1.num.
116 18.& 20. † Et hinc est quòd contraria remedia successiuè,& subordinatè in eodem libello tolerantur,quia vnum tantùm post alium proponit, vt ex præcitatis multi dicunt, & tradit etiã Cagnol.in l.vbi repugnantia, num.10.de regu.iur. in casu igitur nostro subordinatè petita fuit pos-
117 sessio post petitorium intẽtatum, † ex quo finis ipsius petitorij est consequendi possessionẽ rei petitæ l.officium l.qui petitorio, & l.fi.ff. de rei uend.Rip.in §.nihil commune nu. 38. inquiens propterea petitorium,& possessorium ad eundẽ
118 finem tendere,licèt per diuersa media; quia in possessorio principaliter,in petitorio autem incidenter,& in consequentiam possessionẽ prosequitur,Contard.d.lim.2.§. 9. nu.11.

Quòd autem prior pars conclusionis huius libelli petitorium contineat,patet manifestè iàm ex capite allegatæ nullitatis,quàm prætensæ in-
119 iustitiæ. † Enimuero de capite iniustitiæ. (vt ab hoc exordiar) optimum habemus exẽplum in conf.Bal. 331.lib.1. ob mixtam cognitionem super qualitate hæredis, & successiua immissione in possessionem, propter quam fit complica-
120 tio petitorij cum possessorio,†adeo ut appellatio detur uti à petitorio, & idem Bal. tradit in
121 conf.153.eo. lib. † & aliud bonum exemplum in casu l.si quis in tantam C. unde ui.in quo agitur ad pœnas priuationis, & ad restitutionẽ consecutiuè,& ob id mixtum & complicatũ, in quo propterea datur appellatio. Menoch. d.remed. 9.nu. 320.& seq.ubi alia refert exempla.
122 Simile quoque est, quod consuluit Ias. in conf. 187.lib.2.de directo domino, qui propter caducitatem emphiteuræ petijt se in possessionem bonorum locatorum immitti, ex quo in libello non conclusit in solo possessorio, sed quòd super caducitate quoque pronuntiaretur, de qua re latiùs Conrard.d.repet.q.14.num.1.cum tribus seqq.& num.40.
123 Et in terminis nostris, quãdo disputatur super iustitia, uel iniustitia appræhensæ possessionis propria authoritate,quòd petitorium sit iudicãdum, quamuis ad eiusdem possessionis restitutionem simul agatur, scribit Contar.d. lim.24. nu.4.5.ubi refert DD. de Rot.diuersimodè sẽsisse,& rationes utrinque adducit, quæ ab utraque parte pro nobis concludunt;nam pars quæ appellationem non dari sentiebat, & sic nõ fuisse in petitorio iudicatum, fatebatur tamen mixturam petitorij,sed fundabat se in uerbis sentẽtiæ reseruantibus cognitionẽ ipsius petitorij ad aliud iudiciũ; Alia uerò pars asserebat, quòd in sñia complicatum erat manifestè petitoriũ cũ possessorio non obstante reseruatione prędicta, quia Iudex pronuntiauerat non licuisse Briãzæ (nomen fuit litigantis) possessionẽ ingredi apothecæ, de qua contendebatur, & per cõsequens super contractu uenditionis, quod petitorium cõcernebat, & ob id appellationem dari; totius igitur Rotæ uotum nobis deseruit ad probãdũ, quòd lis, quæ est super iustitia, uel iniustitia tenutæ propria authoritate captæ ex causa à contractu pendente,petitorium contineat,non obstante possessorij complicatione, vt supra.
124 Consimilis est determinatio Bero. quæst. 100. num.11.in princ. & vers.tamen quando adhuc. ubi constare asserit agi de petitorio, non de possessorio, quotiescunque de expellendo conductore ob finitam locationem propter pensiones non solutas tractatur; & rationem utrobique affert,quia de totali iure conductoris agitur, quæ casui nostro optimè conuenit;nam cum de expulsione prætensi feudatarij ob finitam Inuestituram,agatur,de totali certè ipsius iure controuertitur,quia si finita est, nullum ius ei vltra remanet, & per consequens rectè renuta capta per Sereniss.D.Ducem reperitur, finautem duret Inuestitura, rotum oppositum cõcludendũ; Dum ergo quæstio ista in conclusione libelli prædicti deducitur,lis utique in petitorio, non in possessorio proponitur.
125 Complicatio etiam insurgit ex capite allegatæ nullitatis commissæ in procedendo contra non citatum,& contra iuris ordinem, vt in conclusione libelli, quod proculdubiò petitorium respicit,non possessorium,ex conf.Bal.42.nu.6. 7.lib. 1.ubi nullitas testamenti mixta cũ immissione hæredis,reddit iudicium mixtũ,& appellabile;quod quidẽ Consiliũ sequi solet. Rot. teste Contard.d.rep.in 24.lim.num.1.2.3. Enimuero qñ de nullitate processus, vel sñiæ, seu contractus, aut alterius actus per modũ agẽdi tractaĩ, prin-

principaliter actum intelligitur, non incidēter. Vant.de nullit.tit.quot & quibus mo.nul. nu. 2. 3.4.& iudicium dicitur plenarium, daturq. appellatio à sententia superinde secuta, & si nō appelletur, parit preiudicium irreparabile.Fran.in
126 c.dilecto.q 47.nu.105.de appell. † Idq. procedit dato quòd possessorium quoq. admixtum, & coniunctum fuerit vtsupra,& prout in d. cōs. Bald.141.iuxta quod pronuntiauit quoq. Rot. Rom. vt per Contard.d.limit.24.nu. 11.12.13. & nu.21.22.vbi refert etiam Puc.de Aegid. de-
127 cis.7.& quòd pluriès ita seruauit Rot. † Huc etiã pertinet Pedemon.decis.47. in princ. in motiuis allegata, in qua nullitas contractus mixta cũ remedio recuperandæ operari dicitur, vt supplicationi locus sit,cum etiam appellatio nō denegetur,vt ibi;Est igitur in hoc iudicio mixto iudicandum in omnibus,vt de petitorio,quia possessorium accessorij loco habetur, vtsupra Bero. cons.112.num.7.lib.3.

His autem,quæ in materia libelli cumulantis diximus, aliqua per Dominos Aduocatos exaduersò obijci video. Et primò defectum iurisdictionis Perillust. Consilij, qui plenè iam sublatus est in prima quæstione.

128 Secūdò quòd Procurator actoris protestatus fuit nolle in petitorio litigare, imò petitorium omne suspēdidit in omni actu iudiciali, si quod propositum fuisset.

Sed in doctissimis motiuis fuit ad hoc responsum, non posse sortiri effectũ hanc protestationem,quæ est contraria facto,per not.in l.nō solum §.morte.de no.oper.nunc.& in c.cum M.de const. quod latè prosequitur Bimi. consi. 98.nu. 224.cũ pluribus seqq.protestari enim nolle agere in petitorio,& nihilominùs in cōclusione eiusdem scripturę illud primo loco proponere,& principaliter, manifestã cōtinent repugnãtiam, ideo à protestatione recessũ, per ea q̃ infra proximè dicetur in 3.replicatione ad hoc obiectũ.

129 Post libellũ verò porrectũ Serenisſ. Dñi Procurator litē superinde fuit contestatus,post quã contestationem, suspensio locum nō habet, ſm Bart.in d.§.nihil commune.nu.24.cũ alijs quos refert Menoch.rem. 15.recuper. nu. 381.& seq.

130 Replicari quoq. secundo loco potest, suspensionem petitorij aduersari communibus iuris regulis; nam actor iudicium cæptum prosequi tenetur vsq. ad finem, vel liti cedere, authen. qui semel.cum materia C.quom.& quan. iud.ideirco iura de suspensione prædicta loquentia, strictè sunt intelligēda, nec vltra terminos, in quibus loquuntur extendenda; quia in exorbitantibus non fit extensio auten. quas actiones vbi
* Doct.*communiter C.de sacro.eccle.† Cum igi-
131 tur permissa sit suspensio petitorij in odium tantùm violenti spoliatoris, Clem. 1. in fi. de causa poss.& proprie.non est ad alia remedia possessoria extendenda,& ita in terminis argumentatur Iaſ. in d.§.nihil commune.nu.117.post Cum.& Alex.quos adducit, & sequitur ibidem Rip. nu. 147.Socin.in l. rem quæ nobis.nu.15. post.citatos de acquiren.poss. Crauet.consi.793.ad fi.& Rot.Fastoli causa 34.dub.63. vbi videndũ, Cō-
* munemq. *attestatur.Coras.in d.§.nihil commune.nu.88.in fi. Et quamuis potuerit ab initio a-
132 ctor ommittere petitoriũ,† & solum possessoriũ intentare,si tamē per imprudentiam secùs egit, sibi imputet, quia imprudentiam hanc non minùs lex abhorret,quàm spoliatorē,vt subdit ibidem Coras.nu. seq. In casu autem nostro nō est intentatum spolium aliquod violētum,nec etiã absq. violentia,sed petitorium tantùm,vel vna forsã cum alio possessorio,idest Can.reintegrã-
133 da,vt aduersarij profitētur,igitur &c. † Et quòd talis suspēsio nō procedat nisi in spolio, & quidem violento, Comprobatur optimo simili de exceptione spolij, quæ nil aliud est, quàm quædam suspensio iudicij per spoliantem intentati, quæ non operatur, nec locum habet, nisi in interd. vnde vi, per tex. in cap. 2. in verb. dolum,& violentiam.de ordi.cogni.& in cap.frequens.in ver. violētiam.de restit.spol. in 6. & ibidem declarãt.Gem.Io.And.Ancha.& Fran.in prin.sub nu.4.& in §.1.in 3.not.Abb.latè in d.c.2.nu.12. concludens firmiter, exceptionem hanc ei tantùm dari,qui dicto interd.agit,non si alijs remedijs agat,vt puta Cano. reintegranda, aut alio, in quo sufficiat actorem possedisse, & reum nũc possidere; Idem tenet ibi Inno.nu.2.Affict. decis.19.& nu.3.5.& 7.Et licēt contrarium nōnulli tenuerint,hec tamē est verior,& magis æqua. opi.vt ait Auffrer.ad decis.Toloso.393.ita quoque tenētem; pro qua benè facit decis. Bellam. 36.circa mediũ,& pro limitatione ad reg.d.c.2. & d.c.frequens tradit Gabr.de restit.spol.concl.
* 2. nu.47. multos citans concord. & *cōem inuitus fatetur Boss. pro contraria militans in tit.de pluribus viol.nu.95.Adde Surd.cons. 166.n.19.

134 Tertiò replicari potest,quòd à dicta suspēsione recessit actor producendo nedũ titulos Crau. cons.742.nu. 1.sed etiam positiones;& articulos petitorium respicientes, vt in actis apparet,Paris.consi.112.num.56.lib.1. Pont.de spol. lib. 2.
135 nu. 50.post Rot.quam refert,† asserens hoc etiã procedere non obstante protestatione præmissa de non recedendo à suspensione, quia per actũ contrarium nihilominus recessisse dicitur, & sic militat consi. Deci. 162.col.2.vers.præterea, vbi propter talia capitula ab actore data,tollitur vis suspensionis petitorij.

136 Insuper locum non habet suspensio propter absurda,& scandala quę oriri possent,si super solo possessorio procederetur,per ea quę tradit Feder.de Sen.consi. 283. per to. quem refert & sequitur Pontan.d. libr. 2.nu.48. Absurda autem,

&

& scandala imminentia satis patent ex his quæ in dicto responso retuli nu. 74. 75.

Denique non iuuat suspensio, stantibus exceptionibus de quibus in actis, quas paulò infra recensebo, quæ inuito actore procedunt.

137 Tertio loco ad euitandas difficultates ex libello orientes, cōsiderabant aduersantes, quòd non fuit simpliciter petitum declarari appræhēsionem nullam, & iniustā, sed addita fuit ratio, vtì contra non citatum, & contra iuris ordinem factam, quæ restringit, & modificat dictum ad limites suos. l. cum pater. §. dulcissimis de leg. 2. Crauet. consi. 719. nu. 11. cum alijs relatis; Vndè inferri non potest, quòd petitorium fuerit propositum, sed tātummodo, quòd liceat Serenifs. Cameræ ostendere, si poterit, quòd citari nō debuerit possessor, & quòd sinè iuris ordine potuerit ammoueri; ad quod faciendum non releuat deducere de nō iure possessoris spoliati, & quòd extincta sit linea Inuestitorum per obitum D. Sfortiæ, quia datò quòd extincta foret, non tamen proprio imperio licuisset possessorem amouere. Hæc illi.

138 Qui quidem dupliciter decipiuntur; nam primò falsum est restrictam fuisse conclusionem libelli ad illam speciem nullitatis (contra non citatum, & contra iuris ordinem) quia additum fuit caput iniustitiæ ibi (seu iniustam) quod non respicit modum procedendi, & de qua iniustitia etiam in precibus supra ponderatis mentio habita fuerat in illis verbis *(Se non sarà giudicato, &c.)* & clariùs in sequentibus libelli verbis (nec ita potuisse, vel debuisse fieri) Caput autē iniustitiæ differt à capite nullitatis; Vndè sententia nulla non dicitur propriè iniusta Contar. in d. repet. limit. 7. per to. & signanter. nn. 1. 2. & nu. 11. 12. & 16. quod pro statutis notandum asserit post Butr. & Barb. quos refert; † Vtrunq; au-

139 tem proposuit actor, quia non confidens de nullitate, voluit quoque super iniustitia iudiciū agi, exemplo eorū qui de nullitate sententiæ dicūt, & quatenus aliqua sit, appellant, quo casu vtrunque remedium principaliter deductum intelligimus iuxta cōes* sniās de quibus ibidē Cōtar. nu. 2. 3. 4. & Vant. tit. quot & quibus mod. nu. 5. vsque ad nu. 14. vbi de nullitate testamenti, cōtractus, & aliorum actuum idem tradit. Ex capite igitur propositæ iniustitiæ potest Serenifs. D. Ducis procurator omnia deducere ad iustitiam suæ appræhensionis pertinentia, vt in terminis dixit Crau. conf. 5. nu. 8. vers. nec restitui debet. cum alijs in priori responso relatis ante nu. *66*.

Proinde si super nullitate tantùm agendum foret, & quidem (vt exaduersò prætenditur) restricta vt supra, idē omnino sequeretur, quia cognitio nullitatis petitoriū importat, vt supra dictum est; & quia conceditur dicto Procuratori ostēdere sibi licuisse propria authoritate, & absque citatione ingredi, quod causatur à bono iure in petitorio; cuius potissimum est fundamentum extinctio lineæ Inuestitorum, & incapacitas Domini Actoris, cum alijs in positionibus deductis. Probationes igitur huc pertinentes admittendæ, vt pars fatetur; quæ postmodū decipitur, dum asserit eas non releuare, cum maximè releuent per prædicta.

140 Hactenus de mixtura petitorij cum possessorio ex libello actoris. Cōsequitur nunc de mixtura ab exceptionibus Serenifs. rei procedente, pertractare. Qua in re illud præmittendū, quòd in omnibus casibus in quibus spoliatus non est ante omnia restituendus, sed exceptio dominij admittenda venit actore inuito, mixtum redditur iudiciū, si qua talis opponatur, vt per Contard. dicta limit. 2. in princ. nu. 12. & rursus post Bal. Dec. & Laur. Calca. quos citat in ea limit. §. 4. nu. 7. vsque ad nu. 13. & §. 5. nu. 10. cum seqq.

141 † Plures autē sunt exceptiones in proposita causa oppositæ, quæ huiusce generis manifestè apparent; quarum prima est, quòd propter finitam lineam licuit Serenifs. D. Duci vigore suæ ciuilis, & naturalis possessionis, propria authoritate ingredi, ex abundè relatis in præcitato responso. nu. 11. vsque ad num. 39. quibus addi potest Afflict. decis. 392. nu. 18. cum seq. & Moder. Paris. in consuet. Paris. §. 1. glos. 4. nu. 28. & 45.

142 Nec quicquam officit c. 1. §. si verò de milit. vassa. cum not. in contrarium adductum, quia fuit iam sublata huiusmodi obiectio in meo responso nu. 33. cum seqq. Et alia etiam potest replicatione submoueri; nam loquitur ille tex. in

143 feudo simplici, † quod potest à multis personis inferioribus Principe concedi c. 1. in prin. & ibi not. de his qui feud. da. pos. ad quos nō spectat iurisdictionem, & dignitatem conferre, nos autem tractamus de feudis iurisdictionalibus, & dignitatem Marchionatus annexam habētibus, quæ solus Princeps confert, & in quibus de iure cōi fundatam habet intētionem, vt dictum est.

144 Quo stante, restitutioni locus non est, nisi de proprietate actor docuerit, vt in terminis tradit Dec. cōs. 191. colu. pen. vers. 7. qui supra, cū alijs per me citatis vbi supra nu. 31. 32. Quinimo solius ciuilis virtute idem iudicaretur, ex Menoc. d. Respons. 2. causæ finar. artic. 3. nu. 11. conferūt quæ in responso dixi num. 24. cum seqq.

145 Et hæc exceptio tantò magis legitima iudicāda est, quoniam prædicta ad Principem spectantia præsumuntur præcario nomine apud eos esse, qui ea detinent, nisi contrarium doceāt, vt in præallegato responso dicebam nu. 80. ad fin. & in motiuis perpensum fuit in vers. ex his itaque quibus addi potest Puth. decis. 46 t. nu. 2. li. 2. &

146 Pōta. de spol. li. 2. nu. 161. vers. si de spol. & pcario possidēs nō potest in restitutorio iudicio obtinere cōtra Dūm, licèt secùs sit cōtra tertiū, ad tra-

tradita per Menoch.remed.15.recuper.q.9.
147 Secunda exceptio fuit,quòd possessio de qua
contenditur fuit de mandato Serenifs.D.Ducis
sequestrata, & deposita,iustis, & rationabilibus
de causis animum suum mouentibus,ad effectũ
relaxandi cui de iure; quod facere potuit,ex his
quæ in dicto responso consideraui nu.39.vsque
148 ad numerũ 58. † Et inter cætera aduertatur ad
dicta.nu.53.& seqq.quia protestatio illa emissa
in actu appræhensionis (sinè præiudicio iurium
cuiuscunque) operatur, vt qui priùs possidebat,
nõ possit dici,spoliatus. Vndè cessat remedium
restitutorium l.interesse.cum materia de acqui.
poss.cũ alijs ibi adductis, ergo iudicium mixtũ.
149 Tertia fuit exceptio,quòd ante iudicium ex-
aduersò motum, & rescripta etiam impetrata,
mandauerat Serenifs.D. Dux edictum generale
fieri,præcipiendo cunctis prætendentibus ius a-
liquod in bonis,& iuribus vtsupra sequestratis,
vt infra certum terminum comparerent de eo-
rum iuribus experturi,& docturi,quod fieri po-
tuerat, vt iam dixi in eo responso.nu.45. Et fa-
ctũ operatur,vt in petitorio ad dicta bona,& iu
ra cuilibet agere liceat,& excipere,vt ibidẽ pro-
baui.nu.66.vsq. ad 74. ergo iudicium mixtum.
150 Quarta fuit exceptio manifesti,& seu notorij
iuris Serenifs.D.Ducis in petitorio,quæ in resti
tutorio iudicio admittitur,ex plenè deductis in
dicto responso.nu.58.cum seqq.atque in moti-
uis Excelsi Consilij vers.& ad hoc facit. & vers.
seq.quibus consonat Crauet.consi.382.nu.7. &
151 consi.691.nu.1.† Sed addi potest,quòd nedum
admittitur talis exceptio, si est certa, vt in casu
nostro,verùm etiam si est satis verisimilis,vt do
cet Abb.in cap.in literis.nu.28.29.de resti.spol.
Et conferunt quæ scribit Contard. in rep. l.dif-
152 famari.limit.2.nu.26.27.† & præsertim locũ ha
bent prædicta,si in continenti probatio offera-
tur,prout offert Serenifs.D.procurator,vt dixi.
num.91. cum quatuor seq. & quamuis negetur
exaduersò ista notorietas, & euidentia, apparet
tamẽ ex Inuestituris.ex morte Illustrifs. D.Sfor
tiæ sinè descẽdentibus, & ex forma decreti Me-
minimus,quæ singula vtì notoria negari nõ pos
sent,& ex processu patent. Vltra quòd est termi
nus dandus ad probandum; nam loquuntur Do
cto.de probatione incontinenti facienda, non
de facta,vt apud citatos legi potest,& Menoch.
153 remed.4.adipiscen.quæst.89.ad fi.† Incontinẽ-
ti autẽ interprætari debet arbitrio iudicis; Me-
noch.de arbi.iud.caf.9.nu.5.& caf.10.11.12. &
alibi sæpè; Idcirco in arbitrio Perillust. Consilij
est quem voluerit terminum statuere,probatio-
154 nem verò nequit reijcere; † & sic iudicium mix
tum, vt in terminis docet Contard. d. limit. 2.
§.1.numero 9.in fin.
Quinta fuit exceptio ex qualitate rerum in
iudicium deductarum, in quibus Princeps præ-
sumptionem iuris habet pro se, aduersarius au-
tem contra. Quæ quidem exceptio necessitatem
imponit agenti,vt Dominium probet,seu de ti-
tulo plenè doceat, aliàs restitutionem obtinere
neqait,vt in respõso latè diximus,& supra quo-
que retulimus,ergo iudicium mietum.
155 Sexta exceptio, quòd contra Serenifs.D.Du
cem non militat iudicium intentatum, quia ex
certa scientia,& motu proprio, & cum speciali
mandato tenutã capi iussit,vndè onus habet D.
Alexander de bono iure in proprietate docẽdi,
vt in responso ostendi. num.84. 85. & superiùs
quoque retuli,ergo iudicium mixtum.
156 Septima fuit exceptio, quòd potest Princeps
quotiescunq. voluerit ab eo,qui se feudatarium
suum prætendit,vel regalia possidet,requitere,
quòd titulum,seu Inuestituram suam exhibeat;
dixi in dicto responso.nu.78. Huiuscemodi au-
tem requisitio facta fuit specialiter, & expressè
in præsenti iudicio, in replicationibus ad libel-
lum,ergo nisi ostendiderit,obtinere non potest.
157 † Et quod ibi dixi confirmari potest exemplo
beneficialium, in quibus tenetur possessor titu-
lum ostendere,aliàs potest ab episcopo in cuius
diœcesi sunt.priuari.c.ordinarij.§.cæterùm, vbi
* scrib.de offic.ordi.in 6.& est communis *opi.vt
per Mascard. concl.1372.num.18.19.cum con-
cord.Ergo iudicium mixtum.
158 Octaua exceptio opposita fuit de illegitimi-
tate,& incapacitate actoris, namcum feuda cũ
pertinentijs de quibus agitur, ad legitimos tan-
tùm pertineant,& per legitimam lineam descẽ-
dentes,tam ex dispositione iuris communis, at-
que municipalis,quàm Inuestiturarum, vt in d.
159 responso nu.137.& seq.† & ascendentium ille-
gitimitas actori noceat sicut propria ad Deciũ
cons.471.in 1.dub.nullo pacto ad ea potest aspi
rare D.Alexãder,nisi se talem habere qualitatẽ
docuerit; vt abũdè dixi loco præcitato.nu.139.
160 Quinimo cum per eorundem ascendentium
confessionem notoriè de ipsa illegitimitate con-
stet.vt in responso dicebam.nu.139.in fi.& seq.
certum est restitutionem impediri,etiam in iudi
cio spolij,ex relatis per Pontan. dicto tract. lib.
161 3.nu.7.& 16.Put.decis.247.libr.1.† etiam si de
probatione facienda agatur, dummodo incon-
tinenti offeratur, vt in terminis docet Contar.
d.limit.2.§.1.num.9.in fi.post Socin.Iun.quem
allegat in consi.75.num.8.in 1.
162 Et quatenus notorietas ista non probaretur,
certè notorietas litis super dicta illegitimitate
in sacro Rot. Auditorio pendentis, negari non
potest. Vndè alium effectum exceptionem hãc
producere necesse erit,quòd saltem ea penden-
te nullo modo possit Illustrifs. D. Alexander in
legitimitate se fundare,& consequenter, nec ad
ea bona aspirare,quorum incapax foret, si pro
illegitimitate pronuntiaretur; illud nanque iu-

dicium

dicium huic præiudiciale est, non quidem ex natura causæ, sed ratione diuersitatis, & inferioritatis Iudicis; cum enim hæc sit quæstio dependens à materia illius litis coram ecclesiastico Iudice pendentis, non potest coram seculari quoquomodo ventilari, sed processus interim silere debet; vt appositè declarat Abb. in capitu. tuam.
* nu. 6. de ord. cognit. & ibidē scrib. omnes,* & in c. lator. qui fil. sint legit. Feli. in cap. cum sit. ad fi. de foro compet. Cald. consi. 3. in fi. de iud. & foro compet. Rom. consi. 299. sub nu. 10. Nat. cōsi. 411. in fi. benè conferunt, quæ latè scribit Menoch. de causis, & articulis præiudicialibus. in consi. 301. ferè per to.

163 Et quia Domini exaduersò Patrocinātes rursus ad effugiendas huius exceptionis difficultates allegabant, de statu defunctorum nō esse disputandum rubr. & to. titu. C. ne de sta. defunc. Replicatur imò posse disputari, quando in corū vita cæptum fuit iudicium l. 3. vbi Salyc. & alij eo. tit. At quæstio status filiorum D. Bernardini Pallauicini in eorum vita in iudicium deducta fuit, vt in themate d. respons. narraui, ergo continuari potest; & quòd talis exceptio legitima sit, & admittenda, ac discutienda, probat tex. cū
* ibi not. per omnes* in d. c. lator. qui fil. sint legit. & tradit Dec. d. consi. 471. in prin.

164 Allegant quoque legitimitatis quasi possessionem, quam sufficere affirmant, saltem ad transferendum onus probandi in aduersarium. Bart. & alij in l. filium diffinimus, de his sunt sui, vel
165 ali. iu. cum cæteris adductis. † Sed pro responsione remitto me ad multiplices solutiones relaras in dicto responso nu. 142. vsque ad nu. 152.

166 Nona exceptio opposita desumitur ex literis Illustriss. Domini Alexandri transmissis Arcium Custodibus, vt eas consignarent Ministris Serenis. Domini Ducis, quæ consensum, & voluntatem eius ostendunt; vndè restitutio deneganda. Menoch. latè remed. 15. recuper. numer. 95. Quòd si de metu replicetur, de quo tamen non constat, vis saltem expulsiua tollitur; qua cessante, cessat etiam iudicium restitutorium, & obijci potest de Dominio, nisi iudicium quod metus causa primitùs præcedat, vt in responso præallegato plenè deduxi num. 76. 77. & in doctissimis motiuis perpensum fuit. in vers. 6. admittuntur. Ergo iudicium mixtum.

Multùm se distorquent aduersantes pro hac eneruanda exceptione, sed oleum perdunt, & operam; nam pro ea stat tex. ad literam in l. si reū. ff. de vi. & vi arma. & in l. vlt. §. ff. quod met. ca. & vbi est casus legis vlteriùs non est disputandum. Quamuis igitur non nulli contradicere tentauerint, vt Cephal. consi. 303. num. 61. cum concord. eorum tamen sententia tanquam cōtra casum legis paruidenda, l. Ancillæ, C. de fur.
* ac etiam contra communem * sentētiam. cap. nè
* innitaris. de constitu. nam * communis, ac magis communis apparet ex dinumeratione, & authoritate tot, ac tantorum Doct. quos refert Menoch. rem. 1. recuper. quæst. 10. & in 2. responso causæ finarien. art. 3. nu. 36. vsque ad fi. & Gabr. de restit. spol. concl. 1. nu. 130.

167 Et ex ibidem traditis per Menoc. colligi possent responsiones ad omnia argumēta ex opposito adducta. Breuiter tamen ea perstringendo, dicimus, quòd & si adhuc non constet de vi cōpulsiua, potiùs quàm expulsiua, vt d. Menoch. & d. Aym. in suis responsionibus arguunt, idem tamen effectus debet resultare ad impediēdum actum, ex casu dubio, quod ex certo. l. 1. § si pendeat, ad Maced. cum alijs adductis per Excellentiss. motiuātem loco proximè relato. Quinimo stante dubio prædicto, eò magis sunt admittendæ positiones super literis prædictis, ex quibus libera voluntas, & non coacta arguitur, cum ex eis apparere possit consensus, & libera voluntas dimittendi, & relaxandi loca tenta, & occupata.

168 Ad c. reintegranda. cum materia sua. in qua non requiritur vis expulsiua, vt inquit Cephal.
169 d. consi. 301. nu. 61. 62. & alij citati. † Respondetur id verum esse dummodo non interuenerit voluntas possessoris saltem coacta; & hæc est
* communis * limitatio ad illam regulā, vt ex antedictis liquet; & si procedit in interdicto vndè vi magis odioso ex parte spoliantis, cur diuersum in remedio d. c. reintegranda. minùs odio-
170 so? † & si aliter diceretur, destrueretur etiam generalis illa limitatio, quòd qui culpa, & facto
* suo cadit, non restituitur, quam omnes *admittunt, teste Menoch. d. remed. 15. nu. 95.

Nec verum est, quòd Rip. in §. nihil commune. nu. 74. diuersum sentiat, quia imò limitationem illam tenet, & tuetur, vt legi potest in prin. & in fin.

Ad tex. in cap. 2. & 3. de restit. spol. respondet Menoch. d. artic. 3. nu. 41.

171 Nec aduersatur Ruin. in consi. 37. nu. 9. lib. 4. si benè consideretur, quin potiùs conuenit, ex quo concludit in vers. quando autē, quòd quando quis cadit à possessione ex culpa sua, quę cōsistit in faciendo, cessat remedium restitutorīj, licèt secus sit quando cadit ex culpa, quæ consistit in negligendo, prout in casu, in quo ipse cōsulebat pro D. Duce Ferrariæ, qui à possessione Regij, & Mutinæ facto suo cecidisse dicebatur, tacendo per decenium post deiectionem.

172 Ad doctr. Bart. in l. de pupillo, §. meminisse, nu. 7. de oper. no. nuncia. quam retulit Ruin. vbi supra Menoch. remed. 15. recuper. num. 103. & Surd. consi. 28. nu. 94. par. 1. facillimè responderur, quòd nuntians verbo, licèt possessionem amittere dicatur, vt in l. 1. §. in operis eod. titu. & d. §. meminisse, non tamen voluntate sua amittit, nec quoquomodo consentit eius translatio-

ni, ſed totum potiùs oppoſitum apparere videtur, ex quo prohibet ædificātem; amittit autem poſſeſſionem ex diſpoſitione legis; Ideo faciliùs poteſt ſibi competere remedium reſtitutorium, quàm in caſu noſtro, in quo de voluntate, & conſenſu eius expreſſo conſtat poſſeſſionis dimittendæ vtſupra.

Ad id quod vltimo loco D. Menoch. reſpondet, obiectum noſtrum procedere quando ab initio non fuiſſet admiſſus actor ad agendū poſſeſſorio reintegrandæ, prout fuit, etiam per Ducale reſcriptum, quia poſtquam fuit admiſſus nil ampliùs opponi poteſt; Replicatur diuerſimode, nam primò negatur admiſſum fuiſſe, cum nil aliud mandent reſcripta, quàm iuſtitiam fieri, vtſupra diximus. Secundò ſi per reſcripta, vel per litis conteſtationē dici poſſet admiſſus, non certè ad agendum ſimplici poſſeſſorio, ſed mixto, prout in interpretatione, tam ipſorum reſcriptorum, quàm libelli, & exceptionum clariſſimè oſtenſum fuit.

173 Tertiò dicitur, quòd literæ prædictæ D. Alexandri allegantur ad probandum eius voluntatem, & cōſenſum, propter quem in iudicio poſſeſſorio, etiam ſimplici, & puro ſuccumbere debet, per tradita ab ipſomet D. Menoch. d. rem. 15. num. 95.

174 Quartò replicatur, quòd & ſi iudicium poſſeſſorum ſic fuiſſet motum, vt prætenditur, admittit tamen exceptionem Dominij, ex quo non præceſſit reſciſio actus per ac. quod metus cauſa, vt idemmet D. Menoch. conſuluit pro Rep. Genuen. dicto reſponſo ſecundò, artic. 3. nu. 38. 39. cuius fortè non fuit recordatus.

175 Ad obiectum carceris, ex quo nullitas actus arguitur per l. qui in carcerem quod me. cau. &
176 ex nullitate actus remedium reſtitutorium competit per tradita à Crau. conſil. 248. col. fi. Dec. conſ. 13. nu. 6. 7. Surd. d. conſ. 28. nu. 90. cū ſeqq.

177 Reſpondetur nō ſufficere carcerationem ad actum nullum reddendum, ſed opus eſſe probare appoſitè factam ad eum actum eruendum, aliàs valet actus, quamuis geſtus in carcere, & reſciſione opus eſt Innocen. & Ioan. Andr. in cap. cum locum de ſponſa. Afflict. deciſ. 246. num. 4. refert & ſequitur in propoſito Menoch. d. art. 3. in fin. ſub nu. 52. ſed tantùm abeſt, vt in noſtra ſpecie id probari poſſit, quòd ex actis publicis contrarium potiùs appareat: igitur &c.

178 Decima & vltima exceptio eſt, ex qualitate Caſtrorum, & Arcium difficilis recuperationis, & quæ in confinijs ſtatus exiſtunt, in quibus nō fit reſtitutio, niſi de proprietate liqueat, & propterea admittitur exceptio Dominij, vt in reſponſo dixi nu. 75. ergo iudicium mixtum. Vndè multis de cauſis poſitiones Sereniſſimi Domini, & ſi petitorium tangerent, admittendæ veniunt.

179 Et notandum quòd & ſi ad effectum perfectę cumulationis nō admitterentur, prout verè admitti debent ex ſupradictis, certè ex eo ſolo admiſſioni locus eſſe deberet, quòd vtrunque remedium feriunt, petitorij & poſſeſſorij, vt rectè animaduertit Ampliſſimum Conſilium in motiuis, in verſ. poſtremò conſtat. allegans communem* Doct. traditionem in d. §. nihil commune, Alciat. conſil. 257. nu. 16. & ſeq. Capic. deciſ. 69. nu. 40. & Crauet. conſi. 674. nu. 15. Quibus addi poteſt Caſtr. conſ. 278. nu. 45. in primo. Butr. in cap. in literis. nu. 26. & ibidem Abb. nu. 22. & in c. ſolicitè verſ. venio ad glo. de reſti. ſpol. Socin. latè in l. rem quæ nobis q. 9. ſub nu. 10. de acqu. poſſ. Dom. conſi. 24. col. 2. Nat. conſi. 474. num. 37. 38. Menoch. conſ. 181. num. 50. verſ. item & illa tertia. Crauet. conſ. 901. num. 7. verſ. 6. Put. deciſ. 99. nu. 12. lib. 1. & deciſ. 293. in fi. lib. 3.

180 Cui argumento non ſatisfacit reſponſio d. Menoch. aſſerentis eo tantùm caſu procedere, quo concluditur actorem poſſidere non potuiſſe, nec poſſe, vt in caſu Alciat. d. conſil. 257. vbi fœminam non poſſe feudum poſſidere dicebat, & in alijs caſibus relatis ab eodem Menoch. remed. 15. recuper. nu. 433. cum ſeqq. Nam ſi rectè conſiderentur Doct. allegati, loquuntur etiā in caſibus quibus alia de cauſa impediri poteſt reſtitutio ſpoliati; Cuiuſmodi ſunt innumeræ limitationes dari ſolitæ ad regulam ſpoliatus antè omnia &c. quarum oppoſitio, & probatio ſi non admitteretur, de vento ſeruirent. Præterea caſus ille Alciat. cum nonnullis alijs relatis per Menoch. vbi ſupra, non concludunt ſpoliatum poſſidere non potuiſſe, nec poſſe abſolutè, ſed abſque Principis authoritate, & diſpenſa-
181 tione; † nam & fœmina ſic capax feudi eſt. Clar. in §. feudum, quæſt. 73. Quinimo & in multis caſibus abſque diſpenſatione, vt per eum. Admittendæ ſunt igitur poſitiones antedictæ cum ad
182 vtrumque iudicium pertineant. † Quinimo plereque poſſeſſorium ſolum tangunt, vt in diſcurſu mox patebit. Nam prima vſque ad 18. continentes mandatum Sereniſs. Domini de capiēdo poſſeſſionem propria authoritate, cum proteſtatione, & ſequeſtratione antedictis, & ſic cauſas finales, cum circunſtantijs tenutæ capiendæ pro iuſtificatione actus, merum certè poſſeſſorium reſpiciunt; Decimaoctaua vſque ad 39. continentes extinctionem lineæ Inueſtitorum, vtrunque tangunt iudicium, ex quo mediante tali extinctione conſolidata probatur naturalis poſſeſſio cum ciuili in perſonam Sereniſſimi Domini, qui propterea potuit propria authoritate expellere merum occupatorem, & intruſum, iuxta ſupra dicta; ſic enim iuſtificatur poſſeſſio noſtra, & aduerſarij improbatur; quāquam ad proprietatem quoque inferatur, Trigeſimanona vſque ad 144. tendunt ad diſcoloran-

lorandum titulum assertæ sententiæ exaduersò productæ, & demonstrandum, quòd nullum inde fomentum intẽtioni aduersarij accedere potest, dum plures alij descendentes masculi à q. Ioan. Francisco Pallauicino tempore prolationis, dicuntur extitisse, ad quos ipsa sententia respectum tunc temporis benè habere potuit; nimirum possessorium optimè attingunt; Centesima quadragesima quarta, vsque ad 148. vtrunque percutiunt, nam quòd Illustriss. Dominus Sfortia viuens tenuerit, & recognouerit à Sereniss. Domino Duce Parmen. feuda, iurisdictiones & regalia, de quibus nunc controuertitur, operatur quòd eo mortuo sinè descendentibus, & sic linea finita, subintrent ea, quæ de decima octaua cum seqq. diximus; Centesima quadragesima octaua vsque ad 157. respiciunt consensum Illustriss. Domini Alexandri translationi possessionis in Sereniss. Dominum Ducem; & sic quòd culpa, & facto suo cecidit à prætensa eius possessione, quod ad merum possessoriũ indubie refertur; Centesima quinquagesima septima vsque ad 165. ponentes habitationem Domini Actoris extra statum Sereniss. Domini Ducis, tendunt ad probandum difficultatem recuperationis, per quam impeditur effectus iudicij possessorij, per ea quæ in responso sæpe citato dixi. num. 76. 77. & supra qnoq. retuli; Centesima sexagesima quinta vsque ad 171. de illegitimitate maiorum, dicunt de notorio non iure actoris, quod in possessorio qnoq. opponi potest, & restitutionem impedit, vt in eodem responso num. 58. cum duobus seqq. & num. 91. cũ seqq. & in motiuis habetur, versicu. & ad hoc facit, & versic. sequen. ideo possessorium cum petitorio inficiunt; Centesima septuagesima prima vsque ad 186. de litis pendentia in Vrbe super dicta illegitimitate, ad idem tendunt, & vlteriùs præiudiciales sunt ad istud iudicium, per supradicta. Reliquę autem positiones de qualitate, & situatione Arcium, & Castrorum denotant difficultatem recuperationis; propterea ad merum possessorium pertinent, vt de Centesima decima septima cum seqq. diximus. Meritò sunt omnes indifferenter admittendæ.

Tertia subsequitur principalis quæstio, vtrũ ex productis pro parte Illustrissimi Domini Alexandri colorata, & iustificata censeri debeat allegata eius possessio, prout de iure requiritur etiam si merum ageretur possessorium? Et paucis absoluendo, satis (meo iudicio) sufficit, vos Perillust. Patres remittere ad iam plenè dicta in præallegato responso, in quarto principali articulo, & ea quæ in Motiuis vestris continentur à versic. & insuper. vsque ad fi. quibus vt plurimũ nihil video responderi, sed silentio omnia præteriri; & vbi responsum aliquod datur, aut nihil ad rumbum facit, aut multiplicem ex pręsup positis nostris replicationem patitur; quocirca tempus in his conterrere frustatorium existimans, super singulis non immorabor; tantò magis quia præsentis nõ sunt speculationis, sed ad merita propriè pertinent. Paucula igitur iam

183 dictis addere contentus ero.† Et in primis, circa prætensam testandi licentiam à Sereniss. q. Domino Duce Octauio obtentam, de qua pars aduersa tantùm confidere videtur, Certum est eam fuisse conditionalem, aut saltem modalem vigore illius clausulæ (Dum tamen ipse Orator teneatur in compræhensis in Inuestituris, & concessionibus, ac iuxta formam iuris, & continentiæ ipsarum Inuestiturarum ac concessionum) ex deductis in sæpedicto responso. nu. 256. cum seqq. Et cum non probet eum taliter fuisse testatum, & sic conditionem impletam, non potest coloratus titulus inde procedere, nec possessio instificari propter intrinsecum defectum. Calder. consi. 5. in tit. de vsu. Dec. consi. 222. num. 2. Sarn. in reg. de trien. q. 27. in fi. Caputaq. decis. 36. nu. 2. par. 2. & decis. 302. par. 3. Mascar. conclu. 1379. in fin.

184 Quæ ratio seruit quoque contra prætensam adoptandi licentiam, quæ vltra permultos iam recensitos defectus, conditionalis etiã fuit propter clausulam illam (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij) quæ conditionem importat Cacher. decis. 139. nume. 20. & per consequens iustum colorem possidendi tribuere non potest. Et qnod de conditione dictum est, in modo quoque procedit, quia nisi impletus appareat modus titulo adiectus, remanet dispositio sinè colorandi effectu, vt per Gomes. in reg. de trienna. quæst. 33. in fin. At nec conditio purificata, nec modus impletus ostenditur. Igitur &c.

185 Super allegata etiam sententia Dominorum Mentoati & Iuncti, inter multas obiectiones dicebam de illius nullitate manifestè cõstare multis coniecturis, atque præsumptionibus collusionem indicantibus, in dicto responso deductis à num. 212. vsque ad num. 220. inclusiuè; quibus

186 alia nunc addi potest,† quòd Sereniss. D. Dux Octauius vtì vsufructuarius tenebatur litem sibi motam Serenissimo Domino Duci Alexandro proprietario denuntiare, quod cum omiserit, collusisse præsumitur Bald. in c. 1. §. si vasfallus. l'vltimo. si de feud. fue. cõtro. inter Dom. & Agna. quem sequitur Alex. in l. sæpe ante nu. 11. de re iud.

187 Et ex omnibus ibi, & hic relatis, negari non potest, quin ex parte Sereniss. D. Ducis Octauij plures circa litem illam pateant ommissiones, negligentiæ, actusq. voluntarij, ex quibus collusionem lex adeo præsumit, vt sententiam deinde secutam nemini nocere statuat, qui citatus nõ fuerit, vt post multa cõcludit Molin. in tract.

de primog. Hispa. lib. 4. c. 5. nu. 7. 8. & 9. & Pinel. de bo. mater. par. 3. sub nu. 49. vers. limitatur 4. & vers. septima limitatio. Bertaz. consil. 268. nu. 12. 13. vol. 2. Crim. & consi. 407. & 455.

188 Et specialiora attingendo, dum primam coniecturam colligebam nu. 213. ex eo, quòd Serenis. D. Dux passus fuit se conueniri super iure de futuro contra l. non quemadmodum. de iud. addo in terminis Pinel. vbi supra, vers. limitatur quintò in pulchro casu, post Loffred. quem citat in consil. 10. nu. 7. & Ruin. in l. filiusfam. §. diui. nu. 49. & seq. de leg. 1. Molin. d. c. 8. nu. 9.

189 Dum etiam ex prohibita appellatione aliam vrgentissimam coniecturam sumebam nu. 218. addo in fortioribus quoque terminis communem * sententiam de qua Alex. in d. l. sæpe nu. 83. Dec. consi. 445. nu. 36. Pinel. loco præcitato. versi. sed hæc eorum declaratio. & Molin. d. c. 8. nu. 10. vbi succumbentem nedum appellare debere, sed etiam appellationem vsque ad maius Tribunal psequi debere, & nihil ommittere tra ditum est, aliàs successori nihil officere; voluntariè enim videtur succumbere, qui legali appellationis præsidio vti negligit.

190 Insuper dum ex cõfessione positionum facta per Serenis. D. Ducem eo in iudicio colligebã aliam coniecturam nu. 216. benè cõgtuit, quod idem Pinel. scribit vbi supra. nu. 50. in 9. lim qui sententiam ex tali confessione latam successori nullum afferre præiudicium concludit, in cuius fraudem emanare potuit.

191 Et dum nouissimo loco ex matrimonio subsecuto dicebam nu. 220. satis superq. apparere iudicium illud appositè factum ad effectum vt feuda, quę alias ad Ducalem Cameram reuersura erant per mortem Illustris. D. Sfortiæ, ad Illustris. Dominum Alexandrũ transirent, & propterea vti collusiuum nocere non posse, addo in terminis terminantibus Loffred. d. consi. 10. nu. 25. vbi pater cui filia in feudo successura erat, passus fuit per fratrem se cõueniri super iure de futuro, asserentem illud ad se post fratris possessoris obitum pertinere, & eum secuta sententia pro actore, iussisset postmodum pater in testamento filiam cum dicti fratris filio matrimoniũ contrahere, colligit inde Loffred. iudicium illud per collusionem factum, & ob id filiæ haud nocere in feudi successione; & tot. illud consi. optimè deseruit ad casum nostrum; quod sequitur & commendat Pinel. prææallegato loco in 5. limit. & Molin. d. c. 8. nu. 11.

192 Et animaduertendum, quòd suppresso etiam collusionis nomine, tradunt relati Doct. in casibus præcitatis, sententiam contra possessionem feudi, vel maioratus latam, successori non obesse; quapropter siue nulla & inualida sententia tamquam collusiua dicatur in casu nostro, siue valida ad præiudicium principalis rei conuenti, certum est, effectum suum cõtra successorem non citatum porrigere non posse; quoniam illi sunt casus speciales, qui pro limitationibus traduntur ad regulam, quòd sententia lata contra possidentem ex causis prænarratis, successoribus quoq. præiudicet; quæ quidem limitationes, vnà cum alijs ad rem nostram facientibus, quas breuitatis causa prætermitto, videri possunt apud Dec. consi. 445. num. 23. vsque ad num. 45. * Rol. cons. vlt. nu. 154. vbi de communi. * lib. 4. atque Pinel. & Molin. in locis præcitatis, post Scriben. in d. l. sæpe. in d. §. diui. & alibi sæpissimè.

193 Et vltra premissas limitationes, recipit quoq. regula prædicta singularem declarationẽ, vt intelligatur de citatione in specie, non de citatione in genere, & per proclama, quæ omni in casu necessaria est, vt successor condemnati, & is cuius secũdariò interest, ligetur, & rei iudicatæ parere teneatur; hanc sententiam, quamuis controuersam, tenent Bart. in d. §. diui. nu. 9. Crot. nu. 39. 40. Rip. nu. 62. 63. & Ferdin. Loaz. num. 129. post Bald. Alexand. Ang. Rom. Soci. & alios quos citat, Castr. in l. si patroni. §. fi. in fi. post Innoc. quem refert. ff. ad Trebel. Bar. in l. si eo tempore. C. de rem. pigno. in l. decem. de verb. oblig. & in extrauag. ad reprimendum in verb. per edictum. Io. Fabr. in §. licèt autem nu. 2. Insti. de adop. Ang. in l. si perlusorio. de appel. Rom. in l. peregrè. §. quibus. de acqu. poss. Imol. in d. l. de* cem. vbi etiã Ias. nu. 41. de communi * attestans, & in l. nè quicquam. §. vbi decretum. nu. 36. de offi. procon. & leg. Gem. in c. 1. per illum tex. de elect. in 6. Alexan. in l. de vno quoq. nu. 17. 18. & ibidem Mars. nu. 71. 72. de re iud. & idẽ Alex. cõs. 84. nu. 7. in 3. Bal. cons. 334. nu. 4. in 2. Socin. consi. 251. num. 13. lib. 2. Isern. Aluar. Præpos. & Affict. in c. 1. §. si vassallus. fi. de feud. fuer. cõtro. Felin. in c. fi. nu. 5. de maio. & obed. Guald. enuntia. 39. Curt. in tract. de feud. par. 7. q. 11. nu. 29. Zas. de feud. alien. nu. 21. Iacob. à sancto Georg. in sua inuest. feud. in ver. & cũ pacto. versi. quarto nunquid. in fi. Affict. decis. 396. nu. 3. Paris. consil. 5. volum. 1. Bertran. consil. 41. in 3. Bero. consi. 192. nu. 46. 47. in 2. Curt. Iun. cons. 23. nu. 8. Dec. latè d. consi. 445. num. 29. cum seqq. vbi * pro hac Parte difusè consuluit, & de communi * testatus est, obiecta omnia contrasentientiũ diluens. Socin. Iun. preceptor meus consi. 181. nu. 93. 94. 95. 96. 97. in 2. Cagnol. in l. res iudicata. nu. 4. ad fi. de reg. iur. Mari. Frec. in tract. de sub feud. lib. 2. tit. vltimo differen. 20. Crauet. consi. 10. nu. 23. vers. 2. respondeo. Cepha. consil. 133. num. 83. Rol. à Vall. consil. vltimo. numero 154. * communem * asserens lib. 4. & magis communem dicit Gabr. post innumeros relatos in tit. de cit. conclus. 1. à numero 201. vsque ad numerum 318. & ita sensisse Sac. cons. affirmat Capic. decis. 107. numero 4. & 9. prout & iudicauit Senat.

nat.Pedem.apud Ostasc. decis.156.p to. vbi plenè contrarijs omnibus responsum datur; & iudicanit etiam Rom.Rot.ad Put.decis.91.per to. lib. 3. vbi ab opi. ista non esse recedendum censet,& rursus decis.336.in fi.eo.lib.

194 Nec huic sententiæ obstat responsio, quam DD.ex aduersò patrocinantes afferunt, vt procedat in sententia contra hæredem lata, qui ex propria persona,& proprio nomine,& super iure suo litigat principaliter, non autem substituti,secùs verò in lata contra Regem,Ducem,vel Prælatum, qui non litigat ex propria persona, nec proprio nomine, nec de suo iure separato à successoris iure, sed tanquam administrator dignitatis Fisci,Reipublicæ,vel Ecclesiæ ex Bal.in consi.159.nu.3.4. lib.3.& Oldra.cōs.94.ac Feli. & cæt.in c.1.de probat. Nam pro replicatione dicitur,authores supra citatos non solum loqui in hærede cōuento,sed in omnibus quorū principaliter interest,& secūdariò, alterius,& signāter in feudatario conuento; nam & ipse litigat super iure suo,& hic est casus noster,cum Ducatus iste sit feudum Ecclesiæ,ad quod omnes primogeniti iure proprio ex tenore Inuestituræ,nō iure hęreditario vocati sūt.c.1.in princ.de feud. March.& c.1.de feud.succes.Bald.autem in oppositum citatus præsupponit Regem ibi possedisse regnum liberum,non feudale,& non recognouisse superiorem, sed repræsentasse rempublicam totius Regni,& eius nomine cōtraxisse, cum Regnum iure proprio non teneret, vt per eum latè sub nu.5.Et de cons.Oldrad.idem dici potest,qui in Rege loquitur non recognoscente

195 superiorem.† Vltra quòd Regnum illud iure hęreditario,vel saltem ad instar hæreditarij deferri concludit sub nu.5.6.10.13.& 16. cum seqq. cuius contrariū in feudis contingit,vt diximus, in quibus non succeditur iure hæreditario d. c. 1.in princ.de feud.mar.& d.c.1. de feud.succes. cum sim. Nimirum, si succedens in Regno illo

196 obligatur facto defuncti,& nō feudatarius.† Pariter quod de Prælato obijcitur,non facit ad casum nostrum, nam incertum est omnino quem debeat habere successorem, ideo frustrà fieret citatio, etiam per proclama; quia nemo posset comparere;Præterea non est indistinctè verum, quòd successor Prælati antecessoris facto obligetur, cum in multis contrarium receptum sit, & præsertim in præiuditialibus Ecclesiæ, vt ex allegatis in oppositum satis patet,maximè ex Bal. in consilio 255.& 457.lib.1.& consil.483.lib.3.

197† Quo loci contrarium etiam concludit in præbendario,quia est simplex administrator,& habet se ad instar vsufructuarij; quod pro nobis facit;ex quo Serenisſ.q.D.Dux Octauius vsufructuarius tantùm erat,& propterea proprietario præiudicare nequibat, vt in responso probabā.

198 nu.206.& seq. † Et quod de Fisco etiam oppo-
Cons.Lud.Sacc.

nebatur,qui est idem sub omni Principe ex Bal. consi.363.in 1.& consi.271.in 2.facilè tollitur, quandoquidem iudicium illud nō fuit cum Fisco factum, imò Procurator Fiscalis illi non interuenit,qui alijs omnibus fiscalib. causis interuenire consueuerat,& debebat; sed fuit specialis Procurator ad eam causam cōstitutus D.Scipio Stirpius à dicto Serenisſ. D. Duce Octauio

199 Farnesio,nulla Ducalis Fisci facta mētione.† Vndè intrat quoque decisio tex. in l.3.§. diuus.de iu.fis.de qua in motiuis in vers. præterea etiam, ex quo nec Aduocatus,nec Procurator fisci,nec alia persona fiscalibus negocijs interuenire cōsueta,iudicio illi interfuit,sed specialis tantùm, & extraordinarius procurator vtsup. Et p hoc confutatur responsio motiuo prædicto data, quòd sufficiat aduocati loco, cuius meminit d. §.diuus.interuenire procuratorem fisci per glo. ibi in verb.restituuntur in fi.& Io.de Plat.in l.1. in prin.C.de sen.ad.fis.lat.lib.10.

200 Et quoniam in proposito colorationis, & iustificationis assertæ possessionis D. Alexandri, vim etiam fieri video super authoritate Excelsi tunc Consilij Parmen. qua D.Alphonsus,& D. Alexander se ingressos possessionem profitētur, quod pro iusto possidendi colore sufficere asserunt per Rot.decis.13.& 16.de restit.spol.in no. & Mascard.latè conclu.1374. Non est omittendum,quòd idemmet Mascard.in fi. d. concl.sub

201 nu.16.17.& 18.† limitat non procedere vbicunque probaretur,quòd eo tempore quo agēs intrauit,etiā iudicis authoritate, alius possidebat; tunc enim non coloratur ista possessio,nec sufficit ad restitutionem obtinēdam,vt per eū, cum concord.quæ limitatio casui nostro adaptatur; nam Serenisſ.D.Dux ciuiliter,& naturaliter statim secuta morte D.Sfortiæ possedit, vt pluriès dictū fuit,& sic tempore ingressus prædicti paulò post subsecuti, possidebat.

202 Quinimo cum absq. causæ cognitione, & partis citatione Consilium tunc processerit,eius authoritas non potest operari, quòd Serenisſ. D. Dux non potuerit sua propria authoritate ingredi prout antea poterat;nam & cuilibet priuato id licuisset ex traditis per Soc.consi.4.nu.14. 15.lib.3. Paris.consil.1.nu. 35.in 1.& latissimè. Nat.cons.412.in 1.dub.Gabr.de resti.spol.con-

203 clus.1.nu.109.& seq. † Multò magis autē Principi directo Domino in casu lineæ finitæ, vt in terminis scribit Bero. consil.45.nu. 19.20.lib.3. & Zas.consi.12.nu.103.in 1.

Sed animaduertatur vlteriùs, quòd nō est in facto verum Illustrisſ. Dominum Alexandrum ingressum fuisse authoritate Excelsi Consilij, quin potiùs ipse cum D. Alphōso eius patre exposuerunt velle,ac posse sua propria authoritare ingredi,& seu iam ingressos fuisse, & propterea nuntium ad euitanda scandala, & nè vis eis

 fieret,

fieret, petierunt, qui ipsos associaret, tam in ingrediendo possessionem, quàm vbi appræhendidissent, & ingressi fuissent, retinendo, & corporaliter insistendo; & obtinuerunt iuxta petita, & in hûc sensum cantat etiam geminata productio facta per procuratorem Illustriss. D. Alexãdri per hæc verba. (Item concessio nuntij facta per tunc Excelsum Consilium Parmæ prædicto domino Alexandro pro manutenendo, & defendendo illum in possessione, vel quasi &c.) Non ergo in possessionem missi fuere iudicum authoritate, sed sua propria ingressi sunt. † Nuncium

204 autem impetrarunt ad effectum tantùm prohibendi violentias, & scandala; & limitata causa, limitatum producit effectum l. in agris limitatis. de acquiren. re. dom.

205 Quinimo supradictę nuncij cõcessioni apposita fuit clausula (sinè præiudicio iurium Cameræ, & cuiuslibet tertij) de cuius effectu abundè in respon. totiens citato dixi. nu. 231. cum seqq. & quæ actum reddit conditionalem, vt supra retuli ex decis. Cacher. 139. nu. 20. Vndè infertur, quòd quatenus præiudiciũ aliquod Ducali Cameræ inferre potuit, pro non facta haberi debet, quia conditio nihil ponit in esse.

206 Sed & subreptitia fuit talis concessio, ex quo narratum fuit possessionem bonorum, & iurium de quibus agitur, continuatam fuisse in dominũ Alexandrum, vti filium adoptiuum, & hæredem D. Sfortiæ, quod veritati repugnans erat, tum quia nec adoptio suberat, vt in responso probaui. nu. 222. vsque ad nu. 253. nec hæredis institutio tenebat, vt num. 254. vsque ad nu. 267. Tum quia si vtraque etiam substitisset, finita linea Inuestitorum ciuilis, & naturalis possessio in personam Serenis. D. Ducis cõsolidatæ erant, vt ibidem firmaui sub nu. 11. & supra quoque repetitum est. Ergo ex tali dispositione subreptitia nullus possessorio color, vel iustificatio potest accedere. Anchar. consil. 310. col. fin.

207 Ad id quod nouissimo loco deducebatur de solutione census Florentiolæ per Ducales Ministros acceptata, alijsq́. feudalibus seruitijs, vltra quòd nihil inde præiudicij Serenis. D. Duci resultare posset, si assertiones huiusmodi veræ essent, per ea quæ in responso scripsi. num. 267. & 268. cum seqq. & tradita ab Alex. conf. 85. nu. 5. lib. 1. in motiuis citato, Aduertatur secundo loco falsum in facto esse, quòd Agentes Serenis. D. Ducis Alexandri censum aliquem, aliquodvè seruicium feudale receperint. Census enim fuit tantùm oblatus, & depositus, sed à Ducalib. Quæstoribus recusatus, vt ex instrumentis per partem productis liquet; Et nullum quoque feudale seruicium præstitum, oblatumuè: imò nec præstandi occasio fuit. Solutiones autem reparationis, & contributionis factæ Thesaurario Illust. Communitatis Parmæ, in actis productæ, nihil ad rem faciunt, quãdoquidem exactiones huiusmodi fiunt absque interuentu Agentium Serenis. D. Ducis, & ad instantiam ipsius Communitatis pro reparãdis mænibus Ciuitatis iuxta facultatem ei concessam vsque dum S. R. Ecclesiæ immediatè suberat: Idcirco communitatis, aut eius Thesaurarij factum Serenis. D. Duci nihil nocere potest, & maximè in longinquis partibus de genti, taliumq́. solutionum pœnitus inscio, per iura vulg.

Et ex his, & alijs latè aliàs per me deductis in quarto articulo principali dicti responsi manifestè patere arbitror, absque titulo nedum vero, sed etiam colorato allegatam Domini Alexandri possessionem remanere, nec iustificatã quoquomodo dici posse.

207 Superest nunc quartam principalem quęstionem aggredi, quæ quidem stantibus hucusque deductis superfluã, & infructuosam pœnitus disceptationem continet. Attamen quia Domini exaduersò patrocinantes, pręsupposito, quòd solum, & merum possessorium ageretur, quodque D. Alexandri possessio colorata, seu prima facie iustificata dici posset, pro expedito habent, nõ licere Serenis. D. Duci quicquam pro iustificatione possessionis suæ, nec contra assertam possessionem Illustris. D. Alexandri, & pro eius coloratione producta, ponere, vel probare, vt opinionem hanc erroneam missam faciant, & veritatem amplectãtur, pauca in materia notatu digna referã. Et sanè pro absolutione operis, duo responsa cõsumatissimi Crau. allegare sufficeret 900. & 901. per eum redita in causa inter Serenis. Venetorum Dominium, & Serenis. D. Ferrariæ Ducem, in qua ipse vti arbiter moriua primo loco exhibuit contra Serenis. Venetos, de quibus in cons. 901. & demum votum suum decisiuum protulit cum expressione causarum, & solutione omnium exaduersò deductorum, in d. consil. 900. concludens reo neganti spolium, & possessionem suam iustam ostendere cupienti, licitum esse probationes inducere, & Actoris etiam impugnare possessionem, atque iniustam, & nullam demonstrare. Enimuero propter viri authoritatem, causæ grauitatem, iuraque, rationes, & aliorũ authoritates ab eo relatas, & iudicium superinde secutum, manus illi vinctas dare deberent.

208 Cæterùm si non acquieuerint, animaduertãt quæso, quòd iuditia claudicare nõ debet, quodque reus, & actor ad imparia iudicari nõ debet contra vulgatos legum terminos, vt ipsemet Crau. ibidem perpendit; quod operatur, vt si actor fuerit ad propriam possessionẽ probãdam, iustificandam, vel colorandam admissus, & rei possessionem impugnandum, idem quoq. reo ex diuersò permissum intelligatur. Benè facit tex. in c. cũ inter de excep. & ibi Doct. prę sertim Abb.

Abb.nu.6.Bart. in l.à sententia de appell.Castr. d.consil.277.nu.4.5.in primo. Rom.consil.449. nu.5. Rot.decis.7.de excep.in anti.Gomes.reg. de trien.q.18.Mandos.super reg.1.de reserua.q. 3.& reg.de non iudi.27.q.14. Boer. latissimè q. 238.nu.5.vers.1.fallit, cũ duabus col.seqq. vbi hanc,post multa,conclusionem firmat,in vers.& sic videtur.Crau.consi.322.nu.1.& fusiùs d.cõs.

209 901.nu.5.6.7. † vbi reo quoq. in hoc magis fauendum probat Mascar.concl.1377.nu.16.17. Pont.de spol.libr.3.nu.40. vers. possent tamen. Quocirca cũ Illustris.D.Alexã.ad suã prętẽsam possessionem iustificandũ,& colorandum, & nostram impugnãdũ fuerit admissus,vt in actis,nõ dubitandum,quin nostrę quoq. probationes in oppositum recipi debeant,quibus & nostra corroboretur,& aduersarij possessio oppugnetur.

210 Tertiò,considerandum,quòd Doct.in oppositum allegari soliti, loquuntur tantùm in causis spolij,& quidem violenti;& rationem allegant, quia possessio violẽta iustificari non potest,ideò frustrà probationes superinde admitti; & sic in odium spolij prædicti prohibita dicitur discoloratio. Zuccar.in l.fi.nu.146.C.de edi.diui Adriani.toll.Benint. decis.53.nu.2. Pute.decis.99. lib.1. sic etiam videmus suspẽsionem petitorij locum non habere nisi in iudicio spolij, ac etiam exceptionem spolij aduersus conuenientem spoliatum opponi non posse, nisi in interdicto vndè vi, vt supra latiùs attingimus in materia dictæ suspensionis; At præsens iuditium non est spolij,vt pluriès dictum,ergo &c.

211 Quartò,si discoloratio generaliter in omni iudicio possessorio esset interdicta (quod certè falsum est)non tamẽ esset prohibita ei qui fundatam habet intentionem de iure cõi,Archid.in c. ordinarij §.ceterùm,col.2.vers.quod verum intellige.de offi.ordi.in 6.Crau.d.conf.322.nu.1.

212 in fi.Item è conuersò vbicunq.agenti obstat iuris præsumptio; ex quo non sufficit ei titulus coloratus,Mascar.concl.1322.nu.9. & concl. seq. num.12.13.14.datur impugnatio titulorum per eum deductorum; ita argumentatur. Crau. d. consi.322.nu.2. vbi hanc facit consequentiam, titulus nõ sufficit coloratus,ergo eius impugnatio permissa.Ponta.d.tract.lib.2.nu.152. Cæterùm pro Serenis. D. Duce militat in hac causa iuris pręsumptio,& contra Illustris.D.Alexandrum ex iam dictis,& repetitis,ergo &c.

213 Quintò,quando de prohibita discoloratione Doctores aliquid tradunt, intelligendi sunt respectu eorum,quę post spolium successerunt,nõ autem eorum,quæ ante præcesserunt; hæc enim rationabiliter deduci,& ꝓbari possũt, licèt subsecuta nec deduci, nec probari queãt,ita notanter distinguendo,cõtraria conciliat Crau.d.cõs. 900.nu.10.11.& 20. Verùm hic tantùm agitur de his probandis, quæ præcesserunt apppræhensionem possessionis antedictæ. Nimirum &c.

214 Sextò,permissa est etiam discoloratio absque difficultate vbicunq. vnà cum titulo discoloratur possessio.Pute.decis.293.in fi.lib.3.Pro quo faciunt supra deducta in materia exceptionis anormalæ ex Castr.d.consi.277.num. 4.5.& alijs concord.adductis.At probationes per Serenis. D.Ducem fiendæ sunt eiuscæmodi, vt in discursu positionum paulò ante vidimus. Igitur &c.

215 Septimò & vltimò,si omni alio iure prohibita foret discoloratio, esset tamen iudicis officio permissa,quia potest Iudex de colore, & discolore tituli,pro libito probationes assumere, & si conscientiæ suæ color non satisfecerit, reicere, & obaudire. Pont.d.tract.lib.2.nu.154.Ex quibus omnib. luce clariùs apparere vr̃ admittẽdas esse positiones antedictas,quãuis assertã D.Aduersarij offuscare, discolorare, aut impugnare, & Serenis. D. Ducis possessionẽ iustificare dicãt.

216 Quibus stantibus, facilè submouentur oĩa in oppositũ adducta. Etenim.c. in literis. de restit. spol.nullo pacto loquitur de discoloratione,sed de canonica institutione,quod respicit merũ petitoriũ,meritò priùs cognosci mãdat de spolio.

Insuper loquitur de spolio violento, vt patet ex litera,ibi(de violentia eiectione) cuius odio suspensa est oĩs petitorij cognitio, vt supra dictũ est; nos autẽ extra hos terminos versamur, vt iã diximus,quia titulũ,& possessionem simul, & semel impugnamus, & de spolio non est motũ iudicium. Item inter priuatos ibi causa agebatur, & sic cessabat præsumptio pro reo,& cõtra actorẽ, quæ in nostra spetie militat per supra dicta.

217 Castren.in cons.253.nu.4.in 1.vltra 9 & ipse loquitur in spolio,& in causa inter priuatos vertente,fatetur opin. nr̃am rectè procedere vbicũ que notoriè constat de non iure spoliati,vel cõtra agẽtẽ ius pręsumit,vt in casu nr̃o,in quo nedum alterum ex duobus his,sed vtrunq. cõcurrit,vt probauimus; & sic retorquetur Castr. authoritas,quę ex alijs etiam prędictis non officit.

218 Guid.PP.decis.85.nu.2.tractat pariter de interd.recuper.& sic in materia spolij,atque in iudicio inter priuatos, in quo præsumptiones antedictæ contra actorem,& pro reo cessant, solãque impugnationem tituli prohibet,non possessionis simul cum titulo; & cõtrarium etiam admittit quando manifestè constat de non iure petentis restitutionem,& per consequens pro nobis stat,qui de infectione titulorũ ab actore exhibitorũ demõstrare satagimus,ac etiam possessionis eiusdem, & de manifesto eius non iure.

219 Oldra.conf.227. in diuersis longè terminis agit,etenim pręsupponit in primis.nu.2.actorem aliàs adeptum fuisse legitimè possessionem, deindeq. spoliatum, & spolio agere,quorum nullum in themate nostro verificatur;Insuper constare de nullitate actus,ex defectu iurisdictionis

eius, qui ad priuandum possessorem contra Pōtificiam commissionem, absq. causę cognitione, processerat; in casu nostro nulla considerari potest actus nullitas, cui nulla obstitit prohibitio, sed potiùs iuris astitit permissio. Cessabat ibi quoque præsumptio cōtra actorem, & pro reo, quæ hic viget. Nec tractabatur de inficiēda possione simul cum titulo, vt in casu nostro; quoniam execrabilitas per reum ibi opposita possessionem ipsam non inficit, Put. decis. 99. num. 11. 12. 13. lib. 1. Denique pro diuersitate considerari potest, obiectū illud execrabilitatis grauissimum inferre posse præiudicium; nam nedū in causa pendenti potest præiudicare, verùm etiam execrabilem repertū omnibus beneficijs impetratis priuare, & ad impetranda in futurū inhabilem reddere, vt in extrauag. execrabilis. de præben. & digni. inter communes. Nimirum si in iudicio possessorio summario talis non admittitur quæstio, sed ad petitorium iudicium reseruatur; & hoc apertè sentit ibidem Oldrad. sub num. 2. Vbi enim maius est periculum cautiùs est agendum. c. vbi periculum de elec. in 6.

220 Pedem. decis. 116. præsupponit admissas fuisse probationes super vnione opposita contra titulum per actorem deductū, & testes superinde examinatos, vt patet. nu. 2. 5. & in fi. Sicque pro nostra potiùs, quàm contraria opi. facit. Vltra quòd casus ille diuersos habet terminos à nostris, vt de præceden. dictum est; nam lis erat inter priuatos, vndè cessabat duplex illa præsumptio totiens allegata, & probationes oblatæ nō inficiebant possessionem simul cum titulo. Aderat etiam defectus iurisdictionis iudicis in attingendo petitorij materiam, vt ponderat Cacher. sub nu. 9. vers. item respondetur, & nu. seq. vers. nec obstant. qui defectus non est in Perill. Consilio, vt in 1. quæst. latè demonstrauimus.

221 Nat. consi. 411. consuluit inter priuatos, Nec loquitur de prohibita discoloratione, sed impugnatione tituli, quam etiam prohibitā tenebat ex defectu iurisdictionis, cum laycus iudex de re spirituali cognoscere non posset; quod ipse perpendit. loquitur etiam in interdicto retinendæ, non recuperandæ, sed in hoc vim non facio prout in alijs differentijs.

222 Dec. consi. 200. loquitur inter priuatos, inter quos cessant præsumptiones antedictæ. Dicitq. solummodo prohibitam impugnationem tituli, non verò possessionis vnà cum titulo. Item præsupponit incompetentiam iudicis, & in ea vim facit sub nu. 2. vers. & ista conclusio. & in fi. Cōsilij, & remedium ibi intentatum etat adipiscendæ, regulatum ad instar edicti Di. Adri. in quo sola apparentia sufficit, & de testamēti inualiditate nulla admittitur cōtrouersia vt per eū latè.

223 Capic. decis. 77. Pręsupponit pro constanti actorem possedisse, & spoliatum fuisse, vt ibi in princ. quorum vtrunq. nos negamus vtsupra. Actum ibi fuerat spolio, hic secùs, Lis erat inter priuatos, hic inter Dom. & subditum pro rebus in quibus præsumptiones antedictæ militant, & fuit ibi tātùm denegatus terminus ad impugnādum priuilegia per actorem producta, vt in fin. verbis, non tamen constat, quòd possessio simul impugnaretur, vt in casu nostro.

224 Put. decis. 99. in 1. tractat de spol. inter priuatos, & de impugnatione solius tituli sinè possessionis inficiatione, & in materia execrabilitatis, quę speciales habet rationes vtsupra dictum est. & in paribus terminis procedit eiusdē. Put. decis. 457. nu. 2. saluò quòd non tractat de execrabilitate, & vlteriùs sub nu. 3. apertè sentit possidenti præcario non dari interdictum recuperatorium, quod contra Illustrissimum D. Alexandrum facit, ex quo in iurisdictionalibus, & alijs huiusce generis præcarium præsumitur; vt in superioribus retulimus. Et alia decis. 76. eo. lib. causam supponit inter priuatos, & impugnationē solius tituli sine possessione, quod merum petitorium concernebat, vt expræssim concludit.

Et alia rursus eiusdē Put. decis. 293. in 3. possessionem actoris, & spolium, ac spolij iudicium præsupponit in sui initio, quæ singula in nostra specie deficiunt; & sub num. 4. discolorationem fuisse admissam fatetur propter nullitatem acceptationis gratiæ extra tempus acceptatæ; & nu. 5. admissos aliàs fuisse articulos ad probandum reseruationem in manibus Papę factam ad fauorem certæ personæ pro discolorando titulo exaduersò producto. Ac concedit deniq. in fin. ver. articulos admitti debere vbicunq. non discolorant solum tit. sed etiam possessionem, & per consequēs pro opin. nostra manifestè facit.

Quibus stantibus, necessario sequitur admittendas fore Serenis. D. Ducis positiones innumeris ferè rationibus ex supradictis resultantibus, quarum vnaqueque per se sufficeret; simul iunctæ autem multò magis Perillust. & Amplissimi Ducalis Consilij animum ad illas admittendas impellere debent; vt pro iustitia speratur. Laus Deo, Diuæ Virgini, & gloriosis Sāctis Hieronymo, & Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Omne agens agit propter finem.*
2 *Opposita iuxta se posita magis elucescūt.*
3 *Veritas aromatum instar quò magis attrita, magis redolet.*
4 *Castra, Arces, & omnia materialia possideri possunt per quemcunq. absq. titulo, & absq. eo, quòd Ius commune possidenti resistat.*
Sed distingue vt infra nu. 6. cum pluribus seqq.
5 *Castrum dicitur, quod est munitū muris, seu vallo.*

6 Cor-

6 Corporalia, quæ sunt de regalibus, & Principi reseruatis, non possunt absq. titulo possideri.
7 Idem de his, quæ sunt Iuris publici, remissiuè.
8 Nec non de feudis dignitatum, remissiuè.
9 Atq. de sacris, & religiosis, licèt corporalibus; & numero 11.
10 Corporalia quamplura sunt de Regalibus Principis.
11 Publica quæ dicantur, quæ sacra, & quæ sancta?
12 Incorporalia quamplura sunt in comertio nostro, & possideri possunt, vel quasi, vt hæreditas, obligatio, vsusfructus, seruitus.
13 Ius patronatus licèt incorporale, & annexum spiritualitati, possideri tamen potest seu quasi.
14 Castra, Arces, & alia corporalia vnita cum iurisdictione, & alijs regalibus in inuestitura cū clausula (ita quòd sint vnum corpus) constituunt eorum omnium feudum indiuiduum, & nu. 18.
15 Quod propterea non potest diuerso iure censeri, & sic pro parte possideri absq. Principis concessione, & pro parte non.
16 Feudales res esse confitens præiudicat hæredi suo, ita vt ab eius confessione resilire nequeat.
17 Cum, præpositio habet vim vniendi, si non principaliter, saltem accessoriè.
18 Castrum est quoddam vniuersale comprehendens omnia in ipsius inuestitura contenta, siue corporalia, siue incorporalia, & supra nu. 14.
19 Castrum diuersimodè accipi potest, ideo ei, qui in verbis dispositionis se fundat, onus incumbit probandi de quo Castro intelligi debeat.
20 Mandati fines diligenter sunt custodiendi.
21 Executio commissa contra formam commissionis nulla est.
22 Clausula (summariè, sinè strepitu, & figura iudicij.) & similes in commissione causæ non operantur quominus spoliatus ante omnia restituatur; Sed vide nu. seq.
23 Clausula (sola facti veritate inspecta) operatur, quòd iudex potest cumulare petitorium cum possessorio, in causa spolij, & spoliatum ante omnia minimè restituere, & infra nu. 165.
24 Stilus alicuius Tribunalis supremi probatus, attendi debet.
25 Riminal. Iun. corrigit seipsum in his quæ dixerat in consi. 30. nu. 4. cum seqq.
26 Clausula, (& cui vel quibus dederit) facit feudū ad quoscunq. hæredes, etiam extraneos, transitorium. Sed vide infra nu. 29.
27 Præsens inuestituræ feudali, censetur omni iuri, quod in illo feudo habet, renuntiare.
28 Historici relati per Menoch. in consil. 378. num. 7. conuincuntur de mendacio per publica documenta antiqua.
29 Clausula, (& cui vel quibus dederit) non facit feudum, transitorium ad extraneos, stante de. reto (Meminimus) remissiuè.
30 Clausula (pro hæredibus, & successoribus quibuscunque) non æquipollet clausulæ, (& cui vel quibus) secundum aliquos.
31 Menoch. non refert fideliter, & integrè verba Pauli Tertij in inuestitura Fiorenzolæ in personam D. Sfortiæ Pallauicini in consi. suo. 378.
32 Feudum concessum pro filijs, est ex pacto, & prouidentia, in quo descendentes tantùm admittuntur, etiam si non sint hæredes.
33 Et succedunt in infinitum.
34 Feudum concessum, pro hæredibus, est merè hæreditarium, ex communi. vide nu. seq.
35 Sed in contrarium stat alia communis, præsupponens intelligi debere de hæredibus sanguinis.
36 Feudū concessum (pro filijs, & hæredibus) est mixtum, ita quòd non sufficit quem esse filium, nisi sit hæres, nec hæredem, nisi sit filius.
37 Si verò concessum sit (pro filijs hæredibus) absque copula, dubium est an sit mixtum? Sed verior est affirmatiua opi.
38 Punctus stat loco copulæ.
39 Feudum (pro hæredibus masculis) mixtum est, ex communi.
40 Quod tamen ex pacto, & prouidentia tantùm esse, aliqui defendunt.
41 Feudum (pro hæredibus legitimis) est ex pacto, & prouidentia.
42 Vel saltem mixtum.
43 Successor in materia feudali intelligitur de successore sanguinis.
44 Feudū (pro hæredibus, & successoribus) est mixtū.
45 Feudum concessum (pro hæredibus, & successoribus quibuscunq.) transit ad extraneos, secundùm vnam opin. Sed vide nu seq.
46 Permulti tamen contrariam tenent opi. & veriorem affirmant.
47 Menoch. sibi contrarius.
48 Dictio (quibuscunq.) & similes vniuersales, non operantur, quòd persona aliàs inhabiles ad feudū admittantur, quando possunt alium effectum operari, etiam minimum.
49 Dictio (quibuscunq.) in concessione facta (pro hæredibus, et successoribus quibuscunq.) operari potest, vt Vasallus possit vni ex vocatis, cui voluerit, feudum relinquere.
50 Item, quòd id facere possit absq. vlterioris directi Domini licentia.
51 Item, quòd comprahendantur in inuestitura, nedum hæredes veri, & proprij, sed etiam bonorum possessores de iure prætorio.
52 Item, quòd comprahendantur filij, quibus hæreditas per fideicommissum restituitur, qui aliàs non venirent.
53 Item, quòd comprahendatur hæres institutus in re certa, qui aliàs ad feudum non admitteretur.
54 Item, filij naturales tantùm, qui aliàs excludūtur.
55 Item, filij legitimati, qui aliàs repelluntur.
56 Item, quòd veniant omnes vocati in infinitum, nulla habita gradus ratione.
57 Feudorum successio ad septimum gradum restricta

stricta est in certis casibus.

58 *Feudorum materia stricta, & ideo ab eorum regulis minùs discedendum quàm sit possibile.*

59 *Feudum concessum (pro filijs hæredibus, & successoribus quibuscunq;) non admittit nisi filios, & descendentes.*

60 *Inuestitura continent aliquod verbum denotans sanguinem, participat semper de pacto, & prouidentia.*

61 *Inuestitura facta (pro hæredibus legitimè descendentibus quibuscunq.) non comprahendit nisi legitimè descendentes.*

62 *Præcedentia limitant, & restringunt potiùs sequentia, quàm è contra.*

63 *Inuestitura pars vna, aliam declarat.*

64 *Inuestitura præfatio mentem concedentis in tota dispositione indicat.*

65 *Inuestitura feudalis sic interpratanda est, vt repugnantiam, aut correctionem nullam cõtineat.*

66 *Inuestitura feudalis confirmans præcedentem, nõ dicitur feudum nouum inducere, sed antiquum confirmare.*

67 *Feudo in antiquo descendentes in infinitum vocantur ex tenore Inuestituræ.*

68 *Feudum antiquum esse, & alienari posse in extraneos, repugnant, ideo per dictionem (quibuscũq.) non efficitur alienabile.*

69 *Benefacere sanguine coniunctis magis conuenit, quàm alienis.*

70 *Princeps vtens liberalitate erga personas sibi cõiunctas, debitum naturale persoluit.*

71 *Inuestitura facta marito per coniunctum vxori, censetur huius contemplatione emanasse, & per consequens descendentes tantùm ab ipsis admittit coniugatis.*

72 *Absurdum est extraneum descendentibus inuestiti anteponere, ideo vitandum.*

73 *Inuestitura feudalis interpretanda secundùm leges Municipales; cum quibus contrahentes concordare voluisse præsumuntur.*

74 *Contrahentes regulariter cum iure statutario, & consuetudinario cõfirmare voluisse præsumũtur.*

75 *Inuestitura feudalis interpretari debet secũdùm decretum (Meminimus) in locis vbi tale Decretũ viget; non obstante quòd pro quibuscunq. hæredibus facta sit, & per consequens ad solos descendentes masculos transit feudum, qui tamen sint hæredes.*

76 *Idem dicitur de Decreto Dominicali in partibus Pedemontium vigente.*

77 *Decretum (Meminimus) requirit specialem, & indiuiduam derogationem, vt locum non habeat.*

78 *Feudum mixtum requirit qualitatem filiationis, & hæredis.*

79 *Feudum mixtum retinet in omnibus naturam feudi ex pacto, & prouidentia hoc excepto, quòd debet etiam esse hæres descendens.*

80 *Nec sufficit, quòd sit hæres institutus, nisi institutio de eo facta, valeat, & teneat. remissiuè.*

81 *Spoliatus iuribus incorporalibus ita restituendus est, sicut spoliatus corporalibus.*

82 *Rot. tamen Rom. secùs quandoq. sentit.*

83 *Item non procedit in his, quæ sunt de regalibus, & quæ sine Principis concessione haberi non possunt.*

84 *Spoliatus non restituitur, quando fuit à Principe spoliatus, & præsumptio stat pro ipso Principe, & contra spoliatum, qui propterea cogitur de titulo docere.*

85 *Spolium violentum committere dicitur denegans pensionem, vel annuam aliam præstationem solui consuetam.*

86 *Spolij violenti odio prohibetur spolians regulariter attingere petitorium.*

87 *Feudatarius non potest contra dominum intentare iudicium spolij, quod sigillat famam; remissiuè.*

88 *Spoliatus non restituitur quando notoriè constat de non iure ipsius, remissiuè.*

89 *Acta post conclusionem in causa notoriè probant, & infra nu. 468. & 474.*

90 *Interdictum restitutorium datur possidenti precariò, contra tertium, non contra eum à quo precariò possidet.*

91 *Iurisdictio precaria præsumitur, nisi contrarium probetur.*

92 *Precarium concedens, potest propria authoritate recuperare possessionem ante motum iudicium.*

93 *Restitutorio iudicio agens ad restitutionem iurisdictionis, tenetur docere de titulo; remissiuè.*

94 *Spoliatus iurisdictione, vel alio iure incorporali, non tenetur docere de titulo vero, sed tantùm colorato, secundùm aliquos, sed vide infra vsque ad num. 125.*

95 *A Beneficialibus ad Iurisdictionalia arguitur.*

96 *Spoliatus in beneficialibus, non habet necesse probare titulum, sed tantùm iustificare, vel colorare possessionem suam cum titulo; quod limita vt infra nu. 109. & seq & nu. 113.*

97 *Spoliatus etiam à Principe, iurisdictione, restituitur, non docto de titulo secundùm aliquos. Sed vide infra nu. 102. 103. 126. 130. cum seqq. & nu. 139. cum pluribus seqq.*

98 *Idem in materia c. ad decimas. de restit. spol. in 6.*

99 *Et in causa possessoria matrimoniali limita vt infra num. 118.*

100 *Atque in interdictis, de quibus in l. 2. §. quadam de interd.*

101 *Nec non in spiritualibus.*

102 *Spoliatus à Duce Mediolani Castro Casalismaioris fuit restitutus.*

103 *Spoliatus à Principe, cui ius commune assistit, & resistit actori, non restituitur, remissiuè, & infra nu. 107. 108.*

104 *Bal. in cõs. 309. lib. 3. declaratur, et in l. 2. q. 11. C. de serui. & aq. atq. Aret. in §. aque iusti. de actio.*

105 *Excipere de iure tertij non licet, quando non est exclusiuum ipso iure iuris agentis.*

106 De-

106 Decretum Mediolani (Prouidere volentes) operatur, quòd nedum Ciuilis, & naturalis possessio, verùm etiam detentatio transit in fiscum, rerum ad Principem spectantium.

107 Abb. in c. ex parte num. 19. & 22. de resti. spol. declaratur.

108 Spoliatus non restituitur quando ex notorietate facti, vel confessionis ius commune facit contra petentem, & pro reo.

109 Spoliatus in beneficialibus tenetur verum titulũ probare, quando contra eum, & pro reo militat iuris præsumptio, remissiuè.

110 Idem quando Rector beneficij non agit administratorio nomine, sed tanquam Dominus Ecclesiæ suæ, remissiuè.

111 Abb. in c. in literis nu. 12. de resti. spol. declaratur.

112 Decis. Cacher. 116. declaratur.

113 Notorius defectus proprietatis impedit restitutionem, etiam in beneficialibus, et quando constat de non titulo.

114 Contrarius sibi contrarius.

115 Bossi. in ti. de princ. nu. 254. declaratur.

116 Bap. decis. 116. declaratur.

117 Bellam. decis. 99. impugnatur.

118 Spoliatus in causa matrimoniali non restituitur, stante notorietate impedimenti, si de dispensatione sedis Apostolicæ plenè non docuerit.

119 Guid. Pap. decis. 85. declaratur.

120 Alcia. in consi. 378. aliàs 28. lib. 6. declaratur.

121 Res iudicata pro veritate habetur.

122 Et facit de indebito debitum.

123 Habetq́ executionem paratam.

124 Et præsumptionem iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium.

125 Castri possessione capta, censetur etiam capta regalium, & iurisdictionis ei cohærentis, & cũ eius territorio.

126 Spoliatus feudo restituitur nõ docto de titulo, Sed distingue, vt num. seq.

127 Marin. Frec. in trac. de subfeu. lib. 3. differ. 46. declaratur.

128 Feudum consistere potest in qualibet re immobili; ac etiam in annuo redditu.

129 Dignitas Marchionatus à Principe tantùm potest conferri, remissiuè.

130 Vassallus spoliatus feudo à domino malo modo, id est absque ordine iudiciario, restitui debet, etiam non docto de titulo.

131 C. 1. §. si verò de mili. vassa. qui contum. est, verus intellectus, vsque ad nu. 137.

132 Vassallus ob culpam nõ potest à domino deyci, nisi conuicta culpa, & sententia secuta. & est cõis.

133 Linea Vassalli finita, potest dominus propria authoritate feudi possessionem ingredi, & infra nu. 151. & latius nu. 210. vsque ad nu. 228.

134 Idem si post commissam culpam decesserit postea vassallus sinè descendentibus.

135 Lex intelligi debet secũdũ rub. sub qua situata est.

136 C. 1. §. si verò de mili. vassa. qui contum. est, loquitur retento themate præcedenti.

137 Præpos. in c. 1. de contro. inuest. inter vass. & Episcopum, non rectè interpratatur eum tex. in rem. recuperandæ loqui.

138 C. 1. de contro. inuest. inter vass. et episc. in quibus terminis procedat?

139 Episcopus contra vassallum suum non habet fundatam intentionem respectu iurisdictionis, & regalium, prout Princeps secularis.

140 Isern. in c. Imperialem §. illud quoque num. 70. & 71. de quibus feudis, in quo iudicio, & inter quas personas loquatur?

141 Afflict. ibidem nu. 45. & seqq. in eadem materia, declaratur.

142 Princeps delegans Commissarium ad dandum possessionem alicui, intelligitur mandare, quòd iuris ordine seruato procedat.

143 Afflict. in decis. 35. nu. 40. loquens de restitutione vassalli spoliati absq. exhibitione tituli, quomodo intelligi debeat?

144 Bossi. in ti. de Princ. nume. 236. quomodo intelligi debeat?

145 Afflict. in constit. violentias n. 53. 54. declaratur.

146 Cum. super riti. mag. cur. c. 38. n. 264. declaratur.

147 Exceptio dolo facis petere, quod restituturus es, nõ habet locum in remedio recuperandæ, licèt in petitorio, & in alijs possessorijs secùs sit.

148 Quod tamen restringitur ad interdictum vndè vi, quia in alijs restitutorijs iudicijs, exceptio p̃dicta procedit.

149 Ac etiam vbicumq. mixta est causa proprietatis, & possessionis, aut notoriè constat de non iure actoris, vel quando tractatur de rebus, quæ authoritate tantùm superioris possunt possideri.

150 Præpos. in c. 2. col. vlt. vers. sed hæc lectio. et Laud. nu. 5. in ti. si de feud. suc. contro. inter dominum, & agna. declarantur.

151 Linea finita, directus dominus licitè possessionem feudi ingreditur propria authoritate, nec restituere cogitur, nisi actor de bono iure in proprietate doceat, remissiuè, & suprà nu. 133.

152 Sequestrata possessione, non agit restitutorio iudicio, qui antea detinebat. remissiuè.

153 Spoliatus non restituitur, quando de castro munito, vel fortalitio difficilis recuperationis agitur. remissiuè.

154 Consentiens spolio, etiam coactè, non restituitur, nisi priùs actum rescindat per actionẽ, quod metus causa, vel de proprietate doceat, remissiuè.

155 Spoliatus duo extrema probare tenetur, possessionem suam tempore spolij, & possessionem rei tempore moti iudicij cum seqq.

156 Priuatio præsupponit habitum.

157 Duo in solidum possidere nequeunt.

158 Possessione ciuili, & naturali carens, est occupator, & non restituitur aduersùs dominum.

159 Præsertim in materia feudali.

160 Pos-

160 Possessionem vitiosam non tuetur Prætor.

161 Agens super nullitate, vel iniustitia possessionis adepta per aduersarium, petitorium intentat.

162 Petitorium requirit probationem dominij concludentem.

163 Vel quasi dominij in publiciana in rem actione.

164 Princeps potest facta sequestratione possessionis mandare, quòd quicunq. prætendens ius in re sequestrata, compareat ad docendum de iure suo intra certum terminum. remissiuè.

165 Clausula (sola facti veritate inspecta) tribuit facultatem Iudici cumulandi petitorium cum possessorio, remissiuè, & supra nu. 23.

166 Tertius potest in iudicio possessorio, etiam spolij, comparere, & iura sua in petitorio deducere, super quibus iudex cognoscere tenetur.

167 Etiam si ius habeat connexum inseparabiliter cũ iure rei.

168 Cessionarius eadem persona cũ cedẽte reputatur.

169 Spolians aliquem possessione Castri, si pendente iudicio acquirat illud à domino, nõ tenetur restituere. Sed potest de domino superuento opponere.

170 Conductor non potest refricare quæstionem dominij locatori.

171 Fallit tamen, si à vero domino post conductionem emerit, quia restituere non cogitur.

172 Cessionarius sicut ex iure cesso agere potest iudicio spolij, ita quoque in eodem iudicio potest excipere.

173 Persona aliena sæpè quis consequitur, quod ex sua consequi non potest.

174 Personas plures potest quis in aliquo iudicio, vel alio actu, repræsentare.

175 In successione feudorũ prioritas gradus attẽditur.

176 Descendens à radice infecta, & si legitimus sit, nõ tamen ad feudum admittitur. remissiuè.

177 Refutatio, quam facit Vasallus in manibus Domini, non potest ab aliquo agnatorum reuocari, durante refutantis vita, & eius descendentium.

178 Adoptiuus non succedit in feudis.

179 Fallit si fuerit cum consensu directi domini adoptatus.

180 In successionibus prima causa est filiorum, etiam in feudalibus.

181 Cessante causa cessat effectus.

182 Ordo scripturæ attenditur.

183 Ordo litteræ non semper attenditur, sed potiùs ordo intellectus.

184 Ordo litteræ in executione sæpiùs peruertitur.

185 Clausula (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij,) tanquam generalis, & incerta non videtur impedire effectum adoptionis, cui dominus feudi consensum præstitit. Sed contrarium vide infra vsque ad nu. 191.

186 Clausula prædicta non operatur circa expressa, sed in reliquis. quod declara vt infra nu. 190.

187 Principis dispositio semper intelligitur citra præiudicium iuris tertij. remissiuè. & multo magis si id expresserit, etiam in genere.

188 Glo. in c. pastoralis, de excep. declaratur.

189 Bal. in c. quæ in Ecclesiarum nu. 33. de consti. declaratur.

190 Clausula reseruatiua operatur etiã circa expressa, quando non importat correctionem præcedentium, remissiuè.

191 Possidens authoritate Iudicis, iustè dicitur possidere.

192 Iustè possidere, & possidere cũ titulo idem sunt.

193 Dominus consentiens vassallo alienanti, perdit ius suum.

194 Dominus dans licentiam testandi de feudo, sibi præiudicat, & vide infra nu. 257.

195 Iudex extra territorium suum iurisdictionẽ exercere non potest.

196 Titulis ad colorandum deductis in possessorio, non est super eorum validitate, vel inualiditate disputandum; Sed contrarium vide infra nume. 198. 236. & 459. cum seqq.

197 Titulus coloratus dicitur licèt ob aliquod vitium non dicatur iustus, vt in collatione facta ab ordinario, cuius manus erãt affecta, & infra nu. 290. sed declara. vt nu. 361. cum pluribus seqq.

198 Titulis ad colorandum deductis per actorem in possessorio, opponi potest per reum, & de eorũ inualiditate doceri, remissiuè, & infra nu. 236. & 461. cum pluribus seqq.

199 Decis. Guid. Pap. 85. declaratur, remissiuè.

200 Rot. decis. 16. de resti. spol. in no. &

201 Rebuf. de mat. pos. q. 43. declaratur.

202 Via fraudibus non est aperienda.

203 Annalis possessio in feudis habet vim præscriptionis; quod declara vt nu. seq.

204 Annalis possessio in feudis non habet vim præscriptionis, nisi pluribus concurrentibus, remissiuè.

205 Scientia iudicis, quòd quis sit in possessione Regalium, sufficit ad colorandum eius possessionem, & eum manutenendum in possessione. Quod tamen declara, vt in seqq.

206 Iudex non impartitur officium suũ nisi petẽtibus.

207 Scientia Præsidis, vel alterius officialis, cui cõmissa est cura vectigalium, quòd quis sit in quasi possessione exigendi vectigalis, sufficit ad incohandam præscriptionem.

208 Scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur, requiritur in præscriptione incorporaliũ.

209 Bart. in l. publicanus, §. in vectigalibus, de public. declaratur.

210 Linea feudatarij finita potest dominus directus propria authoritate possessionem ingredi, & supra nu. 133. & 151. atque infra vsq. ad n. 228.

211 Cui sententiæ videntur aliqui aduersari.

212 Sed tamen à plerisq. laudatur.

213 Veruntamen limitari videtur, vt procedat tantum vbi certum est lineam esse finitam, & superinde nulla cadit dubitatio. Sed contrariũ vide infra nu. 217. vsque ad nu. 220. inclusiuè.

214 Opin.

214 Opin. de qua sup. num. 110. verè est communis, & optimis fundamentis suffulta. remissiuè.

215 Boss. in tit. de princ. nu. 254. declaratur.

316 Glo. Paris. in §. 30. nu. 37. declaratur.

217 Limitatio de qua supra nu. 213. improbatur.

218 Paria sunt, quid ab initio certum esse, & ex post certificari.

219 Lex semper est certa de his, quæ sunt in rerum natura; præterquàm in his, quæ pendent à futuro euentu.

220 Vassallo mortuo sinè filijs, præsumitur non extare aliquis agnatus ad feudum vocatus.

221 Præsumptio iuris est liquidissima probatio, clara veritas, & aperta probatio.

222 Lineæ tot à stipite deriuantur, quot filij ab eo procedunt, quasi à centro ad circumferentiã ductæ.

223 Lineæ prædictæ quò magis producuntur, eò magis inuicèm distant.

224 Consanguinitas vltra quartum gradum, non impedit matrimonium.

225 Ratio diuersitatis, quare non liceat directo domino capere possessionem feudi, vassallo cum filijs defuncto, cum tamen liceat capere, eodem cum agnatis mortuo.

226 Feuda omnia ad descendentes masculos in infinitum regulariter transeunt, & in ipsos continuatur dominium, & possessio; cum viuentibus parentibus dicantur etiã domini, & possessores dempta administratione, & infra nu. 337.

227 Feudorum successio inter transuersales regulariter non datur, ideo fundatam non habent intentionem aduersùs dominum, sicut descendentes; sed potiùs fundata est domini intentio aduersùs ipsos, quòd non sint ad feudum vocati.

228 Fiscus an litiget sinè possessione? in dubium reuocatur, Sed distingue, vt infra vsque ad nu. 235.

229 Post litem motam in petitorio contra tertium, absolutum est fiscum sinè possessione litem prosequi debere.

230 Agens actione in rem, possessorem aduersarium constituit.

231 Fiscus in vitium attentatorum incidere potest, sicut priuatus.

232 Fiscus ante litem motam potest tantùm ex iusta causa possessionem propria authoritate capere; post motam verò, vel sinè iusta causa non potest, & ita distinguendo concordantur opin.

233 Possessionem qui potest propria authoritate ingredi, si iudicem adit sinè protestatione, non potest vltra tali facultate vti.

234 Descriptionem, seu inuentarium facere potest fiscus quando extra possessionem litigat.

235 Vassallus cui mouetur quæstio status, de quo statim, & euidenter non probatur, debet interim manere in possessione.

236 Tituli producti pro actore in possessorio ad colorandum, possunt à reo multis in casibus, & ad multos effectus impugnari, remissiuè, & supra numero 198. cum seqq.

237 Iudex coram quo iudicium possessorium agitatur, si de petitorio, & possessorio cognouerit, super vtroq. pronuntiare debet.

238 Quæstio status non dicitur moueri vassallo, quando ipso agente, dominus excipit de eius illegitimitate, vel quòd non probauit se talem, qualem esse oportet. remissiuè.

239 Gerens se pro prælato, vel pro sacerdote, talis esse præsumitur.

240. Idem de gerente se pro Clerico, vel Canonico.

241 Vel pro scholari, vel aliud exercitium faciente.

242 Ordo sacer, est incompatibilis cum matrimonio.

243 Et habet implicitum votum, constitutione Ecclesiæ non, ducendi vxorem.

244 Præsumptio transfert onus probandi in aduersarium.

245 Iurisdictio, & Regalia possunt in feudũ concedi.

246 Sed à solo Principe. remissiuè.

247 Præsumitur pro sententia.

248 Etiam post appellationem; Sed contrarium vide infra proximè.

249 Appellatio suspendit iudicatum.

250 Imò perimit iudicatum appellatio.

251 Et extinguit etiam omnem præsumptionem, quæ pro sententia vigebat.

252 Distinguendo tamen concordantur opiniones istæ, quæ contrariæ videntur.

253 Appellatio conseruat appellantis statum, ita vt omnia possit agere, & explicare absq. vllo impedimento, quæ poterat ante sententiam.

254 Port. in consi. 102. nu. 31. reprobatur.

255 Sententia lata contra feudatarium, non nocet successori non citato, saltem in genere, quando iure proprio, non hæreditario, succedit. remissiuè.

256 Sententia lata contra vsufructuarium, non nocet proprietario non citato. remissiuè.

257 Princeps in contractibus, vel quasi, tenetur stare factis per Præcessorem. sed vide in seqq.

258 Præsertim in dispositione eorum, quæ non sunt de mensa Regni, vel Principatus.

259 Et eò magis, quando non multùm læditur Principatus, & nu. 268. vers. 6. & nu. 269. vers. neque curandum. secus si multùm læderetur, vt ibi, & infra nu. 275. 278. 279. vers. Soc. iun.

260 Generi per speciem in toto iure derogatur.

261 Consi. 10. Ias. lib. 3. in quibus terminis procedat, declaratur, & infra vsq. ad nu. 269.

262 Princeps licèt contractus Antecessoris regulariter seruare teneatur, vt supra nu. 257. secùs tamen in priuilegijs subditis concessis, cum ratione differentiæ & nu. 269. vers. 8. & seq. & declara. vt infra nu. 270. in fi. & num. 276. vers. vltra quòd & nu. 288.

263 Infeudatio ad officium Principis spectat; ideo successorem facilè ligat, & num. 269. vers. 5. num. 277. & seq.

264 Castrorum alienatio Principi permissa, vt è manibus

nibus hostium recuperentur, & à successore obseruanda.

265 Infeudatio, & alienatio facta per Antecessorem ligat succedentem iure hæreditario, & nu. 266. & 276. vers. item, & num. 285.

266 Soci. iu. in consi. 60. lib. 3. & consi. 1. nu. 69. libr. 4. quibus præsuppositis potissimum fundetur ad respondendum, successorem obligari facto Præcessoris, & infra vsque ad nu. 270.

267 Transactionis fauore tenetur successor seruare factum Antecessoris, quod aliàs non teneretur, & infra nu. 276. vers. & in illa.

267 Iuramenti fauore, & priuilegio idem.

269 Princeps fortiùs obligatur contractibus cum pari celebratis, quàm cum subditis, & nu. seq.

270 Princeps obligatur facto antecessoris concedentis illud, quod naturaliter debitum est, vt cursum aquæ ad partes inferiores.

271 Loffred. in consi. 38. nu. 17. & seq. in quibus terminis loquatur, & infra vsque ad 273. inclusiuè.

272 Rex potest mutare gesta per Antecessorem, præterquàm in contractibus factis in casibus à iure permissis.

273 Successor in principatu non tenetur habere ratã alienationem regalium, etiam modicam, & infra num. 275.

274 Osasc. decis. 129. nu. 10. & seq. in quibus terminis loquatur? & infra vsque ad nu. 276.

275 Successor in feudo nõ tenetur stare gestis per antecessorem, etiam per viam contractus, quando disponens non est primus acquisitor feudi.

276 Successor non obligatur facto antecessoris, quando magnã importat diminutionem iurisdictionis.

277 Menoch. in consi. 307. in quibus terminis loquatur de alienatione obligante successorem.

278 Infeudatio non est alienatio, vt supra 263.

279 Concessio facta titulo oneroso, plus obligat successorem, quàm gratiosa, & nu. 288.

280 Sententia contra feudatarium lata, non præiudicat successori ex pacto, & prouidentia.

281 Socin iun. in consi. 17. nu. 2. 3. vol. 4. in quibus terminis loquatur de obligatione successoris.

282 Atque Gram. vot. 28. nu. 19. 20.

283 Priuilegium concessum à Principe propter benemerita, & seruitia, vel quod transiuit in contractum, tenetur successor obseruare, & num. 285. & 288.

284 Successor non tenetur seruare factam antecessoris, quando etiam ex post incipit lædere coronã suam, & Regnum, vel statum publicum.

285 Decia. consi. 75. nu. 45. lib. 1. in materia prædicta obligandi successorem, in quibus terminis loquatur? & infra vsq. ad nu. 289.

286 Princeps alienans aliquid, de his, quæ spectant ad supremam iurisdictionem, nõ obligat successorẽ.

287 Princeps concedens licentiam simpliciter vassallo transferendi feudum in extraneum, siuè reseruatione aliqua, non retinet directum dominium sed feudum facit allodium; ideo non ligat successorem iure proprio succedentem.

288 Priuilegium antecessoris, quod transiuit in cõtractum, et processit ex causa onerosa, et propter ingentia seruitia, & modicam principatus læsionem continet, debet à successore seruari.

289 Val. consi. 1. nu. 51. lib. 3. in quibus terminis loquatur in materia prædicta, & nu. seq.

290 Infeudatio vnius villæ, vel Castri de magno Ducatu, non est magna diminutio ipsius, nec læsionem immodicam continet.

291 Status Pallauicini amplitudo, & prærogatiua.

292 Suspensio petitorij fieri potest in quocunque actu ante conclusionem in causa.

293 Et operatur, quòd iudex non possit pronuntiare super concernentibus petitorium, sed quoad ea habeat ligatas manus.

294 Etiam in possessorio mixto ad effectum, vt titulus pro colore requiratur.

295 Suspensio petitorij locum non habet in possessorio natura mixto, remissiuè.

296 Suspensio petitorij non impedit quin reus possit producere iura ad decolorandum titulos ab actore ad colorandum productos, remissiuè.

297 Donatio quæ non fuit vtrinq. iurata ad formam Decreti Mediolani super indè dispontis nulla est.

298 Quod tamen Decretum intelligi debet de vera, & propria donatione.

299 Statuta, & leges municipales sunt stricti iuris, & strictè interpretandæ.

300 Renuntiare feudum immediatè successuro, non est donare, nec alienare, sed refutare.

301 Refutatio est quadam restrictio iuris refutantis, per quam succedens iure proprio dicitur capere, non de nouo acquirere.

302 Refutatio prædicta non requirit consensum domini, nec pro ea soluitur releuium, aut laudemium, quod pro vera alienatione solui deberet.

303 Vendens feudum immediatè successuro, non dicitur propriè vendere, sed refutare.

304 Refutans feudum immediatè successuro sub quouis titulo, non tenetur seruare formam Decreti prædicti Mediolani, requirentis iuramentum partium in donationibus.

305 Relatio fieri debet ad ea, quibus conuenit.

306 Princeps donans filio, censetur cuicunque legi obstanti derogare.

307 Decretum prædictum non officit, quando donatio ex post reperitur à Principe approbata.

308 Leges non ligant Principes legislatores.

309 Nisi ex modestia, & vrbanitate sua, ligari velint.

310 Sed hoc etiam casu, contrauenīendo censentur eis derogare.

311 Contrahens expresso nomine dignitatis, censetur vtì talis voluisse contrahere; non vtì priuatus.

312 Princeps actum gerens, censetur vti plenitudine potestatis, si aliter sustineri non potest.

313 Lex non ligat extra territorium legislatoris.

314 Lex

314 Lex loci contractus seruanda, non loci originis, vel domicilij contrahentium.

315 Donatio ob causam, & præsertim filio facta ob matrimonium contrahendum, non requirit formam iuramenti, de qua in dicto Mediolani Decreto.

316 Ablatiui absoluti conditionem faciunt, maximè in contractibus.

317 Clausula (saluo, & reseruato consensu directi, & non aliter) reddit alienationem conditionalem. Sed distingue, vt infra nu. 327. cum seqq. et 338. & 340 cum seqq.

318 Item modificat, & restringit actum.

319 Et vbi non inuenit quid modificet, aut restringat, resoluit in negationem.

320 Et actum pro infecto, & ipso iure nullum reddit; maximè per illa verba, & non aliter, quæ dant formam actui.

321 Mens in contractibus præualet verbis.

322 Quæ nedum expressè, sed etiam tacitè potest apparere.

323 Refutatio feudi fieri potest immediatè successuro, absq. alia directi domini licentia, ac etiam eo inuito, & infra nu. 341. & 404.

324 Quinimo, & in alium remotiorem; dummodo sit de comprahensis in inuestitura.

325 Assensus enim directi domini vsq. ab initio interuenire dicitur huiusmodi translationi, & infra num. 337.

326 Sensui quæ patent, non indigent probatione, quia ratio naturalis sufficit.

327 Clausula (saluo, & reseruato consensu directi domini, & non aliter) non censetur adiecta actui; nisi quatenus pro eius validitate necessaria sit.

328 Nemo præsumitur eligere viam, per quam impugnari possit actus, quem gerit.

329 Clausula suprascripta apposita dispositioni, quam feudatarius sinè alia domini licentia facere poterat, non vitiat, si nouus assensus non impetretur.

330 Verba conditionalia non important conditionem, vbicunq. de mente in oppositum constat.

331 Solemnitatis inepta attentatio non vitiat actum, quando aliunde robur assumit, quàm ex illa solemnitate.

332 Conditio concernens id, in quo substantia actus consistit, si non adimpleatur vitiat, secus verò si substantiam non concernat.

333 Scriptura vna declarat aliam.

334 Sequentia declarant præcedentia.

335 Scriptura vltima attenditur.

336 Debent tamen scripturæ diuersæ ad concordiam reduci, quatenus fieri potest.

337 Clausula prædicta interpretatur de assensu impetrando; ideò cum pro descendentibus sit iam impetratum, non est opus alia impetratione, & vide supra nu. 326. & 325.

338 Clausula prædicta (saluo, & reseruato assensu) censetur apposita ad beneficium tantùm directi domini, ideo non potest alius, de conditionis defectu opponere, quia est ius tertij.

339 Conditione contractus pendente, non possunt partes contrauenire, donec durat spes eius implendæ.

340 Clausula ergo prædicta in contractu apposita, nō potest altera partium contrauenire, nisi postquam requisitus fuerit consensus directi domini; & denegatus.

341 Directus dominus requisitus præstare consensum refutationi feudi, negare non potest, & si neget, habetur tamen pro consentiente, & vide supra nu. 323 & infra nu. 404.

342 Clausula prædicta stante, & stante iuramento de non contraueniendo, nulla ratione potest aliqua partium contrauenire.

343 Constitutio. Constitutionem diuæ memoriæ in Regno Neap. edita fuit, vt contrahentes reseruato Regio assensu in feudalibus, possint contrauenire ante illum impetratum, quod iure communi prohibitum erat.

344 Gesta per eum, qui Dux, vel Princeps communiter ab omnibus reputabatur, valida sunt, ac si à vero Duce, vel Principe processissent. Sed vide infra num. 348. & 372. cum multis seqq. vbi multis modis limitatur.

345 Et sufficit, quòd talis fuerit naturaliter, licèt ex accidenti impeditus reperiatur.

346 Titulus ab eo habitus, qui dare potest naturaliter, puta ordinario, coloratus dicitur, quamuis ex accidenti sit impeditus & supra num. 197. quod declara vt infra nu. 361. cum seqq.

347 Indulgentia concessa à Prælato penitus falso, qui tamen reputabatur verus, non minùs operantur ad salutem animarum, quàm si essent concessæ à vero.

Vndè infertur ad quæstuarios, qui cum falsis Bullis aliàs extorquebant pecunias, quòd proficerent animabus, ac si Bullæ veræ fuissent. sed vide infra nu. 371. cum seqq.

348 Communis error ab allegante probari debet in materia l. Barbarius de offi. præsid. & necesse habet probare maiorem partem populi ita tenuisse.

349 Clam factum dici non potest, quod per publicum Instrumentum factum fuit; propter quod omni clandestinitatis vitio, & alia quauis suspitione carere præsumitur.

350 Propinquorum præsentia tollit omnem fraudis suspitionem; & facta Magnorum Principum omnibus nota præsumuntur.

351 Præsupposito cessante, cessat dispositum.

352 L. Barbarius non procedit vbicunq. vnus tractat de lucro, & alter de damno vitando; quia gesta eo casu non tenent in tertij præiudicium.

353 Nec quando de actu controuertitur inter duos, quorum alter titulum habet verum, alter putatiuum; quia tunc veritas declarata ante completum negotium præfertur opinioni.

354 Neque quando error respicit causam efficientem, &

& non materialem, ex communi.

355 Nec quando actus gestus est merè priuatus, & ratione priuati interesse, vt est impetrare rescriptū gratia, vel iustitia.

356 Nec quando deficit vnum ex tribus requisitis, quæ sunt, authoritas superioris, publica vtilitas, & communis error.

357 Neque vbi sola possessio, vel quasi officij adducitur, deficiente titulo.

358 Decis. Guid. Pap. 175. num. 3. volens emphiteotam soluentem ei qui pro ex actore, seu procuratore domini publicè habebatur, liberari, in quibus terminis procedat? cum duobus seqq.

359 Soluens procuratori falso, si vult esse liberatus, tenetur creditori cedere actiones.

360 Falsus procurator exigens tenetur soluenti in duplum conditione furtiua.

361 Decis. Cassad. 7. & Puth. 26. loquentes de colore resultante ex titulo habito à non habente authoritatē, quomodo, & in quibus terminis procedāt?

362 Titulus habitus ab eo qui authoritatem habet, sed ex accidenti tantùm impeditus est, coloratus dicitur, & supra num. 197. & 346. sed vide infra vsque ad nu. 374.

363 Habitus autem ab eo, qui in totum priuatus est, vel per renunciationem abdicauit à se authoritatē, non est coloratus.

364 Titulum habens ab eo, qui caret facultate conferendi, intrusus dicitur.

365 Intrusus non habet titulum coloratum.

366 Ordinarius habens ligatas manus per Decretum Pontificis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, non tribuit titulum coloratum.

367 Idem si conferat beneficium reseruatum reseruatione in corpore iuris clausa.

368 Titulum coloratum procedere ab eo, qui ex accidenti conferre non potest, habet locum in casu speciali, videlicet in materia regulæ de triennali.

369 Bart. in l. si vrbana nu. 4. de condi. indebi. quomodo debeat intelligi?

370 Rebuff. de paci. posses. nu. 43. quomodo intelligendus sit?

371 Indulgentia cōcessa à Prælato falso, vel Quæstuario habente bullas falsas, non prosunt ad salutem; aduersùs sententiam Ancha. de qua supra nu. 347. Quòd tamen Theologorum decisioni relinquendum.

372 Animæ fauore multa conceduntur, quæ aliàs non concederentur.

373 Anima cunctis rebus anteponenda.

374 Speciali fauore inductum, non est trahendum ad consequentias.

375 Refutatio feudi facta immediatè successuro, cum reseruatione vsusfructus, non valet sinè expresso domini consensu, ex sententia Loffred. cons. 3. Sed reprobatur infra nu. 389. cum multis seqq.

376 Refutatio feudi immediatè successuro sinè assensu domini tenet, si in totum fiat, secus si pro parte tantùm, & nu. 380. Sed contrarium vide infra nu. 401. & 406. cum seqq.

377 Loffred. vbi proximè sequitur Camer. & Minad.

378 Alienatio feudi prohibita tam in parte, quàm in toto. est.

379 Vsusfructus formalis est pars rei in multis.

380 Indiuiduitas feudi operatur, quòd refutatio partis non subsistat, licèt totius possit subsistere, Dic. vt supra nu. 376.

381 Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui.

382 Refutatio feudi in parte tantùm, est præiudicialis domino directo, & in quo? Sed contrarium vide infra nu. 414.

383 Feudatarius non potest vsumfructum constituere in re feudali absq. Domini consensu.

384 Quod intellige respectu præiudicij ipsius domini, & vocatorum ad feudum, secus respectu ipsius constituentis, ad cuius præiudicium valet actus durante iure suo, idest donec viuit.

385 Vsusfructus est seruitus.

386 Vassallus potest constituere seruitutem sinè domini assensu, duraturam durante iure suo.

387 Emphiteota potest vsumfructum pariter in re emphiteotica duraturum ipsius iure durante, constituere, sinè domini assensu.

388 Idem de superficiario, & habente fundum vectigalem.

389 Atque de possidente Maioratum.

390 Vsufructuarius potest alienare ius suum durante vsufructu; non tamen in præiudicium proprietarij, ad quem vsufructu finito, res pleno iure reuerti debet.

391 Vassallus æquiparatur vsufructuario.

392 Refutatio feudi facta domino, si sit facta eo præsente, valet absolutè; si verò eo absente, tenet tantùm in præiudicium refutantis, & infra nu. 396.

393 Vassallus potest absq. domini consensu subinfeudare, tribus concurrentibus.

394 Quæ sub infeudatio non præiudicabit cæteris ad feudum vocatis, qui finito iure subinfeudantis, admittentur secundùm inuestituræ formam.

395 Subinfeudatus nō habet vtile dominium plenum, sed penes primum vassallum remanet quasi vtile ratione vassallagij, & nu. 397.

396 Subinfeudans non desinit esse vassallus prioris domini, quando sinè eius consensu fit subinfeudatio, secus si cum eius consensu fiat; quia omne ius à se abdicat. & vide supra nu. 392.

397 Subinfeudans sinè consensu domini retinet dominium vtile superius, & in subuassallū transfert vtile dominium inferius.

398 Subinfeudatus, si velit alienare, tenetur requirere consensum vtriusq. domini. Sed in contrariū est communis.

399 Subinfeudatione facta vt supra, remanēt penès primum vassallum reliquia, & iura seruitiorum, atque cognitio causarum inter subuassallos.

400 Vassallus vassalli mei non est vassallus meus, nec

ab eo

ab eo possum feudalia seruitia petere, quæ debet suo domino immediato, & ego possum ea petere à meo vassallo, quæ præstare poterit cum auxilio sub vassalli.

401 Alienatio feudi permissa in extraneum, multò magìs in filium.

402 Alienatio feudi sinè domini consensu nulla est in præiudicium domini, quò ad agnatos verò reuocatione opus est.

403 Constitutum appositum in alienatione feudi facta sinè domini consensu, transfert possessionem in acquirentem, adeo quòd si in possessorio exinde disputetur, debet is manere in possessione, & disputatio ad merita reseruari.

404 Vassallus potest facere omnem contractum de feudo cum filio, & supra nu. 323. & 341.

405 Vassallus potest rem feudalem ad libellū concedere agnato vocato in inuestitura sinè domini cōsensu.

406 Vassallus potest medietatem feudi consentiente domino in extraneum alienare, in fratrem verò, vel nepotem vocatos, etiam sinè consensu.

407 Cuius conclusionis ratio est, quia non est alienatio, sed quædam quasi refutatio.

408 Camerar. error.

409 Vassallus alienans totum feudum sinè consensu domini, totum perdit; alienans verò partem, priuatur tantùm parte alienata.

410 Vassallus committens feloniam contra vnum ex dominis, priuatur tantùm parte illius domini.

411 Vassallus plurium potest refutare partem vnius solius, sinè consensu aliorum.

412 Vassallus qui potest totum feudum refutare, potest; et partem tantùm & quidem à multò magìs.

413 Argumentum de toto ad partem valet.

414 Vassallus habens licentiam alienandi feudum à domino, potest illud duobus, vel pluribus alienare; quia non facit conditionem domini deteriorem, sed meliorem; & hoc ex æquitate recipitur, cōtra id quod supra habetur nu. 382.

415 Refutatio feudi est de genere permissorum, licèt alienatio sit de genere prohibitorum.

416 Alienatio quoq; feudi est de genere permissorum, quantùm sit in præiudicium alienantis, & habentium causam ab eo.

417 Feudum iurisdictionale suapte natura indiuiduū quomodo diuisionem recipiat?

418 Vsusfructus in rei veritate non est pars dominij, sed seruitus, vt via, & iter.

419 Fundo legato, cuius vsusfructus alienus est, ab hærede tamen petendus est, & quare?

420 Vsumfructum stipulans, similis est ei, qui partem fundi stipulatur.

421 Simile non est idem.

422 Res sua nemini seruit.

423 Imò nec res communis.

424 Vsusfructus est pars rei per similitudinē tantùm.

425 Refutatio feudi, cum reseruatione vsusfructus si inualida esset, sustineretur tamen per clausulā (omni meliori modo) vel per Iuramentum habens vim eiusdem clausulæ.

426 Refutatio feudi cum reseruatione fructuum indubiè permissa.

427 Argumentū à consequēti destructo rectè procedit.

428 Si de quo magìs videtur inesse, & non inest, nec de quo minùs.

429 Euentus tristes non sunt habendi in cōsideratione.

430 Refutatio facta filio cum reseruatione vsusfructus, mero iure valet, licèt ope exceptionis agens repelli posset.

431 Loffred. cons. 3. est contra communem, tam in Regno Neap. quam extra Regnum.

432 Tempus viginti annorum non dicitur de antiquo.

433 Tempus propter quod præsumitur consensus in alienatione feudi, non currit, nisi à die scientiæ.

434 Quæ scientia debet esse certa, cū suis qualitatibus.

435 Consensus directi domini alienationi conditionali adhibitus post mortem alienantis feudum, nō confirmat actum.

436 Consensu directi domini in alienatione feudi præsumitur cursu triginta annorum de iure communi; licèt in Regno secus dispositum sit.

437 Consensus prædictus facilè præsumitur, cum domini non interest, & nihil ei deperit.

438 Et præsumitur quoq; in refutatione; quia dominus dissentire non potest.

439 Pater habet vsumfructum in bonis filij, & plenam administrationem, & maiorē authoritatē, quàm tutor, aut curator.

440 Episcopi, & Prælati possunt transigendo dimittere de bonis ecclesiæ.

441 Vsufructuarius est quasi dominus, & procurator proprietarij.

442 Vsufructuarius non potest instituere, nec dispensare in rebus emphiteoticis, nec feudalibus.

443 Vsufructuarius non potest quicquam agere in præiudicium proprietatis.

444 Pater vsufructuarius in bonis filij, non tamen habet alienandi facultatem.

445 Nec faciendi actum, per quem ad alienationē deueniri queat.

446 Et multò minùs præiudicare potest in his, quæ proueniunt ex persona maiorum.

447 Vassallus, aut emphiteota si cadunt à iure suo, feudum, & emphiteosis vadit ad proprietariū, nō ad vsufructuarium; & idem concluditur de feudo reuerso ob finitam lineam.

448 Administrator etiam cum libera, habens mandatum à lege, vel ab homine, non potest vti liberalitate de bonis commissis.

449 Fallit in administrantibus bona Principum, & Magnatum.

450 Sublimitatur tamē, vt de minimis tantùm, & de his quæ passim donari solent, & pro vtilitate domini, elargiri possint.

451 Solitaq; donari in hac materia intelliguntur, q̄ sæpè, & sepiùs donata fuere, non quæ rarissimè.

452 *Castrum cum homagio, fidelitate hominum, facultate gratias faciendi, & pœnas commutandi, & alijs regalibus, quæ sunt de reseruatis Principi nō est de solitis, & consuetis donari à Principibus. Ideò administrator illud donare non potest.*
453 *Vsusfructus non debetur patri in bonis feudalibus secundùm aliquos; alij tamen contra sentiunt.*
454 *Prima tamen opin. prævalet quādo feudum à Principe prouenit.*
455 *Et quando feudum habet dignitatem personæ feudatarij cohærentem.*
456 *Vsufructu patris cessante in bonis filij, cessat eorundem administratio.*
457 *Gubernare nil aliud est, quàm regere.*
458 *Dignitas post depositam administrationem durare potest.*
459 *Parentibus debetur reuerentia iure naturæ.*
460 *Titulus ab actore productus ad colorandum possessorium, an, & quando impugnari queat? & supra nu. 196. 198. 236. & infra vsq; ad nu. 466.*
461 *Notorium contra agentem spolio ex quibus probari dicatur?*
462 *Puth. decis. 76. lib. 2. & 293. in 3. in quibus terminis procedat, declaratur?*
463 *Decoloratio admittitur vbi de pbationibus factis agitur; quicquid sit de faciendis.*
464 *Decoloratio indubiè admittitur quando probationes feriunt, nedum petitorium, sed etiam possessorium, remissiuè.*
465 *Notorius defectus iuris agentis spolio, si eum nō excluserit, iuncto tamen iure rei conuenti, debet excludere; quia duo vincula magis stringunt.*
466 *Princeps habet fundatam intentionem in statu suo, quòd nullus possit exercere iurisdictionem, nec possidere regalia, sinè eius concessione, remissiuè.*
467 *Notorium ius Ducalis Cameræ in proposita specie probatur ex facto;*
468 *Ex partis confessione;*
469 *Ex probationibus in iudicio factis, & supra num. 89 & infra. nu. 474.*
470 *Ex iuris præsumptione.*
471 *Rot. decis. 16. de restit. spol. in nou. in quibus terminis procedat?*
472 *Exceptio quæ in iudicio spolij agentem repellit, multò magis repellet in alio iudicio possessorio.*
473 *Dubietas obiecta notorio, si de facili tolli non potest, vt nebula in aere, illud offuscat.*
474 *Notorium si per negationem in dubium reuocetur, possunt probationes statim induci ad eius confirmationem.*
475 *Notorium resultans ex instrumentis publicis, & actis, non offuscatur, nec læditur per simplicem negationem, nec per disputationem super eis introductam.*

Pro Serenissimo Raynutio Farnesio Parmę, & Placentiæ Duce,

In causa Pallauicini Status.

EPITHOME.

Absoluto processu arduæ causæ, Pallauicini status nuncupatæ, discussisq; partium iuribus in Excelso Consilio per plures annos, fuerunt ab eo tandem quamplurima dubia vtriq; collitigātium exhibita. Illis autem, quæ Ducalis Cameræ intentioni obiecta non minùs scitè, quàm elegāter, fuere, responsiones in sequenti tertio responso, singulatim allatæ sunt. Cumq; ab vtraq; parte multa Excellentissimorum Iurisconsultorū consilia, ac etiam Vniuersitatum emanauerint, excelsus ille ordo, omnibus exactissimè libratis, ponderatis, & trutinatis diutissimè, suam demum sententiam protulit, declarando possessionē per Ducalem Cameram legitimè fuisse captam ex ordine Sereniss. Ducis Alexandri, cuius procuratorem dominum litis effectum à petitis absoluit, reseruatis in reliquis iuribus partium.

DVBIORVM
PERILL. DVCALIS CONSILII SERIES,
Cum solutionibus vnicuiq; adhibitis.

Primum Dubium.

Vtrùm Castra, Arces, Palatia, & cætera materialia, de quibus in pręsenti lite agitur, eodem iure censeātur cum incorporalibus, quoad hoc, vt sinè titulo possideri nequeant?

Secundum Dubium.

Vtrùm Serenifs. Dux Alexander, prędictorum etiam respectu, mandatum dederit de appręhendendo, vt de incorporalibus?

Tertium Dubium.

Vtrùm clausula (sinè figura iudicij, ac sola facti veritate inspecta) tribuat facultatem cumulandi petitorium cum possessorio?

Quartum Dubium.

Vtrùm inuestitura feudalis Terræ Florenzolæ cum iurisdictione, & regalibus, facta per Sāctissimum Paulum Tertium Illustrifs. D. Sfortiæ Pallauicino, compræhendat hæredes extraneos?

Quintum Dubium.

Vtrùm in incorporalibus, qualia sunt iurisdictionalia, & regalia, restituatur spoliatus indistinctè non docto de titulo? De materia etiam vide in 6. 7. & 19. dub.

Sextum

Sextum Dubium.

Vtrùm in iurisdictionalibus,& regalibus detur restitutio,si simpliciter fuerit possessio, vel quasi colorata, absq; veri tituli probatione?

Septimum Dubium.

Vtrùm in feudis habentibus iurisdictionem,& dignitatem annexam, detur restitutio absq; probatione veri tituli?

Octauum Dubium.

Vtrùm directus Dominus possit feudi possessionem ob culpam Vassalli,vel extinctam lineã, ingredi propria authoritate? Et hic agitur de vero intellectu c.primi, §. si verò de Milite vassall. qui contumax est, & de materia tractatur quoque dub. 16.

Nonum Dubium.

Vtrùm exceptio (dolo facis)locum habeat in remedio recuperandæ,& quando?

Decimum Dubium.

Vtrùm adoptio Illustriss.D. Alexandri facta p Illustriss. D. Sfortiam ad feuda, valuerit? & an pro titulo colorato sufficiat?

Vndecimum Dubium.

Super interpretatione clausulæ (sine præiudicio iurium Cameræ nostræ,& cuiuslibet tertij)

Duodecimum Dubium.

Vtrùm assistentia per Excelsum Cõsilium Parmen.concessa D. Alexandro,& D.Alphonso patri ad ingrediendam, seu continuandam tenutam bonorum,& iurium de quibus agitur, vel licentia testandi data Domino Sfortiæ per Serenis.Ducem Octauium, sufficiant pro vero titulo? vel saltem pro colore?

Decimum tertium Dubium.

Titulus qualis esse debeat, & à quo proficisci, vt pro colore possessionis sufficiat, vbi color requiritur?

Decimum quartum Dubium.

Vtrùm annalis possessio feudorum, vel biennalis, dicaẽ ex se colorata aduersùs Dñm directũ?

Decimum quintum Dubium.

Vtrùm scientia Præsidis,vel alicuius Iudicis supremi,quòd quis sit in possessione regalium, tribuat iustum colorem ipsi possessioni?

Decimum sextum Dubium.

Vtrùm finita linea vassalli defuncti,possit Dominus propria authoritate feudum apprehendere? De quo etiam tangitur in 8. dub.

Et an requiratur, quòd in primis,& ante omnia constet de extinctione ipsius lineæ? vel potiùs sufficiat exinde verificari, & certificari quod in rerum natura certum erat?

Decimum septimum Dubium.

Vtrùm fiscus sinè possessione litiget? & in quibus casibus?

Decimum octauum Dubium.

An, & ad quos fines potuerint per procuratorẽ Serenissimæ Ducalis Cameræ impugnari tituli D.Alexandri Actoris?

Et an quæstio status eidem mota dicatur? & qs effectus ex quæstione status ipsius resultet?

Decimum nonum Dubium.

An iurisdictio, & regalia in feudum concessa, absq; titulo à Principe habito possideri queãt? Et de materia habetur etiam in 6. dubio cum duob.seqq.

Vigesimum Dubium.

Vtrùm sententia aliàs lata pro D. Sfortia contra D.Ducem Octauium prosit in aliquo D.Alexandro Actori? & an in aliquo nocere potuerit Serenissimo Reo conuento?

Item an post interpositam appellationem per hunc à dicta sententia, remanserit eius effectus suspensus, vel extinctus? & quo ad quid?

Vigesimum primum Dubium.

Vtrùm Princeps teneatur stare cõtractibus,vel quasi sui antecessoris? & quibus?

Vigesimum secundum Dubium.

Vtrùm pro parte Actoris suspensio petitorij in iudicio fieri potuerit? ita quòd donationis,& refutationis huius status aliàs factæ per Serenis. D.Ducem Octauium Serenis.Principi Alexandro filio vnico, per Ducalem Cameram productæ, nulla ratio habenda sit, vti petitoriũ ipsum respicientis?

Vigesimum tertium Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta efficax, & valida fuerit non seruata forma decreti Mediolanen.in hoc etiam statu vigẽtis, quo partes iurare tenentur donationem veram,& nõ fictã?

Vigesimum quartum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta habens clausulam(accedente consensu directi Domini, & non aliter) ex quo consensus ipse nõ fuit postea impetratus,nulla censeatur,& inualida?

Vigesimum quintum Dubium.

Vtrùm dicta donatio,& refutatio effectu carere debeat, ex eo,quòd post eã D.Dux Octauius pro vero Duce adhuc se gesserit,& communiter reputatus fuerit?

Vigesimum sextum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta facta cũ vsusfructus reseruatione,valuerit, & tenuerit?

Vigesimum septimum Dubium.

Vtrùm directi Domini consensus eidem donationi,& refutationi accessisse præsumatur ex aliquo cursu temporis post eam fluxi?

Vigesimum octauum Dubium.

Vtrùm reseruatio supradicta vsusfructus, administrationis,gubernij,& dignitatis,operentur saltèm, vt dispòsita per D. Ducem Octauium in in præiudicium filij de iure subsistant?

Vigesimum nonum Dubium.

Vtrùm per dictam donationem,& refutationẽ titul⁹ Domini Actoris(si quis coloratus dici posset exhibitus) fuerit decoloratus? Et an de no-

torio iure Ducalis Cameræ in proposito themate constare dici possit? & quibus medijs?

Tigesimum dubium.

Vtrùm notorium per simplicem negationem, offuscari possit? & an negatum comprobari?

RESPONSVM III.

SI vt Philosophus asserit secundo Phisicorum, quem retulit Soc. iun. Præceptor meus conf. 24. num. 11. volu. 1.
1 † omne agēs agit propter finem, inutilis quippè est agentis operatio, si vsq; ad illius comprǣhensionem non perseueret. Quocirca cum ego iam annis elapsis semel, atq; iterū pro Serenifs. Ducali Camera Parmæ, & Placentiæ in famigerata causa Pallauicini statūs corām Excellentifs. Consilio Serenifs. ac sapiētissimi Principis D. Rainutij Farnesij Parmæ, & Placentiæ Ducis IIII. iamdudum pendente, pro veritate, & iustitia respondiderim, licèt optimum ipsius Cameræ adeo clarè, & dilucidè tunc denudasse mihi persuadeam, vt futurum iudicium iuxta eius rationabile votum sperandum sit; Nihilominus cum actionis meæ finem nondum assecutus sim, Imò verò obices numero triginta nuper ab ipso Perillust. Consilio emerserint, scitè quidem, & acutè, quibus Illustrifs. Pallauicini aduersarij iura nostris forsan præponderare prima fronte videri queant, operæ prçcium duxi, nè frustra, & incassum aliàs laborasse dicar, aut obiectorum fortè vi perterritū me hoc tempore quisq; arbitretur, Tertiò nunc calamum assumere, argumenta contraria adamussim confutare, & iustitiam causæ apertiùs quoq; ob oculos ponere.

Cæterùm, quia quicquid in vtroq; responso dixi superfluum foret repetere, & totum quoq; reticere haud conducit; cum permulta tractanda veniant iam tractara, & examinata, id curandum statuo, vt quæ finè detrimento mitti poterunt, non repetantur, quæq; repetenda erunt, breuiusculè, vel relatiuè tantùm interserantur, cæterisq; nuper explicandis contexantur locis opportunis; Nec elaborandum est circa facti speciem, quæ tum ex narratis in priori responso, tum ex actis, & processibus typis æditis planè elucet.

Singula igitur obiecta perspicuè refellere mei erit instituti, quò Perillust. & Excelsi Patres suū alacriùs iudicium iam tandem proferant; controuersiamq; octennalem, iustitia mediante, dirimant; & nè quicquam intactum ommisisse videri queam; vnumquodq; obiectum ad literam priùs referre, solutionemq; mox subdere lubet;
2 † sic enim opposita iuxta se posita magis elucescent; teste Philosopho in 2. de Cœlo, & mūdo, cuius dictum nostrates quoq; persæpe vsurpāt; atq; exornant; præsertim Neuiz. in sua sylua nu
3 pt. in prin. num. 78. † & veritas etiam aromatū instar, quò magis attrita, magis redolebit, teste Castren. in conf. 23. folet aromatum in princip. lib. 1. in nou.

PRIMVM DVBIVM.

Contra Serenifs. Ducalem Cameram plura obstare videntur, per quæ videtur dicendum Illustrifs. D. Alexandrum Pallauicinum reintegrandum ad possessionem locorum Buxeti, Curtismaioris, Florenzola, & aliorum locorū iuxta per eum petita, absq; ostensione alicuius tituli.

4 *Et in primis quia, quod attinet ad bona corporalia, res ipsa non videtur habere difficultatem, pro vt sunt Castra, Arces, & cætera corpora materialia, quæ probantur possessa fuisse per dictum D. Alexandrum, quia illa nullam habent iuris resistentiam, quin possint possideri per quemcunq;, vt cætera corpora materialia l. possideri in princip. ff. de acquir. possess. & signanter probat Gemin. cons. 14.*
5 *nu. 5. † & dicuntur loca illa esse, quæ sunt munita muris, seu vallo Bart. in tract. qui sunt rebell. in verbo Lombardia num. 4. Bal. in c. 1. §. in generali num. 4. si de feud fit contr. inter dom. & agnat. & probat. etiam Bar. in l. Celsus. §. si viam in fi. vers. sed quaro pone aliquis nobilis habens Iurisdictionē in Castro meo, ff. de vsucap. Boss. tit. de Principe nume. 238. & latiùs D. Petra in tract. de fideicomm. q. 13. nu. 393. & plur. seqq.*

SOLVTIO.

6 Tex. in d. l. 3. in princ. cum concord. probat quidem corporalia, & materialia possideri posse, & propriè etiam, ad differentiam incorporalium; quæ tantummodo quasi possidentur, sed nō probat, quòd aliqua ex eis non possint habere iuris resistentiā. Nā quòd ius resistat possessori alicuius rei, non dependet ab eius corporalitate, vel incorporalitate (vt hoc vtar vocabulo) sed aliunde prouenit; vt quia sit de reseruatis Principi, quæ finè expræssa ipsius voluntate possideri nequeant, vt sunt regalia omnia, c. 1. vbi Bal. Affli.
* & cæteri omnes* in tit. quæ sint rega. Boss. latè in tit. de regal. Rolan. cons. 4. nu. 45. & 48. lib. 3. & latiùs dixi in 1. meo respon. in hac causa edito, nu. 78. & 80. cum seqq. & in 2. respon. num. 71.
7 vsq; ad nu. 85. † vbi idem dicebam, & probabā
8 de omnibus alijs, quæ sunt iuris publici, † & de feudis dignitatum in 1. respon. num. 83. & in 2.
9 nu. 82. † & de sacris etiam, religiosisq;, & sanctis,
10 licèt ex his omnibus permulta sint corporalia, † pro vt inter regalia, viæ publicæ, flumina, argentariç, palatia Principis, & iuridicundo destinata, bona vacantia, thesauri, & alia de quibus in d. c.
11 1. & locis præcitatis, † & inter publica loca connumerantur stadia, fora, theatra, & his similia l. in tantùm §. vniuersitatis ff. de re. diui. inter sacra Ecclesiæ, & alia Deo dicata l. sacra ff. eo. & inter sancta muri Ciuitatum, vt in ea. l. sacra §. fi.

12 Econ-

12 Econuersò autem corporalia quamplura sūt, quæ cadunt in commercio nostro, vt hæreditas, obligatio, vsusfructus, seruitus, de quibus in l. 1.§.vlt. eod.titu. de re. diui. quæ omnia nullus ambigit, quin absq; Principis authoritate possideri queant; nam de possessione hæreditatis est tex.in l.cum hæredes de acquir.possess. vbi Ca-
13 str.& alij † idem dici potest de iure patronatus, quod licèt sit incorporale, & annexum etiā spiritualitati, possideri tamen potest, seu quasi c.pastoralis de iu.patro.gl.in c.quāto.eo.tit.in 6. Lābert.de iu.patro.lib.3.q.9.artic. pri nu. 3.

14 Difficultas ergo non consistit in corporalitate, vel incorporalitate, sed an sit de his, quæ à Principe tantùm procedunt, & impetrari debent? qualia sunt feuda dignitatum, quæ regalia nuncupantur, & alia Principi ipsi reseruata; Et sanè cum satis constet Castra, Arces, & fortalitia, de quibus agitur sub feudis istis comprehendi, vt dictat Inuestitura facta Ioan. Ludouico, & Pallauicino, de qua in lib. productionum Serenifs. pag. 53. à tergo in vers.exceptis, & inuestitura facta Carolo Epo registrata in eod. lib. pag.57. à tergo in vers.reseruatis; & quidē vnà cum iurisdictione, mero, & mixto Imperio, cæterisque in Inuestituris comprahensis vnum corpus esse, prout ambæ Inuestituræ prædictæ paulo ante dixerant in illis verbis (ita quòd hac separatione facta & cæt.) cuius clausulæ virtus est, reddere feudum totum simul indiuiduum Curt. sen. consil.48.recolendæ num.25.vers. benè facit; & cons.49.num.51.& Colleg. Bonon.in cons.seq. num.14.vers.quam conclusionem. Paris. consil. 6.num.6.cum concor.lib.1.Deci.cons.73.num.
15 8. & seq. lib. 2. † certè non potest diuerso iure censeri; nempe quòd pro parte possideri queant absq; Principis concessione, & pro parte non l. eum qui ff. de vsucap.

Illud idem constat ex confessionibus Illustris. q.D.Sfortiæ in processu productis, Castra scilicet, & Arces, cum Iurisdictione, & cæteris pertinentijs feudalia esse, de illisq; per consequens possessorem finè Principis authoritate disponere non posse. Asseruit hoc namq; in præcibus iamdiu porectis pro commissione causæ iactationum, & diffamationum contra Ducalem Cameram, & in libello subinde exhibito, & aper-
16 tiùs in responsione positionum Cameræ; † cuius confessiones non potest D.Alexander, qui se eius hæredem profitetur, improbare; vt in proprijs terminis fatentis res esse feudales dixit Gozad.consil.9.num. 11. & in eadem facti specie, Socin.iun. consil.77.num.74 lib. 1. Curtius in consil. 150.num.6.Menoch.cons.341.num.8. Surd.cons.5.num.39.& cons.151.num.14. Sed & ipsemet D. Alexander in sua petitione hoc in iudicio porecta, describendo loca memorata, ponit ea vnita, & incorporata, ac coniunctà cum incorporalibus, videlicet Ciuitatem Buxeti cum Arce, & eius Villis, iurisdictione, territorio, mero, & mixto Imperio, homagio, darijs, molendinis, piardis Padi, aquis, tabernis, gabellis salis, regalibus, iurib. & alijs pertinentis quibuscunq; . Et eodem modo alia etiam loca de-
17 scribit; † Etenim illa præpositio (cum) habet vim vniendi, & coniungendi res, si non principaliter, saltem accessoriè glo.in §. si Ancillas.Instit.deleg. Bart. in l.3.colum.fi.de leg.3. & in l.si ita fuerit §.quæstio.de manum.testam.& not.in l.si quis inquilinos §. si ita, & in l. si ancillas de leg.1.atq; in l.3.C.si pend.app. mors inter. Idcirco de omnibus simul, atq; coniunctim idem debet esse iudicium.

18 Concludendum est igitur singulas in nostro casu Inuestituras vniuersitatem quandam constituere rerum tàm corporalium, quàm incorporalium in eis cōpræhensarum. Beneuenr. in repet. c.Imperialem pag.38.littera A.cum seqq. & per consequens nos versari in primo capite distinctionis D. Petræ in suo tract. de fideicom.q.13. nu.372.cum pluribus seqq.non verò in vltimo, de quo sub nu.393. & alijs seqq. in oppositum citatis; sicq; idem ius Principi in omnibus com-
19 petere. † Quòd si aliter D. Alexander vti actor sensisset, suum erat onus contrarium allegare, & diuersitatis causas probare, vt D. Petra ibidem animaduertit num. 413. & seq. post Bald. in c. 1. num. 4. quibus mod. feud. amitt. Inquiens, quòd cum Castrum diuersimode accipi possit, oportet actorem probare de quo senserit dispositio.

SECVNDVM DVBIVM.

Quinimo respectu corporum materialiū possessio capta per Cameram videtur capta, contra, vel præter formam cōmissionis Serenifs. D. Ducis, qua solū legitur de feudalibus, iurisdictionalibus, & regali-
20 *bus, inter qua nō videntur extare ista bona, † ergo tenuta dicitur nulliter capta l. diligēter in prin.ff.*
21 *mand.e.cū dilecta de re.scrips. † & in terminis executionis rei iudicata contra formam commissionis, Gabr.de execut.rei iudic. conclus. 2. in fi.*

SOLVTIO.

Ex prædictis patet responsio; quia cū in dictis inuestituris feudalibus compræhensa fuerint & Castra, & Arces, sub generali mandato de tenuta feudalium iurisdictionalium, & regalium capienda, continentur. Quin etiam in specie de arcibus mādauit Serenifs. immortalis mem. Dux Alexander, iniungendo Serenifs. tunc Principi Rainutio filio, vt de custodibus arbitrio suo prouideret, minori cum expensa, qua fieri posset; vt eius litteris in pcessu registratis liquet; & sic mādati fines nullo pacto excessit procurator.

TERTIVM DVBIVM.

22 *Neq; in præsenti causa videtur potuisse dari de petitorio, sub eo pretextu, quòd sūmariè sine strepitu, &* *fi-*

& figura iudicij procedatur coram hoc ordine, vt etiam ex forma constitutionum apparet. Etenim tales clausula non impediunt quò minùs spoliatus in primis sit restituendus, vt respondit Rimin. iun. consi. 30. nu. 4. & plur. seq. vol. 1. qui infinitas propè citat authoritates.

SOLVTIO.

23 In oppositum stat * communis, & vera opin. vt colligitur ex iam dictis à me in 1. respon. nu. 86. cum quatuor seqq. & in 2. respon. nu. 3. cum seqq. & ibi dictis addi possunt Benint. decis. 33. sub nu. 1. vers. adde, & omnino Surd. consi. 166. nu. 6. 7. Tesaur. decis. 15. nu. 4. Rauden. consi. 21. nu. 249. Emilia. consi. 41. nu. 27. Perus. decis. 17. nu. 22. Ant. Cuch. de mētien. circa poss. nu. 320. Marc. decis. 326. nu. 12. Garg. patroc. 60. Purpur. in repet. l. ædita nu. 150. & Bologni. nu. 136. C. de eden. Afin. in sua pra. iud. §. 3. c. 2. nu. 3. & latissimè Menoch. consi. 280. nu. 6. 7. & per to. primum dub. Ideo non sunt attendenda, quæ scripsit Rim. iu. in allegato cons. 30. nu. 4. cum seqq.

24 †Cum præsertim motus fuerit propter stilum illius Consilij iustitiæ probatū in processu; quòd scilicet non obstante clausula (sola facti veritate inspecta) exceptionem dominij admittere non consueuerat, & propterea à stilo ipso, & practica consueta non decebat recedere, vt ibidē cōsiderat nu. 12. 13. In nostra autem specie tātùm abest, quòd talis stilus appareat, vt totū potiùs oppositum Perillust. Consilio notissimum sit.

25 Sed tantò minùs curanda sunt dicta Rimi. in oppositum adducti, quia ipsemet Palidoniam postea canens in cons. 689. nu. 3. vsq. ad nu. 10. nostras sectatus partes, multas authoritates, rationesq. vrgētes pro hac opin. in medium attulit.

QVARTVM DVBIVM.

Quod modo attinet ad incorporalia, et sic iurisdictionalia, & Regalia, ac feudalia, in illis quoque videtur Illustriss. D. Alexander habere intentionem fundatam, præsupposito, quòd extrema necessaria sint probata, & hoc ex pluribus.

26 *Et in primis, quoniam quantum sit respectu Castri Florenzolæ, res videtur modicam, vel nullam habere difficultatem, quin illud sit omnino relaxādum dicto D. Alexandro vigore concessionis Pauli Tertij facta dicto Illust. D. Sfortia pro se, & quibus dederit, de qua in actis; qua quidem clausula operatur, vt Castrum huiusmodi dicatur ad extraneos etiam heredes transitorium, vt concludit Bald. in l. 1. in 3. par. in fin. q. 34. ff. de rer. diuis. & signanter Dec. cons. 72. nu. 2. Soci. iun. cons. 72. nu. 23. vol. 1. Mar. Anguis. cons. 46. nu. 11. Menoc. cōs. 323. nu. 22. & plur. seqq. vol. 4. & in indiuiduo in hoc Castro respondit ipse cons. 378. eo. vol.*

SOLVTIO.

Abundè fuit satisfactum in 1. respon. nu. 173. vers. 3. allegabat Menoch. vsque ad nu. 186. inclusiuè, vbi ad clausulam (cui vel quibus) & ad alia per Menoch. adducta, singulatim respōsum fuit, & non video quicquam replicari; nec quid replicari possit; tum quia cōcessio illa Pauli Tertij subreptionis morbo, intentionisq. defectu laborat apparenter, tum quia per decretū (Meminimus) eiusdem effectus, (si valida fuisset) cū vita D. Sfortiæ terminatus fuisset, quorum vtrumque lato calamo ibi comprobaui.

Nihilominus ex abundanti nunc addo pro clariori prædictæ concessionis subreptione, quòd nedum Rolandus senior rebellionem suam aduersùs Mediolani Ducem fassus fuit, vt dicebam, verùm etiam D. Sfortia eandem, vti verissimam approbauit, & super ea se fundauit in iudicio cum Illustriss. D. Virginia Pallauicina de Gambara agitato coram Ducalibus delegatis de anno 1557. super Terra, & bonis Curtis maioris, vt ex scriptura authentica in præsenti processu exhibita constat, in libro productionū Sereniss. Cameræ pag. 19. & pag. 23. Cuius D. Sfortiæ confessioni acquiescere tenetur D. Alexander, vt supra diximus. Vndè sequitur, quòd ipse D. Sfortia in supplicatis Summo Pontifici falsū dixerit, præsupponendo Terram Florenzolæ à prædicto Rolando seniore in ipsum vti descendentem peruenisse; cum propter rebellionem prædictam ad Mediolani Ducem reuersa fuerit, qui eam postmodum Nicolao Picinino infeudauit, vt in dicto libro productionum fol. 25. & extincta Picinini linea, fuerit quoque Cardinali Ascanio patruo concessa, vt in eodem lib. fol. 35. cui concessioni testis adscriptus reperitur Rolandus Pallauicinus iunior senioris nepos, &

27 prædicti D. Sfortiæ Auus paternus, † qui propter eius præsentiam consensisse dicitur, & omne ius suum, si quod habuisset, ammisisse, per ea quæ scribit Brun. consi. 80. nu. 18. 19.

28 Et hoc quoq. penitus falsum ostēdit id quod dicebat Menoc. ex mente Historicorum in illo suo consi. 378. sub nu. 7. Nempe mortuo Picinino, per Ducem Philippum Mariam Terram Florenzolæ restitutam Rolando immediatè fuisse, vti ab eodem Picinino occupatam; & magis etiam falsum, eò quia expulso Duce Philippo, & d. Cardinali à toto Mediolani statu per Ludouicum Francorum Regem, data fuit Petro de Rohan. eadem Terra Florenzolę, vt in eo. libro productionū fol. 39. Hęc enim, vltra iam in prioribus à me perpensa, notoriam indicant subreptionem inuestituræ Pauli Tertij, cui D. Sfortia exposuit Terrā prędictam ad se spectare virtute antiqui tituli Rolandi senioris ascendentis sui.

29 Et quod attinet ad clausulam prædictam (cui vel quibus) dicebam quoque in 1. respon. num. 183. & seqq. nihil eam prodesse Domino Alexandro, qui non est de descendentibus D. Sfortiæ, stante decreto (Meminimus) cui non fuit in specie derogatum, prout requirebatur, & respōsio

sio est verissima; Præsupponendo etiam, vt præsupponit Menoc. quòd clausula (pro hæredibus, & successoribus quibuscunq.) posita in dicta inuestitura Pauli tertij æquipolleat clausulæ (&
30 cui vel quibus) vt ipse asseruit, † quod tamen non admittit Iacob. à S. Georg. in sua Inuesti. feud. vers. præsentes, & recipientes sub num. 3. quem sequitur Purpur. in consil. 402. numero 52. & plerique alij.

31 Sed vt omnis tollatur hæsitatio respectu huius Castri, ad quod D. Alexander Pallauicinus præ cæteris aspirare videtur, propter hanc vltimam concessionem, decreui pro eius vera interpretatione aliquantulùm laborare. Et animaduerto in primis D. Menoc. illius verba fideliter non retulisse, sed imperfectè, id ommittendo, quod intentioni suæ aduersabatur, videlicet dictionem (filijs) stat nanque concessio facta D. Sfortiæ (pro se, tuisq. filijs hæredibus, & succes-
32 soribus quibuscunq.) † & illa dictio (filijs) importat feudum ex pacto, & prouidentia, in quo descendentes tantùm masculi succedunt, etiā absque eo quòd hæredes sint, & extranei pœnitus excluduntur. Rui. consi. 25. nu. 18. & consi. 162. nu. 12. lib. 1. Paris. consi. 2. num. 22. in 1. Gozad. consil. 9. nu. 53. Didac. varia. resolut. c. 18. nu. 2. & in quinta conclus. Bossi. in tit. de princ. & eius priui. nu. 311. Clar. in §. feudum q. 9. vers. quandoque verò post multos alios, quos adducit, de
* communi * attestans.

33 Et in infinitum quidem vocati censentur descendentes filiorum nomine, vt ex præcitatis apparet, & signāter tradit Iacob à S. Georg. in sua inuesti. feud. in verb. præsentes. & recipientes pro se, & eorum filijs nu. 2. cū seqq. Sed D. Alexander non est descēdēs à D. Sfortia, ergo exclusus. & propterea Menoch. particulam hanc inuestituræ non sinè misterio tacuit.

34 Cæterùm, quia cum verbo (filijs) coniuncta reperitur dictio (hæredibus,) quæ sui natura importare solet feudum hæreditarium, vt per Feudistas in prælud. feud. & in c. 1. §. hoc quoque de success. feud. & * communem attestatur Deci. consil. 445. nu. 13. Campeg. consi. 11. nu. 3. inter consi. Brun. Alex. consi. 10. nu. 9. vol. 3. & Crau. consi. 197. nu. 5. Rolan. cōs. 29. nu. 20. in 3. Surd. latè cons. 108. nu. 1. in rationibus dubitandi.

35 (Quod tamen plerisq. non placet, eò quia in materia feudali, hæredum appellatione, filij, & descendentes masculi solùm cōtinentur, vti hæredes sanguinis, vt per Iacob. vbi supra nu. 3. & 4. Rui. cons. 124. num. 12. lib. 3. Clar. d. q. 9. vers.
* nunc prosequendo, vbi de cōmuni * Ceph. cōsi. 303. num. 42. 43. & multos adductos per Osasc. decis. 160. nu. 15. & fusiùs Surd. in consi. 63. nu. 10. cum seqq. & ferè per tot. & rursus in d. cōsil. 108. nu. 14. 15. 21. 25. & Crau. in consil. 913. nu.
36 22.) Videtur dicendum, stante priori opi. quòd
Cons. Lud. Sacc.

feudum sit saltem mixtum, participās de pacto, & prouidentia, & hæreditario, ita vt nō sufficiat quem esse descendentem, nisi hæres sit, nec hæredem esse, nisi sit de descendentibus, prout ex multis relatis per Clar. d. q. 9. vers. quandoque, & tertiò, verum esse constat; vbi opin. hanc ve-
* riorem, & * magis communem semper in pra-
* ctica vidisse seruari testatur; rationem adducēs, quia aliàs verbum (hæredibus) superfluū foret. idem absolutè tenet in q. 83. vers. aut est receptum, & in hoc omnes cōsentire asserit. Didac.
37 d. c. 18. in 6. concl. Verum est, quòd † Didac. pōderat inibi copulam positam inter vtramque dictionem, post Alexan. in l. quod dicitur la 2. sub nu. 21. de verb. oblig. Sed quòd hunc sensum habeant verba prędicta, etiam sinè copula intermedia, tradit Alex. in l. Gallus §. etiam si parente. col. 4. vers. 2. fallit de liber. & posthu. Rui. consil. 174. nu. 11. vers. nec obstat, & Cepha. cons. 303. nu. 75. & benè cōsetunt tradita per ipsum in toto illo responso, & in consi. 311. nu. 36. cū seqq.
38 † Punctus etenim loco copulæ habetur ad gl. in l. præcia rerum ad l. falc. & in l. cū duob. §. in cohęrēda ff. pro so. & tex. in l. triplici de verb. signi.
39 Quinimo si dictum fuisset pro hæredibus masculis, nulla facta filiorum mentione, idē seque-
* retur effectus, ex communi * Bello. cons. 33. nu. 2.
* Osasc. d. decis. 160. nu. 2. 10. & in fi. & Rol. d. cōs. 67. nu. 10. 11. qui innumeros citat, & latè Ceph. d. consi. 303. cum seqq. Clar. d. q. 9. vers. itē quęro. defendit Menoch. cons. 464. nu. 29. qui verā, & receptam sententiam dicit, per quam opiniones aliàs contrariæ conciliantur. vt ipse inquit, quibus addendus est Surd. cons. 5. num. 17. cum seqq. & d. cons. 63. num. 10.
40 Quamquam nec desunt, qui feudū ex pacto, & prouidentia tantùm esse defendant, vt Bossi. d. ti. de Princ. nu. 306. & latè in d. cons. 67. Rolā. nu. 22. vsque ad 31. & in cons. 29. nu. 32. vbi cō-
* munem * refert cum multis concord. lib. 3.
41 Quemadmodum, & de feudo concesso, pro hæredibus legitimis, idem tenent Gozad. cons. 26. nu. 19. Alcia. consi. 179. Soc. Iun. consil. 112.
42 num. 7. 8. vol. 2. Rol. d. cons. 67. num. 21. † Et in omnem casum negari nō potest, quin ad minùs mixtum sit ad tradita per Cephal. d. consil. 303. per to. & d. cons. 311. nu. 41. cum seqq.
43 Verùm dubiū facere videntur sequentia verba (& successoribus quibuscunq.) sed quod attinet ad dictionē (successoribus) videtur certè omnis difficultas tolli, ex quo successoris nomen in materia præsertim feudali, sanguinis successorē denotant Soci. cōs. 249. nu. 12. cū quatuor seqq. lib. 2. Ceph. d. cōs. 303. nu. 33. post Bald. & alios,
44 quos citat, † adeo quòd necesse sit eum esse de descendentibus, & hæredem quoque vniuersalē, qui vult succedere in feudo stipulato pro hæredibus, & successoribus, vt latè consuluit Rol.

consil.23.in 3.dub.lib.1.post multos relatos.

Et sic potest etiam operari, quòd filij, & descendentes, qui ad feudum aspirare possent, absque eo, quòd hęredes forent, debeant omnino, & cum effectu esse hæredes, & sic vtranq. qualitatem habere, vt ad feudum ipsum admittantur Curt.Iu.consi.138.num.15. quem cum alijs ad id citatis refert, & sequitur Cepha. d. consil. 303.nu.70.cum seqq. Nihil est igitur hucusque, quod feudum faciat merè hæreditarium.

45 At negotium fauere videtur sequens dictio vniuersalis geminata (quibuscunque) ampliando dispositionem ad omnes, etiam extraneos successores, adeo quòd feudum ad eos transire possit, dummodo hæredes sint; & hoc est quod in motiuo deducitur; pręsupposita scilicet ęquiparatione clausulæ (& quibus dederit) & clausulæ (pro hæredibus, & successoribus quibuscunque) licèt difficultate non careat per supradicta; Et ita etiam post multos citatos concludit Clar. ex commun. id.q.9.in princ. vbi in practica seruari asserit, & ita re ipsa concludit Menoch. in consil.216.nu.24. ad quod se remittit in pcitato cõs.378. de hac Paul. Tertij inuestitura loquēs.

Tota igitur difficultas ad hunc punctum redigitur, an huiusmodi dictio totam præcedentem dispositionem immutet, facultatemq. tribuat D. Sfortiæ relinquendi huius feudi extraneo?

Et pro negatiua respõdendũ alacri animo cõcludo, multis sanè authoritatibus, & argumẽtis.

46 Et primò quia dictio quibuscunq. & similes, quantumuis vniuersales geminatæ, restringuntur tamen ad personas habiles, & idoneas; Idcirco cum à feudis proprijs arceantur extranei, vt notissimum est, vtique propter similes dictiones non debent admitti, nec feudorum natura alterari, prout constanter affirmarunt infrascripti doct. tum stante dictione (quibuscunque) in concessione, tum etiam stãte clausula (& cui, vel quibus) aut alia simili (ad habendum, tenendũ, & quicquid voluerit faciendum, & disponendum.) Et in primis Bald. in c.1.§. donare col. 2. vers. sed dubitari potest; quem sequitur ibi Marti.de Laud. & Præpos. in fi.qual. olim feu.pote. alien. & idem Bal.consi.207.nu.3.lib.2.& consi. 456.nu.5.in 5.in l.liberti, libertæq. nu.32. C.de oper.liber.& huius etiam opin. fuit in l. cum virum nu.21.in fi.C.de fideico. & Oldra.in consil. 268.nu.5. quam expræssè probat Aret.in l.Gallus §.etiam si parente num.56.vers.secundò addé.de liber. & posth. & ibidem Soci. nu.6.vers. 2.limit. Alex.in consil.30.col.1.libr.1.& consil. 106.nu.4.in 4.& consil.2.num.10.vers.octauò. vbi Bald.qui sibi contrarius videbatur, cõciliat, vol.2. Afflict.in c.1.§. naturales in fi. si de feud. fuer.contro. Calca consi.51.in 1.dub. Signo. de homo.consi.10.ante num.4. Bello.consi.33.nu. 5.Barba.consf.pen.num.27.lib.1.Iacob.à S.Georg.in sua inuesti.feud. in ver. & quibuscunque hæredibus, vbi ad partes arguit, & pro hac parte concludit, pro qua se etiam consuluisse asseuerat; huic etiam adhærere videtur Curt. Iun. in tract.feud.par.3.ad fi.sub.num.62. dum eam vltimo loco refert, licèt cogitandum relinquat Rub.Alex.consi.10.nu.4.& consi.110.nu.9.10. Deci.consi.185.nu.4.consil.193.nu.5.vers.non obstat fundamentum, & consil.208.num.11.atque in c.in præsentia num.mihi 150. de proba. vbi veriorem hanc opin.esse testatur Rui.consi. 39.nu.9.lib.1.consf.25.num.5. in 2.& consf.105. nu.11.in tertio atque consi.109. ante nu.28.eo. lib. Gozad.consi 84.nu.15.Bero.consi.66.num. 13.14.lib.1.& consf.106.nu.28.Crau.consf.progene.num.293. cum pluribus seqq.Soci.Iun.in consf.103.nu.28.in 2.Card. Alba.consf.3.nu.12. veriorem sententiam affirmans Rolan.consf.57. nu.32.lib.3.Alba.consf.405.nu.1.

47 Huius denique opin. sectator fuit D. Menoch.in præcitato consf.suo 61. licèt in præsenti causa contrarium sentiat; cuius consultationis fortè non fuit memor quando inuestiturã istam præmanibus habebat.etenim in d.consf.61.num.25.apertissimè sequitur Aret.Soci.Deci.& Soc. Iun.supta relatos in materia huius dictionis (quibuscunque) quam dicit alios effectus operari posse absq. eo, quòd feudum ad extraneos transitorium faciat. sicuti,etiam dixerat supra nu. 20. cum seqq. de clausula (& cui vel quibus) & de clausula (ad habendũ) & rursum reperit sub nu.27. Adeo quòd dubitandum non est quin hæc sit communis sẽtentia, ac magis communis.

48 Quę probatur, quia certo certius est, personas inhabiles minimè compræhendi per clausulas antedictas, vel per dictiones vniuersales, quando aliquem aliũ effectum operari possunt, quantumuis minimum; præsertim in materia feudi, quæ est stricti Iuris, & strictissimã recipit interpretationem, vt egregiè considerat D.Menoch. d.consf.61.nu.20.post Rub.in d.consf.110.nu.5. pro quo stat glo.ordinaria quã sequitur ibi Bar. in l.3.in ver. quibuscunque C.de fi.instru.& iu.hasię fi.lib.10.& alia glo.in l.1.in ver. vnusquisque C.de sacro san.eccl. & est tex. in l. creditor §.lucius ff.commod.in l.vt gradatim de mun.& hono.Bart.& alij in l.1.C.sine cens.vel reliq. Et idem Barto.in l.2.§. prætor ff.qui satisd. cogan. Bald.in l. 1.per illum tex.C.de fid.Instr.Deci.d. c.in præsentia nu.150.post Aret.& Soci. in d.§. etiam si parente, & cæteri ferè omnes præcitati, dum ostendere satagunt inuestituras feudales sub formis antedictis conceptas, non esse superfluas, & absq. operandi effectu, vt contrasentientes autumant, & propterea in extraneos facultatem disponendi non tribuere.

49 Vt autem non vnus tantùm, & minimus, sed quamplures effectus, & quidẽ maximi momẽti refera-

referamus, dicitur primò illinc salutare, quòd vassall⁹ poterit vni ex vocatis,cui voluerit relin quere,quod aliàs prohibitum fuisset, vt apprimè considerat Menoch.conf.61. nu.21. 22.post Rub. relatum in d. conf.110.num. 5.& Bero.d. conf.106.nu.6. verf. item quia, ac quamplures alios per Cacher.citatos decis.163. nu. 15.quorum opin. * communem asserit Cacher.

50 Secundùm effectum cōsiderat Menoch. vbi supra nu.23.24.& 27.vt possit sic disponere absq; vlteriori directi Domini licētia, & allegat Rub. idem dicentem,ac Deci. d. conf.193.nu. 5.ver. non obstat fundamentum, qui notabiliter certè loquitur regulariter enim petenda esset licentia in specie in actu ipso alienationis,licèt ab initio genericè obtenta fuisset,secundum Spec. in tit. de loca.§.nunc aliqua verf.94. & ibi Io. And.in addi.Alex.d.conf.106.nu.4 in 4.Gozad.d.cōsi. 4.nu.28.Affli.decis.307.nu.21. Calca.consi.50. nu.6.Socin.in conf.70.nu.9. in 3.

51 Tres alios effectus considerat Aret. in d.§.etiā si parente,loco praecitato,primò quòd comprahendantur nedum filij, qui sint haeredes veri,& proprij,de iure ciuili,sed etiam bonorum possessores de Iure praetorio,pro quo facit glo.in l.stipulatio ista. in prin.in ver. caeterorum per illum tex.de verb.oblig.Imol.& Alex.in l. quod dicitur eo.tit.Ias.conf. 89.col.3.lib.3.Dec. cōs.208. nu.7.Loffre.conf.52.nu.55.Cotta in memor.in ver.feudum concessum. Meno. conf.1.nu.493. Rol.d.conf.23.nu.50. cum seqq.

52 Secundò quòd comprahendantur filij,quibus restituitur haereditas per fideicommissum, qui aliàs non succederent in feudo per no.in l.si patroni in princ.ff.ad Trebel.& hoc est, quod prius dixit Bal.in d.l.cum virum ad fi.asserens verba illa vniuersalia operari, vt feudum veniat in restitutione fideicom.ex quo fideicommissarius est haeres pcarius,& secundum quid,licèt nō simpliciter l.quaerebatur de testa.mili.& sequitur Iacob.à S.Georg.in d.inuesti. loco supra citato.

53 Tertiò,quòd comprahendatur etiā haeres institutus in re certa,& Aret. in hoc sequitur Socin. ibi,& Deci.in d.c. in praesentia.qui tamen haeres non comprahenderetur in inuestitura pro haeredibus,& successorib⁹ simpliciter stipulata Curt. sen.conf.72.col.4.post Imol. quem allegat in d. l.quod dicitur de verb.oblig. Alex.conf. 19.nu, 13.vol.5.Paris.conf.20.nu.18.& conf.23. num. 192.vbi de magis communi * attestatur; ꝑ qua latè consuluit Rolan.conf.23.nu.40.vsq; ad fin. li.1.licèt ex opposito non desint, qui cōtrarium probent,vt per Surd.d. conf.108. nu.8.

54 Sextum, & septimum considerat Soci.in d.§. etiam si parente sub nu.6.cuius verba haec sunt, (Primus erit quia licèt sinè dictione(qbuscūq;) appellatione haeredum non veniant filij naturales secundum Ioan.And.post Iacob. de Aren.in addi.Spec.in ti.de testa.in addi.magna, ratione qua ibi per eum,de cuius dicti veritate vide no. per Aret.in c.in praesentia de probat. tamē cum dictione(quibuscunq;) includerentur etiam filij naturales tantùm † secundus poterit resultare effectus,quia sinè illa dictione(quibuscunq;) non includuntur filij legitimati per rescriptū secundùm Bal.in l.generaliter §.cum autem C.de insti.& substi.& fortè cum illa dictione includētur legitimati; non ergo extendamus ad personas extraneas) Haec ille,quem sequitur Rub.d. conf.110.nu.2.

55

56 Octauum effectum addit Dec. in d.c.in praesentia sub nu.150.ut verba vniuersalia memorata intelligantur vniuersaliter respectu temporis,ut in infinitum veniāt successores,& sic quò ad numerum eorum, nè alteretur natura materiae de qua agitur;hoc autem sensisse Decium reor, li-

57 cèt non explicet † quòd cum in feudis successio ad septimum gradum in certis casibus restricta sit,c.1.§.hoc quoq; qui feud.da.poss. vbi omnes not.c.1.§. hoc quoq; obseruare de succes. feud. cū not. vlteriores ēt indefinitè veniēt, qui ex natura contractus habiles,& capaces fuerint.

Cum igitur certum sit ex praedictis, dictionem (quibuscunq;)nedum effectum aliquē,sed multos,imò notabiles producere potuisse, absq; eo quòd facultatem tribueret D. Sfortiae inuestito disponendi pro libito voluntatis,etiam in extraneas personas de feudo memorato Florenzolę, vtiq; non est dicendum,quòd per tale dictionē in concessione positam,licētiam habuerit relin-

58 quendi extraneo. † Et certè non est ab hac interpretatione recedendum , vt à communibus regulis feudorum minùs discedamus, quàm sit possibile,quod praecitati oēs cauendū monent, maximè quia versamur in materia feudali stricta,vt dictum fuit,& in terminis considerat Cepha.conf. 302. nu. 15.& conf.seq.num. 78.post Rui.conf.5.nu.5.& conf.45. nu.16. lib.1.

59 Confirmatur modò haec sententia in casu nostro multùm diuerso ab alijs, quos refetūt doct. ex aduersò allegati,loquentes de haeredibus qui buscunq;, vel de successoribus quibuscunq;. Adest namq; in nostra specie in primis dictio (filijs)quae influit in totam sequētem orationē;

60 † nam quandò in Inuestitura reperitur aliquod verbum denotans sanguinis haereditatem, semper participat feudum de prouidentia;ita quòd non est vllo pacto in extraneos alienabile, haec est notab.doctr.Afflict.in c.1.nu.8. an agna. vel fil.vbi de hoc latè tractat, & verissimum esse cōcludit,sicut euangelium, & ita semper tenēdum in iudicando, & consulendo ; pro quo benè faciunt scripta per Menoch.d.conf.61. nume. 10. vsq; ad 17.vbi plura affert exempla, & cōcord. adducit,nec non per Soci.Iun.in conf.72.num. 27.in 3.& conf.42.nu.6.7. eo.li.& Alb.d.conf.

61 405.nu.3.Rimin.iun.in conf.572.nu.9.† Et conferunt quæ supradicta sunt de dictione (masculis) & de dictione (legitimis). Et optimè quoq; deseruiunt, quæ tradit Rui. in terminis d.conf. 39. nu 9. quo loci concessionem factam pro hæredibus legitimè descendentibus, & successoribus quibuscunq;, interpretatur, vt qualitas illa legitimæ descendentiæ, influat in sequentia, & restringat successores quoscunq; ad legitimè descendentes; pro quo etiam videatur Purp. in cõ fil.402.num.98.& seq.

62 Et iuri sanè consonum est, quòd verba præcedentia magis limitent sequentia, quàm è cõtra l. hæres meus §.1.d.leg.3. quam ad hoc perpendit Crau.conf.86.num.5.6.& conf.70.num.18.19. Dec.conf.179. num.3. vers. non obstat dictum Bald. quoniam plus influunt præcedentia in sequentibus, quam è conuersò Bart. in l. quisquis de leg.3. & in l.auia.de condi. & demon.Bal.in l.quotiens la 2.in fi.C.de fideicom.Rom.singul. 605.Matthes.not. 151. Cephal.latè consil.156. num.10.11.& in terminis Bero.conf. 66.nume. 13.in 1.Crau.d.respõ.pro gene.nu.299.& seqq. atq; Purpur.d.conf.402.nu. 98. & 102.

Et quòd dictio (quibuscunq;) coniuncta sit cum dictione (filijs) & ab ea regulari debeat in nostro themate, suadetur alia vigenti ratione; quandoquidem Paulus Tertius in eadem Bulla inferiùs repetit eandem clausulam in hęc verba (& quòd tam tu, quàm quicunq; filij, hæredes, & successores tui) & sic præponit dictionẽ (quibuscunq;) dictionibus (filijs, & successoribus) argumentum euidens, quòd in præcedentibus quoq; de quibuscunq; filijs, qui sint hæredes, & successores intellexit, non de quibuscunq; suc-
63 cessoribus simpliciter † Enimuero pars vna inuestituræ feudalis aliam declarat, sicur, & testamenti, Socin.iun.in conf.72.num.27. in 1.Menoch.d.conf.61.num.33. Non secùs argumentatur in puncto, Ruin.d.conf.39.num.9.vers. prętereà qualitas, vbi qualitatem primò positam in principio, deinde in eadem concessione adiectã in fine, animaduertit, ad indicandam illarum cõiunctionem, & ad restringendam generalitatem dictionis prædictæ (quibuscunq;)

64 Et stante conclusione præmissa, quòd pars vna inuestituræ aliam declaret, haud verendũ, quin ex dictis in præfatione mens concedentis tantò apertiùs elucescat, vt in specie, & in terminis tradit Brun.conf 73.nu.78.Ruin.conf.117. nu.17. lib 3.Decia.conf.31.nu.49.in 3. Quod, & in omni dispositione receptum est l.si.cũ no.ff. de hæred.insti.Tiraq. latè in tract. de retrac. cõuen.§. 1.gl.14.nu.24.& Cephal.conf.156.num.9. Propterea cum summus Pont. in præfatione Bullæ prædictæ enunciet velle Sfortiæ, & posteris suis commodum, & vtilitatem afferre, eosq; Apostolicis fauoribus, & gratijs prosequi, satis, superq; constat eius intentionis fuisse, in tota dispositione, posteris ipsis prospicere, non verò extraneis; prout prospexisset, si hos etiam in inuestitura vocasset, & admisisset.

65 Accedat quòd cũ tàm per præfationem hãc, q̃ per alia verba concessionis superiùs ponderata, vocati tantùm censeantur Sfortia, & eius descẽdentes, si per adiectionem prædictam, admissi quoq; dicerentur extranei, sequeretur incontinenti correctio, ac repugnantia, quod ferẽdum non est. Rub.in terminis d cõs.110.nu.11. Dec. d.conf.193.col. pen. vers.non obstat fundamentum Signo.d.conf.15.colum.2.vers.non ob.Bel lo.d.conf.33.num.5.Calca.d.conf.5.num.9.10. Cacher.d.decis.163.nu.5.6.Crau.d.respon. pro gene.nu. 301. cum seqq.

66 Prætereà attendendum, quòd in dicta concessione confirmantur præcedentes inuestituræ, & contractus; & propterea feudum antiquum dici debet, non nouum. Card. Alba.d.conf.3.num.7. post Curt.ac Deci quos allegat, & nu.7. Et tantò magis antiquum, quia inuestitura ibidem relata, & confirmata Marco Antonio Pallauicino per Ioannem Gozadinum Parmæ Gubernatorem nomine Sedis Apostolicæ, cantabat in feudum nobile, antiquum, auitum.

67 Atqui natura antiqui feudi repugnat facultati alienãdi in extraneos, ex quò ad illud vocati sunt descendentes in infinitum, & ius quæsitum habẽt virtute inuestituræ c.1.de na.succes.feud. cap. 1, §. hoc autem sciendum qui feu. da.poss. vbi Bal.nu.5.& cæt.doct.not. Clar.in §.feudum q.79. vers. difficultas. Nat.conf.463. num.5.& conf.seq.nu. 1.Surd.conf.5.nu.4.

68 Ergo per generalitatem successorum quorumcunq;, feudi qualitas immutari non potest, nè contrarietas in eodem subiecto detur; nempe quòd feudum sit antiquum, & alienabile in extraneos. Ita argumentatur in terminis Rub.d. conf.110.num.11.post Deci.d.conf.193.num.5. vers.agitur enim Menoch.d.conf. 61.nu.8.cum seqq. Rim.d.conf.572.nu.14.15.16.

Insuper animaduertendum, quòd Sfortia erat affinis summo Pontifici, pro ut in eadem bulla exprimitur; habebat enim Iuliam Sfortiã illius neptem in vxorẽ, & propter vinculum affinitatis præsumendum est Sanctitatem suam motam fuisse ad illam concessionem faciendam; & per consequens prolem ex illo matrimonio futurã in infinitum vocare voluisse, non verò licentiã alienandi in quoscunq; extraneos Sfortię im-
69 partiri, & in hoc laudandus fuit † quia benefacere potiùs debeat suis, quàm alienis Gemin.in c.quisquis 12.q.2.Alcia.in tract. præsumpt. reg. 1.pręsump.29.nu.7.Menoch.de pręsump.lib.3.
70 pręsump.54.num.4.† & Princeps vtens liberalitate erga personas sibi coniunctas, debitum naturale persoluit l. 1. post princ. C.de imp.lucra. descrip.

71 descrip.lib. 10. † conferunt in puncto quæ scribit Cephal.d.consi.303.nu.2. 3. & Card. Alba. d.consil.3.in princ.loquens de inuestitura facta marito cõtemplatione vxoris, vt in casu nostro; Ergo ex mente concedentis extranei exclusi.

72 Non est deniq. ommittendum, quòd si Sforția habuisset alienandi facultatem, magnum sequi valuisset absurdum; potuisset nanq; extraneum filijs suis in feudo anteponere; quòd vt euitemus, dicendum est, concessionem ad eius descendentes restrictam fuisse; præsertim ex mẽte concedentis proximè relata. Ita argumentatur in proposito Cepha.d.consi.303.nu.18.cum seqq.& allegat Rui. in simili consi.174.nu.12.li. 2.in materia fideicommissaria loquentem; licitum est autem argumentari ab absurdo euitando l.nam absurdum de bo.lib.cum vulg.

73 Postremò dicitur, quòd feudalis cõcessio interpretari debet secũdùm legem municipalem vigentem; cum qua tam concedens, quàm recipiens concordare voluisse præsumitur Castr. consi.343.nu.2. lib.1.Brun.in consi.18.nu.4.post Isern. Aluar. & alios quos refert Osasc. d.decis.

74 160.sub nu.5.vbi Bal.Fel.& Paris.citat,† Et regulare est, quòd contrahentes in dubio, cum iure statutario, vel consuetudinario loci, se cõformare præsumantur Rui.consil.163.num.8.in 1. Menoch.latè in tract.præsump. lib.3. præsump. 38.nu.8.& in 1. respon. in hac causa reddito dixi nu.190. At in hoc statu Parmæ, & Placentiæ vigebat tempore Pauli Tertij, prout, & ad huc viget, Decretum(Meminimus)remouens prorsus,& in perpetuum extraneos à feudorum cõcessione, non obstante quacunque verborũ formula, vt in d.1.respon.abũdè probaui nu.183. & seq.& addi potest Menoc. in d.consi.378.nu. 46.in fi.Burs.cõs.189.nu.38.& Alba. consi.434.

75 nu. 12.lib.3.† Ergo sic etiam conuenit Pontificiam hanc concessionem interpretari; dictione (quibuscunq.) non obstante.in terminis Crau. consi.197.nu.5.vers.amplius cum feudum; vbi cõcludit feudum ipsum remanere rectũ, & proprium, vel saltem mixtum virtute decreti prædicti, adeo vt non possit solus hæres capax esse, ni-

76 si sit de descendentibus, † & Osacs.d.decis.160. col.pen.& in fi. loquens de decreto dominicali illius status, conformi in hac parte cum decreto (Meminimus)de quo in specie loquũtur alij in d.meo respõ.citati,nu.186.cui sufficiat remissio.

77 Et animaduertendum, quòd nedum hæc est legis præsumptio vt supra, sed præcisa dispositio ipsius decreti, mãdantis omnes gratuitas dispositiones sic intelligi debere; nisi specialiter ei re periatur derogatũ. quod in hoc nostro casu minimè factum fuit, ideo illi standum, vt in terminis tradit Marti. Lauden. consil.29.nu.46.& ibi Plot.in addi. & hæc vnica responsio in prioribscriptis cõsiderata, satis superq. sufficeret ad exclusionem D. Actoris; Iunctis autem ceteris vrgentissimis supra relatis, multò magis exclusus est censendus; cum sit extraneus; siue teneamus feudum istud esse ex pacto, & prouidentia, siue

78 mixtum; † Quandoquidem in mixto, etiã qualitas filiationis est necessaria cũ qualitate hæredis, vt per Clar.d.q.9.vers.quãdoq;,& tertiò,& q.83.Menoc.consi.104.nu.15.cũ seqq. Cacher. d.decis.163.in fi.& Rol.d.consi.23.cum cõcord. & latiùs Surd.d.consi.63.nu.13.& consi.108.nu.

79 12. cum seqq. †. probans etiam, quòd excepta hæredis qualitate, retinet in omnibus naturam feudi ex pacto,& prouidentia, & Burs.reprẹhendens, qui contrarium asserebat consi. 3. nu.3.

Sed & hæredis qualitas in D. Actore deficit, Nã cum ipse ad hoc feudum vti mixtũ aspiret,

80 non est vllo pacto audiendus. † eò quia institutio de eo facta non tenet; vt plenè scripsi in d. 1. respon. aduersùs titulum adoptionis, & aduersùs titulum hæredis nu. 222. vsq; ad num. 267. Etenim stante institutionis prædictæ inualiditate, dicti quoq; feudi capax esse non potest, vt in terminis docet Rui. d.cõs.39.nu.11.vers.3. iste. vbi rationẽ hãc dicit concludentem, & necessariã,& tursùs nu.13.vers.preterea,& tertiò lib. 1.

Qua ratione etiam conuincitur, quòd si merè hæreditariũ præsupponeretur, ad ipsum D.Alexandrũ transire non posset, carentem qualitate necessaria ad illud obtinendum; per supradicta.

His stantibus multiplex patet responsio ad ob iectum; præsupposita etiam æquiparatione prędictarum clausularum(cui vel quibus(&(pro hæ * redibus,& successoribus quibuscunq;) nã * cõ- * munis,& * magis communis, ac verior est in op positum, vt colligitur ex supra relatis.

Secundò, dicitur, diuersum esse casum nostrũ ab alijs in contrariũ adductis, in quibus nulla filiorum fit mẽtio, quæ quantùm operetur, dictũ fuit sup.nu.31.cũ seqq.& nu.59.cũ multis seqq. Influit enim in totã orationẽ,& reperit qualitatẽ filiationis in tota dispositione, vt ꝓbauimus.

Tertiò considerátur alia diuersitas ex eo, quòd multipliciter apparet in nostra specie de mente summi Pont. vocãtis solos descendentes ad feudũ, quæ ex pluribus locis eiusdem Inuestituræ scatet, pro vt ostendimus supra nu. 62. vers.& quòd dictio (qbuscunq;,) vsq; ad nu.73.q̃ ratio potẽtissima cessat in casib⁹ exaductis allegatis.

Quartò. Diuersificantur casus, ex quò secundũ legem Municipalem extraneos excludentẽ, interpretanda est concessio nostra, vt demonstrauimus nu.73. vsq; ad nu.79. aliæ loqnuntur.inspecto iure communi tantùm.

Quintò. Præsupponitur in cõtrarijs extraneos succedere volentes in feudis hæreditarijs, hæredes esse vassalli defuncti, quod in nostro themate non verificatur, deficiente hac qualitate in d. Marchione Alexãdro vt ꝓximè dixim⁹. nu. 80.

Ex

Ex præmissis igitur sublatum penitus manet Ius istius tituli Terræ Florenzolæ, de quo pars aduersa tantùm solet gloriari.

QVINTVM DVBIVM.

83 *Secundò, quia in iuribus incorporalibus, prout sũt Regalia, & Iurisdictionalia, spoliatus debet ad pristinum suum statum restitui, etiam non docto de ali* * *quo titulo c. quarelam. de elect. & ibi omnes not. & ita fuit decisum in consilio Neapolitano, Afflict. decis. 391. num. 4. & per totum Dec. cons. 136. col. 1. vers. Nec obstat, quòd possessorium in casu isto non videtur posse intentari absq; petitorio, Put. decis. 284. vbi de vna Parmensi Castri Monticellorum, & decis. 457. lib. 2.*

SOLVTIO.

82 Hoc fortè posset in dubium reuocari, per decis.
Rot. 3. de restitut. spol. in antiq. Sed pro nũc nõ negabimus, quin iurium incorporaliũ detur restituto, non docto de titulo, quando non sunt de Regalibus, nec de ijs, quæ sinè Principis authoritate possideri nequeunt; & in his terminis procedit d. c. quærelam cum cæteris in motiuo cita-
83 tis. † At nos versamur in Regalibus, & feudis dignitatum, quæ sinè titulo à Principe habito possideri non possunt; nec restituũtur nisi docto de eo, vt in 1. respon. dicebamus nu. 80. cum seqq. & nu. 96. quibus addi potest Surd. cons. 166. nu. 32. habent enim iudicia possessoria super huiusmodi rebus, siue corporalibus, siue incorporalibus, admixtam naturam petitorij, & propterea tituli probatio necessaria, vt latissimè ꝓbauim⁹ in 2. respon. nu. 62. vsq; ad num. 89. inclusiuè.
84 Secundò. Versamur in lite mota per prætensũ vassallum contra Principem suum super rebus antedictis, in quibus pro ipso Principe militat iuris præsumptio, & contra agentem; qui propterea cogitur de titulo suo plenè docere, & in vtroq; respon. abundè ostendimus locis proximè citatis. Contraria autem præsupponũt litem inter priuatos, inter quos cessant præsumptiones prædictæ; & hanc differentiam probat glo. in c. 1. in glo. fi. de reg. iu. in 6. Archid. in c. ordinarij, §. cæterum de offi. ordi. in 6. Abb. in c. licèt heli. in fi. de simo. & ibidem Feli. nu. 15. Luc. de Pen. in l. quicunq; col. 2. vers. secus si inter alios priuatos C. de fund. limi. lib. 10. Alcia. cons. 409. nu. 7. Boss. de princ. nu. 235. Crau. cons. 674. nu. 5. 6. in fi. Capic. decis. 77. nu. 10. Decia. cons. 45. nu. 7. 8. lib. 1. Contar. in l. 1. limi. 2. §. 8. ante nu. 30. post Put. quem refert C. si de mom. possess. Menoch. de recup. poss. rem. 15. num. 461. vers. quod intelligo Mascar. de probat. conclu. 1372. nu. 10. 19. & 20. & benè sentit Puth. in d. decis. 458. ex aduersò allegata, vt infra dicetur.
85 Tertiò. Tractant contraria de spolio, & quidem violento, quia denegans pensionẽ, vel aliã annuam præstationem, dicitur violenter eũ spoliare; qui erat in quasi possessione exigendi, vt considerat Affli. in eadem decis. nu. 6. post mul-
86 tos adductos; † In quo quidẽ iudicio, odio spolij prohibetur regulariter reus attingere petitorium clem. 1. in fi. de causa posse. & proprie. cum alijs à me congestis in 2. respon. prædicto num. 131. cum tribus seqq. quibus addi potest. Lãcel. de attent. cap. 24. q. 7. nu. 3. & Surd. d. cons. 166. nu. 19. At in nostro themate nullum verbũ egit actor, violentiæ, ergo hoc interdicto non egit,
77 Alex. cõs. 93. sub nu. 6. lib. 5. † Quinimo nec volens potuisset tale iudicium intentare contra dominũ, ex quo sigillat famam, vt in 1. respon. nu. 95. probabã. Ergo diuersus casus, & diuersa rõ.
88 Præterea in decis. Put. 284. num. 6. præsupponitur fuisse per Dominos resolutum, non constare notoriè de non iure actoris pro impedienda restitutione, cuius contrariũ in nostro casu contingit; quandoquidem ex productis, & probatis in actis, notoriè liquet de non iure D. Alexandri, & de iure Serenis. Cameræ Ducalis, vt ex cumulatis in vtroq; respõ. videre est, ac ẽt in infra dicẽdis; meritò denegandã restitutioné dicim⁹.
89 Præsertim cum simus post conclusioné in causa, & in calculo ferendæ sententiæ, quo tempore acta notoriè probant citra oẽm controuersiam, vt in terminis tradit Gab. post adductos de rest. spol. concl. 1. nu. 102. & seq. Egid. decis. 405. Cõtard. d. l. vni. lim. 9. nu. 23. & seqq. & latè Menoch. de recup. poss. rem. 1. nu. 202. & seq.
90 Et in decis. 453. dum respondet Puth. ad obiectum præsumptę Iurisdictionis præcariæ, ait, interdictum quoque restitutorium dari præcariò possidenti contra tertium; manifestè sentiẽs cõtrarium, quando contrà eum agitur, à quo præ-
91 cariò possidetur. meritò ꝓ nobis facit, † ex quo iurisdictio ipsa, & alia de quibus contenditur, præsumuntur à Principe præcariò possideri, nisi contrarium probetur, vt dicebat Bal. in l. 2. nu. 28. C. de serui. & aq. Puthe. decis. 461. nu. 2. lib.
92 2. Achil. decis. 5. de restit. spol. † Quæ ratio operatur etiam, vt ipse Princeps prætendens præcarium huiusmodi, possit ante motum iudicium, propria authoritate possessionem recuperare, l. si seruus ff. quod cum eo. Bald. d. l. 2. nu. 29.
93 Et quicquid senserit Rot. in his duab. decis. respectu iurisdictionis, certum est eam sæpiùs contrarium iudicasse, videlicet agẽtem restitutorio iudicio ad ipsam iurisdictionem, de titulo dare oportere; vt constat ex relatis in d. 1. respõ. sub num. 80. cum tribus seqq. quo loci aliorũ quoq; supremorum Tribunalium iudicia retuli, atque innumerorum ferè Doct. authoritates, & rursus in 2. respon. num. 62. vsq; ad num. 80.

SEXTVM DVBIVM.

Tertiò quia principalis difficultas, quæ est in hac causa, videtur consistere in hoc, An ad effectum de quo quæritur, sit necessarius titulus verus, an verò sufficiat colorata possessio, vel quasi?

94 Qua

94 *Qua in re, quòd verus titulus non sit necessarius,
videtur quòd sit clarum in iure nostro, in primis e-
nim Bal.cons.309.super primo puncto post prin.in
3.parte, concludit, quòd spoliatus Iurisdictione, &
vassallis restituendus est, non docto de aliquo titu-
lo,& generaliter in spoliato aliquo iure incorpora-
li, quòd ad possessionem suam, vel quasi, etiam qua
facti sit, & iniusta, sit restituendus, idem tenet Bal.
in l.2.q.11.C.de serui. & aqua, Aret. in §.aquè in
* fi.insti.de actio.& est cõmunis* opinio, ut per Abb.
in c.ex parte nu.19.& 22.de resti.spol.*
95 *Secundò arguendo à beneficialibus ad iurisdictio
nalia, pro vt facit Bal.in l. 1.nu.7. in fi.C.si de mo-
* menta possess.quem omnes* sequuti sunt.*
96 *† At in beneficialibus spoliatus nõ habet necesse pro
bare titulum, sed satis est ei possessionem ex titulo
* iustificare, vel aliter colorare secũdum communẽ*
quam refert Abb. in cap. in literis num.12. ad fin.
in 4. opin.de resti.spol.Cach. decis.Ped. 116 .nu.7.
dicens sufficere pro colore formam extrinsecam; er
go idem dicendum in iurisdictionalibus, & regali-
bus, & quòd titulus verus non requiratur in istis.
sicut nec in beneficialibus latè probat Contard. in
97 d.l.1.in 2.limit.§.8.nu.22.& plur.seqq.† & signã
ter in spoliato à Principe admittit extra dentes,
Boss.tit.de Principe nu.254. & in iurisdictionali-
98 bus etiam Capic.decis.77.in fi. † & pariter in ma-
99 teria c.ad decimas de resti.spol.in 6. † & in causa
possessoria matrimoniali, Bellamer. decis.99. ta-
100 metsi ius commune resistit agenti, & assistit reo, †
prout etiam in his interdictis, de quibus in l. 2.§.
quadam ff.de interdictis, vt per Abb.vbi supra d.
101 nu.12.post princip. † & pariter in materia spiri-
102 tualium loquitur Guid.Pap.decis.85.in princip.†
& in spoliato à Duce Mediolani, vt fuit Vespasia-
nus Gonzagha de loco Casalis maiorũ, qui fuit re-
stitutus, remota quacunq; exceptione concernente
iustitiam causa, & reiecta etiam exceptio notorij
defectus iuris spoliati fundantis se in c.ad decimas
de restit.spol.in 6.respondit Alcia.cons.374. respe-
ctu possessorij colum.1. & in iurisdictionalibus Pu-
tb.decis.27.lib.2.*

SOLVTIO.

103 Ego tam diffusè scripsi ad demonstrandã ple-
nam tituli probationem in præsenti iudicio re-
quiri à Domino Actore, si velit bona, & iura, su-
per quibus contenditur, recuperare, vt frustrato
rium existimem vlteriùs hac in re insistere. Huc
nanq; tendunt quæcunq; dixi in 1.respon.à nu.
11.vsq; ad num. 96. & rursus in 2.à nu. 62.vsq;
ad nu.179. quibus in locis fundamenta quam-
plura efficacissima, iuribus, authoritatibus, ratio
nibus, exemplisq; suffulta, in medium attuli; con
traria quoq; tunc obiecta confutando; Quocir-
ca id tantùm hoc tempore superesse videtur, vt
quæ in præsenti motiuo deducta sunt, absq; spe-
ciali, & indiuidua responsione non dimittãtur.
104 In primis ergo non obstat consilium Bal. 309.
in 3.par. quia lis illa erat inter priuatos, nõ cum
Principe directo Domino, qui habet præsũptio
nem pro se, & contra Actorem, vt sæpiùs dictũ;
quæ ratio inter priuatos cessat, vt præcitati su-
pra nu. 84. in specie considerant, constituentes
differentiam inter vnum casum, & alium.
105 Nec enim potest reus cõuentus restitutorio iu
dicio iurisdictionis allegare huiusmodi præsum
ptiones, quia esset deducere de iure tertij, nõ pę
nitus, nec ipso iure exclusiuo iuris agentis; quod
non licet.l.loci corpus.§.competit ff.si ser. ven-
di.l.2.de excep.rei iud.vbi Bart.& alij.
Præsupponit quoq; Bal. spolium violentũ, cu-
ius odio datur restitutio, non docto de titulo,
quod quidem in casu nostro cessat, vt paulò an-
te dicebam; & super hac qualitate violentię tota
illa consultatio fundatur, vt videri potest.
Ambæ istę responsiones conueniunt dicto Bal.
in l.2.q.11.C.de serui.& aq.& Aret.in d.§.ęque
in fi.loquuntur enim inter priuatos, & non in interdi
cto vndè vi vtili, vt legi potest; Vltra quòd præ-
supponit Bald. pręsumptionem militare pro spo
liato; inquiens detentorem pręsumi naturaliter,
& ciuiliter possidere, quod casui nostro adaptari
non potest; in quo præsumptio est contra Acto-
rem, & pro reo vt supra, & in quo ciuilis absq;
controuersia est penès eundem reum, vti dire-
ctum Dominum prætensorum feudorũ ad Bal.
in cons. 301. nu.5. in 1. cum cæteris adductis in
1.respon.nu. 11. Imò etiam ciuilis, & naturalis,
virtute consolidationis, & vnionis factæ ob li-
neam inuestitorum finitam, vt ibidem latè com-
probatum, & multis seqq.
106 Quin etiam, & detentio, atq; actualis, & corpo
ralis possessio ex dispositione decreti Mediolani
incipientis (prouidere volentes) quo cautum
est, omnium bonorum Cameræ Ducali spectan-
tium, appræhensionem ipso iure factam intelli-
gi, absq; aliquo extrinseco actu, quod quidem
decretum in hoc statu vigere non ambigitur,
per ea quæ de decreto (Meminimus) in 1. re-
spon.scripsimus nu. 183. cum seqq.
Et eo magis, quia in cõstitutionibus editis per
Sereniss. olim Ducem Octauium, de facultati-
bus magistratuum, in titulo de singatura, canoni
zatum reperitur.
107 Abb.in c.ex parte num.19.& 22.de restitutio-
ne spol.tantùm abest, vt intentioni nostræ refra
getur, quòd eam potiùs iuuat, & cõfirmat; nam
licèt in vers.sed respondendo ad omnia contra-
ria, dicat, quòd in his, quæ communiter posside-
ri non possunt, nisi certa specifica causa præce-
dente, oportet quòd probetur illius causæ exi-
stentia, saltèm apparenter, aliàs cum sit euiden-
ter iniusta, & contra ius, non causat possessoriũ,
quia præsumitur vsurpata, inferiùs tamen pau-
lò ante num. 20. se ipsum declarat, distinguẽdo,
quòd aut ius commune non fundat intẽtionem
con-

conuenti, nec datur incapacitas ex parte agētis, & tunc datur restitutio vt supra, aut agitur contra eum, pro quo facit ius commune, vel datur incapacitas ex parte agentis, & tunc interdictū habet mixtam causam proprietatis, vt in l. 2. §. quædam de interdic. Etenim cum in casu nostro ius commune faciat pro Serenifs. Domino, qui fundatam habet intentionē in toto suo Territorio respectu iurisdictionis, & regaliū, vt multoties dictum, sumus certè in secundo membro distinctionis; sed tantò magis, cum incapacitas etiam considerari queat ex parte Actoris, qui cū sit extraneus D. Sfortiæ est per consequens incapax feudorum, quæ ipse viuens tenebat, tum ex dispositione iuris cōis, quo inspecto in eū nō trāseunt, tum vel maximè ex dispositione sæpe dicti decreti (Meminimus) sed multò quoq; magis propter eius illegitimitatē de qua in 1. resp. nu. 138. cum seqq. & in 2. respon. nu. 158. vsque ad num. 166. & inferiùs quoq; attingemus.

108 Et idem Abb. rursus sub nu. 12. vers. quandoq;. inquit, Quandoq; ex notorietate facti, vel cōfessionis Ius commune facit contra petentem, & pro reo, & iudex etiam ex officio debet denegare restitutionem per c. ad decimas de resti. spol. in 6. & alia per eum allegata; quocirca opin. nostram in terminis firmat, stante duplici præsumptione iam multoties allegata.

109 Ad argumētum à simili sumptum à beneficialibus, in quibus spoliatus titulum plenè probare non tenetur; sed apparenter, & coloratè tantū, iam satis fuit factum in secundo meo respon. nu. 92. vsq; ad 105. illud etiam retorquendo contra D. Alexandrum; fuit enim ostensum, quòd quando cōtra Actorem, & pro reo militat præsūptio, tenetur Actor etiam in beneficialibus conclude-

110 ter de titulo docere. † Nec non & quando Rector beneficij non agit administratorio nomine, sed tanquam Dominus nomine Ecclesiæ, qui

111 sunt casus nostro congruentes. † Nec ab hac opin. recedit, sed eam potiùs firmat Abb. ex opposito in motiuo citatus in d. c. in literis. sub nu. 29. inquiens, eo in casu admitti exceptionem dominij; adeo quòd sub nu. 12. locutus fuerat in simplicibus terminis litis beneficiariæ, in qua præsūptiones antedictæ minimè militabant, & inferiùs benè aperit, quid concurrentibus præsumptionibus prædictis, sentiat.

112 Retorquetur etiam decis. Cacher. 116. ex ad-

113 uersò allegata, nam sub nu. 2. † fatetur notoriū defectum proprietatis impedire restitutionem spoliati, & rursum nu. seq. ait quando constat de non titulo, non habere locum remedium possessorium in beneficialibus, allegans Guid. Pap. ac Ferret. & alios, & sub nu. 8. declarat procedere quando exceptio defectus proprietatis non indiget altiori indagine, sed est notoria. Enimuerò ex productis in processu, & actis apertissimè defectus proprietatis Actoris dignoscitur, quēadmodum in vtroq; responso ostendimus, & supra dictum est, atq; inferiùs quoq; demonstrabimus; Ergo pro nobis stat Cacher. Quod eò magis fatendum est, quia in illa facti specie, quamuis lis esset inter Episcopum, & subditum, militabat tamen præsumptio cōtra ipsum Episcopū, vt ipse animaduertit sub nu. 9. nempe quia vnionem beneficij allegabat cum suo Episcopatu incompatibilem. Non enim dicebat collationem ad se spectare, ex quo summus Pont. de illo prouiderat, sed iure priuati vtebatur, vigore vnionis prædictæ, Meritò fuit contra eum iudicatū; quia non fuit per ipsum concludenter probatū de ipsa vnione, vt in fi. decis. refert Cacher. Manifestè sentiens, quòd si concludēter probasset, non fuisset aduersarius restitutus; cessabat itaq; eo in casu præsumptio pro reo, imò contra eum militabat, & nihilominus de iuribus titulorum cognitum fuit; & huic decis. fuit quoq; aliàs responsum in secundis allegationibus nu. 220.

114 Contar. in l. vnic. lim. 2. §. 8. num. 22. cum seqq. dum simpliciter loquitur de possessorio iurisdictionis, nō attingit casum nostrum, in quo lis est inter subditum, & Principem super iurisdictione, propter quod contra Actorem stat iuris præsumptio, & pro Reo. Vnde necesse habet Actor plenè dominium probare per supradicta. Nec aliquis per Cōtard. allegatus in his terminis tractat; Et licèt videatur ipse sub num. 25. 26. idem sentire, & si subditus contra Dominum agat, & ideo appellationem eo in casu denegari, non tñ allegatis per ipsum in contrarium respōdet; quinimo aduersatur his quæ ipsemet scripsit in l. diffamari lim. 1. nu. 26. vsq; ad nu. 30. & in præcedenti §. 7. ferè per to. & signanter vsq; ad nu. 14. & nu. 19. & 20. cum seqq. vbi pluribus exemplis probat mixtum esse iudicium vbicunq; tractatur de rebus possideri prohibitis absq; Principis authoritate. Quinimo in eo. §. ante num. 30. cum opin. Purh. transire videtur, volentis tunc locum esse Aegidianæ, quando agitur super Iurisdictione contra priuatum; secus sentiens, si cōtra Dominum, à quo Iurisdictio pendet. Non est igitur attendendum id quod obiter, & quasi sub verborum inuolucro, & absq; authoritate aliqua, visus est sentire Contar. in motiuato loco, sed potiùs quod alibi ex professò tenuit.

115 Bossi. itidem in tit. de princ. nu. 254. minus officit, tum quia nititur solum argumento à simili de beneficialibus, quod iam fuit sublatum, imò ostensum pro nobis facere, tum quia contrariū tenet in eod. titu. sub num. 233. cum seqq. allegans c. ad decimas Anch. & alios requitētes plenam probationem, & apertiùs sub num. 256. & seq. sequendo Afflict. in §. illud quoq; l. Imperialem de prohi. feud. alien. per Frid. vbi manifestè tenet spoliato à Principe bonis feudalibus,

quæ

quæ talia esse constat, denegandam fore restitutionem, nisi possessionem cum vero titulo iustificet, vel cum possessione decennali, ex qua titulus præsumatur. Adeo quòd non contra nos, sed pro nobis stat Boss.

116 Ad decis. Capic. 77. diuersimodè fuit in 2. resp. data solutio nu. 233. Et addi potest, quòd ibi denegatus fuit terminus reo ad impugnandū titulos actoris, & rectè; quia causa erat super spolio, ideo datus fuit terminus, & receptæ probationes, quę de bono Iure rei, & de non Iure Actoris clarè ostendunt; ergo super probatis sententia ferēda per supradicta, & qua de quo cognouit Iudex de eo pronunciare debet l. de qua re iud. cū sim.

117 Bellam. decis. 99. dum præsupponit in materia c. ad decimas, requiri tantùm probationem tituli pro colore, decipitur, quia re vera plena probatio est necessaria, vt probat ille textus, & ibi glo. & Scrib. vt in 2. respon. deduximus nu. 86. 89. 90. ita quòd tale suppositum contra eum retorquetur. Quemadmodum etiam retorquetur aliud fundamentum ab eo relatum de causa beneficiali, si indistinctè sumatur; quandoquidē data præsumptione pro reo, & contra actorem, tenetur etiam spoliatus de titulo concludēter docere, vt supra diximus nu. 109. cum seqq. Idcirco verificari potest decis. Bellam. in causa priuatorū contēdentiū de possessione beneficij, nō cū ordinario superiori, propter psūptiones antedictas.

118 Et quòd de causa matrimoniali præsupponit ibidem Belle. perpetuum nō est, quamuis cessēt dictæ præsumptiones; nam data notorietate nō iuris agentis ex coniugum consanguinitate, nō sufficit colorare possessionem, sed opus est plenè probare, idest dispēsationem Sedis Apostolicæ, aliàs denegatur restitutio Abb. in d. c. ex parte nu. 20. allegans d. c. ad decimas cum alijs cōcor.

119 Guid. Pap. decis. 85. vltra quòd loquitur in causis beneficialibus vertentibus inter priuatos, fatur etiam denegandam restitutionem vbicunq; constat notoriè de non Iure agentis; Quinimo inferiùs etiam affirmat in huiusmodi iudicijs beneficialium eum obtinere debere, qui iustiorem titulū exhibet. Meritò pro Serenis. Reo allegari meretur, qui nedum iustiorē habet titulū, vti Dux, & Princeps totius status, cū suis regalibus, sed etiam notoriè de non Iure Actoris probauit.

120 Alcia. deniq; in cōs. 374. col. 1. aliàs 28. lib. 6. respondit inter duos Iure priuati vtentes, nitebatur enim vterq; inuestitura ab Imperatore obtenta. Item præsupponit spolium violentū, quorum vtrumq; diuersificat casum illius consulta-

121 tionis à nostro themate, vt supra diximus. † Et vlteriùs pro Actore militabat ibi res iudicata, vt refert Alcia. ante nu. 9. quæ pro veritate habetur

122 l. res iudicata vbi Deci. & Cagno. de regu. iu † & facit de indebito debitum l. Iulianus verum debitorem, vbi omnes not. de cond. indeb. & l. 1.

123 C. eo. tit. † habetq; executionē paratam l. à Di-

124 uo Pio. in princ. cum no. ff. de re iud. † Atq; præsumptionem Iuris, & de Iure, quæ non admittit probationem in contrarium c. quoniam contra vbi post alios Feli. nu. 23. & Deci. nu. 34. de probat. & tradit Menoch. in tract. præsump. lib. 2. regu. 67. nu. 48. consequenter igitur cum militauerit in ea facti specie talis pro Actore præsūptio, & tantùm priuilegiata, non potest ad casum nostrum inferri in quo pro reo viget, & cōtra actorem; licèt iuris tantùm, & non de iure.

SEPTIMVM DVBIVM.

125 *Quartò. Pro D. Alexādro facere videtur, quòd cum Castris, & locis de quibus agitur, & eorum territorijs tanquam à quibuscunq; Ciuitatibus circūuicinis separatis, cohæreat iurisdictio, merum, & mixtum Imperium, vnà cum regalibus, prout in concessionibus, & inuestituris hinc inde productis apparet, vtiq; capta possessione dictorum locorum per D. Alexandrum, pro vt supra fuit dictum in primo puncto, videtur, & censetur apprahēsa possessio iurisdictionalium, & regalium l. traditio ff. de acquir. rer. domin. & ita determinat in iurisdictionalibus loquens Bar. in l. arbor. § si ff. communi diuid. & Bar. in l. inter eos. ff. de acqui. re. domi. & Iacobin. de Sancto Gorgo. in tract. feudo. in verbo, & cum mero, & mixto Imperio. num. 2. & latiùs Brun. in tract. de augumen. in 5. conclusio. vers. ad pradicta facit, loquens in illa q. an vendito, vel cōcesso Castro, veniat, & Iurisdictio, & ante eum Oldra. de quo ipse non meminit cons. 121. ad primam q. qua quæritur, vtrùm Miles recognoscens Castrū in feudum ab altero, videatur hoc ipso recognoscere territorium, & Boer. alios addens decis. 50. nu. 11. Boss. de Principe nu. 375. vltra alios concord.*

126 *per Contard. in d. §. 8. nu. 31. & † consequenter videtur agi de feudo, in quo datur restitutio non docto de titulo Mariu. Frec. de sub feu. lib. 3. differentia 46. inter feud. titul. et alia; dicens fuisse pluriès iudicatū pro hac parte ex mente Isern. et vt infra.*

SOLVTIO.

Nè frustra tempus conterramus, non aggredimur difficultatem hāc, vtrùm capta possessione Castri, censeatur etiam capta iurisdictionis, & regalium, siue cohæreant, siue non? sed fatemur D. Alexandrum omnia pariter occupasse (possidere enim non potuit stantibus prædictis de extinctione lineæ, & decreto Prouidere volentes) At quòd restitui propterea debeat non docto de titulo, non benè infertur.

Nec Mari. Frec. in tract. de subfeu. lib. 3. differen. 46. ad id allegatus probat, quin potiùs totū oppositum, dum differentiam cōstituit inter feudum simplex; & feudum Castri, vel Iurisdictionis, ita vt agens pro recuperatione primi, nō teneatur exhibere titulū, quia non est res possideri prohibita; pro recuperatione verò secūdi teneatur exhibere titulū, si petat, quia est de regalibus.

128 Nec

128 Nec mirum; quòd pro feudo simplici non sit ꝑducẽdus titulus, ex quo potest consistere in quacunq; re immobili, vel æquipollenti, putà vna domo, vel prædio rustico, aut molendino, atque etiam in annuo redditu. Curt. Iun. d. tract. par. 1. cap. 7. nu. 7. & 10. cum concord. & à quocunq; priuato cõcedi c. 1. in princ. & ibi not. qui feud. da. pos. Cessat enim in hoc feudo ratio quare restitutionem petens, tituli probandi onere grauetur; quæ tamen militat in secunda feudi specie; & ideo probare tenetur; & hic est casus noster, in quo de Castris infeudatis, & de Iurisdictione,
129 & alijs regalibus tractatur† ac etiam de dignitate Marchionatus, quæ à Principe tantùm prouenire potest vt in 1. respon. nu. 83. & in 2. nu. 82. cum seqq. Et dum inde Frec. se remittit ad cons. Anchar. 310. manifestè pro nostra stat sentẽtia, ex quo Anchar. ibi illam amplectitur, & latè tuetur, vt iam diximus nu. 80. in 1. respõ. Nec omittendum, quòd si Frec. contrarium teneret (prout non tenet) intentioni tamen nostræ minimè aduersaretur, quia non præsupponit litẽ inter Dominum, & vassallum, vt in nostra specie.

OCTAVVM DVBIVM.

130 *Quintò quia constat ex inuestituris feudalibus hinc inde productis, quòd bona de quibus agitur sunt feudalia, & D. Alexandrum fuisse ad eorum successionem admissum, vt statim dicemus, ergo nũquam vassallus non potuit ab eorum possessione, vel quasi amoueri, etiam per Dominum directum, nisi priùs causa cognita, vt est tex. in c. 1. §. si vero vassallus cõquaritur de Domino. forsan, quia malo modo feudum intrauit, & ibi omnes not. de Milite vassall. qui contumax est, Præpos. in c. 1. nu. 1. col. 2. de contro. inter vass. & Episc. id quod latè post Isern. nu. 70. probat Afflict. in c. Imperialem §. illud quoque nu. 45. ad fi. vers. & licèt ista decem rationes colorata, tamen in contrarium est veritas, & plur. seq. de prohib. feud alie. per Federicum, concludens post longam disputationem, quòd si Dominus spoliat vassallum, quamuis non constet de titulo debet fieri restitutio; & quòd in hoc non potest constitui differentia intar spoliatum à Domino, & spoliatũ à priuato; Nec est danda fisco materia malignandi, & comprobat idem Afflict. decis. 361. nu. 35. vers. nõ obstat. quarta ratio, &c. & nu. 40. Boss. tit. de Principe nu. 236. & de his etiam Afflict. ad Constit. in Rub. 24. violentias lib. 1. vbi post longam discussionem articuli, eclatis fundamentis pro fisco, & contra fiscum, tandem nu. 53. concludit vassallum malo modo spoliatum, ante omnia esse restituẽdum, & esse malo modo, si Iuris ordine non seruato. ampliãs nu. 54. etiã quãdo ageretur de mãco, debilitato, & spurio, illis negantibus qualitatem, & cum eo trãsit Cumia. ad rit. mag. Cur. Rub. 38. nu. 264.*

SOLVTIO.

131 Quod attinet ad tex. c. 1. §. si verò de mili. vassal. qui prima fronte suadere videtur restitutionem feudorum, quorum procurator Serenis. possessionem absq; citatione partis intrauit, & sic malo modo, vt exaduersò dicitur, ego iam duplicem attuli solutionem, alteram in 1. respon. nũ. 33. cum seqq. alteram in 2. sub nume. 142. & seq. quas non repeto; sed duas alias addo respõsiones, iudicio meo, verissimas. Prima est, quòd cum feuda possint in quacunq; re constitui, vt proximè dixi, rectè fuit in tex. illo generaliter dispositum, quod directus Dominus nõ possit propria authoritate feudatarium deijcere; sed ista generalitas restringi, ac declarari debet per alia iura disponentia licere Principi, qui infeudauit fortalitia, Iurisdictionem, & alia regalia sibi reseruata, quando ex aliqua iusta causa agnoscit ea ad se reuersa, propria authoritate illa capere, per ea quæ in 1. respon. pleno calamo deduxi in 1. dub. & per alia quoq; disponentia, agẽtem restitutorio iudicio contra eum, qui Iure communi fundatus est, titulum plenè probare debere, antequã restitutionem obtineat; præsertim si cõtra ipsum quoq; militet ꝓsumptio, ꝓ supradicta.

Poterit igitur cõtrariũ verificari in feudis aliarum rerum, quàm Iurisdictionis, & regalium, ac titulatis; & in his etiam verificari, seruatis tamẽ seruandis, & factis incumbentijs per Actorem.

Et quòd vltimum hoc dictum verissimum sit, concludenter probatur, ex quo tex. d. §. si verò. nullam requirit tituli probationem, & tamen ꝓ indubitato præsupposuerunt Perillust. Domini mei in præcedentibus dubijs, probandũ saltem esse ad effectum iustificandæ, & colorandæ possessionis; nec est qui de hoc dubitet; adeo quòd supplere necesse est (vt dico) seruatis per Actorẽ seruandis, & probatis probãdis; quæ qualia sint, aliunde colligere oportet, secũdùm qualitatem rerum, & personarum; quia vna lex aliam declarat l. non est nouum de legi, cum notissimis.

Secunda sit responsio, quòd tex. prædictus nõ præcisè, & absolutè vassallum possessione priuatum à Domino restitui mandat, sed primò iubet ipsi vassallo, vt dominum adeat; quo perperam respondente, curiam deinde adiri mandat, quæ Dominum reuerenter cogat, & competenter, vt possessionem restituat, & acquiescat, vel iudicio curiæ se submittat.

Hæc enim est forma ibi tradita. Modò in casu nostro, an seruata sit dispiciamus? Etenim D. Alexander qui se vassallum prætendit, adiuit certè Serenis. D. Ducem, & restitutionem petijt, vt in supplicibus ipsius libellis legitur, sed nõ fuit ei perperam responsum; quin potiùs benignè, & vrbaniter, vt ex rescriptis patet; per quæ causa fuit Perillust. Consilio delegata pro iustitia terminanda; & his rescriptis acquieuit D. Alexander, & causam coram ipso Consilio egit. Vndè versamur in prima dispositione illius tex. nõ autem in secunda, quæ locum habet tantùm, casu

quo

quo Dominus perperam respondiderit, vt colligitur ex illis ablatiuis absolutis(Domino perperam respondēte)quę conditionem important l. à testatore vbi glo.& Doct.ff.de cond.& demõ. & conditio formā l.meuio, & l q hæredi. eo.tit.

Cæterùm, si secundam quoq; partem illius dispositionis locum habere supponeremus, alterũ tantùm de duobus potuisset D.Alexander prætendere,in optionem tamen Serenifs. Domini; nempe quòd restitueret, aut si iure factum suum tueri posse confisus fuisset,ordine iudiciario causam discuti fineret, prout appositè declarat illũ tex. Feder. Schench.in figuratione casus. Imò verò hoc ipsum est,quod idem D.Alexander in dictis suis precibus,alternatiuè petijt,restitutionem scilicet, vel causæ commissionem breui termino pro iustitia decidendam; Cũ igitur hoc vltimum assecutus fuerit,mediante rescripto mandante causam quantò celeriùs fieri posset,expediri, vtiq; & iuris dispositioni,& Actoris quoq; petitioni simul fuit satisfactum.

Lubet quoq; responsionem in 1.respon.datam d.nu.33.& seq.amplificare,& inri pęnitus, atq; interpræetum sensui, consonam ostendere, qua in re præsuppono in primis, conclusionem ibi re

132 latam † nempe vassallum ob prætēsam culpam non posse de facto, & sinè causæ cognitione, & Iudicis ministerio, deijci, & possessione feudi p Dominum priuari,sed requiri processum, cum probatione culpæ, atq; sententiam, de quo est tex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de feud. si.cul. non amit.& signanter Afflict.num. 1.& pluribus seqq.& rursus in cap. 1.§.sancimus in 1.not.vbi alia Iura allegat,& num.3.vbi conclusionem verissimam dicit, quo temp. mil. Nec est in hoc * hæsitandum, quia communiter*ab omnibus receptum est, vt patet ex relatis per Boss. titu. de princ.num.301.& Clar.in §.feudum q.62.

133 Cuius contrarium dicere debemus, qñ nõ ob culpam,sed ob lineam inuestitorum finitam, directus vult propria authoritate possessionẽ feudi appræhendere;nam de iure licitũ ei est; vt ad saturitatem probauimus in 1. respon. nume. 11. vsq; ad 39. & hanc differentiam inter alios notauit in specie Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 31. de constit.& in cons.301. nu.30.vers.

134 in contrarium,& seq.lib. 1. † Et in fortioribus terminis Afflict. in d. §. sancimus num. 4. post Isern.ibi, videlicet quando propter culpam priuatus dicitur vassallus, qui tamen finè hærede, idest finè descendentibus mortuus est,nam tunc potest Dominus finè sententia capere feudum propria authoritate, quia non est aliqnis cum quo possit facere processum pro aduocanda possessione, vt ibi.

Hac igitur stante differentia, dicimus tex. d.§. si verò loqui in primo casu quando propter cul

135 pam eiectus fuit vassallus; † quod primo deprę-hen ditur ex rub. sub qua situatus est; de milite vassallo qui cõtumax est, p̃supponit enim in eo. ti.agi de vocãdo vassallo occasione culpę, q nõ compateat;& à rub. declaratur lex sub ea posita not.oēs in l. 1. vbi Dec.nu. 38. ff.si cer.pet.

136 Deprçhenditur secundò ex princ.illius c.cuius verba sunt(Dominus vocat militem, qui ab eo feudum possidebat,dicendo eum in culpam incidisse, per quam feudũ amittere debebat, hic nõ respondet,quæritur quid faciendũ sit domino?) Facta autem prouisione in fauorem Domini in casu contumaciæ prædictæ, continuatiuè subditur §. si vero, in quo,retento eodem themate prætensæ culpæ; prouidetur vassallo in casu quo dominus illum vocati in ius non fecerit, sed propria authoritate illum expulerit; & ita eum tex.interpretatur ibi Isern. inquiens,quòd vassallus conquærebatur de domino, qui ante culpam laudatam, & probatam coram paribus, destituerat eum possessione feudi; & sic malo modo, quod facere non debuit; in eundem sensum loquitur Aluar.in eo.c.1.in princ. vers.pro euidentia; & clariùs in 2.colum.vers.in tex. ibi, malo modo; dum exponit, sinè cognita, & laudata culpa iudicio parium. Ita etiam intelligit Præposi. in d. princ.in vers.not.tex.ibi, & apertiùs cæteris ibidem Afflict. in figuratione casus, præsupponendo in primo, & secundo casu tractari in materia prætensæ culpæ contra vassallum; & in indiuiduò, quòd ille.§.si vero.procedat retento themate præcedenti, tradit inibi idemmet Afflict.colum. 2.in vers. in secunda parte tex. est casus, retento eodem thematæ; & propterea legit vtrumq; tex. simul,pro vt etiam legunt Bald. Præpos & alij; Sed,& alij feudistę * ibidem intellectum istum passim admittũt,* præsertim Feder. Schen.in eo.§.si verò.colligens in primis, Dominum malo ordine feudum ingredinõ debere,& subdens,malo aũt ordine ingreditur,cũ nulla vassalli culpa conuincta,nec sententia p Curiæ pares pronũciata, occupare p̃sumit.

Hoc igitur Germano,& genuino intellectu stãte, verissima patet illa solutio, quam in primis allegationibus breuiusculè attuli,nempe cũ tex.p̃cedere tantùm,quando vassallus à Domino propter culpam deijcitur,quod fieri non potest; vndè nullum facit negocium in casu nostro,in quo propter lineam finitam facta fuit appræhensio, quæ licita fuit per iam dicta.

137 Præpos.in c. 1.colum.2.de contro. inuestit. inter vass. & Epi. interpretans illũ tex.in vassallo spoliato agente remedio recuperãdæ, recedit à litera,quæ verè loquitur in remedio adipiscendæ,vt benè aduertit ibidẽ Fed.Schen. ideo non

138 conuenit casui nostro † Item loquitur tex. ille in simplici feudo,non Iurisdictionali, nec titulato, sed potiùs consistente in pecunia, vt litera

139 cantat; † Imò, & in feudo Episcopi,non Principis

cipis habentis fundatam intentionem cõtra præ tensum vassallum, quæ ratio cessat in Epi. q. non habet intentionem fundatam quoad bona feudalia, vt Princeps territorij dominus.

Deniq; præsupponit eundem vassallum habuisse Inuestituram, saltem abusiuam ab Episcopo antecessore, cuius virtute se induci in possessionem prætendebat, & in nostra specie nullam habet inuestituram Dominus Alexander.

Nec silentio est inuoluendum, quòd Præposi. dum interpretatur (licèt malè) illum tex. in remedio recuperandæ, admittit tamen duas fallẽ. nempe quando de non iure agentis notoriè constat, & quãdo tractatur de Castris, & fortalitijs, quæ sunt difficilis recuperationis, & vtraq; nobis deseruit, vt probauimus, Meritò pro nostra potiùs stat sententia.

140 Isern. in c. Imperialem §. illud quoq; nume. 70. & 71. loquitur etiam in terminis multùm distantibus, siquidem tractat de simplici feudo, non de Iurisdictionali, nec habente alia regalia, & dignitatem annexam, nec de Castris, & fortalitijs, quę diuersam habent causam, ac diuersum iudicium vtsupra. Et quòd de tali feudo intelligat Isern. satis colligitur ex eo, quòd præsupponit Regem non habere fundatam intẽtionem quòd omnia, quæ sunt in Regno sint sua, sicuti habet Episcopus in his, quæ sunt in sua Diocesi. Etenim si de regalibus, & feudis dignitatum, ac fortalitijs intelligeret, quæ Regis esse præsumuntur, & ab eo tantum haberi possunt, vt sæpiùs dictũ, & vltra alios scribit Menoch. consi. 307. num. 67. malè loqueretur, & falsa ratione motus fuisset. Præsupponit quoq; Isern. iudicium spolij, nos minimè. Pariter præsupponit vassallum esse spoliatum, idest eum quem constabat habere inuestiturã, quam non habet Dominus Alexander, qui propterea vassalli nomen non meretur; ergo penitus diuersum, Deniq; fatetur Isern. restitutionẽ omnino denegari vbicunq; locũ habet regula, dolo facis, quæ sanè in nostra specie debet obtinere, per ea quæ in terminis retuli in 1. resp. nu. 79. & 91. & in 2. resp. nu. 150. cum seqq. & infra latiùs attingam. Ergo pro nobis stat Isern.

141 Afflict. in eo. §. illud quoq; nu. 45. & seq. in eo in quo aduersari videtur, easdem recipit responsiones, quas modo deduxi ad dicta Isern. & re ipsa nostras sectatur partes, vt clarè demonstratur; loquitur namq; in feudo non habente Iurisdictionem, & admittit in Iurisdictionali nõ dari restitutionem, sub num. 19. vers. non sic in his Loquitur vbique de spolio, vt legi potest; Præsupponit vassallum certum, eumq; legitimè possedisse, non simpliciter detinuisse; Admittit restitutionem denegandam, si notoriè constat de nõ Iure spoliati d. num. 19. vers. quare ego respondeo, & in fi. verb. Ac etiam quando Dominus habet fundatam intentionem, vt quia cõstat per confessionẽ, vel per registra, feudum esse Regis, vel Baronis, vt in eo. nu. 19. vers. interdũ cõstat, & in fi. vers. ex quibus omnibus, & hæc oĩa intẽtioni nostræ famulantur, ex iam dictis.

142 Et idem Afflict. in decis. motiuata nu. 35. vers. non obstat quarta ratio; requirens causæ cognitionem quando Princeps facit commissatiũ ad dandum possessionem bonorum alicui, quæ sit pænes tertium, nõ attingit casum nostrum, quia inter duos priuatos, & de rebus in quibus Princeps ipse nullum ius prætendit, loquitur, qui casus quantùm distet à nostro, nemo non videt. Nam talis commissio intelligitur, quòd procedere debeat commissarius cum causæ cognitione, & Iuris ordine seruato, vt docet ipsemet Afflict. post relatos in constit. violentias nu. 50. vbi monet Iudices simplices quomodo in huiusmodi

143 commissionibus procedere debeant. † Et dum in ea decis. nu. 40. ait, quemlibet spoliatum feudo agere super spolio, & non teneri ostendere, titulum, intelligi non potest, nisi inter priuatos, cũ de Iudicio spolij tractet, quod non cadit inter vassallum, & Dominum vt supra dictum fuit. Vltra quòd non potest ad casum nostrum applicari, in quo non fuit intentatum spolium, vt in prioribus scriptis nu. 93. & latiùs in 2. respõ. nu. 113. cum seqq. Quinimo limitat ibi statim dictũ suum Afflict. in casu quo agens spolio haberet specialem iuris resistentiam, exemplificans in manco, muto, & surdo, & in materia c. ad decimas de restitut. spol. in 6. & remittit se ad not. in d. §. illud quoq;, vbi ipsemet pro nostra stat sententia, vt probauimus, & ad Castr. in l. si de vi. ff. de iud. qui sub num. 7. apertissimè tenet agentem possessorio recuperandæ teneri docere plenè de proprietate quando præsumptionem habet contra se, prout in d. c. ad decimas, & in rebus, quę non nisi à Principe haberi possunt; subdens vnicum esse indicium possessionis, & proprietatis, & exceptionem rei iudicatæ in vno, obstare in alio, consequẽterq; transit ibi ẽt Affli. cum nostra opin. sicuti, & in d. §. illud.

144 Bossi. tandem d. titu. de Prin. num. 236. asserens feudatarium spoliatum à Principe, alia ratione, quàm Iurisdictionis, restituendum esse, absq; eo quòd ostendat titulũ, nobis optimè deseruit, qa de feudis Iurisdictionem habẽtibus tractamus, & alia regalia Iurisdictioni similia, hoc est Principi reseruata, sicut, & Iurisdictio. Loquitur igitur Boss. de feudis aliarum rerum, quæ non sunt Principi reseruata; quod expræssim etiam dignoscitur, ex eo, quòd remittit se ad Præpos. in d. c. 1. de controu. inter vass. & Episcopum, qui in his terminis loquitur, vt supra ostensum fuit. & ex eo quoq; depræhenditur, quòd rationem subdens, dicit res infeudatas præsumi allodiales, nisi Princeps contrarium probet, quod non verificatur in Iurisdictione, & alijs Principi reser-

reseruatis, quæ non nisi ex eius concessione possunt obtineri; vt sæpiùs dictum, ac probatū. Imò sentit Boss. quòd si constaret res etiam aliàs esse feudales, vt in nostra specie constat, teneretur feudatarius ostendere titulum. Nostræ igitur intentioni nihil detrahit, nec præcedentibus suis dictis aduersatur, per quæ illam egregiè confirmari supra ostendimus nu. 115.

145 Afflict. in d. constitutione violentias nu. 53. & 54. asserens, decisionem illius quæstionis pendere à tex. in d. c. 1. §. si verò de mili. qui contum. est, intelligi debet iuxta terminos illius, videlicet quando ob prætēsam culpam Dominus spoliat, qui casus diuersam habet rationem vtsupra fuit abundè ostensum. Et quòd in eis terminis loquatur, patet quoq; ex eo, quòd inquit sub nu. 51. non posse vassallum spoliari, nisi culpa cōuincta. Nec potest aliter intelligi, nisi velimus quòd sibi ipsi repugnet in ea. repetitione, ex quo superiùs nu. 22. 23. constanter asseruit licere Regi multis de causis vassalium spoliare, & præsertim quando moritur sinè prole, & aliquis alius ingreditur, etiam vti agnatus, & quando cōstat per registra, vel aliter de non iure detinentis.

146 Cumi. quoq; in d. c. 38. num. 264. inquiens vassallum spoliatum à Domino malo modo agere posse remedio recuperandæ, nō loquitur in feudo iurisdictionali, & habente alia regalia; in quibus militat præsumptio contra detinentē, & pro Domino, sed in simplici feudatario, ideo non adaptatur ad casum nostrū; loquitur etiam in Domino expellente vassallum, & ista qualitas vassalli non verificatur ex parte D. Actoris in nostra specie, vt aliàs dixi; Deniq; non potest intelligi in casu lineæ finitæ, in quo contrarium paulò ante firmarat, nu. 261. & seq. & inferiùs quoque repetit in c. 40. num. 84. 85. vbi materiam prosequitur vsq; ad nu. 89. & cōcord. citat, ideo pro nobis stat, vt aliàs dixi in 1. respon. num. 11. & per consequens destituta remanet contraria sententia omni prorsus authoritate.

NONVM DVBIVM.

147 *Et quamuis exceptio dolo facis, &c. repellat agentem ab alijs remedijs possessorijs, non tamen repellit à remedio recuperandæ. Prapos. col. vlt. vers. sed hac lectio, & Laud. num. 5. in c. 1. in princip. si de feud. fue. contro. inter Dominum, & agnatum, & dicit Rot. decis. 16. in fi. de restit. spol. in nou. quòd hac exceptio vendicat sibi locum in petitorio, qua cum ita sint, superest videre quibusnam modis dicatur colorasse, & iustificasse Illust. D. Alexander possessionem suam.*

SOLVTIO.

148 Dixi paulò ante, hanc exceptionem locum habere in nostra specie, remittens me ad ea, quæ in primo respon. retuli sub num. 79. vbi inter alios citaui Bellem. decis. 36. tenentem, & probātem dari quoque talem exceptionē in remedio recuperandæ, dummodo non agatur de spolio violento; & nunc adde, quòd idem probat Bart. in l. si de vi. ad fi. ff. de iud. defendēdo glo. ibi ab impugnatione Dyni, & cum Bart. opin. transit ibidem Castren. nu. 16. restringens regulam contrariam ad casum, quo subsit violentia vera, vel
149 ficta, † & alias quoq; limitationes adducens, quæ proposito nostro inseruiunt, vt quando mixta est causa proprietatis, vel notoriè constat de non iure Actoris, vel quando res est, quæ non nisi authoritate superioris haberi pōt, aut quando præsumptio contra agentem militat. Ad idē Alex. in l. rem quæ nobis num. 19. de acqui. possc. Brun. consil. 21. colum. 2. vers. quintò etiam Alb. cons. 416. nu. 5. & 25. & cons. 433. nu. 15.

150 Ideo quod dicunt Præpo. & Laud. in oppositū citati, procedere potest in interdictio vndè vi, pariterq; in illis casibus, in quibus non militat aliqua specialis ratio, propter quam spoliatus non sit ante omnia restituendus, sed exceptio dominij admittenda sit, vt in hoc nostro.

Et quòd dicit Rot. decis. 16. in fi. de restit. spol. in nou. verissimum est, dari scilicet, exceptionem, dolo facis, in petitorio, sed non propterea negat dari etiam in possessorijs, quia esset contra omnes; nam indubitatum est dari in interdictis adipiscendæ, & retinendæ, & dubitari tantùm de interdicto recuperandæ, in quo distinguitur, vtsupra.

De primo igitur ad vltimum ex omnibus allegatis supra contra Serenis. Camerā Ducalē, clarissimè patet, nihil esse, quod difficultatem inijciat, vel minimam; sed oīa potiùs rectè perpēsa, & veritatis cribro discussa, illius intētioni deseruire, iustamq; defensionis causam præbere.

Cæterùm præter speciales responsiones singulis obiectis attributas, placet adhuc generales quasdam afferre cunctis insimul congruentes.

151 Et primò dicimus restitutioni petitæ locū non esse, nisi docto de bono iure in proprietate. Ex quo licuit Serenis. D. Duci propria authoritate ingredi propter finitam lineam Io. Ludouici, & Pallauicini inuestitorum, vt in 1. respon. abundè probauimus à num. 11. vsq; ad 39. Quo casu indubitatum est non teneri restitutorio iudicio, vt ex multis adductis in eo. respō. num. 31. & seq. & in his terminis nullus eorum loquitur, qui exaduersò citati fuere.

152 Secunda generalis respōsio est, ob sequestrū p Serenis. demādatū in ipsomet actu apprehēsionis, nā licèt potuisset possessionē, sic vtsupra captā, pro se retinere, voluit tñ actū illū ad normā sequestrationis redigere, ita vt nulli præiudiciū facere posset, sed ius suum cuiq; saluū, vt antea, remaneret, vt in 1. respon. nu. 40. vsq; ad nu. 85. Et hoc quoq; effectum impedit restitutorij iudicij l. interesse, de acq. possef. cum cæteris allegatis à me vbi proximè sub num. 44. 45.

153 Tertia generalis respósio patet ex qualitate rerũ in iudicio deductarum, quæ sunt Castra munita, quorum recuperatio foret valdè difficilis, ꝓpter quod nõ potest Actor restitutionẽ assequi, nisi se Dominum ostendat, & de bono iure in proprietate doceat, ex communi* sententia multis numeris suffulta in d. 1. respon. num. 75.

154 Quarta sumitur ex litteris per D. Alexandrum scriptis custodibus dictorum Castrorum, quòd deberent relaxare Procuratori Serenifs. D. Ducis, & quas verè scripsisse fatetur ipse in responsione positionum, quod operatur, vt propter cõsensum siue spontè, siue coactè, (vt ipse prætendit) præstitum, ad restitutionem nequeat aspirare, nisi Dñm se ostendat, vel saltem actum dictæ relaxationis per actionẽ quod metus causa pęni tus rescindat, per ea quæ in d. 1. respõ. scripsimus nu. 76. 77. & in 2. nu. 166. vsq; ad 178.

155 Quinta deducitur ex eo, quòd D. Alexãder petens se restitui, duo extrema tenebatur probare, nempe possessionem suam tempore expulsionis, & possessionem Serenifs. Cameræ tempore moti iudicij c. cum ad sedem de resti. spol. Soci. in l. rem quæ nobis num. 16. de acq. possess. in c. bonę nu. 23. de appell. & alibi sæpè; Etenim quod attinet ad primum extremum, rationem nostrates in proposito passim considerant verissimam, spoliatum, deiectumuè dici non posse, qui non possi

156 debat, † quia priuatio præsupponit habitũ l. decem. de verb. ob. l. manumissiones de iusti. & iu. quę ratio concludentissima est, & ad sensum patens. Hoc autem extremum nõ probauit D. Alexander, cum per mortem D. Sfortiæ vnita fuerit feudorũ possessio naturalis cũ ciuili pœnès Principem concedentem priùs existente, vt supra dictum est ante num. 106. & in 1. respon. num. 11. latè comprobatum. Et eò magis per decretum

157 antedictum (Prouidere volentes); † cum duo insolidum nequeant possidere. l. 3. §. ex contrario de acq. poss. l. si duo in princ. de præca. cum vulg. Ergo restitui non potest.

158 Nec dicatur imò apparere ipsum fuisse in possessione modo quo in processu probatũ apparet, quoniam cum ciuili, & naturali caruerit, fuit tantùm simplex deiẽtor, & occupator, cui propterea non competit restitutoriũ iudicium aduersùs verum dominum ad tradita per Scrib. in l. 1. §. deijcitur ff. de vi. & vi arma. & Menoch. latè re-

159 med. 1. recup. nu. 62. cum seqq. † & in terminis Vassalli Afflict. post Iserniam in d. §. illud quoq; nu. 19. vers. decimò, & vltimò nu. 22. vers. ad de-

160 cimum, & Surd. d. conf. 166. nu. 19. † Et rationi omnino consonum est, ex quo possessionem vitiosam non tuetur prætor l. cum sponsus. §. res. ff. de publi. l. communi diuidundo §. inter prędones, ff. comm. diuid. Crau. conf. 556. num. 11.

161 Sexta ex modo agẽdi, quo vsus fuit Dominus Actor, qui re ipsa egit sup nullitate, & iniustitia possessionis per Ducalẽ Cameram apprænhensæ; petens consequenter eandem sibi restitui possessionem; quæ libelli forma petitorium principaliter importat, tam respectu nullitatis intentatæ, quàm iniustitiæ prædictæ, prout ad faturitatem, & in proprijs terminis nostris plenè demonstrauimus in 2. respon. num. 50. vbi Aduocatorum quoq; partis aduersæ responsiones sustulimus, & ibi dictis addendus est Alba. conf. 464. nu. 30.

162 cum seqq. qui notabiliter sequitur. † Cæterùm iudicium petitorium requirit de necessitate probationem dominij, sinè qua Actor nõ potest obtinere l. in rem actio. in princ. vbi omnes ff. de

163 rei vendica. † vel saltem quasi dominij in publiciana l. 1. de publici. in rem ac. Ergo hoc potissimùm in præsenti iudicio dispiciendũ, an Actor ipse dñium suum saltem vtile ꝓbauerit, nec ne?

164 Septima insurgit ex voluntate, & potestate Serenifs. D. Ducis, qui super huiusmodi feudis apprænensis, & sequestratis vt supra, mandauit omnium iura in petitorio iudicio discuti, ac ventilari ad effectũ illa relaxãdi cui de iure. Quod q̃dẽ facere, & potuit, & voluit, vt in 1. resp. num. 66. vsq; ad 74. Ergo dominium probandum.

165 Octaua ex facultate Perillust. & Excelsi Consilij iudicare debentis, quod sola facti veritate inspecta, circuitus inutiles vitando, petitorij, & possessorij causam simul, & semel cognoscit, prout in vtroq; respõso latè deduximus, & pleniùs quoq; supra in responsione contrarij in motiuis deducti. num. 23.

Nona, & vltima ex iure denuo superueto post cæptum Iudiciũ; etenim descendentes legitimi, & naturales à tribus ex septem filijs Rolandi senioris, videlicet à Nicolao, Vberto, & Io. Mãfredo, qui publicato edicto generali, de quo supra in 1. respon. nu. 45. & 70. comparuerunt, & iura sua in iudicium deduxerunt, eadẽ cesserunt, atq; vnanimiter renuntiauerunt, & refutauerunt Serenifs. D. Duci Alexãdro, publicis superinde cõfectis documentis, in præsenti processu exhibitis. Quorum iurium vigore, quæ petitoriũ simul cum possessorio concernũt, restitutio petita per Actorem impeditur absq; illorum discussione; adeo quòd petitorij merita omnino examinãda

166 veniunt. † Quemadmodum enim potuissent ipsi cedentes iura prædicta, etiam in iudicio spolij, si spolio actum fuisset, deducere, & prose qui tanquam tertij, & restitutionem impedire, dato quòd ei locus aliàs fuisset, l. bona fides, vbi Scrib. ff. deposi. & not. omnes in c. in litteris de restit. spol. traditq; Gabr. in tit. de restitut. spol. concl. 1. num. 45. Menoch. d. remed. 1. nu. 326.

167 & nouissimè Surd. d. conf. 166. num. 12. † Vbi hoc adeo verum esse ostendit, vt eo etiam in casu obtineat, quo ius tertij comparentis est connexum cum iure spoliatoris, & quidem inse-

168 parabiliter. † Ita quoque cessionarius facere, & dedu-

deducere potest, qui in illorum locum successit, & eadem persona cũ ipsis reputatur.l.si donatæ, §.1.ff.de don.int.vi.& vxo.c. deniq; 7.q.1.

169 Qua ratione,alijsq; plurimis,sic in terminis respondit ibidẽ Surd.nu. 11.cum tribus seqq. pro fratribus Adurnis,qui post spolium acquisiuerũt dominium Castrorum Syluani, & Castellettiq; cũ iurisdictione,& pertinẽtijs,volens eos posse opponere de tali dominio ex post acquisito,ad impediendam spolij purgationem.

Ad idem benè facit tex.in l. si quis ad se fundũ §.fi.C.ad l.iul.de vi pub. vbi Alber. & Guid.de Suza.not. quòd licèt conductor non possit refri-

160 care quæstionem dominij, † sed priùs teneatur rei conductæ possessionem locatori dimittere, quia aliàs spoliare diceretur per l.si quis condu-

171 ctionis cum materia C.de loca. & conduct. Nihilominus si à tertio,qui sit verus rei Dominus, postea emerit,à restitutione liberabitur,& ita in terminis respondit Iaſ.conſ.158. colum. 2.verſ. præterea, & tertiò lib. 2.

172 Simile est quod scripsit Bald. conſ. 309. in fin. vol. 3. Nempe quòd sicut interdictum vndè vi, cedi potest, & cessionarius ex iure cesso potest agere,ita quoq; ex iure cesso potest excipere,vndè respondit ibi Bal.eum, qui Castrum custodiẽdum à spoliatore receperat,non teneri ei restituere, si a spoliato ius cessum habuerit, quamuis aliàs spolium vltimum fuisset purgandum; nam tunc ex iure cesso, non ex improbitate sua, vincere dicitur, vt per eum.

173 Nec est mirum,quòd quis ex persona aliena id consequatur, quod ex sua consequi non potest, cum hoc sæpissimè contingat teste iurisconsulto in l.Aristo.in fi.ff.quę res pigno.ob.pos.vbi glo. & doct. per multos casus referunt in l.q. prior.q pot.in pigno.habe.& in l. petendæ, C.de temp. in integ.resti.pet.atq; in l.per hanc. C. de temp. appel.& alibi passim,& est bonus tex.in c.authoritate de conceſſ.pręben.in 6.vbi ex tribus expectantibus, secundus qui ex persona sua præbendam obtinere nequibat, ex persona tamẽ tertij, qui primum superat,illam consequitur.

174 Neq; inconuenit,quòd quis duorum, aut plurium personam in aliquo actu,vel iudicio repręsentet.Abb.latè in c.ex literis nu. 11.12 de probat.vbi etiam Dec.nu. 14. & alij,Pinell. l. 1.par. 3.C.de bo.mater.Surd.d.conſ.166.num. 13.14. & ego ad aliud propositum probabam in d.2.respon.num. 12.cum seq.

Qualia autem sint prædictorum cedentium iura in petitorio, præcipuè deprǽhendi potest ex his,quæ plenè scripsi in 1. respon. nu.135. verſ. verùm si cõtrarium vsq; ad 152.pro locis Buxeti,Curtismaioris, Bargoni,& Monticellorum,& nu.170.pro Castro Florenzolæ, & nu.187. vsq; ad nu. 197. pro Castro Costemedianæ, & num. 197.pro putheis à sale; quibus in locis apertissimè fuit ostensum, eorundem cędentiũ iura lõgè potiora esse prætensis iuribus D.Alexandri,quatenus de feudis antiquis tractaretur, & de iure inuestiturarum Rolandi senioris, & seu earũ cõfirmationibus,&D.Aduocati actoris asseruerũt, & maximè D.Meno.d.conſ.378. stante quòd ipsi Domini cedentes habent ius trium linearum ex quatuor, citra omnem controuersiam, & ius quartæ lineæ,non potest D.Alexãdro compete-

175 re, † tum quia non erat primus in gradu, vt dicebam in d.1.respon.nu.136.& seq.cui addi possunt dicta Surd.in d.conſ.108.nu. 16. & Crau.d.

176 conſ.913.num.6.†tum quia à radice infecta descendens, vt eodem loco subiungebam vsq; ad nu.152. & rursus in 2.resp.nu.158. vsq; ad 166. Et si replicaretur,quòd propter refutationem,& renunciationem trium linearum prædictarum, esset aperta successio lineæ Ioan. Francisci stante feudorum antiquitate,& propterea D. Alexãdrum posse succedere, facilè adhuc responderi poterit,plura ei obstare, nam primò defectus natalium de quo supra.Secundò quod non est pro

177 ximus in gradu, vt probatũ fuit. † Tertiò quòd durante vita refutantium,& eorum descendentium non potest aliquis de alia linea refutationis effectum impedire,& ad successionem aspirare, Iacob. à S. Georg. in d.inucſt. in ver. & cum pacto de non alienando num.37. verſ. sed perdubium est,& in verbo, & vnus ex dictis vasſallis num.5. cum concord.

His nouẽ generalibus responsionibus, & qualibet earum,luce clariùs tolluntur oĩa hucusq; in motiuis deducta,sitq; manifestum,super petitorio in pñti iudicio, iudicari oportere;in quo pro Serenis.D.Duce oĩa plana,& apta sunt;pro D. Actore verò nihil est quòd de iure subsistat.

Et hoc adeo verum est, vt nec pro coloranda, & iustificanda prætensa ipsius possessione, pducta per eum sufficiant,vt in 1.& 2.respon. plenè exuberanterq; ostensum fuit ad oculum,& mox quoque subijciemus ad sequentium motiuorũ vim eneruandam.

DECIMVM DVBIVM.

Et in primis satis sufficienter videtur iustificasse suam possessionẽ per adoptionẽ de ipso factã in filiũ per Illuſt.D. Sfortiã Pallauicinum vltimum de comprahensis in inuestituris, & concessionibus dictorũ locorũ, de quibus supra;etiã ad effectum, vt possit in feudalibus succedere,cum consensu,licen-

178 *tia, & authoritate Sereniss. Ducis. † Neq; enim aliàs fuisset habilis ad feuda c. 1.§.adoptiuus,*

179 *si de feud.fuer.cõtr.inter Dom.& agna.†cuius dispositio non procedit accedente consensu Domini directi,vt fic;Bal.& Prapoſ.in 1 fallen.ibidẽ, & Afflict.nu.9.verſ.2.fallit,vbi refert ita contigisse in Regina Ioanna prima Regina Neapolis, qua cum consensu Clementis adoptauit in filium Regẽ Vngaria, & in Regina Ioanna secunda, qua sibi ado-*

ptauit in filium, & successorem in Regno Siciliæ Regem Aragonũ; vndè dubitandum non videtur; quin adoptio huiusmodi iudicanda sit iustus titulus succedendi in bonis feudalibus, & locis quæ poßidebat
180 d. D. Sfortia, † quia in successionibus prima causa est filiorum l. scripto ff. vndè lib. & c. 1. in princ. de succe. fra. vel grad. succe. in feudo, & consequenter non videtur posse dici, quòd feuda huiusmodi eßẽt ad Cameram deuoluta per mortem d. D. Sfortiæ, vt fuerat Significatum Sereniß. indelebilis memoriæ Duci Alexandro in commißione eiusdem circa apprahensionem dictorum bonorum, à cessante causa, c. cum cessante de appell. cum vulg.

181 Nec videtur; quòd iure dici poßit dictam adoptionem non esse adoptionem, sed potiùs arrogationem, cui non acceßit consensus D. Ducis l. multùm interest, C. si quis alteri, vel sibi.

182 Quoniam veriùs videtur, quòd sit adoptio, quia antequam à nexibus patriæ potestatis d. D. Alexander liberaretur, ipsum iã in filium sibi assumpserat d. D. Sfortia, vt patet ex eiusdẽ instrumento adoptionis l. quoties, ff. de vsufructu cum vulg.

SOLVTIO.

Nõ negamus, quin possit Princeps regulariter (in sui præiudicium tantùm) adoptioni assẽsum præstare, etiam in feudalibus; sed in casu nostro dicimus potestatem, ac voluntatem in Sereniss. Duce Octauio defuisse, vt in 1. respon. nu. 222. vsq; ad 239. abundè probauimus, & in 2. num. 184. Repetere non expedit, quia nullum datur, nec dari posse responsum credimus.

Quoad præiudiciũ verò tertiorum, & sic agnatorum, qui iura cesserunt, vt supra, multò magis dicebamus, nec potuisse, nec voluisse D. Ducem adoptioni consentire, ex deductis in d. 1. respõ. num. 223. & seq.

At præsupposito, quòd tam potestas, quàm voluntas affuisset assentiẽdi adoptioni p̃dictæ, demõstratũ quoq; fuit ibidẽ nu. 239. vsq; ad 253. inclusiuè, nullam, & inualidam pœnitus fuisse adoptionem ipsam, pluribus quidem vrgentioribus argumentis, quæ intacta manent.

Nihil etenim eis officit vulg. reg. l. quoties de vsufr. nempe ordinẽ lr̃æ attendi debere, ex quo inferri videtur adoptionẽ potiùs q̃ arrogationẽ contrahentes facere voluisse, eò quia antequam à nexibus patrię potestatis liberaretur D. Alexãder, ipsum iã in filium assumpserat D. Sfortia.

Quoniam ex hoc ipso, multisq; alijs argumentis, probabam in 1. respon. sub nu. 240. cũ seqq. arrogandi potiùs animum adfuisse.

183 Sed addatur pro responsione ad regulam d. l. quoties; quòd ordo litteræ non semper attenditur; quin potiùs ordo intellectus, vt dixit Bald. in l. fi. q. 12. C. de hęred. insti. & in l. 1. in 4. oppo.
184 C. de his, quibus, vt indig. †: & ordinem scripturæ in executione sæpiùs peruerti ait Bart. in l. pen. c. de delato. lib. 10. Pluresq; declarationes ad eam regulã recenset Fely. in c. cum dilecta. in ver. ordo scripturæ. de rescrip. quæ casui nostro conueniunt, si rectè perpendantur. Sed non immoror, quia siue voluerint adoptionem, siue arrogationem facere, neutra valuit; quiá vtriusq; solemnia, atq; substantialia defuerunt, pro vt legibus, authoritatibus, rationibusq; eodem loco præcitato probatum extitit.

VNDECIMVM DVBIVM.

185 Neq; clausula (sinè præiudicio Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij) quicquam lædere videtur dictam adoptionem, quia generalis, & incerta l. in tradẽdis ff. cõmunia prædio. glo. & Doct. in c. pastoralis de excep. & notab. Bal. in c. quæ in ecclesiarũ nu. 33. de constit. & ideo potest intelligi respectu directi dominij intelligendo reseruationẽ secũdùm actus naturam, vt respondit Ias. cons. 161. col. 2. vol. 2. in inuestitura Illust. D. Comitis Iulij Boiardi, respondit Ri-
186 min. cõs. 772. nu. 60. & plur. seq. nu. 11. vol. 4. † & dicta clausula nõ operatur circa expræssa, sed intelligi debet in reliquis, vt declarat Ias. in l. si fundũ per fideicõmißũ in prin. n. 71. ff. de leg. 1. Grãm. decis. 66. num. 3. & seq. & de prædictis amplè Crauet. cons. 413. nu. 37. & seqq. vol. 2.

SOLVTIO.

Præsuppositis antedictis, nõ opus est insistere circa vim clausulæ reseruatiuæ (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij,) nam si actus subsecutus non valuit, nõ est quid ab eo exceptum, & reseruatum quæramus?

187 Quamquam si actus etiam valuisset, non opus fuisset excipere, aut reseruare iura tertiorũ, quæ iure cõi erant reseruata l. 1. §. meritò ff. ne quid in lo. pub. & dixi in 1. respon. num. 332.

Minusq; Cameræ, quæ municipali lege erant quoq; reseruata, vt ibidem probabam nu. 233. cum duob. seqq.

At cõcurrẽte legis, & hoĩs reseruatione, nõ superest dubitationi locus, vt subijciebã nu. 236.

Sed & sola reseruatio generalis adiecta concessioni, sinè consensui Principis, eũdem effectum operari potuisset, ex relatis ibidem nu. 231. Quibus addi potest Præpos. in terminis in c. 1. §. q̃d ergo nu. 2. de inuest. de re ali. fac. vbi etiam Lauden. & Zas. in epit. feud. par. 9. nu. 8. volẽtes per talem clausulam saluum remanere ius deuolutionis feudi.

188. Quibus non contradicit glo. in c. pastoralis de excep. quia loquitur in casu quo præfixum erat tempus ad opponendum omnes exceptiones dilatorias, & p̃pterea necesse erat eas specificare.

189 Et Bal. in c. quæ in Ecclesiarum num. 33. multa præsupponit, & præsertim factum contradicere, & repugnare protestationi; item protestantem recepisse laudemium post protestationem; nullumq; ius competijsse ante sententiam; quæ casui nostro non conueniũt, & manifestam habeat rationem diuersitatis.

Quòd

Quòd verò reseruatio interpræteri debeat secundùm actus naturã, nobis deseruit; quãdoquidem natura actus importat, vt iuri de futuro nõ intelligatur præiudicatũ; & sic deuolutioni feudorũ, quæ post mortem D. Sfortiæ erant recasura; Tãtò magis, qa in precibus expositum ab eo fuerat facultatẽ sibi esse de eis disponendi, quod falsum erat, vt patet ex adductis d. 1. respon. nu. 225. & seq. & multò magis importat, quòd iuri tertij non fiat præiudicium.

190 Ad id aũt, quod dicitur de clausula reseruatiua, quæ nõ operetur circa expressa, iam fuit ibidẽ responsum nu. 236. cum seqq. Nõ enim reperiũ in nostra specie quicquã purè, & simpliciter concessum, à quo velimus aliquid detrahere, vndè resultet (vt in cõtrarijs) correctio quædã incõtinenti, quam lex abhorret; sed fuit assensus ille qualificatus, conditionatus, & restrictus, vt ibi probabam; non repeto. Nec circa alia in motiuo contẽta immoror, quia ex pdictis patet respõsio propter diuersitatem casuum manifestam.

DVODECIMVM DVBIVM.

Concurrit, & secũdò inter cætera apprahensio possessionis per obitum d. D. Sfortiæ capta authoritate
191 *Iudicis, † quia etiã tribuit iustam causam posidẽdi l. iustè possidet ff. de acquir. possess. Rota. decis. 16. q̃ est pen. col. 2. de restis. spo. in no. cũ alijs cumulatis p*
192 *Mascard. de proba. concl. 1375. par. vlt. † & idem est dicere iustè possidere, quod possidere cum titulo l. 1. C. de bon. qua lib. & l. hæredes, C. de omni agro deser. lib. 11. Nec videtur obesse clausula, (saluo iure tertij,) quia adest testamẽtum dicti Illust. D. Sfortiæ, in quo hæredem instituit D. Alexandrum, etiam cum consensu, & licentia D. Ducis nostri pro tẽpore, ita quòd dictus D. Alexander, nedum colorẽ*
193 *habet suæ possessionis, sed imò titulum expressum, & Dominus consentiens vassallo alienanti perdit ius suum, Afflict. decis. 112. num. vlt. Præpos. in c. 2. §. quid ergo num. 2. de inuest. de re alie. fac Zas.*
194 *in tract. de feu. par. 9. nu. 8. † & licentia testandi data per Dominum feudi ei præiudicat Dec. cons. 295. num. 4.*

SOLVTIO.

Ad primum dictum de authoritate Iudicis fuit multipliciter responsum in 2. respon. num. 201. vsq; ad 207. ad ibi dicta me remitto; quæ merã continent veritatem, tam in facto, quàm in iure. & ibi ex relatis num. 203. colligere licet, præter deducta, quòd assistentia illa fuit concessa D. Alphonso, & D. Alexandro eius filio insimul, & ita etiam cantant tenutæ locorum subsecutę. Adeo quòd pro medietate tantùm posset actus inseruire D. Alexandro per reg. l. reos, §. cum in tabulis. de duob. reis.

Insuper addi potest, fundamentum istud non procedere respectu Castri Florenzolæ existẽtis in agro Placẽtino, in quo nullam habebat iurisdictionem Consilium Parmen. tunc temporis, Cons. Lud. Sacc. quia quælibet Ciuitas suum habebat Consiliũ, vt legitur in constit. Serenis. Ducis Octauij de
195 facultatibus magistr. † adeo quòd nuncius ille concessus in genere per Consiliũ Parmen. nihil operari potuisset extra territorium suum l. fi. de iurisdict. om. iud. & per consequens nullum colorem tribuere possessori illius loci.

Sed nec aliorum locorum; ex pluribus deductis in d. 2. respon. loco præcitato.

Ad secundum verò de testamento D. Sfortiæ, & licentia testandi obtenta à Serenis. D. Duce Octauio, videantur (quæso) scripta in 1. respon. nu. 253. successiuè igitur vsq; ad nu. 266. inclusiuè, quæ oẽm pœnitus hæsitationem tollunt.

Sed addimus nunc, quòd respectu feudorum, q̃ per mortem D. Hieronymi de Buxeto obtinuit D. Sfortia; non possunt prædicta quicquam operari; quandoquidem tempore petitæ, & impetratæ licentiæ prædictæ viuebat adhuc D. Hieronymus, & plures annos post; eaq; restricta fuit ad feuda tunc temporis per D. Sfortium possessa; adeo quòd, si testamentum prædictum valeret (prout certè nõ valet) nõ tñ porrigeret vires ad Terrã Buxeti, & Monticellorũ, quæ fuerunt D. Hieronymi prędicti. Minusq; horũ respectu operaretur nuncius ille concessus per Consiliũ Parmen. pro executione allegati testamenti. At hæc superfluò deducuntur, ex quo aliundè probatũ extitit, quòd nec horum, nec aliorum locorum feudalium valuit dispositio testamentaria in 1. respon. num. 254. vsq; ad 267.

Nec est omittendũ, quòd cũ D. Alexander tenutã acceperit vti hæres D. Sfortiæ, vt ex actis vbiq; patet, & illa institutio hæredis non valuerit, saltem quoad feudalia, non potest alio iure ipse D. Alexander dictã tenuta defendere aduersùs Ducalem Camerã, cum præsertim nullam fecerit protestationem, & declarationem, quòd alio iure vellet insistere. Boss. de Prin. nu. 300.

DECIMVM TERTIVM DVBIVM.

196 *Nec videtur admittenda disputatio super vlteriori validitate, vel inualiditate dictorũ titulorũ in hoc possessorio per Doct. in d. c. in litteris de restit. spol. quos signãter in spiritualibus (ut dixi) refert, et sequitur Guid. Pap. d. decis. 85. Rot. d. decis. 16. col.*
197 *2. † Vltra adducta per Coutard. vbi supra; dicitur enim titulus coloratus, etiã quòd ob aliquod vitiũ non dicatur iustus, Rebuff. in tract. de pacif. possessor. q. 43. Dans exemplum in collatione facta ab ordinario cuius manus erant affecta.*

SOLVTIO.

198 Imo admittenda, per ea, q̃ deducta fuere in 1. respon. nu. 97. vsq; ad 102. incluſiuè, & latiùs in 2. in 4. q. princ. nu. 207. vsq; ad fi. quo loci contraria quæq; sustulimus, & præsertim tradita p Doct. in c. in literis de resti. spol. quibus fuit re-
199 sponsum sub nu. 216. † Et decis. Guid. Pap. 85. plures datæ fuerunt responsiones num. 218.

200 Quæ conueniunt etiam decis. 16 Rot. de restit. spol. in no. nostram potius intentionē fundanti; quoniam restitutionē spoliato denegari asserit sub nu. 3. vers. sed ratio, & si titulum coloratū exhibeat, quando notoriè constat de iure spoliatoris, ac etiam quando ius commune assistit reo, & resistit actori; quorum vtrumq; verificatur in casu nostro. Vltra quòd loquitur in spolio violento, ꝓpter quod spolians amiserat omne ius suū, & in hoc maximā vim facit Rot. sub nu. 4. At nos non tractamus de spolio aliquo, vt sæpius dictū.

Contardus autem in d. §. 8. nullum facit verbū de prohibita discoloratione, & improbatione titulorum ad colorandum deductorum.

201 Et Rebuff. in d. q. 43. præsupponit validitatem tituli obtenti ab habente authoritatem ordinariam, quem tñ reus annullare satagebat, nos verò titulos ex opposito adductos, nullos ipso iure, vel limitatos, conditionatos, & infectos in se ipsis ostendimus, ergo diuersum. Et si Rebuff. generaliter intelligeretur, maximum sequeretur inconueniens, quòd actore producente instrumentum falsum, vel nullum ipso iure, aut iā cassum, & annullatum per aliud instrumentum, vel aliter, deberet tamen obtinere, adeo quòd necessitas colorandi, & iustificandi possessionē in casibus à iure receptis, frustatoria, & elusoria redde

202 retur, † & via fraudibus aperiretur, quod nō est ferendū. l. cum his §. transactionibus, de transac. vbi glo. & Doct. l. in fundo, §. neq; de rei vēdica.

DECIMVM QVARTVM DVBIVM.

203 *Additur, & possessio plurium annorum continuata, cum tamen annalis sufficiat, c. 1. §. si. si de inuesti. inter domin. & vassal. lis oriatur, Bal. in c. 1. §. sacramentū nu. 14. vers. reuertamur ergo. de consue. recti feud. Grat. consi. 9. nu. 40. lib. 1. & cursus dicti temporis habet vim spatij annorum 30. Affl. in c. 1. nu. 6. de contē. inter dom. & vassal & apertiùs in c. 1. nu. 2. in 2. not. de consuet. recti feudi.*

SOLVTIO.

204 Videnda sunt pro solutione scripta in 1. respō. nu. 267. vsq; ad 278.

DECIMVM QVINTVM DVBIVM.

205 *Et cum D. Alexander fuerit immissus in possessionem Castrorum, & iurium, de quibus agitur authore Pratore, idest Consilio Parmensi, satis videtur enim coloratè possedisse, cum in exercitio etiam Regalium, scientia Præsidis sufficiat ad manutenendum possessionem suam, Bar. in l. Publicanus. §. in vectigalibus ff. de Publica.*

SOLVTIO.

206 Absit, vt dicamus, quòd sola scientia Iudicis, ēt supremi, quòd quis sit in possessione alicuius rei, sufficiat ipsi pro titulo colorato, non enim interest ipsorum Iudicum, quòd vnus potiùs, quàm alter possideat, nec impartiuntur officium suum, nisi petentibus l. 4. §. hoc autem. cum materia ff.

207 de dam. infec. † Nec Bart. in l. si publicanus §. in vectigalibus ff. de public. hoc asserit; quamuis dicat, eius Iudicis, vel Præsidis, cui cōmissa est cura vectigalium, scientiam sufficere, ad hoc vt quis sit in quasi possessione alicuius exigēdi vectiga-

208 lis, & incipiat præscribere; assignans rationem, † quia scilicet eius scientia requiritur, contra quē præscribuntur incorporalia, cum per aduersarij

209 patientiam constituatur eorum quasi possessio † loquitur ergo Bart. de eo Iudice, & officiali, qui partis vices gerit, vt apertissimè declarat. Minusq; sentit Bart. quòd talis etiam scientia pro colore aliquo deseruiat, vbi remedio recuperandæ agat priuatus ea quasi possessione; & multò minùs si contra Principē, agat per supradicta.

DECIMVM SEXTVM DVBIVM.

210 *Et ex his patet non obstare id, quod alibi dicunt Doct. quòd in feudo, sicut in emphiteosi potest Dominus directus propria authoritate spoliare possessorē finita linea, vel generatione inuestiti, propter naturalem vnitam cum ciuili, Bal. in c. qua in Ecclesiarum num. 31. de constitu. & in l. 2. nu. 38 ff. de rer. diuis. dicens ciuilem statim trahere ad se naturalē in personam Domini, & cons. 391. Præsupponitur, quòd Petrus, qui tenebat feudum ab Ecclesia nu. 5. in 1. par. & in c. 1. nu. 8. vers. vlt. de controuer. inter Domin. & feud. de inuesti. dicens, quòd si vassallus claudit ostia Dominus potest aperire, Afflic. decis. 392. nu. 17. & in constitutione violentias num. 22. & 23. in prima causa; Vbi ponit causas iustas propter quas potest Dominus spoliare possidentē propria authoritate, Boss. tit. de Principe nu. 295. Nata cons. 563. nu. 36. Ias. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas nu. vlt. ff. de acquir. possess. Dec. cons. 201. ante nu. 10. Vbi de Principe, Syluan. cons. 26. nu. 5. Brun. cons. 19. nu. 6. Crau. cons. 5. nu. 7. Gabr. cons. 88. in fi. Anto. Gabr. de acquir. possess. conclu. * 1. limit. 31. & 37. & est * communis opinio, Vrsill. ad Afflict. decis. 92. num. 2.*

211 *Quoniam, præter id, quòd hæc opinio non videtur satis tuta in puncto iuris, vt inquit Boss. vbi supra nu. 294. & seq. & videtur benè loqui, quia commu* nis* opinio videtur cōtra Bal. vbi supra; cum requiratur sententia declaratoria, vt de ea fidem facit Modern. Parisiē. super cōsuet. Parisiē. §. 30. nu 37.*

212 *Sed quia re vera pleriq; videntur Bald. laudare, videtur, quòd eius decisio non absit dicto Domino*

213 *Alexandro, † quia Bal. & sequaces loquuntur vbi certum erat lineam esse finitam, & nulla super hoc erat dubitatio, ergo non facit in hac specie, in qua, vt diximus, constat, etiam ex confessione fisci, multos superesse de illa linea, de existentia dicti D. Alexandri vti filij adoptati per D. Sfortiam, & admissi ad feuda huiusmodi, & de institutione facta de eo virtute licentia testandi, vltra alias responsiones, quæ videntur posse applicari dictæ decisioni Bal. quæ breuitatis causa prætermittuntur, postquam præcedens videtur satis sufficere.*

SO-

SOLVTIO.

214 Ego in 1. respon. in princ. tot attuli celeberrimos authores per opin. Bal. totq; rationibus, & argumentis eam confirmaui, vt nulli locus sit probabili dubitationi, quin communis* sit, & verissima sententia, in praxiq; recepta, prout doct. à me relati attestantur, & deducta, ac probata in processu ex abundanti ostendunt.

215 Nec facit negotium quòd Boss. d. nume. 254. & seq. videatur aliquantulū de ea dubitare, quia nihilominus eandē amplectitur, & authoritate gl. Imol. & Aret. ibidem confirmat, & inferiùs sub nu. 331. apertissimè sequitur, citans eundē Bald. atq; Præpos. & asserens senatū ita sæpiùs, tam in donationibus, quàm in feudis iudicasse.

216 Glo. vero Parisien. in §. 30. nū. 37. in contrariū adducta, expræssìm loquitur in casu quo ꝓpter culpam feudum sit reuersum, & deuolutum, qui longè à nostro distat, vt supra diximus nu. 137. cum seqq. Quod admittit etiam Bal. nostræ sententiæ antesignanus in eo. c. quæ in Ecclesiarum num. 31. & alij præcitati sequuntur. At in casu lineæ finitæ idem quod Bal. probat Parisien. quē in d. respon. 1. nu. 11. retulimus; quod etiam tenet §. 1. glo. 4. num. 45. adeo quòd opin. nostram ipse quoq; amplectitur.

Quæ tantò magis absoluta redditur, atq; indubitabilis in nostra specie, propter decretum (Pro uidere volentes) & constitutionem Ducalem illud approbantem, de quibus supra, per quæ omnis possessio etiam actualis, ipso iure fisco acquisita, & incorporata fingitur; adeo quòd occupatorem de facto expellere pœnitus licuit, vt probauimus in 1. respon. nu. 11. cum seqq.

217 Nec probanda est restrictio exaduersò cōsiderata, vt Bald. sententia vendicet solummodo locum, quando certum est lineam esse finitā; Quoniam nec ipse Bald. nec sequaces mentionem faciunt de huiusmodi certitudine, sed tantùm dicūt, quòd finita linea, vel quòd propter finitam lineam, aut mortuo vassallo sinè prole, vel sinè descendentibus, licet Domino feudi possessionē propria authoritate capere; satis enim est, quòd verè finita sit, & vbi in dubium reuocetur possit certificari, & verificari. Et hoc ipsum sentit Bal. in d. c. quæ in Ecclesiarum, dum quærit, an post appræhensionem prædictā liceat Dño nouū feudatarium in possessionē inducere? & distinguit, an lis superinde pendeat, vel non? decidēs quòd primo casu non potest, obstante vitio litigiosi; secundò verò sic, quia de re sua potest ad libitum disponere. Ex quo enim præsupponit litem moueri posse Domino feudi post adeptam possessionem; videtur id ea potissimùm de causa procedere, quòd aliquis in prioribus inuestituris se vocatum prætendat, & per consequens lineam nondum finitam. Et in hunc sensum loquuntur omnes pro hac parte citati, si rectè inspiciātur.

218 Enimuero paria sunt, quid ab initio certum esse, vel ex post certificari, l. certi condictio cum nor. ff. si cert. pet. l. sanctio, vbi glo. & doct. ff. de pœn. In terminis Afflict. in c. 1. in fi. princ. si de feud. defunct. mil. fuer. contro.

219 Sed possumus ēt dicere, certū esse, lineā esse finitā, quamuis ex ꝓbationibus factis non appareat, ex quo lex semper est certa de his quę sunt in rerum natura, l. cum quidam §. suum. de acqr. hæred. Bart. in l. centurio num. 16. de vulg. & pupil. vbi Alex. num. 55. id verum asseuerat, præterquam in his quæ pendent à futuro euentu.

220 † Vltra quòd præsumptione quoq; iuris finita linea præsupponi debet, cum præsumatur non extare aliquis agnatus D. Sfortiæ sinè filijs defuncti, qui ad feuda de quibus agitur, vocatus sit, nisi probetur Alex. cōs. 39. nu. 5. lib. 1. Ruin. cons. 109. nu. 38. in 3. Natt. cons. 395. num. 7.

221 Iuris autem præsumptio dr̄ liquidissima probatio l. licèt Imperator de leg. 1. l. tutor. vbi gloss. C. de pœn. & in c. cum dilecti. vbi Abb. & alj de dona. Mars. in rub. de proba. nu. 183. Alciat. in tract. præsump. par. 3. nu. 4. vbi ait, quòd lex parificat istos casus, quòd quis probet, vel habeat pro se præsumptionem. Et inquit Menoc. consi. 5. num. 10. quòd præsumptio est clara veritas, & aperta probatio. Adeo quòd donec contrarium probatum fuerit, præsupponendum est lineam verè extinctam remansisse, & per consequens facultati ingrediendi propria authoritate locum fuisse, quando Serenifs. D. Dux mandauit actualem possessionem feudorum suorum capi, & in sequestrum poni.

Et tantùm abest, quòd non esse finitā fateatur fiscus, vt totū potiùs oppositum fateatur D. Alexander in responsione positionis fisci decimæ octauæ, vsq; ad trigesimam octauam inclusiuè. Nempe D. Sfortiam sinè descendentibus masculis, legitimis, & naturalibus obijsse, & per consequens lineam in qua ipse erat extinctam remansisse; quæ erat linea procedens à q. D. Io. Ludouico Pallauicino de Curtemaiore Mag. Rolandi senioris filio; & ibi quoq; fatetur extinctā prius ante mortem D. Sfortiæ fuisse lineam D. Pallauicini de Buxeto eiusdem Mag. Rolandi filij.

Vndè sequitur extinctas pœnitùs remansisse ob mortem ipsius D. Sfortiæ, ambas lineas dictorum duorum fratrum inuestitorum de Terra Buxeti, Curtismaioris, & Bargoni.

Quoad Terrā Florenzolæ, iam fuit ad saturitatē ostensum de inuestituris oībus finitis in ꝑsonā D. Sfortiæ in 1. resp. num. 163. vsq; ad 177. & pleniùs quoq; supra circa inuestiturā vltimam Pauli III. quæ maiorē videbatur Perilust. Cōsilio dubitationem ingerere à nu. 26. vsq; ad 91.

Et de terra Monticelloiū idem demonstratum fuit eo. 1. resp. nu. 116. vnà cum alijs feudis; separatim verò sub nu. 152. cum decem seqq.

Pro

Pro Castro Costæmedianæ, licèt finita non sit linea Io. Manfredi primò inuestiti, habet tamen Ducalis Cameræ cessionem iurium à descendentibus ipsis, qui soli possunt ad feudum, vti antiquũ, aspirare, tum virtute inuestituræ prædictæ ascendentis sui, tum vigore contractus permutationis resolutæ, de quibus tractatũ fuit eo. 1. respon. nu. 187. cum alijs decem seqq.

Sed respectu D. Sfortiæ indubitatum est, lineã ipsius finitam esse, ex quo nullos reliquit filios legitimos, & naturales, quod centiès in processu fatetur D. Alexander.

Quibus stantibus, versamur certè in casu, quo licuit Serenis. Cameræ possessionem oĩum feudorum capere, quæ ipse viuens possidebat.

Confessio aũt superexistentiæ descendẽtiũ masculorum legitimorũ à q. Io. Francisco, quam facit Procurator Cameræ in suis positionibus, est limitata ad descendentes per lineam fœminam; qui sunt feudorum incapaces, tum iure cõi, vt notum est, tum iure municipali, hoc est ex decreto (Meminimus) sæpedicto, tum deniq; ex forma inuestiturarum, quæ masculos tantùm legitimos, & naturales, ac de legitimo mr̃imonio natos, vocãt, & alios excludũt. Meritò nõ dr̃ linea ipsius durare ad effectum succedendi in feudis.

Cęterùm, dato, & non concesso, quòd adessent ẽt masculi legitimi, & naturales descẽdẽtes ab ipso Io. Francisco, non propterea duraret linea
222 D. Sfortiæ. † tot namq; lineæ ab initio ortũ habuerunt, quot filios reliquit Mag. Rolãdus cap. quod dilectio, & c. fi. & vtrobiq; glo. & scrib. de consanguin. & affin. à quo, velut centro, ad circũferentiam ductæ, eousq; producuntur singulæ,
223 quousq; descendentes euiusq; durant; † & quẽadmodum lineæ sic vtsupra à centro recta ductæ, nunquam coniunguntur, imò quò magis pducuntur, latiùs inter se distant, ita quoq; descẽdentes per lineas prædictas diuersorum fratrum semper inter se differunt; quin quò plus durant,
224 eò magis sanguine disiunguntur; † ita quòd vltra quartum gradum licitum sit inter eas matrimonium, quòd in propinquiori gradu erat prohibitum d. c. quod dilectio, & d. c. fi. de sangui. & affi. Nimirum finita vna linea, non potest durare in altera, & per consequens non impeditur directus Dominus ingredi possessionem feudorum eius, qui vltimus in linea sua decedit; quia verum est eius lineam esse finitam, licèt alia linea à stipite ducta perduret.

Quòd si descendentes per aliam lineam prætẽdant posse succedere, vel quia sint descendẽtes à cõi stipite legitimi, & naturales, vel quia inuestiturã allegent admittentem trãsuersalem, vel aliter ad successionem aspirent, non est eis præclusa via, quin de iuribus suis experiri possint, & à Dño possidente, feuda vẽdicare; sed sat est, quòd negare non possunt lineam feudatarij defuncti extinctam, & finitã esse; & in his terminis versatur casus noster, quia in D. Sfortia finita est linea, per quam ipse descendit, & consequenter licuit Serenis. Domino feudorum suorum possessionem propria authoritate appræhendere.

225 Et vltra quòd sumus in casu, quo loquũtur doctor. cõiter, potest ẽt concludens ratio assignari, quare hoc ei liceat quando supersunt agnati vasalli defuncti sinè liberis, cum tamen nõ liceat, quando supersunt descendentes. Enimuerò descendentes ipsi fundatã habent in petitorio, & possessorio intẽtionẽ, quia feudũ paternũ est, &
226 ad eos transit † ex quo feuda omnia regulariter ad descendentes masculos in infinitũ transeunt c. 1. de success. feud. vbi oẽs * not. c. 1. §. & quia vidimus, qui feu. da. poss. & in ipsos ẽt dr̃ cõtinuare dñium, & possessio, cũ viuentibus parentibus dicantur ipsi quoq; Dñi feudorum, ac possessores, dempta tñ administratione, ex latè congestis, more solito, per Tiraq. de iure primogen. q.
227 40. nu. 99. † cuius contrariũ verius est inter trãsuersales, inter quos non datur regulariter feudorum successio c. 1. de duo. fra. à cap. inuest. gl. in c. si quis miles const. feud. Lothar. quæ * communiter tenetur, vt per Aluar. ibi nu. 2.

Et licèt collaterales ipsi qñq; admittantur ad successionẽ feudorũ, non tñ habent intentionẽ fundatã, sicut descendentes, quia eorũ successio est de genere prohibitorum, & pendet à multis extrinsecis, quæ probare tenentur, vel respectu antiquitatis feudi, & genealogiæ, ac legitimitatis plurium personarum, vel pactionis cõtra feudorum naturã, vel distantiæ graduũ consanguinitatis, quæ singula altiorẽ indaginẽ requirunt, meritò faciliùs lex tolleret, quòd directus Dñs possessionem feudi obtineat illius Vassalli, qui nullos descendentes reliquit, sed vltimus in sua linea decessit, licèt trãsuersales reliquerit, quàm eius, qui cum descendentibus decessit.

DECIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

228 *Nec videtur admittendũ, quòd Fiscus non litiget sinè possessione, nam illa opinio non videtur pacifica, cum eam impugnent Didac. lib. 1. var. resolut. c. 16 num. 9. & Franc. Marc. decis. Delph. 38. nu. 4. lib. 1. & Guid. Pap. ab eo citatus.*

SOLVTIO.

229 Didac. & Marc. allegati, necnon, & Guid. Pap. decis. 366. loquuntur in casu quo fiscus mouit iudicium contra aliquem, & eo pendente, vellet eum possessione priuare, asserentes non licere. Idem verò Guid. in decis. 107. per Marc. allegata, nullam de fisco mentionem facit. Quòd autem præcitati aiunt, ego quoq; admitto; cuius
230 sententiæ duplex ratio considerari potest † altera, quòd fiscus mouẽs actionem in rem, fatetur, & constituit aduersarium possessorẽ, §. omnium, Insti. de actio. l. finautem. de rei vendi. l. 1. C. vbi rem, ac in c. examinata de iud. & ideo ferẽdum

non

non est, quòd ipsum vlteriùs possessione sua pacifica spoliare quærat, l. defensionis facultas, C. de iu. fisci. lib. 10.

231 Altera est, quia Fiscus incideret in vitium attẽtatorum, si lite pendente auferret possessionem reo conuento, quod ipsi quoq; prohibetur gl. in l. res quæ, quã Bart. ibi, & Doct. passim sequũtur ff. de iu. fisc. & has rationes adducit Didac. ibidẽ nu. 9. 10. Quæ cessant in nostra specie, in qua Fiscus ante motã litẽ adeptus fuit possessionẽ, vel potiùs tenutã, cũ possessionem priùs tam naturalem, quàm ciuilẽ haberet, & nullo pacto ex post cõstituit possessorem aduersarium, sed imò possessionem suam conuentus defendit.

232 Non tamen perpetuum censeo licere Fisco ante motã litẽ absq; rationabili causa possessionẽ ei cum quo litigare intendit, auferre; sed illa tantùm concurrente, & subsistente. Nam & supra admissi vassallum ob prætensam culpã, nõ posse per directũ Dñm, seu eius fiscũ, (si fiscum habet) deijci absq; causæ cognitione, & declaratoria sẽtentia iux. tex. in c. 1. §. si verò de mili. vass. qui contu. est, cum concord. adductis, & ita intelligẽdi, & concordandi sunt authores, qui in hoc articulo disidere videntur; de quo tetigi in 1. resp. nu. 29. cũ seq. an scilicet Fiscus litiget sinè possessione? Nã si iusta subest causa, põt possessionẽ capere, secus verò si non subest; & hoc etiã ante litẽ inchoatam tantùm, non post, per supradicta.

233 Et hoc vltimum confirmatur ex eo, quòd qui põt propria authoritate possessionẽ ingredi, si iudicem adit, renuntiat priuilegio suo, nec potest vlteriùs illa facultate vti, Tiraq. de iu. consti. par.

234 1. nu. 39. cũ concord. † lite verò pendente põt solummodo descriptionẽ, seu inuentarium facere, vt per Guid. Pap. d. decis. 366. nu. 3. & Franc. Mar. d. decis. 38. sub nu. 4. Nos aũt versamur in casu quo iustis de causis mot⁹ fuit Serenifs. Dux Alexander, vt in prioribus scriptis abundè demonstrauimus, & præsertim in 1. q. prin. per tot.

Qui Dominus Dux, cum possessionem ipsam apud se retinere iuridicè potuisset, voluit tamẽ eã in sequestrum stare, vsquequo de iurib⁹ prætendẽtium cognitum fuisset, ergo nihil eius fisco imputari debet, sed eius potiùs factũ æquitatis, & benignitatis plenum commendari.

DECIMVM OCTAVVM DVBIVM.

235 *Minùs videntur obesse, quæ opponuntur adoptioni, & contra testamentum, et aduersùs lineã, quasi D. Alexander descendat ab auo spurio, quia videntur concernere petitorium, & Vassallus cui mouetur quæstio status, de quo non constat, statim, & euidenter, debet possidere, nec à Domino est repellendus, Bal. circa fi. & Afflict. distinguens nume. 10. in c. 1. in princ. si de feud. fuer. contro. inter Dom. & Agna. & in Maioratu Mich. Palacẽ. de Maiora. par. 3. q. 15. præsertim num. 9. & 31. quod fortiùs videtur dicendum in nostro casu per tradita per Afflict. in dicta consti. violentias num. 54.*

SOLVTIO.

236 De adoptione, & testamento, & illegitimitate satis superq; supra, & in primo quoq; respon. dictum fuit, & abundè ostensum; quòd & si deducta pro Serenifs. Camera Actoris iura in petitorio destruant, in possessorio tñ psit etiam eius intentionem excludere; ideo veniunt admittẽda, & examinanda in præsenti iudicio; quãuis merum esset possessorium; tum quia de notorio nõ iure ipsius rectè docent, vt in d. 1. respon. asserebam nu. 58. cum seqq. & nu. 91. & addi potest Alba. d. cons. 416. bu. 17. & ibi adden. atq; in cons. 464. nu. 28. tum quia petitorium, & possessoriũ simul feriunt, vt in 2. respon. num. 179. tum quia titulorum prædictorum nullitatem, & inualiditatem multifariam indicant; vndè sequitur, quòd nullo pacto prætensam Actoris possessionem iustificare, aut colorare possunt, vt in 1 respon. nu. 97. cum seqq. tum demum, quia si colorare dici possent, obiecta nostra ad discolorandũ seruiũt, vt in 2. resp. nu. 207. vsq; ad fi. ad saturitatem.

Esto autem, quòd ad petitorium tantùm pertinerent, (quod certè à veritate alienũ est) hoc tñ ipsum prodest nobis, cum super vtroq; ferenda sit sententia, possessorio scilicet, ac petitorio, per ea quæ pleno calamo scripsi in 1. respon. in 2. q. princ. & in 2. resp. pariter in 2. q. princ. per tot.

237 Et tantò magis, cum iam fuerit de ipso petitorio cognitum ad not. in c. cum dilectus, & cap. cum Ecclesia Sutrina de causa posse. & proprie. Ancha. cons. 146. nu. 3. Crau. cõsil. 248. nu. 4. 5. cum concord.

Et ad id, quod de quæstione status mota vassallo dr, vltra quòd non video Doct. allegatos id asserere, dico etiam in diuersis terminis versari,

238 † quia in casu nostro nõ mouetur per Serenifs. Cameram quæstio status D. Pallauicino possidẽti, quo casu verum esset forsan, eũ manere debere in possessione vsq; ad litis decisionem, sed ipse est, qui litem instituit aduersùs ipsam Cameram, quæ contra ipsum excepit, non constare de illius legitimitate, prout constare debet, ad effectum, vt capax sit feudorum; & exceptio est iuridica, ac legitima, vt clarè liquet ex adductis in 1. respon. nu. 138. cum seqq. & in 2. respon. nu. 158. vsq; ad 164. quibus addi potest Crau. d. cõsil. 913. nu. 6. Nec potest obtinere nisi se legitimum, ac de legitima stirpe descendentem probet, vt ibidem ostensum fuit, præsertim ex cons. Dec. 471. in primo dub.

Et nihilominus Serenifs. Camera ad exuberãtem cautelam illum à radice infecta processisse demonstrauit, videlicet ex Vberto auo paterno nato ex illicito cohitu Bernardini Patris cũ Catherina de S. Iuliano, inter quos matrimonium consistere non poterat absq; dispensatione, vt ipsimet in supplici libello Summo Pontifici tũc exhi-

exhibito, falsi reperiuntur; & post obtentã dispẽ
sationem, & facultatem illud contrahendi, nul-
latenus constar fuisse contractum, vr in 1. respõ.
dicebã num. 140. & seq. meritò obstat exeeptio.
Quin potiùs ex testificatu Io. Martini de Curte
testis aliàs producti per præd. D. Vberium Palla
uicinum, nunc reproducto per ipsum fiscum, cõ-
stare videtur ante dictã dispensationẽ, quæ pro-
cessit de anno 1510. assertũ quoddã mrimoniũ
inter eos fuisse de facto contractũ; videlicet an-
te annũ primum, vel secundum Pontificatus Iu
lij II. qui creatus fuit de anno 1503. Et quòd ma
gis est, liquet quoq; ex pluribus Instrnmẽtis pro
ductis per Procuratorẽ Serenifs. Cameræ, Ber-
nardinum prædictum possedisse ab anno salũ
1498. vsq; ad 1511. Ecclesiã Præposiutræ Sexpi
lis in agro Cremonensi, collegiatam, & sacerdo
talem, seq; plutiès Prepositũ ipsius nominasse, &
vti talẽ contractus plures fecisse, & in ipsis cõtra
ctibus iurasse tacto pectore more Prælatorũ, &
239 constitutorũ in sacris ordinibus. † Vndè resul-
tat iuris præsumptio, quòd talis re ipsa fuerit,
Prælatus nempe, & in sacris constitutus; cũ pro
tali diù se gesserit Bal. in l. nõ ignorat nu. 10. C.
qui accus. non poss. Crau. de antiq. temp. par. 3.
princ. par. 1. nu. 31. Mascar. de probat. cõcl. 648.
nu. 15. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 76.
240 nu. 18. 19. cum seqq. † vbi idem probat de Cle
rico, vel Canonico, aut subdiacono, siue ad alios
241 ordines promoto, & concordantes adducit; † &
idẽ quoq; de gerẽte se pro scholari, aut aliud ex
ercitium faciente, tradit Bald. in prohem. decret.
nu. 39. quem sequitur Mascar. concl. 1290. in fi.
242 Atquì ordo sacer impedit matrimoniũ cõtra-
hi, quia sunt incompatibilia c. coniugatus. de cõ
243 uer. coniug. † & habet ordo sacer implicitũ vo-
tum solemne constitutione Ecclesiæ c. si quis eo
rum, & c. erubescant 32. dist. & c. 1. 33. dist. tra-
dit Albert. Trot. de perfecto cler. cap. 10. nu. 2. 3.
cum concord. Ergo nati ex ipso Bernardino pro
illegitimis habendi sunt, nisi contrarium apertè
244 probatum fuerit † quia hæc est præsumptiuę pro
bationis vis, & efficacia l. ab ea. de proba. l. bona
fides depos. l. si extraneus de condi. ob cau. Bar.
in l. in illa in fi. de verb. obl. cum notiss.

DECIMVM NONVM DVBIVM.

Et ex his quoq; cessare videntur, quæ longo stilo
deducta fuere per Excellentes Dominos Consulen-
tes; & informantes pro Serenifs. Camera Ducali,
ad demonstrandum, quòd in Regalibus, & iurisdi-
ctionalibus non datur restitutio, non ostenso titulo,
propter iuris assistentiam, quæ stat pro Serenifs. D.
Duce, & resistentiam, quæ est contra D. Alexandrũ
priuatam personam agentem.

Quoniã, vt supra fuit dictum sapiùs, Illustriss.
D. Alexander satis, superq; sufficientem titulum
dicitur habere, sicq; iuris resistentia cessat respectu
245 *Regalium, & Iurisdictionum † quæ sunt feudalia.*
& possunt in feudum concedi, vt in c. 1. de feud.
March. glo. in c. 1. in princ. tit. 1.

SOLVTIO.

246 Quamuis Iurisdictio, & alia Regalia possint in
feudum concedi, non tamen sequitur, quòd ab
alio procedere queant, quàm à Principe, ad quẽ
solum spectant, & à quo solo possunt obtineri,
vt in 1. respon. dixi num. 78. & 80. & in 2. nu. 71
vsq; ad 85. Quibus in locis id propterea neces-
sariò sequi fuit demonstratum, quòd pro ipso
Principe ius præsumat, & contra illius aduersa-
riũ; In hoc enim differunt huiusmodi feuda ab
alijs carentibus Iurisdictione, & Regalibus, vt
sunt prædia, domus, & alia huiuscæ generis in
feudum concessa; Quemadmodum in d. 2. re-
spon. retuli num. 85. & supra quoq; latiùs in so-
lutione primi, & quinti Dubij.

VIGESIMVM DVBIVM.

247 *Et insuper videtur etiam cessare assistentia pro*
Serenissimo, stante maximè sententia lata contra
recolendæ memoriæ D. Ducem Octauium pro d. D.
Sfortia, quòd eius fisco, & Camera nullum ius com-
petat in dictis Castris, & locis, ad tradita per Dec.
* *communiter * in l. filiusfam. §. diui ff. de leg. 1. à qua*
licèt pro parte Serenifs. D. Ducis Alexandri fuerit
248 *appellatum, & appellatio suspẽdat regulariter pro*
nunciatum; Nihilominus non remouet præsumptio-
nem, quæ ex sententia cõtra condemnatum oritur
Port. cons. 102. num. 31. vltra alios effectus, de qui
bus per Alcia. de præsump. reg. 3. præsump. 9. nu. 8.
& interim ius fouet Præpos. in c. fi. sub nu. 9. de clan
desti. desponsat sicq; per eam offuscari videtur illud
ius, quod aliàs pro Principe est notorium.

SOLVTIO.

Repetimus hic denuo, quòd paulò ante dixi-
mus, sententiam scilicèt, non compræhendere
Buxetum, & Monticellos, quę tunc temporis nõ
erant D. Sfortiæ; sed D. Hieronymi de Buxeto,
adeo quod horũ respectu nullũ põt effectũ operari.

Quod verò attinet ad alia loca, super quibus
lata fuit sententia, repetimus quoq; nullitatẽ il-
lã insignẽ, notoriã, atq; palpabilem, collusionis,
quã nedum coniecturis (vt phas est) sed conclu-
denter potiùs ostendisse credimus in 1. resp. nu.
207. vsq; ad 220. inclusiuè, & in 2. nu. 185. vsq;
ad 192. & ibi dictis nullũ video responsum dari.
Perlegant ea quæso clarissimi DD. mei, & dubio
procul sententiã istã statim ad partes ponent.

Secundò. Deducebatur quoq; alia nullitas, ex
eo, quòd neq; aduocatus Fiscalis, neq; procura-
tor in illo iudicio interuenit, sed specialis tãtùm
Procurator Serenifs. D. Ducis Octauij Farnesij
per tex. in l. 3. §. diuus, ff. de iu. fis. l. 1. vbi glo. &
Scrib. C. de sent. aduer. fis. lat. tradita per Boss. in
tit. de sent. sub nu. 18. & de hoc etiam dixi in 2.
respon. num. 192. & seq.

Tertiò dicebatur sententiam prædictam nihil
D. Alexandro opitulari posse contra Serenifs.
quia

quia non ostendit se habilem,& idoneum ad succedendum in feudis iuxta formam, & tenorem inuestiturarum,& concessionum, & sic esse de vocatis in ipsis inuestituris, & concessionibus, prout expressim sententia ipsa requirit; dictum fuit de hoc in 1.respon.nu.220.cum seqq.

Et dum de illarum vi,& interpraetatione tractauimus singulatim in eo.respon.à nu.116. vsque ad nu.197.apertissimè demonstrauimus nullum pęnitus ius, imò nec colorem aliquem ex illis resultare ad beneficium D. Alexandri.

Quarto loco respondemus, non cessare vllo pacto iuris assistentiam pro Serenifs.Dño propter dictam sententiam, vt in motiuo praesupponitur, ex eo,quòd declarauerit nullum ius ipsi competere in praedictis Castris,& locis, quia totum potiùs oppositum statuit; nępè directum dominiũ, & superioritatem,ac iura feudorum illi,& successoribus suis in Ducatu reseruando,tanquam super rebus feudalibus,& in illius statu sitis,& cõpraehensis: & hoc est quod intentionem Celsitudinis suae fundat, vt in 1.respõ.num.78.& 80. & in 2.respon.num.71. cum multis seqq. & supra quoq; pluriès dictum.

In eo aũt, quòd disponit per mortẽ D. Sfortiae non deuoluere feuda praedicta,sed ad habiles,& idoneos,atq; in inuestituris vocatos,transire, sicut intentionẽ D.Alexandri, se talem nõ probãtis haud fundat, vt proximè diximus, ita quoq; Serenifs.D.Ducis fundamẽtum non tollit,adeo quòd in meris terminis iuris communis, & inuestiturarum, ad quos sententia relationẽ habet, versamur,perinde, ac si nulla subesset sententia.

249 Quintò respondetur, quòd per appellationem interpositã pro parte Serenifs.statim habita sciẽtia sententiae, nedum suspensus fuit omnis effectus ipsius,c.venientes,ibi(sentẽtias appellatione suspẽsas,)de iure iur.c.1.ibi(appellatione suspensa) de re iud.& latifs. tradit Lancel. de at-
250 tent.appel. pẽd.in praefat.nu, 108.cũ seqq.† Verùmetiam extinctus poenitùs l. 1. in fi.vbi Bart. Alex.& alij ff.ad Turpil.Afflict.decis.295. nu.3. in fi.Gabriel.in suis cõibus ti.de senten.concl.4. nu.31.cũ caeteris adductis per Lancel. ibidẽ nu.
251 114.115.† quo loci adeo verum hoc esse ꝓbat, vt omnis etiam praesumptio quae pro sententia
* esse solet,dicatur extincta,ex * communi sententia,quã refert,post Ofasc.decis.pedem.13. nu.4.
252 Et quia doct.aliqui de sola suspensione, & aliqui de extinctione pronuntiati loquũtur in hac
* materia, distinctionem communiter* receptam refert Lancel.d.num.114.vsq; ad 119.vt quoad praeterita extinctum in totum remaneat,quò verò ad futura, suspensum;sufficiat ad eum temissio pro concord.

Hinc sequitur,quòd cum intẽdat nunc D.Alexander effectum sñiae memoratae trahere ad pręsumptionem Serenifs.D.eneruandam, quę militabat etiã ante appellationẽ,cum vnà cũ Principatu in esse producta fuerit,nihil agit.Quinimo sententia memorata nihil poenitus ei prodesse
253 potest.† Nam siue extincta.siue suspensa sit per appellationẽ,eodẽ modo prohibetur eius operatio,& vigor;quandoquidem conseruat appellatio statum appellantis, ita vt omnia peragere,& explicare possit absq; vllo impedimento,quę poterat ante sententiam,vt per Lancell. loco praecitato nu. 83. in fi. quod pluribus authoritatibus, & exemplis exornat vsq; ad num.99.

254 Et per hoc patet, verum non esse, quod dixit Portius in allegato cons. 102.nu.31. p̃sumi scilicet pro sentẽtia,& si ab ea fuerit appellatũ;quo-
* niam * cõis est in oppositum,vt retuli, & illimet quos citat Port.contrarium asseuerant,& maximè Abb.in c.quoniam cõtra nu.19. vers. primo casu de probat.vbi in 1. capite suae distinctionis tenet absolutè; quòd appellatione interposita, nõ p̃sumitur ampliùs pro sententia; & verissima est conclusio; & innumeri sunt, qui eã firmant, quos refert, & sequitur Gabr. in suis comm.tit. de senten. conclu. 6.nu.23. quorum opin.pari-
* ter * cõem attestatur;& ante eũ Dec.d.c. quoniã contra,nu.33.de probat. & pro ea allegari solẽt boni tex. in §. illud quoq; de his qui ingted. ad appell.in d.c.quoniam contra, in c.cum ad sedẽ de resti.spol.& in c.cum inter.de re iud.

Alij autem effectus de quibus meminit Alciat. de praesumpt. regu.3. praesump. 9. nihil ad rem nostram faciunt.

255 Sexto loco pro responsione adduci potest, quòd sententia ista lata cõtra Serenifs. Ducem Octauiũ vti possessorẽ Ducatus,nullũ põt praeiudiciũ generare Serenifs.successori nõ citato;saltem in genere,& per proclama,ex innumeris re-
* latis in 2.respõ.nu.193.qui de cõi,*ac magis cõi fidem faciũt,pro eaq; tam Rom.Rot. quam alia tribunalia amplissima iudicare testantur; cum praesertim in Ducatu praedicto non iure haereditario, sed ex pacto, & prouidẽtia vocati sint descendentes primogeniti in infinitum, & sic iure proprio,vt eodem loci subiungebam num. 194. cum seqq. contraria quoq; submouendo.

256 Septimò. Non obstat sententia Serenifs. successori, quia ipse iam erat per refutationem, & donationem paternam Dux effectus,& proprietarius; propter quod erat omnino citandus; & iudicium contra D. Ducem Octauium vsufructuarium agitatum,illum non afficit, ad tradita in 1. respon. num.206.& seq. & rursus in 2. nu. 186.& latiùs infra attingemus.

VIGESIMVM PRIMVM DVBIVM.

257 *Praeter id quòd successor in Principatu tenetur stare factis per praecessorẽ,etiam circa contractus,*
* *vel quasi,vt est communis * opinio,de qua per Ias. cons.10.col.5.vers.non obstat ergo vol.3. Et in Duce Ferraria respondit Socin.Iun.cons.60.vol. 3.& in Mar-*

in Marchionatu Soranea in Imperatore conf.1.nu me.69.in fi.& seq.vol.4.& in Rege Lofred. consil. 38.nu.17.& seq.& in quocunq; Principe, Osasch. decis.129.nu.10.in fi.& seq.& abundè etiam Me noch. cons.307.vol.4.& aliàs sæpißimè per Doct.
258 *legendo, & consulendo † & maximè quando agitur de institutione locorum, quæ nondum erant effecta de Mensa Regni, vel Principatus, Iaf. vbi supra vers. item prædicta Castra, & loca, &c.*
259 *† Et eò magis quando non multùm læditur inspecta eius amplitudine, Socin.inn.in d. cons.60.nu. 48. & Doctr. Bar.in l.prohibere §. planè ff. quod vi, aut clam, & in donatione Castri Leonis facta per Ducem Mediolani, Socin.Inn.cons.17.volu.4. Grammat. voto 28. etiamsi agatur de Regalibus, vt post Oldrad. & concordan. per eum relatos respondit Decian. cons. 25. num. 45. vol.1.maximè quando non multùm lædunt Principatum amplißimum, vt est iste Bar.in l. prohibere §.fin. quod vi, aut clam, secundùm quem debet intelligi, Bal.in c. 1.de pace Constant.col.2.in verbo possideant, qui videbatur dissentire, vt per Franch. in prælud. feud.num.17.in fine,& plur.seqq. in Duce Mediolani, Ferrariæ,& aliorum.respondit Roland.consil. 1.num.51. volum.3.*

SOLVTIO.

Motiuum hoc non tantùm sententiam antedictã,sed priuilegia,& licentias adoptãdi, & testãdi respicere vr̃, ex quo de gestis per Principẽ ge
260 neraliter loquitur. † Ideo sufficeret pro responsione relationẽ facere ad ea, quæ specialiter sup vno quoq; deducta fuere, tãtò magis,quia generi per speciem derogatur l. in toto de reg. iu. cũ vulg.Habet enim quælibet dictatũ dispositionũ suos particulares defectus,tum nullitatũ,tum cõditionum adiectarum, & non purificatarũ, tum deniq; reseruationum in eis appositarum,vt suis opportunis locis demõstratum fuit; Adeo quòd nullam habent conuenientiam, cum casibus in oppositum adductis, in quibus nulla præsupponitur nullitas actus,nulla conditio non impleta, nulla reseruatio,vel restrictio.

Verùm ad exuberantem quoq; cautelam, alias ẽt respõsiones singulis obiectis afferre libet.
261 Et in primis non obstat consil.Iaf.10.in 3.quia
262 loquitur in contractu,†nos autem in priuilegijs subdito cõcessis,respectu scilicet facultatis adoptandi,ac testandi,inter quę maxima viget differentiæ ratio, vt in terminis cõsiderat Soc.iu.cõs. 60.nu.58.lib.3. in contrarium adducto.
263 Secundò tractat Iaf.de infeudatione,quam dicit ad Principis officium pertinere, & propterea per successorem obseruandam esse, actus autem prædicti erant vltra officiũ Serenifs.Ducis Octauij,Imò voluntarij,& insoliti, vt cuiq; patet.
264 Tertiò perpendit Iaf.causam illius infeudationis fuisse,vt bona,& Castra, de quibus agebatur è manibus rebellium, & hostium recuperarẽtur, & sic ad bonũ publicũ, cuius fauore actus substineri debebat,quæ ratio cessat in nostra specie.

Quartò. Præsupponit rerũ infeudatarũ modicitatẽ, & ꝓ consequẽs læsionẽ statũs,& Principatus cessare,q̃ in casu nostro militabat', in quo de Ciuitate Buxeti,cũ pluribus alijs Castris, cũ suis Arcibus, & Regalibus quibuscunq;, tractatur.
265 Quintò præsupponit Iaf. successorẽ illũ hæredem antecessoris, nimirum si eius factum approbare tenebatur,per ea quæ dixi in 1.respon. nu. 146.& in 2.nu.194.cum seqq. cuius contrarium hic verius est, ex quo Serenifs. Dux Alexander non fuit hæres Patris, nisi cum beneficio legis, & Inuentarij,vt ex actis liquet,& Ducatum obtinuit iure proprio,non hæreditario; Ideo non tenetur habere ratum factum patris.
266 Ad cons.Socin.iun.60.prædlegatum,respõdetur quoq; primò,loqui in filio patris hærede, vt declarat sub nu. 16.20.
267 Secundò in transactione, cuius fauore motus fuit ad ita consulendum, vt legi potest num.21. cum seqq.& num.54.
268 Tertiò in contractu iurato, & mouetur propter priuilegium iuramenti,vt nu.23. cum seqq.
269 Quarto in contractu inito cum pari,& nõ subdito,vt nu.19.cum seqq.

Quintò in Principe,qui disposuit solùm de ꝑtinentibus ad officium suum, vt nu.28.

Sextò in dispositione, quæ nullã,vel modicam læsionem statui afferebat, vt num.48.cum seqq. & num.53.55.
270 Septimò in concedente id quòd naturaliter debitum erat, videlicet cursum aquæ ad partes inferiores,vt num.43.52.& 65.

Octauò contrarium fatetur Soc. in priuilegijs concessis subditis num.58.

Neq; eurandũ de eo,quod idem Soci. obiter dixit in conf. 1·nu.69. lib. 4. tum quia tractat de re parui momenti cõcessa ab Imperatore, ꝑpter quam nullum inferebatur successori præiudiciũ considerabile, tum etiam quia videtur cõtrariũ sentire in pactis, & cõuẽtionibus initis per Principem cum subditis suis in illis verbis(quicquid esset dicendum de alijs pactis, & cõuentionibus initis per Principem cum subditis suis.
271 Loffred.in cons.38. loquitur in feudo vendito per Regẽ Federicũ de Aragonia, cuius cõtractũ obseruandum esse per successorem Regem Catholicum asserit; quod mirum non est,quia erat vnum Castrum tantùm, & sic res modica respe-
272 ctu totius Regni Neap. † Imò fatetur Loffred. ibi nu.19.in fi.& seq.quòd Rex sequens, quãdo vult,potest mutare gesta per prædecessorem per l.digna vox C.de legi.exceptis contractibus factis in casibus à iure permissis, sequens in hoc Isern.in prohem.feudo. in ver. & licèt deposit⁹. Nos autem tractamus de priuilegijs, & gratijs concessis ab antecessore,& quidem de rebus magni

gni ponderis, & Principatum magnoperè lędẽtibus, vt supra, ac etiam regalia comprahendentibus, † quorum alienationi successor minimè

273 stare tenetur, etiam si modicam diminutionem status continerent, ad Boss. in tit. de Princ. in fi. & in tit. de Regal. num. 34. cum multis concord. relatis pro Cacher. decis. 126. num. 6. in oppositum etiam adducta.

274 Quæ decis. Cacher. nostram quoq; sententiam aliter confirmat, dum scilicet nume. 13. admittit vassallum successorem non teneri stare gestis antecessoris, etiam per viam contractus, † nisi qñ

275 disponens est primus acquisitor feudi; si enim alius ascendens acquisierit, ingenuè fatetur contrarium verius, ex latè traditis in eadem decis. in princip. Nos verò tractamus de iuribus Ducatus non cæpti in personam Serenis. Ducis Octauij disponentis; sed D. Ducis Petri Aloysij eius genitoris, vt notorium est.

276 Admittit quoq; Cacher. non obligari successorem Antecessoris facto, quãdo magnam importat diminutionem Iurisdictionis num. 7. & nu. 20. vers. non nocet, & nu. 21.

Item præsupponit feudum illud esse mixtũ ex pacto, & prouidentia, ac hæreditario, & per consequens successorem hęredem Antecessoris eius factum approbare debere. legatur sub nu. 14.

Et in illa facti spẽt tractabatur ẽt de contractu, non de priuilegijs, & de contractu transactionis fauorabili, vt supra dictum est in responsione ad consil. Socin. iun. 60. lib. 3.

Vltra quòd in priuilegijs, maximè cõcessis subditis, cõtrarium quoq; tenet Cacher. nu. 22. 23.

277 Menoch. autem in cons. 307. loquitur, & ipse in contractu, non priuilegio; & contractu feudali, qui Principi licitus est, & permissus, vt probat nu. 3. & supra dictum est super cons. Ias. 10. in 3.

278 † Infeudatio enim non est alienatio c. 1. §. præterea, vbi Afflic. nu. 5. de cap. Corra. c. Imperialẽ §. illud de prohi. feu. alie. per Feder. & modicum affert præiudicium, Crau. cons. 54. num. 2. Menoch. eo. cons. 307. num. 35. & seqq.

279 Item loquitur in concessione facta titulo oneroso, vt legitur nu. 5. cum multis seqq. quæ tãtò magis a successore debebat obseruari, vt ꝑ eum.

Et continebat concessio vnicum tantùm Castrum, pluribus etiam concedenti reseruatis, vt videri potest nu. 35. quod erat quid modicum inspecta magnitudine status Mediolani. Et hæc omnia longè, lateq; diuersificant casum Menoch. à nostro, in quo de gratijs, & priuilegijs subditis concessis, maximam status diminutionem continentibus, agitur, vt supra.

280 Sed fatetur ibi Menoch. nu. 69. aliud, quod nobis deseruit in materia sententiæ, de qua supra tractauimus in solutione dubij præcedentis; eã scilicet non officere filio successori, qui venit ad feudum ex pacto, & prouidentia per doctri. Afflict. in c. si vassallus nu. 9. in fi. si de feud. fue. cõtro. inter Dom. & agna.

281 Soci. Iun. in d. cons. 27. num. 2. 3. loquitur in re minima, videlicet quadam tenuta donata ꝑ Ducem Mediolani Reipub. Venetæ ob ingentia benemerita in ipsum, & eius statum collata.

282 Gram. vot. 28. nu. 19. & 20. absolutè tenet successorem posse priuilegium gratiæ factũ per prædecessorem reuocare per tex. in. cap. is cui de præben. in 6. & in c. subiectum. de deci. Cyn. Alber. Bal. Aret. & Felyn. quos refert.

283 Benè subdit nu. 22. & seqq. secus esse, si propter benemerita, & seruitia concessum fuisset, aut in vim contractus transiuisset; sed in nullo horum casuum versamur, vt dictum est.

284 Quinimo admittit quoq; Gram. sub nu. 26. omni in casu licere successori contra g sta per Antecessorem venire, si ex postfacto incipiunt lædere coronã suã, & Regnũ, vel statũ publicũ, & per consequẽs pro nostra potiùs opin. cõcludit.

285 Decia. in cons. 25. nu. 45. lib. 1. loquitur in contractu, non mera gratia, imò in contractu procedente ex causa remunerationis, & in successore hærede prædecessoris, quę sa is euidenter diuersificant casum, per iam dicta.

286 Sed aduertatur etiam, quòd in respondẽdo cõtrarijs sub nu. 22. pro constanti præsupponit Decia. nõ posse Antecessorem quicquam alienare, vel diminuere, de his, quæ spectant ad supremã Principis Iurisdictionem, sed tantummodo vtile dominium transferre; quo stante, fateri necesse est, dispositiones D. Ducis Octauij, per quas licentiam transferendi tot insignia loca, cum Regalibus in extraneum tribuisse dicitur vassallo

287 possidenti, nullo pacto ligare successorẽ, † quoniam talis licentia fert secum authoritatem alienandi absolutè, & absq; vlla reseruatione directi dominij, vel superioritatis, aut seruitiorũ feudalium, ex * cõi sñia quam refert Rol. à Vall. in cons. 2. nu. 36. & seq. volu. 1. quam pro mirabili, singulari, & menti tenẽda cõmendat post Curt. Iun. quẽ citat, tradit quoq; Pręposi. in c. 1. §. quid ergo. nu. 2. de inuest. de re alie. fac. & Zas. in epitho. feud. par. 9. nu. 8. & fatentur ẽt Perillust. Dñi mei in 12. dub. in fi. de quo supra nu. 194.

288 Fatetur ẽt Decia. eo. nu. 72. successorẽ nõ ligari priuilegio Antecessoris, nisi qñ transiuit in cõtractum, vel processit ex causa onerosa, vt in suo casu, in quo propter pecuniã in magna quãtitate erogatam, & propter ingentia seruitia emanauerat; quod etiam latè prosequitur nu. 73. cum seqq. Ac etiam non ligari, quando immodicè læderetur Ius Principatus, prout in illo themate non lædi ostendit. Cuius contrarium in nostra specie contingere ostendimus, nedum ex maxima locorum importantia, verùm etiam ex eo, quòd natura feudorum ammitterent, & allodialia efficerentur, vt proximè diximus.

289 Hae

289 Hac etiam ratione, tollitur id, quòd Rol. in cõſ.
290 1.nu.51.lib.3.ſcripſit, † qui alienationẽ Caſtri,
vel villæ per ducem Mediolani factam, obſeruã
dam à ſucceſſoribus tradit, qñ non tendit in ma
gnam dominij diminutionẽ; & loquens de Du-
ce Ferrariæ poſt Alex. in cõſ. 1. lib. 5. inqt, quòd
transferre vtile dominium tãtùm vnius villæ in
tanto Ducatu, nõ poteſt, dici grauæ præiudiciũ;
291 †ſed nõ ita certè dixiſſent hi de alienatione vti
lis dominij cum directo vnius Ciuitatis, & mul-
torum inſignum Caſtrorum, cum tot villis vni-
cuiq; Caſtro vnitis, & ſubiectis; quæ tantæ ſunt
conſiderationis, vt nomẽ ſtatus de per ſe merue
rint, appellantur enim ab oĩbus (ſtatus Pallaui-
cinus.) Nec compræhenduntur in diſpoſitione
loquente de Ciuitatibus Parmæ, & Placẽtiæ; ſed
quando vult Princeps illa complecti, nominat
ſpeciatim ipſum ſtatum Pallauicinum, & idem
faciunt in omni diſpoſitione Gubernatores Par
mæ, quibus cura ipſius in indiuiduò eſt demãda
ta; vt in partibus his notorium eſt; & habent ſua
particularia ſtatuta antiqua, quibus regũtur, Pal
lauicini ſtatus nuncupata, & condita vſq; de an-
no 1426. ſub Rolando ſeniore, à Sereniſs. etiam
Duce Octauio prælibato, de anno 1581. confir-
mata, quæ typis ædita circunferuntur. Meritò
pro indubitato habendum eſt, tanti ſtatus alie-
nationem per viam gratię, nulla ratione ſubſiſte
re poſſe in ſucceſſorum præiudicium.

VIGESIMVM SECVNDVM DVBIVM.

*Nec videtur obſtare, quòd geſta per dictũ D. Du-
cem Octauium ſint paruifacienda, ex quo iã dona-
uerat Ducatum Placentia, & Parma Sereniſſ. Du-
ci Alexandro, vt ex donatione in actis producta.*

*Quoniam ad id, in quo per dictos Camerales ſit
magna vis, videtur poſſe reſpõderi pluribus modis.*

*Et inprimis, quòd dicta donatio reſpicit petito-
riũ, qua propterea non videtur habenda in conſide
ratione, ſtante ſuſpenſione petitorij, ferè in quocũq;
actu facta per comparentem pro dicto D. Alexan-*
292 *dro † qua videtur potuiſſe fieri in quacunq; parte
iudicij ante concluſionem in cauſa, Clem. 1. de cau-*
293 *ſa poſſeſſ. & proprie. † & qua operatur, vt iudex
non poſſit pronuntiare ſuper concernentibus peti-*
294 *toriũ; † ſed quò ad ea habeat ligatas manus, Rot.*
295 *d. deciſ. 16. nu. 2. de reſti. ſpol. in nou. †cum etiam,
vt ſupra diximus, ſimus in petitorio mixto quò ad
effectum, vt titulus pro colore requiratur, vt ſignã
ter poſt Rot. moderniorẽ in materia Iuriſdictiona-
liũ cõcludit Cõtard. in d. l. 1. in 2. limit. §. 8. nu. 38.*

SOLVTIO.

Ad iſtud obiectum ſuſpenſionis petitorij multi
plex patet reſponſio ex deductis in 2. reſpõ. nu.
182. vſq; ad 140. & optimè quoq; deſeruiunt, q̃
de mixtura petitorij cum poſſeſſorio, ex oppoſi
tis exceptionibus, eo. reſpon. ſcripſimus à num.
140. vſq; ad nu. 179. quibus in locis abundè de-
monſtratum fuit, dictæ ſuſpenſioni nullatenus
locum eſſe, ea præſertim ratione, quia iudicium
noſtrum natura mixtum eſt inſeparabiliter. Et
tãtò minùs, quia petitorium potius, quàm aliud
iudicium eſſe ſuſtineri poteſt, ex relatis eo. reſp.
2. num. 113. vſq; ad 125.
296 Cæterùm, ſi contrarium admitteretur, quod à
veritate prorsùs alienum quiſq; rectè ſentiens
iudicarit, negari ſaltem non poterit, quin produ
ci potuerit donatio iſta ad effectum diſcoloran-
di titulos ab actore pro colorando productos;
* cum decolorationi huiuſmodi, ex vera, & * cõi
ſententia, locus ſit, vt in 2. reſpon. ad ſaturitatẽ
oſtendimus nu. 179. & nu. 183. vſq; ad ſi.
Verùm quia contra hanc ipſam donationem,
quæ plures prætẽſos aduerſarij titulos ſola ener
uat, & funditus euertit, nonnulla ingenioſiſſima
Petilluſt. cõſilium promouet, ego ſigillatim vnũ-
quodq; tollere enitar, illamq; validã, & efficacẽ
(prout re vera eſt) ad oculum demonſtrare. Et
primum quidem obiectum ſic deducitur.

VIGESIMVM TERTIVM DVBIVM.

297 *Secundò quia donatio huiuſmodi non fuit vtrinq;
iurata ad formam decreti deſuper vigentis, de quo
per Plot. in l. ſi quando in ſi. C. vnde vi, cui non fuit
derogatum; ſed vtì priuati contraxerũt, vt in qui-
buſdam Dominis non recognoſcentibus ſuperiorẽ
in terris eorum poſitis in Diœceſi Sabinen. reſpondit
Bar. conſ. 72. ex facto proponitur, quòd Nobiles vi-
ri nu. 6. verſ. ſed legi prohibenti, & num. ſeqq. ergo
nulla eſt dicta donatio, ſic decreto diſponente.*

SOLVTIO.

298 Decretum iſtud, de quo meminit Plot. in d. l. ſi
quando §. 52. nu. 23. non poteſt habere locũ in
noſtro caſu, quia cum de donatione loquatur,
intelligẽdum eſt de vera, & propria donatione;
299 † ſicut cętera ſtatuta, ac aliæ leges Municipales,
quæ cum ſint ſtricti Iuris, debent propriè intelli
gi l. 3. §. hæc verba, vbi Bart. & alij ff. de nego.
geſt. & idem Bart. in l. omnes Populi in 4. q. 6. q.
300 princ. de iuſti. & iu. cum vulg. † At renunciare
feudum filio primogenito immediatè ſucceſſu-
ro, non eſt donare, neq; alienare, ſed refutare ſe
cundum glo. in c. 1. in verb. conceditur. de alien.
pater. feud. quam, cum multis alijs ad hoc allega
ui in d. 1. reſpon. nu. 200. & inter cæteros Burſa.
* conſ. 291. nu. 92. qui de communi* atteſtatur, poſt
Rimi. Iun. conſ. 55. nu. 17. in 1. & alios ab eo rela
tos; Et dixit notabiliter Camerar. in rep. c. Impe
rialem pag. 30. in litera O. P. quòd refutans feu-
dum immediatè ſucceſſuro, non dicitur aliena-
301 re, † ſed ius ſuum reſtringere, recipientẽ autem
302 iure proprio capere. † Vndè eſt, quòd pro tali
refutatione non requiritur cõſenſus directi Do
mini, vt infra dicetur, nec ei ſoluitur releuium,
neq; laudemium aliquod, & ſi pro vera aliena-
* tione ſolui debeat, ſecundum communem* ſen
tentiam de qua Rol. conſ. 64. nu. 22. lib. 2.
303 †Et quòd vendens feudum agnato immediatè
ſuc-

successuro non dicatur ppriè vendere, sed resutare,& talis agnatus non dicatur iure vẽditionis possidere,sed iure agnationis,tradit Bald.in c.sa nè nu.4.vers.alia conclu. de renũtia. quẽ seqtur Ias.in conf.63.nu.3.in fi.lib.3.Alex.cõs.150.nu.
304 15.lib.6. † Nimirum in tali cõtractu non venit seruanda forma decreti memorati,cum obseruari tantùm debeat in simplici,& propria donatione, tradit in puncto Menoch.videndus cõs.261 nu.9.10.& nu.36.cum duobus seqq.

Præterea aduertatur, quòd contrahẽtes nostri refutationem etiam specificè nominarũt,ibi(renuncia,refiuta,y dona)videatur in libro productionum Serenissimæ Cameræ fol.3. à fronte,& sic in claris versamur.

305 Nec officit,quòd donationis etiam verbum additum sit, quoniã refertur ad bona allodialia in eodẽ contractu comprehẽsa; adeo quòd singula singulis,& congrua congruis respectiuè referendo,Serenifs. Dux Octauius feuda, & status suos Serenifs. Principi Alexandro post mortẽ suam debitos,renunciauit,& refutauit, allodialia verò bona donauit; relatio namq; fieri debet ad ea,quibus conuenit, non ad alia.glo.& doct.in l.si idem cum eodem,§.fi.de iurisd.om.iud. Ias. in l.1.post nu.8.C.de lib. præter Cephal. consil. 153.nu.58.& ista responsio est indubitata.

Secundò si donatio simplex fuisset, non tñ ex ommissione formæ decreti prædicti inualida di-
306 ci posset † tum quia Princeps donãs filio, cẽseẽ cuicunq; legi obstanti derogare Oldra.cõs.23 t. col.1.Tiraq.in tract.de nobilit.cap.37.num. 50. Tum etiã quia cum priùs facta fuerit per organũ procuratoris,à Principe ipso fuit deinde confirmata,videlicet à Serenifs.Duce Octauio,qui illã approbauit,& ratificauit ĩ amplissima forma, cum renunciatione,& derogatione omnium, & quorumcumq; obstantium ; vt legitur in eo.lib.
307 productionum pag.6.& seq. † Qua confirmatione stante, non esset ampliùs de illius viribus hæsitandum per ea quę in terminis scribit idem Plot.in oppositum adductus num.25. post Abb. Alex.Alcia.& alios,quos citat.
308 Tertiò respõdeẽ,notissimã Iuris regulã esse,leges, & decreta nõ ligare Principes legislatores l.Princeps ff.de legi.l.digna vox.cũ materia,C. eo.l.vniuersa,C.de pci.Imper. offer. Rom.cõs. 444.ad fi.Afflict.decis.305.nu.16.& decis.391.
309 nu.4.latè Menoch.conf.351.nu.5.6.†& sivellet ex modestia,& vrbanitate sua ligari, vt in d.l.di
310 gna vox†cõtraueniẽdo tñ,censeretr illis derogare tacitè l.idẽ Vlpian⁹,§.1.vbi Bart.de excus. tut.& idẽ Bar.l.qdã cõsulebãt.ĩ 2.not.de re iud.
311 Nec verum est, quòd cõtractus ille celebratus fuerit vti inter priuatos,non vt Principes, vt in conf.Bart.72.ex facto proponebatur nu.6.Quoniam totũ oppositum liquet ex toto illius tenore,in quo sub noĩe dignitatis contrahũt c. quo-

niã Abbas vbi cano. de offi.deleg.l. & quia cum not.de iurisd.om.iud.Et quod magis est, fit expssa mentio de cessione statuum,cũ suis titulis, & dignitatibus,quæ omnia refutat, & renũciat D. Dux Octauius Serenifs. Principi Parmæ filio suo primogenito,proximo,& immediato successori suo,vt ad litteram videri potest;adeo quòd tota illa dispositio personas ipsorum Principũ, & Principatuum Iura respicit,non priuatorum, aliàs enim frustrà,& incessum tot qualitates substantiales expressæ fuissent, quod admittẽdum non est, iu. vulg.
312 Quinimo eum de validitate actus agatur, dicendum est, quòd illum Ducali authoritate, & potestate, subsistere voluerint, si ea opus fuisset Alex.in l.quamquam C.de testa. mil. num.3.& in l.centurio num.34.de vulg.sub.Rom.sing.84 Alciat.in tract.præsump.reg.3.præsump.36. nu. 6.Menoch.consf.250.num.66.
313 Quartò nõ ommittendũ, quòd cõtractus iste celebratus fuit in partib⁹ Hispaniarũ,& ratificatus in Belgicis, vt in eo legitur,& sic in locis,in quibus Decretum memoratũ non viget;quod rantũmodo in statu Mediolani,& Ducatu isto Parmæ,& Placẽtiæ,vigere psupponĩt; pter quod, eius forma non fuit obseruãda; cũ extra territorium vires non porrigat l.fi. vbi oẽs not. ff.de iurisd.omn.iud.Bart.in l.cunctos populos nu. 22. & 41.C.de summ.trin.in 6.q.
314 Etenim in solemnibus contractuum seruandæ sunt leges locorum vbi celebrantur l. si fundus de euict.l.2.quemadmo.testa.aperi. & vtrobiq; scrib. Aret.plenè in conf.73. diligenter nu.5.cũ quatuor seqq concludens, quòd si Senẽsis contrahit Neapolis sinè solemnitate statutorum Senensium,valet cõtractus, in quo seruata fuerint seruanda in ipsa Ciuitate Neapolis.

Quintò ex quo donatio facta fuit filio contemplatione futuri matrimonij,ad hoc vt vxorẽ de stirpe Regia ducere posset, quæ aliter nõ fuisset ei matrimonio copulata, vt ex ipsis capitulis matrimonialibus patet, & sic vtriusq;,Patris scilicet, & filij dignitati maximè conducebat, certũ est ipsam donationẽ fuisse ob causã, & quidẽ rationabilẽ; propter quod decreti antedicti forma minimè fuit necessaria, vt in terminis ipsius met decreti,plenè respondit Menoc.d.cõs.261. ferè per to.& signanter nu.10. 11.12. post multos,quos allegat; cui responso libenter acquiescere debebit D. Alex. cum ab eius principali Aduocato processerit, Vnaqueq; igitur hatũ qnq; solutionũ,rectè(iudicio meo)obiectũ tollit.

VIGESIMVM QVARTVM DVBIVM.

Tertiò quia dicta donatio conditionalis est, facta enim fuit,reseruato cõsensu Domini directi, & nõ
316 *aliter†qua quidem uerba per ablatiuum absolutũ concepta,conditionẽ important;saltem in cõtractibus Bar.in l.2.§.fi.ff. ad Tertullia. quicquid sit in*

vlti-

317 *vltimis voluntatibus, † vt in terminis, & in indé*
nidzò respondit Loffred. conf.3. in prin.& nu.19.
in prin.nu.20 .& psæsertim ponderatis illis verbis,
& non aliter,&c.quæ inficiunt donationem,nisi cõ
sensus Domini accedat Ias.in l.fi.col.pen. nu.c42,
C.de iur.emph.Cephal.cõs.118.nu.10.& pluribus
seqq.vol.1.loquens in clausula(si Domini consen-
sus accesserit)vndè cum de eo non constet,quòd in-
teruenerit,prout in dubio præsumitur, quòd nõ in-
teruenerit,non cõstito de eo,cum sit facti,propterea
actus corruit;Et eò magìs consensus Domini directi
fuit necessarius in hoc casu, vt mox dicemus, &
quòd dicta clausula faciat actum conditionalem te
net etiam Bald.in l.fi.nu.42.C. de edict.diu. Adri.
Brun.conf.135.col.c4.vers. nec etiã obstat renun
318 *ciatio lib.2.Cachc.decis.Ped.c64.nu.7.† & modifi*
cat,& restringit Corset.sing.332.Aug.consil.290.
319 *nu.4.Barba cons.18.nu.43.lib.2.† & vbi non in-*
uenit quod modificet, resoluit in nugationem,Ca-
che.dicta decis.164.nu.9.Ang.vbi supra.
320 *Et in specie nostra, quòd contractus,in quo reser-*
uatur consensus Domini habeatur pro infecto, Do-
mino non consentiente,Cachc.post alios. decis.166
nu.4,Rolan.cons.63.nu.23. & seqq.lib.4. vbi ple-
nè Menoch.cons.38.nu.c7. & seq.lib.c.
Quod fortius videtur dicendum ob verba, (nec
aliter,&c.) ex quibus inducitur cõditio,& forma,
Paris.cons.166.col.vlt.lib.2.Qua non seruata,a-
ctus est ipso Iure nullus,vt per eum,& Menoch.nu.
23.& Rolan.nu.29.vbi supra.

SOLVTIO.

Videt̃ certè istud motiuũ primo aspectu admo
dũ vrgere;sed re ipsa nõ plꝰ stringit, q̃ pcedẽtia.
321 Et pro vera resolutione,verissimã, licèt vulga-
rẽ conclusionem præmitto,quòd in cõtractibus
mens attenditur,& verbis præualet.l.semper in
stipulationibus ff.de reg.iu.l. Iurisgentium §.pa
ctotũ de pac.l.si in venditione,vbi glo.& Doct.
ff.com.prædio.l. sed celsus.§. si fundus de con-
trah.empt.l.in conuentionibus de ver.signi.l.in
promittendo.in prin. de iu.do.l.1.& l.3. C.plus
vale quòd agi l.si.in princ.C.quæ res pigno.ob:
pos. Tiraq. in l.si vnquam ver.liberis.nu.47.C.
de reuoc.dona.tradunt plenè Deci.& Cagno.in
d.l.semper,& idem Cagno. in l.semper in obscu
ris nu.5.co.ti.vbi prẹter alia iura,citat quoq; Tu
lium in oratione per Aulo Cecina,dicentẽ, non
ex verbis actum pendere. sed hominum cõsilijs,
& authoritatibus verba seruire;& quòd volũtas
totum facit;quæ si tacitis nobis intelligi posset,
verbis omnino non vteremur, sed quia id fieri
non potest,verba reperta sunt.non quæ impedi
rent,sed quæ indicarent voluntatẽ.Citat quoq;
D.Hieronymum super Epistola ad Galathas, te
stantem non in verbis scripturarum esse euange
lium,sed in sensu, non in sermonum folijs,sed in
in radice rationis,& alia,quæ videri possunt.
322 Mentem verò contrahẽtium,nedum exprẹsse,
sed tacitè quoq; apparere posse exploratum est
l.cum quid si cer.pet.& tradit idemmet Cagno.
in d.l.semper in stipulationibus num. 3. 4.
323 Præmitto secundò refutationẽ memoratã feu
dorum oĩum,rectè,ac legitimè fieri potuisse per
Serenifs.Ducẽ Octauiũ primogenito immedia-
to successori, absq; vlteriori directi Dñi assensu,
ex quò eo ẽt inuito fieri potuisset;pro qua cõclu
sione,vltra allegata in priori respõ.nu.200.vide
ri põt tex.in c.1.cũ not.de vassa.qui con.consti.
Lotha.Rom.cons.199.nu.9.Crau.cons.804.nu.
1.Nat.cons.162.in fi.Curt.Iun.in tract.de feud.
par. 4. nu.129.in 3.limi.Menoch. plures citans
cons. 150.nu.88. Amad.in tract.de laude.q.12.
Camer. in rep.c.Imperialẽ pag. 24. in lr̃a E,vbi
oẽs ita tenere asserit, & rursus pag.30. lr̃a O.P.
Minado.in rep.cõsti.in aliquibus. in rub.nu.23.
324 Quod adeò verum est,vt in refutatione quoq;,
procedat facta ad beneficium vlterioris in gra-
du;dummodo sit de compræhensis in inuestitu-
ra,Surd.d.cons.108.nu.20.& 34.cum concord.
& Crau.d.cons.913.nu.5. alios citans.
325 His stantibus,respondeo primò, obiectum nõ
militare in casu nostro, licèt verba in cõditionẽ
sonent,quia mens contrahentium repugnat.
Etenim quod attinet ad personam Serenissimi
Principis succedentis,non est,qui in dubium vo
cere possit,quin voluerit illico feudorum Domi
nus euadere. absq; vlteriori assensu impetrãdo,
postquam impetratum habebat ex forma præce
dentium inuestiturarum, quæ illum post patrẽ,
vnicum,& immediatum successorem constitue-
rant; quarum vigore, & legis ministerio iam e-
rat formatus assensus,Mari.Frec.in trac.de sub-
feud.lib.2.q.8. est mihi pag.134. à ter. nume.2.
vers.& in ea successione,Camer.in rep.c.Impe-
rialem pag.31.in littera H.& ideo licita erat re-
futatio,irrequisito ipso Domino vtsuprà.
Ex parte Serenissimæ Mariæ eius sponsæ, &
contrahentium ad eius beneficium, quis idem
nõ fateatur? cum præsertim talis refutatio, ipsis
requirentibus,processerit, & sinè qua matrimo-
nium contrahi noluerunt? ad quid enim condi-
tionem superfluam contractui apponere vo-
luisse dixerimus, & incerto euentui futuri as-
sensus firmam, validamq; dispositionem suppo-
326 nere? † Hæc ad sensum patent?Ideò vlteriori
pbatione nõ indigent.cũ ratio naturalis sit ad-
modùm sufficiens probatio.Alb.cons.56. nu.8.
Respectu autem Serenissimi refutantis idẽ de-
bet esse iudicium, quia credendum nõ est,quòd
actum frustratorium facere voluerit in requisi-
tione assensus prædicti, aut saltem validitatem
dispositionis suæ alieno arbitrio supponere;
nam, & si ob honorem quendam erga directum
Dominum suum,atq; reuerentiam, refutationi
verba illa apposuerit*(saluo y reseruado el consen*
timiento del señor derecho y non de otra manera)

haud

haud quaquã necessitatia, non tñ dicẽdũ est, quòd illius assensu iterũ non impetrato, actũ nullũ, &
327 inualidũ remanere voluerit, † tum quia nõ est iudicandum apponi conditionem actui, nisi qua ten⁹ necessaria sit; vt in terminis dixit Menoch.
328 cons. 40. num. 54. † Tum ẽt quia nemo præsumitur eligere viam, per quam impugnari possit actus, quem gerit l. 3. de mili. testa. l. 1. in princ.
329 C. de rei vxo. ac. x & hac potissimum ratione rẽ perio Camer. in d. reper. pag. 55. in sta T. opin. hanc in terminis firmasse; quòd qui contrahere potest super feudo, absq; licentia Domini, si cõtrahit, reseruato eius assensu, & non aliter, nec alio modo, valet nihilominus contractus, & non vitiatur ob non impetratum assensum.

Et quod talis sit mens contrahentium in casu proposito, videlicet non gerendi actum conditionalem propter illa verba (saluo cõsensu directi Dñi, & non aliter) qñ actus finè tali consensu fieri poterat, tenet quoq; in indiuiduo Hier. Gabr. cons. 92. nu. 1. & 4. vers. Nec obstat, cũ seqq.
330 lib. 1. † subdens nu. 9. verba conditionalia non importare conditionem vbicunq; de mente in oppositum constat per tex. apertum in l. cum. ab eo. ff. de contrahen. empt. & not. per Scrib. in l. cum mota vbi Deci. signanter nu. 6. C. de trãsac.
331 Et pro cõfirmatione adduci possunt tradita p Feli. in c. cum ordinem col. 1. vers. vndè nũc mutis, & col. 2. & 3. de rescrip. ad ostendendũ, quòd inepta attentatio solemnitatis non vitiat actũ, quando assumit robur aliundè, quam ex illa solemnitate, & sic eius ineptitudo non tangit vires actus fundatas in ãlijs causis; qui est casus nõ ster, in quo attentatio assensus non vitiat refutationẽ, quæ robur assumit à præcedentibus inuestitutis, & legis dispositione, vt dixi; adeo quòd siue omittatur talis assensus, siue ineptè attentetur, dicit Feli. ibi, legem esse contentam, & firmare pedẽ super validitate actus debito modo expediti; & quamplura refert exempla, quæ breuitatis causa non refero; quæq; mouerũt Camera. in loco præcitato ad ita in puncto sentiendum.
332 Confirmatur adhuc ex cõsimili doctrina Brun. in tract. de for. q. 11. in 1. fall. post. Bart. in l. stichum, qui meus erit de leg. 1. dicẽtis aliquando adiectionem conditionis concernere id, in quo substantia dispositionis consistit, & tunc eius defectum vitiare, aliquando verò non concernere substantiam dispositionis; & contrarium iudicari; & hanc doctrinam in puncto etiam pependit Menoch. d. cons. 40. num. 51. & seq.

Secundò principaliter respondetur, quòd & si contractus prædictus initus per Equitem Ardinghellum vti procuratorẽ Serenifs. Ducis Octauij, habeat verba suprascripta (*saluo y reseruado el consentimiẽto del señor directo y non de otra manera*) nihilominus Principalis ipse ratificando deindè ipsum contractuum, vnà cũ Serenissimo Principe filio in Ciuitate Bruxellarum, & obligando rursus pro obseruatione oĩa bona, apertiùs mentem suam declararunt, reseruandi tantùm assensum prædictum, quatenus de iure requisitus, & necessarius foret, respectu feudalisũ; vt legitur in dicto productionũ libro pag. 7. ibi (mediante tñ, & semper saluo assensu directi Do-
333 mini pro feudalibus necessario, & requisito † etenim vna scriptura aliam declarat, demõstratq; quid in ea disponẽtes senserint Bald. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. de eden. Alexand.
334 cons. 69. num. 7. lib. 6. † & sequentia declarant præcedentia l. cum pater §. cum imperfecta. de
335 leg. 2. † & in scriptutis vltima magis attẽditur, quàm prima l. pacta nouissima vbi Deci. signan-
335 ter num. 3. 4. C. de pact. † subdens, reducendas tamen esse ad cõcordiam, quatenus fieri potest. Ad concordiam autem redigentur verba refutationis factæ per Procuratorem, cum ratificatione prædicta, si interprætemur assensum saluum fore in vtraq; & reseruatũ, si modò necessarius, & requisitus fuerit, prout in secunda reperitur expræssum, & put ẽt prima interprætari debet, ex traditis per præallegatos nu. 327. cum seqq.
337 Tertiò clausula prædicta (saluo, & reseruato) in nostra specie exprimit illud, quod tacitè inerat, quia sinè assensu directi Dñi refutatio nõ va luisset; assensu inquàm impetrato, vel impetrando, vt exponit Camera. loco præcitato in litera C. cum seqq. etenim assensus prędictus impetratus iam vsque ab initio erat, qa ex puidẽtia directi Dñi, vocati, & admissi erant descendentes primi acquirentis de primogenito in primogenitũ iuxtà formã inuestiturarũ, qui ppterea nõ veniunt ad feudũ contra, aut præter eius voluntatem, adeo quòd negari non põt, quin saluum, & reseruatũ sit ius ipsi, cum non succedat in feudo persona, quę nõn habeat illius consensum, & beneplacitum; quin potiùs succedere dicitur talis persona, quæ ex eius prouidentia, & dispositione erat Domina feudi, & in eius possessione etiam ante refutationem, vt supra dictum est, & probatũ, maximè sub nu. 226. & 325. Ad quod etiam benè conferunt dicta Afflict. in d. c. Imperialem in princip. quæst. 20. num. 5.

Modò sic, expressio eius quod tacitè inest, si exprimatur, etiã per modum conditionis, nõ reddit contractum, vel alium actum nullum si deficiat, neq; eius executionem suspẽdit, sed ad abundantiorem cautelam, vel dubitationis tollendæ gratia expræssum censentur, l. si decem. cum petiero. de verb. oblig. l. liber homo. §. decem. il primo cum not. per Cum. Castr. Aret. Ias. & alios eo. titu. Cephal. in propria specie cons. 158. num. 37. & seq. Camer. vbi supra Burs. d. consil. 40. num. 43. cum seqq. Ergo refutatio de qua agimus pura censenda, & non conditionalis.
338 Quartò, si oĩa pdicta cessarent, & conditionalis

fuisset dispositio, certū est conditionē illā apposi tā fuisse gratia directi Dñi, non aliorū contrahē tiū, quorū non intererat; sed potiùs quòd cōtra ctus ipse statim valeret, & irreuocabiliter, vt su pra diximus. Si ergo ille cuius interest tacet, & refutationē infringere nō tentat, nec alius quidē eo iure vti poterit, & de conditionis defectu op ponere; q̃a esset de iure tertij excipere, quod nō licet, cum non sit exclusiuum intentionis agen tis ipso iure; ita in puncto arguunt Burs. d. conf. 40. nu. 32. & 47. Alb. d. conf. 67. num. 6. Crau. d. conf. 913. nu. 1. & 3. & concordantes citant.

339 Quintò, principaliter respondetur, quòd & si contractus cōditionalis psupponeretur, nō tñ li cuisset Serenis. D. Duci Octauio refutanti, cōdi tione pendente, contrauenire, prout cōtrauenis set, disponendo, dum vixit, de rebus ad verū Du cē spectantibus, non ad ipsum, qui solū habebat vsumfructū. Hæc enim est natura contractuū cō ditionaliū, vt antequam deficiat conditio, & do nec durat spes eius implēdæ, non liceat partib⁹ ab eis resilire, aut quoquomodo eisdem cōtraue nire l. hæc conditio, vbi doct. oēs de cōtra. empt. l. in executione §. fi. de verb. ob. glo. in l. necessa rio. §. quid si pendente in verb. pfectā. de peri. & cōmo. rei vend. Bart. in l. si constāte per illū tex. C. de do. an. nup. Alex. cōs. 40. nu. 5. lib. 5. Tiraq. latè in tract. ligna. §. 1. glo. 2. nu. 26. Gabr. conf. 340 64. nu. 6. † & in terminis Afflict. in c. 1. num. 12. de vassa. qui con. consti. Lothar. & in c. Imperia le q. 16. num. 56. vbi latè insistit. Camer. in d. re pet. pag. 18. lra S. & pag. 25. litera T. & pag. seq. li tera A. B. C. D. oīnò videndus. Corbul. in tract. de cau. ex quibus Emphi. priua. ti. de cau. priuat. ob alien. amplia. 31. nu. 5. 6. tradit. latè Rol. in d. conf. 63. in oppositum citato num. 7. 8. in rationi bus dubitandi. Qui ēt nu. 50. vers. similiter non obstat. conclusionē pro vera admittit, & Ceph. conf. 118. nu. 2. 3. & nu. 20. pariter in contrariū adductus; quotū vterq; soluit obiectum, ex eo, quòd conditio in casu suo defecerat, qñ altera partiū contrauenit; cuius contrariū in nostra spe cie contingit, quia viuente D. Duce Octauio po terat adhuc impetrari assensus. Nec poterat dici conditio defecta, nisi post petitum, & denegatū consensum, Afflict. d. c. Imperialem q. 20. nume. 6. Rol. cum concord. d. num. 8.

341 Quinimò neq; poterat deficere, quia directus Dñs illū denegare nō poterat Camer. vbi supra pag. 29. lra P. cū plur. seqq. Et si denegasset p cō sentiente tñ habitus fuisset, & conditio habita p implera, vt per eudē Camer. pag. 30. litera G. H. & dictū fuit suprà nu. 323. cum seqq. & 337.

Non valebat igitur D. Dux Octauius actum fa cere refutationi contrarium, durante vita sua, & sic durante tempore ad petendum assensum.

342 Quod confirmatur adhuc virtute Iuramenti in ipsa refutatione præstiti, de non contraueniēdo in terminis Luc. de pen. in l. nulli col. 2. vers. sed pone vassallus C. de fund. patri. lib. 11. & post eū Afflict. d. c. Imperialē q. 16. nu. 35. Cephal. d. cō 343 sil. 118. nu. 4. & Rol. d. conf. 163. num. 9. 10. † Et hioc est, quòd in Regno Neap. opus fuit noua, & speciali lege ad hoc, vt alienans feudū sinē Re gio assensu, eo tñ reseruato, contrauenire posset, & alienatum reuocare, quod fuisset iure cōi pro hibitum; & sic ædita fuit constitutio Constitutio nem. Diuæ memoriæ; vt per Luc. in d. l. nulli, & Afflict. loco præcitato Capic. decis. 100. nu. 3.

His igitur stantibus, non opus est p contrarijs tollendis elaborare, q̃ loquuntur in terminis lon gè diuersis, nempè qñ fit alienatio feudi in extra neos, veta, & propria, de iure phibita, siue dire cti Dñi assensu iam impetrato, in qua ad euitādā caducitatem clausula (saluo, & reseruato) adij ci tur; nos verò tractam⁹ de refutatione facta filio immediatè successuro, licita, & permissa, quæ as sensu nō indiget, cum ab initio vsq; infit, & per consequēs nec clausula illa eget, quæ contractū faciat conditionalem pro caducitate fugienda.

Nec loquuntur contraria in casibus, in quibus de mēte contrahētiū, constet, prout in nro casu constat, tam ex natura primi cōtract⁹ antedicti, quàm ex ratificatione facta in Ciuitate Bruxel larū, per quam apertiùs mēs ipsa denudata fuit, concipiendo clausulam aliter, quàm in primo contractu concepta fuisset, vt supra dictum est.

Vltra quòd verificata etiam dici potest condi tio in nostra specie respectu assensus iam impe trati, nedum à lege, sed etiam ab homine, idest ab ipso directo Domino, cuius prouidentia vo cati, & admissi fuerunt descendentes primogeni ti primi acquirentis in infinitum, quæ ratio in contrarijs cessat, ex supra relatis.

Preterea procedunt contraria quando de defe ctu conditionis opponit persona cuius interest adimpletam fuisse, & ad cuius beneficiū apposi ta censetur, qui est directus Dominus, de cuius iure non potest tertius excipere, vt dictum est.

Deniq; procedere possūnt contraria, quando non ampliùs pendet conditio, sed omnino defe cit, & contractus est resolutus, & annullatus; se cus verò conditione adhuc pendente, quia tūc non licet contrahentibus in aliquo contraueni re; præsertim stante Iuramento promissorio. Vn dè sequitur nullitas omnium gestorum per Do minum Ducem Octauium in præiudicium Du catus refutari vt supra.

VIGESIMVM QVINTVM DVBIVM.

344 *Quartò quia, vt in facto præsupponitur dictus D. Dux Octauius, dum vixit, cōiter ab omnibus habebatur, & reputabatur pro verò Duce, cum omnimoda authoritate, & dicta donatio stetit in occulto donec vixit, & vsq; adhuc, omnia eius ge sta sustinenda videtur l. Barba. & ibi omnes not. ff. de offic. Præto. Guid. Pap. decis. 173. in casu ver, nota*

nota aut talis gestor publicè in loco, vel villa, &c.
345 † *& sufficit, quòd naturaliter talis esset, licèt ex accidenti fuisset impeditus, ad tradita per Cassa.*
346 *super Regul. Cancel. decis. 7. nu. 7.* † *apertiùs Put. decis. 26. lib. 3. concludens, quòd licèt titulus ita demum dicatur coloratus, si sit habitus ab eo, qui dare potest, aliàs secus, tamen sufficit, quòd concedēs naturaliter, (putà si sit ordinarius,) possit cōferre talem titulū, licèt ex accidenti aliquo sit impedutus, & est doctr. Bar. in l. si urbana, nu. 4. in fi. ff. de condi. inde. Rebuff. de pacific. poss. num. 43. addit. prima ad Guid. Pap.*
347 *Qua de re Anchar in clem. 1. §. in concedendis de pœni. & remissio. rectè concludit, quòd indulgētia concessa à Prelato penitùs falso, qui tamen putabatur verus, non minùs operantur ad salutem animarum, quàm si essent concessa à verò Prelato, ibiq; infert ad quosdam Quæstiarios falsos, qui Venetijs multa extorserant cū falsis Bullis, quia quātum ad salutem animarum idem operantur, ac si essent vera Bulla, & sequitur Ias. in l. præscriptiones nu. 26. C. si contra Ius, vel utili. pub. cum multis alijs simil. quæ possent adduci.*

SOLVTIO.

Duo præsupponit motiuū, quæ veritati, (meo iudicio) repugnant, alterum q̃ in facto præsupponatur D. Ducem Octauium toto t̄pe vitę suę, cōiter ab omnibus habitum, & reputatum fuisse pro vero Duce cum omnimoda authoritate. Alterum vero q̃ donatio, seu verius refutatio prędicta ſteterit in occultò, dum ille vixit, & vsque adhuc. † Etenim de primo præsupposito
348 nullum uerbum in processu, quod ego uiderim, & tamen partes erant Actoris ad impugnandū instrumenrū refutationis in actis productū, probare dictam cōem opinionē, & reputationē, & cōem errotem, ad exemplum famæ publicæ per reg. l. ei qui de probat. Dec. consi. 256. num. 10. 11. Soc. cons. 56. in 4. dubitatione nu. 9. 10. lib. 1. ubi necesse fore pbare tradit cōem illam opin. & cōem errorem fuisse maioris partis Populi, allegans Spec. Bart. Angel. & alios. Etenim secundùm allegata, & probata ferri debet sententia l. illicitas §. ueritas de offic. præsi.

Circa secundum aūt præsuppositum, mirùm vr̄, quòd occulta stetisse dicatur donatio, & refutatio, cum in conspectu Potentissimorū Regū, & multis Herois interuenientibus, tractata, & perfecta fuerit, & per publicum instrumentū celebrata in partibus Hispaniarum; & in Belgicis
349 p aliud publicū instr̄m ratificata vtsup. † Quod enim per publicum instrumētum apparet, non pōt clam factum reputari, sed omni clandestinitatis vitio, & alia quacūq; suspitione carere præsumitur per not. in l. Polla. C. de his quib. vt indig. & in l. transactio. C. de transac. Curt. Iun. cons. 64. nū. 2 & 3. Rui. cons. 14. num. 10. lib. 2. Gomes. in §. ex maleficijs nu. 21. Inst. de ac Butr. sup

d. cons. 40. nu. 69. Decia. consi. 2. nu. 9 5. lib. 1.
350 Et quia dicta refutatio tractata, & cōclusa fuit opera, & ministerio dictorū Regū, qui erant ꝑpinqui, & sanguine cōtrahentib. cōiuncti, vt notoriū est, qui & polliciti fuere se curaturos, vt cōuenta executioni demādarent, tantò magis earete dēt omni suspicione Crau. cōs. 182. num. 9. Pati. cōs. 26. nu. 68. in 3. Neuiz. cōs. 84. nu. 6. nat. cons. 162. nu. 22. & cōs. 166. nu. 15. Burs. d. cons. 40. nu. 67. et seqq. quinimò sufficeret dicere, qđ cū facta Principiū, ac magnorū virorū nota oib. esse pſumanī e. cum illorū, vbi Cano. not. d. sen. excom. Tiraq. in trac. de nobili. c. 37. nu. 110. nō ꝑt clādestinitas huiꝰ actionis notabilis allegari.
351 Vtrumq; ergo præsuppositū cessat; quibus sublatis, cotruit dispositum glo. in l. municipia. vbi Cast. & Fulg. C. de ser. fugi. deci. consi. 259. nu. 5. Curt. Iun. consi. 165. nu. 13.
352 Et si præsupppositа starent, non tñ effectū operarētur, de quo in motiuo. Nam qđ attinet ad l. Barb. de offi. pto. non pcedit illa reg. vbicunq; vnus tractat de lucro captādo, & alter de dāno vitādo, tunc. n. gesta ꝑ officialē Prelatū, aut Principē putatiuū non subsistunt in tertij pjudiciū, vt declarat ibidē Bar. nu. 19. & Ias. nu. 22. Sal. in l. zenodorus nu. 4. C. ad maced. Tiraq. de legi. cōnub. gl. 8. nu. 18. Ferrer. cōs. 9. in princ. & fere per to. Port. in suis conclu. lib. 2. reg. 11. limi. 20. Gabr. in suis com. cōclu. ti. de pbat. concl. 8. nu.
353 19. Masc. conclu. 684. nu. 87. † Vndè rectè dixit Lap. alleg. 89. nu. 15. non hr̄e locum regulā d. l. Barb. qū de actu controuertit̄ inter duos, quorū alter titulū hēt verū, alter verò putatiuū, tunc. n. veritas ante cōpletū negotiū declarata, pfertur opinioni; cuius dictū refert, & sequitur Fel. in c. in nostra. correlar. 37. vers. quod aūt de rescrip. post Gemi. & Frāc. in c. susceptū de rescrip. in 6. Maria. Soc. in repet. c. postulasti de rescrip. Cass. dec. 3. post prin. de cau. posse. & ꝑprie Pati. cōs. 37. nu. 9. vol. 4. Syl. in trac. benef. par. 3. q. 12. nu. 21. in 15. qualita. in fi. 2. limi. Boe. deci. 150. nu. 13. Sarnē. reg. de infir. ad. fi. q. 35. Ferre. vbi sup. nu. 1. & 2. & hos referēs Mādos. in addi. ad Lap. in ea deci. in littera P. At in casu nostro de pīuditio Serenifs. Ducis Alexandri, & successorū in Ducatu agit, & D. Alex. de lucro tractat, videlicet de acquisitione magni status, ad quē ex tenore inuestiturę vocatus nō repetit. ergo licèt à Serenifs. Duce putatiuo admissū se ptendat, nō est in consideratione habendum, quia verus titulus Ducis Alexandri, eiusq; successorum prævalere debet in concursu, per supradicta.
354 Secundò respondetur regulam l. Barbar. non procedere, quando error respicit causam efficientē, & nō materialē, adeo quod si error est in persona concedētis, vel eligentis nō valet actus licèt secus sit quando error est in persona recipientis, aut electi, pro vt in d. l. Barbarius, vbi

error fuit in seruo prætore electo, nō in Populo
Romano eligente. Ita declarat Ias. ibidem num.
22. vers. 4. limita. allegans Bald. in l. 2. ad fi. C. de
* sen. & inter. om. iud. & ista est * cōis opin. teste
Alex. qui illam pluribus cōptobat, in cons. 138.
nu. 11. vsq; ad nu. 24. lib. 1. in cons. 85. nu. 19. in
2. & consi. 147. nu. 16. in 7. Cum. consi. 26. col. 1.
& Rui. qui latè prosequitur in consi. 66. nu. 12.
13. lib. 2. Paris. consi. 130. col. 2. lib. 4. Ferret. d.
consi. 9. col. 1. vers. sed lex Barba. vbi omnes itā
tenere asserit. Niconi. in rub. de oper. nou. nun-
cia. nu. 48. & 87. Port. vbi suprà limi. 12. Mascar.
d. conclu. 648. nu. 49. 50. & melius nu. 77.

Sed in nostra specie error fuisse præsupponi-
tur in D. Duce Octauio cōcedente priuilegia, &
gratias, de quibus suprà, non in personā recipiē-
tis, hoc est D. Sfortiæ, vel D. Alexādri; ergo &c.

355 Tertiò. Non operatur regula prædicta quando
actus gestus est merè priuatus, & tūnc priuati in
teresse, & pro priuata vtilitate, vt est impetrare
rescriptum gratiæ, vel iustitiæ, quia tunc cōis
error nihil releuat Butr. & Io. Cald. in c. ad pro-
bandum de re iudi. & Bald. in l. non omnis §. 1. si
cer. pet. quos refert, & sequitur Ias. in ea l. Barb.
num. 67. At in casu nostro dubium cadit super
talibus rescriptis pro priuata vtilitate impetra-
tis, meritò nullę censendę.

356 Quartò respondetur ex eo, q̄ Doct. omnes in
ea l. tradidere, nempè tria concurrere debere, vt
eius dispositio sortiatur effectum, authoritas su-
perioris, vtilitas publica, & communis error, ad
Ias. ibidem nu. 66. & nu. 70. Soc. reg. 227. limi. 1.
& in consi. 59. num. 9. lib. 1. Ferret. d. consi. 9.
colum. 1. & 2. Cuiac. in lib. obseruat. 18. cap. 33.
Gab. d. consil. 9. num. 26.

Et quòd sinè superioris authoritate nullo mo-
do procedat dispositio l. Barba. abundè prose-
quitur Alex. d. consi. 138. nu. 10. vsq; ad 24. Et
hinc est etiam, quòd nihil gestum contra publi-
cam vtilitatem, ex cōi errore robur assumit, †,
quod non ratione ff. de leg. l. decernimus C. de
Epis. & Cler. Gabr. d. conclu. 8. nu. 18. & Masca.
d. conclu. 648. nu. 9. cum multis concord.

In proposito autem themate deficit primò su-
perioris authoritas, quia post refutationē Du-
catus nō fuit amplius declaratus Dux ab aliquo
superiore Dux Octauius, licèt officium Ducis
exercuerit ratione vsusfructus reseruati, & ad-
357 ministrationis retentę, † non enim sufficit in
hac materia quasi possessio officij, nisi titulus cō
* currat, secundùm * cōmunem sententiam, quam
cum innumeris authoribus referunt vbi suprà
Gabr. num. 20. & Mascard. nu. 19.

Deficit quoq; publica vtilitas, quandoquidem
publicè nihil intereat habere potiùs patrē Du-
cem, quàm filium; & satis erat, quòd Dux Octa-
uius vti vsufructuarius, & administrator Duca-
tus, regeret, & gubernaret, iustitiam oībus æqua
lance ministrando, absq; eo quòd facultatē alie-
nandi pertinentia ad ipsum Ducatum, haberet;
Quinimò publicè vtilitati repugnasse dicendū
esset, quòd talem habuerit facultatem, ex qua
nihil nisi præiudiciale, & damnosum prouenire
poterat. Ergo quicquid ab ipso alienante factū
est, nullius pōderis esse dēt, etsi cōiter ab omni
Populo p̄ vero Duce habitus et reputar⁹ fuisset.

358 Et ad alia obiecta potest etiā specialis respon-
sio accōmodari. Nāni ad Decis. Guid. Pap. 175.
nu. 3. cum addi. 1. qui, voluit Emphiteotam sol-
uentē ei, qui pro exactore, seu procuratore Do-
mini publicè in loco, seu villa habebatur, liberari,
vltra quòd presupponit de cōi errore consta-
re, de quo apud nos non constat, vt dictum est,
dicitur quoq; neminē ibi tractare de lucro, sed
tàm emphiteotam ipsum, quàm directum Do-
minum tractare de damno vitando, & proptere-
a sic fuisse decisum, per ea quæ supra in prima
359 responsione ad l. Barba. diximus. † Et tantò ma-
gìs, quia emphiteota, si vult esse liberatus per
dictam solutionē, tenetur cedere actiones Do-
mino contra falsum procuratorē per l. cum fun-
dus §. seruum tuum imprudens ff. si cer. pet. cum
alijs adductis in appostil. ad candē decis. in ver.
est liberatus, adeo quòd vr̄ quasi indēnis etiam
Dominus remanere; cuius contrarium nos prę-
supposuimus, nempè lucrum D. Alexandri, &
360 damnum irreparabile Domini Ducis † Imò te-
netur falsus procurator ad duplum condictione
furtiua l. falsus, vbi Bald. C. de furt. Vndè tantò
magìs est Domino consultum.

Præterea in illa decis. Guid. error fuit in perso-
na Procuratoris, non Domini constituentis, &
sic in causa materiali, non causa efficienti, ergo
diuersum, per ea quæ suprà in secunda respon-
sione deduximus ad l. Barbarius.

Item loquitur Guid. in contractu, nos in re-
scriptis gratiosis, quæ diuersificant casum, vt
in tertia responsione.

Et nihil cōtrà publicā vtilitatē ibi gestū suppo-
nit, nos totū oppositū, vt in quarta respōsione.

361 Ad decis. Cassad. 7. & Puth. 26. allegatas de ef-
fectu colorationis loquentes, præter responsio-
nes ad decis. Guid. Pap. applicatas, quæ his quo
362 que conueniunt, specialius respondetur, † aliud
esse, quòd quis habeat re vera officiū, & sit ali-
quo ex accidenti tantùm impeditus illud exer-
cere, vt est ordinarius collator, cui fuit per Pon-
tificis indultum inhibitum, vt ibi, qui tamen or-
363 dinarius remanet, † & aliud quòd quis ampliùs
non sit talis, sed sit in totū ammotus per renun-
tiationem, vel refutationem, vt in casu nostro;
quia tunc deficit ei titulus, qui omninò necessa-
rius est secundùm cōem sententiā, de qua apud
Gabr. & Mascar. proximè citatos sub nu. 357. &
propterea non pōt eius prouisio titulū coloratū
tribuere, ꝑut in contrarijs. Vndè si ordinarius,

qui ab initio habilis erat, re vera sit factus inhabilis, non dr̃ qui ab eo cõfirmatus est, titulũ hr̃e coloratum. Butr. in terminis in c. literas de concess. p̃b. Gomes. super reg. de trien. q. 28. in prin. Ferret. d. consil. 9. col. 2. versi. confirmo quia.

364 Et quicunq; habet titulum ab eo, qui caret facultate conferendi, intrusus dr̃ c. tanta. de excess. prælat. not. doct. in c. cum satis de offi. Archid. Hosti. in c. in literis de resti. spol. tradit Mascar. conclu. 1376. nu. 16. exemplificans in superiore

365 interdicto, vel priuato. † Et intrusus non hẽt titulum coloratũ Fely. in d. c. in nostra in 2. & 36. correl. de rescri. Io. de silu. in trac. de benef. pat. 3. q. 11. & hanc rationem affert Abb. in c. 2. nu. 4. de in integr. restit. Gomes. vbi sup. q. 27. nu. 2. Mascar. conclu. 1377. num. 8.

366 Quinimò, & si non sit factus ordinarius inhabilis, sed tantũ ligatas habeat manus per decretũ appositum in literis Apostolicis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, illius tñ collatio non dr̃ colorata, nec dici poterit impetrans hr̃e titulum coloratũ gl. in c. si soli. de concess. p̃ben. in 6. q̃ sequuntur Cal. Gaspar. de Peru. Cosmas Guymier. Gomes. & hos referẽs Masca. d. con-

367 clus. 1377. nu. 12. subdens. nu. seq. † idẽ esse iudicium de collatione ordinarij de beneficio reseruato reseruatione in corpore iuris clausa, & authores citat, & alia ẽt exẽpla in ea cõclu. affert p̃posito nostro inseruientia; q̃ videri poterunt. Et cum his cõcordat idem Cassad. in oppositum citatus sub nu. 7. vers. dummodò non sit, & latè Ferret. in cons. 93. nu. 3. 4. 5. vbi post Rom. Lap. & Cald. quos citat, notabiliter inquit, q̃ habens talem titulum notoriè nullum, si detineat, poterit absque citatione priuari.

368 Et quod Puth. dicit, & alij tenentes titulum habitum ab eo qui originaliter põt conferre, licèt ex accidenti sit impeditus, pro colore sufficere, potest procedere in casu regulæ de triennali, in qua speciale est p̃p odium negligẽtis prosequi ius suum per triennium, q̃ talis titulus habeatur pro colorato, quia sic disposuit expresŝim Sum. Pontifex. contra omnes iuris regulas, vt docet Gomes. in reg. 33. de trien. q. 28. nu. 4. quẽ cum alijs refert Mascar. d. conclu. 1376. nu. 17. 18. Ex quibus oĩbus rectè colligitur, decisionẽ illam Puthei nihil ad casum nostrum pertinere; quia versamur in terminis Iuris cõis, & nedùm ligatas habebat manus Serenissimus Dux Octauius quo ad alienationem iurium Ducatus. Verùm etiam penitus ab eo erat abdicatus per refutationẽ Ducatus ipse, saluo tantùm vsufructu, & administratione, de quibus etiam infra dicetur.

369 Ad doct. Bar. in l. si vrbana nu. 4. de cõdi. indeb. tractantem de soluente Abbati putatiuo, cõueniunt r̃nes datæ l. Barb. & Decis. Guid. Pap.

370 Rebuff. autem de paci. posse. nu. 43. concordãs cum Cassad. & Puth. prçallegatis, tollitur eisdẽ rationibus; loquitur enim in collatore ordinario habente authoritatem, sed ex accidenti impedito, & cuius manus erant tantũ affectæ, & ligatę vt sup. & in materia dictę reg. de trien. tm̃.

371 Exemplum deniq. adductum ex Anch. in clem. 1. §. in concedẽdis de pęn. & remis. de Quæstuarijs falsis, quem sequitur Ias. in l. pręscriptione, nu. 26. C. si contra ius vel vti. pub. Improbatur ab Oldr. consi. 76. quęritur de illo. per. to. vbi ab partes disputat, & contra Anch. opi. tenet, quem sequit̃ Card. in clem. 2. §. ad hæc multiplici col. 3. vt supra de pęñ. & remis. & Niconi. in d. rub. de no. oper. nu. 217. & benè cõferunt dicta eiusdem Oldr. in cons. 73. per to. Nec vr̃ opi. Anch. vera, quia cõiter * receptum est non hr̃e locum reg. l. Barba. in spiritualibus, in quibus veritas, & non opinio attenditur Gabr. d. conclu. 8. nu. 34. & Masca. d. cõcl. 648. nu. 30. & seq. & nu. 89. 90. sed qđ ista Theologis potius remittenda est.

372 Cęterùm data opin. Anch. pro vera, p̃cederet fauore animæ, vt ipsemet, & Ias. considerant, & sic in casu speciali; animæ enim fauore multa specialia conceduntur l. lege Iulia. cũ not. ff. de

373 manumis. † ex quò cũctis rebus est anteponenda. l. sancimus cum materia C. de sacro. Eccles.

374 de qua re latè Mascat. conclu. 171. per to. † Et per consequens contra omnes iuris regulas non esset extendenda l. quòd verò ff. de legi.

Et conueniunt aliæ responsiones datę cęteris cõtrarijs, & ea præsertim, q̃ in indulgentijs adipiscendis de nullius præiuditio agitur, nec est qui damnum exindè sentiat, & contradicat pro suo interesse, cuius cõtrarium nos præsupponimus; Nimirum de vno casu ad alium non potest inferri per supradicta.

VIGESIMVM SEXTVM DVBIVM.

375 *Quintò quia reseruatio vsusfructus de qua supra, operatur quòd donatio ipsa tota dicatur, & sit nulla, quia facta sinè consensu Domini directi, neq; enim feudum põt donari, aut renunciari pro parte, ideft reseruato sibi vsufructu, nisi totum resignetur, etiã si refutatio fiat in filium, vel agnatum, qui successurus erat, ex tenore Inuestituræ, sed tota corruit, vt abundè respõdit Lofr. d. cõs. 3.*

376 *Et sic cessat, si dicatur alienationẽ non esse interdictam, si fiat ei, qui aliàs erat successurus. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. 2. & cõcord de quibus per Brun. cons. 121. col. 1. versi. quod si replicetur, postquã non alteratur ordo successionis, vt ibi per eum, & per Cephal. conf. 729. num. 37. vol. 5. & in materia feudi, quod possit sic alienari, etiam sine consensu Domini post alios, Afflic. in c. 1. §. sed, & res. colum. 1. in fi. & seq. per quòs fiat inuestitura, Hac enim conclusio procedit ita demùm, vbi totùm feudum alienatur secus si pars tantùm, vt dixi.*

SOLVTIO.

Consideratione dignum videtur istud motiuum propter authoritatem Loffr. qui fuit satis bonus

Feudista, tantò magis quia cum secutus est Camera in repert. l. Imperialẽ pag. 32. in litera G. cum seqq. atq; Minado. cõsi. 15. nu. 4. (nulla sñ pdictorũ facta mẽtione) qui vnanimiter tenẽt refutationẽ factam per vassallũ immediatè successuro, cum reseruatione vsusfructus, non valere, sed tam ipsam, q̃ reseruationẽ vsusfructus inualidã existere, quod ẽt tenet idẽ Loffr. in paraphra. feu. in d. c. 1. §. & si libellũ vers. in ea. col. in fi. remittens se ad dictum suum consilium.

Idcircò pro resolutione, examinanda sunt eorum fundamenta, vt dignoscere possimus, an sicco pede cum eis transire debeamus?

Animaduerto igitur tria principaliter (nõ attingendo fundamenta legũ Municipaliũ illius Regni, sed iuris cõis tantùm) in eam sententiam Loffred. traxisse, licèt multùm in eis se dilaret.

378 Primo generalẽ regulã prohibitiuã alienationis feudorũ tàm in toto, q̃ in parte, de qua in d.

379 c. Imperialẽ cum cõcord. † iuncta l. 4. de vsufr. in qua dr̃ vsumfructũ in multis parrẽ dñij esse, si enim ꝓhibita est partis feudi alienatio, & vsusfructus constitutio ꝓhibita qui feudi pars rectè nuncupari vr̃, & hoc tangit Loffr. nu. 5. Et licet sub nu. 10. & 13. 14. 17. & 18. controuersũ ostendat nunqd vsusfructus sit vera pars integralis? In affirmatiua tamẽ residet, quò ad vsumfructum formalem, quicquid sit de causali.

380 Secundo loco ꝑpendit Loffr. feudi indiuiduitatẽ, præsupponens, ꝙ ex quo reseruatio vsusfructus, & sic retentio partis, est inualida, totus ẽt contractus inualidus remaneat; tam ex mẽte contrahentiũ, q̃ ex legis dispositione, quę licèt permittat refutationẽ totius feudi, non tñ repe-

381 ritur, ꝙ permittat alicuius partis tantũ, † Ideò succedit regula, ꝙ potui nolui, qđ volui adimplere nequiui l. multum C. si quis alteri vel sibi, & ita argumentatur ipse num. 10. 12. 13. 18. & alibi per totum ferè responsum.

382 Tertio loco fundat Loffr. opi. suã super ꝑiudicio directi Dñi, cuius cõdõ sit deterior ꝑ dictã feudi diuisionẽ, separando illum in duas personas, vtilis dñi, & vsusfructuarij. Nàm ꝑ p culpã refutantis, non redibit totũ ad dñm, inquit ipse nu. 14. & nu. 41. 42. addens, ꝙ ex quo tractamus de actu, qui fit sinè consensu Dñi, posset fieri secretò, & ita vs contra illũ adhiberi, quia si donãs cum reseruatione vsusfructus committeret culpã, ob q̃ feudum amitteret, donatarius haberet feudũ ostensa donatione, si illa valeret, & è cõtrario, si culpã donatarius cõmitteret, dñs, donec donator viueret, impediretur feudum integrè consequi, ꝙ ferendũ non vr̃, & propterea (inquit) Maestas Ces. & Cath. sua pragmatica exprefsè prohibuit feuda illius Regni à vassallis, reseruato vsusfructu, alienari, & si alienari contingerit, assensum à Regia Cancellaria præstari ꝓhibuit. Ad hæc tria fundamenta redigun-tur in effectu oĩa dicta Loffred. licèt varijs rationibus, & exemplis ea corroborare studeat.

Ego verò re diligentiùs perpensa, in contrariã sñam descendo, & actũ refutationis nostræ, cõceptum eum reseruatione vsusfructus, viribus omninò subsistere opinor. Et multis quidem solidissimis argumentis.

383 Primò quia, & si regulariter nequeat vassallus constituere vsumfructum in re feudali absq; dñi consensu secundũ cõem sñam relatam à Curt. in tract. feud. par. 4. q. 15. nu. 106. Et Clar. in §. feudũ q. 37. Bolognet. consi. 6. nu. 25. 26. & ego quoq; præsupposui in priori respon. num. 202.

384 † Nihilominus declaratur hæc conclusio ꝓcedere solum modò respectu Dñi, & vocatorũ in inuestituris; ad quorũ præiudiciũ prohibita est vsusfructus cõstitutio, sicut, & alia quælibet dispositio; secus verò quò ad ipsum vassallũ, cuius vita durante, & sic durante iure suo, vsusfructus valet, ẽt sinè Dñi consensu ꝑ tex. in c. 1. §. quid ergo, de inuesti. de re. alie. fac. quẽ Bal. pro singulari not. & sequũntur. Aluar. Præpos. & alij, Affli. in c. 1. §. præterea nu. 5. de leg. Cor. & latè decis. 380. per to. Ias. in l. 3. §. ex cõtrario. nu. 66. in fi. de acq. pos. & in cons. 123. in 1. dub. vers. sed præmissis lib. 4. Bero. q. 95. in princ. Rui. cõs. 21. ante num. 7. lib. 1. Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 7. nu. 48. Nat. consi. 173. nu. 14. cum multis seqq. & signanter nu. 20. Rol. à vallconf. 59. nu.

* 14. & 19. atq; per to. vbi de * cõi attestatur, ac ẽt Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 70. vbi ẽt de cõi C. de bo. mater. & nu. 71. quo loci secutè ait ita cõcor dari gl. & doc. q cõtrariari suicẽ aliàs videbanr.

385 Et inuincibili ratione corroboratur, si quidem vsusfructus verè est seruitus l. rectè dicimus ff.

386 de verb. sign. l. 1. & 2. ff. de vsufru. † & seruitutẽ põt vassallus insçio directo dño constituere duraturã donec ius suum duret. d. §. quid ergo vbi oẽs signant, & maximè Affli. in 2. not. Bal. Saly. Castr. in l. in prouinciali C. de serui. Cępol. de serui. vrba. prędi. c. 14. nu. 2. 3. Bero. d. q. 95. nu. 7. & 11. Rol. d. consi. 59. nu. 8. cum. seqq. Pinel. vbi suprà nu. 70. eõem afferens Cur. Iun. d. trac. pat. 4. in vlt. causa ammissionis feudi q. 14. &

* seq. de communi pariter attestans, & de * magis communi Clar. in §. feudum q. 37.

387 Comprobatur insuper ex multis similibus, & primò de Emphiteota, à quo ad vassallum argui consueuit, vt in 1. respon. probabam nu. 16. ex

* cõi; * cui emphiteutę licitũ est in re Emphiteoti ca vsumfructũ cõstituere irrequisito dño, absq; tñ eius pręiudicio, valiturũ ad pręiudiciũ constituentis, donec in persona ipsius emphitetę ꝑmanserit Bal. & Alber. in l. 1. §. item si in fundo. quibus mo. vsusfr. amit. Alex. cõsi. 120. in fi. lib. 1. & in d. §. ex cõtrario. nu. 30. 36. vbi ẽt Ias. nu. 65. & in l. fi. nu. 119. C. de iu. Emphi. Rui. cõsi. 220. col. 1. lib. 1. & consi. 150. nu. 14. in 3. Nat. d. consi.

consi.563.num. 17.28.Pinel.loco præcitato sub nu.70. vbi multos alios refert.Corta in memor. in verf. Emphiteota, non pōt Rol.d. consil. 59. nu. 13.qui hoc argumento in puncto nititur.

388 De superficiario,& habente fundū vectigalem idem est receptū per l.lex.vectigali vbi glo. Angel.& alij ff.de pign. Bar.in l.1.§.fi.de superfici. Iaf. in d.l.fi.nu. 118.C.de iu. emphi.feudistæ in d.§. quid ergò.glo. Albe.& Castr.in l.3.ff.de serui.Cæpol d.c.14.nu.4.Nat.d.cons. 563. nu. 14. cum multis alijs citatis per Pinel.d.nu.70.

389 Et respectu maioratus idem est constitutū, scilicet q eius possessor possit vsumfructū in eo cōstituere,qui duret,durante eius iure,non autem in præiudiciū successorum, vt concludit idē Pinel.loco pcitato nu.71. ad fi.in verf. ex eisdem infertur: aduersùs sententiam Anto. Gomes. quem in hoc repræhendit.

390 Vsufructuarius quoque pōt ius suum alienare durante eius vsufructu, non.tñ in præiudicium proprietarij l. si legatū ff.qui mo.vsu.ami.l.fi qs vsumfructū.de vsufr.leg.c.nuper de do.inter vi. & vxo.l.necessariò §.fi.de peri.& cōm. rei vēd.

391 latè Pinel. loco præcitato nu. 40. † & vassallus æquiparatur vsufructuario c. 1. circà fi. qui mo. feud. amit. tradunt scrib.in c.1.§.hoc quoq; de success.feu.Bero. d.q.95.num.8.

Si ergò pōt vassallus absq; cōsensu dñi cōstituere vsumfructum in feudo, & sic separare ipsum vsumfructum,ēt ad beneficiū extranei, durante eius vtili dñio,certè non video cur subtilizando conetur Loffr. hmōi separationem inter personas à directo Domino cognitas, approbatas, & vocatas in inuestitura,prohibitā ostendere;cum totū oppositū à maioritate rationis concluden-

392 dum sit? † Refutatio denique,q vassallus facere potest dño suo,si fiat coràm eo, valet absolutè,si verò eo absente,tenet tantū in præiudiciū refutantis.c.1.cum not. vbi Bal.signanter de vassal. crep.æta.Feder.Schenc.in.d.c.1.num.2.in fi. de vassal.qui con.cōsti. Lotha. ex quibus omnibus clarè colligitur reseruationē vsusfructus antedictam valere, & tenere ad pıudiciū refutantis.

393 Secundò principaliter adduco cōem * conclusionem; q vassallus pōt absq; dñi consensu subinfeudare feudum suum, sinè tñ directi Domini præiudicio,& tribus concurrentibus, videlicèt,q sinceré faciat,& bona fide, q subinfeudatus sit similis cōditionis,& qualitatis primo vassallo,q subinfeudet cum eisdem pactis, & conditionibus, quibus ipse habuit. glo. est in c.1.§. præterea, de capi.Cora.vbi feudistæ,& in c.quæ in Ecclesiatū,in ver. alienandi feudum.de cōsti. * vbi Cano.& ista est * cōis conclu.pro qua multa Iura, multosq; authores citat Curt.Iun.d.tract. par.4.num.83. verf.& primò an hodie possit, & verfi.primum est Clar.d.§.feudum quæst. 32.in princip. & ferè per to.

394 Debet tamen hmōi subinfeudatio procedere etiam sinè præiudicio agnatorū, quibus ex prouidentia concedentis fuit prouisum, nam finito iure subinfeudantis,ipsi debebunt succedere,vt per Clar. ea. q. versi. sed circà huiusmodi post Cur.pręcitatum sub nu.85.

395 Constat autem, quòd subinfeudatione durante non est plenum ius vtilis dominij pęnès subinfeudatum, sed pœnès primum vassallum remanet quoddā quasi vtile dominium, ratione iuris vassallagij,quod hēt in subuassallū, vt probat tex.in d.c.Imperialem,§.illud. vbi Io. Ray. not.relatus,& sequutus à Cur. d.nu.83. versi. 2. pro limitatione, pro quo allegat ēt Abb. in c.cū

396 Apostolica de his quę fiunt à præla. † dicentē, ideò licere feudatario Ecclesiæ subinfeudare, quia ipse non desinit esse vassallus Ecclesiæ dominæ,idem tenet Bal.in c.cęterum ad fi.de iud.

397 qn sinè dñi consensu fit subinfudatio,† licèt secùs teneat qn interuenit cōsensus,quo casu vult primùm vassallum omne ius à se abdicare, in 1. enim casu secundū Bal. vassallus non cedit, sed concedit,& retinet dominium vtile superius,& in subuassallū transfert vtile dominiū inferius, & Bald. sequitur Iacob.à S.Georg. in sua inuesti.feud.in verb. Ità ēt quòd dicti vassalli nu. 5. 6.Soci. consi.66.num.4.lib.3.Capic.decis.162. nu.7.Menoc.de præsump.lib.3.psump. 102. nu.

398 12. cū concord.† Et hinc est q si subinfeudatus velit alienare tenetur hēre cōsensū vtriusq; dñi, directi scilicet, & sui immediati, secundùm veriorem opin. q post plures relatos in d.c.Imperialem in prin.nu.18.versi.4. opi.est tenet Affli. quod tamen pro constanti non firmo, quia in * contrarium videtur * cōmunis opin. de qua per Clar. in §. feudum.q. 32. in fi. post Iacob. de S. Georg. in d. inuest. in ver. & cum pacto de non alienando sub nu.21.Menoc. vbi pximè nu.10.

399 Et dixit insuper Bal.& post eum Alua.in c. 1.§. fi.de contro. inuesti. q pęnès primū vassallū remanent reliquię, & iura seruitiorum per not. in c.1.de exces.prælato.& cōprobat Cur.Iun.præallegatus. Vbi etiā tradit, q si inter subuassallos oritur quæstio de rebus feudalibus, cognitor est subinfeudans non directus dominus.

400 Vndè etiam est,q vassallus vassalli mei non est meus vassallus, nec ab eo possum seruitia feudalia petere, quæ debet suo dño immediato, licèt ea mihi debeat meus vassallus, quæ præstare poterit cum auxilio vassalli sui, Curt. latè d. par.4.num.88. 89.declarat.9. Menoch. latè de præsump. lib. 3. præsump. 102. nume. 1. cum plurium sequentibus.

401 Quibus stantibus,indubitatū redditur, ius cōpetens feudatario, diuisionem quandā, & separationem,recipere multis in casibus, cuius pars pœnès illū remanet, reliquum aūt in concessionarium trāsit, quamuis extraneum, & incogni-

tum

tum priori Domino; Nonnè igitur multò magis admittenda erit separatio, & diuisio in nostra specie inter patrē, & filium immediatū successorē, à directo dño cognitū, & vocatū, ita in termi nis argumentatur Bologn. d. conſ. 6. nu. 34. 35.

402 Tertiò omnis alienatio feudi, etiam sinè domini consensu, in præiudicium alienantis valet, & tenet, licèt in præiudiciū Domini, vel agnatorū secus sit; quia respectu ipsius Dñi est ipso iure nulla, respectu verò agnatorum opus est reuocatione, Affli. decis. 237. nu. 7. Paris. consi. 2. nu. 11. lib. 1. Rol. d. consi. 59. nu. 17. lib. 2. Clar. d. §. feudum q. 42. Bologn. pulchrè d. consi. 7. nu. 100.

403 & seq. † vbi infert valere propterea constitutū in tali contractu appositū, per quod transfertur possessio in acquirentem; adeò quòd si de viribus contractus eiusdem controuerti exindè cōtingat in possessorio iudicio, dēt ad merita reseruari. Qualiscunque igitur fuerit alienatio de qua agitur, debet ad præiudiciū alienantis subsistere eo meliori modo, quo valere potest, & hoc ipsum fatetur Camerat. ex opposito citatus pag. 31. in litera Q.

404 Sed debet multò magis valere cum facta sit in filium immediatè successurū vt supra, in quem licita, & permissa est, nedum inscio, sed inuito dño, vt suprà latè dictum est nu. 323. & seq. & num. 341. Nam quòd omnis contractus cum eo sic fieri possit ēt tradit glo. in c. 1. §. si de alien. feud. pater. Affli. decis. 19. nu. 2. 3. Bolog. d. cōs. 6. nu. 37. 38. & consi. 7. nu. 90. & seq. citās Isern. Bald. Aluar. Præpos. & alios, & de cōi attestans; meritò talis facultas non est restringēda ad meram refutationem sinè adiectione alicuius pactionis, vt bellè defendit Bolog. aduersùs Lofr. & Beneuen. in locis precitatis, vbi inter cætera pōderat tex. not. in c. 1. §. sed ēt res. per quos fiat inuesti. vbi venditio quoq; in proximiorē suc-

405 cessurum permittitur. † Ad idem allegat tex. in c. 1. in prin. de alien. pater. feu. vbi alienatio paterni feudi inter agnatos generaliter conceditur, & in specie datio ad libellum, quæ non est simplex refutatio, sed cū reseruatione iuris percipiendi conuentum canonem annum.

406 At specialiùs etiā facit tex. in c. 1. §. si verò de alien. feu. vbi alienatio totius, vel medij, feudi, consentiente dño, conceditur in extraneū, sed in frattem, vel nepotem, etiā sinè domini consensu; si ergo medietatis feudi permittitur inuocatum alienatio habemus casum legis.

Sed ratio, quā scribentes ibi adducunt, & maximè Feder. Schenc. num. 2. sumpta ex d. c. 1. de alien. parern. feud. id comprobat; quia scilicet non dr̄ hic fieri alienatio, sed quædam quasi refutatio; ex hac enim ratione applicata ad text. istum de medietate feudi loquentē, depræhenditur manifestè refutationem partis feudi haùd prohibitam, sed potiùs licitam, & permissam es-

408 se † Vndè nesciens Camer. hæc Iura euadere, ad refugium miserorum confugit in d. c. Imperialem pag. 31. litera F. inquiens eā fuisse correcta per dispositionem generalem cap. Imperialem, & c. 1. de probi. feu. alien. per Lotha. quem meritò repræhendit Bolog. d. consi. 7. nu. 89.

409 Consimilis tex. & fortior adhuc pro hac sniā adducitur in c. 1. de vass. qui con. consti. Lotha. vbi primò deciditur alienantē totum feudū to-

410 tò priuari, alienantem verò partē, alienata tan tùm parte priuari, † & secundo loco dr̄ committentem felomā contra vnum dominorū pri-

411 uari tantū parte illius Domini. † Deniq; subiungitur, & si voluerit vnius solius partem refutare, alijs sibi reseruatis, hoc facere poterit; quia vassallus ēt sinè Domini voluntate rectè feudū refutare potest. Ex rota igitur dispositione huius legis constat inconueniens non esse, quòd vassallus retineat feudi partem, reliquum verò dimittat; & signanter per viam refutationis, de

412 qua nos tractamus; † Et aduertendum, q̄ tam in dicto, q̄ in ratione probat intentū; Nam reddens rationem vltimæ decisionis, ait, quia vassallus ēt sinè dñi voluntate rectè feudum refutare potest; parificat enim refutationem totius, cum refutatione partis, & quodammodo arguit de toto ad partem; inferens quòd ex quo totū feudū refutari potest, & pars quoq;. & ita in pūcto argumentatur Affli. in eo. c. nu. 17. & à mul-

413 tò magis arguit Bolog. d. cons. 6. nu. 37. † & notorium est valere argumentum de toto ad partem l. quæ de tota de rei vendi.

414 Septimò, & vltimò adducitur doctr. Affli. in c. omnes filij num. 21. si de feud. fue. contro. inter Dominū, & agna. qui notabiliter decidit, eum qui licentiā habet à directo dño alienandi feudum, posse illud in duos vel plures alienare, sicuri, & pluribus filijs relinquere; nec propterea fieri conditionem ipsius dñi deteriorē, sed potiùs meliorem, quia vnius loco plures acquirit vassallos; sic ergo, & in casu nostro vassallus habens facultatem refutandi feudum, poterit partem refutare, & partem retinere modo quo suprà; quia ius directi Domini non læditur; & Idē tenet Isern. in c. Imperialem in prin. nec non & Aluar. inquiens id ex equitate procedere. & absolutum est qnamcunq; alienationē ex qua melior fiat dñi conditio permissam esse sinè eius consensu Capic. decis. 100. nu. 3. 4. cū concord. Iactis itaq; firmissimis huiusce conclusionis fūdamentis, non obstant in oppositū adducta; nā ad primum de alienatione prohibita in parte, sicur in toto, respondeē retorquendo argumentum, ex proximè deductis, qn̄ quidem cum de refutatione in proximiorem agamus permissa

415 in totū, idem iudiciū esse debet in parte † Cōuenimus enim in mō argumentādi, sed pugnamus in propositione, quam aduersantes negatiuam,

tiuam, & prohibitiuam constituunt super alienationis interdictione, nos verò affirmatiuam, & permissiuam super refutationis concessione, & licentia, per supradicta.

416 Secundò Respondetur, q extra materiã quoq; refutationis, versamur in regula permissiua, quã tum fit pro interesse, & præiudicio vassalli alienantis, cuius respectu, & habentium causam ab eo, valet, & tenet alienatio, vt supra in trib. primis fundamẽtis latè ostendimus, vndè qd in toto pmissum est, nec in parte phibitũ videri dẽt, per regulã auth. multò magis, C. de epis. & cler.

. Tertiò Respondetur, q cũ alienatio partis feudi permissa sit consentiente dño, vt probat in specie tex. in d. c. 1. §. si verò de alien. feu. & tradit Affli. in d. c. 1. nu. 1. vers. item potest de vass. qui con. consti. Lotha. atq; omnibus in confesso est, non potest in nostra specie dubitari de validitate refutationis cũ reseruatione vsusfructus, tum quia facta fuit cum consensu iam impetrato vt supra nu. 325. & 337. tum ẽt quia respectu impetrandi, (si necessarius foret, prout non est,) habet clausulam memoratam (accedente consensu directi domini, & non aliter) cuius vigore sustinetur actus, siue conditionẽ importeu, siue non, ad effectum, ut pendente cõsensus conditione, non possit alienans ullo pacto contrauenire, pro ut supra latè disseruimus: nu. 339. usq; ad 342. & præsertim quando contractus fuit iuratus, ut ibidẽ deductũ fuit nu. 342. & ibi dictis addendus est Bologn. in terminis d. consi. 6. nu. 46. & consi. seq. nu. 100. & 101. Contraueniẽdo igit actˀ nullos, & inualidos fecit D. Dux Octa.

. Ad secundum fundamentum de indiuiduitate feudi, quę causat, ut non possit unus hẽre proprietatem, alter verò usumfructum, quia hẽt partẽ, & sic diuideretur feudum ipsum; ultra q diuisio feudi & alienatio partis dimidiæ permissa erat ante prohibitionẽ Lotha. & Federici, ut in c. 1. §. ant si libellario. ubi omnes nor. quib. mo. feud. amitt. undè colligi potest originaliter feudum non esse indiuiduum, sed ex accidenti, conueniunt ẽt tres illæ responsiones datæ primo fundamento, ex quo sumus in casu quo alienatio tam partis, q̃ totius est de iure permissa, maxime ad pîudiciũ alienãtis, & habentiũ cãm ab eo.

417 Et animaduertendum, q nec ẽt respectu iurisdictionis inconueniẽs penitus est diuidere feudum, Nam licèt ipsa iurisdictio adiecta feudo. illud indiuiduũ reddat in sui substantia, & propterea unicuiq; in inuestitura comprehenso insolidum competat, Bald. in l. uni. col. fi. C. quando non per. par. & in l. 1. de offi. consu. Bart. in l. 1. §. si plures. de exerci. ac. Curt. consil. 49. nu. 51. cum seqq. Colleg. Bon. in consi. seq. nu. 14. in fi. & nu. 15. Nihilominus respectu commoditatis, & exercitij, atq; usus ipsius iurisdictionis diuisionem recipit. Aret. consi. 165. nu. 2. Paris. consi. 6. nu. 6. lib. 2. Curt. iun. in tract. prædicto part. 3. nu. 48. Purpur. consi. 548. nu. 61. Duen. reg. 106. nu. 2. Cepha. consi. 3. nu. 27. & consi. 173. nu. 25. Adeo q dicere possumus, q post refutationem prædictã iurisdictio coherens feudo fuit re ipsa, & in substantia pęnes Serenis. Ducem Alexandrum, respectu verò usus fructus, & administrationis retentæ per Serenis. Ducem Octauium, usus, & exercitiũ, atq; commodiras ipsa iurisdictionis ad eum spectauerint, & pertinuerint.

418 Sed quartam ẽt libet subiungere responsionẽ negando usumfructum esse partem dominij, licèt multi ex nostratibus, ultra Loffred. & sequaces prędictos, id constanter asseruerint, fundantes præcipuè eorum opin. super d. l. 4. de usufr. dicente usumfructum in multis partẽ dñij esse.

Attamèn in rei ueritate contrarium uerius est, nam diuersa habemus iura apertissima, totum oppositum firmantia, & maximè l. rectè dicimus de uerb. sign. ubi iurisconsultus (rectè dicimus totum fundum nostrum esse, ẽt si ususfructus alienus sit, q a ususfructus non dominij pars est, sed seruitus, ur uia, & iter, nec falsò dictũ est meum esse, cuius non pòtest ulla pars dici alterius esse, hoc, & Iulianus air, & uerius est.) quomodo poiest hæc lex cauillari?

. Similis est determinatio in l. & per iusiurandũ, §. illud. de acceptil. ubi de usufru. & uia, ait I.C. (hæ autem partes non sunt.)

. Et l. falsus §. fi. de furt. rationẽ illius decisionis afferẽs, inquit (quia usufructuarius dñs non est.)

419 Item l. Meuius §. fundo legaro de leg. 2. ait fundum legatum, cuius ususfructus alienus est, ab hærede tamen petendum esse; rationẽ subdens (ususfructus enim, & si in iure, non in parte consistat, emolumentum tamen continet.)

420. L qui usumfructum de uerb. obl. ait, stipulantẽ usumfructum fundi, similẽ esse, ei qui partẽ fundi stipulatur, & l. cum filius §. dominus in fi. de leg. 2. in illis uerb. (qm ususfructus portionis instar obtinet) licèt à nonnullis in oppositum adducantur, sñiam tamèn nostram probant. qm si similis est ususfructus portioni, non est portio,

421 † quia simile non est idem l. quod Nerua. ff. depos. & similitudo est quoddam figmentum rei, & non res ipsa, ut inquit Bald. in l. 1. in fin. C. de patri. qui fili. distrax.

Confirmo adhuc ratione satis efficaci, nam si ususfructus est seruitus, ut d. l. rectè, & d. l. 1. & 2. de usufru. impossibile est impossibilitate iuris, q sit pars rei, quia hoc modo res mea mihi seruiret,

422 † quod uulgatis iuris regulis repugnat l. uti frui. ff. usuf. Cępo. de serui. urba. pdio. c. 14. nu. 4.

423 † Imò nec res communis seruire potest l. in re communi ff. de serui. vrb. prædio. Benè ergo locutus fuit I.C. in d. l. rectè in fi. ex sententia Iuliani; asseuerans hanc opin. esse veriorem.

Cui non officit d. l. 4. de vsufr. quoniam vltra, quòd

quòd non loquitur gñaliter, sed dicit in multis
vsumfructũ esse dñij partẽ, adeo quòd necesse
foret in casu nostro ostendere hunc esse vnum
424 de illis casibus† rñdetur vnã cum glo. ibi, intel-
ligi debere respectu similitudinis tantùm, ita vt
vsufructus dicatur similis esse portioni, quãuis
non sit portio, vt re ipsa declarat d. l. qui vsum-
fructum, & d. l. cum filius §. dñs. loquens per simi-
litudinem, & cum hac declaratione concordari
debere iura, & authores dissidẽtes tenet doctis-
simus Pinel. in rep. p̃dicta par. 3. nu. 34. permul-
tos citans eandẽ concordiam amplectentes; &
benè conferunt dicta Bar. in d. l. qui vsumfructũ
de verb. ob. & in l. in venditione de bo. aut. iud.
possi. Nat. d. consi. 563. nu. 22. vers item vsufru-
ctuarius. Cum ergo verè, & propriè vsufr. non
sit pars rei, apertissimè corruit fũdamentũ, Lof-
fred. in quo tota ferè eius cõsultatio fundata est.
425 Quinta ex abundanti posset annecti notab. re-
sponsio, q̃ adducit, & latè prosequitur Bolog. d.
consi. 6. nu. 27. 28. cum seqq. & nu. 35. atq; latius
nu. 40. 41. & consi. 7. num. 97. 98. quibus in locis
propter clausulam (omni meliori modo) & p̃-
pter iuramentũ, quòd habet vim eius clausulæ,
concludenter probat, quòd si refutatio cum re-
seruatione vsusfructus dici posset inualida, su-
stineretur tñ in vim facultatis percipiendi fru-
426 ctus feudales, † quæ licita, & permissa est citra
oẽm cõtrouersiam, vt ipse clarè ostendit, & cõ-
probat ẽt Berò. d. q. 95. nu. 5. & consuluit Alex.
in consi. 18. in 1. dub. lib. 5. quẽ refert, & sequi-
tur Pinel. d. par. 3. nu. 70. ad fi. & latè prosequi-
tur Nat. d. consi. 563. nu. 1. vsq; ad 14. vidẽdus.
Etenim in contractu refutationis nostræ, nec
dicta clausula, nec iuiñm desideratur. Sed dẽ pro
iuramẽto, & clausula p̃dicta, idẽ ẽt dici posset p̃
doctr. Bal. in l. cum oportet num. 18. C. de. bon.
mat. & bonum tex. in l. per seruũ §. 1. de vsu, &
habi. parificantẽ legatũ fructuum legato vsusfr.
Ad vltimum fundamẽtum de pręiudicio dire-
cti Dñi, prima erit solutio, quòd de præiudicio
Dñi non tractatur in casu nostro, cum tueamur
actum valere in præiudicium tñ refutantis, qđ
nobis sufficit; stant enim simul, quòd ipsi refutati
noceat, & habentibus cãm ab eo, non verò dire-
cto dño, nisi eius consensus accesserit, vt supra
diffusè ostendimus nu. 330. cum seqq.
427 Secundò tollitur fundamentũ, quia eo attento,
sequeretur, quòd nec posset vassallus subinfeu-
dare, nec ad libellum dare; & multò minùs in to-
tum refutare; consequens est falsum, per supra-
dicta, ergo, & antecedens l. apud antiquos C. de
fur. Nam sicut considerat Loffr. quòd refutatio
cum vsufructus retẽtione fieri posset secretò, &
superueniente culpa vassalli, vel donatarij, exhi
beri, ad defendendum partem eius, qui non de-
liquisset, in præiuditium Regiæ Curiæ, Idẽ quo-
que in casibus prædictis contingere posset; qm̃
actus prædicti secretò fieri possent, & secuta al-
terius contrahentium culpa, palam produci ad
eundem effectum; & si casus contingeret in re-
futatione absoluta, maius afferre posset pręiudi-
cium dño, ex quo delinquente vassallo totum
refutante, posset is cui refutatum fuisset, produ-
cere instr̃m refutationis, & totũ feudum tueri,
& è contra delinquente proximiore, qui acqui-
siuisset, posset refutans, tacita refutatione, perse-
uerare in feudo, & vtroq; casu fraus committi
428 magis dño pręiudicialis †. Propterea intrat reg.
si de quo magis videtur inesse, & non inest. ergo
nec de quo minùs d. auten. multò magis cũ not.
429 Sed re ipsa non sunt hmõi tristes euentus in
consideratione habendi, quòd scilicet, actus clã
destini, & fraudulenti fiant, & quòd vassalli cul-
pam aduersus Dominos committant, ob q̃ feu-
dis priuari debeant l. si in emptione §. liberũ ff.
de contra. empt. l. inter stipulantem §. sacrã. de
verb. obl. cum vtrinq; not.
Tertò tollitur ex eo, quòd de hmõi præiudicio
dñi nemo posset opponere, nisi ipse dñs, quia
esset opponere de iure tertij non exclusio ipso
Iure intentionis, quòd non licet vt sup. nu. 338.
430 Quartò, & vltimo submouet̃ authoritate eius-
dem Loffr. in oppositũ adducti, dum in d. consi.
3. nu. 5. concedit, refutationẽ illam similẽ huic
nostræ, valere quidẽ mero iure, sed saltem ope
exceptionis excludi filium agentem, cui feudũ
refutatum fuit sub inualida vsusfructus reserua-
tione. Etenim cum in casu nostro nunquã filius
petierit feudũ viuente patre, non potuit ei op-
poni talis exceptio, consequenterq; permansit
in suo robore refutatio; meritò quicquid aduer-
sùs ea gessit refutas, nullius efficacię, & momen-
ti remanet. Nec est qui possit amplius ad eam
infringendam, dictam exceptionem opponere,
quia nemo est, qui pro illius executione instet,
vt in contrario; sed D. Alex. agit, & producit ti-
tulos inualidos, Serenis. aũt cõtra eos excipit.
431 Et hęc vna responsio oĩa submouet contraria,
& consultationem Loffr. nobis potiùs inseruire
facit, q̃ iure merito impugnat Bolog. d. consi. 6.
nu. 13. vsq; ad nu. 46. & consi. 7. nu. 85. vsq; ad
nu. 102. asserens in d. consi. 6. nu. 3[illegible]. eius opi. &
Camer. non esse veram, sed processisse ex eorũ
* capite, & ĩ cõs. 7. nu. 96. * eõem esse in contrariũ,
tam in Regno, quàm extra Regnum, bis repe-
tit. & de feudis Regni Franciæ idem tradit Cass.
consil. 8. num. 36.

VIGESIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

*Nec dicatur talẽ Domini consensum præsumi in-
teruenisse ex lapsu temporis viginti annorum, qui
cucurrerunt à dicta dõne, q̃ fuit de anno 1565. ad*
432 *tempus mortis dicti D. Ducis, † tum quia illud est
modicum tempus, & non dicitur antiquum, ex cõi
sententia de qua per Cran. de antiq. temp. in prin.*
433 *& loco statìm citando, † tum etiam quia ad præ-
sumen-*

sumendum talem consensum, qui est Domino præ-
iudicialis, probari oportuisset, quòd præcipuè illo
tempore illam donationē sciuerit, vt abundè pro-
bat idem Crau. vbi supra in 3. par. §. videamus in
genere. nu. 29. & ante eū Soc. Iun. cons. 16 nu. 14.
& seq. vol. 2. Tiraquel. de præscrip. car. 71. in prin.
Ferd. Loazes in consi. super oppido Mulle pag. 268.
434 *num. 18. † & certa quidem scientia actus gesti*
cum suis qualitatibus requiritur probaco, Osasc.
decis. 176. & eò maximè cessat præsumptio scien-
tiæ donationis huiusmodi in directo Domino, cum
facta sit in remotißimis partibus, scilicet in loco
Bruselles Flandriæ, & præstationē consensus facti
eße, quæ non præsumitur Cephal. d. cons. 18. nu. 15.
435 *& seq. † & ibi addit. nu. 21. & seq. quòd post mor-*
tem alienantis conditionaliter non potest Dominus
Directus ampliùs præstare consensum. Nec suffi-
ceret potest mortem dicti Domini Ducis talem con-
sensum interuenisse, Cephal. consil. 118. num. 21.
& seq. res enim integra non eßet ergò &c.
436 Ex quo elapsi sunt triginta anni post cōtractum
refutationis nostræ, præsumitur imò interuenis-
se consensus directi Domini, vt in terminis tra-
dit Marin. Frec. in tract. de subfeud. lib. 2. q. 28.
nu. 1. 2. 3. inspecto scilicet iure cōi, licèt de iure
437 Regni contrarium probet; est mihi pag. 155. †
Et ait Crau. d. cons. 913. num. 4. in fi. facilè pręsu
mi consensum huiusmodi, cum Dñi nō intersit,
438 cui nihil deperit. † Qui consensus etiam alia ra-
tione præsumitur in casu nostro, ex quo domi-
nus dissentire non poterat, Afflict. in d. c. Impe-
rialem num. 5. 6. & 25.

Sed hac pręsumptione nos nō egemus, tum qa
absq; assensu valuit contractus, & præsertim in
præiudicium refutantis, tum quia consensus ip-
se interuenit, cum in proximè successurum facta
fuerit refutatio, per iam dicta.

VIGESIMVM OCTAVVM DVBIVM.

Sextò quia D. Dux Donator sibi reseruauit vsū-
fructum, & plenā administrationē dicti Ducatus,
439 *qua etiam sibi de iure competebat tanquam† Pa-*
tri, & legitimo administratori in bonis filij l. 3. C.
bonis mater. quæ quidem operatur, vt maiorē ha-
beret authoritatem, quàm administrator in bonis
pupilli, vel minoris, vt tutor, vel curator, qui licèt
sint legitimi administratores, sunt tamen nudi Mi
440 *nistri, qui nullum sentiunt commodum † ad diffe-*
rentiam Episcopi, vel alterius Prælati, Castr. in l.
1. circa med C. eo. tit. qui poßunt transigere etiam
dimittendo, vt latè probat Cephal. cons. 24. nu. 22.
& seq. Menoch. consi 79. nu. 6. & per totum, vbi
* *etiam* de cōmuni, † & scimus etiam vsufructua-*
441 *rium eße saltem quasi Dominum, vt per bona iura*
probat Comen. super consuet. Parisien. §. 1. in prin.
& tanquā Procurator generalis Proprietarij pōt
oīa quæ ipse pōt, vt p eundē ibi nu. 20. & plur. seq.
442 *Nec etiam sumus in simplici vsufructuario, qui*
forsan non potest instituere, nec dispensare, vt in
vsufructuario rei emphiteoticæ, Giud. Pap. decis.
477. vtrū Proprietarius, & in vsufructuario feu-
di Bello. cons. 6. nu. 16. sed in eo, qui reseruauit di-
gnitatem, & plenam administrationem, & omnia
fecit, quæ conueniunt vero Domino, & Duci, tàm
circa gratias, priuilegia, & alia concernentia su-
premam potestatem, quàm circa inuestituras, &
concessiones feudales, ac si non eßet facta donatio;
id verisimiliter non ignorante Alexandro se Prin-
cipē, non Ducem profitente, quando Patris loco ad-
ministrabat, & signabat.

SOLVTIO.

Quamuis D. Dux refutans reseruauerit sibi vsū-
fructum, administrationem, Gubcrniū, & digni-
tatē (sic enim loquitur instrumentū) non tamen
ex oībus his qualitatibus, facultatē alienandi iu
443 ra Ducatus habuit. † Nàm quò ad vsumfructū,
indubitatum est, quòd nō potest vsufructuarius
quicquam agere in præiudicium proprietatis l.
is cuius ff. de vsufr. vbi deciditur, securū esse de-
bere proprietarium de proprietate; & in l. vsu-
fructu, C. eo. titu. nullam læsionem afferre. posse
vsufructuarium proprietati, dicitur.
444 Et quamuis pater dicatur habère maiorē autho
ritatē in bonis filij, in quibus vsumfr. habet, vt
probat Pinel. in rep. prædicta par. 3. nu. 16. nō tñ
alienandi facultatē tenet l. 1. in fi. C. de bo. mat.
vbi Saly. & scrib. oēs, & præsertim Pinel. d. par.
445 3. nu. 1. & 18. Nat. cons. 545. nu. 15. † Nec etiā
faciendi actum, per quem ad alienationem per-
ueniri possit, vt per eundem Nat. ibi num. 14.
446 Et tantò minùs pōt præiudicare in his quę pro-
ueniunt ex persona maiorū, vt in casu nostro, in
quo feuda, & Iura feudalia à maioribus D. Du-
cis Octauij prouenere l. eū qui de interd. & rele-
ga. l. Emancipatū de senat. Nat. cons. 567. nu. 8.
Ideo benè locuti fuere Guid. Pap. & Bello. in lo
447 cis citatis in motiuo † asserentes, quòd si emphi
teota, vel subfeudatarius cadit à iure suo, res em
phiteotica, vel feudalis vadit ad proprietarium,
non ad vsufructuarium. Vndè idem dicendū est
in deuolutione ob lineam finitam, quæ cedere
debet ad commodum proprietarij, rationibus p
eos adductis, & latiùs per Oldra. cons. 240. per
to. & per Guid. Pap. decis. 477. num. 1. 2. 3. & Al
ber. in rub. C. de vsufr. col. 1. quas breuitatis cau
sa non refero, & per consequens non potuit de
feudis sic deuolutis disponere D. Dux Octauius,
quia ad ipsum non pertinebant.
448 Quod attinet ad administrationē, absolutū est
quemcumq; administratorē, et cum libera, siue
habeat mandatū ab homine, siue à lege, nō pos-
se liberalitate vti de bonis cōmissis l. contra iu-
ris §. fi. vbi glo. in ver. haberi ff. de pact. & doct.
oēs not. latè Pinel. loco præcitato nu. 56. Tiraq.
in l. si vnquàm in ver. donatione largitus num.
173. Rol. à Val. cons. 18. nu. 56. cū duobus seq.
vol. 2. Caualc. in tract. de tuto. & curat. nu. 121.

449 Et

449 Et licèt limitari soleat hæc regula in admini-
strantibus bona Principum,& magnatum, secũ-
dùm Ias.in l.pactum curatoris sub num. 2. versi.
hinc est,C.de pact.Lanfran. de Oria.in sing.22.
& subdit Rolã. vbì proximè num.59.cum seqq.
Caualc.vbi suprà.vers.quod primò.
450 Attamẽ sublimitatur,vt procedat in rebus mi-
nimis,& quæ passim donari solent,& ꝓ vtilitate
dñi, vt eleganter prosequitur idẽ Pinel.sub nu.
57.atq; Rol.d.cons.18.nu.65. multos referẽtes,
& signãter Batba.loquentem in curatore Regis.
451 Et quod dictum est dè consuetis donari, intel-
ligit Barb.ibi relatus,de his quæ sæpè,& sæpiùs,
non autem de his quæ rarissimè donantur à tali
bus Principibus,quẽ sequuntur Lup.& Bonifac.
452 de Curtit.citati ab eodem Rol. † Ex quorũ di-
ctis infert donationem vnius Castri cum homa
gio,fidelitate hominũ, facultate gratias faciẽdi,
& pœnas cõmutandi,cum regalijs; quæ sunt de
reseruatis Principi,nullo modo valuisse, eòq;
non sunt huiusmodi liberalitates de solitis,& cõ
suetis.Imò subdit Rol.nu.58.tutorẽ, vel curato
rẽ Principis,vel Regis non posse immobilia ali-
qua donare; Multò minùs igitur potuit in casũ
nostro D.Dux Octauius liberalitate vti in vno
statu tot Castrorum, & locorum insignium.
Sed hæc superflua vñt, quia nõ disposuit idem
D. Dux administratorio noĩe, sed iure proprio
vti verus Dñs,& Princeps cum nõ esset,& quod
plus est,cũ reseruatione iuriũ Cameræ, vt supra.
453 Nec ommittendum, quòd nullã authoritatem
à lege,tanquam pater habere poterat post refu-
tationem,tùm quia bona, & iura sunt feudalia,
in quibus patri non debetur vsusfructus secũdũ
Iaco.de Belu.& Nico.de Neap.Iser.& Aluar.re
latos per Curt.iun.in tract.feu.par.3. num.46.li
cèt ipse post Bal.in diuersam sententiam iuerit.
454 † Tum quia,si deberet,non in nr̃a specie; q̃a
feudum à Principe prouenit l.cum multa, C.de
455 bo.quæ lib. † & est feudũ dignitatis coherentis
ꝑsonæ feudatarij;quibus casibus pr̃i nullatenus
debetur vsusfructus, vt per eundem Cur.ibi nu.
47.sic limitantẽ suã illam;ac Bal.opi.& sic re ipsa
tenet Bal.in l.cum oportet.in princ.nu. 18. post
Iaco.de Bel.in vers.sed Iaco. C.dè bon.quç lib.
456 Cessante aũt patris vsufructu in bonis filij,ces-
sat quoq; eorundem administratio Bart. in l.lis
nulla.ff.de iud. & in l.fi.§. 1. de verb.oblig.Ca-
pic.decis.56.nu.4.& decis.63.nu.10. Quocirca
standũ est verbis cõtractus,& nil aliud inspiciẽ-
dum, quàm quod fuit expressim reseruatum.
457 Ex gubernio,& dignitate reseruatis, nemo di-
xerit facultatem alienandi resultare; cũ guber-
nare nil aliud sit, quàm regere ad Alber.in suo
458 dictiona.in ver.regere; † & dignitas perseuera
re possit post depositam administrationem l.de-
curiones,C.de silent.lib.11.l.1.cum glo.in vers.
auspicia,C.de consuli.lib.12.Afflict.in prohem.
constit.quæst.26.nu.4.cum alijs adductis p Ma-
ri.Frec.de subfeud.lib.2. tit.quis dica. Dux nu.
53.54.est mihi pag.94. Quod ergo non poterat
D.Dux peragere virtute administrationis, nec
ratione tituli,& dignitatis retentæ potuit,q̃a di-
gnitas sola nõ tribuit iurisdictionẽ,& officiũ, vt
suprà,& multò minùs alienandi facultatem.
459 Sed & paterna reuerentia idipsum postulabat,
qua quisq; à natura ipsa erga parentes suos de-
uinctus est l.parentes,ff.de in ius vocan.sed me-
herclè,qui hæc extra processum adducunt,remi-
nisci quoq; debent famæ publicæ, quæ in hoc
statu cõstans fuit, quod Serenis.Dux Octauius
instantissimè requisiuit à Serenis.filio, vt cõsen-
sum suũ adhibere vellet infeudationi, quam fa-
cere cupiebat D.Alexandro Pallauicino de hu-
iusmodi statu, & obtinere non potuit. Quòd si
propria authoritate peragere potuisset, frustrà
pr. cibus imperrare studuisset iu. vulg.

VIGESIMVM NONVM DVBIVM.

Praterea, & quartò hic vltrà gesta cum tanto
Principe, concurrunt alia media ad fauores d.D.
Alexandri de quibus supra, qua concurrerunt tẽ-
pore Sereniß.Ducis Alexandri ante dictam captã
460 *poßeßionem per Camerã, vndè non videtur, quòd*
per dictam donationem potuerit discolorari titulus
dicti Domini Alexandri satìs coloratus, Rot.Pu:b.
461 *decis.76.lib.2.& 293.lib.3. † Et consequenter*
etiam cessare allegatum notorium iuris Camera,
quod ex eo ollici videbatur, quoniam ad hoc vt no-
torium iuris Rei conceptum contra agentem spolio
dicatur notorium, oportet, quòd de eo constet, vel
ex confeßione partis, vel ex probationibus in iudi-
cio, vel ex presumptionibus iuris Abb. in c. in litte-
ris nu.29.de rest. spol. Rot.d.decis.16. At hic nullũ
ex dictis adesse videtur, ut sepè fuit dictũ ergò etc.

SOLVTIO.

462 Dècis.Puth.72.in 2. non cõuenit casui nostro,
primò quia ibi suspensum erat petitorium, apud
nos minimè, imò fuit principaliter intentatum,
& prosecutum per D.Actorem attentis eius pre
cibus,cum rescriptis, & petitione in iudicio fa-
cta, vt in 2.respon. abundè probaui in 1.q.prin.
vel saltem mixtum cum possessorio inseparabi-
liter, vt in eo.respon.in 2.princ.q.ferè per to.
Nec suspensioni ipsius petitorij locus esse po-
tuit, vt in eo.respon. nu. 128. vsq; ad num.137.
adeò quòd nedum potest Perillust. Consilium
super petitorio facultate sua ordinaria, ac dele-
gata, iudicare, vt in d.1.q.princ. num.2. vsq; ad
62. verùm etiam tenetur vt seq. q. princip. ple-
nè fuit probatum in eodem respon.

Præterea præsupponit ibi Puth.titulum habitũ
ab habente authoritatem, cui opponebatur tan-
tùm quædam limitatio potestatis, nos verò agi-
mus de titulis habitis à carente prorsus authori-
tate, vt multoties dictum, qui nullum præbent
possessioni colorem, vt in 1.respon.nu.101.cum
con-

concord.ibi relatis,& supra etiam nu. 363. cum seqq.nã cũ sint ipso iure nulli non possunt colorem dare, Feli. in d.c. in nsa correl. 36. vers. nonò nota. de rescrip. Rebuf. de pacif. possess. num. 37.

Nec negat Puth. quin titulus, etiam coloratus, decolorari possit, quod vtiq; in iure nostro permissum, & receptum est, vt in 2. respon. in 4. q. princ. nu. 207. vsq; ad fi. & hoc nobis sufficeret. Item lis ibi erat inter priuatos, hic inter subditum,& Dñm, qui habet intentionẽ suam fundatam contra ipsum subditum, vt sæpius dictum.

463 Et alia decis. Puth. 293. lib. 3. quam aliàs pro Serenifs. adduxi in 2. respon. nu. 214. verè cõtra D. Actorem facit, licèt articulos ad decolorandum datos in ea facti specie reijciat; præsupponit namq; nu. 2. & 3. decolorationem admitti, vbi de probationibus factis agitur, non de faciẽ dis, nos enim in probatis versamur, per quæ titulos Actoris pænitus decoloratos ostendimus.

464 Admittit quoq; Puth. in fi. eius decis. decolorationem, vbicumq; vnà cum titulo decoloratur possessio, quia probationes vtrumq; iudicium feriunt, petitorium scilicet, ac possessorium, & hoc ipsum latè comprobat in sua decis. 99. num. 12. lib. 1. quã aliàs allegaui post multos alios scrib. in 2. respon. num. 179.

In nostra autem specie indubitatum est, probationes Serenifs. nedum iura petitorij, sed possessorij infringere, huc enim tendunt omnia ꝑ me deducta in 1. respon. dub. 1. & in 2. respon. num. 141. ad ibi dicta me remitto. Alias quoq; respõsiones attuli ad hanc ipsam decis. in eo. 2. respõ. in fi. quæ reuideri poterunt.

Consequenter, & per donationem, seu veriùs refutationem prædictã, & per Inuestituras feudales, atq; Instrumenta quamplura, & cætera ꝑducta, rectè potuit omnis titulus D. Actoris decolorari, pro vt fuit decoloratus; imò impugnatus, & eneruatus; simulq; ostensum de bono Iure Serenifs. vt suo quoq; loco tàm in 1. & 2. quàm in hoc etiam 3. responso luce clariùs apparuit.

Vndè etiam infertur, non cessare, sed imò durare notorietatem Iuris Ducalis Cameræ, contra id, quod in motiuo concluditur.

465 Neq; officit doctr. Abb. ex aduersò citata in d. c. in literis num. 29. quia non loquitur de notorio iure rei conuenti, sed tantùm de notorio nõ iure Actoris, quod secundum eum non repellit agentem restitutorio iudicio; quoniam, & si careat actor titulo, non tamen ob id fundatur intentio rei, cum satis sit, quòd possederit, & quo ad ipsum reum liberas ędes habeat, vt idemmet Abb. in antecedenti nu. refert; cuius contrarium dicimus, quando notorium ius rei supponitur, propter quod restitutio denegatur, vt in 1. resp. nu. 79. & 91. cum seq. & addi potest Alba. consil. 433. nu. 19. & Feder. Schen. in c. 1. in prin. vers. cæterùm si de feu. defun. mili.

Sed & Abb. eo. nu. 29. in fi. apertè tenet, quòd quotiescũq; exceptio opposita in dicto iudicio, vltra non ius Actoris, fundat etiam intẽtionem rei (quod minus est, quàm notorium ius eius ꝓbare) admitti debet ad restitutionem impediendam, quia duo vincula magis stringunt, vt per

466 eum, † Et iste est casus noster, quia Princeps, q̃ titulos Actoris improbauit, habet quoq; fundatam intentionem in statu suo, respectu rerum in iudicium deductarum, vt ad saturitatẽ fuit in 1. resp. nu. 80. cũ tribus seqq. & in 2. respon. nu. 71. vsq; ad nu. 107. probatum, ac etiam in linea finita de qua in 1. resp. nu. 11. & supra quoq; tractauimus nu. 133. 151. & 210. cũ pluribus seqq.

467 Et in eo, quod de ꝓbatione notorij refert Abb. in oppositum citatus, rectè quoq; fundari potest Ducalis Cameræ intentio, quandoquidem non vno tantùm ex quatuor modis ibidem specificatis, notorium Ius dictæ Cameræ, sed omnibus simul probatum apparet.

Enimuero notorietas facti, de qua primo loco loquitur Abb. pro Serenifs. militat, ex quò Dux est, & Princeps huius status, qui ꝑpterea habet præsumptionem pro se, vt nullus regalia, & feuda cum dignitate possit in eo tenere, & possidere sinè legitimo, & iusto titulo vt mox diximus. Et eadem facti notorietate constat D. Sfortiam defunctum esse sinè filijs, & sic lineam in qua erat, finitam esse, vndè feudorum deuolutio resultat vt suprà.

468 Confessio quoq; partis concurrit, nã in responsione positionum fatetur extinctionẽ lineæ prædictæ D. Sfortiæ, ac etiam alterius coinuestitæ, quę fuit linea D. Pallauicini, in qua vltimo loco decesserat D Hieronymus de Buxeto, & de hoc supra nu. 221. vers. & tantùm.

Fatetur quoq; bona feudalia, & Iurisdictionalia, & à Principibus huius status vti directis Dominis recognita per D. Sfortiam, & alios maiores, idipsumq; fassus fuit D. Sfortia eius author vt supra num. 16. cum seq.

Fatetur insuper In responsione positionum Ducalis Cameræ litem super illegitimitate ascẽdẽtium suorũ in vrbe in Rota pẽdere & disputari.

Fatetur deniq;, se esse filium tãtùm adoptiuũ D. Sfortiæ multotiès in processu, & actis. Quæ omnia deuolutionem ipsorum feudorum proculdubio arguunt, & concludunt; vt suis locis aptè relatum, & probatum fuit.

469 De probationibus in iudicio factis, nõ est ambigendũ, ex quò tot Iura pro Ducali Camera ꝑducta, adeo ius ipsius dilucidarũt, ut nulli supfit hæsitationi locus; put de uno quoq; fuit etiã opportuno loco deductũ, quod frustrà repeteretur.

470 Præsumptione quoq; iuris non eget Serenifs. qui Dñs in statu suo Regaliũ, & Iurisdictionaliũ præsumitur ut supra, adeo quòd præcario noĩe ab eo quilibet possidere præsumitur, nisi ualidũ, & effi-

efficacem titulum exhibuerit, ex iam dictis, & pluriès repetitis; Vltra quòd præsumptionem quoq; habet pro se lineæ finitæ, & deuolutionis feudorum vt supra. Ex quibus manifestè patet Abb. in loco præcitato, patres nostras in omnibus, & pro omnia sustinere.

471 Idem quoq; dicim⁹, & multò fortiùs de decis. Rot. 16. de resti. spol. in no. quæ sub nu. 1. ex mẽte aliquorum Dominorum de Rot. loquitur de confessione partis, & probationibus admissis super non iure agentis possessorio, quorum vtrũq; sufficere ait ad eum repellendum. In eo autem quod subiungit num. 2. & 3. nostra quoq; roboratur intentio, dum concludit, agentem spolio non esse restituendum, quando constat notoriè de iure rei spoliatoris in petitorio, vel quando

472 ius commune resistit Actori, & assistit reo. † Et si in iudicio spolij odioso ex parte rei, hoc probat, multò magis in iudicio nostro, quod nõ est spolij, admittendum erit, per ea quæ in 1. respõ. nu. 94. 95. & 12. resp. nu. 133. deducta fuere; qb⁹ addendus est Surd. cõs. 166. nu. 19. cũ concord.

TRIGESIMVM DVBIVM.

473 *Prater id, quòd dubietas, qua elicitur contra aliquid, quod pro notorio allegatur, si de facili tolli nõ potest, sic ut nebula in aere, illud offuscat, Bald. in c. nostra num. 3. de cohab. cler. & mulier. respondeatur tamen &c.*

SOLVTIO.

Hoc vltimum obiectum nulla sanè indiget vlteriori responsione; nam nulla dubietas opponi tur in casu nostro notorietati resultãti, ex factis notorijs antedictis, ex partis confessione, ex probationibus per publica documenta factis, & ex iuris præsumptione, quæ illam offuscare possit, cum luce meridiana iam fit clarior.

474 Quinimo dicit Bal. in oppositũ adductus, quòd si per negationem velit quis notorium offuscare, possunt pro notorio probationes statim induci ad illius confirmationem.

Quocircà cum in nostra specie nihil de prædictis negetur, & si quid negatum fuerit, superuenerint pro confirmatione probationes in actis; quæ rem faciunt pęnitus notoriam, vt suprà diximus nu. 89. videtur sanè Bal. doctr. nobis inseruire, pro vt, & aliæ pleręq; in oppositum allegatæ, quas contra Illustriss. D. Actorum manifestè militare ostensum fuit.

475 Sed & notorietas, quæ ex instrumentis, & actis publicis insurgit non est offuscari aut lędi p simplicẽ negationẽ, vel disceptationẽ super eis inductam Crau. conf. 322. nu. 31. & conf. 691. nu. 2. & in terminis Menoch. de recuperã. poss. rem. 1. num. 225. Ideo cessat pænitùs obiectum.

Sublatis igitur omnibus offendiculis, reliquũ est, vt Perillust. Domini mei ad arduę huius causæ decisionem properent, quò iam tandem, post collitigantium iura diu, matureq; examinata, post multas elucubrationes, indefessosq; labores suos, post longam totius Italiæ, & orbis ferè expectationem, Sacrosanctæ Iustitię locum tribuant.

Laus Deo trino, & vno, Beatissimæ Virgini Mariæ, & Sanctis Aduocatis meis Hieronymo, & Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta de bonis per donatarium tenutis & possessis tempore donationis, vel cum expressione alienius qualitatis, ratione incertitudinis nihil operatur, nisi qualitate probata, & verificata.*
2 *Donatio de iure donatori competenti, nihil prodest donatario, nisi ius aliquod cõpetysse pbatũ fuerit.*
3 *Alienatum per aliquem in vita, non potest ad eius hæredes transire.*
4 *Decretum (Meminimus) quid disponat, & quòd obseruetur in Ducatu Parmæ, & Placentiæ.*
5 *Exemplum instrumenti non probat, sed authẽticũ.*
6 *Regem Gallorum non fuisse legitimum dominũ Mediolanensis status, quando illi dominabatur, & gesta per ipsum non tenere, sensere Alcia. & Meno. de quo tamen vide infra.*
7 *Menoch. contrarietas.*
8 *Regem Gallorum fuisse legitimum dominum status prædicti, tenent Ias. & Dec.*
9 *Boss. sententia super diuersitate opi. prædictarum.*
10 *Tirannus non est habendus, qui titulum aliquem, vel bonam fidem habet.*
11 *Dominus alicuius loci (qualiscumq; fuerit) facit pœnas, & fructus iurisdictionis suos, quorum alienatio tenet, etiam si de vero domino postea appareat.*
12 *Difficultas inquirendi de proprietate rerũ, & Regnorum, & Principatuum, facit, vt lex, & canon exercitia eorum concedant possessoribus.*
13 *D. Meno. malè fuit in facto informatus in eo, quod scripsit super Dominio terræ Burgi S. Donini, in consil. 478.*
14 *Clausula (sinè præiudicio iurium fisci) operatur pro non expressis, non contra expressa.*
15 *Quod quomodo procedat declaratur, remissiuè.*
16 *Decretum (Prouidere volentes) ac Ducalis constitutio Ducatus. Parm. disponit, quòd in omni, & quacunque concessione, & dispositione Principis, intelligatur semper ius fisci, & Ducalis Cameræ exceptum, & illæsum reseruatum.*

Pro

Pro eodem Serenissimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

In causa Burgi Sancti Donini.

EPITHOME.

Terram Burgi S. Donini longè post hoc responsum in ciuitatem erectam, ad Ducalem Cameram Parmæ spectare, & pertinere, contra id quod D. Menoch. in specie respondit in cons. 378. cuius fundamenta singulatim tolluntur, & enacuantur.

RESPONSVM IV.

Abundè scripsi anni elapsis pro Sereniss. gl. mem. D. Duce Alexādro Farnesio Dño meo colendiss. super iuribus Ducalis suæ Cameræ in Terris, & Castris Buxeti, Curtis Maioris, Florentiolæ, Montiscellorū, Bargoni, Costemedianæ, & aliorum, de quibus nunc lis pendet indecisa in celeberrimo Consilio Serenis. D. Ducis Rainutij eius filij, & inter respondendum obiectis, opus fuit prçcipuè consiliū eruditiss. D. Menoch. 378. super eisdem locis cōtra Ducalem Camerā editum, singulatim eneruare, quod (ni fallor) omnibus numeris adimpleui. At quoniā codē respōso impugnauit etiam D. Menoch. iura eiusdem Cameræ super Terra Burgi Sancti Donini territorij Parmen. super quibus alia pendet causa ad idem tribunal, operæ precium duxi, tum ex his, quæ ipsemet Consules in facto supponit, in hac etiam parte dictum responsum impugnare, tum ex alijs, de optimo iure Ducalis Cameræ plenè docere, vt veritati, & iustitiæ locus sit, causaque ipsa facilius expediri possit. Et in primis multùm laborat D. Menoch. in d. suo conf. à nu. 47. vers. 2. est dubitatio, vsque ad vers. 3. est dubitatio, vt demonstret attendendam fore donationem factam per Paulum III. Pōt. Max. D. Aloysiæ Pallauicinæ, potius, quàm donationē prius factā p Regem Franciæ D. Hieronymo, & fratribus de Buxeto; quia cum D. Aloysiæ hæres extiterit D. Sfortia, in eum arbitratur transiuisse donationē illam virtute clausulę (p heredibus quibuscūq;) & clausulæ (cui vel quibus dederit) vndè sequtur licuisse quoque D. Sfortiæ de Castro disponere in quoscumque, etiam extraneos hæredes, put disposuisse videtur, instituendo hæredem vniuersalem D. Alexandrum Pallauicinum nūc pētentem præcium ipsum Burgi, eius loco subrogatū. ¶ Ego autem pro responsione animaduerto ante omnia, quòd ista donatio Pauli III. non loquitur de toto Castro Burgi S. Donini, sed de parte tm̄ per eā tunc possessa; per hæc formalia verba (Nobis, & Cameræ nostræ in & super Castris Felini, & Turris claræ, ac Burgi S. Donini, quoad partem videlicet, quàm tu de pñti tenes, & possides.) Et inferiùs et legitur (in iuribus, & actionibus pdictis pro dictis portionibus) Adeo quòd donatio ista restricta est ad portionē illā, quam apparuerit fuisse tunc per D. Aloysiā tentam, & possessam; & ex prænarratis in dicta donatione constat etiam DD. Hieronymū Hermetem, & Franciscum Pallauicinos fuisse tunc eiusdem loci compossessores. † Vndè ratione incertitudinis nullum potest superinde fundamentū 1
fieri, nisi verificetur qualitas illa possessionis adiectæ l. 3. §. doceti. ff. vi bo. rapt. l. 1. §. ait Prętor, vbi Bart. ff. ne quid in lo. pub. Bart. in l. in illa co lā. 2. de verb. oblig. Alex. conf. 100. nu. 3. lib. 1. Nat. in terminis conf. 514. nu. 31. cum concord. ibi adductis.

2 Secundò respondetur donationē hāc Pōtificiā q̄ fuit in de iuribus, & actionibus spectātib⁹ Cameræ Apostolicæ, nihil prodesse potuisse donatrici, nisi de iure ipsius Cameræ in dicto Castro Burgi S. Donini, tūc tp̄is competēti, apparuerit, per ea, quæ in terminis tradunt Oldr. conf. 164. viso Priuilegio pdicto Aret. conf. pen. in princ. Bart. in l. si sic §. 1. de leg. 1. Bal. in l. cū hereditate in fin. de hæred. vel act. vēd. Alex. in l. loc⁹ col. 1. de acqr. poss. Crau. conf. 124. nu. 11 12. Natt. d. cōf. 514. nu. 30. Sed tm̄ abest, quòd de iure Cameræ Apostol. appareat, vt de aliorū iure potiùs cōstet, vt ex infra dicēdis liqre poterit. Ergò &c.

Tertiò si quid iuris per hanc donationē tributum fuisse D. Aloysiæ dici posset, in eius tamen bonis, & hæreditate non remansisset; quia p eā donatum fuerat Illustriss. D. Com. Sanctæ Florę eius viro ann. 1552. die 13. Decembris, quod non fuit D. Menoch. expositum in facti narratio
3 ne; †. Hac enim ratione tollitur optimè fundamentum; quia quod in vita fuit alienatum, non pōt ad hæredes alienantis transire, cum non sit tpe mortis ampliùs in eius bonis l. nemo plus, & l. hæreditas de reg. iur. cum vulg.

Quartò, & vltimò, si ius aliquod penès D. Aloysiam remansisset post donationem ipsam vito factam, vel donatio etiam facta non fuisset, per eius tamen mortem sinè descendentibus, extinctum, & resolutum fuisset pœnitus; non verò
4 ad hæredem translatum, & transmissum, † propter Decretum (Meminimus) quod comprehendit expressè omnium, & quorumlibet bonorum immobilium, donationes, concessionesque gratuitas, & in feudationes, quibuscunq; clausulis, cōditionibus, titulis, & derogationibus amplificatas, & munitas, tām tpe publicationis factas, quàm post fiēdas per eundē Principē legislatorem, & ei⁹ successores. Vndè sequitur, quòd per

obitum D. Aloysiæ absque filijs reuersum fuerit ius illud ad Serenis. D. Ducē Octauium Farnesiū, tunc statui huic dominantē, & in locū Sedis Apostolicæ suffectum, dictique Mediolani Ducis Legislatoris, in hac parte successorem.

Vel si concedamus eundem Ducem Octauium tacitè, vel expressè consensisse, vt in D. Sfortiam tunc deueniret, rursus per eius obitum sinè filijs ad Ducalem Cameram deuolutū erit, eiusdē Decreti virtute; quod quidem in hoc statu in viridi obseruantia existere non ambigitur, per ea, quæ in d. meo responso retuli num. 183. cum seq. vbi videndum, & fatetur ipsemet Menoch. in eo. consil. 378. num. 46. in fin. atq; Burs. consi. 189. num. 38. & sic quoquo se vertat D. Alexander assertus hæres D. Sfortiæ, succumbat necesse est, dato q; de donatione im̄ Pauli III. agendum foret.

Attamen veriùs ego existimo donationem Regiam vti anteriorem attendi debere fratribus illis de Buxeto factam; idq; ex confutatione argumentorū D. Men. luce clarius constabit.
5 † Nā ad primū, dum asserit donationē hāc nō apparere, sed eius tantùm exēplū, quòd non probat, auth. si quis in aliquo C. de eden. respondebitur debito tpe per monumenti publici, & authentici exhibitionem, quod præmanibus habemus.
6 Ad secundum quòd donatio Regia nō tenuerit tamquam facta à tyranno, vt de eodēmet Rege dixit Alciat. responso 467. nu. 2.
7 † Respōdetur D. Menoch. hic non fuisse benè memorem eius quod paulo antè in eod. consil. dixerat de Castro Florentiolæ sub nu. 28. versic. respondetur, quòd & si Castrum, dum Florētiolam ad solum Rolandum iuniorem pertinuisse asserit, vti emptam à Petro de Rohano, qui illam dono habuerat ab eodem Rege Ludouico; si enim donatio Florētiolæ inualida fuisset ex defectu potestatis Donatoris, quomodo Rolandus ille à donatario acquirens effectus fuisset Dominus? & si valuit illa donatio, cur non & ista Burgi prædicti ab eodem Principe proficiscens?
8 † Respondetur, & secundò valdè periculosum esse affirmare Regem Gallorum, vel alios Principes retroactos, qui Ducatu Mediolani potiti fuere, tyrānos extitisse, Nam, & pro ipso Gallorum Rege speciatim consulere Ias. & Dec. quos retulit Boss. in tit. de poen. num. 32. Vbi eius etiā
9 prætensiones recenset. Quocirca iuxta consiliū Bossij ibidem, satius fortè est speculationē hanc alijs relinquere; & an ipsimet Principes bona, vel mala fide possiderint, eorum conscientiæ di-
10 mittere; † quandoquidem pro Tyranno habendus non est, qui titulum aliquem, vel bonam fidem habet, vt per Bart. in tract. de tiran. q. 2.
11 Vndè est, quòd idem Boss. loco precitato sub nume. 31. attestatur millies vidisse seruari, quòd qualiscunque fuerit Dominus, faciat pœnas, & fructus iurisdictionales suos, & de eis alienatio facta teneat, etiam si de vero Domino appareat, per consilium Cum. 153. & l. Barbarius. de offic. præsi. & nūquam vidisse in dicto Ducatu aliquē appellari omnino Tirannum, vel qui non haberet titulum, vel aliter demonstraret bonā fidem ex aliqua causa, super qua fundabantur consilia maximorum Doctorum pro eis facta.

Et notoriū est plura extare feuda in dicto Ducatu à concessionibus Regis Franciæ originē ducentia, ac aliqua etiam in hoc Parmæ, & Placentiæ statu, vltra dicta duo Florentiolæ, & Burgi S. Donini, & præsertim Castrum Turicellarum, necnon Castra Rochæ Blancę, Turris clarę, & Rolini agri Parmen. feuda sanè egregia, multisq; dotata prærogatiuis, & Priuilegijs;
12 † in his enim, in quibus inquirere de proprietate difficile admodum est, prout in regnis, & principatibus, lex, & Canon exercitiū concedunt possessoribus. Bald. in rubr. C. de fruc. & lit. expen. quem ad hoc propositum citat Boss. vbi supra nu. 32. in fin.

Ad tertium D. Menoch. fundamentum, de omissione interinationis, cuius deffectus vitiat ad exemplum omissæ Insinuationis, vt per Grauet. ab eo citatum, respondetur, Imò factam fuisse p Io. Iacobum Triultium Regium tunc locumtenentem status Mediolani sub die 14. Nobēbris anni 1499. vt scriptura post donationē registrata clarè indicat, & effectus, ac executio gratiæ penitus demonstrant. Verū est quidem factā minimè fuisse per Senatum ad formam Decreti, postea editi in erectione Senat. Mediolani sub die 15. Nouembris eiusdē anni, & sic die subsequenti, sed hoc nihil refert, quoniam legis virtus est futuris, non præteritis dare formā negotijs. l. leges, & Constitiones C. de leg. Donatio autē facta fuerat sub die 15. Octobris eiusdē anni, quamuis postea renouata, & declarata reperiatur ab eodē Rege Ludouico anno 1502. mense Augusti.

13 Ad quartum quòd cùm Paulus III. subrogauerit D. Aloysiam in locum, & statū Cameræ Apostolicæ, videatur D. Sfortia eius successor saltem effectus Dominus p extinctionē lineárum masculinarū DD. Fratrū de Buxeto ius habentium ex donatione regia. Respondetur malè fuisse D. Menoch. de hoc et facto informatum; Nam post mortem D. Aloysiæ sinè filijs, quæ fuit de anno 1552. mense Decembris, superfuerunt per multos annos D. Hermes, & D. Hieronymus Fratres ab illis prædictis donatarijs legitimè descendentes; & sic nullum ius habuit Camera Apostolica, quod transferri potuerit in D. Aloysiā, D. autē Hieronymus, qui D. Hermeti superuixit, & successit, nouissimè decessit anno 1579. mēse Maij, instituto hærede præfato D. Sfortia, & eo sinè filijs legitimis, & naturalibus decedente, substituto Sereniss. D. Duce Parmę p tpa existēte, quòd si primo loco decessit D. Aloysia, & p cōsequens omne ius si quod habebat, ad eandem Ca-

meram reuersum est ex Decreto(Meminimus) sæpe citato, quomodo potuit ius quod nõ habebat ad successorẽ trasmittere? quod nec trãsmisisset si jam quæsitum habuisset, eodemmet Decreto repugnante? Clarum est igitur per mortẽ præ dict. D. Hieronymi sinè filijs reuersum fuisse omne ius eius ad Ducalẽ Camerã in locũ Apostolicæ subrogatã, cum de eo disponere in extraneos non potuerit contra Decreti prædicti formam, & si ratione aliqua disponere potuisse contẽderetur, in idem tamẽ reincideret, ex quo mortuo D. Sfortia sinè filijs vtsupra, substitutio prædicta D. Ducis locum sibi vendicaret, non verò ad hæredem D. Sfortiæ pertineret.

Ad quintum fundamentum, quod sumi posse videtur ex dictis Menoch. vbi supra nu. 51. versic. Respondetur secundò. videlicet D. Sfortiam saltem ex instrumentis conuentionũ habuisse iura cessa ꝑ dicto Castro Burgi à D. Hieronymo, ad quem integra peruenerat, mortuis fratribus absque filijs, & talem conuentionem fuisse ꝑ Serenis. quõ. D. Ducem Octauium confirmatam;

14 † Nec obstare clausulam (sinè præiudicio fisci nostri) confirmationi adiectam; quia nõ operatur, quoad expressa, sed tantummodo pro non expressis ex cons. Oldra. 330. cũ cõcord. Respõdetur primò, & vnico verbo tollitur hoc, cum alijs similibus argumentis; nam potestas confirmãdi dictam concessionem, & iurium translationẽ in præiudicium Ducalis Cameræ defuit; emanuit enim illud rescriptum die 14. mensis Februarij 1567. & per biennium antè donauerat, renunciaueratque Serenis. D. Dux Octauius vniuersum Ducatum cum iuribus, & pertinentijs suis præsentibus, & futuris Serenis. Alexandro filio vnico, tunc Principi, retento sibi solo vsufructu, vt publicis cõstat documẽtis, de quibus mẽtionẽ feci in dicto meo resp. nu. 198. cum seq.

15 Secũdò Respondetur, quòd & si Ducatũ quoq; tunc temporis obtinuisset D. Dux Octauius, iuri tamen Cameræ suæ non præiudicasset, stante clausula prædicta, ex relatis in dicto meo respõso nu. 231. & 236. quinimò si confirmatio prædicta libera fuisset, & absque vlla reseruatione,

16 † idem tñ concludendum foret, vigore Decreti incipientis, prouidere volentes, & cõstitutionis Ducalis in titu. de signatura §. & quod in omnibus. per quæ dispositum est, quòd in omni, & quacunq; cõcessione, & dispositione Principis, intelligatur semper ius fisci & Cameræ suæ exceptum, & illæsum reseruatũ; prout eodẽ responso retuli sub nu. 233. cum seqq. vbi videndum.

Tertiò Respondetur, quòd etsi confirmatio valuisset in personam D. Sfortiæ absolutè, ita vt in vita sua feudi Domin⁹ fuisse dici posset (Principe ita vtsupra assentiente) cum vita tñ sua ius eius finitum, & extinctum dici deberet, cũ sinè filijs legitimis, & naturalib⁹, & de legitimo matrimonio natis, decesserit; intrat namque dispositio suprascripti Decreti (Meminimus) apertissima; Et per consequens, cessant oĩa per D. Menoch. contra Ducalẽ Cameram deducta. ¶ Extra terminos autem suprascripti Respõ. D. Menoch. si nunc opponatur de sententia dominorum iudicum tunc subsecuta contra prælibatum Serenis. D. Ducem Octauium, & successores suos in Ducatu in fauorẽ D. Sfortię, & successorũ suorũ. Respondebimus multifariam, vt in prædicto cons. in 4. art. in respõsione secũdi obiecti à nu. 198. vsq; ad nu. 222. cui sufficiat remissio.

Si de adoptione ad feuda cum eiusdẽ D. Ducis consensu facta per D. Sfortiã de persona D. Alexandri obijciatur, Respondebimus, vt in eodẽ cons. & artic. in responsione tertij obiecti, vbi latè à nu. 222. vsq; ad nu. 253.

Si de facultate testandi D. Sfortiæ concessa per D. Ducem, & testamento illius subsecuto opponatur, multæ adducentur responsiones, de quibus in eodem cons. & art. in distinctione quarti obiecti à nu. 254. vsq; ad nu. 267.

Si denique obijciatur de contractu emptionis factæ per prædictum q. Serenis. D. Ducẽ Octauium ab Illustris. D. Sfortia de anno 1580. de hoc Castro Burgi S. Donini, cum iuribus & pertinentijs suis ibidem specificatis, precio scutorũ quadraginta octo mille, Respondebitur ex eodẽ contractu apparere reseruatum fuisse, de partiũ consensu, omne ius Ducalis Cameræ, cum expressa protestatione cognoscere, & decidere faciendi super eo, & conuentũ de resolutione contractus in euentum, quo pro ipsa Camera iudicaretur; & sic nullum factum præiudicium iuribus ipsius. Vltra quòd nec præiudicare potuisset Serenis. Dux Octauius successoribus, cum iura Ducatus cessisset, & renunciasset vtsupra. Et ex prædictis indubitatum videtur ius Ducalis Cameræ super terra prædicta Burgi S. Donini, non obstantibus adductis per D. Menoch. in d. suo cons. Quibus ex præmissis manifesta patet respõsio, & solutio, & non obstan. et alijs, q prima frõte obstare, & difficultatẽ aliquã inducere posse, videbantur, & ita vtsupra iuris esse censeo.

SVMMARIVM.

1 *Equestrario omni iure prohibita est.*
2 *Etiam ad beneficium fisci, & in causis fiscalibus.*
3 *Sententia debet esse conformis petitioni, & actioni intentatæ.*
4 *Preces cum rescripto præsentata, libelli loco quandoq; habentur.*
5 *Mentio possessionis, & Dominij in precibus habita principaliter, & pro fundanda intentione, indicium mixtum causat.*

6 Rescriptumq; superinde emanatum delegationem petitorij cum possessorio comprehendit.

7 Iudex super omnibus in supplicatione expositis datus in dubio censetur.

8 Iudicium in hypothecaria actione petitoriũ sapit.

9 Producens iura concernentia petitorium sinè protestatione, quòd ad colorandum tantùm producit, cumulat ipsum petitorium cum possessorio.

10 Cumulata in libello possunt in sententia separari.

11 Præsertim quando de uno priùs, quàm de alio Iudici liquet.

12 Sed si de vtroq; codẽ tpe liquet, sup vtroq; pnũtiãdum est, aliàs sentẽtia vel est nulla, vel saltẽ iniusta.

13 Nec sufficit iura super altero reseruare, & infra nu. 50. cum duobus seqq.

14 Petitorium absorbet possessorium.

15 Hæres scriptus mittitur in possessionẽ ex remedio l. fi. C. de edict. di. Adr. toll. ẽt bonorum feudalium.

16 Fœmina est feudi regulariter incapax.

17 Interdictum quorum bonorum competit hæredi ab intestato, etiam in feudalibus.

18 Feudi possessio in filium continuari dicitur mortuo patre, non de nouo acquiri.

19 Filius eodem modo succedit in feudo materno, quo in paterno.

20 Bona in dubio allodialia præsumuntur.

21 Vsusfructus morte finitur.

22 Hæres scriptus mittitur etiam in possessionẽ bonorum, quæ vsumfructum titulo defunctus obtinebat.

23 Pro quibus etiam datur interdictum quo. bo.

24 Nomen debitoris comprahenditur sub hypotheca generali ad beneficium creditoris hypothecarij, et eius hæredum.

25 Subrogatũ sapit naturã ei⁹ ĩ cui⁹ locũ subrogatur.

26 Res in solutum data pro credito hæreditario, cẽseri debet hæreditaria, & de ea vti de hæreditaria iudicari.

27. Constitutum transfert possessionẽ in cõstitutariũ.

28 Quæ possessio in hæredem quoque ipsius transit.

29 Hypotheca causat ius retinendi, & excipiẽdi vsq; ad totalem crediti satisfactionem.

30 Etiam in personam hæredis creditoris.

31 Hæres eadem causa, & titulo possidere dicitur, quibus defunctus possidebat.

32 Creditũ dotale gaudet speciali priuilegio ĩ hypotheca.

33 Ius retinendi competit creditori hypothecario, etsi nulliter, & inualidè res hypothecata ad illius manus peruenerit.

34 Iustè possidet qui authore Iudice possidet.

35 Creditor hypothecarius in possessione bonorum hypothecatorum defendi debet, & si ab ea ceciderit, restitui.

36 Siue hypotheca, aut pignus sit conuentionale, siue prætorium.

37 Duo vincula magis stringunt, quàm vnum.

38 Possidere ex vna tantùm causa quis potest.

39 Contrarium verius.

40 Ratio quare ex pluribus causis possidere qs possit.

41 Possidere ex una causa, & ex alia retinere possumus.

42 Quæ omnia tam respectu ciuilis, quàm naturalis possessionis locum sibi vendicant.

43 In bonis debitoris remanere dicũtur etiam ea, quæ nunquam possedit, dummodo actionem ad ea habuerit, & per consequens sub obligatione bonorũ generali veniunt.

44 Ius hypothecæ competens debitori, transit in creditorem virtute generalis hypothecæ.

44 Hypothecaria actio transit in cessionarium.

45 Forma sententiæ in hypothecaria actione.

46 Instrumenta faciunt probationem probatam.

47 Ac patens, & notorium, euidens, & manifestum.

48 Finis petitorij iudicij est asseq. possessionẽ rei petitæ.

49 Non tamen principaliter, sed in consequentiam.

50 Iudex reseruans iura super quibus pronuntiare debet, grauat.

51 Pronunciare autem debet super cognitis.

52 Et si secus faciat, appellare licet.

53. Capitulum Regni quod incipit. Ex præsumptuosa quid disponat ad beneficium Fisci in materia sequestrationis?

54 Cap. prædictum procedit tantùm in feudalibus.

55 Rubrica declarat nigrum.

56 Verba clara contrahentium attendenda sunt, & ab eis non recedendum.

57 Relatum est in referente.

58 Clausula, & non aliter, importat formam.

59 Habet vim conditionis resolutiuæ cuiuslibet alterius casus.

60 Et non recipit interpretationem vltra qualitates expressas.

61 Annui redditus æquipollent immobilibus, quoad hoc, vt in feudum dari possint.

62 Facto plus est quam verbo ratificare.

63 Soluens, vel recipiens per decem annos aliqua causa, vel titulo, præsumitur ex vera causa soluisse, & recepisse respectiuè.

64 Origo causæ talis præsumitur, qualis est secuta præstatio, & qualis apparet solutio, talis præsumitur præcessisse concessio.

65 Feudũ in solo vsufructu rei cõsistere põt, & psonale dicitur, quod morte recipiẽtis finitur. (pictis.

66 Feudũ quoq; habitatiõis valet, et morte finitur reci

67 Quæ maximè procedunt si in cõcessione adsint verba tempus denotantia.

68 Intellectus c. ex præsumptuosa.

69 Relatiuum (quæ) stat restrictiuè.

70 Clarum, & apertum ius dicitur, de quo est casus legis, qui per aperturam librorum patere potest, & coniecturis locum non relinquit.

71 Ius obscurum, vel incertum est, quod disceptationem, ac opinionum varietatem recipit.

72 Ius perplexum, intricatum, ac dubiũ qd dicatur?

73 Ius semper esse certum quomodo dicatur?

74 Filij legitimi, seu legitimati sola existẽtia, nõ facit cessare dispositionẽ d. c. ex psũptuosa. (obtinet.

75 Legitimat⁹ æquparatur legitimo, imò legitimi nomẽ

76 Ius

76 *Ius cum facto mixtum, nec clarum, nec apertum dici potest.*
77 *Ius clarum ex facto claro oritur.*
78 *Cui quod plus est licet, & quod minus est licere debet.*
79 *Sequestrum non priuat quemquam possessione sua, nisi de partium consensu.*
80 *Sequestrum legitimè factum virtute. c. ex praesumptuosa, tollit omne remedium possessorium.*
81 *Regia tamen Camera summaria aliquando possessionem sequestratam relaxat.*
82 *Quod quando procedat, declaratur.*
83 *Feudo tempore finito, potest directus propria authoritate ingredi, & quẽcunq; detentorẽ expellere.*
84 *Vsufructuario feudi mortuo, potest eius haeres propria authoritate expelli à feudatario, ad quẽ peruenire debet ipsum feudum.*
85 *Tempus feudi finitum dicitur, siue ab initio certum fuit, siue expost certificatum.*
86 *Paria sunt quid ab initio certum esse, vel postea certificari.*
87 *Emphyteosi finita, potest directus Dominus propria authoritate res emphyteoticarias occupare.*
88 *Est communis opin. & communior, ac receptissima, pro qua iudicatum fuit.*
89 *Argumentum de emphyteosi ad feudum valet.*
90 *Apprahensio quae directo Domino licita est finita emphyteosi, licere quoque debet finito feudo.*
91 *Locator, finita locatione, potest propria authoritate conductorem expellere, negotio aliter non liquidato, & ita de consuetudine obseruatur.*
92 *Idem dicẽdum de omnibus alijs personis, quarũ ius tempore extinguitur.*
93 *Maximè autem praedicta procedunt quando ingrediens habet iurisdictionem, & eius exercitium.*
94 *Regalia sine titulo à Principe habito, possideri nequeũt, ideo aduersus fiscum, etiam in possessorio, quia non obtinet, nisi de proprietate doceat, & sic mixtum est iudicium; nec sufficit coloratio, quia plena probatio requiritur, latissimè de materia.*
95 *Roe. pluries ita iudicauit.*
96 *Possessio nuda in regalibus, & feudalibus non sufficit, vt possessorium exoriatur, cum possessio non sit apta agere aduersus Dominum.*
97 *Instrumentum relatum produci debet, aliàs referens non probat, nec fundamentum aliquod in eo fieri potest.*
98 *Relatum est pars referentis.*
99 *Actor edit reo ad exceptionem fundandam.*
100 *Fisco editur etiam ad fundãdam actionem in causis numarijs.*
101 *Edere quilibet tenetur aduersario suo in foro conscientiae.*
102 *Feudatarius ad instantiam Domini tenetur titulum feudi per eum possessi ostendere.*
103 *Cui competit actio, multò magis exceptio.*
104 *Rex in suo Regno, & Princeps in suo Principatu non litigantes super possessione, in his quae ad fiscum quomodocunq; deueniunt.*
105 *Et ita de consuetudine obseruatur.*
106 *Regia Camera summaria, praesertim vnita cum Regio Collaterali Consilio, propriam Regis personã in Regno Neapolitano repraesentat.*
107 *Tribunalia Principis personam repraesentantia iudiciarum ordinem seruare non tenentur.*
108 *Nec iuris ciuilis traditioni adstringuntur, quia inspecto iure naturae, & gentium, ac vti Deus, sola facti veritate inspecta, iudicare possunt.*
109 *Ideo petitorium cum possessorio cumulare, vel suppresso possessorio, petitorium tantum respicere possunt.*
110 *Ius municipale praeualet, & derogat iuri communi.*
111 *Sequestratio alia necessaria, alia voluntaria, & prima prohibita, secunda permissa.*
112 *Actore probante, non potest pro eo sententia ferri, non auditis rei defensionibus, aliàs maximum posset inconueniens succedere.*
113 *Defensionis facultas nemini deneganda, quia est de iure naturali.*
114 *Sententia lata non datis reo dilationibus, siue peti ta fuerint, siue non, stricto iure tenet.*
115 *Iudex tamen ita iudicans partem grauat, & materiam appellandi praebet.*
116 *Haeres conuentus ad exhibendum instrumẽta, vel aliàs res haereditarias, si contra eum nec praesumptio, nec suspitio militat, sola negatiua actorem excludit, videlicet dicens, penès se non extare.*
117 *Si verò adest contra eum suspitio, iuramento purgatur.*
118 *Quod locum habere, etiam si praesumptio adesset, permultis placuit.*
119 *Frustra probatur, quod probatum non releuat.*
120 *Diuinare non possumus.*
121 *Naturalis non habet agnatos haeredes.*
122 *Sententia super legitimitate lata, apud omnes, & contra omnes probat, quia super statu hominis.*
123 *Naturalis est incapax feudi dignitatis.*
124 *Legitimitatis quasi possessio sufficit ad successionem, etiam in petitorio iudicio, secundum magis communem.*
125 *Legitimus quilibet praesumitur, nisi de contrario doceatur.*
126 *Constituens procuratorem ad adeundum haereditatem, adire dicitur.*
127 *Haereditas aditur solo animo, re, vel verbo quomodocumq; explicito.*
128 *Agens vbi est liberum, & patiens dispositum, eo ipso quòd agens vult, geritur actus, & perficitur.*
129 *Vxor succedit marito in agnatorum defectum.*
130 *Locupletari cum aliena iactura iure naturae prohibetur.*
131 *Etiam pupillis.*
132 *Atque ecclesiae.*
133 *Et Fisco.*
143 *Meum, quod non est, scire debeo ad alium modis omnibus pertinere.*

Pro eodem Serenissimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

EPITHOME.

Lite vertente inter Serenis. D. Ducem Parmæ & Placen. Alexandrum Farnesium Actorem, & Regium fiscum Neapolis reum conuentum super annuo redditu Ducatorum 4583. Regia Camera summariæ, etiam relatione facta in Regio Collaterali consilio coram Excellẽtis. ProRege, suum protulit iudicium contra ipsum D. Ducẽ in possessorio; partium iuribus in petitorio reseruatis. Is ergo re ipsa scire cupiens num rectè fuerit indicatum? & an in petitorio saltem obtinere posset, ac deberet? petito superinde responso, infrascriptum emanauit. In quo per multa traduntur in materia cumulati petitorij cum possessorio, & sententia superindè ferenda: Necnõ in materia actionis hipothecariæ; Atq; super interpretatione cap. Regni incipien. Ex præsumptuosæ, mandantis sequestrum fieri bonorũ feudalium mortuo vasallo sine prole legitima, quæ de aperto, claroq; iure ad successionem vocetur. Concluditur benè fuisse in possessorio indicatũ, sed in petitorio Serenis. D. Ducem ius fouere; quod iudicium postea fuit prosecutus, & adhuc pendet indecisum, agitur enim de Regiæ Cameræ interesse non modici momenti.

RESPONSVM V.

INuigilaui, & maiori qua potui solertia, vt infrascriptæ causæ processum, & merita introspicerem, perq; facti speciem, & legũ tramites sæpiùs inuẽdo, veritatẽ ipsam agnoscerẽ, agnitãq; patefacerẽ; tũ quia id oĩum de iure respondẽtium munus est, si veritatẽ verè colunt, vt colere profitemur. l. ita legatũ. ff. de condi. & demonstr. l. 1. C. de dedit. lib. tol. tum quia inter maximos Principes, nedum sanguine, sed summo amore, ingentiumq; beneficiorum vinculo deuinctos, res agitur; qui nouis potiùs beneficijs in dies certãt, certabunt, q̃ fucatis rationibus, argumentis, aut legum apicibus; tum deniq; quia alter ipsorum Serenis. D. Alexander Dux Parmæ, & Placentiæ Dñs meus colendis. non minùs iustus, q̃ fortis, & inuictus Princeps, nil nisi veritate, iustitia, æquitateq; subnixũ, p̃nti hoc r̃nso inseri voluit, iussit, enixeq; p̃cepit; Cui vt obtemperẽ, veritatẽ ipsã (quæ Deus est) ex aĩo inuoco, & intimo corde postulo, vt in oĩbus dicendis labia mea aperiat, & os meũ annunciet laudem suã, idest veritatẽ.

A facti igitur serie exordiens, sinẽ qua iuridica rei controuersæ prodire nescit determinatio, vt omnes norunt, præsuppono quòd

De anno 1529. die 23. Iunij celebrata fuerunt Barchinonæ capitula q̃dã spõsalitia, inter Carolũ V. Imperatorẽ Inuictissimum vti p̃rem, & eo noĩe Serenis. D. Margaritæ Austriacæ eiꝰ filiæ, & Illustris. q. Ducẽ Alexãdrũ Mediceũ Clemẽtis VII. tunc nepotẽ, in quibus promisit Cæsar dotis noĩe scutos viginti mille de redditu, partim in vno statu in Regno prædicto, vsq; ad sũmam duodecim mille, Reliquum autem in alijs statibus vacaturis in Italia, in feudum tamen, & iure feudi, pro futuris iugalibus prædictis, & eorum descendentibus vtriusque sexus.

Et versa vice p̃misit Dux Alexander pro anti fato in casu restitutionis dotis, tertiã partẽ summæ prædictæ, hoc est scutos 6666. & tertiũ vnũ de redditu, in tot bonis immobilibus in eodem Regno, dandos, & consignandos præf. Serenis. Margaritæ, p se, suisq; hæredibus, & successoribus; & si tot bona non habuisset Dux Alexander in ipso Regno, supplendos in alijs eius bonis in Italia; & prædicta oĩa per instrumentũ publicũ, & cum clausulis opportunis, & signãter cũ hipotheca oĩum bonorũ, & iuriũ p̃ntium, & futurorum, cũ clausula constituti, & cum facultate extendendi ad dictamen peritorum hinc inde, & in validiori forma, quę dici, & excogitari posset.

Insuper idẽ Imperator nunq̃ satis laudatꝰ, anno 1533. octauo Aprilis, cupiens Illustris. tunc Vrbini Duci ducatũ Soræ, & Arcis ĩ Regno suo Neapolitano conferre, qui ab Illustris. tũc Duce de Ariscot in feudum possidebatur, centum millibꝰ solaribus nũmũ illum à possessore emit, seu eius cessionẽ, & renuntiationẽ obtinuit; conuenitq;, vt p cautione prætij haberet, teneretq; Baroniã Rochæ Gulielmæ, cũ alijs adiacentibus terris in eodẽ Regno, iuxta extimationẽ p Reg. Cameram fiendam, in feudum, pro se, & hæredibus, & successoribus; residuũ verò in tot functionibus fiscalibus circunuicinis, in ipsius optionẽ creditoris. Pacto tñ, quòd S. Cæs. Maiest. intra biennium subsequens dictam Baroniã redimere teneretur, & æstimationem præd. in pecunia soluere, aut tot alias similes functiones assignare; Quam assignationem illicò fecit, cũ clausula, ex nunc prout ex tunc, cum facultate tantũ memoratas omnes functiones in vna, seu pluribus vicibus redimendi pro eodẽ p̃tio centũ mille aureorum à sole; ea ẽt lege adiecta, quòd ante hanc recuperationem liceret Duci de Ariscot, eiusq; hæredibus, & successoribus, dictam Baroniã, aut dictas functiones fiscales vẽdere, obligare, permutare, in dotem dare, & pro sui libito dispo-

disponere, prout de re propria, salua semper fidelitate S.Cæs.Maiest.Iurib.Reg.Cameræ,& iure redimendi prædicto,pro quibus Maiestas sua Regium assensum,& beneplacitum præstitit, cũ eadem clausula,ex nunc,prout ex tunc.

Successiuè liquidatus fuit valor Baroniæ præd. Rochæ Gulielmæ in Ducatis Regni sexaginta millibus, residuumq; aureorum centum mille prædict.remansit in ducatis quinquaginta mille; attento quia aureus fuit existimatus, & valutatus in valorem carolenorum vndecim, & ducatus valet solum decem carolenos, vt notoriũ est in Regno ipso. Pro dictis ergo quinquaginta millib^9 assignati fuere dicto Duci de Ariscot annui redditus functionum fiscalium ad summam ducatorum 4583. tareni vnius,& granorum tredecim, facultate redimendi pro eodem prætio Regiæ Cam.reseruata vtsupra.

Anno verò 1536. vltimo Februarij, inter Imperatorem, & Ducem Alexandrum præd. initæ fuere alia capitula additionalia,& superinde nouum celebratum instrumentum, quo,vltra priorum generalem confirmationem,conuenit,Dux Alexander erogare scutos centum viginti mille,contemplatione, & in fauorem futuri matrimonij, & pro assecuratione iurium matrimonialium competentium, & competere debentium præf.Serenissimæ D.tam vigore præteriti,quàm præsentis contractus, vt futuræ proli ex eo matrimonio tantò meliùs prospiceretur;tuncq; scutos quinquaginta mille erogauit, quos Cæsar ipse recepit, & Duci de Ariscot eodem instanti ad computum recuperationis præd.persoluit: alios verò septuaginta mille illhinc ad duos mẽses soluere promisit Dux Alexander; pro quibus duabus summis Cæs. Maiest. cessit, & transtulit eidem Duci Alexandro Baroniam memoratam Rochæ Gulielmæ, cum pertinentijs suis, prout eam tunc tenebat Dux de Ariscot,pro sexaginta millibus ducatis monetæ Neapol. Item functiones fiscales antedictas ab eodem Duce de Ariscot sic vt supra tentas, pro alijs ducatis quinquaginta millibus; quæ duæ summæ comprehen. constituebant dictam summam centum millium aureorum Duci huic promissorum; & pro alijs viginti millibus promisit Cæsar dare terram Puzoli,cum certis redditibus super terris Surrenti, & Casertæ,& præd. omnia tenenda,& possidenda plenè, pacificeq; per ipsum Ducem Alexandrum, eiusq; hæredes,iuxta naturam, & qualitatem dictorum bonorum, & iurium,& prout solent alij vassalli Maiest.suæ in illo Regno; cui etiam reseruatum fuit ius redimendi,& reluendi,& eius hæredibus, & successoribus, pro eodem prætio scutorum centum viginti millium;& in casu redemptionis,conuentum fuit, eandem summam implicari debere in alijs bonis,& terris in eodẽ Regno, ad arbitriũ S.Maiest.in fauorem tamen, & considerationẽ, & ad effectum prædictum.

Hoc etiã acto, quòd decedente Duce Alexandro absque hæredibus ex suo corpore procreatis,superstite Serenis. D.Margarita, ipsa maneret in possessione bonorũ prędictorũ absque alia vlteriori appræhensione, aut necessitate, vel solemnitate Iuris,vel cõsuetudinis,eisdemq; gauderet tanquam vsufructuaria, vita sua durante duntaxat, vltra alia iura, tam donationis propter nuptias, & antifati,bonorumque paraferna lium,quàm aliorum eidem pertinentium,& pertinere debentium in vim suprascripti tractatus Barchinon. & præsentis contractus; Post cuius Serenis. Dominæ mortem,iura prædicta,res,& bona, aut prætium ꝓ redemptione erogatum, reuerteretur pleno iure,& liberè ad hæredes ipsius Ducis Alexandri,iuxta qualitatem,& naturam bonorum vtsupra; & prædicta omnia cum clausulis antedictis,hypothecę generalis,& constituti, alijsq; consuetis. Et quo ad dotem iã per Cæsarem promissam,eò quia S.Maiest. Cęsarea interim pro recuperatione status Florẽtię erogauerat vltra summam quadringentorum millium ducatorum, quos sibi restituere tenebatur Dux Alexander, cuius beneficio cesserat ipsa recuperatio,placuit Maiest.suę totum creditum remittere,& condonare; ita tamẽ quòd Dux ipse in se reciperet, prout recepit,onus emẽdi in Regno Neapol.annuũ redditũ ducatorum sex mille in beneficium Serenis. Dominę, & ad exonerationem,& liberationem S.Cęs.Maiest.erga filiam; qui essent valoris centum viginti millium ducatorum(Reliquum enim dotis aliter persoluere pepigit,quod referre non est præsentis speculationis)& pro exequutione promissorũ obligauit Dux Alexander oĩa.bona pñtia,& futura, vbicunq; existentia,tam generaliter,quàm particulariter,& quòd in horum defectum præd.Serenis. Dña, eiusq; hęredes possent auctoritate sua priuata apprehẽdere tñ redditũ,tã in supradicto statu Florẽtię,q̃ in alijs bonis ipsius Ducis vbicunq; existentibus,vsq; ad ęqualentẽ, & integrã summã redditũum sex mille ducatorũ auri,aut centum viginti millium, ad arbitrium ipsius,& hęredum suorum,ita tamen quòd si extarẽt liberi ex eo matrimonio, non posset in alios quoscunq; disponere,& ea etiam sinè liberis decedente,redditus prædicti,seu prætiũ, & bona, ad hæredes,& successores Ducis redirent.

Proinde sequuto matrimonio inter præd.Ducem Alexandrum,& Serenis. Dñam,sequutaq; Ducis morte sinè filijs, antequam residuum ptij memorati scutorũ 120. milliũ solueret,aut alteri obligationi ꝓ dote supradicta satisfaceret, ꝓ rata oneris assũpti, venit casus ꝓ consequens,quo ipsa creditrix remãsit in bonis,& hęreditate mariti, primò de scutis 6666. & tertio vno annui red-

redditus bonorum stabilium; ex causa antifati prędicti in vtroq; contractu ꝓmissi; item de alijs ducatis sex mille annui redditus, aut cētū viginti millium, pro vna vice tantùm, dotis nomine, vt in secundo cōtractu, & demum de vsufructu Rochæ Gulielmæ, & functionum fiscalium, aliorumq; per Ducem Alexandrum emptorum vsq; ad summam scutorum centum viginti millium, & pro parte solutorum, de quibus in eodem primo, & secundo contractu.

Vndè intēdens de prædictis omnibus creditis suis satisfieri, & in oībus, ac per oīa iuribus suis cōsulere, eaq; sibi illæsa conseruare, anno 1537. vigesima Iunij. Procuratores suos cōstituit Episcopum Muranēsem tunc Secretarium suum, & Ioannem de Oricellarijs Thesaurarium ad perseuerandum, & continuandū, & quatenus opus esset, de nouo accipiendum tenutam, & corporalem possessionem omnium, & quorumcunq; bonorum mobilium, & immobilium, & seu se mouentium, & cuiuscunq; qualitatis existerent, & vbicumq; existerent, vnà cum iuribus, & actionibus quomodocumq;, & qualitercumq; spectantibus, & pertinētibus d. q. Duci Alexandro eius viro; ac eidem Serenifs. D. Constituēti quomodolibet obligatis, & hypotecatis, tam vigore suorum iurium dotalium, & ēt vsufructus, quàm etiam virtute donationis ꝓpter nuptias, & quacunq; causa, & iure quomodolibet ipsi D. Cōstituenti competentibus, & spectantibus, seu quæ in futurum spectare possēt, & ita fuit per dictos procuratores executum in statu Floren.

Nuptui exinde tradita fuit secundo loco Serenifs. Dñā à Patre cęs. Illustrifs. Octauio Farnesio Pauli Tertij Pontificis tunc Maximi nepoti, Nepesiniorum Duci, anno scilicet 1538. die 12. Octobris, & Capitula matrimonialia inita, instrumentoq; publico vallata fuere, in quibus, vltra Apprutinum statum pro fundo dotali traditum; comprahendens ducatum ciuitatis Pennæ, terræ Campli, Ciuitatis Ducalis, Montis Regalis, & Leonissæ, datæ quoque fuere in dotem, & dotis nomine eidē D. Duci Octauio omnia bona, redditus, & iura, atq; actiones dict. Serenifs. Dominæ competentia, & competentes vigore contractuum prædictorum Barchinoñ. & Neapol. & quia de scutis 240. millibus ad ipsius beneficium per Ducem Alexandrum sicut supra implicandis, summā aureorum quinquaginta millium ad Cæs. Maiest. peruēnerat, vt supra, promisit eius procurator dare, soluere, & consignare præd. Illustrifs. D. Duci Octauio, & Serenifs. D. Margaritæ futuræ eius coniugi, bis mille quingentos aureos annui redditus, in bonis stabilibus feudalibus, de quibus partes concordabunt tempore consumationis matrimonij.

Cæterùm anno 1541. vigesimotertio Iulij, idē Carolus Imperator arbiter factus inter præfatā Serenifs. Margaritam eius filiā, & Illustrifs. Cosmum de Medicis tunc Florentiæ Ducē; super differentijs inter eos vertentibus occasione bonorum aliàs per Ducem Alexandrum possessorum, & in eius hæreditate remansorū, quę fideicommissis maiorum suorum supposita Dux Cosmus prætendebat, suum protulit laudum in ciuitate Ratisbona, in quo narratis priùs partium prætensionibus, & præsertim Serenifs. Dominæ ex vtroque contractu prænarrato resultātibus, infrascripto modo pronunciauit.

In primis ex summa æquitate, quam rigori pręferimus, declaramus prædictā Illustrifs. D. Margaritam de Austria pro antifato suo contentam esse debere reddito annuo perpetuo pro se, & suis hæredibus, & successoribus ex præfata hæreditate percipiendo, quatuor millium quadringētorum sexaginta sex ducatorum, cū duabus tertijs partibus ducati. Item eandem Illustrifs. D. Margaritam creditricem esse præd. hæreditatis in summa scutorum centum viginti millium aureorum, iusti, & legitimi ponderis; destinata, & quæ iuxtà contractum Neapolit. expendēda veniebat in emptionem Rochæ Gulielmæ, oppidi Puzoli, Surreni, & aliorum bonorum, deductione tamen facta quinquaginta millium scutorum per dictā Illustrifs. Ducem Alexandrum solutorum. Præterea quòd ipsa Illustrifs. D. Margarita ex eadem hæreditate consequi debeat redditum annuum sex millium ducatorum aureorū, in valorem centum viginti millium ducatorum aureorum per præfatū Ducem Alexādrum in cōtractu Neapol. promissum, & in quo se astrinxerat loco longè maioris summæ per nos, vt pfertur, in recuperatione status Florentini expositæ, & expensæ; quarum quidem duarū summarum nouissimarum, eadem Illustrifs. D. Margarita solum vsumfructum, vita eius duratura, percepitura est; Ac proinde causa præd. Illustrifs. Dña Margarita in perceptione bonorum dictæ hæreditatis apprahensorum, & quæ adhuc in futurū assequi poterit, venit conseruanda, & defendenda donec de creditis, & summis antedictis ei debitè fuerit satisfactum. Vt autem liquida domorum, iocalium, gemmarum; ac aliorum bonorū mobilium dictæ hæreditatis per eam iuxta formam contractuum Barchinon. & Neap. initorū localis cōsuetudinis vigore apprahen. deductio fieri queat, commissarios nonullos deputabimus, qui declarationes, verificationesq; receptorum deducendorum, defalcandorum, aut compēsandorum admittent, examinabuntq;, & in euentum, in quem rem terminare non possint, nobis referent, qui negotio audito, & intellecto, decernemus prout iuris fuerit, & rationis.

Anno verò sequenti 1542. decimoquarto Iulij, Illustrifs. Don Petrus de Tolledo Vice Rex Neapol. & specialis à Carolo Imperatore constitu-

stitutus Procurator cedit Serenifs. D. Duci Octauio ius redimendi, & recuperandi à Duce de Ariscot Baroniam præd. Rochæ Gulielmæ, cum iuribus, & pertinentijs suis, prætio ducatorum 60. milliũ, ex quibus ducati 55. mille exbursari deberent ipsi Duci de Ariscot deficientes ad integram summam scutorum 100. millium per Cæs. debitorum; pro Ducatu Soræ, reliqui aũt quinque mille solui deberent Reg. Cur. dandi per eã Serenifs. D. Margaritæ pro eis conuertendis in emptionem introituũ in Regno Neap. vel aliorum bonorum in eius beneficium, & seu eidem assignandorum per Reg. Curiam; prout eidem consignati fuerunt alij introitus vigore subsequentis cõtractus; iuxta formam capitulationis initæ, & firmatæ inter Cæs. Maiestatem, & olim Ducem Alexandrum.

Eadẽ ẽt die Dux de Ariscot medio ꝓcuratoris sui retrouendidit, & retrocessit procuratori D. Ducis Octauij Baroniam prædictã, ꝑtio prędicto ducatorũ 55. milliũ, quos intra terminũ dierum 15. soluere promisit, & de qua solutione apparet alio instrumento rogato die 25. Septẽbris eiusdem anni. Regio autem Fisco retrouendit, & retrocedit, ac dat, & transfert dictos annuos ducatos 4583. 13. functionum Fiscalium, & Doanæ, receptis dictis 55. millibus ducatis, per Ducem Octauium soluendis; attento quia cum eis integrè satisfactum erit de centum millibus scutis; & per consequens redierũt hoc tempore ipsi redditus in posse, & dominio Regiæ Curiæ.

Successiuè quoq;, & eadem die ProRex, & specialis procurator à Carolo Imperatore cõstitutus ex vna, & Reuerendifs. Epus Bisiniensis præf. Serenifs. Margharitæ procurator ex altera parte, & in exequutione conuentorũ inter ipsũ Cæsarẽ, & præf. Illustrifs. Ducem Octauiũ, præmissa narratione contractus Neap. cum Duce Alexandro celebrati, & pecuniarum per eũ solutarum, videlicet scutorum 50. millium in posse Cæsaris, qui eos numerauit Duci de Ariscot in partem scutorũ 100. milliũ debitorũ pro habenda, & recuperanda Baronia Rochę Gulielmę, & functionibus fiscalibus, ac alijs introitibus super Regia Doanna Menepecudum Apulcę. Facta. n. fuerat permutatio quędam inter Regiã Cam. & Ducẽ de Ariscot de certa q̃titate functionũ fiscaliũ, cũ totidẽ redditibus sup Doãna ꝑdicta; vsq; ad summam ducatorũ 3158. annuorũ, & gra. 6.

Narratoq;, quòd Imperator virtute capitulationis initę cũ ꝑdicto D. Duce Octauio ex causa matrimonij ꝑdicti, cesserat, & renunciauerat eidẽ D. Duci ius luendi, & redimẽdi Baroniã ꝑdictã, ac functiones fiscales ꝑd. cũ onere soluendi Duci de Ariscot scutos 50. mille pro cõplemẽto scutorũ 100. milliũ debitos, ac onere soluẽdi alios scutos 5000. ꝓ cõplemẽto ꝑtij dict. Baronię. Quodq; per consequens remanebat penès Regiam Cam. redditus ducatorũ aureorum 4583. tareni vnius, & gr. 13. & vno tertio, partim sup introitibus Doannę antedictę; & partim super functionibus fiscalibus, qui redditus debebant peruenire ad manus, & posse Serenifs. D. Margaritæ, pro summa scutorum 50. milliũ, ꝑ eam tenendi iuxta formam capitulationis olim factę cum Duce Alexandro, stante solutione per eum facta de dictis scutis 50. millibus, & vtsupra.

Præfatus Dñs Vice Rex, & procurator intendens illi satisfacere pro complemento capitulationum cum vtroque Duce firmatarum, ac etiam parere ordinationibus Cæs. Maiest. habito quoq; Consilij Collateralis voto, authoritate Dominica sibi attributa, ac de potestatis plenitudine legibus absoluta, & non submissa, vigoreq; mandati Cęsarei, supplens oẽs iuris, & facti defectus, liberè cessit, & renũtiauit, ac cessionis, & renuntiationis nomine per annulũ Regium, vt moris est, iure ꝓprio, & in perpetuum dedit, tradidit, & assignauit pręd. Reuerendifs. Epõ nomine quo supra, ac Notario ẽt stipulãtibꝰ præd. annuos Ducatos 4583. 1. 13. videlicet super introitibꝰ Doãnę præd. ducatos 3158. g. 6. & sup functionibꝰ fiscalibus terrarũ ibi descriptarũ ducatos 1425. 1. 7. tenendos per ipsam Serenifs. D. Margaritam, iuxta formam capitulationũ firmatarum inter Cæs. Maiest. & Ducem Alexandrum, ac Ducem Octauium sępedictos, & nõ aliter; Ita quòd transeant in vtili Dominio ipsius, ad habendum, tenẽdum, & possidendũ &c. cedens &c. ponens &c. constituens &c. & liceat eidẽ Serenifs. Dñę introitus præd. exigere singulo anno, ꝓut soliti sunt facere alij cessionarij, & emptores similium introitum, & vsq; tunc exegerat Dux de Ariscot, & eius agentes, & cũ priuilegio, & ꝑrogatiua l. bene à Zenone, & l. oẽs. C. de quadri. ꝑscript. & quamuis ꝓmisisset Cęs. Maiest. pro istis 50. millibus scutis assignare iugalibus ꝑdictis annuum redditũum scutorũ 2500. in tot bonis stabilibus feudalibꝰ, ab eo tñ pacto vt in hoc recessum, q̃a loco feudaliũ stabiliũ assignati fuerunt isti redditus functionũ fiscaliũ, & Doãnę, & soli Serenifs. Dñę assignati reperiunt, quamuis ambobus iugalibus promissi fuissent.

Sed & eodem anno 1541. sexto Septẽbris idẽ Pro Rex permutationem fecit cum ꝑdicta Serenifs. Margarita de quibusdam ex functionibus fiscalibus ꝑdictis illi cessis, & assignatis, cũ alijs, quas tenebat Regia Camera in Prouincia Aprutina, vsque ad summam ducatorum 1925. 1. 2. celebrato superinde instrumẽto cum Mag. Hieronymo Albertino ꝓcuratore ipsius Serenifs. Dñæ, quod quidem instrumentum cantat iure ꝓprio, & in ꝑpetuum, ita quòd transeant in vtili Dñio, ad habẽdum &c. & cum oĩbus clausulis in alio instrumento proximè relato contentis.

Verùm eodem anno, & mẽse, die verò 28. idẽ

Pro

ProRex Reg. Cam. Summariç dedit in mandatis, vt Serenifs. D. Margaritam creditricẽ describeret in libris suis de annuis redditibus pdictis ducatorum 4583. 1. 13. eosq; ipsi pro futuro solui faceret vti vsufructuariç dictorum scutorum 50. millium per quon. Ducem Alexādrum solutorum vtsupra, & ita fuit exequutum; quia descripta fuit, exegitq;, & in exactione perseuerauit vsque ad mortem.

Cęterùm quia post mortem Ducis Alexandri, Serenifs. Catharina Regina Frãciæ, vti illius hçres ab intestato (quia soror, & pximior agnata) litem instituerat in Vrbe cõtra Serenifs. D. Margaritam pro consequenda possessione bonorum in hęreditate ipsius Alexandri remansorum, fuit tandem trãsactione finita de anno 1560. primo Iulij, in qua inter cętera præfatæ Serenifs. Margaritę cessa, assignata, & relaxata fuere bona, credita, & iura quæcunq; remansa in dicta hęreditate, & existentia in ciuitate Neap. & vniuerso Regno Neap. tam quoad proprietatem; quàm quoad vsumfructum, pleno iure, pro se, & hęredibus, & similiter monilia, & gemmę quęcumq;, & quęcunq; mobilia in manibus eiusdem existentia; & sic illa omnia quietè, & pacificè tenuit, & possedit donec vixit, & signanter annuũ redditum præd. exegit, tam super Doanna pecudum Apulęç, quam præd. functionibus fiscalib⁹. Quo verò ad bona existentia in Vrbe Romę, Palatium, quod est iuxta Ecclesiam S. Saluatoris, cum suis adiacentibus, respectu vsusfructus tñ eidem pertineret, Reginæ autem, quoad pprietatem; ad quam etiam creditum viginti millium super Monte Fidei spectaret, cum medietate frũctuum decursorum, & omnibus in futurum decurrendis; reliqua medietate decursorum fructuum prędict. Serenifs. D. Margaritę concessa: Castrum autem Sancti Angeli Tiburtinę Diœcesis ipsimet Serenifs. D. Margaritę remaneret, sed ad Reginam reuerteretur, si in lite Montis Fidei succubuisset, quam ambę cõibus expensis prosequi tenerentur. Sup vinea autẽ de Medicis nũcupata, nihil dispositum, sed ius partibus fuit reseruatum, quod habebant; remansit tamẽ penès Serenifs. D. Margaritam donec vixit.

Decessit autem, imò ad sempiternam vitã migrauit anno 1585. hęc Serenifs. Ducissa (muliebris sexus splẽdor, omni virtutum genere refulgens, quę tãtò cæteris omnibus tempestatis suę mulieribus, quantò dies nocti, pstitit, quod ego ab experto plus alijs affirmare possum, ex quo decennio circiter Auditor eius generalis extiti, cuius eximiam humanitatem, pietatẽ, prudẽtiã, solertiam, iustitiã, fidem, liberalitatẽ, cæterasq; innumeras virtutes in dies magis, atq; magis admiratus fuit) relicto hærede suo vniuersali ex testamento Serenifs. D. Alexandro tunc Principe, nunc Parmæ, & Placentiæ Duce, filio vnico; verè vnico, & incõparabili, ob pclarissimas eius animi, ac corporis dotes, & pcipuè ob summam rei militaris pitiã summã cũ fortitudine coniunctã, qua oẽs alios exercituum Imperatores facilè antecellit, vt rerum gestarũ percelebris fama mortales omnes edocuit, & in dies edocet.

At ptendẽte Fisco Regio Regni Neap. p mortẽ Serenifs. D. Margaritę reuersos fuisse ad Reg. Cur. introitus memoratos, Doannæ pecudũ, & functionũ fiscalũ, vt potè vsusfructus tñ titulo ab ea dum vixit in feudum tentos, possessos, & exactos, sequestrum à Regia Camera summariç super ipsis fieri pro futuro obtinuit.

Quocirca agentes ipsius Serenifs. hæredis ad Illustrifs. & Excellentifs. ProRegem recursum habuerunt, libellum supplicem exhibentes tenoris subsequentis.

Per parte del Sig. Prencipe di Parma s'espone à V. Eccell. come la B. M. di Madama Margarita d'Austria, possedena frà l'altre entrate annui ducati 4583. parte sopra la Regia Dogana delle pecore, & parte sopra pagamenti fiscali nella Prouincia d'Apruzzo, che le furono assignati dalla glo. mem. di Carlo V. suo padre, per scudi 50. millia, che per tal effetto erano stati rimessi à sua Maestà dal Duca Alessandro de Medici suo primo marito; & sendo morta Madama per la Regia Camera della summaria sono stati sequestrati detti annui ducati 4583 ad instanza del Regio fisco, sotto pretesto, che Madama ne fosse vsufruttuaria vita sua durante, & perche detta assignatione fù fatta libera, & il dominio, & possessione d'essa entrada deue passare pleno, & aperto iure ad esso esponente, come à figlio vnigenito, & legitimo successore, et herede vniuersale, non ostante, che forsi si pretenda, che Madama ne douesse essere vsufruttuaria, come dispora, & per sua morte douesse tornare à gli heredi di detto Duca Alessandro, in virtù delli Capitoli matrimoniali fatti fra detto Duca, & Madama, poiche in questo non tiene che fare il Regio Fisco, perche su fatto in fauore de gli heredi del Duca Alessandro, & tanto più, che la Serenissima Regina di Franza sorella, & herede del detto Duca, haueu cesso le sue ragioni à detta Madama sua madre, come creditrice di grossissima somma di denari, sopra li beni del detto Duca Alessandro, per le sue doti, & altre ragioni, della qual somma n'è creditore hipotecario esso esponente, come filio, & herede vniuersale di Madama predetta, talche non si poteano, ne doueano in modo alcuno sequestrare dette entrate dalla Regia Camera.

Per tanto essendo esso esponente notorio figlio vnigenito, legitimo successore, & herede vniuersale di detta Madama, & douendogli perciò prouenire il Dominio, & possessione di dette entrate; come di tutte l'altre, non ostante dette cose, che si potrebbeno dire.

Si prega V. E. che voglia ordinare, che si come di fatto

fatto gli siano state sequestrate dette entrate, così anco gli siano dissequestrate, di maniera, che possa continuare il Dominio, & possessione d'esse, come faceua Madama sua madre, & che per tal effetto la Regia Camera spedisca le prouisioni necessarie; deducens omne ius suum &c. petens &c. omni meliori modo; quem Deus &c.

Cui quidem libello rescriptum emanauit infra scriptum (Reg. Cam. summariæ de contentis in memoriali prima die, qua erit in Collaterali Cōsilio, relationem faciat S. Excell.) quo deinde in Regia Camera præsentato per procuratorē Serenis. D. Ducis, vnà cum scripturis, & instrumētis pro fundanda eius intentione, & è cōtra prætendente Reg. Fisco dissequestrum fieri non debere, prætextu, quòd Serenis. Domina fuerit tātùm vsufructuaria, non proprietaria dictorum redditum, & productis pro eius parte nonnullis ex prænarratis instrumentis, datus fuit termi nus Iuris per ipsam Reg. Cameram vtriq; parti ad probandum incumbentia, salua prouisione facienda circa dissequestrum petitum.

A' quo decreto dictus procurator sentiēs se grauatum, denuò supplicauit Excellentiss. ProRegi, vt ante oīa relatio demandata fieret in Collaterali Consilio ad effectum petitæ dissequestrationis, & aliud rescriptum primo simile retulit. At procurator Regij patrimonij institit ante expeditionem causæ exhiberi capitulationem matrimonij pdicti cōtracti inter Serenis. D D. Margaritā, & Octauiū Duces; tum quia de ea fit mētio in scripturis exhibitis, tum vigore priuilegij Regij Fisci; Cui instātiæ diuersis rōnibus cōtradixit pcurator Serenis. Ducis Alexādri, quas referre nō expedit, sed p expeditiōe causę īstetit.

Facta igitur relatione per Reg. Cam. sūmariæ in Reg. Collaterali Consilio, fuit omniū voto, & consensu decretum, & explicando prouisionem super dissequestro in præcedenti decreto reseruatam, quòd firma remanente possessione capta nomine Regiæ Cur. introituū pdictorū, terminus aliàs datus per dictam Reg. Camer. in pñti causa currat ab ea die, & quòd nihilominus procurator Serenis. D. Ducis exhibeat capitulationem petitam pro parte Reg. Fisci. Quod quidem decretum procurator Regij patrimonij laudauit, & acceptauit. Procurator autem Serenis. D. Ducis illi non consensit, imò contradixit, & iuris beneficia, & remedia sibi reseruauit, & eodem instanti dictus procurator Regij patrimonij infrascripta subiunxit verba. Et nihilominus aduertit agētes Illustris. Principis Parmę, quòd ad finem videndi, an Serenis. Margaritæ ab Austria fuerit satisfactum de eius dotibus, & Iurib⁹ dotalibus primi matrimonij contracti cum Illustris. Duce Alexandro, necesse erit constare de prætio, & valore Iocaliū, gēmarū, & aliorū mobilium hæreditatis prædicti q. Illustris. Ducis, ac etiā constare de prætio domus, vineæ, & aliquarum pecuniæ quantitatum, quæ præf. Serenis. Margarita habuit, & recuperauit de hæreditate præd. in Vrbe Roma, & propterea si adest aliquod appretium, & liquidatio præd. iocaliū, mobilium, & aliorum bonorum, & pecuniarum, instat dictum apprętium exhiberi, ad hoc vt breuiùs negotium explicari possit. Sed si dictū apprętium non adest, oportet, quòd dicta iocalia exhibeantur, prout in casu præd. exhiberi petit, vt possint apprętiari; & insuper petit exhiberi inuentarium iocalium, & mobilium, & declarari illa bona, & pecunias recuperatas in Vrbe Romæ, seu alibi. Et insuper dicit, quòd quatenus p authenticas scripturas non apparebit de liquidatione prædicta, & erit necessaria alia pbatio, in casu prædicto, ex nunc prout ex tūc nominat habere testes, & scripturas in Vrbe Romę, in ciuitate Florentiæ, Mediolani, & alijs locis, extra Regnum, & instat expediri debitas prouisiones omni meliori modo &c.

Quoniam verò Regius Fiscus principaliter tēdit, vt ex eius scripturis dignoscitur, ad demonstrandum quid, & quantum ex bonis, & hæreditate dicti q. Illustris. Ducis Alexandri Medices ad Serenis. D. Margaritam eius relictam peruenerit, vt sciri possit, an satis ei factum fuerit de creditis suis, absq; his annuis redditibus Doanę pecudum Apuleę, & functionum fiscalium, de quibus agitur, æquissimum est, intētioniq; Serenis. D. Actoris consonum, bonam fidem agnoscere, cunctaq; sincerè, & indiminutè recensere, vt veritati, & iustitiæ locus sit.

Habuit igitur primo loco in Regno Neap. possiditq; annuos redditus antedictos ducatorum 4583. quorum proprietas est scutorum 50. millium, vt ex antedictis liquet, & præsertim ex pacto redimendi, quod habet Reg. Cur. Item habuit domunculam in Ciuitate Neapolis sitam, & census quosdam super nonnullis prædijs in loco Gaudij positis, redditus in totum ducatorum 360. annuorum.

In Vrbe verò Romæ, Palatium cum adiacentibus locis tenuit vsq; ad eius mortem, iuxta formam transactionis antedictæ cum Regina Franciæ initæ, & ex affectibus percepit, siue verosimiliter percipere potuit scutos quinquecentū singulo anno, Iuliorum decem pro singulo scuto. Vineam quoq; appellatam de Medicis, ex qua nullos creditur fructus percepisse, vel ita modicos, vt nullius sint considerationis, & cum expēsis compensandi, est enim locus voluptatis, non vtilitatis gratia compositus.

Tenuit etiam castrum Sancti Angeli cum pertinentijs suis, ex quo annuum redditum scutorū 500. vel circa similium, percepit, & hoc quoque penès Serenissimum eius hæredem reperitur.

Ex credito Mōtis fidei pręnarrato nihil vnquā fuit

fuit consequuta; quin potiùs maximas eius cau-
sa expēsas continuè sustinuit litē prosequendo
cū aduersarijs possidentibus, vt notoriū in Vrbe
est, processusq; superinde agitati indicant.
Demum in ditione Florentiæ prædia nonnul-
la cum bonis mobilibus, & bestijs tenuit, & pos-
sedit, vigore Imperialis Laudi; quæ & locata fue
re Duci Florentiæ in rationem scutorum 7500.
annuorum ab initio, postea verò minoris, vt in-
strumenta superindè celebrata indicant, videli-
cet scutorum 7384. quam pensionem vsq; ad an
num 1580. recepit, & non vltra.
Iocalia autem, & mobilia, quæ penès Serenis.
Dominam remanserunt, & de quibus fit in lau-
do prædicto mentio, certum est nullius extitisse
redditus, cum infructuosa sint; Cuius verò pre-
tij, qualitatis, & quantitatis extiterint, indubita-
tum est Serenis. D. Ducem Alexandrum liben-
tissimè propalaturum, si ad eius notitiā quoquo-
modo peruenerit. est enim factum alienū, & an
te illius natiuitatē secutum, quod verisimiliter
ignorare debet, si inter Serenis. genitricis scri-
pturat non fuerit fortè aliquod inuētariū repertū
Ex hac longa facti specie, quam seriatim recē-
sere operæ pretium duxi, vt promptior emana-
re queat iuris determinatio, plura oriuntur du-
bia; quorum primum est.
Vtrùm per Regiam Cameram summariè rectè
fuerit facta sequestratio prædicta quasi possessio
nis exigendi redditus memoratos statim post
obitum Serenis. D. Ducissæ?
Secundum. Vtrū per eandē Summariā, cū in-
teruētu Regij Collateralis Consilij, rectè fuerit
in iudicio subsecuto iudicatū, declarādo quòd
firma manente possessione capta nomine Regiæ
Cameræ, terminus aliàs datus currat in causa?
Tertium est. Vtrùm in secunda parte decreti
rectum quoq; tulerint iudicium, mandando ꝓ-
curatori Serenis. D. Ducis, vt capitulationem
occasione matrimonij Ducij Octauij celebratā
edat, & exhibeat?
Quartum. An teneatur pariter idē procurator
exhibere apprętiū gēmarū exaduersò petitum,
vel saltem eas appretiandas, & illarū, atq; aliorū
mobiliū inuētariū; ac declarare alia bona, & pe-
cunias recuperatas, vt Regij Fisci procurator istat?
Quintum, & vltimum. An in petitorio iudicio
bonū ius foueat Serenis. D. Dux, ita quòd fauo
rabilem sententiam reportare debeat?
Et quoad primum, videtur certè grauat⁹ Sere
nis. D. Dux, ad cuius præiudicium factum fuit
sequestrum; Cum enim vti matris hęres, in pos-
sessione dictorum redditiuum perseuerare, & cō
tinuare deberet, aut saltem immitti, & Induci,
vt inferiùs loco suo dicetur, nō debebat Regius
Fiscus ad actum sequestrationis prosilire, qui
1 omni iure prohibitus est, rub. & l. vnic. vbi glo.
& scrib. omnes C. de prohib. sequest. pec. & l.

vbi Cano. de sequestr. possess. & fruct. & in c. 2.
vbi glo. in ver. fructus. Abb. plenè post Hostien.
& alios in c. fi. eo. tit. glo. & Doct. in c. examina-
ta, de iud. Fran. Curt. in tract. de sequestr. nu. 6.
2 in 2. not. † Nec dubitandum quin in causis fisca
libus ita procedat regula prædicta, sicut & in cæ
teris, l. defensionis facultas, vbi Luc. de pen. not.
C. de iure fisci, lib. 10. & in specie tradit Peregr.
In tract. de iur. fisci lib. 7. tit. 3. num. 10. vers. se-
questratio autem.
Circa Secundum autem, Animaduertendum
est, quodnam fuerit iudicium propositū, & pro-
secutum? vt faciliùs appareat qualis debuerit
3 sententia subsequi; quę debet esse petitioni, &
actioni conformis, l. vt fundus. ff. cōm. diuid. c. li
4 cet hæli, de Simo. † Et quia videtur super pręci-
bus procuratoris Serenis. D. Ducis fundatum,
quæ vnà cum rescripto Excellen. D. ProRegis
in Regia Camera præsentatæ fuere, & libelli lo-
5 co, habendæ sunt, ex Castr. in cons. 253. lib. 1. †
cum in eis mentio facta fuerit, nedum de posses-
sione, sed de dominio Serenis. D. Ducis, & qui-
dem principaliter, & pro fundanda intentione,
mixtum fuit petitorium cum possessorio, Doct.
in c. cum ad sedem, vbi Bellam. nu. 9. Bero. cons.
72. nu. 7. & cons. 110. nu. 8. lib. 3. Auffret. ad de-
cis. Tholos. 500. Contar. in repert. vnic. limit. 22
in prin. nu. 12. & q. 15. nume. 13. 14. post Bart. &
6 alios quos citat; † Et rescriptum superinde ema
natum, vtrumq; compręhendit. Abb. in c. 1. nu.
16. vbi Inno. Butr. & alios citat, de sequest. poss.
Rot. decis. 9. in prin. de caus. poss. & propt. in an
tiq. Cassad. decis. 6. per totam de rescript. Felyn.
in rub. de rescript. num. 8. vers. hoc autem limita
tur Meno. in prælud. tract. de recuper. poss. num.
13. Quandoquidem super omnibus in supplica
7 tione expositis Iudex in dubio datus censetur
glo. in §. audiēt, in authē. de defens. ciui. Rot. de-
cis. 6. Si petatur, de rescript. in nou. & decis. 9.
eo. tit. Abb. Bero. & alij in c. venerabilis, de iud.
Cels. Hug. in tract. claus. nu. 87. Mandos. in tract.
commiss. commissione 1. in vers. audiendas.
8 Confirmatur, quia vltra mentionem Dominij,
deduxit quoq; ius hypothecę Serenis. Domini
super annuis istis redditib⁹, quod petitorium sa
pit, Bar. in l. 1. ff. de Salui. interdict. & in l. 1. C.
eod. tit. & ibidem Salycet. Florla. & alij, & idem
Salyc. in l. vnica, q. 6. C. si de momen. poss. fuer.
appell. Negus. in tract. pignor. par. 9. mēb. 1. nu.
2. Sed & instrumenta, & iura produxit ad probā
dum deducta, sinè suspensione petitorij, ac pro-
testatione, quòd ad colorandum tantùm, & iusti
9 ficandum possessorium producebantur; Quocir
ca vtrumq; iudicium videtur ꝓsecutus, Aegid.
decis. 8. in fin. de rest. spol. Menoc. de retin. poss.
remed. 15. nu. 138. Cōtar. d. limit. 2. §. 9. num. 4.
10 His stantibus, Dico quòd cumulata in libello
possunt quidem in ꝓcessu & sententia separari.
Bal.

Bal.in c.ad vltimũ,num.4.de cauſ.poſſ.& propr.
Papien.in form.appell.ab interloc.in fi.Cõrad.
11 d.limit.2.§.5.num.12.13.& præſertim qñ prius
de vno,quàm de alio iudici conſtar, c.2. cũ not.
de cauſ.poſſ.& propr.rradunt omnes, in l.natu-
raliter,§.nihil commune,de acquir.poſſ.Abb.&
Felyn.in c.ſuborta de iud.Purpur.in l.edita.nu.
... C.de eden. Aegid. deciſ. 506.Capic. deciſ.
86.nu.6.Alciat.conſ.69.nu.190. num. 12.lib.5.
12 Rolan.conſ.41.nu.29.in 3. Sed ſi de vtroq; eo-
dem tempore conſtaret, ſuper vtroq; foret pro-
nunriandum,aliàs ſententia eſſet nulla, vel ſaltẽ
iniuſta.Bal.conſ.157.Nouũ dubium lib.1.Grat.
conſ.16.nu.18.& conſ.vlt. nu.51.in 2.Bero.cõ-
13 ſil.110.nu.11.12.lib.3. Nec ſufficeret iura ſuper
altero ad aliud iudicium reſeruare , Conrard.d.
limit.2.§.5.nu.21.cum ſeqq.& nu.28.verſ.vndè
oportet fateri.cum concordant.
Quoniam verò in cauſa iſta pronunciatũ fuit
ſuper poſſeſſorio tantùm, & quidem contra Se-
reniſs.D.Ducem; Super petitorio autem ius re-
ſeruatum,mediante termini ſtatuitione. Dupli-
citer grauatus fuiſſe videre.
Primò, Quia ſi ſuper poſſeſſorio ſolo iudican-
dum erat,non pro Regio Fiſco, ſed pro Celſitu-
dine ſua ſententia videbatur ferenda.
Secundò,q̃a imò ſuper vtroque ius dicendum
erat,quoniã de bono iure Sereniſs. D. Ducis,&
in petitorio,liquere videbatur, aut ſaltem ſuper
14 petitorio ſolo ad fauorẽ eiuſdem, vti abſorbẽte
poſſeſſoriũ.c.cũ dilectus,de cauſa.poſſeſſ.& pp.
Ad Primum itaq; grauamen indicandũ, & de-
monſtrandum argui poteſt à ſufficienti partium
enumeratione; quòd aut redditus iſti de quibus
controuertitur , feudales ſunt,aut allodiales, Et
vtroq; caſu poſſeſſionem,vel quaſi ad ipſum Se-
reniſs.D.Ducem pertinuerint.
Etenim ſi feudales dixerimus, prout memora-
ti contractus omnes ſuper eis celebrati, dictant,
videlicet inter Carolum, & Ducem de Ariſcot,
inter Carolum,& Ducem Octauium, inter Du-
cem de Ariſcot, & Regiam Cameram ſuper re-
troceſſione eorundẽ redditũ ; inter Proregẽ,&
Sereniſs.Margaritam ſuper aſſignatione , & de-
nuò ſuper permutatione memoratis, videt̃ pro-
culdubio Sereniſs. Dux ad illorum poſſeſſionẽ,
15 vel quaſi,mortua matre admittendus fuiſſe, ne-
dum vt hæres ſcriptus in teſtamento , ex reme-
dio l.fin.C.de edict.diui Adr.toll.quod in feuda-
libus etiam locum ſibi vendicat , vt per Afflict.
deciſ.119.nu.3 4.5.& in c.1. in 5. not.ſi de feu.
fue.contro.& tradunt Scriben. in ea.l.fin. & ali-
bi,quos pleno calamo retulit Menoch. de adi-
piſc.poſſeſſ. remed.4.q.47. loquentes etiam in
filia inſtituta,quæ feudi regulariter incapax eſt,
16 c.1.§ & quia vidimus , qui feud. da. poſſ. Curt.
Iun.in tract.de feud.par.3.prin.in princ.Verùm
17 etiam circumſcripto teſtamento, vti hæres ab
inteſtato,per interdict.quor.bonorum, Afflict.
in d.c.1.in 4.not.ſub nu.4.ſi de feud.fue. contr.
18 inter dom.& agna. Necnõ vtì filius ſimpliciter,
in quem feudi poſſeſſio continuata iuris miniſte-
rio dici poterat,ita quòd nõ de nouo acquirere,
ſed retinere dicebat̃, ex Bal.in c.1.col.vlt.vbi &
Afflict.nu.11.in ritu.an Mur.vel Surd. Aluar.in
d.c.1.§.ſi de facta ad fi. Bal. in l.cum antiquiori-
bus nu. 11. verſ. decimò ſic.C.de iur.delib.Iaſ.
in l.ſi ſorori,nu.2.ad fi.C.eo.tit. Caſſan. in con-
ſuetud.Burg.rub.7.§. 1. nu.6.Iaſ. in l. quotiens,
nu.32.C.de rei vend.Io.Sanſ.in conſued.Turo-
nen.rit.de homag.artic.1.Marcabr.conſ.37.nu.
19 122. Et licèt in filia ſuccedente patri loquantur
aliqui ex præd.idem tamen in ſuccedente matri
reſponden.per tex. vbi Doct. & Afflict. ſignan-
ter nu.3.de benef.fœm.
20 Quòd ſi Allodiales redditus p̃ſuppoſuerimus,
prout in dubio præſumi ſolent,c.1. cum not.de
iur.iuran.c.2.ſi de feud.fuer.cõtrou.inter dom.
& agna.Alex.conſ.129.in prin.lib.1.Alciat. de
præſump.reg.2.præſumpt.3. Rol. à Vall.conſ.1.
num.46.lib.1.& naturæ functionum fiſcaliũ cõ-
uenir, vt per Luc.de pen.in l. patrimoniales cir-
ca fin.C.de feu. patrimonialib.lib.11.&c in l.quicumq;
col.2.verſ.nam tunc Reſp.C. de omni agro. de-
ſer.co.li. Multò magis vti hæres ſcriptus,atque
etiam ab inteſtato,ſi ſcriptus non fuiſſet,poſſeſ-
ſeſſionem adipiſci debuit ex remedijs l. fi.& in-
terdicti quor.bon.
Nec prædictis refragari videtur Regij Fiſci pre
ſuppoſitum, quòd Sereniſs. defuncta vſusfruct⁹
tantùm titulo viuens poſſideret,qui morte fini-
21 tur,l.3.§.fi.ff.quib.mod.vſuf.amitt. Nã eorum
quoq; bonorum ſcripto debetur hæredi poſſeſ-
22 ſio,quæ ratione vſusfructus tm̃,teſtator obtine-
bat, vt appoſitè ſcribit poſt alios Menoc. dicto
23 remed.4.num.371.& ſeq.Quod & in interdicto
memorato procedere ſuadent dicta per eũdem
Menoch.eo.tract.remed.1.q.19.cũ ſ.p rebus ſim
pliciter detentis,reddi conſueuerit, vt per eum.
Secundò principaliter pro Sereniſs. D. Duce
in poſſeſſorio pronuntiandum videbatur, vigo-
re generalis hypothecę omnium bonorum,& iu-
rium præſentium, & futurorum Ducis Alexan-
dri,iunctæ cum conſtituto poſſeſſorio compre-
henſo in contractibus Barchin.& Neap.ad fauo
rem Sereniſs. D. Margaritæ , & eius hæredum ,
præſertim deſcendentium , vt in eis legitur ; &
hoc pro ſatisfactione creditorum ſuorum præ-
memoratorum, videlicet ſcutorum 120.milliũ,
ſeù annui redditus ſex millium ex cauſa dotis.
Item aliorum ſcutorum 6666. annui redditus,
pro antifacto. Et vſusfructus aliorum ſcutorum
120.millium promiſſi in contract.Neap.ex cau-
ſa inibi expreſſa. Cum enim in bonis & hęredi-
tate dicti Ducis Alexandri remanſerit creditum
dictorum ſcutorum 50.millium , quod habebat
cum

eum Regia Camera, numeratorum ob causam,
quæ postea non est secuta, prout fatetur ipsemet
Carolus Imperator in dicto contractu inito cū
Duce Octauio, necnon Don Petrus de Toleto,
eius Prorex, & procurator, in contractu assigna-
tionis in solutum factæ pro dicto credito Sere-
niss. Margaritæ in extinctionem illius nominis
debitoris, vtiq; dicendum est, quòd sicuti ipsum
24 nomen ei obligatum, & hypothecatum erat, ac
eius hæredibus, l. nomen debitoris, vbi Bart. &
alij, l. res pignori, vbi glos. & scrib. de pigno. Ne-
gus. in tract. pigno. par. 2. memb. 3. nu. 21. Ita &
redditus annui Ducatorum 4583. pro dicto cre
dito assignati, & in illius locum subrogati, remã
serint hypothecati, & obligati, ac dicto cōstitu-
25 to possessorio suppositi; Quandoquidē subroga
tum sapit naturam eius, in cuius locum subroga
tur, §. fuerat, inst. de act. l. si eum, §. qui iniuriarū,
ff. si quis caut. l. vnica, §. sed etsi, & §. penul. C. de
26 rei vx. act. Et in terminis quòd res in solutū da-
ta, & assignata pro debito hæreditario censeri
debeat hæreditaria, & de ea vti de hæreditaria
iudicari, est elegans cons. Alex. 149. per tot. in 3.
vol. quem refert, & sequitur Rui. cons. 97. num.
10. & 12. vers. non obstat quoq; lib. 5. & benè fa
ciunt tradita per Negus. vbi supra par. 5. memb.
4. nu. 4. cui sufficiat remissio.

Quo stante, certum est virtute constituti ante-
27 dicti Sereniss. Margaritam redditus prædictos
possedisse, vel quasi, l. quædam mulier, vbi glos.
& Doct. de rei vend. l. quod meo, vbi scrib. om-
nes de acquir. poss. Tiraq. de iu. consti. par. 1. nu.
2. 3. prout possidere velle, & possessionem suam
continuare declarauit statim secuta morte Du-
cis Alexandri (quãuis necessarium minimè fue-
rit) in Instrumento scilicet mandati supra recen-
28 sito; Et si ipsa possedit, in Sereniss. quoq; hære-
dem possessionem trãstulit, l. q̄sitū, §. q a titio de
pcar. Tiraq. latè d. tract. par. 2. ampliat. 12. p tot.

29 Sed accedat, quòd cum res hypothecata ad ip-
sius Sereniss. Dominæ manus peruenerit, dicta
scilicet assignatione mediante, vtiq; ius retinen
di, & excipiendi aduersùs quemcunq; illi com-
petijt, vsque ad totalem crediti sui satisfactionē,
Bar. in l. 1. in principio, de pigno. Corne. cōs. 61.
30 nu. 27. lib. 3. Et per consequens eius quoq; here
di, qui in vniuersum ius successit, l. hæreditas nil
aliud, de verb. signif. l. hæreditas de reg. iur. q̄q;
31 eadem causa, & titulo possidere, & seu retinere
dicitur, quibus defuncta eius mater, Socin, in l.
32 3. §. ex pluribus nu. 3. de acquir. poss. Præsertim
pro creditis dotalibus, qui in hoc speciali potiū-
tur priuilegio, Castr. in l. peculium ij. in princ. ff.
de pecul. Bal. in l. pen. C. de pign. ac Ias. in l. si cū
fortem, §. si centum, in fi. de cond. indeb.

Fortiùs etiã, si nulliter & inualidè ad illius ma-
nus deuenisset, idem ius retinendi, tam ipsi, quã
eius hæredi cōpetijsset, Negus. vbi supra par. 3.
par. 3. memb. 2. nu. 20. & seq. cum concor.

Cōfirmantur adhuc prædicta ex Imperiali lau
do supra relato, disponente, ac mandante Sere-
niss. Margaritam in perceptione hæreditatis q.
Ducis Alexandri, tam per eam apprehensorum,
quàm apprehendendorum, conseruari, & defen
di debere donec de creditis, & summis antedi-
ctis debitè fuerit satisfacta; quod iustam causam
possidendi tribuit, l. iustè possidet, cum materia,
34 ff. de acquir. possess. Cuius laudi dispositio sup
hypotheca, & constituto prædictis fundata de-
35 præhenditur; siquidem creditor hypothecarius
in possessione bonorū debitoris defendi debet,
& si fortè ceciderit, ad eam quoq; restitui, l. si is
qui bona. §. 1. & ibi glo. & Doct. de pigno. l. tu-
tor. vbi Bart. de pigno. ac l. 1. & ibi Salyc. C. de
præcar. & Salui. interdict. dicitur enim verè pos-
sidere, l. cum & sortis. §. fi. de pigno. l. 1. §. per ser
uum, vbi Doct. de acquir. possess. siue pignus sit
conuentionale, siue prętorium, l. 2. vnì Bal. C. de
36 pigno. prætor. In casu autem nostro, & conuen-
tionale erat respectu contractuum memorato-
rum, & prætorium respectu laudi Cæsarei, Vn-
dè tanto efficacius effectum suum operari debe
37 bat, cum duo vincula plus stringãt, quàm vnū,
authen. itaq; C. com. de success.

Nec silentio prętereundū, quòd Sereniss. Dña
quamuis omnia bona, & iura hęreditaria Ducis
Alexãdri hypothecata haberet, tenebatur tñ p
iure antifacti sui, in bonis Regni Neap. satisfa-
ctionem in primis quærere, & assequi, in cæteris
autem poterat tantùm in subsidium, vt legitur
in contractu Barchinon. in illis verbis. (Et casu
quo ex dictis bonis Ducis Alexandri in Regno
existẽtibus, non posset totum dotarium integrè
consignari, id quod deerit supplebitur in alijs
bonis dicti Illustriss. Ducis Alexandri ad eum
extra dictum Regnum in Italia spectantibus de
iure) Vndè colligitur, quòd maius ac potentius
ius in his redditibus in Regno Neap. existenti-
bus, & in locum crediti hæreditarij suffectis, &
subrogatis, & eorum possessione obtinebant Se
reniss. Domina, & eius hæres, quàm in cæteris,
adeo quòd in eorum possessione, vel quasi tan-
tò magis erat is tuẽdus, & conseruandus vsque-
quo integrè satisfactus existeret, & si in ea non
fuisset, immittendus veniebat vt supra; saluo ta-
men iure Regiæ Camerę, eosdem redimendi, &
recuperandi soluendo dictos scutos 50. mille,
virtute pacti in dicta assignatione, & in solutum
datione, appositi.

Nec difficultatē faciat, quòd tot remedijs pos
sessorijs cōsultum Sereniss. D. Duci dixerimus,
cum ex vna tantùm causa possessio ipsa cōsiste-
re debere videatur, l. qui bona, vbi Aret. & alij,
de acquir. possess. quia imò verissimum est pos-
se quem ex pluribus causis possidere, per tex. ex
pressum, in l. 3. §. ex pluribus eo. tit. & ibi Bar.
Castr.

Castr.& Iaf. in princ.& nu.3.4.11. vbi rationem
optimam affert, quòd nostra interest habere plu
40 causas possidendi, sicut & plura remedia, & exẽ-
plis declarat; sequitur ibidem Socin. nu.6.& 12.
ad fin. atq; Castr. in d.l. qui bona; sic etiã ex vna
41 causa possidere, & ex alia retinere licet, Bart. di-
42 cto §. ex pluribus col. 2. vers. quæro vtrùm, cum
concord. Et quod de possessione dicitur, tam de
ciuili, quàm de naturali, intelligendum est, secũ
dum Bart. vbi proximè vers. quæro quid de na-
turali? Nimirum cum declaratum fuerit Regiã
Camerã in possessione manere debere, grauatus
in hac parte dicẽdus est Serenifs. D. Dux, cui tot
possidendi, atq; retinendi causæ suffragabantur.
Sed & in alia parte vr̃ idem respondendũ; quia
scilicet in petitorio non fuit iudicatũ, sed ius tũ
reseruatum, Constabat etenim de bono illius iu
re ex publicis documentis productis, ꝓpter tria
eius credira suprascripta clara, & liquida, ꝑ qui
bus hypothecati erãt redditus isti triplici rõne.
Primò, Quia perinde erat ac si Dux Alexãder,
eos viuens exegisset, & possedisset, cum subroga
ti fuerint in locũ crediri hereditarij, vt ꝓbauim⁹.
Secundò, Quia actionem ad eos habebat Dux
ipse propter conuenta in cõtractu Neap. saltem
respectu functionum fiscalium ei promissarum
specificè ad summam ducatorum 50. milliũ; pro
43 pter quod licèt nunquam illas obtinuerit, & pos
sederit, dicuntur tamen in eius bonis remãsisse;
& per consequens sub obligationẽ, & hypothe-
ca bonorum suorum comprahendi, & contine-
ri, l. rem in bonis. ff. de acquir. rer. dom. cum not.
Bart. in l. rem alienam de pigno. actio. Negus. di
cto tract. par. 8. memb. 3. num. 23.
Tertiò, Quia negari non potest, quin in bonis
Imperatoris fuerint, & virtute generalis obliga
tionis, & hypothecæ bonorum eius præsentiũ,
& futurorum erga Ducem Alexandrum in con
tractibus cum eo celebratis, remanserint obno-
xij, & hypothecati pro omnibus ab ipsis cõtra-
ctibus dependentibus, & præsertim pro consi-
gnatione functionum fiscalium promissa vtsu-
pra, aut saltem pro restitutione pretij, ad quam
teneri ipsemet fassus est, vt diximus.
44 Cæterùm si obligari erant Duci Alexãdro, eius
quoq; creditrici Serenifs. Ducissæ obligati, &
hypothecati reperiebantur, tot. tit. C. si pign. pi
gno. l. 1. §. cum pignori, ff. de pigno. Hypotheca
ria enim actio in cessionarium pignoris, & hy-
pothecæ, atq; in creditorem hypothecarium pri
mi creditoris transit, vt post multos citatos tra-
dit Negus. præcitato tract. par. 8. memb. 2. nu. 12
Nimirum ex quolibet dictorum capitum con-
stabat de iure hypothecæ Serenifs. Ducis, conse
45 quenterq; super eo pronuntiandum erat, & suc-
cessiuè declarandum, ius retinendi illi compete-
re, donec, & vsquequo de omnibus crediris suis
satisfactus fuisset, Bar. in l. si fundus. §. in vendi-
tione de pignor. & in l. creditor, in prin. qui pot.
in pigno. hab. Negus. dicta par. 8 memb. vlt. nu.
22. Actio autem hypothecaria petitorium sapit
vtsupra diximus, ergò &c.
Ar verò dimisso iure hypothecæ, dicim⁹, quòd
si solum vsumfructũ in dictis redditibus habuis-
set Serenifs. Ducissa, vt Regius Fiscus prætẽdit,
illorum certè proprietas ad hæredem Ducis Ale
xandri pertinuisset, tum quòd hereditarij effecti
erãt modo quo supra, hoc est per subrogationẽ,
tum quòd in contractu Barchinoñ. fuit expressè
pactuitum, ac conuentum, quòd ꝓdecedẽte Du-
ce Alexandro sinè prole, prout prædecessit, dicta
Serenifs. eius vxor esset vsufructuaria vita sua
durante duntaxat, & post eius mortem ad ipsius
Ducis hæredes pleno iure, & liberè reuerteren-
tur res, bona, & iura per eum acquirenda in Re
gno cum pecunijs per eum exbursandis vigore
dicti contractus, & seu eorundem pretium; Hæc
enim est res promissa, vel saltem pars pretij præ
dicti, quam Carolus Quintus ministerio sui ꝓ-
curatoris restituir in tot annuis redditibus, ex
quo contractus cum Duce Alexandro celebra-
tus effectum non habuit. Cæterùm Serenifs. Ca
therina, Ducis Alexandri hæres, cessit, ac renun-
tiauit pleno iure Serenifs. Ducissæ omnia credi-
ta, iura, & bona eiusdem Alexandri existentia in
vniuerso Regno prædicto, ꝓ sese, & hæredibus,
vt in transactione supra relata, & per consequẽs
horum etiam reddituũ proprietatem tunc ad se
spectantem; & effecta est etiam proprietaria Se-
renifs. Ducissa, si antea erat tantùm vsufructua-
ria; Meritò ad Serenifs. Ducem eius hæredẽ ple
num ius transtulit. Et hæc omnia per exhibitio-
nem instrumentorum mentionatorum in iudi-
46 cio factam, probata fuere, quę faciunt probatio-
nem probatam, vt nostrates aiunt, Bal. in l. inte-
rest, in vlt. not. C. de solut. in l. quotiès, in fi. C.
de iud. Dec. cons. 36. nu. 2.3. cons. 423. nu. 10. &
47 cons. 682 nu. 2. ac patens & notorium, euidens,
& manifestum, Abb. in c. cum olim, in vlt. not. de
censi. & c. cum dilecti, in 1. not. de donat. Dec. in
locis proximè citatis, Rui. cons. 128. nu. 1. lib. 4.
Et ex consequenti liquere videbatur de bono,
& optimo iure Serenifs. D. Ducis, etiam in peti-
torio, in quo sententia non erat differenda, nec
ius reseruandum, sed diffinitiuè pronuntiãdum,
vel super iure hypothecæ sub forma prescripta
in actione hypothecaria, vel declarando reddi-
tus omnes de quibus agitur ad Serenifs. D. Ducẽ
pleno iure spectare, & pertinere, vti Serenifs. he
redem matris, cessionariæ, & habentis iura cessa
à Serenifs. q. Catherina de Medicis Regina Frã
ciæ Ducis Alexandri de Medicis hæredis.
48 Et quia finis petitorij est consequi possessionẽ
rei petitæ, l. officium, l. qui petitorio, & l. fi. de rei
vendic. Rip. in §. nihil commune nu. 38. Contar.
49 in repet. l. vnic. limit. 2. §. 9. nu. 11. (non tamen
prin-

qualis est secuta præstatio, & qualis apparet solutio, talis præsumitur præcessisse concessio.

Nec dubitandum quòd qualitas vsusfructus
65 expressi repugnet naturæ feudi, Quia imò conueniunt; nam in feudū res quælibet ad vsufruendum recepi potest, & dr personale feudum, quod morte recipientis finitur, Bal. in plud. feu. nu. 50. & post eum Alua. diuis. decima, & Ias. nu.
66 103. sic & feudum habitationis concedi solet, & ad vitam recipientis tantūm durat, c. j. consuet. re. feud. Ias. vbi sup. num. 100.
67 Quæ tantò magis procedunt, si vltra mentionem vsusfructus, alia concurrant verba tps denotantia, putā ad vsufructuandum vita sua durante, vt in nostra specie dictum fuit, Ias. ibidē nu. 103. versi. 2. moueor, post Bal. quem citat, in l. 1. col. 1. C. de fruct. & lit. expens. in l. cum hi. §. si cuti, de transact. Vndè negari non potest, quin versemur in casu d. c. ex præsumptuosæ, & per consequens sequestrationi locus fuerit.
68 Neque obstat si ponderetur ille tex. in opposi- tum, in illis ver. (sinè prole legitima) quæ non verificantur in nostra specie, in qua proles remansit legitima. Quoniā replicari pōt, sequētia & verba consideranda esse, per quæ præcedētia modificantur, & restringuntur ibi (quæ ad suc-
69 cessionem eius de aperto iure, claroq; vocetur) illud enim relatiuum (quæ) stat restrictiuè, l. ea est adiectio, vbi Bar. & alij ff. de leg. 3. & in l. oēs populi, ff. de iust. & iur. Vndè non sufficit prolē extare legitimā, vt dispositio d. c. cesset, sed talis esse dēt, vt ad successionē feudi claro, & aperto iure succedat. Qūo autē pōt Serenis. D. Dux claro, & aperto iure vocari ad feudum memoratorum redditüum, stantibus prędictis manifestè
70 repugnantibus? Etenim clarum, & apertum ius solū dicitur, de quo est casus legis, qui per apertur am librorum patere potest, & coniecturis locum non relinquit, vt colligitur ex traditis per Blanc. in tract. de compromis. q. 4. prin. in ver. quæstio iuris, versi. intellige tamen pdicta, cum concor. Crau. consi. 294. nu. 6. ver. 3. Rui. consi. 87. in fi. lib. 3. & consi. 93. nu. 11. eo. lib. non ve-
71 rò illud, quod disceptationem, & opinionū varietatem recepit, vel quod obscurum, vel incertum nuncupari solet, l. in ambiguo, cum not. de reb.
72 dub. vbi Soci. nu. 2. & in rubr. nu. 2. eo. tit. Rui. vbi supra. Vel ius perplexum, Intricatū, aut dubium, Capic. decis. 10. nu. 18. cum seq. Menoch. de arbitr. iudic. q. 53. per tot. quo loci notabiles, post Soci. vbi supra, refert effectus huius iuris obscuti, vel dubij, quos referre non expedit.
73 Et licèt dici soleat ius semper esse certum, l. cū quidam. §. suum, de acq. hęred. id procedit quoad, ipsum ius in se, sed quoad intellectum hominis, obscurū, incertū, dubiū, perplexum q; aliqū docte nuncupatur, vt declarat idem Soci. in d. rub. sub nu. j. Ab. in c. pastoralis, nu. 4. de rescri.

74 Et quòd sola super existentia filij legitimi minimè sufficiat ad euitandā decisionē d. c. ex presumptuosæ, qn probabile dubium cadit super eius successione in feudo paterno, probat apertè Decis. 195. Afflic. per tot. quæ in filio legitimato per ipsummet Regem ad feudū paternū lo-
75 quitur, qui licèt legitimo ęquiparetur, imò legitimi nomen obtineat, vt per eum sub nu. 3. non tn sequestrum memoratū aufugit, si aliquid opponatur, quod dubium faciat, & idem Afflic. in c. 1. nu. 6. 7. Si de feud. fuerit contr. inter Dom. & Agn. vbi in fortioribus et terminis loqtur, & in c. impetialem. §. illud quoq; nu. 15. ver. deinde quæro. de prohi. feu. alien. Sic & è conuersò vidēmus, quòd etsi feudatarius sinè prole decedat, non tn fit passim sequestratio virtute d. c. ex psumptuosæ, vt putā si frater succedat in feudo paterno, vel feudū sit concessum pro se, & hęredibus, quia tunc alius quā descendens de claro aperto q; iure succedit, vt per eundē Afflic. d. §. illud quoq; nu. 15. post Luc. de pen. quē refert. Ex qbus arguitur non tā respiciendū esse in materia d. c. ex præsumptuosæ, vtrū proles legitima supersit, vel nē? quā vtrum supersit qui de claro & aperto iure in feudo succedat? Consequenterq; mirū videri non dēt, si extāte prole legitima, quæ taliter non succedat, sequestrationi locus sit, sequitur Bos. in tit. de Princ. sub nu. 302. & Iō. Ant. de Nig. in eo. c. ex psumptuosæ. n. 19. Augetur difficultas in casu nostro, p p facti dubietatem, qnquidem ius Serenifs. Dnæ, & per consequens etiam eius Serenifs. hęredis fundatum videtur potissimè super creditis prędictis in bonis hæreditarijs Ducis Alexandri, de quibus creditis, an extincta sint, nec nè? dubitari dicitur ex parte Regij Fisci, cum ex productis in iudicio, & psertim ex laudo Cęsareo liqueat, multa bona stabilia, & alia de quibus in themate prænarrato, ad eiusdem Serenis. manus peruenisse, & in extinctionem creditorum suorum cessisse; Si enim satisfacta remansisset, non possent amplius isti redditus in eam cām retineri, sed ad cessionem Reginæ confugiendum esset, Quia ergo ab hoīs liquidatione ius pendet, est cum facto mixtum, & ideò nec clarum, nec apertum dici pōt, Blanc. vbi sup. in ver. qō iuris, Menoch. d. q. 5. in princ. Tantoq; minùs clarum, & apertum dici pōt, ex quo instrm assignationis redditüum factæ Serenis. Dnæ, relationē habebat ad capitulationes præcedentes cum vtroq; Duce Alex. & Octauio, quæ nō apparebant, nec adhuc apparēt in actis, vt pręnarratum fuit, Relatum enim cum sit pars referentis, vt supra dictum est, de necessitate apparere debebāt, vt factum clarum redderetur, & vt ex facto claro ius clarum oriri posset, vt per Soc. in d. rub. in prin.

Item animaduertendum, quòd tempore sequestrationis, nil penitus ex productis apparebat,

sed tantùm ex libris Regiæ Cameræ constabat Serenifs. Dñam vti vsufructuariam, & vita sua durante duntaxat, redditus antedictos tenuisse & percepisse; propter quod ius extinctum per eius mortem, & feudum reuersum arguebatur; meritò ad sequestrationē rectè deuentum fuit. Quando aūt ex post cōparuit Serenifs. D. Ducis procurator, & institit, ac produxit vtsupra, iam non erat ampliùs res integra, sed attenta forma dicti Capituli, ex præsumptuosæ, sequestratio facta remansit valida, & incōcussa; & de proprie tate agendum fuit. Isern. in d.c. imperialem. §. illud quoque nu. 69. in fi. de prohib. feud. alien. & ibidem Affiic. nu. 14. ver. modò hodie.

Iure quoque cōi, sequestrum fieri potuisse dicitur, per ea quæ in sequenti dubio pro Regio Fisco in possessorio deducam; Nam si possessionem nancisci, & ei incumbere potuit, multò ma
78 gis loco sequestri habere, quia cui quod plùs est licet, & quod minus est licere dēt l. non debet,
79 de reg. iur. c. cui quod plus est, eo. tit. in 6. Plus autem est nomine proprio, quā sequestratorio possessionem accipere, ex quo sequestrum non priuar quenquā possessione sua, nisi de partium consensu, l. interesse cum not. de acq. poss. & in l. licèt, vbi Bart. ff. depos.

Ad secundùm igitur dubium progrediendo, quo queritur, An rectè pro Regio Fisco lata fuerit sententia, conseruando, & manutenendo eū in possessione apprehensa; & dando terminum vtsupra? pro affirmatiua concludo pluribus de causis; quarum Prima est, quòd psuppòsita iusti
80 tia sequestrationis ex dispositione dicti Capituli, ex. psūptuosæ, id consequitur, quòd nullo remedio possessorio iuuari potuerit Serenifs.
81 D. Dux pro obtinenda, seu recuperāda possessione capta per Fiscum. Nam etsi Regia Camera quandoque in possessorio intra annum possessionē sequestratā relaxare, & restituere consueuerit, vt per Vinc. de an. allegat. omnium.
82 prima, & alleg. 144. in 2. par. Illud tamen procedit qñ non militat dispositio dicti c. ex præsumptuosæ, vt in d. alleg. 1. in qua possessio penes defunctam non reperiebatur tpe eius mortis, nec erat ampliùs feudataria, vt ibi latè deducitur, & in d. alleg. 144. extabat persona, quæ de claro, & aperto iure vocabatur; idest neptis, quæ ad feudum auitum, etiam emptitium, veniebat; vndè cessabat legis illius dispositio. In nostro autem casu secus est per supradicta, quia de claro, & aperto iure nō succedit Seren. Dux.
83 Secunda accedat causa iustificans sniam istā, Quia s. directus Dñs prętendens feudum finitū tpe, pōt propria authoritate illud capere (vt hic factum fuit) & quemcunq; detentorem eijcere; Quoniā cum prius ciuilem possessionē vti directus Dñs habuerit, finito tpe feudi, naturalem quoq; hēc incipit cum ciuili consolidatam, pp quod detentorē ipsum tanquā turbatorē suum expellere pōt, ita pulchrè Bald. in c. quę in ecclesiarū nu. 31. de constit. & in consi. 301. Proponitur quòd Petrus nu. 4. vol. 1. qui ita de consuetudine obseruari asserit, sequitur Alex. consi. 124. nu. 3. lib. 1. Paris. de reintegr. feud. in tit. An finito tpe concessionis, nu. 1. 2. 3. Boss. in tit. de Principe & eius priuil. nu. 299. Curt. iun. post Barb. quem citat in tract. de feud. par. 4. nu. 155. ver. & ideò subdit, & ver. 2. fallir, & seq. Præpos. in c. 1. §. vlt. nu. 4. qui feud. dar. pos. & in c. 1. nu. 2. in fi. de feu. si. cul. nō amitt. Brun. consi. 19. col. 1. ver. 2. moueor. Sylua. in tract. de feud. recog. q. 22. nu. 2. ver. hanc partem, & q. 23. in fi. Gabr. Rom. in suis conclu. tit. de acq. poss. conclu. 1. nu. 106. & seq. Zas. consi. 12. nu. 102. 103. & 108.
84 lib. 1. Et in proposito mulieris tenentis feudum ad vsufructuandum, quòd ea mortua, possir eius hæres ppria authoritate expelli, nedum à Dño feudi, si ei apertum, & deuolutū sit, sed et à feudatario, in cuius persona vsusfructus cum proprietate consolidatus sit, cōsuluit egregiè Natt. consi. 563. per tot. & signanter nu. 36. vsq; ad fi.
85 Et quòd Bald. & alij pręcitati dicunt de tēpore concessionis finito, ita verificatur in tpe ab initio incerto, & post certificato, sicut in certo ab initio. Sic argumentatus est Castr. d. consi. 68. nu. j. ver. similiter, Corn. consi. 26. nu. 9. & consi. 129. nu. 11. lib. 2. Boss. loco pcitato sub nu. 196. Cur. iun. in dicto nu. 155. ver. ego addo fortiùs, Cumi. super rit. magn. Cur. c. 40. nu. 84. post relatos. Henr. Man. consi. 1. vbi latè, & signāter nu. 115. & seq. Aurel. Corb. in suo tract. quib. mod. fini. emphyt. cau. 12. in prin. Paria enim sunt qd in principio certum esse, vel postea certificari, l. certi conditio, cum not. ff. si cer. pet. l. sanctio. vbi glo. & Doct. de pœn. §. curare cum materia instit. de act.
87 Quæ confirmari possunt optimo simili, de emphyteusi, qua finita, pariter licitū est directo dño propria auctoritate res emphyteoticas occupare. l. 2. ibi. liceat eum repellere à prædijs, & ibi gl. in ver. expellere. Iaf. nu. 100. & alij. C. de iur. emphyt. auth. qui rem. ibi, si Dñs voluerit eum expellendo. C. de sacrosf. eccl. Aret. consi. 21. col. fi. Crau. consi. 302. nu. 6. versi. sed dicet aliquis,
* Menoch. de recup. poss. remed. 1. nu. 79. in fin. Et
88 est cōis, * opinio, pro qua latè consuluit Gozad. multos pro ea referens consi. 39. in fi. & magis
* etiam * cōem attestatur Clar. in §. emphyteosis, q. 2. & 44. ac Bero. consi. 45. nu. 19. cum seq. & consi. 102. nu. 48. lib. 1. Aurel. in d. tract. cau. 12. latè. Ioseph. Lud. decis. 17. nu. 8. 9. & per tot. lib.
* 1. vbi de * cōiori, & receptissima sententia, fidem facit, pro qua, & ipse iudicauit, vt ibidē refert sub nu. 2. Vinc. de an. dicto sing. 151. & Fab.
89 in addi. Constat autem, ab emphyteusi ad feudū valere argumentū, glo. in c. j. in versi. vtrumq; in tit. an

tit. an agna. vel fil. Bar. & alij, in l. si mihi, & titio,
de verb. obl. Bal. in c. 2. ad fi. quib. mod. feu. cõst.
pos. Alex. cõsi. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & cõs. seq. nu. 3.
* Dec. consi. 435. ad fi. Soc. cõem * dicẽs cõsi. 167.
nu. 24. in secundo. Euerar. in cẽt. lega. in loco ab
emphy. ad feu. Marsi. in l. de vno quoq; nu. 106.
de re iud. Marã. de ordin. iud. par. 3. prin. nu. 87.
90 Nimirum apprehẽsio quę directo Dño licita est
finita emphyteusi, licere quoq; debet finito feu-
do; ita in terminis argumentatur Bald. d. consi.
301. nu. 4. Bero. latè d. cõsi. 45. nu. 19. vsq; ad 25.
Boss. d. tit. de Princ. nu. 205. & Zasi. loco pcitato.
91 Confert quoq; simile de locatore, qui finita lo-
catione põt propria actoritate conductorẽ ex-
pellere, negotio aliter non liquidato, Bar. in l. 1.
§. interdum, ff. vti possid. Aret. d. consi. 21. nu. 5.
in fi. Guid. pap. q. 480. de consuetudine ita Gra-
tionopoli seruari attestatur, Cur. Sen. consi. 47.
nu. 6. Ioseph. Lud. plenè dicta deci. 17. cum con-
cord. Eadẽ enim ratio finito feudo militat, cum
92 vtriusq; ius tpe pariformiter finatur. Vndè iure
merito, Bald. in d. c. 1. in vlt. not. de conten. inter
Dom. & fidel. parificans omnes hmõi personas,
quorum ius tpe extinctum est, inquit, res oẽs
per Dños sinè aliquibus inducijs à detẽtoribus
aufferri posse, qa oĩs terminus terminatur per
suas extremitates l. 4. de condit. & demonstr. &
quòd si vassallus tunc claudit ostia, Dñs potest
aperire; Et hoc facere inquit ad expulsionẽ co-
lonorum, emphyteotarum, & aliorũ, quorũ iura
sunt tempore finita; quod menti tenendum as-
ferit Cumi. dicto cap. 40. num. 48.
93 Et si priuatæ personæ hoc permissum est, vt est
quilibet concedens in emphytheosim, & locãs;
Multò magis Regi habenti iuris dictionẽ in suo
Regno, & oẽm auctoritatem, vt in specie pepẽ-
dit Prępo. post Bal. quẽ citat in d. c. j. in fi. de feu.
si. cul. nõ amitt. Ad qđ benè facit qđ scribit Bal.
c. j. ad fi. de allod. & Brun. cõsi. 19. nu. 15. cũ cõc.
Tertia Causa iustificans sñiam pro Regio fisco
latam; desumi potest ex qualitate rerum in iu-
dicio deductarum, quæ (vltra quòd in feudum
94 datæ supponuntur, vt supra) sinè titulo à Rege
habito possideri nequeũt cum sint de regalibus,
vt notorium est, & ipsi Regi reseruatis; propter
quòd agens aduersus Regium Fiscum obtinere
nequit, nisi de proprietate doceat, quia pro ipso
Rege stat præsumptio, & contra agentem; Vndè
iudicium natura mixtũ appellatur, quia plenam
dñij probationem requirit, & sola coloratio non
sufficit, gl. in c. ad decimas. de rest. spol. in 6. Bal.
magistraliter in l. 3. nu. 12. C. de interd. & in rub.
de caus. poss. & propr. nu. 6. atq; in l. 2. nu. 3. &
nu. 28. & 31. C. de seruit. & aq. & cõsi. 161. in fi.
lib. 3. idem Bal. in l. vnic. nu. 6. & Contard. limit.
2. in prin. & §. 1. nu. 33. atq; §. 5. nu. 21. & §. 7. nu.
1. 2. 6. 7. 11. 13. 19. & 41. C. si de mom. poss. Io.
Fab. in §. retinẽdę nu. 33. inst. de interd. inquiẽs,
quòd pro Dño territorij magna est ratio, eò qa
fundatus est iure cõi, & sic constat de eius ppriẽ
tate; Idcirco fieri non dẽt executio in possessio-
ne, Cast. in l. si de vi nu. 7. de iud. in 2. lect. Alb. in
l. fi. nu. 12. ver. si verò C. de iurisd. omn. iud. Luc.
de pen. in l. quicunq; col. 2. ver. breuiter. vbi de
regalibus oĩb. C. de fund. Limitro. lib. 11. Isern.
in Constit. Violentias ad fi. Pet. Cyn. Bal. & Sal.
in l. si solemnib. C. de fid. instr. qui de oĩbus reb.
loquuntur, quæ sinè tit. a Principe habito possi-
deri nequunt, Rot. decis. 1. aliàs 4. & ibi add. in
ver. doceri de tit. de rest. spol. in nou. & dec. 3.
aliàs 11. eo. tit. in antiq. Lup. in rep. c. per vr̃as in
ver. sed ad pulchra, num. 47. de donat. int. vir. &
vxo. Abb. q. 4. ver. nec obstat. c. ad decimas. & in
fra in alio simili ver. Bellam. decis. 17. 49. & 433.
Soci. consi. 127. nu. 5. in primo. Anch. latè consi.
310. per tot. & Signanter in princ. & in fi. Flo-
rian. in l. sicuti. §. sed si quæritur. ff. si ser. vendi.
vbi tractat de quasi possessione iuris exigẽdi ve
ctigalis, & iurisdõnis exercendæ, Alex. in l. na-
turaliter. §. nihil cõe, nu. 23. de acq. pos. Ab. cõsi.
61. nu. 5. in fi. Afflic. in d. constit. violentias. nu.
41. & in c. imperialem. §. illud quoq; nu. 14. cum
seqq. & nu. 19. ver. benè tñ fatetur, & ver. & hoc
nõ negat, & in final. verbis; Quibus in locis post
multa concludit; spoliato à Principe bonis feu-
dalibus, quæ talia esse constat per confessionem
partis, vel per registra, restitutionẽ esse denegã-
dam, nisi possessionẽ cum verò titulo iustificet,
vel possessione decẽnali, ex qua titulus psuma-
tur, & in c. 1. nu. 84. & seq. de contr. inuesti. Bru.
d. consi. 19. col. 1. Rub. Alex. consi. 167. nu. 3. Be-
ro. in c. in lris. nu. 87. de rest. spol. Alci. cõsi. 172.
nu. 4 & consi. 408. nu. 7. 9. 10. Gram. consi. crim.
9. nu. 4. Rol. cõsi. 89. nu. 24. 25. lib. 2. Card. Paris.
consi. 15. nu. 3. lib. 1. consi. 98. nu. 16. in secundo.
& consi. 99. nu. 17. 18. in 4. Capic. decis. 77. per
tot. Rebuff. in tit. de mater. poss. art. 1. glo. 1. nu.
21. 22. Crau. consi. 25. nu. 9. ver. & maximè cõsi.
322. nu. 1. & latè consi. 674. num. 5. 6. & 15. qui
mixtum omninò esse possessoriũ concludit vbi-
cunq; cum Principe agitur, Didac. pract. quest.
c. 17. nu. 6 ver. primũ vbi. Pedem. decis. 25. nu.
10. Boss. d. tit. de Princip. nu. 233. cũ seq. vbi plu-
ra affert exempla, & nu. 256. 257. & 295. Natt.
consi. 289. nu. 12. & consi. 563. nu. 36. Menoch.
de retin. poss. remed. 3. nu. 590. & remed. vlt. nu.
24. 25. & de recup. poss. remed. 15. nu. 466. Vrsil.
ad Afflic. decis. 267. nu. 3. & decis. 303. Gabriel.
concl. 1. nu. 107. de rest. spol. Peregr. in tract. de
iur. fisci lib. 7. tit. 3. nu. 20. & seq. Hip. Rimi. cons.
258. nu. 40. Bim. consi. 12. nu. 35. Marc. deci. Del
phi. 80. in pri. par. quæ repetita est decis. 542. in
secunda. Decian. consi. 45. nu. 7. 8. lib. 3. Mascar.
de prob. conclu. 1322. nu. 9. & conclu. seq. num.
12. plures alios citans Petr. in suo tract. fideicõ.
q. 13. nume. 593. Et pro hac sententia pluries

iudicauit Rom.Rot.teste Põtan.in trac.de spol.
lib.2.nu.172.vbi multas affert decis. Put.Achil.
de Crass.August.& Caputaq. qui videri signan-
ter potest decis.12.lib.1.& decis.352.in secũdo.
Et cum hæc conclusio innumeris authoribus
fulcita sit, vt ex relatis patet,habet ẽt iura aper-
tissima,quibus fundatur,ab eisdem citata,& põ-
derata,prout in iure ciuili est tex.in l.2. §. quæ-
dam,de interd.& in l.1.§.fi.& l.2.§.permittitur.
de aq.quot.& æstiu.& in iure Cano.c.sunt perso
næ de priui. & c.ad decimas de rest.spol. in 6.
Adeo quòd concludendũ est Serenis. D.Ducẽ
in possessorio solo non potuisse de iure obtine-
96 re,& si requisita ipsius iudicij probasset;Quoniã
nuda possessio in his regalibus, atq; feudalibus
non sufficit, vt possessorium exoriatur,cum pos-
sessio non sit apta agere,vt dicunt Doct.præcita
ti,maximè Bald.d.l.2.q.12.sub nu.31.C.de ser-
ui.& aq.Castr.d.l.si de vi.nu.7.Alex.d.cõsi.167.
nu.2.3.Bellã.d.deci.17.Dida.d.c.17.ver.primũ
vbi Menoch.d.remed. vlti. nume. 24. 25. Pe-
regr.dictotitu.9.num. 12.
Quarta Principalis ratio suprascriptæ sñiæ po
tuit,esse quia ꝓcurator Serenis.dñi requisitus,ac
interpellatus à Regio Fisco ad edendũ capitula
mrĩmonialia,olim celebrata inter Carolũ Quin
tũ,& D. Ducem Octauiũ,ad quæ relationẽ hẽt
assignatio reddituũ facta, vt supra, & in iudicio
præd.producta ꝓ fundamento intentionis suæ,
97 non edidit. Enimuero instrm relatum produci
debet, aliàs referens non probat, nec in eo fun-
damentum aliquod regulariter fieri põt, Auth.
si quis in aliquo, vbi Docto. & præsertim Dec.
nu.31.C.de eden.l.1.§.edenda.vbi Ias.in prin.
ff.eo.Bal.in l.inciuile circa fi.de leg. Alex.consi.
3.nu.1,lib.2.& cõsi.35.nu.8.in 4.Dec. post glo.
98 Inn.& alios in c.j.nu.308.ex de proba.Quia est
pars referentis Rom.consi. 301.& 305. vbi Mã-
dos.in addi.in verb.relatio. ¶ Cessante igitur ꝓ-
batione assignationis, sola consignatio vsusfru-
ctus remanet, de qua in libris Regiæ Cameræ,
qui morte vsufructuariæ extinctus fuit vt supra.
Et quamuis ẽt nulla facta fuisset in productis
mentio dictorũ capitulorum, tenebatur tñ pro-
99 curator antedictus ea edere requisitus. Tum qa
regulare est vt actor ad exceptionẽ fundandam
100 reo edat,l.fi.vbi scrib. C.de eden.Tum quia Fi-
scus in hoc est priuilegiatus,vt sibi edatur,ẽt ad
actionẽ fundandã in causa nũmaria,l.2.§.diuus.
ver.item diui fratres.de eden.gl.& Doct. in l.2.
vbi Dec.nu. 40. & in l.qui accusare, nu.20.atq.
* in l.fi.nu.12.vbi de cõi; * C. eo.tit. & in c.1.nu.
101 54.cum seqq.de prob. Vltra quòd in foro con-
scientiæ quilibet aduersario suo debet edere.In
noc.in c.plerique de immuni.eccle.Dec.d.l.qui
accusare nu. 5.&d.c.1.nu.161.
Insuper & tertio loco, Cum Sereniss.Principa
lis prædictos redditus feudales obtinere preten-
deret, & ipsa capitula titulum, & concessionem
feudi respicerent,virtute relationis totiens mẽ-
tionatæ, tenebatur eius procurator ad petitio-
nẽ, & instantiam Regij Fisci ea exhibere; vt de
titulo suo doceret,& de eiusdem tituli qualitate
102 constare posset;Nam licèt regulariter nemo co-
gatur titulum suæ possessionis ostendere, in feu-
datario tamẽ secus est,erga Dñm,per tradita,ab
Isern.in d.c.Imperialem.§.illud quoq; num.66.
67.vbi ẽt Afflic.latiùs sub. nu.10.cum seq.& de
ci.365.nu.67.Luc.de pen.d.l. quicunq; col.2.in
fi.ver.è contra faciunt,Bal.in l.instrumenta, nu.
8.C.qũo.& quan.iud.& ibi Barb.in addi.qui bo
nam glo. allegat l.2. C. quando, & quib. quart.
pars debea, lib.10. Rom.consi. 163. nu.6.& ibi
Mandos.in add.Ias.in l.2.nu.175. C.de iur.em-
phy.Gram.d.cõsi.crim.9.nu.4.Dec. consi.6.nu.
2.ver.nõ obstat.Boss.d.tit.de Principe.nu. 257.
Rolan.latè consi.89.nu.20.vsq; ad fi.lib.2.Et qa
concludunt isti Doct. quòd põt Princeps dire-
ctus Dñs tenentẽ feudum priuare, si titulũ non
ostenderit,multò magis verũ erit dicere, quòd
possit non tenẽtem obaudire, si feudum ipsum,
aut eius possessionem petat, vt in nostra specie,
103 ꝑ reg.l.nemo inuitus.§.cui damus.ff.de reg.iur.
Quinta Ratio pro sñia prædicta militans,sumi
tur.ex generali priuilegio,quod hẽt Princeps in
suo Principatu,& Rex in suo Regno, vt sinè pos-
104 sessione non litigent; Quoties namq; ius in ali-
qua rẽ pretendunt,possessionem in primis eius-
dem ingrediuntur,& postea pretendentiũ,si quæ
sunt, iura discutiuntur.ita docet Boer. in cõsue-
tũd.Bitur.tit.de feud.§.13. col.2.Rebuff.in titu.
de mat.poss.art.2.glo. 2.nu.26. cum duobus se-
quen.vbi tritam regulã dicit,quòd Rex nunquã
dissaissitus litigat,Didac.pract.q.c.17.prælega
to nu.6.ver.primùm vbi; Et confert quod idem
Didac. scribit lib.1. var.resolut.c.16.nu.11.& Pe
regr.in dicto trac.de iure fisci. lib.6.tit.6.nu.37.
in fi. vbi monet Aduocatos Fiscales, vt bonorũ
quæ Fisco pertinere credunt, possessionẽ in pri-
105 mis appræhendant; quod etiã de consuetudine
seruari testatur Henric.Mans.dicto. consi.1. nu.
133.ad. fi. Et re vera ita passim obseruari vide-
mus,tam in deuolutis, & excadentibus, uel ua-
cantibus,quàm confiscatis, aut quæ ab indignis
auferuntur,seu aliter quomodocunq; ad fiscum
deueniũt. licèt aduersus hoc priuiligium, & hãc
consuetudinem adduci posse non ignorem per
multa, quæ rationem hanc uacillare facerent,de
quibus apud Didac. uaria. resolu. c. 16.num.9.
Franciscus Marc. decis. Delphi. 38. num.4. lib.
1.& Giud.Pap.ab eo citatum.
Sexta Ratio Ex iudicantis authoritate,& facul
tate insurgit.Etenim Regia Camera summariæ,
& præsertim unita cum Regio Collaterali Cõ-
silio, propriam Regis personam repræsentat,ut
notum est, Dec.consilio. 200. in fin. Grammat.
decis.

decif. 19.nu.13.Giud.Pap.decif. 22.Affiic. 120.
in fi.Crau.confi.198.nu.7.ver.cōſidero, & 144.
Becci.confi.47.nu.15.& confi.52.nu.89. Burſa.
107 confi.59.nu.29. Et ideo iudicarium ordinē ſer-
108 uare non tenetur,nec ciuilis iuris traditioni ad-
ſtringitur;ſed inſpecto tantū iure naturæ, & gē-
tium,ac vti Deus iudicare pōt,ſola facti verita-
te inſpecta.Bal.in l.fi.nu.9.C.de iure delib.& in
c.j.§.inueſtiturā,de nou.form.fidel.Dec.in c.di-
lecti,nu.12.de iud.Bello.confi.63.nu.7.cū ſeq.
Afin.latè in ſua praxi.§,3.cap.2.num.34.& ferè
per tot.Burſ.omnino videndus, confi. 129.nu.
109 18.19.20.cum concord. Vndè ſuppreſſo iudi-
cio poſſeſſorio, petitoriū ſolum reſpicere, & ſu-
per eo iudicare pōt, vel vnū cum altero cumu-
lare,vt circuitus euitentur,& nè de litibus lites
fiant,& nè quis dolo conſequatur, quod ſtatim
reſtitutus eſt; quicquid in ordinarijs iudicibus
diſpoſitum ſit exaduersò. Innoc.in c.de cauſis.
de re iud. Bald.in l.fi.C. de.legi.in l.nec cauſas.
C.de appel.in l.2.C.qūo.& quan.iud.& in cōſi.
* 345.nu.3.4.Dec.d.c.dilecti,nu.3.vbi de cōi,* &
confi.62.nu.30.& d.col.200.in fi. & confi. 449.
nu.21.Gram.d. decif.19.nu. 3.4.5.& confi.21.
nu.8.Bero.q.23.Rom.confi.20.nu.8.& ibi add.
litera K.L.Rub.confi.4.nu.12.Crau.confi. 299.
nu.8.confi.373.& confi.674.nu.9.Alciat.confi.
256.nu.17.Neuiz.d.confi.97.nu.12. Gram.de-
cif.15.nu.4.Ped.decif.1.nu.28.Menoch.reſp.2.
Cauſæ Finar.art.2.in fi.& art.2.nu.6.cōſi. 180.
nu.12.de arbit.iud.q.51.nu.2.& de recup.poſs.
remed.15.num.477.& ſeq. Rim.iun.confi.140.
nu.3.& confi.269.nu.26.Ant. Cuch.in tract.de
mentien.cir.poſs.nu.320.Garg. in ſuo patroci.
60. Perſonal.de adipiſ.poſs.nu. 300. Contar.in
d.rep.l.vnic.q.13.nu.52.Benint.decif.33.Marc.
decif.316.nu.12.Vall.conſ.38.nu.39.in primo.
Affiſ. Peruſi.decif.27.nu.22.Surd.cōſi.166. nu.
8.Burſ.confi.27.nu.3. & d.confi. 129.nu.27. cū
* ſeqq.& nu.30. vbi cōes * citat opin.& nu. 38.
vſq; ad nu.47.incluſiuè. Quocirca ſi Ampliſſimi
illi Ordines, dimiſſa poſſeſſione, prout reperie-
batur, penès Regiū Fiſcum, ad petitorij cogni-
tionem properantes,terminum partibus ſtatue-
runt, mirum inquàm videri non debet;Quia id
eis omnino licuit,per ſupradicta.
Nec obſtāt quæ in vtroq; dubio pro Sereniſs.
D. Duce ſuperiùs adducta fuere. Et in primis
contra ſequeſtrum ab initio factum,Quia ex al-
legatis pro contraria parte, clara patet reſpōſio;
110 Etenim prohibitio ſequeſtri procedit de iure
cōi,cui derogatur per municipale. l. omnes po-
puli,vbi Bar.& alij de iuſti. & iur. ideo pręualet
diſpoſitio d.c.ex p̄ſumptuoſæ, tanquā l. ſpecia-
111 lis, & municipalis Regni p̄dicti.Itē quia ſeque-
ſtrationū alię ſunt neceſſariæ,aliæ volūtarię,Pri-
mæ ſunt permiſſæ,Secundę p̄hibitę,vt declarat
Iac.de Aren.in tract.ſuo de ſequeſtr.in prin. &
Ang.de Peruſi.in ſimili tract.pariter in prin.quę
diſtinctio colligitur ēt ex d. l. intereſſe cum not.
de acq.poſ. & d.l.licèt. ff. depoſi.l. ſequeſter.de
verb.ſign.& l.pp inſtr̄a,cum l.ſeq. C. de depoſi.
Nos aūt verſamur in ſequeſtratione volūtaria,
ex quo Regius Fiſcus poſſeſſionē, q̄ proprio tn̄
nomine hr̄e,& retinere poterat,vt probauimus,
ſequeſtri loco eſſe voluit.Et licèt Doct. mox ci-
tati voluntariā ſequeſtrationem propriè dicāt,
quæ de partium conſenſu procedit, q̄ aliter cō-
uentionalem nuncupāt,non minùs tn̄ volunta-
ria dici ea dēt, quę ab vno ſolo p̄cedit, cum de
re ſua, vel rei ſuæ poſſeſſione ſponte diſponit,&
& nullo cogente imperio ; nam ea tantùm eſt
neceſſaria, quæ iudicis mandato fit, vt per eos.
Tolluntur ēt ea, quæ de pluribus remedijs poſ-
ſeſſorijs Sereniſs.D.Duci cōpetentibus ſupra di
cta ſunt. Nam Primò tn̄ deri pōt locum hr̄e in-
ſpecto iure cōi, ſecus verò de iure municipali to
tiens repetito, quod attēdi debet, & omne ſup-
primit remedium poſſeſſoriū, vt ſupra in prima
cā ſn̄iam memoratā iuſtificante diximus. Item
ceſſant contraria oīa vbicunq; tractatur de feu-
do tp̄e finito, quod poteſt directus Dn̄s propria
auctoritate capere,& occupare, quemcunq; de-
tentorem expellendo, vt latè ex innumeris au-
thoribus, & fortiſſimis argumentis demonſtra-
uimus in ſecunda cauſa, Et præſertim qn̄ dire-
ctus Dominus eſt ipſe Rex, iuriſdictionis fons.
Ceſſant Tertiò ob contumaciam procuratoris
eiuſdem Sereniſs. in edendo inſtr̄m dotale, ſeu
capitulationem ſupradictā cum Duce Octauio
celebratam, q̄ edere tenebatur, tum pro eius in-
tentione fundanda, tū pro Regij Fiſci exceptio-
ne probanda, tum denique quia requiſitus ad
oſtendendum feudi titulum à Dn̄o, illum edere
tenebatur; & non edidit; propter quod in ſua
112 petitione obaudiri potuit, vt in tertia cauſa ex-
plicauimus. Ceſſant Quartò obiecta pp Regij
Fiſci priuilegium, qui ſinè poſſeſſione nō litigat
in caſu deuolutionis,& alijs ſimilibus caſibus, vt
in quarta cauſa. Ac ceſſant deniq; ex facultate,
& authoritate Iudicantiū, qui iuris ciuilis diſpō-
ſitioni non ſunt adſtricti, & alligati, & præſer-
tim reſpectu iudicij poſſeſſorij, vt in quinta, &
113 vltima ratione expoſuimus.
Et ex prædictis ſatis ſuperq; patet iuſtam con-
querendi cām Sereniſs. Dn̄o Duci non ſuper-
eſſe ex eo, q̄ in poſſeſſorio iudicio non obtinuit.
Sed quid de ommiſſa terminatione petitorij?
An in hoc ſaltem grauatus dici poterit? & iuſtè
querelę cām habere, vt ex ſupra relatis argui-
tur? Certè non; quoniā & ſi vera ſit concluſio in
oppoſitum adducta, quòd quotieſcunq; in iudi-
cio petitorium, & poſſeſſorium ſimul agitātur,
114 & de vtroq; iudici liquet eodem tp̄e, tenetur
vtrumque terminare, aut ſaltem ſolum petito-
rium vtī abſorbens poſſeſſorium, vt in contra-

rijs; Negari tamen pôt hoc casu, de petitorij iu-
ribus sufficienter constituisse Dominis iudici-
bus; Tùm quia non fuerunt ꝓducta producēda
pro parte Serenis. D. Ducis, vt supra in tertia cā
snīam iustificāte, & in tertio principali dubio
plenè diximus, tum quia Regius Fiscus, nullas
probationes facere potuit in primo iudicio; Nā
cum terminus in causa datus fuisset per Regiam
Cameram, de grauamine dixit procurator Se-
renis. D. Ducis, & Excellentis. Domino Pro-
regi præces porrexit pro obtinenda relatione in
Collaterali Consilio super dissequestro, prout
obtinuit; Vndè impedimēto fuit quominùs ter-
minus curreret, & probationes fieri possent in
112 petitorio pro Regio Fisco; Et si ergo intentionē
suam actor probasset, nō poterat pro eo senten-
tia ferri, non auditis Rei defensionibus, aliàs de
facili potuisset euenire inconueniens, de quo in
c. cum inter. de except. vbi Summis Pontifex in
proposito inquit, non debere iudicium clau-
dicare, ac satis videri absurdum, si actore pro-
bante, reo defensionis copia denegetur, quia
sic condemnaretur, multotiens absoluendus;
113 nemini etenìm deneganda est defensionis facul
tas, quę de iure naturali censetur d. l. defensionis
facultas vbi Bart. C. de iure fisc. lib. 10. leg. §.
vnius. §. cogniturum, ff. si quad. paupe. fe. di. l.
vt vim, vbi scrib. de iust. iur. Cle. pastoralis. in §.
cęterū de re iudi. glo. in ver. defensiones, in Cle.
sępe, de verb. sign. Bart. in extrauag. ad reprimē-
dū, in ver. figura iudicij, Vant. latè in tract. nul-
114 lit. ex defectu citat. nu. 3. cum seqq. Et licèt stri-
cto iuris rigore teneat snīa lata, absq; dilationi-
bus, siue petitæ fuerint, siue non, & in iudicatū
transire possit, Bald. in l. petendæ in 3. not. C. de
tēp. in integ. rest. Ias. in l. argentarius §. cum aūt
in 3. not. ff. de edend. Bart. & alij in l. prolatā. C.
115 de sent. & interloc. Capy. decis. 1. nu. 31. Iudex
te grauat partem, & materiam præbet appellan-
di, quia iniquè facit, & contra ius litigatoris, vt
per Vant. d. tract. tit. de nullit. ex defect. process.
nu. 38. & 39. Regè igitur & prudēter, vt omnia,
Amplissimi illi patres solum attingentes posses-
soriū, iura partibus illęsa in petitorio, licèt cumu
lato, remiserūt, & reseruarūt; & consequēter in
nullo grauatus hucusq; dici pôt Seren. nūs meꝰ.
Sequitur tertio loco, iuxta propositum ordinē,
inspicere, vtrum rectè quoq; fuerit ab eiusdē Do
minis Iudicibus Procuratori Serenis. D. Ducis
īniunctū, vt Capitulationē occasione matrimo-
nij prædicti inter Serenis. Duces Octauium, &
Margaritam celebratā, & in priori iudicio non
productam, edat, & producat? Qua in re nō est
vlterius elaborandū, cum ex supradictis in ter-
tia, cā satis pateat, quòd tribus de causis ꝑcepiū
hmōi fieri potuit; primò propter relationem de
dicta capitulatione factā in productis, Secundò
ex priuilegio Fisci, cui oīno editur siuè agat, si-
uè conueniatur, Tertiò Quia ad instantiā Regij
Fisci titulus omni tpe in feudalibus, & regalib.
exhibendus, & probandus est. Sufficiat ad iam
dictam relatio. At nulla hic cadit controuersia,
ex quo repertum fuit nuper dictorū capitulorū
instrumentum, & producetur, & iam fortè pro-
ductū est, & est tenoris de quo supra ī themate.
Quartò Igitur videndum est, Quid de iocaliū;
& aliorum mobiliū, cęterorumq; bonorū inuen-
tarijs, quæ Regij Fisci patronus exhiberi petijt,
iudicandū? Ego testor Deum, factam fuisse hu-
cusq; diligentiam non modicā pro eis inueniē-
dis, in qua ēt perseuerant ad huc Agentes Sere-
nis. D. Ducis, tum vt pura, ac nuda veritas pa-
teat, tū vt Regijs Iudicibus & Fisci Regij procu-
ratori plenè satisfiat, nec aliquid repertum, præ-
ter inuentaria quædam, mobiliū, & semouen-
tium repertorum tpe mortis Ducis Alexandri
super pędijs apprehensis in partibus Tuscię per
Serenis. D. Ducissam, & Serenis. Duci Cosmo
olim locatis; quorum oīum bonorū vsufructua-
ria tantùm fuit, propritarius aūt idem Cosmus
virtute laudi Cęsari antedicti; & hęc quidem in-
uentaria ad rem nostram non faciunt, cum om-
nia in eis descripta hæredibus eiusdē Ducis re-
manserint, & ob id credita Serenis. D. Ducissæ
minuere nequeant, Sunt autem in productioni-
bus factis in memorata causa annis elapsis agi-
tata inter ipsam Serenis. & magnū Ducem He-
truriæ Franciscum. Si quid verò vlterius reper-
tū fuerit, dubio procul exhibebitur. Verū quia
in locū matris successit Serenis. D. meus, & iu-
stam habet cām ignorandi, an tales scripturæ cō
fectæ fuerint nec ne? Et si confectæ, vbi nam re-
periantur? præsertim cum de antiquo sint, nulli
dubiū, quòd ad illarum editionē non tenebitur,
sed sufficiet sola eius assertio, penès se non ex-
116 tare, nec ad eius manus peruenisse. Etenim ne-
gatiua rei conuenti contra quem tali casu, nec
præsumptio, nec suspicio militat, probata eo ip-
so dicitur, quòd contrarium actor non probat. l.
cum de lego vbi gl. & Doct. de probat. & in ter-
minis Bart. & alij in l. si quis ex argentarijs. §. an
verò nec hæredi. ff. de eden. Menoch. doctè in
tract. præsump. lib. 6. præsump. 61. num. 4. cum
117 duobus seq. Et si qua suspicio subesse dici pos-
set, quòd malitiosè præd. negarentur (quod de
tanto Principe adeoq; religioso, & fide incōpa
rabili pdito, nephas est opinari) eius certè iuro
purgari posset; quo pstito, ab editione liber, &
immunis foret, per l. prætor ait. §. sed si seruus,
vbi Bar. & Doct. ff. de eden. & l. vlt. vbi Sal. in 4.
oppos. C. de fide instu. Bald. in c. 1. §. vassallus il
primo, ad fi. si de feud. fuer. contr. Menoc. vbi su-
pra. num. 7. 8. quod ēt. per multis locum habere
118 placuit, & si contra negantem militaret, ne-
dum suspicio, sed iuris præsumptio (dummodo
non esset iuris & de iure) prout Aret. respōdit

in conſ.120.per tot.& poſt cũ Bertran. cõſ.153.
lib.2.& conſ.367.lib.4.Rip.in c.Cũ eccleſia Su-
trina nu.30. de cauſa poſſ.& propr. & Alciat. in
tract.præsũp.regula 2.pſumpt.21.nu.8.Maſcar.
de probat.cõcl.1195.cũ alijs concord.Sed nullo
hic erit opus iuramẽto,ex quo nec pręſumptio,
nec ſuſpicio in oppoſitum militat, vt dixi.

Quod verò attinet ad exhibitionẽ ipſarũ gem
marum,& aliorum mobilium, ſi inuentaria non
fuerint reperta, Eadem ratio ignorantiæ excuſa
tionem præbebit, per ſupradicta; Regio autem
Fiſco onus incumbet probandi, quæ, & qualia
fuerint,ſi modò in his immorari voluerit, quòd
vix credibile eſt; tum quia impoſſibile eſt Sere-
niſs.Dñam p ingentibus ſuis creditis antedictis
ſatisfactam ſimilibus in rebus fuiſſe; tum quia
omni in caſu Regij Fiſci non intereſt ſatisfactã
oſtendere, ſed hæredum Ducis Alexandri, ad
quos creditum ſcutorũ 50. milliũ prędictorum,
vel redditus in eorum locum ſubrogati pertine
re deberent iuxta conuenta cũ eodem Duce, vt
in themate retulimus; Quorum quidem hæredũ
iura,in perſonam Sereniſſ. Dñæ trãſlata,ad eius
119 quoq; Sereniſſ.hæredem nunc pertinent; Vndè
fruſtra probaretur, quod probatum non releua-
ret, l.ad probationem in fi.C.de proba.l.1.ff.de
inoffic.teſtam.cum ſimil.

Supereſt deniq; de petitorio iudicio nunc pen
dente pertractare; Vtrũ ſcilicet redditus,de quib⁹ agitur,ad Sereniſs.D.Ducem pertineãt, eiq;
relaxari debeant, vel iure hypothecæ, vel ex iu-
re ceſſo ab hærede Ducis Alexandri? Qua in re
quis ſuum liberè & aſſertiuè proferre audeat iu-
dicium? cũ iura partium hucuſq; prodita nõ ſint?
Quid enim deducturus, quidue pbaturus ſit Re-
gij Fiſci patronus diuinare non poſſumus, l.ſi pu
tator.ff.ad l.aquil. Illud ſanè affirmare valemus,
Sereniſs. Actoris intentionẽ(cum vltra pducta
eius nomine,exhibitum quoq; fuerit inſtrumẽ-
tũ capitulationum prædictarum, inter Sereniſs.
ipſius genitores olim celebratarũ) ſatis ſuperq;
fundatã remanere. Nã quoad primum caput hy-
pothecæ; Certum eſt ex ſupra deductis, tã circa
poſſeſſorij, q̃ petitorij materiam, redditus iſtos
pro tribus creditis antedictis obligatos,& obno-
xios exiſtere, Regio autem Fiſco onus incũbere
ſatisfactionem eorundẽ probandi, vt ius hypo-
thecæ reſolutum oſtendat; quod ſiqñ probatum
intellexero, nedum mirari, ſed obſtupeſcere nõ
deſinam; quia cũ de iuribus, negotijs,& rationi-
bus dõq; Sereniſs. Dñæ meæ haud mediocriter
edoctus ſim, ob diuturnam operam,& ſtudium in
eis impenſum, illam certè creditricem de maxi
ma pecuniarum ſumma in bonis, & hæreditate
quon. Ducis Alexandri remãſiſſe animaduerti,
& conſtanter teneo. Vndè eſt, quòd pro ſatisfa-
ctione obtinenda, multis in Vrbe luſtris, maxi-
ma cũ impenſa litẽ egit cũ mercatoribus Flore-
tinis vti detentoribus redditũum quorũdã Mõ-
tis fidei in dicta hęreditate remãſorũ, & fructuũ
indè perceptorum; quæ quidẽ lis adhuc pendet
indeciſa. Et quòd ſatisfacta minimè fuerit, vel
ex eo ſolo dephẽdi clarè põt, quòd in lite annis
elapſis agitata contra Sereniſs. Hetrurię M.Du-
cem,& Neapolis in ſacro Regio Cõſilio,& apud
Regia Hiſpaniarum quoq; Conſilia ſecreta, obti
nuit; dum ille bona olim poſſeſſa per Ducẽ Ale-
xandrum ſibi deberi, vti maiorum ſubiecta fidei
commiſſis, tuebatur,& pro reſtitutione dotis Se-
reniſs.Dñæ, & alijs eius creditis memoratis mi-
nimè obligata, atq; obnoxia; Si enim de ſatisfa-
ctione docere poſſibile fuiſſet,& hac rationabili
via Sereniſs. actricem excludere, quis dicto Se-
reniſs. Duce Hetrurię aptior? qs de geſtis Florẽ-
tiæ,& Romę inſtructior? quis in gerẽdis negotijs
ſuis accuratior? Hoc ipſum deniq;, quòd ſatisfa
cta non fuerit, niſi pro parte, faſſus fuiſſe vr Ca-
rolus V. medio Oratoris, & Procuratoris ſui in
inſtrumento capitulationis pręnarratę cũ D.Du
ce Octauio corã Sanctiſſimo celebrato, dum mẽ
tionẽ faciens de peruẽtis ad manus Sereniſs. D.
Margaritæ ex bonis,& hæreditate Ducis Alexã-
dri primi⁹ viri, ea obtinuiſſe aſſerit occaſione
ſui antefati,& aliorum iurium ſuorũ, & p illorum
parte; Vndè manifeſtè deprehendi poteſt, quòd
in dubium id nunc reuocare nil proderit, nec
quicquam aliud operabitur, quàm iudicij pro-
telationem.

Cæterùm ſi Regij Fiſci patronus hoc ipſum,
quod ego impoſſibile reor, præſtare fortè fortu-
na contigerit, Nonne ex ſecundo capite præ-
narrato ſuccumbere nihilominus eum oporte-
bit? Pone enim Sereniſſimam Ducissam pro cre-
ditis ſatisfactam, quis reddituum iſtorum Do-
minus, quorum pretium in bonis,& hęreditate
Ducis Alexandri remanſit? nonne ipſius Ale-
xandri hæres, tam ex iuris communis diſpoſi-
tione, quàm ex contractu prædicto cum Cæſa-
re inito? Et ſi hæres ceſſit iura ſua, nonne ha-
beris iura ceſſa, qui eſt Sereniſſimus Actor? ad
iam dicta ſufficiat remiſſio, nè fruſtrà repe-
tantur.

Atqui dubitaſſe videtur Regij Fiſci patron⁹,
num Catharina eodem hæres fratri Alexandro
extiterit? tum quia Alexãder ipſe naturalis fue
121 rit, qui heredem haberẽ non poteſt ſororem le-
gitimam ab inteſtato, ex quo agnatos non habet
naturalis filium, Authen. quib.mo.nat.effi.ſui.
tum quia de aditione fortè non conſtat ipſius ſo
roris; Multa hoc loco pro dubitatione tollenda
poſſent in mediũ adduci; Sed quia animaduerto
Excell. Aduocatos tam Romanos, quàm Neapo
litanos abundè ſatisfeciſſe; & omnes numeros
hac in rẽ adimpleuiſſe, ego ſolẽ facibus illuſtrare
nõ quæram. Inter cętera autem allegant ſenten-
tiam Romę latam ſuper legitimitate eiuſdem

SVMMARIVM.

1 Lex. & Rui. confusè scripserunt super qualitate locorũ Illustriß. familia Corrigiensis.
Dec. nimis sobriè.
Gozad. Soci. Iun. & Bero. difficultatẽ dißimulãtes.
Grat. & Alcia imperfectè distinguentes.
2 Bona in dubio præsumuntur allodialia, nisi contrarium probetur, ex communi.
3 Etiam si sint Terræ, vel Castra, quibus annexa sit Iurisdictio, ac merum, & mixtum Imperiũ, cum hominibus, & vassallis.
4 Ac etiam dignitatem comitatus, vel alium superiorem habeãt titulum, & infra nu. 70.
5 Bona Illustrißimorum Dominorum Corrigiensium allodialia in dubio censenda.
6 Inuestitura antiquiori standum, cui per sequentes præiudicari nequit, ex communi.
7 Priuilegium Federici III. Imperatoris concessum Corrigiensibus, quinque habet partes, et si in tres tamen diuiserit Alcia.
8 Principis assertioni standum, cum de suo tantùm præiudicio agitur.
9 Bona concedentis non fuisse probantur ex eo, quòd in inuestitura præsupponantur esse inuestitorum, vel ab eis possessa nu. 11.
10 Titulus iustus dicitur, per quem dominium pleno iure acquiritur.
11 Possessor præsumitur Dominus.
12 Infeudatio fieri non potest, nisi à vero domino, pęnes quem directum dominium, seu proprietas remanere debet, & infra nu. 39. 40.
13 Priuatio, & retentio habitum præsupponunt.
14 Recipiens rem propriam in feudum intelligitur tacitè illam priùs donare, & postmodum in feudum à donatario accipere, quod limita, vt in seqq.
15 Fallit si tractatur de ijs, quæ sunt magni pǳiudicij.
16 Nobiles aliquando bona propria à Principibus recipiunt, seu recognoscunt, vt cum oportuerit poßint vtiliori titulo se tueri, non quòd in dominio sibi præiudicare intendant, & bona verè feudalia constituere.
17 Princeps asserens in concessione velle vti liberalitate erga recipientem, & fauoribus, ac gratijs eũ prosequi, non præsumitur donationem ab eo è conuersò accipere.
18 Præfatio mentem disponentis ostendit.
19 Fauore inducta non debent in odium retorqueri.
20 Feudum antiquum per nouam recognitionem, seu infeudationem non fit nouum, nec in aliquo mutat primæuam naturam.
21 Transitus in habentibus simbolum facilior.
22 Feudalis Inuestitura nomine absentis acceptata absq; mandato, ipsi non præiudicat.
23 Præsens actus, & tacens, tacitè consẽtire videtur.
24 Quod declaratur procedere in his tãtùm, quæ eius commodum, & vtilitatem respiciunt, ex cõmuni.
25 Recipientes rem propriam in feudum à Principe, licet ipsi directum dominium donare censeãtur, nõ tamen sibi inuicem in aliquo præiudicant, quemin° res ipsa libera remaneat, et de ea disponi poßit.
26 Recipiens rem suam in feudum, aut emphyteosim etiam sciens, nõ propterea dominium trãsfert, sed potiùs contractum nullum facit, ex vera, & communi sententia.
27 Ampliatur, siue recipiat rem suã scienter vti suã, siue recipiat scienter suam, vti alienam.
28 Recipiens verò ignoranter rem suam, vti alienã, multò magis actum nullum facit.
29 Verbum (donamus) in concessione positum, veram, & absolutam donationem importat, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, ex cõi, & approbata sententia, & infra nu. 56.
30 Verba etiam alia munificentiam, & liberalitatem concedentis importantia, eundẽ effectum opãtur.
31 Verbum (conferimus) totalem dominij translationem denotat.
32 Geminata verba magìs euixam disponentis mentẽ ostendunt in donatione.
33 Beneficium Principis latißimè est interpratandũ.
34 Præsertim si sit summus Princeps, cuius propriũ est liberalitas, & munificentia.
35 Concessio facta ob benemerita donationem potiùs, quàm feudum continet.
36 Clausula (motu proprio) fauorabilem actũ reddit, ac latißimè interpratandum in accipientis commodum.
37 Concessio facta à Principe motu proprio, donationẽ in dubio potiùs quàm feudum importat.
38 Feudum sinè inuestitura non consistit.
39 Dominij directi reseruatio est de feudi substantia, & supra nu. 12.
40 Feudalis contractus substãtiale est, quòd vtile dominium transeat in accipientem.
41 Nemo dat, quod non habet.
42 Feudalis contractus proprium est reseruatio, seu promißio seruitij, & homagij.
43 Quasi poßeßio testandi, ac disponendi de bonis in concessiones comprahensis, arguit quòd non sint feudalia.
44 Libertas personarum, ac rerum in dubio p̃sumitur.
45 Princeps erigens aliena bona in Comitatum, et illũ donans, vel concedens, de bonis nihil disponit, sed de dignitate tantùm.
46 Donans censetur Ius tantùm quod in re habet, donare.
47 Recognoscens rem propriam à Principe potest nihilominus de ea testari.
48 Feudi contractus celebratus censetur, vbi à partibus eo nomine nũcupatus reqritur, fallit vt infra nu. 57. cum seqq.
49 Cõiecturis locus non est, quãdo in claris versamur.
50 Feudum arguitur ex iuramento fidelitatis, quod declara, vt infra nu. 64.

51 Feu-

51 Feudum arguitur ex dignitate Comitatus, vel alia bonis annexa.
52 Cōtractus ab effectu, et substantia iudicari debēt, non vt verba sonant.
53 Contrahentium mens verbis praualet.
54 Verborū causam potius q̄ verba inspicere debemus.
55 Dispositio quacunq; ita interpratari debet, vt primò, id quod actum est; Secundò quod verisimilius, tertiò verborum proprietatem inspiciamus.
56 Donationis substantia non mutatur, quamuis feudi nomen in contractu, seu concessione apponatur.
57 Fmens fructus prady sub annua praestatione, cōductionis contractum gerit.
58 Emphiteosim stipulans pro annuo canone fructibus respondēte, conductionis contractum gerit, ex cōi.
59 Confirmatur per simile de alijs contractibus.
60 Feudum acquisitum sub certo annuo seruitio, nō est propriè feudum, sed emphiteosis.
61 Si verò sub annuo censu, contractus erit cēsualis.
62 Feudū pro pecunia cōcessum vēditio est, nō feudū.
63 Verba minùs improprianda sunt, quā fit possibile.
64 Iuramentum fidelitatis praestari potest ratione sub iectionis, & iurisdictionis tantùm, & ideo contractum feudalem non reddit, qui in caeteris habet substantialia donationis, vel alterius contractus.
65 Fidelitatem maiorem debet subditus domino, quàm vassallus directo domino.
66 Concessio facta à Principe per verba donamus, & conferimus, donationem continet, non obstante fidelitatis iuramento, ex communi.
67 Multò magis quando concedens non est dominus.
68 Relatio ad praecedentia compatibilia fieri debet respectiuè, non ad omnia indistinctè.
69 Determinatio vnica difformiter quādoq; determinat ob diuersitatis rationem.
70 Bona in dubio praesumuntur allodialia, & si dignitatem habeāt annexam, & supra nu. 52. cū seqq.
71 Concedere Comitatum in feudum, & concedere in feudum comitatus differunt.
72 Concessio an feudum, vel donationem contineat, iudicatur ex vrgentioribus signis.
73 Concessio aliquando, nec feudum, nec donationē cōtinet, sed contractum innominatum.
74 Contractus innominatus regulatur secundū naturam contractus nominati, cui magis est similis.
75 Feudum alteratum ab mixtam naturam donationis, regulatur secundùm ius commune in successione, non autem secundùm ius feudorum.
76 Recipiens rem propriam in feudum, potest illud ad quoscunq; haredes trāsmittere, sicut feudum emptitium posset.
77 Feudum acquisitum pro se, & haredibus non trāsit ab descendentes, nisi sint haeredes vniuersales, ex veriori, & magis communi, ac certa indubitata secundùm Alcia.
78 Cuius autem haredes esse debeāt, primi acquirentis, an vltimi possessoris? magna est quaestio, & hincinde sunt communes opi.
79 Alterutrius verò haredes esse oportere concludunt omnes, & sufficit quòd mediatè sint haredes.
80 Feuda Corrigia, & Rossenna, ex pacto, & prouidentia esse, non hareditaria aut mixta tenet Bero.
81 Repetitio qualitatis praecedentis, & subsequentis subintelligitur in media dispositione, remiss. quod declara, vt infra nu. 83. cum seqq.
82 Feudum pro haredibus concessum, non requirit dè necessitate, quòd succedere volens sit hares inuestiti, sed sufficit esse de descendentibus, ex mente Bero. sed contra infra nu. 93. 95.
83 Qualitas pracedens, vel subsequens nunquam cēsetur repetita, vbi contraria induceretur dispositio, aut repugnantia.
84 Nec vbi proprietas sermonis interpratationem non patitur.
85 Item nec vbi tractatur de restringendo dispositionē, qua sui natura latè debet interpratari, vt in beneficys Principum.
86 Neq; vbi dispositiones sunt penitùs separata, licèt in eadem scriptura posita.
87 Sententia tot sunt, quot capita separata, quamuis eadem sit scriptura.
88 Expressum quod non fuit, & facilè exprimi poterat, non est sub audiendum.
89 Qualitas masculinitatis in vna, duabus, tribus subsistutionib. expressa, nō subintelligitur in alia.
90 Bero. error.
91 Comitatus dignitatis personis concessa ad haredes non transit, sed ad descendentes.
92 Idem de insignijs, & armis à Principe donatis.
93 Feudum concessum pro haredibus simpliciter, vel cum aliqua adiectione, ante, vel post, putà filijs, liberis, descendentibus legitimis, vel alia simils, hareditarium est, & mixtum, adeo quòd successores debeent esse haredes, & est communis, secundum quamplurie fuit iudicatum.
94 Bero. contrarium tenens impugnatur.
95 Feudum concessum pro haredibus masc. lis, descendenti non debetur, qui non sit hares, neq; haredi, qui non sit descendens; & est communis, ac magis cōt opi. pro qua fuit sapius indicatum.
96 Bero. contra sentiens à veritate discedit.
97 Feudum concessum pro haredibus legitimis, transit ad foeminas, & ad extraneos haredes.
98 Feudum concessum pro haredibus simpliciter, requirit de necessitate qualitatem haredis in succedere volente.
99 Communis opin. iudicando sequenda.
100 Bero. sibi contrarius.
101 Feudū haredibus cōcessum, merè hareditariū est.
102 Succedens in feudo merè hareditario, factū defuncti ratum habere tenetur, & disposita circa ipsū approbare; & in nullo contrauenire.
103 Ciuitas Corrigia, & oppidum Fabrici vtrum allodialia, an feudalia sint, & cuius qualitatis?
104 Feudum hareditarium tam ab intestato, quàm ex testamento defertur.

105 Ros-

105 Rossenna feudum cuius qualitatis sit?
106 Feudum informa inquo nulla filiorum, aut hæredum facta est mentio, hæreditarium indicatur, & est communis opin. ac magis communis.
107 Bero. contrarietas.
108 Authoritatibus, potiusquàm legibus, & rationibus his temporibus creditur.

Pro Illustriss. D. Alexandro de Corrigio.

EPITHOME.

Insignia Oppida Corrigij, & Fabrici non esse feudalia, vel si sunt, esse feuda hæreditaria quo ad effectum disponendi de eis, & idem concluditur de Castro Rossenn.

RESPONSVM VI.

Voniam in causa coram Cesare vertente inter Illustriss. D. Alexandrum de Corrigia filium legitimatum, & hæredem vniuersalem institutum ab Illustr. & Reuer. fel. recor. Hieronimo S. R. E. Cardinal. ex vna; & Illustriss. D.D. Gibertū Camillū, & Fabritiū pariter de Corrigia, ex altera, super terra ipsa Corrigię, & Castro Fabrici cum iuribus, & pertinētijs suis, vis maxima defēsionis ipsorū Illust. Fratrum consistitit in his duobus præsuppositis. Quòd bona sint feudalia, quodq; de ipsis vti feudalibus, nullo pacto memoratus Illust. & Reue. disponere potuerit, sed ad eos vti vocatos in inuestitura pertineant. Ideo vt de bono iure dicti Illustr. D. Alexandri pateat, alterum de duobus probandum est, vel quòd bona prædicta allodialia sint, vel feudalia dispositioni testatoris subiecta, saltem quoad effectū, vt eorum capax non sit, qui non est hęres. De singulis igitur indagandum est.

1 Et quoad primum articulum, de quo tractauit in propria specie, sed admodum confusè Alec. consil. 29. volum. 5. non distinguendo bona prędicta ab alijs Dominorum Corrigiensium bonis, & nimis sobriè Dec. in consil. 588. nume. 20. vbi Castrum Corrigię feudum esse Imperiale pſupponit, nihil pœnitus pro dicto allegans, & difficultatem dissimulantes Gozadin. consil. 26. num. 34. in fin. & num. 35. atque Soci. iun. consil. 32. in princ. volu. 2. & Bero. consi. 68. 69. & 70. lib. 1. Qui omnes terram Corrigiæ vnà cū cęteris locis, & bonis prædictorum Illustr. Dominorum, feudū esse præsupponunt, & de feudi qualitate rantùm disputant, videlicet an sit hæreditariū, vel ex pacto, & prouidentia? an mixtum? & imperfectè distinguentes et Gra. consi. 4. lib. 1. & Alcia. consi. 1. lib. 3. q. est consi. 579. secundùm aliā impressionem, ego ommissa argumentatione ad partes, & conclusiuè procedendo, allodialia esse defendi posse teneo, prout

2 de iure præsumuntur, nisi contrarium probetur, vt Doct. communiter tradunt in c. nimis de iureiur. in c. 2. per illū tex. si de feu. fuer. cōtr. int. Dominum, & agna Hosti. & Io. And. in c. fi. in ver. rńdere, de iud. Alex. consi. 129. in princ. lib. 1. & in consi. 55. nu. 21. lib. 3. Brun. consi. 1. in princ. Grat. consi. 8. nu. 53. lib. 1. Afflict. in c. 1. nu. 280. ex quib. causis feud. amitta. & ec. cōsi. 32. ad fi. consi. 85. col. 1. Alcia. in tract. pſump. reg. 2. præsump. tertia Curt. iun. consil. 41. num. 7. & consi. 108. nu. 54. Soc. iun. præceptor meus cōsi. 102. num. 57. vol. 2. Gabriel. in suis conclus. tit. de feud. conclu. 13. Natta consi. 267. in fi. vol. 1. & consil. 313. per tot. vol. 2. Rolan. consil. 50. num. 35. cum plur. seq. vol. 3. Bursat. condiscipulus meus consil. 46. num. 23. cum in numeris ab

3 his adductis, quos longū esset referre. Et pcedit conclusio ēt in terris, & Castris habentibus iurisdictione annexā, & merum, ac mixtum Imperium, atq; homines, & vassallos secundū Bald. Abb. & cęteros in c. significauit per illum tex. de rescrip. & in c. 1 de vassall. qui contr. constitu. Lothar. Curt. consil. 75. circa princ. Dec. consil. 269. in princ. & consi. 480. nu. 1. versi. & quia de Castris Iacob. a S. Georg. in sua inuest. feud. in verb. de Castro montis rubei. ver. itē quæro an Castrum Boss. in tit. de princ. & eius priui. num. 238. Alba. consi. 16. num. 52. & Bursat. d. consil.

4 46. num 23. post alios quos citat. Nec non procedit si dignitas comitatus aliàue maior sit bonis prædictis annexa d. c. significanit, & ibi Bal. & Abb. in 3. nota. Dec. d. consi. 269. nu. 3. Corn. consi. 16. in fi. vol. 1. & in terminis istorum bonorum Alcia. d. consi. 10. num. 50. lib. 3. & Grat. d. consi. 4. num. 71. lib. 1.

Verùm quia ad demonstrandum feudalia esse adducunt Illustri. aduersarij inuestituras Imperiales, quarum prima est Federici Tertij, à qua pendent leges, & prophetæ, cum antiquiori in-

6 uestituræ penitus standum sit, quæ non pōt per sequentes alterari Bald. in consil. 81. opponitur quòd inuestituræ antiquæ lib. 1. Dec. consi. 468. num. 26. & 27. & consil. 498. num. 57. cum seqq. Rolan. consil. 2. num. 107. lib. 1. & d. consil. 50. num. 60. post relatos, & est communis, atque indubitata sententia per relatis per Bursat. nouissimè in consil. 46. col. 1. Ea propter super dicta Federici concessione insistendum est, pro vt, & celeberrimi prædicti iureconsulti institere, qui super præteritis differentijs Illustri. Dominorū Corrigiensium responsa ediderunt; ¶ Sed vt apertiùs veritas prodeat, totius priuilegij Epitomē referre placet & in quinq; partes diuidere, quamuis in tres tantùm diuiserit Alciat. consil. 1. num. 19. & 20. ¶ Manfredus de Corrigia nomine

mine proprio, ac Fratrum carnalium Antonij, & Giberri, nec nõ Nicolai Nepotis, ex alio Nicolao Fratre, pro se, & eorum hæredibus legitimis, preces porrigit Federico Imperatori pro obtinenda inuestitura, ac confirmatione præcedentium inuestiturarum Imperialium, de Castris, villis, & bonis Rossennæ, & Rossanellæ, Gumbriæ, Castri Plautij, Castri Roncalicæ ac aliorum ibidem specificatorum, cum iuribus, iurisdictionibus, & pertinentijs suis, positis partim in diocesi Parmensi, partim Regiensi, partim in Cremonensi, & partim Lunensi, supplicando eidẽ Federico, vt sibi, & vt supra conferre dignaretur in feudum, & de eis inuestire prædictos supplicantes de dictis bonis, & feudis, pro vt eorũ progenitores à sacro Romano Imperio renuerunt, & possederunt, ipsiq; tunc tẽporis tenebant, & possidebant, nec non literas eisdem progenitoribus, sibiq; superinde concessas approbare, ratificare, & confirmare; Hanc supplicationẽ narrant Imperator in principio priuilegij, quæ erit pars prima.

Subsequitur Imperatoris respõsum, in quo annuens Manfredi, & aliorum supplicantium petitioni, præserrim ob multiplicia grata, & accepta fidelitatis obsequia sibi, & sacro Romano Imperio exhibita, & in futurum quoq; exhibẽda, ex certa scientia, de procerũ consensu, ac sacræ Cęsarię potestatis plenitudine, dicta Castra, villas & bona, cum iuribus, & pertinentijs suis, ac mero, & mixto Imperio, exercitio iurisdictionis temporalis, & gladij potestate, nec non cum hominibus, vassallis, vassallagijs, vallibus, Montibus, siluis, nemoribus, pascuis, aquis, aqueductibus, honoribus immunitatibus, prouentibus, vtilitatibus confert prædictis supplicantibus, ac eos inuestit de prædictis omnibus habendis, & tenendis à Cęsarea Maiestatẽ, & sacro Imperio. Pariterq; literas, & Priuilegia super eisdem bonis, Castris, feudis, & iuribus supplicantiũ progenitoribus, ac ipsismet data, & concessa, ac datas, & concessas de verbo ad verbum sicut scripta erant, approbat, ratificat, innouat, & confirmat, ipsius tamen Cęsaris, & Imperij, ac aliorũ quorũcunq; iuribus semper saluis. Et hęc 2. pars.

¶ Insuper volens Federicus dictos Manfredum, Antonium, Gibertum, eorumq; hæredes munificentiæ suæ Imperialis liberalitatẽ vberiùs persentire, & ad fidem sacri Imperij feruentiùs animare, & attendens Thronum suum Cęsareum tantò solidari fortiùs, quantò indesinentiùs suæ virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos, ex certa scientia, de procerum consilio, potestatis plenitudine, ac Cesarea authoritate, prænominatos, & eorum hæredes legitimos (In nomine Domini Saluatoris Nostri, à quo omnis potestas, & honor prouenire cognoscitur,) erigit, & sublimat, ac facit, & creat Comites Castrorum, & terrarum Corrigię, & Brixilli; decernens, vt omnibus in posterum dignitatibus, potestatibus, honoribus, & facultatibus gaudeãt, quibus cęteri Comites sacri Imperij de iure, vel consuetudine gaudere, & potiri solent, & pro talibus ab omnibus hominibus nominari, & reputari, teneri, & honorari. Et hæc pars tertia, quæ cum præcedẽtibus nihil habet cõe, nec ad petitionem procedit, sed motu proprio Imperatoris, vt rectè perpendit Bero. consil. 70. num. 25. cum seq. vol. 1.

Preterea terras, & Castra Corrigiæ, & Brixilli cum villis, bonis, & possessionibus suis, atq; oppido Fabrici, & quampluribus, alijs locis specificatis, ac iuribus, & pertinentijs suis tunc temporis per memoratos Dños de Corrigia iusto titulo possessas, & possessa, vel quasi, in Comitatum Corrigiæ, & Brixilli erigit, & insignit, prænominatisq; fratribus, ac eorũ hæredibus eundem Comitatum in feudum nobilẽ sacri Romani Imperij confert, & donat, recepto priùs subiectionis, & fidelitatis iuramento, volens, & mandans, quòd ipsi Co. & eorum hæredes, cum dictis eorum Castris, villis, & possessionibus ab omni iurisdictione, & potestate quarumcunque terrarũ, & Comitatuum penitus sint exempti; & hoc cum clausulis pręgnantibus in ampliori forma extensis; quæ legi possunt. Et hæc est quarta pars priuilegij, quæ pariter non pendet à supplicatis, sed à proprio Principis motu, vt considerat in specie Bero. loco præcitato, & aduertendum est, quòd omnia bona, & iura descripta in hac quarta parte, sunt diuersa, & penitus separata à cõprehensis in supplicatione; & inuestitura pręnarratis in prima, & in secũda parte.

Vltimo loco pro maiori honore, & dignitate prędictorũ Dñorum de Corrigia, donat eis clypeum cum insignibus, & armis in priuilegio descriptis, quę referre non expedit; & subnectit clausulam (Nulli ergo hominum omnino liceat hanc nostræ inuestiturę confirmationis, donationis, ap probationis, erectionis, creationis, &c.)

Pendet igitur propositę quæstionis determinatio à quarta parte priuilegij tantummodo, ex qua clarè colligi videtur, quòd dispositio Federici quoad terras Corrigiæ, Fabrici, & aliorum locorum ibi descriptorum, nullo pacto feudum importet, quod ex pluribus demonstratur.

8 Et primò quia bona ista non erant concedentis, sed Dñorum Corrigiensium, vt ipsemet Imperator fatetur; cuius assertioni omnino standũ est, cum de suo tantùm, & non tertij præiudicio
9 agatur clem. 1. de proba. Crau. latè in tract. de antiq. temp. par. 1. num. 16. & in proprijs termi-
10 nis Menoch. consi. 1. nu. 8. cum concord. inquit enim iusto titulo ab eis possessa. titulus autẽ iustus dicitur per quã dominium pleno iure quæritur glo. in l. non est C. fami. hercisc. & est tex.

cum

cum glo.& D. Cardi.in clem.1.de censi.sed & si
nullam mentionem fecisset Imperator de titulo
sed tantummodo dixisset bona ista fuisse a Do-
minis Corrigensibus possessa, idem tñ effectus
11 resultaret, eò quia possessor præsumitur Dñs vt
in proposito tradit idem Menoch.consi.2.num.
261.ex doctr.Bal.in l. quidam in suo nu.4.ff.de
condi.insti.& Boer.decis.82. & alijs adductis Et
hinc est quòd nõ nominantur à supplicantibus,
nec ab ipso Federico pro feudalib. pro vt nomi-
nata fuerunt alia supradicta, vt in terminis con-
12 siderat Bero.d.consi.70.nu.25. versi. tamen su-
stinendo vol.1. At infeudatio fieri non põt,nisi
à verò Dño rei in feudũ concedendæ,cum trãs-
ferri debeat vtile dominium, siue vsufructus in
accipientem; & directum dominium, seu pro-
prietas pænes concedenté remanere, vt probat
tex.in c.1.§.fin.in quib. cau.feu.amitt. vbi om-
nes not. & habetur in diffinitionibus feudi per
scribẽ. varijs in locis; quæ licèt in aliquibus dif-
ferant,in his duob.tamẽ cõueniunt, vt legere est
apud.Afflict.in prælud.feud.nu.38.& Ias.nu.78.
Clar.in §.feudum q.4. neutrum aũt istorum ve-
rificari põt in proposita specie; vtile enim trãs-
13 ferri non valuit à Federico, qui illud non ha-
bebat, cum priuatio præsupponat habitum l.de-
cem de ver.obl.l.traditio de acq.re.domi. Nec
directum remanere pęnes eum; quia priùs non
habebat,cum retentio ét habitum pręcedentem
psupponat; meritò feudũ hic cadere nõ potuit.
.Neque obstat huic solido fundamento,quod
glos.tradit in l.si aliquam,in verb. an quasi meã
ff.de acq.poss. quã sequuntur Imo. & Aret. ibi;
14 nempe rem propriã in feudum ét recipi posse,
intelligendo illam priùs donari, & postmodum
ab ipso donatario in feudum dari, qñ multiplex
15 potest accommodari responsio; quarum prima
sit. Quòd cũ simus in ijs, quæ sunt magni præ-
iudicij propter priuationem dominij directi, &
& alia damna, quæ considerat Alex. d.consi.29.
nũ.13.vol.1.& Fulgo.cõsi.102.nu.3.lib.2.in nõ.
cum præsertim alios effectus possit actus opera-
ri, vt per Afflic.post antiquos ibi citatos in c. 1.
num.12. de capita.qui ven.vendi.& in terminis
tradit Alciat.resp. 178.nu.2.& 199.nu.27. Me-
noc.consi.2.nu.8.& consi. 2.nu. 262. atq; consi.
16 191.nu.54.& Bursat. d.consi.46.nu. 16. Decla-
rantes, nobiles solere aliquando bona propria
à Principibus recognoscere, vt cum oportuerit,
possint vtiliori titulo se tueri; non quòd velint
sibi præiudicium in bonis ipsis generare, & feu-
dalia constituere.facit tex. in c. post electionem
de concess.præben.& ibi Abb. Fel.in c.in nostra
de rescrip. Claud.cantiant. in consil. 22. nume.
11.cum sequent.
17 Secunda sit responsio, quòd cum Imperator si
gnanter in hac parte quarta priuilegij præsup-
ponat velle liberalitate vti erga prædictos Do-
minos, & gratijs, ac fauoribus eos prosequi, vt
ex eius lectura deprahenditur; & præsertim in
18 præfatione, vnde solet mens, & finalis intentio
disponentis colligi l. vlt. vbi Bart. & alijs ff. de
hæredi.insti.præiudicium potiùs ipsis generaret,
recipiendo ab eis donationem Castrorũ Corri-
giæ Brixelli, ac aliorũ, de quibus;ibi licèt in feu-
dum statim concederentur, vt per Fulgo.d.cõsi.
5.col.2. ver.6.quia bona, & hoc modo inducta
ad fauorem retorquerentur in odium contra l.
quod fauore ff.de legi. hoc genere argumẽti vti
tur ét Alex.d.consi.29.nu.13.tractans de feudo
antiquo Rossennæ, & aliorũ locorum, quæ priùs
20 in feudum tenebantur à Dominis Corrigensi-
bus;quod per nouam recognitionem, & in feu-
dationem ad nouum minimè reduci, nec in ali-
quo alterari concludit;quòd si per recognitionẽ
21 feudalem non mutatur natura bonorum feuda-
lium, minus mutari potuit allodialium, nã in ha-
bentibus simbolũ facilior est transitus l. in rem.
l.item quæcunq;. ff. de rei vendica.
Tertia est responsio, quòd conclusio, quę loqui
tur de recipiente rem suam infeudũ, nihil facit
ad casum nostrũ; quia concessio istius comita-
tus, qualiscũq; fuerit nõ fuit acceptata à pdictis
22 Dominis de Corrigia, nec quo quomodo ei cõ
censerunt, quod ex dicto priuilegio appareat
(quãuis enim Mãfredus pro confirmatione feu-
di Rossennæ, & aliorum in præcibus contento-
rum, supplicauerit suo, & fratrum, ac nepotis no
mine, respectu tamen Corrigiæ, & cæterorum
bonorum in comitatũ erectorum, vt supra, nul-
lus præstitus fuit cõsensus exaprssus, vt ex serie
Priuilegij constat;quod motu pprio in hac par-
te processit, vt prædiximus.Sed neque tacitus;
etenim quoad absentes, & eorũ descendentes
non est dubitandũ;quia res inter alios acta Soc.
23 consi.58. per tot. lib.4. & interminis huius pri-
uilegij Alciat.d.consi.1. nu. 42. in fi.& nu. 50.)
De Manfredo aũt præsente aliquale forsan du-
bium cadere potest per l. qui patitur ff. manda.
cum similib. à quo tamen Manfredo non con-
stat modernos Illustris. Comites Corrigiæ de-
scendere, & causam hẽe, vt scribit Bero. consil.
68.num.28.& 34.lib.1.post Alex.quem citat in
d.consi.29. nimirum consensus ipsius, vel reco-
gnitio; nullum potest istis Dominis facere præ-
iudicium, vt docet vltra præallegatos Rip. in d.
l.si aliquam nu.40.41.42.post relatos Alex.cõsi.
24 9.num.11.ver.nec obstat vol.5. (Sed, & respe-
ctu Manfredi, omne dubium cessare debet) qñ-
quidem præsens, & tacens nunquam censetur
consentire, nisi de vtilitate, & cõmodo eius aga-
* tur, ex communi * opinione per Dec.& Cagno.
relata in l. semper qui non prohibet ff. de reg.
iur.& Doct.ferè omnes in rub.C.de pact. & ali-
bi passim. At præiudicium fuisset donare bona
propria absq; causa, & in feudũ postea recipe-
re,vt

re, vt supra dictum fuit ex Fulgo. d. consi. 5. col. 2. versi. 6. quia bona

25 Quarta est responsio, quòd, & si oẽs consensissent prout non consenserunt, non tñ sibi inuicẽ præiudicassent, quominus bona libera remanerent, vt antea erant, sed tantũ respectu Imperatoris, cui ius feudi acquisitum fuisset, vt in proposito respondit Bursat. d consi. 46. num. 15. per doctr. Castr. Aret. & Io. Andr. quos refert.

26 Quinta responsio tutissima erit, quòd imò vera, & cõis * sententia est, quòd Dñs, etiã scienter recipiens rem suam in feudum, aut emphyteosim, non transfert dominium, nec sibi in eo præiudicat, sed contractum potius nullum facit prò hac opinione est tex. in l. ei à quo, & ibi bona glo. in ver. locatione, quã doct. ibi sequũtur ff. de vsucap. glo. Iacob. de Are. Petr. Bald. Saly. & alij in l. qui rem. C. de loca. & conduc. Bart. in d. l. si aliquam rem nu. 8. 9. & ibidẽ scrib. omnes & signanter Alex. nu. 10. qui cõem * attestatur & nu. 18. & 24. & 26. versi. contrariũ quòd non perdatur dominium, & nu. 27. 28. & 31.

Et pro opinione hac cõsuluit Alex. consi. 136. ad fi. vol. 1. & consi. 9. ante nu. 12. atq; d. consi. 29. nu. 14. vol. 5. Cor. consi. 301. circa princ. col. 2. & 3. vol. 1. & pulchrè Fulgo. d. consi. 5. per tot. nouissimeq; Bursat. d. consi. 46. nu. 17. cũ plurib. seq. & Menoch. d. consi. 191. nu. 52. & alijs seq. qui oẽs de cõi opinione * fidem faciunt, & mul-

27 tis iuribus atq; authoritatibus nituntur (& procedere affirmant, siue recipiat Dominus rem suam scienter vti suam, siue recipiat scienter suam vti alienam) De recipiente verò ignoranter rem suam, vt aliena, indubitatũ est apud omnes, * quod actum nullum gerit, & dominiũ à se non abdicat per tex. in l. 3. §. subtiliùs. ff. de condi. ob cau. & gloss. in d. l. si aliquam, in ver. quasi meam, & in glo. fi. & prò indubitato tradit Fulgo. d. consi. 5. col. pen. versi. cęterùm. Vndè ad propositum nostrũ inferendo, siue receperit Manfredus terrã Corrigię, cum alijs prædictis in feudum à Federico, siue non receperit, sciens bona esse sua, siue ignorans, & Federici esse existimans, nullum sibi pręiudicium generauit, nec feudalia constituit. Quòd si sibi non præiudicauit, multò minùs fratribus, & Nepoti absentibus, & eorum descendentibus, per supradicta.

Et cũ ex modernis Illustriss. Dñis Corrigieñ. ignoretur an aliquis à Mãfredo causam habeat vt supra dictum est, certo est certius, bona ista quoad ipsos feudalia non posse iudicari.

29 Secũdò principaliter dr̃, quòd licèt bona fuissent Federici, prout nõ erant, Nihilominus feudalia effecta non fuissent, sed pleno iure, & vti allodialia, in Dños Corrigieñ. transiuissent, virtute verbi, Donamus, in cõcessione positi, quòd veram, & absolutam donationem importat, dispositionemq; Principis in vim donationis valere facit, non autẽ feudi, quamuis aliqua concurrant ex opposito feudum denotantia. Hæc est cõis, * & ab omnibus ferè approbata sententia, quam primò firmauit Oldra. consi. sub 159. in 1. dub. & post eum Alber. de Rosa in Rub. C. de donat. versi. item quæro de ardua quęstione Ang. in consi. 242. super puncto in fi. Bal. consi. 303. in bonis feudalibus lib. 3. in antiq. Castr. consi. 164. in præsenti causa nu. 8. vol. 1. Cardid consi. 63. quòd Dña Nera. Alex. cõsi. 24. nu. 11. & 23. vol. 5. Ias. in prælud. feu. nu. 11. 12. & cõsi. 45. in princ. vol. 1. Aluaro. in c. 1. §. dotare per tex. cum glo. quali. olim feud. pater. alien. & Ardizzo. in sua summa Præpos. in prælud. feud. in 4. diuis. Afflict. in c. 1. num. 67. ex quibus caus. feud. amitta. post Isern. ibidem sub nu. 13. Soc. consi. 252. col. vlt. versi. 5. lib. 2. & consi. 66. col. 1. vol. 3. Paris. de puth. in tract. de reinteg. feud. tit. an res particularis illis culpis perdatur num. 25. Iacob. de S. Georg. in sua inuest. feud. in vers. inuestiuit talem nu. 10. Paris. consi. 4. nu. 7. col. 1. & consi. 20. col. 3. lib. 3. consi. 29. nu. 1. 2. eo. lib. Gozad. consi. 8. nu. 16. Grat. cõs. 9. nu. 77. vol. 1. Dec. d. consi. 32. col. 2. sub nu. 3. consi. 208. nu. 6. consi. 269. col. 1. 413. col. 1. 390. num. 5. in fi. & consi. 468. num. 12. atq; in auth. ex testamento sub nu. 6. versi. sed certè C. de collat. Curt. iun. in tract. feud. par. 1. 4. 6. princip. num. 8. versi. circa verò secundum, Tiraq. in tract. de retract. §. 30. glos. 1. nu. 8. & in rep. l. si unquam in verb. donatione largitus nu. 338. Grat. consi. 29. nu. 4. Rui. consi. 31. col. fi. consi. 36. num. 8. & consi. 88. nu. 3. 4. consi. 143. nu. 18. & consi. 42. nu. 5. 6. vol. 1. Soc. iun. consi. 76. nu. 42. lib. 1. & consi. 102. nu. 15. lib. 2. Claud. Seisell. in Spec. feud. in lib. de diffi. feud. pag. 63. ver. adducitur etiam quæstio Alciat. consi. 10. & 122. nu. 8. consi. 199. nu. 37. & 374. nu. 3. Foller. in constit. item de bonis curiæ nu. 1. Mari. Frec. in tracta. de sub feud. lib. 2. in materia assensus quest. 12. nu. 11. & 12. Bero. consi. 17. nu. 18. & seq. consi. 65. nu. 38. & 78. consi. 67. nu. 21. 24. & 44. vol. 1. consi. 110. nu. 69. & consi. 152. nu. 12. lib. 4. Cels. Vgo. cõsi. 20. nu. 8. Alba. cõsi. 62. nu. 18. & consi. 64. nu. 29. Georg. ab eccles. consi. 48. in princ. vol. 2. inter consil. feud. diuersi Senatores. Mantuani inter consi. stat. Montisferra. in consi. 6. nu. 48. & inter eadem consilia Paris. consi. 9. in princ. & consi. 23. in princ. vol. 1. Soc. consi. 7. nu. 48. Aliprand. consi. 13. nu. 18. Colleg. Bononien. consi. 15. nu. 25. Clar. in §. feud. quest. 17. Rol. à Valle consi. 2. num. 3. cum plurib. seq. & consi. 3. nu. 72. lib. 3. & consi. 50. nu. 52. lib. 3. Bursat. d. consil. 46. nu. 3. 4. & 5. Menoc. consi. 1. nu. 11. consi. 2. nu. 253. & consi. 191. nu. 9. Et in terminis huius priuilegij Corrigien. tradit in specie Bero. consil. 70. num. 16. versi. cęterùm, & num. 11. & 12. vol. 1. vbi ponderat nedum verbum donamus, sed & alia

alia merâ liberalitatē importantia, vt supra clausulam illam (vt munificentiam nostræ liberalitatis Imperialis vberiùs præsentiat.) Et aliā (quāto indesinentiùs suę virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos) concludens propterea Imperatorem Federicum in hac priuilegij parte vsum fuisse mera liberalitate, & donationem fecisse,& propterea feudū non esse censendum, sed secundùm naturam donationis bona dicti Comitatus regulanda. Et hæc conclusio potest ex multis confirmari.

31 Primoq; ponderando ēt verbū (conferimus) positum ante ver. donamus, quod totalem dominij translationem, & sic donationē, non feudum,importat,vt colligi pōt ex hīs cuius,cum glo.ff.de interrog.actio.iunctis traditis per Soc. iun.consi. 1. nu.19.versi. facit quia vol. 4. Et de hoc ēt verbo mentionē in proposito facit Rui. d.consi.36.nu.8.lib.1.& Bero. consi. 65.nu.4.cū seq.in 1.Menoc.d.cōsi.391.nu.6.oīno vidēdus.

32 Secundò confirmari pōt propter reiterationē, & geminationem ipsorum verborum, quæ magis enixam donantis mentē ostendunt prout in terminis scribit idem Bero.d.consi.65.Soc.iun. d.cōsi.j.nu.6.& 7.vol.4.& Grat.d.cōsi.9.nu.80.

Tertiò ponderanda est clausula (Nulli ergo hominum) in fine priuilegij posita; in qua de donatione ēt expressa fit mentio; mandando neminē eam impugnare; aut temerario ausu quo quomodo ei contrauenire. Vndè manifestè patet dispositionē in vim donationis, omnino esse custodiendam. similem clausulam ponderat Soci.iun.d.consi.1.nu.6.versi.& demum.

33 Quartò confirmatur,quia beneficiū,quod Imperator confert Dñis Corrigiensibus debet latissimè interpretari, ita vt donationem, potiùs, quàm feudum importet,per reg.l.fin.de constit. Princ.ita in terminis argumentatur Dec. consi. 32.col.2.& consi.413. nu.6. consi. 468. nu. 13. & consi.498.nu. 11.Paris.d.consi. 23.in prin.lib. 1.Alcia.resp.344.Bero.d.consi.65.nu. 19.& 24. Rui.d.consi.36.nu.8.consi.38.nu.3.versi.ad prędictorum, & d.consi.42.nu.5.in 3. Rol. consi.2. nu. 11.12.d.consi.50. nu.43. ¶Quod eò magis procedit,quia supremus est Princeps, cuius proprium dicitur esse liberalitas,& munificentia, vndè donatio potiùs quā feudum iudicari debet secundùm Dec.d.consi.32.col.2.consi.208. nu.6.remissiue, & d.consi.269. nu.2. consi.413. nu.6.consi.468.nu.13 & consi.498.nu.7.cū seq. Moder. Taurineñ.in dicta Inuestitura feud. in verb.inuestiuit.num.10.versi.5.Grat.d.consi.9. nu.70.& Rol.d.consi.50.nu.32. & 38.Menoch. d.consi. 190.nu.34. & seq.

35 Quintò interpretationi memoratæ locus esse debet, quia in priuilegio ipso constat Dños Corrigieñ. fuisse benemeritos, & in remunerationem accepisse gratias, inter quas ista connumeratur erectionis in Comitatū,& concessionis eiusdem. Vndè donatio potiùs quàm feudū existimari debet, vt per Dec. d.consi. 269. nu.6. in fi.d.consi.468.nu.14.& 498.nu.11.Grat.d.cōsi. 9.nu.71.Rui.d.consi.18.nu.10.Bero.d.consi.65. nu.22.Paris.latè d.consi.4.col.2.lib.1.

36 Sextò confirmantur præmissa ex eo,quòd dispositio ista motu proprio Imperatoris prouenit, non ad alicuius postulationē,vt supra diximus, allegando Bero.in consi.70. (Ea enim est natura motus proprij,vt fauorabilem actum reddat, & latissimè interpretandam ad accipientis cōmodum Dec. consi.341.nu.5.) Et ita in terminis nostris ponderat idem Dec.d.consi.269.nu. 3.& Gozad.d.consi.8.num.28.

37

38 Tertiò principaliter dicitur nō effecta fuisse bona ista feudalia, eò quia nulla de eis facta reperitur inuestitura, sinè qua feudum cōsistere non pōt. c.1. quib.mod.feud.consti.poss.Spec.Bald. Alex.& alij per Soc.relati cōsi.257.in ptin. vol. 2.Afflic.decis.129.nu.3.Paris.cōsi.27. nu.5.lib. j.Gozad.d.consi.8.nu.21.ver.5.ex alio,& nu.seq. Grat.consi.9.nu.117.lib.1.Bero.consi.65.num. 41.lib.1. Rolan.d.consi.50. num.51. versi. 6.& nu.52.Menoc.d.consi.1.nu.23.

39 Quartò concessio feudalis dici non potest, quia directum dominium non fuit concedenti reseruatum,quod est de feudi substantia Alex. consi. 24.nu.11.lib.4.Rui.d.consi.18.nu.6.d.consi.38. nu.3.in.fi.& d.consi.42.nu.4.cū concord.Iacob. de S.Georg.in d.sua inuestitura feud. in uer. inuestiuit talem nu.10.versi.ad idem facit,Rolan. d.consi.2.nu.14.& d.consi.50.nu.52. in fine, & alios adducens Bursat. d. consi. 46. nu.4. & 11. & nedum directum reseruatū non fuit, vt supra, sed nec fuit vtile à concedente translatū, in accipientem,siue vsusfructus; quod pariter est de substantia feudalis contractus d.c.j.§.beneficiū, in quib.cau. feud.amitta. Afflic.& Iason.in pręlud.feud.locis pręcitat.Clar.d.q.4. cum concor. cum enim non fuerit directū dominium pænes Imperatorem, non potuit in Dños Corrigieñ. transferri,quia nemo dat quod non habet l.traditio de acq rer.domi.cū vulg.& sup. dictū fuit.

42 Quintò feudum dici non pōt, eò quia non fuit expressè reseruatū, aut promissum seruitiū, vel homagium concedenti Alex.d.consi. 24.nu. 11. Dec.consi.413.nu.5. Bero.d.consi.65. nu.44.in fi.Menoch. d.consi. 1.nu.30. post Castr. & alios per eū relatos, & in propria specie nostra Bero. d.consi.70.nu. 10.versi.cęterùm Menoch.consi. 1.nu.30.& consi. 191. num. 17.

43 Sextò pro hac opinione vrgere videtur,quòd ante,& post priuilegium Federici,& vsq; ad hęc tēpora Corrigiēses sunt in quasi possessione de istis bonis testandi,& contrahendi,vt colligitur ex d.consi.Alex.29. Bero.68.in naratione facti Gozad.26.num.8. & Rui.consi.108. col.1.& 2. & nu.

& nu. 11. vsq; nu. 18. & 30. Alcia. num. 33. cum seqq. & nu. 42. & 43. & Grat. d. respõ. 4. ferè per tot. Et ex quã pluribus alienationibus per eos factis de parte bonorum prædictorum, quæ ex instris facilè probantur; & notoriè quoq; apparent, ex quo loca alienata apud alios reperiuntur, qui ea acquisiuerunt, & nemo est, qui ea vẽdicet. Hinc etenim arguitur quòd feudalia non sint sed allodialia secundùm Afflict. decis. 267. num. 3. Soci. in d. consi. 276. nu. 49. 50. lib. 1. & Alcia. in propria specie consi. 1. præcitato nu. 42. Et aduertendum est, quia fuerunt, & in iudicio pendente aliàs corã Excell. Senatu Mediolan. Cesareo delegato producta ab Illustriss. aduersarijs quędam asserta testamenta maiorum suorum pro eorum intentione fundanda, ex quib. comprobatur optimè hoc præsuppositum, & argumentum indè resultans.

44 Septimò in hanc sententiam cedere debemus, vt pro libertate personarũ, & rerum iudicemus, personarum scilicet, nè respectu bonorũ, de quibus supra, teneantur possessores seruire, vti vassalli, prout tenerentur, si feudalia existerent; rerum autem, nè bona ipsa seruitio quoque feudali subiaceant, & in totum possidentis non sint Ias. latè in l. si priùs nu. 40. cum seq. ff. de ope. nou. nunciat. Hoc etiam argumento vtitur in simili specie Grat. d. consi. 9. nu. 191. & 192. lib. 1. apud quem multa alia argumenta, & efficaces rationes videri possunt, quæ breuitati studens dimitto; & cõferunt, quę supra in principio abũdè dicta sunt super præsumptione allodialium.

45 Octauò, & vltimò considerãda sunt diligenter verba dispositiua Federici, in quibus nõ donat terram Corrigiæ, & alia bona, & iura prædicta, sed tantùm donat Comitatum, hoc est dignitatem à se profectam; ipse enim erexit bona Dñorum Corrigiensium in Comitatum, & sic dignitatem hanc alienis bonis adiunxit. Cum ergo Comitatũ ipsum donat, nihil de bonis disponit, in quibus nullum ius habet, sed tantùm dignitatem ipsis annexam, quæ eius dispositioni subiacet, vt apertissimè sentit Alciar. d. consi. 1. nu. 19. in fi. & num. 20. licèt non ita distinctè loquatur, & Gozad. d. consi. 26. num. 35.

46 Et hæc interpretatio confirmatur retento donationis præsupposito, ex eo, quòd donans censetur id tantùm donare, quod suum est; imò verò, & si rem ipsam donet, ius tantùm, quod in ea habet donare præsumitur cap. pastoralis, ubi Canon. extra de don. l. prædia. C. de loca. præd. ciui. & ibi doct. Bald. in l. cum aliena. in princ. C. de leg. Dec. consi. 187. ante nu. 3. Nimirum bona prędicta effecta fuisse feudalia dicere non possumus.

47 Infertur ergo ex pręmissis, quòd cũ libera sint, & allodialia, prout ante Federici priuilegium erant, liberè quoq; potuerit Illustriss. & Reuer. D. Cardinalis de eis testari, vt in simili causa concludit Socin. in d. consi. 1. num. 24. per l. in re mandata C. manda. Rolan. latè consi. 3. num. 71. cum seq. lib. 1. & in terminis Alciat. d. consi. 1. Sed quia tria videntur apertè repugnare conclusioni superiùs firmatæ, & contractum potiùs feudi quã donationis arguere, idcircò nè difficultates hac in re versantes dissimulare videamur, singulas veritatis cribro excutiamus.

48 Prima agitur difficultas apparet ex verbis Federici conferentis dictum Comitatũ in feudum, & sic dantis nomen expressum cõtractui. Vndè non videtur disputandum, an alius resultet con-
45 tractus nec nè; quia in claris non est opus coniecturis l. ille aut ille. ff. de lega. 3. l. ancillæ C. de furt. cum vulg. & ita in proposito nostrò argumentatus est Ias. in prælud. feud. nu. 12. versi. si quis tamen vellet, Dec. consi. 193. nu. 5. versi. non obstant allegata; & dominus meus Socin. iun. d. consi. 76. num. 43.

50 Secunda verò difficultas insurgit ex iuramento fidelitatis præstito, vt patet ex illa clausula, recepto priùs à nobis subiectionis, & fidelitatis cõsueto, & debito iuramento; est enim hoc feudi signum vt ait Oldr. consi. 159. nu. 1. iurant namque vassalli fideles esse dñis, & alia facere, vt in c. 1. qualiter vassall. iur. deb. & de for. fideli. & de no. for. fideli. per tot.

51 Tertia, & vltima resultat ex dignitate Comitatus bonis annexa; quæ solet bona feudalia arguere ad not. in c. 1. quis dica. Dux. Ias. in prælud. feud. nu. 119. Afflic. in c. 1. nu. 31. tit. de contro. inuestit. feu. inter Dom. & vassall. Capic. decis. 32. num. 11.

52 Hæc tamen nihil, aut parum faciunt negotij; facilè namq; tolli, ac dilui possunt. Et quod attinet ad primum obiectum, optima est responsio, quòd contractus iudicãdi sunt, non vt verba sonãt, sed ab effectu rei, & eius substãtia, vt docet Bal. in l. 2. C. commo. & in rubr. C. de iur. emph. in fi. Abb. in cap. constitutus, per illum rex. ff. de relig. domi. & bonus tex. licèt vulgatus in l. in-
53 sulam ff. de præscripr. ver. Afflic. decis. 68. nu. 8. cum concordan. etenim contrahentium mens verbis semper præualet, l. in conuentionibus, ff. de verb. sign. l. blanditus C. de fideius. l. non aliter eum nota de legat. 1. & causam verborum potiùs, quàm verba debemus inspicere glo. in l. si in venditione ff. commu. præd. Bal. in l. quãuis per illum tex. C. plus valer. quod agi. Alex. Iasan Socin. & alij in l. si tibi in 3. notab. ff. si cert. pet. Aret. consi. 10. colum. 2. versi. item. & consi. 160. nu. 4. latè Neuiza. in sua sil. nupt. lib. 6. nu. 2. & oẽs sermones nostri sm sensum sensatum debent intelligi Bald. in l. 1. colu. 2. C. de ser. fug. Roc. de Curte. in cap. fin. nu. 177. de consuetud. pulchrè Cagn. in l. semper in obscuris num. 5. 6. 7. ff. de reg. iur. vbi regulam generalem

55 lem firmat † vt in quacunq; dispositione primò
in spiciamus id quod factū est, & non quod di-
ctum, secundò id quod est verisimilius, tertiò,
56 & vltimò verborū proprietatē. † in casu nostro
igitur, cum ex multis iam dictis constet, contra-
ctum donationis, non feudi celebratum fuisse,
proculdubio curandum non est, quòd feudum
fuerit nuncupatū; stante aūt verbo (donamus)
supra ponderato, vnà cum alijs permultis idem
importātibus, certiùs hoc pcedit, vt concludit
in specie Dec.d.consi.32.col.2.consi.193.nu.5.
ver.nō obst.allegata, consi.413.nu.5.& in auth.
ex testamento nu. 6. ver.sed certè C.de collat.
Paris. consi.4.num.10.lib.1.Soc.consi.252.col.
vlt.ver.quintò confirmatur vol.2.Mari.Frec.in
tract.de subfeud.lib.2.q.12.nu.11.&12.cum con-
cord.adductis, & cōem * dicit Clar.in §.feudum
57 q.17. † sic videmus quòd emens fructus prędij
sub annua præstatione, non emptionis, sed con-
ductionis contractū gerit, quamuis in emptio-
nem verba sonent. Specu.in tit. de loca.in prin.
Bart.in l.conuenit per illū tex. ff. de contrahen.
emp.in l.1.colu.1. C. de iure emphi. & in l.co-
tem.§.qui maximos, de publi.Bal.in l.licèt.q 5.
C. de loca. & in l. si in lege. C.de vsucap.Aret.
58 consi.55.sub num.4. † Sic etiam videmus quòd
emphiteusim stipulans pro annuo Canone fru-
ctibus respondente, conductionem facit, non
emphiteosim Afflic.decis.80.num.8. Rui.consi.
161. num. 2. & 27. & consi.107. in fin. volu. 4.
Curt. iun.consil. 82. in princ. & communis * est
opin. vt post multos attestatur Cotta in suis me
59 mor.in verb.emphiteotę regulariter, † & de plu
ribus alijs contractibus idem contingere docet
Rolan.consi.96.nu.38. cum pluribus seq.volu.
60 1. † Et de ipsomet feudo tradūt nostrates, quòd
si concedatur sub certo seruitio, non feudi con-
tractus, sed emphiteusis iudicabitur Bald. in l.
liberti libertęq; colu. vlt. versi. item nota. C.de
oper.liber.& in tit.de pac. constā.in verb. libel-
lariæ circa finē Alex. consi.9. num.7.lib.5. Rui.
61 consi.35. num.2.& consi.42.nu.3.lib.1. † Quòd
si sub annuo censu detur, contractus censualis
erit Spec. in titulò de loca. §. nunc aliqua ver-
siculo quartò in fin. & ibidem Bald. in addi. &
in c.si cautio colum. vlti. de fide instruc. & in c.
si.colum. 1. de cau. poss. & propr.& Rui.latè d.
62 consi.42. † Si verò pro pecunia detur, emptio,
non feudum celebrabitur Bald.in l.qui se patris
colum.10. versic. hoc scias C. vndè lib. Dec.d.
consi. 269.nu.16.& est tex. expressus in cap. 1.
ad fin. de feud. dat. in ui. l. comm.ibi (feudum
enim non sub prætextu pecunię, sed amore, &
honore domini acquirendum est.)
Concludamus igitur donationem in nostra spe
cie factam fuisse, non obstante, quòd adiecta
fuerunt illa verba (in feudum nobile) quæ im-
propriari debent, vt menti contrahentium de-
seruiant, per supradicta; Quod tantò magis ad-
mittendum est, ex quo maior verborū impro-
propriatio, ex contraria interpretatione resul-
taret; nam non tantùm verba illa (conferimus,
& donamus) sed, & præcedentia, & sequentia
superiùs relata, & per Bero.ponderata in d.cōsi.
suo 70.nu.10.impropriarentur; vltra defectum
tot substantialium contractus feudi, quot supra
63 uidimus † est autem sumenda ea interpretatio
in omni dispositione, per quam minor verbo-
rum impropriatio sequatur c. Rudolphus cum
not. extra de rescrip. & in terminis respondit
Grat.d.consi. 9.nu.12.
64 Secundę difficultati dupliciter occuritur; nam
primò pōt iuramentum prędictum dici præsti-
titū ratione subiectionis, cum Dñi Corrigien.
Imperatori tantùm subiecti essent, & neminem
alium in dominum recognoscerent, prout ait
65 præfatus Federicus in initio Priuilegij † possunt
etenim, imò tenentur subditi iurare fidelitatem
Dño, etsi nullum ab eo feudum teneant Bald.
pulchrè in consi.327. num.7.lib.1. in no. Vndè
non tollitur propter iuramentū pręstitum, quin
donatio remaneat in suæ propria natura, vt re-
spondit Oldr.d.consi 159.nu.6 Dec.consi.413.
num.7.versi.non obstat Soc.d. consi. 257.num.
2. versi. præterea aduertendum, vbi maiorem
quoque fidelitatem deberi probat à subdito,
quàm à vassallo. Abb.in c.ego.per illum tex.de
iureiur. Rui.d. consi.36. nu.9. & latiùs d. consi.
42.nu.7. versi.nec obstat Soc. iun.d.consi.7.nu.
47.lib.1.consi.102. num.25.in 2. & consi.1.nu.
25.lib.4. Bero.d.consi.65. nu.81. & quest.152.
nu.15.in 2.Rolan.d.consi.2.nu.6.& d.consi.50.
nu.53.cum duob.seq.Menoc. d.consi.1. nu. 34.
& consi.2.nu.115.& nu.266. cum seq. & fusiùs
66 consi.191. nu. 31. † Et quòd non obstante tali
iure, concessio facta à Principe per verba, dona
mus, & conferimus, & similia, veram contineat
donationē * cōis est opinio, teste Bero.d.consi.
65.nu.21.& Rol.d.consi.60.nu.55.& Menoch.
67 d.consi.191. num. 31. † quòd si in concedente
rem propriā hoc receptum est, multò magis in
concedente alienam; vt in casu nostro; si modò
Castrū Corrigiæ cum alijs pdictis concessa dici
possent; sed re ipsa dignitas tm comitatus bonis
adiecta, concessa fuit, vt supra declarauimus.
68 Tollitur secundo modo obiectum iustų iuri;
considerando, quòd non fuerit simplex, & vni-
forme, sed duplex, hoc est subiectionis, & fide-
litatis, vt priuilegij verba cantat; quo stante, di-
cere possumus, quòd iuramentum fidelitatis
præstitum fuerit respectu Rossennæ, & aliorum
bonorum feudalium, subiectionis autem re-
spectu personarum; & fortè etiam respectu bo-
norum allodialium, inter quæ Terra Corri-
giæ cum alijs specificatis continetur; & sic con-
grua congruis referendo, vtrumque poterit

stare propriè, & naturæ bonorum possessorum conuenire. Debet namq; relatio, ad compatibilia, quibus conuenit, fieri, non ad omnia præcedentia indistinctè, vt docent scribentes post glo. in l. si idem cum eodem §. fin. de iurisd. omn. iud. & in l. 1. vbi Ias. in 1. limit. C. de liber.
69 præter. Cephal. consi. 153 nu. 58. in 2. Quinimo etsi vnicum fuisset fidelitatis iuramentum, ita nihilominus deberet interpræta ri, quandoquidem vnica etiā determinatio difformiter solet determinare propter diuersitatis rationem, ad tradita per Ias. post relatos, in l. iam hoc iure nu. 11. 12. ff. de vulga. & pupill. Diuersitatis autē ratio manifesta est in casu nostro, ob diuersam bonorum naturam; igitur &c. Sed cum duplex fuerit iuramentum, vt diximus, eò magis procedit responsio.
70 Tertia, & vltima eneruatur difficultas ex supra deductis, dum bona omnia allodialia præsumi ostendimus, etsi dignitatem Comitatus aliamuè habeant annexam; & addendus est Alciat. in tract. præsump. reg. 2. præsump. 3. num. 2. cum multis concord. & resp. 162. num. 13. versi.
71 confirmatur hæc. & Menoc. d. consi. 1. num. 37. 38. Sed & secundo modo submoueri potest, vt per subtilem Soc. in consi. 67. num. 14. 15. lib. 1. quia concessio non fuit facta in feudum Comitatus, licèt Comitatus in feudum concessus dicatur, longè namq; differunt termini isti inter se, vt ipse declarat, quem sequitur Menoc. loco
72 proximè citato. Præterea ad hęc omnia obiecta potest simul responderi, quòd, & si aliquod signum feudi colligi posset ex serie concessionis, attamen cum plura, & vrgentiora in oppositum appareant, vt ex deductis clarè apparet, non est feudum quoquomodo censendum, sed potiùs donatio per reg. l. quæritur ff. de sta. homi. ita docet Dec. d. consi. 413 nu. 7. Grat. d. consi. 9. num. 147. & seq. Iacob. de S. Georg. in d. verb. inuestiuit talem nu. 10. Bero. d. consi. 65. nu. 78. Rolan. d. consi. 50. num. 45. vsq; ad num. 52. & Bursat. d. consi. 46. num. 12. cum concor. Verùm datò citra veritatis enucleatę præiudiciū, quòd mera nō fuerit donatio, at certè, nec feudum fuisse tenendum est, sed potiùs contractū innominatum, vt docet Bald. in prælud. feud. cuius doctr. ibidem sequitur, & plur. comprobat
74 Ias. nu. 13. versi. & dictum, & num. 14. Qui quidē contractus innominatus regulabitur secundùm naturā contractus nominati, cui magis fuerit similis, vt per Bero. d. consi. 65. nu. 26. 27. & 78. post Pręposi. in plud. feud. in 4. distinctione.
75 Quòd si pertinacius quisquam contendere ad huc voluerit feudum esse (quod quidem vix reor posse contingere) effugere certè non poterit, quin impropriatū sit, & alteratū, ob mixtam naturam donationis, & propterea secundū ius cōe regulandū in successione, non autem secundùm consuetudines feudorum Soc. d. consi. 257. col. 2. versi. aliquando, & secundò Dec. d. consi. 390. nu. 6. Paris. d. consi. 4. nu. 10. & num.
76 20. Soc. d. consi. 76. num. 49. 50. Gozad. d. consi. 8. num. 26. & seq. Nec ommitto pro præmissorum corroboratione, quòd si feudi nomen mereretur, prout non meretur, & bona ipsa comprehenderet, prout non comprehendit, deberet omnino alienabile censeri, & ad quoscunq; hęredes transmissibile; cum de proprijs bonis dominorum Corrigiensium constitutum, & erectū fuerit, vt vidimus. Nam si hoc in feudo empto procedit, vt per Bald. in c. 1. §. hoc autem col. fi. ver. quid in feudo. Rom. & Alex. in l. ēt in prin. ff. sol. matr. Curt. consi. 49. memoria col. fi. Dec. consi. 269. sub nu. 6. versi. & idem in feudo, & consi. 424. col. 3. Ias. consi. 63. col. vlt. lib. 1. & consi. 152. col. 2. lib. 2. Silua. consi. 52. nu. 10. 11. & est cōmunis * opinio teste Dec. d. consi. 390. nu. 7. & 14. Paris. consi. 4. num. 39. Rolan. consi. 23. nu. 13. lib. 1. Clar. d. q. 73. ver. sed quid in feudo empto? pari ratione debet in hoc prætenso feudo locum habere, cum emptio nihil posset ampliùs tribuere, quàm prędicti D. D. Corrigienses in dictis bonis proprijs, & iusto titulo possessis haberent, vt supra.
77 Ceterùm, circumscriptis omnibus hucusq; deductis, attendendum est, quòd si feudum esset Terra Corrigiæ, & Fabriel, cū alijs in dicta parte quarta priuilegij nominatis, & feudum minimè alienabile, nec transitorium ad quoscunq; hæredes, vt probatum fuit, negari non posset, quin saltem de hæreditario participaret, cum datum fuerit Manfredo, ac fratribus, & Nepoti p se ipsis, & eorū hæredibus; quo casu hæreditarium est, saltem mixtum, & in eo non possunt descendētes succedere, nisi sint ēt heredes vniuersales, secundùm Isern. in c. 1. §. olim nu. 7. de success. feud. Bart. in l. vt iuris iurandi. §. si liberti. ff. de ope. liber. Castr. in consi. 77. num. 7. lib. 1. & in consi. 93. incip. in causa, quæ vertitur in fi. vol. 2. in no. & cōem* opin. testaf Alex. cōsil. 10. nu. 8. lib. 3. & consi. 19. nu. 12. lib. 6. Dec. cōsi. 194. nu. 4. & consi. 445. nu. 8. Paris. consi. 2. nu. 26. consi. 4. nu. 18. consi. 7. nu. 17. consi. 16. num. 12. 13. consi. 106. nu. 25. lib. 1. Ias. consi. 57. nu. 1. lib. j. & consi. 56. nu. 1. lib. 3. Afflic. deci. 112. nu. 3. Crau. latè consi. 13. num. 7. 8. & consi. 197. sub. nu. 5. Bru. consi. 11. nu. 3. & 4. & consi. 44. nu. 1. & inter eiusdem cosi. Campeg. consi. 2. nu. 4. Rimi. consi. 267. nu. 5. & cōsi. 302. nu. 16. Soc. consi. 257. nu. 5. lib. 2. Silu. d. cōsi. 52. nu. 13. Loffred. latè consi. 1. & consi. 52. nu. 55. vbi notabiliter loquitur post Imol. quē citat in l. quod dr de verb. obl. Rui. consi. 16. nu. 6. d. consi. 36. nu. 11. ver. sed in contrariū, & nu. 21. lib. 1. Nat. cōs. 127. nu. 7. lib. j. Mari. Free. in tract. de subfeu. lib. 3. c. vlt. Curt. iun. consi. j. num. 12. & consi. 138. num.

num. 14. cum seq. Viui. in suis comm. in versi.
feudum hæreditarium Boss. in tit. de princ. num.
306. versi. sed quando, Clar. in §. feudum q. 9.
versi. quandoq; & tertiò, & versi. nunc sequen-
do. vbi veriorem, & magis communem opin. *
dicit, & in practica semper seruari vidisse atte-
statur Roland. consi. 3. nu. 77. & latiùs consil. 23.
num. 48. vsq; ad fi. lib. 1. & consi. 67. nu. 22. vsq;
ad fi. lib. 2. Bursat. consil. 91. num. 13. Cardin.
Alb. consi. 3. nu. 12. Cacher. Pedem. decis. 160.
num. 1. & in fi. post alios permultos quos citat
de communi * quoque fidē facientes. Et in ter-
minis feudorum Illustriss. DD. Corrigien. Al-
ciat. d. consil. 1. num. 9. cum plur. seq. & num. 16.
versic. meritò, vbi certam, & indubitatam con-
clusionem dicit, & sub nu. 45. communem * at-
testatur Gozad. d. consil. 26. num. 25. 26. & 58.
versic. & contraria loquuntur Soc. d. consi. 112.
num. 10. vbi postquam latè disputauit de natura
ipsorum, concludit tandem mixta esse, & ita te-
78 nendum affirmat. † Et licèt dubium sit in huius-
modi feudo an hæredes debeant esse primi in-
uestiti, an vltimi descendentis, & vtrinq; alle-
gentur communes opiniones *, vt refert Clar.
d. quæst. 9. in hoc tamen conueniunt omnes,
79 quòd alterius saltem hæredes esse † oporteat, ita
quòd duo de necessitate probanda fuissent per
Illustriss. Dominos aduersarios, vt excluderent
Illustriss. Dominum Alexandrum hæredem scri
ptum, & Imperiali authoritate ad feuda quęcun
que legitimatum, & in specie ad omnia feuda
per Illustriss. & Reuerendiss. q. D. Card. tenta,
& possessa. Primum quòd de descendentibus es
sent recipientium, secundum verò, quòd hære-
des essent eorumdem, saltem immediatè, prout
in simili casu concludit Rolan. d. consi. 23. & d.
consi. 67. cui sufficiat remissio. At neutrum horū
probatum fuit, ergo &c.
80 Sed nè aliqua notabilis difficultas silentio prę-
teriti videatur, consideranda sunt quæ Bero. scri
pta reliquit super hoc priuilegio in d. consi. 68.
& consi. seq. per tot. lib. 1. vbi concludit tam feu-
dum Rossennæ, quàm Corrigiæ ex pacto, & pro
uidentia esse, non verò hæreditarium, neq; mi-
xtū, & per consequēs sufficere eos esse de descē-
dentibus, absq; eo, quòd sint hæredes, qui succe-
81 dere volunt. Quoad Terram Corrigiæ, & alia lo-
ca post eam descripta, de quibus est consultatio
nostra, videtur Bero. d. consi. 69. num. 13. versic.
quo verò, & num. 14. decisionem suam fundare
dupliciter. Primò subintelligendo dictionem,
legitimis, post dictionem hæredibus, & hanc
suppletionem facit ex pręcedentibus, & sequen
tibus; nam sicut in præcedentibus concessa fuit
dignitas Comitatus prædictis Dominis Corri-
gien. & eorum legitimis hæredibus, & in se-
quentibus concessa similiter fuere insignia, &
arma pro ipsis, & eorū hæredibus legitimis, ita
etiam & feudum Comitatus prędicti, concessum
intelligi debeat per vulg. reg. l. si seruus plurium,
& l. talis scriptura de leg. 1. quòd in rationibus
dubitandi tetigit Alciat. d. consi. 1. num. 5. 6. 7.
82 Secundò præsupponit ibidē Bero. num. 15. feu
dum pro hæredibus concessum, non requirere,
vt quis sit hæres, sed tantùm de descēdentibus,
cum simus in materia ad extraneos hæredes nō
transitoria, per ea quæ tradit Castr. in l. ex facto
§. fi. ff. ad Trebell. & Alex. in l. quod dicitur col.
8. de verb. oblig.
83 Ego, pace tanti viri, facilè dixerim parùm ad-
modū, de vtroq; fundamento curandū esse, qñ
quidem reg. proximè allegata, procedit, qñ tra-
ctatur de declarando verba legatorum, aut alia-
rum dispositionum, nō verò quādo tractatur de
addendo alia, quæ contrariam dispositionem
inducant, vt in casu nostro, in quo feudum hæ-
reditarium, vel mixtum reduceretur ad feudum
ex pacto, & prouidentia, inter quæ contrarietas
cadit, & repugnantia, vt per D. Card. Alba. d.
consi. 3. nu. 11. versi. feudum autem, tali enim ca
su reg. d. l. talis scriptura non procedit; vt ibidem
84 docet Ias. post Bart. in 2. limit nu. 39. † Item non
procedit vbicunq; proprietas sermonis non pa-
titur interpræationem. Ias. ibidem in 4. limit.
In nostra autem specie dictio (hæredes) latior
est, si in sua propria significatione accipiatur,
quàm si qualificetur, & restringatur, à dictione,
85 legitimis, vt ipsemet Bero. scribit † insuper fallit
reg. quotiescunque tractatur de restringendo
dispositionem, quæ ex sui natura, latè interpræ-
tanda sit, vt in beneficijs Principum Ias. ibi in 6.
limit. per tex. in c. cum dilecti, & ibi not. per In-
noc. & alios extra de don. cum cęteris adductis.
At hic propriè caderet restrictio beneficij Im-
peratoris, per supradicta, & quia impedirentur
Dñi Corrigienses disponere de bonis prędictis,
in quem vellent de descendentibus suis, contra
Reg. l. 1. C. de sacrosan. eccle. valdè fauorabilē,
& ampliandam, igitur &c. † Et vltra prędicta cō
86 siderandum est, quòd hæc nō est vna dispositio,
quæ declaranda sit ex præcedentibus, & sequen
tibus in eadem dispositione, vt in contrarijs, sed
sunt plures, & pęnitus separatæ, vt ex prænarra-
tis clarè liquet; licèt enim vnica fuerit scriptura
priuilegij memorati, plura nihilominus priui-
legia, & circa diuersa consistentia continet, sicut
plures dicuntur sententiæ, quæ in vna, & eadem
scriptura continentur, qñ diuersa capita separa-
ta continet l. ēt, & ibi glo. fi. & Bal. in summario
Bart. & alij not. ff. de mino. vnum ergo priuile-
gium non influit in aliud pęnitus separatū. Imò
contrariā habemus regulā, quia à separatis non
arguit, nec infertur l. Papinianus, & ibi Bar. in
7. not. ff. de mino. & ita in effectu reperio Alcia.
respondere ad hoc obiectū in terminis istius pri
uilegij d. consi. 1. nu. 21. & 22. in & in alio simili

87 casu Parif. consi. 5. num.4.5.lib.1. Non est igitur facienda subauditio aliqua in casu propo-
88 sito de dictione (legitimis) quam sciuisset Imperator exprimere si voluisset l. si seruum. §. non dixit Prætor ff.de acquir.hæred.cap. ad audientiam de deci. l. vni.§. sinautem ad deficien-
89 tis.C.de cadu. tollen. cum simil. Ad quod facit optimè quod scribit Anan.consi.22. sub num.3. de tribus substitutionibus à testatore factis, quarum duæ mentionem faciebant de filijs masculis, alia verò de filijs tantùm,& in hac nullo modo qualitatem masculinitatis subaudiri debere determinat;& de duabus substitutionibus, idem tradit Anchar·conf.120.in fin.& de quatuor Bolog.inter consilia Alexaud.consi.53.num.18.ver sic. nunc autem, volum.4. vbi etiam ponderat, quòd in substitutione illa, in qua qualitas prædicta omissa erat, facta bis reperiebatur mentio de filijs simpliciter, ex qua geminatione magis enixa testatoris mens arguebatur, quòd voluerit qualitatem aliquam addere per reg.l. Balista
90 ad trebell. Et hæc consideratio ad casum etiam nostrum rectè adaptatur, quandoquidem postquam Federicus donauit Comitatum Corrigiæ dictis Dominis Corrigien.& eorum hæredibus, subiungit clausulam illam (volentes;) in qua mãdat eosdem, & eorum hæredes exemptos esse à quacunq; iurisdictione, & potestate aliarum terrarum,& Ciuitatum; & sic repetit nomen hæredum, absq; adiectione; studiosè itaq; omissa fuit in tota hac quarta parte priuilegij illa qualitas restringens dispositionem, quæ in tertia,& quinta apposita fuit; non verò inaduertenter, aut casualiter, pro vt Bero. autumat. Imò verò maximo cum misterio factum existimare debemus, propter subiectæ materiæ naturam, cum in ter-
91 tia parte prædicta creet prædictos Dominos Comites, ac eorum hæredes sanguinis. Enimuerò dignitas ista comitatus personis concessa, vix erat conueniens, vt ad filios, & descendentes produceretur, per ea quæ scribunt doct. in præIud. feud. & in c.1. quis dicatur Dux, & recenset seriatim Mari.Frec.in d.tract. de subfeu. lib. 1.in tit.quis dicatur Comes in princ. Nimirum testatoris dispositioni subiecta quoquomodo
92 non fuit, nec effecta ad extraneos hæredes transitoria. Sed & in quinta, & vltima parte, vbi arma, & insignia donata fuere, quammaximè decens fuit, vt dispositio ad hæredes sanguinis restringeretur, ex quo testatorũ facultas, in his nihil solet operari, quæ honoris causa alicui familiæ ita conferuntur, prout experientia docet rerum magistra c.quam sit de elect.in 6.Respectu verò contentorum in quarta parte memorata, totum oppositum dicere debemus, nam quòd de bonis ibi descriptis testari possent, rationi consonum fuit: cum præsertim propria essent, & nihil super eis dispositum fuerit, vt diximus, ¶ Sed, & si feudalia effecta fuissent, mediante recognitione in feudum (quod vt supra negatur) adhuc conueniens erat, vt minùs restringeretur facultas de eis disponendi, quàm possibile esset, vt minùs quoque præiudicium prioribus Dominis fieret. Est igitur primum fundamẽtum Bero. multifariè sublatum, quamuis per eo tollendo, minùs multò laborandum fuisset. Verùm enimuerò, si suppletionem Bero. admitteremus, quæ tantùm à veritate, & Federici intentione distat, & bona omnia in feudum pro hæredibus legitimis concessa essent, nihilominus hęreditarium mixtum esse, concludẽdum foret, vt habetur in d.decis.Pedem.160.in fi.vbi regulã firmat generalẽ, quòd vbicunq; in concessione feudi fit mentio hæredum simpliciter, vel cum aliqua etiam adiectione, ante, vel post, vt putà filijs, liberis, descendentibus masculis, legitimis, vel alia simili, feudum semper est hæreditarium, non merè, & simpliciter; sed mixtum, vel secundùm quid; cuius successores
* debent esse hæredes, & communem * attestatur post citatos concord. Eandem regulam magistraliter firmat Loffre. post Imol. quem refert d.consi.52.num.55.Afflict.in c. 1. sub num.8.in titu.an agna. vel fil & fusiùs pertractat, ac pulchrè tuetur pluribus rationibus, & authoritatibus omnino videndis D.Card. Alba. d.consi. 3. num. 11. versi. feudum autem hæreditarium, & num. seq. & diffusissimè prosequitur Loffred. d. consi. 1. per tot. & signanter sub num. 208. vbi ita pluriès, fuisse iudicatum inquit, nedum in Sac.consil.Neapolit.sed etiam in Hispania in supremo consil. Catholicarum, & Cæsareæ Maiestatum sub Carolo Quinto Imperatore gloriosissimo.
94 Pro constanti igitur supponere debemus, quòd si concessionis verba expresſè etiam dicerent, pro hæredibus legitimis, non tamen excluderetur, quin feudum de hæreditario participaret, ità quòd succedentes in eo hæredes esse oporteret, quicquid Bero.in oppositum teneat; cuius fundamenta satis debilia, ex prædictis virtualiter tolluntur; quia apud Doctor. supra citatos contrariam opinionem tenentes, multæ patent responsiones, quas breuitatis gratia non refero, & nè aliorum dicta transcribam; tendunt enim vtplurimùm fundamenta Bero. ad probandum, quòd talis concessio restringitur ad descendentes recipientis, quod & nos fatemur, sed non concludunt, quòd si hæredes non sint, feudum obtinere debeant, quod nos negamus; in hoc enim decipitur, & qui cum eo sentiunt; vt authores animaduertunt supra in oppositum adducti. Verùm quia in quodam argumento à simili, latè insistit, & maximam vim facit in consi.68.nu. 71.vsq; ad num.76.eapropter sinè speciali confutatione dimittendũ non videtur.

Præsup·

Præsupponit namque, quòd si inuestitura facta
sit pro hæredibus masculis, feudum sit ex pacto,
& prouidentia, & de hæreditario nihil partici-
pet, quam similem esse ait inuestituræ factæ pro
hæredibus legitimis, ideo hanc quoque ex pa-
cto, & prouidentia tantùm iudicari.

¶ Pro responsione, non disputãdo an huiusmo-
di inuestituræ similes, sint, vel nè? quia nõ ex-
pedit, neque referendo singula argumenta per
scribentes adducta ad impugnãdum conclusio-
nem quam Bero. veram supponit, quæ multa
sunt, & efficacissima, sufficit dicere, quòd dicta
contraria opinio vti verior ab omnibus ferè re-
cipitur, & in praxi obseruatur. Nam, & si feu-
dum receptum sit pro hæredibus masculis, mix-
tum tamen est, & descendenti non debetur, qui
non est hæres, neque hæredi, qui non est descen-
dens, prout firmarunt Iacob. de Belui. Andr. de
Isern. Aluar. & Præpos. in cap. 1. de eo qui sibi,
& hæredi. mascul. Castr. in l. Gallùs. §. etiam si
parente, colum. fin. versic. sed an requiritur, &
ibi etiam Areti. colum. fin. de liber. & posth. &
in l. pro hærede. §. quod si tamẽ in primo notab.
ff. de acquir. hæredit. Et ita consuluit Bald. in
consil. 428. colum. 2. & fi. volum. 2. & cons. 287.
colum. vlt. vol. 3. in anti. Cæpol. consil. ciui. 31.
num. 12. Dec. cons. 208. nu. 9. in fi. & sequitur
Campeg. inter consil. Bruni consil. 2. colum. 4.
versic. sed prædictis, & cons. 24. colum. 2. Rub.
Alex. cons. 18 per tot. Grat. cons. 55. nume. 31.
* 32. vbi communem * dicit Silua. latè consil. 30.
num. 11. ubi communem pluries attestatur Lof-
fre. d. consil. 1. num. 36. cum plurib. seq. & magis
* communem * appellat, multos alios adducens,
Gabr. in suis comm. conclu. tit. de verb. signif.
conclus. 3. num. 5. 6. 7. Bossi. in tit. de princ. &
priuil. eius, num. 306. versic. tamen Brun. Di-
dac. variar. resolut. lib. 2. cap 18. sub num. 7. &
Clar. d. quæst. 9. uers. item quæro quid si acce-
ptum, atque Bursat. cons. 2. num. 41. & d. con-
sil. 3. num. 1. & consil. 59. num. 33. & consil. 49.
num. 41. Et secundùm hanc opinionem iudica-
ri obtinuisse in Rota, refert Gabr. loco præcita-
to, sub num. 6. & ita etiam resolutum fuisse in
Sena. Pedemont. scribit Cachera. d. decis. 160.
96 in fin. Vndè retorqueri potest argumentum con
tra Beroum. Si quidem præsupposita similitudi-
ne feudi dati pro hæredibus masculis, & pro hæ-
redibus legitimis, concludeñ. erit, quòd sicut
primum ex veriori, & receptiori sententia mix-
tum est, ita quoque secundum iudicari debeat.
97 Nec omitto, quòd si concessio prædicta pro
hæredibus legitimis concepta foret, aliam, &
sanè latiorem interpretationem reciperet; nam
de hæredibus ab intestato intelligi posset, & per
consequens, nedum masculos, sed etiam fœmi-
nas, contra naturam recti feudi, & nedum de-
scendentes, sed etiam extraneos hæredes com-
prehendere deberet, per l. 3. §. de illo. & Bart. ibi
ff. pro soc. & Alex. in l. ex facto. §. fin. num. 9. ff.
ad trebel. Et in hanc sententiam consuluit Abb.
consil. 3. in 3. dub. vol. 2. Dec. d. consil 32. col. 2.
& per tot. cons. 85. nume. 7. cons. 108. nume. 6.
cons. 269. num. 2. Paris. d. consil. 4. nu. 8. Alcia.
d. consil. 1. num. 19. Grat. d. cons 4. nu. 40. Qua
conclusione attenta, magis excludi deberent Il-
lustriss. Dñi Fratres memorari, qui neque ex
testamento, neq; ab intestato hęredes esse pos-
sunt Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinalis.
98 Ad vltimum uerò fundamentum unico uerbo
* responderi potest, quòd communis * opinio est
in contrarium, vt sup. innumerorum ferè testi-
99 monio retulimus. Ideo ab ea in iudicando non
est discedendum, c. nè innitaris, cum not. de
constit. ubi Fely. sub nu. 54. Franc. in ult. quæ-
sito, nu. 32. Dec. in 1. lect. num. 28. & in 2. lect.
num. 11. ubi latè; latissimè uerò Corat. in tract.
de comm. opin. in præfat. & lib. 2. tit. 8. inspect.
100 11. nu. 16. vsque ad fin Quinimo ipsemet Bero.
in præcedenti consil. 68. num. 29. 42. 43. & 75.
versic. uidetur feuda, cõtrarium expressè tenuit,
ingenuè fatendo, quòd feuda concessa pro se, &
hæredibus, requirunt quòd quis sit descendens,
& vniuersalis hæres, saltem in aliqua parte, ad
hoc, ut succedere possit, & pro parte hæreditatis
admitti, & multa allegat.
101 Sed quod magis est, uidetur in eodem consilio
tenere, quòd sint merè hęreditaria, ut uideri po-
** test nu. 31. ubi cõem * dicit nu 45. 49. 77. cõem *
etiam dixit Alex. cons. 10. nume. 8. lib. 3. & pro
* communi * refert, & probat obiectis respondens
D. Card. Alb. cons. 3. nume. 9. post allegatos; &
ante eum Card. Paris. cons. 2. num. 16 cum plur.
seqq. Rimi. iun. cons. 9. num. 87. cum alijs seqq.
Beneuenta. in rep. c. Imperialem, pag. 96. col. 12.
& 13. ubi doctè, & notabiliter loquitur de pro-
hib. feu. alien. per Feder. Rolan. cons. 55. num. 2.
lib. 3. Mari. Frec. in d. tract. de subfeud. lib. 3. quæ
102 si per tot. & signanter cap. ult. Concludentes,
quòd qui succedere uolunt in huiusmodi feudis
nedum hæredes esse debent, sed etiam defuncti
factum ratum habere, & disposita circa ipsa feu-
da approbare, & in nullo contrauenire, perin-
de, ac si bona allodialia, & hęreditaria in omni-
bus, & per omnia existerẽt. Et in propria nostra
specie Alcia. d. cons. 1. nu 9. cum seq. Gozad. d.
cons. 26. nu. 1. & 24. & latiss. Grat. d. respon. 4.
nu. 42. usque ad nu. 65. qui omnino uideatur.
103 Siue igitur Ciuitas Corrigiæ, & oppidum Fa-
brici cum alijs bonis in dicta quarta priuilegij
parte descriptis, libera sint, & allodialia. Et siue
propria Illustr. Corrigieñ. ut certè sunt, siue à Fe
derico Imperatore donata, siue per contractum
innominatum, aut in feudum impropium, &
conditionatũ, atq; ad hæredes quoscunq; tran-
sitorium, ab ipso concessa, siue feudalia sint, & in

feudum verè data, pro se, & hæredibus, vel pro se, & hæredibus legitimis, omni in casu exclusi sunt Illustriss. Domini fratres memorati à portione, qui fuit Illustriss. & Reuerend. D. Card.
104 prælibati, quæ Illustriss. D. Alex. eius filio hæredi scripto debetur, sicuti ēt ab intestato deberetur, si ille testatus non fuisset, ad tradita per Mari. Free. de subfeu. lib. 3. c. 20. cum concord.
105 Ex supradictis aūt facilè est ēt dignoscere qualitatem feudi Rossennæ, & aliorum bonorum in prima priuilegij parte descriptorum. Nam aut vera est interpretatio Bero. quā dat huic inuestituræ Rossennæ in d. conf. 69. num. 12. 13. vbi vult pro hæredib. legitimis factam esse, ex quo ita fuit supplicatum, & succedunt quæ de alijs bonis deducta sunt aduersùs Bero. sententiā, & sic feudum est hæreditarium simplex, vel saltem mixtum. Aut verò interpretationi prædictæ adhærendum non est, quod ego libentiùs admitterem, vnà cum Grat. d. respon. 4. nu. 40. 41. & feudum informe remanet, hoc est simpliciter concessum supplicantibus, nulla facta filiorum, aut hæredum mētione, & hoc casu feudū quoq; hereditarium iudicari debet, quicquid Bero. eo.
107 conf. scripserit sub nu. 10. 11. contra quem est
* magis communis * opin. doctorum, vt ipsemet fatetur in conf. 77. num. 15. & 21. eo. lib. 1. & ex infradicendis apparebit. Pro qua primò est tex. in c. 1. de duo. fratr. à cap. inuesti. consertò; bonus tex. in l. si pactum, de probat. & in c. 1. an agna. vel fil. Hanc firmat glo. in verb. succedente in c. 1. quibus mod. feud. consti. poss. in c. 1. per illum tex. & ibidem Isern. & Aluaro. in tit. an agna. vel fil. & idem Bald. in conf. 328. col. 2. vol. 2. & Isern. in c. 1. in §. huius autem generis. num. 11. ex quibus cau. feud. amitt. Castr. conf. 311. sub nu. 3. lib. 1. & in l. pro hærede. §. si quid, nu. 9. de acq. hæred. Castr. & Alex. in l. si mihi, & titio. de verb. oblig. Roma. in l. ēt solu. matr. Alex. conf. 18. nu. 7. & conf. 26. nu. 3. lib. 5. Cuma. conf. 166. per tot. Barba. conf. 14. colum. 10. conf. 22. col. 5. lib. 2. & conf. 66. lib. 4. Soci. consil. 19. num. 3. lib. 1. & conf. 257. colum. penult. vers. tamen ostendo lib. 2. Rub. in d. l. Gallus. §.
* quidam rectè n. 181. vbi de communi * conf. 18. nu. 3. & conf. 48. num. 3. Brun. conf. 24. num. 3. conf. 80. nu. 14. Paris. conf. 2. col. 4. conf. 5. col. 3. & conf. 26. nu. 159. lib. 1. Curt. consil. 3. colum. 2. & Sylua. conf. 30. num. 14. 15. 16. Afflict. in c. 1. nu. 24. de alien. feud. pa. Curr. iun. conf. 3. nu. 4. & conf. 138. num. 15. Iaf. in l. apud Iulianum. §.
* si quis alicui, num. 9. de leg. 1. vbi communem * affirmat in l. fin. num. 92. C. de edict. Diui Adria. tollen. Rui. conf. 15. num. 6. & conf. 17. num. 3. lib. 1. Alciat. respon. 160. num. 9. 180. in princ. & 183. colum. 2. Natt. conf. 130. num. 10. lib. 1. & 634. num. 6. lib. 3. Gabr. d. conclus. 3. num. 18. Soci. iun. in conf. 79. num. 19. lib. 4. consil. 103. num. 13. & 34. lib. 2. Neuizza. consil. 9. num. 8. & conf. 10. num. 15. Didac. lib. 2. var. resolut. cap. 18. ante num. 4. vbi hoc magis receptum asserit ab his, qui de feudis tractauerunt, refert, & sequitur Clar. d. §. feudum, quæstio 9. versic. sed quid dicendum? Menoch. consil. 1. nume. 313. & seq. & consil. 61. num. 9. Rimin. iun. conf. 18. num. 14. Card. Alba. conf. 2. num. 26. Roland.
* consil. 97. num. 39. qui de communi * etiam testatur vol. 1. & conf. 67. num. 23. lib. 2. conf. 55. num. 1. lib. 3. conf. 2. num. 15. vbi etiam de com
* muni * vol. 4. Boss. in tit. de Princ. & Priui. eius, num. 309. Cæpha. conf. 152. nu. 55. & conf. 224. num. 75. 77. lib. 2. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 120. num. 2. Bursat. d. conf. 3. num. 4. qui magis com-
* munem * affirmat latissimè Cacher. decis. 160. per tot. Et in terminis huius feudi Rossennæ, Grat. d. respon. 4. num. 41. Constat igitur tantorum patrum, testimonio hāc esse verissimam,
* & magis communem * sententiam, à qua licèt multi etiam recedant, quos pleno calamo retulit Cacher. d. decis. 160. num. 12. imò pleniori, quàm opus esset, ex quo non paucos citauit, nil tale concludentes, & aliquos etiam contrarium potiùs tenentes (vt quisque potest in fonte legere) sunt tamen numero, & authoritate valdè inferiores; sed & legibus, & rationibus facilè vincuntur, vt clarè potest ex adductis per vtrāq;
108 classem dignosci, quorum argumenta non curaui, breuitatis causa conferre, & quia ad ea tēpora peruenimus, vt in proposito inquit Rub. d. conf. 18. sub num. 4. in quibus non legibus, & rationibus creditur, sed authoritatibus. His itaque fretus, inconcussè teneo idem de hoc feudo iudicandum fore, quod de alijs bonis memoratis; consequenterq; Illustriss. DD. Fratres antedictos in portione, quæ fuit Illustriss. & Reuerendiss. q. Cardinalis succedere non posse, sed tantùm Illustriss. D. Alexandrum eius hæredem.

¶ Superesset vltimo loco deducendum fundamentum legitimationis Illustriss. D. Alexandri, cuius virtute omnium feudorum effectus est capax, etiam si ex pacto, & prouidentia essent, vel alterius cuiuscunq; qualitatis. Verū quia abundè satis, & eruditè admodū super hoc scriptum fuit, per Excellentissimos Iurisconsultos compatronos, silentio prætereundum duxi, nè solem facibus illustrare velle videar. Vndequaque igitur tutus est Illustriss. D. Alexan. nedum in possessorio, quo egit, sed etiam in petitorio, quod cumulare satagit pars aduersa, laus Deo Clementissimo, &c. Ita iuris esse respondi ego Ludouicus Sacca I.C. Parmēs. Ideoque subscripsi, & sigillo meo signaui, &c.

Per laudum Cęsareū fuit lis terminata ex quadam potius æquitate, quàm iuris rigore.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Legato fundo, vel altero fundo sub conditione, non est locus electioni pendente conditione, quia non cedit dies legati, nec trasmissioni locus est; quod procedit siue optio sit legatarij, siue hæredis.

2 Dispositio loquens de nascituris conditionalis est, quia inest conditio, si nascentur.

3 Legatis duobus alternatiuè, si alteri inest conditio, etiã tacita, puta dependens ab aditione hæreditatis, non est optioni locus, donec conditio pendet.

4 Legato vsufructu, vel si nauis ex Asia venerit, legatis decem, non potest legatarius vsumfructum consequi, nisi purificata, vel defecta conditione prædicta, ne potestas hæredi, vtrum velit dandi, auferatur.

5 Electio est vnum de pluribus voluntariè capere.

6 Fideicommisso grauatus de restituendo vni ex proprijs filijs, cum morietur, non potest viuens eligere, et restituere, sed tẽpus mortis expectare debet.

7 Grauatus restituere pluribus certis personis sub cõditione, si ante conditionis euentum restituat, non liberatur.

8 Grauatus restituere hæreditate in diem, vel sub cõditione, si ante restituat, non transeunt actiones in fideicommissarium.

9 Promittens dare, si aliquid, vel cum aliquid factũ fuerit, si ante dederit, quàm factum sit, non videtur fecisse quod primisit.

10 Grauatus distribuere hæreditatem, uel bona aliqua inter pauperes Christi, cum morietur, non potest id facere in vita sua, nè præiudicium fiat pauperibus, qui post eius mortem erunt. Sed contrarium vide infra nu. 24. cum seqq. & nu. 30.

11 Optio inter actus legitimos connumeratur.

12 Actus legitimi non recipiunt diem, neq; conditionem, nec in suspenso stare possunt.

Sed illorum executio benè potest à futuro euentu pendere.

14 Tutor dari potest sub conditione, si cauerit.

15 Conditio, quæ respicit tantùm executionem actus, siue tacita, siue expressa, non suspendit illum, nec inualidat.

16 Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem, quo actus expediri debet.

17 Stirpis nomen, tam nascituros comprahẽdit, quàm natos, licèt ad eorum commodum interpratãdum sit, qui sint in rerum natura, tempore quo dispositio effectum sortiri debet.

18 Dispositio qualibet ad nasciturorum commodum regulariter fieri potest, & præsertim in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.

19 Præfatio causam finalem dispositionis indicat.

20 Finalis causa regulat omnem dispositionem.

21 Causa in præfatione inuestituræ feudalis expressa, finalis cẽsetur, & in omni parte repetita cẽsetur.

22 Mens & intentio disponentis, est anima dispositionis, verborum autem forma iudicatur vt corpus, ideò præfertur illa verbis, vt anima corpori.

23 Mens & voluntas in omni dispositione primo loco attenditur, secundo loco verisimilitudo, tertio verborum proprietas.

24 Grauatus restituere vni de familia cum morietur, si in vita eligat, & restituat, valet electio, sed reuocabiliter, quia variare potest, & non secuta variatione, tenet actus vt ab initio.

25 Variatione autem secuta, remanent nihilominus fructus medij temporis primo electo, quia in præiudicium eligentis valet, & ius suum donasse videtur.

26 Dominium quoq; & possessio transit in electum, licet hæreditariæ actiones non transeant medio tẽpore, & est communis.

27 Non entium nullæ sunt qualitates, & nullæ passiones.

28 Debitor dandi, vel faciendi in diem, vel sub conditione, potest ante tempus, vel conditionis purificationem satis debito facere, si creditoris, aut tertij non intersit.

29 Interesse hoc casu interpratandum est, quod principaliter, non quod in consequentiam venit.

30 Grauatus distribuere bona inter pauperes Christi per eum eligendos, cum morietur, potest tamen in vita eligere, & distribuere, quia principaliter tractatur de interesse, & fauore animæ testatoris, secundario verò pauperum, & est verior, et æquior, & magis communis opi.

31 Principaliter quod agitur, & in intẽtione est, si pugnet cum eo, quod in consequentiam venit, illud semper attenditur, & præualet; à quo, & regulatur dispositio.

32 Contrariorum eadem est disciplina.

33 Electio quæ fieri debet, si inconueniens, aut absurdum aliquod ex dilatione sequi potest, differri nullo modo debet.

34 Conditio tacita, & quæ ex natura rei inest, non vitiat actum, etiam legitimum.

35 Electio Prælati, quæ conditionalis esse nequit, si tamen tacitam habeat conditionem, valet nihilominus, & tenet.

36 Præsentatio quoq; beneficij eodem modo sustinetur, conditione tacita non obstante.

EPITOME.

Facultate certæ personæ attributa eligendi vnum ex masculis nascituris ex altera duarum sororũ ad Primogenium, vel ius aliquod, an fieri possit electio in personam alicuius nati ex vna ipsarũ? an vero expectari debeat, quòd ex altera sorore ad pariendum apta aliquis nascatur filius, vel

quòd ex ea nullus verosimiliter nasci possit?

Concluditur electionem fieri posse de illo nato; sed eligentem variare posse, si ex sorore sobole carente, superueniant liberi, & nihilominus medij temporis fructus, etiam secuta variatione ad electum pertinere.

Item grauatum distribuere hæreditatem, vel certa bona inter pauperes Christi cum morietur, posse tamen in vita distribuere, secundùm magis communem, veriorem, & æquiorem opi. licèt multos habent contradicentes.

RESPONSVM VII.

Ransmissus ad me fuit à Reuerendiss. Episcopo Ciuitatis vnius Lombardiæ casus, de quo infra consulendus; suppressis nominibus; eò quia consciẽtiæ suæ plenè consulere intendens, consultorem eligere voluit partibus incognitum, & cui etiam partes sint incognitæ.

Sempronius nobili genere natus, duos habens filios masculos, legitimos, & naturales, & totidẽ filias, dote filiabus constituta, filios hæredes vniuersales instituit, sed priùs prædia nonnulla, & domos non modici valoris, Primogenito suo prælegauit; asserens id facere pro conseruatione honoris, & decoris domus, & familiæ suæ, quia intendebat talia bona in perpetuum subiacere primogenituræ, & in eis solum primogenitum, legitimũ, & naturalem dicti sui primogeniti succedere, & deinceps de primogenito in primogenitum legitimũ, & naturalem deuenire. Et casu quo dicti sui primogeniti linea masculina, quandoq; deficeret, secundogenitus, & post eũ illius primogenitus legitimus, & naturalis succederet, & successiuè de primogenito in primogenitum, vt sup. dicta bona deuenirent. Quandocunque verò contingeret ambos eius filios, & eorum descendentes masculos legitimos, & naturales deficere, vt familiæ suæ, & casatæ nomen adhuc conseruaretur, facultatem, & authoritatẽ dedit vltimo ex descendentibus dictorum eius filiorum morienti, nominãdi, & eligendi ad dictam primogenituram, & in locũ, ius, & statum suum subrogandi vnum ex filijs, vel descẽdentibus masculis legitimis, & naturalibus duarum eius filiarum natum, vel nasciturum, quem maluerit, cum simili successione de primogenito in primogenitum; hac tamen adiecta conditione, quòd nominandus, & eius posteri ad primogenium admittendi, assumant cognomen, & insignia testatoris, & perpetuò retineãt, continuẽt, & conseruent, sub priuationis pœna.

Sin autem talis vltimò decedens, nullum nominauerit, & in sui locum subrogauerit, tunc & eo casu voluit, iussit, & ordinauit talem electionem, & nominationem spectare, & pertinere ad Reuerendiss. Episcopum Ciuitatis, pro tẽpore existentis, qui eligere debeat, quam stirpẽ duarum filiarum antedictarũ ad primogeniũ admitti voluerit, plurimùm de illius prudentia, & integritate confidens. Ita quòd de stirpe per D.S. Reuerendissimum eligenda primogenitus legitimus, & naturalis in bonis prædictis succedat, & post eius mortem, de primogenito in primogenitum vadat, ordine quo supra, & cum eadem conditione assumendi cognomen, & insignia testatoris, & vt supra.

Contigit igitur vtrunque filium masculum sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus, nulla facta per vltimũ nominatione, vitam eum morte commutare, ita quòd ad Reuerendiss. D. Episcopum facultas ista optandi, & nominandi deuoluta est. Verùm quia altera filiarum prædictarum filium habet vnicum masculum legitimum, & naturalem, altera verò fœminas tantùm; sed ob ætatem plures alios potest liberos parere. Dubitatur vtrùm possit Reuerendiss. D. Episcopus stirpem filij prędicti, qui in rerum natura solus reperitur, eligere, & nominare, vel potiùs expectare tempus, quo ex altera testatoris filia, masculi oriantur, siuè vel probabili spe pariendi destituatur? prout ipsa prætendit, & vehementer instat? Quid ergo iuris sit quæritur?

1 Et quòd electio differenda sit, suaderi videtur primò per tex. in l. cum illud. iuncta glo. in verbo electio. ff. quando di. leg. ced. vbi legato fundo, vel altero fundo sub conditione, deciditur, pendente conditione, non esse locum electioni, & propterea legati diem non cedere, nec transmissioni locum esse, & subdit ibi glo. id procedere siuè legatario relicta fuerit optio, siuè hęredis sit, prout in dubio, & regulariter esse solet. Vndè ad casum nostrum inferri videtur, quòd cum electio facienda sit de filijs natis, vel nascituris, vt testatoris dispositio loquitur, † & sic

2 conditionalis sit respectu futurorum, vt in terminis dictat tex. in l. cum ita, eo. tit. & in l. 1. in fi. de cond. & demonstr. nullo pactò electio fieri possit, non purificata conditione, hoc est donec aliquis masculus ex alia sorore oriatur, qui eligi possit, si Reuerendiss. D. Episcopo placuerit, vel certum sit nullum nasci posse, & sic cõditionem defecisse, d. l. cum ita.

3 Secundò, Per alium tex. in l. si vsusfructus, cũ not. ibi per Alber. ff. eod. tit. Vndè colligitur, quòd cum duo alternatiuè legantur, & alteri inest conditio, etiam tacita, puta dependens ab aditione hæreditatis, donec ipsa conditio pendet, electione locus non est, & hoc argumẽtum applicatur, vt præcedens.

4 Tertiò, Per l.toti.de vsufr. lega. vbi si vsusfructus Stichi, vel si nauis ex Asia venisset, decem legata sunt, non petit vsumfructum legatarius, nisi cõditio existat, vel deficiat, nè potestas hæredi, vtrum velit dandi, auferatur.

5 Quartò, Allegari potest doctri. Petri à Blax. in suo directo.actio. par. 1.c.6. vbi diffiniendo electionem, inquit, eligere esse vnum de pluribus voluntariè capere. Quòd si in casu nostro Reuerendiss.D.Episcopus eligere deberet,cũ vnus tantum ex descendentibus sororũ prædictarum extet, electionem facere non diceretur, tũ quia deficit pluralitas eligendorũ de substantia actus electiui, tum quia voluntaria non esset electio, sed cũ solum nominare, aut eligere cogeretur, qui nunc in rerum natura est, arg.l.stichum.§.1. de solu.l. qui duos de manum.Testa.& d.l. cum ita, cum sim.

6 Quintò, Vltra prædicta stringerevidetur etiam Tex.in l.cum pater.§.à filia. de leg. 2. vbi fideicommisso iniuncto filiæ de restituendis prædijs, vni ex filijs suis, cui voluerit, cum morietur, si viua vni filiorum dederit, fideicommisso nõ paret, sed debet expectare mortis tẽpus, & sic purificatæ conditionis, vt electio, & testitutio teneat, & optimam Iurisconsultus rationem reddit, quia fortè eo tempore destinatio fideicommissi in alium cadet.

7 Sextò, Vrgere quoque videtur.l.filiusfamilias §. Diuus Seuerus de.l. 1. vbi rogatus restituere pluribus certis personis, sub conditione, si ante euentum conditionis restituat, non liberatur: Sic ergo dicendum est Reuerendiss. D. Episcopum, si in præsentiarum eligat, pendente conditione natiuitatis filiorum, ab obligatione eligendi, & nominandi, minimè liberari.

8 Septimò, Accedat casus.l.sed si ante.ff.ad trebell. vbi decisum reperitur, quòd si ante diẽ, vel conditionem restituatur hęreditas,non trãseunt actiones in fideicommissarium,quia non ita restituitur hæreditas, vt testator rogauit, quasi per forma traditum, vt purificata conditione restituatur, & non ante.

9 Octauò, Facit optimè.l.stipulatio ista. §. incertam, de verb. oblig. quo loco docet Vulpianus eum qui promisit date, si aliquid factum fuerit, si ante dederit, quàm factum fuerit, & sic pendente conditione, non videri fecisse,quod promisit. Ex quo inferri videtur, quòd ad hoc, vt eligere debens, id faciat, ad quod ex dispositione testatoris tenetur, expectare cõditionis prædictæ implementum, vel deficientiam debeat.

10 Nonò, Placet allegare not. doctrinã Bart. speciei nostræ apprimè congruentem in d. §. à filia, quam ex illo tex. elicit, inquiens, quòd hæres grauatus, cum morietur distribuere hęreditatẽ, vel bona aliqua inter pauperes Christi, non põt hoc in vita facere in præiuditiũ pauperum, qui erunt post eius mortem. Idem repetit Bart. in l.post mortẽ.C.de fideicom. Sequuntur ibidem Ang.& Ias.nu.6. cõem * attestans,post Alex. in d.§.incertam, quem legit vnà cum.§.si quis dolum.n.6. alios quoque in eam sententiam citantes. Communem ẽt affirmat Dec. in l.cũ tẽpus, nu.2. de reg. iu. pro qua consuluit Bal. cons.75. videtur quòd electio.li.3. & eleganter Rom.cõsil. 402. circa primum, & Dec.cons.416.nu.22. Sic igitur & in casu nostro concludendum videtur, quòd in præiudicium descendentium futurorum sororis sobole nonc carentis,nominatio, & electio fieri nequeat.

11 Decimo, & vltimò videtur text. in terminis l.actus legitimi, de reg.iu. vbi optio inter actus

12 legitimos connumeratur, † & diem, conditionemq; non recipere dicitur;pura etenim esse debet, non verò stare in suspenso, & in reg. actus legitimi, eo.tit. in 6. & vtrobiq; glosa, & Doct. not.Vndè colligitur,quòd cum optio, & electio fieri debeat,cuius stirpis esse debeat primogenitus nominandus,si eligat stirps sororis nondum edita,quia electio effectum sortiri non possit de præsenti, necessariò differenda sit in tẽpus, quo purè fieri queat, & nulla ratione suspendatur.

Ista sanè ingeniosa sunt fundamenta,& alia huiusce generis quàplura adduci possent, quæ spernenda nõ sunt, sed tamen contrarium omnino tenendum arbitror, ex infradicendis.

Imprimis,& antè omnia concludo, actũ quem facturus est Reuerendiss.D.Episcopus in eligendo, & nominando vtsup. conditionalem nulla ratione dici posse; sed imò purum, & statim expediendum. Nam non agitur nunc principaliter de fundanda primogenitura in personam alicuius personæ particularis, sed de eligenda stirpe vna, vt de ea postmodum primogenitus bona obtineat primogenituræ supposita; effectus autem,& executio nominationis, benè habet in se conditionẽ si stirps filiæ masculis carente, nominata fuerit, quia nullus ipsorum primogenituram assequi posset, nisi nascatur.

13 Cæterùm nouum non est, quòd actus fiant puri, & validi, quorum executio à futuro euentu pendeat, vt probat tex. apertus in l. furiosus. ff. de tutel. vbi furiosus datus tutor, ita demũ administrare potest, si sanæ mentis esse cæperit, & sic executio actus tacitam habet conditionem illam, si sanæ mentis euaserit. Et aduertendum est, quòd lex illa loquitur etiam de actu legitimo, qui non recipit diem, neque conditionem,

14 sicuti nec optio d.l. actus legitimi,† & nihilominus conditionem admittit, vt sup. Ad idem citari solet.l.muto.§.sub conditione. ff.eo. tit. qui in cõditione expressa specificè loquitur; hoc est Præsidem dare posse tutorem, sub conditione,si cauerit, & hoc nil aliud esse, quàm non permittere eum gerete,nisi rem pupilli saluam fore cauerit,

uerit, & per consequens executioni actus quandam imponere conditionem, quæ ipsum suspendat, vsquequo purificata fuerit, vel defecerit. Benè etiam facit. l.& si conditionis, de authoritate tuto. vt ex eius inspectione patet.

15 Et hanc conclusionẽ, quòd conditio, quæ executionem tantùm respicit, non suspẽdat actum, & eius validitatem non impediat, siue tacita, siue expressa sit, firmat Bart. in l.item quia.§.1.in fin.ff.de pac. & in l. ita demum.§.1. ff. de arbit. Bal.in c.fin. per eum tex. colum.1.vers.sed tunc quæro, extra de præsumpt. & ibidem D. Card. Dec. in c.2.nu.34.35. Rip.num.28. de rescript. & idem Dec. d.l. actus legitimi in 2. limitat. & num.7. atque Cagno. num.18. in fin. & nu.27. Et in his omnibus locis quamplura videri possunt exempla, quæ breuitatis causa non refero. Nominatio igitur,& electio,de qua agitur, multùm differt ab illius executione, vt in pari specie docet Bart. in l. cum quidam, la 2. in fin. de lega.2. & ibi Card. Alba. in lucubra. & D.Abb. in consil.11. num.4. lib.2. qui quæso videatur.

16 Secundò, Confirmantur prædicta ex natura illius clausulæ (tunc, & eo casu) per testatorẽ appositæ, quæ denotat extremitatem temporis, quo actus expediendus venit. l.4.§.1. de condi. * & demon. vbi glo. Bar. & * omnes signanter, & in l. substitutione, de vulg. & pupil. cum vulg. & in paribus omnino terminis Io.à Rip.in Rub. C.de secun. nup. nu.11.& 12. vbi ponit casum in testatore instituente filium suum, & eo sine filijs decedente, substitnente secundo genitum filiæ suæ primæ, & si hæres non erit, vel sine liberis morietur vocante secundo genitum secundæ filiæ, & cum decesserit filius testatoris sine liberis, superstite vnico filio primæ filiæ, qui fuerat secundogenitus ipsius, sed erat factus primogenitus per mortem primogeniti, & superstite quoque secundogenito secundæ filiæ, cõcludit hunc esse admittendum, qui erat secundogenitus tempore quo venit casus substitutionis, pluribus rationibus, & præsertim propter illam dictionem. Perinde est ergo, ac si mãdasset testator electionem, & nominationẽ fieri statim, quòd amborum filiorum masculorum linea masculina desecerit absque nominatione per vltimum morientem facta. Ideo conditionalis esse nõ potest, neque in longius tempus protrahi.

17 Tertiò, Vehementer vrget, quòd si aliter diceremus, sequeretur quòd ille vltimus decedens, qui poterat in locum suum subrogare vnum ex descẽdentibus filiarum testatoris, quem voluisset, hac facultate vti non potuisset; & sic elusoria mens dispon&etilde;tis in hac parte reddita fuisset, si expectandus fuisset futurus euentus filiorum, qui nasci poterant, quod nedum est contra clarissimam Testatoris mentem, de qua infra suo loco agemus, sed etiam contra expressa verba, dum eidem facultatẽ concedit nominandi vnũ natum, vel nasciturum, ex qua stirpe maluerit. Etenim stirpis nomen, tam nascituros compræhendit, quàm natos, licèt ad eorum cõmodum interprætandum sit, qui in rerum natura sint tempore, quo dispositio effectum sortiri debet. Bero. latè cons.6. num.9. cum seqq. lib.2.

18 Quartò, Si præsupponeremus verũ esse, quòd Reuerendiss. D.Episcopus non posset nunc nominando, & eligendo disponere ad beneficium nasciturorum, ex quo incertum est vtrum nasci debeant, nec ne? Sequeretur quòd legatum de quo agitur, nullum, & inualidum fuisset, quoad filiarum descendentes, quia nulli omnino masculi extabant tempore conditi testamenti, ex prædictis D D.Sororibus, & vtrinque de nascituris agebatur, quod absit vt dicamus, quandoquidem valent disposita in testamentis, tam ad nasciturorum commodum, quàm iam natorum licèt illorum respectu cõditionalis sit dispositio d.l. cum ita, quando di.leg.ced. & d.l.1.in fi. de cond. & demonst. & in materia fideicommissorum vbique traditum reperitur, vt in l. cũ auus, de cond, & demonstr. & In l. cum acutissimi. C. de fideicommissis, & alibi passim. Sic etiam videmus in materia feudorũ validè stipulari posse pro nascituris, & illis postmodum tempore debito acquiri. c. vni, de eo, qui sibi, & hæredibus. Clar. in §.feudum. q.9. & vbique tractatum videmus, de feudis ex pacto, & prouidentia, debitis acquirentium descendentibus.

19 Quintò, A' pręfatione legati prędicti argui potest, electionem non esse differendam, quia scilicet intendebat testator conseruare nomen, decus, & honorem familiæ suæ, quoad eius fieri posset, sed certum est, minùs conseruari, si electio ad multos annos differatur, vt contingere potest; Ergo, &c. Præfationes enim causam finalem indicant maximè in vltimis voluntatibus * l.vlt. vbi Bart. & Scribentes * omnes de hæred. insti. & idem Bart.in l.pen.in princ.ad Macedo. Bald. in prohem. feud. Dec. in l.vni. nu. 14. C. de sen. quæ pro eo, quod inter profer. & alibi

20 sæpissimè. † A' causa verò finali regulatur penitus omnis dispositio. Tiraquel. latè in tract. cessan. causa, limit.1. num.5. cum pluribus seqq.

21 † Et notabiliter inquit Afflic. in c.1. an mur. vel ali. imperf. in materia inuestiturarum feudaliũ, eo quòd causa finalis sit substantia, semper recurrendum esse ad tenorem inuestituræ, & ea præsertim, quæ in præfatione inuestituræ exprimuntur, quæ in omni parte repetitæ censentur, ad idem Brun. in cons.73.num.7.cum concord. Hinc rectè inserti videtur, mentis testatoris fuisse, vt nullo tempore vacet primogenitura per eum instituta, & illius familiæ nomen, & in-

22 signia sepulta, aut sopita non maneanr. † Quæ mens, & intentio est anima dispositionis, & ideo magis

magis attendenda, quam verborum forma, quæ vt corpus iudicatur. l. cum pater. §. dulcissimis, vbi Bart. & Scrib. de lega. 2. Soci. consil. 59. nume. 2. lib. 4. Paris consil. 23. nume. 62. in primo, & eleganter scribit Cic. in oratione pro Aulo Cecina, actum non ex verbis pendere, sed hominum consilijs, & authoritatibus verba seruire; quia voluntas totum facit, quæ si tacitis nobis intelligi pòsset, verbis omnino nō vteremur. Sed quia id fieri non potest, verba reperta sunt, quæ non impediunt, sed indicarēt voluntatem. Et Diuus Hieronymus super Epistola ad Galatas, nō in verbis scripturarum esse Euangelium, sed in sensu, non in sermonum folijs, sed in ra-
23 dice rationis.† Et expeditum est, quòd non omni dispositione mens, & voluntas primo loco attenditur, secun do verò verisimilitudo, tertio autem verborum proprietas, vt per Cagno. in l. semper in obscuris nume. 5. cum sequentibus, de reg. iur.
24 Sextò, Dato citra veri præiuditium, actum quem Reuerendiss. Dominus Episcopus gerere debet, conditionalem dici posse, vt contraria prima fronte suadere videntur, discutiamus an in præsentiarum validè expediri possit? Et sanè pro affirmatiua adhuc concludendum. Nam præsupposito, quòd in præiuditium nasciturorum non teneat, tenebit tamen ad commodum viuentis, sed illis in lucē peruentis, poterit priorem electionem, & nominationem variare, & aliam stirpem eligere, quod si non fecerit dicetur in priori voluntate perseuerare, & actus ille qui reuocabilis erat, irreuocabilis efficietur, & in præiuditium quoque dictorum, ex post natorū confirmabitur. Colligitur ista notabilis doctrina ex l. vnum ex familia, de leg. 2. vbi grauatus per fideicommissum eligere vnum ex familia, cum morietur, & ei restituere, & sic conditionaliter, si in vita eligat, & restituat, non comparatur electus verò creditori, quia reuocabiliter accipit cum mutari possit electio, sed si in electione vsque ad mortem grauatus perseueret, & sic vsque ad conditionis purificationem, fuisse videtur verus creditor ille electus vsque ab initio, & restitutio tunc fit irreuocabilis. Quem tex. ad hoc ponderat ibi glo. in verbo mutetur, & alium eligat, & Bart. in summario, in 3. notab. & in vltima oppositione, concludens vbique, quòd iussus restituere cum morietur, vni ex certis, eligere potest viuens, sed vsque ad mortem variare. Bal. ibidem in princ. & per tot. Castr.
* in princ. & fin. & cæteri Scriben. des. * Idem firmat gloss. 2. & 3. in d. l. cum pater. §. à filia pr. de lega. 2. & post eam Iacob. ab Arena noster Parmeñ. in fin. & Dyn. ac Batt. in prima, & secunda oppositione. Bald. in summario. Alber.
25 in princ. & in fin. ac Castr. in d. glo. 1. † vbi signanter addit, medij temporis commodum, & fructus superueniente quoque variatione, esse ipsius electi; ex donatione quam eligens facere videtur, de, & quod ipsemet præcipuè poterat, si electionem distulisset. Et idem dixerat in d. l. filiusfamilias. §. Diuus Seuerus, nume. 5. de leg. 1. Cuius hæc sunt verba formalia (sin autem incertæ personæ restituit per eum certificandæ rēpore mortis, ut si esset rogatus restituere post mortem uni de familia, quem elegerit, & in uita elegit unum, non potest retractare pro tempore, quo habet uiuere, quia uidetur donasse ius suum pro illo rempore, sed benè potest retractare pro tempore secururo, & alium eligere, ad quem bona debeant peruenire, & retractabitur prima restitutio. Sed si alium non eligat, remanet penes prædictum, & tunc incipit habere ex testamento fideicommittentis) & allegat d. l. unum ex familia, & d. §. à filia. Sequitur Aret.
26 in tracta de testam. gloss. in uetbo eligendis. † Idem explicat Salycet. in d. l. post mortem, nume. 2. & 5. inquiens, quòd & si hoc casu non transeant actiones ex Trebelliano in eum, cui facta fuit restitutio, conditione pendente, benè tamen transit dominium, & possessio, & lucratur fructus, quia illud à se abdicare dependebat à potestate restituentis. In eandem sententiam loquitur ibi Com. nume. 40. Signo. de Homo. num. 13. & Ias. num. 6. usque ad fin. plures alle-
* gans concord. & de communi * attestans, pro qua extat elegans Rom. cons. 402. circa primum in fin. supra in oppositum citatum, cum quo in hoc concordat pulcherrimum consil. Anch. 202. in secundo dubio, licèt in cæteris pugnet, ut infra dicetur. Sic etiam uidemus Patronum laicum, qui præsentauit Clericum ad beneficium, posse uariare, antequam sequatur institutio. c. r. §. quod autem, c. cum autem, & c. pastoralis, de iurepatrona. Roch. de Cur. in tracta. de iurepatro. in ver. honorificum. q. 9. & 10. Lambert. in simili tracta. lib. 2. par. 2. q. 7. princ. sub tit. de uaria. præsentantium, ubi multos citat, & com-
* munem * attestatur.
27 Septimò, Principaliter dicitur, non posse electionem, & nominationem impedire, quamuis conditionem aliquam contineret, quia nihil interest filiorum nasciturorum, ex sorore filijs carente, verum nunc fiat, vel in tempus purificatę, aut defectæ conditionis differatur. Aut enim nulli nascentur, & illorum interesse non potest, quia non entium nullæ sunt passiones. l. si eius. ff. si cer. pet. bonus tex. in l. qui contra. ff. de fideiuss. Aut nascentur, & tunc temporis poterunt, variando, eligi, cum prima electio sit mutabilis, post impletam conditionem, vt in præ-
28 cedenti fundamento. † Constat autem, & satis superq; notum est iure nostro, debitorem dandi, vel faciendi aliquid in diem, vel sub conditione, posse ante tempus, & conditionem impletam

pletam debito satisfacere, quotiescunque creditores, vel Tertij non interest, ut omnes tradunt in l. qui Romæ in princ. in l. stipulatio ista, §. incertam, in l. qui calendis. §. vlt. de verb. oblig. & in d. l. cum tempus, vbi Dec. & Cagno. latè de reg. iur. bonus text. in l. post mortem, in l. sub conditione, & l. qui in diem, de solu. atque in l. patrem. ff. qui in frau. cred. & in omnibus his locis Scrib. not.

29 Octauò, Considerandum est, quatenus interesse aliquod nasciturorum subesse dici posset, quòd non principaliter, sed secundariò tantùm militaret, & curandum non esset. Etenim principale interesse, & fauor versatur circa conseruationem, continuationem, & perpetuitatem nominis, & familiæ testatoris, utsup. in primo fundamento deduximus; non autem versatur circa particularem personam eligendorum, ita

30 quòd vnus plus altero dilectus dici queat.† Vndè succedit in proprijs terminis decisio Petr. de Ancha. d. consi. 202. qui egregiè consuluit, grauatum distribuere bona inter pauperes Christi, eligendos per eum, cum morietur, & sic sub cõditione d. l. hæres meus, de condi. & demonstr. & l. si cum hæres quan. di. lega. ced. posse tamen ad libitum in vita eligere, & distribuere, non tantùm validè, sed irreuocabiliter, eò quia principaliter tractatur de interesse, & fauore animæ testatoris, secundariò verò pauperũ futurorum tempore mortis grauati, cum præsertim ad horum potiùs, quàm illorum pauperum personas habitus respectus dici nequeat; sed tantùm ad genus pauperum Christi. Ancha. opi. tenet quoque Bald. in d. l. post mortem, nu. 10. vbi notabiliter certè loquitur, & ibidem Fulg. & Castr. num. 2. Corn. nume. 5. & Barba. in appost. ad Salyce. & rursus Castr. & Rapha. Cum. in d. §. Diuus Seuerus, & veriorem dicit Dec. d. l. cum tempus, num. 3. citans Abba. in consi. 11. lib. 2. & ibi Hieron. Chuc. in addit. Aret. d. tracta. de testam. gloss. 16. in verb. eligendis. Aquen. in l. sed & si alio. §. si quis, sub conditione ad Trebel. & pleniùs cæteris omnibus, atque elegantiùs Cagno. d. l. cum tempus, num. 3. vsque ad fin. Concludens Ancha. opi. esse veriorem, æquiorem, & magis communem,* quicquid Alex. Ias. & alij contra sentientes loquantur, & cum ea nouissimè quoque transit Card. Abb. in lucubr. ad Bart. in d. §. à filia pater, atque Mandos. in ad-

31 dit. ad Rom. d. consi. 402.† Et regulare est, ac generale, quòd vbicunque id quod principaliter agitur, & in intẽtione est, cum eo pugnat, quod secundariò, & in consequentiã venit, illud semper præualet, & ab eo regulatur dispositio. l. si quis, nec causam, & l. rogasti, vbi Dec. signanter, nu 6. ff si cer. pet. Tiraq. latè in tract. res in alios act. limit. 1.

32 Nonò, Retento præsupposito voluntatis, & intentionis testatoris conseruandi, & continuandi nominis familiæ suæ in posteros suos, mediante huiusemodi primogenitura, absonum videtur, & inconueniens eius dispositionem ita interpretari, ut contrarium succedat; si enim conueniens, & rationabile illi uisum fuit, ut nunquam sepulta, aut sopita maneret in Ciuitate familia sua antiqua, & nobilis, contrarium certè, & inconueniens, & irrationabile iudicãdum est, cum contrariorum sit eadem disciplina. l. 1. de his, qui sunt sui, vel ali. iur. Instir. eo. tit. in princ. Contingere autem posset, quòd per viginti, & amplius annos expectanda foret natiuitas filiorum masculorum sororis illius, cui deficiunt. Quòd si aliquis ex ea tandem oriretur, & tunc temporis altera soror masculis orbata reperiretur, adhuc differenda esset electio rationе æqualitatis seruandæ, adeoquòd per plura lustra, testatoris mens, & intentio effectu ca-

33 reret.† At quotiescumque inconueniens, vel absurdum aliquod ex dilatione electionis sequi potest, certũ est eam differri non posse, nec debere, licèt aliàs ex iuris dispositione differenda esset, pulchra est doctrina Soci. in l. vtrum. §. cũ quidam in fin. ff de reb. dub. per Text. in l. pen. § pen. C. de verb. sign. Ne igitur inconuenienti prædicto locus sit, concludendum est electionem, & nominationem non esse differendam.

34 Decimò, & vltimò, conditio, quæ huic electioni, & nominationi inesse dicebatur ex parte vnius sororis, expressa dici non potest, sed tacita, quæ ex natura rei inesset. l. 1. in fi. ubi gloss. Bart. & cæteri de condit. & demonstr. propterea dispositionem vitiare non potest, etiam si actus legitimus nuncupari posset, est tex. in terminis d. l. actus legitimi, vers. nonnunquam tamen, & ibi gloss. & Doct. omnes, præsertim Dec. nu. 8. post Bart. Bal. & Alex. quos citat, de reg. iur. & Cagno. num. 25. & 28 gloss. in c. 2. in vers. incerta, quam sequuntur ibi Cano. de electis, in

35 6. vbi cõmuniter * recipiunt † electionem Prælati, quæ regulariter conditionalis esse non potest, ut ibi in tex. dicitur, si in tacitam contineat

36 conditionem, valere, & tenere.† Quam conclusionem in præsentatione etiam beneficij, quæ maiorem habet conformitatem, cum nominatione nostra, procedere inquit Lamber. in tract. de iurepatro. lib. 2. par. 2. q. 3. princ. arti. 9. nu. 2. Vndè infertur, quòd possit Reuerendiss. Dñs Episcopus nunc eligere, & nominare quam stirpem voluerit, non obstante illa tacita conditione natiuitatis filiorum de qua supra.

Non obstãt modo in oppositum adducta; nam ad primum, secundum, & tertium respondetur, non benè conuenire casui nostro, quia conditio ibi erat adiecta expressim dispositioni, cui locus non erat ante illius purificationem, aut defectum, hic uerò nulla ampliùs adest conditio adim-

adimplēda,quia venit casus mortis filiorū masculorū sine aliqua noīatione per vltimū facta,adeo quòd tenetur in præsentiarum Illustriss.Episcopus iuxta testatoris voluntatem optare stirpem, quam ad primogenium admittere voluerit, & eam nominare, & si illam nominauerit, in qua iam adest persona capax, statim executionē habere poterit electio; quòd si aliam elegerit, stabit in suspenso executio propter tacitam conditionem annexam, quæ actum non inualidat, vt supra dictum est in primo,& vltimo fundamento, Tantò magis, quia constat apertissimè de testatoris voluntate,quòd statim fiat electio ꝑpter illam clausulam (tunc & eo casu) quæ denotat extremitatem temporis, quo actus celebrandus est, vt in secundo fundamento deductum fuit, quodq; eligi possent,etiam filij nascituri, vt in tertiò,& quartò fundamento,& variationi quoque locus esse posset,vt in sexto fundamento,& propterea nullum possit fieri præiudiciū ꝑ ipsam electionem nunc fiendam,vt in septimò præsertim considerabili,vt in octauo.

Quæ omnia in contrarijs cessant,vt quisq; potest ex casuum collatione dignoscere.

Ad quartum respondetur, electionis diffinitio nem nullo pacto repugnare, quia verum est de duabus stirpibus,vnam eligendam esse,& personam filij extantis non esse necessariò nominandam,cum electa stirpe sororis sobolem masculinam habentis,posset in alium nasciturum dispositio verificari, Quinimo, electa etiam vna stirpe,locus sit variationi, vtsupra dictum est.

Ad quintum,sextum,& septimum conueniunt omnes respōsiones datæ tribus primis obiectis.

Ad octauum de l.stipulatio ista.§.incertam, respondetur verum esse,quòd pendente conditione dandi,vel faciendi non liberatur debitor, vt ibi,sed intelligi debet, quando creditoris interest. Nam si nec creditoris,nec alicuius tertij interest,benè potest debitor, conditione pendente,dare vel facere quod tenetur vtsupra in octauo fundamento. Vltra quòd non versamur nos in dispositione conditionali; sed pura incontinē ti exequenda respectu electionis tantùm,& nominationis stirpis, vt pluries diximus.

Ad nonum patet responsio duplex, prima est, quòd Reuerendiss.D.Episcopus non fuit rogatus eligere quando morietur,·& sic sub conditione,vt in contrario,sed sub alijs conditionibus iā purificatis,vt supra;adeo quòd statim debet actū expedire per supradicta. Secunda verò quia doctr. Bart.in d.§.à filia,& sequacium communiter est reprobata,& sic contrariam veriorem, equio rem,& magis communem esse,tenendum est,vt in octauo fundamento clarè demonstratū fuit.

Ad decimum,& vltimum respondetur, electionem in casu nostro non stare in suspenso, sed eius tantùm executionem, casu quo stirps eligatur,quæ hodie liberis masculis caret. Et hoc minimè legibus repugnat, vtsupra in primo fundamento ad saturitatem ostensum fuit. Si verò diuersa stirps electa fuerit, neq; optionis actus, nec eius executio suspendetur,& per consequēs neutro casu repugnare poterit d.l. & d.regula actus legitimi. Idcirco votum meum est,nedum posse,sed debere nūc Reuerēdiss. D. Episcopū, Testatoris voluntati inhærendo ,alterutram stirpem prædictam,ad Primogenium eligere,& nominare,saluo semper saniori iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Vassallus cui iudicialiter feudum euincitur sibi concessum, agere potest contra Dominum, non quidem de euictione in duplum; sed vt simile, & aequiualens feudum praestet.*

2 *Dux Parmæ,& Placentiæ, qui Ducatū in feudum tenet ab Ecclesia,est in eo successor vniuersalis ipsius ecclesiæ.*

Idem est directus Dominus feudatariorum in dicto statu existentium, licèt respectu sedis Apostolicæ sit tantum vtilis,vt infra num. 31.vbi latè cum seqq.

4 *Feuda concessa per Sum. Pont,'dum erat dominus Regni Apuliæ, per inuestituram post factam de eodem Regno,fuerunt vniuersaliter translata in Regem dominum directum & infra num. 31. 32.*

5 *Castra infeudata sequuntur Regnum, sicut membra sequuntur caput, à quo discedere nefas est, & num. 32.*

6 *Princeps supremus,licèt non transferat directum dominium,quod habet in vassallos per specialem, aut generalem concessionem, potest tamen cū vniuersitate transferre, vt si creet aliquem Ducem in aliquo statu & num. 31. 32.*

7 *Duce aliquo creato de nouo,transeunt in ipsum,nedum omnia regalia, verùm etiam alia reseruata in specie soli Principi propter excellentiam.*

8 *Gubernatoris titulus continet ius vniuersale.*

9 *Vassalli veniunt in generali concessione territorij, & Castrorum,simul,& cum vniuersitate trāseūt, & num. 31.32.*

10 *Vniuersalis successor tenetur de euictione, & alijs etiam personalibus actionibus.*

11 *Princeps an,& quando ligetur contractibus Antecessoris?*

12 *Princeps succedens,dicitur pars potestatis cum antecessore,& infra nu.38.*

13 *Princeps successor, tenetur satisfacere seruitoribus antecessoris,qui ab eo satisfacti, & remunerati non fuerunt.*

14 *Successor in beneficio,tenetur pensiones ab antecessore constitutas soluere vtì successor vniuersalis.*

15 Pen-

15 *Pensionarius spolio agere potest contra successorem in beneficio, etiam quòd nunquam soluerit pensionem.*
16 *Successor in beneficio eadem persona cũ Antecessore iudicatur, vti hæres cum defuncto, & idem de successorib. in alijs dignitatib. & officijs dicitur.*
17 *Episcopus tenetur stare infeudationi antecessoris sui, & alia per eum gesta rata habere.*
18 *Prælatus quilibet dicitur quasi hæres Antecessoris sui.*
19 *Prælatus, & alij successores in dignitatibus, & officijs, tenentur ad pœnam conuentionalem contractuum sub nomine officij, vel dignitatis celebratorum.*
20 *Singularis successor, cui actiones omnes in genere cessæ fuerunt, passiuas etiam sustinere debet.*
21 *Succedens in honore, succedit etiam in onere.*
22 *Dominium directum apud duos in solidum esse non potest.*
23 *Vassallus pro eodem feudo duos dominos habere nõ debet.*
24 *Cessio exceptionum, indicat actiones passiuas in cessionarium fuisse translatas.*
25 *Exceptio est actionis exclusio.*
26 *Consequens qui vult, vult etiam omne necessarium antecedens.*
27 *Actiones personales in singularem successorem transeunt, si cedantur, licèt, sinè cessione non transeant.*
28 *Singularis successor, licèt actione personali non teneatur, officio tamen iudicis tenebitur, æquitate dictante.*
29 *Singularis successor occasione rerum feudalium, personali etiam actione conuenitur.*
30 *Successor directi dominij, etiam singularis, cogere potest possessorem rerum feudalium, vt sibi Iuramentum fidelitatis præstet.*
31 *Regnum, Ciuitas, Castrum, ac villa comprahendũt ius vniuersale, vt hæreditas, & in istorum alienatione veniunt vassalli, & directum dominium.*
32 *Rege, vel Duce nouiter creato, trãsfertur in ipsum directum dominium omnium feudorum in Regno, seu Ducatu existentium, & tenentur Barones ei facere fidelitatem, & est communis.*
33 *Distinctio tamen in hac re adhibetur ab Alex. Ias. Dec. & Riminal.*
34 *Sed impugnatur talis distinctio ex pluribus, vsque ad fin.*
35 *Feuda iurisdictionis, ac dignitatis à Principe, in cuius statu existunt, concessa fuisse, vel ab eius antecessoribus oportet.*
36 *Iurisdictio omnis à Principe prouenit, & ab eo fluit, & refluit, sicut flumina à mari, & ad mare.*
37 *Dignitas omnis feudo annexa, à Principe est.*
38 *Princeps successor, dignitatem, personamq; Antecessoris repræsentat, & omnia eius iura obtinet, & supra num. 12, cum seqq.*
39 *Feudatarij Mediolani, Ferrariæ, Vrbini, ac Parmæ & Placentiæ recognoscunt absolutè Duces suos in directos Dominos.*
40 *Directum dominium feudi alienari prohibiti, transit tamen, si cum vniuersitate alienetur.*
41 *Singularis numerus ad plura non refertur.*
42 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*
43 *Negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet.*
44 *Negatiua, omnino omnia excludit, quantumuis minima.*
45 *Causa feudalis inter prætendentes feudum, cognitor est directus dominus.*
46 *Litigantes super feudo, vel re feudali, non possunt in præiudicium directi Domini, alterius iurisdictionem prorogare.*

Pro Illustriss. Domino Comite Sanctæ Floræ.

EPITOME.

Feudatarij particulares an recognoscant immediatè Principem supremam, à quo priùs infeudati fuerant? An verò Principem subalternum, nempè Ducem, sub cuius Ducatu postea erecto, dicti Feudatarij constituti sunt?

Concluditur eos immediatè subesse Duci, licèt post eorum infeudationem ad Ducatum assumpto.

RESPONSVM VIII.

Onsideratis diligenter allegationibus Excellentis D. Ludouici Zuntij, conciuis, & amicissimi mei pro Illustriss. Dño Comite Sanctæ Floræ in causa Castri Basilicæ nouæ, super articulo euictionis editis, concurro in eius sententiam quoad primam quæstionem, & pro indubitato habeo, quòd Illustriss. Dñs Comes, in casu euictionis feudi prædicti (quam tamen nunquam venturam arbitramur) iure feudorum inspecto, agere poterit contra directum dominum, non quidem de euictione in duplum, sed vt simile feudum, aut æquiualens præstetur per c. 1. de inuest. de re alien. fac. & cap. 1. si de feud. vassal. ab aliq. interp fue. cum vtrobiq; traditis per Scrib. omnes, & Capi. decis. 197. nu. 8. Cabal. in tract. euic. §. 4. nu. 51. Sed an in practica obtineri posset ego

set ego subsisto, pro prout ex nostratibus aliqui, etiam subsistunt.

Quo uerò ad secūdā q. vz contra quem dirigi posset hmōi actio; Camerā.s. Apostolicā, à qua feudum iamdiù obtinuit, an Camerā Ducalē, quæ in Ducatu harum Ciuitatū loco Apostolicæ successit, vt inuestitura satis ampla apparet; de conclusione facta per D. consulentem dubi-
2 to ex infra dicendis.† Et primò quia non vr ve rum, quòd Serenifs. D. Dux noster sit singularis successor in dicto Ducatu, licèt summū Pont. in directū Dñm recognoscat. Quinimo dr in vniuersitate bonorum successisse, vt in terminis docet Lauden. in tract. de princip. q. 43. asserens, quòd talis Princeps recognoscens statum à Papa, vel Imperatore, licèt vniuersorum bonorū sit tantùm vtilis Dñs, habito respectu ad ipsum summū Pont. vel Imperatorem, respectu tñ singulorū, putà in singulis feudis concessis diuersis
3 personis, est directus Dñs † & citat Bal. in l. j. C. vndè legit. & vndè cogn. vbi hoc clarè inquit. in fi. & idem Bal. in prohem. ff. col. 3. nu. 11. vbi decidit, quòd qui Regnū ab alio in feudum recognoscit, licèt ius vniuersale vtiliter possideat, in iuribus tñ singulorum habet plenitudinē potestatis, & directò possidet iurisdictionē in singulis generū, & nomine suo simplici eam exercet, & cōmodum iurisdictionis pleno dño acquirit, licèt habeat vtilē terminum respectu vniuersitatis Regni, Ro. sing. 617. incip. tu sai, quòd Regnū Apuliæ. vbi dicit, quòd si Papa dum esset dñs Regni, concessit feuda aliquibus Baronibus, & postea transtulit Regnū vniuersaliter
4 in aliquē Regem † quòd censentur ēt talia feuda in Regem quoad dñium directum translata Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in ver. quid si Rex, vel Dux nu. 5. Bald. in tit. de pa. Constā. in §. hoc quod nos in ver. inuestituram recipien-
5 tis. vbi inquit † quòd talia Castra infeudata sequuntur Regnum, sicut membra sequuntur ca-
6 put suū, à quo discedere nephas est † ꝓ hoc est videndus ēt Bos. in tit. de Prin. & eius priui. nu. 228 vsq; ad nu. 233. asserens, quòd Princeps, licèt non trāsferat directum dñium, quod habet in vassallos per specialem, vel generalē concessionem, pōt tamen cum vniuersitate transferre, vt putà qñ creatur de nouo aliquis Dux in aliquo statu. Et idem repetit in tit. de regal. nu. 5.
7 vbi vult † quòd creato aliquo Duce, vt supra, nedum regalia in ipsum transeunt, verùm etiā omnia, quæ sunt reseruata in specie soli Principi, & Imperatori ꝓpter Excellentiā Nat. quoq; cōsi. 122. nu. 9. & 10. successores huiusmodi vni
8 uersales appellat † Imò titulus Gubernationis dr quoq; cōtinere ius vniuersale, secundū Dec.
9 consi. 61. col. 2. † & quòd vassalli veniant in generali concessione territorij, & plurium Castrorum simul, & cum vniuersitate transeant, tradit

Clar. in d. feudum q. 28. vbi de cōi post Paris.
10 Quòd si vniuersalis successor est † Seren. Dux, non dubitandum quin de euictione, & quacunque alia personali actione teneatur, per iura, & authoritates ex aduersò allegatas.

Et speciatim ex eo, quòd scribit Ias. in l. 1. nu
11 13. & 14. de consti. Princ. † vbi magistraliter. distinguit, an, & qñ obligetur Princeps successor ex cōtractibus antecessoris? inquiens, quòd Papa, & Imperator, ex quo fiunt per electionē, & nullo modo causam habent ab Antecessore non ligantur contractibus prædecessorū, sed in Regibus, Ducibus, Marchionibus, & alijs, qui vel causam habent ab Antecessore, vel per successionem fiunt, secus est dicēdum, quia renentur seruare oēm contractum, & quācunq; eius conuentionem, sicut quilibet successor priuati, per reg. l. cum à matre. C. de rei vendic. quæ in successore vniuersali indubiè loquitur; sequit Boss. in tit. de Princ. & eius priuil. nu. 29. & ita egregiè, ac difusè consuluit Ias. consil. 1. in 2. dub. lib. 3. tradir Mari. Frec. in tract. de subfeud. lib. 2. q. 27. in materia assensus. Nat. consi. 122. per tot. & Bero. pro Cōitate Bonon. contra D.
12 Ducem Ferrariæ in consil. 138. per tot. vbi de cōi, & veriori opin. attestat sub nu. 19. vol. 3.

Propterea successor in Principatu dr pars potestatis cum antecessore; vt per Petr. de mon. in sua Monarch. concil. par. 2. conclu. 2. sub nu. 19.
13 † Adeo quòd tenetur ēt satisfacere seruitorib. antecessoris, qui ab eo satisfacti, & remunerati nō fuerunt Rebuf. in tract. de priuil. schola. priu. 26. sub nu. 5. post spec. quem refert, & pro prædictis videndus est omnino Guiliel. à Monsera. in tract. de successio. Reg. dub. 1. num. 20. 21. post Oldra. consi. 94. eleganter nu. 16. cum plurib. seqq. & Bald. in consi. 159. col. 2. lib. 3.

Simile est, quod videmus in successore beneficij; qui dr vniuersalis successor, & pēsiones ab antecessore constitutas soluere tenetur, vt per Feli. in c. ad audientiā il 2. vol. 5. de rescrip. quē
14 refert, & sequitur Rip. vbi sup. nu. 6. † quib. addi pōt elegans decis. Guid. Pap. in terminis sub nu. 629. & Gig. in tract. de pensio. q. 47. nu. 10.
15 † vbi adeo istud ꝓcedere affirmāt, vt pensionarium spolio agere posse contra talem successo-
16 rem asseuerent; licèt ipse pensionē nunquā soluerit; & rōnē hanc inter cæteras adducūt† quòd in dignitatibus, & officijs successor, vna, & eadem persona cum antecessore reputatur, sicuti hæres cum defuncto; & iura, authoritatesq; allegant, quæ breuitatis causa ommitto.
17 Sic Episcopus tenetur stare infeudationi prædecessoris sui, & alia per ipsum gesta rata habere, vt per Archidiac. in c. decessorum 25. q. 2. & Bald. in c. 1. in verb. Marchio. qui feu. dar. poss. & tradit Firma. in tract. de Episc. 4. par. q. 54. num. 183. & 185.

18 Et quilibet Prælatus dicitur quasi hæres sui anteceſſionis, vt inquit gloſſ. in cap. 1. in verb. prædeceſſoris de ſolut. per illum tex. & per aliũ tex. in cap. conuenior. 23. q. 7. Imò & quilibet rector Eccleſię; & tradit Gig. d. tract. q. 52. in princip.

19 Quin etiam, ſi pœna fuerit per anteceſſorem promiſſa pro obſeruatione contractus celebrati ſub nomine officij, vel dignitatis, ad eam tenebitur ſucceſſor, vt ibidem ſcribit Gig. q. 54. verſi. quæri poteſt ſub num. 182. poſt concord. citatos. Ex his igitur dicẽdum vr̃ quòd cum Sereniſs. D. Dux noſter ſucceſſerit cum titulo & dignitate Ducali in omne ius, quod habebat ſedes Apoſtolica in his Ciuitatibus, & ſic ab ea cauſam habuerit titulo vniuerſali, vt in dicta conceſſione, & inueſtitura, ipſe quoque ligetur contractibus per dictam ſanctam ſedem antea celebratis; & conſequenter in caſu euictionis prædictæ, teneatur æquiualens feudum præſtare Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę, inſpecta feudorum lege, vt ſupra.

20 Neque ommiſerim, ſi ſingularis ſucceſſor dici poſſet, quòd in inueſtitura prædicti Sereniſs. D. Ducis adeſt clauſula ceſſionis actionum in ampliſſima forma, nedum realium, ſed etiam perſonalium prædictæ ſedis Apoſtolicæ vti domini temporalis dictarum Ciuitatum, quę clauſu-
21 la, licèt de paſſiuis actionibus expreſſim non loquatur, de oĩbus tamen intelligẽda vr̃ † ex quo ſuccedens in honore, dicitur etiã in onere ſuccedere reg. rationi congruit de reg. iur. in 6. l. ſecundùm naturam ff. eo. tit. cum vtrobiq; nota. per ſcrib. conferunt dicta Brun. in tract. de aug. conclu. 23. & de diminu. conclu. 2. in fi. Abſurdũ enim eſſet quòd Sereniſs. D. Dux contra Illuſtr. D. Comitem, & eius deſcendentes vti eius feudatarium, in oĩbus, & per omnia procedere poſſet, ipſe verò D. Comes contra Sereniſs. Ducẽ vti dñm directũ, in caſibus à iure permiſſis, non valeret agere. Nec minus inconueniens eſſet, quòd in reliquis contra eum ageret, in hoc verò caſu contra ſedem Apoſtolicam agere coge-
22 retur † cum dñium directum inſolidum apud duos eodem tempore eſſe nequeat, vulg. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculũ ff. commod. nec teneatur vaſſallus pro eodem feudo duos dominos recognoſcere ad tex. in c. Imperialẽ. §. præterea Ducatus de prohibi. alien. per Feder.

24 Et quòd actiones etiam paſſiuæ in generali ceſſione prędicta comprẽhenſę fuerint, ſatis declaratur per aliam ſeq. clauſulam, qua conceditur Sereniſs. D. Duci ius, & facultas vtendi omnibus exceptionibus, quibus Camera Apoſtolica ante ceſſionem vti poterat. Etenim ſi exceptione contra actionem perſonalem vti debet, neceſſe eſt, quòd contra eum prius dirigi po-
25 tuerit actio † cum exceptio ſit actionis exclu-
26 ſio l. 2. ff. de exceptio. † & qui vult conſequens velit omne neceſſarium antecedens l. 2. de iuriſdictio. omn. iudic. l. apud antiquos C. de furt. cum ſimilib.

27 Stante igitur quòd actiones omnes, etiam perſonales, tam paſſiuæ, quàm actiuæ ceſſæ fuerint, & in D. Ducem tranſlatæ, nulli dubium, quin ipſe ſit in hac noſtra ſpecie, (ſi caſus eueniret) conueniendus, quamuis ſingularis ſucceſſor appellari poſſet in hunc enim benè tranſeunt perſonales actiones, ſi ceduntur, licèt ſinè ceſſione non tranſeant, vt habetur in locis exaduersò citatis. & in l. poſſeſſor §. etſi poſſeſſor vbi Barr. de acquir. poſſ. l. ſi ego de nego. geſt. Caſtr. conſil. 45. num. 22. in 3. Specu. in tit. de ceſſio. act. §. conſequenter in princ. & per tot. cum concor.

28 Sed accedat, quòd licèt cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ non detur pſonalis actio datur tñ officium Iudicis quotiens æquitas ita dictat Alex. l. 1. §. ſi hæres percepto, nu. 1. in fi. & ibidem Rip. nu. 13. 23. & 24. ff. ad trebell. Sed militat ęquitas, vt eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda per ſupradicta. Nimirum, &c.

29 Et vltimò animaduertendum eſt, quòd regula prædicta, quòd perſonales actiones in ſingularem ſucceſſorem non tranſeant, fallit vbicun-
30 que ad ſunt res feudales, quorum reſpectu † tales actiones competere poſſunt; & hinc eſt, quòd ſucceſſor directi domini, etiam titulo ſingulari, poteſt cogere poſſeſſorem rei feudalis, vt ſibi iuramentum fidelitatis præſtet. Ita in indiuiduò eam limitant, & limitationem exemplificant Doct. in d. §. ſi hæres & ſignanter Iaſ. num. 8. Rip. num. 10. poſt alios. Verùm ob rem feudalem euictam dicetur competere actio, de qua nos agimus, & æquiſſimum eſt, vt in memoratum ſucceſſorem, tam paſſiuæ, quàm actiuæ tranſiuerint actiones per ſupradicta, Meritò ſi ſingularis etiam ſucceſſor Apoſtolicæ ſedis Sereniſs. D. Dux fuiſſe præſupponatur, ad idem quod ſupra concluſum eſt, teneri videbitur; contra quem cogetur Illuſtriſs. Dom. Com. Sanctæ Florę agere, non contra Sedem Apoſtolicam, ſi indemnitati ſuæ conſulere hac via deliberauerit. Satius tamẽ eſt omnibus neruis cauſam contra Illuſtriſs. Dominos Rubeos tueri, & ita iuris eſſe arbitror, ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iuditio.

Pro eodem Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Floræ.

De eadem materia.

Dubitari valdè animaduerti p magnificos & Excell. compatronos meos in cauſa Caſtri Baſilicæ nouæ per Illuſtriſs. Dominos Rubeos mota contra Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę de doctr. Baldi iam à me allegata

legata in l. 1. in fi. C. vndè legiti. & vnde cog. relata p Mart. de Laud. in tract. de Princ. q. 43. vbi dixit, quòd singula feuda Regni Apuliæ sunt de dñio directo Regis, licèt vniuersitatem Regni recognoscat ab Ecclesia in feudū, & sic in effectu, quòd regnū cōtinet quoddā iꝰ vniuersale, qđq; in cōcessione istius iuris vniuersalis veniūt particularia feuda, & vassalli, & dñium directū feudorū, qcquid de particularibus earū rerū allenationibus iure cautū reperiaf. Ea p p cupiēs quid supindè alij scribētes senstāt inuenire, pfertim quoq; ad cognoscendū, quis dictæ causæ futurus sit Iudex cōmpetēs, (de qua re aliquantisper ēt inter nos dubitatū fuit) operæ non nihil in illis pquirēdis impēdi. Et in pdictis reperi gło. in c. 1. §. eadē lege in ver. feudū alienare de l. com. q̄ in indiuiduo id ipsū firmat p illum tex. & glo. sequunt ibi Bal. Alua. Præpos. & pulchrè Afflict. in 2. not. affirmās, quòd nedū Regnū cōphēdit ius vniuersale, verū ēt Ciuitas, Castrū, & villa, fictiti, & hereditas, & ī quorūlibet istorū alienatione

32 veniūt vassalli, & directū feudi dñiū† sed, & Bal. post Odofr. in tit. de pa. cnnstā. in §. hoc ꝗ nos in ver. inuestiturā recipiētis. dixit p illū tex. quòd si vacāte Regno Siciliæ Sūmꝰ Pōtifex cōcessit feuda, & comitatꝰ certis psonis, creato deinde p eū Rege, tenent illi Comites, & Barones facere fidelitatē nouo Regi, eò q a feuda hmōi particularia sequūt Regnū, sicut mēbra sequunt caput, à quo nephas est recedere, & idē Bal. ī phem. fff n. 11. decidit, quòd q regnū ab alio Rege recognoscit, habet nihilominus supremā ptā ē in subditos, & licèt ius vniuersitatis vtiliter possideat, habet tñ in iuribꝰ singulorū plenitudinē ptātis, & directò possidet iurisdictionē in singulis generū, & noīe suo simplici eā exercet, & cōmodū iurisdōnis acquirit pleno dñio, licet habeat vtilē dominiū respectu vniuersitatis Regni, bene ēt cōferūt dicta eiusdē Bal. in cōs. 159 col. 2. lib. 3. dixit quoque Rom. sing. suo 617. Icip. Tu sci. quod Regnū Apuliæ, quòd si Papa dū esset dñs Regni pd. concessit feudū alicui Baroni, & postea trāstulit Regnum vniuersaliter in Regē, censet alienasse ēt dictum feudū, & Baronē, quis qlibet dictuꝰ esset cōtrariū, eò qa in generali alienatione nō veniūt vassalli, & allegat tex. cū Bal. in tit. de pa. cōstā. loco pximè citato, & idē reperit Rom. in conf. 26. in fi. sequitur Corn. ī d. l. 1. C. vnde legi. in fi. & ibidē Barb. in add. Bald. Alex. cōs. 1. nu. 46. & cōs. 25. nu. 21. lib. 5. & in l. 2. in prin. nu. 29. ff sol. mrim. Iacob. de s. Georg. in tract. de feud. in ver. q̄d si Rex, vel Dux. nu. 5. Dec. conf. 61. col. 2. vbi dicit idē de ppetuo gubernio, ꝗ de Regno ī dictū est, & latiss. Mari. Frec. in trac. de subfeud. li. 1. sub rub. de potest. & auth. Baro. erga suū subfeudꝰ. p to. vbi de quolibet Barone hñte subfeudatariū, idē tradit, ꝗ oīno videaf. Nat. cōs. 122. n. 10. lib. 1. pulchrè Bos. 1 ti. de pri. & eiꝰ priu. nu. 288. vsq; ad

nu. 233. vbi in spē hęc inqt locū hřc in Duce nouiter creato, q est casꝰ nř, & idē repetit in tit. de regal. nu. 4. 5. post Fely. in c. dilecti. ī ver. hoībus vers. intellige 1. de maio. & obed. Paris pulchrè cōs. 1. nu. 99. & in cōs. 23. nu. 103. li. 1. vbi de cōi opi. facit, & post cū Clar. in §. feudū q. 28. vř. scias tñ, cōem quoq; dixit Dec. cōs. 517. n. 10.

33 Vř tñ difficultatē aliq̄ hac in re facere distictio, q̄ tradūt Alex. Ias. Dec. & Rimin. in d. l. 1. C. vñ legi. vz Alex. n. 5. Ias. col. 2. verf. intellige tñ. Dec. in fi. & Rim. n. 2. dū inquit Bald. doctrinā pcedere q̄n Ecclesia, vel alius inuestiēs eēt tñ dñs directus feudorū in vniuerso, qa tūc nō incōuenit, ꝗ infeudatꝰ efficiaf directꝰ dñs in quolibet particulari, cōpatiunt. n. se inuicē ista duo directa dñia sm̄ ipsos, nō obstan. reg. l. si vt certo §. si duobus vehiculū ff. com. sed q̄n inuestiēs eēt direꝰ dñs particulariū quoq; feudorū, tūc secꝰ esset, q̄nq̄dē istud directū particulariū non pōt eē penes duos insolidū d. §. si duobus cū cōcord. & nihil video p tali distictione vltra rōnē pdictā ab his allegari.

34 † Vñ licet maxima sit istorū authoritas, cognitio tñ de huiꝰ distinctionis veritate, crediderim cōtra eos facile teneri posse, & plurimū me mouet, quòd nō ē dare casū (meo iudicio) ī quo Ecclesia in themate p Bal. ppositō, vel alter supremus Princeps inuestiēs aliqbē de Regnō, seu Ducatū, nō sit dñs directus particulariū feudorum Regni, uel Ducatus, si sint feuda iurisdōnis, aut

35 dignitatis† nā necesse est, quod ifeudata sint, vel ab ipsomet Pricipe inuestiēte Regē, vel Ducē, vel ab antecessoribꝰ ipsis Claud. Scyf. in spec. feu. ti. q.

36 feud. dar. poss. par. 3. ampl. 1. † q bꝰ oīs iurisdictio finit, & refluit, sicuti flumīa à mari, & ad mare l. 1. ff. ad l. iul. de ambi. Bal. in c. 1. §. ad hęc de pa. iur. fir. Capic. decis. 9. n. 15. Affl. decis. 39. n. 8. Ias. ī l. q Romę. §. Scia n. 15. de ver. ob. Anch. cōs. 310. n. 5. Sic ēt oīs dignitas ab eisdē puenit c. 1. vbi Scribēs oēs in tit q dica. Dux, Com. Mar. Si igi ī ipse de nouo feuda cōcessit, nulli dubiū, q n directus

37 dñs eorū in particulari remāserit c. 1. §. 1. de in-

38 uesti. de re alic. fac. cū sim. † Si verò ab antecessoribus suis concessa reperiunē, nihil impedimēto est, quominus ipse quoq; in hoc directo dñio illis successerit, cū in oībus, & p oīa eorū iura obtineat, & dignitatē, personamq; reprēsentet, vt in prioribus scriptis latè explicaui, quibus oīno addendus est Ias. conf. 1. in 2. dub. li. 1. ac Mari. Frec. ī tract. de subfeu. lib. 2. in mūa assesus. q. 27.

39 & Nat. cōs. 122. p rot. vol. 1. † Qua p p cū feuda ferè oīa habeāt iurisdōnē, & dignitatē annexā, sequeref, quòd vel infeudata à Principe, nunq̄ trāsirēt cū vniuersitate Ducatꝰ, ꝗ esset maximè absurdū, & contra cōem practicā, & gnalē cōsuetudinē, in quo totū oppositū seruari videmꝰ, vt in Ducatu Mři, ꝗ est feudū Imperatoris, quā in Ducatu Ferrarię, quod ē feudū Ecclę, ī Ducatu Vrbini, ꝗ est eiusdē Ecclę, & in hoc ēt Parmēsi, & Pla-

Consi. Lud. Sacc. M

& Placẽtino, ꝙ ab eadẽ recognoscitur Ecclesia,
passim.n.vassallos,& feudatarios aĩaduertim⁹ ꝑ
q̃buscunq; feudis iurisdictionis, & dignitatis,tã
modernis,q̃ antiqs,& à quocũq; erectis;& cõces
sis,recognoscere Serenis. Modernos Duces in
dños directos;dico absolutè,& quoad oẽs feudo
rũ effectus; nec in his oĩbus Ducatib. quẽq̃ arbi
trot existeř,q cõtrariũ obseruatũ viderit.Propte
rea nõ sunt mutãda, q̃ certàm interp̃tationẽ diu
habuerunt l.minimè de legi. & hæc sit prima re-
sponsio distinctionem memoratam eneruans.

Secundò respōderi põt, quòd distinctio Ale-
xandri,& sequacium est cõtra cõem, * quando-
quidem oẽs alij superiùs relati indistinctè tenẽt
directũ dominium transire in Regem,siue Ducẽ
vniuersaliter infeudatum, vt videri potest; Et
omnes ferè de directo quoque dominio parti-
cularium feudorum in spẽ loquuntur, tum quia
de infeudatis ab ipsometPapa,qui post modum
Regnum,vel Ducatum concedit,tractant, inter
quos est Bal.post Odofre.§.hoc qui nos,& aper-
tiùs in d. prohem. ff. loco præcitato, Rom.in d.
sing.617.Iacob.à S.Georg.vbi supra relatus, tũ
etiã quia ponunt casum in quolibet directo do-
mino vnius feudi; in quo non põt considerari
vniuersale illud dñium pluriũ feudorũ, prout in
concedẽte Regnũ,& Ducatũ considerãt; & nihi
lominus volunt,quòd directũ talis feudi dñium
titulo vniuersali transferatur; & in his terminis
loquuntur oẽs alij superiùs citati,quorum opin.
40 cõis* est,vt vidim⁹, † & probať apertè in d.§. ex
eadẽ lege in fi.dũ disponit directũ dñm aliàs alie
nare ꝓhibitũ,posse tñ alienare sinè vassalli volũ
tate suũ directũ dominiũ, si cũ curia alienet,&c.

Nec obstat ratio prædicta in oppositum allega
ta,quòd directum dominium particulare feudo
rum non possit esse pęnes duos, Nam fateor re-
gulam esse veram. Sed nego tale dominium re-
manere pęnes Principem concedentem, & alie-
nantem feuda titulo vniuersali; transfert enim
omne ius,quòd habet,excepto vniuersali domi
nio, quod retinet erga vniuersalem feudatariũ
nouiter inuestitũ, vt ex supradictis clarè liquet.

Nõ est ergo dubitandũ,quin directum dñium
particularium feudorũ istι⁹ Ducat⁹ in Serenis.
D.Ducẽ nrm translatũ fuerit mediãte vniuersa-
li titulo suæ Inuestiturę à Sũmo Põtifice habitę.

Sed & tertia ineuitabilis responsio ex verbis
ipsis eiusdem Inuestituræ resultat; illis scilicet
(nullo iure, nullaq́; actione, præterquam dire-
cti dominij, & census infra dicendi,Sedi, & Ca
meræ prædictis reseruatis) dum enim cedit om
ne ius,quod habet Camera Apostolica,& reser-
uat sibi tantùm directum dominium cum censu,
nõ potest nisi de vno directo intelligi,quod cer-
tè est vniuersale totius status infeudati, non au-
41 tem particularẽ cuiusq; rei.† Nec põt de vtroq;
intelligi; tum quia in singulari concepta est om-
nino,& ad plura referri nõ potest l. fi. ff. ad treb.
42 cap. gaudemus, de diuer. † tum etiam quia vni-
ca determinatio difformiter determinaret
contra reg. l. nam hoc iure de vulg. & pup. & l.
quamuis C. de imp. & alijs sub. si intelligeretur
de directo vniuersali prædicto, ac etiam de di-
recto cuiusq; feudi, quæ differunt vt supra.

Accedat quarta responsio omni prorsus diffi-
cultate carens,ex tenore eiusdem inuestiturę su
pta,ibi (Merumq́;, & mixtum imperium,& gla
dij potestatem in Ciues,Comitatinos,Barones,
Comites,Marchiones, & alios quoscunq; feuda
tarios) cum his quæ sequuntur, vsq; ad versic.
(habeant quoq; ipsi &c.) Hic.n.non solum feu
datarios omnes,& iura quæcunq; feudalia in Se
renis.D.Ducem transferr,sed expressim prohi-
bet sanctam Sedem, & Cameram Apostolicã vl
terius ab ipsis feudatarijs in dominam recogno-
sci,mandatq́; iuramentũ fidelitatis illi præstari,
& feuda propter deficiẽtiã linearũ, vel culpam,
aut delictũ,seu quomodocunq; deuoluẽda, & a-
periẽda,eidẽ deuoluere,& aperiri, nõ verò p̃di-
ctę Sãctæ Sedi,& Cameræ Apostolice,& sic dire
ctũ dominiũ vniuscuiusq; feudi in particulari à
se pęnitus abdicat;nedum p verba generalia, &
43 vniuersalia affirmatiua. † Sed ẽt negatiua. q̃ po
tentiorem habent significatũ Glo. & Doct. in c.
cum dilectus de consuet. Dec. cons.3.nu.4.5. †
44 & pręcipuè excludunt omnia,etiam minima,ad
glo.in c.statutum in ver.nullum,de rescrip. in 6.
Crau.cons.294.num.6.cum concor.

Sumus igiť in claris,quòd Illustris. D. Comes
in totum nunc subest Serenis. D. Duci Parmẽ.
pro feudo Basilicæ nouæ, quòd à Romana Sede
ante Inuestiturã p̃dictã in agro Parmensi tene-
bat, vnà cũ pluribus alijs, & illũ solũmodo indi-
45 rectũ dominũ recognoscit. † Hinc sequiť, quòd
causæ motæ sup tali feudo sit faciẽda intimatio,
nõ Cameræ Apostolice,sed ipsi Serenis.D.Du-
ci,quodq́; ipse D.Dux, vel eius Excelsum Con-
siliũ Parm.Constitutionis Ducalis virtute,sit co
gnitor,& decisor c.1.§.p̃terea,vbi oẽs not.de ꝓ
hib.feu.alie.p Fed.& est cõi opi.*vt p Clar. latè
46 d.§.feudũ q.90.† & quòd alterius Iudicis iurisdi
ctio etiam de partium consensu, prorogari non
possit; secundũ aliã cõem sententiã, de qua ibi
quoq; meminit Clar.in vers.sed quæro nunqd.
post Batt.& alios,quos citat.Laus Deo oĩpotẽti.

SVMMARIVM.

1 Petitio secundo loco data, si plus non conti-
net, quàm prima, reijcitur.
2 Relatum est in referente.
3 Genus continet in se omnes species.
4 Genus à quo remouetur,& qualibet eius species.
5 Genere destructo, q̃lbet ẽt eius species destruitur.
6 Positioni generali, si fuerit respõsũ,non tenetur spe
cialibus positionibus exindè datis idẽ respondere.

7 Posi-

7 *Positioni multiplici, & qua diuersa facta cötinet, quorum vnum potest esse verum, & aliud falsū, non tenetur quis respondere.*

8 *Positio, qua respondëtem potest facere cadere in pœnam, non admittenda est.*

9 *Positioni respondere non tenetur, qui per testes publicatos, vel instrumenta publica fundatā habet intentionem contra id quod ponitur.*

10 *Positioni factum antiquum continenti, de quo respondere debës certam informationem verosimiliter habere non potest, non cogitur respondere.*

11 *Positio qua tangit ius rei conuenti, & quae ei inducere potest necessitatem exhibendi titulum sua possessionis, non admittitur.*

Pro Illustriss. D. Marchione Camillo Malaspina de Bastia affini Carissimo.

EPITOME.

Positioni speciali, an respondere quis teneatur? si respondit generali? Concludent negatiuè. 1

RESPONSVM IX.

IN causa vertente inter Illustriss. Dom. Marchionem Fabritium Malaspinam actorem ex vna, & Illustriss. Dom. Marchionem Camillum eius fratrem reum conuentum ex altera, produxit aliàs Do. Actor positionem coram Illustriss. Dominis arbitris tenoris infrascripti; Decima septima positio. Quòd dictum Castrum Bastiæ, cum dictis eius villis Molendinis, & edificijs, & pertinentijs descriptum in libello ipsius Domini Comparentis, qui in hac parte exibetur legendus, fuit, & est idemmet Castrum, & idem corpus Castri, & feudi Imperialis, & antiqui, quod tenuerunt, & possiderunt respectiuè, & successiuè supra nominati Illustr. Marchiones, Ioannes Spinetta, & post eius mortē dictus D. Marchio Floramons, & eo mortuo supranominati eius filij, & nunc dictus Marchio Camillus, & pariter idemmet corpus antiquum comprehensum cū dicto communi Panicalis, tanquam de eius territorio, quia territorium Panicalis, & territorium Bastiæ fuit, & erat antiquis temporibus, de quibus supra, vnū, & idē cōe, licèt solū noïare tur cōe, & territoriū Panicalis. Cui quidē positioni, responsum fuit, vt in actis; nunc aūt aliam facit positionem per verba infrascripta.

Et primò ponit, quòd Castrū Bastiæ cum eius villis, de quo habetur mentio in eius libello, & in dictis priuilegijs, & inuestituris, quę hic exhibenī legenda in hac parte, antequā rñdeat, fuit, & est idē Castrū, & feudū antiquū, & idēmet corpus Castri, quod aliàs tenuerunt, & possederunt Illustr. DD. Marchiones Ioan. Spinera Malaspina, & post eius mortē Floramons eius filius, & hęres, & eo mortuo, primò in processu noïati eius filij, & hæredes, & nūc solus, & insolidū tenet, & possidet prædictus Illustr. D. Marchio Camillus.

Huic igitur vltimo loco productæ recusauit D. Marchio Camillus respondere, præsupponens ad id iure non teneri; contrarium verò affirmāte D. Marchione Fabricio, pronunciatum extitit de voto Domini Consultoris, positionē non esse admittendam, & Dom. Marchionem Camillum respōdere non teneri; à cuius pronuntia reclamat D. Actor q̄ritur vtrū iustè, vel iniustè?

Videtur prima facie dicendum, quòd iustè, cū positiones huiusmodi diuersę appareant, & in duobus differentes, Vna enim differentia est, quòd cum in prima positione cōprahensa fuerint Molēdina, & ędeficia cum pertinentijs Castri Bastiæ, in hac vltima minimè comprehendantur; altera est differētia, quòd prima positio, feudū Imperiale simpliciter vocat, & relationē habet ad libellum, hæc aūt ad priuilegia, & inuestituras Imperatorum exhibitas refertur. Vndè vř diuersa positio, & p consequens admittēda.

1 Contrarium tamen indubitanter tenendū est, quandoquidem nil re ipsa continet vltima positio, quod in prima comprehensum nō sit; consequenterq; vti superflua rectè fuit reiecta per doctr. glo. in l. 1. §. quod obseruari in verbo existant C. de iur. cal. vbi Bart. num. 27. & Bald. nu. 19. & 20. qui ēt canillosos aduocatos nominat, qui sępius idem ponunt, & est cōis glo. opinio, atq; ab oībus recepta, vt attestatur ibidem Cur. sub num. 47. eandem doctrinā tradit. Vber. de Bob. in tract. posit. num. 39. & 40. & Lanfran. ab Ariad. in simili tractatu reg. 6. num. 7.

Nec obstant differentiæ superiùs relatę; nam prima nullius est momenti, quia licèt plus sit in prima positione, quā in secunda, satis tamē est, quòd quicquid est in secunda reperiatur ēt in prima, ad hoc vt idem nunc positum dicatur, quod aliàs positum fuerat, & per consequēs superflua dicatur positio, quia in eo, quod plus est, continetur, & minus l. 1. §. si stipulanti. ff. de verb. oblig. l. in eo quod plus de reg. iur.

Secunda quoq; differentia nulla est, eò quia idem est in casu nostro relationem habere ad priuilegiā, inuestiturasq; Imperiales, & feudum Imperiale generaliter dicere; nec non idem est, ad libellum relationem facere, cum libellus ipse relationem quoq; habeat ad concessiones, seu inuestituras Imperiales in genere, in illins verbis in principio positis tenuit, & possedit Castrum, & Terram Bastię, cum oibus suis villis, & pertinentijs, Molendinis, ędeficijs, iuribus, & actionibus, tanquā ea oīa bona feudalia auita, & antiqua aliàs à Sac. Rom. Imperio concessa. 2 Enimuero relarum est dř in referente l. asse toto. ff. de her. insti. & licèt nō fiat spālis mentio in libello, à quib. Imperatorib. cōcessiones, & inuestiturę emanauerint, in gñe tñ mentionē habitā

negare non poſſumus; nam quiſquis fuerit Im-
perator, vel quòtcunq; fuerint Imperatores, q
tale feudū cōceſſerint, ſemper verū erit dicere,
3 feudū fuiſſe Imperiale, & conceſsū à Sac. Rom.
Imperio; qa genus continet in ſe oēs ſpecies,
& ꝓpriè quidem l. ſi quid earū §. interemptum,
de leg. 3. l. in toto l. in generalibus ff. de reg.
Bald. in l. 2. C. de iur. au. an. cum vulg.
Pariterq; ſi feudū dixerimus à ſacro, Rom. Im-
perio non fuiſſe conceſſum, & non eſſe feudum
Imperiale, verū erit dicere, quòd nullus Impe-
4 perator conceſſerit† nam à quo remouetur ge-
nus, & quęlibet eius ſpecies l. ſi cauſa. C. de trā-
5 ſac. cū not. † & deſtructo genere, deſtruitur quę-
libet eius ſpecies l. 1. in fi. ff. ad Trebell.
6 Quibus rōnibus infert Bal. ad deciſionē caſus
noſtri in terminis terminātibus, in l. iuriſgentiū
§. ſed ſi fraudādi ſub nu. 3. vèr. & per hoc deter-
minatur qō ff. de pact. inquiens, quòd ſi quis fe-
cerit gnālem poſitionē, cui reſpōſum fuit nega-
tiuè, ſi poſtea facit ſpales, non eſt eis rñdendū;
quia ſatis fuit in genere rñſum, & ſibi imputare
debere ponentem, qui gnāliter poſuit, ſi ſpales
non habuit rñſiones. ſequitur Cur. in d. §. quod
obſeruari nu. 49. Idem tradit Iacob. ab Aren. in
tract. poſi. nu. 22. Et ex his ſatis ſuperq; iuſtifi-
cata apparet interlocutoria lata, vt ſupra.
7 Vlterius tñ cōſiderare poſſumus poſitionē prę
dictā multiplicē eſſe, pluraq; ac diuerſa facta cō
tinere; quorū aliud verum, & aliud falſum eſſe
poſſibile eſt; vt ad ſenſum patet, & cū ſit hmōi,
rectè fuit reiecta; quia talibus poſitionib. nemo
cogitur rñdere, glo. in c. 2. & ibi ſcribent. de cō-
feſs. lib. 6 Bal. in l. ꝓcibus in prin. C. de impub.
& alijs ſubſti. Bal. in d. §. quod obſeruari nu. 22.
& Aret. nu. 11. Sal. nota. 26. & alij. ꝓſertim Curt.
ſub nu. 40. & 42. Odofr. d. tract. nu. 16. verſi. 11.
attendendū. Lanfranc. d. trac. reg. 9. nu. 6. & Iac.
ab Aren. in ſuo tract. poſit. nu. 38. & 39. Alciat.
in d. l. 1. §. ſi ſtipulanti nu. 53. ff. de ver. obl.
8 Inſuper animaduertēdum eſt, quòd dñs Mar-
chio Camillus, qui poſitioni primo loco relatæ
rñdit, poſſet in rñſione huius poſitionis contra-
rium rñdere, eiusq. in priori rñſione cōtinetur;
& hoc modo ad periuriū induci. Qua ēt ratione
reſpondere non tenetur, glo. prææallegata in d.
§. quod obſeruari in ver. item nec ad eam, quā
ſequuntur ibi Bald. num. 15. & ſcrib. omnes,
* teſte Curt. ſub num. 45. & nu. 49. in fi. & Lan-
fran. præcitato tract. reg. 3. num. 5.
9 Quin ēt attendendū eſt; quòd D. Marchio Ca
millus fundatā habet intentionē ſuam, tam per
teſtes, quā per inſtrumenta contra contenta in
poſitione D. Actoris; pręſertimq; ſuper eo, quòd
Baſtię Caſtrū edificatū fuit ab eius anteceſſorib.
poſt allegatā conceſſionē, & inueſtiturā Caroli
Quarti, Nec non ſuper eo, quòd ipmsūet Caſtrū
cum villis non ſit feudale, vel ſaltem quòd ha-
beat naturā alludialium, & alienari poſſit; maxi-
mè inter conſortes vocatos; vt ex prędictis li-
quet. Contrarium, n. in vtraq; pręſupponit D.
ponens, aſſerendo idemmet corpus Caſtri con-
ceſſum fuiſſe à Carolo Quarto, atq; in feudū an
tiquum, quod ſuaptè natura inalienabile eſt c.
Imperialē de prohibit. feu. alien. p. Feder. Clar.
in §. feudum q. 31. Cęterū qui fundatā habet in-
tentionem ſuā per teſtes publicatos, vel inſtru-
menta producta, non tenetur ampliùs poſitioni
rñdere contrarium cōplectenti Ang. in l. ſed, &
ſi reſtituantur §. 1. per illū tex. ff. de iud. Lanfr.
* d. tract. reg. 6. nu. 7. & ab oībus receptū eſt, * te-
ſte Curt. d. §. quòd obſeruari nu. 49. qui conclu-
dentes etiam rationes adducit; igitur &c.
19 Ommitto, quòd cū poſitio prædicta contineat
facta aliena antiquiſſima, & de quibus certa in-
formatio, & infallibilis, veroſimiliter hñri non
pōt, non cogitur D. Marchio Camillus rñdere
Bald. d. §. qđ obſeruari nu. 16. poſt Io. And. in d.
c. 2. Lanfr. d. tract. reg. 4. ſub nu. 5. Curt. vbi ſup.
nu. 38. ver. quod intelligit Bald. Silentio quoq;
ꝓtereo, quòd tangit ius rei conuerti, cùm dicat
Illuſtr. D. Camillū nunc poſſidere Caſtrū prædi-
ctū cum villis; & ſuper eo extare priuilegia, &
inueſtituras, etc. cui propterea nō tenetur rñde-
re; qa non cogit titulū ſuæ poſſeſſionis oſtēdere
Bal. in l. cogi, in prin. C. de peti. hęrdi. poſt Spec.
quē refert, & poſt eum Curt. loco ſępiùs citato
nu. 39. His igitur fundamētis clariſſimè paret re-
ctè fuiſſe ex voto Dñi cōſultoris ꝓnuntiatū, &
in ordinatis eſſe perſiſtendū. Lis per concordiā
ſopita inter fratres fuit & D. Marchio Camillus
remanſit dominus Caſtri prædicti cum ſua iu-
riſdictione, & pertinentijs.

SVMMARIVM.

1 *PRinceps concedens licentiam vaſſallo te-ſtandi de feudo antiquo, non præiudicat agnatis in prioribus, inueſtituris vocatis.*
2 *Et licèt nōnulli teneant, quòd volens poßit, conueniunt tamen, quòd nunquam velle præſumatur, niſi ſpecificè exprimat.*
3 *Quod ampliatur etiam ſi licentia huiuſmodi haberet clauſulam (non obſtan.) & clauſulam (motu proprio) & de modico tertij præiudicio ageretur.*
4 *In feudo autem nouo, ex pacto tamen, & prouidentia quid dicendum?*
5 *Emphiteota non poteſt, etiam cum domini conſenſu præiudicare vocatis in inueſtitura.*
6 *Argumentum de emphiteoſi ad feudum valet, vbi diuerſum non reperitur deciſum.*
7 *Et præſertim in hoc articulo, an liceat diſponere de re feudali, vel emphiteotica cum conſenſu domini directi in præiudicium vocatorum?*

EPI-

EPITOME.

Vassallus de feudo antiquo testari non potest etiam si Princeps concesserit.

Nec etiam de nouo, secundū vnam Communem.

RESPONSVM X.

Equisitus à Dño meo præcipuo, atque colendissimo in causa maximi ponderis, vtrum licentia vassallo cōcessa per Principem supremum, quod de feudis antiquis testari queat, intelligi debeat cum præiudicio quoque agnatorum, vel nè?

1 Respondeo, quòd Princeps similē concedens licentiā, non præiudicat agnatis in prioribus inuestituris vocatis, si sint, (vt p̄supponitur) feuda antiqua, per tex. in c. 1. in princ. & in §. hoc quoq; de success. feud. & in c. 1. de alien. feu. pater. quę iura in id citant. Alex. consi. 106. nu. 2. 3. & 6. ver. nec prædictis lib. 4. & consi. 15. nu. 8. in fi. & nu. 9. lib. 2. Ias. consi. 64. col. 3. ver. benè verū est, vol. 3. & consi. 168. nu. 10. ver. & istud procedit lib. 4. Pau. de Castr. in consi. 164. in cā quæ vocatur col. 8. lib. 2. Rub. Alex. consi. 130. nu. 7. vbi dicit valdè notabilem esse tex. in d. §. hoc quoq; ad hoc propositū; sequitur Crau. cōsil. 135. nu. 7. ver. ad idem quòd scribit Soc. iun. Dñs meus consi. 72. nu. 42. lib. 1. & consi. 160. num. 45. cum plurib. seq. lib. 2. Natt. consi. 393. lib. 2. Bero. consi. 73. nu. 18. lib. 1. & est cōis* opi. teste Iacob. à S. Georg. in sua inuestitura feud. versi. & cum pacto nu. 2. vbi concord. allegat. & Curt. iun. in tract. feud. par. 4. q. pen. versi. quid ergo concludemus? Aluar. in c. 1. post nu. 4. ver. oppo. ab ex. quemad. feud. ad fœmi. perti. Collegiū Bono. inter. conf. Curt. sen. consi. 50. nu. 21. Paris. consi. 17. nu. 16. lib. 1. Curt. iu. consi. 171. nu. 5. Clar. in §. feudum q. 41. atq; Cęphal. cōsil.

2 161. lib. 2. † Et licèt non nulli ex p̄citatis Doct. sentiāt, quòd Princeps volēs possit agnatis hoc casu præiudicare, in hoc tñ conueniunt, quòd in dubio nunquam velle præsumatur, nisi specicè exprimat per reg. l. 1. §. meritò ff. ne quid in loc. pub. vt per Alex. d. consi. 15. loco p̄citato, & Soc. iun. latè, & pulchrè d. consi. 160. nu. 49. cū alijs seq. lib. 2. & fusiùs Ias. in consi. 213. num. 5.

3 vsq; ad fi. lib. 2. † vbi ampliat conclusionē, & si Princeps rescriberet cū clausula (non obstañ.) vel si motu proprio talē licentiā concederet, ac etiam si, de modico tertij præiudicio ageretur; quia nullo casu præsumitur velle præiudicium inferre sufficiat ad eum remissio.

4 Quinimo, & in feudo nouo, ex pacto tñ, & prouidentia, permulti idē tenuerunt, de cōi* quoq; sñia fidē faciētes, quos refert Cęph. d. cōs. 161.

5 nu. 14. licèt ipse postmodū dissentiat, † Sed & in emphiteusi idē videmus; quòd. s. non potest emphiteuta, & cum consēsu dñi, p̄iudicare vocatis in inuestitura, & est cōis* opi. vt refert Alex. d. consi. 106. & 107. in 4. & Ias. d. consi. 213. nu. 4. vbi magis cōem* dicit, & multis authoritaribus, ac rōnib. confirmat. lib. 2. & latius insistit in l. 2. in vlt. q. C. de iu. emphi. Rui. consi. 48. nu. 8. li. 1. Cor. consi. 37. & seq. & consi. 282. li. 3. Dec. consi. 224. nu. 6. Cępha. d. consi. 152. nu. 15. cum concor. ab his citatis, quos breuitatis cā non refero. † De emphiteusi aūt ad feudū valet argūt, in oībus casib. quib. cōtrariū specificè decisū in iure non reperitur; vt tradūt oēs* in l. si mihi, & titio. ff. de verb. obli. & in c. potuit, ext. de loca. Spec. in tit. de feu. §. qm. ver. 40. & est cōis* con. clu. teste Soc. consi. 167. nu. 24. lib. 2. & Soc. iun. 72. nu. 57. lib. 1. † & quòd p̄cedat æquiparatio emphiteusis, & feudi in hoc nostro p̄posito alienandi cum consensu Dñi directi in p̄iudicium agnatorū, scribit Alex. d. consi. 106. nu. 6. versi. nec p̄dictis obstat lib. 4. Vndè cum licentia alienandi bona emphitheutica minimè præiudicet agnatis, aut alijs vocatis in inuestituris, præsertim antiquis, sequitur, quòd nec concessa vassallo disponendi de bonis feudalibus præiudicare poterit; & ita iuris esse censeo, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Confessio in precibus emanata praeiudicat confitenti.*
2 *Precarium habet speciem cuiusdam donationis, liberalitatis, & beneficij.*
3 *Precarium potest semper ad concedentis beneplacitum reuocari.*
4 *Nisi contrarium in indiuiduò pactum reperiatur.*
5 *Constitutio precarij, seu constituti transfert possessionem in eum, ad cuius beneficium emanat; si apud eum prius non fuisset.*
6 *Possessio vel quasi immemorabilis, babet vim tituli & priuilegij, ex communi.*
7 *Ex qua immemorabili resultat iuris fictio; ita quòd nec titulum allegare, nec probare opus est.*
8 *Liber estimi dominium præsumptiuè probat.*
9 *Liber æstimi possessionem præsentaneā pro descripto probat, alio in contrarium non apparente.*
10 *Maximè in antiquis.*
11 *Fiscus regulariter non debet aliquē spoliare vel possessione sua deijcere, sed via ordinaria agere.*
12 *Ordo iuris, etiam in fiscalibus causis seruandus, quoad terminos substantiales, quamuis summaria sint.*
13 *Idem in causis, in quibus de plano proceditur, sinè strepitu, & figura iudicij, de facto, ac nulla iuris solemnitate seruata.*
14 *Idem in causis Principis.*
15 *Idem si contra iniustum possessorem agatur.*

Consi. Lud. Sacc. M 3 Officia-

16 *Officiales vniuersitatũ non possunt absq; speciali mandato, iurib. vniuersitatũ suarũ praiudicare.*
17 *Et mandatum debet pcedere, cõmunicato consilio, & matura pracedente deliberatione, seruatisq; debitis solemnitatibus.*
18 *Mandatum non prasumitur, etiam per longissimũ tempus, quãuis alia solemnitates prasumantur.*
19 *Res inter alios acta alijs non praiudicat.*
20 *Referens nihil probat vltra id quod est in relato.*
21 *Relatum si est nullum, & solemnitatis tantùm defectu, operatur, vt referẽs nihil probet; adeo quòd confessio relata ad instrumentum nullũ, confitenti nihil praiudicabit.*
22 *Beneficium decet esse perpetuum.*
23 *Concessio ppetua, & realis potiùs cẽsenda, quã tpalis, & psonalis, nisi cã ipsius, vel nã rei repugnet.*
24 *Vniuersitates restituuntur in integrum propter pupillos, & minores, qui in eis sunt.*
25 *Restitutio in integrum aduersùs confessionem datur his, quibus competit restitutio.*

Pro Cõitate Castri S. Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Possessioni immemorabili Communitatis, & hominũ illius, An noceat supplicatio porrecta ab Administratoribus Cõmunitatis ipsius Domino, vt liceat eis possidere? Cõcluditur negatiuè.

RESPONSVM XI.

IN themate narratur, quòd antiquitus, & à tãto tpe, cuius initij memoria nõ extat, habitatores Castri S. Pauli Ducatus Regij soliti sunt in glareis fluminis Henrię ligna incidere, animalia pascere, & alia omnia pro sui libitu agere, absq; vlla D.D. pro tempore existentiũ, contradictione; sed illis potiùs scientibus, videntibus, & patientibus. Quin etiam literas apparere Illustr. q. Co. Herculis contrarij tunc dictæ terræ Dñi, mandantes ipsos homines in dicta sua quasi possessione conseruari; Ampliusq; glareas ipsas in generali æstimo Ducatus Regij, vniuersitati dicti Castri descriptas, & allibratas ab antiquo; ac etiã modernis temporibus, reperiri. Verùm finita linea Illustr. Contrariorum, & reuerso feudo ad Serenifs. Dñm Ferrarię Ducem, inuestitum fuisse Illustr. D. Iulium Rleium, cui Priores, seu Consules dictæ terræ, nullo consilio publico, nullaq; deliberatione vniuersitatis præcedente, præces quasdam porrexisse, inter quas adest capitulũ, quo petierunt dictę vniuersitati concedi, vt dictis glareis in futurum vti possent, prout, & tpe Dominorum de Contrarijs vsi fuerunt, vt ex illorum etiam literis constare dixerunt in Archiuio dictæ Communitatis existentibus.

Huic autem capitulo rescripsit D. Iulius, (concedimus ad beneplacitum nostrum) Perseuerantibus igitur hominibus antedictis in eorum quieta, & pacifica quasi possessione, edictũ promulgauit idem dñs incisionem quamcunque, & minimã, oĩbus prohibens sub formidabili pęna.

Dubitatur vtrùm promulgari potuerit? & an promulgatum seruandum, sit nec?

Videtur prima fronte vnica ratione in oppositum adducta, pro affirmatiua respondendum, ex quo scilicet fassi videntur Priores antedicti præcario nomine, & ex mera liberalitate dominorum prætcritis temporibus incidisse ligna in dictis glareis, & pro simili concessione in futurum supplicarunt, quam ad beneplacitũ
1 tantũ impetrarunt, vt supra † confessio enim in præcibus emanata pręiudicat l. cum pręcum vbi omnes not. C. de libera. cã. Dec. consi. 534. nu.
2 4. Gabr. de confess. conclu. 4. in princ. † & præcarium habet speciem cuiusdam donationis, liberalitatis, & beneficij l. j. in 2. responso l. 2. §. 1. & l. interdictum ff. de præca. Tiraq. de iure con-
3 stit. limi. 24. nu. 1 † poteftq; semper ad concedẽtis beneplacitum reuocari d. l. 2. §. 1. de præca.
4 † nisi contrarium in indiuiduo pactum reperiatur. Tiraq. proximè citatus num. 2. sed nulla pactio in hac specie præsupponitur, ob quã natura præcarij immutari debeat, igitur, &c. Nec dicatur istud non esse præcarium, sed confessionẽ
5 præcarij, † nam talis confessio pręcarij, seu constituti, possessionem in alium transfert, ad cuius beneficium emanat, si apud eum priùs non fuisset vt per Tiraq. d. tract. amplia. 2. cum concor. Vndè siue priùs possederit vniuersitas nomine Dñi Iulij Moderni successoris in feudo, siue nõ, satis videtur hodiè de illius possessione constare; proptereaq; licitum ei fuisse edictum pro ea conseruanda promulgare.

Hoc tñ non obstan. contrariũ de iure verius cẽseo; & pro fundamento solidissimo considero
6 † quòd quasi possessio immemorabilis pnarrata vniuersitatis, vel particulariũ hoĩum dicti castri vim hẽt tituli, & priuilegij l. 1. §. ductus aquæ ff. de aq. quo. & æsti. qua subsistente, titulus potest allegari, & allegatus præsumitur l. cum de in rẽ verso vbi glo. Bart. & alij, signanterq; Sali. qui hanc esse veritatẽ * asseuerat ff. de vsu. c. 1. in fi. vbi glo. & scrib. de præscrip. in 6. Dyn. in reg. possessor. de reg. iu. in 6. Alex. consi. 6. nu. 8. lib. j. & cõsi. 24. nu. 14. in 5. Affic. decis. 239. in fi. Soc. consi. 127. col. pen. in fi. lib. 1. Dec. consi. 85. sub nu. 2. Dñs meus Soc. iun. cõsi. 181. nu. 61. & seq. vol. 2. atq; consi. 6. nu. 10. cũ pluribus seq. vol. 3. * Rol. cõs. 3. nu. 95. lib. 1. & hãc opin. * cõem, & in praxi. sẽper seruari vidisse testat Cępol. de seruit. vrba. pdio. tit. 19. nu. 6. 7. 8. † Quin & ex tali
7 possessione resultat iurisdictio, ita q nec allegatione tit. opus est, nec eius probatione, secundũ glo. in c. super quibusdam §. pręterea de verbo. sign.

signi quod refert, & pluribus fulcit authoritatibus, veramq; & communem * affirmat Crau. de antiqui.temp.parte quarta num.148. & seq. quibus addi potest Gemi. in d. cap. 1. colum. 3. versic. quæro quare Alex. d. consil.6.num.7.& Rolan. loco præcitato, cum alijs concord. per eum citatis. Quemadmodum igitur molestari non possent homines Sancti Pauli in sua quasi possessione, si iustum titulum, & priuilegium haberent, ita nec in hac immemorabili possessio-
8 ne.† Quod corroboratur ex dicto libro æstimi, q præsumptiuè saltem probat dominium l. fi. vbi Barto. C. de præd. naui.lib. 11.l.censualis C.de donat.l. rura. & ibi Angel.& Ioan.de Pla.C. de om. agr. de ser.libr. 11.Ias. latè in l. decem. nu. 35.36.de verb.oblig.Alciat.in tract. præsump. reg. 3. præsump. 17. nu. 2. 3. Et sic in petitorio etiam tuti videntur homines isti. ¶ Fortiùs in possessorio tuti esse debent, quamuis de immemorabili possessione non constaret; imò nec de
9 censali, † sed solùm de præsentanea, de qua satis constare potest ex dicta descriptione in lib. æstimi.alio in contrarium non docto, secundùm Castr.in l.si pater.num. 2. C. de act.empt.
10 Soc.consi.89.lib. 1.& alios relatos per Menoch. de retin.possessione.rem.3.nu.570.† & præsertim in antiquo æstimo,quod plenè possessionẽ probat vt per Soc. consil. 250. colu.3.versi.ex qui-
11 bus lib. 2.& Menoch. vbi supra.† Possessores igitur deijciendi non sunt, nec spoliandi à Domino Iulio, vel eius Procuratore Fiscali (si Fiscum habet) sed via ordinaria conueniendi,& iustitia mediante condemnandi, vel absoluendi l. defensionis facultas vbi Bart. & Angel. in summario, & Bald. in 1. not. C. de iu. fi. libr. 10. ¶ Et quod in Fiscalibus quoq; causis ordo iuris omnino seruandus sit, probat textus apertus in l. 1 C. de conduct. & procura. prædio, fisca. lib. 11. & ibidem Bart.not.atq; in l. si deserta in fin. vbi Bald. Sal. & alij sequuntur C. si propter pu-
12 bli.pensi. † Quamuis enim summariæ sint, debent tamen præuia citatione, & seruatis substantialibus terminis, expediri, & non aliter vt ex prædictis liquet, & generaliter probat tex.in cle. sæpè §. non sic.vbi Anchar. & Natr. de verbor. signi.latè Soci.consil. 12.in 1. q. lib. 1. Gabr. in
13 tit.de cita. conclu. 1.nu. 36.† Quinimo in causis,in quibus de plano procedi potest,sinè strepitu, & figura iudicij, de facto, ac nulla iuris solemnitate seruata, idem iuris est, vt per Soci & Gabr.locis nunc citatis,& Menoc. de arbi. iud.
14 lib. 1.q.17.† Ampliantur prædicta, etiã in Principe procedente, q absq; citatione,& debita causæ cognitione,neminẽ potest possessione sua regulariter priuare, clem. pastoralis §. cæterum de re iud.glo.in l.fi.vbi Bald.& Castr. C. de leg. latè Curt. Sen.consi.20.per tot.Dec.consi.410. num.24. Vant.de nulli.ex defect. cita.in princ. Consi. Lud. Sacc. vsq; ad num. 11.Gabr. vbi supra nu. 9. cum con-
15 cord. † Ampliantur deniq;, etiam si contra iniustum possessorem procedatur, qui de facto priuari, & spoliari non potest d. l. si deserta. vbi Bart.& scrib.cap.licèt.de præben.in 6.cap. inter quatuor vbi Inno. Abb. & cæteri de maior. & obedi.Rom. sing.766.possessio, & in consi.69. viso.nu. 12.consi. 158.circa in prin.& cõsi.310. hæc istorum in 2.dubio Socin. d. consi. 12. post num.6.Feli. in c.si.num.24.de præsump.Dec.in l.vlt.num.4 versi.& hoc procedit C.de edic.di. Adria.tol.in l.pacto num.4. C.de pact. in consi. 191.nu.9.& consi.500.num.6. Marf. sing. 195. nemo priuandus Gabr. d.concl. 1.num.69.cum multis simi. quæ breuitatis causa ommituntur. In nostra ergo specie multò magis procedere dẽt conclusio ista, in qua iustissimi sunt possessores,nec Princeps procedit,sed inferior à Principe, minusque causa commissa reperitur cum clausulis prægnantibus memoratis. Et ex his fundata satis superq; remanet possidentium intentio, & roborata.

Superest igitur vt obiectũ,quod primo aspectu vrgere videbatur resoluamus,quod re ipsa nul-
16 lum facit negocium. Nam primò respondetur, Priores dictæ vniuersitatis facultatem non habuisse supplicandi, & præiudicium tale, possessoribus generandi; etiam si vniuersitatis nomine possederint (quod pro nunc non affirmo, quia ex facti narratione,non satis liquet;) Enimuerò nequeunt similes officiales vniuersitatum suarum iuribus absque speciali mandato quicquam detrahere,ad nor.per glo.in l.item magistri. ff. de pact. quam sequitur, & communiter * receptam affirmat Alexand.veritatis pater in consi. 135.in princ.lib.7.& post eum Crau.con-
17 sil. 317.colum. 1.in versi.& in terminis † necessarium namq; esset, quòd communicato consilio,& matura præcedente deliberatione mandatum huiusmodi fieret, vt damnum exinde vniuersitati resultare posset, ad latè congesta per Menoch.de recuper.poss.rem.1.q.11.
18 Mandatum autem numquam præsumitur, et per longissimum temporis spatium, quamuis aliæ solẽnitates regulariter præsumantur. Alex. in l.qui in aliena. in princ. ff. de acquir.hæredi. Dec. consi.215 num.1.Crau.latè d. consi.317. in princip. Sinautem particulares homines nomine proprio possedisse,ac possidere præsupponerentur , multò minùs præiudicium eis fieri potuisset per officialium vniuersitatis confessio-
19 ne † cum res inter alios acta, alijs non præiudicet Rub.& eo.tit.C.res inter alios ac.Tiraq.latè in tract.suo super hac regula edito.

Secundò principaliter respondetur, quòd confessio prædicta simplex, & absoluta non fuit,sed relatiua ad Illustris. contrarij literam, siue eius exemplum in archiuio existens; quo casu quali-

ficata censetur, & restricta ad tenorem relatæ
20 † vltra quam nihil disponit authen. si quis in aliquo cum sua materia C. de eden. confitens enim aliquid pro vt in instr̃o, nihil fateri dicitur, nisi in instrumento id ipsum ꝓbetur ad Bal. in l. j. C. de erro. aduoca. quem sequitur Rom. in consil. 294. incip. hęc confessio num. 2. versi. & hoc modo intelligo, & ibi Mandos. in addi.
21 plures refert concord. Quinimo si instrumentũ ad quod relatio fit, re vera illud contineat, sed inualidum solemnitatis defectu tãtùm existat, idem adhuc determinat principaliter Rom. in eo. consi. 1. quod nuncuparim sequitur Maran. in suo Spec. part. 6. in tit. de confessio. nu. 25. Cæterùm tantùm abest in hoc nostro casu, vt literę prædictę probent Dños Castri, S. Pauli precario concessisse ius lignandi subditis suis in glareis Hentiæ, vt totum potiùs oppositũ concludant; nempe istos esse legitimos possessores, & in possessione sua conseruãdos, vt earum exemplo legi potest; ergo super huiusmodi confessione nullum potest pro parte D. Iulij fundamentum astrui.

Octauò pondero adhuc diligentiùs capituli suprascripti tenorem (*è stato sempre à loro concesso dall' Illustriß. Signori Contrarij di godere à suo beneplacito, & commando le giarre, & accrescimẽto del fiume di Lenza*) quę verba non precariam possessionem, sed gratiam potiùs, & beneficium ac donationem important, si modo ius in dictis glareis potuissent ipsi Domini prætendere
22 † quandoquidem Domini beneficiũ erga subditos decet esse perpetuum. l. 1. cum ibi latè not. ff. de consti. princ. & in l. decet. de reg. iur.
23 † Quod confirmatur ex eo, quòd vsi sunt verbo illo (concesso) nam concessionis natura est, vt realis, & perpetua in dubio sit, non personalis, & temporanea, nisi causa vel natura rei repugnet Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc autẽ ver. item quòd fuit concessum Bart. in l. pater filiæ de serui. lega. Bald. in l. apud Iulianam §. si quid alicui de lega. 1. Anchar. consil. 327. discurrit materia nume. 3. Alba. consilio 64 num. 72.

Quartò, & vltimò si vllum ex memorata confessione preiudicium vniuersitati genitum con-
24 tendere quisquam pertinaciùs voluerit (quod ego nunquam crediderim) nihilominus in pristinum statum reponenda foret per restitutionẽ in integrum, quæ vniuersitatibus competit propter pupillos, & minores qui ea sunt l. respub. & ibi doctr. C. ex quibus cau. maio. l. rempub. cum not. C. de iu. reipub. tradeunt scrib. in c. auditis de resti. in integr. Specu. in tit. de restit. in integr. §. 1. versi. ad doctrinam autem sub num. 38. Rui. consi. 67. num. 13. lib. 5. Riminal. iu. in consil. 81. colu. fi. vbi latè insistit. & communes
* * citat sententias lib. 1. † Aduersùs confessionẽ autem restitutionem concedi nemo ambigit l. certum §. pen. ff. de confess. Gabr. latè in tit. de restit. in integr. conclu. 9. Ex quibus oĩb. cõcluditur proclama, seu edictum de quo supra fieri non potuisse, factumque non esse seruandum, nec exequendum, vniuersitate reclamante, & in sua quasi possessione, perseuerare volente, & hæc dicta sunt saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

S V M M A R I V M.

1 *Via puplica est de regalibus, & ad Principem pertinet.*
2 *Alluuio eius beneficio cedit, qui fundum habet flumini proximum.*
3 *Vicinum, & proximum non dicitur prædium, quod via publica intercedente separatur. Sed vide infra num. 10.*
4 *Alluuio cedit beneficio prædij proximi flumini, licèt via publica sit media.*
5 *L. Martius de acqui. re. dom. declaratur.*
6 *Via publica alluuionis argumentum non recipit, sed restitui tantùm potest.*
7 *Imò si via publica inter fundum, & ripam fluminis existat, idem iudicatur; quia ripa ipsa dicitur esse domini fundi, & per consequens id quod ripæ additur.*
8 *Via publica si deuastata fuerit, debet in fundo vicino restitui, & reparari.*
9 *Commoda eum sequi debent, quem sequuntur incommoda, & è contra.*
10 *Vicina esse prædia, & confinia differunt, quia vicinum dicitur, quod mediante via, uel aliquo alio separatur, non autem confine, & contingens.*

Pro vniuersitate castri S. Pauli Ducatus Regij.

E P I T O M E.

Via publica quæ principis sit, vel de eius regalibus an alluuionẽ impediat? & concluditur, negatiuè.

R E S P O N S V M XII.

DVo motiua ingeniosè proponi video cõtra vniuersitatem Castri Sancti Pauli in differentia, quam habet cum Illustriss. Do. Com. suo super alluuione fluminis Hentiæ antiquis glareis addita. Primum quòd cum via publica sit de regalibus, & ad Principẽ pertineat, vt per Cepol. in tract. de serui. rusti. ꝓdio. cap. 3. cum seq. & Bossi. in tit. de via publica. Illud etiam quod ab ipso flumine per alluuionem additum fuit, ad Principem pertineat; & ꝑ consequens ad ipsum Dominum Castri, qui à
a Principe de regalibus est inuestitus † Certam enim

enim iuris regulam habemus, augmentum allu-
uionis ad beneficium eius cedere, qui fundum
habet flumini proximũ §. Pręterea insti. de re.
diui.cum sim.Scd̃m est ex l.4. §.fi.cũ l. seq.ff.fi.
3 reg. † vbi vicina nõ esse dñr p̃dia, quæ via publi
ca, vel flumine separantur. quòd etiam consulẽ-
do tenere videtur Io. de Amic. consi. 1. nu. 17.
Vndè arguitur, quòd vniuersitas, quæ fundum
suum flumini vicinum non habebat, per allu-
uionem acquirere non potuerit.

4 Sed his fundamentis non obstantibus, indubi-
tatum est ius vniuersitatis habentis fundũ suum
prope flumen, licèt via publica intermedia sit;
per tex.apertum licèt vulgatum l. Martius ff.de
5 acqui.re.dom. † Cui non obstat responsio data
quòd ibi via esset fundi, vt in fi.dicit, quasi pro-
pter hoc non esset Principis, sed priuati, & dñi
fundi. Quandoquidem de via publica expres-
sim, ac pluries loquitur ibi Iurisconsultus, & per
consequens ad ipsum Principem pertinente, vt
supra. Verba autem fi. illius l. declarat ibi gloss.
vlt. nempe viam publicam quoad commodita-
tem, & emolumentum vicini esse, licèt quoad
proprietatem sit Principis, & glo. sequitur Cę-
pol.d.c.3.nu.35. ex aduersò citatus; & hoc aper-
tè facit pro intentione; nam si quoad commo-
ditates, & emolumẽta via publica deseruit dño
fundi cohęrentis, quoad emolumentũ etiam al-
luuionis prædictæ deseruiræ debet; vt genera-
lis dispositio generaliter procedat l.1.§.genera-
6 liter de leg. pręstã. † Hinc rectè tradit Moder.
Aym. Conciuis meus in sua eleganti trac. de al-
luuio.lib.2.cap.1.num.4. & cap.6. nu.33. viam
publicam augumentũ alluuionis non recipere.
sed quodammodo portionem esse fundi cui ad-
hæret, & restitui tantùm posse, non augeri ex
ipsa alluuione; quod pluribus comprobat ratio-
nibus, quæ breuitatis studio ommittuntur.

7 Secundò stingit indissolubiliter pro Commu-
nitate glo. in §.riparum Insti. de re.diui. exten-
dens decisionem illius tex. ad casum, quo via
publica sit media inter fundum meum, & ripam
fluminis, & volens ripam ipsam nihilominus
esse meam, perinde ac si nulla via intercederet
quam glo. sequuntur ibi doct. & Bar. in d.l. Mar
tius, & in l. quominus nu. 8.9. de flum. & ibidẽ
Ias. nu. 69. atq; Cępol. vbi supra n. 34. Nam si
ripa hoc casu est mea, cui dubiũ, quin id, quod
ripæ per alluuionem accrescit meum fiat? stan-
te regula in motiuo firmata ex d.§. pręterea & l.
adeo.§. præterea ff. de acq.re.dom.

His ergo stantibus, contraria facilè corruunt.
siquidem primum tollitur ex doctr. glo. in d.l.
Martius, quia negatur viam publicã esse Prin-
cipis quoad commoditates, & emolumenta,
cum sit vicini, vt dictum est † ad quem etiam in
8 commoda eiusdem spectanti; quia si deuastata
fuerit, de eius fundo reparatur l. si locus §. fi.ff.
9 quemad. ser. ammit. † & qui habet incommo-
da, debet quoq; habere commoda. l. secundùm
naturam de reg. iu. & hoc in specie considerat
glo. prædicta cum sequentibus, & Aym. d. c.6.
num.33. versi. addas præterea.

¶Secundo modo tollitur, quia si via in totum
esset Principis, etiam quoad commoditates, ri-
pa tamen est vicini iuxta glo. in d.§. riparum, &
per consequens quod p̃ alluuionem additũ fue-
rit, eiusdem esse debet, per supradicta.

10 Secundùm etiam obiectum soluitur, quando-
quidem d.l.4. cum seq. non negat prædia esse vi
cina, quando via publica disiunguntur, minusq;
id asserit Io. de amic. loco præcito, sed tantùm
negat esse confinia, & contingentia. Quinimo
vicina esse probat ibi Iureconsultus in ver. nec
enim confinia hæc sunt, sed magis vicina dicũ-
tur; & quòd vicina sint, quæ aliquo intermedio
separantur, probat quoque tex. in l. non solum
in princ. vbi Alberi. Ias. & alij ff. de operis nou.
nuncia. & in l. si tertius. vbi Bart. & scrib. ff. de
aq.plu.arcen. Tiraq. in tract. de retrac. ligna. §.j.
glo.9.nu.21.26. Ad alluuionem autem acqui-
rendam non requiritur de necessitate confiniũ,
& contingentia, sed vicinitas quandoque suffi-
cit, d. l. Martius, cum concord. Et si secus dice-
remss, haberet tamen vniuersitas prædicta in-
tentum respectu ripæ alluuionem immediatè
contingentis, vt supra. Meritò concludendum
est glareas fluminis Hentiæ, de quibus contro-
uertitur, ad eam ipsam vniuersitatem indubiè
pertinere, non verò ad Illustr. D. Iulium Riciũ
dicti Castri Comitem.

S V M M A R I V M.

1 *BArones Regni Neapol. inuestiti cũ aquis, et fluminibus prohibere possunt aquã deriuari de flumine publico nauigabile, vel intrante in aliud nauigabili, sicut põt Rex ipse prohibere, sed vide infra num. 10.30.31.32.33.46.51.*

2 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile, de iure gentium licet vnicuiq; aquam ducere, & super ea molendinum edificare, & num. 35.*

3 *Princeps nunquam præsumitur vti velle plenitudine potestatis quãdo actus valore põt ordinaria.*

4 *Præsertim vbi tractatur de præiudicio tertij.*

5 *Princeps nunquam censetur concessisse id quod sibi competit, ex quadam prerogatiua, & priuilegio.*

6 *Flumina publica sunt in dispositione Principis, ex causa tamen, & non aliter.*

7 *Mens tamen ipsius Principis apparere debet.*

8 *Priuilegia interpretari debent vt minus ledant, ius commune quàm sit possibile.*

9 *Et in dubio contra producentem interpretantur.*

10 *Barones non possunt impedire vsum aquæ flumi-*

num

num publicorum non nauigabilium, & non intrātiū flumina publica nauigabilia, nisi ex iusta causa, quia de iure gentium permissum est; & supra nu. 2. 3. & infra nu. 35. 46.

11 *Princeps sibi reseruata concedens inferioribus, intelligitur concedere, vt faciant cum causa cognitione, non ex potestatis plenitudine.*

12 *Princeps non potest tollere ea quæ sunt iuris gentiū, vt contractus, & nu. 17. 51.*

13 *Princeps non potest præiudicare descendētibus vocatis in inuestitura nascituris, licèt tractetur de iure quærendo, quia illud ius deducitur à principijs iuris gentium, videlicet ex contractu.*

14 *Nec potest impedire vsum aquæ fluminum publicorum, quorum vsus de iure gentium communis est, & nu. 30. & 46.*

15 *Aquæ concessio denegari non potest petenti, quando illi maximè vtilis est, & nemini nocet.*

16 *Præparationes factæ pro aqua ducenda, operantur iuris acquisitionem, respectu pŭētionis, & nu. 44.*

17 *Princeps, & lex ciuilis non possunt auferre Ecclesiæ facultatem ei attributam de iure gentium.*

18 *Neq; id quod lex ipsa ciuilis in fauorem ecclesiæ concessit.*

19 *Restitutio bonorum alicui facta pro bono pacis, licèt trahatur etiam ad alienata, non tamen ad alienata in Ecclesiam.*

20 *Ius aquæ ducendæ ex flumine publico non præscribitur, sed iure gentium acquiritur.*

21 *Quod qualiter, & in quibus fluminibus procedat, declaratur.*

22 *Vsus immemorabilis aquæ ex flumine publico deriuatæ quod ius tribuat?*

23 *Aqua postquam ingressa est fundum meū, mea est, & de ea possum ad libitum disponere, nec cogor de ea alteri gratiam facere.*

24 *Aquam, quam duxi per certam partem fundi mei, possum per aliam ducere.*

25 *Molendinū in solo proprio construere cuilibet licet.*

26 *Aquæductum, seu riuum, aut formulam variare potest, qui ius aquæ ducendæ habet, si vtilitatem ipse consequitur, & nemini nocet, & nu. 58.*

27 *Aquæ modus non est variandus, sed vide infra nu. 58. cum seqq.*

28 *Aquæ publici fluminis vtens iure gentium, ius acquirit, non limitatè, sed prout meliùs, & vtiliùs erit, & vtenti magìs proficuum.*

29 *Molendinum habens, ad quod per formulam aquā ducit, si super eadem aqua vult aliud construere, nullo iure prohibetur.*

30 *Princeps, seu feudatarius, ad quem spectat licentiā concedere extrahendi aquam de flumine publico, non potest eam negare petenti, cuius magna futura est vtilitas, sinè alterius iniuria. Minusq; illam potest vendere secundùm veriorem opin.*

31 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile ducere non licet, Principe vetante, vel Barone cum regalibus inuestito, & supra nu. 1. sed vide infra nu. 31. 46. 51.*

32 *Neq; si dānū inferat tertio habēti priùs molēdinū.*

33 *Aqua diuerti non debet à solito cursu, sed vide infra nu. 58. cum seqq.*

34 *Aquæ ducēdæ modus ab initio sūptus attēdi debet.*

36 *Ecclesia multa habet priuilegia fauore religionis inducta, & infra nu. 45.*

37 *Consuetudo antiqua, & immemorabilis aquæ deriuandæ, vim habet tituli, & priuilegij.*

38 *Et tantùm potest, quantùm Imperator cū causa.*

39 *Vtilitas maior præponderare debet minori in aqua deriuanda.*

40 *Et si magna vtilitas priuati cum modica vtilitate publica concurrat.*

41 *Publicè interest plura adesse molendina in loco.*

42 *Episcopus quomodo teneatur reditus ecclesiæ suæ dispensare?*

43 *Ius quæsitū super deriuatione aquæ ex flumine publico, si impediatur, damnum inferri dicitur, non lucrum tantùm tolli.*

44 *Præparatio materiæ pro edificādo molēdino super aqua ex flumine deriuanda, ius tribuit pŭētionis.*

45 *Ecclesia, & pia causa in dubijs quæstionibus fauendum est, & supra nu. 36.*

46 *Princeps, & causam ab eo habens, non potest prohibere vsum aquæ fluminum publicorum non nauigabilium, & non intrantium in nauigabilia, sinè iusta causa publicam vtilitatem concernente, & supra nu. 2. & 35.*

47 *Priuilegium pro aqua deriuanda intelligitur sinè præiudicio iuris alij quæsiti concessum.*

48 *Etiam si motu proprio processerit.*

49 *Priuilegium secundum non derogat primo.*

50 *Maximè si secūdum sit generale, & primū speciale.*

51 *Princeps non tollit ea quæ sunt de iure naturali, vel gentium acquisita, et supra nu. 12. 13. 17. 46.*

52 *Princeps nullam habet potestatem super ecclesijs, & rebus ecclesiasticis.*

53 *Damnum modicum non est curandum.*

54 *Molēdini dominus non dicitur damnum pati, si ex constructione noui molendini, pauciores triticum ad illud afferant sed tantùm lucrum amittere.*

55 *Interesse pendentis ab animo, & voluntate tertij, nulla ratio haberi debet.*

56 *Multa facta tenent, quæ fieri non permitterentur.*

57 *Hospitium habens in loco, ad quod multi confluūt, non potest alium impedire, quominus aliud nouum prope construat.*

59 *Aquæ ducendæ qualitas non est attendenda, sed modus, quo vir bonus vteretur alium nō lædendo, & sibi prospiciendo.*

60 *Mutato loco aquæductus, nouus riuus idem cum primo esse intelligitur.*

61 *Solitū dicitur, quod semel factū fuit, cōsuetū aūt quod bis.*

62 *Vsuario turbato in quasi possessione vsus, competit interdictum vti possidetis.*

63 *Impediens aliquem construere ædificium in suo solo, turbare dicitur.*

Pro

Pro Reuerendiss. D. Io. Antonio Fachinetto Episcopo Neocastrensi, qui postea fuit Sūmus Pontifex Innocentius VIIII.

EPITOME.

Aquam ex flumine publico, hoc est perenni, non nauigabili, & non intrante in aliud nauigabile, licitum esse cuilibet iure gentium ducere, & extrahere pro vsu, & vtilitate sua, & propterea Principem, aut Baronem ab eo causam habētem prohibere non posse, nisi ex causa publicæ vtilitatis. Posseq; super huiusmodi aqua molendinū nouum construi, & multò magis vetus refici, atq; ad tutiorem, & commodiorem locum transferri, nouam quoq; formulam fodendo: quamuis lucrum auferat alterius molendini Domino, eò quòd pauciores ad hoc sua frumenta molenda sint allaturi.

RESPONSVM XIII.

Ecclesia Neocastreñ. prope quoddam flumen ipsius Ciuitatis Neocastreñ. quod est perenne, & non nauigabile neq; intrat in flumen nauigabile, habet agrum quendam, & in eo à tempore cuius non extat memoria in contrarium, habuit Molendinum, & Trapetum, quod molit per aquam quæ deriuata est ex dicto flumine, & in qua deriuanda nō est habita vniformis ratio, neque obseruatus locus certus vndè deriuaretur à flumine, sed ipsam aquam modo per vnum locum à superiori, modo per alium ab inferiori parte fluminis, Ecclesia, prout ipsi expediens visum fuit, traxit. Modò dictū Molendinū, & Trapetū propter impetum fluminis in eum statum reducta sunt, vt hodie quasi in medio alueo fluminis posita conspiciantur, adeò, vt omnes ferè iudicent primo fluminis impetu futuro, funditus euersura. Illud quidem certum est, quòd etiam infructuosa sunt, quia replentur singulis annis arena fluminis, & tantum erogatur in illis expurgandis, & reducendis ad statum, vt molere possint, quantus est annuus redditus ipsius Molendini, & Trapeti. Quod videns modernus Episcopus animum intendit, pro vinculo, quo tenetur ecclesiæ suę, quo modo huic tantę iacturę Ecclesię consulere possit. Et adhibitis peritis, inuenit quòd in eodem agro suo, poterat in parte satis tuta, & secura construere Molendinum, & Trapetum; & non parcendo sumptibus, in loco aliquanto superiori, quàm vnquam fuit (sinè tamen alicuius iniuria) riuum pro ducenda aqua fodiendum, & domum ad Molendinum, & Trapetum idoneam construendum, curauit.

Illustriss. Comes Neocastrē. cuius antecessores ab annis septuaginta, & citra de hoc comitatu fuerunt inuestiti, dicit aquas similiū fluminum ad barones huius Regni ex forma priuilegiorum pertinere, & licèt nec ipse in ea regione fluminis, nec alius habeāt fundum, in quo possint construere Molendina, nititur tamen impedire ipsum Episcopum, nè aquā ducat ex flumine, & dictum Molendinum faciat, nullam aliā damni causam adducens, nisi quòd in eodē territorio habet vnum Molendinum, quod minùs molet, vbi permittat in dicta Ciuitate plura fieri Molendina. Dominus Episcopus, rationibus quæ transmittuntur, putat Ecclesiam non posse impediri. Contrarium prætendit Illustriss. Dominus ex rōnibus quę colliguntur ex informatione transmissa pro Ecclesia; Quæritur quid iuris?

1 Pro Ecclesia tria adducuntur. Primū est, quia licèt Barones Regni dicātur inuestiti de Castris cum fluminibus, & aquis vt voluit Afflic. in c. 1. ver. flumina, quæ sint reg. tamē intelligendū est, vt habeant flumina, & aquas eo modo, quo ipse Rex habet, adeo, vt quemadmodum ex flumine nauigabili, vel quod intrat in nauigabile non potest deriuari aqua sinè licentia principis, ita nec poterit sinè licentia Baronis.

2 Ex flumine autem non nauigabili sicut potest deriuari aqua authoritate iuris gentium, si Princeps nō vetet, ita poterit in Terra Baronis, si ipse Baro nō prohibuerit, & in specie hoc voluit Iacobini de S. Georg. in sua Inuesti. in ver. cum fluminibus num. 3. vbi loquitur de fluminibus à Principe alijs concessis, & vult distinctionem suprascriptā seruari. At flumen istud ex quo aqua deriuatur, est priuatū, & nō nauigabile, ergo Ecclesia authoritate iuris gentium, potest aquam ex illo ducere.

Non obstat quòd Comes pōt prohibere, quia intelligitur, vt id faciat legitima ex causa, vt infra dicā. Nec obstat flumina esse cōcessa maiori cū prorogatiua Baronibus, quā sint apud Regē, & stāte priuilegio Baronū, nō posse duci aquā sinè ipsorum licentia, etiam si flumen non sit nauigabile; quia hęc opinio non probatur, nec iure, nec authoritate, neq; ratione, minùs ex verbis priuilegij, & est contra doctrinam Iacobini de S. Georg. vbi supra, quæ videtur verissima.

3 Pro qua facit, quia quotiens actus valere potest iure ordinario, nunquam Princeps censetur vsus plenitudine potestatis; Sed velle actum iure ordinario valere, Afflic. de pace iur. fir. in ver. in glo. 4. nu. 34. Egid. in c. cum non licat 12. q. 2. sub num. 61. Curt. Sen. consi. 20. colu. 3. & seq. per totū, & ibi in specie, concludo ego; Aym. de antiq. temp. 1. par. nu. 40. ver. Sed dicet aliquis. Alciat. in tract. pręsump. in 3. reg. pręsump. 36. num.

num.8. ver. quartò limitatur. † & maximè procedit quando præiudicatur alij, prout contingeret in casu nostro, in quo omnes iure suo, authoritate iurisgentium, aquam ex flumine ducere possunt. vt habetur per Curt. Egid. Aym. &
4
5 Alciat. vbi supra nu. 10. † & quod cōpetit principi ex quadam prærogatiua, & priuilegio, non censetur concessum. Afflic. quæ sunt regal. §. angariæ. num. 15. & res secundùm sui naturā semper intelligitur concessa Afflic. in l. Imperialē. §. preterea ducatus in prin. de prohi. feu. alien. per
6 Fed. nu. 48. ver. Sed iuxta prædicta quæro. † Itē & quia licèt princeps ex causa posset flumina publica efficere omnino priuata, vt per Isern. quæ sint regal. in ver. flumina. cap. 1. attamen id intelligitur quando expressim apparet de mente.
7 † Nam etiam si in eodem priuilegio aliqua decernit de potestatis plenitudine, id tamen nō intelligitur quo ad omnia, sed quo ad ea tantū quæ sunt expressa. Ro. in no. de præben. Decis. 20. col. 1. ver. secundum motiuū est, Alex. consil. 60. visa legitimatione, colu. pen. versi. secunda
8 ratio. volu. 2. †. & priuilegiū, quod potest interpretari, vt flumina censeantur ad priuatū vsum tantùm Comitibus concessa, vel eo modo quo Rex habet, debent interpretari, vt eo iure flumina sint apud Comitē, quo erāt apud Regem, q a sic minus lęditur ius cōe. Fel. post alios in c. 1.
9 col. 6. vers. 2. declaratio de rescrip. † & interpretatio facienda est contra Comitē nitentē priuilegio l. veteribus, vbi Ias. & alij. ff. de pac. presertim vbi priuilegiū est contra publicā vtilitatem, prout in casu nro, in quo agitur de tollendo facultatē iuregētiū introductā, quo casu tunc nec Principi asserenti causam creditur ad nor. per Iser. de cap. qui cur. vend. §. similiter pōt col. 5.
10 Nō obst. quod Baro in proposito casu vetet, q a intelligendū est, quòd possit vetare ex aliqua iusta causa, veluti si vsui publico paretur aliquod piudicium, vel forsan ipse posset ibi construere molēdinū; q a quicquid sit in supremo Principe, certū est inferiores non posse sinè causa tollere istā facultatē, nobis à iure gentiū tributā, vt exēplificando in Senatu, in specie tradit Ripa in l.
11 quominus. col. 3. in 3. not. ff. de flum. † pro quo facit, quia certissima cōclusio est, quòd vbi Princeps, quæ sibi reseruata sunt, concedit inferioribus, non recipiunt ipsi inferiores illā potestatis plenitudinē, quæ in ipso Principe considerat, & censetur velle tribuere, vt illā cum causæ cognitione exerceant, post alios Fel. in c. quę in Eccle siarū col. 11. nu. 32. ver. quarta declaratio est; ibi hinc est, quòd concedendo Princeps, & Dec. colum. 10. num. 30. vers. & notandum est, quòd casu isto, de constitut.
12 Non obstat hic agi de iure querēn. & non quæsito, q a Princeps sicut nō pōt tollere dñium, ita neq; pōt tollere contractus iure gentiū introductos, & rō quia iuris gentiū sunt, vt voluit oēs in d. c. q in ecclesiarū, vbi post alios Bero. num. 136. Bal. in l. causis in fin. C. de trans. Vndè si nō tollit contractus, q a iuris gentiū sunt, minùs poterit ipse inferior sinè causa tollere facultatē ip-
13 sam iure gētiū introductā † hinc est, q licèt in descendētibus nasciturīs vocatis in inuestitura tractetur de iure querēn. ipsis tū sin cōes conclusiones præiudicare non pōt, quia illud ius quærendū deducit ex principijs iuris gentiū; nempe ex contractu, vt magistraliter declarat Brun. cons.
14 2. nu. 37. vers. nec obst. allegata in contrarium, † Itaq; idem dicendum est in casu nro, & hoc est, quod in specie, & prudenter considerabat Ripa
15 contra Ias. in d. l. quominus vbi supra. † Probatur hoc ēt, quia quotiens aqua sinè concessione haberi non pōt, si aqua maximè est vtilis petenti, & nulli præiudicat, nō pōt is ad quem pertinet, concessiones aquę denegare, quia id faceret sinè causa, contra Regulā, quod tibi non nocet, & mihi prodest; & præsertim vbi agitur de vtilitate publicā, prout est, quòd plura in Ciuitate sint molendina, vt infra videbimus, ergo vbi impetrare aquam non est necessarium, sed Comes tm̄ prohibere pōt, multò magis concludendum est,
16 Comitē sinè causa vetare non posse. † Hocquè confirmatur ex duobus, quia hic non modo tractatur de iure querēn. nascente ex principijs, & facultate iuris gentium, sed de iure iam quęsito, quia Ecclesia iam fecit omnia pparamēta necessaria pro ducenda ipsa aqua, propter quæ dubium non est ipsum ius aquæ acquiri, vt voluit Bar. in l. quominus in 2. quæst. quem ibi sequuntur Ias. & Ripa. & alij. ff. de flum.
17 Secundò, quia agit de Ecclesia, vndè neq; Princeps, neq; lex ciuilis pōt facultatem, nō à iure ciuili, sed gentiū ipsi non subiectę, tributā sinè cau
18 sa tollere, vel impedire. † quinimò si quid à lege ciuili in fauorē Ecclesię esset concessum, non esset liberū Principi illud reuocare. Inn. quem oēs ibi sequuntur in c. nouit. in ver. Theodosius de
19 Iud. † sic ēt dicimus, quòd licèt plena restitutio ex bono pacis facta trahatur ad bona in aliū alienata, tamen id non obtinet, si in Ecclesiam alienata sint, quia Principi subiecta non est. Afll. de cap. qui cur. vend. §. similiter potest nu. 13. vers. tertiò fallit nisi Princeps.

Non obstat, quòd Comes vetet ex causa, eo quòd pauciores irent ad Molendum in suo molēdino, quia Principes, & Comites dati sunt populis, vt vtilitati publicæ, non autem priuatæ, cōsulant; ideo etiam si, quo ad hoc, in aliquo Comes lęderetur, tamen cum redundet in populorum vtilitatem, in consideratione non est habendunt, vt tradunt omnes in d. l. quominus.

Præterea in Ciuitate Neocastren. sunt duodecim molendina, & ampliùs, vndè ex eo quod aliud addat, nihil interesse pōt Comitis, pſertim quòd

quòd non lōgè ab ea parte fluminis, in qua Eps
vult nouum molendinum conſtruere, erant ſu-
perioribus annis alia molendina, quæ exinde
impetu fluminis diruta ſunt, & nihilominus mo
lendinum Illuſtriſ. Comitis non propterea tūc
minoris locabatur, quàm hodie locetur.

Non obſtat, quod Rex videatur plus iuris trā-
ſtuliſſe in Barones, quàm ipſe habeat in flumini
bus, arguendo ex doctrin. Luc. de penn. in l. vsū,
C. de aqueduct. lib. 10. vbi vult cōtra Baronē p̄-
ſcriptionem non currere etiā immemorabilem,
inferētib⁹ ex hoc Aduocatis pro Illuſtriſ. Comi
te; ſi non poteſt induci præſcriptio contra Baro-
nem, ergo cōſiderari non poteſt, quòd quis poſ-
ſit authoritate iuris gentiū aquā ex flumine du-
30 cere; quia reſpondetur hæc non concludere, †
nam & de iure cōi ducere aquam ex flumine pu
blico, nullo tempore præſcribitur. Ripa. in d. l.
quominus nu. 40. & 41. verſ. item aduerte quia,
& nu. 99. verſ. tertia concluſio, Affl. quæ ſint re-
gal. §. flumina nu. 4. verſ. item quærit Andreas,
tū hoc ius in flumine non nauigabili auctorita-
te iuris gentium acquiritur ſm̄ Bar. & oēs in d. l.
31 quominus † ideo doctr. Lucæ de Pēn. intelligen-
da eſt ſm̄ terminos iuris cōis, & in terminis in
quibus p̄cedere poteſt: Nam quod dicūt doct.
flumina, & aquas eſſe Regis, & Baronū ea rōne
dicunt; quia nullus poteſt ducere aquā ex flumi-
ne nauigabili ſinè eorū licentia, & ex alijs nō na
uigabilib. ſi ipſi vetent; intelligendo vt ſupra;
Ideo ſi quis aduersùs illos velit præſcribere, qđ
non eſſet petenda licentia, & non poſſint p̄hibe
re, procederet doctr. Lucæ de Penn. pro qua ta-
men aduertendum eſt, quia intelligenda eſt tm̄
de flumine, ex quo ſinè licentia principis non
poſſit aqua duci, vt nominatim intelligit Afflic.
in d. §. flumina, & ſic de flumine nauigabili, vel
quod intrat in nauigabile, quia quo ad reliqua
flumina non requiritur iſta licentia d. l. quomi-
nus, & ibi omn. & ſic Luc. loquit̃ extra casū nr̄m.

Accedit, quòd præſcriptio ita ceſſat, vel admit-
titur contra Regē, ſicut contra Baronē, nā aque-
ductus, ex flumine publico ſpatio longiſſimi tē-
poris cōtra Principē non præſcribitur vt ſupra,
32 ita ſimiliter contra baronem non præſcribitur: †
ſi quis tamen nitatur poſſeſſione immemorabi-
li obtinebit, nō quidem iure præſcriptionis; ſed
quia pręſumitur priuilegium, & ſicut hoc locum
habet contra principem, ita æquè procedit con-
tra Baronem: vt declarat Affl. repręhendendo in
hoc Luc. de Penn. in d. §. flumina, quę ſint regal.
& hæc ſit prima ratio pro Eccleſia.

Secunda ratio, quia antequam anteceſſores Il
luſtriſ. Comitis fuiſſent inueſtiti, Eccleſia aquā
deriuauerat ex flumine, & ſic facultatē illam du
cendi aquam, iure gentiū Eccleſia ſibi acquiſi-
uerat d. l. quominus, vnde ēt ſi poſtea Comites
fuerint inueſtiti, non potuit fieri aliquod præiu-
33 dicium iuri Eccleſiæ iam quæſito, † & Eccleſia
poteſt vbi primū aqua intrat fundum ſuū, illā vti
p̄ ſuo arbitrio, & facere in parte ſuperiore vnū
aliud Molendinū, & Trapetū: dummodo non ac
cipiat, niſi aquam limitatā, q̄ antea accipere con
ſueuit l. 1. §. illud labeo. ff. de aqu. plu. arc. glo. in
l. cum eſſet in fin. ff. de ſeru. ruſt. præd. Cepol. in
tract. de ſer. vrb. præd. cap. 4. de aqueduct nu. 41.
Dec. poſt alios quos citat conſ. 244. col. 2. verſ.
ſecundò principaliter iſta concluſio Iaſ. in l. quo
minus num. 88.
34 Non obſtat hæc p̄cedere qñ aqua iā perueniſ-
ſet ad Molendinū antiquū, & Eccleſia vellet nō
ſupra; ſed infra antiquum Molendinum aliud
conſtruere, quia hoc procederet quādo Eccleſia
p̄occupaſſet hoc ius aquæ, ducendo ſpecificè p̄
illa certa parte fundi, in qua Molendinum anti-
quū conſtructū eſt, at in dubio p̄ſumitur ſeruit⁹,
vel ius q̄ſitū ſingulis partibus fundi, neq; ex eo,
quòd qs vs⁹ ſit aqua tm̄ in vna certa parte fundi
excludi debet ab vſu aq̄ in reliquis partib⁹ fun-
di, l. ſi partē, ff. de ſeru. ruſt p̄d. vbi Caſtro, & alij.
35 Nō obſtat, quòd Eccleſia nunq̄ aquā duxerit p̄
locū, ex quo nunc aquā vult deriuare, & ingre-
diens ſuū fundum poſſit eodē curſu deriuari ad
nouū, & antiquū Molendinū, quia quantùm ad
Molendinū, cuilibet licitum eſt conſtruere noua
Molendina in ſuo poſt alios Iacob. de S. Georg.
in ſua Inueſt. §. & cū molēdinis. col. 2. in fi. verſ.
ſed quæro dominus loci. Quo ad aqueductum
aquę duo ad propoſitum conſiderari poſſunt, a-
quam ducere de flumine publico. Secundò, per
talem locū ducere, Bar. in d. l. quominus colum.
pen. q. 15. Quo ad ius ducendi aquā non eſt du-
biū, quia non eſt mutatus alueus, & remanet idē
36 flumen. † Quo ad riuū, & aqueductum aquę Ec
cleſia fuit ſemper, & eſt in quaſi poſſeſſione va-
riandi, & ducendi aquā, modo per vnū, modo
pe alium locū, ēt alienū, ſinè tamen alicuius iniu
ria, neq; hæc ratio variandi prohibita eſt, quan-
do fit cū magna cōmoditate variantis, & ſinè ali
cuius iniuria, prout in caſu noſtro contingit. Ve
ron. in ſuo tract. de ſeru. ruſt. præd. in cap. de ſer
uit. aqueduct. ſub num. 49. verſ. item duci debet
per locum ſolitum. Dec. conſ. 244. ver. non ob-
ſtat, quod tradit Bar. Veron. colum. pen.
37 Nō obſtat, quòd modus aquę nō ſit immutādus,
l. non modus. ff. de ſeru. ruſt. præd, & habens ſer-
uitutem ducendi aquā ad vſum vnius Molendi-
ni non poſſit propter aquarum abundantiā duo
molendina conſtruere, neq; aliam aquam miſce
re, vt Molendinum meliùs molat, vt voluit Bar.
in d. l. quo minus, quia tripliciter reſpondetur.
Primò id procedere quando fieret cū alterius
præiudicio, ita fuit de mente ipſius Bar. in l. per
agrum. C. de ſerui. & hoc voluit Ang. in d. l. non
modus, & Dec. conſ. 244. col. pen. verſ. ſecundò
reſponderi poteſt, quòd etiam datò.

28 † Se-

18 †Secundò, quando quis auctoritate iuris gentiũ pro suo arbitrio ius ducẽdæ aquæ acquisiuit, nõ põt considerari aliqua limitatio concessionis, ita Dec. d. consf. 244. col. pen. vers. quartò nõ obstat, quòd Cõitas, rõ q̃a occupando quis aquã illam simpliciter occupat, & ad oẽm vsum sibi vtilem, quia præsumitur semper quis conditionem suã velle facere vtiliorẽ d. l. 3. ff. de test. milit. & l. cũ de indebito cum sua mat. ff. de prob. ideo vbi ac quisitio est simplex, & non limitata, cessant contraria, ita & post alios Veronen. in d. tract. de ser uit. sub rub. de aqueduct. num. 61. vers. sed circa prædicta potest dubitari, & num. 63. & 64. ibi præsertim, aut seruitus non fuit imposita limitatim, sed simpliciter.

19 Tertiò. Contraria procedunt quando ex aqua super abundanti quis vellet duo molendina cõstruere, secus autem vbi cum aqua limitata fieri possunt duo molendina, prout in casu nostro, ita Dec. d. consf. 244. colum. penult. vers. secundò re sponderi potest.

Tertia ratio, quia conducere aquam ex hoc lo co maximè vtile sit Ecclesiæ, & nulli prorsus fiat iniuria, etiam si ius concedendi hanc aquam ad Illustrifs. Comitem pertineret, hoc Ecclesiæ con cedere teneretur, vt voluit Ias. in l. quominus, nam & dicimus consensum Regis, qui prçstatur in alienatione feudi esse gratiam, si tamen sinè causa negetur, iniuriam esse, Afflict. de prohibit. feu. alien. per Fed. col. 2. num. 8. not. 16. Concessioq; in casu nostro gratis dari debet, cum non si nè turpitudine hoc ius ducendi aquam ex flu mine publico dicatur vendi. glo. in rubr. de aqueduct. Bar. in l. ad reparationem, C. eod. tit. Veronen. in d. tract. sub cap. de acqueduct. num. 89. in fin Præpos. in c. 1. §. si quis de manso. de contro. inuest. Et licèt Ripa in l. quominus dicat hoc casu quidem dominum aquæ cogendũ ad concedendum aquã, sed non gratis; quia tamen solus est, & alia opin. authoritate Bar. & aliorũ mu nita est, ab ea discedendum non est.

Non obstat. l. ad reparationem, non loqui specificè in isto casu, quia Doct. iudicarunt identita tem rationis militare, nam sicut Ciuitas vsum aquæ, quę sua fit, ciuibus volentibus vti aqua ad vsum suarum domorum vendere non potest, quia aqua iure gentium omnibus communis esse debet, ergo, & in casu nostro ius ducendi aquam, non debet posse vendi, quia hæc facultas non à lege ciuili, vel Principis, sed ab ipso iure gentium competit.

Ita pro sua Ecclesia respondit Io. Ant. Fachinettus Iurisconsultus Bonon. Episcopus Neocastren.

Euerendiss. D. Episcopus Neocastrensis, cui multis deuinctus sũ noĩbus, ꝓscriptũ in causa Ecclesiæ suæ responsum edidit, & ad me nũc Neapolis cõmorãtẽ, transmittit; vt si iuri consonũ mihi visũ fuisset, ei subscriberẽ. Quod cum adamussim examinauerim, iuri, & æquitati conuenire censui. Nam tria tñ videnẽ prima fronte pro Illustriss. D. Comite adduci posse, quæ mero iure nõ subsi

31 stunt. † Primò, quòd cũ ipse sit de feudo inuestitus cũ aquis, & fluminibus à Rege Catholico, q fluminum publicorũ dñs est, eò quia de regalib9 sunt c. 1. in ver. flumina, vbi oẽs not. in tit. q̃ sint rega. non põt quisquam ex hoc flumine publico aquam, eo prohibente, deriuare, l. quominus vbi Scrib. omnes tit. de flumi.

32 Secundò, ex flumine publico nemini licet aq̃ ducere in alterius damnũ, qui molendinũ priùs constructum habeat. Rip. in d. l. quominus num. 30. & 43. Curr. consf. 33. num. 4. damnũ aũt sensurus vr̃ D. Comes ex constructione noui molẽdini Ecclesiæ, per tex. in l. 1. §. meritò. vers. damnum. ff. ne. quid in loco pub. vbi damnũ pati dr̃ qui commodum ammittit, quod ex publico pcipiebat. Etenim constructo Ecclesiæ molendino, pauciores ad illius molendinum triticum molẽdum afferrent, quàm antea consueuerint, prout cuique ad sensum patet.

33 Tertiò, aqua non debet à solito cursu diuerti l. si manifestè, C. de serui. & aq. nec per alium locũ duci l. 1. §. fi. tit. de riuis. Bald. in l. 2. in fi. C. ad l. Aquili. ingens priuatũ habẽtẽ ius in aqua, minimè posse illam à solito cursu deuiare, per. l. si seruus seruum. §. si quis aqueductus eo. tit. & in l. 1. C. de serui. & aq. & dicit idem Bald. in c. 1. §. si quis de manso. col. 3. in fi. de cõtro. inuest. quòd in isto aquarũ ductu, non solùm inspitiamus initium, sed ẽt loca per quæ decurrit, eiusq; alueos, & meatus, & sñ eorum qualitatẽ de vsu aquæ iu

34 dicari debemus. † Ait quoq; Bart. in l. per agrũ, C. de seruit. & aq. quòd modus ab initio sũptus pro ducenda aqua ad molendinum, attendi debet. Ex quibus videtur, quòd locum formulæ suæ antiquæ mutare nequeat Reuerendiss. D. Episcopus, nec molendinum aliò construere.

His tñ minimè refragãtibus, cõtrariũ rectè, sanctéq; ꝓ Eccl'a sua rñdit sua Dñatio Reuerẽdiss.

35 Et in primis, eò quia cũ flumen, de quo agitur, sit publicum non nauigabile, nec intrãs in aliud nauigabile, certum est, cuilibet, ẽt priuato, licere iure gentium aquam authoritate propria extrahere, & de ea ad libitũ ꝓ sui cõmodo disponere, & molendinum super ea edificare, quãdoquidẽ talium fluminum vsus publicus est §. flumina. Insti. de re. diui. vbi oẽs nor. Isern. loco p̃citato, nu. 5. & Afflict. nu. 3. ad fi. Cępol. de seru. rusti. prædio. cap. de aqueduct. quòd est quariũ nu. 39. 40. Ias. d. l. quominus. per illum tex. nu. 1.

cum

cum seqq.& nu.45.Rip.ibidē nu. 25. cum seqq. & nu.42.Signo.de homod.conf.91.nu.9. in fin. Dec.conf.244.nu.4. & 9.Multò magis ergo licere debet Ecclesiæ, cui religionis fauore,plura cōceduntur,quę alijs denegantur l. sunt personæ.de religio.& sump.fu.& innumeris ferè gaudēt priuilegijs;vt apud Tiraq.legere est in suo tract. de pia causa,& alibi sæpè.

Secundò facit pro Ecclesia,antiqua, & immemorabilis consuetudo extrahendi aquā ex isto flumine,& loca variandi, prout cōmodiùs fuit, q̄ consuetudo vim habet concessionis, tituli, & priuilegij,l.1.§.fi.& l.fi.de aq.plu.arcen.l.hoc iure.§.ductus aquæ de aqu.quotid.& æsti.Bar.d.l. quominus in 2.q.nu.5.Ias.nu. 40. cū seqq.Rip. nu.39.& seqq.Iser.in d.ver. flumina nu.8. vers. Item ducere aquā,qui signanter loquitur in flu-

38 mine Baronis,Cępol.d.c.4. num.52. † & inquit Ias.nu.28.& d.nu. 42. hāc temporis vetustatem tantùm posse quantùm Imperator cum causa.

39 Tertiò considerandum est in hoc negotio versari magnum interesse Reuerēdiss. D. Episcopi, & eius Ecclesiæ, cuius Molendinum inutile fore supponitur,& breui ēt periturum,si in tutiorem locum non transferaē. E contra verò Illustriss. D.Com.parum interesse,si eius Molendinū paulò minoris fiat redditus; quo stāte præponderare debet maior illa vtilitas,seu interesse huic minori,vt in terminis considerat Signo.d.conf.91 nu.15.& post eum Dec. d. conf 244.nu.6. vers.

40 tertiò principaliter,& nu.7.8. † vbi huc ēt procedere asserit,si magna vtilitas priuati, cum modica vtilitate publica contendat,& in verf. vlt.nu. 66. vsq; ad fi.materiā prosequitur, & bona iura allegat; maximè tex.in l. 2. in fi. & l.3. de riuis. & benè facit, quod scribit Cępol. vbi supra nu. 61.vers.tu verò pro concordia. Sed quia in nr̄a facti specie publica vtilitas totius Ciuitatis cum Ecclesiæ vtilitate concordat,tantò magis priuatæ vtilitati D.Comitis, & minori præualere de-

41 bet. † Etenim publicè interest plura extare molendina,quæ Ciuitati,& vniuerso populo inseruire possint,vt optimè considerat Signo.d.conf.

42 91.nu.10.11. 12. † Sed aliundè quoq; insurgit publica vtilitas; ex maiori scilicet redditu Ecclesiæ,cum quo Reuerendiss.D.Ep̄us maiores eleemosinas,& vberiores pauperibus Christi elargiri,& maiora ædificia pro Ecclesia sua. decentioraq́; ornamēta pro diuino cultu portare poterit; prout tenetur c.Ep̄s 10.q.2.c.concesso. cū seqq. c.de redditibus,& c.gloria ep̄i 12.q.2.& c.fi.16. quæst. 1.cum not.

43 Confirmatur intentū ex eo, quòd nedū de vtilitate notabili Ecclesiæ,& publica agitur, sed ēt de damno vitando,hoc est de totali interitu molendini sui antiqui,quod maximè considerandū est ꝓpter ius iam radicatum, Ias. d. l.quominus nu.48.vers.sed salua; cui aliud ēt accedit dānū, impensæ scilicet factæ pro nouo construendo, q̄

44 non est modica;† Huiusmodi namq; preparatio deseruire potest pro iure quoq; quærendo, Ias. ibidem post Bart.& alios nu. 115. multò magis, ergò pro iure q̄sito cōseruando ꝓdesse debet.

45 Quartò,& vltimò attendi debet, quòd hic versatur Ecclesię fauor, ꝓ qua in omni casu,quo dubium ius dici posset,iudicare debemus. l. 1. vbi Scrib.omnes,C.de sacros.eccl.c.in præsētia, vbi cano.de probat.Tiraq.latè d.tract. piæ causę.priuil.146.& 148. vndè si ambiguitatis aliqd in p̄senti causa caderet(quòd à veritate lōgè abesse credis)ꝓ ipsa tamen Ecclesia sentiendum foret.

46 Ad contraria aūt facili negotio respondeē. Nā ad primum, quòd Principe vetante, nequeat quispiam ex flumine publico qualitatis antedictæ aquā ducere, dicimus primò,nō posse tamē Principē ipsum,nec causam à Principe habētē, vt D.Comes,sinè iusta causa prohibere, cum illius aqua sit in vsu publico de iure gētiū. Isern. in d.ver.flumina nu.6.7.& ibidem Afflict.nu.8. Iusta aūt causa intelligi debet, q̄ publicā tm̄ vtilitatē concernit.Ias.d.l.quominus num.3.4.6.7. cum concord At in casu isto ꝓhibere molēdini huius trāslationē, vtilitati publicæ potiùs repugnat,quā conueniat,vt s̄ dictum est, Igitur,&c.

47 Secundò. Respondetur Ecclesiā Neocastrensē ante priuilegium D. Comitis aquam deriuasse, & sic licitè de iure gentiū ius quęsitum habuisse; cui per subsequens priuilegium nequaquā derogatum fuit d.l.1.§.meritò. ff. ne quid.in lo.pub. Bal.in terminis in titu.de pac. constan.in ver.in detrimentum, Affli.vbi supra nu. 3.qui plura iura ad propositum adducit.Ias.d.l.quominus nu.

48 10. † & Rip.num.12.alios citans, & inter cæteros Felinum ampliantem,etiam si motu proprio priuilegium processisset.

49 † Confirmatur intētum ex antiquitate memorata iuris Ecclesiæ,quæ prioris priuilegij,& concessionis vim obtinet,vt in secundo fundamēto dictum fuit. & per consequens posteriori priuilegio præferri debet, quod primo non derogat l.2.§.fuis tamen, & ibi Doct.C.de const. pecu.L 3.& ibi Bal.in 3.nota.C.de legi.c. veniēs de pręscrip.Abb.& alij in c. 1.de rescrip. † Cum præ-

50 ter tim priuilegium Ecclesiæ fuerit speciale,Comitis aūt generale;quod tantò minùs illi derogare pōt d.c.1.in fi.vbi cano.oēs, & præsertim Dec. nu.45.vers.secunda conclusio ꝓ d.c. veniens,& tex.cum glo.in l.3.C.de silen. li.12.& glo.in c. generi, de reg.iur.in 6.cum sim.

51 † Et confirmatur adhuc, ex quo nec potuisset Rex ipsi iuri Ecclesiæ præiudicare, tū quia iure gentium q̄situm erat,cui ēt inter priuatos nō derogat, Clem.pestoralis. de re iudi. nisi fortè ex causa publicæ vtilitatis,Inno.& alij in c. quæ in Ecclesiarum,de constir. vbi Abb.num. 11.

52 Tum quia de p̄iudicio ecclesiæ agebaē, inquā, & eius

& eius res,& bona nullam habet Princeps potestatem d.c.quę in Ecclesiarum cum materia sua. Afflict.in c.1.§.similiter potest num.12.de capit. qui cur.vendi.

53 Ad secundum fundamentum de dãno,& ꝑiudicio D.Comitis,Respondetẽ modicum esse posse, cum vltra molendinũ Ecclesiæ q̃plura alia in toto territorio extent, ad quæ molentes accedere possent,si hoc non extaret,& de modico damno curandum non est.l. scio.de in integ.restit. Ant. Corset.latè in tract.de minimis ꝑ 10. & in puncto tradit Bart.d.l. quominus q.11. & post eum Ias.num.79.80.cum seq.

54 Secundò,& fortius respondetẽ,imo non tractari de damno aliquo D.Comitis,sed tm̃ de lucro cessante, quòd scilicet pauciores ad eius molendinum molendi causa ituri sint,refecto nouo Ecclesiæ molendino , ꝙ quidẽ lucrum nullius considerationis esse debet,l.1.§.sicuti aũt,de aq.plu. arcẽ. & in terminis terminantibus docet Bar.d. l.quominus in 2.q.nu.5.& num.29.in fi.Bald.in d.l.si manifestè,& in l.vni.in 13.oppo.C.de senten.quæ ꝓ eo ꝙ inter.ꝓfer.Iser.in d.ver.flumina,num.4.Alex.cons.194.nu.5.ver.quinimo,& nu.7.vers.& licet li.2.Ias.in d.l.quomin⁹ nu.84. cum seqq.Rip.nu.25.cum seqq.& num.82.Cępol.d.c.4.nu.40.vers.secundo fallit.Signo.d.consil.91.nu.11.12.

55 † Inquiens nunq̃ rationẽ haberi illius interesse, quod ab alieno pendet aĩo, & aliena voluntate, prout ire, vel non ire ad hoc, vel illud molendinũ. Curt.sen.d.cons.33.nu.2. vers. nec in hoc attenditur.Corn.cons.99. in fi. li.2. * & hanc conclusionẽ verã, & planã nuncupat Ias.vbi ꝓximè,à qua ꝑpea recedẽdũ nõ est.

Et aduertendum, quod loquuntur Scrib.isti in casu noui molẽdini super fluminis publici aqua nouiter construendi,supra, vel infra molendinũ alterius iam constructum,quod multò magis locum habere deberet in eo, qui suum antiquũ vult in aptiorẽ locum transferre, & habet ius q̃situm pro extrahẽda aqua ex flumine ad vsum vnius

56 molendini , quia multa facta tenent, & c.l.patre furioso,ff.de his qui sunt sui vel alie. iu.

57 Et pro confirmatione conclusionis antedictæ de nouo molendino ædificando cum diminutione lucri alterius molendini,adducunt optimum simile de habente hospitium,ad quod multi cõfluunt , iuxta quod potest alius nouũ hospitium erigere,licet primi hospitij lucrum valde minuat Bald.cons. 483. num.5.vers.& notandum lib.4. Iason.in d.l.quominus num.85.

58 Ad tertium de solito aquæ cursu non immutãdo,respondetur, id procedere qñ non est alicui quæsitus illius vsus, & ius q̃situm pro certo vsu, prout est in casu nr̃o ; quia modus vtẽdi põt tũc variari.l.vsus.de vsu,& habi. Signo.d.cons.91. per to. & signanter num.6.7.& 14. vers.nec ob.

59 † vbi concludit qualitatẽ vtendi aqua non esse attendendã, sed modũ , quo vir bonus vteretur alium non lędendo, & sibi prospiciendo , prout

60 nunc facit Reuerẽdiss.D.Eps.† Inquit ẽt Signo. quòd mutato loco extractionis aquæ, noua formula censetẽ eadẽ cũ prima, in cuius locum subrogatur per l.seruitures,§.si sublatam, vbi glo.in ver.intelligitur.de serui.vrba.prædio.& alia iura quæ adducit.Concordat Cępol.loco præcitato nu.49.ad fi.asserens , quòd etsi regulariter à solito cursu aqua diuerti non debeat ; secus tamen si magna vtilitas diuertentis interueniat, & nullum vel modicum incommodum tertij. Sed & secundo respondetur Ecclesiam esse in quasi possessione variandi locum aquæ deriuandæ,& ꝑpea dici posse solitum cursum,quem illa elegerit,posteaq̃ hoc modo ea vti solita est.

61 † Solita aũt dici põt,licet vnica tm̃ vice mutaueri.l.Mela,§.1.vbi Bart.& Alexan.in addi.ff.de ali.& ciba.leg.Bald.in l.binos ad fi.C.de aduoc.di. iud.Bero.cõs.100.nu.5.li.1.vbi de Ecclesiis specialiter loquitur,& cons.121.num.6.eodi.& rursus cons.156.nu.5.li.3.consueta aũt diceretur, si bis variasse probaretur, vt apud eosdem Authores legitur. Hinc ẽt sequitur, ꝙ contra impedientẽ competeret interdictum Vti possideris pro retinenda quasi possessione vsus antedicti. Vsuario.n.cõpetit.Glo.in l.vlt.tit.vti possid.& in l.vnica in glo. vlt.C.eo.Bart.in l.1.in prin.nu.3.ff.eo. & in d.l. vnic.§.1.nu.9.vbi ẽt Bal.nu.4. Lanfran. Oria.in rub.de causa posse.& proprie.in ver.4.cõclusio, Dec.in c.licet cãm nu.29.post Abb.& alios de proba.Bolog.in l.naturaliter, §. nihil cõe par.1. nu.43.de acquir.poss. & ab hac sententia nemo

62 dissentit, * † Et D.Comes impediens turbare diceretẽ l.sicuti,§.Aristo.in fi. ff. si serui.vendi.glo.

63 in d.l.vni.† & pariter turbaret si ædificiũ molendini construendi in solo ipsius Ecclesię quoquo modo impediret. l. 2. §. hoc interdictum eo.tit. Rebuff.in comm.ad reg.constit.lib.3.tit.de mater.possesso.arti. 1.nu.21.cum concord. Debet ergo D. Comes ab omni impedimento desistere,& Ecclesiã potius, Pastorẽq; suum religiosissimum iuuare,& protegere,prout sperandum est. Consequenter igitur rectè, sanctèq; respõdit Reuerendiss.D.Episcopus, vt ab exordio dicebã, & ita iuris apertissimi esse sentio. Ego Ludouicus Sacca Sereniss. D.Ducissæ Margaritę ab Austria generalis Auditor,& gñalis Cõmissarius.

***

SVMMARIVM.

1 *Emphiteota tenetur ad casus fortuitos.*

2 *Et ad onera pro tempore imponẽda , sed vide infra nu.14.18.*

3 *Casus fortuitos ex conuentione in se recipiens emphiteota multò magis ad eos tenetur.*

4 Et

4 *Et eò maximè si renũtiauerit cuicunq; exceptioni, & omni legum auxilio.*

5 *Mens contrahentium verbis praualet.*

6 *Verborum causam potius quam verba debemus inspicere.*

7 *Sermones nostri secũdũ sẽsũ sẽsatũ debẽt intelligi.*

8 *Sermonum verorum experimentum est, vt concordent rebus sensatis intellectu fruentibus.*

9 *Emens fructus prædij pro annua præstatione cõductionis contractum gerit, & remissione propter sterilitatem conductorum more gaudet.*

10 *Recipiens fundum in feudum pro annua quantitate frumenti, non feudũ, sed emphiteosim accipit.*

11 *Emphiteosim stipulans alium contractum quãdoq; facere potest, puta innominatum, vel locationem perpetuam.*

12 *Locãs in perpetuum tenetur ad collectas, & onera.*

13 *Fallit, si pensio in pecunia cõsistat, & onus fuerit merè reale, vt tributum, quod ex corpore fructuum soluitur.*

14 *Emphiteota, qui magnum canonem soluit, & fructibus corrispondentem non soluit onera, sed directus dominus, & est cõmunis, & æquior opin. atq; in Senatu Mediolani obseruata, & in Ciuitate Parmæ vim legis obtinet, pro qua iudicatũ fuit à iudice peritissimo aduersus responsum Stat. 312. vt infra num. 58. & 97.*

15 *Opin. quæ æquitati fauet sequenda est, etiam si contraria communis esset.*

16 *Opin. quæ consuetudine recepta est sequenda, etiã si communis in contrario staret.*

17 *Doctori insigni de consuetudine attestãti creditur.*

19 *Collectam soluere tenetur fructus rei percipiẽs ad ratam ipsorum, & nu. 97.*

20 *Pensionem annuam percipiens fructus dicitur percipere ex communi.*

21 *Pensio dicitur fructus, & in materia statutaria.*

22 *Beneficium redditus florenorum centum dicitur illud, quod est tercentum, habens tamen pensionem ducentum super impositam.*

23 *Beneficium possidens, pro quo pensionẽ legitimè constitutam alteri persoluit nõ tenetur caritatiuum subsidium, decimas Papales, aliuduè onus fructibus impositum soluere, nisi pro rata sibi remanente, Pensionarius verò residuum soluit.*

24 *Vsufructuarius regulariter tenetur ad collectas.*

25 *Fallit quando onus excedit fructus, vel æquat, quia tunc tenetur proprietarius, & nu. 91.*

26 *De vsufructuario ad emphiteotam arguitur.*

27 *Et statutum loquens de vno ad alium extenditur.*

28 *Emphiteotam non teneri ad onera fructus superantia, vel æquantia, sed directũ dominũ, & nu. 91.*

29 *Lucri quærendi, & damni vitãdi dispar est ratio.*

30 *Casus fortuitos in se recipiens etiã cum iuramẽto, non tamen tenetur ad valdè insolitos, & qui à cõtrahentibus verosimiliter præuideri nõ potuerũt, ex cõi; & nu. 71. & 73. cum seq. & nu. 76.*

31 *Renuntiatio facta omni legum auxilio, & cum iuramento intelligitur tamen secundum naturam contractus, cui adhæret.*

32 *Nec comprãhendit casus valde insolitos, & contrahentibus verosimiliter incognitos, & impræmeditatos, & nu. 37.*

33 *Neq; illos, qui enormem renunciantis læsionem continerent.*

34 *Idemq; de omnibus alijs clausulis recipitur, & est vera, & communis.*

35 *Emphiteota, cui nihil vel parum superest solutis oneribus enormissimè læditur, si pensionẽ grauẽ soluere directo domino cogatur.*

36 *Clausulæ in instrumentis etiam prægnantes apponi solent ex consuetudine notariorum potius, quã ex contrahentium deliberata voluntate, & sub verborum inuolucro, ideò nullum effectum extraordinarium debent operari.*

38 *Emphiteota collectas soluens, ad quas directus dominus tenetur, potest tantundem de pensionibus debitis impunè, & absq; caducitatis piculo retinere.*

39 *Diuisio faciliorem intelligentiã dicendorũ præbet.*

40 *Directus dominus pensionem post caducitatem sinè protestatione recipiens illam remittit.*

41 *Etiam si non integram, vel aliquid aliud ad implementum contractus.*

42 *Dictio (aliquid) verificatur in minimo.*

43 *Debitor ex pluribus causis potest in dubio in quam voluerit compensare.*

44 *Et ĩ dubio quoq; solutũ intelligitur in duriorẽ cãm.*

45 *Et nõ apparente, quæ sit durior, in antiquiorem.*

46 *Agens ad contractus adimplementum, ad eius dissolutionem reuerti non potest ex communi.*

47 *Directus dominus expellẽs emphiteotã ob caducitatẽ incursã ex non solutione pensionum, non facta protestatione illas consequendi, non potest eas vlterius consequi ex communi.*

48 *Procurator quoq; recipiens pensiones post caducitatem præiudicat domino.*

49 *Causa iusta cessandi in solutione canonis emphiteotici excusat a caducitate.*

50 *Quintmo, & iniusta quandoq; excusat.*

51 *Pœna l. si quis maior, C. de transact. non habent locum sine dolo.*

52 *Causa qualibet, etiã leuis, & iniusta, ac temeraria excusat à dolo.*

53 *Non tantùm ad euitandam infamiam, sed etiam alias pœnas d. l. si quis maior, ex communi.*

54 *Magna difficultas soluendi debitum excusat à caducitate.*

55 *Ius de nouo, & ex noua causa superueniens nõ põt in iudicio post litem contestatam deduci.*

56 *Aut saltem noua instantia opus est.*

57 *Delegatus nõ potest fines excedere delegationis suæ.*

58 *Soluens per errorem, & maximè fœmina, cũ de dãno tractet, repetere potest.*

59 *Compensatio ẽ solutio.*

60 *Emphiteota offerens compensationem pro solutione canonis, non cadit.*

61 *Quinimo ad pœnam euitandam ipso iure facta cẽ setur compensatio.*

62 *L. si quis maior. C. de transac. talem continet rigorem, vt multi æquissimi iudices eius dispositionem abhorreãt, contra quam pluriès fuit iudicatum.*

63 *L. prædicta remedio agẽs tenetur ad vnguem obseruasse promissa probare.*

64 *Etiam in minimis; aliàs obtinere non potest.*

65 *Declaratio caducitatis præcedere debet iudicium, aliàs succumbit agens.*

66 *Priùs, & posteriùs non datur in his, quæ incontinẽ ti fiunt.*

67 *Declaratio caducitatis fieri non potest per procuratorem non habentem ad id mandatum.*

68 *Emphiteota, uel alius debitor non tenetur pecunias ad domũ creditoris deferre, quãdo sunt diuersi fori, & bona pro quibus soluitur, nõ sunt in foro creditoris. Et per consequẽs non incidit in moram.*

69 *Idem quoq; si expressa fuissent diuersa loca solutionum, alternatiuè, vel subalternatiuè, nam non secuta electione, & declaratione creditoris, non est creditor in mora.*

70 *Agens ad pœnas conuentionales, non potest ad contractus dissolutionem redire.*

72 *Casus fortuitos omnes in se recipiens, ad eos tenetur, qui saltem in genere præuideri potuerunt.*

73 *Casus in superlatiuo gradu insoliti, præuideri, etiã in genere non possunt, & supra nu. 30.*

74 *Vt puta, si à centum annis citra, vel nunquam antea contigerunt.*

75 *Vel ex alijs qualitatibus, & circumstantijs iudex ita arbitrari possit.*

76 *Casuum fortuitorum pactum debet semper intelligi, rebus sic stantibus, & sup. num. 30. 71. & 73. cum sequen.*

77 *Fructuum quantitas debet à testibus super illis deponentibus exprimi.*

78 *Fructus de præterito ex coniecturis ẽt probantur.*

79 *Testes duo plenè probant.*

80 *Testi vnico de facto proprio deponenti creditur.*

81 *Iactare suum nemo præsumitur.*

82 *Iactans suum stultus præsumitur.*

83 *Sanus mente quilibet præsumitur.*

84 *Testis deponens per verbum (credo) non concludit.*

85 *Fallit, si rationem alleget importantem veritatem.*

86 *Notorium probatione non indiget, sed illud sufficit allegare.*

87 *Iudexq́ potest de illo vsq; ad sententiam se informare ex officio.*

88 *Imò debet se informare pro auxilio veritatis.*

89 *Nec opus est partium citatione.*

90 *Negans aliquid extare, fundatam regulariter habet intentionem.*

92 *Emphiteotam non teneri ad collectas, sed directum dominum aliqui tenent contra communem.*

93 *Opin. contra communem si melioribus rationibus nitatur, est sequenda.*

94 *Collecta, et onera diuersimodè imponũtur, et quomõ.*

95 *Hospitationes militũ per as, & librã distribui dẽnt. Item stipendia eorum, atq; tallea Principis, & onus pro vtilitate, vel necessitate publica impositum: vel alia causa, etiam non expressa, & ignorata.*

96 *Collecta regulatur secundùm naturam oneris, pro quo imponitur.*

97 *Emphiteota in æstimo describi debet solum pro vtili dominio, directus autẽ dominus pro directo, & est communis opinio, & ita Parmæ seruatur.*

98 *Onus alterius portare nemo tenetur.*

99 *Alteri per alterũ non debet iniqua cõditio inferri.*

100 *Paria sunt aliquid esse, & esse debere.*

101 *Onus quod per as, & libram distribuẽdum est, non respicit fructus, nec cum illis mẽsuratur, sed sola descriptio in æstimo attenditur.*

102 *Descriptus in æstimo tenetur soluere onus per as, & libram, licèt res descriptas alienauerit.*

103 *Etiam si sit forensis.*

104 *Licet forẽsis regulariter collectari nequeat.*

105 *Opi. contraria circa collectas ab emphiteota soluẽdas quomodo concilientur.*

106 *Dictum Doctoris debet intelligi secundùm ab eo allegata.*

107 *Emphiteota, qui soluit onera directo spectantia potest repetere, uel ex causa cum debitis pensionibus compensare.*

108 *Etiam si de facto, & non de iure coactus fuisset soluere.*

109 *Inuito quoq;, & protestante locatore, nè solueret.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinali de Gambara & Illustriss. D. Comite Raynutio eius fratre.

EPITOME.

Contractus an sit emphiteuticus, vel alterius speciei? nõ attenditur, quomodo partes uocauerint, sed quid agere voluerint.

Collectarum onus pertinet ad Emphiteutam verum, non ad Conductorem, neq; ad Emphiteutam soluentem pensionem correspondentem fructibus.

Casus fortuitos qui in se suscipit, intelligitur suscepisse eos, qui sunt soliti cõtingere, non autem omnino raros, & insolitos.

Renunciationes auxilij legum, de stilo notariorũ apponi solitæ, parum operantur, & quid?

Dominus directus recipiens pensionem cum protestatione, quando uideatur remittere caducitatẽ.

Caducitas multis ex causis, multisquè modis euitatur.

RE-

RESPONSVM XIV.

ET si pro resolutione motiuorum clarissimi D.Ducalis Consiliarij, Auditorisq; Ciuilium causarum Parmæ satis multa, (vt audio) Mag.D. Iacobus Carpesanus collega meus scripserit, doctissimeq; ac diligentissimè(vt vidi)Doctissimus Agazius Illustriss.D. Cardinalis Gambaræ Auditor allegauerit, pluraq; demum cõsumatissimus Dñs Iudex per quam facilè supplere queat, Ita vt vlteriùs hac in re elaborare superfluum videri possit. Nihilominus vt muneri per Illustriss. DD. Fratres de Gambara mihi iniuncto aliqua saltem ex parte satisfaciam, nonnulla pro tenui facultate ad earundem dubitationum dissolutionem in medium adducam. Et quoniam circà necessaria tantùm insistẽdum duxi, eapropter ommissis his, quę pro fundandis Illustriss. DD. Principalium exceptionibus fusiùs referre possem, quæq; tùm ex processu valde serioso, tùm ex notissimis iurium conclusionibus eliciuntur, obiecta solummodò diluere conabor.

Primùm itaque obiectum tria continet capita, quorum primum est contractum de quo agimus verè fuisse emphiteoticum, ex quo fuit eo nomine nuncupatus, tùm in laudo Sanctiss. Pauli III. tùm etiam in Instrumento superindè inter
1 partes confecto, † consequenterq; Ill. q. D. Virginiam ex natura contractus ipsius ad casus fortuitos obligatam fuisse l. 1. cum not. C. de iur.
2 emphi. † necnon ad collectas, & onera pro tem
3 pore imponenda l. 2. C. eo. tit. cum simil. † Secundum verò caput est, eandem Ill. D. Virginiã casus fortuitos expresśim in se suscepisse, propterea ipsis subiacere debere d. l. 1. vbi scrib. C. de
4 iur. emphi. † Tertium est, quòd omni legum auxilio, & cuicunque exceptioni in forma amplissima renuntiauit. Vnde non potest aliquo pacto casus fortuitos effugere per doctrin. Alber. in l. item quæritur. §. exercitu. ff. loca. & in l. licet, C. eo. ti. cum concord. in motiuo citatis.

5 Ad primum igitur tutissimè respondetur, nominationes, & verba contrahentium tunc temporis spectanda fore, cum de eorundem mente in contrarium non appareat, aliàs verò mens ipsa verbis debet præualere l. in conuentione de verb. sign. glo. not. in l. blanditus C. de fideiusso. l. non
6 aliter cũ not. de leg. 1. † Enimuerò cãm verborũ, potiusq; verba debem⁹ inspicere, sñ glo. l. in vẽditione ad fi. ff. com. pdi. Bal. in l. quis p illũ tex. C. plus val. quod agitur. Alex. Ias. & Soc. in l si tibi in 3. not. ff. si cer. pet. Deci. consi. 48. nu. 4. latè
7 Neuiz. in sua Syllua nupt. lib. 6. nu. 2. † & sermones nostri sñ sensum sensatum debent intelligi ad Bal. l. 1. col. 2. C. de seru. fugit. Roch. de curt.
8 cõsi. num. 177. de consuetud. † experimentumq; Consi. Lud. Sacc.

sermonum verorum est, vt concordent rebus sensatis, & intellectu fruētib⁹, teste Auctor, quę refert Barba, & post eum Rochus vbi proximè sub nu. 177. nil mirùm igitur si contractus, quę partes in nostra specie emphiteoticum nominarunt, alterius speciei ex contrahentium mente,
9 censendus erit, † sic videmus quòd emens fructus prædij sub annua præstatione, conductionis contractum gerit, & remissione propter sterilitatem, conductorum more, gaudet, licet emptio videatur secundùm verborum corticem celebrata, Bar. l. 1. colum. 1. C. de iur. emphit. & l. eotem. §. qui maximos. de publica, Bal. d. l. licet q. 5. C. loca. & l. si in lege C. de vsu. atque in addi. Specu. titu. de loca. in princ. Aretin. consi.
10 55. colum. 2. sub nu. 4. † non secùs de accipiente rem in feudum pro annua quantitate frumenti iudicamus, qui non feudum, sed emphiteosim accipit ad Bal. l. liberti, libertæque C. de opem libert. & in titu. de pace constan. in verbo libellarie circa fi. Alexand. consi. 9. sub nu. 7. vol.
11 5, & ibidem Apostill. † pariterq; emphiteosim stipulans alium potest contractum sæpissimè facere Afflict. decis. 89. num. 8. Ias. post Bal. l. 1. nume. 45. C. de iur. emphit. Dec. consi. 164. num. 3. Ruin. consi. 161. num. 2. & 27. & consi. 107. in fi. volum. 4. Curt. iun. consi. 82. in princ. Rol. à Valle cõs. 96. nu. 38. vsq; ad nu. 45. uol. 1. vbi latè, & in terminis articulum nostrum prosequitur, Et huius rei plura refert exempla Mag. Agazius in suis elegantissimis scriptis, quæ quidem exempla certa ratione comprobari possunt, siquidem contractus ex eorum propria natura, & vero effectu metimur, non ex verbis quæ sæpiùs à contrahentibus impropriè proferuntur l. insulam de præscrip. ver. l. si olei, C. loca. c. constitutus, vbi Abb. colum. pen. & alij not. de religio. domibus, Afflict. loco præcitato, Aret. consi. 10. column. 2. vers. item præmitto, & consi. 160. Lunga colum. 8. circa med. Cotta in suis memorial. in vers. emphiteutæ regulariter.

In proposito igitur licet in contractum emphiteuticum verba Instrumenti sonarent (quæ tamen locationem multotiès quoque præseferũt) cum tamen pensio fructibus correspondens fuerit constituta, & pleraq; alia veræ, & propriæ emphiteusi repugnantia interuenerint, prout ab oculatissimo Agazio fuit latiùs animaduersum, non dubium, quin vel contractus innominati, vel locationis perpetuæ nomen mereatur, in
12 quibus obiectum cessat, † quia collectarum onus directo Domino iniungitur, ad tradita per Scriben. omnes l. 1. C. de iur. emphit. & Rui. latè consi. 77. per totum, signanterq; num. 7. volum. 1.
13 † Et si obijciatur, licet sit locatio, ex quo tamen pensio in pecunia consistit numerara, ad ipsum possidentem, & fructus percipientem onera pertinere, iux. glos. in l. 1. in verb. fructus quam

ibi mirabilem Barto. nuncupat C.de anno, &
trib. libro 10. statim replicabo vnà cum Barto.
& Bald. ibidem,& Ioan.de Plat. l.1. C. de agris
& censi. lib. 11. gloss. opinionem in oneribus
merè realibus tantummodo verificari, putà
tributo, quod ex corpore fructuum etiam sol-
uitur, in personalibus autē non procedere, seu
mixtis, vt est collecta; quæ personis pro rebus
imponitur l. rescripto §. vlt. vbi Bart. & alij si-
gnant ff.de muner.& hono.ità soluit obiectum
Alex.consi 4.num.5.lib.5.Ias. consi.109.sub fi.
lib.1.Rui.d.consi.77.nu.6.& Soci.in oppositum
citatus consi.119 num.2.lib.1.atque consi.217.
num.2. in 2.Bosius ti.de prin.& priui.eius ante
14 nu.121.† Cęterùm si emphiteuticum contra-
ctum celebratum fuisse concederemus, quia ta-
men magnus in eo canon, fuit cōstitutus, vt re-
ctè deponunt sex primi testes Illustr. Do. Vir-
giniæ in lib.C. registrati vtsupra d.Io.Franc.de
rubeis.D.Io. Andreas de Bardellis.D.Bartolo-
meus de Bonellis,D.Io.de Picijs.D.Iacobus de
Bichignis,D.Alex.de Antella,certè collectis ad
huc directā dominam obnoxiam mansisse con-
cludendum foret, nè duplici onere grauaretur
emphiteuta,vt optimè à prestantissimo D.Iudi-
ce preuisum fuit; in hac etenim fuit sententia
Bar.l.priuatæ in fi.C.de excusa.mu.li.10.Lu.de
penna l. fi. colum. pen. versi.5. quæritur. C. de
fund.limit.eod.lib.& in l.litibus in fi.C.de agri.
& cēsi.li.11. And.de Iser.c.1.in verbo,& plau-
strorum sub num.56.quem sequitur ibid. Affl. c.
num.36.& Aluaro. colum.3. circa medi, atque
Pręposi.sub num.6.versi. non tamen Intelligas.
in tit.quæ sint regalia.Franc.Luca Parmē.tract.
de fisc. & eius priui.par.3.princ.num. 17. & 18.
Brun.in tract. de statu.exclud. fœm.8. art.prin-
cipali.q.22.per tot. pręcipuè num. 11. Paris de
re integra.feu.pag.13.Iaco.a S. Georg.in sua in
uestitura feud.sub rub. de homag.col. ante pen.
Arius pinel. l.1.par.2.sub nu.72. C.de bo.mat.
Nat.cons.460.nu.16.eandē tenuit Ias.in vsibus
feudorum num.23. & Silua.consi.9. num. 5. li-
cèt simpliciter conclusionem hanc referant;ex
quo enim eā non impugnant recipere credun-
tur ad Tiraq. in tract. constit. parte 2. decla. 5.
ante num. 18. Idem voluit Egidius Thom. in
tract. collectarum §. pauperes sub nu.29.vbi in
quolibet emphiteuta, quod plus est, indistinctè
loquitur,suprascriptam conclusionem virtuali-
ter quoq; tenent Soci. in consilijs præallegatis
119.& 217.Curt.Sen.consi.36.Rui.d.consi.77.
num.7. Crau.consi.111. nu.8.& expresśim am-
plectitur Rolandus a Valle consi. 66. num. 33.
34.ac Iuli.Clar. in §.emphiteutis quęst.46.quo
in loco, licèt breuibus agar, duo tamen sum-
moperc notāda in proposito protulit, alterum,
quòd opinio ista maxima nititur æquitate;
alterum verò, quòd excelsus Mediolani Sena-
15 tus in praxi eam seruat.† Enimuerò opinio quę
magis æquitati fauet in dubio semper sequen-
da est l. quòd si ephesi de eo quod cert. loc.
etiam si contraria (quod minimè hic contigit)
communis existeret Barba. Feli. & Dec. cap. 3.
de constit. Cassiod. decis. vnica num. 6. in tit.
de emptione, & venditione Neuiz. vbi supra
16 lib. 5. num.73.cum concord.† pariterq; illa in
dubio præualet sententia, quæ consuetudine
iuuatur l. minimè l.si de interpretatione, & l.
de quibus cum materia de legi. quod locum si-
bi vendicat, etiam si communis in oppositum
staret vt per Neui. latè loco pręcitato sed num.
64. Neque dubitandum, quin Iulius Clarus
vtrobiq; vera loquatur, quandoquidem æquo
ęquius est directum dominum, pensione fructi-
bus pari imposita, teneri l.secundum naturam
17 cum notissimis de reg.iur.† & quoad consue-
dinem, soli huic insigni Iureconsulto viro sena-
torio de ea testificanti plenè credendum est ad
Bar.Bal.& alios d.l.de quib9,ad fin.de legi.Dec.
latè consi.472.num.14.& consi. 693.nu. 3. vbi
in materia collectarum præcisè loquitur.

¶ Sed accedat publica fides superinde habita
à Mediolani Vicario, & 12. deputatis in libr.
B.pag. 23. Nedum autem Mediolani viget ista
consuetudo, sed etiam Papiæ Laudæ, Cremo-
næq; prout in actis doctum fuit per publica do-
cumenta registrata in eo lib.pag. 25. 28. & 29.
Imò verò in vniuerso statu Mediolani obser-
uatur, sed signanter in loco & in tempore so-
lutionis onerum de quibus agimus, fuit obser-
uata, vnà cum alijs legibus, constitutionibus,
& consuetudinibus ipsius status, vt deponunt
testes, quorum omnium dicta breuitatis causa
non refero, sed facilè possunt in eo. lib. legi.in
margine notata,atque in lib.E. vbi D. Ludoui-
cus de Cauitellis pag. 2.3.4.5.10.11.12.14.16.
18. 19. 20. & dominus Paulus Emilius pag.23.
24. atq; dominus Alexan. de Crassis inter Me-
diolanenses testes pag.10. 11. 14. 18. 19. 20.&
Dom. Cæsar Bexucius vnus ex Cancellarijs Se-
natus antedicti pag. 26. 27. 28. 31. 32. Illud
insuper silentio non inuoluam,quòd in indiui-
duò huic consuetudini amplissimum consilium
Sereniss.Dom.Nostri Ducis in huiusmodi quæ
stione decidenda adhæsit, dum multa dubia in
reformatione extimi generalis fidissimæ nostræ
Ciuitatis occurrētia post multas disceptationes
terminata fuerunt.Hoc enim in specie statuit,
emphiteutam soluentem magnam pęnsionem
ad onera non teneri,nisi pro rata fructuum,quę
deducto canone sibi remanet, quæ res optimo
Iudici notissima esse debet, ex quo determina-
tioni interfuit, quæ fuit postmodum seruata,
in dicsq. seruatur in describendis, & exstiman-
dis Parmensium facultatibus. ¶ Non disputan-
do igitur cuius loci consuetudo in decisione
præsen-

præsentis causæ attendi debeat, stante quòd onera de quibus agitur, soluta fuere Ministris Imperialibus tunc partem illam agri Parmensis occupantibus, in qua bona de quibus tractatur sita sunt, concludere debemus, quòd siue Mediolanensis, siue Parmensis respicienda sit,
18 Illustriss. Do. de Gambera ius souent † opinionemq; Isern. Brun. & aliorum constituentium differentiam inter emphiteutam soluentē magnam pensionem, & minimam in recognitionē dñij crebriori Scribē, calculo receptā, æquiorem, & consuetudine roboratā fore, sm̄ quā vidit ēt Natta iudicari à Iudice peritissimo contra consiliū suū 312. vt ipsemet ibid. in fi. testatur. Hæc igitur satis superq; sufficere videntur ad propositę dubitationis veram decisionem habendam; Sed ex abundanti vrgēte m placet ra-
19 tionem adducere. † Etenim fructus rei percipiens collectam soluere tenetur, quæ re ipsa onus fructuum est, vt omnes fatentur per l. fructus C. de actio. empt. l. vltimam C. finè censu vel reliq. l. omne C. de censi. l. 1. C. de anno. &
20 tribut. lib. 10. cum vulg. † At pensionem annuam recipiens fructus percipere rectè dicitur igitur &c. Minor probatur quia pensio ipsa fructuum nomine continetur per tex. l. vsuræ vicem ff. de vsu. l. his verbis. ff. de leg. 2. cum not. doctr. Barto. communiter recepta l. ex diuerso
21 col. 1. de rei vend. ac Bald. l. fi. in fi. ff. eo. tit. † & adeo vera, & propria est hæc nominis significatio, vt in materia quoq; statutaria fructuū nomine pensiones compræhendantur, prout consuluit Alex. consi. 181. ad fin. lib. 2. & Dec. consi. 157. per totum, de quo specialem inferiùs men-
22 tionem habebimus. † Hinc dixit Bald. l. 1. colu. 2. in versi. pone impetraui à Papa C. de fructib. & lit. expen. quòd si quis beneficium redditus florenorum centum impetrauerit, poterit beneficium valoris florenorum tercentum assequi, si tamen tot sint onera superimposita, quæ ad summā florenorū ducentum ascendant, sic enim centum tantummodo effectualiter consequetur. Idem voluerunt Bald. l. Sed si de hoc §. quidam in fin. de condit. & demonstr. Castr. Imola, & Alex. l. non amplius per illum tex. de leg. 1. asserentes tantū æstimari redditus, & fructus Ecclesiæ, quantùm superest deductis pensionibus superimpositis.
23 Resultat hinc optimum simile pro confirmatione conclusionis principalis superiùs firmatę, imò potiùs expressa decisio. Nam possidens beneficium pro quo pensionem legitimè cōstitutam alteri persoluit, non tenetur charitatiuum, decimasuè papales, aut aliud grauamen fructibus indictum, in totum soluere, sed pro rata dēt pensionarius oneri subiacere, secundùm Inno. c. dilecto in fi. de verb. sign. & c. cum non sit ab homine propè fi. de dec. atq; in c. nobis eo. tit. Consi. Lud. Sacc.

quem sequitur Butr. c. cum sint homines eo. tit. & hos referens Barto. Belluc. tract. de charitatiuo sub. q. 37. quorum opinionem consulendo firmauit Dec. præallegato consi. 157. per tot.

Procedunt autem quæ hactenus adduximus in quibuscunq; collectis, nulla habita distinctione, nùm leues sint, vel grauiores? Verùm in terminis nostris, in quibus onera fructib. æqualia Illustr. q. D. Virginia pertulit, vt ex processu clarè liquet, noua suboritur iudicio meo, incōcussaq; defensio, quæ sola videtur ad victoriā sufficere. Nempè quòd qui Dñs directus non est, sed vtilis tantùm, & ad collectas ob fructuum perceptionem regulariter teneri solet, ab illa tamen collecta immunis redditur, quę fructuū quantitatem excedit, aut parificat: † hoc in fru-
24 ctuario expressim cautum reperimus, qui licèt memoratum onus regulariter subire compellatur l. si pendentes §. si quid de vsufruct. leg. cum not. per Bar. & Scrib. † in casu tamen pręscripto
25 à tali onere liberatur, quod proprietario tunc iustissimè imponitur glo. est nota l. qui concubinā. §. qui hortos in verb. prętaturum de leg. 3. pulchrè Dy. & Bart. l. his verbis la 2. §. inde te statut eo. tit. Cyn. Alex. & Iasl. apud Iulianum §. heres de leg. 1. Roma sing. suo 156. incipien. Tu scis quòd vsufructuarius, & consi. 230. præsupponitur primò, quorū sniam fusiùs cōsulendo ꝓsequitur Marcus Ant. Natta consi. 415. per
26 tot. li. 2. † Quod aūt in fructuario decisum est, in emphiteuta itidem recipiēdum vr̄, tum quia in vicē parificantur, & de vno ad alium argui solet ad glo. & Doct. in l. 1. c. de iure emphiteutico Bar. Castr. & alios l. j. in princ. ff. ad treb. Iasl. l. 2. nu. 18. vbi Spec. Bald. & Albe. citat. c. de iu. emphi. Soc. Sen. in consi. in oppositum citato versi.
27 quartò probatur† vndè est, quòd statutū loquēs de vsufructuario, in emphiteuta quoq; pōt sibi locum vendicare teste Ripa post Castr. quē re-
28 fert d. l. 1. nu. 7. ad trebel. † tum ēt quia diuersitatis ratio nequit inter ipsos assignari. Ideoq; nec diuesū Ius reddi pōt l. à Titio in fi. de verb.
29 obl. cum vulg. † Quinimo maior ratio in emphiteuta nostro considerari pōt, qui causam habet onerosam, & de dāno vitando tractat. Cum pēsionē fructib. parē pauloue minorē soluat; vsufructuarius verò cām hr̄e possit lucratiuā, ꝑ vt ille habuit de quo loquuntur glo. Bar. & alij s. citati & maximè Natta, qui in hn̄te vsumfructum tit. legari, consiliū suum reddidit, constat etenim parē non esse cām lucri quęrendi, & dāni fugiendi l. si spōsus §. si maritus de don. inter ver. & vxo. l. non dēt actori §. j. de reg. iu. cum notill. Qm̄ verò illud ꝓ constanti in hoc argumēto supposuimus, onera ꝑ Illustr. D. Virginiā supportata fructꝰ bonorū emphiteuticorū parificasse, nè vel salsū ꝑsupponere, vel labori parcere videamur, testes oēs hoc loco libet enumerare, q̄ sup hmói

prositione concludenter deponere &, quorum dicta in li. D. sunt reposita, sunt autem hi. D. Per. Iacob. Suartius fol. 6. quest. 16. 17. D. Baptista de Moris fol. 27. D. Alber. de Aniellis fol. 35. 40. D. Petrus Iuli olus fol. 50. 51. D. Thom. de Assalis fol. 56. D. Galeatius de Picijs fol. 62. D. Galeatius de Rugerijs fol. 80. 85. D. Iacobus de Pomellis fol. 94. D. Bernar. de Gabbis fol. 107. 115. 118. Chrophorus Aimus fol. 128. 130. 132. D. Nicolaus Fontana fol. 135. 138. 139. 144. D. Anibal de Santo Rossiano fol. 153. 157. D. Federicus de Rugerijs. fol. 163. 167. 168. D. Io. Fulci. fol. 174. Dom. Bart. della Turre fol. 180. 185. 187.

Expedito primo capite primi motiui, ad secundùm deuenio, de casibus fortuitis, quæ conuentione expressa suscepit in se Illustr. Dom. Virginia, in quo quidem vnica respõsione tol-
30 li mihi videtur omnis difficultas. Enimuero in casibus fortuitis, quæ haud raró euenire solent, & a contrahentibus præuideri verosimiliter potuerunt, contraria procedunt, non verò inualdè insolitis, & nusquam præcogitatis; in his enim pactum in amplissima etiam forma, & cum iuramento initum, minimè solet ei præiudicium generare, qui casus in se suscepit fortuitos per tex. quem omnes norunt l. fistulas §. frumenta de contrahen. emptio. & l. scio. §. medico vbi Bart. & alij not. de annu. lega. tradit idem Bart. quem cæteri communiter sequuntur latissimè materiam prosequendo l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis cautio. Bald. l. falsus. colum. pen. C. de fur. & consi. 145. casus talis lib. 3. Bui. cap. 1. de commo. Ang. consi. 176. prænittendum est ad euidentiam, Alex. consi. 28. in 2. dubio lib. 1. & consi. 188. num. 18. vsque ad num. 21. volu. 30. Petrus de Vbal. tract. sociei. quest. 33. 8. quest. principali num. 34. Feli. in c. sedes, colum. 3. de rescrip. Corn. consi. 12. colum. 3. lib. 4. Dec. consi. 7. num. 2. Natta consi. 21. num. 2. lib. 1. & consi. 256. num. 5. in 2. Craue. consi. 95. per totum Rip. tract. pestis parte prima nu. 97. cum pluribus seqq. Bero. c. potuit ad fi. extra de loca. Bossi. tit. de remiss. merced. num. 58. cum multis subseq. & pulcherimè Alba. consi. 1. nu. 4. vsque ad nume. 9. vbi infinitos propemodùm citat, & dubitandum non esse inquit, quin ista sit communis opin. de qua etiã quamplures ex præcitatis testimonium prohibent, vt videri potest. Cæterùm onera collectarum, & alia per Illustr. D. Virginiam supportata casum penitus insolitum, hominibusq; in auditum, & contrahentibus incogitatum, comprehendunt, vt satis superq; patere potest ex dictis Alexand. Corn. Crau. Rip. Albe. & aliorum locis proximè relatis, iunctis his quæ fusiùs tum in facto tum in iure deduxit doctissimus Agazius in suis allegationibus, quæ non repeto. Meritò, &c.

31 Tertium subsequitur caput de renunciatione facta omni legum auxilio & cuicũq; exceptioni, &c. cui primò respondemus, huiusmodi renuntiationes, quantumuis iuratas, secundùm naturam contractus, cui coherent, nihilominus intelligi debere ad tradita per Barto. Paul. de Castr. Saly. & scrib. omnes l. quæro §. inter locatorem ff. loca. Bart. l. cum quis ff. de condic. cau. dat. Claud. Seisel. post Alexan. quem refert l. quę dotis num. 10. solu. matri. & eundem Seisel. l. interdum §. quod ex naufragio. num. 5. vbi pulchrè de acqui. possef. Bero. quest. 125. nu. 1. At natura contractus nostri asserto effectui harum clausularũ repugnat, vt vidimus, igitur &c.
32 Secundò respondetur, earumdem virtutem ad casus valdè insolitos, & contrahentibus vero similiter incognitos non trahi. perd. l. fistulas §. frumenta. cum concord. adductis tradit Silua. consi. 49. nu. 37. & seq. & meliùs Seisel. d. §. qđ ex naufragio. sub nu. 6. vbi de cõi post Alex. fidem facit, & decisionẽ summopere cõmendat.
33 Tertia sit responsio, renunciationem quantumuis amplissimam, nunquam damnum renuntiantis enorme cõprehendere, etiam si verba ad id apta videantur, ita in terminis respon-
34 det Bero. vbi supra num. 2. cum concord. † idem de iuramento; & alijs quibusuis clausulis scribit Cassiod. decis. vnica in titulo de emptio. & vendit. sub num. 5. Dec. latè consi. 39. nu. 6. vbi nullam verborum formulam ex cogitari posse refert, quæ tali casu renunciantí præiudicet, & hęc est vera, ac communis conclusio secundùm
35 Silua, consi. 23. sub. fi. † At necdum enorme, sed enormissimum damnum sensisset Illustr. D. Virginia, si collectas grauissimas soluere debuisset, cum parùm, aut nihil sibi reliqui ex fructibus soluto canone superesset, vt in specie tradit Alex. consi. 112. sub num. 7. lib. 1. & de se notissimum est. Nimirum.
36 Vltimò respondemus, quòd cum istæ clausulæ tam pregnantes, ex stilo potiùs, & consuetudine Notariorum, quàm partium deliberata voluntate procedant, nullum debent extraordinariũ effectum operari, teste Bero. d. decis. 125. num. 3. cum suis concord. enimuero sub verborũ inuolucro solent Notarij ipsi plerunque, & iuramẽta à partib. extorquere, & per multas clausulas contractibus inserere, nedum vltra, sed ẽt contra partium intentionem, vt per Ias. consil. 133. ante num. 9. lib. 3. propterea non obstantibus clausulis instrumento adhibitis, tenendũ est Illustr. D. Laurã directam Dñam collectarũ one
37 ribus obnoxiam remansisse † Verumtñ si contrariũ pertinatiùs quisq; tueri contendat, prędictamq; D. Locatricẽ ab oneribus liberatam, & penitùs exẽptam psupponat, quinimo si expressim quoq; & in forma ampliori (qđ minimè factũ fuit) liberatam vellit, adhuc tñ dicendũ est colle-

ctas

ctas,& onera valde insolita, de quibus agimus, ac praeter omnium expectationem imposita,sub tali dispositione nequaquam contineri, per ea, quae tradit Dy.Bal.Raph.Alb.de Rof.Sal.Alex. Ias. Soc.& omnes in l.si ex toto.de leg. 1.Bald. & Alexand. l. vnica C. vt nemi. li. ab empt. se ex. Ias. l. quo minus questio. 22. ff. de flumi. Natta. d. consi. 21. ante nume. 3. parte prima Cagno. pulchrè l. 2. quest.71.versi.& quia vincto.versi. quinimo occurrentibus oneribus. C. de pact.inter empt. & vend. Abb. consi. 34.nu. 15. & seq.

38 Qua propter cum Illustr. Dom.Virginia onera collectasq; soluerit,quae ad Illustr. Do. Lauram spectabant, vt ex multis patult,licitè potuit illa tantundem de pensione retinere, atque cōpensare,absque caducitatis periculo per tex. l. ędil. ff.de via publi. per quem in terminis hoc decidit Bal.d.l.j.in sexta differentia C.de iur.emph. & l. eum duobus §. si in cohęunda ff. pro soc. atque in l. si negotium. vbi etiam Aret. C. de neg. gest. Brun. d. tract. de statu. exclud.foemi. artic. 8. princ. quest. 22. in fin.conferunt dicta Castr.l.eaque C. de rescin. vend. & l.2. eolum. fi.vbi etiā Sal.C.fine een. vel reliq.tradit Alex. consi.35.sub.num.12.lib.4.Iasl.1. num. 30. C. de iur.emphi. Franc.Luca.Parmen. in tract. de fis.& eius priui. parte 3. princ.sub rub.de collectis num.18.Parpa.l.placet num. 72. 77. & 94. C.de sacrosan. Card. Alba. d.consi.1. num.13. Rolan.à Valle consi.32. num.15. lib.1.

Secundum principale dubium fuit, quòd cum Illustr. Domi. Virginia contenta in sententia arbitramentali, & instrumento iurato superinde sequuto, non adimpleuerit, in pœnas l. si quis minor pręsertimque caducitatem à commodo contractus videtur incidisse; vt inibi tradunt scrib. omnes, & praesertim Curt. iun. princ.& Cagno.num.195.cum concord.in motiuo relatis.

39 Pro clara huius difficultatis resolutione, tria distinguam tempora post diem sententiae, & instrumenti memorati decursa,quia diuisio facilio rem intelligentiam dicendorum praebet secundùm glo.§.igitur in prohem.instit.in l. 1. de do. excep.Ias.in rub.insti.de ac.sub fin.primum igitur erit a die contractus, vsque ad initium onerum solutorū,videlicet principium anni 1549. quod tempus ante onera nuncupabo;secundum ab initio onerum, vsque ad restitutionem Placentiae, quae oneribus finem imposuit, & istud onerum tempus appellabo; Vltimum autem à restitutione usque ad praesentem diem, tempus post onera nominabo,quibus in singulis nulli prorsus caducitati locum fuisse clarissimè ostendam.Circa primum itaque nulla caducitas est timenda , quandoquidem per totum illud tempus , multotiesque in secundo tempo-

Consi. Lud.Sacc.

re Illustr. Domin. Laura pensiones recepit pro canone liuellario , absque aliqua protestatione ,.vt in chirographis productis , & recognitis patet in lib. B.pag. 125. vsque ad pag. 175.hinc enim sequitur omnem fuisse remissam caducitatem , si qua adfuisset secundùm veram, & indubitatam conclusionem fundatam in l.de lege commissoria §. vltimo ff. de l. comiss. per quam ita tenent gloss. & omnes legistae l. 2. C. de iur. emphi.gloss.& omnes cano.c.potuit extra de loca.Alex.consi.14. col. vlt.lib.2.& consil.113. ante num.2. lib.4. Arct. pulchrè consil. 149.num.11.12. Curt. consil.82. per totū.Dec. consi.138.ante num.8. & consi.185. col.pen.& fi. Paris.consi.108.nu.43.lib.5.Rui.consi. 110. num.4.lib.1.* eōem dicens Crau.consi.106.sub nu.2.Parpa.l.si quis maior.q.14.& ibid.Cagno. num.198.Gigas.in tract.pensio. q.73.nu.3. vbi de cōmuni.Rolan. à Valle consi. 87. in fi.Iulius clarus in §.emphiteu. q.10.ver.aut verò sumus. cum sexcentis similibus, quae laboriosum, non subtile foret adducere.

40 Et si opponatur integraliter non fuisse pro pensionibus huius primi temporis satisfactum, ideo remissam non videri caducitatem , quod videntur quidam ex nostratibus sensisse,Audacter replicabo longè illos à veritate aberrasse qui textui expresso contradicunt in d.l.de lege commissoria in fi.vbi venditor partē pręțij recipiens legi commissoriae censetur renunciare, non verò requiritur,quòd integrum consequatur. Hinc dicunt Docto. supra citati , signanterq; Aret. d. consi.149.nu.11. & Cagno. d.l. si quis maior. num. 198. quòd recipiens aliquid

41 ad implementum ipsam pęnitùs remittit, † & ista particula(aliquid)qua ipsi vtūtur,in quouis etiam minimo verificatur ad Crau. consil. 149. num.4.cum concord.

Sed accedat,quòd si quid integrę solutioni primi temporis defuit, id omne per solutiones factas in 2. tempore suppletum fuit; si quidem ad bonum computum canonis liuellarij , vel prętij palatij,aut indistinctè receptę fuerunt pecuniae,

42 vt ex praedictis chirographis constat † pōt autē debitor in quā voluerit causam soluēdo in dubio compensare l. 1. cum materia ff.de solut.l.si quid a fideiussore.de compensa.l.1.C. de solut.

43 cum simili † in dubioq; in duriorem causam solutum intelligitur l.in his in princ.ff.eod. tit.de

44 sol.† vel si non appareat,quae sit grauior, in antiquiorem, vt eadem l. & l. creditor §.Valerius eo.tit. Cęterū electio fit in nostra specie, quòd ad perficiendum solutionē primi temporis cedat pecunia creditrici numerata in 2. tempore, & si electio cessaret, grauior est causa primarum pensionū,propter quas caducitati locus esse poterat , quā aliarū,quae cum onerib. supportatis ueniebant cōpensandę, Itē antiquiùs fuit

N 4 debitum

debitum pensionū primi temporis, quā secun-
46 di, vt notum est, ergo conclusio vera.† Vlterius
ad oēm penitùs hesitationē tollēdā animaduer-
to Illustr. Dom. Lauram de anno 1555. 4. No-
uembris ministerio D. Aloysij della Cruce pro-
curatoris sui pensionem totius preteriti tempo-
ris absq; alia protestatione caducitatis, corā Se-
natore Bignano petijsse, vt patet in lib. A. pag.
16. Quo fit, vt ad caducitatem, eo vsq; incursam
amplius redire nequeat; cum enim implementū
contractus hac via elegerit, ad eiusdem dissolu-
tionem reuerti non pōt tex. est in l. si fundus §.
eleganter. & l. post diem de l. cōmiss. & l. comis-
sorię C. de pact. inter empt. & vendi. gl. & Doct.
in l. Emilius ff. de mino gl. & scrib. l. 2. in ver. re-
pellere C. de iur. emph. Aret. latè d. consi. 149.
47 nu. 1112. & vbi de cōi fidē facit.† Electione nā-
que tolluntur ista duo remedia pretendi pensio-
nes, & expellendi emphiteutam non soluentē,
vt in proximè citatis patet. Vnde videmus quod
versa ē vice Dominus expellens emphiteutā
non facta protestatione pro consequendis pen-
sionibus decursis, illas non potest vlterius pete-
re secundum communem de qua per Iul. Clar.
post Gigan. quem refert d. §. emphiteusis q. 10.
vers. Quero nunc quid econuerso.

Vltimo loco attendendum est, quòd alius pro-
curator Illustr. Do. Lauræ Dominus Sebastia-
nus Bergontius die 2 Iannuarij. 21. Februarij, &
23. Iulij anni. 1556. pecunias recepit pariter
absque aliqua protestatione, aut reseruatione,
vt videri potest in eius chirographo. inserto in
lib. B. pag. 192. ex quarum receptione resultat
effectus memoratus remittendæ caducitatis eo
48 vsque commisse. † Nec dubitandum quin factū
huiusmodi procuratoris preiudicium Dominæ
inferat per tex. l. 3. §. si procurator ff. quod quisq;
iur. c. sub orta. de re iud. cum vtrobiq; not. glo. &
Doct. c. j. de postu. prelat. Bart. & alij in l. certū §.
sed an ipsos. de confes. Dec. consi. 146. num. 11.
monere nanque debuit Illustr. Dom. Laura pro-
curatorem suum, ne pensiones simpliciter reci-
peret postquam caducitatē declarauerat, quod
cum facere neglexerit, sibi imputet, si ab eo fa-
ctum sibi fuit preiudicium ad Bar. d. §. sed an ip-
sos cum concord. & ex his expeditum sit pri-
mum tempus.

Ad secundum igitur deuenio, quod ab initio
anni. 1549. vsq; ad mensē Octobris 1556. dura-
uit, & tempus onerum dicimus, in quo quidem
minùs videtur aliqua caducitas timenda, stante
solutione onerum ipsorum per Illustr. D. Vergi-
niam facta, & stantibus his quæ latiùs ad resolu-
tionem primi motiui disseruimus, ex quibus pa-
tuit clarè (vt opinor) eandem Illustr. D. solutā
pecuniam potuisse repetere, vel cum pensioni-
bus subsequentibus compensare, consequēterq;
a commodo contractus nusquam cecidisse.

Ad eandem tamen caducitatem euitandam
prosunt petitio, & receptio pensionum à procu-
ratoribus Illustr. D. Lauræ factæ, quas in præce-
denti tempore ponderauimus; iuuat ordinatio
Senatus Mediolanēsis, qđ pro toto anno 1555.
Illustr. D. Verginia pēsiones penes se retineret,
quam refert procuratormet Illustr. D. Lauræ in
lib. A. pag. 40. opitularentur (si opus esset) infir-
mitates Illustr. D. Virginiæ, nec nō expensę per
eam factæ ad obuiandum, nè bona pro quibus
canon soluitur oneribus subijcerētur, ac damnū
bestiaminum, quę super possessionibus ipsis iux
ta solitum ali nō potuerunt, aliaq; legitima im-
pedimenta plenissimè in processu probata; quæ
dubio procul eam ipsam à periculo caducitatis
præseruarunt, cum re vera iustā prebuerint cau-
sam recusandę solutionis, vt multis possem iu-
ribus, rationibus, & authoritatibus ostendere,
quas breuitatis causa dimitto, eò quia corā virò
49 consumatissimo res agitur † Iusta autem cā ces-
sationis subsistente, certum est, emphiteutā non
cadere Dec. consi. 183. ad fi. Grāmat. decis. 52.
50 ad fi. cum concord. † Imò verò, si cā, & impedi-
mentum allegatū iniustum sit, idem nihilomi-
nus solet iudicari ad Alex. consi. 92. nu. 14. lib. 1.
Paris. consi. 108. num. 41. lib. 1. tradunt omnes
51 Doc. in l. si qs maior C. de trāsac.† cuius decisio
nis ea ratio est, quòd nō infliguntur pęnæ illius
legis, nisi dolosis, vt ex tex. ipso colligunt scrib.
52 omnes, † & à dolo quælibet causa etiam leuis,
iniusta, & temeraria liberat. l. igitur de liber. cā
glo. in l. plagij la 2. C. ad l. Iuliam de plag. cum
53 notiss. igitur &c. † & non officit quòd dolus re-
quiratur ad penam infamię tantùm irrogandā,
non verò ad alias penas eiusdem l. inducendas,
quoniā in contrarium est * cōmunis, teste ibidē
54 Cagno. num. 187. cum concord. † insuper nega-
ri non potest, quin causæ & impedimenta me-
morata maximam saltem solutioni iniecerint
difficultatem, quæ sola ad caducitatem euitandā
sufficit, sīn Alex. d. consi 92. nu. 14. Fulg. consi. 7.
incip. iam plurib. annis col. 4. Ias. l. 2. col. 37. ver.
sed septimo q̄ o C. de iur. emph. Rip. post Alex.
& alios l. quod te nu. 41. ff. si cert. pet. Cagno. d.
l. si quis maior ante nu. 98. Meritò ergò quo ad
secundùm tempus in tuto pluribus ex causis
versamur.

Vndè superest tantùmmodo tertium, & vlti-
mum tempus post onera, discutiendum, quod
quidem in duo adhuc placet subdiuidere, ut rē
ipsam intus, & in cute dispiciamus, primum erit
à restitutione Placentiæ, & cessatione onerum
hoc est à mense Octobris anni 1556. vsq; ad diā
caducitatis intentatę, fuit verò huiusmodi iudi-
cium motum 30. Martij anni 1557. vt patet in
lib. A. fol. 46. secundum autem tēpus à die cę-
pti Iudicij vsq; in presens constituo; sed de hoc
vltimo nullum faciam verbum, eò quia in iudi-

cio

cio prædicto huc vsq; continuato nullum factũ fuit, nec fieri potuit fundũ super solutionibus
55 eo pendente ommissis, † tum quia ius denuo, & de nouo cã superueniens non potest in iudicium post litem contestatam deduci l. non po-
56 test C.com.de iud.† & si deduci posset, noua instantia opus esset. Bart. post glo. l. ædita colum. ante pen. vers.quæro an quando noua actio. C.
57 de eden. † tum etiã quia causæ huius commissio, & delegatio à Principe facta respicit tantũ processus iam factos, & deducta eo vsq; in iudicio, & ideò iurisditionis mandatæ fines non sunt excedendi c. dilecta. cum not. de rescrip. c. cum in iure, vbi etiã cano. de offi. deleg. c. cum in plures eo.tit.in 6. Alex. consil. 200. sub nu.6. lib.6.& ad saturitatẽ Moderni in tract. de null. process. sub rub. de nulli. ex defec. iurisd. de
58 leg. num. 9 1.† Videamus igitur an super primo tempore aliqua cadat hesitatio, in quo reperio vnicum cucurrisse terminum pensionis soluendę, videlicet infesto Natiuitatis Dominicæ anni 1556. quo termino soluendæ erant libræ 2152. sold. 13. din. 1. & ducati 33. cum tertia parte alterius ducati. Ducati autẽ expendebantur tunc temporis in ratione libr. 6. sol. 12. Vndè in totũ si rectè computetur solui debuisse vñr lib. 2372. sol 13. din. 1. quę solutæ eo tempore non reperiuntur, & ideò dubium inferunt. Verũ rectius intuenti luce clarius apparere potest omnem semoueri difficultatem, quandoquidem à die restitutionis prædictæ vsq; ad festum Natiuitatis soli duo menses vel circa effluxerunt, quibus nulli fructus ex prædijs emphiteuticis percepti sunt; proptereà nec canon fuit soluendus, qui pro fructibus ipsis datur, vt notum est; pro perceptis enim eo anno persoluta fuerant onera more solito per decem menses. Idcirco defensiones ex oneribus solutis resultãtes hic quoq; rectè militant, & intra tempora onerum possumus optimè terminum istum computare. Quod si annum istum 1556. in singulis mensibus minimè considerandum dixerimus, sed in vniuerso perquirẽdum fore, vtrum pro eo fuerint cõuentæ pensiones & solutę subiungã illico duplicatas potiùs hoc anno fuisse persolutas, si quidem die 20. Ianuarij numeratæ fuerunt libræ 4665. & die 21. Februarij. libr. 1500. sol. 17. & die 9. Aprilis. libr. 4225. sol. x. & die 23. Iulij lib. 1495. sol. 1. din. 6. vt patet in lib. B. pag. 191. & 193. quæ constituunt in totum summam libr. 11836. sol. 8. din. 6. vnde cũ multo maior summa soluta sit quã deberetur, quo nam pacto cõmissum & caducitas induci potuit? Nec dicatur quod huiusmodi solutiones ante terminũ factæ respiciant præteritos terminos, qm pro illis nihil debebatur, stante solutione onerum fructus ęquantium vt supra; merito ad extinctionẽ sequentium terminorum compensari debuerunt;

vltra quòd in quam, voluerit causam, & in hanc
59 ipsam quę durior est, † potuit Illustr. D. Virginia pecunias solutas cõpensare per superadicta, & in omnem casum si intentionẽ Illustr. Do. Virginiæ fuisse concederemus solutiones istas prę teritis terminis applicare, non nè indebitum solutum repetere poterat? cum de danno vitando tractaretur, & alia coniectura quã donationis facilè sumi posset, ac soluens fœmina esset? maximè sanè, vt colligi potest ex l. error. & l. regula de iu. & fac. igno. & latè traditis per scrib. l. 1. ff. de cond. indeb. l. cuius per errorẽ de reg. iur. l. cum quis. C. de iur. & fac. igno. l. indebitum C. de condi. indeb. cum simi. sed si repetitio dabitur, ergò & compensatio vt ex supradictis, & infra proximè dicendis patere potest, consequẽterq; de primo ad vltimum cessat periculum caducitatis.

Et pro satisfatione vniti huius termini post onera, opponi quoq; potest de compensatione onerum solutorum quæ Illustr. D. Lauræ spectabant, pro his enim dabatur pariter repetitio, vt vidimus, merito opposita compensatione per procuratorẽ Illustr. D. Virginiæ vt in lib. A. pag. 34. 36. 41. 44. & 56. nulla ampliùs imminet caducitas per tex. in l. si debitor ad fi. ff. qui pot. in pigno. habe. vbi nihil interesse ait iuriscõsultus
60 soluatur ne, an compensetur † propterea in terminis articulum decidit Alber. l. cum aliter de compensa. & l. 2. quem ibi Ias. sequitur q. 19. C. de iur. emphi. & hoc refert Rolan. à Valle con-
61 sil. 87. nu. 26. lib. 1. † Quin et nulla opposita cõpensatione extra periculũ caducitatis essemus, nam ad pœnam euitandam ipso iure, & sine hominis ministerio fit compensatio l. si constat vbi gloss. Bald. & cęteri C. de compensa. quem tex. in id ponderat Io. ab Imo. post Spec. quem refert in c. bona fides extra de. depnsi. hunc sequitur ibidem Andr. Sicul. col. fi. Bald. Abb. & alij c. ad nostram il 1. de iureiur. Ang. consi. 209. Quidam nomine Alex. consi. 12. colu. pen. lib. 2. Rui. consi. 108. col. ante pen. lib. 1. Curt. consil. 71. in tertio dubio, vbi in palatijs ità seruari attestatur nouissimè Rolan. d. consi. 87. nu. 27. 28. & ex his necessario infertur tam in hoc vltimo quam in 1. & 2. tempore, caducitatem ex aduerso prætensam cessare.

Verùm tamen, vt ad abundantem cautelã aliqua subicijamus, circumscriptis omnibus, quę hactenùs adducta sunt; consideremus quæsò, quam durum, rigorosum, odiosumq; remedium pro parte Illustr. Dom. Lauræ fuerit intentatum;
62 † Equidem dispositionem l. si quis maior, multi ęquissimi Iudices abbhorrere solent, teste Cor. consi. 246. colu. 1. in fi. vol. 3. qui bis contra eam vidisse iudicari asseuerat; referunt Moder. oẽs in eadẽm et l. si quis maior. & Rol. consi. 57. nu. 46. lib. 1. ego quoq; dum scolaris essem, doctrinã virum

rum Dñ m Fe dericum de Giunchis tunc Seren. nostri Ducis Auditorē cōtra rigorosam dispositionem huiusce legis sententiam protulisse vidi, in eadem fuit nani insignis quondam iureconsultus D. Camillus Villa dum eodem fungeretur magistratu, qui in cuiusdam affinis magnifici Patroni huius causę pręiudicium ita iudicauit; quod, & a plerisq; alijs, prout sua quęq; tulit conscientia, factum fuisse certo scio. Vndè non in merito posset quoque in præsentiarum æquissimus D. Iudex noster Illustr. D. Virginiā, seu Illustriss. eius hæredes à pętitis absoluere, & liberare, quantumuis oīs alia cessaret exceptio.

63 Secundò insuper loco animaduerto Illustr. D. Lauram incumbentia in præsenti iudicio nō probasse; enimuerò quicunq; remedio l. si quis maior. vti vult, necesse habet probare omnia in contractu, de quo agitur, a se promissa, perfectè, & ad vnguem ad impleuisse; alioquin obtinere nō pōt. argumēto est l. Iulianus §. offerri. de acti. empt. l. quæro §. inter locutorem vbi Bart. ff. loca. Alex. consi. 66. col. pen. vol. 6. Cor. consi. 246. col. 2. vol. 3. & probat tex. met d. l. si quis maior, ibi (intemerata pacti iura seruauerit) vbi scrib. omnes not. & præcipuè Cagno. multa congerēs num. 192. vsq; ad num. 198. quod bellè quoque cōprobauit Rol. d. consi. 87. nu. 17. cum plurib. seq. ad eos sufficiat remissio. At nihil tale probauit Illūstr. Do. Laura, licèt plura in instrumento emphiteutico promisisset, & maximè fęnū intra certū tempus asportare, vt videri potest. igitur.

64 Et animaduertendum est, quòd & si de minimis regulariter curandum non sit. l. scio de inte. rest. attamen vsq; ad minimum probari debet contractus obseruantia ab agente remedio d. l. si quis maior, vt inibi per scrib. omnes, & Cagn. segnanter sub num. 195.

65 Tertiò allegare possemus necessariam fuisse declarationem caducitatis antequam iudicium in eohæretur per l. 2. vbi Bart. num. 2. & Iaf. nu. 10. C. de iur. empti. & Cępol. conf. ciuili 25. nu. 2. quorum opin. * cōem dicit Curt. iun. consi. 109. num. 11. & consi. 110. num. 23. atq; consi. 149. post nu. 3. versi. cum igitur, & Paris. consi. 108. nu. 33. lib. 1. Iulius Clarus §. emphiteusis q. 9. cū concord. quæ cum facta nusquā reperiatur non potest Illustr. D. Laura in præsentiarū obtinere. Nec dicatur in libello ipso declaratam fuisse caducitatem, quia replicabimus declarationē hoc

66 modo non procedere, prout Doc. requirunt† in his enim, quæ incontinenti fiunt, non est dare priùs, nec posterius l. lecta versic. dicebam. vbi

67 oēs not. ff. si cert. pet.† vltra q̄ illa fuit declaratoria procuratoris non habentis ad id mandatū idoneū, & propterea excedentis limites sui mādati, consequenterq; nulla dicitur præcessisse declaratio l. diligenter cum not. ff. mandat.

68 Quartò considerandum est Illustr. D. Virginiam debitricē, & Illustr. D. Lauram creditricē diuersi fori tempore solutionis post onera fiendę, extitisse, vt notorium est, bonaq; pro quibus canon soluitur in creditricis foro non fuisse; quibus in facto stantibus, certa resultat iuris conclusio, debitorem non teneri pecunias ad domum creditoris deferre; nimirum. mora cessante, & pęnę l. si quis maior. cessare debent per Doct. glo. & Bar. in emphiteuta specificè loquētes, quā Doc. ibi cōiter sequuntur l. item illa ff. de consti. pec. Bald. in l. cum filius §. vltimo. ff. de verb. oblig. Alex. consi. 92. col 4. vol. 1. Aret. consi. 162. col. 3. Anna. consi. 5. ante num. 7. Iaf. l. ad diem de verb. oblig. Dec. consi. 566. in fi. Goza. consi. 57. num. 5. Rui. consi. 149. in fi. volu. 1. & consi. 130. per tot. eodem vol. Parpa. l. si quis maior. in octauo notabili. Rolan. latè d. consi. 87. num. 16.

69 cum pluribus seq.† Cui argumēto si oppositum fuerit, expressum fuisse locū solutionū in laudo summi Pontificis, & instrumento emphiteutico, replicabimus expressum quidem fuisse, imò verius expressa fuisse loca solutionum, sed sub alternatiua, vt legi potest, quo casu cum electio creditricis non sit subsequuta, quę nusquam declarauit quo in loco pensiones solui malet, perinde est, ac si nullus fuisset locus expressus. coll l. gi potest hoc ex Doct. Bart. d. l. cum filius §. vlt. de uerb. oblig. quam refert, & sequitur Afflict. d. decis. 316. ante num. 5. Cor d. consi. 246. in fi. lib. 3. Paris. consi. 5. nu. 47. & Rolan. d. consi. 57. num. 39. 40. cum concord. facit tex. benè ponderatus in l. 3. §. 1. ff. de eo quod cer. lo.

70 Quintò pętijt pęnas conuentionales procurator Illustr D. Lauræ in pręsenti iudicio vt in lib. A. pag. 49. meritò ad contractus dissolutionem aspirare non potest, licèt perfectè solutum non fuisset ad glo. quam Doct. sequuntur l. 2. in ver. repellere circa med. C. de iur. emph. allegat tex. not. in l. apud celsum §. labeo. de do. excep. in l. ita stipulatus in fi. de verb. obl. in l. cum proponas C. de transac. vbi casus.

Hęc igitur qualiacunq; sint ad propositas dubitationes submouendas libentissimè scripsi; ex quibus satis re ipsa factum illis omnibus censeo, quod & clarissimum D. Iusdicentem arbitraturum spero.

Pro eisdem Illustriss. D.D Fratribus de Gambara.

EPITOME.

De eadem materia; & quæ in præcedenti consilio conclusa fuerunt in hoc confirmantur; & obiecta euacuantur.

Ominus labia mea aperiat. Doctissimè, atq; acutissimè dubitat Illustr. & Excell. Pręses contra Illustriss. de Gambara ad ostendendum

dum quòd contractus, quem præmanibus habemus verè fuerit emphiteuticus, tum verò ad demostrandum, quòd siue eiusmodi fuerit, siue nō collectarum onus re ipsa veniat ab Illustr. Do. Virginia cōductrice perferendum, non verò ab Illustr. D. Laura locatrice.

Ego verò pro resolutione harum difficultatū breuiter, quoad eius fieri possit, insistendū censeo, tum quia multa iam in scriptis, oretenusq; in hanc rem deducta sunt, tùm ēt quia intelligentiss. D. Iudici pauca sufficiunt.

Quoad primum igitur, verba non sunt (meo iudicio) effundenda quādoquidem luce clarius ex hactenus adductis patere potest, non veram emphiteusim, sed perpetuam locationem fuisse celebratam. Cęterùm omnis difficultas consistit (vt arbitror) in ipso pacto locationi, & conductioni adiecto, quo Illustr. conductrix omnes casus fortuitos in se suscepit, ad quos tenetur verus, & proprius emphiteuta; pactiones enim cōductioni adiectæ, custodiendę sunt, licèt contractus substantiā non mutēt l. si merces §. cōductor ff. loca. l. legem C. eo. meritò videtur quòd quēadmodum verus emphiteuta tenetur ad collectas l. 2. C. de iur. emphi. Soci. & Clar. in locis ex aduerso citatis, Ita quoq; Illustr. conductrix nostra teneatur; consequenterq; solutum nullo pacto repetere queat. Huic difficultati multifariam occurrere possumus.

71 Primò si pactum valuisse, absq; veri præiudicio, supponatur, quod in dubiū vocari posset, illud proximè considerandum venit, quòd nulla conuentione, quibusuis etiam verbis expressa, fieri potest, vt conductor, aliusuè contrahens, casibus illis subiaceat, qui omnino partibus incogniti, & in opinati, atq; contractus tempore prius in soliti fuerūt, per rex. optimū licèt vulg. l. fistulas §. frumenta de contrah. emp. & Doct. Bar. l. Seio. § medieo. de an. leg. l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis caut. cum infinitis sim. tam à me quā ab alijs aduocatis iam dudum relatis; & est attendēdum, quòd grauissimum onus collectarum, quod Illustriss. Domus Pallauicina vnà cū rusticis ipsis subditis suis, spretis amplissimis eius priuilegijs, inuiolabiliter antea custodiris, sustinere coacta fuit, nunquàm potuit in contrahentium mentem cadere; quia re vera in cognitum, in opinatum insolitum, atq; à seculo inauditum fuit, prout latiùs iam expositū est. Idcireo sub pacti antedicti generalitate comprehendi non potuit.

72 Nec dicatur, quòd in genere saltē de tali onere contrahentes cogitauerunt, & Illustr. conductrix eaproprer illius casum ferre debuerit, ex distinctione Corn. consi. 12. licèt diffusè col. 2. 73 lib. 4. † qnoniam negamus omnino casum huiusmodi, etiam in genere, potuisse præuideri; cum fuerit in superlatiuo gradu insolitus Rip. 74 in tract. de pest par. 1. nu. 99. † & nedum annis centum, sed nunquam ante contigerit, vt per 75 eundem Rip. ibi, sed nu. 101. & seq. † eumq; ex multis alijs qualitatibus, & circumstātijs possit, ac debeat Iudex casum omni respectu insolitū arbitrari, secundùm Rip. vbi supra num. 104. vsque ad num. 108. ad quod videri quoq; possunt per multi alij, quos in prioribus scriptis super 2. cap. 1. motiui citauimus. quibus addi potest Natta consi. 21. num. 2. ex quorum omnium dictis apertissimè colligitur, quòd partes nulla ratione casum istum contractus tempore considerare potuerunt.

76 Secundò principaliter respondemus, pactum casuum fortuitorum semper intelligi debere, re bus sic stantibus, hoc tradit Anchar. consi. 402. pluribus rationibus, vbi notabiliter decidit de eo qui gabellam à Communitatę Pistorij emerat, seu conduxerat per plures annos eum omnibus cōmodis, & incōmodis, ita quòd remissio nem aliquam ratione alicuius damni, aut casus emergentis, petere nō posset, & vult quòd eueniente insperato discessu Pontificis, pcti possit remissio Anch. sequitur & bellè cōprobat Aym. Crau. consi. 95. num. 34. & ferè per tot. quo in loco p quibusdā mercatoribus consiliū reddidit, quibus assignatū fuerat in solutum Grapha riatus offīn Lugunen. pro annis 1x. suis periculo, & fortuna, quodq; promiserant nō petere remissionē ex causa belli, pestis, sterelitatis, aut alterius inconuenientis, etiam quod tale esset, quī præuideri non posset. Enimuero sequutis qbusdā nouis ordinibus, quibus commoda Grapha riatus admodum imminuta fuerant, remissionē fieri debere, pacto non obstan. decidit. Sed accedat not. deci. Dec. consi. 335. vbi in terminis nostris parùuè dissimilib. voluit pactū inter eiues, & rurales statuto, iuramentoq; firmatum, & diutissimè obseruatum, super collectarum oneribus certa diuisione distribuendis, ampliùs non obseruari, si notabilis contingāt rerum mutatio, ita vt pactum quod ab initio æquum fuit, ex causa de nouo superueniente, iniquum appareat, & in terminis eisdem consuluit Alb. consi. 34. nu. 15. vsq; ad fi. ex quorum rationibus, & authoritare possumus in nr̄a specie pariter decidere, quòd pactum, quo de agimus, nullatenus seruandum sit, cum maximæ, in credibilesq; contigerint rerum mutationes; quibus sanè effectum est, ut quod primò æquitatē continere fortassis visum fuerit, maximam tandem iniquitatem, euidentissimamq; contineret.

Ex abbundanti tamen ad primum obiectum iam dissolutum, non nulla libet subiungere, Nā si contractum fuisse Emphiteuticū, (circumscripta veritate) concederemus, consuetudinem status Mediolani probatam optimè in processu Parmensiq; clarissimo Do. Iudici notissimam, allega-

allegare possumus, quibus emphiteutę pro parte tantũ, directi verò Domini pro reliquo collectantur, in tal ienim consuetudine solidissimũ fieri potest fundamentum, vt in prioribus scriptis ostensum fuit.

Secundò inconcussa manet, & illa ratio, quam in alijs quoq; allegationibus retulimus. Nempè cum indictę fuerint collectæ ad summam fructuum ascendentes, directam Dñam ipsis obnoxiam fuisse; iura rationes, auctoritatesq; in id ponderatas non repeto, nè cantilenam eandem sępiùs canam. Verùm, quia non satis constare quòd collectę fructus ęquauerint, oretenùs fuit ab Illustr. Pręside quandoque replicatum, non nihil ad eam hęsitationẽ tollendam proponendum est; & antè omnia quorundam testium dicta prę cęteris sunt animaduertenda; qui tantũ ab Illustr. D. Virginia pro collectis errogatum fuisse, clarè deponunt, quantùm illa percepit, hi sunt in lib. D. primus pag. 6. 9. 16. & 17. secundus pag. 27. Tertius pag. 41. à ter. & 42. Nonus pag. 107. 115. & 118. decimus pag. 130. 138. & 139. vndecimus pag. 185. & 187. Quippè qui, licèt pręcisam fructuũ pręceptorum quãtitatem

77 non deponant † prout requirere videntur. Bal. & Sal. l. j. ad fi. C. de fruct. & li. expen. optimè tñ

78 intentionẽ nostram probare censendi sunt † qñ quidẽ fructus deprætерito ex coniecturis quoque probari veriùs est, vt Idemmet Bald. pulchrè consuluit consi. 323. proponitur nu. 5. lib. 5. & Ias. consil. 54. num. 4. volu. 2. quod, & tradidit Corn. d. l. 1. num. 5. & Io. Cop. in tract. fruct. lib. 4. tit. 2. cap. vni. atq; Gabr. Cat. Brix. in tract. de eo quod inter. cap. 13. cum concord. ab his allegatis Neq; verò dissentiunt. Bald. & Saly. d. l. j. si recta oculi acie dispiciantur, quinimo pro nobis in specie decidunt, dum fructus prætериti quoque temporis probari volunt per proximas coniecturas, & exemplificant in redditibus vicinorum prædiorum, Etenim super huiusmodi coniectura fundant in indiuiduo depositionem suã testes nostri, primus pag. 16. 17. & nonus pag. 107. quippè qui habentes prędia vicina prædijs istis emphiteuticis, pro quibus omnibus eadem onera fuerunt persoluta, & de redditibus suorum prædiorum optimè informati sunt, cum re ipsa, cum dãno suo didicissent collectas à Cęsarianis Impositas, annuos fructus prædiorum suorum ęquauisse, de vicinis idem testificatur, quorum redditus ve-

79 risimiliter haud dissimiles fuere. † Horum igitur dicto plena fides est adhibenda l. vbi nume-

80 rus de test. † eò pręsertim, quòd rationem de facto proprio allegant, quo casu singulis quoque credendum foret per nota. Theoricam Castr. l. quicunq; in fi. C. de ser. fug. & Saly. l. si quis decurio in 4. opp. C. de falsi. Alex. consi. 197. nu. 3. in 7. Soci. consi. 28. nu. 4. in 3. Dec. cõs. 56. nu. 4.

Crau. consi. 99. num. 6. & consi. 220. nu. 18. cum cõco. Sed accedat alia vrgens & ꝓxima cõiectura ad proban. quantitatem fructuum perceptorum per Illustr. conductricẽ onera non excessisse. Deponũt namq; nonus testis pag. 118. & decimus pag. 130. multos habentes prædia in locis occupatis ab Imperialibus, signanterq; Illustrissimum D. Sfortiam Pallauicinum ea obtulisse possidenda Senatui Mediolani, & cuiuis, & priuato, volenti quotannis onera ipsis indicta soluere, & neminem inuenisse qui oblationem acceptaret. Vndè possumus facilè coniectari, quòd supra proximè diximus, verissimum esse.

81 † Enimuero si secus fuisset, talis oblatio nunquã à Dñis prædiorum facta fuisset, cum nemo suũ iactare pſumatur l. cũ de indebito de ꝓbat. §. 1.

82 insti. de obl. ex qua: contr. cũq; q suũ iactat stultitię meritò argui possit l. vlti. §. 1. C. arbi. tut.

83 † quę proculdubio in homine non pręsumitur, sed potiꝰ mẽtis sanitas l. nec codicillos vbi Bal. C. de eod. Dec. consi. 448. nu. 9. & 10. cum sim. Aliorũ testiũ dicta diuersis in locis ad idẽ perpendi possent, sed oculatissimi D. Iudicis iudicio ea relinquo diiudicanda, qui magis scire

84 potest. l. 3. ff. de. testi. † Id vnum non omitto, quòd, & si per verbum credo aliquid deponam, & ob id concludere non videantur, vt per Dec. latè consi. 524. nu. 6. & Curt. iun. consi.

85 144. num. 5. † quia tamen rationes allegant veritatem inferentes, vt videri potest, contrarium prorsus tenendum est, vt pulchrè tradit Alex. consi. 119. num. 6. lib. 7. & Ias. consi. 61. nu. 4. lib. 1. cum concord. Sed si veritatem amamus, quid testium dictis hac in re opus est plusquam notoria? Equidem illud mihi persuadeo, neminem latere, Dominos prædiorum vltra flumen Taronis in agro Parmeñ. existentium, tantùm pro collectis erogasse tempore occupationis memoratæ, quantum fructuum ex fundis ipsis perceperunt, & quandoq; plus, & cum id noto-

86 rium sit, probatione non eget. † sed Illustrissimos principales meos ab onere probandi releuat glo. 1. in c. 2. extra vt li. non. conſt. & glo. in clem. appellãti. in vet. causas de appella. & vtrobiq; Scribẽ. sufficit enim notorium allegare, ꝓut fuit in causa nostra sępiùs allegatum, vt ijsdemmet locis traditum est, & per glo. l. ciues in ucr. iusta C. de app. & Bart. l. emptorem de ac.

87 emp. Natta consi. 415. in fi & alibi sępè. † Nam potest iudex postmodum ex officio vsq; ad sententiam se informare glo. & Doct. l. 1. C. qui, & aduer. quos Bar. l. 3. §. hoc autem de dam. infec.

88 Bald. l. vni. C. vt quę desi. aduo. † Imò verò dẽt pro auxilio veritatis se informare, Aret. consil. 127 in cã Dominę Antoniæ colum. 2. ver. ad

89 secundum Soci. io consi. 65. num. 40. vol. 1. † & non est opus aliqua partium citatione Alex. consi. 14. in princ. vol. 5. Dec. consi. 447. nu. 11. per-

Perquirat igitur Illustr. Do. Gubernator huius
notorij veritatem, quam indubiè inueniet; quo
niam re vera, Notior in Cœlo fabula nulla fuit.
Cęterum si in quolibet possidente prædia in lo-
cis ipsis occupatis illud verum, notoriumq́; ap-
paruerit, qui d demum in nostra specie conclu-
dimus, cum Illustr. D. Condutrix vltra commu-
nes cum alijs solutiones onerum, maximas im-
pensas fecerit, pluraq́; damna grauissima ob eã
causam passa fuerit; plurimùm quippe in litigã-
do, & se defendendo ab huiusmodi collecta-
rum onere expendidit. Quandoquidem diu-
tiùs, acriusq́; cum Communi Zibelli sola litiga-
uit, quàm cęteri omnes onera detractantes, vt
asserit septimus testis pag. 52. à ter. litigauit au-
tem non tantùm in loco ipso Zibelli, & Burgi
S. Donini, vbi maior Magisttatus status Par-
mensis occupati residebat, sed ẽt Mediolani co-
ram amplissimo Senatu; missit grauissimos nun-
tios, nedùm ad Illustrissimum Imperatoris ui-
cesgerẽtem, sed etiam ad ipsummet Saeratiss.
Imperatorem, infinitas pertulit pignorationes,
in quibus tam merces exequutorum, & expen-
sa bestiarum in hospitijs politarum, quàm agro-
rum cultura ommissa venit consideranda; Mi-
rum in modũ damnificata fuit in frequẽtissimis
militum hospitationibus, quæ licèt solutionum
loco pro certa summa cederent, longè maius
tamen damnum inferebant; vndè est, quòd sa-
tagebant omnes hospitantibus potiùs confer-
re, quã hospitari; & hęc omnia probantur ple-
nissimè per testes nostros, quorum depositiones
ostiatim referre longum, ac superfluum foret,
in margine tamen signatæ sunt, & facilè possunt
inueniri, Sed accedat, quòd eodẽ tempore quo
memorata damna passa fuit Illustr. D. Virginia,
consuetos etiam redditus prædiorum emphi-
teoticorum percipere nequiuit, siquidem be-
stiamina super ipsis iux. solitum, ali non potue-
runt, quod certè detrimẽti haud parum intulit,
ex quo pratis illa prædia abundant, vt testes
quamplures asserunt, & in specie tertius pag.
39. & quartus pag. 52. a ter. Ex his igitur omni-
nibus dubio procul colligere possumus, non mi
nùs ab ea collectarũ cã solutum, & expensum
fuisse, quàm ex fructibus perceptum, sed plùs
90 potiùs. † At ex abundanti subijciamus, satis esse
fundatam intentionẽ nostrã in sola negatione,
nobisq́; sufficere fructus excessisse onera inficia
ri. Nam si contrarium pars aduersa asserit, pro-
bandi onus assumit per doctr. glo. l. cum de lege
vbi Bart. Saly. & alij ff. de probat. Barr. l. si con-
stante 1. q. primæ partis princ. ff. soluto matri.
& l. conficiuntur. §. codicilli in fi. de iur. codi.
Bald. Ang. & Saly. l. vlt. §. licentia C. de iur. deli.
Ang. & Imo. l. cum ex causa de re iud. Castr. l.
maritus sol. matr. Alex. consi. 41. num. 5. in 3. &
consi. 55. num. 6. in 1. Ias. consi. 34. sub num. 5.
* lib. 1. quorũ opin. * communẽ videri dicit Rip.
d. l. si constante sub num. 18. pro qua alios ad-
ducit concord. & in terminis omnino similibus
communem asserit Rui. consi. 77. num. 7. vo-
91 lum. 1. † Verùmramen si fructuum aliquid su-
perfuisse aliqua vnquam ratione dici posset, di
rectam tamen Dñam collectis obstrictã fuisse
dicendum foret per gloss. d. l. qui concubinam
§. qui ortos in ver. pręstaturũ ff. de leg. 3. quam
sequuntur inibi scrib. & alijs in locis iampridẽ
à nobis relatis, & signanter Natta citato consi.
415. vbi latè illã exornat vol. 2. meritò non po-
terunt aduersarij fundamentum istud quoquo
pacto euitare.
Tertiò pro responsione deduci possunt ingenio
sè tradita per Egid. Tho. in tract. collect. §. pau-
92 peres sub num. 29. † quo loci optimis tuetur ra
tionibus verùm emphiteutam ad collectarum
præstationem non teneri, sed directum, & re-
spondet tex. l. 2. C. de iu. emph. in quo potissimũ
contrariæ sententiæ stat fundamentum, aliaque
remouet cõtraria, vt videri potest. eiusdem opi.
fuisse videtur Franc. Luc. noster Parmẽ. in trac.
de fis. & eius priui. 3. par. prine. num. 17. & seq.
licèt ita diffusè non insistat; à quibus non vide-
tur dissentiendum, quicquid crebior nostratum
scola senserit, ea enim opi. quę melioribus, & vr
gentioribus rationib. nititur amplectenda est l.
1. §. sed neque C. de ver. iur. enucle. c. cappella-
nus de fer. tradunt Cano. in c. 1. de consti. Ma-
thesi. tract. de elect. opi. num. 2. Curt. iu. cons.
57. colum. 4. Dec. consi. 576. num. 11. Neuiz. in
sil. nup. li. 5. num. 67. quod multò magis obtine-
re debet, cũ argumenta contra sentientium ab
ipso Egid. confutata sint Barb. Feli. & Dec. d. c. 1.
de consti. Neuiz. vbi supra, sed num. 73. cum
concord.
Quartam, & vltimam addo solutionem, mea
quidem sñia inconuincibilẽ, ad cuius dilucida-
94 tionẽ, vnum in iure, & duo in facto sunt pręsup-
ponẽda, in iure † quòd collectæ, & onera vnifor
mẽ nonhabent p̃stationẽ, sed modo rei, mõ per-
sonę modo mixtim indicuntur; Rursusq́; primo
& vltimo casu quandoq; ex corpore fructuum,
quandoq; habito respectu ad perceptionem,
quandoq; respiciendo rei valorem, hoc est per
æs, & librã imponũtur. Colliguntur ista ex tra-
ditis per Scrib. l. rescripto §. vlt. de mun. & hon.
l. 1. C. de mul. & in quo lo. lib. x. l. 1. C. de anno.
& trib. eo. li. l. placer C. de sacrosan. Eccle. l. 4. §.
auctor vbi Bart. signanter de re iud. l. 1. §. quod
si nemo vbi in specie Bald. ff. quod cuiusq; vni-
uer. & per eundem Bal. consi. 408. lib. 5. in nou.
& alibi sępè in locis notiss.
In facto aũt primò suppono, quòd bona, de qui
bus agimus, descripta fuerunt Illustr. D. Virgi-
nię In æstimo Zibelli tẽpore occupationis con-
fecto; deponunt hoc testes nostri. Quintus pag.
63. sex-

63. Sextus pag. 73. Septimus pag. 80. à ter. & 90.
Octauus pag. 94 & 100. Nonus pag. 109. Duode
cimus 153. Decimus tertius 163. & 164.
Secundò verò pmitto, collectas, & onera per di-
ctã Illust. D. supportata, inspecto rerũ valore, &
sic per æs, & libram à Zibellensibus exacta fuis-
se; istud deponunt, secundus testis pag. 25. à ter.
pag. 95. à ter. & 97. à ter. Nonus pag. 100. 12.
155. & 157. Decimus tertius 195. à ter. & proba-
tur vtrumq; ex libris æstimi productis. Quibus
stãtibus animaduerto, quod horũ alterũ perperã,
& iniustè fuit à Zibellensibus gestum, alterũ ve-
rò rectè factũ existimandum est, & vt de rectè fa-
ctis prius loquar, onera pro quantitate patrimo
nij, seù per æs, & librã legitimè distribuerunt,
consistebãt. n. in militũ hospitationibus, vel pro
eorundem stipendijs exigebantur, aut pro tallea
Principi soluenda, vel pro publica vtilitate aliàs
95 indicebant, † quibus casibus pro modo faculta-
tũ certum est collectã imponi debere. De hospi-
tationibus est tex. l. 1. §. munus hospitis de mun.
& hon. & tradit Bart. d. l. 1. col. vlt. C. de mul. &
in quo lo. Io. de plat. in rub. C. de an. & trib & l.
indictiones eo. ti. atq; l. 3. C. de mun. patri. li. 10.
Parpa. d. l. placet nu. 183. Egidius d. tract. §. reten
ta sub nu. 3. Rolan. d. cons. 66. num. 3. apud quos
habetur, quod munus hospitationis indicitur rei
propter ipsam rem.
96 † Ideò collecta eius occasione imposita sũ natu
ram oneris in cuius locũ subrogatur, debet regu
lari, & consequẽter inspecto rei ualore distribui.
Bart. d. §. auctor circa principiũ, Bald. d. §. quod
si nemo in 1. q. & cons. 47. nu. 5. li. 3. atque consi.
408. in fi. li. 5. de stipendijs militarib. idem est iu-
dicium, ut in specie decidit Bald. d. §. quod si ne-
mo, col. 2. uers. si uerò causa, & l. etiam sub num.
15. C. de exec. rei iud. Petr. de Vbal. tract. collect.
sub nu. 6. Franc. Luca. d. tract. de fis. & eius priu.
par. 3. nu. 7. 8. Corn. cons. 217. col. 2. uol. 2. Natt.
cons. 183. nu. 1. li. 1. Rolan. d. cons. nu. 16. de col-
lecta imposita pro tallea Principis, aut aliàs ob
publicam utilitatẽ, uel necessitatẽ haud secus iu-
dicandũ est, ut oẽs proximè citati asseuerant, &
generaliter pro quocunque onere reali, uel mi-
xto redimendo, collecta per æs, & lib. soluitur se
cundũ Bart, & Doctor. d. §. actor, ubi Rip. nu. 30.
& 32. & post oẽs Rolã. ubi s. nu. 15. sed & si nul-
la rõne cõstet pro quo exigatur onere collecta,
adhuc eodẽ modo in dubio fiet diuisio, ut Bart.
ibidẽ, & pulchrè Rip. nu. 31. sed fuit dictũ Inno.
c. grauẽ, de sentẽ. excom. quod etiã refert Bald.
d. §. quod si nemo in 1. q. Io. de Plat. & Bart. l. 1.
nu. in 5. not. C. de apo. pub. li. 10. Dec. consil.
335. in princ. Egid. d. tract. §. exactio nu. 18. Bel-
lo. cons. 12. nu. 10. Rui. cons. 116. nu. 5. volu. 4. &
cons. 125. nu. 2. eo. vol. Rolan. d. cõs. nu. 16. Qua
propter nõ est dubitandũ quin legitimè fuerint
onera ĩ territorio Zibelli per æs, & lib. distributa.

At verò minus rectè egerunt Zibellenses in de
scribendis bonis emphiteuticis, de quibus agi-
mus, cum p ipsis perinde Ill. Conductricem æsti
mauerint, ac si pleno iure ad eam pertinuissent.
97 † Enimuerò certum est, quòd pro suo vtili do-
minio veniebat tantummodo allibranda, & Ill.
Locatrix pro directo, ut in proprijs terminis æsti
mi generalis conficiendi docet And. de Isern. ci-
tatus in prioribus scriptis in §. plaustrorũ nu. 56.
tit. quæ sint reg. quem sequitur ibidem Afflict.
nu. 36. & Luc. de pen. l. vlt. col. pen. vers. quinto
quæritur, C. de fund. limit. li. 10. & l. litibus in fi.
C. de agri. & censi. li. 11. Silua. cons. 9. sub num. 5.
Rol. d. cons. nu. 34. Boss. tit. de Princ. & eius pri-
uil. nu. 123. & seq. quibus neminẽ vidi contradi-
cẽtẽ, vnde est, quod in generali huius nostræ Ci-
uitatis perequatione eorũ opi. in praxi seruatur.
vt aliàs quoq; dicebã, exploratũ tñ est nihil om-
ninò præiudicij per illam registrationem factũ
98 fuisse Illust. Cõductrici, † tùm quia onus alterius
portare non tenebatur l. legatorum in prin. de
leg. 2. l. hac diffinitione, C. de om. ag. deser. li. 11.
99 †. & alteri per alterũ non debet iniqua cõditio
inferri, l. nõ debet alteri reg. iur. cum sim. Tũ vel
maximè, quia ab ipso initio, & successiuè per to-
tum tempus onerum, reclamauit, prouocauitq;
ad superiores, & nulli prorsus grauamini sibi il-
lato, acquieuit, aut consensit, & dicta munera
100 de facto subire coacta fuit. † Quapropter cum
pariâ sint aliquid esse, vel esse debere l. qui. cum
alio vbi Dec. num. 9. & Cagno, nu 22. ff. de reg.
iur. & idem Dec. l. 9 re in 4. not. ff. si cer. pet. cum
concord. perindè iudicandũ erit, ac si fuisset Ill.
Locatrix ad mensurã sui directi dominij descri-
pta. Cæterum si descripta fuisset, onera memora
ta ad ratam æstimi sui ferre debuisset, vt mox p-
101 babimus. Igitur &c. † Enimuerò qñ pro modo
facultatum, & vt nostrates aiunt, per æs, & lib. il-
la distribuuntur, non attenditur fructuum quan
titas, quia de ipsorum corpore nihil detrahitur,
vt in tributo aliàs fit d. l. 1. C de anno. & trib. cũ
no. neq; consideratur quis possideat, & fructus
pcipiat, vt in ceteris collectis exigendis l. neq;
ff. de impen. in re. do. fac. l. hactenus de vsufru. l.
vlt. C. si cen. vel reli. l. fructus, C. de ac. empt. cũ
vulg. sed tñ inspicitur quis sit in æstimo legitimè
descriptus, & allibratus, vt not. tradit Ang. d. l.
vlt. C. si cen. vel rel. in prin. q & voluit Bal. d. l. ẽt
ante nu. 16. C. de exeq. re iud. Rom. cons. 161.
visis in fi. Brun. in tract. de exclus. fœm. articu. 8.
princ. q. 22. ante num. 12. Dec. cons. 286. num. 5.
Curt. iun. cons. 42. num. 4. vbi in causa Parmẽ.
Consilium reddidit, & nouissimè, Boss. loco præ
102 citato sub nu. 24. † Hinc est, quod vendẽs rem
pro qua æstimatus fuit, & possessionem eius trãs
ferens tenet adhuc ad collectas per æs, & lib. im-
positas ad Bart. l. incola. in prin. ff. ad mun. Ang.
103 d. l. 1. cum cõcord. † similiter videmus quod qñ
colle-

collecta ſic, vtſupra imponitur, nõ curat̃ vtrũ ꝑ-
ſona ſit ſubdita tempore indictionis, nec nè? Sed
ſolummodo an ſit in æſtimo deſcripta. eſt doctr.
Bart. d. l. ĩcola. in prin. & Bald. d. §. quod ſi nemo
104 col. antepen. verſ. ſuꝑ tertio † licet foreſis nõ poſ
ſit regulariter collectari l. munerũ §. pr̃imoniorũ
& l. reſcripto in fi. de mu. & hono. & in l. libert⁹.
105 §. ſola. ad munic. cũ no. vbiq; per Bart. & alios. †
His ĩgit̃ ſtãtib⁹, ceſſant oẽs amaritudines, vt ver
bis eiuſdẽ Boſſij citato loco vtar, & oẽs ceſſant
authoritates in oppoſitũ adductæ; ꝓcedũt nãq;
illis caſibus, quibus fructibus ipſis imponit̃ colle
cta. Nos verò de impoſita ſuper valore rerum, &
patrimonij quantitate tractamus vtſupra. Ideo
ex diuerſis nõ fiet illatio l. Pap. de mino. cũ ſim.
Quinẽt pñt hac ratione Scribentiũ opi. concilia
ri, quæ inuicẽ videbant̃ alioqui repugnare. Eo-
rũ. n. ſñia, qui emphiteutã collectis obſtrictũ te-
nent, hoc eſt Soci. Curt. Clar. exaduersò citato-
rũ in caſibus ꝑdictis obtinere põt, qui verò con-
trariũ ſentiunt, in caſu exigendi per æs, & lib. lo-
quuntur, vt ex eo facilè liquet, quòd Iſern. Affl.
Luc. de Pen. & alios allegant, qui de æſtimo con
106 ficiendo tractant. † Dictũ nanq; doctoris ſecũ-
dum legẽ, vel doctrinã, quam adducit, intelligit̃
Bart. l. nõ ſolũ §. liberationis de libera leg. Dec.
l. ſingularia ſub n. 16. ff. ſi cer. pet. & conſ. 1. nu. 5.
107 Quas ob res cũ onera, quæ ſoluenda erant pro
vtroq; dñio, coactè tñ, vt ex proceſſu conſtat, Il
luſt. D. Virginia pertulerit, conſequenterq́; vtile
negotiũ ꝓ directa dña geſſerit, ſatis ſuperq́; con
ſtat repetitioni, aut petitæ cõpenſationi locũ fo
re ad. Bald. l. 1. in 6. differentia, C. de iu. emph. &
in l. cum duobus §. ſi in coeunda ff. pro ſoc. cum
multis concord. adductis in alijs allegationibus.
Quibus addo Franc. Luca. d. tract. & par. nu. 18.
& Nat. conſ. 409. num. 5. atq; Riminal. conſ. 55.
vol. 1. Et nõ ommitto, quòd Illuſt. D. Laura talẽ
compenſationem non poſſet euitare, quantũuis
de facto, & non de Iure coacta fuiſſet ſoluere Il-
luſt. Conductrix, vt not. inquit Bald. d. §. ſi in co-
eunda verſ. & ideo coloni, Alba. cõſ. 1. in fi. vbi
plures allegat concor. Quinimo ſi inuita Ill. D.
Locatrice, & proteſtante, nè ſolutiones fierent,
ſoluiſſet, idem eſſet omnino reſpondẽdum, per
ea quæ ſcribit Egid. Thoma. d. tract. §. retenta
nu. 38. poſt Soci. conſ. 26. vol. 1.

S V M M A R I V M.

1 Onus impoſitum pro aggeribus fluminum quilibet pro modo facultatum ſubire te netur, ideſt ſecundùm numerũ agrorũ; & capita belluarum, ſublata, & aboli ta qualibet immunitate in contrarium vigente.
2 Imò prohibitum videtur talem immunitatem con cedere.
3 Factum contra legem non tenet, ſed nullum eſt.
4 Immunitas quantumuis generalis, & ampla, nõ ex tenditur ad onera publica vtilitatis cauſa impo nẽda, ad quæ omnes, etiam priuilegiati, & exem pti tenentur, & eſt communis.
5 Priuilegium immunitatis, quod alijs incipit eſſe dã noſum non debet durare.
6 Onus multorum pauci portare non debent, & ab ſurdum eſt, quòd ratam ſuam onerum omnes non ſubeant.
7 Immunitas in oppoſitũ vt valeat duo requiruntur, Poteſtas, & voluntas Principis.
8 Verba ſunt nota paßionum animi, & indicant ex ponentium mentem.
9 Omnimoda exemptio intelligitur pleniſsima.
10 Immunitas cõceſſa ab omnibus, & quibuſcunq; one ribus tributis, impoſitionibus, contributionibus, et compartitis, cuſtodijs, hoſpitationibus militum, & allodiamentis comprahendunt omnes caſus quan tumuis priuilegiatos, & exceptos, tam propter ne ceßitatem, quàm propter vtilitatem publicam, ac etiam propter fauorem Eccleſiæ, & in ſpecie ca ſum peſtis, & belli.
11 Item refectionis viarum, pontium, & aqueductuũ.
12 Et hoſpitationis Aulicorum Principis, ẽt ꝑ tranſitũ.
13 Solutionis decimarum Eccleſiæ debitarum.
14 Solutionis aſſictus paſcuorum pro cauſa communi.
15 Conſtructionis, & reparationis aggerum Padi.
16 Clauſula ab omnibus, & quibuſcunq; muneribus, & oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, reali bus, perſonalibus, & mixtis, comprahendit ea om nia, quæ aliàs de iure non fuiſſent comprahenſa.
17 Clauſula, & cuiuſcunq; alterius generis impoſitis, vel in futurum imponendis per nos, vel ſucceſſo res noſtros comprahendit omnes caſus, etiam ma iores expreßis.
18 Clauſula (ex quacunq; cauſa, ſiue voluntaria, ſi ue neceſſaria in genere, vel in ſpecie) comprahen dit onera oĩa à ſufficienti partiũ enumeratione.
19 Actiones hominum, aut voluntaria ſunt, aut ne ceßaria.
20 Collectam, & onera imponere quibus ex cauſis Principes poßint. remißiuè.
21 Immunitas ab omnibus oneribus concedi poteſt per verba generalia, & non eſt neceſſe omnia ſingula tim exprimere.
22 Clauſula (tam tempore pacis, quam belli,) & ex quacumq; cauſa quantumlibet priuilegiata, ple niſsimam immunitatem importat.
23 Derogatio l. vacuatis C. de decur. lib. 10. cum alijs contrarijs plurimùm prodeſt in priuilegio immu nitatis inſerta.
24 Immunitas cõceſſa per verba generalia negatiua plenior eſt, magisq; efficax.
25 Oĩno idẽ importat, quod integraliter, & totaliter. Et in priuilegio immunitatis multum operatur.
26 Clauſula, (non intelligatur derogatum priuilegio, niſi de eo fiat ſpecialis mentio) dat formam, quæ

non

non seruata, non tollit virtus priuilegij.

27 *Exceptio alicuius casus ab immunitate, facit eum in cæteris omnibus obseruari debere.*

28 *Præsertim si sit facta cum taxatiua (duntaxat).*

29 *Clausula plures immunitatem generalē denotātes mentem concedentis magis præcisam denotant.*

30 *Clausularū Motu proprio, Ex certa scientia, De potestatis plenitudine, etiam absoluta, non obstan. & Decreti irritantis, quis sit effectus, remissiuè.*

31 *Immunitas concessa ad vitam alicuius plenius interpretari potest, quàm perpetua.*

32 *Immunitas concessa alicui regulari debet iuxta obseruantiam secutam.*

33 *L. 1. & 2. C. de immunitate nemini conceden. intellectus.*

34 *Priuilegium reuocari quando incipit alijs esse damnosum, intelligi debet, quādo ex causa de nouo superuenienti.*

35 *Et quando aliorum non priuilegiatorū facultates non suppetunt, adeò quod est remedium subsidiarium non ordinarium.*

36 *Et quando priuilegium est contra publicam vtilitatem principaliter non secundario tantum.*

37 *Decretum irritans habet annexam inhibitionem, & omnia in contrarium acta annullat, & irritat ipso iure.*

Pro Illustris. D. Cardinali de Gambara, & Com. Ranutio eius fratre.

EPITOME.

De interpretatione priuilegij immunitatis generalis plenè tractatur in præsenti responso.

RESPONSVM XV.

DOctissimè aliàs scripsit præclariss. D. Vincentius Parentius Aduocatus cōsistorialis super immunitate, & exēptione iamdudum concessa per Serenis. D. Octauium Parm. & Placen. Ducem Illustri D. Virginiæ Pallauicinæ de Gambara, & eius descendentibus primi gradus tantū, ad ostēdendum, quòd illius virtute præseruari debeant Illustris. & Reuerendis. D. Card. de Gambara, atq; Illustris. D. Raynutius eius frater, tāquam filij præd. D. Virginiæ à refectione viarū, & pontium pro bonis per eos in hoc Statu possessis, & in hæreditate memoratæ eorū genitricis remansis, prout in effectu præseruati, & immunes habiti fuere, subindè annis retroactis dubitatum fuit an ab oneribus quoq; impositis propter pestem immunes, & exēpti censeri deberent, & pro talibus habiti fuere, quia ad illorū solutionē minimè coacti sunt, neq; ad alia transacta onera diuersis ex causis imposita. Nunc ēt incidit qstio, vtrum ad aggerum fluminis Padi cōstructionē, seu refectionē cogi possint, an verò adeò ampla, & generalis sit dicta immunitas, vt hunc ēt casū aggerū, & aliorū oīum, quæ excogitati pnt grauaminū, & impositionū complectatur; Et prima facie videbatur pro negatiua concludendum.

1 Primò per tex. in terminis in l. 1. & 2. C. de immu. ne. conced. vbi Imp. præcipit onera ex causa aggerū fluminis pro mō facultatū imponi, idest secundum numerū iugerū, & capitū belluarū, vt ibi exponit glo. sublata, & abolita quauis immunitate in contrariū vigente, vt ibi Bal. & Ioā. de Plat. & de hac onerum partitione pro aggeribus inter eos, qui commodū sentiunt, loquuntur in specie Butr. & Innoc. in c. nō minùs de immun.

2 eccle. † Quinimò vt Imperator in ea rub. prohibere ne talis immunitas in contrariū fieri possit,

3 † & per consequens facta tenere non debet l. nō dubium C. de legi.

4 Secundo ex communi doct. Scriben. in l. si ex toto de leg. 1. vbi Dyn. Bal. Alex. Rapha. & Ias. de leg. 1. & in l. ad instructionē vbi Castr. & alij C. de sacro. Eccle. quòd immunitas quantumuis generalis, & ampla, non tñ extenditur ad onera publicæ vtilitatis causa imponenda, ad quæ oēs ēt priuilegiati, & exempti tenentur, ad quod ēt benefacit Bal. in l. iubemus nullā nu. 1. 2. C. eo. ti. Alex. conf. 216. nu. 21. in 2. Ancha. cōf. 260. col. 1. Crot. in repet l. oēs populi nu. 108. de iusti. & iu. & hanc esse cōem opin. *testatur, quamplu-ribus ēt exornar Rol. à Val. cōf. 76. nu. 7. cū seqq. li. 2. & latiùs conf. 80. nu. 17. cum multis seqq. in 3. At refectio, seu cōstructio aggerum, de qbus supra fit certè ad publicam vtilitatē, ne fluuiorū rex Eridanus, & agros, & bona huius territorij passim depopuletur, & diripiat, ergo &c.

5 Tertiò, & vltimo, quia priuilegium immunitatis, quòd alijs incipit esse valde damnosum, non debet durare c. suggestū, & c. dilecti, vbi Cano. de deci. Ancha. vbi supra col. 2. Cæterū si prędicti Illustris. DD. Fratres, qui perplures habent possessiones, & ingentia prædia in his partibus ab onere pro bonis suis tangente, liberarentur,

6 aliorum cōditio valde deterior efficeretur, † magnaq; iniquitas resultaret, quoniā tenerentur isti ad totum onus, & sic ad ratā, quoq; dictis Illustris. DD. tangentē, quod absurdum maximè videret, per ea quæ not. in l. actores C. de exact. tribu. li. 10. & in l. secundum naturam ff. de reg. vndè inquit Bal. conf. 410. nu. 6. in 2. quòd onus multorum pauci portare non debent latè Rol. à Val. conf. 1. nu. 158. vsq; ad nu. 178. li. 2.

7 His tñ minimè obstantibus, in contrariam sententiā propensiùs descendo, & immunitatē prędictā oīa cuiuscunq; generis onera comprehendere arbitror, quacunque de causa ēt fauorabili, & priuilegiata, & ob publicā vtilitatē, seu necessitatem imponenda, vtputà, propter bellum,

pestem,

peftem, famem, viarũ, & pontiũ refectionẽ, vel instructionẽ, necnõ & aggeiũ. de quibus in pñti tiarũ agitur. Ad quod oñdendũ duo rñ necessaria sunt, potestas, & voluntas Principis cõcedẽtis, de prãte non vr dubitãdũ p ea, q̃ in terminis scribunt Barr. in l. 2. ff. de iu. immu. & in l. 1. C. de decre. decur. li. 10. cano. ĩ c. accedẽtes de pscript. Bal. conf. pdicto 410. in fi Nat. cõf. 160 nu. 2. & 37. 38. & cõf. 310. n. 1. Bofs. ĩ trac. cri. tit. de Pric. n. 133. 135. & 150. Rol. latè d. cõf. 76. in prin. Cacher. decif. 35. nu. 18. 19. qbus sufficiat remissio.

8 † De voluntate autem ex multis patet pp prægnantissima verba priuilegij, quæ cum sint notæ passionum animi, & expræssiuæ mentis hominũ, optimè indicant eorum voluntatem, vt inquit Celsus in l. labeo. § idem tubero. de suppel. leg. & in terminis nostris plenè prosequitur Crau. consi. 294. sub nu. 7. vers. secundò confidero.

9 † Primò. Igitur ponderandum est Principem cõcedere oĩmodam immunitatẽ, & exẽptionẽ, q̃ significat plenissimam, & cui nihil addi possit; vt de oĩmoda iurisdictione est tex. in clem. 1. in ver. omnimodã vbi glo. & Card. de fo. cõp. Rui. conf. 61. nu. 24. in fi. & feq. vol. 5. Rolan consi. 3. nu. 16. li. 2. & de omnimoda fide dãda libris tradunt Rom. & Aret. in l. si duo. de acquir. hæred. Alex. in l. 2. §. si absens. si ex noxa cau. aga.

10 † Secundo. Sequunẽ verba illa (ab oĩb. & qbuscũq; angarijs, p angarijs, tributis, impositionib⁹, cõtributionibus, & cõpartitis, custodijs, hospitationibus militũ, & allodiamẽtis) sunt. n. vniuersalia, & geminata, q̃ oẽs cas⁹ q̃tũuis priuilegiatos, & exceptos, tàm pp necessitatẽ, quàm pp publicã vtilitatem, ac ẽt fauorẽ Ecclesiæ complectuntur; & per cõsequens includunt ẽt casũ pestis, & belli, vt consuluit Alex. cõf. 30. in 1. & in 6. dub. li. 5. Nat. d. conf. 60. nu. 29. cũ feqq. & conf. 310. & conf. 397. col. 1. & 2. Crau. d. cõf. 294. n. 1. vsq; ad nu. 6. & conf. 308. nu. 3. cũ feqq. Rol. latè cõf. 5. nu. 36. cum pluribus feqq li. 1. & conf. 2. n. 12. 13. & 30. li. 4. Ceph. conf. 58 nu. 12. cum feq. Bursa. conf. 16. nu. 50. & 52. Neuiz. conf. 66. & conf.

11 12. inter conf. Brun. Cacher. decif. 39. nu. 21. † Et in casu constructionis, vel reparationis viarũ, & pontiũ, & aquęductuũ cõsuluit Rol. abundè pci-

12 taro conf. 2. in 4 † & in casu hospitationis aulicorũ Principis, ẽt p trãfitũ, rñdit Crau. d. conf. 308.

13 † & in casu solutionis decimarũ Ecclesiæ debita-

14 rũ plenè Dec. conf. 113. per to. † & in casu oneris impositi p soluendis affictibus pascuorũ cum cõi Hipp. Rimin. conf. 369. nu. 5. cũ multis feqq.

15 † Et in pprijs terminis reparationis, & cõstructionis aggerũ Padi, idẽ Rim. cõf. 413. n. 16. cũ feqq.

16 † Tertiò. Consideranda est sequens clausula (& gñaliter ab oĩbus, & quibuscunq; muneribus, & onerib⁹ ordinarij, & ex̃ordinarijs, realibus, personalibus, & mixtis) in qua vltra geminationẽ, & triplicationem verborum vniuersalium per expressionẽ ordinariorũ, & ex̃ordinariorũ cõphẽdunẽ ẽt ea, q̃ aliàs de iure nõ fuissent cõphẽsa. Alex. d. l. si ex toto nu. 6. Nat. conf. 139. n. 11. 12. Rol. d. cõf. 2. n. 12. 13. 14 Ceph. d. cõf. 58. n. 8. 9 10

17 † Quarto. Subsequitur alia clausula (& cuiuscũq; alterius generis impositis, vel in futurũ imponẽdis per nos, & successores nr̃os) in qua post enumeratas plures species, subiũgitur gñalis fermo, atq; vniuersalis, per quẽ dispositio ampliatur, vt oẽs alias, ẽt maioris exp̃ssis contineat l. fi. §. cui dulcia de vi. tri. oleo. leg. Bal. conf. 406. col. pen. in 5. Rom. cõf. 31. n. 2. & ibi Mãdos. in addi. latè Crau. in terminis d. cõf. 294. n. 7. & cõf. 308. n. 5. verf. quartò confidero Rol d. conf. 5. sub nu. 46.

18 † Quintò. Addũẽ illa verba (ex cã siue volũtaria, siue necessaria, in genere, vel in spẽ) q̃ à sufficiẽti partiũ enumeratione includũt oĩa; certũ est nãq; onera q̃cunq; ex cã necessaria, vel ex voluntaria

19 imponi † nã q̃cq̃d agimus, aut spõte, aut coactẽ agimus, & q abſq; necessitate est, volũtariũ est l. rẽ legatã cum not. de adi. leg. l. sicut. C. de actio.

20 & oblig. c. licèt de iu. & cuiq; patet ad sensũ † Ex quib. aũt causis valeãt Prĩcipes collectas, & onera imponere latè scribit Parpal. in l. placet C. de sacro. Eccle. & remissiuè. Bofs. in tit. de Princ. & priuil. eius nu. 179. Rursus omne onus per ipsos Principes impositũ, vel imponẽdũ, aut oẽs in genere tãgit, qbus impetãt, aut aliquo in spẽ, putà p quorũ particulari interesse, vel negotio quid agẽdũ est, ſt hoc nr̃o casu, quo aggeres cõstruẽdi videntur p eorũ tm̃ beneficio, q̃ terras possi-

21 dẽt fluminis inundationi subiectas. † Et in omni casu expressa Principis mens ex verbis ità genericè prolatis, apparet. haud. n. requiritur, quòd in indiuiduo enumerẽtur singulæ causę onerum imponendorum, sed sufficit, quòd in genere de omnibus cogitauerit, Alex. d. conf. 30. col 1. in fin Nat. conf. 310. nu. 2. Neuiz. d. conf. 66. n. 39. Cachera. d. decif. 39. nu. 21. & deci. 91. num. 12. Rol. præcitato conf 76. nu. 24. in 2.

22 † Sextò. Sequũẽ ea verba (tã tpe pacis, q̃ belli, & ex quacũq; alia eã quantũlibet priuilegiata) quę sola sufficerẽt ad ostẽdendã enixã Principis voluntatẽ de qua s̃, p ea q̃ tradit Cępol. dãs formã plenissimæ immunitatis in sua caut. 63. quam refert, & sequiẽ Petr. de Vbal. in suo tract. de collect. nu. 22. Bofs. loco pcitato nu. 135. Parpal. d. l.

23 placet in fi. atq; Hippol. Rim. cõf. 59. n. 80 † & tãtò magis, cũ inferiùs deroger ẽt Prĩceps l. vacuatis, C. de decurio. li. 10. & alijs oĩbus in cõtrariũ faciẽtibus, q̃ plurimũ operaẽ, vt per ipsos, & eũdem Hippo. co. conf. nu. 60. cum duobus feqq.

Septimò loco succedit alia clausula (Ita quòd in omni, & quacunq; contributione, vel oneribus prædictis imponendis per quæcunq; verba generalia, & prægnantia, vel particularia, & specialia exemptos, priuilegiatos, & immunes, complectentia, neq; ipsi, neque eorum bona,

domus, villæ, fundi, cassinæ, vel ędificia, fructusq; & redditꝰ eorum, neq; inqlini coloni, vel hoĩes quomodocunq; ea tenentes, cõphendantur, nec
24 comprehensi esse intelliguntur, † quę cũ p verba vniuersalia negatiua concepta sit, maiorẽ quoq; effectum operari debet, ex quo negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet gl. in c. statutum, in ver. nullum de rescrip. in 6. Ideo excludit in hac nostra specie omne onus ex causa, & valdè insolita, & incogitata proueniens, vt in proposito considerat, Crau. d. cons. 294. nu. 5. ad fi. & seq. & 308. nu. 6. Nat. 397. nu. 7. Rol. 62. nu. 26 27. in 2. Rim. iun. 413. nu. 10. cum seqq.
25 Octauo. Subiungitur † sed omnino liberati, exempti, & excepti sint,) vndè per illam dictionem (omnino) constat de præcisa mente concedentis, & significat idem quod integraliter, & to taliter, vt in terminis ponderat Rimin. d. consil. 413. nu. 21. multos citans, & de simili dictione, prorsus, Dec. d. cons. 113. nu. 5.

Nonò. Subsequitur (neq; vnquã ab aliquo dici possit de d. D. Virginia, & eius filijs in aliquibus impositionibꝰ, cogitatũ fuisse, & huic priuilegio derogatũ, nisi specialissimè nominatis, & in indiuiduò (nõ aũt per æquipollẽtia verba) & de eis fiat mentio, & pro comprehensis exprimãtur, &
26 nominentur. † Hæc quoq; clausula, vltra quòd concepta est per verba vniuersalia, negatiua, vt pcedẽs, dat formã, sub qua tũmodo ipsi priuilegiati in futurũ grauari pñt, videlicet si de eis fiat specialis, & indiuidua mẽtio; cuius virtus est, vt nunq̃ dici possit priuilegio derogatũ, nisi re ipsa obseruetur hęc forma, & Princeps specialiter nominet priuilegium istud quando vult ei derogare, Cyn. in l. 1. C. quãdo imper. inter pup. & vid. Fede. cons. 333. casus talis, Cald. cons. 11. habet ordo in titu. de priu. Rom. cons. 327. Dec. consil. 165. per tot. vbi de communi. *

Decimò. Annectitur clausula exceptiua infra
27 scripti tenoris. † Exceptis dũtaxat onere subsidij quindecim mille ducatorũ, & onere fortificationis, siue reparationis męniũ huius Ciuitatis Parmæ hactenus impositis.) Per huiusmodi. n. exceptiones firmatur in cęteris omnibus regula gñalis oẽs alios casus comprehendens l. nam quòd liquidè de pęn. lega. & in terminis tradit Neuiz. d. conf. 66. num. 24. & Crau. d. cons. 294. num. 7. vers. nonò arguitur, & 308. nu. 6. in fi.
28 Vndecimò. Ponderat̃ taxatiua dictio (dũtaxat) in clausula pximè relata, cuius natura est alios oẽs casus excludere c. cum ecclesia Sutrina de cau. poss. & propr. l. ob æs, C. de pdi. mi. Rip. in l. 2. §. 1. nu. 7. ff. si cer. pet. & in nr̃a spẽ Crau. sępius citato cõs. 294. nu. 7. vers. duodecimò cõsidero.
29 Duodecimò. Considerandũ est, quòd tot clausulæ simul iũctæ, & accumulatæ, cũ tãta verborũ pgnantia, vniuersaliũ, scz multorũ repetitorũ, tàm negatiuè, quàm affirmatiuè, cum expressione casuum priuilegiatorum, cum speciali derogatione obstantiũ, cũ exceptione casuũ nõ comprehẽsorũ, cũ taxatiua dictione, & alijs s̃relatis, certo certiùs ostendunt mentẽ concedentis fuisse, talem concedendi immunitatem, quæ priuilegiatos in oĩbus, & p oĩa securos redderet, vt in indiuiduo animaduertunt Crau. d. cons. 294. in 12. & 13. fundamẽto, & 308. num. 5. vers. rursus Rol cons. 62. nu. 30. li. 2. & d. cons. 2. nu. 6. vers. verùm, & nu. 29. Ceph. d. cons. 58. nu. 18. & 39.
30 Decimotertio. Confirmantur pmissa oĩa virtute quinq; clausularũ priuilegij pdicti. Motu proprio; Ex certa sciẽtia, De ptãtis plenitudine, etiã absoluta, Non obstan. & Decreti irritantis, quæ præcisam Principis mentem ita declarãt, & exequibilem reddunt, vt nihil ex opposito allegari posse videatur, nec de quouis tertij præiudicio curandum sit, ẽt si graue esset, & ius quęsitũ tolleret; quarum clausularum mirabiles effectus frustrà non recensebo, q. passim apud nr̃ates leguntur, & præsertim Gabr. in suis concl. tit. de clau. conclu. 1. vbi de clausula Ex certa scientia, & cõ clu. 2. vbi de clausula Motu proprio, & conclu. 3. vbi de clausula Decreti irritantis, & de clausula Ex certa scientia, & plenitudine ptãtis Alcia. in tract. psump. reg. 3 pręsump. 11. ad fi. & ibi latiùs in addi. Boss. d. tit. de Princ. nu. 194. vsq; ad nu. 201. & de clausula Nõ obstã. Cels. Hug. in tract. de clau. nu. 23. vsq; ad nu. 50. & de pluribꝰ simul iunctis Alcia. vbi s̃. Boss. loco pręcitato nu. 200. Curt. iun. cõs. 157. nu. 14. vsq; ad n. 24. Rui. cõs. 86. nu. 7. in fi. li. 5. Gabr. d. conclu. 1. nu. 10. cõcludentes tunc verè constare de mẽte Principis volentis tertio præiudicare, etiam in iure quæsito, & multò magis in quærendo, nedum in his, quæ sunt leuis præiudicij, sed etiam in his, quę graue * inferunt præiudicium, & de cõi * attestantur.
31 † Decimoquartò locum sibi vendicare debent præmissa eò faciliùs, quoniã immunitas ista non est perpetua, sed temporalis, cum non transcendat vitam filiorum primi gradus dictorum Illustris. Coniugũ, per id q in terminis scribit Alex. conf 101. visis instrumentis num. 7. vers. & eadẽ ratione volu. 1. & ipsum referens Alber. Robert. consi. 22. num. 5. inter feud. diuers. Grat. respon. 61. num. 7. li. 1. Cacher. decis. 95. num. 21. cum concord.
32 Decimoquintò, & vltimò. Animaduertendum est ad obseruantiam dicti priuilegij hactenus securam, nã in oĩbus casibus occurrentium onerũ ex quacunque causa, & tam publicæ vtilitatis, quàm priuatæ, pro exemptis habiti sunt pdicti Illustris. DD. de Gambara, & nihil penitus soluere coacti fuerunt. Vndè in futurum quoque immunes, & exempti præseruari debent, quoniam ab obseruantia secuta rectissimè arguitur, cum ea sit optima cuiusque ambiguitatis interpræs. l. si de interpretatione de pœn. capit. cum

dile-

dilectus de consue. & in terminis nris latè prosequitur Hipp. Rim. d. cós. 413. nu. 13. cum seqq.

His ergò stantibus soluuntur de facili obiecta supra relata, & alia huiusmodi, quæ in contrarium adduci possunt. Et quoad primū d. l. 1. & 2. C. de immu. nem. cóced. vera est determinatio iure cõmuni, quòd quilibet pro rata tenetur, vt ibi, sed volente Principe priuilegium exemptionis, & immunitatis alicui concedere, cum derogatione iuris communis (vt in casu nostro) secùs dicendum, quia potest, si vult, & in aliorum præiudicium, vt ex supra dictis clarè constat.

Secundò. Respondetur decisionē earū legū procedere solùmodo ad pīudiciū eorū, qui habent pdia flumini cõtigua, aut vicina valdè, nō verò eorū, qui habent valdè remota, vt sunt ista bona Crucilis, de quibus nunc agitur, multùm à flumine distantia, & quę hominū memoria nunquam inundata fuere à Pado, nisi hoc anno propter nouam, insolitam, & incredibilem ferè excrescentiam, & ita eam declarat Io. de Plat. in d. l. 2. quē refert, & sequitur in similibus terminis Rim. iu. d. conf. 413. nu. 38. & 71.

Ad secundum repo ndetur habere locū in priuilegio immunitatis simpliciter, aut ēt generaliter concesso, secùs verò in tribuente immunitatem omnimodā, & per verba vniuersalia totiēs repetita, ēt negatiuè, præcisèq; cõcepta, & cū expssione onerū ex causa belli, & aliorū casuū priuilegiatorū, vt s̄ à primo fundamēto vsq; ad no

33 nū. † Itē secùs dicendū qñ in priuilegio data est forma obseruāda in casibus, in qbus priuilegiati tñ pfit grauari, vt in 8. fundamēto. Itē secùs, qñ excepti fuerunt tñ aliqui casus, & quidē p verba taxatiua de exemptione tam ampla, & prægnanti, atq; habente clausulas efficacissimas, vt in quatuor sequentib. Item procedit contrariū in immunitate perpetua, & de cuius obseruātia non constat, secùs aūt in temporali, & diutissimè obseruata, vt in duobus vltimis fundamentis.

34 † Ad tertiū. & vltimū rñdet nō pcedere nisi ex cā de nouo supueniēti, & in his terminis loquūt iura, & authoritates oēs in oppositū citatæ, vt videri pōt, & signanter Anchar. nu. 2. ad fi. & Rol. d. conf. 1. post nu. 158. In nostra autē specie nihil de nouo superuenisse dici pōt, licèt aqua Padi semel tñ ad hæc prædia contra omne solitū peruenerit, quoniam flos non facit uer, ut in adagio est, & ius ad ea se adaptat, quæ frequenter, & facilè, non ad ea; quæ per rarò eueniunt, quia quæ semel, aut bis accidunt, contemnūt legislatores, & de his, quæ uno aliquo casu accidere possunt intra non constituuntur, ut uerbis utar Celsi Iurisconsulti in l. ex his, & l. seq. ff. de ll.

35 † Secūdò pcedit obiectū eo tñ casu, quo aliorū facultates nō sufficiūt, adeo quòd est remedium quoddā extordinariū, & subsidiariū, ad quod recurri non pōt, nisi cõstet de impotētia cęterorū,

Consil. Lud. Sacc.

non immunium, ita declarant Curt. iun. cós. 61. nu. 14. & Rui. d. cós. 5. nu. 52. in 1. & 76. nu. 15. in 2. Sed de huiusmodi impotentia non constat in nro casu, neq; cõstare posse creditur, igitur, &c.

36 † Tertiò. Locū habet qñ priuilegium est cõtra publicā utilitatē principaliter, illiq; repugnat immediatè, secus aūt qñ secundariò, & consequenter tñ, qa tūc ab immunitatis priuilegio nō recedit, put firmat Neuiz. d. cós. 66. n. 35. in fi. declarans de priuata utilitate principaliter in his terminis tractari quando ex obseruantia priuilegij cæteri non immunes in plus tñ sunt grauādi; ut hac nostra specie contingeret, ꝙ ēt apertiùs repetis sub nu. 41. uers. secundò ad doct.

Quartò, & ultimò, si oia requisita concurrerent ad cõtraueniendū, uel quoquomodo derogādū ipsi priuilegio, certè id fieri nō posset absq; expsſa Principis dispōne, cū speciali, & indiuidua opsit mentione, & derogatione dicti priuilegij, ut s̄. in 8. fūdamēto, nec aliqua Cõitas, uel officialis, aut Magistratus ipsius Principis aliter posset qc-

37 quā in oppositū ualidè attētare, † stāte maximè decreto irritāti de quo s̄. in 12. fundamēto, cuius uirtute oīa, q̄ cõtra fiunt nulla, & irrita sunt ipso iure, ut p Gabr. d. conclu. 3. nu. 51. 53. 56. & seq.

Enimuero Decretū hoc formā īducit, qua non seruata, actus nullus est omnino, ut p cū nu. 70. & habet annexā inhibitionē, ut nu. 73. post Cassad. quē refert decis. 2. n. 6. & 7. de resti. spol. Qua pp cū Serenis. D. Dux nr̄ nihil adhuc cõtra memorarū priuilegiū iusserit, put nec iussurus in futurū credēt, nihil est quòd de omnimodæ immunitatis effectu dubitetur, & ita iuris esse sentio, & firmiter teneo, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimè nati præclaris animi, ac corporis dotibus sæpissimè præditi fuere, supremosq; honores, & dignitates assecuti fuerūt antiqs, & modernis tpibus, remiss.*

2 *Fœmina feudorum sunt incapaces ex communi.*

3 *Fallit si feudum concessum sit pro masculis, & fœminis, quia tunc capaces sunt; saltem in masculorum defectum.*

4 *Naturalis filius, ēt legitimatus à patre feudi incapax est.*

5 *Naturales, extantibus legitimis, habentur pro extraneis.*

6 *Fœmina, non extantibus filijs masculis legitimis, potest in feudo succedere, etiam cum iurisdictione, ac mero, & mixto imperio, & regali dignitate, saltē ex consuetudine apud omnes nationes recepta.*

7 *Initium cuiuscunq; rei spectandum.*

8 *Primordio tituli posterior formatur euentus.*

9 *Naturalis est feudi capax, quādo inuestitura capit à naturali, ex communi.*

O 2 10 Am-

10 *Ampliatur, etiã si non ipse naturalis, sed eius pater legitimus inuestitus fuisset, habens vnum vel plures filios naturales, absq; legitimis, quia de istis quoq; præsumuntur contrahentes cogitasse.*

11 *Expressi virtus potentior est, quàm taciti.*

12 *Inuestitura exordium, & initium spectandum, ad dignoscendum quod personarum genus cõprehendat, & supra nu. 7. cum seqq.*

13 *Vincula duo magìs stringunt, quàm vnum.*

14 *Feudum per fœminam acquisitum, ad ipsius descendentes fœminas transit, sed in defectum tantùm masculorum, & est communis opi.*

15 *Idem in acquisito per masculum, pro se, & filijs masculis, & fœminis.*

16 *Masculo cum fœmina concurrente ad aliquod officium, dignitatem, vel primogenium, masculus semper præferendus est.*

17 *Exclusionis causa cessante, cessare debet exclusio.*

18 *Exclusa fœmina, filius eius masculus exclusus non est, ex aliquorum sententia, quæ reprobatur, vt infra num. seq.*

19 *Exclusa fœmina propter masculum, exclusi quoq; sunt omnes eius descendentes.*

20 *Quod in feudo in specie decisum est, & est communis, & vera sententia.*

21 *Etiã in emphiteosi Ecclesiæ, atq; in statutis excludẽtibus fœminas propter masculos, seu masculos ipsos præferentibus.*

22 *Proceditq; siue fœmina ipsa prædefuncta sint filijs suis masculis, siue viuant, contra eorum opinionẽ, qui distinguebant inter vnum casum, & alium, & malè.*

EPITOME.

Feudũ ab initio cõcessũ naturali pro se, & descẽdẽtib⁹ suis masculis, et fœminis, defertur potiùs descẽdẽti naturali, quàm fœminæ legitimæ et naturali, vel eius filio masculo legitimo, et naturali.

RESPONSUM XVI.

MVlti equidem ex illegitimo thoro procreati nõ minùs furtitudine, cęterisq; corporis; & animi dotibus pollere solent, quàm legitimè orti, vt legere est apud D. Cardinalem Paleotum pręceptorẽ meũ in suo eleganti tract. de noth. & spur. c. fi. vbi p-
1 multos recenset antiquos, & modernos, qui supremis etiam dignitatibus claruerũt, inter quos cõnumerari posset insingnis ille ac strenuus miles, cuius descendentes nunc de feudo per eũ acquisito litem inter se se habituros fore dubitatr. Is. n. ob egregiam operam, & indelebilẽ fidẽ Mediolanen. Ducib. plurib in bellis pstitam, de quodam nobili Castro cũ dignitate Comitatus fuit olim in feudũ inuestitus p se, & descendentibus suis masculis, & fęminis in infinitũ, primogenituræ semper ordine inter eos seruato, ita vt vnus tantùm ipsius feudi dñs existeret. Per quatuor generationes successerunt descendentes ipsi legitimi, & naturales masculi, quorum vltimus nunc in esttemis laborare psupponitur, q vnicã filiam legitimã, & naturalẽ, deq; legitimo matrimonio natam, & filium etiam, naturalem tãtùm habet.

Quæritur ergò à me, si feudatariũ hũc decedere contingat, quis horum duorum ad feudũ admittendus veniat?

Et qa ex filia pdicta extat quoq; vnicus fili⁹ legitim⁹, & nr̃alis, q̃rir̃ secũdo loco, nũqd si mr̃ nõ succedere debeat, is saltẽ vti descẽdẽs masculus legitimè ort⁹, patruũ illegitimũ excludere possit?

2 Prima frõte rñdẽdũ videtr ĩ p filia, nã licèt regulariter fęminę sit feudorũ ĩcapaces. § hoc autẽ c. 1. dę his q feu. da. pos. vbi gl cõiter *apptobata, & feudistæ oẽs not. & tradit Bal. ĩ l. quotiens. C. de suis & legi. plures adducẽs rõnes, & post eum Curt. ĩ trac. feud. par. 3. mẽb. 1. in prin. & est cõis *oĩum sñia, vt p Clar. in §. feud. q. 73. Dec. cons. 139. nu. 2. vers sed tñ Rui. cons. 18. nu. 13. li. 1.

3 Attñ stante forma inuestiturę supra relata, fęminas quoq; vocante, certum est illas esse capaces, saltẽ in masculorũ defectũ, Curt. vbi s. limit. 16. nu. 18. & n 25 post Bal. & Alex. quos citat, & est cõis opi. *teste Paris. cõs. 12. nu. 33. li. 1. & Clar. d. q. 73. qui nullam habere difficultatem asserit.

4 At filius nr̃alis, q supest nõ vr̃ hñdus in cõsideratione, qa feudi ĩcapax ẽ, ẽt si à pr̃e legitima ⁹eẽr, put iste nõ ẽ, c. 1 §. nr̃ales si de feu. fue cõt. Card. Pale. d trac. c. 30. n. 9. Clar. d. §. feudũ q 82 ĩ pri.

5 † Et gñale ẽ, quòd extãtib. filijs legitimis, nr̃ales p exñeis hñr Authen. licèt. C. de natu. lib. & in spẽ tradit Card. Paleo. d. trac. c. 19. n. 1. nec filiorũ q-dẽ nomẽ merẽt, vt p eũdẽ d. c. 30. n. 8. cũ cõcor.

6 † Et quòd nõ extãtibus filijs legitimis possit filia ad feudũ, ẽt cũ iurisdictione, meroq; & mixto imperio, ac regali dignitate, ex cõsuetudine saltem apud oẽs nationes recepta, admitti, tradũt Hosti. Io. And. Abb. & alij in c. significauit de rescript. Bal. in l. in multis. in prin. de sta. hom. Rom. cõs. 98. nu. 2, in 2. dub Lup. in repet. rub. de dona. inter vi. & vx. §. 69. nu. 25. vers. psertim. Bened. in repet. c. Rainurius. in ver. in eo testõ relinquens n. 173. de testa. Luc. de Pen. in l. pen. C. de pfess. & med. li. 10. Ancha. cõs. 339. n. 7. in fi. & n. seq. vers. tertiæ rõni. Brun. cons. 115. nu. 1. Cassan. in cõsuet, rub. 3. §. 5. nu. 3. & 42. cũ seqq. Cels. Hug. cõs. 20. nu. 3 & cõs. 24. nu. 6. Soarez in rep. l. qm in priorib. limit. 11. nu 3. C. de inoff. testa. Petr. Duen reg. 309 limi. 2. nu. 1. Iaco. Siman. de primog. Hispa. li. 1. cap. 9. Didac. varia. resolut. li. 3. cap. 5. vers rursus. Clar. d §. feudum q. 73. vers. sed quæro. Tiraq. de iu. primo. q. 15. num. 9. 10. 18. cum seqq. Decia. præceptor. cõs. 18. num. 4. li. 2. cum innumeris ab his relatis.

Vetun-

Veruntñ his negociũ nõ facientib⁹, cõtrariam
sñiã amplectendo in hac nña spẽ, ꝓ filio nñali rñ
7 dendũ censeo, eò q̃a inuestitura cæpit à nñali; †
etenim cuiuscũq; rei initiũ regulariter spectãdũ
est, l. si id quod ff. de don. l. tutor. de fideiuss. l. 1. de
8 orig. iu. † & à primordio tit. posterior formaĩ euẽ
9 t⁹ l. t. C. de impo. lucrat. descrip. li. 10. † Ita in ter
minis concludit Bald. in c. q̃ in Ecclesiatũ. nu. 43.
de cõst. & Alua. in d. §. nñales. limitando illũ tex.
col. pen. vers. q̃ro dñs. Ias. in l. sed si in hac. §. libe
ris. nu. 2. de in ius voc. Rip. in l. ex facto. §. si quis
rogatus il 1. nu. 66. ad Trebel. Card. Paleo. d. tra
cta. c. 31. ad fi. & loquuntur isti de feudo promi-
scuo, & de emphiteosi Ecclesiastica, cuius ẽt sunt
* incapaces filij nñales, ex cõi * de qua latè Clar. in
§. emphiteosis q. 30. & Card. Paleo. d. c. 31.
10 † Et quod dictũ est de nñali primo loco inuesti-
to, ampliaĩ ẽt, si nõ ipse, sed eius pr̃ legitimus in-
uestitus fuisset, hñs vnũ vel plures filios nñales,
absq; legitimis; nã de illis vñr cõtrahentes cogi-
tasse, Alua. d. §. nñales, Rip. vbi s̃ nu. 12. Card. d.
c. 30. nu. 3. Curt. iun. d. tract. par. 3. mẽb. 2. n. 40.
vers. limita hãc primã reg. Quòd si ex tacita, & p̃
sũpta dãtis, & recipiẽtis volũtate admittunĩ na-
turales, multo magis qñ exp̃ssè admissi, & ab ip-
11 so initio inuestiti reperiunĩ. † exp̃ssi nãq; virtus
potẽtior est, q̃ taciti l. Põponius. de ꝓcur. l. vet⁹.
de vsu. l. fi. C. de insti. & substi. l. p̃cib. C. de ĩpub.
& ali. sub. tradant Scrib. in l. exp̃ssa. de reg. iu. &
quòd initiũ inspici debeat, à quo inuestitura ex-
12 ordiũ sũpsit, ad dignoscendũ ꝯ personarũ† gen⁹
cõp̃hendaĩ ex p̃sumpta cõtrahentiũ mẽte, tradit
notabiliter Ancha. cõs. 311. & cons. 399. ꝓ intel-
ligẽtia nu. 6. vers. sed dicere, in successione Re-
gni, cuius & si sit fœmina regulariter incapax, se
cus tñ iudicandum, vbi ab initio fœminę cõces-
sum reꝑitur, sequitur Bero. ad feuda dictũ extẽ-
dens cons. 120. nu. 11. li. 2. & nu. 12. 18. 19. Rui.
cons. 208. nu. 6. lib. 1. Curt. d. tract. par. 3. lim. 13.
* Clar. d. §. feudũ. q. 75. vers. præterea, vbi de cõi,*
& Vall. cons. 67. nu. 8. 9. & 20. cõem ẽt attestans.
Admisso igitur vtroq; ex qualitate inuestiturę,
& habilitato contra feudi naturalia; fœmina sci-
licet, & nñali, stat pũct⁹ in indagãdo q̃s p̃ferri de-
beat, cũ vn⁹ tm̃ succedere q̃at? & tñ anteponẽd⁹
est fili⁹ nñalis, q̃ duplicẽ habet habilitatẽ, naturę,
quia masculus, & volũtatis cõtrahentiũ exp̃ssæ,
fęmina verò vnã tm̃, idest volũtatis ipsorũ cõtra
13 hentiũ. † Duplex aũt vinculũ magis stringit, quã
vnum Auten. itaq; C. com. de succes. vbi glo. &
Doct. & not. oẽs ĩ l. fi. §. 1. C. de edict. di. Adr. toll.
14 † Secundò pro hac sententia est bonus tex. in
c. 1. de feu. fœmi. vbi feudũ fœmineum à fęmina
primordialiter acquisitum, ad descẽdentes qui-
dem ipsius, & fœminas transire traditum est, sed
in defectum tm̃ masculorũ. Adeo quòd mascu-
lus semper in concursu, fęminam excludit, licèt
vterq; sit successurus, & ex illo tex. colligunt
* doct. hãc gñalẽ theoricã, quę cõiter* recepta est;
teste Cur. iun. d. tract. par. 3. memb. 1. nu. 3. vers.
istã tñ secundam. Iaco à S. Georg. in sua inuesti.
feud. in ver. & fœminis nu. 3. vers. 2. fallit. Clar.
* d. q. 73. vers. praeterea quæro. de cõi * etiam atte-
stans post Curt. vbi supra, & Zas. in tract. feud.
par. 8. parti. 2. vers. secunda conclu.
15 † Tertiò vr̃ quoq; in terminis facere conclu. s̃.
in oppositũ relata, quòd stante inuestitura pro
masculis, & fœminis, non admittuntur fœminę,
nisi in defectum masculorum; nõ. n. deficit in ca-
su nostro masculus, cũ adsit naturalis huius feu-
di capax, & sic retorquetur illud argumentum.
16 † Quartò, & vltimò adducitur, quòd in oĩ ma-
teria, in qua cõcurrit fęmina cũ masculo ad ali-
quod officiũ, seu dignitatẽ, vel primogeneũ, ma
scul⁹ semꝑ p̃ferĩ, benè fac. l. 1. vbi Doct. no. de se-
nato. Ancha. cõs. 339. nu. 4. Paris. cõs. 72. nu. 70.
li. 4. Dec. in l. 2. nu. 50. de reg. iu. Didac. varia. re-
solut. li. 3. cap. 5. nu. 5. vers. sextò, cũ concord.
17 Quoad secundũ principale dubiũ, an filius fal-
tẽ huius nobilis mulieris admittẽdus sit añ filiũ
nñalem? licèt nonnulli ꝓ illo sentiãt, in quo se-
xus infirmitas, & aliæ rõnes cõtra matrẽ militan
tes cessãt, nã exclusionis cã cessãte, cessaĩ quoq;
debet exclusio l. Gallus. §. in oĩb⁹ de lib. & posth.
l. si institura. l. pr̃ filium, & l. si is q. de inoffi. testa.
Bal. cons. 21. nu. 3. li. 3. Tiraq. latè in tract. cess. cã
18 par. 1. in ver. exclusionis cã. † Qua rõne ita tene
re vñr Bald. in l. scimus in fi. princ. C. de inoff. te
sta. Corn. in l. maximum vitium nu. 29. C. de lib.
præter. Ang. in l. de quibus col. fi. de legi. Capr.
cons. 137. nu. 13. Bero. d. cons. 120. num. 24. in 2.
pro qua opi. adduci quoq; possent alię rationes,
& authoritates relatæ per Tiraq. in tract. primo-
ge. q. 12. nu. 1. cum trib. seqq.
19 † Nihilominus à veritate non aberrando, cõtra
ria sñia tenenda est; qñ quidẽ exclusa fęmina ꝑ ꝑ
masculũ, exclusi quoq; sunt oẽs eius descenden-
20 tes, tãq̃ ab infecta radice ꝓcedẽtes. † ꝙ in feudis
habemus in terminis decisũ in c. 1. §. hoc aũt no
tãdum, q̃ feu. da. pos. & in c. 1. de success. fra. vel
gra. succed. in feu. & vtroq; in loco not. Scrib.
* oẽs * benè facit, l. si viua mr̃e, C. de bo. mater. & l.
fi. C. de natu. liber. tradit Bart. in l. liberorũ n. 13.
14. de verb. sign. Bald. cons. 171. li. 2. & in d. l. 1.
nu. 3. vers. & adde de Senato. firmam conclusio-
nẽ nuncupat Rom. cons. 40. nu. 4. & firmã oĩum
* * ferè sententiam dicit Corn. d. l. maximum vi-
tiũ. nu. 18. & in ꝓposito inquit Fulg. cons. 12. in
prin. quòd filij fęminæ exclusæ nõ sunt vllo pa-
cto admittendi, quia mortifera radix nõ pôt sti-
pitẽ, vel ramũ fructiferum, seu virentẽ ꝓducere
Ancha. d. cõs. 379. nu 6. Capr. latè cons. 191. nu.
* 2. vers. ex his videtur li. 2. concludens Doct. oẽs*
finaliter ita tenere. Ang. in §. reliquum. in vlt.
not. Instit. de hæredi. ab intesta. Corser. de po-
testa. regi. par. 3. quæst. 65. Io. Lecinier. in tract.

primog.li.1.q.23.verior.opi.asserens. Soci.iun. præceptor meus consil.31.nu.3.4.lib.1. Mathe-si.sing.130. Rui.conf.109.nu.3.lib.3. Dec.conf. 634.nu.5.Rimi.conf.662.nu.9. Cantiun.consil. 160.num.23. Cassen.conf.47.nu.31. Curt.iu.d. tract.de feu.par.3.in princ.& q.77.Grat.cõſ.20. nu.14.15.li.2.Lup.in repet. rub. de do. inter vi. & vxo.§.69.nu.34. Capic.in sua inuest.feuda.§. feudatarij filij, lim.6. Crau.conf.184.nu.2.3.cũ multis concor.communem* pluries appellans,& latissimè oĩum Tiraq.d.q.12.n.5. vsq;ad fi.innu meros authores referens, plurimasque rationes adducẽs,ac regulam generalem,cõemq; * sentẽtiam multoties affirmans Gabr.in suis communibus tit.de verb.signi. concl.1.nu.22.23. Mandos.ad Roma.cõſ.1.sub nu.4.in ver.fori. Bursa.
21 conf.1.nu.16.cum seqq.li.1. † & receptissimam. *resolutionem ait Pinel.post multos citatos in l. 3.n.119. C.de bo.mater.nedum in materia feudi,& emphiteosis Ecclesiasticæ,sed etiam statuti excludẽtis fœminas,seù præferẽtis eis masculos.

Et notandum, quòd loquũtur etiam memorati Doct.in casu quo Mater iam est prædefuncta, in quo maior pro filio militat ratio, prout nonnulli ex aduersò pro distinctione,& opinionum concordia considerabant,quos refert Rui.d.cõſ. 109.nu.31.& Gabr.d.concl.1.nu.25.& Tiraqu. d.qu.12.vsq;ad nu.5. Vnde siuè superstit,siuè defuncta sit mater,filius semper ab alio masculo sicut ipsa mater,sm̃ veram & cõiter receptam sententiam,excluditur. Etenim huiusmodi distinctionem rectè impugnat Georg. Nat.in ca. quis de pac.in 6. quem refert & sequitur Gabri.loco proximè citato, & abũdè quoq;confutat Tiraq. d.q.12.à nu.5.vsq;ad fi. ¶ Ex supradictis igitur cõcludo filium naturalem patri succedere debere in feudo memorato, exclusis ambobus præd. prẽsoribus,si parẽtis infirmi mors secuta fuerit. Verùm quia conualuit,dilata fuit controuersia in aliud tempus, quæ forsan cessabit, per superuenientiam filij legitimi & naturalis,qui(vt audio) sperari adhuc potest propter hoĩs ætatem.

SVMMARIVM.

1 *Iuramẽtum fidelitatis,quod vassallus domino præstat, & iuramentum militiæ à pari procedunt.*
2 *Iuramentum fidelitatis præstari potest ex diuersis causis, sicuti & pro diuersis feudis.*
3 *Homo ligius duorum quis esse non potest, sed ligius vnius, & non ligius alterius potest esse.*
4 *Etiam ligio domino irrequisito, & inuito.*
5 *Fallit si sit hostis domini ligij.*
6 *Iurãs venire contra omnem hominem,excepto Sũmo Pontif.& Sancta Sede Apostolica,non tenetur tamen venire cõtra priorem dominum suum,etiã nõ ligium.Nec propterea fidei fractor dici potest, aut pœnam aliquam incurrit.*
7 *Si ts̃ is cui iuratũ fuit,ignorauerit iurantẽ habere priorẽ dominũ,agere poterit ad dãna,et interesse.*
8 *Iuramentũ non obligat ad contraueniendum priori iuramento.*
9 *Vassall.tenetur priori domino iurare cõtra secũdũ.*
10 *Domini prioris persona semper excepta intelligitur in quolibet iuramento alteri præstito.*
11 *Alphonsus de Sancto Seuerino defensus à crimine læsæ Maiestatis,eò quòd secutus fuerat Regis Gallorum partes contra Regem Catholicum.*
12 *Dominum priorem ad effectum de quo supra intelligi nedum feudi directum, sed etiam Principem naturalem, cui quis ratione iurisdictionis subest, prout Ciuis domino Ciuitatis.*
13 *Summus Pont.à quocũq;iuramẽto semper exceptus intelligitur,qa nemo aduersùs ipsum ire tenetur.*
14 *Imperator quoque exceptus intelligitur.*
15 *Etiam si expressim quis iurasset contra ipsum venire, non tenetur.*
16 *Rex supiorẽ nõ recognoscẽs, an & quãdo exceptus*
17 *Patria excepta semper intelligitur. (cẽseaturẽ*
18 *Pater,& filius excepti quoque tenendi sunt,ex veriori,& æquiori sententia,licet de communi in cõtrarium aliqui testentur.*
19 *Persona propria iurantis est quoque excepta.*
20 *Iuramentum de quo agitur non obligat ad seruiendum in bello iniusto.*
21 *Quod intelligendum est de bello ad offensam,secùs verò ad defensam,suspecto feudorum iure.*
22 *Iure verò diuino,& canonico,nec ad defensam tenetur in bello iniusto inseruire.*
23 *Generalis sermo prohibita non comprehendit.*
24 *Neque incogitata;*
25 *Instãtia data corruit fundamentũ. (amplia.*
26 *Exceptio licèt regulã in cõtrariũ firmet, nõ tamẽ*
27 *Nec operatur effectum suum, quando sequi potest absurdum, aut legum correctio.*
28 *Iurans venire contra omnem hominem, excepto Carolo IIII. Imperatore, non obligatur ad veniendum contra successorem.*
29 *Neq; contra alias personas tacitè exceptas vt sup.*
30 *Iuramenti ligij forma qua sit:& quis eius effectus?*
31 *Ex diuersis non infertur.*
32 *Vassallus veniens cõtra propriũ dominũ priuatur*
33 *Vel si debitum seruitium deneget. (feudo.*
34 *Lege permittente quod fit, pœnam non meretur.*
35 *Nicolaus Pitilianj Comes Resp. Veneta Capitane. generalis, defensus fuit à crimine læsæ Maiestatis Regis Catholici, eò quòd contra Regem Gallorum eius confœderatum militauerat.*
36 *Clemẽtia,& liberalitatis Principũ exẽpla,q feuda nõ abstulerãt his,q cõtra ipsos,& eorũ cõfœderatos pugnauerãt. Quod tamẽ ĩpib.nostris nõ seruat.*
37 *Confœderationes omnes, quæ non sunt ad malũ permissæ sunt, saltem de consuetudine.*
38 *Quod intelligendum est de solis Principibus, vel Reipub. superiorem non recognoscentibus, nã Vassalli,& Ciuitates subditæ non possunt sinè domini assensu confœderationes inire.*

39 Con-

39 *Confaederatio qualibet semper intelligitur facta excepta persona proprij Principis.*
40 *Protectionem alterius potest quisq; suscipere.*
41 *Protectionem alterius habẽs ad quid teneatur, per distinctionem explicatur, nam aliud in priuato, & aliud in Principe statutum est.*
42 *Petri Aloysij Farnesij, atq; Octauij eius filij magnitudo animi, liberalitas, & mansuetudo laudatur.*

Pro Illustriss. & Excellentiss. D. Marchione Sfortia Pallauicino.

EPITOME.

Iuramentum, quod ratione feudi, vel subiectionis, aut militiæ præstatur, cum promissione de veniẽdo contra omnem hominem indistinctè, vel excepto Summo Pontifice, ad quid iurantem obliget? Quæ personæ à tali iuramento tacitè exceptæ intelligãtur? & an obliget ad bellũ iniustũ? Confœderationes quæ, & quibus permissæ sint? Protectionem alicuius suscipiẽs ad quid teneatur?

RESPONSVM XVII.

Diuersa tenet feuda Illustriss. & Excellentiss. D. Marchio Sfortia Pallauicinus à Sereniss. D. Duce Parmæ, & Placentiæ, ẽt ligia; pro quibus cõsuetũ fidelitatis iuramentũ pstitit. Subinde verò Sereniss. Venetorũ Reipub. Generalis armorũ Capitaneus effectus, iuramentũ quoq; fidelitatis eidẽ pstitit; promisitq; cõtra oẽs hoĩes pro ea militare, pterquã cõtra Sũm. Pontificẽ, & S. Sedem Apostol. Quærit nonnullorũ dubiorũ decisionẽ.

Et primò an iuramẽtũ pdictũ Reipub. potuerit impunè pstare? hoc est sine periculo amissionis
1 feudorũ pdictorũ? Cũ psertim à pari pcedat militiæ iuramẽtũ cũ iuramẽto feudi dño pstito, vt p Loffre. cons. 5. nu. 36. vbi in Capitaneo generali eiusdẽ Reip. signãter loquit. Et psupposito φ sic; Quærit secundo, an eueniẽte casu aliquo, quem nunq̃ euẽturũ credẽdũ est, quo inter Remp. Venetã, & Sereniss. D. Ducem memoratum discordia, & Bellum orirerur, obligatus esset pro illa contra hunc militare, ex quo solus Pontifex, & Apostolica Sedes excepti sunt?

Tertiò. An cõtra D. Ducẽ militãdo, feudis pdictis de iure priuandus esset?

Quartò. An è cõtra p D. Duce militãdo, pmissioni iuratæ vt s cõtrauenire, & fidẽ frãgeᷓ dici posset?

Quintò. Nũquid cũ eadẽ Repub. cõfederationẽ aliq̃ facere possit: saltẽ cũ reciproca auxilij, & defensionis pmissione aduersùs offẽdere volẽtes?

Sextò. Vtrũ possit idẽ D. Sfortia se, & statũ suũ protectioni præd. Sereniss. Reip. committere, & ad quid ob talem protectionem ille teneretur?

Ommissis superfluis disceptationibus, & veras amplectẽdo resolutiones. Presupposito ĩ primis, & añ oĩa inter Sereniss. Rẽp. & Sereniss. D. Ducẽ pdictos nullũ viguisse bellũ, nullãue inimicitiã, sed maximam potiùs amicitiam, Quinimò hũc ipsum inter Nobiles Venetos eum sua posteritate iamdudum cooptatum fuisse, vt notoriũ est, singulas quæstiones ita decidendas fore sentio.
2 Quod attinet ad primũ, licitũ esse pstare fidelitatis iuramentũ pluribus p diuersis causis, sicuti & p diuersis feudis, cõcludiᷓ; & nullã p p hoc pęnã incurri, vt in spẽ cõcludit Aret. cõs. 150. n. 1. Vñ q̃uis iuramẽtũ, ẽt ligiũ, pstitũ fuerit D. Duci p p feuda, nõ tñ phibitus fuit D. Sfortia aliud iura-
3 mẽtũ militię Sereniss. Reip. facere, † etsi n. homo ligi᷒ duorũ q̃s eẽ nequeat ſm verã, & cõem᷒ sñiã de qua latè Rol. cons. 44. nu. 19. cũ seqq. li. 2. põt tñ ligius vnius, & nõ ligius alteri᷒ eẽ, & seu iuramẽtũ fidelitatis alia de cã pstare. Glo. ĩ clem. pastoralis, §. rursus in ver. homoq; ligius de sen. &
4 re ind. & ibi Doct. Bal. vbi s nu. 17. 18. † Idq; itto qsito ẽt dño ligio, & eo inuito. Spec. in ti. de feud. §. qm nu. 23. 24. Rõnẽ subdit, q̃a cũ in nullo piudicet dño ligio, si idẽ dñs phibeat, vᷓ inhibeᷓ, vt officiat, nõ vt sibi cõsulat, ideo audiẽd᷒ nõ ẽ, pinde ac si habẽs seruitutẽ adduct᷒ phibeᷓ vellet ser-
5 uitutẽ alij cõstitui diuersis horis. † Benè verũ asserit, φ si hõ ligi᷒ vellet inimico dñi sui homagiũ facere, id nõ posset, & phibere licitũ foret. cũ Spec. cõcord. Aret. d. cõs. 150. nu. 2. vers. p ista. & Guil. Hãnet. ĩ trac. feud. li. 1. c. 9. Propterea indubitatũ reor, D. Sfortiã Dñorũ Venetũ copias potuisse ducere, & iurm̃ fidelitatis illis pstare, & exhibeᷓ.
6 Ad ſm q̃sitũ videreᷓ prima facie tñdẽdũ affirmatiuè, ṫũ p p verborũ gñalitatẽ, quæ oẽs cõphẽdit l. 1. §. quod ait, de alea l. 1. §. gñaliter. de leg. pstã. Affli. ĩ terminis in c. 1. §. fi. nu. 2. in ti. hic fini. lex.

¶ Tñ q̃a exceptio facta de Sũm. Põt. & S. Sede, firmat regulã in cęteris l. nã φ liq dẽ de pęn. leg. Affli. vbi s post gl. & alios sub nu. 6. vers. quartò q̃a lrã dicit. ¶ Tũ deniq; q̃a hoc ĩ terminis firmat Hãnet. in d. trac. li. 1. c. 9. ĩ prin. p glo. in d. clem. pastoralis. §. rursus inver. hõq; ligius inq̃ẽs ligiũ iurm̃ pstari aduersùs oẽs toti᷒ mũdi hoĩes, nullis ptsus exceptis; ne. q. dẽ alijs Principib᷒ pphanis, vel spiritualibus (qualis ẽ Sũm. Põt.) Imperatore, Galliarũ Rege, & similib. Vñ cõseqᷓ. φ p p tale iurm̃, quo in effectu pmittit cõtra pprĩũ dñm venire, in amissione feudorũ ĩcidere potuerit p tradita à Bal. Aluar. & Petr. de Rauẽ. ĩ c. Impialẽ §. illud quoq; de phi. alien. p Feder. & alibi sępe.

Attñ cõtrariũ veri᷒ existimo, & p cõstãti affirmo; q̃q̃dẽ in quolibet iuramẽto, & homagio tacitè sẽ p excepta ĩtelligiᷓ fidelitas debita domino ligio. Spec. vbi s nu. 24. glo. in d. §. rursus. Aluar. in c. 1. §. fi. in ver. cõtra oẽs in ti. hic fini. lex.

Quinimo circumscripta ēt qualitate feudorum
ligiorum, ex quo priùs fidelitatem iurauit D.
Sfortia Serenifs. D. Duci, teneretur ipsi, vti prio
ri dño potiùs inferuire, q̃ Reipub. p tex. expsſũ
in d. §. vlt. hic fini. lex. vbi feudiſtæ oēs *not. & p̃
fertim Iaco. de Belui. nu. 1. Iſer. & Afflic. nu. 3. cũ
feqq. & p aliũ tex. in d. §. illud quoq; vbi Scrib.
omnes, & in c. 2. de prohi. alien. feu. per Lothar.
vbi ēt Iaco. de Bel. & cęteri, allegantes inter cæ-
tera bonã legẽ in fimili in l. in operis de op. lib.
tradit Spec. d. §. quoniã nu. 19. 20. 26. & 27. Iſer.
in c. 1. nu. 1. de for. fideli. Afflict. in c. 1. num. 7. de
no. for. fideli. Præpoſ. in prin. Petr. Raue. in prin.
7 & Federi. Schenc. nu. 1. † Quod maximè proce-
dere afferit Afflict. in d. §. vlt. nu. 5. hic fini. lex.
Quando is cui fecundo loco iuratũ fuit, fciebat
iurantẽ habere primũ dñm; nã fi ignoraffet, te-
neretur iurans ad damna, & intereffe fecũdi, fiñ
8 ipsũ; & allegat Bal. ibidẽ. † & pro dicto benè fac.
tex. in c. veniens. de iureiu. cũ not. vbi deciditur
iuramentũ non obligare ad cõtraueniendũ prio
ri iuramẽto, quia de eo non videtur cogitatum.

9 Ampliùs dr̃, vaffallũ teneri priori domino iura
re contra fecundũ per d. §. illud, vbi Aluar. nu.
1. Feder. Schen. in fi. Rauen. in verſ. probat etiã
tex. iſte, & alij Scrib.

10 Dicit infuper Rauen. in d. c. 1. de no. for. fideli.
& Aluar. in d. §. fi. in ver. contra oēs, poſt glo. ibi
in ver. nota quòd Vaffallus, & fuper glo. fi. tacitè
femper exceptam effe perfonã prioris dñi, & idẽ
Rauen. in d. §. fi. in fi. hic finir. lex, & in d. c. Im-
perialẽ, §. fi. Afflict. in d. §. illud quoque nu. 1. in
fi. & nu. 8. & in d. §. fi. nu. 5. & 11. hic fin. lex. Fe-
der. Schen. d. c. 1. de no. for. fidel. & d. c. 2. de pro-
hi. alie. feu. per Lothar. vbi etiam Afflic. pulchrè
nu. 1. & d. glo. notabilẽ dicit ibi Afflict. in princ.
allegans ēt tex. in d. §. illud quoq; & Bald. in l. 1.
§. ne aũt. C. de cad. toll. & præ cæteris vidẽdus eſt
Loffre. d. conſ. 5. ante nu. 36. qui in pulchro cafu
confuluit, vt inferiùs dicetur, & Capie. in fua in-
uefti. feuda. in generibus feudorum, in ver. ligiũ,
11 vbi Alphonfum de S. Seuerino hac rõne defen-
dit, qui Regis Gallorũ partes fecutus fuerat con
tra Regem Catholicum, à quo feudum tenebat.
Sequitur Guer. piſo in prælud. feud. par. vlt. dif-
feren. à relatione.

12 Sciendũ quoq;, id quod de priori dño dr̃, intelli
gi debere tam de eo, à quo quis feudum tenet,
quàm de eo, cui ratione iurifdictionis fubditus
eſt, prout quilibet ciuis dño Ciuitatis, & Princi-
pi naturali; qm huic quoq; fidelitatis iuramento
deuinctus eſt c. 1. in fi. & ibi Iſern. & alij. quali.
vaffall. iura. debe. fideli. & in c. 1. in ver. cõem vti
litatẽ. de no. for. fideli. Nã is ēt de quocũq; iura-
mẽto femper exceptus intelligitur Bal. in l. 1. in
fi. princ. ff. quod cuiufq; vniuer. Loffre. d. conſ. 5.
nu. 35. 36. Quod apertiffimè probatur ex prealle
gatis iuribus, vz c. 1. §. fi. hic fini. lex. c. 2. de p̃hi.
alie. feu. per Lotha. & c. 1. §. fi. de prohi. alie. feud.
per Federi. quibus in locis Scrib. oēs de priori
dño, cui fidelitas debetur, indefinitè loquuntur.
¶ Et facit ēt quod inferiùs in 5. quæſtio dicetur
in materia confederationis, in qua perfonam p
prij principis femper exceptã demonſtrabitur.

13 Nec mirum videri debet, fi à generali iuramen
to prædicto exceptus fit tacitè prior dñs, nam &
plures aliæ perfonæ intelligũtur tacitè exceptę,
& in primis Summ. Pontifex. c. conſtitutus, vbi
glo. in ver. iuramento, & ibidem Doct. extra de
refcrip. Iſern. in d. c. 1. num. 1. de for. fidel. Aluar.
col. 3. verſ. oppono cũ glo. Rauenn. in d. c. 1. §. fi.
ad fi. hic fini. lex, & ibidẽ Afflict. nu. 5. & idẽ Ra-
uen. in d. c. Imperialẽ §. fi. Cur. in tract. feud. par.
1. q. 8. nu. 253. Loffre. d. conſ. 5. nu. 41. Guer. piſo
vbi fupra verſ. vtcumq; fit fidelitatem. Feder.
Schen. in c. 1. de no. for. fidelit. Hannet. d. tract.
lib. 1. cap. 9.

14 Imperator quoq; exceptus intelligitur c. 1. vbi
oēs not. de no. for. fidelit. maximè Iſer. nu. 1. Af-
flict. nu. 7. verſ. nã & fi. Præpoſ. in prin. Rauen. in
princ. Alua. col. 3. Feder. Schen. nu. 2. glo. in d. c.
1. §. fi. hic fini. lex. & ibi. Rauẽ. in prin. & in verſ.
& quia. Hannet. d. cap. 9. & Spec. in d. §. quoniã
nu. 4. allegans bonã rationẽ, quia aliàs incideret
iurans in crimen læſæ maieſtatis, quod non eſt
ferendũ, & nu. 29. Afflict. in d. c. 1. §. fi. num. 5. hic
fini. lex. Curt. d. tract. par. 1. q. 8. num. 255. & ait
Bald. in d. c. Imperialem, §. vlt. col. fi. quòd ficut
iurans nũquam intelligitur venire cõtra Deum,
ita nec cõtra Imperatorẽ, q eſt mũdi dñs, & qua
fi corporalis mundo Deus, & Rauen. ibidem.

15 Fortiùs voluit Bald. ibidẽ, quòd fi quis exprę
fim iurauerit venire contra oēm hominẽ, ac etiã
Imperatorẽ, non tenebit iuramentum; quia con
tra bonos mores, contra legẽ, & habẽs dolũ ex-
pręſsũ, vbi ēt Fed. Schen. & Rauen. in verſ. & fi
aliquis. Hannet. d. cap. 9. verſ. cum itaque, &
verſ. Quinimo nec ex pacto.

16 Rex etiam exceptus intelligitur à generali iu-
ramento fi fit fupremus Princeps c. 1. vbi feudi-
ſtæ de no. for. fidel. Spec. d. §. quoniam num. 4. &
nu. 19. 20. 29. Iſer. d. c. 1. vbi declarat de quo Re
ge hoc intelligendũ fit, & Fede. Schen. nu. 1. atq;
Rauen. in d. c. imperialem. §. fi. poſt Bal. vz de
Rege iurantis, cui iuratur. Sed Alexan. in l. fra-
ter à fratre in fi. de cõdi. indebi. intelligit de quo
cunque Rege fuperiorẽ nõ recognofcente, & al-
legat Bal. in d. §. fi. c. Imperialẽ. Verùm Aluar. in
d. c. 1. de no. for. fidel. interp̃tatur p Rege, à quo
vaffallus primò feudũ tenet, & hoc veriùs exiſti
mo; qñquidẽ nulla rõne fuaderi põt, vt oēs Re-
ges, qb⁹ nullo obligationis vĩculo tenemur, à ta
libus iuramẽtis excepti, & referuati intelligant.

17 Patria aũt rectè excepta dr̃, cui plus q̃ cæteris
oĩbus debemus. Glo. in c. de forma 22. q. 5. Iſer.
in d. c. 1. nu. 1. de for. fideli. Rauen. d. c. 1. de no.

for.fidel.Zaſ.tract.feud.par.7.nu.24. post Aluarot.quē citat Iacob.de S.Georg.in ſua inueſtit. feud.in ver. q quidē inueſtiti.nu.15.qui glo.prędictam peregrinam aſſerit, Hauner.d.c.9.verſ. ex quo ſimiliter.Feder.Schen.in ſępè citato c.1. §.fi.hic fini.lex.& ibidem Eguin.Baro.

28 Patris inſuper,ac filij iurantis, perſonę exceptę ſunt;quicquid in contrarium ſonent verba tex. in d.c.1.§.fi.hic fini.lex quē Bald. ibi non procedere affirmat in his, quæ ſunt de iure naturali,& in c.1.in prin.de no.for.fidel. & ſequitur Iacob. à S.Georg.in d.inueſti.in ver.& promiſſerūt nu. 14.& indiſtinctè cōtra deciſionē prædictā tenet idem Bald.in l.1.in 2.lect.q. 24.de re.diu.Felin. in c.2.col.1.de pſump.& Zaſ.quem refert,& ſeq. tur Feder.Schen.d.c.1.n.1.de no.for.fidel.& plenius in d.§.fi.hic fini.lex vbi latiſſimè articulum examinat,& optimis rōibus ex iure naturali deſumptis opi. iſtā tuetur, quā ēt tenet Eguin.Baro.co.c.fi.& in d.c.Imperialē,§.fi.verſ.qua ratione,& hæc opi.vti æquior, & rationabilior mihi plùs placet licèt contrariam cōem * dicat Clar. in §.feudum,q.21.verſ.ſed nunquid?

29 Perſona quoq; propria iurantis excepta intelligitur, quia cōtra ſe ipſum venire nemo tenet, vt dominū iuuet,prout in ſpecie tradit glo. poſt argumenta ad partes relata in d.c.1.§.fi.hic fini. lex. quā ſequuntur ibi Scrib. maximè Iacob.de Belui.nu.2.Rauen.in verſ.& nota.qui glo.illam notabilem ait,atq; Egui.Bar.& alia quoq; glo.in d.c.Imperialem,§.fi.vbi Afflict.num.6.licèt contrarium prima facie videri poſſe aſſerat.Rauen. in d.c.1.de no.for.fidel.Eguin.Ba.in verſ.qua ratione ſequitur Iaco.de S.Georg.loco præcitato in verſ.qui quidē inueſtiti præſtiterunt iuramētum nu.15.allegat tex. cum glo. in c.petitio. de iureiu.& ita ſe conſuluiſſe refert in cauſa dominorum Tranſerelli contra Communitatē Cherij,& idem repetit in ver. & promiſſerūt eidem num.13.vbi de communi * de qua etiam atteſtatur Clar.d.q.21.in fi.

30 Denique perſona quęcunque contra q̄ bellum iniuſtū à dño motū fuerit,excepta cenſetur à generali iuramento;Nā vaſſallus ſuppetias domino ferre in bello notoriè iniuſto ad alteri⁹offenſā minimè tenet c.1.§.dño guerrā.in ti. hic fini. lex,vbi oēs not.glo.Archid.& alij in d.c.de forma 23.q.5.Iacobi.in d.ver.& promiſſerūt eidē. num.7.Curt.in tract.feud.par.4.num.6.Loffre. d.conſil.5.num.41.

31 † Quamquā de bello iniuſto pro defenſione dñi ſecùs diſponatur eo.§.dño guerrā,vaſſallū ſcilicet teneri opem ei ferre, ēt iniuſtè ſe defendēti.

32 † Quod etſi iure feudorum traditum ſit, iure tñ diuino,atq; canonico improbat,vt inquit Curt. vbi proximè,poſt Iſern.quē citat, & plenè Iacobi.loco mox citato n.8. qbus ſufficiat remiſſio.

Ex his igitur clara patet ſecundi quæſiti reſolutio. Nā ſi inter Sereniſs.Remp. & Sereniſs.D. Ducem Parmæ bellum aliquod ſequeret, quod perpetuò abſit,D.Marchio Sfortia contra hunc tanquā dñm ſuum anteriorem,& quidem ligiū, militare minimè teneretur;nec poſſent Domini Veneti de eo cōqueri, cum præſertim ſciuerint tempore contractus ipſum eſſe Sereniſs. D. Ducis Vaſſallum, & notabilem Statum quamplurium terrarum, & caſtrorum in hoc Ducatu tenere,& poſſidere.

Ad obiecta quoq; patet reſponſio;ſiquidem ad generalitatem verborum iuramēti, dr,nō poſſe caſum illum cōprehendere, quo deueniendo cōtra Priorē dominū ageretur, quod expręſſim,&

33 nominatim à lege prohibitum eſt vtſupra.†etenim generalis ſermo non comprehendit prohibita l.q̄q̄ de ri.nup.c.à nobis.de ſen.excom.c.1. de iureiuran.lib.6.c.in generali.de reg.iu. eo.li. Bald.in l.voluntas.in fi.C.de fidei.allegans aliū

34 bonū tex.in d.c. 1.de capi.qui cur.vendi. † Nec extēditur ad nō cogitata l.emptor §.luci⁹, & ibi Bar.de pac.& certū eſt de hoc nō fuiſſe cogitatū.

35 Pręterea,ſi data vna inſtantia corruit fundamētum,l.ſi is qui ducenta,§.vtrū.de reb.dub. multò magis datis pluribus corruet. Cum.n.multæ perſonę à generalitate iuramenti tacitè exceptę intelligantur, vt retulimus,cui dubium,quin primi quoq; Domini excepta dici poſſit? & tantò fortiùs cum ſit dominus ligius, in quo ſpeciales militant rationes,vtſupra dictum eſt?

36 Ad ſecūdum obiectum de natura exceptionis firmantis regulam in cæteris, facilis eſt ſolutio, qm aliud eſt firmare regulā,& aliud eam ampliare,& extendere,vt ea comprehendat,quę ſub regula aliàs non comprehenderentur, quod iure prohibitū eſſe intelligitur l. generaliter.§. vxori,vbi Bar.& alij de vſufr.lega.l.lucius.§.hæredibus, vbi Ang.& Caſtr. not. ad Trebell. Feli.in c. qm frequenter, vt li.nō conteſta. Dec.in l. 1.nu. 28.29.de reg.iu.& ibidem Cagno.num.33.cum ſeqq.Cum igitur in generali iuramento fidelitatis diſpoſitū ſit non comprehēdi priorem dominum,& maximè ligiū,neceſſariò ſequitur,quòd per exceptionem Summi Pont. & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ,non debeat extendi.

37 Confirmatur, quia aliàs ſequeretur abſurdum, & legum præallegatarū correctio, quo caſu ceſſat regula cōtraria.ad glo. in l.fi.ff. quod q.ſq; iu. vbi Alex. Dec.d.l.1.nu.41.de reg.iu. Vñ ppoſito dixit Bal.in d.c.Imperialem,§.fi.ad fi. quòd iurās venire cōtra oēm hoīem , excepto ſe ipſo, allegare non poteſt,ſe non teneri venire contra propriam vxorem,quia quod tacitè ineſt, ſi exprimatur,nihil operatur augumenti, vel diminutionis; ideo cum propria perſona ſit de iure excepta vtſupra,ſiexpręſſim excipiatur , non propterea ampliari poteſt diſpoſitio,vt vxorē quoque comprehendat,hæc Bald.

28 Et

28 Et quòd exceptio in tali iuramẽto facta de ꝑ-
sona aliàs à iure excepta non operetur inclusionẽ
aliarum personarum de iure pariter exceptarũ;
probatur ex alia conclusione Bald. ibidẽ vbi iu-
rantẽ venire contra omnem hominem, excepto
Carolo IIII. Imperatore, non teneri inquit con
tra successorem venire, qui etiam exceptus est.
29 Accedat deniq;, quòd apertissimis iurib⁹ inten
tum probatur, præsertim ex tex. in d. c. 1. de no.
for. fidel. vbi de iuramento præstito contra oẽs,
excepto Imperatore, vel Rege agitur, à quo ta-
men & Papam, & quamplures alios excipi, con-
stat per supradicta, & ex d. §. contra omnes; vbi
antiquior tantùm dominus excipitur, & nihilo-
minus aliæ quoq; personæ exceptæ intelligun-
tur, quod in specie nor. ibi Afflict. nu. 6.
30 Ad tertiũ de doctri. Hannet. respõdetur, quòd
ponit tñ formam iuramenti ligij, in quo verum
est neminem speciatim exprimi debere, vt ipsẽ
ait, & glo. ab eo relata. Sed tamen quo ad men-
tẽ iurantis, & iuris intellectum quamplures per-
sonę sunt exceptæ, ita declarat Spec. d. §. qm nu.
4. Ias. in prælud. feud. nu. 106. attestans Doct. in-
distinctè * sic tenere Cur. d. tract. par. 1. num. 23.
Præterea dictum Hanne. non põt casui nr̃o ada-
ptari, cũ de iuramento ligio tñmodo loquatur,
nos verò de non ligio; quia iuramentum per D.
Sfortiam præstitum lõgè ab eo distat, ex quo est
31 iuramentum militię, & nõ ob feudũ ligiũ † ex di-
uersis ergo non infertur l. Papinianus. de mino.
32 Tertium q̃situm de indubitabili ferè dici potest;
quandoquidẽ, si contingeret D. Sfortiam cõtra
Serenis. D. Ducẽ, & dominum suum pugnare,
feudis omnibus, q̃ ab eo recognoscit, priuaretur
vt s̃ dictũ fuit, & probat c. 1. §. similiter, vbi Bald.
Alua. & alij, & maximè Feder. Schen. nu. 1. qui
mo. feu. amit. & c. 1. §. porrò, vbi etiam Scrib. om
33 nes tradũt quæ fuit prima. benef. amit. † Quinẽt
ex sola recusatione seruitij debiti ꝑꝑ bellũ, nul-
la alia concurrẽte offensione, idem iudicaretur,
vt inquit tex. in eo. c. 1. §. sed nec alia; vbi habeẽ
quòd nulla alia iustior causa beneficij aufferẽdi,
quàm si id ꝓpter q̃ beneficiũ datum fuit, hoc est
seruitium; facere vassallus recusauerit, Curt. d.
tract. par. 4. num. 31.
Ad quartum q̃sitũ negatiuè respõdeẽ. eò quia
est licitum sit imo debitum, seruare primũ iurñ,
& priori domino in concursu secundi seruire,
vt pluribus s̃ ostensum fuit; locum habet vulg.
34 reg. quòd sit lege permittente, pęnã nõ meretur l.
Grachus C. ad l. iul. de adul. ¶ Vndè est, quòd si
feudum à secundo domino quis teneat, nõ põt
eo priuari, si contra ipsum auxilietur primo, vt s̃
dictum fuit, citando Alua. Pet. de Rau. & Feder.
Schen. in d. c. 1. §. fi. de prohi. feu. alie. per Fed. &
alios permultos, & præsertim Capic. in sua inue
sti. feud. saluantẽ Alphonsũ de S. Seuerino, q ꝓ
Gallorum Rege, contra Regẽ Catholicũ pugna

35 uerat. ac citando ẽt Loffre. d. cons. 5. nu. 35. 36.
qui pro Nicolao Pitiliani Comitæ Reipub. Ve-
netæ Capitaneo generali respondit, eò quòd ꝓ
ipsa Repub. contra Gallorum Regẽ cõfederatũ
cum Rege Catholico militauerat; allegãs inter
cætera, quòd tenebatur vti subditus rõne bo-
norum, ẽt allodialiũ, & militiæ cã; Dominio Ve-
neto inseruire; & ꝓpꝓea priuationem feudi post-
ea obtẽti ab ipso Rege Catholico, nõ incurrisse.
36 Benè verum est, quòd idẽ Loffred. eo. cons. 5.
nu. 40. notabilia refert exẽpla Regis Neap. Fer-
dinandi Principis sapiẽtissimi, qui noluit priua-
re Robertũ de s. Seuerino Caiatiæ Comitatu, li-
cèt contra ipsum bellum gessisset vti Dux exer-
citus pro Summo Pont. Repub. Veneta, & Me-
diolani Duce, ac ẽt aliud exemplum Catholici
Regis, q Bartholomeo de Lauiano cõtra Regẽ
Gallorũ confederatũ suũ militanti Ducatũ S. Pe-
tri, quo priuat⁹ fuerat, restitui iussit, & q a aliena-
tus reperiebaẽ, alium æqualentem ei tradidit. Et
ita sæpiùs obseruatum fuisse asseuerat. ¶ Quãuis
autem huiusmodi liberalitas, clementia, & ma-
gnanimitas in Principibus maximè commendã
da sit, vt plurimùm tamẽ contrarium seruari vi-
demus, nam Reges, & Principes irremissibiliter
Vassallis suis talia cõmittẽtibus feuda auferunt.
37 Quintum q̃sitũ subsequitur, in quo, licèt ꝑmis-
sas esse confederationes (dummodo non sint ad
malum) videatur, saltem de consuetudine, per
glo. 2. in c. 1. §. conuenticulas. de pac. iur. firman.
vbi Scrib. oẽs hoc tenent, & Restaur. Castald. in
tract. de Impor. q. 109. nu. 1. 2. 3. cum concord.
lateq; prosequitur Io. Lup. in tract. de confeder.
princi. §. 1. num. 2.
38 Attamen restringitur facultas ista ad solos Prin
cipes, vel Respub. superiorẽ nõ recognoscentes.
Vassalli etenim, atq; Ciuitates superiorem reco
gnoscentes, absq; eius assensu confederationes
inire nequeũt, Bart. in l. sodales. col. 2. de colleg.
illici. & in extrauag. ad reprimendum. in ver. oc-
cultè. Innoc. in c. dilecta. de excess. prælat. Bald.
in c. 1. §. conuenticulas, & ibidẽ Archid. num. 8.
vers. Confederati autẽ, atq; Afflict. num. 2. vers.
ex hoc expressè de pac. iur. fir. Iacob. à S. Georg.
in d. inuest. feud. in ver. de adherent. & confede-
rat. nu. 9. Vndè inferẽ, quòd D. Marchio Sfortia,
qui superiorẽ recognoscit Serenis. D. Ducẽ ꝓ
tot insignibus feudis, cõfederationẽ, aut ligã ali
quã cum dicta Serenis. Repub. facere nõ possit.
Est ẽt aduertẽdum, quòd si confederationẽ ali-
39 quã licitè facere posset, nunquam tamen contra
proprium Principem facta intelligeretur, aut fa
cta valeret, q semper exceptus censetur ꝑ supra
dicta in materia iuramẽti fidelitatis, & in termi-
nis tradit Archid. d. §. conuenticulas nu. 3. vers.
saluo quòd; & Affl. nu. 2. Restaur. d. q. 109. nu. 4.
40 Ad vltimum quæsitum de protectione, ambi-
gẽdum non est, quin possit quisq; alium in ꝓte-
ctio-

tectionem accipere per not. in l. stipulatio ista in
40 princ. de verb. obl. † Sed punctus est videre, q.d
41 illa importet? † Qua in re distinguunt Doct. inter priuatum, & Principem. Siquidem cum priuatus in protectionem alium suscipit, tenetur tantummodo illum de iure, & in iudicio defendere; Princeps verò tenetur nedum de iure, sed de facto, & manu quoq; armata tueri; & ita respondit Ancha. in cõs. 87. ommisso, & tradit Io. de Ana. in c. olim circa fi. de accusa. Ias. in d. l. stipula. ista in fi. princ. Dec. in l. non vi defendere ad fin. de reg. iur. Marti. Laud. in tract. de confeder. Princ. qu. 43. & 56. vbi alios citat, & Restaur. Gastal. d. tract. q. 110. cau. 292. vbi signanter asserit D. Ducem Petrum Aloysium Farnesium S.R.Eccl. Vexilliferum, & generalem Capitaneũ, multos
42 sub protectione accipere consueuisse; † Quem etiam de aĩ magnitudine, liberalitate, & mansuetudine plurimùm commendat. Quarum virtutũ Sereniss. D. Dux Octauius eius filius, modernus Dux noster Parm. numquam satis laudatus, verus hrs extitit, prout quotidiana experientia rerum magistra docet. Et ita vt sup. in quolibet articulo iuris esse censeo, saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1. *Priuati carceris pœna est vltimi supplicij.*
2. *Illud committens in iurisdictione domini sui, tenetur quoque pœna læsæ maiestatis.*
3. *Crimen læsæ Maiestatis non committitur à nõ subdito.*
4. *Carcerem priuatum committens, tenetur etiam de turbata iurisdictione, quæ grauis est.*
5. *Dominus potest subditum à quocunque indebitè illum detinente vendicare.*
6. *Captus à non habente iurisdictionem, & authoritatem relaxari debet.*
7. *Captus in alieno territorio pariter est relaxandus.*
8. *Amplia etiã si in territorio capientis deliquisset, et bannitus reperiretur.*
9. *Amplia adhuc etiam si familia capientis cepisset eum insequi in proprio territorio.*
10. *Represaliarum remedium cõceditur à iure contra denegantes, seu vltra modum differentes iustitiam ministrare.*

EPITOME.

Captura facta in alieno Territorio crimen turbatæ iurisdictionis, priuati carceris, & quandoque etiam læsæ maiestatis continet.

Dominus potest vindicare subditum suum à quocumque illum indebitè detinente, & eo recusante, ad represalias deuenire.

RESPONSVM XVIII.

Consultus super infrascripta facti specie ab vno Illustriss. Feudatario Imperiali, qui alteri simili, statum suum coherentem habet, quid iuri consonum arbitrer expono.

A. Captiuum fecit B. in iurisdictione, & territorio Dñi C. & illum conduxit ad carceres Dñi D. in quibus adhuc detinetur. quærit Dominus C. quo pacto iurisdictioni suæ cõsulere debeat, atque subditi sui indemnitati? est enim huius subditus etiam originarius, & qua pœna dictus A. condemnari possit?

1 Dico igitur in primis, & ante omnia procedendum esse ad assumendum informationes de toto facto, vt de corpore delicti constet, & constito de captura prædicta, saltem per indicia sufficientia inquirendum esse A. de priuato carcere, ex quo sine competentis iudicis mandato, ad cũ deuenit; & si contumax fuerit (vt creditur) damnandus erit pœna vltimi supplicij per l. 1. vbi Bald. & Scriben. communiter not. C. de pri. carce. quia merum imperium, & iurisdictionẽ alienam vsurpauit, vt declarat ibi Bald. in princip.

2 † Quinimò si subditus esset Dñi C. posset etiam de crimine læsæ Maiestatis puniri, vt in d. tex. probatur, & docet Gigas in tract. de crim. læs. maiest. tit. qualiter, & à quibus crim. læs. maiest. cõm. q. 35. nu. 1. cum seqq. & nouissimè Farinac. in suis
3 quæst. crimin. li. 1. qu. 37. nu. 9. † Sed si subditus non est, crimen læsæ maiestatis in eum nõ cadit. Boss. in tit. de cri. læ. maiest. n. 8. & seq. Clar. in §.
4 læsæ maiestatis n. 6. vbi de cõi. † Sed & turbatæ iurisdictionis pœna ipsum teneri certissimũ est, pro qua grauiter puniri posset. Bart. & Doct. in l. 1. §. 1. ad fi. ff. si quis ius dicen. nõ obtẽp. Brun. consf. 160. Boss. in tit. de captura nu. 16. Inquisitio igitur erit formanda, & cõpleto processu ferenda sententia iuxtà prædicta, ex quibus consultum satis iurisdictioni Domini C. futurum existimo.

Quod verò attinet ad personam B. captiui, cẽseo iuridicum & conueniẽs esse, vt Dominus C. instet apud Dominum D. pro eius remissione, & restitutione, quandoquidem potest Dñs vendicare subditum suum à quocumque illum indebitè detinente, l. 1. §. 1. & ibi glos. in ver. vendicare. ac Bart. Bal. & alij de rei vẽdi. l. iure in prin.
6 & ibidem Scrib. ff. ad municip. † Et non poterit iustè denegati; tum quia captus à priuato nullã habente iurisdictionẽm, l. neminem vbi omnes,
7 C. de exhib. reis. Farina. d. q. 27. nu. 8. † Tum vel maximè quia captus in alieno territorio, l. fi. cũ
8 materia de iurisd. omn. iud. † Et hoc etiam locum haberet, quãuis B. in iurisdictione Dñi D. aliàs deliquisset, & bãnitus reperiretur, nam captus in territorio alieno deberet nihilominus relaxari

laxari pp actus nullitatem. Bald. pulchrè in l. 2.
num. 2. C. de ser. fugi. Ias. in d. l. fi. nu. 4. Bart. in l.
quid si fugitiui, §. apud Labeonem. de edil. edict.
Bossi. d. ti. de captu. nu. 39. Feli. in c. fi. num. 3. de
9 fo. compet. † vbi id procedete affirmat, quãuis fa
milia iudicis bannientis illũ insequi cepisset in
proprio territorio. Bal. cõs. 72. li. 1. iniustè. Ang.
de malefi. in ver. fama publica. nu. 62. Marsil. in
prax. §. vlt. quæst. nu. 34. Nell. de banni. in 2. par.
2. temp. q. 29. nu. 30. & seq. Ceph. cons. 229. nu.
7. & 8. Decia. in tract. crim. li. 4. c. 29. nu. 19. rub.
extra territorium, Clar. in prax. q. 96. nu. 6. vers.
sed q̃ro. Carta. de exec. sent. contum. c. fi. n. 263.
Si ergo dominus D. assentitus fuerit huic instã
tiæ, & requisitioni domini, C. benè actũ erit vn
diq;, sinminus, cum licitũ sit contra denegãtes,
vel vltrà modum differentes iustitiæ complemẽ
tum, ad represalias deuenire, poterit ad hoc re-
10 medium subsidiariũ recurri, † quia iuridicum, &
pmissum est, c. qa dominus 23. q. 2. Glo. & doct.
in Authẽ. & omnino, C. ne vxor. pro mari. Inno.
in c. cũ olim. de restit. spol. Bart. in tract. represa.
per to. Iaco. à Cani. in suo simi. tract. sub rub. de
iniur. & dam. da. nu. 14. cum seqq. vbi de * cõmu
ni. Mart. de Lau. in simi. tract. de represa. cap. 1.
Bossi. in tit. de iniu. nu. 36. & seq. Sed sperandum
est non opus fore ad huiusmodi temedium deue
nire, in quo alteri per alterum iniqua conditio
infertur. quia dominus D. veritate agnita, bonã
fidem verosimiliter agnoscet, & B. captiuũ rela-
xabit, aut adcarcetes domini C. temittet.

S V M M A R I V M.

1 *Causa in quibus de honore tractatur ad magnos Principes, & strennos armorũ duces potiùs relinquenda sunt, quam à Iureconsultis decidenda.*
2 *Conditionalia verba iniuriam non faciunt, nisi verificata condisione.*
3 *Testi vnico non creditur, quia vox vnius vox nullius.*
4 *Secretum reuelans puniri potest de falso, & quandoq; etiam proditionis.*
5 *Secretum reuelans fide carere debet.*
6 *Testi ignobili minus creditur.*
7 *Et in causa honoris, qua tanti momenti est, nihil credendum est.*
8 *Testes singulares plures, non plus probant, q̃ vnus.*

E P I T O M E.

Testibus reuelantibus secretum eis communicatum non esse credendum, sed pœnam potiùs eis irrogandam.

R E S P O N S V M XIX.

Aius vir nobilis, & honoris admodũ
tenax, & zelans cum intellexerit Ti-
tium de se oblocutũ fuisse, & de man
dato ad homicidium signanter eum
imputasse, de pluribus quærit. Et primò quid p
honoris sui conseruatione agendum sit, si palàm
& publicè Titius affirmatiuè talia dixerit?
Secundò. Quid si conditionaliter locutus fue-
rit, dicens, si modò talibus testibus credẽdũ est?
Tertiò. Quid si Titius secretò alicui nobili id
dixerit, qui postea Gaio reuelauerit?
Quartò. Quid si alicui ignobili, vel ignobili-
bus, secretò tamẽ, communicauerit, qui exindè
Gaio retulerit, seu retulerint, vt supra.
1 Libenter ego sapientissimi, & doctissimi Præce-
ptoris mei D. Maria. Soc. iun. vestigia sequerer,
qui in suo respon. 122. in princip. & in cons. seq.
pariter in prin. lib. 2. similes determinationes ad
magnos Principes, & strenuissimos armorũ du-
ces remittendas, eisq; decidendas opinatur, quo
rum iudicio, & summa rerũ experientia faciliùs,
& rectiùs expediri posse credẽdum est, quàm p
iurisconsultos. Nihilominus quia authoritas re-
quirentis, aliæq; vrgentes rationes in oppositũ
vrgent, calamo parcere non potui. Quid igitur
sup quolibet quæsito sentiam, breuib. aperiam.
Et quoad primum, in quo de propulsanda ver-
bali iniuria certa, & indubitata ageretur, insistẽ-
dum nõ est, tum quia (vt supponi vr̃) in casu isto
non versamur, tum quia remedium reuocatio-
nis iniuriæ, & alia cunctis notissima, & præsertim
ipsimet Titio, non desunt.
2 Ad secundum verò (à quo forsan pendet nego
cium) constanter teneo nullam iniuriã ex dictis
verbis conditionalibus ortam fuisse, nisi testib9
quorũ mentio facta fuit, legitimè, & per compe
tentes iudices, vocatis vocandis, examinatis, ac
ẽt secuta declaratione super fide illis adhibẽda,
qm̃ conditio interim nihil ponit in esse, prout in
terminis similis causæ docet Dec. cons. 487. nu.
6. Soci. iun. d. cons. 122. nu. 16. & cons. 123. nu.
31. 32. in 2. Alcia. cons. 6. nu. 38. & 65. to. 2. li. 5.
cum ergo nulla subsit iniuria, non est quòd de ea
propulsanda cogitetur. Quod autem talis sequi
possit declaratio, nedum difficile, sed impossibi-
le quodammodo iudicandum est.
3 Circa tertium quæsitũ, si ille nobilis solus retu
lit, vt proponitur, non est ei fides præstãda, quia
vox vnius, vox nullius c. licet. & c. veniens. de
testi. & c. admonere. 33. q. 2. Gabr. latè in suis cõ
4 clu. ti. de testi. concl. 1. † & tantò minùs, quia se-
cretũ sibi cõmissum reuelasse fatetur, pp quod
nedum reprehendi, sed puniri posset Bal. Floria.
& alij. in l. si quis restm̃. §. sed si quis ff. ad l. aql.
& idem Bald. in vsi. feud. tit quib. mo. feu. amitt.
in

in prin.col.4.ad fi. verſ. aliqſi dr proditor. Pariſ. de Put.in tract.ſynd.in ti.de exceſſi.conſilia.nu. 2. Gondiſ. Villad. in tract. de lega. par.3.q. vlt. num.35.36.Eſt namq; crimen falſi,& qſiq; pro-
5 ditionis,vt per eos. † Idcircò fide carere debet talis reuelās. Bal.in l.nullum nu.5. C.de teſtib.
6 † Super quarto,& vltimo,ſi ſolus eſt ignobilis il le Referendarius,eaſdem patitur obiectiones, q̃ nobili objiciuntur, & vlterius ex qualitate per-ſonæ ſuæ,minùs adhuc fidei meretur l. 3. vbi gl. in ver plebeius de teſti.Spec.in ti.de teſti.§.poſt quam in verſ.porrò.Tiraq. latè in tract.de nobi
7 li.cap.20.nu. 63. † Vndè in propoſito benè di-xit Dec.in d.conſ.387.nu.11.12. quòd in cauſa honoris, quæ tanti ponderis eſt, vili pſonæ non creditur, nec debet quiſq̃ induci ad credendum eius dicto,& relationi, quòd iurgium ſibi fuerit illatum,minuſq; ad iniuriæ propulſationem, aut vindictam. Quòd ſi plures ignobiles idipſum aſ-firmaſſent, adhuc idem ſentirem, tum propter ſecretum panditum vtſupra, tum propter abie-
8 ctionem, & vilitatem ipſorum.† Vltra quòd ſin gularitatis quoq; vitio laborarent, quia ſi quili-bet ſecretò ſibi dictum fuiſſe refert, ſingulares eſ ſe oportet, quibus non creditur, pluſquam vni. c.tam litteris,vbi glo.& Scrib. omnes de teſti.c. nihilominus 3. q. 9. Gabr. plenè d.titu.de teſti. concln.2.

SVMMARIVM.

1 *Tatutum,vel Decretū prohibens aliena-tionē ſtabiliū in foreuſes,& nō ſubditos iuriſdictioni ſtatuentium,& non ferētē onera cum ciuibus,& incolis,clericos,et eccleſias comprahendit ex multorum ſententia.*
2 *Præſertim quando ſtatutum loquitur in rē,& eam ſpecificè afficit,nè tranſire poſſit in non ſubditos, & onera ferentes vtſupra.*
3 *Cōtraria tamē opinio magis cōis,et verior videtur.*
4 *Laici non poſſunt directè,& in ſpecie prohibere cle ricos,& eccleſias acquirere immobilia.*
5 *Quod in ſpecie non poteſt quis diſponere, nunquam præſumitur in ſua generali diſpoſitione voluiſſe comprahendere.*
6 *Hoſpitalia gaudent priuilegijs Eccleſiæ.*
7 *Fallit ſi non ſint conſtituta authoritate epiſcopi,ſed priuatorum,aut alicuius Communitatis.*
8 *Reſcriptum impetrans,& eo vtens, ad illius obſer-uantiam ſe obligat,& adſtringit, cuius formam, & conditiones ſeruare tenetur.*
9 *Statutum prædictum prohibens alienationem in fo renſes,non comprahendit originarium alibi habi tantem.*
10 *Quod potui nolui,quod volui adimplere nequiui.*
11 *Decreta Parmēſia prohibentia alienationē in forē ſes,cōprahēdūt quoq; originarios alibi habitātes, & onera oīa cum ſubditis, & incolis nō ferentes.*

EPITOME.

Statutum prohibens alienationem in forenſes, & non ſubditos,vtrùm comprahendat clericos, & Eccleſias? Et quid de Hoſpitalibus?

RESPONSVM XX.

Rdua nimis & cōtrouerſa eſt quęſtio, quæ in pñti cauſa diſcutienda occur-rit; Vtrū ſcz ſtatutū,vel alia lex ciui-lis alienationē bonorū immobilium Prohibens in forēſes,& non ſubditos,& qui non ſuſtineāt onera cū alijs ciuib9,& incolis, put De creta Ducalia in hoc Parm. ſtatu phibēt, cōpræ hendat clericos,eccleſias,& loca eccleſiaſtica?
1 Etenim pro affirmatiua permulti celebres iure conſulti tenuere, inter quos Bald.in c.quæ in ec cleſiarū nu.8.de cōſtit.in c.clerici n.2. 3.de iud. & in conſ.11.per to inter cōſ.Ancha.Iaſ. in l. fi-liusfam.§. Diui.nu.74.verſ. cōtrariā vſq; ad nu. 82.de leg.1.concludens opi. hanc rectè defendi poſſe,Dec.in d.c.q̃ in eccleſiarum nu.mihi 240. verſ.tertia concluſio,cū plurib. ſeqq.Signo.latiſ ſimè cōſ.21.p tot.Opiz. in d.§.Diui nu.95. vſq; ad 106.Barba.conſ.14.nu.14. vſq; ad 27. lib.2. Natt.conſ.280.in 1.dub.Ceph. conſ.53, nu.37. vſq; ad 49.& conſ.ſeq.vſq; ad nu 17.
2 Quæ quidē cōcluſio facilius admitti ſolet, quan do ſtatutū loquitur in rē & eā ſpecificè afficit,nè tranſire queat in nō ſubditum, cuiuſmodi ſunt Decreta memorata.Ita tenet poſt Bald. vbi ſup. Abb.in c.9 clericis nu.27.& 30.de fo.compet.& ibidē Barb.in addi.Feli.ī c.Eccleſia S. Marię nu. 84.verſ.qntus & vltim9 eſt caſus.de cōſtit.Saly. in autē.caſſa & irrita n.11. verſ.ſextò inducit.C. de ſacro.eccle.Capra conſ.144.nu.14.Signor.d. cōnſ.21.nu.13.Rip.d.§.diui.num.83.& ibidem Opiz.nu.95.dicens caſum hunc eſſe indubitabi-lem,Ceph.d.conſ.53 nu.43.vbi omnes* hanc li mitationem tenere affirmat,& vſq; ad num. 49. proſequitur,& in conſ.ſeq.nu.2.vſq; ad 10.
3 Pro cōtraria autē, & ſic negatiua, tenet primò glo.in c.ſi.in ver.libertatis.de immun.eccl. in 6. volens,quòd licèt in ſtatuto nō fiat expreſſa mē tio eccleſiaſticorum, nō iñ ipſos comprehēdat, quia mens & intentio attenditur,quæ fuit cōprę hendendi ipſos ſub generalitate, & ſic commit-tendi fraudem de perſona ad perſonam, & poſt eā idē tenet ibi Io.And. & Domi.Bart.in l.fi.nu. 19.vbi et Bal.ſibi contrarius nu.11.C. de ſacro. eccle.& idem Bal in l.gñaliter n.3.eo.ti.& rurſū Bart.in l.fi.C.de exact.trib.lib.10.atq; in l.dudū C.de cōtrah.emp.& in d.§.diui nu. 11.cum quo tranſeunt ibi Ang.Imo.& Alex. alios citans, & Iaſ.

Iaſ.nu.83.in l.lect.de cōi atteſtans, prout atteſtatur & Rip. nu.81.82. & Ferdin. Lopez. num. 153.affirmans ita teneri per Legiſtas & Canoniſtas,atq; ibidē Crot.num.80. cōem pluries aſſerens,& ab obiectis omnib⁹ illam defendēs. Hāc quoq; tenet Caſtr.conſ.98.in prin,li.2.& Alberi.in tract.ſtatu.par.2.q.2.reprobans d.conſi.21. Signo.contrarium aſtruentem vtſup. Abb. in c. relatum il 1.nu.5. verſ.itē non valet. de teſtam. & in conſ. 26.nu.6.li.1.Fede.de Sen. conſil. 86. ſtat.ciuitatis Peruſinæ.Anchar.cōſ.154. optimis rōnibus in princ.& nu.8.Feli.in c.Eccleſia s. Mariæ nu.81.89.cōem atteſtans,prout & Dec.atteſtatur nu.mihi 249.verſ.ſi volumus,& num.ſeq. verſ.uñ concordando. Cōem quoq; dicit Barb. conſ.47.nu.9 li.3.inquiens omnes ferè Doct. illā tenere.Caſſan.in cōſuet.Burg.rub.9.§.10.nu. 49.& ſeq.Soci.iun.D.meus in conſ.76.num.50. li.2.& In d. §. diui nu.166. Clar. in prax. crim. q.82.ad ſtatutū 5.circa alienationē nu.16.17.de cōi pariter fidē faciens,& Plot.conſ. 19.num.11 Alba.conſ.8.nu.9.& ſeq. in 6. conclu. quo loci conſ.prædictū.Signo.21.adamuſſim confutat,& deniq; Rim. iu. in proprijs terminis Decretorū nrōrū Parm.conſ.15.n.85.cū ſeqq. vſq; ad 102. lato calamo hanc tuetur ſñiam, à qua vti cōiter approbatā, nō eſſe recedendum in conſulendo, & iudicando concludit ſub nu.59.

Crebrior lgr apparet,& verior mihi ēt vr̃,hæc ſecunda opi. pro qua ſtringit admodum tex.in d.c.fi.de immu.eccle.cū glo.præcitata in ver. li-
4 bertatis, † & ſtringit quoq; inter cętera, argm̃ illud,quòd ſicut nō pñt laici quicq̃ contra eccleſiaſticos in ſpecie ſtatuere,illos ab acquiſitione bonorū immobiliū arcendo,d.c.fi.d.c.quę in eccleſiarū,& c.fi.de re.eccle.non alien. cum multis ſimi.Ita nec in gñe videri pñt eoſdē excludere voluiſſe,& ſub diſpone generali de non ſubditis lo-
5 quente,cōprehēdere.† Qñquidē nunq̃ pſumitur qs in ſua diſpoſitione cōprehendere eos,de quibus in ſpecie diſponere nō poterat.l.luti⁹.§.pen. tt. ad munici.c.à nobis.de ſen.excom. Bart.in l. ſi qs ſub conditione,de condi.inſti.Luc. de pen. in l.fi.C.de exact.tri.li.10.cum multis alijs adductis per Rim.iun.d.cōſ.15.nu.86.cum ſeqq. ubi argm̃ iſtud magnifacit, & extollit, poſt Anchar. Brun.& Crot.quos refert. Et re ipſa plurimùm ſtringit; ex quo vltra defectū pōtatis ſtatuētiū, defectū quoq; uolūtatis oſidit. Sed magis urgebit argm̃ ſi tale dilema ſubiungamus,aut uolum⁹ ſtatuentes noluiſſe cōphēdere eccleſiaſticos ſub generalitate prædicta,& locum habet argm̃, aut uolniſſe,& verificatur dictū glo.& ſequacium in d.c.fi.de immu. eccle. in 6.quòd ſcz ſit fraus de pſona ad perſonam, & mens atq; intentio fraudandi legē eccleſiaſticæ libertatis re pbanda eſt.

Quamobrē,ſi in ſimplicibus terminis Decretorū prohibentiū alienationē in forenſes, & non ſubditos verſarentur, dubitabilis ualdè cenſenda uideref Ducalis fiſci cauſa,cū Cagnanus prędiū emptū
6 Hoſpitali Cremonæ legauerit,† Hoſpitalia.n.priuilegijs eccleſiæ, & eccleſiaſticæ libertatis gaudent.l.oīa priuilegia, vbi Bart.C.de epiſ,& cle.Bald.in l. orphanatrophos.eo.ti.& in auten.hoc ius porrectū, nu. 2. C.de ſacro.eccle. Abb.in c.pen.nu.6.de immu.eccle.Alex.conſ.9. in prin.li.2.&alibi ſæpè.

7 Cæterùm re diligētius ppenſa,cōſiderandū eſt primò loco, quòd non oīa hoſpitalia priuilegijs eccleſiæ potiunt,ſed illa tm̃, q̃ Epali authoritate fuerint inſtituta,& cōſtituta,ut diſtinguēdo tradit idē Bald.in d.auten.hoc ius porrectū. uerſ.ad hæc qro,& Alex.d.cōſ.9.n.1. uerſ. ꝙ uerū & alij q̃plures relati à Tiraq.in ſuo tract. piæ cauſæ. in præfat. uerſ.id ꝙ plerq;,& uerſ. ſeq. aſſerentes quòd ſi à priuatis pſonis, uel Vniuerſitate cōſtituta fuerint ſecus iudicet,ut pTiraq.ibi cū cōcord.

At in toto proceſſu præſētis cauſæ nullū uerbū de conſtitutione Hoſpitalis Cremonæ, à quo ſcilicet proceſſerit,quod erat intentionis fundamētū,ſi eccleſiaſtica libertate uti poſſe prætēdebat, & laicorum legibus non ſubiacere. Ergo,&c.

8 Sed ulterius quoq; aduertēdū eſt,quòd Cagnanus uti forēſis dictū Prædiū acquiſiuit in hoc ſtatu,ex diſpenſatione Sereniſs. D.Ducis N.cū reſcripto in ſimilibus conſueto; hoc eſt cū cōditione,& onere,ut ipſe,& ſucceſſores ſui in ppetuū ī eodē ſtatu habitarent, & onera cū alijs ciuib. & incolis ſuſtinerent,aliàs bona acquirēda ipſo iure cōfiſcata eſſent. Cuius reſcripti uirtute,ſecuta fuit emptio,ut in ipſomet emptionis inſtrō legit.& ſic eo utēdo,ad illius obſeruātiā ſe adſtrinxit,& obligauit,c.cū oēs.ubi Scrib.de cōſt.Bero. cōſ.22.nu.21.li.3.adeo ꝙ eius formā,& cōditionē ſeruare tenebat c.cum dilecta,ubi Feli. & alij de reſcri.Bero.cōſ.88.nu.6. in pri.cōſ.1. n 25.in 3.atq; cōſ.126.n.9.eo.lib. Vñ facta p impetrātē alienatione,ſeu legato in locū nō ſubditum,& ꝙ habitare nō pōt,minuſq; onera ferre,ſaltē pſonalia,uel mixta,uenit caſus cōtrauētionis,& p cōſequens confiſcationis ipſo iure ad formam reſcripti acceptati, & executi. & hoc fundamētum (iudicio meo) euitari non poteſt.

9 Cui nō officit id,ꝙ probare conatū fuit Hoſpitale (quis plenè ēt nō pbauerit) Cagnanum ſcz originariū fuiſſe de loco Curtis Maioris ſtatus Parm̃ & ppea ſinè diſpēſatione acqrere potuiſſe,ad Plot.ī d.§.19.n.39.& ſeq. Qm̃ inde, quòd tātò magis obſtrictus fuiſſet legib. Principis ſui natalis, ſi orig narius fuiſſet,& ſic decreta memorata ſeruare. Vltra quòd nec ppea liberat⁹ dici poſſet à pena reſcripti pdicti,cui,ſpōte ſe ſubiecit,nā loc⁹ eēt regulę,ꝙ potui nolui, ꝙ uolui adimplere nequi.l.multū.ubi gl. in uer.potes. C.ſi qs alte.tel ſi.l.in ambiguo,ubi glo.in uer.nō potuit,& in l.neq; pignus de reg. iur. cum uulg.

Et

11 Et vt oĩs cessct hæsitatio, inspicienda est forma Decreti anni 1554. inhabilitatis in spẽ originariũ nõ habitãtẽ in statu, quẽ ꝑ foiẽse haberi mãdat in illis verbis (eũq; q i pe pñtis decreti in alieno territorio, vel dñio habitare reperiẽ, ẽt quòd aliàs origine Parmeñ. vel Placẽtin. existeret.) & in alio Decreto anni 1574. idẽ re ipsa dispositũ est in illa cl'a(q. vel q̃ nõ sint ex originarijs subditis nr̃is, & onera sustineãt, & factiões cũ alijs originarijs ciuib. incolis, & subditis nr̃is.) Copulatiuè. n. reqrit originẽ, & supportationẽ onerũ cum alijs subditis. At nec Decretoiũ tpibus, neq; supplicationis, & rescripti supportabat Cagnanus onera, & factiones cũ incolis, & subditis, ex quo habitationẽ lõgissimã, & domiciliũ iñ habebat in ciuitate Cremonæ, ergo ꝑ forẽsi oĩno hñdus, & ꝑ consequens acquisitionis incapax absq; dispẽsatione, ꝑut in paribus terminis tradit Dec. conf. 661. nu. 4. cũ seqq. Rui. conf. 200. nu. 10. cũ seqq. lib. 2. Ancha. Regiẽ. q. 9. nu. 5. vsq; ad fin. & de primo ad vltimũ, nõ solũ virtute Decretorũ, sed ẽt rescripti memorati, nullũ, & inualidũ credi ẽ legatũ de quo agr̃ Quod tantò magis recipiẽdũ, ex quo Hospitale cui relictũ fuit, est extra statum Serenifs. D. N. ꝑ ea q̃ de pſonis ecclesiasticis tradunt Anchar. conf. 61. num. 2. vers. ꝑterea. Lap. alleg. 101. & hos referẽs Dec. conf. 114. col. 3. vers. & licèt in effectu, & in d. c. Ecclesia S. Mariæ n. mihi 210. vers. non obstat quòd beneficiũ statuti, & nouissimè Cepha. d. conf. 54. num. 10. cum seqq. Ex his igitur concludo prędiũ de quo agitur ad dictum Hospitale transire non posse. Salua semper meliori sententia, & salua præsertim S. Matris Ecclesiæ censura.

SVMMARIVM.

1 Libelli forma in actione negatoria. remiss.
2 Actor in actione negatoria dominiũ probare non cogitur, sed sufficit possessionẽ probare eius rei, quam seruire negat.
3 Canalis possessio per quos actus probetur?
4 Testis vnicus contra producentem plenè probat.
5 Locatio aliquando possessionem probat.
6 Sententia inter alios lata, alijs praiudicat ratione connexitatis.
7 Sententia inter alios lata ius tertij vacillare facit.
8 Proclamationes vsum aqua canalis prohibentes, ipsum canalis possessionem probant.
9 Consanguinei, & affines non sunt integri testes, & quandoq; in totum repelluntur.
10 Testis in causa propria nihil probat.
11 Pauper in causa ardua, si à testimonio non repellitur, de fide tamẽ minuitur, et nõ est integer testis.
12 Amicus maxima amicitia coniunctus, non est integer testis.
13 Colonus partiarius, qui de cõmodo proprio tractat, à testificando repellitur.
14 Testes ad concordiã quantũ fieri põt reduci debẽt.
15 Statutum Parmẽ. sub rub. Quòd nullus audeat lib. 5. declaratur dominium canalis praestare.
16 Dominium probare dicitur, qui loci custodiam consuetam probat.
17 Dominium canalis probat, qui fundum pro eo residendo emisse probat.
18 Antiqua scriptura in libris maiorum, ad probandũ dominium adminiculatur.
19 Formula Dominus, aqua per eam decurrentis censetur dominus.
20 Molendinum habens super formula, prohibere põt, nè aqua ex ea extrahatur, tam infra, quã supra.
21 Nec tenetur de ea gratiã alicui facere, ẽt inferius.
22 Dominũ qui vult se probare, dominiũ authoris sui probare tenetur. Limita, vt inf. nu. 29. cum seqq.
23 Imperator est dominus totius orbis, maximè verò eorum, qua sunt de regalijs Principum.
24 Flumina sunt de regalijs.
25 Instrumenta de nouo reperta possunt quandoq; ante sententiam produci.
26 Notorium probatione non indiget.
27 Dominium in antiquis probatur per famam. & cõmunem opi. quòd quis pro domino se gesserit, & ꝑ tali reputus fuerit, & est communis.
28 Ecclesia Romana, licèt Instrumẽta non haberet de Ciuitatibus suis, ex cõi tamen reputatione, & opinione antiquissima, & ex quo pro tali se continuò gessit, domina iudicanda.
29 Dominij probatio non semper requirit probationem dominij authoris, sed in dubio tantùm, & quando alia nõ cõcurrũt; puta titulus, ac diutina possessio.
30 Dominium ex possessione triginta annorum probatur, saltem prasumptiuè.
31 Dominium ex pluribus probationibus simul iunctis probatur, licèt non ex singulis probetur.
32 Dominium ex indicijs, & coniecturis probatur.
33 Prasertim in antiquis.
34 Coniectura loco probationis habentur, vbicũq; difficilis est probatio veritatis.

Pro Illustrifs. D. Alexandro de Corrigia.

EPITOME.

Libellus in actione negatoria quomõ cõcipi debeat?
In eo iudicio sufficit de possessione docere.
Riui, seù canalis possessio ex quibus actibus probetur? & ex quibus dominiũ quoq; verè, vel prasumptiuè probetur?

RESPONSVM XXI.

1 VT sigillatim respondeamus pulcherrimis motiuis Illust. D. Iudicis, contra Illustrifs. D. Alexandrũ de Corrigia excitatis, fatebimur in primis pręsuppositum

positum in facto, quòd actio negatoria fuerit ab ipso D. Alexandro intentata, conuenit.n. in substatialibus libellus ab eo productus, cum forma tradita à Ias.& cęteris in §.æquè. in fin. instit.de ac.& à pract. Papien.in for. libell.actio. negato.
2 †At verò inficiabimur, necessè fore actorem probare, se fore dñm eius rei, quã seruire negat, ad hoc, vt in tali iudicio obtineat. Quandoquidem sufficit eum possidere, & de possessione docere, vt probat tex.in l.etsi forte.§. 1. vbi Bart.ff.si ser. vend.in l. vti frui, §. vtrum aũt vbi Bart.& Bal.ff. si vsufr. pet. & in d.§.æquè, vbi Ias. in vlt.nota. sub nu.40.& docet Inno.in c. Abbatẽ sanè nu. 3. quẽ cęteri Canon.sequuntur eẍ de verb. signif. Nec diuersimodè sentiunt Bart. in l. si priùs. de op.no.nuncia.in 5.oppo. 1.part.& pract. Papiẽ. vbi s.in ver.per quandam nu. 3. vers.alij distinguunt, sed potiùs expressim conueniunt, vt videri põt. Vndè si Illustris.D.Alexandrũ de sua possessione canalis Medesani docuisse ostendaĩ, necessariò fatendum erit eius intentionẽ fundatã existere, & nihil ipsi ad victoriam deesse.
3 † Probata igitur fuit eius possessio, ac authorum suorũ multiformiter, nam primo loco adest depositio vndecim testium ab eo productorum, q specificè deponunt à triginta annis, & longè vltra ipsos fuisse, & esse in possessione dicti canalis, aquam in eo imbuccare faciendo è flumine Taronis, & ad molendinum suum ducendo, & dein de ad terram Nuceti, illudq; purgari faciendo, & deuastatum reaptando, & construendo in terris antiquis, illas à Dñis emendo, Nec nõ & sup eo pontes, & naues construẽdo, aliosq; multiplices actus possessorios faciendo, præsertimq; Cãparium ad illius custodiam singulis annis deputando; quod vltimum de campario etiã deponit
4 optimè tertius testis aduersariorum fol.46.†qui solus post dicta testificata pductus, contra pducentes plenè probat l.si quis testib. & ibi Bal. & Doct.C. de testi. & in c.de testib. vbi Abb. & Felyn.de testi.cum vulg. qui quidem actus oẽs, imò singuli, ex quo per Dños similium canalium exerceri solent, vt notorium est, possessionẽ plenè probant l.2.cum materia, C. de acqr.possess.

Accedat depositio aliorum quãplurium testiũ in priori processu examinatorum, qui deponũt eundem Illust.D.Alexandrum, & eius authores fuisse, & esse in quasi possessione locandi aquam memorati canalis, quod apertissimè quoq; fatẽtur quintus, & nonus testes aduersariorũ in præsenti processu producti fol.62.& 113.plenè pro
5 bantes per supradicta, † & absolutum est, quòd locatione quandoq; probatur possessio, Bart. & Doct.in l.qui vniuersitas, §. quod si per colonũ, ff.de acquir.possess.& in l.2.C.eo.

Ad eandem possessionem probandam confert sententia aliàs lata de anno 1555.pro Illustrib. Sãuitalibus authoribus Illust.D. Alexãdri contra nõnullos prædia possidentes in villa ipsa Medesani, qui aquam è dicto Canali extraxerant. Nam licèt ijdemmet tunc cõdemnari, hoc in iudicio nõ interueniant, & sic talis sñia sit res in-
6 ter alios acta. † Nihilominus ratione connexitatis probat contra DD.reos nunc conuentos, per ea quæ planè scribit Tiraq.in tract. suo res inter ali.act.limit.22.Nec dubitandum, quin adsit cõnexitas causarum, ex quo vna est oĩum ptensio, quòd canale prædictum ad eos spectet, & sit inter eos cõe, ita vt quilibet habens terras in villa
7 illa possit eas ad libitum irrigare.†Vltra quòd, si nulla extaret iurium connexitas, attamẽ sententia prædicta præsumptionem hoc tempore faceret cõtra alios, & sic contra istos Dominos reos cõuẽtos, & illorum ius vacillare faceret ex traditis per eundem Tiraq.latè dicto tract.limit.19.
8 † Pro eadẽ possessione probanda productæ fuerunt proclamationes, & banna prætorum Medesani, qui pro tpe fuerunt, prohibẽtia vsum aquæ Canalis prædicti sub formidabili pœna, absq; licentia Illust.D.Alexãdri, & authorum suorum. Vndè plena resultare vr̃ probatio, ẽt si de executione, & obseruantia bannorum non cõstet, per ea, quę scribit Inno.in c.dilectus nu. 3.de capell. Monac.quẽ Doct.cõiter sequuntur teste Alba. cons.64. nu. 10. vbi plura refert concord. quib. adde Rom.cons.70.nu.12.Dec.cons. 694.n.11. & Menoc.de retin.possess.remed.3.nu. 585.

Licèt igitur contra hanc exuberantẽ probationẽ possessionis Illust.D. Alexãdri conati fuerint Dñi Ciues aduersarij probare eiusdem canalis possessionem, longè tñ inferiores in probatione existunt, habent n.nouem tantũ testes deponentes de actu imbuccationis Canalis factæ per me zadros Ciuium, & irrigatione agrorum facta cũ eiusdẽ aqua, quorum tres probãt ẽt possessionẽ Ill.D.Alexãdri, vt s̃ diximus, dum scilicèt deponunt, tertius de constitutione camparij, quintus verò, & nonus de locatione aquæ.
9 †Sed accedat, quòd omnes ferè sunt consanguinei, & affines eorum, qui interesse habẽt in causa propter prædia, quæ possident in dicta Villa Medesani, vt ipsimet in generalib. fatẽtur; vndè vel repelli debent à testimonio, vel saltem de fide multùm eis minuitur ad Gabr. titu. de testi. concl. 13.& 15.cui sufficiat remissio.
10 † Insuper secundus est liuellarius, tertius verò fictabilis terrarum, p quibus prætenditur ius in ipso canali, ita q in causa propria deponunt, &
11 nullam fidem faciunt l.nullus ff.de testi.† Quartus est pauper non habens in bonis plusquam libras centum quinquaginta, qui ex hoc solo inhabilis est ad testificandum in huiusmodi causa ardua.Gabr.d.tit. de testi.conclu.18. num.8.ex mente Bar.& Rui.cons.5.Et omni in casu plurimùm de fide minutus, vt per eundem Gabr.ibi
12 nu.9.post multos relatos.† Quintus est multum amicus,

amicus, & quasi domesticus Domini Parthe-
nij producentis, & propterea, vel repellendus
vel saltèm minutus vt supra Gabr.d.tit. conclu.
9.nu.a.4.& 7. Sextus est pauper non habens in
bonis plusquam libras centum, & est liuellarius
13 vt supra † Octauus est colonus partiarius Domi
ni Herculiani producentis, & sic interesse ha-
bens in causa respectu portionis fructuum sibi
spectantis; Adeo quòd vltra affectionem per-
sonę producentis, in causa propria deponit, &
nihil probat, ex relatis per Soc.iu.con.146.nu.
17.lib. Nonus, & vltimus est pauperrimus, q̃a
nihil habet in bonis nisi vestimentũ, quo indu-
ctus est, & per consequens fide caret, iuxta præ-
dicta. Cum igitur tot patiantur defectus testes
DD. Ciuium, paucioresq; sint num. ac de pau-
cioribus actibus possessorijs deponentes, quàm
testes Illustriss.Domini Alex.& partim etiã pro
eodem Illustriss.Domino concludentes, vt de-
monstrauimus, nulli dubium, quin optimè fun-
data remaneat ipsius intentio respectu posses-
sionis, quę sufficit ad victoriam, per supradicta.
Sed ex abundanti consideretur, quòd testes
Ciuium rectè possunt concordari cum testibus
D. Actoris in eo, quod de imbuccatione, & pur-
gatione canalis deponunt, si quidem verissimũ
est mezadros, & fictabiles ipsorum Ciuium in-
teruenisse deriuationi, & expurgationi ante-
dictis, sed iussos, vel rogatos ab agentibus Illu-
striss.D.Alex.& authorũ eius, & cibum, ac po-
tum ab eiusdem recipientes, vnà cum cæteris
hominibus subditis iurisdictioni Medesani, pro
ut plenè deponunt eiusdem Illustriss. D. testes
super secundo & tertio capitulo; & re vera hoc
non negant Ciuium testes, si benè legantur, &
14 inspiciantur † Quo circa reducendo eos ad cõ-
cordiam modo prædicto, prout regulariter re-
duci debent testes omnes prima facie discordes
c.cum tu. vbi cano. extra de testi. Curt. in tract.
testi.conclu.59. cum vulg.tantò magis fundata
remanet intentio Illustriss. Do. Actoris absq;
dubitationis scrupulo.
15 At verò non tantùm possessionem, sed domi-
nium canalis plenè probauit, nam primò alle-
gauit, & produxit statutum nostrum positũ sub
rub. Quòd nullus audeat &c. libro quinto, quo
prohibitum reperitur omnibus extrahere aquã
ex ipso canali sub formidabili pęna, prę̀terquã
eius Domino, & Dominũ declarat eum, qui eli-
git campariũ ad illud custodiendum; quo cir-
ca, cum ex processu liquidissimè constet Illustr.
Dom.Alexan.singulo anno campariũ pro cu-
stodia prędicta eligere, & deputare, & ita etiam
eius authores egisse, in necessariam consequen-
16 tiam probatum est dominium. † Et nedùm vi-
gore statuti prædicti. Sed etiam iuris cõis', nàm
probans consuetam locorũ custodiam, dicitur
dominium probare, per tex.egregium in l.in no
mine Domini §.in Sardinia, ibi, & vbi custodes,
& inferiùs in versi. quoniam ita conuenit, vt
semper custodes fines Prouinciæ seruent C. de
17 offic.† Pręfec.Prætor. Aphr. quẽ ad hoc ponde-
rat Guid.pa. decis.193. nu.1.versi. 4 probatur,
& versi. sed iuxta, & ibidem appoit. Indẽ pro-
bauit, consuetum se esse reficere canale proprijs
sumptibus, & constituere super eo pontes, & na
ues lapideas, & ligneas, & emere agros pro eo
cõstruẽdo, vbicunq; opus est, vndè dñium certè
ꝓbatur, ẽt ex sola emptione dicti soli. vt in pro
18 prijs terminis firmat Bero.q.65.nu.4.& 5.† vbi
fortiùs voluit sufficere hoc casu emptionẽ pro-
bare ex libris maiorum suorum in antiquis, &
tamen probauit Illustriss. Dom.Alexan.per in-
strumenta, & testes; propterea tantò magis ob-
19 tinere debet. † Nec videtur hęsitandum, quin
Dominus formulę sit etiam Dominus aquę per
eam decurrentis, ad Bart. in l. quominùs 12. q.
de flumi.Bald. in c.cum omnes extra de consti.
Alex.cõsi.108.col.1.lib.2 quod oĩno videaẽ, &
consi.203.nu.6.7.vol.6.atq; Ias. d.l. quominùs
20 num.88. † Et tantò magis cum super ea habeat
Illustriss. D. Alex. Molendinum constructum ab
antiquo, vt in processu probatũ fuit; ex hoc eñ
ius habet prohibendi, nè aqua deriuetur, & ex-
trahatur ex ipsa formula, tam infra, quàm supra
Molendinum suum, vt in specie docent Barto.
Alex.& Ias.locis nunc citatis. Dec.pulchrè cõsi.
144.per tot.& consi.373.nu.12.& Bal.in l.aquã
21 in prin.C.de serui.& aq. † inquiens, quòd Do-
minus Molendini non tenetur facere gratiam
alicui de aqua, etiam inferiùs.
Allegauit insuper, & ꝓduxit priuilegia Illustr.
DD. Sanuitalium eius authorũ, quæ iam dudũ
obtinuerunt a Reuerẽdissimis Ep̃is Parmeñ. ex
qb' manifestè liquet de eius titulo, & do minio.
22 Nec officit, quòd Illustr.D.Iudex hic † dubitat,
non sufficere titulum ostendisse, ex quo de do-
minio concedentis non vr̃ probatum ad l. cum
res. vbi gl. & Doct.c.de proba. Dyn.Bar.Castr.
Alberi.Alex.& alios in l.si sic § 1.& in l.legatum
de liber.leg.Boer.decis.42.nu.25.& tradita per
Nat. consi.396.nu.5.6.lib.2. Nam primò rñde-
tur, imò productum fuisse priuilegiũ Reuer.Ep̃i
23 Parmeñ †quod ab Henrico Sexto, nec non a Si
gismondo Imperatoribus habet, quo flumina,
aluei fluminũ, & decursus aquatũ ei concedun-
24 tur, † & de Imperatorũ dñio nõ est ambigendũ.
per l.deprecatio.ff.ad l Rhod.de iac.l.benè a Ze
none §.j.C.de quadri.p̃scrip.† p̃sertim in flumi
nib. quæ sunt de regalijs Principis c.1. in ti.quæ
sint rega.ubi oẽs not.Fran.Mar.decis.500.nu.1.
2. lib. 2. Et licèt in termino probatorio ꝓductũ
25 non fuerit † attñ q̃a de nouo repertũ est, potuit
usq; ad sñiã produci vt ꝑ Doct.oẽs in l.admonẽ
di.ff.de iur.iur. & in c. cũ dilectus, de fide instru.
Secũdò rñdeẽ, quòd & si de dñio Ep̃i cõcedẽtis

in specie nõ constaret, quia tñ in antiquis sum", imò in antiquissimis, & Episcopus ipse semper habitus, & tentus fuit pro dño aquatum p̄dictarum, & innumeras cõcessiones fecit, & in dies facit palàm, & publicè, & habentes ab eo causam pro veris dominis, & possessorib. reputantur, & pacificè vtuntur aquis ad vsum sibi concessum,
26 vt oĩbus obuium, & notoriũ est † & consequenter probatione non indiget. clem. appellanti de appell. Bal Saly c. & alij in l. cum fratrẽ, C. de his qui, vt indig. & in terminis Riminal. cons. 410.
27 nu. 12. lib. 3. † satis superq; probatũ dicit illius dominium, vt docet Bal. in l. conuenticulã nu. 6.
28 C. de Episc. & cler. † exemplificãs in Eccl. Rom. q̃ licèt instrumenta non habeat de Ciuitatibus suis, sufficit tñ gñalis opi. & fama, quòd sit Dña, & pto tali se ab antiquo gesserit, & post tũ Dec. * cõs. 146. nu. 14. & cõs. 428. prædicto, vbi de cõi.* Aret. cons. 36. nu. 5. Alba. cons. 64. nu. 21. cũ plurib. sequen. Thob. Non. cons. 63. nu. 6. Marc. decis. Delph. 610. nu. 10. & permultos referens, ac de cõi etiã attestans. Burs. cons. 27. nu. 7. 8. cum
29 sequen. quib. sufficiat remissio. † Tertiò respondetur, quòd non est passim vera cõclusio in motiuo relata, videlicet, necesse fore p̄bare dñium authoris, sed limitatur s̃m Paris. cons. 104. num. 94. vsq; ad nu. 101. & rursus nu. 117. li. 1. Et Menoch. de arbitr. iud. li. 2. cent. 2. ca. 42. num. 6. vt in casu dubio tantùm procedat, & quando alia non concurrunt ad probãdum dominium, putà, titulus, ac diutina possessio, quæ in nostra specie
30 optimè verificata fuere, &c. † Probatio quoque possessionis, de qua ẽ, præualens probationi aduersantiũ, & excedens metam annorum triginta infert ad dominiũ, ita vt Actoris intentio sua data plenè dicatur. Bero. d. q. 65. in fi. post Bald. quẽ refert in l. inditia nu. 5. C. de rei vẽdi. Paris. latè d. cons. 104. nu. 117. Cepha. cons. 9. nu. 18. Burs. d. cons. 27. nu. 4. Vel fateri oportet inuitis dentibus, quòd præsumptiuè saltem ex tali possessione dominium probatum sit, vt in proposito per hæc formalia verba concludit Roman. d. cons. 127. ante num. 1. & Burs. loco præcitato, Thob. d. cons. 74. num. 6.

Concludamus igitur multiformiter probatum remanere dominiũ Illustrifs. D. Alexandri, † &
31 si pars aduersa singulis probationum speciebus opponere cauillando tentauerit, nunquã tamen effugiet, quin simul iunctæ plenissimam constituant probationem, vt in specie concludit Cassen. cons. 18. nu. 19. Thob. d. cons. 74. nu. 7. Quod si pertinaciùs concẽdere voluerit, dominium ex omnibus ẽt simul iũctis nequaquã plenè probatum remanere, negare certè non poterit, quin magna sint indicia, & coniecturæ dominij ex p̄-
32 missis resultantes. † Vndè hanc quoq; coniecturalem probationẽ ad victoriã sufficere non dubitabimus, quoniam, cũ dominiũ sit difficilis p̄bationis, vt concludunt omnes in dicta l. cum res, & præfat. Menoc. loco præcitato in princ. sufficit illud probare indicijs, & coniecturis, vt est tex. in l. indicia, C. de rei vend. & in l. proprietatis, C. de probat. & vtrinq; not. per Scrib. Dec. cons. 146. nu. 14. & cons. 428. in fi. Paris. latè d. cons. 104. num. 101. & 102. Menoch. d. casu 42. nu. 2.
33 † Quod tantò magis locum sibi vendicat in antiquis, vt apud eosdẽ Doct. legere est, & Rimin. d. cons. 410. nu. 12. Marc. decis. Delph. 610. nu. 3. vsq; ad fi. Alba. d. cons. 64. nu. 27. 28. inquiẽs tũc probari dominiũ per quæcunq; adminicula, & per quascunq; probationes, quæ Iudicem in vehementem opin. trahunt. Bursat. vbi supra, ante
34 num. 8. † Et regulare est, quòd vbicunq; difficilis est probatio veritatis, coniecturæ habentur loco plenè probationis, vt magistraliter tradit, & pluribus exemplis confirmat Ias. in l. Prætor ait, §. prætor num. 20. vsq; ad num. 29. ff. de edẽ. Sed hæc dicta sunt ex abundanti, ex quo concludentes reuera subsunt probationes tam dominij, quàm possessionis ex parte Ill. D. Agẽtis, & quælibet de per se sufficit, vt probauimus.

Has vrgentissimas difficultates sentientes Domini Aduersarij, conati sunt probare duo adesse canalia extracta à flumine Taronis decurrentia per terram Medesani, & eius territorium ad riuum sanguinarium, quod licèt somnium esse cõcludant testes Illust. D. Alexandri super vltimis capitulis examinati, & ocularis loci inspectio clariùs & apertiùs demonstrare possit; Attamen nihil releuat ista pluralitas canalium ad euitandum iudicium contra eos ferendum super canali in petitione expresso, & clarè demonstrato, super quo probationes antedictæ factæ fuerunt. Si enim aliud extat canale, prout ipsi prætendũt, illud sibi habeant, & possideant, quãdoquidem Illustrifs. D. Alexander nullum ius in eo habere intendit, sed suo proprio canali contentus est. Et ita iudicatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Debitor speciei casu fortuito ante moram liberatur.*
2 *Debitor quantitatis casu fortuito ante moram non liberatur, & nu. 53.*
3 *Debitor post moram fortuito casu non liberatur.*
4 *Fallit, si cõtingat casus intra tempus, quo mora purgari potest, vel quo ex consuetudine potest debitor pecunias penes se retinere.*
5 *Debitor regulariter constituitur in mora mediante denunciatione, & interpellatione.*

6 De-

6 *Debitor quando in iniuriam creditoris exactus dicatur? et nu. 50. cum seqq.*
7 *Bart. doctr. in l. creditor de sol. declaratur.*
8 *Factum in debitoris iniuriam, creditori non praiudicat.*
9 *Bar. distinct. in l. creditor de sol. approbata communiter.*
10 *Debitor in iniuriā creditoris exactus, nō liberatur indistinctè, sed tenetur facere quicquid potest sal ua salute sua, ac etiam aliquid pati, vt passio sit fides sua testimonium.*
11 *Clericus conuentus coram Iudice seculari, potest al legare priuilegium clericatus, & iurisdictionem eius declinare.*
12 *Excommunicationis pœna imminet Iudici trahenti Clericum ad forum seculare.*
13 *Salutis suæ immemor nemo præsumitur.*
14 *Debitor soluens alteri quàm creditori suo, si id facit ad mandatum eius, qui iurisdictionem in eum non habet, minimè liberatur, & vide infra num. 46. & 49.*
15 *Dispositio Authen. vt omnes obed. iud. prouin. nullius tollit priuilegium in corpore iuris insertū, & multò minùs Clericorum.*
16 *Imperator nunquam vult trahere Clericos ad secu lare forum.*
17 *Iurisdictio Ecclesiastica à Deo distincta fuit à seculari.*
18 *Imperatores si aliquādo in Clericos quicquā dispo nere ausi sunt, in errorem inciderunt.*
19 *Clerici ratione bonorum temporalium, quæ possidēt in territorio Principis secularis, non dicuntur eius subditi.*
20 *Iussus Regis in his, quæ sunt extra suā Iurisdictionem non excusat.*
21 *Clericorū, & Sacerdotū genus audax esse debet, cū defendatur lege Dei, quæ dicit. Nolite tāgere Christos meos.*
22 *Metus in Sacerdote nunquam præsumitur.*
23 *Confessio partis aliam probationem non expectat.*
24 *Confessio de recepto, non probat solutionem in veri creditoris præiudicium, vel liberationem parit.*
25 *Debitor exactus à Tyranno, vel ab alio, à quo facilè repetere potest, non liberatur, & num. 26. & 44.*
26 *Impeditus à priuato, nè veniat ad ius, non excusatur, sed actionem habet contra impedientem ad interesse.*
27 *Debitor exactus, vt supra, si contra tertium actionem habet non liberatur.*
28 *Bonus quilibet præsumitur.*
29 *Fidem fallere graue est.*
30 *Graui autem homini grauissimum est.*
31 *Collusiuum præceptum, debitorem soluentem alteri, quàm creditori suo, non excusat, nec liberationem parit.*

Consi. Lud. Sacc.

Pro Illustriss. D. Alexan. de Corrigio

EPITOME.

Debitorem speciei, casu fortuito ante moram liberari, secus verò in debitore quantitatis.
Debitor exactus in iniuriam creditoris quando dicatur? & quid præstare debeat, vt à debito liberetur?
Exactus autem in iniuriam vt supra, si aliunde ei succursum est, putà contra exigentem, vel tertium, non liberatur.

RESPONSVM XXII.

Reuer. Pater, & Integerrime Iudex.

Rofitetur Mag. Aduocatus R. D. Simonis Giacarelli rei conuenti dubia ꝑ D. V. R. contra eū excitata, clarissimè enodasse, id ꝙ à veritate tm̄ abest, quā quod maximè. De his. n. existimo vulgatū illud pronuntiatū rectè dici posse (soluat Apollo) ꝙ etsi satis de se constet, ex infrascriptis tamen replicationib. pro parte Illustriss. D. Alexādri de Corrigio actoris, apertiùs fiet.

1 Duas præmittit conclusiones D. Aduocatus ꝑdictus ex conf. Bal. 228. in 2. quæ si generaliter, & indistinctè intelligantur, falsæ sunt, & contra Iura notissima. Prima conclusio est, quòd debitor propter casum fortuitum antè moram liberatur, quæ si de debitore speciei intelligatur, iur i quidem consona est, sumitur namq; ex l. si ex legali causa, ff. de verb. obl. & l. quod te. si cer. pet. & vtrobiq; no. per Scrib. omnes*, quamquā aliquas etiam patiatur limitationes, quas nō recenseo, quia ad rem nostram non pertinent.

2 Si verò in debitore quantitatis intelligatur, legibus repugnat, videlicet, l. in ratione, §. incertę, ff. ad l. falc. & l. incēdium C. si cer. pet. vbi sunt casus expressè, & Doct. oēs signant. Enimuero nō aliter liberat̄ debitor q̄titatis casu fortuito, q̄ si mora creditoris ī accipiēdo debitū oblatū præcedat l. si debitor la. 1. l. si solutu͛, & l. q. decē ff. de solut. & liber. & ibidē interpretes cōiter* obseruāt. Et hinc est, quòd Bar. à quo nullus discessit, in al legata l. creditor col. 2. vers. si verò accepit simpliciter de sol. in ꝓprijs terminis distinguit inter debitorē speciei, & q̄titatis, & illū vult coacta so lutione liberari, hūc verò minimè, & hęc est cōis opi. teste Dec. conf. 25. col. 2. vers. ex ista.

3 Secūda cōclusio cōtinet, debitorē post morā, fortuito casu nō liberari ꝓ qua sūt ēt tex. ī d. l. ꝙ te.
4 si cer. pet. & in d. l. si ex legali cā† & hęc quoq; ab solutè vera nō ē, nā si itra tp̄s, quo mora purgari

 potest,

poteſt, vel quo ex cõſuetudine aliqua poteſt pecunias penès ſe retinere, contingat caſus. Conſequitur iñ debitor ipſe liberationẽ, mora cõmiſſa non obſtante, vt per Afflict. deciſ. 150. in oppoſitũ citata nu. 32. 33. 34. Sed quia ad rem noſtrã iſta non faciunt miſſa facio.
5 † Et ad primæ concluſionis materiam rediens dico, quòd licèt D. Simon non fuerit in mora conſtitutus mediã te denuntiatione, & interpellatione, de qua per Bar. in d. l. quòd te col. 3. verſ. venio ad vltimum ſi cer. pet. ex aduersò citatum, cum tamen non fuerit debitor ſpeciei, ſed quantitatis, remanet nihilominus poſt caſum fortuitum obligatus.

Videat igitur R. D. V. quam tutè, & facilè demolitum ſit fundamentum iſtud, ſuper quo vnico totam machinam defenſionis D. Simonis cõſtruxerat D. Riccius Merlus eius aduocatus; ſed accedat, quòd negari iure poteſt, caſum aliquem contigiſſe D. Simoni debitori, vt ex infra dicendis apparebit.

6 † Minùs verò ſubſiſtunt reſpõſiones motiuis datæ; etenim quoad primum de doctri. Bart. in d. l. creditor, dum primò dicitur prætendi poſſe præceptũ D. Simoni factum fuiſſe in iniuriam Illuſtriſs. D. Alexandri, nõ opus eſt replicatione, ex quo pars ipſa talem reſponſionem ſpõtè ommittit, prout certè omittere debet, cum eodem præcepto contrarium liqueat, in quo nõ fuerunt pecuniæ petitę tamq̃ D. Alexandri, de quo nullum in eo verbum, ſed tãquam hęreditariæ Illuſtriſs. D. Cardinalis, cui ſuccedere prætendebant Illuſtriſs. DD. Gibertus, & Camillus: Videaẽ ad hoc in terminis terminantibus, Calc. cõnſ. 113. nu. 4.

7 † Dum verò ponderantur verba Bart. in verſ. 3. quæro. tanquam decidentia caſum ſeparatum à præcedentibus, ita quòd mens Bart. ſit, quòd qñ præceptum, ſeu ordinamentum Ciuitatis pœnale, & graue factũ ſit debitori, ſemper, & indiſtinctè liberetur ſoluens, animaduertendũ eſt, quòd imò à præcedentibus pendet, & ad illorũ declarationem ſubiungitur; nam cùm ſuperiùs determinauerit plures caſus, in quib. debitor coactus ſoluere Ciuitati creditum exitiij liberatur, vt declaret, qualis eſſe debeat iſta coactio debitorem excuſans, & liberans, ſubdit q. de qua in d. verſ. Tertiò quæro, & determinat ſufficere pręceptum pœnale abſq; vlteriori violẽtia, & ſi aliter intelligeretur contra ius indubitatum loqueretur,
8 † quia ſi in caſu, quo apparet præceptum pęnale prædictum, non caderet diſtinctio vtrum in creditoris, an debitoris iniuriã emanaſſet? ſequeretur, quòd factum in iniuriam debitoris pręiudicaret creditori, contra tex. in terminis in l. ſi merces §. culpę ff. loca. & in l. pen. in princ. ſolut. marr. ab ipſomet Bart. ibidẽ allegatos, & contra alium tex. in l. ſi per imprudentiam, ff. de euict.

9 † Veriſſima eſt igitur, & paſſim procedit memorata diſtinctio; Cui non aduerſatur Afflic. deciſ. 150. num. 16. in oppoſitum adductus, quia licèt ibi referat aliquos tenentes præceptum pœnale prædictum, ſeu pręconium emanatum, excuſare debitorem ſoluentẽ, declarat tamen ſeipsũ paulò inferiùs, vbi diſtinctionem Bar. & ſeq. refert num. 18. & 19. quàm ſuperiùs etiam ponderauerat num. 12. & 13. & rurſus in concluſione deciſ. nu. 30. verſ. pro ſolutione. Ita quòd cum Bar. trãſit ibi Afflict. quemadmodum tranſeunt & Ang. Imol. Caſtr. & cæteri Scrib. in d. l. creditor, Iaco. de Bellapert. in l. falſus num. 26. & ibidem And. Gam. in fi. Caſtren. in l. ſi te bonis, C. de iur. delib. Calc. conſ. 113. prædllegato num. 3. verſ. ſed Bar. Rui. conſ. 147. colum. 1. lib. 1. & d. conſ. 171. in princip. Iaſ. conſ. 26. in princ. poſt multos relatos volum. 3. atq; alij permulti, quos breuitatis cauſa non refero.

10 † Ex abundanti autem placet adhuc in propoſito animaduertere, quòd ſi aliqua rõne dici poſſet debitorem quãtitatis iuſſu, & mandato ſuperiorũ, non tamen in creditoris iniuriã exactum, liberari, nõ propterea D. Simon talis eſſet in noſtra ſpecie cenſendus, ex quatuor fundamentis; Primò quia non fecit quicquid potuit, ſalua ſalute ſua, pro ſolutione vitanda, nec pro creditore quicquam paſſus eſt, prout tenebatur, vt paſſio eſſet fidei ſuæ teſtimonium iuxta not. doctr. Bal. in l. falſus num. 31. C. de furt. relatam per Afflict. vbi ſupra num. 23. & 32. quam ſequitur in ſimili caſu Iaſ. d. conſ. 26. col. pen. verſ. accedat ad præmiſſorum confirmationem vol. 3.
11 † poterat namq; allegare priuilegium clericatus, & iuriſdictionem pdictorũ Illuſtriſs. DD. declinare c. 1. & c. ſi diligenti de fo. comper. cum vulg. quod ſi feciſſet, veroſimiliter coactus non fuiſſet ſoluere
12 † nè cogentes ipſum, in excommunicationẽ inciderent comminatam à Summo Pontif. in c. 2. eo. tit.
13 † non. n. præſumendi ſunt ſalutis immemores Proceres illi perilluſt. l. ſi C. ad l. iul. reper. c. ſancimus 1. q. 7. neq; Eccleſiaſticæ libertatis violatores l. meritò ff. pro ſo.

14 † Secundò. Quia ad mandatum eorum, qui iuriſdictionem in eum non habebant ſoluit, liberationem conſequi non valuit, prout vltra Luc. de penn. in ſecundo motiuo citatum, tradit Bart. in tract. de Tyrann. q. 7. & vtrumque referens Afflict. d. deciſ. 150. num. 14. 15. & 26. vbi allegat bonum tex. in l. 2. in fi. ff. ſi quis caut. quem etiam in id ponderat Bart. d. l. creditor colum. 2. verſ. item quæro, Ruin. d. conſ. 171. nu me. 6. conferunt optimè tradita per Innocen. in c. nihil eſt num. 4. de elect. & Caſtren. in l. non intereſt, & in l. pen. vbi etiã Alexã. C. quod mer. cauſa. Nec obeſt reſponſio data per D. Aduocatum prędictum de diſpoſitione Authẽ. vt omnes obe. Iud. prouin. per totũ, quia impertinens oĩno vr eã allegare ad propoſitũ iſtud, nullũ. n. verbum de Clericis, quinimo dixit ibi glo. in §. ſiue

siue igitur in ver.priuilegio.quòd Imperator nul
lum tollit priuilegiũ in illa constitutione de in-
sertis in corpore iuris,multò ergò min⁹ Clerico
15 rũ † quos nunquàm vult ad seculare forũ trahe-
re,vt in Auten.Clericus quoq; & Authen.statui
16 mus,C.de Epis & Cler. † & si vellet non posset,
quia à Deo distinctę ab initio fuerũt iurisdictio
17 nes c.cũ aduersũm 96.distinct.† & si quando Im
peratores in Clericos quicquàm disponere ausi
sunt,in errorem inciderunt;& hæc est ipsa veri-
tas teste Bal.in d.Authen.statuimus in princ.
18 † Neq; verò rõne bonorum temporaliũ,q̃ possi-
dent in territorio Principis secularis subditi ei⁹
quoquomodo p̃nt nũcupari l. de his vbi Bal. C.
de Epis,& Cler.pulchrè Castr.in d.Authẽ.statui
mus nu.2.Bart.in l.hęres absens in princ.de iud.
& in d.Authẽ. Clericus & per Cano.latè in d.c.
1.& d.c.si diligenti de for. compet. quibus suffi-
19 ciat remissio.Cũ ergo paruerit D.Simon nõ ha-
bentibus iurisdictionem contra se, sibi imputet,
quia nec iussus Regis, in his q̃ sunt extra suã iu-
risdictionẽ,cum excusare posset c. vlt.& ibi glo.
in ver.metu regio.ex̃.qui cle.vel vouen. Et con
firmat,eo quia,cum Sacerdos esset D.Simon,tã
20 tò minùs timere debebat† quia Clericorũ,& Sa
cerdotũ genus audax esse debet cũ defendat le-
ge Dei,q̃ dicit nolite tangere Christos meos, gl.
not.in §. vult.n.in ver.de genere I Authẽ.de nõ
21 alien.† p quã dicit Firma.in suo rep̃t.in ver. me
tũ,vers.1.quòd met⁹ in Sacerdote nunq̃ p̃sumit.
22 † Et dum opponitur non constare de Clericatu
D.Dimonis,dicimus quòd si Mag.eius Aduoca
tus processũ vidisset,hãc rñsionẽ ommisisset, nã
ipsemet D.Simon se ipsũ fatet̃,nedum Clericũ,
sed et Archipsbiterum plebis S. Faustini Regiẽ.
Dioec.Ideo nulla vlteriori pbatione opus fuit l.
post rem.de re iud.l.1.C.de cõfess.cum vulg.Et
ista tuet̃,& cõpbãt optimè sm̃ motiuũ R. D.V.
23 † Tertiò non põt D. Simon se liberatũ dicere,
quia de solutione legitimè nõ docet per solam
confessionem prædictorũ Dñorũ Giberti,& Ca
milli,vt per Castr.in 3.motiuo citatũ,cuius dictũ
absolutè sequit̃ Afflic.d.decis.150.nu.35. & 36.
post gl.Bart.Alex.Aret.& alios,quos refert.Nec
est verũ, vt ex aduersò respõdetur,quòd Afflic.
ibi dicat multos Doct.contrariũ tenere,& quòd
glo.in l.si ex pcio,C.si cer.pet. non sit cõiter ap-
probata,qm̃ qui rectè inspexerit Afflic.facilè ani
maduertet eũ loqui de alia glo. in l. à duobus §.
à fideiussore,de iureiur.q̃ in terminis lõgè diuer
sis loquitur, vt ibidẽ expressim declarat Afflict.
nu.36.& rõnem diuersitatis assignat Rui.d.cõsi.
147.nu.13.vers.Nec obstat.post Castren.& Alc
xã.quos allegat. Adeo quòd dubitandũ nõ est,
quin conclusio huius 3.motiui sit vera, & com-
munis,*vt ex multis ẽt alijs adductis per Ruin.
ibidẽ, & nu.præced.constat,qui videantur.
4 Quartò nõ est secuta liberatio debitoris in nr̃a
Consi. Lud. Sacc.

specie,quia promissionẽ habuit indemnitatis,&
contra promissores habet actionẽ,si nõ vero cre
ditori soluere coactus fuerit, vt in 4.motiuo do-
ctè deducitur, q D.Aduocatus prædictus nõ in-
telligere pfitetur, sed eũ potiùs dissimulare cre-
dendum est . Quid in motiuo allegatũ fuerit ne-
scio,sed conclusionẽ in eo firmatã vtiq; iuri con
sonã scio,sumitur. n. ex traditis per Bart.in d.q.
7.in tract.de Tyran.quem refert,& põderat Affl.
vbi s̃. nu.15. Inquiens,quòd debitor exactus à
Tyranno non liberatur,quando ab eo facilè põt
repetere, & ad hoc fac.l.lectos cũ l.seq. de peri.
& cõm.rei vend. vbi plectis vẽditis concisis ab
ædili,non datur actio emptori,cõtra venditorẽ,
quando non iure concisi sunt, sed contra ipsum
ędilẽ,sic igitur dicamus,quòd vbi cautũ est indẽ
nitati debitoris cõtra eũ,qui indebitè pecunias
25 exegit, nõ est quòd à vero creditore liberetur †
& optimè quoq; facit l.2.in fi.cum seq. ff. si quis
caut. vbi impeditus facto priuati, nè ad ius ve-
niat,non excusatur,eò quia cõtra impedientem
actionẽ habet ad interesse. Vndè pariter suade-
tur,quòd ex quo D.Simon actionem habet con
tra Dños prædictos,etiã ex conuentione,pro cõ
seruatione indemnitatis,non sit liberatus.
26 Imò nec liberatur talis debitor,vbicunq; con-
tra tertium fuerit ei succursum, vt in terminis la
tè tradit Rui.d.cons.171.nu.6.7.8.li.4. cui suffi-
ciat remissio.Et ex his quartum motiuum funda
tur. Cui non obstat responsio D.Ritij minantis
tot dispendia,difficultates,& pericula D. Simo-
ni,si ab Ill.Dominis prædictis de Corrigia indẽ
nitatem promissam petere,& cõsequi voluerit,
27 † quoniam totum oppositum lex præsumit,nem
pè,quòd fidem datã spontè potiùs seruaturi sint
l.meritò ff.pro soc.c. dudum de præsumpt. cum
vulg.& quia magnates, & potentes sunt , vt ex
aduersò consideratur, tantò magis militat ista
28 præsumptio† nam cum omnibus graue sit fidem
fallere l.1.de consti.pec.l.1.de pac.l. 1.§.meritò
29 ff.depos. † homini graui grauissimum est secun-
dùm glo.in d.l.1.de const.pec. Ideò mirum vi-
detur,quòd iste D. Doctor Corrigiẽsis talia ver
ba de Dñis suis proferat,q̃ vix sęuioribus Tyrã-
nis conuenirẽt. Absit igitur, vt eos credam⁹ fidẽ
fracturos, & D.Simonẽ cum damno relicturos.
30 † Vnum vltimo loco non ommittã, quòd pręce
ptum pœnale factum D.Simoni non pręcessit so
lutionem, sed fuit subsecutum, emanauit enim
die 16. Octob. 72. solutio autem facta apparet
die 7.eiusdem mensis.Idcirco simulatum fuit,&
collusiuum,& per consequens soluenti nihil p-
dest ad Ias.d.cõs.26. vbi plenè li.3.& l.1.& tot.
tit.C. pl⁹ val.quod agitur,quàm quod simul.cõ
cip.& hoc solum fundamentũ sufficeret ad iudi
cium contra ipsum legitimè ferendum.L.D.

SVMMARIVM.

1 Ablatiui absoluti important conditionẽ.
2 Conditio importat formam.
3 Ablatiui absoluti quando formã non important, operantur in vim suppositorum terminorum.
4 Exceptiones declinatoria, & dilatoria, ante litem contestatam regulariter opponi debẽt, & post primum actum.
5 Declinatoria tamen potest etiã opponi quãdoq; post tres conformes.
6 Item omissa per errorem potest in quacunque parte iudicij opponi.
7 Exceptio concernens personas litigantium, magis priuilegiata est, quàm respiciens personã Iudicis.
8 Dilatoria exceptio si habet tractum successiuũ, opponi potest quandocunq; ad actus futuros.
9 Item si annullet processum ipso iure, quandocunq; opponi poterit.
10 Vel si superueniat post litis contestationem ex facto aduersarij.
11 Aut si non potuit ante causam opponi Iudicis impedimento.
12 Fallit quoq; in pluribus alijs casibus regula de qua supra remissiuè.
13 Intellectus Statuti Parmen. reseruantis exceptiones dilatorias, & declinatorias in fine litis.
14 Statutum prædictum locum non habet in causis sũmarijs, sed tantùm in ordinarijs.
15 Causa contra absentem est summaria.
16 Item causa executiuè capta.
17 Nec non causa possessoria.
18 Statutũ Parmen. reseruans exceptiones prædictas, locum obtinet in his, quæ altiorem indaginem requirunt, non in his, quæ incontinenti probari possunt, & offeruntur.
19 Exceptiones, quæ de iure communi reseruari solent ad merita, si incontinenti probari possunt, non reseruantur.
20 Statuta interpratationem recipiunt à iure cõi.
21 Notoria probatione non egent.
22 Iudex si de notorijs dubitat, potest se informare à quibus voluerit, etiam partibus non citatis, & testibus non iuratis.
23 Reus negans se fuisse citatum, vel legitimè citatũ, fundatam habet intentionem, si ex actis contrarium non apparet.
24 Citatio vt sit legitima, requiritur, quòd constet citatum habuisse domicilium in loco, vel præsentaneam habitationem.
25 Nec sufficit, quòd aliquando habitauerit, etiã cum vxore, & familia.
26 Exceptio, quæ in iure consistit, & probatione non eget, reseruari non debet, sed decidi.
27 Amplia, etiam si sit intricati iuris.
28 Ratione statuti cessante, cessat eius dispositio.
29 Exceptio, quæ incontinenti probari offertur, & in breui termino à Iudice statuendo, impedit processum ad vlteriora, nec reseruari potest.
30 Notorium, nedum probatione, sed nec allegatione eget, quando ex actis apparet.
31 Nullitas proueniens ex vno statuto, non tollitur per generalem dispositionem alterius statuti, nè contrarietas, aut correctio inducatur.
32 Exceptio nunquam reseruatur, quoties ordo causæ ad causam, vel causa ad se ipsam peruertitur.
33 Statutum recipit interpratationem à iure cõi.
34 Exceptio proueniens ex facto aduersarij, non comprahenditur sub generalitate statuti omnes exceptiones reseruantis.
35 Exceptio, quæ reseruari poterat, si super ea probationes receptæ fuerint, non debet ampliùs reseruari, sed decidi, aliàs fit grauamen, à quo appellari potest.
36 Statutum reseruans exceptiones, de quibus non sit cognitum, & decisum, ponit in arbitrio iudicis, quas voluerit cognoscere, & terminare.
37 Absens quando citatur, curare debet Iudex per oẽ modum decernere, & exequi facere citationem, quo faciliùs specificam, & indubitatam notitiam possit eius habere is, qui abest.

Pro Illustriss. D. Sfortia Sfortia Comite S. Floræ.

EPITOME.

Statutum Parmen. reseruans omnes exceptiones in fine litis, dilatorias, peremptorias, & declinatorias, non comprahendere exceptionem citationis illegitimæ cõtra absentem, neq; plures alias, de quibus abundè tractatur, tam in terminis cõmunis, quàm municipalis iuris.

RESPONSVM XXIII.

Ostquàm Illust. D. meus ad partes ponit dubia proposita pro validitate intimationis libelli factæ ad domũ, cuius dominus est Illustriss. D. Com. Sanctæ Floræ, ac reseruationẽ exceptionis deductæ per specialem huius procuratorem in terminis iuris communis, & tantùm hæsitare videtur, de reseruatione eiusdem exceptionis, quam virtute statuti nostri facere posse inquit (eò quia generaliter disponit reseruandas esse omnes, & singulas exceptiones dilatorias, peremptorias, ac etiam declinatorias in fine litis, de quibus non sit cognitum, & decisum inter partes, nè processus causæ differatur) multipliciter hanc quoque difficultatem submouere libet

libet, vt æquiori animo, in totumq; sedato nul-
lam,& inualidam intimationem ipsam pronun-
tiare valeat.

In primis igitur attendẽdũ est, quòd statutum
nr̃m p̃dicta disponit post intimationẽ libelli le-
gitimè factã, vt constat ex illis ver. præcedẽrib⁹
(statutũ, & ordinatũ est, quòd statim petitione
porrecta, & in actis dimissa in causa principali,
& parti legitimè notificata,statut⁹ sit, & esse in-
telligatr̃ ipso iure terminus &c.)Enimuerò abla-
tiui isti absoluti importãt cõditionẽ iuxta cõem
eorũ ĩterp̃tationẽ l. à testatore de cõd. & demõ.
Bart. in l.quibus dieb. §.fi.eo.ti. Doc.in rub.fol.
2 ma.cõditio aũt formã importat l.Meuius, & l.q
hr̃di.eo.ti.de cond.& demonst.Vndè reseruatio
memorata nõ poterit à statuto dici ordinata,nisi
forma adimpleta,& sic p̃cedente porrectione li-
belli,dimissione in actis, & legitima notificatio-
3 ne parti facta.Et si conditionaliter verba p̃dicta
interpręranda non essent, aliter certè interp̃tari
non possent in nr̃a specie,q̃ in vim suppositorũ
terminorũ,vt colligitr̃ ex not. theorica Bal. cõi-
ter approbata in l.1.in 1.opi.C.qñ no.petẽ.par.
nã p̃supponunt statuẽtes dationẽ,dimissionẽ, &
notificationẽ p̃dictas, & his terminis suppositis,
p̃cedunt ad reseruationẽ exceptionũ, & alia de
quib. ibi. Quapp cum notificatus,& intimatus
legitimè nõ fuerit libellus,de quo agitr̃,Illustris.
D.Com.prædicto, vt hæc disputando p̃supponi
mus,certo certius est, statutum in casu nostro ni
hil operati,& per consequens articulum in ter-
minis iuris communis esse decidendum.

Nec obstat consideratio illa, quòd statutũ spe-
cificè nominet declinatorias,& dilatorias exce-
ptiones,quæ ante litẽ contestatã opponunr̃,pp
quòd non vr̃ respectũ habere ad intimationem
libelli,sed oẽs oĩno exceptiones cõpręhendere,
4 qm̃ ratio ista nihil concludit,cum inter intima-
tionem libelli, qui regulariter est primus actus,
5 & litis contestationẽ opponi soleant,& debeant
prædictæ exceptiones, vt est tex. vbi oẽs not. in
in Authen.offeratur,C.de li.contest.Vltra quòd
non desunt casus quamplures,in quibus post li-
tẽ quoq; contestatã opponi pñt.Declinatoria n.
opponi qñq; potest ẽt post tres conformes, ne-
dùm post contestationem litis, vt in motiuis fa-
tetur Illust. D. meus ex sing. Marsil. 10 & cons.
6 Natt. 271. num. 4. † & ommissa per errorem
potest in quacũq; parte iudicij opponi, Alexan.
in l.si per errorem nu.6.ff.de iurisdict.omn.iud.
Et quòd de priuilegio declinatoriæ ponderaba-
tur cõparatiuè ad exceptionem nostram defe-
7 ctus citationis,aduertatur † quòd imò magis est
priuilegiata exceptio concernens personas liti-
gantium,quam iudicis, vt patet apud Menoch.
8 de arbitr.iud.lib.1.q.51.num.5.† Dilatoria ve-
rò si habet tractum successiuum quandoq; oppo
ni similiter poterit respectu actuum futurorum,
Glo.Bal.& Ang.in l.1.§.fi.ff.de fer.Butr.& Imol.
9 in c.fi.extra eo.tit. † Item si annullet processum
ipso iure rectè opponetur omni tempore,Salyc.
in l.quod quis,C.de p̃cur.Doct.in l.licèt, C.eo.
10 † Idem si superueniat post litis contestationem
ex facto aduersarij,Bar.in l.2. §. numerũ. de ex-
11 cusa.tu.& in l.1.de except. † Idem in ea,q̃ non
potuit ante litem cõtestatam opponi iudicis im
pedimento,glo.in c. ex conquæstione de restit.
12 spol. † & nè singulos casus enumerem, videatur
13 Alex.in l.ità demum,C.de procur.† & Felyn. in
c.exceptionem,qui tredecim recensent per mo-
dum fallentiarum. Huiusmodi ergò dilatorias,
& declinatorias compręhendere poterit statutũ
nr̃m, absq; eo quòd de necessitate disponat sup
illis,quæ ante li.contestatam opponi solẽt,vt mi
nus corrigat i⁹ cõe,quàm sit possibile.l.fi.§.in cõ
putatione vbi scrib.C. de iu. deli. Nec ommit-
tèndum, quòd de facto etiam possunt opponi
declinatoriæ, & dilatoriæ exceptiones tempore
incongruo,& in his ẽt statutũ verificabitur,quia
Iudex nõ tenebitur super illis cognoscere, easq;
reijcere,antequam procedat in causa, sed reser-
uare poterit, & ex his omnibus clarè depręhen-
ditur(iudicio meo)considerationem memoratã
nihil cõcludere contra veram interpręrationem
statuti nostri superius relatam.

Secundò verò si concederemus, disputationis
gr̃a,statutum loqui indistinctè, & generaliter de
oĩbus exceptionibus, nihil tñ intentioni nostræ
officeret,quia in causis summarijs locum nõ ha-
14 bet, † sed tm̃ in ordinarijs, vt in terminis tradit
Calc.cons.115.quem refert, & sequitur Menoc.
de arbi.in li.2.cent.2.casu 163.nu.21.cõstat au-
tẽ cãm cõtra Illustris.D.Com.S. Florę motam,
15 summariam esse;†eò quia cõtra absentẽ.Maran.
in suo spec.par.4.distin.9.nu.61.post Fely. in c.
16 causam quæ il 1.de testi.& alios, quos citat † &
quia executiuè cępta est, cum in prima citatio-
ne transmissa dicatur nuntius petitus, qui asso-
ciet ingredi volentes propria authoritate, vt
17 per Maran. ibidem num. 59. & 60. † Ac etiam
quia possessoria est principaliter, licèt in defe-
ctum, & conditionaliter etiam propositum sit
petitorium,si possessorio locus non fuerit;posses
soriæ enim causæ summariæ dicũtur.Maran. vbi
supra num.43.cum plurib.seqq.Crau.cons.258.
num.2.& 4.Menoch.de recuper.remed.3.num.
10.cum sim.

18 Tertiò non obstat statutum prædictum, quia lo
cum tantùm habet in exceptionib. quæ altiorẽ
indaginem requirunt, non verò in his,quæ in-
continenti probari offeruntur, ita docet Meno-
ch.d.casu 167.num.22.loquens in terminis sta-
tuti habentis verba formalia statuti nostri, &
19 hæc interpręratio conformis est iuri communi,
quo inspecto exceptiones, quæ aliàs reseruan-
dæ erant ad merita, si incontinenti probar

possunt, non reseruari, sed decidi debent. Marf. sing. 365. exceptio Abb. in c. cũ contingat. n. 13. de offi. deleg. Fely. in c. exceptionẽ nu. 18. 34. & 36. de excep. Io. de Amic. conf. 48. per to. & cõs. 63. Capic. decis. 10. in fi. ita iudicatũ in sac. conf. referr, & est tex. i terminis in c. exhibita. de iud.
20 vbi Abb. nu. 4. & cæteri Scrib. not. † Statuta. n. interpretationẽ à iure cõi recipere debent d. l. 2. cum no. C. de noxa. Alex. in l. 4. §. ait prætor col. 4. de dam. infec. Cur. iun. conf. 105. col. 1. Ceph. conf. 257. nu. 38. li. 2. cum vulg.

In casu autẽ nostro oblatæ fuerunt ꝓbationes incontinenti, si quibus opus est, vt ex actis constat, ergo reseruari non põt exceptio. Imò verò factæ sunt probationes, vz super absentia Illustriss. D. Com. in longinquis partibus, cum tota familia, & rebus suis; & si quid aliud desiderari põt, putà quòd sit forensis, & natione Romanus, notorium est, & pro notorio allegatum. Sed & alia q̃ ad breuẽ habitationem præteritã eiusdem Illustris. Dñi in hac ciuitate, & maiorẽ partem fortunarum suarum alibi sitarum pertinent, sunt
21 similiter notoria, † ideò probatione non egent clem. appellãti cũ mẽria de appell. Et si de his reb. notorijs dubitat Ill. D. Auditor, põt se informa-
22 re à quib. voluerit, partib. ẽt non citatis, † & testibus non iuratis c. bonæ de elect. Butr. in tract. de noto. arti. 4. nu. 40. 41. Gram. decis. 41. cum con-
23 cord. † Sed aduertatur, quòd nihil pęnit⁹ ex parte procuratoris præd. Illustriss. D. Com. probare opus fuit, q̃quidem sola negatio citationis factæ, vel legitimè factæ, vel actuũ inspectio sola sufficit, ad tradita per Van. latè in tract. de nulli.
24 in ti. de defec. cita. nu. 12. vsq; ad nu. 16. † Aduersarijs. n. incumbit onus probandi, quòd domicilium, vel præsentaneã habitationẽ citatus habe-
25 ret. Aret. conf. 135. † nec satis est constare, quòd aliqñ, hic habitauerit cum vxore, & familia. Rui. conf. 58. nu. 10. in 3. Imò verò præsentanea habitatio in specie probanda erat, Bart. & alij in l. 4. §. ait prætor de dam. infec. Corn. conf. 57. in 4. cum concord.

Quartò. Cum ex prædictis pateat q̃uo factum se habeat, vel saltem notorietas ipsius ꝓbatione non indigeat, per supradicta, remanet sola quæstio iuris decidenda, vz an valida sit intimatio,
26 vel nulla? † Vndè sequitur, quòd reseruationi locus non sit, sed in præsentiarum sit exceptio penitus decidenda, vt latè probat Menoc. de arbi.
27 iud. li. 1. q. 53. ẽt q̃n esset ius intricatum; & authoritates, rationesq; concludentes allegat, & contrarijs respondet; sufficiat ad ipsum remissio.
28 Quintò in statuto ꝓdicto expressa est ratio, quare reseruandæ sint exceptiones, nè scilicet ꝓcessus causæ differatur, ideo hac ratione cessãte cessare debet eius dispositio l. adigere, §. quamuis de iu. patro. latissimè Titaq. in tract. cessan. causa
29 par. 1. in ver. legis, & in ver. constitutionis. Sed in casu nostro cessat ratio ista, ex quo incontinẽti oblata fuit in actis probatio exceptionis oppositæ, & petitus terminus arbitrio Iudicis ad probandum, quo casu perinde est, ac si liquida, & notoria esset, vt in terminis concludit Io. de amic. d. conf. 48. & conf. 63. Sed tantò magis cessat, ex quo notoriè constat de oĩbus, quæ ad nullitatem intimationis concludendam req̃ri pñr, vt prædiximus, fueruntq; pro notorijs allegata. Imò verò probata sunt per testes, quæ necessariò probanda erant, ac ẽt p primam nuntij relationem, videlicet absentia cum tota familia, & rebus in partibus lõginquis, adeo quòd notoria
30 ex actis apparentia dicuntur † quæ nec allegatione egent, Vant. de nullit. tit. quis possit dicere de nullitate num. 52.
31 Sextò. Sub generalitate statuti antedicti non põt dici comprehensa exceptio nullitatis prouenientis ex alio statuto, nè statuentes se ipsos correxisse videanrur Alex. conf. 77. sub nu. 13. vol. 3. Van. de nulli. ti. quis pos. de nulli. num. 50. cum concord. Cæterum in alio statuto nostro sub Rub. De citationibus forẽsium, tradita reperitur forma, qua citandus præcisè erat Illustriss. D. Com. vt forensis, & absens à Ciuitate hac, in qua aliàs habitationẽ habuit, & ea non seruata annullat quicquid factum fuerit, & inane pronũtiat, & sic quantùm in se est, processum ad vlteriora impedit, ergo credendum non est, quòd tali exceptione opposita, mãdet ad vlteriora ꝓcedi, ipsa reseruata, quia contrarietatẽ implicaret.
32 Septimò quoties peruerti potest ordo causę ad causam, vel causæ ad se, nunq̃ admittitur reseruatio exceptionis propositæ; sed in casu nr̃o per uerteretur ordo causæ ad eandem, si primò procederetur super meritis, & postmodum tractaretur de validitate primę citationis, & legitimatione personæ rei conuenti, prout vtranq; propositionem firmat Abb. in d. c. cum contingat nu. 18 & conf. 14. nu. 2. in fi. li. 2. Fely. in d. c. exceptionem nu. 14. Gram. decis. 65. nu. 81. in fi. Rimin. conf. 101. nu. 9. in 1. Io. Bap. Ferre. conf. 101. nu.
33 7. in 1. † Quib. si obijciatur, quòd in terminis iuris cõis loquuntur, fatebor; sed dicam statutum nr̃m recipere interpretationem à iure cõi, & ita interpretandum esse, vt minùs corrigat ius cõe, quàm sit possibile, per ea quæ superiùs allegata sunt. Vndè fat erit, si aliæ exceptiones virtute statuti reseruentur, quæ iure cõi inspecto statim decidendæ forent, absq; eo quòd hmõi ẽt reseruenr, q̃ & statim decidendæ erãt, & quarũ reseruatione ordo iuris causæ ad eãdẽ cãm pueritẽ.
34 † Octauò. Non obstat generalitas statuti, cò q̃ non comprehendit exceptiones prouenięntes ex facto aduersarij l. qui officij, §. fi. de contrahen. empt. & l. pen. de nau. fœn. Dec. conf. 77. nu. 4. cum concord. Afin. in sua prac. §. 31. c. 56. nu. 1. At exceptio defect⁹ citationis, seù intimationis legi-

legitimæ, prouenit ex facto, & culpa aduersariorū Illustrifs. D. Com. q formā à statuto Parmen. traditā obseruare noluerunt, vt in terminis tradit Van. de nulli. tit. quis pos. dice. de null. in fin.

35 Nonò. Si nulla alia rōne difficultas statuti euitari posset, quæ tot vrgentissimis rñsionib. sublata est, aduertēdū eēt, quòd super exceptione nřa iam fuerunt receptæ probationes, & latè in facto, & in iure discussus articulus, ꝑ quod reseruari ampliùs non pōt, & si aliàs reseruabilis fuisset, Abb. in terminis d.c. cum contingat nu. 8.9. de offi. deleg. vbi signanter inquit, partē quę probationes fecit, aliàs grauari, & appellare posse ad quod fac. optimè l. de qua re, cū materia sua ff. de iud. & quod in proposito tradit Rober. Aurel. li. 1. senten. in cap. 12.

Decimò, & vltimò si probabilem dubitationē omnia supradicta fundamenta reciperent, quod impossibile mihi videt, negari certè non posset

36 † quin statutū relinquat in arbitrio iudicis reseruare, vel non, exceptiones per illa verba (de quibus non sit cognitū, & decisū inter partes) vt in terminis declarant Menoch. d. casu 167. cen. 1. li. 2. & Afin. in sua prax. §. 18. cap. 3. nu. 3. Verū inclinare debet Illust. D. meus ad hanc exceptionem potiùs decidendam, quàm reseruandam,

37 † quia cum contra absentem causa agaī, facere debet iudex quicquid pōt, vt in notitiam illius infallibiliter deducatur citatio, vt ꝑpulchrè docet Vant. d. trac. de defec. cita. num. 81. cuiꝰ hæc formalia verba lrīs certè aureis ꝑ Rostris iudicum scribenda. (Idcircò ad officium rectè iudicantis spectabit citationem contra absentē per eum modum decernere, & exequi facere, quo faciliùs is qui abest, notitiam specificam, & indubitatam habere possit,) & ita eum facturum esse pro iustitia confidimus.

SVMMARIVM.

1 Iudex ordinarius non habet iurisdictionem contra habentem causam à fisco nisi præcedente Principis iussione ex dispositione l. Benè à Zenone. C. de quadr. præscript.

2 Paria sunt quòd Iudex iurisdictione careat, & quòd lis coram eo contestari non possit.

3 Generalis dispositio, ac etiā vniuersalis non includit casus, qui sunt specialiter Princip. reseruati.

4 Clausula decreti irritantis habet annexam inhibitionem omnibus iudicibus.

5 Clausula (nulli ergo hominum) idem operatur.

6 Clausula (districtiùs inhibentes) adimit speciatim iurisdictionem cunctis iudicib. ita vt nullus possit se intromittere.

7 Inhibitio Summi Pontificis cæteris omnibus formidabilior est.

8 Inhibitio generalis ad totum causam adimit in totam iurisdictionem, & Iudices à iudicandi munere penitus excludit.

9 Generalis, atq; vniuersalis dispositio non operatur contra specialem prouisionem, nisi specialis interueniat derogatio.

10 Maximè si specialis illa prouisio sit prohibitoria.

11 Ampliatur etiā si generalis dispositio cōtineat clausulam, (non obstan.)

12 Noua constitutio ita interpretari debet, vt minùs corrigat ius commune, quàm sit possibile.

13 Priuilegium decet esse mansurum.

14 Vniuersalis dispositio non comprahendit casus in quib. non militat eadem ratio cum expressis.

15 Amplia, & similitaret eadem ratio, sed non tanta.

16 Plura vincula magis stringunt, quàm vnum.

17 Concesso vno de prohibitis, & reseruatis, nō sit extensio ad alia prohibita, & reseruata, licèt sint eiusdem naturæ, & militet eadem ratio.

18 Dispositio loquens in casu simplici, non extenditur ad mixtum, ex communi.

19 Priuilegium derogans omnibus statutis, decretis, & constitutionibus contrarijs, intelligitur tam de futuris, quàm de vigentibus tempore priuilegij.

Pro eodem Illustrifs. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Iudex ordinarius non est competens in causa mota contra habentem causam à fisco per l. benè à Zenone, C. de quadr. præscrip. nisi ipsius Principis accedat delegatio.

An autem per constitutionem Ducalem Parm. tribuentem Auditori Ciuilium cognitionem, omnium causarum, etiam feudalium, sit derogatū d. l. benè à Zenone? negatiuè respondetur.

RESPONSVM XXIV.

Adeò doctè, & eleganter responsū fuit motiuis Ill. D. mei per Excell. & multum Mag. compatronos meos, vt solem facib. illustrare velle videri possit, qui pro veritate enucleanda vlteriùs elaboret. Verùm vt propensionem animi mei Illustrifs. D. Clīeti, quoad eius fieri possit, ego quoq, indicem, singulas difficultates succinctè percurram, & quid super eis de iure sentiam, breuiusculè explicabo.

1 Quod igitur primo loco opponitur doctrinæ Afflict. iam citatæ in const. excep. filiationis nu. 6. lib. 2. clarissimè tollitur, si eius verba ponderētur, in vers. (item scias, quòd si reus replicaret contra replicata per agētem, quòd Iudex ordinarius

narius nõ habet iurisdictionẽ,nisi ꝑcedente Regia iussione contra habentẽ cām à fisco, tunc Iudex ordinarius non posset procedere:) quo loci manifestè paret, quòd loquitur in casu,quo contra habentẽ cām à fisco agebatur, non contra ipsum fiscũ;sed,& clariùs exprimit ipsemet Afflic. in c.1.in prin.nu.5. ità declarans Iser. ibi deleg. Cora.in vsi.feud.Dicẽs,quòd nec fiscus, nec habens cām ab eo pōt corā Iudice ordinario conueniri,non ꝑcedẽte Principis iussione.Vndè nō est de menre Afflic.dubitandum, cui neminẽ video in terminis nr̃is contradicentẽ; & ꝓpterea ab eius sn̄ia minimè recedendum existimo.Tātò magis cum fundata sit authoritate Isern.&vr gentib. rõnibus ab Iser.relatis, quas breuitatis causa non refero. Vltra quòd in tex.l.bene à Zenone, C. de quadri. præscrip. inconuincibiliter ꝓbatur in §. & nemo audeat, dum vult omnẽ viā,& oẽm aditū ꝑclusum esse molestare volentib.donatarios Principis;sic.n.viam,& aditum, ẽt tribunalium ordinariorum eis claudit virtute vniuersalitatis dispositionis per reg.l.si pluribus de leg.1.& l.Iulius de leg.3.& si verba illa in telligenda quispiam ità diceret,vt non arcerent actores à limine iudicij, sed quòd non paterenẽ litem contestari contra habentes causam ab Im
2 peratore,dico eundem esse effectū, quia si non pōt lis corā eis contestari,satis dicuntur ab officio iudicandi remoti,vt pulchrè docet Mandos. in tract.inhibi.q. 19.

Quod autẽ secundo loco obijcitur ex Ducali constit.de off. Auditorum ciuilium loquẽte, pōt ẽt rectè dissolui. Nā licèt tribuat eis cognitionẽ oĩnm,& quarumcunq; cārum ciuilium, ẽt feuda
3 liū,non tñ casum nr̃m includit † nempè quia in generali dispositione,ac ẽt vniuersali ea non cōtinenẽ,q̃ specialirer Principi sunt reseruata, tex. est melior de iure in c.ꝗ translationẽ de offi. lega.cum quo concordat c.hinc 17.dist. & bene faciunt c.2.& vlt.de offi.Vic.in 6.atq; c.1.§.in generali,si de feu.fue.contr.vbi not.oẽs, & tradūt Luc.de pen.& alij in c.1.quæ sint reg.Alber.in l. quotiẽs C. de ꝑcib.Imper.offer.Calca.cõs.102. nu.1.2.3.Signo.de Homo.cons.218.& alibi passim per Doct.Bero.cons.20.nu.13.lib.3. At cognitio causæ motæ contra Illustriss. D. Com. S. Floræ habenrem cām à Principe,est de reseruatis ipsi Principi per supradicta, necnon & ꝑ plu
4 res clausulas priuilegiorum exhibitorū † vz per clausulam Decreti irritantis, q̃ annexam habet inhibitionem oĩbus iudicibus, Cassad. decis. 2. de restit.spol.Gabr.de claus.conclus.3. num.53.
5 & 73.†per clausulam Nulli ergò hoĩum,quę idẽ operatur ad Bar.in tract.quæ sint rebel.ad fin.& apertiùs ꝑ clausulā Districtiùs inhibẽtes, in qua oĩbus iudicib.speciatim adempta est iurisdictio quo casū certum est non posse quemquā se intromittere contra tām expressam Principis prohibitionem,à quo oĩs fluit iurisdictio, vt in ter
7 minis tradit Capic.decis.9.nu.15.† & tantò magis cũ à Sūm. Pōt. ꝓcesserit talis inhibitio,q̃ cæteris oĩb.formidabilior esse debet, vt ĩ terminis quoq; tradit Mādos. ĩ tract.de inhibi. q.2.nu.7.
8 in fi.& seq. † & ꝗ stante hmōi inhibitione generali ad totā cām,sit pęnitùs adempta iurisdictio, & remoti Iudices à iudicādi munere tradit idẽ Mand.eo.trac.q.19.in fi.qui videatur.

9 † Secundò. Principaliter respondetur non obstare generalitatẽ, atq; vniuersalitatem cõstitutionis in casu nr̃o, quia specialẽ habemus prouisionẽ tām ex l.bene à Zenone, quam ex tenore Priuilegij,cui derogatū non censetur,nisi ꝑ contrariā quoq; specialẽ l.q̃q̃ ff.de ri.nup.c. à nobis de sen.excom. Dec.cons.444.num. 15.16. Cra.
10 cons.86.nu.4.& cons. 176.nu.6. † & tātò magis cum prouisio specialis fuerit prohibitoria pront in casu nr̃o per eundẽ Crau.cons.106.nu.6.post
11 multos concord.& cons. 200.nu.6. † Quod sibi locum vendicat ẽt si dicta vniuersalis dispositio contineret clausulā Non obstan.Bar.in extra.ad reprim.in ver.non obstan.Crau.cons.70.nu.16. cum concord.relatis, q̃ tamen clausula in constitutione prædicta non adest, vndè multò minus speciali derogare potest, prout argumẽtatur idẽ Crau.cons.14.nu.14.Bero.cons.20.nu.14. in 3. latiss. & pulcherrimè Cacher. decis. 167.col. 1. vbi in verbis ẽt vniuersalib.geminatis loquitur.

12 † Tertiò. Respondetur,ità interpretandam esse nouā constitutionẽ ꝑdictā, vt minùs corrigat ius cõe,quā sit possibile l.vt gradatim §.& si lege.de mu.& hono.c.cum dilectus,de consue.Crau. cōs.3. nu. 12. vers.5.facit plenè Cacher.omninò videndus d.decis.nu.4.vsq; ad num.8.cum innumeris cõcord. Cæterùm minus corriget ius cõe, si dispositionẽ l.benè à Zenone non tollat,& tot
13 clausulas non annullet priuilegij, † ꝗ iure cõi decet esse mansurum c.decet de regu. iu.in 6.& in Auten. constitr.quę de digni.§.cum vulg.

Quartò. Respondetur vniuersalem dispositionem constitutionis memoratæ non comprehendere casus, in quibus non militat eadẽ ratio cū expressis,bonus tex.in l. creditore.§. datur in fi. ff.de bo. autho. iud. possi.quẽ ad id cirat Calca. cons.1.sub nu.14.vers.& propterea, vbi reperiẽ ratio diuersa.Dec.cons.241.nu.9.Crau.cons.3. nu.26.cons.70.nu.27.cons.144.in 6.Pedemon.
15 decis.prædalleg.nu.2.vers.item ad casus.† Et idẽ quoque iuris esse,quis eadem militer ratio , sed non tanta,vt per eundem Crau. latè in consil.1. reddito pro genere nu.82.& pro his sunt meliores tex.de iure can.in c.sedes de rescri. & in clemen. non potest de procur.in 6 & de iure ciu.in l.fi.§.cui dulcia ff.de vi.tri.oleoq; leg. & vtrobique no. quos omnes ad hæc allegauit Bart. in l. sed,& si q̃s,§.quæsitum ĩ glo.1.ff.si q̃s caut.Cęterū in causa nr̃a triplici ratione dr̄ de iure reseruata

uata

uata Principi, primò, quia feudalis, secũdò ex l. benè à Zenone, tertiò per speciales priuilegij clausulas; Feudales autẽ causæ & causæ maioris magratus, de quibus in cõstitutione mẽtio habetur, vnica tm rõne reseruatæ dici possunt, ergo
26 maior rõ in illa, q̃ in istis militat † cum plura vincula magis stringant, q̃ vnũ. Authen. itaque C. com. de success. Ias. in terminis in l. 2. in prin. ante num. 5. de ver. oblig. Et per consequens virtute vniuersaliũ verborum ipsius cõstitutionis, nõ
17 põt dici attributa cognitio causę nostrę. † Quod optimè quoq; confirmari potest, ex quo sumus in reseruatis Principi, & prohibitis alijs omnib⁹ inferioribus, vndè suffragatur doctr. Abb. in c. q translationẽ, in vlt. not. de offi. lega. per illũ tex. & alios, quos refert, quæ habet, quòd concesso vno de prohibitis, & reseruatis, nullo pacto fieri possit extensio ad alia prohibita, & reseruata, licèt sint eiusdem naturæ.

Quinta etiam resultat ex antedictis responsio, nam præsupposito, quòd nedũ in genere, sed in specie ẽt data fuisset cognitio singularũ causarũ Principi reseruatarum, eis adamussim enumeratis, adhuc dicerẽ cãm nr̃am minimè comprehen-
18 di, quæ mixta est, & plurium simul qualitates habet vt s̃ diximus. Enimuerò lex, constitutio, vel statutum loquens in casib. simplicib. non extenditur ad mixtos, tex. est optimus, in l. vim passã, §. præscriptione, ff. ad l. Iul de adul & ibi glo. Bar. & Scrib. & idem Bart. & Doct. in l. 2. in princ. de ver. oblig. signanterq; Ias. sub nu. 4. vers. contra-
• riã opin. vbi de cõi˚ fidẽ facit, & egregiè materiã tractat Crau. cons. 176. nu. 7. Bero. cons. 150. nu. 14. li. 1. & cons. 141. in fi cum concord.
19 Sextò. Respondeo, quòd ex quo memoratum priuilegium derogat omnibus statutis, decretis, & constitutionibus contrarijs, intelligitur, nedũ de vigentibus tempore ipsius priuilegij, sed etiã de futuris. Doctr. est Dyn. & Bart. in l. si mihi, & tibi, §. fi. q̃ sequitur post innumeros relatos ibi,
• Alex. nu. 6. 7. & ˚cõem dicit de leg. 1. idem Alex. in l. si stipulatus, § cum stipulemur nu. 5. de ver. obl. Meritò quicquid disponat constitutio in oppositum citata, certum est casui nostro adaptari non posse, & per consequens declinatoriam exceptionem propositam rectè fuisse, & processum impedire.

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens appellationem ab interlocutoria, non tollit, quin appelletur à pronuntia super validitate citationis lata.*

2 *Citationis defectum opponi potest, etiam in causis, in quibus appellatio denegatur.*

3 *Appellatione prohibita, si tamen pnuntia contineat praiudicium irreparabile per diffinitiuam, appellari nihilominus poterit.*

4 *Quod signanter procedit in statuto prohibente appellationem ab interlocutoria.*

5 *Interlocutoria includens processum, qui de iure excludi debet, aut excludens, qui debet includi, grauat, & appellandi materiam prabet.*

6 *Interlocutoria, per quã exceptio reseruatur ad merita qua ante omnia decidi debebat, parit irreparabile praiudicium, ex quo cogit ad litigandum.*

7 *Interlocutoria mandans quem citari posse per edictum, parat irreparabile praiudicium.*

8 *Interlocutoria declarans citatum contumacem, parit irreparabile praiudicium respectu expensarũ reficiendarum absq; spe recuperandi, si in iudicio audiri velit.*

9 *Interlocutoria mandans reum citari posse per edictum vsq; ad sententiam, & eius executionem, parit irreparabile praiudicium in diffinitiua.*

10 *Maximè stante statuto Parmen. sub Rub. De modo, et ord. procedẽ. in ciuili § vlt. & alio stat. De cita. haben. domicil. in Ciuit. vel districtu.*

11 *Statutum tollens appellationem, non porrigit effectum suum ad casum notorij grauaminis, & sen euidentis iniustitia.*

12 *Notorium grauamen, & euidens iniustitia dicitur, qua ex actis apparet.*

13 *Constitutio noua dans formam citandi per edictum absentem seruanda est.*

14 *Vsu receptam non fuisse legem nouam probare quis teneatur, & quomodo probetur?*

15 *Probationes super affirmatiua potentiores sunt pbationib. super negatiua.*

16 *Legis noua publicatio non est de substantia, sed sufficit, quòd in archiuio publico reperiatur, & communiter possit haberi eius copia ab omnibus.*

17 *Statutum tollens appellationem, nõ tollit nullitatẽ.*

18 *Nullitas procedens ex defectu citationis, non censetur sublata per statutum prohibens appellari, ac etiam de nullitate dici.*

19 *Maximè si de prima citationis defectu agatur, super qua tot˚ pcessus, & causa defensio fundatur.*

20 *Exceptio defectus citationis pradicta, nõ potest ad merita per statutum reseruari.*

21 *Nec à Principe tolli.*

22 *Paria sunt quem non fuisse citatum, & nulliter, ac inualidè citatum.*

23 *Iudex ex officio tenetur citationem nullam declarare, & agentem repellere.*

24 *Recursus ad Principem per viam supplicationis, nũquam sublatus intelligitur.*

Pro eodem Illustris. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Interlocutoria mandans reum vti contumacem citari per edictum vsq; ad sententiam, & eius execu-

executionem appellationem admittit, non obstã te statutò prohibente ab interlocutoria appellari. Quod statutum multò minùs tollit nullitatem, vel recursum, aut supplicationis remedium. Lex noua non publicata quando liget; & quando vsu non recepta dici possit?

RESPONSVM XXV.

Excelsi Patres.

Vaderi pôt ex pluribus, quòd non obstante statuto Parmensi prohibēte appellationē ab interlocutoria, licitum fuerit in casu ꝓposito appellare, & sue cessiuè cū appellatio reiecta fuerit, & à reiectiōe appellatū, ad Serenifs. D. N. recurrere ꝓ cōmissio ne appellationis, ac ēt nullitatis, q̄ prętenditur, & pro alijs remedijs, de quibus in supplici libello.

1 † Primò quia interlocutoria, de qua agitur, lata fuit super defectu citationis pro parte Illustris. D. Com. S. Floræ opposito, quo stante, non tollit statutū memoratū, quin appellari possit, & appellationi sit deferendū, vt in terminis docet Franc. in c. dilecto. De appell. quem refert, & sequitur Bofs. in tit. de remed. iust. contra senten. nu. 11. Et simile est, quod iure cōi inspecto disponitur.

2 Nam in causis, quibus appellatio non datur, de defectu tñ citationis opponi potest, vt per Dec. in l. vlt. nu. 50. C. de ędict. diu. Adr. toll. cū cōcor.

3 † Secundò per vulgatā doctr. Bart. in l. 2. nu. 17. ff. de appell. recip. quod scilicèt appellationi locus sit in causis ēt, in quibus generaliter prohibita est, quotiescunq; præiudiciū irreparabile per diffinitiuā sñiam resultat, q̄ doctrinam sequitur ibi Ang. num. 7. & alij scribentes Bal. in l. 2. C. de episc. audien. & in l. post sñiā nu. 8. C. de senten. & interlocu. omn. iud. pro qua est tex. cum nota.

4 in l. si quis ꝓuocatione, de appell. † & in terminis statuti nři pręcitati tradit Barbat. conf. 86. nu. 11 lib. 3. Pedem. decif. 25. nu. 14. verf. contrariū tñ.

Non desunt verò irreparabilia præiudicia Illu-

5 strifs. D. Comitis in interlocutoria prædicta. Nā primò cogit ipsum ad factum, hoc est ad litigandū, & continuandū processum, nō obstante exceptione declinatoria ei' noie opposita, ex qua oppositione, & exceptione, si pro ea iudicatum fuisset, talis processus impediebatur, siue. n. per interlocutoriā includatur processus, qui excludi debet, siue excludař, q̄ debet includi, semper admittitur ab ea appellatio, Bal. d. l. 2. in 8. q. & seq. Abb. conf. 14. nu. 3. lib. 1. Fel. in c. suborta col. 3. ad fin. de iud. & in terminis prædicti statuti nostri, Barbat. d. conf. 86. num. 12.

6 † Quinimò, nedum q̄ñ talis exceptio reijcitur, vt in casu nřo reiecta fuit, sed ēt quando ad merita tm̃ differtur, & reseruatur, dicitur irreparabile præiudiciū generari ob litem, quā reus ob id cogitur, & eius labores, ac dispendia subire, vt est casus in c. exhibita, vbi Abb. in prin. & Felin. nu. 6. post gloff. Hostien. Butri. & alios de re iud. & idem Abb. in c. 1. num. 7. de ord. cognit. Barr. d. l. 2. in 4. q. principi de appell. recip. Felin. in c. exceptionē nu. 17. de excep. & in c. cū contingat nu. 18. verf. secunda conclusio de off. de leg. Ioan. de Amic. conf. 48. per tot. Capic. decif. 10. in fi. & nouissimè Afin. in sua pract. §. 13. c. 1. nu. 19. & fusiùs §. 18. c. 2. per tot. & signanter in fi. & cap. sequenti per tot.

7 Secundum irreparabile præiudicium consistit in declaratione contumaciæ, & ordinatione superinde facta, vt ad scalas citari possit ad oēs, & singulos actus vsq; ad sñiam inclusiuè. Quo stante, per diffinitiuā non potest ampliùs declarari, quòd Illustrifs. D. Comes non fuerit cōtumax, & sic articulus iste, An contumax fuerit, nec ne? nullā aliā sententiam post se expectat, & consequenter irreparabile præiudicium parit interlocutoria ipsa ꝑ Bar. d. l. 2. & Bal. & alios s̄ citatos.

8 † Tertiū irreparabile ꝑiudicium infertur ex eadē declaratione contumaciæ, ex quo Illustrifs. D. Comes cogeretur in primis, & ante oīa refice re expēsas, si audiri vellet in iudicio, & quidem absq; spe recuperationis per reg. l. sancim' cum materia sua C. de iud. c. 2. in glo. in ver. rationabili de procur. & ibi Abb. & alij declarantes hoc procedere ēt in prima citatione. Et quòd istud præiudiciū reficiendi, vel non reficiendi expensas, antequā reus audiatur sit irreparabile, & ob id à tali ꝓnuntia appellari possit, docet in termi nis Bar. d. l. 2. in 6. q. verf. item si reus, & Bald. ꝑcitata l. 2. in 5. q. sub nu. 15. C. de episc. aud.

9 † Quintum irreparabile præiudiciū causatur ex eo, quòd decretum fuit citari posse ad scalas eūdem Illustrifs D. nedùm vsq; ad sententiam; sed ēt ad eius executionē inclusiuè. Si. n. vires suas porrigere debet huiusmodi interlocutoria post definitiuam, impossibile est, quòd præiudiciū, & grauamen ipsius reparari possit in definitiua.

10 † Sextum pręiudicium irreparabile ex eodē fonte emanat. Nam præsupposito, quòd modus citādi ad scalas continuari possit, ēt in iudicio executionis, prout interlocutoria dictat, necessariò sequitur, quòd licèt Illustrifs. D. Comes eo tempore habiturus sit habitationē in Ciuitate, vel districtu Parmæ, vt iam nunc habet, nihilominus vti forensis, citari possit, & sub forma forensium, quod iuri cōi notoriè repugnat, Item & statuto nřo, quo expressim cautū est, sub rub. De mod. & ord. proceden. in ciuil. §. vlt. sñiam latam contra absentem, & contumacem, anteq̄ executioni demandetur intimandā ei esse personaliter, si fieri poterit, vel saltem ad domū habitationis, si habitationē in Ciuitate, vel districtu Parmæ habue-

habuerit, Quod in quacunq; citatione,& actu
generaliter etiam dispositum reperitur eodẽ no-
stro statuto sub rubr. De citat. haben. domicil. in
Ciuitate, vel districtu.
11 † Tertiò principaliter dicitur, quòd statutũ tol-
lens appellationẽ non porrigit effectum suũ ad
casum notorij grauaminis,& seu euidentis iniu-
stitiæ,per tex.iunct.glo.in c.ex conquęstione de
restitut.spoliat.& tradita ab Alex.in cons.77.nu
me.12.col.3.Marsil.in l.1.num.158.C. de rapt,
virg.Franc.in c.pastoralis in fi.principij. de ap-
pel.Rui.cõs.10 t.in fi.Rolã.cõs. 29.nu.37.in 1.&
Barb.in casu statuti nr̃i loquente d.cõs.86.n.10.
12 † Euidẽs verò,& notoria iniustitia dignoscitur
ex supradictis oĩbus præiudicijs apparentib⁹ ex
actis ipsis,q̃ notoriũ faciunt Felin. in c.significa-
uerunt sub nu.4.de testib.Rol.à Vall. vbi proxi-
mè nu. 43.& 44.cum vulg.& præsertim dignosci
tur ex decreto,de citãdo Illustriss. D. Comitem
sub forma prædicta etiã in iudicio executionis,
quod iuri communi,& municipali apertissimè re
pugnat, vt prædiximus.
13 † Insuper stante ordine,& cõstitutione Sereniss.
D.Nostri in actis exhibita,q̃ dat nouã formã ci-
tandi absentes ad scalas, q̃ forma non fuit obser
uata, vt ex actis liquet,liquidò,& notoriè cõstat
de iniustitia memoratæ ꝓnunciæ,q̃ p̃supponit Il
lustriss.D.Com.legitimè citatũ, cõtumacẽ ipsũ
reputando,cum tamen contumax dici non pos-
sit,qui non fuit legitimè citatus.
14 † Nec dicatur huiusmodi constitutionem Prin-
cipis non fuisse vsu receptã,prout aduersarij di-
cere solent, quia hæc negatiua ab eis probanda
erat in processu. Nẽpè quòd casus euenerint,in
quibus dispositio constitutionis nunquã fuerit
obseruata c.Ioannes cum ibi not.cũ de Cler. cõ
iuga.Dec.cons.649.nu.9.Rol.à Vall.tract. de lu
cr.do q.99.nu.13.& necesse erat probare, quòd
decenniũ effluxisset, quo non fuisset obseruata
constitutio,vt per eundem Rol. vbi s̃.nu. 11.cũ
multis concord.Quod tẽpus in casu nr̃o nedum
probatũ non fuit,sed ẽt probari non potuit, cũ
ab annis octo citrà edita fuerit Et tantum abest,
quòd pars aduersa in hoc probauerit incumben
tia,vt totum potiùs oppositũ ꝓ parte Illustriss.
15 D.Com.probatũ fuerit,vt ex actis constat † cui⁹
probationes eò sunt efficaciores probationibus
aduersantium, quò super affirmatiua sunt, Illæ
verò super negatiua per glo.in l.diem proferre,
§.si plures in verb. Inde quæritur, ff. de arbitr.
Bal.& alios in l.solam,C.de testibus,& in termi
nis,Dec.d.cons.649.nu.10. cum sequen.
16 † Neq; etiam obijciatur constitutionem ipsã nõ
fuisse publicatam,quãdoquidem satis ẽst, quòd
in archiuio publico reperiatur, & cõiter haberi
possit copia ab oĩbus, vt post Bal.& alios firmat
Cagnol.in l.2.per illum tex.nu.78. de orig. iur.
Alciat. respons. 52. & pulchrè Corn.cons.156.
col.1.li.3. Quæ conclusio tantò magis in nostra
specie procedere debet,in qua nedum in archi-
uio publico reperitur, & omnibus copia patet,
vt supra,sed etiam typis ędita, & publicè omni-
bus emere volentibus exposita fuit.
17 † Quartò principaliter submouetur obstaculum
statuti antedicti,qm̃ licèt prohibeat appellatio-
nẽ,nõ tñ tollit nullitatẽ. Vndè non dubitãdum,
quin de nullitate memoratæ interlocutorię dici
potuerit,& de ea nunc cognoscẽdum sit; sunt.n.
remedia diuersa,& pœnitus separata l.si expres-
sim in fi. vbi Bart.colũ.penult. de appell.Dec.in
c.cum sit romana nu. 62. de appell. & in d.l.vlt.
nu.50.C.de edict.diui Adr. toll. Boss.post Curt.
Hypp.& alios relatos in tit. de null.aduers.sent.
nu.9.& in tit. de quærel.contra sent.num. 2.vbi
hoc esse remedium ordinariũ asserit, & nõ opus
esse ad quærelã,vel supplicationẽ cõfugere, tãq̃
remedia extraordinaria, vbicunq; de nullitate
dici põt. Igitur ex hoc solo capite denegari non
18 potest reuisio dictæ interlocutoriæ † eò maximè
quòd nullitas,q̃ prętẽdit Illustriss.D.Comes ꝓ-
cedit inter cętera ex defectu citationis, quæ cũ
sit de iure naturali,& defensionẽ respiciat,nunq̃
intelligitur per statutũ sublata, vt in terminis sta
tuti prohibentis de nullitate dici, decidit Anch.
cons.211.incip.de iure cõi nu.4. qui videaĩ. Fe-
ly.in c.ex parte,il 2.in 8.limit. de offic.deleg. &
ibidem Dec.nu.50.alios quamplures referẽs, &
idem Dec.in c.dilecti nu.23. & seq. de iud. atq;
in c.Ecclesia S.Mariæ nu.4.de constit.& pulcher
19 rimè Rol.d.cons.29.nu.39.cum seq. † Pręsertim,
cum de prima citatione agatur, super qua totus
processus, & vniuersa defensio fundari debet.
Fely.d,c.ex parte in 8.& 10.limit. & ibidẽ Dec.
20 nu.161. † decidentes exceptionem defect⁹ talis
citationis nullo pacto ad merita reseruari posse
per statutum.Quod si reseruari non potest,mul-
tò minùs tolli: prout in casu nostro tolleretur,si
21 pronuntia facta reuideri non posset. † Et est ani
maduertendũ,quòd est tantæ efficaciæ defectus
iste citationis, vt nec à Principe tolli possit, vt
est tex.in d.clem. pastoralis, §. cæterũ de re iud.
Aret.cons.163.nu. 14.& 15. Anch. d. cons.211.
Dec.cons.410.nu.17.cum seq.& cons.528.nu.8
latiss.Curt.sen.cons.70. Vant.in tract. de nullit.
tit.de defect. citat.in prin.vsq; ad num.11. Vbi
post multa concludit,quòd cum talis nullitas sit
tantæ importantię,debent ab ea partes summo-
22 perè cauere † subdens paria esse, quod reus non
fuerit citatus,& nulliter,ac inualidè citatus fue-
rit,d.nu.11. & nu.22.cũ plurib.seq.latiss.Gabr.
in suis cõcl.tit. de citat.concl. 1. nu.9. cũ plurib.
23 seq. Vbi de cõi *opi.attestatur. Et Iudex tenetur
* ex officio ẽt,& nemine instante agẽtẽ repellere,
& citationẽ nullã declarare, vt p Anch.ibi in fi.
Vãt.in locis præcitatis cum concord.
24 † Sextò,& vltimò si fundamenta omnia supius
dedu-

deducta deficerent, nunquam sublatus est recursus, vel saltem supplicatio ad Principẽ, vt docet Barba.d.conf.86.sub nu.9.& Bofs. post multos, quos refert in præcita.tit.de querelis cõtra sent. num.7.vsq; ad fi.vbi omnino videatur, Rolan.à Vall.d.conf.29.nu.47.cum seqq. Vndè cum pro parte Illustrifs. D. Comitis nedum appellatum, & de nullitate dictum fuerit, sed etiam per viam recursus, & supplicationis à Principe Serenifs. petita fuerit reuisio supradictæ pronuntiæ, concedendam pluribus de causis oĩno arbitramur.

SVMMARIVM.

1 Primum Decretum passus, si comparens contumaciam neget, reponendus est, absq; impensarum refectione, sed post repositionẽ disputatur sup contumacia.

2 Restitutio in integrum petita impedit executionẽ sententia.

3 Imò & trium conformium.

4 Pupillus primum decretum passus si per viam restitutionis immißionem reuocari petat, absq; refectione impensarum audiendus est.

5 Lex noua generaliter loquens, non comprahẽdit casus, nec personas specialiter priuilegiatas in propria materia, ex communi.

6 Statuta recipiunt interpretationẽ passiuã à iure cõi, vt minùs illud corrigant, quam sit poßibile.

7 Amplia, etiam si debeant ad litteram, prout iacent, intelligi.

8 Restitutio est in integrum, & pristinum statum repositio quoad omnes effectus.

9 Restitutio tantum restituit, quantum id abstulit, aduersùs quod restitutio datur.

10 Restitutus quis non dicitur, nisi plenariam restitutionem consequatur.

11 Restitutio in integrum nunquam sublata intelligitur per quęcunq; verba generalia, & generaliſsima, ac pragnantia.

12 Maior passus primum decretum, si reuocationem petat, tenetur cauere de iudicio sisti.

13 Pupillus, autẽ nec pradictam cautionem, neq; aliã vllam praestare cogitur.

14 Glo. referens plures opi. censetur in dubio vltima adharere.

15 Intellectus verus l. hac autem §. fi. ff. de bo. autho. iud. poßi.

16 Citatus, qui facto alieno, vel casu fortuito impeditus non potuit comparere, excusatur penitus tã à cautione de iudicio sisti, quàm à refectione impensarum.

Pro Illustrifs. D. Marchione Francisco Sfortia, filio Illustrifs. D. Com. S. Floræ tunc pupillo, nunc S. Rom. Ecclesiæ Cardinale amplißimo.

EPITOME.

Primum decretum passus, si comparens contumaciã neget, venit absq; impensarum refectione reponendus, post quam repositionem disputatur super contumacia.

Pupillus quoq; restituitur aduersùs primum decretum absolutè, absq; impensarum refectione, tam de iure cõmuni, quàm municipali Parmæ.

An autem à cautione de iudicio sisti liberetur etiã pupillus in casu supradicto? concluditur affirmatiuè, licèt in maiore secus sit dispositum.

RESPONSVM XXVI.

IN dubitatum videtur, quòd Illustrifs. D. Marchio Franciscus Sfortia pupillus, qui cum authoritate Illustrifs. D. Catharinæ matris, & tutricis suæ generalis comparet ad impediendũ executionem primi decreti lati contra bona hæreditaria Illustrifs. q. genitoris sui nuper defuncti, & petendũ eiusdem decreti reuocationem, allegando se vrũ hæredem, minimè contumacem fuisse, & vbi cõtumax quoquomodo dici posset, petendo restitutionẽ in integrũ, audiendus est, absq; refectione impensarum, siue ius commune, siue statuti nostri Parmen. dispositionem inspiciamus.

1 †Iure cõi etenim clarè cautũ est, eũ, qui primũ decretũ passus est, si post comparendo, cõtumaciã neget, reponendum eẽ absq; solutione impẽsarũ, sed post repositionem ipsam, & decreti memorati reuocationẽ, disputandũ esse super contumacia, tex. est rotundus in c. pen. vbi Doct. cõiter nor. ex de eo, q mit. in poss. cã rei ser. Et posito, quòd in nr̃a specie negatio contumaciæ non subesset, sed simpliciter instaretur pro impedienda executione, & reuocatione decreti p restitutionẽ in integrũ, idem affirmãdum est.† Nã

2 quoad impediendã executionẽ, absolutum est, quòd iudicium restitutionis impedit cuiuscũq; decreti, & sñiæ executionẽ, quis alias executionẽ mereretur l. vnic. vbi Scrib. oẽs C. in integr. resti. post. nil. inno. c. suscitata, vbi Cano. oẽs de

3 resti. in integr. Quinimò trium conformium Di dac. pract. quæst. cap. 25. num. 7. cum concord. Menoch. de arbi. li. 2. cen. 1. ca. 9.

Nec quisq̃ est, qui de refectione impensarũ in his terminis mentionem faciat, quicquid dicãt vbi

vbi de reuocāda immissione facta virtute primi decreti agitur, & sic post executionem ipsam cō missam, sunt.n.casus valdè dispares, qa turpiùs eijcitur, quàm non admittitur hospes, &c.

4 † Sed, & vbicunq; reuocationem primi decreti pupillus petit, sine expensarū refectione obtinere debet, pſertim si per viā restitutionis veniat, fuit not. Decis. Inno. in c. vlt. sub nu. 5. versi. nec videtur, quē sequitur ibi Imo. nu. 12. Abb. nu. 8. & cęteri Scriben. de eo q mitti. in poss. ca. rei seruan. latè Io. And. in add. Spec. in ti. de 1. & 2. decreto, §. restat. in vers. sed pone quòd pupilli, vbi refert Vber. de Bob. & Iac. de Are. idē tenentes. Bar. in l. si finita, §. sed si fortè. in vers. itē aduersùs, ff. de damn. infec. Bal. in l. in minorū in fi. C. in quib. cau. in integr. resti. nō est necess. & in l. de die, §. tutor. in fi. ff. q satisd. cogā. Ang. in l. neq;. C. de in ius vocan. Rom. in l. si finita, §. Iulianus nu. 26. ff. de dam. infec. & ibidem Alex. nu. 84. & in d. §. tutor nu. 4. post Imol. quem citat Micha. Vrcur. in rep. d. §. Iul. nu. 179. & Lud. Bologn. nu. 142. & 143. & nouiss. Leonar. à leg. in add. ad Innoc. in d. c. vlt. in ver. nec videtur post Socin. & alios relatos.

Istis autem Pribus, qui singulari authoritate, & grandi numero adeo conspicui sunt, vix reperi tur, qui dissentire audeat, ƥpterea cōem * earū sñiam proculdubio, & sequendā affirmabimus, eò maximè, cum habeamus pro ea not. tex. l. si minor vigintiquinq; an. quasi contumax, cū sua materia, ff. de mi. vbi aduersùs contumaciam, & oēs eius effectus minores restitui dispositū est.

Ex quib. certo certiùs vr̄ Illustriss. D. Marchionē hac in re de iure cōi satis superq; tutum esse.

An verò municipali idem sit? & sanè idem etiā tenendum est; ex plurib. Primò, quia cū statutū memoratū nihil super hac specie disponat cōtra ius cōe, Imò nec casū nr̄m attingat, quoad impediendā executionem primi decreti iam lati, vel de eiusdem reuocatione, sumus in casu pœnitus ommisso, q iuris cōis dispositioni relinquitur. l. si cū dotem, ff. sol. matr. l. cōmodissimè de lib. & posth. cum vtrobiq; traditis abundè per Doct. & in terminis statuti fraternizātis cum hoc nr̄o scribit (ad aliud tñ ƥpositū) Alex. cōs. 107. aliàs in hac causa allegato, dum de defectu citationis opponebamus. sub nu. 2. vol. 5.

5 Secundò, si statutū in specie casum etiā decideret, disponendo, prout nō disponit, quòd volēs impedire executionē ƥdictā, vel decretū reuocare, teneretur expensas reficere, pupillum tñ, q in oppositum specifice priuilegiatus est, nequaq comprehenderet ad glo. in l. 3. in ver. Decurionibus, C. de silen. li. 12. cuius opin. cōis * est, vt per Gabr. latè in suis conclu. ti. de legi. & cōst. concl. 1. ex cuius dictis, & aliorū per eum relatorū plenè liquet, verissimā esse hanc sñiam; qñquidem dubitant tm̄ Doct. an statutū, vel lex noua generaliter loquens comprehendat personas, & causas priuilegiatas, qñ specialiter non reperiuntur priuilegiatæ in materia, de qua tractatur, sed qñ specialiter reperiuntur priuilegiatę in lege antiqua in propria materia, vt in casu nostro, tūc cō ueniunt omnes, & pro absoluto habent, vt sub generalitate legis nouæ non comprehendantur. sufficiat ad ipsum Gabr. remissio.

6 Tertiò, suadetur eadem interpretatio, ex vulgata regula, quòd statuta in dubio sm̄ ius cōe intelligi debent, & ab eo interpretationē passiuā recipere, vt minus illud corrigant, quàm sit possibile l. 2. C. de noxa. c. dilectus, §. qa verò de cōsuet. & vtrobiq; Scriben. & in Auten. offerar, C. de lit. conte. glo. & Doct. in l. sciendum in princ. ff qui satisd. cogan. pulchrè Alexā. d. cons. 107.

7 nu. 6. † Et hęc procedunt ēt si statuta debent ad lr̄am intelligi, vt hęc nr̄a Parmensia. Alex. cons. 8. & 9. vbi de cōi * fidem fac. & cōs. 50. col. pen. versi. nec obst. li. 1. Dec. in c. translato col. penul. & si. de constit. Soc. iun. consi. 1. nu. 141. vol. 1. latè Rol. à Vall. in tract. de luc. do. q. 35. Cū igitur de iure communi expensæ in casu reuocationis primi decreti refici tm̄ debeant à maiore, nō verò à minore, & multò min⁹ à pupillo, necessariò sequit̄ ita quoq; interpretandum fore statutum.

8 Confirmatur aūt hæc sñia ex generalitate d. l. si maior vigintiquinq;, nam si aduersùs contumaciā datur restitutio, & aduersùs oēs eius effectus dari intelligitur, qñquidem restitutio est in pristinū statū repositio, l. quòd si minor, §. restitutio, vbi Bar. & Doct. ff. de mi. glo. in §. sed ex indulgentia in verb. statum insti. quo. mo. ius patr. pot. sol. Specu. in ti. de resti. in integ. §. 1. in prin. 2. parte, inquiens in specie, quòd est repositio in pristinum statum, ius, & audientiam, ita quòd eodem modo audiendus est pupillus, quo ante contumaciam (si modò cōtumaciæ nomen mereretur) auditus fuisset, & sic absque refectione impensarum ad idem. Bar. in l. ab Hostib. §. sed q simpliciter in fi. ff. ex qui. cau. maio. Aret. in l. si filius q patri. col. 4. de vulg. & pup. Ceph. con-

9 sil. 180. nu. 27. lib. 2. cum concord. † & dicit Bar. in l. fi. col. 3. C. de sen. pas. quòd restitutio semƥ tantum restituit, quantū id abstulit, aduersùs q

10 restitutio petitur, † & Abb. in c. venerabili in princ. de offi. deleg. dixit, quòd non dr̄ quis restitutus, nisi plenariam restitutionē cōsequatur, & est bonus tex. in l. videamus la. 2. §. in fauiana in vers. nam prætor. ff. de vsu. tradunt latè Dec. & Cagno. in l. cum in condemnatione §. cum verbum restituas. ff. de reg. iur.

11 Quartò, & vltimò si sub statuti generalitate comprehēdi quoque pupillum diceremus, vtique intelligendum esset, si restitutio in integrū eius nomine non peteretur; quandoquidē per quęcunque verba generalia, ac etiam generalissima, & prægnantia, nunq intelligitur sublata restitutio

restitutio in integrum l. postq̄ liti. cum glo. vlt. C. de pac. quod plenè prosequitur ibi Dec. post alios col. vlt. Rom. conf. 90. colum. 1. & 2. Aret. cõf. 160. n. 4. ver. & quòd ipsa restitutio, Abūdè Soci. conf. 299. in 3. dub. vol. 2. Boss. in tit. si aduers. rem. iud. n. 24. cum concord. latissimè Rol. in conf. 68. n. 2*. vsque ad fin. vol. 3.

Subsequitur aliud dubiū, An idem Illustris. D. Marchio volens impedire executionem memoratam, vel decreti reuocationem impetrare, teneatur cauere de iudicio sisti, & de iudicato soluendo? & in hoc similiter distinguo ius cõe,
12 & statutarium, † nam iure cõi, cū maior teneaẽ primam cautionem tantùm præstare, hoc est, de iudicio sisti; si se ipsū defendat, l. si pupillus, §. 1. vbi glo. & Doct. ff. de priui. credi. & tradūt oēs
13 in d. § Iulian. & alibi sæpè in locis vulg. † pupillus tamen specialiter priuilegiatus reperitur, vt nullam dictarū cautionum præstare debeat, tex. in terminis in l. hæc autẽ. §. fi. ff. de bo. auth. iud. poss. qui re vera cauillari non potest, licèt glo. ibi in ver. satisdationem, videatur primo loco dicere, quòd à cautione iudicatum solui sit tantū immunis; ipsammet. n. glo. aliam postea opi.
14 subdit contrariam, & cum ea transit, † & per cõsequens illi censetur adhærere ad gloss. in l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad trebell. Bart. in l. bona fides. ff. depos. Bal. in l. si idem, de iurisdictione omn. iud. cum simil. Nec potest ille tex. intelligi etiam de maiorib. natu, vt quidam intelligunt, vt sic opus sit eum restringere, nè contradicat
15 d. §. fi. † Quoniam re ipsa de pupillis tantùm loquitur, prout in tota illa lege Iurisconsultus loquutus fuit; & hoc maximā habet æquitatis rationem, vt pupillus, qui verè contumax esse nequit, non teneatur eodẽ modo cauere, quo maior verè contumax, & nè pœna afficiatur, qui nullam culpam commisit, & ita in proposito argumentatur Abb. post Card. in d. c. vlt. num. 9. & Imol. n. 12. tenentes, quòd nec de iudicio sisti cauere debeat, & oēm in casum, quòd teneret, restituēdū esse in integrū, vt ab eo onere liberet.
16 † Et quòd ille, qui fecit q̄ potuit, vt ad iudiciū veniret, sed facto alieno, vel casu fortuito impeditus fuit, pęnitus excusetur, tam à cautione, q̄ à refectione expẽsarum, probat in indiuiduo tex. in c. venerabilibus. §. similiter, in fi. de sent. excommun. in 6. quẽ ibi cano. omnes pro nota. signant; vndè non dubitandum, quin pupillus ætate impeditus, cum quicquid videat ignoret, ab vtroque liberetur.

Ex his satis liquere existimo, Illustris. Dñm Marchionem, attenta iuris communis dispositione, nullam omnino cautionem præstare debere; q̄ ẽt suadetur per ea, quæ scribunt supracitati Doct. in materia expensarum, quorū argumenta, si rectè perpendantur, ita concludunt de cautione non præstanda, quemadmodum de expensis non reficiendis. Iure autẽ municipali nullibi contrariū reperitur dispositum, ergo, &c. Cætera suppleat Illust. DD. meorum de Consilio, prudentia, & doctrina. Fuerunt demum reuocata omnia in præiudicium Illustris. Patris, & Filij gesta, imò nulla, & inualida declarata.

SVMMARIVM.

1 *Geminatio rescripti, vel priuilegij habet vim motus proprij.*
2 *Et tollit vitium subreptionis.*
3 *Bal. contra sentit.*
4 *Rescriptum impetratum tacita veritate eorū, quæ Principem mouere possunt ad non conceden. petita, subreptitium, & nullum est.*
5 *Eadem causa vt dicatur, quæ requirantur?*
6 *Rescriptum delegatorium contra certas personas impetrandum est, expresso nomine, & cognomine.*
7 *Nec iurisdictionem tribuit contra maiores, & digniores expressis.*
8 *Clausula Motus proprij, non tollit subreptionem in præiudiciū iuris tertij, sed rescribentis tātùm.*
9 *Neque tollit subreptionem resultantem ex taciturnitate litis pendentia.*
10 *Minusq̄ operatur aduersùs verisimilem, & coniecturatam mentem, & intentionem rescribentis, quòd expressis exprimendis, secùs rescripsisset.*

Pro Magnifica Communitate Brixilij.

EPITOME.

Geminatio rescripti, vel priuilegij an habeat vim Motus proprij?
Causæ identitas quæ requirat?
Clausula Motus proprij, non tollit ius quæsitum tertio; Neque vitium subreptionis, nisi in præiudicium rescribentis.

RESPONSVM XXVII.

Sanctissima Trinitatis nomine repetito.

Ræ supposito, quòd causa Mag. Communitatis Brixilij cum D. Ferdinando Nizolio Phisico non penderet amplius coram Mag. D. Prętore Brixilij, stante recusatione proposita, & iuxta formam statuti loci lib. 2. cap. 21. admissa, atq; noui Iudicis partiū confidentis electione, certi iuris esse existimo, quòd ex duobus rescriptis Serenis. D. Ducis Ferrariæ mihi osīs, non potest causa ipsa de nouo dici cōmissa eidem D. Præ-
1 tori. † Nam licèt geminatio rescripti, vel priuilegij vim Motus proprij habere dicatur, iuxta doctr. Bal. in l. nec damnosa n. 2. C. de preci. imper.

per.offer.& ob id vitiũ subreptionis tollere p c.
3 si motu pprio.de pben.in 6. † quod tñ in dubiũ vocari posset, ex tex.ĩ c.cõstitut⁹.de rescip. quẽ ibidẽ aduersùs conclusionẽ prædictã perpendit Bald.in princ. colligens, quòd secunda iussio nõ dat robur lr̃is nullis, & subreptitijs, Attamen nõ operatur in pnarrata spe effectũ istum ex plurib.
4 † Et primò quia geminatio delegationis nõ fuit facta post recusationẽ, & noui Iudicis electionẽ, sed vnũ tm̃ rescriptũ postea emanauit, quod cũ sit impetratũ tacita veritate eorum, quæ exprimi debuerant, vt in pfatione motiuorum rectè fateri vr̃ D. Prætor, subreptitium, & nullũ est, c. super literis.de rescrip.& passim hr̃ in locis vulg.

Primo etenim rescripto istud vitium non opponitur, ideo nõ possumus dicere, quòd per sin purgatum fuerit. Ideo cum secundo tm̃ laborãti morbo prædicto nullũ aliud superuenerit, ad illud sanandũ, remanet eius morbus insanabilis, quicquid D. Phisicus prædictus dicat.

5 Secundò negari põt eandem cãm ambobus rescriptis memoratis cõmissam fuisse, si quidẽ ad identitatem cãrum requiruntur tria, vt eadem sit res, eadem cã petẽdi, & inter easdẽ personas. l.cum quæritur; cum duabus seq.ff.de excep. rei iud. & ibi Castr. & alij. In casu aũt nostro nullũ horũ concurrit, quia in prædictis precibus petitum fuit salarium tpis decursi per modum prouisionis tm̃, & in summarijssimo possessorio, in alijs aũt principalis negotij decisio, cum ppetui silentij impositione petita fuit, & sic super petitorio, vndè duo prima requisita deficiunt. Quin ẽt tertium clarè deficit, nã primum rescriptum contra psonas incognitas, & innominatas sub noĩe aliquorũ iuidorũ, & persecutorũ impetratũ fuit, Secundum verò contra Io. Zerellum, & Marinũ Cataneũ ptensos sindicos cõitatis, propterea satis constat non apparere de identitate psonarũ, nedum rõne incertitudinis anteriorum precũ, in quibus non specificantur personę per noĩa, & cognomina, contra quas procedere intenditur,
6 prout fieri debebat⁹, † vt in terminis concludit Dom.in c.cum in multis, col.4. vers.ego puto.de rescri.nu.6. Sed ẽt ex eo, quòd primũ rescriptum non põt dici impetratum, nisi cõtra particulares personas, vt colligitur optimè ex traditis p Bal. in l.sed & si hac, §.q manumittit, in vtraq; lect. ff. de in ius voc. quẽ ad hoc ponderat Bero.cõs. 18.nu.11.12.li.1.& fac.tex.cum mr̃ia sua in d.c. cũ in multis. † Certum est aũt, quòd rescriptum
7 delegatoriũ non tribuit iurisdictionẽ cõtra vniuersitatẽ tanq maiorẽ, & digniorẽ c. sedes Apostolica cũ not.de rescri.& in specie tradit Archi. post Hostiẽ. quẽ allegat in d.c.cum in multis col. 2. & ibidem Dom.col.3. super glo.ĩ ver.quidã, vbi alios citat concordantes, & Bal. remissiuè in d. §. qui manumittitur. cõsequẽter ergo cũ inter diuersas quoq; psonas rescripta emanauerint,

Consi. Lud. Sacc.

8 cessat ẽt ex hoc capite delegationis geminatio † Sed si geminatio ipsa motiuata subesset, & effectum motus proprij haberet, adhuc tñ non præiudicaret Vniuersitati Brixilij, nec tolleret ei ius quęsitũ ex dictis recusatione, admissione recusationis, & arbitri electione; q̃quidẽ cl'a(motu pprio) non tollit subreptionẽ iñ piudicium tertij, sed immò in piudicium rescribẽtis. Abb. post Butr. & alios in c.cũm q̃.el 2.nu.3. de testi. & ibidẽ Aret.& Fel.col.2.& idẽ Abb.in c.ad aures, nu.5. de rescri, Soc.cons.1.n.7.& cons.215.col.1.vol. 3.Curt. sen. cons.35.nu.36. Dec.cons.407.col. fi. cons. 468.nu.20.& in l.si quis iniquum.nu.9. ff.quod quisq; iu.& innumeros adducẽs, Gabr.
9 ti.de clau.conclu.2.nu.8.cui sufficiat remissio. † Et in indiuiduo, quòd non tollat vitium subreptionis resultãtis ex taciturnitate litis pẽdentiæ tradit Abb. post glo.d.c.causam, loco pcitato, Ias. latè in l. si quis quemq̃, nu.5. vsq; ad fi.ff. si quis caut.& in l.2.nu. 2. C.vt li.pend. Paris cons.74. num. 17.vol.4.Rui.cons.80.in fi.vol.5.& Gabr. post alios relatos d.concl.2. nu.16.
10 Insuper stante, quòd in vltimis pcibus non fuerũt expressa supradicta, q̃ Principẽ verisimiliter retraxissent à rescribẽdo, vt rescripsit, (quod nõ diffitetur Mag.D.Prætor) illa succedit certa conclusio. Nẽpe clausulã(motu proprio) nihil aduersùs talẽ verisimilitudinẽ, & coniecturatã intentionẽ operari. Card. in clem. si Romanus in 2.q. de pben. in 6. Abbas. post Butr.in c. in nostris num.19.de concess.pręben. Barba.in c.ad aures nu.28. de rescri. Cassad.decis.3.nu.4.in ti.de pẽsio. Bella.decis.392.Rui.cons.98.n.25.li.4. Soc. iu.cons.77.nu.104.li.1.Gabr.d.concl.2. nu.19. cum multis per eum adductis. Possent aliæ quoque responsiones dari fundamento prædicto (motus proprij) quę ex præcitatis authorib.materiã hmõi clausulæ pertractantib, colligi pñt, sed breuitati studens missas facio, & doctissimi D.Prætoris delectui relinquo.

Circa alia motiua non insisto, q a non expedit. Nã cum D.Prętor iudex non sit, frustrà disputatur coram ipso, vtrum actor probauerit qualitates requisitas? & personam suam legitimauerit? & an tẽpore debito produxerit iura sua, vel ne? Hæc.n. suis loco, & tempore coram Iudice, de partium consensu, & iuxta formam iuris municipalis antedicti electo, discutienda erunt Laus, Deo optimo.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium factum cum minore curatore carente nullum est, si per se ipsm litigat.*
2 *Minor cõpellitur curatorẽ accipere ad instãtiã eius, qui cũ eo litigare intẽdit.*

Q Minor

3 *Minor litigans per procuratorem constitutum formiter, cum iuramento, vt fieri solet, obligatur, qa tenet iudicium.*
4 *Sententia nulla executionem non meretur.*
5 *Nullitas proposita incidenter, executionẽ rei iudicata impedit.*
6 *Si tamen incontinenti de nullitate doceri potest, nõ si altiorem requirat indaginem.*
7 *Principaliter autem, vel incidenter, quando proponatur, remissiuè.*
8 *Restitutio in integrum petita, etiam aduersùs conformes, executionem suspendit.*
9 *Quod indubiè procedit quando incontinenti offeratur probatio super læsione.*
10 *Si verò altiorem requirat indaginem, secus iudicãdum ex sententia Bart.*
11 *Sed in contrarium stat communis opi.*
12 *Nullitas incidenter proposita, si pendente iudicio fiat executio, dissentiunt doct. an attentata sint reuocanda? sed affirmatiua praualet, quam limita, vt infra nu. 14. remissiuè.*
13 *Principaliter aũt proposita nullitate, distinguitur, aut inhibitum fuit per iudicem appellationis, & reuocanda sunt, aut non fuit inhibitum, & secus iudicandum.*
14 *Regula prædicta, quòd incidenter proposita causet attentata limitatur pluribus modis. remissiuè.*
15 *Restitutio in integrum petita, & commissione subsecuta, debet executio suspẽdi, et sine inhibitione.*
16 *Idem si coram eodemmet iudice petita fuerit.*
17 *Limitatur tamen pluribus modis, remissiuè.*

In gratiam vnius ex Consiliarijs Serenifs. D. Ducis Octauij Farnesij Par. & Placẽ. Ducis.

EPITOME.

Materia huius responsi ex eius initio colligitur, quæ triplicem habet quæstionem, & in qualibet sunt distinctiones.

RESPONSVM XXVIII.

De tribus in præsenti negotio quæri, ac dubitari video. Primò an Iudicium cum minore curatore carente valet, & teneat?

Secundò. Vtrum exceptio nullitatis per hunc minorem opposita, aut restitutio in integrũ aduersùs rem iudicatam petita, executionem impediat?

Tertiò. An executionem factam non obstantibus istis exceptionibus reuocari faciat?

1 Ad primum dubium distinguendo respondeo; aut minor p se ipsũ litigauit, & nullũ eẽ iudiciũ certum est, qa pp lubricũ ætatis, & fragilitatem consilij non põt absq; illius interuentu, & autoritate litigare l. 1. & per to. C. qui legi perso. non hab. stan. in iud. l. 1. §. necessitate, & ibi Doct. C. de bo. q lib. l. 1. qui per. tut. Vã. in tract. de null. tit. de null. sen. ex defect. inha. sen. mã la. num.
2 28. cum seq. † Vñ cõpelliť minor curatorẽ accipere, instãte eo, q cũ ipso litẽ hẽe intendit, nẽ iudiciũ fiat elusoriũ, Insti. de cura. in princ. vbi Io.
3 Fab. & Aret. not. † Aut verò p pcuratorẽ litigauit formiter constitutũ, hoc est cũ iuramento, vt constitui pcuratores solent, & contrariũ rñdeť, p tex. in Auth. sacra puberũ, C. si aduer. vendi. q licèt in cõtractibus loquatur, locũ tñ in iudicijs quoq; obtinet, vt docet ibi Bart. col. fi. vers. quid in iudicijs, Guid. Pap. q. 35. & 494. cũ multis cõcord. adductis per Vanr. loco pcitato nu. 35. 36. & ità iudicatum fuit per Reg. parlam. vt refert Boer. decis. 92. qui omnino videatur.
4 Ad secundũ verò, vtrum nullitas ista opposita, aut restitutio in integrũ petita executionẽ sñię, q in iudicatũ aliter trãsiuit, impedire potuerit? qa bimẽbris est q̃tio, singulatim vtriq; rñdẽdũ est. Et primò circa nullitatẽ, regula est, quòd executionẽ impedit, ex quo sñia tãtũ valida debet executioni mandari l. 4. §. condemnatum, vbi Doct. omnes de re iud. Mara. in suo spec. par. 6.
5 in vlt. actu q. 1. num 3. & quæst. 4. num. 57. † Sed tamen indistinctè non procedit, nec perpetua est, nam principaliter proposita nõ impedit, sed incidenter tantùm, secundùm communes sentẽtias relatas à Vant. d. tract. in tit. quot, & quib. mo. nullitas num. 19. vsq; ad num. 36. & Hercula. in tract. de attenta. c. 23. nu. 8. & nouissimè fusius cæteris oĩbus, Lancell. in suo tract. de atten. par. 2. c. 17. vsq; ad nu. 39. & nu. 6. cũ duob. seqq.
6 Sed neq; incidenter proposita semper impedit executionẽ, nã si altiorem requirat indaginem, sñia nihilominus executioni demãdatur; sin autẽ incontinenti probari põt, contrarium verius est, & hæc est cõis distinctio, vt per eundẽ Vant. loco præcitato sub nu. 32. Rip. d. §. condemnatũ nu. 10. & fusiùs Didac. pract. q̃st. c. 25. ĩ prin. atq;
7 ad saturitatẽ, Lãcell. vbi s̃. n. 93. 94. † qñ aũt principaliter, & qñ incidenter pponi dicatur, scribit abũdè Vant. palleg. tit. à princ. vsq; ad nu. 39. & Didac. vbi s̃. num. 7. Burs. consi. 37. in princ.
8 Quod attinet ad restitutionẽ in integrũ, dico in primis huic nõ eẽ locũ stãte nullitate pdicta per tex. in l. cũ & minores vbi glo. Cy. Barr. & alij C. si aduer. rẽ iud. ĩ l. apud acta, §. cõtra, vbi ẽtScrib. de re iud. Bertrã. cõs. 94. li. 3. Meno. de arbi. iud. q. 97. n. 4. & nouiss. docuit d. Odd. ĩ tract. de rest. in integ. q. 72. arti. 6. nu. 80. Sed si Iudiciũ aliqua fortè de cã valuisset, tũc restitutioni qdẽ loc⁹ foret, vt p Dec. cõs. 411. in fi. d. Odd. vbi s̃, & num. seq. An verò cã mota suspendẽda sit? formãda quoq; est reg. affirmatiua, vt ea pendente executio suspendatur c. suscitata de restit. in integ. l. si causa cognita, C. de transact. & vtrinq; Scriben. omnes rub. & l. vnic. C. in integ. resti. postu.

ne quid

ne quid no.si.cũ materia,l.si prætor la 2.§.Marcellus cũ glo.ff.de iud.& est cõiter* recepta, vt at testantur Ias.& Rip.in d.§.condemnatũ, ille nu. 26.hic aũt nu.30.Mata.in d.actu.vlt.nu. 55.Didac.palleg.cap.25.nu.7.& D.Odd.d.tract.q.43. att. primo nu.2.vbi de communi* attestatur.

9 Et pcedit ista cõclusio de plano, qñ hoc quoq; iudiciũ restitutionis non requirit altiorẽ indaginẽ, sed offeruntur probationes incontinẽti sup læsione, vt præcitati authores concludũt,& Rui. conf.11.nu.15.li.4.Lancel.d.tract. cap.18.n.25.

10 cũ seq. † sed si altiorẽ requirat indaginem, non retardari scribit executionem, Bar.in d.§. Marcellus in fi.& in d. §. condemnatũ; cuius tñ sñiæ q̃ plures repugnãt, volentes executionẽ indistin

11 ctè suspendi p iura allegata † & licèt articulus sit controuersus,ac disputabilis, vt patet ex relatis per Rip.d.nu.30.& Capie. decis.53. Lancell. vbi s̃.cap. 18. nu.2. nihilominus cõis * opin.est contra Bart.vt legere est apud Ias.d.§.cõdẽnatũ n.26.post Cum.quẽ refert,& Alex.n.26.ac Rip. præcitato nu.30.Beninten.decis.85.nu.16.17.& Ceph.conf.176.pdicto,& signanter nu.4.Lãcel. d.c.18.à nu.10.vsq;ad n.21.d. Odd.d.trac.q.43 arti.4.sub nu.63.vers. sed contrariã sententiam.

Circa tertiũ verò, vtrum sc; executio facta nõ obstantibus exceptionib. nullitatis, & restitutionis in integrũ, reuocari debeat? bimẽbris ẽt redi

12 dit consultatio. †Nã quoad nullitatẽ incidenter propositã,cũ dissentiãt inter se Doct.reuocanda nè sint attẽtata ea pendẽte, an nõ? vt videre est apud Didac.d.c.24.nu.6.& Lãcel.d.c.17.à n.39 vsq; ad nu.45. formanda est regula affirmatiua,

13 vt firmat ibidẽ Lancel.nu45.†In causa aũt principaliter proposita distinguẽdũ censeo, quia aut fuit inhibitũ p Iudicẽ nullitatis,& reuocãtur attentata,aut nõ fuit inhibitũ,& contrariũ verius, Dida.vbi s̃,& Lancel.d.c.17.nu.63.vsq; ad n.68

14 Ad dictã aũt reg.affirmatiuã plures dant̃ ampliationes,& limitationes,de qb.p Lancel.à d.n.45 vsq; ad fi.quas recẽsere lõgũ, & superfluũ foret.

15 Quò verò ad restitutionẽ,sufficit sola litis pendẽtia,ẽt quòd nõ fuerit facta inhibitio,imò sufficit sola causę cõmissio.Rot.decis.51.si cõmittat̃, de appell.in no.& ita practicat̃,teste Cassad.decis.1.vt li.pen.num.5.

16 Idem dicendũ, si corã eodemmet iudice petita fuisset restitutio citata parte, vel excipiẽdo cõtra petitã executionẽ;quomodocunq;.n.lis pẽdeat, vel pars verosimiliter psumere possit restitutionẽ eẽ concedendã,debet ipsa abstinere,& supsedere in executione petẽda,aliàs est in mala fide, & iure merito cõtra eũ fit reuocatio, vt colligit ex decis.Rom. Rot. pallegata in vers. prerea, & Cassad. vbi s̃,& pbat̃ expressim in Clem.2.vt li. pẽd. Fortiùs tenet Ant.can.in tract.de exec.instru.q.21. satis esse,quòd restitutio petita sit añ executionẽ,quẽ sequit̃ Benint.d.decis.85.n.12. &hoc vr̃ conuenite cũ gñalitate rub.& nig. C.in integ.resti.positu.nil no.si.& ita ẽt tenet Lancell. d.c.18.nu.127.cũ duob.seqq. & nouiss.d. Odd. pcitato tract.q.43.art.6.nu.91. vers. sed contra-

17 riũ,vbi egregiè loqtur more solito. † Nõ nullas tñ patitur limitationes hmõi regula, quas ponit idẽ Lancel.eo.c.18.à nu. 55.vsq; ad fi.sed nullã ex eis ad casũ nr̃m adaptari video. Vndè cõcludo executionẽ,de qua in themate fit mentio, reuocandã fore, Nisi fortè Iudex legitimas habeat suspitiones calumniæ aduersùs minorẽ hunc petentẽ se restitui,& de nullitate dicẽtẽ; neutrũ n. remediũ illi pdesse posset hoc casu,ad latè cõgesta p Lãcel.d.c.17.à n.121.vsq; ad 128.& d.c.18 à n.55.vsq; ad 71.& lati⁹ p d.Odd.d.tract.q.43. art.5.p to. Sed re vera nè minima quidẽ vmbra suspitionis calumniæ potest in eo considerari, attenta personæ qualitate, natura causæ,& contentis in actis. Merito,&c.

Consi. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *PRæsentãs ad aliquod beneficiũ,in cuius quasi possessione præsentandi erat,cũ bona fide,dicitur fruct⁹ suæ possessionis pcipere,et ppea dẽt ei⁹ pñtatio effectũ hr̃e.*

2 *Paria sunt nõ esse patronum, & esse in quasi possessione præsentandi.*

3 *Præsẽtatio quasi possessoris bona fidei pfertur præsentationi veri domini,sed limita,vt inf. nu. 35.*

4 *Etiam si antecessores veri domini aliàs pñtassẽt, quia vltimus status attenditur.*

5 *Præsentãs non dicitur esse in quasi possessione præsentandi,si eius præsentatio effectũ non habuit. Quod declara, vt infra nu.30. cum seqq.*

6 *Quasi possessio patris iuris præsentandi,transit in filium hæredem ipso iure,cũ bonorũ vniuersitate.*

7 *Maximè stãte Decreto, vel Statuto,de cõtinn.&c.*

8 *Petitorium absorbet possessorium.*

9 *Iuspatronat⁹ hæreditariũ in dubio præsumitur.*

10 *Iuspatronatus concessum alicui,& eius hæredibus, non competit filijs,nisi sint hæredes.*

11 *Nec sufficit hæreditatem esse delatam,sed quòd sit adita,& acceptata,requiritur.*

12 *Argumentum à feudo ad ius patronatus valet.*

13 *Verba enunciatiua propter aliud emissa non probant,etiam in publicis instrumentis.*

14 *Fallit ĩ antiqs ex cõi,& duo plenè pbãt,vt ĩf.n.41.*

15 *Si tamen in instrumenta plura sint,inter diuersas psonas celebrata , & à diuersis notarijs.*

16 *Nec tũc plenè pbãt cõtra tertiũ,psertim si de graui pjudicio agatur. Sed limita,vt infra nu.24. Sed nec vera est propositio,vt infra nu. 43.*

17 *Iuspatronat⁹ ĩ stirpes nõ ĩ capita defertur,et n.38*

18 *Beneficia nõ debẽt eẽ hæreditaria, ideò pñtatio facta ã extraneo,pferẽda videt̃ pñtationi factæ vni de familia patronorũ,qñ idẽ beneficiũ sæpius obtinuerũt alij de eadẽ familia,& genere.Sed contrarium vide infra nu.44. vbi de veriori, ex cõi.*

19 *Senior ex præsentatis instituendus est, data paritate in cæteris.*
20 *Ditior quoq; præferendus dicitur quando de sustinenda dignitate Ecclesiæ agitur, maximè si alias etiam qualitates habet præponderantes. contrarium vide infra nu. 52.*
21 *Solertior quoq;, & industriosior pferendus dicitur.*
22 *Minor annis 22. non est capax dignitatis Ecclesiasticæ, etiam sinè cura.*
23 *Prioratus est dignitas; sed limita, vt infra num. 53 & seq.*
24 *Filiatio probatur per instrumenta antiqua cũ verbis ennuciatiuis propter aliud emissis.*
25 *Hæredum masculorum appellatione veniunt tantùm descendentes.*
26 *Hæreditatis aditio probatur præsumptiuè ex eo quòd bona quæ fuerunt defuncti apud eius descẽdentes reperiuntur.*
27 *Hæreditatis ascendentium aditio facilè præsumitur, præsertim lucrosa.*
28 *Filius hæres patris ipso iure præsumitur in fauorabilibus.*
29 *Scriptura fundationis iuris patronatus hæreditarij reperta pœnès eum autentica, confert ad probandum eum hæredem.*
30 *Quasi possessio præsentandi non amittitur, ex eo quòd in concursu præsentantium, aliorum præsentatio præualeat.*
31 *Sed requiritur iudicis sententia priuans ipsum, & ius tribuens alij, & quod transitum fecerit in iudicatum.*
32 *Duobus bis præsentantibus, quorum præsentatio nõ habuit effectum alia de causa, quàm defectu possessionis, si denuo alter præsentat, & alter non, & habet effectum præsentatio, conseruatur amborũ ius, et quasi possessio, quæ nõ amittitur per nõ vsũ.*
33 *Quasi possessio præsentandi non acquiritur, nisi institutio sequatur, sed benè conseruatur, licèt non sequatur ipsa institutio.*
34 *Domini, & quasi possessoris præsentatio, præualet præsentationi solius compossessoris.*
35 *Quasi possessoris præsentatio, præsentationi veri domini non præfertur, nisi quando secuta fuit institutio, antequam lis, & controuersia per verum dominum mota fuerit, qua mota, differtur institutio, & probato dominio, præualet veri domini præsentatio, etsi lis fuerit mota in solo possessorio, vt infra num. 40.*
36 *Præsertim si inter præsentantes causa agatur, non inter præsentatos tantùm.*
37 *Pluribus præsentantibus, quorum præsentatio sortitur effectũ, vnus ipsorũ nõ dicitur habere quasi præsentandi possessionem, nisi compatronorum ius ad se peruenisse probauerit.*
39 *Præsentatus à pluribus patronis, præualet præsentato à paucioribus.*
42 *Verba enunciatiua propter se emissa probãt plenè, etiam in factis recentibus.*
43 *Verba enunciatiua propter aliud emissa in antiquis probant contra tertium, siue de leui, siue de graui præiudicio agatur, quod est contra distinctionem Crauettæ.*
44 *Præsentatus ad beneficium, si est de genere Patronorũ, cæteris paribus, præfertur alijs præsentatis, & ista est vera, & communis sententia, & in praxi recepta, & nu. 47.*
45 *Fundantes, seu dotantes Ecclesias, & beneficia debent ad illa obtinenda cæteris præferri.*
46 *Et q plus contulit, alijs quoq; in dubio anteponitur.*
48 *Præsentatus, qui est de genere, & sanguine patronorum, cæteris absolutè præponitur, quando beneficium est generi debitum authoritate superioris.*
49 *Quod locum habet, etiam si alij præsentati idoneiores fuerint, dummodo ipse sit idoneus.*
50 *Idoneus, qui est de loco, præfertur idoneiori forensi ad beneficium.*
51 *Idoneus de Collegio præfertur pariter idoneiori, qui non sit de Collegio.*
52 *Pauperior idoneus, præfertur idoneiori diuiti ex communi.*
53 *Prioratus qui est sinè cura, & habet ecclesiam campestrem, & non habet iurisdictionem, neq; authoritatem exercendi censuras, non est dignitas ecclesiastica.*
54 *Ideò conferri potest minori annis 22. & non potest illum obtinens delegari ad forensia iudicia à Summo Pontifice, secundùm canones.*

Votum decisiuum in causa Iurispatronatus Nobilium de La latta.

EPITOME.

Iuris patronatus materia latè pertractatur, tam respectu quasi possessionis ipsius, quàm proprietatis, & dato concursu plurium præsentantium, quæ probationes ipsorum, & quæ qualitates præsentatorum faciãt, vt vnius præsentatio alteri præferatur? abundè differitur.

RESPONSVM XXVIII.

Acante Prioratu S. Matthei de Calcis Parm. Diœcesis per obitũ Reu. D. Marci Marcelli de Lalatta insignis probitatis viri, qui Prioratus est de iure patronatus nobiliũ de La latta ex priuilegio Io. 23. Sum. Pont. concesso ditationis cã, nobili Io. de Lalatta militi, & per Martinũ cõfirmato, Institutio aũt eotũdẽ Sum. Põt. dispositione ad multùm Reu. Abbatem S. Ioan. Euangelistæ Parmæ ordinis Cassinensis spectat, & pertinet.

Comparuerũt coram ipso Reu. D. Hieronymus de La latta, Excellẽs Legũ Doctor d. Octaui° de La latta, & nõnulli alij hotũ agnati, allegantes se patronos, & quasi possessores dicti iuris patronatus,

natus,& præsentauerunt Ren.D.Iulium Cęsarē eiusdem D.Octauij filium Clericum Parm. Propositisq; de more edictis,comparuit quoq; Magnif.Artium,& Med.Doct. D.Antiochus de Latta allegans pariter se dominum, & quasi possessorem,& præsentauit nobilem,& Reu.D.Angelum de Carissimis,olim Cathedralis Ecclesiæ Parm.Canonicum. Vtraq; autem parte præsentationem suam admitti,& confirmari,ac pręsentatum suum institui prætendente,& instante,Reuer.D.Abbas post admissam vtramq; si,& quatenus de iure,volens seruatis seruandis, causam diligenter examinare,vt iustitiam tandem ministrare posset, & ex præsentatis eum instituere,q potiora haberet iura,Consultorem, & Assessorē suum me elegit.Vndè datis vtriq; parti competentibus terminis,& dilationibus, productisque hincinde quampluribus iuribus,& testibus examinatis,longoq; perfecto processu, ego maiori qua potui solertia, cuncta inspexi, partium Aduocatos pluries audiui,dubia cuilibet in scriptis exhibui, responsiones allatas adamussim perpēdi,& consideraui, & meum tādem votum Reu. D.Abbati tradidi; qđ secutus,prædictum Reu. D.Iulium Cæsarem nominatum,& præsentatū, vt supra,de dicto Prioratu instituit, & inuestiuit cum debitis solemnitatibus, & in possessionem Ecclesiæ, & iurium eiusdem induci mandauit, prout inductus fuit.

Subinde verò ab eodem Reuer.D. Abbate rogatus voti mei causas in scriptis redigere, lubenti animo morem gessi, vt de mea causę plena cognitione apertiùs constaret, & sub infrascripta forma illas exhibui.

1 Instituendus videbatur Reu.D.Angelus de Carissimis præsentatus à Mag.D.Antiocho, qui est in quasi possessione pręsentandi cum bona fide, ex quo D. Angelus eius pater vltimum Rectorem immediatè defunctum præsentauit,& præsentatio effectū habuit, c.consultationibus, vbi oēs not.de iure patro.Glo.in c.cum olim,vbi Feli.in princ.de maio. & obed. † & paria sunt,quē

2 esse patronū,& esse in quasi possessione præsentandi,vt præsentatus instituatur Dec. cons. 117.

3 col.2.† Quinimò possessoris bonæ fidei præsentatio,veri domini pſentationi pręferēda est d. c. consultationibus,vbi Abb.in 2.nota Butr.& alij Roc.de Cur.in tract.iurispatronatus in ver.competens, q. 19.Lamber.latè in simili tract. lib.2. arti.1.& 6.atq; 19.3.q.princ.pri.par.Crau.cōsi. 322.nu.5.Rol. à Val.cons.47.nu.26. cum seqq. li.1.Menoc.cons.90.num. 125.

4 Quæ conclusio procedere videtur, etiam si antecessores aliorum Magnificorum ex aduersò pręsentantium aliàs pręsentassent, & eorū præsentatio effectum habuisset:quia vltimus status, & vltima pręsentatio attenditur c.cum Ecclesia sutrina.de cau.poss.& proprie.Oldra.cons.312. Consi. Lud. Sacc. num.2.Roc.vbi supra q.16.& Lamber. pręcitata quæst.3.artic.21.Dec.Crau.& Rolan.in locis præallegatis.

5 Nec refragari videtur, quòd dicti antecessores eodem tempore alium præsentauerint, quoniā ipsorum pręsentatio effectum non habuit. vndè dici non potest, quòd ob id in quasi possessione præsentandi fuerint,& ius istud ad suos descendentes transmisserint. Cald cons.12.& 13.in tit. de iure patro. Alex.cons. 75.nu.14.li.4. Ferret. cons. 135.nu.5.Lamber.vbi supra art.10. & 20.

6 Neq; dubitandum videtur,quin quasi possessio D.Angeli in d. Antiochum filium vnicum,& hæredem vniuersalem peruenerit, & ipso iure cum vniuersitate bonorum trāsierit. c.quoniam, & c. ex litteris cum not.de iure pa.Bald.in l.fi.nu.48. C.de edi.diu.Adr.toll. Feder. de sen.cons. 112. Paul.de Citta.in tract.de iu. patr. par.9. num.8. Lamber.d.tract. loco præcitato artic.22. & par. 2.q.10.arti.6.num.4. vers. dic & aliud pulchrū.

7 Præsertim stante Decreto de continuanda possessione hic vigente, cuius virtute dubium non est,quin iurium omnium, ēt incorporaliū, quasi possessio ipso iure in hęredem transeat. Tiraq. in tract.Le mort,saissit le viu.par.4.decla.vlt.cū concord.& in terminis docet Bart. d.l.fi. nu. 57. vsq; ad 62.Menoch. in tract.de adipisc. possess. remed.4.nu. 400.Qua ratione tollitur dubium, quod de iure communi solet hac in re promoueri aduersùs filium,& hæredem eius, qui vltimo loco præsentauit, cum ipsemet nunquā præsentauerit,ex decis.Achil.de Graf.vlt.in tit.de poss.& Caputaquē.decis.410.par.2.inter nouissimè impressis.

Fundata igitur D.Antiochi intentione, videbatur tantò magis eius præsentatio præferenda, quia aduersantium fundamentum,quod in proprietate consistere dicitur, non videtur sufficien

8 ter probatum,† ita vt petitorium dici queat absorbere possessorium,secundùm regulam c.cum

9 dilectus.de causa poss.& propriet. † quandoquidem iuspatronatus,de quo agitur, hæreditariū esse videtur, tum quia talis de iure præsumitur c.1. vbi omnes not. & signanter Bero. nu.6. de communi attestans, tum quia Bulla Pontifi

10 cia illud tribuit Io. militi, & eius hæredibus, † adeo quòd nullus, etiam descendens,capax potest esse,nisi titulo hæreditario secundùm aliam communem * de qua Roc. d. tract. in ver. Ipse, vel is,a quo. quęst.8. quam multis iuribus,ratio nibus, & authoritatibus comprobat Lambert. lib. 1.par.2. quæst. 2. artic. 1. per tot. communemque, & indubitatam sæpius asserit,& articu.7.num.4.

Hinc infertur Mag. D. prædictos necesse habuisse probare hoc ius à Ioā. milite primo acquirente ad se per legitimas successiones ex testamento, vel ab intestato gradatim peruenisse;

11 Et nedũ ꝑ hæreditatũ delationẽ,ſed ꝑ ſingularũ
additionẽ,& acceptationẽ, vt per Lamber.lib.2.
par.2.q.10.arti.4.nu.10.& arti.ſeq. Sic.n.probā
tur vltimi hæredes eſſe primi acquirentis, vt
12 in feudo diſponitur † à quo ad ius patronat⁹ ar
guitur.Ferret.conſ.134.nu.3.4.5.Hæc autẽ pro-
baſſe non videntur,ergò d. Antiochi quaſi poſ-
ſeſſio tantò magis ſecura redditur.

Et quatenus ratione aliqua ſuaderi poſſet ve-
rũ patronum huius Prioratus de deſcendẽtibus
primi acquirẽtis eſſe debere, vel cum qualitate,
vel ſinè qualitate hæredis,dicendũ vr̃ prędictos
Dominos conſortes præſentantes in hoc etiam
deſeciſſe,deſcendentiamq́; ſuam minimè proba
13 uiſſe. † Nã licèt plura inſtrumenta exhibuerint
ad ſuam genealogiam verificandam,loquuntur
tamen per verba enunciatiua, & propter aliud,
non propter ſe emiſſa, quæ non probant l.non
modis, & l.nõ epiſtolis,C.de proba.c.ſi papa,de
priui.in 6.Crau.latè in tract.de antiq.temp.par.
14 1.nu.3.4.latiùs Maſcard. concl.621.nu.1.2.† Et
licèt in antiquis contrarium receptũ ſit,vt ꝑ eũ-
dẽ Crau.ibidẽ nu.67.& Maſcar.nu. 15.qui mul-
* tos afferr de cõi * atteſtantes, & prædicta inſtru-
menta ferè oĩa ſint antiqua,maximè probantia
15 tres primas generationes , † aduertendum ta-
men eſt,tunc demum verba prędicta inſtrumen
torum antiquorum probare , quãdo plura ſunt,
& à diuerſis notarijs rogata, & inter diuerſas ꝑ-
ſonas,Crau.ibidem nu.76.cum ſeqq.& Maſcar.
16 d.concl.621.nu.18.cum concord.† & attenden-
dũ ẽt, quòd talia verba non dicũtur plenè proba
re in præiudicium tertij, ſed tm̃ inter eos qui a-
ctui interuenerunt,& eorum deſcendẽtes,& ha-
bẽtes cauſam ab eis; maximè quando de graui
ꝑiudicio tractatur,vt in hac noſtra ſpecie,Crau.
præcitatus nu.70.& 71.Maſcar.cõcl. 106.n.7.9.

Cæterùm ſi conſtaret ẽt prædictos dd.Conſor-
tes eſſe deſcendentes à Io.milite ex Petro eius
filio,vt aſſerunt,& qualitate quoq; hæredis non
carere,cum D.Antiochus ſit in quaſi poſſeſſione
prędicta,qui propterea eaſdem qualitates habe
re præſumitur, vt inferiùs dicetur,& ſic à Fede-
rico,altero Io.militis filio prouenire,vt prætẽ-
dit,certum eſt,quòd iuſpatronatus ad hunc pro
17 dimidia, & ad illos pro alia dimidia ſpectaret,†
quia non in capita, ſed in ſtirpes ius patronatus
vadit,Clem.ſi plures,vbi glo.in ver.hæredes,&
Scrib.nor.de iure patro.Roc.in ver.ipſe vel is à
quo.q.2.Rui.latè conſ.50.nu.4.cum ſeqq. in 5.
Bero.in c.3.num. 24. de iurepa. & ſi in paritate
vocum verſaremur, præferendus videretur D.
Ang.pręſẽtatus à d.Antiocho plurib⁹ de cauſis.
18 Primò quia ipſe non eſt de ſanguine patrono-
rum,prout erant præcedentes Rectores;euitan-
da eſt. n. huiuſmodi ſucceſſio in beneficijs, nè
fiant quodammodo hæreditaria, ita concludit
Roc.d. tract.in ver. Honorificum,q.18.in verſ.
contrariam,& verſ. præmiſſum ẽt poſt Abb.quẽ
refert. Vndè extraneus potiùs, quàm alius de
ſanguine videtur inſtituendus.
19 Secundò præferendus videtur quia ſenior, eſt
namq; ſexagenarius, & D. Iulius Cæſar adhuc
non eſt annorum 22.Lamber.li.2.par.3.q. 5.ar-
tic.13.Rol.d.conſ.47.nu.70.li.1.
20 Tertiò, quia ditior, vndè cõmodiùs Prioratus
dignitatem ſuſtinere poterit.Hoſtien.& Butr.in
c.tuam de æta. & quali.à quibus licèt diſſentiat
Lamber.vbi proximè artic.3. illorum tamen au
thoritas præponderare videtur.vltrà quòd cum
illis ſentit Lamber. vbicunq; ditior alias habet
qualitates præponderantes, vt in noſtra ſpecie.
21 Quartò.Quia eſt magis induſtrius,& ſolers,atq;
in agibilib. mũdi verſatus,Lamber. ibid.art. 10.
Quintò. Quia magis aſſuetus iſeruire Eccleſijs,
diuina officia celebrare, & alia ad diuinũ cultũ
ꝑtinẽtia peragere Lãber.pręcitato loco arti. 20.
22 Deniq; d.Iulio Cęſari obſtare vr̃ minor ętas an.
22.q̃ reddit ipſũ incapacẽ, dignitatis Eccleſiaſti
cæ , ẽt ſinè cura.Triden.Concil. ſeſſio. 24.de re-
23 form.c.12.†Prioratus.n.dignitas eẽ dr̃ ꝑ tex. in
c.ſi.de offi.ord.in 6.& tradita ab Innoc.in c.mo
nachi in ver.donatione de ſta. monac.

Supradictis tamen minimè refragantibus,con
trariã ſñiam amplectendã cẽſui,ea ꝑſertim rõne,
quòd ex deductis,& ꝓbatis liquidò conſtare ani
maduerti R.D.Hier.D.Octauiũ, & alios conſor
res, eſſe veros patronos,& ſic optimum ius in ꝓ-
prietate fouere. Inſuperq; eoſdẽ in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi eſſe,conſequẽterq; de vltimo
ſtatu in oppoſitũ allegato,& aduerſarij quaſi poſ
ſeſſione curandum non eſſe.

Nã quòd ſint veri patroni ſatis conſtat,ex quo
nedum ſe deſcendentes à Io.milite, ſed ẽt hære
des ipſius,mediãtibus ſcz eorũ parẽtib. ꝓbatũr.
24 Deſcẽdẽtia ꝓbata ſuit ꝑ ꝓducta inſtra antiqua
vſq; ad Petrũ iuniorẽ incluſiuè,quæ licèt verba
enunciatiua cõtineãt ꝑꝑ aliud vt plurimũ emiſ
ſa,filiationẽ tamẽ probãt,q.cq.d in alijs materiis
noſtrates differant,q.a cũ ſit difficilis ꝓbationis,
leuiores ꝓbationes ſufficiũt.Gl. & Doct.in c.cũ
olim,de cenſ.Bald.Sali. & alij in l.cũ aliquis, C.
de iu.delib.Butr.in c ſeries,& ibi Feli.nu.3.de te
ſti. Alex.conſ.75.nu.2.ad fi. & nu.4.li.4. Capic.
deciſ.64.Crau.de antiq.temp.par.1.nu.3.& 73.
Puth.deciſ.390.li.1.Menoc. de arbi.iud.ca. 89.
nu.84.Maſcard.concl. 106.num.1. cum ſeqq.&
nu.11.atq; concl.621.nu.15.16.17.

A Petro aũt iuniore citra , q̃libet gradus plenè
ꝓbat⁹ẽ,nedũ ꝑ teſtes,verũ ẽt ꝑ documẽta publi
ca,ſuꝑ q̃b⁹nulla cadere põt ꝓbabilis dubitatio.
25 †Et hic nõ omitto, quòd ſola deſcẽdẽtia proba
ta ſinè hæredum qualitate ſufficeret,ex quo Bul
la erectionis iſtius iuriſpatronatus non dicit ſo-
lum ꝓ hæredibus;ſed addit(maſculis)& hæredũ
maſculorũ appellat̃ hẽredes ſanguinis veniunt,
ideſt

idest descēdētes Dec. conf. 185.n.3.& cōs.395. n.6.7. Curt.iun.conf.172. n.6. Rub. Alex.consil.110.Bello.conf.33. num.2.

Sed ex abūdanti videtur quoq; hæredis qualitas probata ex eo, quòd bona q̄ fuerūt Io. Militis sunt adhuc pęnes ipsos dños consortes, videlicet domus sita in ciuitate Parmæ in vicinia S.Thomæ, & possessio de Fabrorio nuperrimè data in dotē sorori D. Octauij per Excellentiss. I.C.D.Io.NicolaumDuc.Consiliariū ei⁹ pfem, vt ex actis constat per testes examinatos, & do-
27 tale instrumentū.† ex quibus iuris psumptio resultat bona ista hæreditatis titulo gradatim vsq; adhuc processisse.l.1.& 2.C.de repud.hr̄.l.3. in ver.& quid de subeunda.C.de natu.liber. Bald. conf.12.ad fi.li.1.& conf.386.n.11.li.5. Bart. in l.gerit.n.27.de acquit.hęred. Alcia.de pręsump. reg.2.psump.27.n.2.& in conf.192.n.2.Mascar.
27 de proba.concl.45. num.1.4.10 33.34.† Facilè nāq; præsumitur aditio hr̄ditatis ascēdentium. Bal. in l. si mr̄e, in princ.C.de su. & legi.Maria. Soci.Præceptor in conf.14. n.18.in 4. Mascard. concl.40.n.14. præsertim lucrosæ, vt per eum,
28 qui concord.citat. † Quinetiā præsumitur filius ipso iure pr̄is hr̄s in fauorabilibus Bart.post;glo. in l.si filius qui pr̄i.n.6.& Castr.n.2.ac Soci.n.3. de vulg. & pupil.& est cōis opi. teste Alex. in l. necessarijs.n.5.vers.puto quòd Bart. de acquir.
29 hr̄.& ibidē Rom.n.12.† coadiuuatur in casu nr̄o huiusmodi psumptio, ex originali Bulla pdicta Pontificia pęnes dominos consortes reperta, & in actis producta, vt in terminis cōsiderat Lamber.lib.2.par.2.q.10.atti.4.num.11.12.

Et quia superius dixi nedum de dominio, sed ēt de quasi possessione istorū cōsortum apparere, attendendū est Petrū seniorem vtì filium Io. Militis psentasse Nicolaum eius filium, & Antonium vti Petri filium præsentasse Baptistam, & vtranq; præsentationē effectum habuisse, & ita cum dominio possessionē in his fuisse cōiunctā, & qn̄ facta fuit psentatio vlt. Rectoris D. Marci Marcelli, Pett⁹ iunior pn̄tauit quoq; Octauianū
30 in concursu aliorū pn̄tatiū. † & licèt psentatus à Petro nō fuerit institut⁹, sed Marcus Marcellus pn̄tat⁹ ab alijs, nō tamē amisit Petrus suā quasi possessionē, q̄ in ipsū à pr̄e, auo, & abauo puenerat, qn̄quidē plurib. de causis potuit aduersātiū pn̄tatio, vt putà ex pluralitate vocū, aut ex qualitate psonę pn̄tatæ, pualere, firma manēte Petri possessione. Cald.conf.14.in ti.de iurepa.Lāber.
31 loco pcit.art.14.† Requirit̄.n.iudicis sētētia, adiudicās iuspronat⁹ alteri, & quòd transitū faciat in iudicatū ad hoc, vt possessor sua quasi posses-
32 sione priuet̄, vt p præfatos Doct.† Benè quoque facit sequēs conf.Cald.eo.ti. vbi in terminis tradit, quòd si duo bis pn̄tant, q erāt in quasi possessione pn̄tādi, & cassant̄ eorū psentationes alia de causa, q̄ ex defectu possessionis; deinde alter ipsorū psentat, alter nō, & psentatio cōfirmatur, ille q non psentat, nō perdit possessionē suam, q̄ nō amittitur per non vsum, imò conseruat̄ per aliū psentantē. idē voluit Fede.de sen.cōs.102. col.fin.ver.ad vltimum, & conf.147.col.1.Abb. cōs.54.in pri.Ferret.cōs.132.n.20.Alex.cōs.54. sub nu.3.li.1. Rui. conf.50.n.9. 10.lib.5.Roc.in ver.competens.q.17.Lamber. vbi sup. art.15.
33 †Et non officit, quòd ex psentatione, q̄ nō sortitur effectū, nō resultet quasi possessio, prout in oppositū dicebat̄, p tradita in d.c.cōsultationib. Alex.d.cōs.75.n.14. Ferret.d.cōs.135.n.5.Roc. loco palleg.q.4.vers.2.reqritur.Lāber.d.att.10. & art.20. quia hoc pcedit quoad possessionē de nouo acquirendā, q̄ nō secuta institutione non acquiritur, & ita loquūtur cōtraria, secus verò quoad eam conseruandam, quia nedum sufficit præsentare, quis præsentatio non confirmetur, verumetiam nulla facta psentatione conseruatur p cōpossessorū psentationē. vt s̄. pbatū fuit.
34 †Concurrente igitur dominio, & quasi possessio consortū prædictorū, certū est illorū præsentationē pręualere debere psentationi D.Antiochi, datò quòd de illius quasi possessione, minimè dubitaretur. Bal. in l.2.colum.fin. C.de ser. & aq. Roc. vbi sup. q. 21. Lamber. lib.2. par.1. q.3. princ. artic. 9.
35 † Sed & si dominiū solum pbassent, & D.Antiochus quasi possessionē, adhuc idē iuris esset, qm̄ ad hoc vt possessoris pn̄tatio pualeat, necesse est, vt confirmatio, & institutio subsequat̄ anteq̄ lis, & controuersia superinde à vero dño moueatur, quia tunc dr̄ fructus p bonæ fidei possessorē perceptus. Si verò ante confirmationē lis mota sit, secus iudicatur; differtur.n. vsq; ad finē iudicij, & pbato dominio, pręualet domini pręsentatio. d.c. cōsultationibus à contrario sensu inducto, prout inducit Abb. n.9. qui idem firmat in c.ex lr̄is.n.8.9.10.co.ti. Ferret.cōs.133.n.13. Dec.d.conf. 126. n.3. vers. superest respondere Roc.de Curt.in d. ver. cōpetens.q.19.n.40. cū concord.Bero.conf.6.n.24.li.1. & in d.c.ex lr̄is. n.47.vers.contrarium.Lamber.lib.2.par.1.q.3. princ.arti.4.n.3.& 5. qui post varias opin. relatas, in hoc residet. & arti.6.n.4. vers.Tertius est
36 casus.† vbi tantò magis pcedere asserit, si inter psentantes lis agatur, vt in casu nr̄o, in quo psentatio facta reperit̄ ab vtraque parte, vt à dominis iurispatronatus, & sup ipsa pprietate cōtrouersum. & idem repetit sub nu.7. post Roc. vbi sup. & allegatos ab eo.
37 Quinetiam in dubium reuocari posse videtur D. Antiochi quasi possessio, nā licèt D.Angelus eius pater præsentauerit vltimum Rectorem, non tamen ipse solus præsentauit, sed octo alij de familia cum eo, quorum ius non constat ad D.Antiochū legitima successione peruenisse, & p cōsequēs nō dr̄ solus in possessione esse, Rui.

Consi. Lud. Sacc. Q 4 d.conf.

d.conf.50. n.4. cũ seqq. Bero. in c.3.n.24.vers. & scias. de iurepatronatus, cũ præsertim nõ appareat illos oẽs de eadẽ stirpe extitisse,ita quòd vnus dici possit p oĩbus nõ præsentantibus supplere, & integrã vocẽ referre,† quãdoquidẽ nõ
38 vadit iuspatronatus in capita, sed in stirpes d. clem. si plures. vbi Card.n.3. & Vital.n.22.

Si ergò nec in petitorio, nec in possessorio iura D. Antiochi subsistunt, tantò magis aduersantium certa remanent.

39 † Darò modò citra veri piudicium, D. Antiochũ esse vnũ ex patronis, & in possessione quoque pñtandi, prout sunt D. Consortes, cum non cõster de vera illius genealogia, & quo à Io. Milite descenderit, istorũ voces præponderare nõ est ambigendũ, q plures sunt, & vni soli ptoculdubio præualent. d.c.3. vbi Abb. in 2.no. & alij scrib.not. Rui.d.conf.50.n.4. cum seqq. Ferret. conf.131. n.5.6.7. Roc. in ver. ipse vel is à quo q.2. Lamber.li.2.par.3.q.4.prin. atri.1.2.3.& 4. His ergo stantibus, non obstant in oppositũ deducta: & primò quòd pſentatio quasi possessoris effectũ sortiri debeat, non obstante quòd alter sit verus dominus iurispatronatus d. c. cõsultationibus, & d.c. ex lrĩs, cũ alijs allegatis, quia ex supradictis duplex saltẽ patet rñsio, prima est, contrariũ non habere locũ quando verus dominus est etiam compossessor, vt in nostra specie, tunc.n.is in dubio præfertur vt supra probatum fuit in versic. concurrente.

Secunda est, non habere locum quando non est secuta confirmatio, & præsentati institutio ante litem per dominum motam, nam lite mota differẽ vsq; ad finem iudicij, & probato dominio petitorium absorbet possessorium, & instituitur præsentatus à vero domino, dũmodo sit aliàs idoneus, prout latè deductũ est sup. in vet. sed & si dominiũ. In nrõ aũt themate nedum superuenit controuersia sup dominio ante confirmationẽ præsentationis d. Antiochi, sed pceſſit dominorum consortium præsentatio, & lis fuit inter præsentãtes super proprietate introducta, vt prædiximus, ergo &c.

40 † Quamquam si super solo possessorio fuisset ẽt lis mota ante institutionẽ, idem recipiẽdũ foret, ex traditis p Lamber.d.arti.4.nu.5. vers. quint⁹ est casus, post Inno & Abb. quos citat.

Ad secundum obiectum de hæredum qualitate non probata per DD. Consortes, dupliciter quoq; respondetur. Primò non esse iuspatronatus hæreditarium, sed ex prouidentia Papæ descendentibus solis competens, cum Bulla vocet hæredes masculos, q de hæredibus sanguinis intellectum est, per ea quæ supra retuli in vers & hic non ommitto.

Secũdò. Quia si hæreditariũ foret, pbata quoq; ẽẽ gradatim delatio, & aditio hrẽditatis à Io. milite vsq; ad DD. Cõsortes ex diuersis iuris præsũptionib⁹, q satis superq; sufficiunt vt s demõstratum fuit in vers. Sed ex abundanti. cum seqq.

Ad tertium, de Genealogia non probata per verba enunciatiua plurium instrumentorum, ẽt in antiquis. Rñdetur primò dicta verba imò in antiquis probare filiationem, de qua nos tantummodo tractamus, prout abundẽ sup. ostensum fuit in vers. Nam quod sint.

Secundò, si de alijs probationibus, præter
41 Genealogiam, agendũ esset, prout non est, † cõsidero, quòd duo saltẽ sunt instrumenta vnumquemq; gradũ probantia, & à diuersis notarijs, atq; inter diuersas personas confecta; q plenam faciunt probationem in antiquis. Crau. d.tract.
42 par.1. n.76. † Vltra quòd aliqua ẽt verba in dictis instrĩs sunt propter se, & nõ pp aliud emissa, vt in testamentis, quæ nominant filios, & vti tales à testatoribus instituti reperiũtur, quo casu plenè probant Cra, ibidem n.46. ẽt in factis recẽsibus, q plus est. l. ex hac scriptura cum mria. C.de dona. Crau. eo loco n.67. & 95. & multò magis in antiquis, vt ipse arguit.

43 † Nec facit negocium, quòd dicebatur de tertij præiudicio; præsertim graui. Nam non recipitur illa distinctio. Crau. loco præcitato n.70. vers. quid tenendum, & n. seq. vers. aut agitur, vt colligitur ex Barb. conf.6. num. 10.11.lib.2. quẽ refert, & sequitur Mascar.d.concl. 106.n.9. Quinetiã vbi plura sunt instrumẽta antiqua idẽ probantia per enunciatiua propter aliud prolara, probant indistinctè, tàm in graui, quàm leui præiudicio contra quoscunq;, vt fatetur, & multorum authoritate firmat Aym. in ca. prima par.n.74. & seqq.& post eũ Mascar.d.cõcl.106. n.10. alios addens, adeo q communis est opin. Iuncta igitur probatione ista plurium instrumẽtorum antiquorum, cum testibus, & alijs recentibus documentis publicis modernos gradus probantibus vt sup. indubitata redditur Dominorum Consortum Genealogia.

Quod attinet ad vltimo loco opposita circa personarũ pñtatarum qualitates, ommitti certè posset huiusmodi inspectio, quæ cadit solùm in paritate vocum, in qua casus iste non versatur, vt ex supra deductis clarè patet. Nihilominus ad hæsitationem oẽm tollendam, dico quòd si Dñs Antiochus haberet oẽs qualitates necessarias, & solus ipse pro medietate dñs, & possessor iurispatronatus existeret, vti descendens à Io. Milite per diuersam lineam, vt prætendere vr, adhuc Dñorũ Consortum pſentatio præualere deberet, non obstantibus in oppositũ adductis.

Ad primum.n.quòd D. Angelus vti extraneꝰ sit præponendus ei, qui est de sanguine, cum beneficia non debeant esse hereditaria, & plures iam Rectores de eadem patronorũ familia successiuè fuerint nominati, & instituti, multipliciter respondetur.

44 † Et

44 † Et in primis, conclusionem illam quã refert Roc. in oppositũ citatus veram non esse, vt ipsemet fatetur in vers. Prima opi. est verior. pluribus quoq; authoritatibus cõtrariã cõprobãs, quã postea exornat Lãber. lib. 2. par. 2. q. 5. art. 4. n. 8. ver. q̃d dicendũ, & n. 10. 11. asserẽs ita pluries vidisse iudicari, & vti Aduocatũ obtinuisse, vti consultorẽ consuluisse, & vti iudicẽ iudicasse, cõcludens Epos, cæteris paribus, teneri instituere eũ qui est de gñe patronorũ, & contrarijs oĩbus rñdet, q̃ loquũtur in beneficijs collatiuis,
45 † non in his q̃ patroni de propria substãtia fundauerunt, vel dotauerunt, qui iure merito cęteris, p̃ferri debẽt, vt inqt glo. in c. neminẽ. 70. di.
46 † Sicuti ẽt ex pluribus cõpatronis ille p̃fertur in p̃ntando, q̃ plus contulit in cõstructione, vel do-
47 tatione Ecclesiæ gl. in d. clem. si plures † & quòd ille qui est de sãguine patronorũ, alijs in dubio præferendus sit, tradit Archid. in c. hortamur. 71. dist. Roc. d. tract. in ver. honorificum, q. 18. Ferre. d. consi. 131. n. 4. Curt. iun. consi. 257. n. 26. & consi. 323. lib. 3. & rursus Lamber. loco præcitato, art. 6. & 7. & sic eõem * esse nõ dubitãdum.

Secundò responderi potest, minimè constare R. D. Marcum Marcellum vlt. Rectorem de genere patronorũ fuisse, hoc est de descẽdentibus à Io. Milite; licẽt de familia de la Latta extiterit, notoriũ. n. est multos alios esse in hac ciuitate, qui eodem cognomine nuncupantur, qui tamen in ipso iurepatronatu nihil prætendunt, & sic cessat obiectum.

48 † Tertiò etiã responderi põt, cõtrariã sententiam locũ habere nõ posse in iurepatronatu generi debito, authoritate superioris, vt istud est, concessum p̃ hęredibus masculis primi acquirentis, authoritate Papæ, iuxtà supradicta, in vers. & hic non ommitto. Ita in specie illã limitat Roc. d. q. 18. in oppositũ citatus n. 49. in fin. per multos citãs concord. & sequitur Lamber. d. arti. 4. n. 8. & hinc est, q̃ de an. 1498. institutus fuit R. D. Arpinus de la Latta, de sanguine in concursu extranei, in paritate vocum, vt ex deductis in processu liquet.

49 † Ad alia verò pro D. Angelo carifs. militãtia, vt tanq̃ magis idoneus p̃feratur, quia scilicet senior, accuratior, ditior, & in diuinis officijs magis versatus, vnico verbo respondetur, satis esse d. Iuliũ Cæsarẽ idoneũ esse, vt tanq̃ de sanguine præferatur alteri magis idoneo, vt in terminis docet Lamber. d. art. 6. post Hostien. Butr. Philip. Sarra. & Roc. quos refert.

Benè conferunt tradita per eundem Lamber.
50 eo loci, sed art. 5. † quòd idoneus de loco p̃ferri
51 debeat idoneiori forensi, † & idoneus de collegio, idoneiori, qui non sit de collegio, q̃ etiam prius dixerat Roc. d. q. 18. num. 49. post Abb. & alios citatos, & probat Rol. d. consi. 47. nu. 67. & 81. vers. vlteriùs lib. 1.

52 Et ad id quod de diuitijs in specie dicebatur, rñdetur argumentum retorquendo, nã verius est pauperiorẽ imò anteponendum esse ditiori, ẽt magis in reliquis idoneo, ex cõi * Roc. in d. ver. Honorificum q. 19. & in versi. onerosum. q. 3. multa iura & authoritates adducens, & Lãber. loco præcitato. art. 2. per tot. & signanter num. 1. & 4. versi. aut verò vsque ad num. 8. hanc esse indubitatã conclusionem * asserẽs in beneficijs simplicibus, ac etiam in dignitatibus.

Ad vltimũ verò obiectum, q̃ aliquantisper vrgere uidebatur, quòd D. Iul. Cęsar incapax iudicandus sit Prioratus, quæ dignitas dr̃ per tex. in c. fi. de off. ord. in 6. cum non sit ætatis an. 22. pro ut requirit Concil. Trid. sessi. 24. de refor. c.
53 12. turè. respondetur † præsupponendo in primis Prioratũ ipsum esse Ecclesiã campestrẽ sinè cura, non collegiatã, nec iurisditionẽ aliquã habentẽ, aut potestatẽ censuras exercendi, quibus stantibus, certũ est, quòd verum Ecclesiasticæ dignitatis nomen illi non competit, & per consequens minori ẽt annorũ. 22. conferri põt, prout in terminis consuluit Fede. de Sen. consi. 132. casus talis est, quædã est canonia ruralis siue Prioratus, per tot. quem refer, & sequitur Ias. consi. 77. in 2. dub. libr. 1. vbi ex professo articulum ad partes exactissimę examinat, & in hanc residet sententiã, quam ab omnib. tuetur obiectis.
54 † Vndè infert similes Priores non posse delegatos esse ad forensia iudicia ex Pontificijs rescriptis, ex quo summ. Pontifex causas tantũmodo delegat Dignitatẽ Ecclesiasticã obtinentibus c. quãto de offi. ordi. c. statutum. §. 1. de rescrip. in 6. Io. de Imo. in clem. & si principalis de rescrip. ex his itaque votum meũ iuridicum fuisse arbitror, & iure meritò executum. L D.

SVMMARIVM.

1 *Decretum Ducale Parmæ disponens super suspensionibus generalibus causarum, non habet locum, nec seruatur extra ciuitatem apud alios iudices.*
2 *Appellans qui totum primum fatale labi permisit, in quo nihil egit non est ampliùs audiendus.*
3 *Impedimentũ verò si alleget, plenè p̃bare tenetur.*
4 *Necessariumq̃ fuisse.*
5 *Practica appellantium à sententijs officialium feudatariorum, Parmensium pro committandis appellationum causis.*
6 *Impeditus prosequi appellationem, si facto partis procedit impedimentum, non habet necessitatem protestandi, si verò facto iudicis, protestari tenetur, aliàs ei non succurritur.*

EPI.

EPITOME.

Decretum Ducale Parmæ vigens, de suspensionibus generalibus, non porigit vires extra Ciuitatem.

Fatale secundum quando denegandum sit?

RESPONSVM XXIX.

1 Vspensiones generales de quib. fit mẽtio in motiuis, non seruantur, neq; obseruatæ fuerunt in terra Guardasoni, neque in alijs Castris, & locis agri Parmeñ. quia decretũ Serenisſ. Dom. Ducis nostri restrictum est ad Ciuitatem ipsam, vt in eo legitur, ibi (pendenti, & introdotte così inanti esso Sign. Gouer. come alli Sig. Auditori Ducali, & ciascuno di loro, & à qual si uoglia Giudice, & persona in questa Città) & paulò inferiùs (Itẽ in detto tẽpo nõ si possi per modo alcuno altre cause come di sopra introdure, nè in cominciare, nè in le già principiate procedere, nè fare alcun' atto di contentiosa giurisditione in detta Città) ex quib. verbis apparet limitatas fuisse suspensiones ipsas vtsupra. l. in agris limitatis de acq. re. domi.

Hinc vera dignoscitur esse fides D. Prætoris dicti loci, qui declarauit, & pro veritate attestatus est, ius continuò redditũ fuisse in tribunali suo ẽt tempore prædictarum suspensionum generalium causarum Parmeñ.

2 Datò autem citra veri præiudicium, quòd contrarium obtineret, certè ex quo post suspensiones prædictas tantùm superfuit temporis, quo causa appellationis cognosci, & terminari potuit, quę viginti quinq; dierũ vtilium tm̃ instantiam habet, vt statuto nostro cautum est, & non curauit appellans prosequi appellationem, sed totum primum fatale labi permisit, non est amplius audiendus Abb. in cap. ex ratione in 5. q. princip. de appel. cuius opin. communem * esse affirmat Dec. ibidem nu. 58. multos in id citans.

3 Aliud verò impedimentũ de absentia Magnifici Auditoris nõ fuit probatũ, ꝑut probari debere inquiunt oẽs in d. c. ex ratione præsertìm Abb. in 4. q. & in l. fi. §. illud C. de temp. appel. per illũ tex. qui euidẽtissimas probationes requirit impedimentorũ Maran. latè in suo Spec. tit. de appel. nu. 220. cũ pluribus seq. & de consuetudine passim obseruatur Pariter non fuit probatum, quòd ipse esset delegatus in cõmittendis causis appellationum, igitur &c. Sed & si de vtroque cõstaret, non nè poterat appellãs per quã facilè mittere supplicationem ad Illustrisſ. Dños Baroneos Mediolani, & rescriptũ cõmissionis causæ

4 obtinere? † si igitur in eius potestate fuit tollere huiusmodi impedimentũ, non fuit necessarium, vt requiritur. c. cum sit Romana. vbi oẽs not. de appel. neq, in euitabile prout esse debet § 1. in auten. de his, qui ingredi. ad appel. Benè ẽt confert tex. in d. §. illud. volens quòd appellans summa ope nitatur, vt appellationem prosequatur, aliàs ei non succuratur. Quinimo vr quòd domi remediũ prõptum habuerit, quo ferò nimis vti voluit, & post desertam appellationẽ, nẽpè adeundi D. Prætorem Guardasoni, corã quo de cõmissione causæ nouissimè actum est. Sic enim passim obseruari videmus apud hmõi officiales Castrorũ agri Parmeñ. vt coram eis dentur cõfidentes pro committendis appellationũ causis, vel preces dirigantur feudatarijs locorum, qui eas delegent Iureconsulto partibus non suspecto. Vndè cum neutrũ egerit Io. Ant. dicẽdũ est fatalia lapsa esse, nec ampliùs ei tanquam neglıgẽti quoquomodo succursũ fore ꝑ supradicta.

5 Nec est ommittẽdũ, quòd licèt qñdo facto partis, vel terrij prouenit impedimentum, non sit necessaria protestatio, attamen quando facto iudicis procedir, vt hic præsupponitur, semper est necessaria, & finè ea non datur secundum fatale Maran. in Spec. suo par. 6. in materia appellationis num. 219. & 222. vbi de * communi.

SVMMARIVM.

1 *Ocus delicti ad formam l. libellorum de accus. cũ duabus vel tribus demonstrationibus non est sufficienter expressus, nisi omnis incertitudo, & ambiguitas sublata sit; quod lege, rõne, et authoritate ꝓbatur.*

2 *Signum ad aliquid ostendendum debet esse certum, & clarum, non dubium, & obscurum.*

3 *Locus loci exprimi debet ad incertitudinem tollẽdam, si aliter certus non potest esse reus.*

4 *Nuntians nouum opus, si ad totum nuntiat, sufficit rem demonstrare. si vero ad partem tantùm, tunc certam partem debet demonstrare.*

5 *Actus qui in vna parte loci punibilis est, & in alia non, vel minùs punibilis, vel in vno tempore diuersimodè ab alio, requirit locum loci exprimi, & tps ꝓcisum, vt reus possit suas facere defensiones.*

6 *Locus & tempus quando sunt de substantia debent clarè exprimi.*

7 *Turbata possessionis iudicium intentãs, debet exprimere locum loci, & certam loci partem, in qua se turbatum dicit, nec sufficit rem cum certis confinibus demonstrare.*

Pro Reuer. Monialibus Sancti Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Locum delicti cum duabus vel tribus demonstrationibus exprimere non sufficit, nisi omnis incer-

incertitudo, & ambiguitas sit sublata, & quandoque etiã locus loci exprimendus est. Quod in iudicio turbatæ possessionis præsertim obtinet.

RESPONSVM XXX.

Quamuis in criminalibus libellis dici soleat à multis, expressionem loci delicti iuxtam formam l. libellorũ. ff. de accu. iuridicã esse cum duobus, aut tribus tãtùm demonstrationibus ex Doct. Bart. in l. demonstratio falsa ff. de condi. & demon. Attamen quando non est specificè, & clarè locus circumscriptus ex prędictis, ita vt omnis incertitudo, & ambiguitas sublata sit, dico talẽ descriptionẽ non sufficere; quòd lege, ratione, authoritateq; probatur, lege inquam per tex. in l. item exigit ff. de do. ma. ibi (scire enim debet actor in qua re circumscriptus sit, nec in tanto crimine vagari oportet) & per alium tex. in l. prętor edixit de iniur. ibi (non debet vagari cum discrimine alienæ existimationis) ex quibus propositionibus necessariò infertur, quòd oĩs loci ambiguitas à criminali libello abesse debet, vt reus possit suas facere defensiones, quodq; locus ipsę ita circũscriptus esse debet, vt nihil dubitationis super eo cadere possit, & quia ratio in vtraq; lege pręcitata exprimitur, & quidem multùm efficax, & naturalis, iam satis patet de lege, & ratione.

2 Sed pro alia ratione benè confert generale illud theorema, signum ad aliquid ostendendum non debet esse dubium, & obscurum, sed clarũ, & certum Nat. consi. 104. nu. 15. Rol. consi. 61. nu 60. lib. 2. non est igitur uis facięda in nu. cõfiniũ, sed in loci tm̃ certitudine, & pfecta notitia.

3 Authoritate verò id ipsum suadetur, nempè Spec. in tit. de accus. inquisi. & denũcia. in princ. in vlt. part. imò facrę paginæ per eum relatæ; inquit etenim, nedùm locum delicti, sed locũ loci exprimi oportere, putà in tali angulo domus, vel pomarij, vel vineę, exemplo Danielis, qui cum adulterium diceretur fuisse in pomario cõmissum cum Susanna, quæsiuit sub qua arbore, vndè falsitas fuit detecta. & Spec. refert & sequitur Arimin. in addi. Ang. in tract. malefi. in uer. in platea eõi * in versi. tu aũt in hac materia. non ergo sufficit locum genericè describere, sed maiori opus est certitudine.

Vndè cum in proposita specie non fuerit expressus locus pręrensę turbationis, nisi cũ tribus confinibus, & quartũ omissum reperiatur, versùs septentrionem, vbi incisio facta fuit, & Reuer. Moniales glaream suã habent, & possident, nulli dubium, qnin in incerto maneat, vtrum incisio ipsa facta sit super glarea accusatoris, vel super glarea Reuer. Monialium, ergo specifica demonstratione in hac parte opus erat; cum præsertim sup ea oĩs cadere difficultas deberet.

4 Comprobatur ex optimo simili, ẽt in ciuili causa, in qua de minori pręiudicio agitur, de eo qui nouum opus nunciat, nam si ad totũ opus nunciat, sufficit quidẽ rem demonstrare, at si in parte tm̃ nunciat, tunc certã partẽ in indiuiduo demonstrare debet, aliàs nihil agit, tex. est in l. de pupillo. §. qui nunciat de no. ope. nunc. quem tex. ibi benè not. Bar. & scrib. omnes. Sic igitur in proposito cum vniuersa glarea incisa non reperiatur, sed pars tm̃. debebat accusator eã partem in indiuiduo designare, ut accusati suas quoque defensiones certas, & concludentes facere possent, probando scilicet, vt etiam probarunt, quòd illa pars glareę non per ipsum accusatorẽ, seu querelantẽ, sed alias personas idest Reuer. Moniales, possidebatur incisionis tempore.

5 Et propiùs ad terminos nostros addo, quòd vbicunque actus in vna parte loci punibilis est, & alia non, vel magis, & minùs punibilis, tunc locum non sufficit designare, sed locus loci exprimendus est, vt sciatur an sit delictũ, vel qua pęna puniri debeat, & idem dr̃ respectu tpis, nãm si certo die, vel certa hora aliquid prohibitũ est, & alia die, vel hora permissum, aut minori pęna puniendum, tũc in libello certa illa dies, aut hora præcisè venit exprimenda Doctr. est Bart. in d. l. libellorum col. 4. versi. quæro circa tps. quem refert, & sequitur Ang. d. tract. malefi. in ver. in platea versi. quæro an locus loci? At præsupposito quòd ab omni parte glarea ẽt fuisset descripta, & confinata, cum incisio facta in vna parte glareæ possit turbationem importare, quatenus scilicet accusator possedit, in alia verò non, quatenus scilicet Reuer. Moniales possederunt, necessariò sequitur exprimendã fuisse, ac specificè designandam portionem illam, in qua se turbatum prętẽdebat. vt sciri, & dignosci posset, vtrũ

6 turbatus fuisset nec nè? † Et huc pertinet alia iuris conclusio, quòd vbi locus, vel tempus est de substantia, tunc in specie, deduci, ac etiã probari debet Corn. consi. 193. num. 6. lib. 4. Crot. consi. 245. num. 48. cum concor.

7 Vltimò cum sciam ab expertò, authoritates in propria specie, quas decisiones in terminis terminantibus vocant, multùm applaudere auribus Dñorũ Iusdicentiũ, dico in hoc ipso iuditio turbatæ possessionis non sufficere rem cum certis confinibus in libello exprimere, sed locũ loci, & certã loci partem, in quą turbatio facta dicitur, describi oportere, ista est notab. Doct. Bald. in l. j. in fi. C. vbi de possess. agi oport. quam pro singulari allegat, & sequitur Maria. Soc. Sen. in c. fanè num. 4. versi. tertia declaratio extra de fo. comp. Firm. in suo reperto. in versi. locus delicti versi. 15. incip. locus loci in fi & nouiss. Menoch. de retinen. poss. rem. 3. num. 460. Hinc ergo clarissimè patet, quòd Dñs Gerardutius, qui in sua

in sua quærela certã glareæ partem, in qua se turbatum prætendebat non expressit, imò verò cõfine illud tacuit omnino, quod partem illã incisã respiciebat, ut diximus, in incerto nimis, & nimis uagatum fuisse, & per consequens in suo salutari defecisse; propterea in præsenti iudicio succumbere debere. Et ita succubit.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio facta alicui nè aliũ turbet, cũ clausula iustificatiua, valet, & tenet.*
2 *Contraueniens tali præcepto mulctatur in pœna comminata.*
3 *Is enim lædit iudicis maiestatem, & insimul partem, & iudicium.*
4 *Attentata & innouata post inhibitionem debent in pristinum reduci, & n. 11. in fi.*
5 *Imò sunt ipso iure nulla.*
6 *Præsertĩ si Clausula anullatiua sit ĩ pcepto posita.*
7 *Etiam si actus aliàs liciti fuissent.*
8 *Inhibitio siue iusta, siue iniusta timenda est propter iudicis reuerentiam.*
9 *Constitutum transfert ciuilem, & naturalem possessionem in constitutarium.*
10 *Constitutum anterius posteriori præualet.*
11 *Iudex tenetur ad instantiam cuiuscumque timẽtis in sua possessione molestari, & sibi vim inferri, ad scandala euitanda inhibere alteri, &c.*
12 *Decretum de continuanda possessione in hæredem operatur effectum suum absq. vlla apprahensione ad beneficium etiam ignorantis delatam sibi hæreditatem.*
13 *Hæres potest propria authoritate ingredi possessionem rerum hæreditariarum, si vacuam reperit, etiam de iure communi.*
14 *Fideicommissarius potest propria authoritate possessionem bonorum fideicommisso subiectorum ingredi, si non adsit hæres grauati.*
15 *Cohæres, qui etiam est legatarius, vel fideicommissarius, eandem habet authoritatem respectu portionis, pro qua hæres est, licèt pro parte cohæredum secus sit.*
16 *Hæredis uoluntas facit, vt legatarius, vel fideicommissarius licitè ingrediatur propria authoritate.*
17 *Etiam tacita.*
18 *Idem, vbicunque non potest de manu hæredis capi legatum, vel fideicommissum.*
19 *Et in multis alijs casibus, relatiuè.*
20 *Fideicommissarius vniuersalis potest in multis casibus ingredi, vt sup. & aduersùs hæredem grauati possessionem suam tueri, relatiuè.*
21 *Donatio omnium bonorum per parentem facta reuocatur per superuenientiam liberorum.*
22 *Præsertim quando de liberis ipsis tempore donationis non fuit cogitatum.*
23 *Aequalitatem inter filios præsumitur quilibet seruare voluisse.*
24 *Donans omnia bona præsumitur non cogitasse de liberis, & qui contrariũ asserit, probare tenetur.*
25 *Donatio omnium bonorum in præiudicium liberorum superuenientium numq̃ operatur, nisi renunciatum fuerit expressè dispositioni. l. si vnquam. C. de reuoc. donat.*
26 *Quæ renuntiatio fieri quoque non potest ex communiori, & veriori sententia, cum lex sic introducta in fauorem filiorum non donatoris.*
27 *Nec Iuramentum donatoris quicquam operatur.*
28 *Donans bona sua nõ reseruatis sibi tot ex ipsis, quæ pro legitima filiorum sufficiãt, si extraneo donat, actum ipso iure nullum facit, si verò alicui liberorum, reuocatur vsque ad legitimam per quærelam inofficiosæ, ex communi.*
29 *Idem si plures essent donationes factæ, quæ simul iunctæ inofficiosæ essent, & singulæ non.*
30 *Resoluto contractu, resolutum est constitutũ in eo appositum, & possessio ex eo resultans, præsertim quando actualis, & corporalis non fuit tradita.*
31 *Quod maximè procedit in donatione reuocata per superuenientiam liberorum.*
32 *Quam reuocationem ignorare non præsumitur donatarius, qui scit liberorum superuenientiam, & ideo non potest vlteriùs in bona fide esse, nec quicquam virtute ipsius donationis agere.*
33 *Constitutarius dubitans de viribus sui constituti, non potest ampliùs ingredi possessionem propria authoritate.*
34 *Inhibitus à iudice nè attentet, vel innouet, quàmuis dubius sit de viribus præcepti, debet tamen parere, aliàs attentata committit.*
35 *Idem in quolibet præcepto iudicis, quod dubitari potest, sit ne iustũ, an iniustum? quia pp reuerentiam parendum est, aliàs mulcta rectè infertur.*
36 *Bannum prohibens, nè quis propria authoritate ius sibi dicat, operatur, vt qui aliàs colore aliquo excusari potuisset, inexcusabilis fiat.*
37 *Notoria, q̃ sũt in ciuitate nemo p̃sumitur ignorare.*
38 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti.*
39 *Dolo non caret qui Magistratui non paret.*
40 *Iuris ignorantia nulli prodest ad lucrum.*
41 *Lucrum ex delicto suo nemo consequi debet.*
42 *Ignorantia, quæ ad pœnam euitãdam sufficit, non tamen ad lucrum quærendum prodest.*
43 *Detentatio sola, & simplex status sufficit in iudicio attentatorum, non verò requiritur probari possessionem ad obtinendum reuocationem.*
44 *Et in hoc differt à cæteris remedijs restitutorijs.*
45 *Ingredi possessionem qui potest propria authoritate, si occupatam non inuenit, potest etiam post inhibitionem iure suo vti.*
46 *Item vbi iudicis copia haberi non potest.*
47 *Regula quòd continuans non attentat, plures recipit limitationes remissiuè.*
48 *Et fallit signanter, quando cõtinuare volẽs vtitur*

possessione

possessione diversimodè ab eo quò prius utebatur.
49 *Constitutarius licèt habeat civilem, & naturalem possessionem, non tamen habet detentationem.*
50 *Nec habet usum, & exercitium possessionis suæ, quod in perceptione fructuum consistit.*
51 *Inhibitus debet permanere in eo statu, quo reperitur, & nihil attentare.*
52 *Inhibitio emanata ad instantiam intrusi, causat nihilominus attentata.*
53 *Exceptio spolij nō pōt objci in iudicio attentatorū.*
54 *Violenter expulsus, etiam si cum vitio possedisset ab ipsomet expellente, debet nihilominus restitui.*
55 *Violenter expellens aliquē, amittit omne ius quod in re habebat, tam de iure communi, quàm municipali Parmæ.*
56 *Et tenetur reficere omnes litis expensas, atque damna, & interesse.*

Pro Nobili Domino Vincentio Carissimo, & Alexandro filio pupillo.

EPITOME.

Tractatur plenè in præsenti Respon. de effectu inhibitionis iudicialis, & attentatorum ob eam spretam.

De constituto possessorio, & decreto continuandæ possessionis in hæredem.

Referuntur casus aliqui in quibus potest fideicommissarius propria authoritate ingredi possessionem bonorum.

Et præcipuè tractatur materia revocationis donationis, ob superuenientiam liberorum, & donationis inofficiosæ.

RESPONSUM XXXI.

1 Illustris Dñe Auditor. † Postquam Mag. D. Burlatius spreuit præceptum inhibitoriū sibi transmissum per antecessorem Illust. D. V. ad instantiam Magnificorū DD. Carissimorum, eosq. contra illius formā turbauit, & inquietauit, vt in actis, ꝙ facere non poterat, stante ipsius pcepti validitate ob clam iustificatiuā in eo appositā, ad not. in l. de pupillo §. meminisse, de oper. no. nūcia. & in l. nec quicq̃, vbi Ias. n. 5. 6. de cōi attestat. ff. de offi. proc. & leg. Io. de Ami. oīnò vidēdum in cons. 35. per to. duo petunt ipsi D. Carissimi
2 in pñti iudicio. † Alterū quòd mulctetur in pœna comminata, prout iuris est ordinarij. l. 1. cum sua mria. ff. si quis iusdicenti non obtempera.
3 † & hoc cōcernit iudicis dignitatē, cuius dignitas, & maiestas læsa est, & vnà cū eo lex, pars, & iudicium, vt inquit Alex. cons. 99. n. 4. lib. 5. post Lapp. quem allegat. Dec. in cons. 103. n. 1. Lancel. in tract. de attēt. cap. 31. n. 253. cū seqq.
4 Alterum verò, quòd oīa innouata, & attentata post inhibitionē, reuocenē, & in pristinum reducanē, ꝙ iuri ēt conuenit, & æquitati, cap. non solū, vbi glo. & Doct. oēs de appel. in 6. Lancell. latè d. tract. de attent. par. 2. cap. 20. in pñt. n. 1.
5 vsq; ad num. 17. & n. 226. vsq; ad fi. † Imò verò sunt ipso iure nulla, & inualida. l. fi. ff. ne quid in lo. pub. cap. ad dissoluendum de despon. impub. glo. vlt. in d. c. non solùm, in ver. nisi prohibitio iudicis. Bellem. decis. 623. Aret. cons. 75. in prin. Mago. decis. Lucen. 23. in fi. Lācel. plenè d. c. 20.
6 ampliat. 10. per to. † Præsertim stante clausula annullatiua in d. pcepto apposita, p ea q̃ scribit ibidē Lancel. n. 2. cū seqq. & c. 31. n. 7. cum seqq.

Licèt igitur in vtroq; iusta sit D. Vincentij petitio, in vltimo tñ, ꝙ eius, ac filij sui interesse tāgit, tantūmodò insistam, & omissa motiuorum Ill. D. V. relatione, fundamēta DD. Carissimorū deducam, & insimùl solutiones ad ipsa motiua congruis locis subijciam.

7 Stante igitur conclusione præmissa, quòd attentata post inhibitionem, & innouata veniant oīno, & ante oīa reuocāda, ampliationē quoq; subiungimus, vt procedat, ēt si actus factus aliàs fuisset licitus; ad ꝙ multa faciunt exempla per Lancel. relata. d. c. 20. ampliat. 1. per to. Mandos. in tract. de inhib. q. 20. & 29. cum concord.
8 Siquidem timēda est superioris inhibitio, siue iusta, siue iniusta, vt per eos, & Rot. decis. 26. aliàs 306, nota quòd vbi audientia, de appel. in anti. & si spreta fuerit, causantur attentata, quæ priùs veniunt reuocanda, postea verò de iustitia inhibitionis disputandū; rōnem reddunt, nè scilicet inobedientes, dùm disputare volunt, de illius iniustitia, interim gaudeant, & pars grauata laboribus, & expensis fatigetur; Ideo benè dixit Rom. in cons. 230. n. 4. vers. quoad secūdū, quòd retractationi subijcitur, ꝙ agit quis post inhibitionē sibi factā ab eo qui legitimè iurisdictionē exercet, & cū pdictis concordat Vestr. in sua prax. lib. 8. in tit. attenta, vers. Admoneo tñ, & Hercul. in tract. de attenta. c. 18. n. 2. 3. Debebat igr̃ D. Burlatius, accepto pcepto, supsedere pp Ill. D. Iudicis reuerentiā, & corā eo die statuta cōparere, & p reuocatione instare, ꝙ cum non fecerit, vitiosus est eius ingressus contra Iudicis iussum. Cephal. cons. 289. n. 16. & dolo carere non potest. l. dolo. ff. de reg. iu. meritò retractandus, & reuocandus vt sup.

Sed hoc tantò magis, cū iusta imò iustissima fuerit inhibitio tendens ad conseruandū vtrūq; Carissimum in sua legitima, & pacifica posses-
9 sione bonorū de quibus agitur. † In primis nanque possidebat D. Vincentius oīa bona pñtia, & futura D. Camillæ vxoris suæ, multò ante præ-

tensam

tensam donationem D. Burlatij, & nedũ ciuiliter, & naturaliter virtute cõstituti in dotali instrumento in actis exhibito appositi, vt in motiuis rectè ꝓsupponit, ex latè traditis per Tiraq. de iu.consti.par.1.n.4. sed ẽt corporaliter, mediante appræhensione per eũ facta post vxoris
10 mortẽ, de qua publicũ extat documẽtũ. † Absolutum verò est constitutũ anterius posteriori ꝓualere, per reg.l.q prior.ff.q pot.in pig.hab.tradit Signo.cõs.75.n.10.Tiraq.vbi s.n.14. & 21. cũ seqq.& alibi sæpè, bonus textus in l.quis.§.t. de acquir. posses. Soci.in terminis terminanti-
11 bus, cons.78.in fi.vol.3. † Ideò non dubitandũ, qn rectè pceperit D. Iudex, nè molestaret, aut inquietaret, qm cũ curaquieris populi ad ipsũ spectet, tenetur ad instantiã cuiuscũq; timentis vim sibi inferri, aut in sua possessione turbari; talia pcepta ad scãdala euitãda statim emittere. l.1.§ quies.vbi Bal.n.2.not. ff.de offi.pfect.vrb. l.si seruus in fi.vbi ẽt Bald.n.1.C. q cũ eo. l.si de possessione.vbi Doct.oẽs, & signãter Ias. n.7.8. C.de transac.l.fi.in princ.vbi Bart.in 3.not.ff. q met. ca.& q contra ea factũ, & innouatũ fuerit, ante omnia reuocare, vt per eos, & Neuiz. consil.80.num.5. cum alijs concord.

12 Cæterũ si D.Vincẽtius ꝓprio noĩe nõ possedisset, put re ipsa possidebat, certè noĩe filij pupilli possedisset, vtĩ hr̃dis D. Camillæ mr̃is, in quẽ cõtinuata fuit oĩs possessio defunctę, virtute decreti nr̃i de continuãda; q effectũ suum operaẽ absq; vlla apprehensione, nedũ ad beneficium pupilli. Tiraq.Le mort saissit le vi.par.2. declar. 16.verùm ẽt cuiuslibet alterius ignorãtis hr̃di-
13 tatẽ sibi delatam, vt in seq.declarat. † Itidemq. circũscripto decreto, adeptus est possessionem D. Vincentius hæreditario noĩe filij, mediante actuali apprehensione singulorũ bonorũ hæreditariorũ, quã facere potuit propria authoritate, & absq. Iudicis ministerio, cũ à nullo repta fuerit occupata.l.cũ heredes, cũ not. ff.de acqr. posses.Cano.in e.cũ in officijs.de testam. Tiraq. latè d.tract.Le mort.saissit le viu. ĩ pfat.decla.8.

14 Verùm qa filius antedictus D. Camillæ, nedũ est eius hr̃s directus, sed ẽt fideicõmissarius ex testamento auito, quo eidẽ D. Camillæ in oĩbꝰ bonis, & tota hæreditate substitutus reperitur, licuit ẽt D.Vincentio noĩe eiusdem filij, hac de causa possessionẽ bonorũ fideicommisso subiectorũ ingredi propria authoritate, cũ nemo aliꝰ hęres D. Camillæ existeret, de cuius manu capi deberent, & à quo restitutio aliqua re, vel verbo expectanda foret; quod aptè ꝓbatur in l.1. §.si qs mortis. vers.q verò. ff. quo lega. vbi oẽs
15 not. † quòd cohæres; qui ẽt est legatarius, aut fideicõmissarius licitè ingreditur ꝓpria authoritate possessionẽ rerũ legatarũ ꝓ ea parte, ꝓ qua hr̃s est, & ideo non põt eius cohæres vti aduersùs eũ eo interdicto, nisi ꝓ portione sua hr̃ditaria, vndè hęres insolidũ rectè oĩum bonorum possessionẽ capiet. Tiraq.de cõti. possess. par.2. decla.10.n.3.ad fi.Plot.de in li.iu.§.3. num.22. post Dec. Cott. & alios relatos.

16 Sed, & sola voluntas hæredis consentientis licitum facit ingressum cuiuscumq; legatarij, vel fideicõmissarij d.l.1.in princ.à contrario sensu,
17 & in §.si aliter † ẽt si tacita sit, vt ꝑ Rip. ibi n.7. ex doctrina Bal.in auten.ex testamento.num.3. C.de secun.scrip. & Menoc. de adipisc.poss.remed.2. nu. 33. multò magis ergo qñ ipsemet fideicõmissarius est ẽt hæres grauati, licitus esse
18 dr̃ ingressus. † Et quòd generaliter ĩ oĩ casu, quo non põt de manu hæredis capi legatũ, vel fideicõmissum, licitũ sit ꝓpria authoritate accipere, & occupare, ꝓbatur ex doct. Bal. in l.extraneũ, n.5.ac Saly.& Ias.n.5. C.de hæred. insti. Rom.
19 cons.71.nu.1.in fi. † & alijs relatis per Menoch. vbi s.n.67.Quinctiã pluribus casibus ad ꝓposi-
20 tũ nostrũ facientibus † ꝑmissum est fideicõmissario vniuersali ꝓpria authoritate ingredi, & aduersùs hęredẽ grauati se immitti petentẽ possessionẽ suã tueri, & defendere, in quibus illũ hẽt lex ꝓ legitimo cõtradictore, q casus videri possunt apud Scriben.in l.fi.C.de edic.di.Adri.tol. in l.pen.C.ad treb.Paris.cons.12. lib.2.Bald. & alios in l.fi.c.de codicil.Gabr.in suis conclus.tit. de fideic.concl.5. & latiùs Menoc. de adip. posses.rem.4 q 20.& d. rem.2.nu.25. in fi. Gozad. cons.93.Ceph.cons.49.Ios.Lud.decis.71. Si ergò vna, & eadẽ psona erit fideicõmissariꝰ, & grauati hæres vniuersalis, vt in casu nostro, multò magis, & absq; oĩ hæsitatione poterit, lege permittẽte, possessionẽ ꝓpria authoritate accipere, prout accepra fuit statim post mortẽ D. Camillæ, antequam aliquis alius ingrederetur.

His ergo stantibus, facilè est ad obiecta rñdere. Nam ad primum, à quo cætera oĩa pendent, de instrumento donationis factæ ꝑ D.Camillã, D.Io.Paulo, cũ reseruatione vsusfructus, & cõstituto, rñdetur, ius istud esse posterius, nedum vero cõstituto facto ad beneficiũ D. Vincentij, verumetiã iuri fideicõmissi pdicti facti ad beneficiũ filij D.Camillæ ĩ testamẽto D.Christophori Bazani aui materni; quorũ virtute licuit vtriq; possessionẽ capere vt s. ideo retorquentur potiùs cõtra D.Io.Paulum oĩa deducta, cũ ius anterius præualere debeat, vt iam diximus, & eius donario sit posterior & instrumento dotali, & fideicommisso memoratis.

Verumtñ ad magis ẽt impugnandũ, & cõfundendũ ius constituti D.Io.Pauli, plura libet adducere, q ius D.Alexandri pupilli, ẽt vtĩ hæredis directi tantùm D. Camillæ mr̃is, iuti antedicto
21 aduersarij pferunt, & anteponunt. † Et in primis ꝓsupponitur ipsum Alexandrũ ortum fuisse post donationẽ, q nedũ portionẽ bonorum, sed vniuersa bona, & iura donatricis continebat.

vndè

vndè vulgatæ decisioni.l.si vnq̃ C.de reuo. do-
22 na. locus fit. † Cum p̃sertim de filijs suscipiẽdis
ex D.Vincentio nihil appareat fuisse cogitatum
p donatricẽ,quæ de alijs tm̃ suscipiendis ex alio
marito,post mortẽ D.Vineentij cogitauit,& di-
sposuit, reuocãdo donationẽ pp eorũ superue-
nientiã, si.n.liberos ex D. Vincentio suscipere
cogitasset,idem verisimiliter de eis disposuisset,
23 †qñquidẽ ea vbiq; debet sumi interpretatio,vt
inęqualitas inter liberos euitet̃ l.vt liberis.C.de
colla.l.cum pater. §.euictis, de leg. 2.l.fi.C.com.
vtriusq; iud.Bal.inAuthen.ex testamento,col.1.
C.de colla. Crau.cons.143.n.16.cum concord.
Re vera aũt non cogitauit tunc tp̃is se susceptu-
ram ex D.Vincentio liberos,nedum quia ab eo
diuerterat aĩo nõ reuertendi, vt notoriũ est,sed
ẽt quia per quãplures annos ipse in longinquis
partib⁹ vixerat,& rei bellicæ vacans in cõtinuo
vitæ discrimine versabatur,ideoq́; de eius mor-
te tm̃ mentionẽ facit in dictę donationis Instru-
24 mento non de vita,& liberis.† Hæc tñ, q̃ de co-
gitatione liberorũ dicta sunt, ommitti potuis-
sent,ex quo præsumptio p filijs semper militat,
quòd de ipsis donans non cogitauerit,& q con-
trariũ dicit pbare tenetur Bart.d. §. Imperator,
col. pen. vers. quæro, quid si in dubio.
25 Insuper eò magis reuocata dr̃ donatio p filij
supuenientiã,ex dispositione.l.si vnq̃,quia spe-
cifieè non fuit illi renuntiatum in dicto instru-
mento, prout necesse fuisset ad eius effectũ sub-
mouendum, p ea q̃ tradit Rui.cons.173. nu.14.
lib.1. Rip.d.l.si vnq̃.q.52.Cagno.l. 1.n.40.C.de
pac.& plenè Clar.in §.donatio.q.22.vers.tertiò
26 infertur. † Quam ẽt renunciationẽ nullo modo
fieri posse, cum l.illa disponat in fauorẽ filiorũ,
pleriq; tenent, de cõi attestantes, quos refert
ibidem Clar.& Rui.inter quos videndus est oĩo
Soei.iu.cons.137.num.1.2.3.lib.2.& nouissimè
Cepha.cons.94.n.22.vbi innumeros citat,& de
communiori, veriori, & æquiori attestatur.
27 Nec dubitandum quòd iuramentũ donatio-
ni adiectum reuocationem impedire queat,per
tradita à Tiraq.in ea.l. si vnq̃ in p̃fat.nu.174. &
Rip.in 3.q.Rui.d.cons.173.n.14.vers. deuenio
ad secundũ, & Clar.d.q 22.vers.stat ergo firma
conclusio, qui de cõi fidem faciunt. Sed & si de
liberis ex d. Vincentio suscipiendis cogitatum
p̃supponeremus, & dispositioni. l.si vnquam in
specie rñciatum, renũciationemq́; fieri potuis-
se, & sic D. Camillam voluisse omnino donare
D.Io.Paulo in p̃iudiciũ filiorum illius matrimo
28 nij, q̃ omnia falsa oñdimus, † certè alia ratione
donatio adhuc reuocata, imò nulla ipso iure, &
inualida censenda foret, ex quo donatrix tantũ
sibi non reseruauit, quòd p legitima sufficeret,
esset nãq; inofficiosa re, & consilio,& facta aĩo,
& intentione priuandi liberos bonis suis pp ex-
traneũ, quo casu nulla in totũ, & ipso iure red-
ditur, quãuis si facta fuisset ad beneficiũ tm̃ ali-
cuius ex liberis suis, vsque ad legitimã tm̃ reuo-
caretur. Hanc distinctionem tradunt Scrib. in
* l.1.vbi Bar.Sali. Ang. & Castr. de cõi attestans.
C.de inoffi. dona. & in l.Tiria. §. Imperator de
leg. 2.vbi Bar. Bal.Imol. & Cuma. quã opi. ma-
gis cõem attestantur. Soci. iun. cons.67.nu.56.
vol.2. Ias.in Authen. vñ si parens, nu.16. C.de
inoff.testam.Rom.cons.26.in 4.dub.& cons.95.
in princ. & ibi Mandos. in addi. in princ. Bero.
cons.12.n.6.lib.2.& alij relati p Clar.d.§.dona-
tio.q.24. vers. aut verò, quã, & ipse vti magis
cõem amplectitur. Quocirca rectè possum⁹ hoc
vti dilemate, quòd aut donatrix de filijs ex d.
Vincentio procreandis non cogitauit, & reuo-
cata est ipso iure donatio p filij supuenientiam.
ex l. si vnquã, aut cogitauit, & voluit eos oĩbus
bonis suis priuare donando ea extraneo,& tan-
quã inofficiosa pariter reuocatur, ex d.l.1.C.de
reuoc.do. cuius dispositioni nullo pacto rñciari
põt; ad hoc videndus est.Bar.in d.§.Imperator,
col.pen.vers.quæro vtrũ. l. si vnquam. & Bero.
29 cons.49. n.50.vol.1.† Et sciendum quòd si plu-
res essent donationes, quæ seiunctim inofficio-
sæ non essent, sed coniunctim tm̃, venient tamẽ
reuocandæ, per d.l.1.cũ not. Rol.cons.1.n.123.
lib.2. Verùm hoc remediũ inofficiosæ sup̃fluum
certè est in casu nr̃o, ex quo stantibus pręmissis,
reuocatio indubiè locum hẽt ex dispositione d.
l.si vnquam, vt in alio casu simili dixit Ceph. d.
30 cons.94.n.14. † Resoluto igr̃,& annullato con-
tractu donationis prædictæ,resolutum quoque
fuit, & annihilatum constitutum in ea apposi-
tum, generale.n.est in oĩ contractu, præsertim
qñ actualis, & corporalis possessio non est tra-
dita, vt in nr̃a specie.l.si debitor,vbi glo.Bart.&
cæteri Doct.de præca.Castr.cõs.10. in prin.li.2.
Tiraq.de iu.consti.limi.7.n.15.&40.vbi de cõi,
31 & limi.29. † Et in terminis donationis p super-
uenientiam liberorũ reuocatæ rñdit Dec. con-
sil.366.n.16. atque Rui.cons.173.nu.19. vsque
ad fi.li.1.& Grat.cons.50.n.52.53.54.lib.1.cõ-
cludentes donatariũ non posse ampliùs ex tali
constituto, aut pacto executiuo ingredi ppria
authoritate possessionẽ bonorũ donatorũ, put
ante reuocationẽ potuisset, idem tradit Tiraq.
d.l.si vnquã,in ver.reuertatur,n.2.vers.ex quo,
32 & illud, & in d.tract.consti.lim.29. nu.4. † Nec
ommittendũ, quòd donatarius sciens liberorũ
superuenientiã, prout sciuit iste de quo agim⁹,
non potest vlteriùs esse in bona fide, nec aliquo
modo ignorantiã reuocationis prætendere, vt
probat Rui. cons.106. nu.23. lib.1. vndè inex-
cusabilis redditur oĩnò contrauentio p ræcepti
33 inhibitorij de quo supra. † Quinimo si de ipsa
reuocatione tantũmodo dubitasset, vti non po-
terat ampliùs beneficio constituti ad ingrediẽ-
dum propria authoritate. Grat. pulchrè d. con-
sil. 50.

fil. 50. n. 26. 27. 28. & n. 51. vers. minus quoque.

34 Præsertim verò, pcedente iam præcepto memorato, post q, stante solo dubio, vtrū aduersarij possiderent, nec ne? abstinere debebat ab innouatione, & cum non abstinuerit, attentata commisit. Alex. cons. 99. sub n. 3. lib. 5. Dec. consil. 103. in fi. Mandos. d. tract. de inhib. q. 29. in fi.

35 † Nam & regulare est in oī iudicis pcepto, de quo dubitari potest, an iustum sit, vel iniustum? vt pp reuerentiam ei pareatur, aliàs mulctæ locus sit. Doct. in d. l. 1. §. is videtur, vbi Cagno. n. 8. ff. si quis ius. di. non ob. & in l. non videtur. §. q iussu. in fi. de reg. iu. Sed accedat, quòd pceptum, de quo agimus, nedum prohibebat Dños Carissimos in sua possessione turbari, & inquietari, verùm ēt pcipiebat D. Io. Paulo, vt via iuris ordinaria, illis vocatis, ageret. si quid in bonis prædictis prætenderet, in quo certè quidem inobediens fuit.

36 Inexcusabilis quoq; redditur ingressus D. Io. Pauli, ex proclamationibus gnalibus Serenifs. D. Ducis N. quibus prohibetur sub formidabili pœna, vltra iurium amissionem, nè quis propria authoritate ius sibi dicat, vel faciat, quarū effectus est, vt qui aliàs colore aliquo excusari potuisset, p simili facto nullatenùs excuset. Menoc. de recup. poss. rem. 5. n. 61. 62. 63. cū cōcor.

Ex his colligitur multiplex solutio ad id, quod in vltima motiuorū parte dicebatur, D. Io. Paulum ignorasse constitutum D. Vincentij, & propterea excusandum à pœna mulctæ, nam si & constitutum istud, & testamentum ēt D. Christophori ignorasset,

37 † non tū allegare pōt ignorantiam natiuitatis Alexandri in Ciuitate notoriæ, glo. in oppositum citata in l. 1. in vet. Latrones. ff. de recepta. bon9 tex. in l. regula. §. sed

38 facti. ff. de iu. & fac. igno. † & pfertim cum esset ei sanguine coniunctus per reg. l. octaui. ff. vndè cogna. eò ēt maximè, q a pceptum ipsum transmissum fuit ad ipsius instantiam, & pro eius interesse, vt in eo legitur.

Sed neque ignorantia constituti, & testamēti eum excusat, stante pcepto Iudicis, & proclamationibus, ob quorū reuerentiam oēnō absti-

39 nere tenebatur, vt pdiximus, † quia dolo non caret, qui magistratui non paret. d. l. non potest dolo, de reg. iu. Bero. cons. 120. n. 33. lib. 1. cum alijs latè deductis. Verùm quia parum curant Carissimi de mulcta, vt exorditi sum9, satis erit dicere, quòd nulla ignorantia iuuare poterit D. Burlatium, quominus reuocentur attentata,

40 & innouata, & reducantur in pristinum. † aliàs enim ignorantia illi prodesset ad acquirendum contra l. iuris ignorantia de iu. & fac. igno. & l.

41 quamuis. C. eo. ti. Imò ex inobedientia, † & delicto suo lucrū sentiret, contrà l. 1. cum not. ff. de

42 eo. per quem fac. erit cum vulg. † Quoad nullitatem igitur actus euitandam prodesse non pōt ignorātia, datò quòd pdesse posset respectu pœnæ fugiēdę. Hercul. in tract. de attēt. c. 18. n. 100.

43 Deniq; si aduersùs oīa supradicta psupponeremus de possessione DD. Catissimorū non cōstare, sed de detentione solummodò (q à vero tm distat, quā q maximè) adhuc dico D. Burlatium nequiuisse propria authoritate hos deijcere, & priuare, sub ptextu continuandi ptensam suam possessionem constitutariā contra Iudicis pceptum pro eorum conseruatione transmisfū, & ideo in vitium attentatorum incidisse. Castr. in l. Aquilius. in fi. ff. de dona. Inno. in c. dilecti. de maio. & obed. Luc. de Pen. in l. si coloni. q. 21. C. de agrico. & censi. lib. 11. Neuiz. cons. 80. n. 3. oīno videñ. & Lancel. de atten. par. 3. c. 24. q. 6. n. 11. cū seqq & q. 9. n. 11. & latiùs, c. 26. à n. 25. vsq; ad n. 31. & c. 29. à n. 86. vsq; ad num. 95. & c. 31. n. 16. & est decis. Rot. 13. nota quòd si cōstat aliàs 348. in fi. de resti. spol. in anti. & alia Bellem. 101. si constat. quibus in locis aptissimè probatur, quòd in iudicio attentatorum nō est de necessitate pbanda possessio, sed sola detentatio sufficit, & simplex status, in quo partes repetiebantur tpe attentationis, non habito respectu, an fuerit legitimus, vel illegitimus; & an

44 possessio fuerit iuris, vel facti, † & in hoc differre à cæteris remedijs restitutorijs, in quib9 possessio verè probanda est, non sola detentatio, vt per eos. benè etiam conferunt, tradita per Neuizza. cons. 81. num. 10. 11.

45 Et hinc colligitur apertū rñsum ad illud, quod idem tradit Neuiz. cons. 82. n. 13. cum seqq. qm possessio ibi erat vacās, & à nemine detinebanē bona, q ibi dr propria authoritate occupasse ille Colonellus post inhibitionē, vt legiē n. 29. & 30.

46 Item ibi non aderat copia Iudicis, ad quē recurri posset pro iustitia habenda, vt nu. 33. quo casu ppria authoritate pōt quis ius sibi dicere, vt p eū, & latiùs Bossi. ti. de pluri. viol. n. 13. 14.

Et eodem modo responderi pōt ad ea, q scribit Lancel. in d. suo tract. par. 2. cap. 20. limit. 9. vbi nullum fit verbum, quòd continuans possessionem suam possit detinentem expellere.

47 Idcirco idem Lancel. eod. tract. par. 2. cap. 4. in prima limit. princip. plures tradens limitationes ad dictam regulam, quòd continuans nō

48 attentat, † illam inter cæteras ponit, sub n. 70. vt nō pcedat, quoties diuerso iure vult quis vti possessione sua, quàm antea vtebatur, & de eo attestatur post Bero. cons. 118. n. 7. 8. & 24. li. 3. & de hoc est bona glo. in d. c. non solùm in glo. fi. circa med. ver. dic tū, vbi dicit, quòd cōtinuās possessionem post inhibitionē, vti debet eo modo, quo ante, & non aliter. tradit etiam Franc. in cap. cum teneamur, in primo not. de appel.

49 Cæterùm per cōstitutū non habet quis detentionem, licet ciuilē, & naturalē habere dicatur. Alex. in l. q meo. n. 26. ff. de acquir. poss. post

Bar. quem

Bat. quẽ citat Titaq. de iu.consti.pat.1. num.3. versf.illud aũt; ideo qui hẽt constitutum, si vult ẽt habere detẽtationẽ, dr alio modo vti posses-
50 sione q̃ ante.† Item vltra possessionẽ datur eius vsus, & exercitiũ, ꝗ in pceptione fructuũ consistit. Dec.consf.400. n.8.ad fi.& q habet possessionẽ ex cõstituto, verè caret illius vsu, & exercitio, vt p eum. Vndè cum constitutarius bona occupat, vt fructus percipiat, dr acquirere vsũ, & exercitiũ, q̃ non habebat, nimirũ alio modo possidere incipit, q̃ antea possideret, & per con-
51 sequens attẽtata cõmittit p supradicta.† Debet ergo inhibitus in eo statu pmanere, quo reperitur, & nihil pænitus attentare. Lancel.d.c.20. in pfat.nu.11.12. non pp aduersarij ius, ꝗ parũ in hoc iudicio curatur, sed pp legis, & Iudicis reuerentiam, vt iam sæpè diximus, & benè declarat Lancel. d.c.24.q.6.n.12.13.14. & est de-
52 cis.Rot.2.aliàs 14.de resti.spol.in no.†Vndè est quòd ẽt inhibitio emanata ad instantiã intrusi, qui adeo legibus odiosus est, causat nihilominꝰ attẽtata, vt idem Lancel. scribit d. cap.20. am-
53 pliat.26.† Item licèt spoliũ sit legibus odiosissimum. Bero.in c.in literis, nu.7. de resti. spolia. cum concord. non tamen obijci põt exceptio spoliationis agenti remedio attẽtatorũ. Afflict. decis.98.n.4. Lancel.plenè pat.3.c.24.q.7.odio nanq; attẽtatorum denegant iura spoliato restitutionem, qui aliàs fuisset ante oĩa restituendus, vt per eundem Lancel.c.31.n.180.cũ seqq.
54 Si igitur in quolibet actu facto contra inhibitionẽ pdictã, sibi locũ vendicant, quantò magis in expulsione ista violenta, tot hoĩum armatorũ auxilio, & ministerio facta? cum ẽt absq; inhibitione iudicis, adeo abhorreat, l.actus huiusmodi violentos, vt possessionẽ restitui mandet, ẽt ei qui cũ vitio possidebat ab ipsomet expellente, vt tradit Boss. in tit.de plurib. violentijs, nu.43.44. bonus tex. cum glo.in l.2.C.vnde vi. Bero. in c. in literis nu.71. 72.73. de restit.spol. Menoch.de retinen.poss.rem.3. n.654. cũ concord. Conferũt dicta Bar. & Scriben.in l.sequitur.§.si viam.ff.de vsucap. Propter quã violentiam incidit (vltra aliàs pœnas) in amissionem oium iurium, si qua habuisset in bonis inuasis D. Burlatius d.l.2. C. vnde vi. Lancel. d. tract. c.31.num.212.cum seqq.& est in bannis prædictis gñalibus huius Ciuitatis expressè dispositũ, cap. 29. Nec non, & in pœnã refectionis oĩum expensarum litis. Lancel. ibidem n.96. cũ multis seq. Atque damnorum omnium, & interesse Dominorum Carissimorum. Lancel. eodem loco, num. 164. ad quæ omnia, vltrà reuocationem attentatorum, de iure venit condemnandus. Et ità ego si Iudex essem, proculdubio iudicarem. Pro Dominis Carissimis fuit iudicatum, & executum.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria reo non datur in causa attentatorum ad se excusandum, & defendendum, quando iam de ipsis attentatis liquet.*
2 *Etiam si de attentatis ipsis plenè non constaret.*
3 *Idẽ si actor succũbẽti parat° esset pbare attẽtata.*
4 *Termini omnes substantiales in causa attentatorum ommitti possunt, quando iudici constat.*
5 *Atque omnis ordo iudiciarius.*
6 *Termini substantiales in omni iudicio regulariter sunt quatuor.*
7 *Qui tamen in iudicio attẽtatorũ ommitti possunt.*
8 *In quo proceditur quasi manu Regia, & de facto.*
9 *Est tamẽ necessaria citatio, et psonarũ legitimatio.*
10 *Et datur repulsa testium, si per solos testes probata sint attentata.*
11 *Repulsa tamen denegatur, quãdo iudex animaduertit calumniosè peti, & ad differendum.*
12 *Remissoria quoq; ob p̃sumptã calũniã denegatur.*
13 *Instrumẽtum cui pars opponit, non dicitur concludenter, & notoriè probare.*
14 *Dilatio ad probãdum datur regulariter, vbi de irreparabili praiudicio agitur, licèt aliàs denegari posset.*
15 *Fallit si subest euidens calumnia præsumptio.*
16 *Succumbens in iudicio attentatorum, põt, purgatis illis, agere possessorio iudicio, vel petitorio, put sibi placuerit, & obtinere, si ius fouet.*

Pro eisdem Dominis Carissimis.

EPITOME.

In iudicio attentatorum, nec remissoriam, neq; dilationem dari reo ad se defẽdẽdum, qñ iudici de attentatis constat, vel de p̃sumpta calumnia. Conceditur tamen repulsa testium, quando per solos testes probata sunt attentata, sed ob præsumptam calumniam denegatur. Succumbentem in iudicio attentatorum agere posse, post eorum purgationem, nedum petitorio, sed etiam possessorio.

RESPONSVM XXXIII.

SI verum esset, quòd indistinctè daretur remissoria reo in oĩ iudicio attẽtatorũ, procederet certè argumentũ Ill. D.mei, quòd multò magis cõcedi deberet dilatio eidem reo ad se excusãdũ, & defendẽdũ ab attẽtatis, q. a venirẽt hoc in quãdã cõsequẽtiã necessariã, iudex.n.remissoriã cõcedere nõ posset, nisi terminꝰ ad aliqd pbãdũ pẽderet, extra quẽ pbationes non recipiunt, vt no-
1 tũ est.†At assũptũ nõ subsistit, vt ocetenus dictũ

fuit, quãquidē nō concedit̃ remissoria reo in cā attētatorū ad se excusandū, & defendendū, nisi qñ de attentatis adhuc non liquet; quando.n. liquet, statim, & ante oīa reuocantur, nulla data remissoria, vt in allegata decis. Cassad. 4. in fi.
2 iūctis duabus p̄cedentib. in ti. de dila. † Quinēt si plenè de attentatis non cōstaret, idem seruādum foret, vt per eum. † Imò dixit Vestr. lib. 6.
3 cap. vlt. n. 2. hoc ēt extendi ad casum, quo actor paratus esset attētata incōtinenti probare; eius nanq; p̄batio prompta recipienda foret, nō rei q̃ minùs prompta esset, & post receptam actoris probationē, denegaret̃ reo remissoria. Quapp cùm in nostra specie nedū prōpta sit D. Vincentij probatio, sed iam facta, & nedum imp̄fecta, sed perfecta, & plena, p Instr̃a publica, ac etiam aduersæ partis confessionē, nulli dubiū, quin simus in casu denegandæ remissoriæ; & cū p̄dictis concordat Hercul. in tract. attent. cap. 16. nu. 8. in fi. & n. 10. & Lancel. de attenta. par. 3. cap. 26. num. 116. 117. & seq. Cessat igitur argumentatio prædicta de remissoria ad dilationem, in terminis nostris, in quibus denegatur remissoria.
4 Nec mirum si denegatur & remissoria, & dilatio, ex quo oēs termini substantiales sacri Palatij ommitti pñt in cā attentatorū, quando iudici constat vt s̃. Rot. decis. 28. aliàs 765. de appel. in antiq. vbi de cōi * obseruātia fidē fecit, & decis. 11. aliàs 14. fuit dubitatū vtrū petenti. de restit. spol. in no. Vestr. lib. 8. in tit. vt li. penden. vers.
5 quòd si agatur. † Nec non omnis iudiciatius ordo potest ommitti. Hercul. d. tract. c. 14. n. 1. 2. 3. cū seqq. & p̄sertim n. 16. vers. altera est via. Mandos. in form. commiss. attenta. in vers. causam, & cās. vers. quoad primum, & vers. addo etiam. Lancell. d. tract. cap. 25. num. 28. cum seqq.
6 Et cum generaliter in oī iudicio quatuor saltē termini substantiales seruādi sint, inter quos est terminus ad articulandū, seu p̄bādū, vt p Vant.
7 de nulli. ex defect. p̄cess. n. 59. † in iudicio tamen attentatorū ommitti pñt, absq; nullitatis incursu, vt ipse Vant. paulò post subdit sub num. 63.
8 † Et dicit Hercul. d. c. 88. n. 14. quòd in eo p̄ceditur quasi manu regia, q̃ importat, vt procedi possit ēt de facto. Cagno. in l. 2. à n. 7. vsque ad n. 11. de orig. iu. quo casu certū est absq; p̄batiōnib. ēt posse ferri sñiā. Alex. cōs. 189. n. 15. 16. i 6.
Nec obstant q̃ excellens D. Blondus in oppositū p̄pendit, & primò quòd citatio req̃rat̃ in iudicio attentatorū, q̃a nō seq̃tur ergò, & termin⁹ dandus est ad defendendū, p̄sertim qñ iam cōstat de attentatis. Est nanq; necessaria citatio p legitimatione p̄sonarū, q̃ ita ī hoc iudicio, sicut, & in alijs req̃ritur. Hercul. d. c. 14. n. 11. & fusiùs Lācel. d. c. 26. n. 36. cum seqq. sed in casu nostro satisfactum fuit in hac parte, quia pars citata fuit, & personarum legitimatio interuenit.
10 Secundū nō obstat, quòd detur repulsa testiū, qñ hoc hēt locū, qñ p testes fuerūt p̄bata attētata; & rō est, quia si testes isti tales defectus patiunt̃, q̃ fidē eis auferāt, nō poterūt dici p̄bata, & sic nō poterit dici cōstare iudici de attentatis, nisi post repulsā; secus ī casu nr̃o, ī quo p Instr̃a publica, & partis mēt cōfessionē liquet, & sic mi-
11 litat diuersa rō. † Vltra quòd denegat̃ ēt repulsa qñ subest calūnia, & aīaduertit iudex ad differēdū potiùs peti, q̃ p reali testiū impugnatione, vt per Afflic. in oppositū citatū, decis. 351. nu. 6. 7. In nr̃a aūt spē nouit optimè Illust. D. Auditor quāta subsit calūnia, quātumq; studeat pars aduersa purgationem attentatorum subterfugere.
Tertiū de remissoria tollit̃ ex iā dictis, cū non
12 det̃, qñ iā cōstat de attētatis, vt p̄bauim⁹, † sicuti ēt denegatur ob p̄sumptā calūniā. Cassad. d. decis. 4. iūcta p̄cedēti. Vestr. d. c. fi. li. 6. n. 2. Hercul. c. 16. n. 12. 13. Lancel. d. tract. par. 3 c. 26. n. 115.
Ad quartū, de quali quali petitione necessaria in hoc iudicio, facilè r̃ndet̃, negādo cōsequētiā, quòd pp hoc terminus quoq; necessarius sit ad p̄bādū. maximè qñ iā constat iudici, & malitia p̄sumpta subest vt s̃. Meliùs forsan īferri potuisset, quòd terminus ad r̃ndēdū dictæ quali quali petitioni cōcedēdus foret, sed in casu nr̃o iā interuenit qualis qualis petitio, ac ēt rei r̃nsio, vt
13 in actis. † Ēt dū subdit D. Blondus instr̃m tenutę non p̄bare possessionē DD. Carissimorū, q̃a ei non acq̃escit, sed opponit D. Burlatius, ex traditis p Ceph. cons. 218. n. 7. r̃ndeo in primis nihil imò fuisse cōtra Instr̃m p̄dictū oppositum, vt ex actis liquet; minusq; opponi posse, cū sit solēniter factū; Probat̃ ēt ex alio instr̃o, dotali scilicet, ex decreto de continuāda posses. & ex testamēto D. Christophori Bazani, vt in alijs scriptis abundè demōstratū fuit. Vltra quòd nō est necesse p̄bare possess. p obtinēda reuocatione attentatorū, sed sola detētatio sufficit, vt ēt p̄bauim⁹ in eidē allegationib. exuberāter; q̃ detentionē DD. Carissimorū nō inficiat̃ D. Burlati⁹, sed potiùs fatet̃ in suis exceptionibus. Ad id q̃ vlt. loco deducit, vez D. Burlatiū non attētasse, nec innouasse, sed possessionē suā continuasse, iādudū fuit cōcludētissimè r̃nsum in solur. motiuorū Ill. D. mei, consequēter superest nīn, vt ad expeditionē causæ p sperata iustitia deueniat.
14 Ad ea q̃ pleno calamo scripsit alter Aduocatus nihil inuenio respōsione dignū, nisi fortè, quòd de irreparabili ait p̄iudicio D. Burlatij, p quo allegat Menoc. de recup. rem. 15. n. 334. Sed du-
15 plici rōne obiectū rectè diluit̃. † Primò p̄supponēdo euidētem calūniæ p̄sumptionem, ex parte D. Burlatij. vt p̄diximus, qua stāte, fatet̃ ibidem Menoc. & n. seq. dilationē nō esse reo cōcedēdā, datò quòd de irreparabili p̄iudicio tractaretur.
16 Secūdò negādo p̄iudiciū irreparabile gñari per sñiā ī cā attētatorū, ēt si nō det̃ ab ea appellatio, qñquidē reparabile est in alio iudicio nedū petitorio,

titorio, sed ēt possessorio, vt patet ex decis. Afflic. 352. in fi. vbi sacrū Cons. post purgationē attentatorū, iudicauit in possessorio ꝓ reo, qui attentata iā purgauerat, & possess. ei restitui mandauit, vnà cū fructib⁹, ex quo bonū ius fouebat. Sic igr̄ post purgata attētata poterit contra Dominos Carissimos agere D. Burlatius, ēt possessorio iudicio, si de iure suo cōfider, q nō credo. Fuit pro DD. Carissimis iudicatū, & executum.

S V M M A R I V M.

1 *Bannitus in contumaciam, transacto tpe statuto ad eam purgandā, si postea cōpareat, aliqualis tamen p̄sumptio delicti contra eum remanet, pp quam ex qualitate persona poterit tormentis subyci, absq; alijs indicijs. & est communis opin.*

2 *Amplia etiam si ad nouas defensiones fuerit admissus, & spontè comparuerit.*

3 *Multò magis si captus fuerit, nam spontanea comparitio aliquid prodesse debet.*

4 *Limita vt non procedat vbi de delicto in genere non constat.*

5 *Stante statuto, quòd contumax habeatur pro confesso, debet tamen de delicto constare, aliàs ficta confeßio non inducitur, & contumaci non nocet.*

6 *Confeßio delicti vera non nocet, qn̄ de delicto non cōstat, & ideo multò minùs ficta à statuto īducta.*

7 *Non tamen plena probatio delicti semper requiritur, sed per cōiecturas, & præsumptiones probari dicitur aliquando ad effectū inquirendi; p̄sertim in his, q̄ occultè fiunt, & quorum vestigia non remanent, vt furti sinè fractura. & nu. 16.*

8 *Coniectura sola aperiunt viam ad inquirendū de furto, de quo quis quarelatur, absq; alia inuestigatione delicti, & subinde ad inquirendum.*

9 *Maximè si q̄relans sit p̄sona legalis, & bona fama.*

10 *Limitatur ēt cōclusio cōis sup. relata, vt non procedat quādo inquisitio cōtra certā personā absq; legitimis indicijs, & sentētia quoq; in cōtumaciā proceßit; nam captus torqueri non potest. & qua hoc casu sint legitima indicia, & sufficientia ad torturam. vide num. seq.*

12 *Contumax, & bannitus vt sup. præcedentibus aliquibus, qua animum iudicis mouere poßint contra reum, torqueri debet, nisi legitimam causam absentia alleget, & probet, & num. 30.*

13 *Vilis persona, & abiecta faciliùs torqueri potest in casibus prædictis, quàm nobilis, & honesta.*

14 *Quarela sola damnum paßi, q sit persona honesta, facit indicium ad inquirendū de furto in genere.*

15 *Testes domestici, & aliàs inhabiles ad probandum furtum admittuntur.*

17 *Inquisitus legitimè, si contumax sit, rectè condemnatur, & bannitur.*

18 *Quarela sola furtū paßi, qui sit p̄sona legalis, aliqn̄ aperit viam iudici ad specialem inquisitionem, & quandoq; etiam ad capiendum personas viles, præsertim quando ingeritur pœna sanguinis.*

19 *Exiens de nocte de domo in qua furtum cōmißum dicitur, suspectus est de furto.*

20 *Famuli viles personæ solent plerumq; in domibus dominorum furari.*

21 *Domesticus, & familiaris domus in qua furtum commissum fuit, suspectus aliquando redditur, ita vt torqueri poßit.*

22 *Fuga famuli è domo post delictum, facit contra eū indicium, & quandoq; plenā probationē. ex cōi.*

23 *Supranomen turpe quandoq; pro inditio furti deseruit bonis iudicibus.*

24 *Præceptum pœnale ad informādum officiū transmitti solet ei, qui leuiter de delicto suspectus est, qui si contumax fuerit, mulctatur, nisi intra breue tempus comparuerit, & post insinuatam mulctam, si non comparuerit, incipit contumax esse, ob quod nedum inquiri, sed torqueri potest.*

25 *Venisse non dicitur, qui non stetit.*

26 *Contumacia eius qui venit, & receßit, maior est, quàm eius, qui nunquam venit.*

27 *Fuga nil aliud est, quàm absentia à Ciuitate, seu loco delicti, post delictum.*

28 *Et est sufficiens inditium ad torturam præsertim diuturna ex communi.*

29 *Quia ex iudiciali confeßione procedit.*

30 *Absentia causa legitima, & rationabilis esse debet iudicis arbitrio, vt reum à contumacia excuset.*

Ad mandatum Sereniss. D. Ducis Rainutij.

E P I T O M E.

Reo in contumaciam bannito, temporeq; ad eam purgandā trāsacto, si captus fuerit, & ad nouas defensiones admissus, an, & quādo, & ex quibus indicijs torqueri possit? & p̄sertim in cā furti?

RESPONSVM XXXIIII.

Dissentientibus quatuor Consiliarijs Ducalibus in ferendo voto sup tortura reo infrascripto inferenda, vel non? in mandatis habui à Sereniss. D. Duce explicādi quorū sn̄tię subscriberē; Pa-
1 rēdo igr̄, sic rn̄deo. † Illa opinio Nicolai de Mata. q̄ refert Bal. in. l. 1. n. 13. in fi. C. de hęred. īstit. Quòd bannitus in cōtumaciā, transacto tpe statuto ad eā purgādā, licèt cōpareat ad effectū illā purgādi, aliqualis tn̄ p̄sūptio delicti remaneat cōtra eū, pp q̄ ex qualitate p̄sonę possit subijci tormētis, sinè alijs inditijs ꝓ veritate delicti habēda, cū istud indiciū sufficiēs esse possit ad tormēta īponēda, passim repit̄ à cæteris Doct. approbata; nā illā seqr̄ Ang. in l. iniuriā. §. si qs decretis. de iniur. Homod. ī tract. Sind. n. 259. Castrē.

in l.raptores,n.8.C.de Episc.& cler.Iaco.de Beluisi.ī prac.Crim.sub rub. de crim.remis.n.4.vbi, inqt,cōtumaciā hoc casu facere semiplenā ꝓbationē.Dyn.in appost.ad Rayn. de Forli.in l.Diuus Adrianus, de custo. & exhibi. reo. Paris de Pur.in tract.sindicat.ī ver.tortus, c.7.incip.seq̄ q̄stio quotidiana,n.15.Marſ. in l.1.n.23. de q̄st. in pract.crim.§.diligēter,n.136.& sing.127. incip.ad torturā. Neuiz.consſ.60. in princ.Mathe. Brun.in cōſ.115.n.5.īter cōſ.crim.diuerſ.vol.2. Brun.in tract.de indic.q.5.2.partis.n.7.Alcia.in tract.ꝓsumpt.reg.3.ꝓsūp.22.in fi.Blanc.in repe. l.fin.n.293.de q̄stio. Cotta in suis memor. ī ver. bānitus in cōtumaciā; vbi æterna memoria dignā asserit. Carrer. in prax. crim.ad l.obseruare curabis.§.circa quartū.quæſ.& qñ.n.25.est mihi pag.88.Arno.Comment.111. Foller.in prax.
* crim.in ver.& si cōfitebunt.n.8.vbi *cōem atteſtaſ.Grām.conſ.crim.12.n.21. conſ.45.n.53.& decis.11.n.5.& decis.74.n.50.Caſon.ī sua prac. crim.trac.10.c.9.Boſſi.ī ti.de indi.n.133.& seq. in tit.de banni.n.4.atq; in tit.de lſis Princ. in fi. Clar.in prax.q.44.verſ.quæro, qñ reus,& latiùs
* q.64. verſ.sed nūqd, q de * cōi ēt fidem facit,& obseruātia Senatus Mediolani. Menoch. de arbitr.iud.q.48.n.7.& de ꝓsumpt.lib.2. ꝓsūpt.70. n.14. vbi egregiā traditionē asserit Io.Mar.Mōticel.reg.crim.10.n.25.Bonacoſſ.in suis comm. opin.crimin.lib.1.in ver.contumacia citati.vbi
* cōem dicit Vlpel.conſ.105. n.2.& conſ.13.n.1. lib.1.Maſcar.de ꝓbar.li.1.concl. 162.n.17.Cartar.in tract.de execu.ſen.contum.c.1. n.225. & 275.atq; 452.cū seq.& nouiſs.Farin.q.11.n.20.
* post multos relatos , q ēt cōem * atteſtaſ. Adeo quòd tā ex numero authorū,q̄ ēt pluriū atteſtatione, liqdò constat hanc esse cōem sñiā, & in
2 praxi receptā ; † q̄ pleriq; ex relatis authoribus ꝓsupponunt in bānito admiſſo ad nouas defenſiones, vt videre est , imò & in spontè cōparēte, vt signāter loqtur antedictus, Bald. post Matar.
* in d.l.1.n.13.&Blāc.loco ꝓcit. vbi,ēt cōem * dixit,& seq̄ſ Cartar. d.n.452. Farin.d.q.11.n.72.
3 73. post plures citatos. † Vndè multò magis in capto locū sibi vēdicabit, ex quo spontanea cōparitio aliqd ei ꝓdeſſe dēt ad tollendā cōtumaciā, vt in ꝓposito considerat Farinac.eodē loci,sub n.20.ver.sed nūc iterū,& n.seq.& meliùs n.77.vbi bānitū captū torq̄ri posse ex sola cōtumacia,& banno tueſ; ēt si bonā famā ꝓbauerit ;
4 † Verūtñ multifariā solet hęc cōclusio limitari; ꝓsertimq; vt nō ꝓcedat qñ de delicto nō cōſtat in gñe,vt legere est apud Foller.in d.ver.& si cō
5 fitebunt.n.11. Boer.decis.163.n.5. † Quāuis.n. ex forma statuti contumax ꝓ confeſſo habeaſ, non tamē tollit hęc ficta confeſſio,qn de delicto aliūde cōſtare debeat. Spec.ī tit.de accuſ.par.3. §.fi. verſ.sed pone. A.fuit accuſat⁹,& ibi Io.And. in addi.Oldra.ī cōſ.69.col.1.Marſi.in l.1.n.159. C.de rapt.virg. & in prac. §.poſtq̄.n.48. atq; in
* conſ.82.nu.40.Sylua.conſ.50.n.5.li.1.ex * cōi. Rui.conſ.68.n.5.in 5.Cæph.conſ.241.nu.65.& 73.q cōem dicit,lib.2.Nat.conſ.407.n.1.& ferè ꝓ tot.& cōſ.192.n.2.3.& cōſ.194.n.1.cū ſeq. & n.14.Craue.conſ.941.n.26. in 5. Bonacoſ.in
* suis com.in ver. cōtumax, vt poſſit * cōem atteſtās Lauren.ab Occa.conſ.60.n.3. inter conſilia diuerſ.tom.3.Becci.conſ.11.n.7.Burſa.cōſ.225. nu.5. Arno.ſoliloq.53.& 79.Paſc.cōſ.188.Bertaz.conſ.380.n.2. li.2.Decia.cōſ.18.n.28.in 1. & cōſ.96.n.19.ī 3.Gabr.com.opi.lib.7.cōcl.17. Plot.conſ.32.n.32.& 34. Cartar.d.tract. cap.fi. n.137.&Farinac.q.2.n.7.verſ.amplia hāc quin-
6 tā.† Et inter cætera hui⁹ limitationis fundamēta illud ꝓcipuū vſ, quòd vera cōfeſſio nō nocet Reo, qñ de delicto non conſtat,& multò minùs ficta nocere dēt.Bal.in l.2.§.ꝯ si actor.n.4.C.de iur.calum.Bñdict.in c.Rainutius,in ver.mortuo itaq; teſtatore el.pri.n.162.& ſeq. multos alios referēs de teſtam.Cartar.d.tract.cap.fi.n.141. & ſeq. Farinac.q.11.nu.35.& 62.
7 Cæterùm hic aīaduertendum eſt , minimè neceſſariū fore,quòd de delicto plenè conſtet,& ꝓ ꝑfectas ꝓbationes; ſed ſufficere aliqñ,quòd aliquæ coniecturæ, ſeu ꝓsumptiones ipſius extent. ꝓſertim in his q̄ occultè fiunt , & quorū veſtigia non remanēt, vt eſt furtū, ſinè fractura. Boſſi.in tit.de delicto. n.11.12.Clar.in prax.q.55. verſ. quo aūt.Gabr.in ſuis com.li.7.concl.17. nu. 14. Maſcar.latè, concl. 830. ꝓ tot. & ſignanter n.7. Farin.q.2. n.14.15. quo loci poſt multos inuicē hac ī re pugnātes Doct. relatos,hāc tādē firmat
8 sñiā, † quòd coniecturæ ſolæ aꝑiant viā ad aſſumēdū īformationes ſuꝑ furto,de quo qs q̄relaſ, abſq; alia īueſtigatione delicti,& ſubinde ad inq̄rēdū , & plures refert cōiecturas ad id ſufficiē-
9 tes.† inter quas primo loco q̄relā furtū paſſi ponit, ſi ſit ꝑſona legalis, & bonę famæ,& de mña notabiliter loqtur. ſub n. 16. diſtinguēdo caſus in q̄bus agſ ciuiliter,vel criminaliter,& in cauſa criminali cōcludit vt ſ. vz q̄relam ſolā ad inq̄rēdum ſufficere, q̄uis non ad torquendum , nec ad cōdēnandum,& citat Marſ.Clar.& Maſcard. quibus ſufficiat remiſſio pro multis ; de qua re etiam tetigerat pri. q.nu. 6.verſ.& licèt Clar.
10 Limitari quoq; vſ cōis concl. ſ.firmata,in caſu quo inq̄ſirio contra certā ꝑſonā abſq; legitimis indicijs contra ipsā militātib. & ſententia ēt in contumaciā proceſſerit ; nam tunc captus , nec torqueri quidē pōt ex ſola cōtumacia,& b āno, vt in ſpecie poſt lōgā diſputationem cōcludit Foller. loco ꝓcitato,ſub nu 9.20.& 25.cum ſeq.
11 † ſubdens tñ,n.20. ſufficere ꝓſumptiones,& cōiecturas de delinquēte, licèt non graues , & aliqualē ꝓſumptionē , licèt non plenā, nec requiri ꝑfecta inditia, ſed talia tñ ex quib⁹ animus Iudicis moueri poſſit ad expediendā citationem ;

12 Hanc

12 †Hæc quoq; limitationẽ sequit; & exornat Cartar.d.c.fi.n.133.cũ plurib.seq.Bertazz.cõs.119. nu.29.& cons.461.n.6.in 2.Brun.cons.50.col.2. & 3.post Clar.in q.96.vers. sed nũquid debeat; & nouissimè Farinac.d.q.11.nu.38.39.concludens contumaciã, & bannũ absq; vllis prorsus inditijs, & ꝓbationibus non sufficere ad torturã rei, sed si aliqua extiterint, quantũuis debilia, & leuissima, & insufficientia ad transmittendam inquisitionẽ, eũ torqueri debere, nisi de ꝓbabili, & legitima causa absentiæ suæ doceat, & quare se banniri ꝑmiserit, ostdat; & hæc est practica, quã Mediolanẽs.Senatũ obseruare testatur. Bossi.de reis inquiren. sub nu.1. Quã in effectu approbat Blanc.supra relatus, n.293.dum in ꝓposito asserit cãm, & modũ absentiæ cõsiderari debere, & nisi appareat reum legitima de causa post delictum absfuisse, torturã euitare nõ posse.

13 Solet quoq; in hac disceptatione distingui inter ꝑsonas graues, & læues, ac abiectas, ita vt illæ non facilè torqueanẽ ꝑp contumaciã, & bannũ, istę verò sic. & sumit huiusmodi distinctio, ex doct.Bal.in d.l.1. n.13.C.de hæred. insti. dũ ex qualitate ꝑsonæ ad torturã deueniendũ fore asserit; cuius dictũ à nostratibus passim relatum, & secutũ videmus; & ꝑsertim à Parid.de Put.in tract.Sindic.in ꝑallegato ver.totus, c.3.n.15.& Blanc.d.n.293. Menoc.de ꝑsumpt. ꝑsumpt. 70. n.14.lib.2.& expressim hanc firmat distinctionẽ Carrer. in prax.ad l. obseruare curabis. §.tertiũ inditiũ, nu.20.21.pag.mihi 52.quam in Regno ꝑsertim locum sibi vendicare tradit, in quo personæ viles torquentur, non graues in similibus.

Applicando nunc prædicta ad propositũ quæstionis nostræ, duo videntur principaliter inspicienda, Alterum an furti, de quo agitur, coniecturæ, & præsumptiones extiterint tempore quo inquisitio emanauit?

14 Alterũ verò an contra inquisitũ militauerint; ita vt contra ipsum in specie ꝓcedi potuerit? & quoad primũ, sufficere vr̃ q̃rela damnũ passi ex supradictis, cũ sit legalis ꝑsona, nobilis, & bonæ conditionis, tenens ad sua seruitia famulos, & ancillas, vt ex ꝓcessu liquet, ꝑp ꝙ non est verisimile conquęstũ fuisse falsò, & contra ius, & iustitiã.

15 † Accessit ancillæ depositio, q̃ licèt aliquas pati posset obiectiones, animum tñ iudicis aliquantisper mouere debuit, cum ꝑsertim ad furtũ ꝓbandum testes domestici, & familiares, atq; aliàs inhabiles admitti soleant, ad Bart.in l.si qñ n.45.C.vnde vi.& Mascard.latè cõcl.831.n.35.

16 † Quia in delictis, quorũ vestigia non remanẽt, atq; in occultis, & difficilis ꝓbationis, cõiecturæ, & ꝑsumptiones sufficiunt, & loco plenæ ꝓbationis hñr, vt per eundem Mascard. abundè concl.830.nu.3.4. vbi de * cõi, & nu.3.& Farinac.d.q.2.nu.12. qui communem ẽt attestatur.

Ex quibus in eam deuenio sñtiam, quòd rectè Consi. Lud. Sacc. fuerit ꝑ officiũ criminalium processum ad inuestigandũ de delinquente, nè delictũ remaneret impunitũ, iuxta tradita ꝑ Bossi. in tit.de delict. nu.11.& seq. Clar. in prax.q.1. vers.scias tñ.& q.55.ver.qñ aũt, & Mascard.d.concl.830.nu.7. & ita ego pluries in hoc statu obseruari vidi, quòd ad solius etiam Dñi querelam, processum fuit ad iformationes, & ad inq̃rendũ suspectos.

17 Videndum est nunc, vtrũ ad specialem inquisitionẽ contra hunc Guarinonũ rectè deuẽtum fuerit, ita vt contumax exinde condẽnari, & bãniri potuerit? stante.n.validitate inquisitionis, non dubitandum, quin condemnatio quoque, & bannum tenuerint. Rui. cons. 80. nu.4.in 4. Clar.q.44. vers. sed numqnid.

Pro affirmatiua igitur sentio, & infrascripta me mouent.

18 Primò, querela ꝑdicta contra hunc directa, q̃ aliqñ sola aperit viã iudici ad inquirẽdũ, vt firmat Clar.in sua prax.q.10.n.1.& 2. & qñq; etiã ad capiendũ, maximè ꝑsonas viles, & in delictis ꝑ quibꝰ pœna sanguinis ingerit, vt dixit Castr. cons.328.nu.1.lib.2.cuius dictum cũ distinctione cõiter * recipitur, vcz concurrẽte aliquali informatione, q̃ iudicis animum moneat, adeo vt ad eius arbitrium res redigatur, vt latè per eundem Clar. q. 28. ver. scias autem, & Farinac. q.27.nu.115.& 120.cum seq.

19 Secundò, dictũ ancillę asserentis ipsũ de nocte exiuisse de domo. Quod pro aliquali informatione deseruit contra eũ ꝑ doct. glo. cõiter * receptã, in l.iurem, de sicar.quã refert cum multis alijs Blanc.d.tract.de indic.nu.198. & 419.Mascar. plures adducens, d.conclus.831.nu.1.

20 Tertiò, Me mouet qualitas personæ, quia vilis ꝑsona, & famulus; solent nãq; huiusmodi famuli furta de facili cõmittere, vt inq t Bald.in l.fi.post nu.4.vers.intex.ibi.C.de seru.fugit.Blãc.vbi s. n.424. Mascard.d concl. 831.n.7. qui ab expto verissimũ asserit; ꝙ ego quoq; plusquam semel expertus sum, & affirmare possum.

21 Quartò, militauit ꝑsũptio cõtra ipm vtĩ domesticũ, & familiarẽ domꝰ, ĩ qua furtũ cõmissũ dr̃, qua sola ad torturã quoq; Iudex qñq; deuenire pòt. Bossi.ĩ ti.de indic.& cõsider.añ tortu. n.67. Blanc. vbi sup. num. 114. pleniùs Mascard. d. concl.830. num.16.& concl.seq.n.15.

22 Quĩtò, Fuga eiusdẽ; licèt nõ plenè ꝓbata; cũ.n. deposuerit ancilla illũ de domo exiuisse, & nũq̃ ampliùs domũ reuersum fuisse, q d aliud poterit iudex coniecturari, q̃ fugã, post delictũ? fugam aũt famuli è domo, indiciũ furti facere tritũ est. Blanc.n.423.cum seq. Mascard.d.concl. 822.in princ. & cõcl.831.n.6.imò secundũ aliquos plenã probationẽ; quorum opin.cõem * attestatur. Soar.in libr.com.opin.crim.in ver. fuga famuli.

23 Sextò, Mouere quoq; potuit Iudicis animum aliquãtisper turpe supranomẽ huius famuli, q

nũcupař, Padella, (q ab eo ꝓcessisse credẽdum est, quòd fuerit nimis gulosus. pauperes aũt gulosi. ad furta facilè descẽdunt, vt gulę idulgeãt) ex turpi.n.noĩe sic imposito, indiciũ furti quãdoq; sumere boni iudices consueuere, vt dixit, Abb. in prohem.decret. post nu.3.& Feli.n.32. Cano.in c.1.in ver. Bellial.de deposi.Blanc.prę-citatus, nu.405, & Mascar.d.concl.831, nu.22. cum quatuor seqq.

24 † Animaduertendũ est in D. Auditorẽ Crimin. Placeñ. ad inquireñ. ex pdictis, reum nõ ꝓcessisse; sed mitiùs agẽdo, tm̃modo ad pcipiẽdum ipsi, vt cõpareret ad informãdũ officiũ sup dicto furto, sub pœna decẽ aureorũ, prout solet fieri, qñ leuia sũt inditia, & ad inquirẽdũ minimè sufficientia, vt p Clar.q.3 1.verſ.itẽ qro. & d.q.64. verſ. sed nũquid. sed qa contumax fuit denuò citari fecit ipsũ ad allegañ. quare mulctari; & cũ adhue in cõtumacia ꝑseuerauerit, ipsũ mulctauit, nisi intra triduũ cõparuisset, decretũq; mulctæ eidẽ intimari fecit, q nihilò magis cõparuit, adeo quòd cõtumaciæ indiciũ aduersũ eũ militare cępit; q̃ sola sufficiẽs fuisset, nedũ ad inquirendũ, sed ẽt ad torqueñ., vt in terminis firmat Clar. loco prox.citato; Vndè dubium pęnes me non manet, quin tunc tpis inqri, & contumax denuo effectus, condẽnari, ac banniri potuerit, put bannitus fuit; Consequenter igr. cũ nũc in fortijs venerit, & pſertim captus, torqueri põt per supra dicta; attenta maximè qualitate personæ abiectæ, iux. præmissa.

Tantò magis cũ admissus ad nouas defensiones nihil ꝓbauerit, quod absentiã, & contumaciã suã excuset, secundũ præallegata. Quinimo constitutũ suum illum valdè grauat; qa fatetur habuisse notitiã pcepti pdicti, primo loco emanari, & adijsse Notariũ actuariũ, q ei dixit, quòd in ptoriũ veniret, sed Parmã venisse ad visendũ filiam. Non.n.releuat accessisse ad actuariũ, qa

25 accedere debebat ad iudicẽ. † nec satisfuisset venire ad eũ, nisi stetisset, & obtenta licentia discessisset. c. si quos aũt. 18. disti. & c, non est. 3. q.11.Bart. in l.q ante Calendas. de verb. oblig.

26 † Quin potiùs maior est contumacia eius, q semel comparuit, quòd eius, qui nunq̃.Bal.in l.1. in fi. C. quo. appell. non recip.Carrer.in pract. pcitata, in §.sextus casus, n.11. est mihi pag.13. Causa verò à reo allegata, quare Parmã ꝓfect⁹ est tpe quo comparere debebat, est prorsùs insufficiens, & illegitima. Quis.n.sani capitis vocatus ad Iudicem ex causa furti, pro quo honoris, & vitæ periculũ imminebat, comparere statuto tpe desijsset, vt ad filiã videndã proficisceretur? equidem cõscientiæ potiùs stimulo ipsũ ductum quilibet prudens iudex arbitrabitur.

27 Cæterùm quia nedũ non comparuit; sed à loco delicti se absentauit, post dictum delictum, & pceptum habitũ, resultat vera fuga; ex quo nihil aliud fuga est, q̃ absentia à Ciuitate, vel loco delicti, post delictũ. Blan.d.tract. n.228. in ver. fuga. Clar.q.21.verſ.fuga delinquẽtis, sub n.19.

28 † & est sufficiens inditiũ ad torturã, vt per eos, atq; Gram.decis.11.n.13.& Iaſ. in l.admonẽdi, n.169.in fi.cũ p multis alijs, per Mascar.relatis, concl.829.n.1.cum seq. vbi de cõi,* pſertim, qa fuga fuit diuturna; ex traditis p Farin. d. q. 11.

29 n.73. † Et cum inditium istud, ex spontanea rei confessione iudiciali pdeat, non dubium q n sit plenè ꝓbatum, l.1. & 2. C.de confess. l qui sententiã, C. de pœn. Doct. in l. 2. de confst.reo. Bossi.

30 de confess. in princ. cum vulg. † Nec ipsum excusat memorata causa absentiæ, cũ non sit probabilis, nec rõni consentanea. Bal. in l.in bonæ fidei, n.7. verſ.modo sequiř. C.de reb.cred. Mascard. latè d.concl.819. n. 11. & seq. vbi à Iudicis arbitrio pendere concludit, an causæ huiusmodi per reos adductæ, ꝓbabiles, ac rõnabiles sint, nec ne? Ex pdictis ergo oĩbus votũ meum est reũ hunc ad purgãda inditia contra eũ militantia, torqueri posse, ac debere, saluo semper meliùs sententium iuditio. Ita fuit executum, & reus fassus est delictum.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quæ partim fisco, & partim parti applicatur, facit cãm crimĩnalẽ, quia pars dignior, & potentior trahit ad se minus dignam, & impotentiorem, secũdùm aliquos, & ideo appellationem non recipit.*

2 *Verius tamen est mixtum esse iuditium, cũ de ciuili, & criminali participet. & est communis, Nimirum datur in eo appellatio.*

3 *Pœna amissionis virium per legem nouam imposita turbanti aliquem in possessione sua, applicatur turbato, licèt expressum non fuerit.*

4 *Remedium. l.si quis in tantam.C. vnde vi. appellationem recipit.*

5 *Interpratatio quam lex diù habuit, sequenda est.*

6 *Cõstitutio Ducalis Parmæ, & Placen. cõcedens appellationẽ in causis mixtis (vbi aliàs de iure licita sit) intelligi debet, tã de mixtis rõne diuisionis pœnarũ inter Fiscũ, & priuatũ, q̃ pp modũ agẽdi.*

7 *Turbata possess.iudiciũ appellõnẽ de iu.cõi admittit*

8 *Appellatio à mulcta in causis merè criminalibus denegatur, in ciuilibus autem & mixtis, conceditur ex constitutione Ducali memorata.*

9 *Criminalis causa à mixta quomodo dignoscatur ex modo procedendi, & num. 11.*

10 *Turbata possessionis causa in qua turbans ius suũ amittit, habet admixtam proprietatis causam, & tali mixtura appellationẽ proculdubio recipit.*

11 *Libellus, seu q̃rela tẽdẽs principaliter ad priuatũ cõmodũ, reddit cãm ciuilẽ, quis ex delicto oriatur,*

12 *Amplia ẽt si pœna aliqua fisco applicanda foret.*

13 *Si verò*

13 *Si verò aquè principaliter ad pœnã fisco applicãdã, & priuatũ cõmodũ actũ sit, mixta est causa.*
14 *Sed si à diuersis legibus diuersa pœna sint imposita, quarum executio spectat ad diuersos iudices, tũc corã uno non põt tractari de utraq; principaliter.*
15 *Actio ciuilis cum criminali principaliter intentari non potest.*
16 *Iudex criminalis non põt reum condemnare ad rei restitutionem, nisi ex propria confessione.*
17 *Causa, q̃ originẽ hẽt à cõtractu, ciuilis iudicatur.*
18 *Præsertim quando actus factus fuit sinè vi.*
19 *Dispositio prohibens appellationem odiosa est, & strictè interpratanda.*
20 *Appellationi in dubio deferendum est, etiam in criminalibus, nisi expreßim reperiatur prohibitum.*

Ad mandatum Serenifs. D.Ducis Rainutij.

EPITOME.

Iudiciũ turbatæ possessionis appellationem recipere, nedum iure cõi, sed etiam stante lege municipali puniente turbatorem pœna amißionis iurium, & aureorum centum Fisco applicañ. Qua in re abundè tractatur materia iudicij mixti ex ciuili, & criminali, & in quo genere præualeat.

RESPONSVM XXXV.

Værelam exposuit corã D. Auditore Criminaliũ qdã Nob. Parmẽñ. contra eius fictabilẽ, quòd mobilia qdã è loco conducto abstulerit, & asportauerit; instans illũ condẽnari in pęnis debitis, & indẽnitati suæ prouideri; & pfecto processu, condẽnatus fuit iuxtà formã, cap. 29. pclamatum gñalium in scutis centum, & amissione iuriũ, si quæ habebat, & vlteriùs ad ea ẽt restituẽda, & reponẽda in eodẽ loco. Appellauit reus, & de nullitate dixit in forma, & reiecta appellatione per D. Auditorẽ, appellauit à reiectione, & preces porrexit pro causæ commissione.

Procurator Fiscalis se opponit allegãs à sententijs in criminalibus causis laris appellari non posse per formã constitutionũ Ducalium, & hãc esse criminalẽ, qa pęna dicti cap. 29. applicatur
1 Fisco, saltẽ respectu aureorum centum. † Nam licèt pœna amissionis rei pertineret ad turbatũ (qđ tamẽ in proclamate non exprimitur) criminalis nihilominus iudicari deberet; quia quãdo pœna partim Fisco, & partim parti defertur, p̃ualet pars Fisci, vtì dignior, & trahit ad se minùs dignã, & p consequens criminale iuditium censetur, non mixtum; consequenterq; appellatio denegaẽ. doctr. est Pract. Papi. in for. lib. de turba. possess. in prin. n. 4. Clar. in prax. q. 1. vers.

terti⁹ ẽ cas⁹. Menoc. de retin. poss. rem. 3. n. 608.
¶ Quibus tamen minimè refragantibus.
2 Nos Consiliarij Serenifs. D. Ducis Rainutij penès Celsitudinem suã Parmę residentes, contrarium sensimus, causã scilicet esse mixtã; non obstante, quòd Fiscus de pœna participet. per tex. in c. tuæ, in fi. de procur gloss. & Bart. atque Alex. in l. p̃tor, de sepul. viola. Alex. in rub. C. de iud. n. 3. & Ias. ibidem n. 2. 3. qui de cõi † attestatur. Ang. & Alex. in l. eum q. §. in popularibus. ff. de iniu. & in cons. 66. & 82. col. fin. lib. 1. Matthes. in 7. not Bal. in cons. 119. nu. 8. lib. 2. Catald. inter consilia diuers. cons. 58 n. 2. lib. 1. Aret. in c. testimonium, in 2. not. extra, de testib. Butr. in rub. extra, de iud. & ibi Rip. n. 110. cõem affirmans, vbi ẽt Bero. n. 32. 33. pñt ẽt affirmat Bertran. cons. 319. n. 5. lib. 1. Rimi. sen. cõs. 395. n. 37. lib. 2. Bossi. de appel. n. 8. 9. Alciat. cõs. 12. n. 6. lib. 7. Mago. decis. Lucen. 91. n. 1. & ferè per to. & Ioseph. Lud. in suis cõibus concl. 71. vers. contrarium, & seq. & in vers. si verò. vbi de cõi * pluries fidẽ facit, & p totũ orbẽ canonizatã dixit, & oẽs isti cõcludnnt, quòd cã mixta re ipsa est, cũ de ciuili, & criminali participet; & quòd statutũ loquens in casu simplici, & sic prohibẽs appellationẽ in criminalibus, non hẽt locum in mixtis, quia est exorbitans à iure cõi, & materiã odiosam cõpræhendit, vt p eos, post Bart. & Doct. in l. 2. de verb. oblig. & in l. agraria. de ter. amo. Dec. in l. factũ. §. in pęnalib. de reg. iu. Cepha. cons. 178. n. 18. & in hac materia loquitur ẽt magistraliter. Bal. in d. cons. 119. n 6. & 8. li. 2. inquiẽs, quòd pœna, q̃ non concernit punibilitatẽ delicti, sed rei psecutionẽ, recipit appellationẽ, non obstante statuto illã phibente in criminalibus; quia si Iudex in his errore, vel iniuria transit terminos rõnis, ęquũ est, quòd reducatur ad modũ; quia sñtia ciuilis est, & ciuilem parit actionẽ in factũ, quã, si esset sñtia merè criminalis, parere non posset parti, magis q̃ pirrum pariat nespilã. Benè faciũt dicta Rui. cõs. 17. n. 4. & cons. 42. n. 2. li. 3. & cons. 167. n. 20. li. 1. Rim. in l. Imperium. nu. 105. de iurisd. omn. iud. Nat. cons. 463. num. 19. lib. 2.
3 Neque verò dubitandum est, quin pœna amissionis Iurium in re turbata, de qua in d. c. 29. sit applicata parti turbatæ, licèt hoc non exprimatur. glo. & Bal. in l. 1. C. de his, quę pœ. no. l. fi. ff. de litig. l. si quis in tantã. C. vñ. vi. Lancell. de atten. ap. pen. par. 3. c. 31. de pęn. attenta. n. 212.
4 Gabr. com. opi. ti. de crimi. concl. 16. n. 10. † Vnde in remedio, d. l. si qnis in tantã. certum est, quòd conceditur appellatio, vt ibi tenent gloss. Bal. Salic. & alij, & glo. in l. 1. C. si de mom. poss. Rip. in cap. sæpè, colum. fin. vers. secunda fuit, * opin. communem * affirmans de restit. spol. Bero. in d. rub. extra de iud. n. 51. vers. hinc etiam. Soci. reg. 24. limitat. 20. Dec. consil. 28. num. 2.

* Menoch. de recup. poss. rem. 9. nu. 316. de cōi attestans, & Gabr. in suis conclus. tit. de acquir.
5 poss. concl. 1. nu. 116. † Et talem hucusq; habuit interpretationem istud ꝓclama; q̃a nunq̃ sibi appropriauit Fiscus iura turbatorū. Ideo mutāda non sunt, q̃ diù certam interpretationē habuerunt. l. minimè. ff. de leg. l. si manifestè. C. de seruit. Tiraq. de retrac. ligna. §. 30. glo. 1. n. 11. Bero. cons. 137. n. 31. lib. 3. Aym. cons. 118. n. 2. 11. & 12. & cons. 212. in fi. Gabr. cons. 22. n. 20. lib. 1.

6 Secundò, principaliter mouemur ob exp̄ssam Principis mentem in constitutione p̄dicta, dum facta mentione, & determinatione causarū criminalium, ꝓhibendo in eis appellationē, subiūgit de mixtis, ꝑmittendo eā, vbi aliàs sit licita.

Hic enim decidit controuersiam p̄dictorū authorum, quorum pars negat iudicium mixtum, alia verò affirmat; amplectitur namque horum sententiā, & cōem, præsupponendo mixturā, & concedendo in eis appellationē ad differentiam criminalium; ad hoc benè facit q̄ scribit Maran. d. distin. 1. nu. 75. volens multas solemnitates libellorū criminaliū in istis iudicijs mixtis sublatas esse per Regiā Pragmat. mandantē procedi sinè figura Iuditij in oībus causis ciuilibus, vel mixtis, cum de necessitate interpretanda sit in mixtis, tam ratione diuisionis pœnæ, quàm propter modum agendi, vt per eum.

7 Nec difficultatē facere pōt illa conditio (si licebit ab eis appellare) quia nō potest in dubiū vocari, quin de iure cōi detur in causa turbatæ possessionis appellatio per doctr. Bart. in l. 2. de appell. reci. quem refert Menoch. de reti. poss. rem. 3. num. 843. post Butr. Affiic. Rebuff. & Corn. & idē Menoc. de recup. poss. rem. 9. q. 49. Capic. decis. 1. n. 23. & cōferunt q̃ sup. dicta sūt in materia. l. si quis in tantam. C. vnde vi.

8 Tertiò, magis enixa mens Principis dignoscitē in d. constit. in §. à mulctis, vbi appellationem à mulctis in criminalib. causis prohibet, sed concedit tn̄ in ciuilibus, vel mixtis, & sic mixturā ciuiliū, & criminaliū causarū admittit, cū appellatione, & q̄dē indistinctè, & absq; vlla cōditione.

Quartò, Supponitur in facto, quòd post publicationē proclamatis antedicti, quo pœna amissionis iuriū, & centū aureorum turbanti imponitur, multoties fuit interposita, & admissa appellatio in hoc toto Statu, nedū Parmæ, sed etiā Placentiæ, quodq; in neutra ipsarū apparet interposita, & reiecta. Nimirum cum hanc habuerit interpretationem, non est ab illa recedendū, d. l. minimè, de. ll. cum concord. adductis.

9 Quintò, Aliud in facto supponitur, quòd in iudicijs istis contra turbantem moris virtute dicti proclamatis, non proceditur per capturam, admittitur passim procurator, non infertur tortura reo, non repelluntur testes in criminalibus aliàs inhabiles, nec requirūtur probationes luce meridiana clariores, sed qui meliùs probat possessionem suā, obtinet, hæc est cōis huius fori practica; ergo mixtorum iudiciorū naturam retinēt, nō criminaliū, & ꝑ cōsequēs appellationem recipiunt. Clar. in terminis d. q. 1. in princ. Maran. loco præcitato, n. 33. cum seqq. conferunt quæ scribit Bero. in d. rub. de iud. num. 33.

10 Sextò, Aduertendum est, quòd iudicium vigore dicti proclamatis, licèt m̄iam habeat possessoriam respectu turbationis possessionis, & restitutionis ipsius, & pœnam quoque pecuniariā Fisco debitā, habet tn̄ annexā proprietatis cām, cū tractet de ammittendo dominio rei, q̄ñ ad turbantem pertinet; ideo appellationem recipit; sicuti videmus in alijs possessorijs habentibus annexam proprietatis causam. glo. in l. 1. in ver. momento, & ibi Barr. in 3. opposit. Bal. col. 3. vers. sed quæro, & Sali. in 3. opposit. C. si de mom. pos. Abb. in c. fi. n. 12. de iud. Rim. Sen. cons. 394 n. 12. 13. lib. 2. Dec. in l. 1. col. 2. vers. & retenta ista cōi. C. de bo. pos. secundùm rab. Cacher. decis. Pedem. 25. n. 10. Et videtur ī terminis, quod scribit Menoc. d. rem. 9. n. 321. cum concord. vbi appellationē dari in casu, l. si quis in tantam, probat; ex quo proprietatis cām habet admixtā ꝓp rei amissionem, & regulā adducit, quòd vbi duæ causæ complicatæ sunt, & vna admittit appellationē, altera non, in vtraq; admitti debet, & cōcordantes citat; quibus addi p̄ñ, quæ tradit in terminis Bal. cons. 141. nu. 3. lib. 1. pulchram adducens rationem in casu d. l. in tantā, q̃a scilicet excedit notorios terminos simplicis possessorij, cū præbeat m̄iam locupletandi cum aliena iactura, & de bonis alterius. Sic igitur in proposito nostro, de ꝓclamate memorato concludendum est, appellationē dari respectu amissionis dominij, & iuriū rei turbatæ, licèt aliàs prohibita dici posset, respectu pœnæ pecuniariæ.

Et hæc quoad generalem proclamatis dispositionem in omnibus causis dicta sint.

Quod verò attinet ad particularia p̄ñtis causæ merita, alia quoque militant pro appellatio-
11 ne fundamēta. Et primò, quòd quærelans principaliter tractauit in hoc iudicio de suo priuato commodo, tam respectu acquisitionis iurium aduersarij, ex dispositione proclamatis, quàm ratione indemnitatis suæ, cui consuli, & prouideri petijt. Etenim causa ciuilis ob id iudicanda est, siue ex delicto, siue ex contractu descendat. Hæc est cōmunis conclusio, de qua fidem facit Matan. d. distinc. 1. num. 2. vers. sed breuiter. quam refert, & sequitur Mascar. de probat.
12 conclus. 463. nu. 2. 3. cum concord. † De pœna verò pecuniaria aureorum centum Fisco applicanda non curatur, quia in consequentiam venit; Bossi. d. tit. de appell. nu. 9. post Bald. quem citat in cons. 226. lib. 3.

13 Secun-

13 Secundò est etiã aduertendum, quòd actor nõ contentus pœnis dicti proclamatis institit suæ indemnitati consuli, quæ rei ablatæ restitutionẽ importat,& sic solius partis interesse, super quo iudicatum quoq; fuit principaliter, prout principaliter fuerat deductum. Vndè necessariò sequitur mixtura iudicij ciuilis cum criminali, Clar. d.q. 1. vers. ex quorum omnium,& seq. meritò datur appellatio per supradicta.

14 Tertiò. Imò verò cum non pependerit ab eadẽ lege vtraq; condẽnatio, sed partim à ꝓclamate, partim à iure cõi, non potuit Iudex criminalis sup ciuili iudicare, Clar. vbi §. vers. Itẽ scias, & vers. tertius est casus, sed fuit incompetẽs, q̃a si intendebat actor priuatum suum commodum in iudiciũ adducere principaliter, tenebat̃ adire Iudicem ciuilem Rot. decis. 19. nota, quòd vbi agitur, in anti. de iud.& decis. 20. an Iudex appellationis, de appell. in antiquio. Feli. in c. memini mus nu. 11. de accus. Menoch. de arbi. iud. q. 81.

15 nu. 1. cum seqq. † sunt enim prohibitæ cumulari actiones ciuilis,& criminalis principaliter, vt ꝑ Bart. in l. 2. §. 1. ff. vi bon. rapt.& bellè tradit Mago. decis. Lucen. 91. nu. 3. 4. 5. Ideò subintrat dictio nullitatis interpositę ꝑ cõdẽnatũ, vt per eũ.

16 Quarto loco attendendum est, quòd reus non est fassus aliquod delictum, quia constanter affirmauit mobilia abducta esse sua, licèt ex probationibus in iudicio factis Iudex aliter senserit;& hinc sequtur aliud grauamen; q̃nquidem non põt Iudex criminalis condemnare reũ ad rei restitutionem, nisi propria p̃cedat confessio Bal. in l. qui crimen coꝫ. fin. q. accus. non poss. Alex. in l. interdum, §. q furem, in addi. Bart. ff. de fur. latè Rui. cons. 35. col. 1. li. 5. Feli. in c. cum oporteat col. fi. de accus.& communẽ * dicit Rol. a Val. cons. 30. nu. 18. li. 2. Mago. d. decis. 91. n. 7. cũ seqq. vñ cũ fuerit condemnatus modo prędicto, grauatus reperitur notoriè in puncto ciuili, & per consequens rectè appellauit.

17 Quintò,& ultimò, haud icõuenit dicere, quòd totum iudicium istud ciuile omnino iudicãdum est,& ꝑpea remittendum erat ciuili Iudici, quia à contractu locationis originem trahebat. Bossi. in tit. de Decre. Mediol. vt non ꝓcedatur crim. in princ.& per to.& in tit. de pluri uiol. nu. 44.& seq. Plot. de in lit. iur. § 6. nu. 17.& licèt id procedar ex forma Decreti Mediolani, seruatur tamẽ etiam in hoc Statu, cuius facta est lex scripta.

18 Et tantò minùs procedi poterat criminaliter, ex quo nulla uis in abductione rerum interuenit. Boss. d. tit. de Decreto Mediol. nu. 12. 13. Meritò ergo de nullitate dixit reus propter incompetentiam Iudicis,|& iure quoque nunc causam ipsius nullitatis,& appellationis antedictæ committi instat.

19 Quæ commissio eò magis concedenda est, quia constitutio antedicta appellationem prohibens in criminalibus, stricti iuris est,'& strictissimè interprætanda, Boss. d. tit. de appell. nu. 2. cum concord. † & appellationi in dubio est deferendum,
20 etiam in criminalibus, si non sit exspresè prohibita. Bart. in l. qui ultimo supplicio, ff. de pęn. Di dac. prac. qq. cap. 23. post num. 4.

Verùm quia causa huiusmodi exemplaris uisa fuit, placuit Serenis. D. Duci uotum etiã totius Consilij sui Placentiæ residentis superindè petere, q huic nostro conforme fuit, ideò rescripsit. S.C. precibus appellantis, mandando D. Gubernatori Parmę, delegato in committendis appellationum causis, ut causam prædictam confidenti partium committeret de Collegio Dominorũ Iurisconsultorum Parmæ.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia tenetur viam sternere, & adaptare pro sua rata, quicquid glo. & non nulli alij senserint, & est communis, & num. 8.*

2 *Ecclesia Parochiales diruta à quibus refici, & restaurari debeant? & nu. 12.*

3 *Fratres Minores ad viarum, pontium, & similium refectionem non tenentur.*

4 *Ecclesia, vel Monasterium non tenentur ad aliqua onera, nisi deducto victu, & vestitu Rectoris, & Monachorum respectiuè.*

5 *Parochus si non habet tot redditus, quòd possit se eis alere, tenentur parochiani supplere, quod deest pro alimentis.*

6 *Viam reficere qui tenetur, si paupertate laborat, vicini onus pro eo subire debent.*

7 *Onus quod fructibus, uel fructuũ causa imponitur, annuatim iudicari debet, non verò vnus annus cum alio confundi.*

9 *Ecclesia in dubio de parochiali intelligitur, vndè legatum Ecclesia factum Parocho debetur, non beneficiatis eiusdem Ecclesia.*

10 *Parochia habet sua iura particularia, tam respectu onerum, quàm alimentorum, qua soli Parocho debentur.*

11 *Viarum reficiendarũ onus, regulari debet iuxta antiquum statum, non secundũ innouationes factas.*

12 *Ecclesia reparãda onus, & aliorum operum in illius beneficiũ quõ diuidi debeat ex dispositione Synodi Parmẽ. vide supra nu. 2. quid de iure communi?*

13 *Clerici, qui tenentur ad viarum instructionẽ, vel reparationem, debent per Iudicem suum ecclesiasticum cogi, non per secularem.*

14 *Commodũ sentiens debet etiam sentire incõmodũ.*

15 *Dissimilitudo casuum operatur, vt de vno ad alium argui non possit.*

16 *Sicut nec quando maior ratio in vno militat, quã in alio.*

Ad

Ad mandatum Serenifs. D.Ducis Rainutij.

EPITOME.

Ecclesia, & Ecclesiastici tenentur ad refectionem, & reparationem viarum pro rata sua. Sed si pauperes sunt, vt Fratres minores, secus est, & eorum loco tenentur vicini onus subire.

RESPONSVM XXXVI.

FVit aliàs Ecclesia S. Geruasij Parochialis in Ciuitate Parmæ, ad quam reducti fuere Fres Minores, diruto eorũ Monasterio cũ Ecclesia ex causa publicæ vtilitatis, qđ extra Ciuitatem teperiebãtur; & mortuo Rectore dictæ Ecclesiæ, data fuit ab habẽte authoritatem cura animarum illius Parochiæ Fratribus ipsis, cum redditibus eiusdem, qui sunt sexaginta ducatonorum, vel circa, hoc est, librarum 418. monetæ Parmæ. Est enim iuri consonum, quòd si Ecclesia cõceditur religiosis, redditus eiusdem cedãt in vsus eorũdem, q defectus Ministrorũ supplẽt. Card. in clem.1.q.11.de re.Eccle.non alien. & ꝑcessu tpis Ciuitas ipsa ex eleemosynis, & legatis pijs (destructa dicta Ecclesia S. Geruasij parua, & antiqua) aliam construere cępit, quæ impfecta adhuc existit, & loco parui cimiterij, quandam plateolam ante eã dimisit, quæ nunquã fuit lapidibus strata, sed tm iter ad ipsam Ecclesiam aptatus reperitur satis angustus.

Instantibus igr̃ vicinis, seu parochianis apud Illust. Antianos pro aptatione dictæ plateolæ, datum fuit in mandatis Mag. Deputatis super stratarum aptatione, & reparatione, vt illã sterni facere curarent, expensis eorum, qui de iure tenerentur. Qui quidem considerantes redditus Ecclesię pdictæ vix sufficere pro victu, & vestitu non oĩum fratrum, sed vnius ex ipsis, qui aĩaꝝ curã gerere possit, pro inconuenienti habuerũt ipsos Fratres Minores hac de causa requirere; sed q̃a in ipsamet Ecclesia diuersa fundata sunt beneficia Clericorũ secularium, ascendentia ad summã librarũ sex mille, vel circa, operã dederunt, vt ipsi beneficiati spontè ad aliquã expensæ portionẽ concurrerent; qui tãdem inducti fuere ad soluẽdũ sextã partẽ, vel circa, expẽsæ pdictæ. Verùm quia Parochianos ipsos min⁹ q̃fieri posset, grauare studebant, certam quoque portionẽ parochianis conuicinarũ Ecclesiarum imposuerunt, vti qui cõmodum aliquod forsan ex opera sentire visi sunt. Reliquum autem prędictis parochianis S. Geruasij dimiserunt.

At isti non acquieuerũt huic distributioni, & ideo nata fuit controuersia inter pdictos, extraiudicialis tamen. Et Serenissimus Dux noster nobis Consiliarijs suis in mandatis dedit, vt q̃d quisque nr̃um hac in re de iure sentiremus, in scriptis redigerem⁹, vt breuiter, & extraiudicio liter illorum dirimi queat absque scandalo, lite, & expensis, controuersia.

1 Et pro parte vicinorum, seu parochianorum adducei pôt primò, quòd Ecclesia tenetur viam sternere, & adaptare.l.ad instructionẽ, vbi Bart. Bal. & alij. C. de sacros. Eccle. glo. in c.nõ minùs, in ver. releuandas. de immu. Eccles. vbi Butri. & alij, Card. in clem. 1.q.18. vers. Item extraordinaria, de vi. & hone. cler. Cępol. de seruitu. rusti. pdio. cap. de serui. viæ, n.49. & est * cõis opin. vt per Nat. conf. 280. ad fi. vbi multos citat. Quicquid in oppositũ senserit, glo. in c.iuxta, in ver. collationibus. 16. q. 1. & Hostiens. in summ. de immu. Eccle. §. à quibus, atque Abb. in d.c.non minùs, de immu. Eccle. Talem ergo plateolam, in qua militat eadem ratio, quæ in via, sternere tenebitur Ecclesia, non vicini.

Verùm quia vires Ecclesiæ supradictæ nõ suppetunt, cũ redditus habeat ita tenues, prætendunt vicini, quòd beneficiati onus huiusmodi

2 subire teneantur, saltem in subsidium; † & ꝑ hoc adducitur decretũ Concilij Trident. de reform. Sessio. 21. c. 7. disponens Parochiales Ecclesias colapsas, & dirutas refici, & restaurari debere ex fructibus, & redditibus, ad Ecclesiã illã ptinentibus, qui si nõ sufficiant, recurratur ad patronos, & alios, qui fructus aliquos ex d. Ecclesijs quocunque prouenientes percipiunt, in quorũ oĩum defectũ onus ad Parochianos trãsfert. Hinc. n. colligi vr̃, vicinos ipsos non nisi in defectũ, & in subsidiũ teneri ad huiusmodi reparationes, opas, & munera publica; & cum beneficiati pdicti in illorũ numero existãt, q ex Ecclesia fructus, & emolumẽta pcipiunt, dubiũ non vr̃, quin onus istud ferre debeant. Quod à maioritate quoq; rõnis suaderi vr̃; nã si illos teneri dixerimus ad expensas magnas ꝑ cõstructione, & refectione Ecclesiæ, in qua fundata sunt eorũ beneficia, multò magis ad paruas, qualis ista est.

3 Ego igr̃ his perpensis, in eã iui sententiã, quòd Fratres Minores antedicti, nihil conferre teneantur, pluribus rationibus.

Primò, quia id apud nr̃ates in spẽ decisum est, Bald. & alij d.l. ad instructionẽ. C de sacros. Eccles. Cæpol. vbi s. n. 48. Fratres scz Minores ad viarũ, pontiũ, & similiũ refectionem nõ teneri.

4 Secundò, quia si teneri dici possent, vti, q rectorẽ Ecclesiæ cũ fructuũ pceptione repræsentant, non dubitandũ, quin de redditibus ipsis lib. 418. debeat in primis detrahi victus, & vestitus Parochi; nã hoc gñale est, vt quoties de imponendo aliquo onere agr̃ Ecclesiæ, vel Monasterio, deducatur primo loco quicquid ad sustentationẽ Rectoris, aut Monasterij necessariũ est. c. 1. de pben. in 6. c. 2. §. vbi aũt, de deci. eo. li.

c.cum ab oĩ, vbi Abb. & alij de vi. & hone. cleri. plenè Balb.conſ. inter deciſ. Cacher.poſt deciſ.68.inſerto, in 4. artic. sũma verò pdicta vix pôt vnũ ex religioſis pdic. alere,vt notoriũ eſt.

5 Quinimo ſi redditus non ſufficerent, tenerent Parochiani ſupplere p alimẽtis. Parochi.16.q.1. c.ſtatuimus. c.cum ſicut de confecr.Eccl.glo. in c.cum oĩs chrianus de conſecra. diſtin. 1. Abb. i c.ex parte Adæ,de teſti.doc.i c.relatũ de pben.

Tertiò,ſi ad aliquid cõferendũ teneri dici poſſent iſti religioſi , adhuc immunes eſſent ob notoriã paupertatẽ, qa paucùlos illos fructus ſtatim conſumpſerunt,cum tot ſint,in cõi viuẽtes, qui longè maiores expenſas p eorũ victu,& veſtitu,quotidianis eleemoſynis quæritant.

6 Expeditum eſt aũt,quòd ſi quis ad viarum refectionẽ tenetur, & ſoluendo non ſit, tenentur p eo vicini onus ſubire. glo.Bar.& alij in l. ſi.ff. de via pub. q pro ſingulari tradit Cẽpol. poſt Rom.quẽ refert in loco pcit. ſub n.58. & in fortioribus terminis loquunt; nẽpe in eo q viã de-

7 ſtruxerat; † Nec dici pôt de fructibus annorum ſequentium qcquam ſumi poſſe, quia quilibet annus inſpici debet, ad dignoſcendum vtrũ qs rõne fructuũ ad aliquod onus teneatur nec ne? Nar. d. conſ. 280. num. 6. poſt Bald. relatum.

Difficultas igr ad beneficiatos reducitur,vtrũ ſez ad huiuſmodi on⁹ teneant, & p qua parte? Qua in re ego ſanè anceps ſũ ex infradicendis.

Primò, quia nullã legẽ, aut doctorẽ reperio, q beneficiatis in aliqua parochiali Eccleſia,onus viarum aptandarũ iniungat, ſed de Eccleſia tñ, q̃ diues ſit, loquuntur glo. in d.c. non minùs, in

8 ver.releuandas. † vbi oẽs not. Iac. Butri. Bald. & alij in d.l.ad inſtructionẽ.Cepol.d.tract.& ti. n.49.in fi.Card.in d.clem.1.q.18. de immu.Ec-

9 cleſ.& alij pcitati. † Et Eccleſiæ appellatione de parochiali in dubio intelligitur, ita vt legatum Eccleſiæ factum parochiano ſoli debeatur. Bart. Salic.Caſtren.& alij in l.1.in princ.C.de ſacroſ.

* Eccleſ.vbi Iaſ. alios refert,& de cõi * atteſtatur,

10 nu.4. † Et parochia ſua iura particularia hẽt, tã reſpectu onerũ, q̃ emolumẽtorũ,q̃ ipſi Parocho ſoli debentur, de qbus Rom. conſ.356. nu.2.3. Adeo quòd Eccleſiam parochialem teneri potiùs,quã beneficiatos argui poteſt, & cum ipſa ſoluendo non ſit, vicinos teneri per ſupradicta.

11 Secundò, pro beneficiatis facere vr̃,quòd plateola pdicta fuit de nouo facta ante Eccleſiam, vt ſ. pro ornamento potiùs, quã ex neceſſitate; qñquidem Eccleſia S. Geruaſij, in qua fundata erant eorum beneficia, p tẽpus immemorabile ſteterat ſinẽ illa; Vnde ſuccedit, quòd nec ipſi, nec ipſamet parochialis ad eã ſternẽdã teneant per doctri.Bal.in terminis, in ti.de pac. cõſtan. §.Imperialis clementiæ, n.15.quẽ ſequit ibidẽ Petr. Rauen. in ver. munitionẽ. & Apoſtil. ad Aret. in d.l.ad inſtructionem, in ver. viarum.

12 Tertiò,pro eiſdem facere vr̃ Synodi Dioceſani diſpoſitio, cap.81.mandans onus refectionis Eccleſiarũ parochialium,& operũ ſimiliũ diuidi debere in hũc modũ; nempe ſi Rector Eccleſiæ hẽt pluſquã quinquaginta aureos de redditu, & ad centum non aſcendat, (vt hoc nr̃o caſu) debeat ipſe tertiam partẽ ſuſtinere. Reliquũ autẽ in quatuor partes diuidi, quarũ tres vicini, aliã aũt quartam beneficiati ferre debeant. Etenim pſuppoſito, quòd opus de quo agr̃,inter neceſſaria Eccleſiæ cõnumerari poſſit, (quòd tñ dubium vr̃ p ea q̃ in pcedenti fundamento retuli) quodq; redditus Rectoris parochialis Eccleſiæ grauari poſſint(prout non poſſe creduntur p ſupradicta) legẽ ſcriptã habere beneficiati videnr̃, iuxta quã,vltra ſextã partẽ totius expẽſæ cõferre non debeant, ad quã ſponte ſe ſubiecerunt.

13 Et animaduertẽdum eſt, quòd per poteſtatem ſecularẽ cogi nequeunt,ſed p eorũ Ordinarium tñ. Bal.in d.c.non minùs, & in c. aduerſùs, de immu.Eccle. Caſtr.d.l.ad inſtructionem, nu.3. verſ.non tñ cogi poſſet, & verſ.non tñ cogetur. AtqueAret.n.1.tex.in d.c.non minùs,& in cap. aduerſ⁹,vbi cano.oẽs de immu.Eccle.latè Balb. poſt d.deciſ.68. in 7. artic. Quocirca, ſi beneficiatos ipſos in plus teneri arbitraremur, coram Epiſcopali Vicario res agenda foret, qui ſi à dicto Synodo receſſurus eſſet contra Clericos? aliorum ſit iudicium.

Nec ommittendum quarto loco,quòd attẽto antiquo ſtatu Eccleſiæ prædictę, quæ d. plateola carebat; poſſunt Beneficiati allegare talem ampliationẽ ſibi piudicare non potuiſſe,& vel ciuitatẽ ipſam,q̃ ſub ea forma Eccleſiã conſtrui mãdauit,ad hanc expenſam teneri , vel vicinos ipſos, qui maximũ cõmodũ ſentiunt,cũ loco paruulæ Eccleſiæ amplã habeãt, & vnius miſſæ loco ſingula hebdomada,multas hñt quotidianas, & horas canonicas, pdicationes verbi Dei, fre-

14 quẽtiam Sacramẽtorũ, & alia id genus. † Vltra quòd ipſorũ domus nobiliorẽ, & decentiorem aſpectum habent , conſequenterq; pluris valẽt. & cũ tot ſentiant cõmoda, æquum eſt, vt modicum quoque incommodũ ſternendi plateolam additam ferant.l.ſecundùm nãm.ff. de reg. iu. Tantò magis quia Tridentina Synodus in loco pcit. ex parte vicinorũ, de facili vr̃ euitari; cum loquatur tñ in caſu quo Eccleſia parochialis eſt in totum diruta, adeoquòd nec Rector ipſe,nec beneficiati ea vti poſſunt p diuino cultu , & p celebrandis miſſis , & alijs diuinis officijs , ad q̃ tenentur,& ſic caſus neceſſitatis eſt . qui multũ à nr̃o diſtat, in quo de ornatu potiùs Ciuitatis, & pſertim domuũ conuicinatũ agr̃, nec de vno ad alium argui poteſt, ſtante eorum diſſimilitu-

15 dine, c.ſicut vrgeri, vbi glo.& c. cũ ergo, † 24.

16 q.3.Feli. in c.tranſlato, col.6.de cõſti. † & quia eſt maior ratio in vno,quã in alio.Bal.in l.apud antiquos,

antiquos, colum.1.verſ.& nota iſtud argumentum.C.de fur.cum vulg.

Sum igitur voti, quòd vicini p̄dicti, aut alius pro eis adeat D. Vicariū Epalem, ei ſuadendo, vt vel de iure, vel ex æquitate cogat, vel inducat beneficiatos ad conferendū pro ope iſto laudabili pluſq̃ ſpontè obtulerūt; veriſimile.n.eſt, quòd aliq̃d proficient; quicq̃d autē deerit ſummæ à beneficiatis obtinendæ, id oē vicinos p̄dictos S. Geruaſij errogare debere, & onus impoſitum alijs Parochiarum circūſtantium vicinis, minùs rectè iniunctum fuiſſe, & ſi quid ab his exactum fuerit, reſtituendum fore.

SVMMARIVM.

1 *VAſſallus de feudo tranſigere poteſt irrequiſito directo domino, ſi illius conditionem meliorem reddit. ex communi.*

2 *Vaſſallus feudo ſpoliatus, cuius recuperandi ſpem veroſimilem non habet, poteſt cum occupante impunè tranſigere irrequiſito domino, illud etiam apud eundem occupantem dimittendo, dummodo ſincerè, & bona fide agat.*

3 *Vaſſallus feudum poßidens, illudq́ alienans, ſi ad traditionem, & poſſeßionis tranſlationem non deuenit, priuationis pœnam non incurrit.*

4 *Si verò ad traditionē deuenerit, & priuatur feudo, & feloniam committit.*

5 *Vaſſallus feudo ſpoliatus, ſi per vim, aut metum ab occupante illud recognoſcat, nullā pœnā incurrit.*

6 *Bonum tamen eſt proteſtationem priùs coram honeſtis perſonis emittere, quòd actus non ſpontè, ſed per vim, aut metum fiendus eſt.*

7 *Recognitionis violenta, aut meticuloſa, actus nullus eſt, & inualidus; ideo nullum ius recognito tribuere poteſt, etiam in poſſeſſorio.*

8 *Recognitionis actus, alia de cauſa, quàm coactionis, & iuſti timoris, nullus, & inualidus, non inducit priuationem.*

9 *Neque in caſu quo proteſtatio in eo ſit, quòd ſaluum ſit ius prioris domini.*

10 *Vaſſallus abſq; dolo numquam cadit à iure ſuo.*

11 *Vaſſallus non poßidens feudum, nō tenetur ad ſeruitium feudale, nec ad alia, ad q̃ poßidēs teneret.*

12 *Vaſſallus q̃ duo feuda à domino tenet, et in vno tale quid committit, propter quod priuationem incurrit, illo ſolo priuatur, non ambobus.*

13 *Maximè ſi diuerſis temporibus, & inueſtituris acquiſita fuerunt.*

14 *Idem ſi in parte tantùm vnici feudi committit, nam ea ſola parte priuatur. ex communi.*

15 *Vaſſallus iurans fidelitatem ſecundo Domino, non tenetur venire contra primum, qui à tali iuramento ſemper intelligitur exceptus.*

16 *Præſertim ſi ſecundus ſciebat adeſſe primum.*

17 *Sin autem ignoraſſet, poſſet forſan ad damna, & intereſſe contra iurantem agere.*

18 *Imperatoris perſona à quolibet iuramento praedicto, exceptus intelligitur.*

19 *Vaſſallus feudum tenens à duobus Principibus inter quos bellum oritur, primum tenetur contra ſecundum adiuuare.*

EPITOME.

Vaſſallus feudo ſpoliatus quas conuentiones cum occupante poſſit impunè inire?

Si duo tenet feuda ab eodem domino, & in vno committit tale quid, propter quod priuandus venit, an ambobus priuetur? Negatiuè reſpondetur, Idemq́; dicitur in parte vnici feudi, qua ſola priuatur, non toto feudo.

Iurans fidelitatem alicui, intelligitur ſemper excipere perſonam prioris domini, atque Imperatoris, & priorem dominum tenetur adiuuare contra ſecundum, ſi inter eos bellum naſcatur.

RESPONSVM XXXVII.

NObilis quidam duo feuda Imperialia tenens, & poßidens, diuerſis ꝑ maiores ſuos acquiſita tp̄ibus, fuit à potentiſſimo Principe, per vim, altero ſpoliatus, & recuperationis ſpem ferè nullā hēt; quia viribus ipſe deſtitutus eſt; à Ceſarea verò Maieſtate auxilium aliq̃ nō expectat; tum quia eam de hoc euentu admonuit, & nullam reportauit prouiſionē; tū quia eam videt grauiſſimo bello contra infideles multis iā annis implicitā; tū denique quia alijs ſimilibus exēplis cōpertū hēt, Maieſtatem ſuā, aliorum feudorum Imperialium in eadem regione occupatorum, recuperationi, ob rei fortè modicitatem, vel alia legitima de cauſa, minimè ſtuduiſſe. Quocirca de alterius feudi amiſſione potiùs timens, quā de amiſſi recuperatione ſperans, & cōfidens, ſibiq́; ipſi, quoad eius fieri poterit, cōſulere intēdēs.

Quærit à me, an irrequiſito Imperatore directo dn̄o, conuentionē, & cōpoſitionē aliquam cum Principe detinente, licitè inire poſſit, ita vt nec feloniā, nec priuationis pœnam incurrat?

Et rurſus ſcire deſiderat, caſu quo priuationis pœnam euadere non poſſet, vtrum ambobus feudis, an eo tantùm, ſuper quo fieret conuentio, priuandus veniret?

Tertio loco q̄rit, an ſi iuramentum aliq̃ fidelitatis p̄ſtare cōtigerit Principi occupanti, intelligatur etiam præſtitum contra Imperatorem, priorem dn̄m directum dictorum feudorum?

Quarto, & vltimo, ſi bellum inter Cæſaream

Maieſtatem

Maiestatem, & Principē antedictum oriri contingeret, cui potius inseruire teneretur?

Pro responsione ad primum q̄situm tres casus principales considerādos censeo, aut.n.de feudo restituendo domino spoliato tractādum est; aut de eo pęnes occupantē dimittendo, & relaxando; aut de eodē in feudum ab illo recognoscēdo, cum solito fidelitatis iuramento. Plures q̄dē aliæ conuētionum species considerari possent, q̄ tamen ad harum trium aliquā videntur posse redigi, vel saltem de similib. ad similia, vel à maioritate rōnis arguēdo, ppendi, & iudicari.

1 Primo igitur casu, quo de recuperatione feudi agēdum esset, si supinde pactū aliquod domino directo p̄iudiciale non fieret, illius certè conditionē melioēm faceret, q̄ hodie fit. Idcircò sinè eius consensu fieri posset. Capic. decis. 156. colum. 2. & 3. & n. 22. vers. primum motiuum. * post Isern. & alios quos refert, & est cōis * opin. teste Curt. in tract. feud. par. 4. n. 96. & vti communem * amplectitur Paris. cons. 1. n. 134. li. 1. & Clar. in §. feudum. q. 38. p qua est bonus tex. in c. 1. de contro. inter dom. & alium. vbi ēt Bal. n. 16. & in c. 1. §. si vassallus de suo. si de feu. fuerit contro. inter dom. & agna. & hic casus nullā hēt difficultatē, q a nemo ab hac sñia discrepat.

2 Secundus casus est, quo de feudo pęnes detinentē dimittendo tractari potest, & in hoc mea est sententia, quòd stante occupatione p̄dicta, impotentia recuperationis, & interpellatione p̄dictis, possit quoq; impunè fieri, irrequisito directo domino; quia alienatio fieri non dr eius, q quis non hēt. l. si pro fundo. vbi Bart. & doct. C. de transact. Bal. in d. c. 1. de cōtro. inter dom. & alium. Alex. cons. 41. num. 3. 4. lib. 6. Gozad. cons. 5. n. 19. post relatos. Iacob. à S. Georg. in sua inuestit. feud. in ver. & cum pacto de non alienando, nu. 7. Hannet. in tract. feud. lib. 3. c. 6. in prin. & licet de hac conclus. dubitet Curt. loco p̄cit. p doctr. Bar. in l. nulli. C. de transac. nihilominus ea retenta, necesse tātùm fore p̄supponi, quòd conuentio, & trāsactio huiusmodi sincerè fiat, & bona fide, q eueniet (inqt ipse) si dubius sit litis euentus sup feudo motę, & magna contra vassallum dubitatio, ex mente Bald. in c. 1. §. Imperialē, de prohi. feu. alien. p Federi. Etenim in nr̄a facti specie, nedum imminet periculum amissionis, sed iam amissum est, meritò tantò magis transigere licet.

3 Confirmatur vrgenti ratione, nam receptum est, quòd feudatarius, ēt possidens, & feudum alienans, si tamen non tradit, & possessionē non transfert, priuationis pœnā non incurrit. Curt. d. tract. par. 4. q. 20. Clar. d. §. feudum. q. 31. vers. sed q d si. Mari. Frez. de subfeud. lib. 2. §. prima authoritas. vers. secundum requiritur, est mihi pag. 10 1. Camera. in rep. d. §. Imperialem, pag. 8. in lra. P. cum seqq. & lra. V. Rol. cons. 51. nu. 4. lib. 2. Petr. tract. de fideic. q. 10. n. 70. vers. quartò prima. Si ergo alienans non cadit, nisi tradat, multò minùs cadere poterit, qui nec alienare, nec tradere potest.

4 Benè fateor, quòd possidens, alienans, & tradens, cadit à iure suo, & feloniam committit. Abb. in c. cum olim, nu. 18. de p̄script. & in consil. 3. nu. 5. vers. venio ad secundum, lib. 2. Castr. cons. 396. viso, & examinato, li. 2. Gram. cons. crim. 31. nu. 2. Rui. cons. 70. nu. 13. lib. 5.

5 Tertius est casus, quo de recognitione feudi à detinente q̄ritur, & adhuc distinguo; aut. n. vi, vel metu fieri potest, aut spontè. Si p vim, vel metum, certum est pœnæ alicui locum non esse. glo. in c. 1. §. similiter, in ver. priuabitur, de consuet. rec. feu. & in c. 1. §. porrò. in ver. p̄dit, quæ fuit prima causa benef. amit. & vtrobiq; scrib. Bart. in l. si ob turpem, col. 2. vers. idem dico. de condi. & demonst. Bal. in l. 1. in fi. C. eo. ti. Imol. in cons. 34. nu. 3. Abb. d. cons. 3. nu. 5. vers. vr ēt, lib. 2. Gram. latè cons. crim. 13. n. 18. cum seqq. * & nu. 30. vbi de * communi, & d. cons. 31. n. 19. vsq; ad fi. & signanter nu. 42. & rursus decis. 18. per to. Dec. cons. 690. n. 14. Grat. cons. 5. nu. 24. * lib. 1. communem * ēt attestans. Clar. in §. feudum. q. 61. conclusionē pcedere inqens, tam in casu iusti timoris, & metus, q̄ coactionis, & vio* lētiæ. & cōiter * receptam esse. Rolan. cons. 1. n. 56. cum multis seqq. lib 1. & cons. 1. nu. 108. & 110. lib. 3. & inquit Clar. ibidem, generale esse in quocunq; actu p feudatarium cōtra dominum violenter, aut meticulosè facto. Cum ergo in casu pposito vis apertissima interuenerit, & iustus, ac probabilis metus adsit alterius feudi amittendi, non dubitandum quin recognitionem, & iuramentum facere possit impunè, vt feudum suum recuperet.

6 Consulo tamen, quòd priùs coram honestis personis protestetur, se non spontè, & libenti aio, sed coactè, & maioris damni euitandi causa, ad hunc actum deuenturum esse, quia tantò magis erit tutus, p doctri. Luc. de Pen. in l. curiales. col. pen. C. de prædi. curia. lib. 10. Bart. in tract. de Tiran. q. 1. & 2. Gram. d. cons. 3. nu. 30. post Ang. & alios relatos.

7 Et quia talis actus non spontè factus, nullus, & inualidus est futurus, nullum directo domino præiudicium facere poterit, aut cogenti ius tribuere, nedum in petitorio, sed nec in possessorio. Bar. vbi proximè, & in l. sequitur. §. si viam, de vsuc. atque in l. q meo, in princ. vbi etiam Alex. Aret. & Aquen. de acquir. poss. Bald. in l. 2. num. 50. C. de serui. & aq. Butr. & alij in c. fi. de causa possess. & proprie. Brun. cons. 20. nu. 21. Soci. cons. 187. in controuersia, num. 21. vers. quintò, & vlt. lib. 2. Ias. in vsib. feud. num. 53. Gram. d. cons. 31. num. 13. & 42. Cotta in suis memor. in ver. Imperator. Neuiz. latè cons. 12.

inter

inter conf. Brun.nu.115. cum seqq.& num.21. Rim.iun.conf.6.nu.62.cum multis seqq.

8 Sed & si alia quauis de cã, actus esset nullus, nullã Vassallus pœnã incurreret.Grami.plenè d. conf.31.nu.13.14. & 42.cũ concord. & Curt.d. tract.par.4.q.17.Idem iudicaretur, si in actu nouæ recognitionis apponeretur clausula(saluo & reseruato iure prioris Dñi) Clar.d.§.q.31.vers. itẽ quæro.Petra d.tract.q.10.n.70.vers. quartò prima.Propterea, casu quò ad hunc actũ deueniendũ foret,maximè quoq; expediret reseruationem huiusmodi inserere.

9 Deniq; non ẽ ommittendũ, quòd cũ Vassallus nunq̃ absq; dolo cadat à iure feudi, vt p Gram. d.conf.31.nu.39.Clar.d.q.31.vers. sed pone,&

10 Rol.d.conf.18.nu.18.li. 1. † si absq; dolo possidere desijt,ad ea non tenetur, ad quæ possidens teneretur;consequenterq; nec pœnam incurrit, quam aliàs incurreret,Bald.conf.429.nu.4.li.1. Card.conf.92.col.4.in fi.Rui.conf.1.nu.4.lib.1. Cur.d.tract.par.4.num.53.Clar.d.§.q.49. vers. Item quid si fortè.Rol.abundè d. conf.18.num. 18.li.1.& conf.40.nu.15. 16.li.3.

Ex prædictis ergo colligo,feudatarium hũc,q̃ feudum vnum amisit absq; culpa sua, & recuperandi spem non habet,imò de alterius amissione timet,impunè posse iam amissum recipere in feudũ à Principe detinente,& fidelitatis iuramẽtum illi facere, vt s̃,& p̃sertim p̃missa protestatione prædicta;& eò maximè,si clausulam illam reseruationis iuriũ prioris dñi , apponere poterit,quas tñ ꝑtestationẽ, & reseruationẽ minimè necessarias,sed vtiles, bonæq; fidei, & sinceræ voluntatis,indicatrices existimo.

Quod autem ad secundum quæsitũ attinet, an si pœnæ priuationis locus esse posset,ambo feuda comprẹhenderet, an illud solummodo,super quo contractum fieri contingeret?

Dico in primis,superfluam videri dubitationẽ,

11 ex quo neutro priuari posset per supradicta.† Cæterùm si qua ratione contrariũ sustineri posset (quã ego nõ prospicio) illo solo certè priuaretur,super quo contractus initus foret , vt in terminis respondit Rui.conf.48.nu. 12. lib.2. & tradit Petr.d.tract.q.10.n.70.vers. sextò prima.

12 Cum præsertim feuda diuersis t̃pibus,& inuestituris acquisita præsupponantur. Natt.conf.479. nu.15.17.& 19.qui licèt in vnica inuestitura cõtrarium sentiat, vñ tñ id esse cõtra tex.allegatos

13 à Gram.in decis.49.n.1.2.†&* cõem sententiã, de qua Gram.ibidẽ restatur,in casu scilicet,quo Vassallus partem tñ vnius feudi alienat, qui ea sola,non toto feudo priuatur, quã ẽt vti * cõem tenet Rui. d. conf.48.nu.12 Clar.d. q.31.vers. sed pone,Nat.d.conf.479.nu.2.& Petr. d.q.10. nu.40.84.& 85. Si.n.in vna parte tñ vnici feudi,quod indiuisibile quodãmodo, saltem respectu iurisdictionis,reputari solet, receptum est, multò magis in vno feudo,separato ab alio, licèt vnica inuestitura concesso,locum sibi vendicare debet.

Meritò igitur concludendũ est,Nobilem hunc vassallum,nulla ratione illo feudo priuari posse, quod in præsentiarum adhuc tenet , & possidet, licèt iã amissum apud detinentẽ dimittat,vel ab eo recognoscat,& iuramentũ fidelitatis illi præstet,iuxta supradicta.

14 Ad tertium q̃sitũ dicitur,indubitatũ esse, quòd iuramentũ fidelitatis p̃standum vt s̃.intelligi deberet,ut nunq̃ contra Imperatorẽ venire teneretur,duplici ratione, Primò quia est prior dñs, q̃ semper exceptus intelligitur c.1.§.fi.in ti. hic fini. lex Cor. c.imperialẽ.§. illud quoq; de ꝓhi. alien.per Frid.c.2.de prohi. feu.alien. ꝑ Lotha. & in oĩbus istis locis feud.omnes not.c. veniẽs, & ibi Canon.ex̃ de iureiu.Spec.in ti. de feud.§. qm̃ num.19.20.26. 27.Iser.in c.1.de for.fidelit.

15 Afflict.in c.1.nu.7.de no.for.fidel.† Quod maximè procedere inquit Afflict.d.§.vlt. num.5. hic finit. lex,qñ persona, cui secundo loco iuratum

16 fuit sciebat iurantẽ habere primũ dominum† nã si nesciuisset, teneretur fortè iurans ad dãna, & interesse,ut per eum . Etenim dubitandũ non vr̃,quin Princeps qui feudum occupauit , illud esse Imperiale nouerit,quia plusquam notoriũ est,Capic.in sua inuesti.feud.in generibus feudorũ in ver. ligium, & Loffred.in conf.5. ante nu. 36.cum concord.& procedit supradicta conclusio, etiam si prior dominus nullum ius pretenderet in feudo , pro quo iuramentum secũdo loco præstitũ fuit;vndè multò magis obtineret in nr̃a specie,in qua Imperator hoc ipsum feudum cõcesserat,& iuramentum exegerat in forma solita,& pro alio etiam feudo non occupato.

17 Secunda ratio,quare non teneretur iurãs vt s̃, venire contra p̃sonã prioris domini est,quia est Imperator, contra quẽ nemo militare cogitur, quocunq; iuramento præstito non obstante , d. c.1 vbi oẽs not.p̃sertim Iser.nu.1.de for.fidelit. Afflict.in d.c.1.nu.7.vers.nam etsi,de no. for.fideli.vbi ẽt Præpos.in princ.Petr. Rau. in princ. Alua.col.3.& Feder.Schen.nu.1.glo.in d.c. 1.§. fi.hic finit.lex,& ibidẽ Rauẽ.in princ. & in vers. & quia.Hannet.vbi s̃.cap.9. vers.nam etsi.Cur. de feud.par.1.q.8.nu.23.Bald. videndus in d.c. Impialẽ,§.vlt.col.fi.vbi ẽt Rauẽ.ĩ vers.& si aliqs.

18 Ad vltimum quæsitum,dico, quòd si nasci contingeret bellum inter Principes memoratos,teneretur Vassallus priorẽ dominũ iuuare, contra secundum per d.c.illud quoq; vbi Doct.omnes, & maximè Alua.col.1.Rauen.in vers.probat ẽt tex.iste,& Feder.Schen.in fi.Bal.in l. 1. §. nè autem,C. de indic. vidu.toll Loffred.loco præcitato, qui in nota.casu consuluit, & Capic. vbi s̃, saluans propterea Alphonsum Sanseuerinũ pro priori Domino contra secundum militantem à

cadu-

caducitate feudi, Gucrin. Piso foac. in prælud. feud.par.vlt.differ.à relatione,& ita vt supra respondi,saluo semper saniori iudicio,cui me libẽter subijcio, præsertim in hac ardua materia. Laus Deo,& Beatiss.Virginis,ac Sanctis Aduocatis meis Hieronymo,Benedicto,& Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Filius posthumus ignoranter à patre præteritus in testamento, nõ tenetur hæreditatem restituere hæredi instituto virtute clausula codicillaris,nisi pro dimidia,nam aliam dimidiam retinet pro sua legitima,& trebelleanica;sed contrarium vide infrà.*

2 *Filius primi gradus grauatus restituere vniuersã hæreditatem purè,non detrahit,nisi vnã quartã.*

3 *Filius posthumus non potest dici grauatus restituere purè,sed sub conditione, ideo duas quartas detrahit.*

4 *Posthumus ignoranter præteritus,rupto testamento,non tenetur virtute clausula codicillaris restituere hæreditatẽ hæredi instituto; præsertim quãdo ante illius natiuitatem mortuus est testator,& non habuit tempus mutandi testamentum. Quæ opi.ex authorum dinumeratione magis cõis ostẽditur,aduersùs assertionem Rolã. in cõs.7.vol.4.*

5 *AEquior etiam, & humanior est, ideo sequenda.*

6 *Filijs in dubijs quæstionibus fauendum est.*

7 *Quod naturali quoq; ratione suadetur, quæ iudicẽ maximè mouere debet.*

Pro Margarita filia posthuma Mag. D. Nicolai Berni Mediolanensis.

EPITOME.

Filius posthumus ignoranter præteritus,rupto testamento,non tenetur virtute clausulæ codicillaris restituere portionem aliquam hæreditatis hæredi instituto. Præsertim quando ante illius natiuitatem mortuus est testator, & non habuit tempus mutandi testamentum.

Et hanc esse magis communem opi. & omnino sequendam probatur aduersùs Rol. à Valle.

RESPONSVM XXXVIII.

1 Si opinio, quam totis viribus defendit Rolã.in cons.7.vol. 4. vera esset, & magis communis, atq; in iudicando sequenda (quod ego minimè admitto,ex infra dicendis) attamen certum esset, quòd hæc filia posthuma ignoranter præterita à patre, non teneretur restituere hæreditatem instituto,virtute clausulæ codicillaris, nisi pro dimidia; quandoquidem altera dimidia pro legiti-
2 ma,& trebelleanica ipsi remaneret† nam licèt filij primi gradus grauati restituere vniuersam hęreditatẽ purè, non detrahant nisi vnam quartã ad notata per Bar. & Scribentes omnes in l. Pa-
3 pin.§.meminisse ff.de inoff.test. † nihilominus, quia posthumus non potest dici grauatus purè restituere,sed sub conditione, si nascetur, duas detrahit quartas,vt docet Bal.post Bart.& Franciscum de Pisis in l.filium quem habentem nu. 27.C.famil.ercisc.& idem Bal.in d.§.meminisse in fi.& post eum Angel.in cons.99. incipiẽte Petrus,vers.si igitur,iũcto vers.restat igitur, vbi de duabus quartis detrahendis per posthumum loquitur,Idem firmat Guil.Ben.in cap. Ranutius in verbo in eodem testamento relinquens il 1. nu.243.de testamentis,Bello.cons.85.nu.8.Cepha.cons.138.num.31.32.lib.1.& ita nouissimẽ consuluit Hipp.Rim.in cons.78. nu.16.

4 Hoc igitur stante, dubium cadit super reliquo hæreditatis, quoniã hæres institutus pr̨etendit sibi per fideicommissum deberi, propter codicillarẽ clausulã, quæ posthumos venientes ab intestato post ruptum testamentum,grauat restituere institutis in testamento, vt post longam disceptationẽ,auctorumq; dinumerationẽ, concludit Rol.ĩ d.cõs.7. inqens eẽ magis cõem opinionẽ.

Mihi tamẽ contrariũ verius vr̃,prę́sertim in casu ꝓposito,in quo filia fuit ignoranter p̃terita,& pater ante illius natiuitatẽ mortuus est,ita quòd tempus non habuit mutandi testamẽtũ,& omissis pro nunc legibus,& argumentis ,quę pro hac parte passim adducũtur (postq̃ his tp̃ibus nil aliud ferè quærimus,q̃ cõem opin.)in hoc articulo Doctores tm̃ huius sententiæ sectatores referã,quos pleno calamo non descripsit Rolan. loco p̃citato, vbi triginta sex solùm enumerauit.

In primis ergò hanc opinionem tenuit Accur. de quo non meminit Rol. in auten. ex causa in glo.vlt.in fi.C.de lib.prętc.& ibi.

Nico.de Mata.

Cyn.in l.ex ea,ff. de testa.

Guil.de Cun.&

Rain. de for.citati per Angel.in d. cons.99.

Spec.in tit.de Instru.edi.§.compendiose, vers. pone quidam,& ibi.

Io.And.in addi.in ver.§. penult.

Iaco.de Belui. in sua dispu. quam ponit super l.3.C.de lib.præter.

Bar. in l. 1. in 6. quæst. ff.de iur. codicill. & in cons.57.& 65.aliàs 210,& 235.

Bal.In dicta auten.ex causa in 7.quæst. & in l.si totus in principio C. de inoffic. donat. & in cons.156.239.vol. 2. & cons.434.

Ang.in l.erit dicendum,& in l.qui iure militari,&

ri, & l.si filius in fi.ff.de mili.testa.atq; l.1. C.de eod.& in conf.106.
Colleg.Perus.quod citat Angel.in d.l.q iure.
Aret.in l.titius,in principio de lib.& posth.& in conf.93.in 7.dubio,& in conf.vlt.in fi. vbi omnino videndum.
Paul.de Cast.in conf.200.nu.3.vol. 1.
Alber.Gal.in sua margarita titu.de restam.vers. pone,quæst.
Card.Zaba.in conf.20.in fi.
Homo.in conf.171. nu.4.
Corn.in conf.195.col.fi.lib.1.
Roma.conf.181.nu.2.
Alex.in conf.41.sub nu.6. vol.1.
Barb.in conf.60.in 1.dubio vol.2. & in addit.ad Bal.in d.l.1.C.de iure cod atq; in cap. Rainaldus pag.13.col.4.extra de testa.
Beltrād. conf.10. vol.2.& conf.170.col.2.ver. ad secundū quæsitum vol.1.& conf.195.nu. 4. vol.2.Cald.in subscrip.ad d.conf.Bar.17.
Thom. Rip. in additione ad idem conf. Bart.& ad aliud conf.65.prææallegatum.
Add.ad Alex.d.cōf.41.& in cōf.30.& 37.vol.3.
Soci.in conf.23. num. 3.volum.1.& in conf.93. vol.4. vbi doctè admodum loquitur.
Iaf.in l.3.nu.3.C.de inoffic.testa.& in d.authen. ex causa nu.24.& 70.quē vidisse nō pœnitebit.
Senatores duo relati per Iaf. ibidem.
Soci.iu.in cōf.128.n.72.vol.1.&cōf.153.vol.2.
Mart.Lauden.in d.authent. ex causa,& ibidem.
Fulg.col. pen. nu.54.& seq.
Paul. de Picc.
Igne.nu.201.cum seq & nu.211.in fi.& nu.225 cuius verba benè ponderanda sunt
Curt.nu.22.&
Curt.iun. nu.70.
Gozad. nu.27.
Iac.de put.in vltima carta, &
Cagn.nu.141.& sequenti.
Io.Bolog.nu.39. & isti duo sunt omnino legēdi.
Paris.conf.62.nu.26.vol.2.
Crau.conf.67.nu.2.
Dec.conf.399.nu.8.vers. vt in simili casu.
Vital.gamb.in tract.de clausulis in verbo clausula codicillaris.
Io.Bapt.de S.Seuer.relatus per Aret. in d.conf. vlt.in princip.& p Ruinū in locis infrascriptis.
Rub.Alex.in conf.112.& conf.125.
Capr.in suis cōibus opin.concl.171.nu.26.
Io.Dilect.de ar.restan.tit.30.caut.10.nu.4.
Alciat.in tract.psūp.reg.1.psūpt.13.& cōf.520.
Rip.in l.cent.num.34.de vulg.& pupill.& in l.si vnquam quæst.21.C. de reuocan.donat.
Rolan.in 1.par. flo.vlt. volunt.rub.34.n.3.
Duran.de ar. testan.in tit.de libe. instituen. vel exhære. caut. 10.
Rui.conf.2.col.2.vol.2.conf.17.col.penult. eodem lib.& conf.6.vol.3.
Sylua.conf.81.n.29.& seq. lib.2.
Afflict. in constitutione Testamentorum, n.6.
Mant.conf.164. in fine.
Gram.decis.62.num.22.
Pet.Lorio.in tract.de test.ordina.c.30. in fi.
Thob.Non. conf.20. num.9.
Micha.Graf. lib.2.com. opi.cap.4.q.16.
D.Sfor.Oddus in tract.de compēdio substi. in materia compendio. à paga. factæ, limit. 4. vers. contrarium ergo.
Cels. Hug. in tract.de clausulis, in ver. clausula codicillaris, num.4.
Math.Gribal.in tract.communium opin.in verbo præterito, & in verb.codicilli.
Clar.in §.Testm̄,q.46.vers.con.aut sententiam, & in q.12.vers. sed si post, qui videatur.
Bero.conf.118. num.30.vers.2. dico, volum.2.
Pet.Io. Ancha. conf.11. nume.12. cum seqq.& num.17.18.in 2.par.
Hieron.Gabr.conf.113.n.9. lib.1.
Eman. Soar. in lib. recep.sn̄tiatū in lra C.n.31.
Vasq.de success.prog.lib.3.§. 30.n.48.tit.de codicil.par.2.lib.1.§.30. num.48. & seq.
Burs.conf.15.lib.1. omnino videndus.
Hip.Riminal.in conf.vlt.n.56. cum seqq.vol.1.
Et ita ēt consuluerūt quatuor Excel. Doct.Bon. actu legentes in causa coram me aliàs pēdente, quorū consilia originalia pęnes me adhuc sunt, vcz Ferran. Vetius, Ant. Glauarinus, Ludouicus Lambertinus, & Nicolaus Horatius attestātes ita fuisse paulò antè consultum per Colleg. Bon. & sic clarè enumerando authores sup. relatos apparet, quòd nedum adæquant nominatos à Rol. sed etiam longè superant, vltrà duo celeberrima Collegia Perusinū scilicet, & Bon. in qbus magnā doctissimorū Iureconsultorum cohortem cōpræhendi notissimum est. Sed, & plurimum refert numerus, atq; authoritas Senatus Mediolani, quē refert Clar. vbi s̄. iudicare consueuisse pro hac parte, nec non & Parlam̄. Delphina. quòd in eandem sententiam iudicauit teste Beltran.d.conf.170. Nec desunt pmulti ex sup. recensitis, qui de cōi, & magis cōi attestantur, p̄ter eos quos Rol. retulit. inter quos Homod. Afflict. Io.Bolo. Alcia. Mant. Bero. Gribal. Cels. Hug. Gram. Graf. Burs. & alij, quos breuitatis causa non recenseo.

Nec omitto, quòd q̄plures ex allegatis p Rol. loquuntur in casu quo p̄teritus est posthumus scienter, quod est maximi momenti, vt ex relatis per Gabr. in ti.de clau.concl.8. Quodq; quāplures alij loquuntur in casu quo testator superuixit, & potuit mutare testamentum, quorum contrarium in casu nostro præsupponitur, vt ab initio dictum est; & sic tātò minor est numerus, contrasentientium in hac nostra specie.

Quapropter concludo de Rol. quod ipsemet in hoc articulo concludit in d. conf.7. in fi. de Rub.

Rub.Alex. videlicet, quòd si benè dinumerasset authores de quibus supra non ita promptè dixisset communem esse in contrarium.

5 Aequiorem autem, & humaniorem hanc opi. omnes ferè fatentur, etiam oppositum tenentes. Vndè sequenda est pœnitùs, & si contraria magìs communis esset, per ea quæ scribit Felyn. Barb. Dec. & alij in c.1. de constitut. Abb. in c.2. num.3. de cogna. spiritu. Tind. in tract. testi. cap. 9. num.7. & latè Neuiz. in sua syl. nupt. lib.5. nu. 68. & 73. Gra. in consil.2. num.68. lib.1. Io. Bolog. in l.1. num.43. in 5. limit. ff. si certum petitur, Ceph. consil.93. num.6. & consil.166. num. 17. & 18. Mant. consil.121. num.3. lib.2. Mand. in comment. ad reg. cancell. reg. 29. de subrog. 9.10. in fi.

Et datò quòd dubium esset de magìs communi, multò magìs attendenda, & sequenda foret opin. ista, vt docet Alexan. in l. cum prolatis nu.

6 23. in fi. de re iudi. † cum præsertim filijs faueat pro quibus in dubijs quæstionibus semper iudicandum est, vt per Dec. in c.1. num.81. de pbat, & in l. fi. C. de eden. num.18. Tiraq. de pri. Præca. priui. 146. cum concord.

Et tantò magìs cum naturalis ratio vnicuique hoc suadere debeat, vt rectè concludit Aret. in d. consi. vlt. in fina. verbis inquiens. Interroget autem vnusquisq; seipsum, & conscientiã suam, secundùm rationem naturalem, quomodo consonat pietati paternæ, vt velit auferre hæreditatem filio, vel filiæ, & dare extraneo, vel coniunctæ personæ, quam minùs diligit, quàm filios, & tunc benè, & rectè in causa iudicabit. Enimuero naturalis ratio Iudicem magnoperè, & ante omnia mouere debet l. scire oportet, §. sufficit ff. de excusat. tut. cum cæteris allegatis per Cagnol. in l. in ambiguis, §. quotiens, ff. de regu. iur. & hæc pro responsione dubij in præsenti causa pro satis vrgenti adducti, sufficiant, quæ animũ Perillust. D. Iudicis mouere debere censeo; vt pro hac opin. iudicet, prò qua ego quoque indubiè iudicarem.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi non censentur dispositiuè vocati secundùm opin. glo. & quamplurium Doct. qui communem dicunt.*
2 *Contraria tamen opi. hodie magìs communis euasit.*
3 *Et est verior.*
4 *Atq; aequior.*
5 *Concurrentibus autem aliquibus indicijs voluntatis testatoris, quòd voluerit filios in conditione positos succedere, indubitata est opin. contra glo.*
6 *Imo qualibet leuis coniectura sufficit.*
7 *Coniectura vna est quando positus in conditione est de descendentibus testatoris.*
8 *Alia quando sub illa conditione vocauit personam, quam verosimiliter minùs diligebat, quàm filios instituti.*
9 *Alia quando substitutio est facta vltimo filiorum institutorum, & inuicem substitutorum morienti, & in vniuersa hæreditate.*
10 *Alia quando testator exclusit proprias filias certũ quid eis relinquendo.*
11 *Alia quãdo facta est substitutio cum clausula (vulgariter pupillariter, & per fideicommissum.*
12 *Alia quando testator ad plures substitutionũ gradus diuertit.*
13 *Plures autem ex his coniecturis simul iuncta rem faciunt clarissimam.*
14 *Bona fideicommisso subiecta indebitè alienata, possunt per fideicommissarium reuocari.*

Pro D. Ruberto de Pirouano aliàs de Casali, Pedemontano.

EPITOME.

Filios in conditione positos dispositiuè vocatos esse iuxta magìs communem modernorum sententiam, veriorem q;, & aequiorem.

Quæ sinè vllo dubio procedit concurrentibus aliquibus coniecturis, quarum multæ enumerantur.

RESPONSVM XXXIX.

Dominus labia mea aperiat, vt in præsenti consultatione per rectas Iustitiæ semitas incedam.

D. Leonardus de Pirouano aliàs de Casali filios duos sibi hæredes vniuersales instituit Dominum Carolum, & Ioan. Franciscum; alio filio clerico, Dño Ioan. Baptista exhæredato, & Dominabus Corona, & Francisca filiabus tacitatis, & ab hæreditate exclusis, prædictos verò filios institutos quandocunq; sinè filijs decesserint, inuicem substituit, subindeq; vltimo sinè filijs quandocunque morienti, vulgariter pupillariter, & per fideicommissum prędictum Dominum Ioannem Baptistam exhæredatum in vsufructu omnium bonorum hęreditariorum pariter substituit, & post mortem Ioannis Baptistæ substituit filios, & filias antedictarum filiarum suarum in stirpes, & non in capita. Decessit primò D. Ioan. Franciscus absq; filijs, ita quòd casus primę substitutionis euenit, postmodum

decessit Carolus relicto Roberto unico filio, & herede, qui paternam hereditatē cum beneficio I.& inuētarij adiuit. Verùm quia quāplura bona hæreditaria memorati testatoris Carolus ipse viuens alienasse præsupponitur, etiam vltrà legi
1 timam, & trebelleanicam, dubitatur vtrum† Robertus in testamēto aui vocatus sit, ita quòd ad bona prædicta aspirare possit virtute fideicommissi. Qua in re consulendo breuitati, & disputationem ad partes omittendo, & modernos tantùm citando, apud quos antiqui omnes allegati reperiuntur, conclusiuè dico, quòd mirū in modum controuersa est præsens quæstio, vt doct. passim ferunt, & præsertim Menoch. de arbitr. iud. li. 2. casu 148. vtrùm Rubertus filius Caroli in conditione positus, censeantur in dispositione vocatus; in qua licèt glo. fin. l. lucius la 2. de hæredi. instit. quæ pro negatiua sensit, ab antiq. Doct. vt plurimùm approbata fuerit, vt passim
2 traditum est, † nihilominùs si rectè dinumerentur, & ponderentur hoc tempore authores hinc inde, fortè verificabitur dictum Soci. iun. in consil. 158. num. 70. 71. & cons. 174. num. 21. & aliorum ab eo relatorum, qui asserunt contrariam opi. hodie esse magis communem, nam re ipsa multùm dissentiunt à quinquaginta, vel sexaginta annis citra; quia omnes ferè Scriben. contra glo. tenuisse videntur, quos singulatim referre superfluum videtur, sed qui eos videre cupit, vnà etiam cum antiquis eandem opin. amplectentibus, legat Soc. iun. in vtroque consilio præallegato, Boer. decis. 155. Clar. in §. testamentum quæst. 79. vers. contrariam verò Gabr. in suis conclusion. tit. de fideicomm. concl. 4. vers. contrarium verò Port. Imol. in cons. 46. nu. 19, & inter eiusdē consil. Gribal. cons. 40. & Decia. cōs. 42. & 44. D. Odd. in tract. comp. substit. par. 5. inspect. 3. colum. 3. pag. 170. Cepha. cons. 251. num. 72. vers. cōtrariam verò. Thob. Non. consil. 31. num. 5. & consil. 32. num. 8. Cardin. Alban. in consil. 9. in princip. Et nedum istam opinion. referunt multi ex memoratis Scribent.
3 esse magis communem, † sed etiam veriorem in puncto iuris defendunt per tex. ineuitabilem in d. l. lutius, quem multifariam inducunt; alias etiam quamplures efficacissimas rationes allegantes, & inter cæteros acerrimè pro hac parte pugnantes videri possunt Cassan. consil. 14. Iustinian. ille num. 70. vsq; ad fin. Barba. consil. 27. colum. 13. lib. 1. & consil. 55. num. 7. Boer. d. decis. 155. Socin. iun. in dictis consilijs, qui omnino videndus est, Odd. in d. tracta. loco præcitato à pag. 170. vsq; 172. & Thob. in præallegato consil. 31. & 32. post relatos.
4 Equiorē quoque omnes ferè affirmant, etiam contrariam sententiam sequentes, teste Socin. d. consil. 158. num. 69. & Clar. d. quæst. 77. vers. nihilominus quia conttaria opin. vt omnes fateatur, est equior, atq; Thob. d. cons. 31. num. 11. Cum igitur verior, & æquior opinio sit, quòd filij in conditione positi censeantur pro fideicommissum vocati, quamuis contraria communis uideretur, erit tamen sequenda, ut per Socin. & Thob. atq; alios præcitatos quibus sufficiat remissio.
5 Cæterùm si vltrà condirionem prædictam aliqua concurrant indicia, & coniecturæ mentis testatoris, quòd filijs prędictis voluit hereditatem relinquere, fatentur omnes, quòd dispositiuè vocati censeantur, vt per Socin. locis præallegatis post multos concord. quos citat Clar. d. q. 70. Alb. consil. 87. num. 10. Ceph. consil. 251. nu. 43. li. 2. Gabr. d. conclu. 4. num. 25. Odd. vbi supra in fi. Matz. in epit. de fideic. q. 20. Tob. d. cōs. 31. nu. 13. & cons. 32. nu. 9.
6 Quinimo qualibet lęuis coniectura dicitur sufficere ad tradita per Crauet. consil. 62. num. 6. post Corn. & alios relatos, Cott. in suis memor. in ver. filij in conditione positi. Soc. iun. in locis præalleg. & in consi. 178. num. 1. volum. 2. Cephal. d. consil. 251. num. 73. & 74. Thob. Non. d. consil. 31. num. 13. & consil. 32. num. 9. cum mulris concord. ab his citatis, qui de communi etiam attestantur.
Verùm in hac nostra specie nedum vna, sed quamplures, & nedum lęues, sed vrgentissimæ concurrunt coniecturæ, quòd Dominus Leonardus testator filium istum in condiiione positum, ad hæreditatem suam vocare voluerit post mortem eius patris, meritò extra omnem versabimur difficultatem.
7 Et prima illa sit coniectura, quòd cum ipse sit de descendentibus testatoris, videlicet nepos ex filio, credendum est eum omnino vocatum fuisse. Nam hoc regulariter l. præsumit, etiam si de illis nulla sit facta mentio in testamento per reg. l. cum auus. ff. de condit. & demonstrat. multò fortius quando expręssim nominati sunt, & in conditione positi. Ita enim argumentantur in terminis Salicet. in l. 1. num. 5. C. de condi. inser. Cassan. consil. 67. num. 23. Alexand. consil. 185. num. 23. lib. 2. Boer. decis. 147. num. 17. & d. decis. 155. num. 21. 22. cum multis concord. Cur. sen. cons. 51. colum. 9. & 10. Cur. iun. cons. 87. num. 8. vers. 2. quia, Purpur. in l. 1. colum. fi. vers. & ista ampliatio, C. de pact. Car. Alban. d. cons. 9. num. 5. vers. accedat prædictis, & fusiùs in lucubra. suis ad Bart. in d. l. lutius num. 3.
8 Secunda, quia Dominus Leonardus sub hac conditione, si sinè filijs, &c. vocauit personam, quam uerisimiliter minùs diligebat, quàm filios filiorū institutorum, idest alium filium exhæredatum, quemadmodum, & post eius mortem, alias etiam personas minùs dilectas substituit, uidelicet filios filiarum suarum ab hæ-

ab hæreditate exclusarum, & tacitarum. Hanc coniecturam existimo fortissimam, prout etiam existimant Anch. consil. 74. contra Philippum num. 2. in fi. Alex. consil. 64. colum. fi. lib. 2. vbi de communi Ruin. conf. 128. num. 13. in 3. Curt. sen. conf. 75. num. 4. Cur. iun. consil. 16. nu. 7. & conf. 143. colum. 4. Gozad. conf. 64. num. 4. Boer. d. decis. 155. nu. 21. Crauet. d. conf. 62. nu. 10. Alba. consil. 86. num. 12. & conf. 87. num. 12. Cephal. d. conf. 251. nu. 76. & quamplures alios referens. Gabr. d. concl. 4. nu. 13. & pulchrè Tob. Non. d. conf. 31. nu. 15.

9 Tertia, qa ista substitutio est facta vltimo filiorum institutorum, & inuicem substitutorum, morienti, & in vniuersa hæreditate, Gozadin. d. conf. 64. nu. 14. Mant. cõs. 115. col. 3. & post eos, Gabr. vbi supra nu. 43. Tob. d. consi. 31. num. 17.

10 Quarta, quia Dominus Leonardus filias proprias in testamento excludit, certum quid eis relinquendo, vt prædiximus; hinc colligitur mentis eius fuisse, vt hæreditas in filios masculos, & eorum descendentes conseruaretur, & per consequens filij ipsorum filiorum in cõditione positi censentur dispositiuè vocati, Rip. in l. centurio. num. 164. post Corn. & Cur. quos refert, de vulg. & pup. Crauet. consil. 130. num. 4. Thob. Non. d. consil. 32. num. 13.

11 Quinta, quia prædicta substitutio nedum facta compendiosè per verbum (quandocunq;) vt sic compræhendat vulgarem, & fideicommissariam, sed cum clausula (vulgariter pupillariter, & per fideicommissum) quo casu, vt vniformiter determinet iuxta reg. l. iam hoc iure de vulg. & pupill. & nè sequatur, quòd aliquo casu filij positi in conditione non possint admitti, etiam ab intestato, quod esset contra tex. d. l. lucius, & tradita ibidem ab omnibus, etiam sequentibus opinionem glo. dicendum est, quòd sint dispositiuè vocati, ita subtiliter, & doctè atq. Socin. iun. d. consil. 174. nume. 24. & sequen. & post eum Thob. Non. d. consil. 31. num. 14. & consil. 32. num. 12.

12 Sexta, & vltima sit coniectura, quòd testator duos gradus substitutionum fecit sub illamet conditione, si sinè filijs, &c. nam primò filios institutos inuicem substituit, & deinde vltimo ipsorum morienti substituit exhæredatum, cui etiam nouissimo loco aliam fecit substitutionem, vt prædiximus, quando igitur ad plures substitutionum gradus ita diuertit testator, clarum videtur, quòd filios positos in conditione vocare voluerit, vt per Anchar. d. consil. 74. nume. 2. in fi. Alexan. d. conf. 64. in fi. Rip. d. l. cẽturio num. 163. Crauet. conf. 98. ad fi. & vltrà istos Cepha. d. consil. 251. num. 29. post Iason. Cur. sen. Cur. iun. Gozad. Cassan. Purpurat. Paris. Ruin. Grat. Mant. Soci. iu. & Boer. ab eo relatos, Thob. Non. d. conf. 31. nu. 15. Menoc. in conf. 85. nu. 22. Consi. Lud. Sacc.

Ex his igitur coniecturis, licèt opin. glo. in l. lutius, aliàs sibi locum vendicare posset, nulli dubium esse debet, quin in præsenti casu iudicandum sit in fauorem D. Roberti filij D. Caroli Antonij vltimo loco defuncti, vt ad bona D. Leonardi eius aui paterni per fideicommissum vocatus sit.

13 † Et si singulæ coniecturæ non sufficere de per se dicerentur, ad voluntatem testatoris enixè indicandam, simul tamen iunctæ satis superq; sufficiũt, vt in proposito docet Grat. consil. 106. colum. penult. lib. 2. Crauet. d. consil. 98. in fi. Marzar. d. quæst. 20. Odd. d. tract. loco præcitato in fin. arti. Gabr. d. conclu. 4. num. 49. & secundùm eas intrepidè iudicandum est,

14 vt concludit Clar. d. quæst. 29. in fin. † Et quia bona hæreditaria alienata reperiuntur, vt ab exordio diximus, vltra legitimam, & Trebelleanicam, minimè ambigendum erit, quin ea repetere, & reuocare possit D. Robertus, quæ ab inde supra alienata fuerint per tex. in l. vlt. §. sed quia, & §. vltimo, & authen. res quæ C. comm. de leg. cum vulg. & in hoc non insisto, quia res caret omni difficultate. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Comes Palatinus, vel alius habens authoritatem legitimandi naturales, & spurios, potest etiam proprios legitimare ex Bald. & nonnullorum sententia. Sed vide infra nu. 5. & 10.*

2 *Magistratui filiosfam. permissum est adoptari, vel emancipari apud seipsum.*

3 *Iurisdictionis voluntaria actus est legitimatio; sed vide infra nu. 8.*

4 *Iurisdictionis voluntaria actus, si per Magistratum apud alium gerantur, nullius sunt momenti, & num. 9.*

5 *Comes Palatinus non potest proprium filium naturalem legitimare, vt sibi succedat, ex veriori, & magis communis opi.*

6 *Legitimatio causa cognitionem requirit.*

7 *Imperator non potest concedere alicui facultatem legitimandi filios proprios naturales nascituros; nè ad peccandum inuitetur.*

10 *Princeps potest proprios filios naturales, vel spurios legitimare, non vt pater filios, sed vt Princeps subditos.*

EPITOME.

Comes Palatinus non potest proprios filios legitimare, secundùm veriorem, & magis communem sententiam, quæ tamen controuersa est. Princeps verò potest; non vt pater, sed vt Princeps.

RESPONSVM XL.

INterrogatus à nobilissimo Viro, vtrũ Comes Palatinus, vel alius authoritatem habens legitimãdi naturales, & spurios, possit quoque proprios filios huiusce qualitatis legitimare?

1 . Prima facie respondendum affirmatiuè credidi, memor.cap. per venerabilem,qui fil. sint legi. vbi Summus Pont. Regi Francorum id li-
2 cuisse asserit. † & l.si cõsul. de adop. vbi consuli permissum est, & præsidi filijs familias, adoptari, vel emancipari apud seipsos. Vndè infert ibi Bald.in prima lect. sub nu.8. ad quæstionem nostram; volens Com. Palatinum, & alios authoritatem prædictã habentes, posse filios proprios legitimare, & multò magis filios fratris, vel alterius coniuncti. Dixi tamen meliùs cogitandum fore. Ideo domum reuersus reperi, statim hanc opin. sequi Alex. in consil. 188. in princ.lib. 5.& Abba. in d.cap.per venerabilem, num.13. & pro eadem allegari, Iaſ. in l. qui iurisdictioni, nume.9. & in l. est receptum. de iurisd. omn. iud. Ioan.de Ana.in consil.29.in tertio dub.& Bolog. in addit. Marti. Lauden. in tracta. de legitimat. num.157. & Lud. de Sard. in simili suo tracta. sub rub. de legitimatis per
* rescrip. quæst.5.Doctores ita communiter * te-
3 nere asserentem. † Rationem autem assignant, quia cum legitimare sit voluntariæ iurisdictionis, potest quis per semetipsum eum actum expedire.d.l.si consul. cum gloss. in ver. filiusfam. vbi etiam Bald.nu.8.9. vers. quartò ista regula,
4 † Quinimo dixit Iaſ.d.l.est receptum.num.7.8. actus volontariç iurisdictionis, si per Magistratum apud alium gerantur, nullius esse momen-
* ti, secundum communem * opinionem. Ex qua ad casum nostrum infert, tenens Comitem Palatinum apud alium similem Com. filium suum naturalem nulliter, & inualidè legitimare.
5 Contrarium tamen quamplures maximæ authoritatis Doct. tenuisse animaduerti, & in primis glo. in d. cap. per venerabilem. in ver. Regi. quæ voluit posse quidem filiũ apud patrem legitimari, vt alijs succedat, non tamen vt ipsi patri. quam gloss. sequuntur Hostien. Butr. & Cardi. & pro hac opin. pulchrè consuluit Anchar. consil.320. primum dubium. num.5.vers. contrarium credo. vsque ad fin. quampluribus rationibus, & argumentis tuetur. Eandem tenere videtur Ioan. de Ana. in oppositum citatus, dum sustinendo legitimationem,de qua ibi tractabatur, dicit factam fuisse ab Auo, non à Patre, & per consequens cessare odium, quod contra hunc, ratione incontinentiæ, militabat. Sed pleniùs cæteris, quos viderim,sententiam hanc defendit Soci. in consil. 95. lib. 4. vbi ad partes arguit, contraria omnia tollit, atque sub
* num. 11. communem, * & veriorem attestatur, sequitur Lud. de Sard. loco præcitato, vbi post argumenta ad vtranque partem,hanc amplectitur opi.& Dec. in d.l. qui iurisd. num.15. atque in cap. ex literis, num. mihi 53. de probat. post alios quos citat,& Franc.Cur. in addi. ad Alex. in d. l. est receptum. in ver. Parem. Nauar. in cap. Nouit, in 3.notab. nume. 37. de iud. Nec dissentire videtur Iaſ. in d. l. qui iurisdictioni, nume.9. ex quo opinionem istam vltimo loco refert, & contraria procedere inquit in actibus iurisdictionis merè voluntariæ, in quibus causæ
6 cognitio non requiritur, † prout requiritur in legitimatione, per l.si pater, in fi. de adopt. cuius opi. sequitur ibidem Zaſ. num. 16. & quòd causæ cognitio requirat̃ in legitimatione, quando Comes Palatinus vult legitimare, probat egregiè Dec. consil.179. nume. 2.3. post Rosel. & alios quos refert Bero. consil. 176. nume.45. versic.alia quoque, & num. seq. Et sic videtur
* ista opin. magis communis, * quæ validioribus etiam rationibus nititur,relatis ab Ancha. Io. de Ana. Soci. Sard. & Iaſ. in locis proximè citatis, atque ab Ant.de Rosel. in tract. de legitima. sub rub. de causa materiali legitima. nume. 12. 13. quorum dicta recensere superfluum existimo.
7 Sed illa præsertim ratio arridet, quòd facultas legitimandi, si ad proprios illegitimos extenderetur, esset contra bonos mores canonicos, & nutritiua peccati; maximumq; incõueniens esset, quòd pater, qui peccauit, maculam suam posset propria authoritate abstergere, & abolere, non recurrendo ad superiorem. vt considerant Ioan. de Ana. num. 3. Ancha sub nu.5. Soci.num.8. & Sard. num.6. Arguentes, quòd sicut Imperator non posset alicui specificè facultatem concedere proprios filios naturales,& spurios procreandos legitimare, nè ad peccandum inuitaretur, ita & multò minùs sub generali concessione, id permissum intelligi potest. ad quod vltra per eos deducta, videri potest. Bald. in l.eam quam. num.33.C. de fideicom.
Apud eosdem etiam authores multiplex sumi potest responsio ad argumentum prædictum de volontaria iurisd. & p̃sertim illud procedere in ea,q̃ sine causæ cognitione exercet̃,ex mẽte Iaſ. vbi s. & illud cessare vbicunq; vrgẽtiores rationes in

nes in oppositum militant, vt respondet Socin. d.conf.95.nu.12.

Ad tex.in c.per venerabilem respondet Aneh. d.conf.310.in fi.procedere in Rege Franciæ, qui superiorem non recognoscit; cui multa licent, quæ alijs non licerent; & re ipsa probat ille tex. speciale esse, vt non tanquam pater filium, sed tãquam Princeps subditum suum legitimare valeat. Vndè Abb.ibi nu.13. & alij Scrib.not.Principis priuilegium illud esse.

Bal.authoritas in d. l. si consul.curanda nõ est, quia communi opin.repugnat,ita respõdet Soc. d.conf.95.nu.11.

Alex.d.conf.188.in prin.persunctoriè loquitur, & impremeditatè,vt ipsemet præfatur, Bologn. in addi. ad Ana. de Principe loquitur, ex quo fundat principaliter dictum suum in d.c. per venerabilem(& in opi.Anc.qui cõtrarium tenet,) vtsupra.

Ias.in d.l. qui iurisdictioni. communem * potiùs amplectitur sententiam, vtsupra visum est,

8 † & ad id quod idẽ Ias.scribit in d.l.est receptũ, quòd actus voluntariæ iurisdictionis apud aliũ nulliter expediantur ab eo, qui facultatem taliũ actuum expediendorum habet,posset primò responderi conclusionem illam, quam communẽ dicit,multos habere contradictores, & quidem maximę authoritatis, quos ipsemet ibi refert,& ante eum Alex.sub num.4.pro quibus stat,l.1.in fi.tit.de offi.consul. Item responderi posset legitimationem absolutè non esse voluntariæ iurisdictionis,sed de contentiosa participare, quod colligitur ex d.c.per venerabilem, §.insuper, dũ vult talem iurisdictionem exerceri à Principe in subditum,& in §.seq.vbi tractans legitimationis materiam,inquit Summ.Pont. se temporalẽ quoq; iurisdictionem,casualiter extra Patrimonium ecclesiæ exercere, & quòd de contentiosa participet, suaderi quoq; põt ex relatis p Ant. Rosel.d.tract.de legitim. li.20. cap.1.nu.9.10.

9 † Deniq; respondetur conclusionem illã p Ias. relatam loqui de magistratu,qui non solũ voluntariam, sed ẽt contentiosam iurisdictionẽ exercere potest,vndè inconueniens videres, & contra honestatem,& dignitatẽ sui imperij. vt alienæ iurisdictioni se subijceret in eo quod per se ipsum gerere posset; quam rationẽ perpendunt Scrib.in d.l.est receptũ,teste Alex.ibi ante nu.5. At cessat huiusmodi ratio,& inconueniẽs in Comite Palatino,qui contentiosa regulariter caret, ergo ex dicta conclusione ad casum nostrum nõ benè infertur. Sed quicquid de hoc sit, satis est illationem illam communi * sententię repugnare,quam ipsemet Ias.in d.l.qui iurisdictioni. approbauit,vtsupra dictum est.

Io.de Anan.in contrarium adduci non meruit, cum pro hac opi.potiùs teneat, vtsupra.

Marti. Laud. ex aduersò citatus, remissiuè tantùm loquitur,& non benè figit pedes;Imò dum se remittit ad Ana.d.conf.29.potiùs sententiam probat per doctri. Bar. in l.non solum, §.liberationis,de libera. lega.

Lud.de Sard.licèt dicat Doct.communiter tenere, fundat se in d.c.per venerabilem, §. insuper, qui loquitur in Principe, in quo diuersum ius statuitur,vt infra proximè dicemus, & secũdum ius allegatum intelligi debet vtsupra, in alijs autem legitimandi potestatem habentibus contrarium expressè tenet, vt retulimus.

Concludendo igitur, vera,& communis videtur sententia,quòd habens legitimandi facultatem, non potest ex se ipso proprium filium naturalem,vel spurium legitimare.

10 Verùm hanc limitari intelligo in Principe, & Principis authoritate fungente, & superiorem non recognoscẽte,q in propria quoq; causa cognoscere, & iudicare potest. Is namque filios suos legitimare poterit, non vti pater, sed tanquam dominus subditos, vt ad litteram legitur in d.c. p venerabilem,§. insuper vbi Abb.num. 13. & alij Canon. notant, teste Socin. d. consil. 95. num. 1. vers.pro hoc,& nu.10. Hanc etiam limitatiõem probat,Anch.d.consil. 220.in fin. Ant. Rosell.d.tract.Rub. de causa materiali legitimat.num.12.vers.In contrarium,& Ludou.de Sard.d.tract.Rub. de legitimatis per rescriptum quæst.5.num.6.Deci.d.consil.579.num.3. Diuersitatis autem rationes inter Principem,& Comitem Palatinum in hac materia notoriæ sunt, & apud proximè citatos authores legi possunt, quas referre superfluum ducimus. Iunctis igitur eorum authoritatibus,qui Comitibus,etiam Palatinis facultatem prædictam tribuunt, cum his qui soli Principi eam concedunt, res omni caret difficultate, quo ad ipsum,licèt quoad alios secus(meo iudicio)respondendum sit.

Stabit ergo regula, quòd habens legitimandi facultatem, non poterit proprios filios naturales,aut spurios legitimare, & antiquis natalibus restituere; Sed limitabitur in Principe,& principis authoritate fungente, qui non tanquam pater in filios ipsos, sed tanquam Dominus in subditos suos munus hoc validè explere poterit per supradicta,& hanc reor esse veritatem. Saluo tamen semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptio in incorporalibus non currit nisi contra scientem, & patientẽ, quia aliter poßideri non possunt, ex communi.*

2 Quod ampliatur procedere etiam in immemorabili præscriptione.

3 Ignorantia eius præsumitur, qui in alterius locum succedit.

4 Præscriptio cõtra fiscum Principis debet esse ad minus quadragenaria.

5 Fiscus sine causa cognitione, aliquem sua possessione priuare non debet.

6 Consiliarij Principis cauere debent, nè potiùs deceptores sint, præsertim in alteratione monetarum.

7 Principes qui monetas mutant in sui commodum, peccant mortaliter, & ad restitutionem tenẽtur, & in foro pœnitentiali astringuntur, sicut, & pro nouis pedagijs.

8 Princeps habens regalia, potest monetas mutare iusta de causa, & causa iusta dicitur si populi consensus accedat, de cuius commodo, & interesse tractatur.

9 Si verò populi consensus desit, controuersum est an possit?

10 Nam pro negatiua multi tenent, & de consuetudine Hispaniarum, & de communi attestantur.

11 Affirmatiuam verò alij amplexi sunt, & de magìs communi, & de consuetudine Galliæ fidem faciunt.

12 Quæ facultas Præsidi quoq; Prouinciæ concessa videtur.

13 Opiniones autem conciliari posse videntur, vt populi consensus non ad authorandum, sed ad iustificandum alterationem monetarum requiratur, vel quod iusta causa, quæ requiritur in hoc, verificetur, vt absq; populi præiudicio fiat, quod idem videtur importare.

14 Aurei valor auctus quibus ex causis procedere possit? & nu. 18.

15 Debitor non morosus potest de currenti moneta soluere, licèt valor extrinsecus auctus, vel diminutus fuerit.

16 Princeps cuius facto auctus fuit auri valor, tenetur accipere pro suis creditis de currenti moneta tempore solutionis, nullo habito respectu ad antiquam.

17 Peritis in arte standum est pro valore monetarum dijudicando.

19 Monetæ qualitas contractus tempore currens attendenda est, & si deterior est effecta, solui tamen debet debitum de illa antiqua, vel de noua ad æstimationem antiqua.

20 Contrarium tamen nonnulli tenuere, & malè, & contra communem.

21 Fallit tamen vbi contraria consuetudo vigeret.

22 Etiam si non sit præscripta, modo sit decennalis, cum scientia superioris.

23 Fallit quoque stante statuto contrarium disponente.

24 Statutum prohibens meliorationem monetæ peti, vt est Parmæ, intelligi debet de augumẽto extrinseco, non verò de intrinseco.

25 Statuta non ligant statuentes ex communi, nec Principem.

26 Creditor recipiens solutionem annuam in moneta currenti, etiam deteriorata, per triginta, vel quadraginta annos, tenetur quoque in futurum recipere, ex communi, quod intelligitur, si bona fides recipientis, & scientia soluentis concurrit, vt præscriptioni locus esse possit.

27 Ampliatur etiam in casu quo in contractu nõ fuit expressum de qua moneta sit soluendum, & solutiones subsecutæ fuerunt in moneta vsuali, etiam variata, quoniam sic declaratum fuisse dicitur de qua contrahentes senserint.

28 Præscriptio verò immemorabilis soluendi vt supra, multò magìs soluenti prodest.

29 Præscriptio etiam immemorabilis, aduersùs Principem non currit in his, quæ ipsi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiæ.

30 Contrarium permulti tenent, & communem, ac magìs communem, verioremq; attestantur.

31 Reseruata verò in signum priuilegij, seu potestatis principalis, & Regalia omnia, præscriptioni immemorabili subiacent absq; dubio, & est cõis.

32 Vectigalium, & daciorũ immunitas præscribitur.

33 Principis res, & iura sunt quinq; specierum, quæ enumerantur.

34 Census qui Principi soluitur, est de his, quæ in signũ superioritatis, & obedientiæ debentur.

35 Contrarium tamen concludunt Scribentes in censibus, qui hodie Principibus soluuntur, licèt olim de eo, qui Imperatori soluebatur, & de tributo secus indicaretur.

36 Præscriptibilis igitur census Principis, sicut alia ipsius iura, prout taxa equorum, census salis, Dohanæ, indictiones, & supindictiones, & alia similia.

37 Non entis nulla sunt qualitates.

38 Præscriptio contra Vniuersitatem currit propter Administratorum negligentiam.

39 Præscriptio capta contra aliquem, perficitur cõtra successorem, coniungendo tempora vtriusq;, quæ dicitur accessio.

40 Et locum habet tam actiuè ad beneficium præscribentis, quàm passiuè contra successores, et priuilegiatos, vt minores, & alios.

41 Censũ, & tributum, aliasq; præstationes Princeps recipere tenetur in vsuali, & currenti moneta.

42 Secùs in alijs eius creditis à contractu procedentibus.

43 Præscriptionis initium probari debet, ad hoc vt tẽpora ipsius rectè dinumerari possint.

44 Augumentum monetæ ei prodesse debet, cui diminutio damnum allaturum fuisset, & è contra.

45 Aurei valor si tantum cresceret, etiam propter monetarũ deteriorationẽ, aliũde, q̃ à Principe procedentẽ, vt dacia, & redditus ipsius ad nihilũ ferè reducerentur, posset ipse recedere à cõsuetudine, et pscripta, accipiendi de currenti moneta tẽpore solutionum, et ad valorẽ tẽporis cõtractus redire, quia

quia non debent Dacia ipsa, & Gabella esse elusoria, & infructuosa.

44 *Amplia etiam in priuatis, & stante pacto de soluendo in currente moneta tempore solutionis, nam si adeo cresceret aurei valor, ut aestimatio ab una parte iniquitatem pareret, & res ipsa ad infinitatem quandam reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor ipse temperandus veniret.*

Ad Serenis. D.D. Alexandri Farnesij, Parmę, & Placentiæ Ducis mandatum.

EPITOME.

In praescriptione incorporalium Principis, quae requirantur? & praesertim in his, quae ipsi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiae, vel priuilegij, aut potestatis principalis? cum notabili distinctione quaestio deciditur.

Princeps an, & quando monetas cum populi, vel sine populi consensu mutare, & alterare queat? Qua in re dissentientium opin. conciliantur.

Princeps, aucto monetarum valore, utrum dacia, & alios redditus suos exigere teneatur de currenti moneta, vel antiquam petere possit, uel nouam ad aestimationem antiquae, longa distinctione declaratur: & aliqua etiam limitationes examinantur.

RESPONSVM XLI.

Hema tale est. Tenebantur olim de anno 1546. Ciuitates Parmæ, & Placētiæ versùs Illustriss. & Excellentiss. tunc Ducem suum Petrum Aloysium Farnesium ad solutionem annui subsidij scutorū quindecim millium pro qualibet ipsarum, ad statiuas militum, ac ēt Ciuitas Parmæ ad annuū censum aliorum decem millium, à quib⁹ omnibus liberari cupientes assignauerunt, & insolutū dederunt eidem Illustriss. & Excellētiss. D. Duci nōnulla vectigalia, seu dacia, atq; taxas equorum, & bancas notariorum, in contractibus superinde celebratis expressa, & expressas, exigi p Cōmunitates solita, & solitas annuatim in moneta pro tempore currenti, & huiusmodi cessio, & assignatio facta supponitur ad omne lucrum, & periculum Ducalis Cameræ. Tunc temporis autem valebat scutum libras quinq;, & solidos quindecim, nunc autē ob mutationem monetarum subsequutā, valet in Ciuitate Parmæ libras septem, & vltra, in Ciuitate verò Placentiæ libras sex, & solidos sex, adeo quòd cum Ducalis Camera, datia, & taxas prædictas exigat de moderna currenti moneta, nō pcipit tot scuta quot tempore contractus percipiebat. Quinimo datia nonnulla per Ciuitatem Placentiæ assignata non exigit, nec vllo modo percipit, eiusque rei causa ignoratur. Conquæruntur itaq; Domini Camerarij, & de opportunis, atq; legalib⁹ remedijs quærunt, vt Sereniss. D. Ducis Alexandri in Ducatu prędicto successoris, indemnitati succurratur? Et quia eius celsitudo ab hoc suo Ducali Consilio votum pro iustitia expetiuit, exhibitis etiam nonnullis Doctissimorum virorum respōsis, qui in contrarias iuere sententias. Nos Sereniss. atq; Colendiss. Domini nostri iussis libenti animo (vt par est) parere volentes, cupientesq;, visis, ac perpensis vtriusq; allegationibus, ac facti specie, rectè examinata, incipiendo ab his datijs Placēn. quæ hodie non exigūtur, quæ per triginta, & quadraginta annos exacta non fuerūt, adeo vt de præscriptione dubitari posse videat, nos aduersùs Principem præscriptum non arbitramur; nam ommissa pro nunc eorū opinione, qui tenuerunt, quòd in illi reseruatis, immemorabile tēpus requiratur, aut quòd nullo ēt tēpore pscribatur iuxta aliorum sententiā, de quibus

1 latiùs infra agemus,† certè ipsius saltem scientia, & patientia erat necessaria in præscriptione, cū de incorporalibus tractetur, quæ aliter nequeūt possideri, l. 2. C. de serui. & aq. l. quotiens la 1. §. fin. & l. quotiens la 2. de serui. vbi Bart. & Doct. Bar. in l. 1. §. deniq; de aq. pluu. arcen. Abb. in c. de quarta ad fin. & ibi Feli. nu. 41. de præscript. qui de communi * attestatur, & vti cōem amplectitur, Didac. in reg. possessor. par. 2. in princ. nu. 8. cum multis concord. Crau. in tract. de antiq. temp. par. 4. num. 130. cum seqq. vbi innumeros

2 refert,† & in immemorabili quoq; præscriptione procedere asseuerat Peregr. in tract. de iu. fisc. lib. 6. tit. 8. nu. 29. videndus. De tali aūt scientia, & patientia constare non posse creditur, ex quo statim ferè post assignatiōnē pdictā, decessit D. Dux Petrus Aloysius, & Ciuitas Placentię per annos nouē occupata fuit (ut notoriū est) & post ei⁹ re-

3 stitutionē Sereniss. q. D. Duci Octauio factam† is ignorasse præsumitur contractum cū patre celebratum, l. qui in alterius cum materia de reg. iur. l. verius de probat. cum notiss.

4 Et vbi contrarium probari posset, adhuc præscriptioni locus non esset, quia non effluxit tantum temporis post dictam restitutionem, quantum ad pręscribendū fuisset necessariū; videlicet 40. annorum c. cum personæ cum not. de priuil. in 6. l. omnes, & l. comperit, C. de præscript. 30. annor. Afflict. post Isern. in c. 1. num. 9. de capi. qui cur. vendi. Bart. in l. si publicanus de public. Corn. conf. 268. num. 19. lib. 4. Guid. Pap. quęst. 416. num. 1. cum concord. qui ita iudicatum in parlamento asserit. Boer. decis. 263.

nu.19.Peregri.vbi s. nu.27.28. Qua propter cũ
cessct præscriptio, Ducali Cameræ licere credi-
mus datiorum prædictorum exactionẽ instaura
re,q̃ ommissa hucusq; fuit,nisi legitima de causa
5 cessasse demonstretur.† Audiendam ergo in pri
mis Illust. Placentiæ Communitatem pto inte-
resse Populi censemus , ex quo in quasi posses-
sione non soluendi,tot, tantisq́; annis reperitur,
nè sinè causæ cognitione illa priuetur, aduersùs
doctr.Didac.var.resolut.cap.16.num.9.10. Si
autem nihil iuridicum in medium attulerit, pro
pter quod datia,& iura prędicta remissa fuerint,
nulli dubium, quin in futurum Ducali Cameræ
debeantur.

Super iactura autem ex mutatione monetę cõ
tingente,duplex occurrit inspectio, prout dupli
ci ratione fisci Ducalis indemnitati consuli pos-
se creditur; Quarum altera est in reducẽdo mo-
netarum cursum,& valorem extrinsecum ad an
tiquum illius temporis, quo facta fuit in solutũ
datio ; ita vt aureus pro libris quinq; , & solidis
quindecim tantùm expendatur.Sic enim fiet,vt
vectigaliũ nulla ex parte exactio minuatur, Al-
tera verò , vt firmo manente præsenti moneta-
rum cursu,exigantur datia ipsa in maiori quan-
titate,habito respectu ad alterationem monetæ
subsequutam, adeo quòd tot aurei ex ipsis per-
cipi possint,quot ab initio percipiebantur.

6 Vtrùm igitur hæc Principi liceant ? videndum
est & quidem accuratiùs ; nè consiliariorum lo-
co deceptores nuncupari possimus, prout Regis
Aragoniæ consiliarios appellauit Inno. Tertius
consimili de causa in c.quantò de iureiur. quod
ibidem Abb. & Doct. notant contra eos,q Prin
cipibus alterationem monetarum , suadent ad
ipsorum Principum vtilitatem,potiusquàm sub
7 ditorum commodum,& beneficium,† ad quod
etiam propositum inquit Hostien. in tit.de cẽs.
§.ex quibus,8. quòd qui mutat pecuniã in gra-
uamen Populi pro lucro temporali , tenetur ad
satisfactionem etiam si rex sit.Isern.in titu. quæ
sint rega.nu.21.& ibidem Afflict.in ver. mone-
tæ,num.4.5.Principes monens monetam mutã
tes,vt benè caueant,nam apud Deum, & in fo-
ro pœnitentiali astringuntur, sicut, & in nouis
pedagijs;& Diuus Thomas in tract.de regimin.
Princip.lib.2.cap.13.quem ad id refert Didac.
de vete. col. numisma.capit.3. in princ.num.6.
vers. qua ratione.

8 Et quod attinet ad primã inspectionẽ, Scrib.
* vno ore * concludunt, & conueniunt, Principi
Regalia habenti licere monetas mutare , illarũ
cursum variare,& alterare iustam ob causam;&
iustam causam esse affirmant , quãdo consensus
Populi interuenit, de cuius interesse tractatur.
Hostien.loco præcitato, vers. & hoc intelliges.
Innocen.in d.cap.quantò sub num.1.& ibidem
Abb.num.1.atq; alij Doct.quos refert,& sequi-
tur Brun.in tract. de augument. monet. limit.6.
Didac.vbi supra in vers.mutatio verò pecuniæ.
Quocirca cum Ciuitas Placentiæ, nedum hoc
tempore consentiat, verùm etiam preces porri-
gat pro monetæ reductione , & abbreuiatione ,
vt cum Ciuitatibus Mediolani status , & Ianuæ
dominio,quibus cum frequentiùs habet comer
cium,conueniat,non est ambigendum, quin iu-
re permittente , tutaq́; conscientia eius preci-
bus annuere quæat Serenis. D. Dux,& si in con
sequentiam commodum antedictũ sensurus sit.

Difficultas igitur stat, vbi Populi cõsensus de-
sit,qui talem monetæ reductionem sibi damno-
sam protestetur, eamq́; abhorrear, pro vt Par-
men. Ciuitas abhorrere supponitur, prout con-
sueuit; & pluribus de causis; & præsertim ob in-
numeros canones emphiteoticos , qui quotan-
nis soluuntur per laicos Ecclesiasticis personis,
etiam forensibus , qui canones tantò augeren-
tur , quantò moneta reduceretur , & abbreuia-
retur , cum in tot libris regulariter soluantur
& non in scutis,vel aureis ; ac etiam ob confor-
mitatem,quam nunc tener in monetæ cursu,cũ
nonnullis Ciuitatibus,& locis circumuicinis,vt
Regium,Brixilium,Mutina,Mantua, Terra Ca-
salis maioris, Vitaliana , & cum ciuitate Vene-
tiarum, cum quibus omnibus frequentissimum
obtinet commercium.

9 Et sanè controuersa reperitur inter nostrates
10 hæc decisio † aliqui enim Principem absolutè
negant monetæ cursum alterate posse absq; Po
puli consensu, prout Innocen. & Abb.in d.cap.
quantò , vbi etiam Imol.& Petr.de Anchar. in
2. not. ponderantes tex. in illis verbis(irrequi-
sito assensu populi) Luc.de Penn.in rubr. de ve
re.numisma.potest.ad fin.lib. 11.Petr.Bellug.in
spec.princip.titu.de mutat.monet. in princ.qui
in Regno Hispan. ita seruari attestatur , & ideò
monetam hoc respectu immutabilem dicit Bru-
nus supra relatus in 6. limit. vbi Principem in
mutatione monetæ non posse tertio præiudica-
re inquit , & quòd si hoc faceret sinè consensu
subditorum , teneretur ad interesse , Afflict. in
constit.Reg.in prælud.quæst.16. nu. 4. & Mart.
Lauden.in tract.de monet.nu.8.vbi Doctor. ita
* communiter * tenere in d.c.quantò asserit,Frãc.
Mart.decis.152.in princip. & hanc esse commu-
* nem * dixit Igne.in l.necessarios,§.nõ aliàs par.
2.nu.99.ff. ad Sillan. & eam omnes tenere affir
mat Menoch.de arbitr.iud.in cas.316.num.47.
11 Boer.tamen decis.327.nu.7. contrariam com-
* muniorem * asserit,& in Regno Franciæ obser-
uari pro qua allegat Io.Fabr.insti.quib.mo.toll.
oblig.& in authen.hoc nisi debitor , C.de solut.
Corn.in cons.135.ad euidẽtiã lib.3.Io. de Plat.
in l.2.& fi.C.de vete.numism.pote.Salyc.in l.2.
C. de fal.mon. Castr.in l.credit or. de sol. ¶ Sed
nemo istorum consensum populi excludit, licèt

soli

ſoli Principi facultatem cudendi, atq; mutandi
monetas tribuant; allegat ẽt, perpendiiq́; d.l.2.
12 & fi. & d.l. creditor, q̃ id ipſum ſuadent. † Imò
Præſidi quoque licere pecuniam æroſam tolle-
re, & reprobare, ꝓbat tex. in d.l. creditor, & glo.
in d.l.2. potuiſſetq́; ad idem allegare tex. & feu-
* diſtas * oẽs in c.1. in ver. moneta. in ti. quæ ſint
13 reg. in vſi feud. † q̃ tamen iura, & authoritates
intelligi poſſunt, & declarari, iuxtà terminos
d.c. quantò, vt liceat Principibus, Præſidibusq́;
Prouinciarum pecunias mutare, & variare ob
publicam vtilitatem, q̃ populus ipſe approba-
uerit. Sic.n. verum eſſet dicere ſolum Principẽ,
& habentes authoritatem ab eo, iuriſdictionẽ in
ꝑdictis habere; verũ populi quoq; cõſenſum in-
teruenire debere; non q̃dem ad authorãdũ actũ,
ſed ad illum iuſtificandum, & ad excludendum
populi præiudicium, & ita poſſunt opiniones
conciliari alioqui repugnantes.

Verumtamen authoritas Boer. atteſtantis de
* magis cõi, * prout eum ſecutus, Viui. ẽt atteſta-
tur lib.2. com. opin. ſub n.189. & quẽ expreſſim
probat Didac. de vet. col. numis. cap.7. num.6.
plurimùm vrgẽt pro hac 2. opin. q̃ tñ in omnem
caſum intelligendam eſſe cẽſemus, iuxta decla-
rationẽ eiuſdẽ Didac. quòd ſoli Principi abſq;
populi cõſenſu liceat monetam alterare; modo
fiat ex iuſta cauſa, & abſque populi præiudicio.
Quapropter circa mutationem Parmæ fiendam
maximè animaduertendum putamus, ſi popu-
lus ille in allegatione ſui præiudicij ꝑſtiterit, il-
ludq́; diligenter examinãdum, & ſi quod ſubeſ-
ſe cõpertum fuerit. à tali mutatione ꝑrſus abſti
nendum, niſi eiuſdem cõſenſus accedat expreſ-
ſus, & hæc quoad primam inſpectionem.

Quo verò ad inſpectionem ſecundam, vtrum
ſcilicet datia, & redditus ꝑdicti in maiori quan-
titate exigi queant, q̃ hactenus conſueuerint?
vt antiquæ illius pecuniæ tꝑe celebrati contra-
14 ctus currentis valor æquetur. † Eſt in primis in-
dagandũ vndè monetæ curſus alterationem re-
ceperit, & quare aureus nunc plures valeat li-
bras, q̃ antea? Aut.n. à populorum cõi vſu, co-
mercio, & conſuetudine quadam paulatim in-
troducta fuit, q̃a fortè minus auri circumferri
cæperit, vel argentum deterius; aut à Principis
iuſſu, & imperio proceſſit, aut à librarum, &
aliarũ monetarum argentearum, & ærearũ de-
teriorarione; aut partim ab vna, & partim ab
15 alia cauſa. † Primo caſu, ex quo dr̃ extrinſecus
tm̃ valor auctus, & æſtimatio, eius ratio non eſt
habenda in ſolutione debiti, ſed tenetur q̃dem
creditor à debitore non moroſo, in currenti, &
vſuali moneta ſatisfactionem accipere ſolutio-
nis tꝑe, perinde ac ſi triticum, vel vinum foret
debitum; nam eadem vini qualitas, vel tritici
præſtanda venit, & ſi plus, vel minus valeat ſo-
lutionis tꝑe, quàm contractus. Bar. in l. Paulus,
* n.6. & ibidẽ Scrib. oẽs * de ſol. & in l. cum q̃d.
ſi cert. pet. in d.c. quanto, in clem.2. de decimis,
& alibi ſępè Iſern. in d.c.1. ĩ verbo regalia, n.22.
latiſſimè Aret. conſ.84. in 2. dub. Brun. in tracta.
* de aug. monet. par.3. vbi multos de cõi * teſtan-
tes refert, & limit.10. Viui. com. opi. lib.2. opin.
185. Cagnol. plenè in l.2. nu.213. C. de pact. in-
ter emp. & vendit. Didac. de vete. colla. numis.
cap.7. §. vnico, n.3. Meno. conſ.49. nu.9. & 45.
Ideo ſi in hoc primo caſu verſaretr̃ Ciuitas Par-
mæ, nulla ratione poſſet modus exigendi datia,
& redditus antedictos variari.
16 In ſecundo autem caſu, ſi Sereniſs. DD. Ducũ
iuſſu, & imperio auri valor pro tꝑe creuiſſet,
idem foret reſpondendũ, quia adhuc ſolui poſ-
ſent datia, & redditus ꝑdicti de currenri tꝑe ſo-
* lutionis, ex cõi * ſñtia, pro qua innumeros ad-
ducit Gabr. de ſolut. concl.2. in princ. maximè
verò ſi ſolutio fienda ſit ipſi Principi; quando.n.
culpa, vel facto creditoris monetæ alteratio ꝓ-
uenit, nulla eius habetur ratio ad illius cõmo-
dum, vt in terminis concludit Alex. conſ.17. in
fi. referens Zabar. Anchar. & Imol. in d. clem.2.
de deci. Brun. d. tract. limit.7. n.2. & Hier. Gabr.
conſ.164. n.5. verſ. & eò magis, & n. ſeq. cõclu-
dentes Principem tali caſu in currenti, & vſuali
moneta, ſuos teneri redditus exigere; nullo ha-
bito reſpectu ad tempus contractus, ſeu diſpo-
ſitionis. ad idem Ant. Gabr. d. tit. de ſolut. con-
cluſ.1. num.14. & in fi.

Tertius eſt caſus, in quo maior verſatur diffi-
cultas, nam ſcribentes noſtri in diuerſas iuere
ſententias; nos tamen rem hanc breuiùs, q̃ fieri
poſſit perſtringemus, & quartum quoq; caſum
inſimul decidemus; quia cũ mixtam habeat na-
turam ptimi, ſecundi, & tertij, eatenùs primam,
ſecundam, & tertiã determinationem recipiet,
quatenùs ab illorum cauſis proceſſiſſe reſpecti-
17 uè comperietur, † ꝙ nos peritorum artis iudicio
relinquimus; vt tenemur per tex. in l.2. C. de
pon. & au. illa. lib.10. & not. in l.1. de vent. in-
ſpici. Dicimus itaq;, quòd ſi deteriorationẽ mo-
netarũ proceſſiſſe tũ conſtaret Sereniſſimorum
Ducũ facto, q ſuas monetas argenteas, ærea ſq́;
in uiliori materia, aut pondere læuiori, cudi fe-
ciſſent, eadem ſequetetur determinatio, quę in
ꝑcedentibus caſibus; nam & in his terminis lo-
quuntur Doct. mox relati, vt videri põt. Si ve-
rò monetarum harum deterioratio abſq; illo-
18 rum culpa, & facto, accidiſſet † ꝙ pluribus mo-
dis poteſt contingere, vt exemplificat Iſern. in
19 d. verbo Regalia, n.21. † & hoc caſu licèt mr̃ia
ſit Brocardica, alta, magna, ac profunda, vt per
Io. Regnaud. in princ. ſui tractatuli de monet.
* videretur nihilominus amplectenda * cõis illa
ſententia, quam pro regula, tradit ibidem Ioan.
Regnaud. nu.1. & per totum, & pleniùs Brun. d.
ſuo tract. par.1. & in ſequentib. vbi decẽ, & octo

amplia-

ampliationes subdit, quas particulas inscribit Curt.in tract. de mone.nu. 11.cum seqq. Mart. Lauden.in simili tract.n.22.cum seqq. Viul.li.2. com.opin.148.cũ multis concord. Cępha. consil.31.n.8.Nat.conf.35.ad fi.& conf.302.&454. Didac.d.§.vni.nu.2.Cagno.in d.l.2.nu.215. ad fin.& seqq.C. de pac.inter empt.&vendi.Gabr. d. conf. 164. nu. 1. cum tribus seqq. Beninten. decis. 39. in princ. & ferè per totam, latissimè Gabr.d.conclus.1.de solu.in princ. Pedem. decis.174.nu.1.in 2.par. vcz, quòd de moneta antiqua currenti tpe contractus solui debeat, aut

20 de noua ad extimationem antiquæ † contra q̃ tamen regulam tenuerunt, permulti tã ex antiquis, quã modernis authoribus, quos citat Menoch.d.conf.49. num.22.vers. sextò accedit, & nu. seq. quorum ẽt opin. latissimè tuetur in eodem responso, à nu.31.vers.non obstant, vsque ad fin.post modernos.Parisien. ab eo relatos,ac Didac.d.§.vni.conclus.3.vers. contrarias. horũ autem rõnes, & argumenta non satisfaciunt: Idcirco concludendum censemus à priori sententia non esse recedendum. pro qua sunt tex. ineuitabiles vcz in.l.cum quid.si cer.peta.in ca. cum canonicis, & c.cum olim.de censi. & vtrobiq; Scrib. oẽs tradunt. & in l. Paulus. de solut; * & hanc esse cõem opin. * Legistarum, & Canonistarum, scribit Tiraq. in tracta.de retra.ligna. §.1.glo.18.nu. 26. 27. & testatur etiam Cæpha. d.conf.31.nu.8.cum seqq. Calca.conf.15.n.41. cum seqq. vbi notabiliter loquitur,& Crau. cõsil.49.nu.6.Minsing.cent. 4. obser. 1. & 16. qui veriorem ẽt, & iuri æquitatiq; cõformem dicit, Surd.conf.220 nu.3.vers. non tamen,& seq.cõsil.368.nu.7.8.9. & 17. atque conf. 397. nu. 14. 17. & conf.406. per to.

Verùm quia multæ solent huic conclusioni limitationes accommodari,cautè despiciendum est,num in earum aliqua casus noster versetur?

21 Et in primis limitari solet vbicunque contraria viget in loco, consuetudo,nempe quòd monetæ currentis tpe solutionis cursus attẽdatur, & de ea soluatur, non habita rõne tpis contractus. Rom.conf.123. nu.1. vers.hoc autem maximè, & ibi Mandos. in addi. in ver. consuetudinem, alios citans Aret.conf.11.colum.penul.

22 & fin. † vbi consuetudinem,ẽt non prescriptam sufficere affirmat, & quòd sit decennalis, eum scientia superioris, etiam si esset contra statutũ vsu non receptum,vt per eum,Brun. d.tract. limit. 3. qui vltra prædictos citat Bald. Hostien. Alex. & Corn. & de qualitate dictæ consuetudinis se remittit ad Aret.vbi sup.Nat.conf.192. num.1.cum seqq. Rub.conf.17.nu.4. conferunt quæ latè scribit Menoch. d.conf.49. nu.17.18. & 19. qui in fortioribus terminis loquitur; nẽpe quando stat solùm consuetudo in regione, quòd vna species monetæ possit pro alia solui;

& de tali cõsuetudine etiam aduersùs statutum: latissimè Bertaz. conf. ciui.71.à num.35. vsque ad num.46.Gabr.d.conclus.1.nu.39.

Hanc autem consuetudinem Parmæ notoriè vigere intelligimus, & quidem antiquissimam, q̃ signanter indicat notorius, & frequens vsus contractuum emphiteoticorum,in quib.canon: indistinctè recipi absq; controuersia consueuit in moneta currenti, singulis annis, tàm pro antiquis, q̃ modernis contractibus,& idem in venditionibus, locationibus, cæterisq; cõtractibus.

23 Secundò limitari etiam dr,vbi reperitur statutum disponens in oppositum, vt p eundẽ Brun. vbi sup. limit.9. q citat Alex. in conf.21. lib.2. loquentẽ in statuto Placentino. Parmæ autem viget statutum sub rub.de melioramẽto monetæ non petendo lib.2.prohibẽs quodcunq; monetæ augmentum peti in quibuscunq; contractibus,præterquam in dote,per quod inferri videtur ad decisionem præsentis quæstionis.

24 Sed dupliciter euitari posse creditur. Primò intelligendo illud,ac restringendo,vt de augmẽto extrinseco tm̃ loquatur, non de bonitate intrinseca, de qua nos tractamus, talem nanque interpretationem patitur huiusmodi statutum, vt in terminis tradit Cagno. d.l. 2. num.216.

25 † Secundò ex cõi * sententia, quòd statuta non ligant statuẽtes, & sic Principem ipsum cõfirmantem statuta, de qua attestatur Alex. in l. 1. num.3. multos allegans concord. ff. ꝙ quisque. iu. Rom.cõf.444. in vlt.dub. Boss.in tit.de prin. & eius priuili nume. 83. vbi idem in successore Principis statuentis decidit, per cap. innotuit, de elect.cum simi.Ideo maius offendiculum ex consuetudine prædicta, quàm ex statuto iniici credimus.

26 Tertiò, limitari solet conclusio memorata in creditore, qui diutiùs recepit solutionẽ in currenti pecunia, ẽt deteriorata, & p̃sertim si per 30. vel 40. annos recepit p e. olim causam. de cens.cũ materia. Aret.conf.112. per tot. Corn. conf.180. visis nonnullis,nu.73. vol.2.Brun.latissimè d.trac.limit.4.per tot. vbi de communi * pluries attestatur, & multos citat concord.Boss. d.titu. de mone. num. 56. & in proprijs terminis per Communitate Casalis aduersùs D. Ducem Mantuæ, Montisferrati Marchionem.Nat. conf. 192. ad fi. & pro Communitate Montis Bersarij contra Dominos suos. Bertaz.d.consil. ciui.71.nu.57. cum seqq. vbi de communi pro Communitate Casalis Montisferrati, aduersùs Marchionem antedictum eius Dominum. Colleg.Pap.in suo Respon. post d.tract. Brun. impresso, num.8.& seq. ubi ẽt de communi * & veriori attestatur, & pro Ciuitate innominata, aduersùs Vrbini Ducem,respondit etiam Hier. Gabr.d.conf.164. per tot. & signanter nume.8. uers. quintò quia, cum seqq. Curt. in conf. 24. num.7.

num.7. & pro hac sententia multos alios citat Gabr.tit.de sol.concl. 1.num.25.cum seqq. quã & tenet Tesaur. Pedem. decis.214.nu.3. Tanto etenim tempore praescriptio completa dicitur vbicunque mala fides soluentis non probatur, & recipientis scientia subest, vt per praedictos.

27 Sed & fortius, vbi nõ est in contractu specificè conuentum, de qua pecunia solutio fieri debebat, & solutiones subsequentes factae fuerunt in currenti pro tpe, etiam variata, vt in nra specie, mens contrahentium talis fuisse declaratur, adeoquòd praescriptione opus non est. Mart. Laud.d.tract.n.31. & cons.52.vbi Plot.in addi. Nat.d.cons.192. num.2. post Bald. in l. si certis annis, n.9. & ibidẽ Ang.C.de pac.Brun.d.tract. par.1.num.6.& limit.4.nu.8.Corn.d.cons.181. num.73. vers.a.dicti. Colleg.Pap.vbi s.nu.5.6. 7. bellè Menoch.d.cons.49.nu.20.21. cum pluribus concord. Bertaz. d.cons.71. num. 22. 23. & 43. cum seqq.

28 Confirmatur secundò argumentũ ex eo, quòd vigebat antea cõsuetudo ista soluendi redditus, & datia Serenis. Ducibus assignata, in moneta curreñti tpe solutionis, & quidẽ de antiquissimo tempore, vt psupponitur, nec extat hominum memoria, quòd aliter fuerint exacta, adeoquòd cõputato tpe, quo ipsa Ciuitas per se exigebat, possessio immemorabilis dici põt, quae vim tituli hẽt, conuentionis, & priuilegij, & perinde est, ac si ita concessum, vel specificè conuentũ fuisset. l.1. in fi. & l.hoc iurc. §.ductus aquae, de aq. quot.& aesti. vbi Bart. & alij, & in terminis Colleg.Pap.loco pcitato, num.11. abundè Gabr.d. cons.164.num.13.14. quibus sufficiat remissio, & ad Bertaz. d.cons.71. n.38. cum plurib.seqq.

29 Verùm huic fundamento obijci videmus praescriptioni, etiam immemorabili, locum non esse in his quae Principi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiae, per l.comperit.C. de pscript. 30.anno.vbi Doct.Bart.& alij in l.licitatio.§.earum.de public.Abb.in c.cum nobis, & c.ad audientiam, & in c.cum nõ liceat, & ibidem Feli. post relatos de praescriptio. Couarru. in reg. possessor. §. secundo.nu.7. vers.secunda rerum species. Gasp. Val.in l. Imperium, n.79. de iu.om.iud.Nat.latè cons.640. n. 18. cũ seqq. & Couarru.loco praecit.exemplificat in censib⁹, & tributis, atq; Pereg.de iu.fisc.lib.6.nu.8.& 9.

30 † Sed huic obiectioni multifariã occurri vr, & in primis reuocando in dubium hãc ipsam propositionem; nam non defuere, qui in contrariã transiuerint sñtiam, asseuerantes imò reseruata etiam Imperatori insignum superioritatis obedientiae, ac praeeminentiae, Ipsamq; superioritatem, & obedientiam per immemorabile tempus praescribi, quos pleno calamo recenset. Feli. in d.c.cum non liceat num.10.quorum opin. vtì communem * sequi videtur. Restaur.in tract.de Imper.q.54. vbi q̃plures addit, & vtĩ cõem amplectitur Balb. in tract. pscrip.par.2. quintę par. princ.q.2.& magis cõem,* verioremq;, & communi obseruantia receptam attestatur Peregr. d.tract. de iu.fi.lib.1.cap.2.n.60.& 61.Sed quia hoc non caret difficultate maxima, vt apud istosmet videre licet.

31 Ideo secundò, & tertiò rñderi põt, quòd quicquid sit in his q̃ Principi reseruata sunt insignũ superioritatis, obedietiae, ac praeeminentiae, certum est iñ, alia reseruata insignũ priuilegij, seu potestatis principalis pscribi, vt regalia oĩa, quae immemorabili subiacẽt pscriptioni. c.super quibus.§.praeterea. vbi Abb.Butr. & caeteri de ver. signif.Bar.& Doct.in d.l.hostes de capt. Bald. & Ang.in l.1. C. ne rei dom. vel templo; & idem Bald.in l.Imperium, num.20.vbi de communi, * & num.22. atque in cons. 208. in 2. Soci. iun. cons.115.num.28.& seq.& cons.76.nu.86.cum seqq.lib.2.Abundè Restaur.d.q.54.in princ.vbi de cõmuni. Petegr.d.c.2.nu.64.65.& lib.6.n.8. & nu.24. Rol.latè cons.59. num.12. lib.4.Plot. cons.49.num.12. Mascar.de probat.conclu.12. 14.num.46. vsque ad 52. & signanter num. 50. & vti cõem amplectitur. Didac. in d.reg.possessor. §.2. num. 8. vers. tertia species.

32 Et in specie, quòd vectigalium, & datiorũ immunitas, nedũ pro parte, de qua in casu nostro agr, sed in totum praescribi possit contra Principem, & eius fiscum, tradunt Bar.Ang. Castr. & Scrib. oẽs in d.l. licitatio. §. earum, de publica. Balb.d.tract.par.2.quintae par.princ.q.5.q alios refert. Afflict.in ti. quae sint reg.in ver. vectigalia, num.5. Ferret.in tract. de Gabel. num.336. Boss.d.ti. de princ. & eius priuil. num.54. Dec. cons.96.in princ.Menoch. cons.9. nu.7. & consil.189. num.28.Bursa.cons.138. nu.42.Peregr. d.trac.lib.6. num.27.28.

33 Et vt clariùs materia ista pscribendi aduersùs Principem, & eius fiscum excutiatur, distinguẽdum putamus, vnà cum Didac. in d.§.2.num.7. vsque ad fi. Sunt.n.eius res, & iura multiplicis generis, vt ipse refert post Abb. in d. c. cum nobis, & Balb.in d.2.par.quintae par. princ.q.1.cũ seqq. Quaedam nanque, & primò sunt res delatae, vel confiscatae deuolutae, vel vacantes, aut simili modo acquisitae, quaedam, & secundò in recognitionẽ superioritatis, & supremae tñ potestatis ipsi competentes, vt census, & tributum, quaedam, & tertiò in priuilegiũ, & dignitatem principalem praeseruatae, vt vectigalium impositio, & exactio, legitimare spurios, creatio tabellionum, & his similes; quaedam, & quartò sunt eius propriae vti Principis, veluti pascua, venationes, & huiusmodi; quaedam quintò, & vltimò propriae vtì priuati, veluti eius patrimonium distinctum, & separatum ab his, quae sunt propriae Principatus, Regni, vel Imperij. Et has omnes

causata, non propterea licere videtur Duc. Cameræ datia, & redditus memoratos in antiqua pecunia, vel noua ad extimationem antiquæ, exigere, & ad ita tenendum adducimur potissimùm ex limitationibus §. relatis, prima scilicet de consuetudine regionis, & tertia de solutionibus aliter hucusq; receptis, q nedũ declarationẽ mentis contrahentium, sed ẽt pscriptionẽ quadragenariã inducere potuerunt, imò verò, & immemorabilẽ, accessione tpm facta vt §.

Idcirco votum nostrum est, quòd in Ciuitate Placentiæ monetarum cursus nunc abbreuiari, & reduci possit, vt §. dictum est, stante populi consensu memorato; In Ciuitate verò Parmæ nequaq̃; nisi populi consensus accedat, aut saltem liquidò cõstet nullum hac in re piudicium ipsi generari posse; quodq; in eadem Ciuitate datia, & redditus antedicti aliter in futurũ exigi nequeant, q̃ in vsuali moneta pro tpe currẽ-
44 ti, prout hactenus seruatum fuit.† ¶ Et hoc tantò magis, stante pacto in Instrumento cessionis apposito, quòd iura cessa starent in futurum ad omne lucrum, & damnũ Duc. Cameræ. Si.n. cõtigisset aureum decrescere, & minori summa librarum quinque, & solidorum quindecim expendi, vtique datia, & redditus suos in eadem quantitate exigere potuisset, meritò, & si creuit aureus, & pluribus libris expenditur, nõ potest à consueta ipsorum taxa, & quantitate recedere, vt in proposito considerat Gabr. d. conf. 164. nu. 8. vers. & iniquissimum, per regulam, quòd ad quem spectat rei augumentum, spectat quoque diminutio, quia paribus passibus ambulãt; nec debet quisquã eius rei diminutionem detractare, cuius augumẽtum percepturus fuisset. Brun. latè in tract. de augumen. concl. 23. & in tract. de diminut. & deter. concl. 4. & 5.

45 Verum quidem est, quòd si aureus ita indies augumentum reciperet propter monetarum deteriorationem, sinè culpa Serenis. D. Ducis, vt datia, & redditus ipsi assignati ad nihilum ferè reducerentur, tunc posset à memorata consuetudine recipiendi currentem monetam, iuxta solutionis tempora, recedere, & ad valorem tẽporis contractus redire, quia non debent datia, & gabellæ esse elusoriæ, & infructuosæ, in term. Tessaur. Pedem. decis. 224. num. 3. versic. puta-
46 rẽ tamen, † quinimo, & inter priuatos id sibi locum vendicaret, stante quoq; pacto de soluẽdo in currẽti moneta tempore solutionis; nam si adeo cresceret auri valor, & extimatio, vt ab vna parte iniquitas quædam cõsiderari posset, & res ipsa ad infinitatem quodammodo reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor iste temperandus veniret per reg. l. cum quidam, de vsu. cum alijs ad propositum adductis per Thesaur. decis. 226. per tot.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta existentia super re emphiteotica, qua tempore contractus non adfuisse constat, præsumuntur à possessore facta.*

2 *Præsumptio iuris est liquidissima probatio.*

3 *Qua transfert onus probandi in aduersarium.*

4 *Melioramentorum reficiendorum solutio difformiter regulatur; nam ædificia æstimantur tempore restitutionis, siuè creuerint, siuè decreuerint ab eo quod impensum fuit; Plantationes verò arborum, & vitium, secundùm tempus plantationis, & sic quantum impensum inspicitur, non quantum melioratum.*

5 *Ab hac tamen generalitate arborum, excipiebat. Castr. Oppia, & salices, qui tamen à Rui. impugnatur, & rectè.*

EPITOME.

Melioramenta rei emphiteoticæ, quæ tempore contractus nõ aderãt, à pssessore facta psumuntur. Melioramenta ædificiorum æstimãtur secundùm tempus restitutionis rei, Arborum verò secundùm tempus plantationis, etiam opiorum, & salicũ; quicquid Castren. distinguẽdo tenuerit.

RESPONSVM XLII.

Doctissimæ allegationes incerti authoris mihi exhibitæ veritatem quidem videntur continere, sed in aliquali egent declaratione, & distinctione. Enimuero primum caput de melioramentis pbandis indubitatum est; nam nisi conductor, aut emphiteuta aliusvè rem restituere damnatus, meliorationes pbet, nihil penitus obtinet.
1 Et aduertendum est, quòd si constaret ab initio, quo fuit res in emphiteosim concessa, hanc fuisse absq; talibus melioramentis, iuris præsũptio esset, quòd possessor ea fecisset, per doctr. Bart. communiter * probatam. in l. cum seruus, de verb. oblig. quem in proprijs terminis refert
2 Soci. iun. cons. 62. num. 4. lib. 1. † Et hoc stante satis diceretur probatum melioramenta fuisse facta à possidente, quia præsumptio iuris est liquidissima probatio. l. licet Imperator, de leg. 1.
3 Dec. cons. 54. num. 3. cum concord. † & trãsfert onus probandi in aduersarium. Dec. latè cons. 595. num. 4. cum sim. Alcia. de psumpt. par. 1. Circa secundum caput distinguendum cẽseo inter melioramenta ædificiorum, & plantationis arborum, melioramenta etenim ædificiorũ solui debẽt iuxta extimationem tpe restitutionis rei fiendam, siue creuerint, siue decreuerint, ab eo,

ab eo quod impensum fuit, p tex. in l. domos.
quem ad id ponderat inibi Iaco. ab Aren. Bart.
Bald. Ang. Imol. Alex. Iaſ. Rui. & cæteri ſcribeñ.
ff. de leg. 2. Idem tenet Alex. in l. vbi purè. §. vlt.
ff. ad Treb. Corn. conſ. 158. col. fin. vol. 3. Neguſ.
in oppoſitũ citatus, ĩ tract. pigno. par. 5. mẽb. 4.
num. 16. Rui. conſil. 38. col. vlt. lib. 1. conſ. 117.
col. 2. lib. 3. cõſ. 134. col. pen. eo. lib. & conſ. 165.
col. 2. verſ. & iſtud probatur vol. 4. Bertrand.
conſ. 21. col. pen. Boer. deciſ. 44. col. mihi 10.
4 verſ. & nota. Rolã. conſ. 28. nu. 14. li. 1. † Quoad
melioramenta verò arborũ verum eſſe arbitror
quod dixit Caſtren. d. conſ. 270. verſ. item quod
5 dixi, vol. 2. † ſaluo quòd de oppijs, & ſalicibꝰ lo-
quitur, in hoc. n. ab eo diſſentio, vnà cum Rui.
in conſ. 14. ſub num. 3. vol. 1. apud quẽ pulchra
videri poſſunt, & vrgentia fundamenta, contra
Caſtren. ex quibus puto nõ minùs refici debe-
re, quod impenſum fuit in plantandis huiuſcę
generis arboribus, quàm alijs. Eſt itaque tem-
pus melioramentorum in his inſpiciendum, &
in hoc differunt à melioramentis ędificiorum
per ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta ſunt in bonis eius, qui ea fecit, & ſunt eius ꝓpria, & allodialia.*
2 *Fructus ergo ex eis percepti, ad meliorantem, non ad dominum rei ſpectant. Etiam ſi rem cum fructibus reſtituere teneatur.*
3 *Melioramenta facta per conuentionem expreſſam in contractu, cedunt ſolo, & non repetuntur per meliorantem, ſed vide infra, num. 13. & 15.*
4 *Emphiteota faciliùs melioramenta amittit, quàm conductor. nam ſi ille culpa ſua cadit, non repetit, hic verò ſic.*
5 *Nemo plus iuris ad alium transfert, q̃ ipſe habeat.*
6 *Directus dominus conſentiẽs alienationi melioramentorum, quam facie emphiteuta; renunciat omni iuri, quod in futurum prætendere poterat per extinctionem lineæ, vel aliter.*
7 *Et recognoſcens nouum emphiteutam, in quem vtile dominium cum melioramentis translatũ fuit, cum clauſula (& cui, vel quibus) concedit facultatem transferendi in extraneos.*
8 *Res ſubiecta reſtitutioni, ſub cõditione, vel in diem incertum, poteſt alienari reuocabiliter vſque ad conditionis, vel diei euentum.*
9 *Et fructus interim percepti, acquirentis fiunt, nec compenſantur cum melioramentis, vel expenſis.*
10 *Locupletari cum aliena iactura repugnat iuri naturali.*
11 *Fructus rei venditæ ad emptorem pertinent.*
12 *Emptor bonæ fidei melioramenta repetit, re euicta.*
13 *Pacto de melioramentis in re emphiteotica faciendis ſtante, poſſunt tamen repeti, quando penſio correſpondet fructibus, licèt ſecus ſit, quando modicum quid ſoluitur, & inf. nu. 15. & ita intelligitur quod ſup. num. 3. dictum eſt.*
14 *Fructus annorum viginti regulariter æquant rei valorem.*
16 *Eccleſia eſt cultrix & auctrix iuſtitiæ, & cum aliena iactura non vult locupletari.*
17 *Nec contrahentes ſecum lædere, & decipere.*
18 *Neque plus iuſto pretio, vel canone, etiam ab offerentibus, recipere.*
19 *Sententia interpretatur ſecũdùm iura producta, etiam reſtringendo, & limitando, & impropriando verba ſecundùm ſubiectam materiam.*
20 *Sententia manifeſtum errorem continens, nulla, & inualida eſt, & num. 26.*
21 *Statutum tollens omnem exceptionem, & prohibẽs etiam dici de nullitate ſententiarum, præterquã ex defectu iuriſdictionis, non tamen comprahendit exceptionem notoriam, & manifeſtam.*
22 *Notorium autem, & manifeſtum dicitur, quod ex actis apparet.*
23 *Nec comprahendit ſtatutum prædictum exceptionem, quæ incontinenti probari poteſt.*
24 *Neque exceptiones ſimiles reſeruatis, & exceptis & alias iuſtas, & legales.*
25 *Minuſq́ tollit nullitatem ex actis apparentem, vel quæ incontinenti probari poteſt.*
27 *Sententiarum conformium impeditur executio ex nullitate in actis apparente.*

Pro pauperculis Ruſticis de Tonis, & Paſinis.

EPITOME.

Rem cum fructibus perceptis reſtituere debens, non reſtituit perceptos ex ſuis meliorationibus.

Melioramenta facta ex conuentione, nullo caſu repetuntur per emphiteotam; niſi penſionem fructibus parem ſoluat.

Alienatio vtilis dominij, & melioramentorum facta per emphiteotam, cum conſenſu directi domini, quid operetur reſpectu ipſorum melioramentorum?

Statutum noſtrum tollens omnes exceptiones cõtra conformes ſententias, quomodo interpretari debeat? & limitari?

RESPONSVM XLIII.

1 DOctè, ſanctæq́; dubitauit Ill. D. Auditor, quòd cum melioramenta ſint in bonis eius, qui ea fecit, eiuſq́; propria, & allodialia cenſeantur, vt per Rui. conſ. 24. n. 10. lib. 1. Bero. q. 11. & Borgni. deciſ. 28.

2 decis.28.n.7. † fructus pcepti ex illis ad ipsum meliorantem, & habentes cām ab eo, non autē dominum rei spectent, & pertineant. Et propterea in restitutione fructuum facieda nullam esse rationem habendam illorum fructuū, quos propter meliorationem factam perceptos fuisse constare potest, vt in terminis tradit Capic. decis.93.num.9.10. & Borgni.d.decis.28.nu.8. Quibus addi possunt Afflict.decis.87.nu.6.usq; ad fi.Galef.in trac.de oblig.ad for. came.par.4. q.2.num.14. & Franc.decis.191. num.11. Vndè rectè infertur pauperculos istos rusticos de Tonis,& de Pasinis,nulla ratione cogi posse ad restitutionem fructuum perceptorū ex bonis liuellarijs euictis, pro summa procedente à meliorationibus superinde factis, postquam in emphiteosim concessa reperiuntur.

3 Nec obstant quæ pro resolutione subtiliter adduxit Excel.D. Ventura,ex addi. ad consilium Deci.518.in lra a,Fran.d.decis.191.num.13.& Redoa. in tract. de reb. Eccle. non alien. q.17. num.26.est mihi pag. 403. Nempe meliorationes factas ex cōuentione, & pacto expresso iniro cum directo domino, solo cedere, & ad ipsū directum dominum pertinere, etiam si per extinctionem lineæ inuestiti bona reuertantur, & deuoluantur. Id quod repetijt idem Redoa. in seq.§.incipien.si verò num. 34. & alio quoque subsequenti incip. colonus num. 2. & ante eos tenuisse videtur aliqnantulum tamen titubans Aret. in l.Senatus. §. Marcellus col.2.vers. ego dixi de leg.1. & Cępol. in tract. de serui. vrba. prædio.ca.59.num. 18. Fulgos.in cons.9. col.fi. quem sequitur Dec. in auten. qui rem. in vlt. not.C.de sacrosEccles.Pinel.in l.2.par.2. cap.3. n.10.Ad quorum opin. comprobandam benè faciunt ea, quæ scrib. Bart. in l.colonus in fi.& ibidem Bald.atque Castr. num.4. volentes per eū tex. à cōtrario sensu inductū, quòd licet colonus melioramēta sua regulariter repetat quomodocunque conductio finiatur,secus tamē sit, vbi ex pacto promisit cōductor ea facere, quia pars pensionis censentur,repetitioq; eorum denegatur, & quod in colono decidit, multò ma-

4 gis in emphiteota locum sibi vendicat,† qui facilius melioramenta amittit. Nam si ob culpam cadit, illis priuatur, q̄uis finita generatione repetat, l.2.§.1.C.de iu.emphi. Clar.ex commu-

* ni * q.45.cum concord.in §.emphiteosis. Colonus verò indistinctè repetit,quamuis culpa sua

* locatio finiatur. d.l.Colonus, vbi omnes * not. & in l.dominus,§.1. & in l. sed addes. §. si inqlinus eo.tit.loca. & hæc est vna notab. differentia inter contractum emphiteoticum, & locationem, vt inquit Bal.in l. 1.num.4.& Ias.n.25. C. de iu. emphi. Et per hæc, & alia huiusmodi fundamenta ego aliàs in causa non parui momēti obtinui per quodam Reuerendiss. D. Abbate,ad quem bona p p lineam finitam reuertebantur, aliàs in emphiteosim concessa per eius anteccessores,pro modico canone in recognitionem dominij, iuxta veram, & propriam natutā contractus emphiteotici, & cum pacto expresso de certis meliorationibus faciendis, quia absolutus fuit ab illorum solutione,quæ hæredes emphiteoticæ petebant.

Verùm his non obstantibus, in proposito casu indubitàter teneo motiuata per Ill. D. Iudicem rectè procedere; quibus non officiunt superiùs adducta, ex quo non sumus in casu lineæ finitæ, cum adhuc duret,nec tractamus de interesse directi domini, videlicet Reuerendiss.D.Episcopi, ad cuius solius beneficium, pactum memoratum factū reperitur, & ad quem melioramenta pertinere debere dicuntur,quando per generationem finitam vtile dominium cum directo consolidabitur, vt in cōtrarijs,sed tantùm dubitatur an vnus ex descendentibus primi emphiteotæ potuerit melioramenta sua interim alienare, & in extraneum transferre; quod absque dubio concedendum est, stante maximè quòd ipsemet directus dominus alienationi cōsensit, & emptorem in nouum liuellarium acceptauit, vt in Instrumento. Ex quo consensu alter certè effectus de duobus resultat, vel quòd emptor melioramentorum effectus est dominus,saltem reuocabiliter,videlicet vsque ad euentum gnationis finiendæ, qui incertus est, & ea interim possidere, & vsufructuere potest,quemadmodū potuisset ille coemphiteota alienans, & non vl-

5 tra,†nè dicamus,quòd plus iuris ad alium transtulerit,q̄ ipse haberet cōtra,l.nemo plus de reg.

6 iu.cum vulg.† Vel quòd irreuocabiliter sit effectus dominus, q ego verius existimo, ex quo alienatio expressim cantat, ad proprium, & per allodium, & in perpetuum, & contractui assentiē directus domin9, de cuius solius interesse tractatur, vtsup. & per cōseqnens omni iuri cedit, & renuntiat, quod sibi cōpetere potuisset in talibus melioramentis vēditis.l.fi. C.de remis. pigno. l.si seruus communis. ff. de do. inter vi. & vxo. cum alijs concord. p Crau.adductis in cōsil.24.num.9. & Corn.cons.144. per to.lib.3. &

7 cons. 208. litera.m. in 4. † Imò verò licentiam alienādi eadem melioramenta, cum vtili dominio in quoscunque extraneos tribuit prædictis emptoribus, mediante clausula (& cui, vel quibus dederint, vel dabunt) adiecta nouę illorum inuestiturę ob duplicationem canonis, vt in instrumento legitur.Talis.n.est dictæ clausulæ virtus, cap.1. vbi omnes not. de feu. non haben. p ma.feu. Dec.cons.390. nu.8. Clar. in §. emphi-

* teutis, q.13. nu.7. vbi de communi. * Vtroque igitur casu tuti sunt pauperes emptores nostri, & quoad melioramēta empta, & qnoad fructus

8 melioramentorum acquisitorum. † Enimuerò primo

primo casu certo certi⁹ est id quod ego, vt meũ
possideo, & sub conditione, vel in diem incer-
tum ad alium peruenturum est, interim à me li-
citè alienari, & in quemcunque transferri, licèt
purificata, deinde conditione, vel adueniente
die, resoluatur, & reuocetur alienatio.l.fi.§. sin
* autem, sub cõditione, vbi oẽs * not. C.com. de
9 leg. † & quòd fructus interim percepti per em-
ptorem eius fiant, nec cõpensentur cum impẽ-
sis, & meliorationibus factis est. glo. nota. in l.
emptor. in ver. superfluum, in fi.ff. de rei vẽdi.
quam ibi sequitur, & comendat Bar. Bald. Ang.
& Alex. in addi. Bar. ac Bal. & Imol. in l. domos.
de leg. 1. Salyc. in l. domum, sub nu. 10. C. de rei
vendic. & ita in notabil. casu respondit Alex.
cons. 123. in vlt. dub. vol. 1. vbi tradit quòd pen-
dente conditione huiusmodi, & melioramenta,
& fructus diuidi debent inter hæredes meliorã-
tis pro hæreditarijs portionibus, tanquã actio-
nes personales. Rui. cons. 117. nu. 1. lib. 3. Et in
proprijs terminis bonorum emphiteoticorũ, re-
fert, & sequitur Redoan. d. tract. & q. §. si verò in
fi. est mihi pag. 407. ingẽs quòd si quis fecit me-
lioramenta in emphiteosi, seu feudo restituẽdis,
sub conditione, licèt sint facta soli, tamen ipse,
& hæredes illius pro hæreditarijs portionibus
domini sunt, & vti tales agere possunt, nec fru-
ctus percepti per meliorantẽ, aut hæredes eius
pendente conditione computantur in expensis;
imò verò vltra fructus perceptos expẽsas ipsas
meliorationum repetũt. Ex quibus apertissimè
patet, quòd & si bona ista, vnà cũ melioramen-
tis ad mensam Episcopalem reuersura essent,
quandocunque contingeret lineam inuestitorũ
finire, interim tamen potuit pars ipsorum inue-
stitorum de portione sua meliorament orum, &
eorum fructibus ad libitum, cum consensu Re-
uerẽdiss. D. Episcopi disponere ad formam. l. fi.
C. de iu. emphi. Nec cõqueri possunt alij coem-
10 phiteotæ, qui nullum ius in eis habẽt, † nisi ve-
lint indebitum lucrum consequi, & cum aliena
iactura locupletari, q̃ iure etiam naturali repu-
gnat. l. iure naturæ; de reg. iu. cap. locupletari,
eodem tit. in 6.

Secundo verò casu, hoc est, si alienatio prædi-
cta irreuocabiliter tenet, vt credimus, multò ma
11 gis habent intentum, † quia ad emptorem rei
fructus indubiè pertinent. l. Iulianus. §. si fructi-
bus. ff. de ac. emp. l. curabit. & l. fructus, vbi Bar.
C. eo. tit. & de illis potest ad libitum disponere,
cum in re sua quilibet sit moderator, & arbiter.
l. in re mandata. C. manda. cum vulg. Et de pri-
mo ad vltimum, tam prima alienatio meliora-
mentorum facta per Tardellarios in Arrianum,
quàm secunda facta per Arrianum in Tonos, &
Pasinos, cum consensu D. Episcopi, & signãter
cum clausula prædicta, (& cui, vel quibus, &c.)
valuit, & tenuit, & emptores fecit, & ipsorum
meliorament orum, & fructuum perceptorũ do-
12 minos per supradicta, † & cum bonæ fidei em-
ptores fuerint, potuerunt alia quoque meliora-
menta facere, prout fecerunt, quæ effecta sunt
eorum propria, & allodialia, & euictis bonis re-
tentione vti possunt, donec per euincentem so-
luta fuerint. l. si in area. de condi. indebi. l. in
fundo, vbi Bart. de rei vendi. cũ cæteris in prio-
ribus scriptis adductis, & pro fructib. inde per-
ceptis, multò minùs molestari põt p supradicta.
13 Aliter quoq; solui potest obiectum principale
in nostra specie, nã procedit vbicũque modica
pẽsio soluitur pro rebus in emphiteosim cõces-
sis; & pro supplemento iusti redditus, & debitæ
pensionis, & canonis, fit pactũ abstringens con-
ductorem ad certum gñs meliorament orũ, quo
casu vberes fructus percipiendi, ex rebus cõdu-
ctis cedunt loco ipsorum meliorament orũ per-
uenturorũ ad directum dñm, finita emphiteosi,
* & ita loquuntur * oẽs Doct. in oppositum citati,
si diligenter inspiciantur, qui hac vnica ratione
in effectu nituntur, sed hęc cessat in casu nostro,
in quo bona concessa tpe cõtractus, nullius aut
modici redditus erant, vt per peritos ab Apo-
stolico Commissario electos relatum fuit, & ni-
hilominus facta eorum æstimatione, ac seruatis
de iure seruandis, locata fuere ad rationẽ quin-
14 que pro quolibet centenario, † & sic pro pẽsio-
ne fructibus pari, glo. in auten. ppetua, in ver.
iusta, vbi Castr. C. de Sacros. Eccles. Didac. li. 3.
* varia. resol. cap. 9. num. 5. ex communi * imò po-
tius maiori pensione, vt patet ex dictis Cagno.
in l. 2. num. 233. C. de rescin. vendi. Cessante igr
ratione cessare debet dispositio, cap. cum cessan
te, de appell. Tiraq. latè in suo tract. ces. causa.
15 † Et in proprijs terminis nostris, quòd facta em-
phiteosi cum debitis solemnitatibus, & iusto ca
none bonorum Ecclesię, pactum de melioratio-
nibus faciendis, non obstet hæredibus emphi-
teotę illas finita emphiteosi repetentibus, tradit
signanter Franc. in d. decis. 191. nu. 9. 10. 11. 12.
qui ita tunc, & aliàs per Sac. Consilium iudica-
tum fuisse, refert sub nu. 15. quod quidem iudi-
cium maximè rationabile, iuriq; naturali con-
sonum fuit, nę directus dominus, qui iustũ red-
ditum percepit, cum aliena iactura, vlteriùs lo-
cupletur d. l. iure naturæ, & d. c. locupletari, cum
16 concord. † & maximè Ecclesia, quæ cultrix, &
auctrix est iustitiæ, & cum alterius iactura ditari
nõ vult, c. 1. §. 1. & §. sed diuersum de alien. feu.
17 † neque contrahentes secũ lædere, & decipere,
cap. per tuas, extra de do. cap. fi. 20. q. 3. Dec. in
18 l. si quis in conscribendo, nu. 8. C. de pac. † Ne-
que etiam ab offerẽte plus iusto prætio, vel ca-
none recipere, glo. not. in cap. hoc ius porrectũ,
in ver. plus 10. q. 2. & ibi Archi. Dec. in cap. ca-
nonum statuta, nu. 34. de constit. in 2. lect. sed ex
abundanti hęc dicta sunt, q̃a nõ est finita linea,
nec ideo

nec ideo venit caſus, quo melioramenta facta
ſuper rebus emphiteoticis, ex conuentione ce-
dere poſſint lucro D. Epiſcopi concedentis, &
& paciſcentis vtſupra.
Quod verò attinet ad quãritatẽ fructuũ reſti-
tuendorũ, pceptorum ſcilicet, vel qui pcipi po-
tuiſſent poſt litẽ cõteſtatã ex terris vtĩ incultis,
& boſchiuis, quales erãt tpe inueſtituræ. Veriſ-
ſimũ eſt, q Illuſt. D. meus Tardellerijs obiecit,
nẽpe pro eorũ parte nihil concludenter proba-
tũ; qñ quidẽ loquuntur eorũ teſtes de fructibus
percipiendis ex ipſis terris ad culturã redactis,
& plãtatis, ac multifariã melioratis; ideo faciẽ-
da nunc eſt arbitrio iudicis ad relationẽ perito-
rũ diuiſio, vt dignoſci poſſit, quid & quantum,
ſoli, & quid, & quantum meliorationibus tri-
buendum ſit de fructibus confuſim perceptis.
Nec quicq̃ obſtat q D. Aduocat⁹ Tardellerio-
rũ p rñſione adducit, illos nẽpe fundatã habere
intentionẽ ſuper Inueſtitura, qua primi acqui-
rentes ſe obligauerunt ad redigendũ bona ad
culturã, & ſupædificandum, &c. qm̃ patet ex
pdictis congrua replicatio, tũ quia pactũ illud
ad ſolius directi dñi cõmodum tendit, poſt fini-
tã gñationẽ inueſtitorum, q̃ adhuc durat; Tum
ẽt quia pactũ illud de melioramentis faciendis,
nec ipſi quoq; directo dño melioramentorũ lu-
crũ tribuere poſſet finita generatione, ſtante cõ-
ſenſu p eum pſtito alienationi ppetuæ, ẽt cũ fa-
cultate diſponẽdi in quoſcunq;, mediãte clau-
ſula illa (& cui, vel quibus) ac ſtãte quòd canon
ab initio conſtitutus fuit fructibus æquipollens,
imò maior vt s. plenè dictũ fuit. Quibus ſtanti-
bus, deſeruit potiùs Inſtrumentũ inueſtituræ in-
tentioni Tonotũ, & Paſinorũ, q̃ Tardelleriorũ,
cum bona locationis tpe, inculta, zerbida, atq;
boſchiua fuiſſe pbet, conſequenterq; meliora-
tiones oẽs ad ipſos emptores, vel reuocabili-
ter, vel potiùs irreuocabiliter pertinere.

19 Circa interpretationẽ ſententiæ, rectiſſimè di-
ctũ fuit per Illuſt. D. meũ, non aliter ſenſiſſe iu-
dicem, q̃ de iure ſentiendũ erat, hoc eſt fructuũ
reſtitutionẽ fieri debere, prout de iure, virtute
Inſtrumenti in actis pducti, in quo actores prin
cipaliter intentionẽ ſuã fundabant, per tradita
ab Aymo. conſ. 74. n. 9. 10. & conſ. 188. num. 8.
Alex. conſ. 66. n. 2. li. 5. & conſ. 12. nu. 3. in 7. Id-
circo acquieſcit D. Auocatus pdictus, & nihil re-
ſpondet. Ideo non oẽs fructus reſtituendi ve-
niunt, ſed deduci debent illi, qui ex meliora-
mentis percepti fuere per ſupradicta. Sed ego
addo, quòd, & ſi reſtrictione, & limitatione op⁹
eſſet, adhuc ſñiæ verba ex actis limitarentur, &
reſtringerẽtur. Cacher. deciſ. 64. n. 3. cũ cõcord.
Nec non, & ſecundùm ſubiectum materiam in-
terpretarentur, etiam verba impropriando, vt
per eum, poſt Dec. conſ. 188. num. 45. & Crau.
conſ. 186. num. 5. & d. conſ. 188. num. 2.

20 Rectè quoq; ſubiungebat Ill. D. Auditor, quòd
ſi aliter ſñiam ipſam interpretaremur, manife-
ſtũ iuris errorẽ contineret, & p cõſequens nul-
la, & inualida foret, vt per Soc. conſ. 134. nu. 1.
21 & 2. lib. 1. † Et non obſtant in oppoſitũ adducta
p D. Aduocatũ Tardelleriorũ, & in primis quòd
ſtatutũ noſtrũ tollit oẽm exceptionẽ aduersùs
rẽ iudicatã, pterq̃ ſolutionis, & prohibet etiã di-
ci de nullitate, niſi ex defectu iuriſdictionis.
Quia non opponitur aliquid cõtra rem iudica-
tam, ſed declaratur quid res iudicata contineat
ſub noĩe fructuum bonorũ emphiteoticorũ eui-
ctorum? Præterea tale ſtatutũ non cõpræhendit
exceptionẽ notoriã, & manifeſtã, ad latè cõge-
22 ſta per Aſin. in prax. §. 31. cap. 25. † notoriũ aũt,
& manifeſtũ, ſatis ſuperq; dr, q ex actis apparet.
23 Menoch. de arbi. iud. caſ. 166. cũ concord. † Imò
verò nec comprehendit exceptionem, q̃ incon-
tinenti probari põt, vt per Aſin. ibidem cap. 26.
24 † Neq; exceptiones ſimiles reſeruatis, neq; aliàs
exceptiones iuſtas, & legales. Aſin. eo. §. cap. 57.
25 Et quoad nullitatẽ, ſimiliter ſtatutũ prohibens
dici de nullitate, nõ intelligitur de ea, q̃ ex actis
cõſtat Aſin. loco pcit. c. 53. poſt multos p eũ re-
latos, quib. addi põt. Abb. in conſ. 55. nu. 2. li. 2.
vbi notabiliter loqr, nedũ de nullitate ex actis
cõſtãte; ſed ẽt de ea q̃ incontinenti pbari põt.
26 † Ex quo igir in caſu nr̃o iniuſtitia manifeſta ex
Inſtr̃is in actis iã pductis, appareret, ſi de oĩbus
fructibus reſtituendis diſponeret, ex ea reſulta-
ret apta nullitas, vt p Soci. loco pcitato, & alios
p multos quos citat. Vant. in tract. nulli. ſub tit.
de nulli. ex defectu proceſ. n. 127. certo certiùs
eſt executionẽ, reſpectu fructuũ ex melioratio-
27 nibus perceptorũ impediri; † quemadmodũ ẽt
in terminis iuris cõis impeditur triũ conformiũ,
p quãlibet aliã nullitatẽ ex actis apparentẽ, vt p
Menoc. de arbi. iud. caſ. 9. n. 2. Hinc ẽt tolluntur
oĩa alia in oppoſitũ adducta in fauorẽ rei iudi-
catæ, nẽpe quòd p veritate habeatur, quòd fa-
ciat de albo nigrũ, de non ente ens, quòd ritè, &
rectè lata pſumatur, & cætera huiuſmodi, q a lo-
cũ ſibi vendicant, qñ ſẽtentiæ valent, & tenent;
ſecùs qñ ex notoria iniuſtitia ex actis patente
nullæ ſunt, & inualidæ, nã tunc oẽ fomentũ; &
oẽm authoritatẽ, ac iuris pſumptionẽ amittunt,
ex quo de contrario, ita manifeſtè conſtat, id q
in indiuiduo ſcribit Vant. loco pcit. verſ. hinc
ẽt conſueuit; Sed ſi ſuperiùs dicta rectè perpen-
datur, manifeſtè conſtabit nihil opus eſſe cõtra
conformes ſententias opponere, ſed illas tm̃ iu-
ridicè interpretari. Et per hæc veriſſimæ appa-
rent concluſiones Illuſt. D. mei in prædictis mo-
tiuis relatæ, quæ ab omnibus obiectis defenſa-
tæ remanent. Vndè ſupereſt tantùm, vt pau-
perculis clientulis meis bonę fidei poſſeſſoribus
iuſtitiam libenti animo miniſtret. Prout factum
ſuit. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Emphiteosis informis ad filios tantũ masculos, non ad fœminas transit, sed cõtrariũ. vide inf. per to. & in spe n.17.*
2 *Stipulãs sibi absq; hæredum mentione, pro hæredibus tamen stipulatur.*
3 *Et illa verba (pro hæredibus) ad abundantem cautelam stant, quia subintelliguntur.*
4 *Emphiteosis stipulata pro se, & hæredibus, nedum priuati, sed etiam Ecclesiæ, transit ad fœminas.*
5 *Hæredũ appellatione etiã fœminæ cõprahẽduntur.*
6 *Taciti, & expressi par est virtus.*
7 *Argumentum de feudo ad emphyteosim non procedit vbicunque ius commune læditur.*
8 *Feudum ad fœminas regulariter non transit.*
9 *Glo. & Bal. in c. 1. qui feu. da. poss. declarantur.*
10 *Doctoris dictum intelligi debet secundum legem, vel authoritatem, quam allegat.*
11 *Hæredum appellatione in feudalibus, filij masculi tantùm veniunt.*
12 *Feudum informe in dubio hæreditarium præsumitur ex communi, & magis communi.*
13 *Feudum hæreditarium ad omnes hæredes transit, etiam extraneos.*
14 *Feudum mixtum. i. ex pacto, & prouidentia, & hæreditariũ non ptinet ad filios, nisi sint ẽt hæredes.*
15 *Emphiteosis informis ad omnes hæredes illius capaces transit, & per consequens si sit ecclesiæ ad omnes descendentes vtriusq; sexus, si verò priuati, etiam ad extraneos, ex communi.*
16 *Soboli propriæ anteponere voluisse alienam sobolem, nemo præsumitur.*
17 *Emphiteosis informis ad fœminas etiam transit, ex communi. & num. 20.*
18 *Idem in feudo informi pro annua pensione cõcesso.*
19 *Vel pro certo seruitio, quod per fœminam præstari potest, ac per masculum.*
21 *Intellectus Capha. & Marcab. ad §. emphiteosim, in auten. de non alien. reb. eccl. reprobatur.*
22 *Exceptio in vno firmat regulam in cæteris.*
23 *Exclusio vnius est aliorum inclusio.*
24 *Emphiteosis informis ad quæ relationem habet?*
25 *Relatio in dubio ad proximiora facta intelligitur.*
26 *Ditio (vt sup.) relationem facit cum omnibus suis qualitatibus.*

Pro D. Angela Vezzana.

EPITOME.

Emphiteosis informis etiam Ecclesiæ, an ad fœminas transeat? latè differitur, & pro affirmatiua concluditur, legibus, rationibus, & authoritatibus adductis, aduersùs Baldi, & sequacium sententiam.

RESPONSVM XLIIII.

Dubitat doctiss. D. Iudex, quòd emphiteosis informis, & absq; filiorũ, hæredumve expressione, ad filios tantũ masculos, non ẽt ad fęminas trãseat, ex doct. Bald. in c. 1. qui feu. dare poss. quẽ seqr̃ ibi Alua. & Perr. Rau. Alex. cons. 106. nu. 6. li. 4. Mars. in l. 1. nu. 12. C. de rapt. virg. & sing. 160. Gozad. cons. 39. n. 14. Caccialup. de feud. cogn. art. 7. nu. 6. Cotta in suis memor. in ver. emphiteosis simpliciter, Capha. cons. 11. nu. 9. & in fi. Marcab. ab Anguil. cons. 100. n. 202. Qui oẽs ea rõne mouentur quòd in feudo ita disponitur, & de fendo ad emphiteosim, argumentum valet.

2 Sed pro clara resolutione, vnicum p̃mitto fundamentũ, satis in iure notũ, & vulgatũ, nempe stipulantẽ absq; mentione hr̃dum expressa, non tm̃ pro se, verum ẽt ꝓ hr̃dibus suis stipulari, dũmodo nil in contrariũ actũ sit, vel subiecta mr̃ia nõ repugnet. tex. est in terminis quẽ oẽs ibi signãt in l. veteris. C. de cõtra. & com. stip. cũ quo concordat. l. si necessarias. §. pen. de pignor. act. & l. si pactũ. ff de prob. l. iurisgen. § pactorũ, & l. tale pactũ. ff. de pact. l. q in futurũ. §. 1. vbi Bart. co. ti. & in mr̃ia feudi est ẽt tex. in c. 1. de duob. frat. à cap. inuesti. † & illa verba pro hæredibus;
3 ad abundantẽ cautelã apponi solent, quia regulariter subintelligũtur, vt inquit Specul. in ti. de empt. & vend. sub n. 3. vers. ꝑ se, suosq; hæredes. Cels. Hug. in ver. suisq; hęredib. sub n. 253. Bald. in cap. 1. in vers. sibi, vel hæredibus, de eo qui sibi, vel hæred. in vsib. feud. & in d. l. si pactũ, in lect. anti. vbi etiam Floria. num. 10.

4 Hoc nanq; p̃suppositio, seqtur apta contrarij confutatio; nã sicut cõceditur quòd emphiteosis stipulata ꝓ se, & hr̃dibus, trãseat ad fęminas, siue sit priuati, siue ecclesiæ, vt fatetur dñs Moriuãs, & apud Clar. ĩ §. emphiteosis, q. 18. & alios quos citat Marcabr. in d. cons. 100. n. 4. & Mago. decis. Lucen. 7. nu. 1, & 2. † & rectè quidem, ex
5 quo hæredũ appellatione, ẽt fœminæ, ex ꝓprietate sermonis veniunt. l. sciendũ, & l. hæredis appellatione, de verb. sign. l. in annalib. C. de leg. ita ẽt de necessitate concedendum venit idẽ esse, qñ ĩformis fuit stipulatio emphiteosis, & absq;
6 filiorũ, aut hæredũ exp̃ssione † qa par est virtus taciti, & expressi. l. cũ quid. ff. si cer. pet. cũ vulg.
7 Ad contraria aũt rñdetur, quòd ex quo solo illo argumento nititur Bal. cũ sequacibus p̃allegatis, quòd à feudo ad emphiteosim licitum sit arguere, regula cessat vbicunque ius cõe læditur, vt post Bart. in l. iusiurandi. §. si liberi, de oper. libert. tradit Bero. d. q. 18. in fi. & post eũ Didac. var. resolut. lib. 2. cap. 18. sub n. 1. vers. quib. respondeti, vbi alios citat, læderetur aũt in ꝓposito nr̃o ius cõe, si ab emphiteosi remouerent fœminæ, stante quòd eo inspecto admittunt, vt s.

Nec

Nec facit negotium replicatio in motiuis ad-
ducta ex Marcabr.loco p̃citato num. 45. Quan-
doquidem satis apta sunt stipulationis verba cō
præhendere fœminas, stante subauditione hæ-
redum de qua supra, sicut apta sunt, qñ expres-
sim stipulata reperitur ꝓ hæredibus emphiteu-
sis, & sic retorquetur potiùs Marcabr.argumen-
tatio, qm̃ admittendo emphiteosim stipulatam
pro hęredibus ad fœminas transire(q̃ negari nō
potest per supradicta) in necessariã consequen-
tiam idem admittitur in stipulatione simplici,&
informi, in qua lex vult hæredes quoque com-
præhendi, & contineri.

8 Sed saluando dictum Bal. in d. c. 1. aduertatur
quòd illud colligit, ex glo. ibi, quæ de filijs ma-
sculis non loquitur,sed de hæredibus; ipse verò
interprætatur de filijs masculis, & rectè, q̃a ma-
teria feudalis ibi tractatur, in qua regulariter
masculi tantùm admittuntur,c.1.§.hoc autẽ, de
his qui feud.dar.poss. Clar.§.feudum. q.73.

9 Si ergò glo. illam ad propositum emphiteosis
trahere voluerimus, & hæredes, de quibus ipsa
loquitur, interprætari, vtique tam de fęminis, q̃
de masculis intelligere oportebit; ex quo subie-
cta materia patitur.§.emphiteosim, in auten.de
non alien..vel permutan. Clar. d.q.32. cũ con-
cord. adductis, & dictum est sup. Quamuis er-
go Bal. ibi extendat dictum glo. super feudo ad
emphiteosim, intelligendus est secundũ termi-
nos eiusdem glo. q̃ de hæredibus loquitur sim-
10 pliciter, † ex quo dictum Doctoris intelligi dẽt
secundùm legem, vel authoritatem,q̃ allegat ad
Bart.in l. liberationis de libera. lega. Et hũc pu-
to fuisse sensum. Bald. vt sic voluerit dicere,sti-
pulationem de emphiteosi simpliciter factã,pro
hæredibus quoq; factam censeri; sm̃ quẽ intel-
11 lectum oĩa plana sunt, † q̃a sm̃ subiectã materiã
hr̃des postea interp̃tandi veniũt,sicut ibi ipse in
feudalibus interp̃ratus fuit, ꝓ filjs masculis, vt s̃.

12 Et pro corroboratione fundamenti principa-
lis antedicti, facit ẽt .quòd in feudo informi hæ-
redum mentio subintelligitur, prout vltra præ-
* dicta ꝓbatur clarè ex alia cōi * Doct. sñtia, quæ
illud merè hæreditarium esse voluit, & semper
in dubio tale p̃sumi; pro qua vltra tex. p̃dictũ,
in c.1.de duob.frat. est alius tex. in c.1.an agna.
vel fil. & ibi glo. Iser.& Alua. atq; alij, & idem
Iser.in c.1.§.huius aũt generis nu. 11.ex quibus
cau.feu.amit. Bal.cōs.328.col.2.vol.2.Castren.
in cons.311.n.3.in 1. & in l.pro hærede.§.si q̃d.
nu.9.de acquir.hæred.Rom.in l.ẽt, solut. matr.
Alex.cons.18.n.7.& cons.26. nu.3.in 5.Cuma.
cons.166.per to. Ias.in l.apud Iulianũ. §.si quis
* alicui.n.9. de leg.1.qui cōem * affirmat. nec nō
& Rub.in l.Gallus.§.quidã rectè, n.181. de lib.
& posthu. & magis cōem attestatur. Didac.d.q.
18. ante num.4. & Clar.d. §. feudum.q.9. vers.
sed quid dicendum. Bero.cons.77.nu.15.& 21.
lib.1.Menoch.cons.1.nu.309.313. & seq. Rim.
iu.cons.18.nu.14. Card.Alb.cons.2.nu.26.Rol.
cons.97. nu.39. vbi ẽt de cōi, lib.1. & cons.67.
nu.23.in 2. atq; cons.55.nu.1. in 3. Bossi. in tit.
de Princ. nu.39. Cæpha. cons.152. num.55. &
cons.224.n.75. cũ seq.Ferret.cōs.120.n.2.Burs.
cōs.3.n.4.de magis cōi attestãsGrat.cōs.4.n.41.

13 Cum igr̃ hæreditarium iudicetur feudũ,ad oẽs
hæredes, qui illius capaces sunt, pertinere dẽt,
* ẽt extraneos, ex cōi * de qua p Clar.in § feudũ.
14 q.9. in princ. † vel si mixtũ dici posset, vt aliqui
voluere, certè nec filij masculi ad illud admitti
* possent, nisi hæredes essent, sm̃ magis * cōem,
& veriorẽ sententiam per eundem Clar.relatã,
vbi proximè in vers. quandoquidem, & tertiò.

15 Non secus igr̃ de emphiteusi dicendũ est, quia
cũ in dubio hæreditaria iudicari debeat per su-
pradicta; ad oẽs hæredes illius capaces transire
debet. Et per consequens si sit ecclesiastica, ad
descendentes vtriusq; sexus, si verò priuati, ẽt
* ad extraneos, iuxtà cōes, * & veras opiniones,
vt apud Clar. d.§. emphiteosis. q. 28. in princ.
Burs.cons.199.n.42. Vndè cum emphiteosis,de
qua agir̃ priuati sit, nulli dubium, quin ad reci-
pientis filiam transire possit, & debeat.

16 Addamus tertiò, quòd si aliter diceremus,ma-
ximũ certè absurdum sequeretur. Nam cum ad
extraneos hæredes trãsitoria sit, & in ea possint
institui, inconueniens esset, quòd ad propriam
filiam hęredẽ institutã ꝑuenire non posset; so-
boli.n.suæ quisque prospicere maluisse censen-
dus est, q̃ alienæ. l. cum auus, de condit. & de-
mon. l. cũ acutissimi. C.de fideicom.l.gñaliter.
§.fi.C.de instit.& substit.Ita argumẽtatur Alex.
in d.l. sed si hac.§.liberos, num.3.de in. ius. vo.
& Fulg. cons.232. in fin. Cępha.cons. 11. num.
5. & 18.

17 Quartò, per locum ab authoritate cōfunditur
ẽt contraria sñia, nam eam in indiuiduo impu-
gnat Alex.in l.quod dr̃, nu.24.de verb.oblig.&
in d.l.sed si hac.§.liberos,col.fin.Castr.in l.ex fa
cto.§.fi.n.5.ad treb.Sali.in l.2.q.12.& 17.& ibi-
dẽ Ias.n.194.C.de iu.emphi.Ang.in l.itẽ viden
dũ.§.fi. de pet. hæred.Imol.in c.potuit, n.12.de
loca. & in d.l.quòd dr̃ col.pen.Butr. in c.ĩ p̃ñtia,
col.3.de ꝓb.Ancha.cons 44.Primò de viribus,
col.1.cons.420.in princ.& cons.443.nu.3.Fulg.
d.cons.232.in ꝓposito, n.2.& ferè p tot. & cōs.
238.in fi.Corn.cōs.239.in lr̃a M.vol.4.Curt.iu.
cons.321.n.30.in 3.Præpost.in d.c.1.ante nu.4.
qui.mod.feu.consti.poss. Soci.cons.23. sub n.1.
lib.1.Bero.cons.69.nu.10.11.cons.94.nu.3.li.1.
& cons.152.n.39. vbi de cōi * attestatur lib.2.&
ideo rectè dixit Ias.ĩ l.1.n.7.C.de iu.empt.quòd
Bal. in illo suo dicto cōiter rep̃hẽdir̃. Rui. latè
cons.24.n.6.vers.sed si feudũ, & nu.7.8.9.lib.1.
Didac.lib.2.var.resol. cap. 18. in princ.cũ quo
etiam transit Mago. decis. Lucen. 7. nume. 14.

18 † Et loquitur etiam Rui. loco proximè citato in fortioribus terminis, nempe in feudo informi, ſed pro annua penſione conceſſo; quod ad inſtar emphiteoſis iudicatur, & allegat Alex. in conſil. 136. col. 2. & 3. vol. 2. & Soci. conſ. 257. in 2. qui alios citat, & potuiſſet etiam allegare. Alex. in l. etiam, num. 5. verſ. Fallit tamen, poſt Cyn. Bald. & Rom. ab eo relatos. ff. ſolut. matri.
19 † Et idem concludit Rui. in feudo informi conceſſo pro certo ſeruitio, quod æquè per fęminā præſtari poteſt, ac per maſculum; & pro dicto allegat Iacob. de Belloui. Bal. Alua. Cuma. Fulgoſ. Rom. Corn. & Alex. quibus ego addo. Gozad. in conſ. 57. num. 18. in 1. Campeg. in tract. ſtatu. de do. q. 42. & eundem Rui. conſ. 18. n. 17. vbi multos citat, & de cōi atteſtatur, lib. 1. quā
* etiam communem * dicit Clar. in §. feudū. q. 73. ad fi. poſt Curt. iun. in tract. feud. par. 3. princ. reg. 1. in 9. fallen. Quòd ſi in feudo dato ſub annua pēſione, vel certo ſeruitio fęminis poſſibili, hoc etiam receptum eſt, & ex eo ſolo, quòd ſimilitudinem habet cum emphiteoſi, vt oēs iſti
* communiter concludunt, multò fortiùs in vera, & propria emphiteoſi cōcedendū, quia propter vnum quodq; tale, & illud magis.

20 Quintò, & vltimò eſt tex. in terminis ab omnibus allegatus, qui cauillari (meo iudicio) non pōt, in §. emphiteoſim, in authen. de nō alien. vel permutan. reb. Eccl. qui maſculos, & fœminas ad emphiteoſim, etiam eccleſiæ, indifferēter admittit, atq; ēt virū, & vxorē, ſi exprimatur.

21 Non obſtat rñſio q̄ dari ſolet p̄ Ceph. d. conſ. 11. n. 10. 11. & Marcabr. d. conſ. 100. n. 35. quod admittuntur fœminæ, ſi expreſſim vocentur.

Quia repugnat tex. qui requirit expręſſam nominationē ſolummodo in viro, & vxore in illis verbis (ſi hoc, videlicet de vxore, aut viro expreſſim nominetur) propter q̄ manifeſtè oſtenditur in deſcēdētibus vtriuſq; ſexus nulla opus
22 eſſe ſpecificatione; † nā exceptio in vno firmat regulam in cæteris nō exceptuatis. l. nam quod liquidè de pœ. leg. Dec. in l. 1. nu. 27. & ibidem Cagno. de reg. iu. & idem Dec. in l. fi. in 3. artic.
23 num. 14. C. de edi. di. Adr. toll. † Et vnius excluſio eſt aliorū incluſio. l. cū prętor. de iud. cū vulg.

Benè verū eſt, quòd requiritur conceptio verborum apta ſaltē in ſui generalitate fęminas cōpræhendere, vt ait Marcabr. loco p̄cirato; ſed in informi ſtipulatione adeſt huiuſmodi generalitas propter legis ſubauditionē, ex quo p̄ hæredibus facta intelligit̄, vt latè p̄bauimus, ergo, &c.

24 Secunda principalis dubitatio erat ſuper p̄ñſo Inſtrumento, in quo p̄ter informē ſtipulationē, adeſt particula, vtſup. quæ referri vr̄ ad aliam conceſſionē emphi teoticam eadem die factā Hilarieto Vezzano, & filijs ſuis maſculis, & in eodem folio ſcriptam, qua fœminæ excluſæ ſunt.
* Clar. ex * cōi d. q. 32. verſ. ſed quid ſi. Rimi. iun. conſ. 698. nu. 16. Burſ. conſ. 228. num. 93. & 96. Menoch. conſ. 111. num. 77. Marcabr. vbi ſup. num. 48. & Magon. d. deciſ. 7. num. 14. 15.

Cæterùm paucis hic agendum eſt, tū quia Inſtrumentum nullum exhibetur, quod in iudicio fidē aliquā mercatur, vt optimè prudens D. Iudex animaduertit, tū quia particula, vt ſ. referri non pōt ad illud Inſtrumentum inter alias p̄ſonas, & corā alijs teſtibus, & diuerſo ſecundo no-
25 tario celebratum, † tū denique quia ſi robur haberet, & relationē ad aliquod Inſtr̄m præcedens habere poſſet, ad duo immediatè p̄cedentia, nō ad tertiū, & ſic remotius haberet, ex quo relatio in dubio ad proximiora fit. l. 1. §. deinde, & §. cū de poſtul. & l. ſi idem. §. fi. de iuriſd. omn. iud. cū vulg. Et tantò magìs quia ſimilitudinē habet cū dictis duabus cōceſſionibus informibus, in quarum prima Antonius de Prædominis, ſolus ſtipulatur, nulla filiorum, aut hæredum facta mentione; Et in ſecūda eodem modo ſtipulatur Antonius de Milanis, pro ſe, & duobus fratribus abſq; vlteriori filiorū, aut hæredū expreſſione. Vndè ſi D. Io. Franciſcus de Vezzanis p̄ ſe, vt ſ. ſtipulatus fuit, rectè cōgruit cū p̄cedentibus, ex quo nec ipſe mētionē fecit de filijs, vel hr̄dibus
26 ſuis, ſed de ſe ſolo, † & p̄ conſequens particula, vtſup. ad proxima relata, ſtat propriè, & in ſuo proprio ſignificatu, quia refert præcedētia, cum oībus ſuis qualitatibus, iux. doctr. Bart. in l. ſanctio legū, de pęn. & in l. ſi q̄s ſeruū. §. fi. de leg. 2.

Nec eſt verū, quod in motiuis p̄ſupponebatur particulā p̄dictā indicare alias p̄ſonas vltra ſtipulantē, q̄a id procederet, ſi ſtipulatio haberet copulā, diceretq; (p̄ ſe, & vt ſ.) ſed q̄a caret copula, & dicit p̄ ſe, vt ſ. neceſſe eſt fateri, quòd potiùs reſtringat ſtipulationē ad ſimilitudinē, & formam alterius immediatè pręcedentis; q̄ informis fuit, quo caſu fęminæ deſcēdētes inſtitutæ hęredes indubiè admittunt̄ iuxta ſupradicta.

Nimirū reuocāda eſt ſñia illa lata cōtra D. Angelā Vezzanā filiā D. Io. Franc. p̄dicti, & q̄ ex teſtamento ei hæres extitit, & ita ego ſi iudex eſſē intrepidè iudicarē, q̄a nō video qūo emphiteoſis iſta finita dici poſſit. Et ità iudicatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum generale non ſufficit ad faciendum cadere dominum in pœnam.*
2 *Etiam ſi pœna incurrenda eſſet incerta, ſed à futuro euentu penderet.*
3 *Etiam ſi haberet clauſulam quod procurator, poſſit omnia facere, etiam quæ requirunt ſpeciale mandatum, & eſt communis.*
4 *Procurator negans rem emphiteoticam, poteſt facere cadere dominum in pœnam caducitatis, ideo ſpeciale mandatum habere debet. & num. 14.*

Euen-

5 *Euentus futurus non habetur in consideratione, nisi quã ex p̃senti ad eum verisimiliter inferri potest.*
6 *Liber extimi licèt dominium non probet, facit tamen præsumptionem.*
7 *Confessio partis est maior omni probatione.*
8 *Iudex potest informare animum suum extraiudicialiter, & parte non citata.*
9 *Præsertim in his, quæ plenã probationem nõ requirunt, sed inditia argumenta, & verisimilitudines sufficiunt.*
10 *Emphiteuta re perẽpta liberat̃ à solutione canonis.*
11 *Censuarius quoq; à census solutione liberatur re censuaria perempta.*
12 *Iactare suum nemo præsumitur.*
13 *Soluens quotãnis certũ quid, præsumitur pro oĩbus suis bonis soluere, nisi ostendat pro quo soluit.*
14 *Emphiteota negans rem emphiteoticam, amittit ius suum, ex communi, licèt alij teneant, quòd solam possessionem amittat.*
15 *Emphiteosis potiùs, quàm cẽsus p̃sumitur, quãdo in regione frequẽtior est contractus emphiteoticus.*
16 *Negans contractum quemlibet, aut eius qualitatẽ substantialem, illius beneficium amittit.*
17 *Idem in quolibet alio actu, vel dispositione negata.*
18 *Emphiteota negans absq; dolo rem emphiteoticam non perdit ius suum.*
19 *Mendax dolosus præsumitur, quando tractat de suo commodo.*
20 *Restitutio in integrum non datur dolosis, quia deceptis, non decipientibus conceditur.*
21 *Duo non possunt esse domini insolidum.*
22 *Dictiones, pleno iure, important dominium, possessionem, vsumfructum, & omne ius in re.*
23 *Conductor negans conductionem, cadit à commodo contractus.*
24 *Creditor detinens rem debitoris, & negans eius esse, cadit à iure suo.*
25 *Feudatarius negans rẽ feudalẽ, amittit ius feudi.*
26 *Idem in omnibus detinẽtibus, vel possidentibus res alienas, qui vltra iuris amissionem, condemnantur etiam in rei æstimationem.*
27 *Mandatum speciale requiritur, vbi de materia odiosa tractatur.*
28 *Negans contractum quemlibet, aut quamlibet dispositionem, vel qualitatem rei substantialem amittit omne ius, quod in ea habet, vel sperare potest, vt putà Emphiteota, feudatarius, censuarius, conductor, creditor detinens rem debitoris, & cæteri.*

RESPONSVM XLV.

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Consortibus.

EPITOME.

Mandatum speciale requiritur vbicunque procurator potest facere cadere dominum in pœnam, etiam si pœna incurrenda esset incerta, & mandatum haberet clausulam, quòd procurator possit facere omnia, in quibus mandatum speciale requireretur. Et idem in omni materia odiosa.

Consil. Lud. Sacc.

1 OMnibus in confesso est mandatũ generale, non sufficere ad ea, in quibus procurator põt facere cadere dominum in pęnã. l. si procur. vbi Bart. ff. de condit. indeb l. 3. §. si procurator. & ibi Doct. ff. quod quisque iu. clem. non põt de procurat.
2 Quæ conclusio p̃cedit sinè dubio, nedũ qñ certum est ex actu per p̃curatorẽ explicãdo, dominum incursurũ in pęnã, sed ẽt qñ futurus rei euẽtus hoc põt operari, vt rectè colligitur ex Bart. in d. §. si procurator. dum exẽplificat in proponente exceptiones, q̃bus non probatis, domin⁹ caderet in pœnã ex forma statuti; pendet.n. à futuro euentu, nunquid probandæ sint, nec ne? & nihilominus speciali mandato opus est, aliàs non esset parti consultum, vt per eum.

Idem colligitur ex doctr. eiusdẽ Bart. in l. filius familias, col. fi. de procur. dum distinguẽdo speciale mandatũ, q̃ requiritur in fauorẽ mandantis, à speciali mandato, q̃ requiritur in fauorẽ aduersarij, dat regulã in hoc secundo casu, vt tunc eo opus sit, qñ aduersarius dubitat, nè domin⁹ postea dicat, se de hoc non intellexisse in mãdato, & sic damnificetur ipse aduersarius; considerat enim Bart. dubium, q̃ hẽt ille aduersarius, quòd dominus ratũ nõ habeat factũ procuratoris, nõ
3 certitudinẽ. † Aptissimè quoque idipsũ declarat Nat. cons. 445. p̃ to. & signanter sub n. 12. inq̃es nõ sufficere gñale mãdatũ, ẽt cũ clausula, quòd procurator oĩa possit, q̃ requirunt speciale mandatũ, vbi est casus, ĩ quo possibile esset, quòd dñs incideret in pœnã, & hãc esse cõem⁹ doctrinã, & theoricam, tradit Rom. in cons. 241. num. 11.
4 Cum igr̃ in casu nr̃o procurator negãs pascua, de q̃bus agitur, esse emphiteotica, siue censui obnoxia, possit facere Vniuersitatem cadere in amissionẽ iuriũ suorũ, & dubitet Illust. & Reuerendiss. D. Simonetta, nè ipsa Vniuersitas postmodũ dicat, se de hoc nõ sentisse in mãdato suo gñali, dẽt ei succurri, cogẽdo ipsã Vniuersitatẽ ad r̃ndẽdũ, & declarãdũ, nũq̃d velint negationẽ p̃dictã ratã hr̃e? vt de quadã petitione porrecta noĩe alteri⁹ vniuersitatis cõsuluit Nat. d. cõs. 445.

Doctrinæ, & exẽmpla iam relata clarè demonstrant speciale mandatum requiri quotiescũque possibile est, quòd p̃curator possit facere cadere dominum in pęnam, q̃uis id certum non sit, &

sit habetur in consideratione, quod euenire potest, vt parti consultum sit, eueniente casu pœnæ incurrendæ, ex doctr. Bart. in d. §. si procurator, & aliorum quos citauimus.

5 Nec obstat, quòd futurus euetus non habetur in consideratione, nisi qñ ex psenti verisimiliter ad eum inferri pôt, ad Dec. in l. si idem, cū eodem. §. fin. nu. 5. ff. de iurisd. omn. iud. Quoniam omissis alijs responsionibus, dico satis posse ex præsenti ad futurum casum pœnæ incurrendæ per hoies S. Donini verisimiliter inferri; ex quo in libro extimi Ciuitatis huius, ipsimet describi fecerunt, quòd pro glarea ista soluunt quotannis honorantiam Illust. Dñis Simonettis, cuius

6 contrarium eorum procurator nunc affirmat. † Enimuero liber pdictus licèt plenè non probet dominium, aut possessionem, facit tñ præsumptionem, Soc. latè cons. 89. nu. 12. li. 1. Hier. de

7 Mon. in tract. fin. regu. c. 64. nu. 8. 9. Imò verò plenè probare videtur, cū partis contineat confessionem, qua nulla potest esse maior probatio,

8 L. 1. C. de confess. cap. 1. eo. ti. in 6. † & licèt iste liber æstimi nō sit nunc productus parte citata; quia nondum venit tempus productionis iuriū, sufficit tamē, illum ostēdisse Illust. D. Iudici ad eius animum informandum, ex relatis à Gabri. in tit. de citatio. conclus. 1. lim. 14. sub nu. 329.

9 † Cum psertim tractemus de re, in qua l. est cōtenta, sola verisimilitudine, atque indiitijs, & argumentis, non verò plenam probationem requirit, quo casu nulla partis citatione opus est, vt per eundem Gabriel. ibi lim 21. nu. 343. cum concord. Addo quòd in præsenti quoque iuditio fatentur solutionem annuæ pstationis, licèt allegent aliam causam; dicunt. n. soluere p glarea, quam Padus iam plurimis annis in totum abduxit, quæ causa, q̃ verisimilis sit, nemo non

10 videt. † Quandoquidem re perēpta, perempta quoque est obligatio soluendi canonem pro ea debitum ab emphiteota; l. 1. C. de iu. emphit.

11 † nec non, & à censuario, vt in Bulla Pij V. sup for. crean. cens. verisimile est igitur, quòd pro glarea existēte hucusq; soluerint non p perem-

12 pta, † pro qua non tenebantur, cum nemo suum iactare præsumatur. l. cum de indebito, de prob. l. d. campanus, de oper. liber.

13 Sed accedat, quòd tenētur isti ostendere rem, pro qua præstationem annuam hucusq; soluerunt, & Instrumentū concessionis exibere, aliàs pro omnibus eorum bonis soluisse præsumūtur, & sic pro hac etiam glarea controuersa. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua, vers. 61. Ias. latè in l. 2. n. 137. C. de iu. emphit. Doct. in l. si certis annis. C. de pact. Hæc ergo satis superq; indicare possunt Illust. D. Iudici verisimilitudinē futuri euētus pœnæ incurrendæ, per negantes solutionem annuā pteritis tpib' factā, ex causa pasculationis glareę pdictæ, cōsequēterq; negationem huius-

modi sinè mādato speciali admittere nō debet.

14 Ad secundum dubiū, quòd ex tali negatione non amittat Emphiteota ius suū, per tradita à Redoa. in tract. de reb. eccles. nō alien. pag. 526. n. 9. & alios citatos, responderi pôt, contrariam sententiā, cōmunē esse, q̃ plures, & grauiores auctores sequuti sunt, inter quos Specul. Innoc. Mar. de Fan. Bal. Angel. Alberic. & alij, quos refert idem Redoa. ea. pag. & seq. ferè per tot.

Sed non disputando; vbi non expedit, rñdeo secundò, quòd contrasentiētes, fatentur tamē emphiteotā in pęnā huius mendacij priuari possessione rei emphiteoticæ, & oī eius commodo, vt legere est apud eundem. Redoa. ibi nu. 10. & Ias. ab eo relatum, in l. 2. num. 87. C. de iur. emphit. Vnde cum de pęna amissionis possessionis, saltem agatur, idem est iudicij quoad effectum specialis mandati requirendi.

Ad tertiū, quòd pęna ista nō reperiatur imposita censuario neganti, licèt emphiteotæ, fortè impositæ, & census potiusq; emphiteosis sit censendus in casu nro, respondeo in primis negā-

15 do minorē, † nam in dubio emphiteosis potius q̃ census p̄sumitur, quando in regione frequentior est contractus, vt in hac patria, in qua census antehac fuit pęnè incognit⁹, emphiteoticus verò contractus frequentissimus; vt omnibus obuium est. Videatur Ias. in d. l. 2. nu. 165. C. de

16 iu. emphi. † Sed & maior propositio rectè impugnatur, ex quo gñale est in omni contractu, vt negans illum, vel qualitatē aliquam substātialē, amittat illius beneficium. Bal. in l. 1. nu. 16. C. de

17 fur. † Sed etiam in omni materia hoc idem procedit, vt negans aliquid perdat oē beneficium, seu priuilegium, quod ex eo consequi poterat. Bart. Castr. & alij in l. si dubitet. §. 1. de fideiuss. Alex. in l. etiā. §. licèt in dotalibus, n. 9. sol. matr. Corn. cons. 225. in litera. c. lib. 3.

18 Ad quartū, quòd sinè dolo nō priueť iure suo iste emphiteota mēdax, vt ait Redoa. ī loco pcit. rñdeť hoc nō esse pñtis speculationis, sed reseruādū esse ad merita. Satis. n. est, quòd nūc cōstet possibile esse, quòd in pęnā incidant negātes, si dolus in pcessu causæ apparuerit, ex pbationi-

19 bus fiēdis. † Sed & 2. rñdeť, quòd præsupposito mēdatio, dolus à iure p̄sumiť, psertim qñ mentiēs tractat de suo cōmodo, vt in nra specie. tex. est in l. & elegāter. §. fi. cū l. seq. vbi Bart. notan. inquit. ff. de dol. Alex. in l. dolum. C. de dol. Rui. cons. 2. num. 11. lib. 2. Craue. cons. 2. num. 13.

Quoad quintū de restitutione cōcedēda Vniuersitati ad pęnā hanc euitādā, negamus primò restitutionē ei hoc in casu cōpetere, q a dolosis

20 nō dať, non. n. decipiētibus. † Sed deceptis iura subueniūt. l. auxiliū, vbi Bar. & Doct. ff. de mino. Vltra quòd restitutio sūpponeret læsionē, & sic incursū pęnæ, nos verò tractamus de modo pcedendi, vt cognosci possit, vtrū incurrať, vel ne?

propter

propter mendacium dictum à Sindico, quaten⁹ scilicet in mandatis dederit Vniuersitas ipsa, vt tale mendacium diceretur, vel dictum ratũ habuerit. quando ergo de incursu pœnæ constabit, tunc de remedijs huiusmodi agendum erit.

Ad vltimum de mandato facto post citationẽ emanatam in hac causa, imò ad respondendum positionibus, sic & sic, quod est speciale mãdatum, aduertaĩ, quòd hic nõ tractauimus solũ de positionibus negatis, sed ẽt de exceptionibus ꝓpositis in iudicio aduersùs petitionem Illust. D.Simonettæ, in quibus, nedum negauit principales suos soluisse pro ꝑterito summã de qua agĩ annuatim, pro pasculatione, & iure pascẽdi in glarea, de qua in actis, sub noĩe honorantiæ, vt in responsione positionis. 11.12.13.14. Verũ ẽt dixit, & protestatus fuit hanc ipsam glaream fuisse, & esse in totum & pleno iure dictorũ eius principalium, quod est magis; quodq; longè maius ꝑiudiciũ infert Illust. D.Actori. Enimuero stante responsione positionum ꝑdictarũ tñ, non infert de necessitate ad absolutam negationem iuris agentis, nec ad refricationẽ quæstionis dominij, quia stant simul, quòd non soluerint homines S. Donini annuam illam summã recognoscendo dominos, sub nomine honorãtię, sed sub nomine conductionis liuelli, emphiteotis, seu census, aut alterius contractus haud incompatibilis, cum dominio agentis. Exceptio verò prędicta incompatibilis, ac etiã repugnans

21 est cum eo, † ex quo non possunt esse duo dñi eiusdem rei insolidum. l. si vt certo. §. si duobus.

22 ff. com. † & eò maximè cum vsus fuerit iste Sindicus illis verbis ꝑgnantibus (pleno iure) quæ dominium, & possessionem proprietatẽ, & vsufructum, ac omne ius in re compræhendunt. l. 4. de vsufructu. l. mater. & ibi Bal. C. ad Tertul. Bal. in l. venditor. §. venisse. ff. de hæred. vel ac. vendi. Feli. in c. conquæstus, col. 1. de fo. comp. Rol. cons. 85. nu. 15. cum seq. lib. 4. Pariter stant simul, quòd non soluerint dictã honorantiam pro pasculatione, & tamen tenerentur soluere, non enim negant in positionum respõsione huiusmodi obligationem, si rectè considerentur responsiones, ideo non infertur ad refricationem dominij, vt supra.

Stant etiam simul, quòd non soluerint pro pasculatione tantũ, vt Illust. D. Simonetta supponere videtur, sed pro pasculatione, & alio iure simul, vt si essent Emphiteutæ, Feudatarij, Liuellarij, Conductores ad longum tempus, quibus casibus saluum nihilominus remaneret dominium directũ, vt s. Cum igĩ exceptio supradicta q̃stionem dñij aptissimè refricet, & interuertat, delictum in re continet, ꝓp quod excipientes priuantur in totum iure suo, si sunt emphiteutę, vt per Spec. in ti. de loca. §. nũc aliqua. vers. 65. quem sequuntur alij supra relati, vel

23 saltẽ possessione, iuxta opi. Ias. de qua s. † Quod etiam in conductoribus absolutum est per text. in l. conductionis, & l. conductores. C. de loca.

24 † Item & in creditoribus detinentibus rem debitoris, & negantibus eius esse, est tex. in auten. Item si possessor. C. qui poti. in pigno. habean.

25 † Item & in vassallo negante rem feudalem, & propriam asserente. c. 1. §. Vassallus si feudũ; vbi Bald. & Scriben. si de feu. defun. fue. contro.

26 Sed & in omnibus detinentibus res alienas, vel etiam possidentibus, dispositum est generaliter, vt pœna prædicta, ac ẽt rei æstimatione plectantur, l. non ab re, vbi Bald. & Doctor. C. vndè vi. Cum igitur certior, ac maior pœna immineat Vniuersitati ꝑdictę, per exceptionem antedictã; sequiĩ necessariò ꝙ speciali mandato, vel ratifi-

27 catione opus sit. † sumus enim in materia odiosa, ideo non sufficit vlla generalitas mãdati, sed specialitas omnino requiritur. vt docet Abbas in cap. sedes, nu. 7. 8. de rescript. Et ex his planius remanet iste articulus.

S V M M A R I V M.

1 *Niuersitati per actus possessorios particularium non acquiritur possessio, nisi expressum mãdatum pracedat, vel saltem tacitum, quod quidem tacitum, de necessitate requirit actus fuisse factos nomine Vniuersitatis, ea sciente, & patiente, aut scientibus, & patientibus saltem administratoribus publicis, & patientibus, & est cõmunis sententia.*

2 *Actus prasumitur nomine ꝓprio gestus, nõ alieno.*

3 *Vniuersitas differt à singularibus hominibus, & aliud singuli, aliud vniuersi.*

4 *Duo insolidum poßidere non possunt.*

5 *Fallit in his, qui vsũ rei habeat, quia est ius quoddam personale, qui pluribus potest competere.*

6 *Ius pascendi est personale, ideo pluribus insolidum competere potest.*

7 *Testes plures non vincunt pauciores, quando inuicem se compatiuntur.*

8 *Poßeßio antiquior, non praualet iuniori, quando sunt compatibiles inuicem.*

9 *Testis vnicus in possessorio probat.*

10 *Poßeßio antiquior iuniori praefertur.*

11 *Etiam titulata.*

12 *Dominus Castri cum Territorio, & iurisdictione, & pertinentijs, terris cultis, & incultis, prasumitur dominus eorum locorum territorij, de quorum dominio ambigitur, & quando non constat fuisse occupata ab aliquo tempore inuestitura sua.*

13 *Quod prasertim procedit in terris, quas nunquam apparet cultas fuisse.*

14 *Consiliũ Castr. 376. in 1. & Crau. 154. declarãtur.*

15 *Possessor in dubio prasumitur dominus.*

16 *Fallit, quando pro possessione soluit alicui censum aliquem, vel aliam præstationem.*
17 *Census in dubio præsumitur ex annua solutione, potiùs, quàm alius contractus; sed vide infra.*
18 *Fallit vbi recipiens solutionem non abdicat à se in totum possessionem rei.*
19 *Emphiteosis potiùs quàm census præsumitur ex annua præstatione, ex communi.*
20 *Præsertim si modicum quid soluitur.*
21 *Emphiteota potest rem conductam meliorare.*
22 *Fallit si vult rei formam mutare, quæ non sit statim reducibilis ad priorem statum, vt de sylua vineam facere, vel pratũ ad culturam reducere.*
23 *In re communi melior est conditio prohibentis.*
24 *Pascua communia non potest socius inuito socio ad culturam ponere, & num. 28.*
25 *Idem si sola seruitus iuris pascendi inducta foret ad beneficium tertij.*
26 *Ius pascendi qui habet, non potest colere inuito domino rei.*
27 *Affidans aliena bestiamina ad pascendum per triginta annos, & vltra, potest tamen affidam vlteriùs non facere.*
28 *Argumentum à sufficienti partium enumeratione, est multùm fallax, & debile, quia qui omnes causas enumerare profitetur, & vnam tantùm omittit, nihil agit.*

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Nepotibus.

EPITOME.

Quæ requirantur, vt possessio per actus particularium, Vniuersitati acquiratur?

Ius pascendi personale esse, & pluribus insolidum competere posse.

Possessionem antiquiorem non præferri iuniori, nec plures testes vincere pauciores, quando actus sunt compatibiles.

Dominus Castri, quando pascuorum, & glarearum Dominus præsumatur?

Ex annua solutione qualis contractus in dubio præsumatur?

Et quis possit rei pro qua soluit, formam mutare, & præsertim noualia facere?

RESPONSVM XLVI.

ELegantissimè more solito dubitat Illust. D. Auditor in pſenti causa, contra Perillust. & Reuerendiss. Simonettam, & consortes ex pluribus. Quæ licet doctè, & subtiliter propo sita sint, rectiùs tamen, & accuratiùs pensata, nihil intentioni Reuerendiss. Simonettæ officiunt.

Nàm quod ad primum, trimẽbre fundamentũ,
quo possessio Vniuersitatis S. Donini præualere
dicitur, quia pluribus testibus probata, quia antiquior,
& quia titulata. Vnum in primis, & ante oĩa præcauendũ censeo, nihil penitùs probatũ
fuisse per d. Vniuersitatẽ, vltra vsum pascuorum
promiscuũ cum Illust. D. Simonettis, & sic
possessionẽ iuris pascẽdi; quod. n. de plantatione,
& incisione arborũ, & virgultorũ additur, ꝑ
aliquẽ eius testẽ non probatur, quia loquuntur
oẽs de actib⁹ particulariũ personarum tñ, quot
quot testes de his actibus mentionẽ faciunt. absolutũ
aũt est, quòd per actus possessorios particularium
hoĩum Vniuersitatis, non acquiritur
1 Vniuersitati possessio; nisi expressum mandatũ
præcẽdat, vel saltẽ tacitum, quod quidem de necessitate
requirit, vt actus re ipsa fiant hoĩe Vniuersitatis,
& ea sciente, & patiente, aut scientibus
saltẽ, & patientibus administratoribus publicis
ab ea præfectis. l. 1. §. fin. cum l. seq. & ibi
traditis per Scriben. ff. de acquir. possess. Bald.
pulchrè in cõs. 438. in 1. Cum. cõs. 158. latè Socin.
cons. 95. num. 17. & 18. lib. 3. Corn. cons. 130.
col. vlt. cons. 148. ad fin. consil. 99. col. 3. & cõsil.
333. num. 19. lib. 2. atque cons. 46. in 3. Dec.
cons. 215. col. vlt. & 221. n. 8. vers. similiter. Rub.
cons. 4. nu. 15. Bertrari. consl. 42. num. 6. 7. lib. 2.
Paris. cons. 27. nu. 73. & 102. & cons. 104. n. 132.
lib. 1. Curt. sen. cons. 77. col. vlt. Ruin. cons. 129.
nu. 2. cum seqq. & n. 1. 1. lib. 4. Purpur. cons. 139.
in princ. Bero. cons. 19. n. 31. in 1. Crau. cõs. 317.
per tot. Rol. cons. 53. nu. 6. cũ multis seqq. vol. 4.
Burs. cons. 235. num. 27. Gabr. in suis conclus.
tit. quod cuiusq; Vniuers. no. conclus. 2. & præcæteris
videatur Cepol. magistralr. loquens in
tractatu suo, de seruit. rustl. pdio. cap. 9. nu. 25.
vsque ad nu. 28. vbi aduocatos monet, volentes
probare possessionem Vniuersitaris, ex actibus
particularium, quomodo articulare, & probare
debeant. Ex quibus manifestè patet, hanc
* esse veram, & cõmunem sententiam * quæ duo-
2 bus præsertim fundamẽtis firmatur † primo, qa
quilibet in dubio præsumitur actum noĩe proprio
gerere, non alieno l. & magis, vbi Doct. de
sol. Bart. in l. 1. §. nuntiatio, de oper. nou. nunc.
quod in terminis considerat Soci. d. consil. 95.
num. 18. in fin. & Ruin. d. cons. 129. num. 2. vers.
3 & quia, & cons. 106. nu. 2. lib. 5. † Secundo, qa
corpus Vniuersitatis à singularibus eius hoĩbus
differt, vndè vulgatum illud theorema, prodijt
aliud singuli. aliud vniuersi, de quo perscriben.
* oẽs, in l. in tm̃. §. Vniuersitatis, de re. di. & in
cap. eam te, vbi Felin. nu. 13. in vers. aliud singuli,
& in cap. 1. nu. 43. de rescript. & latè habẽ
locis præcit. Cum igitur, nec expræssum mandatum,
nec tacitum Vniuersitatis istius interuenerit,

nerit, ad actus prædictos plantationis, & incisionis, nulla resultat ex eis possessio ad ipsius Vniuersitatis commodum.

Hoc stāte præsupposito, & stāte, quòd possessio vtriusq; partis probata reperiatur respectu iuris pascendi, & sic vtendi glareis cōtrouersis, pro vsu, & pasculatione animalium suorum, frustra disputatur quenā præualere debeat, cū se inuicem
4 cōpatiantur. † Quāuis enim vulgata sit regula, quòd duo insolidum possidere non pñt, l. 3. §. ex
5 contrario, vbi Doct. oēs. ff. de acq. poss. † Fallit tñ in his, qui vsum rei habere dñt, quod est ius quoddā personale, quod pōt apud plures insolidū esse; nā si habeo ius, & facultatem vtendi domo, vel prædio aliquo, non repugnat quominus, tu quoq; idem ius, & eādē facultatē habere possis, quòd probat tex. apertissimè in l. si vt certò, §. duobus vehiculū, in verf. vsum aūt, vbi Seribē. not. ff. commo. Bart. in d. §. ex contrario col. fin. & ibidē Iason nu. 3. Menoch. de retinē. poss.
6 remed. 3. nu. 79. cum concord. & nu. 716. † & in proprijs terminis iuris pascēdi pluribus competentis ośndit Castr. in cons. 115. in causa, quę vertitur per tot. lib. 2. & cons. 56. ad fin. verf. nec ob stat lib. 2. & Ruin. cons. 106. nu. 10. 11. & 23. 24. lib. 5. & quòd ius pascendi sit personale, & per cōsequens pluribus insolidum rectè competat, vt supra, tradit latiùs. Afflict. in constit. cum per partes Apuliæ nu. 14. cum multis concord.
7 Quando aūt probationes inuicē nō repugnāt, sed se compatiuntur, quis habeat plures testes pro se non curatur, & in hoc fallit regula illa, quòd plures testes vincunt pauciores, Alex. cōs. 64. nu. 7. verf. nec etiam sequitur, & nu. 8. lib. 2. Io. Fab. in §. retinendæ, num. 27. Instit. de interdict. Menoch. de retinen. possess. remed. 3. num. 756. verf. procedere etiam posset, & Gabr. de testib. conclus. 4. num. 58.

Et hinc etiam colligitur responsio ad primum mēbrum dicti fundamenti, quia datò, quòd plures testes deponerent de pasculatione animaliū Vniuersitatis, non tñ contradicunt testibus Perillust. DD. Simonettarum, & per consequens eorum possessionē non impugnant, vt in specie ad
8 notat Castr. d. cons. 115. num. 1. † Pari quoq; ratione eneruatur secūdum mēbrum de antiquiori possessione, nā licèt vna esset antiquior, altera, ex quo iñ earum cōcursus, & compatibilitas datur, vtraq; debet subsistere p supradicta quāq̃, ēt in facto dicitur falsum esse præsuppositum antiquioris possessionis Vniuersitatis possessione dd. Simonettarum, quę nedum de qnquaginta, sed ēt de sexaginta annis probatur per quāplures eorum testes, & signanter tertium, qui de se
9 ptuaginta quoq; deponit, † qui solus eā probaret in hac causa possessoria, Doct. in authen. nisi breuiores, C. de sen. ex breui recit. Gabr. cōclus. 1. de testi. nu. 23. & alibi sæpe; de tanto autē tpe nullus testis aduersæ partis deponit, ideo retorqueri posset argumentum contra Vniuersitatē,
10 † & sic contra eam potiùs facerent tradita per Doct. in c. licet causam de probat. cum concord. in motiuo allegatis, & alijs fusiùs congestis per
11 Menoch. d. remed 3. num. 725. & seq. † Ad vltimum verò membrum de titulata possessione, resultat quoq; hinc optimum responsum; nā datò, non concesso, quòd Vniuersitas haberet titulum Perillust. aūt DD. Simonettę titulo carerēt, horum iñ antiquior possessio præualere deberet, ex mente Bart. in l. si de eo, §. vltimo in fine, ff. de acq. poss. Alex. cons. 88. nu. 12. li. 5. Afflict. decis. 363. nu. 4. & aliorum, quos pleno calamo recenset Menoch. d. remed. 3. num. 728.
12 Sed tantùm abest istud præsuppositum à veritate, vt totum potiùs oppositum sit verissimum, nempe Perillust. DD. titulum habere legitimū, & iuri congruum, cum sint Dñi territorij, & iurisdictionis Castri Turricellarum, cum iuribus, & pertinētijs suis, & terris cultis, & incultis, glareis, nemoribus, & pascuis, & alijs huiusmodi, ex eorum inuestitura feudali, quo casu præsumūtur ipsi quoq; Domini omnium bonorū de quo tum dominio ambigitur, quæ non constat ab aliquo occupata fuisse, tempore inuestituræ, vt concludit per optimas rationes Socin. in l. 1. in princ. nu. 18. vsq; ad nu. 28. de acq. possess. post Castr. ibi, & Bal. in rub. de contrah. empt. q. 72. Curt. in cons. 148. nu. 5. vsq; nu. 9. Ruin. cōs. 108 nu. 24. lib. 2. Soci. cons. 166. nu. 3. & 7. li. 2. Natt. cons. 460. nu. 9. cum seqq. & cons. 506. num. 30. vsq; ad nu. 34. Iason. cons. 255. in fin. li. 2. Crau. cons. 54. num. 9. Soci. iun. cons. 65. nu. 68. lib. 1.
13 Menoch. latè cons. 181. nu. 97. † quod maximè procedit in terris, & locis incultis, & quæ nō apparent vnquā exculta fuisse, Ias. in l. rē q̃ nobis, n. 32. ff. de acquir. possess. Cum igiī non has appareant glareas ab aliquo fuisse occupatas tempore feudalis inuestituræ prædictæ, minusq; culturæ traditas, stat pro dominis præsumptio, non pro vniuersitate eis subiecta.
14 Nec obstat cons. Castr. 376. nu. 1. verf. vlt. probatur li. 1. & Crau. 154. in princ. quoniā duplex datū responsio, prima, quòd in casibus loquūtur, in quibus de possessione vniuersitatis tantùm constabat, non mirum si Dña quoq; ibi præsumi
15 tur† nam regulare est, quòd quilibet possidēs in dubio Dñs præsumitur, l. ob maritorum, vbi gl. & Doct. C. nè vx. pro mar. Bar. in lege quidam in suo de condi. insti. Soc. cons. 127. nu. 4. lib. 1. in nostra autem specie ambo possidere supponuntur, Domini videlicet, & vniuersitas loci, ideò cessat præsumptio vniuersitatis, & militat præsumptio Dominorum, qui hñt titulum vt s.
16 Secunda est responsio, quòd etiam si de possessione solius Vniuersitatis constaret, non propterea Domina præsumeretur, cū p talibus glareis, & pa-

& pascuis quotannis in præteritum soluerit censum, seu recognitionē, & honorantiā Dñis suis, vt ex testib. vtriusq; partis, & scripturis pductis, per Reuerēdiss. D. Simonettā patet; ex hoc nāq; ipsos esse directos Dños constat, & præsumptio exaduersò destruitur. Ita tenet Castr. d. cōs. 376. sub nu. 1. vers. vltimò probatur, & clarissimè tradit Crau. eo. cons. 154. in fin. non est igitur verū, quòd titulata appareat possessio Vniuersitatis, vt in motiuo, sed potiùs contraria, meritò, nedū soluitur, sed retorquetur argumentum.

17 Ad secundum principale fundamentum, quod à sufficienti partium enumeratione ducitur, nūc superest respondere; Idcirco quoad primam partem, in qua & cēsualis contractus in dubio iudicari debere dicitur, ex c. cōstitutus, cum not. de relig. dom. Soc. cons. 167. nu. 6. li. 2. & Nat. cons.

18 3. n. 2. 3. † respondetur primò non posse in casu nostro censualem contractum iudicari, quoniā DD. Simonettæ nō abdicauerunt à se omne ius glarearum, & pascuorum pro annua illa præstatione, & pensione, sed perseuerauerunt in pascēdo super eisdem cum bestijs suis ad libitum vt s. dictum est, quod census contractui omnino repugnat Bart. in l. 1. §. 1. de publica. Imol. in c. ad audientiā, & ibidē cæteri Scriben. de reb. ecc. nō alien. Bal. in tit. de pac. constan. in verb. persolue re fictū, & hoc tradunt oēs in oppositum citati; scribentes, scilicet in d. c. constitutus post glos. pen. Soc. d. cons. 167. num. 6. & Nat. cons. 3. nu. 1. cum concordant.

19 Secundò quoq; responderi posset, negando cōtractum censualem in dubio præsumi; cum potiùs contractus emphiteusis, vel locationis ad lōgum tempus censeatur, ex cōi ſētia, quā post multos citatos refert, & sequitur Bero. cons. 14. sub num. 1. & post cum Clar. in §. emphiteosis q. 1. vers. sed pone, Bursa. cons. 56. num. 8. & nouissimè Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 281. nu. 6.

20 † & tantò magis Emphiteosis videtur iudicāda, ex quo quid minimum soluitur pro re tam magna, & fructuosa ad Clar. ibid. in vers. seq.

21 Præsupposito ergò, quòd Emphiteoticus sit cōtractus, non sequitur, ergo potest conductor meliorare pascua reducendo ad culturam, vt in secunda parte enumerata deducebaē, allegādo §. adeo Insti. de loca. & tradita per Scriben. in authen. qui rem, C. de sacros. Eccl.

22 † Quandoquidē non est permissa indistinctè melioratio emphiteutæ, sed ea tm̄, quæ non mutat rei formam; præsertim qñ non est statim reducibilis ad priorem statum; & ideo de sylua non pōt vineam facere; nec prata ad culturā reducere. Bal. in l. 1. nu. 11. post Nico. de matur. quem citat, C. de iur. emphiteo. & ibidem Ias. nu. 99. post Alber. & Flor. quos allegat Cæpol. in tract. de seruit. rusticorū prædio. c. de montibus, quest. 5. Redoa. in tract. de reb. Ecc. nō alien. pag. 500. in §. & vt discuratur num. 4. Cepha. cons. 491. num. 31.

Secundò etiam respōdetur, quòd si emphiteotæ hoc liceret, intelligeretur tamē pro bonis emphiteoticis, ex quibus ipse solus fructum capere posset; si verò consocium haberet, nulli dubiū;

23 quòd inuito socio id facere non posset, † qm̄ in re cōi melior est conditio prohibentis. l. sabin⁹. ff. com. diui. reg. in re cōi, vbi Dyn. de reg. iur. in

24 6. † & in terminis iuris compascendi tradit Roder. Suarez. alleg. 15. nu. 30. vsq; ad finē, & post eum Didac. varia. resol. lib. 1. cap. 17. nu. 11. ad fin. Cepha. loco proximè citato. Cum igitur in casu nostro appareat de communione ista com pascendi animalia Perill. DD. & Vniuersitatis, necessariò sequitur, quòd vna pars, altera inuita, nequeat pascua atare, & colere.

25 Quinimò si pascua essent propria ipsius Vniuersitatis, præsupponeretur q; pro eius parte Dominiū, tā directum, q̄ vtile, nihilominus ex quo quasi possessio Perill. DD. tanti temporis pbat, mittendi eorū animalia ad ea depascendum, vndè oritur proculdubio seruitus iuris pascendi, illorum cultura de iure prohibita foret, & possent prædicti Dñi, ēt de facto impedire, vt in specie consuluit Crau. cons. 4. nu. 4. cum seqq. Soar. d. alleg. 15. nu. 10. Cepol. in tractat. de ser. rusti. prędio. c. de ser. iur. pasc. nu. 40. & Didac. loco proximè citato, vers. sed & quotiens.

26 Sed & si ē conuersò supponatur Dñiū pro parte Perillust. DD. (quod rationabile magis, & iuri consonum est per supradicta,) & Vniuersitati seruitus tantùm iuris pascendi concedatur, multò minùs pascuorū cultura illi concedenda erit in præiudicium DD. qui hoc modo priuarētur facultate sua, & commodo mittēdi propria animalia ad compascendum, & hoc in terminis ēt decidit Cepol. d. c. de seru. iur. pascēdi sub n. 41.

27 Posset quoq; non immeritò dici, quòd p Perillust. DD. Simonettas affida facta fuisset ab hinc retrò; solent enim Barones Castrorum, & Territoriorū Dñi affidare animalia aliena ad pascēdū in proprijs territorijs, recepta aliqua annua mercede, vt hoc nostro casu, & tunc tantū abest, vt Domini animalium affidatorum, reducere possint pascua ad culturam, vt Barones ipsi valeant potiùs affidam quādocunq; reuocare, non obstā te, quòd per triginta, & ampliùs annos perseuerauerint, si pro vsu suo retinere voluerint, & sub ditotum. Isern. in constit. Regn. cum per partes Apuliæ, & post eum Afflict. nu. 8. & ita fuit decisum in sacr. Consil. Neapol. teste eodem Afflict. decis. 390. in fin.

Ex his ēt apparet argumentū prædictum à partib. enumeratis, vltra speciales responsiones supra datas, non rectè concludere, ex quo non fuerunt partes omnes sufficienter enumeratæ; quādoquidem, si neq; census, neq; emphiteosis contractus celebrati fuissent, potuit esse societas, seu commu-

communio compascendi animalia vtriusq; partis, vt §. tetigimus, & de qua societate et plura tradit Afflict. in d. constit. cum per partes nu. 10. 11. 12. & Didac. lib. 1. var. resol. cap. 17. nu. 11. præcitato vers. his verò, & rursus pract. quæstio. cap. 37. nu. 6. vsq; ad fin. quo loci abundè pbat culturã pascuorum cõmunium pœnitus esse prohibitã. Potuit esse seruitus acquisita Perill. DD. Simonettis, si verum esset, quod erroneè prçtendit Vniuersitas, nempe, quòd ipsa sit domina, vel ècõtra seruit⁹ mercede, vel pscriptione acqsita vniuersitati, si dñium sit apud Perill. DD. put esse credendum est per supradicta. Potuit denique affida esse, vt paulò antè retulimus, potuit esse locatio temporalis, tacitè hactenus renouata, secundùm terminos l. itẽ quæritur. §. qui impleto, ff. loca. vel locatio perpetua sñ terminos, l. viam veritatis, C. de loca. vel vsus cõcessio sñ terminos l. plenũ de vsu, & habitat. quib. oĩbus casibus certũ est noualia prohiberi, tum ex natura contractus, tũ ex iure compascuãdi Perillust. Dñis competenti, vt §. Quoquo igitur se vertat Vniuersitas, succumbat necesse est; & per consequens verum quoq; apparet in terminis nostris notab. Quod colligit Castr. in l. cum his, § si prætor nu. 5. de transact. quòd argumentum à sufficiẽti partium enumeratione est multùm fallax, & debile, quia putat quis casus omnes enumerare, & nõ enumerat, & si vnus solus omittitur, totum corruit argumentum l. arbor, §. fin. com. diui. Rip. in l. admonendi nu. 6. de iureiur. multò magis ergo in nostra specie corruere debet, in qua multi contractus considerari possunt, vltra duos enumeratos. Vndè multifariam sublata sunt doctissima motiua Illust. Dñi mei, cuius limatissimo iudicio supradicta omnia libenti animo subijcio. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Feudum concessum pro se, hæredibus, & successoribus, & cui, vel quibus est improprium, & saltem mixtum.*

2 *Dominium, & possessio feudi transit ipso iure in vocatum successorem.*

3 *Etiam sinè aliqua apprahensione.*

4 *Instrumentum publicum plenè probat quo ad omnes quantum sit pro effectu inter contrahentes secuto, vel cõfessato, licèt secus sit quoad praiudicandum tertio in iure suo, & nu. 15. & 22. et 24.*

5 *Confeudatarij diuidentes feudum dicuntur alter per alterum, post diuisionem totum possidere.*

6 *Decretum de continuãda, Parma vigens, trãsfert possessionem in haredem ipso iure.*

7 *Testi vnico à parte producto, & approbato creditur, etiam si sit de auditu.*

8 *Aditio hæreditatis inducitur per immixtionem in bonis hæreditarijs.*

10 *Honorantia, qua soluitur domino feudi pro glareis, arguit ipsum esse dominum earum.*

11 *Quod magis pcedit, si inuestitura dicat cũ glareis.*

12 *Fundus meus alteri seruiens, non potest ad culturam redigi.*

13 *Neque fundus in quo ius pascẽdi vnà cum alijs habeo, potest me inuito ad culturam poni.*

14 *Res inter alios acta alijs non praiudicat.*

16 *Successoris appellatione de vniuersali in dubio intelligitur.*

17 *Successorem, qui se dicit, hæredem se dicit.*

18 *Princeps, qui indicat sola facti veritate inspecta super probatis non petitis iudicare potest.*

19 *Identitas rei probatur per duas demonstrationes.*

20 *Indefinita aquipollet vniuersali.*

21 *Mandatum non probatur per simplicem registrationem, nisi interueniat authoritas iudicis.*

22 *Notarij attestatio in suo rogitu, plenam fidem facit de his, qua legisse, & vidisse asserit.*

23 *Notarij fides plenam facit fidem eorum, qua à facto, & voluntate pendent eorùm, qui actui interuenerunt.*

24 *Declaratio actus facti ad beneficiũ tertij, illi pdest.*

25 *Socius prasumitur nomine proprio, non communi contrahere.*

26 *Coniecturis, & prasumptionibus locus non est, quãdo in claris versamur.*

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Consortibus.

EPITOME.

Feudalium possessio transit ipso iure in successores sinè apprehensione.

Instrumentum publicum quid probat inter alios?

Confeudatarij, etiam post diuisionem, possident alter per alterum.

Ius exigendi censum, siue honorantiam annuã pro pascuis, dominium probat.

Noualia facere non licèt inuito domino, vel possessore fundi.

Notarij assertio in instrumento facta quid probet?

RESPONSVM XLVII.

Quatuor in facto elliciuntur ex processu in hac causa fabricato, quæ intentioni Reuerendiss. D. Alexandri Simonettæ, & consortum adeo inseruiunt, vt omnibus in oppositum adductis facilẽ præbeant responsionem.

Primum

Primùm est quòd Ill. DD. Simonettæ, tãquam Dñi loci Turricellarum fuerũt, prout, & sunt de pñti in quasi possessione mittendi aĩalia sua quæcunq; ad pascendum in glarea, siue petia terræ pasculatiua, de qua agitur, nã nedũ Ill. q. D. Paulus, sed ẽt Ill. D. Octauianus, & Ill. q. D. Iacob⁹, & ante hos Ill. q. Marcus Antonius, & antiquiùs Ill. q. D. Frãciscus Bernardinus ita successiuè possederunt, vt deponunt testes Reuerẽdiss. D. Alexandri primus fol. 6. 7. & 10. secundus fol. 12. 13 tertius fol. 32. 33. 34. de alijs etiam antecessorib⁹ loquens, quartus fol. 46. quintus fol. 59. & 61. nonus fol. 91. 92. & alij quos breuitatis cã nõ refero.

Secundum est de honorãtia pecuniaria annuatim soluta per hoĩes S. Donini eisdem Ill. DD. loci prædicti pro istamet glarea pasculatiua, vt deponunt primus fol. 9. secũdus fol. 16. 17. quartus fol. 49. nonus fol. 94. 96. 98. & inter examinatos Mantuæ primus fol. 330. & 332. vbi de solutione facta ẽt Reuerendiss. D. Alexandro deponit; Et inter examinatos Guastallæ prim⁹ fol. 347. Quod ẽt probatur per confessionẽ dictorũ hoĩum in lib. pæquationis agri Parmen, in quo profitentur soluere quotannis honorantiã prædictã Ill. DD. pdictis, & p confessionẽ in responsione positionũ in psenti iudicio facta fol. 40. Et quòd ipsis vti dominis solutio huiusmodi facta fuerit, clarè patet, ex quo pro portione dominij ipsius, solutũ fuit, & non per capita, vel aliter, vt testes Reuerendiss. D. Alexandri deponunt s. 4. cap. & probat ẽt instrm diuisionũ, in quo ius exigẽdi hãc honorãtiã indiuisũ remãsit inter ipsos condominos, & cuilibet parti pro dimidia.

Tertiùm est, quòd Ill. q. D. Paulus, Illust. & Reuerendiss. D. Alexander, & alij Illust. eorum fratres erant cõdomini, & compossessores dicti loci pro medietate, cum Ill. D. Octauiano, & Iacobo, qui aliam habebant medietatẽ, & diuisiones inter se fecerunt oĩum bonorum, tam feudaliũ, quàm allodialium, & cuiuscunq; generis, vt instrumentũ dictat in actis exhibitũ, in quo dictus Ill. D. Paulus noĩe suo, & fratrum prædictorum, ẽt cum speciali mandato, & cũ promissione rati, dicta bona diuisit, partemq; suam dimidiam, & eius possessionem adeptus fuit mediante clausula constituti, & alijs solitis, & consuetis.

1 Quartum, & vltimum, quòd feudum Turricellarum, est feudũ impropriũ, & hereditarium, vel saltem mixtũ, quia concessum pro se, hæredib⁹, & successoribus, & cum clausula, & cui vel qbus dederint, vel dabũt, &c. ut ex inuestitura in actis producta c. 1. cum materia de feud. non haben. propter na. feud. cum vulg.

2 His ergo præsuppositis, infertur primò Illust. & Reuerendiss. D. Alexandrum tanq̃ vnum ex modernis condominis Turricellarum, ius illud habere mittendi animalia sua ad pascendum in glarea controuersa, quam cæteri eius antecessores habuere, à quibus in ipsum continuatũ fuit dominiũ, ac ẽt possessio continuata c. 1. vbi Abb. nu. 4. si de feud. fue. contro. Rip. post alios in l. et C. quo: bono. ẽt sinè noua apprehẽsione, Tiraq. in tract. de continu. possess. in præfa. decla. 4. post multos relatos; Præsertim vigenre cõsuetudine, vel Decreto de continuanda; quod hic habem⁹; & inuiolabiliter obseruamus.

4 Infertur secundò, quòd virtute Instrumẽti diuisionum prædictatũ Illust. D. Alexander fuit dominus, & possessor oĩum bonorũ, & iutũ pro indiuiso, cũ pdicto D. Paulo, qui id expressim dixit, & ptestatus fuit vr s, cuius confessioni in hoc stãdũ est; non quidem ad effectum præiudicandi tertio in iuribus suis super dictis bonis cõpetentibus, sed ad effectum declarãdi aĩum ipsius D. Pauli, & veritatem facti inter ipsos fratres l. desiderium cum not. C. depo. Bal. in rub. C. de fi. instr. nu. 12. & in rub. ex. eo. nu. 4. Ias. in l. admonendi nu. 85. & Rip. nu. 155. ff. de iureiur. Abb. in c. 1. nu. 1. de fi. instrum. & ibidem Dec. nu. 60. vers. successiuè Abbas. Quibus in locis optimè probatur, quòd Instrumentum publicum plenè probat, ẽt quoad oẽs, quantũ sit p effectu inter contrahentes secuto, vel cõfessato, licèt secus sit quoad piudicandum tertio in iure suo, vt supra.

5 Imò verò absq; instro isto dr idẽ concludẽdũ; qñquidem feudatarij diuidentes inter se iurisdictionẽ, & iura feudalia, dicuntur alter per alterũ tenere, & possidere, etiam post diuisiones, Bart. in l cum constet, §. inter duo. de aq. quot. & æsti. Flor. in l. seruitus in princ. nu. 1. ff. quemad. ser. amit. Brun. cons. 171. & 173.

6 Infertur tertiò, quòd non solum vel dominus, & successor in feudo, & ab antecessorib⁹ suis ius habens vt s, sed ẽt tanquã hæres Illust. q. D. Pauli dicitur habere idẽ ius, eandemq; possessionẽ, quam ille habuit, ẽt absq; vlla appræhensione, mediante scilicet Decreto prædicto de cõtinuãda possessione, hic vigente, in amplissima forma; de cuius vigore, & efficacia pleni sunt oĩa, præsertim apud Tiraq. d. tract. in præfat. decla. 6. & per to. Nec dubitandum, quin sit illius hæres, ex quo testes pro eo examinati clarè id deponunt videlicet Com. Antonius Maria Tertius f. 127.
7 & alter testis Guastallæ examinatus fol. 343. † & ex testibus aduersariorum tertius fol. 15. cui ẽt soli vti à parte producto, & approbato stãdum, & credendum foret, l. si quis testibus cum materia, C. de testi. ẽt si de auditu tantùm loqueretur Gabr. de testi. conclu. 1. nu. 14. cum concord. Et vltra hos testes, probatur, ex quo passim se gessit pro hærede, possidendo ea, quę D. Paulus possidebat, vt viridarium, & terras adiacentes, bona locando, & liuellos solitos terrarũ in emphiteosim concessarũ exigendo, de quibus actibus deponunt ferè oẽs testes super 1. cap. Reuerendiss. D. Actoris, item fecit vẽdere vaccas pdicti

D. Pauli

D. Pauli, vt aſſerunt duo teſtes quartus fol.46.
8 & ſextus fol.74. † Vndè immixtio,& aditio hæ-
reditatis ſibi vti fratri delatæ reſultat l.pro hære
de,§.1.& 2.& l.gerit,cum vtrobiq; not.ff. de ac-
quir.hęredi.l.potuit,vbi Scrib.C.de iu.delib.cũ
vulg.Et per conſequens oĩs bonorum,& iurium
hæreditariorũ poſſeſſio in ipſum fuit continua-
ta per ſupradicta. Nec diſtinguenda ſunt feuda-
lia ab allodialibus, cum feudũ Turricellarũ cum
iuribus,& pertinẽtijs ſuis ſit ſaltem mixtum, vt
9 prędiximus , † quod dubitationem non recipit
ſtãte forma Inueſtiturę per tex.in d.c.1.vbi feu-
diſtæ oẽs not.de feu.nõ haben.propri.nat. feud.
Alex.conſ. 10.nu.8.9.li.3.Cur.iun.conſ.4. p to.
Dec.conſ.390.num.5.& 395.nu.4.5.Clar.in §.
feudum q.9.Rol.latiſs.conſ.55.nu.3.& num.33.
cum plurib. ſeqq. vol.3. & Burſa.conſ.22.nu.6.
15.21.22.& 23. cum concord.
10 Infertur quartò,eundem Illuſt.& Reuerendiſs.
D.vti vnum ex modernis cõdominis,& qui ha-
bet ius exigendi honorantiam prædictã modò
quo s̃, dominiũ quoq; habere dictę glareæ,p iã
allegata,& præſertim Bal.poſt Iaco. de Are.in l.
indicia nu.2.in fi.C.de rei vend.Caſtr. cõſ.376.
nu.1.verſ.vltimò probatur li.1.Crau.conſ.154.
11 in fi.Menoch.de arbi.iud.caſ.42.num.4.†Quod
magis adhuc conſtare dicitur ex tenore inueſti-
turæ , quæ cum glareis in ſpecie facta reperitur,
per iam dicta,quæ non repeto , & ſignanter per
doctr.Iaſ.in l.rem quę nobis nu.32.de acqui.hę
red.qui præſumptionem hanc maximè militare
inquit in bonis incultis,qualia ſunt iſta.
12 Siue igitur inſpiciamus poſſeſſionẽ,ſiue dñium,
vtroq; caſu confirmari debet pręceptum Cõi,&
hoĩbus tranſmiſſum,quia nec reduci põt ad cul-
turã fundus meus alteri quoquomodo ſeruiens
ex præallegatis, præſertim Bal.in l.1.num.10.&
ibidem Iaſ.nu.99.C.de iu.emphi.Cepol.de ſer-
ui.ruſti.prædio.cap. de montibus q.5. & in c.de
ſerui.iu.paſcen.nu.41.Redoa.in tract.de re. ec-
cle.non alien.pag.cita.in §. &vt diſcurratur nu.
13 4.Ceph.conſ.491.in 3.dub.& ſeq.† Nec etiam
fundus , in quo iuris paſcendi,quaſi poſſeſſionẽ
habeo,vnà cum alijs, quod colere intendũt Di-
da.varia.reſol.li.1.cap.17.nu.11.Calca.conſ.50
per to.Soarez alleg.15.nu.7.vſq; ad fin. Cæpol.
d.c.de ſerui.iu.paſcen. num.40. Bertrand. conſ.
228.nu.1.lib.6.Crau.conſ.4.num.6.Surd.conſ.
65.num.12.13.14.
His igitur præmiſſis,patet certè ad motiua nu-
14 per excitata reſponſio.Ad primùm.n. quòd in-
ſtrumentũ diuiſionũ prædictarũ non probet in
præiudicium Vniuerſitatis S.Donini,ex quo eſt
res inter alios acta l.ſæpè de re iud. Alex. conſil.
15 104.num.3.li.4.Natt.conſ.266.num.6.†dr̃ imò
probare quid inter diuidentes actum fuerit , &
quõ inter ſe ſe poſſiderent,& cuius noĩe D.Pau
lus diuiſerit,atq; poſſederit,tã ante , quàm poſt
diuiſiones,hæc namq; nihil præiudicãt tertio in
eo,quod in bonis prædictis prætendere poſſet,
ſed benè probant veritatem illius facti , ex quo
probatio contra quoſcunq; reſultat per ſupradi
cta;aliàs ſequeretur,quòd ſi quis donaret,ſi ven
deret,ſi permutaret,vel alio quocunq; titulo bo
na ſua,aut eorum poſſeſſionem transferret,& in
ſtrumentũ ſuperinde publicum conficeret̃, hoc
probari non poſſet quoad omnes per inſtrumẽ-
ti exhibitionẽ,ſed ſolummodo quoad cõtrahen
tes,quod quàm abſurdum ſit nemo nõ videt, &
ex s̃. citatis,iuribus,& authoritatibus liquet.
Secundò quoq;, & ex abundanti,reſpondetur
aliunde ẽt,p̃ter Inſtr̃m prædictũ,conſtare de poſ
ſeſſione D.Pauli in Reuerendiſs.D.Alexãdrum
continuata, nempe tanq̃ ſucceſſorem maiorum
ſuorum;ac etiã ipſius D.Pauli in feudo cũ oĩbus
iuribus, & pertinentijs ſuis,nec non tanq̃ hære-
dẽ eiuſdẽ iuxta prædicta. Nec dicatur quòd in
hoc iudicio non cõparuerit ſpecificè vti ſucceſ-
ſor in feudo,vel tanq̃ hæres fratris, quia imò v-
trũq; ius deduxit,& verbis vſus eſt aptis,vtrũq;
cõpræhendere; dixit.n.ſe eſſe in poſſeſſione pe-
tiæ terræ de qua contenditur iure feudi, vel ali-
16 ter,†& ſucceſſorem ſe nuncupauit authorum,&
anteceſſorum ſuorum : quod de vniuerſali ſuc-
ceſſione indubiè intelligitur l.quædã, §.is autẽ,
vbi Caſtr.& alij de eden.Bart.in l.1. §. mater in
17 1.oppo.de leg.3.†Et qui dicit ſe ſucceſſorem di
cit ſe hæredem l.item veniunt, §. fi.vbi Bart. de
peti.hęredi. Et ſtãte clauſula ſuper q̃bus,& alijs
ſalutaribus iam ponderatis in ſecũdis allegatio-
nibus,non dubium quin inſtãtia,ſeu petitio in-
18 terprætari debeat,prout vtiliùs eſt agenti.†Sed,
& ſi nihil in his deductum fuiſſet, cum tñ proba
tiones factæ ſint in proceſſu, & cauſa corã Prin-
cipe agatur,qui ſola facti veritate inſpecta iudi-
cat, ſecũdùm eas iudicare poteſt, Pedem.deciſ.
1.num.20.21.cum alijs iam adhoc citatis .
Ad ſecundum,quòd glarea in Inſtr̃o diuiſionũ
deſcripta,non ſit eadẽ cũ iſta,reſpondet̃ contra-
riũ apparere ex pluribus demõſtrationibus,qua
rum prima notabilis eſt , quòd pro vtraq; ſoluit̃
cenſus,ſiue honorantia Dñis Turricellarũ,ſecũ-
da eſt, quòd vtraq; eſt in iuriſdictione Turricel-
larũ,tertia, quòd vtraq; eſt in parte laboratiua,
quarta , quod vtraq; eſt ad incontrum Villæ S.
Donini;nam in diuiſionibus fit mẽtio de Eccle-
ſia eiuſdẽ ad locũ indicandũ, vltra quòd vtraq;
19 habet cõfine Valloni,ſeu Rioli, †ideo retorque
tur doctri.Bart.in l.demonſtratio falſa.de cond.
& demonſtr , quæ duas tãtùm demonſtrationes
conuenire requirit.Et ſic circumſcripto Inſtru-
mento prędicto,conſtat aliunde de poſſeſſione,
atq; etiã de dominio eiuſdẽ glareæ.Meritò,&c.
Ad tertium , quòd Inſtr̃m non declaret glareã
indiuiſam remanere reſpectu iuris paſcẽdi,ſed
tantùm reſpectu cẽſus,& iuriſdictionis , aduer-
tatur,

tatur, quòd paulò inferius, referuat quoq; partibus iuta directi dominij, & aliorum iurium, quæ
20 in ea ptendunt, † & sic generaliter, & indefinitè loquitur, & indefinita æquipollet vniuersali l. si pluribus deleg. 2. Et extra Instrumẽtum constat etiam de iurib. dominij, & possessionis, vt s.

21 Ad quartum, quòd non constet diuisiones factas fuisse cum mandato Reuerendiss. D. Alexãdri, quia de ipso mandato non cõstat, nisi per registrationẽ ipsius, q̃ non sufficit, nisi interueniat authoritas Iudicis, Alex. in authen. si quis in aliquo in 7. fall. C. de eden. cum sim. diuersimodò
22 responderur, † nam primò dicimus, imò constare de Instr̃o mãdati per relationem notarij, qui illud vidisse, & legisse refert; & quia tenorem in seruit in editione instrumẽti diuisionum, necessariò præsupponẽdum est authenticũ penes ipsũ remansisse, & in protocollo suo contineri.

23 Secũdò dicimus relationem notarij, de qua s. plenam fidem facere, & oĩa probare quæ ab eorum facto, & voluntate dependent, qui actui interueniũt. Iuxta doctr. Specul. in ti. de instru. edi ti. §. restat. col. vlt. quem sequitur, & ita declarat Alex. in ea. authen. si quis, nu. 11. qui cõmuniter
* recipitur, vt attestatur Cagno. ibidẽ nu. 87. multos referens concordantes; vndè cum Ill. D. Paulus asseruerit diuisiones facere noĩe suo, & fratrum, eorundemq; noĩe possidere, & mãdata ipsorum relata fuerint vt s., plena resultat ꝓbatio.
24 † Quamquam ẽt absq; illorum mandato potuisset declarationem huiusmodi facere, & ad eorũ commodum, & beneficium valuisset d. l. desiderium. cum alijs concord. adductis.

Tertiò aliundè constat de dominio, & possessio ne prędictis, quàm ex Instrumẽto isto, ergo, &c.

25 Ad vltimum motiuum, quòd socius non præsumatur contrahere noĩe cõi, ex traditis per Rom. in l. de pupillo, §. si plurimum. de oper. nou. nuncia. & Alex. ac Rom. in l. stipulationes non diuiduntur col. vlt. de ver. ob. vbi ẽt Ias. nu. 9. Respõdetur primò hic adesse mãdatum expressum, de quo proximè tractauimus. Secundò vltra mãdatum, adesse in casu nostro apertam mẽtem, & declarationem socij, hoc est Ill. D. Pauli, qui nomine suo, & fratrũ diuisit, acceptauit, possedit, & alia fecit, de quibus in Instr̃o, ideò frustrà dubitarur an eorũ noĩe, & tanq̃ socius pdicta egerit, vel nè? quia in claris non est opus coniecturis l. ancillæ, C. de fur. l. ille aut ille, §. cum in verbis deleg. 3. Tertiò cõstat de possessione, & dñio aliundè, vt plurièς dictum fuit Nimirum, &c.

SVMMARIVM.

1 *IVs pascendi differt à possessione rei.*
2 *Libelli verba debent esse generalia, vt actor plures habeat vias, & plura remedia pro consequẽda intentione sua.*
3 *Generalis sermo præcedens, si aliqua species subiũgantur cum clausula restrictiua, tunc ad species enumeratas, seu relatas restringitur.*
4 *Dictio (scilicet) est restrictiua.*
5 *Relatum est in referente.*
6 *Conclusio libelli, non narratio, attenditur.*
7 *Narrans concernentia petitoriũ, & concludens in possessorio, si in ipso possessorio ꝓbet, obtinere debet.*
8 *Narrans res suas amotas, & petens de furto amouentem condemnari, si de furto constiterit, obtinebit in actione furti.*
9 *Narratorum interpratatio sumitur ex conclusione libelli, non verò è contra.*
10 *Libelli conclusio, si non conuenit de iure communi, vel municipali, sed de iure tantùm speciali, nõ narrato, nec allegato, sed in processu tantùm probato, potest tamen pro libellante ferri sententia.*
11 *Clausula salutares apponi solita in libellis, videlicet, super quibus, non se astringens, oĩ meliori modo, & alia huiusmodi, multùm prosunt. remissiuè.*
12 *Princeps indicat sola facti veritate inspecta, & sic super probatis non petitis.*
13 *Interdictũ (vti possidetis) datur quando duo eandem rem possidere contendunt.*
14 *Possessionis plures sunt species, nam alia est dominij, alia vsufructuarij, & alia vsuarij. his autẽ de possessione contendentibus, quilibet in sua possessionis specie manutenendus est.*
15 *Idem in quasi possessione seruitutum, iurisdictionum, & similium incorporalium, in quibus vnusquisq; , prout possidere reperitur, manutenendus venit, quia iustam causam in sua specie possessionis habere dicitur, licèt absolutè non possideat.*
Nec dicitur libellus malè conceptus in genere, qui ad obtinendum in vna specie aptus est.
16 *Ius pascendi est ius personale, & regulatur ad instar vsus, vel vsufructus.*
17 *Et pro eo datur interdictum, vti possidetis, prout & alia remedia possessoria.*
18 *Cepha. in cons. 491. declaratur quomodo intelligi debeat.*
19 *Honorantiam recipiens annuam pro pascuis, eorũ dominus præsumitur.*
20 *Et rectè impedire potest habentes ius pascendi, nè noualia faciant.*
21 *Ius pascendi habens potest quoque impedire Dominum, nè faciat noualia.*
22 *Ius pascendi in re mea, vel à me possessa, rectè habere dicor.*
23 *Vsus, & vsufructus sunt seruitutes.*
24 *Scietia pͣsumitur eorum, quæ palã, & publicè fiũt.*
25 *Item eorum, quorum est publica vox, & fama.*
26 *Item eorum quæ frequenter fiunt.*
27 *Item ex vicinitate loci, præsertim iuncta cum antiquitate temporis.*
28 *Pascendi, & lignandi actus in loco aliquo factus cõtinuatu tpibus, pͣsumitur ad Vniuersitatũ notitiã puenisse, & sic etˀ scĩetia, & patiẽtia ꝓbatur.*

Pro

Pro Perilluſt. & Reuerendiſs. D. Alexandro Simonetta, & Conſortibus.

EPITOME.

Multa notabilia in praxi continentur in hoc reſpon. ad ſaluandum, ſuſtinendum, & interpretandum libellos.

Poſſeſſionum plures eſſe ſpecies, & quemlibet poſſeſſorem in ſua poſſeſſione, vel quaſi, dato concurſu, conſeruandum eſſe.

Ius paſcendi eſt perſonale, & ad inſtar vſus, vel vſusfructus regulatur, & pro eo dãtur plura remedia poſſeſſoria. Qua in re conſil. Ceph. 491. declaratur.

Ius paſcendi qui habet, poteſt prohibere Dominũ nẽ faciat noualia, & è contra poteſt quoq; Dominus prohibere habentem ius paſcendi.

Scietia Vniuerſitatis quomõ pſumptiuè probetur?

RESPONSVM XLVIII.

Xiſtimabam ſanè nullam ampliùs dubitationis ſpeciẽ apud Ill. D. Conſultorem in hac iuſtiſſima cauſa Perill. DD. Simonettarũ contra Vniuerſitatẽ S. Donini manere, ſed nec me fefellit opinio, nam & ſi noua quædam ſubtiliaq; à Dominatione ſua prodierint motiua, ex eorũ iñ lectura facilè pſpexi, non alia de cã conſcripta fuiſſe, niſi vt nihil prorſus intactum relinquatur, quò magis cauſa ipſa dillucidari queat. Vt igitur D. S. morẽ geramus ſingula planiùs diluere cõſtituimus.

1 Et primùm quidẽ de libello, ſiuè inſtantia, atq; capitulis poſſeſſionẽ glareæ controuerſæ narrantib. non verò iuris paſcendi iñ, quę diuerſa sũt, vt per Ceph. conſ. 491. nu. 35. multis tollitur modis. Primò nãq; dicimus iudiciũ hmõi à præcepto Vniuerſitati tranſmiſſo initiũ ſumpſiſſe, in quo nullũ verbum de poſſeſſione prædicta, cum in genere præſuppoſitum fuerit non licere ipſi Vniuerſitati noualia facere, & paſcua illa inuitis Dñis Simonettis colere, ſtãtibus rebus vt ſtabãt,

2 quo attento, ſeruatã fuiſſe cautelã illã conſtat, libellãdi, per verba gñalia, vt in proceſſu plures habeat vias actor, & plura diuerticula ad ſuam intentionem fulciendã, quam tradit, & commẽdat Soci. poſt alios in c. 2. nu. 34. & nu. 59. verſ. eſt tñ aduertendũ de lib. obla. Vndè in caſu nſo ſatis eſſe infertur probatum deinde fuiſſe, quod ad victoriã ſufficit. Nec officit, quòd in ſequẽti actu narratum fuerit de poſſeſſione vt ſ, tum qa præceſſit proteſtatio procuratoris nolẽtis præiudicium aliquod ex narrandis, atq; proponendis inferri Reuerẽdiſs. Principali ſuo, ſed potiùs ea oĩa pro non dictis, & expoſitis haberi, tum quia plures clauſulæ in fine fuerunt additæ releuãtes ipſum ab onere probandi non neceſſaria, de quibus infra fuſiùs attingemus.

Secundò, circumſcriptis his omnibus, inſiſtendoq; narratis in hoc ſecundo actu, animaduertendũ eſt, non fuiſſe poſſeſſionẽ glareæ ſimpliciter, & in genere deductã, ſed reſtrictiuè ad actus ſubiunctos per illa verba, in ea ſcilicet eorũ beſtiamina, & iumenta de paſcendo, & depaſci faciendo, barchos, & mãdras conſtruẽdo pro vaccis, partim inter ipſos Dños diuidẽdo, & ad culturã redigendo, pomeria, & viridaria plantãdo, plantas incidẽdo, & euellendo, & honorantiam ab incolis Turricellarũ, & S. Donini pro paſcula

3 tione aĩalium quotannis exigendo. † Quotieſcunq; n. generalis ſermo præcedit, & aliquę ſpecies ſubiunguntur cum clauſula reſtrictiua, tunc reſtringitur genus ad ſpecies enumeratas doct. Bart. in l. q̃ſitũ, §. ſi fundum de fun. inſtruc. & in l. 1. ad l. Aquil. Aret. conſ. 164. nu. 1. cum cõcord.

4 Dictio aũt reſtrictiua in nſa ſpecie eſt illa particula (ſcilicet) l. ſi in vẽditione, vbi glo. in ver. ſcilicet, ff. com. prædio. Meritò narrario poſſeſſionis ad actus expreſſos cohartata fuiſſe dignoſcitur, qui cùm probati reperiantur, nulli dubium, quin victoriam apportent; quandoquidem, vel vnus ſolus actus paſcendi animalia ſufficeret, vt in prioribus ſcriptis abundè probauimus.

Tertiò, poſito quoq; citra veri pıudiciũ, quòd nulla adeſſet in narrata poſſeſſione reſtrictio, ad huc idem ſequeretur effectus, quia in concluſione dicti actus, ſeu inſtantiæ dictũ fuit, quòd ſtantibus pdictis, & alijs in vlterioribus deducẽdis, & allegandis, tam in iure, quàm in facto, quoiũ ius ſibi reſeruauit, & reſeruatũ eſſe voluit procurator comparens, partes Ill. D. Iudicis erant in confirmando præceptum inhibitoriũ parti tranſmiſſũ, & ſic nil aliud petijt, q̃ quòd in dicto præ-

5 cepto continebatur. † relatũ. n. eſt in referente l. aſſe toto. de hæredi. inſti. hac ergò concluſione attenta, licuit probare, & ius paſcendi, & omne aliud ad victoriam cõferens, ſiue narratum, ſiue

6 non. † Et indubitatũ eſt concluſionẽ in libellis, non narrationem attẽdi, Dyn. in reg. nullus pluribus de reg. iu. in 6. Bal. in l. 2. in fi. C. de pet. hæredi. poſt Inno. quem citat in c. ſuper litteris de reſcript. & in l. præſcriptione nu. 28. C. ſi contra

7 ius, vel vti pub. † Ideò narrans concernentia petitoriũ, & concludens in poſſeſſorio debet obtinere, ſi probationes in ipſo poſſeſſorio concludentes fecerit, c. ex parte B. vbi doct. & ſignãter Butr. in 5. & 6. not. Soci. in 2. not. ſub nu. 3. de fo. comp. & in c. ſi. vbi Butri. in 5. not. de iud. Alex. conſ. 92. nu. 5. verſ. non obſtat ẽi lib. 1. & conſil.

8 117. nu. 2. 3. li. 2. Dec. conſ. 29. num. 3. † Et dixit Bart. poſt Cyn. quẽ refert in l. Aurelius §. ſticho. in fi.

In fi. quòd narrans res suas amotus ab aliquo, si
concludendo petit ēt condemnari de furto, de-
bet obtinere iuxta petita, si de furto constirerit,
9 quia ex conclusione libelli sumitur interpræta-
tio narratorũ, non è contra, & Bart. sequũtur ibi
Alex. & alij. Cõclusio aũt libelli fit in verbo, pe-
to, non in narratiuis, Bal. in l. fi. num. 13. C. de fi-
10 deicom. liberta. † Quinimò si cõclusio libelli nõ
conueniat de iure ciuili, nec municipali, sed alio
tm̃ iure speciali, ēt non narrato, nec allegato, sed
in processu tm̃ probato, ferri põt sñia pro libel-
lante, nulla narratorum habita rõne, Soc. d. c. ex
11 parte B. in gl. 1. nu. 7. † In casu aũt nr̃o tantò ma-
gis ꝑcepti, & instantiæ conclusio operabitur, vt
iuxta probata iudicandum sit, propter clausulas
salutares, super quibus, nõ se astringens, oi me-
liori modo, & alijs instantiæ appositis, quarum
virtus in proposito explicatur à Scriben. in c. 2.
de mut. peti. in c. ex lr̃is de proba. in c. ex parte,
vbi Feli. nu. 33. de rescrip. in c. cum dilectus, de
ordi. cogni. Alex. cons. 121. in 1. & cons. 58. in 2.
Asin. latè in sua prax. §. 32. amplia. 63. & alibi sæ-
12 pissimè. † Quib. addendum est, quòd coram Se-
renis. D. Duce nr̃o causa vertitur, qui vti Prin-
ceps, ac ēt ex clausulis compromissi, facultatem
habet iudicandi sola facti veritate inspecta. & p
consequens sm̃ probata, ēt non petita, Doct. in
l. vinũ, ff. si cer. per. vbi Ias. nu. 24. Bart. in L. Emi-
lius in fi. de mino. Alexan. in l. si ita stipulatus, §.
Crysogonus nu. 8. de verb. ob. Cacher. latè de-
cis. 1. nu. 20. & latius Asin. in d. pract. §. 3. cap. 6.
nu. 2. 3. Meno. de arbi. iud. q. 31. nu. 4. vsq; ad fi.
Quartò, & vltimò pro maiori satisfactione Il-
lust. D. Moriuantis, si perpẽdamus simplicẽ nar-
rationẽ possessionis in genere, & conclusionẽ pe
titionis factam fuisse fingamus pro manutentio
ne in genere, partemq; aduersam è contra se pos
13 sidere allegasse, † sicq; in remedio vti possidetis
iudiciũ corã iudice, ēt ordinario versari, ad for-
mam l. si dno, cũ materia, ff. vti possi. adhuc pro
Reuerendiss. D. agente pronuntiandum fore ar
14 bitrabimur. † Nã plures considerari debent pos
sessionis species, alia est possessio domini, alia
vsufructuarij, & vsuarij, & his omnibus, vel eo-
rũ aliquibus de possessione cõtendentibus, quili
bet in sua possessionis specie conseruari, ac ma-
nuteneri debet l. fi. vbi Bar. egregiè, quem cęteri
oẽs sequuntur, ff. vti possi. & in l. 1. §. 1. nu. 1. C.
eo. Bero. in c. licèt cãm nu. 53. de ꝓbat. Menoch.
de retin. poss. rem. 3. q. 8. & nu. 716. cum cõcord.
15 † Idemq; in seruitutib⁹, iurisdictionibus, & alijs
iuribus incorporalibus contingit, in quib⁹, ꝓut
quisq; possidere reperitur, ita manutenẽdus est,
vt per Bart & alios præcitatos; quicunq; igitur
istorum se possidere contendit, iustã cãm fouet
ĩ sua specie, licèt absolutè, & oĩ respectu nõ possi
deat. Nec propterea dici põt, quòd libellũ male
cõceperit, qui põt generaliter formari, vbicũq;
quælibet species de genere sufficit ad obtinẽdũ,
glo est not. in c. 1. iu ver. speciem in fi. quã Scri-
ben. signant de excep. in 6. Io. And. in c. pręterea
de testi. Soci. in cons. 39. nu. 18. li. 1. cum concor.
16 Applicando igitur ad casum nr̃m, si præsuppona
mus Reuerendiss. Simonettã habere solũ ius pa
scendi, quod habuerunt alij quoq; eius antecess-
sores Dñi Turricellarũ, quod est ius personale,
vt in primis allegationibus ostendimus, & venit
regulandũ ad instar vsus, vel vsusfructus, vt per
Castr. in l. pecoris, sub nu. 1. de serui. rust. ꝑdio.
Bart. Castr. & alios in l. vt pomũ de serui. Alexã.
in cons. 18. col. 1. vbi de cõi vol. 5. Corn. consil.
188. nu. 2. vers. aut censetur li. 4. Rui. citato cõs.
106. nu. 11. 12. li. 5. Nulli dubium, quin possidere
dicatur, prout ipsi quoq; vsuarius, & vsufructua
17 rius possident. Nimirum, & interdictũ vti possi-
detis ei competeret, prout & illis competit, nec-
non & alia interdicta possessoria, vt per Castr. d.
l. vt pomum in fi. Soci. cons. 95. in fi. li. 3. & Rui.
d. cons. 106. loco ꝑcitato, & col. fi. Et in proprijs
terminis, quòd probãs solitũ pascendi animalia
in certo loco, dicatur illius possessionem ꝓbare.
tradit Soci. d. cons. 95. sub fi. vers. fortiùs ēt dicẽ
dũ. Rimi. cons. 219. nu. 5. li. 2. Menoch. de retin.
18 poss. rem. 3. num. 576. † Vndè patet, non passim
verum esse, q̃ scribit Cepha. d. cons. 491. nu. 35.
nempè aliud esse fundum possidere, & aliud esse
in quasi possessione seruitutis iuris pascendi. Nã
si intelligamus hunc qui habet ius pascendi, nul
lo respectu possidere, falsissimum erit per supra-
dicta, si verò intelligamus simpliciter, & absolu-
tè non possidere, sed secundùm quid, rectè pro-
cedet dictũ Ceph. sed vterq; possessor respectu
suę possessionis, vel quasi, obtinebit, vt ꝑdixim⁹.
Verùm, quia Reuerẽdiss. D. Simonetta nõ tm̃
pro suo iure pascendi, & ad instar vsufructuarij,
19 vel vsuarij possedit, vt s. † Sed quia vti dñs, tan
tò magìs obtinere debet, nam vltra ea, quæ in
priorũ motiuorũ solutione dicta sunt de titula-
ta eius possessione, considerandũ est, ex diutina
solutione annua honorãtiæ per eum, & eius an-
tecessores recepta pro pascuis ab Vniuersitate
prædicta, illius dñium, præsumptiuè saltem, ꝓba
tũ remanere p nor. doctr. Bal. post Iaco. de Aren.
quẽ refert in l. inditia nu. 2. in fi. C. de rei uendi.
talis. n. solutio arguit eũ dñm, quem pro dño sol
uens recognoscit, vt per Castren. cons. 376. nu.
1. vers. vlt. probatur li. 1. Crau. 154. in fi. quibus
adstipulatur Menoc. de arbi. iud. ca. 42. num. 4.
Vndè necessariò fatẽdum est, Vniuersitatẽ ipsã
pro suo iure pascendi solummõ possidere iuxta
prædicta, Reuerendiss. verò actorem vti domi
20 num † & per consequens sumus in casu consul-
tationis, Ceph. in oppositum citato in cons. 491
in 3. dub. concludẽtis, eum, qui vti dñs possidet,
rectè impedire eum, qui ius pascendi habet, nè
colat, & noualia faciat; quimò id ꝓpria autho-
ritate

21 ritate facere posse, vt in seq. dub.† sed. & si ècõ-
uerso diceremus vniuersitatē Dñam Reuerēdis.
verò Dñm Simonettā ius pascendi tantùm hře,
quod falsum est, cultura similiter esset prohibita
Calc. consi. 50. per tot. Cępol. de serui. rusti. præ-
dio. cap. 9. num. 10. 11. Bertran. consi. 228. num.
1. vol. 6. Crau. consi. 4. nu. 6. Didac. varia. resolu.
c. 17. nu. 11. ver. sed & quotiens Surd. consi. 65.
num. 12. 13. 14.

22 Hinc clara putet ad secundum motiuum reso-
lutio de l. in re cõmuni de serui. Vrba. prædio.
cum concord. nam non dicimus quod iure ser-
uitutis vsus fuerit pascuis Reuer. Actor, sed tan-
quam Dñs, & sic non vti alienis, sed tanquàm
proprijs, quod licere nemo negare potest per
reg. l. in re mandata, C. manda. & si obiectũ pro-
cederet, sequeretur quòd nemo dñs posset im-
mittere animalia ad pascendũ in agro proprio,
quod ridiculum est. Secunda vero pars huius
motiui, quòd res à me possessa mihi seruire ne-
queat, nec probatur d. l. in re communi, nec in
allegata. l. vti frui. cum glo. ff. si vsufru. pet. nec
alibi in toto iure nostro, sed totum potiùs oppo
situm, si quidem, & vsufructuarius, & vsuarius
& feudatarius, & alij id gñs possident, vt per
Bart. in d. l. si. vti possi. & alibi pasśim, & iure ser

23 uitutis possident, † qa vsus, & vsusfructus sunt
seruitutes l. 1. ff. de serui. cum vulg.

Ad tertium facilè respondetur ex probatis in
processu, liquidò enim constat ex testibus Re-
uerēdis. Dñi super 1. 3. & 4. capitulorum primo
loco productorũ, quòd vno, & eodem tpe, con-
tinuatisque temporibus Per Illust. D. D. Simo-
nettæ annuam honorantiæ solutionem recepe-
runt, & animalia sua ad pascua controuersa ap-
pelli fecerũt, signanterque ex duob. extra iurif-
dictionē examinatis per literas subsidiales, Hip-
polito de Vallefchis, & Io. Baptista de Pois. Imò
verò concludunt de antiquissimo tempore so-
lutionis prædictæ, & de pasculatione postea cõ-
tinuata vsq; ad hæc tempora Quocirca impossi-
bile est vnā fuisse alterius loco subrogatam.

Ad vltimum de scientia, & patientia vniuersi-
tatis non probata, tutissimè respondetur, imò
pbatā aptissimè fuisse. Nā testes oēs Reuerēdis.
Actoris deponunt in indiuiduo quòd actus pos-
sessorij Dominorũ Turicellarũ facti fuerunt vi-
dentibus, scientibus, & non contradicentibus
cõi, & hoībus Villæ S. Donini, & in specie pa-
sculatio animaliũ; afferũtq; rõnes apprimè cõ-

24 cludentes super c. 3. memorato. Deponunt pa-
riter quòd palam, & publicè fiebāt. Vndè scien-
tia pſumitur c. 1. de transla. præla. glo. in ca. præ-
sumitur ignorātia de reg. iu. in 6. Cor. cõsi. 269.
nu. 3. lib. 1. Mansue. de succes. reg. dub. 4. nu. 13.

25 Deponũt quoq; de publica voce, & fama in lo
co; pp quam scientia similiter pſumitur Corn.
consi. 221. num. 5. in 3. Rui. consi. 42. num. 21. in
Consil. Lud. Sacc.

26 1. Crau. consi. 57. nu. 10.† Deponunt de frequē-
tia Actuum pasculationis, videlicet quotannis,
& continuatis tēporibus, & per diuersos Dños,
per quā eadem inducitur pſumpt io. Corn. cõsi.
268. nu. 11. in 4. Menoc. de arbi. iud. c. 161. nu. 5.

27 † Ex vicinitate quoq; loci pſumitur sciētia Cor.
consi 94. nu. 11. ver. confert lib. 3. Rui. consi. vlt.
nu. 10. li. 4. Crau. consi. 74. nu. 4. Alciat. de verb.
sign. nu. 105. Menoc. d. ca. & nu. & de reti. pos.
rem. 3. num. 619. & de vicinitate loci cũ diutur-

28 nitate tpis tradit Rui. consi. 66. nu. 11. in 3.† Pa-
scua aũt de quib. agitur, nedũ vicina sunt, sed in
eadmet Villa, ergo. &c. Et in terminis vniuersi-
tatis Crau. consi. 204. nu. 5. Corn. de actu pascu-
landi, & lignandi loquens d. consi. 268. nu. 12.
Deniq; ex qualitate facti, qui verisimiliter so-
let in notitiam venire, scientia præsumitur d. c.
quanto cum not. Craue. consi. 123. num. 3. &
167. nu. 5. Menoc. vbi sup. Cor. d. consi. 268. nu.
11. inquiens quod si actus erat talis naturæ, &
importantiæ, quod verisimiliter ad vniuersita-
tis notitiā deuenerit, locus est præsumptioni de
qua supra. sed isti actus sunt huiusmodi, vt om-
nibus obuium est. Meritò, &c.

SVMMARIVM.

1 *Emphiteosis Ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos ex magis communi.*

2 *Præsertim quādo in contractu non fuit seruata solemnitas requisita in alienatione stabilium Ecclesiæ de qua in c. sinè exceptione 12. q. 2.*

3 *Clausula, & cui vel quibus legitimè dederit, non facit emphiteosim transitoriam ad extraneos.*

4 *Quoniam illud aduerbium (legitimè) aliter staret occisum, quod non est admittendum.*

5 *Emphiteosis recepta ab Ecclesia cum clausula, (& cui vel quibus,) si non fuit seruata solemnitas d. c. sinè exceptione, non transit ad extraneos.*

6 *Clausula prædicta secundùm aliquos, operatur tantùm, quòd alienatio fieri possit inter vocatos.*

7 *Vel quòd alienari tantùm possit inter viuos, non in vltima voluntate.*

8 *Curt. in. saluatur à contrarietate obiecta.*

9 *Doctor illam opin. tenere dicitur, quam disputādo, & arguendo ad partes approbauit, potiùs quàm eam, quam perfunctoriè.*

10 *Extraneus dicitur persona prohibita acquirere emphiteosim ecclesiasticam.*

11 *Clausula (& cui vel quibus) ad dispositionem iuris cõmunis ex tacita mēte contrahentiũ reducitur.*

12 *Dec. in cons. 171. declaratur.*

13 *Duobus copulatiuè requisitis, si vnum deficiat, actꝰ non valet.*

V 14 *Curt.*

14 *Curt. in conf. 130. nu. 8. interpretans dictionem (legitimè) cum clausula (& cui vel quibus) in materia emphiteosis Ecclesiasticæ, declaratur.*

15 *Emphiteosis Ecclesiastica, quæ non potest ad extraneos hæredes transire, nec per viam donationis, nisi fortè durante donatoris vita transit.*

16 *Extraneus hæres succedens in emphiteosi ecclesiastica, non potest ingredi possessionem sinè consensu Rectoris directi domini, & soluto debito laudemio, aliàs cadit à iure suo.*

Pro Reuerendo Domino Hyppolito Pratisotto.

EPITOME.

Emphiteusis ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos.

Etiam si acquisita sit cum clausula, & quibus legitimè dederit; Maximè si non fuerint seruatæ solemnitates.

RESPONSVM XLIX.

1 AD ostendendum quòd Reuerendus D. Hippolitus Pratisottus, in præsenti causa iustitiā fouet, præsuppono, quòd licèt trita sit, & valde controuersa conclusio illa, An emphyteosis ecclesiastica transeat ad hæredes extraneos, Nihilominus magis cōis, & crebriori calculo recepta est negatiua, quòd minimè transeat; vt post innumeros relatos concludit Clar. in §. emphit. q. 28. ver. 3. est casus & versi. Sed aduertendū est, in fin. cui sufficiat remissio.

2 Quæ conclusio absq; difficultate procedit quotiescunq; in contractu emphiteotico celebrando seruatæ non fuerunt debitæ solemnitates, de quib. in c. sinè exceptione 12. q. 2. in hoc enim oēs concordant, teste Curt. in consi. 130. nu. 4. & Clar. d. q. 28. ver. breuiter quando.

Hoc stante præsupposito in iure, aliud in facto subijcio, nempè solemnitates de quibus supra nullo pacto adhibitas fuisse in inuestitura facta q. D. Cęsari Tempestimo, vt videre est in instrō in actis exhibito; & ex ambobus infero, emphiteosim de qua agimus ex dispositione iuris communis, ad hæredes extraneos, nullo pacto transitoriam fuisse, nisi pactum specialiter adiectum contrarium suadeat.

Vndè videndū est, an clausula (& cui vel quibus legitimè dederit) apposita in dicto instrō, inducat pactum, & conuentionē iuri cōi repugnantem? Qua in re procul dubio dicendū est, quòd non ex quo facultas alienandi concessa ex illis verbis, (& cui vel quibus dederit) limitata est subsequens aduerbium (legitimè) importans quòd dispositio debeat esse legibus, & iuri communi conformis, non autem repugnans, vt optimè perpendit Curt. in præallegato consi. 130. num. 7. cum quo concordat Dec. consi. 171. sub num. 3. versic. 4. & vltimò. Inquiens, quòd vbicunque clausulæ prædictæ, (& qb. dederit) aliquid additū reperitur, quòd illā

3 reducat, & restringat ad ius commune. Tunc ad hæredes extraneos emphiteosis transire non potest, & idem Dec. in consil. 208. ante num. 12. versic. 2. respondetur Signo. de homo. in consi. 10. sub num. 2. versi. non ob. quod dicatur post Bald. Iacob. & Curt. quos refert, & cum Curt. dicto consil. 130. sentit etiam Campe. in consil. 11. inter consilia Brun. eolum. 2. ad fi. versic. 2. ex hoc Crau. consi. 92. sub num. 6. & hos referens, fusiusque cæteris insistens Menoch. consil. 61. nume. 18. cum pluribus sequent. & neminem patribus istis video repugnantem, aut contradicentem, minusvè rīdentē firmissimo argumento superiùs deducto.

4 Quod confirmatur ex eo, quòd si aliter interpretaremur verba prædicta, sequeretur, quòd aduerbium prædictum, legitimè, esset in totum ociosum, & absque effectu operandi, quòd esse non debet l. si quando. ff. de leg. 1. c. si Papa de priuileg. in 6. cum vulg.

5 Sed vlteriùs est attendendum, quòd solemnitates dicti; c. sinè exceptione; non interuenerunt in contractu isto emphiteotico, vt præsupposuimus, ideò clausula, & quibus dederit, simpliciter quoque prolata, vel alia similis, quæ de sui natura comprehendat hæredes extraneos, nihil potest contrà iuris communis dispositionem operari, & sic hæredes ipsos extraneos ad emphiteosim ecclesiasticam admittere, prout vltrà Curt. dicto consil. 130. num. 4. in fin. firmat Gozad. consil. 39. num. 12. & 17. & Clar. dicta q. 28. ver. 2. est casus, & ver. seq.

¶ Et rursùs aduertendum est, ad finalem rationem huius decisionis, nam cum emphiteosis taliter concessa importet totalem alienationem, vel saltem cum ea pari passu ambulet, necessariò dicendum est easdem solemnitates requirere, quę in ipsa alienatione requiruntur ad not. per Scriben. in cap. nulli de reb. eccle. non alienan. & in cap. hoc consultissimo eodem tit. lib. 6. atque alibi sæpè.

6 Insuper allegare placet not. dictū Bald. quē refert, & cōsulendo sequitur Bero. in cōsi. 106. nu. 28. lib. 1. quòd inuestitura emphiteotica bonorū ecclesiæ facta, ēt cū clausula, & quib. dederit, intelligi dēt sm purā, & merā suā naturā, ita vt ad extraneos nō efficiatur transitoria, & subdit ibi Bero. satis operari dr̄ talis clausula, ex quo dat

dat facultatem inuestito disponendi in vnũ tantùm de compræhensis in inuestitura. quandoquidme omnes simul, & pro portione aliàs admissi fuissent, præsertim in eod. gradu existentes. Idẽ in effectu respôdit Bero. consf. 66. reddito in causa Parmen. num. 13. & 14. eod. li.

7 † Vbi aliter ẽt rñdet ad dictã clausulã, restringẽdo eã ad specialẽ, & expressã dispõnẽ inter viuos, & cum supradicta Bal. & Bero. opi. concordat Signo. de hom. consi. 10. ante nu. 4. Bello. cõsil. 33. nu. 5. & pro hac eadẽ opi. latè consuluit Calca. consi. 51. in 1. dub. & latè Menoch. d. consi. 61. nu. 20. cum seqq.

8 Modo nõ obstant, quę ꝑ D. Calidonia adducunt, & primò quòd Cur. fuerit sibi cõtrarius in cons. 1. Qm̃ licèt in narratione facti ꝓsuponat ibi positũ fuisse aduerbiũ illud (legitimè) cum clausula, & quibus dederit, non tñ in discursu totius consilij mentionẽ aliquã de eo facit, nec illius vim tollit, sed simplicem clausulã ponderat absq; dicto aduerbio, & per consequẽs non

9 pôt dici sibi contrarius † q̃q; si contrarius ẽt dici posset, eius tñ opinionis fuisse dicẽdus esset, quã disputando tenuit, & arguendo, non verò eiusquã simpliciter, & ꝓfunctoriè, vt docet Ab. in c. bonæ il 2. nu. 30. versi. Sed mihi plus placet de postu. præl. Alci. in trac. ꝓsump. regula prima ꝓsump. 51. nu. 4. Soc. iun. cõsi. 1. nu. 143. & cõsi. 119. nu. 30. lib. 1. atq; in consi. 42. nu. 25. lib. 2. Sed etsi authoritas Curt. de medio tolleretur eius contradictione, ratio tamen, & argumentũ suum supra relatum, Item & authoritas Decij in d. consi. 171. & cæterorum omnium supra relatorum adhuc militarnet.

10 Et dùm rñdetur secundo loco, legitimè factũ dici posse, ꝗ fit lege ꝑmittente, & legem in casu nostro ꝑmittere, quòd emphiteosis dari possit personis à iure non prohibitis, vt per Dec. in consi. proximè relatis, retorquetur apertissimè ista rñsio, tum quia firmat ibi Dec. & ꝑ cõstanti habet sub nu. 1. 5. 6. & per to. hr̃des extraneos emphiteotæ personas esse prohibitas emphiteosim Ecclesiæ acquirere ex dispõne iuris * cõis, * inquiens opinionẽ illam esse cõem, & ca-

11 nonizatã, & ab ea nullo pacto recedendũ. † Tũ etiã quia pluribus argumentis concludit, clausulam, & quibus dederit, ad dispositionem iuris * cõis, * ex mente contrahentium reduci, ita vt ad hæredes extraneos dictam emphite usim transire minimè faciat. Quod si ex tacita mente contrahentium id recipitur, vt voluit Dec. multò magis in casu nostro recipiendum est, in quo est facultas tantùm concessa emphiteotę alienandi legitimè, id est secundùm leges, & secundùm ius

12 cõe, † & licèt ponderet Dec. in d. consi. sub nu. 3. versi. 3. considerandum est, incapacitatẽ eius, qui ad emphiteosim illã admitti volebat, quia scilicet illegitimus erat, nõ tamen fatetur, quòd

Consi. Lud. Sacc.

data capacitate, vocatus esset, & ad eam admittendus, sed totum oppositum tenet, vt legi po-

13 test. † Duo nãq; copulatiuè requiruntur, quòd quis sit de vocatis, & comprehensis in inuestitura à contrahentibus, & quod sit capax, & non indignus respectu personæ suę, quorum alterũ si deficiat, vt in nostra specie, non potest dici legitimè succedere in ipsa emphiteosi per reg. l. si is qui ducenta §. rerum de reb. dub. Idcirco rñsio exaduersò data pœnitùs euanescit.

14 Vltimę rñsioni, quæ interpretatur, legitimè, idest, cum consensu dñi in tit. oneroso, & absque consensu in lucratiuo, per ea quę scribit Curt. d. consi. 130. nu. 8. post Ias. quem refert, & Clar. d. §. q. 15. facilis est replicatio, nam Cur. ibidẽ tollit hoc obiectum, supponẽs, quòd quicquid teneant Doct. circa donationem rei emphiteoti-

15 cę, etiam ecclesiæ, † cum vera sit cõclusio, quòd ad hæredes extraneos non sit transitoria, non poterit etiam donatio ipsa effectum sortiri post mortem donantis, sed tantùm eo viuente. Vndè tantùm abest vt possimus ex dictis Curt. arguere, de donatione ad institutionem hæredis extranei affirmatiuè, & ꝑmissiuè, vt potiùs ex opposito manifestè declaret ab institutione ipsa extranei hæredis, ad donationem negatiuè, & prohibitiuè argm̃ procedere. Consequenterq; nullo pacto dicere possumus, quòd satisfactum sit illi aduerbio, legitimè, si absq; Dñi consensu hæres extraneus instituatur. Et cum hac solutione supradicta ex dictis Cur. concordat ẽt Clar. ea. q. 15. in ver. arbitror tñ in primo requisito, dum præsupponit ad hoc, vt donatio rei emphiteoticę valeat, de substantia requiri, vt non fiat * in personas, in quas de iure cõi, * vel ex cõuentione partium prohibita sit alienari. Enim verò * prohibitũ est de iure cõi * alienare, & relinquere emphiteosim ecclesiasticam in extraneos hęredes, vt supra dictum est. Meritò. &c.

16 Nec omittendũ est, quòd si interpretatio exaduerso data procedere posset, quod à veritate oĩno alienum creditur, & per consequens potuisset Tempestinus absq; Dñi consensu extraneis hęredibus emphiteosim relinquere, & sic Dñæ Calidoniæ, non tamen potuisset ingredi possessionẽ bonorũ emphiteoticorũ sinè cõsensu Rectoris, vndè cum ingressa fuerit, amisit oẽ, ius quod habere pot erat, sm̃ cõem sñiam, q̃ refert idem Clar. loco proximè citato in quarto requisito. Quinimo obligata fuisset ad solutionem laudemij pro noua inuestitura, vt ibidem firmat Clar. in quinto requisito. Et ex his pronunciandum est absq; dubio ad fauorem.

Reuer. D. Rectoris antedicti.

Pro Perill.D.Com.Antonio Maria Tertio, Sisſiæ, & Beluederij Comite.

Eſcendebant D.Com. Antonius Maria,& D.Com. Pamphilus de Tertijs Nobiles feudatarij Parmenſes à communi ſtipite Guidonis de Tertij; poſſidebantq; quilibet pro medietate,feuda duo,Siſſiæ ſcilicet & Beluederij, cum iuribus, & pertinẽtijs ſuis, & cupiens D. Com. Pamphilus, prole carens,conſortem prædictum debita ſucceſſione priuare,præces Sereniſs. D.Duci Octauio porrexit pro licentia teſtandi, de bonis,etiam feudalibus;quam obtinuit,cum clauſula tamen, ſinè prę iudicio iurium tertij)adeo quòd in præiudicium ſiſci, & Ducalis Cameræ facultatem tantùm habuit diſponendi,non verò D.Com.Antonij Mariæ;quam etiam Princeps de poteſtate ordinaria concedere non valuiſſet.

Poſtea teſtatus fuit,hęredẽ inſtituẽdo D. Com. Horatium Simonettam, vxoris nepotem,& vitã cum morte commutauit.

Mortuo itaq; Com.Pamphilo,ꝑtendente eius hærede ſcripto poſſeſſionem dictæ portionis vtriuſq; feudi ingredi, quam pariter ingredi ꝑtendebat,imò ſe ingreſsum aſſerebat D.Com.Antoni⁹ Maria, Excelſum Conſilium Iuſtitiæ Parmæ ipſam ſucceſſionem ad euitanda ſcandala ad Ducalem Cameram aduocauit;qua aduocatione ſtãte,idem Com. Tertius ſtatim coram eodẽ Conſilio Iudicium inſtituit in petitorio contra ipſam Cameram vti detentricem bonorum, & iurium feudalium Siſſiæ, & Beluederij, petendo illa ſibi liberè relaxari; attento quòd erãt bona feudalia ad ipſum ſpectantia virtute Inſtrumentorum, & inueſtiturarum tunc productarum, per quę notoriè conſtabat de bono iure ſuo; quæ petitio fuit admiſſa per Dominos Conſiliarios, & decretæ citationes D.Aduocato,& Sindico fiſcali, & Dominis Simonettis; videlicet Com. Horatio, & eius Patri uti legitimo Adminiſtratori ad allegandum quare dicta bona non uenirent liberè relaxanda.

D.Sindicus,& procurator fiſcalis comparendo, ſuam quoq; petitionem exhibuit merum petitorium continentem, nempe declarari bona prædicta feudalia deuoluta eſſe ad Ducalem Cameram per lineam finitam Com. Pamphili, & ad ipſam pleno iure ſpectare, & pertinere, & ptopterea in eorundem poſſeſſionem confirmari, & manuteneri; quæ fuit ſimiliter admiſſa, unà cum iuribus productis;comparuit quoq; hęres antedictus,ſed de eius inſtantia facta in ſolo poſſeſſorio; & ſubſecutis ſuper ea,plenè tractare nõ expedit in pręſenti informatione; quia iam lis fuit terminata, ut infra dicetur.

Compilato proceſſu inter dictas partes ſententiam ſuam protulit Excelsũ Cõſilium relaxando poſſeſſionem bonorum,& iuriũ ꝑdictorũ feudaliũ contẽtorũ in inueſtituris productis, & pęnes Duc.Cam.auocãtam,D.Co.Tertio,de cuius bono iure dixit euidẽter cõſtitiſſe, & cõſtare ex inſtrumentis, & iuribus ptoductis,non obſtan. allegatis,& productis ꝑ Mag.D.Procuratorem fiſcalẽ,& Dominos de Simonettis.Quę ſñia fuit executioni de mandata, remouendo Ducalẽ Cam.à poſſeſſione, & eam tribuendo D.Com.Tertio.

Ab hac ſententia nullo modo reclamauit fiſcus; Reuiſionẽ uerò petierũt,& obtinuerũt D D.Simonettæ,& cũ in reuiſionali iudicio Excelsũ Conſiliũ ſup poſſeſſorio ſũmarijſſimo tm̃ cognoſcere, & ꝓnũtiare uoluerit, iuxta uotũ DD.Simonettarũ,declarauit poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ, & iuriũ feudaliũ à D.Com.Tertio in ipſos trãſferendã;prout exequẽdo trãſtulir,ſaluis iurib⁹ Com. Tertij in petitorio,& plenario poſſeſſorio.

Impetrauit quoq; ipſe Com. Tertius aliã reuiſionẽ eidẽ cõſilio cõmitti,qua pẽdente,& in fine iudicij,Procurator Duc.Cam.uti Terti⁹ ad illud uenit,inhęrẽdo prioti ſuæ petitioni,cui ĩter cęteras exceptiones,oppoſitũ fuit de re iudicata,ipſe aũt reſtitutionẽ aduerſus rem iudicatã petijt, & obtinuit, & ita fuit ad iudicium admiſſus; adeo quòd de omnium iuribus denuo cognitum fuit.

Et

Et instăte assiduè Com. Tertio super petitorio inter ipsum, & Duc. Cameram ab initio vsque intentato,& deducto pronuntiari; aut saltem super vtroq; semel, vti cumulatis. Econtra verò DD. Simonettis super possessorio insistere volentibus, fuit demum per eundem Co. Tertium me suadente, renuntiatū iudicio possessorio (si quòd pependisset, quod tamen ipse negabat)& institū super petitorio iudicari; super quo datis nouis terminis,& formato iterato processu,& re productis hinc indè iuribus priorum iudiciorū tantùm,& facta diligenti causæ discussione cum omnibus collitigantibus; data fuere per Excelsum Consilium motiua tenoris infrascripti cōtra Comitem Tertium, & quia eius vnigenito mea vnigenita matrimonio copulata erat, ideo motiuis prædictis in subsequenti forma respondi, iustissimam ipsius causam apertissimè (ni fallor) demonstrando.

EXCELSI CONSILII MOTIVA.

IN præsenti causa Castrorum Sissiæ,& Beluederij, in qua, vt ex inuestituris feudalibus per Illust.Do.Com.Antonium Mariam de Tertijs productis constat, quòd per Ducem Mediolani de anno 1440.DD.Gibertus,Nicolaus, & Guido fratres de Tertijs ob benemerita ipsorum, & parentum eorum, & quia subuenerāt D.Duci de Florenis duobus millibus ad rationem solidorum 32.pro quolibet floreno,inuestiti fuerūt in feudum honorificū,paternum,& auitū,nobile,& gētile, frācū,& liberum,& iure feudi,honorifici,nobilis,& gētilis,paterni,auiti,antiq.liberi, & fiāchi de dicto Castro Sissię pro se,& eorum descendētibus.

Et de anno 1441.dicti Gibertus,& Guido pariter per eundem Ducem inuestiti fuerunt de dicto Castro Beluederij, pro se vt supra in feudum honorificum, nobile,& gentile.

Contra dict. D. Com. Antonium Mariam agētem aduersùs Com.Horatium Simonettam pro consequenda dimidia dictorum locorū,quā possidebat tpe eius vitæ,& mortis dictus Com.Pāphilus à Com.Guidone descēdens,plura obstare vīr,de quibus per Bursat.cōs.4. & cons.349. & maximè,quòd feudum,de quo quęritur,dicatur francum,& emptitium, vt ex inuestituris legitur,cum cessione iurium,& actionū,etiā directarum, & consequenter potuerit alienari p D. Com.Pamphilum, & vltra per eum cōsiderata, contra D.Com.Antonium Mariam obstare vīr duo potissimùm fundamenta.

Primum est.quòd hic agitur de succedendo in d.feudo d.Com.Pamphilo trāsuersali ipsi Com. Tertio,qui est vltra septimum gradū,vt patet ex arbore generationis dict.DD.Iuxta calculationem graduum de qua per Ceph. cons. 173. nu. 34.vol.2.& apertiùs per Surdum cons.5.nu.23. in fin.initium sumendo à personis inuestitis,ergo dicta feuda non vidētur posse transire ad D. Com.Antonium Mariā c. 1.§.hoc quoq; sciendū est tit.de succ.feud.; & est communis* resolutio Menoch.cons.400.nu.58.vol.4.Surd.d. cons.5. nu.15.& seq.& num.22. & hoc quia agitur de linea dicti Com.Antonij Mariæ,quæ est transuersalis lineæ Com.Pamphili, secùs si feudū fuisset acquisitum per authorem vtriusq; lineæ, in quo casu loquitur textus in c.pri.§. pri. de natu.success.Feudi, & actore non probante, quod intendit,reus est absoluendus.l.2.ff.vti poss.l. qui accusare,C.de eden. ius enim metimur ex persona actoris l.pri.ff.si pars hæred. peta.

Nec de iure accrescendi hic videtur posse tractari, quia illud regulariter non habet locum in feudo coniunctim pluribus dato,nisi specialiter cōtineatur in inuestitura, ita quòd verbalis, vel realis coniunctio nihil operatur,quia in contractibus non habet locum ius accrescendi,sed sibi imputare debēt,si id non prospexerint,ita signāter concludit Bal. in d. c. 1.§. & quia videndum sub nu.4. vers. item hic est expressum.

Et hoc ipsum clariùs clarescere videtur discutiendo singula fundamēta,quibus nititur d.Co. Antonius Maria, adducta p eius informātes, & consulentes, quæ sunt in effectu,quòd imò in ea su isto sit locus iuri accrescendi, siue magis propriè loquendo,iuri inuestituræ, vt inquit Bal.in cap.1.§.Capitanei,nu.5.de feudo Marchiæ.

Primò,ratione qualitatis feudi, scilicet iurisdictionalium,& dignitatis comitatus.

Secundò,ratione qualitatis Principis concedētis,scilicet Ducis Mediolani.

Tertiò,quia agitur de feudo antiquo.

Quartò,quia oībus insolidū fuerit facta cōcessio ex vi clausulæ,& (cuilibet eorum insolidū.)

Quintò,quia aliàs etiam portio, quæ obuenerat Com.Nicolao diuisa fuit inter Co.Gibertū, à quo descēdit Co.Antonius Maria,& Co. Guidonem à quo descendit Com.Pamphilus.

Sed quod primum attinet respectu dignitatis Comitatus,constat,eam in feudum nō fuisse cōcessam,sed seorsum ab ipso feudo.

Quòverò ad iurisdictionalia,vř posse dici,quòd licèt inter agnatos in infinitū, & trāsuersales de inre in re indiuidua succedať,& si iurisdictio ī se ipsa sit indiuidua,tñ q̄tū ad administrationē, & cōmoditatē,q̄ hic considerať,diuidua est,& si sit vnicū castrū,& vnicus locus, & impediť ius non decrescēdi,de quo q̄ritur,vt cōcludit Ripa ī d.l. recōiūcti n. 108.de leg.3.& ex isto respectu dici pōt,quòd ď iure iurisdictio sit diuisibilis,vt post cōcord. p eū citatos pbatBoe.dcis.46.nu.2.vbi addit,ita fuisse decisū,quòd Dñs direct⁹, ad quē pars feudi deuenit, p obitū vassalli,dēt hēre totū feudū,& dñs teneť alteri vassallo ad extimatio

nem communitatis pro rata sua, vel quòd diuidatur commoditas, & seu saltem secundùm Bal. in d.cap.1.in fin.princip. de duobus frat. de benefic.inuesti.ad electionem Dñi dabit ipse æstimationem commoditatis illius accrescentis, & ideo dicunt Doct. quòd Ducatus, qui est indiuiduus per cap.pri.§. præterea ducatus de prohib. feud.alien.per Fede.potest de consuetudine diuidi de consensu Domini, & ibi dicunt Doct. & signanter abundè Soc.iun.cons.35 per totũ vol. 4.Rolan.cõs.2.nu.125.vol.1. aliàs omnia regna Mũdi vnum ab alio non possent diuidi, & ideo non essent plura secundùm dictum argumentũ, sed vnum, & omnia cõia, quo nihil absurdius, & quod dicitur de toto ad totum, habet locum de parte ad partem l. quæ de tota ff. de rei vendic. & ideo Ripa in d.l. reconiuncti nu.168. concludit, quòd vassallus superstes tenetur directè ad solutionem, & exhibitionem commoditatis, & vsus, licèt feudum dignitatis; vel iurisdictionis respectu suppositi sit indiuiduum, tamẽ administratio, & commoditas est diuidua, Bero.cõs.74. nu.29.& seq.vol.1.& in feudo Comitatus, quòd quò ad exercitium, & administrationem possit diuidi respondit ipse ibidem.

Et quòd de consuetudine feudum dignitatis, & iurisdictionis sit diuisibile probat Menoch. d.consil. 1.num.23. & plur. seqq. licèt, vt ille ait, non seruetur talis consuetudo in dominio Floren. Mantuano, & Ferrariense, & alijs locis; seruatur tamen in partibus istis, vt quotidie videmus; & in terminis in concessione Castri pro indiuiso facta duobus fratribus per inferiorẽ ab Imperatore, vel Rege, idem tenet Bal. in cap.1. nu.2. de duobus fra. quòd non habeat locum ius accrescendi.

Quò autem ad secundum fundamentum d.Comit.Tertij fundatũ in l.1.C.si socius impe.liber. &c.lib. 10. vr̃ posse responderi pluribus modis.

Et pri.dispositio dictæ legis non habet locũ in inferioribus à supremo Principe, scilicet in inferiore ab Imperatore, vel Rege vt signãter in terminis cõcludit Bal.in d.c.1.nu.2. de duob.frar. & respondit Soc.iun.cons.92.nu. 8. & per totũ volu.4.loquens in Duce Mediolani, Ferrariæ, & Mantuæ, idẽ post Aret.cons.vlt.col.pen. & plur. concord.per eum ibidem, respondit Ceph.cons. 173.nu.32. in fin. vol.2.& post Pet.Cyn, Bal.& concord.per eum relatos respondit Ias. consi.1. col.5. post princ. vol.3. & cons.117.col.6. circa
* med.vol.4.Et ita hæc videtur esse magis * recepta sñia, licèt multi allegati in cõtrarium dissentiãt, & sic intelligitur d.l.pri. in Principe iura imperialia habẽte, & sic in nõ recognoscẽte supioiẽ, vt in Rep.Veneta, Soc. iun. cons.73.nu. 7.& plur.seq.vol.1.& quod d.l.1.non habeat locũ in Principe superiorẽ recognoscente respõdit Menoch.cons.564.nu.15.vol.5.& ante eum Afflict. in c. 1. §. & quia nu. 16.in fin.qui feud.da.poss.

Insuper, & secundò, dispositio dict.l.non habet locum in feudis, vt signãter dicunt Cyn.& Iser. & Mart.deLaude, quos refert Ias.cõs.24.sub nu. 2.vol.3.& concord.p Menoch.d.cons.464. nu.
* 14.vbi refert multos de cõi* attestantes volu.4. licèt multi contradicant, fuit enim magna q̃stio apud antiquos, vt ẽt refert Afflict.in d.§.& quia nu.28. & pro hac parte negatoria stãt ẽt Alciat. Præpo.& alij, quos refert, & sequitur Bero. cõs. 70.nu. 6. & seq.vol.1.nisi feudũ.tit.donationis sit, & motu proprio concessum; vt ibi nu.15. nu. 20.& nu.25.versic. non obstat &c. Et in Principe supremo loquitur Lofre. in contrariũ citatus nu.3. qñ aũt motu proprio sit facta concesso hr̃ pẽr Bero.vbi supra nu.25.in fin.& seq. & hæc ẽt videtur esse mitior opinio, quàm contraria.

Tertiò, si benè aduertatur Bal in d.l.1.§. fin autem in pri.nu.15.C.de caduc.tollen.intelligit d. l.1.C.si socius Impe.liber.vt procedat in inuestitis in aliqua prouincia, non autem de aliqua modica re, vt in casu isto.

Quartò d.l.pri. vt multi volunt, procedit solũ, quando is qui moritur, non habet aliquem hæredem, præter fiscum, vt probat Soc.iun.in d.cõsil.73.nu.6.in fi.vol.1.

Quintò respondetur, quòd dispositio d.l.1. nõ potest applicari ad casum nostrum, quia loquitur in socio rei communiter pluribus per Principem concessæ, & quorum vnus decessit sinè liberis, vt constat ex rubro, & nigro d.tituli, & signãter etiam probãt Doct.ibi, & in specie Platea in 2.nota. qui concludit illum tex.loqui in Principe aliquid communiter donante.

Sed sic est, quòd d.feuda non fuerunt concessa communiter descendentib.ex d. fratribus, inter quos est d. Co. Antonius Maria, imò nec etiam d.fratribus, sed diuisim ergo &c.

Quòd sit verum patet ex tenore inuestituræ primæ, dum ibi dicitur de Giberto, Nicolao, & Guidone, inuestitis, quę verba important, quòd quilibet pro tertia dicatur inuestitur l.reos, §.cũ in tabulis, ff.de duobus reis, Soc.iun.d. cons.92. nu.12.vol.4.& quamuis verbis, & vnica oratione coniuncti dicantur, tamen, respectu rei non dicuntur coniuncti, cum quilibet haberet partẽ à Principe, & inter coniunctos verbis non dicitur res insolidum concessa, & propterea cessat ius non decrescendi, de quo loquimur; nec põt habere locum ius accrescendi, quia quilibet est consequutus partem suam, vt concludit Ripa in l.reconiuncti, nu.8. ff.de leg.3.

Rursus in secunda inuestitura, feudum iam diuisum legitur, ergo cessat communio de qua in d.l.& ratio indiuidua iuris accrescendi est vnio, inquit Bald.in d.§.finautẽ in princ.nu. 16. vers. quæro.d.tit.d.C.de cadu. tollen.

Sextò, dispositio d.l.nõ põt ex alio applicari ad casum

casū nſm,qa loqtur in casu,quo aliqs ex acquirentibus à Principe decessit sine prole, quia alij socij admittuntur ad eius portionē, secus aūt in heredibus,& successoribus eorū,quia illi nō gaudent beneficio d.l.pri.vt in terminis signāter respondit Soc.iun.conf.73.nu.26.& seq.vol.1.

Septimò,dispositio d.l.pri.nō habet locū nisi in concessione facta motu proprio, quod nō præsumitur,doct.ibidem, quos refert, & sequtur Bero. d.conf.70.nu.9.vol.1.& quando dicatur cōcessio facta motu proprio ponit ipse nu. 26.& seq. idem tenet Soc.in d.cōs.97.vol. 4. & com.probat Menoc.d.conf.564.num.16.col.3. at in casu isto d.inuestitura fuit concessa ad petitionē partium, vt ex ea legere est, ergo &c.

Et respectu tertij fundamenti d.Com.Tertij respicientis clausulam(in antiquum feudum &c.) quæ vt nostri dicunt, operatur, vt feudū trāseat ad agnatos transuersales inuestitorum, ac si p eorum cōem authorem fuisset acquisitum, illud ēt non videtur prodesse d. Com. Antonio Mariæ, ad effectum, de quo quæritur, ex pluribus.

Et primò,qa dicta clausula non reperitur apposita in feudo Beluederij,;& sic respectu dicti loci cessat consideratio supradicta, quin ēt respectu castri Sissię,in cuius inuestitura adest d.clausula, vī dicēdū,quòd imò dicta clausula nō immutat naturā,& qualitatem feudi, vt de nouo fiat antiquū,Oldrad.cōs.174. quē multi sequuti sunt de quibus per Ias.conf.1.col.1.vol.3.vbi refert Castren.ita respondisse,& conf.152.col.pen.vol.2. vbi refert etiam Abb.& Alex.& eos sequitur ēt, & eam latè defendit conf.180.nu.5.vol.2.

Secundò dicitur, quòd super dicta clausula nō videtur posse fieri fundamētū, quia est solita apponi in inuestituris, vt post alios inquit Ias. cōs. 1.col.3.post med. vers.benefacit &c.vol.3.& sic non videtur apponi ex deliberata mēte cōcedētis,ita in terminis respōdit Ias.in conf. 152.col. fin.vol.2. vbi alia multa cōtra dictā clausulā adducit,& tenet contra conf. Curt.sen.de qbus s.

Tertiò,quia nō operatur in feudo frāco,& emptitio prout est istud, vt post plur. concordā.per eū citatos respondit Burs.d. conf. 4.nu.24. & d. conf.34.nu.26,& seq. neq; enim per dictā clausulam immutatur natura feudi franchi, & alienabilis,sed talis clausula operatur solùm quoad beneficium inuestitorum,non autē in eorum preiudicium ad fauores agnatorum;maximè si d.clausula fuit in narratiua parte apposita,vt ibi p eū, nec est inconueniens,quòd idem feudum, quo ad aliquos sit antiquum,& quoad alios nouum, vt in terminis concludit Bal.in c. 1.§.hoc quoq; col.2.in princ.de succe.feud. Cepo.conf.24.nu. 1.in ciuil.vol.2.Ruin.conf.12.col.1.vol.1.

Quartò respondetur ,quòd contra dictā clausulam obstat decretum Meminim⁹, vt satis indicant verba d.decreti, ibi, & infeudationes quibuscūq; clausulis &c.munitæ,cum sint generalia ēt comprehendere infeudationē cum clausula, iure antiqui feudi l.fin. C. de dor.promissio.l.1. ff.de lega.præstan.& ita signanter tenet Boss.tit. de Principe nu.312.& nu.338.vbi dicit ita seruari,& pro d.decreto,& eius obseruantia stat ēt Menoc. conf. 443.nu.10.& seq. vol.5.quamuis alio modo illud interpretetur.

Nec dicatur, quòd Comes Horatius reus cōuētus per d.Com.Antoniū Mariā nō pōt se iuuare dicto decreto,qa esset dare de iure fisci,& sic tertij,quod non licēt Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.

Quoniā responderur,quod cum dictum decretum fuerit pductum per dict. Com. Antonium Mariā de Tertijs actorem,contra d.Dom. Simonettā pōt retorqueri contra eum, quòd sua non interest,& quòd Simonetta ppea liberas ędes habeat quoad eum l.2. vti posli. qa ius metimur ex persona actoris l. 1. ff.si pars hæred.peta.& Comes Tertius non potest impugnare,quod approbauit,§.semel.instit.quibus manu.licēt,vel non.

Quintò,pro responsione dici pōt, quòd clausula operatur solùm quo ad psonas in inuestitura noīatas,vt singulis eorum, respectu suorū descendentium respectiuè, dicat facta concessio iure antiqui feudi,vt post alios p eum relatos concludit Curt.iun.conf.1.nu.13.ad fin.& in terminis ēt respondit Menoc.d.conf.400.nu.59.vers. nec dicatur, vol.4. Cuius dictum licēt videatur periculosum,quia dicta clausula respectu descēdentium singulorum esset ociosa,cum sat sit eis, quòd feudum sit paternum, quod æquipollet antiquo,vt supra dixi, Nihilominus semp verū est dicere, quòd nō potest referri nisi nominatis in inuestitura, non aūt respectu transuersaliū,si de his expresè nō sit dictum, vt ēt considerat Bec. d.conf.56.nu.26.in princ.& nu.27.quando scilicet non sunt de compræhensis in inuestitura, vt latè probat Cepo.conf.24.num.23.vers.2.idem potest probari in ciuil. lib. 2. & nisi fuisset hæc clausula apposita,potuisset acquirens cum consensu Domini disponere de feudo, quia nouū, sed pter dictam clausulam Imperi. dicitur iste effectus, vt inquit Becc.vbi supra.

Et quod hæc clausula operetur solùm respectu personarum pro quibus reperitur accepta inuestitura post Socin Alex.& Curt.iun.probat Bru. conf.1.col.2.vol.2. & quòd hæc clausula operet̄ solùm respectu descendentium inuestitorū post Alex.Soc.& Curt.iun.concludit Senat. Pedem. decis.146.nu. 4. lib.2.& sic quilibet inuestitorū cēsetur in viriles,& pro rata prospexisse suis descendentibus,non vt sit locus iuri accrescēdi de vna linea ad aliam, vt supra dixi.

Sextò,dicta clausula non operatur, quòd presumatur antiquum,vbi constat de veritate in contrarium,scilicet de primo acquirēte, vt hic, quia aliàs contineret manifestā repugnātiā,qa feudū habe-

haberet duas naturas cōtrarias.quod est impossibile scilicet, quòd sit nouū,q̄a cōstat de primo acquirente,& quòd sit antiquum Cepo.cōs.24. nu.12.& seq.nu.19.in fin.& nu.32.& seq.vbi ad dit quod propterea nec Deus, qui est omnipotens reintegrare virginem post ruinam pôt.

Septimò d.clausula, iure antiqui feudi,intelligitur,vt collaterales ita demū admittātur, si sint de descēdētibus à primo acquirēte,seu primo in uestito, aliàs secus Bero.cōs.73.nu.35. vol.1.& vsq; ad septimū gradū,sīn magis receptā sñiam. Et istud est quod voluit Oldra.d.conf.178.nu. 3.dū inquit,quòd d.clausula posita cēsetur solū fauore inuestitorum, vt probat Becc.dict.consil. 56.& probat Castr.conf.10.nu.9.in 3. parte loquens in casu, quo antiqua inuestitura erat finita,& nouiter vni concessa,cum clausula,tāquam de feudo veteri,& antiquo,q̄ nō facit,quòd feu dum dicatur antiquū, sed potest intelligi quod sicut aliàs fuit concessum, ita vt nunc conceditur,sed non propterea agnati transuersales dicū tur compræhensi in dicta inuestiiura, vt ibi per eum;& tantò magis si feudum fuit pluribus con cessum,etiam fratribus; quia nisi ipsi stipulentur pro se,& eorum, & cuilibet eorum descendētibus,eis non acquiretur, vt latè comprobat Alexan.conf.10.nu.3.& plur.seq.vol.3. vbi decisio Bal.in cap.1.de alien.feu.pater.quæ habet,quòd si Rex concedat mihi feudum nouum iure antiqui feudi possidendum, quòd feudum huiusmodi licèt sit nouum, tamen assumit sibi qualitates antiqui,& poterit per vassallum alienari in proximiorem agnatum,quod non loquitur ad effectū, vt per dictā clausulā intelligantur inuestiti agnati,sed ad effectū vt possit alienari ī agnatū.

Octauò forsan etiam dici posset,quòd clausula operatur,quòd feudum sit iudicandum vt antiquum,quòd scilicet antiquitus consueuerit dari,non tamen quòd sit datum prædecessoribus inuestitorum, vt considerat Cepol.d.conf.24.nu. 12.& num.22. & secundùm hunc sensum nihil prodesset dicto Com.Antonio Mariæ.

Nec quicquam releuare videtur priuilegium Episcopi Parmen.de quo fit mentio in sententia, 1311.producta per Dom.Com.Antonium Mariam super eo,quòd ibi annūtietur Com. Gibertum antiquiorem Sissiæ dñm, quia etiā si fuisset Dominus dicti loci,& successores sui,nihilominus non prohibet, quin dicti Gibertus,& fratres potuerint dictum locum in feudum recognoscere,vt est communis * opinio, de qua per Doct.in l.si aliquam rem,ff. de acquir. possess.l. si quis ante in prin.ff.eo.tit.

Præterea cum Dux Mediolani in dicta eius in uestitura dicat dictum locum esse suum, datur intelligi, quòd ampliùs non erat dictorum DD. & à dicta assertione recedi nō potest,postquam dicta inuestitura fuit producta per dictū Com. Antonium Mariam l.cum præcum,C. de lib.ca. Bar.in l. post legatum col.2. ff.de his, quibus vt indi.& concordan.per Feli. in c. cum venerabilis num.22.& seqq.de excep.

Non etiam obstat cōcessio Imperialis de anno 1383. in qua disponitur,quòd tām Gibertus, & Nicolaus fratres de Tertijs antiquiores, quàm eorum descendentes non possint de bonis per eos acquirendis disponere quouis titulo extra domum de Tertijs de Coruazano.

Quia præter id quòd respectu acquirēdorum, inter quæ sunt bona de quibus agitur, nō valuit tale pactum,& conditio contra regulā l.id quod nostrum est de reg.iur.& l.in re mandata,C.māda.cum vulga.non etiam potest complecti concessiones alienas,& quę factæ fuerunt per Ducē Mediolani,de quibus agitur.

Et insup declaratio Ducis Mediolani facta iue stituræ feudalis DD.Io.Ludouici,&Pallauicino Pallauicinorū,pducta p D.Com.Antoniū Mariā potiùs vr facere cōtra eū,q̄a in ea legitur, quòd ita demū collaterales Pallauicini succedant in feudo cōcesso dictis fratribus cum clausula, iure antiq feudi, succedant inquam,si ipsi decederēt sinè filijs,vndè cū decesserint cum filijs,feudū illud tanq̄ nouū reuersū vr ad Dominū directū.

Ad quartū ēt fundamentū facilè vr responderi posse,considerādo,quòd illud,verbum distributiuum(cuilibet eorū) vbi fuisset adiectum,diceret adiectum p̄sonis primo loco inuestitorum, non ēt eorum descendentium,& sic operaretur solùm respectu ipsorū p̄nominatorū,q̄bus adiecta fuit,prout reuera sortita fuit effectum p obi tum Nicolai sinè descendentibus;sed non debet extendi ad descendētes dictorum inuestitorum inter se,vt in casu,quo reperitur adiecta descendentibus inuestitorum, non ideo extēdi debet ad ipsos inuestitos, vt respondit Alexā.cōs.30. nu.8.in fi. & seq.vol.1. loquens in concessione facta plurib. p se,& eorum, & cuiuslibet eorum descendentibus,& conf.17.nu.8.vol.5.vers.sed non oportebat, q̄a in dicta concessione non fuit adiectum verbum distributiuum in p̄sonis filiorum,& vt non minùs, clarè Ripa in l.recōiuncti * nu.165.& seq.ff.de leg.3.& est cōis * opinio, vt etiam testatur Bello.conf.20. col. 1. & seq.& ibi nu.3.in fi.ponit casum nostrum, Idem etiam respondit abundè Cur.iun.conf.55.nu.13.& Menoch.d.conf.464.sub nu. 17.vol.5.loqnens in casu,quo tribus fratribus feudum fuerat concessum,cum clausulis pro ipsis, & cuiuslibet eorum descendentibus,quòd dicta clausula non extenditur ad ipsos tres,idem respondit Decia. conf. 73.nu.16.& plur.seq.vol.2.

Postposita itaque dicta clausula distributiua (cuilibet insolidum) remanet firma conclusio, quòd castra,& loca censētur cōcessa dictis fratribus,cuilibet eorū p̄portionabiliter,l.reos,§.cū in tabu-

tabulis.ff. de duobus reis, & quilibet pro parte sua dicitur sibi, & descendẽtibus suis dumtaxat prospexisse, casus est in cap. 1. de duob.fratr.à capita.inuesti. vbi glo. Bald. & alij not.

Quinimo si vnus eorum voluisset stipulari pro agnatis suis, dempto fratre pro fratre, prout spe ciali iure cautum est, non potuisset validè stipulari, etiam si adiecta sit clausula (iure antiqui feu di) vt ex communi * sententia, latè concludit Curt.iun. conf.55.volum.1.ergo d.Com.Antonius Maria ab hac portione transuersalis Agnati sui videtur exclusus.

Ad quintum, & vltimum fundamentum pro parte dicti Comiti Antonij Mariæ adductum, facillimè videtur posse responderi, quòd quicquid actum sit de parte obuenta Comiti Nicolao, quæ diuisa fuerit inter alios fratres suos, præter id quod non apparet ex processu, & aliter factum recenset. Burs.dicto consil.4. videtur posse dici, quòd non, quod factum est, sed quod fieri debuit, & debet spectandum.l.4. §. cõdemnatum.ff.de re iudic.

Præterea illud fundamentum forsan procederet, vbi essemus in diuturna obseruantia, & sic in consuetudine succedendi longeua, vt habetur inter consil.feuda.diuerso.consil. 2.num.66. At hic vix semel id actum est, ergo de consuetu dine non est agendum, gloss.in l.2.C.de Episcopali audien.

Et insuper si clausula (cuilibet eorum) in inuestituris prædictis legeretur, diceretur facta diuisio partis Nicolai inter eius fratres, vigore dictæ clausulæ, quæ tamen descẽdentibus adiecta non reperitur, ergo, &c. vtsup. fuit dictum. Et ex prædictis satis videtur liquere, quòd portio Nicolai debuit ad dominum reuerti, d.ca.1. de duob. frat. vbi gloss. vel quòd ipse tanquam de feudo emptitio, & franco, liberè disponere potuit, vt dicitur eum disposuisse, ergo eodem modo idem dicendum est de parte Co. Guidonis alienata Com. Pãphilo eius nepoti ex filio.

Secundum principale fundamentum est, quòd omnia superiùs adducta super iure accrescendi videntur omnino cessare, stante alia inuestitura facta de anno 1440. per Ducem Franciscum Sfortiam in Guidonem, pro tertia parte dictorum locorum, alijs duabus partibus reseruatis, altera Nicolao, & altera Giberto supradictis, & vt legitur ex dicta inuestitura producta pro par te d. Com. Simonettæ, ergo, &c.

Consilium dubitabat, &c.

Respondeatur tamen, Dat. die Decembris 1593. subscript. &c.

Præses, & Consilium.

SVMMARIVM.

1 *Confessio præiudicat confitenti.*
2 *Atq; hæredibus, & successoribus suis. & vide infra num. 18. cum seqq.*
3 *Facta in libello super qualitate rerum feudalium, confitenti et successoribus præiudicat.*
4 *Instrumentum antiquum probat plenè.*
5 *Verba enunciatiua instrumenti antiqui probant, maximè quando sunt principaliter, & propter se emissa.*
6 *Verba enunciatiua instrumenti antiqui, principaliter, & propter se emissa, præiudicant etiam tertio habenti causam à contrahentibus.*
7 *Dominus de præsenti præsumitur etiã retrò fuisse dominus, quando aliqua alia concurrit ratio, quare sic præsumi debeat.*
8 *Idem dicendum, quando præsens status non habet contra se veritatem alicuius præcedentis status.*
9 *Verba enunciatiua Priuilegij Principis in antiquis probant.*
10 *Antiquum dicitur de annis centum, non de minori tempore, ex communi.*
11 *Principis assertioni super feudi antiquitate, omnino standum.*
12 *Feudum in dubio antiquum præsumitur.*
13 *Bona nunc feudalia, quæ per antecessores vassalli tenta, & possessa fuere, præsumuntur etiam apud illos titulo, & iure feudi fuisse, & non aliter, & infrà num. 202.*
14 *Feudum antiquum reuersum ad dominum per renunciationem, delictum, aut alia de causa, si iterum concedatur vassallo, aut eius descendentibus masculis, remanet nihilominus in prioribus terminis antiqui feudi, non verò nouum efficitur, nisi expressim caueatur; facit inf. num. 124.*
15 *Feudum paternum, & feudum antiquum, quomodo inter se differant.*
16 *Feudum antiquum, & paternũ transit ad descendentes in infinitum, & donec aliquis à communi stipite proficiscens superest, nunquam reuertitur ad dominum, nec in totum, nec in parte, neque in extraneos alienari potest, & num. 93.*
17 *In antiquis leuiores probationes sufficiunt, & indicia, ac coniectura pro plenis probationibus habentur, & num. 94.*
18 *Confessio iudicialis à parte acceptata, irreuocabilis fit, & confitenti omnino præiudicat, & eius hæredibus, ac ab eo causam habentibus, & nu. 91.*
19 *Confessio iudicialis facit notorium.*
20 *Et parit actionem in factum, sicut sententia.*
21 *Et est probatio superlatiui gradus.*
22 *Ac tollit, vel minuit præsumptionẽ iuris, & de iure.*
23 *Confessio in supplici libello Principi porrecto, confitenti præiudicat.*
24 *Confessio geminata magis efficacem parit obligationem.*
25 *Successiones sunt reciprocæ, & vicissitudinariæ, adeoquòd*

adeoquòd, si succedis mihi, & ego tibi; & vna posita, ponitur, & alia.

26 *L. 1. C. si liber. imper. soc. lib. 10. locum habet in feudo pluribus concesso à Principe perpetuò inuestito, & iura Imperialia in statu suo tenente, & signanter à Duce Mediolani, & nu. 95. 96. 125. 146. & latissimè nu. 149. vsq; ad nu. 176. vbi cõtraria omnia tolluntur.*

27 *Dux Mediolani habet amplissimam potestatem in statu suo, & pro supremo Principe, ac superiorem non recognoscente, habetur.*

28 *Feudum nobile, & gentile, idem est, quod feudũ paternum, & antiquum.*

29 *Feudum nouum concessum cum clausula (in antiquum, paternum, & auitum) assumit naturã antiqui, paterni, & auiti, ita quòd descendentes acquirentium succedunt in infinitum; & ius accrescendi inter eos locum habet, ex receptissima sententia, quæ in iudicando, & consulendo sequenda est, licèt aliqui cõtrarium tenuerint; & infra nu. 99. 100. & nu. 105. 106. & 176. vsq; ad nu. 201 vbi contraria omnia tolluntur.*

30 *Feudum natura sua diuiduũ, habens merũ Imperium, & iurisdictionem annexam, indiuiduum fit ratione adiuncti; & ideo quilibet de eo inuestitus, aut in inuestitura comprahensus, insolidũ vocatus censetur; ita quòd ius non decrescendi inter eos locũ habet; quod alij ius accresc ẽdi, siue ius inuestitura nuncupant; & de materia vide infra vsq; ad nu. 34. & nu. 37. 40. 50. 52.*

31 *Feudum indiuiduum ratione iurisdictionis, diuidi tamen potest respectu cõmoditatis ex eo prouenientis, & vsus ipsius iurisdictionis, & indiuiduum remanere in essentia sua, & cuilibet insolidum competere, siue vnum, siue plura fiant tribunalia, & nu. 12. & infra nu. 143. cum duobus seqq.*

32 *Feudum cum vectigalibus, & pedagijs concessum, indiuidui naturam assumit.*

33 *Feudum cõcessum pluribus cum clausula (ita quòd sit vnum corpus) indiuiduum est, & vnicuiq; insolidum competit.*

34 *Feudum pluribus concessum pro se, & descendentibus in infinitum; vel quoad viuẽt, habet in se ius accrescendi; adeo quòd pars aliqua non potest ad dominum redire, nec ad extraneos transire; donec aliquis ex descendentibus acquirẽtium superest, & infra nu. 103.*

35 *Societas contracta in perpetuum, & ad vitam, parificantur.*

36 *Feudum concessum in tertiam, & quartam generationem acquirentium, habet ius accrescendi inter vocatos, quandiu durat illa generatio.*

37 *Feudum fortalitij est indiuiduum, & ideo cum iure accrescendi concessum censetur.*

38 *Feudo concesso fratribus pro communi pecunia, vel communi seruitio, habet in eo locum ius accrescendi, tàm respectu acquirentium, quàm descendentium ab eis, & de materia vide infra nu. 82, 83, 88. 97. 127. vsq; ad nu. 133.*

39 *Feudum duobus concessum, & vtriq; eorum, pro se, & descendentibus, vnicuiq; insolidum competit; & habet in eo locum ius accrescendi in perpetuũ ex communi, quæ non habet cõtradicentẽ, & seq.*

40 *Idem dicitur de alijs distributiuis, cuilibet, & vnicuiq; & similibus, & infra nu. 107. cum seqq. & nu. 210. vsq; ad nu. 217. vbi omnino.*

41 *Principis beneficia latissimè interpratanda.*

42 *Inuestitura feudalis si dubiũ est, an insolidum, siue cum iure accrescendi concessa sit vel non? pro affirmatiua respondendum.*

43 *Principis liberalitatem astuta interpratatione intercipere, aut restringere perabsurdum, ac temerarium est.*

44 *Clausula (motu proprio, ex certa scientia, de potestatis plenitudine, omni meliori modo) in inuestitura feudali operantur, vt in fauorem inuestitorum latissimè interpratari debeat, & quòd in dubio inter eos locum habeat, ius accrescendi.*

45 *Inuestitura feudalis referens præcedentes, eũdem effectum parit, ac si de verbo ad verbum insererentur, facit infra nu. 119.*

46 *Feuda dignitatis comitatus; vel Marchionatus, aut Ducatus, indiuidua sunt.*

47 *Feudum diuiduum per superuenientem dignitatẽ fit indiuiduum ratione adiuncti, & infra nume. 118. & 142.*

48 *Feudum dignitatis attribuit naturam suam bonis connexis.*

49 *Feudi indiuiduitas causat ius accrescẽdi inter vocatos ex communi, & supra nu. 30. cũ seqq. atq; infra nu. 50. 51. 52.*

50 *Feuda regalia, vti indiuidua, habent ius accrescẽdi cõnexũ, adeo quòd vno cõfeudatariorũ sinè liberis decedẽte, alter succedit, et infra nu. 102.*

51 *Fratrum feudatariorum, si vnus relinquit dominũ in pugna, eius portio ad alium vadit, si sit feudum dignitatis: aliàs ad dominum reuertitur.*

52 *Feudum indiuiduum ratione dignitatis, vel iurisdictionis, diuiditur tamen quoad vsum, & commoditatem, & facta tali diuisione, vnus vtitur iurisdictione per alium, & supra num. 30. & 46. cum sequen.*

53 *Verba in omni dispositione, & præsertim in contractibus, stare debent cum effectu operandi.*

54 *Princeps non potest præiudicare agnatis, in inuestitura vocatis, nisi eorum accedat consensus, & infra num. 122.*

55 *Principis assertioni standum super his, quæ in inuestitura feudali asserit in beneficiũ feudatariorũ.*

56 *Concessiones Regum Franciæ factæ in Ducatu Mediolani, dum eo potiti sunt, vtrùm effectum hoc tempore sortiri debeant?*

57 *Argumentum ab obseruãtia secuta plurimùm põt in interptãnda quacunque dispositione ambigua.*

58 *Principis assertio super iure accrescendi, quòd inter coinuestitos locum habuit, quando antiquitus*

casus

casus euenit, probat, tam contra successores suos, quàm etiam contra tertios.

59 *Confiscatis Vassalli bonis, si feudum nouum est, ad Dominũ reuertitur; Si antiquũ, ad agnatos ꝑtinet.*

60 *Obseruãtia interpratatiua ꝑscriptione nõ indiget.*

61 *Obseruantia secuta sup iure accrescendi inter Vassallos, interpratatur concessionem pro futuris casibus, vt in eis similiter idem ius accrescendi locum habeat, quando pares casus euenerint.*

62 *Conclusio illa, de qua supra nu. 26. quòd l. 5. C. si liber. Imperia. soc. locum habeat in feudis concessis à Duce Mediolani, approbata, & canonizata per ipsummet Ducem.*

63 *Conclusio, de qua supra nu. 29. quòd in feudo cõcesso cum clausula (in paternum, auitum, & antiquum) locum habeat ius accrescendi, nõ tantùm inter primò inuestitos, & eorum descendẽtes, sed etiam inter transuersales, approbata, & canonizata per Ducem Mediolani.*

64 *Declaratio, & interpratatio inuestitura feudalis facta per Principem, habet vim legis in statu suo in omnibus similibus casibus.*

65 *Princeps potest declarare verba ambigua, etiã in tertij præiudicium, & eo non vocato.*

66 *Præsertim beneficij à se concessi, uel ab antecessore suo.*

67 *Bursa. sententia in cons. 4. de feudo libero, & franco, confutata.*

68 *Verba (liberum, & francum) in inuestitura feudali posita, non faciunt feudum alienabile in extraneos. si aliter interpratari possunt, & alia sũt repugnantia.*

69 *Repugnat autem facultati alienandi clausula (in antiquum, paternũ, auitũ,) aut nobile, & gẽtile.)*

70 *Repugnat clausula (pro filijs, & descendentibus masculis tantùm.)*

71 *Repugnat iuramentũ fidelitatis. facit infra n. 84.*

72 *Repugnant, & alia, quæ remissiuè referuntur.*

73 *Repugnat pactum, quòd inuestiti non possint à feudo, & eius obligationibus se eximere, & liberare.*

74 *Facultas alienãdi feudum in extraneos, operatur, quòd nedum alienans, verùm etiam acquirens, à feudali seruitio, in totum liberetur, & remaneat allodium, ex communi.*

75 *Feudum pro parte allodium effici, & pro alia parte feudum remanere, perabsurdum est; quia non debet diuerso iure censeri.*

76 *Feudum liberum, & francum naturam mutare potest, assentientibus inuestitis, in subsequentibus inuestituris.*

77 *Feudum liberum, & francum, siue aliter alienabile, propter Decretum, (Meminimus) status Mediolani, redditur inalienabile.*

78 *Decretum (Meminimus) in Ducatu Parmæ, & Placentiæ non obseruari tenet Burs. & malè.*

79 *Ciuitas adiecta Regno, vel Principatui non accessoriè, sed principaliter, retinet suas leges, cum quibus primò regebatur, & gubernabatur; & est cõmuniter receptum; & qui contrarium seruari assereret, probare teneretur.*

80 *Bursa. sibi contrarius.*

81 *Bursa. sententia in cons. 4. de feudo emptitio, consutatur.*

82 *Feudum, pro quo modica pecunia soluta fuit, nõ emptitium, & alienabile in extraneos, sed proprium feudum, & inalienabile est.*

83 *Secus fortè dicendum, si pecunia maiorem partem valoris rei concessæ absorberet; quod tamen maximam habet difficultatem; quia integra pretij solutio requiri videtur.*

84 *Iuramentum fidelitatis, cum promissione personalis seruitij, naturæ feudi emptitij repugnat; & ideo inalienabile feudum facit, non obstante pecuniæ solutione, facit supra nu. 71.*

85 *Recipiens feudũ cum gratiarum actione, aut alijs verbis sonantibus in gratiã, nõ emptitiũ, sed gratiosum feudum recipit, & inalinaabile.*

86 *Feudũ concessum de plenitudine potestatis, gratiosum, non emptitium, & alienabile iudicari debet.*

87 *Et idem de feudo dato cum clausula (in paternum, auitum, & antiquum.)*

88 *Feudum acquisitum per fratres communi pecunia; vel communi seruitio, non potest ab altero ipsorũ, vel eius descendentibus alienari in extraneos pro portione sua, quia subiacet iuri accrescendi, remissiuè, & supra num. 38. atq; infra num. 92. & 127. cum seqq.*

89 *Burs. in cons. 4. malè de facto informatus.*

90 *Transuersales in feudis vltra septimum gradum non succedunt, nisi in casu, quo per authorem vtrinsq; linea fuissent primò acquisita.*

91 *Confessio iudicialis acceptata est penitus irreuocabilis, & supra nu. 58.*

92 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*

93 *Transuersales in infinitum succedunt in feudo paterno, & antiquo, quia respectu communis stipitis descendentes dicuntur. Et supra nu. 56. & infra 566. & 576. cum multis seqq.*

94 *Feudi antiquitas probatur per indicia, & cõiecturas; quibus concurrentibus, succedunt transuersales, etiam vltra septimum gradũ, & sup n. 17.*

95 *L. 5. C. si liber. Imper. soc. li. 50. producit ius accrescendi inter descendentes inuestitorum in infinitum, nulla graduum consanguinitatis inter eos habita ratione, & supra nu. 26. 27. & de materia latissimè infra nu. 146. vsq; ad nu. 176.*

96 *Et non obstante etiam decreto Mediolani, quod incipit, Meminimus.*

97 *Feudum receptum communi pecunia, vel seruitio fratrum, habet in se ius accrescendi, vt supra 38. 82. 83. & infra nu. 127.*

98 *Inuestitura feudalis gratiosa dici potest, licèt concedens aliquas pecunias, ac seruitia ab inuestitis receperit, supra nu. 82. & infra nu. 529. cũ seqq. quod limita, & declara, vt ibi.*

99 *Feudum concessum cum clausula (in paternũ, auitum,*

tum,& antiquum)est eiusdem natura, ac si communi parenti collatum fuisset; & per consequens inter descendentes ab inuestitis non attenditur graduum distantia: sed succedũt in infinitum; & est de mente omnium, & supra nu. 29. atq; infra nu. 505. 106. 177. 186. 187. cum seq. vsq; ad nu. 201. & signanter nu. 187. 188. & 195.

100 *Fictio idem operatur in casu ficto, quod veritas in casu vero.*

101 *Nec contra eam admittitur probatio.*

102 *Feudum dignitatis transit ad agnatos, etiã in centesimo, & millesimo gradu existentes, virtute cuiusdam perpetuæ consuetudinis, & supra nu. 50.*

103 *Feudo fratribus concesso pro descendẽtibus in infinitum, vel quoad viuent, non attenditur graduum distantia; quia à coinuestitis descendentes succedunt in perpetuum, & supra nu. 34.*

104 *Feudum, quod primordialiter transitum fecit à primo acquirente in transuersales, non progreditur vltra septimum gradum; si verò in descendentes, progreditur in infinitum, ex communi.*

105 *Quod ampliatur etiam respectu collateralium, nõ descendentium ab ipso primo acquirente, si feudũ sit antiquum, vel datum iure antiqui; licèt secus sit in nouo; & est communis, vide supra num. 29. & 99. 100.*

106 *Surdus sibi ipsi contrarius.*

107 *Feudum concessum duobus, & vtriq; eorum pro se, & descendentibus, est insolidum concessum; adeo quòd in infinitum admittuntur descendẽtes ipsi, nulla inter eos habita ratione graduum cõsanguinitatis; & sup. nu. 39. 40. atq; infra num. 111. & 210. vsq; ad nu. 216. vbi defenditur ab obiectis, & communis ostenditur.*

108 *Ius accrescendi, quod fratribus de feudo inuestitis competit, transmittitur ad eorum descendentes.*

109 *Imò iure proprio ipsi descendentes veniunt, quando in inuestitura sunt expressè vocati.*

110 *Feudum ex pacto, & prouidentia ad vocatos vadit, prout ex tunc, non prout ex nunc, & sup. nu. 39. 40. & infra nu. 210. cum seqq.*

111 *Distributiua tribuit actum cuilibet insolidum.*

112 *Feudum indiuiduum transit ad transuersales in inuestitura vocatos, in quocunq; gradu existant.*

113 *Transuersalium successio in feudis ad septimum gradum minimè restringitur, ex multorum sententia, quæ tamen non probatur absolutè.*

114 *Graduum computatio in successione transuersalium feudali, vtrùm fieri debeat; prout in successione allodialium?*

115 *Succedens in feudo, non vltimo morienti, sed primo acquirenti succedit, etiam si per mille manus ambularet; & infra nu. 116. 117.*

116 *Feudum quo tramite descendat, non curandum; sed quod sit eius principium, prima radix, & fundamentum.*

117 *In feudi successione non attenditur proximitas vltimi defuncti: sed habet locum repræsentatio in infinitũ; quia filius semp subintrat in locũ patris.*

118 *Dignitas adiecta feudo, vel ius regalium, non facit statum eius deteriorem, nec minuit priores cõmoditates, & iura inuestitorum; sed auget, nè inducta ad fauorem vertantur in odium; & de materia supra nu. 47. & infra nu. 142.*

119 *Inuestitura feudalis facta sub commemoratione præcedentium, secundùm eas regulari debet, & pro renouatione cẽseri, nisi cõtrarium expraßim cautum fuerit, facit supra nu. 45.*

120 *Multò magis, si dicat (in feudum antiquũ, vel nobile, & gentile, nè repugnantiam contineat.*

121 *Et multò quoq; magis, si concedens declarauerit nolle agnatis, in prioribus inuestituris vocatis, præiudicare.*

122 *Feudum antiquum non potest nouum fieri in præiudiciũ vocatorũ nõ consentientiũ, & sup. n. 54.*

123 *Decretũ Mediolani, quod incipit, Meminimus, disponit, quòd bona donata ab illo Principe, aut in feudum concessa, non transeãt ad alios, quàm ad descendẽtes acquirentiũ masculos, qualitercunq; concepti sint cõtractus, & cũ quibusuis clausulis.*

124 *Non tamen habet locum in feudo, verè antiquo, et renouato, quod ad agnatos trãsit, facit sup. n. 14.*

125 *Item non habet locum in donationibus, & cõcessionibus, in quibus militat dispositio l. 1. C. si liberal. Imper. Soc. lib. 10. & supra nu. 96.*

126 *Decretum Meminimus, recipit interpretationem à iure communi.*

127 *Nec habet locum in feudo concesso fratribus pro communi pecunia, vel communi seruitio, facit supra nu. 38. 82. 83. 88. 97. et infra vsq; ad n. 133.*

128 *Frater est ferè alter.*

129 *Decretum, Meminimus, locum habet in donationibus, & infeudationibus remuneratorijs seruitiorum, iuxta sententiam Bossi. quam tamen impugnat Meno. sed minùs rectè, & sup. nu. 98.*

130 *Fallit tamen in cõceßione facta duobus fratribus pro cõi pecunia, vel communi seruitio.*

131 *Item fallit in conceßione facta partim pro seruitijs, & partim pro pecunia.*

132 *Dispositio loquens in casu simplici, non habet locum in mixto.*

133 *Decretum memoratum non habet locum in rebus indiuiduis, pluribus simul conceßis, & eorum descendentibus; nã portio vnius deficientis sinè masculis, non reuertitur ad concedentem, sed ad coinuestitum pertinet.*

134 *Et multò magis, si conceßio dicat (et vtriq; eorũ.)*

135 *Nec habet locũ in illis rebus, in quibus ante decretum iam fuerat executum contrarium; quia eiusdem natura remanent, etiam post decretum; nec ei pro futuro subiacent.*

136 *Feudum semel alienatum, etiam in parte, perpetuò durat alienabile.*

137 *Descendens ab uno inuestitorum, rectè, & propriè dicitur ab inuestitis descendere, et inf. num. 195. vsq; ad 201.*

138 *A ratione in decreto, Meminimus, expressa, rectè arguitur.*
139 *Decretum, Meminimus, non vendicat sibi locum in dispositionibus Principum antecessorum, secundùm Menoc. cuius tamen sententia non probatur.*
140 *Decretum, Meminimus, seruari in statu Parmæ, & Placentiæ aduersùs Bursati sententiam.*
141 *Decreti prædicti effectum tollunt clausulæ, (Motu proprio, ex certa scientia, de plenitudine potestatis, & supplentes omnes, & quoscunque defectus) perinde ac si in specie fuisset illi derogatum.*
142 *Dignitas comitatus adiecta feudo facit illud indiuiduum; licèt secùs dicendum, si personis tantùm collata fuisset. & sup. num. 47. & 118.*
143 *Feudum iurisdictionale diuidi potest, saltem respectu commoditatis, & exercitij, ex consuetudine. & supra num. 31.*
144 *Infertur hinc, dubitando, cessare in eo ius accrescendi; & quòd quando vnus ex vassallis decessit sinè descendentibus, eius portio reuertitur ad concedentem; qui potest aliam portionem habere, si vult, soluendo æstimationem commoditatis conuassalli; aut saltem conuassallus ipse debet eligere, an velit portionem reuersam emere, vel suam vendere? quod declara, vt infra.*
145 *Diuisio iurisdictionis, quoad commoditatem, & exercitium non impedit ius accrescendi, seu potiùs non decrescendi, quod procedit à substantia iurisdictionis indiuidua. & sup. num. 31. & 52.*
146 *L. 1. C. si libera. Imperia. soc. lib. 10. causat ius accrescendi absque eo, quod succedens consocio in portione feudi iurisdictionalis soluat aliquid dño.*
147 *Doctrina Bald. & sequacium in c. 1. in princ. de duo. fratri. quòd conuassallus succedens in portione feudi indiuidui conuassalli sui, teneatur soluere domino partem commoditatis reuersæ ad ipsum, non habet locum in feudo antiquo.*
148 *Nec in feudo, in quo alia ratione locum habet ius accrescendi, vel non decrescendi.*
149 *L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. locum habet in largitionibus omnium Principum habentium Iura Imperialia in statu suo, & signanter in Duce Mediolani, & allegatis in contrarium singulatim respondetur. & vide sup. nu. 26. 95. 96. 146. & infra vsque ad num. 176.*
150 *L. 1. C. si liberal. Imperial. soc. lib. 10. an procedat in feudis? & concluditur, quòd sic, ex magis communi sententia, & in iudicando sequenda.*
151 *L. 1. C. si liberal. Imperial. soc. lib. 10. an vendicet sibi locum in magnis rebus tantùm, vel potiùs indistinctè? & indistinctè procedere concluditur.*
152 *Dictio (aliquid) verificatur etiam in minimo.*
153 *L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. obtinet tantùm, quando vnus consociorum moritur sinè hærede.*
154 *Quod declara, vt de hæredibus sanguinis intelligatur, quando in concessione vocati fuerunt descendentes.*
155 *Et idem in concessione feudali, licèt de descendentibus nulla facta fuisset mentio. & infra nume. 218.*
156 *L. 1. C. si liber. Imperia. soc. lib. 10. an habeat locum, vbi ab initio quilibet portionem largitionis consecutus fuit? vide infra num. 163.*
157 *Copula diuidit æqualiter inter coniunctos.*
158 *Coniunctio verbalis sola non inducit ius accrescendi, & multò minùs ius non decrescendi.*
159 *Soci. in cons. 92. num. 12. lib. 4. declaratur.*
160 *Ius accrescendi propriè non habet locum post portionem vnicuique sociorum quæsitam.*
161 *Coniuncti re, & verbis faciunt inter se partes per concursum; sed locum inter eos habet ius non decrescendi, maximè in rebus indiuiduis.*
162 *L. 1. C. si libera. Imperia. soc. lib. 10. ita locum habet, si inter honoratos sit facta diuisio, ac si facta non sit.*
163 *L. 1. C. si liber. Imperia. soc. lib. 10. locum habet tātùm inter primos honoratos, non inter eorum filios, & descendentes ex sententia Soci. iun. consil. 73. num. 26. & seqq. lib. 4. qua tamen reprobatur multifariam, vt infra proximè.*
164 *Priuilegij declaratio spectat ad concedentem.*
165 *Soc. iun. sententia proximè relata si vera esset (de qua tamen ipsemet dubitat) non procederet, vbi mens Principis in oppositum fuisset declarata.*
166 *Itē nec in feudo antiquo, vel habēte antiq. naturā.*
167 *Multò minùs vbi descendentes acquirentium in infinitum vocati reperiuntur.*
168 *Vel de re indiuidua tractatur.*
169 *Aut de feudo fratribus concesso communi pecunia, vel communi seruitio.*
170 *Soc. iun. sententia supradicta confutatur, respondendo singulis per eum adductis.*
171 *Feuda ab initio ad filios, & descendentes acquirētium non transibant; cuius cōtrarium fuit postea ab Imperatore ad preces fidelium dispositum.*
172 *Pater nō pōt filijs in feudo antiquo pīudicare, q a ex prouidentia concedentis ipsi quoq; vocati sunt.*
173 *Pater, & filij in feudo ex pacto, & prouidentia dici quodammodo possunt socij liberalitatis Principis concedentis, saluò, quòd ordine successiuo admittuntur.*
174 *L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. non habet locum, nisi motu proprio Principis munificentia processerit: secus. n. si ad postulationem.*
175 *Motu proprio tamen processisse præsumitur, vbi de postulatione non apparet.*
176 *Clausulam (in antiquum, paternum, & auitum) nō immutare naturam, & qualitatē feudi tenuit Oldra. in cons. 178. & nonnulli sequaces.*
177 *Sed contra eum stat vera, & communis, ac passim recepta sententia.*
178 *Oldra. in cons. 178. declaratur.*
179 *Clausula (in antiquum &c.) de stilo notariorum, potiùs, quàm voluntate Principum concedentium feuda, apponi in inuestituris, dixit Ias. consi. 152. col. fin. lib. 2.*

180 Con-

tenditur, qui legem rei suæ dicit.
221 *Feudum pro agnatis etiam validè recipitur, quando antiquum est, vel datur iure antiqui, & supra num. 29. cum concord.*
222 *Burs. at. malè de facto informatus in conf. 4.*
223 *Consuetudines bonæ, & antiqua feudorum, atque naturales ligant Principes.*
224 *Sententia in causa, de qua agitur, qualis expectanda pro iustitia &c.*

Pro Perill. D. Com. Antonio Maria Tertio Sissiæ, & Beluederij Comite.

EPITOME.

Castra Sissiæ, & Beluederij agri Parmen. ad Perillust. D. Com. Antoniũ Mariam Tertiũ, eiusq; descẽdentes legitimos, & naturales in infinitũ, pertinere, vti feuda paterna, antiqua, & auita. Quorum antiquitas multifariam probatur, & vlterius ius etiam accrescendi, seu nõ decrescendi in eis locum inter vocatos habere posse.

Nouissimo loco contraria omnia tolluntur, & diluuntur, & præsertim duo Burs. responsa, in propria specie reddita.

RESPONSVM L.

Ex munitissima Officina Excellentissimorũ Patrum Ducalis Consilij Parmæ, & Placentiæ deprompta dubia cõtra Perillust. D. Comitem Sisiæ, & Beluederij, satis, superq; indicant, nihil penitus intactũ relictũ in cã de qua agitur: sed omnẽ potius hæsitationem quamuis minimam, linceis oculis perpectam, & animaduersam fuisse; Adeo quòd, cum suum in causa iudicium proferent, nulli partium querimoniæ locus esse poterit, quòd accuratè minùs, minusuè diligenter illius merita intus, & in cute introspexerint, discusserint, & pro veritate indaganda exagitauerint. Quod sanè vtriq; earum pergratum esse debet; & prędicto D. Comiti gratissimum esse certò scio, cum causæ suæ rectitudinem tantò magis in lucem prodituram conspiciat. Pro cuius elucidatione, & si doctissimos Viros elaborasse non ignorem, quorum responsis dubitationes oẽs indubiè sublatæ dici queũt. Nihilominus, nè officium meum ab his desiderari sinã, qui iure suo id à me vendicare possunt, rem ipsam haud parùm diffusam, quantũm fieri poterit, perstringam, & absoluam; ità tamen, vt difficultatẽ aliquã dissimulare videri nõ possim;

Et quia Motiua, primo loco partis aduersæ fundamenta, cum nonnullis alijs contra dictum Comitem adductis, continent, secundo verò loco, relatis aliquibus fundamẽtis eiusdem Com. adiectæ sunt responsiones, vt illis confutatis, iniustam causam fouere videatur. Ego ordinem illum è conuerso seruandum propono, vt in primis pro d. Co. Tertio validissima, & vrgentissima fundamenta in cãpum prodeanr; Deinceps prædicta aduersantium, cæteraq; aduersùs D. Comitem Tertium deducta fundamenta, diluantur, & eneruentur; Demum verò singulæ tollantur obiectiones factæ contra non nulla eius fundamenta. Nam quamuis alia addenda, ad victoriam abundè sufficerent, vnum quodque tamen defensare in optatis est, vt Iustitia tãtò magis clarescat; quod, Deo dante, & Iustitia causæ fretus, assecuturum me confido.

Præsupposita igitur Genealogia, præsuppositisq; iuribus hinc inde productis, in quorum relatione tempus frustrà non conteram, concludo, ac pro constanti affirmo, D. Com. Antonij Mariæ ius clarum, & apertum esse; adeo vt in præsenti iudicio, iuxta per eum petita omnino iudicandum sit. Quod quidem multis solidissimis fundamentis demonstratur.

Et primò, quia feuda, & Castra Sissiæ, & Beluederij, cum iurisdictione, & pertinentijs suis, sunt verè, & realiter paterna, & antiqua Nobilium de Tertijs, à quibus ipse descendit; & nedum hoc tempore, sed talia erant vsque de anno 1440. & sequenti, quibus inuestituræ factæ fuerunt de eisdẽ locis à Philippomaria Mediolani Duce; quod pluribus cõstat demonstrõnibus. Quarũ prima est partis cõfessio, id est Com. Pãphili; Enimuerò in libello p eum, vnà cũ Com. Antonio Maria producto in cã Tizzani de anno 1571. & nunc reproducto per Co. Antoniũ Mariã, narrat ambo, Comi. Gubertum primum, fuisse Dñm Sissiæ, & Beluederij, & ex eo ortum fuisse Guidonẽ secundũ, atq; ex Guidone prouenisse Gibertum secundũ, Guidonem tertiũ, & Nicolaum. Quos tres fratres subindè inuestiuit Philippus Maria, & per consequens quòd t pe in uestiturarum harũ, erant saltẽ auita ipsa feuda.

1 † Nec dubitandũ, quin hæc confessio plenè probet in preiudiciũ confitentis, l. cum te C. de trãsact. l. post mortem, de adopt. Dec. cõsi. 454. nu. 6. Tiraq. latè tract. de retract. consang. §. 1. glo. 9.

2 nu. 37. † Pariterq; & eius hæredũ. l. cum à matre C. de rei vendic. l. ex qua persona, de reg. iur. l. si ab eo, C. de neg. gest. & in specie, quòd successor non possit à confessione authoris resilire, tradiderunt Bald. consi. 89. colu. 2. lib. 1. Soc. Sen. consi. 249. nu. 20. lib. 2. Dec. consi. 184. in fi. & hos secutus Craue. consi. 29. nu. 1. & consi. 125. nu. 21. & rursus Soc. Sen. consi. 13. col. 2. in fin. lib. 3. cõsil. 50. nu. 8. consi 68. nu. 5. lib. 4. Rip. in l. si rẽ aliquam, num. 42 de acq. poss.

3 † Et in proprijs terminis confitentis in libello qualitatem rerũ feudalium, vltra pdictos, videatur Gozad. consi. 9. num. 9.

num. 11. & in eadem facti specie Soc. iun. consi. 77.nu.74. lib.1. Rol.consi.2.nu.112. cum seqq. lib.1. Curt.iun.consi. 150. nu.6.Menoch.consi. 341.nu.8.Surd. consi. 5. num. 39. & consi. 151. num. 14. & nouissimè Dom. Præses Petra in suo Responso reddito in causa Status Plombini,pag. 10.versi.& predicta,post multos, quos allegat, vbi de communi.

Secunda demonstratio resultat ex instro iuramenti de anno 1364. per Gibertū, & Nicolaum fratres de tertijs pro fortalitijs Tizzani, & Beluederij,& quæ tunc tenebant,& possidebant,de custodiendo, & saluando, ac custodiri,& saluari faciendo,ad honorē,& statum Magn. Do. Barnabonis Vicecomitis Mediolani, & Parmæ Vicarij Imperialis, & hæredū, & successorū suorū.

4 † Et hoe instrm cum sit de antiquo, probat, ad not. per Doct.in l.cum aliquis, C.de iur. delib. gl.& Doct.in c.cum olim,de censi.Crau. de antiqui.temp.par. 1.num.67. Mascard.concl. 106. D.Petra tract.de fideicō.q.12.nu.29.& 46.præ-

5 sertim cum verba eius sint dispositiua.† Et quatenus enunciatiua dici possent, sunt principaliter,pp se emissa;& ideo probant, Crau. vbi sup. Dec.consi. 146.nu.14.Ias.consi.65. nu. 1. versi,

6 sed præmissis,lib. 3. cum similibus. † Tantò magis,cum Dñi Simonettę licèt dici possint Tertij, habent tñ causam à Co.Pamphilo, qui habebat cām ab illo Giberto antiquiore,qui tunc iurauit vti Dñs dictorū locorū.quo casu verba ēt enuntiatiua contra tertium indistinctè probāt, vt per eundē Crau.loco præcitato nu.78. cum cōcord.

Tertia demōstratio insurgit ex Priuilegio Vincislai Imperatoris,expedito de anno 1387.quo Nicolao de Tertijs, & filijs Giberti eius fratris defuncti, Castrum Tizzani concedit, in quo fit mentio,quòd ipsi inuestiti,& eorum Antecessores tenuerant alia Castra in Parmen.tenebāūq;, & in eis maxima dāna,& ruinas receperant, dū partes Imperij tuebantur; inter quæ Castra verosimiliter, ac iuris præsumptione esse debebāt

7 duo prædicta, Sissię, & Beluederij, † ex quo de præsenti in præteritū præsumitur, qñ aliqua alia concurrit ratio,quare sic pſumi debeat, Menoc. de pſump.lib.6.pſump.62.in fi.cum concord.

8 † Imò idem dicendū secundū Alex.in consi 81. nu.3. lib.2. quoties præsens status non hēt contra se veritatē alicuius præcedentis status. At in casu nostro alia concurrunt ad demonstrandū, loca ista per Anteccessores Giberti, & Guidonis possessa fuisse,vt ex præcedētib.& infra dicendis liquet;nec de cōtrario statu apparet, igitur, &c. Et de hoc paulò inferiùs latiùs dicetur.

Quarta demonstratio oritur ex priuilegio Reuerendissimi Epi Parmen. facto de anno 1413. se referente aliud antiquius, quo concedit Giberto Sissiæ Dño, ius deriuandi aquā ex Flumine Tarronis, & conducendi ad villā Burginoui, pro vsu Molendini dicti Giberti in iurisdictione Sissiæ,quod quidē Canale, & Molendinū adhuc extant,& sunt prædicti Co.Antonij Mariæ; Et super quibus lata fuit snia per d. Monaldū de

9 anno 1560.in actis producta.† nā benè probāt, ex relatis per Mascard.d.concl.106.num.2.post Craue.vbi sup.nu. 3. versi. quòd procedit.

Quinta patet demōstratio ex inuestitura Ludouici Mariæ Mediolani Ducis de ann. 1497.in qua sunt hæc verba formalia (Antiquitus concessa fuerunt Nobilibus Tertijs, Ciuibus Parm. per Illustrissimos Principes Duces Mediolani priuilegia Feudalia locorū Sissiæ, & Beluederij Diœcesis Parmensis, & mox confirmata, & renouata successiuè vsq; ad tpa Illustrissimorū q. D.Bonę, matris,& filij, vltimorū Ducū Mediolani.) Ex quib. clarè dignoscitur, quòd ante inuestituras Philippi Marię tenebāt ista feuda Antecessores Tertij;inter quas,& supradictā Ludouici intercessérant solùm quinquaginta sex an-

10 ni; quod tps de antiquo dici non pōt, † ex quo centum anni requiruntur, ex magis * cōi snia; de qua testatur post alios Menoc. de arbitr. c.3. nu. 6. Cephal.qui infinitos citat in consi. 250. nu. 18.& nouissimè Mascar. concl. 103. nu. 1. & 7.& D.Petra d.tract q.13.nu.96. 103.& 147. à qua in consulendo, & iudicando non esse recedendū,asserunt Ias. Curt. & alij ab ipso Mascar. relati, & in Pedem. decis. 173.nu.8.& quia instrm huius inuestiturę Ludouici mariæ est antiquum,non dubitandum quin antiquitatē feudi probet.,put in terminis tradit Guer. Piso.Soac. in prælud.feud.par.vlt.in differ.à tpe.versi. aut illa verba. allegans bonā rationē, quia pp anti-

11 quitatē oīa præsumuntur vera, & solēnia.† Huiusmodi aūt assertioni Principis omnino credi- tur,& stari debet, Clem.1.de pbat. Alex.in terminis consi. 15.nu.2.cū seq.vol.5.& Ias.d.consi. 65.col.2. lib.3. & tantò magis,quia cum tali as-

12 sertione concurrebat iuris pſumptio,† quia feuda ab aliquibus tenta, & possessa pręsumuntur in dubio antiqua, non noua, cap.1.§.j. in versi. onus probandi;quem Bald.ibi mirabilē dicit,de grad.succed.in feud.c.1.& ibi Alua.post alios, si de feu.fuer.contr..Curt.in terminis in tract. feu.

13 par.j.q.8.c.9.nu.15.16.† & licèt aliquę ex scripturis relatis appellēt Tertios Dominos,vel possessores dictorū locorum, & non faciant mentionem, quòd in feudum tenuerint,cum tñ descendentes eorum inuestituras receperint,præsumuntur ēt vsq; ab initio fuisse feuda, & pro feudalibus tēta,& possessa.ita cōcludunt Doct. per illū tex.in c.1.si feud.fuer.contr. inter domagna. & præsertim Bal.qui reputat hoc esse notabile; benè facit tex. in c. 1.versi. si verò Dñs, de grad. success. in feud.& in c.1.§. 1.de inuesti.in mar.fac.Alex. in terminis d.consi. 15. nu. 5.6.lib.5.& post eum Soc.consi.66.nu. 12. versi.

sed vl-

sed vltra, lib. 3. Roland. latè consi. 148. num. 19. lib. 4. Crau. de antiq. temp. par. 5. num. 1. in fi. & Surd. latè in consi. 5. nu. 1.

14 † Præterea animaduertendũ, quòd licèt dicta loca deuenissent, aut aliquod ipsorum, putà per renunciationẽ, vel delictum, aut aliam rõnem, pleno iure ad manus Ducũ Mediolani antè illam inuestituram Philippi, per ipsam tñ subsequentem nõ diceretur feudum nouum, sed antiqui naturam, & effectum retineret, cum in ea exprẽssim non sit cautum, quòd esset nouum, sed potiùs contrarium, vt infra dicetur, tex. est in cap. 1. vbi Iser. & alij de Vassal. decrep. æta. glo. & Docto. in c. 1. §. insuper, de prohib. feud. alien. per Feder. glo. Barr. & latiùs Albe. in l. qd̃ dr̃, la prima ff. de impen. in re. do. fa. Bal. in c. 1. col. antepen. an agna. vel fil. Alex. consi. 30. nu. 3. vers. & licèt noua concessio, cum seqq. lib. 1. Curt. consi. 49. nu. 44. versi. istam opin. & nu. 48. in fi. Ias. in l. si mihi, & Titio, in prin. col. fin. versi. Item in quantum vsque ad fin. de verbo. obli. & per consequens constare dicitur vtrunque ex feudis prædictis paternum, & antiquum fuisse.

Sexta demonstratio est super instr̃o mandati olim facti per Co. Io. Mariam filium Guidonis, & Pamphili patrem vsq; de anno. 1507. producto vtsupra, in quo procuratorem constituit ad comparendum corã habentibus authoritatem à Rege Franciæ tunc Mediolani Duce, ad recognoscendũ Castrum Sissiæ, & Castrũ Beluederij in feudum nobile, & antiquũ pro dimidia ꝓ indiuiso &c. Vndè manifesta resultat confessio feudi antiqui, quæ filio, & successoribus piudicat, prout de alijs confessionibus Comitis Pamphili dictum est. & aduertendum, quòd non dicit feudum paternum tm̃, quod verificari posset in acquisito à Guidone eius patre: sed dicit (an-

15 tiquum) † quod importat acquisitũ ab aliquo ascendente, qui sit supra quartum gradũ, Bal. & Alua. in prẽlud. Feud. in sexta diuis. Alua. in c. 1. §. hoc quoq; in quinto not. de success. Feud. Ias. in præl ud. Feud. nu. 83. cum alijs per Crauet. citatis in dicto tract. de antiq. temp. par. 5. num. 2. aut saltẽ intelligi debet antiquũ feudum, quod sit acquisitum ab aliquo ascendente, qui fuerit parens communis generationis, per ea, quæ tradit Cur. ex * communi dicto tract. de Feud. par. 1. q. 8. num. 7. & post eum Clar. in §. feudum. q. 8. in princ. & vtroque modo probatur apertissimè feudi antiquitas.

16 † Expeditum est autem, quòd in feudo paterno, vel antiquo succedunt descendentes, etiam in infinitum, & donec aliquis eorum superest à communi stipite proficiscens, nunquam reuertitur ad dominum; quia ius quæsitum habent virtute inuestituræ, cap. 1. de natu. success. feud. §. hoc autẽ sciendum, qui feud. da. poss. vbi Bal.

num. 5. & alij omnes; idem Bald. in cap. 1. nu. 3. & Affic. nu. 5. de feud. March. & ibi bona glo. in ver. in consobrinis, Bald. in l. fi. C. vnde leg. Salic. in l. vnic. quæst. 11. & Rom. num. 10. C. quando non pet. par. Alex. consi. 30. nu. 31. lib. 1. Paris. consi. 164. num. 2. in fi. Curt. Sen. consi. 49. nu. 1. in versi. in quo paterno, Boer. consi. 10. nu. 16. vsque ad fi. Ioan. Gall. inter consi. feud. diuerso. consi. 2. nu. 64. Bero. consi. 70. nu. 1. li. 1. Curr. iun. d. tract. par. 3. memb. 3. Soc. iun. consi. 73. nu. 21. lib. 1. & cõsi. 66. nu. 12. cũ multis con cor. in 3. Didac. li. 3. var. resol. c. 3. versi. 5. hinc, Clar. in §. feudũ. q. 79. ver. difficultas, Vall. cõsi. 3. lib. 1. Cepha. cõsi. 172. nu. 33. Natt. consi. 467. nu. 5. & consi. seq. num. 1. Surd. consi. 5. num. 4. & hoc nullam habere dubitationem, vt inquit Mandos. ad Rom. consi. 315. in versi. impugnari plures referens.

Et hoc vnicum fundamentum sufficeret dicto Comiti ad victoriã; qm̃, cum appareat, feuda, de quibus agitur verè, & realiter paterna, & antiqua fuisse antè inuestituras Philippi, nulli relinquitur hæsitationi locus; Et si cauillando contenderetur ex aduersò, probationes nõ esse pęnitùs concludentes (cuius contrarium ve-

17 rissimum creditur, ex præallegatis,) † eas tñ in antiquis sufficere, negari non potest, in quibus leuiores admittuntur, & indicia, ac coniecturæ pro plenis, habẽtur probationibus, vt omnibus in cõfesso est, teste Mascard. post innumeros relatos d. conclu. 103. num. 12. cum seq. & conclu. 104. 105. 106. & 107. cui sufficit remissio. Et in terminis tradit Aret. consil. pen. num. 2. & 3. versi. si tamen.

Secundum principale fundamentũ pro D. Comite sit, quòd circumscripta ꝓbatione prẽnarrata antiquitatis feudorum, ipse nihilominus, extincta linea Comitis Giudonis ꝑ mortẽ Co. Pamphili sinè filijs, admittitur ad successionem illius partis feudorum, quã idem Co. Pamphilus viuens possidebat. Et hoc pluribus conuincitur argumentis: Quorum primum est eiusdem met Com. Pamphili confessio, nedùm simplex, sed geminata, & multoties reiterata, etiam iudicialis, & iudicialiter à Com. Antonio Maria acceptara in vim iudicialis, & irreuocabilis cõfessionis, Quæ omnia ex productis liquent. Etenim, cum de anno 1560 bannitus diceretur Comes Antonius Maria in Ciuitate Placentiæ in contumatiam, cum confiscatione bonorum, & Fiscus Parmæ appræhendisset eius bona; & fecisset solita banna contradictionum, constituit Com. Pamphilus specialem Procuratorem ad contradicendum pro bonis ipsis feudalibus, asserens, ea confiscari non potuisse, nec posse; sed ad ipsum constituentem, vti proximiorem agnatum, & conuassallum; & coinuestitum, iure accrescendi, vel non decrescendi, & vigore

inuestiturarum spectare, & pertinere; Et in eodem mandato iurauit, prædicta omnia fuisse, & esse vera, & nō ficta, nec simulata, nec in fraudem alicuius facta: Procurator autē producens mandatum cōparuit in iudicio, & petijt, ac instetit declarari, bona feudalia Sissiæ, & Beluederij non potuisse confiscari, & in dicta cōfiscatione non comprehendi: sed ad Com. Pamphilum deuoluta, & translata, & eidem cōpetere, & spectare, & pertinere, stante natura, & dispō-ne inuestiturarum; Et propterea meliora, & potiora iura eum hře, quàm haberet Duc. Camera, & sibi relaxanda esse, ac relaxari debere; Et iurauit in forma; Quia verò Co. Antonius Maria tunc tēporis, vti innocens, se constituit, & deinde liberatus fuit; Comparuit quoq; in iudicio memorato contradictionū medio procuratoris sui, & acceptauit in primis oīa fauorabilia ex deductis, & pductis exaduersò & in spetie, quòd feuda Sissiæ, & Beluederij, deficiente altero ex ipsis DD. Co. Antonio Maria, & Co. Pamphilo, in alium transire deberent; non extāte prole eorū masculina. Cum igitur super confessione ista Co. Pamphili, vltrà stipulationem Notarij, qui acceptauit contenta in d. Mandato pro oībus quorum intererat, vel interesse pote-
18 rat† interuenerit quoq; acceptatio Co. Antonij Mariç iudicialis, confitenti omninò prǫiudicat, ad latè tradita per scrib. in c. si cautio, de fid. instrum. & in l. 1. C. de cōfess. in l. verum, §. si quis absente, ff. eo. tit. & alibi passim; & per cōsequēs eius ēt hæredibus, & habentibus causam ab eo,
19 per supradicta. † Et huiusmodi confessiones iudiciales faciunt notorium, Afflict. decis. 176. nu.
20 4. † & pariunt actionem in factum, prout sñia, secundùm Menoch. de arbit. iud. cas. 243. num.
21 39. † Et dicuntur probationes superlatiui gra-
22 dus, Aret. consi. 68. in fi. † & tollunt vel minuūt ēt præsumptionem iuris, & de iure authen. sed iam necesse, vbi glo. & Docto. C. de dona. an nupt. Bal. consi. 354. quæritur vtrū, lib. 3. Crau. consi. 171. num. 4. & alia multa de efficacia ipsarum tradit Rolan. con. 71. nu. 40. lib. 2.

Et quia eodem tēpore preces porrexit Co. Pamphilus Serenissimo q. Duci Octauio, narrādo contradictionem, sic vtsupra factā, & quòd bona feudalia Com. Antonij Mariæ confiscari nō poterāt, sed ad ipsum erant deuoluta, quodque in causa multa veniebant probanda, quæ difficilis erant probationis, supplicauitq;, vt iudex eas sūmariè reciperet, & ommissa tela iudiciaria, & facti veritate attenta, iudicaret, cui rescriptū fuit (Auditor noster Criminaliū B. Al-
23 berghettus iustitiam faciat. † Resultat alia confessio, quæ cum sit in præcibus porrectis Principi, præiudicat, l. cum præcum, C. de liber. causa
24 † præsertim, cum sit secunda, & sic geminata, quæ magis efficacem solet parere obligationem, Bart. in l. cum scimus, in fin. ff. de verbo. oblig. Crau. d. consi. 171. nu. 19.

25 † Nec dicatur, Comitem Pamphilum confessum tantùm fuisse, se succedere in feudis Com. Antoniæ Mariæ sinè filijs decedenti, vel delinquenti, vt supra, sed non è conuersò Com. Antonium Mariā successorem suum esse, quia successiones sunt reciprocę & vicissitudinarię: adeò quòd si ego succedo tibi, & tu mihi; & vno posito, ponitur & aliud de iuris necessitate, l. lege duodecim Tabularum, vbi Bald. Castr. & alij, & l. Meminimus, post princ. C. de leg. hæred. ibi (vt quemadmodum ipsis à personis legitimis succeditur, sic & ipsi legitimarum talium personarum habeant successionem) plenè Rui. consi. 12. nu. 6. cum seq. lib. 1. vbi in materia feudali specificè loquitur, & post eum Cache. decis. 23. num. 16. vbi aliam quoq; rationem considerat: quia scilicet correlatiuorum eadem debet esse dispositio. In casu igitur nostro eò maximè procedunt ista, stante alia iudiciali confessione facta per Co. Pamphilum in libello Tizzani, quòd nullus alius extabat de domo illorum de Tertijs, descendens legitimis à communi stipite, præter ipsos duos consanguineos, & coinuestitos; adeò vt omnis scrupulus, etiam minimus, sublatus sit. Et hoc etiam secundum fundamentum inuicibile videtur.

Tertium principale fundamentum sumitur ex inuestituris Philipphi Mariæ, ex quarum tenore manifestè deprǫhenditur, Principem concedentem, ac recipientes voluisse, vt inter inuestitos, & eorum descendentes in infinitum locum haberet ius accrescendi, seu nō decrescendi, vel, vt alij vocant, successio vigore inuestituræ; ita vt vno ex dictis coinuestitis decedente sinè filijs, vel extincta eius linea, alij superuiuentes, vel eorum descēdētes succedant; adeo quòd donec aliquis ex descendentibus inuestitorum superfuerit, nō aperiatur feudum domino, neque portio aliqua ad ipsum reuertatur, neque per possidentem in extraneos quouis titulo transferri queāt.

Hæc autem contrahentium voluntas, non tantū una, sed decē rōnibus manifestatur; Qnarum vnaquæque sufficeret; & † Prima quidem 26
est, quòd concessiones illæ feudales fuerunt fratribus de tertijs coniunctim re, & verbis factæ, pro se se, & eorum descendentibus masculis, videlicet de Castro Beluederij Guidoni, & Giberto; De Castro autem Sissię, Guidoni, Nicolao, & Giberto; & quia coiunctim, vtsupra, resultat effectus memoratus, per notissimam reg. l. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. quæ licèt in imperatore loquatur, vendicat tamen sibi locum in quocunque Principe perpetuò inuestito, habente potestatem legis condendæ, & iura in statu suo Imperialia tenente, vt sunt Principes Italiæ, & signan-

signanter Dux Mediolani, de cuius inuestituris nos tractamus. sic in terminis concludit Ias. in consi. 1. in 3. fundō, lib. 3. & in consi. 136. num. 4. lib. 4. subiungens, ab hac * opinione non esse in consulendo, & iudicando recedendum, licèt legendo, vel subtilizando ad acuenda auditorum ingenia contrarium attentari possit, prout ipse fecit in l. si mihi, & titio, de verb. obli. & in rep. l. re coniuncti, de leg. 3. & in Duce Mediolani idem rñdit Curt. sen. consi. 49. num. 21. versi. sexto casu, num. 5. vbi videndum, & 56. vbi de communi; post eum Colleg. Bono. in consi. seq. nu. 16. Com. consi. 315. col. 1. asserens, non esse tutū subditis aliter dicere, lib. 3. Paris. consi. 5. nu. 11. & consi. 17. col. 5. lib. 1. Bero. consi. 70. nu. 15. 16. lib. 1. Curt. iun. de Match. Mantuæ, consi. 61. col. 4. ver. succedit ēt cōis conclusio, & cōsi. 100. præsupponitur in facto, col. 2. versi. & præmissa tantō. Soci. sen. consi. 66. nu. 13. versi. ex quibus lib. 3. de March. Mantuę loquens, Soci. iun. d. consi. 73. nu. 22. cum tribus seq. vol. 1. vbi de Duce Mediolani, & Ferrariæ, ac Mantuæ, & & Rep. Venetæ, & de cōi attestat Clar. in §. feudum, q. 77. ver. & hæc quidē, Putpur. consi. 548. nu. 59. & seq. vbi de cōi, Boss. in tit. de Principe, num. 334. vbi ita in Senatu obseruatū attestatur super inuestitura Ducis Mediolani, Crau. consi. 965. nu. 2. 3. Pet. Ant. Anguis. d. consi. 3 nu. 34. li. 7. & receptiorē fatetur Pet. Loriot. in vsu. feud. pag. 74. in fi. licèt contrariā leuib. fundamentis teneat, quib. patet rñsio ex latè deductis p Loffred. consi. 15. in primo dub. vbi opin. hanc vtī cōem, & verā tenet, & innumeris authoritatib.

27 comprobat. † & de potestate Ducis Mediolani amplissima, videatur post alios Rol. consi. 100. nu. 48. cum plur. seqq. & nu. 95. vol. 4. Surd. cōsi. 1. nu. 12. 13. & quòd Dux Mediolani iura Imperialia teneat, & pro supremo Principe habēdus sit, fatetur Burs. in cōsi. suo 4. nu. 21. pro aduersarijs reddito, & duas allegat pulchras decisiones, quæ videantur, & omninò Becc. consi. 56. nu. 61. vbi de multis alijs Ducibus, & Principibus idem firmat.

Secunda ratio est, quia concessionū altera cātat in feudum honorificum, paternū, & auitum, nobile, & gētile, ac iure feudi honorifici, paterni, auiti, & antiqui, nobilis, & gentilis; altera vero in feudū honorificū, nobile, & gentile; † quæ

28 verba idem sonant, & nil aliud important, quā antiquum, Bald. in prælud. feud. col. fi. in decima diuis. Dec. consi. 53. nu. 3. Grat. consi. 4. nu. 4. lib. 2. Tiraq. de nobili. c. 19. nu. 6. Soc. iun. cōsi. 103. nu. 74. cum seqq. lib. 2. Card. Alba. consi. 3. num. 7. Natt. consi. 576. num. 6. Cepha. consi. 173. nu. 22. Gabr. in suis conclu. ti. de feud. conclu. 1.

29 num. 2. Menoch. consi. 202. num. 49. † Prædicta autem clausula (in antiquum &c.) ex magis recepta scribentium sñia operatur, vt omnino reputetur tale, eiusq; naturam assumat, & signanter, quod in eo succedant oēs descendentes acquirentium in infinitum, & inter eos habeat locum ius accrescendi, siuè vt supra. Quodq; hæc sit * receptissima sñia, & omnino sequenda consulendo, & iudicando, omissis contrarijs disceptationibus, patet, & manifestè quidē per infrascriptos, qui obiecta oīa funditus tollunt, Curt. sen. d. consi. 49. nu. 17. cum seq. nu. 31. versi. ad tertium, & nu. 36. & 49. cum seq. quibus in locis cōem pluries attestatur, & marmoreum, ac solidissimū fundm nuncupat, sequitur Colleg. Bono. in consi. seq. nu. 4. cum seq. Ias. consi. 1. lib. 3. vbi sępiùs * cōem dicit, & ab ea nullatenus discedendum in iudicando, Dec. consi. 53. præallegato nu. 3. & consi. 193. & seq. Brun. consi. 73. ad fi. qui de hac opinione dubitandum non esse asserit, ex quo eam amplectuntur oēs feudistæ, Natt. in consi. 467. & seq. innumeros referens, & verissimā, atq; receptissimā, & oīnò sequendā affirmans, Curt. iun. latè in tract. feud. par. 1. c. 9. q. 8. nu. 8. Iacob. de S. Georg. in sua inuest. feud. in ver. feudum, nu. 12. dicens ita cum Bal. tenere oēs feudistas, Cepha. omnino videndus consi. 173. nu. 16. & consi. 617. nu. 57. per tot. Clar. in §. feudum, q. 8. ver. sed hic occurit, Rol. ad saturitatem consi. 60. nu. 14. vsq. ad fi. lib. 1. & consi. 3. num. 8. lib. 4. consi. 48. num. 23. 24. eo. lib. Gabr. d. conclu. 1. vbi magis * cōem attestatur. Card. Alba. consi. 3. nu. 4. Surd. consi. 15. nu. 22. Rim. iun. cons. 32. nu. 36. 37. Burs. ex magis cōi, consi. 225. nu. 91. Menoch. consi. 160. num. 21. Crau. consi 926. nu. 1. & consi. 965. nu. 4. Petr. Ant. Anguis. cōsi. 3. nu. 32. lib. 7. Viui. com. opi. opin. 115. Canec. in extrauag. volentes, in §. sed quia si fuerit. Beret. de cōiori, consi. 78. num. 15. & seq. & consi. 100. num. 2. & Guer. Pis. Soac. in prælud. feud. par. vlt. in differ. à tpe. ver. uos pro resolut. post Melch. cling. quem refert, & ex mēte oīum Doct. esse asserit Petr. Loriot. in vsi. feud. pag. 25. versi. sed quid econtra ubi vero nē, & receptionem dicit. Apud istos aūt obiter relatos, innumeri alij Doct. antiquiores verendæ authoritatis legi pñt, quos minimè recensebo, breuitati, quoad fieri poterit, studens; nam res in infinitū pcederet, si oēs recensere vellem.

30 † Tertia ratio est, quia vnicuiq; locorum pdictorū attribuit merum Imperiū, iurisdōnemq; & in feudum simul concessit, quæ cū sint sui natura indiuidua, operantur, vt vnicuiq; in inuestituris cōprehenso, in solidū facta sit concessio, ita vt inter eos locus sit iuri accrescendi, vel vtsup. Bald. l. vnica colu. vlt. C. qñ non pet. par. & in l. 1. de offi. consu. Bart. in l. 1. §. si plures, de exerci. Curt. in terminis, d. consi. 49. nu. 51. ver. 2. elicitur, nu. 52. & 53. Colleg. Bono. vbi supra, nu. 14.

31 in fi. & nu. 15. post Aret. cōsi. 165. nu. 2. in fi. † vbi benè declarat, quō diuidi possit commoditas,

& vsus iurisdõnis, & indiuidua remaneat in essentia sua, & cuilibet in solidũ cõpetat, siue vnũ, siue plura sint Tribunalia, & concor. alleg. Paris. consi. 6. nu. 6. lib. 2. Zas. de feu. par. 8. nu. 39. Pet. Loriot. in vsi. feu. pag. 27. ver. sed tñ. Ceph. cõsi. 3. nu. 27. consi. 173. nu. 35. Curt. iun. in tract. feu. par. 3. nu. 48. Duen. reg. 106. nu. 2. Purpurat. d. consi. 548. nu. 61. & cum mero imperio, & iuris-
32 dictione, concessa quoq; fuere † vectigalia, & pedagia, quæ ius indiuiduũ continẽt, & ius accrescendi causant, Ias. in l. si mihi, & Titio, nu. 5. de verb. oblig. Crau. consi. 963. num. 3.
33 † Quarta rõ est, quia in vtraq; inuestitura dispositum est, quòd Castra pdicta cum iurisdõne, & alijs iurib. specificatis, censeantur, & sint vnũ corpus, & sic quid indiuiduũ; est enim metaphorica locutio; quia sicut corpus animatum, si diuidatur, desinit esse, sic & feudum taliter concessum, si diuideretur, amitteret suũ esse, & suã naturã. Nimirũ vnicuiq; cõpræhenso in inuestituris prędictis ius insolidũ fuit quæsitum. Ita in terminis arguit Curt. consi. 48. recolendæ, nu. 25. versi. 7. benè facit, & d. consi. 49. nu. 51. vbi dicit, fundũ hoc stare, vt in firma petra; sequitur Colleg. Bono, vbi sup. nu. 14. versi. quã conclusionẽ Parisi consi. 6. num. 6. cum concord. lib. 1. & Decia. in consi. 73. num. 8. & seq. lib. 2.
34 † Quinta ratio, quia cõcessiones sunt p descendentib. inuestitorũ in infinitũ. Etenim, si diceremus, q pars aliqua feudi redire posset ad dñm. vel in extraneũ trãsire, ius illud in descendẽtes acquirentiũ non pgrederetur in infinitũ. Idcirco ius accrescendi, vel vtsupra, locũ habet, per c. 1. de duob. frat. à capi. inuest. pbat enim ille tex. quòd si feudũ sit concessum fratrib. & eorũ descendentibus, quoad viuent, censentur insolidũ inuestiti; adeoquòd ius accrescẽdi inter eos locum hẽt; & hoc ibi nor. Bald. & Aluar. ac alij. Idẽ est tanq; dicere, succedat in infinitũ, ac si dictum fuisset. Quoad viuent, vt in terminis considerat Soc. d. consi. 66. nu. 14. in 3. Curt. d. consi. 49. nu. 20. versi. 4. adducitur tex. Alex. d. consi. 30. nu. 9. in prin. repetito in cõsi. 2. lib. 5. Rip. in d. l. re cõiuncti, nu. 163. Aemilia. consi. 53. nu. 9. & consi. 70. nu. 6. 7. Mandos. ad Roma. consi. 315. in ver.
35 in feudo. post Aret. Corn. & alios quos citat; † & quòd casus prædicti parificari debeant, suadetur ex l. 1. cum glo. ff. pro soc. vbi societas contracta in perpetuum, & contracta ad vitã, pro eadẽ reputatur, quam etiam ad hoc põderat Rui. consi.
36 143. nu. 10. lib. 4. † quinimo, & si inuestitura diceret solũ, in tertiam, & quartã generationem, adhuc iuri accrescendi locus foret inter vocatos, vt tñdit Ias. pro Card. Farnesio, qui fuit postea Paulus III. aduersùs Cam. Apost. in consi. 117. nu. 3. versi. tertiò principaliter, volu. 4. & post eum Decian. d. consi. 73. nu. 15. in septimò.
37 † Sexta ratio, quia Castra prædicta in feudũ cõcessa, erant fortalitia, quæ p re indiuidua regulariter reputantur. Vnde sequitur effectus, de quo supra ut in terminis ppendit Bero. consi. 72. num. 17. lib. 1. fortalitia etenim erant, & talia nuncupantur, tam in instrumento iuramenti antiquitùs præstiti modo quo supra, quàm in inuestitura Beluederij.
38 † Septima ratio, quia ambæ concessiones psuponunt multa seruitia habita per inuestientẽ à fratrib. inuestitis, & receptionem certarũ pecuniarum, licèt non æquiualentiũ ipsis feudis, videlicet florenorũ trium milliũ in totũ tpib. necessitatũ ipsius Ducis erogatorũ, pp quæ feuda conceduntur; Etenim, qñ feudũ per fratres acquiritur cõi pecunia, vel cõi seruitio, vt hic cõtigit, alter alteri succedit, & ius accrescendi inter eos, ac eorum descendentes locũ hẽt, datò, quòd feudũ aliàs diuiduum foret, tex. est ad literam in c. 1. de benefi. fra. vbi Bald. Alua. & oẽs not. Her. in c. preterea. in fi. d. c. Cora. Zas. in epit. feu. pat. 8. nu. 25. 26. Hannet. in tract. feud. lib. 2. c. 7. ver. Idemq; erit si feudum nouum. Socin. d. consi. 66. ver. 2. est ratio, lib. 3. Bero. d. consi. 70. nu. 2. asserens, hunc esse vnũ ex casib. specialib. in quib. ius accrescẽdi locum hẽt in feudo; Boer. decis. 214. nu. 25. 26. Ias. in consil. 117. nu. 3. lib. 4. Soc. iun. d. consi. 73. nu. 70. in princ. Menoch. consi. 464. nu. 3. benè facit, quod scribit Alex. in d. l. si mihi, & titio, nu. 7. de verb. oblig. & in cõsi. 24. lib. 5. quem refert, & sequitur Purpura. d. consil. 548. num. 27. de acquirentibus feudum ex causa onerosa, &c.
39 † Octaua ratio est, respectu inuestituræ Beluederij. tñ, quę cõcessa reperitur illis duob. fratribus, Giberto, & Guidoni, & vtriq; eorum, pro sese, filijs, & descendẽtibus suis, &c. Enimuerò dictio illa (vtriq;) operatur, vt qlibet de toto inuestitus censeatur, & locus sit iuris accrescendi, vel, vtsupra, prout terminis tñdit Curt. sæpè citato consi. 49. num. 94. vbi latè insistit, & de cõi attestatur, quæ secundũ ipsum non habet contradicentem; & ait, quòd Apollo non responderet huic fundamento, sequitur Colle. Bono. d. consi.
40 seq. num. 13. † & idem de similibus dictionibus distributiuis (cuilibet, & vnicuiq;) Bal. & Alua. in cap. 1. §. filiæ verò. de success. feud. & post eos Alexan. d. consi. 30. num. 9. repetito vtsupra Abb. consi. 103. in fin. Rui. consi. 12. num. 5. in princ. Paris. consi. 6. nu. 13. in princ. Loffre. consi. 15. num. 4. Bero. d. consi. 72. num. 15. Soci. d. consi. 66. num. 13. ad fin. & num. seq. vbi videndum, Bello. consi. 20. num. 3. vbi de cõi, Clar. ex communi in §. feudum, questio. 77. versi. sed certè, Menoch. consi. 464. num. 15. versi. tertiò vrgeret, nu. 17. versi. non obstat tertium. Decia. consi. 73. num. 16. & 19. lib. 2. Anguis. d. consi. 3. num. 32. cum concord. & num. 50. lib. 7. Mandos. ad Rom. consi. 315. in vltima appost.

41 No-

41 † Nona rō est, quia cum de beneficio Principis agatur, latissimè interpretādū est cōtra concedē
42 tē, l. 1. de benefi. Princip. cū vulg. † Si enim dubiū esset, an inuestiturę memoratę essent factæ pro oībus vocatis in solidum; & iuri accrescē-di locus inter eos foret, vel nē? (quod tñ dubiū cessat) affirmatiuè rñdendum foret, vt in proposito, arguit Car. d. consi. 49. nu. 46. & seq. subiū-
* gens, cōem esse sñiam, quòd lata in similib. fit
43 interpratatio, † & per absurdum, ac temerariū fore Principis liberalitatem astuta interpræta-tione intercipere, iuxta tex. in l. fi. C. de agen. in re. lib. 12. Hoc quoq; fundā inquit procedere ex neruis iuris; quod & placuit Ias. d. consi. 1. in fi. lib. 3. & Nat. d. consi. 467. ad fi. &c.
44 † Decima est ratio, quia Princeps inuestiens oēs fratres, & eorū descendentes de feudis paternis, auitis, antiquis, & vt supra, id fecit motu proprio, ex certa scientia, de potestatis plenitudine, & omni meliori modo, quo fieri posset, nō obstantib. &c. supplendo oēs defectus &c. Tales enim clausulę in vtraq; inuestitura legūtur, quę illius mentē fauorabilem, & pponsiorē erga vocatos declarāt, & intentioni memoratæ non parum inseruiūt, vt in casu proposito considerauit Curt. d. consi. 48. num. 26. cum duob. seq. & consi. seq. nu. 71. Mant. consi. 263. in primo dub. Tot igitur concurrentibus rōnibus, & sanè quidem, iuribus, & authoritatib. egregiè subnixis, & suffultis, de inuestiturarū istarum interpræta-tione vlteriùs ambigendū non est, cum in fauorem Dom. Com. Antonij Marię adeo sint claræ, & apertæ, vt nil clariùs, aut apertiùs desiderari possit.

45 Quartū principale fundā ex abundanti desumere libet ex subsequētibus inuestituris aliorum Principum successorū. Et primo loco se offert ea, quæ à Franc. Sfortia Vicecomite facta fuit Guidoni soli, in qua prænarratis priùs inuestituris prædictis Philippi in tres fratres antedictos factis; (quod idem importat, ac si verbo ad verbū insertæ fuissent. Alex. d. consi. 30. num. 6. lib. 3. & consi. 2. in 5.) ipsum Guidonē recipientem pro se suisq; descendētibus masculis, & legitimis in infinitum inuestiuit de vtroq; Castro præfato, cum sua iurisdōne, & ēt in feudum nobile, & gentile, saluo tñ iure aliorum consfeudatariorum. Vndè multiplex etiam colligitur, vltra prædicta, nostræ intentionis probatio.

Prima, quia ambo prædicta loca cum iuribus suis creat, erigit, decorat, ac sublimat in verū, rectū, & honorabilem Comitatū, & Comitatus dignitatē; ita vt de cętero in perpetuū talia sint, & nominentur, & titulum, effectum, & præeminentias veri Comitatus, & legitimi habeant,
46 † etenim, si loca ipsa priùs non habuissent in se ius indiuiduum, prout habebant, per ea, quæ supra dicta sunt, certè per hanc regalem dignitatem illud acquisiuissent, per tex. in c. 1. §. præterea Ducatus, Vbi feudistæ oēs not. de prohib. feud. alien. per Feder. Et signanter Camerac. in repet. pag. 98. in littera N. & seq. vbi notabili-
47 ter certè loquitur, † & in proprijs terminis; qñ scilicet, dignitas attribuitur feudo diuiduo, qđ propter hoc fit indiuiduū, ratione adiūcti, dato quòd antea fuisset diuiduum; Guer. Pis. Soc. in prælud. feud. part. vlt. in differ. à quali. ver. 2. eius naturæ. Mari. Freci. latè in tract. de subfeud. lib. 3. differ. 1. Minado. 1. cōsi. 1. nu. 24. 25. & 60. Pet. Lorior. vbi sup. pag. 74. ver. Ideoq; in feudo
48 indiuiduo, † & regulare est, quòd feudum dignitatis attribuit naturam suam bonis connexis, vt
49 tradit Alciat. consi. 3. num. 30. tom. 1. lib. 3. † Ex indiuiduitate autem resultat ius accrescēdi inter possidentes glo. cōiter approbata, cap. 1. de duo. fra. de no. benef. inuesti. Bal. in l. 1. col. pen. & ibidem Saly. q. 10. & cæteri scrib. C. quando non pet. par. Docto. in d. l. si mihi, & Titio, & alibi passim; & maximè in feudo, Bero. cōsi. 70.
* num. 1. 2. 13. vbi de cōi * volum. 1. consequenterq; cum Com. Antonius Maria solus supersit ex dictis possessoribus, totum habere debet.

50 † Et quòd in feudo dignitatis Comitatus, vel alterius ex regalibus locū habeat ius accrescendi, vel vt supra tradit Aret. d. consi. pen. num. 2. in fi. Curt. iun. in tract. de feud. par. 1. q. 8. c. 9. num. 4. & par. 3. memb. 3. nu. 48. & rursus par. 4. q. 15. num. 18. Bero. d. consi. 70. nu. 14. & 35.
* vbi de cōi *. lib. 1. Cepha. d. consi. 173. num. 35. omnino videndus, qui multos allegat concord.
51 atque Menoch. consi. 401. nu. 18. 19. lib. 5. † Benè confert decis. Bald. & Marti. Laud. in c. 1. in princ. quib. mod. feud. amitta. de duob. fratrib. quorū vnus relinquit Dominum in pugna, cuius portio ad ipsum Dominum nō reuertitur, si sit feudum dignitatis, alias sic. &c.

Secunda probatio erit ex eo, quòd Dux Frāciscus dicta loca, & dictum Comitatū dat, & concedit in feudum nobile, & gentile; quod idem est, cum paterno, & antiquo, in quo omnes in solidum vocātur, vt supra probauimus in tertia tertij fundamenti ratione.

Tertia probatio sumitur ex eo, quòd dicta loca in comitatum, & feudum erecta, attribuit, & concedit Guidoni, & descendentibus suis simpliciter, & non portionem suam tantùm, quasi quòd ipsa integra illa haberet, vel habere deberet: sed ita cùm mysterio factum creditur; nam cum ex pręcedentibus inuestituris, benè præcognitis, animaduertisset quemlibet dictorum fratrum inuestitum fuisse in solidum, rectè quoque illum de toto inuestiuit; quia nihil de nouo illi concedebat, nec cæterorum iuri in aliquo detrahebat, qui in solidum ēt inuestiti repe-
52 riebantur, † quāuis quoad vsum, & cōmoditatē quisq; portione sua frueretur, iuxta doct. Bart.

in l. tutores, num. 6. de admin. tutor. & in l. cum cõstet, & in §. si inter duos, de aqua quot. & æsti. vbi ait, quòd si aliqui habent iurisdictionem in aliquo castro, & diuidunt inter se, vnus videtur vti iurisdictione per alium. Ad quod faciunt alia multa, quæ supra in 3. ratione tertij fundamenti in materia iurisdictionis, retulimus. & sanè, si aliter inuestituram hanc interpretaremur, alterum de duobus inconueniens resultaret, vel quòd inuestire debẽs de parte tantùm, inuestisset de toto inefficaciter, & absque effectu; quod
53 non est dicendũ, † cum verba in quacunq; dispositione, & præsertim in contractibus non debeant stare absq; effectu operandi, Bald. in rub. de contr. empt. q. 9. Dec. consi. 2. nu. 4. & consi. 3. in princ. latè Craue. consi. 297. nu. 4. vel quòd alijs coinuestitis pindicare voluisset; cuius cõtrarium ipsemet Dux Franciscus inferiùs declarat,
54 † & quod etiam facere nequiuisset, si voluisset, c. 1. §. hoc quoq; de success. feud. c. 1. de alien. feud. pater. Signo. consi. 11. nu. 3. Curt. d. consi. 49. num. 95. Petr. Ant. Anguss. consi. 3. in primo dub. lib. 7. Guer. Pis. Soac. in prælud. feud. part. vlt. in differ. à tẽpore versi. contrariã substantiã.

Quarta probatio nascitur ex amplissimis illis clausulis (motu ꝓprio, ex certa scientia) & alijs antedictis, in hac etiam repetitis, operantibus effectum, de quo in præcedenti inuestitura diximus in vltima ratione.

Secundo loco succedit inuestitura Ducissæ Bonæ, & Io. Galeatij eius filij, in quã, relata tota inuestitura Frãcisci, & alia Galeatij Mariæ Ducis, eius successoris, (qui, omnes ius tunc temporis habentes in feudo, & Comitatu prædicto inuestiuit, non verò solos Guidonis descendẽtes, & alia eiusdem Galeatij inuestientis descẽdentes Guidonis, & Giberti, tam de portionib. parẽtum suorum, quã de portione Nicolai prędefuncti sine filijs masculis: cui Nicolao successisse fatetur prędictos vtriusq; fratris descendẽtes in portione sua feudi) ex certa scientia, & omni meliori modo, supplẽdo oẽs, & quoscunque defectus, inuestiuit nomine suo, & filij prædictos descendẽtes Guidonis, & Giberti in feudum nobile, gentile, & in titulum, & dignitatẽ Comitatus de partibus vnicuiq; ipsorum spectantibus de prædictis Castris, & locis, cum iuribus, & pertinentijs suis & iuxta formam memoratę inuestituræ Francisci, & Galeatij, cum derogatione obstantium in amplissima forma. Et in hac inuestitura, vltra deducta super prædicta Francisci, quę in hac ẽt considerari possunt,
55 animaduertendum est † quòd inuestiens fatetur portionem Nicolai deuenisse ad descendentes aliorum duorum fratrum, & sic locũ habuisse ius accrescendi, vel vtsupra, & per consequens ex Principis assertione constat de hac feudi qualitate, & eius assertioni standum, d. cl em. 1. de probat. cum concord.

Tertio loco producta repetitur inuestitura Ludouici Mariæ, in qua, narrato, quòd antiquitus concessa fuerant. Nobilibus de tertijs, Ciuibus Parmens. per Illustrissimos Duces Mediolani priuilegia feudalia locorum Sissię, & Beluederij. & successiuè renouata, narratisq; omnib. alijs supra relatis inuestituris, & narrata ẽt successione prædicta in portione Nicolai, inuestit, & confirmat vtsupra, conceditq; in feudum nobile gentile, antiquum, paternum, & auitum; in qua, inter cętera, intueri debemus confessionẽ illã, quòd antiquitus &c. de qua supra in primo fundamento tractauimus, necnon aliam cõfessionem successionis antedictæ, de cuius effectu iam diximus, demum clausulam illam (in feudũ antiquum, & paternum) de qua ad saturitatem in præcedentibus dictum est.

Quarto loco superuenit inuestitura Ludouici Francorum Regis, qui memoratos descendentes Guidonis, & Giberti vnitim, & coniunctim inuestit; præcedentes inuestituras, & infeudationes confirmat, in feudum nobile, gentile, & quatenus opus sit, denuo concedit; Cui etiam inuestitura Francisci Gallorũ Regis consimilis est in effectu; & dicit, in feudum rectum, nobile, gentile, paternum, & auitum; & ita illud, quatenus expediat, de nouo concedit.
56 † Et quamuis tenuerit Alcia. respon. 467. nu. 2. concessiones Regum Franciæ in Ducatu Mediolani factas, effectu carere debere, vtì à Tyrannis emanatas. Contrarium tamen consuluere Ias. & Dec. relati per Bossi. in tit. de pœn. nu. 31. quorum opinionem in praxi receptam, & millies obseruatã asserit; ꝓ qua benè facit doctr. Bal. in rub. c. de fruct. & lit. expen. quæ videatur.

Quinto ẽt loco succedit inuestitura Cardinalis Saluiati Legati Apostolici, qui recensitis oĩb. Priuilegijs, & inuestituris antedictis (incipiendo à concessis per Philippũ materiam, & deueniendo vsq; ad Gallicas ꝓdictas,) & pręsupposito, quòd tunc tp̃is dicta loca tenebantur, & possidebãtur pro dimidia à Co. Francisco, qui erat pater Com. Antonij Marię, & pro alia dimidia à Co. Pamphilo, eosdẽ denuo inuestit de ipsis locis, & Castris, & sm̃ formã, & tenorẽ dictorũ Priuilegiorum, oĩb. meliori modo, via, iure & cã, ac authoritate, quib. magis, & meliùs potuit, & potest; in qua quidẽ inuestitura duo præcipuè notanda sunt, quòd, s. oẽs præcedentes approbat, & confirmat, quę de feudo nobili, gentili, paterno, & antiquo locutæ fuerãt; quòdq; duo illi cõfeudatarij denuo coniunctim re, & verbis inuestiuntur, dato, quòd pro dimidia quisq; possideret; Argũ manifestũ, quòd pro feudo indiuiduo; & insolidũ concesso, hr̃i volebat, per ea, quæ superiùs pleno calamo retulimus in tertio principali fundõ, & in quarto sup̃ inuestitura Frãcisci.

Et

Ex istis aũt inuestituris cõtinuatis,ad eundẽq;
finem tendentibus, nemo non videt, quã enixa
mens Principũ concedentium appareat pro Do.
Co.nostro, ex oĩbus inuestitis, & vocatis solo
superstite;quòd totũ,& integrum feudũ obtine-
re debeat,tanquam nobile,gentile,paternum,&
antiquum, atque indiuiduum.
57 † Quintum principale fundamentũ sumi põt ex
obseruantia secuta; nam cum de interpretanda
aliqua dispositione tractatur, eũ semper ample-
cti debemus intellectum,qui de præterito,qñ ca
sus euenit,usu receptus fuit, & executioni demã
datus, l. semper in stipulationibus, cum not. de
reg.iur.l.si de interpretatione,cum l.seq. de leg.
l.si manifestè, C.de serui. Petr. de anti. in tract.
mun.§. 2.de priui.diui.mune.num.48.49. lib.2.
Corn.consi.24.nu.6.lib.2.Soc. consi.88. in pri-
mo,& secundo dub.lib. 1.consi.92.nu.53.lib.4.
Tiraq.de retract.lignag.§.30. glo.1. nu. xj.Dec.
in c.auss clerici,nu.25.de iud.Ias.consi.128.col.
3.lib.3.Bero.consi.137.nu.31.lib.3.Crau.consi.
118.num.2.consi.201.num.11.12.& consi.212.
in fi.Cepha.consi.3. nu.27. 28. Purpurat. consi.
548. nu.30. Gabr. consi.22. nu.20.lib.1.Ioseph
Lud.in sua conclu.38. per tot. At quando casus
aliquis in successione istorum coinuestitorũ eue-
nit, locus fuit iuri accrescendi, siue vt supra, vt
in feudo paterno, & antiquo, indiuiduoq; Ergo
58 idem nunc obseruandum. † Minor probatur ex
assertione Principum, de qua supra, qui in suis
inuestituris affirmarunt, quòd mortuo Nicolao
successerunt ei in feudo descendentes aliorũ fra-
trum,Guidonis, & Giberti.Quib. assertionibus
omnino standũ est, tam contra successores suos,
vt supra,quã contra Tertios, ad Crau. de antiq.
temp.par.1.nu.33.34.vers.2.limitatur.Et tantò
magis, si huiusmodi assertiones contineant ali-
cuius verbi ambigui declarationem, vt ibidem
subdit num. 35. si enim ambiguum fuisset,cuius
naturæ foret feudum,de quo agitur,nouum sci-
licet,an antiquum? per dictas asserriones decla
ratũ remaneret.Sed re vera nulla dubietas, nul-
lauè ambiguitas super dictis inuestituris cade-
bat,per supradicta.Probatur ẽt dicta minor pro
positio per * sententiam Senatus Mediolani de
anno 1526.latã in causa contradictionis factæ
per Com.Franciscũ confiscationi bonorũ Octo
boni, qui fuit Giberti filius; in qua declaratur,
bona Siffiæ, & Beluederij non transiuisse in Fi-
scum,sed ad ipsum contradicentem, tamquãm
vocatum in inuestitutis, spectare, & pertinere,
eiq; meliora, & potiora iura competere, quàm
fisco; Et quæ sententia de mandato Regio fuit
executa,vt ex productis liquet. Vndè cõsequi-
tur feuda memorata naturã paterni, & antiqui
habuisse, & ius accrescendi, siuè vt supra, in eis
59 locũ habuisse: †.etenim confiscatis bonis Vas-
salli; si feudum nouum est, ad Dñm reuertitur:
si verò antiquum,ad agnatos pertinet,c.1.§.de-
niq; vbi glo.Bald.Aluar.Laud. & alij in tit.quæ
fuer.pri.cã bene. amit.Curt.d.consi.49. nu.25.
Colleg.Bono.in consi.seq. num.19. Bart. Alex.
& cæteri in l.si finita,§. si de vectigalib. de dam.
infect. Curt.in tract. feudorum par.5.conclu.4.
nume.9. 10.
Cum igitur bis videamus in facti contingen-
tia sic obseruatum, non est nunc aliter sentien-
60 dum,per supradicta † Et quia ista est obseruan-
tia interpretatiua,non opus esset aliqua præscri-
ptione, vt per Crau.d.consi.101. colu.fi.sed ta-
men præscripta hæc dici potest,ex quo tot post
eam lustra pertransiere. † Hoc argumenti gene-
re,ab obseruantia præterita sumpto,vtitur inter
alios Socinus in terminis terminantibus,præci-
tato consi. 66. num. 14.versi.postremò omnia,
lib. 3. concludens ius accrescendi propterea lo-
cum habere,& Purp.d.consi.548.num. 30. atq;
Rimi.iun.consi.18. num.49. & 50. latiùs consi.
257.num.105.cum multis seqq.
Sextum, & vltimum fundamentũ depromi-
tur ex declarationione Ducis Francisci Sfortiæ
emanata super quadam inuestitura Io.Ludoui-
ci,& Pallauicini fratrum de Pallauicinis, filiorũ
q.Magnifici Rolãdi, quos inuestiuerat de feudis
Buxeti,& Bargoni coniunctim re, & verbis: Cũ
enim animaduertisset dubitari forsan posse, nè
pp clausulam in concessione positã (in feudum
antiquum,paternũ,& auitum) uno eorum dece-
dente sinè filijs, uel eius extincta linea, alij fra-
tres ad successionẽ æqualiter admitterẽtur cum
fratre superstite coinuestito,siuè eius descendẽ-
tibus; cuius contrarium idem Dux dictis duob.
fratribus pollicitus fuerat,mentem suam decla-
rauit per hæc uerba formalia.
Hic tenor in actis productus in forma authen.
61 Ex hac igitur Principis declaratione illud
Principaliter pro Com. Antonio Maria colligi
potest (quòd ipsius causam mirum in modũ iu-
uat) quòd qñ in concessione noui feudi Prin-
ceps addit clausulam (in antiquum paternum,
& auitum)eius intentionis est,quòd alter alteri,
sinè descendentibus masculis decedenti, succe-
dat, non uerò portio decedentis ad Dominum
reuertatur,prout faceret, si in noui feudi termi-
nis remansisset; Et hoc dictant illa uerba, (ut sic
alter alteri, sinè descendentibus masculis dece-
denti,pars, quæ ad Dominum reuerti deberet,
in superstites ueniret,) Hinc enim clarè constat,
concessiones Philippi Mariæ prænarratas, om-
nes fratres inuestitos, cum suis descendenribus,
ad hanc reciprocam successionem admisisse.
Quod est nostræ intentionis fundamentum. Et
id ipsum rursus suadẽt alia verba versùs finem.
videlicet. (Deficientibus autẽ ipsis duob.fratri
bus, videlicet, Io. Ludouico,& Pallauicino,nul
lis relictis filijs legitimis, vt supra, quo casu ipsa

bona feudalia secundùm noui feudi naturam ad nos, aut ad descendẽtes nostros deuoluerẽt, contentamur, quòd transeat in alios eorum fratres, vel agnatos secundùm naturam feudi antiqui, & paterni, vt præmittitur.)

Secundum ex dicta declaratione, causam ipsã non mediocriter iuuans, ab illa sumitur clausula (sicut præter factam à nobis promissionẽ ipsam, ẽt ex iuris dispositione tanquã Principis liberalitate, verbis, & re coniunctì succedere debent.)

62 † Per quam declaratur, quòd in cõcessis à Principe coniunctim re, & verbis locũ habet ius accrescendi, & per consequens canonizatã hic videmus conclusionem illã, quam supra firmauimus, quòd in feudis concessis à Ducibus Mediolani locũ sibi vẽdicat dispositio l.1.C. si liber.im

63 per.soc.lib.10. † pariter canonizatã aliã cõclusionẽ, quòd per clausulã inuestituræ feudi noui appositam(in paternum, auitum, & antiquum) habet ẽt locũ ius accrescendi, & non tantùm ius accrescendi inter inuestitos, & eorum descendẽtes vocatos in inuestitura, sed etiam inter transuersales, nullo modo vocatos, nisi virtute ipsius clausulæ, quæ idem operatur, ac si fuisset feudum antiquitus concessum, & à cõi stipite quæsitum.

64 † Nec dubitandũ, quin ista Ducis Frãcisci declaratio vim legis obtinere debeat, & in oĩbus alijs similibus casibus obseruari, præsertim in interpræerandis contractibus, & inuestituris DucũMediolani, quia facta ab habẽte potestate legis cõdendæ, tex.est, quem Bar.Bal.Saly.& omnes, ad hoc not.in l.pen.C.de donat.inter vir.& vxorẽ & in l.Cæsar, vbi ẽt Bart.Bal.& Scrib.ff. de publica.in terminis Curt.d. conf.49.nu.56.plures alios addens concor.vbi fundamentum hoc ma

65 gnificauit Purpur.d.cõs.548.nu.30. † & certum est, quòd Princeps potest declarare verba ambigua, ẽt in tertij præiudicium, etiam eo non vocato, c.olim tibi, de verb.sign.vbi Inn.& in c.seq. Alex.cõs.11.nu.12.lib.7.Crau.d.tract. de antiq.

66 temp.par.2.nu.6. † Præsertim beneficij à se, vel ab antecessore concessi, l.Neratius, de reg.iur.c. dilecto, de verb.signif.l.& ideo, ff. de leg.l.nã donatio, C.eod.tit.l.ex facto, in princ. vbi latè Ias. in tertio not. de vulg. & pup. c. cum venissent, de iud.Dec.& Cagn.in d.l.Neratius, in secundo not. & alibi passim.

Si quid igitur ambiguitatis fuisset in præcedẽtibus inuestituris Philippi, vel in ipsamet Francisci(quod tñ non creditur ꝑ supradicta) per hanc subsequentẽ declarationẽ sublata penitus, & in totũ remansisset. Et ex istis fundamẽtis adeò iustificata redditur Co.Antonij Mariæ intentio, vt ad instar tot fortissimarum columnarum ędificiũ iudicij super ædificati inconcussum tutò sustinere valeant.

Successiuè autem fundamenta partis aduersæ, longè quidem debiliora, & infirmiora, radicitus

67 euellere, iuxta pollicita conuenit: † Et à respon sis Burs.4.& 349.secundùm motiuorum ordinẽ

68 initium sumendo, dicimus, † verba illa (liberũ, & francum) in inuestitura Sissiæ nñ posita, minimè operari effectũ, quòd alienabile sit in extraneos, cum alios habeant intellectus, & interpræetationes, vt per Cacher.decis. 162. in prin. põt enim dici francũ, & liberum à iurisdictione Parmæ, ac eius mero, & mixto imperio, vt legitur in dicta inuestitura, Cũq; ſtãtibus tot alijs clausulis repugnantibus, non possit vllo modo feudũ alienabile iudicari, vt per eundẽ Cacher. 361.nu.6. cum

69 seqq.& decis.seq.n.5. † prout est clausula(in feu dũ antiquũ, paternum, & auitum, de qua supra)

70 & nobile, & gentile, q̃ idẽ importat. † & alia clausula(pro filijs, & descendentibus masculis tm̃) q̃ dictio taxatiua(tantùm) excludit oẽs personas, ꝑter expræssas, & sic præter descendentes à coinuestitis, vt per Rui.in terminis cons.45.post nu.

71 13.vol.1.Bero.cõs.79.nu.14. vol.1. † itẽ iuramẽ tum fidelitatis ꝑstitum, q̃ singula rectè perpẽdit Cacher.in vtraq; decis.ꝑdicta, cõcludens ꝑpea feudũ inalienabile, nõ obstantibus verbis prædi * ctis(liberũ, & francũ) & de cõi * attestatur num. 11.in fin.post Rol.in cons.2.nu. 134. cum seqq. & alios citatos; si.n.vnum verbũ dispositionis dat intelligere aliud minùs clarum, l.si seruꝰ plu rium, §.fin.& l.qui filiabus, de leg.1.Corn.cons. 31.nu.13.ad fi.volu.3. quantò fortiùs istud dici debet de pluribus, de quibus supra? quæ oĩa frustatoriè adiecta fuissent, si eiusmodi feudum red deretur alienabile per dicta verba(francum, & li

72 berũ) varios intellectus habentia. † Addi modò possunt in casu nr̃o oẽs illæ rõnes, quas super dicta inuestitura considerauimus, ad ostendẽdum feudum illud antiquũ esse, & ius accrescẽdi inter oẽs vocatos locũ habere, q̃ ꝓculdubio contradicunt facultati alienãdi, & pro tot apertissimis re-

73 pugnãtijs scribi possunt. † Vltra quas, alia quoq; colligi põt ex pacto, in ipsa cõcessione apposito, quòd inuestiti, & eorum descendentes prædicti nullo vnq̃ tp̃e possent ab illo feudo, & eius obligationibus se eximere, & liberare; cuius contrariũ dicere oporteret, si à possidentibus in extraneos alienari posset, vt in specie arguit Rolan.d.

74 cons.2.nu.135.vers.non obstat, cũ duobus seq. † vbi fortiùs tradit per talẽ alienationem, nedum ipsum alienantẽ à feudali seruitio, & obligatio- ne liberari, verùm ẽt acquirẽtem; adeo quòd de * feudo remanet allodiũ, iuxta * cõem scribentium sñiam in c.1.de feud.non hab.propriã nat, feud. quod mirabile, singulare, & menti tenendum ait post Curt.in d.tract. feud.par. 4.in 2.reg.princ.

75 q.5. † vndè aliud quoq; absurdissimum resultaret, nẽpe, quòd hæres institutus à Com.Pãphilo teneret illã partẽ locorũ in allodiũ, & in nihilo teneretur erga Serenifs.D.Ducẽ nr̃m: Comes verò Antonius Maria teneret portionẽ suam in feudum,

feudum,& feudalibus seruitijs obnoxiam; sicq; feudum, quod vnicũ ẽt corpus ex pacto speciali supra relato, censeri debet, diuerso iurecensere tur, contra reg.l.eũ,qui ædes,de vsucap.& quòd stante dicta clausula nõ possit præiudicium fieri descendentibus acquirentiũ, ẽt volente Principe, nè contractus claudicet, tradit Petr. Ant. Angus.in cons.3.nu.13. li.7.& latiùs Cacher. cons. 5.nu.63.vsq; ad num.68.Gueri.piso.Soaz. loco præcitato, vers.secularis autem feudi.

Hæc sanè pro solutione contrarij satis superq; sufficiunt. Verùm libet vlteriùs animaduertere, quòd in oibus inuestituris Principũ successorũ deficiunt dicta verba(liberũ,& francũ)pp quod declaratur pcedens Philippi, vt franchi, & liberi naturam non tribuat feudo Sissiæ, sed potiùs antiqui, paterni, & auiti, vt omnes etiam subsequentes cantant;& ab ista declaratione,& obseruantia interpratatiua recedere non possumus, per iam dicta in 5.fundamento.

76 Sed ponamus, citra veri pîudicium† quòd feudũ ab initio liberũ,& francũ oĩno fuisset, non nè per dictas sequentes inuestituras naturã immutasset? certè sic, ex quo vassalli possidentes vnanimiter illud recognouerunt sub alia forma præ narrata, videaẽ in terminis Soci.iun. in cons.77. nu.73.74.lib.1.& Surd.cons.15.nu.21.

77 †Et oĩbus istis responsionibus circũscriptis, sola dispositio Decreti(Meminimus) cui non fuit in specie derogatũ, prout requiritur, sufficeret; quo stante, feudũ, quod aliàs alienabile de iure censeretur, fit omnino inalienabile in personas extraneas, & in inuestitura non compræhensas, Boss.in tit.de Princ.nu.322.Alciat.respon.370. ad fi.nu.9.& cons.712.pro Comite, per tot.Ioã.

78 Bap.Plot.ad cons.Mart.Laud.29.nu.44. † Et licèt respondeat Burs.d.cons.349.nu.19.& 20.cõstitutionẽ illã Status Mediolani in Ciuitate Parmæ haud obseruandã, à quo separata reperitur: Decipitur tñ, quoniã, cũ à Ducibus Mediolani translatum fuerit dominium harum Ciuitatum Parmæ,& Placentiæ in Sanctam Sedẽ Apostolicã, vt ex Historijs liquet, pstertim apud Platinam

79 in vita Iulij II.& Leonis X,† verissimum est, leges,& Cõstitutiones dicti Status Mediolani primò vigẽtes in dictis duabus Ciuitatibus, in suo robore permansisse, ex quo non additæ fuerunt istæ teliquo statui Ecclesiastico accessoriè, sed principaliter,& de per se,& per Legatos pprios Apostolicos, sub titulo Cispadanæ Galliç, tentç, rectæ,& gubernatæ, donec in Ducatum erectæ, & in feudum Serenis. Farnesijs Ducibus postea concessæ fuerunt; propter quod priores leges retinuerunt. Hæc est notabilis doctrina Bart. in l.si conuenerit, la 2.§.si nuda.in fin.de pigno. actio. & Bald.Saly.c.Castr.& aliorum, ibi scrib. Bart.in * tract.Tiberia. in tit.de Insula, & est * cõmuniter recepta teste Fely.in c.translatæ, col.4. de const. & Curt.Sen.cons.56.nu.8.Curt.iu.cons.60. nu. 9.Rui.cons.39.nu.15.& cons.219.num.7.lib.1. Rom.cons.218.nu. 3.& Mandos.ibi in addi. in ver.proprijs.Soci.cons.79.nu.4.lib.4.Dec. cõsi. 486.nu.9.Alciat.respon.509.nu.13.Crauet. de antiq.temp.par.4.nu.27.Alexã.cons.111. nu.4. lib.2.& in l.1.nu.11.de leg.1.vbi ẽt Rip.nu. 16. & in respõ.21.per tot.de leg.Ias.in l. si eadẽ nu. 3.de offic.asse.Bero.cons.124. nu. 20. in secũdo. Contard.in repet.l.vnic.in 3. limit. nu.20. cum * seqq.C.si de moment.poss.& * cõem quoq; attestatur Crass.comm.opin.lib.5.cap.3.q.14. Vi ui.lib.1.comm. opin.in ver. aucta prouincia; Et in proprijs terminis huius decreti, & Ciuitatis Parmæ, tradit Menoch.cons.378.nu.46.in fi.in-

80 quiens, hanc esse legem istius Principatus; † & eandem sententiã probat ipsemet Burs. in consi. 189.nu.48.Adeo quòd, qui vellet dicere talẽ legem post mutationem dominij præfati nõ fuisse seruatam, probare teneretur, vt inquit Bero.vbi supra, nu.17. & qui per Fora huius Ducatus versantur, sciũt optimè, eã esse in viridi obseruãtia.

Nouissimè ẽt addendum est, non posse hæredẽ Com.Pamphili allegare libertatem feudi prædicti, cuius contrariũ idem Comes, ẽt iudicialiter cum iuramento pluriès, & parte quoque acceptante fassus fuit, vt prædictum est &c.

81 † Ad secundum fundamentum principale Burs. cons.4.de feudo emptitio, quod alienari quæat in quoscunq; & pro re allodiali reputetur. cõueniunt omnes responsiones, quæ pręcedenti datę fuerunt; Et nil vltra dicendum foret, cum sint

82 ineuitabiles. † Nihilominus ad magis conuincẽdum ipsum, aduertendũ est, quòd licèt in vtraq; inuestitura Philippi prẽsupponatur, interuenisse solutio Florenorũ trium millium in totũ, quia tamen per solã illã modicã pecuniam, feudorum valori longè, lateq; imparem, non fuit facta concessio, quæ nec fuit vllo pacto loco prætij cõuenti, vt in vẽditione, remansit feudum vtrunq; inalieuabile, Gabr.in suis com.conclus.tit. de feud.

83 conclus. 2.nu.6. † licèt secùs fortè dicendũ, si pecuniæ quantitas gratię pręponderaret, vt p eum nu. 7. post Curt.iun.& Paris.quos citat; optimè faciunt, quæ scribit Boss.in tit.de Princ.nu.323. cum seqq. & latiùs Rol.à Val.cons.41. num.12. * vbi de cõi, post relatos, lib.4.ac Natt.cons. 600.

84 nu.39† interuenit ẽt iuramentum fidelitatis cũ promissione personalis seruitij, pter quod inalienabilis retinuit feudi naturã, ex relatis per eũdem Gabr.nu.8.vbi de * communi attestatur.

85 † Item quia inuestitura recepta fuit eum gratiarum actione, & alijs etiam verbis sonantibus in gratiã, magis quã contractum emptionis, Rol.d. cons.41.num.15.16.

86 † †Itẽ quia fuit cũ clausula(de plenitudine pote

87 statis) Rol.ibidẽ, nu.20. † & quia cum alia clausula (in feudum paternum, auitum, & antiquũ) Rolan.

Rolan. eodem loci, nu. 21. 22. cum concord.

88 † Nec taceatur vltimo loco, quòd si verè emptitium feudū esset (quod à verò, & verisimili alienum est, multis rōnibus adductis) hoc solū sufficeret ad victoriā Comiti Antonio Mariæ, per ea, quæ supra in septima rōne tertij fundamenti diximus de feudo acquisito per fratres cōi pecunia, vel communi seruitio, & per consequens retorquetur argumentum contra Burs.

89 † Ad tertium fundamentum eiusdē Burs. d. cōsi. 4. num. 21. cum seqq. de alienatione feudi facta per Nicolaum, vnū ex tribus inuestitis de Terra Sissię. Rñdetur hoc fuisse somnium vigilantiū; quia in toto processu nullū de hoc facto habetur verbum; Imò verò id falsum esse conuincitur ex dictis duabus inuestituris Bonæ, & Francisci, in quibus pro constanti supponitur, porrionem Nicolai iure successionis deuenisse ad descendentes aliorum fratrū, vt dictum est, & rei euidentia adhuc indicat; Ex quo vsq. ad mortē Com. Pāphili perseuerarunt ambo loca prædicta æqualiter inter ipsum, vti descendentem à Guidone, & Com. Antonium Mariam descendentem à Giberto.

Et ex supradictis liquidò constat, sublata, & ad nihilum redacta multipliciter extitisse, quæ motiuorū loco primitùs, adducebantur ex responsis Burs. in præsenti causa redditis.

90 † Subsequenter autem, & sic quarto loco dubitabat Excel. Consil. & multùm acutè, quòd cū Com. Antonius Maria sit transuersalis Co. Pāmphili, & in nouo gradu de iure ciuili, vt ex Geneologia confessata constat, non potest ad successionem hanc feudalē aspirare, quæ vltra septimū non progreditur, c. 1. §. hoc quoq; qui feuda. poss. Cephal. consi. 173. num. 7. & 34. vol. 2. Surd. cōsi. 5. nu. 23. in fi. & est cōis,* vt per eum, nu. 15. 16 & 17. & attestatur Menoc. consi. 460. nu. 58. quod est primum in 4. vol & hoc motiuū fundatur in illo præsupposito, quòd feuda ista initium susceperint à dictis fratribus, non à cōi parente; secus enim dicendū forentur DD. mei, si quæsita fuissent per authorē vtriusq; lineæ, videlicet Com. Antonij Mariæ, & Com. Pamphili per tex. in c. 1. §. 1. de nat. succ. feud.

91 Huic fundamento benè quadrat in primis, quòd Dñi Simonetę bac rōne iuuari nequeūt, stante confessione Com. Pamphili eorū authoris in contrariū, cui contrauenire nequeunt, vt ab exordio diximus; nec ēt de errore dicere, put nec dictū fuit in toto processu, † quia cōfessio deliberata, iudicialis, & acceptata, effecta est penitus irreuocabilis, ad Fel. in c. si cautio, col. 2. in 6. Fallentia, de fide instrum. cum concord. Vltra quòd si dici potuisset, & dictū fuisset, impossibile esset de eo docere, quia confessio non fundaī de necessitate in eo, quòd succedere volens sit intra septimū gradū; cum fundari possit in eo, quòd feuda à cōi parente tēta, & possessa fuerint, prout reuera fuerūt, vt supra ostēdimus, vel in eo, quòd Princeps, de cuius potestate nō ambigitur, voluerit ipsa feuda hēre naturam paterni, auiti, & antiqui, prout voluit, & demōstratum est: vel quia ius accrescendi, vel nō decresēdi inter inuestitos, & re, & verbis cōiunctos, locum hēe voluerit, prout etiam voluit, tàm ex iuris cōis dispositione, quā eius enixa mente, in simillimo casu declarata, quæ vim legis hēre debet, vt pbauimus supra; Esset ēt dare casum, in quo de reciproca successione pepigissēt ipsi cōuassalli, ēt de volunrate directi Dñi, & alios similes casus, quorum oīum informatus Co. Pāphilus, veritatē ingenuè fassus fuisset, prout fas-

92 sus est. † Quocirca eius confessioni nihil officit numerus graduū consanguinitaris pdictæ, quia non probat hoc esse, qnod ab boc contingit abesse, l. non hoc, C. vnde cogna. l. neq; natales, C. de prob. cum vulg.

93 † Secundò rñdetur, rectè constare, vtrunque feudū ante concessiones fuisse paternū, & à cōi stipite prouenien s, prout ex publicis documentis, & Principis, ac partis confessione pbatur, de quib. in primo fundamēto plenè tractauimus: & ideo sumus in casu d. c. 1. de nāt. succ. feudi, vt descendentes in infinitū, ac ēt transuersales succedant; (quia oēs descendētes, respectu cōis stipitis, dñr Didac. varia. resol. c. 5. nu. 4. versi. 5. hinc. & supra latiùs tetigimus in primo fundō

94 ad fi.) † Et licèt probationes pdictę sint exuberantes, sufficerēt tñ leuiores ad probandā istam feudorū antiquitatem, vt ibidem diximus, & in terminis terminantib. docet Aret. d. consi. penu nu. 2. & 3. versi. si tamen, respondēdo ad hoc argumentum de septimo gradu. &c.

95 † Tertiò, si à fratribus initium sumpsissent feuda, rñdetur adhuc, nihil officere gradnum distantiā, ex quo fuerunt hi liberalitatis Imperialis, seu Principis iura Imperij habentis, socij, re & verbis cōiuncti; quod importat, vt ipsi, & eorum descendentes masculi, expressim, & in infinitnm vocati admittantur, alter ad portionē alterius sinè filijs masculis decedēris, ex dispositione d. l. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. vtsup. in tertio principali fundamento in prima rōne; Sic ēt declarata, & interpretata per ipsummet Mediolani Ducē, vt in octauo fundamento re-

96 tulimus † quę in Senatu Mediolani in similibus inuestituris obseruata fuit, non obstante decreto, Meminimus, quod aliquam difficultatē facere videbatur, vt attestaē Bossi. in tit. de Princ. nu. 334. in fi. Et bec rñsio summā hēt rationem; quia si dispositio d. l. 1. locum habet inter extraneos, multò magis inter sanguine coninnctos, licèt vltra gradum septimum.

97 † Quartò rñdetur, quòd cum cōcessio facta fuerit, præcedente ēt cōi pecunia, & cōi seruitio dictorum

ctorum fratrũ, quilibet de toto cum suis descẽdẽtibus fuit inuestitus, vel saltẽ cum iure accrescendi. adeo quòd linea vnius extincta, altera succedit, præcitato c. 1. de benef. fra. cum concord. superiùs adductis in septima ratione tertij fundamenti.

98 † Nec aduersatur hęc risio præcedenti; quia stãt simul, quòd Princeps plura receperit seruitia, & aliquas ẽt pecunias, & nihilominus dans feudũ in remunerationẽ, dicatur gratiam contulisse, & inuestitura reputetur gratiosa, vt bellè probat Bossi. d. tit. nu. 323. cum seqq. & tactum fuit supra in responsionibus ad secundum fundamentum Burs. de feudo emptio.

99 † Quintò respondetur clausulam illã (in paternum, auitum, & antiquum) idem operari, ac si re ipsa tale fuisset, & per cõsequens perinde esse, ac si cõi parenti collatum fuisset, & ab eo in inuestitos deuenisset; & per consequens descẽdentes ab vtroq; vocãtur in infinitũ, ex adductis supra in primo fundamento in versi. expeditum, iunctis relatis in tertio fundamẽto in secunda rõne. Et ita in terminis rñdit Aret. d. cõs. pen. num. 2. ad hoc argũ de septimo gradu. Et quòd idem effectus sequi debeat tali casu, ac si cõis parẽs fuisset inuestitus, pbat egregiè Natta d. consi. 468. nu. 2. vsq; ad fi. ac Cepha. d. consi. 173. num. 32. versi. nec monet, & nu. 33. 34. vbi ad contrarium hoc modo rñdet; & dicit, ita esse de mente oĩum, * & rectè: † qñquidẽ fictio idẽ

100 operatur in casu ficto, quod veritas in casu verò, l. lex Cornelia, de testib. l. qui ad certũ loca. Bart. & Docto. in l. si is qui pro emp. de vsucap.

101 cum vulg.) † Nec admittitur probatio in contrarium, glo. in c. 1. de arbi. in 6. Fel. in c. quantò, de pręsumpt. Alex. consi. 158. col. fin. in 2. & Alciat. in tract. præsump. in princ. nu. 3.

102 † Sextò respondetur, quòd in feudis dignitatis non attenditur gradus agnati succedere volentis: Quia, & si in cẽtesimo, & millesimo existeret, admitteretur, vt firmat Areti. loco pręcitato, nu. 2. in fi. & nu. 3. post Bald. in c. 1. num. 6. de feud. March. vbi ẽt Alua. & Laud. qui dictum cõmendat Dec. latè consi. 83. nu. 3. & 5. & in l. certum, C. de legi. Gozad. consi. 8. num. 3. & consi. 26. num. 28. versi. 4. fallit Curt. iun. in tract. feu. par. 3. q. 17. nu. 46. 49. Paris. cons. 23. nu. 124. in prin. Grat. consi. 9. num. 46. Mari. Frec. in tract. de feu. lib. 2. in tit. differen. inter feud. reg. & tit. & alia feud. differen. 10. & rursus differẽ. 55. & vlt. vbi ait tm̃ durare feudum regale, quantũ viuit casata, prout ẽt voluit Affli. super constit. vt de successione num. 7. Duen. reg. 106. nu. 2. Rol. cõs. 3. nu. 10. Cephal. d. consi. 173. nu. 35. Guer. Pis. Soac. vbi supra versi. 2. eius naturæ Menoc. cõs. 378. in fi. cum multis concord. & ita seruari cõcludunt isti in talibus successionibus Illustrium Com. Baronum, & Marchionum virtute cuiusdam perpetuæ consuetudinis.

103 † Septimò respondetur, quòd stante qualitate concessionis, quæ cantat pro descendentibus inuestitorum in infinitum, vt supra retulimus, absurdissimum est velle restringere successionẽ ad septimum gradum; si enim præsupponimus Co. Antonium Mariam admittendum, si esset intra septimum, necesse est quoq; illum admittere in nono, & vlteriori pp perpetuitatem, & infinitatem adiectam concessioni; est bona decisio Bald. in c. 1. §. satis benè, ad fin. de prohib. feud. alien. per Lota. vbi successionẽ inter transuersales asserit progredi vltra septimũ gradũ, & in infinitũ, si ita actum est, prout in casu nostro actũ fuit; & ita reperio in terminis contrarium soluisse Ias. consi. 144. num. 3. lib. 1. & Paris. d. consi. 23. nu. 261. in princ. & ista responsio est indubitabilis, meo iudicio.

Cõferunt, quæ supra dicta sunt de hac dictione (in infinitum) in 3. fundamento in rõne, in materia iuris accrescendi; dato nanque iure accrescendi, successionem quoq; in infinitũ ponimus; quia si descendens ab vno inuestitorum in infinitũ succedit, portio deficiens illi accrescit, in quouis gradu reperiatur.

104 † Octauò respondetur, contrarium procedere posse in illo feudo, quòd à primo acquirente primordialiter transitum fecit in collaterales: secus verò, si in descendentes, vt in casu nostro, in quo ad filios, & nepotes Giberti, & Guidonis peruenit, tradunt feudistæ in c. 1. §. & quia, qui feud. dare poss. & in 1. §. si capitanei, de feu. March. Dec. consi. 85. nu. 5. Iacob. de S. Georg. in sua inuest. feud. §. præsens, col. 2. Curt. d. tract. par. 3. loco præcitato nu. 48. Rui. consi. 11. num. 11. lib. 1. Vall. d. consi. 3. nu. 9. Cepha. d. consi. 173. num. 35. vbi de cõi * post multos relatos attestatur; Et pro hac distinctione quãplures re-

105 tulit Surd. d. consi. 5. nu. 25. † & licèt intelligat Surd. tunc demũ admitti collaterales, si sint ipsi quoq; descendentes à primo inuestito, non tamen ita strictè loquuntur Docto. ab eo allegati, si benè prelegantur: sed potiùs de collateralib. & transuersalibus indistinctè, & præsertim Bald. antesignanus huius distinctionis, in d. cap. 1. de feud. March. colu. 3. versi. item oppo. & in versi. si nihil est actum. Et si aliter diceremus, nulla in hoc esset differentia inter feudũ nouum, & antiquum; nam & in nouo succedunt descendentes in infinitum, quia eorũ respectu nouum esse desinit, & paternum, ac antiquum efficitur, ad Bal. in d. §. hoc quoq;, & in c. 1. in princ. si de feu. cõtro. Differentia igitur in hoc cõsistit, quòd cum in nouo succedant tm̃ descendentes in infinitũ, in antiquo succedunt ẽt transuersales in infinitũ in defectum descendentium, quãuis non sint de descendentibus primi inuestiti, aliàs de vento deseruiret ista distinctio quam cõiter * retentam

asserit

asserit Cephal.d.consi.173.nu.33.34. de transuersalibus indistinctè loquēs. Et hinc est, quòd quàmplures maximę authoritatis Doctores pro hac opinione consuluere, quòd in feudo dato iure antiqui feudi, collaterales, et non descendentes à primo inuestito, imò nec ab aliquo ex inuestitis, succedāt; Inter quos Ias. d.consi.1.per tot.post multos, quos refert, ad fi. Dec.d.cōs.85. nu.3.Bero.consi.79.per tot.lib.1. Natt.plenè d. consi.467.& seq.per tot. Rolan.d.consi.60.in 4.
106 Cephal. d.consi. 173. † & idemet Surd.in hoc sibi parū cōstās d.consi.15.nu.21.22.23. & hāc et opin.tuetur Curt. fortiter d.cōsi.49.in 5.fundamēto,& latiùs in rñsionibus ad contraria, sub nu.37.Christo.de Castell.c.isi.10.nu.26.cō seq. quā opinionem secutus et fuit Crau.consi.509. nu.7.& consi.522.nu.6.& 926.nu.1. & 965.nu. 4.vbi asserit, minimè reuocandā fore in dubiū, Pet.Ant.Angusc.d.cōsi.3.nu.31.li.7.Et sequitur Thesaur.decis.146.nu.13.vbi contrariam opin. cōiter esse reprobatā asserit. Attamen versamur nos in fortioribus, & securioribus terminis, qa Comes Tertius descendit à primò inuestitis, vt
107 inferiùs loco suo latiùs considerabimus.† Nonò rñdetur, respectu inuestiturę Beluederij, obiectū indubiè cessare, ex quo vterq; fratrū fuit de toto inuestitus pro se, & descēdentibus suis in infinitum; Adeoquòd negari non potest, quin Co. Antonius Maria dicatur de descēdētibus primi inuestiti, qui in infinitū admittuntur, vt supra,& ità in terminis rñdit Colleg. Bono. pcitato cōsi. 50. nu. 13. 14. & huc ēt pertinent, quæ supra in
108 tertio fundō in 8. rōne dicta fuere. † Et subdit idē Colleg.Bono.ibi nu.seq.in fi.ius accrescēdi, quod duobus fratribus taliter inuestitis ab initio competit, transmitti quoq; ad descendentes;
109 † quāquam ego crediderim transmissione non opus esse, cū iure proprio venire possint, vti vocati in inuestitura sub nomine collectiuo descē-
110 dentium, † Bal. in d.c.1.§. hoc quoq; de success. feud.Castr.consi.464.nu. 5. vers. applicādo igit lib.2.Dec. consi.468.num.28.Petr.Ant.Angusc. consi.3.num.12.lib.3.Castr.post alios io l.apud Iul.in §.si quis alicui nu. 4. de leg. 1. quibus est ius quæsitū, prout ex tunc, vt dixit Isern. in c. 1. de inuesti.de re alien.fac.& in d.c.1.§.hoc quoque vbi et Alua.de success. feud. quos refert idē Colleg.num.16.versi.accedat, & nu. seq. Paris. d.consi.23.nu.130.in primo consi. 65.nu.19. in
111 tertio. Sed † vtcunq; sit, intentū habemus: quia per illam destributiuā (vtriq;) quę tribuit ius cuilibet insolidū ad Bart. in l. hoc articulo in fi. vbi et Bald.de hær.instit.omnes in solidū in infinitum succedunt per supradicta.
112 † Decima, & vltima sumi pōt rñsio ex cæteris, supra deductis ad probandā inuestiturarū indiuiduitatem, vt concessio iurisdictionis, speciale pactum, quòd sint vnum corpus, locorū qualitas, quæ fortalitia erant, dignitas comitatus,& alia præmissa; quorū effectus est, vt in solidum ocs vocati sint, qui in dictis inuestituris cōprehensi fuere, vt ostēdimus, inter quos indubiè est Com.Antonius Maria, qui partem tenet,& per consequens totum ēt habere, ac tenere dēr, nulla graduum pdictorū habita cōsideratione. Etenim in indiuiduis locū semper hēt ius accrescēdi, vel non descēdendi, p ea, quę supra in tertia rōne tertij fundamēti abūdè diximus; & tradit Ripa post alios in d.l.re cōiuncti, nu. 167.de leg. 3.& p singulari limitatione tradit Curt.d.tract. parte tertia memb. tertio sub nume. 49. in fin. post Aret.d.consi.pen. quem citat.
113 His itaq; rñsionibus contentus, quæ ex nostra facti specie planissimè resultant, ac redundant, non reuocabo in dubium conclusionē contrariam, vt, s. ad septimū gradum restricta sit successio transuersalium in feudalibus: prout reuocauit Curt.d. tract. loco proximè relato, nu.48. versi.contrariam; cū multis ibi citatis,& Rol.d. consi. 3.nu.8.in prin. post glo. Bal.Ang.& Aret.
114 quos citat,† Nec ēt graduum cōputationē, prout reuocauit Cephal.d.consi.173.nu.34.tenens dinumerationē fieri debere à psona acquirentis vti recta via, vsq; ad succedere volentē, prout fit inter ascendentes, non aūt à succedere volente, ad vltimo loco defunctū; & sic ascendē-
115 do, quod non videtur esse sinè rōne; † quia qui in feudo antiquo succedit, non succedit vltimo viuenti, sed primo acquirenti, ex pacto, & prouidentia contrahentium, et si per mille manus ambularet, glo.2.in c. vni.in agna. vel fil. Ang. cōsi.110.nu.7.Zaba.cōsi.23.nu.2.Isern. & Afflic. in c.j.Imper.Lotha.iste num.4.ille nu.5.Prepos. in c.1.de eo, qui sec.fragn.Colle.Bono.vbi sup. nu.13.Cepha.consi. 489.nu.77. Nat.consi.128.
116 nu. 5. Menoc.consi. 224.nu.43. † & dixit Bal. in c.1.nu.2.de eo, qui sibi, & hrdi, non curandum, quo tramite feudū descendat : sed quod sit primum eius principium,& prima radix, & fundū:
117 † vnde est, quòd in tali successione non attēditur proximitas vltimi defuncti, sed locū hēt repræsentatio in infinitū, quia filius semper subintrat in locum patris, Gabr. tit. de succ. ab intest. cōcl.1.nu.7.9. indubitatū ait Tiraq. de primog. q.40.nu.18. Decia.consi.9. nu. 5.in secundò, & latiùs consi. 55.nu.13.cum multis seq.in tertio. Et hanc et opin. vti veram amplectitur Dominus Præses Petra in suo tract. de fideicō. q. 11. nu.151. post multos, quos refert. Ex quib. rectè inferri vr, quòd cū non agaf de successione Co. Pamphili, eius etiam proximitas, vel distantia non sit spectanda, vt memorari oēs concludunt.

Ad quintum fundū, quòd super inuestitura Ducis Francisci fiebat contra Co.Antoniū Mariam, certè non est opus alia rñsione, stantibus supradictis in quarto principali fundamēto super

per hac inuestitura, quā intentioni nostrę plurimū deseruire ostendimus, tm̄ abest, vt noceat.
118 † Nec dicatur, propter illam dignitatē Comitatus adiectā, cum regalibus (quæ tn̄ in prioribus inuestituris virtualiter cōtinebantur) mutatum fuisse feudū, de veteri in nouū; Quia contrariū verius est, cum dignitas superueniens nō faciat statū deteriorē, sed meliorē, nec minuat priores cōmoditates, sed augeat: Aliàs inducta ad augumentum operarentur diminutionem, vt per multis exēplis docet Tiraq. in tract. de nobilit. c.6. cum seqq. Et in terminis considerat Curt. d. consi. 49. num. 53. ad fin. post Aret. d. consi. pen.
119 col. 3. & Alex. d. cōsi. 30. nu. 6. in prin. † Præsertim verò hoc in casu nostro, in quo inuestitura est facta sub cōmemoratione pcedentiū, à quib. ꝓpterea regulari dēt, & pro simplici renouatione hñi, cum nō fuerit exprēssim cautū cōtrariū, Castr. in consi. 159. sub nu. 2. lib. 2. Brun. consi. 143. col. 3. Dec. latè d. consi. 53. Cald. consi. 11. tit. de feud. Cepha. consi. 301. nu. 118. Deficit igitur voluntas concedentis, & recipientis faciendi feudum nouum, quod erat antiquum.
120 † Quod ēt domonstratur secundo loco, ex quo dicit inuestitura (in feudū nobile, & gentile) qđ significat, antiquū, vt supra, in secūda rōne tertij fundamenti. Si enim ꝓ antiquo conceditur, nouum esse non pōt, & ad hāc repugnantiā tollendam, necesse est fateri, fuisse meram confirmationem, & renouationem.
121 † Tertiò ēt manifestatur pdicta volūtas ex declaratione facta p Franciscū concedentē, qui nolebat alijs agnatis pjudicare, rem eñi indubitatā facit, vt in terminis scribit Cur. d. cōs. 49. nu. 95.
122 † Sed & potestas innouandi dicta feuda defuisset, qñquidem consensus agnatorū ius habentiū ex prioribus inuestituris, non interuenit; quib. absentib. facta fuit concessio; datò nanq;, quòd potuisset pindicare Guidoni recipienti, non tñ agnatis pdictis, imò nec eius filijs, c. j. §. hoc quoque, vbi Doct. de succ. feu. c. 1. de alien. feud. pater. vbi ēt feudistę not. Signo. consi. 11. num. 3. Curt. d. consi. 49. nu. 95. vbi de * cōi, Boss. in rit. de princ. num. 311. & seq. vbi afferit, in antiquo feudo hoc non hře dubiū, Clar. in §. feudū, q. 8. versi. q̄ro nūc, post alios relatos; cōcludēs Doct. oēs ita tenere in hoc ꝓposito. & supra quoq; attigimus. Nec omittēdū, quòd subsequētes inuestituræ loquentes de feudis istis, vtī antiquis, & in vim antiquorum confirmantes, declarāt eorum qualitatē, & quatenus opus esset, ita disponunt; Ideò cessat tantò magis omnis hæsitatio.
123 † Vltimum aduersùs Com. Antonium Mariam fundm̄ adducitur in motiuis de Decreto, Meminimus, quod ab ipsomet Co. ꝓductū fuit; & aduersari vř; ex quo ꝓhibet, oīa donata, ac ēt in feudū concessa per Mediolani Duces, transire ad alios, quàm ad descendētes masculos acquirentium, qualitercunq; cōceptæ sint cōcessiones, & cū quibusuis clausulis; Adeoquòd, cū Co. Antonius Maria nō sit de descēdētib. Giudonis, neq; Nicolai, nō vř ad illorū portiones rectè aspirate.
124 Verū ista quoq; difficultas multis soluitur modis † & primò stāte ꝓsupposito antiquitatis feudorū, de qua supra in primo fundō, Nihil obstat Decretū; quia nō nititur Com. Antonius Maria eo solo, quòd per clausulas insertas in priuilegijs Philippi, ipse admittatur, & gratia Principis vtī intēdat, sed ex dispositione iuris, qua ad feudū antiquū, & paternū vocatur, in quo descendentes in infinitū succedunt, vt in eodem primo fundamento in versi. expeditum &c.

Secundo modo soluitur obiectū, ex cōfessione partis aduersæ, contra quā nihil allegauit, vel allegare potuisset, vt supra in secundo fundamēto, & alibi ēt diximus. Et responsio tutissima est.
125 † Tertiò remouetur per dispositionē l. 1. C. si liber. Imper. soc. de qua supra in tertio fundō in prima rōne, quæ aduersùs dictum Decretū locum sibi vendicat, vt in terminis docet Boss. d. tit. de prin. nu. 332. & apertiùs nu. 334. ad fi. vbi attestatur, ita solere obseruari, & obseruatum fuisse in feudo Salarū, Nobiliū de Bottis, & be-
126 nè, † quia hoc modo seruatur rō Decreti, quod recipit interpretationē à iure cōi, l. 2. C. de noxa, & ponit Fel. in c. 1. col. 11. de ꝓstr. Hæc sunt verba formalia Bossij, quę falcē ad radicē ponūt. Et pro cōfirmatione accedat declaratio illa Frācisci super inuestitura Pallauicinorū, qua interpretatur concessionē suā coniunctim re, & verbis factā post Decretū prædictū, in hūc sensum, vt alter alteri succedat, & eorum ēt descendētes inuicem succedant, prout iuris esse ꝓsupponit; & talis declaratio pro lege seruanda est, vt supra in vltimo fundō demōstrauimus; Adeoquòd nedum consuetudo, & obseruantia Senatus, quam Boss. refert, hanc responsionem fundat, verùm ēt eiusdem Principis interpretatio, & lex dicta.
127 † Quartò tollitur obiectum ex eo, quòd feuda partim pro seruitijs, & partim pro pecunia data fuere fratribus, quo casu specialē habemus legē, dantē ius accrescendi inter ipsos fratres, & eorū descendentes, d. c. 1. de benef. fratr. cum alijs adductis supra in septima rōne tertij fundamenti; nō enim ex aliqua clausula in inuestituris inserta, dicimus effectū hunc resultare, vt Decretum obstare possit, & talē effectū tollere, sed ex natura contractus, & iuris dispositione, fundata super qualitate personarum acquirentiū, qui sunt fratres, & super causa inuestituræ, quod est cōe seruitiū, & cōis pecunia, vtrunq; enim copulatiuè requiritur, Si quidē fraternitas operatur, vt pro vno solo repeŕiātur, † quia frater est ferè al-
128 ter, vt tradit Firman. post Gelli. in suo reper. in ver. frater germanus; & cōio illa pecuniæ, & seruitiorū maiorē adhuc vnionē præsefert; merito

ritò lege feudorum cautũ est, vt quilibet insoli-
dum dicatur inuestitus, & reciproca successio
inter eos locum habeat.
129 † Et licèt defendat Bossi. loco pręcitato nu. 323.
vsq; ad nu. 329. quòd Decretũ locũ habeat ẽt
in donationibus, & infeudationib. remunerato-
rijs seruitiorũ, (quẽ tñ in hoc repræhendit Me-
noch. consi. 378. nu. 12. cum seqq. & malè iudi-
cio meo, quia non rñdet allegatis per Bossi. quæ
130 multũ vrgent) † non tñ aducrsatur intentioni
nostræ, ex quo non loquitur de concessione fa-
cta duob. fratrib. neque pro cõi pecunia, vel cõi
seruitio, quo in casu disponit d. cap. 1. de benef.
fratr. cum concor. Nimirum i uxta legem hãc de
bemus Decretũ interprætari, cum à lege cõi in-
terprætationem recipiat, vt dixit idem Bossi. lo-
co præcitato, nu. 334. ad fi. & Beret. paulò infra
citandus. & ista responsio est etiam verissima.
131 † Quintò loco rñdetur, & circunscripta ẽt di-
spositione d. c. 1. de benef. fratr. fundata in fra-
ternitate, & cõione prædictis, quòd cum feuda
ista sint data partim pro seruitijs, & partim pro
pecunia, non obstat dectetum, quod loquitur in
gratiosis tñ. Nam & si concedamus, quatenus
respician t seruitia, gratiam conrinere; pro ea tñ
parte, quæ pecuuiam respiciunt: secùs dicendũ.
Vndè concessiones merè gratiosè non reputa-
132 buntur, sed mixtæ, † at dispositio loquẽs in ca-
su simplici non hẽt locum in mixto, nisi in trib.
casibus relatis à Bart. in l. 2. in princ. de verbo.
* oblig. quẽ Doct.* cõiter sequuntur, vt ait Ias. in
§. omniũ, num. 28. instit. de actio. est bonus tex.
in l. vim passam, §. pręscriptionẽ, iuncta l. mariti,
§ hoc quinquẽnium, de adult. & in nullo dicto-
rum casuum nos versamur, vt ex illorũ lectura
colligitur; cõfert, quod dixit Bossi. vbi supra nu.
325. de Duce Francesco Sfortia, qui noluit mẽ-
tionem fieri in concessione euiusdam Priuilegij
de duobus millibus aureis receptis, nè fortè in
dubium vocaretur, an esset in reliquis gratuita?
Nec aduersantur ista his, quæ diximus supra
in responsione ad secundũ fundm̃ Bursa. de feu-
do emptitio; quia stant simul, quòd non sit merè
gratiosa inuestitura, & tñ non sit feudum aliena-
bile in exrraneos, quod multis quoq; alijs rõni-
bus pôt contingere, vt si sit restricta cõcessio ad
descendentes masculos tm̃, vel præstirum iurm̃
fideliratis, aut prohibita liberatio ab obligatio-
nibus feudalis seruitij, atq; alijs de causis supe-
riùs expręssis in rñsionibus ad sm̃ fundm̃ Bursa.
133 † Sexrò respõdetur interprętando pariter istud
deeretum secundum ius cõe, quòd stante rerum
indiuiduitate, multisariam superiùs ostensa, ni-
hil prorsùs obstat Com. Antonio Mariæ, quia
cum de eis quilibet sit inuestitus de toto, & in
solidum, verum erit dicere, ipsum esse vocatum
ad hanc partem Com. Pamphili, cum sit de de-
scendentib. Giberti, taliter inuestiti; & per con-
sequens de admissis à decreto, non autẽ de ex-
clusis. & ista responsio est ẽt omni exceptione
maior; quia non loquitur decretũ de rebus in-
diuiduis, pluribus simul concessis, sed de rebus
simpliciter donatis, vel concessis. quod intelli-
gendum est vni soli, vel ẽt pluribus, qñ res sunt
diuiduæ, aut separatim datæ, vt minus corrigat
ius commune, quàm possibile sit, & ab eo inter-
pretationem recipiat, vt supra.
134 † Septimò, & fortiùs rñdetur (& hoc respicit
feudum Beluederij) quòd ex quo Gibertus At-
tauus Com. Antonij Mariæ fuit de toto inuesti-
tus, virtute distributiuæ (vtriq;) vt in tertia re-
sponsione tertij fundamenti probatũ fuit, non
est ipse Comes de exclusis à Decreto, sed de in-
clusis apertissimè, & clarissimè.
135 † Octauo, idem dicendũ, respectu feudi Sissiæ
alia tamen rõne, videlicet, quia tpe emanati de
creti, Meminimus, quod fuit de anno 1490. iam
exceutum fuerat in ipso feudo ius non decre-
scendi, cum ob mortẽ Nicolai sinè filijs, succes-
sissent ei descendentes aliorũ duorum fratrum
Giberti; & Gidonis, vt supra in quarto fundõ
super inuestitura Ducis Bonæ, & Ludouici Ma-
riæ, & in sexto fundõ vidimus. vndè sequitur,
quòd cum semel naturã acquisiuerit feudi tran-
sitorij ad personas decreto vetitas (si modò ta-
les fuissent, prout non erant) debet adhuc eius-
dem naturæ manere, vt in terminis tradit Boss.
vbi supra, num. 332. & post eum Beret. plenè in
consi. 43. in ciuil. quorũ vterq; pro hac opinio-
ne iudicatum fuisse asseuerat; & facit ibi Bere.
col. pen. ver. pôt insuper. argm̃ vnum à fortiori,
quod, & easui nostro adaptatur, inquiens, con-
clusionẽ procedere, quamuis res à Principe cõ-
cessę transiuissent ad extraneos ante decretum,
& sic memoria beneficij familiæ acquirentium
concessi intercidisset, contra ipsius decreti mẽ-
tem; & ideo multò magìs ꝓcedere debere, vbi
de familia, & de descendentibus non exierit, vt
in nostra specie, & cum hac declaratione transit
ẽt Menoch. consi. 378. nu. 10. versi. his constat,
136 † & pro hac ẽt responsione benè facit, quod di-
cebat Burs. in d. consi. 4. num. 21. cum seqq. de
parte feudi alienata, quæ feudum facit perpetuò
alienabile in personas prohibitas. & sic conclu-
sio pro clientibus suis allegata, contra eos facit
in hoc proposito.
Nono modo respondetur, & sanè cõcludenter, quòd siuè verba, siue mentẽ decreti respicimus, non compræbendit casum nostrũ. Quoad verba patet; quia vult, bona, de quib. loquitur, spectare, & pertinere ad eos, quib. primitùs data, & concessa fuere; & quòd hi soli eorũ beneficio gaudere possint, necnon eorũ filij, & descendentes, & descendentium descendentes masculi, & legitimi; & de legitimo matrimonio nati, & procreati tantùm; exclusis semper fœminis,

ac ex-

137 ac extraneis † nemo & enim negare pôt, Com. Antonium Mariam esse de descendētibus illorum, qui primò inuestiti fuere, vt in simili cōsiderat Abb. in consi. 103. lib. 2. & Colleg. Bono. loco pręcitato, nu. 13. & sic verba ipsi nullo modo repugnant; sed benè DD. Simonetis, qui extranei sunt. Respectu mentis aūt, non secus dicendū est, nanq; in decreto expręssa rō est; quare conditum, vt scilicet liberalitas, & gratitudo Principis à memoria non excidat: sed eius memoria cōseruetur, mediante continuatione bonorum in descendentes masculos eorū, quibus ab initio collata fuere; & excluduntur fęminæ, & extranei. Si igitur feuda ista ad Co. Antoniū Mariā in totū perueniant, cōseruatur certè memoria beneficij antecessoribus collati, nec ad fęminas, vel extraneos trāsit; & è contra si ꝑ parte ad alios peruenirent, memoria pdicta extingueretur, & ad extraneos transirent bona. Igitur

138 & c. † & quòd à rōne pdicta in decreto expræssa rectè argui possit, videatur apud Bossi. d. num. 332. 334. & Beret. d. consi. 43. col. 2. versi. breuiter, & col. pen. versi. pôt insuper, asserentes, faciliùs transire talia bona in filios legitimatos in casu quo loquuntur, quia in eis militat ratio decreti, conseruandę memorię beneficij Principis in descendentes masculos, & exclusionis fœminarum, & extraneorum.

139 † Decima responsio sumitur ex dictis Menoch. in consi. 378. nu. 10. versi. pterea, & num. seq. & consi. 443. nu. 11. in materia huius decreti, asserentis per eius dispōnem inijci tantūmodo vinculū dispōnibus illius legislatoris, & successorum suorū, non verò antecessorum, rōnib. per eū adductis; ex quo enim concessiones Philippi Mariæ emanarunt de anno 1440. & 1441. non viderentur subiacere decreto edito per Io. Galeatiū de anno 1590. sed huic rñsioni non multum fidendū, quia decretum primo loco editū vr̄ quidē in eum sensum loqui; at sm̄ quod fuit publicatum per octo menses post, vel circa, expressam facit mentionē de concessionibus, & in feudationibus antecessorū; Ideo eas cōpræhendit, l. leges, & constitutiones. C. de legi. & quāuis conetur Menoch. in loco priùs citato ptātē Principis in hoc refricare in dubium, est tñ aduertendum, quòd vsus fuit de plenitudine potestatis, et absolutæ, in dicto decreto, quæ ius tertij rollere pôt, maxime in spe, quale est agnatorū vocatorū in inuestituris in defectū descēdētiū. sed in hoc nō insisto, q. a meę nō sunt partes.

140 † Vndecimā afferebat rñsionē Burs. in dicto suo rñso 394. nu. 11. versi. 2. non vr̄, & num. seq. pro DD. Aduersarijs in causa ista reddito, negās decretum in hoc statu obseruari, vtì iamdudū separato à statu Mediolani. At certè quidem credendū est, d. Bursa. ad hanc rñsionem confugisse, cum nesciret aliter legem istam euadere, destruentem pęnitus omne ius clientum suorum: Nos verò eam in viridi obseruantia fatemur, vt supra in rñsionibus ad primum partis aduersæ fundm̄. & fassus quoq; fuit, Menoc. d. consi. 378. nu. 47. in fi. quamuis contra clientem suum allegaretur, & in d. consi. 443. nu. 11. sed nobis non obesse dicimus; quin prodesse potiùs, rōnibus, & authoritatibus præallegatis; Aduersarios autē omnino excludere, qui nullo modo descendunt ab inuestitis, sed extranei sunt.

141 † Duodecimā insuper rñsionem reperio attulisse Bursa. d. consi. 4. num. 20. versi. 1. considerando, cum tribus seq. quam contra eum ineuitabiliter retorqueo.

Vult ipse, clausulas (motu proprio; ex certa scientia; de plenitudine potestatis; & supplentes omnes, & quoscunq; defectus) derogare dicto decreto, Meminimus, & idem esse, ac si specificè, & in indiuiduò suisset ei derogatum.

Quas quidem clausulas positas et in inuestituris Philippi Mariæ, videmus repetitas in omnibus subsequentibus inuestituris Ducum Mediolani, Regū Franciæ, & Cardinalis Saluiati, vel explicitè, vel per relationē ad antiqua Priuilegia confirmata, & quatenus opus esset, renouata, vt supra in quarto fundō, & ex earum lectura facilè videri potest. Quo stāte, sequitur, quòd illę inuestiturę, quæ post decretum conditum emanarunt, eidem derogauerint, prout si specialis de eo facta fuisset mētio, prout in alio Decreto Mediolani latè quoq; consului Becc. consi. 55. nu. 20. cum pluribus seqq. & per cōsequens remanent in suo robore, & executioni mitti debent inuestituræ post decretū emanatę, iuxta ipsarum continentiam, & tenorē, decreto memorato non obstante. & cum cōpræhendār id, quod in antecedentibus erat dispositum, & ptęsertim vltima, quę omnes, & singulas recenset, & confirmat, inuestiendo illos duos Com. Franciscum, & Pamphilū, & quidē coniunctim, re, & verbis, & iuxta formam, & tenorē dictorum suorum Priuilegiorū, omni meliori modo, quo potest, locum habent ea omnia, quæ super ipsis inuestituris considerata fuere.

Factis igitur solidis fundamentis iustissimæ causæ Comitis Tertij, destructisq; & conuulsis contrarijs, velut in arena positis, superest modò, eam fundamentorū prædictorū partē (maior pars enim intacta permanet) quam diruere velle videtur Per Illustre Consilium cum suis acutissimis dubitationibus, sustinere, inconcussamque conseruare.

Et quòd attinet ad primam dubitationē, quæ dirigitur contra quartum principale fundm̄. negando, feudum de quo agitur, habere dignitatem annexam comitatus, quam asserit fuisse quidem in feudum concessam, sed separatim, & seorsum ab ipso feudo.

Re-

142 † Replicatur, ex inuestituris ipsis totum oppositum constare; si quidem, cum ab initio castra finè titulo comitatus concesserit Philippus, superuenit deinde inuestitura Francisci, qui primo loco dat, & confert dignitatem comitatus ipsis Castris & locis, & in comitatū erigit, & successiuè eadem sic in comitatum erecta concedit in feudum nobile, & gētile, vt supra; adeoquòd dignitas cohæret, & annexa est feudo, & bonis, non personis tantùm. & vltra inuestiturā Francisci idem quoq; disponit alia Ducissę Bonæ, & subsequentes disponunt, vt videri potest; idco sumus in casu Menoch. consi.401.num. 32. vbi refert verba Priuilegij Mirandulæ nostris simillima, quæ feudum indiuiduum reddunt, vt per eum, qui talia verba clara, & manifesta ad hoc propositum asserit; & optimè facit doctrina Camerac. iam citata in repetit. d. §. præterea Ducatus, pag. 98. in littera N. O. P. cum seqq. vltra quòd si cessaret dignitas Comitatus, quæ optimè viget, militarent alia fundamenta supra relata, quæ non repeto.

143 † Secunda dubitatio dirigitur contra tertiam rationem tertij fundamenti, & continet vnam propositionē, & duas illationes; Propositio est, quòd feudum iurisdictionale diuiduum sit, saltem respectu commoditatis, & exercitij, ex con-

144 suetudine: † Prima illatio, quòd ius accrescendi propterea in illo esset, Rip. in d. l. re coniuncti, num. 163. Secunda, quòd in casu, quo portio vnius reuertitur ad concedentem, is debet habere totum feudum, & alteri conuassallo soluere æstimationem partis commoditatis suæ, vt per Rip. ibidem; vel saltem Vassallus habebit electionem, num velit vendere, an emere? secundum Bald. in cap. 1. in fi. principij de duobus fratr. de no. benefic. inuestir.

145 † Quòd attinet ad propositionem, conuenimus; nam & nos illam supposuimus dum de indiuiduitate iurisdictionis, præterquàm respectu commoditatis, seu exercitij, diximus; At in illationibus dissentimus, Si quidē indiuiduitas essentiæ iurisdictionis causat ius accrescēdi, vel veriùs non decrescendi, nō obstante dicta commoditatis diuisione, vt in terminis concludunt innumeri Docto. supra relati in tertia ratione præcitata. Nec aduersatur Rip. vbi supra, licèt subiungat declarationem illam, quòd solutio commoditatis nihilominus fieri debeat directo Domino; Quæ si vera esset, non tamen ꝓdesset DD. Simoneris, quib. non competeret ius istud petendi ęstimationem commoditatis; & si competijsset, non tamen in iudiciū deduxerunt meritò nihil nocere potest Comiti Tertio, q̄ Dñs est in solidum feudi iurisdictionalis indiuidi.

146 † Sed re vera nullo modo habet locum in casu nostro dictum istud Rip. Nam primò cessat in feudo concesso à Principe, quia totum pertinet ad Vassallum superstitem, nulla commoditatis facta solutione, vt in terminis tradit Bald. in d. cap. 1. nu. 2. cuius verba formalia sunt ista. (tamen si concederetur à Rege, vel à Principe, haberet locum ius accrescendi, quoad integram commoditatē, l. 1. C. si soc. liber. Imper. lib. 10.)

147 † Secundò, loquuntur Docto. ibi, & eos referēs Rip. in feudo nouo, non in antiquo, in quo in infinitum vocātur in solidum, vt latè deductum fuit, & fatetur ipsemet Rip. eodem loco, nu. 161. & tradit Paris. post relatos d. cons. 23. nu. 8. lib. 1. Nos verò tractamus de antiquo, vt abundè probauimus, ergo. &c.

148 † Tertiò, procedit contrarium, præsupposito, quòd ius accrescendi locum non habeat, iuxta terminos d. cap. 1. super quo formata fuit quæstio illa per glo. & scriben. quid si res concessa in feudum, quæ pro parte reuertitur ad Dominū, sit indiuisibilis, vt seruitus, & similia? At nos versamur in casu, quo ius accrescendi, imò & ius non decrescendi obtinet, ex multis rationibus adductis in primo, tertio, & quarto fondamento principali; ergo cessat dubitatio. Adest insuper obseruantia interpratatiua, de qua supra in quinto fundamento, demonstrans, nihil solutū pro commoditate, qnando similes casus euenerunt. Adest declaratio Ducis Francisci super simili inuestitura, quę idem clarè indicat, & vim legis obtinet, vt in sexto fundamento. Et eum his omnibus concurrit Co. Pamphili confessio, quę contra eum, & habentes causam ab eo benè probat, vt in primo fundamento. Meritò viget ratio nostra de indiuiduitate iurisdictionis, vnà cum multis alijs supradictis; & cessat obiectum de solutione commoditatis.

149 † Tertia dubitatio dirigitur contra primam rationem tertij fundamenti, & multis quidē considerationibus; Quarum prima est, quòd dispositio l. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. non habet locum in largitionibus Principum recognoscētium superiorem, qualis est Dux Mediolani, & pro dicto allegatur Bald. in d. cap. 1. de duobus fratr. qui, meo iuditio, contrarium probat, admittens dispositionem d. l. 1. in Rege, & Principe; allegatur quoque Socin. iun. consi. 92. nu. 8. in 4. qui sibi ipsi aduersatur; nam contrarium * tenuit in d. consi. 73. nu. 23. cum seqq.* de communi etiā attestans, Adducitur Cepha. in cōsi. 173. nu. 32. post Aret. in d. consi. pen. sed vterq; pro nobis facere creditur; nam Aret. licèt de Imperatore loquens dicat in eius dispositione locum habere ius accrescendi, non tamen negat de alijs Principibus habentibus Imperialia iura; imò Paulò inferiùs id ipsum in Principe admittit indistinctè. Cepha. autem, qui consuluit in causa Casalensi, & dicit inuestituram illam prodijsse à Principe non recognoscente superiorem, qui est Marchio Mōtis Ferrati, apertè sentit no-

tit nobiſcum. quod etiã colligitur ex certis Doctо. per eum allegatis, videlicet Iaſ. Gozad. & Socin.iun.in d.conſi.73.qui noſtram tenet opinionem;& ſecundùm quos iſtelligi, & declarari debet vulg. doctr. Bart. in l. non ſolùm, §. liberationis de lib.leg.

Allegatur quoq; ex aduersò Iaſ. in conſil.1. lib.1.qui licèt dicat, illam l.primam procedere in non recognoſcente ſuperiorem,ſubiungit tñ, Ducem Mediolani eiuſmodi eſſe, & in ſuis infeudationibus illam ſibi locum vendicare; & ſic meliùs pro nobis facere non poſſet. Allegatur etiam Clar.in §.feudum.q.77. quem pro cõtraria opinione nos adduximus, & rectè, mea ſententia; etenim teſtatur ipſe, crebriorem ſñiam eſſe,quòd nedũ in Imperatore, & Rege, procedat, ſed in quocunque alio Principe non recognoſcente ſuperiorem; citat Curt. Sen. d.conſi. 49.& Soci.iun.in d.conſi.73. qui idem concludunt in Duce Mediolani,& in alijs Ducib. Italiæ; Ideo debet Clar. intelligi ſecundùm allegatos,vtſupra. Allegatur deniq; Menoc. conſi. 464.num.15.qui fundat dictum ſuum in præallegatis authoritatib.Cur.Soci.iun. & Clar. qui noſtas ſectantur partes, vtſupra Quicquid tñ ſit de iſtorum omnium ſenſu;vnum eſt,quòd Dux Mediolani cõnumeratur inter eos Princeps,qui tenẽt iura Imperialia in ſuo ſtatui; & ob id gaudent acquirentes ab ipſo d.l.1.beneficio,& hæc * eſt cõis,* & receptiſſima ſententia, vt ex relatis in d.3.rõne tertij fundamẽti patet.ſed quid plura? non nè idem inet Dux Mediolani in declaratione memorata pro Pallauicinis fratribus opinionẽ hanc noſtrã approbauit, canonizauitq;, vt in vltimo fundamento demonſtratum fuit? & recepta, & obſeruata, etiam in hoc feudo noſtro, vt in fundamento penultimo probatum extitit?

150 † Opponitur ſecundò diſpoſitionem d.l.1. non hñc locum in feudo, ex relatis per Bero.in conſ. 70.nu.6.per eundem Menoch.d. conſi.464. nu. 14. inter quos Moder. Pariſ. ſolus in addi. ad Alex.conſi. 30.nu.8.in primo.de cõi fuit atteſtatus;& quòd non fuit facta conceſſio motu proprio, vt per eundem Bero.num. 9. & Menoch. numero.16.

Pro rñſione ſufficeret adducere ea,quę ad ſolutionem præcedentis dubitationis vltimo loco dicta ſunt, Nempe declarationẽ Ducis Mediolani, & obſeruantiam ſecutam in feudo, de quo agitur. Sed ad veritatem concluſionis, per nos firmatæ dignoſcendã, placeat legere Bero. exaduersò citatum in eo.conſi. 70. nu. 18. quo loci reſpondens ad ea, quæ ſub num.6. dubitãdi gratia dixerat,aſſerit, Docto. indiſtinctè cõi- * ter * hanc ſequi; Et propterea in iudicando omninò ſectandã,pro qua innumeros refert,etiam de cõi atteſtantes, & nu.20.vbi in eadem etiam * inſiſtit,& num.34. vbi * magìs cõem dicit quemadmodum,& Soci.iun.in conſi.92.num.6.ad fi. lib.4.Sed ſi videantur alij, quos citauimus in dicta prima ratione,patibit euidẽtiſſimè, hanc eſſe receptiſſimã ſcribentium ſñam, quia loquũtur omnes in feudo,& ſignanter Soc.iun.d.conſil.73. nu. 22. cum ſeqq.in primo. Quibus addi * poteſt Rip.in d.l.re cõiuncti,nu.158.qui * cõem fatetur,& num. 160. Boſſi. d. tit.de Princ.num. 334.in fi.qui ita per Senatum inquit iudicatum in feudo Salarum,Clar.in §.feudum,q.77.verſ. * ſed certè, vbi de magìs cõi,* & Craſſ.in tract.de ſucceſſ.§.ius accreſcendi, q. 33. verſi. ſed equidem prima communior, & quod attinet ad defectum Motus proprij, patebit reſponſio inferiùs, vbi hoc etiam obiectum factum ſeparatim reperitur.

151 † Opponitur tertiò diſpoſitionem d.l.1. procedere in magnis rebus tantùm,vt in aliquia Prouincia, ex Bald. in l. vni. §. in primo num. 15. C.de caduc. toll.

Reſpondetur Bald. loqui exẽplificatiuè, non reſtrictiuè, imò & in quocunq; feudo Comitatus, quia habet Regalem dignitatẽ,c.1.de feud. March. & ſi ſecus loqueretur, eſſet contra tex-
152 tum d.l.1. quæ vtitur dictione (aliquid) † quæ verificatur tam in maximo, quàm in minimo,l. ſi ſeruum,§.prætor ait,vbi Bart.de acqui.hęred. Crau.conſi.294.num.4.

153 † Opponitur 4.l.1. procedere ſolùm, vbi deſcendens nullum relinquit hęredem, præter fiſcum, Socinus. iun. d. conſi. 73. num.6. ad fin. libro primo.

154 † Sed hoc motiuum ſecum affert ſolutionem; nam idem Soci. paulò infra ſub num. 12. & 13. id non procedere probat, quando conceſſio eſt facta pro deſcendentibus expręſſim, vt in caſu noſtro, in quo etiã reſtrictiuè ad ipſos deſcendentes facta reperitur, pp quod apparet clarè de mente concedentis, & recipientium, qui de hæredibus ſanguinis intellexerint.

155 † Item non procedere ait,quãdo conceſſio feudum obtinet, in quo hæredes ſemper interprætantur pro deſcendentibus; & ad idem videri poteſt Bero.d.conſi.70.num.34. qui allegat bonum tex. c.1.§. ſed diuersùm, de alien. feud. & num.35. verſi. item contrarium, vbi ſubdit ex * communi,* tantò magìs procedere in feudo Comitatus indiuiduo. Et ex abundanti tollitur etiam obiectum, mediante declaratione,obſeruantia, & confeſſione de quibus ſupra.

156 † Opponitur quintò, locum non eſſe diſpoſitioni d.l.1. quia Gibertus, Nicolaus, & Guido non fuerunt ſocij liberalitatis Principis, cum quilibet ipſorum partem ſum ab initio conſe-
157 cutus fuerit, † ex reg.l.reos, §. cum in tabulis, de duobus reis; per quam ita arguere videtur Socin. iun. dicto conſi. 92. num. 12. in quantò.

Etenim coniunctio realis nõ subest, cũ quilibet
358 partem habuerit à Principe, † Verbalis autem sola non inducit ius non decrescendi, sed nec ẽt iuri accrescendi locus esse potest, postquam vni cuique portio sua quæsita fuit ab inito, Rip. d. l. re coniuncti, num. 8.

Rñdetur respectu Beluederij non posse militare obiectũ; quia Gibertus, & Guido, & vterq; eorum in solidum, & de toto feudo fuit inuestitus, vt in octaua ratione tertij fundamenti.

359 † Quò verò ad inuestituram Sissię, aduertatur, quòd Soc. loco allegato non tractat, an coinuestiti dicantur socij: sed an descendentes dicantur expręssim vocati in inuestitura; quæ sunt diuersissima, vt ad sensum patet; quia in primo casu vocatio procedit ex legis dispositione, secundo verò ex dispositione hominis. & si secùs diceret, longè, lateq; errasset Soc. q̃quidem certo certius est, infeudatos de aliquo loco simpliciter & coniunctim re, & verbis, rectè nuncupari socios liberalitatis Imperialis, vt colligitur ex ipsamet l. & glo. ibi, ac scribentibus, & in d. c. 1. de duob. fra. vbi Bald, & alij, & in hunc sensum Docto. oẽs in materia loquentes exẽplicant hanc societatem, vt videri põt apud præcitatos in dicta prima ratione; & ita ẽt cantat declaratio prędicta Ducis Francisci. nimirum cessat omne du-
360 bium, & omnis hęsitatio † & quod tradit Rip. in d. l. re coniuncti, nu. 8. verissimũ est, videlicet ius accrescendi propriè non hr̃e locum post portiones cuique acquisitas: sed benè locum hẽt legis prouidentia, quæ defert portionem socij deficientis finè filijs, ad consocium, & ita bellè declarat Bero. d. consi. 70. num. 16.

361 † Item respondetur locum hr̃e ius non decrescendi, quia quilibet à principio fuit de feudo inuestitus, non diuisim, nec per partes, quamuis postea per concursum partes fecisse dici queant fratres inuestiti, iuxta reg. l. coniunctim, de leg. 3. videlicet percipiendo partẽ cõmoditatis tñ, stante subiecto indiuiduo; multis rõnibus, iam sæpiùs adductis; & quòd hoc casu locum hr̃e debeat ius non decrescendi, vltra tot iam præcitatos, colligitur ẽt ex magistrali doctrina eiusdẽ Rip. ex aduersò citati, d. l. re coniuncti, nu. 4. 7. 8.

Nec officit, quod subiungebatur ex inuestitura Ducis Francisci, in qua feudũ iam diuisum præsupponi vr̃; quia si verum esset, fuisset diuisum modo, quo supra, videlicet respectu cõmoditatis, & exercitij iurisdiõnis tantùm: attamen veriùs est, quòd non erat diuisum, vt colligi põt ex mandato Co. Io. Mariæ supra relato in sexta demonstratione primi fundamenti, in quo asseritur, vtrunq; locum tunc ẽt pro indiuiso possessum; licèt quilibet solitus esset percipere commoditatem ipsam pro sua portione, per concursum, vt sup. imò feudum Beluederij adhuc permanet indiuisum; & feudum Sissię diuisum fuit solùm inter Co. Pamphilum, & Co. Antonium Mariam; & quidem cum reciprocis iurium reseruationibus, de sibi inuicem succedendo, licèt de his diuisionibus nihil in processu constet. sed hæc pro veritate incidenter retulimus.

Vltra quòd inuestiuit ẽt Franciscus Guidonem de toto feudo, reseruato tñ iure aliorum, vt s. in 4. fundã, vbi, q d hoc importet, diximus.

362 † Pręterea d. l. 1. non requirit, quòd non sint factæ partes inter donatarios, vel feudatarios; sed considerat tm̃ initium, & fundm̃ concessionis; quinimò Docto. omnes, qui eam ad hoc propositum adducunt, præsupponunt feudi diuisionẽ, sic, vt sup. secutam. & hoc non habet dubium.

363 † Opponitur sexto d. l. 1. locum habere tantùm inter primos coinuestitos, quorum intuitu, & meritis fit concessio, non autem inter eorum filios, & descendentes, qui non fuerunt socij liberalitatis principalis, ex traditis per Soci. iun. d. consi. 73. num. 26. & seqq. qui etiam considerat, non obstare stipulationẽ acquirentium pro se, filijs, & descendentibus, quia intelligi debet pro virili, vt quisq; portionem suam tantùm stipuletur pro eis, & non totum.

Respondetur primò valdè dubitandum esse de hac sua opinione, prout ipsemet dubitauit eodem responso sub nu. 17. vbi determinationem remissit Excellentissimis decem viris Reipublicæ Venetiarum, de quorum priuilegio in-
364 terpræstando agebatur † ad quos eius declarationem pertinere dixit, per l. fin. C. de legibus
365 si ergo in nostro casu Princeps declarasset suum priuilegium taliter, quòd etiam filij, & descendentes succedere deberent, proculdubiò staret pro nobis Soc. At verò, si respicimus declarationem prædictam Ducis Mediolani inter Pallauicinos in casu simillimo, patebit manifestè, quòd nedum priores inuestitos voluit sibi inuicem succedere, sed etiam eorum descendentes in infinitum; & præsertim ea ratione, quia, vtì coniuncti re, & verbis, erant socij liberalitatis suæ. Quòd si legerimus etiam inuestituram Ducissæ Bonæ, & Ludouici Marię, in quibus Principes illi narrant, ac fatentur descendentes Giberti, & Guidonis successisse in portione Nicolai, nõ verò redijsse ad Ducalem Cameram, apertiùs adhuc constabit Socino satisfactum, quia in eadẽ specie declaratio facta est; tantò magis, cum ab ista interpræstatione executa, & obseruata non sit de iure recedẽdum, vt in sexto fundamento.

366 † Secundò respondetur Socinum loqui in feudo nouo, & fateri, contrarium fore iudicandum in antiquo, sub num. 20. & seq. & nos agimus de antiquo, tum natura, tum fictione, & conuentione contrahentium, vt abundè probauimus in primo, & tertio, & quarto fundamento; conferunt, quæ eleganter scribit Ruin. consi. 12. num. 11. lib. 1. qui videatur.

Tertiò

167 † Tertiò rñdetur obiectũ cessare in nostra specie, quia vocati sunt descendentes acquirentiũ in infinitum, quod importat, vt quandiù aliquis eorum supersit, totũ habeat, & plena Principis liberalitate fruatur, vt sup. in 5. rõne tertij fundamenti; cócurrit enim hoc casu cum legis dispõne mens expræssa concedentis, qui ita se ipsum declarat, videatur, vltra pręallegata, Alex. in consi. 204. in fin. lib. 2.

168 † Quartò ẽt cessat respectu subiecti indiuidui, videlicet comitatus, iurisdõnis, vectigalium, & aliorũ, de quibus supra; quod operatur, vt quilibet descendentiũ ab illis inuestitis, q solus superfuerit, vt in casu nostro, totum feudũ obtineat, vt iam latè demonstrauimus; & in specie tra

169 dit Bero. d. consi. 70. nu. 20. & 25. † quod ẽt alia rõne conuinci põt, nempe ex cã inductiua concessionis, quæ fuit cõis pecunia, & cõe seruitiũ illorũ fratrum, vt in 7. rõne tertij fundamenti.

170 † Quintò, circunscriptis oĩbus responsionibus, aduertendũ est, Socinũ in loco adducto in contrarium malè fundasse intentionem suam super authoritate Alex. in consi. 204. col. 2. versi. sed premissis, lib. 2. licèt dicat Soc. multũ signanter facere; tractamus enim materiam l. 1. C. si lib. Imper. soc. lib. 10. cuius virtute ad ampliandum Principis beneficium concludunt oẽs, non reuerti res donatas ad Principem, donec aliquis supersit de honoratis. verùm Alex. in toto illo rñso nullam facit mentionem de hac l. ideo non põt dici, quòd illam limitet, vel declaret; imò fundat præcipuè consultationẽ suam super dispositione c. 1. de duob. fratr. vt videri põt sub nu. 3. & nu. 11. versi. prætereà, ẽm quã fatemur nós ẽt, fratres simpliciter inuestitos cũ descendentibus suis, censeri pro virili, ad feudum admissos, ita quòd nedùm non succedant sibi inuicèm filij acquirentium, sed nec ẽt ipsimet acquirentes, vt ad litteram ibi disponitur. Sed pp hoc non tollitur, quin, si feudum à Principe supremo, vel Imperialia iura in statu suo habente, procedat, contrarium sit iudicandum, per supra dicta: & per consequens malè fuit allegatus Alex. ad probandam Socini intentionem.

Malè quoq; concludit illa ratio, quã subiungit sub nu. 20. versi. & prædicta; quòd, ex quo acquirentium merita habentur in cõsideratione, & non filiorũ, vel descendentium, qui nondum nati fuñt tpe concessionis, non debeat liberalitas cócedentis ad ipsos descendentes porrigi. Hæc est vanitas, quia, & si præsupponamus, merita acquirentium principaliter habita fuisse in consideratione, non tñ sequitur quin filijs etiam, ac descendentibus eorum prospectũ fuerit; quod ex eo liquidò cognoscere possumus;

171 † quia, cum olim feuda ad filios, & descendentes nõ transirent, fuit tñ ad petitionem fidelium ab Imperatore statutum, quòd in futurum transire possent, ac deberent in infinitum, c. 1. §. & quia vidimus, qui feud. da poss. vbi Bald. Alua. & omnes. * † Vndè est, quòd ipsi quoq; ex pro-

172 uidentia concedentis consequuntur. Itaq; nec potest eis pater in tali feudo quoquõ præiudicare, cap. 1. qual. olim feud. alien. poss. vbi omnes* not. cum vulg.

173 † Propter quod rectè nuncupari põt ipsi quoq; socij liberalitatis Principis, vt benè animaduertit Afflict. in Prælud. feud. sub num. 90. dum pro fundo istius propositionis, quòd non potest pater disponere de feudo, ex prouidentia in præiudicium filiorũ, allegat d. l. 1. C. si liber. Impe. præsupponens, vnum ex socijs non posse alteri præiudicare in hoc iure quęsito; & certè nulla alia considerari põt differentia, nisi quòd cum inter alias personas coinuestitas fiant partes per concursum, vt supra, in casu isto admittuntur ordine successiuo, cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred.

Cætera, quæ Soci. subdit in d. consi. 73. num. 31. cum seqq. tẽdunt solùm ad probandũ, quòd filius eo in casu non intret in locum patris per repræsentationem, vt cum patruo concurrat, qđ non est præsentis speculationis. Propterea nihil ex tota illa consultatione sumi põt, quod intentioni nostræ, vel in minimo, detrahat. Ex abundanti autem, qui vult per multos legere authores, tenentes, & præsupponentes, acquirentium descendẽtes esse liberalitatis principalis socios in materia nostra, legat citatos supra in dicta ratione prima tertij fundamenti, quę ex præmissis ita defensata remanet, vt sola ad victoriam sufficeret posset.

174 † Opponitur vltimò, quòd dispositio d. l. 1. non habeat locũ, nisi in concessione facta motu proprio, quod non præsumitur, vt per Docto. ibidem, & Bero. d. consi. 79. num. 9. in princ. & Menoch. d. consi. 464. num. 16.

Respondetur vtranque inuestiturã Philippi habere expræssam clausulam motus proprij, vt legitur in mandatis factis, per eum in personam Corradini de Vicomercato, prout ẽt respondit Curt. in d. consi. 49. nu. 50. in fi. quando sibi factum fuit istud obiectũ in collegio Mediolani, coram quo causa illa pendebat. Vndè tollitur

175 penitùs hoc dubium. † Quanquam si non adesset ẽt dicta clausula, cum non appareat de postulatione aliqua inuestitorum, idem succederet effectus, vt ipsemet Bero. ibidem probat, num. 25. versi. non obstat cum seqq.

Quarta dubitatio tendit ad impugnandam secundam rationem tertij fundamenti, probando multipliciter clausulam illam (in antiquum, paternum, auitum, & quòd sapiat naturam paterni, antiqui, & auiti) nihil prodesse Domino Comiti Tertio.

Nam primò dr, eam non fuisse positã in Beluederij inuestituris, sed rñdetur, & adesse alia

verba æquipollentia videlicet (nobile, & gentile) quæ eundem habent effectum, vt in d. 2. ratione dictum fuit.

Secundò dicitur, ipsammet clausulam esse in alijs inuestituris sequentibus, vt in quarto fundamento retulimus. Ideo.&c.

176 † Obijcitur secundò clausulã prædictã non immutare naturam, & qualitatẽ feudi, vt de nouo fiat antiquum, ex consi. Oldr. 178. nu. 3. factum tale est, cuius opinionem Ias. sequitur consi. 1. col. 1. lib. 3. & consil. 152. col. 1. lib. 2.

177 † Rñdetur remissiuè breuitatis cã, vt per Ias. in d. consi. 1. col. 4. vers. ad istam authoritatẽ, Cur. latissimè d. consi. 49. nu. 69. vers. ad quintũ, Colleg. Bono. vbi sup. nu. 4. cum multis seqq. Ceph. d. consi. 173. nu. 18. vsq; ad nu. 26. Natt. d. consi. 467. nu. 9. cum seqq. Rol. d. consi. 60. nu. 38. vsq; ad num. 47. & alios per multos in d. 2. rõne adductos; qui ostiatim, & ferè de verbo ad verbũ rñdent fundamentis Oldr. & sequaciũ, qui paucissimi fuere; contraria enim sñia, cui nos innitimur, est proculdubiò cõior, & fauorabilior, ac receptissima,* tam ab antiquis, quã à modernis, vt ex ibi relatis clarè liquet. & re vera negari nõ põt, quin Princeps possit eam legem rebus suis dicere, quã vult, & antiquũ fingere, quod nouũ est; vt bellè declarat Ceph. post alios loco proximè citato; cum præsertim mille aliæ fictiones in contractibus feudorum tollerentur, Teste Camerac. præcitato in rep. §. præterea Ducatus, car. mihi 9. in littera R. S.

178 † Accedat deniq; noua rñsio, quoad casum nostrum; nam retorqueri optimè põt determinatio illa Oldr. cum fateatur, specificè sub num. 3. quòd clausula in antiquũ, patentũ) pósita fuit in fauorem Vualfredi, & Bonifacij coinuestitorum, vt sibi inuicẽ succedere possent in feudo nouo; & propterea non debere operari contrarium, s. vt collaterales, qui non descendebant ab aliquo eorum, sed à Bartholino, simul succederent cum descendentib. ipsorum. vndè repellit à successione Viti secundi, defuncti sinè filijs illos collaterales, qui descendebãt à Bartholino, non inuestito, & admittit solum Huetũ descẽdentẽ à Vualfredo coinuestito cum Bonifacio; remoto ẽt Emanuele, q erat in vlteriori gradu. Colligitur ergo ex hac consultatione, quòd clausula apponitur, vt inuestiti sibi inuicem succedant, qui est effectus antiqui feudi, & quem nos ꝑtendimus; & colligitur ẽt, quòd descendẽs ab vno ex coinuestitis, succedit descẽdẽti alterius coinuestiti, exclusis alijs transuersalib. & excluso directo dño; & per consequens complectitur decisionem vniuersæ causæ, de qua agimus, pro Dom. Com. Tertio, licèt contra eum allegetur.

179 † Obijcitur tertiò clausulam istam de stylo potiùs notariorũ Principum, quã ex deliberatã ipsorũ voluntate, apponi in inuestituris; ideo nihil operari, vt per Ias. d. consil. 152. col. fin.

180 † Rñdetur contrarium verius; nam & si de stylo apponeretur, censetur tñ apposita de voluntate partium, & operari debere effectum iuris, vt in materia feudalium inuestiturarum docet Dec. consi. 185. nu. 7. Meno. consi. 37. num. 156. cum seqq. & latè Becci. consi. 87. nu. 12. & hinc est, quòd illa ꝑualuit opinio receptissima* cõtra Oldra. quòd virtute clausulæ prædictæ feudum antiquum censeatur.

Secundò respondetur, quòd nedum in actu inuestituræ reperitur clausula ista, sed in mãdato facto à Principe in personã Corradini. Vndè non potest dici, quòd præter voluntatem, & cogitationem Principis apposita fuerit à Notario in actu stipulandę inuestituræ.

181 † Obijcitur quartò, quòd clausula non operatur in feudo franco, & emptitio, vt per Burs. d. cõsi. 4. nu. 24. & consi. 349. nu. 15. cum seqq. & non esse inconueniens, quòd feudum sit quoad aliquos antiquum, & quoad alios non; ex Bald. in c. 1. §. hoc quoq; col. 2. in princ. de success. feud. Cepol. consil. 24. num. 1. vol. 2. in ciuil. Ruin. consil. 12. colum. 1. volum. 1.

Respondetur vt supra ad primum & secundum fundañ aduersantium, vbi ad saturitatem.

182 † Obijcitur quintò per Decretum (Meminimus) tolli effectum clausulæ antedictæ, ex eo quod Bossi. scribit dicto titu. de Principe, num. 312. & 338. vbi ita in Senatu obseruatum affirmat, & Menoch. d. consi. 378. nu. 10.

183 † Respondetur multifariam, ex his, quæ ad vltimũ fundañ partis aduersæ super hoc ipso Decreto dicta fuere, quibus sufficit remissio.

184 † Sed vlteriùs animaduertere debemus, quòd Bossi. in oppositum citatus, non dicit, Decretũ impedire effectum clausulæ pdictæ quoad successionem reciprocã acquirentium, & descendentiũ ab eis, qui iure cõi admitterẽtur; q̃a hoc repugnaret verbis. & menti ipsius Decreti, vt s. in nona rñsione ad obiectum, qđ de eo fiebat.

Item repugnaret conclusioni, per eum firmatæ, quòd in concessionib. Principum, & Ducum Mediolani ius accrescendi locum habeat, per l. 1. C. si liber. Imper. soc. non obstante ipso Decreto, vt locis præcitatis, videlicet num. 332. & 334. Si enim diceremus, nunc fratres coinuestitos, & quod plùs est, ẽt cum clausula (in feudum antiquum) sibi inuicẽm non succedere, apertissima sequeretur ipsius contradictio. Vt autem sibi ipsi constet, necesse est eum intelligere in locis in oppositũ citatis, vbi loquitur de exclusione transuersalium, & agnatorũ, quòd sentiat de alijs non inuestitis, nec ab ipsis descendentibus. Quod potissimè cõfirmatur ex eo, quòd tractat simpliciter de feudo nouo concesso in vim antiqui; & non presupponit inuestiturã factam duobus fratribus. Vndè verificabitur eius dictum in con-

concessionē facta vni soli, cuius agnati remanebunt exclusi, q. aliàs admissi fuissent vigore clausulæ, vel ēt inter plures, inter quos nulla rōne habeat locū ius accrescendi, vt si duo extranei disiunctim inuestiti fuissent. Et hæc interpretatio debet oīno fieri, tum rōne vitandæ contrarietatis memoratæ, tum vel maximè, vt decretū ipsum minus corrigat ius cōe, quā sit possibile, & ab eo interpretationē recipiat, vt in præallegatis diximus in materia huius decreti; tum demū quia ratio decreti, nè intercidat memoria beneficiorum acceptorū, non cessat in descendentib. à coinuestitis nominatis, & vocatis in inuestituris, sed imò in illis militat; ergò, & militare dēt dispositio decreti ad illorum fauorem, vulgata l. illud, ad l. acqui. cum alijs concord.

185 † Obijcitur sextò clausulā operari solū, quoad personas inuestitorū nominatas, ita vt singulis, & eorum respectiuè descendentib. facta concessio iure antiqui feudi censeatur, ex Curt. iun. cōsil. 1. num. 13. ad fin. & Menoch. consi. 40. num. 59. versic. nec dicatur.

Sed quia fatentur DD. mei, hanc conclusionē periculosam, non est in ea consulanda immorādum; certum est enim, quòd ociosa pœnitus temaneret clausula, cum sinè ea quilibet inuestitorum, cū suis descendentibus in portione sua feudi noui vocatus in infinitū censeatur d. cap. 1. de duo fra. cum notiss. & cōis * est in contrariū, vt s. in secunda rōne tertij fundamēti, & in quinta & octaua rāsione ad quartum fundām contrarium.

186 † Dum aūt subdunt, referri non posse, nisi ad cōprehensos in inuestitura, sm̄ Cæpol. consi. 24. nu. 23. versi. 2. idem pōt probabili. lib. 2. Bru. cōsil. 1. col. 2. lib. 2. post Alex. Curt. iun. & Soci. per eum allegatos, & Pedem. decis. 146. nu. 4. lib. 2. Becc. consi. 56. nu. 26. Rub. Alex. consi. 10. nu. 6.

187 † Rñdetur ptimò, hoc ipsum deseruire Comiti Tertio, qui est de cōprehensis in inuestitura, cū sit de descendentibus Giberti inuestiti, vt supra probatū fuit apertissimè; pro quibus ēt descendentib. recepta fuit inuestitura. quo casu oēs prę fati doctores admittūt, illos admitti debere virtute dictæ clausulæ (in antiquum, & nobile feudum) vt videre est penes eos: secus quoad agnatos extraneos, non nominatos in inuestitura, & pro quibus illa recepta non fuit. vndè licèt concederemus clausulam (in antiquum) non prodesse transuersalibus acquirentium, ex quo non essent de comprehensis, prodesse tamen deberet Dom. Comiti, qui est de eis.

Nec aliquem reperio ex adductis in oppositum, præter Menoch. d. consi. 400. nu. 59. qui secus sentiat; loquuntur enim in casibus istis, vel qñ transuersalis, qui nō descendit ab aliquo inuestito, vult succedere, vt Alex. consil. 10. in 3. Brun. Curt. iun. Becc. Cępol. d. consi. 24. Thesau. d. decis. 146. nu. 4. (qui tñ in eadem decis. con-

Consi. Lud. Sacc.

trarium tenet sub num. 13. de cōi * attestatur, & 188 ita iudicatū in illo senatu:) † vel qñ descendētes vnius acquirentium volunt succedere alteri acquirenti, vel suis descendentibus, nulla facta mentione clausulę pdictę in inuestitura, vt Alc. in consi. 204. nu. 3. in 2. & alij citati per Menoc. d. consi. 400. nu. 59. & hoc est iuri contrarium; quia si feudum est nouū, & duobus fratrib. concessum sinè clausula prædicta, vel alia, quæ locū faciat iuri accrescēdi in infinitū, certū est, quòd descendentes ab eis non succedunt inuicem, vt supra pluriès diximus, & quāuis apposita fuisset alia clausula, quòd frater fratri succedat, vt in Themate Alex. d. consi. 204. non tñ operaretur eundē effectum, quē clausula (in antiquū) quia satis est, si ipsi fratres gaudeant beneficio reciprocæ successionis, iuxta pactum, & conuentionem. rōnem aūt differentiæ adducit Rui. d. con-

189 sil. 12. nu. 12. in princ. † & in his clausulis æqui-

190 uocauit Menoch. d. consi. 400. num. 59. † sed & decis. Alex. latè impugnat ibid. Rui. versi. & probabiliter. ēt vsq; ad nu. 17. probans, quòd stante pacto prædicto, frater fratri succedat, & ad descendentes etiam porrigatur successio; cessat ergo obiectum multis de causis.

Si aūt teneremus opinionē supra relatam in fauorem oīum transuersalium, pro qua tot stant insignes authores; multò magis cessaret; ex quo illi non pñt dici de comprehensis in inuestitura, nisi virtute clausulę, cum non possint vllo modo dici de descendētibus inuestitorum, ptout pñt, qui ab vno eorum descendunt, per supradicta.

191 † Obijcitur septimò ex eod. Cæpol. d. consi. 24. nu. 12. & seq. & nu. 33. clausulam non operari, quòd præsumatur antiquum, vbi constat de veritate in contrarium, idest de primo acquirente; quia aliter induceretur manifesta repugnantia, & feudum haberet duas naturas contrarias, quod est impossibile, vt per eum.

192 † Rñdetur, id, quod Cępol. ait de psumptione antiqui, & noui feudi, nihil ad rem nostrā facere, qñquidē hic non tractamus de psumptione, quę cadit super facto dubio, sed de fictione, quę cadit super certo, & disponit cōtra veritatē, vt supra dictū fuit, traduntq; oēs in l. si is qui pro emptore, de vsucap. & Alcia. in tract. psump. in prin. volunt nanq; in casu nostro cōtrahentes, quòd feudū nouū fingatur antiquū quoad iuris effectus. quod mirandū non est, cum in tali cōtractu mille aliæ fictiones cadāt, vt dixit Came-

193 rac. loco pcitato † quin ēt si quoad quid nouū censeretur, & quoad quid antiquum, non tñ repugnantiam contineret, aut impossibilitatem, per ea, quę ipsemet Cępo. in primo dubio eius-

194 dem responsi plenè scribit † saluando autem Cępol. dicimus, casum nostrum esse diuersum ab illo, in quo de præsumptione primo loco tātùm tractat, & 2. loco, vbi fictionem attingere

videtur, præsupponit impossibilitatem ex parte concedentis, vti Prælati, qui non potest feudũ nouum pro antiquo dare, vt ibi per eum, num. 26. cum seqq. & sic actum fictum facere, quia res concedenda non est sua, sed Ecclesiæ.

195 † Obijcitur octauò, quòd clausula intelligitur, vt collaterales ita demum admittantur, si sint de descendentib. à primo acquirente, seu à primis inuestitis, & non aliter, sm̃ Bero. consi. 73. nu. 5. in prin. & hæc vr esse eadẽ cũ sexta obiectione.

196 † Respondetur ideo, prout ibi dictum fuit, interpretationem istam pro Dom. Comite facere, qui est de descendentibus Giberti inuestiti, & Bero. ibi hoc expressim fatetur; & nõ posset meliùs loqui pro nostra opinione. Nam cum præsupponat Augustinum, ac Ioannem fratres de Adurnis inuestitos de feudo nouo cum clausula (in antiquum) vult ipsos, & descendentes ab eis inuicem succedere, quod aliàs permissum non fuisset sinè clausula; excludit tamen alios collaterales Augustini, & Ioannis, ex quo non erãt de descendentibus ab altero eorum, nec ab eorum patre communi; & sic decidit casum nostrum in terminis terminantibus, prout etiam Oldra. in consi. præcitato, & alij citati.

Nec obstat vlterior consideratio, quæ fiebat super effectu dictæ clausulæ, quę operatur, vt pater non possit disponere, etiã cum consensu domini de feudo nouo, prout aliàs fuisset ei licitum, quia non tollitur, quin possit etiam alios effectus operari. Nec est, qui affirmare audeat, quòd ad vnum tantùm effectum restringi debeat illius virtus, & efficacia.

197 † Nec etiam obstat consil. Castr. 10. in tertio, quia loquitur de vno solo inuestito, cuius transuersales succedere intendebant virtute clausulæ; qui non est casus noster, vt sæpè diximus, vltra quòd repugnat communi opinioni, de qua supra in secunda ratione tertij fundamenti, & in quinta, & octaua responsione ad quartum fundamentum contrarium.

Minùsq; officit consilium Alex. 10. nu. 3. cum seqq. in tertio, qui consuluit in eadem facti specie cum Cepol. in præalleg. consi. 24. quia huic etiam conueniunt responsiones datę Cepol. loquuntur etenim ambo de illis transuersalibus, qui à nullo inuestitorum descendunt, & qui non sunt de compręhẽsis in inuestitura in specie, vel in genere, prout sunt descendentes vtriusq; inuestitorum. Item loquuntur in inuestitura Episcopi, qui volens non potest nouum feudum antiquum facere, nec infeudare res, non solitas infeudari, vt ibidem considerat Alex. nu. 6. in fin. & num. 7. versi. Item non loquitur Bald. quinimò sentit ibi cum Bald. in c. 1. de alien. feud. par. in inuestitura Principis secularis secus dicendum; prout etiam sentit Cepol. d. consi. 24. num. 34. & per consequens pro nobis potiùs tenet, quàm contra nos; & pro hac difinitione videatur et Gue. Pis. Soac. in prælud. feud. par. vlt. differ. à tpe. post Melch. Cling. quem refert, ex mẽte Doct. oĩum. in vers. vos ꝓ resolutione.

198 † Obijcitur nonò, quòd clausula operatur forsan, quòd feudum dicatur antiquum, idest, quòd antiquitus dari consueuit, vt considerat Cepol. d. consi. 24. num. 6. ad fi. num. seq.

Respondetur animaduertendum, quòd in illa facti specie inuestitura solùm facta fuerat de feudo, tanquam antiquo, & antiquissimo; Quæ verba multùm differunt à forma concessionis nostræ, quæ non habet illam dictionem (tanquam) quæ denotat similitudinem, & improprietatem; sed cantat in paternum, antiquum, & auitum; ita quòd sapiat naturam paterni, antiqui, & auiti; Cui formulæ non adaptatur illa interpretatio Alex. & Cepol. vt idẽ Alex. apertè sentit, diuersificando casus sub num. 6. versi. mouetur etiam, & seq. necnon & Cepol. nu. 34. versi. non ob. secundò. Præterea cõsiderant ambo verba illa (tanquam de antiquo) posita fuisse cum mysterio, & quasi de necessitate ad ostẽdendum, quòd feudum erat solitum concedi, vt inuestitura sustineretur bonorum Ecclesiæ, quæ aliàs valere non potuisset; & in hoc latè insistunt. Et cum his benè cõcordat Pancir. consi. 94. num. 12. 13. quæ ratio minimè militat in casu nostro, per supradicta, & si aliter sentirent, (quod non est credendum de Viris illis doctissimis) esset opinio multùm singularis, quę haberet mille contradicentes, & aduersaretur plurib. receptissimis sñ. js, admittentibus varios effectus clausulæ (in antiquum) conuenientes verè, & propriè antiquo feudo.

Et ex his defensata plenè creditur illa conclusio, super qua fundauimus fctãm rõnem tertij fundamenti; & præsertim in terminis nostris, in quib. transuersalis est de cõprehẽsis in inuestitura. cum sit de descendentib. Giberti primò coinuestiti cum fratrib. In quib. terminis neminẽ vidi exoĩb. in corpore motiuorũ citatis, q̃ contrariũ asserat

199 † pter Menoc. d. consi. 400. nu. 59. q̃ allegat Alex. Rui. & Pari. loquẽtes de alijs trãsuersalib. & non de descendentib. ab vno fratrũ coinuestitorũ, cuius ꝓpea determinatio restringi dẽt ad terminos, in quib. allegati Doct. loquuntur, vt ipsemet Menoc. se ipsũ declarãdo, scripsit, reme. 4. adip. nu. 870. qui ait, eius dictũ, de quo remedio nono, recup. pos. sub num. 322. debere intelligi, nõ vt verba sõãnr. sed sm̃ opiniones ibi allegatas, quę cõueniunt opinioni, q̃ tenet d. remed. 4. nu. 870. sic est dicendũ in occurrenti casu, ex ipsiusmet Menochij authoritate.

200 † Benè animaduerti plures sẽtiẽtes cõtra alios transuersales; nostras tñ partes sectatos esse, & defendisse, vt s̃. dictũ est, & maximè Old. in cõsi. 178. in resolutione cõsultationis, Rui. d. cõs. 12. num.

num. 10. 11. vol. 1. Bero. consi. 73. nu. 35. in prin. * Thesaur. decis. 146. nu. 13. vbi de cõi * attestatur, & secundũ quam in Senatu illo Pedemontano iudicatum fuisse asserit; Quibus addi potest Cepha. consi. 133. num. 25. Pet. Ant. Angusi. consi. 3. nu. 50. 51. lib. 7. Soci. inter consi. Brun. consi. 10. num. 17. versi. rñdetur, quòd illa verba. Rub. Alex. citato consi. 10. num. 6. & Becc. d. consi. 56. vbi alios citat nu. 26. versi. & quòd illa clausula, Cum his autem multò magis sentiunt cęteri Docto. qui alios quoq; transuersales ad successionẽ feudi admittunt virtute clausulæ (in antiquum) Quorum aliquos superiùs retulimus in octaua responsione ad quartũ fun- * damentum contrarium, etiam de * cõi, & magis cõi attestantes; Adeoquòd dubitandũ non est, quòd in terminis nostris non sit approbatissima, & omnino sequenda.

Si autem hoc est in viridi, idest, vbi feudum nouum hẽt solùm talem clausulam; quid in arido? idest in feudo reuera antiquo? qualia sunt ista Sissię, & Beluederij, vt ex deductis in primo fundamento patuit? quanquã respectu Beluederij cessat etiã omnis hæsitatio per dictionem (vtriq;) superiùs ponderatam in octaua rõne tertij fondamenti, & infra latiùs attingemus. Si verò vlteriùs addamus indiuiduitatem ipsorum feudorũ vndequaq; scaturientem ex inuestituris, si societatẽ liberalitatis Principis, si cõcessiones in infinitum, si causas concessionum, si materiam fauorabilem, & latè interpretandam, cui dubium, quin causa Comitis Tertij lucidissima, splendidissimaque appareat?

Prosequendo nunc ordinẽ Motiuorum succedit duplex oppositio contra priuilegium Episcopi Parmensis, productum per d. Comitem, de quo mentionem fecimus in primo fundamento, in quarta demonstratione.

201 † Prima oppositio est, quòd non concludat antiquitatẽ feudi Sissiæ, quia datò quòd Gibertus ille antiquior fuisset dñs; potuerunt tamen Castrum illud postea recognoscere in feudum eius * descendentes, ex * cõi sententia scribentium in l. si aliquam rem, ff. de acquir. poss.

202 † Respondetur non negando hanc possibilitatem, sed affirmando, pręsumptionẽ legis in contrarium militare, hoc est, feudũ ab initio fuisse, ex traditis per Bald. & alios in cap. primo si de feud. fue. contr. int. dom. & agna. cũ multis con- * cordantibus adductis in primo fundõ in ver. & licèt aliquæ. cui quidem præsumptioni standum est, nisi contrarium probetur, iuribus vulg.

203 † Respondetur secundò, quòd stante cõtrario, sequeretur, feudum Sissiæ non esse verum, & proprium feudũ, quia propter magnũ præiudicium, quod sentiret recipiens rem propriã tanti valoris in feudũ, haberet locum, quod scribunt Alciat. rñso. 178. nu. 2. & 199. nu. 27. Menoch. Consi. Lud. Sacc. consi. 1. nu. 6. consi. 2. nu. 262. consi. 191. nu. 54. & Bursat. consi. 46. nu. 16. volentes, quòd in similibus casib. nobiles soleant à principibus recipere bona ꝓpria in feudũ, vt possint vtiliori titulo se tueri, nõ verò, vt reddãtur verè feudalia.

At constat ex tot inuestituris solẽniter receptis, de veritate feudi, ergo locus erit eò magis dictæ præsumptioni, quòd ille Gibertus antiquior, qui Dñs Sissiæ enunciatur in illo Priuilegio, fuerit Dominus vtilis, vti feudatarius, & non absolutus.

204 † Insuper dici põt, allegatã possibilitatẽ carere omni verisimilitudine; Etenim veri simile non est, quòd dicti fratres de Tertijs rem propriã liberam, ac allodialem, feudalẽ facere voluerint, ꝑ multas obligationes, & onera, quibus est subiecta res feudalis, de quibus in titulo de noua forma fidel. & in alijs titulis in vsibus feudorũ esset enim hoc modo iactare suum contra l. cũ de indebito, ff. de prob. cũ alijs vulg. nec verba illa (ꝑ benemerita, & grata seruitia antecessorum & ipsorũmet fratrum) de quibus in inuestituris, conueniunt infeudationi rei proprię ipsorum infeudatorum, vt patet ad sensum; & propterea talis possibilitas, omni carens verisimilitudine, attendi non debet.

Secunda oppositio est, quòd in inuestitura prædicta vtitur Philippus cõcedens his verbis: (Terram nostrã Sissiæ.) ex quib. apparet tẽpe cõcessionis non fuisse Tertiorum; quia duo non

205 possunt esse dñi in solidum † & cum producta fuerit, à Com. Tertio. non põt eam impugnare, Fel. in c. cũ venerabilis, nu. 22. & seqq. de exce.

206 † Rñdetur, satis verificari dñium concedentis respectu directi, quod pęnès eum reperiebatur, licèt vtile esset pęnès feudatarios qui habent

207 ius ad instar vsusfructus, vt per Cacher. † deci. 160. nu. 9. cum concord. nam meum ẽr dicitur, quod rõne vsusfructus ad aliũ pertinet, l. rectè, de verb. sign. queadmodum etiam dr̃, quod cõe

208 est cum alio, l. id quod nostrum de reg. iur. † vltra quòd illa regula, quòd producens scripturã, & cæt. Non operatur quando productio fit in fauorabilibus tantùm, vt in casu nostro factum fuit. Idem Feli. in c. imputari, ad fin. vbi de com- * muni * de fid. instrum. sed te ipsa nihil in ista legitur, quod noceat, per pręd icta.

Successiuè opponitur contra Priuilegiũ Vincislai, de quo in secunda demonstratione primi fundamenti, prohibens alienationẽ bonorũ, etiam acquirendorum, extra domum, & familiam Nobilium Tertiorũ. Sed quia ad hoc propositum illud non expendebamus, sed ad demonstrandum solummodo, quòd vsque tunc, & sic de anno 1383. Nobiles Tertij tenebant, & possidebant plura Castra in Agro Parmensi; inter quæ verisimiliter erãt ista duo, non est, quòd tempus conteramus in obiectis soluendis.

Subsequens Motiuum tendit ad eneruandum septimum fundamentum nostrum, consistens in declaratione Ducis Francisci Sfortiæ, pro Ioan. Ludouico,& Pallauicino Pallauicinis facta; quidem ita demũ admittit collaterales ad successionem dictorum fratrum, si ipsi decesserint sinè filijs; & in illa inuestitura erat etiam clausula (in antiquuum) vndè videtur potiùs contra Comitem Tertium retorqueri, ex quo primi illi inuestiti Gibertus, & Guido decesserunt cum filijs.

209 † Respondetur, aduertendum esse, declarationem hanc duplicem continere determinationẽ; Prima est super successione reciproca inter coinuestitos,& eorum descendentes: Altera est inter ipsos,& alios agnatos; & hæc incipit ibi (deficientibus autẽ ipsis, &c.) & in hac vltima, procedit motiuum: Sed versamur in prima, in qua pluribus in locis patefacit Dux Franciscus voluntatem suam, quòd nedum fratres coinuestiti, sed etiam eorum descendentes sibi inuicem succedant in illis feudis. Et primò in illis verbis (vt sibi inuicem infeudalibus rebus succedentes, cæteros fratres ad eorum feudorum successionem non admitterent, nisi tunc demũ, cum ex descẽdentibus eorum, vel alicuius eorũ masculis nullus extaret.) Et rursus in alijs, (quin ipsi sibi inuicem succedant,& eorum masculi legitimè descendentes in totũ, alijs agnatis exclusis) ac demum in alijs inferioribus, (quòd decedente altero ex eis sinè filijs ex legitimo matrimonio, lineaque masculina natis, siue nascituris, alter ex eis, qui superuixerit, & eius filij legitimi, vtsupra in ipsis bonis, feudalibus Castrorum,& locorum Buxeti, & Bargoni, cum suis iuribus, & pertinentijs integrè succedere possint,& valeant pleno iure,& patiformiter eorum descendentes legitimi, vt præmittitur.) Quocirca constat manifestissimè, Principẽ voluisse, vt descẽderent coinuestitorum sibi succedant in infinitum. Et per consequens canonizatam esse opinionẽ illam, quã pro Comite Tertio tuemur; Et quæ in contingentia facti fuit obseruata in personis descendentium à dictis duobus fratribus Ioanne Ludouico,& Pallauicino; quia extincta linea Pallauicini per mortẽ Do. Hieronymi de Buxeto, successit ipsi in terra Buxeti, & alijs feudalibus Domi. Sfortia descendens à Ioanne Ludouico, vt notorium est in toto hoc statu; per cuius Dom. Sfortiæ obitum sinè descendentibus ortę sunt deinde lites, etiam notoriæ.

De alia autem determinatione respectu cæterorum agnatorum, nos non loquimur; sed alijs, quibus opus est, interpraetandam relinquimus.

210 † Insuper opponitur, respectu Beluederij, clausulam illam (& vtrique eorum pro se se, & descendentibus suis) non operari, vt quilibet acquirentium censeatur insolidũ, & de toto feudo inuestitus, prout nos in octaua ratione tertij fundamenti supposuimus, ex ibi allegatis: Considerature; distributiua illa, quę est adiecta personis primo loco inuestitorum, non etiam eorũ descendentium, Ideo illis tantùm prodesse debere, prout profuit in successione Nicolai, cui alij duo fratres successerunt vt supra. Nec debet extendi ad descendentes inter se, prout fieret in casu, quo reperitur eis adiecta vt respõdit Alex. loquens in concessione facta pluribus pro se, & eorum,& cuiuslibet eorum descendentibus, in consilio 13. nu. 8. versi. sed non opportebat. lib. 5. & consil. 17. num. 12. eo. lib. Rip. clarè in d. l. re coniuncti, num. 65. & seq. & est communis opinio, * vt testatur Bello. consi. 20. num. 3. Cur. iun. consi. 55. num. 13. Monoch. d. consi. 464. nu. 17. loquens in casu, quo tribus fratribus feudum erat concessum cum clausula (pro ipsis, & cuiuslibet eorum descendentibus) cõcludens ꝗ; successionem inter fratres ipsos non habere locum, quorum personis non erat adiecta distributiua, & idem respondit Decian. in consil. 73. num. 16. & pluribus sequentibus, volum. 2.

211 † Respondetur primò conclusionem istam restringentem successionem reciprocam modo, quo supra, quæ fuit originalis Petr. de Anchar. in consi. 245. prima dubitatio. non transire absque difficultate, per ea, quæ tradit Soc. in consi. 66. num. 12. versi. postremò, & num. 13. 14. vol. 3. vbi efficaciter illam impugnat, & Alcia. consi. 34. adeo subtiliter, nume. 2. cum sequentibus tom. 1. lib. 3.

212 † Sed & secundò respondetur, quòd si vera esset, nihil tamen intentioni nostrę præiudicaret, quia procedit, vbi distributiua non potest, salua ratione recti sermonis, referri ad omnes, tam inuestitos, quàm descendentes ab eis, vt in specie ponderat Anchara. loco pręcitato, numero 4. stante concessione cum verbis (In ipsorum, & cuiuslibet ipsum tertiam generationem) animaduertens, distributiuam fuisse adiectam solũm descendentibus, & non posse referri ad acquirentes; quia oratio iam erat perfecta, quoad eorum personas; & recti sermonis ratio repugnabat: & in eisdem terminis tractant prællegati omnes, qui illã sequuntur vt ad oculum legi potest, & Rui. consi. 47. num. 5. lib. 1.

213 † At nos in longè diuersis terminis versamur, quia distributiua est adiecta personis acquirentium, & acquirentium pro se, & descendentibus; ita quòd vnica oratione omnes continentur, & salua ratione recti sermonis, dispositum ad omnes refertur. Quo in casu vnanimiter volunt omnes, quod tam primi inuestiti, quàm descendentes succedant, vt attestatur Decia. in dicto consil. 73. num. 18. & idem tenet Menoch. dicto consil. 464. num. 17. versic. non obstat tertium.

214 tium † Cum enim ab vno verbo regantur, eadem qualitate qualificantur, iuxta doctri. Barto. in l. Prætor, §. eritque differentia, ff. vi.
215 bon. rapt. † & si secus diceremus, vnica illa determinatio disformiter determinaret contra regul. l. nam hoc iure, de vulg. & pupill. nam acquirentes acquirerent pro se cum qualitate iuris accrescendi, siue non decrescendi, pro descendentibus autem absque illa qualitate.
216 † Quoties igitur dispositio locum habet in primò inuestitis, consequitur etiam, vt idem iudicetur de descendentibus, secundùm Decia. d. consil. 73. num. 13. versi. ex prædictis, & seq.

Cæterùm, vt adhuc clarior fiat rei veritas, percurrere libet quemlibet ex citatis in oppositū. Et primò Alex. d. consi. 13. & 17. loquitur secundùm meros terminos. Anchar. vt sup. & vim facit in eo, quòd ratio recti sermonis erat repugnans. Vndè ex vtriusq; dictis colligitur, quòd si ratio recti sermonis non repugnasset, prout in casu nostro non repugnat, aliter respondissent Rip. in d. l. re coniuncti, idem dicit, quod Anchara. & cum solùm refert, rationem reddens, quia distributiua respicit filios, & non parentes. Vndè à cessante ratione, cum respiciat in nostro themate parentes, benè facit pro nobis: Bello. quoque in consil. 20. ponit casum in distributiua adiecta solùm descendentibus (concedo feudum Titio, & Sempronio pro cuiuslibet eorum filijs, & descendentibus) & nititur authoritate Anchar. & sequacium. & idem dicimus de Curt. iun. vt videri potest, & præsertim in fi. vbi fatetur, contrariam sententiam procedere, vbi distributiua sit adiecta personis primò nominatis, vt in casu nostro. Nec secus loquitur Menoch. in consi. 464. qui præsupponit concessionem factam Petro, & Ioanni pro se, & cuiuslibet eorum filijs, & descendentibus, inquiens, quòd ex quo distributiua respicit eorum descendentes, non autem ipsos Petrum, & Ioannem, portio vnius non accrescit alteri; & allegat Anchar. & sequaces. propter quod transire videtur cum nostra opinione, quam meritò ab omnibus teneri dixit Decia. d. consil. 73. num. 15. versic. & per consequens constat; * communem dixit Bello. vbi supra, & Alcia. d. consil. 24. num. 1. & carere contradictione asseruit Curt. d. consi. 49. num. 54.

Sed aduersùs eandem conclusionem fundatam super distributiua (vtrique) apposita personis inuestitorum pro se se, & descendenti-
217 bus suis in infinitum † Opponitur rursus, quòd si vnus eorum voluisset stipulari pro agnatis suis, dempto fratre, non potuisset validè stipulari; etiam si adiecta fuisset clausula (iure antiqui feudi) ex dictis Curt. iun. dicto consil. 55. volum. 1.

Respondetur hoc nihil officere Comiti Tertio, qui non venit ex stipulatione Guidonis, à quo ipse non descendit, sed ex stipulatione Giberti eius ascendentis, qui fuit stipulatus totum feudum pro se, & descendentibus suis. Et hoc
218 caret omni dubio; † quia primus acquirens, quidquid acquirit titulo feudi, nedum potest pro omnibus suis descendentibus in infinitum stipulari, prout in nostra specie factum fuit, verum etiam, si nullam ipsorum descendentium fecerit mentionem, & feudum fuerit, (vt nostri vocant) informe, censetur his nihilominus acquisitum, & ad eos transit, cap. 1. de success. feud. cap. 1. §. 1. de nat. success. feud. vt est * communis sententia, quam refert Cla. post Ias. & Didac. & alios in §. feudum q. 9. versi. sed quid dicendum? Pancir. latè in consi. 94. num. 1. dicuntur namque eo casu vocati descendentes ex legis prouidentia, vt idem Clar. subdit in versi.
219 seq. & quando sunt expressim vocati, in nostro casu, concurrit duplex prouidentia, legis, & hominis vt per eum.

Præsupposito igitur, quòd distributiua adiecta personis acquirentium operetur, vt quilibet in solidum sit inuestitus, vt in confesso est apud omnes, fateamur, necesse est, idem ius ad cuiuslibet ipsorum descendentes transire, & si pro eis non fuerit facta stipulatio.

Et hinc etiam alia sequitur apertissima confutatio præcedentis obiecti, nam si concessio informis facta cuilibet fratrum inuestitorum causat ius non decrescendi inter eos, & eorum descendentes ex legis prouidentia, vt supra, multò magis causabit, si concurrat etiam prouidentia hominis, hoc est, si adiectum fuerit (& pro suis descendentibus in infinitum) vt in hac inuestitura Beluederij, quia duplex vinculū, &c.
220 † Huic autem vltimo obiecto, de stipulatione inualida, vltra prædicta, respondent in fortioribus terminis illi, qui tenent, transuersales omnes in feudo succedere posse, dicentes, non ex vi stipulationis, sed ex Principis volūtate, (qui legem rebus suis dicit) illud procedere, vt Ias. d. consi. 1. col. ante pen. vers. non obstat, & consi. 136. colu. 7. versi. item Paulus de Castro, lib. 3. quem sequitur, & concordantes adducit Vall. d.
221 consi. 60. nu. 44. in princ. † Item respondent alij contrarium posse locum habere in feudo nouo, noui naturam retinente: secus verò in feudo dato in vim antiqui, quia perinde est, ac si fuisset à communi stipite acquisitum, & stipulatum, quo casu pro omnibus eius descendentibus acquisitū diceretur. & hāc afferunt rńsionem Nat. d. consi. 467. nu. 15. & post eum Cepha. d. consi. 173. nu. 32. vers. nec mouetur. Sed istæ rńsiones, quoad nos, vacant, quia Co. Tertius succedit in eo, quod ascendens acquisiuit, vt probauimus.

Nouissimo loco opponebant Per Illustres & Excell. DD. mei contra id qđ in 4. principali funda-

fundamento deducebã, ex obseruantia secuta, dicentes primò non apparere ex processatis, quòd portio Nicolai deuenerit ad alios fratres.
222 seu descendentes eorũ,† & quòd Burs.d consi. 4.rem aliter narrat: & dici posse, non quod factum fuit, sed quod fieri debuit, inspiciendum.

Respódetur,satis, superq; constare ex processu de dicta successione, cũ in inuestituris duorũ Principum Mediolani productis, id narratũ fit, cui assertioni standum; præsertim in antiquis, & in his,quæ in eorum tantùm præiudicium faciebant, vt ab exordio probauimus.

Quòd si aliter Bursa. factũ explicat, aut in facto deceptus fuit,prout etiam in Genealogia,& alijs psuppositis,aut se ipsum decepit. unde non secus factum fuit, ac fieri deberet,per iam dicta.
223 † Et contra idem fundamentum considerabant quoq; requiri forsan diuturnã obseruantiam ex dictis Io. Galli.in consi.2.nu.66.inter consi.feu. diuersorum,ubi tradit,bonas,& antiquas,ac naturales consu etudines ligare Principes.

Respondetur,nos hoc haud inficiari, prout ẽt non negat ille author, quòd obseruantia interpratatiua dispositionum, & præsertim contractuũ,& inuestiturarum, plurimũ possit, & attendi debeat,ẽt si nõ sit antiqua,& præscripta; Etenim talis obseruantia, nec actuum frequẽtiam, nec temporis cursum requirit, vt in dicto sexto fundameto, ex classicis authoribus probauimus in terminis terminantibus. Quod eò magis in nostra specie admittendum ueniet,ex quo ultra antiquam successionem pdictam Nicolai, concurrit etiam sñia Senatus Mediolani antedicta, reciprocam successionẽ inter dictos descendentes admittens; concurrit declaratio Ducis Frãcisci, quæ uim legis obtinet, ut probatũ fuit; & concurrit denique moderna,ac notoria temporum nostrorũ obseruantia super feudo Buxeti, & alijs peruentis ad D. Sfortiã Pallauicinũ tẽpore obitus Dom.Hieronymi,quorũ mentionẽ pauloantè fecimus: Meritò ab ea non est recedendum.Et consequenter illæsum ẽt manet dictum ultimum fundmũ, & ab omnibus obiectis defensatum; prout, & omnia alia, singulaq; defensata, & Iustitia mediante, tutata creduntur;
224 † Ita ut nihil aliud supersit, quàm sñiam ferre iuxta petita per Do. Comitem Tertium, & doctrinam Curt.sẽpe d.consi.49. nu.95. uersi.spero igitur.& Colle.Bono.in consi. seq.in fine.

Dubius modò sum, utrùm ueniã à PerIllust. DD.meis petam de prolixitate responsi? An ue rò existimem,laborem istum ipsis haud ingratũ quem in remouendis singulis ipsorum dubitationibus, sanè quidem acutissimi, & doctissimis, libenter pertuli? Si igitur tot, tantisq; seriosis occupationibus istius excelsi ordinis negotium addidi, indulgentiam expeto. Qnòd si rem ita claram, & conspicuam reddidi (quod spero,& reor) ut faciliùs, minoriq; cum incommodo iudicium suum rectissimum in præsenti causa,diù sanè optatum, proferre queant, laboris certè non pigebit; sed benè actum mecum ipse reputabo.

Laus Deo Optimo Maximo, eiusq; matri pijssimæ, ac Diuo Hieronymo, & Diuo Francisco aduocatis meis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Riminal. iun. consil. 513. in causa Sissiæ redditum plenè confutatur,& deducta in præcedenti responso roborantur.*
2 *Feudo nouo indiuiduo concesso duobus fratribus, altero ipsorum sinè prole decedente, portio eius non reuertitur ad dominũ,sed ad alium fratrem vadit,qui tamen commoditatem dictæ portionis directo domino soluere tenetur: sed illam postea tenet vt allodialẽ, & à feudalib. seruitijs exemptam,& liberam.*
3 *Contrarium in feudo antiquo,in quo frater fratri absolutè succedit.*
4 *Atque in feudo à Principe concesso, qui habet iura imperialia, vt Duces Italiæ.*
5 *Præposit. & Federici Schenc. error.*
6 *Frater nõ succedit Fratri in feudo nouo,si alia ratione habere potest inter eos locum ius non decrescendi,vel accrescẽdi, ẽt adducuntur exempla.*
7 *Obseruantia interpratatiua inuestiturarum feudalium sequenda, remissiuè.*

Appendix præcedentis Consilij, per quam refutatur consilium Riminal. iun. in eadem specie redditum, & aliud quoque dubium soluitur, solutionem quandam commoditatis tangens respectu portionis nuper delatæ.

RESPONSVM LI.

Cio PerIllustre,& Excelsum Consiliũ dedita opera nullam in doctissimis, & acuratissimis suis motiuis contra Perillustrẽ Com. Tertium iamdudũ editis, fecisse mentionem de consi.Rimina.iun. 513.in hac causa Sissię pro Illustrib. D.D.Simonettis reddito; quia nihil prorsus consideratione dignũ cõtinet, præter ea quæ in consi. Burs. 4. & 594.motiuatis, leguntur; quibus abunde fuit satisfactũ Adeoquòd nulla pęnitùs speciali rñone eget. Nihilominùs q̃a,ut audiuimus, Illust.Dñi Aduersarij aliquantisper de eo gloriãtur, placuit non nihil adhuc pro maiori confutatione dicti responsi, deducere; Vndè facilè cuique prudenti uiro innotescat, nullum obicem, nullumuè offendiculum ex eo, iustissimè causæ

Dom.

Dom. Com. Tertij resultare posse.

1 Et in primis animaduertatur, quòd cum lis sit super duobus Castris, nempè Sissiæ, & Beluederij, non ausus fuit Rimi. quicquã super iuribus Beluederij scribere, & sic manus in hac parte uictas dedit; motus fortè ea tatione, quia inuestitura illius Castri facta fuit duobus fratrib. Giberto f. & Guidoni, & vtriq; eorum pro se, & descendentibus in infinitum; nam illa dictio distributiua, (vtriq;) tribuit actũ cuilibet in solidum; & propterea tam Gibertus, quàm Guido fuit de toto illo feudo inuestitus pro se, & descendentibus in infinitum; adeoquòd ius non decrescendi inter eos locũ habere debet, vt in prioribus scriptis ad saturitatem probauimus num. 39. 40. 107. cum seqq. & nu. 210. vsque ad num. 217. quibus addi potest Petr. Ant. Angus. consi. 3. num. 32. lib. 7. Illud namque fundm̃ est prosùs ineuitabile, meritò noluit ei Rim. cõtradicere, Vel fortè motus fuit, quia inuestiturę Beluederij desunt illa verba (liberum, & francum) quæ in inuestitura Sissiæ leguntur; super quibus potissimum videtur ipse fundm̃ facere; sed quia multiformiter sublatum fuit in dicto priori nostro rñso à nu. 67. vsq; ad nu. 81. si præuidisset Riminal. quæ ibi deducta fuere, & inter cætera, si subsequentes omnes inuestituras talibus verbis carere intellexisset, si sciuisset Decreti (meminimus) dispositionem, quæ in statu isto inuiolabiliter obseruatur, si de contrarijs confessionibus Com. Pamphili edoctus fuisset, certè quidẽ de feudo quoq; Sissiæ idem sensisset, quod de alio prędicto; & calamo pepercisset; Multò verò magis, si notitiã habuisset earum scripturarum antiquarum, quę feudum paternum, & antiquũ probant, quas in primo nostro fundõ retulimus. Sed & si ad illud pactum in inuestitura per eum visa, respexisset, quo acquirentibus, & eorum descendentibus prohibitum fuit per renuntiationem, vel aliter ab illa inuestitura, & eius obligationib. se liberare, cum his quæ scribit Rol. consi. 2. nu. 135. in primo, iã citatus in prioribus nu. 74. cum quo cõcordat Pet. Ant. Angu. d. consi. 3. nu. 15. qui in terminis concludit alienationem oĩno prohibitam vigore talis pactionis, ẽt si Principis consensus accedat, & pulchrã adducit rõnem, vt videri potest, si denique, considerasset, iuri accrescendi, seu non decrescendi in vtroq; feudo multis rõnib. locum fore, quas in antecedentibus tetulimus a nu. 26. vsq; ad num. 67. in contrariam certè sententiam iuisset ẽt respectu feudi Sissiæ, put fecit de Beluederio.

Sed vt specialiùs ẽt tollatur ius oĩs, & authoritas prædictę consultationis Riminaldi, percurramus quæso singula eius fundamenta, breuibusque confutemus; vel potiùs confutata demonstremus. Primum etenim de feudo emptitio, quod, & Bursati fuit, sublatum extitit multis modis in prioribus scriptis nu. 81. vsq. ad num. 89. Sed vlteriùs animaduertatur, quòd feudum quoque Beluederij eodẽ modo fuit concessum, præcedente pecuniæ subuentione; & seruitijs acquirentium cõibus, quocircà si quoad istud non est fundm̃ considerabile, nec quoad illud.

Secundum & quintum de clausula, ponens in locum, ius, & statum D. Ducis, & quartum de translatione actionum, quæ idẽ sunt in effectu, tolluntur facilè, quia non ęquipollent licentiæ vendendi, & disponendi expręssim concessæ, vt arbitratur Rim. addita fuerunt nanq, illa verba (in prędictis infeudatis) per quæ restringitur subrogatio, & cessio ad iura in feudum concessa, & per consequens cum reseruationibus, pactionibus, obligationibus, & iuramẽtis ibidẽ specificatis; quæ proprium feudũ constituunt, & directum dñium concedenti præseruant, cum cęteris eidem debitis ab alijs feudatatijs. Quod apertissimè quoque colligitur ex subsequentibus verbis.

Et tractentur, pro prædictis infeudatis, ijs modo, & forma, quib. & prout tractãtur, & tractari pñt, & dẽnt alij fideles Vassalli, & feudatarij pdicti D. Ducis) sic nanq; tractabantur alij feudatarij, vt nullo modo liceret eis de bonis infeudatis testari in extraneos, ex iuris cõmunis dispositione c. t. de success. feud. Paris. consil. 3. nu. 1. volum. 1. nec ea aliter alienare tit. de prohib. feu. alien. per Lotha. & Federi. Vndè depræhenditur manifestè clausulas prædictas esse restrictas modo quo supra, prout ẽt restringi debent ex alijs clausulis inuestituræ, inducentibus feudum expacto, & prouidentia, & sic inalienabile; per ea quæ pleno calamo; & ex cõibus sñijs firmat Senat. Pedem. pręallegatis Cacher. decis. 162. & 163. cum alijs adductis per Crau. in cõsi. pro genero, num. 295. vsque ad num. 355. aliàs sequerentur multæ repugnantiæ in inuestitura, quod absurdum, & euitandum est, vt cõsiderat Cache. plurib. in locis, & Crau. vbi sup. & nos in priorib. retulimus nu. 168. cum multis seqq. & in paribus terminis admittit iddemmet Rimin. consi. 18. num. 76.

Et vltra prædicta videatur in terminis de cessione actionum directarum, & vtilium Ias. in vsi. feud. num. 13. Curt. de feud. par. 1. q. 7. nu. 9. & Cacher. d. decis. 162. num. 5. Vlterius ẽt tolluntur vnico verbo ista tria fundamenta ex ui d. Decreti (Meminimus) quod usq; tunc erat lex specialis illius Principis concedentis, p quã oĩs verborum forma, omnisq; clausula quantũuis generalissima, & amplissima reducitur in hac parte ad terminos iuris, vt feuda in extraneos nullo modo transire possint, sed in descendentes masculos inuestitorum perpetuò remaneãt, & eis deficientibus, ad dominum reuertantur.

Sextum, & septimum fundm̃ de verbis (liberum,

rum,& francum) iam fuit supra explosum; & illud quod dicit Georg.ab Eccle.citatus in 7.et tollitur, quia scilicet verba (liberum, & francum) aliud possunt operari,quã facultatẽ disponendi; vt post Cach.d.decis.162.in prin.dixi in prioribus num. 68. & in specie operari possunt qđ Terra Sissiæ,sit cũ iurib.suis feudatarij libera,& exẽpta a iurisdõne; & omni potestate ciuitatis Parmæ eiusq; officialium, quibus antea subesse diceretur, vel dici posset; Itẽ libera, & exẽpta ab omnibus datijs pedagijs, & gabellis, & alijs oneribus quibuscunq; ordinarijs, & extraordinarijs, realibus, personalibus, & mixtis, & quibuscunq; imbottaturis. Has enim libertates,franchitias, & exemptiones, atq; immunitates concedit Princeps expressim in illa inuestitura,ad quas (verba liberum francum) referri optimè possũt, ideo cessat obiectũ Georg. quod fundatur super regula,quòd verba ociosa esse non debent.

Octauum fundamentum cessat,quia est in facto falsum,vt in antecedentibus dicebamus nu. 89. rñdendo ad tertium motiuũ Bursa. Imò verò retorquetur, quia in facti contingentia contrarium fuit pluries obseruatum,vt eodem loci retulimus.num.57.vsq; ad num.61. & a tali obseruãtia interpretatiua inuestituræ non est discedendum, ex ibi adductis; quibus optimè consonãt dicta ipsismet Rimi.d.consi.18.nu.49.& 50.

Nonum,quod arbitratur Rimin.satis esse ad victoriam, videtur mihi (salua eiuspace) risu dignum.vult namq; datam fuisse in eadẽ clausula facultatem alienandi, & non alienandi; in primis enim equiuocat dum arbitratur clausulã (in feudum paternum,& antiquum,) concedere facultatem non alienandi; nam imò importat expressam prohibitionem alienationis vtpote de feudo, ex pacto, & prouidentia, quod nullo modo potest in preiudicium vocatorũ alienari, vt ipsemet Rimin. latè probat in eo. respon. in secunda rõne dubitandi num.6.cum seqq. & nos in prioribus diximus num.16.& 28.& alibi sepè, adeoquòd si sequẽtia verba eiusdẽ clausulæ concederent facultatem alienandi manifesta daretur in eodem subiecto repugnantia, & cõtrarietas,contra l. vbi repugnantia de reg.iur.

Sed vlteriùs aduertendum est, quòd data facultate alienandi,superfluum fuisset dare quoq; facultatẽ nõ alienandi,ꝗa subprmia satis fuisset secunda compræhensa, cum certum sit facultatem alienandi nullam necessitatẽ alienandi importare c.cum aliquibus de rescrip.in 6.vbi bona glo.in ver.concedimus facultatem quæ concordantes citat. nè igitur incontrarietatem, & superfluitatem apertissimã incidamus ,cauendũ est omnino ab huiusmodi intellectu nouo dictę clausulæ,de quo Rimi.tantùm gloriatur. Tantò magis verò concurrente dispõne sepè dicti Decreti (Meminimus) quę oẽs tollit amaritudines.

1 Decimum fundamentum,quòd ipse ex abundanti cẽset,ego quoq; abundare, & superfluum ac inutile esse fateor;etsi subsisterer,feudũ quoq; Beluederij pro quo liti cessit Rimi. amplecteretur.Sed re vera nõ subsistitit. Etenim quòd illi tres fratres Tertij inuestiti fuerint pro uirili,falsum est in nostra specie.Nã quãuis illud regulare sit, vt duobus,vel pluribus fratribus inuestitis,qui liber sibi,& descendẽtibus suis tantũ prospexisse censeatur, & pro portione sibi tangente,nec inter eos locum habeat ius accrescendi, siuè non decrescendi vt in c.1.de duo.fra.à cap. inuest.cum cęteris adductis. Illud tamẽ fallit in multis casibus relatis in anteriorib. scriptis. Veluti qñ feudum verè paternũ fuit, aut antiquũ, quale erat istud Sissiæ,vt in primo fundõ nostro iam probauimus, tum partis confessione, tum Principis,tum ẽt publicis documentis antiquis nu.1.vsq; ad 17. Vel qñ inuestitura cõcessa fuit à Principe Imperialia iura obtinẽte, vt est Dux Mediolani, & coniunctim re,& verbis, vt eodẽ respõ.dictum fuit nu.26.27.Vel qñcantat inuestitura in feudũ paternum antiquũ, vt hoc nostrum; videatur ibid. nu.28. 29. vbi inter cæteros citatur ẽt idem Rimi. consi.31. num.36.37. qui hanc fallentiam amplectitur, & cõem ' attestatur. Vel qñ feudũ fuit acquisitũ mediante cõi pecunia,vel cõi seruitio fratrũ inuestitorum, vt feudũ Sissiæ, ꝑut fatetur Rim.in 1. & 3. fundõ, credẽs ꝓdesse,cũ re vera obstet eius intẽtioni, ꝑ ea quæ deduximus sub num.38.Vel qñ concessio continet rem indiuiduam, vt iurisdictionẽ, pedagia, vectigalia, fortalitium, dignitatem vẽ comitatus,de quibus singulis in feudo isto concurrentibus iam egimus in 3. principali fundõ per tot. Vel qñ cantat inuestituræ pro descendentib.anquirentii in infinitũ,vt num.34.cum duobus seqq. Vel quando cautũ fuit quòd omnia infeudũ data sint vnum corpus, vt in nostra specie, videatur ibid.sub nu.33.Vel quã lo inuestitura aliter fuit in occurrentib.casib. interpretata,& vsu recepta,vt in nostra specie prout dixi num.57. & plurib. seqq. Quas quidem limitationes tam ex facto,quàm ex iure resultantes, si Rim. respexisset,dubio ꝓcul contrariũ respõdisset; apertẽq; cognouisset consi. Rui.47.in primo,& consi. Colleg.Ferrar.seu Rimi.sen. 96. & respon. Alcia.160.nu.44.& seq.in quib. vim maximam facit,nihil penitus ad rem nostrã facere, quia casus sunt lõgè diuersi.Etenim in casu Rui. concessio facta fuit ab Ecclesia, non à Principe nec cũ clausula (in feudũ paternũ, & antiquũ) nec cõi pecunia,& cõi seruitio fratrum intercedente, nec quicquã indiuiduũ continet,nec pro descendentibus in infinitũ stipulata reperitur, nec cum pacto, quòd bona concessa sint, & esse debeant vnum corpus, nec contraria interpræ-

tatio

tatio, & obseruantia subsecuta ibi psupponitur, & iste oēs considerationes militant pariter in casu. Alcia. excepto quòd à Principe emanauerat concessio, sed tamē nil aliud cōpręhendebat, q̄ bona, quæ priùs erant recipientis allodialia, vt ibidem subdit nu. 47. pp quod eius ēt dispositioni remāserant, licèt in feudum recepta, & inuestitura quoq; fuit pro hæredibus, & quòd feudum fuit hæreditarium, & de eo disponi potuit, vt concludit num. 9. & ferè per totum.

Consilium verò Collegij pdicti emanauit etiā in casu longè, lateq; diuerso, vt in secundis allegationibus ostendimus, vbi octo principales differentias enumerauimus, pp quas diuersum ius reddi potuit, ac debuit, & ibidem quoque dicta eiusdē Colleg. pro nostra opin. ponderauimus psertim nu. 34. vsq; ad 42. & nu. 53. vsq; ad finē. Et licet Rimi. hic illud pro se adducat, sub n. 77. & 78. volens tunc demū pro nobis sentire in fauorē agnatorū, qñ aliter non fuerit per possessorē feudi dispositū, vt hic factū fuit, vbi Co: Pāphilus de feudo testatus est, nihil tñ concludit in casu nostro, quia ibi feudū erat merè emptitiū, & sic alienari poterat, ēt in extraneos, vt ibi legitur, & post alios tradit Hippol. hoc eo. rñ. n. 19. cū seqq. At in nostra specie, vel nō est emptitiū, vel fuit à fratrib. cōi pecunia, & cōi seruitio acqsitū, q cōtrariū parit effectū. Meritò, &c.

Item in inuestitura illa post feudū reuersum ad dominū pp felloniā, facta fuit vni soli, Ioan. Stephano, & eius descendentibus. In nostro aūt themate facta fuit tribus fratribus, & eorum descendentibus masculis tantū in infinitū, & nunq̄ reuersum fuit, adeoquòd oēs descēdentes ipsorū sūt vocati, & alij exclusi, maximè pp dictionē, tñ, aliàs ponderatā sub nu. 70. 71. prioris rñ. & multò magis alij sūt exclusi, & incapaces, stāte Decreto sæpe citato (Meminimus) solos descēdentes masculos admittēte, & extraneos oēs repellente. Vndè necessariò consequitur, quòd stante nullitate dispositionis pdictæ, militat pro nobis consil. Colleg. pdicti, volens Inuestituram semp interpræstari in fauorē compræhensorum in ea, & in ipsorum cōmodum, & beneficium, & quòd eorū magis intersit, quòd vadat feudum ad agnatos, q̄ quòd reuertatur ad dominum, & ità ex præsumpta mente contrahentium est dicendum declarari debere.

Et quia citas etiam Hippol. se ipsum in consil. 257. nu. 95. cum seqq. certū est etiā quòd nihil facit ad casum nostrū illa consultatio, q fuit sup emphiteosi Ecclesiasticæ duobus fratribus simpliciter concessa pro se, & descendentibus in qua concludit ius accrescendi locum non habere, q quidē nos in dubiū non reuocamus; sed diuersū ius ex multiplici facti diuersitate, innumeris rationib. adductis locū habere supponimus in casu inuestituræ feudalis, de qua agimus, non repeto. Sublatis igitur fundamentis oībus Rimin. cōstat manifestè illud responsū potiùs pro nostra opin. adduci posse, quia militant rationes dubitandi per eum primo loco adductæ, quæ simul iunctæ cū alijs per nos iamdudum explicitis, nulli prorsùs hæsitationi locū faciunt; sed cur tot verba, effundimus, si sola partis cōfessio victoriā Com. Antonio Mariæ indubitatā tribuit, vt in prioribus deduximus, sub num. 18. cum seqq.?

Insuper quia in dubiū adhuc refricari sentio, vtrū D. Co. Tertius feudum Sissiæ integrū obtinere debeat, & absq; onere soluendi ęstimationē Ducali Cameræ cōmoditatis illius medietatis, quæ fuit Co. Pamphili; an potiùs hanc medietatē soluere, & eam postmodū vti allodialem
2 tenere debeat? † Et pro hac vltima parte facere videtur, q scribunt feudistæ aliq in c. 1. in princ. de duob. frat. de no. benef. inue. sup q. quā glo. ibi proponit de feudo indiuisibili, concludētes, quòd si fratres de nouo beneficio inuestiti fuerint, & vnus sinè descendentibus decedat, si beneficium sit indiuiduum, portio deficientis non reuertitur ad dominū, prout reuerteretur, si esset diuiduū, nec totū ad ipsum pertinet, nè frater superstes portione sua, sinè culpa sua priuetur, & dominus contra factū propriū veniat, auferēdo vassallo, id quòd ei concessit; sed ad ipsum vassallum superuiuentē vadit, qui tamen commoditatē illius portionis domino soluere tenetur, quam deinceps iure proprio, & vti allodium habiturus est, non vti feudum.

Hanc esse cōiter receptam fateor, quam etiā pro notabili tradit Curt. iun. in tract. de feud. par. 2. princ. q. vlt. sub nu. 80. vers. vos autē singulariter aduertite, & Rip. in l. re coniuncti,
3 num. 164. in motiuis excelsi consil. iam relati. † Cæterùm attenta nostra facti specie, nihil obest D. Co: Tertio ista decisio per ea, quæ in responsione dictorum motiuorum scripsi, nu. 145. cum tribus seqq. Dicebam primo contrarium procedere tantū in feudo nouo, quia re vera, tex. ibi, & glo. ac Scrib. oēs ponunt casum in nouo feudo, quinimo tex. ille expręssim excludit paternum in illis verbis (non de paterno) nā certum est, quòd in paterno, & antiquo, frater succedit fratri, nec non, & alij à cōi stipite descendentes in infinitum succedunt, vt oēs fatentur; Ideo indubitatum est, nullam solutionē portionis talis feudi locum habere, vt ēt fatetur Rip. in oppositum citatus nu. 161. & tradit Paris in consil. 6. num. 8. lib. 1. iamdiu allegato. At feudum Sissiæ paternū, & antiquū est, tū naturaliter, vt ī priori responso latè probatum fuit nu. 1. vsque ad 17. inclusiuè, tū per fictionē, & partiū conuentionē pp clausulam (in paternum antiquum) quæ ex veriori, & receptiori sententia operatur, vt feudum in oībus, & per oīa censeatur antiquum, vt plenè probatum fuit nu. 29. 63. 100. 105. & 176. vsque

vsque ad nu. 201. Tum deniq; ex Principis infeudantis, seu successoris confessione, cui omnino stari debet, vt eodem loci respõsum fuit, n.9. vers. Quinta patet, & num. 10.11.

4 Dicebam quoq; obiectũ cessare per doctrinã Bald. in eo. c.1.de duo. fra. de no.benef.inuesti. qui singulariter limitat non procedere in feudo à Principe concesso, in quo dispositio, l.1. C.si liberal.Imper.Soc.lib.10. militat, quod etiã repetijt in c.1.de duob. frat. à cap. inuesti. & cum Bald.sentit Isern.in d.c.1.de duo. fra. de no. benef.inuesti.in princ. & ceteri oẽs qui indistinctè tenent d.l.1. in feudis locũ habere; & rñsionem

5 verissimã adhuc existimo, † nam quamuis Præposi.in d.c.1.de fra. de no. ben. inuesti.ac etiam Federic. Schench. speciatim contradicant, nituntur tamẽ falsa rõne, asserentes dispositionẽ, d.l.si non procedere in feudis,sed tm̃ in alijs donationibus, & concessionibus Principum,quod

* tamẽ falsũ est, & cõiter * reprobatũ, prout in responsionibus motiuorũ apertissimẽ demonstratũ fuit nu.150. Militat igr̃ Baldi decisio,quæ solidissimo nititur fundamento. Et qui illũ reprehendunt, reprehensione digni sunt, quia locuti fuere secundùm illam opin. erroneam, quòd in feudis non haberet locum dispositio, d.l.1. C.si liber.Imper. soc.lib.10.

Et stante hac cõi, & vera sententia, quòd in feudis procedat, confirmatur dictũ Bal. in proposito nostro viua rõne, nã posito casu in feudo diuiduo. in quo frater fratri succedit virtute d l. primæ, certũ est,quòd succedẽs nihil soluit Principi directo dño, nullus etenim hoc ausus est dicere. Ergo multò minùs soluere debet portionẽ feudi indiuidui, in quo maius ius habet, cum ab initio de toto, & insolidũ fuerit inuestitus; & sic locũ habeat ius nõ decrescendi, vt multis in locis dictũ fuit in præallegato respon. vz num 30. & seq. & num.49.cum seqq.& alibi sæpè,& certè est inuincibilis ista ratio.

6 Dicebã tertiò contrariũ procedere vbicunq; alia rõne frater non succedit fratri, quã rõne indiuiduitatis feudi noui, iuxtà terminos d.c.1.& quęstionis à glo.propositæ, super qua doct. eorũ propositiones formant, secùs verò, si alia rõne locũ inter eos habere possit ius accrescendi, aut successio ex tenore inuestituræ, quia his casibus succedit frater absq; vlla cõmoditatis solutione. Vndè si ex cõi pecunia,cõibus armis,vel cõi seruitio sit acquisitũ à fratribus, aut ẽt ab vno fratre tm̃ (vt in casu nostro) locus est iuri accrescẽdi inter eos,vt admittũt * oẽs in c.1.per illũ tex. de benef.fratr, & latè probaui in priori responso nu 38. Nec verũ est, quòd cohabitatio fratrum esset ẽt necessaria, vt sentire vr̃ Aluar. in eo.c.1. quia tex. contrariũ probat (in illis ver. vel nisi beneficiũ de cõibus bonis emptũ) & itá il̃ũ interpretatur glo. Iac.de Beluis. Isern. Bald. Pręp. inquiens doctores tenere cum glo. contra Aluaro. Afflic. & alios præallegatos.

Quartò, si duobus fratribus,& eorũ hæredib. masculis quoad viuerent feudum fuerit concessum, frater succedit fratri sinè filijs decedenti, q̃uis absq; tali pacto succedere nõ posset, sed ad dominum portio deficientis peruenire deberet, text. est aliàs allegatus in c.1. de duo.fra. à cap. inuesti. vbi Scribẽ.oẽs * not.in nostra aũt specie fratribus, & eorum descendentibus masculis in infinitũ concessum reperitur, quod idem est, ac si dictũ fuisset, quoad viuent, vt in terminis cõcludunt Doct. & rõne euidenti suadetur, vt in d.respon.nu.34.cum duobus seqq. Ergo,&c.

7 Quintò aduertendũ est,quòd casus aliàs euenit, quo decessit Nicolaus absq; filijs, & duo alij fratres successere in illius portione, nulla facta solutione directo domino, ideò ab huiusmodi obseruantia interpretatiua recedendum nõ est, per ea, quæ scripsi vbi sup. nu.57. cum quatuor seqq.& ibi dictis addi potest, Rim. iun.cons. 18. num. 49. & 50. & latius consil. 257. num. 105. cum multis sequentibus.

Excelsum Consil. suam tulit sententiam pro D.Co. Tertio portionẽ feudorũ cõtrouersam ei tribuẽdo vti i inuestituris vocato;& ita fuit executum. Verùm reclamantibus D. Simonetis, cũ eidem Cons. reuidenda fuit per Principem delegata, q̃ suum primum decretũ tandẽ confirmauit, & partem in expensis condemnauit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia debet intimari per scripturam authenticam, & nuntium publicum ad hoc vt tempus ad appellãdum currat, sed vide infra, num. 16.*

2 *Non tamen ei qui præsens fuit per se, vel procuratorem tempore prolationis.*

3 *Instrumentum est probatio probata.*

4 *Præsertim si est factum coram Iudice.*

5 *Attestatio Notarij repugnans instrumento nihil operatur.*

6 *Testis receptus parte non citata, nihil probat.*

7 *Etiam in causa,in qua proceditur extraordinariè, omni iuris solemnitate ommissa, ac etiam coram Principe, & sola facti veritate inspecta.*

8 *Testis non iuratus nihil probat.*

9 *Scriptura priuata nihil probat.*

10 *Etiam si sit facta à Notario publico extra iudiciũ; Nisi inter eos qui mandauerunt eam scribi, inter quos probat.*

11 *Sententia lata prout in cedulâ,licèt eius tenor ignoretur,debet tamen ab ea appellari,quatenus contra, aliàs in iudicatum transit, & ita de stilo seruatur, etiam in Vrbe.*

12 *Stilus*

12 *Stilus Rom. Curiæ pro lege debet passim obseruari.*
13 *Et ad causarum decisionem allegari potest.*
14 *Sententia conditionali lata, debet ab ea appellari intra tempus appellandi, licet à dubio euentu pendeat, an sit præiuditialis, vel nè?*
15 *Conditio nihil ponit in esse.*
16 *Tempus ad appellandum currit non solùm ei, cui fuit sententia formiter intimata, sed etiam ei qui verè, vel præsumptiuè notitiam illius habuit.*
17 *Tertius sciens causam agi, ex qua praiudiciũ sentire potest, si se non opponat, & non appellet à sententia, rei iudicatæ præiudiciũ patitur, absq; alia citatione, aut intimatione.*
18 *Scientia per coniecturas, verisimilitudines, & cõmuniter accidentia probatur.*
19 *Scientia, & coniectura plures sunt, remissiuè.*
20 *Reclamans à sententia, præsumitur eius habere scientiam.*
21 *Instrumenti mentionem faciens, præsumitur contentorum in eo notitiam habere.*
22 *Testes deponentes de actu eodem, præsumuntur in tempore contestes.*
23 *Præsertim si se inuicem nominent.*
24 *Testis vnius dictum, per dictum alterius suppletur, & declaratur.*
25 *Testium edictum est permissorium, ideo qui non prohibetur esse testis, admittendus est in testem.*

Pro PerIllust. I.C. Dño Papirio Picedio nunc Illustriss. Parmæ Episcopo meritissimo.

EPITOME.

Sententia lata prout in cedulam, quando in iudicatum transeat sinè intimationem, & quid in alijs sententijs?

RESPONSVM LII.

Dottè quidem dubitat Multùm Mag. D. Iudex appellationis, quòd in iudicatum non trãsiuerit pronuntia factã cõtra Mag. I.C. D. Lud. Trincadi-
1 num in reijciendo eius appellationem, † ex quo non fuit ei intimata solemniter per scripturam authenticam, & per nuntiũ publicũ, vt requirit iuxta tradita per Bald. & Sali. in l. 1. C. de temp. appel. & Nat. consil. 51. in princ. lib. primo, cum concord. ab eo relatis, & est tex. cum materia sua in clem. causam. de elect. ex quo illa intimationis forma deprompta est.

Sed tamen huic motiuo potest tutè respõderi,
2 & quidem tripliciter. † Nam primo loco dicere possumus, quòd intimatio huiusmodi fienda est ei, qui absens fuit t.pe sententiæ, Verùm ei qui præsens fuit per se, vel per procuratorem, non opus est intimatione, sed currũt ei tpa ad appellandum à die prolationis. tex. est in l. 1. §. biduum, & §. vlt. ff. qñ appel. sit. & in c. biduũ in princ. ij. q. 6. glo. Bart. & cæteri Scrib. not. in d. §. biduum. Cyn. in authen. hodie C. de appel. Guid. Pap. in tract. de appellat. q. 77. & q. 102. Io: Ferra. in simili tracta. de appel. lib. 2. cap. 4. Cassa. decis. 5. in tit. de appel. Vestr. in sua pract. lib. 7. tit. de appel. vers. Sed maius dubium. Iodo. in sua prac. ciui. cap. 237. sub rub. de temp. appellan. & est indubitata, & cõis * conclusio. At in nña specie emanauit rñsio pdicta Iudicis, procu-
3 ratore Mag. Trincadini pñte, † vt instrumentum cantat; quòd est probatio probata, & liquidissima. Dec. conf. 36. num. 2. 3. & conf. 423. nu. 10. atq; veritas apparẽs. Bald. in l. Imperator, col. 2. ff. de sta. hom. Ias. in consil. 124. in princ. lib. pri. Marsil. in rub. C. de proba. num. 3. latè Alcia. in tract. præsumpt. reg. 3. psumpt. 3. cum concord.
4 † Quod maximè procedit in instrumẽtis coram iudice factis, vt est sententia, c. qm contra. de probat. Pedemon. decis. 72. num. 4. Ergo cum non fuerit intra statutum tẽpus appellatum, cessat obiectum, quòd non transiuerit in iudicatũ.
5 † Nec dicatur, quòd licèt interfuerit procurator antedictus, tenorem tñ responsionis non didicerit, quia facta (prout in cedula) vt ipsemet notarius actuari° extraiudicialiter fuit attestatus; qm cũ ista depositio contrarietur instrumento, quo præsupponitur pronũtia facta pñtibus partibus, nullam omnino meretur fidem. Paul. de Castr. in l. Seia. ff. ad Velleia. Ias. in l. Iusiurãdum, quod ex conuẽtione. §. procurator. col. antepen. ff. de iureiur. & hos referens Boss. in tit. de fals. nu. 12.
6 † Et tantò magis, cum parte non citata depositerit, l. si qñ, & authen. ibi posita. C. de testi. cap. 2. extra eo. tit. Bossi. in tit. de opposit. contra test.
7 num. 34. 35. † vbi vult, quòd etiam si recipiãt testes exordinariè, & in causa in qua procedi debeat omni iuris solemnitate ommissa, ac ẽt corã Principe, debet tñ pars citari, aliàs depositio nihil proficit; concordat Pedem. decis. 29. nu. 18. & 19. asserens idẽ esse in omni causa, in qua sola
8 facti veritate inspecta procedendum sit. † Accedat quòd non iurauit prout necesse erat, ad hoc vt aliquam faceret fidem. l. iusiurãdi cum mña. C. de testib. Dec. conf. 402. col. fi. † Est igitur illa fides notarij exhibita p Mag. Trincadinum qdã scriptura priuata, cui nihil pẹnitus creditur. l. Instrumenta, & l. exemplo. C. de probat. c. 2. de fi. instr. tradunt oẽs * in l. admonendi. ff. de iureiur. & in l. scripturas. C. q. pot. in pigno. hab. nisi cõ-
10 trascribentem. Bner. decis. 105. num. 1. 2. † Nec illa qualitas notariatus aliquid in oppositũ operari potest, quia nulla scriptura facta à notario extra iudicium probat, nisi inter illos qui mãdauerunt eam fieri. Bald. in rub. C. de fi. instr. col. 2. vers. sequitur videre. Ancha. conf. 431. in princ. Alcia.

Alcia.d.præsumpt.13. nu.6. & ibi appostrl. in fi.
Dec. consil.407. num. 5.6.
11 Secundò principaliter respondetnr. Nam dato citra veri p̃iudiciũ, quòd huic scripturæ priuatæ fidessit adhibenda, & sic, quòd interlocutoria lata fuerit, prout in cedula, & consequenter non innotuerit ab initio eius tenor procuratori p̃nti, adhuc tñ dr̃ tẽpus à die sententiæ cucurisse. Quia iste re vera est stilus fori, vt ab oĩbus sententijs, vt in cedula, incontinenti appellet̃, aut saltẽ intra tp̃s datũ ad appellandũ, aliàs in iudicatũ transeant; perinde ac si lectæ, & publicatæ fuissent; & de hoc stylo fidẽ fecerunt oẽs ferè causarũ patroni huius ciuitatis, & q̃ plures alij notarij in palatio versati; ideò sequẽdus est, l.vlt.in princ.C.de iniur.c.ex lr̃is de cõsti.c.sicut de re iudi.Alex.cons.58. nu.8.in 7. Cæpol.consil.35.col.1. Dec. pulchrè cons.699. n.4.5. Nec dubitandũ, quin iste nr̃ stylus sit iuri,& ęquitati consensus, nã & in alma Vrbe receptus est, teste Vestr.in sua pract.lib.7, tit.de appel.vers.am pliùs q a à pluribus annis. vbi inq̃t quòd ex quo mos Auditorũ Rotæ inualuit, quòd ferè semper pronunciant, prout in cedula, plerunq, decim⁹ dies instat ad appellandũ datus, anteq̃ cedula subscribatur, & aperiat̃, nec interim certum est, an sentẽtia sit fauorabilis, vel cõtraria? inoleuit ẽt practica ad occurrendũ huic incertitudini, & sic ad euitandũ, nè tp̃s appellandi labatur, vt appellatio interponatur, non q̃dẽ simpliciter, sed
12 cũ clausula (quatenus contra,&c.)† Vndè apertissimè colligit̃, quòd stylus nr̃, non discrepat a stylo curiæ Rom. q solet passim pro lege obseruari, iux. tradita per Abb. in d.c.ex lr̃is nu.6. & Dec. d.cons.599.num.5. Et dicunt dñi de Rot. decis. 16. de consue. in anti. quòd stylus curiæ
13 Rom. est quoddã ius, licèt veniat ex facto† meritò ad causarũ decisionẽ allegari põt, vt p̃ Abb. vbi sup. & Io. à Gras. in suo arbo. iudiciorum
14 in 5. principali, in 18. tp̃e plenæ probationis. † Confirmatur hoc optimo simili; nam & à conditionali sententia necesse est appellare intra tp̃s à die prolatæ, non expectato conditionis euentu, d.l.1.§.biduũ, & d.c.biduũ 2. q. 6. & vtrobique glo. & doct. tradunt,& Vestr. in d,vers.sed maius dubiũ. Et tamen incertum est grauamen cũ
15 pendeat ab euentu cõditionis,† q̃ nihil ponit in esse.l.si quis sub conditione dandorũ decem.ff. de condi.& dem. Vndè non est hæsitandũ, quin sententia in iudicatum transiuerit, cum ab ea non fuetit appellatum vt supra.

Tertiò, & vltimò ad exuberantem iustitiam, causæ nostræ explicandã, considero pro responsione motiui, quòd circumscripto quoque hoc stylo, licèt in euitabili,& datò citra veritatis p̃iudiciũ, quòd à die scientiæ, & cogniti tenoris tp̃s appellandi tm̃ cucurrerit, nihilominus non fuit necessaria illa solẽnis intimatio ex aduersò cõsi-
16 derata, † Vndè dixit Spec. in tit. de appell.§.restat. sub nu.2. fatuũ esse aduocatum, qui ait, nõ currere tp̃s ad appellandũ donec Iudex fecerit copiã Instr̃i sentẽtiæ parti; nã satis est, quòd verè, vel p̃sumptiuè probetur eius habere sciẽtiam. Bald.in terminis in l.1.nu.3.C. quãdo appel. sit. Alex.cons.219. nu.23. lib.6. quia tunc sanat̃ defectus intimationis. Vestr. in d.tit.de deuol.causarum ad Rom. cur.in vers.forma aũt,& nouissimè Bard.in tract.de tp̃e vti.& conti. cap. 3. n.1. prope finẽ, vbi ità practicari in cur. Rom. attestatur,& est de hoc in terminis Rot.decis.18.valet intimatio de appellar. in no. & decis.3. nota quòd vbi appellatur eo.tit. in antiq.allegat l.itẽ veniunt.§. petitam. ff. de peti. hæredi. cũ clem. causam. de elect. & reg. eum qui certus. de reg.
17 iu. in 6. quæ optimè ad rem faciunt. † Et cõfert
* alia indubitata * iuris conclusio, quæ hẽt, quòd nedum is qui iudicio interuenit; sed etiã tertius sciens causam agi in qua habet interesse,& se nõ opponens,atque à sententia non appellans,pręiudicium rei iudicatæ recipit.l.sæpè. §. cur autẽ, & §.vlt.ff.de re.iud.& ibi Doct. not. c. cũ super, cũ ibi traditis per Inno. & alios extra de re iud. Nec tunc opus est aliqua citatione, seu intimatione, vt idem Innoc. scribit in cap. quamuis
18 sub nu.2.ad fi.& nu.4. eo.tit. † Et animaduertẽdum, quòd scientia per coniecturas, verisimilitudines, & cõiter accidentia probatur, Dec.cõsil.304. num. 4.5. post Bart. Bald. Castr.Alex.&
* Abba. quos refert, & tradunt * oẽs post Bart. in
19 l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb.oblig.†vbi signanter Rip. n.52. cum seq.quamplures refert coniecturas, quibus scientia contentorum in testamento p̃sumitur; ad q ẽt videri potest, Bursa. cons.64. nu.35.& seq. Cæterùm nedum coniecturæ, & verisimilitudines in casu nostro cõcurrunt, ad ostendendũ,quòd Mag.D.Lud.Trincadinus, & eius procurator notitiam habuerũt tenoris antedicti, sed ẽt plena videri potest adesse probatio, si cõiungãtur assertiones Ill. D. Cuppalatæ olim Gubernatoris Parmæ, D. Simonis teste actuarij, & D.Vincentij Rubei notarij; oẽs enim vnanimiter cõcludũt, quòd Mag. D. Lud. Trincadinus, & spect. Campaninus eius procurator accesserunt,ad p̃dictum D.Gubernatorem reclamando ab ordinatione, & responsione per
20 eum facta; non tñ appellando, † ista.n.reclamatio præcedentẽ scientiã ordinatorũ necessariò p̃supponit, & eius p̃sumptionẽ inducit, vt docet
21 in sp̃e Bal.in d.l.1.n.3.C.de tẽp.appel.†Et facit, quòd q mentionẽ hẽt alicui⁹ Instr̃i p̃sumitur oĩa scire in eo cõtẽta. Crau.cõs.245.n.1.cũ eócord.
22 † Nec obstat, quòd D. Simon de tp̃e p̃cisè non deponat, prout nec ẽt deponit Ill. Cuppalata, quia satis est,quòd de eo deponit D.Vincẽtius, cum quo alij p̃sumuntur cõcordare, & cõtestes esse de tp̃e, vt docet Ias.in l.bonorũ, col.penul.
C. de

Co.de bo.pos. secundum tab.præsertim cum se inuicem nominent D.Simon, & D.Vincentius. Crau.cons.79.n.9. Cepol.cons.5. nu.9. Neuiz. cons.26. nu.25. Curt. in tract. de test.concl.13. Pedem. decis.91. nu. 28. Burs.cons.89. num.4.

24 † Et generale est, vt dictũ vnius testis suppleat, & declaretur p dictũ alterius, c.si.de succes. ab intest.Bal.in l.si quis ex argẽtarijs. §.1. in 4.nor. ff.de eden. Nat.cons.95. n. 16. in 2. Neque obstat, quòd D.Vincẽrius sit de scriptoribus spect. D.Ludouici Medices pcurat. Per Ill.D.Picedij,

25 † quia cũ edictũ testium sit permissorium, l.1.ff. de testi. & non reperiatur in iure ex tali causa testẽ repelli, vtiq; idoneus est cẽsendus. Si verò opponatur, quòd horum assertiones nõ probãt quia absq; iuramento, & parte non citata factæ, tunc vtar huiusmodi dilemate, aut probant, & habemus intentũ, aut non pbant, & non est verũ, quòd responsio pdicta facta fuerit à D. Gubernatore, prout in cedula, ex quo aliunde non constat in processu, q̃ ex prædicta notarij fide, & acta in contrariũ cantant, vt supradiximus; Vndè quoquo se vertat pars aduersa succũbat necesse est. Et ità iuris esse arbitror saluo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Petiale mandatum requiritur ad impetrandum rescriptum.*
2 *Commißione causa nulla, totum inditium superadificatum nullum est.*
3 *Mandatum generale ad agendum, & defendendum sufficit.*
4 *Fallit in casibus in quibus spetiale requiritur, etiã si contineret clausulam, & ad omnia alia, qua mandatum speciale requirunt, & num.28.*
5 *Spetiale mãdatũ requiritur ad obijciẽdũ crimina.*
6 *Amplia, vt mandatum ẽt debeat nominatim comprabẽdere delicta obijciẽda, cũ suis locorũ, & tpm circũstantijs, & est cõis, & in practica recepta.*
7 *Procurator generalis potest obijcere crimina ciuiliter agendo.*
8 *Ciuiliter an criminaliter actũ fuerit dignoscitur ex serie, & narratione facti in libello exposita.*
9 *Et ex subiecta materia.*
10 *Sequentes actus declarant pracedentes.*
11 *Crimina obiecta officiali in Syndicatu, criminale iudicium arguunt.*
12 *Prasertim si petitum fuerit eum condemnari in pœnis iuris.*
13 *Quarela appellatione secundùm communem vsum loquendi, de criminali in dubio intelligitur.*
14 *Qui attendi dẽt, plusq̃ ppria verborũ significatio.*
15 *Procedendi modus iudicat, num ciuiliter, an criminaliter actum sit?*
16 *Crimina infamatoria obijciens, etiã ciuiliter agẽdo, iudicium criminale instituisse dicitur, quod ad exemplum criminalis regulari debet.*
17 *Prasertim si dolo malo commissa fuisse, narratum fuerit.*
18 *Spetiale mandatum requiritur ad agendum contra officialem in Syndicatu.*
19 *Spetiale mandatum requiritur vbicunq; dominus cogi non põt ad ratificandũ gesta p procuratorẽ.*
20 *Spetiale mandatum requiritur vbicũque dominus posset in pœnam, vel delictum cadere, ex cõmuni.*
21 *Ampliatur etiam si generali mandato addita fuisset clausula, quòd procurator posset eam omnia, qua speciale mandatum requirerent.*
22 *Calumniatores grauiter puniendi sunt.*
23 *Calumniator officialis grauiùs puniendus est.*
24 *Pertinere ad aliquam Vniuersitatem, vel particularem personam quando quid dicatur?*
25 *Verisimile quod non est, falsitatis habet imaginem.*
26 *Accusationem vltrà modum differens suspectus, & dolosus prasumitur.*
27 *Syndicus Vniuersitatis dicitur habere mandatum cum libera ad exemplum tutorum, & similium administratorum.*
28 *Non tamen potest aliquid facere, propter quod Vniuersitatẽ posset facere cadere in pœnam, vel quod spetiale mandatum requireret; licèt adesset ẽt clausula in mandato (quod posset Syndicus omnia facere, qua ipsa Vniuersitas) & sup. num. 4.*
29 *Litium incertus est euentus, & finis.*
30 *Litium finis inspiciendus est, non initium.*
31 *Mandati inualiditas opponi debet per iudicem, vel partem, antequàm inditium initium sumat.*
32 *Mandati nullitas est defectus insanabilis, & defectus voluntatis, & consensus.*
33 *Procurator falsus etiam dicitur, qui mandatum habet inualidum.*
34 *Index debet, etiam ex officio, repellere procuratorem non habentem mandatum legitimum, nè iudicium fiat elusorium, & partes inutilibus expensis vexentur. ex communi.*
35 *Ratificatio gestorum à procuratore nõ habente idoneum mandatum, ea non conualidat, vbicunque spetiale ab initio requiritur.*
36 *Ratihabitio nõ retrotrabitur in praiuditiũ tertij.*
37 *Termino prafixo ad porrigendum quarelas contra officialem, eoq; elapso, quarelare ampliùs nemo potest, quia peremptorius est.*
38 *Ratihabitio gestorum in auditorio Principis per procuratorem minùs idoneum, nihil operatur.*
39 *Quod aliqui limitant non procedere, quando procurator erat in bona fide, credens se re vera procuratorem esse.*
40 *Ignorantia iuris non excusat.*
41 *Ratihabitio fieri debet intra tempus datum ad actum expediendum.*
42 *Officiali aufugiente à loco Syndicatus, tempus ad quarelandum non currit.*
43 *Fugere non dicitur, qui ad superiorem accedit.*

44 *Neque discedens ob locum non tutum, vel aliam iustam causam.*
45 *Ratihabitio non conualidat gesta inualida, quando de nullitate ipsorum oppositum fuit.*
46 *Neque post statutum nouum terminū per iudicem ad legitimè comparendum.*
47 *Nec in casu quo vltra illegitimitatem mādati, alij defectus concurrunt.*
48 *Neque vbi ex legis dispositione certa forma tradita reperitur, cum comminatione nullitatis actus.*
49 *Ratificatio actus per Vniuersitatem scientem, & patientem, quando inducatur?*
50 *Libellus criminalis debet specificare locum, tempus, & personas, aliàs non valet, sed reyci debet.*
51 *Etiam parte non opponente; & est communis. Præsertim in Syndicatibus officialium.*
52 *Ampliatur prædicta cōis, etiā si ciuiliter agendo, obiecta fuerint crimina infamatoria, & est cōis.*
53 *Idem in iudicio mixto. & num. 50.*
54 *Delicta infamatoria, ciuiliter ēt opposita, īfamāt.*
55 *Circumstātia prædicta locorum, temporum, & personarū exprimenda, respiciunt rei defensionē.*
56 *Defensio est de iure naturali, quæ propterea in quocunque foro, etiam in auditorio Principis, denegari non potest.*
57 *Dolo malo quid factum obijciens, circumstantias prædictas, exprimere tenetur.*
59 *Citatio ad omnes, & singulos actus non tenet, nisi reus in longinquis partibus degat. & est communis, atque in praxi seruatur.*
60 *Etiam si difficile esset eum ad singulos actus citare, & causa esset celeriter expedienda.*
61 *Moneri tamen potest reus pro singulis diebus, & horis termine dati, ad probandum, vt intersit ad videndum iurare testes.*
92 *Arbitrium quodcunque datum iudici, intelligi debet, regulatum à iure.*
63 *Citatio est de iure naturali, ideo ommitti non pōt, etiam à iudice, qui procedere potest pro motu animi sui, nec etiam à Principe ipso. & num. 67. vbi de communi, & magis communi.*
64 *Citatio ad omnes, & singulos actus, quando fieri potest, debet in ea causa inseri.*
65 *Et ad singulos actus, saltem per præconem, in loco iudicij, vocari.*
66 *Et si semel comparuerit, talis citatio euanescit, ita vt ad alios subsequētes actus oīno citād° veniat.*
68 *Iudex formiter recusatus, si procedit, nullus est processus.*
69 *Appellatio interposita, reddit iudicem suspectum, etiam in alia causa separata, ita quòd ad vlteriora procedere non potest.*
70 *Quod procedit, nedum quando à diffinitiua appellatum fuit, sed etiam quando ab interlocutoria, si de vero grauamine postea apparuerit.*
71 *Delegatus non seruans commissionis suæ formam, nullum reddit processum suum.*
72 *Litigantes temerè, damnantur in expensis.*

EPITOME.

Processus nullitas ex defectu legitimi mandati Vniuersitatis, ex informi petitione, ex ommissa citatione, & ex modo procedendi per Iudicem delegatum ad instruendum processum in causa Syndicatus Officialis, abundè deducitur.

SERENISS. D. DVX.

Vt mandatis C. V. (vt debeo) obtemperem, votum meum in causa Syndicatus multùm Mag. D. Claudij Theobaldutij, breuiùs quā fieri potest, in his scriptis refero seriosas ommittens allegationes, quibus coram Principe locus non est qui iura omnia in scrinio pectoris habere consueuit.

RESPONSVM LIII.

Electa per Electos Vallis nutiæ in præsenti iudicio nomine Vniuersitatis contra D. Claudiū Theobaldutium I.C. olim eiusdem Vallis Commissarium, nulla prorsus, & inualida mihi videntur; pluribus quidem de causis. & præsertim ex defectu mandati, ex informi libello, ex defectu citationis, & ex qualitate processus.

Et primo, ex deficientia mandati, quod nullo modo idoneum fuisse videtur, cum generale
1 fuerit ad negotia. † Enimuero ad impetrandū rescriptū, seu literas ad lites C. V. quas impetrarūt, nomine Vniuersitatis prædictæ, contra prædictum D. Claudium, non sufficiebat; sed opus erat speciali, cap. nonnulli. §. sunt & alij, & ibi
* glo. cæterisq; * omnes tradunt extra de rescrip. Spec. in tit. de procurat. §. 1. sub num. 4. vers. 8. in rescriptorum impetratione, & ibi Io. Andr. in addit. Aret. insti. de his per quos age. poss.
2 in princ. num. 3. vers. 16. † Si ergo litteræ prædictæ, & sic causæ commissio nulla, quæ est fundamentum Iuditij, omnia super ædificata corruunt, d. §. sunt & alij cum concord. alleg.
3 Secundò, mādatum fuit insufficiens, quia licèt generale sufficere videatur ad agendum in iudi-
4 cio, † non tamen sufficit in casibus requirentib. speciale, vt ad litteram inquit tex. in cap. qui generaliter, de procur. in 6. Imò nec sufficeret, si ad agendum, & defendendum, cum clausula, (& ad omnia alia quę mandatum requirunt speciale) factum fuisset, vt est casus in cap. qui ad agendum eodem libro, & vtrobique not.

Est

Est aũt casus de quo agr̃ requirẽs sp̃ale mãda-
rũ.l.ij.C.qui accus.non pos.clem.non põt de ꝓ-
cur. cũ concord. quia scilicet Electi p̃dicti q̃re-
lando obijcerunt crimina, q̃plura dicto Dño
Claudio, & crimina nedum infamatoria, sed
pro quibus etiam pœna mortis ingerenda ve-
niret, si ea perpetrasset, vt inferiùs patebit.
6 Et adeò speciale mandatum requirebatur hoc
casu, vt singula delicta obijciẽda nominatim cũ
suis circũstantijs locorum, tp̃m, & personarum
cõtineret.c.rux, ex̃ de ꝓcur.pulcherrimè Rom.
cons.60.mãdatũ mihi oñsum per Io.& cõs.241.
* col.pen. vbi de cõi * opi.attestatur,& hoc solum
fundamẽtum ad victoriã causæ, in qua ibi cõsu-
lebar, sufficere arbitrar̃, quã doctr. summè notã-
dã, quia pauci ad eã aduertunt, inquit Foller.in
terminis mandati ab Vniuersitate fiendi, in sua
pract.crim.in ver.audiantur exceptiones; n.66.
& ità vidi ego aliàs in regno Neapolitano pra-
cticari, & plures officiales in Syndicatu obtine-
re annullationẽ ꝓcessuũ formatorũ, super q̃relis
expositis à Syndicis Vniuersitatũ hñtib. quoq;
mandatũ ad q̃relandum, & accusañ. ꝗ est forti⁹;
quia scilicet non erant appositæ circumstantiæ
prædictæ in mandato, neque in quærelis, prout
nec fuere in p̃senti nostra specie, vt inferiùs di-
cam, circa nullitates libelli, seu q̃relæ prædictæ.
7 Sed quia Electi ipsi nunc p̃tendunt ẽgisse ciui-
liter, adeoquòd mandatũ gñale sufficiẽs fuerit, li
cèt crimina obijcerint, p rex.in l.sed etsi vnius,
§.procuratorẽ aũt. ff.de iniur.aduertendum est,
quòd imò criminaliter egerunt, idq; deprehen-
ditur, tã ex q̃rela oblata, q̃ ex serie totius ꝓces-
sus; q̃uis.n, q̃relæ appellõne, tã ciuilis, q̃ crimi-
nalis, ex propria vocabuli significatione cõpræ-
8 hendi possit, † nihilominus qualis fuerit, series,
& narratio libelli declarat vt ĩ terminis est tex.
9 cũ glo.in c.Maximilianus, 81.dist. † deberq; q̃re-
la exposita, vel ciuilis, vel criminalis iudicari sñ
subiectam mr̃iam, vt tradit Cors.in sing. s̃nis, in
10 ver.q̃rela, in fi. † ità per sequẽtes actus dñt de-
clarari p̃cedentes.l.cũ pr̃.§. cũ imperfecta, & ibi
11 not. atq; alibi sæpe, ff. de leg.2. † At hic narra-
tio, & series, ac forma libelli, nil aliud continet,
subiectaq; mr̃ia nil aliud tractat, q̃ extorsiones,
concussiones, barattarias, violentias, furta, tor-
menta indebitè illata, falsitates, aliaq; id genus
atrocia delicta, dolo malo cõmissa, q̃ dubio pro-
cul cãm vndiq; criminalẽ redolent, vt optimè
colligitur, ex dictis Par. à Put. in tract. Synd.in
ver.libellus, c.2.n.5. Sequentes aũt actus in vlte
riori ꝓcessu expliciti criminali Iudicio tñ con-
12 ueniũt, vt inferius dicer̃ Nimirũ, &c. † clausula
quoq; p̃dicta in fi.libelli (quare scz, &c.) si extẽ-
datur iux. stylũ cõem similiũ q̃relarũ, prout ex-
tendi dẽt, haud dubitañ.quin ab oĩbus practicis
debebat ita extẽdi, vt petatur reus condẽnari in
pœnis iur. ac statutorũ. Ideoq; cã erit criminalis
iudicãda, vt p Maran. in suo spec. par.4. dist.1.

13 Insuper considerandũ est, quòd q̃relæ appella-
tione sñ cõem vsum loquendi huius regionis,
criminalis tñ venit, & hoc pro notorio præsup-
14 ponitur, † sed cõis loquendi vsus attendi dẽt, ẽt
plus q̃ ꝓpria verborũ significatio. l.librorũ. §.q
tamẽ Cassius, & ibi optimè glo.de leg.3.cũ vulg.
15 Ex reliquis ẽt actitatis iudiciũ istud criminale
dignoscitur. Enimuerò electi Vallis institerunt
statim post expositã q̃relam, vt D. Claudius ci-
taretur, ad videñ. sumi informationes super ea,
prout citatus fuit, & receptæ fuerunt, quod non
cõuenit praxi iudiciorũ ciuiliũ; debuisset nanq;
citari priùs ad videndũ porrigi libellum, & dari
eidem terminus ad rñdendũ, & dandum exce-
ptiones suas, & sic lis contestari, & subinde ad
capitula. & post dilatio ad probañ. concedi, vt
notissimũ est. rub. & to.tit. vt li.non contesta.
Item narrauerunt in suis cõparitionibus se ha-
bere mandatũ ab Vniuersitate, ad denuntiandũ,
q̃relandum, & accusan. eundem D.Claudium,
& propterea quærelas exposuisse, & probauisse.
Insuper exposuerunt quãplura inditia vrgẽtia
militare cõtra D.Claudium pro cõtentis in q̃re-
la, seu q̃relis expositis, & institerunt, nè copia
eorũ ipsi petẽti daretur, nisi eo priùs examinato.
Item quòd eiusdẽ bona annotarentur, & seque-
strarentur, ẽt pro interesse fisci, eiusq; familia
carcerareiur, prout carcerata fuit, & transmissa
inquisitio super cõtentis in informatione capta
super q̃rela ipsa; quæ omnia iudicio tñ crimi-
nali, & non ciuili conueniunt, vt omnib. liquet.
Sed quid de hoc vlteriùs ambigendum? Cum
D.Claudio datæ fuerint subinde defensiones in
forma, & statutus, terminus dccẽ dierũ ad se de-
fendendum, & dicendũ, quare condemnari nõ
deberet in pęnis Iuris, statutorum, decretorum,
proclamationum, & ordinum Duc. occasione
processuum formatorum cõtra ipsum ad quære-
lam Electorum Vallis nuriæ?
Sed & ipsimet Electi cõtumaciam postmodum
eiusdem D. Claudij accusauerunt, vti nullas in
termino statuto defensiones facientis, petentes
ad vlteriora contra ipsũ in causa ꝓcedi, & sic ad
condẽnationẽ ipsã, quæ sola videbar̃ superesse.
Apparet ergo luce clariùs ex his omnibus, Iu-
dicium istud fuisse criminale, iunctis traditis per
Maran.d.distinct.1.& Clar.in sua Pract.crimin.
§ fi.q.1.cum vulg.consequenterq; speciali man-
dato ad illud instituẽdum, ac prosequendũ opus
fuisse, & eo deficiente acta omnia nulla exi-
stere per supradicta; sed videatur etiam vltra
prædicta consil. Petr. Ant. Angui.19. in ordine
actionum criminaliũ, vbi in terminis loquitur.
16 Neque ommittendum, quamuis ex abundan-
ti sit, quòd & si ciuiliter actum fuisset, prout
non est, ex quo tamen crimina, de quibus agi-
tur, infamatoria sunt, vt prædixi, causa crimi-
nalis censenda est, vt per Foller. in addit. Ma-
ran. loco præcitato, sub num. 3. cum concord.

& optimè faciunt, q̃ supradicta sunt, & inferiùs dicentur de omissione mētionis locorū, & tpm,
17 cæterarumq; circūstantiarū delictorum,† & hoc maximè cū expssū fuerit in q̃rela, quod D.Claudius dolo malo obiecta delicta perpetrauit, quo casu idē est, ac si criminaliter oīno actū fuisset, vt per Rom. pulchrè cons. 191. instabo, colum. 2.
18 Tertiò mandatū gn̄ale insufficiens fuit, ex quo in qualibet cā agenda contra officialē in Syndicatu, opus est speciali, put est not. doctri. Spec. in ti. de procur. §. 1. vers. 23. sub n. 6. Aret. insti. p quos agere poss. in princ. vers. decimus nonus.

Nec dubitandum q̄n simus in cā Syndicatus. Cum Serenifs. D.N. ità eā appellet in pluribus suis lr̄is in processu registratis, & Illust. D. quoq; Deleg. & ambæ partes in actis ità eā nūcupent.
19 Quartò, mandatum insufficiens fuit, quia Vniuersitas Vallis non potuisset, illo mediante, cogi ad ratifican. gesta per Syndicos, & Electos, contra D.Claudiū, si ratum habere noluisset. Rom. d. consil. 60. in princ. omnino videndum.
20 Quintò, insufficiens fuit, quia in quocunque mandato, ēt generalissimo, nunq̃ veniūt ea per q̃ dn̄s posset in pęnā, aut delictū incidere, l. 3. §. si procurator, cum not. ff. quod q̃sq; iu. l. si pr̄ filio.
70 ff. q̃ in fraudem cre. Rom. d. cons. 60. ver. 2. id deducitur, & in cons. 241. col. pen. vers. 7. principa
* liter, vbi de cōi * opi. testatur Capic. decis. 67.
21 per to. † & in terminis mandati gn̄alis Vniuersitatis, in quo ēt aderat. clausula (quòd procurator posset oīa, q̃ requirunt speciale mādatū) est elegans cons. Natt. 445. lib. 2. cui sufficiat re-
22 missio. † Quod aūt in pęnā, & delictū incidere possit, qui crimina hmōi grauia, & atrocia obijcit, vel obijcere per aliū facit, si ea postmodū nō probauerit, satis superq; notū est, videat tex. in c. 1. & fi. de calum. in c. cum delict. de accus. atq; in l. 1. §. calūniaror. ff. ad turp. Luc. de Pen. qui multū inuehitur cōtrà falsos criminū delarores in rub. & l. ij. n. 7. 11. & 12. C. de dela. lib. 10. Bal. in l. diffamari, n. 6. 7. C. de inge. & Ceph. cōs. 65. Crau. cons. 13 per 10. Gram. decis. 39. Grauius aūt delinquit qui contra officialē crimina p calūniā obijcit, Par. de Put. in tract. Synd. in ver. iniuria officialis, c. 1. per to. Amad. ī simili tract.
23 pag. 10. col. 4. vers. quæ aūt, † & in terminis de quodā doctore q̃ officialē calumniatus fuerat, & ob id à toto statu Mediolani bānitus ppetuō fuit. Bossi. in tit. de offi. pec. cor. in fi. & in tit. de præuaric. nu. 9. cum infinitis concord.

Sextò, Mandatum non fuit idoneum, quia cōstituit tm̄ electos ad negotiandū, faciendū, tractandū, & decidēdum oīa, & q̄cunque erant pro dicta Valle nuriæ pertinciā. Videtur. n. captiosū; q̄n̄doquidem Vniuersitas in casu succumbentiæ huiꝰ iudicij, opponere posset, quòd gesta p suos Syndicos, siue Electos pro se non facerent, sed potiùs contra se, ideò de his criminibus officiali obijcieñ. non intellexisse.

24 Itē ad se nō pertinere, sed potius ad priuatos, & ad fiscum, quia re vera parum, vel nihil tāgunt interesse Vniuersitatis q̃relæ datæ D.Claudio, si rectè inspiciatur earū origo, & primitiua cā obligationis ipsius D. Claudij, prout inspici dēt q̄n dubitatur, an causa pertineat ad aliquā Vniuersitatē, vel particularē personā, vt per Ang. cons. 100. lata est sn̄ia in princ. Nimirum insufficiens mandatū cēsendum. glo. in c. Relatio, in ver. canonicè. 21. q. 1. cum cæteris adductis per Vant. in tit. de nulli. ex defec. inhab. seu mand. n. 121. Rom. d. cons. 60. & 241. num. 12. cum concord.

Septimo, & vlt. considerari pōt Vniuersitatē in conficiēdo d. mandato, nullā pęnitꝰ habuisse intentionē cōmittendi, quòd D.Claudius tunc suus Cōmissarius de tot, tātisq; delictis impeteretur, nihilq; minùs eā cogitasse; ꝙ ex multis colligi pōt, sed ex eo p̄sertim, quòd constituit hos Electos, vnà cum alijs electis in alijs consilijs p̄cedentib. ad sua negotia pertractañ. vndè colligitur, quòd isti fuerūt additi pro antiq̄orib. negotijs expediendis, nō verò pro q̃relis, & accusationib. instituēdis. Item ex eo argui pōt, & ferè indubitanter percipi, quòd hmōi mandatū factū fuit de men. Iulij 1571. & sic per sex mēses anteq̄ cōtra p̄dictum D.Claudium pręces exhiberentur Serenifs. D. Duci N. q̃ quidē D. Claudius tunc tp̄is officiū suum vix per quinque, aut sex mēses exercuerat; Non enim verisimile est, quòd tā cito decreuisset agere Vallis ipsa contra eū, vel si decreuisset & mandasset, quòd hoīes
25 ad id electi, tādiu distulissent. † Ideo nullo pacto credēdum l. nō est verisimile. ff. qui me. cau. latè Crau. cons. 75. nu. 24. & in suo tract. de an-
26 tiq. tēp. par. 1. n. 13. cum plurib. seqq. † & facit optimè, quòd tradit Foller. in sua pract. crim. in ver. audiantur exceptiones num. 63. de differente diutiùs accusationem; qui propterea suspectus, & dolosus præsumitur.
27 Nec p̄dictis obstat ꝙ exaduerso obijcitur, mādatū scz Vniuersitatis fuisse generale, & cum libera, tū quia Syndici Vniuersitatum similia habere censentur, tum ēt quia hoc operatur clausula illa (quod Electi possint omnia facere, quæ posset Vniuersitas ipsa) Et propterea sp̄ali mandato æqpollere, vt p Alex. cons. 22. n. 11. 12. li. 1.
28 Quia vnico verbo r̄ndetur, quòd hoc est cōtra tex. rotundum in d. c. qui ad agendum de procur. in 6. Ex quo in mandato p̄ dicto nullus fuit expræssus casus requirens speciale.

Sed ex abūdāti videātur ēt dicta Nattę in p̄all. cōs. 445. lib. 2. vbi in fortiorib. quoq; terminis mādatū Vniuersitatis insufficiēs fuisse cōpbar.

Sed nec ommittēdum, quòd imò cōtrarium in indiuiduo pbat Alex. d. cōs. 22. dū cōcludit tales Vniuersitatū Syndicos nō posse donare, nec cedere liti, aut appellōni renūtiare, vel q̄d simile agere, ex quo mandatū in his req̄rirur speciale.
29 Minusq; obstat, quòd gesta in euidētem vtilitatem

tatẽ Vniuersitatis censeri debeat, spir demãdata, ex dictis Vãtij exaduerso citati, qa rectè fuit p parte D. Thebaldutij ĩsũ, nulla.n.euidẽs vtilitas considerari põt in initio litis tàm dubiæ, & implicitæ cũ oĩno incertus dicaf euẽtus. l.q dẽt.

30 ff.d pecu.† & qa ad cognoscẽdũ an vtiliter actũ sit in iudicio, inspici dẽt finis, & sic sñia, nõ verò pticipiũ. Alex. post Bar. & alios ĩ l.sępè, sub n.87. vers.nõ ob.φ dẽt inspici.ff.de re iud.cũ cõcord. Et nullũ facit negotiũ, quòd in dubio p validitate mãdati iudicandũ sit, qa nos sumus in claris, imò luce clarioribus vt ex sup.deductis patet;

31 Quod insuper obijciebat de tenore mãdati in libello inserto, cui nõ fuit p Iudicẽ, neq; p partẽ oppositũ, & p cõsequẽs nõ põt amplius de illegitimitate ipsius mãdati opponi p ea q.scribit Ias.in l.licèt, n.8. vers.3. fallit de procur. tollitur ex quo nõ est in facto verũ, quòd pars nõ oppo fuit, cũ statim post habitã notitiã petitionis Electorũ, huic exceptioni potissimũ adhæserit, vt legete est in scriptura suarũ exceptionũ, imò nec D. Deleg. tali mãdato acquieuit, cũ post exceptionẽ pdictã, statuerit terminũ dictis electis ad cõparen.legitimè, p quòd tacitè pnũtiasse intelligit eorũ mãdatũ fuisse minùs legitimũ. Propterea cũ vtrũsq; requirat copulatiuè consensus, & approbatio, iudicis vcz, & partis, vt per Ias. ibi, & neutrius interuenerit, nulli dubium quin difficultas pœnitus cesset opposita.

32 Nõ vr ergò dubitãdũ quin ista nullitas mãdati subsit; Et animaduerten.est quòd insanabilis dr; est.n.defectus volũtatis, & cõsensus, qui de iure nãli est, & nulla rõne suppleri põt, nec in aliquo foro, et in auditorio Prĩcipis, aut aliter quocũq; clem. pastoralis. §.cæterũ, de re iud. & ibi doct. Ias post alios DD. in l.si falso procuratori. ff.de

33 cõd.ca.da.Vant. vbi §. n.60.cũ concord.† Et licèt isti Electi aliquale mãdatũ habuerint, idẽ iñ est quoad nullitatẽ gestorũ, & ad hoc vt falsi pcuratores dicanf, ac si nullũ pęnitus habuissẽt mãdatũ, vt p eũd. Vãt. vbi §. n.74. post multos relat.

34 Itẽ aduerten.quòd Ill.D.Deleg.ex officio suo, & absq; vlla partis instãtia, debebat cõparẽtes in iudicio, virtute talis mãdati repellere, nè iudiciũ redderef elusoriũ, & partes inutilib. expensis vexarent. Rom.d.cons.60. in fi.& latiùs in cõs.67. col.fi. vbi viden. Bal. Abb. & Feli. in c.cãm, ex de iud.& ibi Dec.n.2.vers.sed tñ nõ vr recedendũ; vbi de magis cõi * Spec.in ti.de dispu. & alleg.§.fi.ad fi.fac.tex.in c.exceptionẽ, in fi de excep.cũ ibi not. Quòd maximè pcedere vr in nña spe, in qua pductũ fuit mãdatũ corã Iudice tñ, & parte nõ citata ad effectũ, vt pcuratores, seu Electi prædicti admitterentur ad qrelam, prout admissi fuerunt ab initio, si & in quantum, licèt ex post videatur mandatum ipsum illegitimum declarasse vt sup. diximus.

35 Nec vr subsecuta ratificatio Vniuersitatis, memoratas tollere difficultates, ex multis

Primo, qa in his q reqrũt speciale mãdatũ ab initio, ratihabitio nõ retrotrahif ad actus cõualidãdos, vt tradit Ias.in l.licèt, n.10. vers.4. notabil post glo.And.& Ang. quos refert, C.de pcur. & quis nõ careat hæc opi. cõtradicentib. vr-ĩn tenen. p p maximã authoritatẽ eã tenẽtiũ, & maximè glo.q quanti faciẽda sit, legi põt apud Curt. cõs.94.antiqss.col.5.vers.trãsitũ faciemus, & Rip. in l.re coniuncti, nu.50.de leg.3.& alibi sæpè.

36 Secundò, qa in piudiciũ tertij nõ retrotrahif, ratihabitio, Ias.d.l.licèt in 6.limit. Dec.in l.sę p q nõ phibet ĩ 3.limit.ff.de reg.iur. Carre.in sua pract.crim.ti.de homicid.§.seqr de ratũ habẽre. n.13.cũ cõcord. Hic.n.ratificaref petitio, ex cuius nullitate iã erat ius qsitũ D. Claudio quoad dã-

37 na expen.& interesse.† Itẽ quoad lapsũ termini statuti p Ill.D.Deleg. ad porrigẽdũ qrelas, quo elapso audiri amplius, qrelantes non poterãt, l.scire oportet.§.consequens, de excеut. tu. latè Boss. in tit.de offic. pec. cor. num.32.

38 Tertiò, qa cũ agr in auditorio Principis, vz in Excelso hoc ordine, repræsentãte psonã C. S. ex forma cõstitutionũ Duc.sub rub.de cons.Iustitię. Ratificatio.n.corã ipso Cõs.exhibita nihil opari põt. Ias.in d.l.licèt in 8.limit. Gabr.in suis cõclus.tit.de pcur.concl.4.vbi multos concord.

39 citat.† Et licèt ibi in finalib.ver. videatur. Gabr. cõtrariũ tenere, qñ pcurator erat ĩ bona fide, & se verè procuratorẽ credebat, hoc iñ in casu nro nõ militat, qa Electi Vallis ãndicti optimè nouerãt vires mãdati sui, quodq; de iure nõ pote-

40 rãt talia peragere.† & si nõ nouissent, hmõi ignorantia iuris, bonã fidẽ pbare non põt, nec aliquo modo ipsos excusare. l.1.& l.regula.ff.de iu. & fac. igno. l. leges. C.de ll. cum notis.

41 Quartò, quia ratihabitio non est secuta intra tps, quo actus fieri poterat, & sic intra terminũ datum, & pluries prorogatũ ad porrigendum qrelas contra D.Claudium, quo transacto, qrelari ampliùs non poterat per supradicta, videatur de hoc Dec.d.l.semper, nu.12.cum plurib.cõcord.

42 Nec facit negotiũ, quòd huic argumento opponitur, vz pp discessũ D.Claudij à loco Vallis pẽdente Syndicatu progatum fuisse tps ad sex men. per tex.in l.1.C.vt om.iud.tã ciui. q milit. qñquidẽ loquitur ibi Imperator de officiali aufugiente à Syndicatu, & D.Claudius accessit ad Serenis. Principem, vt per eius lrãs in processu

43 registratas probatur.† Et certum est, quòd accedens ad superiores non dr fugere, vt in terminis tradit Paris.in tract.Synd.in ver. fuga officialis,

44 c.2.n.4.† Itẽ qui discedit ob locũ non tutũ, vel aliã iustã cãm nõ fugit, vt p Paris.ibidẽ in princ. & satis iustificat cã discessus pdicti ex pdictis lris Serenis. Dñi (ob locũ scilicet non tutũ) q mandarit fieri penale proclama, nè quis audeat Dñm Claudiũ offendere, aut iniutiã illi inferre, prout factum, & publicatum fuit de mandato C.S.

45 Quintò, qa ratificatio huiusmodi sequuta est

postq̃ D. Claudius opposuit de illegitimo mandato, & de nullitate actorũ pꝛtestatus fuit, vt ex actis liquet, tunc etenim inutilis est, & nulla ratione retrotrahitur ad actum conualidandum. Ias. d. l. licèt in vndecima limitatione.

46 Sextò, quia Ill. D. Deleg. post redditũ suũ Placen. & post memoratã D. Claudij pꝛtestationẽ, statuit terminũ Electis ad cõparen. legitimè, cõsequenterq; tacitè declarauit primũ mandatum nõ fuisse legitimũ, vndè nec ratificatio ampliùs sufficere potest, Ias. vbi sup. in 10. limitatione.

47 Septimò, quia accusatio, seu q̃rela data contrà D. Claudiũ fuit à pricipio nulla, tã ex deficiẽtia mãdati spãlis, q̃ ex omissione expssionis locorũ, tẽporũ, & psonarũ in quolibet delicto exprimẽ datũ, vt ĩferiꝰ diceť Dec. d. l. sẽp n. 16. cũ cõcord.

48 Octauò, q̃a ex dispõe legis req̃rebať p forma, ad validitatẽ libelli dati, & spãle mandatum, & expssio circũstantiarũ pdictarũ. Qui. n. lex pcipit sub cõminatione nullitatis actus, vel aliàs phibitiuè disponit, pro forma traditũ intelligiť, Boer. latè q. 24. p to. Nã tũc nõ prodest ratihabitio ad actũ cõualidãdũ, Deci. vbi s̃. n. 17. & Carr. loco pcit. n. 12. post relatos, & istud fundamẽtũ in idẽ reincidit cũ pcedẽti, q̃uis Dec. p separatis limitationib. eas referat. Cæterũ cũ expssa ratificatio facta p Vniuersitatẽ nõ cõualidet nulliter gesta p Electos pdictos, vt ex pdictis liquidò constat, multò minùs tacita cõualidare põt, prout exaduersò deducebať, psupponendo, quòd iudicium istud palã agitatũ fuerit in loco Vallisnuriæ, & cũ ipsa nõ reclamauerit cẽseať ratificasse. † Q̃m multipľr fuit, & cõcludẽter rñsũ huic motiuo p D. Theobaldutiũ, & colligunť rñsiones ex dictis Dec. consl. 437. p to. Aret. consl. 163. n. 18. Tiraq. de retract. cõuen. §. 1. verſ. aut linearius, glo. 9. n. 117. & nu. 48. cũ plur. seqq. Pedem. decisl. 39. n. 3. & decisl. 138. p to. Ferret. consl. 2. & cæteris alleg. sed vltra rñsiones datas, vnico ẽt verbo tolli põt difficultas, siq̃dẽ nõ est in facto verum quòd vniuersitas sciuerit, & passa fuerit agi cõtra D. Claudiũ criminaľr, vel taliter, quòd speciali mãdato opus esset, licẽt. n. maiori parti hoĩum Vallis innotuisse cõcedereť, quòd noĩe Vniuersitatis agebať cõtra ipsũ, attamẽ qualitatẽ actionũ intẽtatorũ, seriẽ libelli, & pcessus cõtinẽtiã, vel nullis, vel paucissimis oĩno cognitũ fuisse tenen. est, & p cõstãti psupponẽdũ; cũ præsertim porrectio libelli fuerit actus momẽtaneus, & q̃ ab hoĩbus Vallis ĩpediri nõ potuit, vt p Ferret. & alios pcit. Vndè cũ nõ possimus dicere, quòd Vallis sciuerit electos suos talia agere, q̃ mãdatũ requirerent speciale, & per quæ ipsa in pœnam posset incidere, & passa fuerit, cessat pænitus illa tacita, & præsumpta ratificatio.

50 Secunda principalis nullitas cõsideraŕi põt ex forma libelli, quo delicta memorata generaliter nñ deducta sunt, & absq; locorũ, tpm, & psonarũ expsione. Talis. n. libellus nõ pcedit, q̃a reus nõ põt facere suas defensiones, vt est tex. in l. libellorũ. ff. de accusl. in l. ptor edixit. ff. de iniur. &

51 in d. c. tuæ, ex̃. de pcur. † Sed reijciendus est, ẽt parte nõ opponẽte, sm̃ cõem * opin. de qua per Dec. post alios in l. edita, n. 34. verſ. cõis tamen opin. C. de eden. & Clar. in sua pract. crim. q. 12.

52 num. 9. ad quos sufficiũt remissio. † Et in spe in mřia Syndicatus officialis, videať Amod. in suo tract. in ver. & pdicta cõmissa fuerũt, nu. 177. & Paris de Put. ĩ suo simili tract. in ver. libellꝰ c. 11. vbi refert Ang. dicẽtẽ vidisse absolui quẽdam potestatẽ Bononiæ in Syndicatu impetitũ de tortura indebitè illata, eò quia in libello non fuerat confinatus locus torturæ.

Sed tamen oppositũ fuit à D. Claudio in nr̃a specie, de gñalitate, & incertitudine, ac in determinatione quærelæ, & petitum eam reijci, vt in eius exceptionibus videre est.

52 Et pdicta cõis conclusio pcedit, nedũ qñ criminaliter agľ, vt in casu nostro, sed ẽt qñ ciuiliter, dũmodo crimina obiecta infamẽt, vt pbatur in d. c. tuæ, & in d. l. ptor edixit, ponũt Scrib. in d. l. edita, & tradit Maria. in c. qualiter, & qñ, n. 200 de accu. Maran. in suo spec. ĩ 4. par. dist. 1. n. 30. & Clar. vbi s̃. n. 10. & 11. quo in loco, tenendã, * & ĩ pract. oĩno seruãdã, hmõi com.* opi. asserit.

53 † Et idẽ in iudicio mixto, multò magis locũ haberet, si casus cõtingeret p supradicta, & q̃a tex. in d. c. tuæ loq̃tur in indiuiduo in iudicio mixto citatus ad hoc ppositũ p Soci. cõsl. 109. sub n. 2. vol. 3. & Purpur. in d. l. edita, n. 52. ver. restringitur prædicta dupliciter, post Aret. quẽ refert.

54 Nec dubitandũ, q̃n delicta memorata infamẽt, ẽt si ciuiliter obiecta fuissẽt; cõsideratur. n. quo crimine agať, nõ ad quẽ finẽ, vz ad rem, vel ad psonã, nec vtrũ ciuiliter, an criminaliter agať ? l. infamẽ. vbi Bar. ff. de pub. iud. l. ictus fustiũ. ff. de infam. Soci. d. consl. 109. in princ. Ias. in l. certi cõdictio, n. 23. & ibidẽ Dec. n. 10. ff. si cer. pet. Bossi. in tit. de sen. n. 90. & ti. qũo pceda. ac. ex

55 delicto, nu. 31. † Et aduertendũ quòd ista nullitas respicit defensionẽ rei, vt diximus, q̃ absq; expssione taliũ circũstãtiarũ nõ posset negatiuã coarctare, neq; testes cõtra se deponẽtes de falso cõuincere, vt inq̃t Clar. sup. relatus, & fusiùs Paris de Put. ĩ tract. Synd. in verbo sñia, c. 5. n. 1.

56 & 2. & cũ respiciat defensionẽ† q̃ est de iure nãli, in quocũq; foro attenden. est, ẽt corã Principe, & eius Auditorio d. clem. pastoralis. §. cæterùm de re iudica. cum concord. & in terminis Rom. d. consl. 191. per to. & signanter ad fi. quod consil. omnino videatur, quia falcẽ ad radicẽ ponit, & post eum Purpur. d. l. edita, num. 52. in fi.

57 † Sed si neq; criminaliter actũ fuisset, neq; delicta obiecta D. Claudiũ infamarẽt, put re vera infamant, necessaria ĩñ fuisset expressio loci, & tpis, ex quo narratũ fuit in q̃rela, quòd dolo malo ea ppetrata fuere; itã in indiuiduo consuluit Rom. palleg. consl. 191. in stabo p to. quinimò in for-

fortiorib. terminis; qa ibi nō fuerat exp̄ssus dolus malus specificè, vt in nr̄a spē,& libellus ciuiliter tm̄ cōcludebat, q̄ in casu nostro non cōtingit, qa nulla facta fuit cōclusio adiecta tm̄ clausula, Quare,&c. q̄ vel criminaliter solū cōcludit iuxtà narrata, vel saltē apta est criminaliter cō-
58 cludere; † & quòd libellus sinè loci,& tpis exp̄ssione sit nullus ipso iure., & absq; partis oppositione in cā mixta. & in qua agit̄ ciuiliter ex delicto infamāte, tradit Purpur. in d.l. edita, n.52. in add. incip. restringite p̄dicta dupliciter post Aret. Bald. & Bart. quos refert.

Reiciendus igitur erat, à Iudice libellus q̄uis pats nō opposuisset, prout tñ opposuit. Ang. cōsil.6.& eū referēs Rip. in l. edita, nu.26. vers. fallit 2. C. de eden. debebatq; ab Ill. D. Delegato lacerari secūdū Bar. in l.1. quē ibi sequunt̄ Doct. ff. de off. assess.& in spe Purpur. nu. 118.& seq.& idē Purpur. in d.l. edita, nu. 51. post Ang. quē refert in cons.178. visis actis, Crau. cōs.151. nu.3. vbi plenè de hac libelli ineptitudine.

59 Tertia nullitas principalis prouenire dr̄ ex citatione facta ad oēs, & singulos actus causæ, quę de iure non vr̄ procedere, nisi Reus in lōginqs partibus degat. c. cū ex lr̄is, de restit. in integrū, vbi Cano. Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. p edictū, n.15. Aliàs.n. induceret̄ Reo q̄dā spes seruitutis, quod ferendū nō est. Bald. cons.268. lib. 1. Nā absurdissimū est nō citari eū ad singulos actus, q domiciliū hēt in loco iudicij, vt inqt Io. And. in addi. spec. ti. de cita. §. viso, in ver. in-
* cūbit, eādē doctr. tradūt Cano. oēs * in c. fi. de dila. vbi signāter,& magistraliter Abb. sub n.11. vers. vndè in hoc articulo puto sic veraciter distingueñ. & ibidē add. Castr. in l. cōsentaneum, n.2.& 6. C. q̄uo,& qñ iud. Alex. Ias.& cæt. in l. q ante calen. ff. de verb. obl. vbi Aret. nu.8. inquit
* hanc opin. esse cōem, * & in practica seruari, & idē attestat̄ Vāt. ĩ tit. de nullit. ex d̄fectu cit. n.57.

60 Neq; quicq̄ obest, quòd ĩ cōtrarium allegatur, vt citationē p̄dictā valere, qñ Reus nimiū nō fatigaret̄, vel difficile esset ipm ad singulos act⁹ citare, vel cā esset celeriter expedien. quia neque Abb. in d.c. fi. n.11. hotū aliq asserit, neq; Bal. in l.1. n.5. ff. si qs caut nec in l. si qñ. C. de testi. neq; Ias. in l. ait p̄tor. §. fi. n.32.& 33. de re iud. q̄uis ad hæc allegētur. Imò totū oppositū firmat Abb. vt
61 retuli, † & Bal. nil aliud dicit, nisi quòd Aduocati faciūt monere partē p singulis dieb⁹,& horis termini dati ad pbādū, vt intersit ad viden. iurare testes pducen. q̄ est longè diuersum à citatione, ad totā cām, vt de se patet. Vltra quòd non est verū in facto, quòd difficile esset Reū citare ad singulos actus, cū in loco iudicij reperiretur per supradicta, & eò maximè cū non esset necesse citare p quolibet teste pducen. vt in motiuo præsupponitur, stante practica Bal. proximè relata.

Similiter nō obst. quòd Ill. D. Deleg. p motu aĩ sui recipere posset informationes, coram quo p pea solēnitates Iur. nō viderent̄ attēden. qñ q̄dē vltra r̄isionē datā p D. Aduoc. D. Theobaldu-
62 tij tollit̄, † vt scilicet oē arbitriū Iudici p̄missū intelligat̄ à iure regulatū, vt p Ias. in §. sed istę in fi. de actio.& Marsil. in suo sing.328. cū concord. Menoc. latè in suo tract. de arbitr. Iud. lib.1. q.8. & 9. est aduertēdū, quòd illa verba cōmissionis (à satisfattione dell'animo suo) nō respiciūt modū pceden. sed finē tm̄ informationis capiēdæ.
63 † Itidē quòd p r̄isione aĩaduerti dēt, quòd cū citatio sit de Iure nāli, & respiciat defensionē rei, neq; corā Iudice pcedēte p motu aĩ sui, nec corā ipsomet Principe, ommitti pōt, aut nulliter facta, subsistere, p tex. in clem. pastoralis. §. cæterū de re iud. cū multis cōcord. inf. pximè alleg.

64 Cæterū si sinè veri p̄iuditio, p̄supponeret̄ citationē memoratā aliqua de cā fieri potuisse, adhuc dr̄, quòd cā ipsa, p p quā ita fiebat, exprimi in ea debebat, vt sustineri posset, exēplo Sum. Pont. in d.c. cū ex lr̄is in fi. & tradit Spec. in tit. de citat. §. iusso, ante nu.2. vers. dēt ergò Iudex.

65 Itē post talē citationē emanatā debebat Reus ad singulos actus saltē p p̄conē in loco Iuditij citari, Bar. in d. extrau. ad reprimen. in ver. p edictū, & eū referens Aret. d.l. q ante calen. sub n.8. vers. & ideo Bart. temperat hoc dictū, vbi ità
* communiter * practicari affirmat. Horū autem neutrum factum fuit. Igitur, &c.

66 Insup est aduerteñ. quòd vbicūq; supradicta citatio de iure pcedit, vnica rei cōparitio facit eā euanescere, ita vt ad actus postea subsequentes omnino citan. sit Abb. latè d.c. fin, nu.9. vsque ad num.12. de dilat. Federic. de sen. consil.171. Casus talis est per tot. Socin. consil.195. num.7. li.2. At in nr̄a spē semel comparuit D. Claudius, & allegauit suspectum Ill. D. Delegatum, & alia de quibus in scriptura sua meritò, &c.

67 Stāte igr̄ citationis defectu, oīa acta nulla,& p̄ersus inualida pnūtiāda sūt, ex quo citationis defectus est oīno insanabilis; & in quocūq; foro, ēt corā Principe ipso; defensionē etenim respicit, q̄ de iure nr̄ali ē, d. clem. pastoralis, §. cæterū vbi casus de re iud. Aret. cōs.163. nu.14.15. cū cōcord. latiss. Curt. sen. cōs.20. viden. Dec. cōs.410. n.74 Gabr. de cita. cōcl.1. nu.9. Vāt. d. ti. de defec. cit. in prin. vsq; ad nu.11. vbi post multa concludit, quòd cum nullitas sit hmōi importātiæ, dēnt ab ea partes sūmopere cauere; & subdit paria esse, quòd reus nō fuerit citatus,& citatus fuerit nulliter,& ĩualidè ibidē n.11.& 22. cū plurib. seq.& de his videat̄ latiss. Gabr. in suis conclu. de cita. concl.5. nu.9. cū plurib. seq. vbi post infinitos re-
* latos attestatur de magis cōi * opi. sub nu.13.

68 Quarta principalis nullitas actorū insurgit ex processu ad vlteriora facto per Illustr. D. Delegatum, postquam formiter,& in scriptis,& cū exprēssione causarum recusatus fuit, vti suspe-

ctus per D. Claudiũ; omnia enim ex post secuta ipso iure sunt nulla per tex. in c. suspitionis, & c. pastoralis §. præterea in fi. & c. Iudex de off. deleg. l. 1. C. si quacunq; præd. potest. & l. apertissimi. C. de iud. & vbique per scrib. Vant. in tit. de nullita. ex desec. iurisd. ordi. num. 140 cum concord. & innumeros referens Gabr. in suis conclu. tit. de iudi. conclu. 5. vbi hãc opin. communem; * & omninò sequendam asserit.

Et hic aduertendum, quòd licèt sola allegatio suspitionis sufficeret, quoad effectũ impediendi processum, & non opus esset causas probare, nisi dato termino ad eas proban. per supradicta attamen in proposito casu aliquæ probatæ in actis apparent, vt inferiùs dicetur, & illa præsertim, quòd ab ordinatis per Illustr. D. Delega-

69 tum fuit appellatum † appellatio enim reddit iudicem à quo suspectũ, ẽt in alia causa penitus separata c. ad hæc il primo & c. ꝑposuit, & vtrobique not. extra. de appel. Alia nullitas pcedenti cognata prouenit ex eodem processu ad vlteriora post appellationem interpositam per D. Claudium, vt in rub. & nig. ff. nil. no. appel. interp. l. appellatione C. de appell. c. super eo ext.

70 eo. & c. non solùm eo. tit. in 6. cum notiss. † Et licèt regula ista tm̃modo pcedere respuđu appellationis à diffinitiua dicatur, ita quòd Iudex à quo non õimpediatur pcedere ad vlteriora post interlocutoriam, nisi secuta in hibitione, quæ in nostra specie non superuenit, attamen si de verò grauamine postea apparuerit, certũ est, quòd omnia acta nulla sunt; Et si de capitulis separatis, à grauamine illato agatur, per viam attentatorum saltem veniunt reuocanda, vt est tex. in d. c. non solum, & ibi not, & tradunt Cano. in d. c. super eo. vbi signanter Abb. Alex. d. consi 49. sub num. 9. versi. quantum verò. Verùm satis videtur constare de grauaminib, illatis per Illustr. D. Delegatũ, tam circa eadẽ capitula, super quib. fuit appellatũ, quàm circa alia, vt ex infra dicendis proximè constabit, igitur, &c.

Alia processus nullitas colligitur ex forma cõmissionis non seruata per Illust. D. Delegatum. In multis enim excessisse videtur fines mandati, & iurisditionis, sibi attributæ per Serenissimũ D. Ducem N. Sed præsertim circa ablationem processuum, librorum, & scripturarum officij Cõmissariatus. Cum enim in commissione ipsa facultatem tm̃ eas inspiciendi, & copiam extrahendum haberet (si sibi videretur) pro verificatione quærelarum, & defensionum expedire. (Quod sanctè quidem à prudentissimo Principe ordinatum fuerat, quia durante officio D. Claudij, nullo modo priuãdus dictis scripturis erat.) Voluit nihilominus statim vbi in loco vallis pdictæ se contulit, cũ. ipsis scripturis illũ priuare, præcipiendo sub pęna 500. aureorum, vt eas sibi cõsignaret, & quia nõ paruit eundẽ in pæna cõminata mulctando. Et hæc quidẽ ad simplicẽ electorum pdictorũ instantiam facta fuere; cum nulla adhuc specialis quærela exposita esset cõtra D. Claudiũ, sed illa tm̃ gñalis Electorum de qua sup. meminimus, q̃ppè q̃ nil continebat vltra exposita in memoriali porrecto Serenissimo Principi, cui⁹ memorialis occasione cõmissionẽ prędictã dedit sub forma memorata; vndè nihil dici põt superuenisse de nouo, propter

71 quòd Cõmissariũ scripturis priuare posset; † Cũ igitur seruata non fuerit cõmissionis forma, oĩa subsecuta nulla ꝓrsùs, & ipso iure inualida sũt, tex, est in l. certa rõne C. qñ prono. non est necesse in c. cũ dilecta, & ibi latissimè Scrib. & ꝑsertim Abb. nu. 4. & Feli. in ver. gesta cõtra formã. ubi multas ampliationes cumulat. ext. de rescri. & idẽ Abb. in c. prudẽtiã nu. 5. de off. dele. Vãt. in ti. de nulli. ex defectu iurisd. dele. n. 91. & 93.

Multi quidẽ alij iurisdõnis delegatę excessus recenseri pñt, put inquisitionis contra D. Claudium formatę, ẽt in cã hæresis, ꝓ qua Rẽuer. inquisitor Placen. remissionem postea obtinuit, & ipsum D. Claudiũ carceratũ habuit, ac liberauit, annotationis, & sequestrationis bonorũ eiusdẽ, carcerationis ei⁹ familiæ, termini ad porrigẽdũ Quærelas, sępe, & sępius absq; cã prorogati, cõtestationis litis demandatæ, defensionũ peremptoriæ datarũ D. Claudio, & aliorũ id genus, ad quæ Illust. D. Delegati iurisdõ nullatenus extẽdebatur, cum tm̃modo ad quærelas, & informationes quærelantium, ac quęrelati iustificationes recipiendas, & relationẽ informationũ faciendam, delegatus fuisset. Cętera enim ad hmõdi cãs earũq; decisionem pertinentia delegata erant Excel. huic Consi. Ciuitatis Placẽ. consequenterq; ab ipso D. Delegato expediri non poterant per tex. in l. vlt. C. de off. Pręfec. Augusta. Bald. in tit. de pac Cõstãti. §. possessiones. in versi. ad cognoscendum.

Cum igitur ex supradictis, & fundatæ satis superq; remaneãt exceptiones nullitatũ antedictarũ ꝓ parte D. Claudij, ac eius familiæ oppositarũ, & resolutę oẽs difficultates in oppositũ hactenus excitatæ, tã in allegationib. Magnificorũ Aduocatorũ Vallis pdictę, quã in motiuis Illust. D. D. in hoc Exc. Consi. collegarũ meorũ, quib. motiuãdi munus contigit, id vnũ vr̃ superesse, vt ab obseruatione Iuditij absoluant Rei, iuxta superiùs deducta, & actores in expen condemnentur per l. eum quẽ temerè de iud. cum vulg.

Lud. Sacca Placen. Gubernator, & Consiliarius.

Dñi Auditores Collegę mei, diuersum senserunt, sed Serenis. D. Duci nostro placuit cãm ad se aduocare, & Exc. Consi. Parmæ iudicandã cõmittere, qđ quidẽ, re maturè discussa, suũ tãdem ꝓtulit iudiciũ voto meo in oĩb. cõforme, Quærẽlãtes in expensis condẽnando, pro quib. aureos 500. D. Claudio soluere coacti fuerunt.

SVM-

SUMMARIUM.

1 Testis de facto proprio deponens plenè probat, vel saltèm plusquàm semiplenè, & num. 22.
2 Testi torto magis creditur. sed vide infra num. 58. cum sequentibus.
3 Testis defectum aliquem patiens, si tortus fuerit, defectum purgat.
4 Testi, notario publico, maior fides adhibetur, quàm alteri.
5 Testes ad reprobandum reprobatorios admittuntur.
6 Testes ad concomitantiam instrumenti admittuntur, qui aliàs non admitterentur. Necnon ad coadiuuandum dicta priorum testium, impugnata.
7 Testis ex officio receptus, etiam parte non citata, qualem qualem præsumptionem facit.
8 Propè, quomodo intelligi debeat, & quid significet distantia.
9 Testis sibi ipsi contrarius nullam meretur fidem. & num. 19.
10 Testis qui in repetitione conatur dictum suum magis concludens reddere excludendo testes ex aduersò deponentes, de subornatione suspectus redditur. & num. 52.
11 Circa, quid significet, & qualiter propriè intelligi debeat?
12 Testis à parte productus, & reproductus, contra ipsum plenè probat, ex communi.
13 Testis in causa propria nullus est idoneus.
14 Scriptura cancellata, seu alterata in dubio præsumitur ab eo, penes quem reperitur.
15 Factis plusquam verbis standum, quæ veritatem magis indicant.
16 Inimicus in causa inimici nō pōt testimoniū ferre.
17 Idem de eo, qui odio aliquem prosequitur.
18 Coniunctus pro coniuncto testimonium in criminalibus ferre nō potest, licèt in ciuilibus secùs sit. Etiam affinitate sola coniunctus, inf. num. 69. Præsertim quando eius depositio tendit ad liberandum coniunctum à pœna, seu periculo falsi, quamuis in causa non sit principalis, infra num. 70.
19 Testis sibi ipsi contrarius, ac ēt varius, fide caret.
20 Testis contrarietatem suam saluare studens, debet concludentem aliquam rationem assignare.
21 Testis sibi contrarius, si ratione aliqua à contrarietate excusari potest, id fit tantùm ad euitandam pœnam falsi, non vt probet in causa in qua deposuit. ex communi. & inf. num. 34.
23 Testi periuro, etiam in accessorijs, non creditur in aliquo, & num. 53.
24 Notarius tenēt originalia penès se perpetuò retinere.
25 Præsertim originalia contractuum, quacunque consuetudine non obstante.
26 Testis qui de se exonerando tractat, nihil penitùs probat.
27 Notarius iurat originalia instrumenta penès se perpetuò retinere.
28 Testis commodum aliquod ex sua depositione sperans, repellitur.
29 Gener est filij loco.
30 Iniuria vno de cognatione facta omnes tangit.
31 Testis qui laudem, vel vituperium expectare potest ex fine litis, non est idoneus.
32 Testis magna amicitia coniunctus producenti non est fide dignus, ex communi.
33 Amicitia verò mediocris minuit fidem.
34 Testis sibi contrarius non reducitur ad cōcordiam nisi ad pœnam falsi vitandam, & sup. num. 21.
35 Testes in eo, quod contradicit producenti, nunquā ad concordiam cum eo reducitur.
36 Testis ad interrogantia respondes per verbum non recordor, nescio, posset esse, & similia, cum verosimiliter recordari, & scire possit, seu alia recordetur minus notabilia, nedum suspectus est, sed de falso puniri potest, & inf. num. 50.
37 Etiam si postea recordari dixerit, quia sibi contrarius est, & periurus.
38 Testis vilis conditionis non est idoneus testis, quia eius dictum & iuramentū nullum habet pondus, & quasi pro nihilo reputatur apud bonos, & graues viros.
39 Non tamē in totum repellitur, sed fide tantùm minuitur, ex communi.
40 Testis pauper est etiam fide minutus. Præsertim in causa criminali ardua. Quinimo ex multorum sententia repellendus.
41 Testis plures patiens defectus in totum repellitur. & num. 67.
42 Debitor dicitur creditoris seruus, ideo fide minut⁹.
43 Testi se tentatum de subornatione dicenti creditur, etiam vnico.
44 Testi de delictis inquisito, de fide multū minuitur. Sed tamen suspitionem inducit in mente iudicis. Et indicium ad inquirēdum quandoq; facere pōt. Etiam si delicta re vera perpetrasset, & quibus infamis postea appareret, & infra nu. 75. & seq.
45 Secreta collocutio suspitionem quandoq; arguit.
46 Pater pro filio non tenetur, neque conueniri potest.
47 Iudex cogens aliquid indebitum soluere, iniuriam facit coacto.
48 Qui propterea odio iudicem prosequi præsumitur, licet iniuriandi animus in iudice non adfuerit.
49 Porcellus est oculus pauperis, & tenuis hominis.
50 Testis qui dicit non recordari nisi de certa parte scripturæ, cui interfuit, valde suspectus redditur, & sup. num. 36.
51 Testis non intelligens substantiam rei, super qua deponit, suspectus est. Quinimo nihil probat.
52 Testis studens in repetitione, meliùs concludere cū conteste suspectus redditur, & sup. n. 10. & n. 55.
53 Testis in circumstantijs discordans ab alijs non probat, & sup. num. 23.
54 Testes ad probandum actum, cui plurimi interfuerunt, si aliquem patiuntur defectum, vt affinitatis,

tatis, vel amicitia fide in totum carent; ex quo per alios non fuit probatus magis idoneos.

56 Testes in eundem, præmeditatumq́; sermonem deponentes, de falso suspecti redduntur.

57 Testibus inuerisimilia deponentibus non creditur, & infra nu. 100.

58 Testis tortus præsumitur vera deponere.

59 Fallit si inuerisimilia deponat.

60 Fallit quoq; si testis plures patitur defectus.

61 Item fallit in criminalibus, quibus probationes clarissima requiruntur.

62 Item in teste periuro, cuius defectus per torturam non purgatur.

63 Item in teste contra officialem deponente, & infra nu. 87. 88.

64 Testes reprobatorios læuissima repulsa repellit.

65 Testes admissi ad probandum super eisdem, vel directò cõtrarijs, suspitione subornationis nõ vacãt.

66 Etiam si per indirectum facta sit probatio.

67 Testes probatorij, data terminorum paritate, præualent semper reprobatorijs.

68 Testes de inimicitia suspecti, non sunt idonei.

69 Testes sanguine coniuncti ad idem probandum inducti, non vacant suspitione.

70 Et idem de affinibus, quorum vnus deposuit ad aliũ liberandum à pæna falsi.

71 Testis qui se ingerit ad deponẽdum super eo, de quo non est interrogatus, suspectus est.

72 Testis qui in tortura fatetur falsum deposuisse, licèt extra tormenta reuocet, si contra eum militẽt indicia vrgentia, & quibus Iudex arbitretur veram fuisse confessionem, condemnari potest, nisi cõtrarium probauerit.

73 Testis falsitas inducit præsumptionem falsitatis cõtra alios testes idem deponentes.

74 Parentes non admittuntur ad testificandum pro filijs, & descendentibus suis.

75 Testis inquisitus de crimine falsi, prohibetur testimonium ferre pendente iudicio. & infra nu. 44.

76 Eo maximè quando crimen obiectum cõtingit causam de qua agitur.

77 Testis receptus parte non citata, non probat.

78 Testis qui plures patitur defectus, quorũ singuli nõ eum repellunt à testimonio, ipsum tamen fide carere faciunt.

79 Etiam si in subsidium, & cum tortura deponat.

89 Testium numerus nõ supplet plures eorum defect⁹. Datò quòd veritas etiam aliũde haberi nõ possit.

85 Quod intellige ad plenam probationem faciendam; non qualem qualem præsumptionem.

82 Testis qui aliorum defectum supplere vult, debet esse omni exceptione maior, & inuulnerabilis.

83 Testium numerus non supplet defectum testiũ, qui omnino repelluntur.

84 Testium numerus non supplet defectum, qui est in dictis, sed in persona tantùm.

85 Testium numerus non supplet defectum in criminalibus, propter maius periculum, in quo quis versatur, & quia probationes luce meridiana clariores requiruntur.

86 Maximè vero in causa falsi, in qua de summo hominis discrimine agitur, & est communis.

87 Atq; in causa contra officialem, propter maximam præsumptionem, quã pro se habet, & sup. nu. 63.

88 Officialis debet esse conuictus, vt cõdemnari possit, & inditia non sufficiũt, neq; probatio suppletiua per torturam, & sup. nu. 63.

89 Officialis qui contra se habet tãtùm indicia, potest illa per iuramentum purgationis tollere.

90 Testes contra officialem deponentes, debent esse omni exceptione maiores, & nulla suspitione aspersi.

91 Testis omni exceptione maior est, de cuius fide Iudex aliquo modo non dubitat, & quod omnem, & friuolam exceptionem superat ex communi.

92 Testes omni exceptione maiores vbi requirũtur, debet ista eorum qualitas articulari, & probari, & est communis.

93 Iudici deponenti de gestis in officio creditur.

94 Rei probationes, actoris probationibus in dubio præualent.

95 Ampliatur etiam si actor haberet pro se quatuor testes clericos, reus verò quatuor laicos.

96 Præsertim in causis criminalibus.

97 Testimonium mulierum pro reo deponentiũ in causa criminali, præfertur testimonio virorum deponentium pro accusatore.

98 Testimonium quatuor clericorum, tantum valet regulariter, quantum sex laicorum.

99 Testimonium virorum regulariter præualet testimonio mulierum.

100 Testes verisimiliora deponentes, etiam si pauciores sint, præualent pluribus inverisimiliora deponentibus, & supra nu. 57.

101 Idem receptum est de testibus præsumptionẽ iuris pro se habentibus.

102 Lex nihil frustra actũ arbitratur, aut præsumit.

ADSIT SANCTI SPIRITVS.

Votum pro Mag. I. C. D. Camillo Vulpellio exhibitum Serenifs. D. Duci Octauio Parmæ, & Placen. Dño.

EPITOME.

In hoc responso examinatur plenè materia multarũ oppositionũ contra personas et dicta diuersorum testiũ examinatorũ contra officialẽ de falso indebitè accusatũ; Pariterq́; excutiũtur dicta testiũ pro eo deponentium; concludendo horum depositiones præpõderare, & præualere. Multa in praxi notatu digna in hoc responso continentur.

RE-

RESPONSVM LIV.

Erenifs. Princeps optime. Postquam cā Mag.D. Doctorie Camiæ, contra multùm Mag. Doctorē D.Camillum Vulpelliū Commissariū Vallis Nuriç criminaliter mota super crimine falsi, in qua me C.V. iudicem adiunxit Perill.D.Alexandro Pācratio Parmç Gubernatori priùs delegato, ad publicationē totius processus pducta est, & plures testes hincinde examinati, repetitiq; reperiunt, multaq; iura producta, & probationum actoris uis maxima consistit in probando capitula datij dictæ Vallis anni 1572.& 1573. semel exhibita, & dimissa fuisse in manibus D. Commissarij, pbationes verò Rei potissimùm tendūt ad pbādū contrariū, respectu capitulorum anni 1573; nēpe ea præ manibus non habuisse, minusq; pænès se vnq̄ retinuisse. Tria vīr in dubiū vocari, ex quorū discussione, causæ decisio resultat. Primū est an actoris probationes super articulo prædicto concludant?

Secundum, posito quòd sic, an per cōtratias Rei probationes conuincantur.

Tertium datò, quòd constaret ipsum D. Commissarium capitula aliquando pęnes se habuisse; an impictæ falsitatis indicia aliqua inde, & ex alijs in processu deductis resultent?

Quod ad primū itaq; dubiū, super quo solo C. V. referri nunc iubet, & votū nostrū requirit, extant pro accusatore testes infrascripti.

Primò A. notarius actuarius, qui de facto, pprio deponens, constanter affirmat capitula vtriusq; anni exhibuisse coram D.Commissario dū corā eo, causa patris sui, cū hærede Dodi, tractabatur quinimo tunc ipis lecta fuisse, & inuicem (vt inquit) confrōtata, & collata, & postmodum pęnes 1 ipsum D. Commissariū dimissa. † Cum igitur de facto proprio deponat, plene vř probare, vel saltē plusquā semiplenè; ad latè tradita per Gabr. de testi.cōcl. 1.nu. 18. cum duob. seqq. Beninten. decis. 63. & Menoc. de arb. iud. li. 1. cent. 1. ca. 99.
2 per totū. & infrà latiùs dicet. † Et tantò magis, cum tortus fuerit, & in dicto perseuerauerit; na maior fides ei vř hac rōne adhibēda vulg. l. si postulauerit, §. sed & si negauerit, vbi Bart. ff. de adulr. Bart. & alij in l. eos. ff. de fal. in l. 1. §. qstioni.
3 de quæstio. Alex. cons. 43. li. 1. † Quinēt si defectū aliquē pateretur, per torturam satis purgatus dici posset, Foller. in sua prax. crimin. in ver. & si confitebuntur num. 92. Clar. etiam in sua pract. §. vlt. q. 25. num. 1.

Secūdus testis B. alter Notarius idem deponit, & rectè videtur concludere; ex quo dū ipse cām cognati sui corā D.Cōmissario agebat allegata, exhibita, lecta, & dimissa, vt s̄ fuisse capitula vtri
4 usq; anni asseuerat. † Et cum hic ēt sit Not. publicus tantò magis ambo fidedigni reputatur, cū testibus Notarijs plus credatur, quàm alijs, glo. sing. in aucten. de test. §. quia verò in fi. glo. magnæ, Bald. in auct. sed cum testator nu. 16. C. ad l. falcid. Rom. sing. 360. duo testes, Corset. in suis sing. in ver. testis, in vers. duo testes, cū concord.

Tertius C. cnm prædctis duobus rectè conueniens, qui etiam tortus, in repetitione perseuerauit in dicto suo, fidem omnino mereri videtur, per supradicta.

5 Vltra hos testes in termino probatorio productos, tres adsunt alij infrascripti in termino dato ad reprobandū reprobatorios, producti, iuxta dispositionem. c. licèt dilectus, cum materia sua, ex
6 de test. † & qui vnà cum instrumento producto licitationis Dacij, producti fuere, secundùm formam, c. feries eo. tit. Atq; ad coadiuuandū dicta priorum testium impugnata, per testes D. Commissarij, Inno. in c. cum clamor, eo. ti. quē docto.
* cōiter * sequi videntur, licèt non desint, qui con sentiant, qui oēs testes tractatui dictæ causæ interfuisse affirmant, & de allegatione, exhibitione, confrontatione, & dimissione capitulorū anni 1572. & 1573. deponunt.

Nouissimè quoq; accedit depositio D. Daciarij, qui dū occasione emergentium ab hac causa examinatus fuit vti reus, super facto ēt memorato interrogatus, constantissimè affirmat, capitula prædicta anni 1572, & 1573. allegata, producta, lecta, & relicta fuisse, vtsupra, quando hęres Dodi ipsum pro salario paterno coram Dño Commissario impetebat.

7 Et licèt ex officio tantùm receptus sit, & parte non citata, videtur tamē aliqualiter, supradictas probationes iuuare, & qualem qualem præsumptionem fecere, ex cōgestis per Gabr. ti. de cita. concl. 1. lim. 53. sub nu. 402.

In oppositum aūt pro D. Commissario deponit primò Iacobinus Ferrandus, qui licèt sup negatiua deponat, eam tñ coarctare vř, vt ex eius lectura apparet, nā qua die causa inter hæredē Dodi, & D. Daciarium tractabatur, semper astitisse deponit, & neq; producta, neq; lecta, minusq; dimissa fuisse capitula in manibus D. Commissarij constanter asserit, & quòd si aliter fuisset, ipse quoq; vidisset, & intellexisset.

Secundus testis Petrus Aloysius Nicellus, idem deponit, & concludit.

Cum his duobus testibus concordare quoque vidētur alij duo, Bernardinus Aradelleus, & Rolandus de Pignonibus. Nam licèt toto tempore non adfuerint, quo in causa memorata cōtrouersum est, adfuerunt tñ ab hora vesperarū, qua Aradellus accersitus venit, vsq; ad finem negotij, quod fuit spatiū horæ, vel circa, vt ipsemet Aradellus affirmat, & infra dicetur; capitula aūt producta lecta, & dimissa fuisse prope finē negocij, dūt testes Actoris, quod finis negotij fuit Iudicis

præce-

præceptum(cui Aradellus interfuit)factũ D.Daciario, vt solueret residuum salarij Sẽpronio Dodo, vt ipsemet Sẽpronius ab Actore ad reprobãdũ productus deponit, super interrogatorijs Rei per hæc verba *(si lessero i capitoli, come hò detto, & letti, che furono, il Commissario gli disse, che mi pagasse, & così furono letti appresso il fine del parlamento, che il fine del parlamento fù, che mi douesse pagare)*

8 Illa.n.verba (propè finẽ) in modico tpis spacio verificantur, vt de pupillo dr̃, qui prope pubertatẽ est, quãdo sex tm̃ menses deficiunt, & sic vigesima octaua pars totius tpis l.non tm̃, vbi oẽs not.ff.de excus.tuto. Menoc.de arbit.iud.li.2.cẽtu.1.ca.51.nu.30.& vr̃ dictio (propè) referri ad sextã partem totius tpis ad summum l.properãdum, §.& siquidẽ vbi Bar.in 2. notab. C.de iud. Cum Sempronio concordat ẽt Marcus Antoni⁹ alter reprobatorius testis Actoris; Nã in suo examine ait, *leggerono detti capitoli, & dissero, che eraño gli originali de gl'anni 1572, & 1573, & letti che gli hebbero, detto Sig. Camillo disse al Daciaro, che pagasse, & egli diceua pure, che non era obligato, & detto Commissario gli cõmandò, che pagasse, & dette queste parole, vidde esso testimonio li detti capitoli sù la tauola, che era in detta Camera.* Super interrogatorijs autem inquit, *che non poterono essere veduti al principio del ragionamẽto, perche non gli erano, furono veduti innanzi il fine del ragionamento, come hò detto.* Cum igitur nedum tpe pcepti emanati vt s; sed multò ante adfuerint, q hora vesperarum, vel circa, aduenerunt, & per spacium horæ vel circa, quo capitula minimè pducta, lectauè, aut D. Commissario consignata fuisse affirmãt, dicãtq;, quòd si aliter res se habuisset, ipsi quoq; vidissent, & intellexissent, rectè videntur, cum alijs duobus prædictis conuenire, & contestes esse. Sed clarè confirmat hoc ex dicto Bezussi tertij testis reprobatiuorũ reprobatorij, qui discessisse inquit prope completorium cum A. statim lectis capitulis, & super tabula positis, A. autem adhuc aderat, quãdo Aradellus cõtentionẽ cum Daciario habebat, vt deponit Dodus, & alij, & sic dupliciter probat Aradellum ipsum adfuisse tẽpore quo capitula lecta fuisse asseruntur; Primò quia si hora vesperarum venit, & lecta prope cõpletorium præsupponuntur, nõ potuerunt ante eius aduẽtum legi. Secundò quia si statim lectis capitulis, abijt A. & ipse adfuit tempore quo Aradellus cum Daciario cõtendebat, sequitur quòd legi nequiuerint, ante Aradelli aduentum.

9 Et licèt in repetitionibus conentur testes Actoris contrarium ostendere, affirmantes capitula producta, lecta, & cõsignata ante aduentum Aradelli; in hoc tamen nullam fidem mereri videntur; tum quia sibi ipsis contrarij, l. qui falsa, vel varia, ff. de test. l. eos, ff. ad l. Cornel. de fal. cum alijs infra allegandis.

10 Tum ẽt quia suspecti de subornatione fiunt, dũ in ipsa repetitione student proprium dictum magis concludens reddere, excludẽdo testes rei, & eorum depositiones impugnando Crau. consil. 75.num.27.vers.4.redduntur.

Et quoniam affirmat A. in repetitione, vnica tm̃ vice dedisse capitula Commissario vtriusq; anni simul, & dicta die, qua cã Dodi contra Daciarium eius patrẽ agebatur, & nõ antè, nec vnquã ea recuperasse, nisi post festa Paschalia, constatq; ex processu, diem illam fuisse 21, siuè 22. Martij 1576. accedere videtur depositio aliorum duorum testium Commissarij, eandem negatiuã pbantium; nẽpè D.Coridij Lappoli Phisici, & Gulielmi Falconi Notarij; affirmant nãq; isti vidisse capitula tm̃ anni 1572. in manibus d.D. Cõmissarij, qui illa sibi ostendit, dixitq; tunc temporis habuisse ab A. à quo petierat, vt videret; prout incontinenti vidit, & vnà cum eis legit, idque fuisse per tres, aut quatuor dies propè Carnisprīnium, vt inquit idem Lappollus, & quindecim, vel viginti diebus fuisse asserit Falconius post cœptum officium Commissarij, quod officiũ cæpit die 7. Febr. vel circa, itaq; videtur isti duo testes apertè probare, quòd per tres saltem hebdomadas ante disceptationem causæ Dodi, capitula pdicta anni 1572. erant penès Commissarium. Vndè sequitur necessariò, quòd tunc temporis ab A exhiberi minimè potuerint, cum de salario Dodi fuit quæstio.

Quinimo ipsemet A. clarissimè videtur hoc idẽ probare in suo proprio examine, inquiens capitula dedisse Commissario per mensem vel circa, post ingressum officij, quod tempus adhuc distabat saltem per dies quindecim à die 22. Martij.

11 Nec diuersùm videri põt ob dictionẽ illã (circa) adiectam mensi, qñquidem non põt ad mensem, cum dimidio referri, salua recti sermonis ratione, cum modicum tempus regulariter importet, c.vlt. vbi gl. But. Abb. & alij extra de despon. impub. Alex. pulchrè cons.130.nu.10.li.4. Boss. in tit.de defens.rei nu,27. Burs.cons.20.num. 23 Menoc.oĩno vidẽdus de arb.iud.li.2.cẽt.1.c.46.

Confirmari autẽ non parũ videtur suppositum istud, ex relatione causæ, ob quã A. capitula dedisse Commissario narrauit; quæ optimè conuenit cum causa, quam dicti Lappolus, & Falconus referunt. Inquit.n. hæc formalia verba, *che dopò che detto Sig. Camillo Volpelli fù andato per Commissario di Val di Nura, passato vn mese, ò circa, perche non se ne ricorda del tempo, detto Sig. Camillo domandò se sopra il dacio, e vicariato di Val di Nura vi erano ordini alcuni? io gli risposi, che sì, che vi erano capitoli, & che erano nella filza della banca; Sua Sig. mi commisse, che glieli portassi, & io per essere lui officiale l'andai ad obedire, & gli portai i capitoli fatti del 1572, & 1573, & quan-*

quando glieli hebbi portati, glieli leggei, cioè quelli del 1573. per sua informatione; perche diceua, che non ne haueua informatione, & letti, che gli hebbi, mi disse, che li douessi lasciare per poterli ben considerare, & cosi glieli lasciai.

Lapollus autem deponit, *che s'è imbattuto vna volta nanti à detto Sig. Commissario, che si ragionaua del li pesi, & misure, che faceua torre il Daciaro, & esso testimonio sentì, che il detto Sig. Commissario disse al detto Daciaro, che voleua vedere, con che auttorità faceua le sudette cose, & che s'imbattè vn'altro giorno alla Farnese, vicino al Carnenale, tre, ò quattro giorni, doue vi erano anco M. Francesco Fabrani, & M. Guglielmo Falconi, & erano nella Camera, doue si mangia, & sentì, che il Sig. Commissario disse l'infrascritte parole, ò simili, cioè.*

Hò hauuto i capitoli del datio delli Datiari, voglio che vediamo, vn poco l'auttorità, che hanno, & così detto Sig. Commissario all'hora veniua da basso, & diceua, che glieli haueuano dati all'hora, & così det to Sig. Commissario, & M. Francesco si misero à leggere detti Capitoli, & M. Guglielmo, & esso testimonio, che erano lui, li teneuano ascolto.

Falconus verò asseuerat, *essersi trouato presente, che detto Sig. Commissario hà ripreso detto Daciaro, con dire, che voleua vedere l'auttorità, che haueua per li suoi capitoli del Datio; Et che dipoi detto Sig. Commissario disse ad esso testimonio, che haueua hauuto i capitoli del Dacio per vedere la detta auttorità, & glie lo disse nella Farnese, dopò che fu entrato in officio da circa quindici, ò venti giorni, che vi era presente il Sig. Corido Lapolli Medico, e M. Francesco Fabrani, & che all'hora disse voglio, che vediamo li capitoli del Dacio, che mi hà dato il Gabelliero, & così aperse detti capitoli, che haueua in mano, e li cominciò à leggere, &c.*

Antonius Camia testis actoris idem deponit in hæc verba, *che il Sig. Commissario moderno di Val di Nura alli mesi passati dimandò ad A, che gli mostrasse i capitoli del Dacio di Val di Nura, & esso glieli portò, et che dipoi fra certo tẽpo glieli restituì.*

Nedum igitur in tpe concordare videtur Raphael, cum istis duobus testibus, sed ẽt in causa, cum affirment oẽs data fuisse capitula Commissario, quia ipse petijt, & ea videre voluit, vt informaretur de authoritate publicani. Vndè tãtò magis pro contestibus habendi sunt ad probandum capitula anni 1572. data fuisse Commissario per multos dies ante tractatum causæ Dodi, & quia ipse spontè petijsse videtur, non quia in illa causa Dodi discutiẽda allegata fuerint à publicano, & producta, publiceq; collata cum capitulis anni 1573. & demum penes ipsum Cõmissarium post sententiam ab eo latam dimissa, vt testes Actoris supra relati asseruere.

Et aduertendũ est, quòd cum A. testis ab Actoris productus, & reproductus intentionẽ Rei ꝓbet, vt supra plenam in hoc fidem meretur, iuxta * cõem * sententiã, de qua attestatur Gabr. tit. de test. concl. 1. nu. 1. qui post Paris. Crau. & Socin. iu. quos citat, & quod de A. hic dicitur, de alijs etiam testibus actoris, pro reo aliquid concludentibus, dictum intelligatur.

Sed quia sex alij testes rei, ad idem probandum concurrũt vt supra, eò apertiùs videtur ipsius intentio plenè, & concludenter probata.

Cæterum quoniã multa hincinde testibus obijciuntur à partibus, tam in personas, q̃ in dicta, pluraq; ex diligenti processus indagatione, collegi, operæ pretiũ arbitror illorum defectus singulatim recensere, vt clariùs dignoscatur, quę nam sit eis fides adhibenda?

15 †Et q a de testibus Actoris in primis agendũ est, Ideò ab A, incipiẽdo, videtur is primo respectu personæ impugnari, quòd in causa ꝓpria deponat, in qua nullus est testis idoneus l. nullus, ff. de

14 test. l. oĩbus, C. eo. ti. cum vulg. † Causa aũt propria dici põt, eò quia capitula apostillata pænes ipsum reperta fuere; nam si ab alio apostillã additam fuisse non constaret, vtiq; ab ipsomet addita ꝑsumeretur, per ea quæ not. glo. in l. si chirographum, ff. de probat. & in l. post pignus, ff. de pact. Alex. in l. si vnus in prin. nu. 7. C. de testa. Propriam quoq; causam fateri videtur in cõfrõtatione facta cum Commissario, dum recusat nominare contestes, sed suis loco, & tpe nominaturum pollicetur, timore inquiens, ne sibi interim subornentur, si. n. simplex testis fuisset, debebat statim noĩare contestes, nec sua interfuisset ipsos postea subornari, vel nõ subornari; sed quia videtur sibi reseruasse ius noĩandi, & producẽdi testes ipsos in termino probatorio, ideo principalis potiùs iudicandus creditur; id quod factis ẽt ostendit, quæ magis veritatem indicant, quã verba l. paulus, ff. rem rat. hab. Enimuerò nominauit ipse in termino probatorio in testem D. B. & ad ipsius noiationem receptus, & examinatus reperitur, sed vti principalis habitus quoq; fuit, & declaratus ab Ill. D. Iudice delegato, in sua interlocutoria lata sub die 27. Iunij 1576. quia terminum peremptorium illi statuit, & accusatori simul dierum trium ad probãdum quicquid voluissent, &c. à qua interlocutoria minimè fuit appellatum, vndè in iudicatum transiuit.

Cum igitur in testem se nominari, & examinari, ac demum repeti passus fuerit, & fortè etiam affectauerit, in propria causa testimonium tulisse, & consequenter fide pęnitus carere cẽsend⁹ ẽ.

Inimicus ẽt Commissarij esse dicitur, quod ex prẽssim accusator fatetur, in sua confrontatione

16 cum D. Pallauicino Sfortia † meritò fide pænitùs carens l. 3. in prin. ff. de test. c. per tuas de simo. c. cum oporteat, de accusat. laiè Alex. consi. 99. per to. l. 1. Menoc. de arb. iud. li. 2. cent. 2. ca.

17 110. Clar. d. §. fi. q. 29. nu. 4. Sed, & si de odio tm̃ suspectus foret, in totum tamẽ repellẽdus videretur,

retur,ex traditis ab Innoc.in c.cum P. mãconel
la,in fi.e x̃ de accuſat. Alex.d.conſ. 99.nu. 4.ab-
undè Iaſ. conſ. 153. num. 5.verſ. ſed in iſtis,&
verſ.ſeq.li.2. Natt.conſ.412,num.34.li.2.Marſ.
ſing.178.incip. inimicus.
18 Eſt quoq; ſanguine coniunctus producenti, vt
ipſe fateatur ſuper generalibus.in primo exami-
ne, licèt gradum non exprimat,proptereaq; in
criminalibus inhabilis, licèt in ciuilibus ſecus,
glo.in d.c.cum oporteat in ver. conſanguineos
de accuſ.Caſtren.in l.vlt. num. 2.C. de probat.
Gabr.poſt multos relatos tit.de teſt. conclu. 13.
nu.22.& hæc quoad perſonam.
Quo verò ad dicta,vt in primis A.ſibi ipſi con-
trarius.Nam cum in priori examine affirmaue-
rit dediſſe capitula Commiſſario menſe,vel cir-
ca, poſt ingreſſum officij,ea videre petenti pro
ſua informatione, & de cõfrontatione ipſorum
nullã mentionẽ faciat,minuſq; de lite patris ſui,
vt iam dictum eſt,in repetitione aũt de diuerſo
tempore,& ob eãm paternã,neq; confrõtatione
præcedente,dediſſe deponat,& nihilominus ſe-
19 mel tñ dediſſe adſtipuletur,†apertiſſima labora
re vr̃ contrarietate, vel maxima ſaltem varieta-
te;idcirco fide in totũ carere,d.l.qui falſa,vel va
ria.& d.l.eos eum vulg. vbi etiam ſimilẽ teſtem
de falſo puniri traditũ eſt, de qua re plenè Tind,
in ſuo tract.de teſt. varian.cap.2. Soci.conſil.28.
nu.6.lib.3.Marſ.conſ.28.nu.6.li.1.Boſſ.in tit.de
oppoſit.contra teſt.in prin.& in tit.de tortu.teſt.
nu.16.17.Io.Crot.in tract.teſt.nu.326.verſ.de-
cimo quarto quæro.
20 † Et licèt conetur ſaluare ſe à cõtrarietate, & va
rietate,non tamẽ concludentẽ aliquã rationem
reddit,nimirũ ab obiectis defendi nequit, vt do
21 cet Crot.loco pcitato nu.327.in fi.† Et ſi aliquo
colore ſaluari poſſet, ad euitandam tñ pœnam
falſi,non vt probaret,admittendus foret; vt ſub-
iungit ibidem Crot.nu.ſeq.plures citãs cõcord.
quẽ refert,& ſequitur Socin.iun. eius diſcipulus
* in conſ.39.nu.47.in fi.li. 2. & eſt cõis * opi. teſte
Boſſ.in tit.de oppoſ.contra teſt.nu.11.& nu.24.
Videtur inſuper in alio multùm varius, nam in
primo examine recenſendo reſtitutionem capi-
tulorum,inquit,ſe miſſum fuiſſe à patre ad con-
quærendum cum D.Commiſſario,quòd reſtitui
fecerat inuentiones per eum factas, & proteſtan
dum,quòd non intendebat in officio perſeuera
re,niſi ordines ſeruarẽtur,& cõſuetudines,Cõ-
miſſarium verò reſpõdiſſe, quòd ordines obſer
uabãtur, replicante verò ipſo extare capitulum
in oppoſitum,Cõmiſſarium ſubiunxiſſe, eamus
ad accipiendum capitula in thalamo meo,quib,
acceptis dedit Cõmiſſarius capitula anni 1572.
ipſi teſti,& capitula anni 1573.retinuit, deinde
lecta fuiſſe capitula,& collationata,vnde ex ac-
cidenti videns apoſtillam ſuper capitulis anni
1573.quã Cõmiſſarius digito tegebat, cæpit ea
repetere,allegans copiã eorum habere velle, vt
poſſet peritos conſulere, & ita fuiſſe ſibi reſtitu-
ta.Eodemq; modo factum recenſet in principio
repetitionis ſuæ.
Sed paulò inferiùs reſpondendo ad alias inter
rogationes ſibi factas, ſimpliciter inquit petijſſe
capitula ſibi reſtitui,Commiſſarium aũt reſpon-
diſſe.introeamus thalamum,in quo ſunt,quia uo
bis ea dabo,& ingrediente Commiſſario ſolo,ac
reuertente,capitula allata fuiſſe,& ſibi reſtituta,
vt dixit, & nihilominus vnicam tñ reſtitutionẽ
ſibi factam fuiſſe.Hæc aũt varietas aliundè pce
dere non creditur,niſi quia ſtudet in hoc vltimo
dicto concordare cum alio teſte accuſatoris, quĩ
de reſtitutione capitulorum deponens affirmat
ipſum A. nullis præcedentibus verbis, perijſ-
ſe capitula à Cõmiſſario,qui ea ſibi reſtituit, ni-
mirum ex hac etiam varietate repellendus vide
tur d.l.qui falſa, vel varia cum ſimi.
Aduerſatur inſuper dicto Daciarij patris ſui,
deponit namq; ſe die, qua cã Dodi tractata fuit,
manſiſſe in thalamo Cõmiſſarij, vſq; ad comple
toriũ,& tunc receſſiſſe, ibiq; dimiſiſſe patrẽ ad-
huc contendentem in cauſa prædicta, ipſe verò
Daciarius affirmat,ſe hora ueſperarum, uel circa
22 diſceſſiſſe,†cui,cũ de facto proprio deponat, ple
na fides adhibenda uſ,ad Bar.Caſtr.Alex. Salic.
& Socin.qui pdictos refert iu d.conſ.28.num.4.
uerſ.3.li.3.Pet.Cyn. & alij in l. ſi quis decurio,
C.de fal.Alex.conſ. 192.nu. 4.lib.6. Menoc. latè
de arb.iud.li. 2.cẽt.1.c.99.pcitato,uel ſaltẽ pluſ-
quã ſemiplenè probat Benint.deciſ.pd.63. p to.
Et ex his uariationibus,& contrarietatibus ne-
ceſſariò ẽt ſequitur periuriũ,cum in iudicio præ
23 dicta oĩa,& in eadẽ cauſã depoſuerit,†cõſtat au
tẽ teſti periuro,nihil oĩno credendum fore, ẽt ſi
circa acceſſoria tñ cõſiſtere eius periuriũ. Crau.
conſ.6.nu.14.15.16.& 19. Rol. conſ.40. nu.11.
li.1.Iſti ergo ſunt principaliores defectus, cõtra
perſonã,& dicta primi teſtis Actoris,qui indubiè
nihil fidei meretur, & nihil penitus probat.
Subſequitur B. ſecundus contra cuius perſonã
primò opponit,quòd cum fuerit rogatus inſoli-
dum cum A. de capitulis prædictis,& preſertim
anni 1573.in quib. apoſtilla reperitur,& quę ip-
ſius manu etiam ſcripta fuere(præterquã incer-
ta parte,quam ſcribi fecit per alium) tractat de
ſe exonerando.Si.n. aliundè non conſtaret apo-
ſtillam additam,de uitio ſcripturæ redargui poſ
24 ſet, † cum teneatur notarius originalia pęnes ſe
perpetuò retinere,c.quoniã contra falſam,extra
de probat.& ibid.Abb.nu.4.inquiens,quòd ſi iu
dex uellet pęnes ſe originalia habere, nõ poteſt,
quia Notarij intereſt ea cuſtodire;quoniam ſi de
eius ſcriptura dubitaretur, poſſet ſibi periculum
imminere ſequitur ibidẽ Fely.in 6.not.Dec.nu.
25 54.& alij Scrib.†& hoc præſertim, quia capitula
prædicta non erant de actis iudiciorũ,ſed cõtra-
ctum

ctum inter uniuersitatem Vallis, & Daciariū cō tinebant;quo casu nec ex consuetudine excusaretur notarius,si eam allegaret,& probaret Fely. ubi s̄. & Alex. in l.is apud quem nu.6.C.de edē.

26 † Cum itaq; tractet testis de se exonerando, nihil pęnitus probat.l.deferre,§. idē decreuerunt, ubi Bart. ff. de iu.fi.Castr. consi.301. in ult.dub. lib. 1. Alber. in tract.test.sub rub. quando testis repellitur ratione affectionis.Dec.cons.133.sub nu.4.Mars.cons.2.nu.45.& seq. li. 1. Gram.pulchrè cons.35.nn.33.Crau.cons.99. nu.2.3. cum concord.& nuncupatim,in causa falsi Fulgos. in consil. 174.colum.1. & 2.

Periurus ēt depræhendi vr̄ ex supradictis. Nā cum non custodierit,pęnes se originale dicti cōtractus,vt ipsemet fatetur,proprio iuramēto cō-

27 trauenit.† Iurant namq; Notarij tpe creationis, oīa originalia apud se perpetuò retinere, & custodire,Abb. post Hostien.& Ioā.And.in c.sicut, nè cler.vel mona.Fely. d.c,qm̄ contra in 6. not. Alex.d. l.is apud quem num.3. vers. adde quòd imò,& istæ duæ oppositiones militant,etiā cōtra personam prædicti testis, qui de capitulis insolidum rogatus fuit,vtsupra.

Cōmodū quoq; sperare potuit ex sua depositione,quia si Cōmissariū falsum commisisse con stiterit,aut aliter in officio malè se gessisse, certū est ipsum officio priuandum,quo casu sperare ve risimiliter poterit se illius locum impetraturum; quandoquidem ex processu constat, quāplures hoīes,ex principalioribus Vallis Nuriæ tpe quo pn̄s Commissarius electus fuit Placentiā se contulisse,vt à Serenifs. D. N. ipsum in Commissariū obtinerent,sed electionē iam factā inuenisse; vacante igitur denuò officio,eosdē fautores suos ad idem efflagitandum reuersuros credere debuit,& desiderij compotes fieri posse.

28 Constat verò testē cōmodū sperantē in totū repelli, ex quo in causa propria deponere videt, vt in cā falsi disponit Fulgos.d.cons. 174. nu. 12. Mars.d.cons.2.num.45.& seq. Crau.d.cons. 99. nu.2,Boss.in tit,de oppos.contra test. nu.55. Menoch.latè de arbit.iud.lib.2.cent.2. cas. 106.nu. 13.14.15.cui sufficiat remissio.

Inimicus quoq; p̄sumptus,& de odio non parū suspectus vr̄, eò quia Commissariū læsisse famā Dodi antecessoris sui videbatur, asserens eū pecunias pro visione scripturarū cōtraPrincipis iussionem accepisse, quod constanter ipse B. negat.

29 † Cum,n.is sit dicti Dodi gener, & filij loco l. quia parentes,ff.sol.matr. nulli dubium vr̄ quin

30 hmōi imputationē ægrè tulerit,†siquidem iniuria facta alicui de cognatione oēs tangere dr̄, & ideo testis esse prohibetur l.lex cornelia;vbi glo. Bar.& alij, ff.de iniur. Boss. de opposit. con.test. nu.56.& saltem negari non posse vr̄, quin ea de causa suspectus sit de odio quod sufficere dicit, tur,vt à testimonio repellatur, vt s̄. dictum est.

31 Laudem,vel vituperium reportare posse vr̄ ex euentu causæ,cò quia Serenifs. D.N. in informatione secretò petita,malè de Cōmissario sensit, & quamplura in ipsum protulit in scripturamq; redegit,& præsertim de apostilla facta, quæ si nō verificarentur, malè de eo sentire forsan posset Princeps ipse, & hac etiam ratione non videtur esse idoneus, Alb. d.tract.c. 4.nu. 16. & per tot. Boss.tit.de oppos.con.test.nu. 120.

Amicitia quoq; vehementi cōiunctus est cum A,qui principalis in cā reputandus vr̄ ex supradictis,nam vltra quòd collegæ fuerint in officio actuariatus Vallis Nuriæ,domesticè insimul con uersari,& comedere cōsueuerunt,& illius in domo hospitari solitus est, vt probant quamplures

32 testes D.Commissarij. † Vndè vr̄ fide carere, ex latè deductis per Gabr.titu.de test.concl.11.nu. 4.vbi Alex.inter cæteros refert de cōi * attestan-

33 tem.† Et si amicitia non ita grādis intercederet, ex simplici tn̄ amicitia diminueret, vt per Gabr. ibidē nu.2,pbat optimè tex.in l.3.ī prin.de test.

Contra autē dicta obstare vr̄ primò contrarietas inter ipsum,& A. quæ supra inter diuersa dicta ipsius A.perpensa fuit.Tempus namq; causa, & modus dandi capitula Commissario, q̄ refert A, in suo primo examine, & in confrontatione cum Cōmissario, pugnant cum tpe causa,& mo do,relatis à B,nec aliquo modo tanta contrarie-

34 tas vr̄ conciliari posse,† & in oēm casum cōcilia ri non pōt ad effectum probandi,quicquid sit ad pœnā euitandā per supradicta, & p ea q̄ scribit Feli.in c.cum tu.col.pen.sub num. 16.de test.cui adstipulatur,Boss.d.oppos.con.test. nu.12.

35 † Et tantò minùs, cum A, sit principalis, vt dictum est,cum quo testes nunq̄ reducuntur ad concordiam per doctr.Inno. in c. cum cōtingat in prin.de offi.deleg.quam sequitur Bart. in l. 2. §.creditum in fi.ff.si cer. pet.& ibidem cæt.Scriben.Abb.in c.cum tu,nu.4.vers.aduerte tamen, & ibi etiam per Cano. ext. de test.

Obstare quoq; vr̄, quòd in repetitione ad oēs ferè interrogationes respondit per verba,nō recordor,nescio, posset esse, sed memoriæ non teneo,& similia, & præsertim circa vocationem p eum factā de Aradello,& alloquutionē ipsius,& tractatum secutū corā Commissario inter ipsum Aradellum,& Daciarium,q̄ responsiones tende bant principaliter ad excludendū testimonium dicti Aradelli. Vndè suspectus adeo effectus est ex tali prinċtia,in respōdēdo pcisè ad interroga ta,vt carceri ob id mācipatus fuerit,donec postea reuersus,interrogationibus satisfecerit, & de prædictis omnibus recordatum fuisse asseruerit.

36 Hinc namq; duplex cōtra eum oritur suspitio, prima ex quo dixit ea non recordari, quæ verisimiliter recordari debebat, & præsertim cum de alijs tunc tpis gestis recordari assereret,q̄ minus notabilia erāt,& ab alieno facto in totū pēdebāt

quo

quo casu;nedum suspectus sit testis,sed ẽt potest
de falso puniri.Bald. in l. presbyteri in 4. notab.
C.,de Episcopis, & Cler. Ias.in l.præscriptione,
C. si cont. ius, vel vt pub. Boss. in tit. de oppos.
con. test.n.95. & in tit. de respon. reo, num. 4.
37 vbi alios citat concord. † Secunda autem subse-
quitur vehemẽs suspitio ex eo, quòd postea di-
xit recordari, eorumq; priùs memoria habere
negauerat, quibusq; nedum interfuerat, sed ab
eo gesta fuerant, & adeo vehemens dr̃, vt ex ea
etiã possit Testis de falso condemnati, quia sibi
contrarius est, & periurus, & hanc esse verissi-
mam doctrinam, attestatur Aret. in cons.71.n.1,
quem sequitur Boss.loco nouissimè citato nu.6.

Interrogatus in repetitione quis pro Vniuer-
sitate Vallis soluere debuisset salarium Dodi,
aliàs Commissarij, si Daciarius obligatus non
fuisset? r̃ndit nescire, & hæc interrogatio tẽde-
bat ad arguendam, quòd Aradellus Thesaura-
rius Vallis vocatus fuerat coram Commissario,
ex quo Daciarius allegabat, se non teneri, sed
vallẽ ipsam; Ipse autem negabat vt sup. nè præ-
sentiam Aradelli fateretur, & nihilominus pau-
lò inferiùs in eodem examine confrõtatus, cum
ipso Aradello Thesaurario, dixit hæc formalia
verba (*Io vi dico, che più volte burlando bauerò acchiappato nel braccio detto M. Bernardino, & gli potrei anco hauer detto, che andasse di sopra per la causa predetta, ma vi dico bene, ch'io non gli hò dimandato denari à lui; gli potrò bene hauer detto và di sopra, ò vien di sopra, che'l Daciario dice, che tocca alla Valle, e gli lo potrò hauer detto, per essere lui Daciario della Valle.*) In quibus ver
bis apertissimè fateri videtur se scire, quòd The-
saurarius Vallis obligatus fuisset soluere salariũ
prædictum, si ad ipsam Vallem, non ad Thesau-
rarium pertinuisset, solutio. Vndè cõtrarietas,
& periurium resultat.

38 Tertius Testis C. respectu personæ suæ, primò
probatur vilis esse conditionis, & iste est defe-
ctus notabilis in teste, quãdoquidem villiũ per-
sonarum dictum, & iuramentum nullum habet
põdus, & quasi ꝓ nihilo reputatur apud bonos,
& graues viros teste Bald. in authen. cui relictũ,
col. 3. vers. attende. C. de indict. vidui. toll. Mars.
in l. Maritus, col. 6. vers. & pro p̃dictis de cõsti.
39 Rol. cons. 24. nu. 65. lib. 1. † Vndè licèt in totum,
ex cõi * nõ repellantur, sunt tñ fide minuti. Bar.
in l. diu⁹. §. fi. de q̃st. Rolan. vbi s̃. n. 64. cũ cõcor.

40 Pauper est, vt ex probationibus Commissarij
liquet, & multũ ære alieno grauatus, ideo de fi-
de plurimũ diminutus, p̃sertim in hac causa cri-
minali ardua; quinimo ex multorũ sñia repel-
lendus in totum. Crau. cons. 249. nu. 10. in fi. &
seq. Gabr. tit. de test. concl. 18. num. 4. vers. con-
trarium, & nu. 5. 6. & 9. Menoc. de arbitr. iud.
lib. 2. cent. 1. cas. 96. in princ. qui alios recẽsent.
41 † Concurrente aũt villitate supradicta, indubi-
tatum vr̃ ipsum oĩno inhabilem in hmõi cã exi-
stere ob duplicẽ defectũ. Ancha. cons. 64. nu. 3.
Crau. d. cons. 249. n. 11. Rui. cons. 145. nu. 3. li. 5.
Gram. cõs. 58. n. 11. 12. Menoc. d. ca. 96. n. 6. 7. 8.
cum alijs ab his adductis. Rolan. cons. 16. n. 23.
lib. 1. & hoc verum fatetur D. Aduocatus acto-
ris in suis allegationibus.

42 Debitor insuper probatus vr̃ non modicæ sum
mæ Daciarij, & hac ẽt de causa suspitione non
carens, siquidẽ debitor seruus esse creditoris dr̃
glo. in l. fideicommissa. §. si rem. in ver. non acci-
pere, de leg. 3. in glo. vlt. l. 3. C. de nouat. & per
cõsequens nimiũ obsequens p̃sumendus, vt sibi
quoque indulgentem reperiat.

43 Est suspectus, quòd testẽ subornare, & pecunia
corrũpere tẽtauerit cõtra Cõmissariũ. Alexium
scz de Lãbro, qui hoc apertè deponit, ẽt in cõ-
frontatione cũ ipso tertio teste; & vnico testi, se
ita tentatũ deponenti, creditur Gram. cons. 3.
in princ. Gab. latè tit. de testib. concl. 1. nu. 24.
Et licèt contra hunc Alexium producta fuerit
inquisitio contra eũ formata de plurib. delictis,
vnde vr̃ eius fides multũ diminui, non tñ sequir̃,
44 quin suspitionẽ saltẽ inducat; † imò inditiũ ad
inquirendũ sufficiẽs, ẽt si delicta re vera perpe-
trasset, & infamis ꝓpea existeret, Bald. in l. ser-
uos. C. de testib. Feli. in cap. cũ dilecti, in 6. li-
mit. extra de accusat. Boss. tit. de inquisit. n. 3. 4.
40. & 41. Et tãtò magis augetur dicta suspicio,
eò quia negauit cognoscere Alexium, Alexius
aũt fatetur, quòd eũ cognoscebat, & quòd inui-
cẽ se se cognoscerẽt arguitur ex secreta, & diu-
tina alloquutione, quã eos fecisse deponit alius
45 testis Ioannes de Perellis, † quinẽt ex ea secre-
ta alloquutione crescere vr̃ ipsa suspitio, argu-
mento eorũ quæ tradit Bal. in l. 1. n. 10. C. de ser.
fugit. & Blan. latè in tract. de ind. & tortu. n. 232
& hinc ellici nimia videtur affectio ad causam ac
cusatoris, & odiũ aduersùs Commissariũ, quo-
rum quodlibet sufficere vider̃ ad exprobandam
illius fidem per supradicta.

46 De odio suspectus videtur contra Commissa-
rium, quia coactũ ab eo se fuisse, inquit, soluere
debitum pro filio, cũ.n. pater pro filio conueniri
47 non possit. l. 1. & ꝑ to. C. nè fil. pro pat. † iniuriã
passus videri posset, si res ità se haberet, vt ipse
opinatur. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis non debi
torem. ff. de iniur. † & quãuis cessauerit animus
Commissarij iniuriandi, ad odium nihilominus
ex damno, quod indebitè acceptum existimat,
præsumendum, vr̃ sufficere, c. idem cũ quis, &
ibi Doct. de restitut. spolia. Blanc. plenè d. tract.
de indit. num. 97.

Pro delicti quoq; imputatione in vno aureo
compositus fuit à Commissario, vt ipsemet fa-
tetur, vndè odij nõnihil ẽt resultare potest. Nam
licèt modica sit quantitas, in paupere tñ consi-
49 derabilis est † quia procellus est oculus tenuis
homi-

hominis, glo. in l. illicitas. §. nè in potentiores, in ver. lumine. ff. de offic. præsid.

Aduersùs dicta verò istius testis militāt infrascripta; primò contrarietas illa cum prima depositione. A. q̄ circa tps cām, & modum exhibēdi capitula Commissario superiùs relata fuit, ex qua vtriusq; dictum destruitur, vt deductum

50 est. † Interrogatus de tenore capitulorum, quæ lecta fuisse asterit, deponit tm̄ de eorum particula, q̄ ad propositum producentis facere videt, nempe de eorū millesimo; de cæteris autem in eis contentis nō recordari asseuerat; imò quòd nil aliud intellexit in tota lectione capitulorum; vndè suspectus admodum reddi videtur. Crau. d. cons. 75. num. 27. & 28. per glo. vlt. l. Lutius. ff. de infam. & alios quos citat.

Interrogatus insuper q̄nam essent dicta capitula? r̄ndit, *(ch' erano i capitoli del contratto, che facenano*, & alibi, *che li capitoli conteneuano delli denari, che il Daciaro pagasse, ò non pagasse,)*

51 † quod manifestè arguit ipsum non intelligere substantiam rei, super qua deponit, quia nullū de his verbū in capitulis; quo fit, vt hac de causa suspectus ēt reddatur. Crau. d. cons. 75. n. 26. 27. imò verò nihil probet. Nat. cons. 473. n. 19. lib. 2. & quòd pœnitus substantiā ignoret, apertiùs verificari vr̄ ex responsionibus factis ad interrogationes in repetitione; dum exp̄ssim fatet̄ nihil oīno intelligere de cōtētis in capitulis, nisi d̄ millesimo, q̄ a est ignar⁹, & nō ītelligit similia.

Contrarietas etiā videtur, & repugnantia in his dictis cadere, nā primò inquit capitula continere, *delli danari, che il Daciaro pagasse, ò non pagasse*, deinde nihil scire, quid continerent, nihilq; intellexisse, nisi de millesimo, vt sup.

Rursus in prima depositione, inquit, capitula producta, lecta, & dimissa in manibus Commissarij dicentis ea velle considerare, & de sñia per eum prolata contra Daciariū, nullam facit mentionē, In repetitione aūt, vt concordet cū B. addit de sñia, seu p̄cepto Iudicis secuto ante

52 restitutionem capitulorum. † Vndè studens meliùs concludere p̄p contestem p̄dictū, suspectus efficitur ad Crau. d. consil. 75. nu. 27. vers. quarto redduntur, cum concord.

Narrat in primo examine Cōmissariū dixisse post lectionem capitulorū *(sono tutti vno, se nō che vna mano è del 72. & l'altra è del 73.)* Sed reprobatorij testes affirmant A. talia verba

53 protulisse, † & sic in circumstantijs discordans ab alijs, quod sufficit ad impugnandum eius testimoniū, cōcurrente alias contra eū suspitione, & multò magis concurrentibus tot defectibus en arraris. Gram. cons. 26. num. 36. Boss. in tit. de tortu. test. nu. 29. Deponit vlteriùs, quòd interrogante Cōmissario an capitula adessent Dacij? A. respondit, *che sì, & andò, e tornò, dicendo, che erano alla Banca)* Daciatius aūt affirmat se ipsū taliter respondisse. Dicit stetisse in thalamo Cōmissarij dū dicta cā tractabatur min⁹ hora, & statim discessisse, ibiq; adfuisse ab initio tractatus, qui cœpit immediatè post prandiū, vt alij testes affirmant, & nihilominus deponit secundus testis reprobatorius lecta fuisse capitula, & factū p̄ceptū p̄dictū hora vesperarū, vel circa. Vndè verisimiliter colligitur ipsum iam discessisse, cōsequenterq; p̄dictis non interfuisse. Quinimò deponit tertius ex reprobatorijs in repetitione, discessisse post vesperas, & prope completorium vnà cum A. & paulò inferiùs inquit, statim discessisse post lecta capitula, & posita super tabula, sicq; lecta p̄pe cōpletoriū. Ideo tantò magis abfuisse tunc istū testē concluditur, & sic de falso conuinci vr̄ ab alijs testibus actoris; cum quibus nulla cadere potest concordia, saltem ad effectum probandi, ex supradictis.

Verùm quoad hos tres testes, vltra defectus aduersùs personas, & dicta singulorum expositos, alij quoq; contra eōs vr̄ vnitim militare.

54 † Et in primis quòd cū exhibitio, lectio, & dimissio capitulorū facta dicat̄, corā tot testibus, & magna hoīum astante multitudine, vt oēs ferè testes actoris deponunt, fuerint nihilominus in termino p̄batorio pauci p̄ducti, ijdēq; interesse habentes, affines, valdè amici, & multū deuincti, vt ex iam dictis liquet. Hinc nanq; haud modica oriri vr̄ contra eos suspitio secundùm Aret. cons. 8 a. num. 1. versic. nisi fortè obstaret, quem refert, & sequitur Crau. in tract. de antiq. temp. par. 1. num. 308.

Alia ēt cōtra eos insurgit suspitio, ex quo nō sunt in primo examine cōformes, neq; de eodē actu deponūt, vt ostēsum fuit; quocirca cum non fuerint alij examinati, q̄ meliùs factū deponerent, q̄ corā innumeris ferè secutum præsupponitur, suspitione falsi non videntur carere ex doctr. Batt. in l. admonendi, relata per Aret. & Aymo. locis proximè citatis.

55 Auget̄ verò suspitio, ex quo in repetitione studēt postmodū effici cōtestes, & ad vnitatē act⁹ rē reducere. Crau. d. cōs. 75. n. 27. vers. quartò, &c.

56 † Et tātò magis, quia cū p̄dicti in hoc laborent, ad deponēdū in eūdē p̄meditatūq; sermonē incidūt; asserētes capitula fuisse ī fauorē Daciarij allegata, Cōmissariū interrogasse, adsunt ergo capitula Dacij? A. r̄ndisse, dñe ita; Cōmissariū p̄cepisse, vt adducerent, A. discessisse, & statim reuersū fuisse cū duabus scripturis capitulorum, quarū alterā t̄dit Cōmissario, alterā verò penes se retinuit, lectaq; incōtinēti fuisse capitula, & inuicē cōfrontata, subsequēter dictū fuisse, idē cōtineri in vtrisq;, nisi quòd illa erāt anni 1572. ista verò anni 1573. q̄bus peractis, Cōmissarius p̄cepit Daciario, vt solueret, & ambas scripturas accepit, & sup tabula reposuit, inq̄ēs velle ea cōsiderare. Quantā. n. gn̄et suspitionē in testibus

idẽtitas sermonis, docet Iuriscõs.ĩ l. 3. §. 1. vbi oẽs
not. ff. de test. Bal. ĩ l. testiũ, col. 2. C. de test. cõcl.
14. Boss. de oppos. con. test. n. 24. & alij passim.

Inuerisimilia ẽt continere dr̃ prædictorũ te-
stium depositio, ex multis; primò q̃a cum capi-
tula prædicta nihil pœnitus de solutione salarij
Cõmissariorum tractent, minimè verisimile est
à Daciario fuisse allegata pro defensione causæ
suæ, & lecta vt sup. in qua de tali salario tm̃ sol-
uendo agebatur. Et licẽt conentur in repetitio-
nibus euitare hunc scopũ, dicẽtes allegata fuisse
ad oñdendum publicanũ nõ teneri soluere af-
fictum, nisi in festo S. Martini; quod multùm ad-
huc distabat, tamen, vltra quòd magis suspecti
in hoc fiunt, satagẽtes depositionẽ suam magis
concludẽtem reddere, per supradicta, repugnat
quoq; ista saluatio assertioni ipsiusmet Daciarij
dicentis, quòd imò allegabat tm̃ remissionẽ mer
cedis, seù vectigalis sibi fieri debere p̱p bellum
Ianuense, & ad hoc propositũ allegasse capitu-
la, & nullam aliam exceptionem cõtra hæredes
Dodi proposuisse. Vndè manifesta resultat con-
trarietas, & cum Daciario de facto proprio de-
ponenti, magis credendum sit, per supradicta,
mendaces illi videntur in saluatione ista.

Maiorem inuerisimilitudinem cõtinet, quòd
capitula anni 1572. cũ capitulis anni 1573. tẽc
ṯpis de verbo ad verbum collata fuerint; stante,
quòd capitula anni 1572. nihil pœnitus ad rem
pertinere poterant, ex quo licitatio anni 1575.
de qua agebatur, relationem tm̃ habebat ad ca-
pitula anni 1573. adeo quòd si quo respectu ista
ad causam facere potuissent, illa omnino imper-
tinentia fuisse apparerent; propterea nullã eorũ
collationem fuisse factum, credendum est.

Accedit alia inuerisimilitudo circa dimissio-
nem capitulorum pęnes Commissarium. Enim-
verò, si causa tunc fuit ab eo terminata per prę-
ceptum Daciario factum, vt omnes fatentur, ad
quid capitula consideranda vlteriùs retinere?
cum præsertim originalia esse dicantur, quæ pę-
nes Notarios custodienda erant?

57 † Expeditum verò est testes inuerisimilia de-
ponentes nihil omnino probare, imò de falso
suspectos reddi iuris p̃sumptione. Abb. in cap.
quia verisimile, num. 3. de præsumpt. & ibidem
Fely. colum. 2. Dec. consil. 596. num. 8. & cons.
684. num. 5. Mars. latè cons. 78. num. 31. consil.
83. num. 12. cons. 101. num. 24. & 109. num. 20.
atque cons. 113. num. 4 lib. 2. Boss. d. tit. de op-
pos. con. test. num. 94. & alibi passim per Doct.
58 Et si pro sustinendis dictis horum testium alle-
getur tortura duorum testium. A. &. C. qua tol-
li, & purgari illorum defectus dicitur, vt inquit
Clar. in sua prax. crimin §. vlt. q. 25. in princ. &
Foller. in sua. in ver. & si confitebuntur, num.
59 91. 92. † aduertendum est, quòd stante inueri-
similitudine depositionum vt sup. tortura non
inducit veritatis præsumptionẽ, sicut solet aliàs
inducere. Dec. consil. 189. num. 10. in fi. Crau.
cons. 6. num. 49. Soci. iun. d. cons. 39. nu. 82. li. 2.
Menoc. de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. ca. 108. n. 16.
60 † Secundò, quòd tortura non purgat plures de-
fectus testis, sed vnum tantùm, aliàs sequeren-
tur infinita absurda, vt in terminis considerat
Crau. d. cõs. 6. n. 54. 55. 56. cui sufficiat remissio.
61 † Tertiò fallit regula prædicta in criminalibus,
in quibus probationes esse debent luce meri-
diana clariores, docet Bart. in l. 1. num. 12. C. de
Sacrosanct. Eccles. Dec. d. cons. 189. n. 11. Crau.
dicto consil. 6. nume. 47. Menoch. d. ca. 108.
num. 15. Cepha. consil. 234. nume. 19. lib. 2.
62 Quartò fallit etiam in testibus periuris, vt vi-
dentur isti ex prædictis; nam cum sit iuramen-
tum substantia depositionis, & semel violatum
reperitur, non potest per torturam fides violata
restitui, instar pudicitiæ mulieris. Crau. vbi sup.
num. 16. & 48. Menoch. d. ca. 108. nume. 16.
Ceph. loco p̃cit. n. 2. 3. Rui. cons. 146. n. 3. 4. li. 5.
63 † Quintò fallit contra officialem, quoniam pro-
pter maximam p̃sumptionẽ, quę pro eo militat,
non purgatur tortura defectus, ẽt vnicus in te-
ste contra ipsum deponẽte; ita singulariter tra-
dit Ang. in l. 1. num. 3. C. vbi de crim. agi. opor.
& conferunt, quæ infradicentur, dum requiri
testes omni exceptione maiores contra officia-
lem ostendetur.
64 Nunc deueniendum est ad reprobatorios te-
stes reprobatoriorum supra memoratos, vt vi-
deatur, quos patiantur defectus? Sed præmit-
tendo, quòd & si de iure admitti potuerint, ni-
hilominus læuiores oppositiones cõtra eos suf-
ficiunt, quàm contra alios, & læuissima repulsa
eos repellit, q̱ quidem in iure expeditum est,
teste Gram. in cons. 12. num. 31. post Bald. &
Curt. quos citat Ias. cons. 113. num. 5. vers. vn-
decimò facit. lib. 2.
65 Quinimo ex quo admissi fuerunt ad probandũ
directè sup̱ eisdẽ, & directò contrarijs, laborare
vñr suspitione subornationis p̱ glo. in c. in nr̃a.
in glo. magna in fi. de test. q̃ ad hoc notabilẽ di-
cit ibi Abb. n. 4. vers. sed est dubiũ, & sequitur
66 Fely. nu. 1. in fi. † & loquuntur ipsi in fortioribus
terminis, nẽpe qñ admissi fuere testes ad p̱ban-
dũ idẽ, vel cõtratiũ per indirectũ. Vndè maior
vr̃ suspitio q̃ qñ directè admissi reperiunẽ; q̃uis
tanta non sit, vt in totũ repellantur, attenta ge-
nerali regula, cap. fraternitatis, de test. & clem. 2.
67 eo. tit. † & attento quòd data paritate termino-
rum, semper præualent testes probatorij repro-
batorijs, admissis, etiam per indirectum, vt di-
cunt glo. Abb. & Fely. proximè relati.
68 Et quoad primum testem videtur ei primò ob-
stare, quòd filius est Cõmissarij p̃defuncti; cuius
memoria læditur, per modernũ Cõmissarium
vt sup. dictũ fuit circa p̱sonã B. eiusdẽ gñi. Ini-

micus

micus.n. propterea psumendus est, sufficitq; cũm inimicitię extare, vel aliã suspicionem, ad hoc vt testis repellat, quis inimicitia apertè nõ exerceatur, las d. consi. 153. n. 5. vers. vndecimò facit, cũ concord. supra allegatis circa personam A.

69 Est cognatus B. q. principalis in hoc iudicio censeri vr, ex iam dictis, ideo pro affine testimoniũ ferre prohibitus pſertim in causa crimin. Alb. in tract. test. c. 1. n. 55. & ad offensam, atq; in termino reprobatorio, Gram. latè cõs. 12. n. 18. 19. 20 & decis. 34. n. 14. in cognato signanter loquitur, & in omni casu suspectus est, & fide minutus, cessantibus etiam ipsis qualitatibus, Boss. latè de op po. cõn. rest. nu. 62. & 105. Gabr. de test. concl. 14 nu. 2. 3. Et tantò magis in causa E. eoguati deponere vr, & ad eum subleuãdum, ex quo in discrimine, etiã falsi, versabatur, tam per probationes Commissarij repugnantes eius dicto, quàm per suspiciones aliàs, & indicia aduersùs eum militãtia, de quibus supra.

70 Et in terminis, quòd coniunctus nõ sit idoneus testis, quotiens depositio tendit ad liberandũ cõiunctũ à periculo falsi, ob Instrum ab eo rogatũ, quod in dubiũ reuocat, quis in causa principalis non sit, tradit Soc. conf. 28. nu. 4. & 6. lib. 3.

Quinimo, & si nullum penitus interesse B. hac in re considerari posset, non tñ vacaret suspicione, ex quo ipse, & alter eius cognatus secũdus testis ad idẽ probãdũ cũ eo cõuenerũt p ea q scribit Dec. cons. 448. sub nu. 27. de duob. fratribus, & consanguineo idem probare satagentibus, p reg. l. data, C. de donat. & hæc quoad personam.

Quod verò attinet ad dicta, viget primò contrarietas illa notabilis cum dicto A., & cum alijs etiam testibus perpensa.

Videtur quoq; sibimet cõtrarius, in primo nãq; examine deponit residuum salarij paterni, quod petebat, fuisse sibi solutum à Daciario post præceptum Cõmissarij emanatum, eiusq; verba rectè expensa importare videntur, quòd statim secuta sit solutio, dum inquit, *e dette queste parole, detti capitoli furono messi sopra vna tauola, doue erano sù delli libri, poi andassimo à basso, doue si tiene ragione, & poi mi pagò alla presenza di mio cognato*, & in repetitione affirmat solutionẽ factã secunda die sequenti. Videtur ergo sibi in hoc repugnare, aut saltem coucordari tantùm ad vitãdũ falsũ posse, non ad probandũ p supradicta.

Sed, & Daciario quoq; hac in re vr aduersari, qui post præceptum habitum à Cõmissario narrat iuisse Placentiã ad Illust. D. tunc Auditorem Commissarij pſem, & ab eo lras retulisse ipsi Cõmissario, qui nihilominus eas obaudiuit; vñ eoacus fuit soluere. Cũ. n. distet à Valle Nurię Ciuitas Placentię itinere diei vnius, necesse videtur, quòd intercesserint saltem duo dies pro itinere, & alter pro negotio tractando.

Deponit accessisse corã Cõmissario vnã cũ duobus eius cognatis statim post prãdiũ, quod sũpserat consueta hora prandij, & illicò cæpisse petere creditũ suũ, & parũper parũper post lecta fuisse capitula, & interrogatus quomodo intelligat parũper parũper, an p spaciũ horę, vel qtũ verisimiliter homo eẽster faceret iter triũ milliariũ, rñdit *Sig. nò, ma de sì, si stette poco, e ragionorno così vn pochettino, & poi andorno à tuore li capitoli, come hò detto*, & sic hora nonæ, vel paulò post innuit lecta fuisse capitula, Bezuffus verò asserit propè cõpletoriũ, secũdus testis hora vesparũ, vel circa; sic quòd manifesta est iter eos repugnãtia, & aduertendũ est, tps in hoc esse de substãtia, quia si ante vespas lecta fuisse capitula dñr, excludi vr pñtia Aradelli, testis à Cõmissariõ pducti, & fortè etiã Rolandi pignoni, si verò post vesperas, & ppè cõpletoriũ, indubitatũ erit ipsũ Aradellũ itersuisse, & super negatiua concludenter deponere potuisse, & idem de Rolando dicendum.

Interrogatus de tenore capitulorum, q legi audiuit, nihil reminiscitur, nisi de millesimo annorum 1572, & 1573. ideò suspectus de falso, vt de C. dictum est.

In primo examine deponit millesimũ vtriusq; anni noiatũ fuisse in principio lectionis capitulorũ, put ẽt erat eis inscriptũ, & in repetitione idẽ affirmat, negãs alia vice talia verba plata fuisse, dũ ipse adfuit, Daciarius aũt C, & secundus rep probatorius plata fuisse affirmant post lectionẽ, aut saltem interlegendum, ergo, &c.

Interrogatus ẽt in repetitione qd continueret capitula, rñdit, *io nõ m'intendo di queste cose*, ideo cũ non intelligat substantiã rei, super qua deponit, patitur defectum supra notatum.

Deponit denique inuerisimilia, vt cæteri antedicti, & in eundem præmeditatumq; sermonẽ, cum alijs. Vndè sequuntur effectus recensiti.

Secundus testis reprobatorius est Commissarij Dodi iniuriati gener, & ideo præsumptus inimicus, vt supra.

Cognatus B. de cuius interesse plurimùm tractatur ob duplex periculum imminens vt supra.

Suspectus quoq; ex quo cum duobus cognatis accedit ad idem deponendum, vt dictum est.

Vilis demum esse videtur, ex quo habitat in villæ Iurisdictionis Florenzolæ, & nescit vndè originem trahat, sed credit se natum in alia villa Placentinæ Dioec. nuncupata Saluareceio.

Circa dicta autem primum est obiectũ contrarietatis antedictæ cum A.

Est etiam sibi contrarius in repetitione, nam cum cæptum fuerit controuerti coram Commissario, statim post prandium, & ante meridiem (vt ipse affirmat) & parùm post lecta fuerint capitula, intercessit spacium dimidiæ horæ, vt ipse inquit, alibi tñ in eodem examine asserit Cõmissariũ mãdasse Daciario vt solueret, hora vesparũ, vel circa, psupponitq; ex ei primo exaẽe, & alio-

& aliorum ferè omnia præceptum prædictum factũ fuisse statim lectis capitulis. Vndè manifesta videtur huius contrarietas respectu temporis.

Discrepat quoq; ab C. asserente A. protulisse il ba, *son tutt'uno, se non che vna parte è del 72, e l'altra del 73*, is namq; prolata fuisse à Commissario inquit.

Itidem Daciario repugnat, qui se discessisse à Commissario ait hora vesperarum, & testis præcedẽs inquit, *noi stessimo insino appresso à sera, & lasciassimo il Daciaro, che ancora contendeua con detto Sig. Commissario.*

Deponit quoq; solutionem factam fuisse die sequenti, Daciarius verò contra vrũ dictum est.

Primo etiam testi reprobatorio circa tẽpus solutionis contradicere videtur, qui in primo examine sibi solutum eadem die vr̃ asserere, vtũ.

Repugnat eidem affirmanti millesimũ annorũ 72, & 73. expressum fuisse ante lectionẽ capitulorũ, & nunquã repetitum, iste verò interlegendũ.

Interrogatus quid cõtinerent capitula lecta? nihil recordar̃, nisi de dicto millesimo, idcirco valde suspectus de falso, vt de alijs probatum.

Stùdet excludere præsentiam Aradelli in repetitione, vt magis cõeludens, & tutũ reddat dictũ suũ; & vltra interrogatus, an fuerit Aradellus, ea die corã Commissario respõdit, *Signor sì, ma già erano letti i capitoli di vn buon pezzo, & il Cõmissario haueua detto al Daciario, che pagasse prima, che venesse sù.* Duplex aũt suspicio hinc oritur contra eũ, altera quòd dictũ suum corrobotare satagit, Crau. loco præcitato. Altera quod sponte profert Aradelli exclusionem, non expectans

72 super eo interrogari, † suspectus. n. est quicunq; vltrò se ingerit, l. quæ omnia, §. 1. vbi Bert. & alij ff. de procut. l. pretor ait, la 1. vbi Iasalios citans in 3. notab. nu. 7. ff. de iureiu. Boss. de tortu. test. nu. 9. & alibi passim.

Deponit in eundem præmeditatumq; sermonem cum alijs prædictis.

Inuerisimilia continet eius testimonium, vt dictum fuit supra de cæteris testibus.

Sed vltra alios, vnũ ẽt maximè inuerisimile, & risu dignum deponit; nempe vidisse capitula iã lecta super tabula Commissarij, quia gentes ei dicebant, *vedi là i capitoli*; quasi essent quid admirabile, aut venerandum, vel monstruosum.

Tertius testis subsequitur, qui respectu personę vilis est, vt ipsemet fatetur. Pauper ẽt, quia operib⁹ victum quærirat, & vestitum vt deponit, Vñ sequitur quòd de C. dicebatur, vt in hac causa admitten. nõ sit; quod ẽt fatetur Mag. Aduocat⁹ Actoris in allegationibus editis, vt illũ defendere à subornatione hui⁹ testis, de qua ĩpetit⁹ fuit.

Contra dicta verò ipsius cõsiderandum est primò loco contrarietas illa cum A, quę cõtra alios etiam perpensa est.

Et quòd sibi quoq; aduersari vr̃, dũ inqt cõtẽtionem cotam Commissario iam fuisse cæptam, quando aduenit, & tamen alibi recensere audet verba in initio contentionis prolata.

Itẽ sibi contrarius est, cũ in primo examine deponat A. discessisse à thalamo Cõmissarij, vbi lecta fuerant ante ipsum testem, in repetitione autem asserit vnà cum ipso discessisse.

Aperta ẽt cõtrarierate laborare vr̃, dũ deponit in repetitione, accessisse de mane ad locũ prædictũ, & inuenisse partes iã cõtẽdẽtes corã Cõmissario, in primo aũt examine, quòd ibi non stetit, nisi donec allegata fuerunt, exhibita, lecta, ac posita capitula sup tabula; ꝙ ẽt in dicta repetitione clariùs exprimit, inquiens, post repositionẽ ꝑdictã, ibi nõ ꝑmansisse, nisi quãtum iretur in caput plateæ Parmæ, sup quã ẽ Palatiũ, ĩ quo exaiabat, & nihilomin⁹ in eadẽ repetitione deponit se discessisse de sero post vespas, & ꝑpe Cõpletoriũ.

Hinc ẽt repugnantia insurgit apertissima inter eius depositionẽ, & aliorũ reprobatoriorũ, nã eũ eius dictũ concludat lecta, & cõsignata fuisse capitula prope cõpletoriũ, aduersar̃ illis deponentibus lecta fuisse parùm post horam prandij, nec spatium quidem dimidiæ horæ intercessisse.

Discordat quoq; à C. asserente Cõmissariũ dixisse nullã esse differentiã inter scripturas capitulorũ; nisi quòd vna erat anni 1572, alia 1573, is namq; inquit talia verba protulisse A.

Aduertatur demum Daciario dicenti se respõdisse Commissario interroganti an adessent capitula (domine ita) cum hic deponat A, fuisse, qui ita respondit.

Itẽ eidẽ aduersar̃, ꝑsupponens ipsum reliquisse in loco ꝑdicto adhuc cõtẽdentẽ ꝑpe cõpletoriũ; cũ ipsemet dicat discessisse, hora vesparũ. Stãtib. igĩ tot cõtrarietatib⁹, nihil penit⁹ ꝓbare potuit. Accedit quòd de tenore capitulorũ nihil omnino recordari asserit, nisi de millesimo, ꝙ suspectũ eum reddit, vt de alijs præfatum.

Accedat inuerisimilitudo multiplex cõtra alios enarrata.

Et alia ẽt particularis haud spernẽda, dũ in primo examine deponit A, quãdo capitula attulit, hæc formalia verba dixisse, *questi sono i rogiti de i capitoli, che vi porto à mostrare.*

Trepidat ad interrogationes sibi factas, ita, vt fateatur nõ cognoscere colores vestimentorum, nisi album, & eum à nigro non discernere.

Interrogatus à Francesco Thianeto in cõfrontatione cũ eo, *che cosa vuol dire capitoli*, rñdit, *io nõ sò ne leggere, ne scriuer, mi rimetto al primo mio esamine*, & ita non intelligit substantiã rei, &c.

In cõfrõtatione ꝑdicta, & alia cũ Iacobino primo teste Cõmissarij, deponit palliũ quo indutus erat, mutuo habuisse à Io. Albertello, & ĩ hoc mẽdax repit̃ p lr̃as scriptas Daciario ab alio ei⁹ filio. Trepidat ad iudicũ ĩterrogationẽ, nunqd disposuerit se ad meliùs dicendã veritatẽ? dũ rñdet,

l'hò

(l'hò detto, così fosf'io stato quel dì in mezo il Pò) conscientia.n.scæleris ipsum angebat.

Vndè tortus fuit iure meritò,& in tortura fassus est primò mendacium dixisse de pallio,quod ha buerat à fre A.nō à Io.Albertello,vt ipse dixerat.

Fassus est deniq; se falsū dixisse in negocio prin cipali,eò quia non interfuit re vera tractatui cau sæ Dodi,nec quicq̄ audiuit de his,quę deposuit, sed à Daciario; ac ēt ab Accusatore induct⁹ fuit

72 ad ita restificandum.† Et licèt extra tormenta cō fessionem hanc exinde reuocauerit,non tñ videt effugere posse condēnationē,nisi contrariū probauerit,stantib.tot indicijs vrgentissimis,q̄ verisimiliter inducere pñt iudices ad credendum,ita se habere veritatē indubitatā Doctr. est Bal.in l. vlt.nu.2.C.de probat.q̄ sequitur ibi Castr. in fi. & Barba.in addit.Bal.in ver. tormentis, Fely.in c.cū olim,in 8.limit.de rescript.Marf. i sua prac. §.quoniā nu. 38.Bru.in tract. de ind. q.6. par.2. nu.7.Gram.laiè decis.34.nu.35.36. & post eum Follet.in sua prac.in ver.& si confitebunt.par.3. nu. 98. Multò minùs prodesse poterit reuocatio ad effectum probandi,ratione variationis,& cō trarietatis,atq; periurij per supradicta.

73 † Et hic aduertendum,quòd falsitas huius testis inducit præsumptionē contra alios idē deponētes,Rui.cons.36.nu.8. vers.item contraria,& nu. 9.lib.4.simile est,quod de instrumēto tradit Castr.in cons.103.ponitur in facto nu. 2.vol.2.

74 Superest Daciarius ipse excutiendus,qui pater est A.principalis,& propterea nihil pęnitus probat, l. testis idoneus,ff.de test.l.parentes, C.eo. Gabr.plenè de test.concl. 17.

Inimicus est Commissarij,vt fatetur Accusator loco præcitato,ergo finè fide vt supra.

75 † Vti reus de crimine falsi examinatur, & sic pēdet iudicium,contra ipsum, quod interim gra uat eius opinionem,& famam, ideò testimoniū ferre prohibitus c.vlt.extra de test. facit optimè l.reum,C.de procur.Nep.de Mon. Alb.in tract. test.num. 133. Alber. in tract.de test. cap.9. sub rub. quan. test. repell.tat. infam.num.48. Crot.

76 in suo sim.tract.num. 103. † & tantò magis cum crimen huic obiectum, contingat causā de qua agitur c.1.in fi.cum materia, extra de excep.

77 † Contra dicta autem Daciarij, obstat primò defectus citationis,qui est insanabilis, etiam in causa coram Principe vertente, & in qua finè omni iuris solemnitate procedendum fit, & annihilat testimonium,l. si qñ C. de test.§.hoc aūt in authen.de test.c.1.ex eo.Abb.cōs.46.in prin. li.2. Bosl. de oppos.con.test.num.34.cum vulg.

Contrarietates quāplures,cū testibus supradictis appatēt ex deductis circa eorū depositiōes,

Itidem,& inuerisimilitudines, atq; suspitiones,ideò circa eas non est frustra immorandum.

Permultos igitur defectus patiuntur singuli testes Accusatoris, & inter alios, non pauci sunt, qui de per se eos in totum à testimonio repellunt,vt supra congruis locis expositum est. Idcir co concludendum videtur nullam pęnitus probationem ex eorum dictis resultare.

78 Sed & si tales defectus non paterentur,vt singu li eos in totum arcerent à testimonio,ex plurali tate tamen dictorum defectuum. in totum veniřent repellendi,Marf.sing.378 & 385. & consil. 12.num.8.li.1.& consil.35.num.34 lat.inter cō-sil.crimin.Zilet.consil.99.num. 26.lib. 1. & in eo. volum. Rimin. iun. cons.106.num.18.Crau.d. cons.6.num.55.Paris.cons. 2.num.85.lib.4.Menoch.d.cap.99.nu.7. Et hanc quoq; conclusionem firmat D.Aduocatus Accusatoris, in suis al

79 legationibus prædictis. † Et adeo vera est, vt nec iñ subsidium tales testes admittantur,etiam cum tortura, vt apud præcitatos authores legitur,quibus sufficiat remissio.

80 † Hinc etiam sequitur, quòd numerus nō potest testium defectus supplere, etiam si mille forent, quia nunquam possunt plenam probationem facere, datò, quòd veritas aliundè haberi non posset,Dec.cons.133.nu.4.vers.2. quia, Riminal.d.cons.106.nu.18.post Gramm.cons.45.

81 num.25.& alios relatos, † possunt tamen eo casu qualē qualē p̄sumptionē inducere, vt per eos Boss.in tit.de cōuict.nu.21. Carrer. in repet.l.2. C.quo. app. nō reci.in ver. testib. fu patus n. 45.

82 † Et postq̄ incidit sermo numeri testiū,nō omittendū est, quòd nō pōt in hac spē numer⁹ testiū suffragari, qn nullus est inter eos oī exceptione maior. debet nāq; q aliorum defectus supplere vult,esse inuulnerabilis,& īdubitatus testis,oēm superans exceptionē.Anch.cons.246.p to.Dec. cons.133. nu.4. vers.nec prædictæ conclusioni, Crau d.cons.6.nu.125.pleniùs cons.99. nu. 10. & cons.28 t.nu.6.vers.nec dicatur,&c.

83 Insup nō pōt numerus supplere in nr̄o casu,ex quo tales sūt defect⁹,q oīno repellūt,vt p Crau. p̄ximè citatū in cons.99. vers.similiter testiū defectus,post Alex.Corn.& Ias.quos allegat.

84 † Itē qnia defectus testiū pdictorū nō sūt in pso na tm̄.sed ēt in dictis; numer⁹ nō supplet Gabr. de testi.conclu.6.num.9. post Rui. quem refert.

85 † Vltra quòd regulare vr̄ in oībus criminalibus causis,vt defectus testiū ex numero minimè sup pleanī Bal.in c.ad nr̄am nu.2.de proba.Ang.cōs. 128.Marf.latè cōs. 109.nu 6.li.2 & sing.suo 476 in test.& inprac.crim.§. expedita n. 82. Gabr.de testi.cocl;6.nu.8.Ratio esse pōt,q,a in dictis causis requiruntur testes omni exceptione maiores, propter maius periculum litigantium, Marf.cōs. 12.nu 8.li.1. Carrer.vbi supra num.25. Boss.tit. de conuict.nu.25.Soc.iu.d.cōs 39. nu.42. sicuti & omnes aliȩ probationes luce meridiana clariores l.vlt.C. de probar. id quod sciunt, & dicunt omnes Boss. loco præcitato num.9.Clar. in sua prax.crimin.§.vlt.quæst.66.num. 4.

86 † Et præsertim in crimine falsi, Fulg. cons. 174. ꝑ to. Gram. cons. 30. nu. 34. Soc. iun. d. cons. 39. nu. 38. cum plurib. seqq. vbi signanter ostendit, quãto in discrimine verser, q de falso accusatur, est. n. causa plusquam criminalis; ex quo condẽnatio eius criminis hominem immutabiliter vituperat, & non est in mũdo crimen ita obrobrio sum; iudicatus enim de falso non est ampliùs homo, cum sit sine fide, & nobilitate, & sic ad nihilum redactus; & ideò cautè in tali causa, & ꝑ apertissimas probationes procedendũ est, vt ꝑ eũ, de veta, & cõi *sententia attestantem sub nu. 44.

87 Quod si in cuiuslibet priuati cã hæc procedũt, quantò magis in causa officialis, cõtra quem ex speciali priuilegio clariores, & magis indubitatę probationes requiruntur, eò quia lex multũ de eo pręsumit, & ab omni dolo, & fraude immunẽ arbitratur, vt supra dictum est? Bal. in l. obserua re, §. proficisci num. 8, de offi. procon. Ang. d. l. 1. C. vbi de ratio. agi. opor. Gram. d. cons. 35. num. 36. Boss. de oppos. cont. testes nu. 9. Alcia. cons. 88 11. num. 15. li. 7. † Ampliùs inquit Gramm. ibi nu. 44. & 57. & seq. contra eum non habere locũ probationem suppletiuam, hoc est per torturã,

89 † sed verè conuictum esse debere, & indicia, si quando contrà eũ extant, per iuramentũ purgationis tolli, per tex. in §. si quis autem ex litigatoribus, in auten. vt litigan. iurent.

90 Hinc est quòd testes contra ipsum deponentes oportet esse omni exceptione maiores, & nulla suspitione aspersos, Ange. d. l. 1. nume. 3. C. vbi de rat. agi. opor. Paris. in tract. de syndic. in ver. probatio c. 2. nu. 1. 2. 3. 4. & 6. & in ver. testis cap. 2. num. 3. vers. quid ergo dicendũ? post multos adductos, Ias. in l. admonendi, nu. 172. in fi. vers. hinc ex istis infertur de iureiu. Afflict. in cõstit. Reg. corruptelæ num. 2. vbi hoc notandum inquit pro officialibus, qui syndicatur, Carrer. in d. l. 2. in ver. testib. superatus nu. 27. Gram. d. cõsil. 35. nu. 33. vsq; ad num. 39.

91 † Et sciendum est, eũ esse omni exceptione maiorẽ, de cuius fide Iudex aliquo modo non dubitat, & q oẽm superat, ẽt friuolã exceptionẽ, Glo. Bal. Alber. Alex. & hos adducens Gram. d. n. 35. Ias. cons. 153. n. 5. vers. vndecimò fallit, vol. 2. & in d. l. admonendi nu. 166. vers. istã regulã, Affl. vbi s. n. 3. Carrer. d. n. 27. Soc. iu. d. cõs. 39. n. 60. vbi multos allegat concord. & in cons. 12. nu. 8. eo. li. 2. vbi alios addit, & de cõi *opin. attestat.

92 † Nedum aũt tales debent esse testes, sed articulanda est eo casu, & probanda illorum qualitas, vt omnes ferè præallegati asserunt, quibus adde Dec. cons. 37. nu. 8. Gram. cons. 58. nu. 41. & consil. 95. num. 8. lib. 3. Soci. iun. d. cons. 39. num. 62. & cocs. 22. nu. 10. lib. 2. Et ista est verior, & communior opin. teste Alcia. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 2. nu. 9. & Benintend. decis. 62. ubi latè prosequitur nu. 15. vsq; ad fi.

Ex supradictis igitur omnibus, satis superq;, & exuberanter constare videtur memoratos Actoris testes nihil pœnitus in hac causa probare. Vndè superfluum est Rei testes excutere, & cum illis conferre; comparatio. n. de nihilo ad aliquid fieri nequit, cum nõ entis nullæ sint qualitates l. eius qui in prouincia ff. si cet. peta. cum vulg.

Veruntamen apertiùs adhuc patere dicitur testibus accusatoris nullam oĩnò adhibẽdã fidem; quandoquidem eorum testimonium aliò nõ tẽdit, nisi ad probandum quòd D. Cõmissarius facultatem, & potentiã habuit addẽdi apostillam, si addere voluit; cũ capitula præmanibus habuerit, ac diu retinuerit; quæ quidem facultas, & potentia tollitur, ac penitus excluditur ex fide in ꝓcessu exhibita multùm Mag. I. C. Dñi Nicolai Suprani Consultoris, & assessoris Commissariorum dictæ Vallis Nuriæ pro tempore existentium, necnon eiusdem depositione cum iuramẽto nouissimè facta; in quibus constanter affirmat capitula prædicta sibi fuisse per A. ostensa tempore quadragesimali in Ciuitate Placentiæ; in quibus apostilla memorata tunc aderat. Hoc. n. ꝓsupposito, & ꝓsupposita confessione ipsius A. affirmantis non recuperasse capitula à D. Cõmissario nisi post festa Paschalia, sequitur necessariò, quòd anteq̃ darentur ipsi Commissario apostillata, fuerint, & per consequens ab ipso Cõmissa-

93 rio apostillari nequiuerint. † Et quia D. Soprano ostensa fuere capitula vti Assessori Vallis (vt ipse A. ait) tantò magis ei credendum est, cũ de gestis rõne officij deponat Gabr. đ test. cõcl. 1. n. 19.

Cõfirmat aũt dictũ Mag. Soprani alia cõcludẽti probatione, nẽpe lrarũ C. V. ipsi directarũ sup negocio sub die 12. Maij, quarũ tps manifestè repugnat assertioni A. affirmantis recuperasse capitula à Commissario ꝑ aliquod tps post Pascha, qua in re concordate vr cum alio teste Actoris deponente restitutionẽ capitulorum factam fuisse, octo, vel decem diebus post festa Paschalia, festum autem Paschatis incidit in diem 22. Aprilis, adeoquòd vltimus dies festus fuit die 24.

Ex abundanti tamen subdere possumus, quòd si Actoris testes aliquid probarent, & inter eos aliqui essent, qui quoquomodo iudicum animos monere possent, respectiuè tamen ad contrarias probationes, pro nihilo habendi forent,

94 † quandoquidem probationes Rei, in dubio præualent, l. fauorabiliores, vbi omnes not. de regu. iur. cap. ex litteris, de probat. vbi Canon. & signanter Dec. num. 3. & idem Dec. post alios in l. qui accusare, num. 15. C. de eden. Mars. latè cons. 51. nu. 42. lib. 1. & Alcia. in tract. præsumpt. reg. 3. præsumption. 44. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. ca. 98.

95 † Quæ conclusio ampliari solet, etiã si probationes Actoris in aliquo præualerent, puta quòd quatuor clericos haberet pro se deponentes, reus

reus verò totidem laicos,glo.est not.quã ad hoc oēs allegant in c.clerici 81.dist.Abb.d.c. ex lite-
96 ris,nu.1.Dec.nu.22. vsq; ad nu.25.† vbi in criminalibus potissimùm hanc ampliationē procedere asserit propter duplicē p̄sumptionē, ꝓ ipso reo concurrentē,& idem Dec.in d.l.fauorabilio res nu.1.& cagno.3.Alex.conf.30.colum.fi.li.7. Crau.d.conf.6. nu.4. Marf.conf.2.nu.12.& 19.
97 lib.1.& conf.51.nu.43.† vbi testimoniū quoq; mulierū pro reo deponentiū p̄ualere dicit virorū depositioni pro Actore vigenti, quod seqtur Foller.in sua pract.in ver. recipiantur desensiones nu. 28.& de clericis et subdit Foller.|nu.30. Alçia.d.præsump.44.num.8.Boss.de defens. reo nu.7.9.& de fauo.defen.nu.45.
98 †Et tñ regulariter valet testimoniū quatuor clericorū,quantū sex laicorum,iuxtà aliam not. glo.in c.monacus,in ver.quorum 77.dist,Alex. conf.43.num.4.lib.7.post But.& Abba,quos refert Soci.conf.28.nu.4.vol.3.Iaf.conf.13.col.1. lib.3.Dec.conf.448.nu.36.Crau.d.cōs.267. nu. 2. & conf.272.nu.16.vers.tertiò probat Rol. cō
99 sil.24.nu.71.lib.1.† Nec nō præualet regulariter testimoniū masculorum testimonio fœminarū, quod varium,& mutabile semper ab illis producitur,vt inquir summ. Pont.in c.forus, de uer.sign.& ibi glo.Abb.nu.3.& alij Scriben.Marsil.& Foller.vbi supra.
100 † Et quia in discutiendis Accusatoris testib. cōclusum fuit inuerisimilia eos deponere, seqtur, quòd rei testes verisimiliora quoq; deponanr, quo casu p̄ferendi sunt,et si pauciores forēt tex. in c.in nrā.ibi(non ad multitudinem tñ) ex. de test. & ibidem oēs tradunt, maximè Abb.nu.1. & 4.Feli.col.1.vers.præferuntur etiam,& idē Feli.in c.licet cām nu. 20.eo. tit.Carer.in d. reper. in ver.argentis conuictus,vers.viso nu.4.6.Rui. conf.1.nu.16. li.1.Crau.conf.75. nu.65.Rolan. d.conf.24.nu.55.li.1.cum multis cōcordant. ab his adductis.
101 Præferūtur quoq; pauciores testes plurib. quoties p̄sumptionē iuris pro se habēt.Corn. consil. 219.col.pen.li.1.Dec.conf.448.nu.35.Rui.cōs. 145.nu.6.7.li.5.Soci.iu.d.conf.39.nu.38.Marf. d.conf.51.nu.43.sed p̄sumendum est,quòd capitula,neq; producta,neq; lecta, & confrontata fuerint,vt testes rei deponunt,quando frustrà id factum fuisset, cum ad causam non pertinerent
102 præsertim anni 1572.† & nihil frustra admittit, aut frustra factū lex arbitraī, l.hæc stipulatio, §. diuus,ff.vt leg. nom.caut.l. qui his idē de verb. obl.cum vulg.Ergò si comparationi locus esset, deberent etiam ex hoc capite præualere testes Commissarij,sed quia cessare videtur compatatio,vt dictum est, Ea propter hæc omnia missa facere possumus,& super primo articulo prædicto intrepidè concludere, vt supra cōclusū fuit. Votum igitur meum est , quòd Actoris probationes,probationib. rei minimè præualeant, sed è cōuersò potiores,& efficaciores sint ipsius rei. Vndè nedum huius articuli, verùm etiam totius causę decisio,resultat,sed Cel.V,quę iura omnia in scrinio pectoris, haber, & facti speciem iam oretenus,& nuuc in scriptis percepit,quid super inde iudicandum sit, per quam facilè animaduerteret. Laus Deo.

Dominus verò Gubernator Pancratius diuersū uotū habuit,Ideo exitus causæ fuit, quòd restes utriusq; partis,qui multis mensibus carcerari fuerant,mandauit Serenifs. D. Dux relaxari, & D. Commissario Dyploma expediri, uidelicet *La lettera del ben seruito*, & ita executum fuit.

Consi. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 INtimatio sententia, vel alicuius actus per scripturam autēticam regulariter fieri debet,Sed vide infrà latè.
2 Notarij manus publica dicitur.
3 Iudicis etiam ordinarij manus publica dicitur,pro qua præsumitur donec contrarium probetur.
4 Nuncij publici relationi creditur, sinè alia scriptura solemnitate.
5 Nuncio vno referente sententiam sic fuisse latā,& altero contrarium asserente,primo credēdum est, ita quòd tempus ad appellandum currit.
6 Sententia scientia inducitur,et per simplicē copiā.
7 Quod intellige,si de mādato iudicis fuit intimatio, nō verò si extraiudicialiter per partem fiat,& est communis antiquorum,& modernorum, & habet locum in quacunq; intimatione, denunciatione, interpellatione,protestatione,inhibitione, & similibus, & seruit pro cautela ad euitandā publicarum,& authenticarum scripturarū exhibitionē.
8 Iudicij calor multa valere facit aliàs inualida; & multùm operatur.
9 L.si qs inficiatus.ff. depos. qbus ī terminis ꝓcedat?
10 Iudicis authoritas omnia præsumi facit legitimè processisse.
11 Ampliatur,vt in simplicibus etiam litteris iudicis ordinarij procedat.
12 Iudex ordinarius,qui non tulit sententiā, sed eius antecessor, potest tamen illam intimare, & ita inducit scientiam sicut si ipse protulisset.
13 Intimatio verò facta de mandato arbitri, qui laudum tulit,nulla est,& nō præiudicat intimato.qa processit à non habente ampliùs authoritatem.
14 Iudicib. non creditur nisi de gestis coram se ipsis.
15 Ex diuersis non infertur.
16 Dicto(asserta)adiecta scriptura nominata, facit vt non censeatur pro valida approbata,idcò dat̄ p̄ cautela,ut nō adyciatur ad euitādū tale p̄iudiciū.
17 Pronuntia iudicis idem est,quod sententia.
17 Appellatio à sētētia, illius validitatē præsupponit.
19 Clausula(si & in quātū) resoluitur prout de iure,

 20 Inti-

20 *Intimatio alicuius actus ad instātiā procuratoris facta nō requirit insertionē mādati, si fiat de iudicis mādato, secùs si p partē absq; iudicis authoritate.*
21 *Denuntiatio litis mota emptori, facta per tertium, non nocet venditori, ex communi.*
22 *Intimatio verò sententia facta per tertium nocet intimato, & qua sit ratio differentia.*
23 *Iudicibus parendum est, & iussus, parendo, ab omni pœna excusatur.*
24 *Scientia sentētia inducitur, ad effectum vt currat tempus appellandi, vndecunq; proueniat, etiam si ab amico alterius partis.*
25 *Sententia non praiudicat tertio, nisi scientiam habuerit litis, & processus agitati super iure suo, seu super eo, quod sibi nocere pōt, & inf. nu. 28. & 48.*
26 *Fallit si secuta sententia, notitiam, & scientiā habuit appellationis ab illa interposita, quia si adhuc tacet, ìn iudicatum contra eum transit.*
27 *Nec sufficit si verbo impediat processum, transmittendo etiam praeceptum collitigantibus ne super iure suo contendant, & litigent, sed accedere debet ad iudicium, & de iure suo docere.*
28 *Intimatio libelli facta tertio, multò magis inducit scientiam litis mota, ita vt sententia postmodum secuta illi praiudicet.*
29 *Dominus prasumitur ignorare gesta p procuratorē.*
30 *Fallit in actibus iudicialibus, quorum scientiā habere prasumitur, & praiudicium ex eis recipit, sicut ex gestis per se ipsum.*
31 *Habet tamē cōtra pcuratorē actionē, si malè gessit.*
32 *Scientia matris non nocet filio.*
33 *Scientia verò Patris legitimi administratoris bonorum filij, illi nocet.*
34 *Pater est legitimus administrator bonorum filij, habetq; mandatum à lege, quo potest agere, & conueniri, etiam in his qua requirunt mādatū speciale.*
35 *Tutoris, & curatorū scientia nocet pupillo, & adulto, respectiuè.*
36 *Idem scientia aliorum administratorū.*
37 *Spēlia duo nō possūt simul cōcurrere cōtra iuris regulas.*
38 *Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.*
39 *Pater, & filius censentur vna, & eadem persona.*
40 *Vox patris est vox filij.*
41 *Specialia duo ab eodem fonte prouenièntia simul cōcurrere possunt.*
42 *Intimatus denunciatus, seu protestatus, si nihil respondeat, fateri intelligitur, & intimatis denūciatis, & protestatis acquiescere.*
43 *Cautela ē igitur, vt talib^o actib^o sēp cōtradicatur.*
44 *Qui actus, si contineant praterita, duplicem operātur effectum, scientiam, & consensum.*
45 *Tantò magìs, si sint in scriptura redacti, dati, & ab eo retenti sine conditione.*
46 *Fortiùs etiam si sint actus iudiciales.*
47 *Scientia litis agitata pōt ēt per coniecturas pbari.*
48 *Sententia lata inter duos litigantes nocet tertio, q litis, & causa pendentis notitiā habuit, & contra eū transit in iudicatum, & supra num. 25. & 28.*

Pro Illust. Iureconsulto, & Equite D. Ioan. Baptista Baiardo.

EPITOME.

Sententia lata contra aliquem, qui ab ea appellauit eam postea tertio de mandato Iudicis intimari fecit, per simplicem copiam, illi praeiudicat, si in iudicatum transire permisserit. Etiam si non sit idem iudex qui sententiam tulit, sed successor; secùs verò in arbitro, qui laudum à se latum intimare non potest.

Scientia etiam sententiæ, atq; actorum, & processus aliterquàm per intimationem probata nocet.

Scientia autem procuratoris, patris, matris, tutoris, curatoris, & aliorum administratorum vtrum noceat, exprimitur.

RESPONSVM LV.

I pluribus morbis laborat intimatio sententiæ latę pro Illust. Iureconsulto D. Io. Baptista Baiardo, facta Mag. D. Marco Ant. Taliaferro, vt præfatus D. Co. Iulius Caracciolus causarū ciuiliū Auditor in suis acutissimis motiuis, ad peritiores sanè medicos pro medela rectè adhibenda consugien dū videretur. Vñ ego qui ab eis longe disto, manum operi admouere non deberem, nè meis forte colyrijs in deteriùs morbi ipsi vergerent, Vetùm, & affinitas, & vetusta necessitudo in contra riam me trahūt sñiam, coguntq; remedia qualia cunq; ad infirmitates hmōi tollēdas proponere. Et quia ex officina mea nō sunt deprompta, sed maiorū nřorum, qui primas iādudū tenuere, q.q; talibus morbis medendi quoq; normā conscripsere, haud desperādū quin res ex voto cedere qat. Imò verò p cōstāti hndū firmiterq; tenēdū.

1 Ad primum enim quòd scriptura non fuerit authentica, prout requiritur per tex. in clem. causā de elect. & ibi doct. atq; Anchar. in cons. 372. in vltimo dubio multimodè occurrit, & ante oĩa.

2 Negatur assumptum, qm̄ intimatio à Notario publico suprascripta est, cuius manus publica dr glo. in c. 2. in ver. p manum ex̄ de fid. instrum.

3 Pariterq; subscripta ab Ill. D. Gubernatore Parmæ, cuius etiam manus publica censetur, & p ea, vti Iudicis ordinarij præsumitur, donec contrarium probetur c. post cessionem, vbi Scriben. omnes extra de probat. Vndè per scripturam authēticam facta ritè dicitur, ad glo. in d. clem. causam, in ver. autheñ.

4 Secundò, quòd facta fuit per nuncium publicū intimatio, vt ex eius relatione constat, quo casu, nullius

nullius scripturæ solemnitas requirit, sed ipsius nuncij, vti officialis publici, simplex notificatio sufficit. Bal. & Salyc, in l. fin. in fi. C. de temp. appell. Filip. Franc. in c. si iustus metus, nu. 49. ex
5 de appell. † Quinimò dixit Bal. in auth. hodie nu. 1. C. de appell. quòd si vnus nuncius notificauerit sñiam sic fuisse latã, prout erat, alter verò contrariũ nuntiauerit, tenetur primo credere, & currit tps appellandi, rõnibus ibi expssis,
6 quas breuitatis cã nõ refero. † Multò magis aũt sufficere dẽt in casu nostro, ex quo copiam sñiæ nuncius dimisit per quã copiæ exhibitionẽ, sciẽtiam quoq; induci, scribit Iaso. post relatos, in l. quod te, nu. 35. ff. si cer. pet. & in l. non solum. §. morte, de oper. nou. nunciat. Ferret. in consil. 98. num. 5. post Franc. in c. extra ratione, in princ. de appell. & sentit Cagno. in l. qui in alterius, num. 17. de reg. iur.

7 Tertiò, & vltimò irrefragabilis est rñsio, quã psensit Illust. D. Motiuans, nẽpe dispositionem d. clem. cãm pcedere in intimatione simpliciter, & extraiudicialiter facta p partem, non verò in facta de mandato, & cõmissione Iudicis, ad partis instantiam, put doctè consuluit Nart. citato cons. 348. p tot. cuius cõsultatio verè cõi antiquorũ, atq; modernorũ sñiæ congruit, qui vndequaq; in materia intimationũ, denũciationũ, interpellationũ, ptestationũ, inhibitionũ, cęterorũq; id genus, dant p cautela ad euitandã publicarũ, authenticarũq; scripturarũ, sup quibus fundãtur, exhibitionẽ, vt de Iudicis pcepto fiãt, Bar. d. l. non solum. §. morte, in 2. q. princ. vers. quandoq; talis, quẽ sequuntur ibidem Scrib. de oper. no. nũcia. & idẽ Bar. & Bal. in l. si. ff. de leg. cõmiss. Bal. & Saly. in l. 1. in fi. C. de tẽp. appell. Castr. in l. si fundum, num. 3. C. de rei vendic. Alex. in l de pupillo. §. qui pcuratorio, num. 1. in fin. & ibi adden. in verf. commissione Iudicis, de oper. no. nuncin. in consi. 95. num. 10. ad fi. lib. 2. & cons. 78. nu. 9. in 5. Rom. conf 6. p totũ, & ibi Mandos. in addit. Iaso. d. §. morte, nu. 29. post Imol. & alios quos citat Fely. in cap. cum contingat, nu. 10. de rescrip. & cap. cum M. Ferrariensis, nu. 41. & 63. de constit. & ibidẽ Ripa, nu. 159. & in l. quod te, nu. 57. vers. ex quo infertur, vbi ẽt Butrig. nu. 68. & Cagno. remissiuè nu. 114. ff. si cer. pet. & idem Cagno. in l. q. in alterius, nu. 17. de reg. iu. Ancha. in clem. 1. de excess. pla. Franc. in d. c. si iustus, n 43. Gozad. cõsil. 57. num. 14. & Bursa. conf. 288. num. 6. 7.

Et huius decisionis rõnẽ allegant concludentẽ, qa scz p Iudice semper psumitur, quòd iusta, & vera de cã, atq; pcedẽte debita informatione, intimationes, & alia supradicta fieri, cõmiserit, & mãdauerit, nimirũm intimatus credere tenetur, itã rẽ se se habere, nisi de veritate in cõtrariũ constet, & inter pcitatos, rõnẽ hanc expssim adducunt Bald. & Salyc. d. l. 1. in fin. Alex. d. cõsil. 78. num. 9. vers. ponderant, Fely. d. cap. cum M. num. 41. & 63. Franc. d. c. si iustus, num. 43. Iaso. d. §. morte, nu. 29. Rip. d. l. quod te, nu. 57. vbi aliã quoq; rõnẽ adducit, nẽpẽ qa efficiunẽ isti actus iudiciales, cũ de mãdato Iudicis fiũt;
8 † inferre volens, quòd color Iudicij, qui multa valere facit aliàs inualida, l. 1. cum not. C. de curat. bon. dan. Bar. in l. non solũ §. si liberis, de lib. agno. Dec. in l. 1. nu. 31. C. de pact. hunc ẽt effectũ operetur; id quod latiùs, apertiusq; in terminis tradit Corset. in sing. suis, in ver. procu-
9 ratore, in vers. si aliqs protestatur, † dicẽs quòd licèt ille, qui tanq̃ hæres, vel tanq̃ procurator protestatur, vel interpellat ad cõstituendũ aliquẽ in mora, teneatur docere per publica documenta se heredẽ, vel pcuratorẽ respectiuẽ, aliàs nulla mora p aduersarium incurratur, per l. si qs inficiatus, cũ not. ff. deposit. hoc tñ obtinet tm̃ in actibus extraiudicialibus, nõ in iudicialib. in qbus interpellatus, seu ptestatus morosus redditur absq; vlla Instrumentorũ exhibitione, si tacuerit; allegat Bald. Roma. & Barbat. & hoc in practica seruari asserit quotidiana, litterisq; aureis scribendũ monet, quem refert, & sequitur Cagno. d. l. qui in alterius, num. 16. & plenè tractat Ripa d. l. quod te, num. 57.

His ergò statibus superest modò refellere subtiliter excogitata aduersùs hanc cõem, & verã sententiam. Et primò non obstat interpraetatio restrictiua ad d. l. fin. de leg. & commiss. q̃ pro cõi solet allegari, quòd locũ habeat tantũmodò, qñ emptori noĩe Fisci protestatũ fuerat, nẽ venditrici solueret, qa nulla vis ibi fit in priuilegio fisci; Nec differt fisci conditio à conditione priuati, nisi specialiter lege cautũ, re piatur glo. in l. itẽ veniunt. §. in priuatorũ, de peti. hæredi. Dec. consi. 531. nu. 3. Crau. consi. 169. num. 10. Meritò colligunt indè Scriben. quòd officialibus publicis aliquid notificantibus, vel denunciantibus credendum est vt supra.

Præterea nõ est ille tex. singulare fundamẽtum cõis opinionis pdictæ, pro qua multa alia iura adducuntur à Doctorib. suprà relatis, & signanter l. 2. C. de Decur. lib. 10. quã citat Frãc. d. c. si iustus, nu. 43. in quo tex. pbatur sufficere p officialẽ publicũ denunciari electiones factas ad munera publica, & electis tm̃ competere ius appellandi, nulla habita distinctione, cuius sint qualitatis ista munera. alia iura citat Bald. in d. l. 1. in fin. C. de temp. appell. & alia Fely. d. cap. cum M. Ferrarien. nu. 41. psertim optimos text.
10 in cap. sicut nobis, vbi in fin. vers. dr † pp Iudicis authoritatẽ oĩa psumi debere legitimè processisse, & in c. in præsentia de renunciat. vbi tãta dr esse iudicialis authoritas, vt semper p ipsa præsumi debeat, donec contra ipsam aliquid legitimè cõprobetur; Concordat pcitatũ cap. post
11 cessionẽ de probat. † loqueus ẽt in simplicibus litteris

literis Iudicis ordinatij. Indistinctè igr loquūtur hæc, & alia hmōi iura, meritò cōis ēt sñia, finè distinctione memorata procedit, ac loqtur, vt videri potest, & ab ea recedendū nō est, cap. ne inuitaris, de constit. cum vulg.

Secundū quoque obiectū de scientia Iudicis
12 deficiēte, clarè submouetur. † Nam quoad sciētiā, licèt ipse sñiam non tulerit, sed antecessor, potuit tñ, ac debuit eius habere informationē, & notitiā anteq̄ intimari mandauerit, & ità factū fuisse præsumitur per supradicta, vt in specie dixit Alex. cirato cons. 78. nu. 9. & alij ex præallegatis, & in terminis nostris vltra hanc iuris p̄sumptionem, probatur ex copia ipsius sentētiæ de verbo ad verbum inserta in intimatione, cū expræssione Notarij de ea rogati, quæ referre non potuisset, nisi eorum notitiam habuisset.

Et quòd intimatio sententiæ facta de mādato Iudicis, q eā non tulit, eūdem effectum operetur, quoad probādā scientiā eius, cui intimas, tradit in indiuiduo Rom. cons. 6. vers. Item, & q̄a secundo, dū de intimatione facta p Iudicem Aquilæ de laudo cuiusdā arbitratoris loquitur; Id ipsum p̄supponit Alex. d. cons. 95. n. 10. vers.
13 superst. & seq. † asserens intimationem laudi p arbitrū, q illud tulit, nullam esse, quia iā finita est eius iurisdictio, factam verò p Iudicē de eodē laudo valere. Natt. quoque d. consil. 248. in fin. idē concludit, mediante illa distinctione, & maximè q̄a in vtroq; casu, idē ius præsupponit, q̄uis maiorē rōnem in casu expresso supponat, cap. sposām, cū glo. Extra de sponsal. glo. in l. illud, in ver. æstimari, in fin. ad l. Aquil. Craue. latè cons. 227. nu. 10. Et cum hac Natt. determinatione vti irrefragabili transit Bursat. d. consil. 288. num. 7. Et re vera cōis opin. eiusq; fundamenta indistinctè procedunt, Nimirum, &c.

14 Et per hæc tollit ēt q̄ pro confirmatione obiecti subiungebatur, ex traditis p Abb. in cap. cū à nobis de testib. cum concord. nēpè Iudicibus non eredi, nisi de gestis corā se ipsis, quia vltra quòd materia illa cōcernit testimonia corā alijs Iudicibus ferēda, quæ lōgè distat ab hac nostra; q̄ de authoritate Iudicis officiū suū exercentis,
15 pertractat, † & ex diuersis non infertur, l. interpositas. C. de trāsact. cum simil. Retorqueri pōt argumentū, siquidem coram Iudice intimante exhibita fuit sententia antecessoris, & institutum p cōmissione intimationis, Et Iudex ipse habita sufficienti informatione, mādauit intimationē fieri iuxta petita; Vndè cū hæc gesta fuerint corā ipso, debuit p intimatum fides adhiberi, donec de veritate in contrariū appareret, iuxta superiùs allegata; Et in nostra specie tantò magis, cū facilè ei fuerit veritatem ipsam clariùs agnoscere, adeundo Notarium de sententia rogatum in ipsa intimatione nominatum, quam tamē nominationem nullus ex præcitatis Doct. pro communi opin. citatis, necessariam asserit.

Pariter non obstat, quòd in intimatione mētio non fiat de sñia simpliciter, sed de asserta sētentia. Quia illa sunt verba Notarij actuarij referentis instantiā Mag. D. Ioānis Garsij de Caualchis, in qua ipse D. Ioānes nolens approbare sententiam contra se latam adiunxit, assertam,
16 † vtens in hoc cautela tradita p Butr. & Imol. in cap. ad hæc in 1. not. extra de rescrip. Sed quia ex cōmissione, & mandato Iudicis, inserta fuit copia ipsius sententiæ in intimatione, & indicatus Notarius de ea rogat⁹, ad hæc debuit animaduertere D. Marcus Antonius, quæ certum eum reddebant de veritate sententiæ, non ad partis assertionem.

Fuit præterea, in ipsa intimatione narratum, qualiter ipse D. Ioannes, à dicta pronuntia appellauerat, & eius appellatio fuerat admissa per Iudicē à quo; Ex quibus verbis dupliciter ostēditur de veritate sententiæ.

17 Primò, quia cū pronuntia sit idem quòd sententia, l. 1. C. quomodo, & quando Iud. c. 1. de arbit. in 6. ampliùs non dr̄ asserta sñia, sed sententia simpliciter nuncupatur.

18 Secundò quia cum ab ea appellatum dicatur, in intimatione, & appellatio admissa, sentētiæ validitas præsupponitur. l. si exp̄ssim, cum not. de appell. l. 1. & 2. cum materia. C. quādo puo. non est necess. Meritò nec dubitandum, q̄n Iudex ipse sententiæ notitiam habuerit, & eā vti validam intimari mandauerit.

Sequens dubitatio de defectu præcepti eiusdem Iudicis, dubitationis nomen nō meretur, Tùm q̄a in initio intimationis p̄dictus actuari⁹ attestatur, quòd de mandato Illust. D. Gubernatoris, & ad instantiā p̄dicti D. Ioānis ipsa fuit facta, tùm quia in fine eiusdē, refert prædictum D. Ioannē præmissa oīa obtinuisse intimari per nuncium publicum, quod Iudicis præceptum necessariò præsupponit.

19 Neque video in intimatione clausulam illam exaduersò ponderatam, admisit si, & inquantum, &c. Quamq̄ si adesset nihil ēt officeret, q̄a resolutiu r, proui de iure; Nam si de iure actus admittendus venit, pro admisso, & si reijci dēt pro reiecto hr̄, vt de appellatione referunt. Nar. cons. 566. num. 5. & Vall. cons. 77. num. 18. in 2. in oppositū citati. Enimuero actus intimationis, quam præ manibus habemus, proculdubio veniebat admittendus sic instante dicto D. Ioāne, cuius multū intererat, nè duobus hæreditatem q. Capitanei Mercurij restituere cogeretur. Ergò pro admisso habitus fuisset, perindè, ac si purè, & simpliciter sinè dicta clausula, Iudex admisisset.

Aliud obiectum mandati non inserti in intimatione per procuratorē facta, ommitti poterat, ex quo per principalem facta fuit. Nam D. Ioan-

D. Ioannes Gatsius Caualcha, contrà quē lata fuit sñia, est ille q personaliter actum facit, non
20 p procuratorē, vt legi pōt, † Sed & si p procuratorē factus fuisset, nō tamē necessaria erat insertio mandati, stāte quòd de Iudicis mandato emanauit, vt sup. Alex.d.§. q procuratorio sub num.1.Gozad.d.conf.57. nu.14. Corset. Ripa. Cagno. & alij supra citati; q in terminis loquūtur. Card.autem in d.clem. causam, num.6. loquitur in intimatione facta per partem, sinè Iudicis authoritate.

21 Pari facilitate tollitur, q successiuè obijcitur, intimationē scilicet factam non fuisse ad instantiā eius, pro quo sententia lata fuit, ex quo sciētia aliundè habita non sufficit, vt in simili per Caballi. in tract. de euict.§.3. in princ. ex communi, diuersimodè namque respondetur.

22 Primò.n. loqtur Caballi. in denunciatione litis facta p emptorē venditori, quæ non mō fit ad effectū inducendi scientiā litis motæ, sed ēt ad interpellandū, & reqrendum eum, vt aliquid de nouo faciat, videlicet, vt veniat cū iuribus suis ad tuendū, & defendendū cām, tanq̄ melius instructus, & informatus, q̄ tō cessat in intimatione sententiæ, q̄ ad aliū finē non tēdit, nisi ad inducēdum scientiā, vt intimato currat tēpus appellandi. Et hanc rōnem differentiæ considerat signāter Bar.in l.denūciasse.ff.de adult.quē vnà cū p multis alijs citat Dec.in cōs.74 col.2.cōem asserens, & post eū Bero. conf.171.nu.23. lib.1. Rimin.iu.conf.132.nu.34. Cabal.eo.§.3.n.56.

Secundò respondetur intimationē imò factam fuisse ad instantiā personæ, in cuius fauorē lata fuerat, in ea parte, in qua absolutus fuit, ideò in fauorabilibus acceptauit, & in pṙiudicialibus appellauit. Quinimo quoad D.Marcū Antonium fuit in totū D. Ioanni fauorabilis, stante quòd præceptū pœnale transmissū fuerat, sub eodem Iudice pro parte ipsius D.Marci Antonij, pdicto D. Ioanni, vsq; de anno 1572. die x. Iunij, nè auderet super iuribus fideicōmissi per cū ptensi, cū aliqua psona litigare, nec bona fideicōmisso subiecta alicui, re, vel verbo cedere, vel restituere; cùm.n.iudicialiter postmodū cōdemnatus fuerit ad restitutionē faciendā D. Io. Baptæ vti vero hæredi fideicōmissatio, cessit in D Ioanis cōmodum, q per restitutionē fiendā in executione sententiæ, pęnā cominatā incurrere nō

23 poterit. † Quia Iudicibus parendū. l. 1. ff. si quis ius dicen. nō obtemp.l.non vī.§.qui iussus, vbi Dec. & Cagno.de reg.iur.l.quamq̄, & l q Principis, vbi glo. & Doct. de aq. plu. arcen. l. si qs id quod, vbi Dec.n.35.de iurisd. omn. iud.

24 Tertiò, & vltimò dicimus sufficere notitiā, & scientiam à quocunq; habitā tex.est in d. clem. cām, in vers.nisi appellatū, & ibi glo.in ver.plena, & certa, in fin. q̄ exēplificat in intimatione, & notificatione facta, ēt p amicum proprium, vel amicum appellantis, gloss. in clem.1.in ver. ignoranti, de appell.Fely.latè in cap. cū contingat, num.9.de rescrip. Franc.d.c. si iustus, n.46. Vestr. in sua praxi. tit.de cau.deuol. ex prouin. ad Cur. in ver.forma autē, & vers. quamobrē, in fin. Bero.conf.171.num.23. lib.1.

25 Vnicus morbus superest sanandus, nā presupposita intimatione sñiæ legitima, & scientia indè causata, opponitur adhuc eam non sufficere, nisi appareat D. Marcum Antonium scientiam quoq; habuisse processus agitari inter D. Ioan. Baptistā, & D.Ioannē, p tradita ab Alex.in l.sępè, num.21. de re iudi. Fely.in d.c. q̄uis n. 4. & Imol.in l.ab executore à sententia, aliàs l.à sñia, num.15.vers.si autem ignorasset, de appell.

26 Sed morbus iste, medelam secū affert, quādoquidē Imol. Alex. & Fely. eisdem in locis dictū limitant vbicūq; tertius ad cuius scientiā peruenit sententia, sciuit pariter pendere appellationē ab ea interpositā, q a si adhuc tacet sibi præiudicat, & sententia in iudicatū contra eū trāsit. Etenim in casu nostro, vnà cū intimatione sententiæ notificatū quoq; fuit, & denunciatū Dño Marco Antonio qualiter ipse D.Ioannes succūbens ab eadem sententia appellauerat, vt diximus; Et licèt eadē appellatio fuerit deinde per appellantē. p multos annos prosequuta, semper

27 tn̄ tacuit D. Marcus Antonius intimatus, † & nunq̄ venit ad iudiciū impediendū, docēdo de iure suo, prout tenebatur, nàm non sufficit verbo impedire, & prohibere, prout is fecit, mediante pcepto supradicto, sed ad cām accedere tenebatur, & de iuribus suis docere, vt bellè cōsiderat Castren. d.l.sæpè. num.6.

Secundum ēt remediū in promptu est; nā ex actis apparet, quòd post motā litē per D. Ioan. Baptistā D.Gabriel pater, & legitimus administrator D. Marci Antonij, medio procuratoris sui, transmisit D. Ioanni pceptū de quo sup. ad illam impediendā, q in responsione, seù exceptionibus inter alia notificauit, & intimauit eidē pcuratori libellum pdicti D.Io.Baptistæ, illū exhibendo, & in actis producendo, vnà cū alijs

28 actitatis. † Vndè perfecta inducitur scientia litis motæ, nec pōt ampliùs ptendere intimatus ignorantiā. Bart.in l.empti actio.C.de euict. & in d.§ morte, nume.48. Alex.nume.41.& Iaso. num.38. Fely.in d.cap.cum M.num.63. & Rip. nu.163.& in d.l.quod te, num.65.Didac.varia. resol.cap.17.illat.3.Afflic.decis.396. nu.6. vers. & qa, & num. seq. vbi ita iudicatum refert in

29 sac.conf. Et vltra intimationem prædictam, citatus quoque fuit D.Gabriel medio procuratoris, vt sup. vnà cū procuratore D.Io.Baptistæ, ad instantiā D.Ioannis ad videndū, & audiēdū nominari testes in cā, & lite pdicta, ex qbus negari nō pōt, qn ante sñiam, & ab initio vsque sciuerit D. Marcus Antonius litem motam.

29 Nec

29 Nec refragatur, quòd gesta per procuratorem
ꝓsumatur Dñs ignorare ex doctr. Bart.in l.si res
obligata, in 1.opposit. de leg. 1. & Corn in cõ-
30 sil.156.nu.7.lib.3. † Quia loquuntur isti in actibus extraiudicialibus, vt legi põt, In iudicialibus aũt secus dicendũ, qm̃ scientia procuratoris est scientia Dñi, vel eundẽ saltẽ effectum operat̃ ad ꝑiudicium ipsius; † quamq̃ contra eũ habeat postee Dominus actionem, l. si procurator, vbi Doct.C.de ꝓcurat. l. ꝑperandũ in fi. C. de iud. & ibi Scriben.l.1.in fi.ff.quando appell. sit, cap. biduum, vers. quod si absentem ij. q. 6. glo. in c.1.& ibidẽ Cano. omnes, vt lit.non constet. & in cap.sæpe, de appell. glo. & Doctõ. in authen. hodie.C.de appell. Dom. de S. Gem.cõs.2.Gozad.cons.19. num. 10. & alibi passim per Doct.
32 Minusq; officit, quòd scientia patris nõ noceat filio, cùm alia sit scientia vnius, & alia alterius,
33 ex Bero.cons. 160.nu.4.5.& 10.lib.2.† Nam loquitur Bero. in scientia matris, q̃ multũ differt à scientia patris, q est legitimus administrator
34 bonorũ filij, † & mandatũ hẽt à lege, quo mediante, & agere, & cõueniri põt, l.1. vbi glo. & Doct.oẽs.C.de bo.mater. l.fi. eti not. c. de bon. q̃ lib. ac ẽt ea peragere, q̃ mandatum requirunt spale glo.Bart. &Ang.in l. 1. C.etiam ꝓ procurat. Bero. q.132.ꝑ tot. Port. cons. 151. per tot. lib.1.Bursa. cons.21.n.4.In matre igr̃ cessat hæc
35 rõ, quia non est administratrix, † Nedùm aũt in patre hoc verificatur ꝑp administrationem, q̃ à lege hẽt, sed ẽt in tutore, & curatore, q habent ab hoĩe, nã eius scientia nocet pupillo, & adulto respectiuè, l. pupillus, de acquir. hæred. cum not.l.1.§.fi. C.de fal.mo.Bal.in l.2.nu.12.in fin. C.de rescind.vend. Nat.cons.492.nu.7.Neuiz.
36 cons.20. num. 34. † atque in alijs administratoribus, l.cum qui, cum materia. C.de procur.
37 Nec facit negotium, quòd duo specialia hoc casu concurrere videantur, nẽpè quòd scientia procuratoris videatur scientia Domini, & sciẽtia Domini videatur scientia filij, contra l.1.C. de do.ꝓmiss. Quia ista non sunt specialia,& cõtra iuris cõis regulas inducta, sed imò iuri cõi
38 conformia, † quandoq̃dẽ regulare est, quòd q per aliũ facit per se ipsum facere vr̃, l.q patitur. ff.manda.cap. qui facit de reg.iu. in 6. Ideo qui litigat ꝓ procuratorem per se litigare vr̃, & si pa-
39 rũ diligentẽ constituit sibi imputer. † Similiter regulare est quòd pater, & filius cẽseantur vna, & eadẽ ꝑsona.l.fi.in fin.C.de impub.& ali.subst.
40 l.cum scimus.§.fi. C.de agri.& censi.lib.11.† & vox patris, vox filij,§. ei vero, ĩsti.de inutil.stip.
41 cũ sim. † Et si quid specialitatis adesse dici posset, ꝗ minimè tenendũ, vtraq; ab eodem fonte ꝓueniret, nẽpè à scientia ꝓcuratoris; idcircò cõcurrere possent, Alex. in l.centurio, nu.54. de vulg. & pup. Dec. in l.1. si pacto quo pœnam, num.6, vers.præterea.C.de pact. cum vulg.

Tertiò, & vltimò apparet de scientia ipsiusmet D.Marci Antonij motæ litis, actorũ iudicij, & processus agitati inter D.Ioan. Baptistam, & D. Ioan. prædictos ex tacita illius confessione;
42 † Nam cũ in intimatione sententiæ deduxerit, præsuppositum fuerit, ac ꝓstatus fuerit D.Ioan.talẽ scientiam in hæc verba (& de qualitate, & controuersia ꝑdictus D.Marcus Antonius nullã põt prætendere ignorãtiam, q̃a fuerunt acta iudicij, & processus dictæ causæ contra ipsum D. Marcum Antoniũ ꝑducta, & de eis scientiã habuit.) Et nihil fuerit ꝑ ipsum D. Marcum Antonium respõsum, & nec quidem ausus fuerit id negare, vtique fateri intelligitur, & denunciatis, ac protestatis acquiescere, textus est aptissimus, in l.1. §.mariti, vbi glo.in ver. contra, quæ ex illo tex. colligit not. quòd qui non improbat, probat. ff.de lib.agno. & tex.in l.filius fam.la 2. vbi glo. 1.idẽ repetit not. & plures allegat cõcord. ff. ad Maced.& inquit Iurisconsultus in l.1.ff.quando appell.sit, eum, cui aliquid in scriptis deuunciatur, si non contradicat, videri oĩa, quæ scripta sunt, vera esse consentire, facit l.si.§.item si prędixerit cum glo. in verb. consenserunt. ff. nau. caup. stab. & l.si fideiussor, cum glo. in ver. re-
43 cusare.ff. q satisd.cogan.† Vndè pro cautela tradit Castren.in d.l. si fideiussor, vt talibus denunciationibus, & protestationibus semper contradicatur, sequũ ur ibidem Rom. Fulg. & cæteri Scriben. in locis ꝑallegatis glo. 1.& 2. in ca. 1. 27.distinct. Fely. in cap. nonne, nu.17. de præ-
44 sumpt. † Hoc autem in nostra specie tantò magis recipiendum, ex quo denunciatio, & protestatio, continent factum de præterito, nõ de futuro, quo casu duplicem, (si non contradicatur) effectum indubiè parit, scientiam scilicèt, & consensum, vt firmat Bart. in d.l. non solùm.§. morte, col.fin. vers.circa secundum.
45 Et fortiùs etiã, quia fuit actus redactus in scriptura transmissa, & data parti, quæ eã retinuit, & non contradixit. Alex.eo. §. morte, num.28.
46 † Et adhuc fortiùs, quia fuit actus iudicialis, Alex. ibid. post Imol. quem citat, sub nu. 23.

Ex quibus oĩbus luce clariùs apparet, nedùm sententiæ, & appellationis, sed ẽt litis motæ, & actorũ scientiã habuisse D.Marcum Antonium, & nõ tm̃ mediante ꝑsona procuratoris,& partis
47 vt s. verumẽt ꝑ se ipsum immediatè, † & tñ sufficeret ꝑbare ꝑ solas cõiecturas hmõi sciẽtiam.
48 Put. decis.349. lib. 3. † Meritò sñia memorata inter D.Ioan. Baptam, & D.Io. lata, illi quoq; nocet, & ꝑiudicat, vt sup. dictũ est, & tex. sunt notissimi, & aptissimi in l.sæpè.§.1.ff. de re iud. & in c.pen.ex eo. & vtrobiq; Scriben.Bar.in l.à sñia, nu.8.de appell.Dec.in c.tua nobis, nu.25. de appell. Tiraq.in tract. res int. alios act.n.20. &.c.15.n.8.& ꝓ consequẽs cũ transitũ fecerit in iudicatũ, contra eum, nõ põt ampliùs audiri.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Ilius cuius mater administrauit bona tutorio nomine, si non confecit inuentarium, & librum rationum, potest in litem iurare.
2 Datio insolutum facta per tutricē pupillo pro redditione rationum, & reliquorum consignatione, dicitur alienatio necessaria.
3 Alienata titulo oneroso absque dolo minuunt legitimam filiorum.

EPITOME.

Alienationem necessariam minuere filiorum legitimam.

RESPONSVM LVI.

Vper facti narratione exposita, & allegationibus Clarissimi Bonacossæ exhibitis breuiter agendo, laudarem ego, quòd cum de administrata tutela, & cura Illustriss. D. Marchionis Federici, & bonorum eius clarè cōstet, de quibus nulla fuit vnq̄ reddita rō, fieret inter ipsum, & Illustriss. eius matrē trāsactio, in qua narrata administratione prædicta in genere, & narratis actibus in specie, in quibus filius ipse damnificatum à matre se ptendit, factaq; per eā confessione eorum, quæ vera sunt, & probari quoq; poterunt, ac ēt negligentiæ cōmissæ in non conficiendo librum rationum, Ipsa Illustriss. Domina transigendo
1 super prædictis cum Illustriss. filio, † cui stricto iure iuramentum in litem veniret deferendum. l. 1. §. offō. vbi Bar. Bal. & alij. ff. de tute. & ratio distra. Rui. consi. 29. nu. 13. vol. 5. Plot. in repet. l. si quando. §. 5. nu. 31. C. vnde vi. Constitueret se debitricem eius summæ, quæ sibi videretur pro iustitia, & exoneratione conscientiæ suæ, & pro satisfactione daret, & assignaret insolutum tot bona, vel census Illustriss. filio acceptanti, & eam liberanti ab vlteriori rationum redditione.
2 † Huiusmodi nanque alienatio necessaria, esset omnino licita. l. peto. §. prædium, vbi doct. de leg. 2. l. pater filium, in princ. & ibi Bart. ff. de leg. 3. l. 1. & ibidem Bart. C. de prædi. mi. Consequenterq; filiarū legitimam iustè, sanctèq; minueret, à quibus propterea reuocari minimè possent alienata, ex quo acquirens titulum haberet onerosum, & absque dolo. Bart. Bald. Card. Cald. Abb. & alij in cap. cum contingat de iure iuran. Alex. cons. 57. in princ. lib. 5. & Cano. omnes in cap. Rainutius, vbi Didac. §. x. num. 9. de communi * attestatur. de testam.

SVMMARIVM.

1 Clausula cæterata, si de stylo notariorum non constat; id tantùm comprahendere possunt, quod subiecta materia conuenit, nec aliter extendi possunt.
2 Feudorum materia regulariter repugnat alienationi in extraneos.
3 Etiam per viam testamenti.
4 Clausula (cui vel quibus) importat facultatem alienandi in quoscunque.
5 Clausula cæterata extendi debeat ad Cons. Sapientis, vbicunque de stylo Notarij non apparet.
6 Notarius in extensione clausula cæterata non potest plus apponere, quàm Sapiens apponeret.
7 Sapiens in extensione contractus nihil potest apponere, quod ad factum pertineat, sed ea tantum declarare, qua in iure consistunt, & ex natura actus tacitè continentur.
8 Feudatarij coinuestiti nō possunt sibi inuicem dare licentiam alienandi feudum in praiudicium successorum, Imò secuta alienatione pœnam priuationis incurrunt.
9 Index in extensione clausula cæterata, debet coniecturas sumere ex pcedētibus, & subsequētibus.
10 Contrarietas semper vitanda in quacunque dispositione.
11 Clausula (cui, vel quibus) non tribuit facultatem alienandi in extraneos, quando contrarietas, aut repugnātia in dispositione considerari potest.
12 Nec potest immutare naturam fendi antiqui in præiudicium vocatorum.
13 Et idem de clausula (ad habendum, tenendum, & quicquid voluerit disponendum.)
14 Clausula (saluis exceptis) qui operetur.

Pro Illust. D. D. Pallauicinis de Pollesino.

EPITOME.

Clausulæ cæteratæ, vbi de notariorum stylo non constat, quomodo extendi debeant?
Clausula (cui, vel quibus) in materia feudali quid importet, præsertim in contractibus inter vocatos celebratis?

RESPONSVM LVII.

Vo principaliter in præsenti consultatione concludo verissima. Alterum quòd in Instrumento isto restitutionis bonorū feudalium Pollesini, pro duabus tertijs per Illust. q. D. Octauianum Pallauicinum, Ill. D. D. Io. Baptistæ, & Pallauicino de Pallauicinis, clausula illa cæterata pro se se nullo

nullo pacto extendi potest eo modo quo prætendit prædicti quondam Domini Pallauicini hæres, hoc est pro se se hæredibus, & successoribus, & cui, vel quibus dederit, vel dabit, seu dederint, vel dabunt; Alterum verò quòd si ità extenderetur, aut et ab initio vsque per cōtrahentes extensa fuisset, nullum tamen piudicium parere posset Ill. Dñis Iulio, & consortibus Pallauicinis descendētibus à prædictis Dñis stipulatoribus, ex quo ius quęsitū habent ex prioribus inuestituris feudalibus ex pacto, & prouidentia concedentis, ac maiorum suorum.

1 Ad confirmationem prædicti theorematis adduco in primis notissimā doctrinam Bart. & Scribēn. in l. Gallus. §. idem credendum, de libe. & posth. tradentium clausulas oēs cæteratas si de certo stylo notarij non cōstat, vt in casu nostro, illud tñ cōpræhēdere posse, quod subiectæ materiæ conuenit, & aliter extendi non posse, nisi supplendo id quòd deficit in illo sermone, sm consuetudinē loquendi, & disponēdi in illa materia, pro quo videatur signanter Alex. ibi n. 2. Iaf. n. 14. & Fortnni. Garz. nu. 54. 55. asserentes ppterea tales clausulas minimè posse continere ea, quæ non sunt ad materiam adaptabilia, & congruentia. Idem in effectu tradit Fely. post relatos in c. cum p. tabellio. nu. 6. cum pluribus seqq. de fi. Instrum. Bero. conf. 154. nn. 8. lib. 3. sequitur Rimin. iun. in conf. 278. n. 110. Et Cepha. omnino videndus in conf. 88. nu 4. & 16.

2 † At subiectæ materiæ feudali nō conuenit alienatio in extraneos, c. Imperialē, de prohi. feu.

3 alien. per Frid. & alibi sæpe, † neque dispositio per viam testamenti, cap. 1. de succeff. feud. estq; vulgaris ista conclusio in materia feudorum, vt ait Clar. in §. feudum. q. 31. Etiam si per viā testamenti fieret ibi (nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente) de success. feud. à quo tex. cōis ista desumitur regula, vt p eundem

4 Clar. d. §. q. 40. post relatos. † Ergo dicta extensio fieri non potest, ex quo clausula, (cui, vel q-bus) licentiam alienandi importare videtur, cap. 1. de feud non haben. pro. na. feud. Clar. d. q 31. vers. vlterius quæro.

5 Secundo facit, quòd quotiescunque non est certus Notarij stylus vtsup. tunc clausulæ cæteratæ extendi dñt ad dictamen, & consil. Sapientis. Bald. in cap. cum in iure peritus, num. 16. de

6 offi. deleg. † nec plus pōt notarius apponere in extensione, q̄ sapiens apponeret. Rui. conf. 23. num. 3. lib. 4. Cæpha. d. conf. 88. num. 14. & 15.

7 † Cæterūm sapiens nil addere potest in extensione contractus, q ad factum pertineat, sed ea solū declarare, q̄ in Iure cōsistunt, & ex nā actus tacitè continentur, gloss. fin. in l. si mandato ritij. §. fin. vbi Scrib. ff. manda. Cæpha. latè loco præcitato, nu. 16. cum plurib. seqq. Ergō cū naturæ feudorum repugnet facultas alienādi, & testandi, vt diximus, nullo pacto poterit eam Sapiēs, sub clausula cæterata cōpræhendere in hac resti-

8 tutione bonorum feudalium. † Tantò magis, q a actum nullum in hac parte facerent contrahentes inuestiti de ipsis, quia non possunt sibi inuicē licentiam alienandi in non vocatos in Inuestituris tribuere, imò verò pœnam priuationis incurrere possent alienatione secuta d. cap. 1. de prohibit. alien. cum vulg. meritò à tali interpretatione, & extensione cauendum. Craue. consil. 252. num. 6. cum concord.

9 Tertiò comprobatur ex eo, quòd scribit Iaf. d. §. idem credendum, nu. 20. post Bart. vbi vult, quòd sapiens, siue Iudex, cui onus extendendi clausulam cæteratam hoc casu incumbit, illam extendere debeat ex coniecturis pcedentium, & subsequentium. Enimuerò si præcedentia in contractu quę præ manibus habemus, considerentur, constabit certè nil magis à contrahentiū mēte alienum, q̄ ita vtsup. disponere, cū primo narrauerint bona prædicta petita fuisse in iudicio contra Illust. Dños Octauiānum, & Franciscum Mariam moto per Ill. Dños Io. Baptam, & Pallauicinum, tamq̄ sibi debita virtute antiquarum inuestiturarum, & malè alienata p antecessores in eorum præiuditium. Pariterq; pręsuppofuerint ad illorum restitutionem, & relaxationem deuenire pro parte reorum cōuentorum, quia de Iure tenebantur, etiam pro euitāda cōdemnatione expensarum, & fructuū perceptorum. Ex quibus manifestè colligitur mentem fuisse contrahentium inuestituras antiquas obseruare, & executioni demandari, non verò ab eis recedere, & contra eas venire, & disponere. Ex subsequentibus autem multò magis id ipsum constat. Ex quo protestantur Domini Io. Baptista, & Pallauicinus se talia bona accipere, & obtinere Iure proprio, & vigore iurium suorum deductorum, & allegatorum in actis, & processibus, potiusq̄ accordij, & transactionis, quam inibant. Item ex speciali pacto in ea apposito super reseruatione iurium prædictorum, quibus nullum intendunt partes fieri præiudicium in euentum, in quem lis super dictis bonis in futurū moueretur dictis Dominis Io. Baptæ, & Pallauicino, aut alteri eorum, seu eorum, aut alterius eorum hæredibus, quo casu intendunt isti se tueri cum eorum prioribus, & potioribus iuribus antedictis, perinde, ac si Instrumētum transactionis prædictæ celebratum non fuisset. Inuestituris igitur antiquis non fuit in aliquo derogatum, sed eas penitus, & omnino saluas, & illæsas esse voluerunt cōtrahentes. Nimirum sapiens in extēsione clausulæ prædictæ nihil apponere pōt contrarium; quia, & menti, & verbis cōtrahentium, tā pcedentibus, q̄ sequētib.

10 repugnaret † cōtra reg. l. nā ad ea de cōdi. & demon. & c. dilectus. §. cæterū, de fi. Instr. cū vulg.

11 Benè

11 † benè faciunt,& in fortiorib. quoq; terminis, q̃
ſcribit Cacher.deciſ.262.nu.3.4.cum ſeqq.& de
ciſ.163.nu.5.vbi clauſulã prædictam (& cui,vel
quib.) ẽt extenſã,& ſimiles, non tribuere facul-
tatẽ alienandi extra vocatos concludit, qñ con-
trarietes,aut repugnantia in diſpoſitione conſi-
derari põt,put ĩ caſu nr̃o ĩciderct, p ſupradicta.
12 Datò nũc citrà veri p̃iudiciũ,quòd clauſula cæ-
terata de qua s̃.extenderetur per notarium , vel
ſapientẽ,aut ẽt per partes ipſas in contractu ex-
tenſa reperiret̃ (pro ſe ſe.& cui,vel quibus) put
D.Hæres p̃tendit,tñ p conſtanti affirmarem, nõ
ppterea immutari poſſe naturã ſeudi ex pacto ,
& prouidentia,antiqui,pr̃ni,& auiti,ita ut ad feu
dũ hæreditariũ redactum dici queat,& exaduer-
13 sò contenditur. † Talis etenim clauſula,atq; alia
conſimilis(ad habendum, tenẽdum,poſſidendũ,
& quicquid perpetuò placnerit diſponendũ) &
reliquæ hm̃õi intelliguntur ſemper citrà prẹiudi
cium liberorũ,quib. ius erat quæſitũ ex priorib.
Inueſtituris,neq; operant̃,quòd ſeudum alienari
poſſit ĩn perſonas aliàs ex iuris diſpoſitione , vel
inueſtituræ antiquæ tenore prohibitas , per ea q̃
latiſſimè ſcripſerunt Iaſ.in vſi.ſaud.n.13. Calca.
cõſ.51.Bello.conſ.33.nu.5.Brun.cõſ.115.col. 3.
Rub.conſ.10.nu.4. Gozad.conſ.84.nu.15.Dec.
conſ.193.col.pen.Bero.conſ.66.nu.13.14.reddi
to in cauſa Parm.& cõſ.106.nu.28.li.1. Menoc.
conſ.61.nu.20.cum multis ſeqq.Crau. in conſil.
pro gene. nu. 293. cum plurib. etiam ſeqq. Ce-
pha.conſ.371.num. 19.& Pedemon.deciſ.p̃dicta
262.& ſeqq. ferè p to.apud quos iura, rationes,
authoritateſq; per plures legi poſſunt, quas om-
nes referre ſuperfluum duximus .
14 Et vltra prædicta aduertendum eſſet ad clauſu-
lam,ſaluis infraſcriptis,poſitam in principio trã-
ſactionis prædictæ,quæ operatur,vt omnia infe-
riùs conuenta cenſeantur excepta , & reſeruata
taliter , quòd ab eis nullo pacto receſſum ſuiſſe
dici poſſit. Vndè ſequitur quòd cum inſra appo-
ſitum fuerit ſpeciale pactum de quo ſupra reſer-
uans Illuſt. Dñis Io. Baptiſtæ,& Pallauicino, eo-
rumq́; , & cuiuſlibet eorum ſucceſſoribus primẹ
ua iura in actis,& proceſſibus deducta, ex ĩcẽſum
quippè in ampliſſima forma, nihil poſſit ſub clau
ſula cæterata compræhendi , quod reſeruationi
prẹdictẹ aliquid detrahat Cacher.plenè d.deciſ.
163.nu.7.vſq; ad nu.54.

SVMMARIVM.

1 Poliaus tenetur reſtituere rem cum fructibus à die ſpolij antequam in petitorio audiatur.
2 Et eius quoq; hares.
3 Nedum extantes,ſed etiam conſumptos.
4 Atq; eos qui percipi potuiſſent.
5 Etiam cum bona fide percepti.
6 Naturales indiſtinctè.
7 Induſtriales verò ſi extent .
8 Vel ſi factus eſt locupletior,qui conſumpſit .
9 Qui tamen locupletior factus praſumitur; ſed contrarium vide infra nu. 42.
10 Bona fidei poſſeſſor eſt,qui ſe dominum credit .
11 Bona fidei poſſeſſor fructus lucratur.
12 Bona fidei poſſeſſor eſt qui authoritate ſuperioris poßidet .
13 Multò magis ſi authoritate Principis,& nu.18.
14 Sententia tribuit titulum,nedum ad fructus lucrãdos,ſed ad praſcribendum habilem .
15 Etiam ſi ſententia ſit nulla.
16 Mala fidei poſſeſſor per ſuperuenientem titulũ poteſt bona fieri.
17 Bona fidei poſſeſſor,dicitur qui rem ſuam de prudẽtum conſilio inuadit.
19 Bona fides ex qualibet, etiam iniuſta cauſa ſolet generari,atq; temeraria.
20 Hares cum beneficio legis, & inuentarij non ſuccedit in vitium mala fidei, nec tenetur niſi pro viribus hareditarijs.
21 Hares qui aliũde habet titulum ante mortẽ authoris,non ſuccedit in vitium ſpolij.
22 Titulus regulariter cauſat bonam fidem.
23 Et contra antiquiorem poſſeſſorem.
24 Etiam ſi nõ ſit legitimus,ſed putatiuus,& erroneus
25 Succeſſor in beneficio eccleſiaſtico,non ſuccedit in vitium pradeceſſoris.
26 Idem in ſucceſſore feudi.
27 Hares mala fidei poſſeſſoris tenet medium inter bonam,& malam fidem.
28 Ad fructus lucrandus non requiritur bona fides , ſed ſufficit malam abeſſe .
29 Error etiam iuris à mala fide excuſat.
30 Qui in minore p̃ſumitur,& ſufficit illum allegare.
31 Iuris error in caſu valdè dubio, & de apicibus iuris praſumitur .
32 Iuris error per iuramentum probatur ſi perſona eſt fide digna.
33 Praſertim vbi aliqua bona fidei adeſſẽt cõiectura .
34 Bona fides praſumitur in eo qui iuſtam cauſam litigandi habuit,& ab expenſis fuit liberatus.
35 Bona fides haredis probatur per ſolam famam, aut rumorem.quòd res erat defuncti .
36 Item ex ſola aſſertione vnius legalis viri .
37 Et ex aſſertione maiorum,vel aliorũ propinquorũ.
38 Et ex poſſeßione triginta annorum .
39 Per quam mala quoq; fides purgari dicitur.
40 Aſſerens fructus extare tenetur probare , praſertim negante reo.
41 Fructus conſumpti non petuntur particulari iudicio,ſed vniuerſalis tantùm,ex communiori.
42 Ex conſumptione fructuum non praſumitur quis locupletior factus, & eſt communis contra glo. & Ang.qui in hoc ſibi contrarius fuit.

43 Fru-

43 *Fructus vsucapiuntur triennio, & vlterius peti non possunt.*
44 *Fructus ciuiles differunt à naturalibus, & industrialibus.*
45 *Sapiunt tamen naturam industrialium, & eorum regulis subiacent.*
46 *Et nuncupantur industriosi.*
47 *Pecunia cum alijs permixta dicuntur consumpta.*

Pro Ill. DD. Comitibus Cornilij.

EPITOME.

Spolians, & eius hæres tenentur restituere fructus cuiuscunq; generis, priusquam in petitorio audiantur; Bonæ fidei verò possessor facit fructus suos. Bona fides ex quibus probetur? & an sufficiat malam fidem abesse, licèt bona non probetur, ad effectum prædictum lucrandi fructus?

RESPONSVM LVIII.

1 SVper dubitatione proposita videretur prima facie deciden. quòd Dñis Vicecomitibus in possessorio iam obtinẽtibus, fructus Castri Cornilij cum pertinẽtijs à die quo eius possessione spoliati fuerũt, venirent restituendi, anteq; in petitorio audirentur Ill. D. Com. Rubei, Bal. in c. conquærente in princ. de resti. spol. in princ. Panorm. & Ias. quos
2 refert Crau. cons. 140. nu. 3. † ex quo mala fides tam in spoliante, quàm in eius hærede illud operetur; vt fructuum quoq; fiat restitutio, prout est de primo rex. in c. grauis de restit. spol. cum ibiq; not. per Scriben. Ioan. Cop. in tract. de fruct. titu. 4. c. 2. cum vulg. & de hærede cuiuscunq; malefidei possessionis est tex. in l. cum hæres de diuers. & tempor. præscript. in l. 2. C. de peti. hæred. tradit Bar. in l. sequitur, §. fructus, & l. cum solus col. 3. de vsucap. Calcan. cons. 26. col. fi. Balb. in tract. præscript. par. 2. tertiæ par. princ. n. 11. & seq. Crau. cons. 146. sub fi. vbi de communi.
3 Procedunt ista nedum in fructib. extãtib., qui rei vendicatione peti possunt, sed ẽt in consumptis, qui conditione ex lege deberi videntur l. malæ fidei, cum not. C. de condit. ex leg. Doct. in l. ex diuersò, ff. de rei vendi. in d. c. grauis, & ali-
4 bi sæpè. † Imo verò in his ẽt, q. percipi potuerũt locum sibi vendicat l. si nauis §. generaliter de rei vend. l. domum, C. eo. cum simi.
5 Quinimò siue mala fide, siue bona percepti fuerint, indistinctè videntur restituendi alio præsertim non probato, siue naturales sint, siuè indu-
6 striales. † Enimuero naturales vbiq; veniunt restituendi l. fructus cum materia, ff. de vsur. Glos. & doct. in d. l. ex diuersò Specul. in tit. de fruct. & interesse §. 1. & ibi Io. And. in addi. Fely. in c.
7 de quarta col. 5. vers. 1. restrictio de præscript. † industriales aũt extantes restituuntur d. l. certum cum not. Bar. & cæteri in d. l. ex diuersò, Rip. in in c. cum Ecclesia nu. 93. de cau. poss. & ppriet.
8 Soc. iun. in cons. 150. nu. 21. lib. 1. de cõi, † vel ẽt consũpti, si consumens factus locupletior, vt per
9 Soci, & alios, vbi s. † Qui tñ regulariter locupletior factus præsumitur, ad glos. in l. vtrùm quam ibi exclamat Ang. ff. de petit. hæredit. nisi igitur probatum fuerit Ill. DD. Rubeos ex fructuũ perceptione locupletiores non euasisse, ad illorũ restitutionẽ obnoxios eos fore videtur cõcluden.

His tamen non obstan. memoratæ fructuum restitutioni locum nõ esse firmiter teneo, quando quidem tam q. Com. Philippum prætensum spoliatorem, q̃ eius hæredes bonæ fidei possessores
10 fuisse credendum est. † Bona fides enim in eo esse dicitur, qui cogitãs se dñm possidet l. apud antiquos, vbi glo. & Bar. in 2. not. C. de furt. & in l. celsus col. fin. de vsucap. Alex. cõs. 200. viso col. 1. in 2. Dec. cons. 272. nu. 8. Balb. in d. tract. præscript. par. 2. 3. par. princ. q. 1. ante n. 2. At Com. Philippus se Dñm sẽper putauit, & re vera fuit, licèt aliàs per vim fuisset spoliatus, prout latiùs
11 in processu dicitur apparere, merito, &c. † Ideò fructus perceptos lucri fecit l. bonæ fidei de acquir. rer. domin. §. si quis à nõ domino, instit. de rer. diuis. Bar. in l. ex diuersò de rei vendic. Butr. & alij in d. c. grauis de restit. spol. Afflict. decis. 240. in prin. Feli. in c. de quarta col. 9. vers. limita. 2. cum simil.
12 Fuit item in bona fide idem Co ex quo authoritate nedum Iudicis, sed Pontificia, atq; Imperatoria Castrum Cornilij, aliaq; sua loca recuperauit, vt ex litteris authenticis, & in forma probanti productis in processu constat, hoc. n. dubio procul bonam fidem parit, Innocẽ. quem sequuntur Abb. & cæteri in c. consultationib. de iure patronatus, Alex. cons. 75. col. penult. volu. 4. Soc. iun. in cons. ult. nu. 4. lib. 1. tradunt oẽs in l. iustè possidet de acquir. poss. Deci. post relatos in c. cum causa notab. ult. de off. deleg. & in consil. 272. sub nu. 9. post Bal. quem refert in uers. & illa
13 bona fides, & in terminis cõcessionis à Principe obtentæ, Curt. cons. 72. col. 8. uers. quantò ergò magis, ubi à minore ad maius arguit, prout, & nos in præsentiarum argumus, & rationem subdit proposito quoq; nostro deseruientem, Alba. cons. 64. nu. 56. uers. 5. fundamentum.
14 Bonæ fidei possessor idẽ quoq; iudicandus est saltem à die quo sñiam in urbe obtinuit contra Vicecomitem super uociferationib. ut in processu constat hæc. n. titulum tribuit, nedum ad fructus lucrandos habilem, uerumetiam ad rẽ præscriben. l. pomponius, §. si iussu, & ibi plenè not. ff. de acqui. poss. l. 3. in fi. de publicia. l. 3. §. idem

quæritur de reb. eorum. Alex.conf.24.num.19.
15 li. 5. † Quod procedit etiam si sententia sit nulla glos.in c.si Sacerdotes,in glos.magna vltra med. 16.q.3. Balb.d.tract.præscrip.par.1.3.par.principalis.quæst.11.num.2.

16 Nec mirum si malæ fidei ab initio† fuisset,qđ bonæ, superueniente titulo,efficeretur per l.non solum.§.1. de vsuc.& doctr.Bart.in l.sequitur.§. fructus in 3.lectura, & in l.cum solus,col.3.vers. 2. casu eo. tit.Bald.in l.apud antiquos vers.quid enim si aliquis possidet, C.de fur. & facit tex. in l.3. §.ex plurimis vbi Alex. ff.de acquir.possess. Balb.vbi supra par.1.3.par.principalis.q.12.nu. 4. Curt.iun.consil.168.nu.29.33. & 35.Io.Cop. in tract. prædicto de fruct.tit.4.cap.3.

Quibus in locis apertè colligitur malæ fidei possessorem per tituli superuenientiam, bonam fidem acquirere posse.

17 Accedat vltimò, quòd bonæ fidei † possessor ille dr, qui rem suam ex prudentum & consilio inuadit,& occupat Ang. § l.sed,& si §.scire de pe ti. hæred.Fely. d.c.de quarta,col.8.vers.& si habuit.Cęterum Co.Philippus nedũ ex peritorum cõsilio, verum etiam eorum participatione rem suam inuasit, qui iura omnia in scrinio pectoris habent,videlicet Imperatoris, & Papæ, vt supra,
18 igitur,&c.Et non dubium † quòd stante licentia istorum Principum videntur quoq; cessare omnia iura,quæ in cõtrarium adduci possent Brun. cons.19.nu.9.inter consilia feud.Neuiz.cõs.81. nu.1. in fi. Crau.cons.5. nu.7.in fi.Ias.consil.38. num,4.li.4. & in l.si testm̃.num.3.C.de testam.

Ex quibus omnibus dubio procul fructus memoratos,quòd ad personã Co.Philippi attinet, non à malæ fidei, sed bonæ fidei possessore perceptos fuisse existimandum est.

19 Et hæc † confirmatur eò quia ex qualibet, & iniusta,& temeraria causa bona fides solet generari ad glo.norabilem in l.1. vbi Bal.C.vbi caus. stat. quem sequitur Alex. conf.127.col.3.vol.4. & Aret.pro ea perpendens tex. in l.clam possidere vbi etiam Ias.in 7.notabili.ff.de acq.poss.Bar. in l.1.§.per seruum.ff.eod.Barb.cons.18.nu.83. li.2.Rip.in c.cum Ecclesia sub num. 100.de caus. poss.& proprier. Curt.in d.cons.72.& Cur.iun. cons.28.nu.11.Ias.cons.46.sub nu.4. vers.5.prędicta li.3.Deci.d.cons.272.ante numerum decimum Balb. in repet.l.Celsus in 3. notabili, & in 3.par.princ.nu.2.cum concord.& Alcia.in tract. præsumpt. reg.3.præsump.5.num.3.& 4.vbi de communi *sententia attestatur.

Quo verò ad Illustres Dños filios,& hæredes, cum beneficio tamen legis, & inuentarij,eadem sequitur iuris decisio, si quidem bonæ fidei non malæ fidei possessori successerunt p supradicta. Quinimò si contrarium (citrà veri præiudiciũ) cõcederet, adhuc eos bonę fidei possessores extitisse, consequenterque fructus perceptos lucri fecisse tenendũ esset. suadetur hoc in primis eò, quia in alterius locum successerunt, & iustam habent causam ignorandi. l. qui in alterius cũ ma-
20 teria de reg. iur. † Et non officit, quòd hæredes sint,& in vitium succedanr d.l.cum hęres. Quoniã multifariã potest responderi,& primò quòd sunt hæredes cum beneficio.l.& inuentarij,ideo in vitium non succedunt vltra vires hæreditarias.Alex.& Fel.quos refert, & sequitur Balb.in tract. pręscrip.par.2. 3.par.princ.q.12. num.13. Brun. cons.17.nu.16. inter feuda.

21 Secundò,†quòd titulum aliunde habent ante mortē parentis,sunt.n.vocati in inuestituris feudi,& confirmationib.post prętensam cõfiscationem emanatis,in quib.tam confiscatio,quã donatio de plenitudine potestatis Imperatoriæ, & cum alijs pręgnantissimis clausulis fuerũt annullatæ, & cassatæ;meritò non succedunt in uitium tex. est in l. an vitium.§.fin.ff.de diuer.& temp. præscrip.tradit latè Balb.vbi proximè,sed num. 15.& alios refert,qui videantur.

22 Confirmatur ista rñsio eò † quia titulus regulariter causat bonã fidẽ.l.pen.C.de euict.l.vnic.
23 C. de vsuc. transf. † etiam contra antiquiorem possessorem Balb. post Butr.& Fely.quos refert. in rep.l.Celsus 3.par.princ.nu.11.vers.secundò
24 limita, † etiam si non sit legitimus titulus,sed putatiuus,& erroneus Bart.& alij d.l. Celsus pręser tim Balb.in 4.not.sub nu.7.Felyn.d.c.de quarta col.9. vers.limita.2.vbi latè Abb. in c.auditis de præscrip.Rip.d.c.cũ ecclesia nu.98.Alc.in tract. pręsump.reg.3 p̃sump.5.nu.2. vbi de cõmuni. *

25 Tertiò pôt rñderi, quòd † quemadmodũ successor vniuersalis in prælatura,siue beneficio nõ retinet vitiũ prædecessoris glos.& Doct.in c.cura. de iurepatr. glo. Abb. & Fel.in d.c. de quarta de præscr.Alex.in l.Pomponius,§.cũ quis col.6. de aeq. pos.& in cons.89. nu.9.vol.2.Balb.loco
26 præcitato sub nu.13. † Ita nec succedens in feudum.Præsertim cum hoc ipsum quoq; beneficiũ sit c.1.§.beneficium qui.mo.feu.amit.Curt.iun. in tract. feud.in 6.q.princ.1.par.vbi plenè.

Quarta quoq; accommodari potest responsio ad reg.d.l.cum hæres,nam procedit tantũ ad exclusionem bonæ fidei hæredis,non verò malam
27 in eo inducit, adeo quòd † hæres malæ fidei possessoris medium tenere dicitur inter bonam, & malam fidẽ, glos.est notab. quam sequitur ibi
28 Bart.in l.pôt pluribus in glo. 1.ff.de vsuc.† Cęterũ ad fructus lucrãdos sufficit malam abesse fidem, non verò bona præcisè requiritur prout in vsucapione,& p̃scriptione,vt est tex.quẽ in id ponderãt scriben.oẽs in l.si fur.§.1.ff.eo.ti.ergo,&c.

29 Secundò principaliter † bona fides Ill. D.D. Com.Camilli,& Marsilij probatur ex iuris errore, cum existimauerint se omni tempore, veros Dños,& legitimos possessores feudi Cornilij, meritò ad fructuũ restitutionẽ nõ tenẽtur.l.sed,

& si lege.§.si rem, vbi Bartol.Bal.Castr.& alij de pet. hæredi. glo.Bartol.Angel.& Imo.in l.si fur. §. t.de vsuc.l.de fructib.cum glo.de do.inter vi. & vxor.l.quod vxor. vbi glo.Bartol.Aret.& cęt. de acquir. possess.Bald. & Salyc. in l.2.C.si quis igno. rem min. Curt. d.consil.72. colum.6.& 7. Curt. iun.consil.78.nu.6. & 13. vbi de communi, * & consil.168. nu. 29. Et quòd in iure errauerint probatur primò ex minori eorum ætate in qua à die mortis patris quindecim annis permanserunt, vt facilè probari posse dicitur,etiam
30 per scripturas authenticas, † licèt enim regulare sit,quòd iuris error ab allegante probari debeat, vt in proprijs terminis tradit Bartol. d.l.sed,& si lege. §.scire,de peti.hæred. Aret.consil.17.num. 11. in minore tamen præsumitur,& sufficit eum allegare Bald. in l.4. C.de vsuc.pro.empt.Felyn. d.c.de quarta, colum.8.vers.limita, vtiliter cum
31 concord. Secundò probatur quoq; † error iuris præsumptione, quando sumus in apicibus iuris, vel in casu valde dubio. Tunc enim iuris error æquiparatur errori facti, vt per Bald.& Fely.vbi supra, & Bal.in l.3. C.si quis igno.rem mi.Curt. iun.d.consi.20.nu.8.& 9.vbi de cõi * fidem facit, Balb.in rep.l.Celsus 4.no.ante numerum 18.vbi plures allegat concord.de vsuc.At causa Cornilienis, quàmaximas habuit difficultates in possessorio, & de apicib.iuris in ea fuit verè pertractatum,vt ex processu, & allegationibus tot clarissimorum patrum liquet, igitur, &c. Probatur
32 tertiò iuris error † per sacramentum possessoris si est persona fide digna.Bal.d.l.3.C.si quis igno. rē mi.cuius decisionē sequitur,& pluribus exornat Curt.d.consi.72.col.9. vers.verū vt nihil Balb.in
33 rep. d. l. Celsus 4. not. in fi. ff.de vsuc. † Et hoc maximè procedit, si aliquæ apparent bonæ fidei coniecturæ,vt per Curt.ibi,quæ sanè in nr̃a specie apparent,vt ex supra,& infra dicendis patet. Verùm Ill. & Reuerendus d.Com. Camillus,est persona fide dignissima,& oī exceptione maior, vt notorium est,& iurm prædictū subire paratus erit, ergo ad fructuū restitutionē non tenebitur.
34 Tertiò probatur bona fides † Ill.Dñorū Rubeorum ex eo, quòd conuenti in possessorio iustam causam litigandi habuerunt. hoc.n.ad causandū bonam fidem,& fructuum lucrum sufficit,secundùm Curt.iun.d.cōs.28. nu.10.11.13.& 14.Qđ autem iustam habuerint causam litigandi patet, tùm ex allegationibus memoratis,tùm etiam ex sñia contra eos lata,qua ab expensis fuerunt absoluti. si enim temerè litigassent ad earum restitutionem fuissent condemnati. l.eum quē temerè,cum sua materia de iud. Probatur quarto bo-
35 na fides † ēt in hærede per famam pub.quòd res fuit defuncti Barr. d.l.Celsus col.2. quē sequuntur ibidem scrib. & signanter Balb. sub nu.41.& seq..vbi multos allegat concord.& ad simplicem falsum rumorem decisionem extēdit. Anch.cōs.

305. tres dñi Fely.d.c.de quarta col.7. & in c.cū contingat vbi etiam Abb. not.de rescrip.Rip.in
36 c.cum ecclesia nu.95.de causa poss.& ꝓpr.† Imò assertio sola vnius legalis uiri bonam fidem parit glo.est in l.Titio in fi.de cond.& dem. & alia glo. in d.c.cum contingat, vbi Abb.& Fel.Bald. & Ang.in l.indicia col.pen.C.de rei vend.Alex. consil.28.nu.10.li.1.Bero.q.65.nu.9.Rip.d.c.cū Ecclesia, nu.96.Balb.d.l.Celsus, nu.45. qui latè insistit, & Alcia. in tract.præsump.reg.3.ꝓsump.
37 5.sub nu.3. vbi de cōi. * † Idem in assertione maiorum,vel aliorum propinquorū Bald. vbi ꝓximè, nu.39.in fi.& nu.44. post Bart.Bald.Ang.& alios quos refert. Cęterū ꝓbari in nostra specie facilimè posse dr̃ assertio propinquorū maiorū legaliū virorū,ac fama de eo,quòd supra dictum
38 est ergo, &c. Quintò,& vltimò probatur † bona fides memorata ex lōga possessione saltē triginta annorū Ias.in l.clam possidere.§.q ad nūdinas col.2.vbi de cōi. * ff.de acq.pos.Dec.cons.272. nu.9.cū concord.Rip.latè d.c.cū Ecclesia,nu.99.
39 † Et hoc adeò verū est, vt ex tali possessione mala quoq; fides de qua priùs cōstet, purgari possit Bart.in l.2.C.vnde vi. Dec.d.cōs.272.n.9.Balb. in rep.d.l.Celsus in 3.par.princ.nu.10.& 11.vbi cōcord.allegat,& de cōi * testatur Rol.à Val.cōs. 3.nu.93.& seq.li.1. At in occurrēti casu ꝓ triginta, & amplius an. durauit possessorio Ill. Dñorū Rubeorū, ideò sup fructib.nō sunt ampliùs molestandi. Cōcurrentib.igitur tot legitimis causis, bonam fidē indubiè possumus cōiectari, qnimò singulæ de per se sufficerent,etiā si minùs forent legitimæ, cū quælibet leuis iniusta, & temeraria causa effectū hunc pariat vtsupra diximus,& cōsequenter fructuum cessabit restitutio. In oppositum verò deducta nullū vr̃ negotium facere, Nā primò quo ad personā Com.Philippi Mariȩ bona fides ex multis fuit demōstrata,& quaten° ab initio fuisset malæ fidei, qđ non creditur,per sñiam,quā ex post obtinuit,constitutus est bonæ fidei possessor.Quoad personam aūt hr̃dū multò magis idem concluditur,pro quibus lōgè plures militant coniecturæ & causæ bonæ fidei vtsupra. Et vt in indiuiduò singula fructuū genera procuramus si de naturalib.loquamur,oīa possumus concedere,qa nulli ferè ex Castro Cornilij cum pertinērijs naturales fructus ꝑcipiunt. sin aūt de industrialib. tunc aūt de extātib.aut de cōsūptis agimus,si de extātib.cōcedimus vtsupra q̃q̃ eos vsucaptos dicere possemus ꝑ ea quæ inferiùs di-
40 centur,sed nulli re ipsa extāt,† & cōtrariū ꝓbare tenet q id asseruerit arg. gl.in l. cū de lege de ꝓbat. quā sequuntur ibidē scrib. & Alex.cons.41. nu.9. li.3.& cons.55.nu.6.li.1. Ias.cōs.34.col.3. sub nu. 5.Rip.post Barr.& alios in l.cōstante.nu. 1.ff.sol.matr. vbi de cōi,*& maximè ꝓcedit hæc decisio in reo negante bona extare, vt in nostra specie Castr.in l.Męnia.§.1.num.4.ff.eod.tit.

De

De consumptis autem in quibus videtur uis consistere, dicimus non esse restituendos, etiam si percipiens factus sit locupletior, ex quo iudicio particulari, non vniuersali petuntur secundũ glo. d.l.ex diuerso, quam sequuntur ibi Bart. & cæteri glo. & scrib.in §.si quis à non domino Insti. de re.diui. Curt.d.consil.72.colum.fin.vers. quia ad ista omnia, qui communiorem, & veriorem opin.hanc attestatur. Sed si cõtraria sententia reciperetur, quæ non est recipienda per supradicta, tunc respondendum foret ex fructibus huiusmodi nõ esse factos locupletiores Ill.D.D.
42 Rubeos, † & nõ obstat præsumptio, quam Ang. in contrarium extare inquit post gl. in d.l. vtrũ, quia horum opin. communiter reprobatur, præsumptionem enim in oppositum potiùs vigere, quòd scilicet ex consumptione taliũ fructuum non sit factus cõsumens locupletior, tenet Ang. sibi contrarius, & Paul. de Castr. quos refert, & sequitur Curt. d.consil.72.col.4. vers.7. concl. Fel.d.c.de quarta col.9.vers.& in dubio nõ præsumitur Curt.iun.citato cõs.28.nu.14.vbi com-
43 munem, & veriorẽ hãc esse asseuerat. † Et quòd omnem videtur difficultatem tollere, vsucapti dici possunt fructus huiusmodi, ex quò per triennium, & longè plùs omnes ferè penes Ill. Dños percipientes manserunt, ideò peti ampliùs non poterunt.l.sequitur.§.fructus vbi glo.Bart.Ang. Imol. Castr.ff.de vsuc. Aret.in d.§.si quis à non domino Abb. d.c.grauis col.7. & in c.de quarta col.pen.vers.dico tantùm Bal.in l.1.nu.8.& seq. C.de vsu.& fruct.lega. Curt.cons.72.prællegato col.3.vers.sexta conclusio, & colum.fin.vers. adhuc respondeo, & latissimè Balb. d.tract.præscrip.par.4. quartæ par.princ.q.35.per to.
44 Et si dicatur † fructus Cornilij in fructibus ciuilib. vt plurimùm consistere, qui separatam habent naturam à naturalibus, atq; ab industrialibus, vt p Bart.& alios d.l.ex diuerso de rei vẽd.
45 † erit itidem animaduertendum, quòd adeo industrialium naturam capiunt, vt eorum regulis omnino subiaceant per l.si nauis vbi Bart. Bald. & alij not. ff. de rei vend. & idem Bart. & scrib. d.l.ex diuerso Cano.d.c.grauis, & in c.consultationib. de iu.patro.Soci.cons.251.nu.24.vol.2.
46 † Vndè est, quòd fructus industriosi nuncupantur secundùm Bal.in l.pro onerib.ad fi. C.de iu. dot. Imò industrialissimi secundùm Sylua.cons. 49.nu.77.& re ipsa ab industrialib.non differũt, vt per Io.Cap.in tract.de fruct.ti.2.c.3.Meritò, quod de ipsis industrialibus consumptis dictum fuit, his quoq; ciuilibus debet conuenire. Super extantibus. autem vix potest dubium incidere,
47 quãdo quidem, vel nulli supersunt vtsupra, † vel si superessent, sola eorum immixtione cum alijs pecunijs facta, consumpti dicerentur. l.nam & si in fin. ff.si cert. petat. l.si alieni nummi.ff.de solu. cum vulg.

Consi. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 Tutor, vel curator, qui se ingerit, & vltrò offert, dandus non est.
2 Fallit in eo qui idoneus est, quia potest iudex eum tutorem, vel curatorẽ dare.
3 Idoneus autem esse debet duplici modo, videlicet respectu morum, & facultatum.
4 Idoneitas respectu morum præsumitur, nisi contrarium probetur, respectu verò facultatum probari debet.
5 Fideiussio autem supplet defectum probationis facultatum.
6 Idoneè cautum censetur, vbicunq; fideiussio, vel pignus datur.
7 Clausula (non obstan. &c.) in rescripto, derogat legibus, & iuri communi.
8 Clausula (de æquitate) operatur vt delegatus possit rigorem, & apices iuris non attendere.
9 Aequius est curatorem bonis absenti dari eum, qui ab intestato successurus esset, quàm extraneum, vt bona ipsa conseruentur, & non dilapidentur.

EPITOME.

Licèt tutor, vel curator, qui se ingerit dandus regulariter nõ sit, Fallit tamen in idoneo, qui dari põt. Idoneus autẽ morib. & facultatib. esse dẽt. Quid autem circa has qualitates probari debeat; & an fideiussio suppleat probationem facultatum? explicatur.

Dec. & Gozad. in hac materia contrarij fuerunt, sed Dec. sententia probatur.

RESPONSVM LIX.

Rectè videntur dubia per Magnificum D. primum cõsulentem resoluta, sufficeretq; doctissimis eius allegationibus subscribere. Verumtamẽ vt cliẽtulo efflagitanti morem geram, addere paucula decreui, q̃ clariorẽ adhuc ipsius causam reddant, & Ill. Dñi Gubernatoris sententiam demõstrent
1 iustissimã, atq; æquissimã. † Et quia uis tota consistere vr super illo articulo, Vtrùm D. Paulus dari potuerit curator bonis Hieronymi eius fratris absentis, ex quo ad hmõi curã se ingessit, & vr prima facie, quòd non per tex. vulg.in l.scire oportet. §.fi. ff.de tu.& cur.da.ab his, cũ sim.per quem ita in terminis rñdit Goz.cons.68.nu.10. aduersùs Decij, rñsum 575. Idcirco pro resolutione huius difficultatis, vltra allegata, cõsiderã-
2 dum est, † regulã d.§.fi.indistinctè nõ pcedere; etenĩ locũ nõ hẽt vbicunq; ille, q tutelę, vel curę

se ingerit, Idoneus est,quia iudex eũ decernere põt, vt inquit ibidẽ gl. in ver.semper quã Doct. passim sequuntur, & signanter Gozad. in loco præcitato. Dubium igitur eadere põt solummodo in hac nostra specie, an D. Paulus idoneus sit
3 nec nè? † Et sanè duplex idoneitas in quolibet tutore, & curatore requiritur, morum scilicet,& facultatum, vt nuncupatim tradit Vulp in l.2.in §.idoneos,quod Bart.& alij signant.ff.de Senat.
4 Tertol. † Quoad mores, verissimum est quemlibet idoneũ præsumi, nec vllam in id exigi probationem,licèt quoad facultates secus sit.glos.in l.si verò, §.1. in ver.dubitetur in fin. ff.qui satis. cogan.cuius sententiam probat inibi Bart.quem cæteri sequuntur. Vndè videtur fuisse necessaria probatio facultatum D. Pauli, vt curator dari potuerit, prout probatæ fuerant in casu illo,in quo Dec. & Gozad.pugnantes fuere vtsupra.
5 Contrarium tamen intrepidè teneo in casu isto, duplici ratione. Primò, quia per æquipollens consultum fuit absentis indemnitati ex cautione fideiussoria per D. Paulum præstita, quæ tantæ est potentię, vt de fideiubentis fide,& idoneitate ampliùs dubitari non permittat, citra
6 eius iniuriam d.l.si verò. §. 1. cùm materia; † Et hinc est, quòd in omni dispositione idoneè cautum censetur, vbicumque fideiussio, vel pignus datur l.si mandato Titij in fi. & ibi Bald.& cæteri not.ff.manda.l.4.§.adijci,de fideicom.liber.c. cum constet vbi glo. & scrib.ext.de pignor.cum simi. Secundò, quia non à iudice ordinario, sed à Principis delegato datus fuit, Porrexit enim D.Paulus preces Serenissimo Domino N. Duci petendo extraneum curatorem remoueri, & se fratrem, ac proximiorẽ agnatum dari, & in rescripto commissum fuit Ill.D.Gubernatori,vt quod iustum,& æquum sibi visum fuisset,decerneret,cum clausula non obstan.&c.In quo rescripto duo sunt notãda,alterum quòd Princeps arbitrio D.Gubernatoris negotium remittit, & facultatem ei tribuit,sequendi æquitatem,alterum quòd ad hunc effectum derogauit legibus,& iu-
7 ri communi quatenus obstent. † hoc enim imputat clausula prædicta (non obstan. &c.) Bart.in l.fi.ad fi.c.si cõtra ius, vel vti.pub.& ibidẽ scrib. omnes in extrauag. ad repri. in ver.non obstan. Abb.Fel. & alij in c.nõnulli de rescrip. Cels.Hugo.in tract.de clau.nu.28.& plurib.seq.Vndè sequitur, quòd D. delegatus æquitatem amplecti potuit,non attentis apicibus,& rigore iuris,tum
8 quia expressim derogatum fuit vtsupra, † tum etiam quia simplex facultas sectandi æquitatem idẽ importat,vt docet Bart.in l.fideiussor.§.quędam, & in l.quintus. ff. manda. latè Io. Baptista Perus.in tract.de arb.lib.10.c.13.per to. Menoc. post Inno.& Paris.quos citat in tract.suo de arb.
9 iud.q.65.nu.4.† Quòd autem ęquissimum fuerit fratrem absentis de cuius morte dubitat,curatorem bonorum eius constitui, extraneo remoto, nullus certè inficiabitur,quandoquidem eius officium est bona conseruare, nè dilapidentur in præiudicium eorum qui successionem sperãt, vt dixit Vulp. in l.2. ff.de legi.tuto.per quẽ tex.ita in terminis argumentatus fuit Dec. d.cons.575. nu.6.& argumentationem fatetur Gozad.d.cõs. 68. n.2. vers.3.iste, & latiùs prosequitur Caualc. in tract.suo de tut.& cura.nu.301.atq; Menoch. d.tract.lib.2.casu 150.nu.19.in fi.& nu.32.Quapropter si iuris rigore inspecto, curator dari, D. Paulus,non probata facultatũ identitate, nequiuisset,cuius contrarium ego verius ob fideiussionem præstitã,existimo,de æquitate tamẽ, quam Ill. D.Gubernator Ducali authoritate amplecti potuit, & debuit, secus iudicandum est, Idcircò D.Vestrę partes erunt in cõfirmando eius decretum saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio prohibet iuramẽtum actuale in contractibus apponi in Ducatu Parma,& Placent.*
2 *Iuramentum est quid spirituale.*
3 *Et ad Ecclesiam spectat.*
4 *Ideo laica potestas circa illud disponere non potest.*
5 *Iuramentum addit forum foro,propterea obligatus cum iuramento, potest coram iudice ecclesiastico conueniri, licèt laicus sit.*
6 *Hinc infertur secundùm Bella.quòd lex ciuilis non possit prohibere iuramenta in contractibus apponi, nè detrahatur ecclesiasticæ iurisdictioni, & num. 13. Sed contrarium vide num. 16. vsque ad fin.& maxime, num.45.*
7 *Iuramentum in Deum dirigitur, & iurantem Deo obligat.*
8 *Ius ciuile non potest quicquam disponere de obligatione Deo facta.*
9 *Lex ciuilis,vbi canonico, vel diuino iuri contradicit in spiritualibus, hìs standum est.*
10 *Iurandum non est,nisi vbi necessitas exigit,Necessitas q; subesse dicitur, vbi concurrit vtilitas.*
11 *Vtilitas consistit in persuadendo alteri,quod vtiliter persuadetur.*
12 *Lex ciuilis nihil potest super iuramento directè disponere ex communi; quod declara, vt num. 53. 54.55.*
14 *Fidei præstatio,& iuramentum idem esse videtur,*
15 *Exceptio debet esse de regula.*
16 *Iuramentum in contractibus de consuetudine tantùm apponitur,non ex legis dispositione.*
17 *Consuetudinem potest Princeps in statu suo tollere,& abolere.*
18 *Iuramentum remitti potest per eum in cuius fauorem præstitum fuit.*

19 Pacto

19 *Pacto ad statutū arguitur, & quod per pactum fieri potest, potest, & per L. ciuilem.*

20 *Lex ciuilis, licèt non possit contra ius Diuinum, vel cano. disponere, pōt tamen ea iuuare, illisq; fauere.*

21 *Legi ciuili disponenti secundùm ius diuinum cōtra nenens, dupliciter peccat.*

22 *Legi ciuili contrauenien s peccat.*

23 *Lex ciuilis coadiunare dicitur canones, quando illis non contradicit.*

24 *Iurandi frequentiam abhorret lex diuina, atq; canonica, qa inde sæpissimè in periuriū inciditur.*

25 *Iuramentum in contractibus, in quibus appositum non fuit, an subintelligatur, vel fingatur interuenisse, stante consuetudine apponendi remissiuè.*

26 *Leges ciuiles Imperatorum Christianorum iuramēta in certis casibus præstari prohibent, præsertim contra legis præceptum.*

27 *Et super viduitate seruanda.*

28 *Atq; super arbitrorum electione.*

29 *Leges quoq; gentilium pariter iuramenta prohibere consueuerunt, prout in relictis factis sub conditione iurisiurandi, qua sustinentur, iuramento nō præstito, lege illud prohibente.*

30 *Et in communi testatoris præcepto, contra leges, vel bonos mores.*

31 *Lex ciuilis in eo, quod canonico iuri nō repugnat, in dubiè seruanda est.*

32 *Etiam in ecclesiasticis.*

33 *Lex ciuilis quandoq; remittit iuramentum, prout in eo, qui non esse in numero Decurionum iurauit.*

34 *Et in eo qui de iudicio sisti iurauit, ous potest per iudicem remitti iuramentum.*

35 *Atq; in eo, qui excipit de non numerata pecunia, quam recepisse iurauerat.*

36 *Ac etiam in eo, qui ex falsis instrumentis transegit cum iuramento.*

37 *Lex ciuilis quandoq; vim habet Apostolici.*

38 *Statuta prohibentia mulieres, vel minores contrahere sinè certis solēnitatibus, etiam cum iuramento, & contractus aliter gestos præsumentia fictos, simulatos, vel dolo, metu, aut fraude celebratos, valent, & tenent, & seruanda sunt, secundùm * communem* opi. & nu. 55.*

39 *Præsertim quando ex aliqua iusta, & rationabili cum condita sunt.*

42 *Anima cunctis rebus anteponenda.*

41 *Præsumptio iuris dicitur probatio.*

42 *Præsumptionum alia iuris tantùm, alia iuris, & de iure.*

43 *Præsumptio iuris, & de iure est, qua fit à lege, & super qua lex ipsa aliquid disponit, & pro veritate haberi mandat.*

44 *Contra hanc non datur probatio.*

45 *Iuramentum contra bonos mores, non est obligatorium, & num. 51.*

46 *Lex ciuilis, ac Princeps possunt prohibere nè iuramentum in contractibus apponatur.*

47 *Temporalis iurisdictio separata est ab ecclesiastica, & vtraq; debet in suis terminis contineri.*

48 *Principibus laicis licere videtur leges condere, quibus prohibeantur subditis sui actus facere, p quos corū iurisdictio ad ecclesiasticos iudices eradseat.*

49 *Clausula (in omnibus, et per omnia) quid importet.*

50 *Non entis nulla sunt qualitates.*

51 *Absolutio petenda non est à iuramento imposito super contractu metu gesto.*

52 *Neque super doloso, non tantùm dolo vero, sed etiā * præsumpto ob enormissimā læsionē, ex magis cōe*.*

56 *Bellam. in c. cum C. laicus de for. compet. in 6. declaratur.*

57 *Iuramenta prohibere in actibus iudicialibus, non respicit spiritualitatem, sed interesse ciuile, & politicum.*

58 *Principes seculares, nedum possunt, sed debēt subditorum suorum saluti animæ inuigilare, & prospicere, & leges superinde disponentes valent, & tenent.*

59 *Debentq; id terrore potestatis legibus efficere, quod Sacerdotes docendo non possunt.*

60 *Fidei præstatio plurimùm à iuramento differt, vel diuersa est.*

61 *Alternatiua cadit inter diuersa.*

62 *Iuramento contrauenien s magis punitur, quā fidei data desistens.*

63 *Iuramento contrauenien s beneficio priuatur, non vero contrauenien s fidei data.*

64 *Fidei præstatio an omnes iuramenti effectus operetur maximè controuersum est.*

65 * *Distinctionem tamen communem* refert Alcia. qua conciliantur contraria opi.*

66 *Fides alia est humana, alia Theologica.*

67 *Fidem verò dans, de humana in dubio intellexisse creditur, & per consequens minimè iurasse, neq; iuramenti vinculo obstrictum esse, prout obstrict* esset, si de Theologica fide sensisset.*

68 *Contrarietas in omni dispositione vitanda est.*

69 *Coniecturis locus non est, vbi sumus in claris.*

70 *Negocij sic vt supra tractati exitus.*

Ad mandatum Serenifs. D. Ducis Ranucij.

EPITOME.

Quæstio examinata coram Clemente viij. Sum. Pōtif. refertur vtrū scilicet posset Princeps secularis in statu suo prohibere iuramētū in cōtractibus apponi, generali cōsuetudine nō obstāte & aliijs ēt obiectis non obstantibus? & quis rei exitus?

RESPONSVM LX.

ANno 1594. cum Serenifs. D. Dux Rainutius Farnesi* inuictifs. Alexādro ei* genitori iā biēnio, in hoc pclarifs. Ducatu Parm. & Placē. successisset, plures edidit p bono regimine salubres cōstitutiones;

Inter quas vna fuit ad tollendam vulgatã illam consuetudinẽ apponẽdi iuramentũ in omnibus contractibus, de iure cõi validis absq; iuramento; qm̃ sæpissimè, & vt plurimùm, cõtrahentes ipsi in periuriũ incauti, impræmeditatiq; incidere solebant; promissa cũ iuramento non obseruantes, aut post statuta tpa; vel aliter Sacramento præstito contrauenientes, fuit autem huiusmodi constitutis tenoris infra notati, in fine præsentis responsi.

1 Constitutionibus igr̃ publicatis, Summo Pont. Clem. VIII. nunciatũ fuit, constitutionem hanc Serenifs. D. Ducẽ iurisdictioni Ecclesiasticę pĩudicialem condidisse; quod ægre ferre visus est, negotiũq; altiorẽ indaginẽ requisiuisse asseruit. Quocirca, cũ per id tẽpus idẽ Serenifs. D. Dux alijs de causis ad eũdem Sum. Pont. me Oratorẽ destinasset, in mandatis ẽt dedit, vt cũ Sanctitate Sua hac de re ptractarẽ; imprimisq; rectã suã intentionẽ enudarẽ in huiusmodi lege condẽda; euitandi scz periuriorũ frequentiam, & peccata subditorũ suorũ; subindeq; causas explicarem, quibus lex ipsa rõnabilis, & iurisdictioni Ecclesiasticæ minimè præiudicialis existimanda videretur. Demum verò promptã exhiberẽ obediẽtiam in eo, quod Sanctitas Sua præcipere, causa cognita, statuisset. Quæ cum à me benignè admodũ, attenteq; Sum. Pont. audiuisset, ad Illustrifs. & Reuerẽdifs. D. Cardinalem Segam Episcopum Placentiæ me remisit, cum quo de constitutionis validitate, & inualiditate agerem.

Adiui ergo D. S. Illustrifs. quã de negotio plenè instructam, & edoctam reperij; Nam plures proposuit difficultates, & doctissima argumenta contra hanc sæcularis Principis legem.

2 Et in primis, Iuramentũ esse quid ſpũale, c. 2.
3 de iureiur. † & ad Ecclesiam spectare, c. fin. de
4 fo. compet. in 6. c. venerabilem de elect. † Ideò laicam potestatem circa illud disponere nõ posse, c. Ecclesia S. Mariæ de consti. c. tuam, de ord. cogni. c. si Imperator. 96. dist. Quæ ratio videtur generaliter procedere, siue de iuramento præstito, siue de præstando agatur, quando iura prædicta indistinctè loquuntur.

5 Secundò, considerabat iuramentum addere forum foro, operariq;, vt qui illud præstiterit in aliquo contractu, possit pro eius implemẽto coram Ecclesiastico Iudice conueniri, d. c. fin. vbi
6 DD. de fo. compet. in 6. † Vndè constitutio prohibens in contractibus iurari, tendit ad iurisdictionis Ecclesiasticæ diminutionem, & hac potissimũ ratione moueri, Bellam. in c. cum C. laicus de for. compet. in 6. ad sentiendum contra huiusmodi prohibitionem, vt inferiùs pleniùs dicetur.

7 Tertiò, Asserebat Iuramentum in Deum dirigi, & ipsi Deo obligare, c. debitores, dè iure-
8 iur. & c. & si Christus, eo. tit. † Propterea ius ciuile, quod est infimum, nullo modo posse di sponere de obligatione, quam homines cũ Deo ipso contrahunt, vt in specie considerat Fortu. Garz. in tract. de vlt. fin. iu. num. 325.

9 Quartò, Adducebat, quòd quando lex ciuilis contradicit iuri canon. standum est proculdubio iuri canon. quando materia est spiritualis, dum vergit in animæ detrimentum, cap. nouit de iud. Batt. cõmuniter receptus in l. priuilegia, nu. 2. C. de Sacrosf. Eccl. Cano. in c. 1. de op. no. nunciat. At constitutio prohibens contrahentes iurare, aduersat iuri can. circa spiritualia d. c. & si
10 Christus. §. quemadmodum, † vbi Sum. Pontif. interpræstando illa verba (nolite iurare) ea intelligit, vt iurari non possit, nisi cum necessitas exigit, Necessitas aũt includit quoque vtilitatẽ, vt dicit gloss. in d. c. & si Christus, & post eam
11 Butr. in §. Iacobus, nume. 3. † Vtilitas autem in hoc consistit, vt alteri persuadeatur, quod vtile est persuaderi, c. tu malum. vbi gloss. & Turrecremat. 22. q. 1. Idemq; disponitur in præcedentibus, & seqq. c. c. eo. ti. Concludendum igitur licitum esse iuramentum ad confirmãdam promissionem, & astruendam promissam fidem, vt etiam tradit Sot. de iusti. & iu. lib. 8. q. 2. consequenterq; legem prohibẽtem iuramentum, aduersari iuri cano. ita interpræstanti ius Diuinum.

12 Quintò, Vt nostratum quoque authoritas non deesset ad probandum, quòd nulla lex ciuilis quicquam potest validè super iuramẽto decernere, allegabat Aret. consf. 8. in princ. Boer. decis. 247. num. 8, Ias. in l. fi. num. 25. 26. ff. qui satisd. cog. post multos alios ab eo citatos, concludentẽ, quòd quando lex ciuilis directè disponit de iuramento, vt in casu nostro, receptissimum esse quòd non valet, Soci. iun. consil. 3. à nu. 24. vsque ad 44. lib. 2. Moder. Anchar. q. 14. nu. 18. Villalob. com. opin. lib. 5. nume. 99. Gab. tit. de iureiur. concl. 5. num. 15. post Bero. Cur. & alios, quos sequitur, Rol. consil. 31. num. 14. vol. 2. & latiùs consil. 99. nume. 11. cum pluribus seqq. lib. 3. & vltra hos Beltran. consil. 30. ex casu, colum. 4. vers. tum & quia, volum. 3. in no. qui etiam de communi * attestatur.

13 Sextò, & vltimò, Adducebat pro coronide, & in terminis terminantibus Bellam. in rep. d. c. cum. C. Laicus, num. 19. de fo. compet. in 6. tenentem constitutionem, & si non annullet iuramentum, sed prẽstari tantùm prohibeat, non valere; idq; pluribus rationibus, & argumentis confirmare, cuius opin. contra moder. cõfirmat Valeſ. in tracta. consultationum, & rerum iud. in Regno Lusitano, consultat. 99. vbi pro hac parte adducit Alex. Cassa. Curt. Affict. Rui. & Vital. & nouissimè Pinel. in l. 2. nume. 2. C. de rescind. vendit.

14 Duo insuper obijciebat aduersùs hãc nostram cõstitutionẽ, Alterũ, quòd in pfatione indicaret Principem

Principem apponere voluisse manum in messem
alienam,profitendo velle animabus subditorum
suorũ consulere,quod Ecclesiasticorum ꝓprium
munus est, Alterum quòd contrarietatem quasi
expressam contineret,prohibẽdo scilicet iuramẽ
tũ in cõtractibus apponi,& nihilominus permit-
tendo adhiberi clam,(sub vinculo sinceræ,& im-
maculatæ fidei) quæ iuramentũ quoddã videtur
importare,cum fides nostra sit res sacra,vt virtus
est theologica,& ex propria sua natura iuramen-
tũ inducat,& ꝙ inter fidei præstationem, & iura-
mentum non sit differẽtia,tradit glo.fi.in c. 2. de
fideiusso. ꝑ illũ tex.cũ quo concordaret, videtur
tex.in c.ad aures,extra de his q̧ui.vel met.cã,&
in c.peruenit de iureiur.& cum sua opin.transire
videtur Abb.in d.c.ad aures,n.3.cum seqq.& in
c.constitutus, vbi Glos. de transact.

Quod confirmari uidetur per illam exceptionẽ
(excepto periurio,eiusq; pœnis spiritualibus, &
15 reatu animæ,)quæ debet esse de regula,l.nam ꝙ
liquidè de pœn. lega, Vndè arguitur quòd nisi
ista fuisset excepta,ab illa fidei præstatione,ꝓcess
fissent ex intentione legislatoris,& ꝑ consequẽs,
quod de fide diuina intelligatur, sub qua contra
hentes se obligare possunt, & debent, & consti-
tutio ipsa præcipit.

Ad impugnandam constitutionem Illustriss.&
Reuerendiss. D. Cardinalis,nedum oretenus,ve
rumetiam in scriptis protulit.

Ego verò pro ipsius constitutione validitate sẽ
tiendum,debita cum modestia arguebam, & di-
cebam Primò.

16 Iuramentum in omnibus contractibus apponi
debere nulla lege canonica,aut ciuili, cautum re
periri,sed tñ ex quadam generali cõsuetudine,
vt legere est apud Grat. cons. 104. ad fin. lib. 2.
Barb.cons.43.nu.7.li.2.Gram.decis. 12. post nu.
14.Seraph.in tract.de virtute iuramẽti priu. 22.
nu. 106. vsq; ad fi.& Gabr.in suis comm. concl.
tit. de consuet. concl.3.num.24.

17 Principem aũt posse consuetudinẽ in suo statu
in Ciuilib.seu ꝓphanis introductã tollere,& abo
lere l.2.vbi Bal.C.quæ sit long. consuet.l.1. cum
glo.in ver.singularium de rescrip. l.3.§.diuus de
sepul.vio.§.fuerat,Insti. de act. c. cũ Apostolica,
de his quæ fiunt si.consen.capi.Oldra. cons. 117.
bonæ memoriæ nu. 1. & cons. 322. nu. 1. Bal.in
auten.nauigia,C. de fur.& in authen. omnes pe-
regrini per illum tex. C.comm.de success. Mart.
Laud.in tract.de Princ. nu. 26. Crau. pulchrè in
tract.de antiq.temp.par.1.nu.14.15.16. cum cõ
cord.& tantò magis,quando res ad ius cõe redu-
cit, Castr.in l.de quib⁹ col.fi.de legi.Rot.de cur.
in tract.de consuetu.sect.7.nu.33.prout in ꝓposi
to casu contingit;nã sublata huiusmodi cõsuetu
dine remanent contractus in sua propria natura
solo consensu,& alijs suis requisitis perfecti,iura
mentum non requirẽtes, nisi in certis casibus ab
hac etiam constitutione exceptis;& cum iure cõ
muni conueniat.Ergò de iure valida.

18 Secundò.Considerabã,quod iuramentũ remit
ti potest per eũ,in cuius fauorẽ p̄stitũ fuit,c.2.cũ
not.de spons.vbi Ioã.And.& alij c. consuluit de
vsuris,l.fin.ĩ prin. cũ not. ff. qui & a quib. Rom.
cons. 12.n.2.Sed si p̄stitũ iuramentũ remitti põt
ꝑ pactũ;multò magis p̄standũ;& sic cõuenire pñt
contrahentes, vt iuramentũ in eorũ contractib⁹
nõ p̄stetur,arg.l.Patre furioso,de his qui sũt sui,
19 vel alie.iur.† Cæterũ,quod ꝑ pactũ põt fieri,põt
ẽt ꝑ statutum,& sic legẽ ciuilẽ l.fin.in fi.C.de fi-
deiuss.not.in rub.C.de Decur. lib. 10. ita arguit
Salic.in auth.sacrm̃ in fi.C.si aduer. vẽdi.& post
eũ Alex.cõs. 151.nu.4.li.7.Igr̃ cõstitutio valida.
20 Tertiò. Dicebã, quod l.ciuilis q̃uis non possit
contra canones disponere põt tñ illa coadiuua-
re,adeò quod si fauet iuri diuino,vel canonico,
eiusq; intẽtionẽ iuuat,tenet,& subsistit, c.1.vbi
glo.in ver.adiuuatur,atq; Abb. & cæteri not.de
nou.op.nunc.c.si ĩ adiutoriũ 10.dist.Fort. Gatz.
d.tract.n.348. cũ exẽplis ab eo congestis n. 335.
21 Et hinc est,quod cõtraueniẽs l.ciuili disponenti
sm̃ l.diuinã dr̃ peccare dupliciter,ob p̄ceptũ iuris
diuini,& iussum Principis contemptum, Bal.in
l.cum quis nu.14.C.de iu. & facti igno. Henric.
Boic.d.c.1. in princip.
22 Peccat etenim, qui contra legis ciuilis præce-
ptum agit,c.2.de ma.& ob.c. q̧ resistit 11.q.2.c.
quæ contra 8. dist.c. legi 16.q.1.Feder. de Sen.
cons. 272. statutum ciuitatis.
23 Imò coadiuuare dicitur,quoties non contradĩ
24 cit canonibus,c.1.10.di. † At iuri,nedum cano-
nico, verum & diuino conuenit euitare iuramẽ-
tum,& eorum frequentiam;quia ab his in periu
ria sæpissimè dilabimur,c.ita ergo, c. nõ est,& c.
si peccatum 22.q.1.c.3.de cohabit. cleri. & mul.
c.si verò de iureiu.& c.& si Christus, §. quædam
eo.ti.vbi signanter Sum.Pontif.(postquam absti
nendum esse à iuramẽto; præterquam in casu ne
cessitatis,asseruit)rationẽ reddens inquit(qm̃ ex
frequenti iuratione periurium sæpè contingit.)
citans illud Ecclesiasticorum(vir multum iurans
replebitur iniquitate, & de domo eius non di-
scedet plaga.) Vndè not.glo.ibidem in ver. se-
quitur,& in d.cap.ita ergo,id, quod non est ma-
lum,ex se rectè prohiberi.quando malum indè
sequi potest per occasionem inde supradictam.

Iure quoque diuino idem cautum esse certò
scimus, nam vltra locum Ecclesiasticorum pro-
ximè citatum, scriptum est, Deuteronom. 5.
(Non periurabis in nomine meo, nec as-
sumens nomen Dei tui in vanum) registrato
in cap. habemus, 22.quæst. 1. & Saluator Mun-
di Matthæ. 5. ait, (quia dictum est antiquis,
non peierabis, ego autem dico vobis, noli-
te iurare omnino) quod præceptum, hoc sal-
tem indubitanter continet, ut quantum fieri

potest, euitemus iuramenta,& occasiones periurio-
riorum. Ideo legimus in c.in nouo 22.q.1.in no
uo testamēto prohibitum esse oīno iuramentū,
non quia iurare peccatum sit, sed quia peierare
immane peccatum est, à quo longè nos esse vo-
luit, qui oīno nè iuremus prohibuit. De qua re
apud Bellam.in d.c.cum C. laicus nu.26.de for.
compet.in 6. & per Sotum latè de iust.& iu.li.2.
q.4.artic.3. Quid igitur iuri diuino,& canonico
conformius, quàm iuramenti frequentiam ni-
mis latè diffusam,cohiberet,& refrenare, & con
trariam consuetudinem, imò potiùs abusum, &
25 corruptelam tollere? quam vsq; adeo processis-
se intelligimus, vt plurimi contendant in illis et-
iam instrumentis,in quibus appositum non fuit
iuramentum subintelligi,& fingi debere, & per
consequens periurium, ac periurij pœnas etiam
ignoranter incurri posse, vt latè disputat Seraph,
post multos relatos d.priu.22,nu.100.cum mul-
tis seqq. & signanter nu.108.vers. contrarium.
Non videtur ergò constitutionis validitas in du
bium reuocanda.
26 Quartò allegabam leges ciuiles Imperatorum
Christianorum prohibentes in certis casibus iu-
ramentum præstari,ad euitanda periuria, videli-
cet l.nō dubium in fi.C. de legi. vbi illud nō ad-
mitti contra legis præceptū mandat,& inde col-
ligit Bald.nu.27.legem ciuilem posse decernere,
27 vt iuramentum non admittatur,†ad idē est tex,
in l.2.in prin.C.de indic.vidui.toll. vbi Impera
tor prohibet iuramentum super mulieris vidui-
tate; inquiens(nullum concedimus fieri iuramē
tum secundùm legem prædictam)& in §.tale igi
tur subiungit (tale igitur iuramentum conquie-
scat, & rationem subdens inquit (Augeri enim
nostram Rempub.& multis hominibus legitimè
progenitis frequentari, quàm impijs periurijs af
fici volumus,cum satis esse inhumanum videa-
tur.per leges,quæ periuria puniunt,viam periu-
rijs aperiri.).
28 Concordat tex.in auth.decernit, & in corpore
vndè sumit,C.de arbi.prohibens electionē arbi-
tri cū iuramento; vbi Bal.in 2.not.colligit, quòd
lex ciuilis potest iuramentum reprobare.
29 Apud Ethnicos id multò magis receptum fuit,
nam in l.quę sub conditione in prin.& §.si quis.
de condi. insti. in relictis factis sub iurisiurandi
conditione,prohibetur, & reprobatur iuramen-
30 tum,& sustinetur legatum,†similis est tex. in l.si
quis inquilinos,§.fi.prohibens iuramentum prę
stari contra leges, vel bonos mores à testatore
demandatum,vbi glo.concord.citat. & in mate-
ria cōtractuū,l.iurisgētiū,§.& generaliter ꝯ pac.
31 Cum igitur nec iura prædicta correcta reperiā
tur iure canonico,nec generali aliqua lege veti-
tum similes leges in futurum promulgari posse,
de illarum vi disceptandum non videtur, per d.
32 l.1.cum materia de no.op.nunc.†quandoquidē
legibus ciuilibus,etiam in Ecclesiasticis,stādum
est, nisi canonibus contrarium dispositum repe-
riatur, vt ait glo.in d.c.1.in ver.adiuuatur, cui
consonat doctr. Archid.in c.benè n.6.96.di.asse
rentis,leges omnes,quæ canonibus nō repugnāt
censeri à Papa confirmatas,& fortu.Garz. d.tra
cta.nu.385.
33 Quintò.Dicebam fortiùs,legem ciuilem solere
etiam iuramentum præstitū ex causa remittere,
& condonare, vt in l.fin.ad municip. vbi, ei qui
iurauit non esse in Decurionum numero, remit-
34 titur iuramentum, † & in l.fi. tit. qui satisd.cog.
Remittitur per iudicem ei,qui iurauerat de iudi
35 cio sisti,†& in l.fi.C.de nō num.pecu.remittitur
36 ei,qui excipit de non nu.pec. † & in l.si ex falsis,
C.de transact.ei qui ex falsis instrumentis transe
37 git.†Quibus,& alijs similibus casibus dicitur lex
ciuilis habere vim Apostolicā, glo. in l. adigere,
§.fi.de iu.patron.
38 † Sextò. Aiebam statuta disponentia minores,
vel mulieres sinè certis solemnitatibus obligari
non posse,etiam cum iuramento, valere,& tene-
re; ac passim obseruari, si contractus aliter gestos
præsumunt fictitios,vel dolo,metu;aut fraude ini
tos,Bart.in l.omnes populi nu. 25. de iust.& iu.
asserens,se ita iudicari vidisse, & citans Iaco.de
Belui.Bald.d.l.non dubium, num.26.vers.sed de
iure canonico,& nu.27.C.de legi.& in l.nec pa-
tronus,C.de op.libert.in authen. sacramēta pu-
berum nu.5.vers.& ideo,C. si aduer. vendit. ita
de facto seruari affirmans,pro qua opi.asserit ibi
Fulg.iudicatum fuisse, Imo in c.2.de pact. in 6.
Anch.in c.1.in 11.q.prin.de const.& in cōs.317
visa facti narratione,& cōs.330. nu.9. Alex.cōs.
151.nu.3.4.& per totū li.7.& cons.196. num.4.
lib.4.Castr.cons.314.nu.7.li.1. Corn. cons.121.
col.2.li.4 Crot.in d.l.oēs pop.nu.47. Igne.in d.
Auth.sacramenta n.79.80. Caccial. in reper.d.l.
oēs populi nu.72.Salic.in d.auth.nu.26. vsq; ad
fi.concludens pluribus rōnibus tale statutum va
lere, Rom.cons.12.in prin.n.2.vers.resultat, vsq;
ad fi.& ibi Mando. in addit. in verb.indirectum
* multos alios citans, & de cōi * attestans Ferrar.
caut.16.cōis,& vera,Gozad.cons.16.n.10. Rui.
cons.53.nu.23.li.1.cons.146.nu.12.13.li.2. Ias.
in l.fi.n.25.q satisd.cog.& in d.auth.sacramenta
nu.84 85.& cōs.133.nu.17.li.4.Boer.decis.247.
nu.8.Soc, cons.66.nu.22.li. 1.Dec. in cons.403.
nu.22.Ang.cons.160.col.2.uers.contrariū dico,
Barb.cōs.21.col.1.li.1.& cons.6.nu.4.6.14.li.4.
Curt.iun.cons.50.per to.& cons.118.nu.6.con-
* cludens,hanc ueram,& cōem * esse Paris.cōs.49
& 97.nu.4.lib.1.Soc.iun.cōs.3.nu.20.35.36.37
* li.2.vbi de communi, * Alcia. in c.cum contingat
* nu.184.de cōi * ēt attestās ex̄. de iureiu. Rimin.
iu.insti.quib.alie.li.vel nō.ī prin.n.297.cū seqq.
ubi nō esse ab hac opi.discedēdum asserit pluriū
numero cōfirmata, pro qua multos allegat alios

Menoch.

Menoc. de recup.poſſ.remed.15.n.135.& ſeqq.
& nu.179.cũ ſeqq. Alba. conſ.70.num.7. cõem
*affirmans. Villalo. in ſuis cõmunib. in litera.s.
nu.99. Ancha.Regien.q.14.num.18.cum ſeqq.
par.2.Seraphi.d.tract.de priui. iuram. priui.61.
nu.18.& latiùs priui.83.n.79. cum ſeqq. vbi de
cõi * & hanc ẽt ſñiam tandem amplectitur. Rol.
in contrariũ citatus d.conſ.99. lib.3. nu.10. 19.
& 27. quoties ſtatutũ fingit, aut p̃ſumit ſup actu
tpali, & non ſup iuramẽto, allegans Abb. Dec.
Rui.& alios. Ita.n.loquitur noſtra conſtitutio,q̃
contractus aliter geſtos p̃ſumit fictitios,& dolo-
ſos, & tales fingit, atq; ſimulatos,& meticuloſos
in illis ver.(ſi qñ igiť, &c.) per quę nihil p̃ſumit,
aut fingir ſup iuramento, ſed tm̃ ſup actibus tẽ-
39 poralibus. † Fatetur quoq; Rol. ibidem nu.21.
& 27. & de cõi * atteſtatur,opi.Bart.& ſequaciũ
rectè procedere,vbicũq; iuſta, & rationabilis cã
ſubeſt taliter diſponẽdi, vt quia mulieres,& mi-
nores frequenter decipi, & lædi conſueuerint.
At quæ iuſtior, & rationabilior cauſa excogita-
ri põt, q̃ zelus ſalutis animarũ, vt periuria fre-
40 quentiſſima euitentur? † Si.n.pro conſeruatio-
ne facultatũ cã iudicať iuſta,& rationabilis,mul-
tò magis p̃ cõſeruatione animæ, q̃ cũctis rebus
anteponẽda eſt. l.ſancimus.C.de Sacroſ. Eccleſ.
41 Quamplura huius ſñiæ fundamenta apud rela-
tos authores legi poſſunt, ſed vnũ apud me p̃ci-
puum eſt, quòd cũ plures probationũ ſint ſpes,
vna earum eſt præſumptio, vt p Scrib. omnes *
in l.admonendi de iureiur.& in rub.C.de p̃bat.
42 cano.in rub. ex̃.eo. & alibi ſæpè † præſumptio-
num autem aliæ ſunt iuris tm̃, Aliæ iuris, & de
43 iure, vt oẽs norunt, & in locis p̃dictis legitur, †
& præſumptio iuris, & de iure ea eſt, quæ fit à
lege, & ſuper qua lex ipſa aliquid diſponit, & p̃
veritate haberi mandat. Bald.in l.ſiue poſſideris
nu.6. C.de prob. Fel.in cap.quanto, num.3. de
præſumpt. Alciat.in tract.p̃ſumpt.in p̃lud.par.2.
44 nu.4.† Ita vt contrarium probari nequeat.Bald.
in rub.ex̃.de probat.n.1. Innoc.in cap.quia ve-
riſimile, nu.2.de præſump.Alex.in l.inter ſtipu-
lantem.§.1.nu.3.de verb.oblig.Rom.in l.ſi duo
num.8. de acquir. hæred.Alcia.vbi ſupra, nu.5.
Cumq; conſtitutio iſta p̃ſumptionem doli, frau-
dis,metus,& ſimulationis inducat, & ſuperindè
diſponat, actus annullando,& inualidãdo,certo
certiùs vř, perinde eſſe, ac ſi verè dolus, fraus,
45 metus, & ſimulatio interueniſſent, † quo caſu
dubium non eſt,iuramentum viribus carere; q̃a
contra bonos mores, cap. non eſt obligatorium
de reg. iur. in 6. vbi gloſſ. & Docto. perplura
afferunt exempla, c. Abbas quod me. cauſa.
d.c. cum contingat de iureiur. cap. quamuis de
pac. in 6.& cap.licèt mulieres de iureiur.eo.li.6.
Bart. latè in l.ſi quis pro eo.num.6.7.de fideiuſſ.
conſequenterq; cum iure cano. cõuenit. Ad hoc
videatur in ſpecie Rolan.d.conſ.99.n.19. & 27.
poſt eos quos citat. Ergo conſtitutio valida.
46 Septimò, Afferebam tãdẽ multorũ clariſſimo-
tum Iuriſconſultorum authoritatẽ,qui in p̃prijs
terminis noſtris voluere, legẽ Ciuilem,ac Prin-
cipem prohibere poſſe iuramentum in contra-
ctibus apponi. Et in primis.

Gemin. qui fuit Cam. Apoſtolicæ Auditor in
ſuo conſ.51.p to.vbi bonas adducit rationes,&
authoritates, concludens,quòd licèt non poſſit,
l. ciuilis iuramentũ iam p̃ſtitum infringere, põt
tamen ſuper præſtando diſponere,illud præſtari
prohibendo; imò plus tenet, quòd ſi per viam
præcepti non prohiberet, ſed tantùm per viam
conſilij, idem foret iudicandum, & idem tenet
Gemin. in d.cap. quamuis. col.pen.in verſ. ſed
quæritur, de pact. in 6.

Bald. in l. pactum,nu.1.verſ.Item nota vnum.
C. de Collat.

Alex.conſ.151. num. 3.4. & ferè per tot.lib.7.

Imol.in c. quamuis, col. vlt.de pact. in 6.

Fely. in cap. ſuper his, ſub nume. 1. verſ. facit
etiam de accuſat.

Iaſ.in Auth. Sacramenta puberum, nume. 82.
C. ſi aduerſ.vendit.

Marſ. ſing.194.

Dec.in d.l.pactum, quod dotale,nume.11. C.
de collat.

Guliel.Bened.in rep.c.Rainutius, in ver. duas
habens filias, num.247.

Caſſan. in conſtit. Burg. rub. 4.§.7.ti.ſupposè
qui les dict. num.58.

Io:Lup.in rep.cap.per veſtras.§.fi.nu.20.&30.
de do. inter vir. & vxo.

Gomeſ. de contractib. cap.14.num.22.

Igne. in rep. d. Auth. Sacramenta puberum,
num.77.C.ſi aduer.vendi.

Cor. in conſ.192. ad fi. vol.1.

Ferd.Loa.in rep.l.filiusfamilias.§.diui,nu.147.
de leg.1. vbi præter euitationẽ periurij conſide-
rat ẽt euitationem excommunicationum, quæ
frequenter emittuntur à Iudicib. Eccleſiaſticis.

Iacob. Peroz in Schol. ad l.6. ordi. tit.1.lib.3.
colum.795.

Fortu.Garz. de vlt.fi.iu.illat.20. nu.230. & de
actio.iura.cap.12.num.9.

Didac. à ſegu. in rep.l.1.§.ſi vir, num. 118. de
acquir.poſſeſſ.

Didac.Couarr.in relect. d.c.quãuis.§.3. n.7.8.
qui notabiliter loquitur, aſſerens, conſtitutionẽ
ita diſponentem in Regnis Caſtellæ validã eſſe,
datò quòd emanaſſet ad conſeruãdam iuriſdi-
ctionem ſæcularem, qua priuari ſolent Iudices
laici ex diſpoſitione d.c. cum C. Laicus, de fo-
ro cõp. in 6.cõtra diſpoſitionem,c.nouit de iud.

Nauar. in conſ.1. num. 45. vbi conſtitutiones
Caſtellæ Luſitaniæ, atq; Burgundiæ,& Nauarrę
apprimè tuetur; eandem rationem perpenden-
do, reſpectu iuriſdictionis tẽporalis cõſeruãdæ.

C.Lud.

C.Lud. Molin. in tract. de iust. & iu. tracta. 2. disput. 149. vers. quoad potestates, & seq. vbi de constitutione pdicta Castellæ, & alia simili Regni Lusitaniæ tractat plenè.

Anasta. Germo. de sacro. immun. lib. 3. cap. 21. nu. 186. cum seqq. allegans etiam Pedem. constitutionem eiusdē tenoris, & signanter nu. 192.

Petr. Duenas Reg. 335. nu. 20. vers. est tamen notandum.

Seraphi. de virt. iuram. priuil. 22. num. 120. ad fin. quò loci de statutis Senarum, & Cortonæ, idem disponentibus, mentionem facit post Cor. supra citatum.

Arrius quoque Pinell. in d.l.2. par. 3. c. 1. nu. 2. easdem constitutiones perpendens, concludit, prohibitum esse de earũ validitate dubitare, cũ a catholicis Principib⁹ pmulgatæ sint; & nu. seq. vers. contra verò, aduersùs Seguræ, & aliorum sñiam, tenet indistinctè, constitutiones valere, tã pro contractibus de iure cõi inualidis absque iuramento, quàm pro validis; subiungens Principes sæculares in hoc prudẽter subditis suis cõsulere, quod propriũ eorũ munus est. l. optimã. C. de contrahen. & com. stip. & cap. Regũ offñ, 23. q. 5. Sed hæc Segu. & Pinel. dissensio in nr̃o casu cessat, cũ loquatur constitutio, de qua agimus, de illis tm̃ contractibus, qui absq; iuramẽto tenent; & in alijs iurare permittat ad formam iuris cõis, atque municipalis; ẽt vltra constitutiones locorum memoratorum, exhibebã quoq; Decretum Serenifs. Ducis Mantuæ prohibentis iuramentum contractibus adijci, & clausulam eius loco subrogantis, quã vim iuramẽti habere voluit, pterquam periurij, & fori, cuius Decreti meminit Paris cons. 110. nu. 6. & 39. lib. primo. & Nat. cons. 479. nu. 12. sm̃ quod decretũ asserit Rotam Mantuanam eo assidente, pluries iudicasse, & cons. seq. num. 12. 14. & 15. vbi notabiliter loquitur. Necnon aliud decretum Serenifs. D. Ducis Ferrariæ editum Regij, prohibitiuum vt s̃, & annullans oẽs contractus cum iuramento actuali celebratos, cum expressione eiusdem causæ euitandi periuria, in quæ multi imprudenter incidebant, & ea etiam pauci pendebant. Videri ergò hæc sententia ex tantorũ Patrum authoritate communis, ac magis communis debet, & amplectenda.

Vndè concludebam deniq; ex iuribus, rationibus, authoritatibus, exemplisq; sup. relatis, constitutionem nedum mihi videri posse subsistere, sed piam Principis intentionem, vndique præseferre.

Ad argumenta verò D. S. Illustrifs. respondebam breuiter; & ad primũ, quòd iuramentũ sit quid speciale, & ad Ecclesiam spectans, fatebar verissimam esse legem ciuilem, non posse super iuramento præstito disponere, quia vinculũ est iam animæ inductũ, & obligatio cum Deo contracta; sed vbi de præstando tractatur, cessare argumentum, quia tunc non ponit ipsa lex ciuilis manũ in messem alienam, sed suo iure vtitur, prohibendo subditos suos frequentare iuramẽta absq; necessitate, & per consequens in periuria, vt plurimũ incidere; & hanc esse veram, & cõem distinctionem relatam à Gomes. & alijs auctoribus præcitatis in vltimo fundamento.

Secundò dicebam legem ciuilẽ posse adiuuãdo ius diuinum, & canonicum, disponere circa specialia, & præsertim super iuramento, & prohibere iurandi consuetudinem, & ità cũ diuina lege, canonicaq; conuenire, vt in 3. fundamento latè ostensum fuit.

Tertiò respondebam posse quoq; legẽ ciuilem sup iuramẽto præstito disponere, qñ est contra bonos mores, vcz illud remittendo, & inefficax declarando, vt in casu nostro, si super actibus fraudolentis, dolosis, & meticulosis præstaretur, & quos iuris præsumptione tales esse constar, vt s̃. in penult. fundamento plenè deductũ fuit.

Ad secundum, d.c. cum C. laicus quod est vltimum de foro compe. in 6. addens forum foro, pp vim iuramenti, ita quòd sublato iuramento imminuta manet ecclesiastica iurisdictio.

47 Responderi posse dicebam primo h c nõ esse incõueniens, cum tpalis iurisdictio dicatur potiùs conseruari, & ad ius cõmune negotium reduci, inspecta ẽt diuini iuris, & sacrorũ canon. dispositione, quo tpalis iurisdictio separatur, & vtranque in suis terminis contineri debere pcipitur, c. qm̃, x. dist. repetito, in c. cum ad ve-

48 rũ 96. dist. glo. & Scrib. in c. nouit de iud. † Nimirùm Principibus laicis licere vt in leges cõdere, quibus prohibeatur subditis suis actum facere, per quem sua tpalis iurisdictio ad iudices ecclesiasticos transeat, & hoc est, quod in terminis tradunt Guliel. Bened. Couar. & Nauar. in locis præcitatis.

Secundò, & magis concludenter respondebã nihil detractum ecclesiasticæ iurisdictioni dici, aut suspicari posse, ex quo iuramenti loco clausula subrogatur, quæ oẽs ipsius iuramenti effectus parit, citra periurium, cõsequenterq; operatur ẽt, vt promittens possit ad forum ecclesia-

49 sticũ trahi, † etenim illa verba (in omnibus, & per omnia) sunt generalissima. Rom. cons. 82. num. 3. & important oẽm substantiam, & qualitatem, itaut inter duo subiecta nulla sit differentia l. 1. vbi Alex. nu. 9. Ias. num. 15. Rip. nu. 1. cum seqq. de leg. 1. Curt. cons. 84 num. 19. Rol. latè cons. 67. nu. 4. & plurib. seqq. lib. 3.

Cæterùm ad huiusmodi suspitionem remouendã, non opus fuisse asserebam hac lege prohibere iuramentum, vt subditorum causæ ad ecclesiastica tribunalia non conuolarent, si quidẽ nullibi in toto Parmensi, & Placentino statu practicatur dispositio d.c. vlt. de foro compet. in 6.

in 6. prout ab vtroque Reuerendiss. Episcopo
fides haberi poterat.
Et ego pro veritate asserebā nunq̃ vidisse, aut
audiuisse, sollus iuramenti virtute quēquam ad
forum Ecclesiasticū in his partibus tractū fuisse;
Adeoquòd Sereniss. D. Dux, nulla alia cā mot⁹
fuit, nisi pro vitandis subditorū periurijs, vt in
præfatione attestatur, quæ mentem, & causam
finalem eius declarat, l. fi. de hæred. insti.
Ad tertium, quòd iuramentum in Deū dirigat,
& ipsi Deo obliger, respondebam primò, id pro-
cedere in iuramento præstito, non in præstādo,
in hoc.n. nulla directio, & nulla obligatio cadere
50 pōt; † qa nō entis nullæ sunt qualitates; l. eius.
ff. si cer. pet. & de tali præstito loqui Fortu. Garz.
in oppositū citatū; tractar. n. de annullatione ip-
sius iuramenti, & sic de in esse deducto.
51 Secundò etiā dicebam, iuramentū nō esse obli-
gatoriū, qñ contra bonos mores est, d. c. nō est
obligatoriū, de reg. iu. in 6. cū alijs relatis s̃. in
4. 5. & 6. fundamento, & ppea iuramentū, si cō-
tra legis prohibitionem, & super actu præsum-
pto doloso, meticuloso, & simulato, etiam legis
præsumptione, interpositum fuerit, neque Deo,
52 neque hoībus obligare. † Constat. n. quod à tali-
bus iuramētis nulla est absolutio necessariò pe-
tenda, vt de meticuloso cōtractu tradit Cro. cō-
sil. 53. num. 15. 17. & 18. lib. 1. & Alcia. in c. cum
contingat, nu. 47. & seq. de iureiur. & de doloso,
non solùm dolo vero, sed ēt re ipsa ob enormis-
simā læsionem. Dec. cons. 180. nu. 6. Gram. con-
* sil. ciui. 128. num. 2. vbi de cōi. * Barba. cons. 53.
nu. 21. lib. 2. Soci. iun. de magis cōi, cons. 3. n. 42.
45. lib. 2. Gabr. concl. 3. n. 38. de arbit. Simoncel.
de decre. multos congerens, & de magis com-
* muni * pariter attestans lib. 3. tit. 8. nume. 231.
Rol. cons. 7. num. 53. lib. 3.
Ad quartum, quòd quando lex ciuilis contra-
dicit diuinæ, vel canonicæ, his standū sit, nō ci-
uili, fatebar qdem assumptū, sed minorē ppposi-
tionē negabam; qñquidē cū vtroque iure, diui-
no scilicet, & canonico, nr̃a potiùs conuenit cō-
stitutio, vetando iuramēti frequentiā absq; ne-
cessitate, & vtilitate aliqua; vt in 3. fundamēto
abundè dictū extitit; & inferiùs quoq; dicetur,
ostendendo omnes iuramenti effectus adhuc
perdurare, quos lex canonica pōt prætendere.
53 Ad quintum, quòd super iuramento nequeat
lex ciuilis quicquā directò disponere ex allega-
tis authoribus, de cōi ēt attestantibus, aduertē-
dū dicebam, Aret. & alios oēs loqui in iuramē-
to præstito, cuius virtus tolli, & remitti nō pōt,
per statutum, quod dat formā aliquā seruādam
in contractibus, qua non seruata, illos annullat,
ēt iuratos, qui casus longè distat à nostro, quo
præstari prohibetur, vt periuria euitentur, quæ
est causa admodum rationabilis.
54 Secundò respondebam Doct. in oppositum ci-
tatos loqui in statutis directò disponentibus cō-
tra iuramentū, illud annullando, secùs aūt sen-
tiendū, si p indirectū disponerēt, p̃sumendo, aut
fingēdo cōtractus dolo, vel metu, aut simulatē
55 factos, † iuxta relatam doctr. Bart. in d. l. omnes
* populi cōiter, * & magis cōiter receptam, vt sup.
in 6. fundamento ad saturitatē ostensum fuit,
Nostram autem cōstitutionem hāc p̃sumptionē,
& fictionem facere, ergo validam esse.
56 Ad sextum, de authoritate Bellam. & paucorū
tenentium talem legem minimè subsistere, vni-
co verbo responderi posse asserebam, opinionē
Gemin. Bald. Alex. Imol. Felyn. & aliorum sup.
relatorum in 7. fundamento, vltra triginta, mul-
* tùm præponderare, & communem * dici posse,
& debere, ideo tenendam.
Secundò, respondebam dicta Bellam. nostram
potiùs sñiam confirmare, nam nu. 19. firmat re-
gulam p nobis, q̃ postea limitat præsupponēdo
principalem causam, & intentionem Principis
prohibentis iuramenta esse detrahendi iurisdi-
ctioni Ecclesiasticæ, nè scilicet trahantur iurātes
ad forū Ecclesiasticum, ex dispositione d. c. fi. de
fo. compet. Quæ rō cessat penitus in nr̃a specie,
quia constitutio pmittit effectus oēs iuramenti,
& sic additionē fori foro, vt sup. in 2. responsio-
ne ad 2. fundamentum contrariū dicebam; ces-
sante ergò rōne, q̃ Bellam. mouit, cessat quoque
eius sententia. Subdit quoq; Bellam. aliā rōnē,
quia scz non est p̃cludenda via probationibus
p viā iuramenti, sed hæc nō tangit constitutio-
nis nostræ dispositionē, quæ non prohibet iura-
menta iudicialia, sed potiùs pmittit, vnà cū mul-
57 tis alijs in § excipimus. † Vltra quod ista rō nō
respiceret spiritualitatem, sed interesse ciuile, &
politicum, super quo pōt Princeps disponere,
vt in terminis considerat Molin. p̃citat⁹ tract. 2.
disput. 149. vers. deinde relaxare, & seq.
58 Ad aliud obiectum contra cōstitutionis initiū,
quòd Principis munus non sit cōsulendi subdi-
torum suorū animabus, dicebā non videri seriò
deductum, sed quasi iocosè, ex quo certissimū
est Principes, nedū posse, sed debere subditorū
saluti inuigilare, cuius rei innumera habemus
exēpla, in li. C. de summa Trinit. & fi. Cathol.
De Sacros. Eccles. De Episc. & Cleri. De hr̃. &
maniche. & ī lib. Auth. rub. de Ecclesia. re. alien.
De Ecclesiast. titu. De Sanctiss. Episc. & alijs.
59 † Quin etiā iu. cano. cautū esse, vt Principes id
legibus terrore potestatis efficiant, quod Sacer-
dotes docendo non possunt, c. Principes sæculi,
c. res aūt oēs, & c. incestuosi, c. Rex debet, & per
to. 23. q. 5. cum simi. bellè Fortu. Garz. d. tract. de
vlt. fi. vtriusq; iu. num. 385. & seq.
Ad vltimum obiectum de clausula (sinceræ, &
immaculatæ fidei) q̃ vr̃ idem esse cū iuramēto,
& p consequens implicare cōtrarietatē, phibē-
do, & pmittendo iuramētū in cōtractib. apponi,
60 Respon-

60 Respondetur ergo multùm distare,& diuersum esse iuramentū à fidei p̄statione, prout signanter colligit̃ ex c.ad aures,de his q vi,vel me.causa c. puenit de iureiur.& c.1.de sepultu. in 6. vbi de
61 vtroq; alternatiuè tractat̃ ; † & certum est alternatiuā inter diuersa cadere,glo.& Doct.in l.vbi pactū,C.de trānsact.in rub.si ager.vecti.vel emphi.peta.& in Auth q res,C. de sacrosā.Eccles.
62 † Propterea inqt glo.fi.i c.pen.de iureiu. magis puniri eum,q venit contra iuramentum ; quàm q venit contra fidem datā , qa magis contēnere vr; sequitur ibidem Abb.in prim.vers. nota qđ licèt & meliùs nu.5.inqens, quòd licèt respectu obseruantiæ,non sit dr̃ia,qa pariter obligat̃ promittens,& iurans, tamen in contrauentione est differentia, qa maior pœna, & pœnitentia īponitur ei,q venit contra iuramentum propter maiorem reatum;ad idem est glo.in c.iuramenti,&
63 ibidē Archid.22.q.5.†& Rot.decis.1.aliàs 180. de iureiu.in anti.decidit, quòd veniens contra iuramentum priuatur beneficio per c.quærelam de iureiu.& c.peruenit de fideiussor. secus tamē si venit tantùm contra fidem datam,cum pœnæ sint restringendæ,& maius reputetur p̄stare corporaliter iuramētum super librum, quàm fidem promittere,l.3.C.si mi.se maio. dixe.conferunt dicta Bellam.in d.c.cum C.laicus nu.26. vers.5.
64 quærit̃,& seq.de fo.cōpet.in 6.† Et licèt variè in hoc senserint scribentes,& plures hincinde sint
65 authoritates,quas referre non expedit† vera tñ, & communiter * recepta vr̃ distinctio relata per Alcia.in rub.extra de iureiur.nu.8.9. cum seqq.
66 quòd scz cum fidei uerbum sit ambigunm,& referri possit ad humanam fidem, qua qs ad aliqd se obligat erga alium , q eius fidem sequtur,vt in l.1.ff.si cert.pet.l.1.de const.pec.& l.1. tt. deposit.Et possit ēt referri ad fidem Theologicam , de qua in rub.& toto tit.C.de summ.trin.& fid.ca-
67 tho.& extra eo.tit.†debet pro promittēte in dubio interpretari l.q cquid adstringēdæ de verb. oblig.& ad eum spectet declaratio, q verba ptulit,l.si qs intētione ambigua de iud.& sic ī priori sensu. Attenta verò secūda interpretatione, fides iuramentum importat, in dubio ergò non est iusiurandum. Hanc doctrinam sequitur, & exornat Didac. in repet. c. quamuis par. 1.§.2. nu.2.vers.Nonò ad eadem,de pact.in 6. inqens fidē interpretandam esse in dubio, quæ iure naturali,& gentium,etiam Gentiles,Turcas, & Saracenos obligat, vel quæ nobiles præceteris obstringere solet, & debet, & hanc nec iusm esse, nec iuramenti vim,& religionem, cæterosq; effectus habere,p̄sertim periurij,& reatus;quod irrefragabili fundamento , (vt ipse ait) nempè à iuramenti diffinitione,confirmat.Allegat etiā Feli.in c.3.nu.15.vers.tertiò infert, de sponsal. qui post.Do.Card.& alios relatos,voluit,piurij pœnam nunquam locum habere, nisi quando frangitur promissio iurata,exp̄sso verbo(iuro) vt fiat in pœnal.restrictio.

Allegat quoq; Gaiet.2.2.q.89.art.6. qbus addi potest S.Tho.2.2.q.89.art.8.& Nauar.in Manua.cap.12.nu.2,& ex nostratibus. Pinel.in l.2. par.3.cap.1. nu.13. C.de rescind.vend. qua in re latiùs insistit.Rimin.iun. cons.52.nu. 80.vsq; ad fi.videndus.Adeo quòd Doctr. in hoc communiter resident.

Hæc autem oīa locum sibi vēdicant in casu dubio,quando incertum est de qua fide agatur, sed nos oīno sumus in claris,quādoquidē Princeps intentionē suam manifestè aperuit,quòd de fide humana locutus fuit,nam in præfatione declarauit,uelle periurijs obuiare, quæ ex frequētia iuramenti procedere consueuerant , undè finalis intentio colligitur d. l. fi. ff. de hære. insti. cum uulg. licèt igitur clausulam illam(sub uinculo sinceræ fidei)apponi mandet in contractibus,de fide Theologica non potest intelligi, quia sibi ipsi
68 contrarius fuisset ; Contrarietas autem in oī dispositione uitanda est, Bart. in l.fi.§.idem quęrit̃ de condit.indeb.Crau.latissimè in respon.p genero nu.307. cum seqq.sed apertiùs explicauit intentum in illis verbis(excepto periurio,eiusq; pœnis spiritualibus,& reatu aīæ) nolens ex tali promissione causari verum iuramentū,sed alios
69 tñ iuramenti effectus , † in claris igitur non est opus cōiecturis,l.ille aut ille,§. cum in verbis de leg.3 l.Ancillæ,C.de furt.cum vulg. Consequēterq; videtur constitutio, uiribus omnino subsistere,præsertim considerato ipsius fine,& rectissima Principis intentione supradicta.
70 Itaq; his oībus rectè , maturèq; pensatis per Illustriss.& Reuerēdiss.D.Cardinalem, & ab ipso (vt opinor)summatim relatis S.D.N.ego quoq; Beat.suam de negotio rursus allocutus fui,à qua nonnullos post dies ex ore proprio S. S.responsum habui,nil aliud super constitutione tūc Sanctitatem suam decernere, si quid autem in futurum statuere voluerit,id Serenifs.D. Duci significaturum esse; Ideo continuata fuit constitutionis obseruantia. Constitutionis tenor.

Ad consulendum saluti animarum subditorum nostrorum prohibemus, nè deinceps in aliquibus contractibus, aut distractibus, vel quasi, donationibus,tàm inter viuos, quàm causa mortis,etiam inter virum,& vxorem, patrē, & filiū, ac alias personas prohibitas donare, vel inter se se contrahere,mutuis,depositis, & similibus ; & in quibuscunq; actibus extraiudicialib. quouismodo,& quacunq; de causa celebrandis , etiam minorum, & aliarum personarū priuilegiatarū, fideiussionibusque, etiam Iudicialibus corā quocunq; Tribunali præstandis , & per Notarium, seu Notarios rogandis,præstentur à contrahētibus, vel disponentibus,aut ipsorum aliquo exigāt̃,iuramēta formalia,manu corporaliter tactis scri-

scriptutis,prout hactenus obseruatum fuit,& in dies obseruatur in maximum animarum dispendium;nã pauci admodùm sunt,qui statutis temporibus promissa, & conuenta obseruent, & adimpleant; cæteri verò quasi salutis immemores, vt plurimùm iuramenta ipsa negligunt, & paruipendunt. Si quando igitur aduersùs hanc nostram prohibitionem factum fuerit, omnia & singula acta,& gesta,dolo,fraude,& metu extorta,fictaq; & simulata presumi volumus, & declaramus,& pro simularis, nullis,irritis, & inanibus ipso iure censeri, &c.

SUMMARIUM.

1 *Creditor administrans bona debitoris potest propria auctoritate sibi satisfacere, & est communis.*
2 *Et ita fecisse præsumitur.*
3 *Quod procedit etiam in muliere administrante bona remansie in hæreditate mariti, respectu crediti sui dotalis.*
4 *Præsertim si non confecit inuentarium.*
5 *Excipere de iure tertij licet, quando est exclusiuum ipso iure, iuris agentis.*
6 *Exceptio solutionis est de illis, quæ ius agentis ipso iure perimunt.*
7 *Solutione eius, qđ debetur, tollitur omnis obligatio.*
8 *Obligatio est mater actionis.*
9 *Actio expillata hæreditatis contra vxorem, tertio non datur, sed hæredi tantum, ad effectum puniendi eam pœna extraordinaria, quæ succedit in locum pœna furti.*
10 *Exceptio faciliùs datur, quàm actio.*
11 *Exceptio iuris tertij opponi etiam potest, licèt non sit exclusiuum ipso iure iuris agentis, quando opponens est in periculo bis soluendi, vel sustinendi indebitè aliquod periculum.*

Pro multùm Magnifico, & Reuerendo D. Gabriele Bombacio Regiense.

EPITOME.

Creditor administrans bona debitoris, potest sibi ipsi satisfacere, & ita fecisse præsumitur. Maximè si non confecit inuentarium, & quilibet ab eo conuentus potest de solutione excipere.

RESPONSUM LXI.

Constat ex processu Regij agitato inter D.Vrsinam Cabalettam, & Magnificum D. Gabrielem Bombacium Regiẽses,quod mulier ista administrando bona remansa in hæreditate q. Peregrini de Dalis eius mariti, domum vendidit, & quatuor tellaria pro scuris centum sexaginta, & alia mobilia quãplura habuit notabilis valoris, ex quibus omnibus satisfieri potuit de dotibus suis. Nec apparet, quòd inuentarium aliquod de dictis bonis confecerit. His duobus in facto suppositis, dico, quòd D. Vrsina triplici ratione pro satisfacta de dotibus suis haberi debet. Primò, qa reuera tantum habuit de pecunijs perceptis ex bonis hæreditarijs, aut verosimiliter habere potuit, quantum erat eius creditum,& sibi ipsi sol-
1 uere. † Nec dubitandum,quin in extinctionem talis crediti cedere potuerint huiusmodi pecuniæ, ex quo creditor administrans bona debitoris sui, potest sibi ipsi propria authoritate satisfacere. l.quories. §.sicut autem. ff.de admin.tut. vbi omnes not. Ias. in l.1. §.fuit quæsitum.ff.ad Trebell. Dec. consil.243. nu.3.& est cõis * opin. teste Caualc. in tract.suo de tu.& curat.nu.179. vbi multos allegat. Secundò,quia,& si verè non
2 constaret, † quòd integrè solutum fuisset dotale debitum,ita tamẽ de iure præsumitur,stante administratione bonorum de qua supra,nam, & in quocumque administrante bona aliena hoc ipsum lex præsumit, tex.est in l.sed & si damnum. §.peculium vbi Ang. not.ff.de pecul.Afflict.decis.13.num.16.Adden. ad Alex.in l.venditores, in ver. à venditore.ff.de verb.oblig.Crau.consi. 129.num.5. Neuiz.consil.57.nu.11.Caualc.vbi
3 supra,num.181.† qui in muliere etiam administrante bona hæreditaria, & creditum suum dotale postea petente,loquuntur. † Tertiò, cũ non
4 confecerit D. Vrsina inuentarium bonorum administratorum militat contra eam doli præsumptio, & ideo creditum dotale consequi nequit Afflict. d.decis.13. nu.17. Caualc. vbi supra nu. 59. 181. & 202. conferunt,quæ scribit Roland. latè consil.49. in princ. & per to.lib.1.& sic concludi potest,quòd mulier ista multifariam satisfacta dici potest. Quocirca si contra hæredem mariti ageret,nulli dubium, quin exceptione solutionis submoueri posset, & sicut hæres eã opponere posset, ita quoque potest Magnificus D.
5 Bombacius † cum verissima sit cõclusio, licitum esse excipere de iure tertij quotiescunque tollit, & perimit ipso iure ius agentis, vt in casu nostro doctr.est Bartol.in l.2. ff.de excep.re.iud.& in l. indebitè.§.nummi ad fin.ff.ad Trebel.quã vtrobique probant scriben.omnes, & in l.cum seruũ. C. de seruis. fugi.vbi signanter Bal.Castr.Salyc. & meliùs cæteris Aret.traditque Corn.in consilijs per Magnificum D. primum consulẽtem ci-
6 tatis,† & quòd exceptio solutionis sit de his,quę ius actoris in torum, & ipso iure, perimunt, docet in terminis terminantibus Aret. in d. l. cum seruum,num.2.in fi.post Specu.& Bald.quos re-
7 fert. † Idque euidenti ratione suadetur, nã cum solutione eius, qđ debetur tollatur omnis obligatio

8 gatio in ti.qui.mo.toll.ob. in princ. † & obligatio sit mater actionis. l.licèt. §.ea obligatione.ff. de procur. sequitur, quòd sublata obligatione, nulla competere possit actio, sed ius sublatum, & extinctum remaneat.

Hinc igitur paret responsio ad primum motiuum doctissimi D. Iudicis, nam cum opposita fuerit pro parte Magnifici Bombacij inter cæteras huiusmodi exceptio solutionis, & satisfactionis, vt paret in processu pag. 12. à fronte, vim nõ facimus in crimine expillatæ hæreditatis, sed in
9 ipsa solutione, † licèt ergò hæredi tantum competat actio expillatæ hæreditatis, & contra vxorem non detur ad effectum puniendi ipsam criminaliter pœna extraordinaria, quæ succedit, in locum pœnæ furti, vt in d. l. 1. & 2. ff. de cri. expil. hæredi. non tamen infertur, quin alia exceptio solutionis opposita locum habeat, & tertio prosit eam opponenti in causa ciuili, per supra-
10 dicta. † Vltra quòd faciliùs datur exceptio, quã actio. l. nemo inuitus. §. cui damus, vbi Dec. & Cagn. latè, ff. de reg. iur.
11 Dicit insuper Aret. † loco præcitato in quarta cõclusione vers. fallit reg. quòd qui est in periculo bis soluendi, vel sustinendi aliquod damnum indebitè, potest opponere de iure tertij, quamuis ipso iure non priuet actorem iure suo, sed priuandus veniat, & allegat. l. 3. §. cum extaret. ff. ad Carbo, & l. quamdiù. ff. de bo. liber. At periculum est in nostra specie, quòd D. Bombacius iterum soluat creditum dotale D. Vrsinę semel solutum, & satisfactum vt supra, quodq; indebitè damnũ propterea patiatur, nisi exceptio per eũ opposita subsistat, igitur, &c. sed hoc fundamentum fit exabundanti, ex quo exceptio solutionis reuera tollit, & perimit ius agentis ipso iure, vt supra conclusum fuit.

Secundum motiuum non indiget alia responsione, quia cum aliundè constet D. Vrsinam de dote sua satisfactum fuisse per supradicta, non opus est circa particularem solutionem scutorum quinquaginta in chirographo comprehensorum: immorari Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Interrogatio, qua fit ad litis præparationem, & responsio sunt actus iudiciales, qui die non feriata, & coram iudice expediri debent.*
2 *Nec tenetur interrogatus extra iudiciũ respõdere.*
3 *Responsio autem fieri debet præstito calumnia iuramento.*
4 *Iuramẽtum in die tantùm iuridica præstari potest.*
5 *Iudice deferente, vel eo saltem præsente.*
6 *Actus de mãdato iudicis ad certum terminum, seu certa die expediendus, si termino vel die præstituta expediri nequit, potest die prima iuridica immediatè sequenti expediri, tam ex dispositione iuris communis, quàm statutorum Parm.*
7 *Præceptum pro certa die, sine hora transmissum, si dies illa, aut hora non fuit iuridica, vlteriùs non arctat.*
8 *Causa qualibet, etiam iniusta excusat à dolo.*
9 *Et per consequens à contumacia.*
10 *Et signanter à pœna. l. fi. ff. de rei vendic. quæ sine dolo locum non habet.*
11 *Incurrens pœnam d. l. fi. non respondendo interrogationibus, potest tamen vsque ad litem contestatam contrarium fateri, hoc est se possidere, & pœnam negationis euitare, & num. 19.*
12 *Fictio non potest plus quàm veritas operari.*
13 *Confessio ficta ex contumacia resultãs reuocari potest, & erronea probari, sicut vera.*
14 *Imò magis, & faciliùs.*
15 *Negatio ficta eodem modo reuocabilis est, quo ficta confessio.*
16 *Argumentum de confessione ad negationem, & è contra, valet.*
17 *Filius interrogatus an sit hæres patriũ? & affirmatiuè respondens, insolidum conuenitur, si verò tacuerit subuenitur ei per prætorem, vt respondere possit, & veritatem fateatur, vt pro rata tantùm hæreditaria conueniatur.*
18 *Mendacium magis odiosum est, quàm contumacia, licèt iudicis contemptum hæc secum habeat.*
19 *Contumax in respondendo interrogationibus, potest tamen vsque ad litis contestationem respondere, & illud fateri, quod pro negato habitum fuerat in pœnam contumaciæ.*
20 *Glos. auctoritas maxima.*
21 *Contumacia cessante, cessa pœna contumaciæ.*
22 *Veritatis habenda gratia, nedum contumacia, sed etiam periurium quandoque remittitur.*
23 *Veritatis quoque fauore, multa alia specialia conceduntur.*
24 *Contumax in respondendo positionibus, an possit purgare moram, & pœnam incursam euitare?*

Pro spect. D. Bernardino Gnabbo Causidico Parm.

EPITOME.

Responsio ad interrogationes litis præparatorias est actus iudicialis, quod die iuridica, coram iudice, & cum iuramento calumniæ expediri debet, & iussus illis respondere pro certa die, vel ad certum terminum, si dies iuridica non fuerit, potest prima die sequenti parere.

Contumax autem in respondendo an possit vsq; ad litis contestationem purgare contumaciam, & pœnam l. fi. ff. de rei vend. euitare? concluditur affirmatiuè, & efficaciter probatur.

RESPON-

RESPONSVM LXII.

Opioſè, doctiſſimeq; reſpõdit Excel-
lentiſſ. Coaduocatus Dñs Hilarius
Ventura oppoſitis contra ſpect. Do-
minũ Gnabum, adeoquòd ſola ſub-
ſcriptione contentus eſſe deberem, quia nihil
intactum ferè reliquit, paucula tamen addam,
nè incaſſum amici cauſam tractare videar.

Et in primis cõcludendũ videť nullam ex par-
te D. Gnabi contumaciã ſubeſſe, vel inobedien-
tiã, quia cum iuſſus fuerit interrogationib. par-
tis litis præparatorijs reſpondere per totã illam
hebdomadã, in qua Ill. D. Iudex ampliùs nõ ſe-
dit, ſatis dicitur paruiſſe, ſi prima die iuridica
ſequenti, & in prima eius ſeſſione, reſpondit.
Ad quod oſtendendũ duas adduco concluſiones
1 in iure veriſſimas. † Altera eſt, quòd interroga-
tio q̃ fit ad litis p̃parationem, & reſponſio quæ
ſequitur, ſunt actus Iudiciales, qui die nõ feria-
ta, & corã Iudice ipſo expediri debent, l. 1. vbi
glo. & l. voluit. §. 1. vbi omnes not. de inter. actio.
2 Abb. in c. pen. n. 24. de iura. calum. † Nec tenetur
interrogatus extra iudiciũ reſpondere; vt ibidẽ
dixit Abb. nu. 14. & 15. quẽ refert, & multũ cõ-
3 mendat Iaſ. in §. oĩum, num. 86. inſti. de actio. †
quod cõfirmatur ex eo, quòd reſponſio iſta fieri
dẽt præſtito calumniæ iuramento. Abb. d. c. pen.
4 nu. 18. † Iuramentũ autẽ in die tm̃ iuridica præ-
5 ſtari põt cap. 1. vbi oẽs tradunt extra de fer. † &
Iudice deferente, vel ſaltem eo præſente. Curt.
latè in tract. de iur. iu. propter calum. da. in ver.
cum, & Iudices num. 5. cum ſeqq.

6 Altera verò concluſio eſt, quòd actus de man-
dato Iudicis pro certa die, vel ad certum termi-
nũ fiendus, põt ẽt prima die iuridica immediatè
ſequenti fieri, ſi præſtitura die, vel termino non
potuit expediri, & hoc vendicat ſibi locũ, nedũ
iure cõi, vt not. in c. veniens, & c. meminimus,
de accuſ. & in c. cũ dilecti, per illum tex. de dol.
& contu. ſed etiam ex forma ſtatuti noſtri, ſub
rubr. quòd citatus in ciuilibus, lib. 2.

Ex his igitur duabus concluſionibus infertur
neceſſariò, quòd contumax non fuerit D. Gna-
bus in reſpondendo; qui quãprimũ iuridicè po-
tuit, reſpondit; quinimò inſpecta iuris cõis diſ-
7 poſitione attentari poſſet, † quòd elapſo dicto
termino, præceptũ ampliùs illum non arectaue-
rir, per ea quæ tradit Fely. in c. quoad conſulta-
tionẽ, nu. 34. de re iud. & poſt eum Vant. in tract.
8 nulli. tit. de nulli. ex defect. cit. nu. 65. & 66. † Et
omni in caſu negari nõ poteſt, quin dolo carue-
rit, ſi vſque ad primam iuridicam reſpõdere di-
ſtulit, quia quælibet cauſa, ẽt iniuſta, excuſat à
dolo, l. igitur, ibi iuſtis rõnibus ductus, vel non
iuſtis de libera. ca. Tiraq. latè in tract. de pœn.
9 cau. 43. † & per conſequens, à contumacia, glo.
in l. vni. §. fin. in glo. mag. in fi. ff. ſi quis iuſdi. non
obtemp. & ibi Doct. omnes. Tiraq. vbi ſup. n. 6.
10 ſicut ẽt excuſat à pẹna. l. fi. de rei vend. de qua
nos tractamus, quẹ ſine dolo locum habere non
poteſt. Gabr. latè in ſuis concluſionibus, de ac-
quiren. poſſeſſ. concluſ. 5. num. 26.

11 Cæterùm datò ſinè veri prẹiudicio, quòd con-
tumax dici poſſet D. Gnabus, & pœnam d. l. fin.
incurriſſe, cum pro negante habeatur, tam ex
diſpoſitione iuris, q̃ ex interlocutoria Ill. D. Iu-
dicis, non tamen dubitabitur, quin fictam hanc
negationem vſq; ad litis conteſtationẽ reuoca-
re queat, & ſe poſſeſſorem fateri, atque ſi opus
fuerit, probare, ſtante quòd negans ſe poſſidere,
põt tamen vſque ad litem conteſtatã cõtrarium
fateri, & pœnam negationis euitare, l. electio,
§. neque de noxa. latè per Rom. conſ. 59. in vlt.
dub. & conſ. 70. in 2. & ibi Mandoſ. in additio.
Natt. conſ. 381. Rol. conſ. 88. nu. 11. in 4. Gabr.
12 d. concluſ. 5. nu. 27. cum concord. † Non enim
plus põt fictio operari, q̃ veritas. l. ſi filius, vbi
Alex. in princ. ſi cer. pet. l. Filio, quem pater, &
ibidem etiam Alex. & alij. ff. de lib. & poſthum.
Bero. conſ. 53. num. 30. in 3.

13 Secundò, quia ficta etiam confeſſio ex contu-
macia reſultans ità reuocari põt, & erronea p̃-
bari, ſicut expræſſa, gloſ. in l. quoniam. ff. de his
quib. vt indign. Io. And. in addit. ad Spec. in tit.
de poſitio. §. 9. verſ. verùm per id quod habeť.
Bald. in l. error, num. 14. C. de iur. & fact. igno.
Butr. in c. ex parte ad fi. de confeſſ. Ang. in l. 2.
C. qui teſt. fac. poſſ. Alex. ad Bart. in l. 2. §. quod
obſeruari. C. de iur. cal. & conſ. 145. nu. 4. in 6.
Imol. in l. creditor. §. iuſſus, num. 7. de appellat.
Bero. conſ. 42. in fi. lib. 3. Ioſeph. Ludo. deciſ. Lu-
cen. 44. num. 44. cum pluribus ſeqq. & pro hac
eſt elegans conſ. Aret. 146. viſa conſultatiune in
14 1. dub. † imò verò faciliùs reuocari poſſe debet
tacita, ſiuè ficta, quã expreſſa per ea quæ ſcribit
Alciat. in tract. præſumpt. reg. 3. præſumpt. 22.
num. 7. & latiùs Curt. in tract. poſitio. breui-
15 loq. 8. nu. 17. 18. † Quòd ſi ficta confeſſio reuo-
cari poteſt, ergò, & ficta negatio, quandoquidẽ
contrariorum eadem eſt diſciplina. l. 1. ff. de his
qui ſunt ſui, vel al. iu. l. qui accuſare, de accuſ.
cum præſertim eadem ratio in vtraque militet,
ex quo ab eodem fonte contumacię procedunt,
ex latè traditis per Iaſ. in rub. de acquir. poſſeſſ.
16 num. 11. vſque ad num. 18. † & quòd de confeſ-
ſione ad negationem, & è contrà liceat arguere
probat tex. in l. is qui ſe obtulit de rei vẽd. iun-
ctis quæ ſcribit Natt. d. conſ. 381. ſub num. 6.

17 Tertiò, tex. eſt ferè in terminis in l. ſi filius, de
interroga. actio. vbi filius interrogatus an ſit hæ-
res, ſi affirmatiuè reſpondiderit, mendaciter ta-
men, in hoc punitur, quia inſolidum tenetur
vti hæres, ſin aũt tacuerit, ſuccurrendum eſt ei
per prætorẽ, vt veritatẽ fateri poſſit, & pro rata
tantùm

18 tãtùm hæreditaria conueniri; † Vndè Bart. summat eum tex. filius ex mendacio punitur, nõ ex taciturnitate cũ ergo mendaciũ magis fit odiosũ quàm simplex Iudicis contẽptus, necessariò sequitur, quòd si mendaci conceditur, vt impunè valeat antè litem contestatam pœnitere, & verum fateri, multò magis contumaci concedatur.

Et tria supradicta fundamenta confirmantur, ex eo, quòd mendacium in materia nostra hẽt annexũ periuriũ, qm̃ respondens interrogationibus huiusmodi, vel positionibus, iuramentũ calũniæ p̃stare tenetur vt sup. diximus, Periurus aũt Deũ, per quẽ iurat primò lædit, secundò Iudicẽ spernit cõtrauenicndo eius præcepto de veritate dicenda, tertiò, partẽ offendit, grauãs eã onere p̄bandi, & p pcã multas graues subit pœnas, de quibus apud Clar. in sua praxi. crimin. §. periuriũ, p to. Contumax aũt qui non Deũ, nec partẽ lędit, sed solũ Iudicẽ, multò minores pœnas patitur, meritò si periuro indulgetur, cõtumaci quoq; multò magis indulgendũ erit. Antẽ multò magis. C. de Episc. & Cler. cum vulg.

19 Quartò, habemus glo. in terminis terminantibus, l. de ætate. §. qui tacuit, in ver. conueniãtur, de interrogat. actio. volentẽ, quòd contumax in rñdendo interrogationibus, possit nihilominus vsque ad litis contestationẽ rñdere, & illud fateri, quòd pro negato habebatur in pœnam cõtumaciæ, & allegat bonũ tex. in l. electio. §. neque, de noxal. qui licèt loquatur in negãte expresè, probat tamen & à fortiori in negante tacitè, seù

20 fictè per supradicta; † Quanta autẽ sit glo. auctoritas nemo est qui nesciat, quæ in defectũ legum allegari põt, vt inquit Bart. in l. ex oĩbus, de off. præsid. & cunctis alijs interpretibus præfertur. Curt. consl. 64. antiquiss. col 5. vers. transitum faciemus. Rip. in l. re coniuncti, num. 50. de leg. 3. Cora. latissimè in tract. de commun. opin. lib. 2. titulo 9. num. 21. 22.

21 Quintò, & vltimò cessante contumacia, cessare debet pœna contumaciæ, lib. 1. §. si frater, de col. 60. c. ex literis, vbi Innoc. Fel. Dec. & alij not. de consti. & in c. 1. de supplen. neg. præla. vbi Butr. & Abb. in vlt. not. colligunt, quòd cessante contumacia cessat dispositum ob cõtumaciã, ad cuius limites pœna ipsa limitatur, & terminatur, & ad hoc propositum plura allegat, & multa cogerit similia Tiraq. in tract. cess. causa. par. 1. nu. 57. cum alijs seqq. Cũ igitur cesset cõtumacia D. Gnabi per comparitionem, & responsionem prædictam incontinenti secutam, cessare omnino debet pœna memorata.

22 Nec obst. quòd contumacia, quæ delictũ est, remaneat impunita, vt in motiuis cõsiderat Ill. D. Auditor, quia vltra rñsiones Doctiss. Domini Venturæ, benè concludentes, aliam addere possumus, quòd in casu, quo interrogatus contra veritatẽ expresè respondet cum iuramẽto, remanet quoq; periuriũ impunitũ, quod est maius delictum, vt ex præmissis liquet, & nihilominus toleratur, nec habetur pro absurdo, quòd negationẽ suã periurus reuocare possit, vt veritas in lucẽ prodeat, vt sup. in primo fundamento dictum est, ergò & in casu nostro minùs erit absurdum, quòd contumacia impunita remaneat, qñ ad veritatẽ propalandam contumax statim

23 accedit, † etenim fauore veritatis hæc, & alia maiora permittuntur, vt in materia nostra latè probat Decis. Lucen. præallegata nu. 48. vsq; ad nu. 57. Ideo rectè dixit glo. in d. §. qui tacuit, in ver. cõueniat, quòd cõtumax p pęna põt fateri. Minùs obst. quòd elusoria reddatur dispositio d. §. qui tacuit, quia satis operatur in casu quo loquitur, quando s. conumacia subest, & durat, contumacia aũt cessante, cessare quoq; dẽt pęna ob eam irrogata, ut in ult. fundamento diximus.

24 Ad dictum Franchi, in materia positionum loquentis in simili, in cap. si post p̃stitum, nu. 21. de confess. in 6. multiformiter fuit p D. Venturam responsum, & rectissimè meo Iudicio, ideò frustra non insistã, sed tm̃ dicã, quòd Franc. ibi sinè l. & authoritate loquitur, si rectè ppẽdatur, & contrariũ uerius appatet ex Bero. d. cons. 42. ad fi. & concord. ab eo citatis. Et quòd ubi habemus casum in specie decisum, ut in terminis nostris, cessat argumentum à simili. Item cessat ubicunque militat ratio diuersitatis ad not. in cap. translato, de consti. ubi Dec. num. 24. post Bal in c. cũ speciali, col. 2. de appel. patẽs autem est rõ diuersitatis in casu nostro, quia positiones fiunt post litẽ contestatã, interrogationes autẽ sunt de præparatorijs litis, in quibus regulariter licita est pœnitentia usque ad litis contest. & nõ ultra d. l. is qui se obtulit de rei uend. Rol. d. cõsil. 88. num. 11. 12. Multa alia dici possent, quæ doctissimi D. Insdicentis acutissimo iudicio relinquo, cum ex supra relatis res satis, superque dubitatione careat.

SVMMARIVM.

1 *Rocessus factus coram Ordinario, vel Ordinario, cum sit delegatus, nullus, & inualidus est.*

2 *Delegatis duobus iudicibus, quicquid vnus ipsorum agit solus, nullum, & inualidũ est.*

3 *Amplia etiam si collega mortuus sit.*

4 *Amplia etiã si duo ex tribus delegatis procederent.*

5 *Idem dicitur de arbitris à partibus electis.*

6 *Delegati ad cognoscendum, & referendum, indicare non possunt, & aliter facientes, nullitatis vitium committunt.*

7 *Nullitatis defectus à nullo sanari potest, nisi à Principe de plenitudine potestatis, & ex certa scientia, in forma etenim communi non sufficit.*

8 *Episcoporum Iurisdictio nõ se extendit vltra primã causarũ instantiã, ex forma Trident. Cõcilij.*

Pro

Pro Reuerendis Monacis Cartusiensibus.

EPITOME.

Processus factus coram Ordinario, uti Ordinario, qui est delegatus, est nullus.

Idem si factus sit ab vno delegato sinè interuentu condelegati.

Delegatus ad cognoscendum, & referendum, iudicare non potest.

Nullitas processus non potest ab alio sanari, quàm à Principe, ex certa scientia, & de potestatis plenitudine.

RESPONSVM LXV.

Ripliciter ostenditur processus cōtra Reuerendos DD. Monachos Cartusien. nullus, & inualidus.

1 Primò, quia formatus fuit corā Reuerendo D. Vicario Episcopali vti ordinario, cum tamen sit delegatus. Feli. in cap. cum ex officio, num. 21. de præscript.

2 Secundò, quia cum delegatus fuerit ipse Reuerendus D. Vicarius, vnà cum R. D. Archidiacono, solus tamen processit. c. causam matrimonij,

3 vt ibi glo. & doct. de off. deleg. † Id. n. nulla ratione facere potuit; etiā si collega mortuus fuis-

4 set, c. vno delegatorum eo. tit. † Imò nec duo ex tribus delegatis procedere possunt, tertio nō vocato c. licet, c. prudentiam, & c. cum causa

5 eo. tit. l. duo, ex tribus. ff. de re iud. † Quod & in arbitris locum sibi vendicat, c. 2. de arbi. In 6. l. si in tres, cum l. seq. ff. eo. tit.

6 Tertiò, quia cum ambo delegati essent, ad cognoscendum, & referendum, fuit tamen ad decisionem deuentum, quod iuri repugnat. l. vlt. C. de offi. præfec. augusta. Bal. in ti. de pa. constan. §. possessiones, in ver. ad cognoscendum.

7 Nulla verò istarum nullitatum potest ab alio tolli, & sanari in præiudicium Reuerendorum Monachorum, quibus est ius quæsitum, quàm à Principe de plenitudine potestatis, c. ad petitionem, cum glo. in ver. prouidemus extra de accus. & ibidem Feli. & alij. Abb. pulchrè in c. cum olim, num. 27. de sen. & re iud.

Et requireretur, quòd etiam Princeps ex certa scientia illud ageret, aliàs in forma communi diceretur disponere, & defectum nullitatis minimè sanaret, ad gloss. in c. per diuersitatem in ver. forma communi, de concess. præben. Aegid. conclus. 116. si petens. Cassa. decis. 9. de rescrip. sed causæ cognitio præcedere deberet. Alex. cons. 123. num. 18. vsque ad fi. vol. 4. Dec. latè in rub. extra de confir. uti. uel inuti. nu. 8. vsque ad fi. Bossi. in ti. de prin. nu. 354.

8 Cæterùm Illustris. & Reuerendis. D. Episcopus, & Reuer. Congregatio ab eo instituta iura Principis in hac causa nequit exercere, quàm vti Iudex ordinarius tantùm cognoscere potest in prima Instantia, ex forma Concilij Trident. sessio. 24. cap. 20. Igitur frustra tentatum fuit dictas nullitates euidentissimas memoratæ Congregationis authoritate sanare.

Nimirum ad aperiendam cedulam deueniendum est, in qua processus nullus declaretur Reuerendiq; Monaci ab obseruatione iudicij absoluantur, & pars aduersa in expressis condemnetur iuxta vulgatos iuris terminos. Nec aliter iustè iudicari potest.

Consil. Lud. Saccæ.

SVMMARIVM.

1 Ecclesia quæ alteri vnitur Ecclesiæ, transire debet cum omnibus suis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolumentis, modo quo transit filius arrogatus in potestatem arrogantis, & vna est quasi mater, & altera filia.

2 Ecclesia vnita cura transit in eam cui vnitur.

3 Beneficia curata non debent in simplicia conuerti, & quomodo in Vicariam perpetuam reduci possint ad formam Trident. Conc.

4 Qui sentit commodum sentire debet etiam incommodum, & è contra.

5 Vnire Episcopatus per totum orbem spectat ad Summum Pont. Vnire verò Ecclesias in singula Diœcesi ad proprium Episcopum.

6 Ecclesia restituitur iure, & exemplo minoris.

7 Parochiani quoque, seu vicini ipsius restituuntur propter pupillos, & minores, qui inter eos sunt.

8 Vniones Ecclesiarum quomodo fieri debeant, ex forma Trident. Concilij?

9 Et quomodo earum translationes?

10 Præscriptio vnionis ecclesiarum, præsertim curatarum, tempus requirit immemorabile.

11 Vnio tamē præsumitur longi temporis spatio, quo effectum habuit.

12 Beneficium ecclesiasticum, sinè canonica institutione possideri non potest.

13 Possidēs diù beneficium ecclesiasticum præsumitur legitimè institutus.

Et legitimo titulo possidere.

14 Vnio beneficiorum ecclesiasticorum per annos 40. præscribitur, si titulus præcedat.

15 Vnio curatarum Ecclesiarum etiam fieri potest.

16 Ad cuius validitatem tria requiruntur, iusta causa, solemnitas, & authoritas.

17 Causa vnionum legitima quæ sint?

18 *Inter solemnitates requiritur pracisè Rectorum, & Vicinorum consensus.*
19 *Vnio ecclesiarum ad Ordinarium pertinet.*
20 *Et quod hac in re de Episcopo, & de Ordinario dicitur, in Vicario etiam Episcopi locum habet, quia Episcopus, & Vicarius dicitur esse vnum, & idẽ caput, & vnum, & idem esse eorum officium.*
21 *Vicarius Episcopi non potest esse secularis.*
22 *Appellatio à Vicario ad Episcopum non datur, quia à se ipso, ad seipsum appellaretur.*
23 *Vicarius Episcopi pracedit canonicos, & omnes alias dignitates in Ecclesia.*
24 *Maximè si est in spiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis.*
25 *Vicarius dicitur officialis Communis Ciuitatis, ac etiam Episcopus.*
26 *Vicarius quoque Ordinarius nuncupatur.*
27 *Vnionum quinque sunt species.*
28 *Vna quarũ est, qua fit per modum subiectionis, itaut vna Ecclesia transeat in totum in potestatem alterius. Alia verò, qua vniuntur tantùm Ecclesia quo ad spiritualia.*
29 *Ecclesia vnita retinet tamen sua priuilegia.*
30 *Lex non prateritis, sed futuris dat formã negocijs.*
31 *Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 16. declaratur.*
32 *Relatum est in referente.*
33 *Regula qui sentit commodum, &c. procedit tantũ in connexis, secus inseparatis.*
34 *Rector Ecclesia non potest facto antecessoris contra uenire, quia est successor vniuersalis.*
35 *Item non procedit regula pradicta, qui sentit, vbi non est eadem ratio, & par conditio, & habilitas sentiendi commodum, & incommodum.*
36 *Seminarij fauore data est amplissima authoritas Ordinario cum adiunctis, ẽt applicandi, & vniẽdi ei beneficia simplicia, ex forma Trid. Conc.*
37 *Argumentum à simili non procedit vbi est imparitas, & excessus.*
38 *Archidiaconus de iure communi iurisdictionem exercet, & est Vicarius Episcopi in omnibus.*
39 *Ad eundem pertinet ecclesias parochiales inquirere, visitare, ordinare, & disponere, cum iussione Episcopi.*
40 *Iussio autem vnica sufficit quando ab initio officium accipit, non verò in singulis actibus.*
41 *Prasumitur semper pro officiali.*
42 *Restitutio in integ. non datur absque lasione.*
43 *Etiam Ecclesia.*
44 *Rectori Ecclesia non datur restitutio, nisi cum eo lasa fuerit ecclesia.*
45 *Restitutio in integ. vltra quadriennium nõ datur.*
46 *Fallit in ecclesia lasa per Rectorem, aut Pralatum suum, quia eo viuente non currit quadriennium, sed post eius mortem tantùm, ex communi.*
47 *Restitutio in integ. est in pristinum statum repositio, secundùm cõem diffinitionem, & tantũ tribuit, quantum lasio abstulit, non plus, neq; minus.*
48 *Concilij Trident. sess. 21. cap. 7. declaratio.*

Pro Seminario Clericorum Parmensium.

EPITOME.

Vnionis beneficiorum materia hic plenè agitur,
Quotuplex sit vnio,
Quis vnire Episcopatus, vel Ecclesias possit;
An, & quanto tẽpore prasumatur effectus vnionis.
De Vicario Episcopi nonnulla.
De Restitutione in integrum, qua datur Ecclesijs.
Et intra quantum tempus.

RESPONSVM LXIV.

De anno 1545. cum Ecclesia S. Martini de Galega ciuitatis Parmæ esset ruinosa, & paludosa, & ferè destituta à Parochianis, & in ea vix semel, aut bis annis singulis nũsſæ sacrificiũ celebraretur, propinqua autẽ extaret ecclesia S. Appollinaris pariter curata, & vtraq; paucos admodũ parochianos haberet, amborũ rectorũ, ac vicinorum vtriusq; intercedẽte cõsensu, vnita, seu trãslata fuit Ecclesia S. Martini ad aliã S. Appollinaris, mediãte R. Vicarij Epãlis authoritate, & Decreto, cũ causæ cognitione, & informationib. desuper assumptis, cum onere tñ Rectori S. Martini ędificãdi nouã capellã in pdicta S. Appollinaris Ecclesia, & missas ibi singulis diebus festis celebrãdi, ita quòd deinceps aiarum oĩum cura Rectori S. Appollinaris remaneret. Quæ oĩa effectũ sortitę fuerũt per quinquaginta circiter annos. Contigit aũt quòd vacante beneficio prædicto S. Martini Reuerẽdiss. D. Epus illud applicauit, & ppetuò vniuit Seminario. Vndè modernus Rector S. Appollinaris, ac uicini antiqui S. Martini insurrexerũt, ptendẽtes illius redditus huic potiùs Rectori applicãdos, & assignãdos fore, ex quo onus curæ sustinet, & plura adducunt.

1 Primò de iure cõi statutũesse, quòd in similibus vnionib. ecclesia vnita trãsire debeat, cũ oĩbus suis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolumentis. c. quia monasteriũ, de relig. do. Petr. de Perus. in tract. vnio. c. 2. in princ. quo pacto filius arrogatus transit in arrogantis potestatẽ, ut ibidẽ subdit Petr. & quia una est quasi mater, & altera filia. Caccialup. in sim. tract. arti. 2. † Vnde est, quòd beneficij vniti cura transit in illud cui unitur. Idem Caccial. artic. 8. num. 6. 2

3 Secundò allegant Trident. Conc. sess. 25. de refot. c. 16. disponẽs, quòd secularia beneficia curata nõ possint ĩ simplicia cõuerti, neq; in Vicarias perpetuas, ẽt si Vicario perpetuo congrua portio fructuũ assignaretur. & illas uniones q̃ ab immemorabili tpe sortitæ fuerũt effectũ ab Ordinario

nario examinari, & si cõgrua portio pdicta non fuerit assignata, mandat assignari, aliàs in antiquum statum ecclesiam vnitam restitui. & sic videtur hic aperta decisio præsentis quæstionis.

4 Tertiò, dicūt naturali rationi repugnare, quòd in Rectorē S. Appollinaris onus curæ trāsferit, redditus verò, & emolumēta alteri sint reseruata, contra l.secundum naturam. de reg.iu. in 6. & c. qui sentit, eod. tit. in 6.

5 Quartò, asserūt vnionē memoratā primo loco factā inefficacē, ex defectu potestatis; Siquidem vnire beneficia spectat ad Epm.c.sicut vniri, de excess. Prælat. vbi asserit Sum. Pont. quòd sicut vnire epatus pertinet ad ipsū, ita unire ecclesias ad epm in sua Diœcesi. c. ne in agro. §. ad hæc. de sta,mona. c. relatio.21. q.1. Lamber. de iure patro.lib.1.art.4.q.10.princ.pri.par. nu.3.Caccial.d.tract.art.3.q.5.nu.18.& Pet.de Peru.c.4. n.21. & ita ad ipsum ptinere dr, vt eius Vicario nequaq̃ liceat, vt in terminis docent. Innoc. & Io.And.in c.ad hæc,in ver.ardua,de offi.archid. quos refert, & sequtur Caccial. d.tract.art.3.q.8. nu.3.& Petr.de Peru. d. tract. loco ptæcitato.

6 Quintò, allegant læsionē,tā ecclesiæ,q̃ vicinorū, & restitui petunt, quatenus opus sit. De ecclesia.n.non dubitaē q̃n iure minoris cēseatur,& restituaē.c.1.de resti.integ.& c.2 eo. ti.in 6. atq; clem.1.eo.& est cõiter receptū,D.Odd.de resti.

7 in integ.q.3.nu.16.cū seqq.† & de vicinis idem est iudiciū, cum inter eos adsint pupilli,& minores, put ex cõi ēt cõcludit idē Odd.d.q.3.art.12. n.76. Hinc seq vr, quòd cū læsio ferè manifesta īteruenerit p supradicta, ope saltē restitutionis ī integ.debeat ad'reuocari,& in pristinū restitui.

8 Sextò, opponunt ēt vltimæ vnioni factæ Seminario, quòd non fuit iuxta normā d. Conc. Trident.sess.7.c.6.mādātis vniones authoritate Ordinarij, legitimis tñ, ac rõnabilibus causis corā eo verificandis, & vocatis quorū interest, fieri posse, & propterea viribus carere, nisi à Sede Apostolica aliter declaratum fuerit. Hæc enim forma non fuit obseruata. Meritò, &c

9 Septimò, & vlt. occurrentes tacitæ obiectioni (si fortè ex aduersò diceretur nō de vnione, sed de translatione agi) idē in oībus esse iudicādum ex dispositione Sac. Conc. Trid. sess. 21. de reform.c.7. quo cautū est beneficia simplicia trāsferri debere, cū oībus oneribus, & emolumētis in casibus ibi expressis, & aliàs à iure permissis.

10 Prædictis tñ minimè obstātibus, contrariū respondendū est; Primò ex diuturnitate tpis,quo durauit vnio, q tēpus,& si nō sufficeret ad illam pscribendā, psertim inter curatas ecclesias,cum debeat esse immemorabile, sm Io.And.in c.qui cõtra.de reg.iu.in mercurialib. quē refert, & sequir Alex.cons.70.nu.3.lib.3.& Balb.de pscrip.

11 par.4.princ.q.19.nu.1. † Nihilominus ad illam psumendā benè sufficit, ut ibidē tenet Io. And. & Balb. post Oldra.Ancha. Alex.& Feli. sequtur Mascard.de pbat.concl.1316.nu.9. & quidē cū oībus eius solemnitatibus, vt p eundē Mascar.

12 concl.179. n.4.cū cõcor.† Sic ēt videmus,quòd diù possidens ecclesiasticū beneficiū, licèt absq; canonica institutione possideri nequeat, c.1. de

13 reg.iu.in 6. † præsumiē nihilominus iustè, & cū legitimo titulo possidere. Menoc.de recup.poss. rem.1.n.300.& de psump.lib.6.psump.69.n.16.

14 Secundò,non tñ præsumptio vnionis legitimè factæ, sed ipsius uera pscriptio in casu isto locū hēt, ex quo titulus pcessit, ut ex insifo exhibito, in quo amborū Rectorū consensus, vicinorumq; vtriusq; ecclesiæ, & epalis Vicarij authoritas,ac Decretū causa cognita interpositū; quo titulo stāte, quadraginta annis cucurrit vnionis pscriptio, prout pulchrè distinguēdo concludit Fely. cons.2.nu.3. inducēs tex. cū gloss. in c. de quarta,de præscrip. Idem tenet Rebuff.in pract. benefi. tit. de vnion. num. 35. & post hos Mascard. concl. 1411. num. 11.

Et cum hac sñia trāsit Conc.Trid.sess.7.de reform.c.6.dans tantùm authoritatem Ordinarijs locorum examinandi vniones à 40. annis citrà factas, innuens de anterioribus vti præscriptis, non esse dubitandum.

15 Tertiò, circūscripta quoq;, tā psumptione, q̃ pscriptione, dico vnionē ritè,& rectè factā probari. Præsupposito.n. quòd curatarū ecclesiarū vnio fieri queat,de quo non est hęsitandū.Petr. de Perus. d. tract. c.6. Trid. Conc. sess.7.de re-

16 form.c.7.& sessio.21.de reform.c.7.† quodq; ad eius validitatē tria requirātur; Iusta causa, solemnitas, & authoritas, vt per Nauar.cons.22. nu.1.& 3.de præben.li. 3. Hæc aūt oīa hic inter-

17 uenerūt. † Etenim causæ vnionū plures sunt ecclesiarū curatarum, vt p Caccial.d.tract.artic.5. Inter quas est destitutio ecclesiæ alicui', seu desolatio, atq; propinquitas ipsarū, & tpum qualitas, q̃ in hac cõcurrūt, q̃ñ q̃dē Ecclesia S. Martini erāt destituta,& ferè desolata, atq; à vicinis derelicta; & ab alia prædicta minimùm distans.

18 †Solemnitas quoq; non defuit, q̃ñ vocati fuerūt hi oēs quorū intererat, v,cz Rectores, & vicini pdicti, & cõsenserūt, put reqrebaē Petr.à Peru. d.tract.c.5.in princ. Et authoritas superioris interuenir, vr s. dictū est. Nam ad Epm spectat in suaDiœcesi Ecclesias vnire,sicuti ad Sum.Pont. vnire epatus in toto orbe.d.c.sicut vnire, cū cõ-

19 cord. sup. relatis. † Et aliàs dr ad ordinariū munus hoc ptinere. clem.1.§.ad hæc.de sta.mona. gloss. in c.priuilegium, in ver.Item authoritate superioris, de reg.iu.in 6. & Innoc. in c.2.nu.2. vers. & idē videtur, de op.no.nuncia.& cum his cõuenit Trid.Conc. locis pcit. tribuēs facultatē Ordinario conficiendi, & confectas vniones examinandi, & approbandi, seu annullandi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis.

20 Quod ergo de Epo, seu Ordinario dr, in Vicario quoq; ipsius epi verificatur, qa eorũ vnũ est, & idẽ offm, & sunt sicuti corpus, & aĩa, nã epus est aĩa, Vicarius verò corpus, q ab eo mouet, & quo, velut instro operat, vt bellè, & ad saturitatẽ tradit Anto. de Praet. in tract. de iurisd. Episc. defen. c. 6. & latiùs in c. seq. p to. vbi cõcludenter pbat, non duo capita, sed vnũ esse caput, nec
21 duo offã, sed vnũ solum. † & allegat inter caetera. c. in nona. 16. q. 7. dispones expresse. vnum, & idẽ esse illorũ offm, & ideò non posse Vicariũ esse saecularẽ, q ipsi associatur in administratio-
22 nib⁹. † Allegat quoq; bonũ tex. in c. 2. de cõsuet. in 6. vbi Sum. Pont. improbat cõsuetudinẽ appellãdi à Vicario ad Epm, eò q a eẽet appellare à
23 se ipso ad se ipsum. † & indè infert author pdictus Epi Vicariũ oẽs Canonicos, & quascunque alias dignitates ecclesiasticas praecedere debere. Ambitionis illos oẽs damnãs, q illi anterire stu-
24 duerint. † Maximè qñ est in spũalibus, & gnalis Vicarius gñalis, eo. cap. 6. n. 43. ex quo maiorẽ adhuc hẽt administrationẽ, & authoritatẽ.
25 † Ambo ẽt, Eps, & Vicarius dñt officiales Cõis Ciuitatis, sm Ancha. cõs. 340. in 1. dub. q refert, & seqtur Surd. decis. 129. n. 12. Et in hac Patria plus q̃ notoriũ est Epi Vicariũ oẽs alias dignitates antecellere ex antiqssima cõsuetudine, q̃ in similib. attendit, c. cũ olim, de cõsuet. c. ad haec, de exces. Praelat. c. auditis, de elec. Purpur. consil.
26 540. nu. 10. 11. † & quòd Ordinarij nomen rectè Vicario epali conueniat, pbatur optimè ex traditis p Spec. in tit. de off. ordina. §. 1. per totum. Ex his infertur vnionem, de qua s. authoritate superioris sufficienter suffultã fuisse, & sic tertiũ ẽt requisitũ interuenisse. Cum psertim fuerit ille Vicarius gñalis, tã in spiritualibus, quã in temporalibus, ut instrumentum cantat.

27 Non obstãt modo in oppositũ adducta, & primò, quòd ecclesia unita debuerit cũ oĩbus suis uiribus transire. nam id procedit vbicunq; vnio fit per modũ subiectionis, ita vt vnita totaliter supponatur, & subijciatur ei cui vnitur. Sunt. n. quinq; spẽs vnionũ, vt declarat Caccial. d. tract.
28 art. 2. in princ. & Perr. c. 1. nu. 5. † inter quas vna ẽt pdicta subiectiua, in qua vniunt in totum, & vna trãsit in potestatẽ alterius, sicuti filius arrogatus in potestatẽ pris arrogantis, vt s. diximus, & hic non est casus nr; Alia spẽs est qñ vniũtur tm quoad spũalia. & hic est nr casus, i quo vnita fuit solũ aĩarũ cura, ex causis narratis, in reliqs aũt remãsit beneficiũ S. Martini in suo primaeuo statu, cũ onerib. & honorib. & ampliùs ẽt cum onere cõstruẽdi capellã, & missã celebrandi cũctis diebus festiuis ad eam. Vndè ẽquum fuit, vt
29 cũ suis redditibus remaneret. † Nam ecclesiae ẽt vnitae retinere solent sua priuilegia, glo. in d. c. priuilegiũ, circa med. de reg. iu. in 6. Imo. in d. c. 2. n. 2. de oper. no. nuncia. Alex. post Bart. in d. l. inter stipulantẽ. §. Sacram. n. 10. de verb. obl.

Minùs ob. secundũ de Cano. Conc. Trid. quia eadẽ cõpetere põt rñsio, ut procedat in vnione totali, & posteriori p modum subiectionis, q est vera, & propria vnio, non uerò in unione spiritualium tantùm, de qua nos tractamus.

30 Secundò, Rñdetur Concilij dispositionẽ nihil officere vnioni pdictae, ex quo longè post eam supuenit. Etenim fuit facta vnio de anno 1545. Concilium aut publicatum de anno 1564. Lex autẽ non preteritis, sed futuris dat formã negocijs. l. leges, & constitutiones. C. de legi. l. de
31 vsuris. ff. de vsu. † Insuper dũ loqtur canon de aĩarum cura in Vicariã ppetuã conuersa, mãdãdo certã fructuũ portionẽ ipsi Vicario assignari; non tangit casum nrũ, in quo non fuit ecclesia S. Martini in Vicariã perpetuã data, sed abolita penitus cura, & alibi translata vt s. Item praefigit anni spaciũ, post Synodũ ad id peragẽdũ, quod nec in tot annis factũ fuit. Vltimò aũt loco si nihil horũ factũ fuerit, ecclesiã ipsã in antiquũ statũ restitui mandat. In casu aũt proposito nõ fuit institũ p reductione ecclesiae S. Martini ad antiquũ statũ, idest aĩarũ curã, sed ipsi⁹ redditus cõcedi Rectori S. Appollinaris, ideo nihil in toto illo canone dispositũ reperitur, q ad rem nrãm faciat. Nec ommittendũ est, quòd relationẽ ẽt hẽt ad aliũ sub Paulo III. Pont. Max. editũ, qui legitur in eo. lib. sess. 7. c. 7. de reform. remittens
32 id oẽ arbitrio ordinarij. † Ideo cũ relatum sit in referente, l. asse, toto. de haered. insti. Satis videt vtriq; canoni satisfactum, cum arbitrio, & decreto Ordinarij totum processerit vtsup.

33 Non ob. tertium, de reg. qui sentit cõmodum, qm procedit solùm in connexis, ut ibi declarat Cagno. nu. 12. nos aũt uersamur in separatis, ex quo aĩarũ cura iã fuit legitimè separata à beneficio, ut dictum fuit, & probatum. & praesertìm
34 assentiẽte Rectore S. Appollinaris, † cui nõ põt modernus Rector cõtrauenire, quia ẽ successor vniuersalis, & haeredis locũ repraesentat. c. quia Ioannes 12. q. 5. c. 1. vbi glo. & doct. de solut. Guid. PP. q. 629. ferè p tot. Gig. de pensio. c. 47.
35 n. 10. q. 52. in princ. & q. 54. n. 182. † Limitatur quoq; regula praedicta non procedere ubi nõ est eadẽ ratio, & par conditio, atque habilitas sentiendi cõmodum, & incõmodum, ut per Dyn. d. c. qui sentit, quae limitatio satis uidetur casui nostro adaptari, quoniam in applicando cõmodo Rectori S. Appollinaris, obstaret diuisio tẽporalium à spiritualibus iam perfecta, cũ omnibus suis solemnitatibus, ac etiam praescripta utsup. ideo non par conditio, neque habilitas.
36 † Vltra quòd beneficiũ post vacans vnitũ fuit seminario, & ius ipsi qsitũ, vndè maior adhuc resultat inhabilitas cũ facultas Ordinarij cũ adiũctis suis i applicãdis beneficijs simplicib. Seminario sit amplissima, vt legit in Trid. Cõc. sess. 23. c. 18.

de re-

de reform.& ꝑ conſequens tractetur hic de iure
quæſito tollendo ipſi Seminario.
Ad quartũ de authoritate Vicarij Epalis non
idonea ad vniones, rñdet primò ſatis eſſe,quòd
titulũ ꝓbuerit, nã quadragenaria ꝑſcriptio ſub-
ſequẽs oẽm rollit difficultatẽ, vt ſ. in 2. fundam.
Secundò dicitur verius eſſe Vicarium,ꝑſertim
gñalem Epiſcopi, ſufficientem habere authori-
tatẽ vniẽdi ꝑ ea q̃ in 3. fundamẽto deducta ſũt.
Tertiò, rñdetur reuocando in dubiũ cõcluſio-
nẽ ꝓdictã. Caccial. & Petr. de Peru. q̃ fundaṫ ſo-
lùm ſup dicto Innoc.& Io.And. loquentium de
Archidiacono, à quo ad Vicariũ arguunt ꝑ locũ
37 à ſimili. † Etenim argumẽtatio nõ ꝓcedit,ex quo
Vic. gñalis,eſt maior Archid. vt in d. 3. fundam.
38 † Quartò nõ eſſet inconueniens dicere Archi-
diaconũ quoque,qui de iure cõi,iuriſdictionem
exercet. c. 1. & c. ad hæc, de offi. Archid. & eſt
poſt Epum Vicarius in oibus. Purp. conſ. 540.
nu. 13. & 15. poſſe Eccleſias parochiales, & cu-
39 ratas vnire ex legitima cã,† qñquidẽ ipſius pro-
priũ eſt ẽt offiñ illas inqrere, viſitare, ordinare,
& diſponere, d. §. ad hæc, de off. Archid. c. per-
40 lectis. 25. diſt. in §. Archidiaconus. † & licèt dicat
ibi tex. (cũ iuſſione Epi) declarat tñ ibi glo. qua-
lis debeat eſſe iſta iuſſio. in ver. cũ iuſſione; in-
quiens vnicã, & gñalẽ ab initio ſufficere quãdo
offiñ accipit, nè fortè in ſingulis actib. eũ reqri
dubitaretur. Et hac rñſione attenta, argumen-
tũ prædictum à ſimili, pro vnione parochiatum
iſtarum à Vicario facta, concluderet.
41 Quintò, & vltimò cũ ꝓ officiali ſemper pręſu-
matur. l. 2. de off. ciui. Iudi. c. niſi eſſent, de ꝓben.
c. in vrã, de procur. Alcia. de ꝑſumpt. reg. 3. præ-
ſumpt. 9. ꝑſumendũ eſt Vicariũ illius tpis facul-
tatẽ vniẽdi habuiſſe.& aliter ad illũ actũ nõ pro-
ceſſiſſe. Tantò magis qa tunc erat Epus Parm.
Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Card. S. Floræ Came-
rarius S. R. E. & Sum. Pont. Nepos in Vrbe ipſa
reſidẽs, qui ꝓpea maximã Vicario ſuo gñali au-
thoritatẽ contuliſſe ꝑſumendũ eſt, vt occurren-
tibus negocijs opportunè prouidere poſſet.
42 Ad quintum de reſtit. in integ. rñdetur, eã nõ
dari abſq; læſione. l. non omnia, & l. quòd ſi mi-
nor. §. 1. de mino. l. minorib. C. eo. D. Odd. de
43 reſti. in integ. q. 4. art. 1. † vbiſ eccleſia ẽt in ſpe-
cie loqtur, ſub n. 5. Eccleſia aũt hoc nr̃o caſu lę-
ſa non eſt, imò melioris conditionis effecta, eò
qa nouã capellã abſq; ſua impẽſa habuit, cũ be-
neficijs ſimplicib. in ea translatis, & miſſis feſti-
uis vltra ſolitũ. Neque Rector ipſius læſus dici
põt, qa ſi qd laboris ei adiectũ fuit, habuit quo-
que emolumenta incerta, q̃ digna ſunt conſide-
44 ratione, vt teſtes Seminarij concludunt. † Et ſi
in aliquo læſus dici poſſet, non tñ reſtitutionem
obtinere poſſet, niſi eccleſia ſimul læſa ꝓbaretur.
Io. Fab. in §. rurſus, inſti. de actio. D. Odd. vbi ſ.
quæſt. 3. artic. 8. per tor. & ſignanter in fi.

De læſione Vicinorum minùs conſtare poteſt.
Siquidẽ cõmodũ potius ex vnione nacti ſũt, qñ
ab eccleſia paludoſa, deſtituta, & inhabili ad offi-
cia diuina, ad aliã cõmodiorẽ, & habiliorẽ tran-
ſierũt; & cũ in ſua parochiali vnã, aut duas miſ-
ſas ſingulo anno audire poſſent, in hac, binas, &
plures ſingulis dieb. feſtis audire poſſunt, & alia
quoq; diuina officia. Minora quoq; ſentiũt diſ-
pẽdia in ꝓuidendo neceſſaria ipſi eccleſiæ, quæ
vicinos tãgũt, ex quo vicinorũ numerus auctus
portionẽ ſuã fert onerũ, & de primo ad vltimũ
nulla ſubſiſtẽte lęſione, nulli locꝰ eſt reſtitutioni.
45 Secundò rñdetur ceſſare reſtitutionẽ, ex quo
nõ datur vltra quadriẽniũ. l. fi. C. de tẽpo. appel.
c. 1. & 2. eo. ti. in 6. & Clem. 1. eo. ti. Hic aũt qn-
46 quaginta anni effluxerũt vt ſ. † Nec obſtat quòd
viuẽte Rectore Eccleſiæ, q̃ cõtraxit, & eccleſiã
* læſit, nõ cucurrerit quadriẽniũ, ſm cõem * opin.
quã D. Odd. refert q 19. art. 8. qa cõtraria ẽt de-
fendi põt, ut ꝑ Bero. d. c. 1. n. 16. 17. de reſti. in
integ. Verũ ea admiſſa, qa in iudicãdo, & cõſu-
lendo ita sẽtiẽdũ eſt, ut fatetur idẽ Bero. d. n. 17.
in fi. præſupponir eccleſiã ꝓdictã S. Martini plu-
ries vacaſſe in illis annis 50. qui poſt vnionẽ ef-
fluxerunt, adeo quòd quadriennium indubitãter
cucurrit, quo reſtitutio peti poterat ecclæ noĩe.
Tertiò rñdetur nedũ quadriennium, ſed quadra-
geſimũ annũ elapſũ; vndè præſcriptio ſubſecuta
eſt, ut in 2. fundamento, & poſt eam perfectam
rurſus aliud lapſum eſt quadrienniũ, intra quod
aduersùs præſcriptionẽ reſtitutio peti potuiſſet.
Nimirũ ceſſare debet omnino iſtud remedium.
47 Quartò, & vlt. rñdetur, quòd cũ reſtitutio ſit in
priſtinũ ſtatũ repoſitio, vt cõiter diffinitur teſte
D. Odd. q. 1. art. 4. nu. 43 cũ ſeqq. poſt alios re-
latos, & tm̃ tribuat, quantũ læſio abſtulit, & nõ
plus, neq; minùs, atq; in eũ ſtatũ lęſum reponat,
quo ante læſionẽ repꝛiebaṫ, vt ibidẽ ſubdit n. 45.
ꝑ infallibili regula, nihil pñt actores hoc reme-
dio cõſequi, qñ non petunt ſe in priſtinũ ſtatũ
reſtitui, hoc eſt eccleſiã S. Martini ad curam re-
duci, ſed illius tantùm redditus dari Rectori
S. Appollinaris, quos nunq̃ habuit, & per conſe-
quens ſunt obaudiendi.
Ad ſextũ, q̃ vnioni factæ Seminario obijcitur,
rñdetur imò factã fuiſſe ab Illuſtriſs. & Reueren-
diſs Epo, cũ ſuis reqſitis, ad formã Conc. Trid.
in d. c. 18. de refor. ſeſſ. 23. Nec vocandos fuiſſe
vicinos antiquos eccleſiæ S. Martini, aut Rect.
S. Appollinaris, quorũ nihil intererat, cũ iã eſſet
d. Beneficium ſinè cura, cũ onerib. tñ de qbus ſ.
quæ Seminariũ ferè non recuſat, ſed paratum ſe
offert, vti ſucceſſor vltimi Rectoris.
Ad vltimũ de translatione, ex c. 7. 21. ſeſſ. Trid.
Conc. non diſputando vtrũ Vnio, ſeu translatio
fuerit, Reſpõdeṫ, quòd longè poſt actũ emana-
uit, & non põt dare formã pteritis negocijs, vt ſ
dictũ eſt, neque actũ aliàs validũ infringere. Re-

ſpõdetur ẽt canonẽ illũ loqui in beneficijs ſimplicibus in prima ſui partẽ, qua mandat ea cum oĩbus emolumẽtis, & oneribus trãsferri ad alias eccleſias. In ſecunda aũt in qua de parochialib. tractat, nihil diſponit, niſi de illarũ refectione, & ſi refici non poſſint pp ſuã, & Parochianorum paupertatẽ, quòd ad matrices, ſeù viciniores eccleſias trãsferantur, de redditibus aũt nullũ verbum. Sed aduertẽdũ eſt quoq;, trãslatã dici hãc eccleſiã cũ ſuis emolumẽtis, & oneribus, ex quo factũ fuit ſimplex beneficiũ, quod onera ſua adhuc ſuſtinet iuxtà conuenta, & ab ordinario decreta, ideo nihil vlteriùs inqrendũ eſſe; Præſertim verò poſt tanti temporis curſum, quo legitima cõpleta fuit præſcriptio, iuxta ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *ECcleſiaſticorum bonorum alienatio ſubſtantiã, & formã copulatiuè requirit.*

2 *Fallit in rebus ab antiquo cõcedi ſolitis, præſertim in emphiteoſim. & eſt cõi.*

3 *Confirmatio actus maiorem addit firmitatem, licet eum non extendat.*

4 *Inueſtitura ſecunda plus continens, quàm prima, & nouas addens qualitates, inueſtitura noua cenſetur.*

5 *Solita concedi bona ab antiquo non dicuntur, niſi bis ſaltẽ conceſſa fuerint, & curſus quadraginta annorum interceſſerit. & eſt communis.*

6 *Confeſſio procuratoris, quòd bona concedi ſolita ſint, non nocet Prælato.*

7 *Inueſtitura facta de rebus Eccleſiæ vltra ſolitam formam nulla eſt, & inualida. vtputa ſi ſolita concedi ad ſecundam, & tertiam generationem, cõcedantur in perpetuum, vel conceſſa pro maſculis tantum, concedantur etiam pro fœminis.*

8 *Emphiteoſi vni conceſſa, ſi poſtea inter ſuccedentes diuidatur, remanent tamen inſolidũ obligati.*

9 *Particularis ſolutio plurima affert creditori incommoda.*

10 *Emphiteoſi vna conceſſa, & inter ſuccedentes diuiſa, vnius ceſſatio, vel deterioratio omnibus præiudicat ſecundùm magis communem.*

11 *Emphiteoſis bonorum eccleſiaſticorũ conceſſa (ſinè requiſitis) vltra ſolitũ modũ vitiatur in totũ, nõ verò ſuſtinetur uſq; ad ſolitũ, ſecũdũ magis cõem.*

12 *Præſertim ſi aliquibus coniecturis appareat, quòd contrahentes non conueniſſent ſub forma ſolita.*

13 *Coniectura autem ſufficiens indicatur, ſi recipiens emphiteoſim notabile quicq̃ pro obtinenda inueſtitura ſolueris, aut aliter in damno remaneret, niſi in totum contractus ſuſtineretur.*

14 *Data pro obtinenda inueſtitura prædicta modo inſolito, ſi nõ valet, repeti nõ poſſunt, ſed amiſſa sũt.*

15 *Emphiteoſis eccleſiaſtica bonorũ ſterilium conceſſa pro modico canone, ſi reuertatur, bonis effectis fertilibus, & fructuoſis, concedi non poteſt iuxta ſolitum, ſed adhibitis tantùm ſolemnibus, & pro idoneo canone inſpecto præſenti tempore.*

16 *Cõtractus eccleſiæ dãnoſus nullus, & inualidus eſt.*

17 *Datum pro obtinenda inueſtitura bonorum eccleſiæ, debet in eius vtilitatem conuerti, non Prælati, neque etiam Summi Pontificis.*

18 *Emphiteoſis differt à linello.*

19 *Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi.*

20 *Pactũ de affrãcãdo emphiteoſim alienõnẽ cõtinet.*

21 *Pactũ de renouãdo emphiteoſim de nouennio in nouenniũ additum, ſolita forma inueſtiturã vitiat.*

22 *Clauſula (ſaluo, & reſeruato conſenſu domini, & non aliter) adiecta contractui, habet vim reſolutiuam, & annullatiuam, conſenſu non ſecuto.*

23 *Prælatus poteſt proprium contractum Eccleſiæ ſuæ damnoſum infringere.*

24 *Naturalis inueſtiri poteſt de bonis eccleſiaſticis inſpecto iure communi.*

25 *Non tamen ſuccedere in inueſtitura antiqua maioribus ſuis facta, niſi expreſſim cautum fuiſſet. & eſt communis.*

26 *Hodie verò omnino incapax eſt ex diſpoſitione Bullæ Pij Papæ Quinti.*

27 *Lex futuris, non præteritis dat formam negocijs.*

28 *Emphiteoſis eccleſiaſtica facta pro ſe, et hæredibus ſinè ſolẽnibus alienationis, tanq̃ de rebus alienari ſolitis, ad hæredes extraneos nõ trãſit. & eſt cõis.*

29 *Ampliatur, etiam ſi de quibuſcunque hæredibus loqueretur, ſi pro extraneis non erat concedi ſolita.*

30 *Sequentia declarant præcedentia.*

31 *Hæredũ appellatione, deſcendentes tantùm continentur, quando diſpoſitio aliter contrarietatem, aut repugnantiam continere poteſt.*

32 *Clauſula (pro hæredibus, & deſcendentibus) vtranq; qualitatem copulatiuè requirit, vt quis vocatus dicatur. & eſt communis.*

33 *Emphiteota poteſt meliorationes ſuas vendere, concurrentibus ſeptem requiſitis. & eſt communis.*

34 *Emphiteota poteſt ius ſuum donare, vel legare ſinè domini conſenſu, duraturum tantũmodo durante illius iure, & quatenus ſe extendit, & non vltra.*

35 *Nemo plus iuris ad alium transfert, q̃ ipſe habeat.*

36 *Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris.*

37 *Pactum, quòd emphiteota non poſſit aliquem contractum, diſtractum, vel alienationẽ facere, ſinè expreſſa directi domini licentia, ſeruãdum, q̃uis natura contractus in aliquo repugnet.*

38 *E' conuerſo etiam valet, quòd ſinè licentia alienare poſſit.*

39 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*

40 *Laudemium ſoluendum directo domino per nouum emphiteotam acquirentem eſt quinquageſima.*

41 *Et ſolui debet nedum in caſu vẽditionis, ſed etiam donationis, & legati, ſecundùm communem.*

42 *Quod intelligitur pro toto rei prætio, non pro melioramentis tantum.*

43 Con-

43 *Consuetudo tamē locorum attendenda est, quia in aliquibus plus, & aliquibus minus soluitur.*
44 *Verona soluitur decima pro laudemio.*
45 *Parma verò vigesima estimationis vtilis dominij, solui consueuit.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinali de Gambara.

EPITOME.

Super inualiditate Emphiteosis Ecclesiasticæ concessæ à Prælato Antecessore, uti concedi solitæ, ac etiam renouatæ à Procuratore moderni Prælati, cum multis alijs in materia alienationis bonorum Ecclesiæ.

RESPONSVM LXV.

Visis duabus inuestituris emphiteoticis,
altera ꝑ procuratorē Illustriss. & Re-
uerendiss. D. olim Card. Gonzaghæ
de anno 1564. tunc Commendatarij
Abbatię S. Thomę de Aquanigra Brixien. Dioc.
altera verò ꝑ Procuratorē, ac Locumtenentem
Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. de Gambara
eius successoris; & sic moderni Commendatarij,
de anno 1568. celebrata: Ad primū quæsitum,
Contractus validitatē, seù inualiditatē respiciēs;
Videt̄ prima facie rñdendū, contractū valere, &
1 tenere; † Nā & si vera sit cōclusio, Duo regulari-
ter in qualibet bonorū immobiliū ecclesiastico-
rū alienatione copulatiuè reqri, formā scilicet, &
iustā cām, c. 2. de reb. eccle. nō alie. in 6. vbi Io.
And. & alij not. c. Sicut ecclesia, §. sed notādū, &
c. sinè exceptione 12. q. 2. glo. pen. & Scrib. in c. 1.
de in integ. rest. & in c. q̄ in ecclesiarū. de consti.
atq; in c. nulli. de reb. eccl. nō alien. quorū opin.
* cōis, * & ab oībus recepta, vt ꝑ Dec. cons. 142.
nu. 4. Clar. in §. emphiteosis, q. 6. & Didac. var.
resolut. cap. 17. nu. 2. Redoa. in tract. de reb. eccl.
non alien. tit. de condit. quibus annui cen. lici.
emi poss. nu. 10. 11. & alibi sæpè.
2 Limitatur tñ nō ꝓcedere in rebus ab antiquo
cōcedi solitis, quas Prælatus pōt, si ad Ecclesiā
reuertātur, absq; solēnitatib. debitis, iterū alie-
nare, & signāter in emphiteosim cōcedere, vt in
specie decisū habemus in Constit. Pau. II. inci-
piente, Ambitiosæ, in extrauag. cōibus, ac ēt in
feudū, c. 2. vbi cano. oēs, extra de feud. & in c. 1.
de his q̄ feu. da. poss. Bar. & Scrib. in authen. q rē
ad fi. C. de Sacr. Eccl. Dec. d. cōs. 142. col. 1. Guid.
Pap. decis. 154. ī princ. Didac. d. c. 17. n. 4. Et hęc
* est cōis * cōclusio, vt ait Soci. iun. cōs. 169. n. 11.
lib. 2. duplicato, ī cōs. 120. lib. 4. Clar. d. q. 6. vers.
si verò res ecclesię. Redoa. latè d. tract. tit. de casi.
in q̄bus fit alien. re. eccle. si. solem. §. itē alio casu
ꝑdicto. Et dicit Castr. in l. ēt, in fi. princi. ff. sol.
matr. quòd ēt absq; alia cā talia bona sm̄ cōsuetū
modū alienari possūt, adeoquòd neutrū ex dictis
reqsitis necessariū vr̄. Vndè cū in casu proposito,
bona ista aliàs cōcessa ī emphiteosim fuisse præ-
supponantur, imò verò solita ab immemorabili
tpe cōcedi ad affictū perpetuū fassus fuerit ꝓcu-
rator ꝑdicti Illustriss. D. Card. Gonzaghæ in in-
strumento dictæ suæ inuestituræ; Consequens
videtur, vt de cōtractus validitate dubitari ne-
queat, nec respectu formæ, nec causæ.
3 Et tātò minùs, cū accesserit quoq; cōfirmatio,
seu noua inuestitura memorati procuratoris Il-
lustriss. & Reuerendiss. moderni Cōmendatarij:
Confirmatio. n. actus, maius robur, maiorēq; fir-
mitatē ei tribuit, licèt nō eū extēdat. l. Aurelius.
§. testamēto. de libera. lega. Bal. in l. si aduersus.
C. si aduer. rē iudi. & in l. nominationes, in fi. C.
de appell. Rui. cōs. 60. n. 3. cōs. 158. n. 16. & cons.
4 208. n. 9. lib. 1. † Quinimo ex quo secunda Inue-
stitura plus continet, q̄ prima, & nouę qualitates
adiectæ reperiuntur, pro noua quoq; Inuestitura
habenda est, vt respōdit Rui. cōs. 20. nu. 7. lib. 1.
Vndè tantò magis tuti videntur emphiteotæ.
Veruntñ his nō obstātibus, Contractū nullum
5 existimo rōnib. infrascriptis. † Primò qa nō cō-
stat bona hmōi pro ꝑterito cōcessa fuisse, nisi se-
mel. Ideo solita cōcedi dici nequeunt, qa bina
cōcessio necessaria est, cū cursu 40. annorum, ad
hoc vt res cōcedi solita dici possit, Iac. de Beluis.
in c. 1. de his q̄ feu. da. poss. Bald. in l. de quibus,
n. 15. & 27. ff. de ll. Imol. d. c. 2. ī fi. de feud. Alex.
cons. 9. n. 6. lib. 3. & cōs. 5. n. 4. in 5. Raph. Cum.
cōs. 129. q̄dam, Dec. in d. Authen. q. rem. nu. 20.
& d. cōs. 142. n. 4. vers. solū superest. Ias. in cons.
155. col. 3. vers. 4. facit, li. 2. vbi neminē dissētire
* ab hac sñia asserit, & vti cōem, * tutioremq; &
ecclesiæ magis proficuā sequitur, & in practica
tenendam affirmat. Clar. in §. feudū, q. 13. vers.
nunc pro intelligentia. Redoa. d. tracta. tit. de
immob. re. eccles. alien. num. 54.
6 Nec obstat cōfessio procuratoris antedicti, qui
bona solita cōcedi dixit, qa nō habuit sufficiens
mādatū ad ita cōfitendū, ideo nō nocet dño, l. 2.
§. fi. cū not. per Bar. Castr. & alios. ff. si cert. pet.
l. certum. §. sed ante. C. de confess. Rui. consil.
140. n. 4. 5. lib. 1. Minùs aūt nocere pōt ecclesiæ,
ex quo, nec ipsiusmet Prælati confessio nocere
* posset, c. fi. vbi doct. oēs, * ex̄ de ꝑsumpt. Castr.
cōs. 1. Ego Paulus, li. 1. Fed. de sen. cōs. 142. ver. cō-
fessio facta. Afflic. dcis. 168. n. 3. & dcis. 245. n. 11.
Secundò contractus nullus dicitur, quia vltra
solitum modū concessiones istæ factæ sunt, nam
cum antea concessa reperiretur illis tm̄ de Palū-
bis, descendentibus à primo inuestito, eiusq; li-
neā, & generationē egredi non posset, nunc ad
plures familias, pluresq; generationes extēsa, &
ꝓducta fuit; Siquidē nedū D. Mutius, & D. Fa-
britius inuestiti fuerūt pro se, & descēdentibus

legitimis, verumetiā, in illorū defectū inuestitæ fuerunt eorū matres respectiuè pro se, & descendentibus; Et his quoque deficientibus inuestiti fuerunt fratres dictarū mulierū pro se, & hæredibus, & descendentibus; Etenim vltra dictos duos fratres de Palumbis, vocata ēt est D. Hippolita, de Massitijs Mutij mater, quæ in alienam familiam nubens, & filios procreans, bona ecclesiæ posset in eam transferre, quod de D. Catherina de Zibramontis Fabritij matre similiter inuestita, contingere possibile est; Sed & D. Ioannes de Massitijs, & D. Alexander Zibramontes fratres dictarū mulierū vltimo loco vocati, alias quoq; familias, & gñationes includūt, & ad bona pdicta admittunt vtsup. Consequenterq; nouo modo, & cū pactis insolitis factæ sunt inuestituræ huiusmodi, & in duriorē cām ecclesiæ, quę diutiùs bonis suis magni redditus priuata remanebit p modico canone annuo conueto, q̄ remansura fuisset, si vni tm̄ familiæ concessa fuissent, put antea erāt, Vndè manifesta cōtractus

7 nullitas resultat. † Quia cū forma solita prioris inuestitutæ mutata, & alterata fuerit, cessat illa consuetudo, pp quā Prælato licitum dr̄ alienare absq; solēnitatibus, Doctr. est Bart. in d. authen, qui rē, in fi. & Iaco. de Belui. in authen. si quas minas, C. de Sacrosf. Eccles. & in d. l. ēt. Imo. in l. quod dr̄, in fi. de verb. oblig. Alex. cons. 17. n. 11. lib. 4. & cons. 5. n. 7. lib. 5. & in d. l. quod dr̄ ad fi. vbi ēt Aret. sub nu. 9. Bero. cons. 77. n. 32. & cōsil. 122. nu. 14. lib. 1. Rui. cons. 35. num. 7. lib. 1. Clar. in §. Emphiteusis, q. 6. vers. Scias tñ. Cutt. Iun. in tract. de feud. par. 2. q. 6. princi. num. 2. 3. Exemplificantes in cōcessione solita fieri, ad secundā, vel tertiā gñationē, q̄ ad tertiā, vel quartā respectiuè, aut in ppetuum facta, non tenet; Nec non & in consueta cōcedi pro masculis tm̄, q̄ ad masculos, & fœminas extendi nequit, quæ excēpla ad terminos nostros apprimè conueniūt, cū aliàs nō fuisset cōcessa emphiteosis p fęminis, sed p masculis tm̄, vt ī facti narratione supponit. Cumq; vni lineæ, siuè gñationi data fuisset, nūc aūt quinq; vel sex. & fortè plurib. concessa dici possit. Claud. Seisel. in tract. de feud. tit. q feud. da. poss. vers. octauo limitatur. Afflict. d. decis. 107. col. 2. Rui. cons. 35. nu. 7. lib. 1. Redoa. d. §. Item alio casu, nu. 4. in fi. & num. 19. & 21.

8 Fuit ēt insolito modo cōcessa emphiteosis, q̄a cū prius vnita esset, oēsq; Emphiteotæ, quis ad diuisionē inter se deuenissent, insolidū tñ obligari forēt, vt p Clar. d. §. emphiteosis, q. 14. nūc diuisa reperit in duas partes vt s. Vndè ecclesia damnū sentit, tā respectu solutionum annuatim sidarū, quas diuisim recipere cogitur ex forma

9 cōtractus † (particularis aūt solutio incommoda plurima creditori affert, l. planè. ff. fami. hercisc. glo. in l. qro. §. inter locatorē, in ver. insolidū. ff. loca. l. fi. vbi Bar. C. de debito ciui. lib. 11.) q̄ ēt deuolutionū, q̄ aliqñ cōtingere possent ob canonē nō solutū, aut rē deterioratā. † Enimuerò si

10 vnica esset iuestitura unius cessatio, vel deterioratio cœteris coemphiteutis piudicaret, sm̄ magis cōem, * & verā sententiā, de qua p Clar. vbi pximè, q. 8. vers. quæro, quid si Emphiteota, & vers. seq. ea aūt diuisa, secus iudicandū, ut oīb⁹ patet, quia sunt separati contractus: Cum igiť solita forma in hoc ēt excessa reperiatur, tantò magis nullitas contractuū apparet p supradicta.

11 Et isti excessus soliti modi, & cōsuetæ inuestituræ operātur, ut nec ualeat cōtractus usque ad terminos cōsuetos, sed in totū uitieť, & si diniduus sit, & separabilia cōtinēs, psertim in rebus ecclesiæ, ut p Ias. d. authen. qui rem. col. fin. post Bart. ibi nu. 7. & Lap. alleg. 80. Et ità iudicauit Consf. Neap. in d. decis. Afflict. 107. rōnibus, & authoritatib. ibi addnctis. Rui. cons. 86. nu. 8. cū concor. lib. 1. Calc. cons. 125. col. fi. Et hanc opi. latè defendit Didac. var. resol. c. 16. n. 5. q̄ ēt magis cōem * atrestatur, Alex. cons. 143. n. 3. lib. 7.

12 Et hāc sententiā oī scrupulo carere certū est, qū ex aliqbus cōstat cōiecturis paciscētes aliàs non fuisse cōtracturos, nisi sub ea forma insolita. Bar. cons. 159. col. 3. Lap. d. alleg. 80. sub n. 3. vers. nā cōductor nō accepisset. Aret. latè in d. l. quòd dr̄, sub nu. 9. & ibidē Alex. ad fin. & idem Alex. d. cons. 17. nu. 11. atq; in l. 1. §. sed si mihi, ubi etiā Soci. Alcia. & reliqui. ff. de verb. obl. Loffre. cōsil. 3. nu. 35. Calea. d. cons. 125. col. fi. & Didac. d. c. 16. uar. resolut. sub nu. 5. uers. sed præmissa.

13 Vrgens aūt cōiectura, immò cōcludēs pbatio in nr̄a specie colligiť, ex quātitate notabili pecuniarū pmissa pcuratori Illustris. & Reuerendiss. q. Card. Gonzaghæ duorū mille, & quaruorcentū aureorū p tali inuestitura obtinenā. q̄ aliter nō soluissent inuestiti, ut in terminis tradit Didac. loco pximè citato. Hinc. n. suadetur, quòd uel in totū ualere, uel in totū irritari uolue rint. Loffred. d. cons. 3. n. 35. cū concord. p eum adductis. In casu aūt nr̄o in dāno remanerēt inuestiti ob solutionē pdictā, quā uerisimiliter nō fecissēt, nisi oēs ad emphiteosim admissi fuissēt.

14 Igitur, &c. † Et hic incidēter sciēdū, quòd pecuniæ hmōi datę p obtinēda cōcessione modo insolito, repeti nō possunt, sed sunt amissæ. §. si uerò ēt perpetuam, in authen. de non alien. Didac. d. c. 16. cod. uersic. Sed præmissa.

15 Tertiò principaliter cōsiderandū est, nū prima inuestitura facta fuerit (ut crediť) de bonis istis ecclesiæ tanq̄ sterilibus, & infructuosis, ex quo p tā modico canone antiqt⁹ locata, & cōcessa dñr, Nā cū modernis tpibus fertilia, & maximè fructuosa sint, cessat cā ob q̄ aliàs in emphiteosim data fuere. Et hinc seqtur quòd & si solita essent cōcedi, ampliùs tñ cōcedi nequerūt, absq; solēnitatib. postq̄ ad Ecclesiā reuersa sūt, q̄a cessāte cā, cessat effectus, pulchrè Abb. in c. ut sup. n. 11. uers.

vers.ego crederem, de reb.ecclesi.non alien.Rebuff.in compen.de reb.eccl. alien.vers.octauus. Redoa.d.tit.de immob. re. alien.nu.55.56.cum sequentibus, & in d.§.item alio casu, in princ.& in fin.vbi concord. adducit,& inquit Card.in c. 1. colum. vlt. qui feu. da.poss. hanc esse conclusionem æquissimam, quā sequitur Curt.in tract. feud.par.2.quęst.1.num.10.vers.hinc videmus, & iuribus ac rationibus cōfirmat,Afflict.in Con stit. Baiulos omnes, num. 89. Beninr. decis.13. nu.8.Consequenter ergo nullæ, & inualidæ sunt etiam istæ concessiones ex hoc capite. Quamuis enim pro talibus bonis modicum quid ab antiquo solui consueuisset, cum tamen reuersa sunt ad Ecclesiam quingentorum circiter aureorum redditum annuum mereri præsupponuntur, Et tamen pro eodem modico canone concessa reperiuntur. Vndè clarissima, & enormissima lęsio Ecclesiæ apparet, quæ contractum nullum reddit; ita in terminis tradit Redoa. d. §. item alio casu, num.9. & fusius, num.22.& seq. vbi duos allegat rex. omni cauillatione carētes videlicet, d.c.vlt. de feud. in vers. si videris expedire,& d. Constit. Paul. II. in vers. & tunc ecclesiarū euidenti vtilitate, qui propriè loquuntur in rebus alienari solitis, & vtilitatem Ecclesiæ nihilominus requirunt, idem tradit Curt. d.tract. par.2.
16 quæst.1.in fi. † Quòd autem contractus Ecclesiæ damnosus, nullus sit & inualidus,vltrà prædicta probatur ex latè deductis per Dec. d. cons.142. num.4.& in fin. & latiùs per Redoa. d.tract.sub rub.de causa vtilitatis,per tot.

Et si pertinaciter quisquā tueri satagerer con tractus memoratos, non obstante læsione Ecclesiæ, valere, effugere certè non poterit quin per restitutionem in integrum rescindi debeant,per c.1.cum materia,extra de restit.in integ. glos.in c.cum Apostolica,de his,quæ fiūt à Præla,si.con sen. cap.& in cap.finè exceptione 12.q.2.Rui.d. consil.35. num.35. & seq.Didac.d.c.17.num.2. Redoa.d.tract.tit.an & quomodo ex vulg.obli. Ecclesiæ, num.3. & §.seq.num.9.& nu.12.vers. in contractu autem & latiùs in tit. de rest. in integr. quæ ob lęsionem compe.Eccl.§.1.2. & 3.

Nec obstat si opponatur de promissione, seu solutione aureorum 2400. de quibus in concessione procuratoris Illustrissimi Cardinalis Gonzaghę. Tùm quia maximè lęsa adhuc fuit Ecclesia,non obstante huiusmodi solutione,vt ex primo narrata redditum quantitate omnibus ob-
17 uium est, † Tùm etiam quia non cōstat tales pecunias in vtilitatem Ecclesiæ versas, quas non sufficit fuisse prælato solutas, c.1.vbi Inno.Abb. Imol.& cęteri, extra de deposi.doct.in autē hoc ius porrectum, C.de sacrosi.ecclesi.Didac.latè d. c.17. num.3. Redoa. in d. tit. de causa vtilitatis, num.213.& seq.vbi restitutionem saltem Ecclesiæ hoc casu competere asserit, ex mente Innoc. in d.c.1. Quinimò si Summo Pontif.solutæ fuissent, idem respondendū foret,per tradita à Rui. d.consil.35.num.35.

18 Insuper & quartò aduertēdum est, quòd procurator memoratus Illustrissimi Domini Cardinalis Gonzaghæ mandatum nō habebat ad concedendum dicta bona in emphyteusim,quamuis ad liuellum posset concedere, sunt enim diuersi contractus,& naturam habent separatam,vt col ligitur ex Redoa.vbi supra sub rub.de signi.ver. alienatio.§.pariter,per tot. & est cōmunis * opinio teste Ias. in l.1. post nu.29.C.de iure emph.
19 quicquid Bar.& alij nonnulli senserint.† Ex defectu mandati,igitur nulla redditur eius inuestitura. l.diligenter.ff. manda. c. cui de non Sacerdotali, de præben.in 6.Dec.latè,cons.493.nu.8. vsque ad fi. Socin.iun. cons.57.nu.6.cum pluribus seq.vol.2.Capr.concl. 112.nu.23.

Et quod attinet ad confirmationē,seu nouam cōcessionem factam per procuratorem, siue Locumtenentē Illustrissimi D.Cardinalis de Gambara, plures aliæ subsunt nullitates, nā primò continet pactum.affrancandi,seu de vendendo,bobulcas centum,dictarum terrarum in emphyteusim concessarum; Ex quo pacto nedū oritur nullitas,ex quo insolitum est,& præter formam veteris concessionis, vndè totus inualidatur con-
20 tractus per supradicta. † Verùm etiam ex eo, quòd venditionem, & absolutam continet alienationem, communi iure prohibitam, uideatur ad hoc Alex. in terminis in d.cons.17.num.8.& 11. lib.4. & post eum Ruin. consil.86. num.4.5. & 8. libro 1.

21 Secundò continet pactum de renouando inuestituram de nouēnio in nouennium, & in hoc etiam solitam formam excedit, quod & si ecclesiæ potiùs vtilitatē, quàm damnum afferre posse uideatur, fieri tamen non potuit, & contractum inualidum reddit, Curt. d.tract. par.2. quæst.6. nu.5. eum concord. relatis.

22 Prætereà, & tertiò aduertendum est, † quòd etiam iste procurator excessit fines mandati, qa simpliciter inuestiuit, nullo reseruato Domini consensu, quē omnino reseruare tenebatur uirtute illius clausulæ, (nostro tamen in his omnibus expresso accedente consensu, & non aliter, nec alio modo) undè nullitas insurgit manifesta, per supradicta, & ea quæ in terminis huiusmodi clausulæ tradunt doct. in materia emphyteutæ,uel uassalli alienantis, (Saluo & reseruato consensu directi Domini, & non aliter, nec alio modo) quam clausulam dicunt esse prorsus resolutiuam contractus, & eius uirtute alienationem ipsam nullam pœnitus,& inualidam remanere consensu non secuto. Bald. in c.1.§.fin.sub num.5. quæ fuit prima cau.benef.amitt.quē sequuntur Doct. communiter, * ur post Rip. attestatur Ciar. in §. emphyteusis, q 13. uersic.irem quæro,

quæro, & in §. feudum. q.31. verſ.benè verum
eſt, Inualidus ergo remanet contractus, nedùm
quia fines mādati exceſſit procurator,ſed etiam
quia non conſenſit vnquam directus Dominus
huic contractui, prout neceſſe erat,etiā ſi dictos
fines procurator non exceſſiſſet, vt in terminis
latè probat Cephal. conſ. 118. nu.9. cum multis
ſeqq.cum ſufficiat remiſſio.

Poteſt igitur Illuſtriſſimus, & Reuerēdiſſimus
D. Cardinalis de Gambara modernus Abbatiæ
prædictæ Commendatarius,ab Inueſtituris pre-
narratis multis de cauſis recedere, vt Eccleſiæ
23 ſuæ indemnitati conſulat, † quod etiam facere
poſſet ſi ipſemet,ſic vt ſupra cōtraxiſſet,vel pro-
curatoris contractum ratificaſſet, l. iubemus. §.
ſanè, il primò, vbi glo.Bald.& Doct.C.de ſacro.
Eccleſ. c.ſi quis præsbyterorum cum glo.de reb.
Eccleſ.non alien. Dec.d.conſil.142.num.4.verſ.
& ſecundùm iſtam reg. Afflict.in conſtit.Conſti-
tutionem diuæ memoriæ,num.78.

24 Ad ſequens dubium, †. An præſuppoſita vali-
ditate Inueſtiturarum, cōtra omnia ſupradicta,
fratres de Palūbis, inueſtiri de nouo potuerint,
cum ſint illegitimè nati? Affirmatiuè reſpōdeo;
per ea quæ glo.& Doct.tradunt,in c.1.§.natura-
les,ſi de feud. ſuc.contrrouer.Bal.in c.quæ in ec-
cleſiarum, nu.43. de conſti. Iaſ.in l.generaliter.
§.vt autem in fin.C.de inſti,& ſub. Card.Paleo.
25 in tract. de not.& ſpur.c.31,nu.4. † Benè verum
eſt, quòd ex inueſtitura antiqua anteceſſoribus
ſuis facta, admitti non potuiſſent,niſi expreſſim,
ita cautum fuiſſet Bald. in l.generaliter.§.cū au-
* tem, nu.2.C.de inſti. & ſubſt. & eſt communis*
opin.Rip.in lege,ex facto.§.ſi quis rogatus,il pri
mo, num.62. ad Trebell. Paleot.d.c.31.Clar.d.
§.emphyteuſim,quæſt.30 Sed ipſos de nouo in-
ueſtiri non eſt communi iure prohibitum per ſu
26 pradicta, † Ex Bulla autem Pij Quinti, edita de
anno 1571.contra illegitimè natos, benè prohi-
bitum hodie reperitur concedere bona eccleſia-
ſtica, in emphyteuſim, vel feudū, aut alias quo-
modocumque illegitimis, etiam legitimatis,ſed
caſui noſtro non deſeruit, cum emanauerit poſt
27 vtramq; inueſtituram, ſupradictam, † lex enim
futuris non præteritis dat formam negotijs. l. fi.
& ibi Bart.C.de pigno.l. meminimus, vbi Bald.
C. de legit. hæredi.

28 Ad tertium dubiū, nūquid † emphyteuſis iſta
eccleſiaſtica,præſuppoſita adhuc eius validitate,
tranſeat ad hæredes extraneos, ex quo conceſſa
eſt pro ſe,& hæredibus? Breuiter reſpōdetur nō
tranſire, cum præſertim ſeruatæ non fuerint ſo-
lemnitates requiſitæ in alienatione rerum eccle-
ſiaſticarum,ſed abſque eis conceſſio facta fuerit,
iuxta prætenſam conſuetudinem,& tanquam de
rebus alienari ſolitis, gloſ.& Doct.in d.l.etiam,
ſolematr.& Canon.in cap.in præſentia,de prob.
* vbi Dec. num.48, communem * atteſtatur, & in
conſil.171. num.5.quam etiam vtl communem
amplectitur poſt multos relatos. Didac. d.c.17.
num.5.verſ.ſecunda concluſio,& verſ.4.conclu-
ſio, ac Iul.Clar.d.§.emphyteuſis, q.28. verſ.ter-
tius eſt caſus, & verſ. ſeq. vbi innumeros refert
communem atteſtantes,& in practica ſeruari aſ-
29 ſeuerantes, † Quinimo ſi de quibuſcumq; here-
dibus conceſſio loqueretur, adhuc ad extraneos
non tranſiret, vt poſt Bald. Aret. & Socin.tradit
Deci.d.conſil.171.num.6.maximè cum pro ex-
traneis olim conceſſa non reperiatur. Clar.d.q.
28.verſ. aut verò erat ſolita,in fin.

Et vltra quòd hęc eſt natura emphyteuſis ec-
cleſiaſticæ ſi verba conceſſionis diligentiùs in-
tueamur,apertiſſima quoque contrahentium in-
tentio patebit, nolentium extraneos hæredes in
noſtra ſpecie admitti, Nam licèt pro hæredibus
ab initio ſtipulata fuerit, in ſequentibus tamen
ad deſcendentes reſtricta eſt, Quia dum grada-
tim inueſtitos admittit, & primo loco Mutium,
& eius filios legitimos,& naturales tātùm vocat,
& poſt eos Dominam Hippolitā eius matrem,
& poſt eam filios ſuos, vnà cum D. Ioanne eius
fratrè, manifeſtè oſtendit præcedentia verba de
30 hæredibus ſanguinis tantùm intelligi, † Sequen-
tia enim declarant præcedentia. l. ſi ſeruus plu-
31 rium, §.fin.& l.qui filiabus de leg. 1. † Et ſi aliter
diceremus, apertiſſima reſultaret contradictio,
quandoquidem ſi hæredes extranei Mutij vo-
cati fuiſſent, impoſſibile foret;illo ſinè filijs dece-
dēte,Hippolitam, vti vocatam in inueſtitura ad-
mitti, Pariterque Hippolita cum filijs, vel ſinè,
decedente, impoſſibile foret d. Ioannem eius
fratrem, pro parte, vel in totum reſpectiuè ad-
mitti, ſi ipſa alium ſibi extraneum hæredem in-
ſtitueret,& inſtituere poſſet.

Ad huiuſmodi ergo repugnantias tollendas,
neceſſe eſt dicere deſcendentes tantùm inueſti-
torum vocatos fuiſſe. l.ubi repugnantia,de reg.
iur. cum uulg. & per conſequens, nedum facul-
tatem,ſed etiam uoluntatem contrahentium de-
32 fuiſſe. † Rurſus dum nouiſſimo loco uocantur,
D.Ioannes,& eius hæredes,& deſcēdentes,ma-
nifeſtè conſtat hæredes ſimpliciter non uocari,
ſed ita demum ſi ſint de deſcendentibus, & ideo
utrumque requiri,quòd ſint de deſcendentibus,
& hæredes ipſius, ad hoc ut admittantur Alex.
conſil.44.num.1.lib.1. d.conſil.9.nu.10.lib.2.&
d.l. quod dicitur, num.15. & 21.de uerb.oblig.
Deci. conſil.185. colum.2. Iaſ.in l.2.num.188.
C.de iure emphyt. & in l. ſi non ſortem,§.liber-
* tus,num.35.de condi.indebi.ubi communē * at-
teſtatur, & in conſil.57. colum.1.lib.1.& in hoc
omnes conſentire aſſerit Didac. Varia. reſolut.
c.18.nu.2.uerſ.ſexta concluſio.

Ad quartum de alienatione; Num ſcilicet(re-
tento adhuc præſuppoſito ualiditatis cōtractus)
poſſint inueſtiti meliorationes, & ius ſuum uen-
dere

dere donare, vel legare? Dicimus aliud esse iure communi, aliud verò partium conuentione attenta, iudicandum.
33 † Siquidem de iure communi potest emphyteuta, septem concurrentibus requisitis, ad huiusmodi alienationem deuenire, quæ colliguntur ex tex. glo. & scriben. in c. potuit, de loca. & in l. vlt. C. de iure emphy. vbi Ias. nu. 13. 14. Et ista est communis regula reste Socin. iun. consil. 70. nu. 14. in 3. quam refert etiam Redoa. d. tract. sub rubr. de caduci. ob rei aliena.
34 §. emphyteuta quoque col. 1. † Ad donationem autem vel legatum pauciora requiruntur, quia sinè consensu directi domini donare potest emphyteuta, glo. & scrib. omnes, in d. l. fin. & in d. c. potuit Clar. d. §. emphyteusis, quæst. 15. Nihilominus aduertēdum est, quòd nil aliud potest his omnibus casibus emphyteuta alienare, quā ius
35 sibi competens, † quia plus non potest ad alium transferre, quàm ipse habeat. l. nemo plus, de re-
36 gul. iur. † & resoluto iure datoris, resolutum censetur ius acceptoris, l. lex vectigali, de pignor. l. necesse, §. fin. de peri. & com. rei vend. ponit in terminis Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua, vers. 165. Alex. d. consi. 9. num. 21. vers. pro hoc facit.
37 Verùm conuentionis † iure aliud dispositū est, nam ea conditione & pacto facta fuit inuestitura per procuratorem Illustrissimi quondā Gonzaghæ, vt emphyteutæ non possint, aut valeant facere aliquem contractum, distractum, aut alienationem dictarum terrarum, aut partis earum, excepta locatione ad nouennium, sinè speciali, & expressa licentia Reuerendissimi Dñi Commendatarij, aut eius successorum sub pœna caducitatis, &c. Cuius pacti virtute planum videtur omnem alienationem omnino prohibiram esse, si Reuerendissimus, & Illustrissimus D. Cardinalis illius successor licentiam alienandi impartiri noluerit, vt in terminis tradit Alex. d. consi. 9. nu. 13. vers. tertiò confirmatur, li. 2. Et quamuis hoc pactum repugnet naturę contractus emphyteutici, seruandum tamen est, prout alia huiusmodi, Spec. vbi supra, vers. 138. Ias. d. l. fin. num. 3.
38 † Sic videmus ècōuerso valere pactum, Quòd liceat emphyteutæ alienare sinè licentia directi Domini, vt per Ias. vbi proximè, Clar. d. q. 13.
39 vers. sed pone, † Contrariorum ergò eadem debet esse disciplina, l. 1. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. instit. eo. tit. in prin. l. qui accusare, C. de accusa. cum vulga.
40 Ad vltimum dubium, † Quid & quātum laudemij nomine deberetur Illustrissimo Domino Card. moderno Commendatario, si alienationi consentire vellet, & nouum emphyteutam acceptare, & recognoscere? Respondetur vulgatum esse tex. in d. l. vlt. C. de iu. emph. quinquagesimam prętij tribuentem directo Domino pro
41 huiusmodi recognitione. † Id quod nedum in casu venditionis, sed etiam donationis, & legati locum obtinet, secūdum communem, & ab omnibus receptam * sententiam Ias. ibidem, nu. 68. vers. sequitur postea. Guid. Pap. decis. 64. Bertr. consil. 123. nu. 1. lib. 4. Clar. q. 23. vers. sed quæro. Redoa. tit. de laudem. in prin. & §. ista autem,
42 num. 1. 3. 4. † Et vtroq; casu, pro valore & æstimatione totius rei, vna etiā cum meliorationibus superindè factis soluitur, Spec. d. §. nunc aliqua, vers. 119. Ias. d. l. fin. num. 44. post Odofr. & Alberi. ab eo relatos, Redoa. d. titu. de laudem. in princip. num. 18.

Et quod de quinquagesima dicitur, procedit tantùm de iure communi, & in locis vbi nulla consuetudo diuersa viget, Sed vbi plùs, aut minùs solui consueuit, secus dicendum, siquidem loci cuiuslibet consuetudo seruāda est, dummodo præscripta sit, Hostien. in summa tit. de loca. §. quid si, vers. & Dominus, Imol. d. c. potuit, col. 7. vers. item quando donatio post Cyn. quem refert in d. l. fin. Redoa. d. tit. de laudem. in princ. num. 3, attestans se vidisse in aliquibus locis solui quinque pro centenario; sed pinguior est Veronensi consuetudo, relata per Alex. in d. consi. 5. volum. 5. quæ decem pro centenario, in alienatione bonorum feudalium tribuit directo Domino, Parmensis verò nostra, in alienatione omnium emphyteuticorum, ab immemorabili tempore obseruata, quinque pro centenario solui vult, quamuis multi ex directis etiam dominis, minori summa ex vrbanitate contenti sint. Ad antiquam igitur Abbatiæ memoratæ consuetudinem recurrendum foret, si noua recognitio fienda esset.

Et ita, vtsupra in singulis articulis conclusum fuit, iuris esse censeo, Saluo semper saniori iudicio, &c.

SVMMARIVM.

1 *Decretum maioris Magistratus à iurisdictione feudatariorum eximit, & liberat ciues, & eorum colonos.*

2 *Facta nouissima prioribus derogant.*

3 *Priuilegium concessum à Principe intelligitur sinè tertij præiudicio.*

4 *Decretum maioris Magistratus feudatarios iurisdictione sibi antea quæsita priuare non potuit, præsertim quando per viam contractus processerat, ex Ias. & Socin. iun. sententia, sed contrarium vide infra, num. 14.*

5 *Reseruatio quamuis nil noui tribuat, pristina tamen iura in suo robore conseruat.*

6 *Dispositio qualibet ita interpretanda est, vt correctio incontinenti non sequatur.*

7 *Iurisdictio cohæret territorio, cui inest passiuè, & materialiter vti quadam qualitas.*

8 Delin-

8 Delinquens potest in loco originis puniri, licèt extra delictum committat, & est communis.
9 Decretum Maioris Magistratus, licèt ciuium, massarios, & colonos eximat à iurisdictione feudatariorum, non tamen habitantes, & inquilinos.
10 Forum ratione contractus qui sortitur.
11 Collecta pro bonis solui debet in loco, vbi sita sunt.
12 Feudatarij, & eorum Pratores in causis onerũ laurioribus, ius in colonos, & massarios ciuium reddere possunt. Decreto Maioris Magistratus non obstante.
13 Decretum prædictum tollit etiam conuentiones, & contractus in oppositum celebratos.
14 Quod valet, & tenet, eò quia per viam legis generalis, & ob publicam vtilitatem conditum fuit.
15 Conuentio, & contractus intelligi debent, rebus sic stantibus.
16 Etiam iuramento non obstante.
17 L. si quis maior. C. de transact. non habet locum sinè dolo, à cuius pœnis, causa etiam iniusta, excusat, ex communi.
18 Et contrauentio debet esse inexcusabilis, atque liquidissimis probationibus de necessitate concludentibus probata, veluti in criminalibus.
19 Hæres contraueniens contractui defuncti iurato, non incurrit pœnas. l. si quis maior. licèt ad obseruantiam ipsius teneatur.
20 Contrauenicns contractui iurato, celebrato in executione laudi lati ab arbitro electo vi statuti arctantis coniunctos ad compromitendum, non incurrit pœnas d. l.
21 Quamuis statutum non arctet ad iurandum, sed tantùm ad compromittendum.
22 L. si quis maior nõ hẽt locum de æquitate canonica, nisi quatenus dãnum, & interesse partis militat.
23 Quod procedit non solùm in foro pœnitentiali, vt aliqui tenent, sed etiam contentioso, ex cõmuni.
24 Nec habet locum in foro mercatorum, in quo equitas seruatur, vt in foro canonico.
25 L. si quis maior. adeo rigorosa est, & odiosa, vt in practica vix obtinere queat, & per multi iudices nolint eam seruare.
25 Et in Auditorio Principis nunq̃, aut rarò seruatur.
26 Et in omni casu dubio fienda est interpratatio, vt contrauentioni locus non sit.
27 Contraueniens cõtractui iurato, non perdit dominium, aut ius earum rerum, quæ ex ipso contractu quæsita non sunt, licèt in eo deducta fuerint.
28 Contraueniẽs primo loco, nõ potest aduersùs alium contrauenientem ad pœnas d. l. agere, sed ab eo tantùm conueniri.
29 Agens ad pœnas prædictas, tenetur cõcludẽter probare se pfectè, & ad vnguẽ adimpleuisse. ex cõi.
30 Ius opponendi contrauentiones inobseruanti, transit ad hæredes obseruantis.
31 Constitutum an effectum suum operari possit, si cõtractus, cui adiectum fuit non valet ? controuersum est. sed negatiua verior, & receptior.
32 Declara tamen procedere quando ab initio nullus fuit, non si ex post resolutus, & annullatus, quia remanet adhuc cõstituti vis in suo robore, secundùm aliquos. sed cõtraria sententia verior, nam annullato contractu, & constitutum nullum est.
33 Constitutum adiectum contractui conditionali, nõ transfert possessionem, nisi purificata conditione.
34 Exceptionibus omnibus sublatis contra instrumentum, nunq̃ sublata censẽtur illa, quæ ex adimplemento eiusdem instrumenti nascũtur, nam opponere de instrumento, non est opponere contra instrumentum.
35 Pœna. l. si quis maior incurrũtur ipso iure, nõ expectata iudicis sententia, nisi declaratoria; Ideo nec pœnitentia locus est.

Pro Illustrifs. & Reuerendifs. D. Cardinali de Gambara, & Illustrifs. D. Rainutio eius fratre.

EPITOME.

Tractatur in hoc responso de validitate, & interpratatione Decreti Maioris Magistratus.
Et de materia. l. si quis maior. C. de transact. Cuius multæ referuntur limitationes, & restrictiones.

RESPONSVM LXVI.

Llustrifs. & Reuerendifs. Domine mi Colendifs. Dubia per Illustrifs. D. V. proposita, ita mihi de iure breuiter resoluenda vidẽtur. Circa Primum, duplici rõne arbitror contrauentionem nullam Illustrifs. fratri suo D. Rainutio imputari posse, ex lite per eum mota pro exẽptione Massariorũ à iurisdictione Illustrifs. D. Sfortiæ. Altera quia extat instrumentum celebratum de anno 1528. exemptionem Illustrifs. D. Virginiæ, ac filijs, & hæredibus suis tribuens pro bonis ei relaxatis, & colonis eorundem bonorum, ab oĩbus oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, carrigijs, & honorantijs Illust. DD. Pallauicinorum, & iurisdictione eorum. Vndè vr̃ casus decisus, cum coloni bonorum pdictorum sint liberati à iuris-
1 dictione memorata. † Altera quia priuilegium ciuilitatis post omnes transactiones antedictas vobis Illustrifs. filijs, & hæredibus D. Virginiæ superuentum, eandem exẽptionem, & immunitatem operatur, ex Decreto Maioris Magistratus in hoc statu vigente, in §. quinimo nec eos, & alibi per totum.

Verùm quia cuilibet rationi dupliciter objici posse sentio, ideo ad maiorem veritatis elucidationem, singulis obiectionibus occurrere decreui. Instrumento igr̃ pdicto ur̃ in primis obstare

stare transactio inita de anno 1558. qua D. Virginia redijsse ad terminos prioris transactionis anni 1528. dicitur, eamq; in oĩbus, & p omnia (exceptis nonnullis) cõfirmasse, in qua expressim reseruata fuerat iurisdictio DD. Pallauicinis in illa clausula cap. 3. (saluis semper, & exceptis
2 &c.) † Certum est. n. pacta nouissima attendi, prioribusq; d'rogare l. pacta nouissima. C. de pac.

Secundò etiam vrgere vr, quòd in eodemmet instrumento exemptionis anni 1528. posteriore loco adest similis reseruatio iurisdictionis, in illis verbis (saluis, & exceptis sale, & iure salis iurisdictione, &c.) per quæ res videtur prorsus clara, & aperta.

3 Quo verò ad priuilegium Ciuilitatis, & Decretum Maioris Magistratus, de voluntate, ac potestate Principis dubitari põt, de voluntate q̃m priuilegium ipsum sinè tertij p̃iudicio intelligi debeat. l. 1. §. si quis à Principe, & §. meritò. ff. nè quid in lo. pub. & præsertim iuris quęsiti, ex contractu, quod difficiliùs tollitur, ad not. per Scrib. in l. id quod nr̃um, de reg. iu. in l. rescripta, C. de p̃ci. Impera. offer. & in c. q̃ ecclesiarum, de
4 consti. atq; alibi sæpe. † De potestate aũt, quòd Decretũ maioris Magistratus feudatarios iurisdictione sibi legitimè q̃sita priuare nequeat, vt p plures efficaces rõnes consuluit. Soci. iun. consil. 126. nu. 11. vers. nec obstat, vsq; ad num. 26. vol. 3. & p̃sertim q̃n per viã contractus illã obtinẽt, vt in casu nostro. Ias. latè cõs. oĩum primo. in 3. dub. princ. Vndè infertur quòd DD. Pallauicinis iurisdictio adhuc competat, quã nedum ante priuilegium, sed etiam ante Decretum memoratum, in colonos, & Massarios bonorum, de quibus agitur, iuridicè obtinebant.

Cæterùm his obiectis nõ obstantibus, vtramq; rõnem subsistere arbitror. Ad primum. n. respõdetur, nullo pacto recessum fuisse per D. Virginiã ab exẽptione memorata, licèt ratificauerit, & approbauerit transactionẽ, & conuentionem p̃dictam anni 1528. Quandoquidẽ in eodẽ capitulo reseruauit sibi oĩa sibi assignata per Dños Pallauicinos, inter q̃ cadit exemptio supradicta; pariterq; reseruauit oĩa bona, & iura per eã tenta, & possessa, vel quasi, t̃pe contractus, videlicet de anno 1558. Sed exemptio illa erat inter iura quasi possessa per eã, ex quo post instrumentum super ea celebratum, & clausulam constituti in eo appositi, cõtinuauit in dicta sua quasi possessione exẽptionis; Ergo in claris versamur, & res oĩ caret difficultate. † Reseruatio namq; licèt nihil noui tribuat, pristina tñ iura in suo robore cõseruat. l. at si quis. §. pleriq; de relig. & sumpti. fu. l. 3. §. 1. qui. mo. pig. vel hipothe. solui. Craue. consl. 29. nu. 8. consl. 33. nu. 17. consl. 127. num. 7. consil. 144. num. 15. cum simil.
5
6 Ad secundum tuta etiam datur respõsio, Nam & si D. Pallauicini posteriore loco, iurisdictionẽ sibi reseruauerit in instrumento exẽptionis, non tñ de illa iurisdictione intelligi põt, à qua bona D. Virginiæ eorumq; colonos in pręcedentibus verbis exemerant, & liberauerant, nè incontinenti correctio sequatur, contra l. nam ad ea, de condi. & demonstr. & ita in terminis reseruationis arguit in materia statutaria. Alex. cõs. 30. col. fi. & in materia contractuum. Rui. consl. 30. nu. 1. & 2. vol. 5. & plura cumulat Alcia. in tract. p̃sump. reg. 2. præsumpt. 28. vbi regulare id esse in omni materia affirmat.

Quod tãtò magis in nostra specie obtinere dẽt cũ iurisdictio reseruata multifariã operari possit absq; coertione colonorum, qa cum bona remãserint de territorio Curtis maioris, prout erant
7 ante contractum, † cumq; territorio cohereat iurisdictio, cui inest passiuè, ac materialiter, vtì quædã qualitas, sñ Bal. in l. 1. §. in initio, nu. 2. de offic. præfec. vrb. & in l. data opera, num. 28. in fin. & seq. C. q accus. non poss. Ias. in l. 1. n. 12. cum seq. Boer. latè decis. 227. nu. 5. & seq. par. 2. Hieron. de Mon. in tract. fi. regun. c. 11. num. 28. benè facit tex. in l. pupillus. §. territoriũ, de verb. sign. necessariò sequitur, quòd licèt in prædictos colonos exerceri non possit propter obstaculum
8 Decreti memorati, † in alios tñ exerceri queat, maximè in criminalib. videlicet in originarios ex illis locis, quos certum est forum inibi sortiri pto delictis ẽt alibi cõmissis, l. assumptio, §. iurisprudentibus, & ibi not. ff. ad mu. Spec. in tit. de iud. compet. §. 1. vers. 40. Soci. iun. consl. 37. nu. 8. vol. 1. & est cõis * opin. siue per inquisitionem, siue per accusationem procedatur. Boss. in tit. de for. compet. n. 152. Pariterq; in delinquẽtes ibidem, authen. qua in prouintia. C. vbi de cri. agi. opor. Castr. in l. oẽm. de iud. Mars. in
9 sua pract. §. postq̃, nu. 92. † Quinimo & inhabitantes super dictis bonis, dũmodo nõ sint massarij, vel coloni ipsorum, quia de illis non loqtur instrumentum exemptionis, sic ẽt contingit in decreto maioris Magistratus, quod licèt Massarios, & colonos bonorũm ciuium eximat, non tamen inquilinos. Boss. de fo. compet. num. 23.
10 † Sed & in ciuilibus idem dicendum, in quibus exteri, & cæteri habitantes vtsup. ratione p̃prij contractus forum sortiri poterunt, iuxta tex. in cap. romana. §. contrahentes, de fo. compet. in 6.
11 Præterea, reseruatio iurisdictionis antedictæ deseruit p solutione onerũ, quibus bona D. Virginiæ remanserunt obstricta, vnà cũ alijs eiusdem generis, in territorio, & iurisdictione Curtis maioris existentibus. l. forma. §. si vero, de cẽsib. l. 1. vbi Bar. & alij. C. de mul. & ĩ quo lo. lib. x. ac ẽt pro illis, quib⁹ coloni bonorum ciuiũ regulariter tenentur, vt potè quæ à Principe immediatè proueniũt, quæ oĩa ad exonerationẽ aliorum bonorum, & incolarum dicti Castri, & eius
12 territorij tendunt. † Quinetiam in causis onerũ,

saltem

saltem leuioribus ius reddere possent Prætores dicti loci, in colonos prædictos exemptione nō obstāte, vt in statu Mediolani obseruatur Decreti antedicti non obstante exemptione teste Bosſ. loco præcitato, nu. 12. & hoc causa vitādi absurdi, de quo per eum, Vndè manifestè liquet exēptionem suprad ictam iurisdictioni postmodum reseruatæ nequaquam repugnare. Consequēter correctionem memoratā tantò magis vitandā.

Ad tertium de volūtate Principis, vnico verbo respondetur, verum esse, quòd in dubio nō præsumitur velle tertio præiudicare, sed nos esse in casu claro, quo manifestè cōstar eum voluisse Illustrifs. Dños fratres de Gambara ciues esse Parmenses, & ciuium priuilegijs in omnibus, & per

13 oīa potiri, & gaudere, † consequenterq; ipsos, & eorum bona, colonosq; & massarios eorundē, maiori tm̄ magistratui subesse, iuxta formā decreti prædicti, quibuscumq; conuentionibus nō obstātibus, quas omnes tollit, & annullat ipsummet Decretum in verſ. Mandantes etiam.

14 De potestate verò minus incidit dubiū, quandoquidem potuit Princeps per viam generalis legis, absq; recōpēsatione, ius tollere feudatariorum suorum, iurisdictionem ipsorū moderando, ex traditis per Alex. conf. 190. nu. 15. 16. vol. 2. repetito in conf. 108. in 3. & per Dec. in c. quæ in ecclesiarum nu. 93. de constit. Gozad. in conf. 5. nu. 21. Bosſi. in tit. de princi. & priuil. eius. nu. 201. & in proprijs terminis huius decreti eundē Bosſi. in tit. de for. compet. nu. 49. post Brun. quē refert in conf. 2. col. 10. verſ. cōsiderari, & seq. & conf. 11. col. 8. Quod maximè tenendū est, quia iusta causa publicam vtilitatem concernēs Principem mouit, ad legem illam promulgandā, vt in præfatione legitur; qua causa subsistente, conclusio memorata ab oībus passim recipitur, vt legere est apud Gabr. in tit. de iur. quæsit. non toll. conclus. 2. in princ.

Ex quibus omnibus aperta patet responsio ad rationes adductas per Iaſ. & Soci. in oppositum citatos, ideo circa singulas non est frustra insistēdum, Cum præsertim Decretū hoc Maioris magistratus in statu isto Serenifs. D. Ducis Parmæ inuiolabiliter hactenus obseruatum fuerit, & in dies obseruetur; minimè etenim mutanda sunt quæ certam interpræ tationem diutiùs habuerunt, l. minimè, ff. de legi.

Licèt igitur instrumentum exemptionis antedictæ non extaret, aut effectum antedictum nō operaretur, prout re vera operatur, absoluū est quod priuilegium ciuilitatis superuentum post dictam transactionem, anni 1558. eius vim, ac

15 robur tolleret. † Oīs enim contractus, & conuētio intelligi debet, rebus sic stātibus l. tale pactū, §. fi. de pac. l. qui seruum, de verb. ob. l. si Cornelius de solu. l. fi. vbi Bal. Saly. & alij. C. de nō numer. pec. c. cum interp. vbi Butr. & Imol. de renun. Dec. in c. 1. in 2. not. de iud. & in conf. 135. nu. 3. Barb. conf. 38. lib. 2.

16 † Quod procedit ēt iuramento non obstare, à quo ex causa de nouo superueniente licitè recceditur. l. quemadmodum de iureiur. Parif. consil. 97. num. 51. lib. 1. Rol. conf. 7. num. 57. lib. 3. Perusi. decif. 64 num. 17. par. 2.

17 Ex abundanti quoq; libet subiungere, quòd si nec instrumentum, nec priuilegium à iurisdictio ne Illustrifs. D. Sfortiæ stricto iure massarios, & colonos prædictos liberaret, non propterea Illustrifs. D. Rainutius ob litem superinde motam à cōmodo contractus transactionis antedictę anni 1558. cecidisset, cum verosimiliter crediderit se ius fouere, sinè dolo enim, non incurruntur pœnę, l. si quis maior, C. de trāsact. sed quælibet causa etiam iniusta, contraueniētem excusat, vt scribentes oēs inibi tradunt præsertim Curt. nu. 3. 4. Parp. num. 97. 100. cum duobus seqq. Cagno. nu. 128. qui de communi attestatur Alex. consil. 92. col. fi. lib. 1. Bero. conf. 57. num. 38. 39. & 41. vbi cōem asserit, & maximum esse frenū ferocitati, & asperitati, d. l. inquit Rol. conf. 57. nu. 6. & 47. lib. 1. Cepha. conf. 370. nu. 2. 3. & Gabr. in ti-

18 tu. de transact. concl. 1. in 1. limi. † contrauentio enim debet esse inexcusabilis, & liquidissimis probationibus probata, & de necessitate concludentibus, veluti in criminalibus, Parpal. vbi supra num. 103.

19 Secundò, non cecidisset à commodo cōtractus D. Rainutius, quia ipse non cōttaxit, sed matrr; nec sufficit eum fuisse hęredem pro sua dimidia, quandoquidem nec hęres contraueniens cōtractui iurato per defunctum pœnis d. l. subijcitur, per c. veritatis, vbi Cano. tradunt de iureiur. & in hanc sñiam post longam disceptationem inclinat Parpa. vbi s. nu. 93. vsq; ad nu. 97. quam audacter tenet Cagno. eam ab omnibus obiectis defendens à nu. 200. vsq; ad 208. inquiens sub nu. 203. fundamentum huius opin. nō in arena, sed in tenaci calce positū, quia iuramentum ex parte iurantis est personale, & animam tantùm iurantis ligāt ad periurium incurrendū, sinè quo pœnæ d. l. locum non habent, licèt quoad effectum, & obseruantiam contractus, uis ipsius iuramenti transeat ad hæredes, vt per eū, nu. 207. & Lud. decif. Peruſ. 15. nu. 12. cum seq. par. 1.

20 Tertiò non cecidisset, quia transactio memorata celebrata fuit, virtute laudi p Illustrifs. & Reuerendifs. D. Card. Farnesium lati, in causa in qua partes ad compromissum cogebantur virtute statuti Parmen. ac & Pallauicini, vti sanguine cōiūctæ; tali enim casu non reputatur cōtractus merè voluntarius, propterea; pœnas d. l. cōtraueniens, non incurrit, vt tradit ibi Bar. col. 1. quē cæteri sequuntur, præsertim Cur. nu. 20. Parpal. nu. 16. cum seq. Cagno. num. 63. communem affirmans, Gabr. alios citans d. conclu. 1. nu. 60.

Et

Et licèt Parpa. conclusionem limitet non procedere, quando compromissum non est factum de præcepto Iudicis, sed spōte, vt in hac nostra specie factum videtur, nihilominus limitationē huiusmodi impugnat rectè Cagno. ibidem, nu. 67. ex quo actus nunquam spontaneus dicitur, ad quem quis scit se cogi posse, l. nouissimè, ff. quòd fal. tut. aucto. cum alijs per eum adductis, num. 68. 69. & 70.

21 Nec alia etiam obstat limitatio relata ꝑ Gabr. nu. 61. in casu quo statutum non arctat ad iurandum, sed tm̄ ad compromittendū, quia licèt statuta prædicta non arctent ad iurandū, extat tñ vniuersalis ac notoria consuetudo apponēdi iuramentū in omni contractu, qua stante, perinde est, ac si statutum ad iurandū compelleret, ita declarat Alex. ea. lege si quis maior, nu. 3. Cagno. nu. 72. & Gabr. loco supradicto nu. 62. Quinimo circumscripta quoq; hac consuetudine idem tenendum probat ibi Cagno. nu. 70. 71. post Ias. Aret. & Riminal. quorum opinionem inquit in puncto iuris veriorem.

22 Quartò, non cecidisset, quia sumus in terris ecclesiæ, in quibus ius Canon. seruandum est, quo inspecto, dispositio legis si quis maior, locū non habet, quæ de æquitate Canon. nō procedit, nisi quatenus damnū, & interesse partis militat, Bal. in l. qui crimē nu. 20. C. qui accus. nō poss. Alex. in eadem l. si quis maior, ante nu. 8. Ias. sub num. 26. Cur. nu. 49. Parpal. num. 77. Cagno. nu. 152. vsq; ad 158. Butr. & Imol. in c. dilecti de arbitr.

23 Dec. cons. 138. † Et licèt aliqui restringant conclusionem istam, vt in foro pœnitentiali tm̄ procedat, non contentioso, vt Rom. sing 444. & alij nonnulli; re vera tamen in vtroq; obtinet, vt cō cludit Parpal. loco præcitato, de communi fidē

24 faciens, † quam extendit ēt ad forum mercatorū, nu. 79. ex quo æquitas in eo quoq; seruatur, sicuti in foro Canon. & restrictionem prędictam impugnat ēt Cagno. præallegatus nu. 56. 57. Hieron. Zanet. in tract. differen. vtriusq; iur. diff. 55. sub nu. 91. Ruin. cons. 133. nu. 10. lib. 1. & consil. 74. nu. 4. vers. non obstat insuper quòd iuramentum vol. 5. & cum hac opin. transit Gabr. d. conclu. 1. ante num. 14. licèt plures subdat declarationes, de quarum veritate inquirere non expedit, nè longior sim quam deceat.

25 Deniq; non omittam, quòd cum dispositio l. si quis maior, sit mirum in modum rigorosa, & odiosa, vix in practica obtinere potest, & permulti sunt Iudices, qui nolunt sīn illam iudicare, vt refert Rol. d. cons 46. 47. 57. & in fi. Et in auditorio Principis nunquam, aut rarissimè seruatur, teste ibidem Cur. num. 17. & Rol. vbi proximè

26 nu. 57. in fin. † Et in omni casu dubio, facienda semper est interpretatio, vt contrauentioni locus non sit, Gabr. d. conclus. 2. in fin. post Grat. quem refert.

27 Vltimo loco aduertendum moneo, quòd licèt contraueniens contractui iurato cadat à cōmodo contractus, non tñ perdit dominium, aut ius earū rerū, quæ ex contractu ipso quæsita nō sūt, licèt in eo deducta fuerint, ita respondit Ias. cōs. 117. col. 2. vers. & pondero cum seq. volu. 1. vbi hanc esse apertam veritatem asserit, quod ꝓbat Gabr. vbi s. nu. 66. in 10 limit. & hinc infero data contrauentione, non ob id, dominiū, aut possessionem bonorum Curtis maioris Illustriss. D. Rainutium amisisse, quæ aliunde habebat quàm ex dicto cōtractu, vt pro cōstanti supponis, quia hoc demonstrare nō est præsentis speculationis.

Et hæc quoad litem Massariotum, in qua maius dubium fieri creditur. Quò verò ad aliam litem pischetiarum præcisum non datur responsū, q̄a processus notitia nō habetur, & facti specie ignorata, frustra quęritur iuris decisio, l. si ex plagis, §. in cliuo, de noxa. act.

28 Circa secundum principale quæsitum; An casu quo prior contrauenerit Illustriss. D. Sfortia, tutæ sint Illustriss. DD. VV. à periculo caducitatis prætensarum conuentionum eis obiectarū? Affirmatiuè respōdetur. Vera etenim est cōclusio, quòd qui primo loco contractui iurato cōtrauenit, non pōt postea contra alium contrauenientem agere, sed tm̄ ab eo conueniri ad pœnas l. si quis maior, vt docto. oēs ex ea colligunt, præsertim Parpal. n. 107. & Cagno. nu. 195. post glo. in ver. seruauerit, & notant etiam Scriben. in l. cum

29 proponas, C. de pact. & alibi sæpe; † Et adeo vera, vt agens ad dictas pœnas obtinere nequeat, nisi concludenter probauerit pro parte sua pfectè, & ad vnguem adimpleuisse, vt præcitati scribunt Parpal. nu. 105. Cagno. nu. 193. & ita latè consuluit Corn. cōs. 246. in 3. Rui. cons. 59. nu. 2 lib. 1. Bero. cons. 57. nu. 42. in 3 Rol. d. cons. 57. nu. 17. cum seq. Bursa. commune dicēs cōs. 176. nu. 62. & Plor. cons. 40. col. 1. & 2.

Ad Tertium. Nunquid hæres Illustriss. D Sfortiæ possit contrauentiones obijcere ad impediēdum effectnm constituti possessorij positi in dicta transactione, vel reseruanda sit huiusmodi exceptio in iudicio petitorio?

30 Respondeo duplicem esse quæstionem. Primā respectu personæ hæredis, vtrum scilicet in eum

31 transeat ius opponendi contrauentiones, † Alterum respectu qualitatis exceptionis, An talis sit, quæ in dicto iudicio possessorio obijci possit? Quoad primam, absolutum est ad hæredem ius istud transire, vt concludit Parpal. sub nu. 94. Cagn. nu. 199. Quoad secundā aūt vr̄ pendere resolutio ab illa controuersa sententia, Num scilicet valere possit constitutum, & effectum suum operari, si contractus cui adiectum fuit nō valeᵗ quà in re ꝑ negatiua videri pōt latè cōgesta ꝑ Tiraq. in tract. const. par. 3 lim 6. & 7. vsq; ad nu. 17. & 22. vsq, ad nu. 40. & lim. 9. vsq; ad nu. 5.

Pro

Pro contraria aũt adducta per eundem, d. tract. par. 1. nu. 48. & seq. & d. lim. 7. nu. 17. vsq; ad nu. 22. & d. limi. 29. nu. 5. 6. & decis. Afflic. 139. n. 5. vsq; ad fin. Prior tñ opinio verior, & receptior vr̃, vt attestatur idem Tiraq. d. limi. 7. nu. 40.

32 Sed limitatur procedere in illis tñ casibus quibus ab initio contractus inualidus fuit, nõ verò quando valuit, & ex post annullatus, & resolutus fuit ex relatis, d. limi. 6. in fi. & 7. sub nume. 40. & seq. Et hæc limitatio ad casum nr̃m adaptari posse vr̃, nam contractus transactionis ab initio validus præsupponitur, & ex post facto resolutus ad præiudicium partis contrauenientis, ideò constitutum adhuc durare videtur, non obstante contractus resolutione.

Veruntamen huic limitationi minimè fidendũ arbitrarer, tum quia pluribus ex diametro repugnat adductis, pro dicta cõi opi. * & præsertim in d. limi. 29. per Tiraq. & per Rui. cons. 173. n. 19. lim. 1. Dec. cons. 366. in fin. & Grat. cons. 50. nu. 52. 53. li. 1. concludentes resoluto contractu, resolutum quoq; esse constitutum.

33 † Tum etiam quia licèt contractus transactionis memoratæ ab initio valuerit, non tamẽ effectum aliquem operatum fuit constitutum de quo agimus, nec adhuc operari potest, cum sit collatũ in tp̃s mortis Illustris. D. Sfortiæ, & in euentum in quẽ sinè filijs masculis decedat, & per cõsequẽs conditionale, per quod nullum ius quæsitũ dici pôt, aut possessio trãslata, nisi conditione demũ impleta, & purificata, Tiraq. d. tract. par. 2. ampli. 15. & 17. per tot. Vndè cessat ratio qua mouẽtur o͠es tenentes limitationẽ istã, nempe quòd cum virtute constituti, ab initio translata fuerit possessio, fieri non possit quin id verum sit, & apud cõstitutariũ manere debeat, donec legitimè fuerit euicta. Cõsequẽterq; dicere nõ possumus quòd possessio quęsita virtute constituti remanere debeat penes Illustris. D. Rainutiũ, aut ei restituĩ, si occupata reperiatur, si cõtractus fuerit eius cõtrauentione resolutus; sed potiùs eum priuatum remanere iure constituti, sicuti & alijs cõtractus commodis. Et tantò minus sperandum est, quòd huiusmodi exceptio contrauentionis ad petitorium iudicium reseruetur, cum ex fonte eiusdẽ

34 instrumenti prodeat, cui constirutũ inest; † quandoquidẽ sublatis oĩbus exceptionibus cõtra instrumentũ, nunquam sublata intelligitur, quæ ex adimplemento eiusdem instr̃i nascitur, nã opponere ex instrumento, non est opponere contra instrumẽtũ inquit Bal. in l. placito in fi. C. de re. permu. & in l. ex prædijs n. 1. C. de euict. Ant. de Cana. in tract. de execu. instrum. q. 26. 27. Crau. cõs. 211. nu. 5. Nec pôt contrahens vti beneficio illius cõtractus quẽ nixus est impugnare, nõ obseruando ex parte sui, l. cũ ꝓponas, la 2. vbi Castr. nu. 2. 3. Ias. nu. 5. & Dec. nu. 9. C. de pact.

35 † Sequens dubium est, An cõtrauentio si adesset euitari possit per pœnitentiam, & sic renũtiãdo liti supradictæ; cui breuiter rñdeo, non posse; q̃a simul ac aditus fuit Iudex, petendo aliquid contra formã instrumenti iurati, præsertim parte citata, pœna l. si quis maior, ipso iure incurrit̃, nõ expectata sñia aliqua, nisi facti declaratoria; nec pœnitentiæ locus est; Colligitur hoc ex tex. eiusdem legis, in vers. vel interpellando iudicẽ, vbi Scriben. not. maximè Curt. n. 27. 29. & 41. cum alijs seq. Parpal. nu. 21. 22. 66. 68. 76. 77. 81. Cagno. in 7. & 18. nota. & in glo. in ver. iudicem, & est communis * opin. vt per eos, Grat. cons. 66. nu. 28. in 1. & Plot. d. cons. 40. num. 2.

SVMMARIVM.

1 *Constitutarius potest propria authoritate corporalem possessionem capere bonorum constituto suppositorum.*

2 *Si verò via iudiciaria procedere voluerit; plura habet remedia, & præsertim l. fi. C. de acquir. possess.*

3 *Quod remedium datur etiam contra hæredem constituentis.*

4 *Etiam stante statuto de continuanda possessione in hæredem.*

5 *Quod statutum nihil operatur quãdo possessio erat apud defunctum ex causa ad hæredes minimè transitoria.*

6 *Exceptio dominij opponi non potest contra agẽtem remedio d. l. fi.*

7 *Neq; exceptio dolo facis, &c.*

8 *Vel alia petitorium concernens, aut altiorem indaginem requirens.*

9 *Altiorem indaginem exceptionem requirat necne? iudicis arbitrio relinquitur.*

10 *Iuris intricati quæstio, facti q̃stioni æquiparatur.*

11 *Constitutario competunt remedia spoliatorũ, & maximè interdictum vndè vi, & canonis reintegranda, 3. q. 1.*

12 *In quibus remedijs constitutarius ante omnia venit restituendus.*

13 *Neque opponi possunt exceptiones altiorem indaginem requirentes, et incontinenti probandæ.*

14 *Quamuis possessorium penitus annullare possint.*

15 *Competunt remedia prædicta nedum contra detentorem, si ipse spoliauerit, vel alius de sua familia, sed etiam si spolium ab alio commissum ratum habuerit tacitè, vel expressè.*

16 *Ac etiam si legitima persona pro eo spoliauerit, vt tutor, curator, vel alius legitimus administrator.*

17 *Quibus casibus dominij exceptio nullatenus admittitur.*

18 *Attentans lite pẽdẽte, ius, iudicẽ, & partem lædit.*

19 *Attentatorum iudicium proprietatis exceptionem non admittit.*

20 Neq;

20 *Neq; exceptionem defectus notorij proprietatis, praesertim iu prophanis, & est communis.*

21 *Attentare, vel innouare non dicitur, qui possessionem suam continuat sine iudicis ministerio, & de facto.*

22 *Et multò minùs si nuncium à iudice obtinuerit ad scandala euitanda, cum protestatione.*

23 *Attentata committuntur, nedum lite coram iudice pendente, verum & si post commissionem iudex ipse cum citatione, vel sinè ea, inhibuerit.*

24 *Inhibitio fieri potest cunctis, quos negocium quoqua modo tangere potest.*

25 *Inhibitio etiam iniusta causat attentata, quia siue iusta, siue iniusta timenda est.*

Pro eisdem Illustrifs. Dominis Fratribus de Gambara.

EPITOME.

Constitutarius si propria athoritate tenutam ingredi noluerit, aut non potuerit, quae remedia restitutoria promptiora. & vtiliora habeat, contra quae exceptio proprietatis, aut alia requirens altiorem indaginem, non habeat locum.

Attentata lite pendente, vel inhibitione per iudicem transmissa, etiam si iniusta causa, reuocantur.

RESPONSVM LXVII.

Illustrißime, & Reuerendißime Domine.

Vamuis iamdudum super puncto nūc quoque proposito scripserim. An stante facti specie exhibita, possit futurns hæres Illustrifs. D. Sfortiæ Pallauicini, aliauè persona ab eo causam habitura, contrauentionum, & caducitatis exceptionem opponere ad impediendum effectum constituti possessorij in transactione positi, vel potiùs ad iudicium petitorij reseruanda fit? Nihilominus vt apertiùs materiam hanc enodemus, placet nunc talem casuum distinctionem prędictæ subiungere, deinde verò pluribus interrogationibus propositis pro futuris casibus contingentibus respoudere. Aut igitur contrauentiones prædictas fore, indubitatas, atque ex instrumentis, & actis per partem aduersam exhibendis, notorias præsupponimus, aut incertas, & dubias, pro quarum verificatione altiori indagine, & disceptatione opus erit.

Et primo casu principali, locum habere possunt adducta per me in prioribus scriptis in tertio dubio, contrauentionem ipsam citra veri præiudicium præsupponente; vbi memoratam exceptionem obstaturam, & constituti effectum impedituram conclusi. Verùm quia in his terminis negocium minimè versatuiū arbitror, cū nec Illustrifs. Domini Raynutij, minusq; Illustrifs. Dominationis Vestræ contrauentio vlla aperta, & notoria possit apparere, sed totum potius oppositum, vt ex allegatis in primò, & secundò dubio dicti responsi clarè patere creditur, Ideirco in secundo principali controuersiam tantummodò cadere posse, concludendum est, quo scilicet altiori indagine, longaq; disceptatione sup prætensis contrauentionibus, & caducitate opus sit. Qua in re quid de iure sentiam mox subijciam.

Ad dignnscendum igitur quid exceptiones huiusmodi operari possint, actionum priùs speciē Illustrifs. DD. VV. competentim indagare oportet, deinde verò num per exceptiones prędictas excludi queāt? cum exceptio nil aliud fit, quàm actionis exclusio l. 2. de excep.

Præsupposito igitur, quòd mortuo Illustrifs. D. Sfortia, hæres ipsius, aliusuè successor bona constituto in casum mortis ipsius sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus supposita, occupet, pluribus sanè remedijs erit Illustrifs. DD. VV. succursum pro illorum possessione recuperanda.
1 Nam primo loco propria authoritate poterunt
eam recuperare, nedum ex natura constituti ipsius. Tiraq. de iu. consti. par. 3. nu. 43. verùm etiā
ex speciali pacto in transactionis instrumento signanter apposito, vt per Tiraq. ibidem num. 36.
37. & 42. cum concord.
Quod si propria authoritate noluerint, vel nequiuerint recuperare, sed via tantùm iudiciaria,
diuersa certè competēt remedia possessoria; sed
tria tantùm breuitatis causa, attingam, quæ fauo
2 rabiliora mihi videntur. † Certum est in primis
dari remedium l. fi. C. de acquir. possess. quādoquidem constituens non potest constitutarij interuertere possessionem, aut quauis ratione in
alium trāsferre, & si de facto secus egerit, poterit
constitutarius conditione ex illa l. contra detentorem agere, & possessionem suā repetere, vt ibi
docent Bal. & Ang. in prin. quorum doctrina cō
* munis * est teste Rip. in rub. de interd. n. 6. 7. 12.
& tradit Maran. de ord. iudi. distin. 7. nu. 51. Me-
3 noc. de recup. poss. rem. 13. nu. 24. † Etiā si apud
alium titulo hæreditario res constituto subiectæ
reperiantur, Menoch. ibidem nu. 67. cum multis
4 adductis. † Ac etiam non obstante statuto de cō
tinuanda possessione, cui ius constituti præualet
ex quo nulla possessio pęnes constituentem remansit, quę in eius hæredem continuari queat.
Tiraq. d. tract. par. 3. declar. 5. post Curt. quem
5 citat, † & benè facit quod scribit Alex. cōs. 157.
nu. 7. vers. & sic debet intelligi li. 6. inqens, quòd

qñ possessio fuit apud defectũ ex causa ad hredes nõ trãsitoria, tũc nihil tale statutũ operatur. Vñ ad casum nostrum inferendo, cum bona de quibus agendum erit, remanserint apud Illustris. D. Sfortiã cum hac conditione, nè trãseant ad eius hæredes, qui non sint eius filij legitimi, & naturales, & ex legitimo thoro nati, cessabit omninò memorati statuti effectus ad aliorũ cuiuscunq;
6 gñis hæredũ beneficiũ. † Et in hoc rem. d. l. vlt, vti possessorio sũmario locũ nõ habebit, nec op-
7 poni poterit exceptio dominij, † neq; exceptio
8 dolo facis petere, quod statim restiturus es † aliaue petitorium concernens, vt altiorem indaginẽ requirens l. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Treb. Lis à quo tt. vt in pos. lega. Rip. in l. 4. §. cõdemnatum num. 20. de re iudi. vbi de cõi* Asin. alios citans, & communem affirmãs in sua prax. cap. 7. Et in propria huius remedij specie Meno. de recup. rem. 14. num. 16. Cum igitur exceptio contrauentionis, & caducitatis, de qua in themate, petitorium concernat, & multa egeat discussione, tam in facto, quàm in iure, nemini dubiũ
9 quin altiorem requirat indaginem, quamuis arbitrarium sit iudici, an, & quando dicatur exceptio altiorem requirere indaginem, Menoch. de arbitr. iud. ca. 20. & in tract. de recuper. remed. 1. num. 230. & seq. & per consequens reijcienda veniet, & ad aliud iudicium reseruanda. Quod locum sibi vendicaret etiam si in iure tantùm quęstio verteretur, cum multas, & quidem vrgẽtissimas difficultates contra successorem Illustrissimi D. Sfortiæ continere debeat; vt negari non possit ius saltem valdè intricatum fore, vt ex multis adductis per me in primo, & secundo dubio
10 prioris responsi liquido constat. † Etenim quæstio iuris intricati, facti quæstioni æquiparatur, & propterea ad petitorium reseruari debet Capic. decis. 10. nu. 20. Aret. in §. in bonæ fidei, nu. 2. Instit. de actio. Socin. conf. 59. nu. 2. in fi. lib. 3. Sed re vera nedum in iure, sed in facto plurima excutienda venient, & ideo reseruanda, vt s.
11 † Secundò loco dicitur, remedia possessoria spoliatorum Illustrifs. DD. VV, competitura, præsertim interdictum vndè vi, & Cano. reintegrãda,
12 3. q. 1. † quibus mediantibus statim, & ante omnia ad suam primæuam possessionem venient restituendæ. Tiraq. d. tract. constit. par. 1. num. 68. par. 2. ampli. 2. Afflict. decis. 209. per to.
13 † Neque in hoc iudicio obstabunt exceptiones memoratę altiorem indaginem requirentes, etiam incontinenti probandæ, Menoch. de recu-
14 per. remed. 1. num. 210. cum plurib. seqq. † Et datoquoq;, quòd aliquæ possessorium pęnitus annullare possent, vt per Menoch. ibidẽ nu. 213 post Io. Bapt. ferre conf. 113. nu. 3. 4. Idẽ esset.
15 Competentęq; remedia ista nedum si spolium continget ab ipso hærede Illustrifs. D. Sfortiæ, vel successore, alioue de eorũ familia fieri, verũ etiam si à quolibet alio commissum ratũ habuerint expressè, vel tacitè l. 1. §. deieciffe, cũ seqq. de vi. & vi arma. c. cum ad sedem, de restit. spoli. Abb. in c. 1. in 7. nota. eo. ti. Rip. in l. naturaliter, §. nihil commune, de acquir. poss. Menoch. d. re-
16 med. 1. q. 3. per to. † Sed & si consensus illorum nec præcesserit, nec subsecutus fuerit, sed aliqua fortè legitima persona pro eis spoliauerit, vt tutor, curatorue, aut quispiam legitimus administrator, idẽ iuris erit, vt est casus in l. meminerint in fi. vbi omnes not. C. vnde vi.
17 Quo casu, exceptio dominij ad restitutionẽ impediendam nullatenus obijci poterit. Glo. ibidẽ in ver. reddatur, & Bar. nu. 12. Bald. Salyc. & alij, Menoc. d. tract. recuper. rem. 8. num. 95. Et hæc reor vtiliora, promptiotaq; remedia iudiciaria, quibus Illustrifs. DD. VV. rebus sic stãtibus, possessionem suam repetere, & recuperare poterũt. Ceterùm quia litem, vt nunc afferunt, Illustrifs. D. Sfortiæ in humanis agenti mouere intendũt, (quod multiplici ratione facere possunt,) ad effectum, vt purificata conditione constituti p eius mortem, conuenta in transactione suum sortiantur effectum, aliud quoq; remedium, contra hæredem prædictum, & alium quemcunq; successorem parabitur; nempe officium iudicis, quod p reuocandis attentatis lite pendente, aut trãsmissa inhibitione, conceditur, c. accedens, vt lit. nõ contest. c. bonę de appel. & c. non solùm, eo. titu. in 6. Lancell. in tract. de attent. in præfat. 1. par. nu. 18. cum seqq. Et hoc sanè remedium cæteris omnibus restitutorijs pinguius, fauorabilius, & magis priuilegiatum erit, Lancel. in præfat. præ-
18 dicta nu. 1. 2. 3. † ex quo ius, iudicem, & partem lędit qui attentat, quod in alijs nõ contingit, c. cordi, in fi. & ibi doct. de appell. in 6. Caffad. decis. 3 nu 1. de restit. spol. Fran. in d. c. bonæ, & ibidem Card. Alex. Afflic. decis. 98. nu. 4. Dec. conf. 103. nu. 1. & conf. 200. col. vlt. Maran. in Spec. titu. de appel. nu. 393. Lancel. vbi s. nu. 26. 27.
19 † Et in hoc etiam remedio locum non habebit proprietatis exceptio. Cardin. in d. c. bonæ colum. 3. vers. Nota. Maran. vbi supra num. 395. Hercul. d. tract. cap. 20. num. 4. Lancell. d. tract. tit. de reo, & except. contra atten. quæst. 10. nu.
20 6. cum seqq. vbi de magis communi *. † Imo nec obstabit exceptio notorij defectus proprietatis, si opponatur, & probetur, quia est hoc speciale priuilegium istius iudicij odio attentatorum, præsertim in prophanis, tex. est in c. si constiterit de accusa. & in cap. significasti de diuort. Imol. Fran. & Butri. in d. c. bonæ quos citat Afflic. decis. 202. num. 4. 5. Caffad. d. decis. 3. Dec. in c. ex parte il 2. de rescrip. col. fi. Hercul. d. tracta. cap. 21. num. 2. & 10. Manfred. in suo simili tract. li. 2. conclus. 20. Alexan. consil. 89. num. 9. li. 5. vbi adden. de communi * attestantur, quam etiam communem, & crebriori consensu recepta-

ptam

ptum fatetur Didac. practic.qq.cap. 23. num.4. vers.quintò hæc reuocatio in fi.& latius Lancel. d.tract.de reo,& excep. con. atten. q. 1.num.3. 9.& 51.cum seqq. sed tantùm abest,vt notorius defectus huiusmodi probari possit, (stante facti narratione mihi exhibita) vt totum potiùs oppositum liquidè constare possit.

21 † Et animaduersione dignum est, quòd etsi lite hac pendente, mors Illustris. D. Sfortiæ superuenerit, poterunt nihilominus Illustris. DD. VV. actualem possessionem bonorum constituto subiectorum apprehendere, nec propterea innouare, aut attentare dici poterunt, quamuis de facto, & sinè iudicis ministerio agant per c. cum venissent, vbi Abb. in vlt. not. de restitut. spol. Paris. cons. vlt. num.9. 10.lib. 4. Dec. latè cons.103.sub num.1. Hercul.d.tract.cap. 3. nu. 10.cum pluribus seqq. Mando.in tracta. inhibit. quæst.23.multos alios referens.Non enim attentare,aut innouare dicitur qui possessionem suam continuat,vt per eos, ac Vestr.in sua pract. pag. 206.Lancell.d.tract.tit.de attent. post. inhib. li. 9.dummodo sup validitate constituti non fuisset iam lis introducta, & secuta ipsius iudicis inhibitio,vt per Lancell.ibidem num.4. post Butr. quem citat.

22 Multò verò minùs,si ad scandala euitanda nũtium à Iudice impetrauerint cum protestatione de non præiudicando iuri ingrediendi propria authoritate, Paris.d. cons. vlt. ferè per tot.Hercul. d. tract.cap.5.num.13.Mandos. in tract. de formul. comm. 14. glo. vlt. q. 4. allegans decis. Rot. & in d.tract. inhibit.q.21. Lancel. d. tract. par.2.c.1.ampla.1.nu.4.

23 Et quod de reuocatione attentatorum dictum est,locum habere poterit nedum si lite iam contestata, & pendente coram iudice delegando fuerit possessio occupata, verùm etiam si post commissionem tantùm, Iudex cum citatione, aut siuè ea inhibuerit, prout inhibere poterit, Rot.decis.3.fuit dubitatum,vers. sed quid si nulla. de appell.in no.Hercul.d.tract.c.18.num.15. Ita enim de stilo,& consuetudine practicari asserit Mandos.d.tract.inhib.q.18. post relatos.

24 Et talis inhibitio fieri debebit omnibus quos negotium quoquomodo tãgere poterit,vt cunctis preiudicet. Rot. decis. 2. nota quòd vbi vt lit. penden.in antiq. Paris. cons. 39. post num. 9. lib. 1. Hercul.d.c. 18.num.26.27. Mandos.d. tract.inhib.quæst.38.num.3. Lancell.d. tract.de attent.post inhibit.par. 2.cap.20.quæst.3.num. 72. cum seqq.

25 † Et tantæ potentiæ erit inhibitio ista, quòd etsi iusta non foret, reuocationem tamen attentatorum operaretur,licèt de iure aliàs reuocanda non venirent. Quoniam siue iusta,siue iniusta timenda, Gemin.in c.non solùm,§.illa verò, num.6.7.de appell.in 6.Hercul. d. tract.cap.18. Consil. Lud. Sacc. num.2. post Vestr. quem citat, & ita in Roman. Cur.obseruari tradit Mandos.d.tract.quæst.20. Lancell.d.tract.tit.de atten.post inhibit. amplia. 25.cum concord. Ex his arbitror satisfactũ cunctis quæsitis Illustris. D.V. ꝓ casibus, q̃ in futurum euenire poterunt, breuius tamen quàm fieri potuit; nam plures authoritates, rationesq́; in vnoquoq; articulo adducere potuissem, sed nè multiloquio illam tędio afficerem, paucis contentus fui.

SVMMARIVM.

1 *Immunitates, & exemptiones sunt stricti iuris, nec vltra rem, aut personam in eis nominatam extenduntur.*

2 *Immunitatis causa durante, durat immunitas,& ea cessante cessat quoque immunitas ipsa.*

3 *Immunitas concessa ob benemerita perpetua esse debet.*

4 *Princeps successor tenetur seruare factum Antecessoris continens priuilegium recompensatiuum, & remuneratorium non gratuitum.*

5 *Priuilegium quod conceditur ob aliquod factum, seu dationem præteritam, vel futuram, seu implendam ex parte eius, cui conceditur, non potest reuocari à Principe successore,etiam electiuo.*

6 *Et multò minus à Principe, qui per successionem venit.*

7 *Fiscus succedens in ius priuatorum, iure priuati vtitur.*

8 *Subrogatio facta censetur cum omnibus suis qualitatibus,& conditionibus.*

9 *Quod procedit nedùm in vniuersalibus,sed etiam in particularibus.*

10 *Et tàm respectu personarum,quàm rerum.*

11 *Subrogatum idem censetur cum eo in cuius locum subrogatur.*

12 *Princeps contractus legi tenetur absolutè.*

13 *Extensio ex identitate rationis passim admittitur.*

14 *Et sit de persona quoq; ad personam, vbi inconueniens,& absurdum aliquod aliàs sequeretur.*

15 *Princeps legem à se latam seruare tenetur,si non vi coactiua, nec ratione humani præcepti,vi saltem directiua,qua Principem ratione ad rectum dirigit,& humanæ constitutioni submittit.*

Pro Vniuersitate Castri S. Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Princeps succedens in iure priuatorum, vti debet iure priuati, & omnes immunitates, & priuilegia concessa obseruare, quæ ab alijs obseruabantur. Præsertim quando immunitas, aut priuilegium recompensationem sapiunt ex facto de præterito, vel de futuro,

Tenetur quoq; ratum habere factum antecessoris, etiam si sit Princeps electiuus.

RESPONSVM LXVIII.

Ræsupponitur in facto Mag. Communitatem Regij consueuisse quotiens bono publico conueniens fuit, curam gerere oīum aggerum, fouearumq;, cauamentorum, nedùm Ciuitatis, sed totius Ducatus Regien. idque oneris partiri, ac diuidere solitam fuisse inter homines, & habitatores Castrorum, & Villarum oīum Ducatus p̄dicti.

Præsupponitur quoque habitatores Castri Sācti Pauli Ducatus prædicti antiquitus, & vsque ad hæc tempora, solitos esse ducere assiduè aquā ex flumine Hentiæ per longissimum, ac difficillimum iter, maximo sanè cum labore, & expensa. Vndè maximum etiam percipit commodū magna pars agri Regien. & Ciuitas ipsa. Ad quod respiciens Illustriss. & Excellentiss. q. Dux Opizo vsq; de anno 1524. volensq; dictos homines in hoc valdè grauatos, in alijs releuare, prout iuri, & æquitati congruum erat l. cum qui in prin. vbi glo. & doct. de iureiu. per suas litteras Capitaneo Regij directas, vim legis, & decreti perpetui habentes, sanxit, vt dicti homines in futurū immunes, & exempti forent ab oībus cauamentis fiendis de ordine dictæ Mag. Communitatis, & quòd portio, quæ aliàs spectasset ipsis hominibus S. Pauli, diuideretur super generali æstimo totius Ducatus, & ita obseruatum fuit.

Præsupponitur tertio loco factam, & initā fuisse de anno prędicto conuentionem per Mag. Cōmunitatem prædictam cum Illustriss. & Excellētiss. D. Duce suo, cui certam annuā sūmā soluere pmisit p omnibus, & quibuscunq; aggeribus, fo ueis, atq; cauamentis prædictis in futurum fiendis, quorum onus Excell. sua Illustriss. in se assūpsit, Communitatem prædictam ab eo liberando, & pœnitus absoluendo.

In præsentiarum itaq; cum opus sit foueas Ciuitatis reficere, & ab agentibus Serenifs. D. Ducis moderni vocentur homines Castri prædicti ad onus pro rata subeundum, dubitatur nūquid teneantur nec ne?

Prima facie dicendum videtur, quòd sic, vnico fundamento, quod dictis hominibus opponi pcipio; quia scilicet immunitas, & exemptio supradicta concessa fuit ab omnibus cauamentis fiendis de ordine Mag. Communitatis Regij. Istud autem non fit de eius ordine, sed de mandato Serenifs. D. Ducis, ergò ad tale cauamentū
1 extendenda non videtur. † stricti enim iuris sūt immunitates, & exemptiones quæcunq;, nec vltra rem, vel personam in eis nominatam extenduntur cap. cum personæ, & c. sanè de priuil. Bal. cons. 355. in princ. vol. 1. Iaf. cons. 89. col. 3. vers. in primis moueor. li. 3. Rimin. iu. cons. 35. nu. 24 & cons. 54. nu. 53. 54. li. 1.

Verumtamen hoc non obstan. contrarium respondendum videtur triplici potissimùm fundamento.

Primò, quia causa Immunitatis in Ducali Decreto expressa, adhuc viget, nempè quia Homines S. Pauli deriuant nunc etiam aquā ex dicto flumine, & per eandem viam, non minori cum labore, & dispendio, vt notorium esse supponit,
2 † eapropter durante causa immunitatis, durare debet, & ipsa immunitas l. semper, §. negociatores, ff. de iu. immu. sicut & ècōuersò cessante causa immunitatis, cessat quoque immunitas ipsa, Dec. cons. 162. sub nu. 4. vers. quintò consideran dum est, vt per Io. And. in c. decet colum. 1. vers. aliqui ex supradictis, de reg. iu. li. 6. in mercuria. & Tiraq. in tract. cessan. causa par. 1. in ver. immunitatis sub num. 113.

Accedat quòd in expressione causæ prædictæ respectum habuit Illustriss. D. Dux, nedùm ad tempus futurum, sed etiam ad pteritū, inquiens. (*Et perche gli huomini di S. Paolo hanno grauemente patito per il passato nella manutentione, & conseruatione di detto canale, massime dentro detto fiume di Lenza, & sono per patire nell' auenire, ne pare, che meritamente siano sollevati, &c.*

3 Vndè dicendum est, quòd ob benemerita processerit, propterea sequitur, quòd perpetua esse debeat secundùm Bal. d. cons. 355. ad fi. Bursa. cons. 16. num. 54. in prin. conferunt plura exempla per Iaf. relata in l. ex hoc iure num. 53. cum multis seq. de iusti. & iu. & in terminis Rolan. à Vall. in consil. 76. num. 13. cum pluribus seqq. volum. 2. & fusius in consil. 13. num. 21. vsque ad fi. volum. 3.

4 Secundum fundamentum est, quòd Decretum Illustriss. & Excellentiss. Antecessoris tenetur Sereniss. successor Dux Modernus inuiolabiliter obseruare; tantò magis, cum non contineat priuilegium gratuitum, sed recompensatiuum, & remuneratorium, vt supra. Sapit enim cōtractus naturam, nō gratiæ, ideò reuocari nequit Crau. de antiq. temp. par. 1. num. 19. per Rolan. latè, ac Bursa.

ac Bursa. in consilijs præcitatis quibus sufficiat
5 remissio, † & signanter ad d.cons. 13. nume. 22.
vbi ex mente Bal.& aliorũ communem *firmat
regulam, quòd quando priuilegium trãsit in cõtractum, quod est quãdo non conceditur simpliciter, sed commẽsuratur ob aliquod factum, seu dationem præteritam, vel futuram, seu implendam ex parte eius, cui conceditur, illud non potest reuocari, etiam à successoribus in Principatu electiuo, quod ibidem subdir Rol.nu.37.cum
6 duob. seq. † Sed quicquid sit in successoribus Principatus electiui, indubitanter certè procedit relata conclusio in Principibus per successionem venientibus, qualis est Serenis. Dux Ferrariæ, & Regij. vt per Ias. in l. 1. num. 13. & 14. de consti. prin. & in cons. 1. in 2. dub. li. 1. Nar. cons. 122. per to. vol. 1. Boss. tit. de Princ. & eius priui leg. num. 29. Mari. Frec. in tract. de subfeu. lib. 2. q. 27. in materia assensus, & ita consuluit Beto. in terminis istius Principis cons. 138. per to. vo-
lu. 3. vbi de communi, *& veriori opi. attestatur sub num. 19. Benè faciunt dicta Oldra. cons. 94. elegãter n. 16. vsq; ad nu. 20. & Guil. à Mõsera. in tract. de success. reg dub. 1. nn. 20. 21.

7 Tertium, & vltimum est, quòd Ducalis Camera in hoc onere foueas prædictas reficiẽdi, & expurgandi successit Communitati Regij virtute conuentionis memoratæ, ideò vti debet eo iure, quo Communitas ipsa vtebatur, propter decretum antedictum iamdiu editum, & vsu recep tum l. filius la 1. ff. de iu. fi. l. 1. C. credi, euict. pig. non debe. & vtrobiq; doct. & in l. cum filius fam. §. in hac. de verb. obl. atq; in auten. quas actiones, C. de sacrosan. eccle. & alibi sæpè.

8 † Enimuero subrogatio de Ducali Camera in locum Mag. Communitatis, cum omnibus qualitatibus, & conditionibus suis facta censeri debet, l. si eum, §. iniuriarum, ff. si quis testa. li. esse ius. Ias. in l. licèt imperator num. 25. ff. de leg. 1.
9 Dec. cons. 3. num. 2. & 4. sub nu. 4. † Quę regula nedum in vniuersalibus, sed etiam in particularibus locum sibi vendicat l. si grege, ubi Ias. nu. 11. de leg. 1. l. si donante, §. si sponsus de dona. inter vi. & vxo. Alex. cons. 149. per to. li. 3. Rui. consi. 97. num. 10. 12. vers. non ob. Neguf. in tract. pigno. par. 5. membr. 4. num. 3.
10 † Etiam respectu personarum, quàm rerum l. fi. C. de proxim. sacro. scrini. li. 12. Maria. de cita.
11 arti. 7. princ. num. 19. vers. similiter; ita vt subrogatum idem censeatur cum eo, in cuius locum subrogatur, Socin. in l. filiæ, §. titia per illum tex. de condit. & demonstr. Cepha. consil. 58. sium. 29. cum tribus seqq. & consil. 62. num. 50. li. 1. Sed sic est, quòd Magnifica Communitas teneretur immunes, adhuc seruare homines Sancti Pauli ab hoc onere, si curam gereret fouearum reficiendarum, & illorum ratam super alijs subditis partiri, iuxtà formam decreti, ergò
Consil. Lud. Sacc.

idem præstare Agentes Serenis. Domini Ducis Moderni debent. Et huiusmodi obligatio, cum ex contractu inito cum dicta Mag. Communita
12 te procedat, † tantò fortiùs vinculum induxisse dicitur, ex quo Princeps contractus lege tenetur absolutè, per ea quæ in præcedenti fundamento dicta sunt, & tradunt omnes in cap. nouit de iud. & in c. 1. de probatio. in l. digna vox, ff. de legi. in l. donationes quas Diuus, C. de dona. inter vi. & vxor. atque alibi passim varijs in locis, quorum meminit Gabr. de iu. quæsi. non rollen. conclu. 5. in princip.

Non obstat, quòd in oppositum adducebatur de exemptione restricta ad factiones de ordine Magnificæ Communitatis fiendas, quia ex prædictis diuersimodè responderi potest, & primò id verum esse vbicunq; non militat eadem causa, & ratio exemptionis inducendæ, vt in casu nostro per ea quæ in primo fundamento dicta
13 sunt. † Extensio namque ex identitate rationis passim admittitur iu. vulg. & latè tradit Tiraq. in tract. cessan. causa par. 1. nu. 137. & 149. cũ mul-
14 tis seqq. † Proceditq; de persona quoq; ad personam vbi inconueniens aliàs, & absurdum aliquod sequeretur, Rui. cons. 168. num. 19. 20. li. 3. Cepha. cons 251. num. 31. & cons. seq. nu. 20. li. 2. Quod sanè in hac specie sequeretur, si homines prædicti tantoperè grauati non releuarentur, prout ius, & æquitas naturalis dictat.
15 † Secundò responderi potest, quòd Princeps qui semel decreuit dictos homines perpetuò immunes quoad alios ab oneribus cauamentorũ quorumcunq;, tenetur ipse quoque in eadem immunitate illos conseruare quoad se, si non vi coactiua, nec ratione humani præcepti, vi saltem directiua, quæ Principem ratione ad rectum dirigit humanæ constitutioni, etiam à se ipso, latæ, se ipsum submittere, vt inquit Dida. in relectio. c. alma mater. de senten. excommun. in 6. in §. 1. num. 4. per l. digna vox, C. de legi. c. iustum, 9. distinct. c. iustitiæ, & c. vlt. 25. quæst. 1. & alia permulta notatu digna, quæ ibidem congerit. Et licèt idem non viuat Princeps, sed successor, nõ secus tamen de hoc iudicandum venit, per ea quæ supra in secundò fundamento abundè retulimus.

Tertiò, & vltimò respondetur, quòd cum subrogatus fuerit Princeps, media conuentione antedicta, in locum Communitatis Regij, vti debe. eo iure, quo Communitas vteretur, cõsequẽterq; perindè iudicãdum est, ac si de ordine Cõmunitatis onus istud fouearum reficiendarum, & expurgandarum indiceretur, vt in tertio fundamento deduximus. Et ita iuris esse censeo, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra aliquem in causa feudi, praiudicat quoq; eius descendentibus, & agnatis, ex communi,*
2 *Fallit tamen in illis, qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari sciuerunt, & est cōis.*
3 *Pupilli quicquid videut ignorant.*
4 *Delegatus non est Index inter personas in cōmissio ne minimè comprahensas.*
5 *Nec potest eius Iurisdictio de partium cōsensu pro rogari, nisi in certis casibus.*
6 *Sufficit tamen quòd sub generali clausula comprehendantur.*
7 *Pupilli, & infantes qua solemnitate citandi sint?*
8 *Sententia contra contumacem præsumitur ob ipsā contumaciam potiùs, quàm ob malā causam lata.*
9 *Sin verò cæperit reus se defendere, & postea contumax fuerit, præsumitur ob malam causam lata, non ob contumaciam.*
10 *Idem dicendum, si ex actis liquidò constet de bono iure actoris, contra Rom. sententiam in cons. 329. nu. 10 præsertim si iudex in sententia ex probatis se motum declarauerit.*
11 *Cessante præsumptionis causa, cessat præsumptio.*
12 *Sententia lata contra principaliter citatum, praiudicat quoq; citatis in genere, si sua putāt interesse.*
13 *Et sufficit citatio per edictum, saltem ad effectum, vt sententia pariat exceptionem aduersùs agere volentem, et de iure suo experiri contra sentētiā.*
14 *Et licèt hoc casu principaliter citatus contumax fuerit, idem tamen iudicandum contra citatum vt supra, aduersùs Contar. sententiam.*
15 *Sententia super legitimitate persona, et eius statu, facit ius quoad omnes, si cum iusto contradictore, & cuius principaliter interest, lata sit.*
16 *Principaliter autem interesse dicitur, patris cum filio iudicium agentis, non aliorum.*

Pro Illustriss. & Excellētiss. Plumbini Domino, & eius filio.

EPITOME.

Sententia in causa feudali, quando filijs, & descendentibus succumbentis præiudicet, si compareat, & se defendat, & quid si contumax sit?

Data autem contumacia, nunquid ob eam tantum, an ob malam causam succumbere præsumatur?

Citatus si suo putat interesse, præiudicium ex sententia sentit, si nominatim citatus fuerit.

Si vero per edictum in genere, per viam exceptionis saltem, ab agendo repellitur, virtute sententiæ subsecutæ.

Sententia in causa filiationis, vel legitimationis, an, & quando quoad omnes ius faciat?

Lis super iure de futuro quādoque esse potest, licèt regulariter sit prohibita.

RESPONSVM LXIX.

Adsit Spiritus Sancti gratia.

IN cōsultatione proposita p Illustriss. & Excellentiss. Plūbini Dñm Iacobū V. an sententia ferēda p Excellētiss. Senatū Mediolani Cęsareū delegatū, si ferri contingat, in iud. l. diffamari, C. de ingen. & manu cōtra Illust. D. Sfortiā, nocitura sit filijs eiusdē D. Sfortiæ, pſertim pupillis, & infantibus, & ēt nascituris post ipsā sñiam, in qua declaretur legitimationē Illustriss. D. Alexandri valere, & tenere, perpetuumq; silentium D. Sfortiæ & descendentibus suis imponatur? Ità quòd nullū ius vnq̄ ptendere valeāt super statu Plūbini, sed obstet eis semper rei iudicatæ exceptio cū in iudicatum ipsa sñia transiuerit, quo minus ad feudū, & statū Plūbini in futurū aspirare possint, & de iure suo experiri? concludendū breuiter videretur,
1 affirmatiuè † ex quo sñia lata contra aliquē sup feudo, p̄iudicat quoq; eius descendentibus, & agnatis, in ea spē, de qua cognitum, & iudicatum fuerit Oldra. cons. 94. nu. 19. Alex. in l. filius fam. §. diui nu. 9. post Ang. Imol. Rom. & alios ab eo relatos, ff. de leg. 1. quorū opi. cōis est, cōtra Bart. aliter sentiētē teste Curt. iun. in tract. feu. par. 7. nu. 29. & hāc opin. latè tuet, & recē priorem dicit Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 48. 49. C. de bo. mat.
2 Veruntñ contrariū permulti verius existimat in spē nr̄a, qm̄ limitat hmōi cōclusio, pcedere tm̄mō ad p̄iudiciū eorū, q citati fuerūt, vel saltē iudiciū agitari sciuerūt, vt firmat Isern. in c. si vassall9 de suo. ī fi. & ibidē Aluar. Affl. & alij Scrib. si de feu. fue. contr. inter do. & agna. Feli. in c. fi. coi. 2. n. 5. vers. intellige p̄dicta de maior. & obed. Curt. vbi s̄. vers. ego tñ reperio vsq; ad fi. & p hac opin. latè cōsuluit Dec. cons. 445. à nu. 29. vsq; ad n. 36.
3 quā cōem affirmat, & ab oīb9 obiectis tuet, Soc. nepos D. me9 in cōs. 13 t. n. 93. li. 2. cōs. 197. n. 7. Cagn. ī l. res iudicata n. 5. de reg. iu. Tiraq. de iu. marit. gl. 5. n. 207. Capic. decis. 20. n. 23. & p hac opi. fac. Bart. in l. filiusfa. §. diui, n. 9. ī t. q. de leg. 1. Vñ p p opinionū varietatē tntū nō vr̄, quod futura sñia effectū memoratū pariat. Presertim q a pupilli sciētiā, & notitiā iudicij hr̄e nō posśūt, ex quo qcq d vidēt ignorāt l. 1. C. de fal. mo. & nihil scire aut discernere valēt l. pupill9, ff. de acq. hr̄d. l. pupill9 de reg. iu. vbi Dec. & Cagn. latè. Nimirū attēta hac ult. opin. q̄ ego ueriorē, & ęqorē reor, quoad istos sñia p̄iudicialis eē neqbit; quod eò magis recipiēdū, quia nec uñr citari posse ijdem

pupilli

pupilli,aut alij eorum fratres natu maiores corã
4 Senatu prædicto Cæsareo delegato † cum fuerit
illi quomodo delegata causa inter Illustriss.D.prę
dictũ,& Illust.D.Sfortiã,& sic nõ sit iudex cõtra
personas in commissione non comprehẽsas c.P.
& G.vbi bona glo.Abb. Felin.& cæteri extra de
5 offi.deleg. † Imò nec posset ei⁹ iurisdictio de par
tiũ consensu prorogari,vt ibidem hr̃, & not. nisi
fortè essemus in aliquo casuũ expssorum in limi-
tationibus relatis p Feli.in glo. in ver.nulla; sed
non est hæc materia nr̃a,qñquidem spectandũ nõ
est filios D.Sfortiæ quoquomodo prorogaturos
6 iurisdictionẽ memoratã,†& quòd Delegat⁹ aliũ
citare non possit q̃ personã in cõmissione noĩa-
tam,vel saltem sub clausula generali comprehẽ-
sam,& ante citationẽ specificatã, probat ẽt tex.
in c.pastoralis in fi.de rescrip.& c. cum in multis
de rescrip. in 6. & vtrinq; not. doct. benè facit
Rot.decis.pen.de do.& contu.in no.aliàs est de-
cis.419.& Rom.cons.342.nu.3.cũ seqq.Amplio
ri igr̃ cõmissione opus esse videref, vt ad iudiciũ
vocari legitimè possent filij antedicti, & ea impe
7 trata,†aduertendũ esset,quòd citari non possent
pupilli,& infantes,nisi cũ solemnitatib⁹ traditis
per Scrib.in l. 1.§.sufficit de autho.tut.in l.cõtra
pupillum de re iud.per Afflic.decis.262.Van. de
nulli.tit.vlt.nu.86.Soc.in tract.de citatio. art.5.
q.14.Cagno.in d.l.pupillus nu.3 & in l. 1. n.20.
ff.de iuris.omn.iud.cũ concord.sed quoad filios
nascituros,& alios D.Sfortiæ descendentes,nul
la via,meo iudicio,succurri põt, vt iudicium eis
8 p̃iudicet.Præterea,q͛a timetur,quòd Ill.D.Sfor-
tia ad iudiciũ non veniat,dicendũ est,quòd sñia
ferenda cõtra eum contumacẽ,p̃iudicare minùs
posset eius filijs,& descendentibus:qm̃, & si con
fiderari posset quòd aliqua rõne eis nocere de-
beret,si contra p̃ntem,& se defendentẽ proferre
retur,secus tñ iudicandum esset,stante eius con-
tumacia,ex quo viget p̃sumptio, quòd eo casu
non ob malam cãm, sed potius ob contumaciã
sequatur sñia per l q repudiantis in fi. de inoffi.
testa & l.si adeo, ff. de euict. & c.cum Bertoldus
de re iud.ita docet Bart.qm̃ cæteri sequuntur in
l.sæpè de re iud.& p̃sertim Card.Alban.in lucu-
bra.& idem Bar.in l.eius q delatorem, in princ.
de iu.fis.Bal.in l.2.nu.5.C.qui.res iud.non no.&
ibidem Sali.nu.2.Abb.in c.pen.sub num. 19.de
re iud.Boer.decis.29 col.2.Matthes sing.26.in-
cip.nota regulã,Mars.sing 4. incip. q̃uis aliquo
casu. Feli.latè in d. c.cum Bertoldus col. 7.vers.
dañ ẽt doctrina quotidiana,Dec.in c.causã quæ
nu.13.post Abb.ibi.de testi. Tiraq. in tract. ces.
cã par.1.num.63.Alcia.in tract.præsump. reg.2.
præsump. 22.nu. 8 & p to. & in terminis nr̃is l.
diffamari, Conrar.in repeti. illius legis amplia.
20.nu.159.vers.restringe rursus, pulchrè Rom.
cons.349.nu.10.Alex.cons.84.nu.3.& 7. vol.3.
Corn.cons.211.in fi.li.3.Mars.cons.10.num.13.
li.1.& cons.82.num.8 vsq; ad num.15.li.2.cum
infinitis concord.ab his relatis,ex quibus satis li
* quet doctrinam istam esse cõem*, & passim rece
9 ptam,è contra verò si q̃s prius cãm defendere co
natus fuerit, p̃sumitur sñia ob malam causam cõ
tra eũ lata,non ob contumaciã, Feli.d.c. cũ Ber-
toldus col. 8 vers.3.limita.post Bart. Bal.Salye.
Alex.Abba. & alios quos citat, & benè declarat
hoc Bal.in l.ingenuũ nu.3.vers.sed quęro, ff. de
10 sta.hom. † Itidem limitanda est in casu quo ex
actis liquidè constet de bono iure Actoris, &
quòd propter veritatem probatam,non ob con-
tumaciã sententia fertur. Ità notabiliter deter-
minat Bal.in d.l.2.nu.11.C.quibus res,iud. non
noc.& Sali.nu.3.Io.de Ana.in c.fraternitatis cir
ca med.de testi.Abb.in d.c.pen.nu.20.Feli.in c.
causam quæ col.3.vers.sed restringitur de testi.
& in d.c.cum Bertoldus col.8.vers.limita. 4. vbi
quamplures adducit concord. Mars. d.sing. 4.
in fi.& pro his stat tex.cum glo.in l 2. in vers. li-
mita.4. vbi quamplures adducit concord. Mars.
d.sing.40.in fi.& pro his stat tex.cum glo. in l.2.
in vers.absens,C.de contra.iud.ru. Et quòd po-
tiùs ob malam causam, q̃ ob contumaciã senten
tia tunc procedat,apparere quoq; & clariùs põt
ex verbis iudicis in ea insertis,vt in terminis tra
dit Bal.in c.1.in fi.si de feu. vassa.fue.controuer.
quem sequuntur ibidem Aluaro. col. 3.vers.itẽ
nisi sententia,& Afflict.nu. 25. vers. 2.fallit, atq;
Feli.d.c.cum Bertoldus loco proximè citato, ex
quibus patet malè sensisse Rom.d.cons.329.nu.
10.vers.nec refragatur,& nu.seq.vbi indistinctè
tenuit contumaciam rei effectum memoratum
operari,etiam si de optimo iure actoris quomo
* docunq; appareat contra eum.n.est cõis *opi.vt
11 ex prædictis patet,†quæ ratione cõprobatur effi
caci;nã si regula supradicta fundaĩ tñ super præ
sumptione, quòd ob cõtumaciã,& non ob malã
cãm sñia proferatur,vt oẽs affirmant, iuri conso
nũ est,vt cessante causa huiusmodi p̃sumptionis
per cõtrarias probationes, cesset ẽt p̃sumptio Ti
raq.cessan.cã par.1.in ver.pręsumptionis causa,
quodq, cessãte ipsa præsumptione cesset quoq;
eius effectus,c.cum cessãte de appell. cum vulg.
Hinc colligo,quòd si aliqua via inueniri posset,
qua mediante sñia cõtra Ill. D. Sfortiã ferenda
p̃iudicare posset eius descẽdẽtibus, facilè admo
dũ foret dubiũ eius contumacię,euitare;p̃bãdo
scz in processu plenè, & pfectè de bono iure Il-
lustriss.D prælibati,atq; Illustriss. D. Alexandri
eius filij, ita quòd moueri possit Iudex ad expri
mendũ in sententia,quod ex probationibus in
causa factis,ductus fuerit ad ita iudicandum.
12 Cogitabã igr̃ si fortè sufficeret filios p̃d.D.Sfor
tiæ citare,si sua putãr ĩteresse, qñquidẽ sñia lata
cõtra principaľr citatũ,ac ẽt cõtumacẽ, nocet &
executioni mittiĩ cõtra taliter citatũ; ex notab.
doctr.Pau.Castr.ĩ l.cũ filiosam.n.3.ff. ď ver.ob.

quam refert,& pluribus exornat, Dec. in l.3.nu. 44.C.de eden.& in conf.187.num.3.3.& confil. 348.ante num.6.Parif.conf.28.num. 13. & feq. & conf.89. num.1.li.1.& nouiffimè Contard. in terminis l.diffamari in fua repet.prædicta ampl.
13 21.per to.& fignanter num. 151. † Quinimò fufficere videtur fi huiufmodi citatio generalis fiat per edictum, quo omnes fua intereffe putantes ad iudicium vocentur, abfq; eo, quòd fpecificè nominentur in citatione. Et hoc faltem ad effectum, vt fententia fere̅da pariat exceptione̅ aduersùs hoc modo citatū,qua̅docunq; agere vole̅tem. Rot.d.decif.pen.alias 419.col.vlt. de do.& contu. in no. Rom.conf. 342.num.2. vfq; ad fi. doct.in c.dilecti.de excep.Contar.vbi s̄.n. 156. Quod fatis effet Illuftrifs.D̄nis prædictis, qui in poffeffione ftatus Plumbini reperiuntur, & de
14 moleftia ob vociferationes emiffas time̅t.† Neç videretur hoc cafu contumacia futura Illuftrifs. D.Sfortiæ difficultatem allatura, quicquid fentiat ibidem Contard. nu.159.verf.reftringe rurfus,quia iura,& authoritates per eum relatę non probant eius intentionem, cum non loquantur in cafu quo citatus fuerit tertius, fi fua putet intereffe,fed tantùm præfupponant contumaciam rei conuenti operari,vt fententia contra eum lata, tertio non præiudicet, cui aliàs præiudicare poffet,licèt non citato,multùm.n.intereft, inter nullo modo citatum,vt citatū, cum claufula prædicta.fi fua intereffe putet,nam fi ille præiudiciū fentiat ex alterius contumacia,videtur alieni delicti pœnas dare, ifte verò propriæ contumaciæ pœnas patitur,vt bellè declarat Caftr.d.l. cum filiofam.nu.3.& alij fequuntur fupra relati.Nimirum fententia huic nocere debet,quamuis principalis contumax fuerit.

Sed iftud quoq; remedium plenè no̅ prouidet fecuritati Illuftrifs.DD.tum quia delegat⁹ neminem citare poteft,nifi Illuftrifs. D. Sfortiam, cū iurifdictione careat quo ad alios, vt s̄. Tum etiā quia contra filios iam natos tantùm eiufdem D. Sfortiæ deferuire poteft, non contra nafcituros, & vlterioris gradus defcendentes,qui nullo modo citari poffunt,cum in rerū natura no̅ exiftāt.
15 Cogitabam igitur fi dici poffet fententiā ferendam fuper legitimatione Illuftrifs.D. Alexandri ad feudum memoratum, ius quoad oe̅s factura̅ effe,ex quo perfonæ ftatum refpicit,& pro affirmatiua quoq; prima facie videbatur concludendum per tex.cum materia fua,in l.ingenuum,ff. de ftat.hom. vbi Bart.fignanter voluit fufficere, quòd cum iufto co̅tradictore tale iudicium agatur, ad hoc vt omnibus fententia præiudicet,fequitur ibidem Bal.poft num.3.poft Cyn.atq; in 2.lect.in verf.extra no. vbi in terminis legitimationis fpecificè loquitur,& idem Bal. & alij Doct.in d.l.2.C. quibus res iud.non no. ficut etiā loquitur Abb.in d.c.pen.num. 18. de re iudic.& Fely.colum.3.verf.de fententia, Tiraq.in tract. res inter al.ac.lim.27. Dicunt tamen neceffariò requiri, quòd iudicium factum fit cum eo cuius intereft principaliter,quia aliàs non dicitur cum iufto,& legitimo contradictori fieri quoad effectum præiudicandi omnibus; & prædictis adde Io.Fab.in §.præiudiciales nu.38.& Iaf.num.27. Infti.de actio.Alex.in l.fæpe num.58.& 60.poft Imol.Butr. & alios per eum relatos, ff.de re iud. omnino videndum, & præfertim dum confutat opi.Inno.in d.c.caufam quæ,qui fi. fint legi. vbi tenuit fente̅tiam in caufa legitimitatis nullo cafu facere ius quoad alios, licèt in caufa filiationis fecus fit. Videtur autem in themate n̄ro principaliter intereffe Illuftrifs.D.Sfortiæ,quòd Illuftrifs.D.Alexander non fit rectè,& ritè legitimatus ab Imperatore ob feudum prædictū, ex quo prętendit fe proximiorem de agnatione,& vocatum in inueftituris antiquis,poft Illuftrif. D. Plūbini,fi fine filijs legitimis, & naturalib⁹ decedat. Nimirum fi fententia contra ipfum lata pręiudicare debet eius filijs, & defcendentibus, qui in confequentiam poftea admittendi viderentur. Verum tamen diligentiùs fcripta doctorum pō-derando, & perfcrutando, crediderim non fine
16 difficultate hoc tranfire.† In primis.n.confidero doct.Bald. in d.l.2.fub nu.6.qui in terminis noftris declarat quando iudicium fieri dicat̄ cum eo,cuius intereft principaliter. quòd tunc vetitū cari inquit,quando eft inter patrem,& filium,& fic cum ipfo fonte generationis, fecus autē vbicunq; effet inter pares,putà inter fratres, vel alios tranfuerfales, quia tunc non præiudicat fententia nifi litigantibus;& cæterorum omnium refpectu dicitur res inter alios acta; & pro dicto allegat Petr.de ruue,& Cyn.in d.l. ingenuum.fequitur Sali.in ea.l. 2. nu. 2.verf.& hæc quando inter patrem,& filium,vbi verba Bald.ad vnguē recitat,& cum eo concurrit. Idem in effectu firmat Ioan.Fab.in d.§.præiudiciales,num.38. inquiens regulā iftam quòd fententia lata in præiudiciali actione faciat ius,obtinere tantummodo ubi agit ille,cuius principaliter intereft,velutì pater,fecus fi alius,vt frater, vel cognatus; & rurfus nu.40.fubdit in propofito noftro hęc verba. (Poffet tamen dici,quòd fi patre agente,vel defendente pronuntietur, quòd fententia faciat ius,quia hæc caufa par eft quæftioni filiationis, vt ff.de lib. agno.l. fi neget. Sed fi inter alios fit quæftio,& pronuntietur, non facit ius, vt dixi in fuperioribus.) Idem quoque expræfsè tenet, tam in caufa filiationis, quàm in caufa legitimationis,Abb.d.c.penult.num. 17. & feq. cum quo tranfit ibidem Felin.loco præcitato, Alexand.poft Imol.d.l.fæpè num. 60. Iafon. remiffiuè d. §. pręiudiciales num. 27. poft Aret. & alios quos adducit, & Tiraq. d. limitat. 27. Vndè cum lis p̄dicta agenda fit in cafu n̄ro inter

confan-

consanguineos, & transuersales, vcz inter Illustris. D. Alexandrum, & Ill. D. Sfortiam, non vñ sententia posse quoad oẽs ius facere; necesse.n. foret, quòd cum Illustris. D. Plumbini eius genitore litigaret, vt talis effectus sequi posset, iuxta prædicta, nã ille est, cuius principaliter interest habere filiũ legitimum, uel non, ut notũ est, cum de eius successione, tã respectu feudi, quàm aliorum bonorum tractãdum sit. Hæc igitur me dubium reddunt, & ancipitem in proposito cõsultationis articulo, adeò vt vix fieri posse existimem, vt sententia memorata plenum allatura sit p̃iudicium descendentibus Illust. D. Sfortiæ. De quali quali verò p̃iudicio secus sentio, quandoquidem certum est rem inter alios actam aliqualem præsumptionẽ facere, ẽt contra penitus extraneos, & illorũ ius vacillans reddere, Tiraq. d. tract. limit. 19. Quod tantò magis contra descẽdentes obtinebit, per supradicta, & quia causarum quædam considerari potest cõnexitas, cũ idem tñ ius competiturũ videatur ipsius descendentibus, quod priùs ascendenti cõpetijt ex natura inuestituræ, quod qdẽ plurimũ solet in proposito opari. Tiraq. vbi sup. limit. 22. cũ cõcord. Posset ẽt dubitari, an iudicium hoc intẽtari posset viuente Illustris. D. Iacobo nunc Plumbini Domino, ex quo videtur esse super iure de futuro, quod in iudicium deduci non potest. l. non quemadmodum, vbi Doct. oẽs. ff. de iud. quia tractus futuri t̃pis non spectat ad iudicem. l. 1. C. de vsu. Cagno. in l. in oĩbus, la prima. nu. 16. de reg. iu. Sed difficultatem istam tolli posse existimo per ea, quæ plenè scribit Roder. Soarez aleg. 4. per to. & ad casum nr̃m adaptari possunt. Et hæc oĩa dubitando dicta sint, vt cæteri prudẽtiores Aduocati Illustrissimorum Dominorum, vota sua maturiùs proferre queant.

SVMMARIVM.

1 *Recusatio Iudicis in scriptis fieri debet, porrecto recusationis libello.*
2 *Item peti, & instari debet, vt arbitri eligantur, vel in ipso libello, secundum aliquos, vel saltem intra triduum, ex communi.*
3 *Et citari debet aduersarius pro tali arbitrorum electione.*
4 *Recusans iudicem, iurare debet ipsum habere suspectum, non sponte, & ex se, sed iudice deferente.*
5 *Item causas exprimere debet iure canonico inspecto, licet de iure ciuili dubium esset.*
6 *Quinimo post ius canonicum emanatum, vt supra idem tenendum est fuisse iure ciuili dispositum.*
7 *Et de consuetudine ita seruatur.*
8 *Ius canonicum in terris ecclesiæ, etiam mediatè subiectis, seruandum.*
9 *Lex loci vbi iudicem agitatur, seruari debet in modo procedendi, & in ordinatorijs, sed in decisorijs attenditur lex, vel consuetudo, aut mos loci litigantium, ex communi.*
10 *Iudex sæcularis seruare debet statuta, & consuetudines suas, etiam in causis clericorum coram se litigantium.*
11 *Iudex appellationis seruare debet leges, & consuetudines sui fori in præparatorijs, licèt diuersæ sint à vigentibus in patria litigantium, & Iudicis primæ instantiæ.*
12 *Idem recipitur in iudice delegato.*
13 *Atque delegato Cæsareo.*
14 *Præparatoria iudicij sunt, quæ litis contestationem præcedunt.*
15 *Appellatio ab interlocutoria, quæ friuola, & cauillosa est, processum non impedit, nec Iudicis manus ligat.*
16 *Argumẽtum de appellatione ad recusationẽ valet.*
17 *Recusatio nulla, & minùs solemniter facta, non ligat manus iudicis recusati.*

Pro Illustris. & Excellentissimo Plumbini Domino.

EPITOME.

Recusatio iudicis qua forma fieri debeant, tam de iure canonico, quàm ciuili?

Lex loci vbi iudicium agitur seruandum est in ordinatorij tantum, in decisorijs autem lex, consuetudo, & stilus loci litigantium, siuè iudex sit ordinarius, siuè delegatus, vel appellationis.

Argumentum de appellatione ad recusationem valet.

Recusatio nulla manus Iudicis non ligat.

RESPONSVM LXX.

Serenissimi D. Ducis Parmæ Cæsarei delegati in causa status Plumbinensis recusatio facta per procuratorem Illustrissimi Domini Sfortiæ, venit ex pluribus reijcienda.

1 Primò, quia non est formiter facta, nun enim oretenus, sed in scriptis fieri debet, porrectoq; recusationis libello, est tex. in l. apertissimi, vbi glo. in ver. libellum, & ibi Odofred. Bal. Salyc. Ias. & communiter Scrib. & in l. fin. vbi etiam Odofred. Bart. Bald. Salyc. Fulg. Castren. Ias. & alij. C. de iudi. tradit glo. in c. quoniam contra, in verb. recusationes, vbi ẽt Hostien. Ioan. And. Barba, Bal. & doct. cõiter de probat. in c. secũdo requiris, in ver. corã, vbi ẽt cano. de appel. Specul. in tit. de recus. § qualiter, in princ. Io And. in c. le-

in c.legitima, de appella.in 6.Aufre.in suo tract.
2 de recusa.nu.2.† Insuper in tali libello peti dēt,
vt arbitri eligantur ex sñia Odofred. formā huiusmodi libelli tradentis in d.l. apertissimi, n.1.
& licèt non defuerint, qui hoc remitti arbitrio
ipsius recusantis asseuerent, oēs tamen consentiunt huiusmodi petitionem fieri saltem debere
intra triduum. Bal. & Salyc. in d.l. apertissimi.
iste nu. 8. ille nu. 5. & tradunt oēs Scribentes in
p̄cita ta l.fin.per illum tex. Neuiz.conf.36. nu.2.
3 cum concord. † Et est citandus aduersarius pro
huiusmodi electione faciēda. Ferrat.in sua prac.
tit. de for. decli. iurisd. in ver. item suspectum,
nu.5. Verùm hmōi petitio, nec in libello, q̄ datus nō fuit, nec infra triduum, à die recusationis
fuit facta; Ideo nō obstante huiusmodi recusatione ad vlteriora procedi debet.
4 Accedat, quòd vbi recusatio ista fieri potest sinè causæ expressione, iure ciuili inspecto, ut infra dicendum est, iuramentum tamen saltē requiritur per iudicē ipsum deferendum; nec sufficit
recusanti spontè, & ex se ipso iurare, prout in
casu nostro factum fuit, vt doctè consuluit Rui.
conf.6. num.6.7. in 4.
5 Tertiò considerandum vènit, quòd in libello,
ēt recusatorio, causa suspicionis exprimi debet,
Nā licèt de hoc olim iure ciuili fuerint opiniones inter glosatores, vt refert glo.in d.l.apertissimi,& magis cōiter Scriben.in eam deuenerint
sententiam, quòd inspecta sola dispositione Iuris Ciuilis, non esset opus expressione alicuius
causę, ut est videre per Bar.Bal.Saly.Fulgos.Castren.Ias.& alios in d.l. apertissimi, nihilominus
postq̄ superuenit Ius Canonicum requirens expressionē causæ suspitionis, d.c. suspitionis. d.c.
secundo requiris, & in d.c. legitima. cōtrariū ab
oībus recipitur, ut in eisdem locis doct. oēs tra-
6 dunt,† Quinimo defendi potest,quòd iure quoque ciuili, post cōfectionē Iuris canonici, sit exprimenda suspitionis causa, prout subtiliter, &
pulchrè declarat Barba. omnino vidēdus in d.c.
suspitionis nu.2. veriorem sententiam asserens,
quòd à Iure canonico declaratum fuerit, nō correctum ius ciuile, rationesq; optimas adducit,
quas breuitatis causa nolo transcribere.Specul.
in tit. recusa.§ qualiter autem, num. 5. Castr.in
l.item suspectus.ff.de procur. Dec. in c.cum spe-
7 ciali, nu.4. extra de appel.† Et de consuetudine
ita seruari, scribit Aufre. in tract.de recus. nu.1.
vers.& licèt ista sit.Iodoc.in sua prax.ciui.c.125.
nu.17.quibus consentire vr̄ Delphi.decis.727.
8 in fi.† Et vbi ēt dubitatio ista Iuris ciuilis à Iure
canonico non fuisset declarata, aut ēt cōtrarium
esset in hoc, iure canonico, attamen causæ in nr̄a
specie recusationis exprimi debebant, ex quo
ius cano. in hoc iudicij loco seruandum est, qui
ecclesiæ subest mediatè, vt tradunt communiter
canonistæ, in c. 1. de oper.no. nuncia. & in tali
casu de ciuitate Ferrariæ, & ipsa subiecta Ecclesiæ, quoad directū dominium. Afer. in conf.64.
circa princ. & Porti. Imolen. in conf. 16.& 17.
9 Nec dubitationē ingerere debet, quòd de imperiali feudo, & inter subditos Cæsaris tractet̄.
Imperatorq; in ea manum per delegarionē apposuerit,& ideo secundū iuris ciuilis dispositionē causa sit decidenda, iux.c.si duobus, in fin.&
c. vt nostrum de appell. c.ex transmissa,& c.verùm,de fo.compet. qm̄ hæc dubitatio tollitur ex
cōi, glo. & Doct. conclusione,quòd in spectantibus, & concernentibus ordinem, ac præparatoria Iuditij,& modum procedendi,semper locus Iuditij attendendus est, etiam si diuersus esset mos, uel consuetudo patriæ, uel fori litigantium quamq̄ in decisorijs (quo in casu procedunt obiecta) contrarium statutum reperiatur,
glo. est in l.1.& ibi Iacob. de Aren.Cyn.Bart.&
alij in l.cunctos populos.C.de Sum. Trin. & fide
Cathol. Io.And.in rub. de consuetu. col. 3. qui
hanc sententiam communem dicit, vbi ēt Barr.
nu. 5. & 14. eam communem affirmans Barba.
num.62. de cōi quoque attestans, tradunt quoque cōiter cano. in c. quòd clericis, de fo. compet. Alex. in conf.164.num.3.vol.6.communē
quoque affirmans Capr. in suis cōibus conclus.
reg.24. nu.14. & isti oēs optima iura, ac plures
10 doct. authoritates congerunt.† Hinc videmus:
quòd si clericus agat coram Iudice sæculari seruatur statutum,& consuetudo Iudicis secularis,
q̄uis clericus non sit ei subditus. Cyn. in l. cum.
clericis. C. de Episc. & Cler.& alij supra citati.
11 † Iudicis quoque appellationis leges,& consuetudines in præparatorijs, & ordinatorijs seruantur, licèt diuersa sint à vigentibus in patria liti-
12 gantium,ac Iudicis prioris instantiæ.† Et in terminis quæstionis nr̄æ de Iudice delegato. Ioan.
And.post Compostel.in rub.de consue.col.pen.
vers. quid de delegato, & ibi etiam But.num.8.
& 15. Barb. num. 63. & alij Cano. latè idē Bar-
13 bat. conf.31.in 2.dub. volum.3.† Et in terminis
Cæsarei delegati. Rol.à Val.conf.49. per to. illud conf. lib.3. vbi ad saturitatem, est quoq; de
mente Innoc. & aliorum in cap.conquæstus, de
fer. qui dicunt delegatum teneri seruare ferias
suas; Ideo cum hic versemur circa præparatoria
14 Iuditij, attendi debet ius cano. † præparatoria
enim Iuditij sunt ea, quæ litis contestationem
præcedunt Doct. in rub. extra de Iudic. & in
rub. C. de eden.

Concludendum est igitur recusationem hanc
de Serenifs. D. Duce nostro factam à procuratore D.Sfortiæ, ranq̄ frustratoriam,& friuolam,
& ad protrahendam, differendamq; litē propositam, reijciendam fore, & ad vlteriora proce-
15 dendum; † sicuti de appellatione ab interlocutoria, & ante sententiam friuola, cauillosa, &
gratia protrahendi facta,dicitur, quæ nec impedit pro-

dit processum, nec Iudicis manum ligat, c. cum appellationibus, de appellat. in 6. & habetur in
16 l. ante sententiam, de appell. recip. † & à qua ad huiusmodi recusationem argui potest, c. cum super eo. & ibi glo. & doct. de appellat. l. fin. & ibi
17 Salic. & alij. C. de Iud. † & quòd recusatione nulla existente, & absq; debitis solemnitatibus facta, procedere possit, & debeat iudex delegatus in causa, eiusq; processus, & sentētia valeāt, respondit Rom. cons. 220. circa princ. sub n. 7. 8. Rui. d. cons. 6. per to. & Neuizza. d. cons. 36. similiter per to. quibus sufficiat remissio. Pronunciatum fuit esse procedendum ad vlteriora, sed lis postea per transactionem sopita.

SVMMARIVM.

1 SVmmus Pontifex tolerare potest, quòd Iudæi fœnus exerceant ad egentiū Christianorum vtilitatem, & ad maius malum euitandum, ex communi.

2 Nec non Principes sæculares cum eiusdem Sum. Pont. consensu, & est communis.

3 Et ità practicatur, à qua obseruantia inueterata non est recedendum.

4 Imò possunt ijdem Principes ex se tolerare, nō quidem concedendo, sed non puniendo vsuram moderatam hebræorum in suis dominijs.

6 Statutum, siuè Decretum, quòd Iudæi non possint recipere per vsura, nisi tot denarios pro centenario singulo mense valet.

6 Et ista est communis obseruantia totius Italiæ Sedi Apostolicæ nota, & ab ea tolerata.

7 Iudæi ab omnibus Regnis Catholici Regis expulsi.

8 Statutum quòd Iudæi venientes ad habitan. in Ciuitate ad mutuādum ad vsuras tractentur vti ciues, valet.

9 Vel quod gaudeant aliqua immunitate.

10 Et quòd non cogantur restituere pignus furto subtractum, super quo pecuniam ignorantes ad vsuram dederint.

11 Vsurarij Christiani intestabiles sunt.

12 Iudæi licèt publicè, & manifestè fœnorentur factionem tamen testamenti habent.

13 Meretrices tolerantur, & in sua turpissima arte viuere permittuntur, vt maiora peccata euitentur.

14 Homicidium decalogi præcepto vetitum, ex pluribus tamen causis vtilitatem publicam concernentibus, toleratur.

15 Vsura inter Christianos, ob bonum publicum, aliquando toleratur.

16 Præsertim in sponte dantibus.

Pro Hebræis in agro Parmen. & Placentino habitare volentibus, & fœnus exercere.

EPITOME.

Hebræi tolerari possunt exercere fœnus moderatum, ad maius malum euitandum. & ita de consuetudine obseruatur, ex permissione Sedis Sanctæ Apostolicæ.

RESPONSVM LXXI.

Dominus labia mea aperies, vt in præsenti consultatione viam veritatis inueniam.

IN eam facilè sententiam concedendum esse existimo, quàmuis contra-
1 dictoribus omnino non careat, † vt Sum. Pont. tolerare possit, quòd Iudæi fœnus exerceant ad publicam egentiū Christianorum vtilitatē, & ad maius malum euitandum, vcz vsuram ipsam Christianorum, q̄ aīas fidelium perderet, Iudæorum verò perdere non non potest, qui iā damnati sunt, & de quibus nihil nobis curandum, quia de his qui foris sunt, nihil ad nos. c. Gaudemus. extra de diuort. cap.
2 multi 2. q. 1. † Et quòd huiusmodi dispensatio fieri possit à Roma. Pontifice, vel à Principibus sæcularibus, cum eius assensu, tradit Bal. in l. 1. num. 3. C. de Summa Trin. & Fid. Cathol. Alex. in cons. 57. nu. 5. 6. & 7. lib. 1. & cons. 1. per tot. vbi ad saturitatem, lib. 2. & in cons. 107. ꝑ inuestigatione eod. lib. Ancha. cons. 243. incipien. Christianissime Princeps. Vbi plures adducit rationes pro hac opin. multùm cōcludentes latissimè Ias. in d. l. 1. in vtraq; lectura, ubi ꝑ plures columnas materiā ꝓsequitur, & plenè quoq; Barba. in cons. 16. qui omnino videndus est, & signanter col. 8. vers. & sic apparet, ex supradictis, nu. 6. vbi de cōi opi. fidem facit, quam tenendam, & sequendam asserit. vol. 4. Bologni. in add. ad cons. Ana. 70. vbi post Castr. allegatum refert emanasse superinde priuilegia Martini V. & Eugenij IIII. Paris. cons. 2. col. 3. vol. 4. Pic. in rep. l. qui se patris, numc. 6. C. vnde lib. Carrer. in tract. de Hære. c. 2. num. 18. pulchrè Soci. iun. cons. 108. per totum, vbi quamplures literas Apostolicas referr, permittentes vsuras Iudæis habitantibus in statu Ecclesiastico, etiā vsque ad vigintiquinque pro centenario singulo anno, & pro dicto allegat Card. Imol. & Ancha. in clem. 1. de vsu. cum plurib. concordan. Cagnol. in l. curabit, num. 7. C. de ac. emp. Rui. cons. 196. vol. 1. Cotta in suis memor. in ver. vsuræ possunt permitti. Ferret. cons. 37. nu. 12. vbi de

vbi de pluribus literis Apostolicis mentionē facit, tolerantibus vsuram prædictam, & vsque ad
triginta ꝑ singulo cętenario, & anno, Marquar.
in tract. de Iud. c. 11. nu. 14. vers. quid ergo dicendum? Rol. à Val. cons. 25. nu. 15. lib. 3. ex
* quibus oībus liquidò constat hāc esse cōmunē *
3 Legistarum, & Canonistarum opi. † q̄ in practica quoque obseruatam passim videmus, tam in
terris Ecclesiæ, q̄ alibi per totam Italiam, meritò non sunt mutanda, q̄ certam, & diuturnā interpretationem habuerunt. l. minimè. ff. de ll. vt
in terminis dixit Barba. vbi sup. n. 6. & qui aliter
sentiunt, & de S. Sedis Apostolicæ potestate disputare intendunt, atq; illam de hac inueterata
obseruātia rephendere, procul à nobis recedāt.
4 Sed nec omiserim, permultos summæ authoritatis viros tenuisse Principes quoq; temporales
absq; dispensatione prædicta posse, si non concedendo, saltem tolerando, & non puniendo
certæ, & moderatæ vsuræ exactionem, Iudæis
concedere, pro quo solet in primis allegari, glo.
in clem. 1. de vsur. & ibidem D. Card. q. 10. &
5 Imol. † qui valere statutum, seu decretum, præsupponunt, quòd non recipiant Iudæi ꝑ vsura
plusq̄ tot denarios singulo mense, pro qua opi.
consuluit Castr. in cons. 174. num. 3. vers. ad secundam, vol. 2. & cons. 335. incipien. quoddam
commune conuenit, col. 1. in antiq. & ante eum
idem tenuit Bal. in auth. & omnino num. 7. C. nè
vxor pro mar. quem ponderat Alex. d. cons. 57.
num. 7. in prin. Ias. d. l. 1. col. 12. vers. vltra p eū,
pulchrè Afflict. in Constit. Regni vsurariorum
6 notab. 13. 14. & 15. † & ista est cōis obseruantia
totius Italiæ, et Sedi Apostolicæ nota, & ab ea
tolerata, teste Aret. in cons. 158. nu. 6. vers. circa tertium. Barba. d. cons. 16. sub nu. 3. vers. modò Iudæus, & nu. 5. Soc. cons. 70. vbi de consuetudine Thusciæ in specie attestatur, vol. 3. Bologni. in add. Ana. d. cons. 70. sub num. 4. Soc. iun.
Præceptor d. cons. 108. num. 2. Rui. d. cons. 196.
Clar. in sua pract. crim. in ver. vsura, sub num. 7.
vers. sed certè quicquid sit. Ferret. d. consil. 37.
nu. 12. vers. & secundum, qui Ferret. per totum
illud consil. conclusionem hāc, quòd Principes
seculares Iudæos fœnerantes tolerare possint,
absq; alia Summi Pontificis noua dispēsatione,
cum illam semel à Principe concessisse videātur
fusiùs, atq; elegantiùs cæteris oībus, quos viderim, defendit; & authoritate Legistarum, Canonistarū, Theologorum, Romanorumq; Pontif.
fundat; vltrà Iura, & rationes permultas, quas
adducit, respondetq; egregiè omnibus obiectis
cōtrasentientiū; sufficiat igitur ad ipm remissio.
Hinc videmus extare in d. Regno Neapolitano
prædictam Consti. vsurariorū. Iudæis, sub forma
7 prædicta vsuras moderatas permittentē, † q̄uis
ab omnibus Regnis Regis Catholici fuerint postea in totum expulsi.

8 Ad prædicta benè facit, quod dicunt Doctores, valere statutum, quòd Iudæi venientes ad
habitandum in Ciuitate ad mutuandum ad vsuras, nè quibusdam habeantur pro ciuibus. Bal.
in d. authent. & omnino nume. 7. C. nè vx. pro
mari. quem sequuntur Alexan. d. consil. 57.
9 num. 7. & Ias. d. l. 1. in loco proximè citato, † vel
non puniantur nisi vt ciues, vt consuluit Rui.
d. consil. 196. lib. 1.
10 Nec non aliud statutum valere, quòd non cogantur Hebręi restituere pignus furto subtractū,
super quo pecuniā fęnori dederint, q̄uis in ignorantibus tīn rem furtiuam verificetur. Archid.
in cap. hac ratione, in fi. 31. q. 1. cremen. sing. 81.
Ana. d. cōs. 70. & ibi latiùs Bologni. in addit. Bos.
in tit. de indi. & consid. antè torturam, num. 62.
Con fert alia notabilis Nostratū decisio, quòd
11 licèt intestabiles sint oēs Christiani vsurarij ma-
12 nifesti, vt est tex. in c. quanq̄ de vsur. in 6. † Attamen Iudæi publicè, & manifestè fęnerātes factionē testamenti habere dicantur, de iure ciuili
in terris subiectis Imperio, prout cōsuluit Aret.
d. cons. 158. per totum, & post eum Soc. d. consil. 70. cum duobus sequentib. vol. 1. & Natta
consil. 621. lib. 3.
Necdùm verò Iudæis, sed Christianis quoque
aliqua tolerantur, toleratione permissiua, & cōparatiua maioris mali vitandi gratia, quæ pec-
13 catum ēt continent, † vt de meretricibus solet
exemplum passim afferri, quæ in sua turpissima
arte viuere permittuntur sub quadam dissimutione Ecclesiæ, nè adulteria, incestus, sacrilegia,
& alia nefanda crimina perpetrentur, c. Nerui.
19. distint. glo. & Scriben. in c. inter opera, ex ·
de sponsal. Afflic. in d. Constit. vsurariorū, n. 31.
14 † Sic videmus, quòd licèt ex diuino præcepto
decalogi prohibitum sit homicidium, nihilominus ex plurib. causis vtilitatem publicam respicientib. tolerari solet, quarum nōnullas in proposito refert Ferre. d. cons. 37. num. 15.
15 Et in terminis vsuræ, quòd quandoq; ad bonū
publicum toleretur inter Christianos, vltra allegata per Doct. memoratos, adduco ego singulare dictum Bal. in d. l. 1. nu. 4. vers. & sic videtur,
quòd præstatio, q̄ fit Florentiæ, C. de Sum. Trin.
& Fid. Cathol. & Barb. ibi in addit. vbi volunt,
quòd si ciues coguntur mutuo dare pecuniam
Communitati, vel Principi, possunt certum q̄d
annum vltra sortem recipere, sub prętextu lucri
cessantis, q̄uis quicquid vltra sortem aliàs ꝑcipitur, dicatur esse vsura, iuxtà ea quæ habetur,
& notantur in l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. peta. &
tradita ab Ancha. in cons. 19. in princ. & Alex.
in l. diuortio, num. 23. ubi latè. ff. de solut. matri.
& cons. 34. col. penult. lib. 1. Et dictum Bald. sequitur Abbas post Io. And. in c. in ciuitate n. 8.
extra de vsu. inquiens ita tenere modernos oēs
16 *cōmuniter.* † Quinimo & in sponte dantibus,
idem

idem voluit Bal. in c. 1. ad fi. extra de iur. iuran. & Io. And. in d. c. in ciuitate. Ang. in l. si tibi, in princ. ff. de pac. & Ancha. in q. sua incipien. antiquis, & modernis temporibus, vbi refert Oldrad. ità consuluisse, & dicit Ang. in loco præcitato, ita fuisse determinatum, secundùm conscientiam plurium Theologorum.

Ex præmissis igitur concludendũ videtur, non absonum esse dicere, quòd Serenifs. D. Dux nr̃ in futurum quoque possit absq; alia Sum. Pont. dispensatione, de nouo obtinenda, tolerare Iudæos in agro Parmensi fœnerantes.

Et hoc tantò magis cum extent literę Illustrifs. & Reuerendifs. Card. Camerarij, datæ sub die quarta Septemb. 1565. in confirmatione capitulorum cõcessorum per prædictum D. Ducem memoratis Iudæis cõmorantibus in agro Parmeñ. beneplacitum Sedis Apostolicæ probãtes. Nihilominus vt tutiùs, & religiosiùs (more suo) agat, vt optimum Principem decet, cõsulerem, vnà cum Barba. in d. consi. 16. vt priuilegiorum illis concedendorum cõfirmationem ab ipsa Sede Apostolica denuò impetraret, quam de facili obtinere poterit, prout aliàs obtinuit. Et ità iuris esse arbitror, veritati tamen, & decisioni Sanctæ Matris Ecclesiæ me subijciens. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Rapa assertio in his quæ à voluntate sua pendent pro veritate habenda est, & præsertim in beneficialibus.*

2 *Quid autem in alijs Principibus, & alio bonorum genere disponatur, vide remissiuè.*

3 *Ecclesiæ, & beneficia Monasterijs concessa intelliguntur pleno iure data.*

4 *Relatio in dubio fit ad proximiora.*

5 *Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando dispositio aliqua fauorabilis restringeretur.*

6 *Priuilegium secundum non tollit primum, nisi cum speciali derogatione.*

7 *Etiam si haberet clausulas generales derogatorias.*

8 *Clausula reseruatiua, nullum ius tribuit, sed tantum, illud, quod competit conseruat.*

9 *Ecclesia subiecta alicui Monasterio in temporalibus, & spiritualibus, potest tamen in aliquibus Episcopum Diœcesanum recognoscere.*

10 *Papa concurrit cum omni inferiore collatore beneficiorum, & totus mundus est eius Diœcesis.*

11 *Et est omnium beneficiorum dominus, eorumq́; plenam, & liberam habet dispositionem.*

12 *Et vbi ipse manum apposuit, cessat omnis inferiorum collatorum authoritas.*

13 *Beneficiorum omnium in curia vacantium, collatio ad ipsum solum spectat.*

14 *Quasi possessio conferendi beneficium operatur, vt nominatus cæteris præferatur, & instituatur, reseruato tamen iure in proprietate cuicunque meliora iura prætendenti.*

15 *Idem in quasi possessione eligendi.*

16 *Et in quasi possessione præsentandi.*

17 *Præsertim verò, si sit antiqua, & titulata.*

18 *Actus collatiuus, vel alterius generis prædictorum, qui effectum non habuit, non tribuit quasi possessionem.*

19 *Fundamento destructo, corruit totum superædificatum.*

20 *Prouisio de beneficio iurispatronatus facta à Summo Pont. quod fuit in manibus suis resignatum, tenet; sed contradicente patrono irritatur.*

21 *Iuri patronatus laicorum, licèt possit Papa derogare, difficulter tamen derogat, quod in dubio nunquam facere velle præsumitur; & si in gratia adsint clausulæ generales derogatoriæ.*

22 *Priuilegium conferendi beneficium, quomodo per non vsum amittatur; remissiuè.*

Pro RR Monialibus S. Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Ecclesiam S. Iacobi de Fodego Parmen. Diœcesis, ad Reuerendas Moniales S. Alexandri Parmæ, pleno iure spectare, non verò in temporalibus tantùm, licèt in aliquibus Episcopum possit etiam recognoscere.

Papa cum quolibet inferiori collatore concurrit, & conferendo, nemini præiudicat; neque in petitorio, neque in possessorio.

RESPONSVM LXXII.

SI Magnificus, & Excellens Aduocatus Illustrifs. & Reuerendifs. D. Epi Parmeñ. priuilegia omnia RR. Monialibus S. Alexandri, per Sum. Pontifices concessa, quæ collationem Beneficij sancti Iacobi de Fodigo tangunt, inspexisset, pariterq; subsecutas eius collationes, vtiq; in contrariam sententiam iuisset. Enimuero priuilegij Celestini III. solumodo mentionem facit, emanati de anno 1195. ponderans illa verba (pro quarum sustentatione, & gubernio concessa sunt) & alia sequentia (salua Sedis Apostolicæ authoritate, & Diœcesani Episcopi canonica iustitia) super quorum interpretatione superfluò non est laborandum. Sed sat est præcedentium priuilegiorum tenorem referre, quorũ alterum fuit Innoc. II. de anno 1178. quo sub sua, & Apostolicæ Sedis protectione recipiens Monasterium prædictum, cum ecclesijs suis, ac bonis tempo-

tẽporalibus, narrat inter cæteros Ecclesiã istam S. Iacobi de Fodigo, iustis, & legitimis titulis à d. Monasterio possessam. Alterùm verò Alexandri III. de anno 1178. in quo eadẽ ad lrãm legũt verba. Quæ in supradicto quoque Celestini repetita sunt. quáuis alia supra in oppositũ põderata inferiùs ẽt subiũgat, quæ in duobus præce-
1 dentibus minimè aderant. † Si igitur Ecclesiam istam iustis, & legitimis titulis per Monasterium possessam narrant, & exponũt Summi Pont. & in beneficialibus versamur, in quibus plenissimã habent potestatẽ, & quorũ dispositio à mera illorũ voluntate pendet, succedit certè dispositio clem. 1. de ꝓbat. vt pro veritate haberi debeat. Adeo quòd dubitari non põt de tituli prædicti
2 validitate. † quicquid in alio bonorũ genere, & in alijs Principib. disputare nřates cõsueuerint, de quibus apud Crau. signãter in tract. de antiq. temp. par. 1. n. 42. cum seqq. vt alios ommittam.
3 † Non est ergo verum, quòd in tpalib. tantũ ad Monasterium pertineat, vt exaduersò asseritur, cũ absolutè loquãtur priuilegia, q̃ pleno iure intelligi debent. c. visis. 16. q. 2. Butr. Abb. & alij in c. de Monachis, de præben.

Ex abundanti tñ aduertendum est, verba memorata (ꝑ earũ substẽtatione, & gubernatione) in priuilegio Celestini addita nihil officere, sicq; dẽ non ad ecclesias ibidem enumeratas, sed ad possessiones immediatè nominatas referuntur. Inquit. n. (Nulli ergo hoĩum liceat prædictum Monasteriũ temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seù qbuslibet vexationib. fatigare, sed oĩa integra, & illibata seruentur, earum pro quarum substẽtatione, & gubernatione concessa sunt, vsibus
4 oĩmodis profutura) † relatio nãq; ad proximiora fit regulariter. l. si idem. §. si de iurisd. om. iud.
5 l. 1. §. deinde, de postul. † Et si aliter interpraetaremur, sequeretur præcedentiũ priuilegiorũ fauorabilium restrictio cõtra iuris dispositionem. Gabr. in suis com. tit. de clauf. concl. 9. lim. 21.
6 num. 30. † Vndè deberet potiùs, si opus esset, vltimum restringi, quia non derogat primo, nisi specialiter exprimatur. Put. decis. 109. nu. 2. 3.
7 lib. 1. † Item tolleretur ius quæsitum Monasterio ex præcedentibus priuilegijs, quod non est admittendum, ẽt si vltimũ haberet clausulas generales derogatorias, quas non habet. Sed opus esset speciali, & indiuidua derogatione. Fed. de Sen. cons. 233. per to. Dec. cons. 165. nu. 2. vers. nec obstat quòd imo. Craue. consil. 21. ad fin. & Put. vbi supra.
8 Minùs obstat illa clausula reseruatiua (salua Dioecesani Epi Canonica Iustitia) nam si nullũ ius ampliùs illi cõpetebat, reseruatio nihil tribuit, quæ solũ effectum iuris cõpetentis cõseruandi hẽt. l. si quis legauerit. de leg. 1. l. at si qs. §. pleriq; de relig. & sump. fu. l. pen. de aq. quo. & æsti. l. item fiet. de testa. mi. Dec. cons. 516. nu. 18. in fi. Crau. cons. 29. nu. 8. cons. 70. n. 6. cons. 127. num. 7. & cons. 144. num. 15.
9 Vltra quòd nõ inconuenit, quòd aliqua Ecclesia Monasterio subiecta sit in tpalibus, & spũalibus, & tñ Epo ius aliquod in ea supersit, vt ad literã probat tex. & ibi tradit glo. in c. qm, in ver. vtroque iure. de priui & ibidem Abb. in fi. & in c. venerabili, de cens. & glo. in d. c. visis, in ver. traditæ. Et his fundata remanet Reuerendarum Monialium intentio super iure cõferendi beneficij, & Rectoris instituendi, stantibus illarũ priuilegijs. glo. fi. in d. c. de Monachis, de præben. in glo. ma. in vers. in alijs verò casib. & ibi ꝑ Scrib.

Accedat insuper earum quasi possessio, Siquidem verum non est, quòd unica uice usque de anno 1504. illud contulerint, D. Antonio Mariæ de Canoscia, vt ex aduersò supponitur. Nã eo vita functo, contulerunt ẽt D. Augustino de Vaghis, de anno 1516. & eo vacãte per istius mortem, contulerunt D. Gaspari de Bonellis, de anno 1538. Abindè verò citra resignatum pluriès fuit in manibus Sanctiss. D. Papæ qui diuersis Sacerdotibus illud contulit, & vltimo loco Dño
10 Camillo de Butijs nuꝑrimè defuncto. † Etenim Sum. Pontifex cum quolibet inferiori collatore concurrit, & totus mundus est eius Dioecesis, c. cuncta per mundum, & c. per principalem 3. q. 2. Alex. cons. 74. num. 24. lib. 4. Put. decis. 48.
11 nu. 7. 8. lib. 3 † & est oĩum beneficiorũ dominus, eorũq; plenã, & liberã hẽt dispositionẽ clem. 1.
12 in fi. vt li. penden. c. 2. de præben. in 6. † Et vbi ipse manũ apponit, cessat oĩs inferiorum authoritas, cap. ut nostrum, de appel. c. studuisti, de
13 offi. lega. † Vltra quòd cum vacauerit in Curia per resignationẽ sic vtsup. factam, eius collatio ad ipsum Sum. Pont. solum spectabat, d. clem. 1.
14 in fi. & c. 3. de præben. in 6. † Ex his tamen collationibus nullum factum fuit præiudicium primæuo iuri Reuerendarum Monialium. Sed suã quasi possessionem conferendi retinẽt, cuius vigore instituendus est. Rector ab eis nominatus, ẽt si in proprietate ius nõ fouerent, prout fouẽt, c. cum olim, vbi oẽs extra de cã. poss. & ꝑpriet.
15 † Sic uidemus electionẽ ab eo factam, qui est in quasi possessione eligendi, valere, & tenere,
16 c. querelam, de elect. cum materia sua. † Idem in præsentatione facta ab eo, q est in quasi possessione præsentandi, c. consultationibus, de iu-
17 repatro. † Et tãtò magis ex quo possessio est antiqua, iusta, & titulata, q̃ præualere deberet, cuicunque Illustris. D. Epi, si qua probaretur, per tradita à Menoch. de retinen. possess. remed. 3.
18 num. 715. & 725. cum seqq. & num. 733. † Sed re vera nulla quasi possessio ipsius adducitur, qm nulla eius collatio vnq̃ effectum habuit, & actus collatiuus qui effectũ non sortitur, quasi possessionẽ non tribuit ad not. in d. c. cõsultationibus,

& in

& in c. cum Ecclesia sutrina. de cau. poss. & pro pri. Cald. conf. 12.& 13. in ti,de iu. patro.Ferret. conf. 22. num. 4. in princ.

Apertissimè igitur tolluntur oïa ex opposito deducta, quorum fundamentũ, & basis erat, quòd sola temporalium administratio fuisset, ex priuilegio concessa Monasterio, sed sublatum fuit
19 tale fundamentum. † Nimirum consistere non potest machina superedificata. cap. veniens, de presb. non baptiz. c.cum Paulus, pri.q.1.& pręsertim quod deducit cõtra ius patronatus Monasterij. Nam non nititur iure patronatus, sed iure conferendi, & instituendi.
20 Nec etiam obstat dec.Put.412.in pri.quæ pręsupponit prouisionẽ factã à Sum.Pont.de beneficio irritari contradicente patrono, licèt fuisset in manibus eius resignatum, quasi quòd eãdem reuocationem tentare debuissent, Reuer. Moniales, quod cum non fecerint, à sua quasi possessio ceciderint,& forsan priuilegium suũ amisserint. Quoniam loquitur Put.in prouisione facta de canonicatu resignato in manibus Papæ, quinimo retorquetur; cum præsupponat gratiæ validitatem absq; cõsensu patroni factam. Et licèt asserat irritandam, contradicente patrono, non tamen diceret irritandam cõtradicente inferiore collatore, q habet ius debilius, quàm patronus,stante quòd cum collatore concurrit Papa vtsup.& sic beneficium confert iure suo absq; derogatione iuris tertij; cum patrono autẽ non concurrit, qui solus hẽt ius pñtandi, nec ualet
21 Papę collatio absque derogatione iuris ipsius, † quam licèt facere possit,difficulter tñ facere cõsueuit, & in dubio nunq̃ facere velle præsumit, nec generales clausulæ derogatoriæ sufficiunt; de his omnibus plenè apud Lamber. in tract.de iurepatro.lib.2.art.1.& 2.quintæ q. princ.par.3. Nil mirum ergò si tenuerunt Põtificiæ collationes,& effectum fuerunt sortitæ absq; Reuerendarum Monialiũ reclamatione, & expressa derogatione iuris ipsarum, quia iure suo vtebatur Papa,& illorũ iurib. nullũ inferebatur pĩudiciũ.
22 Minùs ob.consil. Crau.322. quandoquidẽ fuit ibi collatum beneficium nõ à Summo Pont. sed ab Ordinario ad præsentationem pñsorum patronorũ,& quidem multoties, scientibus, & tacentibus Monialibus illis, & priuilegium suum non allegantibus in terminis edictorum publicorum, quod propterea spreuisse, neglexisse, & amisisse dicũtur, p ea q̃ scribit ibidem Crau. sub num.2.3. Et licèt semel tantum,& de recenti eo vsæ fuissent, nihil tamen illis prodesse poterat, eo prius amisso, & extincto. At in casu nostro totum oppositum in omnibus contigit. Nam Reuer. Moniales nõ semel tantùm,& de recenti, sed pluriès, & ab antiquo proprio priuilegio vsæ fuerunt; & quando cessauerunt,non ab Ordinario, neque ad alicuius patroni præsentationem, nec propositis edictis: sed à Sum. Pont. simpliciter collatum fuit. Meritò prouisionibus prędictis acquieuerunt, prout acquiescere tenebantur. Cessat igitur omnis proposita difficultas & omnia plana remanent pro hoc Venerabili Monasterio, cui etiam ob eius summam religionem, & morum sanctitatem,plurimùm fauendum est,

---

SVMMARIVM.

1 *Beneficia curata debent per concursum conferri, iuxta forma Conc. Trident.*
2 *Beneficia omnia iure cõi,& illorum primaeuo statu inspectis secularia sunt.*
3 *Litera Pontificia Regulari Prælato directa super prouisione alicuius beneficij,de seculari,non de regulari debent intelligi.*
4 *Beneficia regularia conferre secularibus clericis, & secularia regularibus absurdum est, & euitandum, nè confusio generetur.*
6 *Beneficium non dicitur regulare ex eo solo, quòd collatio ad Regulares spectet.*
6 *Beneficia curata possunt regulares obtinere, illorum natura minimè mutata, licèt de simplicibus aliter iudicetur.*
7 *Beneficium regulare per præscriptionem 40. annorum seculare effici potest, & multò magis per centenariam.*
8 *Fallit si ex priuilegio Sedis Apostolicæ prohibitum fuerit conferri, cum decreto irritanti.*
9 *Beneficia quæ sunt de mensa Prælati nunquam vacant.*
10 *Beneficiorum quæ sunt de mensa, fructus non ad Rectores, qui manuales sunt, aut firmarij, spectant, sed ad Prælatos, qui de mercede, aut alimentis eis prouidere tenentur.*
11 *Consuetudo immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij.*
12 *Status vltimus, in beneficialibus præsertim attenditur, & continuandus est.*
13 *Actus vnicus præsentationis, quasi possessionem tribuit præsentandi.*
14 *Idem de vnico actu electiuo.*
15 *Per quem de vno ad alium potest ipsa quasi possessio transferri.*
16 *Geminatio verò talium actum multò magis effectum prædictum operatur.*
17 *Geminatio actuum multos effectus producit, remissiuè.*

Pro

Pro Reuerendis Abbate, & Monacis Sancti Sixti Placentiæ.

EPITOME.

Beneficia curata debent per concursum conferri, iuxtà formam Concilij Trident. licèt collatio ad regulares pertineat; Possunt tamen tã regulari, quàm seculari conferri.

Regularia beneficia possunt per præscriptionem secularia effici.

Status vltimus in beneficialibus attenditur.

Ecclesiam S. Mariæ in Burghetto Placen. ad collationem Reuer. Abb. & Monachorum S. Sixti eiusdem Ciuitatis spectare, & pertinere.

RESPONSVM LXXIII.

1 I beneficium curatum S. Mariæ in Burghetto Placeñ. cui⁹ collatio, prouisio, atque Rectoris electio, & institutio ad Reuer. Abbatem, & Monachos S. Sixti, eiusdem Ciuitatis spectat, & pertiner, esset Regulare, & monoculare, defendi posset, quòd sub dispositione Trident. Concilij sess. 24. c. 18. incipien. Expedit maximè. nõ cõ-
2 prehenderetur. † Sed beneficia omnia iure cõi, illorumq; primæuo statu inspecto, secularia sũt. Dom. in c. cum de beneficio, col. 3. vers. aut non expedit, de pben. in 6. Rot. decis. 2. aliàs 32. fuit dubitatum, vers. & qa consuetudo, & vers. facit sm eum, de præben. in no. & per consequens de talib. in dubio dẽt dicta dispositio intelligi, &
3 qualibet alia. † Nam & Põtificiæ literæ Prælato Regulari directæ, sup prouisione beneficij, de seculari tm, non de regulari disponunt. Feli. in c. in nostra, correlia. 40. vers. septimò nota de rescrip. Io. de Sclu. in tract. de benef. par. 3. q. 11.
4 num. 129. & seq. † Et si aliter diceremus, maximũ sequeretur absurdum, nempe quòd regularium, & secularium beneficiorum natura cõfunderetur, & regularia secularibus, seculariaq; regularibus conferri sæpe contingeret, si ad concursum oĩa indifferenter prouideri deberent, & idoneiori conferri; q est de directo, contra tex. in d. c. de beneficio, & c. possessiones, de reb. eccles. non alien. c. ea quæ. de sta. mo. c. inter quatuor, de relig. do. Bella. decis. 172. collatio facta, & Feli. vbi s. vers. octauo nota, cum concord.
5 Verùm dubito, quòd beneficium memoratum nullo pacto regulare censeri debẽt, nam licèt ad regularium collationem spectet, non tamen regulare iudicari debet. Rot. decis. 49. quidam impetrauit de rescri. in no. Feli. loco præcit. vers. 7.
6 nor. Io. de Sclu. d. q. 11. & nu 129. † Nec officit quòd regularib. aliqñ datum fuerit, vt publicis constat documentis, qñquidem secularia quoq; beneficia curata regulares obtinere possunt, illorum natura haud immutata, c. quod Dei timorem, vers. & per antiquos canones, & ibi glo. & doct. & c. cum monasterium de sta. mona. cap. priscis. 55. distin. c. doctos. 16. q. 1. Feli. d. correla. 40. vers. 10. & vltimò. Fed. de Sen. cons. 136. per to. vbi latissimè. De simplicibus autem secùs iudicandum, ut per præallegatos.
7 Imò verò si regulare quãdoque dici posset extitisse, attamen ex quo à centum annis citra, vt præsupponitur, secularib. semper prouisum fuit, & ex monumentis publicis constat, proculdubio seculare euasisse præscriptione diceretur, quæ si quadragenaria tm esset, eundem operaretur effectum, d. c. cum de beneficio, vbi Cano. omnes. Rot. d. decis. 2. de præben. in no. Feli. d. correla. 40. vers secũdò not. & Io à Sclu. d. q. 11. n. 22.
8 vsque ad 28. † Vix. n. contrarium admitti posset, vbi regularis Prælatus speciale Papæ priuilegiũ haberet, mandans beneficium aliquod regulari semper, & nunq seculari clerico conferri, cum Decreto irritante, & annullante, ut per Dom. & alios in d. cap. cum de beneficio.
9 Minùs verò attentari potest, quòd hoc beneficium sit de mensa Abbatis, qm talia nunquam vacant clem. frequens. §. quidam ẽt, & ibi gloss. in ver. ad mẽsam. & in ver. vacant. de excess. pla. clem. 1. §. præmissa. vbi glo. in ver. de mensa, de sup. negli. præla Ferret. cons. 51. num. 17. lib. 1. Hoc autem tũ resignatione, tum morte Rectorũ sæpissimè vacasse ostendunt scripturæ publicæ.
10 † Et beneficiorum, quæ de mensa sunt alicuius Prælati, fructus, non ad Rectorem, qui manualis esse solet, vel firmarius, spectãt, & pertinẽt; sed ad ipsum Prælatum, qui de mercede, siue alimẽtis ipsi firmario prouidet. glo. in d. clem. frequẽs. in ver. ad mensam, & ibi Scrib. Inno. Abb. & alij in c. vt super. de re. eccle. non alien. Ferret. d. cõsil. 52. nu. 18. Fructus autem huius beneficij Rectores, qui pro tpe fuerunt integrè perceperũt, & de illis ad libitum disposuerunt, meritò de mensa dici nequit. Vndè sequitur quòd merè seculare existat, & sub dispositione Concilij pcitati cadat, & per concursum proui deri debeat.

Cæterùm animaduertendum est, quòd eorum qui examinati fuerint, & idonei reperti, electio Reuer. D. Abbatis, & Monacorum esse dẽt, non
11 verũ Reuerendiss. D. Episcopi Placentini, † qa antiquitùs, & ab immemorabili tpe citra ipsi semper elegerunt. & scripturæ tã antiquæ, quã modernæ hanc esse cõsuetudinem antiquissimã attestãtur; quæ habet vim tit. & priuilegij. l. hoc iure. §. ductus aquæ, de aq. quot. & æsti. c. super quibusdam. §. præterea, de verb. sign. cap. 1. de prescrip. in 6. Crau. de antiq. temp. par. 4. n. 127. & 147.

& 147. cum seqq. † & per eam plenum dominiũ directũ acquiritur,ut per Crau.ibidẽ n.173.
12 † Addatur quòd cũ hac prescripta consuetudine concurrit p̃ns status, ex quo vltimæ vacationis tpe, quæ fuit de anno 1580. facto concursu,idẽ R.D.Abb. & Capitulum monachorum elegerũt D.Paulum Botium modernum Rectorem,& de d. Beneficio prouiderunt; In quo actu nil aliud ex parti Reuerendiss.D.Epi interuenit,q̃ Vicarij eius, & Synodalium examinatorũ Dyploma fidẽ faciens, quòd p̃dictus D.Paulus in concursu examinatus repertus fuit idoneus ad dictã Ecclesiã obtinendum, regendũ, & gubernandũ. Vltimus aũt status, p̃sertim in beneficialibus attendendus est, d.c. eum de beneficio, vbi Dom. & Archid. Bal.in l.si mater, in 3. not. C. ne de sta. defunct. Bart.& doct. in l.si prius,de no.op.núc. Rot.decis.49.de præben. & decis.22. de probat. in antiq. atque decis.2.de rescrip. in no.Ferret. d.cons.52.nu.16. Fely.d.correlia.40.vers. quinto nota.Io.à Selu. d.q.11.num.127. Ias. in l. 2. nu.147.C.de iu.emphi. Franc.de disput. peti.& posse.dub.2.nu.6.7. Dec.cons.124.nu.1.& consil.126. in princ. Gabr.in suis Com. ti. de feud. concl.3.nu.6. Bursa.cons.127. num.23.
13 Sed nedum status, verùm ẽt quasi possessio eligendi utsup. ex vnico actu p̃dicto resultare posse dr, cum simus in his, quæ iure amicitiæ, aut facultatis concedi non solent. Vt de iure p̃sentandi habeẽ, & not. in c.consultationib. de iure patro. & tradit Dec.d.cons.124.col.1. & per to. & cõs.126.in princ.Lamber.in tract.de iurepat.
14 lib.2. par.1.q.3.prine. arti.11.per to.† Et de iure eligendi habetur, in c. querelam, vbi Innoc. Compost. & alij, de elect. in c. cum Ecclesia sutrina, vbi Bal.nu.13. de causa posses. & propri. Fed.cons.102.nu.3. Dec.cons.119. sub num.2. vers. sed p̃dictis non obstant. Lambert. plenè d.q.2.princ.arti.16.num.7. vsque ad nume.16.
15 † Quo loci magistraliter quoq; tradit, ex vnica electione, quasi possessionẽ iuris eligẽdi de vno ad aliũ transferri. Adeo quòd si Reuerendiss. D.Eps antea in quasi possessione eligendi fuisse dici posset, quod nullibi apparere posse dicitur, adhuc tamen quasi possessio R. Abbatis, & Monachorum præualere deberet, & ab eis electus beneficium assequi,prout assecutus fuit D.Paulus modernus Rector, qui renuntiare intendit.
16 Confirmantur prædicta ex pluribus.alijs similibus electionibus ab eisdem Reuerendis factis, q̃n alia similia beneficia curata vacauerunt,illorum collationi reseruata,prout fuit Ecclesia sancti Laurentij, & Georgij de Credarola Parrochialis, & alia SS. Iacobi, & Christophori de Ceresceto iurisdictionis Bardi,& Complani Placen. Diœcesis, de anno 1579. Nec non S. Ambrosij de Tidulo eiusdẽ iurisdictionis, de anno præterito 1586. ad quas oẽs vacantes elegerũt Rectores in examine repertos idoneos, & effectum tales electiones habuerunt, absque vlla Reuerendiss.D.Epi contradictione. Vnde non vnicus actus, sed multiplices dici possunt, cum sint eiusdẽ generis; & per consequens firmior,& certior resultat quasi possessio ex geminatione, & actuum prędictorum iteratione. vt in proposito considerat Dec.d.cons.119.nu.3.4.post Bal. quem refert in d.c. cum Ecclesia sutrina, nu.17.
17 † Nam & in qualiber materia actuum geminatio actum magis reddit efficacem.vulg.l.Balista. ff.ad Trebell. l.cum scimus. C.de agri. & censib. lib.11.glo.in c. in literis, in verb. admonita, de diuor. Dec. latè in cons.181. nu.2. vers. secundum est, & cons.185.nu.10. vbi de geminationis effectu multa legi possunt. Ex prædictis igitur clara resultat propositę dubitationis decisio.

Consil.Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Escriptum Principis mandans iustitiã fieri, non derogat rei iudicatæ, ita vt de nouo causa sit reuidenda,& est cõis, & aquior opi. vt infra num. 7.8.*
2 *Amplia etiam si in rescripto dictum fuisset (non obstante sententia) absque tamen speciali derogatione rei iudicata.*
3 *Ampliatur etiam si Princeps mandasset causam reuideri, vel de nouo cognosci, siuè speciali derogatione pradicta, & num.6.*
4 *Menoch. sententia, qui contrarium tenuit de arbi. iud. q.52. impugnatur.*
5 *Auocari causa non potest, qua non pendet.*
6 *Rescriptum mandans iustitiam fieri, multùm differt à mandante, causam reuideri.*
9 *Res iudicata quandoq; potest de iure cõi infringi.*
10 *Rescriptum ociosum potiùs esse debet, quàm tollere ius quasitum per rem iudicatam.*
11 *Principis sola scientia non tollit obstantia, nisi verè constet eum velle tollere.*

Pro Per Illust. D.Comite Salæ, &c.

EPITOME.

Quid requiratur vt Princeps per suũ rescriptum rei iudicatæ deroget, & causam reuideri mandet? Qua in re ab opi. Menoc. author dissentit, & eam improbat.

RESPONSVM LXXIIII.

1 Escriptum per Borellam impetratum in hãc formam (Cõsil.nr̃m audiat,& iustitiam faciat) nõ derogat rei iudicatæ,nec iurisdictionẽ tribuit cognoscẽdi super meritis causæ iã terminatæ in fauorẽ PerIll.D.Com.Salę,cui ius est quæsitũ mediãte

dicta re iudicata, & executione quoq; legitimè subsecuta.l.vltima.C.sententiam rescin.nõ poss. l.causas, & lites.C.de transact.c.expedita de arbi.c. omnibus 35. q.9. Et ita in terminis terminantibus consuluit Alex.consl.94. nu.2.3.4. li.2. Fulg.consl.153.in eam quæ vertitur per to.Dec. consl.198. num.3.versl. prædictis tamen non obstan. & num. seq. Iasl. consl.47. nu.2.lib.3. Rom. consl.334. circa primum, col.1. & 2. & optimè Bursa.consl.78.nu.7.cum plurib.seqq. Ita quoq; in indiuiduo tenet, & defendit Iasl. in l.Iustitia, num.9.10.11. de iusti. & iu. & in d.l.causas,n.4. vsque ad num.8.& ibidem Curt.sen.num.9. 10. Curt.iun.nu.7.Alcia.num.8.cum seq.qui omnino videatur, & addent. ad Alex. in vltima im-
2 pressione in verb. tollitur. † Quinimò si in rescripto additum fuisset, non obstante sententia, idem iudicandum foret, nisi expressim rei iudicatæ derogatum fuisset, vt per Alex. d.consl. 94. num. 2. Dec. d.consl. 198. num. 4. versl. & talis gratia, & in consl.309. nu. 1.Bello. consl.19. n.1. Iasl.d.consl.47.colum. fi. Cagno. in l. res iudicata, nu. 6. ff. de reg. iu. Bossi. in tit.si aduer. rem.
3 iud.num.16.† Fortiùs si mãdasset Princeps causam reuideri, aut iterùm denuò cognosci, & rei iudicatæ expressim non derogasset, à decisione prædicta non esset recedendum. Fulg. d.consil. 153. num.2. vsque ad fin. Bossl. loco præcitato, cum coucord. ab vtroque citatis.

4 Ex his patet, quòd scripta per Menoch.de arbi. iud.lib.1.q.52. nihil obstant, qui licèt contrariã
* opin. tueri velle videatur, cõi* tamen sententiæ aduersatur. Et tantò magis, quia authores ab eo allegati parùm, aut nihil ad propositum faciunt. Nam Bald. in c.2. num.3. versl. quæro supplicatum.de off.leg.qui primo, quæstionem istã mouisse dicitur, dubitatiuè loquitur, vt videri potest, & animaduertit Fely. in c.1. col.1. versl. & ista decidunt casum dubium, extra de constit. Item non loquitur de reuisione rei iudicatæ, sed tantùm de reuisione sententiæ, si rectè dispicia-
5 tur, † imò expressim præsupponit litem pendere, dũ inquit Principem censeri eam ad se auocare dando iudices, non.n.auocari põt causa, si
6 iam per rem iudicatam sopita reperitur. † Fely. autem in d.c.1. de constit. & Barba. in d.c.2.loquuntur in eodem themate Baldi, hoc est in rescripto mandante reuisionẽ sententiæ, non rei iudicatæ, Idem tractat Fely. de rescripto mandante causam reuideri, simulq; iustitiam fieri,
7 † Nos autem habemus rescriptum simpliciter mandans iustitiam fieri, quòd est longè diuersũ ab illo, in quo magis vr̃ constare de mente Principis volentis eandem causam, iam visam, & terminatam, iterum videri, & terminari, vt colligitur ex d.consil.Fulgos.153.col.fi. & quòd maxima sit inter talia rescripta diuersitas, tenet in specie idem Menoch. vbi sup. colum.fin.

Dec. verò in d.consl.198. nu.3. à Menoch. citatus, vltrà quòd loqtur solùm de reuisione sñiæ vtsup. id ponit in rationibus dubitandi, sed cõtrarium postea decidit, vt prædiximus. ideò mirum videtur, quòd pro hac opi. allegetur. Alcia. in consl.301.nu.10. nititur tñ authoritate Bald. Fely. & Barb. prædictorum, q̃ non probant intentum, vt vidimus. Et ipsemet Alcia.contrariũ maturiùs, tenuit in d.l. causas, ubi articulum ad
8 partes disceptauit. † Consequenter igitur du-
* bitandum non est, quin prior sñia magis* recepta sit, q̃ æquiorem quoq; & humaniorẽ appellat Alcia. d.l.causas, num.9. Nimirum ab ea non est recedendum.

9 Et eò maximè in hac nostra specie, in qua militant pro nobis fundamẽta contrasentientium. Nam dũ primò allegant rescriptũ aliàs ociosum fore, si reuisionem rei iudicatæ non concedat, hoc cessat in casu nostro, in quo potest Excelsũ Consiliũ cognoscere, an adsit res iudicata? atq; alium articulum an res iudicata aliquam ob cãm rescindi, aut infringi possit de iure cõi, prout qñque potest.l. Imperatores. ff. de re iud. & ita in terminis rñdit Alcia. d.l.causas, nu. 16. cuius rñsionem probat ipsemet Menoc. d.q.52.n.10. vbicunq; supplicans non præsupponit in precibus absolutè rem iudicatam, prout non præsupponit iste Borella, qui nec sententiam validam contra se latam fassus est, sed quandã prætẽsam sententiam taliter qualiter latam dixit, & se ciuem, & militem allegauit, non suppositum iurisdictioni Iudicis, qui eum condemnauit, vt nul-
10 litatem sententiæ ostenderet insanabilem. † Sed & si ociosum foret rescriptum, nõ propterea interpræta ndum est, in p̃iudicium tertij, & vt tollat ius quæsitum, ad hoc vt aliquid operetur, vt in proposito rñdebat Iasl. in sæpe d.l.causas, n.7. versl. nec ob. fundamentum post glo. Bar. Butr. Imol. & alios ibi relatos, cum quibus conuenit Menoch. consl.75.num.64. lib. 1. post Bald. Iasl. & Dec. quos citat.

Aliud quoque fundamentũ, in quo vim maximam facit. Menoch. d.q.52. nempe certa Principis scientia, tollitur ex p̃dictis; qñquidem nõ cõstat ipsum Principem certò sciuisse sententiã prædictam valuisse, & transitum in iudicatũ fecisse; cum totum oppositũ potiùs supplicans exposuerit, & veritatẽ obumbrare conatus fuerit.
11 † Neque omittendum, quòd simplex scientia Principis non sufficit ad tollendum obstãtia, vt in specie tradit Alcia. d.l.causas, nu.10. per tex. in l.1.C.de peti.bo.subla.lib. 10. & in c. porrecta. de confir. vti. vel inuti. ubi casus. Ex quibus indubiè concludo rescriptum memoratum aduersùs rem iudicatam nullam cognitionem demãdare, aut iurisdictionẽ tribuere Excelso huic ordine, cuius tamen censuræ prædictæ omnia libenter subijcio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Beneficij fundator potest quam voluerit legem ei dicere, Præsertim circa præsentationem, & personarum præsentandarum qualitates.
2 Verbum (debet) importat necessitatem.
3 Stante fundatoris præcepto, quòd præferri debeat in præsentatione beneficij ille, qui sit de domo, & casata sua, non requiritur probatio parentelæ, seu agnationis fundatoris.
4 Domus, gens, & familia idem significant.
5 Agnatus agnati mei, agnatus meus in aliquo gradu de necessitate est, & sic ab vno, & eodem stipite descendere.
6 Agnationis gradus in infinitum procedunt, licèt successio agnatorum ad decimum sit restricta, respectu exclusionis cognatorum. qua conclusio latè examinatur in seqq.
7 Cognati vsque ad decimum gradum hodie excludunt virum, & vxorem. ex communi.
8 Agnati in feudo paterno succedunt in infinitum.
9 Agnati dicuntur quasi ab vno nati, & qui commune nascendi initium habuerunt.
10 Agnationis quasi possessio, tractatus, & nominatio datur, sicut filiationis, & est communis, ac magis communis, in qua Dec. sibi contrarius fuit.
11 Amplia, vt non tantùm in possessorio iudicio, sed etiam in petitorio procedat. ex communi.
12 Præsertim in antiquis propter difficultatem probationum.
13 Instrumenta antiqua quandoq; dicuntur, quæ sunt annorum quinquaginta.
14 Agnatio præsumptiuè probatur ex identitate cognominis, & identitate loci, & onus probandi contrarium aduersario incumbit.
15 Impetrans beneficium, debet omnes eius qualitates exprimere, & præsertim si est de iurepatronatus, & si fundator mandauit præsentari alicui de domo sua, si adsit, aliàs gratia est subreptitia.
16 Sum. Pont. regulariter non vult derogare ordinationibus fundatorum, nè abstineant alij à beneficijs fundandis.
17 Impetrans beneficium, tenetur mentionē facere de iure in re, vel ad rem alteri competenti.
18 Præsentandus ad beneficium, ex quo est de familia fundatoris, habet ius ad rem, quod tolli non potest, nisi de expressa voluntate Sum. Pont.
19 De quo indicatur, vt de iure in re, & ideo in impetratione de eo fiendo est mentio, aliàs gratia est subreptitia.
20 Si collatio beneficij, seu confirmatio ad alium spectat, quàm ordinarium, fienda est de hoc mentio.
21 Maximè si est moneculare, quia collator nullum aliud habet conferendum beneficium.
22 Præsentans post terminum edictorum propositorum Consil. Lud. Sacc. dicitur extra legitima tempora præsentare.
23 Obreptio maius est vitium, quàm subreptio, licèt aliqui negent.
24 Gratia per subreptionem, vel obreptionem obtenta, est ipso iure nulla.
25 Index qui de duobus cognouit, debet super vtroque iudicare.
26 Clausula (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæsitum) facit gratiam conditionalem, & conditio debet in primis verificari.
27 Conditio suspendit dispositionem.
28 Conditione pēdēte petēs dicitur ante tēpus petere.
29 Clausula (si sibi constiterit) imponit conditionem executioni gratiæ.
30 Conditio autem debet impleri in forma specifica, & per veras, & perfectas probationes, aliàs actus est nullus.
31 Ideo debet omnino præcedere cognitio per dictam clausulam demandata, nec sufficit ius parti reseruare, & ipsius cognitionem in aliud tempus.
32 Peruersio ordinis, quæ est de forma, actum vitiat, & nullum pœnitus reddit.

Pro Reuerendo D. Francisco de Borsanis.

EPITOME.

Agnatus agnati mei, meus quoque agnatus est.
Agnatio, & cognatio non restringitur ad certum graduum numerum, sed in infinitum vtraque procedit.
Agnatio, & cōsanguinitas quibus modis probetur?
Gratia (si neutri) ex quibus nulla reddatur: & quando conditionalis sit, & quō exequenda.

RESPONSVM LXXV.

1 Pro dilucidatione præsentis causæ, duo potissimùm præmittenda sunt, alterum in iure, & alterum in facto; In iure, quòd quilibet beneficij fundator potest quam voluerit conditionem adijcere, & imponere ipsi beneficio, præsertim circa eius præsentationem, & qualitatem personarum præsentandarum, cap. verùm, vbi gloss. & Scriben. de condit. appo. Lamber. latè in tractatu suo de iurepatrona. 9. quæst. princ. par. primæ lib. primi, & in specie quòd possit disponere, vt ad ipsum præsentari semper debeat aliquis de genere suo, & casata sua, tradit Dom. in cap. cum in Ecclesia in not. de præben. in 6. Card. consil. 11. incip. quædam societas. Ioan. Selua. in tracta. de beneficio parte 3. quæst. 11. num. 38. Lambert. vbi sup. num. 79. 89.
In facto verò quòd R. D. Bartholus beneficij de quo

de quo agitur, fundator, in eius institutione mandauit, quòd quandocunque tempore vacationis dicti beneficij reperiatur aliquis de agnatione, progenie, & domo de Borsano, qui excesserit annum quartumdecimum suæ ætatis, & intendat velle in futurum ad sacerdotium promoueri, & tale beneficium voluerit acceptare, ipse præferatur omnibus etiam presbyteris eligendis, vel qui possent eligi, & præsentari ad dictum beneficium, & quòd patronus, qui tunc erit, ipsum debeat eligere, & præsentare, Rector verò Ecclesiæ S. Laurentij Terræ Calestani teneatur, & debeat ipsum confirmare, per quæ fundatoris verba, imponitur necessitas, tam patrono præsentandi, quàm Rectori antedicto cōfirmandi illum de agnatione, & domo Borsanorum, qui tempore vacationis ido-
2 neus fuerit, & præsentari voluerit. † Hæc enim est natura illius verbi, (debeat) in dispositione positi, quod necessitatem importat. Bar. in l. qui accusare, in 2. repetit. C. de eden. cùm simil.

Ex his duobus præsuppositis infertur, quòd Dominus Franciscus, qui de familia Borsanorum est, & ad sacerdotium iam promotus, beneficiumq; acceptare vult, & intendit, prout hæc omnia ex processu liquent, necessariò præsentandus sit à patrono ipsius beneficij, siuè Dominus Bernardus, siuè D. Cangenua præsentare habeat, ex quo non est alius de domo, & familia prædicta, qui cum illo concurrat ad bene-
3 ficium petendum, † & hic animaduertēdum est, sufficere, quòd ipse Dominus Franciscus sit de domo, hoc est casata de Borsanis, absque eo quòd fundatori sanguine coniunctus probetur, ad tradita per Bart. in l. tutelas. ff. de cap. diminu.
4 & Gozad. cons. 79. nu. 6. & 7. † prout etiam dicūtur esse de eadem familia, qui sunt de eadem domo, & gēte, iux. tex. in l. pronunciatio. §. familiæ, in fin. ff. de verb. signi. quem Bart. & alij Scriben. ibidem notant Hieron. Gabr. cons. 132. sub num. 59. idem enim re ipsa est dicere de familia, & de domo, vt probat idem tex. in §. familiæ, in fi. dùm declarat familiæ appellatione venire omnes de eadem gente, & domo.
5 Ex abundanti tamen concludenter videtur probatum fuisse Dominum Franciscum esse de agnatione, & consanguinitate Domini Bartholi fundatoris. Nam cum probata clarè fuerit, tam per testes, quàm per instrumenta in informatione facti accuratissimè relatos, & relata, consanguinitas inter ipsum Dominum Franciscum, & Dominum Bernardum de Borsano, itidemq; probata appareat inter Dominum Bernardum, & Dominam Cangenuam Borsanam, & eorum antecessores, confiteaturq; Reuerendus Aduersarius ipsam D. Cangenuam, & eius maiores fuisse de consanguinitate, & agnatione Domini Bartholi fundatoris, de necessitate sequitur ipsum quoque Dominum Franciscum, & eius antecessorem fuisse, & esse de eadem agnatione, & consanguinitate; & ab vno, eodemq; stipite descendere, vt per Cæpha. cons. 90. n. 24. lib. primo. Nec possibile est aliter imaginari, vel casum ponere, si horum trium lineas sursum producere, & ad communem stipitem vsq; voluerimus extendere, nisi fingere etiam voluerimus lineas istas paralellas mathematicorum more, quæ in infinitum procedētes, nunquam iunguntur, sed semper æquidistant, quod in lineis arboris consanguinitatis absurdissimum est, ut omnibus patet, ex quo in ipso stipite coniungi necesse est.

6 Nec obstat, quòd aliàs in hac causa obijciebatur, agnationem non consistere vltra decimum gradum, per §. fin. insti. de success. cogna. quia tex. ille rectè consideratus, ac perpensus, totum potiùs probat oppositum; Inquit enim quòd agnati vsq; ad decimū gradum succedunt ante cognatos, post verò incipiūt cognati proximiores succedere, si enim agnatio vlteriùs non consisteret, frustra ab Imperatore, numerus graduū agnatorum succedentium limitaretur, ex quo vlteriùs non essent agnati, sed quia re vera consistit agnatio in vndecimum, duodecimum, & cæteris longinquioribus gradibus, ideo dispo-nit, quòd agnati vltra decimum gradum non succedant, & ratio dictæ limitationis fuit, quia incōueniens erat, vt agnati in remotissimis gradibus constituti, præferentur cognatis in primo, vel secundo, & cæteris proximis gradibus existentibus, & propterea denegata fuit illa successio vltra decimum gradum, & hac ratione fuit etiam iure nouissimo sublata postmodum differentia agnationis, & cognationis, ita vt sola gradus prioritas inter eos obseruetur. §. nullam
7 verò in authen. de hæredi. ab Intest. † Et quòd iste sit verus intellectus, d. §. fin. depræhenditur, etiam dum cognatos vsque ad sextum gradum tantùm admittit ad successionem ante virum, & vxorem, & tamen constat cognationem vigere vltra talem gradum, vt declarat ibidem gloss. verfic. natauè, in fi. dum tenet cognatos vsque ad decimum gradum hodie succedere, cuius opinio communis est teste Matthæsil. in tracta. successio. ab intestato, artic. 3. princ. num. 30. & 53. Dec. in l. fi. num. 10. C. vnde legi.

Et quòd agnatio in infinitum procedat colligi quoque potest, ex. §. fin. inst. de grad. cogn. vbi enumeratione facta vsq; ad sextum gradum, dat Imperator generalem normam enumerandi gradum in infinitum, postea subiungit faciliùs esse dignoscere, quoto gradu quisq; sit, quàm proprium nomen cognationis, vel agnationis singulorū inuenire. Enimuero si vsq; ad x. gradū tāmodo procederet agnatio, nulla fuisset difficultas, aut parua singulis gradib. propriū nomē

inuenire,

inuenire, sed quia in infinitum procedebat, ideo rectè dixit Imperator facilius esse gradus enumerare, quàm propria singulorum nomina inuenire.† Comprobantur clarè pdicta eoquòd
8 cùm in feudo cognati non succedant, sed tantùm agnati cap. primo. §. his verò deficientibus, de gradibus succe. in feu. admittuntur agnati ipsi nedum vsque ad decimum gradum, sed vsque ad centesimum, & millesimum, si sit feudum paternum, vt docet ibi gloss. Bald. Aluarot. & Scriben. omnes, & gloss. in cap. primo. §. Capitanei, in ver. in consobrinis, de feud. marchi. & ibi quoque Bald. Alua. Raue. & alij qui exemplificant in Rege, Marchione, vel Comite decedente absque descendentibus, cui succedit agnatus proximior, etiam si in centesimo sit, vel vlteriori gradu, dummodo de eadem familia, & domo sit, atque ab eodem parente descendat. Idem tradit Guliel. à Montesera. in tracta. de succesf. reg. in primo dub. num. 39. cum duobus sequent. Aret. consil. penult, num. 2. Gozad. consil. 26. nume. 27. 28. & latè consuluit Dec. consil. 85. in primo dubio, & idem Dec. in d. l. fin. num. 8. 9. C. vndè legi. & Io. Galli. inter cons. feud. diuers. cons. 2. num. 64.
9 Vltimo etiam confert ethimologia vocabuli, quandoquidem agnati dicuntur, quasi ab vno nati, quia commune nascendi initium habuerunt. Ardizo. in sua Sum. feud. sub rub. de succesf. feud. & Ioan. Galli. d. consil. 2. num. 145. Vndè infertur, quòd quicunque ab vno parente, & stipite descendunt, agnatorum nomen obtinent, quamuis remotum valdè teneant gradum. Propterea licèt de certo gradu Domini Francisci in nostra specie non appareat, ex quo tamen de identitate domus, & familiæ, atque de identitate agnationis ab eodem stipite procedentis constat, necessariò sequitur ipsum ex forma institutionis præsentandum esse.
10 Nec etiam obstat consil. Dec. 322. num. 7. cum seq. vbi difficultatem probandi consanguinitatem perpendit, & quasi possessionem tractatum, & nominationem consanguinitatis non sufficere contendit, quoniam veritas, & communis * opin. est in contrarium, nam sicut est dare quasi possessionem filiationis, ità etiam, & consanguinitatis, & sicut filiatio per tractatum, vel nominationem, aut communem hominum reputationem, seu famam satis probari dicitur, ita vt onus probandi contrarium transferatur in negantem. ita quoque, & consanguinitatem probari docent gloss. Cyn. Petr. Bart. Ang. Salic. & Alberi. in l. non epistolis. C. de probat. Bart. & Fulgos. in l. non nudis. eod. tit. Bart. in l. 1. §. ad quæstionē in fi. de consti. & Ang. in l. prima. C. quorum bon. vbi sæpiùs in facto habuisse asserit, & Fulgos. consil. 138. Calcan. cons. 8. Alex. consil. 181. lib. 7. Corn. consil. primo, colum. 2. Consil. Lud. Sacc.

ad med. & consil. 78. sub nume. 1. lib. 3. Oria. in cap. quoniam contra falsam, vers. testium depositiones, colum. mihi antepenult. extra de probat. Butr. cap. licèt ex quadam. 8. notab. per illum text. etiam de testib. & ibi etiam Bald. & idem Bald. in rub. extra de causa possesf. circa principium. Corn. & Fulgos. l. 1. C. de legit. hæred. Iacob. de S. Georgio optimus practicus in l. quidam. ff. de probat. Castren. in causa Parmen. qui loquitur notanter consil. 151. lib. primo. Felin. cap. per tuas, colum. fin. versic. 2. no. & versic. in 6. notab. extra de probat. Paleo. de nothis, cap. 24. 25. Paris. consil. 10. nu. 69. lib. 2. qui vnà cum Dec. præd. attestatur de communi,* quod etiam dixit Corn. d. consil. pri. Afflict. decis. 28. dub. primo, dicens sic concordanter per omnes illius sacri auditorij iudicatū, etiam nouissimè Crau. consil. 249. Rol. cons. 3. nu. 43. & consil. 63. lib. primo. Nat. consil. 473. vol. 2. Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cent. 1. cas. 89. num. 69. Pet. Duen. reg. 343. incipiente filiatio. Viui. in tracta. commun. opin. lib. 2. opin. 124. Alba. consil. 83. per to. Cæpha. consil. 98. nu. 15. vsque ad num. 26. lib. 1. Bursa. consil. 98. nu. 3. Et quòd ista sit communis opin. fatetur ipsemet Dec. sibi ipsi contrarius in cons. 54. vbi pro hac sententia latè consuluit, & consil. 595. colum. fi. Et ratio huius decisionis est, quia cum filiatio, & consanguinitas sint verè difficilis, ac penè impossibilis probationis, sufficit eas probari per coniecturas, & præsumptiones, vt inquit Bald. in l. non ignorat. C. de his qui accus. non poss. Alex. consil. 90. num. 17. volum. 6. consilio 88. num. 7. volum. 7. Paris. consil. 20. num. 80. vol. 2. Ancha. consil. 52. Dec. consil. 595. in principio. Card. Paleot. in tracta. de noth. cap. 21. Alb. d. consil. 83. nu. 7. 8. Menoch. latè dicto casu 89. in principio, & num. 11. Bursa. d. cons. 98. nu. 2. & 3. cum multis concordan.
11 Et sciendum, quòd nedum in possessorio iudicio, sed etiam in petitorio locum sibi vendicat ista cōclusio, vt post multos relatos docet Corn. d. consil. 249. num. 2. Alba. d. consil. 83. num. 22. Menoch. d. cap. 89. nume. 70. Bursa. d. consil. 98. num. 8. vbi magis communem * affirmat, & secundùm eam pluries iudicatū fuisse attestatur.
12 Confirmatur autem eadem conclusio in nostra specie, ex eo quòd sumus in antiquis, nam cum probanda sit agnatio, & consanguinitas memoratorum de Borsano cum d. Domino Bartholo, qui beneficium fundauit iam annis 119. certissimum est, cōiecturas, & præsumptiones plenam inducere probationem, tantò magis in re, quæ de sui natura difficilis est probationis vts. Alex. cons. 90. per to. lib. 6. Cra. in tract. de antiq. tēp. par. 1. nu. 73. & post eum Alb. d. cons. 83. ferè per to. Nat. cons. 235. nu. 5. vsque ad num. 10. vol. 2. Menoch. dict. ca. 89. nume. 84. Soc. iuu. consil. 138.

138. num.2.lib.3. Insuper probata fuit consanguinitas prædicta per Instrumenta antiqua in processu exhibita, ex quibus probatur regula-
13 riter, etiam per verba enunciatiua, † & antiqua instrumenta in hac specie dicuntur, quamuis de quinquaginta annis tantùm essent, ut consuluit Alexan. latè in dicto consil. 90. quem sequitur Crau. loco proximè citato, num.73.& 74. Alba. dicto consil. 83. num.3. cum sequenti. Cæpha. d. consil. 90. num.24. Riminald. iun. in consil. 6. num.82. lib. primo.

14 Probata denique fuit, & tertio modo ex identitate sola familiæ, ac domus, nam cum sint omnes de Borsanis, & de eodem loco Calestani præsumitur inter eos agnatio, hoc est, quòd ab vno stipite antiquitùs proueniant, vt egregiè tradit Cæpha. dicto consil. 90. nu. 16. cum pluribus sequētib. volens, quòd ex hac sola præsumptione sit fundata intentio eorum, qui agnationem probare intendunt, ità vt onus probandi contrarium in aduersarium transferant, & rationes, atq; authoritates adducit, quas breuitatis causa non refero, & Cæpha. vbi sup. refert, & sequitur Rimin. præcitato consil. 6. ante num.83. & hanc præsumptionem indubitanter procedere affirmat Cæpha. concurrente aliqua alia coniectura; & in casu nostro, nedum vna, sed plures concurrunt, ut prædictum est; nam tractatus, nominatio, communis vicinorum opinio, & Instrumenta etiam antiqua idem demonstrant. Vndè non dubitandum, quin satis superq; de agnatione prædicta constet, nàm si hæc singula sufficere dicuntur, multò magis simul iuncta, vt in terminis concludit Dec. dicto consil. 54. in fin. verbis.

Superest nunc respondere vltimo obiecto Reuerendi Domini Iudicis, de dispositione Sum. Pont. in fauorem Domini Iacobi, in qua mandauit ipsum de Beneficio prouideri, quamuis non esset de domo, & agnatione D. Bartholi fundatoris; ideo dicimus primò subreptitias, & obreptitias fuisse literas huius gratiæ (si neutri) ex pluribus.

15 Et primò, quia tenebatur impetrans exprimere in supplicatione conditionem appositam in fundatione beneficij? quòd præsentandū foret alicui de domo, & agnatione Borsanorum, si quis existeret sacerdos, vel qui ad sacerdotium promoueri intenderet, & quòd extabat Dñs Franciscus, qui de domo Borsanorum, & sacerdos erat, & beneficium habere intendebat; etenim non minùs erat huius conditionis facienda mentio, quàm de ipso iure patronatus, vt in terminis tradit Ioan. de Selu. in tract. de beneficio par.3. quæst. 11. num.35. vsque ad num. 39. & in specie sub num. 38. Nam si potest fundator hanc legē beneficio imponere, prout dixit Dominic. in d. cap. cum in Ecclesia, in vlt. notab. de præben. in 6. & Card. in d. consil. 11. & Lambert. d. quæst. 9. num. 79. 80. certum est, quòd Sum. Pont. noluisset derogare, vel saltèm non ita facilis fuisset ad derogandum voluntati fundatoris validæ, & efficaci, prout latiùs tradit
16 Ioan. de Selu. vbi sup. † ea scilicet ratione, quia Sum. Pont. regulariter nō vult præiudicare voluntatibus, & ordinationibus eorum, qui beneficia fundant, nè laici ob id retrahantur ab edificatione, & dotatione ecclesiarum, & fundatione beneficiorū. Rot. decis. 20. de præben. in no.

18 Secundò, cùm ex prædictis constet Dominum Franciscum habuisse ius saltèm ad beneficium, eum solus de familia Borsanorum sacerdos illud consequi intenderet, & iam per seniorem de domo præsentatus fuisset, necessariò erat facienda mentio de hoc iure ad rem, ipsi competente per tex. in cap. ad audientiam, il secondo, & in cap. in nostra, de rescript. & abundè tradita per
18 Ioan. de Sel. sup. quæst. 11. in principio. † Nec dubitandum, quin Dominus Franciscus ius ad rem hoc casu haberet, etiam circumscripta præsentatione Domini Bernardi, per ea quæ habentur, & notantur in cap. penult. in fin. de præben. in 6. & in cap. fin. in princ. de concessione præben. & per Dec. in consil. 147. cum simil. Et licèt faciliùs tollatur tale ius ad rem, quamuis in re, non tamen tollitur, nisi expresse de voluntate Principis rescribentis, & specificè constet, vt per Bero. cons. 93. num.74. volum.2.

19 Quinimo ex quo istud ius ad rem non erat in spe incerta, & ab euentu alicuius conditionis pendens, sed in potentia propinqua, propter necessitatem prædictam præsentandi aliquem de domo, idem de eo iudicandum erat quod de iure in re. Lap. alleg. 89. num. 7. vbi in terminis loquitur de expressione facienda in impetratione beneficij.

20 Tertiò, cum beneficium hoc conferendum, seu confirmandum foret per Reuerendum Rectorem Ecclesiæ Sancti Laurentij de Calestano, ex dispositione eiusdem fundatoris, erat quoque de hoc mentio facienda, vt Summ. Pont. sciret, in collatione beneficij se contrauenire, & derogare voluntati fundatoris, per supradicta, potuit nanque fundator conditionem illam efficaciter apponere, vt collatio nō ad Ordinarium, sed ad Rectorem prædictum spectaret, cum ipse Ordinarius ab initio consenserit, cap. cum dilectus, & ibi Abb. in 5. notab. de consuet. cum alijs per Lamber. adductis in d. q. 1. princ. par. 1. lib. 1. num.68. & 69.

21 Quartò ad alium quoque effectum facienda erat mentio de facultate Rectoris antedicta, quia scilicet nullum aliud beneficiū habet conferendum, & sic est monoculare, quod nullo pacto in impetratione tacendum est, ex quo Sum. Pont. difficiliùs gratiam in præiudicium

ipsius

ipsius concessisset. Felin. in d.c.in nostra, corel. lat.24.de rescrip.Io.de Selu. d.q.11. num.72.& Menoch. de arbitr. iud. cas. 201. num. 94. cum concord. ab eo relatis.

Insuper vltra has subreptiones, concurrit duplex obreptio in impetratione gratiæ memoratæ; quandoquidem narratum fuit beneficium esse iuris patronatus antiquorum de familia Borsanorum, & ob id D. Cangenuam beneficij patronam, tanquàm antiquiorem de dicta familia præsentasse D.Iacobum,& hoc vltimum falsum apparet ex probatis in processu, quibus clarè constat antiquiorē esse D. Bernardum ipsa Dña Cangenua. Narrauit etiam se præsentatum intra tempus debitum, cuius contrarium ex processu formato coram prædicto Reuer. Rectore S. Laurentij apparet, qui in præsenti causa

22 productus est. † Enimuerò cum facta præsentatione D. Francisci per D.Bernardum, proposita fuisset edicta citatoria in forma in loco ipso Castellani, nemo comparuit ad contradicendū pręsentationi, sed accusata fuit contumacia omniū in genere; vndè non poterat ampliùs D. Cangenua præsentare; & per consequens intra legitima tempora præsentasse dici nequit, c.vlt. vbi glo. & Scriben. omnes de elect. in 6. Lambert. d.tract.q.6. princ.2.par.lib.1.cū seq. † Et sciendū quòd obreptio maius est etiam vitiū, quàm subreptio. Crau.conf.7.num.11.conf.68. nu 5. & communem fatetur. Menoc.d.cas.201. nu.9. post alios relatos, quamuis nullam inter hos terminos differentiam esse postea contendat, ex aliorum etiam sententia; sed hoc nihil ad rem nostrā, quia satis est, quòd in supplicatione narrata fuerunt minùs vera ad mouendum Sum. Pont. animum ad gratiam concedendam, & tacita alia quæ pro rei veritate exprimi debuerāt, quę eundem Pont. reddere potuissent difficilio-

24 rem ad concedendum. † Vndè gratia redditur ipso iure nulla d. c. ad audiētiam, l 2. de rescrip. vbi Cano. omnes, & signanter Feli. nu. 22. Soc. iun. conf.77. num. 83.84. lib. 1. Crau. d. consil. 68. nume.2. Menoch. d. ca. 201. nume. 5. cum concordan.

Accedat ex abundanti, quòd si gratia vitio prædicto subreptionis, atque obreptionis careret, non tñ ius tribuit in præiudicium D.Francisci habentis ius ad rem, vt sup. probatum est. Quinimo mentem suam Sum. Pont. in oppositū specificè declarauit, in illis verbis (seu aliàs in primo dicto beneficio, vel ad illud neutri colligantium ius competere) & hoc vnicum fundamentum pro victoria ipsius D. Francisci (me iudice) sufficeret.

25 Sed nec silentio prætereo nullitatē sententiæ Reuer. D.Vicarij duplici ex cap.prouenientem. Primò ex quo totum negotium non diffiniuit, declarando q super validitate, vel inualiditate præsentationum, de qua cognouerat, & beneficium conferendo, si gratia veniebat exequēda; super vtroque.n.pronunciandum erat; quo non facto, sententia remanet ipso iure nulla, ad tredita per Castr.& alios in l.1.C.si aduer. rem iud. & Feli. plenè in c. cùm inter, de excep. re iud.

26 Secundò, & fortiùs ex quo conditio apposita executioni cōmissionis Apostolicæ non fuit verificata, prout verificari debebat ante ipsā executionē; Mandauit nanq; D.Papa prouideri de beneficio d. Iacobo (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæsitum.) Illa etenim dictio (dummodo) conditionem importat in similibus commissionibus, vt in terminis tradit Mandos. in sua prax. commissio.in for.7. in glo. pendeant, & in tract. inhibitio. q. 30. Cum igitur nondum certum sit ius non competere Dño Francisco in beneficio, vel ad illud, eò quia Reuer. D. illud ei reseruauit in aliud iudicium, certo certiùs est, conditionem ipsam adhuc non fuisse purificatam, & per consequens gratiæ lo-

27 cum esse non posse. † quia conditio suspendit dispositionē, vt notū est glo. & Scriben. in rub. de condi. & demonst. Bar. in l. qui hæredi. §.si.

28 eod.tit.cano.in d.c. verùm, de condi.ap. † Vndè est quòd qui pēdente cōditione petit, ante tempus petere dr.l.pecuniā q̄, in fi.ff.si cer.per. Non seruata igitur commissionis forma, nullus redditur delegati actus, & dispositio, c.cum dilecti,& ibi latissimè Scrib. de rescrip. c. cui, de præben. in 6.c.cum in plures, vbi glo. fi. de offic. deleg. eodem libro 6.

29 Et quòd non posset Reuer.D. conferre beneficium, nisi plenè, & perfectè cognouisset nullum ius competere D. Francisco, ex quo facultas ei conditionaliter data fuerat, probatur euidentissimè ex alia subsequenti clausula (si tibi cōstiterit) apposita gratiæ, & eius executioni doctrina est elegans. Bal. quæ ad hoc semper allegatur in l.non dubium, nu.13.C.de legib.& in l.in bonæ fidei, num.8.C.de re.cre. Lap. alleg.60. num.2. Alex. in conf. 118. col.1. per to. & signanter in princ. & in vers.& inquit in simili, vol.2.vbi per talem clausulam asserit conditionem fieri ad expeditionem actus commissi Felin.in c. si con-

30 stiterit, de accus. Dec. in conf 681. nu. 18.† vbi ait cōditionem hoc casu requiri impletam per veras, & perfectas probationes,& in forma specifica. Guid. Pap. dec. 70. in commissionibus, num.1. Vant. in tracta. nullit. titulo de nullita.

31 ex defect. iuris. deleg. nume. 91. & seq. † cum itaque non præcesserit ista cognitio vera,& perfecta, vt pro forma requirebatur, sed fuerit reseruata, ut prædiximus, nullum est quicquid subsecutum fuit. cap. cum dilectus, cum con-

32 cordantib. allegatis per Vantium vbi supra. † Nec releuat reseruatio prædicta, quando in aliqua dispositione aliquid ponitur conditio-

naliter, quia illud dicitur esse de forma, vtsup. & peruersio formæ vitiat actum, cum præcedere debeat, & non subsequi Bal. in l. 1. num. 44. & seq. C. qui admit. Alex. in l. 1. §. fuit quæsitũ, sub num. 9. ff. ad trebell. & in terminis similium clausularum. Afflic. decis. 355. per tot. qui omnino videatur. Et ex his apertissimè constat non rectè egisse Reuer. D. Vicarium exequendo gratiam prædictam, cum reseruatione cognoscẽdi in alio iudicio, de iuribus Reuer. D. Francisci. Et ita sentio, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus à Iudice laico, cuius remissionem petit ecclesiasticus vti Clerici, manere debet in vinculis apud ipsum secularem, licèt cognosci debeat ab ecclesiastico, an remittendus sit, nec ne?*

2 *Interim tamen supersedere debet laicus à procedendo in causa principali.*

3 *Mutanda non sunt, quæ diù certam interpretationem habuerunt.*

4 *Circuitus inutiles vitandi sunt.*

5 *Executio non debet præcedere sententiam, nè ordo iuris peruertatur.*

6 *Citatio, defensio, & sententia præcedere debent, antequã fiscus possessione sua quemquam priuet.*

7 *Quod in causis etiam summarijs locum habet, & in quibus procedi potest de plano, sine strepitu, & figura iudicij.*

8 *Etiam coram Principe.*

9 *Etiam contra iniustum possessorem procedendo.*

10 *Forum quis sortitur ratione delicti, vel originis, aut habitationis.*

Pro Mag. Prætore Turris Claræ Officiali Illustrissimi Marchionis Francisci Sfortiæ.

EPITOME.

Carceratus à Iudice laico, cuius vti Clerici remissionem petit ecclesiasticus iudex, manere debet in vinculis apud secularem, donec per ipsum ecclesiasticum cognitum fuerit, an sit remittendus, nec ne?

Idem concluditur de officiali feudatarij detinente aliquem, quem Maior Magistratus sibi remitti debere prætendit.

RESPONSVM LXXVI.

DVm disputatur an isti carcerati ꝑ Prętorem Turris Claræ remitti debeant ad maiorem Magistratum, vtì ciues, vel incolæ Ciuitatis Parmæ, manere debent apud ipsum Prætorẽ qualitates ꝑdictas negantem, non uerò maiori Magistratui statim, & incontinenti consignari, quis ipse cognoscere debeat nunquid remissioni locus sit, nec ne?

1 Probatur hoc optimo simili, de Iudice seculare detinente aliquem, quẽ Iudex Ecclesiasticus vtì clericum sibi remitti petit, nam licèt ipse Ecclesiasticus cognoscere debeat vtrũ carceratꝰ sit clericus, nec ne? & per consequens an remissio fienda? manere tamen interim dẽt in vinculis apud secularẽ, ità in terminis decidit Innoc. in c. vt famæ, in princ. de sent. excom. inquiens, quòd dñ Ecclesiasticus cognoscit an remissioni

2 locus sit, vel ne? †Laicus supersedere dẽt à procedendo, & subdit hæc formalia verba (sed nõ à carcere suo ꝑꝑ hoc eum non relaxabit, qa hoc iudicio pẽdente, scz an sit clericus, nec ne? nihil innouandum est) Idẽ tradit Dom. post Lap. in c. si Iudex laicus. §. fi. per illũ tex. in glo. in ver. interim, & ibi Lãdria. in appost. de sen. excom. in 6. Ita quoq; consuluit Fulg. in cons. 123. præsuppositis statutis in primo dub. in fi. Et in praxi seruari attestatur. Afflic. in consti. apostatantes, num. 11. & Clar. in sua pract. crim. q. 36. nu. 22. hoc idẽ pro constanti supponit glo. in d. c. si iudex, in ver. fecerit, & post eã Archi. in vers. depræhendit, dũ q̃runt quõ iste carceratus in curia seculari litigabit coram Iudice Ecclesiastico? & dicunt, quòd per procuratorem producendo priuilegium clericatus, uel testes, qui de clericatu ipso deponant.

Sic igitur in proposito themate cõcludẽdum est dictos carceratos è carcerib. Prætoris Turris Claræ, non esse reuocandos, donec decisum fuerit causam ad maiorẽ Magistratũ spectare, & ita practicatum fuisse hucusq; videmus in similibus

3 casibus ꝑ præterito occursis. †Ideo mutanda nõ sunt, quæ diu certam interpretationem habuerunt. l. minimè. ff. de legi. cum vulg.

Et vltra prædicta confirmatur hmõi practica

4 triplici rõne. † Primò euitandi gratia circuitum inutilem, si. n. remitterentur nunc carcerati à Prætore ad maiorẽ Magistratum, & maior Magistratus postea declararet causam ad Prætorem pertinere, venirẽt rursus carcerati ad eundem Prætorem remittẽdi, & vt in adagio est, de Pilato ad Herodem, & de Herode ad Pilatum remitterentur; constat aũt oẽs inutiles circuitus à iure improbatos esse. l. Dñs Testamẽto, vbi Bar. & Doct. ff. de condi. indebi. l. cui fundus. §. seruũ tuũ, & ibi quoque Bart. Alex. & alij. ff. si cer. pet.

clem.

clem. Auditorē in fi. & ibi Card. de rescr. Spec. in ti. de libel. concep. §. sequitur videre nu. 7.

5 Secūdò quia peruerteretur ordo iuris, exequēdo asi sñiam, debet. n. præcedere sententia, aliàs nimis propriè tentaretur ipsa executio, & nulliter, vt inquit Imperator in l. 1. C. de execut. rei iud. Cognoscendū est igr̄ in primis nunquid carcerati remittendi sint vel nè? & secuta sententia pro maiore magistratu, tunc legitimè peti poterit eorum remissio, & non ante.

6 Tertiò, & vltimò quia priuaretur Prætor antedictus de facto, & absq; causę cognitione sua quasi possessione detinendi carceratos, quod absonum est, & iuri repugnans, debent namq; citatio, defensio, ac sententia præcedere, quamuis fiscus sit qui agit l. defensionis facultas, vbi Bar. & Ang. in summario, & Bal. in 1. nota C. de iu. fi. li. 10. l. 1. C. de conduc. & procur. pdio. fis. li. 10. & ibidem Bar. & in l. si decreta, in fi. vbi ēt Bal. Saly. & alij,

7 C si propter. pub. pensi. † Quod in oī causa quam summis summaria procedit Clem. sæpe, §. nō sic, vbi Nat. & Ancha. de verb. signi. Soci. latè cons. 12 in 1. q. li. 1. Gabr. de cita. conclu. 1. num. 26. & in qua ēt de plano procedi pōt, sinè strepitu, & figura iudicij, de facto, & nulla iutis solēnitate seruata, vt per Soci. vbi s̄. & Gab. ibidem nu. 37. ac

8 Menoc. de arb. iud. li. 1. q. 17. † Imò nec Princeps ipse aliter potest procedere, Clem. Pastoralis, §. cæterùm de re iud. glo. in l. fi. vbi Bal. & Castr. C. de legi. Cur. sen. cons. 20. Dec. cons. 410. nu. 24. Vanr. de nulli. tit. de defect. cita. in princ. vsq; ad nu. 11. Gab. d. conclu. 1. nu. 9. † Et vendicant ista sibi locū, ēt ad beneficiū iniusti possessoris, q dei ci, & spoliari nō debet à Iudice de facto, & absq; solemnitatibus prædictis d. l. si de certa. vbi Bar. & Scrib. in c. licèt de præben. in 6. c. inter quattuor de maior. & obed. & ibi Inno. Abb. & alij, Rom. sing. 266. possessio in cons. 69. viso nu. 12. cons. 158. in prin. & cons. 320. in 2. dub. Socin. d. cons. 12. post nu. 6. Feli. in c. fi. nu. 24. de psump. Dec. in l. vlt. nu. 4. vers. & hoc pcedit. C. de edi. di. Adr. toll. in l. si pacto nu. 4. C. de pac. cōs. 191. num. 9. & cons. 500. num. 6. Mars. sing. 195. nemo priuandus, Gabr. loco præcitato nu. 69. cum

9 innumeris sim. Multò magis ergo ad beneficium Prætoris antedicti obtinere debent, quem iniustum detentorem esse non constat, sed iustum potiùs, ex quo deliquerunt isti in sua iurisdictione, & quod plus est, ibidem habitant, ibidem orti sunt, & eorum pater ortus est, adeo quòd nedum respectu delicti, sed etiam originis, & habitationis fundatam habet intentionem suam in

10 detinendo iustè, & legitimè carceratos. † Non solum enim tria ista simul iuncta effectum hunc operari possunt, sed vnumquodq; de per se. Gl. in clem. 1. in ver. subditos de so. compet. quam Doct. omnes ibidem sequuntur, & alibi passim, Dec. cons. 661. num. 6. Rui. cons. 120. nu. 9. in 4. Rol. in tract. de luc. do. q. 21. num. 19. 20. Ceph. cons. 16 t. num. 9. in 2. & eo maximè cum omnes alios inquirendo, & capiendo pręuenerit c. pen. in fi. de for. comp. l. si quis posteaquam de iud. & vtrobiq; per Scrib.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta faciunt notorium.*
2 *Incolatum patris non sortiuntur filij, licèt originem sequantur.*
3 *Habitator differt ab incola.*
4 *Enunciatiua verba propter aliud emissa nō pbāt.*
5 *Instrumenta nil aliud probant, quàm quæ tempore celebrationis eorum gesta sunt.*
6 *Sola assertio in instrumento dictis se talē, nō pbat.*
7 *Habitatio decennalis cum descriptione bonorum, in æstimo incolatum probant.*
8 *Incolatus mutabilis, & variabilis est ad libitum.*
9 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*
10 *Habitationem trāsferens peregrinari potiùs, quā domicilium transferre præsumitur,*
11 *Notorium sola negatione offuscatur, adeo quòd ab allegante probari debet.*
12 *Notorium facti transeuntis omnino probandum est antequam iudex super eo se fundare possit.*
13 *Præsertim quando notorium allegat cum circunstātys loci, & temporis.*
14 *Circunstantiæ sinè principijs probari nequeunt.*
15 *Acta faciunt notorium.*
16 *Iudices duo si contra delinquentem procedant vtì sortientem forum suum, valet vtriusq; processus.*
17 *Subditus feudatarij, si ab officiali Principis pro delicto plectatur, pro quo veniebat à iudice feudatarij puniendus, & à Principe quoq; gratiam reportet, non tamen ipsi feudatario præiudicium facit, nec in petitorio, nec in possessorio.*
18 *Negligentia iudicis inferioris in administranda iustitia, facit vt causa ad superiorem deuoluatur.*
19 *Frequens conuersatio in loco, facit vt iudex delinquentem punire possit, licèt non habeat firmam habitationem.*
20 *Temporis cursu mutationem recipientia, si in vno iudicio probentur, in alio tamē fidem non faciūt, quòd in eodem statu permaneant.*
21 *Acta licèt notoriū faciant inter easdem personas inter aliàs tamen non probant.*

Pro eodem Prætore Turris Claræ.

EPITOME.

Incola Ciuitatis quis dicatur, vt Maiori Magistratui notoriè subesse dici queat?

Postea-

RESPONSVM LXXVII.

Osteaquā Ill. D. Auditor Criminaliū pñtis controuersiæ punctū ad hoc reducit, num carceratos, quorū remissionē fiscus petit, ciues, aut incolas Ciuitatis huius esse notoriè constet? Illustriss. D. Marchio Sfortia, eiusq; officialis iuri dicendo in oppido Turris Claræ ppositus, adeo fundatā habent intentionem suam, vt de hac propria remissione nullo pacto dubitare debeant; quod apertissimè constabit, si doctissima motiua nouissimè excitata sustulerimus.

1 Primū itaq; de instrīs emptionū factarū per detentorū pfem, in quibus se habitatorē Parmæ appellat, vndè notoriū resultare dr̄, per tradita à Tiraq. de retrac. par. 1. §. 2. nu. 20. vnica respōsione penitus eneruatur; nā dato finè veritatis preiudicio, dictū emptorē fuisse nedum habitatorē, sed ēt incolā, non tñ sequitur eius quoq; filios eiusdē Ciuitatis incolas esse, cū alibi habitate, & domiciliū, atq; incolatū habere possint, vt oībus ob

2 uiū est. † Neq;.n. paternū incolatū sortiuntur filij, licèt originē sequantur tex. est in l. placet, & seq. atq; in l. assumptio, §. 1. & in l. libertus, §. patris, & vtrobiq; Bar. ff. ad muni. Alberi. in d. l. placet, Io. de Plat. pulchrè in l. filios, C. de munic. & origi. li. 10. Alex. cons. 16. num. 8. li. 5. & in terminis nrīs p interpretatione Decreti maioris magistratus, Bossi. in ti. de fo. compe. nu. 28. si igitur instrumenta hmōi incolatū notoriè facerent, id re

3 spectu patris tñ, non ēt filiotū procederet, † sed cauendū, quia nec respectu prīs pcedit, tū quia habitatorē solummō se dicit, non incolā, & multùm inter se differunt, vt rectè probat l. ciues. C. de inco. li. 10. & ibi doct. not. Rui. latè cons. 100. nu. 6. 7. 8. 9. li. 5. & in proposito Bossi. vbi s. n. 26.

4 cum concor. † tum quia enunciatiuè non dispositiuè loquir, & enunciatiua verba p p aliud emissa non probant, l. non nudis, & l. non epistolis, C. de proba. l. ex his, C. de testa. mili. c. si Papa de

5 ptiui. in 6. Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 3. † tū q a instrumenta nil aliud pbant, q̄ q̄ tpe eorū celebrationis gesta sunt, Innoc. in c. qm̄ contra. de proba. not. Scrib. in l. 1. C. de iu. hast. fis. li. 10. Bar. in l. Theopompus de do. plega. & in l. per hanc, C. de errog. mili. anno. li. 10. Bal. plenè in l. iurisi

6 gen. §. ferè de pac. † tum deniq; quia sola assertio dicentis se talem in instrō, nō probat eū esse talem, nisi de qualitate illa aliunde constet Bar. Fulg. & Alex. in l. si donatione, C. de colla. benè facit l. neq; professio cum no. C. de testa.

7 Ad secundum de habitatione decēnali cū descriptione in æstimo Ciuitatis, quæ ex l. 1. & d. l. ciues, C. de inco. li. 10. incolatū probare dr̄, eadē cōuenit responsio, q̄ primo loco fuit pcedēti arg. tradita, siquidem quicquid de incolatu prīs ex supradictis resultet, certum est ad filiotū incolatum inferri non posse d. l. assumptio, §. 1. cū concord. adductis. Accedat quòd pdicta nō sufficiūt nisi se pñtauerit corā Mag. Cōmissatio, & deputatis Peræquationis, ac se obligauerit, & iurauerit sm̄ formā proclamationū editarum de anno

8 1559. vt ipsorū lectura liquet aptissimè. † Insup neq; patris incolatus propterea notorius hodie dici pōt, cū mutabilis sit, & sola voluntate constitui, & mutari queat, l. nihil, & l. de iure, vbi Bar. d. l. libertus, § patris ad munici. quis. n. peræquationis tpe incolatū, & domicilium in hac Ciuitate habere voluisset, potuit postmodū pœnitere, & illud relinquere per supradicta, & per d. l. 1. C.

9 de inco. ex opposito deductā. † Nimirū notorietas nulla exinde colligi pōt pro tpe pñti, qa non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse l. neq; natales, C. de proba. c. in pñtia de proba. cū vulg. Et tantò minùs cum notoriū sit exaduersò eundē hoc tpe in iurisdictione pred. Illustriss. D. Marchionis demū apertā, & sic larē hr̄e, fortuna

10 rumq; suarum maiorem partem retinere, † vndè colligitur, quòd si alibi quandoq; profectus est, peregrinari potiùs voluisse credendus sit, quàm domicilium perpetuò transferre d. l. ciues in fi. & ibi Bar. & Scriben.

Tertium in quo totū rei pondus consistit, sola negatione tollitur, nam dum psupponit Illust. D. Motiuans carceratos eē cōtinuos habitatores Ciuitatis Parmæ, totū potiùs oppositum asseuerat Illustriss. D. Marchio, & termino dato, incontinenti probare paratus est. Nempe eos in villa sua Solignani natos esse, atq; educatos, ibidemq; habitasse cōtinuò, & adhuc habitare cū familia,

11 psertim maior natu rixæ auctor. † Propterea ex hoc ēt capite notoriū cessat; cum sola negatione offuscetur, & probatione indigeat l. 3. C. qui ad liber. procla. nō lic. glo. nota in c. 1. in ver. cōseruatores, ff. de off. deleg. in 6. not. Scrib. in l. 2. C. de procu. latè Butri. in tract. de noto. arti. 2. n. 5.

12 cum seq. † & quòd notorium facti transeuntis, quale istud est, probandū sit esse verū, antequam notoriū dici queat, aliàs super eo Iudex se fundare non possit, probatur in c. quantò de translat. plat. plenè Card. Zabar. cons. 56. nu. 6. 7. 8. Crau.

13 cons. 711. nu. 2. † & psertim qn̄ notorium est ex circunstantijs loci, & tpis, vt hoc nr̄o casu, quo notorium esse dr̄ carceratos longo tpe habitasse in Ciuitate, tunc. n. impossibile est probare no

14 toriū, nisi factū ipsum simul probetur, † ex quo circunstantiæ finè principijs probari nequeunt, doctrina est Bal. quem cæteri sequuntur in l. ea quidem nu. 45. ad fi. C. de accusa.

Restat quartum, & vltimum fundamentum de allegata quasi possessione maioris magistratus p cedendi contra istosmet in alijs delictis in territorio Illustrisſ. D. Marchionis commissis, p q bus inquisiti, condēnati, atq; à Principe gratiati dr̄,

15 † vt

15 † vt ex actis,q̃ rem notoriam faciunt, c.cũ olim, vbi Abb.de ver.signi. Crau.conf.302.nume.6. Quoad hoc, vt in facto conueniamus, apparet Maiorem magistratũ contra vnũ ex eis pro vulneribus forori illatis processisse, & condẽnationẽ fecisse eũdemq; Serenifs.D. Duci preces porrexisse,ex quibus se habitatorem Ciuitatis Parmæ narrat,& grãm reportasse. Contra aliũ verò pro quadã rixa inquisitionẽ instituisse, sed ad cõdemnationẽ non deuenisse. At pro eodẽ delicto eum quoq; inquisiuit Prætor Turris Claræ, ac ẽt condemnauit.& hęc omnia ex actis apparent in vtroque foro gestis.

16 Quoad hunc vltimum delinquentem, cessat pęnitùs,argumentũ,quia cum vterq; officialis processerit, aut vterq; est in dicta quasi possessione, q̃a vtriusq; valet processus ad not. p Doct. in c. cum M.Ferra.vbi signanter.Feli.& Dec. in fi.de constit. Bossi.de for.compet.nu.81. aut dubiũ est cuius possessio præualeat: consequentrq; cessat allegata po maiore Magistratu notorietas, & eò maximè cum is à procedẽdo destiterit, alter aũt ad sententiam condemnatoriam deuenerit.

17 Circa primũ verò, in quem solus maior Magistratus animaduertit; attendendum est. quòd si acta illius iudicij notorium facere concedamus, nihil tamen feudatario præiudicij afferre poterunt,neq; in peritorio,neq; in possessorio, vt in terminis tradit Bossi.loco præcitato nu. 41. Vltra quòd nil aliud probabunt,quàm quod in eis continet̃,nẽpe delictũ fuisse commissum, reum inquisitũ,& condemnatum,atq; gratiatum. Sed quia hinc non infertur de necessitate ad incolatũ delinquentis,non propterea consequitur delinquentem fuisse incolã Ciuitatis notoriũ. Potuit.n. Magistratus ille maior,aut errore ductus, quia illum esse subditũ suũ crederet,prout verò similiter credere potuit, stantibus, quæ de patre supra dicta sunt, aut Prætoris Turris Claręnegligentia,(quæ certè magna fuit) inquirere, & con

18 demnare, † inferioris.n. Iudicis negligentia facit,vt cã ad superiorem deuoluatur, Abb.in c.cæterũ in ver.quãdiu, de iud. & in cap. licet ex suscepto de fo. compet. Afflict. latè in constitut. regni Iustitiarijs nomen,& normam not. 19.uu. 19.& 20. Paris.de find. in ver.negligẽtia in prin.

19 Sed,& rõne solius habitationis, idẽ facere potuisset,cuius respectu delinquens ẽt forum sortitur, quinimò ex sola frequenti conuersatione l. fi. vbi Bar.not. c. vbi de crim.agi opor. Bossi.de for.compet.num.72.

20 Insuper aduertendũ, quòd cũ incolatus variabilis sit d.l.nihil,cum concord.allegatis, non infertur de necessitate, quòd hodie quoq; incola sit huius Ciuitatis, qui olim fuit,per notabilem doctr Bar.in l.cura,§.1.de mu. & hono, dicẽtis, quòd in his quæ cursu temporis mutationẽ recipiunt,probationes factæ in vno iudicio nõ faciunt fidem in alio, eapropter cessat notorium pro fisco adductum, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, vt supra.

21 Vltimò non est omittendum, quòd acta memorata licèt notorium faciant inter easdẽ personas,inter alias tñ nec faciunt notorium', nec ẽt probant,l.sæpè cum materia, ff.de re iud. glo. in l.2.in ver.exhibere,ad fi.& ibi Scriben. oẽs maximè Rip.nu.26 C.de eden.Bar. & alij in l. cum lite,ff. iudi.sol. l. sed & si possessori, §.fi.& l.seq. de iureiu. c. inter dilectos de fi.Instru. rub.& to. titu. C. res inter ali.ac. cum vulg. Multis igitur modis euitatur hoc quoq; fisci fundamẽtum. Idcirco concludendum est carceratos à carceribus Turris Claræ in quibus detinentur in præsentiarum non esse amouendos L. D.

SVMMARIVM.

1 *Alternatiua requirit tantùm alteram partem verificari.*
2 *Asserens id quod nunc est, aliàs nõ fuisse, incumbit onus probandi.*
3 *Diuinationes à iure improbata.*
4 *Data instantia corruit fundamentum.*
5 *Coniecturis locus non est in re clara.*
6 *Allegare inconuenìens non est soluere.*
7 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
8 *Exceptionis proprium est declarare in quibus terminis regula procedat.*
9 *Exceptio non potest facere, quòd sub regula comprahendantur, quæ aliàs non comprahenderentur.*
10 *Interpratatio quæ cõtrarietatem induceit fugiẽda.*
11 *Vltima pars sententia præcedentibus aduersans illis derogat.*
12 *Origo rei magis attendenda, quàm accidens.*
13 *Probationes suas quis impugnare non potest.*
14 *Casus ommissus dispositioni iuris relinquitur.*
15 *Aquam in fundo meo ortẽtem possum pro libito quo mihi placuerit diuertere.*
16 *Sententia reuocata nullum effectum parit.*
17 *Copula cadit inter diuersa.*
18 *Verba enunciatiua propter aliud emissa non probant quando super enunciato disputatur.*
19 *Res inter alios acta, non præiudicat tertio.*
20 *Non entis nulla sunt qualitates.*
21 *Incertitudo probationem vitiat.*
22 *Paria sunt non esse, & non apparere.*
23 *Mutationes demonstrationum rei, non præsumuntur, etiam in antiquis, nisi probentur.*
24 *Pluralitas rerum præsumitur.*
25 *Identitas rerum ab allegante probanda est.*
26 *Verisimilitudo est cognata natura, & quod verisimile non est, falsitatis habet imaginem.*
27 *Noluisse quisq; dici debet id quod non dixit, quando*

do facile ei erat exprimere.
28 *Verba sententiæ,& cuiusq; dispositionis non debent esse otiosa,& sine effectu operandi.*
29 *Demonstrationes plures vincunt pauciores.*
30 *Reus in casu dubio absoluendus.*

Pro Perilluft. D. Giberto Sanuitali Salæ Comite,&c.

EPITOME.

De interpretatione antiquarum sententiarum,& aliorum instrumentorum,ac testium,accuratè, & subtiliter agitur,dum de identitate,& diuersitate riui, & fontium quorundam in antiquissima lite,dispendiosaq; disceptatum fuit,in Serenis.D. Ducem Octauium nouissimè compromissa.

RESPONSVM LXXVIII.

Ro resolutione motiuorum in hac ardua cā contra Perilluft.D.Salę Com. exhibitorū,multa possent adduci, tū ex innumeris testibus,instrīs, & sñijs antiquis hincinde productis,tùm ex natura rei, atque oculari inspectione, desumpta; sed rem breuibus perstringam, vt Illust. Dominus Auditor,citiùs,ac faciliùs Serenis.D. Duci N. causæ statum referat,qui sua indicibili prudentia, controuersiam istam iam ducentis annis,& vltra vigentem, dirimere, & de immortali mortalem reddere valeat.

Primū igitur de sñia Lanterij, & Pauini, qbus adfuisse fontes in Riuozenę,siue Casedei pręsupponi vr̄,qui nō sunt nunc in Riuo superiori, sed tm̄ inferiori;non solum tollitur, sed retorquetur duplici rōne.Altera quia contrariū in facto verū est, qñquidē in superiori quoq; riuo in ea parte quæ nunc exsiccata est,fons vnus perennis,& abūdās cōspicit̄,& paulò superiùs vbi aqua adhuc defluit, pluta scatet in eodē riuo fortumina,quę aquam ipsum surgere faciunt, & quodammodo bullire, vt ad oculum patet; Altera q a aliꝰ adest in territorio zenæ riuus, cui nomē Recolētę, in quo multa quoq; Sortumina oriuntur eundē superiorem riuum statim ingredientia, vt intuentibus ēt patet,quæ post ingressum p̄dictum pars ipsis dici pñt,vt in 6.& vltimo motiuo fatetur Illust. D.meus etiam ante ingressum,de riuo fontium Zenæ tractans,& hoc quod oculis cernitur aliàs quoq; verissimum fuisse suadetur ex deductis, & prolatis per Reuerendos Canonicos aliàs coram Romano, in quo iudicio capitulatum,& probarūt multa oriri fortumina in dicto riuo recolentæ, quæ in riuū memoratū cadebāt, & decurrebant, conquerebantq; de D. Morello de Parma tunc zenæ dño, quod illa diuertebat, & ad solitū cursum ad locū Casadei fluere impediebat. Cum igr̄ sñiarū verbis satisfiat, demonstrando nedum aquas scaturientes in territorio Zenæ,in alueo recolentæ, quæ statim subintrant in riuum ipsum, sed ēt aliàs originaliter scaturiētes in ipsomet riuo, cessat oīno prædictum obiectum,quod solet esse principale fundamentum Reuer.Canon,quodq; Rotā induxit malè informatā, & horū oīum fortuminū ignarā, ad decidendum,fontes zenæ contineri in primo capite sententiatū,cū re ipsa sub secundo tm̄,& tertiò cōtineantur, in quibus condemnantur in primis Zenæ Domini ad perpetuā riuorū oīum purgationem in territorio suo decurrentium,& scaturientium,& eis deinde vsus scaturientium vr̄ concedit̄ indistinctè pro irrigandis terris suis ad saturitatē, non verò ꝑ tribus tm̄ diebus singulæ hebdomadę, vt in pri.capite de solo riuo loqnte.

Insuper pro rñsione huius primi dubij aduertatur,quòd sententiæ memoratæ non ꝓsupponunt pro constanti fontes in riuo Zenæ adfuisse tunc tp̄is,sed loquuntur alternatiuę in riuo, siue loco
1 zenæ, † & ad verificationē alternatiuę verificari sufficit alterā partē l.si hæredi plures de cond. instit.l.hæc scriptura de cond.& demonstr.l. si is q ducenta,§.vtrum de re.dub.cum vulg.& huic responsioni applaudent, quæ inferiùs retulit Illust. Dominus meus in dicto sexto motiuo de quo loco suo agemus.

Secundum principale dubiū ellicitur ex duobus ꝓsuppositis,quorum vnum venire videtur in cōsequētiā alterius quòd.s.tp̄e sñiarū Molendinū zenæ non adesset,nec riuus superior; nam si illud non aderat, vtiq; nec istum adfuisse credendum est. Et quòd Molendinum de Pellatis prope zenæ Castrum per ictum balistæ extabat, vt ex actis apparet, incompatibile cum dicto molendino zenę; ob nimiam vicinitatem, fuisset.

Quòd aūt vnicus riuus adfuerit ex eo quoque suadetur, quòd in tot scripturis antiquis in hac causa productis de vno solo fit mentio,nunc riuo zenæ,num Casedei simul, nunc aliter nuncupato, & si aliter diceremus, ineptè se gessissent Lanterius,& Pauinus pluralitatem riuorū ꝑtertim ità vicinorum, & in eundem riuum postea desinentium, clariùs non distinguentes.

Pro responsione autē huius secundi motiui bipartiti. Vtrumq; præsuppositum à veritate alienum dicimus. Quoad prędictum.n.molendinū zenæ, ante sententias extitisse constat ex instrō locationis de eo speciatim factæ per Morellum vsq; de anno 1442.in actis ꝑducto,ex ipsius edificij vetustate; antiquissimum namq;,& vetustate peņè ruēs apparet, vltrà quòd iuris præsumptione,id ꝙ nunc est in præteritum quoq; fuisse credi-

creditur, nisi contrariũ probetur † ita quòd asserenti rẽ q̃ nunc est aliqñ non fuisse incũbit onus probandi l. ex persona, vbi doct. C. de probat. l. si hi qui adulterij, C. de adult. l. 1. §. si magistrat⁹, ff. de magi. conue. Alcia. in tract. præsumpt. reg. 2. præsump. 26. Vndè cum molendinum istud nunc sit, & quidem antiquissimũ. Reu. aũt Canonici id ipsum certo tpe minimè fuisse afferant, & negatiuã hanc non probent, facilè succumbere debent. Nec faciunt negociũ, quæ aduersùs instrumentũ locationis memoratæ adducũtur, †cũ diuinationes sint iure nostro improbatæ l. si putator ad l. Aquil. Minusq; officit coniectura sumpta ex vicinitate molendini de Pellatis, tùm qa veritati cedit, vt inferiùs dicemus, tum quia idẽ molendinũ semper fuit inter partes controuersum, & aliqñ à Dñis zenæ destructum, vt sententiæ memoratæ p̃seferunt, imò expressim dictãt, vndè facilè datur intelligi, quòd ipsi zenæ Dñi nolebant illud stare pp detrimentũ quod molẽdino suo inferebat. Sed apertiùs confirmatur dicta coniectura, ex quo scriptura mentionem faciens, de vicinitate prædicta, confecta fuit per viginti vnũ annos post locationẽ prædictã. Enimuero relatio Iacobi de Carcano, q̃ designat situ molendini de Pellatis propè Castrum zenę per ictũ balistę, vel circa, emanauit de an. 1463. vt in registro Perillust. D. Com. fol. 282. & 284. locatio aũt molendini zenę facta fuit de anno 1442. sed accedat, quòd eadum relatio manifestum facit dictum molendinũ de Pellatis tũc nouiter fuisse constructum, & paulò ante ipsam relationẽ, ac super fundo dicti Morelli à Reu. Cano. indebitè occupato sic quod in odium Dñi zenę, & contra eius voluntatem constructum apparet lõgè post molendinum zenæ, ideò coniectura in oppositum considerata innauis redditur.

Sed posito, (citra veri p̃iudiciũ,) quòd molendinũ zenæ tunc tpis constructum nõ fuisset, vbi nunc est, non tamen sequitur riuũ quoq; supiorẽ non adfuisse, quia verũ non est, riuum ipsum ad nil aliud deseruire, vt in motiuo supponitur, q̃ dicto molendino, quandoquidem irrigationi circũstantiũ agrorum aptissimum sit, imò necessarium, cum sint multùm eleuati, & à riuo inferiori multùm depresso, irrigandi beneficium habere nequeant, sed à superiori tm̃, vt ad oculum patet, † data ergo instantia corruit fundamentũ d. l. si is, qui ducenta, §. vtrum de re. dub.

Secũdũ aũt præsupposiũ, quòd riuus superior non adfuerit, sed inferior tm̃, falsum ẽt ostendit (vltra prædicta) cùm iuris præsumptione memorata, alio presertim nõ docto p Canonicos, quibus onus probandi incumbit vt s̃, tum ex antiquissimis arboribus ab vtraq; parte consistentibus, tum vel maximè ex pluribus locis antiquorũ p̃cessuum ab ipsismet Canonicis productorũ videantur q̃so testes ad eorum instantiã examinati corãm Magistris intratarũ Placen. de anno 1510. primus Io. de Montanarijs deponẽs aquã fontis existentis aliquantulũ supra Castrum zenæ decurrere consueuisse per canale ipsius fontis, & deponens deinde de riuo superiori in eodem territotio zenæ, quem appellat il Canale delliFrati, & per quẽ decurrisse asserit aquas Cereti, & Carpaneri, & de sexaginta annis pręteritis idem affirmans, ex cuius dicto manifesta colligitur riuorum diuersitas, & separatus eorũ cursus, iste testis est in registro Cano. fol. 236.

Secundus aũt fol. 240. deponit signanter de riuo fontium zenæ, & de riuo zenæ, siue Casedei, quartus fol. 249. asserit aquam fontium appellari la fontana bassa, & decurrere, & labi iam annis 30. in Canale zenæ, siue Casedei, prout nunc quoq; labitur quando Perillust. D. Comes ea nõ vtitur pro irrigandis terris suis, quod esse non posset, si dictum canale, siue riuus cecidisset in in fontibus, & vnicũ riuũ constituisset, vt exaduersò præsupponitur, octauus pag. 261. idẽ deponit, & nonus pag. 265. distinguit duos riuos vltra riuũ zenæ siue Casedei. Primũ appellat fontis superioris, quem clusatũ fuisse qñq; asserit p Dominos zenæ p̃pe molendinum Cereti, & sic denotat hos esse fontes Cereti, sm̃ appellat la fontana di sotto, in quo clusam aliam similiter factam asserit, nè in riuũ Casedei laberet̃, & de 30. annis antecedentibus pariter loquitur, eosdẽ tres riuos distinguit xiij. pag. 271. & 273, decimusquintus pag. 278. & seq. & clarius, decimussextus pag. 281. & seq. atq; decimusnonus pag. 288. inquiens fontes zenæ oriri secus riuũ zenę, siue Casedei, non in riuo ipso, vt in contrarijs p̃supponitur. Ad idẽ quoq; videatur. Vigesimus primus testis pag. 293. & de duobus riuis fontiũ superioris, & inferioris decurrentibus in alium sępè dictũ deponit quoq; xxv. pag. 312.

Sed & ipsimet Reu. Cano. in contradictione facta de an. 1495. coram Regijs intratarum magistris tpe confiscationis bonorum Traiani de Parma, Morelli filij, expressim nominant cauum, & aquam fontis zenæ, & est pag. 169. dicti registri. Et in sententia superindè lata contra quendam Brandolinum conductorem, eadem verba repetita sunt pag. 176. successiuè quoq; in alia instantia coram Referen. Placen. eadem replicãt Can. pag. 216. quiquidem Referendarius in sua quadam pronuntia postmodum pag. 723. nominat riuum appellatũ, la fontana, territorij zenę, sed & sententia, seu laudum Lanterij pluralitatem riuorum supponit in illis verbis (per modum finè omni pęnitus impedimento ipsa aqua per dictũ alueum, seu lectum in suis riuis.

Extant quoq; duo Instrumenta publica de anno 1474 confecta, q̃ de riuo fontis zenę mentionem faciunt, Alterum venditionis factę per D. Vgolinum Christianum Antonio Milano, Alterum

rũ verò donationis factæ p filios Morelli pdicti eidẽ Antonio,& sunt instra nouiter reperta, atq; in presenti iudicio compromissorio producta.

Extant deniq; quamplures testes PerIllust. D. Comitis in hac causa examinati sup 3. cap. vsq; ad nouum exclusiuè,deponentes nedum de existentia riui fontiũ zenæ separati à riuo Casedei, siue zenæ,sed ẽt de antiquissima, & immemorabili quasi possessione dominorum zenæ vtendi aqua dictorũ fontiũ pro irrigandis eorũ prædijs ad libitũ.qui falcem ad radicẽ pñtis controuersiæ ponunt,tantò magis qa testes RR. Canonicorum, qui contrarium deposuerunt falsum deposuisse conuicti,& confessi fuere,& de falso puniti, vt in processu criminali Romæ agitato, & in præsenti causa reproducto.

Non est igitur hæsitandum,quin plures riui per territorium zenæ fluxerint,tàm sententiarũ tem pore,quàm ante,& post,prout nunc quoq, fluũt de quatuor.n.constat nempè de riuo molẽdinorum,q zenæ,siue Casedei nuncupatur, de riuo Recolentæ,de riuo fontiũ Cereti, & de riuo fon tiũ zenæ,meritò sublatũ pęnitus remanet secundum dubiũ,vnicũ riuũ pſupponens; coniecturis
5 in oppositũ perpensis non obstantibus, † quibus in re tam clara locus non est,l. ille, aut ille §. cũ in verbis de leg.3. cum vulg. quamquam illis ẽt singulis tutum patet responsum. Nam ad primã de molẽdino zenæ aliàs non extante, satisfactũ fuit superiùs. Ad secundam, quòd in scripturis antiquis nulla sit mentio pluriũ riuorum contra rium apertissimè liquet ex tot proximè relatis.
6 Ad tertiam aũt de ineptitudine sententiarum pdictarum, dicimus quòd allegare incõueniens non est soluere legem l. is qui reus de pub. iud. vbi Bal.& in l.si pt,C. de noua.Dec.in l.singularia nu. 16.si cert.pet. Sed,& secundo loco dicimus satis aptè,& distinctè illas loqui,nisi cauillẽtur,eum diuidant vsum aquæ riui zenæ, siue Casadei inter dominos zenæ,& Cano. per tres, & quatuor dies singulæ hebdomadæ,vt in eis legitur, & aliarum omnium in territorio scaturientium vsum tribuant zenæ dñis pro terris suis ad saturitatẽ tm,& pro residuo dictis Cano.

Et hic quæso aĩum intendat Ill. D. meus, quia germanum sensum harum sententiarum explicare intẽdimus. Nullibi.n.in eis legitur,quòd aliqui fontes vel Sortumina scaturientia in territo rio zenæ decurrere debeant ad locum Casedei, nisi postq̃ Dñi zenæ eis vsi fuerint ad saturitatẽ.

Nã tria sunt capita circa has aquas disponentia,& in primo illo capite, in quo se fundant Ca no.datur eis tm̃mõ aqua riui zenæ, siue Casedei pro quatuor diebus, nulla facta mentione fontiũ,aut fortuminũ,In sequenti aũt capite,vbi cõ demnantur Morellus, & successores ad pperuò purgandum alueum riui prædicti,& fontanellas in dicto loco zenæ,seu alueo prædicto scaturiẽtes,vt in laudo Lanterij, & similiter vbi cõdemnãtur ad purgationem dicti riui, & aquarum in loco dicto,seu alueo scaturiẽtium, vt in sentẽtia Pauini,non propterea ius aliquod tribuit Cano nicis in ipsis fontibus,& alijs aquis, siue furtuminibus; Dum aũt ambò illi Iudices subdunt, modum,& qualitatẽ purgandi in hæc verba (Per modum quòd sine oĩ impedimento, ipsa aqua per dictum aluem, siue lectum ipsius riui ad dictum molendinum terras,& bona Casedei labi, & decurrere possit) & Pauinus ẽt addit,& aquarum,ibi (ipsius riui,& aquarũ.) Nihil etiã iuris tribuunt Canonicis in fontibus,& furtuminibꝰ, tum quia de eis non loquuntur, sed de aquis dicti riui iam diuisis,tum etiã quia huiusmodi purgatio non tolleret, quin Domini zenæ vti possent hoc aquarũ genere pro terris suis ad saturitatem, prout vterq; Iudex in tertio cap. statim subiungit,sed satis esset, quòd ex purgatione resultaret habilitas lapsus aquarũ oĩum,ita vt nullũ haberent impedimentum pro illo tpe, quo labi permittuntur, videlicet pro quatuor diebus respectu aquæ riui zenæ,siue Casedei, de qua in pcedenti capitulo, & pro tpe quo Dominis zenæ,opus aqua non fuerit respectu fontiũ,& fortuminũ, si modò in hoc 2.cap.de ipsis fontibus, & fortuminibus tractari voluerimus, vt in 3.

Difficultatis ergo non nihil facere tñ videtur illa exceptio,seu reseruatio facta per modũ parenthesis (saluo vsu aquæ dicto Morello dictis tribus diebus vt pmittitur) quæ priùs in laudo leguntur, & in sententia repetita sunt in personis filiorũ,& hæredem ipsius Morelli, vr̃ namqs ista exceptio tacitè ius tribuere Canonicis pro quatuor dièbus in oĩbus aquis,† quasi quòd regulam in non exceptis confirmet ad ipsorum beneficium,l.nam quod liquidè de pen.lega.sed re ipsa non est hic verus sensus, quia nil aliud voluerũt Iudices in illa reseruatione,seu exceptione,nisi declarare, quòd per grauamen iniunctũ Morello,& hæredibus purgandi continuò, & in perpetuũ alueum riui,& aquarum vt supra, nolebant tamen ipsis præiudicare in iure, & facultate eidem superiùs data retinendi,s.aquas riui tribus diebus, & tribus noctibus cuiusq; hebdomadæ pro irrigandis eorum terris. Enimuero absq; huiusmodi declaratione, pbabilis dubitatio oriri poterat super interpręṫatione sententiarũ,quę manifestam contrarietatem comprehendissent, siquidem facultas vtendi aqua riui pro certo tẽpore,& sic clusandi riuum pro diuersione, & irrigatione,directò repugnare vr̃ oneri purgandi taliter ipsum riuum continuò,& in perpetuum, quòd aqua per eum fluere,& labi possit ad inferiora loca, nimirum tali declaratione opus fuit ad ambiguitatẽ, & repugnantiam tollendam,& hoc est proprium exceptionis officium, declarãdi,scz in quibus terminis regula procedat l mol. in l.

7

in l.filio pterito,de iniu. rup. testa. Com.consil. 195.col.1. vol.1.Feli.in c. qm frequẽter in prin. vt lit.non cõtest.Cagno.in l.1.nu.31. post alios adductos de reg.iur. Virtus.n.exceptionis inqt ipse sub nu.33.duplex est,eximere,extrahere,& virtutem indefiniti,seu obscuri sermonis,& præcedentis dispositi declarare,l.fin.§.cui dulcia,de tri.& ob. leg.

9 Præterea non possumus dicere, quòd ista exceptio quoquomodo ius tribuat Canonicis in fontibus,& fortuminibus,quia nedum regulã in cęteris firmaret,sed ampliaret, & extenderet ad ea quæ aliàs sub regula præcedente non comprehenderentur,q iuris regulis repugnat,l.in generali,§.vxori,de vsufr. leg. & ibi Bart.l.Lucius,§. hæredibus, vbi Ang.& Castr.ff. ad treb.l. qntus, de au.& argen.leg.plenè Rui.conf.23.& 29.li.1. consf. 18. & 129.in 2.Cagno.alios citans d. l.1. no.34.35.36.Cauendum est ẽt ab illa interpretatione,qa sequẽti capitulo vtriusq; sñiæ manifestè repugnaret,cõcedẽti Morello,& successorib⁹ vsũ oĩum aliarũ aquarũ scaturientiũ in territorio zenæ; vltra riuum prædictum, pro irrigãdis terris suis ad saturitatem, & condemnati eosdem ad permittendũ illas tm̃ decurrere ad beneficium Canonicorum, postquam sic eis vti fuerit,si.n.in riuo fontium zenæ,vel scaturientibus in dicto territorio ius haberent Canonici pro quatuor diebus, & noctibus, contrariaretur ex diametro facultati prædictæ concessæ Dominis zenæ. Ideo fugienda est talis interprętatio l. vbi repugnantia cum materia de reg.iur.

Aut saltem sequeretur, quòd vltimum hoc caput sententiarum pcedentibus aduersans, & eis derogans,attendi deberet per glo.not. in terminis in c.pdicatur in ver.imò 16.q.1.quam sequitur Bal.in l.1.vers.sed iuxta præmissa, & ibidem Ias.nu.25.& seq. C. de fur.& idem Bal. in l.non dubium in 5.oppos.C.de legi. Imol. in l. Iudex posteaquã col.1.& ibi Ias.nu.3. de re iud. Alex. conf.90.col.fi.vol.1. Abb. in cap.innotuit in 6. not.de elect.& in c.accedens nu.9.vt li.non contest.Feli.in c.qualiter il 1.nu.30. vers. fallit 2.de accus.nu.4. C.de pact. Rom. conf.14.& ibi latè Mandof.in addi.Vndè quoquo se verbant Reu. Canonici nullum ius vigore sententiarum prædictarum in aquis extra riuum scaturientibus habere possunt,nisi quatenus irrigatione prędiorum Dominorum zenæ superfuerit.

Tertium principale dubium à similitudine reliquæ partis riui desumptum retorquetur,nam cũ riuus origiuem à flumine Cherio ducat,ut Reu. Canonici capitularunt, & eorum testes deposuerunt,& usq; ad Molẽdinum zenæ vniformis sit, quia totus manufactus,& eiusdem fere magnitudinis,vtiq; dicendum est, quòd eousq; idem nomen retineat;Nec curandum,quòd post dictum molendinum maior existat riuus, qñquidem id sit ex accidenti propter alios riuos prædictos in eum subintrantes hyberno saltem tpe, & maio-

12 ri alueo egentes, † origo namq; rei magis attenditur,quàm accidens l.q habet,ff. de tutel. cum sim. Preterea ad hanc coniecturam frustra recurritur,cum planam,& apertam habeamus riuorũ fontium distinctionẽ à riuo Casedei, siue zenę, vt exprobatis per ipsosmet Reu.Canonicos su-

13 periùs patuit; à quibus ipsi recedere nequeunt vulg.l.si quis testibus,C. de testi. cum sim.

Quarrum dubium ex verbis pluriũ iustrorum antiquorum elliciebatur,quæ reuera parùm,aut nihil ad rubũ faciunt.Nam laudum Pictoris tribuẽs ius in aqua, q decurrit per riuum Casedei Dñis zonæ pro duobus diebus,& totidem noctibus,ac ẽt p tpe quindenæ, & pro reliquo Canonicis,nil releuat,quia non cogit ipsos zenæ Dominos ad permittendũ, quòd aquæ scaturientes in fundo proprio per dictum riuũ decurrãt, nec impedit,quin eas aliò diuertere possint pro sua

14 vtilitate. † Est igitur casus hic omissus,quod iuris cõis dispositioni relinquitur l.si cum dotem,

15 ff.sol.matri.l.commodissimè de liber. & posth.† qua attenta,possunt de eis disponere ad libitum,

16 l.aquã cũ materia,C.de serui.& aq. † Præterea reuocata fuit ista Pictoris sententia per Pauinũ, ideò nullum põt super ea fundamentum fieri, l. 4.§.condemnatum,ff.de sent.& re iud.

Ad instrumentum inter Bulsanum, & Fulgosiũ celebratũ,in quo ceduntur iura in fonte,& riuo, & alueo, qui riuus appellatur Casedei per duos dies,& duas noctes; vndè colligi vr̃, quòd Dñi zenæ ius non habebant in fonte,nisi pro duobus diebus,& totidem noctibus, & quòd fons,& riuus Casedei,sunt vnum,& idem. Respondetur non habeñ. esse in consideratione quoad limitationem tpis prædicti,cum sententiæ Lanterij, & Pauini,q transitum facere in iudicatum,contrarium determinent vt supra, cumq; ex alio instrumento antiquiori ab ipsismet Can. producto videlicet locatione facta de anno 1382. per Leonardum Dulzanum, Petro de Guarinonibus,cõstet de iure Dominorum zenæ in aquis riui Casedei pro tribus diebus,& totidem noctibus, & est in registro Cano.fol.52.

17 Quo verò ad vnitatem riui;retorquetur,quandoquidem diuersitatem illorum manifestè probat virtute copulæ positæ inter fontem, & riuum ad nor.in rub. de iur. & fact. igno. & quia riuum bis nominat ibi(in fonte,& riuo,& alueo & riuo,&c.) & apertiùs etiam probat in sequentibus,dùm loquitur in plurali de ipsis iuris,ibi, (& alueo ipsorum) & paulò inferius (quod ius habendi aq̃ ipsõtũ) & est in reg.Cano.fol.332.

Ad laudum Hieronymi Landi, in quo fit mentio de fontana,siue riuo Casedei prope pontem

18 lapideum,& stratam mõtanariam, † vltra quòd sunt verba enũciatiua propter aliud emissa,quæ

non

non probant, quando super enunciato disputatur.l.optimam. C.de contrahen.& commit.stip. Bald. in l.ad probationem colum.2. C.locat. & in l.fin.circa fin. C.si à non compet. Iud.Alexan. cons.136.num.2.lib.1.& cons.202.lib.2.Crau.
19 & in tract.de antiqui.temp.par.1.nn.57.†Et qđ laudum ipsum est res inter alios acta, quæ non præiudicat tertio rubr. & to. ti. C. res inter ali. act. respondetur quoque nõ constare vbi sit locus ille designatus, nec sciunt adhuc illum Reuerendi Canonici ad oculum demonstrare; ideo
20 nihil probare potest, † quia non entis nullę sunt qualitates. l. eius qui inprouincia. ff. si certum
21 petat.† & ratione incertitudinis probatio vitiatur.l.non hoc.c.vnde cogna.cap.in præsentia de
22 probat.† & paria sunt non esse,& non apparere. l. in lege. ff.de contrahend. empt.l.duo sunt Titij, de testam.tute.

De testibus coram Lanterio examinatis ad R. Canonicorum instantiam nulla ratio habenda est, quia nihil prorsus contra supradicta concludunt, & si quicquam deponerẽt aduersùs tot alias probationes, etiam per ipsosmet Canonicos inductas, nullam mererentur fidem. Ex alio etiam fide carent, quia coram eodem Lanterio arbitro reprobati fuere tanquam inimici D. Morelli de Parma tunc Zenæ Domini, interuenerãt enim homicidio cuiusdam eius nepotis, & vxorem conuitijs, & insultu cum armis affecerant, vt in visis dicti laudi legitur pag. 281. registri PerIllust. D. Com. & latius pag.349.

Instrumentum Dulzani super venditione facta Ziliano idem continet, quod laudum Pictoris, loquitur namque de duobus diebus,& duabus noctibus, ideo tollitur eisdem responsionibus, quibus sublatum fuit ipsum laudum, atque instrumentum Dulzani celebratum cum Fulgosio, quas non repeto.

Alia duo instrumenta,in quorũ primo fit mentio de rino Casedei,& strata Carpaneti cohęrentibus prædio vendito, & in secundo de eodem riuo, atque de Castro dirupto submouentur eisdẽ rationibus,quibus laudum Landi, & signanter ex loci incertitudine, nullibi enim apparent ista loca,quibus demõstrationes in dictis instru-
23 mentis relatæ conueniant, † & tamen cum in eis se fundent Canonici, suæ erant partes identitatem locorum probare cum suis cõfinibus, & demonstrationibus,mutationes enim nunquã pręsumuntur, etiam in antiquis,nisi probentur.l.in finali. ff.fi.regun. l.2.& ibi gl.C.eodem tit.Hier. de mon.in tract.fi.regun.c.21.nu.1.& per to.

Insuper quod attinet ad vltimum dictorũ instrumẽtorum de Castro dirupto loquens,in quo multùm se iactare consueuerunt Canonici plures aliæ suppetunt responsiones,nam primò considerandum est, non constare illud loqui de Castro Zenæ nunc extante;hoc est,quòd eodem loco fuerit ędificatum vbi erat illud antiquum demolitum. Nec obstat,quòd rerum,& sic Castrorum pluralitas non præsumatur, vt ex aduersò allegatur,quoniam regula ista non facit ad propositum, nõ enim dicimus nos plura extare Castra Zenæ nuncupata, sed tantùm asserimus non constare de identitate loci, in quo Castrum antiquum,& modernum fuerit extructum:sed præsupposito, citrà veri præiudicium, regulam huiusmodi ad rem facere, certè contrarium verius
24 asserere possumus, † hoc est pluralitatem rerum imò præsumi per ea, quæ scribit Ioã.And.quem cęteri sequuntur Cano.in c.auditis de pręsump. & Alex.post multos relatos, in consil.134.nn.3. lib.2.Ias.in l.2.in si.C.de bo.pos.secundùm tab. Rui. cons.46.num.16.in 4. Crau. latè cons.112. num.34.& per tot.

Et si admitteremus pluralitatem rerum non præsumi, non tamen sequeretur præsumi identitatem, sed cum vtraq; sit facti, verius esset dicere neutram præsumi per reg. l. in bello. §. factæ
25 de capt.& post l. reuer. † & modo hãc modo illam proban. esse prout fuerit allegata; quare cũ Canonici identitatem nunc allegent, & in ea se fundent, capitulare, & probare illam debebant, Bart.in l.1.num.3. C.si vnus ex plur. Dec.d.cõs. 109.num.2.cum concord.Menoch.consil.21.in fin.Sed vt apertiùs res ob oculos ponatur,dispiciendum est tempus,quo factum est instrumentum illud, in quo de Castro dirupto fit mentio, qui fuit annus 1356. ante quod tempus stabat Castrum Zenæ vtsupra de anno 1352. vt ex instrumento inuentarij bonorum cuiusdam Dulzani legitur in extractu fol. 276. Vndè colligitur, quòd cum non constet de demolitione postea secuta, & rędificatione superuenta, præsumatur idem Castrum nunc esse, quod tunc erat per supradicta,& tantò magis cum isti actus sint adeo notabiles, vt verisimiliter eorum memoria extare debuerit, & si extitisset verisimiliùs est Reuerendos Cano.alioquin multùm in hac causa Solertes, probationem hanc minimè fuisse
26 omissuros, † Quod autem verisimile non est,falsitatis habet imaginem,prout è contra verisimilitudo dicitur cognata naturæ, pro legeq; habetur Crau.post relatos cons.61. num.9.consil.73. num.41.consil.15.num.24.consil.135.num.33. consil.269.nu.4.& latiùs in tract.suo de antiqui. temp.par.1.nu.213.vsq; ad numerum 219.

Deniq; cum de præterito in pręsens pręsumatur vtsupra probauimus, stat iuris præsumptio memorata, quòd Castrum Zenæ consistens de an. 1352. in suo esse perseuerauerit nedum de an. 1356. sed longè postea,& vsq; in præsens,& qui secus dixerit probandi onus assumat per supradicta,sed Reuerendi Cano.nil circa hoc probarunt, ergo.

Quintum dubium ex multitudine sententiarum

rũ deponi dr, q̃ in fauorẽ RR. Canonicorũ latæ fuerũt; sed q̃a de singulis sñijs spãliter tractatũ fuit,& eas potiꝰ in fauorẽ DD.Zenæ cãtare ostẽdimus,& pſertim Pauinã ab ambabꝰ partibꝰ acceptatã ad partes ideo ponẽdũ est hmõi dubium, vel potiùs contra RR.Canon. retorquendum.

Sextũ,& vltimũ fuit supadditũ post aliorũ editionẽ,in quo põderant sñiarũ verba ꝑnarrata cõdẽnãtia Dños Zenæ ad perpetuò mũdari facien. fontanellas in alueo, siue loco Zenæ scaturiẽtes, vt in laudo Lãterij,ac ẽt mũdari faciendũ alueũ, siue lectũ dicti riui,& aquarũ in loco Zenę scaturientiũ,vt in sñia Pauini,ꝑ modũ quòd labi possint ad ĩferiora loca ad beneficium Canonicorũ, ex q̃bus colligit̃ fontes Zenę cõtineri sub primo gñre aquarũ in dictis sñijs expssarũ, vt in sacro Rotæ Auditorio(salua tamen reuisione) declaratum extitit. Vndè sequitur, quòd DD. Zenę nõ possint eis vti,nisi pro tribus diebus,& tribꝰ noctibus ad instar aquarũ riui Zenæ, siue Casedei.

Sed ex supradictis clara patet huius dubij solutio,ꝑ ea q̃ in tollendo 2.dubio abũdè diximꝰ, nil etenim aliud ĩportãt pdicta verba nisi onus purgãdi oẽs riuos ad effectũ,ut aquaꝑ eos labi possit tp̃ibus,& modis in sñijs ipsis expssis:nõ verò cõdẽnãt Zenæ Dños ad pmittendũ aquas oĩum riuorũ,& fontiũ labi ad beneficiũ Canonicorũ ꝑ quattuor diebꝰ,& quattuor noctibus singula hebdomada,ꝑut de aquis solius riui Zenę, siuè Casedei dispositũ fuerat.Huiꝰ aũt interp̃tationis veritas tã ex ꝓprietate verborum,quàm ex rõnibꝰ iam relatis manifestè patet,quas non repeto?

Verũtñ ex abũdãti, & ad maiorẽ rei dilucidationẽ addo,quòd cũ Iudices antedicti in primo capite sñiarũ suatũ aquas riui Zenę,siuè Casedei tm̃ diuiserint modo pdicto,& de alijs de quibus inferiùs mentionẽ faciũt,nihil tale disposuerint, quod facere potuissent,& sciuissent,si voluissẽt,
27 cõcludendum est eas noluisse diuidere,nec in dicto primo capite cõprẽhẽdere ꝑ l.si seruũ, §. nõ dixit Pretor, ff.de acqui.hęred.l.vni.§ fin aũt ad difficiẽtis, C.de cad.tol.c. ad audientiã de deci. Addo secũdò quòd laudũ Lãterij in eodẽ 1.cap. dũ mentionẽ facit de fontanellis in lecto,siue alueo riui scaturiẽtibꝰ,in q̃bus verbis potissimum iaciũt fundamẽtũ RR.Can.duo ꝓsupponit,alterũ,quòd sint parui fontes, q̃a vtit̃ diminutiuo,alterũ verò,quòd ĩtra ipsũ riuũ Zenę siuè Casedei orianẽ,sed nullũ horũ verificat̃ in fontibꝰ Zenæ, q̃ magni sunt,& copiosã aquã statim emittunt, quæq; ex̃ riuũ pdictũ nascunt̃,& ꝓpriũ hñt riuũ vt s̃dixim̃ꝰ,& vtrũq; ad oculũ patet,ergo ĩ his fõtibꝰ verificari neq̃t,sed ĩ alijs potiꝰ supiꝰ expssis. Addo tertiò,quòd si interp̃tatio exaduersò data ꝓcederet, ita quòd oĩũ aquarũ ĩ territorio zenę scaturientiũ vsi essent RR. Can.ꝑ quõr diebꝰ,& quõr noctibus,tolleret̃ pęnitus, ac destrueret̃ effectus,& operatio tertij capituli eatũdẽ sñiarũ,dũ in eo Dñis zenę relinq̃t vsus oĩum ex̃ riuũ zenę, sine Casedei scaturientiũ ꝑ terris suis ad saturitatẽ,deseruiretq; deuẽto pars illa sñiæ,imò totũ
28 illud capitulũ,si rectè ꝑpẽdat̃;quod maximè absurdũ reputat̃ nõ solum in sñijs,sed in oĩ dispõẽt de vna dictione,l.si quando, vbi doct.de leg. 1.c.si Papa de priuil.in 6.glo.in l.1.ff.quod met. cau.Bal.in rub.C.de contrah.emp.q.9.Ctau.larẽ cons.197.nu.4.cum concord.Igitur,&c.

Nr̃a aũt interp̃tatio oẽm difficultatẽ,oẽm cõtrarietatẽ,oẽm ambiguitatẽ,& cõfusionẽ tollit, q̃a primũ caput aq̃ solius riui zenæ,siue Casedei diuidit ꝑ noctes,& dies vt s̃.Tertiũ oẽs alias aquas in territorio zenę scaturiẽtes aliter diuidit,solis enim Dñis zenę illas tribuit ꝑ vsu pdiorũ suorũ, & ꝙ superest Reu.Canon.cõcedit,secũdũ verò, & sic mediũ inter hæc duo capitula dictos Terrę Dños grauat ad riuorũ,& fontanellarũ purgationẽ ꝑ totũ eorũ territorium,& nil aliud disponit.

Accedat 4.quòd sẽtẽtia Pauini cõcedit D.Morello,& hr̃dibꝰ vsũ aq̃ de qua in 1.cap. ꝑ diebꝰ, & noctib. pdictis ab vna parte tm̃,hoc est versus flumen Regij,q̃ est plaga occidẽtalis,qua in re ꝓsupponit talẽ aq̃ ex diuersò ẽt oriẽtẽ versùs duci posse; Hæc aũt demõstratio ĩferiori riuo idest fontiũ zenæ repugnat,qui versùs flumen Cherij nullimodo deriuari põt,vt ex loci aspectu manifestissimẽ deprẽhendit̃;ergo in dicto primo capitulo riuus iste contineri nequit, nè in superfluitatis vitiũ incidamus contra iura, & authoritates proximè relatas, frustra enim prohibitũ fuisset, quod natura impossibile erat.

Accedat 5.quòd si oẽs aq̃ pdictæ diuidẽdę fuissent inter partes iuxtã formã primi capituli,difficillimũ fuisset, & ferè impossibile clusare oĩ hebdomada riuũ fõtiũ ꝑ ducẽda aqua ad pdia DD. Zenę,aq; desclusare ꝑ ea relaxãda RR.Can.stãte quòd maximo cũ labore, & impẽsa,clusa fieri põt in riuo tã laro,& ꝓfundo,vt ĩferiùs dicet̃, & expiẽtia docet. Nè igit̃ diuisionẽ pdictã effectu carere oĩnò cõtingat,cõcludẽdũ est sẽtẽtias loq̃ de aq̃s q̃ singula hebdomada cõmodè diuidi possint,quales sunt aquæ riui zenæ,siue Casedei.

Accedat 6.quòd dũ ĩ tertio cap.s̃.relato vtraq; sñia Dñis zenę vsũ tribuit oĩum aliarũ aquarũ, & fortuminũ in territorio suo scaturientiũ,vltra riuũ pdictũ,ꝑ irrigãdis eorũ terris ad saturitatẽ, & ꝙ superfuerit mãdat decurrere debere ꝑ lectũ, & alueũ suũ ad terras,prata,& ꝓprietates Casedi, quõr ĩ facto necessariò supponit, primũ ꝙ hmõi aq̃ deseruire possit irrigationi pdiorũ Zenæ, sm̃ quòd aq̃ sint in q̃ritate notabili,vt verisimile fuerit sufficere posse irrigationi dictorũ pdiorũ, & vltra,tertiũ quòd illęmet aq̃ hẽant vnũ lectũ,seu alueũ ꝑ quẽ separatim dcurrãt,quartũ quòd post irrigationẽ pdiorũ zenæ ad terras, & ꝓprietates Casedei labi possint. Cæterũ si verũ esset,quòd RR.Canonici cõtẽdũt,nullũ horũ verificari posset, nã nulli alij adsunt fontes, aut fortumina in toto territorio,q̃ memoratorũ pdiorũ irrigationi inser-

inseruire valeāt, vnus etenim Recolētæ, cū suis sortuminib. ī riuū zenæ, siue Casedei statī cadit, vt vix aliò possibile sit eū ducere, & si ducatˀ, ne minimā qdē dictorū pdiorū partē irrigare potis est, cū modicā admodū aquā æstiuo tpe habeat, qꝫ sīn destruit p̄suppositū. Alia aūt sortumina, q̄ in dicto territorio ondere solēt RR. Canonici, p tollēda hmōi difficultate; in inferiori parte illius existēte prope territoriū Casedei, primo repugnāt p̄supposito. sūt ēt adeo exigua, & tenuia, vt vix cōspici possīt, tm̄ abest, vt aquā in tā notabili quātitate pducāt, & hoc ēt destruit secundū p̄suppositū; Nullū hn̄t alueū ppriū, sed p fossata pdiorū iter faciūt, qꝫ tertio cōtradicit p̄supposito, & quia modica est aqua æstiuo tpe, quo irrigatione opus est, & de quo sn̄iæ loquūtur, terra arida eā absorbet, ideo ad ppri:etates irrigādas Casedei pdesse neqt, vt experiētia docuit; nunq̄.n. his vsi fuerunt Canonici pro eis irrigandis, prout verisimiliter fecissent, si possibile fuisset, & hoc quartum destruit suppositum.

Sin aūt de aqs riui fontiū capitulū istud loqui dixerimus, ppit re vera loqˀ, oīa hæc verificanˀ p̄supposita, siqdē irrigationi pdiorū zenæ aptissimæ sūt, vt experiētia quotānis ondit, qꝫ primo cōgruit p̄supposito, sunt insup in quātitate notabili, vt ad oculū patet, & grādis ēt septa, quā clusionū vocant, ad earū diuersionē fieri solita, demōstrat, quod secūdo consonat p̄supposito, lectū hn̄t propriū satis amplū, vt videri pōt; qꝫ tertio applaudet p̄supposito. Demūq; fluunt ad riuū Casedei, siue zenæ, si clusionē sustuleris, vt RR. Canonici fieri petunt, & è riuo ad terras, & pprietates Casedei cōmodè duci posśūt, vt ipsimet Canonici fatētur, qꝫ quarto conuenit præsupposito, ergo oīa plana pcedūt, oēs verificanˀ demonstrationes, ad intentionē PerIll. D. Co: iuuādā, Reuerēdorūq; aduersantiū impugnādā.

Accedat septimò, & vltimò, quod dn̄ ipsi vnitatē riui allegāt, & riuū superiorē in riuū fontiū tpe sn̄iarū cecidisse contendunt, tres aliæ haud spernēdæ demōstrationes repugnāt, ex suorū testiū depositionib. desumptæ, quos olim coram Romano pduxerāt, & examinari fecerunt. Prima dū testificantur D. Morellum clusasse in totū riuū zenæ, siue Casedei de pātano, & letamine, & sic diuertisse eiᵘ aquas à sòlito cursu, & in pprios vsus cōuertisse. Talis.n. clusa impossibilis est in riuo fontiū, qꝫ ita patēs, & depssus est, vt maximo cū misterio clusari eū oporteat, cū plurib. tabulis ligneis, & pallificatis; Vndè clusoni ēt nomen obtinet, riuus aūt superior, q paruus est, facilè de letamine, & pātano claudi pōt, & in totū auuerti. Secunda dū deponunt riuū zenæ, siue Casedei, si immōditijs nō purgetur agros, stratas, & nemora conuicina innudare, sed riuus fontiū, est ita depssus, & amplus suapte natura, vt impossibile sit, quòd aquas p dicta loca effundat, vt ex eius aspectu clarè dignoscitur, & experiētia quoq; docet, ex quo clusa, tàm grandi opus est pro aqua ex eo hauriēda; riuus aūt superior, q facilè claudiˀ, vt s̄. & in loco est eminētiori, aptissimus est ad huiusmodi innudationē. Tertia dū testificātur riuū zenę, siue Casedei tūc tpis expurgatione indiguisse, in qua libras tercētū expēdere oportebat. At inferior riuus nulla indigere pōt simili expurgatione, ex quo aqua perēnis, & in notabili quātitate p eū labitur, & purgatū cōtinuò reddit. Superior verò p quem aqua æstiuo tpe nunq̄ ferè labitur, quiq; ob frequētes clusas superiorū locorum facilè repletur, verisimiliter egere potuit expurgatione, prout nostris quoque temporibus eget.

29 Si ergo vera est Iuris cōclusio, quòd in cōcursu multarū demōstrationū plures vincūt pauciores, vt docet Batt. quē Alex. & cæt. sequuntur, in l. demōstratio falsa, de cōdi. & demōst. Castr. Soci. & alij in l. in testō, la prima, eod. tit. Alex. cōs. 73. n. 8. col. 3. cōs. 35. n. 5. & cōs. 38. n. 4. in 5. Cran. cons. 269. nu. 5. Soci. in l. si qs in fundi vocabulo, nu. 6. de leg. 1. Bero. q. 48. n. 6. Hiero. de Mon. d. tract. fi, regun. cap. 87. n. 2. 3. 4. & 8. Menoc. de arbi. iud. li. 2. casu 105. n. 12. Card. Alba. in lucubra. ad Bar. in d. l. demonstrō. sub n. 2. qd porrò in hac cā cōcludendū, & iudicaudū est, in qua tot, tanq; claræ, & aptæ demonstrōnes intētioni fauēt PerIll. D. Co: & cū Reuerendorū aduersariorū intētione pugnant? Pro istis aūt nulla penitùs militat, q̄ eiusdē D. Co: sensul pariter nō deseruiat? Nulli certè dubium; qn is à petitis per eos absoluēdus veniat, qui in casu etiam dubio absoluēdus esset. l. fauorabiliores, de reg. iu. cum vulg. Laus Deo Altissimo.

SVMMARIVM.

1 *EXecutio ab eodem Iudice, qui sententiam tulit, sinè citatione fieri potest, quando in eadem re, qua in condemnationem venit, fieri debet, secus si in alia, & est communis distinctio.*

2 *Executio pro credito pecuniario, primo in mobilibus, & animalibus, & in defectum, in rebus soli fieri debet.*

3 *Principaliter quod sit attendendum est, non quod in consequentiam venit.*

4 *Cessante ratione legis, cessat eius dispositio.*

5 *In executione facienda pro satisfactione debiti pecuniarij, tres actus cōsiderantur, captio pignorū, subhastatio, & alienatio, seù datio in solutum non reperto emptore, quorum actuum duo primi citationem non requirunt; Tertius verò sic.*

6 *Executor merus datus ad exequendum, sinè citatione partis, regulariter exequitur.*

7 *Fallit tamen si possessorem inuenit, quem sinè citatione non deijcit.*

Pro Ill. DD. Fratribus de Valentis Mantuanis.

EPITOME.

Sententia à iudice qui illam tulit, si venit exequenda, & in eadem re, quæ in cõdemnatione venit, citatione partis opus non est, aliàs sic.

Executio autem fienda pro debito pecuniario tres habet terminos, quorum duo primi sinè citatione, vltimus autem cum citatione expediuntur.

RESPONSVM LXXIX.

Post doctissimas rñsiones Excellentiss. Aduocati D. Alexãdri Battaini ad dubia contra Ill. DD. Valẽtes in executione sñię, seu laudi Ducalis excitata, parũ, aut nihil allegari posse vr. Nihilominus, nè frustra causæ huic manũ apposuisse videar, non nulla ꝑ solutione quarti dubij ĩ quo maior (meo
1 iudicio) versaĩ difficultas, addere statui. † Doctrina igr̃ Bart. in l. à diuo pio, §. in venditioue de re iud. tradẽtis citationẽ partis reqri vbi agitur de sñiæ exequẽda ab eodẽ Iudice, in q̃titate, & nõ in specie, nihil officit, si rectè ꝑpendaĩ; qñquidẽ in casu loqtur, quo cõdẽnatio in q̃titate facta erat, executio aũt in speciebus petebaĩ sm̃ ordinẽ d. §. in vẽditione, & sic in alia re, q̃ q̃ in condẽnationẽ venerat, & sanè verba Bart. clara sunt, Inqt .n. Ego dico, si qdẽ facta est cõdẽnatio ĩ q̃titate, vel gñre, ita quòd executio reqrit, quòd capianẽ alię res sm̃ ordinẽ nr̃i. §. tũc dẽbet pars citari. † Vis ergò decisionis [illegible]i⁹ ĩ eo nõ stat, quòd executio vel cõdẽnatio ĩ pecunia cõsistat, sed quòd ĩ alia re condẽnatio sit, & ni alia executio petaĩ, & ita Bart. ĩtelligũt, ac referũt Scrib. oẽs q̃ mñã examinãt, & pſertim Alex. ibi n. 31. in oppositũ citat⁹, q
distinctionẽ illã Bart. cõem⁹ ita attestaĩ; quòd aut fieri petiĩ executio in eadẽ re, & citatione partis opus nõ est, aut in diuersa, & cõtrariũ iudicaĩ, q̃ distinctionẽ verè cõem dicere possumus, vt colligere licet ex q̃ plurimis adductis nouissimè per Gabr. ti. de cita. cõclu. 1. amplia. 19. sub nu. 123. & q̃ cõem attestanĩ Fely. in c. ex rõne col. fin. de appel. & ibidẽ Dec. nu. 70. & Cassad. decis. 6. nu. 2. in tit. de cã posse. & propriet. Rol. cons. 20. nu. 15. li. 1. vbi omnes ita tenere affirmat, & idẽ Gabr. loco præcitato; quibus in locis, & si aliquæ ẽt limitationes afferantur, nullus tamen est q̃ de su pradicta mentionẽ faciat, quãdo in pecunia, &c. Quapropter cũ in nr̃a ſpẽ cõdẽnatio facta reperiaĩ in pecunia, & in pecunia etiã executio petatur, vt in motiuo supponitur, certum est hanc absq; partis citatione relaxandam fore.
2 Quòd si obijciatur, executionẽ hãc in pecunia petitã, fieri rñ debere in alijs rebus, ex qbus pecunia redigi possit, vcz primò in mobilib⁹, & in aĩalibus, & si ea nõ sufficiãt, in rebus soli iuxta ordinẽ d. §. ĩ vẽditione, & sic obstaĩ adhuc doctr. Bar.

Consil. Lud. Sacc.

Tripliciter rñderi põt, vltra rñsiones ꝑ D. Ad-
3 uocatũ adductas, † primò artẽdi debere, q̃ principaliter fit, nõ quòd in consequẽtiã venit l. si qs nec cãm, & l. rogasti, ff. si cer. pet. cũ vulg. principaliter nãq; intẽdit pars, & intẽdit Iudex pecuniã à debitore exigere, si ergo pignoratione mobiliũ, aut immobiliũ mediãte, & legis præcepto, hoc fieri debeat, curandũ nõ est. Secundò negari nõ põt, qñ executio saltẽ cõcedẽda veniat in pecunia Ill. debitorũ vbicũq; reperiaĩ, q̃a hoc mõ nõ dicetur executio fieri in diuersa re, q̃ q̃ in cõ-
4 dẽnationẽ venit; † cessante etenĩ rõe, cessat dispositio l. adigere, §. quis de iu. patr. c. cũ cessante de appel. Tertiò, & vltimò dato nõ cõcesso, quòd ad ꝑficiendã executionẽ citatione partis op⁹ sit, cũ exequendũ venit, nõ in pecunia, sed in alijs reb⁹
5 ad effectũ pecuniæ cõsequẽdæ vt̃s, † est tñ aĩaduertendũ nõ esse necessariã citationẽ ab initio, qñ Iudex cõmittere vult captionẽ pignorũ. Tres .n. actus cõtinet hm̃oi executio, captionẽ pignorũ, subhastationẽ, & alienationẽ, vel adiudicationẽ in defectũ emptoris, & q̃a duo primi act⁹ sũt reparabiles, & modici ꝑiudicij, sinè partis citatione expediuntur, tertius verò, in quo de trãslatione dñij, & sic ꝑiudicio irreparabili tractaĩ, citationẽ reqrit anteq̃ Iudex alienationis, aut adiudicationis decretũ feraĩ, ita tenet Alber. de rosa, in l. creditor ꝑ illũ tex. C. de distr. pig. benefacit. Glo. in l. debitores, C. de pigno. & est decis. sacr. cõs. apud Afflict. 358. nu. 3. & ita practicari testatur Marãn. in suo Spec. par. 6. actu 3. nu. 19. & seq̃tur Afin. in sua prax. §. 7. cap. 5. limit. 9. n. 8. vsq; ad nu. 14. est mihi pag. 147. Quapꝑ ambigendũ nõ est, qñ Ill. D. Gubernator Placẽtiæ petitã captionẽ pignorũ mãdare debeat parte nõ citata, ẽt si ordinarij Iudicis, aut mixti executoris offõ fungeretur; Sed q̃a merus executor est, & mãdatũ Serenis. D. Ducis nr̃i exequiĩ, tãtò prõptior esse debet; q̃a nullã causæ cognitionẽ habet, sed simplex ministeriũ exequẽdi tanq̃ ad hoc in ſpẽ delegatus tex. est in l. si vt ꝑponis, & ibi gl. Bart. Sali. Castr. & alij, & alter tex. in l. errorẽ vbi etiã doct. C. de execu. re. iud. atq; in c. fi. §. vltimo de offi. deleg. Benè fateor, quòd si possessorẽ inuenit meus executor, illũ nõ citatũ priuare non debet Ancha. cõs. 275. ad declarationẽ ꝑ tex. in c. licèt ẽps, cũ glo. de ꝑben. in 6. Card. in cõs. 54. & cons. 86. Reu. Pr̃. Feli. in c. fi. col. 6. vers. fallit secundò, vbi materiã latè prosequitur. In cæteris autem doctissimè scripta per D. Aduocatum approbo, & tanquam iuri consona confirmo.

SVMMARIVM.

1 *Vccedens in feudo antiquo dicitur primo acquirenti succedere, nõ vltimo mortẽti pſertim quãdo de vna linea fit transitus ad aliã, et infꝑ to. et maximè n. 31.*

2 *De Regno ad feudum arguitur, & è contra.*

3 *Linea vna vocatorum deficiente, oẽs alia succedũt*

Ff 2 aqua-

æqualiter in feudo antiquo.

4 *Nepotes cũ patruis admittuntur in successione feudi antiqui. & num. 18.*

5 *Agnati omnes in infinitum succedunt in feudo antiquo, q à primo descendunt acquirẽte, excluso directo domino, ac ẽt excluso filio vltimi possessoris, ob delictum priuati. Nouum autem feudũ ad dominum reuertitur.*

6 *Feudo stipulato pro masculis, & in defectũ pro fœminis, si filia vltimi possessoris cũ nepote, & fratre concurrat, is præfertur, si feudum est antiquũ, in nouo autem filia præferetur.*

7 *Descendentibus suis vnusquisq; prospicere præsumitur, potiusquàm agnatis.*

8 *Feudo paterno apud vnum ex tribus fratribus existente, si vnus refutationem ei fecit pro se, hæredibus, & cui dederit, & possidens absq; liberis decesserit, succedunt ambo fratres superstites, non obstante renunciatione prædicta.*

9 *Renuncians alicui iuri, excluditur ad eo alicnius beneficium fuit renunciatum.*

10 *Antiquum feudum paternum vocatur.*

11 *Nomina debent esse rebus consonantia.*

12 *Argumentum ab ethymologia valet.*

13 *Origo, & principiũ attenditur, & oĩa ad id referũtur, vndè incipiunt, & originem ducunt.*

14 *Causa prima intuenda est, secunda verò tãtũ operatur, quantum sibi à prima influitur.*

15 *Primus feudi acqsitor portat illud ad posteros suos, velut radix ad ramos, & palmites proprios, & quasi fons riuulos.*

16 *Argumentum ab effectu validum est.*

17 *Transuersales in feudo nouo non succedũt, nisi vsq; ad septimum gradum.*

18 *In antiquo autem in infinitum, & est communis, ac vera distinctio.*

19 *Transuersales in omni legitima successione, vsq; ad limitatum graduum numerum succedunt.*

20 *Descendentes verò in infinitum succedunt.*

21 *Argumentum à consequenti destructo validũ est.*

22 *Transuersalis in feudo nouo non succedit trãsuersali, & est communis.*

23 *Feudo duobus fratribus concesso, si linea vnius extinguatur descendentes ab altero non succedunt in portione defuncti.*

24 *Prima, & ordinata charitas à se ipso incipit.*

25 *Dilectus magis præsumitur infeudanti primus acquisitor, quem nouit, quàm eius posteros, quos non cognouit, sicuti, & testatori primus hæres quàm cæteri vlterioris gradus.*

26 *Propter vnum quodq; tale, & illud magis.*

27 *Successio in feudalibus cõtinet tacitam legalẽ substitutionẽ, qua vna linea alteri, & vnus gradus alteri à lege subrogatur, & substituitur.*

28 *Substitutus directo, etiam post multos gradus, dicitur nihilominus primo hæredi substitutus.*

29 *Argumentum ab æquiparatis valet.*

30 *Feudũ antiquũ, & fideicõmissũ ꝓ inter illos de familia successiuè restituendum est æquiparantur.*

31 *In fideicommisso succeditur testatori non grauato.*

32 *In feudo antiquo succeditur primo acquirenti, non vltimo possessori, & supra nu. 5. & per 10.*

33 *Ampliatur, vt procedat ẽt in feudo mixto antiquo.*

EPITOME.

In feudo antiquo primo acquirenti succedi, non vltimo morienti defenditur, iuribus, rationibus, & authoritatibus.

RESPONSVM LXXX.

Requisitus in causa maximi momenti, an in feudo antiquo succedatur primo acquirenti, an vltimo decedenti, sic respondi.

Quãuis cõtrouersus sit articulus iste, vtrũ in feudi antiq successione primo acqrẽti succedaĩ, vel
1 vltimo possessori? Nihilominus verior opinio est, quòd primo acquirẽti, de cuiꝰ vera, & ꝓpria successione tractari dr̃, nõ vltimi possessoris, præsertim quando de vna linea ad alterã foret transitus ob extinctionẽ ipsius lineæ, in qua nouissimè decedens reperiebatur, & probatur hæc sententia iuribus, rationibus, & authoritatibus.

In primis per fortem tex. in c. licèt ex. de vo. vbi de succedendo fratri sinè sobole morienti agitur, & tñ Summ. Pont. paternã successionẽ appellat, ibi paterna te reddes successione indignũ
2 loquitur autem in Regno, sed perinde est, ac si in feudo antiquo loqueretur, quia parificantur hæc duo, & de vno ad aliud argumentum procedit, Cels. Hug. cons. 98. nu. 10. & cõs. 120. nu. 1.

3 Secundò, ꝓ optimũ, q̃uis notissimũ tex. in c. 1. de nat. success. feud. q ꝓ vtraq; parte põderari solet, sed re vera ꝓ hac opinione ineuitabiliter facit in fi. ver. dũ deficiẽte linea ultimi possessoris, uocat oẽs aliàs lineas æqualiter à cõi stipite descẽdẽtes; si. n. ꝓximior ultimo in gradu admitteretur, nõ lineas, sed ipsũ solũ uocaret, aut saltem nõ oẽs lineas, sed eã tñ, in qua ꝓximior ĩ gradu existeret, uel eas in qbus æquè ꝓximi repirenĩ, nec oẽs æqualiter uocaret, sed sñ numerũ agnatorũ uniuscuiusq, lineæ in eodẽ gradu existẽtiũ. Tertiò ad literã facit tex. in cap. 1. §. si capitanei. de feud. march. ibi (ꝓ inuestiturã pr̃is, & cui succedunt,) undè colligitur, quòd qs ꝓximus sit ultimo nõ attẽditur, sed qs in inuestitura primi acq
4 rentis, uel cõis stipitis vocetur, † & rursus ĩducit idẽ tex. dũ ad feudũ cõsobrini defuncti cõsobrinos suꝑuiuentes uocat, unà cum eorum patruis, q eẽ nõ posset, si ꝓximior defuncto succederet, qa soli patrui admitterenĩ, & subiungit ibi gl. in uer. in cõsobrinis, idẽ iuris esse ĩ successione oiũ aliorũ in infinitũ, q à primo acqrẽte descẽdunt. Hic igiĩ tex. iuncta gl. cõclusionẽ s̃ firmatã ꝓbat.

5 Quarto adducitur c. 1. in fin. si uass. feud. princ. cui defe. ubi decisum est, agnatos oẽs in infinitũ à primo acquirente descendentes in feudo pr̃no

succe-

succedere, excluso filio ultimi possessoris ob delictū priuati, ac ēt excluso directo dño, cuius cōtrarium determinatur in feudo nouo, quod ad dñm reuertitur. Vndè manifestè colligitur, agnatos in feudo antiquo succedere tanq̄ ad feudum primi stipulatoris, & cōis parentis, non vero vlti mi possessoris, quia si tanq̄ feudum vltimi habēdū esset, aut ad filium eius ante agnatos vocatū, aut ad dñm rediret, put nouū reddit, & ita declarat est tex. glo. ibi quem cæteri Doct. sequuntur.

6 Quintò. Pōdero fortissimū tex. in c. 1. de eo, q. fi. & hęred. vbi de successione feudi paterni stipulati ꝑ masculis, & in defectū ꝑ fœminis agit, concurrentibus filiabus vltimi possessoris absq; masculis defuncti, cū nepote ex fratre, pfertur nepos ea rōne, qa solus masculus ex descēdētib⁹ primi acquisitoris superest, vndè clarè patet tā ex decisione, q̄ ex rōne expssa, quòd de primi acquisitoris successione tractat, q a si de successione vltimi tractaret, eius filię admitterētur ī defectū filiorū masculorū, attēta inuestituræ natura. In hmōi. n. feudis fœmineis, filia agnatos excludit† quādoquidem vnusquisq; descendētibus suis priùs ꝑ-
7 spicere velle intelligitur, q̄ agnatis, vt est tex. in terminis in cap. 1. de duo. fra. à cap. Inuest. & ibi Doct. oēs præsertim Afflict. col. 1. Curt. in tract. feud. par. 3. q. 23. in uers. secundò quia.

8 Sextò. Stringit tex. in c. 1. de eo q fi. fec. agna. de feud. pater. vbi tres agnati fuisse psupponunt, quorū vnus feudū paternū possidebat, & ali⁹ refutationē ei fecit, suisq; hæredib⁹, & cui dederit, deīde possidēs absq; liberis decessit, quo mortuo tertius agnat⁹, q nō refutauit, totū feudū vēdicabat, ille aūt, q rñtiauerat, ad successionē ēt admitti debere, cōtendebat, & decisū fuit hūc esse admittendum, nisi in duobus casibus ibi expressis.

Ex qua decisione manifestè deprehēdit ī hmōi feudo de successione vltimi non tractari, sed primi; nā si de successione vltimi tractaretur, cū refutatio facta reperiatur ad eius cōmodū, ac hæredū suorū, & eorū quibus dedisset, vtiq; terti⁹ ille agnatus in totū succedere debuisset, vtpote cām hñs ab vltimo possessore, & sic cōprehensus sub gñalitate illius clausulæ (& q̄bus dederit) donec . n. aliqs extitisset dicti possessoris legitim⁹ ī feu-
9 do successor, minimè admittēdus fuisset rñtiās,† qa ꝑsona ad cuius beneficiū renunciatū fuit, ipsū renunciantē in dubiè excludit l. iubem⁹ C. ad vell. Doct. in l. precum, C. de colla. Rui. consil. 1. nu. 9. 10. lib. 1. Tiraq. in tract. primog. q. 76.

Cęterùm si multis iuribus nitit hæc opinio, nō paucioribus ēt rōnibus, & argumentis adiuuat; in primis nāq; à noīe ipso, siue ethimologia vo-
10 cabuli argm̄ ꝑ ea sumitur, † ex quo paternū hoc est prīs feudū vocatur c. 1. §. 1. de success. feud.
11 non fraternū, aut alterius agnati, † noīa. n. debēt esse consonātia rebus, §. est & aliud instit. de do-
12 nat. † & ab ethymologia valet argm̄ l. 2. §. appellata, vbi Doct. ff. si cert. pet. ergò patris succes

sio, & cōis stipitis, non alicuius transuersalis, & ita in terminis argumētatur Ang. in celebri cōs. 110. cui ēt Bal. subscripsit incipiente Sanctissima Regina col. 2. vers. primò ex noīs impositione.

13 Secundò arguitur à principio, & origine ipsius feudi, nā oīa ad id referuntur, vndè incipiūt atq; originē ducunt, l. q id quod ff. de donat. l. in rō-
14 ne, §. si filio ad l. fal. † & causa prima semp intuenda est, cā verò secunda tm̄ opatur, quantū sibi à prima influitur, & nō vltra l. pero, §. pdiū de leg. 2. l. si qs domū, §. huic, ff. loca. & causa prima ma
15 gis influit ī cātū q̄ secūda, † at feudi initiū, & origo à stipite pcedit, & ab eodē tanq̄ causa prima progredit, ergo eiusdē feudi successio illi ascribēda est, nō vltimo possessori tanq̄ medio, & cāę secūdæ, ita in ꝑposito arguūt Ang. & Bal. d. cōs. 110. col. 6. vers. & ideo cōcludo, vñ infert, quòd prim⁹ acquisitor portat feudū ad posteros suos, velut radix ad ramos, & palmites pprios, & quasi fōs ad riuulos arg. l. pñtiatio ī fi. ff. de ver. sig. verba sūt eiusdē, Ang. vbi ī, col. 3. vers. & ex hoc seqt.

16 Tertiò ab effectu, quod argm̄ valet Clau. cātiū.
17 in top. leg. c. 61. in feudo nouo nō succedūt trāsuersales, nisi vsq; ad septimū gradū, quis ea cōditione concessum fit, vt ad agnatos quoq; trāseat cap. 1. §. & qa vidimus in fin. vbi oēs not. de his
18 qui feud. da. poss. † In feudo aūt antiquo, & pfno succedunt ipsi trāsuersales in infinitū, vt s̄ dictū est in 3. fundamēto, & hæc est cōis* distinctio, & uera, ut patet ex dictis Bal. quem cæteri sequunt in d. c. si capitanei ī uers. itē oppono ad fin. & in d. l. fin. C. vñ legi. & sim q̄ cōsuluit Aret. in consil. pen. Mag. Excelsi col. pē. & āpen. oozad. cōs. 26 nu. 27. 28. Boer. cōs. 10. n. 16. vsq; ad fi. Io. Gallia. inter cons. feud. diuer. cōs. 2. nu. 64. & in hac resi det Cur. iu. tract. feud. par. 3. mēb. 3. Didac. lib. 3. var. resol. c. 3. uers. quintò hinc, Clar. in §. faudū q. 29. uers. difficultas. Rōnē aūt huiuscæ distictionis plenā afferūt, qa primo casu uerè agī de successione agnatorū, Secūdo uerò tractat de successione Ascēdētiū, habito respectu ad stipitē. Et rō
19 nē rōnis addim⁹ nos, † qa scz regulare est ī legitima successione, ut trāsuersales, usq; ad limitatū gradū numerū tm̄ admittant Glo. Bar. & Doct. oēs in l. certū, C. un. legi. & in auth. ī successione,
20 C. de suis, & leg. Dec. cōs. 83. n. 1. † descēdētes aūt ascēdētib. in infinitū succedāt l. quoties, & auth. ibi posita, C. de suis, & legi. authē. cessante, C. de leg. hered. Din. in tract. de success. ab itest. par. 1. nu. 3. 4. Nico. de Vbal. in fini. tract. par. 1. in uer. postq̄ pmisim⁹ n. 15. in fi. & Ant. de Rosel. ī alio sim. tract. in uers. nūc dicēdū n. 55. In successione igr antiq. feudi de parētū feudo, nō de trāsuersalis ult. loco decēdētis, tractari cōcludit. & īfert.

21 Quartò à cōsequēti destructo, q argm̄ ualet l. apud antiquos, C. de fur. si trāsuersalis trāsuersali ultimo decedēti in feudalib⁹ succederet, & nō primo acqrēti, sequeret, quòd in feudo ēt nouo succedere deberet, queādmodū, & ī allodialib.

succedit,in qbus trausuetsales succedũt eo.ti.ff.
& C.vñ legi.& vn.agna.bona etenim rõnem di-
22 uersitatis assignare nos non possumus,†sed illud
falsum est cap. 1.§.fin. de feud.March. c.1,§.his
verò deficientibus de success. fra. c. 1. de fra, de
* no.benef.inuest.& est cõis,* acvera consideratio
23 ex relatis per Clar.d.q.79. vers.sed q̃ro.Itē seq̃-
retur,quòd finita linea descendẽtiũ ab vno ex p-
dictis acquirentibus,descendentes ab alio acqui
rente,qui sunt agnati vltimi possessoris,ei succe-
dere deberet,& consequens falsum c.1.de fratr.
de no.bene.inuest.ergo, & antecedens.

Quintò ab intẽtione verisimili contrahẽtium,
q̃ principaliter in cõtractib. oĩbus attẽdit̃ enim
verò si primi stipulatoris mentẽ inuestigemus,
nulli dubiũ,quin sibi potiùs,q̃ alijs de successore
in feudo ꝓuidere voluisse censendus sit,cum pri
24 ma,& ordinata charitas à se ipso incipiat,l.Præ-
ses vbi Glo.Bar.& alij,C.de serui.& aq.ipsius.n.
interest tũ rõne honoris, & noĩs sui conseruãdi,
tum etiam,vt memoriæ suæ potiùs,quàm alienę
singuli successores,& beneficij ab eo accepti gra
tam ferant recordationem.

Sin ẽt ad cõcedẽtis intẽtionẽ respiciamus,cer-
to certius est maiorem fuisse ipsius dilectionẽ er
ga eũ,cui feudũ cõcessit,cuius fidẽ, & virtutẽ no
uit,& approbauit,q̃ erga eius descẽdẽtes penit⁹
ignotos,arg.corũ q̃ tradit Bar.in l.lucius, de hæ-
red.instit.Soc.consl.73.nu.25.in 4.Gozad. cons.
25 33.num.43. † quosq; si quo pacto dilexisse dici
põt,ꝑdicti tm̃ acquisitoris intuitu,& meritis dile
26 xit,vndè succedit cõclusio,† vnũquodq; tale, &
illud magis authen.multò magis vbi Bar.& alij,
C.de sacr.Eccl.& ab hac verisimili,& ꝓsũpta itẽ
tione cõtrahẽtiũ arguũt in terminis Ang.& Bal.ĩ
d.cõs.110.n.6. vers.& ideo intẽtionis;& benè cõ
ferũt,q̃ scribit Cald.cõs.13.ĩ prĩ,& fi.ti. de feud.
27 Sextò, ordo succedẽdi in feudalib.cõtinet taci
tã legalẽ substitutionẽ, qua vna linea alteri, seu
vnus grad⁹ alteri à lege subrogatur, & substituit̃
Anch.cons.220.nu.4.Barb.cons.18.nu.7.& seq.
lib.2.Ruin.cons.115.nu. 18.in 3. Tiraq. in tract.
28 primog.q.40. n.35.† Verũ substitut⁹ directò, ẽt
post multos gradus, dr̃ nihilominus substitutus
primo hæredi l.si titius,& ibi Bart. & l.cohæredi
in princ.ff.de vulg.& pupil.Bar.& Ang.in l.q̃diu
la 3.per illum tex.de acquir.hæred. Ias.in l. 1.de
vulg.& pupil. Purpur.cõs.24.nu.3.cũ simi.ergò,
& in feudis primo inuestito omnes succedere di
cemus,licèt post plures gradus vocati reperiant̃.
29 Septimò ab ęquiparatis arguitur,quod argumẽ
30 tum valet l.1.cũ mr̃ia ff.de leg.1.†feudum anti-
quũ,& fideicõmissum, quod inter illos de fami-
lia successiuè restituendũ est, æquiparantur Iser,
in c.1.§.hoc quoq; col.fin.in prin.de success.feu
di.Dec.cons.445.nu.33.Ruin.cons.151.num.3.
vol.2.Rolan.cons.110.nu.15.li.1.Ceph.consil.
31 489.n.15.†Sed in fideicõmisso succeditur testa-
tori nõ grauato,d.l.cohęredi,§.cũ filię,vbi Din,
Bar.& alij ꝑsertim Ias.n.18.C.de pact.Dec.cõs.
1.col.2. vers. nõ obstãt allegata,& cõs. 217.post
prin.vers.sed his nõ obstãtibus,Soc.cõs.21.n. 6.
lib.3.Paris. cõs.42.nu.24.in 3.Tiraq.de retract.
lignag.§.21.Glo.1.nu 20.vers.q̃ aũt s̃. Rui.cõs.
68.nu.16.in 2.& cons.142.nu.15.16.lib.3.Rol.
d.cõs.100.n.21.in 1.Port.Imol.cons.55.nu.85.
86.87.Didac.pract.qq.c. 38.vers.q a si succedit̃,
* Ceph.cõs.489.n.68.69.& hoc oĩbus * in cõfesso
est,ergò & in feudo memorato idẽ cõcludendũ.
Duas alias vrgẽtes rõnes adducit Alex.cõs.29.
n.5.lib.1. quas trascribere supfluũ est. ibi legãt̃.
32 Authoritatibus aũt q̃plurimis, & maximi q̃dẽ
põderis,tã antiquorũ,q̃ modernorũ iurisperito-
rũ firmat̃ hæc sñia.Nã ĩ primis eã renuit Gl.in c.
1.an agna.uel fil. Bal.in cap.1.vers.sed rñdeo,&
ibidẽ Mart.Laud.col.2.de eo,qui si,& hæredi.&
in c.1.§.vlt.col.2.in vers.magnũ de succes.fra.&
rursũ Bal.post Ang.in d.cõs.110.n. Philip.de
Casa. & Gasp.de Calder. vltra alios sexdecim
Doct.cõs 137.ad fin.inter cons.Bal.lib.2.Io.Cal
der.in tit.de feud.cons. 13.in prin.& in fi. Alex.
cons.29.nu.5.vers.nec habet, & vers.cõfirmat̃,
vbi hoc verissimũ dicit lib. 1. Præpos.in cap. 1.
uers.sed agnat⁹ de eo q si.fe.agna. Card. Zabar.
cons.123.n.1.uers.ad pri.Rub. cõs.85.sub nu.6.
uers.ult.est aduertendũ,Ias.cons.7.col.4.uers.in
primis,& col.seq.uers. tertiò deueniendo lib, 3.
Dec.cõs.193.sub n.4.& cõs.390.añ nu.3. Paris.
cõs.13.nu 2.cõs.23.nu.131.lib.1.& cõs,65.n.22
in 2.Rip.lib 1.tñso c.1.defuncto n.78. Afil.in d.
c.1.ubi ẽt alij Scribẽ.Imperar.Loth.in c.1.n.14
de eo q si fe.agna.& in cõsti.ut de succes.n.20.
ubi notabilem quæstionem ex hoc decidit, Ri-
min.cons.142. nu. 17.lib.3.Tiraq. de retract.li-
gnag.§.11.glo.1 n.19.uers.licèt aliàs Boer. cõs.
10.nu.16 Brun.cons.18.col.4.uers.quia præsup-
posito,Gozad.cons.8.nu.2.Natt cons.128. n.5.
Io. Camp.inter cons.Ruin.cons.11. propè fi. &
ipse Brun. in suo reperto. generali feud. in uer.
successio.uers 80.incipiẽte in feudi successione,
Signo.cons.13. Didac. pract.qq.d.c.38.num. 1.
uers.sed ille tex.Clar.in §.feudũ,q.79 uers.mihi
aũt placet Cel.Hug.d.cõs.120.n. 36.Cras.ĩ §.suc
cessio q.2.n.12.Rol.cõs.68.n.52.lib.1.Ceph.cõs.
493.n.27.Menoc.cõs.124.n.77.Iariss.Io.Bap.Vi
cema.inter cõs.feud.diuer.cõs.1.n.70.ĩ fi.vsq;ad
n.76.Decia.cõs.21.nu.7.lib.2.& cõs.9. nu. 9. &
n.45.lib.3 Gabr.de success.ab intest.cõcl.1.n.7.
33 Et hæc sñia cõfirmat̃,q a nedũ ĩ feudo ãtiquo ex
pacto,& ꝓuidẽtia,d̃ quo nos tractam⁹,sed ẽt ĩ feu
do mixto,i.partim ex pacto,& partim hr̃ditario,
obtinet Nã sufficit ei q ad illud admittẽd⁹ est,ut
sit hr̃s primi ĩuestiti,absq; eo quòd hr̃s sit ult.pos
* sessoris ex cõi * opi.q̃ refert Alex.cõs.10.n.8.li.3.
post Iac.d̃ Belu.& Iser.quos citat,& uti cõẽ seq̃t
Goza.d.cõs.8.n.2.& Clar.d.§.feud.q.9,uers.sed
q̃ro,ubi Sen.Mr̃i sñi hãc ipsã opĩonẽ iudicasse te
stat̃, & ꝑpea ego quoq; eã amplector, & iuridicã
censeo. SVM-

SVMMARIVM.

1 *Filius in dubio præsumitur legitimus ex communi fauorabiliori, ac veriori, & probabiliori.*

2 *Filij appellatione in dubio de legitimo intelligitur.*

3 *Promouẽdus ad sacros ordines legitimus esse debet,*

4 *Promouendus vt supra non tenetur se legitimũ probare.*

5 *Tractatus, & nominatio probat quasi possessionem consanguinitatis, qua sufficit ad successionem, nisi contrarium probetur, ex communi.*

6 *Præsertim si tales actus plurie's facti sint, & principaliter, & propter se, non autem incidenter, & propter aliud.*

7 *Et eò maximè quãdo ex actibus ipsis resultat quadam acceptatio, & admissio alicuius pro legitimo, quoniã admittens, & eius hæres non potest postea contradicere.*

8 *Confessio in libello facta non præiudicat confitenti in alio iudicio inter alias personas.*

10 *Confessio procuratoris in vna causa non præiudicat principali in alia, etiam inter easdẽ personas.*

11 *Fallit tamen si sit procurator, & nuncius, prout regulariter constitui solent procuratores ad lites.*

12 *Confessio in supplici libello facta, ita præiudicat cõfitenti, sicut in iudiciali.*

13 *Et quidem verè, & realiter, non autem fictè, contra Socin. sententiam, & infra vsq; ad fi.*

14 *L. cum precum, C. de libera. causa, interpretatio aduersus Soci. intellectum.*

15 *Intelligis pro intelligere debes.*

16 *Intelligitur verbum, in his qua sunt iuris, veritatem, non fictionem importat.*

17 *Confessio facta in libello iudiciali, vel supplici, ita præiudicat confitenti, sicut confessio positionum, quia est vera, & propria confessio, & sup. nu. 13.*

Pro Perillust. DD. Pallauicinis Polesini Condominis.

EPITOME.

Filium in dubio legitimum præsumi.

Consanguinitatis quasi possessionem ex nominatione, & tractatu probari.

Confessio procuratoris in vno iudicio quãdo in alio probet inter easdem personas?

Confessio in supplici libello est vera confessio non ficta, vt Soci. tenuit in cons. 122. nu. 8. in 4. cuius dicta improbantur.

Consil. Lud. Sacc.

RESPONSVM LXXXI.

Doctissimi D. Iudici motiua omnia cõtra Illustr. DD. Pallauicinos in causa Polesini excitata ad demonstrandum non constare de maiorum suorum legitimitate (licèt constet de descendentia à D. Io. Manfredo seniore) vnica ratione tolli possunt, si vera demonstratur ea opi. quæ legitimitatem in dubio præsumi asseuerat, quando de filiatione constat, ita vt contrarium asserenti onus probandi incumbat. Pro quo est tex. clarus in c. lator, quæ fil. sint legi. cum glo. in ver. probare legitimè in l. in liberę de rit. nupt. & in l. filium diffinimus, vbi Cyn. Bart. & Bal. in princ. 1. lect. & idem Bal. in c. ex transmissa nu. 2. vers. item periculosum de resti. spol. in cons. 448. quæritur in prin. nu. 4. volu. 1. cons. 74. verba Cyn. colum. 1. circa med. eo. lib. & cons. 473. Titius habebat colum. 2. li. 5. Innoc. in d. c. laro, &c. Gem. cons. 27. colum. 2. vers. & sic matrimonium, Abb. in d. c. lator post alios quos refert Veronẽ. caut. 118. is qui in dubio, Corn. in l. si emancipati num. 2. vers. multùm tamen obstat, C. de colla. Feli. in c. per tuas in fi. de probat. & in c. illud col. fi. de præsump. Lud. de Sard. in tract. de natu. libe. par. 2. princi. §. de filiationis probatione sub num. 13. vers. nemo quæritur, Dec. cons. 54. nu. 2. vers. & cum sit allegans alios doct. & num. 13. vers. nõ obstat vbi de communi* opi. attestatur, & in consil. 153. num. 2. Alcia. in tracta. præsumpt. regu. 2. præsumpt. 5. qui veriorem, & fauorabiliorem asserit, & Dominus meus Card. Paleor. in suo eleganti tracta. de noth. & spur. c. 20. per tot. omnino videndus, & nouissimè Bursa. cons. 268. innumeros alios citans, & de veriori, receptiori, ac probabiliori attestans, & Cephal. cons. 435. nu-
2 me. 81. † Et hinc est quòd appellatione filij in dubio de legitimo intelligitur d. l. filium cum not. Bart. in consil. 219. Alexan. cons. 2. nu. 52. & consil. 67. num. 8. volum. 1. Dec. consil. 471.
3 num. 6. † Et quòd licèt promouendus ad sacros ordines legitimus esse debeat c. cum in cunctis,
4 & cap. innotuit de elect. † non tamen probare debet se legitimum, quia talis præsumitur, sed si quis ei obijciat, contrarum probare tenetur c. vt circa, & c. si fortè de elect. in 6.

Sed vltra hanc iuris præsumptionem, accedat nominatio, & tractatus de quo apparet, nedum per libellos de quibus meminit Illust. D. meus in motiuis, sed etiam in supplicationibus Perillust. quondam D. Pallauicinum potectis Sereniss. Domino Duci, vnà cum eius consanguineis, & Polesini condominis, nec non ex instrumento adeptæ possessionis loci prædicti, vnà cum Illust. DD. Octauiano, & Ioan. Baptistę vti condominis, & conMarchionibus, tanquam

legitimis descendentib. à Io. Manfredo Seniore, & feudi prædicti capacibus. Itidemq; ex instrumento recognitionis, & iuramenti fidelitatis factæ per homines Polessini tribus illis condominis, & deputatione officialis,& bannis pu-
5 blicis post dictam tenutam factis, & editis, † ex nominatione autem, & tractatu huiusmodi certum est resultare quasi possessionem consanguinitatis,quæ sufficit ad obtinendum omnem successionem, nisi contrarium doceatur,bonus tex. in cap.licet ex quadam in fi. vbi doct. not.extra. de testi. Bart. in l quod Senatusconsultũ.§.item per contrarium de lib. agno. in l.1.§.ad quæstionem de libe. agno. & in l.non nudis in 2. lect.in fin.C.de probat. Alexand.consil.181.num.7.lib. 7. Castr. in consil.151. viso puncto per to.lib.1. & in l.non epistolis. C.de probat.Felyn.in c.per tuas in fin. de probat. Dec. latè d.consil.54. Afflict.decis.25.in princ. Crauet.consil.249.num. 2.3.Calca.consil.8.num.2.3. Corn.consil.1.colum.10. vers. nõ obstat. lib.3.qui de communi atteftatur Alba. latè consil.84. num.21. & 22.& latiùs Menoch. de arb.iud. cas.89. num.69. 70.
6 71.& Rimin.iun.consil.168.nu.13. † & hæc præsertim locum sibi vendicant, ex quo talis nominatio,& tractatus non semel,sed pluries, & non incidenter, aut propter aliud, sed principaliter, & propter se emanarunt,quibus calibus res omni caret scrupulo, vt apud præcitatos legere est, & Roland.consil.22.23. vsque ad numerum 29. & consil.96. num.47.cum seqq.volum.3. & nouissimè Bursa.d.consil.268. num.19. vsq; ad nu-
7 merum 24. † Et vltrà tractatum, & nominationem,resultat ex actibus prædictis expressa quædam acceptatio, & admissio effectualis, cui nec ipse Dominus Pallauicinus si viueret, nec eius hæres contradicere potest, vt per Bursa. plenè d. consil.268.num.13.vers.3.in conuincibiliter, & nu.32. vers.septimò, cum concord.per eum adductis, & hoc pacto resoluuntur omnia in oppositum motiuata, nec vllus super eis remanet scrupulus.
8 Nihilominus † ex abundanti circa confessionem in libello emanatam, quam Bal.Alex.Dec. & alij in l.2.C de eden.asserunt non præiudicare confitenti in alio iudicio, quando est inter alias
9 personas, † aduertendum esset, quòd imò inter easdem personas fuisse dr̃ D. Pallauicini confessio; ex quo causa agebatur inter eum, & Dñm Octauianum,nunc autem inter vtriusq; heredes vertitur,qui repræsentant defunctorũ personas, & illorum confessioni contradicere nequeũt per reg.l cum à matre.C.de rei vend.Bal.consil.29.in princ. & consil.125. nu.2. cũ vulg.& est in libello per eum producto coram excelso cons. de anno 1567.in processu fol.351.Nec non,& in alio producto aliàs per D.Io.Ludouicũ eius patrem con tra D.Ioan.Manfredum iuniorem D. Octauiani patrem, & per eundem D. Pallauicinum reproducto de anno 1563. in processu fol.306.

10 Nec obstat, † qđ per procuratorem factæ fuerint hmõi confessiones, & propterea non præiudicent,in alia causa,et inter easdem personas,vt per Doct. in d.l.2. & Rui.consil.161.nu.10.lib.4. atq; Soci.consil.122.nu.7.li.4.Quoniam non fuit
11 simplex † procurator, sed etiam Nuncius, proue omnes constitui solent ex cõi forma instrumentorum constitutionis procuratorum,Nuncij aũt confessio in omni causa præiudicat, & in omni negotio. Bal. in l.1.nu.70. C.de confes.Dec.ex. aduersò citatus d.l.2.num.63.

Sed consimilis confessio processit ab ipsomet D. Pallauicino in p̃cibus porectis Serenissimo D.N.pro obtinendo Commissario,qui cũ in tenutam, & possessionẽ feudi Polessini induceret, vna cũ D.Io.Baptista,& Octauiano,tanq̃ loci illius condominis, & Marchionibus ad effectum, vt ait, continuandi in ea p̃petuò cũ oĩum sobole,& sic ipsos legitimos expressim fatetur, & feu
12 di prędicti capaces. † Nec dubiũ quin confessio in supplici libello emanata plenè p̃bet, & confitenti præiudicet, sicuti,& in libello iudiciali.l.cũ precũ vbi gl.Sal. & alij C. de lib.cau. Et quidem
13 verè, † & realiter nõ aũt fictæ, vt dixit Soci. exaduersò citatus in cons.122. n 8 li.4. qui in hoc
14 certè decipitur, † nam tex.in d.l.cum pręcũ,quẽ pro vnico fundamento dicti sui allegat, ponderans in eo verbũ, intelligitur, qđ denotat fictionem, totum potiùs oppositũ probat; q̃nquidem nõ inqt Imperator,quòd supplicans intelligatur fateri illũ non esse seruum, de quo mentionẽ fecit, vt de libero, sed rñdens ipsimet supplicanti, ait,cõtra eũ qui seruus non est, supplicasse te in-
15 telligis, † qđ interpręrari debet, intelligere debes.i.scire debes iuxta tex. cum gl.in c.quacũq; 22.q.5. & per cõsequẽs nõ interpręratur verba supplicantis,sed ei significat,q̃d superinde ius di
16 sponat. † Sed alia ẽt rõne confunditur dictum Soci. quia verbũ intelligitur, in his q̃ sunt iuris, veritatẽ non fictionem importat Ias. in rub. sol. matr.nu.7. Dec.in l.1.nu.19.C.vñ vir.& vxo.& nulli dubiũ quin iuris decisionẽ referát illa ver-
17 ba,vt mox dixi.† Vera igitur resultat cõfessio ex illo supplici libellõ,& ita interpręratur gl.1.illam colligẽs ex ea, quòd si q̃s in libello fatetur aliqđ contra se, stabitur dicto suo, & Bal. in summario vbi & Sal.inqt,assertũ in libello habet vim confessionis,& ei statur contra proferentẽ, & rursus n.1. ait Bal.nota, quòd q̃s dr̃ cõfiteri,p in libello ponit,& non dicit intelligit, & nu.2.parificat cõ fessionẽ in libello,& in positione factã,& nemini dubiũ, quin sit vera confessio positionũ. Deinde subiungens bonam distinctionẽ, inquit, quòd si libellus vel positio certũ continet,& pars nõ cõtradicit, resultat expressa confessio; quæ omnia veritatem ipsiᵘ cõfessionis denotát, nõ fictionẽ, aut

aut improprietatem. Meritò inter easdem personas præiudicare debet, etiam in alio iudicio, vt omnes fatentur, cum ergo assertio memorata D. Pallauicini certa sit, nec ei fuerit vnquam per aduersarios suos contradictũ, sequitur exinde effectus memoratus, quicquid Soci. nimium subtilizando asseruerit. Cæteri.n.fictam confessionem in resultante ex contumacia, vel ex statuti dispositione exemplificant; neminem autẽ vidi, qui confessionem factam in libello supplici, vel iudiciali fictam appellet, prçter eum, qui falso nititur fundamento, vt probauimus. Et ex his sublata remanent doctissima motiua Illust. D. Iudicis. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Defensionis facultas alicui auferenda non est.*

2 *Exemplum productum cõfirmari potest per anthenticum postea productum.*

3 *Producẽs instrumentum citare debet partẽ,& terminus statui debet ad opponendum.*

4 *Citatio partis ità requiritur in cõfirmatione actus, sicut in ipso actu, sed distiague, vt infra nu. 41. cum sequentibus.*

5 *Testibus iuratis in termino, si post terminum examinentur, citatio partis requiritur, sed contrarium vide inf. num. 29. cum seqq.*

6 *Testes,& Instrumenta in iudicijs à pari procedũt.*

7 *Substantia actus ea est, sinè qua actus ipse consistere nõ potest, & quod nõ tendit ad substantiandum, sed tantùm ad conseruandum, vel probandum, non est de substantia.*

8 *De substantia actus est, quod contemporaneè cum eo concurrere debet, non quod actum sequitur.*

9 *Instrumentum ab initio validum, potest, mortuo notario, à quocunque alio notario authoritatem habente, expleri, ac etiam à pluribus notarijs concessionem habentibus, etiam diuersis tpibus.*

10 *Subrogatum sapit naturam, & parit effectũ eius, in cuius locum subrogatur.*

11 *Notarius subrogatus in locum mortui ad explendũ instrumẽtũ, iuris fictione dicitur idẽ notarius.*

12 *Equipollentium idem est iudicium.*

13 *Hæres non põt impugnare confessionẽ authoris sui.*

14 *Instrumentum semel productum impugnari vlterius non potest.*

15 *Demonstrationes plures vincunt vnam.*

16 *Omissio, vbi non vitiat, nec erronea expressio vitiare debet.*

17 *Clausula (super quibus)& clausula (nõ se astringens) operantur, vt non cogatur quis omnia deducta probare, sed ea tantum, quæ ad victoriam sufficiunt.*

18 *Relatum est in referente.*

19 *Instrumento producto, si pars aduersa terminum petit ad opponendum, tenetur producens, illud exhibere, & dimittere Iudici, vel actuario pro illo ostendendo; & si contineat extranea à negotio de quo agitur, pars tantùm illi legitur, quæ ad rem pertinet, non verò datur plena copia, termino aũt elapso, nõ auditur amplius opponere volẽs.*

20 *Producto Instrumento, si pars sinè citatione illius notitiam habuit, & terminum ad oppone. non petijt, tenet productio, & perfectè operatur.*

21 *Fallit in criminalibus, in quibus dari debet, aut saltem offerri terminus praedictus.*

22 *Exemplum producere sufficit in termino probatorio, & post terminum originale, seù anthẽticum, & probatio adscribitur eo casu ipsi exemplo, vel confirmato, non confirmanti, ex communi, & sequentibus.*

23 *Finis si habet necessariam consequentiam ad initium, tunc spectatur initium, & non finis, & adeo retrotrahitur finis, vt illo primo tempore totaliter actus factus indicetur, & secundùm illud reguletur.*

24 *Testes iurati in termino, possunt post terminum examinari.*

25 *Amplia etiam in loco sacro.*

26 *Amplia etiam in tempore feriato.*

27 *Et eo casu refertur eorum depositio ad locum, & tempus iuramenti, est communis practica, & communis opinio.*

28 *A productione testium rectè arguitur ad productionem Instrumentorum.*

29 *Citatio partis non requiritur quando testes iurati in termino, examinari debent post terminum, aduersùs id quod supra dicebatur, num. 5.*

30 *Citatus ad videndum iurare testes, si interesse noluit, non citatur vlterius ad examen.*

31 *Actus contentiosæ iurisdictionis in loco sacro expediri nequit.*

32 *Citatio pro die feriata fieri non potest.*

33 *Examen testium in ciuilibus, Parmæ committitur notario partium confidenti.*

34 *Qui est merus executor, Et citare non potest.*

35 *Practica fori Parm. producendi verbaliter Instrumenta parte citata in termino, & ea postmodum consignandi actuario extraiudicialiter ad effectum ostendendi parti, vt ea possit impugnare si libuerit.*

36 *Iudex potest de practica, & stylo fori extraiudicialiter, & in thalamo se informare, & illũ seq.*

37 *Quod quisque iuris in alium statuerit ipse eodem iure vtatur.*

38 *Practica predicta producendi verbaliter tantùm Instrumenta in termino, non est à iure aliena.*

39 *Ac etiã consignandi ea notario parte non citata.*

40 *Confirmatio actus penitus nulli, & inualidi citationem partis requirit, prout actus ipse.*

41 *Imò confirmationis nomen non meretur, quia quod nullum*

nullum est, confirmari non potest,

42 *Confirmatio actus validi, qui tamen mediante alio perficitur, iustificatur, ac roboratur, citationem non requirit,*

43 *Termino dato ad producendum, & examinandum testes, non sufficit eos in termino iurari facere, sed requiritur, quòd etiam examinentur intra terminum.*

44 *Et citatio ad vtrunque actum requiritur?*

45 *Non tamen separatìm, sed sufficit vnica citatio ad vtrumque actum,*

46 *Bero. in cap. licèt causam num. 86. cum seq. declaratur,*

47 *Magistratus qui potest procedere sola facti veritate inspecta, citationem quandoq; omittit coram alijs iudicibus necessariam,*

48 *Index potest ferre sententiam relatiuè ad Instrumentum, de quo in actis fuit facta mentio, licèt in actis non productum,*

Pro PerIllust. D. D. Pallauicinis Polesini Condominis,

EPITOME.

De productione exempli, ac de productione verbali instrumenti in termino probatorio, & productione reali authentici, post terminum subsequente, multa notabilia traduntur. Nec non de examinatione testium, post terminum, qui iurauerunt in termino, quæ omnia in praxi quotidiana sunt.

RESPONSVM LXXXII.

Plura subtilissima dubia mouet Illust. D. Auditor Ciuilium, & Consiliarius Ducalis contra Illust. Dños Iulium, & consortes Pallauicinos ad impugnandam probarionē resultantē ex Instrumēto priuilegij per eos producto contra Illust. D. Hæredem Ill. q. D. Pallauicini, quibus doctè admodum responsum video per Extell. D. Zobolum, adeoquòd sola subscriptione contentus esse deberem, sed nè labori pepercisse videar, illis saltē occurrere decreui, in q̄bus (vt audio) plus aliquantulum hæsitationis habent Illust. & excelsi Patres de consilio, videlicet super duobus punctis, quorum primus est, de productione Instrumenti authentici diuersæ formæ, in subscriptione Notarij, ab exemplo priùs producto. Exemplum.n. extractum, & expletum dicit (per Antonium de Gerardis) authenticum autem extractum dicit (ab Archiuio Mediolani per Ioan. Baptā Moutiū) Vndè triplex oriri vr̄ difficultas,

Prima, quòd istud authenticum extra terminū productum, non pōt confirmare productionem exempli, quia non est idem, sed diuersum.

1 Secunda, quia tollitur facultas aduersario opponendi contra istud authenticum, quod est auferre defensionem contra l. defensionis facultas, c. de iu. fi. lib. 10. cum vulg

2 Tertia, quia exemplum non fuit productū, sub nomine exēpli, sed sub nomine authentici, in publica, & authentica forma; Quocirca dici nō potest exhibitionē authentici confirmare productionem exempli, iuxta doctr. Bald. in c. 1. de fid. Instrum. cum concord, quia potiùs diceretur confirmare aliud authenticum inualidum.

Aliud verò dubium cadit super omissa citatione in productione authentici, & hoc etiam triplici nititur fundamento.

3 Primò, quia in omni productione Instrumentorum pars citari dēt, ac dari ei terminus ad opponendum iuxtà doctr. Bart. in tract. ad reprimendum in glo. de plano, num. 3. Et hoc nè facultas defensionis auferatur, vt sup.

4 Secundò, quia productio originalis fit ad confirmandam probationē exempli, iam producti, & in confirmatione actus ita reqritur citatio, sicut in ipso actu per l. adoptio, cū l. seq. de adop.

5 Tertiò per optimū simile, de quo per Bero. in
c. licèt causam, num. 86. de probat. vbi velle vr̄,
quòd in examinatione testium iuratorum in ter
mino, quæ post terminum fieri pōt, requiratur
6 partis citatio. † Vndè, & In productione Instru-
menti idem inferri vr̄, cum præsertim testes, &
Instrumenta in iudicijs à pari procedant. l. in
exercendis. C. de fid. instrum.

His tamen minimè obstantibus, contrarium in vtroque puncto firmiter tenendum est.

Et quoad primum, pro fundamento intentionis Illust. DD. Pallauicinorum, Præmitto in facto; Quòd tota substantialis series, integerq; tenor authentici exhibiti, concordat de verbo ad verbum, cū exēplo producto, & oēs hēt demōstrationes expressas in ꝓductione ipsius exēpli. Est.n. Instrumentum feudalis inuestituræ de omnibus bonis, & iuribus Polesini, & Costemezanæ, aliàs factæ, per q. Excellentiss. Ducē Franciscum Sfortiam, q. D. Ioan. Manfredo Pallauicino, qui fuit vnus ex sep̄tē filijs Mag. Rolandi, pro se, & descendentibus in perpetuum, masculis, legitimis, & naturalibus tm̄, rogatum de anno 1458. sub die 2. Iunij, per q. D. Cichum Simonettam tūc Ducalem Secretarium, & in his consistit substantia Instrumenti. † Est.n. substātia actus, id sinè quo actus consistere non potest, & illud quod nō tendit ad ꝓbendum esse actui, sed conseruandum, vel probandum, non est de substātia. Bal. in l. ēt. C. de execut. rei iudic. Dec. in l. edita, nu. 30. 40. C. de eden. Item substātia, illa est, quæ non potest contingere, nisi vno modo, &

do, & quod diuersis modis contingere potest, est accidens. Bal. in l. prima, nu. 4. C. de execu.
8 rei iudi. † Pariterq; de substantia actus illud dr, Quod contemporaneè cum ipso actu concurrere dēt, non quod actū sequitur Ias. in l. vniuer-
9 sa. num. 10. 11. C. de præcib. Imp. offerr. † At Instrumentum ipsum, habuit suum esse, & robur vsque ab initio, & expletio deinde fit ad probādum tantùm, & diuersimodè fieri potest, nec est de necessitate cōtemporanea Instrumento, ergo remanet in puris terminis accidentis, vndè sequitur, quòd per variationem istius accidentis, Instrumentum nullo modo varietur, sed idem semper sit, l. certi conditio, in princ. cum not. ff. si cert. petatur, Baptista à S. Blasio in tracta. correlat. num. 54. Hinc infero nihil interesse vtrum ab vno, vel alio notario extractum, & expletum fuerit post mortem nōtarij rogari, dummodo notarius ille commissionem, & authoritatem habuerit extrahendi, quia semper habetur pro authentico, & fidem habet Instrumenti publici authentici, eo quia concessionarius, quicunque ille sit, personam repræsentat notarij mortui, qui illud rogauit, & in eius locum subrogatus dicitur, c. cum P. Tabellio. vbi Canon. omnes, extra de fid. Instrum. & Legistæ in anthent. si quis in aliquo, vbi Ias. num. 5. in fin. Dec. num. 26. & Cagno. nu. 69. C. de eden. Quocirca si vno tempore vnus notarius hanc facultatem habuit, & alius alio tempore, vt in casu nostro, nulli dubium, quin extractum ab vtroq; dicatur idem instrumentum, & eandem habeat fidem, cum vterq; repræsentet eandem personam. Quemadmodum enim si notarius rogatus duo expleuisset Instrumenta eiusdem tenoris, nihil differret vnū ab alio, sed par vtriusq; fides esset, ita, & in casu prædicto dicendum, ex
10 quo subrogatus sapit naturam, & parit effectum eius in cuius locum subrogatur, l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caut. §. fuerat insti. de act.
11 l. 1. C. de rei vxo. † quinimo cum repræsentatio, de qua Doctores præcitati loquuntur, importet fictionem iuris. Alex. consil. 204. num. 7. in secundo. Abb. consil. 85. num. 6. lib. primo. Rub. consil. 39. num. 5. & consil. 85. ad fin. Concludendum est vtrunque Instrumentum in præsenti casu iuris fictione expletum propriè dici debere ab ipso Cicho, & perconsequens nil in-
12 teresse vtrum exhibeatur vnum, vel aliud; † & sanè si vnum æquipollet alteri, de quo non est, quod dubitemus, nihil refert, quid ex æquipollentibus fiat, l. fideicōmissa. §. si vni, & ibi Bart. de leg. 3. l. mulier, in princ. ff. ad trebell. nam æquipollentium eadem est disciplina, & idem iudicium. l. si mater, cum glo. & Bart. C. de instit. & substitut. sub condit. fac. Clemen. exiui de paradiso. §. cum autem, vbi Card. de verb. signif. cum simil.

Secundò datò non concesso, quòd accidens illud, seu qualitas accidētalis Instrumenti, quòd ab vno notario potiùs, quàm ab alio expletum fuerit, possit aliquid operari ad illud indicandum, & demonstrandum, & per consequens Illustrib. DD. Pallauicinis, aliquid prodesse posset ostendere, quòd tale Instrumentum aliàs extractum, & expletum fuisset per Antonium de Gherardis, quod nunc expletum fuit per Montium, certè hoc ipsum clarè probatum reperitur per confessionem Illust. quon. D. Pallauicini authoris Illust. D. Aduersarij in actis producta m,
13 † cui non potest hęres contrauenire. Auth. quod
14 obtinet. C. de probat. cum vulg. † Nam quod in actis semel productum, & scriptum reperitur, negari vlteriùs non potest, quia fidem inde assumpsit. l. fin. vbi Bart. & alij. C. de fid. instrum. Paris. de reassump. instrum. rub. 20. nu. 4. & 19. Et præsupposito etiam tertio loco, quòd non constaret de tali confessione, nec aliunde probaretur instrumentum hoc aliàs expletum fuisse per Gherardum, esset vna falsa demonstratio adiecta in productione ipsius Instrumenti, quæ triplici ratione non vitiaret.
15 Primò, quia octo, & ampliùs verificantur de expræssis in eadem productione, quo casu succedit vulgata doctrina Bart. in l. demonstratio falsa. ff. de condit. & demonstr. quæ communiter * est recepta, teste Bero. in sua quæst. 48. nume. 6. in fi. Tot etenim demonstrationes verificatæ rem certam demonstrant, & paucioribus præualent repugnantibus. Castr. Socin. & alij in l. in testamento eod. titulo, Socin. in l. si quis in fundi vocabulo, num. 6. de leg. 1. Alex. consi. 73. nume. 43. lib. 3 consil. 41. in fin. lib. 4. consil. 35. nume. 5. & consil. 38. num 4. in quinto. Crauc. consil. 269. num. 5.
16 Secundò, quia productio Instrumenti facta sinè illa demonstratione, valuisset, hoc est si productum fuisset sinè commemoratione Notarij extrahentis, sufficeret enim illud posteà ostendere in forma probante, & authentica, prout ostensum, & exhibitum fuit. Vndè succedit alia communis * conclusio, quòd vbi omissio non vitiat, nec erronea expræssio vitiare potest. l. 1. circa princ. C. de rei vxo. ac. l. patronus. §. 1. & 2. de leg. 3. glo. & Scrib. in d. l. si quis in fundi. Bart. in d. l. demonstratio in 7. q. vers. si. n. omissio. Rom. latè cons. 497. nu. 6. 7. & ibi Mandos. in addit.
17 Tertiò, quia productio libelli, & productio iurium Illust. Dominorum Pallauicinorum habent clausulas salutares super quibus, &c. & non se astringens, &c. quæ operantur, vt non cogantur quis omnia deducta probare, sed illud tantū, quod ad victoriam sufficit, vt per Cels. in tract. clau. sub rub. de clau. iudi. in ver. non se astringens, & in vers. super quib. Ias. latè in §. omniū, à nu. 147. vsque ad num. 162. Instit. de actio.

Vltimo

Vltimo loco pro maiori Excelsi Consilij satisfactione, in relectione processuum adnotaui, quòd in supplicatione per Illust. Dominos Pallauicinos porrecta Serenifs. Domino Duci nostro, pro obtinenda huius causæ commissione, & deinde coram Excelso Consilio præsentata, & reproducta, nec non & in libello postea oblato, & in productione iurium reproducto, producti fuerunt processus acta, & iura omnia prioris iudicij, summarijssimi, inter easdem partes agitati, in quibus Instrumentum feudalis inuestituræ prædictæ absque mentione Notarij extrahentis, productum reperitur. Vndè sequitur, quòd sub eadem forma dicatur quoque in præ-
18 senti iudicio productum, † ex quo relatum est in referente.l.asse toto.ff.de hæred.insti.authen, si quis in aliquo, cum not.C. de eden. Ideo cessat omnis hæsitatio, atque hæsitationis materia. His autem præmissis, manifesta insurgit contrariorum solutio, nam primum tollitur, eò quia non est diuersum Instrumentum authenticum ab exemplo, sed idem in substantia, quod sufficit; Imò verò idem in omnibus, & per omnia dici potest iuris fictione, ex quo ambo notarij extrahentes subrogati fuerunt in locum D. Cichi, & illius personam repræsentarunt, vel saltem per æquipollens, vti in primo fundamento latè deductum fuit; Item de identitate constat, mediante confessione quon. Domini Pallauicini, vt in secundo. Et quatenus diuersitas aliqua considerari posset ex variatione illius qualitatis accidentalis, non tamen causatur aliqua incertitudo, circa Instrumentum productum, stantibus per multis alijs demonstrationibus verificatis, & stante quòd illius expressio omitti poterat, vt in tertio fundamento. Vltra quòd productio facta fuit cum illis clausulis, quæ releuant producentem ab onere probandi non necessaria, vt ibidem in fi. diximus.

Ad secundum de facultate opponẽdi, & defensione sublatis D. Aduersario, in quo videtur negotij pondus consistere; Tutissima patet responsio; nã illud rectè negatur, Certum est namque Illust. Dominum Comitem hæredem d. Pallauicini, postquam vidit Instrumentum authenticũ, de quo supra, potuisse illi opponere, prout etiam opposuit, quamuis indebitè. & adhuc posset, vt reor, opponere, præsertim quia coram Excelso Consilio res agitur, & nondum illi statutus fuit terminus aliquis ad illud impugnan-
19 dum, † prout regulariter statui solet, vbicunque pars contra quam Instrumenta exhibentur petit, & illis opponere intẽdit; quo casu pars producens, si ea penes se habet, tenetur realiter producere, & apud Iudicem, vel actuarium dimittere, vt eius copia aduersario petenti fiat, nisi plura contineat capitula, quorum aliqua negocium de quo agitur, minimè tangant, quia tunc ea pars tantùm legitur aduersario, quæ ad rem pertinet, non verò datur copia, & elapso termino sic vtsup. statuto, pars opponens amplius non auditur tex. est in terminis in cap. accepimus. vbi gloss. in ver. vlteriùs arguendi, & in cap. seq. extra de fide Instrument. & ibidem Scrib. omnes, Spec. in tit. de instrum. edi. §. videndum restat, num. 9. & 19. latè Gem. omnino videndus, in consil. 98. in primo dubio. Afin. d. §. 22. cap. 8.

20 Si verò pars contra quam producta fuere Instrumenta non petat copiam cum termino prædicto, postquam eorum notitiam, finè citatione habuit, tenet productio, & perfectè operatur per notab. doct. Bald. in l. si quando, in fin. C. de testib. per quam ita in terminis terminantibus limitando regulam, in oppositum adductam tradit Iaf. in l. properandum. §. sin autem reus, nume. 5. in fin. C. de iudi. & Felyn. in d. cap. 2.
21 num. 31. ad fin. extra de testibus. † Decis. Pedemont. 1. num. 46. & 47. vbi ad causas ciuiles tantùm, dictum hoc restringit, cum in criminalibus dari debeat, aut saltem offerri, etiam non petenti.

Ad tertium, quòd productio facta, cantet de authentico, non de exemplo. Dicitur quòd nihil potest officere. Nam aut re ipsa, & effectualiter productum fuit authenticum, de quo scriptura productionis loquitur, aut exemplum tantùm, aut verbalis fuit productio.

Primo casu Domini Pallauicini habent intentionem fundatam vsque ab initio; Secundo casu, illam fundant superueniente exhibitione authentici confirmantis productionem exempli; In tertio verò idem, per ea quæ infra pleniùs dicentur in secundo dubio. Et hæc quoad primum satis superq; sufficere videntur.

Circa secundum autem principale dubium, Pro fundamento intentionis Illustrium Dominorum Pallauicinorum, quòd in productione, siue exhibitione authentici pro confirmanda fide exempli, iudicialiter, & in termino producti, non requiratur vlteriùs citatio partis.

22 Præsupponenda est in primis illa vera, & communis sentẽtia, quòd producere sufficiat exemplum Instrumenti in termino probatorio, & post terminum originale, siue authenticum. Quodq; probationis virtus eo casu adscribatur ipsi exemplo, vti confirmato, non autem originali, fidem illius exempli confirmanti; cuius opinionis antesignanus fuit Bald. in p. 1. in principio, extra de fid. Instrument. quem sequuntur ibi Canon. & præsertim Dec. colum. 1. ac Felyn. in cap. licèt causam, sub num. 18. versic. Limita quintò, de probat. & ibidem Dec. nume. 178. & in authent. si quis in aliquo, in principio, per illum text. C. de edend. in consilio 467. nume. 15. & in consilio 539. nume. 7. 8.

Marf.

Marf.sing.113.in fi. Gemin. consil.98 in primo
dubio, omnino videndus, Iacob. de S. Georg.
in l.quicunque, num.3.de fid.instrum. Cagnol.
in d.authent.nu.11.12.& seq. Contar. in l. diffamari, amplia.14.nu.91. & Bar. in suo tract. de temp. vti. c.11. nu.8. vers. simile vbi terminus Asini. in praxi.§.27.cap.7.per tot.

Pro qua opin. ponderant supradicti patres bonum tex.in l.si donatae.§.1.ff.de dona.& in d.
23 authen. si quis, † quibus addi potest, l.damni.§. Sabini, de dam.infect. ex quo Bart.& alij regulam firmant, quòd quando finis habet necessariam consequentiam ad initium,tunc attẽditur, & spectatur initium, & non finis concord. text. in l.3.§.suo, vbi Bart. in sum. & cæteri Scrib. ff. de mino. in l.Imperator, in fi.ff.de stat. hom. & inquit Rom. in cons.443.Quoad primum nu.7. finis talium actuum adeo trahitur ad suum initium, vt illo primo tempore totaliter factus iudicetur, & secundùm illud reguletur.
24 Adducunt insuper optimum simile de testibus iuratis in termino, qui post terminum examina-
25 ri possunt, etiam in alio loco, † quantumuis sacro,Bart.in l. a.in fi.C.de Sacros. Eccl. & ibi Bal.
25 nu.7. † nec non alio tempore,etiam feriato,glo. & Scrib.in clem. 1.de off.deleg. Gemi. cons.98.
27 col.2. Specul.in tit. de fer.§.2.nu.6. † Et eorum depositio ad locum, tempusq; iuramenti trahitur, & facta fingitur, vt post prædictos egregiè disputando ad partes cõcludit Rom. d.cõs.443. in 1.dub.& in d.§. Sabini, nu. 10. quem vnà cũ permultis alijs refert, & sequitur Mars. d. sing. 113. & Franc.Curt. in tract.de testib. concl. 33. vbi refert in fin. verbis. Ang. affirmantem hanc esse practicam.Cur. Rom. & totius mundi,Calder.cons. 1.de testibus. Dec. in d.c.licèt causam, num.135.cum plurib.seq. Pract.Papien.in forma oppos. contra testes, post publicat. in vers. suntq; n.16. qui de communi * quoque practica attestat Maran. in suo Spec. par.6. actu 3. n.19. & actu 6.nũ.4. Asin. in praxi. §.22.c.5. num.2. Et ista est cõis opinio,prout post multos citatos, concludit Fely. in d.c. licèt, num.19.in fin.
28 Et quod à productione testium, ad productionem Instrumentorum, & è contrà, rectè arguatur, vt in contrarijs dicebatur, tradit in terminis Castr.consil.247.In causa quæ vertitur Saonæ, colum. 2. vers. Item probauit, lib.1. Mars. d.sing.113. Dec. d.c.licèt causam, num.138.& Asin. loco proximè citato, sub nu. 2. & in fin.
29 Nec opus est alia citatione partis, quando testes formiter iurati in termino, debent post terminum examinati, vt multis probat rationibus, Bald. in c.2.num.9. de testibus, & ibidem Fely. num.17.ad fi. & idem Fely. in d.c.licèt causam, sub nu. 20. in vltima limit. & Rom.d.cons.443.
30 sub nume.6. † Vndè est quòd citatus ad videndum iurare testes, si noluit interesset iuramento non citatur vlteriùs ad examen, quia vnicus actus reputatur, sed recipiuntur quandocunque eorum dicta, etiam post terminum bona glo. in d.c.2. in ver. noluerit, & ibi Abb. nu. 10.& alia glo.in l. si quando.§.1.in ver.noluerit. C.de testibus. Maran.d.actu 6. num.4.

Hinc etiam est, quòd examinationis actus expediri potest in loco sacro, vt retulimus, quod fieri non posset, si citatio requireretur, quo-
31 niam esset actus cõtentiosæ iurisdictionis, † qui in loco sacro expediri nequit, d.l.2.vbi Bar.Bal. & Castr.C.de Sacrosanct. Eccles. Et pariter recipi possunt dicta testium, cunctis diebus etiam feriatis in honorem Dei, per supradicta, quod non promitteretur,si citatio partis requireretur,
32 † quæ pro tali die feriata fieri non potest. l. omnes Iudices, & l.dies festos, cum materia. C. de fer. & c.fi.vbi Scrib. extra eod.tit.
33 Supradicta verò tantò magis obtinent, quando Iudex non est, qui personaliter testes interrogat, & examinat, sed alius ab eo deputatus, vt in hac nostra Ciuitate seruatur, in qua in ciuilibus notario partium confidenti committitur
34 examen testium, † qui est merus executor, & iurisdictione carens, ita quòd nec etiam citare posset, si vellet, vt in terminis tradit glo. præallegata in Clem. 1. de offic. deleg. Ex quibus rectissimè concluditur, quòd sicut in examinatione testium iuratorum non requiritur partis citatio, ita nec in productione authentici Instrumenti, post exemplum sic vt sup. productum.
35 Secundò principaliter adducitur communis stilus, & practica huius fori Parmen. nedum Illustribus D.D. Consiliarijs notissima,sed omnibus etiam parumper in eo versatis; Nempè producendi verbaliter omnia iura parte citata in termino statuti, & illa postmodum dandi, & consignandi Notario soli, extraiudicialiter, & absque partis citatione, ad effectum vt pars ea
36 possit inspicere, & (si voluerit) impugnare, † Et vltra quòd notoria, & vulgatissima est ista communis practica, & stilus, possunt ijdem Illustres Domini in thalamo superinde informationes accipere, vt in terminis scribit Asin. post innumeros relatos in sua prax. §.22.cap.16.in fi. Et talis stilus attendendus, & sequendus est, vt per eum ibi in tertia limitatione, vbi multos citat concord. quem etiam sequutus est, approbauitq; Illust. Dominus Comes Aduersarius in præsenti iudicio, in quo iura sua verbaliter produxit, iudicialiter sub die quarto Maij 1579. & nunquam ampliùs citauit Illustres Dominos Pallauicinos pro reali productione. Nimirùm indebitè conqueritur se non fuisse citatum in
37 reali productione iurium partis aduersæ. † Quia quod quisque iuris in alium statuerit, ipse eodem iure vti debet, rubr. & toto titulo.ff. quod quisque iur. cum vulg.

Sequuti

Sequuti fuere Illust. Pallauicini, nec non, & Illust. D. Auditor Ciuilium deputatus ex forma constitutionum ad instruen. processum, in actu celebrato sub die 24. Nouembris 1579. in quo ad instantiam ipsorum statuit terminum dierũ quindecim Ill. D. Hæredi prædicto ad producendum realiter iura, verbaliter producta, quæ tamen nunquam exhibuit citata parte.

38 Memorataq; practica producendi verbaliter tantùm in termino, non est à iure cõi aliena, vt colligitur ex relatis per Afin. d. §. 22. cap. 5. & si-
39 gnãter decis. Rot. 32. de iud. in nou. † Pariterq; practica consignandi scripturas, & intra soli notario à iuris tramite non videtur recedere, p ea, quæ tradit plenè Dec. in c. qm contra, num. 116, cum seq. de probat. vnà cum permultis cumulatis per Afin. d. cap. 16. num. 12.

Si ergo facta verbali productione tantùm, non requiritur alia citatio pro reali, multò minùs requiri potest, quando exemplum saltem in termino realiter productum reperitur, vt in casu nostro authen, multò magis, &c.

Quibus sic præsuppositis, nõ obstant contraria; Nam ad primum dicitur, nullo modo tolli defensionem aduersario, quia potuit, & adhuc põt petere sibi statui terminũ ad opponendũ Instro, & eius habere copiam vt sup. quamq̃ re ipsa iam habuit, & opposuit q̃cquid potuit, vt diximus.

40 Ad secundum de confirmatione, clara patet responsio per infrascriptam distinctionem, Aut n. confirmatur actus citationem requirens, q. priùs erat nullus omnino, & inualidus, & tunc citatio necessaria est, vt in actu ipso principali; Quia prior ille actus non est in consideratione, nec vllum potest operari effectum. Marf. in l. de vnoquoq; nu. 50, de re iud. & in sing. 274. incip. li-
41 cèt. † Imo verò confirmationis nomen nõ conuenit, quia quod nullum est cõfirmari non põt, sed potiùs est actum denuo facere, Bart. in l. & quia, de iurisd. omn. iud. Bald. in l. 1. C. de codicill. Dec. in rub. extra de confir. vti. vel inuti. num. 2. vsq; ad n. 6. Et ita procedunt l. adoptio, & seq. in quibus de cõfirmanda adoptione nul-
42 la penitus, & inualida tractatur. † Aut verò actus pdictus confirmandus, est validus, & robur obtinet, sed mediante alio pficitur, & iustificatur, vt in casu nostro, quo productio exempli facta in termino probatorio, est valida, & efficax, & cui exemplo virtus pbationis adscribitur, non verò authentico roboranti, & iustificanti, & tũc citatione opus non est, per ea quæ scribit Bald. in marg. in ver. confirmatio, vers. 4. & Gabr. tit. de citatione, conclus. 1. num. 495. post Innoc. & Guid. quos refert, & iste est casus noster.

Et ita etiam procedit, quod de examinatione testium dicebatur, post terminum facienda, quo mediante perficitur eorum testimonium, & executioni demãdatur promissio, & obligatio facta tempore iuramenti de veritate dicenda, & nihilominùs sinè citatione partis expeditur per supradicta.

43 Ad tertium, & vltimum de doctrina Bero. in d. c. licèt causam, num. 86, animaduertant quæso Illust, DD. Consiliarij, ipsum loqui in diuersis terminis, nẽpe in casu quo terminus non erat datus ad probandũ simpliciter, vt in nostra specie, sed ad producendum, & examinandum testes, quem casum prosequitur, à num. 79. vsque ad nume. 86. tenens, & multis rationibus probans, non sufficere testes, tunc in termino iurare, nisi etiam deponant, cum terminus expræssim cantet ad examinandum, quo elapso, præclusa est via examini.

44 Er licèt eodem retento themate, inferat deinde Bero. num. seq. citandam esse partem, non solùm ad videndum produci, & iurari testes, sed etiam ad illorum examinationem, & ita communiter practicari, nõ propterea repugnat conclusioni Bald. & aliorum de quibus supra. Tùm quia stante termino dato ad producendum, & examinandum, rationabiliter citatur pars ad vtrumque actum, vt intelligat nil eorum omitti, quæ Iudex intra tempus limitatum fieri mãdauit, nè possit deinde opponere, quòd extra illud testes examinati fuerint. Quæ ratio cessat in casu nostro, in quo terminus ad probandum tantùm datus est, intra quem sufficit testes iurare, cum virtus probationis in iuramento consistat, ad quod depositio refertur, & retrotrahitur, vt Bald. & alij latè probant, nec potest eis obijci, quod in termino non deposuerint per
45 supradicta. † Tùm etiam quia non præsupponit Bero. duas fieri debet citationes, alteram scilicet ad videndum iurare testes, & alteram ad videndum eos examinari, nam vltima seruiret de vento (cum citatus non possit interesse examini) quod fit secretò, & partibus ipsis absentibus, l. nullum, & l. si quando, vbi gloss. & Docto. C. de testibus, glo. & Docto. in d. c. 2. de testibus.
46 † Præsupponendum est igitur ipsum loqui, de vnica citatione ad vtrumq; actum. Separatim autem ad videndum testes deponere superflua, & inutilis esset, ergò omittenda, quoniam lex, & natura nihil frustra operantur, l. hæc stipulatio. §. diuus, ff. vt legat no. caue. l. qui bis idem, de verb. obligat. Ex quibus apertissimè patet Bero. hucusq; nihil aduersari intentioni nostræ.

Verùm, quia sub nu. 86. in fi. ver. subdit pdicta etiam procedere in tertio casu ab eo, post Abb. proposito, vcz quando datus fuit terminus ad probandum simpliciter, & allegat Bart. & Roman in d. §. Sabini, considerare debemus, ipsum habere relationem ad ea tantùm, quæ dixit non in illatione prædicta, sed in principali articulo, in quo tenuit non sufficere testes in termino iurare,

iurare, præsertim quando producens non protestatur per se non stare, sed per Iudicẽ in his etenim terminis loquuntur. Bar. & Rom. ab eo citati, ideo sin allegata intelligi, & declarari dñr, iuxta doctr. Bart. in l. non solùm. §. liberationis, de libera. lega.

Et si aliter ipsum Bero. intelligeremus, malè sẽtiret, & nihil pro dicto allegaret, sed sinè lege, & authoritate loqueretur cõtra tot præclarissimos authores, & innumeras ferè rationes, & vrgẽtia fundamenta ab eis adducta, & contra denique communem * opi. & cõem totius orbis practicã per eosdem relatam, quã in patria nostra vigere nemo ignorat. Retorquetur igitur argumẽtum contra aduersantes, nam si in examine testium fiendo, post terminum probatorium, citatione opus non est, vt ipsi erroneè, præsupponebant, ergo nec in productione authentici, post exemplum in termino productum.

Sufficit itaque dimissum fuisse pẽnès notariũ, qui eius copiam parti fecit, & sufficeret etiam in quacunque causa, coram Iudicibus ordinarijs

47 pendente, per supradicta. † Multò magìs autem sufficere dẽt coram excelso Consilio, quod potest quandoq; ex facultate procedendi sola facti veritate inspecta, citationem ẽt omittere, corã alijs Iudicibus necessariam, per ea quæ scribit Marsil. in d. l. de vnoquoque, num. 88. & refert Gabr. in suis conclus. tit. de cita. concl. 1. n. 341.

48 & seq. concord. adducens. † Sed nec omittendum, quòd ex eo solo, quòd in actis mentio facta sit de Instrumento pdicto, posset validè ferri sententia relatiuè ad ipsum, quãuis in actis nullo mudo productum fuisset, per doctr. Saly. in l. 3. nu. 2. C. de sent. quæ si. cer. quan. profer. vbi ẽt Bal. nu. 12. Alex. in l. ait prætor. §. 1. nu. 12. per illum tex. ff. de re. iud. & Fely. in c. cum venerabilis, nu. 41. post Innoc. & alios adductos, extra de except. Tot antem concurrentibus, quot supvidimus, cui dubium, quin alacri animo sententiam suam Excelli Patres, iuxta formam, & dispositionem ipsius Instrumenti producti, & reproducti per Illust. Dominos Pallauicinos proferre debeant?

SVMMARIVM.

1 *Allodialia omnia præsumuntur, nisi feudalia probentur.*
2 *Amplia etiam in castro cum iurisdictione concesso à Principe, & pertinentijs.*
3 *Amplia quoque si dignitas comitatus, aut alia Regalis vnita sit.*
4 *Dacium etiam allodiale præsumitur.*
5 *Res solita vendi, aut insolutum assignari pro libera, & allodiali talis præsumitur.*
6 *Regalia licèt sinè Principis cõcessione possideri nequeant, non tamen feudalia præsumuntur.*
7 *Regalia nedum possideri possunt, sed ẽt præscribi.*
8 *Quem de euictione tenet actio eũdem agentem repellit exceptio.*
9 *Periurus à limine iudicij repellitur.*
10 *Amplia nedum quando directo quis periurus est, sed etiam vbicunq; periurium quoquomodo causam tangit, de qua agitur.*
11 *Precium rerum ex redditu tantùm non debet indicari, & æstimari.*
12 *Res tantum valet, quantum vendi potest.*
13 *Licitatio iustum rei precium, seù redditũ indicat.*
14 *Non tamen præsumptionem iuris, & de iure facit, sed vehementem.*
15 *Incertitudo lucri, & damni in contractibus, præsertìm locationum, admittitur.*
16 *Publicani dicuntur quasi publicè peccantes.*
17 *Temeritatis, & audaciæ plena sunt eorũ fictiones.*
18 *Publicanorum nomen Deo, & hominibus odiosum.*
19 *Stant vt canes aduersùs transeuntes.*
20 *Nautæ caupones stabularij pessimum generis hominum.*

Pro Ill. D. D. Mario, & Martio Pallauicinis de Pollesino.

EPITOME.

Dacium allodiale in dubio præsumi non feudale, quamuis de regalibus esse dicatur.
Illius autem valor, & precium vndè colligatur?

RESPONSVM LXXXIII.

AD primum dubium vtrum datium sit quid feudale, & pro tali in dubio censeri debeat?

1 Pro negatiua respondetur, ex generali regula, quòd omnia præsumuntur allodialia, nisi feudalia pbentur, c. 2. vbi oẽs not. si de feud. fuer. contr. c. 1. iuncta gloss. 2. de contro. inter masc. & fœm. iradunt omnes in c. nimis de iureiur. Curt. latè cons. 25. colum. 2. & consil. 75. Dec. cons. 269. in princ. 468. num. 6. 498. n. 2. 3. 588. nu. 8. Brun. consil. 1. in princ. Silua. cons. 3. nu. 75. Curt. in consil. 41. num. 7. & consil. 104. num. 4. Alcia. in tract. psump. reg. 2. præsump. 3.

2 Rol. cons. 1. num. 46. lib. 1. † Quæ regula locum habet, etiam si Castrum cum iurisdictione, & pertinentijs suis à Principe concessum reperiatur. Curt. d. cons. 75. circa princ. Ias. in l. si priùs, vers. 4. conclu. de oper. no. nuncia. Dec. d. consil. 269. in princ. & 468. nu. 1. vers. & quia de Castris, & n. 6. Iacob. à S. Geor. in sua inuestit. feud. in ver. de Castro montis rubei, vers. itẽ q̃ro, an Castrũ. Alba. cõs. 16. n. 12. Rol. cõs. 50. n. 33. li. 3.

3 † Nec

3 † Nec diuersum est quamuis dignitas Comita-
tus, aut alia de Regalib. sit ipsi Castro, & iuris-
dictioni vnita. Bal. in c. significauit, nu. 1. & ibi
Abb. in 3. not. de rescri. Dec. d. cons. 269. sub
num. 3. Corn. cons. 16. in fin. vol. 1. Alcia. vbi s.
4 num. 4. Rol. d. cons. 50. num. 33. † Non est ergo
dubitañ. quin allodiale quoque psumi debeat
5 dacium memoratum. † Quod eo magis proce-
dere dẽt, ex quo venditum fuit pro allodiali, &
libero, seu insolutum assignatum Illust. D. Fran-
ciscomariæ, vt ex instrumento exhibito; nã cũ
possidẽtes illud sint in quasi possessione alienã-
di, vtique præsumitur allodiale, nisi cõtrarium
probetur Afflict. decis. 267. sub num. 3.
6 Nec obstat, quòd dacia sint de regalibus, quia
non sequitur, ergo sunt feudalia, sed inferri for-
san potest. Ergo sine Principis concessione pos-
sideri nequeunt. l. si quis, vbi Salyc. & alij. C. de
vecti. com. Antib. in tract. de mu. §. 4. nume. 46.
Berta. in tract. de Gabel. par. 3. princ. num. 33.
bonus tex. in c. super quibusdam. §. pterea, vbi
glo. & Abb. num. 2. 3. de verb. signi. & nedum
possideri possunt, sed etiam præscribi, ut habet,
& not. in d. §. super quibusdam, & tradit Bart.
in l. si publicanus. §. fi. de publi. Dec. consil. 341.
num. 14. Abb. in c. cum nobis, col. 1. de rescrip.
Bossi. in tit. de fis. & priui. eius, num. 57. Verùm
Principis concessio non semper feudalis est, sed
potiùs in dubio contrarium præsumitur, & iu-
dicatur ex supradictis. Igitur, &c.
7 Sed quid in his immoramur, si idemmet Illust.
D. Octauianus, qui nũc feudale dacium allegat,
illud pro libero, & allodiali vendidit, seu inso-
lutum assignauit vtsup.? Nonne de euictione
teneretur, si ab alio inseruitutem feudalem vin-
8 dicaretur? † Succedit ergo communis resolutio,
quem de euictione tenet actio, eundem agentẽ
repellit exceptio. l. vendicantem, de euict. Rom.
cons. 457. col. 2. Ioan. de Ami. cons. 3. num. 15.
Bella. consil. 24. num. 13.
Præterea nonne cõtra factum proprium venit,
& contra proprium iuramentum, ex quo rẽ ven
didit pro allodiali, & nunc feudalem contendit,
vt præcium illius augeat, seq; læsum in contra-
9 ctu ostendat? † est itaque obaudiendus c. debi-
tores, vbi Ioan. And. & alij extra de iureiu. doct.
* in c. 1. vbi Fely. n. 20. eo. tit. & est cõis * opin. te-
ste Paris. cons. 26. nu. 5. vol. 3. & cons 5. nu. 160.
10 in 4. † & regulare est, quòd vbicunque periuriũ
quoquomodo tangit cãm, de qua agitur, numq̃
periurus audiri dẽt, sed à iudicio arcendus est,
c. dilecti, vbi Dec. in 3. notab. de except. Bald.
cons. 18. præmittendum est, col. 2. lib. 4. Crau.
cons. 191. sub num. 7. in casu autem nostro ne-
dum aliqualiter tangit causam, sed principali-
ter, vt ex prædictis patet. Igitur, &c.
Ad secundum dubium, vtrum æstimatio dacij
sienda sit habito respectu ad quantitatem red-
dituum pceptorum per publicanos, & condu-
ctores, vel ad pensionem, quam Domini habue-
runt? Existimo, nec ad illam, nec ad istam itá
respiciendum fore, vt exinde certum, & iustum
11 præcium necessariò colligatur, † quia nõ sequit
de necessitate, res est tanti redditus, ergo tanti
valoris, ut doctè concludit Cagno. in l. 2. sub
nu. 233. ver. quæ conclusio. C. de rescin. vendi.
sed si altera earum attendenda foret, vtiq; pen-
sio domini potiùs, quàm lucrum conductorum
inspici deberet, cum præsertim pluris locari non
12 potuerit sub hasta positum dacium, † quemad-
modum enim res tanti valet, quantum vendi
potest. l. 1. §. si hęres. ff. ad treb. l. si seruus, de con-
di. fur. l. præcia, ad l. falci. & his in locis, Bart. &
alij, ita tanti sunt redditus dacij quantum locari,
13 seu annuatim uendi possunt, † tantò magis, q̃a
licitatio iustum rei precium, seu redditum indi-
cat. l. 1. c. de pdi. Curia lib. 10. Bal. & Ang. in l. 1.
C. de præscrip. 30. an. Fabia. in tract. de emp. &
vendit. q. 5. princ. nu. 89. in fi. & 90. post Ioan.
14 And. & Marti. de Fan. † & licèt ex licitatione nõ
semper insurgat præsumptio iuris, & de iure, q̃
probationem in contrarium nõ admittat, vehe-
mentem tamen Iuris præsumptionem, ex ea in-
duci nemo negat decis. Afflict. 340. per tot.
15 De lucro autem conductorum nihil omnino
curandum videtur, tum quia ab incerto euentu
pependit; potuissent nanq; & damnum pati; In-
certitudo autem in omni materia reprobatur,
præsertim verò in locationibus, & pensionum
perceptione. l. si merces. ff. loca. Spec. in tit. de
loca. §. nunc aliqua, vers. 59. & 62. tum quia ex
operibus, industriaq; publicanorum, & maxima
vigilantia procedere potuit; & forsan ex eorum
dolo, & fraude, quibus publicani, maximè verò
16 portinarij, de genere nautarum, vti solent. † Di-
cuntur namq; publicani, quasi publicè peccãtes
glo. in l. 1. §. hic titulus, de publica. Io. And. &
17 post eum Abb. in c. nouit de iud. † & quantæ
temeritatis, quanteq; audaciæ sint eorum fictio-
nes, nemo est qui nesciat, l. quantæ. ff. eod. tit.
18 † estq; publicanorum nomen, Deo, & hominib.
odiosum, vt habetur Matthe. 18. & not. Scrib. in
d. c. nouit. Hæc, & alia contra publicanos legi
possunt apud Franc. Luca. conciuem nostrum, in
tract. de fis. & priui. eius par. 4. num. 1. 2. 3. vbi
19 † inter cætera, inquit eos stare, vti canes aduer-
20 sùs transeuntes; † de nautis autẽ tritum est ada-
gium. Nautæ caupones stabularij pessimum ge-
nus hominum. l. 1. cum not. ff. nau. caup. stab.
Si ergo his artibus, & personali seruitio totius
anni dicti conductores, qui publicani, & nautæ
officium simul exercuerunt, aliquid vltra pen-
sionem superlucrati sunt, quisnam iustus Iudex
iustum dacij preciũ inde colligi posse existimet?
Sed aduertatur ex abundanti, quòd tale lucrũ
minimè concludenter probatum fuit de tempo-
re con-

re contractus, nec in tanta quantitate, quanta requirebatur vt Illust. D. Octauiano prodesse posset, vt in prioribus scriptis abundè dictũ fuit. Quibus me remitto, nè eandem cantilenam canere videar. Cætera suppleat Ill. D. meus pro sua eximia integritate, & doctrina.

SVMMARIVM.

1 *Filius intrat in locum patris, & eius personam repræsentat in successionibus hæreditarijs, quãdo tempore mortis illius, de cuius successione tractatur, pater ipse mortuus est.*

2 *Conceptus post mortem eius, de cuius hæreditate agitur, minimè potest ad illam admitti.*

3 *Momentum temporis illud attenditur in successione hæreditaria, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur.*

4 *In successione verò obueniente ex cõtractu habente tractum successiuum, prout feudum, & emphiteosis, admittuntur descendentes nulla adhibita distinctione, an pater superuixerit primo acquirenti, aut filium procreauerit post huius obitum, vel ne?*

5 *Feudo pro se, & liberis stipulato, si filius, & nepos acquirẽtis repudient, ad feudum ipsum pronepos, etiam cõceptus post mortẽ acquirẽtis, admittitur.*

6 *Successorium edictum legis, aliter regulariter, quã successorium edictum conuentionis.*

7 *Descendentes omnes in feudalibus vocati in inuestituris, admittuntur ex propria persona, vel per viam repræsentationis, vel transmissionis, ex cõi.*

Pro Ill. D. D. Mario, & Martio Pallauicinis.

EPITOME.

Successorium edictum legis, aliter regulatur, quàm successorium edictum conuentionis in admittẽdo remotiores in gradu cum proximioribus, atque conceptos post mortem eius, de cuius successione tractatur.

RESPONSVM LXXXIV.

Vltra doctas responsiones Excellen. D. Zoboli ad ingeniosissimum motiuum Illust. D. Auditoris propositum contra Illust. DD. Marium, & Martium Pallauicinos, pro clariori veritatis elucidatione distinguen. est, vt infra.† Aut enim tractatur de successionibus hæreditarijs, & tunc verissima est conclusio Salic. in Auth. post fratres, Consil. Lud. Sacc. 1

h prima, in princ. C. de leg. hæred. & sequentiũ, nempe filium tunc demum repræsentare personam patris, & in eius locum subintrare, quando tempore mortis illius, de cuius successione agitur, pater ipse mortuus est, vt rectè colligitur ex eo, tex. & simile est quod legitur in §. sui. instit.
2 de hæred. qualit. & diffe. † Nec minus vera est alia conclusio relata per Bursa. in cons. 170. n. 31. in motiuo citatum, videlicet cõceptũ post mortem eius, de cuius hæreditate tractatur, ad eam minimè admitti posse, pro qua est etiam text. in l. 1. §. sciendum, & l. titius. ff. de su. & leg. Et ha-
3 rum decisionum patens est ratio, † nam in successione hęreditaria inspicitur momentum illud temporis, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur, ad dignoscendum quis ad eam admittatur? l. si alienum, in princ. & §. primo, de hæ-
4 red. institut. cum vulg. † Aut verò tractatur de alijs successionibus, quę aliunde nobis obueniũt, putà ex contractibus habentibus tractum successiuum ex maiorum prouidentia, vt in emphiteosi, vel feudo pro se se, & descendentibus acquisitis, & in talibus successionibus indistinctè admittuntur ipsi descendentes, nulla adhibita differentia, an eorum pater superuixerit primo acquirenti, & illos post eius obitum procreauerit, vel ne? Hæc fuit Bart. distinctio in l. item Prætor. ff. de su. & leg. & in l. quod dicitur, vbi
5 Imo. Alex. & alij. ff. de verb. obligat. † Quibus consonat, quod scripsit Bal. in l. si in personam, num. 4. 5. C. de fideicommiss. quòd si Titius acquisiuit feudum pro se, & liberis, si filius, & nepos repudianr feudum, admittitur pronepos,
6 etiam conceptus post mortem Tirij, † quia successorium edictum legis aliter regulatur, quàm successorium edictum conuentionis, quod dictum refert, & sequitur Dec. in rub. C. de succes. edict. num. 2. 3. & in consil. 445. num. 21. alios citans concordantes. Et hanc ipsam distinctio-
* nem latè comprobar, & communem * attestatur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. nume. 89. cum pluribus seqq. & signanrer num. 91. & 92.
7 ad quem sufficiat remissio. † Quin etiam descendentes omnes ex propria quoq; persona admitti debent, per viam repræsentationis, vel transmissionis, vt ex innumeris authoribus, subdit
* ibidem Tiraq. num. 93. communem * referens. Cum itaque in præsenti causa tractetur non de hæreditaria successione, sed de feudali, & de feudo quidem paterno, auito, & antiquo, dubio procùl admittendi veniunt Illust. DD. Marius, & Martius, quamuis longè post mortem Domini Ioan. Manfredi primi inuestiti, cõcepti fuerint; & per viam repræsentationis, vnà cum Illust. Domino Octauiano eorum patruo, concurrere debent, vt in prioribus allegationib. abundè satis demonstratum fuit. L. D.

SVMMARIVM.

1 Banno, vel statuto imponente pœnã amissionis mercium, & bestiarum, cum quibus conducta fuerint à non soluente daciũ, si in commissum inciderit frumentum cum bobus currum vehentibus, non tamen currus ipse, & sacci, in quibus frumentum repertum fuit, cecidisse intelliguntur; & nu. seq.
2 Licitum per illicitum non confiscatur.
3 Si verò bannum mentionem faciat de curru, non confiscantur boues.
4 Statuta vectigalium odiosa sunt, & ideo non trahuntur de similibus ad similia, & contra exigentem in dubio interpratantur.

EPITOME.

Licitum per illicitum non confiscatur. Ideo vectigalium leges non possunt quoquomodo extendi, sed ad verborum limites restringuntur.

RESPONSVM LXXXV.

Stante banno ita concepto in Terra Brixilij (*che ogn'vno, che condurrà, ouero farà condurre robbe, & mercantie di qualsiuoglia sorte sopra carri, caualli, muli, asini, & altri animali, & persone, per la terra di Bersello, ouero trauerso, non pagando il datio, caschi in pena di lire cinquanta impertali, & perda esse robbe, & bestie*) dubitatur vtrũ conducens frumentum absque solutione datij super curribus, cum bobus, & sic incidens in commissum, amittat frumentum, & boues tm̃, an etiam amittat currus, & saccos? † Ista quæstio est decisa per Bart. in l. cotem. §. dominus. ff. de publica. vbi determinat quòd licita per illicita nõ cõfiscantur, & vna res non venit in commissum in consequentiam alteriùs, pro quo allegat text. in l. si publicanus. ff. eo. ti. in vers. & si quid illicitè, sed voluit allegare vers. vt si quid ampliùs; quẽ etiam ibidem perpendit ad hoc Bart. & vtrobiq;
2 sequuntur Scrib. † Apertiùs, & magis in terminis deciditur à Bal. in l. cũ proponas, quæ est 3. num. 4. C. de nau. fæno. inquiens quòd licitũ per illicitũ nõ cõfiscatur, & ideo Iudex, vel alius officialis fisci ex suo capite nõ pôt confiscare, nec incorporare licitũ pp illicitum, quia separatorũ, separata est ratio, & paulò infra nu. 6. subdit, quòd statuto confiscante farinam, vel triticũ nõ intelligantur sacci confiscati, quia in pœnis stricta sit interpretatio, & ppea res, quæ congruo modo separari pñt, absque corruptione subiecti
3 separantur, & nõ confiscantur, † idem firmat, & latiùs distinguendo persequitur. Salyc. ibidem à num. 2. vsq; ad num. 5. vbi in terminis nostris signanter decidit, quòd licèt statutum, vel bannum disponat, quòd currus cõfiscentur, cũ quibus illicita vehuntur, non tamen boues illos trahentes confiscabuntur, quia sunt quid separatũ. Vndè è contra eum disponat bannum memoratũ, quòd confiscentur boues, & de curribus nihil loquatur, non venient currus ipsi in confiscatione. Hos sequitur Firma. in tracta. suo de Gabel. par. 9. q. 8. & 9. cum pluribus seqq. & Bossi. in tit. de fraud. vectig. num. 14.
4 Confirmantur autem pręmissa ex generali nostratum theorica passim asserentium, statuta vectigaliũ, tanq̃ odiosa, & ratione carentia minimè trahi de similib. ad similia, & contra exigentẽ in dubio interpratari. Aret. conf. 92, n. 2. post Bald. quẽ refert in l. 1. C. quæ sit longa consuet. Corn. cõs. 199. col. 4. lib. 1. Soci. conf. 302. col. 2. sub nu. 2. lib. 2. Crau. conf. 231. nu. 17. Nat. consil. 274. nu. 8. lib. 2. Bossi. in tit. de vectig. nu. 10. cum duobus seqq. Et ex his concludo bannum suprascriptum pœnale nõ cõpræhendere currus, licèt boues compræhendat. Itidemq; non compræhendere saccos, licèt frumentum in eis existens compræhendat, satis enim superq; plecti videtur is qui banno contrauenit, si pęnas in eo expræssas patiatur, pecuniariã scilicet lib. quinquaginta, vnà cum amissione frumenti, & bouũ, absq; eo quòd alijs pdictis, nequaq̃ specificatis afficere eum tẽtet publicanus Brixilieñ. L. D.

SVMMARIVM.

1 Confessio authoris praiudicat successori, si ante ius quasitum ipsi successori emanauerit.
2 Quasi possessio parentela, & antiquioritatis de familia, sufficit ad obtinendum in quocunque iudicio, in quo de iure competenti antiquiori de tali familia agatur.
3 Et habet fundatam intentionem, donec de contrario apertissimis probationibus doceatur.
4 Aetas probatur ex fide Baptismatis.
5 Proximior esse dicitur, qui se proximum docet, si alius in contrarium non probat se proximiorem.
6 Identitas rei probatur ex verificatione duorum confinium.
7 Inscriptiones antiqua probant.
8 Possessio antiqua distributi di legata testatoris, præsumitur legitimo titulo prouenisse, videlicet testatoris voluntate, vel superioris authoritate.
9 Aliud est esse talem, aliud haberi pro tali.
10 Testes debent concludere per necesse.
11 Testes singulares non probant.
12 Res iudicata pro veritate habetur.
13 Sententia qua statũ persona tangit, facit ius quoad omnes, veputa super agnatione, vel nobilitate, & alijs qualitatibus persona cohærentibus.

14 Idem

24 *Idem si super atate.*
25 *Sed an contra testium plenè probet, vel semiplenè, vide remissiuè.*
26 *Probationes imperfecta iunguntur ad plenam probationem faciendam.*
27 *Mors omnia soluit.*
28 *Resoluto iure dantis, resolutum quoque est ius accipientis.*
29 *Vtile per inutile non vitiatur.*
30 *Renunciatio est stricti iuris, & in dubio nunquam præsumitur.*
31 *Error potiùs præsumitur, quàm renunciatio.*

Pro Mag. D. Gabriele Gherardutio.

EPITOME.

Antiquiorem aliquem esse de domo, & familia, quomodo probetur? & an sufficiat esse in quasi possessione antiquioritatis? & ex quibus actibus ipsa quasi possessio probetur?

RESPONSVM LXXXVI.

IN causa mota per D. Gabrielē Gherardutium, vtr seniorem de domo, & agnatione sua, & q. Leonis de Gherardutijs pro obtinendis redditibus Prędij, de quo agitur ad finem eos dispensandi in alimoniam pauperum Christi, iuxta formam Instrumenti emphiteotici in actis producti, vnū
1 ante omnia præsuppono, † videlicet narrata, & confessata, per q. D. Constantinum Gherardutium authorem Petri Antonij Caualli, tā in Instrumento dictæ emphiteosis, q̄ in alio Instrumento donationis factæ D. Petro Antonio, pro veris, & indubitatis censeri debere, & eidē donatario indubiè præiudicare, cum ante ius ipsi quæsitum præcesserint, l. si superatus. §. fi. ff. de pigno. l. facta. §. si hæres, cum not. maximè per Castr. nu. 3. ff. ad Treb. latè Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 78. cum multis concord. Vndè infert, quòd dispensatio, & errogatio dictorum fructuū nunc, & imperpetuū spectet seniori pro tpe, domus, & familiæ Gherardutiæ, & illius quidē lineæ, & parentelæ, de qua extitit olim Leo de Gherardutijs, cuius testamentū prę manibus habemus, qm̄ sic in vtroq; dictorū Instrorū psuppositū, & confessatū fuit per d. Constātinum.
Secundò præsuppono, quòd D. Gabriel est in quasi possessione maioritatis, & antiquioritatis pdictæ, inter modernos hoīes familiæ Gherardutię, de linea, & parentela dicti q. Leonis, quod multiformiter probatur; nam primò est in quasi possessione psentandi ad beneficium S. Stephani fundati in Ecclesia S. Trinitatis Parmę, quia pręsentauit D. Rugerium Vrsinum, & eius pntatio habuit effectum, etiam in contradictorio iudicio, vt ex processu exhibito; & huiusmodi pñtatio pertinet ad antiquiorem dictæ domus, prout ex testamēto d. Leonis inserto in pcessu fol. 122.
Est quoq; in quasi possessione cōcedendi amore Dei habitationē domorū in Vicinia S. Trinitatis existentium, quæ fuerunt eiusdem Leonis, iuxta mentem, & ordinationem ipsius.
Est denique in quasi possessione prædicta, ex depositione testium in causa dictæ præsentarionis examinatorum, & in psenti reproductorum. Nam D. Hercules Maserius id expressim deponit, fol. 144. & idem virtualiter deponit Mag. Antheus de Morischis, fol. 139. & Mag. Octauius de Guidinis, fol. 143. asserentes hunc Dominum Gabrielem habitum tractatum, & nominatū fuisse pro agnato proximiori à D. Gaspare de Gherardutijs tunc seniore, & antiquiore familiæ suæ prędictæ, de cuius antiquioritate ēt constat ex pręsentatione dicti beneficij aliàs per ipsum facta, & in processu registrata, fol. 73.
2 Hinc infero, quòd ista quasi possessio parētelæ, & antiquioritatis prædictæ, sufficit D. Gabrieli ad obtinendum in quocunque iudicio, etiam si de successione, vel hæreditate, aut alio quouis iure ageretur, glo. & Scriben. in l. neque naturales. C. de pbat. & in c. licèt ex quadā, vbi bonus tex. extra de testi. Alex. conf. 182. nu. 7. lib. 7. Iacob. à S. Georgio in l. quidā ad fi. de probat. Calca. conf. 8. nu. 2. 3. Afflic. decis. 25. in princ. & hanc esse cōem restatur Parif. in conf. 10. nu. 70. cum seq. lib. 2. ac Dec. conf. 54 sub nu. 4. Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 306. & conf. 249. nume. 2. 3. Alba. conf. 83. nu. 21. 22. & nouissimè Bursa. cōsil. 98. nu. 2. 3. 4. cum multis cōcord. † Nam fundatam habet intentionem suā, nisi contrarium apertissimis probationibus doceatur, ex relatis per Albā. d. n. 22. & Burs. vbi sup. nu. 6. At in casu nostro nihil exaduersò pbanit reus conuentus; Nimirū pro ipso D. Gabriele pronunciandū est. Cum psertim in antiqs versemur, in quibus indicia quoq; & cōiecturæ, læuesq; pbationes sufficere dberēt. l. cēsus. cū not. de pba. c. cū cām eo. ti. c. cū olim, de cēsi. Alba. cit. conf. n. 2. cū multis seqq. Crau. d. trac. pat. 1. p ro. & signāter nu. 320.
3
His stantibus non obstant subtiliter motiuata, & primò, quòd non probauerit se antiquiorem domus pdictæ D. Gabriel, quod est fundamētū intētionis suæ, nā sufficit quòd pro tali habeat, & teneatur vtsup. & tanq̄ talis actus prædictos hucusq; gesserit, vndè cōstituitur in quasi possessione memorata, q̄ sufficit, nec est necesse, quòd cōcluderet, & p necesse talē se pbet, vt retulimus. † Sed & 2. loco dicere possumus se seniorē
4 pbasse, cū cōstet eū esse de domo, & agnatione pdicta, & ampli' ēt ex fide Baptismatis cōstet eū esse annorū 65. cui fidei stādū est. Dec. cōs. 682. nu. 16.

nu. 16. Alcia.de p̄ſump.reg.7.præſump, 14.n.10.
5 Peruſi,deciſ.55.n.7.† ex eo.n.quòd non conſtat
alium eſſe ipſo ſeniorem, id ſatis probare dici-
tur,vt de proximiori conſuluit Corn.conſ.197.
per to. Rui. conſ.154. num.4.lib.3. Cæpha. cō-
ſil.133. nu.53. Burſa.d,conſ.98.num.1.
Non ob. ſecū̃dò,quòd domus ſupradictæ,quas
D.Gabriel pauperibus concedit vtſup. non pro-
bentur eſſe illæmet, quas Leo in ſuo teſtamento
diſtribui, & concedi mandauit, qm̃ contrarium
6 affirmare poſſumus † ex quo non ſolùm duę de-
monſtrationes verificantur, q̃ ſufficiunt ad iden
titatem probandam, iuxta doctr. Bart. & com-
* munem, * in l. demonſtratio falſa. ff. de condit,
& demonſtr. ſed etiam plures.
Prima eſt, quòd ſunt in Ciuitate Parmæ; Secū̃-
da, quòd ſunt in vicinia S.Trinitatis; Tertia eſt,
quòd ſunt plures ſimul iunctæ, & contiguæ;
Quarta,quòd habent viam cōem verſus ſepten-
trionem; Quinta, quòd habent dugariam ver-
ſus meridiem; Sexta, & valde notabilis, & ſin-
gularis, quòd pauperibus hucuſq; conſueuerunt
concedi gratis, & amore Dei. Et quòd ſatis ſu-
perq; probata dicatur, ex his identitas liquidò
conſtat ex traditis per Silua.conſ.57.ferè per to.
& ſignanter ſub nu. 13.14. vbi de identitate do-
mus in ſpecie loquitur, & multò pauciores de-
monſtrationes ſufficere concludit, & concord.
adducit. Sed quid in hoc dubitari poteſt, ſi ſup
eiſdē domibus extat adhuc antiquiſſima inſcri-
ptio, quæ vix legi poteſt,declarās hás ipſas ędes
fuiſſe q. Leonis de Gherardutijs,& in eius teſta-
mēto legatas fuiſſe pauperibus tradendas gratis?
per hæc carmina (Mille quadringentis iam tum
currentibus annis, legauit proprias, Leo Ghe-
rardutius iſtas, Tradi pauperibus gratis domos,
atque ſemper familiæ inſtaurari ſumptibus.)
huiuſmodi enim inſcriptiones antiquæ probāt,
cap. cum cauſam, cum not. de probat.
8 Minùs obſtat, quòd domus iſtæ ex forma dicti
teſtamenti per fideicōmiſſarios primò, & dein-
de per hæredes,& non per ſeniorē de familia di-
ſtribui deberēt, quia cū hanc interp̄tationē diu-
tiſſimè receperit legatū illud,& ab antiquo tpe,
& in poſſeſſione fuerint,& ſint hactenꝰ ſeniores,
diſtribuendi, & concedendi domos ipſas,pręſu-
mitur quòd legitimo titulo, & ex p̄ſumpta vo-
luntate teſtatoris,vel ſuperioris authoritate pro-
ceſſerit,puta Epi,vel alteriùs poteſtatē habentis.
Dec.conſ.152.nu.3.4.Crau.de antiq.tēp.par.3.
nu 27.28.vſque ad fi. vbi multa adducit ſimilia.
Non obſtat tertiò circa quaſi poſſeſſionē iuris
p̄ntandi,de quo ſup. quòd aliqui teſtes in cā be-
neficiali depoſuiſſe videātur, alios extare ſenio-
res de domo Gherarduria,qa nihil in effectu cō-
cludunt, nā primus, q.de D.Georgio loquitur,
9 dicit tm̄ eū haberi, & teneri p̱ ſeniore,† & aliud
eſt eſſe talē aliud haberi p̱ tali.l.mercis,de verb.
ſign.Iaſ.latè in l.prætor ait.§.1.de no.oper.nun-
cia. Secundus verò, qui de Andrea teſtificatur,
inquit eū eſſe de ſenioribus, & ſic non excludit,
10 qn alius poſſit eſſe ipſo antiquior. † Teſtes autē
debent neceſſariò probare, & concludere, c. in
11 p̄ntia, de proba. cum vulg. † Vterque ēt eſt ſin-
gularis in dicto ſuo, ideo nihil probant, c. nihi-
lominus, 3. q.9. c. tàm literis, de teſti. Gabr. in
ſuis concluſ.de teſti. concl. 2. Vndè iure merito
fuit cōfirmata p̄ntatio per D.Gabrielem,uti an-
tiquiorē facta, nō verò facta ab aliquo p̄dictorū
Georgij,& Andreæ,vt ex ſententia in actis pro-
ducta; q̃ D. Iudex in paruo proceſſu inueniet, &
12 quæ iamdiu tranſitum fecit in iudicatum,† & ſic
p̱ veritate hr̄.l.res iudicata, vbi Dec. & Cagnō.
de reg. iu. l. ingenuum, vbi Scrib.ff.de ſta,hom.
Nec officit, quòd ſit res inter alios acta, quoniā
quoad p̄iudicium D.Georgij, & Andreæ,qui in
13 iudicio interuenerunt, ceſſat obiectū, † quo ve-
rò ad reū in præſenti cauſa conuentum, idem vr̄
dicendum, quia iſta ſententia ſtatū perſonæ vr̄
tangere, vndè facit ius, quo ad oēs,d.l.ingenuū,
cū materia, prout ēt dicimus de ſententia ſuper
agnatione lata, vt per Ang. in l.ius aūt agnatio-
nis.ff.de pac. Cagno. vbi proximè ſub num. 3.&
ſuper nobilitate,vel ignobilitate. Fab.in §. præ-
iudiciales, nu.25. Inſti. de actio. & de alijs per-
multis qualitatibus perſonæ cohærētibus, tradit
Alex. in l.ſæpè, nu.62.63.ff. de re iud.& temiſſi-
uè Tiraq. in tracta. res inter alios ac. limit. 18.
14 † & propius ad terminos nr̄os, qn̄ ſuper ætate
fertur ſententia, quòd faciat ius quoad omnes
probatur in l. de ætate, cum gloſſ. & Scrib. de
mino. & per Alex. d.num. 62.
15 Et quatenus etiam ſemiplenè tm̄ probaret cō-
tra iſtum reum, vt permulti tenuere, vel minùs
quoque iudicis arbitrio, ex relatis per Menoch.
de arbitr.iud, ca.111. per tot. nulli dubiū, quin
iunctis alijs probationibus antedictis, Teſtium
ſcilicèt, fidei Baptiſmatis, ac diſtributionis do-
muū, plena, atque exuberans probatio reſultet.
16 † Coniunguntur n.plures probationes,q̃uis im-
perfectę ad plenam probationē faciēdā, ad glo.
in l.2.in ver.legitimis, vbi doct. de execu. tu. &
in cap. cum cauſam, de proba. Gabr. latè in ſuis
concluſ.tit.de proba.concl.1. Et vltra hæc oīa,q̄
proprietatis iudicium tangunt,ſola quaſi poſſeſ-
ſio ſenioritatis memorata ſufficeret ad victoriā.
Ad obiectum ſubſequens, quòd ante locatio-
nem emphiteoticam, de qua in proceſſu, non
conſueuerit petia Terræ concedi pauperibus per
ſeniorem de domo; vndè infertur,quòd ille, qui
primò hoc introduxit, potuerit quoque reuo-
care, & ſubſequentibus ſenioribus præiudicare.
reſpondetur contrarium verius eſſe, ex quo
Dominus Conſtantinus locator in ipſo locatio-
nis Inſtrumento, præſupponit per tempus im-
memorabile conſueuiſſe fructus illius errogari
paupe-

pauperibus per genitorem suum, & alios suos antecessores, & ipsi D. Constantino, vti seniori data fuit licentia per ordinarium locandi, cum hac conditione, quòd canon percipiendus per seniorem pro tempore existentem, distribui, & erogari deberet, iuxta consuetum, vt sup. Et in Instrumento donationis postea factæ Petro Antonio prædicto, non tamq̃ D. Constantinus simpliciter, sed tanq̃ senior de domo Gherardutia donat, & concedit; Ex quibus arguitur ipsum donatorem, nec potuisse, nec voluisse aliter disponere; non enim potuit, quia sassus est solitũ, & consuetum ab antiquo, cui contraueniri non potest. l. minimè, de leg. cũ vulg. & sub hac conditione licentiam obtinuit, de qua supra, q̃ conditio debet in forma specifica adimpleri. Noluit autem, quoniam vti senior contraxit, exprimẽdo qualitatem hanc, nè in dubium reuocari posset, quo noĩe donauerit, & concesserit, & contrarium dicere, vel allegare non potest donatarius, per ea, quæ ab initio dicta sunt.

Vndè cum per mortem ipsius D. Constantini
desierit, & resolutum fuerit ius concedentis,
17 † mors nanque omnia soluit. §. deinceps in au-
18 then. de nup. l. Neratius de reg. iu. † resolutum
quoque est ius accipientis l. lex vectigali, de pigno. l. 3. ff. qui mo. pi. vel hippo. sol. l. fi. §. fi. C. com. de leg. cum vulg.

Vltimum obiectum contra sententiam memoratam, quòd bis lata ab eodem Iudice appareat, multùm distat ab antedictis, in quibus D. Iudex asserebat nullam sententiam vidisse; Ego sanè vnam tantùm vidi, cuius mentionem sup. feci. Sed præsupposito, quòd bis fuisset à iudice promulgata, & sic etiam instante D. Gabriele, nulli
dubium, quin prima valeat, quamuis secunda
19 nulla esset, † vtile nanque per inutile non vitia-
tur. l. hac consultissima. §. fi. de testam. l. 1. §. sed si mihi, de verb. oblig. l. siue generalis. ff. de iu. do. Et quòd propter hoc D. Gabriel diceret primæ
sentẽtiæ renunciasse, nullibi probari video, nec
20 probari posse reor, † ex quo renunciationes sũt
stricti iuris, & in dubio nunquã præsumuntur, c. super hoc, & c. sanè, de renuncia. l. sunt. §. non
21 videtur, q mo. pig. vel hip. sol. † & error potiùs,
quàm renũciatio præsumitur Dec. in l. cuius per errorem, nu. 2. de reg. iu. cum concord. Sed in his frustratoriè non immorabor, quandoqdem non ex hac sententia solùm pendet ius D. Gabrielis, sed aliunde quoq; ut ꝓbauimus. Est igitur iuxta per ipsum petita pronũciandum; tantò magis, cũ agatur etiam de exoneratione cõscientiæ rei conuenti, qui cum non sit, pauper, vt notorium est, non debet pauperum cibũ comedere, est enim quodammodo sumere panem filiorum, & mittere canibus contra legem Dominicam. Et ita iuris indubitati esse sentio, & ita iudicatum.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 Citatio ad domum solita habitationis alicuius operatur, ac si fuisset citatus personaliter, quia præsumitur habere notitiam citationis, & est communis.

2 Maximè quando nõ est prima citatio, sed alia præcessit, cuius vigore comparuit citatus, nam tunc potest ad domum citari, etiam vsque ad executionis perfectionem.

3 Restituere debens hæreditatem, & ob id citatus, si se absentat habetur hæreditas pro restituta.

4 Hæreditas, ẽt verbo restitui potest per procuratorẽ.

5 Hæreditatem restitui non potest procurator petere sinè speciali mandato.

6 Fallit vbi iam constat de voluntate hæredis fideicommissarij acceptãtis hæreditatẽ, cũ suis onerib.

7 Item fallit quando hæres grauatus iam adiuit hæreditatem spontè, & non debet cogi adire per Senatus consultum trebel.

8 Actiones tamen in his duobus casibus nõ transeunt in fideicommissarium, nisi secuta ratificatione gestorum à procuratore non speciali.

10 Iudex potest mulctam indicere non parenti suis præceptis.

11 Etiam si sit delegatus, dummodo à Principe.

12 Missio in possessionem bonorum contumacis, & excommunicatio non sunt pœna, sed medicina, quia potest quilibet incõtinẽti se liberare sequẽti die.

13 Missio in possessionem potest cum mulcta concurrere ob magnam contumaciam.

Pro Ill. I. C. & Equite D. Io. Baptista Baiardo.

EPITOME.

Citationem ad domum solitæ habitationis sufficere, maximè quando non est prima.

Citatus pro restitutione hæreditatis verbali, si se absentat, pro restituta habetur.

Restitutio per procuratorem fieri potest. Peti autem sinè speciali mandato non potest, sed hoc in pluribus fallit casibus.

Missio in possessionem bonorum contumacis, & excommunicatio non sunt pœnæ, sed medicinæ.

RESPONSVM LXXXVII.

DE confirmatione præcepti transmissi Ill. D. Ioanni Garsio Caualchæ, pro restitutione hæreditatis verbali, non
1 est quòd dubitari possit, † cum fuerit
ad domũ solitæ habitationis dimissũ, quo casu illũ afficit, q̃uis abẽtẽ, & cõtumacẽ reddit, si nõ cõparuerit ĩ termino, ꝑinde, ac si fuisset ꝑsonr̃ apprǣhẽsus, ꝑsumit̃. n. imò fingitur eius hr̃e notitiã. l. 4. § ꝑtor ait, vbi Bar. & Scrib. ff. de dam. ĩfec. glosſ.

glosf. in l. & si legibus. C. de Episc. aud. Franc. in c.1.§. contrahentes, in fi. de fo. compet. in 6. & in cap. bonæ, num.2. de appell. Marian. latissimè in tract. cita. art.17. nu.17. & num.23. cum alijs seq. vbi de cõi,* & ĩ notab. casu, nostro huic valde simili, respondit Fulg. conf.76. per to.

2 Eò magis verò in hac nostra specie procedit cõclusio, qm̃ non incipit iudicium istud executionis ab huiusmodi præcepto, sed iã diu cœptum fuit, & in eo quandoq; cõparuit D. Ioãnes personaliter, & qñque per procuratorẽ, post primã citationem habitam, constitutum; quod q̃dem operatur, vt ad domũ sufficiat deinceps ipsum indistinctè citare, vsque ad totalem iudicij executionis perfectionẽ, per tex. in l. ab eo, vbi Bal. nu.10. C. quomodo, & quando iud. Bart. in d.§. prætor ait, col. 1. & in l.1. num.3. de lib; agno. Maria. d. artic.17. num.24. Vant. de nullit. ex defect. citat. num.91. Maran. in suo Spec. titulo de citat. num.126. in fine.

3 Quo stante, stanteq; absentia prædicti D. Ioannis in actis allegata, & probata per D. Scipionẽ eius filium, vltra prædicta, sequitur ꝙ hæreditas pro restituta haberi, & pronunciari debeant, per tex. in l. pen. §.1. C. ad treb. cum not. Contra id quod Excellens D. Aduocatus prædicti Domini Ioan. contendit.

Nec obstat, quòd Imperator ibi req̃rere videatur, quòd hæres grauatus restituere, contumaciter, & per dolum se se celauerit, vel ante, vel post litem contestatam. Nam ad hoc sufficit ipsũ semel legitimè citatum fuisse pro restitutione facienda, scientiamq; citationis habuisse, cætera nanque lex præsumit, vel fingit, vt sup. & cũ ad iudicium vocatus non venit, sed absens reperiẽ, habetur hæreditas pro restituta, vti declarat ibi glo. in ver. per contumaciam, quã sequitur Bart. inquiens satis esse, quòd ex processu appareat citationem ad eius notitiam peruenisse, & Bald. nume.5. in fi. subdit quoque Castren. sufficere, quòd cõstet ipsum habuisse notitiam citationis ad domum executæ, & sequitur Salyc. sub nu.6. ac Corne. num.2.3. affirmans * Doct. cum hac doctrina transire.

Cum igitur citatus iamdiu fuerit D. Ioannes pro executione sñiæ, quæ hæreditatẽ per eũ restitui mandabat, & sic pro restitutione ipsa faciẽda, & cõparuerit, ac se se opposuerit, tam ꝑ se, q̃ per procuratorem, vt sup. Et nunc demũ tpe restitutionis faciendę legitimè adhuc citatus absens, & contumax sit, certum est locum esse dispositioni dicti

4 §.1. † quã si volebat ipse D. Ioan. quacunq; causa absfuturus, euitare, debebat ꝓcuratorem idoneũ constituere, ad hæreditatem restituẽdã, quod facere poterat. l. restituta, in fi. princ. ff. ad trebell. Spec. in tit. de cessio. ac. §.1. vers. item quæritur, sub num.20.

Et per hęc clarissimè tolluntur oĩa, q̃ exaduersò per Mag. D. eius Aduocatũ allegantur ad ostendum, quòd dolus cesset, & vera contumacia.

5 Ad aliud dubium, quod excitabat contra procuratorẽ D. Baiardi, qui adhuc in iudicio executionis pro dicta restitutione instat sinè speciali mandato, quod sibi licere non vr̃, per doctr. Castren. in l. qui ita, §.1. ff. ad trebel. multiplex pa-

6 tet solutio. † Prima, & verissima est, quòd loquitur Castr. in eo ꝓcuratore, qui incipit petere restitutionẽ nomine hæredis fideicommissarij, de cuius voluntate antea non constat; Et incertum est an ipse velit hæreditatẽ acquirere, & oneribus hæreditarijs subiacere, vel ne? Nam si nolet, & sic non haberet ratum factum procuratoris, resultare posset præiudicium illud hæredi grauato, quod considerat Iurisconsultus in eod. §.1. quia scilicet oneribus prædictis implicitus remaneret; sed nos sumus in casu quo D. Baiardus iamdudũ ab initio vsque motæ litis in causa principali, acceptauit hæreditatem, sibiq; restitui petijt, & sic oneribus hæreditarijs, spõtè se supposuit, ideo dubitari ampliùs non põt de preiudicio hęredis grauati, & ꝑ consequens diuersi sunt termini, & cessat hic ratio ꝑꝑ quã diuersum ius statuitur in casu contrario, & idem esset si aliter quõcunque de ipsius fideicõmissarij voluntate euidẽter cõstaret, vt in eo. §.1. probatur, ibi, si non euidens voluntas absentis esset.

7 Secunda ẽt non minùs vera subiungitur, contrarium scilicet procedere in hærede grauato, q̃ nondum adijt, sed adire cogitur ꝑ Senat. Trebel. & timet periculum memoratum; At quando iã adijt, cessat metus instantis periculi; Quoniã si ꝙ præiudiciũ incurrere põt, iã illud ex aditione causatũ est, ideo cuicunq; ꝓcuratori restituenda

8 venit hæreditas; † sed tñ non transeũt actiones hr̃ditariæ in fideicõmissariũ, nisi eo tpe, quo ipse ratũ habuerit, vt ad lr̃am inq̃t, ibi tex. in fi. ꝑ hęc verba (Quod si fortè adierit hęreditatẽ, nõ magna captio est, sed actiones, si nõ mãdauerit, trãsibũt eo tpe, quo ratũ habuerit.) Cæterũ adiuit iamdudũ D. Ioan. imò hæreditatẽ tanq̃ suã tutari conatus fuit, vt in processu, igitur, &c. Propterea dixit etiam gloss. in d.l. restituta, q̃ Bart. & Alex. ibi sub num.3. & alij sequuntur, quòd procuratori simplici fienda est restitutio, quod dictum ad casus istos adaptari videtur optimè.

Tertia quoq; addit rñsio, obiectũ nẽpe cessare vbicũque euidẽs est volũtas hr̃dis fideicõmissarij, ẽt absentis, quòd ꝓcuratori petẽti restituaẽ, vt colligiẽ ex eo. tex. aptissimè ibi, (si nõ euidẽs voluntas absẽtis esset.) Ex actis aũt ꝓcedẽtibus, tã in cã principali, & appellõnis, q̃ ẽt executionis, euidens, & manifesta est D. Baiardi volũtas, vt restitutio fiat procuratori suo in pñti iudicio cõparenti, & eius nomine agenti, & petenti, cuius petitionem, & gesta pluries ẽt ꝑsonaliter in hoc ipso iudicio comparẽdo, ratificauit igr̃, &c.

Ad

Ad vltimum, de mulcta, quam delegatus indicere nō posse asseritur, nisi quatenus lege cautum est, respondetur primò Illust. D. Mentuatū vices gerere ordinarij iudicis, est enim causa ista de reliquijs sui Auditoratus; Nam ipsi p rescriptum Principis, iniunctum fuit, quòd non obstāte fine officij, illā cognoscat, & terminet, &c. & sic gerit adhuc in hac parte vices Auditoris,
10 in cuius locum subrogatus est, † Ideo mulctam arbitrio suo indicere potest. l. 1. cum materia. ff. si quis ius dicen. non obtemper.
11 Secundò, si delegatus esset, cum à Principe delegatus sit, eandem habet mulctandi facultatem, quàm ordinarius, vt tradunt Cano. in c. de causis, de off. deleg. vbi Abb. num. 12. & 13. & Dec. nu. 82. de cōi * attestantur, & Cagno. in d. l. 1. num. 54. si quis ius di. non obtemp.
12 De missione aūt in possessionē non est ambigēdum, quia non est propriè pœna, sed interesse partis concernit, sicuti ēt excommunicatio, quæ medicina est potiùs; vndè excommunicatus, & passus missionem, si vult sequenti die parere, & satisfacere, nullam pœnam sustinet, Abb. in d. c.
13 de causis. num. 11. † imò potest etiam cū mulcta concurrere, ob magnam cōtumaciam, vt p Abb. & alios in c. qm frequenter. §. in alijs, vt li. non contesta. in oppositum citato. Cætera suppleat Illust. Dominus meus.

SVMMARIVM.

1 *Iudices solent cogere contumaces ad parendum, & primò per mulctam, quod est proprium, & frequentiùs remediū.*
2 *Et in quacunque parte iudicij, & pro qualibet inobedientia,*
3 *Item per missionē iā possessionē bonorū cōtumacis.*
4 *Et hanc missionem patitur etiam minor, qui cum curatoris authoritate legitimè non comparet.*
5 *Et est modici praiudicij, quia potest contumax ab ea se incontinenti comparendo, liberare, secus in mulctato.*
6 *Iudex mulctans, non potest mulctatum liberare, nec mulctam minuere, nisi paupertatis causa.*
7 *Iudex potest pracipere haredi grauato, vt restituat verbo hereditatem fideicommissario, sub pœna, quòd alias habeatur pro restituta.*
8 *Mulcta locus non est, vbi non est vera contumacia, qua non contrahitur, vbi citatus non fuit personaliter apprahensus.*
9 *Citatio ad domum non sufficit, quando agitur de magno praiudicio.*
10 *Missio in possessionem bonorum contumacis, est lauis praiudicij, & seq.*
11 *Contumacia procuratoris licèt nō possit facere cadere dominum in pœnam mulcta, potest tamen causare immissionem in possessionē bonorum principalis, ex communi.*
12 *Hareditas restituenda fideicommissario tunc demum habetur pro restituta, quando hares grauatus dolo se absentat, ante, vel post litē cōtestatā.*
13 *Citatio ad domum inducit dolosam contumaciam vbicunque constat citationem ad notitiam citati, ex iuris prasumptione peruenisse.*
14 *Citatio domi executa, qua ad manus filij peruenit, prasumitur etiam ad patris notitiam deuenisse.*
15 *Idem si ad manus vxoris peruenit.*
16 *Quibus casibus verus contumax citatus efficitur.*
17 *Citatus personaliter potest de catero domi citari.*
18 *Citatus pro executione cōformium, qui comparuit, & opposuit, & sic litem contestatus est, potest exinde citari ad domum.*
19 *Absens extra prouinciam domi citari potest, maximè post primam citationem.*
20 *Prasertim quando captum est iudicium, & lis contestata, nam dolosè prasumitur se absentasse.*
21 *Procuratorem dimittens ad defendendam causam, non potest vlteriùs domi citari.*
22 *Fallit si non dimisit ad faciendū omnia necessaria vsq; ad finē iudicij, & ad parēdū iudici in oībus.*
23 *Facere aliquid debens, non excusatur, si dimittit procuratorem qui non facit.*
24 *Procurator dimissus ad defendendum nō dicitur, à quo non potest aduersarius id consequi, quod à principali consequeretur.*
25 *Procuratorem non dimittens ad ea, qua verosimiliter credere non debeat se teneri, excusatur.*
26 *Iuris ignorantia habet latam culpam admixtam, ideo non excusat.*
27 *Prasertim quando circa lapsum tēporis à lege prafiniti, vel renunciationem tacitam, aut expressam versatur.*
28 *Supina ignorantia, etiam facti, non excusat.*
29 *Causa executionis est summaria.*
30 *Causa contra absentem dicitur summaria.*
31 *Citatio ad domum sufficit in causa summaria.*
32 *Et in omnibus alijs, in quibus celeritas requiritur.*
33 *Et in quibus litis contestatio non est necessaria.*
34 *Litis contestatio in causa executiua nō requiritur.*
35 *Consuetudo citandi ad domum valida est, & iure concessa, etiam in causis criminalibus, & in praxi ita seruatur, ex magis communi.*
36 *Pœna, & mulcta eodem ordine regulatur in ciuilibus, & criminalibus causis.*
37 *Periculum vbi maius est, cautiùs ibi est agendum.*
38 *Statutum mandans citationem fieri personaliter, vel ad domum, operatur, vt eodē modo valeat, vt aliquid addat iure cōi, & est magis cōis opin. licèt aliqui distinguant inter ea, qua sunt grauis praiudicij, & ea qua sunt leuis.*
39 *Excusator allegans absentiam, debet petere tēpus ad certiorandum, & faciendū citatū comparere.*
40 *Excusator allegans absentiam non admittitur, nisi in ciuilibus, vt processum impediat.*

41 *Præsertim ad impediendum mißionem in possessi ne m.*
42 *Pœnis legalibus contenti esse debemus, & alias non addere,*
43 *L.pen.§.1.ad treb.nō continet pœnalē dispositionē.*
44 *Mulcta indicitur arbitrio iudicis pro causa, & p-sonarū qualitate, dūmodo non sit nimis excessiua.*

Pro eodem Illust. Domino Baiardo.

EPITOME.

De materia præcedentis responsi latissimè tractatur pro resolutione dubiorum D.Iudicis, in qua permulta in praxi vtilia, et notatu digna reperies.

RESPONSVM LXXXVIII.

1 SOlent Iudices multis modis cōtuma-
ces ad comparendum, suisq; paren-
dum præceptis cogere, quorum duo
frequentiores sunt, alter scilicèt per
mulctam, vt l.1.ff.si quis ius dicen. non obtemp.
& est proprium remedium cōtra inobedientes,
vt parere discant, secundum Bossi.in tit.de mulc.
in fi.ideoq; ter possunt pro eadem causa mulcta-
2 ri.l.eos.C.de mo.mulct.† & pro quacunque ino-
bedientia in quacunque parte iudicij. d.l.1.§.r,
3 vbi Bar.in summario, & alij Scriben. † Alter ve-
rò per missionem in possessionem bonorum cō-
tumacis, c.1.de do. & contu. c. fi. de eo qui mit.
in poss. l. consentaneum. C. quo, & quando,
iu.l.si quis emptionis.§.sed, & si quis. C.de præ-
4 script. 30. an. † & hanc missionem patitur etiam
minor, qui cum curatoris authoritate legitimè
non cōparet.l.si minor.ff.de bo. autho.iud.possi.
5 † & hoc remedium parùm, aut nihil præiuditij
generat ipsi contumaci, quia in ipsius potestate
est ab eo se incontinenti eximere, & liberare,
cōparendo, scilicet, & parendo.l.4.§.prætor ait,
vbi glo.in ver.prætor. Castr. & Alex.in summa-
rio, & Bar.col.pen.vers.veritas est ista.ff.de dam.
infect. & idem Bart.in l.q̄uis, eo.tit.Butr.in cap.
causam, nu.7.de do. & contuma. Abb.in cap.de
causis, num.11.de off.deleg. Cano. oēs in d.c.fi.
Ias. Aquen. & post eos Cagno. in d.l.1.§. si pro-
* curator, num.6. vbi de cōi, * & in hoc differt re-
medium istud à præcedenti, quia parendo non
6 pōt mulctatus à mulcta se eximere, † imò nec
pōt Iudex, qui eum mulctauit, eam minuere, nisi
paupertatis causa.d.l.eos in fi. cū not. Ambobus
ergo his remedijs vsus est Ill. D. Mentuatus iu-
dex executionis in causa Baiarda, dum præcepit
D.Ioan.Caualchæ, vt pro executione sententię
D. Io. Baptistæ fideicommissario hæreditatem
quon. Capit. Mercurij, verbo restitueret, sub
pęna pecuniaria fisco applicanda, atq; immissio-
nis eiusdem D.Io:Baptistæ in possessionē bono-
rum p̄dicti D. Ioannis. Quocirca cū nedū non
paruerit, sed nec cōparuerit D. Io. & eius cōtu-
macia fuerit debito t̄pe accusata, nulli dubiū q̄n
possit Illust.D.Iudex alterutro, vel vtroque etiā
remedio cōtumacem cogere, & ad parendū im-
7 pellere, † Et q̄a in inculcatione, & reiteratione
eiusdem præcepti ad ipsum in maiori mora, &
contumacia constituendum, emanati, commi-
natum quoque fuit, quòd nisi ipse D. Ioan. re-
stitueret, hæreditas ista pro restitura ipso iure
haberetur, & censeretur ad commodum, & be-
neficiū D.Baiardi, quod legali ēt dispositioui, in
terminis nostris congruit, vt colligitur ex l.pen.
§.1.C.ad Senat.treb.in prioribus scriptis citata,
pōt certè Ill. D.Iudex iuxta cōminationem hu-
iusmodi declarare; & hoc quoque modici, imò
nullius pręiudicij futurum est, ex quo nihil pror-
sùs aufert D. Ioanni, sed id solùm factum præ-
supponit, quod ipse facere tenetur, & tergiuer-
sari non potest, stante re iudicata; Et sic tria sunt
remedia quibus D. Baiardi indemnitati consulį
potest, & vnum quodque legale.
8 Nec obstant doctissimè in oppositum ab Illust.
D. Iudice motiuata, & primò, quòd mulctæ lo-
cus non sit, nisi vera detur contumacia, quæ in
casu nostro deficit, stante q̄ præceptum ad do-
mum tātùm non personalitèr executum fuit, ad
not. in l.1.§. si procurator, & §. fin. vbi Cagno.
num.20.ff.si quis ius dicen. Rol.cons.47.nu.16.
cum seq.lib.2. & Bursa. cons. 225. nu.23. & 35.
9 † quod cōfirmari videtur ex eo, quòd citatio ad
domum non sufficit in casibus in quibus de ma-
gno præiudicio agitur ad not. in d.§.prætor ait,
& in d.c.fi. de eo qui mittit. in poss. & per Soci.
in tract. de citat. art.17. num. 23. & hic videtur
agi de magno præiudicio, q̄m mulcta quinque
millium ducatorum indicta reperitur.
Nam pro responsione plura suppetunt, & in
primis, quòd si mulctæ locus non esset, non pro-
pterea alia remedia cōminata missionis, & de-
clarationis, de quib⁹ sup. euitari possent, in qui-
bus paruum, aut nullum præiudicium versatur,
10 vt probauimus. † Et circa primum de missione
habemus decisionem, Bart. in terminis, in d.§.
prætor, col.pen. vers. veritas est ista, vbi distin-
guendo inter ea, quæ sunt læuis præiudicij, & ea
quæ sunt grauis, ad effectum, vt dignoscatur in
quibus citatio ad domum sufficit, exemplificat
læue præiudicium in missione in possessionē ex
primo decreto, & Bart. sequūtur ibi Doct. com-
* muniter, * præsertim Castr. & Alex. in summa-
11 rio, & per text. iuncta gloss. in ver. præter. † Et
hinc est quòd, & si propter procuratoris contu-
maciam, mulctari nequeat dominus, d.l.1.§.si
procurator, patitur tum immissionem, quia lęuis
est præiudicij, vt ibi docet Cagno. sub nume.6.
* de communi * attestans post plures relatos.

12 Et

12 Et hac ratione concludere quoque possumus
declarationi memoratæ locũ fore, cũ graue prę-
13 iudicium non inferat. † Nec obstat, quòd text.
in d.l. pen.§.1. requirere videatur, quòd hæres
grauatus contumaciter,& p dolum se se celauerit ante, vel post litẽ contestatã, & dolus in casu
nostro cessare videatur, ex quo psonaliter non
fuit appręhensus D.Ioan. Nam ex citatione domi executa dolosa contumacia inducitur vbicũque ad notitiam citati cõstat citationẽ peruenisse, ẽt iuris psumptione, vt in terminis tradit ibidem Corn. nume. 23. post Bart. Bald. & alios.
14 † Cæterùm ex processu constat primum pceptũ
domi transmissum ad notitiam D Scipionis filij
D. Ioan. peruenisse, vndè patris scientia præsumitur, glo.in l.licèt.C.de repud.Fulg.consil.76.
nume.3. versic. hæc etiam scientia, & naturalis
15 æquitas. † Item constat ex secũdo pcepto in manibus Mag.D.Leonoræ vxoris, per nuntium, in
scriptis dimisso in domo cõis habitationis, quia
pręsumitur illud ad notitiã viri detulisse, ex nota. decis. Guid. PP. 445. per to. quam sequitur
Tiraq.in tract.lignag.§.9.gloss.1.num.6.& Rol.
16 cons.32. num.29. lib.1. † Huiusmodi.n.scientia
perinde afficit, ac si personaliter quis fuisset appræhensus, nam verus contumax dr̃, & si domi
tantùm citatus sit, vt latissimè probat Rol.exaduerso citatus in consi.47.nu.22.cum seqq. lib.2.
& Bursa.d.consi.225.num.151.
Alijs etiam de causis efficacia censeri debent
hæc præcepta domi transmissa, nedũ ad effectũ
declarandi hæreditatẽ pro restituta haberi; verũ ẽt missionem faciendi, & mulctandi vt supra.
Quarum prima est, quòd iudicium istud executionis, in quo hæc restitutio incidit, iam erat cę-
17 ptum, † & in eo personaliter, atque per procuratorem cõparuerat D.Io. quo casu personalis
citatio vlteriùs necessaria non est, sed domi sufficit, l.ab eo, vbi Bald.num.10 C.qũo,& qñ iud.
Bart.in l.4.§.prætor ait,col.1 de dam.infec. & in
l.1. nu.3. de lib. agno. Maria. in tracta. de citat.
arti.17. nu. 24. Maran. in suo Spec. tit. de citat.
nu.126. in fi. Vant. de nullit.ex defec.cita.n.91.
Tiraq.de retract.ligna.§.9.glo.2.num.45.& 47.
Afin in sua prax.§.6.c.2.limit.7.& 9.cũ cõcord.
18 Secunda, quia in huiusmodi iudicio lis erat iã
contestata,ex quo multa ad impediendum executionẽ pro parte D.Io. opposita fuerãt, Innoc.
d.c.vlt.col.2. Bart. d.§. prætor ait, col. vlt. & in
l.1.§.1.de lib.agno. vers.& dico. Cyn.Bal.& alij
in d. l. ab eo. Soci. latè in tract. cit. artic.17 sub
nu. 24. & latiùs Tiraq. d.glo. 2. num. 46. atque
Afin.d.§.6.cap.2. limit. vltima.
19 Tertia, quoniam non est pñs D.Io.sed absens,
extra prouinciam, vt ex probatis in processu per
D.Scipionẽ eius filiũ liquet, vndè seqtur, quòd
domi citari potuerit, psertim tpe secundi præcepti, post dictas probationes emanati, text. est
in l. autem qui aliter. §. & si fortè quod vi, aut
clàm, & in d.§.prætor ait, vbi glo.Bart.& Scrib.
* omnes, * & in c. causam, vbi Cano. omnes not.
de do. & contu. Bal. in d.l.consentaneum, nu.2.
Soci. d.arti.17.nu.23. Afin.d.§.6.cap.2.limit.8.
20 † & tãtò magis cũ absentia secuta sit post cęptũ
iudicium, & litẽ contestatã vt sup. quo casu dolus faciliùs præsumitur, & contra talẽ absentem
domi citatũ vlteriùs procedi põt, ad ea ẽt, quæ
sunt grauis præiuditij, & latitatioñẽ aliàs requi-
* runt, secundum communem * opi.de qua testatur Alex.d.§.prætor ait, sub n.19.&Alberic.n.3.
21 Nec obstabit his tribus fundamentis, obiectũ
Illust. D. mei in motiuis adductũ, quòd ex quo
D.Ioan.procuratorem in causa dimisit,qui eum
defenderet, non potuerit domi citari, vt in d.c.
causam,& d.c.fi. habetur, & not. nam hoc tollitur triplici ratione, primò quia aliud est, quòd
dimiserit procuratorem ad contradicendum, &
opponeñ. executioni, & quòd dimiserit ad restitueñ. hæreditatem,quam restituere tenebatur
casu quo in dicta contradictione. & oppositio-
22 ne succubuisset, put succubuit; † debebat enim
constituere procuratorẽ, qui oĩa necessaria vsq;
ad finem iuditij executionis peragere posset, nã
non dicitur Iudici paruisse, qui vsque ad extremum iurisdictionis suæ non paruit, & ob id etiã
mulctari põt in quacunque parte iudicij, siue in
principio, siue in medio, siue in fine,tex.est elegans in d.l.1.§.1.ff.si quis ius dicen.& ibi Doct.
not. præsertim Cagnn. in princ.
23 Secundò, quia qui tenetur facere aliquid non
excusatur constituendo procuratorem, qui non
facit, vt per eundem Cagno. d.l.1.§. si procurator, num. 4. cum concord.
Ideo D. Ioannes, qui hæreditatem restituere
tenebatur,debebat specialem ad id procuratorẽ
constituere,vt in prioribns scriptis diximus;nec
excusatur ob procuratorem dimissum, qui nec
restituit, nec restituere potest, cum sufficiens
mandatum non habeat.
24 Tertiò, quia non potest dici D. Ioan.procuratorem constituisse, qui eum defenderet in iudicio executionis, ex quo pp absentiam suã nunc
læditur pars, quæ non põt ab illo procuratore
dimisso consequi, quod à principali consequeretur, restitutionem scilicet verbalem, sinè qua
ad vlteriora in iudicio pdicto progredi nequit.
l.restituta,& l. facta, in prin.ff.ad treb.Tali enim
casu dr̃ non dimisisse, qui eum defenderet, per
tex.in l.2.§.defendi. ff.ex qui. casu. in posse. ea.
qui propriè loquitur in terminis missionis in
possessionem de qua nos agimus in secundo remedio supradicto.
25 Minùs obstare videtur, quòd credere non debuerit D.Io.executionẽ fore relaxandam, & ob
id iustam causam habuerit non cõstituendi procuratoris ad restituendum, & sic à contumacia
excusari

excusari debeat, & à mulcta, vt per Doct. in d. l. 1. si quis ius dicen. & Rol. citato cons. 47. n. 16. atque Bursa.d.cons. 225.nu.78. Quoniã respondetur hoc esse allegare iuris ignorantiam, nã cũ sciret, vel scire deberet sententiam ptimã transitum fecisse in iudicatum, nedũ p desertionẽ appellationis, verumetiam per renunciationem, vt in processu clarissimè apparuit, vtique nil aliud expectare debebat, quã quòd euenit, & per cõsequẽs, si absuturus erat, debebat procuratorem idoneum relinquere ad faciendum hunc actum verbalis restitutionis, vt iudicium executionis
26 ad finem perduci posset, † quod cum non fecerit, iuris ignorantia non excusatur, quia latã culpam admixtã hẽt. l. 1. & l. regula, in princ. de iu. & fac. igno. l. constitutiones, C. eo. tit. l. latæ culpæ, de verb. sign. glo. in l. liberorum. §. notatur de his qui not. infam. Bart. in l. genero, in prin.
27 ff. eo. & l. quod nerua. colum. 6. ff. depos it. † presertim quãdo circa lapsum temporis à lege prefiniti, vel renunciationem tacitam, aut expræssam versatur, vt in casu nostro, l. 2. C. de iu. &
28 fac. igno. † Supina etenim tunc vr̃ ignorantia, q̃ ẽt si facti esset, non excusaret. l. nec supina, & d. l. regula. §. sed facti. ff. eo. Verùm datò, & nõ cõcesso, quòd à mulcta ob hanc ignorantiã excusari posset, nõ propterea à missione in possessionem, & declaratione pdicta immunis foret, quæ penalitatem non sapiunt, prout mulcta, nec preiudicium inferunt D. Ioãni, vt sup. diximus, sed indemnitati tantùm D. Baiardi consulunt.
29 Quartò, causa ob quã præceptum domi executum sufficit, ea est, quòd in iudicio sũmario versamur, executionis scilicet, q̃ summarim expeditur. l. à diuo pio. § si sup rebus. ff. de re iud. vbi Bart. & Doct. oẽs not. & idem Bart. in l. litibus, col. pen. C. de agric. & cens. lib. 11. Afin. in prax.
30 §. 3. cap. 31. num. 13. † tantò magis aũt summaria efficitur causa ista, ex quo cõtra absentẽ agitatur per glo. Bar. & Scrib. in l 1. c. quo. app. non
31 recip. Afin. d. c. 31. nu. 23. † Quòd autem in causa summaria citatio domi sufficiens, & efficax sit, tradit Bald. in cons. 118. vol. 1. & post eum Afin.
32 d. cap. 2. limit. 6. † Et idem est in omnibus alijs causis celeritatẽ desiderantibus. Bart. in d. §. pre-
33 tor ait, col. penul. vers. fallit in causa. † Similiter sufficit citatio ad domum in oĩ causa in qua litis contestatio non requiritur. Cum. in d. §. prætor ait, num. 10. Alcia. in l. absentem, de verb. sign.
34 Afin. d. §. 6. limit. 4. cum concord. † In causa aũt executiua certum est litis contestationẽ non requiri, ad not. per Bart. & alios in l. intra. ff. de re iud. Afin. d. prax. §. 1. cap. 3. num. 40.
35 Quinta causa colligitur ex notoria consuetudine, nedũ huius Ciuitatis, sed generali, citandi ad domum habitationis in oĩbus, ẽt criminalib. causis, non solùm ad effectum mulctandi; verumẽt banniendi capitaliter, & confiscandi oĩa citatorum bona, iuxtà delictorũ grauitatem, & si vsq; ad relegationem iñ, nonnulli id permitti contendant; quã consuetudinem iuri quoque consonam Doct. attestantur, & in specie Gand. in tract. malefic. tit. de cita. nu. 5. Bart. & Imol. in l. inter accusationem. C. de pub. iud. vbi Bart. hãc esse meram veritatem asserit Bald. in l. & post edictum, in princ. de iud. & in d. l. consentaneũ, vbi ẽt Bart. nu. 104 Ang. in tracta. malefi. in ver. Iudex commisit quòd causis, num. 12. Bart. & Salic. in l. absentẽ. C. de accu. Alberi. in l. 1. n. 22. C. de hæred. instit. & in tracta. stat. par. 4. q. 51.
* Alex. in d. §. prætor ait, nu. 3, vbi de magis cõi * attestatur Blanc. in pract. crim. fol. 11. num. 24. Nel. in tract. banni. par. 3. primi temp. q. 3. Soci. d. arti. 17. num. 30. Foller. in sua pract. crimin. in ver. vel eos verbaliter citari faciar, num. 28. post Rebuff. quem citat in 3. tom. cõnsti. tract. de citat. gloss. 3. artic. 2. in princ. quod ita practicari in toto Regno Franciæ, affirmat Tiraq. latè in tract. ligna. §. 9. glo. 2. nu. 2. & nu. 39. 40. Bossi. in ti. de cita. nu. 17. vbi de hoc disputandum non esse inquit, qm̃ practica ita dictat Clar. in prax. crim. q. 31. nu. 18. vbi p contraria opi. primò arguit, & Rol citat in d. cons. 47. in motiuis allegatum, sed ab ea discedendum postea ostendit, & nostras tuetur partes, tam de Iure, quàm de
36 consuetudine. † Nec dubitandum, quin tam in ciuilibus causis, q̃ in criminalib. eodem ordine procedendum sit ad pœnas, & mulctas; q̃ incidunt per ea, quæ in terminis scribit Gand. loco præcitato, num. 1. per tex. in l. absentem, de pen. in l. in accusatore, de pub. iud. & in l. qui crimẽ. C. de accus. Bossi. in ti. quomodo procedi p precep. num. 2. Quinimo si in criminalibus citatio ad domum tenet, ubi de grauiori præiudicio agi põt, multò magis in ciuilib. tenebit, vbi de minori tractatur, authen. multò magis. C. de Epis.
37 & Cler. † nam ubi maius est periculum, cautiùs est procedendum, l vbi periculum, de elect. in 6. & ita virtualiter argumẽtanẽ, pleriq; ex pcitatis.
38 Sexta, & vltima causa validitatis preceptorum consurgit ex statuto nostro dictante citationes personaliter, vel ad domũ fieri debere, quo stan-
* te, tenẽt magis cõiter * Scriben. citationẽ ipsam ad domum regulariter, & indistinctè admitti, vt tale statutum aliqd iuri cõmuni addat, q̃ plures huius opi. authores grauissimos recenset. Tiraq. d. §. 9. gloss. 2. num. 56. sed innumeros ferè citat
* Afin. d. §. 6. cap. 3. & de magis cõi * attestatur, & licèt nonnulli distinguant inter ea, quæ grauis præiudicij, & ea quæ sunt læuis, ut in illis non sufficiat citatio ad domum, in istis verò sufficiat, quos refert Tiraq. eodem in loco, sub num. 57. & Afin. d. c. 3. ad fi. Quæ distinctio in duobus ẽt remedijs antedictisD. Baiardi intentioni deseruiret. Nihilominus communi quoque calculo,
* ac magis cõmuni * reprobatur teste Afin. ibidem in vers.

in verf. Attamen, vt vidimus, vbi ēt contrariam sñiam eò magis procedere affirmat quotiescũq; causa summaria agitur qualis ista est, vt probaui mus. Et re ipsa statutum nr̃m Parm. hāc semper habuit interpretationem, vt oĩum cettissimũ est. Ill. D. meus Mentuatus, qui dum Magistrat⁹ suos in hac ciuitate honorificè, sanctèq; gessit, infinitos propemodum domi tñ citatos contumaces reputauit, mulctauitq;, ac alijs remedijs parere coegit, & legalibus pœnis subiecit.

39 Nec facit negocium cōparitio pręd. D. Scipionis ad allegandum, & probandum causas absentiæ pr̃næ, duplici rōne, altera quia nō petijt sibi statui terminum ad illum certiorandũ de præceptis transmissis, minusq; promisit ipsum facere in termino statuendo cōparere, prout tenebatur Bald. in rub. ff. in ius voc. vt eant in lect. anti. & post eum Castr. nu. 2. qui hoc perpetuò mēti tenendũ inquit, & ibidem Alex. nu. 1. atq; Ias. n. 2. Castr. in l. filius fam. nu. 2. per illũ tex. qui in filio signanter loquitur, ff. qui satisd. cogan. & ibi latè

40 Alex. nu. 2. 3. Ias. nu. 2. † Altera quia defensor cōparens tñ ad allegãdas causas absentiæ, licèt impediat processum in criminalibus, iuxta gl. not. in l. in eo. §. nemo, & ibi Scribē. maximè Dec. & Cagno. ff. de reg. iu. non tñ impedit in ciuilibus

41 causis, † & præsertim missionē in possessionē bonorum absentis l. in possessionem, ff. qui. ex cau. in posse. ea. glo. in l. si quis instituatur, §. fi. de hæredi. insti. Bald. pulchrè in l. neq; impuberes, in vtraq; lect. ff. de in ius voc. Dec. d. §. nemo in fi.

42 Et vltimo loco non obstat, quòd præcepta trāsmitti non potuerint sub pœna in eis comminata; immissionis scilicet, & mulctæ aureorũ 5000. cum habeamus certā pœnā à lege constitutā cōtumaci, de qua in d. l. pen. §. 1. C. ad Treb. q a contenti esse debemus pœnis legalibus, & respectu mulctę ēt tex. in l. aliud, est fra⁹, §. 1. verf. qnimo, ff. de verb. signif. & Rol. d. consil. 47. nu. 47. in 2. Quoniā respondetur primò dispositionem d. l. pen. §. 1. nō esse pœnalem, sed prouisionē tñ cōtinere indemnitati fideicommissarij, vt actiones sinè restitutione transeant in ipsum, ne verbalis restitutio illi fienda per iuris subtilitates, & cauillationes vltra q̃ par sit, differatur, & protrahatur, quod manifestissimè deprehenditur ex eo quòd idem, q disponitur ibi contra hæredē contumacem, vnica ēt determinatione disponitur contrà eundē sinè hærede mortuum, ac ēt cōtra pdictũ fideicommissariũ, cui restituta fuit ex trebelleano hęreditas, cum tñ certissimum sit nullā pœnā in duobus vltimis casibus cadere posse, vbi nullum est delictum vnica. n. determinatio vniformiter, & pariformiter determinare debet. l. nam hoc iure de vulg. & pup. l. quāuis, C. de impub. l. eum qui ædes de vsucap. cum vulg. vndè arguitur, quòd si translatio actionum hæreditariorum in duobus istis casibus pœnam nō irrogat, nec in primo irrogare potest.

Secundò respondetur immissionem quoque in possessionem bonorũ absentis citati vt s̃, esse legalem pœnam, si modo pœnæ nomen meretur, quia lex eā fieri mandat, vt ab exordio supra diximus, & probauimus, ideo non excluditur, sed re vera est potiùs medicina, qua pœna, & interesse partis concernit, vt rectè dixit Abbas in d. c. de causis num. 11.

De mulcta aũt, certum est, eam esse arbitrariā, & legales terminos excedere posse, de quibus in d. l. eos, dummodo excessiua nimium non sit, inspecta qualitate personarũ, & causæ dispositio, namq; d. l. vendicat sibi locum qñ iudex in pręcepto certā pœnā non taxauit per tex. iuncta gl. fi. in l. si quis reũ de cust. reo. Oldra. cōs. 15. Alex. Ias. & alij in d. l. 1. si quis iusdicen. Rol. d. cōsi. 47. nu. 14. Et saltèm de consuetudine non seruatur, quia iudices oēs arbitrio suo mulctas indicunt Cagno. ibidem in princ. nu. 19. cum concord. & Bossi. d. tit. de mulcta nu. 9. Ex his satis superque patete arbitror quolibet ex tribus remedijs ante dictis consulere posse Ill. D. Iusdicentem indem nitati Ill. D. Baiardi q pro iustitia factũ quoq; speramus, ac plenè confidimus. L. D. Per transactionē causa fuit terminata, & D. Baiardo fuerunt bona fideicommisso supposita iuxta conuētionem assignata, & tradita.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio rei iudicatæ non obstat vbi noua causa, & noua actio in iudicium deducitur.*
2 *Noua etiam causa sufficit.*
3 *Noua autem causa sufficiens dicitur, si possessio de nouo fuerit per reum acquisita, vel si conditio aliqua post primum iudicium fuerit purificata.*
4 *Dictiones (donec, & vsqueq;) conditionem important.*
5 *Pactum recuperandi rem alienatam importat conditionem.*
6 *Pactum recuperādi rem alienatam, ad hæredes regulariter transit.*
7 *Conditio potestatiua ad hæredes non transit.*
8 *Fallit quando ex implemento eius, aliquid est peruenturum ad eum, qui debet obligari, putà preciũ rei recuperandæ.*
9 *Sententia est stricti iuris, & ab eius verbis non est recedendum.*
10 *Et ad limites petitionis restringi, & declarari.*
11 *Pacta personalia ad hæredes non transeunt.*
12 *Taxatiua dictio adiecta personis in pacto nominatis reddit ipsum personales, & personalissimum, et ad hæredes minimè transitorium.*
13 *Multò magis si alia persona, in genere sint exclusa.*

14 Clau-

14 *Clauſula(& non aliter,nec alio modo) conditionẽ importat.*

15 *Conditio verè,& in forma ſpecifica impleri debet.*

16 *Ceßibile ꝙ non eſt,nec etiam transmißibile eſt.*

17 *Quæ regula infallibilis eſt ſi negatiuè concipiatur vtſupra.*

18 *Pactum factum cum vna perſona tãtùm alteri ce di non poteſt.*

19 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, & vna eademq; perſona cum eo iudicatur.*

20 *Renuntianti,ſeu cedenti ius ſuum, nõ datur ad illud regreßus.*

21 *Tranſactio fit ſuper re,quæ controuerſa eſt,vel controuerti veroſimiliter poteſt.*

22 *Argumentum à conſequenti deſtructo valet.*

23 *Cõtractus vt reputetur fœneratitiꝰ ex pacto de retrouẽdendo,quæ cũ eo concurrere debeãt? remiß.*

24 *Obligatio quæ continet rem tradi eſt indiuidua.*

25 *Promißio de retrouendendo pluribus ſimul facta, eſt indiuidua,ita quòd præuẽtioni locus eſt inter ſtipulatores, & eſt communis.*

26 *Alternatiua inter duos reos credendi ius tribuit cuiq; inſolidum.*

27 *Præueniens in recuperando rem quam duo poßunt inſolidum recuperare, tenetur tamen præuento cõmunicare, ipſo partem ſuã pcij ſoluti offerẽte.*

28 *Fallit vbi rei credendi non ſunt ſocij obligationis, ſed ex cauſa lucratiua ius eorum procedit; quia præueniens totum retinet, & conſocio nõ cõicat.*

Pro Perilluſt. DD. Victoria, & Iſabella de Pallauicinis ſororibus.

EPITOME.

Noua cauſa quæ dicatur ad impediendàm exceptionem rei iudicatæ?

Pactum de reſtituendo,vel retrouendendo, an, & quãdo ad hæredes trãſeat, vel alios ſucceſſores?

Cum pacto de retrouendendo quæ concurrere debeant, vt contractus dicatur vſurarius?

Pactum prædictum ad commodum plurium appoſitum,cuilibet inſolidum prodeſt,& præuentioni locus eſt. Sed tamen retro emens tenetur alijs portionem ſuam precij offerentibus, communicare. Quãdoq; tamen totum retinet vigore præuentionis

RESPONSVM LXXXIX.

Viſa informatione copioſa ſuper differentia bonorũ domus Blancæ, & conſideratis dabijs ellicitis, concludedũ vr̃ quoad primum, sñiam latã à Serenifs. D. Duce noſtro, nõ operari; quòd Illuſtriſs.
D. Sfortia non poſſit agere ad bona aſſignata Il-
luſtr. q. D. Camillæ, & ſubrogata in locum prędi
ctorum domus Blancæ, poſtquã ab Illuſtr. DD.
Victoria, & Iſabella redempta, & recuperata ab
hęredibus D. Viceeomiris emptoris fuerint, nec
ẽt parere exceptionẽ rei iudicatæ aduersùs eum
ſic agentem. Enimuero actio primo loco intẽta-
ta perſonalis fuit, vt notũ eſt, nam cogi petebat
Illuſtr. Dñas ſorores prædictas ad recuperan-
dũ cum pecunijs oblatis bona ſupradicta ad ip-
ſius commodum; intentanda verò realis erit, ex
quo bona prædicta ſubrogata vẽdicabit vtì ſuc-
ceſſor Illuſtr. D. Hieronymi de Curtemaiori,
vel ſaltèm alia perſonali aget actione; petendo il
las cogi ad ſibi rettodãdum, & retroaſſignandũ;
offetendo offetenda. Inſuper ex recuperatione
fienda per Illuſtr. Dñas prætendit Illuſtriſs. D.
Sfortia ius de nouo ſibi acquiri, ꝙ tempore præ-
1 dicti iudicij non competebat, † nimirũ cum no-
ua actio, & noua cauſa tunc concurrant, ſi ceſſa-
bit rei iudicatæ exceptiò l. cũ quæritur, cũ duab.
* ſeq. ff. de excep. rei iud. & ibi not. oẽs* l. neq; C.
ad exhiben. vbi ẽt Glo. & Doct. latè Bal. in l. 1.
2 nu. 3. C. de lega. cum concord. † Quinimo ſuffice
re vr̃, quòd ex noua cauſa agatur ad hoc, vt exce
ptioni prædictæ locus non ſit l. ſi mater, §. eandẽ.
vbi Bar. Caſtr. & alij, ff. de except. rei iud. & eſt
etiam tex. in d. l. neq; vbi bona glo. in uer. litis, &
in l. hæreditas, C. de petit. hæredit.
3 Noua autem cauſa in ſpecie noſtra conſiderari
poterit, tum ex poſſeſſione domus Blancæ noui-
ter acquiſita per Illuſtr. DD. ſorores, tum etiam
ex conditione purificata poſt primum iudiciũ,
quorum utrumq; ſufficit iuxta doctt. d. glo. in
4 uer. litis cum qua doct. ibi pertranſerunt; condi-
tio uerò prædicta appoſita fuit in inſtrumento
aſſignationis, & ſubtogationis antedictæ per illa
uetba (donec, & uſquequo præd. Ill. D. Hierony-
mus redemerit, & recuperauerit) illa. n. uerba
(donec, & uſquequo conditionẽ importare l. pa
ter ſeuerinam, §. 1. de condi. & demon. l. qui con
cubinam, §. uxori de leg. 3. Bal. in l. 2. in prin. C.
de lega. Bart. in l. 1. col. 6. uerſ. & quæro de dictio
5 ne (donec) de cond. & demon. & quod tale pa-
ctum conditionem cõtineat, probat optimè tex.
in l. 2. C. de pact. in emp. & uend. Purificari autẽ
conditionem hanc prætendit Illuſtriſs. D. Sfor-
tia offerendo precium erogatum pro tecupera-
tione bonorem domus blancæ Illuſtr. Domi-
nabus ſororibus, facultatẽ eorum reſtituẽdi tunc
habentibus, allegãdo ſe repreſentare perſonam
Illuſtris. D. Hieronymi, cui uniuerſaliter ſucceſ
ſit; ſibiq; licere uti eodem iure quo ipſe D. Hie-
6 ronymus poterat; † cũ præſertim ſoleat tale pa-
ctum de reſtituendo, uel retrouendendo, ad hæ-
redes tranſire d. l. 2. cum glo. in uer. hætedes, ubi
* Scrib. oẽs * C. de pact. inter empt. & uend. nam

licèt

licèt conditio prdicta sit potestatiua, cuius implementũ regulariter ad hrdem nõ transit, vt docet Bart.in l.si decẽ in fi.quẽ cæteri sequuntur, ff.de
8 ver.ob.& signãter Ias.sub nu.12. † Nihilominus qñ ex implemento conditionis aliquid est puenturũ ad eũ,q debet obligari;puta pcium rei recuperandæ, tunc ius implendi transit ad hæredes actiuè,& passiuè per d.l.2.& l.si pdio,ff de in.di. adiec.vt post Bart.Imol.& alios tradit Ias.vbi s, nu.14.& Cagno.d.l.2.num. 6. qui alios citat,& optimã rõnem subdit; ingẽns quòd commodũ, & emolumentũ percipiẽdum ex impleměto cõditionis,potiùs habitũ fuit hoc casu in consideratione,q persona implentis, nimirum si ad hære-
9 des transit. † Nec vr quoquomodo sñia pdicta D.Ducis trahi,& extẽdi posse ad casum in ea nõ expressum, cum sit stricti iuris,& ab eius verbis nõ sit recedendũ l.fi.si. plu.vna sent.glo.& Doct. in l.Iulianus versi debitorẽ de cond.indeb. & in l.Paulus respondit eos.ff.de re iud.Alex. consil. 174.nu.3.li.2.Abb.in c.dilectus in 2. not. Extra
10 de offi.ordi. Nicell.in concord.glo.43.nu.208.† Et si verba ẽt in generalitate sui ad casum istum extendi possent,deberent tamen ad limites peti tionis restringi, l. vt fundus, ff.com. diui.l.fi.C. de fideicom.libert.& tradunt Scrib. in l.vinum, vbi Dec.plura cumulat nu. 17.ff.si cert.per.

Tota igr difficultas consistere vr in perscrutandonum conditio memorata impleri possit p hæredẽ,vel vniuersalem successorẽ, quia si p affirmatiua concluserimus,licèt exceptio rei iudicatæ non obstiterit,poterit tñ Illustris. D. Sfortia,
11 vti actione carens repelli,& submoueri.† Vndè considero in primis,quòd pacta merè personalia ad hæredes, & successores minimè transeũt l. & hæredi in prin.l.idem in duobns vers.personale, & l.si vnus,§.ante omnia,ff.de pact. & ibi Bar.& cæt.Scrib.Spec.in tit.de treu.& pa.in fi. Curr.in consi.1.nu.78.subinde animaduerto pactum initum cum Dño Vicecomite super retrodatione, & retrouenditione bonorum domus blãcæ, personale, imò personalissimũ (vt nři aiunt) fuisse, virtute taxatiuæ pluriès in eo repetitę dum Vicecomes ipse promisit (retrodare, & retronẽdere Illustr.D.Hieronymo,& Illustr.D.Camillæ,& filijs suis tñ,ita quòd nec filij filiorum compręhẽdantur,& non aliter,nec alio modo, & ad beneficia,& vtilitatem prædictorum iugalium, & filiorum suorum tantùm,& non vltra, nec aliarũ personarum) cui enim dubium quin sit huiusmodi pactio ad personas nominatas restricta?
12 †Etenim dictionis taxatiuę natura est reddere pactũ merepsonale,& ad hrdes minimè transitoriũ per l.nisi in vet.dumtaxat vbi Bart. in fi.Bal. in prin.& alij Scrib.not.ff.de pact. Bar.in l.si sic, col.2.in ver.fallit si esset apposita aliqua dictio taxatiua,ff.de ver.obl.& est optimus tex.in l.nõ solum la 2.§.tale vbi ẽt Bart.& cæteri oẽs not. ff.de liber.leg.& idem Bart.in l.q in futurum,§. 1.in fi.ff.de pac. Et in terminis pacti nři de quo supra tradit latè Cagno.in d.la 2.nu.47. vbi con
13 trasentientium obiectis respondet, & eleganter conclusionẽ nostrã tuetur.† At verò considerandum est, quòd nedum adest in casu nostro taxatiua, quæ dispositionem restringit, vt diximus, sed expressim reperiuntur oẽs aliæ personæ, præter nominatas,exclusæ à iure recuperandi, quo casu cessat oĩs difficulcas de persona hæredis, & cuiuscunq; successoris, vt in ppria specie docet Cagn. loco pcitato in fi.cui sufficiat remissio.
14 Sed accedat vis clausulæ ipsius(& nõ aliter,nec alio modo) appositæ pacto, quę conditionẽ importat,ut per glo.1.in l.si quidẽ, quam doct. ibi signant,C.de except. & consequenter tollit fa-
15 cultatem oĩbus alijs psonis eã implẽdi † ex quo verè,& in forma specifica implenda venit l. Meuius,& l.qui hæredi,ff.de condi.& demonstr.
16 Confirmantur hæc oĩa uehemẽter ex cõi * illa Theorica,quam Bart. & Doct. colligunt ex l. ex pluribus de admin. tut. nempe quòd cessibile nõ est,nec ẽt transmissibile esse,quam refert, & sequ tur Rom. conf.484.in fi. Alex.in l. si stipulatus fue
17 rim illud,aut illud, ff.de uerb.obl.† & infallibilẽ esse,si negatiuè concipiatur ut s,tradit Ias. in l.3. nu. 2.uers.nota etiam unum,C.de fideicõ. Curt. iun.conf. 130.nu.4.Soci.in l.qui Romæ,§. cohæredes,de uerb.obl.& in terminis pacti nři de retrodando,seu retrouendendo,Rui.conf. 72.nu. 4.uers.nec obstant allegata uol. 1. & Cagno.d.l.
18 2.nu.38.C.de pact.inter empt.& uendit.† Cessibile aũt non erat ius pacti de quo s,quia factum cum una persona tñ, cum alia locum nõ habet per d.l.si unus,§.ante oĩa, ff.de pact. cũ cõcord. adductis;& negari non põt,quin fuerit pactum personale,imò personalissimũ in casu nostro, ut prędiximus,nimirum alteri cedi nõ poterat, ut ex pluribus comprobat Rom.dicto conf. 484.p tot.Dec.conf.463.nu.4.& hoc absq; dubio procedit stante dictione taxatiua superiùs pondera ta,ut in propria specie firmat Cagno. d.l.2.n.42 conferunt latè congesta per Tiraq.de retract. ligna.§.26.glo. 1.nu.1.cum seq.

Neq; omittendum est,quòd nec fuit hęres eiusdem Illust.D. Hieronymi, sed tantùm ex transactione inita cum Illust. Dña Camilla tutorio noĩe filiarum suarum antedictarum, bona obtinuit, seu partem bonorum in illius hæreditate remansorum,cum pactis, & conditionibus de q bus in ipsa trãsactione. Ideo sumus extra omne dubium,quia hæsitari tantùm uidetur de persona hæredis,quæ repręsentat defunctum, & una
19 eademq; persona,cum eo iudicatur,§.1.in auth. de iureiu.à morie. præsti. & quia in ipsũ hæredẽ omnia iura,omnesq; actiones actiuæ, & passiuæ transeunt l.cum hæredes de acquir.possess. ut in proposito argumentatur pro rationibus dubitãdi, Ca-

di,Cagno.d.l.2.nu.43.44.& 45. Vndè rantò ma
gis fumus in claris, quòd Illuſtriſs. D.Sfortia nõ
poteſt bona domus blancæ ex perſona, & iure
Illuſtr.D.Hieronymi redimere.

Hinc etiam ſequitur, quòd nec poterit ad bo-
na ſubrogata quoquomodo aſpirare, qñquidem
conditio ſupraſcripta redimendi bona domus
blancæ defecit per mortem D. Hieronymi, qui
nec redemit uiuens, nec ius redimẽdi ad hrdes,
& ſucceſſores tranſmittere potuit p ſupradicta.

Verùm dubitari adhuc pōt, an ſaltẽ ex conuen-
tione, & tranſactione inita cum Illuſtr.D. Camil
la, ſuo, & tutorio filiarũ noĩe, admittẽdus ſit, pur
ꝑtendere ur. Quapropter pro clara, & euidenti
huius dubij explanatione, ſupponendũ eſt, quòd
tranſactio iſta facta fuit ſuper hæreditate Illu-
ſtris q. D. Hieronymi, & bonis, ac iuribus, q̃ per
eũ aliàs poſſidebant, q̃ oĩa ceſſa fuerunt Illuſtriſ.
D.Sfortiæ, cum pacto inter cætera, quòd ipſe ra-
tificaret, & approbaret, prout re ipſa approbauit,
& ratificauit in primo tranſactionis capite, oẽs
aſſignationes, & contractus factos per eundẽ D.
Hieronymum cum Domina Camilla vxore ſua,
& in ſpecie aſſignationẽ, & ſubrogationẽ bono-
rum factã loco, & ſconrro bonorum dom⁹ blãcæ
per eã alienatorum ad beneficium mariti, & rur
ſus in 13.cap. idem in effectu confirmat, etiã pro
20 omni iure priùs ſibi competenti. † Nimirũ hac
ratificatione, & approbatione ſtante, certo certi⁹
eſt, nullum ius ampliùs competere poſſe D.Sfor
tiæ contra huiuſmodi bona, ex quo illud à ſe, ſi
quod habuit, abdicauit l.quæritur, §. ſi vẽditor,
ff.de edili.edic.l Herennius in princ. ff. de euict.
l.quoties ab oĩbus, C.de fideicomm. Dec.conſil.
389.n.10.Crau.conſ.24.nu. 4. D. meus, Soc.iu.
conſ.129.nu.21.vol.3. Et hoc maximè, quia nõ
poteſt ipſe bona domus blancæ redimere, & re-
ſtituere hæredibus D.Camillæ, cum ius redimẽ-
di reſtrictum fuerit ad perſonam D.Hieronymi;
& ad hæredes minimè tranſmiſſibile. Nec dica-
tur ceſſionẽ factã in dicto primo capite tranſa-
ctionis per D.Camillã proprio noĩe, & vti tutri
cẽ filiarũ tribuere ius redimendi D. Sfortiæ, ex
quo quælibet ipſarum redimere poterat virtute
pacti ſupradicti inito cum Vicecomite; quoniã
dupliciter reſpondetur. Primò ceſſionem iſtam
non poſſe extendi niſi ad bona, & iura hæredita-
ria, ſeu quæ tempore mortis poſſidebantur per
D.Hieronymum, & poſt eius mortem adhuc du
rabant, de quibus erat contentio. Ius verò redi-
mendi bona domus blancæ finitum erat cũ per-
ſona D.Hieronymi, & competebat tantùm iu-
21 re proprio ꝑdictis D. Camillæ, & filiabus uts, †
ideo ad illud non põt referri ceſſio, & trãſactio,
quæ ſu p rebus controuerſis tantummodò facta
fuit l.1.cũ materia, ff.de tranſact. & ita in propo
22 ſito argumentatur, Cum.conſ.24.ſub nu.3. † Et
ſi aliter diceremus, ſequeretur, quòd oĩa bona
propria D. Camillæ quę poſſeſſa fuerunt per D.
Hieronymum dum vixit, tit. dotis, vel aliter, cõ
pręhenſa quoq; forent in ceſſione iſta. abſurdum
eſt, & falſum, ergò, & antecedẽs l.nã abſurdũ de
bo.liber.l.apud antiquos, C.de fur. cum vulg.

Secundò reſpondetur, quòd ſi ceſſio memora-
ra ad hoc ius redimẽdi quoquomodo trahi poſ
ſet, aut ex verbis, aut ex mente contrahentiũ, ꝗ
omninò negatur, nulla tamen, & prorſus inuali-
da exiſteret, ex defectu poteſtatis cedentiũ, cum
tale ius fuerit reſtrinctũ ad perſonas in pactione
nominatas, & nullatenus cedi queat vt ſupra cla
riſſimè demonſtratum eſt.

Sed vltra prædictas reſponſiones tutiſſimas, ter
tia quoq; reſultat ex verbiſmet iſtius pacti, dum
limitat facultatẽ redimẽdi D. Sfortiæ cõceſſum,
ad caſus, in quibus nullum damnum, nullumuè
præiudicium aliqua ex ꝑdictis Dñabus matre, &
filiabus ſentire poſſit, enimuerò ſi redimeret D.
Sfortia bona domus blancæ, priuarẽtur hoc tpe
Illuſtr. DD. Sorores facultate, & iure iãdiu quęſi
to ea redimendi, & damnum non modicum ſen
tirent, cum eorum precium valdè auctum ſit, &
multò plus valeant, quàm expendi debeat in eo-
rum recuperatione, vt notorium eſt, meritò di-
cendum, ius iſtud ſaluum, & illæſum illis reman-
ſiſſe, non verò in Illuſtriſs. D.Sfortiam quoquo-
modo tranſlatum fuiſſe.

Decimumtertium quoq; caput trãſactionis di-
ſponens, quòd D Sfortia habeat facultatem redi
mendi, & conſequendi quælibet bona dummo-
do indè nullum inferatur damnum, aut præiudi
ciũ ꝑdictis Dñabus matri, & filiabus, & cuilibet
ipſarum eiſdem rationibus tollitur, quæ repete-
re ſuperfluum eſt. Cõcludamus itaq; quòd neq;
ut ſucceſſor Illuſtr. q D. Hieronymi, neque vti
ceſſionarius Illuſtr. Dñarum Camillę, & filiarum
audiri poterit Illuſtr. D. Sfortia occupare volẽs.

23 Circa ſecundum dubium, an contractus factus
cum D. Vicecomite fuerit fœneratitius? breuiter
reſpondeo, quòd non; ex quo non ſupponitur in
facto modicitas pręcij in venditione tẽpore cõ-
tractus, neq; conſuetudo fęnerandi in emptore,
quæ ambo cum pacto de retrodando, vel retro-
uendendo concurrere debent, vt contractus vſu
rarius præſumatur, ſecundum vnam opi. vel ſal-
tem modicitas prædicta vſq; ad enormiſſimam
læſionem, ſecundum aliam opi. quas ad plenum
excutiunt doct. in d.l.2.C. de pac. inter empr. &
ven. vbi Cagno. latiſſimè nu.50. cum plur. ſeq. &
Cano. in c. ad noſtram extra de emp. & uend Pa
riſ. conſ.55.nu. 30.li.3. Natt.conſ.198 nu.8. &
18. uol 1. Gramm. deciſ.76. per tot. quibus ſuffi-
ciat remiſſio.

24 Quoad tertium utrùm ſcilicet una ex prędictis
Illuſtr. Dñabus ſororibus poſſit totam recupera
re poſſeſſionem domus blancæ, offerendo inte-
grum ꝑcium, & locus ſit ꝑuẽtioni inter eas ꝗlitate,
pro-

promiſſio eſt de retrodando facta ad ambarum beneficium,concludo pro affirmatiua;nam q̃uis facta ſimpliciter fuiſſet ad ipſorum beneficium nō adiecta ſequēti clauſula(ſeu illius ex eis &c.) liceret tamen cuilibet redimere in totū, quoniā obligatio iſta , quæ continet rem tradi, indiuidua eſt,ad not. per omnes * in l. ſtipulationes nō
25 diuiduntur,per illum tex.de verb.obl.† & ita in proprijs terminis noſtris tradit Fulg.in l.quòd ſi nolit in §.idem Marcellus,ff.de edil.edict. Paul. de Caſtr.ī l.quod aūt in recol.floren.ff.de in diē adiec.Soci.in l.1.§.ſed quotiens nu.4.ad trebel. & latiùs in cōſ.16.per tot. vol.4.Iaſ.in d.l.ſtipulationes nu.21. & pulchrè Horman.in l. 4. §. cato.nu.181.cum duob.ſeq.eo.tit.Boer.deciſ.251 Rub.conſ.9. Tiraq.latè in tract.de retra. cōuen. §.1.glo.6.num.31.verſ.poſtremò Rui. conſ.82. nu.4.li.1.& pulcherrimè Cagno.d.l.2. nu. 103. de pac.interemp.& vend.vbi quæſtionē ad partes diſputat, & hanc opin. ab omnibus obiectis defendit,& communem * affirmat, & optimis rationibus,& fundamentis ſuffultam aſſerit;acerrimè reprehendens quendā iudicem,vti dure ceruicis,qui ſecundùm eam iudicare noluit temporibus Soci.illam defendentis. Vndè licèt aliqui ſint qui contrarium teneant, illorum tñ ſentētia minimè ſequenda eſt,prout ſecutus non fuit Ioſeph.Ludo.qui pluries pro opi. prædicta iudicauit,vt refert in ſua deciſ.112,ad fi.li.2. quā poſt
26 hoc meum reſponſum redditum,edidit.† Sed in caſu noſtro ceſſat oīs hæſitatio, & controuerſia, ex quo promiſſio nō fuit facta ſimpliciter de retrodando,ſeu retrouendendo prædictis DD.ſororibus,ſed addita fuit clauſula(ſeu illius ex eis, quæ precium ſoluet) quæ operatur, vt cuilibet ipſarum inſolidum ius redimendi competat, q̃a virtute alternatiuæ(ſeu)duo rei credendi conſtituuntur,& ille eſt potior,qui priùs litem conteſtatur,l.ſi titio aut ſeio,ff.de leg.2. vbi Bart. Bal. Caſtr.& alij,l.ſi ex toto,§.1. vbi Caſtr. & alij, ff. de lega.1.l.1.C.de duo.reis l.qui res,§. qui ſtipulatur,l.ſi titius,& ſeius,cum not.ff. de verb.ob.l. ex duobus la 1. vbi latè Aret. ff.de duo. reis, & not.Scriben.in l.frater à fratre in glo.magna, ff. de cond.indeb.Quare cōcludendum eſt, locum eſſe præuentioni inter has Illuſtr.DD.ſorores p̄ redimendo bona ſupradicta.

Quartū modo dubium hinc inſurgit ex informatione exhibita, vtrū ſequuta recuperatione, cogi poſſit ea quæ recuperauerit ad communicā dum cum alia ſorore,partem ſuam precij poſtea
27 offerente? Et videtur dicendum,quòd ſic,vt in propria ſpecie ſcribit Cagno.d.l.2.n. 103. verſ. ad primum motiuum. Quinimo ſentire videtur Iaſ.d.l.ſtipulationes ſub nu.21. quòd volēs totū recuperare debeat cautionem offerre de dando partem conſocio,ſi voluerit; præſertim per tex. in l.1.§.ſi pecuniā in ſacculo,ff.depoſi.vbi vnus ex hæredibus deponentis poteſt inſolidum repetere rem depoſitam, præſtita cautione de dando partem cohæredibus,& per tex.in l.fiſtulas, §.q fundum de contrahen.empt.vbi diſpoſitum eſt, quòd alter ex cohæredibus emptoris ſoluendo totum precium poteſt agere ex empto. vt res ſibi tradatur,q. tamen tex. de cautione prēſtāda, & de communicatione inter cohæredes, nullam mentionem fecit, & ita parùm facit ad propoſitum,& cum Iaſ.tranſire videtur Cagn.vbi ſupra ante num. 104.& dicit glo.in d.l.ſi Titio,aut Seio.in glo.fi. quòd qui totum in ſimilibus caſibus habuit,tenetur partem dare cōſocio actione negociorum geſtorum allegans not.in d.l.1. C.de duo.reis ad idem gloſſ. in d.l. frater à fratre poſt princ.glo.mag.Aret.poſt Bart.in d.l.reos ſub nu. 17.verſ.3.adde in quantum de duo.reis.

28 Diligentiùs tamen intuenti contrarium in noſtra ſpecie videri debet, ſiquidem doctrina proximè relata non paſſim procedit, ſed tantummodo in caſibus, in quibus rei credendi ſunt ſocij obligationis, vel ex cauſa onetoſa creditum eorum procedit; ſecus verò vbi ſocij non ſunt, & ex cauſa lucratiua ſtipulatio procedit, quia tunc alter totum exigens,nihil alteri reddere tenetur; ſed vi præuentionis totum lucratur.Hæc eſt elegans diſtinctio Bart. in d.l. ſi Titio, aut Seio,in d.l.in lege Falcidia hoc eſſe obſeruandum in d. l.reos in 8.q.ff.de duo.reis, & in l.ex duobus la 2.colum.6.verſ.dic ergo latiùs eo. titu. atq; in l. qui hominem,§.ſi duo,ff.de ſol. Bal. in d.l.ſi Titio,Caſtr.in d.l in lege falcidia num.2.Aretin.in d.l.reos ſub nu.6. verſ. circa tertiā quæſtionem, Alex. d. l.in lege nu.2.in fi.vbi concord. refert, & communem * opin.aſſerit Caſtr.in d.l.ſi Titio ſub num.2. At in caſu noſtro,nulla fuit ſocietas obligationis contractæ per D.Vicecomitem emptorē verſus Illuſt.DD.ſorores,quia nedum cōtractui nō interuenerunt, ſed nec in retū natura erant.Item ex cā oneroſa talis obligatio nō procedit reſpectu earundē Illuſt.ſororum, à quibus nihil habuit D. Vicecomes,ſed habent hæ eām merè lucratiuā virtute ſtipulationis factæ p̄ parentes,& Notarium ad earum beneficium.Ergo præuentioni inter ipſas locus erit abſque onere communicandi per ſupradicta,& ita iuris eſſe arbitror,ſaluo;&c. L. D. Illuſt.D.Iſabella integtū preciū reſtituit, & prædium domus Blācæ magni valoris recuperauit, abſq; ſororis interuentu,& ſinè communicatione.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet vtilem rei vendicationem in ſubſidium contra bona empta de pecunijs dotalibus.*

2 *Quod tamē intelligi debet de emptis per mari-*

maritum, non per extraneum, & declaratur Bal. in l. in rebus nu. 8. C. de iu. do.

3 *Sequentia declarant præcedentia.*

4 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*

5 *Doctoris dictum intelligi debet secundum legem, quem allegat.*

6 *Doctoris dictum sine lege, ratione, & authoritate loquentis non attenditur.*

7 *Creditor habens hypothecam expressam præfertur creditori habenti solam actionem personalem.*

8 *Remedium subsidiarium quod competit mulieri in bonis emptis de pecunijs dotalibus, est contra iuris regulas, & strictè interpretandum.*

9 *Bona omnia uxoris, sunt tacitè hypothecata marito pro dotis solutione.*

10 *Dos datur pro sustinendis oneribus matrimonij.*

11 *Subueniendum magis est ei, qui in periculũ incidit ex necessitate, quàm ei qui voluntariè.*

12 *Nec non ei qui ob publicam utilitatẽ aliquid agit, quàm quod ob priuatam.*

13 *Mulier volens vti dicto remedio subsidiario, tenetur in primis excutere bona mariti.*

14 *Excussio bonorum mariti, & aliorum etiam quomodo, & qua forma fieri debeat ex forma statutorũ Parmensium.*

15 *Exceptio est intentionis exclusio.*

16 *Creditor non habens creditum liquidum, non potest impedire executionem alterius creditoris liquidi; sed tantùm petere cautionem de restituendo, in euentum, quo meliora iura ei competere declaratum fuerit.*

17 *Actio personalis contra hæredem competit.*

18 *Via quam quis agendo elegit, sibi patere debet.*

19 *Depositum bonam fidem præcæteris contractibus requirit.*

20 *Bona fide quod procedit, non est ad perfidiam retrahendum.*

Pro D. Petro Delphino.

EPITOME.

Mulier non habet utilem rei vendicationem subsidiariam in bonis emptis de pecunijs dotalibus, si emptio facta sit per extraneum, sed tantùm quã do per maritum, aduersùs Soc. sententiam.

Et quæ seruanda sint vt possit dicto remedio vti?

RESPONSVM XC.

IN causa D. Petri Delphini petentis executionem instrumenti depositi, cõtra bona relicta per q. Io. Baptistã de Balestrerijs depositarium, in qua comparuit pro suo interesse D. Antonia de Zarottis ad impediendã ipsam executionẽ, Mag. D. Aduocatus huius mulieris, ut respondeat vr-
1 gentissimis motiuis Illust. D. Auditoris confugit ad remedium subsidiarium, de quo per Socin. in cons. 224. col. 1. uers. ad hoc respondeo li. 2. post Bald. in l. in rebus nu. 8. uers. secundum remediũ C. de iu. do. qui uidentur uelle, quòd mulieri cõpetat utilis rei uendicatio rei emptæ de pecunijs dotalibus per l. uxor marito, de do. inter uir. & uxo. etiam si empta sit per extraneum, ut in casu nostro, & consequenter præferatur ipsa creditoribus, etiam anterioribus emptoris.

Sed fragile admodum est istud remedium (iudicio meo) multipliciterq; tolli potest in nr̃a spe-
2 cie. † Et in primis si dicamus Bal. loco præcitato minimè dicere illud ad quod allegatur, quandoquidem loquitur ibi de emptione per maritũ
3 fienda, † quod ex sequentibus uerbis apertissimè colligitur l. si seruus plurium, §. ult. de leg. 1. dum parificat hos casus, quòd maritus fingatur emere à muliere, uel ab alio dotante, & quòd emat ab extraneo; si. n. aliter intelligeremus, non procederet æquiparatio emptoris in utroque casu, sed in uno loqueretur de emptore, in alio de uẽ-
4 ditore † ultra quòd unica determinatio non determinaret uniformiter contra reg. l. nã hoc iu-
5 re de uulg. & pup. † Item declarari debet secundùm legem quam allegat doctr. Bart. in l. non solum, §. liberationis de lib. leg. At allegat Bal. l. uxor marito loquentẽ de marito emente ab extraneo igitur, &c.

His autem stantibus, non est curandum de Soci. dicto, q nil allegat ultra Bald. nihil de hac re loquentem, aut. n. debet secundùm authorem citatum intelligi iuxta præallegatam doctr. Bart. in
6 l. non solum, §. liberationis de libe. leg. † aut sinè lege, ratione, & authoritate loquitur, & consequenter de eius authoritate parùm curandum ad not. in l. 1. ff. si cert. pet.

7 Remanet ergo firmum motiuum Illust. D. mei, quòd huic mulieri competierit tantùm personalis actio, contra Io. Baptistam, cui credidit pecunias suas dotales, si modo dotales dici possunt, & per consequẽs præferatur ipsi D. Petrus depones, tanq creditor habens expressam hypothecam. l. scripturas in fi. C. q peti. in pigno. habea.
8 † Et tantò magis adducor ad ita sentiendũ contra Soc. ex quo lex, q̃ concedit istud remedium subsidiarium mulieri in bonis emptis per maritum de pecunijs dotalibus, quæ est d. l. uxor marito, ff. de don. inter ui. & uxo. hoc tribuit in priuilegium, ut ibi legitur, & not. & est cõtra generalem dispositionem, l. ex pecunia, C. de iu. dot. meritò nõ potest ad alios casus extendi, l. quod uerò, ff. de ll. Item à Soci. dissentio, quia manifesta considerari põt ratio diuersitaris, quare in uno casu, magis fauẽdum sit mulieri, quã in alio. Nam quando dat pecunias dotales marito, id facit

facit ex necessitate, quia ex permissione facta te-
9 netur, & cõpelli pôt ad soluendum, † imò sunt
oĩa eius bona tacitè hypothecata, ꝑ satisfactio-
10 ne dotis promissæ.l.1. C.de rei vx.ac.† Promis-
sionẽ aũt facere cogitur, vt virum inueniat, qui
onera matrimonij subire velit.l.2. ff. de iu. dot.
& hoc quippe necessarium ei est, l.1. ff.sol.matr.
l.pro oneribus.C.de iu.do. cum vulg.
11 Sed qñ pecunias suas alteri dat, aut quoquo-
modo credit, hoc facit nulla obligatione præce-
dente, vel necessitate cogente; meritò magis ei
subueniendum est in primo casu, q̃ in secundo,
per reg.l. si fideiussor. §.si necessaria. ff.qui satis
cogan. & l.2.§.si quis caut.cum similib. vtrobiq;
12 per glo. adductis.† Quod cõfirmatur, ex quo pri
mo casu soluit ex causa concernẽte publicã vti-
litatem, d.l.1.de iu.do.& d.l.1. sol.matr. Secun-
do verò non; ideo maius priuilegiũ meretur in
illo, quàm in isto, vt per Scrib. oẽs in locis pro-
ximè citatis, & fac.Spec.in ti.de instru.edi.§.in-
strumentum, nu.21.vers.item opponitur, quòd
tabellio. ac Bart.in l.quemadmodum.C.de agri.
& censib.li.11.& Dec.in l.fi. nu.20.cũ concord.
C. de eden. Ex his igitur concludo non posse
D.Antonium impedire executionem petitã per
D. Petrum, sed vti debere alijs remedijs, de qui-
bus in d.l. ex pecunia, q̃ ipsi D.Petro nõ oberũt.
13 Ex abundanti autem addo pro secunda respõ-
sione, quòd cum remedium memoratũ sit sub-
sidiarium, non posset habere locum, nisi facta
excussione bonorum omnium mariti, cui fuit
primo loco dos data, ac ẽt Io. Baptistæ filij, cui
videntur postea creditæ pro emptione domus,
per tex.in d.l.vxor marito, cum ibi not.ꝑ Scrib.
& in d.l. ex pecunia, atque in l.si vt proponis.C.
de rei vendi. & ita expressim dicunt Bal.& Soci.
exaduersò citati. Excussio autem eo modo, quo
Mag. Aduocatus partis factã deducit, nulla est,
14 & informis. † Debebat.n.respectu bonorũ ma-
riti fieri iuxta formam statuti nostri positi, sub
rub. de alimentis præstan. mulieribus, li.2. &
bonorum filij, seruata solẽnitate alterius statuti,
sub rub.de excuss.princi. debito. eo.lib. q̃ cũ nõ
interuenerint, cessat remediũ ipsũ ꝑ supradicta.
15 Tertiò considerandum est, quòd iudiciũ nr̃um
est cõtra bona oĩa in gñe relicta per q.Io.Baptã;
exceptio aũt rem particularẽ concernit, ideo in-
tentionem nõ excludit, prout excludere debet.
l.2.ff.de except. meritò retardare non pôt pe-
titam executionem in genere, qua obtenta, vte-
tur postmodum Delphinus, prout iuris fuerit.
Quartò, animaduertẽdum est ad hanc pulchrã
responsionem. Nempe quòd dicta mulier venit
ad Iudiciũ, tanq̃ tertia pro suo interesse, & sibi
cõpetere vtilem rei vendicationẽ in domo em-
pta, de pecunijs suis dotalibus prætendit, per d.
l.vxor marito, in qua actione ꝑ binas cõformes
sñias ire dẽt, priusq̃ executionem consequatur.
Consil. Lud. Sacc.

Instrumentum aũt nostrum paratam hẽt execu-
tionem, tam ex dispositione iuris cõis, q̃ ex for-
16 ma statuti.† Idcirco nõ pôt retardare executio-
nem nostram, sed tm̃ petere cautionem de resti-
tuendo eidem domũ, in casu victoriæ, per tex.
celebrem, in l.is à quo, & l.seq.ff.de rei vend.cũ
ibi latè congestis per Doct. & in l.à diuo pio.§.si
super rebus.ff.de re iud. vbi Ias. signãter colum.
pen.& fi. & per Can.in c. veniens, il secõdo, vbi
Feli. num.8. & in c. cum super de re iud. & pul-
chrè Didac. pract. quæstio.cap.16. num.3.
Quintò, & vltimò perpendo, quòd acta diuer-
simodè cãtant, ab eo. quod Mag. Aduocatus par
tis ptendit; nam non reperio deductum in iudi-
cio istud remedium subsidiarium cõpræhẽdens
realem actionem, vt prædiximus, sed petitum
tantummodo satisfieri D. Antoniæ de pecunijs
suis dotalib. expẽditis in emptione domus prę-
dictæ, antequã D. Petro satisfiat de credito suo,
17 † & sic personalis actio cõtra hæredes Io. Baptæ
fuit intentata, iuxta terminos l.1.& tertię.C.de
hæred. actio. & per consequens propositum fuit
18 remedium ordinarium, d.l.ex pecunia.† Via igr̃
electa pateat, l.mulier.ff.quod me.cau. Obaudiẽ
da est igitur, & iure quidem meritò, postq̃ col-
ludit (vt opinor) cum nepotibus, ad fraudãdum
19 creditorem hæreditarium, in causa depositi, † in
quo bona fides præceteris cõtractibus versatur,
20 l.bona fides.ff.depos.† & quod ex bona fide ori-
tur, non est ad perfidiam retrahendum, ex præ-
cepto Imperatoris, ĩ terminis emanato, in l.pen.
C. depo. Et ita fuit iudicatum.

SVMMARIVM.

1 Filia renuncians hæreditati paternæ, seu materna ad beneficium fratrum suorũ censetur fauore agnationis ducta, & propterea deficientibus parentibus sinè filij masculis succedere potest, ac si nullam fecisset renunciationem, & aduersus dispositionẽ eorũdem parentum legittimam petere, siue legittimæ supplementum, & est communis. Et de hac materia vide plenè in tribus consilijs sequentibus.

2 Amplia etiam si pars fratrum tantummodo decesserit, parente viuente, quoniam ad ratam mortuorum annullatur renunciatio.

3 Ampliatur ẽt si renunciatio facta fuerit simpliciter, & sinè masculorum mentione, quia deficientibus ipsis succedere potest filia, tam ex testamẽto, quàm ab intestato, ac etiam contra testamentum.

4 Amplia adhuc, ẽt si tpe renuncibtionis nulli extitissent masculi, sed tantummodo spes eos suscipiẽdi.

5 Filia exclusa à statuto propter masculos, si ipsi non extent, vel nõ instituantur à patre, sed extranei, pôt ipsa succedere, & paternum testamentum cõtratabulare, quia cessat fauor agnationis, q̃ fuit finalis causa statuti, & est cõis, & æquitate plena.

6 Filia renũcians successioni ab intestato, si instituatur in

Hh

tur in re modica, puta decē solidis, pōt nihilominus petere supplemētū legitimæ, pinde ac si nō rātiaßet.

7 *Amplia etiam si legatum diceret pro omni eo, & toto, quòd filia petere poßit, & legatum acceptatum fuißet.*

8 *Renunciatio simpliciter facta, intelligitur de causa intestati tantùm.*

9 *Facta verò etiam causa testati, potest tamen capere ex testamento, propter mutatam voluntatem parentis relinquentis.*

10 *Testamentum inter liberos cum derogatione futurorum testamentorum, non reuocatur per subsequens, etiam si contineat mentionem generalem dispositorum ad beneficium liberorum, quia necessaria est specialis reuocatio, vt disposita ad illorum commodum annullentur.*

11 *Legitima filia debetur inspecto valore bonorū tempore mortis parentis, non tempore renunciationis, & est verior, æquior, & magis communis opin.*

12 *Præsertim circumscripto iuramento, vel habilitatione ab eo impetrata.*

13 *Pactum renunciationis futuræ succeßionis parentū improbatur, tanquam contra bonos mores, licèt iuramento firmetur.*

14 *Habilitatione autem impetrata, filia potest petere legitimam, vel eius supplementum, ac si non renunciaßet.*

15 *Mater non potest alienare bona sua in præiudicium legitimæ filiorum, ex dispositione statuti Parmæ.*

16 *Statuto prædicto stante, donata filia non computatur in legitimam.*

17 *Habilitatio à iuramento, non est neceßaria, subsistente enormißima læsione.*

18 *Contractus minorum aliàs inualidi, non firmantur iuramento, stante statuto Parm.*

19 *Renunciatio facta metu reuerentiali, nulla est, & inefficax.*

20 *Et si continet enormißimam læsionem, præsumitur meticulosa, saltèm metu reuerentiali.*

Pro Multùm Mag. D. Constantia Rubea, de Burallis.

EPITOME.

Filia renuncians hæreditati paternæ, vel maternæ cum iuramento ad beneficium filiorum masculorum natorum, vel nascituorum, eis deficientibus, vel non natis, potest legitimam suam, seu eius supplementum petere.

Idem si in renunciatione non sit facta masculorum mentio, Quæ renunciatio intelligi debet pro succeßione tantùm intestati, licèt expressum non sit.

Legitimæ quantitas sumitur ex bonis relictis tempore mortis, non renunciationis, nam auctis bonis parentum, augetur quoque legitima.

Subiungitur etiam an, & quando habilitatio à iuramento neceßaria sit? cum alijs in materia scitu dignis.

RESPONSVM XCI.

DOctißimum motiuū Illust. D. Iudicis de renūciatione facta p Mag.D.Cōstantiā Rubeā minorē, cū iuramēto, decreto Iudicis, & competentis dotis receptione, multis potest modis dilui.

1 Et primò ppendēdo cām ipsius renūciationis, q̄ appatet fauore filiorū masculorū D. Amphroni, & D.Smiraldæ eius parentū, factā fuisse; hoc enim deptęhēdit̄ ex instr̄o curę p̄cedētis, in quo Iudex potissimū mouetur ad dandū curatorem ipsū, q renunciationi cōsentiat, ob numerū masculorū filiorū tā existentiū, q̄ futurorū, & ēt ex ipsamet renūciatione, q̄ expressim facta fuit ipsis DD.Amphtono, & Smiraldæ stipulantib. p se, & ad fauorē filiorū suorū masculorū, tā natorū, q̄ nasciturorū. Quo stāte, cū D.Smiralda nullis relictis filijs masculis, neque ēt fœminis, p̄ter D. Constantiā, defecerit, nullū penitus effectū pōt renūciatio opari, vtpote cessante cā ipsius finali. Nulla etenim alia de cā inducta fuit ad renunciādū, neq; Iudex ad interponēdum decretū renunciationi tā opulentatū hr̄ditatū, nisi fauore filiorū p̄dictorū, & agnationis cōseruandæ; p pea seqtur, quòd ita debeat filia hoc tpe mr̄i succedere, sicuti successisset, si nulla fuisset facta renūciatio; & p cōsequēs legitimam petitā, siue eius supplementū oīno cōsequi; ita in terminis decidit Bal. in l.pactū q dotali, nu.3. C. de collat. & ibidē Castr.nu.6.Corn. nu.11. vers.7. limita. & Dec.nu.9. Dominic. in c.q̄uis, col.vlt. vers.sed pone, de pact.ī 6.& ibidē Gemin.& Nat.col.10. in 8.limit.n.24. Salic. in l.pactū dotali, n.5.in fi. C de pac.Bal.in cons.137.sub nu.2.vol.1.Alex. pulchrè cōs.29.n.3.& 5. lib.3. Mars.in rub.de fideiuss. nu.225. Imol.in l. Qui supstitis, col.1.& ibidē Aret.col.3. limit.3. ff.de acqr. hæred. Benedict.in c.Rainutius, in ver.duas habens filias, nu.297.Afflic.in c.si qs inuestierit, n.25.de feud. dat.in vic.l.com.Corn.cōs.291.col.2.vol.4.Maran.in sua disput.10.n.15. Soc.reg.150.in 2.fallen.Capic.decis.190.n.2. Tiraq.in tract. cess.cā, par.1.in ver.renūciationis cā cessante. Paris latè cons.26.nu.19.20.in 3.Crott.in l.stipulatio hoc modo cōcepta, nu.58.post Alex.ibidē nu.11.de
* verb.obl.& hāc cōclusionē verā, & cōem * dicit Bertran.in cons.60.vol.1. quē refert, & sequitur alios adducēs cōcordantes. Gabr. in tit. de iur.
* dot.cōcl.1.n.35. cōem * ēt attestat̄ Cachera. Pedemont.decis.98.n.11.& Didac. oīno vn̄dus in relectione dicti cap.q̄uis, par.3.§.3.n.4.xui.cōs.
2 204.in 1.dub.li.1.vbi † in fortiorib.terminis cōsuluit

suluit, quòd si pars, tantummodo fratrũ decesserit viuẽte parente, ad ratam mortuorum cesset effectus renũciationis, idẽ tenet Boer. decis. 62. in fi. post Soci. quẽ refert; & benefacit Rim. iun. cons. 71. num. 18. 19. & cons. 37. nu. 36.

3 Et sciendum quòd nedũ vendicat sibi locũ prę missa conclusio si renuntiatio exp̃ssim facta fuit ad fauorẽ filiorũ masculorũ, vt in casu nr̃o, verũ etiã si simpliciter, & absolutè facta fuerit ipsis parentibus; nam præsumitur mens, & intentio cõtrahentiũ esse intenta ad conseruationẽ agnationis, qua cessante, non est credendum filiam renũtiasse, minusq; parẽtes renuntiationẽ affectasse, aut acceptasse; vt in specie docet Castren. d. l. pa ctum nu. 6. & Corn. post Roman. n. 11. in fi. Bal. in cons. 137. sub nu. 2. vol. 1. & Salic. loco præcitato ante nu. 6. Dominic. & alij in d. c. quamuis, Alex. d. cons. 29. nu. 3. & 5. Crott. d. l. stipulatio n. 58. Maran. d. disput. 10. n. 37. & nouiss. Didac. supra citat* in vers. 4. si paterna, &c. vbi egregiè declarat; & filiam tam ab intestato, q̃ ex testamẽto, & contra parẽtis voluntatem, admitti docet;

4 & hoc procedere asserit, etiã si tempore renũtiationis non adfuissent filij masculi; sed spes tantũ eos habendi. Vndè cum in nostra specie nedum spes masculorum nasciturorũ adfuerit, sed tres iam nati, & d. l. Smiralda p̃gnans, vt instrumẽtũ cantat, & non simplex renuntiatio ad commodũ parentum, sed ad fauorem, & beneficiũ masculorũ stipulata, certò certius est renuntiationẽ ipsã

5 esse resolutam, † simile est qñ filia dotata excluditur à statuto propter masculos, nam si masculi non extent, uel extent, sed non instituãtur à patre, cessat statuti dispositio, ita quòd institutis extraneis, filia ipsa contratabulare põt testamentũ; vt pote cessante fauore agnationis, propter quẽ statutum ipsam excludebat Dec. latè cons. 197. num. 2. vers. sed tamen, vsq; ad fi. & est opi. magis communis, * & ęquitate plena, vt asserit Bero. post Alex. & Soci. quos refert in c. Rainutius, num. 237. de testam.

6 Secundò tollitur dubitatio, considerãdo verba eiusdẽ renuntiationis restrictæ ad successionem ab intestato, ibi, (ita quòd nullum alium regressum vnquã habere possit, ad ipsorum Mag. DD. parentum suorũ, vel alterius eorum bona, & hæreditatem aliquo iure, v, el causa, & ex quauis successione ab intestato) & simul considerãdo, quòd non ab intestato, petit D. Constantia legitimã, seu supplementũ prædictũ, ex quo in vltimo testamento mater fecit ei legatũ, ẽt iure institutionis, q̃uis modicæ summæ, vcz decem solidorum, adeo quòd sumus in casu ommisso in renũtiatione, & dispositione iuris cõis relicto; qua attenta certũ est supplemẽtũ ipsũ legitimę deberi; hęc ẽ notabilis doctr. Salic. in d. l. pactũ q dotali nu. 5. vers. aut paciscit filia, & in auth. nouiss. C. de inoff. test. & ibi Purpur. in addit. & ibidẽ Iaf. n. 58. & idẽ Iaf. d. l. stipulatio hoc mõ n. 13. & 14. vbi ẽt Crott. nu. 41. & 42. Corn. cons. 48. n. 7. lib. 2. pulcherrimè Soc. cons. 30. nu. 35. & cons. 150. n. 29. li. 2. Tiraquel. in tract. de contin. possess. par. 2. declar. 8. Card. Flor. cõs. 22. redẽptoris p to. Marãt. vbi s̃. n. 36. qui notabiliter loq̃tur, & nouissimè Gabr. innumeros citans d. cõcl. 1. in 3. limit. sub nu. 27. cui sufficiat remissio. ¶ Nec hr̃ in consideratione, quòd summa legata sit modica, vt considerat Maran. & latiùs Dec. in l. si, n. 24. C. de edi. di. Adr. toll. & in cons. 407. nu. 16. ¶ Nec dr̃ filia hoc casu impugnare testm̃ mr̃num, sed potiùs illud conseruare, & exequi, ut considerat Soci. d. cons. 150. n. 29. post Bal. & alios citatos, & Cur.

7 cons. ult. n. 5. † Minus obstat, quòd summa p̃dicta legata fuerit pro oĩ, & eo toto, q D. Constãtia iure legitimæ consequi possit, & legatũ sit acceptatũ, quia nihilominus põt supplemẽtũ peti p tex. in l. si qñ, §. fi. ubi Bal. Castr. Iaf. & cæteri oẽs * notant, C. de inoff. test. Alex. cons. 8. nu. 15. in 3. & cons. 89. ad fi. uol. 4. Soc. cons. 1. nu. 5. li. 4. ubi de hoc nullatenus dubitandum asserit, & est cõis * opin. teste Maran. loco p̃citato nu. 19. uers. & in tantùm, ac Didac. in c. Rainutius. §. 1. nu. 8. in fi. extra de testam. Vltra quòd legatum eum protestatione consequendi supplementũ acceptatum fuit, ut ex libello producto constat, & non aliter; undè ius protestanti illæsum permansit.

8 Et quia dixi renuntiationem factã fuisse ex cã tm̃ intestati, ut instr̃m cantat, nõ ommitto, quòd si simpliciter etiã facta fuisset, nulla facta mentione de causa testati, uel intestati, adhuc tñ de successione intestati solummodo, intelligẽda foret, Saly, d. l. pactum dotali, nu. 5. uers. aut paciscitur filia, Afflic. decis. 350. n 8. post Bal. Imol. & alios

9 quos refert, & Maran, ubi s̃. nu. 35. † Quin quod magis est, si causæ quoq; testati renuntiatum fuisset expresfè, posset tamen filia ex testamento capere; quãdoquidẽ pr̃, siuè mr̃ eã instituens, censeretur à priori uoluntate recessisse, & iuramentum remisisse ad Iaf. d. l. stipulatio hoc modo nu. 13. 14. & seq. & Crot. nu. 43. cũ cõcord. Sed hæc ex abundanti, ut clariùs ostendamus, quantũ deroget d. Smiraldę testm̃ renũtiationi memoratę.

10 Tertiò respondetur, testamentum anterius D. Smiraldæ, in quo filiã instituit in bis millibus aureis, cũ sit inter liberos, hẽre clausulã derogatoriã, nedũ ad p̃cedẽtia, sed ẽt ad sequẽtia testamẽta auth. hoc inter liberos, C. de testa. §. si quidẽ ĩ auth. de testa. imperfec. & nisi in ultimo exp̃ssim reuocatũ fuerit sub cõmemoratione dispõnis ad cõmodum liberorum factæ, non esse sublatũ; ut probatur in d. §. si quidẽ iuncta glo. in uer. uoluntatẽ, & dicit Bal. in d. auten. hoc inter liberos in princ. num. 4. quòd si non probatur superuenisse causa mutandi primam uoluntatem, testm̃ illud attẽditur, quod est liberis fauorabilius. Hoc tñ iudicis arbitrio remissum cẽsco, q cõsideratis

consideràdis, dijudicare potest, an verè pœnituerit testatricē prioris voluntatis, & an secundum testamentum ad importunitatē factū, vel alia de causa diei queat, ex his q̃ Bart. & alij scribunt in l. si quis in princ. test. ff. de leg. 3.

11 Quartò. Respondetur non esse verā cōclusionē in motiuo præsuppositā, quòd tēps renūtiationis attendatur ad cognoscendū vtrū integram legitimā filia habuerit nec nè. Qm̃ tēps mortis potiùs attendi debet, quo legitima ipsa debetur, etiā si facultates auctæ sint; vt innumeris rationibus, & authoritatibus probat nouissimè Ceph. conf. 34 per to. in 1. & conf. 165. nu. 16. vsq; ad nu. 34. li. 2. & veriorem cōiorem, * & æquiorē opinionē affirmat; sufficiat ipsum pro multis citasse.

12 † Et circumscripto iure, dubiū non est, quin passim, & cōiori * calculo recipiatur, vt docet Ias. in oppositū citatus in auth. nouiss. nu. 9. cū seq. C. de inoffi. testa. Didac. in c. Rainutius §. 1. n. 8. atq; in d. c. q̃uis in 3. parte, §. 1. n. 2. & Vasq. de success. sio. cre. progres. & resol. §. 20. requisi. 42. n. 291. Iurm aūt in nr̃a spē nihil operari pōt, quia impetrata fuit habilitatio, vt in processu. Vndè temaner negocium in puris terminis iuris ciuilis, quo pactū, & renuntiatio hm̃oi successionis futurę improbatur, tanq̃ contra bonos mores, d. l. pactum dotali, C. de pact. & d. l. pactum quod dotali, C. de colla. & vtrobiq; Scrib. & in l. vlt. C. de pact. & per Cano. in c. mulieres de iureiur. atq; in d. c. quãuis de pac. in 6. vbi in spē Didac. par. 3. §. 1.

14 in princ. Et quòd impetrata habilitatione possit filia petere supplementū legitimæ, non obstante iuramēto, tenent innumeri Doct. relati p̃ Gabr. in ti. de iu. do. conclu. 1. nu. 8. vsq; ad nu. 12. vbi de magis communi opi. * tandem attestatur.

Et quia Ill. D. meus tangit vnum verbū in motiuis circa validitatem habilitationis, dubitando de iuribus eius, ex quo narratū fuit ab impetrante de enormissima læsione, quæ non suberat tpe renuntiationis, inspectō filiorū numero, & bonorū valore, clara patet ex supradictis resolutio; si quidē tēps mortis ad legitimam dijudicandam attenditur, tam respectu numeri filiorum, q̃ quātitatis, & æstimationis bonorum. Vndè facilè dignoscitur, quòd preces porrectæ pro habilitatione impetranda, veritate nituntur. Enimuerò D. Constantia tpe mortis matris, filia vnica superstes fuit, & bona in hæreditate reperta ascendūt ferè ad summam lib. 80. mill. vltra alienata in ui

15 ta † quorum legitima etiam filiæ debetur virtute statuti nostri, sub rub. qualiter mulieres non

16 possint aliena. legi. fil. li. 2. pag. 90. † Cuius statuti virtute adeo cogitur mater integram legitimam ptecisè filijs relinquere tempore mortis, vt quod etiam ipsis viuens donasse reperiatur, in eā minimè computetur, vt respondit Soc. cōs. 93. n. 18. vsq; ad fi. li. 1. post multos quos refert. Vltra quòd dolo alienasse dici pōt, nè filia de

eis participaret, & certum est, quòd Mater, si dolo fecit, quominus aliq̃d mortis tēpore habeat, perinde est, ac si in bonis tunc haberet, l. ēr. §. vlt. de bo. liber. statutum tñ nostrum piguiùs in hoc prouidit, prohibens mulierē, ēt sinè dolo, aliena re. Vndè cū libras tres mille quinq; centum tantùmodo habuerit D. Constantia dē bonis mr̃is pro renuntiatione legitimę, in septuplū, & longè vltra læsa reperitur, & sic enormissimè.

17 Quo stante, nec habilitationem aliquam impetrare opus fuisset à iuramento, quia contractus dolosus reputatur, si non ex proposito, saltem re ipsa; ita in terminis decidit Ancha. in c. 2. de con sti. Butr. & Abb. in c. quintauallis, de iureiur. Soc. conf. 104. nu. 13. in 4. Ias. conf. 133. ante num. 9. vol. 4. Dec. conf. 180. nu. 38. Cagno. in l. 2. n. 98. cum concor. C. de rescin. vend Alba. conf. 89. n. 6. Alcia. in c. cum contingat nu. 13. de iureiur.

18 † Alia etiam ratione nō fuisset habilitatio necessaria, quia D. Cōstantia tempore renuntiationis minor erat, & nisi vtiliter minores cōtrahāt, nulli sunt eorum contractus, & prorsus inualidi, ēt non obstante iuramento, ex forma statuti nostri sub rub. de form. & solem. obser. in contra. mi. li. 2. pag. 87. quod statutum fauorabile est, & indubiè tenet Rip. li. 3. respōso de reuo. dona. cap. 15. nu. 8. Dida. in d. c. quis par. 3. §. 4. nu. 7. Gabr. de iū. do. conclu. 1. nu. 12. alios citans, atque iuramenti vires tollit Bal. in auten. sacramenta puberum nu. 5. C. si aduer. vendi. Alba. conf. 151. col. 3. & 4 li. 7. Barb. conf. 6. in 4. Cur. iun. consil. 50. per to. Marsil. sing. 104. Corn. conf. 34. vol. 3. Soci. iun. conf. 3. nu. 35. cum seq. li. 2. Rol. consil. 30. vol. 3. communem asserens, & Lambert. ad statuta Mediolani glo. 8. nu. 104. 105. Alba. consil. 70.

19 cum concord. vbi de cōi * omitto quod per metum extorta dici potest renuntiatio, vt ex prorestationibus per D. Constantiam emissis, & parētū sæuitia in processu p̃bata, satis superq; liq̃t, & p̃ cōsequens nulla, & efficax d. c. quis cū mr̃ia.

20 Quinimò ex sola enormissima læsione, nullo alio probato, p̃sumitur cōtractus meticulosus, metu saltē reuerētiali, & idem sequitur effectus, vt in spē tradit Aret. conf. 24. in 2. dub. Corn. conf. 124. & conf. 140. ad fi. uol. 3. Curt. iu. conf. 141. nu. 11. Et ex his plenè satisfactum arbitror dubitationibus propositis, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filia recipiens à matre certam quãtitatem sub nomine legitima, et successioni materna renuntians, auctis facultatibus, non videtur posse supplementum ipsius legitima petere tempore mortis matris ex cōmuni. Sed vide in sequentibus.*

a Con-

2 *Contraria tamen sententia magis communis, verior, & aquior est, & nu.4.*
3 *Opinio aquior sequenda est in iudicando licèt contraria esse communis.*
4 *Casus legis vbi est, de doctorũ opinionib⁹ nõ curatur*
5 *Pater qui post dotem filia datam deuenit ad paupertatem, potest illã minuere tàm primo viro, quàm secundo.*
6 *Idẽ est dicendũ de legitima filio in vita assignata.*
7 *Curt. malè interpratatur. l. etiam, §. fi. & l. si patro num ex debita. in fi. de bo. lib.*
8 *Legitima quantitas regulatur secundùm tempus mortis, nec curatur quid ante vel post contingat.*
9 *Legitima est quota bonorum, quam filius in hareditate parentis habere debet.*
10 *Pater non fingitur mori quando filio legitimam in vita assignat, contra Curt. sententiam.*
11 *Fingitur benè mori si banniatur cum bonorũ confiscatione, & filijs assignari debet legitima, nõ expectata morte naturali.*
12 *Dos data filia an augeri debeat auctis facultatibus patris, tempore mortis, distingue, vtrum data sit ob paternum officium vt illam matrimonio collocet, an verò vt ipsa renuntiet hareditati paterna, vel per statutum excludatur? nã primo casu non augetur, secundo sic, ex sententia Dec. Paris. & Cepha.*
13 *Mater non tenetur dotare filiam, sed pater, & nu. pracedenti.*
14 *Renuntiatio facta per filiam, nunquam eam excludit à petitione supplementi legitima, etiam in bonis ex post acquisitis, quando parentis hareditas ex testamento defertur extraneo, etiam si cum renuntiatione concurrat statutum illã excludens, & est communis, & aquissima opin.*
15 *Supplementum pradictum indubiè peti potest tempore mortis parentis in facultatibus non auctis, si numerus filiorum decreuerit post dotationem, & ob id maiorem partem bonorum legitima filia absorbere possit propter pauciorem numerum.*

Pro eadem D. Constantia Rubea de Burallis.

EPITOME.

Vera, & communis, ac sequenda probatur opin. in praecedenti respõso relata, quòd legitima filiae debeatur inspecto tempore mortis parentum, etiam ex facultatibus post dotationem, & renuntiationem acquisitis. Aduersùs Curt. atq; Boer. et aliorũ ẽt opi. quorum fundamẽta bellè confutãtur. Additur demum notabilis distinctio.

Si parentis haereditas ad extraneos deferri cõtingat ex testamento, potest semper filia, supplemẽtum legitimae petere, etiam in bonis acquisitis post dotem datam, non obstante renuntiatione, ac etiã statuto illam excludente.

RESPONSVM XCII.

Ostquam praestãtimus Aduocatus D. Gherardi Garimberti hęredis d. Smiraldae Garimbertae ingenuè fatetur, nullum fieri posse fundamentum super renuntiatione iurata D. Constantię, sed ĩn nititur ea rõne, quòd ei sub noĩe dotis legitima cõsignata fuerit integra ꝑ mrẽm uiuentẽ, inspectis facultatibus tpe cõsignationis, & ob id, nihil amplius petere possit pro supplemẽto, quis auctę repertiant facultates tpe mortis, & allegat uulg. doctr. Butrig. in l. pactũ, C. de colla q̃ sequit cõsulẽdo, Alex. cõs. 18 t. li. 5. & ꝑcõi * defendit Curt. latè in cõs. ult. n. 10. & alij ꝑmulti sequuntur, ut legit apud Boer. eiusdẽ sñiae sectatorẽ decis. 62. n. 8. usq; ad fi. Ego ad oẽm hęsitationẽ tollẽdã, hoc ẽt partis refugiũ ꝑcludere intẽdo; nec una cõtentus rñione, plures tutissimas adducere cõstitui, ut Ill. D. meus Iudex eò libentiùs suũ tandẽ proferat iudiciũ in hac causa admodum fauorabili.

2 Prima igr̃ rñsio sit, quòd imò Butrig. opi. & sequaciũ cõiori * Scrib. calculo improbaẽ, quicq̃d Curt. dicat, ut aptissimè tradũt Ias. in l. quod seruus col. fi. uers. sed cõior, ff. de cõdi. cau. da. & in auth. nouissima nu. 9. C. de inoff. testa. atq; alibi saepè, & Rip. in c. cũ M. Ferrarien. nu. 38, de cõsti. Paris. cons. 26. n. 92. li. 3. Didac. insig. Moder. in c. Rainutius §. 1. n. 8. & latiùs in c. quis par. 3. §. 1. n. 2. Lup. in rep. c. ꝑ uras not. 3. §. 23. de do. inter ui. & uxo. Bened. in d. c. Rainutius ĩ uer. in eo testamẽto relinques nu. 220. Mant. in rep. d. auth. nouissima in 3. not. q. 5. & ult. & ibidẽ Vasq. nu. 291. & nouiss. Ceph. in cons. 165. n. 16. cũ multis seq. uol. 3. Et re uera magis cõis * est, siuè antiquos, siuè recentiores authores respiciam⁹, quorũ aliquos tm̃ ultra ꝑcitatos breuitatis cã adducã. Hãc enĩ tenuit Bal. ꝑ illũ tex. ĩ d. c. cũ M. Ferrar. n. 15. & in d. l. pactũ in 6. oppo. Castr. in consil. suo incip. licèt ista Lysa. & in l. in ratione la. Secũda, & ibi Alex. latè in fi. prin. ff. ad l. fal. post Ang. Imol. & Rom. quos citat in l. stipulatio hoc modo de uerb. obl. Saly. ĩ auth. res q̃. C. com. de leg. Frãc. in d. c. quis in 3. not. ꝑ illũ tex. Rui. in l. gallus, §. & q̃d si tñ col 70. uers. sed dubiũ est de lib. & post. Soc. cõs. 100. nu. 9. cũ duob. seq. uol. 3 Bal. nouel. in trac. do. par. 6. priu. 17. n. 4. Dec. latè cõs. 278. ꝑ to. Paris. cõs. 26. n. 92. li. 3. cũ multis ab his relatis Eqorẽ oẽs quoq; fateẽ, ut apud ꝑcitatos legere ẽ, & ꝑsertim Curt. q. ꝑ cõtraria iã acriter pugnat, in d. cons. ult. sub nu. 10. uers. & dicere prout aliqui dicunt, † Ideò poeniùs sequẽda,
3 & si contraria cõis dici posset, Purp. in l. admonẽdi n. 55. uers. & a cõi opi. de iureiu. Vinc. Hercul. latè in l. cũ ꝑponas in ult. limit. nu. 13. de re iud.

Grat.conf.2.nu.68.li.1. Mandof. in Cōment.ad reg. cancell.reg.29.de subroga.q.10.in fi. Bologne.in l.1.sub n.43.in 5.limi.ff.si cer.pet. Ceph. conf.166.n.17.18.li.1.Habet insuper tex. in terminis pro se in l.si qñ.§.1.C.de inoff. testam. cui responderi non potest nisi cauillando, vt inquit Alex.d.l.in ratione in fi.princ.& fortem tex.nūcupat Didac.c.q̄uis,in loco pcnato,cum igr̄ habeamus casum legis,non est curādum quid Scribentes contra sentiant,& si communiter contrariū tenerēt,ad Bal.Abb.& alios in c.1.de consti. vbi Bero.in fi.& eundem Bero.in sua q.62. in princ.

5 Nec obst. huic conclusioni fundamētum illud ab oībus cōtrasentientib.decātatū,quòd ex quo filiæ nō diminueretur dos,si facultates patris,vel mris dotantis diminuerētur,nec augeri debet si augeantur, vt idem operetur propositum in proposito,quod oppositum in opposito l.si vt proponis,C.de nup.l.de fideicom.C. de transact.cum sim.qm̄ hoc est falsum præsuppositum; & contra tex.in indiuiduò in §.si verò in auten.de ęquali. do.& authen.sed q̄uis cum not.ibi per Scrib.C. de rei uxo.ac.vbi habetur, quòd si propter superuenientes casus pater ad paupertatem deuenerit, minuere potest dotem primo viro,p filia datā,& secundo minorē constituere,& ita rñdet Soci.d. conf.100.n.11.& Cepha.d.conf.165.n.18. cum

6 seq.†Idem de legitima filio sub noīe ēt legitimę assignata,tradit Alex.d.l.in rōne,in fi.princ.post Castr.ibi nu.5.qui optimā adducit rōnem. Ideo retorquetur argumētū iure optimo,prout retorquet Socin. vbi proximè. Et quòd minui possit vt s̄,fatetur ingenuè Bocr.d.decis.62.n.10. q̄uis nunq̄ vidisse practicari asserat;At satis est,si sit de iure,& practicari possit. Et in legitima filio assignata idem fateri vr̄ Alex.d. conf.180. ad fin.in oppositū citato; p̄supponens factum fuisse pactū inter p̄rem,& filium,vt ab h̄dibus patris nō posset filius ipse molestari in eo, quod pro legitima habuerat;et,sine hmōi pactione,molestiam alioquin ei inferre potuissent.† Pariter non obstant

7 duo illi tex.per Cur.allegati, quos nūcupat egregios,& quibus asserit vniuersum orbē responderе non posse,videlicet in l.et §. fi. & in l.si p̄ronū ex debita in fi.ff.de bonis libe. & mirū est,quòd tam effuso sermone vir iste alioqui doctissimus vtatur,cum iura ista oppositum potiùs apertè p̄bent ; decidendo tempus mortis liberti attendi penitus in legitima patroni taxanda; & licèt in d.l.si patronum, velit quoq; Iurisc̄ōsultus augumentum superueniens post mortem liberti;post redditum serui ab hostibus,vel per alluuionem aut aliter non augere legitimam prædictam, nō tamen inferri potest, idem esse de augumento contingenti in vita liberti, cum dispares valdè

8 sint casus,& dispar etiam ratio,†ex quo tempus mortis propriè inspici leges mandant, & quid ante,vel post,contingat,nihil curāt, in legitima calculanda d.l. si qñ, §. 1. & §. & generaliter, l.

9 cū quęritur,& authē.nouiss.C.de inoff.testam.† Id quòd meritò iure sancitum est, cum legitima nil aliud sit,quàm quota,& portio eius,quod filius ab intestato in hæreditate parentis habitur9 esset l.Papinianus,§.quarta,de inoff.testa.d.authen.nouiss. Soci.in l.Gallus,§.& quid si tātùm n.14.de lib.& post Dec.conf.229.nu.5.Quocirca,& augeri, & minui debet prout auctæ, vel diminutæ reperiuntur facultates tempore obitus.

10 Minùs officit aliud Curt.fundamentū,quòd p̄r mori fingatur,qñ filio, vel filię legitimam in vita assignat,quia hoc est nouum dictū,pro quo nihil

11 allegat,nec allegari posse arbitror. † Benè fingitur mori,si banniatur, & bona fisco applicentur ob delictum, quia mors ciuilis est, & per talem mortem ciuilem legitima filijs assignari debet, non expectata naturali,vt consuluit diffusè Rol. conf.97.nu.34. vsq; ad fi. vol.2. & sic mors ficta causat legitimæ assignationem; non verò è contra legitimè assignatio mortem fictam causat; quod ego in iure vnquam legerim.

12 Secunda principalis responsio fit ex mente Doc. in hac materia distinguentium;nam aut tractamus de dote, quam pater dat ob paternū officiū,vt filiā matrimonio collocet, prout tenetur l.qui iiberos,ff.de ri.nup.l.fi.§.vtranq;C.de do. promis.aut de dote quā dat, vt eam excludat à propria successione,& à legitima mortis tempore debita, quę exclusio contingere potest statuto tantùm,uel renunciatione, & primo casu uerum est dicere, quòd auctis facultatibus patris dos non augeatur, ex quo pater congruè semel dotando,satis debito fecit, & officio suo functus est. Secundò uero casu contrarium uerius est,cū legitima mortis tempore debeatur non ante.Sic & dos,quæ tunc temporis legitimæ loco succedit,quando legitima ipsa deberi incipit, cum ea commēsuranda est, nimirùm auctis facultatibus augeri debet; & augumentum istud causatur ab exclusione superuenienti,nō à dotis constitutione.Et secundùm hanc distinctionē latissimè consuluit Dec.conf.278.incip. proponitur per to.& post eum Paris.d.conf.26.num.88. cum seq. & Cepha.d.conf.165.num.29. usque ad num. 34. Cum igitur libr.3500. per D.Smiraldam solutæ dotis nomine D. Constantiæ à debito dotandi

13 officio non processerint, † quia mater non tenetur filiam dotare l.mater,C.de iu.do.l. à filia, ff. ad treb.glo.& Doct.l.ult.C.de do.promiss. Sed talis solutio facta fuerit, ut successioni ab intestato eiusdem matris renuntiaret, prout renuntiauit,& ab illa excluderetur,utiq; supplementum legitimæ peti potest.

14 Tertia accedat rñsio ex mēte cōmuni,q cōtrariā sñiā amplexi fuere; quòd cū parēris h̄ditas ad extraneos ex testamēto deferī, ut in nr̄a spē, nunquam excluditur filia à petendo legitimæ supple-

supplemento tpe morris;in bonis ẽt anctis ; & si vltra dotationẽ adsit renũriario, vel statutum filiã excludens, ita in terminis terminãtibus limitat Boer.d.decis.62.nu.18.post Castr.& alios adductos, & pro hac opi.plenè cousuluit Dec.cons. 297.in casu proposito per to.& est opi. cõis, * & æquitate plena, vt asserit Bero.in cap.Rainutius n.237.de testa. Didac.in c.q̃uis par.3.§.3.n.4.& huc tẽdũt q̃ abundè aliàs scripsi in 1. rñsione ad motiuum renũtiationis iuratæ,;quæ non repeto.

15 Quarra, & vltima sit responsio, quòd quoties non tractaẽ de supplemẽto p̃dicto consequendo in bonis acquisitis, post dotationẽ, sed in eisdẽ, q̃ parens tempore dotationis possidebat, semper, & indistinctè debetur, quamuis dos data tũc correspondens fuerit legitimæ, attẽtis facultatibus, & filiorum numero; si enim istorum numerus postea decreuerit, & legitima ob id aucta sit, rationi consonum est, vt angumẽtum huiusmodi, filiæ quoq; dotatæ prosit; quandoquidem exclusio; q̃ exaduersò præsupponitur, intelligi debet rebus sic stantibus, & in eodẽ statu permanentibus; vt in proprijs quoq; terminis limitando tradit Boer. d.decis.62.ad fi. multos citans concordantes. At in casu nostro minimè creduntur auctæ facultates, quin potiùs diminutæ per aliquas alienationes post memoratæ dotis traditionem; sed tres filij tunc extantes, & venter pręgnans, vtriq; defecerunt; ideò cum decima tantùm bonorum illorũ portio pro legitima D. Constantiæ tunc danda fuerit, tertia eorundem mortis tẽpore, quo nulli alij extabant filij, debita dici debet. Sed re vera acquisitorum etiam, si adsint, triẽtẽ consequi põt per supradicta, cũ legitima ex omnibus debeatur d. auth. nouissima cũ notissimis.

SVMMARIVM.

1 RENNUNTIATIO facta per filiam hæreditati materna, non tantùm pro fratribus, sed pro ipsa matre, & hæredibus suis, videtur comprahendere etiam extraneos, & ideò excludere ipsam à petendo legitima supplemento. Sed vide infra per 10.

2 Rennntiatio facta per filiam successioni ab intestato, non impedit successionem ex testamento, ideò si acceptet legatum sibi factum, etiam minimum, potest supplementum petere legitima, & est vera, ac communis conclusio, remissiuè.

3 Amplia etiam si legatum factum fuißet in alio testamento reuocato, sed absq; speciali reuocatione ipsius legati, remiß.

4 Stipulans pro se, videtur in dubio quoq; pro hæredibus stipulari.

5 Rennnciatio facta per filiam tempore quo fratres ipsius extabant, eorum contemplatione facta præsumitur, idcircò mortuis illis, euanescit, remissiuè.

6 Præsertim quando non extant aliæ filiæ, vel earum descendentes, quæ parentibus magis dilecta dici poßint.

7 Et præsertim quoq; quando renuntiatio etiam cantat in fauorem, siuè ad commodum, & beneficium filiorum masculorum.

8 Inducta ad fauorem non debẽt in odium retorq̃ri.

9 Stipulatio facta pro hæredibus in materia ad extraneos non transitoria, interpratatur pro hæredibus sanguinis.

10 Feudum stipulatum pro se, & hæredibus non trãsit ad extraneos, ex communi.

11 Idem de emphiteosi Ecclesiastica, ex alia cõmuni.

12 Renunciatio facta per filiam minorem absq; curatoris authoritate, iudicisq; decreto, nulla est tam ex iure communi, quàm ex forma statuti Parm.

13 Renuntiatio facta per vim, vel metum nulla est.

14 Præsumitur autem ita facta, si enormißimam læsionem contineat.

15 Quæ læsio renuntiationem nullam reddit, vel saltem rescindendam, obtenta absolutione à iuramento.

16 Ampliatur etiam in maiore, & masculo, renuntiante.

17 In minori autem muliere receptißimum est, præsertim stante statuto Parm.

18 Statutum potest tollere vim iuramenti præsumendo contractum fictitium, & simulatum, ex communi.

19 Soci.cons.34.li 4.abundè declaratur, cum seqq.

21 Filius ergo hæres.

21 Copula requirit concursum copulatorum.

22 Contractus in dubio interpratari debent secũdùm ius commune.

23 Copula posita inter duo non omnino diuersa, ex positiuè sumi debet.

24 Mater, & filij pro eadem persona reputantur.

25 Mater tenetur instituere filios, saltem in legitima.

26 Copula posita inter hæredes, & filios stipulãtis, stat expositiuè.

27 Copulatorum si vnum de neceßitate alteri inest, resoluitur vnum in adiectiuum alterius.

28 Copula posita inter genus, & speciem, resoluitur expositiuè, & restrictiuè.

29 Soc.cons.34 prædictum. Iterũ excutitur, & declaratur.

30 Reuunciatio facta per filiam dotem recipientẽ, qualiter interpratanda veniat?

Pro eadem D. Constantia de Burallis.

EPITOME.

De materia duorum præcedentium responsorum; remouendo nouum obiectum, de renunciatione

facta, nedum ad commodum, & beneficium filiorum masculorum, sed etiam ipsius matris, & hæredum suorum, cui multipliciter respondetur, reprobando cons. Soc. 34. in 4.

RESPONSVM XCIII.

QVando ab initio nitebatur D. Gerardus virtute renunciationis Mag. D. Constantiæ, multæ fuerunt datæ responsiones difficultatem prorsùs enervantes, adeo quòd cæpit Excellentiss. eius Aduocatus pedem referre; palamq; profiteri, nullam ampliùs vim facere super ipsa renunciatione; sed tantummodo super consignatione legitimæ in vita matris facta, quę augeri non poterat, auctis ex post facultatibus. Fuit igitur pro parte Mag. D. Constantiæ huic etiam fundamēto mul
1 tipliciter responsum. Nunc verò redire videtur ad primum renunciationis fundamentum; præsupponendo, quòd ex quo non fuit facta simpliciter ad fauorem, & beneficium fratrum ipsius Mag. D. Constantiæ, sed etiam stipulata fuit pro D. Smiralda matre, & eius hæredibus, cedere debet ad beneficiū quoq; D. Gerardi hęrdis extranei prædictæ D. Smiraldæ, per ea quæ scribit Soc. in cons. 34. lib. 4. & Paris. in cons. 26. lib. 3. &
2 Afflict. decis. 161. in 2. dub. † Verùm vt huic quoque obiecto satisfiat, & sic omnes impleātur numeri, respondetur primò renunciationem Mag. D. Constātiæ restrictam fuisse, tam ex dispositione iuris, quàm ex partium conuentione, ad causam intestati, vt ex verbis instrumenti apparet; Nos verò in causa testati uersamur, nā Mag. D. Constantia legatum sibi factum in testamento matris, acceptat, & legitimæ supplementū petit, quo casu renunciatio ipsa nihil obstat qualiscunq; fuerit, & quibuscunq; concepta verbis, vt in terminis tradunt Soc. in cons. 30. & cons. 150. li. 1. & Marant. disput. 10. atq; Gabr. de iur. dot. concl. 1. in 3. limit. cum permultis alijs iam p me citatis in secundo fundamento priorum allegationum, & hoc est irrefragabile fundamentum, cui nec fuit quicquam responsum, nec respōderi potest, quoniam re ipsa hæc est vera, & com-
* munis * conclusio.
3 Et hic etiā animaduertendum est, Mag. D. Cōstantiam nedum legato sibi facto in vltimo testamento innitti posse, sed ēt legato duorum millium auteorum in primo testamento facto, p ea quæ habentur, & notantur in §. si quidem in authen. de test. imperfect. auth. hoc ampliùs, C. de test. cum alijs iam adductis in tertio fundamēto allegationum prædictarum.
4 Secundò prncipaliter respondetur, quòd, & si renunciatio facta fuerit matri pro se, & hæredibus, vel si eidem soli quoq; facta fuisset, ꝗ idem est, ex quo q̄libet stipulatio in dubio facta quoq; pro hæredibus intelligitur, l. veteris, C. de con-
5 trah. & comitt. stip. vbi oēs * notant, † nihilominus quia filij masculi quamplures extabant tēpore ipsius renunciationis, earum contemplatione facta præsumitur: adeo quòd ipsis præmortuis, euanuit eius effectus per doctrinam Ang. in cōs. 52. Castr. Corn. Rom. Salic. Alex. Crot. Marant. & aliorū pleno calamo relatorū in primo fundamento allegationū prædictarū in vers. & sciēdū.
6 Tertiò respōdetur, quòd si aliquo casu dici pōt filiam virtute renunciationis excludi, ēt cessāte fauore masculorum præmortuorum, is certè est tm̄, quando aliæ saltem filiæ, vel descendētes ex eis, supersunt, quoniam aliqua forsan de causa possūt parentes magis illos dilexisse, quàm filiā renuntiantem, sicuti, & ipsamet renuntians illos magis dilexisse, quàm extraneos, vt fatetur Paris. d. cons. 26. in oppositū citato; sed cessantibus, & præmortuis omnibus descendentibus, nunq̄ sanè præsumitur renunciatio facta, vt extraneis hęredibus prosit; sed eueniente casu, quo ipsi instituantur, cessat effectus renunciationis, vt decidit Boer. decis. 62. nu. 18. post Castr. Soc. & alios p eū relatos, & in terminis quoq; tradit Didac. in c. quis par. 3. §. 3. nu. 4. vers. 4. & si paternā. de pact. in 6. & pro hac sn̄ia, stat Ang. in cons. 52. D. Ziliolus in fi. & Aret. in cons. 17. sub nu. 10. vers. item nec prohiberentur; necnon Afflict. in d. decis. 161. in 1. dub., vbi sic conclusum fuisse asserit in Sac. cons. in casu quo tractabatur de succedēdo fratri, à quo soror dotata fuerat, & cui renunciauerat pro se, & hęredibus. Et pro cōfirmatione huius conclusionis conserunt latè tradita per Dec. cons. 297. nu. 2. vers. sed tamen vsq; ad fin.
* cuius opi. cōem, * & æquitate plenam dixit Bero. in c. Rainutius nu. 237. de testa.
7 Quartò respondetur, quòd si prædicta pcedūt vbicunq; pater stipulatus fuerit renuntiationē pro se, & hæredibus, vel pro se simpliciter, multò magis in casu nostro, in quo additum fuit, & fauorem, & beneficium filiorum masculorum, in quibus mens contrahentium expræssim declaratur, quòd renunciatio ipsis prodesse debeat; nam si aliter diceremus, prout subtilizando dixit Soc. in d. cons. 34. sequeretur, quòd verba prædicta apposita fauore filiorum, retorquerentur in eorum odiū; nam si primo casu tota stipulatio cēsetur facta ad commodum filiorum, & hoc secūdo casu pro dimidia tantùm ad eorum beneficiū cederet, ut Soci. uoluit, deterioris conditionis essent propter illam clausulā, quæ nil aliud sonat,
8 quàm eorum fauorem, & beneficiū † quod esset cōtra vulg. reg. l. q uerò de ll. cum sim. Imò uerò uerba illa, ad cōmodū, & bn̄ficiū, ĩportāt cām finalē, qua cessāte dispositio locū hēre nō pōt, ut ĩ
9 spē tradit Rui. cōs. 7. n. 8. li. 2. † Verus igitur sensus prædictę stipulationis erit, quòd renuntiatio cedat

cedat ad commodum matris antedictæ,& hære-
dum sanguinis, non ad hæredum extraneorum;
nam qñ sumus in materia ad extraneos hæredes
suaptè natura minimè transitoria, tũc stipulatio
facta pro hæred. semper intelligitur pro hæredi-
bus sanguinis, & nõ aliter, vt docet Paul.Castr.
in l. ex facto. §. fin. quem alij Scriben. ibidẽ se-
quuntur. ff.ad Trebell. Alex.in l. quod dr̃, n.
ff de verb.obl.Bero.conf.68,nu.39. in prin. latè
10 Loffred.conf. 1. † & hinc est, quod feudũ stipu-
latum pro se, & hæredib. non transit ad extra-
* neos, sed tm̃ ad descendentes, secundũ cõem *
11 opi. de qua p Clar.in §. feudum. q.83. † Atque
* emphiteosis ecclesiastica, sm̃ aliã cõem * per eũ-
dem Clar. relatam in §. emphiteosis.q.78. vers.
tertius est casus. Quòd aũt trattemus nos de re
ad extraneos hæredes regulariter nõ transitoria,
patet clarè ex supra dictis; quãdoquidem ius le-
gitimę renunciatũ per filiã regulariter, & in du-
bio nõ intelligitur renunciatum,nisi ad fauorem
filiorum masculorum, vel saltem masculorũ, &
fœminarũ, sm̃ aliorum sñiam; & sic nõ est illius
capax, qui non est de descendentib. patris, vel
matris, cui fit renunciatio, vtsupra vidimus.
Nimirum stipulatio facta de hoc iure legitimæ,
etiam pro hæredibus,& successoribus,interpræ-
tari debet, secundum ius commune, idest pro
hæredibus sanguinis.
12 Quintò respondetur, quòd renunciatio pdicta
facta fuit cum authoritate curatoris specialis Do
minæ Constantiæ decreti eodem instãti ante ce-
lebrationẽ contractus, qui curator datus fuit ad
renunciandum ad beneficiũ parentum,& filiorũ
suorum masculorum natorũ,& nasciturorum, &
nulla ibi fit mentio de eorum hæredibus. Quo-
circa si D.Constantia in Instrumento renuncia-
tionis passa fuit parentes stipulari expræssim pro
hæredib. aduertendũ est, quòd aut ista adiectio
hæredũ nihil põt opari, vt ego opinor, & adhuc
sumus in casu cõclusionis supra firmatæ, quo re-
nunciatio simpliciter facta per filiã parentibus,
intelligitur, cõtẽplatione tm̃ fratrũ suorũ ma-
sculorũ facta, ita quòd eis deficientibus, tollitur
ius renunciationis, & perinde est; ac si facta non
fuisset; Aut põt dicta adiectio operari, & in hac
parte reperitur contractus factus per minorem,
absque curatore, cuius authoritas p Iudicem li-
mitata fuerat vtsup. & consequenter nullus est,
tã de iure cõi, q̃ ex forma statuti nostri, de for-
mis, & solemnitatibus lib. 2. Et istæ respõsiones
procedũt præsupposita validitate renũciationis.
13 Verùm si probationes in processu factas respe-
xerimus,inualidam prorsus eã fuisse cõcludem⁹;
qñquidem metu, nedũ reuerentiali, sed ẽt à se-
uerissima parentũ natura causato,processit; hoc
namque, & testes per D.Constantiã producti,&
Instrm̃ protestationis exhibitum, satis superque
ostendunt. Vndè nullus oĩno reddit̃ contractus,
d.c.q̃uis,ibi.non vi. & c.cum contingat, & c. li-
cèt mulieres, de iureiu. Didac. latè d.c. quãuis,
14 par.3.§.4. & Gabr. d.concl.1. nu. 4. † Quinimo
stante læsione excessiua, & enormissima, de qua
mox dicemus, certũ est renunciationẽ meticu-
losam præsumi; adeo quòd nulla quoque facta
probatione, irrita ex hoc solo, redderetur, vt
egregiè respondit Castr. conf.174.nu.4.lib.1.&
post eum Soci.conf.243. num. 4.5. lib.2. Corn.
conf.124.& conf.140. ad fi.vol.3. Aret. cõf. 24.
in 2. dub. Curt.iu.conf.141. n.11. Rip.li.3.rñso
de reuoc. don, conf.15. n.8. Didac.vbi sup.n.7.
15 Vltimò cũ verissimã sit legitimã, cui D. Con-
stantia renunciasse præsupponitur,detrahẽdam,
& deducendam fore de facultatib.matris,inspe-
cto mortis tp̃e, vt ex pluribus iuribus, rationib.
sententijsq́; receptissimis probauimus in secũdis
allegationibus, nulli dubiũ,quin ex tali cõtractu
læsio ipsius D. Constantiæ, nedũ vltra dimidiã,
sed in septuplum, & longè vltra resultet, ex qua
læsione nullus ẽt, ac prorsùs inefficax redditur
renunciationis contractus, vel saltem mediante
absolutione à iuramento impetrata, vt aliàs di-
cebam. Ias. conf.133. per to. Dec.conf.180. &
181.Soc.iu.conf.144.in pri.& conf.3.in 2.Cald.
conf.8. in ti.de iureiu.Cagno.l.2.n.80.C.de re-
scind.vendi.Rip.d.c.25.Aym.conf.142.&192.
Gram.decis.101 Alba.conf.83.Didac.loco prę-
citato, & latissimè Gabr. d.concl.1. nu.8. vsque
16 ad num. 20. † Idq́; in quolibet etiam maiore si-
milem renunciationẽ faciente procedit,vt apud
supra relatos legere est.
17 In muliere aũt,& minore receptissimum, & in-
dubitatum est, vt per Rui. conf.170. nu.23.li.1.
& conf.60.ad fi.vol.3. Gram.conf. ciui.127. co-
lum.1.& seq. Grat.conf.88. li.1. Gabr. vbi sup.
num.11. Quod multò magis stante statuto nr̃o
locum sibi vendicabit, in quo oẽs minorum cõ-
tractus annullantur, qui non rendunt in eorum
vtilitatem. & iuramenti, etiam virtutem tollit,
18 † prout tollere potest, ex quo simulatos, & ficti-
tios decernit. Alex. conf.151. col. 3. & 4. lib.7.
Barb.conf.6.in 4. Curt.in conf. 50. per to. Alb.
* consil. 70. num.7. vbi de communi * attestatur,
cum alijs iam allegatis.
Et ex supradictis patet multiplex solutio ad
obiecta superiùs adducta, vt oculatissimus Dñs
Iudex statim dignoscet, tam ex diuersitate fa-
ctorum, quàm ex iuris conclusionibus firmatis,
19 † sed vlteriùs ẽt considerari põt, quòd in casu,
Soci.d.conf.34. renunciatio facta fuit patri de
hæreditate materna iam delata,& omni eo,q̃ in
futurum habere poterat; ita quòd stipulatio, re-
spectu futuri tp̃is erat ociosa,nisi fieret interprę-
tatio, vt operaretur, ẽt quòd fratres decederẽt,
qui tp̃e renũciationis viuebãt; vt ipsemet Soci.
ponderat sub nu. 5. In nr̃a aũt specie verba non
remanent ociosa; quia cum hæreditas materna
nondum

nondum esset delata, operari poterant in casu
mortis matris, quo hæreditas erat deferenda.
Itidem considerari dēt, quòd renunciatio ibi fa-
cta non fuit patri, & hæredibus suis simpliciter,
sed facta fuit patri, & hæredibus suis, ac etiā hę-
redibus matris iam defunctæ; Vndè militare vr̄
fundamentū illud diuisionis inter patrem, & hę-
redes matris; ita quòd creditur filia donare vo-
luisse portionem suā iam q̄sitam hæreditatis ma-
ternæ patri ꝓ dimidia, & hæredibus matris pro
alia dimidia, quod ponderat ibidē Soci. in vers.
2. respondetur, quod ea fortè ratione fuit, vt
ostenderet filia æquè dilexisse patrem, & mr̄em.
In casu aūt nostro renunciatio facta matri, & hę-
redibus suis, & ad fauorem, & beneficium filio-
rum eius masculorum, qui censentur vna, & ea-
dē persona, vt infra dicetur; ideo non vr̄ admit-
tere similem diuisionē, & sic illa verba (& ad fa-
uorem, &c.) stant potiùs qualificatiuè, & restri-
ctiuè, q̄ diuisiuè, ita quòd mēs renunciantis fuit,
vt ius renunciatum quæratur matri tm̄, & eius
hæredibus; sed tn̄ non egrediatur filios eiꝰ ma-
sculos, quos ēt matris hęredes futuros credebat,
30 & sperabat, † iuxta illud vulgare, filius ergo hr̄s,
cap. quicunque 17. q. 4. c. ius naturale 1. di. & sic
vtrunque vr̄ voluisse, quòd sint hæredes mr̄is, &
sint filij masculi, vt capaces sint iuris renunciati
31 quæ interpretatio † suadetur primò ex natura
copulæ, quæ requirit concursum copulatorū, vt
dispositio effectū sortiatur. l. si pluribus de leg. 2.
l. si is, qui ducenta. §. vtrum, de reb. dub. l. si quis
ita stipulatus, de verb. obl. Dec. cons. 417. nu. 1.
cum concord. Craue. consil. 80. nume. 13.
32 † Secundò, quia contractus in dubio interpræ-
tari debent, vt iuri cōi * cōformia contineant. l.
post dotem. vbi Alex. latè col. 2 & 3. ff. sol. matr.
Et contrahentium intentio sm̄ naturam contra-
ctus regulari solet. l. si vno ff. loca. Dec. in l. 2. n. 3.
ff. si cer. pet. cum vulg. sed ius cōe in dubio in-
terpretatur renunciationē filiæ, vt filijs masculis
tantùm prosit, non hæredib. extraneis, ergo, &c.
33 † Tertiò ex eo, quòd copula in d. stipulatione
posita est inter duo non omnino diuersa, vndè
expositiuè sumi debet, c. monasterium, in fi. de
vi, & hon. cleric. & ibi not. Imol. Abb. & cæt.
in c. 2. de rescrip. vbi Dec. nu. 50. Rui. cons. 53.
34 nu. 9. lib. 1. † Certum est enim matrem, & filios,
ex dispositione iuris pro vna, & eadem persona
35 reputari, l. fi. in fi. C. de impub. † Item hæredes
matris non posse dici, quid omnino diuersū ab
eius filijs masculis, cum teneatur eos instituere,
saltèm in legitima. §. aliud quoq; capitulum, &
ibi Ang. in authen. vt cum de appellat. Cagno.
Bart. & alij in authen. nouissima. C. de inoffic.
testa. & in l. filio præterito. ff. de iniu. rup. testa.
36 † Nimirum expositiuè stare dēt copula in casu
nostro, & perinde est, ac si renunciatio facta, &
concepta ita fuisset, mr̄i, & eius hæredibus, idē
ad fauorem, & beneficiū filiorū eius masculorū,
quo casu restringitur pręcedens dispositio hęre-
dum ad filios, iuxta doctr. Bar. in l. 2. ff. ad l. aq. li.
& ita in terminis terminantibus copulæ positæ
inter hæredes, & filios, tradit Bero. consil. 37.
num. 2. 3. 4. volum. 2.
27 Quinimo ex quo nedum copulata in casu nr̄o
non sunt omnino diuersa, sed vnum de necessi-
tate alteri inesse vr̄, cū filios necesse habeat mr̄
instituere, & hæredes suos facere, vt mox dixi,
vacare prorsus copula existimāda est, & resolui
vnum ex copulatis in adiectiuum alterius, iuxta
gloss. in l. 1. §. 1. in ver. cōsensus, de pac. vbi Bart.
& alij, & idem Bart. in l. 1. in princ. ff. de iusti. &
iu. & ibidem Ias. nu. 2. in 2. limit. Vndè idē erit,
ac si stipulatio facta pro D. Smiralda, & eius hæ-
redib. filijs, seu eius filijs hæredibus, vt ꝑ Bero.
28 loco præcitato. † Insuper negari non potest, q̄n
copula in nostra specie posita sit inter genus, &
speciem per supradicta, hoc est inter hæredes, &
filios, & præcedat nomen hæredum, quod gene-
ricum est, & cōpræhendere potest tā extraneos
spontè à matre instituendos, quàm filios neces-
sariò hæredes relinquendos, subsequaturq; no-
men filiorum, qui sunt futuri species hæredum.
Vndè sequitur quòd copula sit omnino interp̄-
tanda per, idest, & restrictionem inducat vt sup.
ad not. in rub. C. de ser. & aq. Rui. pulchrè con-
sil. 37. num. 4. 5. volum. 2.

Appendix præcedentis Consilij.

29 COnsilium Soci. 34. in 4. in quo vim
maximam aduersarij, ēt nunc facere
videntur, manifestè facit pro Mag.
D. Constantia, vt ex iam dictis, &
nonnullis nunc addendis, patebit. In primis er-
gò fatetur Soc. sub nu. 4. veram esse cōclusionē,
quòd renunciatio filię facta tp̄e quo fratres car-
nales eius viuebant, & p̄sertim pro quibus stipu
latus fuit pater, censetur facta contemplatione
ipsorum, & consequenter illis præmortuis filiæ
renuncianti non obesse.
Et q̄uis in ea facti spe, in qua ibi Soc. cōsuluit
ex tribus fundamētis, talem conclusionē locum
non habere concludat, illa tamen in casu nostro,
difficultatem facere non possunt, & per conse-
quēs eum illa priùs approbata pertrāsire dicit.
Primum nanque fundamētum Soci. fuit, quòd
renūciatio facta fuit patri de hæreditate mater-
na iam delata, & omni eo, quod in futurum ha-
bere, ac consequi poterat de bonis in dicta hæ-
reditate compræhensis. Vndè cum tp̄e stipula-
tionis valuerit renunciatio respectu iuris iā filiæ
quæsiti in hæreditate p̄dicta, remanebāt ocio-
sa verba, futurum tēpus, ac ius de futuro respi-
cientia, nisi ius ēt superueniens complecterētur,
& sic casum ēt includerent, quo fratres mulieris
renun-

renunciantis decederent. Quòd argumentum (licèt debile admodum, & parui momenti pp multas limitationes quas recipit, ut in reg.l.si quãdo. de leg. 1. per Soc. allegata) in themate tñ nostro non concludit, ex quo renunciatio operari poterat, respectu Iuris de futuro, hoc est in euentũ mortis matris superstitibus masculis, & per consequens cesset illa ociositas verborum, quam Soc. habet pro absurda.

Secundum fundamentum Soc. fuit, quòd certum ibi erat renunciationem, nulla alia de causa factam fuisse, nisi ob dotem à patre receptam, & cum illa causa vnica expræssa fuerit in Instro, nõ erat opus recurrere ad coniecturas; sed dupliciter tollitur hoc fundamentum; primò, quia in Instrumento renunciationis D. Constantię duæ causæ expressæ reperiuntur pp quas renũciauit; altera est dotis receptio, altera verò numerus filiorum masculorũ natorũ, & qui nasci sperabantur,

2 † Idcirco nisi vtraque concurrat, dispositio locum habere non potest. §. affinitatis, cum no. instit. de nupt.

Nec dubitandum, quin mota principaliter fuerit renuncians pp numerum prædictum, tũ quia legitima ipsius longè minor erat, ipsis viuentib. & sic minus ipsi debebatur, quàm si tunc mortui fuissent, tum ẽt quia maiorẽ affectionẽ habuisse psumenda est, ergo fratres, quàm alios hæredes matris extraneos. Pariterq; motus fuit Iudex ad interponendum decretum renunciationi prędictæ mulieris minoris, ex vtraque causa, vt ex lectione Instri apparet; & pſertim ibi (attẽto nu-

3 mero filiorum, &c.) † isti enim ablatiui absoluti important causam finalem. Bald. in l. 1. in prima oppos. C. quando non pet. par. peten. accre. Ias.

4 in l. 1. in 5. not. nu. 12. C. de iu. emphi. † Item illa verba, (ad cõmodum, & beneficiũ filiorum masculorum) important cãm finalem, vt per Rui. cons. 70. nu. 8. lib. 2. Qua cessante, cessat dispositio vulg. l. adigere. §. quis. de iu. patro. cũ sim.

5 Secundò, respondetur argumentum Soci. non procedere, nec verũ esse, etiam si nulla filiorum mentio facta fuisset, quia eo stante, sequeretur falsam esse cõclusionẽ suprascriptam cõmuniter receptam, & ab ipsomet Soci. approbatam, quæ vult filiam recipientẽ dotem, & hæreditati paternæ renunciantẽ, præsumi regulariter fauore masculorũ renũciare; quia licèt sola causa receptionis dotis in Instrumento expressa reperiaẽ, aliam tamen causam, l. tacitè subintelligit, quæ parem effectũ operatur, ac si expressa fuisset. l. cũ quid, si cer. pet. Necesse igitur foret, quòd pp solam receptionem dotis cantaret renunciatio, vel aliter excluderẽ causa præsumpta æquè finalis, ad hoc vt argumentum procederet, prout animaduertisse videtur. Didac. d. c. quis par. 3. §. 3. num. 4. vers. 10. licèt non ita clarè loquatur, nec rationem istam concludentissimam alleget.

6 Tertium fundamentum erat super virtute copulæ, quæ regulariter diuisionẽ stipulationis inducit. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duo. re. Nam cum pater ibi stipulatus fuisset à filia hæreditatẽ maternã pro se, & hæredibus suis, & p hæredib. matris, videbatur ius quæsitũ vtrisq; hæredibus pro dimidia; quod si verum esset, procedere ibi potuisset ex eo, quòd de filijs patris, vel matris nulla erat facta mentio; sed tantùm de hæredib. vtriusque, qui poterant esse diuersi, & non ijdẽ; & illa fortè filiæ intentio fuit, æqualẽ erga pẽm,

7 & hæredes matris dilectionem ostendere, † sed hoc quoque argumentum in casu nostro nõ hẽt locum, quia non est facta renunciatio hæreditatis maternæ, pro hæredibus patris, & pro hæredibus matris, sed tantùm pro hæredibus ipsius matris. Et licèt additum fuerit, & ad fauorem, & beneficium filiorũ masculorum eiusdem mris, non tamen diuisionẽ stipulationis inducere põt; pluribus rationibus in præcedenti responso, circa significationem copulæ deductis, quas repetere superfluum esset.

Ex quibus etiam oibus patere dẽr argumentũ illud vltimum Socini, nihil ad ad casum nostrũ pertinere, in quo stipulatio per diuersos terminos, & diuersis psonis concepta, & stipulata fuit. Consequenterq; cessantibus, & sublatis oibus, quæ ipsum mouent ad recedendum à cõi opin. concludere debemus, eius ẽt responsum p ipsa communi opin. facere: Quamq̃ si contrariũ etiã sentiret, de illius authoritate contra cõem, & veritatem ipsam iam latissimè demonstratam, curandum foret. In hac causa obtinuit D. Constantia, cui supplementũ legitimæ in bonis matris, tempore mortis inspecto, adiudicatum fuit, & assignatum.

SVMMARIVM.

1 Testes de vniuersitate non videntur idonei esse in causis onerum, qui in causa propria deponere videntur, ex quo minùs ipsi grauantur, si vniuersitas obtinet. Sed contrarium vide infra per to.

2 Testes de vniuersitate idonei sunt, quando causa agitur nomine Vniuersitatis, si fructus Victoriæ ad eam immediatè pertinet, & per eius ministros venit percipiendus, licèt in consequentiam particulares, postea commodum sensuri sint, & eã communis.

3 Et signanter in causa onerum.

4 Præsertim quando modicum est commodum, quod ad particulares peruenturum est.

5 Minima non curat Prætor.

6 Minimum interesse non repellit testem in causa Vniuersitatis.

7 Nu-

7 *Numerus testium in causa Vniuersitatis supplet defectum, quem patiuntur ratione interesse.*
8 *Liber æstimi licèt dominium, aut possessionem non probet, præsumptionem tamen facit.*
9 *Probationes duæ imperfectæ, etiam diuersi generis, plenam faciunt probationem.*

Pro Vniuersitate Viculi agri Placentiæ.

EPITOME.

Testes de Vniuersitate an, & quando idonei sint in causa Vniuersitatis? de qua re latiùs in sequenti Responso.

RESPONSVM XCIV.

Euocatur in dubium, vtrū testes producti per Vniuersitatem Viculi agri
Placentiæ fidem faciant in præsenti
causa onerum contra Dños de Mola,
cum illi sint de Vniuersitate ipsa, & cōmodum
sperent ex victoria causæ; nam si ad onera concurrere
tenebuntur rei, cæteris de Vniuersitate
proderit, qui tantò minùs oneris ferent, & per
consequens vtilitatem singuli capient.
1 Et prima facie pro negatiua respōdendum videretur,
iuxta motiuata, qm̄ in causa propria
deponere videntur. Bart. & alij, in l. in tantùm.
ff. de re. diui. & cano. in c. insuper de testi.
2 Sed in oppositum est veritas, triplici ratione,
quarum prima est, quòd vbicunque causa principaliter
agitur noīe Vniuersitatis, & ad eam victoriæ
fructus immediatè pertinet, & per Syndicos,
& exactores ipsius venit percipiendus, licèt
in consequētiā particulares cōmodū aliquod
sentire possint admittunt; hoc in terminis firmat
Iaco. Butr. in d. l. in tantùm. Bald. in c. cum accessissent,
num. 12. de testi. Alber. in tract. testi. cap.
quando testes repelluntur ratione affect. col. fin.
Salyce. pulchrè in §. parentes, in fi. C. de testib.
Abb. in d. c. insuper, col. 2. & ibi Dec. n. 15. 16.
& in cons. 342. nu. 3. in fi. & seq. Gherar. de Petrasac.
sing. 24. vtrum ciuis. Alex. cons. 68. n. 18.
in 2. & cons. 99. num. 89. in 5. Crau. consil. 83.
num. 31. Bursa. cons. 87. nu. 37. lib. 1. Soarez in
suis cōm. in ver. testis, nu. 211. Nat. cons. 577.
* num. 49. 50. de communi * attestans, pluribusq;
roborans argumentis, quam etiam vti cōmunē
3 amplectitur. Rol. cons. 72. nu. 4. in 2. † Et in proprijs
terminis onerum. Alex. d. cons. 68. & Rui.
cons. 111. num. 6. lib. 5.
Cum igitur in proposito themate agatur causa
vtsup. & pecuniæ per actores vniuersitatis exigi
debeant, & in solutionem occurrentium onerum
conuerti, testibus memoratis fides adhibenda
est.

4 Secūda ratio est, quòd cum Vniuersitas prædicta
magna sit, & populosa valdè, amplissimumq;
habeat territorium, istud cōmodum, quod singulis
peruenire potest onera ferentibus, tenue
admodum, & exiguum futurum est, si Vniuersitas
obtinuerit in causa. Idcirco cessat suspicio,
quòd pro tam modico interesse, quisq̄ sit falsum
depositurus, consequenterq; à testimonio arcēdus
non est. Hoc apertè tenuit Abb. in d. c. Insuper,
col. 2. in fi. volens quòd cum tractatur de
tollenda, vel minuenda fide testium Vniuersitatis,
vti cōmodum sentientiū, ad quantitatem
lucri attendi debeat; nam si magnum erit, de fidem
illorum magnoperè ēt poterit iudex dubitare,
si autem minimum, minima quoque erit
5 suspicio. † Imò verò nulla, ex quo de minimis
non curat Prætor. l. scio. de in integ. resti. & huc
conferunt quāplura per Corset. congesta in suo
tract. de mini. & Asin. in sua prax. ciui. §. 26. c. 1.
6 quæ breuitates causa missa facio. † Sed in proprijs
terminis nostris vidēdus est omnino. Alex.
d. cons. 99. num. 9. vers. accedit, ac Dec. d. consil.
342. num. 3. & 4. asserētes indubitatum prorsùs
istud esse, si duo prædicta simul concurrant,
quòd testes de Vniuersitate commodum tātùm
in consequētiam sentiant, & illud sit modicum.
7 Tertia, & vltima ratio est, quòd quando testes
de Vniuersitate ratione interesse integri non iudicantur,
si plures sint quàm duo, plenè probāt,
quia numerus supplet fidem, per id quod voluit
glo. in l. 3. §. Eiusdem, In ver. numerus, de testi.
& ibi Butr. quē ad hoc allegat Alex. d. cons. 99.
num. 9. Corn. cons. 47. col. 2. vol. 3. & latè Rol. d.
cons. 72. nu. 5. 6. Vndè cum isti testes Vniuersitatis
sint plures tribus; & multò plures idem cōcludentes,
indubitatam fidem merentur.
8 Sed & liber æstimi cum eorum depositione
conuenit, q̨ licèt dñium, aut possessionem non
ꝓbet. ꝑsumptionē tñ facit, plenè Soci. cons. 89.
nu. 12. lib. 1. & alios citat Hier. de Mon. in tract.
fi. regun. c. 64. n. 8. 9. Ideo si testes antedicti ꝑfectè
non ꝓbarent, prout re vera ꝓbare credūtur,
9 huius catasti fide ꝑficeretur probatio, † qñq̨dē
duæ probationes imperfectæ simul iunguntur, ēt
si sint diuersi generis, ad probationem plenā faciendam,
Scrib. in d. l. admonendi, de iureiur.
& ī c. cū cām, de ꝓbat. latè Gabr. de ꝓbat. cōcl. 1.

SVMMARIVM.

1 *Estes de Vniuersitate, in causa Vniuersitatis recipiuntur, & idonei sunt.*
2 *Regulam qui habet pro se, habet rē certam, & intentionem fundatam, pro qua pronunciandum est, nisi ius apertum, & clarum inoppositum ostendatur.*

3 Te-

3 *Testes de Vniuersitate in causis onerum nō esse idoneos, nulla lege disponitur.*
4 *Testis in causa propria non admittitur.*
5 *Testes de Vniuersitate non sunt idonei, quando ex amissione causa Vniuersitatis, imponenda venit collecta particularibus, ex eo, quòd Vniuersitas ipsa aliunde modum non habēt, vel si commodum ex victoria ad eos prouenit, vt in pascuis, & nemoribus ad vsum particularium tantùm deseruientibus.*
6 *Quod in causis etiam onerum procedere videtur, vt aliqui tenent.*
7 *Principaliter id fieri dicitur, ad quod finis intentionis tendit.*
8 *Responsum Alex. 68. in 2. loquens de testibus Vniuersitatis in causa onerum admittendis, quomodo ab aliquibus interpratetur.*
9 *Negans Vniuersitatem habere modum aliter soluendi, quàm per collecta impositionem probare tenetur.*
10 *Testem esse repellendum ex eo solo, quòd posset commodum aliquod ex victoria causa sperare, vel incommodum ex amissione, falsissimum est.*
11 *Legatarius est idoneus testis ad probandum testamentum.*
12 *Clericus est idoneus testis in causa Ecclesia sua.*
13 *Rectores Ecclesiarum sunt idonei testes cōtra Episcopum petētem quartam decimarum ab vno Rectore, qui de contraria consuetudine Ecclesiarum Diœcesis docere intendit.*
14 *Fideiussor est idoneus testis in iudicio excussionis contra tertium, vt alius primò conueniatur, & est communis.*
15 *Testes de Vniuersitate sunt idonei in causa molendini Vniuersitatis, non obstante quòd fructus distribui possint inter particulares, vel cum eis solui possint onera, & est vera, ac cōmunis sententia.*
16 *Instantia data corruit fundamentum.*
17 *Distinctio vera, & communis est, quòd aut causa commodum, & incommodum principaliter, & immediatè pertinet ad particulares, & repelluntur, aut in consequentiam, & mediatè, & idonei reputantur, & admittuntur; & ad multorum authoritates in contrarium citatos adamussim, & singulariter respondetur.*
18 *Causa nemorum, & pascuorum cōmunium, in quibus hoīes de Vniuersitate possūt animalia propria pascere, & ligna incidere, dicitur principaliter, & immediatè illorum commodum respicere, contra Menoc. opin. in cons. 106. num. 13.*
19 *Causa onerum non respicit principaliter, & immediatè commodum particularium, ideò testes in ea admittuntur pro Vniuersitate. contra opin. Fulg. in cons. 174. num. 2. & Nat. cons. 520. nu. 15. 16. & infra num. 24.*
20 *Nat. sibi contrarius, sed in quo loco meliùs sentiat, declaratur.*
21 *Religiosi sunt idonei testes in causa Monasterij.*
22 *Alex. in cons. 68. lib. 2. malè declaratus à Craue. & Menoch.*
23 *Menoc. error in eo, quòd tenet testes commodum in consequentiam sentientes, & indirectè rejci.*
24 *Testes in cā onerum pro Vniuersitate admittūtur.*
25 *Testes in causa Vniuersitatis, à qua modicum commodum, vel incommodum possunt percipere, admittuntur.*
26 *Testium numerus supplet defectum.*
27 *Testes de Vniuersitate non repelluntur ex eo quòd ad constituendum procuratorem ad litem, cum alijs de Vniuersitate interuenerint.*
28 *Principaliter quid fieri tribus modis dicitur, videlicet secundùm ordinem natura, secundùm ordinem temporis, & secundùm ordinem intellectus.*
29 *Principaliter, vel secundariò, quando quis commodum, & interesse habere possit ex sententia, declaratur ex mente Feli.*

Pro eadem Vniuersitate Viculi.

EPITOME.

Testes de Vniuersitate esse idoneos in causa Vniuersitatis, quando commodum in cōsequentiam tantùm, & non immediatè acquiritur; Articulus latè examinatur, & vera, ac communis opi. demonstratur, cum confutatione omnium contrariorum.

Causam autem onerum, & collectarum de illis esse, quæ commodum, vel damnum particularibus in consequentiam solummodo afferre possunt, defenditur; & de materia vide etiam in præcedenti responso.

RESPONSVM XCV.

SI recta oculi acie inspexisset D. Aduocatus Molarum, ea quæ pro cōmuni Viculi scripsimus ad demonstrādum, quòd ipsius testes idonei sunt in pñti causa, & si sint de Vniuersitate, equidem nō ita animosè in responsionū exordio locutus fuisset, nec lucem tenebras appellasset. Reuer. autem Dñs meus, qui affectionis caliginem ob oculos non tenet, & citatos authores, ac etiam citādos in fonte legere non dedignabitur, facilè veritatem agnoscet, & lucem à tenebris discernet.

1 Ad maiorem igitur veritatis elucidationē non alienum est præfari, regulam in hac materia affirmatiuam nostrates constituisse; testes scilicet de Vniuersitate in causa Vniuersitatis recipiendos esse, & pro idoneis habendos, per tex. in c. Insuper, & in c. cum nuncius, extra de testi. cum vtrobiq; traditis per Scrib. & præsertim Feli. in d. cap.

d.cap.Insuper, nu.1. cum concord. Ias.in l.2. §.
patronũ, il 2. ff. de in ius voc. Castr. consil. 94,
num. 10.1 t.glo. & Scrib. omnes in l.in tãtùm. §.
2 Vniuersitatis de re. diui. † Et quia qui hẽt regu-
lam pro se, dr̃ habere rem certam, & intentionẽ
fundatã, pro qua pronunciandũ semper venit,
nisi ius apertum, & clarũ in oppositũ ostẽdatur,
vt ex pluribus probat Dec.in l. 1.nu.8.&Cagno.
nu.21.ff.de reg.iu. Videndum est igitur num in
causis onerum ius aliquod speciale vigeat, regu-
læ aduersans, & testes à testimonio repellens?
3 Et sanè nullam ad hoc legem allegari video,
nec allegari posse existimo, quia ex innumeris
scriptoribus, & legum verticibus, quos hucusq;
de materia loquentes legi, nullus est, qui ca-
sum in hisce terminis inuenerit. Ad rationem
igitur, & authoritates confugere opus est pro
huiusmodi limitatione formanda. Et adducit
D. Aduocatus in primis rationem illam.

Quòd causa onerum propria dici pôt singulo-
rum, ex quo tangit eorũ oĩum interesse, nã cum
Vniuersitas ista Viculi non habeat aliquos red-
ditus in cõi, ex quibus creditoribus suis satisfa-
cere possit, & onera contingentia soluere, impo
nit collectas super personis, vel rebus; Vndè si
vnus exemptus redditur, cæteri in plus grauan-
tur, cessante verò illius exemptione, minùs gra-
4 uantur, † & per consequens testes idonei non
censentur, ex quo ad eos commodum aliquod,
vel incommodum spectare potest. l. in omni-
bus, C. de testibus.

5 Secundò, per locum ab authoritate nititur ad-
ducendo notata per Bar. Bal. & Albericũ in l. in
tantum. §. Vniuersitatis, de re.diui.Cyn.Bald.&
Salyc. in l. parentes. C. de testi. Doct. in c.insup.
vbi Fely. in 5. limit. nu.6. Rol.in cons.72.nu.3.
vol. 2. vbi de cõi. * Nat.cons.522. nu.8. & con-
sil.672. nu.56.& 58. Didac.pract.quæst.cap.18.
num.4. Hip.Rim. cons.26. nu. 40. Menoch. de
arbitr.iud.li. 2.cas.106.n. 13.qui oẽs concludere
vidẽtur, quòd si ex amissione causę Vniuersitatis
imponẽda venit collecta particularib. ipsius, ex
eo quòd Vniuersitas non habet vndè aliundè sa-
tisfaciat debito, vel si commodũ ad eos imme-
diatè pertinet, vt in pascuis, & nemorib. deser-
uientib. ad vsum tãtùm particulatium persona-
rum, dicuntur testes in propria causa, & ideo ad
ferendum testimonium non admittuntur, licèt
causa Vniuersitatis nomine agatur.

6 Et ad maiorem intentionis suæ corroboratio-
nem plures alios allegat, quos in terminis quæ-
stionẽ nostram decidere asserit, in causis scilicet
onerum, & in primis Fulg.cons.174.nu. 2. Affic.
decis.400.sub nu.6. Ias.in l.2. §.patronum, il 2.
num.7.in 3. limit.de in ius voc. Nat. cons.520.
nu. 15.16. Bald.cons.443.quæstio antiquissima,
vol.5. & in c. tertio loco, nu.4.de probat.quem
sequuntur cõiter *Doct. testè Fely. vbi sup. Rui,
cons. 12. num. 9. ac denique Rolan. & Riminal.
in locis præcitatis.

Et quia nos in prioribus scriptis quamplures
summæ authoritatis Doct. citauimus, & cõem
sententiam, ad demonstrãdum, quòd vbicunq;
causa nomine Vniuersitatis agitur, & fructus vi-
ctoriæ ad eam immediatè spectat, & per Syndi-
cos eius exigendus venit, licèt in cõsequentiam
cõmodum aliquod particularib. euenire possit,
7 sunt tamen idonei testes, & fide digni, † ꝓ ener-
uanda eorum oĩum sententia, asserit D. Aduo-
catus Molarum, principaliter id fieri, ad quod tẽ
dit finis intẽtionis. Bar. in l. ambitiosa, sub n.19.
de decre. ab ordi. facien. & propterea cũ in ca-
su nostro finis intentionis sit cogendi Molas ad
solutionem onerum, vt cæteri de Vniuersitate
ab excessiuo eorum onere releuentur, satìs dicĩ
negocium principaliter omnes tangere, vndè ad
testimonium inhabiles iudicandi sunt.

8 Specialiter autem respõdet ad consil. Alex.68.
in 2. qui vrgere forsan præ cæteris videbatur,
quòd in illa specie incertum erat, vtrũ propter
amissionẽ causæ Vniuersitatis, imponenda veni-
ret collecta, nec ne? quia fortè Vniuersitas illa
habebat aliqua bona, ex quibus satìs debito fa-
cere poterat. In casu autem nostro certum esse
collectã imponi debere, idcirco de vno ad aliũ
non posse inferri, & ità respondere Menoch. d.
cas.106.nu.15.in fi. post Crau. per eum citatũ.
Hæc circa principalẽ articulum scribit; in quo-
rum resolutione primò insistendum est, deindè
ad alia quædam læuiora per eũ adducta respon-
sum accommodandum.

Vt autem sigillatìm procedamus, rationẽ pri-
mo loco in oppositum adductam perpẽdamus,
tam in facto, q̃ in iure. In facto igitur falsa ante
oĩa dici potest, dũ pro constanti præsupponit
Vniuersitatem Viculi nulla habere bona, de quo
9 in toto processu verbum nullum, † & tamẽ cum
hoc sit intentionis Molarum fundamẽtum pro-
bare illud tenebantur. l. 2. & l. ab ea parte, de ꝓ-
ba. satis enim est, quòd habere possit absque eo,
quòd actualiter habere probetur, vt in terminis
nostris fatetur Menoch. ex aduersò citatus d.cas.
106. nu. 13. in fi. dum respondere satagit ad d.
consil. Alex.68. quamuis responsio illa non qua-
dret, vt infra videbimus.

10 In iure etiã erronea est, nam non sequitur, te-
stis potest aliquod cõmodũ sperare ex victoria
causæ, vel incõmodũ timere ex amissione; Ergo
repelli debet, tanq̃ in propria causa deponens,
Falsissima etenim est huiusmodi consequentia,
vt ex multis Iuribus, & cõibus sententijs proba-
11 tur, † & primò per tex. vulg. in §. legatarijs. Insti.
de testam. vbi legatarius idoneus testis est ad
probãdum testamentũ conditum, & validè con-
ditum, licèt ex ipsius validitate pendeat legatũ,
& sic legatarij cõmodum. † Secundò per text.

in d.c.

in d.c. insuper, & in c. cum nuncius de testi. vbi clericus admittitur ad testificandū in causa Ecclesiæ suæ, & tamen vtilitas Ecclesiæ redūdat in vtilitatē clerici, dum illā obtinet, & ad idē optimus tex. in c. super prudentia, 14. q. 2. † Tertiò, per doctrinā elegantē Io. Andr. in reg. sinè possessione, col. pen. de reg. iu. in 6. in mercurialibus, vbi decidit, quòd si Epus petat contra vnā Ecclesiam, seu eius rectorē quartā decimarū, & in oppositū allegetur generalis cōsuetudo oīum Ecclesiarū Diœcesis non soluendi, poterunt rectores aliarū Ecclesiarum super ea deponere, & erunt idonei testes, q̄uis ex victoria causæ sperent cōmodum, nè ab eodē Epo pro eorum Ecclesijs molestari possint, stante tali consuetudine, & è conuerso incōmodum timere, si Epus obtineat, & Io. And. refert, & sequitur Fely. in d.c.

24 Insuper ad si. † Quartò per doct. Bar. & aliorum in l. si quis ita de reb. dub. ac Bald. & Salyc. in l. dictātibus. C. de testam. tradentiū, quòd fideiussor testis est idoneus in iudicio excussionis contra tertium, vt alius primò conueniatur, licèt beneficium exinde sperare possit, vt ab obligatione liberetur, si principalis ille cōuentus soluerit; quā doctri. ad propositū nostrum expendit Nat. * cons. 537. nu. 48. in prioribus citatus, & cōiter *

25 approbatā asserit, sub nu. 50. † Quintò, & vltimò multa alia similia omittens, proprius ad terminos nr̄os adduco notab. doctri. Iac. de Bel. in authen. de mona. in princ. in 8. q. quem sequitur ibi Oldra. & ambos referens Alex. d. cons. 68. nu. 16. & seq. qui voluerunt testes de Vniuersitate idoneos esse in causa molendini Vniuersitatis, non obstante quòd redditus ipsius distribui postmodū possint inter particulares, vel de ipsis solui possint onera, et integra ad Vniuersitatem * spectantia; & hanc doctri. veram, & cōcm*, ab oībusq; sinè disceptantia teneri affirmat Io. de

26 Amic. in cons. 8. n. 30. † Si igitur vera est regula, quòd data Instan. corruit fundamentū. l. is qui ducenta. §. vtrum, de reb. dub. multò magis datis tot Instantijs, corruet propositio illa in oppositum formata, quòd testis sit repellēdus vbicūq; ex victoria causæ aliquod pōt cōmodū sperare,

27 aut damnū timere; † distinctionē igitur adhibe* re opus est, quā doct. cōi* calculo adhibent, & ego in primis allegationibus retuli. Aut enim causæ cōmodum, & incōmodum principaliter, & immediatè pertinet ad particulares de Vniuersitate, & eorū testimoniū non admittitur, & in his terminis loquuntur oēs ferè Doct. exaduersò citati, vt infra videbimus, aut exitus causæ pōt tm̄ in cōsequentiam, & mediatè damnū, aut lucrū afferre testibus de Vniuersitate, & hoc non obstante, recipiuntur, & idonei reputantur, & ita procedunt ea, quæ in dictis allegationibus nostris iam adducta fuere, & exempla oīa, quæ proximè explicauimus; quorū oīum vnicā hanc * rationem citati authores afferunt, quòd de interesse illo testium nō curatur, quod in cōsequētiā tm̄ venit, sicuti nec de alijs rebus, quæ in cōsequentiam fiunt, vel veniunt curari solet, vulg. l. si quis nec causam, & l. rogasti. ff. si cert. pet. & l. 1. de autho. tuto. cum sexcentis simil.

Manifestè dissoluta est itaque ratio illa aduersantium ex falsitate vtriusque præsuppositi, iuxta supradicta.

Modò videndum est, q̄uo dicta doct. exaduersò citatorum procedant, & quibus in terminis loquantur? vt apertè dignosci possit, quæ nā verè obstent communi* distinctioni prænarratæ, quantumq; de contrasentientium authoritate curandum sit?

18 Allegantur igitur primo loco Bart. Bal. & Alberi. in d. § Vniuersitate, qui cōtrarium ex diametro probāt; vult enim Bart. quod si principaliter causa spectat ad honorē, & cōmodum Vniuersitatis, testes idonei sunt de ipsa Vniuersitate, q̄uis in cōsequentiā, & secundariò ipsi quoque commodum sentiant, & tunc dr̄ causa oīum, nō propria, vt ipse inquit, & propterea cōem distinctionem apertè cōprobat. Bald. quoq; in prima repetit. inquit, res Vniuersorū non sunt singulorum, & sic in causa ciuili Vniuersitatis, non singulorum, singuli possunt esse testes, & infert quòd in causa iurisdictionis Vniuersitatis hoīes ipsius poterunt esse testes, & tamen dubium non est, qn̄ fructus iurisdictionis possint ad cōmodū oīum de Vniuersitate erogari, imò debeāt. Quādoquidem donec extant redditus Vniuersitatū, collecta nō pōt imponi glo. & Doc. in l. 1. §. quòd si nemo. ff. quod cuiusque vniuer. & ita in terminis argumentatur Io. de Amici. d. cons 8. nu. 29.

19 in fi. † Alberi. verò longè clariùs, & diffusiùs sententiam nr̄am probat, & multis confirmat argumentis, & contraria repellit, sub nu. 5. 6. 7. 8. concludens vbique, testem non repelli in causa Vniuersitatis suæ ob id tantùm, quòd in consequentiam commodum sentire queat.

Cyn. Bald. & Saly. in d. §. parentes nihilò discrepant à prædictis, sed expressim conueniunt, sed Saly. meliùs cæteris; declarando terminos huius materiæ, sub num. 4. inquit, tunc causam principaliter ad Vniuersitatem spectare, quo ad honorem, & cōmodum, quando per eius officiales redditus percipiuntur, non attento commodo, quod cuilibet in consequentiam venire potest, quæ sanè declaratio falcem ponit ad radicē quæstionis nostræ, cum certum sit onera quæcunque per officiales, & ministros publicos exigi.

Doct. in d.c. insuper non reperio contradicentes huic communi distinctioni, sed potiùs eam sectantes, inter quos citaui iam Abb. & Dec. in prioribus scriptis, qui quæso videantur; Sed, & Fely. speciatim exaduersò citatus, sub nume. 6. cum cæteris transit, si enim vtilitas resultans ex causa,

causa, quam habet Vniuersitas obueniit singulariter singulis de Collegio, nō aūt vniuerso Collegio, reiciuntur testes, inqt ipse post alios quos citat, & exēplificat in quæstione de pascuis, vel nemoribus, in quibus bestiæ singulorum gratis pascuntur, & singuli ligna incidunt, vel de donatione facta conuentui, ex qua singuli de conuentu certum quid percipere deberent; Item in causa in qua Vniuersitas cōuenitur ad soluendū aliquod debitum, propter quod necesse est imponere collectam singulis de Vniuersitate, hisce casibus nō admittuntur in testes, propter immediatum damnum, quod metuunt singuli, vel immediatum cōmodum quod sperāt, secus verò, inquit Fely. quando vtilitas nō distribuitur in singulos, sed pertinet ad bursam, vel capsam Vniuersitatis, quia bona Vniuersitatis diuersa sunt à bonis singulorum. Cæterū versamur nos in hoc secūdo capite distinctionis, in quo capsa Vniuersitatis primo loco cōmodum capit, vt s̄, non verò possunt singuli portionē suā immediatè consequi, ergo stat. Fely. pro cōi, quā etiam apertissimè cōprobat in fi.eiusdem repetitionis, sub nu.17. post Bal. quem citat in rub. de re. di. inquiens optimam doctrinam in tota hac m̄ria hanc esse, quòd aut ex testificatu, & sententia ferēda illo iudicio immediatè acquiritur ius testificanti, & repellitur à testimonio, quia æquè principaliter sua interest, aut non acquiritur ius immediatè, sed tm̄ mediatè, & tunc admittitur. Vndè cum in casu nostro ius ex sententia ferenda non possit immediatè acquiri particularibus de Vniuersitate Viculi, aptissimè illum decidit Fely. post Bal. pro nobis.

Rol. in d.cons.72. num.3. minùs debuit in oppositum allegari, ex quo adducit ibi solummodo rationem dubitandi, & in sequenti numero opin. nostram, & cōmunem * expressim amplectitur, & multis exornat.

Nat. in cons.522. num.8. nihil officit, quia loquitur in casu quo singuli de Vniuersitate Tongi prætēdebant ire venatum inuitis dominis, & sic ex sententia ferenda ius immediatè acquiri debebat vnicuique, & est similis casus antedictis de pascuis, & nemoribus. Et in cons.572. n.56. tractat de causa nemorū vertente inter hoīes de Barga, & hoīes de Clebe, cōtendentibus vtrisq; ius habere lignandi, & sic de immediato cōmodo singulorum, sub nume. autem 58. dicit tantùm, quòd non sunt testes omni exceptione maiores propter aliqualem affectionem, quam præsumuntur habere ad causam.

Didac. d.c.18. pract.quæst. n.4. nihil discrepat à cæteris supra relatis, nam in causa nemorū, & pascuorum ad particularem vsum cuiuslibet de Vniuersitate pertinentium, testes nō admitti cōcludit, ex cōi * oīum opin. quam, & nos verissimam fatemur; at in causa territorij, vel iurisdictionis ad Vniuersitatē spectantis, vel in causa quoque nemorum, aut pascuorum locari consuetorum, & quorum affictus in publicum ærarium immediatè redigi solet, contrariū affirmat, vt videri pōt, & per consequens nostras tuetur partes; nam vtsup. dictum est, redditus Vniuersitatum debent semper in vtilitatem omnium de Vniuersitatibus ipsius conuerti, quod etiam probant optimè tex. in l. nè splendidissimæ, & l.seq.C.de operi.pub.

Hipp. Rimi. cons.26. nu.40. loquitur in causa immunitatis, quam prætendebant habitantes in Villis Gallorum, & Suzzorum, in qua omnes nō esse testes habiles existimat, propterea quòd immunitas illa singulos tangit, vt in cā nemorū, & pascuorum, & sic non attingit casum nr̄um.

Menoch. allegato cas.106.num.13. loquitur in causa nemorum, & pascuorum vtsup. in qua testes repelli ait, vt alij omnes, nec obstare quòd cōmodum in consequentiam sentiant; intelligit enim illud commodum esse in consequentiam, quod singuli de Vniuersitate habituri sunt lignādi, & pascendi animalia sua. Sed re ipsa hoc nō in consequentiam, sed principale cōmodum est, & emolumentum, atq; immediatum, vt cæteri oēs declarant, & satis clarum est, ex quo per publicos suos officiales, & ministros nihil percipit Vniuersitas, ex doctri. Salyc. in d.l. parētes, cum concord. licèt ergo benè dicat Menoc. in concl. quam firmat, malè nihilominus dicit, & æquiuocat appellando consequens commodum, id quod est principale.

Descendo nunc ad eos, quos in terminis citare profitetur D. Aduocatus Molarum. Fulg. in cōsil.174.nu.2. verè loquitur in causa onerum, sed nil aliud adducit, nisi quòd singuli commodum expectant, quia tantò minùs grauabuntur, sed non attingit difficultatem negotij, quæ consistit in eo, quòd istud commodum venit tm̄ in cōsequentiam, & non est considerabile, ut cōiter tenetur, & allegat solum doct. in d.§. Vniuersitatis, & in d.l. parentes, qui distinguendo vtsup. intentionem nostram comprobant, vt vidimus.

Afflict. in decis. 400. à princ. vsque ad num.6. refert cōem distinctionem, & sub nu.2.3. tenet, vt cæteri, quòd si honor, & cōmodum ad Vniuersitatē spectat principaliter, in cōsequentiam autem ad particulares, sunt in testes admittendi. Verum est, quòd dum sub nu.6. infert ad casum illius quæstionis, de quadam gabella, quā Vniuersitas Baroli exigere prætendebat in subsidiū solutionum fiscalium, ad quæ singuli tenebātur pro eorum ratis, tenet quòd testes de illa Vniuersitate non essent idonei, ex quo cōmodum principaliter ad ipsos spectabat, vt singulos. Sed mirum non est, quia cum illa pecunia exigenda ex gabella solui debebant debita particularia, idest ratæ prædictæ solutionū fiscalium cuilibet indictæ,

indictæ, quod est longè diuersum à casu nostro, in quo exactio fienda est Vniuersitatis noie, & eiusdē debiti soluendum. Est ēt aduertendum quod Sac. Consil. in eo casu non censuit testes Vniuersitatis prorsus inhabiles, sed tantū modo probationes partis aduersæ illis præpōderare, & præualere, vt in fi. legitur, & sic testes ēt Vniuersitatis aliquam facere probationem.

Iaf. in l. 2. §. patronum, nu. 7. vers. 3. limita, loquitur in casu quo Vniuersitas conuenirur pro debito, quod à particularibus immediatè soluēdū venit, & sic principaliter damnū eis certum imminet, & in eisdē terminis loquitur Bald. in c. tertio loco, nu. 4. de probat. & in d. cons. 443.

Fely. in d. c. insuper, nullum verbum facit de causa onerum, sed pro nobis in cæteris concludit, vt dictum est.

Rui. in cons. 12. nu. 9. loquitur in casu, de quo Iaf. & Bald. proximè relati.

Rimin. loco præcitato, nil aliud tractat, quàm quod sup. diximus, ac etiam Rolan.

20 Nat. in cons. 520. nu. 15. 16. verè loquitur contra nos in causa onerū, sed nil pro dicto concludens adducit, nisi regulā totiens repetitā, quod vbi de vtilitate singulorum principaliter agitur, testes esse non possunt, licèt causa Vniuersitatis nomine ducat, quæ non seruit ad propositum. Dum aūt subdit principaliter agi in casu nostro, de vtilitate singulorum, ex quo minùs grauabūtur, si ille qui exceptionem prætendit succūbat, malè sentit, quia imò in consequentiam venit, & testes ipsos repellere non potest, vt ex multis ostēsum fuit, & latissimè probat idē Nat. sibi in hoc contrarius citato cons. 537. à nu. 44. vsque ad n. 51. vbi rationes, authoritates, & cōes opi. in medium affert, & sic magis deliberatè, & maiori cum maturitate nostras sectatur partes.

Crau. de antiq. temp. loco præcitato, & in alia impressione, sub nu. 259. & 260. primæ par. vbi declarat dictū Alex. in cons. 68. ex mente eiusdem in cons. 99. lib. 5. quem refert, & sequitur Menoc. d. cas. 106. sub nu. 15. loquitur in casu, quo pro debito cōis soluēdo certum est collectā immediatè imponēdam esse, in quo ēt loquitur Iaf. post Bal. in locis præcitatis, & quos etiā citat ipsemet Crau. Ideò conuenit responsio sup.

21 relata. † Quinimo faciunt pro cōi opin. quā tradit ibidem Crau. dum contra Corn. tenet religiosos esse testes idoneos in causa Monasterij sui, datò quòd singuli commodum sint percepturi ex victoria, cum ex redditibus ipsius Monasterij alantur; in qua materia latè consuluit Ioan. Baptista Ferre. cons. 150.

22 Declaratio aūt memorata ad consil. Alex. 68. nu. 2. nullo pacto quadrat, nam licèt in d. consil. 99. inter alia fundamenta pro testib. Vniuersitatis sustinendis cōsideret incertitudinē lucri eis obuenturi, ex vsu nemorum, quæ contendebantur, non tamen conuenit materiæ collectarum, de qua in d. cons. 68. in quo pro constanti præsupponit lucrum certum, in eo consistens, quòd minùs collectari, & grauari debeant testes si Vniuersitas obtineat, & nihilominus admittēdos docet, nō ratione incertitudinis, vt in causa nemorum prædicta, sed eò quia lucrum illud in consequentiam venit, vt ipsemet declarat. Malè igitur sentit in hoc Crau. & eum sequutus Menoch. & contra expressa verba, expressosq; terminos Alex.

23 Non omitto quòd Menoc. eodem in loco erroneè quoq; tenet, quòd & si testes commodum tantū in cōsequentiā sentire possint, & indirectè, vt in casu nro, sint tñ reijciendi, & allegat Fulg. Bal. Afflic. Iaf. & Crau. sup. relatos, quorum tñ nemo est, qui talem firmare cōclusionē ausus sit, cū sit contra plura iura præallegata, atq; cōem, & passim receptam sententiam. Imò in casibus, in quibus illi tractant, conantur ostendere commodum principaliter, & immediatè spectare ad singulos de Vniuersitate, vt eos fide pęnitus carere ostendant. Caret igitur hæc Menoch. propositio omni fundamento, & ratione.

Ex omnibus itaque authoribus supradictis in oppositum citatis, nullus ferè est, qui cōmunem distinctionē non approbet, quiq; nostrā in præsenti causa intentionem non iuuet, vt iam satis aperuimus. Quocirca dubitandum nō est, quin vera loquātur illi amplissimi patres, quos in prioribus scriptis adduximus.

24 Quibus nunc etiā ex abundanti videndos omnino addimus. Bal. in præallegato cons. 443. in 5. concludentem, illud non esse interesse considerabile testium de Vniuersitate, quod efficit, vt minùs collectentur, & grauentur, quàm aliàs grauati fuissent; & sic decidentem casum nostrum, in terminis, & rursùs in consil. 468. nu. 6. lib. 3. asserentem opin. communem esse, quòd testes Vniuersitatis admittantur, si immediatum cōmodum non sentiunt, & cons. 420. nu. 6. li. 1.

Rube. in consil. 9. nu. 12. vbi in terminis causæ onerum, & collectarum tenet cum Alex. in d. cons. 68. reprobata opin. Fulg. in d. cons. 174.

Nell. in tracta. de testib. §. in causa Vniuersitatis, nume. 13. vbi communem opin. hanc esse attestatur, quòd testes de Vniuersitate sint idonei in causa collectarum.

Ioan. de Amic. in cons. 8. à num. 25. vsque ad num. 31. qui opin. nostram in proprijs terminis collectarum sequitur, multis comprobat argumentis, veramq; & cōmunem demū attestatur.

Ioan. Bapt. Ferrer. in cons. 150. num. 5. vsque ad num. 10. vbi multa exempla, & rationes pro hac sententia adducit.

Franc. Marc. decis. 93. nu. 4. 5. qui notabiliter in materia loquitur.

Hier. de Mon. in tract. fi. regun. cap. 58. vbi multa

multa ad propositum congerit, & de causis collectarum etiam tractat post Ioan. de Amic.præcitatum,& communem* opin. illam esse asserit, vt testes prædicti idonei sint, quamuis ipse cum Cepol.deinde sentiat,non esse omni excep.maiores,nec plenam fidem facere, quod tamen cōi sententiæ repugnans fatetur ingenuè.

Purpur. loquens etiam in causis collectarum cons.161.num.30.

Hippol. Riminal.cons.265.qui in notabili casu consuluit, pro hominibus quarundā Vniuersitatum, quos Clerici conueniebant ad præstationem primitiarum, & per testes earundē Vniuersitatum consuetudinem in oppositū probari tuetur, sub num.19.20.21. non obstante, quòd singulorū interesse id tangeret. Plures alios consultò prætereo nè longior sim, quam deceat.

25 Non tamen silentio inuoluam pro cōfirmatione secundi fundamenti in priorib. scriptis,quòd cum modica vtilitas, & modicum præiudicium, singulis de Vniuersitate ab exitu præsentis causę resultare queat,ad testificandum in ea apti prorsus, & idonei sunt, fidemq; merentur indubitatam, & si in causa grauiori secùs forsan dici posset; quod tamen negamus nos per supradicta; Hanc cōclusionē in terminis nostris vltra Alex. Abba. & Dec. iam citatos firmat Feli.d.c. Insuper, sub num.6. in 5. fallen. Ioan. Bapt. Ferret. d.conf.150. sub num.8.iura,& authoritates pro ea allegans Pasee.cons.25. nu.2. vers. vel etiam in re modici momenti. Et huic fundamento nullum dedit responsum Dominus Aduocatus Molarum.

26 Et ad id, quod tertio loco ponderabam, numerum testium supplere penitus defectū illius affectionis, quam testes istos ad causam habere posse contrasentientes autumant, videndus est etiam vltra allegatos in propria specie. Dec. in c. tertio loco, nu.11. de probat. Pasee. vbi sup. vers. item & quando sunt plures. Crau.d.tract. par.1.num.257.& seq. vbi multos adducit concord. & in hanc sententiam doct. conuenire* testatur, & Riminal.d.cons.265.nu.21.

Volens autem hoc argumentum euitare pars aduersa, respondet numerum non supplere defectum in casu nostro, quia testes in totū repelluntur, sed quia superiùs abundè ostensum fuit tantum hoc à vero abesse,vt imò indistinctè admittantur,& à cæteris non differant, vana apparet eius responsio.

27 Nec verum est, quòd laudem, vel vituperium expectent testes in fine litis in nostra specie, ex eo,quòd ad constituendum Syndicum in causa interuenerūt cum cæteris de Vniuersitate, nam pro dicto nihil allegat d. Aduocatus; Ego verò in contrarium adduco in terminis Pasee. d.consil.25.nu.2. vers. nec possunt Moniales,vbi nullam laudē, aut vituperium ex actu collegialiter facto resultare posse affirmat. Imò verò nec cōsiderabilem affectionem ad causam ob id insurgere, quæ testi noceat, tradit Ferret. præcitato consil.150. num. 9.

Verùm superest offendiculum submouendum de doctr. Bart. in oppositum citata, & ponderata in l. ambitiosa, sub nu. 19. de decre. ab ordi. facien. vbi principaliter id fieri affirmat, ad quē finis intētionis agentis dirigitur. Sed perquam facilè tollitur, nam primò negatur finem intentionis Vniuersitatis in casu nostro esse,minuendi onera singulorum, quis enim hoc reuelauit D. Aduocato asserenti?

Enimuerò eam potiùs fuisse dicimus, prout esse debuit,vt omnes possidētes ibi prędia,suam debitam portionem onerum ferant, & bona illis obnoxia nō euadant indebitè immunia, & exēpta, ac denique vt iustitia distributiua non lædatur,sed conseruetur. Quicquid autem exinde sequitur, non principaliter, sed in consequentiam venit, & in consideratione nō habetur per

28 supradicta. † Prætereà doctri. illa Bart. plura capita complectitur, nam principaliter quid fieri posse pluribus modis probat; primò, secundùm ordinem naturæ; secundò, iuxta ordinem temporis; tertiò secundùm ordinem intellectus, & id quod dicit de fine intentionis procedere tantùm attento ordine intellectus declarat, ordini autem temporis, & naturæ proculdubio repugnat, & per consequens, si naturæ, aut temporis ordinem inspiciamus, nulla cadit dubitatio, quin principale sit commodum Vniuersitatis in nostra specie, & consecutiuum commodum singulorum.

29 Sed clariùs in materia nostra distinxit principale commodum, & interesse à secundario. Felyn. in d.c.insuper, sub n.7. vers. & posito quòd esset,volens, tunc esse principale,quādo ius immediatè ex sententia lata alicui quęritur; secundarium autem, quando mediatè; At in nostro themate non acquiretur ius immediatè singulis ex sententia pro Vniuersitate ferenda, quia imò executio ad instantiam ipsius tātùm venit committenda, vt notissimum est, non verò cuiuslibet particularis, quia particularibus ipsis nihil soluere tenebuntur Molæ, per tex. in l.sicut. §.si quid vni. vbi Castren. & alij. ff. quod cuiusque vniuer. Fely. etiam refert, & sequitur Menoch. d. cas. 106. nume. 4. versic. adferri etiam solet, qui videatur.

Remanet ergò Vniuersitatis Viculi intentio iuribus, rationibus, & authoritatibus roborata, atque à contrarijs omnibus defensata. Meritò pro ea pronunciandum venit, prout admodum Reuerendū Dominum meum pronunciaturum confido, quandoquidem iam lux in tenebris lucet, vt ab exordio polliciti sumus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Voluntas testatoris semper est sequenda, omnibus praualet, ac dominatur.*
2 *Et per indicia, & coniecturas probari potest.*
3 *Siue de exequenda, siue de reuocanda, aut mutanda dispositione tractetur.*
4 *Et tacita idem operatur, quòd expressa praesertim circa legata, & fideicommissa, quicquid sit de haeredis institutione.*
5 *Scriptura manu testatoris confecta, quamuis priuata, mentem, & voluntatem ipsius pleuè probat.*
6 *Dubiamq́ declarat.*
7 *Testamentum imperfectum voluntatem testantis nihilominus indicat.*
8 *Maximè in adimendis legatis.*
9 *Testamentum imperfectum, licèt actionem non pariat, exceptionē tamen parit, quia ex eo nascitur naturalis obligatio, tam in foro contentioso, quàm anima.*
10 *Voluntas testatoris ex eo etiam colligitur, quod si viueret verosimiliter disponeret, praesertim in inopinatis, & impraemeditatis casibus.*
11 *Cessante causa legati, cessat legatum.*
12 *Interpratādo dispositiones cuiuscunq;, & maximè testatorum, primò voluntas, secundò verisimilitudo, tertiò verba attendi debent.*
13 *Praefatio disponentis mentem indicat.*
14 *Communio discordiam parit.*
15 *Arbitri sunt ad instar iudicum.*
16 *Arbitri pro bono pacis possunt manum apponere ad non concessa in compromisso.*
17 *Atq; iustitiam alterius partis laedere.*
18 *Pax multa bona inducit, remissiuè.*
19 *Ideò multa quoq; habet specialia, & priuilegia, remissiuè.*
20 *Legatum vsus quid contineat? remissiuè.*

Pro Nobili D. Carolo, aliàs Vgolino Lalatta.

EPITOME.

Testamentum imperfectum testatoris voluntatem mutandi, vel reuocandi legati probare, & priuatam quoq; scripturam, eiusdem mentem indicare, & dubiam declarare.

RESPONSVM XCVI.

AD cognoscendum an debeatur legatū
tum in testamēto R.q. D. Antonij La
lattę Mag. D. Albę eius sorori per hęc
verba factum. (Nam D. Albae sorori
meae dilectissimae, & honestissimae quoad vsq; in
terra viuentium perstiterit, habitationem liberā
ad eius electionem, & votum, & totius supellecti
lis, Palatij, hortorum, & bonorum oīum vsum
vnà cum nepte nostra cōmuni, ac Vgolino eius
viro, & albino similiter, lego, & perlibenter ex
nunc assigno) tritas conclusiones praesuppono.
1 † quòd voluntas testatoris semper est sequēda,
& oībus praeualet, ac dominatur, & totum facit
l. in conditione primum locū, & l. ex pacto pro-
ponebatur, §. rerum de cond. & demonstr. cum
multis similibus congestis per Tiraq. in rep. l. si
vnquā in ver. liberos nu. 42. C. de reuocan. don.
2 † Quodq; eadem testatoris volūtas per indicia,
& coniecturas probari potest l. cum virum C. de
fideic. l. licèt Imperator, vbi Bart. & alij ff. de leg.
2. l. cum proponebatur; & l. qui solidum eo. titu.
Dec. in l. precib. nu. 14. C. de impub. cum vulg.
Alb. cons. 19. nu. 8. & cons. 110. nu. 2. vbi veram
etiam probationem hanc coniecturalem asserit
3 Ceph. cons. 37. nu. 10. cum plur. seqq. vol. 1. † &
etiam procedunt quamuis de mutatione eius-
dem voluntatis tractetur, putà de legato reuo-
cando, vel aliqua ex parte immutando, vt pro-
bant iura aperta in l. 3. in fi. ff. de adimp. leg. & l.
in ipsis C. fam. herciscun. & vtrobiq; glo. Bart. &
4 Scriben. omnes not. quibus sufficiat remissio. †
Idemq; operatur talis tacita voluntas, quod ex-
pressa, praesertim circa legata, & fideicommissa
quicquid sit de haeredis institutione, vt habetur,
& notatur in locis proxime citatis, & in l. si ser-
uus plurium §. filij de leg. 1. Menoch. de arbitr.
iud. cent. 3. ca. 256. nu. 17.

His stātibus, aliud facti suppositum facio, quòd postquàm R. D. Antonius testamentū suum pręedictum in scriptis primo cōdiderat, & in nuncupatiuum deinde, cum haeredis mutatione verterat, aliud cępit manu sua propria conscribere, & diuersis apostillis munire, & quasi limare; quā plura mutando, & alterando ex dispositis in dicto suo testamento, prout temporum, & personarum conditio requirere videbantur, vt suam tādē vltimam voluntatem perfectam ederet; sed morte subitanea praeuentus, nequiuit opus perficere; & in hoc testamento imperfecto reperitur legatum memoratum D. Albae immutatum, & ad formā infrascriptā redactū (Itē casu quo D. Alba soror mea dilectissima, & honestissima superuiuat viro suo D. Angelo Bosello, & vidualē ducat vitā, volo, & mando, quòd habitationē cōmodam in aedibus, & Palatio meo Lalata ad ipsius sororis votum consequi possit, & obtinere pro persona sua tantùm, vnà cum serua, quousque in terra viuentium degerit, tamquam domo propria, & non habitationem tantùm vt supra, sed & rerum, & suppellectilis meae vsum honestum) extat autem scriptura ista testamenti imperfecti, quod fuit exhibitum, & si in dubium reuocari contingat, per litterarum comparationē, aliasq; legitimas probationes facillimè verificari posse supponitur.

Hinc sequitur constare voluntatem testatoris mutatam, quippe qui legatum ad casum uiduitatis dũtaxat restringat, & constare dico, nedum per inditia, & coniecturas, vt sufficere diximus, sed per apertas, & induhitatas probationes.
5 † Enimvero scriptura manu testatoris confecta quamuis priuata sit, eius tamen mentem, & voluntatem plenè probare dicitur. l alimenta.§.1.
6 vbi Bart.not.ff.de alim.& cib.leg.† & vbi aliqua ex parte dubia sit, eam declarat Ias.in l.qui filia-
7 bus in ptin.nu.5.de leg.1. † Quod si in qualibet scriptura priuata hoc recipitur, multò magis in scriptura testamenti imperfecti admittendũ est, per quod volũtatem ipsam disponentis liquidò probari iure cautum est. l.fin. vbi Bart.Bal.& alij signant. ff.de re.co. l.in testamento,& ibi not.de fideicommissi liber. Bart. in l.2.§.testamentum. ff. quemadm. testamenta aperiant. Rom. consil. 129.nu.11.Ias.in cons.217.col.12.vers.16.facit vol.2.& cõs.127.nu.5.vol.4.& in l.nemo potest nu.76.deleg.1.Boer.decis.172.num.22.Crauet. cons.113. nu.6.Rui.cons.98.nu.6.lib.3.& cons. 160. num.9.10.11.eo.lib. Bart.cons.5.num.3.& cons.28.nu.1.Nat.cons.306.nu.7.lib.2.Menoc. de atb.iud.cẽt.2.ca.171.nu.70.Vasq.de succes. Progres.lib.2.in præfat.num.20.cum tribus seq.
8 Alb.cons.4.num.42.& consil.110.nu.7. † bonus tex.in materia ademptionis legati in l. & si trãsferam. ff. de adim. leg. Non est igitur ambigendum, quin legati antedicti restrictio locum habere debeat, & per consequens non poterit hoc tempore Magnificus Dominus Vgolinus hæres vniuersalis cogi ad illud præstãdum cum D. Angelus adhuc in humanis degat.

Et confirmantur prędicta alia vera,& cõmuni conclusione,qua proditum est,ex testamẽto imperfecto,nullo,& prorsùs inualido, oriri nihilominus naturalem obligationem,cuius virtute,& si actio non detur,exceptio tamen, & retentio competit,tàm in foro contentioso,quàm animę glo.Bart. & Doct.in d.l.nemo potest, vbi Ias.latissimè, nu.76. vsque ad numerum 80. in prima lectura, & num. 97. vsque ad numerum 108. in secunda. Vndè succedit,quòd hæres Palatium, & alia bona hæreditaria possidens,illorum habitationem,aut vsum nulla ratione pręstare d.Albę adhuc nuptæ,teneatur.

10 At verò his oĩbus † circũscriptis, animaduertat q̃sò R.D.Vicatius Cõsultor electus,quòd testatoris voluntas non semper ex verbis,aut mente, & ex inditijs apparentibus ellicitur, & depromitur, sed potiùs ex eo, quòd ipse si viueret super casibus inopinatis impremeditatisque iudicaret, ac disponeret glo. est percelebris, quam Doct.omnes ibi sequuntur in l.tale pactum.§.fi. ff.de pact. Ias.consi.4.num.1.libro primo. Vasq. de succes. creat.libro secundo,§.1.numero 35. cum sim. Quodque si hoc tempore viueret Reuetendus D. Antonius testator, & cerneret magnam istam discordiam exortam inter familiam de Bosellis, & D. Vgolinum eius hæredem vniuersalem occasione bonorum suorum,nulla certè ratione induci posset ad legandum d. Albæ habitationem,& vsum memoratum,quibus certè non indiget, & quorum occasione grandia scandala inter partes prædictas facilè oriri possunt, præsertim si ipsa in Palatio hæreditario habitaret, & prætenderet fortè, quòd maritus, & filij cohabitare possent; & his rectè perpensis, non dubito, quòd ipsius testatoris mentem ita interpretatur, vt verba prioris legati sonant; cum potiùs, ita semper interpretanda sint nè absurdum, & inconueniens inde sequatur
11 Aym. consilio 62.numero 9. † & eò magis concurrit in hoc casu verisimilitudo, ita disponendi, ex quo cessat causa,ob quam testator induci potuit ad cupiendũ,vt d.Alba cohabitaret cum d.Catherina nepte communi tũc pupilla, quam eius curæ,& educationi,matris loco, committebat,vt in testamento legitur. Etenim D. Catherina mulier nunc effecta, liberos proprios, educat, & cum D. Vgolino eius viro degens aliena cura,& regimine non indiget. Nimirum cessante legati causa,cessare quoq; legatum ex verisimile testatoris mente debet l. etiam si patris ff. de leg. 1. Titaquel. in tract. cessan. cau.par.1.in vers.legati.

Ex supradictis igitur colligo, quòd de voluntate testatoris constat nolentis legatum purè, vt scriptum in testamento reperitur,ab herede pręstari. Quodq; verisimile est testatorem hodie,si viueret, aliter potiùs dispositurum, hoc est eo modo quo in testamento suo imperfecto supra relato legitur.

12 † Vndè cum in dispositione, & maximè in diju dicandis testantium dispositionibus primum locum voluntas, secundùm verisimilitudo, tertium verò,& vltimum verba obtineant, Cagn. in l.semper in obscuris num. 5. 6.7.de regu.iur. Vasq.in tract.de success.progress.in præfa.lib.1. num.19.& in §.secundo num.10.& §.25. num. 33. lib. 9. cum concord. certo certius est verba legati prædicti in nostra specie non esse attendenda, quibus duo efficaciora vincula præualent,& quorum etiam vtrunque præualeret per supradicta.

Vltimò considerandum est hac in re,quòd Reuerendi Domini Consortiales superuisores, & fautores, ac defensores in testamento constituti, quibus iudicandi munus incumbit, tenentur in primis, & ante omnia studere paci, & concordiæ hæredis, & legatariorum, omniumquè in testamento ipso honoratorum; prohibereque nè iurgia, rixæ, & contentiones inter eos oriantur, & ortæ quamprimum supprimantur, fuit namq; hæc finalis causa, vt constituerentur

rentur

13 rentur † sicuti præfatio huic capitulo antepo-
sita indicat l.fi.ff.de hæred.instit.& alia signa per
Tiraq.relata in d.tract.cess.ca.par.2.lim.1.Et ad
hunc effectum data fuit,& tributa ipsis amplissi-
ma potestas,nedum interpretandi,& declarandi
disposita in testamento,sed etiam addēdi,& mi-
nuendi prout ipsemet testator in humanis agēs
facere posset. Quib. stantibus,cum manifestè li-
queat ex cōi habitatione, & promiscuo vsu bo-
norum de quibus in legato prædicto, discordias
14 incrementum accepturas. † Communio. n.di-
scordias parit l. cum pater, §. dulcissimis de leg.
2.& ibi Scrib. conuenit certè illorum officio pro
hibere omnino eādem cohabitationem,& cōio-
nē.Quod qua ratione fieri possit, supra ostēsum
est,sequendo scilicet dispositionē legati in testa
mento imperfecto inserti,aut aliter facultate ip-
sis concessa vtendo,prout eorundem conscien-
tiæ,& prudentiæ videbitur.

Et vt promptiores sint isti RR.Dñi ad viam pa
cis,& concordiæ,meminerint,quòd arbitri ; qui
multò minorem habēt authoritatem, quàm ipsi
15 habeant † cum sint tñ instar iudicum l. 1. de re-
16 cept.arb.†possunt tamen pro bono pacis appo-
nere manum ad non contenta in compromisso,
c.nisi,& ibi Butr.not.de Præben.Corset.in tract.
17 de priu.pac.nu.2.vers.a.adduco. † Pariterq; iu-
stitiam alterius partis lædere c.de his q̃, vbi glo.
& Abb.in vlt.not.de maior.& obed.Cors.vbi s̃.
nu.3.vers.4.adduco,Nouell.in sua pract. can.cri
18 min.in fi.nu.61.& nu.11.†Pax etenim multa bo
na inducit,quæ recenset Bal.in ti.de pac.consta.
§. hæc sunt nomina in vers. pax & Nouell. loco
19 præcitato nu.41.†& ideò multa quoq; habet spe
cialia,& priuilegia,quæ per Corset. in d.tract.&
Nouell.vbi s̃,Barb.cons.1.col.pen.uol.3.Alciat.
in tract,de verb.signi.li.1.nu.115. enumerātur.
Pro interpretatione aūt legati vsus facti D. Al-
bæ(quatenus valere posset) vidēdus est Cepol.
de ser.rusti.prædio.c.5.nu.45.& an omnia bona
hęreditaria,an ea solùm,quæ sunt in palatio? re-
curri debet ad coniecturatam testatoris volunta
tem, quæ ex dicto testamento imperfecto rectè
colligitur, vt latè deductum est,meritò cum illa
verba(bonorum omnium)dubia sint, & non sa-
tis constet an ad omnia bona hæreditaria,an ve-
rò ad omnia bona in Palatio existentia referan-
tur?& in testamento imperfecto clariùs exprima
tur,quòd ad vtensilia, & bona existentia in Pala
tio tantùm,concludendum est,quòd nec in prio
ri testamento plus legare testator voluerit.D.Al
ba cessauit ab instantia facta pro excutione lega-
ti, & hæres totam possedit hæreditatem paci-
ficè.

Consil. Lud. Sacc.

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus ad mortem naturalem effi-
citur seruus pœnæ.*
2 *Seruus pœnæ factionem testamenti, nec
actiuam,nec passiuam habet.*
3 *Potest tamen ei relinqui sub conditione, si gratia
Principis fuerit restitutus.*
4 *Sententia condemnatoria de qua supra,& incapa
citas,sunt sicut causa,& causatum, ideo illa du-
rante,& hac quoq; durat,& econtra.*
5 *Ad remotionem causæ,remouetur effectus.*
6 *Causa sinè effectu non datur ,sicut nec effectus si-
ne causa.*
7 *Incapaces aliqui,possunt tamen ad aliorum benefi-
cium acquirere, sed non serui pœnæ, ex quo non
sunt capaces tituli,nec emolumenti, cum incapa-
citas nō proueniat à sola indignitate ,sed à morte
plusquā ciuili, quæ parificat eos homini mortuo.*
8 *Pugnātia in eodem subiecto dari, aduersatur,tam
naturalibus,quàm ciuilibus regulis, ex sententia
Philosophorum,ac Iuristarum.*
9 *Ius quæsitum non potest Princeps tertio auferre si
nè iusta, & rationabili causa ,secundùm veras,
& communes sententias.*
10 *De plenitudine verò potestatis secus videtur.*
11 *Sed si ea vtitur sinè rationabili causa,peccat mor-
taliter.*
12 *Seruus pœnæ substitutus per fideicommissum.si ca-
pax ex gratia Principis effectus fuerit,non potest
per ipsum Principem habilitari,& capax fieri,ni
si gratia restituatur.*

Ad Mandatum Serenis.D. Ducis Rainutij.

E P I T O M E.

*Seruus pœnæ substitutus per fideicommissum,si ca-
pax effectus fuerit,non potest per Principem ha
bilitari ad successionē in præiudicium grauati,
nisi gratiæ plenariè restituatur.*

RESPONSVM XCVII.

Serenissime Princeps.

IN supplicatione per hāc nobilē mulie
rē exhibita,alterū de duobus petitur,
aut eius pr̃em nunc fr̃næ hæreditatis
incapacem,ad gr̃am C.V. restitui, &
reītegrari absolutè, & indistinctè,ita vt capax in
cōsequētiā fiat, aut saltē ad effectū tñ obtinēdi
ab institutis primo gradu restitutionē dictę hr̃di
tatis, eūq; restitutū &reintegratū declarari, & sic
hr̃ditatis,& bonorū ī ea cōphēsorū capacē,succes
siueq; durāte īpedimēto pr̃is,liberā ipsi supplicāti
hr̃ditatis, & bonorū p̃dict. administrōnē d̃cerni.

Vt autem votum meum super rescripto fiendo, iuxta mihi demandata per C.V. proferam, illud
1 præmitto,† Patrem supplicantis per sententiam condemnatoriã de eo secutam, seruũ pœnę effectum fuisse, & in tali seruitute nunc carceratum reperiri, l. quod ad statum.ff.de pœn.l.si quis filio. §. irritum de iniust. rup. testa. & ibi Bart. &
2 cæteri.l. 1. vbi omnes.C.de hæredi.instit.†Quibus in locis id quoq; dispositũ est,eum q̃ seruus pœnæ effectus est,factione testamenti priuatum existere, tam actiuè, quàm passiuè, & ita nec testari posse, nec ex testamento capere, quod habetur, & in l. quidam sunt. eodem tit. de pœn. Spec. in ti.de execut.sentent. §. 1. ad fi. Clar. in §. testamentum,q. 21.Cum igitur in testamento in precibus memorato grauauerint testator primos hæredes institutos ad restituendum hæreditatẽ fratri condennato, & incapaci vt sup. si q̃n
3 Principis gratiæ fuerit restitutus,(† quod pmissum est l.in tẽpus, vbi glo.& doct.de hæredi.insti.doct.in l. Gallus. §. & quid si tantùm, de lib. & posth.) Nulli dubium quòd si C.V. placuerit dictum condemnatũ plenè gratiare, & sic primã petitionẽ exaudire, quod cõditio substitutionis purificabitur, & cogentur primi hæredes hæreditatem huic capaci effecto restituere, iuxta testatoris voluntatem, & hac via supplicans voticompos omnino efficietur.

Cæterùm super secunda petitione plurimũ est ambigendum, nã si C. V. gratiam omnimodam condemnato facere negauerit, nec voluerit eum gratiæ suæ restituere, sed in eo statu relinquere, & dimittere, in quo reperitur respectu seruitutis pœnæ antedictæ, quo capax restitutionis fideicõmissi, & fraternæ hęreditatis fieri possit, nõ video; q̃nquidem sñia cõdemnatoria inducens
4 seruitutem pœnæ, & incapacitatis, † sunt inter se, vt causa, & causatum, quia à sententia ipsa causatur incapacitas, d.l.1.cum concord. Nimirum causa durante, & firma manente, manere quoque debet effectus, idest incapacitas. l. semper.§.negociatores.ff.de iu.immu.l.si cui.§.1.ex qui.cau.maio.l.2.§. oẽs,de iud.Signo.conf.135. num.6. Tiraq. latè in tract. cessan. causa. par. 1. nu.17. Et è conuersò ẽt, præsupposita sñia prædicta, & testamento,dicendum est,quòd restitutio ad gratiam,& capacitas condemnati sint, vti causa, & causatum, si quidẽ ab ipsa restitutione
5 causari tm̃ potest capacitas; † ad remotionẽ igitũ causæ, sequitur de necessitate remotio effectus, clem.1. vbi Imol.in 3.not.de regular.c.quia statuimus.§.his oĩbus.61.distinc. cũ cęteris per Tiraq. adductis loco præcitato, sub nume. 12.13.
6 †Dicere ergò,quod iste condemnatus remaneat seruus pœnæ, & per rescriptum fiat capax hæreditatis, nil aliud est,quàm dare effectum sinè cã, vel causam sinè effectu, quorum vtrunque, tam Philosophorum, quàm Legistarum, & Canonistarum regulis repugnat,vt videre est apud eundem Tiraq. ibidem, sub num. 11. cum sequentibus, & alibi sæpè.
7 Nec considerari potest, quòd si capax non efficiatur quoad se, possit tamẽ quoad beneficium filiæ quoquomodo acquirere, nam licèt aliquibus incapacibus iura permittant, vt ad aliorum saltèm commodum capiant, his tamen qui sunt serui pœnæ,nullo modo concedunt, ex quo non sunt capaces tituli, nec emolumenti, quia non prouenit eorum incapacitas ratione solius indignitatis, sed ratione mortis plusquã ciuilis, vndè non possunt esse hæredes quemadmodum, si institutus fuisset homo mortuus, hæc sunt notabilia verba,Bal.in l. eam q̃,n.18.C.de fideicom.
8 His accedat, quòd si iuxta petita,secundo loco rescriberetur, contraria quoque pugnantia in eodem subiecto darentur, nam eadem persona capax, & incapax eodem tempore reperiretur, quod tam naturalibus, quàm ciuilibus regulis aduersatur, l. 1. C. de fur. l. vbi repugnantia, vbi Dec. latè. ff. de reg.iu.& ibidem pleniùs Cagno. num. 1. cum sequentibus, vbi Philosophorum, & Iuristarum authoritates adducit, & pluribus exemplis comprobat.
9 Sed magis aduertendum est, quòd supplicata in hac secunda parte, concedi non possunt sinè præiuditio tertij, & cum ablatione iuris quęsiti. Etenim hæredes primo loco instituti, non sunt grauati, nisi sub illa conditione, si condemnatus gratiæ C.V. restitutus fuerit,& sic de seruo effectus liber,& de incapaci capax; concedere ergo quòd eo manente seruo, & quòd alia de incapace, fiat capax ad effectum tantùm restitutionis fideicõmissi prædicti,nil aliud est,quàm ante purificatam eiusdem fideicommissi cõditionem hæredes cogere ad illud restituendum, & sic ius
10 quæsitum eis tollere,& auferre,†quod Princeps absque rationabili, & iusta causa facere non potest, secundùm veras, ac communes sententias, quas pleno calamo refert Gabr. in suis com.cõclus.tit.de iu.quæsi.nõ tol. conclus. 1. & 2. Quod intelligo de ordinaria potestate;nam de absoluta fatendum est posse, quia vt inquit Bossi.in tit. de Princi. & eius priuil.num. 25.contrarium di-
11 cere esset contra stimulum calcitrare. † Benè verum est,quòd si Princeps vtitur plenitudine potestatis sinè causa, peccat,vt inqt Innoc.in c.Innotuit, de elect. & Pari.de Put.in tract. Syndic. in tit. de Reg.& Princ.excess. quos refert, &
12 sequitur Boss. vbi sup. sub nu. 192. † Quoniam igitur nullam video causam in dicta supplicatione exprimi, propter quam possit C.V. induci ad rescribenđ. iuxta petita,& præsertim cum tertij præiudicio, sum voti, quòd si priori precum parti annuere noluerit, nec etiam secundæ annuere debeat, per supradicta.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Statutum Notariorum Parmæ mandat exequi sententias, & præcepta Proconsulū eius Collegij, appellatione, q̄rela, & nullitate ꝓcessus qualibet cessante.*

2 *Tollit appellationem omni respectu, id est non solùm quoad effectum deuolutiuum, sed etiam suspensiuum.*

3 *Clausula in fi. posita refertur ad omnia p̄cedentia.*

4 *Vnica determinatio respiciens plura determinabilia, debet vniformiter ea determinare.*

5 *Statutum Lucanum tribuens Curiæ Notariorum similem facultatem cognoscendi, iudicandi, & exequendi appellatione, reclamatione, nullitate, & omni exceptione postposita, & reiecta, admittit tantùm supplicationem, non aliud remedium.*

6 *Distinguitur tamen an Statutum dicat, non obstante appellatione, reclamatione, vel postposita, & reiecta, nam primo casu habet tantùm effectum quoad exequendi facultatem, non obstante appellatione in se valida, & efficaci, secundo verò appellationem omni respectu tollit, & submouet.*

7 *Cessare importat, idem quod postponere, reijcere, & in totum tollere, submouere, & eneruare.*

8 *Coniecturis locus non est in claris.*

9 *Decis. Afflic. 261. in quibus terminis procedat, declaratur.*

10 *Eius est tollere cuius est condere.*

13 *Princeps potest tollere appellationem.*

12 *Appellatione remota, potest tamen grauatus ad superiorem per viam quarelæ confugere.*

13 *Vel per viam supplicationis.*

14 *Remota quærela, pōt tamē supplicationi locus esse.*

15 *Appellatione, & quarela sublata ex natura causæ, non ex dignitate personæ, supplicationi locus relinquitur.*

16 *Supplicationi locus non est vltra decendium, nisi sola Principis gratia, & clementia.*

17 *Dictio (Quatenus) conditionem importat.*

18 *Clausula, & non aliter, actum resoluit, & in totum annullat.*

Pro Honor. Collegio Notariorum Parmæ.

EPITOME.

De interpratatione Statuti Notariorum Parmæ appellationem prohibentis.

RESPONSVM XCVIII.

1 Vlget statutum DD. Notariorum Parmæ tribuens Proconsulibus Collegij authoritatem, potestatē, ac bayliam cognoscendi, & decidendi omnes, & singulas lites ciuiles inter quascunque personas vertentes occasione artis notariæ, & dependentium ab ea, ac ēt cogendi ipsos notarios, quouis
iuris remedio ad dandū, & tradendū Instrā, & scripturas, mercede mediante, his qbus p ipsos officiales fuerit ordinatū, pariterq; cogēdi eosdē ad obseruādū mādata q̄ eis fient occasione dictę artis, & dependeñ. ab ea; Item sñias, & p̄cepta per eos in p̄dictis, & circa ea ferēdas, & fienda exequi faciendi, & executioni mādandi, appellatione, q̄rela, & nullitate ꝓcessus qualibet cessante, sup quo statuto dubitari cōtingit an à sñia ipsorū Proconsulū appellari possit, saltē quoad effectū deuolutiuū, & appellationi ab ea interpositæ teneātur ipsi deferre, nec ne? Et ꝓ affirmatiua rñdet Excell. D. Aduocatus Gazanighæ nonnullis fundamentis inferiùs submouendis.

2 Quibus nō obstantib. cōtrariā sñiam ego amplector, qa statutū memoratū re ipsa tollit appellationē oī respectu, nō aut respectu executionis tm̄, licèt de ea vltimo loco mentionē faciat. Enimuero clausula illa (appellatione q̄rela, &c.)
3 † posita in fine ad oīa p̄cedentia, q̄ vnica or̄one cōplectūtur, relationē habet. l. talis scripturæ in fi. & ibi Doct. oēs de leg. 1. l. doli verbū, iuncta l. 1. ff. de ser. corrup. & ibi Bar. & cæt. l. 1. §. hoc
4 edicto de postul. cū vulg. † & qa vnica est determinatio vniformiter determinare dēt. l. nam hoc iure, de uulg. & pupil. l. quis. C. de impub. Vndè sequtur, quòd appellatio, q̄rela, & nullitas cessare dn̄t, nō solū respectu executionis nō retardādæ, sed ēt respectu sñiarū, & p̄ceptorū de qbus mentionē fecit, & in oībus casib. p̄narratis; Et quòd referaī ad oīa p̄cedentia ꝓbatur in terminis p cōs. Imo. 145. col. 1. vers. nec obstat si diceret, loques de statuto ꝓhibente appellari, supplicari, excipi, aut quærelari ad alium Iudicem.
5 Secundò p aliud cōs. Io. de Imo. 142. incipien. ī casu ꝓposito p to. de simili statuto loquēs, quo facultas curię Mercatorū Lucanę Ciuitatis in effectu tribuia erat, cognoscēdi, iudicādi, ac etiam exequēdi appellatione, reclamatione, nullitate, & oī exceptione, postposita, & reiecta, & arguēdo ad partes decidit supplicationi tm̄ locū fore, d' qua ēt maximè dubiū erat, ex rōnib. dubitādi
6 p eū adductis. † Et inter cætera pondero, quòd sub nu. 4. differētiā facit vtrū statutū dicat, non obstañ. appellatione, reclamatione, &c. vel postposita, & reiecta, &c. Nā primo casu vr̄ habere effectū quoad facultatē exequēdi tm̄, nō obstāte appellōne in se valida, & efficaci; secūdò verò appellōnē ipsā ꝓrsus, & oī respectu tollere, & submouere. Vndè cū in casu nr̄o statutū nō vtaī verbo, non obstañ. sed verbo (cessante) locū sibi vēdicat decisio, Imol. ī 2. capite distinctionis memoratæ, † q̄nquidē verbū (cessare) nō minùs denotat īualiditatē actus, q̄ postponere, & reicere, ipsi. n. appellōni penit⁹ resistit, ac eā ī totū tollit, & eneruat, vt pbat optimè tex. ī l. inter stipulātē §. sacrā, vers. aut cessaturā, aut valiturā stipulationē, de ver. obl. & in l. ergo. §. si bona, cū glo. in

ver, cessat, de fideic, liberta. & in l.si ꝓcuratorē. §.mandati actio.cum glo. in uer, mandati, actio cessat.ff.manda.& fac.reg.c.cum cessante,de appella. nam causa cessare propriè dicitur,quando in totum perimitur, & submouetur.

8 Nec obstant in oppositum adducta, & primò, fauor appellationis, pro quo multa allegantur, quia procedunt in casibus dubijs, vt videri pōt, in claris aūt, vbi de mente Principis,vel statuētium constat, volentium appellationem tollere, non est disputationi locus.l.ancillæ.C.de fur.

9 Ad decisionem Afflic.261.quæ in terminis loqui dr̃,facilis est responsio,nā aliàs viguisse Ritū Curiæ Vicariæ præsupponit prohibētem in certis causis appellationem, & deinde nouā legem superuenisse Regis Ferdinandi,mandantem, & volentem prohibitionem huiusmodi quoad effectum suspensiuum tm̃ operari, non quoad de-

10 uolutiuum. † Cui enim dubium quin Princeps potuerit priorem legem restringere, quā etiam in totum tollere poterat.l. eius ē tollere, de reg. iu. Benè faceret ad propositum ista decisio, si absq; illa noua Regis pragmatica Sacrū consil, ita interpr̃ætatum fuisset illum ritum,sed talem interpr̃ætationem nunq̃ fecisset legibus repu-

11 gnantem, † & nil aliud fuisset, quàm dicere, appellationem tolli non posse Principis authoritate, nisi quoad effectum suspensiuum,cuius cōtrarium passim probatur. l. 1.§. interdum, & ibi Bart. ff.à quibus ap, non lic. l. 1. de offic.præfec. præto. & ibi not.c.pastoralis, de appel. c. pastoralis.§ p̃terea, de off.deleg.& vtrobiq; Scriben.

12 Benè verum est,quòd sublata appellatione,pōt grauatus ad superiorem regulariter confugere per viam q̃relæ, d.c.pastoralis. de appel.gloss.in c.q̃relam, & ibi Cano, de procura.Castr.in l.fin. nu.16. quem cæt, sequuntur. C.de Edi.di.Adri. tol.Bossi.d.tit.de quære. con.sent.cum concord.

13 † Vel per viā supplicationis. l.si quis aduersùs, & authen. ibi posita. C.de p̃ci. imperat.offi.glo. in l. 1, C. sen. rescin. non pos. Imo.d. cons.142. & cons.143.145.& 146. Bossi d. tit. de supplic.

14 † Sed quia in proposita specie expressim sublata est etiam quærela per statutum, consequens est, vt supplicationi tantùm locus esse possit, vt in casibus de quibus per Imol. vbi supra.

15 Verùm duplici ratione ad supplicationē quoq; confugi nō potest, primò, quia statutum in nr̃a specie appellationem, & quærelam prohibet ex natura causæ,non per excellentiam personæ iudicū, quo casu doctores cōiter *volunt,nec supplicationi locum esse, quia ob bonum publicū, & ad lites omnino amputādas, ita dispositū est. Dec. qui de cōi * attestatur in l.fi.nu.50. vers.& de isto articulo.C.de Edie.di.Adri.tol. Ias.in d. authen.in 5.notab.Boss.d.tit. de supplic.in prin. & in fi. & de quærela num.4. vbi de communi * etiam attestatur.

16 Secundò, quia in casu de quo agitur elapsi sūt decem dies post sententiam, & longè vltra; potest nanque intra dictum tempus tm̃ supplicari, vt iuris remedio supplicanti prouideat, eo aūt elapso ex sola Principis gratia.& clementia dari potest reuisio. Bossi.d.tit.de quære, num.7. in fin. & de supplic. num, 10. & in fi.

Non obstat tertium, quia nō est verum, quòd sententia Proconsulum excedat limites iurisdictionis eorum, cū nō petierit Gazaniga coram eis prætensum creditum suum, sed tātummodo Instrumentum sibi edi in publicam,& authenticam formā; quis ergo Iudices liberauerint partem à petitis hoc est ab editione,non tamen posuerunt manum in mentem alienam, cū hoc sit propriè de pertinentibus ad artem ipsam notariæ, & si Excellens D.Aduocat⁹ peritionē principalis sui vidisset, vtique fundamentum istud omisisset, & sic meliùs est, quandoque videre processum, quàm digestum.

Ad quartum, & vltimum respondetur, quòd argumētū procedere forsan posset,si Ill. D. Auditor vti delegatus, & D. Proconsules simul, & purè, ac absolutè iudicassent. At non sic res se hēt, quandoquidem Proconsules ipsi cū assistētia tm̃, & voto p̃dicti D. Auditoris, vti cōsultoris in causa electi, iudicarunt. Et licèt subiungatur, postea clausula illa (ac ēt quatenus expediat. & non aliter, idem D. Hieronymus Mentuatus delegatus Serenis. D. Ducis nostri, prout in actis) nihil tamē immutare dicitur,cum sit conditionaliter posita per dictionem quatenus,

17 † quæ conditionem importat.l.stichū, qui meus erit de leg. 1. Bar.in l. 1.col.9.vers.quæro,de aduerbijs quātitatis, & dispositionē limitat, & restringit ad terminos specificatos, & resoluitur in quousque d l.stichum,in fi.l. 3.l.Nerua.& ibi Doct. p̃sertim Aret.in primo not.de acqui.pos. l.patronus. §. Semptonio, & ibi Barr. de leg.3. Cum igitur expediēs nullatenus fuerit memoratum D.Auditorem, vti delegatū iudicare, ex quo sn̄ia sinè eo pariter valida est, & efficax, imò executionem citiùs meretur, vt cōtrarium argumentū præsupponit, certū est clausulā prædictā nihil operari, & eò maximè per illa verba

18 subsequentia, † & non aliter,quæ actū resoluūt, & in totum annullant,l.fi.vbi Bar.in fi.c.deuenden.reb.ciui.lib.11.l.de his, vbi Bal. & Doct. de transact. & idem Bal.in c. 1.§.fi.sub nu. 5. q̃ fuit primæ cau.benef.amitt. Clar.in §. emphiteosis, q. 13. vers. Item quæro, & in §. feudum, q.31. vers. benè verū est, vbi cōem * dicit post Ripam quem refert. Perinde est igr̃, ac si Proconsules tm̃ cum voto p̃dicto iudicassent, & sic cessat etiā hoc vltimū obiectum, consequenterq; nil aliud superest,quā prædictū Gazanigam ob audire,in præsertim tā odiosa, & in qua Crabrones (mea sententia) non deberent ab eo vlteriùs irritari.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Elioramẽta industrialia facta in re emphiteotica, etiam Ecclesiæ, finita generatione, debentur hæredibus emphiteotæ, ex communi, & vera sententia.*
2 *Fallit si emphiteosis data fuerit ad meliorandum.*
3 *L. Colonus, in princ. ff. loca. locum etiam habere potest in emphiteota.*
4 *Emphiteota cadens ob culpam suam meliorationes amittit. ex communi.*
5 *Colonus verò illas indistinctè repetit, etiam si ob culpam expellatur.*
6 *Limitatio in præcedenti responso tradita, sub nu. 2. defenditur ab obiectis citatas authoritates expẽdendo, & applicando, cum pluribus seqq.*
7 *Ratio extendit decisionem ad omnes casus in quibus militat.*
8 *Mutatio opinionis, & voluntatis non præsumitur, nisi probetur.*
9 *Emphiteosis regulariter datur ad meliorandum.*
10 *Emphiteosis græcum est vocabulum, quod latinè sonat meliorationem, alij aliter interpratatur, vt infra.*
11 *Pacta interpratanda sunt secundùm ius commune, quod quomodo intelligi debeat. vide inf. num. 18.*
13 *Emphiteosis antiquitus fiebat de rebus infructuosis, & sterilibus, pro quibus modicum, quid in recognitione directi domini soluebatur, hodie autem fit etiam de fertilibus, pro quibus pensio soluitur fructibus correspondens, vel paulò minor, præsertim de rebus ecclesiasticis.*
14 *Emphiteota ergo antiquus tenetur ad meliorandum, modernus autem nequaquam, nisi ex pacto, & conuentione.*
15 *Ratio huius decisionis redditur.*
16 *Emphiteota antiquus, qui meliorare tenetur, quare meliorationes repetat finita emphiteusi, seu eius hæredes, modernus autem qui ex pacto tenetur, & non ex natura contractus, non repetat.*
17 *Pactum quodlibet onerans emptorem pars precij reputatur.*
18 *Emphiteota, vel colonus faciens meliorationes ad quas tenetur ex conuentione, non repetit.*
19 *Pactum idem cõtinens, quod ius commune, aliquid præter ius commune operari debet.*
20 *Obligatio generalis, & incerta nullius est momenti.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Paulo de Sanuitali Episcopo Spoletano.

EPITOME.

Emphiteosi concessa ad meliorandum, finita generatione, hæredes emphiteotæ meliorationes non repetunt; Præsertim si de certo meliorationum genere conuentum fuerit.

RESPONSVM XCIX.

1 Vera, & communis est sententia, quòd Emphiteusi, etiam Ecclesiæ, finita per extinctionem lineæ, melioramenta industrialia facta in re emphiteotica, ad directum dominum non pertinent, sed hæredibus emphiteutæ, etiam extraneis, debentur, vt per Bero. latè in sua q. 19. per to. & q. 96. vbi egregiè melioramentorum genera omnia percurrit, & Clar. in §. emphiteosis. q. 45.

2 Sed limitatur non procedere vbicunque concessio facta reperitur ad meliorãdum; tũc enim cedunt solo iu totum, & directi domini efficiũtur, ita vt nihil eorum causa reficere teneatur post lineã finitam. Colligitur hoc ex l. Colonus, in princ. ff. loc. vbi Bart. in fine, id clarè sentit, & Bal. in terminis firmat, inducens tex. à contrario sensu, sequiturq; Castren. sub num. 4. & ita se respondisse, asserit Aret. in l. Senatus. §. Marcellus, col. 2. vers. Ego dixi. ff. de leg. 1. Vt enim aliquid operetur talis clausula (inquit ipse) necesse est, vt melioramenta indistinctè ad directũ dominum pertineant. Cepol. in tract. de seruit. vrb. præd. cap. 59. num. 18. post Alberic. de Ros. quem citat.

3 At si expressim facta sit mentio de certo melioramentorum genere faciendo, res tantò magis caret difficultate, vt appositè tradit Bart. per illum tex. in l. iubemus nulli. §. sanè in fi. il secundo. C. de sacrosanct. Eccles. Ias. in l. 2. num. 281. C. de iu. emphit. Redoan. de reb. Eccles. non alienan. pag. 403. q. 17. nu. 26. Et hoc casu meliorationes conuentæ sunt quodammodo loco precij fructuum, qui conceduntur minori pensione, quàm concederentur simplici colono, qui meliorare non tenetur, vt docet Bald. in l. 1. num. 4. versic. quartò in remouendo. C. de iu. emphit. quem refert Redoam. d. tract. pag. 406. §. si verò, nu. 3. 4. & §. seq. num. 2.

Cum igitur in proposito themate bona concessa reperiantur cum pacto, & expressa conditione, quòd emphiteota, eiusq; filij, & descendentes teneantur ea meliorare, bonificare, & ad bonam agriculturam reducere, ac de arboribus, & vitibus super eis plantare, & alleuare suis expensis; sequitur quòd Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Epus Sanuitalis directus dominus, nihil ratione meliorationum huiusmodi reficere teneatur.

Appendix

Appendix præcedentis Responsi.

ADhue verissimam arbitror limitationem à me relatam in prioribus scriptis, ad communem conclusionem, qua directus dominus teneri dicitur ad soluenda melioramenta hæredib. emphiteutæ, finita generatione, quando scilicet data fuit emphiteosis ad meliorandum.

3 Et quia allegabã in primis.l.Colonus,in princ. ff.loca.inducendo eam à contrario sensu, prout inducit ibidem Bal.& respondere video, hoc ibi nõ probari, replico inductionem imò rectè procedere. Nam licèt in emphiteuta non loquatur, sed in Colono, multò magìs in Emphiteuta cõ-

4 cludit, q faciliùs meliorationes amittit, † enimuerò si ob culpam cadit, illas non repetit, licèt ob finitã generationem repetere soleat. l.2.§.1.

• C.de iu.emphit.& cõiter * receptum est, vt per

5 Clar.alleg.q.45. cũ concord. † cum ex aduersò Colonus indistinctè repetat, etiam si ob non solutam pensionem, vel deteriorationẽ expulsus fuerit.d.l.Colonus,vbi omnes not.& in l.dominus.§.1. ac l. sed addes. §. si inquilinus eod. tit. Et hæc est vna notabilis differentia inter cõtractum emphiteusis, & locationis, quã ponit Bal. in l.1.n.4. & Ias. nu.25. C. de iu.emphit. Castr. d.l. Colonus in fi. & alij passim. Si igitur Colonus quando promittit certa melioramenta facere,amittit ius recuperandi expensas in eis factas, vt probat d.l.colonus, & ibi Bal. & Castr. in spẽ adnotant, reddentes rationem, quia eo casu facit quod facere tenet; multò magis emphiteuta idem paciscens,debet amittere p supradicta,authen. multò magis C. de Sacrosanct. Eccles.

6 Et quoad authoritates ad idem allegatas, quæ ad rem non facere dicuntur (excepto Aret. qui etiam dubius transit) videtur certè contrarium verius. Nam Bar. in d.l.colonus, in fine,inqens solere apponi in cõtractib. emphiteoticis, clausulam (ad meliorandum,non ad deteriorandũ) ad effectum vt emphiteota meliorationes non repetat, apertè sentit, quòd ea apposita repetere non potest,& quòd ita sentiat,tenet in specie Aret.in allegata.l. Senatus. §. Marcellns, col.2. vers. Ego dixi, de leg.1.vbi ad hoc propositum eum citat, subdens, quòd licèt expressè id non dicat, in verbis tamen suis sentit. Bald. quoque ea.l.colonus in fi. colligens ex tex.quòd si colonus meliorare pmisit, meliorationes quas aliàs repetere potuisset, amittit, rectè videtur ad casum nostrum allegatus, quia si in colono pactũ memoratũ id operatur, multò magis in emphiteota per supradicta. Item dũ inquit colonum repetere melioramenta finita locatione, licèt secus sit in emphiteuta, quia recipit ad meliorandum; ponderanda est generalitas doctrinæ per eum traditæ, & multò magis generalitas ra-

7 tionis allegatæ, † quę decisionem extendere dẽt ad oẽm casum, in quo ratio viget. l. nomen debitoris.§.vlt. de leg.3. l. quòd dicitur,vbi Bald. no.ff.de pac. glo.in clem. 1. in verbo eligatur, & ibi Card.Floren. de elect. Tiraq.latè in tract. cessan.cau.par.1.in ver legis, nu.149. 150. cum pluribus seq. Vbicunque igitur receperit quis emphiteusim ad meliorandũ, verũ erit dicere, quòd meliorationes ipsas nõ repetit. Rationem rationis assignat. Castr.in ea.l.colonus, nu.4. q a s.facit illud,ad quod tenetur, & in oĩbus cõuenit cum dictis Bal. Ideo iure meritò fuit ẽt ipse Castren. ad idẽ allegatus. Aret. aũt loco præcitato, licèt articulum ibi nõ determinet, refert tñ ita se aliàs respondisse, & pro dicto adducit authoritatem Bart. cũ ratione; idcirco credendum est, eiusdẽ opinionis illum fuisse, cuius añа fuerat;

8 † cum præsertim in eadem volũtate, & sñia quilibet perseuerare præsumatur, nisi contrarium probetur, l.eum,qui voluntatẽ.de pbat. Cæpol. ẽt in alleg.cap.59. vr idem sentire, dum inquit solere cõiter apponi in Instrumentis emphiteoticis, quòd dominus dat ad meliorandũ, vt emphiteota teneatur ad refectionẽ, & reparationẽ rerũ emphiteoticarũ,ex qua obligatione subsequitur deinde,quòd repetere non possit expensas factas, quia fecit illud ad quod tenebatnr, vt sup. dictũ est,ponderando dicta Bar.& Castren. Apparet igitur limitationẽ istam iure, & authoritate suffultã esse,maximè in emphiteosi Ecclesiæ, iuxtà elegans consil. Fulg. 9. per to. & Bart. ab eo citatũ in l.1.§.1. vers. sunt hic quędam.ff. de superfi.ac Dec.qui cum his transit in authen. qui rẽ in vlt.not.C.de Sacrosf.Eccles. & inferiùs etiam dicemus latiùs in contrarijs refellendis. Verùm tripliciter aduersùs eam motiuando argumentatur Illust. D. meus; primò quòd si vera esset, destrueretur generalis regula, qua melioramentorũ repetitio conceditur, emphiteosi

9 per extinctionẽ generationis finita, † quandoquidẽ emphiteosis sẽper datur ad meliorãdum, secũdum Bart.in d.l.colonus, & Redoa. in locis

10 aliàs à me citatis,quod ab ethimologia vocabuli ẽt suadetur, nã emphiteusis nomen græcum, latinè sonat (meliorationem). Alberic. in suo dictio, in ver. emphiteosis. Secundò diuersum est facere melioramenta proprijs expensis, durante emphiteusi, & ea finita expensas ipsas repetere, ideo ex denominatione prædicta nihil infertur, quia ex diuersis non fit illatio. l. Papi-

11 nianus de minoribus. † Tertiò pacta intelligi dñt, secundũ ius cõe *, Alex.consi 21.lib.5.pul•chrè, & latè in simili. Rolan. in tracta. de Luc. do.q. 37. sed iure communi inspecto, repetuntur melioramenta in casu nostro,ergo idem dicendum vr concurrente pacto de meliorando.

Quibus tamen responsum accommodari posse censeo;

censeo; & pro maiori declaratione, vnum præmitto, † videlicet plures fuisse quodammodo
12 ætates emphiteoticorū contractuū, ab initio.n. vilia tm̃, & infructuosa in emphiteusim cōcedebantur, quæ sola diligentia emphiteotæ fiebant fertilia,& modicū quid annuū pro recognitione tantùm directi dominij soluebatur.glo.in l.3.in ver. emponemata. C. de iu. emphit. Alb. vbi sup.vers.4. pulchrè Ioan. Coras.in suis enarrat. ad tit.C.de iu.emphit.cap.1. & Ioan. Ferrat. in simili enarrati. c.2. Postea verò fructuosa quoq; & fertilia dari cæperunt,indistinctèq; hodie dātur, vt experientia docet,& tradunt glo.Alberi. & Coras. ibidē, & Cano. in c.potuit. de locat. soluiturq; pensio fructibus correspondens, vel paulò minor; præsertim de rebus Ecclesiasticis, authen. perpetua. & in corpore, vndè sumitur. C.de sacrosanct.Eccles. Spec.latè in tit.de loca. §.nunc aliqua. q.7.Quo stante, multùm referre dico, vtrum de emphiteusi facta de re vili,iuxta priorem ritum, vel de fertili,iuxta posteriorem consuetudinē,tractemus.Nam primo casu,verū est, quòd data censetur ad meliorañ. quamuis speciale pactum, desuper non interueniat, ita quòd emphiteota adstrictus omnino est ad meliorandum, & contractus substantia, ethimologiæ vocabuli memoratę congruit,†quam tñ di-
13 uersùm aliquantisper, hoc est à plantatione, & insitione, alij deriuant, non à melioratione, vt Coras.& Ferra.locis præcitatis docent; quibus adstipulatur Firm. in suo repert. in ver. emphi-
14 teusis dicitur vers.1.† Secundò verò casu,secùs, iudicandum; siquidem cōducens rem fertilem & fructuosam, nulli tenetur meliorationi, nisi speciali pacto prouisum reperiatur; nec mirum si contractus substantia, ethimologiæ tunc non correspondet, quia aliter celebratus fuit, quàm ab initio celebraretur, quando nomen sumpsit
15 rei consonum † dñam manifestè docet Castren. d.l.colonus, in fi. dū inquit colonum non teneri meliorare rem conductam, emphiteotam verò teneri, quando ad hoc conduxit, vt melioret, apertissimè sentiens,ipsum quoq; emphiteotam regulariter ad id non teneri. Nec non ibidem Bart. dum asserit clausulam illam (ad meliorandam) solere in contractibus emphiteoticis apponi, ut conducens, ad meliorationes teneatur, & expensas faciendas non repetat; Ideoq; rectè distinxit Redoa. præalleg.q.17.pag.403.nu.26. inter casum,quo melioramenta facta sunt ex pacto, & conuentione (vt cōueniri solet in Instrumentis inuestiturarum, locationum, infeudationum, emphiteusis, & similium,in plantando, eleuando arbores, vites, ædificando, & alia huiusmodi) & casum quo vltrò, & sinè pacto facta reperiūtur, & sanè nemo dixerit modernos emphiteotas teneri ad meliorādum, adeoquòd dicantur ex parte sui non adimpleuisse, prout dici possunt, quando ex conuentione tenentur.

Hoc stante præsupposito, non obstat primum argumentum, quia negatur emphiteotas modernos indistinctè teneri ad meliorationes faciendas, prout antiqui emphiteutæ tenebantur, nisi conuentionis lege speciatim se adstrinxerint. Ideo cessat consequentia in oppositū considerata,quia verificabitur adhuc regula meliorationum repetendarum in antiquis emphiteotis, qui ex natura contractus tantùm meliorare res steriles, & infructuosas tenentur, ac etiam in modernis, si nulla pactione obligentur.

16 Et si replicetur, cur diuersum, quando ex natura contractus illius antiqui, obligatus est emphiteota ad meliorandum,à casu, quo ex pacto obligatur, cū par virtus soleat esse taciti, & expressi.l.cum quid.ff.si cer. pet. manifestam dicimus extare rationis diuersitatem, quia primo casu æquissimum fuit, vt conducens sterilia, & penitus infructuosa,industriæ suæ,& laboris,expensarumq; commodum, sibi, hæredibusq; suis reportaret; alioqui nemo inuenrus fuisset, qui oleum, & operam ad beneficium directi domini perdere voluisset, vt in specie perpendunt Coras.& Ferra.locis præcitatis. Secundò verò casu secus dicendum, siquidem conducens fertilia pensionem fructib. parem, vel paulò minorem ęquum est vt soluat, nè cum aliena iactura locupletetur.l.iure naturæ.ff.de reg.iu.Quamobrem si certam pēsionem annuam soluere promittat, vlteriusq; meliorationes facere, vtranque obligationem loco fructuum cadere credēdum est; minoremq; pensionem eum præstare, quā aliàs præstaturus fuisset,si meliorationi se obnoxium non fecisset;Et in his terminis procedere possūt dicta doctorum, qui meliorationes, finita emphiteosi,indistinctè asserunt ad directum dominum pertinere, ea ratione, quòd pensionem recipit, ea durante, fructu minorem, vt Spec. d.§. nunc aliqua in 2 q. & Ias.d.l.1.nu.5. de iu. em-
17 phi. & cano. in d.c. potuit. † Talis etenim obligatio ex parte conductoris pars pensionis censenda est, sicuti, & quodlibet pactum onerosum Emptori, pars prætij reputatur. l. fundi partem. ff.de contrahen. empt.c.cum Ioannes, de fi. instrum. Tiraq.de retract.ligna.§.1.glo.18.nu.38. & 69. & de retract. conuent. in præfat.num.20. not. Scrib.in l.si sterilis. §. pen. per illum tex. ff. de act. empt.

Secundum quoque argumētum ex pdictis tollitur; nam quamuis incompatibilia nō sint melioramēta facere proprijs expensis,& finita emphiteosi ea repetere, cum diuersa sint ista, vt ad
18 sensum patet; † contrarium tamen iudicari debet, vbi ex necessitate obligationis contractæ fiunt, & respectu fructuum ex re conducta perceptorum, pro qua maior pensio aliàs solui debuisset per supradicta. Qui enim facit meliorationes

tiones ad quas tenetur, illas non repetit, vt in proposito dixerunt Bal. & Castr. d.l. colonus,& post eos Redoa. d.q.17.§. colonus num. 2. pag. 408. & Iason. d.l. 2. num. 28. C. de iu. emp. & nouissimè Franc.decis. 191.num.13. ad fin. post adden. ad Dec. consil. 518. in littera A. & Pinell. in l.2.par.2.cap.3.num.10.vbi de communi videtur attestari,& post eum Emanuel.Soar. in add.ad illud idem cap.sub num.7.in littera B. C. de rescind. vendi. Et si secus diceremus, sequeretur idem in colono simplici; talis namque pactio non impediret melioramentorum suorum repetitionem; cuius contrarium probatur in d. l. colonus,& Doct.præcitati concludunt.

Ad vltimum, quòd pacta secundum ius commune intelligantur, respondetur benè intelligi pactum hoc nostrum secundùm ius commune ex quo iure communi dispositum est, quòd talem effectum operetur, etiã in colono simplici, in quo minor ratio militat, vt supra diximus.

19 Præterea, & secundò respondetur, imò pacta idem continentia, quòd ius commune, aliquid vltra illud operari debere l. si stipulatus, ff. de vsu.c.si constitutus de restit.in integr.gloss.in l.si cum militaribus,C.de restitut.mil.Bal. in cap.1. in glo. 1. quo temp. mil. & in l.non impossibile in addit. post gloss.ibi ff. de pact.Spec. in titu.de atbitr.& arbitram.§.sequitur,vers.quia pactum num. 38. plenè Bero. in pacto emphiteotæ loquens in consil. 122.vsque ad num. 5.volum.1. vbi multa refert exempla.

Contraria autem regula procedit, vbi adest aliqua verborum ambiguitas, quæ intentionem contrahentium dubiam reddat, & ita loquuntur Doct.exaduersò allegati.

20 Tertiò,& vltimò respondetur, quòd si verum esset, vt in primo, & tertio argumento contrario supponitur, emphiteotam indistinctè teneri ad meliorandum (cuius contrarium supra ostendimus) attamen animaduertendum foret obligationem huiusmodi generalem, & incertam nullius momenti dici posse l. triticum, & l.ita stipulatus vbi Scriben. omnes,ff.de verbor.obligat.De speciali autem,& certa, contrarium est indubitatum.Si igitur emphiteuta meliorationes facit, quando efficaciter non tenetur, quid mirum si expensas repetit? Quando verò facit,& obligatus est ad faciẽdum, iure merito cessat repetitio per supradicta.

Vndècum in casu nostro expressa sint melioramenta fienda in reducendo prædia ad culturam, & in plantatione arborum, ac vitium,res videtur extra omnem aleam posita. Et hęc pro resolutione doctissimorum motiuorũ Illust. D. mei sufficiant, qui cætera à me omissa facillimè pro sua eximia doctrina supplebit. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Actio de retrouendendo quandocunque, vel in perpetuum, præscribitur spacio triginta annorum secundùm magìs cõmunem opinionem.*

2 *Moneta qualitas attendenda est in solutione debitorum, quæ currebat tempore contractus, ita vt sit eiusdem bonitatis intrinseca; & hæc est vera, communis,& æquissima opinio, atq; naturali rationi conformis.*

3 *Ampliatur,etiam si conuentum fuerit solui posse de moneta currenti,quia intelligitur de currẽti tempore contractus.*

4 *Ampliatur secundò, etiam si conuentum fuisset solui posse de moneta currenti tempore solutionis,& vsuali,nam interpratatur, vt de ea soluatur ad æstimationem antiqua.*

5 *Ampliatur tertiò, etiam si conuentum fuisset de non petendo meliorationem, vel deteriorationem auri,vel argenti.*

6 *Et procedit signanter hac regula in venditore volente vti pacto redimendi.*

7 *Ampliatur quarto,vt procedat etiam in annuis solutionibus.*

8 *Hoc tamen fallit in solutione decimarum,in quibus solutionis tempus attenditur.*

9 *Monetarum valor intrinsecus iudicari debet à Magistris monetalibus,qui Zigostratæ nuncupantur, & eorum iudicio standum est.*

10 *Debitor soluens plus debito propter mutationem monetarum in meliùs secutam, indebitè solutum repetit.*

11 *Et potest tantò minus soluere, quantò moneta melior est effecta.*

12 *Debitor tot scutorum non potest de moneta soluere, quæ ipsis scutis non æquiualeat.*

13 *Velle quisquam non debet id,cuius contrarium nõ esset postulaturus.*

14 *Exemplis non est iudicandum.*

15 *Fallit in exemplis virorum magnæ auctoritatis.*

16 *Et fallit in iudicijs Principum, quæ sequenda sunt.*

17 *Separatorum diuersum est iudicium,quia ex separatis non infertur.*

18 *Facilè quod fuit exprimere, & non fuit expressum, nec disponentem voluisse tenendum est.*

19 *Valor pecuniæ in contractu expressus æstimationẽ non facit, si aliud importare potest.*

20 *Scutorum valor in contractu expressus,æstimationem non facit, quando plures scutorum species, diuersiq́ valoris tunc temporis extabant, sed demonstrationem, de quo scilicet scutorum genere, & valore actum fuerit, vel cuius valoris tunc essent.*

21 *Præsumiturq́ talis exprssio valoris pecuniæ demonstra-*

monstrationis, sed astimationis causa, intelligi debet adhuc de illa pecunia, qua tempore contractus currebat, ita ut de illa solui debeat, si extat, sin minus, de noua deprauata ad astimationẽ antiqua.

23 Contrahentes non creduntur de futura monetarum mutatione, & deterioratione cogitasse, & periculo talis mutationis se subijcere voluisse, minusq; de ea diuinasse.

24 Verba secundùm intentionem contrahentiũ debẽt intelligi.

25 Et secundùm ius commune.

26 Atq; secundùm naturam contractus, & subiectam materiam.

27 Verba deseruire potiùs debent natura contractus, quàm natura contractus verbis.

28 Rationibus priuatis fisci in praiudicium tertij non consentientis minimè standum est.

29 Principes omnes tenentur bonas monetas in pondere, & liga cudi facere, aliàs mortaliter peccant.

30 Pecunia bonitas intrinseca consistit in iusto pondere, & liga.

31 Si autem propter bellum, aut alias necessitates deteriores fecerint, cessante necessitate, tenetur dãnum subditis resarcire.

32 Debitor soluens de pecunia deteriorata culpa sua, cum sit in mala fide, nunquàm prascribit; & est communis.

33 Creditor cuius culpa deteriorata est pecunia, non potest antiquam meliorem petere, prout aliàs potuisset inspecto contractus tempore.

34 Quod non mutatur cur stare prohibetur?

35 Augumentum moneta extrinsecum, debitoris commodo cedit, sicut & damno diminutio.

36 Soluens de moneta deteriorata, incipit solùm prascribere à die quo capit bona moneta crescere ob talem deteriorationem, & de illa debitor soluere.

37 Prascriptionis initium necessariò probandum est, vt possint tempora rectè computari.

38 Creditor recipiens annuam pensionem in moneta deteriorata ignoranter, non patitur prascriptionem.

39 Et prasumitur ignorantia huiusmodi deteriorationis.

40 Etiam in subditis, & ciuibus Principis deteriorãtis.

41 Restitutio in integrum datur ex capite probabilis, & iusta ignorantia aduersùs prascriptionem.

42 Restitutio in integrum transit ad haredes.

43 Restitutio in integrum datur aduersùs prascriptionem cursam contra recipientem longissimo tẽpore ignorãter nonam deterioratam, loco antiqua debita.

44 Libris paternis credens, habet iustam causam ignorantia, si minus debito recipiat.

45 Succedens in ius alterius, iustam habet causam ignorantia.

46 Creditor minus debito recipiens scienter, non propterea residuum donare censetur.

47 Creditor recipiens monetam deterioratam, nõ censetur remittere ius suum, quominus possit supplementum petere vsque ad valorem bona moneta debita.

48 Et si per longissimum tempus receperit, non tamen prascriptionem patitur.

49 Procuratores, vel agentes recipientes pecuniam deteriorem, vel in minori quantitate, quàm sit debitum, non praiudicant domino sinè speciali mandato.

50 Prascriptio est iniquissimum iuris prasidium.

51 Absens ex iusta causa laudabili, & necessaria, restituitur aduersùs quamcumq; prascriptionem ex qua laditur.

52 Restitutio in integrum ad haredes transit.

53 Tempus restitutionis non currit absenti ex causa militia, vel aliter legitimè impedito.

54 Occupato in publicis negocijs, etiam in propria patria, datur restitutio aduersùs prascriptionem.

55 Interpratatio, vel declaratio non cadit in claris.

56 Si certum est de qua pecunia soluendum est, si creditor de alia recipit, non propterea declaratio obligationi contraria, sequitur.

57 Declaratio intẽtionis ambigua, ad eos solos spectat, qui actum gesserunt.

58 Nec potest hares talem facere declarationem.

59 Eius est interpratari, cuius est condere.

60 Interpratatio statuti à statuentibus petenda est.

61 Interpratatio sententia ad iudicem spectat.

62 Interpratatio libelli ad libellantem pertinet.

63 Exceptio in vno, firmat regulam in cateris.

64 Leges correcta non possunt ad causarum futurarũ decisionem impunè allegari.

65 Cessante ratione legis cessat ipsa lex.

66 Debitor is est, à quo inuito exigi potest.

67 Casus ommissus remanet in dispositione iuris communis.

68 Statutum, vel decretum prohibens creditorem petere augumentum, sinè melioramentum monetarum, non comprehendit emptorem, qui virtute pacti cogitur ad retrouendendum.

69 Statutum pradictum non prohibet creditorem petere deteriorationem intrinsecam monetarum secutam post contractum.

70 Sed prohibet tantùm peti augumentum extrinsecum, quod debitoris commodo cedit.

71 Operatur autem, quòd solui possit de moneta noua deteriorata, sed ad astimationem antiqua.

72 Argumẽtum de pacto ad legem, sinè statutũ valet.

73 Turpe est doctori ius in quo versatur ignorare.

74 Principis placita legis habent vigorem.

75 Princeps sciens, & patiens legis inobseruantiam, videtur eam reuocare, & vlteriùs non ligat contrahentes in loco.

76 Statutum non ligat forenses ratione bonorum tantùm, qua in loco possident, quorum ratione nõ fuit datur Principis iurisdictio.

77 Forenses ligantur statutis loci in ordinarijs tantũ, non in decisorijs, qua oriuntur secundùm contractus

ctus naturam tempore ipsius contractus.

78 *Forenses non gaudent beneficio statuti.*

79 *Bossi.in ti.de mone.nu.4.declaratur.*

80 *Emphiteosis vera, & propria ea est, pro qua modicum quid soluitur in recognitionem domini directi.*

81 *Modica non sunt in consideratione habenda.*

82 *Augmentum, & diminutio rei emphiteoticæ regulariter spectat ad emphiteotam, nisi tota res pereat.*

83 *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*

84 *Emphiteota potest soluere annuam pensionem de currenti moneta, non habito respectu valoris intrinseci, vel extrinseci.*

85 *Doctori de consuetudine attestanti, etiam eximio, non creditur, imò nec glossatoribus ipsis, & est cõmunis modernorum, licèt controuersa.*

86 *Sed indubiè procedit vbi agitur de consuetudine iuri communi contraria.*

87 *Doctori attestanti de consuetudine soluendi de moneta noua deteriorata loco antiquæ debitæ, non creditur.*

88 *Land.in tract.de mone.num.29.& 30.refert consuetudinem Mediolani, & Papiæ contra id quod asserit Bossi.in tit.de mone.nu.4. quòd solui possit de currenti moneta, etiam viliori.*

89 *Scripturis inuicem pugnantibus non creditur.*

90 *Testibus contrarijs, qui ad concordiam reduci non possunt, & quorum vnus non est dignior altero, vel deponens verisimiliora, non creditur, quia se inuicem impediunt.*

91 *Consuetudo in dubio interpretanda est secundùm ius commune, præsertìm circa facultatem soluendi de moneta viliori in præiudicium creditorum.*

92 *Consuetudo ab allegante probari debet.*

93 *Consuetudo vigere debet tempore contractus, ad hoc vt contrahentibus præiudicet.*

94 *Consuetudo ex non actibus non inducitur, sed ex affirmatiuis tantùm.*

95 *Consuetudo non operatur contra claram disponentium intentionem.*

96 *Consuetudo non extenditur ad actum Principis.*

97 *Consuetudo non operatur in rebus maximi momenti.*

98 *Consuetudo non ligat forenses illius ignaros, præterquàm in ordinatorijs iudicij.*

99 *Consuetudo loci contractus, non ligat forensem illius ignarum, si probabilis multùm est ignorãtia, aut saltem restituitur in integrum.*

100 *Venditor retroemere volens, & deponens prætium in moneta viliori antiqua, quæ currebat tempore venditionis, si non supplet de noua ad æstimationem antiquæ, non satisfacit debito, cum non sit integrum depositum, ideò obtinere non potest.*

Pro Serenis. D. Rainutio Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce.

Responsum super Marchionatu Nouariæ.

EPITOME.

In præsenti Responso primo loco refertur illa communis sententia, quòd pacto de retrouendendo, etiam quandocunq; vel in perpetuum, præscribitur triginta annorum spatio.

Subinde verò augmenti, & diminutionis monetarum materia latissimè pertractatur, & quorum lucro, vel damno cedant? & an & quando tempus contractus, vel solutionis attendatur? cum multis alijs scitu dignis, & in practica frequenter contingentibus.

RESPONSVM C.

ANno 1538. emit Dux Petrus Aloysius Farnesius à Carolo Quinto Imperatore Marchionatũ Nouariæ pro se, & descendentibus suis masculis, legitimis, & naturalibus, prætio scutorũ 225. milliũ auri, licèt Inuestitura gratuitũ feudum, ac donationem præseferat; Hoc enim aliunde satis constat, proptereaq; liberati fuerunt successores præfati D Ducis à solutione annatę, quoties feudatarijs status Mediolani indicta fuit, à qua illi tantũ immunes sunt, qui titulo oneroso feuda obtinent; Ex verbis ẽt eiusdẽ Inuestituræ id ipsum depræhendi põt, dum in pacto redimendi in fine posito, vtitur verbo luere, mentionemq; prætij soluendi pro luitione facit. Et in instrumento restitutionis Placentiæ, & Nouariæ factę per potentissimũ Philippum eiusdem Imperatoris filiũ Serenis. Octauio D. Petri Aloysij filio, fit expræssa mentio venditionis factæ dictæ Ciuitatis Nouariæ cum suo territorio, & alijs pertinentijs. Inuitissimus quoq. Rex Philippus III. dũ recuperationem dicti Marchionatus nunc mandat vtitur verbo (disempegnare,) attento enim communi vsu loquendi; contractus venditionis cum pacto de retrouendendo, solet pignoris nomine nuncupari. Et hoc sit primum præsuppositum.

Secundum sit præsuppositum, in dicta Inuestitura concessos fuisse omnes redditus Ciuitatis Nouariæ, ac totius territorij, singulos etiam exprimendo speciatim, & subinde additum, quòd eo quia tunc propter malam temporum conditionem non ascendebant ad scutos quindecim mille annui redditus, quos Carolus ipse donare constituerat, alium redditum scut. 2655. auri

annui

annui redditus ad rationem librarum quinque, & solid.decem pro singulo scuto super datijs Mediolani in feudum quoque concedit,& donat;ea tamen conditione, quòd auctis redditibus Nouariæ, minueretur hæc summa addita ad ratam.

Tertiò præsupponitur adiunctum fuisse pactū, quòd liceret ipsi Imperatori, & successoribus suis in Ducatu Mediolani omnia prædicta donata, & infeudata vtsupra luere,& redimere, soluēdo precium ad rationem quindecim de capitali pro vno de redditu, quod facit summam scutorum 225.millium.

Quartò præsupponendum est aureos de anno prædicto 1538. diuersi generis extitisse, qui diuersum etiam valorem habebant, vt ex edicto Marchionis Vasti, qui tunc Mediolani statū pro Imperatore Carolo regebat, expressè constat,limitando vt infra.

Li scudi dal sole fabricati nelle Cecche di Milano,cioè Ducali,Frāza,& Genoua. L. 5 s. 12

Li scudi Imperiali,& d'Italia,cioè Venetia,Mātoua,Ferrara,Bologna,Fiorenza,& Lucca, & altri, quali non fossero di minor bontà di caratti 22,& giusto peso Lir. 5 sol. 10.

Gl'altri scudi di minor bontà, ò peso alla rata della lor valuta.

Vndè apparet,quòd tunc temporis extabāt aurei diuersi generis,& valoris.

Supponitur quinto à dicto tēpore citra aureorum valorem creuisse;Nam de anno 1557. sub Illustriss. Cardinale Tridentino Mediolani status Gubernatore publico edicto impositum fuit precium vt infra.

Li Ducati di Spagna, Milano, Venetia,Genoua,Fiorenza,Portogallo,Ongari, Boemi di giusto peso Lir. 6 sol. 6

Li Ducati di Mātoua,Ferrara,Bologna,& Papali di giusto peso Lir. 6 sol. 4

Li Ducati di Portogallo noui con la Croce grāde di giusto peso Lir. 6

Li Rogorini di giusto peso Lir. 6. sol. 2

Li scudi d'Italia d'ogni sorte di giusto peso. Lir. 5 sol. 14.

Li scudi dal Sole di Franza,Milano,& Genoua di giusto peso Lir. 5 sol.16

De anno verò 1562. sub regimine Marchionis Piscariæ variatus etiam fuit in aliquibus scutorum atq; ducatorum valor, & præsertim auctus fuit valor scuti Mediolañ.noui ad L. 5. l. 15.d.6

Anno verò 1564.sub regimine D.Gabrielis de Cueua auctus etiam fuit in multis aureorum valor,& signanter, vt infra.

Li scudi d'oro di bontà di 22.caratti,& di peso di doi danari,& diciotto grani Lir. 5. sol. 18

Li scudi della medema bontà, ma differenti di peso,cioè di danari doi,& grani diecisette l'vno Lir. 5 sol. 16

Li scudi dal sole di peso di danari doi, & granì diciotto Lir. 6

Et quelli di danari doi,& grani 17 L. 5 s. 18

Successiuè quoque auctus fuit valor,ita vt hodie scuti Itali boni auri, & iusti ponderis valeāt Lir. 6 sol. 13

Sextò loco præmittitur hoc augumentū aureorum,sicuti ēt monetatum argenti puri,aliūde nō processisse,quàm ex deterioratione monetarum inferiorum ære mixtarū,quę longè deterioris cōditionis fabricatæ fuere,tàm in pōdere,quàm liga; quod iam probatum fuit experimētis factis. & collatione facta per Peritos Zigostrates, vulgo, Assagiatores, veterū monetarū cum nouis, quorū iudiciū in processu productū extitit; cui standum est l.2.C.de pondera.& au.illat.lib. 10. Purpur.cōs.522. ante nu.37. Quāquam id ipsū apud oēs perspicuum est;cū enim aurū, & argentū purum,suum,certū, & determinatū valorem habeat,tàm in pondere,quàm in liga,si cum monetis inferioribus cōmutandum est, quò fuerint istæ deteriores (prout in dies deteriorantur) eò pluribus comparandū venit; & hoc in causa est, vt aurū, & argentū purum pluribus parpaleolis, vel solidis,aut alio monetarum genere deprauato,æstimetur,& ematur,& ita etiam de iure præsumi nostrates tradidere;adeò vt probatione nō indigeat,Brun.in tract.de aug.par. 1. declar.61. ver.sed tunc silet,& vers.sed maius dubiū. Rub. cons.17.col.2.vers.veruntū, Grat. consil. 13.nu. 78.Tiraq.de retract.consang.§.1.glo.17.nu. 27. Crau.cons.47.nu.6.Purpur.in l. cum quid num. 170.ff.si cert.pet.Soc.iun.cons.101.nu. 3. lib.3. Surd.latè cons.368.nu.8.9.vbi hanc appellat legitimā probationē,cū iuris pśumptione pdeat.

Septimò pręmittitur Ducē Petrū Aloysium in possessione Marchionatus prædicti perseuerasse vsq; ad mortem, quæ successit de anno 1547.& postea Ducē Octauiū vsq; ad annū 1550. à quo tpe vsq; ad annum 1556.tentus fuit p Ducalem Camerā Mediolani,& postea eidem Duci Octauio restitutus;q in eo perseuerauit vsq; ad annū 1586. quo decessit; Successorq; eius fuit nūquā del.me.Dux Alexander,q in Belgis pro Catholico Rege, & defensione Catholicæ fidei pugnabat,pugnauitq; vsq; ad eius obitum,anno videlicet 1592.quo Serenifs.Dux Rainvtivs paternas Ditiones, & signanter Marchionatū pdictū obtinuit vsq; in pñs tps.Et isti oēs singulis annis, qbus Marchionatum tenuerīt, redditū annuum scutorum 15.millium à Lib.5.sol. 10.medio Agētiū,& Procuratorū suorum receperunt de currēti moneta, non obstante, quòd redditus Nouarien.ad maiorem summam ascenderint,& quòd moneta ipsa deteriorata in bonitate intrinseca, videlicet in pondere,& liga, scutis aureis augumentum in dies attulisset.

Nunc igitur Potentissimus Rex Philippus III. Marchionatū prædictū redimere volēs, Gubernatori

natori suo Mediolanens. status negotium imposuit,q oblatis 225.millib.scutis in rõnem sol.110 tm̃ p̃ singulo scuto Serenifs.D.Ducẽ Rainutium ad retrouenditionẽ faciendã interpellauit, & pecuniã depofuit.Procurator verò ipsius D.Ducis nonnullas fecit exceptiones,& signanter redemptioni ampliùs locũ non esse, cum anni 63. post pactũ luendi effluxerint,& triginta ad præscribẽdũ huic iuri sufficiãt,& quatenus redẽptioni locus foret,nõ esse integrũ depositũ;qa scuti debebãt esse auri in auro, vel saltem in moneta æquiualenti; qñquidem reddenda erat pecunia eiusdem bonitatis intrinsecæ,q̃ currebat tpe Inuestiturę,& si de illa antiqua non reperiretur,soluenã esse de noua ad æstimationẽ antiquæ, & sic centũ viginti tres solidos pro singulo scuto. Exceptũ quoq; fuit de non adimplemento contractus ex parte Regij Ducalis Fisci,eò quòd annuę pensiones scutorum 15. millium currentis monetæ nõ sufficiebant,sed redditus Nouariæ integri dimittendi erãt,etiam si dictam summam excesserint, & quòd omni in casu solui debuissent scuti annui 15.mille cum suo augumento causato ab inferiorum monetarum deterioratione, ab ipso etiam Regio Fisco procedente.

Aduersus verò huiusmodi exceptiones,& Serenifs.Ducis prætensiones replicatum fuit per Regios Fiscales; Procurator verò Serenifs.terminũ petijt ad probandũ incũbentia, quo denegato, processum fuit statim ad sñiam,declarãdo retrouenditionem pro facta haberi,& Nuntium ad dictam Ciuitatẽ,& Marchionatus iura, concedendo; à qua fuit appellatum,& de nullitate dictum ad Reg.Catholicã Maiestatẽ His peractis,missus ego fui à Serenifs.D.Duce Mediolanum, cõque rẽdi causa de hm̃oi propera minis,&(vt arbitrabatur)iniusta sñia,nè pendente appellatione aliqd innouaretur vlteriùs,cumq; Regios illos Officiales,qui sñiam tulerant extraiudicialiter plus quã semel allocutus fuissem, merita causæ pertractando, infrascripta tandẽ motiua ab Ill. Magistratu ordinario pro sententiæ suæ iustificatione mihi fuerunt exhibita.

Dicitur primò actum fuisse inter contrahentes de nummis aureis sub certa ęstimatione librarũ quinque,& solidorum decem pro singulo,idquè colligi ex eo, quòd dum ex redditibus Ciuitatis Nouariæ non percipiebantur aurei quindecim mille, pro supplemento assignati fuerunt aurei 2655. exigendi super datio Mercantiæ, expressumq; fuisse ad rationẽ librarum quinq; cum dimidia:supplemẽtum autem non nisi ex pecunijs eiusdẽ qualitatis,& ęstimationis fieri posse,ideo censeri actum, & estimatum fuisse inter partes aureum numum in libr. quinq; & solid. decem.

Secundò hoc comprobari cõtenditur ex libris Cameræ illius temporis,quibus taxatus fuit ille redditus in libris 82500. quę cõstituunt summã aureorum 15.mill.ad dictam rõnem libr. quinq; & solidorum decem pro singulo aureo, & hæsitari non debere,quin hisce libris standum sit; præsertim in hoc casu, in quo tractatur de interpretatione,seu declaratione voluntatis dubiæ,cum ipsamet subsequuta obseruantia omnium optima interpres sit,vt in specie Menoch.consil.49. num.20.Surd.conf.335. nu. 26.

Tertiò,quòd quamuis aliqui dixerint, taxationẽ nõ stare loco estimationis, sed demonstrationis,attamen non esse à cõi recedendum, & contrariã sñiam sibi locum vẽdicare posse, vbi adessent scuta varij valoris, qnod probandum esset, & nedũ hoc à Serenifs. Duce actũ nõ reperitur, quinimo fides Pręfecti officij Panigarolarum,in quo cridę monetarũ reseruãtur,attestatur,qnòd anno 1538.non adfuit scutum talis valoris, nisi in mense Decembris, quo fuit auctum à soldis centum,& sex,vsq: ad solidos centum, & decẽ, & cõtractum nostrum celebratum fuisse eodem anno de mense Iulio.

Quartò,adducitur statutum,seu decretũ dominij anni 1386.confirmatum à Comite Virtutũ, quòd spectari non debeat augumentum monetarum,sed standum sit valori,qui suberat tempore contractus,vel cuiuspiã alterius dispositionis, de quo meminit Curt.iun.in rep.l.cum quid,nu. 22.ff.si cer.pet.secundùm quod decretum fuit in Hispanijs pronunciatum à supremo Italię Consilio contra Illustrifs.Leyuas,qui eadẽ ratione pręrendebãt augmentum ducatorum largorum annui redditus ab Imperatore donati tempore foederis Bononiensis sibi deberi, confirmato voto Magistratus ordinarij in ea causa edito, licèt ipsi essent forenses,& non subditi huic Dominio,qa quicquid Bart.censuit in l.cunctos populos, nu. 41.ad fin.& nu.42.C.de summ.Trinit.Doct. iuisse communiter in contrariã sententiã,quod spectãda sint statuta locorum in quibus sunt bona, siue in rẽ concepta sint,siue in personam, Brun. super stat.fœm.excl.art.6.q.20.Curt.inn.consil. 5.sub num.42.latè Gozadin.conf.49.& Ioseph. Ludou.decis.76.

Quintò non opitulari,quòd Serenifs. isti Principes,qui primo inuestito successerunt,ignari essent tenoris inuestituræ,& tãquã absentes igno rarent augmentum monetarum in hoc statu, cũ talis ignorantia cadere nõ potuerit in primo inuestito,nec ẽt in secundo, qui Marchionatũ sibi restitui obtinuit anno 1556.Probabilemq; non esse ignorantiam absentium, quando tractatur, de re notabilis momenti, & habent agentes in partibus,Roman.in cõs.48t.in specie ista, Surd. in dicto consf.335.nu.50.& 59.& ibi fuisse iudicatum in dicta causa Leyuarum, in qua hæc eadem exceptio proponebatur.

Postremò Pręfectos Cecchę retulisse bonitatem intrinsecã monetar ũhodiernã in hoc statu antiqua

tiqua longè meliorẽ esse, quicquid sit cõis * opinio de qua testatur Didac. c. 7. §. vnico in 3. con clus. siquidem non seruatur Mediolani. vti, etiã testatur Boss. de monet. nu. 4.

Cæterùm his non obstantibus, rectè militasse videntur memoratæ Serenis. Ducis exceptiones, & propterea malè fuisse contra Celsit. suam iudicatum; declarando retrouenditionem haberi pro facta, & Nuncium petitum concedendo
1 vt supra. † Etenim quod ad præscriptionem attinet contra pactum de retrouendendo, & quandocumq;, & in perpetuum, stat magis cõmunis * opin. vt apparet ex traditis per Didac. Couaru. li. 1. varia. resolu. c. 9. num. 1. vers. egregia tamẽ, Ceph. cons. 43. num. 12. in 1. Menoch. consi. 43. num. 22. 23. consi. 201. num. 85. & consi. 962. nume. 38. & Cagno. in l. 2. num. 78. C. de rescinden. vendit.

2 Verùm si ius luendi duraret, militaret certè exceptio non integri depositi, cum factum fuerit de moneta currenti tempore solutionis, nullo habito respectu ad qualitatem currentis tempore contractus, & tamen absolutum est, nedum in huiusmodi pactis de retrouendendo, sed in omnibus contractibus, attendi debere tempus contractus, non solutionis, in qualitate monetarum reddenda l. cum quid vbi Scribentes omnes, & maximè Alexand. num. 16. vers. limita illud Parpal. num. 27. conclu. 5. Curt. in 3. euident. & in 2 quæst. & Alciat. ad fin. si cer. pet. Est etiam tex. in cap. cum Canonicis, & c. cum olim de censi. & vtrobiq; tradunt communiter * Scriben Bart. & alij in l. Paulus de solut. Abb. cons. 56. per tot. lib. 2. Boer. decis. 327. num. 7. & 11. Brun. in tracta. de augum. conclus. vlt. vers. his præmissis, vbi reg. firmat, & multos adducit concordan. ac de communi attestatur, & declarat. 1. 6. & 7. Corn. cons. 109. viso puncto in princip. lib. 4. Signor. cons. 24. quæstio talis est, Bertran. consi. 312. colum. 1. lib. 1. & consi. 321. in fi. li. 3. Capr. consil. 29. num. 9. Afflict. decis. 394. Rub. Alexan. cons. 17. per tot. & cons. 148. num. 4. Tiraquel. de retract. lignagg. §. 1. glo. 18. num. 26. 27. vbi hanc communem Legistarum, & Canonistarum asserit; quod etiam affirmat Ceph. consi. 31. num. 8. 9. & seq. Calca. consi. 15. num. 41. cum seqq. inquiens, quòd aliter fieret contra naturam, & rationem propter quam fuit moneta inuenta, vt scilicet homines in necessitatibus suis cum his, cum quibus habebant contrahere, se gerere possent æqualiter; si enim posset fieri solutio in alia moneta, non eiusdem bonitatis, vel perfectionis, quàm quæ erat tempore contractus, & cogitatio, & promissio contrahentium, iam ipsi remanerent defrandari cogitationibus suis, quod non est dicendum l. cum aurum de aur. & argen. leg. cum alijs per eum adductis, Crauet. consil. 49. num. 6. Misinger. obseruat. 1. & 16. centur. 4. dicit nedum communem, sed veriorem, & iuri atque æquitati magis conformem, & secundùm eam in imperiali Camera bis iudicatum; & Doctiss. Soc. iun. cons. 145. nu. 94. lib. 1. & cons. 101. num. 1. cum seqq. lib. 3. pulchrè Bologn. cons. 11. nu. 45. cum plurib. seqq. Purpur. cons. 179. & cons. 522. nu. 33. cum seqq. Menoc. cons. 97. nu. 150. & cons. 138. nu. 6. 7. & 19. 20. Didac. de vet. numism. colla. cap. 7. §. vnico, vers. 3. conclusio, vbi alios refert, & in vers. contrarium hoc maximè procedere affirmat, vbi cum mutatione valoris intrinseci cõcurrit etiam mutatio valoris, & precij extrinseci, vt in casu nostro; in quo deterioratis monetis inferioribus, auctum fuit precium argenti puri, & auri, vt in sextò p̃misso. Surd. cons. 220. nu. 3. vers. non tamen, & seq. plenè in cons. 368. nu. 7. 8. 9. & 17. & cons. 397. n. 14. 17. cons. 406. per tot. & signãter nu. 5. 6. cum seq. & cons. 438. nu. 7. Natt. cons. 302. & cons. 454. Gabr. tit. de solut. concl. 1. cũ multis concor. Viui. concl. 184. Gail. lib. 2. obser. 73. Borgni. decis. 16. num. 42. alios plures adducens, Budel. in tract. de mone. & re numism. c. 2. nu. 16. vbi post Regnau. inquit communem opinionem hanc vsque adeò attendendam fore, vt quamuis nihil dictum sit, tacitè tamen inter contrahentes actum censeatur, & hoc consistere in ratione multum euidenti, quando id dictat ipsa iustitia naturalis. Sola in tracta. de moner. casu 5. 6. 7. & 27. Ant. Fab. de var. numism. debit. solut. cap. 3. & 4. per tot. Et si aliter diceremus, possent tantùm minui monetæ inferiores, vt læsio creditoris vltra dimidiam excederet, quod maximam iniquitatem causaret, vt considerat Abb. in consil. 56. colum. 2. versic. præterea; & præsertim in casu nostro, si pactum redimendi duraret perpetuò. Sequeretur etiam aliud inconueniens, quòd certum dici non posset in obligatione deductum, propter quotidianas mutationes monetarum satis notas, quod animaduertit Signo. d. consil. 74. num. 26.

3 Et in proprijs terminis nostris pacti de retrouendendo, quòd restituenda sit pecunia antiqua currens tempore contractus, & seù noua ad æstimationem illius antiquæ, tradunt Oldr. consil. 249. Arec. cons. 11. Corn. cons. 181. num. 70. lib. 2. & consil. 321. colum. penult. lib. 3. Guid. Pap. quæst. 493. plures adducens rationes concludentes, Rub. d. consil. 148. per tot. Curt. iun. consil. 14. colum. 3. & 4. lib. 1. & consil. 28. Tiraq. de retract. consang. §. 1. gloss. 18. num. 26. & seq. Crau. consil. 47. num. 6. Soc. iun. d. consil. 145. num. 94. Bologn. d. consil. 11. num. 37. & 45. cum sequentib. Coras. li. miscel. cap. 14. num. 5. Decia. cons. 87. nume. 10. lib. 2. Anguis. cons. 37. lib. 2. Menoc. consil. 258. nu. 10. Cagn. in l. 2. nu. 216. vers. non tamen, & nu. 217. C. de

pact. inter empt. & vend. vbi sic iudicatum refert iuxta consilium ab eius Patre redditum, & comprobatum ab omnibus legum verticibus, qui tunc in Taurinensi Gymnasio florebant, & pluries quoque in Ciuitate Vercellarum decisum fuisse, non obstante statuto prohibente creditorem posse petere, vel exigere à debitore va limentum, seu melioramentum monetæ.

4 Et ampliatur, etiam si conuentum fuisset solui posse de moneta currenti, nam intelligendum est de currenti tempore contractus, Corn. d. consil. 181. num. 70. lib. 2. & consil. 321. column. vlt. lib. 3. Curt. iun. consil. 24. num. 4. Brun. d. tracta. limit. 8. ad fin. vers. si autem dictum fuerit, Sol. d. tract. cap. 29. & Budell. vbi supra li. 2. c. 14.

5 Quinetiam ampliatur, vbi conuentum fuisset solui posse de moneta currenti tempore solutionis, & vsuali, nam operatur tantummodo, vt non teneatur debitor præcisè soluere de illa antiqua, quam excessiuo forsan precio emere cogeretur, non tamen liberat eum quin supplere teneatur defectum valoris intrinseci diminuti propter monetarum deteriorationem, Brun. d. tract. concl. vlt. declar. 10. & 17. Sola latè d. tract. cas. 10. vbi multos citat, & præsertim Oldr. cons. 250. num. 3. vers. ad secundum, Laud. in tract. de mone. num. 25. Soc. iun. d. consi. 145. nu. 96. li. 1. Surd. cons. 220. per tot. & signanter num. 6. cum seqq. vbi authoritates, & rationes adducit, Budel. d. tract. li. 2. cap. 11.

6 † Et ampliatur tertiò, etiam si conuentum fuisset de non petendo meliorationem auri, vel argenti, Cagno. d. l. 2. nu. 216. vers. fortiùs aliquando, C. de pact. inter emp. & vend. quem sequitur Lancell. Gallia. consi. 35. in fi. & benè conferunt, quæ de simili decreto, vel statuto inferiùs dicentur, cum de statuto ad pactum arguatur l. fin. vbi Doct. C. de fideiusso. glo. in l. non solùm, §. fi. de nou. ope. nuncia. & in puncto tradit Surd. d. consil. 220. num. 7.

Placet deniq; notabilem sententiam Budel. referre in hac materia, qui in tracta. præd. lib. 2. cap. 2. num 10. & seq. post gloss. Parisien. protestatur non esse ab opin. præcitata recedendum vti recepta, & veritati consentanea, æquiore, & benigniore, prima; & maxima, omnium veterum, recentiorum, & medij temporis scriptorum, qui vna voce loquendo, repetendo, in tractatibus, & consilijs semper, & indistinctè tennerunt, quòd siue debeantur pecuniæ in genere abstracto quantitatis, puta libræ, siue certa species monetæ, vt mille aurei, debet semper attendi bonitas intrinseca, quæ erat tempore contractus, siue alterius cuiuscunque dispositionis, & quòd cum sit plusquam communis, & præiudicata opin. superfluum sit auctores citare; quos tamen ipsemet Budel. eo loco in magno numero, & rationes quoque vrgentes pro ea, refert, vsque ad num. 20. qui videatur; & notabiliter inquit Ioan. Bologn. in cons. suo 117. num. 37. de naturalibus contractuum esse, vt pecunia reddatur in eadem bonitate, qua recepta fuit intrinseca; quia ea est, natura dissolutionis contractus, vt fiat eum eisdem qualitatibus retrotraditis, quibus fuit constitutus l. ab emptione ff. de pact. l. 1. & 2. C. quando lib. ab emp. disce, & l. nihil tàm naturale de regu. iur. refert, & sequitur Gasp. Bellet. in cons. impresso post d. tract. Solæ de mone. num. 26.

7 Nec ommittendum, quòd conclusio supra relata de tempore contractus attendendo in solutionibus debitorum, procedit etiam in annuis præstationibus, seu pensionibus, quæ solui debent de moneta tempore ipsius contractus currente, seu de moderna ad æstimationem antiquæ; sunt de hoc tex. expressi in d. c. olim causam, & c. cum canonicis de cens. & c. quantò de iureiur. vbi Bal. & Scriben. & ita resp. Oldr. consil. 250. Factum tale, ac Panorm. consil. 59. Colleg. Papiens. in consil. post tracta. Brun. de augum, impresso colum. 7. vers. & procedit præmissa conclusio. concord. citans, & ipse Brun. declarat. 7. alios referens, Rub. Alexand. d. consil. 17. num. 1. Crauet. d. cons. 47. num. 6. Menoch. consi. 258. num. 10. Natt. consil. 664. Ceph. consi. 31. per tot. Gabriel. in suis communibus titu. de solut. conclus. 1. nume. 30. Pancir. consi. 185. num. 20. Surd. consi. 368. nume. 10. plures alios citans, Budel. d. tracta. lib. 2. cap. 23. & Ant. Fab. præcitato tract. cap. 2. per tot. & cap. 22. vbi Glo. Paris. contra sententiem im
8 probat (præter quàm in solutione decimarum, in qua Guid. Pap. sequitur quæst. 493.) rationem diuersitatis concludentem adducens; & hanc esse communnem, * & magis communem * sententiam attestantur supra relati Doctor. ac etiam nonnulli, qui ab ea recedere tentarunt.

Ex præmissis igitur duo necessariò consequuntur, alterum, quòd precium Marchionatus Nouariæ oblatum pro obtinenda retrouenditione integrum non fuit, sed diminutum in parte, qua monetarum argentearum valor, atque auri ob deteriorationē inferiorum monetarum à die inuestituræ in hoc tempus, creuit, Alterum verò, quòd annuę pēsiones scutorum 15. millium (si modo integri redditus Nouariæ debiti non fuissent, prout debitos fuisse credimus, tenore inuestituræ attento, & attentis consultationibus in simillimo casu præclarissimorum virorum Decia. & Menoc. illius in cons. 35. lib. 2. istius verò in cons. 201. per tot.) soluendæ saltem erāt eadem regula, habito scilicet respectu ad tempus contractus, ita quòd aucto paulatim valore auri, & argenti puri ob deteriorationem prædictam augeri quoque debebat numerus

libr.

libr. quæ ab initio solui ceperunt; solutio namq;
partis debiti non liberauit Regiam Ducalem
Cameram Mediolani à toto, quæ propterea de-
9 bitrix remanet partis non solutæ, † cuius sum-
mam facilè declarare Periti poterunt, qui Magi
stri monetales, aliàs Zigostratæ nuncupantur,
quibus standum erit d.l.2.C.de pond.& au.illa.
lib.10.Budell.d.tract.lib.1.cap. 26. 27. Facta et-
enim collatione numismatum currentium de an
no 1538. cum alijs postea cussis, & etiam habi-
ta ratione edictorum super monetarum valore
in dies aucto, iudicium suum rectè proferēt; imò
iam protulerunt vtsupra.
10 Et quòd suppleri debeat quicquid defuit in so
lutionibus annuis, suadet vrgens ratio, nam si
plùs debito solutum fuisset ob mutationem mo-
netæ, ipsa Regia Camera credente se ad tantum
teneri, repetere posset Oldr.d. cons.25. numc.4.
Afflict.decis.194.& Sola d.tract.cas.4.& 48.nu.
7.& cum contrariorum eadem sit disciplina l.
1.§.huius autem rei de iurisdict.omn.iud.debet
quoq; licere creditori petere quod defuit; aliàs
11 claudicaret contractus contra iura vulg. † Iti-
demq; si mutata fuisset pecuniæ bonitas in me-
liùs, licuisset Regiæ Cameræ minorem quantita
tem soluere, habito respectu ad qualitatem anti
quæ d.c.cum canonicis, & tradit Corn.cōs. 279.
& 287. lib. 2. Barb.cons.19.num.3.lib.4. Gabr.
cons. 164. nu.4. cum concord.& alios referens,
Sol.d.tract.cas.21. Ergo & è contra sequuta de-
terioratione, plus solui debuit per supradicta, &
ita arguit Crau. d. cons.47.ad fi.Menoc.d. cons.
138.nu.12.vers.secūdò ratio naturalis, & Gab.
loco proximè citato.
12 † Suadetur quoque alia non minus euidenti
ratione, nam cum Inuestitura loquatur de scu-
tis, & de scutis aureis, vt in ea legitur, si aurei va
lor diminutus fuisset, ita quòd libr. quinq; vel
minùs etiam valuisset, potuisset Regia Camera,
omissa librarum solutione, tot aureos soluere,
tam pro annuis pensionibus, quàm pro recupe-
ratione Nouariæ, & ita creditorem deludere,
quod est inconueniens, vt in proposito con-
13 siderat Crau. vbi proximè † quia non debet quis
id velle, cuius contrarium nō esset postulaturus
l.pen.C.de solut.
Et quòd pensiones annuæ in contractibus
promissæ solui debeant de moneta tempore
contractuum currenti, seu de noua ad illius æsti
mationem, iam fuit bis à Locumtenentibus, &
Gubernatoribus status Mediolani pro Catho-
lica Maiestate decisum in fauorem Serenissimę
Ducissæ Lotharingiæ, Primò de anno 1546.
die 12. Decembris per Illustrissimum Dominū
Ferrantem Gonzagam, cum voto consilij secre-
ti per hæc verba (& pro futuro tempore, ac ab
ipsis Calend.Ianuarij dicti anni 1545. citra, di-
ctam Illustrissimam Dominam Ducissam debe-

re consequi annuatim loco dictorum scutorum
22000. libras 121000. imper. in scutis, seu in
valuta ad rationem solid. 110. imper. pro scu-
to, donec precium scuti erit prout nunc est; & si
alterabitur augeatur dicta summa, vel diminua-
rur ad ratam) & subinde de anno 1570. die 19.
Aprilis per Illustriss.Ducem Alburquensem ha-
bita relatione, & voto Magistratus ordinarij or-
dinatum fuit fieri mandatum prædictæ D. Du-
cissæ de Lib. 32926 solid. 13 den. 6 ex cau-
sa augumenti scutorum secuti solidorum qua-
tuor pro quolibet scuto, videlicet à libris quin-
que cum dimidio ad libr.quinque, & solid.qua-
tuordecim.
14 Quamuis igitur stet regula, exemplis non esse
15 iudicandū l.nemo, C.de sent.& interloc. † dicit
ramen ibi Bal. sequenda esse exempla magnę au
16 ctoritatis Virorum; † Imò verò Principum iu-
dicia necessariò sequenda esse dicit glo. in c.in
causis per illum tex.de sen. & re iud.quod notat
pro limitatione ad d.l. nemo Abb. in cap.afferte
num.1.de præsumpt.& ibidem Fely.sequitur in
princ.& alia glo.in c.fi.9.dist.& in c.fi. 20.distin.
in vet.exempla.
Superest nunc acutissimis motiuis Ill. Magistra
tus appositè respondere.
Non obstat igitur primò, quòd scuti de quibus
in Inuestitura fuerint taxati, & æstimati libr.qn-
que, & sol. decem pro singulo, quia contrarium
in facto legitur; nā dum loquitur de redditu an-
nuo 15.millium scutorū, & de luitione Marchio
natus precio scut.225.millium, nullam facit mē-
tionem libr.aut sol.sed tantummodo in conces-
sione noui feudi redditus annui scutorū 2655.
deficientis ab integrandum summam dictorum
17 scut.15. millium; quod est quid separatum, † &
18 ex separatis non infertur l.inter stipulantē, §.sa-
cram de verb.oblig. † si enim voluisset Impera-
tor Carolus taxare in omnibus scutorum valo-
rem, sciuisset vtiq;, aliterq;, & alio modo loqu
tus fuisset, & libr.potiùs, quàm scutorum mētio-
nem fecisset l.1.§. sinautem ad deficientis C. de
cadu.tollen.Taxauit igitur valorem aurei huius
summæ tantùm, quia redditum hunc consigna-
bat super Dacijs Mediolani, qui regulariter locā
tur ad tot libras, non aureos, vt scire possent cō-
ductores quātum singulo anno soluere deberēt,
& Regia Camera eis compensare teneretur; &
quia re ipsa tunc temporis scuti Itali tanti vale-
bant, & expendebātur vtsupra in quarto præsup
posito; & quādo aliud possumus præsumere, vel
coniecturari, nunquam censentur contrahentes
ęstimationē ad effectum emptionis facere, Barb.
d.cons.19.nu. 13.cum concord.lib.4.
Sed demus (citra veri præiudicium) expræssionē
illam valoris scuti, ad totā dispositionem extēdi
posse, non tamen propter hoc æstimatum fuisse
aurum, dicendum est, ita vt pro quolibet scuto

libr.quinq; cum dimidio soluere liceret quotannis pro annuis pensionibus, & demum pro resti-
19 tutione preeij. Etenim verissimum est non facere æstimarionem quando plures scutorum species tempore contractus, diuersique valoris extabant, vt in nostra specie demonstratum fuit in quarto præsupposito, sed demonstrationem tantùm facere, videlicet de quo scutorum genere, & valore actum sit (quod in motiuis pro rei ve-
20 ritate conceditur) † vel quando exprimitur ad demonstrandum valorem scutorum illius temporis, Bart. in l.numis de leg. 3. in l. Paulus in princip.de solu.Barb.d.conf.19.num.13.14.lib. 4.Boer.decis.327.sub num.10.Tiraq.de retract. lignag.§.1.glo.18.num.28.Didac.pract.qq.cap. 28.num.4.vers.horum autem, Crau. cons.761. num.7.qui notabiliter loquitur Bologn. d.cons. 11.num.42.46.48.49.& 54.Curt. iun. in l.cum quid num.24. Alciat. cons. 155. in fin. & 586. Ceph. cons.31.num.6. & 12.vers. nec est verum l.1. Surd. d.cons.368.num.11.cum pluribus sequẽtibus,Bertaz.in tract.clausul.30.clau. glo.9.
21 † Et est sciendum,quòd in dubio demonstrationis potiùs gratia,quàm æstimationis expræssum valorem aurei tenendum est, quia sic lex præsumit, vt per Barb. loco supracitato,& Sol. d.tract.cas.40.& in fine,& cas.43. per tot. & signanter in fin. & Ant. Fab. præalleg. tractat. in compen. conclus. 10. quod etiam in eo tracta. cap.2.vers.demonstrationis,& hoc tantò magis procedere asserit, vbi dispositio de scutis, non de aureis loquitur, vt in casu nostro, quia de Cameralibus intelligi potuisset breuioribus cæteris, nisi valor expressus fuisset. Concludendum est,itaque expræssionem valoris scutorum in Cęsarco diplomate demonstrare scutos Italos boni auri,& iusti ponderis, qui tunc tanti valebant ad differentiam scutorum à Sole, qui pluris æstimabantur, & aliorum Italorum in pondere, vel liga deficientium(quorum mẽtionem fecit Marchio Vasti in suo edicto vt supra in quarto præsupposito) qui minus valebant, ad ratam,ac etiam scutorum Cameralium,de quibus meminit Sola præcitatus,&Regij Fiscales Mediolani,negocio hoc pendente,profitebatur.

Nec officit fides Præfecti officij Panigarolarum attestantis, quòd anno 1538. non aderant scuti valoris libr. quinque,& solid. decem,nisi in mense Decembris, quo auctus fuit ad eam summam; fundat enim hanc suam assertionem super edicto Francisci Sfortiæ, qui limitabat valorem aurei ad libras quinque, & solidos sex, & emanarat anno 1534. At in memorato subsequẽti edicto Marchionis Vasti anni 1538. in præfatione legitur, quod aureorum, & aliarum monetarum valor vltra modum creuerat, quem cohercere intendebat, & ad dictam summam librarum quinque,& solidorum sex reducere; sed nihilominùs permittebat ad certum tempus adhuc expendi pro dictis libris quinque cum dimidio, vndè apparet fidem dicti Præfecti pẽdere ab edicto Ducali memorato, quod nõ obseruabatur, stante augumento in dies subsequuto, & ad summam prædictam peruento; & consequenter non probat id ad quod allegatur, quia de verificato in oppositum constat.

Sed quid alia probatione indigemus? si Carolus Quintus in Inuestitura ista, exprimendo scutorum valorem in dicto supplemento scutorum 2655. summam librarum quinque,& solidorum decem pronunciat? signum manifestum, quòd talem cursum, & valorem tunc temporis obtinebant: quod clariùs etiam apparet ex calculo redditum Nouariensium illius temporis, qui iuncti cum supplemento prędicto, & calculati in rationem dictarum librarum, & solidorum decem constituebant integram summam scutorum quindecim millium, vt ex ipsismet libris Cameralibus exhibitis constat; vndè retorquetur, quod ex dictis libris in motiuo deducitur; probant enim valorem scutorum tempore Inuestituræ, qui exaduersò negatur; vndè sequitur, quòd cum alij quoque scuti diuersi valoris extiterint, demonstrationis causa valorem illum Cæsar expresserit,non æstimationis,& sic ad demonstrandos aureos Italos boni auri,& iusti ponderis tanti eo tempore valentes,ad aliorum memoratorum scutorum differentiam.

22 Concedamus modo, sinè veritatis præiudicio, taxationis, & æstimationis gratia actum fuisse; certè intelligendum esset de lib. & sol. eiusdem bonitatis,& qualitatis, quæ tempore Inuestituræ extabant, adeo quòd de modernis deprauatis soluisse non sufficit, nisi tantò maior quantitas soluta fuerit,Laud.in tract.de mone.colum.pen. vers. quid autem si pecunia sub nu. 19.30. Soc. cons. 292. per tot.lib.2.Brun.d. tract.limit.8.q. 3.Alcia.d.l.cum quid ad fi.& cons.155.in princ. * atq; cons.586.de communi* attestans,Parpal in ea.l.cum quid nu.27. Purpur. cons.179. nu.3.& cons.522.nu.36.Ceph pulchrè d.cons.31.num. 9.10.& 12.vers. nec verum,& seq. dicens quòd si aliter diceremus,minùs solueretur, quàm fuisset promissum, & esset contra naturalem æquitatem,atque absurdissimum,Bologn.d.cons.11. num. 53.54.Didac.de colla.vet.numism. cap.7. §.vni.conclu. 7.Natt. cons.454.num. 6.Surd.d. cons.368.num.1.vbi inquit tot lib. soluendas esse,quot sufficiant ad emendos aureos ęstimatos, & concord. citat, & cons 406.per tot. Thesaur. decis. 174. num. 6. vers. aduerte, vbi de magis cõmuni, & de Senatus Taurin.decis. fidẽ facit, Sola in constit.Pedemon.tit.de pac.inter empt. & vend. glo. vnic.num. 77.& d.tract.de monet. cas. 28. num.23.24.& cas. 43. & latissimè Gasp. Bellet.

Bellet. præcitato conſ.poſt hunc tract. impreſſo num. 15.16.Ant.Fab.d.tract.cap.2.in fi.cap.4.& 6.& 7. per tot.vbi Moli.contrariū ſentientē latè improbat,& c. 11.verſ.ego verò; rectè inquiens eundem numerum non facere eandem æſtimationem, & bonitatem. † Et eſt optima ratio, quia non videntur contrahentes cogitare de futura monetarum mutatione, & deterioratione, vt in proposito conſiderat Guido. Pap. d. deciſ. 493. Rub. d.conſi. 17. colum. 2. verſ. verumtamen. Nec veriſimile eſt voluiſſe ſe ſubijcere tali periculo, vt ait Calcan. conſi. 15. nume. 15. & poſt eum Surd. d. conſ. 368.num.28.& Sol. vbi ſupra caſ.19.num.34. Nec diuinare potuiſſe de futura mutatione, & deterioratione monetarū, vt per eos.

23

Neq; negocium faciunt in caſu noſtro illa verba Inueſtituræ iu pacto luendi (ſoluendo pro vna vice tantùm precium ad rationem quindecim de capitali pro ſingulo de redditu) & quòd redditus huc vſque ſolutus, & receptus fuerit ad rationem prædictam librarum quinq;, & ſolid. decem, quaſi debeat quoque precium reſtituendum æquiualere, & eadem norma regulari; Nā ex ſubſequentibus verbis eiuſdem inueſtituræ de contraria intentione apparet, dum ſubiungit Imperator (quod facit ſummam ſcutorum 225 millium) voluit namque precium aſcendere ad tot ſcutos, quot re vera receperat, & in præcedentibus expreſſerat; & ſi mentionem hic fecit de redditu, ideò fecit, quia enixa mens eius fuit, vt redditus ipſe eſſet ſcutorum quindecim mille durante eadem inueſtitura, vt iam expreſſim declarauerat, ſupplendo etiam defectum redditum Nouarienſium in tot datijs Mediolani, quot deficiebant ad ſummam ſcutorum prædictorum. Quòd ſi minus fuit ſolutum, tantùm abeſt, vt precium minuere poſſit, quòd id potiùs ſoluendum venit, quod in annuis redditibus defuit vt ſupra latè demonſtrauimus. † Cum ergò de mente conſtet, debent verba contrahentium ſecundùm illam intelligi, Bal. in l.ſi. C.quæ res pigno. † Nec non ſecundùm ius commune, Bart. in l.hæredes mei, §.cum ita, ff. ad Tre Trebell. in Liuſiurandi, §.ſi liber. de oper. liber. Gozad.conſil.74.num.9.10. † Ac etiam ſecundùm naturam cōtractus, & ſubiectam materiam l.ſi vno in princip.& ibi Bart.ff.loca.& in authē. ingreſſi q 2. verſ. illud teneas, C. de ſacroſanct. Eccl.Bal.in rub; quæſt.9. C.de contrah.empt. † Et idem Bal. in l. 2. C. commo. vbi ait verba potiùs deſeruire naturę contractus, quam naturam verbis. In caſu autem noſtro, vltra mentem expreſſam, ius commune, contractus natura; & ſub iecta materia ſuadent, vt retroemens integrum precium acceptum reſtituat, ne cum aliena iactura locupletetur, vt abundè ſupra viſum fuit, ergò &c.

24

25

26

27

Conſil. Lud. Sacc.

Hinc igitur ſequitur apertiſſima reſponſio ad obiectum librorum Cameræ, in quibus ſcuti ad libras redacti conſpiciuntur, calculatis rationibus ad quinque cum dimidio pro ſingulo ſcuto, quandoquidem de libr. & ſol.tunc currentibus neceſſariò debent intelligi ex proximè deductis.

Sed aliter etiam reſponderi tutò poteſt, fatendo iuſtam fuiſſe deſcriptionem, & calculationē prædictam, ex quo tanti tunc temporis ſcuti valebant, vt ad oculum demonſtratum fuit. Error autem fuit non augere in libris ipſis numerum libr.aucto ſcuti valore, & minùs debito ſoluere; quod an præiudicium Sereniſſimis pro tempore Marchionibus Nouarię attulerit irreparabile inferiùs loco ſuo diſcutietur.

28 Nec deniq; alienum à veritate eſt aſſerere deſcriptionem memoratam per Miniſtros imperiales factam abſq; conſenſu D. Ducis Petri Aloyſij primi inueſtiti, nullum ipſi, & ſucceſſoribus præiudicium generare potuiſſe aduerſus tenorē Inueſtituræ de ſcutis loquente, non de libris, & ſol. per tex.expreſſum in l.exemplo, C. de pbat.vbi libris, & priuatis rationibus fiſci nō eſſe ſtandum in præiudicium tertij deciditur, & ibidem glo.1.Bal.& alij not.

Ad ſequens obiectum de præſcriptione tricennali ex ſubſequentibus ſolutionibus ad rationē libr.quinq; cum dimidio pro ſingulo ſcuto reſultante, ſic reſpondetur.

Huic præſcriptioni locus eſſe non poteſt, ſiue præſcribentis perſonam, ſiue eorum cōtra quos præſcriptum dicitur, ſiue tempus decurſum in-
29 ſpiciamus, † Quoad præſcribentem, qui fuit, & eſt Rex Catholicus deficit imprimis potiſſimum præſcriptionis requiſitum; nempè bona fides; debebat enim in ſua officina pecuniaria Mediolani cudi facere bonam monetam, prout Principes omnes tenentur, l.1.ff.de contrahen. empt.l.1.& fin.C.de vet.numiſm.poteſt.lib. 11. nam aliàs peccāt mortaliter c.quantò vbi Scrib.
30 omnes de iureiuran. † Bonitas autem pecuniæ, quæ mutari non debet (vltra formam) conſiſtit in pondere, & liga, d.l.1. Laud.d.tract.de mone. quæſt.10.& 14.Brun.d.tract.de augum.concluſ. vlt.verſ. ex præmiſſis ellicitur, & limit.8.num.6. verſ.tertiò quæro; Signor. conſi.74.nume. 26. Curt.in d.l.cum quid in 3.euiden. Couar.de vete.numiſ.colla.cap.7.§.vni.concluſ.3.Surd.conſil.335.num.34.& conſil.368.nu.10. Ceph.conſil.31. nu. 12. verſ.& iſtud. Miſing.centur.4.obſer.1.Io.Budel. de re numa. in princip. Budel.d. tract. lib. 1.cap.7.& lib. 2. cap. 1. num. 11. &
31 cap.2.num.19.verſ.Idcirco. † Et adeò prohibitum eſt Principibus pecuniam deteriorare, vt ſi propter bellum, vel aliam vrgentem neceſſitatem id faciant, tenentur ſubditis ſuis damnum reſarcire ſuo tempore, vt per Hoſtien.in titu. de

cens.§. ex quibus in princ. Isern. in titu. quæ sint Reg. nu. 21. & ibidem Afflict. in ver. monetę nu. 45. Doct. in d.c. quantò Budel. d. tract. li. 2. c. 1. num. 8. 11. 12. alios citans; Et sanè si aliter dicere remus, sequeretur maximum absurdum, nempè Principes facilè, & impunè posse creditores suos deludere, & eorum creditis fraudare, monetas deterioris ligæ, atq; leuioris ponderis imprimi faciendo; ideò rectè sancitum fuit per Summum Pontificem in d.c. quantò eos teneri probas omnino cudi facere, & aliter peccare.

Sed in vtroque deteriorata reperitur pecunia Mediolanensis à tempore Inuestituræ Nouariæ citra, vt ex supra relatis experimentis Peritorũ liquet, & ex nouis fiendis, si opus erit, liquere

32 poterit, † Ergo si culpa, & mala fide ipsius Regis, vel eius Agentium soluta fuit pecunia deteriorata per quodcumque tempus, non fuit inducta præscriptio, ita in terminis respondet Aret. consil. 112. columη. 2. vers. item præmittendum, vbi allegat Hostien. & communem* Doctor. sententiam Rub. d. cons. 17. ad fin. post Zabarell. Anchar. & Imol. quos refert, & consil. 75. nume. 2. Lauden. in tracta monetar. num. 13. vers. nisi debitor, Curt. de mone. in fin. Purpur. consil. 179. num. 7. Natt. consil. 192. ad fin. Brun. d. tract. li. 4. vers. dicit tamen. Colleg. Papien. nume. 4. Boss. de monet. num. 5. & hanc esse communem omnium sententiam attestatur Gabr. de solut. conclu. 1. num. 28. 29. & Budel. d. tract. lib. 2. cap. 24. & 38. magis communem, & veriorem affirmans Mysing. centur. 4. obseruat. 6. Gail. lib. 2. obseruat. 73. Gabr. cons. 164. num. 5. 6. Sola d. tracta. cas. 12. Surd. cons. 335. nu. 13. vers. 3. qui, & nu. 34. vers. secundò respondet.

33 Quinte iam si Princeps creditor deteriorat pecuniam, cum sit in mala fide, non potest antiquam meliorem pro suo credito petere, licèt antiquo, quia mala fides semper ei nocere debet, vt per Hostiens. & alios in d. cap. quantò de iureiuran. & Scriben. in clem. 2. de decim. Rub. d. consil. 17. in fin. & Hieron. Gabr. d. consi. 165. num. 6.

Quo verò ad Dominos Duces Farnesios Marchionatus possessores, præscriptionem contra eos locum habere non potuisse tenendum est; nam quod attinet ad primum inuestitum, videlicet Petrum Aloysium, certum est nec cęptam dici posse, quia non constat de aliqua mutatione valoris scutorum eo viuente, imò potiùs, quòd vsque ad annum 1558. quo per edictum Cardinalis Tridentini auctus fuit in solid. quatuor, videlicet ad libr. quinq; & solid. quattuordecim, præsupponendum est in eodem pretio libr. quinque, & solid. decem perseuerasse,

34 † quia quod non mutatur cur stare prohibetur? l. præcipimus in fi. C. de appellat. & si de mutatione constaret, necesse etiam foret constare, quòd à deterioratione monetarum in bonitate intrinseca prouenisset, quia si ab extrinseco valore processisset, non propterea augenda fuisset pensio prædicta scutorum quindecim millium, quæ soluebatur ad rationem libr. quinque cum

35 dimidio, † nam tale augumentum cessisset commodo debitoris; vt admittunt omnes in d l. cum quid, & in d. l. Paulus, & alibi passim, vt per Gabr. d. titu. de solut. conclus. 2. cum multis concordant.

Contra Ducem Octauium immediatum successorem minùs præscriptum dici potest, ex pluribus; Et primò quia non cucurrerunt triginta anni à die quo Nouaria cum pensione antedicta ei

36 fuit restituta vsq; ad eius mortem, quod tempus requiritur, vt in contrarijs.

Secundò non constat quo tempore cępta fuit præscriptio, cum currere incipiat à die quo cæptũ est minùs debito solui, ad quod requiritur augumentum valoris scutorum, & à sola deterioratione monetarum proueniẽs, vt probauimus; & aduertendum, quòd certum tempus probari deberet, quo præscriptio cæpta diceretur ad l. cum notissimi, §. in his vbi glo. Bal. Fulg. & omnes, C. de præscrip. 30. vel ann. Guid. Pap. q. 406. vbi de communi*, pro qua vidit semper iudicari, Brun. d. tract. limit. 4. vers. ista pręscriptio.

37 Et regulare est in quacumq; præscriptione, vt de initio constet, ad hoc vt tempora rectè computari valeant, Bart. in l. celsus num. 27. 29. de vsucap.

38 † Tertiò non constat de scientia D. Ducis, quid contineret Inuestitura Paterna, minusq; quòd monetæ essent deterioratæ, & ob id auctus scuti valor; nimirum contra ipsum nulla currere potuit præscriptio, Brun. d. tract. limit. 4. vers. Item secundùm eum, post Corne. quem citat Balb. de præscript. quæst. 7. vers. puto tamen, Curt. iun. consi. 24. colum. fi. vers. nec obstat, Schurf. consi. 10. Surd. d. consi. 335. num. 64. & Budel. d. tract. lib. 2. cap. 24. num. 34. 35. vbi de communi.*

39 † Imò præsumitur ignorantia talis deteriorationis, Lauden. d. tract. artic. 4. vers. fateor quòd.

40 † Etiam in ciuibus Principi deterioranti subditis, Aret. consil. 112. colum. 2. vers. his breuiter, quem refert, & sequitur Surd. vbi proxi. num. 64. Gail. d. obseruat. 73. concludens præscriptionem minimè obijci posse recipienti minùs debito ob talem deteriorationem, si eam ignorauit.

41 Et omni in casu negari non posset restitutio aduersùs talem præscriptionem, si cucurrisse dici posset; quoniam ex facti ignorantia datur regulariter in integrum restitutio, Bart. in l. 1. §. si quis de iti. actuq; priu. & est communiter* receptum, vt per D. Odd. in suo tract. de restitu. in integ. q. 8. art. 9. vers. contrariũ vbi per multos refert de communi q; attestatur.

42 Nec

41 Nec omittendum quòd huiusmodi beneficium restitutionis ad hęredes quoq; ipsius Ducis Octa uij transiuisset.l. non solùm, de restitr.in integ. & ibi glo. Bart. & Doct.tradit latè D.Odd.d.tract.
43 q.50.artic.1.num.3.vers.sed contra,† & in puncto, quòd detur restitutio aduersùs præscriptionem decursam ex receptione monetarum deterioratarum, docet Roma. cons. 123. nu.5. vers. vlt. dici potest, & Colleg. Papien. in consil.post dictum tract. Brun. nu. 4. & 10. de communi attestans.
44 Quartò,si etiam sciuisset Dux Octauius monetarum deteriorationē, non tamen sequitur eum sciuisse sibi plus deberi, quàm patri suo solutum fuerat; quia potiùs paternis libris credere debuit, quibus solutiones vniformes tot librarum descriptæ singulis annis reperiebātur, vt in proposito considerat Aret. d. cons. 112 col.2. vers. his breuiter, cum in illius locum,& ius succcessis-
45 set, † quod iustam ignorandi causam tribuit, vt per eum per reg.l.qui in alterius,de reg iur.cum
46 vulg. † & scribit quoque in terminis Signo.d.
47 cons.74.nu.26.versic.item vt clariùs.† subdens, quòd si aliter diceremus, sequeretur creditorem minùs debito scienter recipiētem donare, quod absurdum est, & iuris præsumptioni repugnans, l.si cum aurum de solut.& in proprijs etiam terminis dicit Purpur. in cons.179. num.7.& consil.522. num. 43.44.
48 Quintò non defuerunt etiam,qui contrà scienter recipiētem pecuniam deterioratam præscriptionem non currere tenuerunt, & quidem inter nostrates primarij, inter quos Bart. in l. si priùs num.3. & in l.qui vsumfructū, vers.quam legem nota.ff.quemad.vsu.amitt.& ibidem Bal. Albe. & alij. Aret.d.cons.112.col.2.vers.requiritur etiam, allegans glo. in d. §. in his. Signo. d.cons.74.num.12. cum seqq. Bertr. cons. 261. col.fi. vers. quod saltèm procedit, lib.1.in antiquis, Purpur. in l.cum quid,col.pen.vers.& etiā scienter. si cer. pet. in cons.522. num.43. versic, nec obstat,vbi de cōmuni fidem facit, & Surd. consil. 224. num. 17. vers. secundò respondeo, & sequenti.
49 Sextò, aduertendum est, quòd Serenis. Dux Octauius nunquam personaliter recepit annuas solutiones, nec eius Procuratores receperunt cū speciali mandato, per quod facultas data cuiquam fuerit minùs debito recipiendi, aut pecuniam deteriorem, sed cum generalibus mandatis ad recipiendum, & finem faciendum. Vndè non potuerunt ipsi Procuratores Domino præiudicare per tex. in l.quod vulgo.ff.pro empt.& in l.fi.ff.pro suo. Alex.cons.84. nu.5.& ibi Nat. in addi. in ver. officiales.lib.1.atq; in cons.136. num.10.vers. nec adhuc sufficiat,eod.lib.& ibidem Nat. in ver. patientia, & idem Alex. consil.39. colum.4. in princ.lib.6. Rui.cons.45. col. fin. lib.4. & in proprijs terminis tradit Surd. de consil.335.num.4.
50 Septimò, & vltimò non est prætereundū,quòd cum exceptio prǣscriptionis sit iniquissimum iuris præsidium,vt inquit Imperator in authen. vt Ecclesia Romana, tribuatq; materiam locupletandi cum aliena iactura contra reg.locupletari, de reg.iur.in 6. & l.nam natura.ff.de condit. indeb. vt inquit Soc.cons.86.num.10.lib.1.Mars. sing.370. in fi. Cra. cons.201.num.37.38. Soci. iun. cons.145. nu.26. lib. 1. minimè credendum est Potentissimum Monarcam Regem Catholicum hoc odioso remedio contra Deditissimum Principem, Parmæ Ducem, vti velle.

Si verò personam Serenis. Ducis Alexandri intueamur, multò magis idem concludemus, quandoquidem cuncta, quæ de Duce Octauio eius parente dicta sunt, pro eo etiam militant. Et vlteriùs considerari debet ipsum tēpore quo Pater obijt, extitisse apud Belgas pro Inuitissimo Philippo Secundo Hispaniarū Rege, & Fide Catholica contra hæreticos strenuissimè militans, vt cunctis obuium est, vbi paucis post an-
51 nis vitam cum morte commutauit. † Vndè colligitur continuata eius absentia ex causa iusta, laudabili, & necessaria pro Republica Christiana,propter quam competijt ei restitutio in integrum aduersùs ea omnia, ex quibus præiudiciū, & lęsionem sentire potuerit.l.1.ff.ex quibus cau. maio.l.& si finè.§.fi.de mino. D.Odd. de resti.in integ.q.5.art.3. nu.11.& art.7. num.50. & q.6.
52 art. 2.3.5. & 6. vbi latissimè. † Quod ius restitutionis ad hæredes quoque, & successores trasmissit, vt supra de D. Duce Octauio dictum est
53 in tertia responsione. † Nec omittendum,quòd tempus petendæ restitutionis, tam ex propria persona,quàm ex iure transmisso, Duci Alexandro competens,nō cucurrit, nec currere potuit, eadem absentia militię causa durante,quia legitimè impeditis non currit.l.fi.in fin.C. de temp. in integr. resti. & ibi per Doct. & in l. interdum de mino. D.Odd. d.q.5. art. 4. in fi.

Circa personam D. Ducis Raynutij militant quoque aduersùs præscriptionem illa septē fundamenta, quæ pro D. Duce Octauio deducta fuere; & vltra ea suffragatur etiam vtrique iusta absentia à statu Mediolani, ex quo regimini sui
54 status incumbere necesse habuerunt; † etenim valdè occupato in publicis negocijs frequentibus, etiam in propria Patria, datur restitutio in integrum, D.Odd.vbi sup.q.7.art.12.nu.49.50. quò fit, vt si qua præscriptio contra eum cursa dici posset, quod omnino negatur, restituendus omnino foret. Fuit etiam in ætate minori Dux Raynutius, per quamplures annos post Patris obitum,qui iam annis tantùm vndecim interijt; plura fecit itinera ex causis necessarijs, & præsertim super Triremibus Catholici Regis militandi

tandi causa aduersùs infideles, quæ tantò magis
restitutionis materiam præberent, si ea opus es-
set; sed re ipsa præscriptio nulla contra eum cu-
currit ex causis pro D. Duce Octauio expressis,
quas non reperio, & alijs proximè relatis.

Deni que attendendum est.quòd respectu preci-
cij oblati non potest dici præscriptio aliqua cu-
currisse,ex quo est vnicus actus, qui nunc tantũ
inesse deducitur contra ipsum Serenifs.Ducem,
idcirco supradicta omnia procedũt solummodo
quoad pensiones annuatim solutas, quæ cum
integrè solutæ non fuerint, peti adhuc possunt
allegata præscriptione non obstante. De precio
etenim nulla cadit dubitatio præscriptionis.

Subsequenter nec etiam officit,quòd de decla-
ratione saltem opponitur, ex obseruãtia, & sub-
secutis solutionibus, & receptionibus resultan-
te, ad interpræctandum contrahentium mẽtem;
nempè quòd de moneta senserint vsuali,& cur-
55 renti tempore solutionis. † Nam cum clara sint
verba Inuestituræ de scutis loquentis, siuè æsti-
matis, & ad tot libras redactis, siue non, obliga-
tionem continent soluendi, vel tot aureos, vel
tot libras currentes tempore dictæ Inuestituræ,
aut tot de nouis ad illarum æstimationẽ, vt sup.
latè demonstratũ fuit. Idcirco nulla cadere po-
test declaratio, aut interpretatio. l.si sic stipula-
tus, vbi glo.& Doct. omnes,& præsertim Alex.
num.2. cum multis concord. l. si mihi, & tibi. §.
si.de verb. oblig. l. ille, aut ille.§. cum in verbis,
56 vbi Bart. de leg.3.† Et ita in terminis respondet
Brun.d.tract.de mone. limit.8. versic. quod au-
tem, & Surd. cons.224. num. 13.vers. 2.respon-
deo, & sequenti.

Sed & secundò respondetur,nullã cadere posse
in themate nostro declarationẽ volunratis con-
trahentium, quandoquidem viuente Duce Pe-
tro Aloysio non contigit alteratio monetarum,
minusq; debito receptum fuisse dici nequit, cũ
aurei Itali in eodem valore libr. quinque,& sol.
decem permanserint, vt ex prædictis liquet, &
ex memorata sententia lata pro Serenifs.Ducis-
sa Lotharingiæ de anno 1546. Eo autem defun-
cto, non potest aliqua allegari declaratio,aut in-
terpretatio ex persona suorum descendentium,
ac descendentium Imperatoris Caroli Quinti,
57 cum ipsi non contraxerint. † Enimuero ad eos
solos spectat, qui actum gerũt, proprium animũ
patefacere, & declarare, Bart. in l. pro hærede,
58 num.3. de acquir.hæred. † vbi nec hæredi lice-
re ambiguam authoris mentem declarare affir-
mat, & in l.si quis intẽtione, nu. 3. de iud.& Fu-
sius in l. inter stipulantem. §. si stichum, nu.3.4.
59 de verb. oblig. † Etenim eius est interpræctari,
cuius est condere. Spec.in tit.de arbi. §. 7. vers.
60 sed nunquid verbum. † Vndè interpretatio sta-
tuti pertinet ad statuentes. Bart.in l. omnes po-
puli 3.q.6.q. princ. de iust. & iure,glo. & Card.
61 in Clem.sæpè in princ.de verb.signi.† Interpræ-
tatio, & declaratio sententiæ ad Iudicem,qui eã
62 protulit Bart. in l. veteribus in fi. de pact. † de-
claratio libelli ad libellantem, d.l. si quis inten-
tione ambigua de iud. cum materia.

Quòd si non potuerunt hæredes, & succes-
sores principalium contrahentium declarare,
multò minùs istorum Agentes, Ministri, & Pro-
curatores,qui pensionem annuam scutorum 15.
millium soluerunt, & receperunt respectiuè,per
supradicta.

Subsequens obiectum Decreti Com. Virtutũ
editi de anno 1396. optimè quoq; tollitur,quia
vltra quòd est scriptura priuata, & non constat
notarium aliquem de ea rogatum fuisse, nec ab
aliquo expletum cum debita facultate, minusq;
publicatum, prout ad validitatẽ nouæ legis hæc
omnia requiruntur,satis constat,si validũ etiam,
& in forma probanti extitisset, iam diu abroga-
tum, & correctum fuisse per nouas Constitutio-
nes de anno 1542. Sub Carolo Quinto editas,
qui in earum confirmatione, post factam men-
tionem Cõstitutionum aliorum Principum, qui
Dominio Mediolani præfuerunt, quas Decreta
nuncupari asserebat, & in Senatu discussas, &
examinatas, ac facto earum delectu, varijsq; ad-
ditis, & in vnum volumen congestis, his vtitur
verbis (Decernimus omnes constitutiones in
hoc codice compræhensas inconcussè seruari
debere, reliquis omnibus anti quatis) & in eisdẽ
constitutionibus sub titulo de publicanis, & ve-
ctig. inquit, (per has tamen constitutiones non
intelligatur derogatum statutis,& ordinibus ve-
ctigalium, nisi in quantum præsentibus constitu-
63 tionibus contraria essent)† per hanc enim exce-
ptionem firmatur regula eorrectoria in contra-
rium, l.nam quod liquidè, de pœn leg.& in hãc
sententiam multotiès venit Senatus Excellentifs.
& in specie de anno 1556. die 15. Aprilis, dum
contenderetur an antiquum Decretum, quòd
possent bona alienata per Cameram quandocũ-
que, & qualitercunque redimi, per has Consti-
tutiones sublatum esset,nec ne? Enimuero con-
sultus à Fisco,facta priùs relatione in ipso Sena-
tu per Senatorem Pechium, die 17. Martij eius-
dem anni; affirmatiuè respondit, & traditũ fuit
responsum Lignano Notario Magistratus extra-
64 ordinarij.†Absolutum est autem leges correctas
ad causarum futurarum decisionem allegari im-
punè non posse. Bart. in l.omnes Populi nu. 68.
de iust. & iur. & in l.fi. de fal. vbi Alex. & alij.

Cæterùm si in viridi obseruantia Decretum fo-
ret, quod minimè creditur, nihil penitus in-
tentioni Serenifs. Ducis Parmæ officeret; quia
rationem in eo expressam videmus, quare me-
liorationem monetarum consequi vetat. Nem-
pe qa bonę monetę in statu Mediolani currebãt,
65 cessante autem legis ratione, † cessat ipsa lex.
l. adi-

l. adigere. §. quamuis de iu. patro. c. cum cessante, de appell. Tiraq. plenè in tract. cessa. causa par. 1. in ver. cessante ratione legis; cum ergò his nostris temporibus certissimum sit pecunias magis ærosas, & pondere leuiores cudi, quàm tunc temporis, ac etiam tempore contractus cudebantur, vt ab initio supposuimus, indubitatum est Decretum istud nequaquam casum nostrum compræhendere.

Præterea, & tertiò respondetur, Decretum loqui de debitore, & creditore, inter quos prohibet augumentum monetarum peti; hic autem nō est quisquam debitor, aut creditor, quia cum Dux Raynutius esset Dominus vtilis Nouariæ, perpetuò infeudatus, non poterat Potentissimū Regem directum dominum cogere ad redimen-
66 dum, licèt in huius facultate esset redimere, † nā debitor est à quo inuito exigi potest. l. debitor, de verb. sign. cum ergo verba legis non conueniant, nec legis dispositio locum habere potest,
67 † sed remanet casus omissus in dispositione iuris communis. l. commodissimè de lib. & posth.
68 cum vulg. † Et ita in terminis terminātibus tradit Cagno. d. l. 2. nu. 217. C. de pac. inter empt. & vend. in casu similis statuti vigentis in Ciuitate Vercellarum, vbi ita sæpe iudicatum asserit, illo non obstante, & allegat Curt. sen. idem tenentem, & parentem suum, qui ita consuluit, & iudicari obtinuit, & hos sequitur Lancellot. Gallia. præcitato cons. 35. ad fi.

69 Quartò responderi potest, Decretum hoc alia ratione non compræhendere casum nostrum, siquidem prohibet tantùm augumentum monetarum peti, de quo non tractamus; sed de diminutione, & de deterioratione. petitur namque supplementum eius, quod defuit in bonitate intrinseca, hoc est in pondere, & liga monetarum
70 currentium tempore contractus, † adeo quòd intelligi debet Decretum in augumento procedente ab extrinseca bonitate, & precio monetarum aucto, non mutatarum in liga, vel pondere. Qui sensus clarior fit ex prædicta ratione in decreto expressa, nempè quia bonæ monetæ cudebantur, & tunc temporis currebant; propter quod rationabilis erat dispositio, quòd creditor non posset augumentum petere, ex quo debitoris commodo debebat cedere, secundùm Bart. * in d. l. Paulus, col. 1. cum quo stat cōmunis * sententia, vt per Gabr. d. tit. de solut. conclus. 2. &
71 supra diximus. † Et ita in terminis, vltra Cagn. loco præcitato, simile statutum interprætatur, Oldr. cons. 250. sub num. 12. quod operetur tantū m solui posse de moneta noua ad æstimationē antiquæ, & sequitur Brun. d. tract. declarat. 17. num. 1. & limit. 6. in fi. Præsertim quando creditor aliàs damnum potest sentire, vt in casu nr̄o; tunc enim secūdùm ius commune intelligi dēt. Menoch. cons. 138. nu. 4. post ipsum Brun. quem citat; & benè conferunt quæ supra de pacto diximus, in vers. & ampliatur, & vers. quinetiam
72 ampliatur, & seq. † stante quòd de pacto ad legem, & statutum arguitur. l. fi. ad fi. & ibi Bart. & Bal. C. de fideicom. glo. in rub. C. de Decret. decur. lib. 10. glo. & Bart. in l. non impossibile. ff. de pact. cum vulg.

Quintò subiungi potest aduersùs Decretum, si de bonitate intrinseca loqueretur, nō fuisse vsu receptum, vel saltem abrogatum, & correctum, ex quo prædictas decisiones contrarias ostendimus pro Serenìss. Ducissa Lotharingiæ, nedum ab ordinario Ducalium redditüum Magistratu Mediolani, verùm etiam ab ipsis Gubernatoribus Mediolanensis status, & Consilio secreto emanatas, quæ proculdubio non emanassent, si lex directò contraria viguisset, nā inconueniens est dicere tot sapientissimos, & eruditissimos Vi-
73 ros id latuisse, † cum turpe sit vni etiam Doctori ius in quo versatur ignorare. l. 2. §. Seruius autem Sulpitius. ff. de orig. iur.

Quinimò cum decisiones memoratæ processerint ab ijs, qui potestatem legis cōdendæ, & tollendæ habebant, idest generalibus status Gubernatoribus, concludendum est vim legis ha-
74 bere, † quia quod Principi placuit legis habet vigorem. Insti. de iu. natu. gen. & ciui. §. sed & quod Principi, & l. vnic. §. pen. & fin. C. de Iusti. C. confir. vndè est, quòd eorum exempla in iu-
75 dicando sequenda sunt, vt sup. diximus. † Sed & sola scientia, & patiētia ipsius Principis inobseruantiæ memorati Decreti, satis foret ad effectum, vt non ligaret vlteriùs; etiam contrahentes in ipso loco, vt per Card. Flor. Imol. & Abb. in cap. 1. de reg. & pac. quos refert, & sequitur Aret. cons. 11. sub nu. 5. in terminis valoris monetarum loquens. Subdens non requiri consuetudinem annorum præscriptionis, sed vsum cōtrarium sufficere. quod alijs etiam iuribus, & auctoritatibus confirmat. & præsertim ex Butr. in cap. quia circa de consang. & affi. affirmante, quòd quādò lex non recipitur ab omnibus sciēte superiore, non ligat, quia videtur tacitè eam tollere, ex quo scit cōtrariū obseruari, & patit̄.

Et si modernis temporibus in causa Leyuarum secùs decisum fuisset, vt exaduersò deducitur, alia forte ratione ex verbis contractus procedente, euenit; sed veriùs creditur indecisam adhuc causam manere, quia nullibi apparere dicitur, de aliqua sententia lata.

Sextò, & vltimò, si responsiones omnes supra relatæ cessarent, dicimus Decretum nullo modo officere potuisse Dominis Ducibus Farnesijs, vtì Forensibus, qui nec origine, nec habitatione sunt de Dominio Mediolani, licèt Nouariam possederint, c. 2. de consuet. in 6. Bart. in l. de quibus, in fi. de leg. Scrib. in l. fi. de iurisd. omn. iud. quoniam ratione bonorum tantùm nō fur-

dat

datur iurifdictio Principis in Forenses, vt docet Alex. conf. 44. num. 9. lib. 5. vbi concord. citat.
77 & conf. 164. num. 3. lib. 6. † Benè verū est, quòd in ordinatorijs iudicij ligatur etiam forensis legibus loci vbi litigat, sed non in decisorijs, quæ oriuntur, secundùm contractus naturam tēpore ipsius contractus, & non ex mora. Bart. in l. 1. nu. 15. 16. C. de Sacrosanct. Eccles. & ibi Signo. num. 12. & 50. Bapt. à S. Seuer. nu. 107. & 111. Bero. conf. 26. in fi. lib. 2. & Crau. conf. 201. n. 10.
78 † Et est rationabilis decisio; quia nec posset Forensis iuuari tali Decreto in casu contrario, idest in debitorum solutione, vel si vellet à Mediolanensi rem venditam cum pacto luendi, redimere Castr. in l. omnes populi, in fi. de iust. & iur. Ruin. conf. 200. nu. 12. lib. 2. cū multis concord. Cum ergo tractetur in nostra specie de decisorijs, vt notum est, proculdubio cessat Decreti obiectum.
79 Ad vltimum de consuetudine, cuius meminit Boss. in tit. de monetis, nu. 4. multiplex quoq; dari potest responsio.

Et prima sit, quòd loquitur Bossi. in pensionib. emphiteoticis, in quibus ita seruari asserit, & ita iudicatum fuisse, prout audiuit, per ordinationē factam in Consilio secretiori in fauorem Equitis Caualioni contra Ecclesiam Maiorem Mediolani; sed à debito procedente ex hac causa, non potest sumi argumētum generale ad omnes
80 obligationes, quia diuersa militat ratio. † Nam in vera, & propria emphiteosi, quid modicum soluitur in recognitionem directi Dominij, vt per Ias. in l. 1. in 1. eciuden. C. de iu. emphi. Alex. conf. 112. nu. 6. 7. lib. 1. Clar. in §. emphiteosis,
81 q. 1. vers. & aducrte, & vers. sed pone, † & in re modica non est considerabile augumentum, vel diminutio. l. scio de in integ. resti. Cors. in tract.
82 de mini. per tot. † Præterea in contractu emphiteotico regulariter damnum, & vtilitas contingens ad emphiteotā spectat, nisi tota res pereat, secundum cōem * opin. Abb. in c. potuit, nu. 16. extra de loca. Ias. in d. l. 1. num. 77. Clar. d. q. 1. vers. Quæro etiam, quæ conclusio licèt tractet de re emphiteotica, videtur tamen in pensione quoque locum habere, quæ illius loco subroga-
83 tur, † cum subrogatum sapiat naturam eius in cuius locum subrogatur. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caut. l. Imperator. §. fi. de leg. 2. l. si
84 donatæ, de dona. inter vi. & vxor. † Et quòd in debitore canonis emphiteotici diuersa sit ratio ab alijs debitoribus, & propterea soluere possit de currenti moneta non habito respectu valoris intrinseci, vel extrinseci, & ita fuerit in Senatu Sabaud. decisum, atque in Parisien. tradit in terminis Ant. Fab. d. tract. de var. numis. debit. solu. cap. 23. rationes, & auctoritates adducens.

Secundò, si de generali consuetudine attestatur Bossi. diceremus, quòd vnico Doctori, etiā eximio, de consuetudine attestanti minimè creditur, imò nec glossatoribus ipsis, vt per Alex. in l. post dotem, nu. 29. ff solut. matr. post Bart. & Bal. quos citat, & optimam rationem adducit, nempe, quòd per vocem mortuam illorum non probatur consuetudo, quę est facti. l. 2. C. quę sit long. consuet. & inconueniens esse; quia Doctoribus concessum est iura interpretari, non autem super his, quæ sunt facti consulere, Bart. in d. l. 2. q. 25. C. quæ sit long. consuetud. ac Bald. in l. fin. col. pen. C. de fideicom. & in l. consentaneum, in 5. oppos. C. quomodo, & quando iud. Bertrand. conf. 67. nu. 32. vol. 4. Neuiz. conf. 45. num. 7. & conf. 66. nu. 31. cum concord. & hāc esse cōem * opinionem modernorum, quæ ratione multùm efficaci nititur, dixit Dec. in conf. 402. sub n. 15. vers. secundò respondetur. Et licèt sit multùm controuersa, ita vt innumeri hinc inde afferātur, etiam de cōmuni * attestantes, vt videre est apud Gabr. in tit. de probat. conclus. 5. & Mascard.
86 concl. 426. † Nihilominus vbi tractatur de consuetudine iuri cōmuni contraria, vt in casu nostro, supradicta negatiua indubiè locum sibi vēdicat, vt per eundem Mascar. ibi nu. 24. & 29. post Guid. Pap. q. 565. & ibidem adden. ac Bal.
87 & Alex. quos citat. † Et quòd non obstante simili Doctorum assertione, debeat nihilominus probari consuetudo soluendi debitum de moneta currenti tempore solutionis, probat in terminis Rub. Alex. d. conf. 148. col. 1. vers. secundò facit, iuncto fine consilij; & in terminis quoque tradit Purpur. d. consi. 522. nu. 7. cum seqq. cui sufficiat remissio.
88 Sed, & tertiò respondetur, non deesse Doctorem, qui de contraria consuetudine Mediolani, & Papiæ etiam attestatur, videlicet Laud. in d. tract. de monet. nu. 29. & 30. propterea cum in hac assertione contrarij sint, neutri credendum
89 erit, † prout de scripturis contrarijs est dispositum in l. scripturæ diuersæ. C. de fid. instr. † & de 90
testibus, qui ad concordiam reduci non possunt, & sunt æquè digni, & vnus non deponit verisimiliora altero, cap. in nostra. cum materia de testi. & not. Scrib. in l. si quis testibus, & l. testiū. C. eo. Vndè si nō magis Laud. quàm Bossio cre-
91 dendum dixerimus, erit saltèm † ad ius cōmune recurrendum, secundùm quod consuetudo in dubio interprætari debet, vt in terminis scribit Menoch. conf. 138. num. 10. præsertim nè creditor damnum patiatur, vt per eum.

Sed quid apertiùs contra hanc consuetudinem adduci potest antedictis duabus sententijs pro Serenifs. Ducissa Lotharingiæ, tanta cum maturitate, & suprema auctoritate, latis? quis non inde colligat nullam adfuisse contrariam cōsuetudinem, vel si extitisset sublatam, & correctam,
92 prout de Decreto supradictum est? † Ab allegante igitur consuetudo formiter probari debebit,

vt per

Purpur. proximè citatum, & Dec. In conf. 483. Brun. d. tract. lim. 3. in fin. Menoch. consil. 258. num. 9.

93 Quartò, si de consuetudine constaret (quod à vero longè abest) & tempore, quoque Inuestituræ viguisse (prout necesse foret, vt docet Purpur. d. cons. 522. nu. 7. cum seqq. post Arct. &
94 Soc. quos refert; † Etiam per actus affirmatiuos, cum ex non actibus nō inducatur ad Alex. cons. 136. num. 10. vers. item licèt, post Cyn. Bald. & Ioan. And. quos citat lib. 1.) Non tamen obes-
95 set, † tùm quia ex tenore Inuestituræ apparet, de qua pecunia actum sit, vt ex præmissis omnibus rectè colligitur; quo casu consuetudo non operatur. Laud. vbi sup. col. fi. vers. nota vnū. Ceph.
96 d. cons. 31. num. 12. † tùm quia non extenditur ad contractum Principis, qui non ligatur consuetudine priuatorū actibus introducta. Purpur.
97 d. cons. 522. nu. 12. 13. † tùm quia in rebus maximi momēti non habet locum, vt per eum ibi-
98 dem n. 10. † tùm denique quia Ducem Petrum Aloysium Forensem, & cōsuetudinis ignarum, eiusq; successores non potuit vinculare, vt de Decreto supra dictum est, & scribit etiam in pūcto Brun. d. tract. limit. 3. & 6. Nam & generale est, quòd forensis non ligatur consuetudine, quā ignorat, præter quàm in ordinatorijs iudicij, Bart. in l. 2. q. 34. C. quæ sit long. consuet. & ibidem Bald. nu. 29. Barb. in rub. de consuet. col. 12. Gabr. de consuet. conclus. 2. num. 20.

99 Quinimò nec cōsuetudine loci cōtractus ignota ligaretur, si grauiter ex ea læderetur, dummodo ignorantia esset multùm probabilis, qualis fuit hæc Farnesiorum Principum; vel saltèm restituerētur in integr. ex clausula generali, si qua mihi iusta causa. Innoc. in rubr. de cōsuet. col. 1. versic. quòd si extraneus, & ibi Ant. de Butr. & Imol. in princ. & alios referens Gabr. d. concl. 2. num. 18. 19.

Sublatis igitur singulis obiectis, firma remanet Serenifs. Ducis Parmæ intentio, tam respectu pensionum annuarum, quàm precij Nouariç restituendi, quatenus retrouēdere teneatur (quod in dubium probabiliter teuocatum fuit, vigore præscriptionis supra relatæ) vt tot aureos Italos boni, & iusti ponderis, & ligæ, vel eorum valorem consequi debeat; & cum Moneta in statu Mediolani sit longè deterior illa, quæ Inuestituræ tēpore currebat, si in moneta solutionē Fiscus facere voluerit, teneatur de illa veteri, vel de noua ad çstimationem antiquæ facere; tantoq; maiorem summam errogare, quantò hæc illa deterior effecta reperitur.

100 Vndè correllariè sequitur, Depositum factū pro luitione memorata de tot scutis ad rationem libr. quinque, cum dimidio monetæ nouæ loco antiquæ, & imperfectum, & diminutum fuisse, consequenterq; Serenifs. D. Ducem retrouenditionem facere cogi non potuisse, vt in terminis concludit Cagno. d. l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. nu. 17. vers. de anno. quem sequitur Lancello. Gallia. d. cons. 35. ad fin. quia non sufficit debitori deponere quātitatem pecuniæ promissæ, si sit intrinsecè deteriorata, nè locupletetur cum aliena iactura; sed debet tantum de pluri deponere, quantum importat ipsa deterioratio, vt concludit Bald. in l. acceptam, q. 17. C. de vsu. aliàs non satisfacit debito, & in terminis ēt concludit Menoc. d. cons. 258. in fi. plures citans concord. Cum ergò in nostra specie, facto deposito imperfecto. declaratum fuerit D. Ducem teneri ad retrouendendum, retrouenditionemq; pro facta haberi, cùm Nuncij concessione, reiectis etiam capitulis Procuratoris Serenifs. super deterioratione monetarum productis, versamur in proprijs terminis quæstionis relatæ per Cagno. loco præcitato, in qua concludebatur malè fuisse iudicatum, & benè appellatum; prout & nos in hac cōcludimus. Et quoad pensiones annuas scutorum 15. millium imperfectè solutas, eundem D. Ducem asserimus, posse supplementum petere, habita consideratione ad valorem aurei per tempora aucti ex monetarum inferiorum deterioratione. Et hæc saluo semper saniori iudicio, &c. Ita iuris esse pro veritate respondi, Ego Ludouicus Sacca I. C. Parm. Serenifs. D. Ducis Parmæ Consiliarius à latere, ad laudem Dei, ac Beatissimæ Virginis, ac Sanctorum Hieronymi, Benedicti, & Francisci Aduocatorum meorum.

F I N I S.

PARMÆ, Ex Typographia Erasmi Viothi.
M. DC. VII.
Facultate à Superioribus concessa.

